http://www.dhammadownload.com

ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်
သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာန
သာသနာရေးဦးစီးဌာန

တိဝိဋက
ပါဠိ-မြန်မာအဘိဓာန်

အတွဲ-၄ ၊ အပိုင်း-၁

(အာ–ဥတြာသေယျံ)

(အဘိဓာန်ပုဒ်ပေါင်း ၇၃၈၇ ပါဝင်သည်)

ဆရာတော်ဦးပညိဿရာဘိဝံသ, ဆရာတော် ဦးမာယိန္ဒာဘိဝံသတို့နှင့်
ဧမွဒ်ပကျောင်းဆောင် အဘိဓာန်အဖွဲ့က ရေးသားပြုစုသည်။

ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်
သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာန
သာသနာရေးဦးစီးဌာန ပုံနှိပ်တိုက်၌ ရိုက်နှိပ်သည်။

သာသနာ ၂၅၆၉ ကောဇာ ၁၃၆၇ ၂၀၀၅

http://www.dhammadownload.com

တိပိဋကပါဠိ-မြန်မာအဘိဓာန်

http://www.dhammadownload.com

ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်
သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာန
သာသနာရေးဦးစီးဌာန

တိပိဋက
ပါဠိ-မြန်မာအဘိဓာန်

အတွဲ-၄ ၊ အပိုင်း-၁
(အာ-ဥတြာသေယျံ)
(အဘိဓာန်ပုဒ်ပေါင်း ၇၃၈၇ ပါဝင်သည်)
ဆရာတော်ဦးပညိဿရာဘိဝံသ, ဆရာတော် ဦးမာဃိန္ဒာဘိဝံသတို့နှင့်
ဇမ္ဗုဒီပကျောင်းဆောင် အဘိဓာန်အဖွဲ့က ရေးသားပြုစုသည်။

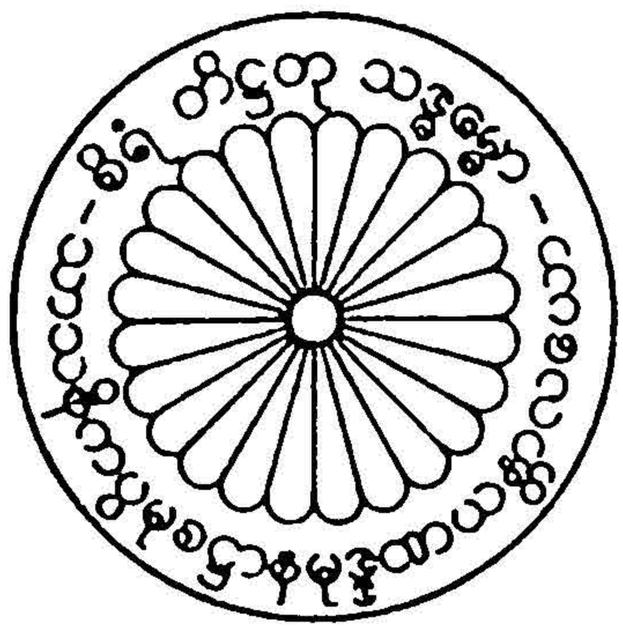

ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်
သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာန
သာသနာရေးဦးစီးဌာန ပုံနှိပ်တိုက်၌ ရိုက်နှိပ်သည်။

သာသနာ ၂၅၄၉ ကောဇာ ၁၃၆၇ ၂၀၀၅

http://www.dhammadownload.com

တိပိဋက ပါဠိ-မြန်မာအဘိဓာန်

အတွဲ (၄) ၊ အပိုင်း (၁)

ခုနှစ်	အကြိမ်	အုပ်ရေ
၁၉၈၀	ပထမအကြိမ်	၂၀၀၀
၂၀၀၅	ဒုတိယအကြိမ်	၁၀၀၀

၂၆၂၇၄

ရန်ကုန်မြို့၊ ကမ္ဘာအေး သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာန
သာသနာရေးဦးစီးဌာန ပုံနှိပ်တိုက်တွင် ညွှန်ကြားရေးမှူး ဦးညွှန့်မောင်
(မှတ်ပုံတင်အမှတ်-၀၃၈၄၃/၀၂၄၀၅)က ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေသည်။

http://www.dhammadownload.com

တိပိဋက ပါဠိ–မြန်မာ အဘိဓာန်ကျမ်းကြီး

စဉ်	အဘိဓာန်ကျမ်းစာအုပ်တွဲ	ပါဝင်သည့်အတွဲရာပုဒ်	ပြုစုသည့်အဖွဲ့	မှတ်ချက်
၁။	အတွဲ (၁)	အ-မှ အနီဋက ထိ	ဇမ္ဗုဒီပအဖွဲ့	ပုံနှိပ်ပြီး
၂။	အတွဲ (၂)	အနု မှ အဘောက္ကဏ-ထိ	ဇမ္ဗုဒီပအဖွဲ့	ပုံနှိပ်ပြီး
၃။	အတွဲ (၃)	အဗျဂ္ဂ- မှ အဋာရပ-ထိ	ဇမ္ဗုဒီပအဖွဲ့	ပုံနှိပ်ပြီး
၄။	အတွဲ (၄) (၁)	အာ-မှ ဥတ္တရာသေယျုံ-ထိ	ဇမ္ဗုဒီပအဖွဲ့	ပုံနှိပ်ပြီး
၅။	အတွဲ (၄) (၂)(ပထမပိုင်း)	ဥဒ(၁) မှ ဥဋရာသ-ထိ	မစိုးရိမ်အဖွဲ့	ပုံနှိပ်ပြီး
၆။	အတွဲ (၄) (၂)(ဒုတိယပိုင်း)		မစိုးရိမ်အဖွဲ့	**ပြုစုဆဲ**
၇။	အတွဲ (၅)	က-မှ ကိလေဒေတွာ-ထိ	မစိုးရိမ်အဖွဲ့	ပုံနှိပ်ပြီး
၈။	အတွဲ (၆)	ကိလေသ-မှ ဝကာရ-ထိ	မစိုးရိမ်အဖွဲ့	ပုံနှိပ်ပြီး
၉။	အတွဲ (၇)	စ-မှ ဆိဇ္ဇေယျုံ-ထိ	ဝိသုဒ္ဓါရုံအဖွဲ့	ပုံနှိပ်ပြီး
၁၀။	အတွဲ (၈)	ဆိန္ဒ-မှ ဏျပစ္စယတ္ထ-ထိ	ဝိသုဒ္ဓါရုံအဖွဲ့	ပုံနှိပ်ပြီး
၁၁။	အတွဲ (၉)	တ-မှ ထောမေဿာမိ-ထိ	ပခုက္ကူအဖွဲ့	ပုံနှိပ်ပြီး
၁၂။	အတွဲ (၁၀)	ဒ-မှ ဒွေဋကပုစ္ဆာ-ထိ	ပခုက္ကူအဖွဲ့	ပုံနှိပ်ပြီး
၁၃။	အတွဲ (၁၁)	ဓ-မှ နိက္ခာမေသုံ-ထိ	ပခုက္ကူအဖွဲ့	ပုံနှိပ်ပြီး
၁၄။	အတွဲ (၁၂)	နိက္ခတ္တ-မှ နှာရသုတ္တနိဗန္ဓန-ထိ	ပခုက္ကူအဖွဲ့	ပုံနှိပ်ပြီး
၁၅။	အတွဲ (၁၃)	ပ-မှ ပဋိပြူဟန-ထိ	ဝိသုဒ္ဓါရုံအဖွဲ့	ပုံနှိပ်ပြီး
၁၆။	အတွဲ (၁၄)	ပဋိဘံသု မှ ထိ	ဝိသုဒ္ဓါရုံအဖွဲ့	**ပြုစုဆဲ**
၁၇။	အတွဲ (၁၅)	ဖ-မှ ဘောဝါဒီ - ထိ	မစိုးရိမ်အဖွဲ့	ပုံနှိပ်ပြီး
၁၈။	အတွဲ (၁၆)	မ-မှ မှီတပုဗ္ဗ-ထိ	မစိုးရိမ်အဖွဲ့	ပုံနှိပ်ပြီး
၁၉။	အတွဲ (၁၇)	ယ-မှ ရောဟိသ-ထိ	ဘုရားကြီးအဖွဲ့	ပုံနှိပ်ပြီး
၂၀။	အတွဲ (၁၈)	လ-မှ ဝဋဂါရထ-ထိ	ဘုရားကြီးအဖွဲ့	ပုံနှိပ်ပြီး
၂၁။	အတွဲ (၁၉)	-	ဘုရားကြီးအဖွဲ့	**ပြုစုဆဲ**
၂၂။	အတွဲ (၂၀)	-	ဘုရားကြီးအဖွဲ့	**ပြုစုဆဲ**

http://www.dhammadownload.com

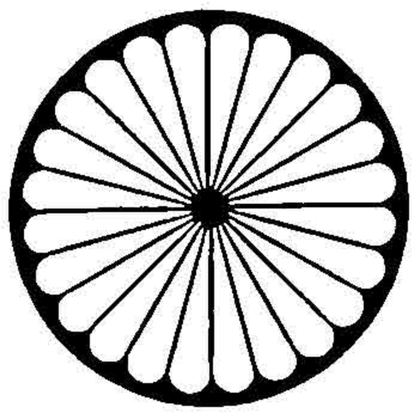

ကျမ်းစာအုပ်မွေဒါနအလှူရှင်

တိပိဋကပါဠိမြန်မာအဘိဓာန်ကျမ်းကြီးများကို အဆက်မပြတ်
လည်ပတ်ပုံနှိပ် ထုတ်ဝေနိုင်ရန် ရည်မှန်း၍ ငွေပဒေသာပင်စိုက်ထူကာ
ပညာသံဝတ္တနိက ကုသိုလ်ပြုကြသော မွေဒါနဒါယကာများ

ထူးထရိတ်ဒင်းကုမ္ပဏီ

ဦးတေဇ မိသားစု
ကောင်းမှု

နတ်လူသာဓုခေါ်စေသောပါ။ ။

http://www.dhammadownload.com

တိပိဋက ပါဠိ-မြန်မာ အဘိဓာန်

သရအတွဲ (၄) နိဒါန်းာ

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္မုဒ္ဓဿ

အနန္တ ဉာဏ်တော်နှင့် အနန္တ ဒေသနာတော်

လူနတ်ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့၏ အားကိုးအားထားရာ မဟာကရုဏာတော်သခင် မြတ်စွာဘုရား ရှင်သည် အားလုံးစုံ အကုန်အစင် မှန်ကန်စွာ ကိုယ်တော်တိုင် ထိုးထွင်းသိမြင်နိုင်သည့် သဗ္ဗညုတာ မည်သော ဉာဏ်တော်မြတ်ကြီးဖြင့် ဝေနေယျသတ္တဝါတို့ ဒုက္ခခပ်သိမ်း ကင်းငြိမ်းခြင်းငှါ (၄၅) ဝါ ကာလပတ်လုံး ဟောကြားတော်မူအပ်သော (လောဘ ဒေါသစသည် ကင်းဝေးကြောင်း) ကောင်း မြတ် မှန်ကန်သော တရားဒေသနာတော်တို့သည် စာအုပ်စာတမ်းဖြင့် ရေးမှတ်၍ မကုန်နိုင်အောင် အလွန့်အလွန် များပြားလှကုန်၏၊ ထို တရား ဒေသနာတော်တို့သည် သတိပဋ္ဌာန်, သမ္မပ္ပဓာန် အစ ရှိသော အနက်အခိပ္ပါယ် အနှစ်သာရတို့နှင့် ပြည့်စုံလှသည်သာမက ကြားရသူတို့ နားလည်နိုင်လောက် အောင် စကားလုံးပရိယာယ် အမျိုးမျိုး လဲလှယ်ကာသုံး၍ ဟောထားခြင်းကြောင့် အဘိဓာန် ဝေါဟာရတို့နှင့်လည်း အလွန့် အလွန် ကြွယ်ဝလှကုန်၏။

ထိုထို သတ္တဝါတို့၏ သန္တာန်၌ ဇောဝိထိတို့၏ အကြားအကြားတွင် ဘဝင်စိတ်ပေါင်း များစွာ ခြားလျက် ဆီးလျက် ဖြစ်နေသောကြောင့် မိမိတို့ ပြောလိုသော အကြောင်းအရာများနှင့်ဝေါဟာရ စကားလုံးများကို စဉ်းစားနေရသဖြင့် ကျင်း ချိုင့် ဆူး ငြောင့် ခလုတ် ပေါများသော လမ်း ပေါ်၌ ခြေကျင်ခရီး သွားရသကဲ့သို့ အချိန်ကုန်သလောက် ခရီးမတွင်ကျယ်, လုပ်ငန်းမတွင်ကျယ်ပဲ ရှိရ၏၊ မြတ်စွာဘုရား၌ကား ထိုကဲ့သို့ လုပ်ငန်းနှေးကွေးစေသော ဘဝင်စိတ်များအဖြစ် နည်းပါးလှ သည်သာမက လောဘ ဒေါသ စသော ကိလေသာ အညစ်အကြေးလည်း ကင်းဝေးစင်ကြယ်တော် မူပြီး ဖြစ်သောကြောင့် မြတ်စွာဘုရား၏ ဒေသနာဉာဏ်တော်သည် အလွန်လျင်မြန် သွက်လက်လှ၏၊

၁။ဤ၌ သရအဘိဓာန်အတွဲ(၄)ဖြစ်ပေါ်လာရခြင်း၏ အကြောင်းကို "နိဒါန်း" ဟု ခေါ်ဆိုခြင်းဖြစ်၏၊ ထိုနိဒါန်းသည်-

(၁) ဒူရေနိဒါန်း = အလွန်ဝေးဝေးက ဖြစ်ခဲ့သော အရေးကြီးဆုံး ပင်မအကြောင်း၊

(၂) အပိဒူရေနိဒါန်း = မနီးမဝေး ခပ်လှမ်းလှမ်း ခပ်ကွာကွာက ဖြစ်ခဲ့သောအကြောင်း၊

(၃) သန္တိကေနိဒါန်း = နီးနီးကပ်ကပ် လောလောလတ်လတ် ဖြစ်လာသောအကြောင်း-

ဟူ၍ သုံးမျိုးရှိ၏၊ ထိုသုံးမျိုးတို့တွင် ဤအခဏ်း၌ (၁)ဟောပြောရွတ်ဖတ်၍မကုန်,စာအုပ်စာတမ်း ရိုက်နှိပ်၍မကုန်နိုင် အောင် တရားဒေသနာတော်များကို မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူခဲ့ပုံကို ဒူရေနိဒါန်းအဖြစ်ဖြင့် ပြထား၍ (၂)ထို တရားဒေသနာတော်မြတ်များသည် သိမ်မွေ့နက်နဲ သေးနက်သော အဘိုးတန်ရတနာများ ဖြစ်၍ ဘုရားတပည့်သား ထေရ်ရှင်မြတ်များ သင်္ဂါယနာတင်ခဲ့ခြင်း, နှုတ်ငုံဆောင်ခဲ့ခြင်း, ပေရှက၌ ရေးသားခဲ့ခြင်းဖြင့် မပျောက်ပျက်အောင် စောင့်ရှောက်ခဲ့ပုံနှင့် အဌကထာ, ဋီကာ စသော ကျမ်းပြုပုဂ္ဂိုလ်တို့ အနက် အခိပ္ပါယ် ဖွင့်ဆိုတော်မူခဲ့ကြပုံကို အဝိဒူရေ နိဒါန်းအဖြစ်ဖြင့်၎င်း (၃)ပြည်ထောင်စု ဆိုရှယ်လစ် သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ ပြည်ထဲရေးနှင့် သာသနာရေး ဝန်ကြီးဌာန သာသနာရေးဦးစီးဌာန၏ ဌာနဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းကို စီမံကွပ်ကဲမှု, လှူဒါန်းထောက်ပံ့မှုကို အမှီတကဲပြု၍ အဘိဓာန်အဖွဲ့ ဆရာတော်တို့က ဤအဘိဓာန်ကျမ်းကို ကြိုးပမ်းအားထတ် ရေးသားတော်မူကြပုံကို သန္တိကေနိဒါန်း အဖြစ်ဖြင့်၎င်း ပြထားကြောင်းတွေ့ရပါလိမ့်မည်။

http://www.dhammadownload.com

ထိုကဲ့သို့ လျင်မြန်သော ဒေသနာဉာဏ်တော်ကို ရှေ့သွားပြုကာ ကောင်းစွာ ထိမိသော နှုတ်ခမ်းတော် ရှင်းလင်းသော လည်ချောင်း ခံတွင်းတော်, ရှည်လျားကျယ်ပြန့်နူးညံ့သော လျှာတော်, ချိုသာသော အသံတော်, လျင်မြန်သွက်လက်သော စကားလုံးတော်တို့ဖြင့် ဟောကြားတော်မူခြင်းကြောင့် နံနက်ခင်း ဆွမ်းအနုမောဒနာ ဒေသနာသည်ပင် ဒီဃနိကာယ် မဇ္ဈိမနိကာယ် ပါဠိတော်တမျှ များပြားလှ၏၊ မွန်းလွဲပိုင်း၌ ဇောက်လာသော ပရိသတ်တို့အား ဟောကြားအပ်သော တရားဒေသနာတော်တို့ကား သံယုတ်နှင့် အင်္ဂုတ္တိုရ်နိကာယ်ကြီး နှစ်ခုစာမျှ ရှည်လျားကုန်၏[၁]။ (အဘိ၊ဌ၊၁။၁၆။ သံ၊ဋီ၊ ၂။၃၃၉။)

ထို့အပြင် တာဝတိံသာနတ်ပြည် ပင်လယ်ကသစ်ပင်ရင်း ပဏ္ဍုကမ္မလာ ကျောက်ဖျာဆက်ဝယ် တသောင်းသော စကြဝဋ္ဌာတိုက်မှ တရားနာရန် ဇောက်လာကြသော နတ်ဗြဟ္မာတို့၏အလယ်၌ ထိုင်နေတော်မူလျက် "ကုသလာ ဓမ္မာ၊ အကုသလာ ဓမ္မာ၊ အဗျာကတာ ဓမ္မာ" စသည်ဖြင့် အကျဉ်းချုပ်ခေါင်းစဉ်မာတိကာကို ရှေးဦးစွာချပြပြီးလျှင် ကြေညက်စွာ နှုတ်တက်ရထားသော စာကို တောက်လျှောက်ရွတ်ပြသကဲ့သို့ရင်း, ကောင်းကင်ရေတံခွန်ကြီးသည် အဆက်မပြတ် တဝေါဝေါ စီးဆင်းနေသကဲ့သို့ရင်း ဝါတွင်း သုံးလပတ်လုံး မရပ်မနား တဆက်တည်း ဟောကြားအပ်သော အဘိဓမ္မာ တရားတော်တို့သည်ကား သတိ ဝီရိယဉာဏ်ပညာ ထက်မြက်လှ၍ အလွန်လည်း နှုတ်သွက်သော အရှင်အာနန္ဒာကဲ့သို့သော ထေရ်ရှင်မြတ်များပင် ရွတ်၍မကုန် ဟော၍မကုန်အောင် အလွန့်အလွန် များပြားလှကုန်၏။

အရှင်အာနန္ဒာသည် ခြေဖဝါးချသည့်နေရာတနေရာဘည်း၌ (မရှေ့မပြောင်းပဲ) ရပ်လျက်ပင် ဂါထာပါဒပေါင်း ခြောက်သောင်း (လေးပါဒရှိသော ဂါထာအရေအတွက်အားဖြင့် တသောင်းငါးထောင်)တိတိ သင်လည်း သင်ယူနိုင်, ပို့ချလည်း ပို့ချနိုင်, ဟောလည်း ဟောနိုင်၏။ မြတ်စွာဘုရား ဝါတွင်းသုံးလပတ်လုံး မရပ်မနား ဟောကြားထားအပ်သော အဘိဓမ္မာတရားတော်များမှာ ထိုအာနန္ဒာ ထေရ်ရှင်မြတ် အနှစ်ဘရာ, အနှစ်တထောင် သင်ယူလို့ပင် မကုန်ဆုံးနိုင်အောင် များလှကုန်၏။

ထိုမှတပါး ဘုရားဖြစ်တော်မူပြီးကာစ, ရတနဃရသတ္တာဟ၌ မြတ်စွာဘုရားကိုယ်တော်မြတ်သည် ဓမ္မသင်္ဂဏီ, ဝိဘင်း အစရှိသော အဘိဓမ္မာ တရားတော်တို့ကို ခုနစ်ရက်, ခုနစ်ညဉ့်ပတ်လုံး စိတ်တော်ဖြင့် ဆင်ခြင်သုံးသပ်တော်မူလေရာ ပဋ္ဌာန်းအဘိဓမ္မာဘရားတော်ကြီးကို ဆင်ခြင်သုံးသပ်တော်မူသည့် အချိန်ကာလတွင် ထိုမြတ်စွာဘုရား၏ ကိုယ်တော်မှ အညိုရောင်, အဝါရောင်, အနီရောင် အစရှိသော ရောင်ခြည်တော်ခြောက်သွယ်တို့သည် ကြည်နူးစဖွယ် အလွန်တင့်တယ်စွာ တဝင်းဝင့်း တလက်လက် ပေါ်ထွက်လာကုန်၏။ ထိုခုနစ်ရက်, ခုနစ်ညဉ့်ပတ်လုံး စိတ်တော်ဖြင့် ဆင်ခြင်သုံးသပ်တော်မူအပ်

၁။ ပဌမပါရာဇိကစသော သိက္ခာပုဒ်ကို ပညတ်စဉ်အခါက သိက္ခာပုဒ် မပညတ်မီ ရှေးဦးစွာ တရားဟောတော်မူရာ ထို တရားဒေသနာတော်သည် ဒီဃနိကာယ်, မဇ္ဈိမနိကာယ် ပမာဏရှိကြောင်းကို ဌ၊ဌ၊၁။၁၈၇-၌ ပြဆိုထားသည်။ အချိန်အနည်းငယ်အတွင်း ထိုမျှများစွာ ဟောတော်မူနိုင်ခြင်းမှာ လျှာတော်၏ နူးညံ့ခြင်း, နှုတ်ခမ်းတော်၏ ကောင်းစွာထိခြင်း, ပြောလိုသော စကားတော်များ လျှောကျကြင်းကျန်မနေရစ်ခြင်း, ဘဝင်စိတ်အယဉ်လျင်မြန်စွာ ရပ်တန့်၍ ဝီထိစိတ်အယဉ်သာ အဖြစ်များခြင်းတို့ကြောင့် ဖြစ်ကြောင်းနှင့် လူတို့ တခွန်းပြောလျှင် အရှင်အာနန္ဒာက ရှစ်ခွန်းပြောနိုင်၍ အရှင်အာနန္ဒာ တခွန်းပြောလျှင် မြတ်စွာဘုရားက (၁၆)ခွန်း ပြောဆိုနိုင်ကြောင်း(လူတို့ဘခွန်းလျှင် မြတ်စွာဘုရားသည် (၁၂၈)ခွန်း ပြောဆိုနိုင်ကြောင်း) တို့ကို မ၊ဌ၊၁။၃၅၈။ သာရတ္ထ၊၂။၃၁-တို့၌ ပြဆိုထားသည်။

http://www.dhammadownload.com

သော အဘိဓမ္မာ တရားတော်မြတ်ဘို့သည်ကား ထိုမြတ်စွာဘုရားကိုယ်တော်တိုင် နှုတ်တော်ဖြင့် ထုတ်ဖော်၍ ဟောကြားပါက နှစ်ပေါင်း ရာထောင်သောင်းသိန်းကာလမျှ ဟောကြားရလောက်အောင်ပင် များပြားလှကုန်၏။ အဘိ၊၄၊၁။၁၅၊၁၆။

လောက၌ သိစရာ အကြောင်းအရာများကား မကုန်ခန်းနိုင်အောင် များပြားလှကုန်၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် အဆီးအတားမရှိ သိမြင်နိုင်သော အနာဝရဏဉာဏ်တော်ပိုင်ရှင် ဖြစ်တော်မူသောကြောင့် ထိုသိစရာအကြောင်းအရာများစွာထဲမှ သိလိုရာ, သိလိုရာကို စဉ်းစားလိုက်သည်နှင့် တပြိုင်နက် အဆီးအတားမရှိ သိမြင်တော်မူ၏။ ယာဝတက် ဥေယျံ၊ တာဝတက် ဉာဏံ၊ ယာဝတက် ဉာဏံ, တာဝတက် ဥေယျံ (မဟာနိဒ္ဒေသ၊ ၁၃၉)နှင့် အညီ သိဖွယ်အကြောင်းအရာတို့သည် မကုန်နိုင် မခန်းနိုင်အောင် များလှ၍ အနန္တဥေယျ ဖြစ်ကုန်သကဲ့သို့ ထိုသိဖွယ်အကြောင်းအရာတို့ကို လိုက်၍လိုက်၍ သိသောဉာဏ်တော်တို့သည်လည်း မကုန်ခန်းနိုင်အောင် များလှသော အနန္တဉာဏ်တော်များပင် ဖြစ်ကုန်၏။ ထို့နောက်တဖန် ဉာဏ်တော်တို့သည် အနန္တဉာဏ်တော်များ ဖြစ်ကုန်သကဲ့သို့ ထိုအနန္တဉာဏ်တော်တို့ဖြင့် ဆင်ခြင်စဉ်းစားအပ်သော တရားဒေသနာတော်တို့နှင့် ဆင်ခြင်စဉ်းစား၍ (၄၅)ဝါကာလ ပတ်လုံး ဟောကြားထားအပ်သော တရားဒေသနာတော်တို့သည်လည်း မကုန်ခန်းနိုင်အောင် များလှသော အနန္တဒေသနာတော်များ ဖြစ်ကြကုန်၏။

ထိုအနန္တဉာဏ်တော်ဖြင့် ဆင်ခြင်စဉ်းစား သိမြင်ထားအပ်သော အနန္တဒေသနာတော်တို့တွင် အကြောင်းအတ္ထုပ္ပတ္တိမပေါ်ပေါက်၍ နှုတ်တော်ဖြင့် ထုတ်ဖော်မဟောရသော ဒေသနာတော်တို့သည် အလွန့်အလွန်များပြားစွာ ကျန်ရှိနေပြီးလျှင် အကြောင်းအတ္ထုပ္ပတ္တိပေါ်ပေါက်လာသဖြင့် ထုတ်ဖော်၍ ဟောကြားရသော ဒေသနာတော်တို့သည်ကား အလွန့်အလွန်နည်းပါးလှကုန်၏ ၊ (သံ၊၃။၃၈၃။သီသ ပါဝနသုတ်-ကြည့်) နှုတ်တော်ဖြင့် ထုတ်ဖော်ဟောကြားထားအပ်ပြီးသော ထိုဒေသနာတော်တို့တွင်လည်း အရှင်အာနန္ဒာထေရ်မြတ် ကြားနာမှတ်သားဆောင်ထားခဲ့သော ဓမ္မက္ခန္ဓာပေါင်း ရှစ်သောင်းလေးထောင် ပါဝင်သည့် ဝိနည်း, သုတ္တန်, အဘိဓမ္မာ ဟု သုံးစုခွဲထားသော ပိဋကကျမ်းစာအုပ်အဖြစ်ဖြင့် ယခုတွေ့ရှိရသော ပါဠိတော်အုပ်ရေ (၄၀)သည် အနန္တဒေသနာတော်ကို ထောက်ဆပါက အလွန်ကျယ်ပြန့်နက်ရှိုင်းသော သမုဒြာရေထုကြီးထဲမှ ရေတပေါက်စာကလေးမျှ အလွန့်အလွန် နည်းပါးလှပေ၏၊ သို့သော် ဝိနည်းနှင့် အဘိဓမ္မာကျမ်းစာအုပ်များ၌ အကျဉ်းချုပ်မျှ ပြထားသောနေရာနှင့် ချဲထွင်ရွတ်ဆိုရန် ညွှန်ပြထားသော နေရာတို့ကို ဖော်ထုတ်လျက်ရင်း, ပေယျာလမြှုပ်ထားသော နေရာတို့ကို ဖော်ထုတ်လျက်ရင်း ရွတ်ဖတ်သရဇ္ဈာယ်လျှင်ကား မည်မျလောက်ကြာမှ ပြီးဆုံးမည်ဟု မခန့်မှန်းနိုင်သည်သာမက စာအုပ်စာတမ်း ရိုက်နှိပ်လျှင်လည်း ပါဠိတော်ကျမ်းစာအုပ်ရေ(၄၀)ကော အလွန့်အလွန် များပြားလှမည်ဖြစ်၏။

သိမ်မွေ့နက်နဲ ခက်ခဲသော တရားဒေသနာတော်

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ဒေသနာတော်များသည် အလွန်သိမ်မွေ့နက်နဲခက်ခဲသော ပါဠိတော် (ပါဠိစာပေ) ကျမ်းဝန်ကြီးများ ဖြစ်၏၊ ထို ကျမ်းဂန်များ၌ ခေတ်အဆက်ဆက် လူသားတို့ ရှာဖွေနေကြသည့်

http://www.dhammadownload.com

လောကီ,လောကုတ္တရာ ငြိမ်းချမ်းမှုနှင့် ယင်းငြိမ်းချမ်းမှုကို ရရာ ရကြောင်း နည်းလမ်းကောင်းများ ဖြစ်သည့် မဂ္ဂင်မပဋိပဒါကျင့်စဉ်များကို တမူထူးခြားစွာ ဟော်ပြထားရာ ယင်းတို့ကို သိရှိနိုင်ရန် ပါဠိ-စာပေ ကျမ်းဂန်များကို နားလည်ဖို့ လိုအပ်ပေသည်။

ထို့ကြောင့် ပါဠိစာပေကျမ်းဂန်များကို နားလည်နိုင်ရန် ပါဠိစာပေ၏အဝင်တံခါး (=ပဓေသန-ဒ္ဒါရ) သဖွယ်ဖြစ်သော သဒ္ဒါဆိုင်ရာကျမ်းစာများကို အခြေခံအဖြစ်ဖြင့် ရှေးဦးစွာ သင်ယူလေ့ကျက်ကြရ၏၊ ထို့သို့ သင်ယူလေ့ကျက်မှသာ ထိုထို ပိဋကစာပေကြီးများကို သင်ယူဆည်၍ လွယ်ကူ၍ ပုဒ်တိုင်း ပုဒ်တိုင်း၌ ယုံမှားသံသယဖြစ်ရမှု ဟူသော အပြစ်ဒေါသမှ ကင်းလွှတ်နိုင်လေသည်၊ ထို့သို့ သဒ္ဒါကျမ်းများကို သင်ယူပြီးနောက် ထိုသို့ ပါဠိတော်များကို နှစ်ပေါင်းများစွာ သင်ရ၏။ တကြိမ်မက အကြိမ်ပေါင်းများစွာ ဆရာသခင် ထေရ်အရှင်ကြီးတို့ထံ၌ သင်ယူကြရ၏။

ရှေးအခါက သီဟိုဠ်ကျွန်း (သီရိလင်္ကာနိုင်ငံ) ၌ ဗြာဟ္မဏတိဿသူပုန် ထကြွ သောင်းကျန်းနေစဉ်အချိန်တွင် ဝိနည်းပိဋကမကွယ်ပအောင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်၍ ဝိနည်းကျမ်းကျင်သူအဖြစ်ဖြင့် ထင်ရှားသော ဥပဘိဿမည်သော ထေရ်ရှင်မြတ်၌ မဟာပဒုမထေရ်, မဟာသုမထေရ်ဟူ၍ အလွန်ဉာဏ်ထက်မြက်သော တပည့်နှစ်ပါး ရှိခဲ့ဘူး၏၊ ထို နှစ်ပါးတွင် မဟာသုမထေရ်သည် ဝိနည်းပိဋကကို (၉) ခေါက်တိတိ ဆရာထံ၌ သင်ယူ၏၊ မဟာပဒုမထေရ်ကား မဟာသုမထေရ်နှင့် တွဲဖက်၍ (၉) ခေါက်တိတိ သင်ယူသားပြီး ဖြစ်သည့်အပြင် မိမိဘဉီးတည်း သီးသန့် နောက်ထပ် (၉) ခေါက်တိတိ သင်ယူပြန်၏၊ ထို့ကြောင့် ဆရာထံ၌ ဝိနည်း (၁၈) ခေါက်သင်ယူထားသော မဟာပဒုမထေရ်သည် မဟာသုမထေရ်ထက်ပို၍ ဝိနည်းကျမ်းကျွမ်း၏၊ မဟာသုမထေရ်သည်ကား ဆရာထံ၌ ဝိနည်း(၉) ခေါက် သင်ယူပြီးနောက် ဆရာနှင့်ခွဲခွါ၍ ဂင်္ဂါမြစ်၏တဘက်ကမ်းသို့ ကြွသွားလေ၏၊ ထိုအခါ မဟာပဒုမထေရ်က "ဒီဝိနည်းဓိုရ်မဟာသုမက တယ်ရဲဝံ့လှချည့်လား၊ ဆရာအသက်ထင်ရှား ရှိနေတုန်းမှာ ဆရာကို လက်လွှတ်ပြီး တခြားအရပ်မှာ နေဖို့ စိတ်ကူးမှ ကူးရက်ပလေတယ်၊ ဆရာရှိတုန်း ဆရာထံမှာ ဝိနည်းပိဋကကိုရော, အဋ္ဌကထာကိုပါ အကြိမ်ပေါင်းများစွာ သင်ယူပြီးတောင်မှပင် ဆရာကိုလက်မလွှတ်သင့်သေးဘူး မဟုတ်ပါလား။ အမြဲမပြတ်ကြားနာသင့်တယ်၊ နှစ်စဉ်မပြတ် ရွှတ်အံသင့်တယ်မဟုတ်ပါလား" ဟု မဟာသုမထေရ်ကို အပြစ်တင်တော်မူခဲ့ဘူးလေသည်။ (ဝိ၊၄၊၁။၂၂၀)

ဤသို့အားဖြင့် ရှေးအခါက ရဟန်းတော်များသည် မိမိတို့ဘာဝနာကျသော ပိဋကကို ဆရာ့အထံ၌ အခေါက်ပေါင်းများစွာ သင်ယူကြ၏၊ သို့သော် မည်မျှပင် သင်ယူသော်လည်း အကုန်အစင် ပိုင်နိုင်စွာ သိတို့အာဘွက် အလွန်ခက်ခဲလှသောကြောင့် မိမိတို့ ပင်ကိုယ်ဉာဏ် ရှိသလောက်သာ သိနိုင်ကြ၏၊ ထို့ကြောင့် ရှေးက ပိဋကကျမ်းတတ်ဟု ကျော်ကြား ထင်ရှား၍ တပည့်ပရိသတ် မြောက်မြားစွာ ရှိသော တိုက်တာဉီးစီး မြန်မာဆရာတော်ကြီးများသည်ပင် "ငါဘို့စာမဘတ်သေးပါဘူး၊ ကြည့်တတ် ရွတတ်ရုံ အဆင့်သာ ရှိပါသေးတယ်၊ ဒီနေ့ထိမှာ ငါ အခေါက်ပေါင်းများစွာ ပို့ချခဲ့တယ်၊ ဒါပေမဲ့

http://www.dhammadownload.com

အဓိပ္ပါယ် သဘောမပေါက်ဘူး၊ ဟိုတနေ့က ဉာဏ်ထက်တဲ့စာဆိုတပည့်က စာဆိုသွားမှ အဓိပ္ပါယ်သဘော ပေါက်တော့ဘယ်" ဟု ရှိးသားဖြောင့်မတ်စွာ ဖွင့်ဟ မိန့်ကြားတော်မူကြလေသည်[၁]။

ထို့အပြင် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဝိဘင်း ပါဠိတော်ဖွင့်ကာနီး၌ အဌကထာဆရာကိုယ်တိုင်ပင် ခက်ခဲသည်ဟု ညည်းညူရသော တရားလေးမျိုးရှိ၏၊ ထိုဘရားလေးမျိုးမှာ—

(၁) သစ္စာလေးပါး၊

(၂) ရုပ်နာမ်သခ်ါရမျှသာရှိ၍ သတ္တဝါကောင်, အဘွဲကောင်မှ ဆိတ်သုဉ်းခြင်းသဘော၊

(၃) ပဋိသန္ဓေအကြောင်းအရာ၊

(၄) ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရား၊

ဤလေးမျိုးကား သိမြင်ရန်ပင်ခက်ခဲလှ၍ ဖွင့်ဆိုရေးသားဟောကြားတို့ကား ပိုရှိပင်ခက်ခဲ၏ဟု ညည်းညူတော်မူ၏။ (အဘိ၊ဌ၊၂။၁၂၃။)

ဘာဝနာမယဉာဏ်ဖြင့် သိရန်ပိုရှိခက်ခဲသောတရားတော်

ထိုတရား ဒေသနာတော်များကို ဆရာသွားများထံ၌ သင်ယူ၍သိရသော သုတမယဉာဏ်အသိ ဖြင့်၎င်း, ထိုသုတမယဉာဏ်ကိုအမှီပြု၍ စဉ်းစားသိရသော စိန္တာမယဉာဏ်အသိဖြင့်၎င်း သဘောပေါက် သိမြင်ရန် ခက်ခဲသည်ထက် ဝိပဿနာဉာဏ်, မဂ်ဉာဏ်ဟူသော ဘာဝနာမယဉာဏ်ဖြင့် သစ္စာလေးပါးကို ကိုယ်တိုင်ဒိဋ္ဌသိမြင်တို့က ပိုရှိ ခက်ခဲ၏၊ ထိုဘာဝနာမယဉာဏ်ဖြင့် ကိုယ်တွေ့မျက်မြင်သိမှလည်း တရား တော် အပေါ်၌ ပိုရှိ ယုံကြည်အားကိုးလာ၏။ မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူသည့်အတိုင်း ငါတို့ ကိုယ်တိုင် လက်တွေ့ကျင့်သုံး၍သိရသော တရားတော်များသည် စာတွေ့နှင့် တထပ်တည်း ကျနေပါက လား၊ တကယ်မှန်ကန်သော တရားတော်များ ပါဘကားဟု ကိုယ်တိုင်ဆုံးဖြတ်နိုင်သောအဆင့်သို့ ရောက်၏။

၁။ ဤနေရာ၌ "တိုက်တာဦးစီး ဆရာတော်ကြီးဖြစ်ပါလျက် သူ၏ တပည့်လောက်မျှ စာမတတ်ဘူး"ဟု အထင်မသေး ထိုက်၊နှစ်ရှည်လများ စာချလာခဲ့ကြသော စာချဘုန်းကြီးများ၌ ထိုအဖြစ်မျိုးနှင့် တခါတရံ ကြုံတွေ့ရတတ်သောကြောင့် သူတို့အတွက် အထူးအဆန်းမဟုတ်၊ ကျမ်းဂန်ပိဋကတ် အရပ်ရပ်၌ နှံ့စပ်အောင် သင်ယူပို့ချခဲ့ပြီးသော စာချပုဂ္ဂိုလ်ပင် ဖြစ်စေကာမူ သင်ယူပို့ချခဲ့သမျှ အားလုံးစုံ အကုန်အစင် ဉာဏ်စူးစိုက်နိုင်သည်မဟုတ်၊ တချိုနေရာ၌ လွယ်ကူသောအနက် အဓိပ္ပါယ်ပင် ဖြစ်စေကာမူ အကြံလွန် အတွေးချော်သွားတတ်၏၊ ဉာဏ်ဟုန်နေတတ်၏၊ အကြံမလွန် အတွေးမချော်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကမူ လွယ်လွယ်ကလေးဖြင့် သိသွား၏၊ ထိုနေရာကို လွယ်လွယ်ကလေး သိသွားရုံမျှဖြင့် သူကပိုရှိစာတတ်သည်ဟု မယူဆထိုက်၊ ရှေးအခါက သတိပဋ္ဌာန်ပါဠိတော် "ကောယနော အယံ ဘိက္ခဝေ မဂ္ဂေါ" ၌ တရားဆွေးနွေးကြရာတင် တပည့်ဖြစ်သော တိပိဋကစူဋ္ဌနာဂဆေရ်သည် မဂ္ဂေါပုဒ်အရ ပုဗ္ဗဘာဂမဂ် (လောကုတ္တရာမဂ်၏ ရှေပိုင်း လောကီမဂ်) ကို ယူရမည်ဟုဆို၏၊ သူ၏ဆရာ တိပိဋကစူဋ္ဌသုမနဆေရ်ကမူ မိဿကမဂ် (လောကီမဂ်နှင့် ဆောနှောသော လောကုတ္တရာ မဂ်)ကို ယူရမည်ဟုဆို၏၊ ဆရာ တပည့်နှစ်ဦး အယူအဆကွဲလွဲနေကြရာ တပည့်က ဆရာကို တုဖက်ပြိုင်ဆိုင်၍ မငြင်းလိုသော ကြောင့် စကားပြောရပ်လိုက်၏၊ ထို့နောက် ဆရာသည် သတိပဋ္ဌာန်ပါဠိတော်ကို အစမှ စပြီး ရွတ်အံကြည့်၍ "ယော ဟိ ကောစိ ဘိက္ခဝေ ဣမေ စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနေ ဧဝံ ဘာဝေယျ သတ္ကဝဿာနိ" ဟူသော ဝါကျကို ရွတ်မိသောအခါ၊ "လောကုတ္တရာ မဂ်ဆိုလျှင် တကြိမ်ဖြစ်ပြီးနောက်(၇) နှစ်တိတိ ဆက်ဖြစ်နေမည်မဟုတ်၊ ထို့ကြောင့် မိဿကမဂ်ကို ယူရမည်ဟု ငါပြောလိုက်တဲ့စကား မှားသွားပြီ" ဟု သူ၏အမှားကို ဝန်ခံတော်မူ၏။(ဒီဌ၊၂။၃၃၇)

http://www.dhammadownload.com

ရှေးရှေးက ဖြည့်ကျင့်ဆည်းပူးခဲ့သော ပါရမီကုသိုလ်အထူးရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်များမှာ မြတ်စွာဘုရားထံတော်မှ ဂါထာတပုဒ်ကြားနာ ရရုံမျှဖြင့် ထိုကဲ့သို့ကိုယ်တိုင်ဆုံးဖြတ်နိုင်သော အဆင့်သို့ရောက်ရန်လွယ်ကူသည်ဟု ဆိုစရာရှိသော်လည်း များသောအားဖြင့်ကား ထိုအဆင့်သို့ ရောက်ရန်အလွန်ခက်ခဲ၏။ စာပေပရိယတ် တဖက်ကမ်းခတ် တတ်မြောက်ကာ များစွာသော စာသင်သား ရဟန်းတော်တို့၏ အားကိုးအားထားရာဖြစ်ခဲ့သော မဟာသီဝထေရ်ကြီးသည်ပင် နှစ်ရက် သုံးရက် ကမ္မဋ္ဌာန်းအားထုတ်လိုက်ခြင်မျှဖြင့် အရဟတ္တဖိုလ်ဘုရားထူးကို ရလိမ့်မည်ဟု မိမိကိုယ်ကိုအထင်ကြီးခဲ့စေကာမူ တကယ်လက်တွေ့အားထုတ်သောအခါ သူထင်သလောက်မလွယ်ကူပဲ လပေါင်းနှစ်ပေါင်းများစွာ ကြာလာ၍ မျက်ရည်ပေါက်ပေါက်ကျ ငိုရသည်အထိ ခက်ခက်ခဲခဲအားထုတ်လာခဲ့ရာ အနှစ်သုံးဆယ်ပြည့်မှ အရဟတ္တဖိုလ်တရားထူးကို ရလေတော့သည်။ (ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၃၁၉) ထို့ကြောင့် သစ္စာလေးပါးတရားကို စာတွေ့ အသိမဟုတ်ပဲ ဝိပဿနာဉာဏ်, မဂ်ဉာဏ်အသိဖြင့် ကိုယ်တွေ့သိရန်မှာ အလွန်တရာ ခက်ခဲလှပေသည်။

များစွာသောသတ္တဝါတို့သည် မိမိတို့ခန္ဓာကိုယ်ကို ရုပ်တရား, နာမ်ဘရားဟု အမှန်အတိုင်းမသိပဲ ငါ, သူတပါး, ဘသ်သူ, ဘယ်ဝါ စသည်ဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါအကောင်အထည်အနေအားဖြင့် အသိမှားနေကြ၏၊ မိမိတို့ခန္ဓာကိုယ် (ရုပ်နာမ်အစုအဝေး)တည်းဟူသော ဒုက္ခသစ္စာကို ဒုက္ခဟုမမြင်ပဲ သုခဟုသာ အမြင်မှားနေကြ၏၊ ထိုကဲ့သို့ ဒုက္ခဟု အမှန်အတိုင်း မမြင်နိုင်အောင်လည်း အဝိဇ္ဇာအမှောင်ထုကဖုံးအုပ်ထား၏၊ ထို့ကြောင့် တဏှာလောဘဖြင့် မိမိတို့ဘဝ (မိမိတို့ခန္ဓာ)ကို တပ်မက်ခင်တွယ်နေကြ၏၊ ထိုဘဏှာလောဘကိုလည်း ဒုက္ခဖြစ်ကြောင်း, ဆင်းရဲကြောင်းတရားဟု အမှန်အတိုင်းမမြင်ပဲ ချမ်းသာကြောင်းတရားဟု အမြင်မှားကာ တဏှာ လောဘကိုအပေါ်လုပ်လျက် ဖြစ်ရာဘဝမှာ တဏှာလောဘဖြင့်သာ ပျော်မွေ့နေကြ၏၊ အသစ်အသစ် ဘဝခန္ဓာစည်းစိမ်ခံမ်းသာကိုသာ တဏှာလောဘဖြင့် မျှော်မှန်းနေကြ၏၊ ထို့ကြောင့် မိမိတို့ဘဝခန္ဓာကိုယ်၏ ဒုက္ခပြီးဆုံးကြောင်း မဂ္ဂသစ္စာကိုဂုဏ်, ထိုမဂ္ဂသစ္စာဖြင့် သိမြင်ရမည့် ခန္ဓာဇာတ်သိမ်း အငြိမ်း ဓာတ်သဘောဘည်းဟူသော နိဗ္ဗာန်ကိုဂုဏ် သိမြင်ရန်ခက်ခဲလှသည်သာမက သိမြင်ခြင်းငှါပင် အလိုမရှိကြကုန်။

ဤသို့ဖြင့် ဒုက္ခသစ္စာကို အကောင်းထင်၍ သမုဒယသစ္စာဖြင့် အဓမ္မာကြီးပျော်မွေ့နေကြသော သတ္တဝါတို့မှာ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရားတော်ကို သဘောပေါက်ရန်လည်း မလွယ်ကူတော့ပေ၊ အဝိဇ္ဇာကြောင့် သခါရဖြစ်ပုံ, သခါရကြောင့် ဝိညာဏ်ဖြစ်ပုံ, ဝိညာဏ်ကြောင့်နာမ်ရုပ်ဖြစ်ပုံ ဤသို့စသည်ဖြင့် အကြောင်းတရား ကြောင့် အကျိုးတရားဖြစ်ပုံကိုဂုဏ်, အကြောင်းတရားက အကျိုးတရားဖြစ်ပေါ်လာအောင် ဟောဘူ, အာရုံမှ, အဝိဇ္ဇာတိ စသော ပစ္စယသတ္တိတို့တွင် မည်သည့်ပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးငှူးပြုသည်ကိုဂုဏ် သဘောပေါက်သိမြင်ရန် မလွယ်ကူတော့ပေ၊ ဤအကြောင်းဆရာကို ဆင်ခြင်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည် ဘုရားဖြစ်တော်မူစအချိန်က သတ္တဝါတို့အား တရားမဟောလိုတော့ပဲ အေးအေးသက်သာနေတော်မူရန် အကြံဖြစ်တော်မူလာခဲ့ပေသည်။

သာသနာ့ဝန်ဆောင် ထေရ်ရှင်တို့၏ အံ့မခန်းကြိုးပမ်းချက်များ

မြတ်စွာဘုရားလက်ထက်တော်အခါက ရဟန်းတော် ထေရ်ရှင်မြတ်တို့သည် ယင်းသို့ သိမ်မွေ့နက်နဲသောထိုဘုရားဟော တရားတော်တို့ကို ပေရွက် စာရွက်တို့ဖြင့် ရေးမှတ်မထားပဲ နှုတ်တက်အရဆောင်ကာတဆင့်သင်ပြ ပို့ချဟောပြောတော်မူကြ၏။ ပေရွက် စာရွက်တို့ဖြင့် ရေးမှတ်ထားဖို့ မလိုလောက်အောင်လည်း သတိ ဉာဏ် ဝံရိယ ကြီးမားထက်သန်တော်မူလှသော ထေရ်ရှင်မြတ်များ ဖြစ်တော်မူကြ၏၊

http://www.dhammadownload.com

ထို့အပြင်မြတ်စွာဘုရားသက်တော်ထင်ရှားရှိတော်မူစဉ်က မည်သည့်ပိဋကကျမ်းစာကို မည်သည့်ပုဂ္ဂိုလ်က ပို့ချရမည်ဟု တာဝန်ခွဲဝေ သတ်မှတ်ထားခြင်းလည်း မရှိသေး၊ အရှင်ဥပါလိထေရ်သည် ဝိနယဓရဇတဒဂ်ရ ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ် သည်အားလျော်စွာ ဝိနည်းပိဋကကို အများဆုံး ပို့ချလေ့ရှိသဖြင့် သူ၏အထံတွင် ရဟန်းတော် အများပင် ဝိနည်းပိဋကကို သင်ယူတော်မူကြ၏၊ အရှင်အာနန္ဒာထေရ်သည် ဓမ္မဘဏ္ဍာဂါရိက ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ် သည်နှင့်အညီ မြတ်စွာဘုရားဟောကြားထားသော ပါဋိတော်များနှင့် အရှင်သာရိပုတြာ စသော ရဟန္တာအရှင်မြတ်များ ဟောကြားထားသော ပါဋိတော်များ (ပါဋိဓမ္မကွန္ဓာပေါင်း ရှစ်သောင်းလေး ထောင်) ကို နှုတ်တက်ဆောင်ကာ ဟောပြောပို့ချတော်မူ၏၊ အခြား အခြားသော ထေရ်ရှင်မြတ်တို့ သည့်လည်း မိမိတို့စွမ်းနိုင်သမျှ သင်ယူပို့ချနှုတ်တက်ဆောင်ထားကြကုန်၏။

မြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူပြီး၍ (၃) လခန့် အကြာတွင် အရှင်မဟာကဿပထေရ်အမှူး ရှိသော ရဟန္တာအရှင်မြတ် (၅၀၀) တို့ ပဌမသင်္ဂါယနာတင်တော်မူကြ၏၊ ထိုပဌမသင်္ဂါယနာတင်အပြီး မှာပင် ဝိနည်းပိဋကကို ပို့ချရန် အရှင်ဥပါလိထေရ်က တာဝန်ယူရ၏၊ ဒီဃနိကာယ်ကို အရှင်အာနန္ဒာ ထေရ်ကရင်း, မဇ္ဈိမနိကာယ်ကို အရှင်သာရိပုတြာ၏ တပည့်များကရင်း, သံယုတ္တနိကာယ်ကို အရှင် မဟာကဿပထေရ်ကရင်း, အင်္ဂုတ္တရနိကာယ်ကို အရှင်အနုရုဒ္ဓါထေရ်ကရင်း တာဝန်ယူရ၏။

ထိုသင်္ဂါယနာတင် ထေရ်အရှင်မြတ်များနှင့် တပည့်အဆက်ဆက်တို့သည် ဤကဲ့သို့တာဝန်အသီး အသီး ခွဲယူခြင်းဖြင့် ပိဋကတော်များကို မမေ့မပျောက်အောင် ပေရွက် စာရွက်၌ ရေးမှတ်ထားသကဲ့သို့ စိတ်နှလုံး၌ စွဲမြဲစွာ မှတ်သားထားကာ အဆင့်ဆင့် သင်ကြား ပို့ချလာခဲ့ကြသော သက်တမ်းသည် မြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူပြီးသည့် အချိန်မှစ၍ ရေတွက်လျှင် နှစ်ပေါင်း (၄၅၅) နှစ် ပြည့်၍ သီဟိုဠ်ကျွန်း ဝဋ္ဌဂါမဏိမင်း လက်ထက် ပေထက်အတွဲဆုတင်သည့်အချိန်အထိ ကြာမြင့်လာခဲ့၏။

ထိုမျှလောက် ကြာမြင့်သောနှစ်ကာလအတောအတွင်း၌ ခိုးသားဒမြ သောင်းကျန်းသူ ထူထပ် ပေါများလှသော စောရကန္တာရအတွင်းဝယ် အဖိုးတန်ပတ္တမြားရတနာကို ခက်ခဲစွာသယ်ယူလာရသကဲ့သို့ ဖော်ပြလတ္တံ့သော ဘေးအန္တရာယ် အနှောင့်အယှက် အခက်အခဲအမျိုးမျိုးကြားထဲကပင် ပိဋကသုံးဖြာ အဖိုးတန်ရတနာကို ဆရာမှတပည့်သို့ နှုတ်ဆင့်ကမ်းကာ အောင်မြင်စွာ သယ်ယူတော်မူခဲ့ကြရ၏။

(၁) ဘုရားပရိနိဗ္ဗာန်စံပြီးနောက် အနှစ်ဘရာမြောက်၌ ဝဇ္ဇီတိုင်းသား အဓမ္မဝါဒီ ရဟန်းတို့ တီထွင်ဟောပြောကြသော သင်္ဂီလောဏကပ္ပ, ဒွင်္ဂုလကပ္ပစသော(၁၀) မျိုးသော အဓမ္မဝါဒအကြောင်း ဝတ္ထုတို့ကို ပယ်ဖျက်ကာ အရှင်ယသထေရ် အမှူးပြုသော (၇၀၀) သော ရဟန္တာအရှင်မြတ်တို့ ဒုတိယ သင်္ဂါယနာတင်တော်မူခဲ့ကြရ၏။

(၂) ထို ဒုတိယသင်္ဂါယနာတင်ပြီးနောက် ဒုတိယသင်္ဂါယနာကို မကျေနပ်ကြသော ထိုဝဇ္ဇီ တိုင်းသား ရဟန်းတို့ကပင် မဟာသင်္ဃိကဂိုဏ်း ဟူ၍ သီးခြားဂိုဏ်း ထူထောင်ခြင်း, ထိုဂိုဏ်းမှ တဆင့် ဂေါကုလိကဂိုဏ်း, ကေဗျောဟာရိကဂိုဏ်း စသည်ဖြင့် ဂိုဏ်းအမျိုးမျိုးခွဲထွက်၍ ဘုရားဟောတရားတော် ကို ဖျက်လိုရာဖျက် စွက်လိုရာစွက်ခြင်း, သိရိခမ္မာသောကမင်းကြီးလက်ထက်၌ ကိုးကွယ်လှူဒါန်းမည့်သူ မရှိ၍ စားရမဲ့ သောက်ရမဲ့ တိတ္ထိယပေါင်း ခြောက်သောင်းတို့သည် မြတ်စွာဘုရား သာသနာတော်တွင်း သို့ ဝင်ရောက်လာကာ မိမိတို့၏ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိအမျိုးမျိုးတို့ကို ဘုရားဟောဓမ္မ ဝိနယဟု ပြောပြခြင်းတည်း ဟူသော မိစ္ဆာဝါဒ အမှိုက်သရိုက် အညစ်အကြေးတို့သည် သာသနာတော်၌ ပေါ် ပေါက်လာကြ ပြန်၏၊

http://www.dhammadownload.com

ဤသို့သော မိစ္ဆာဝါဒ အမှိုက်သရိုက် အညစ်အကြေးတို့ကို ဆေးကြောသုတ်သင်ခြင်းငှါ အရှင်မဟာ-မောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿထေရ်အရှင်မြတ်သည် ကထာဝတ္ထုကျမ်းကို ဟောတော်မူပြီးလျှင် တထောင်သော ရဟန္တာအရှင်မြတ်တို့သည် (အရှင်မဟာကဿပထေရ်, အရှင်မဟာယသထေရ်တို့ သင်္ဂါယနာ တင်တော်မူခဲ့ကြသကဲ့သို့ပင်) တတိယသင်္ဂါယနာတင်တော်မူကြ၏။

(၃) ထိုတတိယသင်္ဂါယနာတင်ပြီး၍ သာသနာနှစ် (၄၄၀) အရောက်တွင် သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ ဝဋ္ဌဂါမဏိမင်း နန်းတက်၏၊ နန်းတက်၍ ငါးလမျှအကြာတွင် ဗြာဟ္မဏတိဿသူပုန်နှင့် ကျည်းကုလားဟုခေါ်သော ဒမိဋ္ဌ (ကမယ်) သူပုန်တို့ တိုက်ကြခိုက်ကြကုန်၏၊ ဗြာဟ္မဏတိဿ ကျဆုံး၍ ဝဋ္ဌဂါမဏိမင်းနှင့် ဒမိဋ္ဌတို့ တိုက်ကြပြန်ရာ ဝဋ္ဌဂါမဏိအရေးနိမ့်သဖြင့် လွတ်ရာကျွတ်ရာ ထွက်ပြေး တိမ်းရှောင်ကာ (၁၄) နှစ်ကျော် ကာလကြာအောင် မထင်မရှား အရပ်သားအသွင်ဖြင့် ပုန်းအောင်းနေရ၏၊ ထိုမျှလောက် ကြာမြင့်သော နှစ်များအတွင်း၌ တိုင်းသူပြည်သားတို့မှာ သူခိုးဒမြ သူပုန် ဘေးလွတ်ရာသို့ ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်ရခြင်နှင့် မိုးခေါင်၍ ငတ်မွတ်ခေါင်းပါးမှု ဒုဗ္ဘိက္ခန္တရကပ် ဆိုက်ရောက်နေခြင်းကြောင့် သစ်ရွက် သစ်ဥ သစ်မြစ်တို့ကို မဝတဝစားကာ မိမိတို့အသက်ကို ဆက်ပေးနေကြရ၏။

စိတ္တလတောင်ပေါ်ကျောင်း၌ ရဟန္တာပေါင်း တသောင်းနှစ်ထောင်, တိဿမဟာဝိဟာရ၌လည်း ရဟန္တာပေါင်း တသောင်းနှစ်ထောင် သီတင်းသုံးတော်မူကြ၏။ ထိုနေရာဌာန နှစ်ခုလုံး၌ပင် သုံးနှစ်စာမျှ လူဒါန်း ဝတ်ဘည်ထားအပ်သော စပါးအားလုံးကို တည့်ကည်းမှာပင် ကြွက်ကြီးများ စာကြသဖြင့် ဖွဲစပါးခုံမျှသာ ကြွင်းကျန်လေတော့၏။ စိတ္တလတောင်ပေါ်မှ ရဟန်းတော်များသည် တိဿမဟာဝိဟာရ၌ မှီနိုနေထိုင်ရတော့မည် ဟူသော အကြံအစည်ဖြင့် တောင်ပေါ်မှ ဆင်းလာခဲ့ကြ၏။ မဟာဝိဟာရမှ ရဟန်းတော်များကလည်း စိတ္တလတောင်ပေါ်၌ အမှီဟကဲပြုရတော့မည် ဟူသော အကြံဖြင့် မိမိတို့ ကျောင်းတိုက်မှ ထွက်လာတော်မူကြ၏။ ထိုကျောင်းတိုက် နှစ်တိုက်လုံးမှ ရဟန်းတော်ပေါင်း နှစ်သောင်းလေးထောင်တို့သည် ချောက်ကမ်းပါးတခုမှာ ဆုံမိကြ၍ သူကျောင်း ကိုယ့်ကျောင်း အသီးအသီးမှ စပါးတွေအားလုံး ကြွက်တွေခဲစားပြီး ဖြစ်ကြောင်း ပြောပြပြီးကြသောအခါ ထိုချောက်ရှိရာ တောအတွင်းမှာပင် ထိုင်လျက် ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုတော်မူကြကုန်၏။ (အဘိ၊ဌ ၂။၄၂။)

ထိုအချိန်က သူပုန်ဘေးနှင့် ဒုဗ္ဘိက္ခန္တရကပ်ကြောင့် သီဟိုဠ်ကျွန်းမှ ရဟန်တော် အမြောက်အမြားပင် သိကြားမင်း ဖန်ဆင်းပေးသော လှေဖောင်ကြီး စီး၍ ဇမ္ဗုဒိပ် (အိန္ဒိယနိုင်ငံဘက်)သို့ ကူးပြောင်းကာ ပိဋကတ်ကျမ်းဂန်တို့ကို မကွယ်ပျောက်အောင် နှုတ်ငုံဆောင်၍ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်နေတော်မူကြကုန်၏၊ အိန္ဒိယနိုင်ငံဘက်သို့ မကူးပြောင်းလိုကြသော ရဟန်းတော်ခြောက်ကျိပ်တို့သည်ကား လှေဖောင်ထွက်ရာ သမုဒ္ဒရာကမ်းမှ ပြန်လှည့်လာကြကာ ဒက္ခိဏမလယ ဇနပုဒ်သို့ ကြွသွားကြပြီးလျှင် သစ်ဥ သစ်မြစ် သစ်ရွက်တို့ကို မလောက်မင မျှတဘုဉ်းပေး၍ ပိဋကကျမ်းဂန်တို့ကို ရွက်အံတော်မူကြ၏။ ခန္ဓာကိုယ် စွမ်းဆောင်နိုင်သေးသည့် အချိန်တွင် ထိုင်လျက်ရွတ်အံ၍ မစွမ်းဆောင်နိုင်သည့်အခါ အလယ်ခေါင်၌ သဲပုံလျက် ထိုသဲပုံကို ဝိုင်းရံမှီပြီး ခေါင်းချင်း

၁။ ဒီပဝံသ၊၁၉-အပိုင်း၊၄၀-ဂါထာနှင့် မဟာဝံသ၊၃၃-အပိုင်း ၆၂-ဂါထာတို့၌ ဒမိဋ္ဌမင်းတို့မင်းပြုသောကာလကို ၁၄-နှစ ၇-လဟု ပြဆိုသား၏၊ အဂ်ုတ္တိုရ်ဌ၊၁၊၇၁။ သံယုတ်၊ဌ၊၂။ ၁၀၂ တို့၌ ပြထားသော ဇာတ်ကြောင်းများအတိုင်းဆိုရလျှင်ကား သပုန်ထရာကာလ (ဒမိဋ္ဌတို့ မင်းပြုရာကာလ) မှာ ၁၂ နှစ်သာတည်း၊ ထို့အပြင် ၎င်းအဋ္ဌကထာတို့၌ ဗြာဟ္မဏတိဿဘယ (စဏ္ဍာလတိဿ မဟာဘယ) ဟုသာ ဘွေ့ရ၏၊ ဒမိဋ္ဌဘယဟု (ဒမိဋ္ဌ တို့အကြောင်းကို အနည်းငယ်မျှ)မဘွေ့ရ။

http://www.dhammadownload.com

ဆိုင်ကာ ပိဋကကျမ်းဂန်ကို စိတ်ဖြင့် ဆင်ခြင်သုံးသပ်တော်မူကြကုန်၏။ ဤနည်းအားဖြင့် ၁၂-နှစ်တိတိ အလွန်အံ့သြဘွယ်ကောင်းလောက်အောင် ကြီးမားလှစွာသော ဇဲလွံလဝိရိယဖြင့် အဋ္ဌကထာနှင့်တကွ ပိဋကသုံးပုံကို အပြည့်အစုံ နူတ်ငုံဆောင်ကာ မကွယ်ပျောက်အောင် စောင့်ရှောက်တော်မူကြကုန်၏။ (အံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၇၁။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၂၇။ သာသနဝံသပဒီပကာ။ ၂၄။)

ဝင္ဇဂါမဏိမင်း (ပိဘုမင်း)သည် ဒါဋ္ဌိကမည်သော ဒမိဋ္ဌမင်းကို သတ်၍ နန်းတက်သဖြင့် သူပုန်ဘေး ငြိမ်းအေးသောအခါ ယခင်က အိန္ဒိယနိုင်ငံဘက်သို့ ပြောင်းရွှေ့သွားကြသော ရဟန်းတော်တို့သည် သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ ပြန်ကြွလာကြပြီးလျှင် (အိန္ဒိယသို့ မလိုက်ပဲ သီဟိုဠ်ကျွန်း မလယဇနပုဒ်၌ ကျန်ရစ်ခဲ့သော) ယခင် ရဟန်းခြောက်ကျိပ်တို့နှင့် အတူတကွ စုပေါင်းကြလျက် ၎င်းတို့ နူတ်ဘက်ဆောင်ထားသော ပိဋကသုံးပုံကို ပုဒ်အက္ခရာချင်း တူမတူ တိုက်ဆိုင်သုတ်သင်ကြသောအခါ အက္ခရာ တလုံးတလေမျှ မဘူညီသည်မရှိ တထပ်တည်းကျ တူညီမျှသည်ချည်းသာ တွေ့ကြရကုန်၏။

ဤအချိန်ကာလအထိ ပိဋကသုံးပုံကို နူတ်ငုံဆောင်လာတော် မူခဲ့ကြသော ထိုရဟန်းတော်ထေရ်ရှင်မြတ်တို့သည် နောင်လာနောက်သား ပုဂ္ဂိုလ်အများတို့ သတိဉာဏ်ပညာ ဆုတ်ယုတ်လျှင်ထင်း, ငတ်မွတ်ခေါင်းပါးခြင်း စသော ဘေးနှင့် တွေ့ကြုံလျှင်ထင်း ပိဋကသုံးပုံကို ယခုကဲ့သို့ နူတ်ငုံဆောင်ထားရန် ခဲယဉ်းမည်ကို မြော်မြင်တော်မူကြ၏။ ထို့အပြင် စင်ကြယ်သော ထေရဝါဒပိဋကတ်တော် အတွင်း၌ အခြားသော ဂိုဏ်းဂဏတို့၏ မသန့်ရှင်းသော အယူဝါဒများ ရောစွက်ထည့်သွင်းမှု ကင်းရှင်းစေလိုသော ဆန္ဒလည်း ပြင်းပြတော်မူကြ၏။ ထို့ကြောင့် ထိုရဟန်းတော် ထေရ်ရှင်မြတ်တို့သည် အနုရာဓမြို့တော်မှ ၆၀-မိုင်ဝေးသော မလယဇနပုဒ်, မာတုလမြို့အနီးရှိ အာလောကလိုဏ်၌ သီတင်းသုံးတော်မူကြလျက် ပိဋကသုံးပုံကို ပေထက်အက္ခရာတင်ခြင်း (ပေချက်ပေါ်၌ ရေးသားခြင်း)ကိစ္စကို ဆောင်ရွက်တော်မူကြကုန်၏၂။

ဤသို့လျှင် ခိုးသား, ဒမြ သူပုန်ဘေးကြောင့် တိုင်းပြည် မငြိမ်မသက် ယောက်ယက်ခတ်နေသည့် သာမက ငတ်မွတ်ခေါင်းပါးခြင်းဘေး ဆိုက်ရောက်တွေ့ကြုံနေသည့် အတောအတွင်းမှာပင် အရှင်မဟာကဿပ အစရှိသော ရဟန္တာအရှင်မြတ်တို့ သင်္ဃနာတင်ခဲ့ကြသည့် စာမူအတိုင်း အက္ခရာတလုံးတလေမျှ မပျက်မယွင်း မပိုမလိုရအောင် ပိဋကသုံးဖြာ ရဘနာကို နူတ်တက်အာဂုံ ဆောင်တော်မူခဲ့ကြပြီးလျှင် နောင်ရေးနောင်တာအတွက်ပါ ကြောင့်ကြကြီးစွ ဖြင့် ပေထက်အက္ခရာတင်တော်မူကြကာ ချစ်လှစွာသော တဉီးတည်းသော သားရတနာကို စောင့်ရှောက်သည့် မိခင်ကြီးပမာ ကြီးစွာသော ဉာဏ်ဝိရိယ, စွဲမြဲသောသတိဖြင့် ထိုပိဋကတော်များကို စောင့်ရှောက်တော်မူခဲ့ကြသော ထိုထေရ်အရှင်မြတ်တို့၏ အဆုံးအပိုင်းအခြား မထင်သော အနန္တဂုဏ်တော် ကျေးဇူးတော်တို့သည် နောင်လာနောက်သား ပုဂ္ဂိုလ်များ၏ ပစ္စုပ္ပန်သံသရာ နှစ်ဖြာလုံးအတွက် အလွန်အလွန် ကြီးမားချွေးပြားလှစွာသော အားကိုးအားထားရာ ဖြစ်ကြပေကုန်၏။

၁။ မဟာဝံသဋီကာ အဂ္ဂဝံသ၊ ဂန္ထာဂါဟဝါအတိုင်း "ဒမိလမင်းကိုသတ်၍ နန်းတက်သည်" ဟု ပြဆိုခြင်းဖြစ်သည်၊ အဘိဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၂၉-၌ကား "ဗြာဟ္မဏတိဿ စောဒေရ မတေပိဘုဂုဇာ ဆဉ္ဆံ ဥဿာပေတိ" ဟု မိန့်ဆိုသည်။

၂။ ဒီပဝံသဝေဒ-အဘိုင်း၊ ဂဉ္စဂါဂဂ-ဂါထာ။ မဟာဝံသ၊ ဂဉ္စ-အဘိုင်း၊ ၁၁၂၊ ၁၁၃-ဂါထာ။ သာသနဝံသပဒီပကာ၊ နှာ ၊ ၂၆။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ၊ နိဒါနကထာ၊ နှာ၊ ၂၂။

http://www.dhammadownload.com

အဌကထာ ဋီကာတို့၏ ကျေးဇူး

ထိုမျှလောက် ဇွဲလုလ္လကြီးမားစွာဖြင့် ပိဋကသုံးပုံကို နှုတ်ငုံဆောင်တော်မူခဲ့ကြသော ထိုထေရ်ရှင်မြတ်တို့၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးတို့ကို ပြဆိုပြီးနောက် သာသနာတော်လောကမြင်ကွင်းမှ အဘယ်အခါမျှ ကွယ်ပျောက် မသွားနိုင်အောင် အမြဲတမ်း ပေါ်လွင်ထင်ရှားနေသော အဌကထာ ဋီကာကျမ်း, သဒ္ဒါကျမ်းစသော ကျမ်းပြုသခင် ထေရ်အရှင်တို့၏ ကျေးဇူးတို့ကိုလည်း ဖော်ပြပါဦးမည်။

ယခင်က ပြဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ဘုဆုးဟော ပိဋကပါဠိတော်များသည် အလွန်ခက်ခဲနက်နဲရကား အဌကထာ ဋီကာတို့ကသာ မဖွင့်ပြခဲ့လျှင် ယင်းပါဠိတော်တို့၏ ဆိုလိုရင်း အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ရှင်းလင်းစွာ အကျယ်တဝင့် သိနိုင်ရန် မလွယ်ကူ၊ ယင်းသို့ မသိနိုင်လျှင် ပါဠိတော်များကို မြန်မာပြန်တတ်ရန်ပင် လွယ်ကူမည် မဟုတ်တော့ပေ၊ ထို့ကြောင့် ပါဠိတော်ကျမ်းစာအုပ်ရေ (၄၀)ကို အကျယ်တဝင့် ဖွင့်ပြသော အဌကထာကျမ်းစာအုပ်ပေါင်း (၅၁)အုပ်ရှိ၍ ၎င်း အဌကထာတို့ကို အကျယ်တဝင့် ဖွင့်ပြသော ဋီကာအုပ်ရေပေါင်း (၂၆)အုပ် ရှိ၏[၁]။

အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသ, အရှင်ဓမ္မပါလစသော ထေရ်ရှင်မြတ်တို့ ရေးသားခဲ့ကြသော ယခုလက်ရှိ အဌကထာများ မပေါ်ထွက်မီ ရှေးကပင် သင်္ဂါယနာသုံးတန် တင်ထားအပ်ပြီး ဖြစ်သော (ပကိဏ္ဏက ဒေသနာဟု ခေါ်သော) ရှေး အဌကထာများ ရှိခဲ့ပြီး ဖြစ်၏၊ ထို ရှေး အဌကထာတို့ကို အရှင်မဟာမဟိန္ဒထေရ်သည် ဇမ္ဗုဒိပ်မှ သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ သယ်ဆောင်လာပြီးလျှင် သီဟိုဠ်ကျွန်းသားတို့ သင်ယူနိုင်အောင် သီဟိုဠ်ဘာသာသို့ ပြန်ဆိုတော်မူ၏။

အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသ အဌကထာသစ် ရေးသားပုံ

သာသနာတော်နှစ် ကိုးရာပြည့်ပြီးသည့် နောက်ပိုင်း၌ကား အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသထေရ်သည် ဇမ္ဗုဒိပ်ကျွန်းသားအားလုံး သင်ယူနိုင်စေခြင်းငှါ သီဟိုဠ်ဘာသာဖြင့် ရှိနေသော မဟာအဌကထာ, မဟာပစ္စရိအဌကထာ, ကုရုန္ဒိအဌကထာ ဟူသော ရှေးအဌကထာ သုံးစောင်တို့တွင် ပင်ရင်းမူလဖြစ်သော မဟာအဌကထာကို ပင်ကိုယ်မူတည် (သရီရ)ပြု၍ ပါဠိဘာသာသို့ပြန်ဆိုကာ အဌကထာကျမ်းသစ် ရေးသားပြုစုတော်မူ၏။ ကျန်သော အဌကထာ နှစ်စောင်နှင့် အန္ဓကအဌကထာ, သင်္ခေပအဌကထ တို့မှ ယူသင့်သမျှ အဆိုအမိန့် ဝိနိစ္ဆယတို့ကိုရင်း, ထေရဝါဒဝိနိစ္ဆယတို့ကိုရင်း အစုံအလင်ပါဝင်အောင်လည်း ထို အဌကထာသစ်အတွင်း၌ ထည့်သွင်းရေးသားတော်မူ၏။

ထိုသို့ ရေးသားရာ၌ "ဝိတ္ထာရမဂ္ဂဥ သမာသယိတွာ" ဟူသော (ပါရာဇိကဏ်အဌကထာ ဂန္ဓာရမ္ဘ)ပဋိညာဉ်နှင့်အညီ ကျယ်ဝန်းသော ထိုရှေးအဌကထာတို့ကို အကျဉ်းချုံးထားသောကြောင့် အရှင်ဗုဒ္ဓဃောသထေရ်၏ အဌကထာသစ်ကို သင်္ဂဟအဌကထာဟု ခေါ်တွင်၏၊ ထိုသို့ အကျဉ်းချုံး ရေးသားရာ၌ ဆိုင်ရာအခဏ်းသို့ မရောက်မီ (စကားအလျဉ်းသင့်သဖြင့်) ကြိုတင်ဖွင့်ဆို ရေးသားထားသော ရှေးအဌကထာ စကားများကို ချန်ထားခဲ့ပြီးလျှင် ဆိုင်ရာအခဏ်းရောက်မှသာ ဖွင့်ပြသောအားဖြင့်လည်း အကျဉ်းချုံး၏၊ (ဝိ၊ဌ၊၁။၁၇၂၊၂၀၇)။

၁။ မူရင်းပါဠိတော်ကို ဖွင့်ပြသော အဌကထာ ဋီကာ အုပ်ရေကိုသာ ပြထားခြင်းဖြစ်သည်၊ ထို့ကြောင့် ထိုအရေအတွက်၌အဘိဓမ္မာဝတာရ, အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ စသည်တို့နှင့် ဆိုင်ရာဋီကာ မြောက်မြားစွာတို့ မပါဝင်သေး။

http://www.dhammadownload.com

ဖွင့်ဆိုပြီးသော ပုဒ်ဘို့ကို ထပ်၍ မဖွင့်ဆိုတော့ပဲ ပြန်၍ ညွှန်ပြခြင်း (အတိဒေသသံဝဏ္ဏနာ) အားဖြင့်လည်း အကျဉ်းချုံး၏၊ ယင်းသို့ အကျဉ်းချုံးရုံမျှမကပဲ "ဝဇ္ဇယိတွာန ပမာဒလေခံ" ဟူသည် နှင့်အညီ မဟာအဋ္ဌကထာမှ ပမာဒလေခတို့ကိုလည်း ဖယ်ရှားတော်မူခဲ့၏၊ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇၀၊၂၇၈။) ထို မဟာအဋ္ဌကထာမှ မသင့်မြတ်သော အဆိုဘချိုကိုလည်း ပယ်ဖျက်ကာ ဆိုင်ရာပါဠိတော်နှင့် အခြား အဋ္ဌကထာတို့ကို ကိုးကား၍ မှန်ကန်တိကျသော ဝိနိစ္ဆယတို့ကိုလည်း ချပြတော်မူ၏၊ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇၇။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၈)။ ပါဠိတော်နှင့် ဆန့်ကျင်သကဲ့သို့ ထင်ရသော အဋ္ဌကထာစကားများကိုလည်း ပါဠိ အဋ္ဌကထာနှစ်ရပ် ဆက်စပ်ညှိနှိုင်းကာ တသားတည်းတူညီကြောင်း ပြတော်မူ၏။ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၆၀)။

ထို့အပြင် ယခုအခါဝယ် ပါဠိတော်ကို မြန်မာပြန်ဆိုရာ၌ အလွန်ကျေးဇူးများသော အနုပုဗ္ဗ-ပဒသံဝဏ္ဏနာ, အနုတ္တာနတ္ထပဒသံဝဏ္ဏနာနည်းဖြင့် ပါဠိတပုဒ်, တပုဒ်၏မူရင်းအနက် (သဒ္ဒတ္ထ)ကိုရင်း, ဆိုလိုရင်းအနက် (အဓိပ္ပါယတ္ထ)ကိုရင်း, တဝါကျလုံး၏ဆိုလိုရင်း အဓိပ္ပါယတ္ထကိုရင်း အစုံအလင်ဖွင့်ပြ တော်မူ၏။

ဤကဲ့သို့ ကျဉ်းလည်းကျဉ်း, ရှင်းလည်းရှင်း, ပြည့်စုံလည်း ပြည့်စုံသဖြင့် ပညာရှိတို့၏ စိတ် အစဉ်ကို ကြည်လင်ရှင်ပျ အားရကျေနပ်စေခြင်း (သမန္တပါသာဒိက)ဂုဏ် ပြည့်စုံအောင် ရေးသား ထားသော အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသထေရ်၏ အဋ္ဌကထာများ (အရှင်မွေပါလထေရ် စသည်တို့၏ အဋ္ဌ ကထာများ) ပေါ်ထွက်လာသောအခါ သာသနာနှစ် (၉၀၀) ကျော်ကျော်လောက်အထိ ထွန်းတောက် တင့်တယ် ထယ်ဝါလာခဲ့ကြသော မဟာအဋ္ဌကထာ, မဟာပစ္စရိအဋ္ဌကထာ အစရှိသော ရှေးရှေး အဋ္ဌ ကထာကျမ်းစာ လဝန်းကြီးတို့သည် သင်ယူပို့ချမှု, တဆင့်ကူးယူရေးသားမှု တဖြေးဖြေး နည်းပါး လာခြင်း တည်းဟူသော ဆီးနှင်းမြူတိမ်များ ဖုံးအုပ်ခံရသော ရွှေကျမ်းစာ, လစန္ဒာကြီးများအဖြစ်သို့ ရောက်လျက် အသစ်စက်စက် အဋ္ဌကထာ, ကျမ်းစာလဝန်း ပေါ်ထွန်းသာရေး, အခွင့်ပေးကာ ရောင်ဝါသေးသိမ် မှေးမှိန် ကွယ်ပျောက်ကြလေကုန်၏။

အဋ္ဌကထာသစ်များပေါ်ထွန်းလာပြီးနောက် ထိုအဋ္ဌကထာတို့မှ နောင်လာနောက်သားတို့အတွက် အသိခက်လောက်သည့်ပုဒ်ဝါကျတို့၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်တို့ကို ဖွင့်ဆိုရေးသားသော ဋီကာကျမ်းများပေါ် ထွန်းလာကုန်၏။ ထိုဋီကာတို့သည် အဋ္ဌကထာမှပုဒ်ဝါကျတို့၏ သဒ္ဒတ္ထ အဓိပ္ပါယတ္ထတို့ကို စုံလင်စွာဖွင့်ပြကြ သည်သာမက အဋ္ဌကထာမဖွင့်ပြခဲ့သောပါဠိတော်ပုဒ်ဝါကျ အကြွင်းအကျန်တို့ကိုပါ ဖွင့်ပြတော်မူကြ၏။ ထိုဋီကာအဖွင့်တို့ကို ကြည့်၍ အဋ္ဌကထာကို အနက်ပြန်ဆိုနိုင်ခြင်း, အဋ္ဌကထာ၏ အကျယ်တဝင့် အဓိပ္ပါယ်ကိုလည်း သိနိုင်ကြခြင်းဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ဋီကာတို့သည် အမှန်တကယ်လိုအပ်ချက်တို့ကို ဖြည့်စွက်ပေးသည်သာဖြစ်သောကြောင့် နောင်လာနောက်သားတို့၏ အားကိုးအားထားရာ ကျမ်းစာ များပင် ဖြစ်ကုန်၏။

ဤသို့လျှင် ပါဠိတော်၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်တို့ကို စုံလင်စွာ သိဖို့အရေး၌ အဋ္ဌကထာဋီကာတို့ သည် မရှိလျင် မဖြစ်, မသင်ယူမပို့ချလျှင်လည်း မဖြစ်သော ကျမ်းစာများ ဖြစ်ရကား ရှေးခေတ်ခုခါ သာသနာဝန်ထမ်း ရှင်ရဟန်းတို့သည် ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာ ဋီကာ သုံးမျိုးလုံး ကျွမ်းကျင်အောင် သင်ယူပို့ချတော်မူကြကုန်၏၊ ထိုအဋ္ဌကထာ ဋီကာအဖွင့်တို့ကိုကြည့်၍ ရေးသားထားသော ပါဠိတော် နိဿယ, အဋ္ဌကထာ နိဿယ, ယောဇနာ, ဂဏ္ဌိ, အရကောက် စသော မြန်မာလိုအဖွင့်ကျမ်းစာများ လည်း ပေါ်ထွက်လာကုန်၏၊ ပေါ်ထွက်လာသော ထိုနိဿယ စသော ကျမ်းတို့ကို အမှီတက်ပြုကာ

http://www.dhammadownload.com

ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာ ဋီကာတို့ကို သင်ယူလေ့ကျက်ရခြင်းကြောင့်လည်း မြန်မာပြည်ဘုံး စာသင်သားတို့သည် ပိဋကတ်ကျမ်းကျင် ပညာရှင်အဖြစ်သို့ ရောက်ကြကုန်၏။

သဒ္ဒါကျမ်းတို့၏ အခန်းကဏ္ဍ

ကမ္ဘာ့သမိုင်း ကျမ်းဆရာတို့အဆိုအရ ယဉ်ကျေးသောအဆင့်သို့ မရောက်သေးသော ရှေးခေတ် လူတို့သည် မိမိတို့ပြောသော စကားမျာ်းကို စာဖြင့်ရေးသားပြရန် အက္ခရာစာလုံးမျပင် မဘီထွင်ကြရဒေသး၊ တဖြည်းဖြည်း ယဉ်ကျေးလာသည့်အခါကျမှသာလျှင် အက္ခရာစာလုံးမျာ်းတီထွင်ကာ မိမိတို့သိစေလိုသော အကြောင်းအရာမျာ်းကို ထိုစာလုံးမျာ်းဖြင့် ရေးသားပြကြရ၏၊ သို့သော် စာစည်းကမ်း (သဒ္ဒါစည်းကမ်း)မရှိပဲ ရေးလိုရာကို ကောက်ရေးလိုက်လျှင်လည်း မိမိဆိုလိုသော အဓိပ္ပါယ်သို့ မရောက်ပဲ အဓိပ္ပါယ်အမျိုးမျိုး ကောက်ယူနိုင်ခြင်း, အဓိပ္ပါယ်လွဲမှား ပျက်ပြားသွားခြင်းမျာ်း ဖြစ်လာနိုင်၏၊ ထို့ကြောင့် မိမိတို့ ဆိုလိုရင်းအဓိပ္ပါယ်ကို တိတိကျကျ သိနားလည်စေရန် မှန်ကန်သော စကားလုံး သတ်ပုံ, မှန်ကန်သော စကားဝါကျတို့ဖြင့် ရေးသားရ၏၊ ထိုကဲ့သို့ရေးသားနိုင်ရန် မိမိတို့ဘာသာ စကားကို ထိန်းသိမ် စောင့်ရှောက်သည့် စာစည်းကမ်း, သဒ္ဒါစည်းကမ်းကို သတ်မှတ်ဖော်ပြသော သဒ္ဒါကျမ်းမျာ် လိုအပ်လျက်ရှိရကား မျာ်းစွာသော လူမျိုးတို့သည် မိမိတို့ဘာသာ ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ သဒ္ဒါကျမ်းမျာ်းကို ပြုစုရေးသားကြ၏၊ ထိုသဒ္ဒါစည်းကမ်းချက်မျာ်းနှင့်အညီ ကတ္တား ပုဒ်ရှိရမည့်နေရာ၌ ကတ္တားပုဒ်ကိုရေး၍၎င်း, ကံပုဒ်ရှိရမည့်နေရာ၌ ကံပုဒ်ကိုရေး၍၎င်း, ကရိယာ သမ္ပဒါန် အပါဒါန် စသည်သုံးရမည့်နေရာသုံး၍၎င်း, ကြိယာဝိသေသနဖြင့် ရေးရမည့်နေရာ၌ ကြိယာဝိသေသနရေး၍၎င်း, စာလုံးပေါင်း သတ်ပုံကိုလည်း မှန်ကန်စေလျက်၎င်း မိမိတို့ရေးလိုသော အကြောင်းအရာမျာ်းကို ရေးသားကြ၏။

ကိုလသာစိတ်ဓာတ်အညစ်အကြေး ကင်းဝေးစင်ကြယ်တော်မူ၍ ယဉ်ကျေးမှု၌ ထိပ်ဆုံးအဆင့် သို့ရောက်တော်မူသော သဗ္ဗညုမြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူအပ်သော တရားဒေသနာ ပါဠိတော်မျာ်းသည် (ကျမ်းစာမျာ် ရေးသားပူစုသကဲ့သို့ စာဖြင့် ရေးသားထားသည်မဟုတ်ပဲ ပေါ်ပေါက်လာသော အကြောင်းအတ္ထုပ္ပတ္တိအား‌လျော်စွာ နှုတ်တော်ဖြင့် ဟောကြားထားသည် ဖြစ်လျက်ပင်) အလွန်စည်းကမ်းကျနလှ၏၊ သိထိုက်လ, ဓနိတ စသော အသံထွက် အက္ခရာ, ကဏ္ဌာ တာလုဗ စသော အသံထွက် အက္ခရာ, ဃောသ အဃောသစသော အသံထွက် အက္ခရာ စာလုံးပေါင်းမျာ်းလည်း မှန်ကန်ပီသအောင် ဟောကြားတော်မူအပ်သော ဒေသနာတော်မျာ်းလည်း ဖြစ်၏။ သက်ဆိုင်ရာကြိယာနှင့်ကိုက်ညီအောင် ကတ္တားကံကရိဏ် သမ္ပဒါန် အပါဒါန် စသော ကာရကတို့ကို မှန်ကန်စွာ သုံးစွဲဆောင်းသည်သာမက ရွတ်ဖတ်၍လည်း ချောညက်ကောင်းမွန်အောင် ဟောကြားထားအပ်သော ဒေသနာတော်မျာ်းလည်း ဖြစ်၏၊ အလွန်အရသာရှိလှသော ခဲဖယ်ဘောဇဉ်တို့၌ ဇီယာ ကရဝေး စသော အမွှေးအကြိုင် အနံ့မျာ် ထည့်ခတ်ထားသကဲ့သို့ သဘိပဉ္ဉာန်, သမ္မပ္ပဓာန် စသော အနက်အဓိပ္ပါယ် အနှစ်သာရ တရားဓမ္မမျာ်းအပေါ်တွင် စကားစည်းကမ်းဘောင်မျာ်းတော်လှန်၍ ချောညက်ညီညာ သာယာနာပျော်ဖွယ်ရှိအောင် သေသေသပ်သပ် ဟောကြားထားအပ်သော ထိုပါဠိတော်ဒေသနာဓမ္မမျာ်းကို စည်းကမ်းမပျက် (နဂိုမူမပျက်)အောင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်သည့် ပါဠိသဒ္ဒါကျမ်းမျာ်းလည်း မလွဲမသွေ ရှိရမည်သာဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ကစ္စည်းသဒ္ဒါကြီး, သဒ္ဒနီတိ, မောဂ္ဂလ္လာန်ဟူသော ပင်မ ပါဠိသဒ္ဒါကျမ် မျာ်းနှင့် နျာသ, ရူပသိဒ္ဓိ, စသော အဖွင့်သဒ္ဒါကျမ်းမျာ် ဆင့်ကဲဆင့်ကဲ ပေါ်ထွက်လာသည်မှာ လိုလေသေးမရှိ ပြည့်စုံပြီဟု ဆိုသင့်ဆိုထိုက်လှပေ၏။

http://www.dhammadownload.com

ပါဠိအဋ္ဌကထာ ဋီကာ ပိဋကကျမ်းစာတို့ကို တတ်မြောက်လိုသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့မှာ အဆိုပါ ပါဠိသဒ္ဒါကျမ်းတခုခုကို ရှေးဦးစွာ ကြိုတင်မသင်ယူပဲ ပိဋကကျမ်းစာများကို အလျင်စလို သင်ယူလျှင် ပို၍ခက်ခဲမည်,ကြန့်ကြာမည်သာမက "ဝနေ အန္ဓဂဇော ယထာ"ဟူသည်နှင့် အညီ တောထဲ၌ မသွားတတ်မလာတတ် ချာချာပတ်နေသော ဆင်ကန်းကြီးကဲ့သို့ နာမ်ပုဒ်, သမာသ်ပုဒ်, တဒ္ဓိတ်ပုဒ်, အာချာတ်ပုဒ်, ကိတ်ပုဒ်, ဥပသာရပုဒ်, နိပါတ်ပုဒ်တို့၌ သေချာစွာ ခဲခြားသိနိုင်သော ဉာဏ်မျက်စိ ကန်းနေသောကြောင့် အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို မှန်ကန်တိကျစွာ မသိနိုင်ရကား ပိဋကကျမ်းစာတော်ကြီးထဲ၌ တဝဲလယ်လယ်သွားနေရမည်သာ ဖြစ်၏။

ထို့ကြောင့် ပိဋကကျမ်းစာကို မသင်ယူမီ ရှေးဦးစွာ ကစွဲသိဒ္ဓါကြီးစသော ပါဠိသဒ္ဒါကျမ်းတခုခုကို ကြိုဘင် သင်ယူလေ့လာပြီးဖြစ်နှင့် ရ၏၊ သို့မှသာ "သဒ္ဒါတတ်မှ စာတတ်သည်၊ သဒ္ဒါပိုင်မှ စာနိုင်သည်" ဟူသော ဆိုရိုးစကားအတိုင်း ပါဠိအဋ္ဌကထာတို့၌ ပါရှိသော နာမ်ပုဒ်, သမာသ်ပုဒ်, တဒ္ဓိတ်ပုဒ် စသည်ဘို့၌ သဒ္ဒါကျမ်းစည်းကမ်းချက်တို့ဖြင့် ပိုင်နိုင်စွာ စိစစ်နိုင်၏၊ အကွရုပုဒ်ပါဠိ အမှားအမှန်ကို ခဲခြား ဝေဖန်သိနိုင်၏။ ထိုကဲ့သို့ ရင့်သန်ထက်မြက်လာသော အကွရကောသလ္လဉာဏ်ကို အခြေခံ၍ ပါဠိအဋ္ဌကထာတို့၏ ဆိုလိုရင်းအနက်အဓိပ္ပါယ်ကို မှန်ကန်တိကျစွာ သိသော ပိဋကကျမ်းကျင်ပညာရှင်အဖြစ်သို့ ရောက်နိုင်မည်ဖြစ်၏။

ဤသို့လျှင် ကစွဲသိဒ္ဓါကြီး စသော သဒ္ဒါကျမ်းများသည် ပိဋကတိုက်ကြီးသို့ တက်ဖို့ရာလှေကားကြီးများ ဖြစ်ကြသည်အားလျော်စွာ မရှိလျှင် မဖြစ်, မသင်ယူလျှင် မဖြစ်သောကြောင့် နောက်နောက် သာသနဝန်ထမ်းတို့အတွက် လိုလေးသေးမရှိ ပြည့်စုံပြီဟု ဆိုရလောက်အောင် ရေးသား ပြုစုတော်မူခဲ့ကြသော ရှေးရှေးသဒ္ဒါကျမ်းပြု ထေရ်ရှင်မြတ်တို့၏ ကျေးဇူးသည်လည်း အလွန်ပင် ကြီးမား၊လှပါပေသည်။

သဒ္ဒါကျမ်းနှင့် အဘိဓာန်ကျမ်းတို့၏ တာဝန်နှစ်ရပ်

ဘာသာစာပေတို့ကို စည်းကမ်း ဥပဒေဘောင်များခတ်လျက် သပ်သပ်ယပ်ယပ်ရှိအောင် သဒ္ဒါကျမ်းများက ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်သကဲ့သို့ အဘိဓာန်ကျမ်းများကလည်း ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်၏၊ ယင်းသို့ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရာ၌ သဒ္ဒါကျမ်းသည် တာဝန်နှစ်မျိုးနှစ်စားကို ထမ်းလျက် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်၏၊ ယင်း တာဝန်နှစ်မျိုးမှာ—

(၁) ကာရက, အကာရကတို့ကို ၎င်းတို့၏ ကြိယာပုဒ်စသည်တို့နှင့် တဲ့စပ်ရေးသားထား၌ ဝိဘတ်အသုံးအနှုန်း မှန်ကန်စေခြင်းအားဖြင့် စကားဝါကျတခုလုံး ရေးပုံရေးနည်း စည်းကမ်းသတ်မှတ်၍လည်း ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်၏၊ ဥပမာအားဖြင့်—

ပေးလှူခြင်းကြိယာ (ဒါဓာတ်)နှင့် ဆိုင်သော စကားဝါကျ စီကုံးရေးသားထား၌ အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်ကို ဖော်ပြသော ဝေါဟာရပုဒ်၌ (ဘိက္ခုဿ စီဝရံ ဒေဘိ= ရဟန်းအား သင်္ကန်းကို ပေးလှူ၏)ဟု သမ္ပဒါန်ဝိဘတ်ဖြင့်သာ ရေးရမည်၊(ဘိက္ခုံ စီဝရံ ဒေဘိ=ရဟန်းကို သင်္ကန်းကို ဒေးလှူ၏)ဟု ဒုတိယာဝိဘတ်ဖြင့် မရေးရ။

ဖဲခွါခြင်းကြိယာနှင့် သက်ဆိုင်သော စကားဝါကျစီကုံးရေးသားထား၌ ဖဲခွါခဲ့ရာဌာနကိုဖော်ပြသော ပုဒ်၌ (ဂါမာ အပေတိ=ရွာမှဖဲခွါ၏)ဟု အပါဒါန်ဝိဘတ်ဖြင့်သာ ရေးရမည်၊ (ဂါမံ အပေတိ=ရွာကို ဖဲခွါ၏) စသည်ဖြင့် အခြား ဝိဘတ်ဖြင့် မရေးရ။

http://www.dhammadownload.com

လူတယောက်၏ဂုဏ်ဝိသေသနကို ဖော်ထုတ် ရေးသားရာ၌ရင်း, ကိုယ်အင်္ဂါ ချိုယွင်းသောသူ အကြောင်းကို ရေးသားရာ၌ရင်း ဝိသေသနပုဒ်နှင့် ချိုယွင်းသော ကိုယ်အင်္ဂါကို ဖော်ပြသောပုဒ်၌—

သီလေန ဥတ္တမော=အကျင့်သီလအားဖြင့် မြတ်သောသူ။
ဇာတိယာ ဥတ္တမော=အမျိုးဇာတ်အားဖြင့် မြတ်သောသူ။
အကွိနာ ကာဏော=မျက်စိဖြင့် ကန်းသောသူ။
ပါဒေန ခဉ္ဇော = ခြေထောက်အားဖြင့် ခွင်သောသူ။

စသည်ဖြင့် တတိယာဝိဘတ်ဖြင့်သာ ရေးရမည်၊ အခြားဝိဘတ်များဖြင့် မရေးရ၊ ဤသို့ စသည်ဖြင့် စကားဝါကျရေးသားပုံ ရေးသားနည်းမှန်ကန်အောင်, မသသပ်အောင် စည်းမျဉ်းဘောင် ခတ်၍လည်း စောင့်ရှောက်ထိန်းသိမ်း၏။

(၂) ထိုစကား ဝါကျထဲမှ ဝေါဟာရပုဒ် တပုဒ်စီတပုဒ်စီ၏ မူရင်းဇာစ်မြစ် (Etymology)နှင့် ဝိဘတ်ပစ္စည်းတို့၏ အနက်တို့ကို ဖော်ပြလျက် ယင်းပုဒ်တို့၏စာလုံးပေါင်း သတ်ပုံမှန်ကန်အောင် (အက္ခရဝိပတ္တိမဖြစ်အောင်)လည်း ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်၏၊ ဥပမာအားဖြင့်—

ဝေါဟာရပုဒ် နှစ်ပုဒ် သုံးပုဒ်စသည်တွဲစပ်ထားသော သမာသ်ပုဒ်တို့၌ တွဲစပ်ထားသမျှပုဒ်တို့ကို အစိတ်အစိတ်ခွဲပြပြီးလျှင် ယင် ပုဒ်တို့၌ ကျေသော ဝိဘတ်တို့ကို ဖော်ပြ၏၊ တဒ္ဓိတ်ပုဒ်တို့၌ ပုဒ်နှင့်ပစ္စည်း ခွဲပြကာ (ရုပ်စီရင်ပြကာ) ပစ္စည်း၏အနက်ကို ဖော်ပြ၏၊ အာချာတ်ပုဒ် ကိတ်ပုဒ်တို့၌ ဓာတ်ပစ္စည်း ဝိဘတ်ခွဲခြားပြကာ (ရုပ်စီရင်ပြကာ) ပစ္စည်း ဝိဘတ်တို့၏ အနက်ကို ဖော်ပြ၏။

ဤသို့အားဖြင့် သဒ္ဒါကျမ်းသည် (၁) စကား ဝါကျအရေးအသား မှန်ကန်စေခြင်း၊ (၂) ထိုစကားဝါကျမှ ဝေါဟာရပုဒ်တို့ အက္ခရဝိပတ္တိမဖြစ်အောင် စာလုံးပေါင်းသတ်ပုံ မှန်ကန်စေခြင်းအားဖြင့် တာဝန်နှစ်မျိုးနှစ်စားယူလျက် စာပေကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်လေသည်။

အဘိဓာန်ကျမ်းက ဘာသာစာပေကို စောင့်ရှောက်ဆ၌ ထိုနှစ်မျိုးနှစ်စားတို့တွင် (၁) အမျိုးအစားဖြင့် စောင့်ရှောက်ရန်ဘာဝန်မယူနိုင်၊ (၂) အမျိုးအစားဖြင့် စောင့်ရှောက်ရန်ဘာတာဝန်ယူနိုင်၏၊ သို့ဆုတွင် (၂) အမျိုးအစားဖြင့် စောင့်ရှောက်ဆ၌ သဒ္ဒါကျမ်းထက် အဘိဓာန်ကျမ်းကပို၍ အမြောက်အမြား ကြီးမားသော တာဝန်ကို ထမ်းလျက်စောင့်ရှောက်၏။

ရှင်းပြဦးအံ့ —

သဒ္ဒါကျမ်းတို့အနေအားဖြင့် ရုပ်စီရင်၍ဖြစ်နိုင်သမျှ ဥဒါဟရုဏ်ရုပ် ဝေါဟာရပုဒ်တို့ကို အားလုံးစုံလင်အောင် ရှာဖွေထုတ်နုတ်၍ ရုပ်စီရင်ပြတို့မလိုတော့ပဲ နမူနာ ဥဒါဟရုဏ်ရုပ် အနည်းငယ်မျှ ထုတ်ပြပြီးလျှင် ဤ ဥဒါဟရုဏ်ရုပ်နှင့် အလားတူရုပ်များ၌လည်း ဤနည်းအတိုင်း ရုပ်စီရင်လေဟု ဆိုလိုက်ခြင်းဖြင့် ကိစ္စပြီး၏၊ တာဝန်ကျေပွန်၏။

ဥပမာအားဖြင့် — သုတ်စဉ်ဘည်ဘုန်းက ပကာရ (အတူဟူသော) အနက်ရှိသော အာဒိ-သဒ္ဒါဖြင့် "ဃဋာဒီနံ ဝါ"ဟု သုတ်တည်၍ ဃဋဓာတ် တခုကိုသာထုတ်ပြပြီးလျှင် ဃဋဓာတ်မှကျန်သော ဃဋဓာတ်ကဲ့သို့ ဝုဒ္ဓိပြုမမြဲခြင်းတူသော ဂမုအစရှိသော ဃဋာဒိအာကဘိဂိုဏ်းဝင်ဓာတ်တို့ကို တိုက်ရိုက်

၁။ ဝိသေသျပုဒ်နှင့် အနက်ဒြဗ်ခြင်းမဘူသော ဘိန္နာဓိကရဏဝိသေသနပုဒ်ကိုသာ ဆိုလိုသည်။

http://www.dhammadownload.com

ထုတ်ပြဖို့မလိုတော့ပဲ အာဒိသဒ္ဒါဖြင့် သိမ်းယူလိုက်လျှင် တာဝန်ကျေ၏။ ပိသောဒရာဒိနိ ယတောပဒိဋ္ဌံ (ပါဏိနီ၊၆။၃။၁၀၉)ဟု သုတ်တည်၍ ပိသောဒရ ပုဒ်တပုဒ်ကိုသာထုတ်ပြပြီးလျှင် ပိသောဒရပုဒ်ကဲ့သို့ ရုပ်ပြီး ပုံချင်းတူသော ဘဂဝါအစရှိသော ကျန်သောပိသောဒရာဒိ အာဂကတိဂိုဏ်းဝင်ပုဒ်တို့ကိုလည်း တိုက်ရိုက်ထုတ်မပြတော့ပဲ အာဒိသဒ္ဒါဖြင့် သိမ်းယူနိုင်၏၊ သို့သော် အဘိဓာန်ကျမ်းများအနေအားဖြင့်ကား ဝေါဟာရစကားလုံးတို့ကို စုံနိုင်သမျှစုံအောင် ရနိုင်သလောက် ရှာဖွေထုတ်စုပြမှသာ တာဝန်ကျမည်ဖြစ်ရကား အဘိဓာန်ကျမ်းတို့၏ တာဝန်သည် အလွန်ကြီးမား များပြားလှပေ၏။

ပြည့်စုံနိုင်ခဲ့သော ပါဠိအဘိဓာန်

အိန္ဒိယနိုင်ငံ၌ သက္ကတဘာသာဖြင့် ရေးသားထားသော စာပေများ ဝေဒကျမ်းများကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ဖို့ရာ ဗျာကရဏကျမ်းဟုခေါ်သော သက္ကတသဒ္ဒါကျမ်းများနှင့် နိယဏ္ဍုဟုခေါ်သော သက္ကတအဘိဓာန်ကျမ်းများသည် မြတ်စွာဘုရားမပွင့်မီ ရှေးနှစ်ပေါင်း များစွာကပင် ပေါ်ထွက်ခဲ့ပြီးဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် သက္ကတသဒ္ဒါကျမ်းနှင့် သက္ကတအဘိဓာန်ကျမ်းတို့သည် ကမ္ဘာ့သဒ္ဒါကျမ်း အဘိဓာန်ကျမ်းတို့၏ ရှေ့ဆောင် ရှေ့သွား ဆရာသမားဟုခေါ်ဆိုထိုက်လှပေ၏၊ အထူးအားဖြင့် သက္ကတစာပေနှင့် ပါဠိစာပေဘို့သည် တခုမှတခုသို့ အကွာဆုပုဒ် ရုပ်သွင်ပြောင်းလဲဖလှယ်ထားသော ဝေါဟာရများစွာတို့ဖြင့် အချင်းချင်းအပြန်ပြန်အလှန်လှန် ဆက်သွယ်နေသောကြောင့် ထိုသက္ကတသဒ္ဒါကျမ်း အဘိဓာန်ကျမ်းတို့သည် ပါဠိသဒ္ဒါကျမ်း အဘိဓာန်ကျမ်းတို့၏ ရှေ့ဆောင်လမ်းပြ ဖြစ်ရုံမျှမက ဆွေမျိုးသားချင်းပင် တော်စပ်နေပေ၏။

ထို့ပါဠိနှင့် သက္ကတဆိုင်ရာ သဒ္ဒါကျမ်း အဘိဓာန်ကျမ်းတို့တွင် အဘိဓာန်ကျမ်းသည် ဝေါဟာရစကားလုံးတို့၏ လိင်နှင့် မူရင်း ဇာစ်မြစ်ကိုပါ ညွှန်ပြထားခြင်းကြောင့် သဒ္ဒါကျမ်းတို့က ထမ်းဆောင်ရမည့်တာဝန်ကိုပါ အမြောက်အမြားခွဲဝေထမ်းဆောင်၏၊ ယခင်က ပြဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း သုတ်ဘည်စဉ်က အာဒိသဒ္ဒါကိုထည့်၍ တည်ပြီးလျှင် ကျန်သောရုပ်များ၌လည်း ဤနည်းချည်းဟု ဆိုလိုက်ခြင်းဖြင့် သဒ္ဒါကျမ်းဘို့ သွားရမည့် တာဝန်ခရီးသည် ပြီစီးရုပ်နားသွားတော့၏၊ အဘိဓာန်ကျမ်းများကား ထိုမျှဖြင့်ခရီး မရပ်နား၊ တသွားတည်း သွားနေရ၏။ Living Language. ဟု ခေါ်သော ယခုလက်ရှိ သုံးစွဲနေဆဲဖြစ်သော ဘာသာစကားများသည် အမြဲတစေ အသစ်အသစ်တို့ ပွါးနေ၏၊ ပြောင်းလဲနေ၏၊ ထို့ကြောင့် ထိုဘာသာ စကားများအတွက် ဝေါဟာရစကားအသုံး စုံလင်သော အဘိဓာန် ပေါ်ထွက်ရန် အလွန်ခက်၏။ ပါဠိဘာသာနှင့် သက္ကတဘာသာတို့သည် ယခုလက်ရှိ သုံးစွဲမှုမရှိသော ဘာသာစကား (Dead Language) ဖြစ်သောကြောင့် နောက်ထပ် အသစ်တိုးပွါးခြင်း ပြောင်းလဲခြင်း မရှိစေကာမူ ထိုဘာသာစကားတို့ဖြင့် ရေးသားသော ကျမ်ဂန်ပေါင်း များပြားစွာရှိနေသောကြောင့် ဝေါဟာရ စကားအသုံး စုံလင်သော သက္ကတအဘိဓာန်, ပါဠိအဘိဓာန် ပေါ်ထွက်ရန် အလွန်ခက်ခဲသည်ပင်ဖြစ်၏။ သို့သော် သက္ကတအဘိဓာန်ကျမ်းများသည် ခေတ်အားလျော်စွာ ပို၍ပို၍ စုံလင်စွာ တကျမ်းပြီးတကျမ်း ဆင့်ကဲဆင့်ကဲ ပေါ်ထွက်လာသောကြောင့် သက္ကတဝေါဟာရ ပုဒ်အသုံးမပါဝင်သေးစေကာမူ ဆာမောနိယာဒိလို့စသော သက္ကတအဂ်လိပ် အဘိဓာန်ကြီးများ၌ ခက်ခဲသော သက္ကတဝေါဟာရများ စုံလင်သင့်သလောက် စုံလင်ပြီဟုဆိုနိုင်လောက်ချေ၏။

ပါဠိဘာသာအတွက်လည်း တိပိဋကပါဠိ မြန်မာအဘိဓာန်အဘွဲ့ ၁-နိဒါန်း၌ ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း ပုဒ်ပေါင်း ငါးသောင်းကျော်အထိ ပါဝင်သော ကမ္ဘာ့ခေတ်မှီ ဦးဟုတ်စိန် အာဆီဓာန်တိုင်

http://www.dhammadownload.com

အောင် ပါဠိ-မြန်မာ အဘိဓာန်များ ဆင့်ကဲဆင့်ကဲ ပေါ်ထွက်လာခဲ့၏။ ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ်ပြီးသည့် နောက်ပိုင်းတွင်လည်း သီဟိုဠ်ကျွန်းမှ အလားတူ ပါဠိအဘိဓာန်များ ပေါ်ထွက်လာခဲ့၏။ အနောက်နိုင်ငံများမှလည်း ခရစ် ၁၈၅၈-ခုနှစ်ဝယ် ရုရှနိုင်ငံ စီနိပီတာစဘတ်မြို့ (ယခု လီနင်ဂရက်မြို့)မှ ရုရှ ပါဠိပါမောက္ခများ ဦးစီးရေးခဲ့ကြသော (ပြီးဆုံးခြင်းသို့ မရောက်ခဲ့သော) ပါဠိရုရှအဘိဓာန်ကြီးနှင့် ယင်း၏ နောက်တွင် အင်္ဂလန်မှ ပါဠိအင်္ဂလိပ် အဘိဓာန်များ အပြင် နောက်ဆုံးတွင် ကမ္ဘာအရပ်ရပ်မှ ပညာရှိများ စုပေါင်းရေးသားပြီး ဒိန်းမတ်နိုင်ငံမှ ထုတ်ဝေသည့် A Criti al Pāli Dictionary(C-P-D) ဟု ခေါ်သည့် ပါဠိအင်္ဂလိပ်အဘိဓာန်တိုင်အောင် ပါဠိအဘိဓာန်ပေါင်း မြောက်မြားစွာ ပေါ်ထွက်လာခဲ့ပေ၏။

သို့သော် ထိုပါဠိအတိဓာန်တို့၌ အခက်အခဲနှစ်မျိုးနှင့် ရင်ဆိုင်နေရ၏။ ယင်းနှစ်မျိုးမှာ – (၁) ပုဂ္ဂိုလ်တဦးတည်းက ရေးသားပြုစု၍ ပြီးဆုံးခြင်းသို့ ရောက်စေကာမူ ပါဠိ အဋ္ဌကထာ ဋီကာတို့မှ ခက်ခဲသော ပုဒ်အားလုံးနှင့် ပါဝင်သင့်သမျှ ပုဒ်အားလုံး အစုံအလင်ပါရှိသော ပါဠိအဘိဓာန်ကြီးဖြစ်ဖို့ ခဲယဉ်း၏။ (၂) ပညာရှိအများ စုပေါင်းရေးသားကြသောကြောင့် ထိုပုဒ်များအားလုံး အစုံအလင် ပါဝင်အောင် ရှာဖွေစုဆောင်းနိုင်ကြစေကာမူ လုံးဝဉ်ဿုံ ဆုံးခန်းတိုင်ရောက် ပြီးမြောက်သော အဘိဓာန်ကြီးဖြစ်ရန် ခက်ခဲပြန်၏။

ယခင် ဒိန်းမတ်နိုင်ငံထုတ် (C-P-D)အဘိဓာန်ကြီးသည် အလွန်ကောင်းမွန်သည့် စနစ်သစ်ဖြင့် ပါဠိတော်နှင့် အဋ္ဌကထာပုဒ်များ စုံလင်အောင် ရှာဖွေထုတ်စု၍ (၁၉၂၄)ခုနှစ်မှ စ၍ ရေးသားပြုစုလာခဲ့ကြရာ ယခုအခါ (၁၉၇၁)ခုနှစ်အထိ ရိုက်နှိပ်ပြီးစီးခဲ့သမျှမှာ ဥဂ္ဃါဋိမပုဒ်အထိ ပါဝင်သောအတွဲ (၂) အပိုင်း (၇) အထိဖြစ်၏။ ကျန်သောသရများနှင့် ဗျည်းအားလုံးတို့အတွက် များစွာ ကျန်ရှိနေသေးသော လုပ်ငန်းများကိုလည်း ဆုံးခန်းတိုင်ရောက် ပြီးမြောက်သည်အထိ ဆောင်ရွက်နိုင်လိမ့်မည်ဟု ယူဆပါ၏။ ထိုမျှလောက်စုံလင်သော ပါဠိအဘိဓာန်ကြီး ဆုံးခန်းတိုင်ရောက် ပြီးမြောက်ပါမူကား အလွန်အားကိုးအားထားပြုရ၍ ပါဠိဘာသာအတွက် တန်ဖိုးမဖြတ်နိုင်သော ကျမ်းကြီးဖြစ်လာပေလိမ့်မည်။ သို့သော် ထိုအဘိဓာန်ကြီးသည် ပါဠိကို အင်္ဂလိပ်လိုပြန်ဆို၍ အင်္ဂလိပ်မူ ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာ ဋီကာ ကျမ်းစာအုပ်များမှ စာမျက်နှာဂဏန်းများကို ညွှန်ပြထားသောကြောင့်ငှင်း နိုင်ငံခြားမှ စာအုပ်ဖြစ်သဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ အနှံ့အပြားရောက်ရှိရန် ခဲယဉ်းသောကြောင့်ငှင်း ပြည့်စုံသော ပါဠိမြန်မာအဘိဓာန်ကို လိုလားတောင့်တနေကြသော မြန်မာနိုင်ငံသား ရဟန်းရှင်လူများ၏ လိုအင်ဆန္ဒကို ပြည့်ဝစေနိုင်လိမ့်မည် မဟုတ်ပေ။

အဘိဓာန် ကွန်ပြူတာစက်ကြီး

ပိဋကသုံးဖြာ ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာ ဋီကာ အရပ်ရပ်တို့၌ နှံ့စပ်ကျွမ်းကျင်သော ပညာရှင်ပင်ဖြစ်စေကာမူ "ဒီအကြောင်းအရာကို ငါတွေ့ဘူး မှတ်ဘူးသည်၊ ဘယ်ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ, ဋီကာမှာပါလေသနည်း"ဟု သေချာအောင် ပြန်၍ကြည့်လိုသောအခါ "ဟိုနေရာမှာ ပါလေသလော၊ ဒီနေရာမှာ ပါလေသလော"ဟု တွေးတောစဉ်းစား နေရသေး၏။ အချိန်ကုန်ခံကာ ရှာဖွေနေရသေး၏၊ ပုဒ်တပုဒ်တပုဒ်ပါရှိရာ ကျမ်းစာအခဏ်းကဏ္ဍကို သိလိုသောအခါ၌မူ ထိုထက်ပင် ပို၍ အသေးစိတ်စဉ်းစားရ၏။ အချိန်ကုန်ခံကာ ရှာဖွေနေရ၏၊ မိမိတွေ့လိုသော ပုဒ်ပါရှိရာ ဌာနသည် (၁၀)နေရာလောက် ရှိနေသော်လည်း ရှာဖွေသောအခါ (၁၀)နေရာလုံး တွေ့ချင်မှတွေ့မည်။ အဋ္ဌကထာ ဋီကာများသည် ဟိုနေရာမှာလည်း ဖွင့်၏၊ ဒီနေရာမှာလည်း ဖွင့်၏၊ ဒီနေရာမှာ အကျဉ်းချုပ်မျှသာ ဖွင့်၏၊ ဟိုနေရာမှာကား

http://www.dhammadownload.com

အကြောင်းအားလျော်စွာ အကျယ်တဝင့်ဖွင့်၏၊ တခါတရံ၌မူ ဖွင့်ပုံချင်းလည်းမတူဘဲတတ်၊ ဖွင့်ပုံချင်းစသွားချင်း တူစေကာမူ(နှစ်ပေါင်းထောင်ချီ၍ ကြာမြင့်လာသော ကျမ်းစားများပြစ်သောကြောင့်) ဟိုနေထုက အဖွင့်၌ ပါဠိများ ပျက်နေ၏၊သို့မဟုတ် ပါဠိများ ကျပျောက်နေ၏၊ စာနေလည်း မသန့်ရှင်း၊ ဒီနေထုက အဖွင့်၌ ပါဠိမှန်၏၊ အကျအပျောက်မရှိ၊ စာမူသန့်ရှင်း၏။

အကယ်၍ ဖွင့်သမျ နေရာဌာနအားလုံးကို တိုက်ဆိုင်၍ နှိုင်းယှဉ်၍ မကြည့်ရပဲ အကြောင်းအရာတခုခုကို ဟောပြောလျှင်သော်၎င်း, ရေးသားလျှင်သော်၎င်း မိမိ၏ဟောပြောချက်, ရေးသားချက်များ၌ ပျော့ကွက်ဟာကွက် လွဲမှားချက်များဖြင့် အားနည်းလျက် ရှိနေမည်ပြစ်သောကြောင့် မရှိမကြောက် ခြင်သေ့်ဟောက်သကဲ့သို့ ‘ဒီဟာသာအမှန်၊ ဒီဟာအမှား” ဟု ပြတ်ပြတ်သားသား ရဲရဲရင့်ရင့် သီဟနာဒ ဝိနိစ္ဆယချပြခန် ခက်ခဲလှပေ၏၊ ထို့ကြောင့် မိမိဟောပြောချက် ရေးသားချက်များ အင်အားပြည့်ဝ တိကျမှန်ကန်မှုအတွက် အဖက်ဖက်မှ အကူအညီပေးမည့် အဘိဓာန်ကြီးပေါ် ထွက်လာရန် အမြန်လိုအပ်လျက်ရှိပေ၏။

သိပ်ပံပညာများ ထွန်းကား တိုးတက်နေသော ယခုခေတ်၌ လူပေါင်း မြောက်မြားစွာတို့ အချိန်ကြာမြင့်စွာ လုပ်ဆောင်ရသော လုပ်ငန်းအမြောက်အမြားကို ဘခဏချင်း စက်ကန့်ပိုင်းအတွင်း၌ အားလုံးပြီးစီးအောင် လုပ်ဆောင်နိုင်သည့် ကွန်ပြူတာစက် ပေါ်ထွက်နေပြီဖြစ်သကဲ့သို့ ထို့အတူ အကြင်အဘိဓာန်ကျမ်းစာအုပ်ကို လှန်လှောကြည့်လိုက်သောအခါ မိမိတွေ့လိုသော ဝေါဟာရပုဒ်အားလုံးကို ချက်ချင်းတွေ့နိုင်၏၊ ထိုပုဒ်နှင့်ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ သိလိုသောအချက်များကိုလည်း ချက်ချင်းသိနိုင်၏၊ ထို့မျဖြင့်အားမရသေး၍ သက်ဆိုင်ရာ ပါဠိအဋ္ဌကထာ ဋီကာတို့ကို ပြည့်စုံစွာ ကြည့်လိုပါသေးသည်ဆိုလျှင်လည်း ထိုပုဒ်မှ ကျမ်းညွှန်းဂဏန်းများကို ကြည့်၍ ရှာဖွေလိုက်သောအခါ ထို ကျမ်းစာများမှ မိမိသိလိုသော အကြောင်းအရာများ ဘွားကနဲချက်ချင်းတွေ့ရ၏၊ ယခင်က အချိန်ကြာမြင့်စွာ ရှာဖွေ၍သော်မှပင် တွေ့ရှိရန်ခဲယဉ်းသော အကြောင်းအရာ မြောက်မြားစွာတို့သည် ကွန်ပြူတာစက်ကို နှိပ်လိုက်သကဲ့သို့ မိမိ၏ရှေမှောက်၌ ချက်ချင်းဆောက်လာ၏၊ ပြည့်စုံမှု သေချာမှုခိုင်လုံမှုလည်း ရှိ၏၊ အကြောင်းအရာတခုခုကို ဟောပြောလိုသူ, ကျမ်းစာရေးသား ပြုစုလိုသူတို့အတွက် တိုတောင်းသော အချိန်ကာလအတွင်း တမှုတ်ချင်း အကူအညီပေးစွမ်းနိုင်သော ထိုသို့သော ပါဠိမြန်မာ အဘိဓာန်ကျမ်းတည်းဟူသော ကွန်ပြူတာစက်ကြီး ပေါ်ထွက်လာရန် အမြန်လိုအပ်လျက်ရှိနေပေ၏။

တိပိဋကပါဠိ-မြန်မာ အဘိဓာန်ကျမ်းကြီး

အထဲက်က ဖော်ပြခဲ့သော အကြောင်းများကြောင့် ပါဠိအဋ္ဌကထာ ဋီကာပိဋကကျမ်းဂန်များနှင့် ထိုပိဋကကျမ်းဂန်တို့၏ အခြေအရံပါဠိကျမ်းဂန်တို့မှ ပါဝင်သင့်သမျ ပါဠိဝေါဟာရအားလုံးစုံလင်စွာပါဝင်ပြီးလျှင် ထိုဝေါဟာရများနှင့်စပ်၍ ရေးသင့်သမျ ဖော်ပြသင့်သမျ အချက်အလက်များကိုပါ စုံလင်စွာ ရေးသားဖော်ပြထားသည့် အတွဲပေါင်းမြောက်မြားစွာပါရှိသော ပါဠိမြန်မာအဘိဓာန်ကြီး ပေါ်ထွက်လာပါက ယင်းအဘိဓာန်ကြီးသည် အဖက်ဖက်မှ လိုလေသေးမရှိ ပြည့်စုံနေရကား အကိုင်းအခက်ဝေဆာသည့် ပါဠိပဒေသာပင်ကြီးအဖြစ်ပြုင့် အများသူငါ၏ မျက်နှာပြင်တွင် ရှေဆုံးမှ ပေါ်လွင်ထင်ရှားနေမည်မှာ သေချာလှပေ၏၊ သို့သော် “ခါချဉ်ကောင် မာန်ကြီး၍ တောင်ကြီးကိုဖြိုမည့်ကြဲ ခါးကမသန်” ဟူသကဲ့သို့ သာမန်ဌေးကြးရှင်တို့၏ အကူအညီနှင့် တဦးစ နှစ်ဦးစ ပညာရှင်တို့၏ ကြိုးပမ်းချက်တို့မှာ “မြေကြီးလက်ခတ်မလွဲ သေချာပေါက် ပြီးမြောက်စေရမည်” ဟု

http://www.dhammadownload.com

မည်မျှလောက်ပင် စိတ်မာန်ကြီးမား ကြုံးဝါးနေစေကာမူ တောင်လုံးကြီးတမျှ ဆောမကြီးမားလှသော အဘိဓာန်ကျမ်းပြုအလုပ် ဝန်ထုပ်ကြီးနှင့် ချိန့်သေးငယ်လှသော ရွှေခါးကလေ တို့၏ အချိုး အစားကွာဟ မညီမမျှဖြစ်နေခြင်းကြောင့် လမ်းဆုံးအောင် မထမ်းဆောင်နိုင်တော့ပဲ တပိုင်းတစဖြင့် လက်စသတ်ရဖို့သာ ရှိတော့၏၊ ထို့ကြောင့် တိပိဋကပါဠိမြန်မာအဘိဓာန်တည်းဟူသော ဆောမ ကျမ်းကြီး ပေါ်ထွက်ဖို့ကိစ္စမှာ အပြောလွယ်ပြီး အကောင်အထည်ပေါ်ဖို့ ခက်လှချေ၏။

ထို့ကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရသည် ထိုကဲ့သို့ ဖြစ်မြောက်နိုင်ခဲသော တိပိဋကပါဠိ မြန်မာ အဘိဓာန်ကျမ်းကြီး အောင်မြင်စွာပေါ်ထွက်လာစေရန် ရည်သန်ချက်ဖြင့် ဆဋ္ဌသင်္ဂါယနာ စီမံကိန်း ပိဋကတ်တော် မြန်မာပြန် စီမံကိန်းတို့နှင့်အတူ တပါတည်းပင် ပါဠိမြန်မာ အဘိဓာန်ကျမ်း ကြီး ရေးသားရန် စီမံကိန်းကိုလည်း ရေးဆွဲခဲ့၏။ ထို့နောက် အဘိဓာန်ဌာနဟူ၍ ဝန်ထမ်းဌာနတခု ဖွဲ့စည်း၍ လူအင်အား ငွေအင်အား နှစ်ရပ်လုံး လုံလောက်စွာသုံးကာ အဘိဓာန်လုပ်ငန်းကို ဆောင် ရွက်ခဲ့၏။

ရွှေတော်ပြေး အဘိဓာန်လုပ်ငန်း

ပဌမတွင် အလျား လေးလက်မ, အနံသုံးလက်မရှိသော ကတ်ပြားစက္ကူကလေး တရွက်တရွက် လျှင် ပါဠိဝေါဟာရ တပုဒ်စီ တပုဒ်စီ ရေးခြင်းဖြင့် ပါဠိဝေါဟာရပုဒ် ထုတ်ရ စုရ၏၊ ပါဠိတော် ကျမ်းစာအုပ်ရေ(၄၀), အဋ္ဌကထာကျမ်းစာအုပ် (၅၁), ဋီကာကျမ်းစာအုပ် (၂၆) အုပ်အားဖြင့် ပါဠိ ကျမ်းစာအုပ်ပေါင်း(၁၁၇)အုပ်တို့၌ ရှိသမျှပါဠိဝေါဟာရပုဒ် အားလုံးတို့ကို ထုတ်နုတ်ရေးသားစုဆောင်း ခြင်း (ပုဒ်ထုတ်ရခြင်း) ဖြစ်သည်၊ ယင်းကဲ့သို့ထုတ်နုတ်စုဆောင်းလိုက်သောအခါ ပါဠိဝေါဟာရတပုဒ်စီ တပုဒ်စီ ရေးထားသော ကတ်ပြားစက္ကူပေါင်း တဆယ့်ငါးသိန်းကျော် ရရှိ၏၊ ထိုကတ်ပြားစက္ကူ တို့ကို ပုဒ်ချင်းတူဆုပေါင်းလိုက်သောအခါ အသားတင်ပုဒ်အရေအတွက် သုံးသိန်းကျော်ရရှိ၏။

ဤနေဆ၌ ဝေါဟာရပုဒ် ထုတ်နုတ်စုဆောင်းပုံနှင့် ထိုစုဆောင်းထားသော ကတ်ပြားစက္ကူ မြောက်မြားစွာတို့ကို ပုဒ်ချင်းတူဆုပေါင်းလိုက်ခြင်းဖြင့် အသားတင်ပုဒ်အရေအတွက်လျော့နည်းသွားပုံ တို့ကို အနည်းငယ်မျှထပ်မံရှင်းပြပါဦးမည်။

ပါဆုဇိကဏ်ပါဠိတော်ဖြစ်သော ဝိနည်းပါဠိတော် ပဌမတွဲမှ ပါဠိဝေါဟာရပုဒ်ထုတ်စုသောပုဂ္ဂိုလ် သည် ယင်းပါဠိတော်၌ ရှိသမျှ ပုဒ်ဘိုင်း ပုဒ်ဘိုင်းကို စက္ကူကတ်ပြား တခုတခုလျှင် တပုဒ်စီတပုဒ်စီ(စာမျက် နှာ နံပါတ် ဂဏန်းနှင့်တကွ) ရေးရ၏၊ ဥပမာအားဖြင့်—

ထိုဝိနည်းပါဠိတော် ပဌမတွဲ (ဝိ၊၁) စာမျက်နှာ (၅)၌ ဗုဒ္ဓေါပုဒ်တွေ့လျှင် (ဗုဒ္ဓေါ။ ဝိ၊၁။၅)ဟူ၍ စက္ကူကတ်ပြားပေါ်၌ ရေးရ၏၊ စာမျက်နှာ(၇)၌ ဗုဒ္ဓေါပုဒ်တွေ့လျှင်လည်း (ဗုဒ္ဓေါ။ ဝိ၊၁။၇) ဟု ရေး ရ၏။

ပါစိတ် ပါဠိတော်ဖြစ်သော ဝိနည်းပါဠိတော် ဒုတိယတွဲ (ဝိ၊၂) မှ ပုဒ်ထုတ်သောသူကလည်း ယင်းပါဠိတော် စာမျက်နှာ(၉)၌ ဗုဒ္ဓေါပုဒ်တွေ့လျှင် (ဗုဒ္ဓေါ။ ဝိ၊၂။၉) ဟုရင်း, စာမျက်နှာ (၁၀)၌ ဗုဒ္ဓေါပုဒ်တွေ့လျှင်လည်း (ဗုဒ္ဓေါ။ ဝိ၊၂။၁၀) ဟုရင်း စက္ကူကတ်ပြား၌ ရေးရ၏၊ မဟာဝါပါဠိတော် ဖြစ် သော ဝိနည်းပါဠိတော်တတိယတွဲ (ဝိ၊၃) စာမျက်နှာ(၅)၌ ဗုဒ္ဓေါပုဒ်တွေ့လျှင်လည်း (ဗုဒ္ဓေါ။ဝိ၊၃။၅) ဟုရင်း, စာမျက်နှာ(၈)၌ ဗုဒ္ဓေါပုဒ်တွေ့လျှင်လည်း (ဗုဒ္ဓေါ။ ဝိ၊၃။၈) ဟု ရင်းရေးရ၏။

http://www.dhammadownload.com

သီလကွန်ပါဋ္ဌိတော်ဖြစ်သော ဒီဃနိကာယ်ပဌမတွဲ (ဒီ၊၁)မှ ပုဒ်ထုတ်သောသူသည် ထိုပါဋ္ဌိတော် စာမျက်နှာ(၁၂)၌ ဗုဒ္ဓေါပုဒ်တွေ့လျှင်လည်း (ဗုဒ္ဓေါ။ ဒီ၊၁။၁၂) ဟုရင်း, စာမျက်နှာ (၁၅) ၌ ဗုဒ္ဓေါ ပုဒ် တွေ့လျှင်လည်း (ဗုဒ္ဓေါ။ ဒီ၊၁။၁၅) ဟုရင်း စက္ကူကတ်ပြား၌ ရေးရ၏၊ (ဝိဘတ်ကို မဖျောက်ပဲ စာအုပ်ထဲရှိသည့်အတိုင်း "ဗုဒ္ဓေါ၊ ဗုဒ္ဓါ၊ ဗုဒ္ဓံ၊ ဗုဒ္ဓေ၊ ဗုဒ္ဓဿ" စသည်ဖြင့် စက္ကူကတ်ပြား၌ ရေးရ၏)

ဤသို့အားဖြင့် ဗုဒ္ဓေါတပုဒ်တည်းအတွက် စက္ကူကတ်ပြားပေါင်း ရှစ်ခုဖြစ်၏၊သို့သော် ဗုဒ္ဓေါပုဒ်ချင်း တူသောကြောင့် တူရာပေါင်း၍ အကွရာစဉ်အတိုင်း အသားတင်ပုဒ်ရေးသောအခါ (ဗုဒ္ဓေါ။ ဝိ၊၁။ ၅၊၇။ ဝိ၊၂။ ၉၊၁၀။ ဝိ၊၃။ ၅၊၈။ ဒီ၊၁။၁၂၊၁၅။) ဟူ၍ တပုဒ်တည်းသာကျန်တော့၏၊ ထို့ကြောင့် ဗုဒ္ဓေါအတွက် စက္ကူကတ်ပြား ရှစ်ခု, အသားတင်ပုဒ်တခုဖြစ်သည်၊ ဤနည်းအားဖြင့် စက္ကူကတ်ပြား အရေအတွက်က များပြားလှ၍ အသားတင်ပုဒ်အရေအတွက်က အလွန်လျော့နည်းသွားသည်၊ အတွေ့ များလွန်း၍ သိပ်ထူးခြားတော့မည်မဟုတ်သော "ဟောတိ" ကဲ့သို့သောပုဒ်များ၌ကား (တွေ့သမျှပုဒ် အားလုံး စက္ကူကတ်ပြား၌ ရေးရမည်ဟူသော စည်းကမ်းရှိသော်လည်း) မရေးပဲချန်ထားလိုသောပုဂ္ဂိုလ် တို့က ချန်ထားခဲ့ကြ၏၊ထို့ကြောင့် စာအုပ်ထဲ၌ဟောတိပုဒ်အရေအတွက်များသလောက် စက္ကူကတ်ပြား အရေအတွက် များတော့မည်မဟုတ်ပေ။

ဤနေရာ၌ အသားတင်ပုဒ်အရေအတွက်နှင့် စက္ကူကတ်ပြားအရေအတွက် အသေးစိတ်စာရင်း ဇယားမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်၏။

အကွရာ	အသာ တင်ပုဒ်ပေါင်း	စက္ကူကတ်ပြားပေါင်း
သရ	၆၃၉၅၁	၂၃၆၃၃၃
က–ဝဂ်	၃၆၂၉၀	၁၇၂၃၁၄
စ–ဝဂ်	၁၅၈၅၇	၇၇၂၆၁
ဋ–ဝဂ်	၈၁၁	၄၇၅၈
တ–ဝဂ်	၄၃၆၂၅	၂၂၄၃၈၆
ပ–ဝဂ်	၇၀၃၆၈	၃၇၃၇၈၈
အ–ဝဂ်	၇၇၇၇၃	၄၂၆၆၇၁
စုစုပေါင်း =	၃၁၈၆၇၅	၁၅၁၅၅၁၁

ဤအသေးစိတ်စာရင်းဇယားအရ အဘိဓာန်ရေးရန် အသားတင်ပုဒ်ပေါင်း သုံးသိန်းကျော်ရရှိ ထားသော်လည်း တကယ်အဘိဓာန်ရေးသားပြုစုကြသောအခါ၌ကား အကျိုးမများလှသော တချို့ပုဒ် တို့ကို ချန်ပစ်ထားခဲ့ရသေး၏၊ ထို့ကြောင့် အဘိဓာန်စာအုပ်အားလုံး ရိုက်နှိပ်ပြီးစီးသောအခါ ထိုစာရင်း ဇယားအတိုင်း ပုဒ် သုံးသိန်းကျော် (၃၀၈၆၇၅) ရှိတော့မည်မဟုတ်ပေ။

ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း စက္ကူကတ်ပြားကလေးများ၌ အဘိဓာန်ဝေါဟာရပုဒ်ရေးသား ထုတ်စုပြီး သောအခါ အသရ၏ ဝေါဟာရ စက္ကူကတ်ပြားတို့ကို တပုံပုံ၍ရင်း, အာသရ၏ ဝေါဟာရပုဒ် စက္ကူ ကတ်ပြားတို့ကို တပုံ ပုံ၍ရင်း, ဣသရ၏ ဝေါဟာရပုဒ် စက္ကူကတ်ပြားတို့ကို တပုံ ပုံ၍ရင်း ဤသို့ စသည်ဖြင့် အကွရာချင်း ခွဲခြား၍ အကွရာအမျိုးအမှားတူသည့် ဝေါဟာရပုဒ် စက္ကူကတ်ပြားတို့ကို

http://www.dhammadownload.com

တပုံစီ တပုံစီ ပုံထပ်ထားရ၏၊ ထို့နောက်မှ ယင်း စက္ကူကတ်ပြားများ၌ ရေးထားသော ငါဟာရပုဒ်တို့ကို ဆိုက်ရှေဗလာစာရွက်၌ အက္ခရာစဉ်အတိုင်း ကူးယူရေးသား (အက္ခရာဝလိစဉ်ထား) ရသည်၊ အဘိဓာန် ရေးသားပြုစုကြမည့် ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ ကျမ်းစာအုပ်၏ စာမျက်နှာဂဏန်းနှင့် ပူးတွဲလျက် အက္ခရာစဉ်၍ ရေးသားထားပြီးသော ထို ငါဟာရပုဒ်တို့ကို (ယင်း ပုဒ်တို့၏ စာမျက်နှာဂဏန်းက ညွှန်ပြသော ကျမ်းစာအုပ်များကို ကြည့်၍) အဘိဓာန်ရေးသားပြုစုကြရမည် ဖြစ်သည်၊ ဤကဲ့သို့ အဘိဓာန်ငါဟာရပုဒ်တို့ကို အက္ခရာစဉ်အတိုင်း ရေးရခြင်း (အက္ခရာဝလိစဉ်ရခြင်း) တိုင်အောင် ပြုလုပ်ခဲ့သမျှ လုပ်ငန်းအားလုံးသည် ရှေတော်ပြေး အဘိဓာန်လုပ်ငန်းချည်းသာတည်း။

အဘိဓာန်အဖွဲ့များ

လက်ဦးပဌမ စဘင်ရေးသားစဉ်က ရန်ကုန်မြို့ သိရိမင်္ဂလာ ကမ္ဘာအေး ကုန်းမြေဝင်း ၈တွင်းရှိ ဇမ္ဗုဒီပကျောင်းဆောင်မှ ဆရာတော်များနှင့် လူပညာရှိပုဂ္ဂိုလ်အနည်းငယ်တို့က တာဝန်ယူ၍ (ဇမ္ဗု-ဒီပ အဘိဓာန်အဖွဲ့တဖွဲ့တည်းကသာ) ဤ အဘိဓာန်ကြီးကို ရေးသားပြုစုကြ၏၊ ထို့နောက် အဘိဓာန်အဖွဲ့ကို တိုးချဲ့ဖွဲ့စည်းလိုက်သောအခါ—

(၁) ဇမ္ဗုဒီပဆရာတော်များအဖွဲ့၊
(၂) မန္တလေးမြို့ မစိုးရိမ်တိုက် နာယကစာချအဖွဲ့၊
(၃) မန္တလေးမြို့ မဟာဝိသုဒ္ဓါရုမဂဏဝါစကအဖွဲ့၊
(၄) မန္တလေးမြို့ ဒက္ခိဏာရုမ ဘုရားကြီးအဖွဲ့၊
(၅) ပခုက္ကူမြို့ မဟာဝိသုတာရုံမအဖွဲ့၊
(၆) သာသနာရေးဦးဇင်းဌာန ဇမ္ဗုဒီပအမှုထမ်းအဖွဲ့။

ဤသို့အားဖြင့် အဘိဓာန်အဖွဲ့ (၆)ဖွဲ့ ဖြစ်လာ၏၊ ထို အဖွဲ့ (၆)ဖွဲ့မှ တာဝန်ယူ၍ အဘိဓာန် ရေးသားပြုစုလာခဲ့ကြရာ ယခုအခါတွင် ၁၉၇၈-ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လအထိ ရိုက်နှိပ်ပြီးစီး ဖြန့်ချိနိုင်ခဲ့သော အဘိဓာန်အတွဲပေါင်း (၁၀)တွဲနှင့် ပါဠိပဒ-ပိဋကကျမ်းညွှန်း အ-ဝဂ် အပိုင်း(၃)အထိ ရုပ်လုံးပေါ်လာခဲ့ပေပြီ။

ဇမ္ဗုဒီပသရုအဘိဓာန်များ

ဇမ္ဗုဒီပကျောင်းဆောင်မှ ဆရာတော်များသည် ၁၃၁၈-ခုနှစ်၊ နတ်တော်လ (၁၉၅၆ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ)မှစ၍ သရုအဘိဓာန်ကို ကာဝန်ယူ၍ ရေးသားတော်မူကြ၏၊ ရှေ့သွားနမူနာရေးပြီး မရှိသေးသဖြင့် ပါဠိအင်္ဂလိပ် အဘိဓာန်ရေးနည်း ပုံစံကို အတုယူ၍ ကောင်းမည်ထင်သလို ရေးသားတော်မူကြ၏၊ နောက်တွေ့သော ရေးနည်းပုံစံက အရင်ပုံစံထက်ကောင်းလျှင် အရင်ရေးခဲ့ပြီး ပုံစံကို ဖျက်လိုက်ရ၏၊ အစည်းအဝေးထိုင်ပြီး တမျိုးပြင်၍ ရေးလိုက်ကြပြန်၏၊ ဤကဲ့သို့ အကောင်းဆုံးရေးနည်း ပုံစံရသည်အထိ ရေးလိုက် ဖျက်လိုက်ဖြင့် အမျိုးမျိုး စမ်းသပ် ရေးသား ပြုစုလာခဲ့ကြရာ ၁၉၆၄-ခု ခေါက်၍ ရှစ်နှစ်လောက်ကြာမှ သရုအဘိဓာန် အတွဲ(၁) ထုတ်ပေါ်လာနိုင်တော့၏၊ အတွဲ(၁)ထုတ်ပြီးနောက်၌ကား ရှေ့ပြေးနမူနာ ပုံစံကောင်းကောင်း ရှိပြီးဖြစ်၍ အရှိန်အဟုန်ကောင်းစွာဖြင့် ရေးသားနိုင်ခဲ့ကြသောကြောင့် ၁၉၆၆-ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လတွင် အတွဲ(၂) ထုတ်ပေါ်လာနိုင်ခဲ့ပေသည်။

http://www.dhammadownload.com

ဤ ဇမ္ဗုဒီပသရဘဘိဓာန်တဝဝန်ကြီးကို အဖွဲ့ဝင်ဆရာတော် အချို့ထံမှ အဖွဲ့ဝင်ဆရာတော်အချို့ထံသို့ လက်ဆင့်ကမ်း ပခုံးပြောင်းကာ ထမ်းဆောင်ခဲ့ကြရ၏၊ သရဘဘိဓာန်အတွဲ(၃) ရေးနေသည့် အတောအတွင်း၌ ဇမ္ဗုဒီပကျောင်းဆောင်၌ သီတင်းသုံးဝါကပ်တော်မူကြသော ဆရာတော်အချို့သည် မိမိတို့နေရပ်သို့ ပြန်ကြသွားကာ အဘိဓာန်တဝဝန်လုပ်ငန်းမှ အနားယူတော်မူကြ၏၊ ထို့ကြောင့် ဇမ္ဗု-ဒီပအဘိဓာန်ဝန်ဆောင်အဖွဲ့၌ ဆရာတော်အရေအတွက် နည်းပါးလာ၏၊ ထိုသို့ပင် နည်းပါးသော်လည်း သရဘဘိဓာန်အတွဲ(၃)၌ ဖော်ပြထားသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ မနေမနား ကြိုးစားတော်မူကြခြင်းကြောင့် စာမျက်နှာ ၁၁၆၇ (စာဖောင် ၇၃-ဖောင်) ရှိသော ထို သရဘဘိဓာန် အတွဲ(၃)သည် ၁၉၇၁-ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လတွင် ထုတ်ပေါ်လာနိုင်ခဲ့ပေသည်။ ၁၉၆၆-ခုနှစ်နှင့် ၁၉၇၈-ခုနှစ်များအတွင်း၌ အခြားသော မစိုးရိမ်အဖွဲ့ ဝိသုဒ္ဓါရုံအဖွဲ့ စသည်တို့မှလည်း ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ အဘိဓာန်အတွဲများနှင့် ပါဠိပဒကျမ်းညွှန်းများလည်း ထုတ်ပေါ်လာနိုင်ခဲ့၏။

အဘိဓာန်အတွဲ (၄)

အဘိဓာန်အတွဲ(၃) ပြီးစီးသည့်နောက်ပိုင်းတွင် သရအဘိဓာန် မဟာနာယက, အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ဆရာတော်ဦးဉာနုတ္တရ ပျံလွန်တော်မူပြီးလျှင် အချို့ဆရာတော်များလည်း အရပ်ဘပါးသို့ ထပ်မံပြောင်းရွှေ့ ကြသွားတော်မူကြပြန်၏၊ ထို့ကြောင့် အဘိဓာန်အတွဲ(၄)ကို ရေးသားပြုစုသည့် ပုဂ္ဂိုလ်အရေအတွက်မှာ ယခင်ကထက်ပင် ပို၍ နည်းပါးသွားလေတော့၏။ ဤအချိန်တွင် ယခင်အတွဲ(၃)၌ အဓိက ဝန်ဆောင်အဖြစ်ဖြင့် ပါဝင်ရေးသားခဲ့ကြသော အောက်ပါဆရာတော်နှစ်ပါး သည် ဤ အဘိဓာန်, အတွဲ(၄)ကို ဦးစီးခေါင်းဆောင်အဖြစ် တာဝန်ယူ၍ ရေးသားတော်မူကြ၏။

(၁) အရှင်ပညိဿရ, အစိုးရဓမ္မာစရိယ, သက္ကသီဟပရိယတ္တိသာသနဟိတ ဓမ္မာစရိယ အာဘိဓမ္မပါဠိပါရဂူ, မဟာဂန္ဓာရုံတိုက် စာချဆရာတော်၊ အမရပူရမြို့၊ ဤဆရာတော်သည် ၁၃၂၉-ခုနှစ် ဝါဆိုလ (၁၉၆၇-ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ)မှ စ၍ ဗုဒ္ဓသာသနာအဖွဲ့၏ ပင့်လျှောက်ချက်အရ ရန်ကုန်မြို့ သီရိမင်္ဂလာ ကမ္ဘာအေး ဇမ္ဗုဒီပကျောင်းဆောင်၌ အမြဲသီတင်းသုံးလျက် သရအဘိဓာန်တဝဝန်ကို ထမ်းဆောင်တော်မူသည်။

(၂) အရှင်မာဃိန္ဒ, အစိုးရ ဓမ္မာစရိယ, သက္ကသီဟ ပရိယတ္တိသာသနဟိတ ဓမ္မာစရိယ, ပရိယတ္တိသဒ္ဓမ္မပါလ ဓမ္မာစရိယ, ဒီဃဘာဏက၊ ဖက်ပင်အိုင်ကျောင်းတိုက် စာချဆရာတော်၊ ဖက်ပင်အိုင်ရွာ မြင်းခြံမြို့။ ဤဆရာတော်သည် ၁၃၂၈-ခုနှစ် တန်ဆောင်မုန်းလ (၁၉၆၆-ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလ)မှစ၍ ဗုဒ္ဓသာသနာအဖွဲ့၏ ပင့်လျှောက်ချက်အရ ကမ္ဘာအေးဇမ္ဗုဒီပကျောင်း ဆောင်၌ အမြဲသီတင်းသုံးလျက် သရအဘိဓာန်တဝဝန်ကို ထမ်းဆောင်တော်မူသည်။

ဤဆရာတော်နှစ်ပါးသည် အဘိဓာန်အတွဲ(၄)ကို ရေးသားပြုစုရာ၌ ယခင်စာပြုပုဂ္ဂိုလ်တို့ ရေးသားခဲ့ကြသော ပုဒ်များကို ထပ်မံဘည်းဖြာပြင်ဆင်ခြင်း, ဖြည့်စွက်ရေးသားခြင်း ပြုလုပ်ကြ၏။ စာပြုပုဂ္ဂိုလ်တို့ မရေးသားရသေးသော ပုဒ်များစွာတို့ကိုလည်း မိမိတို့ကိုယ်တိုင် စတင်ရေးသားမှု ပြုကြ၏။ ပါဠိ ကျမ်းဂန်တို့၌ နောက်ထပ်တွေ့ရှိသော ပုဒ်သစ် အနက်သစ်တို့ကိုလည်း ထပ်မံဖြည့်စွက်ကြ၏၊ Pali Tipitākam Concordance အဘိဓာန်နှင့် ပါဠိအင်္ဂလိပ်အဘိဓာန်တို့၌ နောက်ထပ်တွေ့ရှိသော ပုဒ်သစ် အနက်သစ်တို့ကိုလည်း ထည့်စွက်ဘော်မူကြ၏။ အမရကောသ, ထောမနိဓိစသော သက္ကတအဘိဓာန်, The Pāli Text Society's Pāli-English Dictionary (P.T.S) နှင့်

http://www.dhammadownload.com

A Critical Pāli Dictionary စသော ပါဠိအင်္ဂလိပ်အဘိဓာန်, ဆာမောနိယာဝိလ်ျ စသော သင်္ကတအင်္ဂလိပ် အဘိဓာန်တို့နှင့်ငင်း, သဒ္ဒါကျမ်းတို့နှင့်ငင်း ညှိနှိုင်းတိုက်ဆိုင်တော်မူကြ၏။ တပါး ရေးပြီးစာမူနှင့် တပါးရေးပြီးစာမူဘို့ကိုလည်း လဲလှယ်ကြည့်ရှုပြင်ဆင်တော်မူကြ၏။ ထို့နောက် လက်နှိပ်စက်စာမူနှင့် ဂယ်လီပရူ (Galley-proof) ဖောင်ကြမ်းပရူတို့ကို ပြင်ဆင်ခြင်း ကိစ္စတိုင်အောင် အစမှအဆုံး တအုပ်လုံး ပြီ.ဆုံးသည်အထိ စွမ်းအားရှိသမျှ ကြိုးစားရေးသား‌တော်မူကြ၏။

ထိုအဘိဓာန်အတွဲ(၄)စု၌ ရေးသားချိန်၌ သရဆိုင်ရာပုဒ်အား‌လုံး‌ကုန်ဆုံးသည်အထိ တအုပ်တည်း‌ဖြင့် အပြီးသတ်နိုင်လိမ့်မည်ဟု ခန့်မှန်း‌ခဲ့ကြ၏။ ထို့ကြောင့် သိပ်လည်း ရှည်မျော‌မသွား‌အောင်, ပါသင့်သမျှ အကြောင်း‌အရာ အချက်အလက်အား‌လုံး‌လည်း ပါ‌အောင် သတ်ထား‌၍ ရေးသား‌ခဲ့ကြ၏။ ဥပမာဒါး‌ဖြင့်–အာနန္တရိယကမ္မပုဒ်၌ မာဘုယာတကကံ (အမိကိုသတ်ကြောင်း‌ဖြစ်သောကံ) စသော အာနန္တရိယကံငါး‌မျိုး‌နှင့်စပ်၍ ဝိ၊၌၊၂၊၎၃။အဘိ၊၌၊၂၊၎၀၇·တို့၌ ပြထား‌သော ဌဋ္ဌကစတုက္ကစသည်တို့ကို အကျယ်တဝင့် ရေးသား‌လျှင် ဖြစ်နိုင်သော်လည်း သိပ်ရှည်မျော မသွား‌စေလို‌သော‌ကြောင့် ခေါင်း‌စဉ်သဘော‌လောက်မျှသာ ရေးသား‌ခဲ့၏။

အာရမ္မဏပုဒ်၌လည်း ရေးပြသင့်သမျှ အာရုံအမျိုး‌အစား‌အား‌လုံး စုံရုံမျှသာ ခဲ့ခြား‌ရေးခဲ့၏။ မည်သည့်အာရုံကို မည်သည့်စိတ်စေတသိက်တို့က အာရုံပြုသည်ဟု အာရုံနှင့်အာရမ္မဏိကစိတ်စေတသိက်တို့ကို တွဲစပ်၍ ရေးသား‌ခြင်း မပြုခဲ့။ ဥတ္တရကုရုပုဒ်၌လည်း မှတ်ဖွယ်‌ကောင်း‌သော မြောက်ကျန်း‌အကြောင်း‌အရာတို့ကို အကျဉ်း‌ချုပ်မျှသာ ရေးပြထား‌ခဲ့ပြီး‌လျှင် အဋ္ဌကထာဋီကာတို့၌ ပြထား‌သော အကြောင်း‌အရာတော်တော်များများ ချန်ထား‌ခဲ့ရ၏။ ဤသို့ စသည်ဖြင့် အတွဲ(၄)တအုပ်တည်း‌ဖြင့် ပြီး‌စေလို‌သော‌ကြောင့် သတိထား‌၍ ကျစ်လစ်သိပ်သည်း‌စွာ ရေးသား‌ခဲ့ပေ၏။ သို့သော် ထိုသို့သတိထား‌၍ ရေးသား‌ရင်း ရေးသား‌ရင်း‌ပင် ရှေ့သို့ လှမ်း‌မျော်၍ကြည့်လိုက်သော‌အခါ ယခင်ခန့်မှန်း‌ချက်အတိုင်း တအုပ်တည်း‌ဖြင့် မပြီး‌နိုင်‌ကြောင်း သိမြင်လာ‌ကြ၏။ ထို့ကြောင့် အတွဲ (၄) တအုပ်တည်း ပြုလုပ်လိုက်ခြင်း‌ဖြင့် ယခင် အဘိဓာန်အတွဲများ‌ထက် အလွန်ထူး‌ခြား‌စွာ ကြီး‌မား‌သော စာအုပ်ကြီး ဖြစ်မသွား‌စေခြင်း‌ငှါ ဖြတ်သင့်ရပ်သင့်သော နေရာအရောက်တွင် အတွဲ(၄) အပိုင်း(၁)ဟု ဖြတ်လိုက်ရ, ရပ်လိုက်ရပါသည်။

တဝန်ခံဝေငြင်း

ယခုရေးသား‌နေဆဲဖြစ်သော တိပိဋကပါဠိ-မြန်မာ အဘိဓာန်ကြီး‌အပြင် အခြား ရေးသား‌စရာ အဘိဓာန်များ‌လည်း ရှိသေး၏။ ထိုအဘိဓာန်များ‌မှာ (၁)အဘိဓာန်အကျဉ်း၊ (၂) အဋ္ဌကထာသူစိ (သံဃဏ္ဌနာ အဘိဓာန်) (၃) အဘိဓမ္မာဝေါဟာရအဘိဓာန် စသည်ဘို့ဖြစ်၏။ ထိုအဘိဓာန်များ‌အတွက်လည်း ဖြစ်နိုင်သမျှ တဝန်ခံဝေထမ်း‌ဆောင်ရဦး‌မည်ဖြစ်ရာ အောက်ပါ ဆရာတော် (၄)ပါး‌သည် တိပိဋကပါဠိ-မြန်မာ သရအဘိဓာန်ကြီး၏ အတွဲ(၃)မပြီး‌မီ ၁၉၆၉ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လတိုင်အောင် သရအဘိဓာန်တဝန်များ‌ကို ထမ်း‌ဆောင်တော်မူခဲ့ကြပြီး‌လျှင် ထိုနှစ် သြဂုတ်လမှစ၍ ယခုအချိန်တိုင်အောင် အဋ္ဌကထာသူစိအတွက် တဝန်ပြောင်း‌လဲထမ်း‌ဆောင်တော်မူကြသည်။

(၁) အရှင်နန္ဒမဋ္ဌ, တမံကျောင်း‌ဆရာတော်၊ ဒါ‌းပိန်မြို့။

(၂) အရှင်ပဏ္ဍိတ, အစိုး‌ရဓမ္မာစရိယ, ပိဿာတိုး‌တောရဆရာတော်၊ သေက်ကျေး‌ရွာ၊

http://www.dhammadownload.com

သာစည်မြို့နယ်။ ဤဆရာတော်သည် ၁၉၆၄-ခုနှစ်မှစ၍ ၁၉၆၉-ခုနှစ်တိုင်အောင် အဘိဓာန် စာပြုအဖြစ် ဆောင်ရွက်တော်မူခဲ့သည်။

(၃) အရှင် ဣန္ဒိယ, အစိုးရဓမ္မာစရိယ, သာစည်ကျောင်းဆရာတော်၊ သာစည်ကျေးရွာ၊ ရမည်းသင်းမြို့နယ်၊ ဤဆရာတော်သည် ၁၉၆၇-ခုနှစ်မှစ၍ ၁၉၆၉-ခုနှစ်အထိ အဘိဓာန် စာပြုအဖြစ် ဆောင်ရွက်တော်မူခဲ့၏။

(၄) အရှင် အဂ္ဂဓမ္မ, အစိုးရဓမ္မာစရိယ, B.A, ပန်းလင်းကျောင်းဆရာတော်၊ ပန်းလင်းကျေးရွာ၊ ပင်လုံမြို့နယ်၊ ရှမ်းပြည်ဘောင်ပိုင်း။

အောက်ပါလူပညာရှင်နှစ်ဦးသည် ရံဖန်ရံခါ၌ သရအဘိဓာန် စာပြုခြင်း, စာမူတိုက်ဆိုင်ခြင်းဖြင့် အဘိဓာန်အတွဲ (၄)အတွက် ပါဝင်ဆောင်ရွက်ကြ၏။

(၁) ဦးသိန်းအောင် (ဒုတိယကျမ်းပြုမှူး၊ အဘိဓာန်ဌာနစု)

(၂) ဦးဝင်းအောင် (လက်ထောက်ကျမ်းပြုမှူး၊ အဘိဓာန်ဌာနစု)

ဤအတွဲ (၄)ကို ရေးသားပြုစုကြသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် မိမိတို့ဆည်းပူး လေ့လာခဲ့သော ပါဠိကျမ်း, ဘာသန္တရကျမ်းတို့ကို စွမ်းနိုင်သမျှ ကြိုးစား ကြည့်ရှု၍ မိမိတို့၌ရှိသမျှ ဉာဏ်ဝီရိယအားလုံးကို မချွင်းမချန် အသုံးပြုကာ ချွတ်ယွင်းချက် အပြစ်အနာကင်းသော အဘိဓာန်ကြီးဖြစ်စေလိုသောဆန္ဒကြီးမားစွာဖြင့် ရေးသားခဲ့ကြပေ၏။ ရေးသားပြီးလက်ရေးမူ, လက်နှိပ်စက်မူ, ဂယ်လီပရူ, ဖောင်ကြမ်းပရူတို့ကိုလည်း အထပ်ထပ်ကြည့်ရှုခဲ့ကြ၏၊ နောက်ဆုံး အချောရိုက်၍ အတည်ပြုတော့မည်ဖြစ်သော စက်ပရူအထိပင် ကြိုးစား၍ ကြည့်ရှုပြင်ဆင်ခဲ့ကြပါ၏၊ သို့သော် မည်မျှလောက်ပင် ကြောင့်ကြစိုက်၍ အထပ်ထပ်ကြည့်ရှုပြင်ဆင်ကြပါသော်လည်း လုံးဝဉ်ဆုံ အစွန်းအထင်းအပြောက်အစက်ချွတ်ယွင်းချက်ကင်း၍ သန့်ရှင်းပါပြီဟု စာရေးသူတို့ဝန်မခံနိုင်ကြပါ။ ပါဠိဘာသာစကားအမှားအမှန်ကို တိကျစွာခွဲခြားဝေဖန်၍ သိနိုင်မှုသည် ပဋိသမ္ဘိဒါပတ္တပုဂ္ဂိုလ်တို့၏အရာသာ ဖြစ်၏၊ ဤ စာရေးသူတို့မှာ ပဋိသမ္ဘိဒါပတ္တမဟုတ်ရုံမျှမက ပါဠိအဋ္ဌကထာ, ဋီကာကျမ်းဂန်တို့နှင့် ဘာသန္တရကျမ်းဂန်တို့၌ တဖက်ကမ်းခတ် နှံ့စပ်တတ်မြောက်၍ ကျမ်းဂန်ဗဟုသုတကြွယ်ဝသော ပုဂ္ဂိုလ်ဟုဌင်း, သတိ သမာဓိ ဉာဏ်ပညာ ရင့်သန်ကြီးမားသော ပုဂ္ဂိုလ်ဟုဌင်း ဝန်ခံနိုင်သော အဆင့်အတန်းသို့ပင် မရောက်ကြပါ၊

ထို့ကြောင့် ရံဖန်ရံခါတွင် ဗဟုသုတမလုံလောက်၍ အမှားကို ရေးမိတတ်၏၊ ရံဖန်ရံခါတွင် ပင်ကိုယ်ဉာဏ်အားနည်းသောကြောင့် အမှန်သဘောရောက်အောင် မကြံနိုင်, ထိုးထွင်းမသ်နိုင်၍လည်း အမှားကို ရေးမိတတ်၏၊ ရံဖန်ရံခါတွင် မှန်ကန်တိကျစွာ သိပြီးဖြစ်ပါလျက်ပင် လက်တွေ့ရေးသားသော အခါ သတိကင်းပေါ့ မေ့လျော့မှုကြောင့် အမှားကို ရေးလျက်မိသား ဖြစ်နေတတ်၏၊ အမှားကို မြင်အောင် ကြည့်နိုင်သည့် ဉာဏ်မျက်စိ စူးရှထက်မြက်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ရှုမြင်ကွင်း၌ ထိုချွတ်ယွင်းချက် အမဲစက်နှင့် လိုကွက် ဟာကွက်များ ပေါ်ထွက်လာလိမ့်ဦးမည်သာ ဖြစ်ပါသည်၊ စာရှုသူပညာရှင်

http://www.dhammadownload.com

သူတော်စင်တို့သည် ထိုချုတ်ယွင်းချက်အမဲစက်ကို ခေျဖျက်၍၎င်း, လိုက္ခက် ဟာက္ခက်ကို ပြည့်စုံက်မျှ၍၎င်း ကြည့်ရှုကြခြင်းဖြင့် အလွန်အလွန် ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်ခဲသော ဤအဘိဓာန်ကြီးကို ဤအိုးကြီးရရှိသကဲ့သို့ ဝမ်းပန်းတသာ လက်ခံကြိုဆိုကြလိမ့်မည်ဟု ယူဆပါသည်။

ဖြစ်တောင့်ဖြစ်ခဲ အဘိဓာန်ကြီး

ကလလရေကြည် တည်သည်မှစ၍ အမိဝမ်းခေါင်း ဆယ်လသောင်းမျ အောင်းနေရသော သန္ဓေသားကလေးသည် မိခင်ဖြစ်သူက သတိ, ဝီရိယ, ဉာဏ်အမြော်အမြင်ဖြင့် စောင့်ရှောက်ထိန်းသိမ်းခြင်းကြောင့်သာ ချမ်းသာစွာ မီးပျူးသန့်စင် ဖွားမြင်ရသကဲ့သို့ တို့အတူ ပြည်ထောင်စုဆိုရှယ်လစ်သမ္မတမြန်မာနိုင်ငံဟော်အစိုးရ ပြည်ထဲရေးနှင့် သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာန သာသနာရေးဦးစီးဌာန၏ ပစ္စယာနုဂ္ဂဟကို ခံယူ၍ ဤစာရေးသားကြသော ဆရာတော်တို့ အနှံ့နှစ် အလလ ကြိုးစားရေးသားခဲ့ရသော ဩဘိဓာန်အတွဲ (၄) သည်လည်း အပိုင်း (၁) ကျမ်းစာ တအုပ်အနေအားဖြင့် အောင်မြင်စွာ ဖြစ်ထွန်း ပေါ်ထွက်လာပြီဖြစ်၏၊ ထိုကဲ့သို့ ပေါ်ထွက်လာရာ၌ ထိုအဘိဓာန်လုပ်ငန်းကို ဆုံးခန်းတိုင်ရောက်ပြီးမြောက်သည်အထိ ဆောင်ရွက်နိုင်အောင် ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် ဦးကြည်ညွှန့်, ကျမ်းပြုမှူး ဦးမျိုးမြင့်တို့၏ မိမိတို့ဌာနဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းကို သတိ, ဝီရိယ,ဉာဏ်အမြော်အမြင်ဖြင့် စိပ်ကုပ်ကဲ့ အုပ်ချုပ်မှုကြောင့်သာ ဤသရအဘိဓာန်အတွဲ (၄) အပိုင်း(၁)သည် ဖြစ်တောင့်ဖြစ်ခဲ အောင်မြင်စွာ ပေါ်ထွက်လာခဲ့ကြောင်း မှတ်တမ်းတင်ပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

တိပိဋကပါဠိ-မြန်မာအဘိဓာန်၌ အသုံးပြုသော ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ, ဋီကာ ကျမ်းဝဉ်ပုံနှင့် ကျမ်းမည် သင်္ကေတများ

ဤတိပိဋကပါဠိ-မြန်မာအဘိဓာန်၌ အသုံးပြုရသော ပါ-ဋ္ဌ-ဋီကျမ် စဉ်ပုံနှင့် သင်္ကေတပြုပုံတို့ကို သိရှိရန် ပေါ်ပြပါအံ့။

ကျမ်းစဉ်ပုံ။ ။ဤအဘိဓာန်တွင် ပုဒ်တခုအတွက် ပါ-ဋ္ဌ-ဋီကျမ်းများကို အကိုးအကားပြုရာ၌ မူရင်း ပဓာနကျသော ကျမ်းစာအုပ်အလိုက် ကိုးကားထားသည်၊ တနည်းအားဖြင့် ကျမ်းစာအနုအရင့် အဆင့်အတန်း ၃-မျိုးခွဲ၍ ကိုးထားသည်။

ဥပမာ–ပါဠိတော်ပြီးမှ အဋ္ဌကထာကိုရင်း, ထို့နောက်မှ ဋီကာကျမ်းများကိုရင်း အကိုးအကားပြုသည်။

ယင်း ပါဠိတော်တို့တွင်လည်း နိကာယ် ၅-ရပ် ပိဋကဒ ၃ ပုံတွင် ခုဒ္ဒကနိကာယ်ဝင် ဝိနည်း ၅ ကျမ်းကို ဦးစွာ ကိုးကား၍ ပြီးမှ ဒီဃနိကာယ်၊ မဇ္ဈိမနိကာယ်၊ သံယုတ္တနိကာယ်၊ အင်္ဂုတ္တရ-နိကာယ်နှင့် ကျန်ခုဒ္ဒကနိကာယ်ဝင်ကျမ်းများကို အစဉ်အလိုက် ကိုးကားသည်။

ကျန် ခုဒ္ဒကနိကာယ်ဝင်ကျမ်းများတွင်လည်း (ပူးတွဲပါကျမ်း၃ ဉ်ပုံဇယားအရ) အဘိဓမ္မာ ၇-ကျမ်းကို ဦးစွာ ကိုးကား၍ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ် စသော ပါဠိတော်များကို ကိုးကားသည်။

သို့ရာတွင် အဘိဓာန်ဝင်ပုဒ်သည် ဝိနယဝေါဟာရပုဒ်ဖြစ်ပါမူ ဝိနည်းများကို ဦးစားပေး၍ရှင်း, အခြား အဘိဓမ္မာဝေါဟာရ, သုတ္တန္တဝေါဟာရပုဒ်ဖြစ်ပါမူ အဘိဓမ္မာကျမ်း သုတ္တန်ကျမ်းများကို ဦးစားပေး၍ရှင်း ကိုးကားသည်လည်း ရှိသည်။

ကျမ်းမည်သင်္ကေတ။ ။ပါဠိ,အဋ္ဌကထာ, ဋီကာကျမ်းစာအမည်များကို ဖော်ပြရာ၌ အပြည့်အစုံ မဖော်ပြပဲ အတိုကောက် သင်္ကေတနည်းဖြင့်သာ ပြဆို၍ နိကာယ်ကျမ်းစာ အရေအတွက်အလိုက် ၁-၂-၃-၄ ဂဏန်းများဖြင့်လည်း ပူးတွဲပြဆိုထားသည်။

ဥပမာ—ဝိနည်းပါဠိတော် ၅-ကျမ်းတွင် နံပါတ် ၁-ဖြစ်သော ပါရာဇိကဏ် ပါဠိတော်ကျမ်းကို 'ဝိ၁' ဟု သင်္ကေတပြု၍ သုံးစွဲထားသည်။

ဤနည်းဖြင့် ပူးတွဲပါကျမ်းစဉ်နှင့် သင်္ကေတဇယားများကို အသုံးပြု၍ ကိုးကားထားပါသည်။ အဘိဓာန်ဝင် တည်ပုဒ်များကို အက္ခရာစဉ်ရာ၌လည်း ပူးတွဲပါဇယားကို မူထား၍ အက္ခရာစဉ်ထားပါသည်။ (ဇယားကို ကြည့်။)

http://www.dhammadownload.com

တိပိဋကက ပါဠိ-မြန်မာအဘိဓာန်

ကျမ်းစဉ်ပုံနှင့် ကျမ်းအမည်သင်္ကေတ

ပါဠိတော်များ

ဦးရေ	ကျမ်းအမည်	သင်္ကေတ	ဦးရေ	ကျမ်းအမည်	သင်္ကေတ
	ဝိနယပိဋက			**အဘိဓမ္မပိဋက**	
၁	ပါရာဇိကပါဠိ	ဝိ၁။	၁၈	ဓမ္မသင်္ဂဏိပါဠိ	အဘိ၁ဓ။
၂	ပါစိတ္တိယပါဠိ	ဝိ၂။	၁၉	ဝိဘင်္ဂပါဠိ	အဘိ၁ဝိ။
၃	မဟာဝဂ္ဂပါဠိ	ဝိ၃။			
၄	စူဠဝဂ္ဂပါဠိ	ဝိ၄။	၂၀	(က) ဓာတုကထာပါဠိ	အဘိ၁ဓ၁။
၅	ပရိဝါရပါဠိ	ဝိ၅။		(ခ) ပုဂ္ဂလပညတ္တိပါဠိ	အဘိ၁ပု။
			၂၁	ကထာဝတ္ထုပါဠိ	အဘိ၁က။
	ဒီဃနိကာယ		၂၂	ယမကပါဠိ (ပ)	ယမက၁ဝ။
၆	သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂပါဠိ	ဒီ၁။	၂၃	ယမကပါဠိ (ဒု)	ယမက၁၂။
၇	မဟာဝဂ္ဂပါဠိ	ဒီ၂။	၂၄	ယမကပါဠိ (တ)	ယမက၁၃။
၈	ပါထိကဝဂ္ဂပါဠိ	ဒီ၃။	၂၅	ပဋ္ဌာနပါဠိ (ပ)	ပဋ္ဌာန၁ဝ။
			၂၆	″ (ဒု)	ပဋ္ဌာန၁၂။
	မဇ္ဈိမနိကာယ		၂၇	″ (တ)	ပဋ္ဌာန၁၃။
၉	မူလပဏ္ဏာသပါဠိ	မ၁။	၂၈	″ (စ)	ပဋ္ဌာန၁၄။
၁၀	မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသပါဠိ	မ၂။	၂၉	″ (မ)	ပဋ္ဌာန၁၅။
၁၁	ဥပရိပဏ္ဏာသပါဠိ	မ၃။			
				ကျန်ခုဒ္ဒကနိကာယ	
	သံယုတ္တနိကာယ		၃၀	ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂပါဠိ	ပဋိသံ။
၁၂	သဂါထာဝဂ္ဂနှင့်နိဒါန		၃၁	(က) ခုဒ္ဒကပါဌပါဠိ	ခုဒ္ဒက။
	ဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဠိ	သံ၁။		(ခ) ဓမ္မပဒပါဠိ	ဓမ္မ။
၁၃	ခန္ဓဝဂ္ဂနှင့် သဠာယ-			(ဂ) ဥဒါနပါဠိ	ဥဒါန။
	တနဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဠိ	သံ၂။		(ဃ) ဣတိဝုတ္တကပါဠိ	ဣတိဝုတ်။
၁၄	မဟာဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဠိ	သံ၃။		(င) သုတ္တနိပါတပါဠိ	သုတ္တနိ။
	အင်္ဂုတ္တရနိကာယ		၃၂	(က) ဝိမာနဝတ္ထုပါဠိ	ဝိမာန။
၁၅	အင်္ဂုတ္တရပါဠိ (ပ)	အံ၁။		(ခ) ပေတဝတ္ထုပါဠိ	ပေတ။
၁၆	အင်္ဂုတ္တရပါဠိ (ဒု)	အံ၂။		(ဂ) ထေရဂါထာပါဠိ	ထေရ။
၁၇	အင်္ဂုတ္တရပါဠိ (တ)	အံ၃။		(ဃ) ထေရီဂါထာပါဠိ	ထေရီ။

http://www.dhammadownload.com

ကျမ်းစဉ်ပုံနှင့် ကျမ်းအမည်သင်္ကေတ ပါဠိတော်များ

ဦးရေ	ကျမ်းအမည်	သင်္ကေတ	ဦးရေ	ကျမ်းအမည်	သင်္ကေတ
	ကျန်ခုဒ္ဒကနိကာယ (အဆက်)		၃၇	ဇာတကပါဠိ (ပ)	ဇာ၊၁။
၃၈	အပဒါနပါဠိ (ပ)	အပ၊၁။	၃၈	ဇာတကပါဠိ (ဒု)	ဇာ၊၂။
၃၉	(က) အပဒါနပါဠိ (ဒု)	အပ၊၂။	၃၉	(က) နေတ္တိပါဠိ	နေတ္တိ။
	(ခ) ဗုဒ္ဓဝံသပါဠိ	ဗုဒ္ဓဝံ။		(ခ) ပေဋကောပဒေသ ပါဠိ	ပေဋကော။
	(ဂ) စရိယာပိဋကပါဠိ	စရိယာ။			
၄၁	မဟာနိဒ္ဒေသပါဠိ	မဟာနိ။			
၄၂	စူဠနိဒ္ဒေသပါဠိ	စူဠနိ။	၄၀	မိလိန္ဒပဉ္ဉာပါဠိ	မိလိန္ဒ။

http://www.dhammadownload.com

ကျမ်းစဉ်ပုံနှင့် ကျမ်းအမည်သင်္ကေတ

အဌကထာများ

ဦးရေ	ကျမ်းအမည်	သင်္ကေတ
	ဝိနယအဌကထာ	
၁	ပါရာဇိကကဏ္ဍအဌကထာ (ပ)	ဝိ၊ဌ၊၁၊
၂	ပါရာဇိကကဏ္ဍအဌကထာ (ဒု)	ဝိ၊ဌ၊၂။
၃	ပါစိတျာဒိအဌကထာ	ဝိ၊ဌ၊၃၊
၄	စူဠဝဂ္ဂါဒိအဌကထာ	ဝိ၊ဌ၊၄။
၅	ဝိနယသင်္ဂဟအဌကထာ	ဝိ၊ သင်္ဂဟ၊
၆	ကခ်ါဝိတရဏီအဌကထာ	ကခ်ါ။
	ဒီဃနိကာယအဌကထာ	
၇	သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ အဌကထာ	ဒီ၊ဌ၊၁။
၈	မဟာဝဂ္ဂ ။	ဒီ၊ဌ၊၂။
၉	ပါထိကဝဂ္ဂ ။	ဒီ၊ဌ၊၃၊
	မဇ္ဈိမနိကာယအဌကထာ	
၁၀	မူလပဏ္ဏာသအဌကထာ (ပ)	မ၊ဌ၊၁။
၁၁	မူလပဏ္ဏာသအဌကထာ (ဒု)	မ၊ဌ၊၂။
၁၂	မဇ္ဈိပေဏ္ဏာသ အဌကထာ	မ၊ဌ၊၃။
၁၃	ဥပရိပဏ္ဏာသအဌကထာ	မ၊ဌ၊၄။
	သံယုတ္တနိကာယအဌကထာ	
၁၄	သံယုတ္တ အဌကထာ (ပ)	သံ၊ဌ၊၁။
၁၅	။ (ဒု)	သံ၊ဌ၊၂။
၁၆	။ (တ)	သံ၊ဌ၊၃။
	အင်္ဂုတ္တရနိကာယအဌကထာ	
၁၇	အင်္ဂုတ္တရ အဌကထာ (ပ)	အံ၊ဌ၊၁။
၁၈	။ (ဒု)	အံ၊ဌ၊၂။
၁၉	။ (တ)	အံ၊ဌ၊၃။

ဦးရေ	ကျမ်းအမည်	သင်္ကေတ
	အဘိဓမ္မပိဋက အဌကထာ	
၂၀	အဌသာလိနီ အဌကထာ	အဘိ၊ဌ၊၁။
၂၁	သမ္မောဟဝိနောဒနီ အဌကထာ	အဘိ၊ဌ၊၂။
၂၂	ပဉ္စပကရဏအဌကထာ	အဘိ၊ဌ၊၃။
၂၃	ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂအဌကထာ (ပ)	ပဋိသံ၊ဌ၊၁။
၂၄	။ (ဒု)	ပဋိသံ၊ဌ၊၂။
	ကျန် ခုဒ္ဒကနိကာယ အဌကထာ	
၂၅	ခုဒ္ဒကပါဌ အဌကထာ	ခုဒ္ဒက၊ဌ။
၂၆	ဓမ္မပဒ ။ (ပ)	ဓမ္မ၊ဌ၊၁။
၂၇	ဓမ္မပဒ ။ (ဒု)	ဓမ္မ၊ဌ၊၂။
၂၈	ဥဒါန ။	ဥဒါန၊ဌ၊
၂၉	ဣတိဝုတ္တက ။	ဣတိဝုတ်၊ဌ။
၃၀	သုတ္တနိပါတ ။ (ပ)	သုတ္တနိ၊ဌ၊၁။
၃၁	။ ။ (ဒု)	သုတ္တနိ၊ဌ၊၂။
၃၂	ဝိမာနဝတ္ထု ။	ဝိမာန၊ဌ။
၃၃	ပေဘဝတ္ထု ။	ပေဘ၊ဌ။
၃၄	ထေရဂါထာ ။ (ပ)	ထေရ၊ဌ၊၁။
၃၅	။ ။ (ဒု)	ထေရ၊ဌ၊၂။
၃၆	ထေရီဂါထာ	ထေရီ၊ဌ။
၃၇	အပဒါန ။ (ပ)	အပ၊ဌ၊၁။
၃၈	။ ။ (ဒု)	အပ၊ဌ၊၂။
၃၉	ဗုဒ္ဓဝံသ ။	ဗုဒ္ဓဝံ၊ဌ။
၄၀	စရိယာပိဋက ။	စရိယာ၊ဌ။
၄၁	မဟာနိဒ္ဒေသ ။	မဟာနိ၊ဌ။
၄၂	စူဠနိဒ္ဒေသ ။	စူဠနိ၊ဌ။

http://www.dhammadownload.com

ကျမ်းစဉ်ပုံနှင့် ကျမ်းအမည်သက်ထ

အဋ္ဌကထာများ

ဦးရေ	ကျမ်းအမည်	သက်တ	ဦးရေ	ကျမ်းအမည်	သက်တ
	ကျန်ခုဒ္ဒကနိကာယ အဋ္ဌကထာ			ကျန်ခုဒ္ဒကနိကာယ အဋ္ဌကထာ	
၁	ဓမ္မပဒ-အဋ္ဌကထာ	၅	၄၉	စာတက အဋ္ဌကထာ (ဆ)	၅၃
၂	(၁) ဥဒါန-အဋ္ဌကထာ	၅	၅၀	" " (ဇ)	၅၄
၃	(၂) ဣတိဝုတ္တက- "	၅	၅၁	နေတ္တိအဋ္ဌကထာ	၅၄
၄	(၃) သုတ္တနိပါတ- "	၅	၅၂	ပေသကာရမောဒကသုတ္တ- "	၅၄
၅	(၄) ဝိမာန- "	၅	၅၃	ပေတဝတ္ထု- "	၅၄
၆	(၅) ပေတ- "	၅	၅၄	ဝိမာန- "	၅၄
၇	(၆) ထေရဂါထာ- "	၅	၅၅	ထေရဂါထာ- "	၅၄
၈	(၇) ထေရီဂါထာ- "	၅	၅၆	ထေရီဂါထာ- "	၅၄
၉	(၈) အပဒါန- "	၅	၅၇	အပဒါန- "	၅၄
၁၀	(၉) ဗုဒ္ဓဝံသ- "	၅	၅၈	ဗုဒ္ဓဝံသ- "	၅၄
၁၁	(၁၀) စရိယာပိဋက- "	၅	၅၉	စရိယာပိဋက- "	၅၄
၁၂	(၁၁) စာတက အဋ္ဌကထာ	၅	၆၀	(၁) စာတက အဋ္ဌကထာ	၅၄
၁၃	(၁၂) " "	၅	၆၁	(၂) " "	၅၄
၁၄	(၁၃) " "	၅	၆၂	(၃) " "	၅၄
၁၅	(၁၄) " "	၅	၆၃	(၄) " "	၅၄
၁၆	(၁၅) " "	၅	၆၄	(၅) " "	၅၄
၁၇	(၁၆) " "	၅	၆၅	(၆) " "	၅၄
၁၈	(၁၇) " "	၅	၆၆	(၇) " "	၅၄
၁၉	(၁၈) " "	၅	၆၇	(၈) " "	၅၄
၂၀	(၁၉) " "	၅	၆၈	(၉) " "	၅၄
၂၁	(၂၀) " "	၅	၆၉	(၁၀) " "	၅၄
၂၂	(၂၁) " "	၅	၇၀	(၁၁) " "	၅၄
၂၃	(၂၂) " "	၅	၇၁	(၁၂) " "	၅၄
၂၄	(၂၃) " "	၅	၇၂	(၁၃) " "	၅၄
၂၅	(၂၄) " "	၅	၇၃	(၁၄) " "	၅၄
၂၆	(၂၅) " "	၅	၇၄	(၁၅) " "	၅၄
၂၇	(၂၆) " "	၅	၇၅	(၁၆) " "	၅၄
၂၈	(၂၇) " "	၅	၇၆	(၁၇) " "	၅၄
၂၉	(၂၈) " "	၅	၇၇	(၁၈) " "	၅၄
၃၀	(၂၉) " "	၅	၇၈	(၁၉) " "	၅၄
၃၁	(၃၀) " "	၅	၇၉	(၂၀) " "	၅၄
၃၂	(၃၁) " "	၅	၈၀	(၂၁) " "	၅၄
၃၃	(၃၂) " "	၅	၈၁	(၂၂) " "	၅၄
၃၄	(၃၃) " "	၅	၈၂	(၂၃) " "	၅၄
၃၅	(၃၄) " "	၅	၈၃	(၂၄) " "	၅၄
၃၆	(၃၅) " "	၅	၈၄	(၂၅) " "	၅၄
၃၇	(၃၆) " "	၅	၈၅	(၂၆) " "	၅၄
၃၈	(၃၇) " "	၅	၈၆	(၂၇) " "	၅၄
၃၉	(၃၈) " "	၅	၈၇	(၂၈) " "	၅၄
၄၀	(၃၉) " "	၅	၈၈	(၂၉) " "	၅၄
၄၁	(၄၀) " "	၅	၈၉	(၃၀) " "	၅၄
၄၂	(၄၁) " "	၅	၉၀	(၃၁) " "	၅၄
၄၃	(၄၂) " "	၅	၉၁	(၃၂) " "	၅၄
၄၄	(၄၃) " "	၅	၉၂	(၃၃) " "	၅၄
၄၅	(၄၄) " "	၅	၉၃	(၃၄) " "	၅၄
၄၆	(၄၅) " "	၅	၉၄	(၃၅) " "	၅၄
၄၇	(၄၆) " "	၅	၉၅	(၃၆) " "	၅၄
၄၈	(၄၇) " "	၅	၉၆	(၃၇) " "	၅၄

http://www.dhammadownload.com

တိပိဋကပါဠိ-မြန်မာအဘိဓာန်

ကျမ်းစဉ်ပုံနှင့် ကျမ်းအမည်သင်္ကေတ

ဋီကာများ

ဦးရေ	ကျမ်းအမည်	သင်္ကေတ
	ဝိနယဋီကာ	
၁	ဝင်္ဂရဟုဋ္ဌကထာ	ဝင်္ဂရ။
၂	သာရတ္ထဒီပနီဋီကာ (ပ)	သာရတ္ထ၊ဝ။
၃	။ (ဒု)	သာရတ္ထ၊၂။
၄	။ (တ)	သာရတ္ထ၊၃။
၅	ဝိမတိဝိနောဒနီဋီကာ (ပ)	ဝိမတိ၊ဝ။
၆	။ (ဒု)	ဝိမတိ၊၂။
၇	ကင်္ခါဝိတရဏီပုရာဏဋီကာ နှင့် အာဘိနဝဋီကာ	ကင်္ခါ ဋီ။
	ဒီဃနိကာယဋီကာ	
၈	သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂဋီကာ	ဒီ၊ဋီ၊ဝ။
၉	သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂအဘိနဝဋီကာ (ပ)	သီ၊ဋီ၊ သစ်၊ဝ။
၁၀	သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂအဘိနဝဋီကာ (ဒု)	သီ၊ဋီ။ သစ်၊၂။
၁၁	မဟာဝဂ္ဂဋီကာ	ဒီ။ဋီ၊၂။
၁၂	ပါထိကဝဂ္ဂဋီကာ	ဒီ၊ဋီ၊၃။
	မဇ္ဈိမနိကာယဋီကာ	
၁၃	မူလပဏ္ဏာသဋီကာ (ပ)	မ၊ဋီ၊ဝ။
၁၄	။ (ဒု)	မ၊ဋီ၊၂။
၁၅	မဇ္ဈိမ-ဥပရိ-ပဏ္ဏာသဋီကာ	မ၊ဋီ၊၃။

ဦးရေ	ကျမ်းအမည်	သင်္ကေတ
	သံယုတ္တနိကာယဋီကာ	
၁၆	သံယုတ္တဋီကာ (ပ)	သံ။ဋီ၊ဝ။
၁၇	။ (ဒု)	သံ၊ဋီ၊၂။
	အင်္ဂုတ္တရနိကာယဋီကာ	
၁၈	အင်္ဂုတ္တရဋီကာ (ပ)	အံ၊ဋီ၊ဝ။
၁၉	။ (ဒု)	အံ၊ဋီ၊၂။
၂၀	။ (တ)	အံ၊ဋီ၊၃။
	အဘိဓမ္မပိဋကဋီကာ	
၂၁	မူလဋီကာ (က) (ပ)	မူလဋီ၊ဝ။
	အနုဋီကာ (ခ) (ပ)	အနုဋီ၊ဝ။
၂၂	မူလဋီကာ (က) (ဒု)	မူလဋီ၊၂။
	အနုဋီကာ (ခ) (ဒု)	အနုဋီ၊၂။
၂၃	မူလဋီကာ (က) (တ)	မူလဋီ၊၃။
	အနုဋီကာ (ခ) (တ)	အနုဋီ၊၃။
	ကျန်သောဋီကာ	
၂၄	ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂဋီကာ (ပ)	ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ။ဝ
၂၅	။ (ဒု)	ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ။၂
၂၆	(က) နေတ္တိဋီကာ	နေတ္တိ ဋီ။
	(ခ) နေတ္တိဝိဘာဝိနီ	နေတ္တိ၊ဝိဘာ

http://www.dhammadownload.com

"ကျမ်းညွှန်းသင်္ကေတများ"

အံ။ဝ။၂။၃	အဂုံတွရပါဠိ (ပဒုတ)
အံ၊ဌ။ဝ။၂။၃။	အဂုံတွရဋ္ဌကာ(ပဒုတ)
အံ၊ဋ္ဌ၊ဝ။၂။၃။	အဂုံတွရအဋ္ဌကထာ(ပဒုတ)
အနုဋ္ဌ၊ဝ။	ဓမ္မသင်္ဂဏီအနုဋ္ဌကာ။
အနုဋ္ဌ။၂။	ဝိဘင်္ဂအနုဋ္ဌကာ။
အ၊နုဋ္ဌ၊၃။	ပဋ္ဌာနရာအနုဋ္ဌကာ။
အပ။ဝ။၂။	အပဒါနပါဠိ (ပဒု)
အပဒ၊ဋ္ဌ။ဝ။၂။	အပဒါနအဋ္ဌကထာ (ပဒု)
အပ၊သ္မ။	အပဒါန်ပါဠိတော်နိသ္မ။
အဘိ၊က။	အဘိဓမ္မပိဋကကထာဝတ္ထုပါဠိ။
အဘိ၊ဋ္ဌ၊ဝ။၂။၃။	အဘိဓမ္မပိဋက အဋ္ဌကထာ ၁။ အဋ္ဌသာလိနီ။၂။ သမ္မောဟဝိနောဒနီ။ ၃။ ပဋ္ဌပ္ပကရဏ။
အဘိ၊ဓ။	အဘိဓမ္မပိဋက၊မွေသင်္ဂဏီပါဠိ။
အဘိ ဓာ။	အဘိဓမ္မပိဋက၊ဓာတုကထာပါဠိ။
အဘိ၊ပု။	အဘိဓမ္မပိဋက၊ပုဂ္ဂလပညတ္တိပါဠိ။
အဘိ၊ဝိ။	အဘိဓမ္မပိဋက၊ဝိဘင်္ဂပါဠိ။
အမရ။	အမရကောသ သင်္ကတအဘိဓာန်။
အမရ၊သ္မ။	အမရကောသနိသ္မ။အဘယာရာမဆရာတော် လက်ရေး စာကူး စက်မူ။
ဣတိဝု၀်။	ဣတိဝုတ္တကပါဠိ။
ဣတိဝု၀်၊ဋ္ဌ။	ဣတိဝုတ္တက အဋ္ဌကထာ။
ဥဒါန။	ဥဒါန ပါဠိ။
ဥဒါန၊ဋ္ဌ။	ဥဒါနအဋ္ဌကထာ။
ကခ်ီ။	ကင်္ခါဝိတရဏီအဋ္ဌကထာ။
ကခ်ီ၊ဋ္ဌီ။	ကင်္ခါဝိတရဏီဋီကာ။ (ပုရာဏဋီကာနှင့် အဘိနဝဋီကာ)
ကခ်ီ၊ဃ၊ယာ။	ကင်္ခါယောဇနာ မဟာဋီကာ။
က၊စ္စည်း။	ကစ္စည်းသဒ္ဒါကြီး(သုတ်နံပါတ်)။
ခုဒ္ဒက။	ခုဒ္ဒကပါဋပါဠိ။
ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။	ခုဒ္ဒကပါဋ အဋ္ဌကထာ။
စရိ၁်ယာ။	စရိယာ ပိဋကပါဠိ။
စရိယာ၊ဋ္ဌ။	စရိယာပိဋက အဋ္ဌကထာ။
ဇုဋ္ဌနိ။	ဇုဋ္ဌနိဒ္ဒေသပါဠိ။

http://www.dhammadownload.com

ကျမ်းညွှန်းသင်္ကေတများ

စူဋ္ဌနိ၊ဋ္ဌ။	စူဋ္ဌနိဒ္ဒေသ အဋ္ဌကထာ။
ဇာ၊၁။၂။	ဇာတကပါဋိ (ပ၊ဒု)။
ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁-၇။	ဇာတကအဋ္ဌကထာ(ပဌမ-သတ္တမ)။
ဏွာဒိ။	မောဂ္ဂလ္လာနဏွာဒိဝုဘ္ဘိ၊
တောင်ပေါက်၊ဓာန်။သျ။	တောင်ပေါက်ဆရာတော်ပြုစုသော် အဘိဓာန်နိသျသစ်။
ထေရ။	ထေရဂါထာ ပါဋိ။
ထေရ၊ဋ္ဌ။	ထေရဂါထာ အဋ္ဌကထာ။
ထေရီ။	ထေရီဂါထာ ပါဋိ။
ထေရီ၊ဋ္ဌ။	ထေရီဂါထာ အဋ္ဌကထာ။
ဒီ၊၁။၂။၃။	ဒီဃနိကာယပါဋိ၊ (၁)သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂပါဋိ။ (၂)မဟာဝဂ္ဂပါဋိ။ (၃)ပါထိကဝဂ္ဂပါဋိ။
ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂။၃။	ဒီဃနိကာယအဋ္ဌကထာ၏ အဖွင့်ဋ္ဌီကာ (၁) သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂဋ္ဌီကာ။ (၂) မဟာဝဂ္ဂဋ္ဌီကာ။ (၃)ပါတိကဝဂ္ဂဋ္ဌီကာ။
ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂။၃။	ဒီဃနိကာယ အဋ္ဌကထာ။(၁)သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂအဋ္ဌကထာ။ (၂) မဟာဝဂ္ဂအဋ္ဌကထာ။ (၃) ပါထိကဝဂ္ဂအဋ္ဌကထာ။
ဒီပဝံ။	ဒီပဝံသ။
ဓမ္မ။	ဓမ္မပဒပါဋိ။
ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂။	ဓမ္မပဒ အဋ္ဌကထာ (ပ၊ဒု)။
ဓာန်။	အဘိဓာန်(အဘိဓာနပ္ပဒီပိကာ ဂါထာနံပါတ်။)
ဓာန်၊ဋ္ဌီ။	အဘိဓာန်ဋ္ဌီကာ ဂါထာနံပါတ်။
ဓာန်၊သျ၊သစ်။	အဘိဓာန်နိသျသစ် (အဘယာဆုမဆရာတော် ပြုစုသည်)။
နီတိ၊ဓာ။	သဒ္ဒနီတိဓာတုမာလာ။
နီတိ၊ဓာ၊သျ။	သဒ္ဒနီတိဓာတုမာလာနိသျ။
နီတိ၊ပဒ။	သဒ္ဒနီတိ ပဒမာလာ။
နီတိ၊ပဒ၊သျ။	သဒ္ဒနီတိ ပဒမာလာနိသျ။
နီတိ၊သုတ္တ။	သဒ္ဒနီတိ သုတ္တမာလာ။
နီတိ၊သုတ္တ၊သျ။	သဒ္ဒနီတိ သုတ္တမာလာနိသျ။
နေတ္တိ။	နေတ္တိပါဋိ။
နေတ္တိ၊ဋ္ဌီ။	နေတ္တိဋ္ဌီကာ။
နေတ္တိ၊ဋ္ဌ။	နေတ္တိအဋ္ဌကထာ။
နေတ္တိ၊ဝိ။	နေတ္တိဝိဘာဝိနီ။
ပဋိသံ။	ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂပါဋိ။
ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂။	ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂအဋ္ဌကထာ(ပ၊ဒု)။

http://www.dhammadownload.com

ကျမ်းညွှန်းသင်္ကေတများ

ပဋ္ဌာန။	ပဋ္ဌာနပါဠိ။
ပါစိတ်၊ယော။	ပါစိတ္တိယောဇနာ။
ပေဋကော။	ပေဋကောပဒေသပါဠိ။
ပေတ။	ပေတဝတ္ထုပါဠိ။
ပေတဝ၊ဋ္ဌ။	ပေတဝတ္ထုအဋ္ဌကထာ။
ပုဒ္ဂဝံ။	ပုဒ္ဂလဝံသ ပါဠိ။
ပုဒ္ဂဝံ၊ဋ္ဌ။	ပုဒ္ဂလဝံသ အဋ္ဌကထာ။
မဝ။၂။၃။	မဇ္ဈိမနိကာယပါဠိ။ (၁) မူလပဏ္ဏာသပါဠိ။ (၂) မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသပါဠိ။ (၃) ဥပရိပဏ္ဏာသပါဠိ။
မဝဋ္ဌ။၁။၂။၃။	မဇ္ဈိမနိကာယအဋ္ဌကထာ၏ဋီကာ။(၁) မူလပဏ္ဏာသဋီကာ ပဌမအုပ်။ (၂) မူလပဏ္ဏာသဋီကာ ဒုတိယအုပ်။ (၃) မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသဋီကာ,ဥပရိပဏ္ဏာသဋီကာ။
မဝဋ္ဌ။၁။၂။၃။၄။	မဇ္ဈိမနိကာယ်အဋ္ဌကထာ (ပါဒိတ၊စ)
မဏိမဉ္ဇူ။၁။၂။	မဏိသာရမဉ္ဇူသာဋီကာ၊(ပါဒိ)
မဟာနိ။	မဟာနိဒ္ဒေသပါဠိ။
မဟာနိ၊ဋ္ဌ။	မဟာနိဒ္ဒေသအဋ္ဌကထာ ။
မဟာဝံ။	မဟာဝံသ။
မိလိန္ဒ။	မိလိန္ဒပဉ္ဉပါဠိ။
မူလဋီ၁။၂။၃။	အာဘိဓမ္မာအဋ္ဌကထာ၏အဖွင့် မူလဋီကာ။ (၁) ဓမ္မသင်္ဂဏီမူလဋီကာ။(၂)ဝိဘင်္ဂမူလဋီကာ။ (၃) ပဋ္ဌာကရဏ မူလဋီကာ။
မော၇။	မောဂ္ဂလ္လာနဗျာကရဏ။
မော၇၊ပဋိကာ။	မောဂ္ဂလ္လာနဗျာကရဏအဖွင့် ဝုတ္တိဝိဝရဏပဋိကာ။
ယမက။၁။၂။၃။	ယမကပါဠိ(ပါ၊ဒု၊ဆ)။
ရူ။	ပဒရူပသိဒ္ဓိ။
ရူ၊ဋီ။	ပဒရူပသိဒ္ဓိဋီကာ။
ဝဇီရ။	ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋီကာ။
ဝါစပတိ။	ဝါစပတိသင်္ဂတ အာဘိဓာန်။
ဝိန၁-၅။	ဝိနယပိဋကပါဠိ။(၁)ပါရာဇိကကဏ္ဍ။(၂)ပါစိတ္တိယ။ (၃)မဟာဝဂ္ဂ။(၄)စူဠဝဂ္ဂ။(၅)ပရိဝါရပါဠိ။
ဝိ၊ဋ္ဌ။၁-၄။	ဝိနယပိဋကအဋ္ဌကထာ။ (၁) ပါရာဇိကကဏ္ဍအဋ္ဌကထာပဌမအုပ်။(၂)ဒုတိယအုပ်။ (၃)ပါစိတ္တိယဒုတိယအဋ္ဌကထာ။(၄)စူဠဝဂ္ဂါဒိအဋ္ဌကထာ။
ဝိနယာလင်္ကာရ။၁။၂။	ဝိနယာလင်္ကာရဋီကာ(ပါဒိ)

http://www.dhammadownload.com

ဝိ၊နိ၌ယ။	ဝိနယဝိနိစ္ဆယ၊ ဂါထာနံပါတ်။
ဝိ၊နိ၌ယ၊ဋီ။	ဝိနယဝိနိစ္ဆယဋီကာ ဂါထာနံပါတ်။
ဝိ၊ပိ၊ဓာန်။	ဝိသုဒ္ဓါရုံပိဋကအဘိဓာန်။
ဝိဘ၁ဝိနီ။	အဘိဓမ္မတ္ထဝိဘာဝိနီဋီကာ(ဋီကာကျော်)။
ဝိမတိ။ဘ။ ၂။	ဝိမတိဝိနောဒနီဋီကာ(ပါဒု)
ဝိမာန။	ဝိမာနဝတ္ထု ပါဠိ။
ဝိမာန၊ဋ္ဌ။	ဝိမာနဝတ္ထု အဋ္ဌကထာ။
ဝိ၊သင်္ဂ်ဟ။	ဝိနယသင်္ဂဟအဋ္ဌကထာ။
ဝိသုဒ္ဓိ။ဘ။ ၂။	ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာ(ပါဒု)။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ။ဘ။ ၂။	ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂမဟာဋီကာ(ပါဒု)။
ဝိလျမ်။	ဆာမိုနိယာဝိလျမ်၏ သင်္ကေတအက္ခရာလိပ်အဘိဓာန်။
သံ၊ဘ။ ၂။၃။	သံယုတ္တပါဠိ(ပါဒု၊တ)
သံ၊ဋီ။ဘ။ ၂။	သံယုတ္တဋီကာ(ပါဒု)
သံ၊ဋ္ဌ။ဘ။ ၂။၃။	သံယုတ္တအဋ္ဌကထာ(ပါဒု၊တ)
သင်္ဂ်ဟ	အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟအဋ္ဌကထာ၊ (အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂြိဟ်)။
သာရတ္ထ။ဘ။ ၂။၃။	သာရတ္ထဒီပနီဋီကာ(ပါဒု၊တ)
သီ၊ဋီ၊သစ်။ဘ။ ၂။	သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂအဘိနဝဋီကာ(ပါဒု)
သုတ္တနိ။	သုတ္တနိပါတ ပါဠိ။
သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ။ဘ။ ၂။	သုတ္တနိပါတ အဋ္ဌကထာ(ပါဒု)
သဒ္ဒ။	အဘိဓာနပဒီပိကာသဒ္ဒ။
C.P.D	A Critical Pāli Dictionary.
D.P.P.N	Dictionary of Pāli Proper Names.
P.T.S	The Pāli Text Society's Pāli-English Dictionary.

http://www.dhammadownload.com

အက္ခရာစဉ်အညွှန်း

အက္ခရာစဉ်ရာ၌ သရဆုံးသောပုဒ်နှင့် နိဂ္ဂဟိတ်ဆုံးသောပုဒ် ၂-မျိုးတွင် သရဆုံးသောပုဒ်ကို ရှေးဦးထား၍ နိဂ္ဂဟိတ်ဆုံးသောပုဒ်ကို နောက်ထားသည်၊ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ဗျည်း ၃၃-လုံးတွင် နိဂ္ဂဟိတ် ံသည် ရှေ့သရကိုမှီသော ပုဗ္ဗာသယဗျည်းဖြစ်သောကြောင့် ကျန် ဗျည်း ၃၂-လုံး၏ ရှေ့၌ ထား၍ စဉ်သည်။ (အက္ခရာဝလိစဉ်ပုံကို နှာ ၈၂၃-ကြည့်)

ပုံစံ – အ=အ

အံသ=အ+ – +သ်+အ

အနေက=နှ+ကေ်+အ

အနေကံသ=နှ+ကေ်+အ+ – +သ်+အ

အနေကကပ=နှ+ကေ်+အ+က်+အ+ပ်+အ

က=က်+အ

ကံ=က်+အ+–

ကရေယျ=ကရ်+ယျ်+အ

ကရေယျံ=ကရ်+ယျ်+အ+–

ဤအက္ခရာစဉ်ပုံ၌ ကျန် သံယုတ်လုံးဆင့်များကို နည်းမှီးယူနိုင်လောက်ပြီဖြစ်၍ မထည့်သွင်းလိုက်ပြီ။

ဤကျမ်း၌ အသုံးပြုသော မြန်မာသက္ကဘစာလုံးများမှ ထူးသောစာလုံးများ—

သရများ—	ကွ	က္ဆ	လွ	လ္ဆ	ဲ	ဩော်	အး
	(ရိ)	(ရီ)	(လရိ)	(လရီ)	(အိုက်)	(အောက်)	(အး)

ဗျည်းများ—	ဇ	မ
	(တာလုဇ-သ)	(မုဒ္ဓဇ-သ)

စာလုံးဆင့်များ—

ဇ္ဇ=ဇ်=ဥ

မ္ပ=မ်+ဋ

မ္ဒ=မ်+ဌ

ကီ= ရ်+က(ဗျည်း၏ အထက်၌ရှိသော "ေ"ကို 'ရေဖ'ဟု ခေါ်သည်၊ ရ-နှင့် အတူတူဖြစ်သည်။ ရ–နှင့် အခြားဗျည်းတို့နှင့် ဆင့်ရာ၌လည်း နည်းတူ မှတ်ရန်။)

http://www.dhammadownload.com

တိပိဋက ပါဋိ-မြန်မာအဘိဓာန်

သင်္ကေတအချုပ်

ဧ	ဧကဝုစ်
ကမ္မ၊ကြိ	ကံဟောကြိယာ
ကာ၊ကြိ	ကာရိုက်ကြိယာ
ကြိ	ကြိယာ
ကြိ၊ဝိ	ကြိယာဝိသေသန
စ	စတုတ္ထီဝိဘတ်
ဆ	ဆဋ္ဌီဝိဘတ်
တ	တတိယာဝိဘတ်
တိ	တိလိင်
ထိ	ဣတ္ထိလိင်
ဒု	ဒုတိယာဝိဘတ်
နဲ	နပုလ္လိင်
ပ	ပဌမာဝိဘတ်
ပု	ပုလ္လိင်
ဗ	ဗဟုဝုစ်
ဗျ	အဗျယပုဒ်
မီ	ပဉ္စမီဝိဘတ်
သ	သတ္တမီဝိဘတ်
သံ	သက္ကတ၊သံသကရိတ်

http://www.dhammadownload.com

တိပိဋက
ပါဠိ-မြန်မာအဘိဓာန်

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ

အာ[၁]—"အာ" အက္ခရာ၊ "အာ" သရ၊ လေးဆယ့်တလုံးသော အက္ခရာ, ရှစ်လုံးသော သရတို့တွင် နှစ်လုံးမြောက်–လည်ချောင်းအရပ်၌ဖြစ်သော (ကဏ္ဌဇ)–ရှည်သော အသံဖြင့် ရွတ်ဆိုအပ်သော (ဒီဃ)–နိဂ္ဂဟိတ်မှတပါးသုံးဆယ့် နှစ်လုံးသော ဗျည်းတို့၏မှီရာ (နိဿယ)–အက္ခရာ–သရ။

အာ[၂]—လိင်, ဓာတ်တို့နောင် – စီရင်အပ်သော–သက်သော – ပစ္စည်းဖြစ်သော အာ။ ၎င်း အာ-ပစ္စည်းသည် (၁) ဣတ္ထိလိင်အဖြစ် ထင်ရှားစေရန် သက်သော (ဣတ္ထိဇောတက) အာပစ္စည်း။ (၂) သမာသ်ပုဒ် အဆုံး၌ သက်သော (သမာသန္တ) အာပစ္စည်း။ (၃) ကတ (=ပြုလုပ်အပ်သော အရာဟူသော) အနက်၌ သက်သော တဒ္ဓိတ် အာပစ္စည်း။ (၄) သု-ဓာတ်နောင် (ကတ္တား အနက်၌?) သက်သော အာပစ္စည်းဟူ၍ ၄-မျိုးရှိသည်။ ဥဒါဟရဏ် ပုံစံတို့ကား။

(၁) သဗ္ဗာ၊ ယာ၊ သာ၊ ကာ၊ ကတရာ။ ကစ္စည်း။၂၃၇။ ကညာ၊ သဒ္ဓါ။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၄၆၆။ ဓမ္မဒိန္နာ။ မောဂ်၊၃။၂၆။ (၂)ဂါဏ္ဍီဝ-(ဂံဦဝ-ပြာ။ ဂါဏ္ဍီဝ-သံ။) ဓန္ဓာ၊ ပစ္စက္ခဓမ္မာ၊ ဝိဝဋ္ဌစ္ဆဒါ။ ကစ္စည်း။၃၄၀။ ရူ။နှာ-၂၀၃။ နီတိ၊သုတ္တ။ ၇၃၂။ (၃) သူရေန နာမဝနစရကေန ကတာ ပါနဇာတိ သုရာ။ နီတိ၊ သုတ္တ။၈၀၀။ (၄) သုဏာတီတိ သာ။ နီတိ၊ သုတ္တ။၁၁၁၆။ (သို့သော် နီတိ၊သုတ္တ။၁၂၈၅။ ကစ္စည်း။၆၄၇။ ရူ။နှာ-၄၁၁-တို့၌ ၎င်း "သာ" သဒ္ဒါကို သုန-ပုဒ်မှ ဥန-ကို အာ-ပြု၍ ပြီးကြောင်းကိုလည်း ပြဆိုကြသည်။)

အာ[၃]—ဓာတ်တို့နောင် စီရင်အပ်သော ဝိဘတ်ဖြစ်သော အာ။ ၎င်း-အာဝိဘတ်သည် (၁) အာချာတ်၊ ဟိယျတ္တနီဝိဘတ်, ပရဿပုဒ်, ပဌမပုရိသ်, နာမယောဂ, ဧကဝုစ် အာ-ဝိဘတ်။ (၂) အာချာတ်၊ အဇ္ဇတနီ ဝိဘတ်, အတ္တနောပုဒ်, ပဌမပုရိသ်, နာမယောဂ, ဧကဝုစ် အာဝိဘတ် ဟူ၍ ၂-မျိုးရှိသည်။ (၁) ကစ္စည်း။ ၄၂၇။ နီတိ၊သုတ္တ။၉၀၀။ (၂) ကစ္စည်း။၄၂၈။ နီတိ၊သုတ္တ။၉၀၁။ ဟိယျတ္တနဇ္ဇတနီသု၊ အာ-ဒ္ဓယံ မတမေတ္ထ ဟိ။ နီတိ၊ပဒ။၆၅။

အာ[၄]—သဒ္ဒါအစီအရင်ဖြင့် အခြားသောအက္ခရာတို့မှ ပြောင်းလဲလာသော အာသရ၊(၁)(က)

http://www.dhammadownload.com

ရူ။နှာ-၂၂၇။ နိဒါ၊သုတ္တ။၈၅၇။ မောဂ်၊၄။ ၁၂၇။ (ခ) ဒွန်သမာသ်အဆုဠ် မာတု-စသည် တို့၏ ဥသရမှ ပြောင်းလဲ လာသော အာ-သရ။ မာတု+ပိတု=မာတာပိတု။ ပိတု+ ပုတ္တ=ပိတာပုတ္တ။ ရူ။နှာ-၂၀၉။ နိဒါ၊သုတ္တ။ ၇၃၆။ မောဂ်၊၃။၆၄-၅။ (၄) ဩသရမှ ပြောင်းလဲလာသော အာသရ။ ဝိဝဋ္ဆဆဒေါ =ဝိဝဋ္ဆဆဒါ။ နိဒါ၊သုတ္တ၊၁၇၆။ သီ၊ဋီ၊သစ်။ ၂။၂၄၃။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၃၆။ (သို့သော် နိဒါ၊ သုတ္တ။၇၃၂-၌ သမာသ်၏အဆုံး အာပစ္စည်း ဟု ဆိုသည်)။ (၅) နံ့-ဝိဘတ်ကြောင့် တ-သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်မှ ပြောင်းလဲလာသော အာသရ။ တာသံ=အာသံ။နိဒါ၊သုတ္တ။၃၆၈။ (၆) ဥန-သဒ္ဒါမှပြောင်းလဲလာသော အာသရ။ သုန= သာ။ အာ၂-(၄)ကြည့်။ ဤသို့ စသည်ဖြင့် သဒ္ဒါအစီအရင်ဖြင့် ပြောင်းလဲလာသော အာ-သရတို့မှာ များစွာပင် ရှိပေသည်။ (၇) လာသော (အာဂုံ) အာသရ။ တထဂဒ= တထာဂတ။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၃၁၅။ ဇာယရေ= အာဇာယရေ။ ပူရတိ=အာပူရတိ။ နိရုတ္တိ-ဒီပနီ။၂၄။

အာ၅ (ဗျ) ဥပသာရပုဒ် ၂၀-တို့တွင် တပုဒ် လည်းဖြစ်, နိပါတ်ပုဒ်လည်း ဖြစ်သည်။ (၁) ရှေးရှုသည်၏အဖြစ်၊ ရှေးရှုခြင်း=အဘိမုခ-ဘာဝ။ အာကဗုန, အာတာပန(မူလဋီ၊၁။ ၆၂။) အာနမန (သာရတ္ထ၊၂။၁၉၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊၁။၃၂၅), အာလောကိတ (၎င်း-၃၇၄) စသည် ကြည့်။ (၂) အထက်၌ပြုခြင်း=ဥဒ္ဓ-ကမ္မ။ ဥဒ္ဓကမ္မေ အာရောဟတိ။ ရူ။နှာ-၁၃၀။ နိဒါ၊သုတ္တ။နှာ-၃၆၁။ (၃) ပိုင်းခြားခြင်း = မရိယာဒ။ အာပါဋ္ဌလိပုတ္တံ (အာပါဋ္ဌလိ-ပုတ္တာ) ဝုဋ္ဌော ဒေဝေါ။ သာရတ္ထ၊၁။၃၀၆။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၁၉၀။ မ၊ဋီ၊၁။၁၄၃။ အံ၊ဋီ၊၂။၈၆။ မူလဋီ၊၁။၅၂။ (၄) ပြန့်နှံ့၍ဖြစ်ခြင်း=အဘိ-ဝိဓိ။ အာဘဝဂ္ဂံ (အာဘဝဂ္ဂါ) ဘဂဝတော ယသော ပဝတ္တတိ။ သာရတ္ထ၊၁။၃၀၆-၇။ ဒီ၊

သန္ဓိစပ်ရာ၌ အသရ·မှ ပြောင်းလဲလာသော အာသရ။ ဗုဒ္ဓ+အနုဿတိ = ဗုဒ္ဓါနုဿတိ။ ရူ။နှာ-၁၁။ န+အယျော=နာယျော။ န+ အဿုဓ=နာဿုဓ။ နိဒါ၊သုတ္တ။၄၁။ သ+ အန္တေဝါသိကော = သာန္တေဝါသိကော။ ၎င်း-၄၂။ ဘဝ+အဘဝ=ဘဝါဘဝ။ သံဝရ + အသံဝရ = သံဝရာသံဝရ။ အ၂-ကြည့်။ (ခ) ဏ-အနုဗန် ပါရှိသော ပစ္စည်းကြောင့် အသရ မှ ပြောင်းလဲလာသော အာသရ။ အပါယ+ဏိက=အာပါယိက။ ရူ။နှာ-၂၂၅။ အဘိဓမ္မ + ဏိက=အာဘိဓမ္မိက။ ကစ္စည်း။ ၄၀၀။ အလသ + ဏျ = အာလသျ။ နိဒါ၊ သုတ္တ။၇၀၀။ ကရ+ဏော+တိ=ကာရေတိ။ ကစ္စည်း။၄၈၃။ ဃဋ္ဋ+ဏော+တိ=ဃာဋေတိ။ ၎င်း-၄၈၄။ ကရ+ဏျ=ကာရိယ။ ဘရ+ဏျ =ဘာရိယ။ ကစ္စည်း။၅၄၁။ ရူ။နှာ-၃၄၂။ (ဂ) သခ်္ဂါအဆုဠ် အသရမှ ပြောင်းလဲလာ သော အာသရ။ ကေ+ဒသ = ကောဒသ။ အဋ္ဌ+ဒသ=အဋ္ဌာရသ။ ကစ္စည်း။၃၈၃။ ရူ။ နှာ-၁၁၈။ နိဒါ၊သုတ္တ။၈၁၅။ (၂) (က) ဏ-အနုဗန်ရှိသော ပစ္စည်းကြောင့် ဣသရ-မှ ပြောင်းလဲလာသော အာသရ။ ဣသိ+ဏျ= အာရိသျ (အာရိဿ)။ ဣဏ+ဏျ=အာဏျ။ ကစ္စည်း။၄၀၂။ ရူ။နှာ-၂၂၇။ နိဒါ၊သုတ္တ။ ၈၅၇။ မောဂ်၊၄။၁၂၇။ (ခ) သခ်္ဂါအဆုဠ် ဣသရမှ ပြောင်းလဲလာသော အာသရ။ ဒ္ဝိ+ ဒသ=ဒ္ဝါဒသ။ ကစ္စည်း။၃၈၃။ နိဒါ၊သုတ္တ။ ၈၁၅။ ဒ္ဝိ+စတ္တာလီသံ=ဒ္ဝါစတ္တာလီသံ။ ဒ္ဝိ+ ပညာသံ=ဒ္ဝါပညာသံ။ မောဂ်။၃။၉၇။ (ဂ) ဓာတ်၏အစိတ် ဣသရမှ ပြောင်းလဲလာသော အာသရ။ ဣသု+အ=အာသာ။ ဓာန်၊ဋီ။ ၁၆၂။ နိ+သိ+တ္ဝာ = နိဿာယ။ ရူ။နှာ-၃၉၃။ (၃)(က) ဏ-အနုဗန်ရှိသော ပစ္စည်း ကြောင့် ဥသရမှ ပြောင်းလဲ လာသော အာသရ။ ဥသဘ+ဏ=အာသဘ။ ဥဇု+ဏ =အဇ္ဇဝ(အာ-ကို ရဿ ပြု)။ ကစ္စည်း။၄၀၂။

http://www.dhammadownload.com

အာသာဌိကာ (အံ၊ဌိ၊၃။၃၆၇)ကြည့်။ (၂၀) ရည်ရွယ်-ရည်စူး - ခြင်း = အာဒိသန။ အာဒေဝ (ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၁၄၃) ကြည့်။ (၂၁) အဖန်ဖန်၊အထပ်ထပ် = ပုနပ္ပုန။ အာလယ (ဓာန်၊ဌိ။၁၆၃)ကြည့်။(၂၂) အနည်းငယ်= ဤသံ။ အာမဏ္ဍ (ဓာန်၊ဌိ။ ၅၆၆) ကြည့်။ (၂၃)အောက်မေ့ခြင်း=အနုဿရဏ။ အာဟုမေ ဣတ္ထိဘူတာယာတိ ဝါ ပါဌော၊ တတ္ထ အာတိ အနုဿရဏတ္ထေ နိပါတော။ ပေတ၊ ဌ။၁၅၃။ (၂၄) အမျက်ထွက်ခြင်း=ကောဓ။ အာသင္ခ ခေါ ဥဿာမိ, အာဃာတနန္တိ အာဒီသု ကောဓေ။ သူစိ။၅၁။ (၂၅) ဝမ်းမြောက်ခြင်း = မုဒိတာ။ အာသိ သော အာသိ သနာတိ အာဒီသု မုဒိတာယ။ သူစိ။ ၅၁။ (၂၆) နှိပ်စက်ခြင်း = အဋ္ဋ, ပီဠိတ။ အာဂု, အာပဒါ,အာပန္န (ဓာန်၊ဌိ။ဂ၊၃၄၃) တို့ ကြည့်။ (၂၇) ထူးခြားခြင်း၊ အထူး= ဝိသေသ။ အာဒေဝနေယျေတိ ဝိသေသေန ဒေဝနိယျ။ မဟာနိ၊ဌ။၄၀ဂ။ (၂၈) မိမိ-ကိုယ်ကို ဆောင်ခြင်း = အတ္တုပနယန။ အတ္တုပနာယိကာ လပနာတိ အာလပနာ။ အဘိ၊ဌ၊ ၂။၄၆၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။ ၂၆။ မဟာနိ၊ဌ။ ၃၇၀။ (၂၉) ဝေးခြင်း၊ အဝေး = ဒူရ။ အာရတောတိ ဒူရတော ရတော။ မဟာနိ၊ ဌ။၁၇၄။ (၃၀) ရှေ=ပုရ။ အာလောကိတံ နာမ ပုရတော ပေက္ခနံ။ မဟာနိ၊ဌ။၄၀၇။ (၁)အနက်လည်း ကြည့်။ (၃၁) အောက်သို့ သက်ဆင်းခြင်း=အဓောဂမန။ အာသဝန္တိတိ အဓောဂါမိနော ဟုတ္ဝာ သဝန္တိ။ စူဠနိ၊ဌ။ ၂။ (၃၂) နောက်=ပစ္ဆာ။ အာနမနာတိ ပစ္ဆ-တော နမနာ။ ပဋိသံ၊ဌ၊ ၂။၁၁၃။ (၃၃) လာ၍=အာဂန္ဆာ။ အာယာဂေါတိ အာယ-ဇိတဗ္ဗော၊ တတော တတော အာဂမ္မ ဝါ ယဇိတဗ္ဗောတိ အာယာဂေါ။ သုတ္တနိ၊ဌ၊ ၂။ ၁၃၀။ အာဝသထ (ဒီ၊ဌိ၊ ၂။ ၁၃၆) လည်း ကြည့်။ (၃၄) မြဲမြံခြင်း = ဒဋ္ဌ။ အာ ဗာဋ္ဌံ

ဋ္ဌိ၊၃။၁၉၀။ မ၊ဌိ၊၁။၁၄၃။ အံ၊ဌိ၊၂။၀၆။ မူလဋ္ဌိ၊၁။၅၂။(အာပါဋ္ဌလိပုတ္တံ၊ ပါဋ္ဌလိပုတ်-တိုင်-ရောက်-ဆိုက်-ထိ-အောင် (မရိ-ယာဒ)။ ပါဋ္ဌလိပုတ်တပြည်လုံးအနှံ့ (အတိ-ဝိဓိ)။ ဒေဝေါ၊သည်။ ဝုဋ္ဌော၊၏။ နိတိ၊ သုတ္တ၊သ္မာ၊၁။၄၄၄။) အာသဝ-လည်း ကြည့်။ (၅) ရောက်ခြင်း=ပတ္တိ။ ပတ္တိယံ အာပတ္တိ-မာပန္နော။ ရူ။နှာ-၁၃၀။ နိတိ၊သုတ္တ။ နှာ-၃၆၁။ (၆) အလိုရှိ-လိုချင်-ခြင်း=ဣစ္ဆာ။ ဣစ္ဆာယံ အာကခါ်။ ရူ။နှာ-၁၃၀။ နိတိ၊ သုတ္တ။နှာ-၃၆၁။ (၇) ပေ့ပိုက်-လည်ဖက်-ခြင်း = ပရိဿဇန။ ပရိဿဇနေ အာလိင်္ဂန်။ ရူ။နှာ-၁၃၀။ နိတိ၊သုတ္တ။ နှာ-၃၆၁။ (၈) အဉီးအစ, အစအမှူ=အာဒိကမ္မ။ အာဒ္ဓပနာ (=အဒ္ဓပနာ), အာစိက္ခတိ, အာလပနာ, အာသေဝတိ,အာသေဝနာ-တို့ ကြည့်။ (၉) ရှိသေခြင်း အာဒရ။ အာဒ္ဓပနာ (=အဒ္ဓ-ပနာ) ကြည့်။ (၁၀) ယူခြင်း = ဂဟဏ။ ဂဟဏော အာဒီယတိ၊ အာလမ္ဗတိ။ ရူ။နှာ-၁၃၀။ နိတိ၊ သုတ္တ။ နှာ-၃၆၁။ (၁၁)နေခြင်း =နိဝါသ။ နိဝါသေ အာဝသထော။ ရူ။နှာ-၁၃၀။ နိတိ၊ သုတ္တ။နှာ။၃၆၁။ (၁၂) ဇ ခါ ဝေါ်ခြင်း=အဝှါန။ အဝှါနေ အာမန္တေသိ။ ရူ။နှာ-၁၃၀။ နိတိ၊သုတ္တ။ နှာ-၃၆၁။ (၁၃) အနီးအပါး=သမီပ။ သမီပေ အာသန္နံ။ ရူ။ နှာ-၁၃၀။ နိတိ၊သုတ္တ။ နှာ-၃၆၁။ (၁၄) နှောင်ဖွဲ့ခြင်း=ဗန္ဓန။ ဗန္ဓနေ အာဗန္ဓနံ။ သူစိ။၅၀။ (၁၅) ထက်ဝန်း ကျင်=သမန္တ။ အာသမ-ကြည့်။ (၁၆) လွှန်ကဲပြင်းထန်ခြင်း =ဘုသ။ အာဂဒန (သီ၊ဌိ၊သစ်၊၁။၃၁၅), အာယတနစရိယာ,အာယာပေတိ (ပဋိသံ၊ဌ၊ ၂။၁၄၀) ကြည့်။ (၁၇) ထက်ဝက်၊တဝက်= ဥပဓု။ အာမတ (ဒီ၊ဌိ၊ ၂။၃၅၃)ကြည့်။ (၁၈) လာ-လာခဲ့-လော့=အာဂစ္ဆ,။ အာယာမ (သာရတ္ထ၊၁။၄၅၆။ ဒီ၊ဌိ၊ ၂။၁၃၆) ကြည့်။ (၁၉) တိုးပွါး-ကြီးပွါး - ခြင်း = သံဝဓု။

http://www.dhammadownload.com

ဝိယ ဓိယတီတိ အာဓာနန္တိ အာဟ ဒင္ဍံ သုဋ္ဌု ဌပိတန္တိ။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၂၀။ (၃၅) ဆွဲငင်ခြင်း= အာကစုန။ အာကစိုတ္ဌာ ဂဟဏံ အာဒါနံ။ မူလဋီ၊၂။၉၄။ (၃၆) မှိခြင်း = နိဿယ။ အာဝသိ ံသူတိ နိဿာယ ဝသိ ံသု။ (၃၇) မြတ်သော၊ အမြတ်၊ လက်ျာ = ပဒက္ခိဏ။ အာဝတ္တာတိ ပဒက္ခိဏာ ဝတ္တာ။ အနုဋီ၊၃။ ၁၆၀။ (၃၈) တင်ခြင်း=အာရောပန။ အာ-ဓာယိတ္ဌာတိ အာရောပနံ ဌပေတ္ဌာ။ သံ၊ဋီ၊ ၂။၁၅၈။ (၃၉) ပုဒ်ပြည့်ခြင်း (အနက်ထူး မရှိ ပုဒ်ပြည့်ရုံမျှဖြစ်ခြင်း)=ပဒပူရဏ။ ယဒါနံ မညတိ ဗာလောတိ အာဒီသု ပဒပူရဏေ။ တတ္ထ ဟိ ယံ အာနံ မညတီတိ ပဒစ္ဆေဒေါ။ သူစိ။၅၁။ ယဒါနံ မညတီတိ ယံ အာနံ မည-တီတိ ပဒစ္ဆေဒေါ။ အာတိ နိပါတမတ္တံ။ နီတိ၊ သုတ္တ။နှာ-၃၇၆။ (သို့သော် သံ၊ဋီ၊၁။၃၃၃-၌ ကား ဟေတု အနက်ဟော ယဒါ-သဒ္ဒါဟု ဆိုသည်။) (၄၀) ဤသို့သော၊ ဤမည်သော =ဣမ။ (အာကာရဏ-ကြည့်။)

အာကခ်တိ (ကြိ) [အာ+ကခိ(=ကခ်)+အ+ တိ] အလိုရှိ၏၊ လိုချင်၏၊ တောင့်တ၏။ သစေ ဥပဇ္ဈာယော ပစ္ဆာသမဏံ အာကခ်တိ။ ဝိ၊၃။၅၈။ (–၎င်း-၉၈-၉၊၁၄၅၊၁၄၆။ ဒီ၊၁။ ၁၆၅။ ဒီ၊၃။၁၁၁။ မ၊၂။၅၄။ မ၊၃။၁၉၅။ သံ၊၂။၂၆၀။ သံ၊၃။၂၅၈။ သုတ္တနိ။၃၆၃။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၊၁၂၉။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၀။ အံ၊ဋီ၊၁။၉၅၊ ၁၀၅။ မ၊ဋီ၊၃။၁၇၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၅၀။) **အာကခ်တိ** — ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၀။ **အာကခ်သိ**— ဝိ၊၃။၃၉။ မ၊၂။၃၆၄။ သံ၊၁။၂၀၉။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၇၈။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉။ ယဒါကခ်သိ။ ဒီ၊၁။ ၄၈။ မ၊၁။၂၉၂။ သံ၊၁။၂၀၉။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၁။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၅။ **အာကခ်ထ** — ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၂။ **အာကခ်ါမိ**—ဝိ၊၃။၉၉။ သံ၊၁။၄၁၂။ အံ။၂။ ၄၄၇။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၇၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅၁။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၅။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။၇၇။ သာရတ္ထ၊၁။၃၆။ **အာ-ကခ်ါမ** — အံ၊၃။၉၀။ အံ၊ဋီ၊၁။၁၁၄။ **အာ-ကခ်ယျ**—ဒီ၊၁။၇၄၊၁၉၉။ မ၊၁။၃၉။ အံ၊၃။ ၃၆၁။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၁၀၄၊၂၂၉။ ယဒိ အာ-ကခ်ယျ ယဒိ ဣစ္ဆေယျ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၁။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၂၁။ (–မ၊ဋီ၊၃။၁၈၂။ သံ၊ဋီ၊၂။ ၅၁၈။ အံ၊ဋီ၊၃။၃၄၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၅၀။) **အာက်ခိဿသိ**—အံ၊၃။၆၃။

အာကခ်န္တ (တိ) [အာ+ကခိ (=ကခ်)+အ+ အန္တ။ ထီ-၌ **အာကခ်န္တီ**] လိုချင်–တောင့်တ –သော၊သူ။ ဣမသို့ ံဓမ္မဝိနယေ အာကခ်န္တာ ပဗ္ဗဇ္ဇံ။ ဒီ၊၂။၁၂၆။ တံ ဌာနန္တရံ အာ-ကခ်န္တီ။ သံ၊ဋီ၊၁။၁၈၁။ (–ဓမ္မ။၆၂။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၂၄၄၊၃၃၄။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။ ၃၁၉၊၃၂၀။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၁၃၅။ ပေတ၊ဋ္ဌ။၂၁၃။ အပ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၆၀။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၃၀၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၅၂၈။)

အာကခ် (ခ်ါ) **ပဋိဗဒ္ဓ** (တိ) [အာကခ်(ခ်ါ) + ပဋိဗဒ္ဓ] အလို– ဆန္ဒ– နှင့် ဆက်စပ်သော။ သဗ္ဗေ ဓမ္မာ ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော အာဝဇ္ဇန-ပဋိဗဒ္ဓါ အာကခ်ပဋိဗဒ္ဓါ မနသိကာရပဋိဗဒ္ဓါ။ စူဋ္ဌနိ။၁၇၆။ ပဋိသံ။၃၇၆။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၁၃၆။ **အာကခ်ပဋိဗဒ္ဓါတိ** (အာကခ်နပဋိဗဒ္ဓါတိ၊သီ) ရုစိအာယတ္တာ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅၇။ စျာနာဒီ-သု အာကခ်ါပဋိဗဒ္ဓေါ ပရမော အာဝဇ္ဇနာဒိ-ဝသိဘာဝေါ။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၁၄၄။ အာကခ်-ပဋိဗဒ္ဓံ ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော ဉာဏံ။ နေတ္တိ၊ဋီ။ ၉၆။

အာကခ်(ခ်ါ)ပ(ပ္ပ)ဋိဗဒ္ဓဝုတ္တိ (တိ) [အာကခ်-(ခ်ါ) ပဋိဗဒ္ဓ+ဝုတ္တိ] အလိုဆန္ဒနှင့် စပ်သော ဖြစ်ခြင်းရှိသော။ သဗ္ဗဓမ္မာဝဗောဓနသမတ္ထ-ဿ အာကခ်ါပဋိဗဒ္ဓဝုတ္တိနော အနာဝရဏ-ဉာဏသခ်ါတဿ သဗ္ဗညုတညာဏဿ အဓိဂ-မော ဒဿိတော။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၁၃၄။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊၂။၂၇၀။ သာရတ္ထ၊၁။၂၃၃။

အာကခ်မာန (တိ) [အာ+ကခ်+အ+မာန] လိုချင် – တောင့်တ – သော၊ မြတ်နိုးသော၊ သူ။ ပုညံ အာကခ်မာနေန။ သံ၊၁။၁၇။ ပုဗ္ဗ-

http://www.dhammadownload.com

စေတနာဒိဘေဒံ ပုညံ ဣစ္ဆာမာနေန။ သံ၊ ဋ္ဌ၊၁။၅၆။ အာကခ်မာနာ သောတ္ထာနံ။ ခုဒ္ဒက။၃။ သုတ္တနိ။၃၁၈။ အာကခ်မာနာတိ ဣစ္ဆမာနာ ပတ္ထယမာနာ ပိဟယမာနာ။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။၁၀၃။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၉။ (–ဝိ၊၁။ ၃၀၄၊၃၄၀၊၃၇၇။ ဝိ၊၄။၇၃။ ဝိ၊၅။၂၂၀။ ဒီ၊ ၂။၇၉။ ဒီ၊၃။၆၄။ အံ၊၁။၂၂၉၊၂၇၈။ အံ၊၂။ ၂၂၉။ အံ၊၃။၁၂၉။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၊၃၀၈။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၃။၄၄။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၃။ စသည်)

အာကခ်ဝဂ္ဂ (ပု) [အာကခ်+ဝဂ္ဂ] အာကခ်ဝဂ်၊ အာကခ်သုတ်စသော သုတ်ဆယ်ခုအပေါင်း။ အဂ်ုတ္တရနိကာယ၊ဒသကနိပါတပါဋ္ဌိ၊ ၂-ပဏ္ဏာသက၊ ၃-ဝဂ်။ အံ၊၃။၃၆၀-၃၇၆။

အာကခ်သုတ္တ (နဲ) [အာကခ်+သုတ္တ] အာကခ်သုတ်။ အဂ်ုတ္တရနိကာယ၊ ဒသကနိပါတပါဋ္ဌိ၊ ၂-ပဏ္ဏာသက၊ ၃-ဝဂ်၊ ၁-သုတ်။ အံ၊၃။၃၆၀-၂။

အာကခ်ါ (ထီ) [အာ+ကခ်+အ။ ကခ် ဣစ္ဆာယံ၊ အ။] အလို၊ တပ်မက်–စွဲလမ်း–ခြင်း။ အာကခ်ါ ရုစိ ဝုတ္တာ သာ။ ဓာန်။ ဓာန်ဋ္ဌီ။၁၆၃။

အာကခ်ါယတ္တဝုတ္တိက (တိ) [အာကခ်ါ+အာယတ္တ+ဝုတ္တိ+က] လိုချင်–တောင့်တ–ခြင်းနှင့် စပ်သော ဖြစ်ခြင်းရှိသော။ အာဝဇ္ဇနမတ္တေနေဝ သရတိ အာကခ်ါယတ္တဝုတ္တိကတ္တာ။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌီ။၉၆။

အာကခ်ိတ (တိ) [အာ+ကခိ (ကခ်) + တ] လိုချင်–တောင့်တ–အပ်သော။ ယံ အာကခ်ိတံ၊ ယံ အဓိပ္ပေတံ၊ ယံ အဘိပတ္ထိတံ။ ဒီ၊၁။ ၁၁၃။ ဒီ၊၂။၁၉၀။ (–မူလဋ္ဌီ၊၂။၁၅၈။)

အာကခ်ိတနိပ္ပတ္တိ (ထီ) [အာကခ်ိတ+နိပ္ပတ္တိ] အလိုရှိအပ်သော အကျိုး၏ ပြီးစီးခြင်း။ ပဋ္ဌိညာ, အာကခ်ိတနိပ္ပတ္တိ, ပစ္ဆာ ဓုရနိက္ခေပေါ, အနုညာတကာရဏာဘာဝေါ။ ကခ်ါ။ ၃၄၇။

အာကခ်ိတဗ္ဗ (တိ) [အာ+ကခိ (ကခ်)+တဗ္ဗ] လိုချင်–တောင့်တ–အပ်သော။ တံ အာကခ်ိတဗ္ဗတ္တာ ဒေသကံ ဒေသနာယ ပယောဇေတိ။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၅၁။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၅၃။

အာကခ်ိယ (တိ) [အာ+ကခ်+ဏျ] လိုလား–တောင့်တ – အပ်သော။ သမန္နာဂတော ဟောတိ ဣမေဟိ စတူဟိ အာကခ်ိယေဟိ ဌာနေဟိ။ သံ၊၃၊၃၁၀။

အာကခ်ိ (တိ) [အာ+ကခိ(ကခ်)+ဏီ]လိုချင် –တောင့်တ–သော၊သူ။ တသ္မာ သမ္ပဒမာကခ်ိ၊ သမ္ပန္နတ္ထူဓ ပုဂ္ဂလော။ အံ၊၃။၇၀။

အာကခ်ုပ္ပါဒန (နဲ) [အာကခ်ါ+ဥပ္ပါဒန] လိုချင် –တောင့်တ–ခြင်းကို ဖြစ်စေခြင်း။ အဘိရတိဝသေန တတ္ထ အာကခ်ုပ္ပါဒနတော။ သံ၊ ဋ္ဌီ၊၂။၁၄၇။

အာကခေ်ယျသုတ္ထ (နဲ) [အာကခေ်ယျ+သုတ္တ] အာကခေ်ယျသုတ်။ မဇ္ဈိမနိကာယ မူလ ပဏ္ဏာသပါဋ္ဌိ၊ ၁-ဝဂ်၊ ၆-သုတ်။ မ၊ ၁၊ ၃၉။

အာကဃုတိ (ကြိ) [အာ + ကဃု + အ + တိ] ဆွဲငင်၏၊ မိမိသို့ ရှေးရှူဆွဲငင်၏။ ဘိက္ခု စ နံ....အာကဃုတိ ပတိကဃုတိ။ ဝိ၊၁။၁၇၅။ (–မိလိန္ဒ။၁၃၈။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀၇။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၄၁။) **အာကဃုန္တိ**—ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၁၅။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၁၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၁၀။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၃၀၂။ **အာကဃုာမိ** — ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၇၉။ **အာကဃုာဟိ**—ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၂၉။ **အာကဃုေယျ** —မ၊၁။၂၉၀။ သံ၊၁။၃၃၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၃။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၀၂။ **အာကဃုေယျုံ**—သံ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၁၁၀။ **အာကဃို** — ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၃၃၆၊၄၁၅။ **အာကဃိုဿန္တိ**--ဝိ၊၂။၁၈၈။ **အာကဃိုဿာမိ** —မ၊၁။၂၉၁။

အာကဃုန (နဲ၊ထီ) [အာ+ကဃု+ယု] ဆွဲငင်–မိမိသို့ ရှေးရှူဆွဲငင် – ခြင်း။ ဩလဃ်နာ၊ ဥလ္လဃ်နာ၊ အာကဃုနာ၊ ပတိကဃုနာ။ ဝိ၊၁။

http://www.dhammadownload.com

၁၇၄။ အာကဖုနာယ အတ္တနော အဘိမုခံ အာကဖုန္တော ယာဝ နမုဥ္ဇတိ၊ တာဝ ဧကောဝ အာပတ္တိ။ ဝိ၊ဌ၊၂။၁၂၂။ အတ္တနော အဘိမုခံ ကဖုနံ အာကဖုနံ။ မူလဋ္ဌ၊၂။၆၂။ (–မိလိန္ဒ။ ၃၃၄။ မ၊ဌ၊၄။၁၀၁။ သံ၊ဌ၊၃။၃၀၅။ ဣတိ-ဝုတ်၊ဌ။၂၂၀။ ဇာ၊ဌ၊၇။၄၈။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၃၊ ၃၁၄။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅၈။ မူလဋ္ဌ၊၁။၅၃၊၉၆။)

အာကဖုနက (တိ) [အာကဖုန+က] ဆွဲငင်–ရှေးရှူဆွဲငင်–တတ်သော၊ အောက်သို့ ဆွဲချ တတ်သော။ စတူသု အပါယေသု အာကဖုနကံ။ သံ၊ဌ၊၁။၁၃၅။

အာကဖုနဌ (ပု) [အာကဖုန+အတ္ထ] ဆွဲငင်ခြင်း–ဆောင်ယူခြင်း–အနက်သဘော။ အာကဖုနဌေန သီဃသောတာ သရိတာ ဝိယာတိ သရိတာ။ နေတ္တိ၊ဌ။၈၆။ အာကဖုနဌေနာတိ အဝဟရဏဌေန။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌ။၅၈။

အာကဖုနယန္တ (နဲ) [အာကဖုန+ယန္တ] ရေကို ဆွဲငင်ဆောင်ယူကြောင်းဖြစ်သော–ယန္တရား–စက်။ ဒီဃဝရတ္တာဒီဟိ အာကဖုနယန္တံ။ ဝိ၊ဌ၊၄။၅၁။ အာကဖုနယန္တံ အာကဖိုယမာနံ ကူပဿ ဥပရိဘာဂေ ပရိဗ္ဘမတိ။ ဝဇိရ။ ၅၂၄။

အာကဖုနယုတ္တ (တိ) [အာကဖုန+ယုတ္တ] ဆွဲငင်ခြင်းနှင့် ယှဉ်သော။ သပ္ပဋိမာသောတိ အာကဖုနယုတ္တောတိ အဓိပ္ပါယော။ ဝဇိရ။၅၃၆။

အာကဖုန္တ (တိ) [အာ + ကဖု + အ + အန္တ] ဆွဲငင်သော၊ ဆွဲယူသော၊သူ။ အတ္တနော အဘိမုခံ အာကဖုန္တော။ ဝိ၊ဌ၊၁။၂၇၃။ ဝိ၊ဌ၊၂။၁၂၂။ (–ဝိ၊ဌ၊၁။၂၇၆၊၂၈၃၊၂၈၆၊၂၉၁။ မ၊ဌ၊၃။၁၈။ သံ၊ဌ၊၃။၉၃။ အဘိ၊ဌ၊၁။၁၆။ ဓမ္မ၊ဌ၊၂။၁၃၁။ ဇာ၊ဌ၊၂။၁၇။ ဇာ၊ဌ၊၇။၂၃၅။ ဝိမတိ၊၁။၂၆၀။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၃၇။)

အာကဖုမာန (တိ) [အာ+ကဖု+အ+မာန] ဆွဲငင်သော၊ ဖြစ်စေသော။ ဝိစိကိစ္ဆာသဟ-ဂတေ....ပဋိသန္ဓိ အာကဖုမာနေ။ အဘိ၊ဌ၊၁။၃၀၂။

အာကဖုမာနာကာရ (တိ) [အာကဖုမာန+အာကာရ] ဆွဲငင်သော အခြင်း အရာ။ ပါဒေသု ဗဒ္ဓပါသသကုဏော ဝိယ ပဋ္ဌော-ရမ္ဘာဂိယသံယောဇနာနိ ဟေဌာ အာကဖုမာနာကာရာနိ ဟောန္တိ။ သံ၊ဌ၊၁။၂၃။

အာကဖုယမာန (တိ) [အာ+ကဖု+ဏယ+မာန] ဆွဲငင်သော၊ အထ နံ သာမိနော မနုဿာ အာကဖုယမာနာ။ မိလိန္ဒ။၁၅၅။

အာကဖိုတ (တိ) [အာ+ကဖု+တ] ဆွဲငင်အပ်သော၊သူ။ အာကဖိုတော သဟသာ တေဟိ ဒေဝ။ ဇာ၊၁။၃၃၇။ စရိယာ၊ဌ။၁၈၇။ (–ဇာ၊ဌ၊၇။၄၈။)

အာကဖိုတဌာန (နဲ) [အာကဖိုတ+ဌာန] ဆွဲငင်အပ်သောအရပ်။ ပါဒေန အာကဖိုတဌာနံ ဝါ သီသေန ပဟဋ္ဌဌာနံ ဝါ နပညာယတိ။ မ၊ဌ၊၃။၁၄၇။

အာကဖိုတဗ္ဗ (တိ) [အာ+ကဖု+တဗ္ဗ] ဆွဲငင်အပ်သော။ သတ္တဟိ ယုဂေဟိ အာကဖိုတဗ္ဗေ သကဋ္ဌေ။ အဘိ၊ဌ၊၁။၁၂၅။ (–ဇာ၊ဌ၊၇။၄၈။)

အာကဖိုတဗ္ဗသကဋ္ဌ (ပု၊နဲ) [အာကဖိုတဗ္ဗ+သကဋ္ဌ] ဆွဲငင်အပ်သောလှည်း။ သတ္တဟိ ယုဂေဟိ အာကဖိုတဗ္ဗသကဋ္ဌမေတ္ထ အဌ-ကထာယံ နိဒဿိတံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၉။

အာကဖိုတသရီရ (တိ) [အာကဖိုတ+သရီရ] ဆွဲငင်အပ်–ဆန့်အပ်–သော ကိုယ်ရှိသော။ ရုက္ခသာခါယ စ ဝေတ္တလတာယ စ ဝီဏာယ ဘမရတန္တိ ဝိယ ဝိတတံ အာကဖိုတသရီရံ။ ဇာ၊ဌ၊၃။၃၅၃။

အာကဖိုတဟဒယ (တိ) [အာကဖိုတ+ဟဒယ] ဆွဲငင်အပ်သော – စိတ်–နှလုံး–ရှိသော၊

http://www.dhammadownload.com

သူ။ စိတ္တေန ရူပနိန္နာ ရူပပေါဏာ ရူပပဗ္ဘာဆာ ရူပဒဿနပပသုတာ ရူပေန အာကဖိုတဟဒ-ယာ။ အံ၊ဌီ၊၁။၄၉။

အာကဖိုတုံ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+ကဖု+တုံ] ဆဲ့ငင်ခြင်းဌ၂။ စေတနာယ ပဋိသန္ဓိ အာ-ကဖိုတုံ အသမတ္ထော။ ဝိ၊ဌ၊၂။၁၀၉။ (–ဝိ၊ဌ၊၁။၁၁။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၈၁။ မ၊ဌ၊၃။၄၀။)

အာကဖိုတ္ဝာ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+ကဖု+တ္ဝာ] ဆဲ့ငင်၍။ သော ဘိက္ခု သံဃမဇ္ဈမ္မိ အာ-ကဖိုတ္ဝာ ဝတ္တပ္ပေါ။ ဝိ၊၁။၂၆၆။ (–ဝိ၊ဌ၊၂။၁၉၄၊ ၂၈၉။ အံ၊ဌ၊၂။၁၀၄။ သံ၊ဌ၊၂။၂၆၁။ အံ၊ဌ၊၂။၂၉၁။ ဇာ၊ဌ၊၁။၇၅။ ဇာ၊ဌ၊၆။ ၁၃၉။ သံ၊ဋီ၊၂။၁၅၊၂၃၃၊၃၇၃။ မူလဋီ၊ ၂။၉၄။)

အာကဖိုတ္ဝာန (ကြိ၊ဝိ) [အာ+ကဖု+တ္ဝာန] ဆဲ့ငင်၍။ အာကဖိုတ္ဝာန ဣသယော၊ စောဒယိဿန္တိ တံ သဒါ။ အပ၊၁။၇၅။ ထေရ၊ဌ၊၁။၂၄။

အာကဖို(ဖို)ယတိ (ကမ္မ၊ကြိ) [အာ+ကဖု+ယ+တေ] ဆဲ့ငင်အပ်၏။ နံ တတ္ထ သုခါဘိ-သင်္ခေန အကဖို(ဖို)ယတိ။ ဝိ၊ဌ၊၁။၁၂။ အဘိ၊ဌ၊၁။ ၂၂၀။ (–မ၊ဌ၊၄။၁၇၂။)

အာကဖိုယန္တ (တိ) [အာ+ကဖု+ယ+မာန] ဆဲ့ငင်အပ်သော။ ဥပရိ သာခါဇဋာဇဋိတဿ အာကဖိုယန္တဿ ယာဝ ပဋ္ဌပပ္ဖံ တာဝ လဟုကံ ဇတိ။ မိလိန္ဒ။၁၁၀။

အာကဖို(ဖို)ယမာန (တိ) [အာ+ကဖု+ယ+မာန] ဆဲ့ငင်အပ်သော။ မနုဿေဟိ အာ-ကဖိုယမာနာ ဂစ္ဆတိ။ ဝိ၊၂။၂၉၀။ ဝိ၊ဌ၊၃။ ၁၈၁။ ဝိ၊ဌ၊၂။၂၆၃။ ဒီ၊ဌ၊၃။၄၄။ မ၊ဌ၊၃။ ၂၆၄။ ဇာ၊ဌ၊၇။၁၃၉။ ကခ်ီ။၂၉၈။

အာကဖိုယမာနပဋိသန္ဓိက (တိ) [အာကဖိုယ-မာန+ပဋိသန္ဓိ+က] ဆဲ့ငင်အပ်သော ပဋိ-သန္ဓေရှိသော၊ ပဋိသန္ဓေကို ဖြစ်စေတတ် သော။ အာကဖိုယမာနပဋိသန္ဓိကံ ပါဏာ-တိပါတကမ္မံ အပ္ပါယုကတ္တာယ နိယမေတိ။ မ၊ဌီ၊၃။၃၇၅။

အာကဖိုယမာနလောစန (တိ) [အာကဖိုယ-မာန+လောစန] ဆဲ့ငင်အပ်သော မျက်စိရှိ သော၊သူ။ တဿာ ရူပသမ္ပတ္တိယာ အာကဖို-ယမာနလောစနော ပဋိပဒ္ဓစိတ္တော ဟုတ္ဝာ။ ဇာ၊ဌ၊၂။၁၁၁။

အာကဖိုယမာနသ (တိ) [အာကဖိုယ+မာနသ] ဆဲ့ငင်အပ်သော စိတ်ရှိသော၊သူ။ ကုဋ္ဌရော တဿာ ကထယမာနာယ ဣတ္ထိ-သဒ္ဒေနိမိတ္တံ ဂဟေတ္ဝာ အာကဖိုယမာနသော (ကမ္မိတမာနသော၊ သီ-မူကဲ့) ဟုတ္ဝာ။ ဇာ၊ဌ၊ ၂။၃၁၀။

အာကဖိုယမာနဟဒယ (တိ) [အာကဖိုယမာန်+ဟဒယ] ဆဲ့ငင်အပ်သော – စိတ် – နှလုံး – ရှိသော။ လာဘတဏှာယ ပန အာကဖိုယ-မာနဟဒယာ တာသံ ဥပဿယံ အာဂမံသု။ ဝိ၊ဌ၊၃။၅၃။ (–ဝိမာန၊ဌ။၁၉၂။ ဒီ၊ဌီ၊၃။၅။ သံ၊ဌီ၊၁။၃၀၃။)

အာကဖေန္ဆ (တိ) [အာ+ကဖု+ဏော+အန္တ] (၁) ယူငင်–ဆဲ့ကိုင်–သော။ (၂) စုတ်ယူ-ငင်စုတ်–သော။ (၁) တံ အာကဖေန္တော ဝိယ ဧကတောဘာဂိယံ ကတ္ဝာ။ သံ၊ဌ၊၃။ ၂၅၈။ အာကဖေန္တော ဝိယာတိ နဒီတ-ဌာနတော ပရဘာဂေန အာကဖေန္တော ဝိယ။ သံ၊ဋီ၊၂။၄၈၀။ (၂) ဂါဝိယော ဝိယ မုခေန အာဖေန္တော ပိဝိတ္ဝာ၊ အံ၊ဌ၊၃။၅၄။ (–မ၊ဌီ၊၃။၁၂။)

အာကဏ္ဍပပမာဏ (န) [အာ+ကဏ္ဍ+ပမာဏ] လည်ချောင်း အတိုင်းအရှည် (ပမာဏ) တိုင်အောင်၊ လည်ချောင်း ရောက်အောင်။ တေသု ယေန ကေနစိ ပရိတိတ္တော အာကဏ္ဍ-ပပမာဏံ ဘုဉ္ဇိတ္ဝာ ဌိတော။ အံ၊ဌ၊၃။၇၀။

http://www.dhammadownload.com

အာကတိ (ထိ) [အာ+ကရ+တိ] အခြင်းအရာ၊ ဇာတ်။

အာကတိဂဏ (ပု) [အာကတိ+ဂဏ] အာကတိကိုးကား၊ ရုပ်ပြီးပုံအခြင်းအရာတူသောအားဖြင့် ယူအပ်သော ဇာတ်တူသဒ္ဒါအပေါင်း၊ ရုပ်ပြီးပုံတူသော သဒ္ဒါများ။ (ပိသောဒရသဒ္ဒါနှင့် ရုပ်ပြီးပုံတူသော ဘဂဝါ, မေခလာ, ဝလာဟက, ဇီမူတ-စသော သဒ္ဒါအပေါင်း (မောဂ်၊ ၁။၄၇), နဒီသဒ္ဒါနှင့် ရုပ်ပြီးပုံတူသော မဟီ, ကုမာရီ, တရုဏီ-စသော သဒ္ဒါအပေါင်း (မောဂ်၊၃။၂၇), ဝစ္ဆာယနသဒ္ဒါနှင့် ရုပ်ပြီးပုံတူသော ကစ္စာယန, မောဂ္ဂလ္လာယန, ကဏ္ဟာယန-စသော သဒ္ဒါအပေါင်း (ရူ။နှာ-၂၁၉) ကို အာကတိဂဏ်းဟု ခေါ်၏။ မောဂ်၊သျ၊ ၁။နှာ-၂၉၉ ၌ ပုရိသာဒိ, စိတ္တာဒိ, ကညာဒိ စသည်တို့ကိုလည်း အာကတိဂဏ်းချည်းဟု မိန့်ဆို၏။) **အာကတိဂဏော**ဃံ။ ရူ။ နှာ-၂၁၉။ မောဂ်၊၂။၆၀။ မောဂ်၊၃။၂၇၊၇၂။ ဂေါမဟိ သာဒယော ဝိယ အာကတိယာဂဟေတမ္မော ဂဏော အာကတိဂဏော။ ရူ၊ ဋီ။နှာ-၁၆၂။ အာကတိ ဇာတိ ဝုစ္စတိ, တပ္ပဓာနော ဂဏော အာကတိဂဏော သော-ယံ။ ပဋိကာ၊ ၂။၆၀။ ပိသောဒရာဒီနံ သဒ္ဒါနံ အာကတိဂဏဘာဝတော ဝုတ္တံ။ သာရတ္ထ၊ ၁။၃၀၀။ ဝိမတိ၊၁။၅၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၂၅၃။

အာကပ (ပု) [အာ+ကပ+အ] အသွင်အပြင်၊ အမူအရာ၊ သွားလာ ဝတ်စား ဆင်ယင်ပုံ စသော အခြင်းအရာ အမူအရာ။ အာကပေန ဘိက္ခဝေ ဣတ္ထိ ပုရိသံ ဗန္ဓတိ။ အံ၊၃။၃၀။ အာကပေနာတိ နိဝါသနပါရုပနာဒိနာ ဝိဓာ-နေန။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၂၁၇။ အာကပေါတိ ဂမနာဒိ-အာကာရော။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၅၇။ (–အဘိ၊ ဓ။၁၆၈။ အဘိ၊ဝိ။၁၂၉။ ဇာ၊ ၂။၂၉၁။ မိလိန္ဒ။ ၂၄၉။ မာဋ္ဌ၊၃။၇၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၈။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၃၁၃။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၆။ ထေရ၊ဋ္ဌ။ ၂။၃၅၉။ မာဋ္ဌ၊၃။၄၄။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၁၉၇။)

အာကပ္ပကရဏ (န) [အာကပ္ပ+ကရဏ] အသွင် အပြင်ကို ပြုခြင်း။ နာမံ လိင်္ဂံ ပရိကပ္ပာရဲ၊ အာကပ္ပကရဏာနိ စ။ ပကတိဘာဝံ ဝိဇဟိ-တ္ဝာ၊ တဋ္ဌ အညံ အကံသု တေ။ သာရတ္ထ၊ ၁။၁၁၇။

အာကပ္ပသမ္ပတ္တိ (ထိ) [အာကပ္ပ+သမ္ပတ္တိ] အသွင် အပြင်–အမူအရာ–၏ ပြည့်စုံခြင်း။ အာကပ္ပ-သမ္ပတ္တိံ ကတ္ဝာ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၄၃။ ဣတရေသံ အာကပ္ပသမ္ပတ္တိယာ ပသန္နတ္တာ စ။ ဝင်ရ။ ၄၁၆။ (–သံ၊ဋီ၊၁။၂၂။)

အာကပ္ပသမ္ပဒါ (ထိ) [အာကပ္ပ+သမ္ပဒါ] အသွင် အပြင်–အမူအရာ–၏ ပြည့်စုံခြင်း။ အာ-ကပ္ပသမ္ပဒါ။ ပရိဝါရသမ္ပဒါ။ အံ၊၁။၄၀။ အာကပ္ပသမ္ပဒါတိ စီဝရဂ္ဂဟဏာဒိနော အာ-ကပ္ပဿ သမ္ပတ္တိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၀၁။ (–မ၊ဋီ၊ ၃။၁၀။)

အာကပ္ပသမ္ပန္န (တိ) [အာကပ္ပ+သမ္ပန္န] အသွင် အပြင်–အမူအရာ–နှင့် ပြည့်စုံသော၊ ရဟန်း ကောင်းတို့၏ အသွင်အပြင်နှင့် ပြည့်စုံသော။ သုနိဝတ္ထော ဘဝိတဗ္ဗံ သုပါရုတေန အာကပ္ပ-သမ္ပန္နေန။ ဝိ၊ ၂။၁၃၆။ ဒုလ္လဘော အာကပ္ပ-သမ္ပန္နော၊ ဒုလ္လဘော ဗဟုဿုတော။ အံ၊ ၂။ ၆၉။ အာကပ္ပသမ္ပန္နောတိ သမဏာကပ္ပေန သမ္ပန္နော။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၀။ (–အံ၊ ၂။ ၂၂၀။ မ၊ ဋ္ဌ၊၁။၉၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၀၇။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၇။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊၁။၃၇။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၃၄၁။ • ထေရီ၊ဋ္ဌ။ ၂။ သာရတ္ထ၊၃။၃၀၂။)

အာကပ္ပသောဘာ (ထိ) [အာကပ္ပ+သောဘာ] အသွင်အပြင်–အမူအရာ–၏ တင့်တယ်ခြင်း။ ဗုဒ္ဓါဝေဏိကသန္တကံ ဝိယ ဗုဒ္ဓါနံ အာကပ္ပ-သောဘာ အဟောသိ။ မာဋ္ဌ၊၃။၆၂။

အာကရ (ပု) [အာ+ကရ+အ] ဖြစ်–တည်–ရာ ဌာန။ ပုညခေတ္တာန' မာကရာ။ ဝိမာန။၇၁။ သဒေဝကဿ လောကဿ ပုညက္ခေတ္တဘူတာ-

http://www.dhammadownload.com

နံ အရိယာနံ မဂ္ဂဖလဋ္ဌာနံ အရိယသံဃသ အာကရာ ဥပ္ပတ္တိဋ္ဌာနံ တထာဂတာ။ ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။၁၉၉။ (–မိလိန္ဒ။၃၁၂။၃၃၇။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၈၅။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၃၂၉။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၉။ အပ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၄၂။ သာရတ္ထ၊၁။၂၄၇။)

အာကရဋ္ဌ (ပု) [အာကရ+အတ္ထ] ဖြစ်ရာတည်ရာ ဟူသော–အနက်–သဘော။ ဝိပါကဖဿာနံ အာကရဋ္ဌေန အာယတနာနိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅၉။ (–အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၈၅။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၃၂၉။)

အာကရပါရိသုဒ္ဓိမူလက (တိ) [အာကရ+ပါရိ-သုဒ္ဓိ+မူလ+က] ဖြစ်ရာ ပေါ်ထွက်ရာ အရပ် (ပတ္တမြားတွင်း)၏ သန့်ရှင်း စင်ကြယ်ခြင်း ဟူသော အရင်းခံအကြောင်းရှိသော။ ကုရု-ဝိန္ဒဇာတိအာဒိဇာတိဝိသေသောပိ မဏိ အာ-ကရပါရိသုဒ္ဓိမူလကော ဧဝ။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၁၂၅။

အာကရမုတ္တ (တိ) [အာကရ+မုတ္တ] ပေါ်ထွက်ရာအရပ် (ပတ္တမြားတွင်း)မှ – ကျွတ်လွတ်လာသော – တူးယူလာသော (ပတ္တမြား)။ ယထာဇာတော ပန အာကရမုတ္တော ပတ္တာဒိ-ဘဏ္ဍမူလတ္ထံ သမ္ပဋိစ္ဆိတုံ ဝဋ္ဌတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၀။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၂၉။ အာကရမုတ္တောတိ အာကရ-တော မုတ္တမတ္တော။ သာရတ္ထ၊၂။၃၂၀။

အာကရီယတိ (ကမ္မ၊ကြိ) [အာ+ကရ+ယ+တေ] ထင်စွာပြအပ်၏။ အာကရီယတိ ပကာ-သီယတိ ဧတေနာတိ အာကာရော။ သာရတ္ထ၊ ၃။၂၈၁။

အာကရုပ္ပန္ဒ (တိ) [အာကရ+ဥပ္ပန္ဒ] တည်ရာမှ ဖြစ်သော၊ တွင်းထွက်ဖြစ်သော (ရတနာ)။ ယထေဝ ဟိ မနုဿပရိဘောဂသုဝဏ္ဏဝိကတိ-တော ရသဝိဒ္ဓံ သေဋ္ဌံ သုဝိသုဒ္ဓံ၊ တတော အာကရုပ္ပန္ဒံ။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၁၁။

အာကလန (န) [အာ+ကလ+ယု] ရေတွက်ခြင်း၊ ရေတွက်–ပိုင်းခြား–မှတ်သား–ခြင်း။ အဒုက္ခမသုခါယ ဝေဒနာယ ပဝတ္တနာကလနံ ပဝတ္တိယာ အာကလနံ အနာကလနဥ္စ ဇာနနံ အဇာနနဥ္စ သုခဒုက္ခဘာဝဝတ္ထာနံ။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။၁၈၂။

အာကာရ ၁ (ပု) [အာ+ကရ+ဏ] (၁) (က) အကြောင်း၊ အကျိုးဘရားကို ဖြစ်ပေါ်လာစေသောအကြောင်း။ (ခ) အကြောင်းအင်္ဂါ၊ တခု နှစ်ခု စသော အစိတ်အပိုင်း အင်္ဂါဖြစ်သောအကြောင်း။ (ဂ) အကြောင်းဥပါယ်၊ ပရိယာယ်၊ နည်းလမ်း။ (၂) အခြင်းအရာ၊ သွားခြင်း-လာခြင်းစသော ကြိယာ၊ သွားပုံ, လာပုံ, ပြောဆိုပုံ, ပြုံးရယ်ပုံစသော ဟန်ပန်အမူအရာ။ (၃) အသွင်၊ ပုံသဏ္ဌာန်။ (၄) အဆင်းရောင်။ (၅) သဘော။ (က) ဝေဒနာ, သညာ-စသည်တို့၏ အချင်းချင်း မတူသော သဘော (ဝေဒနာ၏ အာရုံခံစားခြင်း သဘော, သညာ၏ အာရုံကို မှတ်သားခြင်း သဘောစသည်ဖြင့် တပါးနှင့်တပါး မတူသော သဘော)။ (ခ) ရုပ်နာမ်ဘရားတို့၏ မမြဲခြင်း စသော သဘော။ (၆) ပစ္စယသတ္တိ၊ ဟေတု, အာရမ္မဏ-စသော ပစ္စည်းတရားတို့၏ အစွမ်းသတ္တိ (အကျိုးပစ္စယုပ္ပန်တရားများ ဖြစ်ပေါ်လာအောင် တည်တံ့အောင် ကျေးဇူးပြုတတ်သော ပစ္စယသတ္တိ)။ (၇) အဖိုအစု။ (ဂ) အခြင်းအရာတရား၊ အတိတ်အကြောင်း, ပစ္စုပ္ပန်အကျိုး-စသော ၂၀-သော အခြင်းအရာတရား။ (၉) အပြား၊ တခုနှစ်ခု-စသည်ကွဲပြားသော– တရား– အရာဝတ္ထု။ (၁၀) မြင်လျှင်မြင်ချင်း သတ္တဝါဟု သိကြောင်းဖြစ်သော ရုပ်အဆင်းစသောအာရုံ (ပုဗ္ဗေ-နိဝါသာနုဿတိ ဉာဏ်ဖြင့် ပြန်၍အောက်မေ့အပ်သော ရုပ်အဆင်း, စားခဲ့ဘူးသော အစာအာဟာရ-စသော အာရုံ)။ (၁၁) အခြင်းအရာ၊ ဝတ်နှင့်ပြည့်စုံ မပြည့်စုံကို သိကြောင်းဖြစ်သော ကောင်းစွာ ခင်းထားအပ်သော ညောင်စောင်းအင်းပျဉ်စသောအခြင်းအရာ။ (၁၂) ပြဆိုခဲ့ပြီးသောစကားဝါကျကို ဝေဘန်ရှင်းလင်းခြင်း။

http://www.dhammadownload.com

(၁)(က) အကြောင်း၊ အကျိုးတရားကို ဖြစ်ပေါ်လာစေသော အကြောင်း။ ဒီဟိ အာကာရေဟိ ဗုဒ္ဓါ ဘဂဝန္တော ဘိက္ခူ ပဋိ-ပုစ္ဆန္တိ။ ဝိ၊၁။၇၊၁၁၄။ ဝိ၊၃။၇၄။ အာကာ-ရေဟိတိ ကာရဏေဟိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၈။ သာရတ္ထ၊၃။၂၃၅-၆။ အာကရောတိ အတ္တ-နော အနုရူပတာယ သမရိယာဒံ သပရိစ္ဆေဒံ ဖလံ နိဗ္ဗတ္တေတီတိ အာကာရော၊ ကာရဏန္တိ အာဟ "အာကာရေဟိတိ ကာရဏေဟိ"တိ။ သာရတ္ထ၊၁။၄၃၂။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၁။၃၂၈။ ဝိ၊၁။၃၃။ ဝေဝစနာနိ ဟိ သိက္ခာပစ္စက္ခာနသ ကာရ-ဏတ္တာ အာကာရာ။(စာမူတို့၌ အာကာရာနိ-ဟု နိ-အက္ခရာနှင့် မရှိသင့်။) ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၁၉။ (–ဝိ၊၁။၃၃။ ဝိ၊၄။၄၂၉။ ဝိ၊၅။၂၃၀၊၂၆၄၊ ၃၈၀။ ဒီ၊၁။၁၃၁။ မ၊၁။၃၉၃-၅။ မ၊၂။၂၂။ သံ၊၃။၃၈။ ဇာ၊၁။၅၂၊၂၅၅။ မိလိန္ဒ။၈၄။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၇၂၊၂၄၄။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၆၈။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၈၇။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၈၄-၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၇။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။၃၄၈။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၀။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၉၉။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၈၇။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၀၁-၂-၄။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၂၁၊ ၄၃၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၄၄၄။) (ခ) အကြောင်း အင်္ဂါ၊ တခုနှစ်ခုစသော အစိတ်အပိုင်းအင်္ဂါ ဖြစ်သောအကြောင်း။ ပဉ္စဟိ အာကာရေဟိ အဒိန္နံ အာဒိယန္တသ အာပတ္တိ ပါရာဇိကသ။ ဝိ၊၁။၆၇။ ပဉ္စဟိ အာကာရေဟိတိ ပဉ္စဟိ ကာ-ရဏေဟိ၊ ပဉ္စဟိ အင်္ဂေဟိတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၂၅။ တီဟာကာရေဟိ ပဋမံ စျာနံ သမာပဇ္ဇိန္တိ သမ္ပဇာနမုသာ ဘဏန္တသ အာပတ္တိ ပါရာဇိကသ။ ဝိ၊၁။၁၁၉။ တီဟာ-ကာရေဟိတိ သမ္ပဇာနမုသာဝါဒသ အင်္ဂဘူ-တေဟိ တီဟိ ကာရဏေဟိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၈။ (–ဝိ၊၂။၂။) (ဂ) အကြောင်းဥပါယ်၊ပရိယာယ်၊ နည်းလမ်း။ အနေကပရိယာယေနာတိ ဥစ္စာ-ဝစေတိ အာကာရေဟိ။ ဝိ၊၁။၉၃။ မဟန္တာ-မဟန္တေဟိ ဥပါယေဟိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၂။ (၂) အခြင်းအရာ၊ သွားခြင်း, လာခြင်း စသော ကြိယာ၊ သွားပုံ, လာပုံ, ပြောဆိုပုံ, ပြုံးရယ်ပုံ စသော ဟန်ပန်အမူအရာ။ (၃) အသွင်၊ ပုံသဏ္ဌာန်။ (၄) အဆင်းရောင်။ (၂) ဥဒယ-ဗ္ဗယဒဿနကြိယာ ဟိ တံကြိယတော ဥဒ-ယဗ္ဗယဉာဏသ အာကာရောတိ စ ဝုစ္စတိ တံ အာကရိယတိ ဉာယတိ ဧတေနာတိ ကတ္ဒာ။ မဏိသာရမဉ္ဇူသာဋီကာ၊၂။၅၅၁။ (–ဝိ၊၅။၂၉၀-၁။ မိလိန္ဒ။၂၂၊၈၄။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၄၃၃။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇၊၃၁။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၀။ မ၊ဋ္ဌ၊ ၄။၃၃။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၈၊၁၆၇။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၅၊ ၁၃၂၊ ၁၉၅၊ ၃၀၁၊ ၃၄၆-၇၊ ၄၀၇-၈-၉၊ ၄၂၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၂၁၊၁၄၅-၆။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၀။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၂၊၁၃၂၊၁၇၁။ ဣတိ-ဝုတ်၊ဋ္ဌ။၂၅။ ပေတ၊ဋ္ဌ။၅၉၊၂၆၅။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။ ၂၃။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။၂၄၅။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၆၅။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊ ၅။၂၃၅။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၃၁၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၄၈၊ ၁၇၆၊၂၆၆၊၄၂၈။) (၂) (၃) ဂိဟိကာလေ သလ္လက္ခိတပုဗ္ဗံ အာကာရံ အဂ္ဂဟေသိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၁။၁၇၄။ "သာမိပုတ္တသ မေ သုဒိန္နသ ဝိယ .... ဣမာ ဟတ္ထပါဒပိဋ္ဌိယော .... မဓုရော သရော"တိ ဂိဟိကာလေ သလ္လက္ခိတပုဗ္ဗံ အာကာရံ အဂ္ဂဟေသိ။ သာရတ္ထ၊၂။၈။ အနု-ဗျဉ္ဇနန္တိ လဒ္ဓဝေါဟာရံ ဟတ္ထပါဒ သိတဟသိ-တ ကထိတ အာလောကိတ ဝိလောကိတာဒိ-ဘေဒံ အာကာရံ ဂဏ္ဒာတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၄၂၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၀။(၃)(၄) ပစ္ဆာ သဉ္ဇာ-နနသ ကာရဏဘူတံ အာကာရံ ဂဟေ-တ္ဒာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ အဘိဓမ္မတ္ထဝိဘာဝိနီဋီကာ။ ၁၀၅။ အာကရိယတိ ပစ္ဆာဘိညာယတိ ဧတေနာတိ အာကာရော၊ နီလပီတာဒိဝဏ္ဏ-ဒီဃရဿာဒိသဏ္ဌာနံ။ မဏိသာရမဉ္ဇူသာ-ဋီကာ၊၁။၃၁၆။ အာကာရသဏ္ဌာနဂဟဏ-လည်း ကြည့်။

(၅) သဘော။ (က) ဝေဒနာ, သညာ စသည်တို့၏ အချင်းချင်းမတူသော သဘော

http://www.dhammadownload.com

ကာရေဟိ အာပေါဓာတု နိဒ္ဒိဋ္ဌာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။ ၃၆၀။ အာကရီယန္တီ ဒိဿန္တီ ဇတ္ထ ဓာတု-ယောတိ အာကာရာ၊ ကောဋ္ဌာသာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊၁။၎၄၅။ (–အဘိ၊ဝိ။၃၅၃။ နေတ္တိ။၆၂-၃။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၎၄၀။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၃၂၇။ သာရတ္ထ၊ ၁။၂၅၁။ သံ၊ဋီ၊၁။၂၃၅။) (က) အခြင်းအရာတရား၊ အတိတ်အကြောင်း, ပစ္စုပ္ပန်အကျိုး စသော ၂၀-သောတရား။ ဇတေဟိ ပန ဝိသတိယာ အာကာရေဟိ အရေဟိ ဝိသတိ-အာကာရာရန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၈၂။ ဝိသတာကာရာ တိသန္နံ စတုသင်္ခေပါ။ အဘိ-ဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ။ သရူပတော အဝုတ္တာပိ တာသ္မိ• တသ္မိ• သင်္ဂဟေ အာကိရီယန္တီ အဝိဇ္ဇာသင်္ခါ-ရာဒိဂုဟဏေဟိ ပကာသိယန္တီတိ အာကာရာ။ မူလဋီ၊၂။၁၂၆။ (ဂ) အနက်လည်း ကြည့်။ (–ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၉၄။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၂၃-၄။ ဝိမတိ၊၁။၄၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။ ၂၂၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊ ၂။၃၃၈။ ဝိဘာဝိနီ။ ၂၃၉။ မဏိမဉ္ဇူ။ ၂။၃၅၆။)

(ဃ) အပြား၊ တခု နှစ်ခု စသည် ကွဲပြား သော – တရား – အရာဝတ္ထု။ အတိတဟေတု-အာဒီနံ ဝါ ပကာရာ အာကာရာ။ မူလဋီ၊ ၂။ ၁၂၆။ အာကာရ-သဒ္ဒေါ ဝါ ပကာရတ္ထော။ ပကာရော စ ဘေဒေါတိ အတိတဟေတုအာ-ဒီနံ ပကာရာ ဘေဒါ အာကာရာ။ မဏိမဉ္ဇူ။ ၂။၃၅၆။ (–ပဋိသံ။၁၂၁။ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၃၂။ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။၁၈၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။ ၂၂၉။ သာရတ္ထ၊ ၂။၃၊ ၁၉၁၊ ၂၄၀။ ဒီ၊ဋီ၊ ၂။၁၈၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၃၁၉၊ ၃၃၄။ မဏိမဉ္ဇူ။၁။၁၂၂။ မဏိမဉ္ဇူ။၂။ ၃၄၈။) (၁၀) မြင်လျှင်မြင်ချင်း သတ္တဝါဟု သိကြောင်း ဖြစ်သော ရုပ်အဆင်း စသော အာရုံ (ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ-ဉာဏ်ဖြင့် ပြန်၍ အောက်မေ့အပ်သော ရုပ်အဆင်း, စားခဲ့ဘူး သော အစာအာဟာရ စသော အာရုံ။ ဣတရေ အာကာရာ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၀) တိ အာကရီယတိ ဒိဿ၁၀ သတ္တော ဝိညာယတိ

(ဝေဒနာ၏ အာရုံခံစားခြင်းသဘော, သညာ၏ အာရုံကို မှတ်သားခြင်းသဘော-စသည်ဖြင့် တပါးနှင့်တပါး မတူသောသဘော)။ (ခ) ရုပ်နာမ်တရားတို့၏ မမြဲခြင်းစသောသဘော။ (၅) (က) ယေဟိ အာနန္ဒ အာကာရေဟိ ယေဟိ လိင်္ဂေဟိ။ ဒီ၊ ၂။၅၃ ၂။ ယေဟိ အာနန္ဒ အာကာရေဟိတိ အာဒီသု အာကာရာ ဝုစ္စန္တိ ဝေဒနာဒီနံ အညမညံ အသဒိသသဘာဝါ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၉၁။ တေ ဟိ အညမညဝိဓုရေန ဝေဒယိတာဒိရူပေန အာကိရိယန္တီ ပညာ-ယန္တီတိ အာကာရာတိ ဝုစ္စန္တိ။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၁၀၀။ (ခ) အနိစ္စာဒိဝသေန ဝိဝိဓေဟိ အာကာ-ရေဟိ ဓမ္မေ ပဿတီတိ ဝိပဿနာ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၁။၁၇၅။ ဝိဝိဓာကာရေနာတိ အနေက-သဘာဝေန။ သဘာဝေါ ဟိ အာကရိယတိ ဉာယတိ သဘာဝီ ဇတေနာတိ အာကာရောတိ ဝုစ္စတိ။ မဏိသာရမဉ္ဇူသာ၊ ဋီကာ၊ ၂။၅၃၀။ မဟာနိ။၁၇၂။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၃။ (ဖ) ပစ္စယ-သတ္တိ၊ ဟေတု, အာရမ္မဏ-စသော ပစ္စည်း တရားတို့၏ အစုမ်းသတ္တိ (အကျိုး ပစ္စယုပ္ပန် တရားများ ဖြစ်ပေါ်လာအောင် တည်တံ့နေ အောင် ကျေးဇူးပြုတတ်သော ပစ္စယသတ္တိ)။ ယထာ ယေနာကာရေန။ ဝိဘာဝိနီ။ ၂၃၄။ ယထာတိ ပစ္စယသတ္တိနိဒ္ဒေသောတိ အာဟ "ယေသံ။ပ။ယေနာကာရေနာ"တိ။ သာ ဟိ ပစ္စယုပ္ပန္နော ပစ္စယေဟိ အာကရီယတိ ဇတေ-နာတိ အတ္ထေန အာကာရောတိ ဝုစ္စတိ။ မဏိမဉ္ဇူ။ ၂။၃၂၉။ (ဂ) အဖို့အစု။ ဣဓ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု ယေဟိ အာကာရေဟိ ယေဟိ လိင်္ဂေဟိ....ဣဒ္ဓိပါဒံ ဘာဝေတိ။ သံ၊ ၃။၂၄၃။ ယေဟိ အာကာရေဟိတိ ယေဟိ ကောဋ္ဌာသေဟိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၉၁။ အညမညံ အသင်္ကရတော အာကိရိယန္တီ ပကာရတော ဋ္ဌပိယန္တီတိ အာကာရာ၊ ဘာဂါတိ အာဟ "ယေဟိ အာကာရေဟိတိ ယေဟိ ကောဋ္ဌာ-သေဟိ"တိ။ သံ၊ဋီ၊၂။၅၁၄။ ဒုဝိဒသဟာ-

http://www.dhammadownload.com

ဧတေဟိတိ ဣတရေ ဝဏ္ဏာဒယော အာကာ-ရာ။ သာရတ္ထ၊၁။၃၉၂။ (၁၁) အခြင်းအရာ၊ ဝတ်နှင့် ပြည့်စုံ-မပြည့်စုံကို သိကြောင်းဖြစ်သော ကောင်းစွာ ခင်းထားအပ်သော ညောင်စောင်းအင်းပျဉ်စသည့် အခြင်းအရာ။ အာကာရော နာမ ယေန တေသံ "ဝတ္တသမ္ပန္နာ ဝါ နဝါ"တိ အာစာရသဏ္ဌာနံ ဂယှတိ....သဗ္ဗ-မေတံ သုပညတ္တမဥ္ဇပီဌာဒီနဥ္ဇေဝ ပဒသဒ္ဒါဒီ-နဥ္ဇ အဓိဝစနံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၄၇။ အာကရီယတိ ပကာသီယတိ ဧတေနာတိ အာကာရော။ သာရတ္ထ၊၃။၂၈၁။ (၁၂) ပြခဲ့ပြီးသောစကား ဝါကျကို ဝေဘန်ရှင်းလင်းပြခြင်း။ ပကာရ-တော ဝါကျဝိဘာဂေါ အာကာရော။ "တတ္ထ ကတမော ဆန္ဒော၊ ယော ဆန္ဒော ဆန္ဒိက-တာ ကတ္တုကမျတာ"တိ ဧဝမာဒီသု ကထိ-တသေဝ ဝါကျဿ အနေကဝိဓေန ဝိဘာဂ-ကရဏံ အာကာရော နာမ။ သာရတ္ထ၊၁။ ၃၂၉၊၃၃၀။ ဝိမတိ၊၁။၆၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၂၇၃။

အာကာရ၂ (ပု) [အာ+ကာရ၊ အာ ဝေ အာ-ကာရော။ ကစ္စည်း။၆၀၄။ ကရီယတိ ဥစ္စာရီ-ယတီတိ ကာရော၊သဒ္ဒေါ။ ရူ။နှာ-၄၂၁။ နီတိ၊ သုတ္တ။၁၂၀၉။ မောဂ်။ ၃၂၅ - တ္ဂိုကိုလည်း ကြည့်။] အာ-အက္ခရာ။ အန္တောကရဏတ္ထော ဟိ အယံ အာကာရော။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၈၁။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၀။

အာကာရအကောဝိဒ (တိ) [အာကာရ+အ-ကောဝိဒ] အကြောင်းဟုတ်သည် မဟုတ်သည် ၌ မလိမ္မာသော၊သူ။ ဝတ္ထုံ ဝိပတ္တိံ အာပတ္တိံ၊ နိဒါနံ အာကာရအကောဝိဒါ။ ဝိ၊၅။၂၈၉။ အာကာရအကောဝိဒါတိ ကာရဏာကာရ-ဏေ အကောဝိဒါ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၀၉။

အာကာရကောဝိဒ (တိ) [အာကာရ+ကော-ဝိဒ] အကြောင်းဟုတ်သည် မဟုတ်သည်၌ လိမ္မာသော၊သူ။ ဝတ္ထုံ ဝိပတ္တိံ အာပတ္တိံ၊ နိဒါနံ အာကာရကောဝိဒေါ။ ဝိ၊၅။၂၈၉။

အာကာရဂဟဏ (နဲ) [အာကာရ+ဂဟဏ] အခြင်းအရာကို သိမ်းယူခြင်း။ အန္တဂ္ဂါဟိ-ကာယ ဒိဋ္ဌိယာ ပဌမဝါရေ အာကာရပုစ္ဆာ၊ ဒုတိယေ အာကာရဂဟဏံ၊ တတိယေ အာ-ကာရဝိဿဇ္ဇနံ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၇။

အာကာရဂ္ဂါဟိက (တိ) [အာကာရ+ဂဟ+ဏ္ဍု] အခြင်းအရာ – အမူအရာ – ကို သိမ်းယူတတ်သော။ ယံ ဝေဒယတိ၊ တံ သဥ္ဇာနာတီတိ ဧဝံ ဝေဒနာဝိသယဿ အာကာရဂ္ဂါဟိကံ သည်။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၈။

အာကာရဋ္ဌ(တ္ထ) (တိ) [အာကာရ+အတ္ထ] အခြင်းအရာဟူသောအနက်ရှိသော။ အာကာ-ရတ္ထေန ဧဝံ-သဒ္ဒေန ဧတမတ္ထံ ဒီပေတိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊၁။၂၈။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၅။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၄။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၈။

အာကာရဏ (နဲ) [အာ+ကာရဏ] ဤသို့သော အကြောင်း။ အာကာရဏေန ဇာနာမိ၊ နစာယံ ဘဒ္ဒိကာ သုရာ။ ဇာ၊၁။၁၃။ အာကာ-ရဏေန ဇာနာမီတိ တသ္မာ ဣမိနာ ကာရ-ဏေန ဇာနာမိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၈၇။ အာကာရ-ဏေနာတိ ဧတ္ထ အာသဒ္ဒေါ ဣမိနာတိ ဧတေဿ အတ္ထေ နိပါတော။ ဇာတ်ဋီကာ (လက်ရေး မူ)။

အာကာရဒဿန (နဲ) [အာကာရ + ဒဿန] (၁) အခြင်းအရာကိုပြခြင်း။ (၂) အခြင်း အရာကို – ပြကြောင်းဖြစ်သော – ပြတတ်သော – သဒ္ဒါ–စကား။ (၁) ပဝတ္တိ အာကာ-ရဒဿနတ္ထ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၇) ကြည့်။ (၂) ဣဒံ အတ္ထပရိယာယဿ ဗျဥ္ဇနပရိယာယဿ စ ပရိ-ယန္တာဘာဝတော အာကာရဒဿနံ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊၂။၄၅၁။ (–ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၁၁၀။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။ ၁၃၇။)

အာကာရနာနတ္တ (နဲ) [အာကာရ+နာနတ္တ] အခြင်းအရာ၏ ထူးသည်၏အဖြစ်။ "ဒုဋ္ဌော ဒေါသော" တိ ဧကသေဝေတံ ပုဂ္ဂလဿ

http://www.dhammadownload.com

အာကာရနာနတ္တေန နိဒဿနံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၉။ ကခ်ါ။၁၃၆။ အာကာရနာနတ္တေနာတိ ဒူသိ-တာကာရဿ, ဒူသကာကာရဿ စ နာနတ္တေန။ ဝိမတိ၊၁။၂၀၃။(–ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၇၊၃၀၃။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၀၊၁၆၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၇၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၁၀၂၊၄၅၀)

အာကာရနိဒဿန (န) [အာကာရ+နိဒဿန] အခြင်းအရာကို ပြကြောင်းဖြစ်သော သဒ္ဒါ။ အနုဝဒနာတိ အာကာရနိဒဿနမေတံ၊ ဥပ-ဝဒနာတိ အတ္ထော။ ဝိ ဋ္ဌ၊၄။၃၉။ (–ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၂၀။)

အာကာရနိဒ္ဒေသ (ပု) [အာကာရ+နိဒ္ဒေသ] အခြင်းအရာကို ညွှန်ပြကြောင်း (သဒ္ဒါ)။ ဇီရဏတာတိ အာကာရနိဒ္ဒေသော။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၀။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၀။ ဇိဏ္ဏဿ ဇီရဏဝ-သေန ပဝတ္တနာကာရော ဇီရဏတာတိ အာဟ "အာကာရနိဒ္ဒေသော" တိ။ သံ၊ဋီ၊၂။၁၃။ (–သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၄၁၀။ သံ၊ဋီ၊၂။၄၁၇။ အံ၊ဋီ၊၁။၇၇၊၁၁၁)။

အာကာရနိဒ္ဒေသ (ပု) [အာကာရ+နိဒ္ဒေသ] အခြင်းအရာကို ညွှန်ပြကြောင်း (သဒ္ဒါ)။ ဇီရဏတာတိ အာကာရနိဒ္ဒေသော။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၀။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၀။ ဇိဏ္ဏဿ ဇီရဏဝ-သေန ပဝတ္တနာကာရော ဇီရဏတာတိ အာဟ "အာကာရနိဒ္ဒေသော" တိ။ သံ၊ဋီ၊၂။၁၃။ (–သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၄၁၀။ သံ၊ဋီ၊၂။၄၁၇။ အံ၊ဋီ၊၁။၇၇၊၁၁၁)။

အာကာရနိရောဓ (ပု) [အာကာရ+နိရောဓ] အာကာရ၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်း။ သော တဿ ဟေတုပိ ဇာတိနိရောဓာ ဗဟိ အာကာရ-နိရောဓော။ ပေဋကော။ ၂၃၉။

အာကာရန္တ (တိ) [အာကာရ+အန္တ] အာ-အက္ခရာ ဖအဆုံးရှိသော။ ဥပဇ္ဈာတိ ဥပဇ္ဈာယ-သဒ္ဒဿမာနတ္ထော အာကာရန္တော ဥပဇ္ဈာ-သဒ္ဒေါတိ ဒဿေတိ။ ဝိမတိ၊၂။၁၃၂။

အာကာရပရိဝိတက္က (ပု) [အာကာရ+ပရိဝိတက္က] အကြောင်း–အာသင်္ဃတို–ကို–ကြံစည်–စိစစ်–ဆင်ခြင်–ခြင်း။ အညတြ အာကာရ-ပရိဝိတက္ကာ ....အညံ ဗျာကရောတိ။ သံ၊၂။ ၃၅၂။ ဧဝံ ဥပဋ္ဌိတဿ....ကာရဏဝိတက္ကော-တိ အတ္ထော။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၇။ အာကာရပရိဝိ-တက္ကောတိ ယုတ္တိပရိကပ္ပနာ။ သံ၊ဋီ၊၂။၃၁၇။ မာ အာကာရပရိဝိတက္ကေန။ အံ၊၁။၁၉၀။ န အာကာရပရိဝိတက္ကေန။ မဟာနိ။၂၀၀။ သုန္ဒရမိဒံ ကာရဏန္တိ ဧဝံ ကာရဏဝိတက္ကေန-ပိ မာ ဂဏှိတ္ထ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၂။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။ ၃၄၁။ (–မ၊၃။၅။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၂၂။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၁၃။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၂။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၆။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၄။ ဝဇိရ။၃၉၃။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။ ၁၉၀၊၄၈၀။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၅၉။ အံ၊ဋီ၊၂။၁၆၆။ သံ၊ဋီ၊၂။၁၂၂။ မူလဋီ၊၁။၇၀။)

အာကာရပရိဝိတက္ကနမုခ (န) [အာကာရ+ပရိဝိတက္ကန + မုခ] အဦးပဓာန ဖြစ်သော အခြင်းအရာကို ကြံစည်ခြင်း၊ အခြင်းအရာကို ကြံစည်ခြင်းကိုပဓာနထားခြင်း။ ခန္ဓာဒီနံ သဘာဝဓမ္မာနံ အာကာရပရိဝိတက္ကနမုခေန တေ နိဋ္ဌာနံ ခမာပေန္တေန စ စိန္တာမယာ ပညာ နိဗ္ဗတ္တေတဗ္ဗာ။ စရိယာ၊ဋ္ဌ၊၃၀၈။ ဒီ၊ဋီ၊ ၁။၉၀။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၂၀၅။

အာကာရပုစ္ဆာ (ထီ) [အာကာရ+ပုစ္ဆာ] အခြင်း-အရာကို မေးမြန်းခြင်း။ အာကာရပုစ္ဆာတိ ကိဟိလင်္ဂံ ဝါ တိတ္ထိယလိင်္ဂံ ဝါ ပဗ္ဗဇိတ-လိင်္ဂံ ဝါ။ ဝိ၊၅။၃၀၀-၁။ ကထန္တိ အာယံ အာကာရပုစ္ဆာ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၁။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၂၅၀။ (–ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၇။)

အာကာရပညတ္တိ (ထီ) [အာကာရ+ပညတ္တိ] အာကာရ ပညတ်၊ ပရမတ္ထ သဘောတရား-တို့၏ ဖြစ်ပုံအခြင်းအရာကို စွဲ၍ ပညတ်အပ်သော ဥပါဒါပညတ်။ ဧဝန္တိ ဟိ အာယမာ-ကာရပညတ္တိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၉။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၆။ သံ၊ဋ္ဌ၊ ၁။၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၆။ အာကာရပညတ္တိတိ ဥပါ-

http://www.dhammadownload.com

အာကာရဘာဝနိဒ္ဒေသ (ပု) [အာကာရ+ဘာဝ+နိဒ္ဒေသ] (၁) အခြင်းအရာဟူသောအနက်ကို ဘောပစ္စည်းဖြင့် ညွှန်ပြတတ်သော သဒ္ဒါ။ (၂) အခြင်းအရာ ဟူသော အနက်, ဘောအနက်တို့ကို ညွှန်ပြသောသဒ္ဒါ။ (၁) ဇီရဏာတာတိ အာကာရဘာဝနိဒ္ဒေသော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၃၀၆။ ဇီရန္တသ ဝါ အာကာရော တာသဒ္ဒေန ဝုတ္တောတိ အာဟ "အာကာရဘာဝနိဒ္ဒေသော"တိ။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၃၃၇။ (–ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၀၇။) (၂) မညနာ မညိတတ္တန်တိ အာကာရဘာဝနိဒ္ဒေသာ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၀၄။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၁၀၃။ (–ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၃။ အံ၊ဋီ၊၁။၇၇။)

အာကာရဘေဒ (ပု) [အာကာရ + ဘေဒ] အခြင်းအရာ၏ ကဲ့ပြားခြင်း။ ကေမေဝ ဟောတံ ဉာဏံ အာကာရဘေဒတော ဒွေဓာ ဝုစ္စတိ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၆။

အာကာရလောပ (ပု) [အာကာရ+လောပ] အာ-အက္ခရာ၏ ကျေခြင်း။ ပဒါတဝေတိ ပ အာဒါတဝေ၊ သန္ဓိဝသေန အာ-ကာရလောပေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဇ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀၆။

အာကာရဝစန (န) [အာကာရ+ဝစန] အခြင်းအရာဟူသော အနက်ကိုဟောသော သဒ္ဒါ။ ဒုတိယံ အာကာရဝစနံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၄၄။

အာကာရဝန္တု (တိ) [အာကာရ+ဝန္တု။ ထိ-၌ အာကာရဝတီ] (က) အကြောင်းရှိသော။ (ခ) လွန်ကဲသော အကြောင်းရှိသော (ဂ) ချီးမွမ်းအပ်သောအကြောင်း ရှိသော။ (ဃ) အကြောင်းခြင်းရာ ရှိသော။ (က)(ခ)(ဂ) အာကာရဝတီ သဒ္ဒါ ဒဿနမူလိကာ။ မ၊၁။ ၃၉၅။ မ၊၂။၆၃။ အာကာရဝတီတိ ကာရဏံ ပရိယေသိတ္ဘာ ဂဟိတတ္တာ သကာရဏာ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၆။ အာကာရဝတီတိ ကာရဏဝတီ သဟေတုကာ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။ဂ၂။ အာကာရဝတီတိ ဇတ္ထ ဝတီ-သဒ္ဒါ နကေဝလံ အတ္ထိတာမတ္တဒီပကော၊ အထ ခေါ အတိသယတ္ထဒီပကော, ပါသံသတ္ထဒီပကော ဝါ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ တေန အာကာရဝတီတိ သဒ္ဒေယျဝတ္ထုဝသေန အတိသယကာရဏဝတီတိ ဝါ ပါသံသကာရဏဝတီတိ ဝါ အယမေတ္ထ အတ္ထော။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၅၁။ (ဃ) စတုဝိသတိ အာကာရဝန္တတာယ မဟာဘူမိကံ။ ဝဇိရ။ ၄၉၀။ အာကာရဝန္တေသု ဂဟိတေသု တဒါကာရောပိ ဂဟိတောယေဝ ဟောတိ။ အနုဋ္ဌီ၊ ၁။၁၂၂။

အာကာရဝိကတိ (ထိ) [အာကာရ+ဝိကတိ] ဖောက်ပြန်သော အခြင်းအရာ။ အာကာရဝိကာရ-ကြည့်။

အာကာရဝိကာရ (ပု) [အာကာရ+ဝိကာရ] (က) ဖောက်ပြန်သော အခြင်းအရာ။ (ခ) ထူးသောအခြင်းအရာ၊ အခြင်းအရာအထူး။ ဇကော အာကာရဝိကာရော အတ္ထိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁ ၂၅။ ဟုတ္ဘာ အဘာဝသခ်ါတော အာကာရဝိကာရော ဝါ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။၂၇၇။ အာကာရဝိကာရောတိ အာကာရဝိကတိ။ အာကာရဝိကာရောတိ ဝါ အာကာရဝိသေသော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၄၃၀။ (–ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။၇၀။ မူလဋီ၊၂။၆၁။)

အာကာရဝိဂမနဒဿန (န) [အာကာရ+ဝိဂမန+ဒဿန] အမူအရာ–အသွင်သဏ္ဌာန်–ကင်းကွာခြင်းကို ပြခြင်း။ ဟတ္ထစ္ဆိန္နောတိ-အာဒိ အာကာရဝိဂမနဒဿနေန အဝိဂတော သန္ဓာဝတိတိ လဒ္ဓဘိန္နနတ္ထံ ဝုတ္တံ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၁၂၀။

အာကာရဝိသေသ (ပု) [အာကာရ+ဝိသေသ] အခြင်းအရာ–အမူအရာ–အထူး။ စိတ္တသမုဋ္ဌာနမဟာဘူတာနံ ဇကော အာကာရဝိသေသော အတ္ထိ။ မူလဋီ၊၁။၇၂။(–ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။ ၉၀။) အာကာရဝိကာရ-လည်း ကြည့်။

အာကာရဝိသေသဝစန (တိ) [အာကာရဝိသေသ+ဝစန] အခြင်းအရာ အထူးကို ဟော

http://www.dhammadownload.com

သော၊ (သဒ္ဒါ)။ "ဧဝံ ဗျာခေါ်"တိ အာဒိသုပန အာကာရဝိသေသဝစနော။ ဥဒါန၊၄၅။၇။

အာကာရဝိသေသဝါစက (တိ) [အာကာရ-ဝိသေသ+ဝါစက] အခြင်းအရာ အထူးကို ဟောသော။ နပန အာကာရဝိသေသဝါစကော။ မ၊၃။၁။၂၅။ အံ၊၃။၁။၂၄။

အာကာ၎ိသေသဝါစီ (တိ) [အာကာရဝိသေသ+ဝစ+ဏီ] အခြင်းအရာ အထူးကို ဟောသော။ အာကာရဝိသေသဝါစိနော စေတေ ဧဝံ-သဒ္ဒါ ပုစ္ဆနာကာရပရိမာဏာကာရာနံ ဝါစကတ္တာ။ ဥဒါန၊၄၅။၇။

အာကာရဝိဿဇ္ဇန (န) [အာကာရ+ဝိဿဇ္ဇန] အခြင်းအရာကို ဖြေဆိုခြင်း။ ဒုတိယော အာကာရဂဟဏံ၊ တတိယော အာကာရဝိဿဇ္ဇနံ။ ပဋိသံ၊၄၊၂၅။

အာကာရသဏ္ဌာန (န) [အာကာရ+သဏ္ဌာန] (၁) (ထူးခြားသော) အခြင်းအရာအားဖြင့် တည်ခြင်း။ (၂) အဆင်းရောင်နှင့် ပုံသဏ္ဌာန်။ (အာကာရသဏ္ဌာနဂဟဏ-လည်းကြည့်)(၁) အာကာရသဏ္ဌာနံ ဝိဓာ နာမ။ ဒီ၊၈၊၁။ ၁၇၂။ အဘိ၊၈၊၂။ ၄၇၇။ အာကာရသဏ္ဌာနန္တိ ဂိသိဒ္ဓာကာရာဝဋ္ဋာနံ။ ဒီ၊၉၊၃။ ၁၉၁။ (–မူလဋီ၊ ၂။ ၂၂၃။) (၂) ဝိနာပိ အာကာရသဏ္ဌာနာ အာရမ္မဏာဿ ပစ္စတ္တဘေဒဂဟဏဝသေန ဝိသာဏံ ပါကဋံ ဟောတိ။ သံ၊၈၊၂။ ၂၇၀။ ဝိနာပိ အာကာရသဏ္ဌာနာတိ အာကာရသဏ္ဌာနေဟိ ဝိနာ၊ တေ ၈ပေတ္တာပိ။ သံ၊၉၊ ၂။ ၂၃၇။

အာကာရသဏ္ဌာနဂဟဏ (န) [အာကာရ+သဏ္ဌာန+ဂဟဏ] (အညို အရှေ့ အစရှိသော) အဆင်းရောင် နှင့် (အဝိုင်း လေးထောင့် အစရှိသော) ပုံသဏ္ဌာန်ကိုယူခြင်း။ အာရမ္မဏဿ အာကာရ သဏ္ဌာန ဂဟဏဝသေန သညာ ပါကဋာ ဟောတိ။ သံ၊၈၊၂။ ၂၇၀။ =နိလပိတာဒိအာကာရဂဟဏဝသေန စေဝ ဝဋ္ဋစတုရဿာဒိသဏ္ဌာနဂဟဏဝသေန စ။ သံ၊၉၊၂။ ၂၃၇။

အာကာရသဒိသီ (ထီ) [အာကာရ+သဒိသ+ဏ္ဍီ]အခြင်းအရာ-အမူအရာ-အသွင်သဏ္ဌာန်-နှင့်တူသော(ပညာ)။ ယေ ၎နာ အဝိဒ္ဒသူ မမ ရူပေန အပသာဒိကေန နိဟီဂနန "အာကာရသဒိသီပညာ"တိ ဓမ္မသရီရေန စ မံ နိဟီနံ ပါမိ သူ။ ထေရ၊၈၊၂။ ၁၃၁။

အာကာရသမူဟ (ပု) [အာကာရ+သမူဟ] အနိစ္စ အစရှိသော အခြင်းအရာအပေါင်း။ သဗ္ဗသော အနိစ္စလက္ခဏာဒိနော အာကာရသမူဟသခ်ါတဿ ကာယဿ အနုပဿနတောပိ ကာယေ ကာယာနုပဿီ။ ဒီ၊၉၊၂။ ၃၄၈။ အဘိ၊၉၊၂။ ၂၀၈။ နေတ္တိ၊၉။၉၆။ ပဋိသံ၊၉၊၁။၁၆၂။

အာကာရသလ္လက္ခဏကုသလ (တိ) [အာကာရ+သလ္လက္ခဏ+ကုသလ] အမူအရာကို ကောင်းစွာမှတ်ခြင်း၌ ကျွမ်းကျင်သော။ ဧဝံ အာကာရသလ္လက္ခဏကုသလတာယ ဘဂဝတော အဓိဝါသနံ ဝိဒိတ္ဝာ။ ဝိ၊၉၊၁။၁၄၂။

အာကာရာဂမ (ပု) [အာကာရ + အာဂမ] အာ-အက္ခရာ၏ လာခြင်း။ နိရုတ္တိနယေန စ အာကာရာဂမံ ကတ္ဝာ။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၃၁၅။

အာကာရာနုဝိဓာနဒ္ဓ (ပု) [အာကာရ +အနုဝိဓာန+အတ္ထ] အခြင်းအရာအားလျော်စွာ စီရင်ခြင်း အနက် သဘော။ သမ္မယုတ္တဓမ္မာနံ အတ္တနော အာကာရာနုဝိဓာနဒ္ဓေန မူလာ။ သုတ္တနိ၊၉၊၁။ ၂၁။

အာကာရာဘိဟိတ (တိ) [အာကာရ+အဘိဟိတ] ဝါကျကို ဝေဘန်ခြင်းတို့၌ ဟောဆိုအပ်သော။ အာကာရာဘိဟိတံ နိဗ္ဗစနံ နိရုတ္တိ။ နေတ္တိ၊၉။၃၂။ အာကာရေသု ဝါကျ-

http://www.dhammadownload.com

က။ ၂၄၆။ ဥဒါန။၁၁၁။ အပ၊၁။ ၂၂၊၁၂၄၊ ၁၇၀၊၃၄၁။ မိလိန္ဒ။ ၂၆၀၊ ၂၇၀၊၃၇၀-၁။ ဝိ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၀၊ ၃၂၊ ၅၀၊ ၅၇၇၊၁၅၅၊၁၅၀၊ ၂၀၀၊ ၂၀၀၊ ၁၀၀၊ ၁၀၀၊ ၁၀၀၊ ၁၁၀၊ ၂၀၃။ ဝိ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၀၊ ၁၀၀၊ ၁၀၀၊ ၁၁၀၊ ၂၄၁။ ဒီ၊ ဌ၊၁။၄၆၊ ၂၄၅။ မ၊ ဌ၊ ၂။ ၆၊ ၆၂၊ ၂၇၀၊ ၂၄၅။ သံ၊ ဌ၊၁။၄၀၊၁၁၂၊၁၁၀၊ ၂၀၀။ သဝ၊ ၁။ ၁၀၊ ၃၀၊ ၂၀၀။ ဥ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၀၊ ၁၀၀၊ ၁၀၀၊ ၁၁၀၊ ၂၄၁

http://www.dhammadownload.com

အာကာသကရဏ (နာ) [အာကာသ+ကရဏ] ဟာလာဟင်းလင်း – အာကာသ – (ဖြစ်အောင်) ပြုလုပ်ခြင်း။ ဘာဝိတမေဝ စျာနံ အာကာသကရဏဿ (အာကာသကသိဏ-ဿ၊သီ) ပစ္စယော ဟောတိ။ ပဋိသံ၊ဌ၊၂။၂၇၂။

အာကာသကသိဏ (နာ) [အာကာသ+ကသိဏ] အာကာသကသိုဏ်း။ (၁) ပိုင်းခြားပြုလုပ်ထားအပ်သော နံရံပေါက်, ပြူတင်းပေါက်စသော ဟင်းလင်းအပေါက်=ပရိစ္ဆေဒါကာသ။ (၂) ထိုနံရံပေါက်စသော ပရိစ္ဆေဒါကာသကို အာရုံပြုသော (ရူပ)စျာန်။ (၃) ပထဝီကသိုဏ်း စသည်ကို နှလုံးမသွင်း မဆင်ခြင်ဘဲ ပယ်ခွါခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော ကောင်းကင်=ကသိဏုဂ္ဃါဋိမာကာသ။ (၄) ထို ကသိဏုဂ္ဃါဋိမာကာသကို အာရုံပြုသော အာကာသာနဥ္ဇာယတနစျာန်။ ဤလေးမျိုးကို အရာအားလျော်စွာ အာကာသကသိဏ-ဟု ဆိုသည်)။ အာကာသကသိဏံ အဘိညေယျံ။ ပဋိသံ။၈။ အာကာသကသိဏန္တိ ပရိစ္ဆေဒါကာသော၊ တဒါရမ္မဏဥ စျာနံ၊ ကသိဏုဂ္ဃါဋိမာကာသော၊ တဒါရမ္မဏဥ အာကာသာနဥ္ဇာယတနံ။ ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၇၅။ (အဘိ၊ဌ၊၁။၂၃၁-လည်း ကြည့်) အာကာသကသိဏမေကော သဥ္ဇာနာတိ။ ဒီ၊၃။၂၂၃။ မ၊၂။၂၀၇။ အံ၊၃။၂၉၃၊၃၀၄။ ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၁၁၉။ (ဂင်းပါဋိဌ် ကသိဏုဂ္ဃါဋိမာကာသနှင့် ပရိစ္ဆေဒါကာသကို အာကာသကသိဏ-ဟု ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၁၂၀-ဌ် ဖွင့်ပြ၏)။ အာကာသကသိဏံ ဘာဝေတိ။ အ၊၁။၄၃။ (ဂင်း-ဌ် ရူပစျာန်, အာကာသာနဥ္ဇာယတနစျာန်တို့ ဖြစ်သင့်၏။ ပထဝီကသိဏ(အံ၊ဌ၊၁။၄၀၈)နှင့် ယှဉ်ကြည့်။ ဩဒါတကသိဏံ အာကာသကသိဏံ ဝိညာဏကသိဏံ။ နေတ္တိ။၇၅။ အာကာသကသိဏန္တိ ကသိဏုဂ္ဃါဋိမာကာသေ ပဝတ္တပဌမာ-ရုပ္ပဇ္ဈာနံ။ နေတ္တိ၊ဌ။၁၅၃။ (–ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၃၁၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၆၉၊၁၇၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၂။)

အာကာသကသိဏသမာပဇ္ဇန (နာ) [အာကာသကသိဏ+သမာပဇ္ဇန]အာကာသကသိုဏ်းကို ဝင်စားခြင်း။ ဧတံ တိရောကုဋ္ဌာဒိဂမနပါဋိဟာရိယကရဏေ အာကာသကသိဏသမာပဇ္ဇနံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၂၆။

အာကာသကသိဏသမာပတ္တိ (ထီ) [အာကာသကသိဏ + သမာပတ္တိ] (ပရိစ္ဆေဒါကာသဟူသော) အာကာသကသိုဏ်း၌ ဖြစ်စေအပ်သော စတုတ္ထစျာန်သမာပတ်။ ပကတိယာ အာကာသကသိဏသမာပတ္တိယာ လာဘီ ဟောတိ။ ပဋိသံ။၃၈၆။ အာကာသကသိဏသမာပတ္တိယာတိ ပရိစ္ဆေဒါကာသကသိဏေ ဥပ္ပါဒိတာယ စတုတ္ထဇ္ဈာနသမာပတ္တိယာ။ ပဋိသံ၊ဌ၊၂။၂၇၂။

အာကာသဂ (တိ) [အာကာသ + ဂမု + ကွိ] ကောင်းကင်၌ ဖြစ်သော။ ဧဝံပကာရံ အသိဝံ အနိဋ္ဌံ၊ အာကာသဂံ ဘူမိဂတဥ္ဇ ဃောရံ။ဗုဒ္ဓဝံ၊ဌ။၃၃၉။

အာကာသဂင်္ဂါ (ထီ) [အာကာသ+ဂင်္ဂါ။ အာကာသေ သန္ဒမာနာ ဂင်္ဂါ အာကာသဂင်္ဂါ။ ဓာန်၊ဋီ။၂၇။] ကောင်းကင်၌ စီးသွားသော-ရေတံခွန်–ရေအယဉ်၊ ကောင်းကင်မြစ်၊ နတ်မြစ်။ အာကာသဂင်္ဂံ ဩတာရေန္တော ဝိယ။ ဒီ၊ဌ၊၂။၁၂၉။ မ၊ဌ၊၃။၁၈။ မ၊ဌ၊၄။၂၁၃။ သံ၊ဌ၊၁။၂၈၀။ သံ၊ဌ၊၂။၁၆၉။ အံ၊ဌ၊၁။၁၃၀။ ဓမ္မ၊ဌ၊၂။၂၃၀၊၃၁၇။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဌ။၇၇။ အပ၊ဌ၊၁။၃၄၃။ ဇာ၊ဌ၊၃။၃၂၃။ (–မ၊ဌ၊၃။၂၅-၆။ အံ၊ဌ၊၃။၂၁၈။ ဥဒါန၊ဌ။၂၇၂။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၂။။၁၆၀ သာရတ္ထ၊၁။၂၅၇။ မ၊ဋီ၊၃။၁၂။ သံ၊ဋီ၊၂။၃၃၇။)

အာကာသဂင်္ဂါဂတိသောဘာ (ထီ) [အာကာသဂင်္ဂါ+ဂတိ+သောဘာ] အာကာသဂင်္ဂါ-

http://www.dhammadownload.com

၏ စီးသွားခြင်း၏ တင့်တယ်ခြင်း။ အာကာသဂင်္ဂါဂတိသောဘံ အဝဟသမာနာ ဝိယ။ ဒီ၊ဌ၊၂။၂၁၀။

အာကာသဂတ (နာ) [အာကာသ+ဂတ] (၁) ကောင်းကင်၊ ကောင်းကင်ဟု-သိအပ်-ယူဆအပ်-သော အရပ်၊ ကောင်းကင်အဖြစ်သို့ ရောက်သောအရပ်။ (တိ) (၂) (က) ကောင်းကင်၌-ဖြစ်-ပြန့်နှံ့-သော။ (ခ) ကောင်းကင် - ၌တည်-သို့ရောက်- သော။ (ဂ) ကောင်းကင်၌ သွားသော။ (ဃ) ယော အာကာသော အာကာသဂတံ။ အဘိ၊ဓ။၁၆၉၊၁၇၇၊၁၈၉။ အဘိ၊ဝိ။၂၇၂။ အာကာသောဝ အာကာသဂတံ ခေဋ္ဌဂတာဒိ ဝိယ၊ အာကာသောတိ ဝါ ဂတန္တိ အာကာသဂတံ။ အဘိ၊ဌ၊၁။၃၆၂။ (-မ၊၂။၈၆။ မ၊၃။၂၈၅။ အဘိ၊ဝိ။၈၆။ မ၊ဌ၊၃။၉၇။ အဘိ၊ဌ၊၂။၆၇။ မ၊ဋီ၊၃။၆၃။) (တိ) (၂) (က) အာဒိစ္စော (သူရိယော)....သဗ္ဗံ အာကာသဂတံ တမဂတံ အဘိဝိဟစ္စ။ မ၊၁။၃၉၁။ အံ၊၃။၂၇၄။ ဣတိဝုတ်။၂၀၈။ စူဋ္ဌနိ။၁၄၄။ အာကာသဂတံ တမဂတန္တိ အာကာသဂတံ တမံ။ မ၊ဌ၊၂။၂၇၆။ သဗ္ဗံ အာကာသဂတန္တိ သကလံ အာကာသေ ပဝတ္တံ ပတ္ထဋ္ဌံ။ စူဋ္ဌနိ၊ဌ။၄၁။(ခ) အာကာသဋ္ဌံ နာမ ဘဏ္ဍံ အာကာသဂတံ ဟောတိ။ ဝိ၊၁။၅၉။ (-ဝိ၊ဌ၊၁။၂၃၁၊၂၄၁၊၂၇၄၊၂၈၀၊၃၀၄။ ဝိ၊ဌ၊၄။၂၄၁။ ဒီ၊ဌ၊၂။၂၁၂။ မ၊ဌ၊၂။၃၈။ အံ၊ဌ၊၁။၁၀၁။ ဣတိဝုတ်။ ဌ။၁၂၈။) (ဂ) အောက်ပုဒ်-ကြည်။

အာကာသဂတသကုဏ (ပု) [အာကာသဂတ+သကုဏ] ကောင်းကင်၌ သွားသောငှက်။ သဗ္ဗေသံ အရညေ မိဂါနံ အာကာသဂဘသကုဏာနံ ဇလစရမစ္ဆာနဉ္စ အဘယံ ဒါပေတွာ။ ဇာ၊ဌ၊၃။၂၅၈။

အာကာသဂမန (နာ) [အာကာသ + ဂမန] ကောင်းကင်-၌- ဖြင့်- သွားခြင်း။ တဿ အာကာသဂမနံ နာမ ကာရဏံ ကရောဟိ။ မိလိန္ဒ။၁၉၈။ ဧဝံ ပုဗ္ဗေ ပဝတ္တံ အာကာသဂမနံ သန္ဓာယေဝမာဟ။ အံ၊ဌ၊၂။၁၅၁။

အာကာသဂမနနိန္နစိတ္တ (တိ) [အာကာသဂမန+နိန္န+စိတ္တ] ကောင်းကင်သို့ သွားခြင်း၌ ညွတ်ကိုင်းသော စိတ်ရှိသော။ ရာဇာ တံ အနိသီဒါပေတွာဝ အာကာသဂမနနိန္နစိတ္တော ဟောတိ။ ဒီ၊ဌ၊၂။၂၁၇။

အာကာသဂါမိ (တိ) [အာကာသ+ဂမု+ဏီ] ကောင်းကင်၌သွားသော။ အာကာသဂါမိနံ အာဒိစ္စော။ သံ၊ဌ၊၁။၁၁၈။ (-ဇာ၊ဌ၊၃။၄၃၁။)

အာကာသဂေါတ္တ (တိ) [အာကာသ+ဂေါတ္တ] အာကာသဂေါတ္တ အမည်ရှိသော၊ အာကာသ အနွယ်၌ ဖြစ်သော၊သူ။ အာကာသဂေါတ္တော ဝေဇ္ဇော သတ္ထကမ္မံ ကရောတိ။ ဝိ၊၃။၃၀၉။ သဉ္ဇယော မဟာရာဇ ဗြာဟ္မဏော အာကာသဂေါတ္တော။ မ၊၂။၃၂၈။

အာကာသင်္ဂဏ (နာ) [အာကာသ + အင်္ဂဏ] ကောင်းကင်-ဟင်းလင်း-အပြင်။ အသီတိဗြာဟ္မဏသဟဿာနံ ဘုဉ္ဇနဌာနေ အာကာသင်္ဂဏေ ဩတရိ။ မ၊ဌ၊၃။၅၅။ အာကာသင်္ဂဏေတိ ဝိဝဋ္ဌင်္ဂဏေ။ မ၊ဋီ၊၃။၃၃။(-ဓမ္မ၊ဌ၊၂။၂၃၇၊၃၆၃။ ဇာ၊ဌ၊၂။၄၅။)

အာကာသင်္ဂဏဝန္တု (တိ) [အာကာသင်္ဂဏ+ဝန္တု] ဟင်းလင်းအပြင်ရှိသော။ မဇ္ဈေ ဥဒကပတနတ္ထာယ အာကာသင်္ဂဏဝန္တံ သေနာသနံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ ဝိမတိ၊၂။၆။

အာကာသင်္ဂဏာဘိမုခ (တိ) [အာကာသင်္ဂဏ+အဘိမုခ] လဟာ-ကွင်း-လွင်ပြင်-သို့-ရှေးရှု-မျက်နှာမူ-သော။ ရာဇနိဝေသနဿ အာကာသင်္ဂဏာဘိမုခေ ဌာနေ ဟတ္ထိ မဟာဘိတ္တိယံ အလ္လီယာပေတွာ။ ဇာ၊ဌ၊၂။၂၉၄။

http://www.dhammadownload.com

အာကာသင်္ဂမ (တိ) [အာကာသ+ဂမု+အ] ကောင်းကင်၌ သွားသော။ အန္တလိက္ခဂါတိ အာကာသင်္ဂမာ။ အံ၊ဌ၊၂။၂၀၀။

အာကာသစရ (တိ) [အာကာသ+စရ+အ] ကောင်းကင်၌ – သွားလာ – ကျက်စား – နေထိုင် – သော။ အာကာသစရော ဂန္ဓဗ္ဗ-ကာယိကဒေဝေါ။ အံ၊ဌ၊၂။၂၉၉။

အာကာသစာရိက (တိ) [အာကာသ+စရ+ဏိက] ကောင်းကင်၌ – သွားလာ – ကျက်စား – နေထိုင် – သော။ ဝလာဟကနာမကေ ဒေဝကာယေ ဥပ္ပန္နာ အာကာသစာရိက-ဒေဝါ။ သံ၊ဌ၊၂။၃၂၁။

အာကာသစာရီ (တိ) [အာကာသ+စရ+ဏီ။ ထီ-၌ အာကာသစာရိနီ] ကောင်းကင်၌ – သွားလာ – ကျက်စား – လေ့ရှိသော။ သောကိရ သရဏသမ္ပန္နော သီလသမ္ပန္နော .... အဘိညလာဘီ အာကာသစာရီ အဟောသိ။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၂။၉၉။ ဧကာ အာကာသစာရိနီ ကရေဏုကာ (ကဏေရုကာ၊သီ၊က) အဘိ-မင်္ဂလသမ္မတံ သဗ္ဗသေတဟတ္ထိပေါတကံ အာ-နေတွာ။ စရိယာ၊ဌ။၈၂။ ဇာ၊ဌ၊၇။၂၄၉။ (– ဝိမာန၊ဌ။၆၊၁၇၂။ အပ၊ဌ၊၁။၂၄၇။ အပ၊ဌ၊၂။၁၃။ ဇာ၊ ဌ၊ ၅။ ၃၉၈။ ဒီ၊ဋီ၊၂။ ၁၉၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၂၈။)

အာကာသစေတိယ (နာ) [အာကာသ+စေတိယ] ကောင်းကင်–မြင့်သောနေရာ–၌ တည်ထား အပ်သော စေတီ၊ တောင်ထိပ်စေတီ။ သောကိရ ဒမိဋ္ဌော သုမနဂိရိမဟာဝိဟာရေ အာ-ကာသစေတိယံ ရတ္တပဋ္ဌေန (ရတ္တပဋ္ဌေန၊ သီ၊ သျာ, အာကာသစေတိယေ ရတ္တပဋ္ဌံ၊ က။) ပူဇေသိ။ မ၊ဌ၊၄။၁၆၆။ အံ၊ဌ၊၂။၁၂၀။ အာကာသစေတိယန္တိ ဂိရိသိခရေ (အဗ္ဘော-ကာသေ) ဝိဝဋ္ဌင်္ဂဏေ ကတစေတိယံ။ မ၊ဋီ၊ ၃။၃၆၄။ အံ၊ဋီ၊၂။၁၁၆။

အာကာသစေတိယင်္ဂဏ (နာ) [အာကာသစေတိ-ယ+အင်္ဂဏ] တောင်ထိပ် စေတီ ရင်ပြင်။ စန္ဒာလောကေန ဂိရိကဏ္ဍကေ အာကာသ-စေတိယင်္ဂဏံ (အာကာသစေတိယံ၊ ဣ) သြ-လောကေန္တီ။ အဘိ၊ဌ၊၁။၁၅၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။ ၁၄၀။ ပဗ္ဗတသိခရေ ကတစေတိယံ "အာ-ကာသစေတိယ"နှိ ဝုတ္တံ။ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၁၆၈။

အာကာသစ္ဆဒန (တိ) [အာကာသ+ဆဒန] ကောင်းကင် – လျှင် – ဟူသော – အမိုး ရှိသော။မဟာရာဇ အာဝေသနံ သဗ္ဗန္တံ တေမာ-သံ အာကာသစ္ဆဒနံ အဌာသိ။ မ၊၂။၂၄၄။ အာကာသံ ဆဒနမဿာတိ အာကာသစ္ဆဒနံ။ မ၊ဌ၊၃။၁၉၈။ ဆဒနဌာနေ ယဒါကာသံ၊ တဒေဝ တဿ ဂေဟဿ ဆဒနန္တိ အာကာ-သစ္ဆဒနံ။ မ၊ဋီ၊၃။၁၃၉။ (–မိလိန္ဒ။၂၁၈။)

အာကာသဏ္ဌာသယ (တိ) [အာကာသ+အဏ္ဌာ-သယ] ဟင်းလင်းပြင်၌–အလို – အဏ္ဌာသယ – ရှိသော။ ဧဝမေဝ ဃာနမ္ပိ အာကာသဏ္ဌာ-သယံ ဝါတူပနိဿယဂန္ဓဂေါစရံ။ သံ၊ဌ၊၃။ ၁၁၁။ အဘိ၊ဌ၊၁။၃၅၂။ နာသစ္ဆိဒ္ဒသခ်ါတ-အာကာသသန္နိဿယေ ဝတ္တနတော ဃာနံ အာကာသဏ္ဌာသယံ ဝုတ္တံ။ သံ၊ဋီ၊၂။၃၄၉။ (–ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၉၄။)ဝိသမဏ္ဌာသယ(မူလဋီ၊ ၁။၁၄၉) လည်း ကြည့်။

အာကာသဌ (တိ) [အာကာသ+ဌာ+ကို] (က) ကောင်းကင်၌ – ကောင်းကင်ရှိ ဗိမာန်စသည် တို့၌ – တည်သော။ (ခ) ကောင်းကင်၌တည် – ကောင်းကင်သို့ရောက် – သော။ (ဂ) ကောင်းကင်–၌ တည်သော–သို့ရောက်သော –ဥစ္စာ။ (ဃ) ကောင်းကင်–၌ တည်သော –သို့ရောက်သော – ပေးသူဒါယကာ – ခံသူ ရဟန်း။ (က) အာကာသဌာ စ ဘူမဌာ.... ကတဥ္ဇလီ နမဿန္တိ။ ဗုဒ္ဓဝံ။၃၀၂။ အာကာ-သဌာတိ အာကာသေ ဝိမာနာဒီသု ဌိတာ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဌ။၅၈။ (ခ)အာကာသဌာ စ ဘူမဌာ၊

http://www.dhammadownload.com

အာကာသဌ္ဌကဝိဟာန (ပုံနှ) [အာကာသဌ္ဌက + ဝိဟာန] ကောင်းကင်ဌ်တည်သော ဗိမာန်။ အာကာသဌ္ဌကဝိဟာနေသု ဟိ ဥယျာနာနိပိ ဟောန္တိ။ သံဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၀၉။ (–အံဋ္ဌ၊၃။၁၇၀။ ဝိမာန၊ဌ။၁၂။ ဇာဋ္ဌ၊ဖ။၁၄ဖ။ ပဋိသံဋ္ဌ၊၁။၃၃၂။ သာရတ္ထ၊၁။ ၂ဖ၂။)

အာကာသဇဝတာ (ထီ) [အာကာသ + ဇဝတာ] ကောင်းကင်ဌ် တည်သော ဘဏ္ဍာအဆုံးအဖြတ်။ အာကာသဌ္ဌဝိနိစ္ဆယေ တပ္ပသင်္ခေနတသ္မိံ ဝေဟာသာဒိဂတေပိ အသမ္မောဟတ္ထံ ဧဝံ ဂဟေတဗ္ဗံ။ ဝဇိရ။၁၂၉။ သာရတ္ထ၊၂။ ၁၃၉။

အာကာသဌ္ဌသာခါ (ထီ) [အာကာသဌ္ဌ + သာခါ] ကောင်းကင်ဌ် တည်သော သစ်ခက်။ အာကာသဌ္ဌသာခါဒိံ ဖုသိတ္ဝာ။ ဝိမတိ၊၂။ ၁၄၉။ (–ရုင်း-၁၅၄။)

အာကာသတလ (နှ) [အာကာသ + တလ] (က) ဟင်းလင်းအပြင်။ (ခ) ကောင်းကင်အပြင်။ (က) လောဟပါသာဒါဒီသု အာကာသတလေ နိပဇ္ဇန္တေနာပိ ဒဠှါံ သံဝရိတဗ္ဗမေဝ။ ဝိ။ ဌ၊၁။၂၄၅။ ဝိ၊သင်္ခ၊၃။ (ခ) အာကာသတလေ ဌိတံ စန္ဒံ ဥလ္လောကေတ္ဝာ။ သံ၊ဌ၊၁။ ၂၀၆။ အာကာသတလံ အနုပဟစ္စ အနတိက္ကမိတ္ဝာ။ အံ၊ဌ၊၃။၁၂-၃။

အာကာသတိ (ကြိ) [အာ + ကသ + အ + တိ] ဆဲငင်၏။ "အာကာသတိ" တိ "အာကဿတိ"-တိ စ ဒုဝိဓေါ ပါဌော။ မဟာနိ၊ဌ။၃၀၃။

အာကာသဒေဝတာ (ထီ) [အာကာသ + ဒေဝတာ] အာကာသစိုးနတ်။ အာရက္ခဒေဝတာနံ အာကာသဒေဝတာတိ (ဥပရိဒေဝတာတိ၊ သီ၊ ဘူမဋ္ဌဒေဝတာတိ၊က။) ဣမိနာ ဥပါယေန ယာဝ အာကနိဋ္ဌဘဝနာ ဧကဓိက္ကာရော ဥဒပါဒိ။ အံ၊ဌ၊၃။၃၂-၃။

ရတနာ ဇောတေန္တိ တာဝဒေဒ။ ဗုဒ္ဓဝံ။၃၁၃။ အာကာသဌ္ဌာ စ ဘူမဋ္ဌာ စာတိ အာကာသဂတာ စ ဘူမိဂတာ စ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဌ။၁၂၅။ (–ဝိ၊၁။၅၉။ ဒီ၊၂။၉၀။ အပ၊၁။၂။ မိလိန္ဒ။ ၁၈၀။ ဝိ၊ဌ၊၁။၂၇၅၊၂၈၀၊ သံ၊ဌ၊၁။၂၉၃။ အဘိ၊ဌ၊၁။၄ဖ။ အပ၊ဌ၊၁။၁၁ဖ။ ဇာ၊ဌ၊၁။ ၂၂။) (ဂ) ဘူမဋ္ဌံ ထလဋ္ဌံ အာကာသဋ္ဌံ။ ဝိ၊၁။၅၈။ အာကာသဌ္ဌကထာ-လည်း ကြည့်။ (ဃ) ဘူမဋ္ဌဿ စ သီသေန အာကာသဌ္ဌဿ စ ဌပေတ္ဝာ....။ဝိ။၃။၁၁၀။ ဝိ၊သင်္ခ၊၁။၁၁၀။

အာကာသဌ္ဌက (တိ) [အာကာသဌ္ဌ + က] ကောင်းကင်ဌ် တည်သော။ တေသံ ဟတ္ထတော အာကာသဌ္ဌကာ ဒေဝါ ဂဟေတ္ဝာ။ သံ၊ဌ၊၁။ ၂၆၀။ (–မဟာနိ၊ဌ။၁၃၃။ သာရတ္ထ၊၁။ ၂၆၇။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၃၁။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၇၈။)

အာကာသဌ္ဌကထာ (ထီ) [အာကာသဌ္ဌ + ကထာ] ကောင်းကင်ဌ် တည်သော ဘဏ္ဍာကို ဆိုရာ စကားရပ်။ ဝိ၊ဌ၊၁။ ၂၀၀။ သာရတ္ထ၊၂။၁၃၉။ ဝိမတိ၊၁။၁၇၉။

အာကာသဌ္ဌကရတန (နှ) [အာကာသဌ္ဌက + ရတန] ကောင်းကင်ဌ် တည်သော ရဘနာ။ (ထိုဃိ ဗိမာန်သို့ရောက်သော ပတ္တမြား ရတနာ စသည်။) အာကာသဌ္ဌကရတနာနိ နာမ တံတံဝိမာနဂတမဏိရတနာဒိန်။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၁။

အာကာသဌ္ဌ(က)ဒေဝတာ (ထီ) [အာကာသဌ္ဌ-(က)+ဒေဝတာ] ကောင်းကင်ဌ် တည်သော နတ်၊ အာကာသစိုးနတ်။ ဘူမ္မာနံ ဒေဝါနံ သဒ္ဒံ အာကာသဌ္ဌဒေဝတာ အဿောသုံ။ ဝိ၊ဌ၊၁။၁၀၀။ တာသံ သာဓုကာရသဒ္ဒေန ပထဝိဌ္ဌကနာဂါ စ အာကာသဌ္ဌကဒေဝဟာ စ။ အံ၊ဌ၊၂။၃၃။ (–ဒီ၊ဌ၊၂။၁၇၁။ မ၊ဌ၊၂။ ၃၁၃။ သံ၊ဌ၊၁။၁၁၅။ ခုဒ္ဒက၊ဌ။၁၀၁-၂။ ဓမ္မ၊ဌ၊၁။၃၅။ ဓမ္မ၊ဌ၊၂။၂၇၇။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၂။ ၁၉ဖ။ သာရတ္ထ၊၂။၁၄။)

http://www.dhammadownload.com

အာကာသဓာတု (ပု၊ထီ) [အာကာသ+ဓာတု] (၁) အာကာသဓာတ်၊ တွေ့ထိ၍မရကောင်းသော သဘော၊ အကြားအလပ် အပိုင်းအခြားမျှသာဖြစ်သော သတ္တလည်း မဟုတ်ဇီဝလည်း မဟုတ်သော သဘောတရား။ (၎င်း အာကာသဓာတ်ကို ရုပ်ကလာပ် တခုနှင့် တခုမရောယှက်အောင် ပိုင်းခြားတတ် သောကြောင့် ပရိစ္ဆေဒရုပ်ဟုလည်း ခေါ်သည်။ သင်္ဂဟ။၄၀။ ဝိဘာဝိနီ။၁၉၈။ ဤ အာကာသဓာတ်သည် တခုတခုသော ရုပ်ကလာပ်၌ရှိသော ရုပ်တို့ကို ကလာပ်တပါးရှိ ရုပ်တို့နှင့် မရောယှက်ရအောင် ပိုင်းခြား တတ်သော လက္ခဏာ (ပိုင်းခြားခြင်း လက္ခဏာ)ရှိ၏ (လက္ခဏ)။ ရုပ်တို့၏ ထက်, အောက်, ဝဲ, ယာ, ဖီလာ အဖို့ဟူသော အစွန်း အဆုံး အပိုင်းအခြားကို ပြခြင်းကိစ္စရှိ၏ (ရသ)။ ရုပ်တို့၏ အပိုင်းအခြားမျှဖြစ်၍ ဉာဏ်အား ရှေးရှူ ထင်တတ်၏။ တနည်း–ဘုတ်တို့သည် မထိအပ်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှု ထင်တတ်၍ ဘုတ်တို့၏ အပေါက်အကြား အဝ၏ အဖြစ်ကို ဖြစ်စေ တတ်၏(ပစ္စုပဋ္ဌာန်)။ မိမိပိုင်းခြားအပ်သော ရုပ်လျှင် နီးစွာသော အကြောင်းရှိ၏ (ပဒဋ္ဌာန်)။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၆၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၇၈။) (၂) ကောင်းကင် (ကောင်းကင်အတွင်း၊ ကောင်းကင်လယ်။) (၁) အာကာသဓာတု ဝိညာဏဓာတု။ ဒီ၊၃။၂၀၅။ မ၊၃။၈၁။ အံ၊၁။၁၇၆။ အဘိ၊ဓ။၁၆၉။ အဘိ၊ဝိ။၈၄။ အာကာသဓာတူတိ အသမ္ဖုဋ္ဌဓာတု။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၁၈။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၆၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅၉။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၆၂။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၂။ ဝစီဝိညတ္တိ, အာကာသဓာတု ရူပဿလဟုတာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၇၃။ အကာသမေဝ အာကာသံ၊ တဒေဝ နိဿတ္တနိဇ္ဇီဝဋ္ဌေန အာကာသဓာတု။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၈၈။ (–အဘိ၊ဓ။၁၄၇၊၁၇၈၊၂၈၈။ ပဋိသံ၊၈။၁၃၀။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၂၊၁၈၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၀၊၂၇၂။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၉၇။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၅၂။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၁၁၃။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၆၃။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၁၇။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၆၃။ အနုဋ္ဌီ၊၂။၅၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၁၀၊၃၅၄။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌီ။၆၇။) (၂) ယထာပိ စန္ဒော ဝိမလော၊ ဂစ္ဆံ အာကာသဓာတုယာ။ အပ၊၁။၃၀။ ဇာ၊၁။၃၇၈။ အာကာသဓာတုယာ အာကာသဂဗ္ဘေ ဂစ္ဆံ ဂစ္ဆန္တော။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၆၀။

အာကာသဓာတုနိဒ္ဒေသ (ပု) [အာကာသဓာတု+နိဒ္ဒေသ] အာကာသဓာတ်ကို အကျယ်ပြရာစကားရပ်။ အာကာသဓာတုနိဒ္ဒေသေ.... နသက္ကာတိ အာကာသော။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၆၂။

အာကာသဓာတုနိဿိတ (တိ) [အာကာသဓာတု+နိဿိတ] အာကာသဓာတ်၌ မှီသော။ အာကာသဓာတုနိဿိတပဒေ ပန အဝိနိဗ္ဘောဂဝသေန သဗ္ဗမ္ပိ ဘူတုပါဒါရူပံ အာကာသဓာတုနိဿိတံ နာမ။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၆၃။ (–မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၂၈၃။)

အာကာသန (နဲ) [အာ+ကသ+ယု?] ဆွဲငင်ခြင်း၊ ဆွဲငင်တတ်သော တရား (တဏ္ဍာ)။ တဏ္ဍာ ဟိ ရူပါဒီနံ အာကာသနတော "အာကာသော"တိ ဝုစ္စတိ။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၈၃။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၃၈၃။

အာကာသနဘဂတ (တိ) [အာကာသ+နဘ+ဂတ] (၁) ကောင်းကင်၌ သွားလာသော။ (၂) ကောင်းကင်ဟူသော နတ်ပြည်၌ သွားလာသော။(ကောင်းကင်သို့ ရောက်ခြင်းသည် နတ်ပြည်သို့ရောက်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်၊ကောင်းကင်ကို နတ်ပြည်ဟု ဆိုအပ်၏။) ဒိသောဒိသံ ဩကိရန္တီ၊ အာကာသနဘဂတာ (အာကာသေ နဘဂါ၊ သျာ) မရူ။ ဗုဒ္ဓဝံ။၃၁၀။ အာကာသနဘဂတာတိ အာကာသသခ်ါတေ နဘသိ ဂတာ။ အထ ဝါ အာကာသံ ဂတာ သဂ္ဂဂတာဝ၊ နဘောတိ ဟိ သဂ္ဂေါ ဝုစ္စတိ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။၁၁၃။

http://www.dhammadownload.com

အာကာသနိမိတ္တ (န) [အာကာသ+နိမိတ္တ] အာကာသနိမိတ်၊ ကောင်းကင်ပညတ်နိမိတ်။ အောက်ပုဒ် ကြည့်။

အာကာသနိမိတ္တဂေါစရ (တိ) [အာကာသနိမိတ္တ+ဂေါစရ] အာကာသနိမိတ် – ကောင်းကင်ပညတ်နိမိတ် – လျှင် အာရုံရှိသော။ အာကာသနိမိတ္တဂေါစရေ ဝိညာဏော စိတ္တံ ဥပသံဟရတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၁၈။ အာကာသနိမိတ္တံ ဂေါစရော တေဿာတိ အာကာသနိမိတ္တဂေါစရံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၃၁၉။

အာကာသနိမ္မာန (န) [အာကာသ+နိမ္မာန] ကောင်းကင်ကို ဖန်ဆင်းခြင်း။ အာကာသနိမ္မာနာဒိအတ္ထံ ပန တဒုဘယမ္မိ ဣစ္ဆိတဗ္ဗမေဝ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂။

အာကာသနိသိတ (တိ) [အာကာသ+နိသိတ] ကောင်းကင်ကို မှီသော။ ယေ အာကာသနိသိတာ ပါဏာ၊ တေ နံ ခါဒေယျုံ။ သံ၊၁။ ၃၂၃။ အာကာသနိသိတာတိ ဥံသမကသကာကကုလလာဒယော။ သံ၊၁။၂။၁၀၃။

အာကာသန္တ[1] (ပု)[အာကာသ+အန္တ] ကောင်းကင်၏အဆုံး။ အောက်ပုဒ် ကြည့်။

အာကာသန္တ[2](တိ) [အာ+ကာသ+အ+အန္တ] ထုန်းလင်းတောက်ပသော၊ ထင်ရှားသော။ ဗြဟ္မာဝါဒမိဂါကိဏ္ဏံ၊ အာကာသန္တံဝ ဒိဿတိ။ ဇာ၊၂။၁၇၉။ အာကာသန္တံဝါတိ ဧတံ ဝနံ အာကာသဿ အန္တောဝိယ ဟုတ္ဝာ ဒိဿတိ။ အထ ဝါ အာကာသန္တန္တိ အာကာသမာနံ၊ ပကာသမာနန္တိ အတ္ထော။ ဇာ၊၁။၆။၁၀၉။

အာကာသပတနဘယ (န) [အာကာသ+ပတန+ဘယ] ကောင်းကင်ပြိုကျခြင်းမှ ကြောက်ခြင်း။ ကိကီ သကုဏိကာ အာကာသပတနဘယေန အက္ကမ္မ ဥပရိ ဥတ္တာနာ သေတိ။ သုတ္တနိ၊၁၊၂။၅၂။

အာကာသပဒုမ (န) [အာကာသ + ပဒုမ] ကောင်းကင်၌ ရောက်သော ပဒုမာ?။ ဩဂတာကာသပဒုမာ (ဩဂတာကာသစုမာဝ၊ ၇)၊ မဟိယာ ပုပ္ဖမုဂ္ဂတံ။ အပ၊ ၂။ ၂၁၉။ အာကာသေ (အာကာသေသျှသျှာ) အာကာသပဒုမာနိ ပုပ္ဖိတာနိ။ ဒီ၊၁၊၂။၉။ (–၎င်း-၁၆၆။)

အာကာသပ(ပ္ပ)ဒေသ (ပု) [အာကာသ+ပဒေသ] ကောင်းကင်အရပ်။ နဘဂ္ဂေတိ နဘကောဋ္ဌာသေ၊ အာကာသပဒေသေတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဝိမာန၊၁။၁၄၆။ ဝနသဏ္ဍမတ္ထကာသန္နေန အာကာသပ္ပဒေသေန ဥပသောဘယမာနံ ဝိယ။ ဒီ၊၁၊၂။၂၁၀။ (–ဇာ၊၁၊ ၃။၃၅၃။ သာရတ္ထ၊၃။၂၇၂။)

အာကာသပတ္ထာရ (ပု) [အာကာသ+ပတ္ထာရ] နံရံဖြင့် မပိုင်းခြားအပ်သော တောင်ခေါင်း။ တဿ စေ ဟေဋ္ဌာ အာကာသပတ္ထာရံ ဟောတိ။ ဝိ၊၁၊၃။၃၂၆။ အာကာသပတ္ထာရန္တိ အပရိက္ခေပပတ္ထာရံ။ ဝဇိရ။၄၅၄။ ဘိတ္တိယာ အပရိက္ခိတ္တပတ္ထာရံ။ သာရတ္ထ၊၃။၂၇၂။ ဝိမတိ၊၂။၁၄၆။

အာကာသဖုဋ္ဌ (တိ) [အာကာသ+ဖုဋ္ဌ] ကသိုဏ်းကို ခွါခြင်းကြောင့် ရအပ်သော ကောင်းကင်ပညတ်ကို ပြန့်နှံ့၍ ဖြစ်သော။ အာကာသဖုဋ္ဌေ ဝိညာဏေ ဝိညာဏဉ္စာယတနစိတ္တံ အပ္ပေတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၂၅။ အာကာသဖုဋ္ဌေ ဝိညာဏေတိ ကသိဏုဂ္ဃါဋိမာကာသံ ဖရိတ္ဝာ ပဝတ္တေ ပဌမာရုပ္ပဝိညာဏေ အာရမ္မဏဘူတေ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။၃။၃၉၉။

အာကာသဘာဝနာ (ထီ) [အာကာသ+ဘာဝနာ] အာကာသ–ကောင်းကင်–ဟု ပွါးများခြင်း။ ယတ္ထကံ ဟိ ဌာနံ ကသိဏံ ပသာရိတံ၊ တတ္ထကံ အာကာသဘာဝနာဝသေန အာကာသံ ဟောတိ။ မ၊၁။၃။၁၂၅။

http://www.dhammadownload.com

အာကာသလဂ္ဂဝိညာဏ (န) [အာကာသ+လဂ္ဂ+ဝိညာဏ] ကောင်းကင် ပညတ် အာရုံ၌ မှီတွယ်သော ဝိညာဉ်၊ ပဌမာရုပ္ပ ဝိညာဉ်။ အာကာသလဂ္ဂဝိညာဏဿ ဝိဝေကေ တဒ-ပဂမေ တတိယာရုပ္ပဿ ဌာနံ။ မူလဋီ၊၁။ ၁၀၉။

အာကာသဝါသီ (တိ) [အာကာသ+ဝသ+ဏီ] ကောင်းကင် (ဟင်းလင်းအပြင်) ၌ နေထိုင်သော၊သူ။ သြသဓိတိဏဝါသီ စ၊ ယေ စ အာကာသဝါသိနော။ အပ၊၂။၉၉။

အာကာသသဉ္ဉာလန (န) [အာကာသ+သဉ္ဉာလန] ကောင်းကင်၌ လှုပ်ရှားခြင်း။ အဂ်ုလိဟိ နိက္ခန္တဟဘာ အာကာသသဉ္ဉာလနေန ဒိဂုဏာ ဟုတ္ဝာ အာကာသေ ဝိစရိ သု။ သံ၊၁။၂။ ၁၅၉။

အာကာသသဒိသ (တိ) [အာကာသ+သဒိသ] ကောင်းကင်နှင့် တူသော။ အာကာသသဒိသော မုနိ။ အပ၊၂။၁၆၅။ အာကာသသမလည်း ကြည့်။

အာကာသသန္နိဿယ (ပု) [အာကာသ+သန္နိဿယ] ကောင်းကင်–အကြားအပေါက် –ဟူသောမှီရာ။ အာကာသသန္နိဿိတန္တိ အာကာသသန္နိဿယံ လဒ္ဓါဝ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၂၂။

အာကာသသန္နိဿိတ (တိ) [အာကာသ+သန္နိဿိတ](က)ကောင်းကင်–အကြားအပေါက်–ကို မှီသော။ (ခ) ကောင်းကင်–အကြားအပေါက်–ဟူသောမှီရာရှိသော။(က)သောတမ္မေတံ ဗိလဇ္ဈာသယံ အာကာသသန္နိဿိတံ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၁၁။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၅၁။ (ခ) အသမ္ဘိန္နတ္တာ သောတဿ.... အာကာသသန္နိဿိတံ မနသိကာရဟေတုကံ စတူဟိ ပစ္စယေဟိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၂၂။

အာကာသသမ (တိ) [အာကာသ + သမ] ကောင်းကင်နှင့် တူသော။ သ ခေါ သော အာဝုသော အရိယသာဝကော သဗ္ဗသော အာကာသသမေန စေတသာ ဝိဟရတိ။ အံ၊ ၂။၂၇၉။ အာကာသသမေနာတိ အလဂ္ဂန-ဋ္ဌေန စေဝ အပလိဗုဒ္ဓဋ္ဌေန စ အာကာသသဒိ-သေန။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၀၁။ (–မ၊၁။၁၈၀။ မ၊ ၂။၈၇။ ထေရ။၃၆၂။)

အာကာသသမစိတ္တ (တိ) [အာကာသသမ+စိတ္တ] ကောင်းကင်နှင့်တူသော (ကောင်းကင်သဖွယ် ငြိတွယ်ခြင်းကင်းသော)စိတ်ရှိသော၊သူ။ အာကာသသမစိတ္တဿ (အကက္ကသစိတ္တ-ဿာထ၊ဋ္ဌ)၊ နိပ္ပပဉ္စဿ စျာယိနော။ အပ၊၁။ ၂၆၆။

အာကာသသမမာနသ (တိ) [အာကာသသမ+မာနသ] ကောင်းကင်နှင့် တူသော စိတ်ရှိသော၊သူ။ နိပ္ပပဉ္စော နိရာလမ္ဗော၊ အာကာ-သသမမာနသော။ အပ၊၂။၁၆။

အာကာသသုတ္တ (န) [အာကာသ+သုတ္တ] (၁) အာကာသသုတ်။ သံယုတ္တနိကာယ၊ သဋာယတန၀ဂ္ဂ၊ သံယုတ္တပါဠိ၊ ၂-သံယုတ်၊ ၂-၀ဂ်၊ ၂-သုတ်။ သံ၊ ၂။၄၁၀-၉။ ကောင်းကင်၌ လေအမျိုးမျိုး တိုက်ခတ်သကဲ့သို့ ဤခန္ဓာကိုယ်၌ ဝေဒနာအမျိုးမျိုး ဖြစ်ပုံကို ဟောတော်မူသည်၊ ပဌမအာကာသသုတ်၌ ဂါထာပါရှိ၍ ဒုတိယအာကာသသုတ်၌ ဂါထာမပါမရှိ။ (၂) အာကာသသုတ်။ သံယုတ္တနိကာယ၊ မဟာဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဠိ၊ ၁-သံယုတ်၊ ၆-၀ဂ်၊ ၇-သုတ်။ သံ၊၃။၄၆။ ကောင်းကင်၌ လေအမျိုးမျိုး တိုက်ခတ်သကဲ့သို့ အင်္ဂါရုစ်ပါးရှိသော အရိယမဂ်ကို ပွါးများသော ရဟန်းအား သတိပဋ္ဌာန်, သမ္မပ္ပဓာန်, ဣဒ္ဓိပါဒ်, ဣန္ဒြေ, ဗိုလ်, ဗောဇ္ဈင် တရားတို့ ပွါးများပြည့်စုံခြင်းကို ဟောတော်မူသည်။

http://www.dhammadownload.com

အာကာသာတိက္ကမ (ပု) [အာကာသ+အတိက္က-မ] (ကသိဏ်းကိုခွါ၍ ရအပ်သော)ကောင်းကင်ပညတ်ကို လွန်ခြင်း။ အာကာသာတိက္ကမတော ဒုတိယာ။ အဘိ၊၄၊၁။ ၂၅၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၃၂။ အာကာသာတိက္ကမတောတိ ကသိဏုဂ္ဃါဋိမာကာသဿ အတိက္ကမနတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၄၁၁။

အာကာသာနဉ္စ (န) [အာကာသာနန္တ+ဏျ။ ယထာ ဘိသဂ္ဂမေဝ ဘေသင်္ဂံ၊ ဧဝံ အာကာသာနန္တမေဝ အာကာသာနဉ္စံ သံယောဂပရဿ တကာရဿ စ စ-ကာရံ ကတ္ဝာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၃၁၉။ နိတိ၊ သုတ္တ။ နှာ - ၂၀၇။ တျဿ စကာရံ, န-ကာရဿ စ နိဂ္ဂဟီတံ ကတ္ဝာ တဿ စဉ-ကာရံ ကတ္ဝာ အာကာသာနဉ္စန်ဿ ဝုတ္တံ။ မဏိမဉ္ဇူ။၊၁။၂၆၂။] အဆုံးအပိုင်းအခြားမရှိသော ကောင်းကင်ပညတ်။ အာကာသာနဉ္စာဒယောပိ သုဘာရမ္မဏံ ဧဝါတိ ကေစိ။ သံ၊ဋီ၊၂။၁၃၃။ (အာကာသာနဉ္စာယတန-လည်း ကြည့်။)

အာကာသာနဉ္စာယတန (တိ) [အာကာသာနဉ္စ+အာယတန] (၁) အဆုံးအပိုင်းအခြားမရှိသော ကောင်းကင်ပညတ်ဟူသော တည်ရာအာရုံရှိသော၊ စျာန်၊ (အာကာသာနဉ္စာယတနစျာန်။)(နှ)(၂) အဆုံးအပိုင်းအခြားမရှိသော ကောင်းကင်ပညတ် ဟူသော-(စျာန်၏) တည်ရာအာရုံ-(စျာန်၏) ဖြစ်ရာအာရုံ။ (၃) အာကာသာနဉ္စာယတန-ဘုံ-ဘဝ၊ အာကာသာနဉ္စာယတန ခန္ဓာလေးပါး။ (၁) အာကာသာနဉ္စာယတနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ ဒီ၊၂။၆၀။ ဒီ၊၃။၁၇၇။ မ၊၃။၇၇၊၉၁။ သံ၊၃။၁၀၄။ အံ၊၁။၅၀၄။ အဘိ၊ဝိ။၂၅၄။ ပဋိသံ။ ၂၃၆။ အာကာသာနဉ္စာယတနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတီတိ ဧတ္ထပန နာဿ အန္တောတိ အနန္တံ၊ အာကာသံ အနန္တံ အာကာသာနန္တံ၊ အာကာသာနန္တမေဝ အာကာသာနဉ္စံ၊ တံ အာကာသာနဉ္စံ အဓိဋ္ဌာနဋ္ဌေန အာယတန-မဿ သဿမူယုတ္တာဓမ္မဿ စျာနဿ ဒေဝါနံ ဒေဝါယတနမိဝါတိ အာကာသာနဉ္စာယတနံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၂၅။ (-ဒီ၊၂။၁၂၅။ အံ၊၃။၂၀၈၊ ၃၆၂။ မဟာနိ။၂၀။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၈၄။) (၁) (၂) အာကာသာနဉ္စာယတနံ သမတိက္ကမ္မာ-(ဒီ၊၁။၃၂။ ဒီ၊၂။၅၆။ ဒီ၊၃။၁၈၇။ မ၊၃။၇၇၊၉၂။ သံ၊၃။၁၀၅။ အဘိ၊ဓ။၆၈။ ပဋိသံ။ ၂၃၆)တိ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေန စျာနမ္ပိ အာကာသာနဉ္စာယတနံ အာရမ္မဏမ္ပိ.... အာကာသာနဉ္စံ စ တံ တဿ စျာနဿ သဉ္ဇာတိဟေတုတ္တာ ကမ္မောဇာ အဿာနံ အာယတနန္တိအာဒီနိ ဝိယ သဉ္ဇာတိဒေသဋ္ဌေန အာယတနဉ္စာတိပိ အာကာသာနဉ္စာယတနံ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၂၅-၆။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။၁၇၇။ (-ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၄။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၅။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၄၉။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၃၅၄။ ဣတိဝု၊ ဋ္ဌ။၁၃၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၁၃၂၊၄၀၀။ အနုဋီ၊၂။ ၁၀၁) (၃) အာကာသာနဉ္စာယတနုပဂ-ကြည့်။

အာကာသာနဉ္စာယတနကမ္မဋ္ဌာန (နှ)[အာကာသာနဉ္စာယတန+ကမ္မဋ္ဌာန] အဆုံး အပိုင်းအခြားမရှိသော ကောင်းကင်ပညတ်အာရုံကို စီးဖြန်းသော ကမ္မဋ္ဌာန်း၊ အာကာသာနဉ္စာယတနကမ္မဋ္ဌာန်း။ အယံ အာကာသာနဉ္စာယတနကမ္မဋ္ဌာနေ ဝိတ္ထာရကထာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။ ၂၂၅။

အာကာသာနဉ္စာယတနကိရိယ (နှ) [အာကာသာနဉ္စာယတန+ကိရိယ] အာကာသာနဉ္စာယတနစျာန်နှင့် ယှဉ်သော ကိရိယာစိတ်၊ အာကာသာနဉ္စာယတန ကိရိယာစိတ်။ အာကာသာနဉ္စာယတနကိရိယံ ဝိညာဏဉ္စာယတနကိရိယဿ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော။ ပဋ္ဌာန၊၁။၁၃၅။

http://www.dhammadownload.com

အာကာသာနဉ္စာယတနကိရိယစိတ္တ (န) [အာကာသာနဉ္စာယတန+ကိရိယ စိတ္တ] အထက်ပုဒ်နှင့် အနက်တူ။ အာကာသာနဉ္စာယတနကိရိယစိတ်တံ။ သင်္ဂဟ။၅။

အာကာသာနဉ္စာယတနကုသလ (ပု) [အာကာသာနဉ္စာယတန + ကုသလ] အာကာသာနဉ္စာယတနစျာန်နှင့်ယှဉ်သော ကုသိုလ်စိတ်၊ အာကာသာနဉ္စာယတန ကုသိုလ်စိတ်။ အာကာသာနဉ္စာယတနကုသလံ ဝိညာဏဉ္စာယတနကုသလဿ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော။ ပဋ္ဌာန၊၁။၁၃၃။

အာကာသာနဉ္စာယတနကုသလစိတ္တ (န) [အာကာသာနဉ္စာယတန+ကုသလ+စိတ္တ] (က) အာကာသာနဉ္စာယတနစျာန်နှင့် ယှဉ်သော ကုသိုလ်စိတ်။ (ခ) အဆုံးအပိုင်းအခြားမရှိသော ကောင်းကင်ပညတ် ဟူသော တည်ရာအာရုံ၌ဖြစ်သော ကုသိုလ်စိတ်။ အာကာသာနဉ္စာယတနကုသလစိတ်တံ။ သင်္ဂဟ။၄။ တေန သမ္မယုတ်တံ ကုသလစိတ်တံ အာကာသာနဉ္စာယတနကုသလစိတ်တံ။ ဝိဘာဝိနီ။၉၅။ တေန သမ္မယုတ်တန္တိ....အာရမ္မဏပက္ခေ ပန တသ္မိံ ကုသလစိတ်တန္တိ ဝိဂ္ဂဟော။ မဏိမ၌။။ ၁။၂၆၃။

အာကာသာနဉ္စာယတနခန္ဓ (ပု) [အာကာသာနဉ္စာယတန+ခန္ဓ] အာကာသာနဉ္စာယတနတရား အစု။ အာကာသာနဉ္စာယတနနိသိ-တ-ကြည့်။

အာကာသာနဉ္စာယတနခန္ဓနိသိတ (တိ) [အာကာသာနဉ္စာယတနခန္ဓ + နိသိတ] အာကာသာနဉ္စာယတန တရားအစု၌ မှီသော။ အာကာသာနဉ္စာယတနနိသိတ-ကြည့်။

အာကာသာနဉ္စာယတနစိတ္တ (န) [အာကာသာနဉ္စာယတန+စိတ္တ] အာကာသာနဉ္စာယတနစိတ်။ အာကာသေ အာကာသာနဉ္စာယတနစိတ်တံ အပ္ပေတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၁။၃။၃၂၁။

အာကာသာနဉ္စာယတနစိတ္တုပ္ပါဒ (ပု) [အာကာသာနဉ္စာယတန + စိတ္တုပ္ပါဒ] အာကာသာနဉ္စာယတန စိတ္တုပ္ပါဒ်။ တိဝိဓေပိ အာကာသာနဉ္စာယတနစိတ္တုပ္ပါဒေါ နတ္ထိတိ အတ္ထော။ ဥဒါန၊၄။၃၅၄။

အာကာသာနဉ္စာယတနဈာန (န) [အာကာသာနဉ္စာယတန+ဈာန] အာကာသာနဉ္စာယတနဈာန်။ အာကာသာနဉ္စာယတနဈာနံ သမာပဇ္ဇိတ္ဝာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၁၊၄၊၂။၃။

အာကာသာနဉ္စာယတနဓာတု (ပု၊ထီ) [အာကာသာနဉ္စာယတန+ဓာတု] အာကာသာနဉ္စာယတနဓာတ်။ အာကာသာနဉ္စာယတနဓာတု ဝိညာဏဉ္စာယတနဓာတု အာကိဉ္စညာယတနဓာတု။ သံ၊၁။၃၆၄။ အာကာသာနဉ္စာယတနမေဝ အာကာသာနဉ္စာယတနဓာတု။ သံ၊ ၄၊။၁။၁၂၄။

အာကာသာနဉ္စာယတနနိသိတ (တိ) [အာကာသာနဉ္စာယတန + နိသိတ] အာကာသာနဉ္စာယတနစျာန်ကို မှီသော။ (က) အတူတကွယှဉ်သည်၏ အစွမ်းဖြင့် အာကာသာနဉ္စာယတနစျာန်ကို မှီသော။ (ခ) အာရုံပြုသည်၏ အစွမ်းဖြင့် အာကာသာနဉ္စာယတနခန္ဓာကို မှီသော။ အတ္ထိ ဘိက္ခဝေ ဥပေက္ခာ အာကာသာနဉ္စာယတနံသိတာ။ မ၊၃။၂၆၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၄၊၂။၄၈၁။ အာကာသာနဉ္စာယတနုပေက္ခာ သမ္မယုတ္တဝေသေန အာကာသာနဉ္စာယတနနိသိတာ၊ အာကာသာနဉ္စာယတနဝေသေန အာကာသာနဉ္စာယတနနိသိတာ။ မ၊၄၊၄။၁၈၉။ အာကာသာနဉ္စာယတနံ နိဿယတိတိ အာကာသာနဉ္စာယတနနိသိတာ၊ အာကာသာနဉ္စာယတနခန္ဓနိသိတာ။ မ၊၄၊ ၃။၃၀၆။

အာကာသာနဉ္စာယတနပရမ (တိ) [အာကာသာနဉ္စာယတန+ပရမ] အာကာသာနဉ္စာ-

http://www.dhammadownload.com

အာကာသာနဉ္စာယတနသညာသဟဂတ (တိ) [အာကာသာနဉ္စာယတနသညာ+သဟဂတ] အဆုံးအပိုင်းအခြား မရှိသော ကောင်းကင်ပညတ် အာရုံ၌ အပ္ပနာသို့ ရောက်သော သညာနှင့် တကွ ဖြစ်သော။ အာကာသာနဉ္စာယတနသညာသဟဂတ(အဘိ၊၉။၆၈)နှစ်ဆိုတွေ .... တသို့ အာကာသာနဉ္စာယတနေ အပ္ပနာပ္ပတ္တာယ သညာယ သဟဂတံ အာကာသာနဉ္စာယတနသညာသဟဂတံ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊၁။ ၂၄၉။

အာကာသာနဉ္စာယတနသညီ (တီ) [အာကာသာနဉ္စာယတန+သညာ+ဣ]အဆုံးအပိုင်းအခြားမရှိသော ကောင်းကင်ပညတ်ဟူသော တည်ရာဟု အမှတ်ရှိသော၊သူ။ နာ အာကာသာနဉ္စာယတနေ အာကာသာနဉ္စာယတနသညီ အဿ။ အံ၊၃။ ၂၆၂၊၅၂၂။

အာကာသာနဉ္စာယတနသမတိက္ကမ (ပုံ) [အာကာသာနဉ္စာယတန+သမတိက္ကမ] အာကာသာနဉ္စာယတနစျာန်ကို လွန်ခြင်း။ ရူပပဋိဃာဟနံ ဟိဿ အာသန္နံ၊ တတောပိ အာကာသာနဉ္စာယတနသမတိက္ကမော။ မဇ္ဈိ၊၃။ ၂၅၆။ (–သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၃၄။)

အာကာသာနဉ္စာယတနသမာပတ္တိ (ထီ) [အာကာသာနဉ္စာယတန+သမာပတ္တိ] ဝင်စား–သင့်–ထိုက်–သော အာကာသာနဉ္စာယတနစျာန်၊ အာကာသာနဉ္စာယတနသမာပတ်။ အာကာသာနဉ္စာယတနသမာပတ္တိယာ ဝုဋ္ဌဟိတ္ထာ ဝိညာဏဉ္စာယတနံ သမာပဇ္ဇိ။ ဒီ၊၂။ ၁၂၀။ (–အဘိ၊ဝိ။၃၄၀၊၃၅၇။ ပဋိသံ။၉၊၃။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၆၂၊၂၇၄။ မဇ္ဈ၊၁။၄၉။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂။ ၂၀၅။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၄၀။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၀၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၂၅။ သံ၊ဋ္ဌီ၊ ၂။၁၃၄။)

အာကာသာနဉ္စာယတနသမ္မယုတ္တ (တိ) [အာကာသာနဉ္စာယတန+သမ္မယုတ္တ] အာကာသာနဉ္စာယတနစျာန်နှင့် ယှဉ်–ပမာဏ–အပိုင်းအခြား–အဆုံး – အထွတ်အထိပ် – ရှိသော။ အာကာသာနဉ္စာယတနပရမာဟံ ဘိက္ခဝေ ကရုဏာစေတောဝိမုတ္တိံ ဝဒါမိ။ သံ၊၃။၁၀၄။ (–သံ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၂၀၉။)

အာကာသာနဉ္စာယတနဗြဟ္မလောက (ပုံ) [အာကာသာနဉ္စာယတန + ဗြဟ္မလောက] အာကာသာနဉ္စာယတနဗြဟ္မာ့ပြည်။ အရူပအတ္တဘာဝပဋိလာဘေန အာကာသာနဉ္စာယတနဗြဟ္မလောကတော၁ ပဋ္ဌာယ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၃။

အာကာသာနဉ္စာယတနဘဝ (ပုံ) [အာကာသာနဉ္စာယတန+ဘဝ] အာကာသာနဉ္စာယတနဘုံ။ အာကာသာနဉ္စာယတနုပဂ (ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၁၁)ကြည့်။

အာကာသာနဉ္စာယတနဘဝဂ္ဂ ပရိဆ္ဆိန္နဋ္ဌ (တိ) [အာကာသာနဉ္စာယတန+ဘဝဂ္ဂ+ပရိစ္ဆိန္နဋ္ဌ] အာကာသာနဉ္စာယတနဘုံနှင့် ဘဝဂ် (နေဝသညာနာသညာယတနဘုံ)တို့ဖြင့် ပိုင်းခြားအပ်သော။ အရူပန္တိ အာကာသာနဉ္စာယတနဘဝဂ္ဂပရိစ္ဆိန္နာ စတ္တာရော ဥပါဒိန္နက္ခန္ဓာ ဝုစ္စန္တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၃၁။

အာကာသာနဉ္စာယတနဝိညာဏ (န) [အာကာသာနဉ္စာယတန+ဝိညာဏ]အာကာသာနဉ္စာယတန ဝိညာဉ်။ နနု စ ပါဠိယံ“တညေဝ ဝိညာဏ”န္တိ အဝိသေသေန ဝုတ္တံ, န “အာကာသာနဉ္စာယတနဝိညာဏ”န္တိ။ အနုဋ္ဌီ၊၁။ ၁၁၇။

အာကာသာနဉ္စာယတနသညာ (ထီ) [အာကာသာနဉ္စာယတန+သညာ] အာကာသာနဉ္စာယတနစျာန်၌ ဖြစ်သောသညာ။ အာကာသာနဉ္စာယတနသညာ စ....တျာဿ ဓမ္မာ အနုပဒဝဝတ္ထိတာ ဟောန္တိ။ မ၊၃။၇၇။ (–မ၊ဋ္ဌ။၁၄၀။ သံ၊၂။၄၁၀။ အံ၊၃။၂၄၃။ ပဋိသံ။ ဋ္ဌ၁။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၂။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၉။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၂။ သာရတ္ထ၊၁။၃၇၀။)

http://www.dhammadownload.com

အာကာသာနန္တ (ပုံန) [အာကာသ+အနန္တ] အဆုံးအပိုင်းအခြား မရှိသော ကောင်းကင်။ အာကာသံ အနန္တံ အာကာသာနန္တံ။ အဘိ၊ ဌ၊၁။ ၂၄၉။ မဟာနိ၊ဌ။၀၄။ စူဠနိ၊ဌ။၅၉။ အာကာသော အနန္တော အာကာသာနန္တော။ ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၀၃။

အာကာသာဘိမုခ (တိ) [အာကာသ+အာဘိမုခ] ကောင်းကင်သို့-ရှေးရှု။ -မျက်နှာမူ-သော။ ဂါ၀ေါ...အာကာသာဘိမုခါ ဟုတ္ဝာ ဝါတံ အာကဍ္ဎန္တိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၁။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၅၂။

အာကာသာယတန (နာ) [အာကာသ+အာယတန] ကောင်းကင်ပညတ်ဟူသော-တည်ရာ-အာရုံ-ရှိသောစျာန်၊ အာကာသာနဉ္စာယတနစျာန်။ အာကာသာယတနဥ္စေ၀ .... သမာပဇ္ဇိ ယထာဂ္ဂမံ။ အပ၊၂။၂၁၀။

အာကာသာရမ္မဏ (တိ) [အာကာသ+အာရမ္မဏ] ကောင်းကင်ပညတ်သျှင် အာရုံရှိသော။ ရူပနိမိတ္တဇဂုဏ္ဌာယ အာကာသာရမ္မဏံ အာကာသာနဉ္စာယတနံ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၅၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၃၄။

အာကာသုက္ကိုပိယ (ပုံ) [အာကာသ+ဥက္ကိုပိယ] အာကာသုက္ကိုပိယမည်သော်ထေရ်၊ ကောင်းကင်၌ ပန်းပွင့်ကို ပစ်မြှောက်၍ ပူဇော်ဘူးသောထေရ်။ ဣတ္ထံ သုဒံ အာယသ္မာ အာကာသုက္ကိုပိယော ထေရော ဣမာ ဂါထာယော အဘာသိတ္ထ။ အပ၊၁။၂၆၀။

အာကာသူပမ (တိ) [အာကာသ + ဥပမာ] ကောင်းကင် ဟူသော ဥပမာ ရှိသော၊ ကောင်းကင်နှင့်တူသော။ နိဗ္ဗာနဂါမိနိ ပန ပဋိပဒါ ပရိသုဒ္ဓါ၀ ဝဋ္ဋတိ အာကာသူပမာ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၅။ ယေန ပရိသုဒ္ဓတ္ထေန နိဗ္ဗာနဿ၊ နိဗ္ဗာနဂါမိနိယာ ပဋိပဒါယ စ အာကာသူပမတာ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၂၁။

သာနဉ္စာယတနစျာန်နှင့်ယှဉ်သော။ အရူပါဝစရာ စ အာကာသာနဉ္စာယတနသမ္မယုတ္တာ ဩဋ္ဌာရိကာ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၂။

အာကာသာနဉ္စာယတနသဟဂတ (တိ) [အာကာသာနဉ္စာယတန + သဟဂတ] အာကာသာနဉ္စာယတနစျာန်နှင့် တကွ ဖြစ်သော။ အာကာသာနဉ္စာယတနသဟဂတာ သညာမနသိကာရာ သမုဒါစရန္တိ။ အံ၊၃။၂၃၀။ အဘိ၊ဝိ။၃၄၄။ ပဋိသံ။၃၅။

အာကာသာနဉ္စာယတနသုတ္တ (နာ) [အာကာသာနဉ္စာယတန+သုတ္တ]အာကာသာနဉ္စာယတနသုတ်။ သံယုတ္တနိကာယ၊ ခန္ဓ၀ဂ္ဂသံယုတ္တ-ပါဠိ၊ ၇-သံယုတ်၊ ၅-သုတ်။ သံ၊၂။၁၉၉။

အာကာသာနဉ္စာယတနုပဂ (တိ) [အာကာသာနဉ္စာယတန + ဥပဂ (=ဥပ+ဂမု+ကို)] အာကာသာနဉ္စာယတန ဘုံသို့ ကပ်ရောက်သော။ 'အနန္တော အာကာသော'တိ အာကာသာနဉ္စာယတနုပဂေါ။ ဒီ၊၁။၃၂။ ဒီ၊၂။ ၅၉။ အဘိ၊ဝိ။၃၉၈။ အာကာသာနဉ္စာယတနုပဂေါတိအာဒီသု ပန အာကာသာနဉ္စာယတနဘဝံ ဥပဂတော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၁။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၉၁။ အာကာသာနဉ္စာယတနသဒ္ဒေါ ဣမ ဘ၀ေ၊ယေ၀ါတိ အာဟ အာကာသာနဉ္စာယနဘဝန္တိ။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၄၄၉။ အာကာသာနဉ္စာယတနုပဂါနံ ဒေ၀ါနံ။ မ၊၁။ ၃၆၀။(-မ၊၃။၁၄၅။ အံ၊၁။၂၇၀။ အဘိ၊ဓ။ ၂၅၄။ အဘိ၊ဝိ။၄၃၆၊၄၄၀။ အဘိ၊က။၁၅၉။ ပဋိသံ။၈၁။ စူဠနိ။၁၆၈။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၂။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၁၃၄။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၁၀၊၅၀၄။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇၀။ စူဠနိ၊ဋ္ဌ။၅၉။ သာရတ္ထ၊၁။ ၃၂၂။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၆၆။ မ၊ဋီ၊၂။၁၄၉။)

အာကာသာနဉ္စာယတနုပေက္ခာ (ထီ) [အာကာသာနဉ္စာယတန + ဥပေက္ခာ] အာကာသာနဉ္စာယတနစျာန်နှင့်ယှဉ်သော ဥပေက္ခာ။ အာကာသာနဉ္စာယတနနိဿိတ-ကြည့်။

http://www.dhammadownload.com

အာကိဉ္ဇ (နာ) [အာကိဉ္ဇညာယတန-ဟု ဆိုလိုလျက် ဂါထာအရာဖြစ်၍ အာကိဉ္ဇ-ဟုဆိုသည်] အာကိဉ္ဇညာယတနစျာန်။ အာကိဉ္ဇံ နေဝသညဉ္ဇ၊ သမာပဇ္ဇိ ယထာက္ကမံ။ အပ၊၂။၂၁၈။

အာကိဉ္ဇည (နာ)[အကိဉ္ဇန+ဏျ။ဒျဿ ဥ-ကာရံ, တဿ စ ဒ္ဒိတ္တံ, အကာရဿ စ ဝုဒ္ဓိ ကတ္ဒာ အာကိဉ္ဇညန္တိ ဝုတ္တံ။ မဏိမဉ္ဇူ၊၁။၂၆၆။ ဒျ-ကိုည-ပြု။ နီတိ၊သုတ္တ။၁၁၇](၁) (က)စိုးစဉ်းအနည်းငယ်မျှ (ဘင်ခဏမျ) အကြွင်းအကျန်မရှိသော ပဌမာရုပ္ပဝိညာဉ်၏အဖြစ်၊ (ပဌမာ-ရုပ္ပဝိညာဉ်,အာကာသာနဉ္ဇာယတနဝိညာဉ်၏ မရှိခြင်း–ချုပ်ပျောက် ကင်းကွာခြင်း–တည်းဟူသော နတ္ထိဘောပညတ်)။ (ခ) စိုးစဉ်းအနည်းငယ်သော သိမ်းဆည်း အပ်သော ပစ္စည်းဥစ္စာ– မရှိသည်၏ အဖြစ်– မရှိခြင်း။ (ဂ) ဖိစီးနှိပ်စက်တတ်သော–ကြောင့်ကြ ပလိဗောဓ–အချုတ်အချယ် အနှောင်အဖွဲ့– မရှိသည်၏အဖြစ်–မရှိခြင်း။ (တိ)(၂)(က) တစုံတခုသော (ပဋိဘာဂနိမိတ်) အာရုံမရှိသော (အာကိဉ္ဇညာယတန စျာန်)။ (ခ) ဖိစီး – နှိပ်စက် – တားမြစ် – တတ်သော ကိလေသာမရှိသော (မဂ်, ဖိုလ်, နိဗ္ဗာန်)။ (ဂ) ဖိစီး နှိပ်စက် တတ်သော– ကြောင့်ကြ ပလိဗောဓ– အချုတ်အချယ်အနှောင်အဖွဲ့– မရှိသော (အကျင့်)။ (၁) (က) အာ-ကိဉ္ဇညာယတန-ကြည့်။ (ခ) အာကိဉ္ဇညံ ဟိ ပထ္ထယေ(ထေရီ။၄၁၇)တိ အဟံ အကိဉ္ဇ-နဘာဝံ အပရိဂ္ဂဟဘာဝမေဝ ပတ္ထယာမိ။ ထေရီ၊၄။၂၄၈။ (–သုတ္တနိ။၄၂၉။ သုတ္တနိ၊၄၊၂။၂၉၆။) (ဂ) အာကိဉ္ဇညံ ပတ္ထယန္တာ။ အပ၊၁။၁၉။ အာကိဉ္ဇညန္တိ နိပ္ပလိဗောဓ-ဘာဝံ။ အပ၊၄၊၁။၂၄၃။ (တိ) (၂) (က) အယံ ဝုစ္စတာဝုသော အာကိဉ္ဇညာ (မ၊၁။၃၇၂)တိ အာရမ္မဏကိဉ္ဇနဿ အဘာဝတော အာကိဉ္ဇညာ။ မ၊၄၊၂။၂၅၂။ (–သံ၊၂။၄၈၆။ သုတ္တနိ။၄၄၀။ စူဋနိ။၁၂။) (က) (ခ) အာကိဉ္ဇညာ စေတောဝိမုတ္တိယော နာမ နဝ ဓမ္မာ .... နိဗ္ဗာနမ္ပိ အာကိဉ္ဇညံ။ မ၊၄၊၂။၂၅၃-၄။ သံ၊၄၊၃။၁၃၇။ အာရမ္မဏဘူတံ, ပလိဗုဒ္ဓကံ ဝါ နတ္ထိ ဧတဿ ကိဉ္ဇနန္တိ အကိဉ္ဇနံ၊ အကိဉ္ဇနမေဝ အာကိဉ္ဇညံ။ သံ၊ဋီ၊၂။၃၇၇။ (ဂ) အာကိဉ္ဇညံယေဝ ပဋိပဒံ ပဋိပန္နော ဟောတိ။ အံ၊၁။၄၉၇။ အာကိဉ္ဇညံယေဝ ပဋိ-ပဒန္တိ ကိဉ္ဇနာဘာဝဝိရဟိတံ နိပ္ပလိဗောဓံ နိဂ္ဂဟဏမေဝ ပဋိပဒံ ပဋိပန္နော ဟောတိ။ အံ၊၄၊၂။၃၆၀။

အာကိဉ္ဇည(ညာ)သမ္ဘဝ (တိ) [အာကိဉ္ဇည+သမ္ဘဝ] အာကိဉ္ဇညာယတနဘုံ၌–အာကိဉ္ဇ-ညာယတန ပဋိသန္ဓေအကျိုးကို–ဖြစ်စေတတ်သော၊ (ကမ္မာဘိသင်္ခါရ)။ အာကိဉ္ဇည(ညာ)-သမ္ဘဝံ ဥတ္ဒာ၊ နန္ဒီ သံယောဇနံ ဣတိ။ သုတ္တနိ။၄၄၇။ စူဋနိ။၁၇၁။ အာကိဉ္ဇညသမ္ဘဝံ ဥတ္ဒာတိ အာကိဉ္ဇညာယတနဇနကံ ကမ္မာ-ဘိသင်္ခါရံ ဥတ္ဒာ "ကိန္တိ ပလိဗောဓော အယ"နွိ။ သုတ္တနိ၊၄၊၂။၃၁၇။ စူဋနိ၊၄။၆၄။

အာကိဉ္ဇညာဘိနိဝေသ (တိ) [အာကိဉ္ဇည + အဘိနိဝေသ] နှိပ်စက်ခြင်းမရှိသည်၏ အဖြစ်၌ သက်ဝင်သောစိတ်ရှိသော။ သမဏာ ခေါ ဗြာဟ္မဏာ ခန္တိသောရစ္စာဓိပ္ပါယာ ပညူပ-ဝိစာရာ သီလာဓိဋ္ဌာနာ အာကိဉ္ဇညာဘိနိဝေ-သာ (အကိဉ္ဇနာဘိနိဝေသာ၊ သျာ၊ က) နိဗ္ဗာနပရိယောသာနာတိ။ အံ၊၂။၃၁၉။ အ-ကိဉ္ဇနဘာဝေ နိဂ္ဂဟဏဘာဝေ စိတ္တံ ဧတေသံ အဘိနိဝိသတီတိ အာကိဉ္ဇညာဘိနိဝေသာ (အကိဉ္ဇနာဘိနိဝေသာ၊ သျာ၊က)။ အံ၊၄၊၃။၁၂၀။

အာကိဉ္ဇညာယတန (တိ) [အာကိဉ္ဇည+အာယ-တန](၁) စိုးစဉ်းအနည်းငယ်ဘင်မျှ အကြွင်းအကျန် မရှိသော အာကာသာနဉ္ဇာယတန-ဝိညာဉ်၏ အဖြစ်–အာကာသာနဉ္ဇာယတန ဝိညာဉ်၏ ကင်းကွာ ချုပ်ပျောက်ခြင်း–

http://www.dhammadownload.com

ဟူသော တည်ရာ အာရုံရှိသော၊ နတ္ထိဘော-ပညတ်ကို အာရုံပြုသော၊ ဈာန်။ (အာကိဉ္ဉ-ညာယတန–ဈာန်–သမာပတ်)။ (နဲ) (၂) စိုးစဉ်း အနည်းငယ်ဘင်မျှ အကြွင်းအကျန် မရှိသော အာကာသာနဉ္ဉာယတနဝိညာဉ်၏ အဖြစ်–အာကာသာနဉ္ဉာယတန ဝိညာဉ်၏ ကင်းကွာ ချုပ်ပျောက်ခြင်း (နတ္ထိဘော-ပညတ်)–ဟူသော တည်ရာအာရုံ–ဟူသော ဖြစ်ရာ အာရုံ။ (၃) အာကိဉ္ဉညာယတန–ဘုံ–ဘဝ – ခန္ဓာလေးပါး။ (၁) အာကိဉ္ဉ-ညာယတနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတီ (ဒီ၊၂။၆၀။ ဒီ၊၃။၁၈၇။ မ၊၃။၇၇၊၉၂။ သံ၊၃။၁၀၅။ အံ၊ ၁။၅၀၄။ အဘိ၊ဝိ။၂၅၄။ ပဋိသံ။၂၃၆)တိ ဧတ္ထ ပန နာဿ ကိဉ္ဉနန္တိ အကိဉ္ဉနံ၊ အကိဉ္ဉ-နဿ ဘာဝေါ အာကိဉ္ဉည်....တံ အာကိဉ္ဉည် အဓိဋ္ဌာနဋ္ဌေန အာယတနမဿ ဈာနဿ ဒေဝါနံ ဒေဝါယတနမိဝါတိ အာကိဉ္ဉညာ-ယတနံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၂၈။ (– အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၅၁။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၃။) (၁) (၂) အာ-ကာသာနဉ္ဉာယတနံ သမတိက္ကမ္မာ(ဒီ၊၁။၃၃။ ဒီ၊ ၂။ ၆၀။ အဘိ၊ ဓ။ ၆၉၊ ၁၄၄။ ပဋိသံ။ ၂၃၆)တိ ဧတ္ထာပိ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဈာနမ္ပိ အာကိဉ္ဉညာယတနံ အာရမ္မဏမ္ပိ။ အာရမ္မဏမ္ပိ ဟိ....အာကိဉ္ဉညာယတနံ။ပဋိသံ။ ဋ္ဌ၊၂။၁၅၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၂၉။(–မ၊၁။၂၂၀။ မ၊ ဋ္ဌ၊၂။၇၇။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅၁။) (၃) ဣတော သတ္တမဒိဝသမတ္ထကေ ကာလံ ကတ္ဝာ အာ-ကိဉ္ဉညာယတနေ နိဗ္ဗတ္တော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၄၅။

အာကိဉ္ဉညာယတနကမ္မဋ္ဌာန (နဲ) [အာကိဉ္ဉ-ညာယတန + ကမ္မဋ္ဌာန] စိုးစဉ်းမျှမရှိခြင်း ဟူသော နတ္ထိဘော ပညတ်အာရုံကို စီးဖြန်း သော ကမ္မဋ္ဌာန်း၊ အာကိဉ္ဉညာယတန ကမ္မ-ဋ္ဌာန်း။ ဣဓ အတ္တနော စာတိ အာကိဉ္ဉညာ-ယတနကမ္မဋ္ဌာနံ သန္ဓာယာဟ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၅၆။

အာကိဉ္ဉညာယတနကာလ (ပု) [အာကိဉ္ဉညာ-ယတန+ကာလ] အာကိဉ္ဉညာယတနဘရား အဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်ရာအခါ။ အာကိဉ္ဉညာယတန-ကာလေ နဝတ္တဗ္ဗာရမ္မဏာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၁။ (–မူလဋ္ဌ၊၂။၈၂။)

အာကိဉ္ဉညာယတနကိရိယ (နဲ) [အာကိဉ္ဉညာ-ယတန + ကိရိယ] အာကိဉ္ဉညာယတနဈာန် နှင့် ယှဉ်သော ကိရိယာစိတ်၊ အာကိဉ္ဉညာ-ယတန ကိရိယာစိတ်။ အာကိဉ္ဉညာယတန-ကိရိယံ နေဝသညာနာသညာယတနကိရိယ-ဿ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော။ ပဋ္ဌာန။ ၁၃၅။

အာကိဉ္ဉညာယတနကုသလ (နဲ) [အာကိဉ္ဉညာ-ယတန+ကုသလ] အာကိဉ္ဉညာယတနဈာန် နှင့် ယှဉ်သော ကုသိုလ်စိတ်၊ အာကိဉ္ဉညာ-ယတန ကုသိုလ်စိတ်။ အာကိဉ္ဉညာယတန-ကုသလံ နေဝသညာနာသညာယတနကုသ-လဿ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော။ ပဋ္ဌာန။ ၁၃၃။

အာကိဉ္ဉညာယတနစိတ္တ (နဲ) [အာကိဉ္ဉညာယ-တန + စိတ္တ] အာကိဉ္ဉညာယတန ဈာန်နှင့် ယှဉ်သော စိတ်၊ အာကိဉ္ဉညာယတနစိတ်။ အာကာသံ ဖရိတ္ဝာ ပဝတ္တဿ မဟဂ္ဂတဝိညာ-ဏဿ သုညဝိဝိတ္တနတ္ထိဘာဝေ အာကိဉ္ဉညာ-ယတနစိတ္တံ အပ္ပေတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၂၇။

အာကိဉ္ဉညာယတနဇနက (တိ) [အာကိဉ္ဉညာယ-တန+ဇနက (=ဇန+ဏ္ဍု)] အာကိဉ္ဉည-သမ္ဘဝ-နှင့် အနက်တူ၊ ၎င်း-ကြည့်။

အာကိဉ္ဉညာယတနဓာတု (ပု၊ထီ)[အာကိဉ္ဉညာ-ယတန+ဓာတု] အာကိဉ္ဉညာယတနဓာတ်။ အာကာသာနဉ္ဉာယတနဓာတု-ကြည့်။

အာကိဉ္ဉညာယတနနိဿိတ (တိ) [အာကိဉ္ဉညာ-ယတန+နိဿိတ] အာကိဉ္ဉညာယတနဈာန် ကိုမှီသော။ အတ္ထိ အာကိဉ္ဉညာယတနနိဿိ-တာ။ မ၊၃။၂၆၃။

http://www.dhammadownload.com

အာကိုဥညာယတနသံဝတ်တနိက (တိ) [အာကိုဥ-ညာယတန + သံဝတ်တနိက] အာကိုဥညသမ္ဘဝ-နှင့် အနက်တူ။ အာကိုဥညာယတနသံဝတ်တနိ-ကော ကမ္မာဘိသခ်ါရော။ စူဠနိ။၁၇၁။

အာကိုဥညာယတနသညာ (ထီ) [အာကိုဥညာ-ယတန + သညာ] အာကိုဥညာယတနစျာန်၌ ဖြစ်သောသညာ။ ယာ စ အာကိုဥညာယတန-သညာ၊....နိရုဇ္ဈန္တိ။ မ၊၃။၅၁။ အာကိုဥညာ-ယတနသညံ ပဇဟတောဝ။ ပဋိသံ။၃၁။ (-မ၊၃။၇၇၊၁၄၉။ သံ၊၂။၄၁၀။ အံ၊၃။၂၄၃။ ဒီ၊၃၊၁။၆၂၊၃၀၇။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၆၉။)

အာကိုဥညာယတနသညာသဟဂတ (တိ) [အာ-ကိုဥညာယတနသညာ + သဟဂတ] အာ-ကိုဥညာယတနစျာန်၌ ဖြစ်သော သညာနှင့် တကွဖြစ်သော။ အာကိုဥညာယတနသညာ-သဟဂတံ သုခသ ဝ ပဟာနာ။ အဘိ၊ဓ။ ၆၀၊၁၁၀။ =တသ္မိံ အာကိုဥညာယတနေ ပဝတ္တာယ သညာယ သဟဂတန္တိ အာကိုဥ-ညာယတနသညာသဟဂတံ၊ အာကာသေ ပဝတ္တိတဝိညာဏာဝဂမာရမ္မဏာသ စျာန-သေတံ အဓိဝစနံ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅၁။

အာကိုဥညာယတနသညီ (တိ) [အာကိုဥညာယ-တန + သညာ + ဣ] ပဌမာရုပ္ပဝိညာဉ်၏ စိုး-စဉ်းအနည်းငယ်မျှ မရှိသည်၏ အဖြစ်ဟူသော တည်ရာအာရုံဟု အမှတ်ရှိသော။ နာ အာကိုဥ-ညာယတနေ အာကိုဥညာယတနသညီ အဿ။ အံ၊၃။၂၆၂၊၅၂၂။

အာကိုဥညာယတနသမာပတ်တိ (ထီ) [အာကိုဥ-ညာယတန + သမာပတ်တိ] ဝင်စား - အပ် - ထိုက် - သော အာကိုဥညာယတနစျာန်၊ အာကိုဥညာယတနသမာပတ်။ အာကိုဥညာ-သမာပတ်။ အာကိုဥညာယတနသမာပတ်တိ-ယာ ဝုဋ္ဌဟိတ္ထာ နေဝသညာနာသညာယတနံ သမာပဇ္ဇိ။ ဒီ၊၂။၁၂၀။ (-ပဋိသံ။၉၊၂၃၄။ အဘိ၊ဝ။၃၄၀၊၃၅၇။ မဟာနိ။၅။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊

အာကိုဥညာယတနပဒိုသံယုတ်တ (တိ) [အာကိုဥ-ညာယတန + ပဋိသံယုတ်တ] အာကိုဥညာယ-တနစျာန်နှင့် စပ်ယှဉ်သော။ အာကိုဥညာယ-တနပဋိသံယုတ်တာယ စ ပန ကထာယ ကစ္စ-မာနာယ နု သုဿူသတိ။ မ၊၃။၄၂။

အာကိုဥညာယတနပရမ (တိ) [အာကိုဥညာယ-တန + ပရမ] အာကိုဥညာယတနစျာန်လျှင်-ပမာဏ - အပိုင်းအခြား - အဆုံး - အထွတ်အထိပ် - ရှိသော။ အာကိုဥညာယတနပရမံ-ယေဝ သညံ ဒဿေတွာ ပုန တဒေဝ သညဂ္ဂန္တိ ဒဿေတုံ။ ဒီဋ္ဌ၊၁။၃၀၇။

အာကိုဥညာယတနဘဝ (ပု) [အာကိုဥညာယ-တန + ဘဝ] အာကိုဥညာယတနဘုံ။ အာ-ကိုဥညာယတနုပပတ္တိ-ကြည့်။

အာကိုဥညာယတနဘာဝနာ (ထီ) [အာကိုဥ-ညာယဘာန + ဘာဝနာ] အာကိုဥညာယတန-စျာန်ကို - ပွါးများ - စီးဖြန်း - ခြင်း။ တမေဝ ပဋိပဒန္တိ အာကိုဥညာယတနဘာဝနမာဟ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၅၆။

အာကိုဥညာယတနမယ (တိ) [အာကိုဥညာယ-တန + မယ] အာကိုဥညာယတန စျာန်ဖြင့် ပြီးသော။ အာကိုဥညာယတနမယံ တပ္ပရာ-ယဏံ ကမ္မပရာယဏံ။ စူဠနိ။၁၇၁။

အာကိုဥညာယတနလာဘီ (တိ) [အာကိုဥညာ-ယတန + လာဘ + ဏီ] အာကိုဥညာယတန စျာန်ကိုရသော၊သူ။ ဣဒါနိ ယသ္မာ ဗြာဟ္မ-ဏော အာကိုဥညာယတနလာဘီ တဉ္စ သန္တမ္မိ နိဿယံ နု ဇာနာတိ။ စူဠနိ၊ဋ္ဌ။၂၇။ (-မ၊ဋ္ဌ၊၃။၈၄။)

အာကိုဥညာယတနသံယောဇန (န) [အာကိုဥ-ညာယတန + သံယောဇန] အာကိုဥညာယ-တန သံယောဇဉ်။ ယေ အာကိုဥညာယတန-သံယောဇနေ သေဝန္တေ။ မ၊၃။၄၃။

http://www.dhammadownload.com

၂။၂၈၆၊၃၀၈၊၃၁၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၂၈။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၂။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၉။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၂။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၁။၃၀၇။)

အာကိဉ္ဉညာယတနသဟဂတ (တိ) [အာကိဉ္ဉညာယတန+သဟဂတ] အာကိဉ္ဉညာယတန ဈာန်နှင့်တကွဖြစ်သော။အာကိဉ္ဉညာယတနသဟဂတာ သညာမနသိကာရာ သမုဒါစရန္တိ ဝိသေသဘာဂိယော ဓမ္မော။ ပဋိသံ။၃၅။

အာကိဉ္ဉညာယတနာဓိမုတ္တ (တိ) [အာကိဉ္ဉညာယတန + အဓိမုတ္တ] အာကိဉ္ဉညာယတန – ဈာန် – သမာပတ် – ၌ စိတ်ညွှတ်သော၊သူ။ ယံ ဣဓေကစ္စော ပုရိသပုဂ္ဂလော အာကိဉ္ဉညာယတနာဓိမုတ္တော အဿ။ မ၊၃။၄၂။

အာကိဉ္ဉညာယတနုပပတ္တိ (ထီ) [အာကိဉ္ဉညာယတန + ဥပပတ္တိ] အာကိဉ္ဉညာယတနဘုံ၌ ဖြစ်ခြင်း။ ယာဝဒေဝ အာကိဉ္ဉညာယတနုပပတ္တိယာ။ မ၊၁။၂၂၁။ =ယာဝ သဋ္ဌိကပ္ပ- (သဋ္ဌိကပ္ပမတ္တ၊ က)သဟဿာယုပရိမာဏေ အာကိဉ္ဉညာယတနဘဝေ ဥပပတ္တိ၊ တာဝဒေဝ သံဝတ္တတိ၊ နတတော ဥဒ္ဓံ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၈။

အာကိဉ္ဉညာယတနူပဂ(တိ)[အာကိဉ္ဉညာယတန +ဥပ+ဂမု+ကို] အာကိဉ္ဉညာယတန ဘုံသို့ ကပ်ရောက်သော။ 'နတ္ထိ ကိဉ္ဉီ'တိ အာကိဉ္ဉညာယတနူပဂေါ(ဂါ)။ ဒီ၊၁။၃၂။ ဒီ၊၂။၅၉။ ဒီ၊၃။၂၁၀။ အဘိ၊ဝိ။၃၉၉။ အာကိဉ္ဉညာယတနူပဂါနံ ဒေဝါနံ....သဟဗျတံ ဥပပဇ္ဇေယျံ။ မ၊၁။၃၆၀။ မ၊၃။၁၄၅။ အဘိ၊ဝိ။၄၄၀။ သန္တာဝုသော သတ္တာ အာကိဉ္ဉညာယတနူပဂါ။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။၇၃။

အာကိဏ္ဏ (တိ) [အာ+ကိရ+တ။ အာကိရတီတိ အာကိဏ္ဏော။ကစ္စည်း။၅၈၁။ ကိရ ဝိကိရဏေ၊ အာကိရီတိ အာကိဏ္ဏော။ ရူ။နှာ-၃၇၈။] (၁) (က) ရောပြွမ်းသော၊ ရောနှော – ရှုပ်ထွေး – သော။ (ခ) ရောပြွမ်း–ခြံရံအပ်–သော။(ဂ)ရောပြွမ်း–ကျဉ်းမြောင်း–ခြင်းသို့ ရောက်သော။ (ဃ) ရောပြွမ်း – ပြည့်စုံ – သော။ (င) ရောပြွမ်း – မစင်ကြယ် – သော။ (စ) ရောပြွမ်း – ပြန့်ပြောများပြား – သော။ (၂) သွန်းလောင်း – ထည့် – အပ်သော။ (၃) ကြမ်းကြုတ်သော။ (၁) (က) အယျော ဘန္တေ ဣမေဟိ မနုဿေဟိ အာကိဏ္ဏော နဖာသု ဝိဟရိဿတိ။ ဝိ၊၂။၂၉။ (–ဝိ၊၃။၄၉၉၊ ၅၀၀။ မ၊၂။၂၀၁။ သံ၊၂။၂၆၄။ အံ၊၁။၂၈၂-၃။ အံ၊၃။၂၃၁။ အပ၊၁။၃၈၊၂၄၃။ ဥဒါန။ ၁၂၅-၆။ အပ၊၂။၁၁၊၂၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၀။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၄၇။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၂၊၁၁၅၊၁၇၉။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၃။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၆။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၃၂၉။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၄။ ပေတ၊ဋ္ဌ။၃၀။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၂။ အပ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅၁။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၄၆။) (ခ) နခေါ မေတံ (နခေါ ပနေတံ၊ သျာ) ပတိရူပံ၊ ယောဟံ အာကိဏ္ဏော ဝိဟရာမိ။ ဒီ၊၂။၂၅။ အာကိဏ္ဏောတိ ဣမိနာ ဂဏေန ပရိဝုတော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၉။ (ဂ) တေန ခေါ ပန သမယေန ဘဂဝါ အာကိဏ္ဏော ဝိဟရတိ ဘိက္ခူဟိ ဘိက္ခုနီဟိ။ ဥဒါန။၁၂၅။ ဘဂဝါ အာကိဏ္ဏော ဝိဟရတီတိ ဘဂဝါ သမ္ဗာဓပ္ပတ္တော ဝိဟရတိ။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၂၂၅။ (ဃ) အာကိဏ္ဏာ လုဒ္ဒကမ္မေဟိ၊ ပစ္စေကာ သောဋ္ဌသုဿဒါ။ဇာ၊၂။၆၀။ အာကိဏ္ဏာတိ ပရိပုဏ္ဏာ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၂၈၉။ (–ဇာ၊၂။၂၀၂။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။ ၁၅၈။) (င) အာကိဏ္ဏကမ္မန္တ-ကြည့်။ (စ) အာကိဏ္ဏဝရလက္ခဏ-ကြည့်။ (၂)အာကိဏ္ဏာနီ(အံ၊၁။၁၂၈။ အဘိ၊ပု။၁၃၅)တိ ပက္ခိတ္တာနိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၈။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၆၄။ (–ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇၇၊၂၇၉။) (၃) အာကိဏ္ဏကမ္မန္တ-ကြည့်။

အာကိဏ္ဏကစဝရတ္တ (နဲ) [အာကိဏ္ဏ+ကစဝရ+တ္တ] ရောပြွမ်းသော–ရှုပ်ထွေးသော–အမှိုက်ရှိသည်၏ အဖြစ်။ သမ္မဇ္ဇနာဘာဝေန အာကိဏ္ဏကစဝရတ္တာ ဥက္လာပါ စ အဟေသုံ။ သာရတ္ထ၊၁။၅၆။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။၇၂။

http://www.dhammadownload.com

အာကိဏ္ဍကမ္မန္တ (တိ) [အာကိဏ္ဍ + ကမ္မန္တ] မစင်ကြယ်သော အမှုလုပ်ငန်း ရှိသော၊ ကြမ်းကြုတ်သော တဏှာဒိဋ္ဌိ စသော အကုသိုလ်ရှိသော။ ဧဝံ အာကိဏ္ဍကမ္မန္တော၊ ကဿဧသော နဝိစ္ဆတိ။သံ၊ဝ။၂၀၆။ ဇာ၊ဝ။၁၅၂။ အာကိဉ္စကမ္မန္တောတိ ဧဝံ အပရိသုဒ္ဓကမ္မန္တော။ အခီဏကမ္မန္တောတိပိ (အကွိဏကမ္မန္တောတိပိ၊သီ) ပါဌော။ ကက္ခဋကမ္မန္တောတိ အတ္ထော။ သံ၊ဋ္ဌ၊ဝ။၂၇၂။ အာကိဏ္ဏကမ္မန္တောတိ ကက္ခဋကမ္မန္တော ဒါရုဏကမ္မန္တော။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၉၀။ (– သံ၊ဋီ၊ဝ။ ၃၀၅။)

အာကိဏ္ဍဇန (တိ) [အာကိဏ္ဍ+ဇန] ရောပြွမ်းသော နတ်သားနတ်သမီး ရှိသော။ တဿေတမာကိဏ္ဍဇနံ ဝိမာနံ၊ သူရိယဿ ရံသိရိဝဇောတမာနံ။ ဝိမာန။၇၄။ ပေတ။၂၀၇။

အာကိဏ္ဍဋ္ဌာန (န) [အာကိဏ္ဍ+ဋ္ဌာန]ရောပြွမ်း–ရှုပ်ထွေး–သောအရပ်။ အယျ(အယျာ) မယ္ဒံ အာကိဏ္ဍဋ္ဌာနေ စိတ္တံ နရမတိ၊ ဂါမကာဝါသံ ဂစ္ဆာမိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၇၉။ ထေရီ၊ဋ္ဌ။ ၁၇။

အာကိဏ္ဍတဏ္ဍုလ (တိ) [အာကိဏ္ဍ+တဏ္ဍုလ] လောင်းထည့်အပ်သော ဆန်ရှိသော။ မဟတိမဟာပရိယောဂေ ဥဒ္ဓနဂတေ ဥဒကသမ္မုဇ္ဇေ အာကိဏ္ဍတဏ္ဍုလေ။ မိလိန္ဒ။၁၂၂။

အာကိဏ္ဍဒေါသ (တိ) [အာကိဏ္ဍ + ဒေါသ] ပြွမ်းဖြင်–များပြား–သော အပြစ်ရှိသော။ သစေ အာကိဏ္ဍဒေါသော၀ ဟောတိ။ (–ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၂၉၆။ ဝိ၊သင်္ခ။၁၆၁။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။ ၁၂၃။) **အာကိဏ္ဍဒေါသတ္တ**— ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၄၈။

အာကိဏ္ဍမနုဿ (တိ) [အာကိဏ္ဍ + မနုဿ] (က) ရောပြွမ်း– တိုးကြိတ်– ပြည့်သိပ်–စည်ကား–သော လူရှိသော။ (ခ) အကြားမလပ်–ထိစပ်–ပြည့်ကြပ်–စည်ကား–သော လူရှိသော။ အာကိဏ္ဍမနုဿာ (ဒီ၊၁။ ၂၀၅)တိ အံသကူဋေန အံသကူဋံ ပဟာရိတ္ဝာ ဝိယ ဝိစရန္တေဟိ မနုဿေဟိ အာကိဏ္ဏာ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၂၁။ အာကိဏ္ဏမနုဿ (သံ၊၁။၃၂၉)န္တိ မနုဿေဟိ အာကိဏ်ံ နိရန္တရံ ဖုဋ္ဌံ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၀၈။ (– ဝိ၊၃။၃၇၇။ မ၊၂။၂၃၆၊၂၅၉။ ဒီ၊၂။၁၂၁။ ဒီ၊၃။၆၂။ မ၊၂။၄၀။ သံ၊၃။ ၃၂၁။ အံ၊၂။၁၈၉။ နေတ္တိ။၁၀၂။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၁၅၃။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၁၈။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၁၊၂၈၃။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၀၅။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၇၇။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၃၁၇။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၆၄။ ခုဒ္ဒကာဋ္ဌ။၁၃၅။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။ ၈၉။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၄၀။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၇၁။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။၂၂၇။ ဝိမတိ၊၂။၅၄။ မ၊ဋီ၊၁။၁၄၁။)

အာကိဏ္ဍမနုဿဋ္ဌာန (န) [အာကိဏ္ဍမနုဿ+ဋ္ဌာန] စည်ကားသော လူရှိရာအရပ်။ ရဋ္ဌဘတိ အာကိဏ္ဍမနုဿဋ္ဌာနာ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၄။

အာကိဏ္ဍယက္ခ (တိ) [အာကိဏ္ဍ+ယက္ခ] စည်ကားသော နတ်ရှိသော။ ဗဟုဇနာ စ အာကိဏ္ဍယက္ခာ စ သုဘိက္ခာ စ။ ဒီ၊၂။၁၂၁။

အာကိဏ္ဍလုဒ္ဒ (တိ) [အာကိဏ္ဍ+လုဒ္ဒ] (က) များသော–ထူထဲသော–မကောင်းမှု–ရှိသော။ (ခ) (မကောင်းမှုတို့ဖြင့်) ရောပြွမ်းနေသည်ဖြစ်၍ ကြမ်းကြုတ်သော။ (ဂ) ခက်ထန်ကြမ်းကြုတ်သော။ (က) (ခ) အာကိဏ္ဍလုဒ္ဒေါ ပုရိသော၊ ဓာတိစေလံဝ မက္ခိတော။ သံ၊၁။၂၀၆။ ဇာ၊၁။၁၅၂။ (က) အာကိဏ္ဍလုဒ္ဒေါတိ ဗဟုပါပေါ ဂါဠပါပေါ ဝါ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇၂။ (ခ) အာကိဏ္ဍလုဒ္ဒေါတိ အာကိဏ္ဏော ဟုတ္ဝာ ကက္ခဋော။ သံ၊ဋီ၊၁။၃၀၅။ (ဂ) အာကိဏ္ဍလုဒ္ဒေါ (ဇာ၊၁။၁၉၉)တိ ဂါဠလုဒ္ဒေါ၊ (ကက္ခဋလုဒ္ဒေါက)။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၅၁၃။

အာကိဏ္ဍလောမ (တိ) [အာကိဏ္ဍ + လောမ] ရှုပ်ထွေး–ပြွမ်းသိပ်–သော အမွေးရှိသော၊ သူ။ အာကိဏ္ဍလောမံ ခေါ တေ ဘာဂိနိ။ ဝိ၊၁။

http://www.dhammadownload.com

၁၉၁။ အာကိုဏ္ဍလောမန္တိ ဇင္ဒိတလောမံ (ဇင္ဒိလလောမံ၊က)။ ဝိ၊၄၊၂။၁၃၆။

အာကိုဏ္ဍဝရလက္ခဏ (တိ) [အာကိဏ္ဍ+ဝရ+လက္ခဏ] (က) ဖြန့်ကြက်-ဖုံးအုပ်-ထား သကဲ့သို့သော မြတ်သော လက္ခဏာတော်ကြီး ရှိသော။(ခ)ပြန့်ပြောများပြား၍မြတ်သော လက္ခဏာတော်ကြီးရှိသော။ အာကိဏ္ဍဝရလက္ခဏော (သုတ္တနိ။၃၄၀)တိ သရီရေ အာကိရိတ္ဝာ ဝိယ ဌပိတဝရလက္ခဏော,ဝိပုလဝရလက္ခဏော ဝါ။ ဝိပုလမ္မိ ဟိ "အာကိဏ္ဍ"န္တိ ဝုစ္စတိ။ ယထာဟ "အာကိဏ္ဍလုဒ္ဒါ ပုရိသော၊ ဓာတိ စေလံဝ မက္ခိတော"တိ။ သုတ္တနိ၊၄၊၁၁၁။ (-ဒီ၊၄၊၁၊၁၃၀။ သီ၊၎၊သစ်၊၂။၂၆။)

အာကိဏ္ဍဝါလိကာ (ထီ) [အာကိဏ္ဍ+ဝါလိကာ] သွန်းလောင်း-ကြဲဖြန့်ထား-အပ်သောသဲ။ မဟာစေတိယတလေ အာကိဏ္ဍဝါလိကာယ ဗဟုတရာ ဘိက္ခူ။ အရဟတ္တံ ပတ္တာ။ သံ၊၄၊၃။ ၂၁၀။

အာကိဏ္ဍဝိဟာရ (ပု) [အာကိဏ္ဍ+ဝိဟာရ] (ခ) ရောရောပြွမ်းပြွမ်း-ရင်းရင်းနှီးနှီး-နေခြင်း။ (တိ) (၂) ရောရောပြွမ်းပြွမ်း - ရင်းရင်းနှီးနှီး-နေခြင်းရှိသော။ (ခ) သင်္ကိကဝိဟာရေ ခေါ ပန သတိ အာကိဏ္ဍဝိဟာရေ နု သုကရံ ဗုဒ္ဓါနံ သာသနံ မနသိကာတုံ။ အံ၊၂။၉၁။ ဥပါသကာဒီဟိ ဥပသင်္ကမနဉ္စ အာကိဏ္ဍဝိဟာရံ ကတ္တာ။ ဥဒါန၊၄။ ၂၂၅။ နာယမိမ အာကိဏ္ဍဝိဟာရော အဓိပ္ပေတော။ သာရတ္ထ၊၃။၃၆၀။ (တိ)(၂) တတ္ထ သင်္ကိကဝိဟာရော ဟောတိ အာကိဏ္ဍဝိဟာရော။ အံ၊၂။၉၁။ သော တာယ အာကိဏ္ဍဝိဟာရတာယ ဥက္ကဏ္ဌိတော။ ဓမ္မ၊၄၊၁။၃၆။

အာကိဏ္ဍဝိဟာရိ (တိ) [အာကိဏ္ဍ + ဝိဟာရိ] ရောရောနှောနှော-ရင်းရင်းနှီးနှီး - နေလေ့ရှိသော၊သူ။ နဟိ သက္ကာ အာကိဏ္ဍဝိဟာရိနာ ဧဝံ အတ္တာနံ ဒမေတုံ။ ဓမ္မ၊၄၊၂။၂၉၅။ လောလမဟာထေရောတိ မန္ဒော မောမူဟော အာကိဏ္ဍဝိဟာရီ။ ဝိမတိ၊၁။၁၉၁။

အာကိဏ္ဍသရီရ (တိ) [အာကိဏ္ဍ + သရီရ] (အမွေးတို့ဖြင့်) ရောပြွမ်း-များပြား-သော ကိုယ်ရှိသော၊ သူ။ ကဉ္စနဘိတ္တိယံ ဌပိတမဏိ-နာဂဒန္တေဟိ ဝိယ ဥဒ္ဓဂ္ဂေဟိ လောမေဟိ အာကိဏ္ဍသရီရန္တိ အတ္ထော။ မ၊၄၊၂။၂၀၄။

အာကိရဏဘာဝ (ပု) [အာကိရဏ+ဘာဝ] လောင်းထည့် လိမ့်မည် အဖြစ်။ အတ္တနော ရိတ္တကုမ္ဘိယာ ပရဿ သပ္ပိ ဝါ တေလံ ဝါ အာကိရဏဘာဝံ ဥတ္တာ။ ဝိ၊၄၊၁။၂၇၇။

အာကိရတိ (ကြို) [အာ+ကိရ+အ+တိ] ဖြန့်ကြဲ-လောင်း-ထည့်-၏။ ဘိယ္ယော အာကိရတေ ရဇ (သံ၊၁။၄၆။ ဓမ္မ။၅၈။ ဝိ၊၄၊၂။၈၄)နှိ အတိရေကံ ဥပရိ ကိလေသရဇံ အာကိရတိ။ သံ၊၄၊၁။၁၀၀။ အာကိရတိ— မိလိန္ဒ။၂၂၆။ ဝိ၊၄၊၁။၂၇၇၊၂၇၉။ ဝိ၊၄၊၃။၁၁၁။ ဝိ၊သင်္ဃ။၁၁၄၊၁၂၃။ ဓမ္မ၊၄၊၃၀၂။ မဟာနိ၊၄။၄၁၅။ ဝဇီရ။၃၁၇။ အာကိရန္တိ — မိလိန္ဒ။၂၂၅။ ဝိ၊၄၊၂။၁၂၉။ ၂၉၀။ ဝိ၊၄၊၃။၈၄၊၉၆။ ပေတ၊၄။၁၈၃။ ဇာ၊၄၊၁။၁၄။ ကခ်ါ၊၎။၉၁။ ရဇ'မာကိရသီ (ဆန်းကြောင့် ဒီဃ) အဟိတာဃ၊ သန္တေ ဂရဟသိ ကိဗ္ဗိသကာရီ။ သုတ္တနိ။၃၀၃။ နေတ္တိ။ ၁၁၂။ ရဇ'မာကိရသီတိ ကိလေသရဇံ အတ္တနိ ပက္ခိပတိ။ သုတ္တနိ၊၄၊၂။၁၉၉။ နေတ္တိ၊၄။ ၂၂၇။ အာကိရတု — ဝိ၊၄၊၃။၂၃၄။ ဥဒါန၊၄။၂၄။ အာကိရ— ဝိ၊၁။၁၇။ မ၊၂။၂၅၁။ ဝိ၊၄၊၁။ ၁၇၃။ ဝိ၊၄၊၃။၉၃။ ဝိ၊သင်္ဃ။၁၂၀။ အာကိရဟိ—မိလိန္ဒ။၃၀၉။ အာကိရထ—ဝိ၊၄၊၁။၁၊၁၇၃။ ဝိ၊၄၊၃။၁၂၀။ မ၊၄၊၃။၂၀၅။ အာကိရေယျုံ—မိလိန္ဒ။၂၃၂။ အာကိရိ—ပေတ။၁၄၅။ ပေတ၊၄။၈၆။ အာကိရိ သု—ပေတ။၁၇၄။ အပ၊၂။၂၈၂။ မိလိန္ဒ။၁၇၅၊

http://www.dhammadownload.com

၂၂၅။ အာကိရိ — အပ၊၁။၈၇။ အပ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၄၃။ အာကိရိဿန္တိ—ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇၇။

အာကိရန္တ (တိ) [အာ+ကိရ+အ+အန္တ။ ထီ-၌ အာကိရန္တီ] လောင်း-ထည့်-သော၊ သူ။ ဉာတိဒါသီ တံ အာဘိဒေါသိကံ ကုမ္ပာသံ အာယသ္မတော သုဒိန္နဿ ပတ္တေ အာကိရန္တီ။ ဝိ၊၁။၁၈။ အာကိရန္တေပိ အတိက္ကန္တေပိ နဇာနန္တိ။ ဝိ၊၂။၂၄၉၊၂၅၀။ အာကိရန္တေပိတိ ပိဏ္ဍပါတံ ဒေန္တေပိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၆၄။ (-ဝိ၊၂။၂၅၁။ မ၊၂။၂၅၁။ မိလိန္ဒ။၃၆၅။ ဝိ၊သင်္ဟ။၁၂၈။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၂၈။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၂၇၂။)

အာကိရာပေတ္ဝာ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+ကိရ+ဏာပေ+တ္ဝာ] လောင်း-ထည့်-စေ၍။ ဒေါဏိယံ ကုဏ္ဍကယာဂုံ အာကိရာပေတ္ဝာ ဒါပေသိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆၃။

အာကိရိတ (တိ) [အာ+ကိရ+တ] လောင်း-ထည့်-အပ်သော။ တသ္မိံ သကဋေ ဓညဿ ပန အာကိရိတတ္တာ ဓညသကဋန္တိ ဇနော ဝေါဟရတိ။ မိလိန္ဒ။၁၇၃။

အာကိရိတဗ္ဗ (တိ) [အာ+ကိရ+တဗ္ဗ] လောင်း-ထည့်-အပ်သော။ "မယှံ နာမ ဣဒံ သန္တကံ၊ ဣဓ နံ အာကိရထာ"တိ အာကိရိတဗ္ဗံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၁။ (-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၀၃။ ဝိ၊သင်္ဟ။၂၇၇။)

အာကိရိတုကာမ (တိ) [အာကိရိတုံ+ကာမ] လောင်း-ထည့်-ခြင်းငှါ အလိုရှိသော၊ လောင်း-ထည့်-လိုသော။ သစေ အဓိဋ္ဌိတတေလံ အနဓိဋ္ဌိတတေလဘာဇနေ န အာကိရိတုကာမော ဟောတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉၆။

အာကိရိတ္ဝာ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+ကိရ+တ္ဝာ] ကြဲ ဖြန့်-သွန်း-ဖျန်း-လောင်း-ထည့်-၍။ ဥပရိ မုဒ္ဓနိ အာကိရိတ္ဝာ။ ဝိ၊၄။၃၅၇။ နှာနိယစုဏ္ဏာနိ အာကိရိတ္ဝာ။ ဒီ၊၁။၇၀။ မ၊၁။၃၄၄။ မ၊၂။၂၀၇။ အံ၊၂။၂၁။ ဝါလုကံ အာကိရိတ္ဝာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၀။ ဥဒကံ အာကိရိတ္ဝာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၇။ အာကိရိတ္ဝာ (ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၄၆။) တိ တဏ္ဍုလာနိ ပက္ခိပိတ္ဝာ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၅၅။ (-ဒီ၊၂။၂၇၅။ မ၊၃။၁၈၀။ အံ၊၁။၂၅၅။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၄၊၂၇၈။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၁။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၉၉၊၉၆၊၁၀၆၊၁၀၇။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၃၊၄၄၊၁၀၃။ ကခ်ါ။၂၂၈။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၀၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၀။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၀၂။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၆။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၁။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၄။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၂၉၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၂၆။ ကခ်ါ၊ဋ္ဌီ။၃၈၄၊၄၂၇။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၉၆။)

အာကိရိယမာန (တိ) [အာ+ကိရ+ယ+မာန] လောင်း-ထည့်-အပ်သော။ သစေပိ စရုကေန ဘတ္တေ အာကိရိယမာနေ စရုကတော မသိ ဝါ ဆာရိကာ ဝါ ပတတိ။ ဝိ၊သင်္ဟ။၁၁၅။

အာကိရိ(ရိ)ယတိ (ကမ္မ၊ကြိ) [အာ+ကိရ+ယ+တေ] (၁) ထင်စွာပြအပ်၏။ (၂) အပြားအားဖြင့် သိအပ်၏။ (၃) ရှေးရှုဖြစ်၏။ (၄) အပြားအားဖြင့် ထားအပ်၏။ (၁) အာကိရိယန္တိ ပကာသိယန္တိတိ အာကာရာ။ ဝိမတိ၊၁။၄၈။ (-မူလဋ္ဌီ၊၂။၁၂၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၂၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၃၈။) (၂) အညမညဝိဓုရေန ဝေဒယိတာဒိရူပေန အာကိရိယန္တိ ပညာယန္တိတိ အာကာရာတိ ဝုစ္စန္တိ။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၀၀။ (၃) အာကိရိယန္တိ အဘိမုခါ ဟောန္တိ ဧတေဟိတိ အာကာရာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၅၆။ (၄) အညမညံ အသင်္ကရတော အာကိရိယန္တိ ပကာရတော ဌပိယန္တိတိ အာကာရာ။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၅၁၄။

အာကိလာယတိ (ကြိ) [အာ+ဂိလေ+အ+တိ?] ပင်ပန်း၏၊ နာကျင်၏၊ ဖောက်ပြန်စွာဖြစ်၏။ အာဂိလာယတိ-ကြည့်။

အာကိလာယန္တ (တိ) [အာ+ဂိလေ+အ+အန္တ။ ဂ-ကို က-ပြု?။ အာဂိလာယတိနှင့် ယှဉ်ကြည့်]

http://www.dhammadownload.com

ပင်ပန်း – နာကျင် – ဖောက်ပြန်စွာဖြစ် – သော။ ဟဒယံ ဝါ အာကိလာယန္တဿ ကိသ္မိဉ္ဇိ-ဒေဝ ဝါ ဇိဂုစ္ဆံ ဥပ္ပါဒေန္တဿ ဘိယျော ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ။ ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၇၈။

အာကုစန (နဲ) [အာ+ကုစ+ယု] နောက်သို့ တွန့်ဆုတ်ခြင်း၊ တွန့်ခြင်း ရှုံ့ခြင်း။ ဥက္ခေပနံ အဝက္ခေပနံ အာကုစနံ ပသာရဏံ ဂမနန္တိ ရူပဓမ္မာနံ ပဝတ္တိမတ္တံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၃၆၀။

အာကုစ္ဆ (ပု) [?] ဖွတ်။ အာကုစ္ဆာ (ဇာ၊၂။ ၃၄၆။ အာကုစ္စာ၊ C.P.D. အာကုဏ္ဍာ?)တိ ဂေါဓာ။ ဇာ၊ဌ၊၇။၃၁၆။

အာကုဏ္ဍ (ပု) [အာ+ကုဏ္ဍ+အ] ဖွတ်။ ဂေါဓာ-ကုဏ္ဍောပျထော။ ဓာန်။၆၂၂။ ဓာန်၊သျ၊ သစ်-နှင့် တောင်ပေါက်၊ ဓာန်၊သျ-ကြည့်။

အာကုလ (တိ) [အာ+ကုလ+အ] (၁) (က) ရှုပ်ထွေး–ရောယှက်–သော။ (ခ) ရှုပ်ထွေး – ချောက်ချား – မငြိမ်သက် – မသန့်ရှင်း – သော။ (ဂ) ရောထွေး – ပြည့်နှက် – စည်ကား – သိုက်မြိုက် – သော။ (ပု) (၂) ရှေးဦးစွာတကြိမ်တည်းသာ – ဖြစ်ပေါ် – မွေးဖွား – သော သတ္တဝါ၊ (ခြသေ့, ကျား စသော သားအိမ်၌ ဖြစ်သောသတ္တဝါ)။ (၁) (က) ဣမသ္မိံ စ ဌာနေ သဗ္ဗအဌကထာ အာကုလာ။ ဝိ၊ဌ၊၁။၂၆၃။ အာကုလာတိ သင်္ကုလာ။ သာရတ္ထ၊၂။၁၂၈။ (–ဒီ၊ဌ၊၂။၈၅။ အံ၊ဌ၊၂။၃၈၅။ သံ၊ဌ၊၂။၈၈။ ပဋိသံ၊ဌ၊၂။ ၁၇။ သာရတ္ထ၊၁။၂။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၁၉၈။ သံ၊ဋီ၊ ၂။၃၇၃။ အံ၊ဋီ၊၂။၃၈၃။) (ခ) အသုကဂါ-မသီမာ ဝါ နိဂမသီမာ ဝါ အာကုလာ။ ဒီ၊ ဌ၊၂။၁၀၇။ အံ၊ဌ၊၃။၁၅၁။ အာကုလာတိ ခုဘိတာ နဲ ပသန္နာ။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၁၂၃။ အံ၊ဋီ၊ ၃။၁၅၉။ (–ဒီ၊ဌ၊၂။၁၁၄။ ဓမ္မ၊ဌ၊၁။၂၆၉။ ဓမ္မ၊ဌ၊၂။၂၄၂။ ဥဒါန၊ဌ။၁၇၉။ ဇာ၊ဌ၊၁။ ၁၃၉။ မ၊ဋီ၊၁။၃၁၆။) အနာကုလ, အနွာ-ကုလ-တို့လည်း ကြည့်။ (ဂ) အရဟန္တေဟိ အာကုလာ သမာကုလာ။ မိလိန္ဒ။၃၂၄။ (ပု) (၂) ယသ္မာ ဧကဝါရံ ဇာတော ပဌ-မုပ္ပတ္တိဝသေနေဝ နိဗ္ဗတ္တတ္တာ အာကုလောတိ အာဒိ-အတ္ထော အာကာရော။ ဥဒါန၊ဌ။၆၁။

အာကုလက (တိ) [အာကုလ+က] ရှုပ်ထွေး သော၊ အရှုပ်အထွေး။ တန္တူနံ အာကုလကံ တန္တာကုလကံ။ မူလဋီ၊၂။၁၃၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။ ၃၄၈။

အာကုလစိတ္တ (တိ) [အာကုလ+စိတ္တ] ရှုပ်ထွေး – ချောက်ချား – မငြိမ်သက် – နောက်ကျု – တွေဝေ – သော စိတ်ရှိသော၊ သူ။ တေ အာကုလစိတ္တာ အပ္ပမတ္တကေနပိ တသန္တိ ဝိတ္တသန္တိ။ မ၊ဌ၊၁။၁၂၂။ (– ပဋိသံ၊ဌ၊၂။ ၁၇၁။)

အာကုလ(က)ဇာတ (တိ) [အာကုလ+ဇာတ] ရှုပ်ထွေးသည် ဖြစ်၍ ဖြစ်သော၊ ရှုပ်ထွေး သော။ တန္တာကုလကဇာတာတိ တန္တံ ဝိယ အာကုလဇာတာ။ သံ၊ဌ၊၂။၈၈။ တံ ပန တန္တာကုလတာယ နိဒဿနဘာဝေန အာကု-လမေဝ ဂဟိတန္တိ အာဟ "တန္တံ ဝိယ အာ-ကုလဇာတာ"တိ။ သံ၊ဋီ၊၂။၁၀၃။ (–အံ၊ဌ။ ၂။၃၈၅။ ဒီ ဋီ၊၂။၉၀။ သံ၊ဋီ၊၁။၂၆၃။ အံ၊ ဋီ၊၂။၃၈၃။)

အာကုလဗျာကုလ (တိ) [အာကုလ+ဗျာကုလ (=ဝိ+အာကုလ)] (၁) ရှုပ်ထွေး – အထူး ရှုပ်ထွေး–သော၊ရှုပ်ထွေးသည်ထက်ရှုပ်ထွေး သော၊ အလွန့်အလွန် ရှုပ်ထွေးသော။ (ပု) (၂) ရှေးဦးစွာတကြိမ်တည်းသာ–ဖြစ်ပေါ် – မွေးဖွားရ–သည့် ခြသေ့, ကျား စသော သတ္တဝါနှင့် နှစ်ကြိမ် – ဖြစ်ပေါ် – မွေးဖွား – ရသည့် မြွေဟောက် စသော သတ္တဝါ။ (၁) ယထာ ဟိ ဇာလံ သမန္တတော သံသိဗ္ဗိတံ အာကုလဗျာကုလံ။ အံ၊ဌ၊၂။၃၈၅။ (–အံ၊ ဌ၊၂။၃၈၆။ အဘိ၊ဌ၊၂။၂၃၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။ ၂၅၀။ ခုဒ္ဒက၊ဌ။၄၅။ ဥဒါန၊ဌ။၆၁၊၆၈။ ဇာ၊

http://www.dhammadownload.com

ဋ္ဌ၊၅။ ၂၁၀။ အံ၊ဌီ၊၂။၃၀၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဌီ၊၂။ ၃၇၁။) (ပု) (၂) ကေစိ ပန အာကုလ ဗျာကုလ ဣတိ ပဒဒ္ဒယဿ ပရိယာယဘာဝေန-ဝသေန အက္ကုလော ဗက္ကုလောတိ အယံ သဒ္ဒေါ ဝုတ္တောတိ။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၆၁။

အာကုလဘာဝဝိရဟိတ (တိ) [အာကုလ + ဘာဝ+ဝိရဟိတ] နှောင့်ရှက်သည်၏ အဖြစ်မှ ကင်းသော။ ကာလာတိက္ကမန အပ္ပတိရူပကရဏာသိထိလကရဏာဒိအာကုလဘာဝဝိရဟိတာ ကသိဂေါရက္ခဝါဏိဇ္ဇာဒယော ကမ္မန္တာ။ ခုဒ္ဒကာဋ္ဌ။၁၁၇။

အာကုလယန္တ (တိ) [အာ+ကုလ+ဏယ+အန္တ] ရှုပ်ထွေးစေသော။ အာလောဋ္ဌယမာနော ဝါလိကာ ကစဝရာနိ အာကုလယန္တော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဌီ၊၁။၁၂၇။

အာကုလသမာကုလ (တိ) [အာကုလ+သမာကုလ] ရှုပ်ထွေး, အလွန်ရှုပ်ထွေးသော။ ဧတေ ပုပ္ဖူပဂဖလူပဂရုက္ခာ အညမညံ သဃ်ဋ္ဌသာခတာယ ပရိဏာမိတာ အကုလသမာကုလာ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၁၆၈။

အာကုလာကုလ (တိ) [အာကုလ+အာကုလ] (၁) ချောက်ချားသည်ထက် ချောက်ချား-ပြင်းထန်သည်ထက် ပြင်းထန်-သော၊ အလွန်-ချောက်ချား-ပြင်းထန်-သော၊ (၂) ချောက်ချား သည်ထက် ချောက်ချား-နောက်ကျသည်ထက် နောက်ကျ-တွေ့ဝေသည်ထက်တွေ့ဝေ-သော၊ အလွန်-ချောက်ချား-နောက်ကျ-တွေ့ဝေ-သော။ (၁) သဏိကံ သဏိကံ သကိံ သကိံ အာကုလာကုလာ ဝါယန္တိ။ မိလိန္ဒ။၁၂၂။ (၂) ဏာကညာယ ဝိသညီ အဟောသိ.... အာကုလာကုလော တုရိတတုရိတော။ မိလိန္ဒ။ ၂၁၅။

အာကုလိပုပ္ဖ (န) [အာကုလိ+ပုပ္ဖ] တောင်ကျည်းပွင့်။ အဗ္ဘပိတ္တံ မိလာတအာကုလိပုပ္ဖဝဏ္ဏံ (အာကုလိတပုပ္ဖဝဏ္ဏံ)။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။ ၂၅၂။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၃၂။

အာကုလီ (ထီ) [အာ+ကုလ+ဣ] တောင်ကျည်းပင်။ အာကုလိပုပ္ဖ-ကြည့်။

အာကောဋ္ဌက (ပု) [အာ+ကုဋ္ဌ+ဏ္ဍ။ ယာဒိစ္ဆကနာမ်] အာကောဋ္ဌကမည်သော နတ်သား။ အထ ခေါ အာကောဋ္ဌကော ဒေဝပုတ္တော.... ဣမံ ဂါထံ အဘာသိ။ သံ၊၁။၆၆။ (-သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၇။)

အာကောဋ္ဌန (န၊ထီ) [အာ+ကုဋ္ဌ+ယု] (က) တီးခေါက်ခြင်း။ (ခ) အဉီးအစ-ရှေးရှု-တီးခေါက်ခြင်း။ (ဂ) တီးခေါက်သောအသံ။ (ဃ) ထိုးနှက်-ရိုက်သွင်း-ခြင်း။ (ဇ) ထု-နှက်-ရိုက်-နယ်-ခြင်း။ (က) တဿ အာကောဋ္ဌနေန သဒ္ဒေါ နိဗ္ဗတ္တိတ္ထ။ မိလိန္ဒ။ ၂၉၅။ (-အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၀။) (ခ) အာကောဋ္ဌနလက္ခဏ-ကြည့်။ (ဂ) ဝေမေဝ ခေါ မဟာရာဇ ယထာ အာကောဋ္ဌနာ။ မိလိန္ဒ။ ၆၄။ (ဃ) သမ္ပလိမဋ္ဌန္တိ ဒွေပိ ကဏ္ဏဆိဒ္ဒါနိ ဝိနိဝိဇ္ဈိတ္ထ။ ပထဝိယံ အာကောဋ္ဌနဝသေန သမ္ပလိမဋ္ဌံ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၅၁။ (ဇ) ဇေံ အာကောဋ္ဌနေပိ ပယောဂေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၂၄၁။

အာကောဋ္ဌနကိဋ္ဌ (ထီ) [အာကောဋ္ဌန+ကိဋ္ဌ] ရိုက်နှက်-ပုတ်ခတ်-ကစားခြင်း။ သာဏေ ဥဒကေန တေမေတ္ထ အညမညံ အာကောဋ္ဌနကိဋ္ဌာ သာဏဓောဝနကိဋ္ဌာ။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။ ၃၆၀။

အာကောဋ္ဌ(ဋ္ဌ)နက္ခမ (တိ) [အာကောဋ္ဌန+ခမ] ထု-နှက်-ရိုက်-နယ်-ခြင်းငှါ ခံ့သော၊ အထု အရိုက် ခံနိုင်သော။ အယံ ခေါ တေ ဘန္တေ မက္ကဋဆာပကော ရဂ်ကွဓော ဟိ ခေါ၊ နော အာကောဋ္ဌနက္ခမော။ မ၊၂။၄၇။ (-မ၊ဋ္ဌ၊၃။၆၇။)

http://www.dhammadownload.com

အာကောဋ္ဌနမန္တ (ပု) [အာကောဋ္ဌန+မန္တ] ရိုက်နှက် – စိုက်သွင်း – ခြင်းဖြင့် ရန်သူသေစေနိုင်သောမန္တန်။ ခီလနမန္တော နာမ ဝေရီမာရဏတ္ထာယ သာရဒါရုမယံ ခီလံ မန္တေတွာ ပထဝိယံ အာကောဋ္ဌနမန္တော။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၇၉။

အာကောဋ္ဌနလက္ခဏ (တိ) [အာကောဋ္ဌန+လက္ခဏ] အာရုံကို – အဦးအစ – ရှေးရှု – တိုးခေါက်ခြင်း လက္ခဏာ ရှိသော။ အာကောဋ္ဌနလက္ခဏော ဝိတက္ကော။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၅၇။ သာရတ္ထ၊၁။ ၃၅၉။ (– သီ၊ဋီ၊သစ်၊ ၁။၃၉၉။)

အာကောဋ္ဌယန္တ (တိ) [အာ+ကုဋ္ဌ+ဏယ+အန္တ] ရိုက်နှက် – ပုတ်ခတ် – သော၊သူ။ အာကောဋ္ဌယန္တော တေ နေတိ၊ သိဝိရာဇဿ ပေက္ခတော။ ဇာ၊၂။၃၅၁။ ဇာဋ္ဌ၊၇။၃၂၇။

အာကောဋ္ဌယမာန (တိ) [အာ+ကုဋ္ဌ+ဏယ+မာန] ရိုက်နှက်သော၊ စိုက်သွင်းသော။ ဧဝံ အာစရိယော သာရဖလကေ ဝိသရုက္ခအာဏိံ အာကောဋ္ဌယမာနော ဝိယ ပုနပ္ပုနံ ရတနတ္တယဿ အဝဏ္ဏံ ဘာသတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၉။

အာကောဋ္ဌယိတ္ဝာန (ကြို ဝိ) [အာ+ကုဋ္ဌ+ဏယ+တ္ဝာန] ရိုက်ပုတ်၍။ သတ္တိံ အာကောဋ္ဌယိတ္ဝာန၊ "ဝဟ သမ္မာ" တိ စဗြဝိ။ ဝိမာန။ ၁၁၀။ အာကောဋ္ဌယိတ္ဝာနာတိ အပ္ပေါဋ္ဌေတ္ဝာ။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။ ၂၉၇။

အာကောဋ္ဌာပေတိ (ကာ၊ကြို) [အာ+ကုဋ္ဌ+ဏာပေ+တိ] (က) နယ်စေ၏၊ နယ်ဖွပ်စေ၏။ (ခ) ရိုက်–နှက်–ချ–စိုက်–စေ၏။ (ဂ) တိုး–ခတ်–ဆော်ရွန်း–စေ၏။ (က) ပုရာဏစီဝရံ ဓောဝါပေတိ အာကောဋ္ဌာပေတိ။ ဝိ၊၁။၃၀၇။ အာကောဋ္ဌာပေယျ။ ၎င်း။ (ခ) ခီလေ အာကောဋ္ဌာပေတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၅၁။ ဝိ၊သင်္ခ။၁၇။ (ဂ) သင်္ခါမဘေရိံ အာကောဋ္ဌာပေသိ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၂၀။ (– သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၃။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၁၉။)

အာကောဋ္ဌာပေတ္ဝာ (ကြို၊ဝိ) [အာ+ကုဋ္ဌ+ဏာပေ+တ္ဝာ] တီးစေ၍။ ဗလိဘေရိံ အာကောဋ္ဌာပေတ္ဝာ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃၊၁၄၀။

အာကောဋ္ဌာပေန္တ (တိ) [အာ+ကုဋ္ဌ+ဏာပေ+အန္တ] တီးစေသော၊သူ။ ယုဒ္ဓဘေရိံ အာကောဋ္ဌာပေန္တော။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၄၁။

အာကောဋ္ဌာပေသိ, အာကောဋ္ဌာပေယျ } (ကာ၊ကြို) အာကောဋ္ဌာပေတိ-ကြည့်။

အာကောဋိတ (တိ) [အာ+ကုဋ္ဌ+တ] (က) ရိုက်နှက်–ထောင်းထု–အပ်သော၊သူ။ (ခ) ရိုက်နှက်–ထိုးစိုက်–အပ်သော။ (ဂ) တိုး–ခတ်–ထိုး–ခေါက်–အပ်သော။ (ဃ) ထု–နှက်–ရိုက်–နယ်–အပ်သော။ (က) ဝိလုတ္တာဒိဿန္တိ၊ အာကောဋိတာ ဒိဿန္တိ။ ဝိ၊၁။ ၃၇၀။ ဝိ၊၂။၀၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅။ (–မ၊ဋ္ဌ၊၃။၆၇။) (ခ) ဘိတ္တိယံ အာကောဋိတော ဝါ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၀၄။ ဘူမိယံ အာကောဋိတံ ဒုန္နိဟရံ။ သံ၊ဋီ၊၁။၁၁၃။ (ဂ) သေယ္ယထာပိ ကံသေ အာကောဋိတေ။ ပဋိသံ။၁၀၄။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉။ (– အံ၊၃။၁၇။ မိလိန္ဒ။၆၄။ ဝိ ဋ္ဌ၊၂၆၀။ ဝိ၊သင်္ခ။၅၉။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၄။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၄။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ။ ၆၇။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၀။) (ဃ) အာကောဋိတပစ္စာကောဋိတ - ကြည့်။

အာကောဋိတကံသတာလ (ပု၊န) [အာကောဋိတ + ကံသ + တာလ] တီးခေါက် အပ်သော – ကြေးခွက် – မောင်း – ကြေးနင်း – စသည်။ ဒသသဟဿီလောကဓာတု အယဒဏ္ဍကေန အာကောဋိတကံသတာလံ ဝိယ ဝိရဝသတံ ဝိရဝသဟဿံ မဉ္ဇုမာနာ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၀၅။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၀၀။

http://www.dhammadownload.com

အာကောဋိတကာလ (ပု) [အာကောဋိတ+ကာလ] ခုတ်ဖြတ်အပ်-ရွှေအပ်-သောအခါ။ ခီရရုက္ခသ ဝါသိယာ အာကောဋိတကာလော ဝိယ အဟောသိ။ ဇာ၊ဌ၊၂။၂၅၀။

အာကောဋိတခါဏုက (ပု) [အာကောဋိတ+ခါဏုက] စိုက်အပ်သောသစ်ငုတ်။ ထုသရာသိမှိ အာကောဋိတခါဏုကော ဝိယ အစလန္တော ဝစီသစ္စေ ပတိဌဟိတ္ဝာ။ မ၊ဌ၊၃။၃၉။ (-မဟာနိ၊ဌ။၈၁။)

အာကောဋိတပစ္စာကောဋိတ (တိ) [အာကောဋိတ+ပစ္စာကောဋိတ] ထုနှက်ရိုက်နယ်အပ်, အဖန်ဖန်လှည့်ပတ်ထုနှက်ရိုက်နယ်အပ်သော။ ဣစ္ဆာမဟံ .... အာကောဋိတပစ္စာကောဋိတံ ဥဘတောဘာဂဝိမဋ္ဌံ။ မ၊၂။၄၇။ အာကောဋိတပစ္စာကောဋိတန္တိ အာကောဋိတဥ္ဇေဝ ပရိဝတ္တေတ္ဝာ ပုနပ္ပုနံ အာကောဋိတဥ္ဇ။ မ၊ဌ၊၃။၆၇။ (-သံ၊၁။၄၆၈။ သံ၊ဌ၊၂။၂၁၉။ ဓမ္မ၊ဌ၊၁။၂၅။)

အာကောဋိတသဒ္ဒ (ပု) [အာကောဋိတ+သဒ္ဒ] တီးခတ်အပ်သောအသံ။ ဝါတေ ပဟရန္တေ အာကောဋိတသဒ္ဒံ ဝိယ မုဥ္ဇမာနေ။ ဇာ၊ဌ၊၃။၄၇၂။

အာကောဋိယမာန (တိ) [အာ+ကုဋ္ဌ+ယ+မာန] ထိုးစိုက်အပ်သော။ နိရယပါလေဟိ ပဥ္ဇသု ဌာနေသု အာကောဋိယမာနံ။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၂။၁၉၉။

အာကောဋေတဗ္ဗ (တိ) [အာ+ကုဋ္ဌ+ဏေ+တဗ္ဗ] ရိုက်နှက်-ပုတ်ခတ်-အပ်သော။ နစကေန သာမဏေရော အာကောဋေတဗ္ဗော။ ဝိ၊၄။၂၇၉။

အာကောဋေတိ (ကြိ) [အာ+ကုဋ္ဌ+ဏေ+တိ] (က) ရိုက်နှက်-ထုရိုက်-ပုတ်ခတ်-၏။ (ခ) ခုတ်-ဖြတ်-၏။ (ဂ) ရိုက်သွင်း-ထိုး-စိုက်-နှက်-၏။ (ဃ) ထု-ရိုက်-တီး-ခေါက်-၏။ (က) ဓောဝတိ စေဝ ရဇတိ စ အာကောဋေတိ စ။ ဝိ၊ဌ၊၂။၂၄၂။ ဂေါဏေ အာကောဋေတိ။ အဘိ၊ဌ၊၁။၁၂၅။ အာကောဋေန္တိ— ဝိ၊၃။၂၀၇။ ဝိ၊၄။၂၇၈။ ဝိ၊သင်္ဟ။၂၂၀။ အာကောဋေဟိ—ဝိ၊၁။၃၀၇။ အာကောဋေထ—ဒီ၊၂။၂၆၈။ အာကောဋေယျ—ဝိ၊၄။၂၇၉။ မ၊၁။၁၆၃။ မ၊ဌ၊၁။၃၈၆။ အာကောဋေသိ—ဝိ၊၄။၃၈၃။ ဒီ၊၃။၆။ ဒီ၊ဌ၊၃။၇။ အာကောဋေသုံ — ဒီ၊၂။၂၆၈။ ဥဒါန။၁၁၉။ (ခ) ဒါရကဿ ဗာဟုံ အာကောဋေသီ(ဝိ၊၂။၅၁)တိ....ဒါရကဿ ဗာဟုံ ထနမူလေယေဝ ဆိန္ဒိ။ ဝိ၊ဌ၊၃။၂၅။(-သုတ္တနိ၊ဌ၊၁။၃)။ (ဂ) ထိရတရံ ဝါ ခါဏုကံ အာကောဋေတိ။ ဝိ၊ဌ၊၂။၅၅။ အာကောဋေန္တိ—ဝိ၊ဌ၊၃။၃၁။ ဝိ၊သင်္ဟ။၈၁။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၂။၂၀၁။ အာကောဋေယျ—ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၁၅၉။ (ဃ) ဘေရိံ အာကောဋေန္တိ။ မ၊ဌ၊၁။၁၂၆။ အာကောဋေဟိ — ဝိ၊၃။၃၄၆။ ဒီ၊၁။၈၄။ မ၊၂။၃၂၂။ အံ၊၃။၃၀၈။ ဒီ၊ဌ၊၁။၂၂၅။ မ၊ဌ၊၃။၂၄၁။ သာရတ္ထ၊၃။၃၃၁။ အာကောဋေယျ—မိလိန္ဒ။၂၉၅။ ဝိ၊ဌ၊၂။၂၇။ အံ၊ဌ၊၂။၂၁၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၇၅။ အာကောဋေသိ—ဝိ၊၃။၃၄၆။ ဒီ၊၁။၈၄။ မ၊၁။၂၁၇။ မ၊၂။၃၂၂။ အံ၊၃။၁၆၉၊၃၀၈။ မ၊ဌ၊၂။၇၄။ အံ၊ဌ၊၃။၂၆၀။ အဘိ၊ဌ၊၁။၃၁၉။ ဓမ္မ၊ဌ၊၁။၃၇၀။ ဓမ္မ၊ဌ၊၂။၆၂။ ဇာ၊ဌ၊၇။၃၁၉။

အာကောဋေတုံ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+ကုဋ္ဌ+ဏေ+တုံ] ရိုက်-နှက်-ထိုး-စိုက်-ခြင်းငှါ။ ယံ ကိဉ္ဇိ အာကောဋေတုံ ဝါ ပဝေသေတုံ ဝါ။ ဝိ၊သင်္ဟ။၇၆။

အာကောဋေတွာ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+ကုဋ္ဌ+ဏေ+တွာ] (က) ရိုက်နှက်-ပုတ်ခတ်-၍ (ခ) ခေါက်၍။ (ဂ) တီး၍။ (ဃ) ရိုက်-နှက်-ထိုး-စိုက်-၍။ (က) တံ ဘိက္ခုံ ဂဟေတွာ အာကောဋေတွာ။ ဝိ၊၂။၁၇၃။ (-ဝိ၊၄၊

http://www.dhammadownload.com

၃၀၅။ အာချာယတေ တောယာတိ အာချာ။ ဓာန်၊ဋီ။၁၁၄။

အာချာတ (တိ) [အာ+ချာ+တ] (၁) အာ-ချာတ်သဒ္ဒါ၊ အာချာတ်ပုဒ်၊ (သင်္ခါရ်ခြင်း, ချက်ခြင်း-စသော) ကြိယာကို-ဟောသော-ဖော်ပြသော-ပုဒ် (ဂစ္ဆတိ, ပစတိ-စသော ကြိယာပုဒ်)။ (၂) အာချာတ်ပုဒ်-ဂစ္ဆတိ, ပစတိ စသော ကြိယာပုဒ်-တို့ကို ပြဆိုရာဖြစ်သော အပိုင်း, အခန်း, ကျမ်း၊ အာချာတ်ပိုင်း၊ အာချာတ်အခန်း၊ အာချာတ်ကျမ်း။ (၃) ဟောအပ်သော၊ ပြောဆိုအပ်သော။ (၁) နာမအာချာတ ဥပသဂ္ဂဗျဥ္ဇနသဒ္ဒံ ဇာနာတိ။ အဘိ၁၊၂။၃၇၁။ ကြိယံ အက္ခာယတိ (အာစိက္ခတိ) တိ အာချာတံ၊ ကြိယာပဒံ။ နိတိ၊သုတ္တ။ နှာ-၂၆၇။ ရူ။နှာ-၂၇၇။ (-ကခ်ါ။၁၀၈။ သာရတ္ထ၊၂။၆၇။ ဝိမတိ၊၁။ ၁၃၆။) အာချာတပဒ-လည်း ကြည့်။ (၂) ဣတော ပရံ ပဝက္ခာမိ ကပ္ပမာချာတသဒ္ဒယံ။ နိတိ၊သုတ္တ။နှာ-၂၆၇။ (၃) ဘာသိတံ လပိတံ ဝုတ္တာဘိဟိတာချာတဧပွိတာ။ ဓာန်။၇၅၅။

အာချာတပဒ (န) [အာချာတ+ပဒ] အာ-ချာတ်ပုဒ်၊ ကြိယာကို ပဓာနထား၍ ဟော သောပုဒ် (ဖုသတိ, ဂစ္ဆတိ, ပစတိ စသော ပုဒ်)။ ဖုသတိ ဝေဒယတိ ဝိဇာနာတီတိ ဧဝမာဒိကံ ကိရိယာပဓာနံ အာချာတပဒံ။ နေတ္တိ၊ဋီ။၃၂။ သာရတ္ထ၊၁။၃၂၉။ (-ဒီ၊ဋီ၊၁။ ၂၇။ သံ၊ဋီ၊၁။၃။ အံ၊ဋီ၊၁။၃။ ဥဒါန၊ဋီ။၁ ၆။ ဣတိဝုတ်၊ဋီ။၃။ ပဋိသံ၊ဋီ၊၂။၃၉။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊ ၁။၄၈၁။ သံ၊ဋီ၊၁။၁၇၂။ နေတ္တိ၊ဋီ။၃၅။)

အာချာတပယောဂ(ပု) [အာချာတ+ပယောဂ] အာချာတ်ကြိယာ၏ ယှဉ်ရာပုဒ်၊ အာချာတ် ကြိယာနှင့် - ယှဉ်ဘက်ပုဒ် - တွဲဘက်ပုဒ်။ အာချာတပယောဂေ စ ဗဟုလံ သာမိဝစန-ဿ ကတ္တုကမ္မတ္ထဇောတကတ္တာ။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊ ၁။၄၇၀။

၃၀၇။) (ခ) ကဝါဠံ အာကောဠေတွာ။ ဝိ၊၄။၃၇၄။ (ဂ) ဘေရိံ အာကောဠေတွာ သဒ္ဒံ နိဗ္ဗတ္တေယျ။ မိလိန္ဒ။၁၀၅။ (ဃ) ခဒိ-ရသာရာဒိခါဏုံ ဝါ ပထဝိယံ အာကောဠေ-တွာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇၃။ ဧဝံ အာကောဠေတွာ ဖရဿုဟိ ဖာလေတွာ။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂၊၂၀၁။

အာကောဠေန် (တိ) [အာ+ကုဋ+ဏေ+အန်] (က) ရိုက်နှက်-ပုတ်ခတ်-သော။ (ခ) ခတ်-ခေါက်-သော။ (ဂ) ခတ်-ရက်-သော။ (က) အဘိဟနေယျာတိ မုဂ္ဂရေန အာကောဠေန်တော ဟနေယျ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃၃။ (ခ) အဘိနိဆောပနလက္ခဏေန ပန အာဟန-နပရိယာဟနနရသေန ဝိတက္ကေန အာကော-ဠေန်တေန ဝိယ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၄၆။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၀။ (-ထေရ၊ ဋ္ဌ၊၁။၃၉၀။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅၅။ သာရတ္ထ၊၁။ ၃၅၉။ ဝိမတိ၊၁။၇၂။ မူလဋီ၊၂။၅၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋ္ဌီ၊၂။၂၂၄။) (ဂ) သုတ္တံ ပဝေသေတွာ ယေန အာကောဠေန်တော ဃနဘာဝံ သမ္ပာဒေန်တိ။ သာရတ္ထ၊၂။၄၄၂။ ကခ်ါ၊ဋီ။၃၃၀။

အာကောဠေန်တိ
အာကောဠေယျ
အာကောဠေသိ
အာကောဠေသုံ
အာကောဠေဟိ } (ကြိ)အာကောဠေတိ-ကြည့်။

အာကောဠနဖလက (န) [အာကောဠန+ဖလက] ဖွပ်-လျော်-ရာ ပျဉ်ချပ်။ အာ-ကောဠနဖလကေ ဌပေတွာ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၆၇။

အာခု (ပု) [အာ+ခန+ကု] ကြွက်။ အာခန-တီတိ အာခု၊ ဥန္ဒုရော။ ဏ္ဍာဒိ။၆။မူသိကော တွာခု ဥန္ဒုရော။ ဓာန်။၆၁၀။

အာချာ (ထီ) [အာ+ချာ+အ+အာ (ဣတ္ထိ-ဧောတက)] အမည်၊နာမည်။ သညာချာဝုါ သမညာ စာ-ဘိဓာနံ နာမမဝုယော။ ဓာန်။

(ဂ) [ထံ+စး+ဂဲၤပ+ငးဒး] (ဩ) ထံဝီပၤစးဒး
ကွဲဩ်-ထံဝီပၤစးဒး (ဩ) ဝီပၤစးဒး
ကွဲဩ်-ထံဝီပၤစးဒး (ဩ) ပၤစးဒး
ဂဲၤငးဒးဂဲၤ ၊ငထိဒိလဂ
·ငယခ့ဂၤါလၤစးဒး ။ဒိဂ ရံ့စး ငဃခါထံရံ့
:ငဃးဖခ ထံယဖစး:ဒှၤဩ်ခစး ယ်ပါဂစးတ့ရှိစး
ဒ္ဓါဃ် ငဃခယ်ငကခထ ခံထ ၊ထိဂိါဒ်ဒးစး
[ါ်ယ + ငါ်ဂ + ငးဒး] (ထ) ငယခ့ဂၤါလၤစးဒး
။ဒ်ပ။ါ၊ထိဖဂၤဃ

ဂၢယ်ဝ်ပၤစးဒး ။ဂဲၤငးဒးဂဲၤ ဂဲၤထိဒိလဂ ။ဒ်ငငးဒ်ဒ ။ငထိဒိလဂ
ကွဲဩ်-ထံဝီပၤစးဒး (ဩ) ပၤစးဒး
ကွဲဩ်-ထံဝီပၤစးဒး (ဩ) ဝီပၤစးဒး
(ဂ) [ထံ+စး+ဂဲၤပ+ငးဒး] (ဩ) ထံဝီပၤစးဒး
(ငဂ) ။ဒှဲယ်ဖဒၤငလ ဒ်ဂဖ (ဇ)
။ဒှးငဖ်ဒ္ဒဝ (ပ) ။ဒှယ်ဖဒၤဂှယ (ဧ)
။ဒှယ်ဖဒၤငလ ။ဒှယ်ဖဒၤ ။ဒှငလ (ဃ)
(ဃ) (ါ) ။ဒှယ်ဖဒၤငလ ဒ်ဂဖ (ဇ)
။ဒှဲယ်ဖဒၤဂှယ်ယ်ဃ ။ဒှဂှယးဒှဲထ (ဧ) (ဂ)
။ဒှဲဃ် (ဧ) ။ဒှဂ်ယ်းယ်ယ် ။ဒှဂှယးဒှဲထ
။ဒှယ်ဝ်ပၤစးဒး ယ်ယီယ်ဃးစး (ဃ) (ဂ)
။ဂဲၤဂ ။ထံဝီပၤစးဒး ဃ်ဒဒ်ဒ်ငဒ ။ဒှဂ်ပ
ဂၢယ်ဝ်ပၤစးဒး ဒ်ဂဖ ။ဒှယ်ဖဒၤဂှယ (ဧ)
။ဒှဲယ်ဖဒၤငလ ။ဒှဲယ်ဖဒၤ ။ဒှဲငလ (ဃ)
(ဂ) [ထံ+စး+ဂဲၤပ+ငးဒး] (ဩ) ထံဝီပၤစးဒး
ကွဲဩ်-ထံဝီပၤစးဒး (ဩ) ဝီပၤစးဒး
ကွဲဩ်-ထံဝီပၤစးဒး (ဩ) ပၤစးဒး
ဂဲၤငးဒးဂဲၤ ၊ငထိဒိလဂ ။ဒ်ငငးဒ်ဒ ။ငထိဒိလဂ
·ငယခ့ဂၤါလၤစးဒး ။ဒိဂ ရံ့စး ငဃခါထံရံ့
:ငဃးဖခ ထံယဖစး:ဒှၤဩ်ခစး ယ်ပါဂစးတ့ရှိစး
ဒ္ဓါဃ် ငဃခယ်ငကခထ ခံထ ၊ထိဂိါဒ်ဒးစး
[ါ်ယ + ငါ်ဂ + ငးဒး] (ထ) ငယခ့ဂၤါလၤစးဒး
။ဒ်ပ။ါ၊ထိဖဂၤဃ
ဂၢယ်ဝ်ပၤစးဒး ဒ်ဂဖ ။ဒှယ်ဖဒၤဂှယ (ဧ)
။ဒှဲယ်ဖဒၤငလ ။ဒှဲယ်ဖဒၤ ။ဒှဲငလ (ဃ)
(ဂ) [ထံ+စး+ဂဲၤပ+ငးဒး] (ဩ) ထံဝီပၤစးဒး
ကွဲဩ်-ထံဝီပၤစးဒး (ဩ) ဝီပၤစးဒး
ကွဲဩ်-ထံဝီပၤစးဒး (ဩ) ပၤစးဒး
ဂဲၤငးဒးဂဲၤ ၊ငထိဒိလဂ ။ဒ်ငငးဒ်ဒ ။ငထိဒိလဂ
·ငယခ့ဂၤါလၤစးဒး ။ဒိဂ ရံ့စး ငဃခါထံရံ့
:ငဃးဖခ ထံယဖစး:ဒှၤဩ်ခစး ယ်ပါဂစးတ့ရှိစး
ဒ္ဓါဃ် ငဃခယ်ငကခထ ခံထ ၊ထိဂိါဒ်ဒးစး
[ါ်ယ + ငါ်ဂ + ငးဒး] (ထ) ငယခ့ဂၤါလၤစးဒး
။ဒ်ပ။ါ၊ထိဖဂၤဃ

http://www.dhammadownload.com

ဒုတိယ — လင်္ကာကဗျာ ။ဂဃဏီ။ ။ဂဃဏီ။ ။ဂဃဏီ။

http://www.dhammadownload.com

အာဂစ္ဆတု (ကြိ) အာဂစ္ဆတိ-ကြည့်။

အာဂစ္ဆနက (တိ) [အာ+ဂမု+ယု+က] လာ တတ်–လာလတ့်–သော။ ဥပရိ အာဂမန-ဝါဒပထန္တိ ဝိဿဇ္ဇနေ ကတေ တတော ဥပရိ အာဂစ္ဆနက် ဝါဒမဂ္ဂံ။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၁၁၅။

အာဂစ္ဆန္တ (တိ) [အာ+ဂမု+အ+အန္တ။ ထိ၌ အာဂစ္ဆန္တီ] လာ–ရောက်–သော။ ပိတာပိ ခေါ....အာဂစ္ဆန္တော အဒ္ဒသ။ ဝိ၊၁။၁၈။ ဣဒံ တေ မာတာမဟိယာ မာတု ဣမံ ဂေဟံ အာဂစ္ဆန္တိယာ ဒိန္နဓနံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၅။ စက္ခု-ဒ္ဒါရေ အာပါထံ အာဂစ္ဆန္တံ ရူပါရမ္မဏံ နာမ အတ္ထိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၅။ (–ဝိ၊၃။၁၄၇။ ဝိ၊ ၄။၁၉၅။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၂၊၂၆၅၊၂၈၂၊၂၉၂။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၂၅၊၆၉၊၇၁၊၁၂၇။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၁၊၂၆။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၁။၁၂၄၊၂၇၀။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၄၊၂၈၈။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၅။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၊၇၄၊၁၂၉။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၈။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၊၈၅၊၁၁၄။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၊၇၁။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၂၊၂၀၅၊၂၈၁။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၆၅၊၈၉၊၂၇၂။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၃၄၀။ မူလနိ၊ဋ္ဌ။၂၄၂။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၄၆၊၃၂၀၊၄၆၀။ ကခ်ါ၊ဋ္ဌီ။၁၇၀၊၂၇၉၊၄၁၅၊၄၄၆။)

အာဂစ္ဆန္တိ
အာဂစ္ဆန္တု } (ကြိ) အာဂစ္ဆတိ-ကြည့်။

အာဂစ္ဆမာန (တိ) [အာ+ဂမု+အ+မာန] လာ – ရောက် – သော၊သူ။ ဒေဝဒတ္တော အတ္တနော သန္တိကံ အာဂစ္ဆမာနေ တထာ-ဂတေ ဘိန္ဒတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၇၇။ (–မ၊ဋ္ဌ၊၂၊ ၃၁။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁၊၁၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၃။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊၂။၉၁။)

အာဂစ္ဆဝိသ (တိ) [အာဂစ္ဆ+ဝိသ] လာ–ရောက်–လျင်စွာတက်–သောအဆိပ်ရှိသော။ အာဂတဝိသ-ကြည့်။

အာဂစ္ဆသိ
အာဂစ္ဆာမ
အာဂစ္ဆာမိ
အာဂစ္ဆာဟိ
အာဂစ္ဆိ
အာဂစ္ဆိ } (ကြိ) အာဂစ္ဆတိ-ကြည့်။

အာဂစ္ဆိတုံ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+ဂမု+တုံ] လာခြင်း ငှါ။ နဣမံ ပဒေသံ အရဟတိ အာဂစ္ဆိတုံ။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅၈။

အာဂစ္ဆိဿတိ
အာဂစ္ဆိဿန္တိ
အာဂစ္ဆိဿာမ
အာဂစ္ဆုံ
အာဂစ္ဆေယျ
အာဂစ္ဆေယျံ
အာဂစ္ဆေယျာထ
အာဂစ္ဆေယျာမ
အာဂဉ္ဆိ } (ကြိ) အာစ္ဆတိ-ကြည့်။

အာဂတ (တိ) [အာ+ဂမု+တ] (၁) (က) လာ သော၊ ရောက်သော၊ ရောက်လာသော။ (ခ) လာသော၊ ပြန်ရောက်လာသော။ (ဂ) လာ သော၊ ပါရှိသော၊ ဟောကြားအပ်သော။ (ဃ) လာသော၊ ဆိုက်ရောက်လာသော။ (င) လာသော၊ ကပ်ရောက်သော၊ ရသော။ (စ) လာသော၊ နှုတ်၌လာသော၊ ကောင်း စွာ ဖြစ်စေအပ်သော။ (ဆ) ရောက်လာ သော၊ မေးအပ်သော။ (ဇ) ရှေးရှုထင် သော။ (၂)လာအပ်သော။ (၃) ရောက်အပ် သော။ (၄) လာရာဖြစ်သော။ (နဲ) (၅) လာ ခြင်း။ (၁) သော အာဂတော နဥပသမ္ပာ-ဒေတဗ္ဗော။ ဝိ၊၁။၂၈။ ဣတ္ထတ္တံ အာဂတော သမာနော။ ဒီ၊၁။၁၇၊၂၇။ ဒီ၊၃။၁၁၉၊၁၂၁။ အာဂတောသိ။ သုတ္တနိ။၃၅၇။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၈။ အာဂတောသို။ ဇာ၊၁။၂၃၁၊၂၉၀။ အာဂ-

http://www.dhammadownload.com

တ'တ္ထ။ ဝိ၊ဌ၊၁။၉။ ဒီ၊ဌ၊၁။၈။ အာဂတာ'မှိ။ အဘိ၊ဌ၊၁။၁၅၉။ အာဂတော'မှိ။ အံ၊ဌ၊၁။ ၃၃။ ဣဓာဂတော။ သုတ္တနိ။၃၄၂။ ဇာ၊၁။ ၂၂၃။ ပဏ္ဍိတမာဂတေ။ ဇာ၊၂။၃၁၁။ ပဿာ'ဂတံ။ ဇာ၊၁။၃၇၄။ ဇာ၊ဌ၊၅။၅၀။ ပုန ရာဂတော။ ဇာ၊၁။၂၃။ လက္ခဏမာဂတံ။ ဇာ၊၂။ ၃၃၀။ (–ဝိ၊၁။၃၂၄။ ဝိ၊၂။၁၉၉။ ဝိ၊၃။၅၅။ မ၊၁။၁၀။ သံ၊၁။၁၁၄။ သုတ္တနိ။၃၇၁။ ထေရီ။ ၃၉၄။ ဇာ၊၁။၇၇၊၁၃၃။ ဝိ၊ဌ၊၁။၅၉၊၇၃၊၈၉၊ ၁၉၄၊၂၉၇၊၃၁၆။ ဝိ၊ဌ၊၂။၂၆၊၆၈၊၂၀၇၊၂၃၉။ ဝိ၊ဌ၊၃။၂။၄၃၊၇၉။ ဝိ၊ဌ၊၄။၈၊၁၁၊၆၄။ ဒီ၊ဌ၊ ၁။၂၁၅၊၂၅၀၊၃၀၂။ ဒီ၊ဌ၊၂။၁၁၊၁၁၁။ မ၊ဌ၊ ၁။၄၇၊၇၃၊၁၁၄၊၁၂၄။ မ၊ဌ၊၂။၂၅၅။ သံ၊ဌ၊ ၁။၁၄၊၁၁၉။ အံ၊ဌ၊၁။၁၆၂။ အဘိ၊ဌ၊၁။၇၆။ အဘိ၊ဌ၊၂။၃၂၄၊၄၆၅။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဌ။၁၈။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။ ၃၂၈။)

(ခ) အာဂတော အယျံ ဥပနန္ဒံ စီဝရေန အစ္ဆာဒေဿာမိ။ ဝိ၊၁။၃၇၀။ (–ဓမ္မ။၄၅။ ဇာ၊၁။၅၂၊၃၀၂။ ဇာ၊၂။၈၀။ ဓမ္မ၊ဌ၊၂။၁၉၁။ အံ၊ဌ၊၁။၁၇။) (ဂ) အာဂတာနိ ခေါ တာတ အမ္ဗဋ္ဌ အမှာကံ မန္တေသု ဒ္ဒတ္တိ ံသ မဟာပုရိသလက္ခဏာနိ။ ဒီ၊၁။၈၃။ တတိယော ကောဋ္ဌာသော နေဝ ပါဋ္ဌိယံ နအဋ္ဌကထာသု အာဂတော။ ဝိ၊ဌ၊၃။၂၉။ တထာ ဟေသ....ဝုစိုယံ အာဂတော။ ဝိ၊ဌ၊၁။၁၆။ ဒီ၊ဌ၊၁။၁၈။ အဘိ။ ဌ၊၁။၂၀။ (–ဝိ၊ဌ၊၂။၁၄။ ဝိ၊ဌ၊၃။၁၀၇။ ဝိ၊ဌ၊၄။၄၀၊၁၈၀။ ဒီ၊ဌ၊၁။၁၂၀။ မ၊ဌ၊၁။၄၀။ သံ၊ဌ၊၁။၃၊၃၄။ အံ၊ဌ၊၁။၃။ အဘိ၊ဌ၊၁။ ၁၂၁၊၁၂၈၊၂၁၂။ အဘိ၊ဌ၊၂။၆၈။ အဘိ၊ဌ၊ ၃။၁၂၃။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၈၊၄၃၊၈၉။ မူလဋ္ဌီ၊၁။၁၇။ မူလဋ္ဌီ၊၂။၃၀၊၁၈၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋ္ဌီ၊၂။၄၉၊၃၃၃။) (ဃ) အာဂတံ ဘာရံ နဝဟတီ(ဝိ၊၅။၂၁၅)တိ ထေရော ထေရကိစ္စံ နကရောတိ။ ဝိ၊ဌ၊၄။၁၆၂။ (–အံ၊၁။၈၂။ အံ၊ဌ၊၂။၅၆။) (င) အာဂတော ဣမံ သဒ္ဓမ္မ-(သံ၊၁။၂၇၈)နှိ မဂ္ဂသဒ္ဓမ္မံ အာဂတော။ သံ၊ ဌ၊၂။၅၅။ အာဂတောတိ ဥပဂတော၊ အဓိဂတောတိ အတ္ထော။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၇၁။ (–မ၊၁။ ၅၇၊၆၉။) (စ) ဥဘယာနိ ခေါ.. သ္ဒာဂတာနိ ဟောန္တိ။ ဝိ၊၂။၇၄။ သ္ဒာဂတာနီတိ သုဋ္ဌု အာဂတာနိ။ ဝိ၊ဌ၊၃။၅၆။ အာဂတော (အံ၊ ဌ၊၂။၈၇)တိ သုပ္ပဝတ္တိဘာဝေန သ္ဒာဂတော။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၈၉။ (ဆ) အာဂတံ ပဥ္ဇ (အံ၊၂။ ၇၁)နှိ ပုစ္ဆိတံ ပဥ္ဇံ။ အံ၊ဌ၊၃။၃၀။ (ဇ) အာဂတေ ပစ္စုပဋ္ဌိတေ။ သံ၊ဌ၊၂။၆၇။ (၂) အာဂတမဂ္ဂ(၁)အနက် ကြည့်။ (၃) အာဂတပုဗ္ဗ-ကြည့်။ (၄) အာဂတကာလ-ကြည့်။ (နဲ) (၅) အာဂတနန္ဒန (ခ)အနက် ကြည့်။

အာဂတဥက္ကာကရာဇဝံသ (ပု) [အာဂတ+ဥက္ကာကရာဇဝံသ] လာသော–ဆင်းသက် (ဆက်နွယ်) လာသော–ဥက္ကာက မင်း၏အနွယ်။ အသမ္ဘိန္နာယ မဟာသမ္မတပဝေဏိယာ အာဂတဥက္ကာကရာဇဝံသေ ဇာတောသိ။ ဒီ၊ဌ၊၂။ ၃၈၁။ သံ၊ဌ၊၃။၁၉၈။

အာဂတသြဝါဒ (ပု) [အာဂတ+သြဝါဒ] လာသော အဆုံးအမ။ အယျာနံ သန္တိကာ တတ္ထ အာဂတသြဝါဒေန ဝသိဿာမာတိ။ ဝိ၊ဌ၊ ၃။၅၉။

အာဂတကမ္မဝဂ္ဂ (ပု) [အာဂတ+ကမ္မ+ဝဂ္ဂ] လာသော – ပါရှိသော – ဟောအပ်သော – ကမ္မဝဂ်။(ယင်း-ကမ္မဝဂ်သည်–ဝိ၊၅။၃၈၀-၄-၌ ပါရှိ၏။)ဝိတ္ထာရတော အာဂတကမ္မဝဂ္ဂဿ အာဒိတော ပဋ္ဌာယ။ ဝိမတိ၊၂။၂၂၃။

အာဂတကဟာပဏ (နဲ) [အာဂတ+ကဟာပဏ] ရလာသော အသပြာ။ သံဃသန္တကံ ကပ္ပိယဘဏ္ဍံ ဝိက္ကိဏိတ္ဒာ အာဂတကဟာပဏာနိပိ ပဋ္ဌိဂ္ဂဟဏံ မောစေတ္ဒာဝ သမ္ပဋ္ဌိစ္ဆိတဗ္ဗာနိ။ ဝဇိရ။၂၆၆။

အာဂတကာရဏ (နဲ) [အာဂတ+ကာရဏ] လာခြင်း၏ အကြောင်း။ အာဂတကာရဏံ

http://www.dhammadownload.com

ပြန်ခြင်း။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၇။) (ခ) အာဂတဋ္ဌာနေ စ ကေဒိဝသံ ဘုဉ္ဇိတုံ လဘတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၇၇။ (–ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁၃၁။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၇၃။)

အာဂတတန္တိ (ထီ) [အာဂတ+တန္တိ] လာသော – ဟောတော်မူအပ်သော – ပါဠိ။ ဓာတုကထာယ အနာဂန္ဆာ မဟာဓာတုကထာယ အာဂတတန္တိ အပ်ပမတ္တိကာဝါတိ အဓိပ္ပါယော။ မူလဋ္ဌီ၊၁။၁၄။

အာဂတဒဿန (နာ) [အာဂတ+ဒဿန] လာသည်ကို (ဟောတော်မူသည်ကို) ပြခြင်း။ ဝိဘင်္ဂေ စ အာဂတဒဿနဟ္ထံ ဝုတ္တံ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၆၉။

အာဂတဒိဝသ (ပုံ) [အာဂတ + ဒိဝသ] လာသောနေ့။ ဧဝံ အာဂတဒိဝသတော ဒုတိယဒိဝသေ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၀။ (–ဝိ၊သင်္ခ၊ ၂၊ ၁၆၉။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၅။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၆၀။)

အာဂတဒိသာဘာဂ (ပုံ) [အာဂတ + ဒိသာဘာဂ] လာခဲ့ရာဖြစ်သော အရပ်မျက်နှာဖက်။ အတ္တနော အာဂတဒိသာဘာဂံ နိဒ္ဒိသန္တော။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁၁၃။

အာဂတဒိသာဘိမုခ (တိ) [အာဂတ+ဒိသာ+အဘိမုခ] လာခဲ့ရာအရပ်သို့ မျက်နှာမူသော။ နိဝတ္တိတ္တာ အာဂတဒိသာဘိမုခေန နိမုဇ္ဇိတဗ္ဗံ။ ဝိ၊သင်္ခ၊၄၁၆။

အာဂတဒူတ (ပုံ) [အာဂတ+ဒူတ] လာသော တမန်။ ဒါရကေ အာဂတဒူတာနံ ဟတ္ထေ-ယေဝ ဒတ္တွာ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၇။

အာဂတဒေသနာ (ထီ) [အာဂတ+ဒေသနာ] လာသော ဒေသနာ။ ပုဗ္ဗေ အာဂတဒေသ-နာယ အတ္ထဒီပနတ္ထမေဝ။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၀၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၃၀။

ဝိနာသေတိ။ ကခ်ီ။၁၇၀။ (–ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၅၃။ သာရတ္ထ၊ ၂။၄၀၀။ ကခ်ီ၊ဋ္ဌီ။၀၀၊၃၁၊ ၂။)

အာဂတကာလ (ပုံ) [အာဂတ+ကာလ] လာရာ-ရောက်လာသော-အချိန်-အခါ။ ဧဝံ အာ-ဂတကာလတော ပဋ္ဌာယ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၇။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၂၇၊ ၂၅၀။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁၇၉။ (–ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၄ ၂။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁၆၉၊ ၂၅၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၃၊၃၄၊ ၂။)

အာဂတကိစ္စ (န) [အာဂတ+ကိစ္စ] လာသော ကိစ္စ၊ (၁) (က) လာသော (လက္ခဏာရေး သုံးပါး ရှုခြင်း)ကိစ္စ။ (ခ) ဆောင်အပ်သော (လက္ခဏာရေးသုံးပါး ရှုခြင်း)ကိစ္စ။ (၂) လာခဲ့ခြင်း၏ကိစ္စ၊ လာရင်းကိစ္စ။ (၁) (က) (ခ) မဂ္ဂေါ ဝိပဿနာယ အာဂတကိစ္စံ သာ-ဓေတိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၄။ အာဂတကိစ္စန္တိ အာဟ-တကိစ္စံ၊ အယမေဝ ဝါ ပါဌော။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၁။ ၁၀၉။ (၂) တေန သာ အာဂတကိစ္စံ ကတ္တွာ။ ခဒ္ဒကာ၊ဋ္ဌ။၉၉။

အာဂတက္ခဏ (ပုံ) [အာဂတ+ခဏ] လာ-ရောက်-ဖသော ခဏ၊ လာရောက်လျှင် လာ ရောက်ခြင်း၊ လာရောက်သည်နှင့် တပြိုင်နက်။ ဘဂဝန္တံ ဒဋ္ဌုံ အာဂတံ ပရိသံ အာဂတက္ခဏေ ဧဝ ဘဂဝန္တံ ဒဿေတုံ လစ္ဆာမိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၂၉။ (–ဇာ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၃၀၆။)

အာဂတဂါထာ (ထီ) [အာဂတ+ဂါထာ] လာသော–ပါရှိသော – ဂါထာ။ ဥပါလိသုတ္တေ အာဂတဂါထာသု။ သာရတ္ထ၊ ၂။၇၄။

အာဂတဋ္ဌာန (န) [အာဂတ+ဋ္ဌာန] (က) လာသော–ပါရှိသော–နေရာ။ (ခ) လာ-ရောက်–ရာအရပ်။ (က) ဧကော လော ကာ သမ္ဖေ သတ္တာ အာဟာရဋ္ဌိတိကာပ်-တဋ္ဌာနေ သခ်ါရလောကော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၀။ (–ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၉၊၁၈၀။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၉၃။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၊၁၆၅။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁၆၉၊ ၂၅၂။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၇၊၃၇၊ ၂။ ၂၃၇။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။

http://www.dhammadownload.com

အာဃတဒ္ဓါသဒ္ဒိဒိဒ္ဒိ (ထိ) [အာဃာတ+ဒ္ဓါသဒ္ဒိ+ဒိဒ္ဒိ] လာသော – ဟောကြားအပ်သော – ခြောက်ဆယ့် နှစ်ပါးသော မိစ္ဆာအယူ။ ဣမေ သဗ္ဗေပိ ဇြဟ္မာလေ အာဂတဒ္ဓါသဒ္ဒိ-ဒိဒ္ဒိယော။ အံ၊ဌ၊၂။၃၉၂။

အာဂတဓမ္မ (ပု) [အာဂတ+ဓမ္မ] လာသော–ဟောကြားအပ်သော – တရား။ အယံ သုတ္တေ အာဂတဓမ္မာနံ ပဒဋ္ဌာနဓမ္မော။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။ ၄၀၄။ (–အံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၅၆။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌီ။၃၀။)

အာဂတနဒ္ဒန (တိ) [အာဂတ+နဒ္ဒန] (က) လာသည်ဖြစ်၍ နှစ်သက်စေတတ်သော။ (ခ) လာခြင်းကြောင့် နှစ်သက်တတ်သော၊သူ။ တာဒိသော တံ အာဂတနဒ္ဒနော ဂမနသော-စနော။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၅၇။ အာဂတနဒ္ဒနောတိ အာဂတော ဟုတ္ဝာ နန္ဒိဇနနော။ အာဂတံ ဝါ အာဂမနံ၊ တေန နန္ဒတီတိ အာဂဘနဒ္ဒ-နော။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၃၅၆။

အာဂတနယ (ပု) [အာဂတ+နယ] လာသော –ဟောကြားအပ်သော – နည်း။ ဣတရေ ပန တယော ပါဋိယံ အာဂတနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၆၄။ (–ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၇၅။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၂။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉၂။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀၉။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၈။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။ ၂၂။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၃၅။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၉။ မ၊ဋ္ဌီ၊ ၁။၁၈။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၂၉၊၃၉၇၊၅၃၇။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၁။ ၁၀၇။ မူလဋ္ဌီ၊၂။၅၆။ အနုဋ္ဌီ၊၂။၂၀၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၀၆၊၄၉၀။)

အာဂတနိဒါန (နပုं) [အာဂတ+နိဒါန] လာသော နိဒါန်း။ တံ ပါဋိယာ အာဂတနိဒါနေန သမေတိ။ သာရတ္ထ၊၃။၃၆၅။

အာဂတနိမိတ္တ (န) [အာဂတ + နိမိတ္တ] လာသောနိမိတ်၊ အနိုးသို့ ရောက်လာသော (“ဤသို့, ထိုသို့”ဟု ကောက်ယူ ပြောဆိုကြောင်း) အမှတ်နိမိတ်၊ ရောက်လာသော (အခြင်းအရာကို ချိန်ဆကောက်ယူ ပြောဆိုကြောင်း) အာရုံနိမိတ်။ အာဂတနိမိတ္တေန....ကထေတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၇၀။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅၂။ အာဂတနိမိတ္တေ-နာတိ ယဿ အာဒိသတိ၊ တဿ အတ္တနော စ ဥပဂတနိမိတ္တေန။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၃။၆၇။ (–အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၃၉။)

အာဂတနိယာမ (ပု) [အာဂတ+နိယာမ] လာသောနည်း၊ (က) လာသော – ဆုံးဖြတ်ချက် – သတ်မှတ်ချက်၊ လာသော – ပုံဟန် – အခြင်းအရာ။ (ခ) လာသော – စည်းမျဉ်း – ဥပဒေ – သဘော – သရုပ်။ (က) တဿ တတ္ထ အာဂတနိယာမံ ပုစ္ဆိ သု။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။ ၁၆၂။ (ခ) နု ဣဒံ ဒသုတ္တရသုတ္တေ အာဂ-တနိယာမေန ဝုတ္တံ။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၃။၂၃၂။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။ ၂၇၆။ (–မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၁၅၃။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌီ။၉။)

အာဂတနိဟာရ (ပု) [အာဂတ+နိဟာရ] လာသောနည်း၊ လာသော – ထုတ်ဆောင်ချက် –ဟောပြောချက်။ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂေ နေက္ခမ္မ-ပါဋိယံ အာဂတနိဟာရေနေဝ။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၃။၂၃၂။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၇၆။

အာဂတပဒ္ဒိပတ္တိ (ထိ) [အာဂတ + ပဒ္ဒိပတ္တိ] လာသော – ဟောကြားအပ်သော – အကျင့် – ပဋိပတ်။ နာဋကပဒ္ဒိပဒါဒယော နာဋက-သုတ္တာဒီသု အာဂတပဒ္ဒိပတ္တိယော။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။ ၁၈၄။

အာဂတနဝနိတ (နပုं) [အာဂတ+နဝနိတ] လာသော – ဟောကြား အပ်သော – ဆီဦး – ထောပေး – မသကာ။ ပါဋိယံ အာဂတနဝ-နိတမ္ပိ ပုရေဘတ္တံ....သာမိသမ္ပိ ဝဋ္ဋတိ။ ဝိ၊ သဂ်ဟ။၁၀၂။

အာဂတနာမ (နပုं) [အာဂတ+နာမ] လာသော – နာမည် – အမည်။ ဂုဏတော ဒ္မာဂတ-

http://www.dhammadownload.com

အာဂတပဋိပါဋိ (ထီ) [အာဂတ + ပဋိပါဋိ] လာရောက်သောအစဉ်။ အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ အာဂတပဋိပါဋိယာ ဝစ္ဆံ ကာတုံ။ ဝိ၇။ ၃၉၁။ (–ဝိ၃။၃၉၈။ ဝိ၎၁။၁၎၃။ ဝိ၎၁။၃။၄၀၃။ ဝိ၎၁။၄။၁၂၂။ သံ၎၁။၂။၁၅၅။ သာရတ္ထ၃။၄၇၄။)

အာဂတပဒ (န) [အာဂတ+ပဒ] လာသော–ဟောကြားအပ်သော–ပုဒ်။ တတ္ထ ယာနိ ဝါ ပနညာနိပီတိ ပါဋိယံ ဗုဒ္ဓန္တိအာဒီနိ အာဂတပဒါနိ ဌပေတွာ။ ဝိ၎၁။ ၂၁၅။ (–သံ၎၂။၂။၃၄၂။)

အာဂတပဒါနုရူပ (တိ) [အာဂတပဒ+အနုရူပ] လာသောပုဒ်အားလျော်သော။ တတ္ထ တတ္ထ အာဂတပဒါနုရူပေန ယောဇနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဝိ၎၁။ ၂၅၆။ (–ဝဇီ၇။၁၂၃။)

အာဂတပရိသာ (ထီ) [အာဂတ+ပရိသာ] လာ–ရောက်–သော ပရိသတ်။ ပစ္ဆာ အာဂတပရိသံ အဿဝနသုဿဝန အာဓာရဏဒဋ္ဌီကရဏာဒီနိ ဝါ သန္ဓာယ။ သုတ္တနိ၎၁။ ၂။၁၂၅။

အာဂတပါက (ပုံ) [အာဂတ+ပါက] အာဂတပါက မည်သော သူ၊ (လာတိုင်း၊ လာတိုင်းသော လူအပေါင်းကို ဘာအလိုရှိပါသလဲဟု မေးမြန်း၍ ထိုလူ အလိုရှိသော ယာဂု, ခဲဖွယ်စသည်ကို ပေးတတ်သောသူ)။ ဧကော အတ္တနော ဒါနဂ္ဂေ....တဿ တေနေဝ ကာရဏေန အာဂတပါကောတိ နာမံ ဇာတံ။ အံ၎၁။ ၁၉၇။

အာဂတပုဗ္ဗ (တိ) [အာဂတ+ပုဗ္ဗ] ရှေးအခါက ရောက်အပ်သော၊ ရောက်ဘူးသော။ အာဂတပုဗ္ဗာ တေန ဘိက္ခုနာ သာဝတ္ထိံ။ ဝိ၎၁။ ၄၀၈။ (–ဒီ၊၂။၂၉၀။ ပဋိသံ၎၁၊၂။၇၅။)

အာဂတပုဗ္ဗကာရ (ပုံ) [အာဂတ+ပကာရ] လာသောအခြင်းအရာ။ တေ စဿ တတ္ထ အတ္တနော အာဂတပုဗ္ဗကာရံ ကထေသုံ။ ဝိမာန၎၁။ ၃၁၂။

အာဂတပုဗ္ဗတာ (ထီ) [အာဂတ+ပုဗ္ဗတာ] ရှေးအခါက ရောက်အပ်သော အဖြစ်။ ဝိ၎၁။ ၂၀၄။

အာဂတပုဗ္ဗတ္တ (န) [အာဂတ+ပုဗ္ဗတ္တ] ရှေးအခါက ရောက်အပ်သော အဖြစ်။ ဝိ၎၁။ ၂၀၄။

အာဂတပုဗ္ဗဘာဝ (ပုံ) [အာဂတ+ပုဗ္ဗ+ဘာဝ] ရှေးအခါက ရောက်အပ်သော အဖြစ်။ ဝိ၎၁။ ၂၀၄။

အာဂတပုဗ္ဗော (ပုံ) [အာဂတ+ပုဗ္ဗ] ရှေးအခါက ရောက်အပ်သော၊ ရောက်ဘူးသော။ အာဂတပုဗ္ဗာ တေန ဘိက္ခုနာ သာဝတ္ထိံ။ ဝိ၎၁။ ၄၀၈။ (–ဒီ၊၂။၂၉၀။ ပဋိသံ၎၁၊၂။၇၅။)

အာဂတပုဗ္ဗာ (ထီ) [အာဂတ+ပုဗ္ဗာ] ရှေးအခါက ရောက်အပ်သော၊ ရောက်ဘူးသော။ အာဂတပုဗ္ဗာ တေန ဘိက္ခုနာ သာဝတ္ထိံ။ ဝိ၎၁။ ၄၀၈။ (–ဒီ၊၂။၂၉၀။ ပဋိသံ၎၁၊၂။၇၅။)

အာဂတပုဗ္ဗာဝ (ပုံ) [အာဂတ+ပုဗ္ဗ+ဝ] ရှေးအခါက ရောက်အပ်သော၊ ရောက်ဘူးသော။ အာဂတပုဗ္ဗာ တေန ဘိက္ခုနာ သာဝတ္ထိံ။ ဝိ၎၁။ ၄၀၈။ (–ဒီ၊၂။၂၉၀။ ပဋိသံ၎၁၊၂။၇၅။)

အာဂတပဿ (ပုံ) [အာဂတ+ပဿ] လာသော–ဘက်၊ ရောက်အပ်သော–ရာ။ ဝိ၎၁။ ၂၀၄။

အာဂတပဿတော (ပုံ) [အာဂတ+ပဿ+တော] လာသော–ဘက်မှ၊ ရောက်အပ်သော–ရာမှ

http://www.dhammadownload.com

ဘာရော စ အဝဿံ အာဝဟိတဗ္ဗောတိ။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။ ၂၁၇။

အာဂတဘိက္ခု (ပု) [အာဂတ + ဘိက္ခု] လာသောရဟန်း။ ပတ်တံ ဂဟေတ္ဝာ အာဂတဘိက္ခု ပန....နံ အာရောစေတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၂၀၄။ ဝိ၊သင်္ဃ။ ၃၀။

အာဂတမဂ္ဂ (ပု) [အာဂတ+မဂ္ဂ] (၁) လာအပ်-လာခဲ့-သော လမ်းခရီး။ (၂) လာသော-ရအပ်သော-မင်္ဂ (သောတာပတ္တိမင်္ဂ-စသည်)။ (၁) သာဝတ္ထိံ ဂမိဿာမီတိ အာဂတမဂ္ဂေနေဝ ပဋိနိဝတ္တန္တော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၃၉။ (-ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။ ၂၉၀။) (၂) တိပိဋကစူဠနာဂတ္ထောရော အာဂတမဂ္ဂဿ ပစ္စဝေက္ခဏပညာဒေါတိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၃၀၈။ အာဂတမဂ္ဂဿာတိ အဓိဂတမဂ္ဂဿ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၅၂၈။

အာဂတမဂ္ဂါဘိမုခ (တိ) [အာဂတမဂ္ဂ+အာဘိမုခ။ ထိ-၌ **အာဂတမဂ္ဂါဘိမုခီ**] လာအပ်-လာခဲ့-သော လမ်းခရီးသို့ ရှေးရှု့မျက်နှာမူသော။ နိဝတ္တိတ္ဝာ အာဂတမဂ္ဂါဘိမုခါဝ [အဟောသုံ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၃၀၆။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၉၂။ သာ....အနုပသက်မိတ္ဝာ အာဂတမဂ္ဂါဘိမုခီ ပါယာသိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။ ၁၆၈။ (-ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၃၉။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊ ၇။ ၃၇၁။)

အာဂတမနုဿ (ပု) [အာဂတ + မနုဿ] လာသောလူ။ တေပိ တီဟိ ဒိဝေဟိ အာဂတမနုဿာ....ဥပသင်္ကမိတ္ဝာ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၇၃။ (-အံ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၂၀၈။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၄၆၄။)

အာဂတရထ (ပု) [အာဂတ+ရထ] လာသောရထား။ တုသိတဘဝနတော အာဂတရထေဝ ပတိဋ္ဌာယ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၀၇။ (-ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၈၄။)

အာဂတရူပ (နာ) [အာဂတ+ရူပ] လာသော-ဖြာကြွေးအပ်သော-ရုပ်တရား။ ဣမာနိ တာဝ ပါဋိယံ အာဂတရူပါနေဝ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။ ၈၀။

အာဂတဝစန (နာ) [အာဂတ+ဝစန] ရောက်လာသောစကား။ သာသနန္တိ ဒေသနာရတော အာဂတဝစနံ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၉၉။

အာဂတဝတ္တ (နာ) [အာဂတ+ဝတ္တ] လာသော-ဖြာကြွေးအပ်သော-ကျင့်ဝတ်။ ဝတ္တာကွန္ဒကာဒိသု အာဂတဝတ္တာဒိနမ္ပိ ဂဟဏံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋ္ဌ၊၁။ ၄၆။

အာဂတဝါဏိဇ (ပု) [အာဂတ+ဝါဏိဇ] လာသောကုန်သည်။ အမှ ပဌမံ အာဂတဝါဏိဇော ပါတိ ဘူမိယံ ခိပိတ္ဝာ ဂတော။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၂၇။

အာဂတဝါရ (ပု) [အာဂတ+ဝါရ] လာသော-ဖြာကြွေးအပ်သော - အလှည့်အကြိမ် - ဝါရ။ အနုလောမဝိဘင်္ဂေ အာဂတဝါရာ ဥဒ္ဒရိတဗ္ဗာ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၄၇၀။ (- အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၉၀။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၅၁၉။)

အာဂတဝိနိစ္ဆယ (ပု) [အာဂတ + ဝိနိစ္ဆယ] လာသော - ဆိုအပ်သော - အဆုံးအဖြတ်။ ဝိနယဋ္ဌကထာသု အာဂတဝိနိစ္ဆယံ သန္ဓာယ "ဝိနယဝသေနာ" တိ ဝုတ္တံ။ သီ၊ဋ္ဌ၊သင်္၊၁။ ၃၅၁။

အာဂတဝိသ (တိ) [အာဂတ+ဝိသ] လျင်စွာရောက်လာသော အဆိပ်ရှိသော၊ ပြန့်နှံ့လွယ်-တက်လွယ်-သော အဆိပ်ရှိသော၊ မြွေ။ စတ္တာရော အာသီဝိသာ အာဂတဝိသေ၊ နော ဃောရဝိသော။ အဘိ၊ပု။၁၅၅။ ယဿ ဝိသံ အာသုံ အာဂစ္ဆတိ၊ သီဃံ ဖရတိ၊ ဃောရံ ပန နဟောတိ၊ စိရကာလံ နပီဠေတိ၊ အယံ အာဂတဝိသော၊ နော ဃောရဝိသော။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊၃။ ၇၇။ အာဂတဝိသော (သံ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၅၃)တိ အာဂစ္ဆဝိသော၊ သီဃတရံ အဘိရုဟနဝိသော။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၃၂၅။ (-အံ၊၁။ ၄၂၅။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၃၂၀။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၃၂၅။)

http://www.dhammadownload.com

အာဂတဝေလာ (ထိ) [အာဂတ + ဝေလာ] လာသော-လာရာ-အချိန်။ မာဇော အာဂတဝေလာယမေဝ နိဝတ္တော။ သံဋ္ဌ၊၁။ ၂၉၆။

အာဂတသခ်ိရ (ပု) [အာဂတ+သခ်ိရ] လာသောသခ်ိရတရား။ အပိစ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သခ်ိရာ, သခ်ိရ-သဒ္ဒေန အာဂတသခ်ိရာ စာတိ ဒုဝိဓာ သခ်ိရာ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၅၈။ သခ်ိရသဒ္ဒဂ္ဂဟဏေန အာဂတာ သခ်ိရာ သခ်ိရ-သဒ္ဒေန အာဂတသခ်ိရာ။ မူလဋီ၊၂။၉၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၂၅၂။ **အာဂတသခ်ိရတ္တ, အာဂတသခ်ိရဘာဝ**။ အနုဋီ၊၂။၉၅။

အာဂတသဒ္ဓါ (ထိ) [အာဂတာ+သဒ္ဓါ] (၁) လာသော - ရအပ်သော - ယုံကြည်ခြင်း - သဒ္ဓါတရား။ (တိ) (၂) လာသော-ရအပ်သော-ယုံကြည်ခြင်း-သဒ္ဓါတရား-ရှိသော၊ သူ။ (၁) မူလဇာတာ ပတိဋ္ဌာတိ မဂ္ဂေန အာဂတသဒ္ဓါ ဝုစ္စတိ။ သံဋ္ဌ၊၃။ ၂၇၈။ သံဋီ၊ ၂။၅၀၀။ (-သံဋီ၊၂။၁၇၆။) (တိ) (၂) အရိယမဂ္ဂေန အာဂတသဒ္ဓေါ ဘဝါဟိ။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။ ၂၄၇။

အာဂတသပ္ပိ (နာ) [အာဂတ+သပ္ပိ] လာသော-ဟောကြား:အပ်သော-ထောပတ်။ ပါဠိယာ အာဂတသပ္ပိအာဒီသု သပ္ပိ....ဝဋ္ဋတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၂၀၉။ (-ဝိ၊သင်္ခ၊၁၀၂။ သာရတ္ထ၊၃။ ၆၉။)

အာဂတသာသန (နာ) [အာဂတ + သာသန] ရောက်လာသော သတင်းစကား။ အသန်္နိပတိတာ ဒိသာသု အာဂတသာသနံ နသုဏန္တိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၅၆။

အာဂတသုညတသဘာဝ (ပု) [အာဂတ + သုညတ+သဘာဝ] လာသော - သုညတသဘော - ကင်းဆိတ်သောသဘော။ သုညတဝါရေ အာဂတသုညတသဘာဝဿ ဝသေန။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၃၄၇။

အာဂတသမ္ပတ္တ (နာ) [အာဂတ+သမ္ပတ္တ] လာသော သုတ်။ ပုဗ္ဗကောဋ္ဌကေ ဧဝံ အာဂတသုတ္တံ အာဒိ ကတ္ဝာ။ သံဋ္ဌီ၊၂။၅၀၀။

အာဂတသုဒ္ဓသတ္တ (ပု) [အာဂတ+သုဒ္ဓ+သတ္တ] လာသော သန့်ရှင်းစင်ကြယ်သော သတ္တဝါ။ ဗြဟ္မလောကတော အာဂတသုဒ္ဓသတ္တာဿ အာသနေ ဝါ....နိပဇ္ဇိတာ ဝါ နတ္ထိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၃၀။

အာဂတသေနာသနကထာ (ထိ) [အာဂတ+သေနာသန+ကထာ] လာသော-သေနာသနကထာ - ကျောင်းနှင့်စပ်သောစကား။ ဣဒံ ဆဗ္ဗဂ္ဂိယဝတ္ထုံ အာဒိံ ကတ္ဝာ အာဂတသေနာသနကထာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃၃။

အာဂတဟီနဒုက (တိ) [အာဂတ + ဟီနဒုက] လာသော-ဟောကြားအပ်သော-ဟီနဒုက်။ ခန္ဓဝိဘင်္ဂေ အာဂတဟီနဒုကတောယေဝ နိဟရိတ္ဝာ။ မူလဋီ၊၂။၄၆။

အာဂတာဂတ (တိ) [အာဂတ+အာဂတ] လာတိုင်း လာတိုင်း - ရောက်တိုင်း ရောက်တိုင်း-သော။ ဧကော အက္ခဓုတ္တော အာဂတာဂတံ ဂါလိံ ဂိလတိ။ ဒီ၊၂။ ၂၇၆။ အာဂတာဂတေ ဝေသာလိကေ ဥပါသကေ ဧဝံ ဝဒန္တိ။ ဝိ၊၄။ ၄၉၁။ ပုန အာဂတာဂတာယ အညိဿာပိ ဒေသေတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၇။ (-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၄၊၃၀၁၊ ၃၃၈။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၆၄။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၇၊၁၀၀။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၄၅၊ ၂၄၁၊ ၂၅၆။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၇၂၊၄၀၁။ သံ၊ဋ္ဌ၊ ၁။၇၀။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅၅။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၉၃။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇၂၊ ၄၄၃။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၈၄။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁၉၆။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၃။ ကခ်ီ၊ဋီ။ ၂၇၁။)

အာဂတာဂတဋ္ဌာန (နာ) [အာဂတာဂတ+ဋ္ဌာန] ရောက်တိုင်း ရောက်တိုင်းသောနေရာ။ မယံ ပန တံ သဗ္ဗံ အာဂတာဂတဋ္ဌာနေယေဝ ကထယိဿာမ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃၄။ (-အံ၊ဋ္ဌ၊ ၃။၈။)

http://www.dhammadownload.com

အာဂတာဂတပဒ (နာ) [အာဂဟာဂတ + ပဒ] လာတိုင်း လာတိုင်းသော ယူတို့၏ ခြေရာ။ အဘိဏှသဒ္ဓါရေန အာဂတာဂတပဒံ ပါကဋံ ဟောတိ။ အဘိ၊၌၊ ၂။၂၁၇။

အာဂတာဂတဝေလာ (ထီ) [အာဂတာဂတ + ဝေလာ] လာတိုင်း လာတိုင်း သော အခါ။ တဿ အာဂတာဂတဝေလာယ ကထေတဗ္ဗံ။ ဒ ဘိ၊၌၊ ၂။၂၁၃။

အာဂတာဂမ (တိ) [အာဂတ+အာဂမ] လာသော – နှုတ်တက်ရသော – အာဂုံပါဋိ – နိကာယ် ပါဋိတော်–ရှိသော၊ နိကာယ်ပါဋိတော်ကို ကျေပြန်စွာ သင်ယူ လေ့ကျက်ထားသော။ (နိကာယ် တပါးမျှကိုပင် ကျေပြန်စွာ သင်ယူ လေ့ကျက်ထားလျှင် အာဂတာဂမ-ဟု ခေါ်နိုင်၏။) တတ္ထ အညော ဘိက္ခု အာဂစ္ဆတိ ဗဟုဿုတော အာဂတာဂမော။ ဝိ၊၃။၁၇၁။ ယေ တေ ဘိက္ခူ။ ဗဟုဿုတာ အာဂတာဂမာ။ အံ၊၁။၁၁၅။ အာဂတာဂမာတိ ဧကော နိကာယော ဧကော အာဂမော နာမ....ယေသံ ဧကောပိ အာဂမော အာဂတော ပဂုဏော ပဝတ္တိတော၊ တေ အာဂတာဂမာ နာမ။ အံ၊၌၊ ၂။၈၇။ (–ဝိ၊ ၂။ ၂၀၆။ ဝိ၊၃။၄၀၀။ ဝိ၊၄။ ၂၀။ ဒီ၊ ၂။၁၀၄။ အံ၊ ၂။၃၁၇။ အံ၊၃။ ၂၆၀။ မိလိန္ဒ။၁၀။ အံ၊ ၌၊၃။၁၁၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၁၉။ ခုဒ္ဒက၊၌။၃၀။ အံ၊၌ဒီ၊၃။၁၁၆၊၃၀၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၌ဒီ၊၁။၁၄၁။)

အာဂတာဂမတက္က (တိ) [အာဂတ+အာဂမ+တက္က] လာသော–ကျေပြန်စွာ သင်ယူလေ့ကျက် ထားအပ်သော– နိကာယ် ပါဋိတော်ကျမ်း, တက်ကျမ်း ရှိသော။ အာဂတာဂမတက္ကေသု၊ သဒ္ဒသတ္ထနယညုသု။ ယဿန္တေဝါသိဘိက္ခူသု၊ သာသနံ သုပ္ပတိဋ္ဌိတံ။ အံ၊၌ဒီ၊ ၁။၂။

အာဂတာနုက္ကမ (ပုံ) [အာဂတ + အနုက္ကမ] လာသောအစဉ်။ ပါတိမောက္ခေ အာဂတာနုက္ကမေန သီလဿ အာဒိမဇ္ဈပိဘာဂေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၅၂၇။

အာဂတာနုသာရ (ပုံ) [အာဂတ + အနုသာရ] လာသည်ကို–အစဉ်အောက်မေ့သော–အစဉ်မှီးသော။ တတ္ထ အာဂတာနုသာရေန ဟိ ဣမ ပုဗ္ဗနိမိတ္တဘာဝံ ဝဒတိ။ သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၁။ ၃၀၆။

အာဂတိ (ထီ) [အာ+ဂမု+တိ] (၁) (က) လာရာအရပ်၊ (ပဋိသန္ဓေနေသည်၏ အစွမ်းဖြင့်) လာခဲ့ရာ–အရပ်–ဘဝ။ (ခ) လာရာအရပ်၊ လာခဲ့သောနေရာဌာန။ (၂) (က) လာရောက်ခြင်း၊ (ခ) ပဋိသန္ဓေနေသည်၏ အစွမ်းဖြင့် လာရောက်ခြင်း၊ ပဋိသန္ဓေနေခြင်း။ ဤဘဝ–ယခုမျက်မှောက် ဘဝ–သို့ လာရောက်ခြင်း။ (၃) လာရာအခါ။ (၄) ရှေးရှု။ ဖြစ်ရာ ဖြစ်သော အာရုံ (ကံ, ကမ္မနိမိတ်, ဂတိနိမိတ်)။ (၁) (က) ယောဟံ ကဿပ ဣမေသံ တပဿီနံ ဧဝံ အာဂတိဉ္စ ဂတိဉ္စ....ပဇာနာမိ။ ဒီ၊၁။၁၅၃-၄။ အာဂတိဉ္စာတိ "အသုကဋ္ဌာနတော နာမ ဣမေ အာဂတာ"တိ ဧဝံ အာဂတိဉ္စ။ ဒီ၊၌၊ ၁။၂၀၉။ အာဂတိ˙ ဝါ ဂတိ˙ ဝါ(မ၊၁။၄၀၉၊ ၄၁၁)တိ ပဋိသန္ဓိဝသေန အာဂမနဋ္ဌာနံ ဝါ, စုတိဝသေန ဂမနဋ္ဌာနံ ဝါ နဇာနာမိ။ မ၊၌၊ ၂။၃၁၆။ (– အံ၊ ၂။၄၈၊၅၃။) (ခ) အာဂတိ˙ ဝါ ဂတိ˙ ဝါ (မ၊၁။၂၀၈)တိ ဣမိနာ နာမ ဌာနေန အာဂစ္ဆန်တိ... နဇာနာမ။ မ၊၌၊ ၂။၆၇။ (၂) (က) တတြပါဟံ ဘိက္ခဝေ နေဝ အာဂတိ˙ ဝဒါမိ။ ဥဒါန။၁၇၇။ ဧဝံ.... အာဂတိ˙ အာဂမနံ နေဝ ဝဒါမိ။ ဥဒါန၊ ၌။၃၅၅။ (ခ) သတ္တာနံ အာဂတိ˙ ဂတိ (မ၊၁။၄၀၄)နှိ ဧတ္ထ စက္ကဝါဠသဟဿေ ပဋိသန္ဓိဝသေန သတ္တာနံ အာဂတိ˙, စုတိဝသေန ဂတိ˙ စ နဇာနာသိ။ မ၊၌၊ ၂။၃၀၅။ (–မ၊ ၃။၂၀။ သံ၊၂။၄၄။ ဥဒါန။၁၇၇။ ထေရ။

http://www.dhammadownload.com

၃၃၈။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၃။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၃၅၅။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊၂။၃၄၇။) အာဂတိဂတိ - လည်း ကြည့်။ (၃) နာဟံ ပဇာနာမိ အသယ္ယသာဟိနော၊ အင်္ဂိရသဿ ဂတိံ အာဂတိံ ဝါ။ ပေတ။ ၁၅၆။ ဂတိံ အာဂတိံ ဝါတိ တဿ.... အသုကသ္မိံ ကာလေ ဣမာဂမိဿတီတိ အာ-ဂတိံ ဝါ နာဟံ ဇာနာမိ။ ပေတ၊ဋ္ဌ။၁၁၅။ (၄) အာဂတိဂတိ (၃) အနက်-ကြည့်။

အာဂတိဂတိ (ထီ) [အာဂတိ+ဂတိ] (၁) လာ ခြင်းနှင့်သွားခြင်း။ (၂) ပဋိသန္ဓေ၏ အစွမ်း ဖြင့် ဤမျက်မှောက်ဘဝသို့ လာရောက်ခြင်း (နှင့်)စုတိ၏အစွမ်းဖြင့် ဤမျက်မှောက်ဘဝမှ တမလွန်ဘဝသို့ သွားခြင်း။ (၃) ရှေးရှူ ဖြစ်ရာ ဖြစ်သော ကံ ကမ္မနိမိတ် ဂတိနိမိတ် အာရုံ၌ ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ်၏ ဖြစ်ခြင်း။ (၁) နဟိ တတ္ထ သတ္တာနံ ဌပေတွာ ဉာဏေန အာရမ္မဏကရဏံ အာဂတိဂတိယော သမ္ဘ-ဝန္တိ၊.... တဿတ္ထော တမ္ပိ အာယတနံ ဂါမန္တရ-တော ဂါမန္တရံ ဝိယ နဲ အာဂန္တဗ္ဗတာယ နဲ အာဂတိ၊ နဲ ဂန္တဗ္ဗတာယ နဲ ဂတိ။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။၃၅၅။ (၂) နတိယာ အသတိ အာဂ-တိဂတိ နဲ ဟောတိ။ မ၊၃။၃၁၀။ သံ၊ ၂။၂၈၄။ ဥဒါန။၁၇၉။ နေတ္တိ။၅၅။ အာဂတိ-ဂတိ နဲ ဟောတီတိ ပဋိသန္ဓိဝသေန အာဂတိ နာမ နဲ ဟောတိ၊ စုတိဝသေန ဂမနံ နာမ နဲ ဟောတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၃၂။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၉။ အာဂတီတိ ဣမာဂတိ၊ ဂတီတိ ပစ္စဘာဝေါ။ နေတ္တိ။၅၇။ (–ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၃၅၅၊၃၆၀။ မ၊ဋ္ဌ၊ ၃။၄၂၁။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉၆။) (၃) နတိယာ သတိ အာဂတိဂတိ ဟောတိ။ သံ၊၁။၂၉၆။ အာဂတိဂတိ ဟောတီတိ အာဂတိမှိ ဂတိ ဟောတိ၊ အာဂတေ....ဂတိ ဟောတိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၆၇။ အာဂတိမှိ ဂတီတိ ပစ္စုပဋ္ဌာနဝသေန အဘိမုခံ ဂတိ ပဝတ္တိ ဧတသ္မာတိ အာဂတိ၊ ကမ္မာဒိနိမိတ္တံ။ တသ္မိံ ပဋိသန္ဓိဝိညာဏဿ ဂတိ ပဝတ္တိ နိဗ္ဗတ္တိ ဟောတိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၄။

အာဂတိဂတိဋ္ဌာန (နဲ) [အာဂတိဂတိ+ဋ္ဌာန] လာခဲ့ရာအရပ်နှင့် သွားရမည့်နေရာ။ ကုတော အာဂတော၊ သော ကုဟိံ ဂါမီ ဘဝိဿတီတိ အတ္တဘာဝဿ အာဂတိဂတိဋ္ဌာနံ ကခ်တိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၃။ သာရတ္ထ၊၃။၁၄၀။ (–သံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၄၀။)

အာဂတုပဋ္ဌာက (ပု) [အာဂတ + ဥပဋ္ဌာက] လာသော – ဟောကြားအပ်သော – ပြုစု လုပ်ကျွေးသူ။ ဣမေ ပန ပါဋ္ဌိယံ အာဂတု-ပဋ္ဌာကာ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၇။

အာဂဒ (ပု) [အာ+ဂဒ+အ](က)ဆိုခြင်း။ (ခ) လွန်စွာ–ပြင်းထန်စွာ–ဆိုခြင်း၊ စကား။ အာဂဒနံ အာဂဒေါ၊ ဝစနန္တိ အတ္ထော။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊၁။၆၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၆။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။၁၁၅။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၁၁၄၊၃၅၀။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။ ၂၀။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၁၅၈။ စူဋ္ဌနိ၊ဋ္ဌ။၆၂။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ။ ၁။၁၉၅။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅၁။ အာဂဒနန္တိ သဗ္ဗဟိ-တနိပ္ပါဒနတော ဘုသံ ကထနံ ဝစနံ၊ တဗ္ဘာဝ-မတ္တော ဝါ အာ-သဒ္ဒေါ။ သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၁။၃၁၅။

အာဂဒန (နဲ) [အာ+ဂဒ+ယု] အာဂဒ-နှင့် အနက်တူ၊ ၎င်း-ကြည့်။

အာဂန္တ (ပု) [အာ+ဂမု+တ] လာရောက်တတ် သောသူ။ ရမယန္တေဝ အာဂန္တံ။ ဇာ၊၂။ ၃၃၉။ အာဂန္တန္တိ အာဂစ္ဆန္တံ ဇနံ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊ ၇။၃၀၃။ (–နီတိ၊သုတ္တ။၄၂၆။)

အာဂန္တဗ္ဗ (တိ) [အာ+ဂမု+တဗ္ဗ] လာ–အပ် –သင့်–ထိုက်–သော။ တိဏေန ဝါ ပဏ္ဏေန ဝါ ပဋိစ္ဆာဒေတွာ အာဂန္တဗ္ဗံ။ ဝိ၊၁။၃၁၄။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀၀။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၆၀။ သီဃံ စီဝရဋ္ဌာနံ အာဂန္တဗ္ဗံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၃၃။ (–ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၉၄၊ ၁၆၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၁၇။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၆၈။ ခုဒ္ဒက၊ ဋ္ဌ။၁၆၄။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၃၂။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၈။ သာရတ္ထ၊၂။၄၀၂။ ဝိမတိ၊၁။၃၂၅။ ကခ်ါ၊ဋ္ဌ။ ၅၊၁၄၂၊၂၉၂။ မူလဋ္ဌ၊၂။၆၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၃၂၈။)

http://www.dhammadownload.com

အာဂန္တဗ္ဗဋ္ဌာန (နဲ) [အာဂန္တဗ္ဗ + ဋ္ဌာန] လာ ရောက်–သင့်–ထိုက်–သောနေရာ။ သာဓုမဟာရာဇာ အာဂန္တဗ္ဗဋ္ဌာနညေဝ အာဂတာတ္ထ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၁၄၄။ အာဂန္တဗ္ဗဋ္ဌာနတာ—ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၃၅၅။

အာဂန္တု (တိ) [အာ+ဂမု+တု]လာ–ရောက်–ရောက်လာ–သော၊သူ၊ တဒင်–အခိုက်အတန့်–အပြင်အပမှ–အကြောင်းအားလျော်စွာ–ရောက်လာသော၊သူ။ ဧည့်သည်၊ (က) ပဋိသန္ဓေ အားဖြင့် ရောက်လာသူ။ (ခ) လူသစ်၊ လူစိမ်း.. (ဂ) အပြင်အပ – ဗဟိဒ္ဓ –ဖြစ်သော။ (ဃ) ခေတ္တခဏ–ယာယီ–တဒင် – အခိုက်အတန့် – မျှ ဖြစ်သော။ ပုမေ အတိထိ အာဂန္တု။ ဓာန်။၄၂၄။ အာဂစ္ဆတီတိ အာဂန္တု၊ တု။ ဓာန်၊ဋီ။၄၂၄။ (က)ယဒိ ဝါ တေ ဘန္တေ ဒေဝါ အာဂန္တာရော ဣတ္ထတ္တံ။မ၊၂။၃၃၁။အာဂန္တာရောတိ ဥပပတ္တိ-ဝသေန အာဂန္တာရော။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၄၇။ သော တတော စုတော အာဂါမီ ဟောတိ အာဂန္တာ ဣတ္ထတ္တံ။ အံ၊၁။၆၅။ (–အံ၊၁။၄၇၈။ အံ၊၂။၄၄၃။ ဣတိဝုတ်။၁၉၈၊၂၃၈၊၂၅၉။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၈၊၃၅၀။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၆၈။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၅၂၊၂၁၀၊၂၈၆။ အံ၊ဋီ၊၂။၃၇။) (ခ) အာဂန္တုံ ကုရုတေ ပိယံ။ ဇာ၊၁။၁၇၁။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၈၀။ (ဂ) (ဃ) အာဂန္တုနာ သုခဒုက္ခေန ဖုဋ္ဌော။ ဇာ၊၁။၃၂၀။ အာဂန္တုနာတိ နအဇ္ဈတ္တိကေန။ သတ္တာနံ ဟိ သုခမ္ပိ ဒုက္ခမ္ပိ အာဂန္တုကမေဝန နိစ္စပဝတ္တံ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၁၉၈။

အာဂန္တုံ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+ဂမု+တုံ] လာခြင်း–ပြန်လာခြင်း – ၄၊။ အဘဗ္ဗော ခေါ.... မမ သမ္မုခီဘာဝံ အာဂန္တုံ။ ဒီ၊၃။၁၀။ (–ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၀၉။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၅၈။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၉။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၂၀။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၀၂။ ကခ်ါ၊ဋီ။၂၉၅။)

အာဂန္တုက (တိ) [အာ+ဂမု+တုက။ အာဂစ္ဆတီတိ အာဂန္တုကော။ ကစ္စည်း။၅၆၉။ နီတိ၊ သုတ္တ။၁၁၆၂။] အာဂန္တုကဖြစ်သော၊ လာ–ရောက်–ရောက်လာ–သော၊ တဒင်–အခိုက်အတန့် – အပြင်အပမှ – အကြောင်းအားလျော်စွာ– ရောက်လာသော၊ ဧည့်သည်ဖြစ်သော၊ သူ။ (က) တစုံတခုသော ကျောင်းသို့ ရောက်သောရဟန်း။ (ခ) မိမိ၏ကျောင်းသို့ လာသော ရဟန်း။ (ဂ)အတူတက္ခ–တပြိုင်နက်–မဖြစ်, နောက်ဇောခဏ၌ ဖြစ်သော။ (ဃ) နဝမီမှစ၍ လာသောရဟန်းနှင့် နွားခြံ, လှည်းလှေတို့၌ ဝါဆိုသော ရဟန်း။ အာဂန္တုကေန ဘန္တေ မေဃေန ပဋိပိဋ္ဌိတော.... အာဂန္တုကေန ရောဂေန။ မိလိန္ဒ။၂၉၃။ (–သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၄။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၃၊၂၄၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၈၉။)(က) (ခ) အာဂန္တုကာ ဘိက္ခူ..... ပရိဘုဉ္ဇိ သု။ ဝိ၊၁။၈၂။ အာဂန္တုကေနာ (ဝိ၊၄။၈၃)တိ ကဉ္ဇိ ဝိဟာရံ ဂတေန တတ္ထ ဘိက္ခူ-နံ အာရောစေတဗ္ဗံ .... အာဂန္တုကဿာတိ အတ္တနော ဝိဟာရံ အာဂတဿာပိ.... အာ-ရောစေတဗ္ဗံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၀-၁။ (–ဝိ၊၂။၃၇။ ဝိ၊၃။၁၅၈၊၁၈၄၊၂၄၄၊၄၀၆၊၄၃၀။ ဝိ၊၄။၂၂၂၊၃၂၁။ ဝိ၊၅။၂၂၆၊၂၆၅၊၃၄၉။ မ၊၂။၁၁၉။ အံ၊၂။၃၅၊၃၂၂။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၄၊၁၉၁၊၃၉၀။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၃၊၆၆၊၆၈။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၆၊၄၄၊၄၂၇။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၈။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅၇။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၀၅၊၂၈၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၇။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅၅။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၂၀။ ဝဇိရ။၄၇၅။ သာရတ္ထ၊၁။၂၅၀။ ကခ်ါ၊ဋီ။၁၁၃၊၂၆၁၊၂၉၄၊၄၂၅။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၃၁၈။ သံ၊ဋီ၊၂။၃၄၃၊၃၈၆။ မူလဋီ၊၂။၁၉။) (ဂ) တဉ္ဇ ခေါ အာဂန္တုကေဟိ ဥပဂ္ဂိလေသေဟိ ဥပဂ္ဂိ-လိဋ္ဌံ။ အံ၊၁။၉။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၀။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၄။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၂၅၁။ အာဂန္တုကေဟိ-တိ အသဟဇာတေဟိ၊ ပစ္ဆာ ဇဝနက္ခဏေ ဥပ္ပဇ္ဇနကေဟိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၅။ (–ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊

http://www.dhammadownload.com

၁။၁၅။) (ဃ) အာဂန္တုကာ နာမ နဝ-မိတော ပဋ္ဌာယာဂတာ ဝါ ဝဇသတ္ထနာဝါသု ဝုတ္ထဝဿာ ဝါ ဟောန္တိ။ ဝဇိရ။၄၇၅။

အာဂန္တုကဥပက္ကိလေသ (ပု) [အာဂန္တုက + ဥ-ပက္ကိလေသ] အာဂန္တုကဖြစ်သော အညစ်အကြေး။ ရဇန္တိ အာဂန္တုကဥပက္ကိလေသံ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၁၆။ (–ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၄၄။)

အာဂန္တုကကထာ (ထီ) [အာဂန္တုက+ကထာ] နောက်မှ – ကြားဖြတ် – အကြောင်းအား လျော်စွာ– ဖြစ်သောစကား။ ဗဟိဒ္ဓါ အညံ အာဂန္တုကကထံ အာဟရန္တော ပုရိမကထံ အပနာမေဿတိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၉။ အံ၊ဋီ၊၂။ ၁၆၄။

အာဂန္တုကကာယာလသိယ (နာ) [အာဂန္တုက+ ကာယ + အာလသိယ] နာမကာယ၌ ဖြစ်သော အာဂန္တုက ပျင်းရိမှု၊ (ပြကတေ့သ ဘောမဟုတ်သော အလွန်အေးခြင်း, ပူခြင်း စသည်ကြောင့် ဖြစ်သော နာမကာယ၏ ပျင်းရိဆုတ်နစ်မှု)။ တန္ဒီတိ အတိသီတာဒိ-ပစ္စယာ ဥပ္ပန္နံ အာဂန္တုကကာယာလသိယံ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၇၇။ အာဂန္တုကံ, နာ သဘာဝသိဒ္ဓံ။ ကာယာလသိယန္ဆိ နာမကာယေ အလသ-ဘာဝေါ။ သံ၊ဋီ၊၂။၄၁၆။

အာဂန္တုကကိလမထ (ပု) [အာဂန္တုက+ကိလ-မထ] ဧည့်သည်ရဟန်းတို့၏ ပင်ပန်းခြင်း။ ယော ခေါ ဣမေသံ အာဂန္တုကာနံ ဘိက္ခူနံ အာဂန္တုကကိလမထော၊ သော ပဋိပ္ပဿဒ္ဓေါ။ ဝိ၊၃။၄၃၀။

အာဂန္တုကဃရ (နာ) [အာဂန္တုက+ဃရ] ဧည့်သည်တို့ တည်းခိုရာအိမ်။ အာဂန္တုကာဂါရ-ကြည့်။

အာဂန္တုကဒဏ္ဍက (ပု) [အာဂန္တုက+ဒဏ္ဍ+ က] အာဂန္တုကဖြစ်သော–နဂိုမူလ ပန်းပွင့် ရိုးတံ၏ နေရာ၌ အစားတပ်ထားသော – တုတ်ချောင်း။ မဟာပါတိပ္ပမာဏံ ပုပ္ဖံ အာ-ဂန္တုကဒဏ္ဍကေ ဌပေတွာ ဆတ္တံ ဝိယ ဂဟေ-တွာ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉၀။

အာဂန္တုကဒါန (နာ) [အာဂန္တုက+ဒါန] ဧည့်သည်–အာဂန္တု–တို့အား ပေးလှူအပ်သော အလှူ။ အာဂန္တုကဒါနံ အဒံသု။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၄၉။ ပေတ၊ဋ္ဌ။၅၀။ (–အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၁။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၂၇၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၅၃၀။)

အာဂန္တုကဒေဝပုတ္တ (ပု) [အာဂန္တုက+ဒေဝ-ပုတ္တ] နောက်မှ–အသစ်–ရောက်လာသော နတ်သား။ အာဂန္တုကဒေဝပုတ္တာ အာဂတာ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၀၉။ သာရတ္ထ၊၁။၂၇၀။

အာဂန္တုကနိမိတ္တ (နာ) [အာဂန္တုက+နိမိတ္တ] အာဂန္တု – ဧည့်သည်–ရဟန်းတို့၏ အမှတ်အသား၊အာဂန္တုရဟန်းတို့ရှိ၏ဟု သိကြောင်း ဖြစ်သော အမှတ်အသား။ အာဂန္တုကာကာ-ရ-ကြည့်။

အာဂန္တုကပဋ္ဌ(တ္တ) (နာ) [အာဂန္တုက + ပဋ္ဌ] သလင်းထောင်၊ ပြင်ထပ်၊ သင်္ကန်းအပေါ် ၌ နောက်ထပ် တင်အပ်သောအလွှာ။ အာ-ဂန္တုကပဋ္ဌံ ဌပေတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၈၀။ အာဂန္တု-ကပဋ္ဌန္တိ အစ္ဆိန္ဒိတွာ အန္ဓာဓိ အရောပေတွာ ကရဏစီဝရံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ ဝိမတိ၊၂။၂၇။ အာဂန္တုကပဋ္ဌန္တိ ဒုပဋ္ဌစီဝရေ မူလပဋ္ဌဿ ဥပရိ ဌပိတပဋ္ဌံ။ ပါစိတ်၊ယော၊၁။၅၂။ (–ဝိ၊ ဋ္ဌ၊၁။၂၅၁။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၀၈။ ဝိ၊သင်္ဟ။၅။ ကခ်ါ၊ဋီ။၇၂။) အန္ဓာဓိက-လည်း ကြည့်။

အာဂန္တုကပုရိသ (ပု) [အာဂန္တုက + ပုရိသ] ဧည့်သည်ယောကျ်ား။ တံ ပုဗ္ဗေ ဥပ္ပန္နာနံ အာဝဇ္ဇနာဒီနံ ဂေဟဘူတေ စက္ခုဒ္ဓါရေ အာဂန္တုကပုရိသော ဝိယ ဟောတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၁။၁၇၄။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၄၁။ (–အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၂၂။)

http://www.dhammadownload.com

အာဂန္တုကဘတ္တ (န) [အာဂန္တုက + ဘတ္တ။ အာဂန္တုကာနံ ဘတ္တံ အာဂန္တုကဘတ္တံ။.... အာဂန္တုကာနံ အတ္ထာယ ဘတ္တံ အာဂန္တုကဘတ္တံ။ နိတိ၊သုတ္တ။ နှာ-၁၉၆-၇။] အဂန္တုကဘတ်၊ ည့ေသည်(ရဟန်း)တို့အား လှူ။အပ်သောဆွမ်း၊ ည့ေသည်တို့အတွက် စီမံထားအပ်သော-ဆွမ်း-ထမင်း၊ ည့ေဆွမ်း၊ ည့ေထမင်း။ ဣစ္ဆာမဟံ ဘန္တေ.... အာဂန္တုကဘတ္တံ ဒါတုံ။ ဝိ၊၃။၄၀၆။ အာဂန္တုကာနံ ဒိန္နံ ဘတ္တံ အာဂန္တုကဘတ္တံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁၀၄။ (-ဝိ၊၄။၃၀။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၇။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၆၃။ စူဠနိ၊ဋ္ဌ။၁၁၄။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၂၂၀။ အံ၊ဋီ၊၂။၁၉၅။)

အာဂန္တုကဘဝဏ် (နှ) [အာဂန္တုက + ဘဝဏ်] အာဂန္တုကဘဝင်စိတ်၊ ပဋိသန္ဓေစိတ်နှင့် မတူသော ဘဝင်စိတ်၊ (က) ဘဝင်ကိစ္စတပ်သော ဥပေက္ခာသဟဂုတ် သန္တီရဏစိတ်၊ (သောမနဿသဟဂုတ်စိတ်ဖြင့် ပဋိသန္ဓေ နေသော သူမှာ ဒေါသဇော၏အဆုံးဌ် တဒါရုံဖြစ်ခွင့် မရသောအခါတွင် ဒေါသဇောနှင့်မူလသော-မနဿဘဝင်တို့ကို ဆက်သွယ်သည့် အနေဖြင့် ဖြစ်သော ဥပေက္ခာသဟဂုတ် သန္တီရဏစိတ် တည်း။ အကျယ်ကို အာဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၇-၈။ အနုဋီ၊၁။၁၃၉၊၁၄၀။ အာဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ၊ ဝိထိပိုင်း၊ တဒါရမ္မဏနိယမ-ကြည့်။) (ခ) မူလမဟာဝိပ္ပါတ် ပဋိသန္ဓေစိတ်နှင့် မတူပဲ မဟာကုသိုလ်ဇောနှင့်သာ တူသော မဟာဝိပါက်တဒါရုံစိတ်၊ (ဥပမာအားဖြင့် ပဌမမဟာဝိပါက်စိတ်ဖြင့် ပဋိသန္ဓေနေသူ ဖြစ်အံ့ ဒုတိယ မဟာကုသိုလ်ဇော၏ နောက်၌ ယင်းဇောနှင့်သာ အလားတူ ဖြစ်သော ဒုတိယ မဟာဝိပါက် တဒါရုံစိတ်၊ ထို့အတူ တတိယစတုတ္ထ အစရှိသော မဟာကုသိုလ်ဇောတို့၏ နောက်၌ ယင်းဇောတို့နှင့်သာ အသီးအသီး တူကြသော တတိယ စတုတ္ထ အစရှိသော မဟာဝိပါက် တဒါရုံစိတ်များတည်း။)

(က) တမနန္တရိတ္ဝာတိ တံ အာဂန္တုကဘဝင်ံ အတ္တနော အနန္တရပစ္စယံ ကတ္ဝာ။ ပရမတ္ထဒီပနီ၊ဋ္ဌ။၁၆၁။ (ခ) ဣဒဉ္စ ဒ္ဝေ နာမာနိ ဘလတိ ပဋိသန္ဓိစိတ္တေန အသဒိသတ္တာ အာဂန္တုကဘဝင်္ဂန္တိ စ, ပုရိမနယေနေဝ တဒါရမ္မဏန္တိ စ။ အာဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၃။ (-မူလဋီ၊၂။ ၁၀၄။)

အာဂန္တုကဘိက္ခာ (ထီ) [အာဂန္တုက+ဘိက္ခာ] အာဂန္တုကဘတ္တ-နှင့်အနက်တူ။ ဂေဟံ ပန အာဏာပေတ္ဝာ ပဿိဿာမိ စေဝ ယထာသတ္တိ စ အာဂန္တုကဘိက္ခံ ဒဿာမိ"တိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၂၇။

အာဂန္တုကဘိက္ခု (ပု) [အာဂန္တုက + ဘိက္ခု] အာဂန္တုရဟန်း။ ဧကော အာဂန္တုကဘိက္ခု တံ ဒိသွာ မက္ခေသိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၉။

အာဂန္တုကမလ (နှ) [အာဂန္တုက+မလ] အာဂန္တုအညစ်အကြေး။ ဝတ္တသ အာဂန္တုကမလေဟိ ကိလိဋ္ဌဘာဝေါ ဝိယ စိတ္တသ ရာဂါဒိမလေဟိ သံကိလိဋ္ဌဘာဝေါ။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၂၅၀။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၃၉။

အာဂန္တုကမာတုဂါမ (ပု) [အာဂန္တုက+မာတုဂါမ] ည့ေသည်မိန်းမ။ အာဂန္တုကမာတုဂါမော ဘဝိဿတိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၃။

အာဂန္တုကရာဇ (ပု) [အာဂန္တုက+ရာဇ] အပြင်အပမှ ကျရောက်လာသော - မြို့ - မြေမှုန့်။ ရဇေနာတိ အာဂန္တုကရဇေန ပံသုအာဒိနာ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၅။

အာဂန္တုကရာဇ (ပု) [အာဂန္တုက+ရာဇ] ည့ေသည် ဖြစ်သော မင်း။ အာဂန္တုကရာဇာနံ "အသုကဿ ဂေဟံ ဂစ္ဆတု, အသုကဿ ဂေဟံ ဂစ္ဆတူ"တိ အဝတ္ဝာ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၈။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၃။၁၅၂။

http://www.dhammadownload.com

အာဂန္တုကလိင် (န) [အာဂန္တုက+လိင်] အာဂန္တု–ည်သည်–ရဟန်းတို့၏ အသွင်အပြင် (အာဂန္တု ရဟန်းတို့ကို မမြင်ရသော်လည်း ၎င်းတို့ ရှိ၏ဟု သိရကြောင်းဖြစ်သော အသွင်အပြင်)။ အာဂန္တုကာကာရ·ကြည့်။

အာဂန္တုကဝတ္တ (န) [အာဂန္တုက+ဝတ္တ] ည်သည်–အာဂန္တု–ရဟန်းတို့က ပြုအပ်သော ကျင့်ဝတ်၊ အာဂန္တုကဝတ်။ (၎င်းဝတ်တို့ကို ဝိ၊၄။၃၇၄-၆-၌ ကြည့်)။ ပညတ္တော တံ ဥပါလိ မယာ အာဂန္တုကာနံ ဘိက္ခူနံ အာဂန္တုကဝတ္တံ။ ဝိ၊၄။၄၃၉။ (–ဝိ၊၌။၄၁၉။ ဝိ၊၌။၄။၁၆၅။ ဝိ၊သင်္ဃ။၂၃၀၊၂၀၅။ အံ၊၌။၁။ ၃၉၉။ ကခ်ီ၊ဋ္ဌ။၁၇၀၊၂၉၄။ မဇ္ဈိ၊၁။ ၂၀၇။ မဇ္ဈိ၊၃။၁၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၃။)

အာဂန္တုကဝိသယ (ပ) [အာဂန္တုက+ဝိသယ] အခိုက်အတန့် ဖြစ်သော အာရုံ။ တဿ ရာဂံ အာဂန္တုကဝိသယေန နိဟရိတ္ဝာ။ ဥဒါန၊၌။ ၁၅၅။

အာဂန္တုကသုတ္တ (န) [အာဂန္တုက + သုတ္တ] အာဂန္တုကသုတ်။ သံယုတ္တနိကာယ၊ မဟာဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဠိ။ ၁-သံယုတ်၊ ၆-ဝဂ်၊ ၁၁-သုတ်။ သံ၊၃။၄၈-၉။

အာဂန္တုကာကာရ(ပု) [အာဂန္တုက+အာကာရ] အာဂန္တု – ည်သည်–ရဟန်းတို့၏ အခြင်းအရာ (အာဂန္တုရဟန်းတို့၏ ဝတ်နှင့်ပြည့်စုံ, မပြည့်စုံကို ပြကြောင်းဖြစ်သော အခြင်းအရာ)။ အာဝါသိကာ ဘိက္ခူ။ ပဿန္တိ အာဂန္တုကာနံ ဘိက္ခူနံ အာဂန္တုကာကာရံ အာဂန္တုကလိင်ံ အာဂန္ထုကနိမိတ္တံ အာဂန္တုကဝိသယံ။ ဝိ၊၃။၁၆၆။ (–ဝိ၊၌။၃။၃၄၇။)

အာဂန္တုကာဂါရ (န) [အာဂန္တုက+အဂါရ] ည်သည်တို့ တည်းခိုရာအိမ်၊ ကုသိုလ်ဖြစ်–အခမဲ့–ည်ရိပ်သာ – ည်ဗိမာန်–ည်ခန်းဆောင်။ သေယျထာပိ ဘိက္ခဝေ အာဂန္တု·

ကာဂါရံ။ သံ၊၂။၄၁၉။ သံ၊၃။၄၈။ အာဂန္တု·ကာဂါရန္တိ ပုညတ္ထိကေဟိ နဂရမဇ္ဈေ ကတံ အာဂန္တုကဃရံ။ သံ၊၌၊၃။၁၇၃။

အာဂန္တုကာမ (တိ) [အာဂန္တုံ+ကာမ] လာခြင်းငှါအလိုရှိသောသူ။ ယတော ဝါ မနုဿာ ကေနစိ ကာရဏေန ပုနပိ အာဂန္တုကာမာ ဧဝ အပက္ကန္တာ။ ဝိ၊၌။၂၅၈။ ကခ်ီ၊ဋ္ဌ။ ၁၉၄။ (–ဝဇီရ။၁၂၄။ သာရတ္ထ၊၂။၁၂၄။ ဝိမတိ၊၁။၁၇၀။)

အာဂန္တုကာရမ္မဏ (န) [အာဂန္တုက + အာရမ္မဏ] အခိုက်အတန့်ဖြစ်ပေါ်လာသောအာရုံ။ အာဂန္တုကအာရုံ။ အာဂန္တုကာရမ္မဏံ ပန ယံကိဉ္စိ သမောနမိဖ ခေါဘေတ္ဝာ တိဋ္ဌတိ။ သံ၊၌၊၂။၁၂၄။ (–သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၂။)

အာဂန္တုကာရမ္မဏမိဿက (တိ) [အာဂန္တုကာရမ္မဏ+မိဿက] အာဂန္တုကအာရုံနှင့် ရောနှောသော။ အပရော အာဂန္တုကာရမ္မဏ·မိဿကော ဟောတိ။ သံ၊၌၊၂။၁၂၃။

အာဂန္တုကာလသိယ (န) [အာဂန္တုက+အာလသိယ] အခိုက်အတန့် ဖြစ်ပေါ် လာသော ပျင်းရိခြင်း။ တန္ဒီတိ အတိစ္ဆတာဒိဝသေန အာဂန္တုကာလသိယံ။ သံ၊၌၊၁။၉၃။ (–သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၉။)

အာဂန္တုကုဒ္ဒေသ (ပု) [အာဂန္တုက+ဥဒ္ဒေသ] အာဂန္တု ရဟန်းတို့၏ (၎င်းတို့သည် ကျိုက်သို့သော ပရိက္ခရာရှိ၏ ဟူ၍) ညွှန်ပြကြောင်းဖြစ်သောအရာ။ အာဂန္တု ကာကာရ·ကြည့်။

အာဂန္တုကောပက္ကိလေသဝေါဒါန (န) [အာဂန္တုက + ဥပက္ကိလေသ + ဝေါဒါန] အခိုက်အတန့်ဖြစ်သော ညစ်ညူးကြောင်းတရား နှင့် ဖြူစင်ကြောင်းတရား။ သဗ္ဗမ္ပိ စိတ္တံ သဘာဝတော ပဘဿရမေဝ၊ အာဂန္တုကောပက္ကိလေသဝေါဒါနေဟိ ပန သာဝဇ္ဇာနဝဇ္ဇာနံ ဥ·

http://www.dhammadownload.com

ပက္ကိလိဋ္ဌဝိသုဒ္ဓတရတာ ဟောတိ။ မူလဋီ၊ ၁။၉၅။

အာဂန္ဆာ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+ဂမု+တ္ဌာ] (က) လာ၍၊ ပြန်လာ၍။ (ခ) လာသကဲ့သို့ဖြစ်၍။ (က)ပဌမတရံ အာဂန္ဆာ အဂျာဂါရေ နိသီဒိ။ ဝိ၊၃။၃၉။ (–ဝိ၊၃။၅၀၊၂၀၅။ ဝိ၊၄။၃၁၅။ ဒီ၊၁။၁၄၀။ ဒီ၊၂။၇၀။ သံ၊၁။၂၀၂။ အံ၊၂။၂၁၁၊၃၂၅။ သုတ္တနိ။၃၅၁။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၄၊၉၄၊၁၇၉၊ ၂၃၆၊ ၂၅၉၊ ၂၉၉၊ ၃၀၀၊ ၃၃၂၊ ၃၃၅၊ ၃၄၄။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၃၉၊၄၃၊၅၀၊၆၁၊၆၉၊၁၄၃၊၁၅၁၊၁၅၅၊၁၆၁။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၆၊၄၀-၅၀၊၀၅၊၀၅။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၁။ ကခ်ါ။၉၆။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၊၁၃၊၁၀၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၉။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၉၊၁၃၀။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၂၊၅၀၊၁၀၀။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၀။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၂။ မ၊ဋီ၊၃။၃၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၁၄၃၊၂၇၄၊၄၁၁။ ကခ်ါ၊ဋီ။၁၄၀၊၁၅၇၊၂၇၁၊၂၀၁၊၃၁၃။၃၄၁၊၄၁၇၊၄၄၆။) (ခ) တသို့ ခဏေ ကမ္မံ ဝါ ကမ္မနိမိတ္တံ ဝါ အာဂန္ဆာ ဥပဋ္ဌာတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၄၀။ အာဂန္ဆာတိ အာဂတံ ဝိယ ဟုတ္ဌာ။ မူလဋီ၊၂။၀၄။ (–ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၃၁၂။)

အာဂန္ဆာန (ကြိ၊ဝိ)[အာ+ဂမု+တ္ဌာန] လာ၍၊ ပြန်လာ၍။ အာဂန္ဆာန သကံ ဃရံ။ ခုဒ္ဒက။ ၀။ (–ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။၁၇၃။)

အာဂမ (ပု) [အာ+ဂမု+အ] (၁) (က) လာခြင်း၊ လာရောက်ခြင်း။ (ခ) ဖြစ်ခြင်း။ (ဂ) တဖန်ပြန်လာခြင်း။ (ဃ) ပြန်၍ရရှိခြင်း။ (၂)အာဂုံပါဋိ၊ ဒီဃနိကာယ်စသော နိကာယ်ပါဋိတော်။ ပရိယတ္တိကျမ်းဂန်ပါဋိ။ (၃) ဘုရားစကားတော် – ပရိယတ္တိကျမ်းဂန် – ကို သင်ယူခြင်း။ (၄) ဆရာ့အထံ၌ သင်ယူသဖြင့် ခန္ဓာ ဓာတ် အာယတန သစ္စာ စသည်တို့ကို သုတမယဉာဏ်ဖြင့် ထိုးထွင်း သိမြင်ခြင်း။ (၅)(က) အစဉ်အလာစကား၊ မိဘ ဘိုးဘွား အစဉ်အဆက်ပြောရိုးဆိုစဉ်စကား၊ လူကြီးသူမစကား။ (ခ) ဆရာအစဉ်အဆက် သင်ပြရိုး အတတ်ပညာ။ (၆) အာဂမဟု ခေါ်ဝေါ် သမုတ်အပ်သော ကျမ်း၊ ဘာရတပုရာဏ်, နရသီဟ ပုရာဏ်စသော သာသနာပကျမ်းများ။ (တိ) (၇) (က) လာရောက်သော၊ သူ။ (ခ) လာသော၊ နဂိုရ်က မရှိပဲ အသစ်ဖြစ်ပေါ်လာသော၊ အက္ခရာ (အာဂုံ အက္ခရာ)။ (ဂ) လာလတ္တံ့ ဖြစ်သော။ (၁) (က) လာခြင်း၊ လာရောက်ခြင်း။ (ခ) ဖြစ်ခြင်း။ (က) အတ္ထိ ပဋ္ဌန အာဂမ (သုတ္တနိ၊ ၄၂၆၊၄၄၇)နှိ .... အတ္ထိကာနံ ဝါ ပဋ္ဌန အာဂမနံ၊ ပဋ္ဌန အတ္ထိ အာဂမနံ ဝါ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊၂။၂၀၇ (–ဇာ၊၁။၂၃၁။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၀၀။) (က)(ခ) နတ္ထိ ပါပဿ အာဂမော။ ဒီ၊၁။၄၉။ မ၊၂။၆၆၊၁၀၄။ အာဂမောတိ အာဂမနံ၊ ပဝတ္တီတိ အတ္ထော၊ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၀၃။ (–သံ၊၁။၁၀၉။ အံ၊၁။၁၆၂။ ဇာ၊၂။၃၀၁။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၂၂၁။) (ဂ) တဖန်ပြန်လာခြင်း။(ဃ)ပြန်၍ရရှိခြင်း။(ဂ) အက္ကောသတိ ယထာကာမံ၊ အာဂမဥ္ဇဿ ဣစ္ဆတိ၊ ဇာ၊၁။၁၁၀။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၂၂၀။ (ဂ) (ဃ) နဟိ အာဂမော ဟောတိ တထာဝိဓမှာ။ ဇာ၊၂။၂၇၀။ တာဒိသာ ပုရိသာ ဒိန္နဿ ဣဏဿ ပုန အာဂမော နာမ နဟောတိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၁၃၉။ (၂) အာဂုံပါဋိ၊ဒီဃနိကာယ်စသော နိကာယ်ပါဋိတော်၊ ပရိယတ္တိကျမ်းဂန်ပါဋိ။ နအာဂမော ပုစ္ဆိတဗ္ဗော၊ ဝိ၊၅။၂၀၇။ နအာဂမောတိ "ဒီဃဘာဏကောသိတ္ဆံ,မဇ္ဈိမဘာဏကော"-တိ ဧဝံ အာဂမော နပုစ္ဆိတဗ္ဗော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၀၆။အာဂမတော ယုတ္တိတောပိ ဝဝတ္ထိတာ။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၁၇၉။ အာဂမောတိ စ ပရိယတ္တိ အာဂစ္ဆန္တိ အတ္တတ္ထပရတ္ထာဒယော ဧတေန, အာဘုသော ဝါ ဂမိတဗ္ဗော ဉာတဗ္ဗောတိ ကတ္ဌာ။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၁၆၀။ အာဂတာဂမလည်း ကြည့်။ (–ဝိ၊၄။၄၃၇။ အံ၊၃။၃၁၉။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၁၅။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၂၆။ မ၊ဋီ၊၁။၁၅၊

http://www.dhammadownload.com

၃၂၄။ သံ၊ဋီ၊၁။၁၅။ အံ၊ဋီ၊၁။၁၈။ အနုဋီ၊၂။၁၀၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၆၂။) (၃) ဘုရားစကားတော်–ပရိယတ္တိကျမ်းဂန်–ကို သင်ယူခြင်း။ အာဂမော နာမ အန္တမသော ဩပမ္မဝဂ္ဂမတ္တဿာပိ ဗုဒ္ဓဝစနဿ ပရိယာပုဏနံ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၇၂။ (၄) ဆရာ့အထံ၌ သင်ယူသဖြင့် ခန္ဓာဓာတ် အာယတန သစ္စာစသည်တို့ကို သုတမယဉာဏ်ဖြင့် ထိုးထွင်း၍ သိမြင်ခြင်း။ ယဿ ဟိ ခန္ဓဓာတု-အာယတန သစ္စပစ္စယာကာရ သတိပဋ္ဌာနာဒီသု ဥဂ္ဂဟ ပရိပုစ္ဆာ ဝိနိစ္ဆယရဟိတတ္တာ....နေဝ အာဂမော....အတ္ထိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၁။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၆။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၈၃။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၀။ အာစရိယေ ပန ပယိရုပါသိတ္ဌာ အတ္ထဓမ္မာနံ အာဂမနံ သုတမယဉာဏဝသေန အဝဗုဇ္ဈနံ အာဂမော။ အံ၊ဋီ၊၁။၁၀၂။ (၅) (က) အစဉ်အလာစကား၊ မိဘ ဘိုးဘွား အစဉ်အဆက် ပြောရိုးဆိုစဉ်စကား၊ လူကြီးသူမစကား။ (ခ) ဆရာ အစဉ်အဆက် သင်ပြရိုးအတတ်ပညာ။ (က) သစေပိ ဇာနာထ၊ ဝဒေထ အာယုံ၊ အနုဿဝါ ဝုစုတော အာဂမာ ဝါ။ ဇာ၊၁။၃၃၃။ (–ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၄၄၅။) (ခ) ကော ဒီဃရတ္တံ သိပ္ပါစရိယကုလံ ပယိရုပါသိတ္ဌာ အာဂမတော ပယောဂတော စ ဟတ္တိသိပ္ပါဒီသု ကိံ သိပ္ပံ သိက္ခိ။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ၊၁၈၄။ (၆) အာဂမဟု ခေါ်ဝေါ် သမုတ်အပ်သောကျမ်း၊ ဘာရတပုရာဏ်, နရသီဟပုရာဏ်စသော သာသနာပကျမ်းများ။ အာဂမဝရကြည့်။ (တိ) (၇) (က) လာရောက်သော၊သူ။ (က) အတ္ထိ ပဋ္ဌေန အာဂမ (သုတ္တနိ၊၄၂၆။၄၄၇)နှိ အတ္တိကော ပဋ္ဌေန အာဂတောမှိ။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၈၇။ (ခ)လာသော၊ နဂိုရ်က မရှိပဲ အသစ် ဖြစ်ပေါ်လာသော၊ အက္ခရာ (အာဂုံအက္ခရာ)။ အာဂစ္ဆတီတိ အာဂမော၊ အသန္တုပ္ပတ္တိ အာဂမော။ ရူ။နှာ-၁၈။ (ဂ) လာလတ္တံ့ဖြစ်သော။ ယဒိ ပနာ-ယျာ အာဂမေ ဇုဏ္ဏေ ဝဿံ ဥပဂစ္ဆေယျုံ။ ဝိ၊၃။၁၉၃၊၂၆၀။ အာဂမေ ဇုဏ္ဏေတိ အာဂမေ မာသေ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၄၉။ (–ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၆၂။ ကခ်ါ၊ဋီ။၁၃၄။)

အာဂမညူ (တိ) [အာဂမ+ဉ+ရူ] နိကာယ် ပါဋိတော်တို့ကိုသိသော၊ နိကာယ်ပါဋိတော်တို့၌ ကျမ်းကျင်သော၊သူ။ ထေရေဟိ ဓီရဓီရေဟိ၊ အာဂမညူဟိ ဝိညုဘိ။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၁။

အာဂမဋ္ဌကတာ (ထီ) [အာဂမ+အဋ္ဌကထာ] အာဂမအဋ္ဌကထာ၊ ဒီဃနိကာယ် စသော သုတ္တန်ပါဋိတော်၏ အဖွင့် အဋ္ဌကထာ။ အတ္ထံ ပကာသယိဿာမိ၊ အာဂမဋ္ဌကထာသုပိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂။ (–ဂင်း-၂၃၃။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၃၊၁၀၃။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၃။)။

အာဂမဓမ္မ (ပု) [အာဂမ+ဓမ္မ] နိကာယ် ပါဋိတော်တရား။ အနေကေသံ ဆသတသဟဿသခ်ျာနံ အာဂမဓမ္မာနံ သတိပဋ္ဌာနာဒီနဥ္စ ပရမတ္ထဓမ္မာနံ ဓာရဏတော ဓမ္မဓရော အာနန္ဒော။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၂၃။

အာဂမဓရ (တိ) [အာဂမ+ဓရ] နိကာယ် ပါဋိတော်ကို နှုတ်တက် အာဂုံဆောင်သော၊သူ။ ဗဟုဿုတာ သုတဓရာ အာဂမဓရာ တန္တိပါလကာ ဝံသာနုရက္ခကာ ဗဟုဿုတေဟိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၂။

အာဂမန (နဲ) [အာ+ဂမု+ယု] (၁) လာခြင်း၊ လာရောက်ခြင်း။ (၂) ဖြစ်ခြင်း။ (၃) ထိုးထွင်း၍ သိမြင်ခြင်း။ (၄) ဖြစ်ပေါ်လာရာ အကြောင်းဖြစ်သော အာဂုံတရား။ (က) သုညတ-စသော နာမည် ဖြစ်ပေါ်လာရာ အကြောင်းရင်းဖြစ်သောတရား (ဝိပဿနာ၊ မဂ်)။ (ခ) မဂ်ဖိုလ် ဖြစ်ပေါ်လာကြောင်းတရား (ဝိပဿနာ) (ဂ) ဖိုလ်ဖြစ်ပေါ်လာကြောင်းတရား (မဂ်)။ (ဃ) အာဂုံပရိ-

http://www.dhammadownload.com

ယတ္တိတရား၊ မဂ်ဉာဏ်ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်သော ခန္ဓာအာယတန ဓာတ်တရား၊ ယင်းတရားတို့ကို ကြားနာခြင်း သင်ယူခြင်း၊ မေးမြန်းခြင်း။ (င) စျာန်၏ ဖြစ်ပေါ်လာရာ အကြောင်းရင်း ဖြစ်သော – စျာန်ရနိုင်လောက်သော – ကသိုဏ်း စီးဖြန်း ပွါးများအားထုတ်ပုံနည်းလမ်း။ (စ) စျာန်သမာပတ်ဖြစ်ပေါ်လာရန် ပွါးများ အားထုတ်–ခြင်းကိစ္စ–ရာအခါ။ (ဆ) ပဌမစျာန် စသော အောက်အောက် စျာန်တို့၏ အာဂုံဘရား၊ ယင်းစျာန်တို့ ဖြစ်ပေါ်လာကြောင်းဖြစ်သော ပဋိပဒါအဘိညာဉ်။ (ဇ) မဂ်ပညာ ဖြစ်ပေါ်လာကြောင်း ဖြစ်သော ပဋိပဒါအဘိညာဉ်။ (စျ) မဂ္ဂသမ္မာသတိ ဖြစ်ပေါ်လာကြောင်း ဖြစ်သော လောကီသမ္မာသတိ။ (ည) နောက်စိတ် ဖြစ်လာရာအကြောင်း – နောက်စိတ်ဖြစ်ကြောင်း – ဖြစ်သော ရှေ့စိတ်(စိတ္တာဓိပတိ)။ (ဋ) ပထဝီဒေဝတာဟူသော နာမည် – ပေါ်ပေါက်လာရာအကြောင်း – ရကြောင်း – ဖြစ်သော ပထဝီကသိဏ ဘာဝနာ။ (၅) ကုသိုလ် အကုသိုလ် ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်သော နှလုံးသွင်း ဆင်ခြင်မှု။ (တိ) (ဖ) လာအပ်သော၊ကြွလာအပ်သော(လမ်းခရီး)။ (၁) လာခြင်း၊ လာရောက်ခြင်း။ (၂) ဖြစ်ခြင်း။ (၁)အတ္ထိကဝတော ခေါပန တေ အမ္ဗဋ္ဌ ဣဓာဂမနံ။ ဒီ၊၁။၈၅။(–ဒီ၊၂။၂၁၅။ ဒီ၊၃။၁။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၊၆၆၊၆၈။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၄၇။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၈၆၊၂၀၇။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၀။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၅၊၂၄၇၊၃၀၂၊၃၂၇။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅၉။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၅၊၂၃၇။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၉။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၀။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၂၊၂၇၈။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၀။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၁၀၂၊၂၅၄။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၂၈၇။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂။ ကခ်ါ၊ဋ္ဌီ။၂၃၆။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၁၁။ မူလဋ္ဌီ၊၁။၈။ အနုဋ္ဌီ၊၂။၂၂၂။)(၁) (၂) အာဂမ (၁)(က) (ခ)ကြည့်။ (၃) ထိုးထွင်းရှိသိမြင်ခြင်း။ အာဂမ (၄) ကြည့်။ (၄) ဖြစ်ပေါ်လာရာ အကြောင်းဖြစ်သော အာဂုံတရား။ (က) သုညတစသော နာမည်ဖြစ်ရာ အကြောင်း ဖြစ်သော တရား (ဝိပဿနာ၊ မဂ်)။ (ခ) မဂ်ဖိုလ် ဖြစ်ပေါ်လာကြောင်းတရား (ဝိပဿနာ)။ (ဂ) ဖိုလ် ဖြစ်ပေါ်လာကြောင်းတရား (မဂ်)၊ (က) (ခ) (ဂ) သုညတာဒီသု တိဝိဓာ ကထာ အာဂမနတော သဂုဏတော အာရမ္မဏတောတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၈၅။ သော ဟိ အာဂမနတော သဂုဏတော အာရမ္မဏတောတိ တီဟိ ကာရဏေဟိ နာမံ လဘတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၆၆။ အာဂစ္ဆတိ နာမံ ဧတသ္မာတိ အာဂမနံ၊ တတော အာဂမနတော၊ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၃။၂၁၃။ အာဂစ္ဆတိ ဧတေန မဂ္ဂေါ ဖလဋ္ဌာတိ ဝိပဿနာမဂ္ဂေါ ဣဓ အာဂမနံ နာမ။ ဝိဘာဝိနီ။၂၇၅။ (–မူလဋ္ဌီ၊၁။၁၂၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၄၆၃၊၄၇၇။ မဏိမဋ္ဌူ၊၂။၅၆၅။) ဝိပဿနာဂမန, မဂ္ဂါဂမန-တို့ကိုလည်း (ပြခဲ့ပြီးသော ကျမ်းများ၌) ကြည့်။ (ဃ) အာဂုံ ပရိယတ္တိတရား၊ မဂ်ဉာဏ်ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်သော ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်တရား။ ယင်းတရားတို့ကို ကြားနာခြင်း သင်ယူခြင်း မေးမြန်းခြင်း။ မဂ္ဂဋ္ဌပုဂ္ဂလဝသေန နေသံ နာနတ္တံ ဇာတန္တိ အာဂမနေနပိ မဂ္ဂေနာပိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၆၇။ (– သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၄၉၀။) (င) စျာန်၏ ဖြစ်ပေါ်လာရာ အကြောင်းရင်း ဖြစ်သော – စျာန် ရနိုင်လောက်သော – ကသိုဏ်း စီးဖြန်း ပွါးများ အားထုတ်ပုံ နည်းလမ်း။ အာဂမနေန ဇာနာတိ နာမ ကသိဏပရိကမ္မကာလေယေဝ ယေနာကာရေန သေ ကသိဏဘာဝနံ အာရဒ္ဓေါ ပဌမဇ္ဈာနံ ဝါ.... နိဗ္ဗတ္တိဿတီတိ ဇာနာတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၇၀။ အာဂမနေနာတိ စျာနဿ အာဂမနဋ္ဌာနဝသေန၊ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၃။၆၈။ (စ) စျာန်သမာပတ် ဖြစ်ပေါ်လာရန် ပွါးများ အားထုတ်–ခြင်းကိစ္စ–ရာအခါ။ယော အာဂမနမှိ ကိလေသေ ဝိက္ခမ္ဘေန္တော....တံ သမ္ပဒံ ပါပုဏိတုံ သက္ကောတိ။အဘိ၊

http://www.dhammadownload.com

ဋ္ဌ၊၃။၃၂။ (ဆ) ပဌမစျာန်စသော အောက် အောက်စျာန်တို့၏ အာဂုံတရား၊ ယင်း စျာန်တို့ဖြစ်ပေါ် လာကြောင်း ဖြစ်သော ပဋိပဒါ အဘိညာဉ်။ အာဂမနဝသေနာပိ စ ပဋိပဒါ (အဘိညာ) ဟောန္တိ ဃဝါ (အဘိ၊ ဋ္ဌ၊၁။၂၂၉)တိ ဣဒံ ကဒါစိ ဒုတိယာဒီနံ ပဌမာဒိအာဂမနကတပဋိပဒတံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ မူလဋီ၊၁။၁၀၄။ (၈) မဂ်ပညာဖြစ်ပေါ် လာကြောင်းဖြစ်သော ပဋိပဒါ အဘိညာဉ်။ အယံ ကိလေသဝိက္ခမ္ဘနပုဋိပဒါယ ဒုက္ခတ္တာ.... ဥပ္ပန္နာပိ ပညာ အာဂမနဝသေန "ဒုက္ခပဋိပဒါ-ဒန္ဓာဘိညာ နာမာ"တိ ဝုစ္စတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၄၀၁။ အံ၊ဋီ၊၂။၃၃၉၊၃၄၀။ (စျ) မဂ္ဂ-သမ္မာသတိ ဖြစ်ပေါ် လာကြောင်း ဖြစ်သော လောကီသမ္မာသတိ။ မဂ္ဂသမ္မယုတ္တာ သတိ ကာယာနုပဿနာ နာမာတိ အာဂမနဝသေန ဝုတ္တံ။ မူလဋီ၊ ၂။၁၆၁။ အာဂမနဝသေန ဝုတ္တံ၊ အညထာ မဂ္ဂသမ္မာသတိယာ ကတံ ကာယာ-ရမ္မဏတာ သိယာတိ အဓိပ္ပါယော။ အနုဋီ၊ ၂။၁၆၀။ (ည) နောက်စိတ်ဖြစ်လာရာ အာ ကြောင်းဖြစ်သော ရှေစိတ် (စိတ္တာဓိပတိ)။ တတော အာဂတတ္တာ ဣဒံ စိတ္တာဓိပတေယျံ နာမာတိ ဧဝံ အာဂမနဝသေနာပိ အဓိပတိ နာမ ဣစ္ဆန္တိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၅၈။ (ဋ္ဌ) ပထဝီ-ဒေဝတာဟူသော နာမည် – ပေါ် ပေါက်လာ ရာ အကြောင်း – ကိုရကြောင်း – ဖြစ်သော ပထဝီကသိဏာဘာဝနာ။ ပထဝီကသိဏစ္ဆာန-လာဘီ ဒေဝလောကေ နိဗ္ဗတ္တော အာဂမန-ဝသေန ပထဝီဒေဝတာတိ နာမံ လဘတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၆။ အာဂမနဝသေနာတိ ပထဝီ-ကသိဏာဘာဝနာဂမနဝသေန။ မ၊ဋီ၊၁။၆၇။ (၅) ကုသိုလ် အကုသိုလ်ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ် သော နှလုံးသွင်း ဆင်ခြင်မှု။ အာဂမန-ကုသလ-ကြည့်။ (တိ) (၆) လာအပ်သော၊ ကြွလာအပ်သော(လမ်းခရီး)။ တဿ အာ-ဂမနံ မဂ္ဂံ၊ သောဓေန္တိ တဋ္ဌမာနသာ။

ဝုဒ္ဓဝံ။၃၀၉။ တဿ အာဂမနံ မဂ္ဂန္တိ တေန အာဂန္တဗ္ဗံ မဂ္ဂန္တိ အတ္ထော။ ဝုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။၁၀၉။

အာဂမနဏ္ဍိပါဒ (ပု) [အာဂမန+ဏ္ဍိပါဒ] အဘိညာဉ်ဖြစ်ပေါ် လာကြောင်း ဖြစ်သော ဏ္ဍိပါဒ်တရား။ အဋ္ဌမေ အတ္တနော ဗောဓိ-မဏ္ဍေ ပဋိဝိဒ္ဓေ အာဂမနဏ္ဍိပါဒေ ကထေ-တွာ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၁။

အာဂမနကမ္မ (န) [အာဂမန+ကမ္မ] လာခြင်း-လာရင်း – ကိစ္စ။ တေနဟိ ဗြာဟ္မဏာ အမ္ဘာကံ အာဂမနကမ္မံ နု သမ္မဇ္ဇိဿတိ။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၂၅၈။

အာဂမနကာရဏာ (န) [အာဂမန+ကာရဏာ] လာခြင်းဟူသောအကြောင်း။ ပဿထ ဘော အမ္ဘာကံ ဒါသဿ ကဏ္ဍာယနဂေါတ္တဿ အမ္ဗ-ဋ္ဌဿ အာဂမနကာရဏံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၂၉။ (–အံ၊ ဋ္ဌ၊၂။၄၁။ ဏ္ဍတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။ ၂၃၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၉၇။)

အာဂမနကာလ (ပု) [အာဂမန+ကာလ] လာသောအခါ။ တတော ဧကေ ဗောဓိရုက္ခံ အာဂ-မနကာလေ မဟာဗောဓိနာ ပဌမပတိဋ္ဌိတော-ကာသေ ဇမ္ဗုကောလပဋ္ဋနေ ရောပယိံသု။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၄။ (–ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆၉။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၈။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၊၉၇။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၂၊၂၄၇၊၄၀၁။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၂၄။ ဝဇိရ။၃၃။ အံ၊ဋီ၊၂။ ၃၃၉။)

အာဂမနကိရိယာပရာမသန (န) [အာဂမန+ကိရိယာ+ပရာမသန] အာဂမနကြိယာ–လာခြင်းကြိယာ – ကို သုံးသပ်ခြင်း (အာဂစ္ဆတိ-ကြိယာနှင့် တွဲဘက်၍ အနက်ယောဇနာရခြင်း)။ ယန္တိ အာဂမနကိရိယာပရာမသနံ။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၃၈။

အာဂမနကုသလ (တိ) [အာဂမန+ကုသလ] ကုသိုလ် အကုသိုလ်ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်သော ဆင်ခြင်နှလုံးသွင်းမှု၌ ကျွမ်းကျင်သော၊သူ။ န အာယကုသလောတိ န အာဂမနကုသ-

http://www.dhammadownload.com

လော။ အံ၊ဌ၊၃။၁၃၉။ အာဂစ္ဆန္တိ ဧတေန ကုသလာ ဝါ အကုသလာ ဝါတိ အာဂမနံ၊ ကုသလာကုသလာနံ ဥပ္ပတ္တိကာရဏံ၊ တတ္ထ ကုသလောတိ အာဂမနကုသလော။ အံ၊ဋီ၊ ၃။၁၄၅။

အာဂမနဋ္ဌာန (န) [အာဂမန + ဌာန] (၁) လာ–ရောက်–ရာ ဌာန။ (၂) လာ–ရောက်–ရာ အကြောင်း (ပုဗ္ဗန္တကပ္ပိက သဿတဒိဋ္ဌိ လာရောက်ရာ ရှေးအတိတ် ခန္ဓာစု)။ (၁) ရဇာပထောတိ ...အာဂမနဋ္ဌာနန္တိ အတ္ထော။ သံ၊ဌ၊၃။၁၁၀။ (၂) ဝိသယဘာဝတော ဟေသ တဿာ အာဂမနဋ္ဌာနံ, အာရမ္မဏ-ပစ္စယော စာတိ ဝုတ္တံ "အာဂမ္မ ပဋိစ္စာ"တိ။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၃။၃၉၂။ အာဂမနဝိပတ္တိ-လည်း ကြည့်။

အာဂမနဋ္ဌာနိယ (တိ) [အာဂမန+ဌာနိယ] လာ ရောက်–ဖြစ်ပေါ် လာ–ခြင်း၏ အကြောင်း ဖြစ်သော။ အာဂမနီယပဋိပဒါ-ကြည့်။

အာဂမနတဏှာ (ထီ) [အာဂမန+တဏှာ] လာ ခြင်းကို–လာရောက်ခြင်းကို–နှစ်သက်ခြင်း။ ဗြဟ္မုနော ပန အာဂမနပတ္ထနာ အာဂမန-တဏှာ အဟူတိ အတ္ထော။ ဒီ၊ဌ၊၂။၂၇၇။

အာဂမနတ္ထ (ပု) [အာဂမန+အတ္ထ] လာရောက် ခြင်းအကျိုး။ သစေ ပန သာ နာဝါ ဥဒ္ဓံ ဝါ အဓော ဝါ ကေနစိဒေဝ ကရဏီယေန ပုန် အာဂမနတ္ထာယ နိတာ စောရေဟိ ဝါ ဟဋာ အဝဿံ လဗ္ဘနေယျာ။ ဝိ၊ဌ၊၃။၃၂၀။ (–ပိ၊ ဌ၊၃။၃၄၁။ ဒီ၊ဌ၊၁။၂၀၅။ မ၊ဌ၊၁။၁၂၆။ အံ၊ဌ၊၁။၉၀၊ ၁၇၅၊ ၂၉၅။ အဘိ၊ဌ၊၁။၇၆။ ဓမ္မ၊ဌ၊၁။၇၅။)

အာဂမနဒိဋ္ဌိ (ကိ) [အာဂမန+ဒိဋ္ဌိ] ကံ၏အကျိုး ဖြစ်ပေါ် လာလတ္တံ့ ဟူသော အယူ၊ ကမ္မ-ဿကတာဒိဋ္ဌိ။ ကတဿ နာမ ဖလံ အာဂ-မိဿတီတိ ဧဝံ အာဂမနဒိဋ္ဌိ နဉ္ပါဒေတွာ ဒေတိ။ အံ၊ဌ၊၃။၅၃။

အာဂမနဒိဋ္ဌိက (တိ) [အာဂမနဒိဋ္ဌိ + က] ကံ၏အကျိုး ဖြစ်ပေါ် လာလတ္တံ့ဟု အယူရှိသော၊ ကံ့ကံ၏အကျိုးကို ယုံကြည်သော၊ သူ။ အာဂမနဒိဋ္ဌိကော ဒေတိ။ အံ၊၂။၁၅၂။ မ၊၃။၇၄။ အာဂမနဒိဋ္ဌိကောတိ "အနာဂတ-ဘဝဿ ပစ္စယော ဘဝိဿတီ"တိ ကမ္မဉ္စ ဝိပါကဉ္စ သဒ္ဒဟိတွာ ဒေတိ။ အံ၊ဌ၊၃။၅၃။ (–မ၊ဋီ၊၃။၂၆၈။ အံ၊ဋီ၊၃။၅၀။)

အာဂမနဒိဝသ (ပု၊ န) [အာဂမန+ဒိဝသ] လာ လတ္တံ့သောနေ့၊ လာမည့်နေ့။ အာဂမနဒိဝသံ ဝေါ ဇာနိတုံ ဣစ္ဆတိ။ အံ၊ဌ၊၁။၉၀။

အာဂမနဒ္ဓါရပိဒဟနတ္ထ (ပု) [အာဂမန+ဒ္ဓါရ+ ပိဒဟနတ္ထ] လာရာဖြစ်သော တံခါးကို ပိတ် ခြင်းအကျိုး။ အာဂမနမဂ္ဂထကန-ကြည့်။

အာဂမနဓမ္မ (တိ) [အာဂမန+ဓမ္မ] လာခြင်း သဘောရှိသော။ သကိံ အာဂမနဓမ္မော-(မ၊ဌ၊၁။၁၆၈)တိ ပဋိသန္ဓိဝသေန သကိံ-ယေဝ အာဂမနသဘာဝေါ။ မ၊ဋီ၊၁။၂၆၆။ (–ဣတိဝုတ်၊ဌ။၂၈၇။)

အာဂမနနဒ္ဓန (တိ) [အာဂမန+နဒ္ဓန] လာခြင်း ဖြင့် နှစ်သက်မေ့သော၊သူ။ တာဒိသော တုံ အာဂမနနဒ္ဓနော ဂမနသောစနော။ ဒီ၊ဌ၊ ၂။၂၁၄။ အာဂမနနဒ္ဓနောတိ အာဂမနေန နဒ္ဓိဇနနော။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၁၉၆။

အာဂမနုနိရပေက္ခ (တိ) [အာဂမန+နိရပေက္ခ] လာရာအာဂုံ–ဝိပဿနာ–ကို ငဲ့ကွက်ခြင်းမရှိ သော။ အညနိရပေက္ခောဟိတိ အာဂမနနိရ-ပေက္ခောဟိ။ ဒဏ္ဍဋီ၊၁။၁၂၂။

အာဂမနနိဝါရဏာတ္ထ (ပု) [အာဂမန+နိဝါရဏ+ အတ္ထ] လာခြင်းကို တားမြစ်ခြင်းအကျိုး။ လူမေသံ စတုပ္ပကာရာနံ နိမိတ္တာနံ ကုမာရဿ စက္ခုပထေ အာဂမနနိဝါရဏတ္ထံ စတူသု

http://www.dhammadownload.com

ဒိသာသု ဂါဝုတေ ဂါဝုတေ အာရက္ခံ ဌပေသိ။ ဇာ၊ဌ၊၁။၆၇။

အာဂမနပစ္စယ (ပု) [အာဂမန+ပစ္စယ] (က) လာခြင်းဟူသောအကြောင်း။ (ခ) လာခြင်း၏အကြောင်း (ဂ) လာခဲ့ရာကံနှင့်အကြောင်းတရား။ (က) ဝိပ္ပကတာတိ မမ အာဂမနပစ္စယာ အပရိနိဋ္ဌိတာ သိခံ အပ္ပတ္တာ။ ဒီ၊ဌ၊၁။၅၀။ (ခ) သမယော ကာလဿာပိ အာဂမနပစ္စယတ္တာ သမယဂ္ဂဟဏေန သော ဂဟိတောတိ။ ဝဇိရ။၃၃။ (ဂ) အာဂမနာဒိဝသေနာတိ အာဂမနပစ္စယဝသေန။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၁၂၇။

အာဂမနပစ္စယသမဝါယ (ပု) [အာဂမနပစ္စယ+သမဝါယ] လာခြင်း၏ အကြောင်းတရား ညီညွတ်ခြင်း၊ လာနိုင်လောက်သော အကြောင်း ပြည့်စုံခြင်း။ သမယဥ္ဇာတိ အာဂမနပစ္စယသမဝါယံ တဒနုရူပကာလဥ္ဇ ဥပါဒါယာတိ အတ္ထော။ ဝဇိရ။၃၃။

အာဂမနပဋိပဒါ (ထီ) [အာဂမန+ပဋိပဒါ] မဂ်၏ ဖြစ်ပေါ်လာကြောင်းဖြစ်သော အကျင့်၊ မဂ်၏ရှေးအဖို့၌ ဖြစ်သော အကျင့်။ ဣမဿ ဘိက္ခုနော အာဂမနပဋိပဒါ သောဓေတဗ္ဗာ။ ဝိ၊ဌ၊၂။၈၃။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၃၁၈။ မ၊ဌ၊၄။၆၆။ ယာယ ပဋိပဒါယ အရိယမဂ္ဂေါ အာဂစ္ဆတိ၊ သာ ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပတ္တိ အာဂမနပဋိပဒါ။ သာရတ္ထ၊၂။၂၈၄။ မ၊ဋီ၊၃။၂၈၅။ (–ဓမ္မ၊ဌ၊၂။၁၄၈။ ဇာ၊ဌ၊၄။၂၆၇။ ဝိမတိ၊၁။၂၄၂။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၁၉၉၊၃၀၃။ မ၊ဋီ၊၁။၁၀၀။)

အာဂမနပဋိပဒါဌာန (န) [အာဂမနပဋိပဒါ+ဌာန] မဂ်ဖြစ်ပေါ်လာကြောင်း ဖြစ်သောအကျင့်၏ အရာဌာန။ အာဂမနီယဌာန-ကြည့်။

အာဂမနပတ္ထနာ (ထီ) [အာဂမန+ပတ္ထနာ] လာခြင်းကို တောင့်တခြင်း။ အနဘိရတီတိ အပရဿာပိ သတ္တဿ အာဂမနပတ္ထနာ။ ဒီ၊ဌ၊၁။၁၀၂။ အာဂမနတဏှာ-လည်း ကြည့်။

အာဂမနပထ (ပု) [အာဂမန+ပထ] လာရာလမ်းကြောင်း။ ရဇော ပထောတိ....အာဂမနပတောတိပိ ဝဒန္တိ။ ဒီ၊ဌ၊၁။၁၆၂။ မ၊ဌ၊၂။၁၀၉။ သံ၊ဌ၊၂။၁၆၆။ အဘိ၊ဌ၊၃။၈၅။ (–ဥဒါန၊ဌ။၂၁၆။) **အာဂမနပထတာ**—ဒီ၊ဋီ၊၁။၂၄၀။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၇၅။ မ၊ဋီ၊၂။၁၅၂။

အာဂမနပါဒ (ပု) [အာဂမန+ပါဒ] လာရောက်ကြောင်း ဖြစ်သော ခြေထောက်။ ဣဓ ဓမ္မဒေသနဌာနံ အာဂမနပါဒါပိ နတ္ထိ။ မ၊ဌ၊၂။၉၁။ (–မ၊ဋီ၊၂။၁၃၉။)

အာဂမနပုဗ္ဗဘာဂ (ပု) [အာဂမန+ပုဗ္ဗဘာဂ] လာခြင်း၏ ရှေးအဖို့။ ပုဗ္ဗနိမိတ္တန္တိ အာဂမနပုဗ္ဗဘာဂေ နိမိတ္တံ သူရိယဿ ဥဒယတော အရုဏုဂ္ဂံ ဝိယ။ ဒီ၊ဌ၊၁။၃၂၄။ အာဂမနပုဗ္ဗဘာဂေ နိမိတ္တန္တိ ဗြဟ္မုနော အာဂမနဿ ပုဗ္ဗဘာဂေ ဥပ္ပဇ္ဇနကနိမိတ္တံ။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၃၉၂။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၄၁၆။

အာဂမနပ္ပဝတ္တိ (ထီ) [အာဂမန+ပဝတ္တိ] လာခြင်း ဟူသော – ဖြစ်ပုံအကြောင်းအရာ – သတင်းစကား။ ထေရာနံ အာဂမနပ္ပဝတ္တိ သုတ္ဝာ။ အံ၊ဌ၊၁။၇၁။

အာဂမနဘယ (န) [အာဂမန+ဘယ] (က) လာတတ်သော – ဖြစ်ပေါ်လာသော – ဘေး – အကျိုးမဲ့။ (ခ) လာခြင်းမှ–လာခြင်းကို–ကြောက်ခြင်း။(က) ဆဟိ ဒိသာဟိ အာဂမနဘယံ န အာဂစ္ဆတိ၊ ခေမံ ဟောတိ နိဗ္ဘယံ။ ဒီ၊ဌ၊၃။၁၃၅။ အာဂမနဘယန္တိ တတ္ထ သမ္မာ အပ္ပဋိပတ္တိယာ, မိစ္ဆာပဋိပတ္တိယာ စ ဥပ္ပဇ္ဇနကအနတ္ထော။ သော ဟိ ဘာယန္တိ ဧတသ္မာတိ "ဘယန္တိ" ဝုစ္စတိ။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၁၃၈။ (ခ) ကူဋ္ဌသဟဿာနံ ဘိဇ္ဇနကရဏံ ဟောတိ ထေရဿ အာဂမနဘယေန ဃဋ္ဌေ ဆဋ္ဌေတ္ဝာ ပလာယနေန။ မ၊ဋီ၊၃။၁၅၆။

http://www.dhammadownload.com

အာဂမနမဂ္ဂ (ပု) [အာဂမန +မဂ္ဂ] လာရာ ဖြစ်သောခရီး။ အာဂမနမဂ္ဂံ သြလောကေန္တော။ ဒီဋ္ဌ၊၂။၂၇၀။ ဓမ္မပဒ၊၁၈၉။ (–ဒီဋ္ဌ၊၁၈၇။ ဇာ၊၅၅၅။ သံဋ္ဌ၊၁။၃၀၂။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၉၃၃။)

အာဂမနမဂ္ဂထကန (နာ) [အာဂမနမဂ္ဂ+ထကန] လာရောက်ရာ–ဝင်လာရာ–လမ်း–တံခါး–ကို ပိတ်ခြင်း။ ဤမေသံ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကာနံ အာသဝါနံ သံဝရာယ ပိဓာနာယ အာဂမနမဂ္ဂထကနာယတိ အတ္ထော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၈၉။ အာဂမနမဂ္ဂထကနာယတိ အာဂမနဒ္ဝါရပိဒဟနတ္ထာယ။ သာရတ္ထ၊၂။၃၅။

အာဂမနမဂ္ဂပိဒဟနဋ္ဌ (ပု) [အာဂမနမဂ္ဂ+ပိဒဟန+အတ္ထ] လာရာလမ်းကို ပိတ်ခြင်း အနက်သဘော။ နိယျာနာဝရဏဋ္ဌေနာတိ နိယျာနံ အာဂမနမဂ္ဂပိဒဟနဋ္ဌေန။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၁။

အာဂမနရတ္တိ (ထီ) [အာဂမန+ရတ္တိ] လာလတ်ံသော ည၌၊ လာမည့်ည၌။ ဤမံ ရတ္တိံ ဒုက္ခံ သယိံ၊ အဇ္ဇ အာဂမနရတ္တိံ ကတ္ထ သယိဿံ။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၉။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၄၀၈။

အာဂမနဝါဒပထ (ပု) [အာဂမန+ဝါဒ+ပထ] လာလတ်ံသော – စကား – ဝါဒ – လမ်းကြောင်း။ အဇ္ဇ ဌပေတ္ဝာ .... တဿ တဿ ပဋိဿ ဥပရိ အာဂမနဝါဒပထံ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၆၇။ ဥပရိ အာဂမနဝါဒပထန္တိ ဝိဿဇ္ဇနေ ကတေ တတော ဥပရိ အာဂစ္ဆနကံ ဝါဒမဂ္ဂံ။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၁၁၅။

အာဂမနဝါရ (ပု) [အာဂမန+ဝါရ] လာခြင်းဟူသော အလှည့် အကြိမ်။ ဤမံ ပရိယာယန္တိ ဤမံ ဝါရံ၊ အဇ္ဇ ဤမံ အာဂမနဝါရန္တိ အတ္ထော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၂။

အာဂမနဝိဒၶ (နာ) [အာဂမန+ဝိဒၶ] ရောက်လာသော အစီအရင်။ သော ဝဠဉ္ဇတုံ အသက္ကု-ကောယျာဘာဝေန သေဋ္ဌီဿ သဗ္ဗံ ဓိတု အာဂမနဝိဓာနံ ကထေသိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၁။

အာဂမနဝိပတ္တိ (ထီ) [အာဂမန+ဝိပတ္တိ] (က) ရောက်ရှိလာရာ အရပ်၏ ပျက်စီးခြင်း။ (ခ) ရောက်ရှိလာကြောင်းဖြစ်သော ကံ၏ ပျက်စီးခြင်း။ (က) (ခ) နိစေ ကုလေ ပစ္စာဇာတော ဟောတိ စက္ကာလကုလေ ဝါတိ အာဒီဟိ အာဂမနဝိပတ္တိ စေဝ ပုဗ္ဗုပ္ပန္နပစ္စယဝိပတ္တိ စ ဒဿိတာ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၉။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၇၈။ အာဂမနဝိပတ္တိတိ အာဂမနဋ္ဌာနဝသေန ဝိပတ္တိ အာဂမော ဇတ္ထာတိ ကတ္ဝာ။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၉၅။ အာဂမနဝိပတ္တိ နာမ ကမ္မံ။ မူလဋ္ဌီ၊၃။၄၂။

အာဂမနဝိပဿနာဝိညာဏ (နာ) [အာဂမန+ဝိပဿနာ+ဝိညာဏ] အရိယမဂ်၏ ဖြစ်ပေါ်လာကြောင်းဖြစ်သော –ဝိပဿနာဝိညာဏ်–ဝိပဿနာစိတ်။ တဿ အာဂမနဝိပဿနာဝိညာဏံ ကမ္မကာရကစိတ္တံ ပဋ္ဌာမိတိ ပဋ္ဌတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၃၉။

အာဂမနဝိသိဋ္ဌ (တိ) [အာဂမန+ဝိသိဋ္ဌ] အာဂုံ–ပါဋိတော် – ဖြင့် အဆိုးပြုအပ်သော။ ကာနိ ပန တာနိ အာဂမနဝိသိဋ္ဌာနိ သုတ္တောတရဏာဒီနိ။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၅၄။

အာဂမနဝိသုဒ္ဓိ (ထီ) [အာဂမန+ဝိသုဒ္ဓိ] လာရာ–ဆင်းသက်လာရာ–အကြောင်း၏ စင်ကြယ်ခြင်း၊ အဋ္ဌကထာသစ် ဖြစ်ပေါ်လာရာ မူရင်းအကြောင်းဖြစ်သော ရှေး အဋ္ဌကထာဟောင်း၏ သန့်ရှင်းစင်ကြယ်ခြင်း။ ဤဒါနိ သံဝဏ္ဏနာယ သမ္ပတိ ဝက္ခမာနာယ အာဂမန-ဝိသုဒ္ဓိံ ဒသေတုံ "အတ္ထပကာသနတ္ထ"န္တိ-အာဒိမာဟ။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။၂၇။ (–အံ၊ဋ္ဌီ၊ ၁။၁၉။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၆။)

အာဂမနဝိဏိ (ထီ) [အာဂမန + ဝိဏိ] ပြန်လာကြောင်းဖြစ်သော ခရီးလမ်း။ သော အနုက္ကမေန အာဂမနဝိထိံ ဇဟိတ္ဝာ သြသိ-

http://www.dhammadownload.com

ဒန္တော ဥဒကပိဋ္ဌေနေဝ အာဂစ္ဆန္တော ဥဒ-
ကေ ပတိ။ ဇာ၊၁၊၂။၂၆၆။

အာဂမနဝေလာ (ထီ) [အာဂမန + ဝေလာ] ပြန်လာရာဖြစ်သော အချိန်အခါ၊ ပြန်လာချိန်။ သာ ကေဒိဝသံ တာပသဿ အာဂမန-ဝေလာယ ပစ္စုဂ္ဂမနံ ကတ္ဝာ။ မ၊၁၊၃။၂၂၄။ (-အာဘိ၊၁၊၂။၄၅၆။ ဓမ္မ၊၁၊၁။၂၅၈။ ဇာ၊၁၊၂။၂၆၇။)

အာဂမနဝေလာ (ထီ) [အာဂမန + ဝေလာ] ပြန်လာရာဖြစ်သော အချိန်အခါ၊ ပြန်လာချိန်။ သာ ကေဒိဝသံ တာပသဿ အာဂမန-ဝေလာယ ပစ္စုဂ္ဂမနံ ကတ္ဝာ။ မ၊၁၊၃။၂၂၄။ (-အာဘိ၊၁၊၂။၄၅၆။ ဓမ္မ၊၁၊၁။၂၅၈။ ဇာ၊၁၊၂။၂၆၇။)

အာဂမနသဒ္ဓါ (ထီ) [အာဂမန + သဒ္ဓါ] ဘုရားဆုကို တောင်းခဲ့ရာအခါမှစ၍ ဖြစ်ပေါ်လာသောသဒ္ဓါ၊ သဒ္ဓါလေးမျိုးတို့တွင်တမျိုး။ သဗ္ဗညုဗောဓိသတ္တာနံ သဒ္ဓါ အဘိနီဟာရ-တော ပဌာယ အာဂတတ္တာ အာဂမနသဒ္ဓါ (အာဂမသဒ္ဓါ) နာမ။ မ၊၁၊၃။၂၂၅။ အံ၊၁၊၃။၂၆။ (-မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၅၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၃။)

အာဂမနသဘာဝ (တိ) [အာဂမန + သဘာဝ] လာခြင်း - ပြန်လာခြင်း - သဘောရှိသော၊ သူ။ အာဂမနဓမ္မ-ကြည့်။

အာဂမနသီဒ္ဓ (တိ) [အာဂမန + သီဒ္ဓ] လောကုတ္တရာမဂ်သို့ ရောက်ကြောင်း အကျင့်ဖြင့် ပြီးသော။ "ကာယေ ကာယာနုပဿီ" တိ ဣဒံ ပဋိလာဓိဋ္ဌာနေန သတိပဋ္ဌာနဝိသေသနံ၊ တဒ္ဓ အာဂမနသီဒ္ဓံ။ အနုဋ္ဌီ၊၂။၁၆၁။

အာဂမနသီလ (တိ) [အာဂမန + သီလ] တဖန် ပြန်လာခြင်း - အလေ့ရှိသော - သဘောရှိသော၊ သူ။ သကိဒေဝ ဣမံ လောကံ ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏဝသေန အာဂမနသီလော ဒုတိယ-ဖလဋ္ဌော။ ဥဒါန၊၁၊၂။၂၇၇။ သာရတ္ထ၊၃။၄၃၃။ (-ဣတိဝုတ်၊၁၊၂။၂၀၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၇။)

အာဂမနသီသ (န) [အာဂမန + သီသ] လာခြင်း ဟူသော အဦးပဓာန အမှုကိစ္စ။ ဗုဒ္ဓဝစနဿ အာဂမနသီသေန အရိယဖလဓမ္မာနမ်ပိ အာ-ဂမနံ ဝုတ္တမေဝ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၀။

အာဂမနသုဒ္ဓိ (ထီ) [အာဂမန + သုဒ္ဓိ] ဖြစ်ပေါ်လာရာ အရင်းမူလအကြောင်း၏ စင်ကြယ်ခြင်း။ (က) သင်္ကန်းဘိုး လှူဒါန်းခြင်းဟူသော မူရင်းအကြောင်း၏ စင်ကြယ်ခြင်း။ (ခ) ပစ္စည်းရရှိမှုဟူသော မူရင်းအကြောင်း၏ စင်ကြယ်ခြင်း။ (ဂ) အဋ္ဌကထာသစ် ဖြစ်ပေါ်လာရာ မူရင်းအကြောင်းဖြစ်သော အဋ္ဌကထာဟောင်း၏ စင်ကြယ်ခြင်း။ (က) ဤမိ-နာတိအာဒိ အာဂမနသုဒ္ဓိံ ဒဿေတုံ ဝုတ္တံ။ ကခံ။၁၆၉။ အာဂမနသုဒ္ဓိန္တိ မူလသုဒ္ဓိံ။ ကခံ၊ဋ္ဌီ။၃၁၀။ (-သာရတ္ထ၊၂။၄၀၇။ ဝိမတိ။ ၁။၃၂၀။) (ခ) အနဝဇ္ဇာနိတိ ဝဇ္ဇရဟိတာနိ နိဒ္ဒေါသာနိ အာဂမနသုဒ္ဓိတော ကာယမဏ္ဍ-နာဒိကိလေသဝတ္ထုဘာဝတော စ။ ဤတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။၃၀၈။ (-မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၁၃၈။) (ဂ) ဤမိနာ အတ္တနော သံဝဏ္ဏနာယ အာဂမနသုဒ္ဓိံ ဒဿေတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၉။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၆။

အာဂမနသုဒ္ဓိဒဿန (န) [အာဂမနသုဒ္ဓိ + ဒဿန] ဖြစ်ပေါ်လာရာ မူရင်းအကြောင်း၏ စင်ကြယ်ခြင်းကိုပြခြင်း။ ဓမ္မေန သမေန ဥပ္ပန္နေ-တိ ဤဒံ ပစ္စယာနံ အာဂမနသုဒ္ဓိဒဿနံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၇၁။

အာဂမနဟေတု (ပု၊န) [အာဂမန + ဟေတု] လာရောက်ခြင်းဟူသောအကြောင်း။ ဤဓာ-ဂတာတိ ဤဓ အာဂတာ သမ္ဗုတ္တာ, ဤဓ ဝါ အာဂမနဟေတု။ ဝိမာန၊၃။၁၅၅။ (-သံ၊ဋ္ဌီ၊ ၂။၂၄၉။)

အာဂမနာကပ္ပ (ပု) [အာဂမန + အာကပ္ပ] လာသော - အသွင်အပြင် - ဟန်ပန်။ ဥတ္တရာ တဿာ အာဂမနာကပ္ပေနေဝ....ဥ တ္ဝာ။ အံ၊ ၃၊၁။၃၄၆။

အာဂမနာကာရ (ပု) [အာဂမန + အာကာရ] လာသော အခြင်းအရာ။ ဓမ္မဒိန္နာ သီဟပဉ္ဇရံ

http://www.dhammadownload.com

ဥဂ္ဃါဋ္ဌေတ္ဝာ ဝီထိ ံ ဩလောကယမာနာ တဿ အာဂမနာကာရံ ဒိသ္ဝာ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅၅။

အာဂမနာနုက္ကမ (ပု) [အာဂမန + အနုက္ကမ] ရောက်လာသောအစဉ်။ ဣဒါနိ တံ အာဒိ-တော ပဋ္ဌာယ အာဂမနာနုက္ကမံ ဒဿေတုံ "ဟိမဝန္တေ ကိရာ"တိအာဒိမာဟ။ သံ၊ဋီ၊၂။ ၁၉၀။

အာဂမနာနုရူပ (တိ) [အာဂမန + အနုရူပ] လာခြင်းအား လျောက်ပတ်သော။ တသ္မာ အတ္တနော အာဂမနာနုရူပံ ကရောန္တော ဘိက္ခူနံ ဝိဿဇ္ဇေတ္ဝာ သယံ ပိဏ္ဍာယ ပါဝိသိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၃။

အာဂမနာဘာဝ (ပု) [အာဂမန + အဘာဝ] (က) အနိမိတ္တမဂ် ဟူသော နာမည် ဖြစ်ပေါ် လာကြောင်းဖြစ်သော အနိမိတ္တဝိပဿနာ၏ မရှိခြင်း။ (ခ) ရောက်ရှိလာခြင်း–လာရောက်ခြင်း–၏ မရှိခြင်း။ (က) တေသု ဣဓ ဒ္ဒေ မဂ္ဂေ ဂဟေတ္ဝာ အနိမိတ္တော ကသ္မာ နဂဟိတောတိ။ အာဂမနာဘာဝတော။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊၁။၂၆၇။ (ခ) အန္တောဝဿေ ပန ကဿစိ အာဂမနာဘာဝါတိ ဝုတ္တံ။ ဝဇိရ။၄၄၀။

အာဂမနိက (တိ) [အာဂမန+ဣက] နာမည်–မဂ်–ဖြစ်ပေါ်လာရာ–ဖြစ်ပေါ်လာကြောင်း–ဖြစ်သော။ အာဂမနိယကထာ-ကြည့်။

အာဂမနိယ (တိ) [အာဂမန+ဏိက] နာမည်–ဖြစ်ပေါ်လာရာ – ဖြစ်ပေါ်လာကြောင်း – ဖြစ်သော (ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီဝိပဿနာ)။ အာဂ-မနိယေန ကထိတေ ပန သုညတော ဝါ ဖဿော အနိမိတ္တော ဝါ ဖဿော အပ္ပဏိ-ဟိတော ဝါ ဖဿောတိ ဝိကပ္ပေါ အာ-ပဇ္ဇေယျ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆၆။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၃၅။ အောက်ပုဒ်လည်း ကြည့်။

အာဂမနိယကထာ (ထီ) [အာဂမနိယ+ကထာ] နာမည်–မဂ်–ဖြစ်ပေါ်လာရာ–ဖြစ်ပေါ်လာကြောင်း–တရားကို ဆိုရာစကား။ အပရာ-အာဂမနိယကထာ နာမ ဟောတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၂၆၆။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၃၅။ အာဂမနံ တ္ထေ, တောယာတိ ဝါ အာဂမနိကာ၊ သာ ဧဝ အာဂမနိယာ ကကာရဿ ယကာရံ ကတ္ဝာ။ သံ၊ဋီ၊၂။၃၇၅။

အာဂမနိယပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒါ (တီ) [အာဂမနိယ +ပုဗ္ဗဘာဂ+ပဋိပဒါ] အရိယမဂ်သို့ ရောက်ကြောင်း ဖြစ်သော ရှေးအဖို့ ဖြစ်သော အကျင့်။ ကိတ္တကေန နု ခေါ တဏ္ဍာသခ်ယ-ဝိမုတ္တဿ ခီဏာသဝဿ သခ်ေပတော အာဂ-မနိယပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒါ ဟောတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၉၈။

အာဂမနီယ (တိ) [အာဂမ+နီ+ဏျ?] ရောက်ခြင်းကို ဆောင်တတ်သော၊ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော (ရှေ့ပိုင်း အကျင့်၊ အကြိုပဋိပဒါ)။ ခီဏာသဝဿ အာ-ဂမနီယံ ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒံ ဒဿေတုံ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၅၀။ အာဂမနံ အာဂမော၊ တံ အာဝဟ-တီတိ အာဂမနီယာ၊ ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒါ။ သံ၊ ဋီ၊၂။၆၅။

အာဂမနီယဋ္ဌာန (န) [အာဂမနီယ + ဋ္ဌာန] လာ–ရောက်–ကြောင်း အရာဋ္ဌာန၊ အ ကျင့် ပဋိပဒါ အရာဋ္ဌာန။ ဂေါတြဘုဉာဏံ.... သယံ အာဂမနီယဋ္ဌာနေ ဋ္ဌတ္ဝာ မဂ္ဂဿ နာမံ ဒေတိ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၄၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၃၀၈။ အာဂမနီယဋ္ဌာနေတိ အာဂမနပဋိပဒါဋ္ဌာနေ၊ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၄၇၈။ (–အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၆၆-၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၄၆၂။)

အာဂမနီယနာနတ္တ (န) [အာဂမနီယ+နာနတ္တ] လာခဲ့ရာ အကြောင်းဖြစ်သော ဝိပဿနာ ၏ ထူးသည်၏ အဖြစ်။ အထ ကသ္မာ သဒ္ဓါ-ဝိမုတ္တော ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တံ နပါပုဏာတီတိ အာဂမနီ-ယနာနတ္တေန။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊ ၂။၄၆၅။

http://www.dhammadownload.com

အာဂမနီယပဋိပဒါ (ထီ) [အာဂမနီယ + ပဋိ-ပဒါ] လာ-ရောက်-ရ-ကြောင်း ဖြစ်သော အကျင့်ပဋိပဒါ။ (က) အရိယမဂ်၏ လာ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော-ရှေပိုင်းအကျင့်-အကြိုပဋိပဒါ။ (ခ) တရားထူးရကြောင်းဖြစ်သော သမထဝိပဿနာဟူသော-ရှေပိုင်းအကျင့်-အကြိုပဋိပဒါ။ (ဂ) သဗ္ဗညုတဉာဏ်ရကြောင်း- ဘုရားဖြစ်ကြောင်း- ဖြစ်သော -ရှေပိုင်းအကျင့်-အကြိုပဋိပဒါ။ (ဃ) မဂ်ရကြောင်းအကျင့် (စင်ကြယ်သောသီလ)။ အာဂမနီယပဋိပဒါ ပန နကထိတာ။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။ ၁၀။ (-သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၇။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၄၁။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၁၄၂။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၃။ သာရတ္ထ၊၁။၂၃၈။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၇၆။) (က) အာဂမနီယပဋိပဒါ (သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၁၈)တိ အရိ-ယမဂ္ဂဿ အာဂမနဋ္ဌာနိယာ ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒါ။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၅၇။ (ခ) ဧတ္တာဝတာ တေန ဗောဓိပလ္လင်္ကေ အတ္တနော အာဂမနီယပဋိပဒါ ကထိတာ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၆။ အာဂမနီယပဋိပဒါတိ သမထဝိပဿနာသခ်ါတာ ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပတ္တိ။ သာ ဟိ အာဂစ္ဆန္တိ ဝိသေသမဓိဂစ္ဆန္တိ ဧတာ-ယ, အာဂစ္ဆတိ ဝါ ဝိသေသာဓိဂမော ဧတာ-ယာတိ အာဂမနီယာ၊ သာ ဧဝ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗ-တော ပဋိပဒါတိ အာဂမနီယပဋိပဒါ။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၄။ (ဂ) အာဂမနီယပဋိပဒံ သန္ဓာယေတံ ဝုတ္တံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၁။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၈၀။ (ဃ) ပရိသုဒ္ဓသီလဿ မဂ္ဂဘာဝနာ နာမ ဟောတိ၊ နဣတရဿာတိ အာဂမနီယ-ပဋိပဒါယ ဝိသုဒ္ဓိဘာဝဒဿနတ္ထံ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၇၄။

အာဂမနီယဝီရိယ (နဲ) [အာဂမနီယ + ဝီရိယ] လာ-ရောက်-ကြောင်း ဝီရိယ၊ သဗ္ဗညုတ ဉာဏ်ရကြောင်း-ဘုရားဖြစ်ကြောင်း-ဝီရိယ။ ဣတိ ဣမာဟိ ဂါထာဟိ မဟာဗောဓိ-ပလ္လင်္ကေ အတ္တနော အာဂမနီယဝီရိယံ ကထေသိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၀။

အာဂမနီယသဒ္ဓါ (ထီ) [အာဂမနီယ + သဒ္ဓါ] မဂ်ဉာဏ် သဗ္ဗညုတဉာဏ်ဖြစ်ပေါ် လာကြောင်း ဖြစ်သော အကျင့်ဖြင့်လာသော သဒ္ဓါ၊ သဒ္ဓါ-လေးမျိုးတို့တွင် တမျိုး။ တတ္ထ အာဂမနီယ-သဒ္ဓါ အဓိဂမသဒ္ဓါ ပသာဒသဒ္ဓါ ဩကပ္ပန-သဒ္ဓါတိ စတုဗ္ဗိဓာ သဒ္ဓါ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၉။ အာ-ဂမနီယပဋိပဒါယ အာဂတသဒ္ဓါ အာဂမနီယ-သဒ္ဓါ။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၂၇။ အာဂမနသဒ္ဓါ-နှင့် လည်း ယှဉ်ကြည့်။

အာဂမနုပစ္ဆေဒ (ပု) [အာဂမန + ဥပစ္ဆေဒ] ရောက်လာမှု၏ ကင်းပြတ်ခြင်း၊ မရောက်-မလာ-ခြင်း၊ ရှောင်ကွင်းခြင်း။ ဝဋ္ဌဇာတ-ကေ သစ္စကိရိယဋ္ဌာနေ အဂ္ဂိဇာလဿ အာ-ဂမနုပစ္ဆေဒေါ။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။၃၃၄။

အာဂမဗလ (နဲ) [အာဂမ + ဗလ] အာဂုံ-အတတ်ပညာ-၏ အစွမ်း။ အာဂမဗလသာ ဟိ မယံ။ ဇာ၊၁။၂၆၅။ မယံ ပန အာဂမ-ဗလသာ အတ္တနော သိပ္ပဗလေနေဝ ဇာနာမ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၃၆။

အာဂမဗျတ္တိ (ထီ) [အာဂမ+ဗျတ္တိ] အာဂုံပါဋ္ဌိ-ပရိယတ္တိကျမ်းဂန်ပါဋ္ဌိ-၏ထင်ရှားခြင်း၊ ပါဋ္ဌိ-ပရိယတ်- ပိဋက-ကျမ်းဂန်၌ လိမ္မာတတ် ကျွမ်းခြင်း။ ပရိယတ္တိယာ အာဂမဗျတ္တိတော သဗျဉ္ဇနံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၀၀။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၂၅၂။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၇။ အာ-ဂမဗျတ္တိတောတိ ဒုရက္ခာတဓမ္မေသု ပရိစယံ ကရောန္တဿ ဝိယ သမ္မောဟံ အဇနေတွာ ဗာဟုသစ္စဝေယျတ္တိယသဗ္ဘာဝတော သဗျဉ္ဇ-နံ။ သာရတ္ထ၊၁။၃၃၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၇၅။ (-ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။၁၂၇။ ဝဇိရ။၄၄။)

အာဂမဗျတ္တိသိဒ္ဓိ (ထီ) [အာဂမဗျတ္တိ + သိဒ္ဓိ] အာဂမဗျတ္တိ၏ ပြီးစီးခြင်း။ ပယောဂသုဒ္ဓိယာ အာဂမဗျတ္တိသိဒ္ဓိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၇။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၇။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၇။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၁၆။ (-ဒီ၊

http://www.dhammadownload.com

ဋ္ဌီ၊၁။၄၂။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၃၂။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၉။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၃၁။)

အာဂမယမာန (တိ) [အာ+ဂမု+ဏယ+မာန] သည်းခံ– စောင့်ဆိုင်း– မြော်လင့်– သော။ အထ ခေါ ဘဂဝါ ဗဟိဒ္ဓါရကောဋ္ဌကေ အဋ္ဌာသိ ကထာပရိယောသာနံ အာဂမယမာနော။ မ၊၁။၂၁၇။ အာဂမယမာနောတိ ဩလောကယမာနော။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၄။(–အံ၊၁။၄၄၄။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၁၅။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၉၊၁၃၁။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၇၊၈၅၊၈၈။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၇၁။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၈၄။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၃၊၁၆၈။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၆၅။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။၇၇ ၉၃၊ ၂၅၄။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၄။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၈၂။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။၄။ စူဋ္ဌနိ၊ဋ္ဌ။၆၅။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၀။ ဝဇိရ။ ၃၉၈။)

အာဂမဝရ (ပု) [အာဂမ + ဝရ] (က) မြတ်သော–နိကာယ်–ပါဋ္ဌိတော်၊ မိမိအကျိုး, သူတပါးအကျိုး စသည်တို့ လာရာ လာကြောင်းဖြစ်၍ မြတ်သော–နိကာယ်–ပါဋ္ဌိတော်။ (ခ) တောင့်တအပ်သော–နိကာယ်–ပါဋ္ဌိတော်၊ မိမိအကျိုး, သူတပါးအကျိုး စသည်တို့ လာရာ လာကြောင်းဖြစ်၍ တောင့်တအပ်သော– နိကာယ်– ပါဋ္ဌိတော်။ (ဂ) အာဂမဟု သမုတ်အပ်သော ဘာရတပုရာဏ်, နရသီဟပုရာဏ်စသော သာသနာပ ကျမ်းတို့ထက် မြတ်သော – နိကာယ် – ပါဋ္ဌိတော်။ ဒီဃသ ဒီဃသုတ္တဏ်တသ နိပုဏသ အာဂမဝရသ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁။ အာဂစ္ဆန္တိ အတ္တတ္ထပရတ္ထာဒယော ဧတ္ထ, ဧတေန, ဧတသ္မာတိ ဝါ အာဂမော။ ဥတ္တမဋ္ဌေန ပတ္ထနီယဋ္ဌေန စ သော ဝရောတိ အာဂမဝရော။ အပိစ အာဂမသမ္မတေဟိ ဗာဟိရကပဝေဒိတေဟိ ဘာရတပုရာဏကထာ နရသီဟပုရာဏကထာဒီဟိ ဝရောတိပိ အာဂမဝရော။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။၂၆၊၂၇။ (–ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၅။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၅။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၅။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၈။) အဂ်ုတ္တရာဂမဝရ (အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁), မဇ္ဈိမာဂမဝရ (မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁), သံယုတ္တအာဂမဝရ (သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁)တို့လည်း ကြည့်။

အာဂမဝိသုဒ္ဓိ (ထီ) [အာဂမ + ဝိသုဒ္ဓိ] အာဂမနသုဒ္ဓိ-နှင့် အနက်တူ။ ဣဒါနိ အတ္တနော သံဝဏ္ဏနာယ အာဂမဝိသုဒ္ဓိံ ဒဿေတ္ဝာ။ သာရတ္ထ၊၁။၂၁။

အာဂမဝိသေသန (န) [အာဂမ + ဝိသေသန] လာ–ရောက်–ကြောင်းဖြင့် အထူးပြုခြင်း၊ မဂ် သမ္မာသတိ–(ဖြစ်ပေါ်) လာ–ရောက်–ကြောင်း သတိပဋ္ဌာန်ဖြင့် အထူးပြုခြင်း။ ပုဂ္ဂလံ အနာမသိတ္ဝာ အာဂမဝိသေသနဥ္စ အကတ္ဝာ စတုကိစ္စသာဓကေကသတိဝသေန သုဒ္ဓိကသတိပဋ္ဌာနနယော ဝုတ္တော။ မူလဋ္ဌီ၊၂။၁၆၁။

အာဂမဝေယျတ္တိယ (န) [အာဂမ + ဝိယျတ္တ + ဏျ] ပါဋ္ဌိ – ပရိယတ် – ပိဋက–၌ တတ်မြောက်ခြင်း–၌ ကျေပွန်ခြင်း။ ပုရိမေန ဝါ အာဂမဝေယျတ္တိယေ နိယောဇေတိ။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။၉၄။

အာဂမဝေါဟာရ (ပု) [အာဂမ + ဝေါဟာရ] အာဂမဟု ခေါ်ဝေါ်ခြင်း။ ဧဝံ သုတ္တသမုဒါယေ အာဂမဝေါဟာရောတိ။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။၂၆။

အာဂမသံဝဏ္ဏနာ (ထီ) [အာဂမ + သံဝဏ္ဏနာ] အာဂုံပါဋ္ဌိတော် – သုတ္တန်ပါဋ္ဌိတော် – တို့၏ အဖွင့်အဋ္ဌကထာ၊ အာဂမအဋ္ဌကထာ၊ သုတ္တန်အဋ္ဌကထာ။ အာဂမသံဝဏ္ဏနဥ္စ ကရောန္တေန ဥဘယပ္ပဓာနာ။ မူလဋ္ဌီ၊၁။၂။

အာဂမသဒ္ဓါ (ထီ) [အာဂမ+သဒ္ဓါ] အာဂမနသဒ္ဓါ-နှင့် အနက်တူ။ ၎င်း-ကြည့်။

အာဂမသန္ဓိ (ပု) [အာဂမ+သန္ဓိ] အာဂမသန္ဓိအက္ခရာ၊ အသစ်လာရောက်၍ ရှေနောက် ပုဒ်တို့ကိုဆက်စပ်ပေးသော အက္ခရာ။ ဝကာရော

http://www.dhammadownload.com

အာဂမသန္ဓိမတ္တံ ဟောတိ။ မ၊၆၊၄။၃၉။ (-ဂင်း-၉၇။)

အာဂမသမညာ (ထိ) [အာဂမ+သမညာ] အာဂမဟူသော အမည်။ သုတ္တဝဂ္ဂသမညာ သံယုတ္တသမညာ အာဂမသမညာ စ။ သံ၊၃၊ ၁။၁၅။

အာဂမသမ္မတ (တိ) [အာဂမ+သမ္မတ] အာဂမဟု သမုတ်အပ်သော။ အာဂမဝရ-ကြည့်။

အာဂမသုတ္တ (န) [အာဂမ + သုတ္တ] အာဂမသုတ်၊ နိကာယ်ကြီးလေးရပ် ပါဠိတော်၊ သုတ္တန်ပါဠိတော်။ တဿ တဿ အာဂမသုတ္တဿ အာဘိဓမ္မဝိနယသုတ္တဿ အနုရူပံ ပရိဒီပယန္တီ။ ဝ၀ရ။၁၉။

အာဂမသုတ္တန္တာနုရူပ (ကိ) [အာဂမ+သုတ္တန္တ+အနုရူပ] အာဂမသုတ္တန်ပါဠိတော်အား လျော်သော။ "ဣတိပိ သော ဘဂဝါ"တိ အာဒီနံ သုတ္တန္တီကာနံ ဝစနာနမတ္ထံ အာဂမသုတ္တန္တာနုရူပံ။ ဝ၀ရ။၁၉။

အာဂမာဓိဂမ (ပု) [အာဂမ+အဓိဂမ] အာဂမနှင့် အဓိဂမ။ (၁) (က) ပိဋကပါဠိတော် -ပရိယတ္တိကျမ်းဂန် - ဟူသော အာဂမနှင့် မဂ်ဖိုလ် ဟူသော အဓိဂမ။ (ခ) ပိဋကပါဠိတော် - ပရိယတ္တိကျမ်းဂန် - ဟူသော အာဂမနှင့် စျာန်, အဘိညာဉ်ဟူသော အဓိဂမ။ (၂) သိခြင်းနှင့် မျက်မှောက်ပြုခြင်း၊ ဆရာ့ထံ ချဉ်းကပ်သင်ကြား၍ ပိဋကတော် ပါဠိနှင့် အနက်အဓိပ္ပါယ်တို့ကို သုတမယညာဏ်ဖြင့် သိခြင်းနှင့် မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုခြင်း။ (၁) (က) အောက်ပုဒ်များ ကြည့်။ (ခ) အာဂမာဓိဂမေဟိ လောကိယေဟိ သမလင်္ကရိံ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊၃။၁၆၈။ (၂) အာစရိယေ ပန ပယိရုပါသိတ္ဝာ အတ္ထဓမ္မာနံ အာဂမနံ သုတမယညာဏဝသေန အဝဗုဇ္ဈနံ အာဂမော။ မဂ္ဂဖလနိဗ္ဗာနာနံ သစ္ဆိကိရိယာ အဓိဂမော။ အံ၊၌၊၁။၂၀၂။

အာဂမာဓိဂမဗျတ္တိ (ထိ) [အာဂမာဓိဂမ+ဗျတ္တိ] အာဂမအဓိဂမ၌ လိမ္မာကျွမ်းကျင်ခြင်း။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ အာဂမာဓိဂမဗျတ္တိယာ ဤဒိသဿ ထေရဿ ဝုတ္တနိဒါနဝစနံ ဘဂဝတော ဝစနဿ ပုဗ္ဗင်္ဂမံ ဘဝိတုမရဟတိ။ သီ၊၌၊သစ်၊ ၁။၁၆၀။

အာဂမာဓိဂမသမန္နာဂတ (တိ) [အာဂမာဓိဂမ+သမန္နာဂတ] အာဂမ အဓိဂမနှင့် ပြည့်စုံသော။ အာဂမာဓိဂမသမန္နာဂတော တတော အညတရဂ်သမန္နာဂတော ဝါ ကမ္မဋ္ဌာနဒါယကော အာစရိယော ဝိနယာနုရူပေန ဝိဓိနာ ဥပဂန္တဗ္ဗော။ ခုဒ္ဒကာ၊၌။၂၉။

အာဂမာဓိဂမသမ္ပတ္တိ (ထိ) [အာဂမာဓိဂမ+သမ္ပတ္တိ] အာဂမအဓိဂမနှင့် ပြည့်စုံခြင်း။ အထစနေသံ အာဂမာဓိဂမသမ္ပတ္တိံ ဣစ္ဆန္တိ။ ဒီ၊၌၊၁။၇၄။ အဘိ၊၌၊၁။၁၄၃။ မဟာနိ၊၌။ ၁၀၁။ (-သာရတ္ထ၊၁။၄၅။ သီ၊၌၊သစ်၊၁။ ၅၆။)

အာဂမာဓိဂမသမ္ပဒါ (ထိ) [အာဂမာဓိဂမ+သမ္ပဒါ] အာဂမာဓိဂမသမ္ပတ္တိ-နှင့် အနက်တူ။ ဣတိ အသံဟီရဘာဝေန ယာဝ အာဂမာဓိဂမသမ္ပဒံ (အာဂမာဓိဂမသမ္ပဒါ)၊ တာဝ ဝတ္တုံ သင်္ကောတိ။ မဟာနိ၊၌။၆။

အာဂမာဓိဂမသမ္ပန္န (တိ) [အာဂမာဓိဂမ+သမ္ပန္န] အာဂမာဓိဂမသမန္နာဂတ-နှင့် အနက်တူ။ ဣတိ ပယောဂါသယသုဒ္ဓဿ အာဂမာဓိဂမသမ္ပန္နဿ ဝစနံ.... အရဟတိ ဘဂဝတော ဝစနဿ ပုဗ္ဗင်္ဂမံ ဘဝိတုံ။ ဒီ၊၌၊၁။၃၁။ မ၊၌၊၁။၈။ သံ၊၌၊၁။၇။ အံ၊၌၊၇။ ဥဒါန၊၌။၁၆။ ဣတိဝုတ်၊၌။၂၅။ (-ဓမ္မ၊၌၊၂။၁၇၇။ သီ၊၌၊သစ်၊၁။၃၀။ မ၊၌၊၁။၁၇။ သံ၊၌၊၁။၁၇။ အံ၊၌၊၂။၂၀။)

အာဂမာဓိဂမဘာဝ (ပု) [အာဂမာဓိဂမ+အဘာဝ] အာဂမအဓိဂမ မရှိခြင်း။ အာဂမာ-

ဝါဒီသမားတို့သည် ဝေဒပြုတော်မူသော ဘုရားရှင်ကို ဤသို့ ဆိုကုန်၏။ ဤသို့ ဆိုကုန်သော်လည်း

http://www.dhammadownload.com

၁၂၃။ မာဠာ၄။၉၇။ **အာဂမေဿာမ**— ဝိ၊ဠ၊ ၄။၁၁၉။

အာဂမေတုံ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+ဂမု+ဏော+တုံ] သည်းခံ–စောင့်ဆိုင်း–ခြင်းငှါ။ နာယျော သက္ကာ အာဂမေတုံ။ ဝိ၊၂။၁၀၈။ (–ဝိ၊၃။ ၁၂၇။ ဒီ၊၂။၁၉၇။ မိလိန္ဒ။၁၉၂။ ဝိ၊သင်္ဃ။ ၁၆၉။)

အာဂမေတွာ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+ဂမု+ဏော+တွာ] သည်းခံ–စောင့်ဆိုင်း–၍။ မုဟုတ္တံ အာဂမေတွာ....နိလ္လောကေတမ္ပေါ။ ဝိ၄။၃၇၄။ (–မ၊ဠ၊၂။၃၀၄။ မာဠ၃။၁၉၄။ အဘိ၊ဠ၊၁။၃။ ဇာ၊ဠ၊၁။၁၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၁။)

အာဂမေန္တ (တိ) [အာ+ဂမု+ဏော+အန္တ။ ထိ-ဠ် **အာဂမေန္တီ**] သည်းခံ–စောင့်ဆိုင်း–သော၊သူ။ အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ အာဂမေန္တာနံ အကာမာ ဘာဂံ ဒါတုံ။ ဝိ၃။၃၉၄။ အညာသမိ အာဂမနံ အာဂမေန္တီ အဒ္ဓါ အမှာကမိ အာဂမေဿတီတိ တတ္တ တတ္ထ အဂမံသု။ ဝိ၊ဠ၊၃။၂၀၇။

အာဂမ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+ဂမု+တွာ] (၁) လာ၍၊လာရောက်၍။ (၂) ရောက်၍၊ရ၍၊ရောက်–ရ–ခြင်းကြောင့်။ (၃) စုံ–မှီ–အကြောင်းပြု–၍။ (၁) ဂါမာ အရဏ် မာဂမ္မ။ ထေရ။ ၂၂၇။ အရဏ် မာဂမ္မာတိ အရဏတော အာဂန္ဆာ။ ထေရ၊ဠ၊၁။၁၂၂။ အရဏာ ဂါမမာဂမ္မာ(ဇာ၊၁။၁၁၇)တိ တာတ အဟံ ဣတော အရဏတော....ဂါမံ ပတ္တာ ကိ ကရောမီတိ။ ဇာ၊ဠ၊၃။၁၃၆။ (–သုတ္တနိ။ ၃၇။၁၉၄။ ဝိမာန။၂၀။ အပါ၁။၂၂၊၄၀၁။ ၄၂၇။ ဇာ၊၂။၁၇၅။၃၂၁၂၅၂။ ဝိ၊ဠ၊၁။၃၀။ ဝိ၊ဠ၊၂။၈၂။ ဝိ၊ဠ၊၂။၈၂။ ဒီ၊ဠ၊၁။၁၀၈၊၂၁၇၊ ၃၂။ ဒီ၊ဠ၊၂။၂၅၅။ မာဠ၁။၆၂။ မာဠ၊၂။ ၂၆၆။ သံ၊ဠ၁။၈၁။ အံ၊ဠ၁။၅၀။ သုတ္တနိ၊ ဠ၊၂။၂၁၅။ ဝိမာန၊ဠ။၈၀။ အပါဠ။၂၄၆။ ဇာ၊ဠ၊၃။၆၂။၉၈၊ ဇာ၊ဠ၊၃။ (၂) ကိ (၂) ကိ

အာဂမွာ(ဒီ၊ဠ၁။၃။၃၂၅)တိ ကိ အဓိဂန္ဆာ ကိဿ အဓိဂမ(န)ဟေတု။ ဒီ၊ဋ္ဌ၁။၃၉၃။ သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၂။၄၁၈။ (–ဒီ၊ဠ၊၃။၂၀၂။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၃၂။) (၃) သြကာ အနောက' မာဂမ္မ။ သံ၊၃။၁၉။ အံ၊၃။၄၄၆။ ဓမ္မ။၂၆။ အာဂမ္မာတိ အာရဗ္ဘ သန္ဓာယ ပဋိစ္စ။ သံ၊ဠ၊၃။၁၆၉။ အပ္ပေဝနာမ တဝမွိ အာဂမ္မ ပိယဝါစံ လဘေယျာမ။ ဇာ၊၂။၁၁၆။ အာဂမ္မာတိ ပဋိစ္စ ဥပနိဿာယ။ ဇာဠ္ဌ၊၅။၄၅၃။(–ဝိ၁။၁၃၇။ ဝိ၃။၄၁၅။ ဒီ၁။၁၂၊၁၆-၇၊၂၁၈။ ဒီ၃။ ၂၄၂။ မ၁။၉၉၊၃၅၂၊၃၇၁။ မ၊၂။၁၇၃။ မ၃။ ၂၆၂၊၂၉၆။ သံ၁။၈၈၊၃၇၁။ သံ၃။၃။ အံ၁။၅၅၊၁၂၂။ အံ၃။ ၂။၂၈၁၃၂။ အဘိ၁ဝ။၃၂၉။ ဇာ၁။၃။ ဇာ၊ ၂။ ၂၆၄။ခုဒ္ဒက။၁၀။ ထေရ။ ၂၅၀၊၃၁၇။ ဥဒါန။၁၃၆။ ဣတိဝု၊တ်။ ၂၄၃။ ဝိ၊ဠ၊၁။၁၀၅၊ ၁၃၉၊၁၈၂၊၁၈၈။ ဝိ၊ဠ၊၃။၄၁၂။ ဒီ၊ဠ၊၁။၆၆၊ ၁၁၈၊၂၀၄။ ဒီ၊ဠ၊၂။၅၆။ မာဠ၁။၁၃၄၊ ၃၆၄။ မာဠ၊၃။၁၀၄။ မာဠ၄။၇၆။ သံ၊ဠ၁။ ၃။၁၃၄။ အံ၊ဠ၁။၂၂။ အံ၊ဠ၊၂။၁၀၂။ အဘိ၊ဠ၊ ၁။၃၇။ ၆၀၊၃၄၇။ အဘိ၊ဠ၊၂။၄၈။ ခုဒ္ဒက၊ ဠ။၁၉၅။ ဓမ္မပဒ၊၁။၃၈။ ဣတိဝု၊တ်၊ဠ။၂၃၉။ သုတ္တနိ၊ဠ၊၁။၁။ ထေရ၊ဠ၊၂။၂၅၇။ ဇာ၊ဠ၊ ၅။၁၅။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၁။ မာဋ္ဌ၊၃။၃၈။ သံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၃၅၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၂။)

အာဂဟတိ (ကြိ) [အာ+ဂဟ+အ+တိ] ယူ၏။ ယော ဇာတရူပံ ရဇတံ၊ ဆဒ္ဒေတ္ဝာ ပုန'ရာဂမေ (ပုန'ရာဂဟေ၊က)။ ထေရီ။ ၄၁၇။ ယော ပဂ္ဂလော....ဆဒ္ဒေတ္ဝာ ပုန တံ ဂဏှေယျ။ ထေရီဠ္ဌ။၂၄၈။

အာဂါ (ကြို) အာဂစ္ဆတိ-ကြည့်။

အာဂါမိအရှဏ (ပုံန) [အာဂါမိ+အရှဏ] လာလတ္တံ့သောအရွက်။ ဧဝံ စိဝရဝိပ္ပဝါသာဒိသုစ သမ္ဘတ္တ ရတ္တိပရိယောသာနေ အာဂါမိအရှ-

http://www.dhammadownload.com

ဏဝသေနေဝ အရုဏုဋ္ဌာပနံ ဒဿိတံ။ ဝိမတိ၊ ၂။၁၇၇။

အာဂါမိကာလ (ပု) [အာဂါမီ+ကာလ] လာလတ္တံ့သော ကာလ၊ အနာဂတ် ကာလ၊ နောက်ကာလ။ အာဂါမိကာလေ ဒီဃတ္တေ၊ ပဘာဝေ စ မဘာ'ယတိ။ ဓာန်။ဂ၇၅။ အာဂါမိကာလေ အနာဂတကာလေ။ ဓာန်၊ ဋီ။ဂ၇၅။

အာဂါမိရတ္တိ (ထီ) [အာဂါမီ+ရတ္တိ] လာလတ္တံ့သောညဉ့်၊ နောက်ညဉ့်။ အာဂါမိရတ္တိ ကတ္ထသုခံ သယိဿာမိ။ မဟာနိ။၃၉၄။ အာဂါမိရတ္တိနွဲ အာဂမနိရတ္တိယံ။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၄၀၈။

အာဂါမီ (တိ)[အာ+ဂမု+ဏီ။ ထီ-၌ အာဂါမိနီ] (၁) လာလတ္တံ့သော။ (၂) ပဋိသန္ဓေနေသည်၏အစွမ်းဖြင့် လာခြင်း အလေ့ရှိသော၊သူ။ (၁) အာဂမိနိယာ ပုဏ္ဏမာသိယာ ဗုဒ္ဓဒဿနတ္ထံ ဥပေါသထကရဏတ္ထဉ္ဇ ဂန္တဗ္ဗံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၅၃။ အာဂါမိနံ စက္ကဝတ္တိရဇ္ဇံ ပဟာယ ပဗ္ဗဇိတော။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၂၃၃။ (၂) သော တတော စုတော အာဂါမီ ဟောတိ။ အံ၊၁။၆၅။ အာဂါမီ ဟောတီတိ ဟေဋ္ဌာ အာဂါမီ ဟောတိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၈။ အာဂါမီ ဟောတီတိ ပဋိသန္ဓိဝသေန အာဂမနသီလော ဟောတိ။ အံ၊ဋီ၊ ၂။၃၇။ (–အံ၊၁။၄၇၈။ အံ၊၂။၄၄၃။ ဣတိဝုတ်။၂၅၉။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၂၈၆။)

အာဂါရ (နဲ) [အဂ+ဏ+အ။ အဂါရ-မှ အ-ကို အာ-ပြု] အိမ်၊ လူနေအိမ်။ နဲ ဂစ္ဆန္တီတိ အဂါ၊ ထမ္ဘာဒယော၊ တေ ဏတိ ဂဏ္ဍာတီတိ အဂါရံ။ ရဿဿ ဒီဃတ္တေ အာဂါရံ။ဓာန်၊ဋီ။၂၀၆-၇။ အဂါရံ၊ အာဂါရံ။ နီတိ၊သုတ္တ။၄၁၉။ အဂါရ-လည်း ကြည့်။

အာဂါရိက (တိ) [အ(အာ)ဂါရ+ဏိက] အိမ်–အိမ်ယာတည်ထောင် လူ့ဘောင်–၌ နေထိုင်သော၊သူ၊ အိမ်ကို စိုးအုပ်နေထိုင်သောသူ၊ လူဝတ်ကြောင်။ ယထာ အာဂါရိကာ ဝါ ဃရေသု ဝသန္တိ။ မဟာနိ။၇၈။ အာဂါရိကာ ဝါတိ ဃရသာမိကာ။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၂၀၇။ (–မဟာနိ။၁၉၆။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၁၇။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၆၇။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၃၈။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၃၀၀။) အာ-ဂါရိကဘူတ—ဥဒါန။၁၄၅။ အဂါရိက-လည်း ကြည့်။

အာဂါရိယ (နဲ) [အ (အာ)ဂါရ+ဣယ] (၁) အိမ်–၌နေသူ–၏–အစီးအပ္ပါး–အကျိုးစီးပ္ပါး။ (တိ) (၂) အိမ်ရာတည်ထောင် လူ့ဘောင်၌နေသော၊သူ၊ လူဝတ်ကြောင်။ (၁) အဂါရဿ ဟိတံ အာဂါရိယံ။ အပ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၀၇။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၄၂၁။ (တိ) (၂) အောက်ပုဒ်-ကြည့်။ အဂါရိယ-လည်း ကြည့်။

အာဂါရိယသီလ (နဲ) [အာဂါရိယ + သီလ] လူဝတ်ကြောင်တို့၏သီလ၊ လူ့သီလ။ သီလေနာတိ အာဂါရိယသီလံ အနာဂါရိယသီလန္တိ ဒုဝိဓံ သီလံ။ တေသု ဣဓ အာဂါရိယသီလံ အဓိပ္ပေတံ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉၀။

အာဂါဋ္ဌ (တိ) [အာ + ဂါဟ + တ] (၁) (က) ကြမ်းတမ်းခက်ထန်သော။ (ခ) လောဘ၏အစွမ်းဖြင့် မြဲမြံစွာ ယူသော။ (၂) ကာမဂုဏ်တို့သို့ သက်ဝင်သော။ (၃) မြဲမြံသည်၏အဖြစ်၊ မြဲမြံစွာဖြစ်ခြင်း။ (၁)(က) အာဂါဋ္ဌေနပိ ဝုစ္စမာနော။ အံ၊၁။၂၈၇။ အဘိ၊ ပု။၁၃၇။ အာဂါဋ္ဌေနာတိ ဂါဋ္ဌေန ကက္ခဋ္ဌေန။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၁။ (–အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၆၅။) (က) (ခ) အာဂါဋ္ဌာ ပဋိပဒါ(အံ၊၁။၃၀၀)တိ ဂါဋ္ဌာ ကက္ခဋ္ဌာ လောဘဝသေန ထိရဂ္ဂဟဏာ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၅။ (၂) အဂါဋ္ဌာ (အာဂါဋ္ဌာ?) ပဋိပဒါတိ ဝါ ကာမာနံ ဩဂါဟနံ ပဋိပတ္တိ၊ ကာမသုခါနုယောဂေါတိ အတ္ထော။ အံ၊ဋီ၊ ၂။၂၁၉။ အာဂါဋ္ဌပဋိပဒါ-လည်း ကြည့်။ (၃) အာဂါဋ္ဌာယ စေတေယျာ(ဝိ၊၅။၂၂၀) တိ

http://www.dhammadownload.com

သံ)] (ခ) မကောင်းမှု၊ အကုသိုလ်။ (၂) အပြစ်၊ ပြစ်မှု။ အာဂု ပါပါပရာဓေသု။ ဓာန်။ ၁၀၆၄။ (ခ) အာဂုံ နု ဂါမသ္မိမကာသိ ကိဉ္စိ။ သံ၊၁။၁၂၁၊၁၂၇။ အာဂုံ နု ဂါမသ္မိန္တိ ကိံ နု အန္တောဂါမေ ပမာဏာတိက္ကန္တံ ပါပကမ္မံ အကာသိ။ သံ၊၄၊၁။၁၇၀။ အာဂူ ဝုစ္စန္တိ (အာဂု ဝုစ္စတိ) ပါပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ သံကိလေသိကာ .... ဇာတိဇရာမရဏိယာ။ မဟာနိ။၁၅၅။ စူဠနိ။၈၃။ (-အံ၊၂။၃၀၃-၄။ သုတ္တနိ။၃၅၉။ ထေရ။၃၁၈။ အံ၊၄၊၃။၁၁၁။ သုတ္တနိ၊၄၊၂။၁၅၂။ မဟာနိ၊၄။၂၇၁။ စူဠနိ၊ ၄။၂၄။ နာဂ-လည်း ကြည့်။ (ခ)(၂) အာဂုံ ကိရ မဟာရာဇ၊ အကရိ ကမ္မ ဒုက္ကဋံ။ ဇာ၊၂။ ၁၇၇။ အာဂုံ ကိရာတိ မဟာရာဇ တုံ မဟာ-ပရာဓံ မဟာပါပံ အကရိ။ ဇာ၊၄၊၆။၁၀၃။ အာဂုစာရိ-လည်း ကြည့်။

အာဂုအာစာရသောဓန (တိ) [အာဂု+အာစာရ +သောဓန]မကောင်းသော အကျင့်ကို သုတ် သင်တတ်သော။ နိယာမံ သတိ ဓာဝန္တိ၊ အာဂုအာစာရသောဓနံ(အာစာရဂုဏသော-ဓနံ၊ သီ၊သျာ)။ အပ၊၁။၃၆၃။

အာဂုကိရိယာ(ထီ)[အာဂု+ကိရိယာ]မကောင်း မှု-အကုသိုလ်-အပြစ်-ကို ပြုခြင်း။ အာ-ဂုကိရိယာ ဟိ ဥပဃာတကရဏတော ကာ-စောတိ ဝုစ္စတိ။ သုတ္တနိ၊၄၊၂။၁၃၇။

အာဂုစာရိ(တိ)[အာဂု+စရ+ဏိ]မကောင်းမှု-အပြစ်-ကို ပြုလေ့ရှိသော၊ ပြစ်မှု ကျူးလွန်သော၊သူ။ စောရံ အာဂုစာရိံ ဂဟေတ္ဝာ ရညော ဒဿေယျုံ။ မ၊၃။၂၀၃။ သံ၊၁။၃၂၄၊ ၃၄၇။ မိလိန္ဒ။၁၁၆။ အာဂုစာရိန္တိ ပါပစာရိံ ဒေါသကာရကံ။ သံ၊၄၊၂။၁၀၄။ အနိဋ္ဌပါပ-ဝသေန တံသမင်္ဂိပုဂ္ဂလံ အာဂစ္ဆတီတိ အာဂု၊ ပါပံ။ တံ စရတိ သီလေနာတိ အာဂုစာရိ။ သံ၊၄၊၂။၁၁၅။ (-ဒီ၊၂။၂၅၆။ မ၊၁။၂၄၄-၅။

အာဂါဠာယ ဒဠှဘာဝါယ စေတေယျ။ ဝိ၊ ၄၊၁၆၅။

အာဂါဠပဋိပဒါ (ထီ) [အာဂါဠာ+ ပဋိပဒါ] ကာမဂုဏ်တို့သို့ သက်ဝင်သော အကျင့်၊ ကာမဂုဏ်ချမ်းသာကို ခံစားသောအကျင့်။ အာဂါဠပဋိပဒါ (နေတ္တိ။၆၅)တိ ကာမာနံ ဩရောဟနပဋိပတ္တိ၊ ကာမသုခါနုယောဂေါတိ အတ္ထော။ နေတ္တိ၊၄။၁၃၅။

အာဂိလာယတိ (ကြို) [အာ+ဂိလေ+အ+တိ] (က) နာကျင်၏၊ ညောင်းညာ-ပင်ပန်း-၏။ (ခ) ဖောက်ပြန်စွာ ဖြစ်၏။ (က) ပိဋ္ဌိ မေ အာဂိလာယတိ။ ဝိ၊၃။၃၆၃-၄။ ဒီ၊၃။၁၇၆။ မ၊၂။၁၇။ သံ၊၂။၃၉၀။ အံ၊၃။၁၇၀၊၃၅၃။ ဇာ၊၄၊၁။၅၁၆။ အာဂိလာယတိတိ ရုဇ္ဇတိ။ ဝဇိရ။၅၃၃။ (ခ) ယဒါ ဝါ နေသံ ဟဒယံ အာဂိလာယတိ (အာကိလာယတိ၊ သီ၊သျာ၊ က)။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၅၅။ ခုဒ္ဒက၊၄။၅၃။ ဟဒယံ အာဂိလာယတိတိ ဝိသဘာဂါဟာရာဒိ ံ ပဋိစ္စ ဟဒယပ္ပဒေသော ဝိဝတ္တတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၄၊၁။ ၃၀၈။

အာဂိလာယန (နာ)[အာ + ဂိလေ + ယု] ကျင်နာ-ညောင်းညာ-ပင်ပန်းနွမ်းနယ်-ခြင်း။ တဿာ စိရံ နိသဇ္ဇာယ သဉ္ဇာတံ အပ္ပကမ္မိ အာဂိလာယနံ ဂဟေတ္ဝာ ဧဝမာဟ။ မ၊၄၊၃။ ၂၀။

အာဂု (ကြို) အာဂစ္ဆတိ-ကြည့်။

အာဂု (နာ) [(၁)အဂန္တုမူ + ဂမု + ဏု။ (၂) အာ+ဂမု+ဏု။ အဂန္တုမူံ ဂစ္ဆတိ ဧတေနာတိ အာဂု၊ အာ ပိဋ္ဌယံ ဂစ္ဆတီတိ ဝါ အာဂု။ ဓာန်၊၄၊၆။ (၃) အပ+ဂမု+ဏု။ အပ-ဂစ္ဆန္တိနေနာတိ အာဂု၊ ဏု၊ ပလောပေါ။ ရဿဿ ဒီဃတာ။ ဓာန်၊၄၊၃။ (အာဂဿ-

http://www.dhammadownload.com

မ၊၃။၂၁၉။ အံ၊၁။၄၉။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၅၅။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁။)

အာဂုဝိရဟိတ (တိ) [အာဂု + ဝိရဟိတ] မကောင်းမှု – အကုသိုလ် – အပြစ် – မှ ကင်းသော။ နာဂန္တိ အာဂုဝိရဟိတံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၇၀။

အာဂေါတြဘူ (နာ) [အာ+ဂေါတြဘူ] ဂေါတြဘူစိတ် တိုင်အောင်။ အာသဝေဟီတိ အာဘဝဂ္ဂံ အာဂေါတြဘုံ သဝနတော "အာသဝါ"တိ လဒ္ဓနာမေဟိ ကာမရာဂါဒီဟိ။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။ ဂ၄။ (–ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၁၅၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၃၂၄။ သာရတ္ထ၊၁။၅၈။)

အာဂေါဓ (နာ) [အာ+ဂေါဓာ] ဖွက်တိုင်အောင်၊ ဖွတ်အထိ။ သသဗိဋ္ဌာရေ ဗာဓေန္တိ၊ အာဂေါဓာ မစ္ဆကစ္ဆပံ။ ဇာ၊၁။၃၀၅။ အာဂေါဓာ မစ္ဆကစ္ဆပန္တိ ထလဇေသု တာဝ အာဂေါဓတော မဟန္တေ စ ခုဒ္ဒကေ စ ပါဏယော ဗာဓေန္တိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၃၆၇။

အာဃဋ္ဌိတ (တိ) [အာ+ဃဋ္ဌ+တ] ပုတ်ခတ်အပ် – ထိပါးအပ် – သော။ သမ္မာပိ စောဒနာတံ ခလု၊ ဂုရဝေါ ဝိဝါကျာ ဝိဝဒ္ဓ။ ယတိသိဿာ အာဃဋ္ဌိတာတိ–ဝါကျေနာဘျဓိကံ ဂေါပယ။ ဝဇိရ။၉။

အာဃာဋ္ဌေတွာ (ကြိ၊ဝိ) [အာ + ဃဋ္ဌ + ဏေ+ တွာ] ညှဉ်းဆဲ – နှိပ်စက် – ဖျက်ဆီး – ၍။ ဥပဟစ္စာတိ အာဃာဋ္ဌေတွာ။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၃၅။

အာဃာတ (ပု) [အာ+ဟန+တ] စိတ်ကို–ညှဉ်းဆဲ – နှိပ်စက် – ဖျက်ဆီး – တတ်သော တရား၊ စိတ်ကို–ညှဉ်းဆဲ – နှိပ်စက်–ဖျက်ဆီး–ကြောင်းဖြစ်သော တရား၊ စိတ်ကို–ညှဉ်းဆဲ – နှိပ်စက် – ဖျက်ဆီး – ခြင်း။ အမျက်ဒေါသ၊ ရန်ငြိုး။ ဆဗ္ဗဂ္ဂိယာ ဘိက္ခူ လဘန္တိ အာဃာတံ။ ဝိ၊၃။၁၅၃။ နာ အာဃာတော နာ အပ္ပစ္စယော နာ စေတသော အနဘိရဒ္ဓိ ကရဏီယာ။ ဒီ၊၁။၃။ အာဟနတိ စိတ္တန္တိ အာဃာတော၊ ကောပဿေတံ အဓိဝစနံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၂။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၉၈။ အာဟနတိ ဧတေန, အာဟနနမတ္တံ ဝါ အာဃာတောတိ ကရဏဘာဝတ္ထာပိ သမ္ဘဝန္တိယေဝ။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၁။၅၉။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။၂၂၁။ အာဃာတံ ဗန္ဓတီ (ဝိ၊၅။၂၄၄၊၂၉၃။ ဒီ၊၃။၂၁၈၊၂၅၄။ အံ၊၃။၂၀၈)တိ ကောပံ ဗန္ဓတိ ကရောတိ ဥပ္ပါဒေတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၂၈။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၇၆။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၀။ သာရတ္ထ၊၃။၄၇၆။ (–ဒီ၊၃။၆၀။ မ၊၁။၁၉၃။ မ၊၃။၃၀၊၂၈၉။ အံ၊၁။၇၈။ အံ၊၂။၁၆၃။ အံ၊၃။၃၇၆။ အဘိ၊ဓ။၂၄၅။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၇။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၅၄။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၄၃၂။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉၁-၃။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၇။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၂၉။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၉၇။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၃၉၊၂၁၄။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၉။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅၊၃၃၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၂၊၂၁၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၅၆၊၂၆၂၊၃၂၄။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၉၉။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၈၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၉၉။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၁။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၂၈။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၆၀။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၂၇၉။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၄၄။ သာရတ္ထ၊၁။၂၉။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၁။၃၃၉။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။၄၀၊၄၈၀။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၃၂။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၄၇။ ဓာန်၊ဋ္ဌီ။၁၆၄။)

အာဃာတကရဏရသ (တိ) [အာဃာတ+ကရဏ+ရသ] အာဃာတပြုခြင်း – ရန်ငြိုးဖွဲ့ခြင်း – ကိစ္စရှိသော။ ကုဇ္ဈနလက္ခဏော ကောဓော, စဏ္ဍိက္ကလက္ခဏော ဝါ၊ အာဃာတကရဏရသော၊ ဒုဿနပစ္စုပဋ္ဌာနော။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၀။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၅၃။ အာဃာတကရဏရသောတိ "အနတ္ထံ မေ အစရီ"တိ အာဒိနာ စိတ္တေ အာဃာတဿ ကရဏရသော။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၉၉။

အာဃာတကာရဏ (နာ) [အာဃာတ + ကာရဏ] အာဃာတ၏အကြောင်း၊ အမျက်

http://www.dhammadownload.com

ဒေါသ ထွက်ခြင်း၏ အကြောင်း။ အာဃာ-တဝတ္ထု-ကြည့်။

အာဃာတဂ္ဂဟဏ (န) [အာဃာတ+ဂဟဏ] အာဃာတကိုယူခြင်း၊ အာဃာတကို တိုက်ရိုက်ဟောတော်မူခြင်း။ တထာ အာဃာတဂ္ဂ-ဟဏေန အဝသိဋ္ဌဂန္ထနိဝရဏာနံ သင်္ဂဟော ကာယဂန္ထနိဝရဏလက္ခဏေန ဧကလက္ခဏ-တ္တာ။ သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၁။၄၇၅။

အာဃာတဋ္ဌပနာ (ထီ) [အာဃာတ+ဋ္ဌပနာ] အာဃာတထားခြင်း၊ ရန်ငြိုးဖွဲ့ခြင်း။ သဏ္ဌ-ပနာတိ သဗ္ဗတောဘာဂေန ပုနပ္ပုနံ အာ-ဃာတဋ္ဌပနာ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၇၃။

အာဃာတန (န) [အာ+ဟန+ယု] (၁) (က) (သူခိုး-စသည်ကို) သတ်ဖြတ်ရာဌာန၊ လူသတ်ကုန်း။ (ခ) (ဒဏ္ဍနီတိ ဓမ္မသတ်ကျမ်းလာ တရားစီရင်ထုံးဖြင့်) လက်ခြေ စသည် ဖြတ်ရာ စဉ်းတီတုံး၊ ယင်း စဉ်းတီတုံးဖြင့် မှတ်သား အပ်သော ကုန်းမြေ၊ လူသတ်ကုန်း။ (ဝိမတိ၊ ၁။၂၇၆-လည်း ကြည့်။) (၂) သေခြင်း။ (၃) သတ္တဝါတို့၏ ပျက်စီးရာဖြစ်သော အ ကြောင်း-ကံ-ကိလေသာ။ (၁) (က) အညတရော ဘိက္ခု အာဃာတနံ ဂန္ဆာ စောရ-ဃာတံ ဇေတဒေဝါစ။ ဝိ၊၁။၁၁၁။ အာဃာ-တနံ ဝဓဋ္ဌာနံ။ ဓာန်။၅၂၁။ (-ဒီ၊၂။၂၅၇။ အံ၊၂။၅၀၂။ ထေရ။၃၂၀။ ဇာ၊၂။၁၉၃။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၆၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၄၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၀၂။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၀၅၊၄၁၃။ ပေတ၊ ဋ္ဌ။၅။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆၈။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၅၅။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၁၄၂။) (၁) အာဃာတနံ ဓမ္မဂန္ဓီကာ ဝုစ္စတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅၆။ (-ကင်္ခါ၊ဋ္ဌ။၂၃၉။) (၂) အာဃာတနံ ဝုစ္စတိ မရဏံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၀၉။ (-ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၀။ သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၁။၄၄၀။) (၃) ဝိသမူလံ အာဃာတနံ၊ ဆေတ္တာ ပါပေ-တိ နိဗ္ဗုတိံ။ ထေရ။၂၀၆။ သတ္တာနံ ဗျသ-နပ္ပတ္တိဋ္ဌာနတာယ အာဃာတနံ ကမ္မံ ကိလေ-သံ ဝါ ဆေတ္တာ။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၀၄။

အာဃာတနဃဋ္ဋိကာ (ထီ) [အာဃာတန+ ဃဋ္ဋိကာ] လက်ခြေစသည်တို့ကို ခုတ်ထစ် ဖြတ်တောက်ရာ စဉ်းတီတုံး။ အဓိကုဋ္ဌန-ကြည့်။

အာဃာတနိဿိတ (တိ) [အာဃာတန+နိဿိ-တ] လူသတ်ကုန်းကို အမှီပြုသော၊ လူသတ် ကုန်းအတွင်း၌ ပါဝင်နေသော (ကျောင်းမြေ နေရာ)။ အာဃာတနိဿိတံ ဝါ ဟောတိ။ ဝိ၊၁။၂၂၆။ အာဃာတန (ခ) လည်း ကြည့်။

အာဃာတနပစ္စုပဋ္ဌိတ (တိ) [အာဃာတန+ ပစ္စုပဋ္ဌိတ] သေခြင်းတရား တည်းဟူသော စဉ်းတီတုံး-လူသတ်ကုန်း-သို့ ကပ်ရောက် တည်ရှိသော၊ စဉ်းတီတုံး-လူသတ်ကုန်း-နှင့် တူသော သေဘေးနှင့် အလွန်နီးကပ် သော။ ဝဇ္ဇဗန္ဓနဗန္ဓော လောကသန္နိဝါသော အာဃာတနပစ္စုပဋ္ဌိတော။ ပဋိသံ။၁၂၃။ အာဃာတနပစ္စုပဋ္ဌိတောတိ မရဏဓမ္မဂတ္တိ-ကဋ္ဌာနံ ဥပေစ္စ ဌိတော။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀။ (-ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၁၂၆။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၁၃၉။)

အာဃာတနဘဏ္ဍိကာ (ထီ) [အာဃာတန+ ဘဏ္ဍိကာ] ခုတ်ထစ်သတ်ဖြတ်ရာ - ဝတ္ထု ပစ္စည်း - စဉ်းတီတုံး။ အာဃာတနဘဏ္ဍိကာ-ယ ဌပိတသီသော ဝိယ....သံဝိဂ္ဂါ ဟောတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၄။ (-သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၆၉။)

အာဃာတနဝတ္ထု (န) [အာဃာတန+ဝတ္ထု] အာဃာတနဝတ္ထု၊ လူသတ်ကုန်းသို့ သွား၍ အသတ်ခိုင်းသော ဝတ္ထု။ အာဃာတန-ဝတ္ထုသို့ ယထာ ကေပွဟာရဝစနေ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊၂။၃၂။ (-သာရတ္ထ၊၂။၂၇၈။)

အာဃာတနိမိတ္တဗျာပါဒပဋိသံယုတ္တ (တိ) [အာ-ဃာတ+နိမိတ္တ+ဗျာပါဒပဋိသံယုတ္တ] အာ-ဃာတ၏ အကြောင်းဖြစ်သော ဒေါသနှင့်

http://www.dhammadownload.com

ယှဉ်သော။ ဗျာပါဒဝိတက္ကော ဝါ ဝိဟိ ံသာ-ဝိဘက္ကော ဝါတိ အာဃာတနိမိတ္တဗျာပါဒ-ပဋိသံယုတ္တော ဝါ ဝိတက္ကော....။ ဣတိဝုတ်၊ ၌။၃၃၃။

အာဃာတပဋိဝိနယ (ပု) [အာဃာတ + ပဋိ-ဝိနယ] (၁) အာဃာတ ကို – ပယ်ဖျောက် – ငြိမ်းပျောက်စေ–တတ်သော တရား။ (၂) အာဃာတကို ပယ်ဖျောက်ရာပုဂ္ဂိုလ်။ (၃) (က) အာဃာတကို ပယ်ဖျောက်ကြောင်း အကျင့်။ (ခ) အာဃာတကို ပယ်ဖျောက်ကြောင်းနည်းလမ်း။ (၁) ပဉ္စိမေ ဘိက္ခဝေ အာဃာတပဋိဝိနယာ။ အံ၊ ၂။၁၆၃။ အာဃာ-တံ ပဋိဝိနေန္တိ ဝူပသမေန္တီတိ အာဃာတပဋိ-ဝိနယာ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၅၆။ (၂)(၃) (က) ပဉ္စိမေ အာဝုသော အာဃာတပဋိဝိနယာ။ အံ၊ ၂။ ၁၆၄။ အာဃာတော ဧတေသု ပဋိဝိနေ-တဗ္ဗောတိ အာဃာတပဋိဝိနယာ။ အာဃာ-တော ဧတေဟိ ပဋိဝိနေတဗ္ဗောတိပိ အာ-ဃာတပဋိဝိနယာ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၅၆။ (–အံ၊ဋီ၊ ၃။၅၁။) (၃) (ခ) နဝယိမေ ဘိက္ခဝေ အာ-ဃာတပဋိဝိနယာ။ အနတ္ထံ မေ အစရိ၊ တံ ကုတေတ္ထ လဗ္ဘာတိ အာဃာတံ ပဋိဝိနေတိ။ အံ၊၃။ ၂၀၈။ အာဃာတပဋိဝိနယာတိ အာ-ဃာတဿ ပဋိဝိနယကာရဏာနိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၂၇၆။ (–ဝိ၊၅။ ၂၄၄။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၈၁။ သာ-ရတ္ထ၊၃။၄၇၉။ အံ၊ဋီ၊၃။ ၂၉၆။)

အာဃာတပဋိဝိနယသုတ္တ (နာ) [အာဃာတပဋိ-ဝိနယ+သုတ္တ] (၁) အာဃာတပဋိဝိနယ သုတ်။ ဤသုတ်၌ ဒေါသ,အာဃာတ,ရန်ငြိုး ကို ငြိမ်းပျောက်စေတတ်သောတရား ၅-ပါး တို့ကို ဟောတော်မူသည်။ အဂ်ုတ္တရနိကာယ၊ ပဉ္စကနိပါတပါဋိ၊ ၄-ပဏ္ဏာသက၊ ၂-ဝဂ်၊ ၁-သုတ်။ အံ၊ ၂။၁၆၃။ (၂) အာဃာတပဋိဝိန-ယ-သုတ်။ ဤသုတ်၌ အမျက်ဒေါသကို ပယ်ဖျောက်ရာပုဂ္ဂိုလ် ၅-ယောက် တို့ကို၎င်း, အမျက် ဒေါသကို ပယ်ဖျောက်ကြောင်း အကျင့် ၅-ငါးပါးတို့ကို၎င်း ဟောတော်မူသည်။ အဂ်ုတ္တရနိကာယ၊ ပဉ္စကနိပါတ ပါဋိ၊ ၄-ပဏ္ဏာသက၊ ၂-ဝဂ်၊ ၂-သုတ်။ အံ၊ ၂။၁၆၄-၅။ (၃) အာဃာတပဋိဝိနယသုတ်။ ဤသုတ်၌ ဒေါသ, အာဃာတ, ရန်ငြိုးကို ပယ်ဖျောက်ခြင်း၏ အကြောင်းနည်းလမ်း (=အာဃာ-တ ပဋိဝိနယ-ကိုးမျိုး)တို့ကို ဟောတော်မူ သည်။ အဂ်ုတ္တရနိကာယ၊ နဝကနိပါတပါဋိ၊ ၁-ပဏ္ဏာသက၊ ၃-ဝဂ်၊ ၁၀-သုတ်။ အံ၊၃။ ၂၀၈။ (၄) အာဃာတပဋိဝိနယသုတ်။ ဤသုတ်၌ အာဃာတ ပဋိဝိနယ ၁၀-မျိုး ဟောတော်မူသည်။ အဂ်ုတ္တရနိကာယ၊ ဒသကနိပါတပါဋိ၊ ၂-ပဏ္ဏာသက၊ ၃-ဝဂ်၊ ၁၀-သုတ်။ အံ၊၃။၃၇၆။

အာဃာတဗဒ္ဓဘာဝ (ပု) [အာဃာတ + ဗဒ္ဓ+ ဘာဝ] ရန်ငြိုးဖွဲ့သည်၏ အဖြစ်။ တာဟိ တဿာ သတ္ထရိ အာဃာတဗဒ္ဓဘာဝံ အဇာ-နန္တီဟိ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၅။

အာဃာတဗန္ဓန (နာ) [အာဃာတ + ဗန္ဓန] ရန်ငြိုးဖွဲ့ခြင်း။ ဒေဝဒတ္တဿ ဗောဓိသတ္တေ အာ-ဃာတဗန္ဓနံ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၈။

အာဃာတဝဂ္ဂ (ပု) [အာဃာတ + ဝဂ္ဂ] အာ-ဃာတဝဂ်၊ အာဃာတနှင့် စပ်ဆိုင်သောသုတ် တို့ကို အဦးအစထား၍ တပေါင်းတစုစည်း စီစဉ်ထားအပ်သော သုတ်များ။ အဂ်ုတ္တရ-နိကာယ၊ ပဉ္စကနိပါတပါဋိ၊ ၄-ပဏ္ဏာသက၊ ၂-ဝဂ်။ အံ၊ ၂။၁၆၃-၁၇၈။

အာဃာတဝတ္ထု (နာ) [အာဃာတ+ဝတ္ထု] အာ-ဃာတ ဝတ္ထု။ (က) အမျက် ဒေါသ – အာဃာတထားခြင်း – ရန်ငြိုး ဖွဲ့ခြင်း – ၏ အကြောင်း၊ (တစုံတယောက်က မိမိကို အ ကျိုးစီးပွါး ပျက်ပြားအောင် ပြုလုပ်ခဲ့ဘူးခြင်း စသောအကြောင်းများ)။(ခ)နောက်နောက် ဒေါသတို့၏ အကြောင်းဖြစ်သော ရှေးရှေး

http://www.dhammadownload.com

ဒေါသ၊ နောက်ထပ် ဒေါသမျှား ဆက်ကာ ဆက်ကာ ဖြစ်ပေါ်လာစေနိုင်သော ရွေ့ပိုင်း ဒေါသ၊ အာဃာတထားခြင်း, ရန်ငြိုးဖွဲ့ခြင်း။ (၈) မလိုလားအပ်သောအကျိုး – မကောင်း ကျိုး – ၏ အကြောင်းဖြစ်သောဒေါသ၊ အာဃာတထားခြင်း,ရန်ငြိုးဖွဲ့ခြင်း။ နဝ အာဃာတဝတ္ထူနိ။ ဝိ၅။ ၂၄၄-၅။ ဒီ၃။ ၂၁၈၊ ၂၅၄။ အံ၃။ ၂၀၈။ အဘိ၃ဝိ။၄၀၃-၄-၅။ ဇာ၃၌၃။ ၂၇၃။ အာဃာတဝတ္ထူနိတိ အာဃာတကာရဏာနိ။ အာဃာတန္တိ ကောပေါ သောယေဝ ဥပရူပရိကောပဿ ဝတ္ထုတ္တာ၊ အာဃာတဝတ္ထု။ ပဋိသံ၃၌၊ ၂။၃၀။ အာဃာတာနံ ဝတ္ထူနိ အာဃာတဝတ္ထူနိ၊ အာဃာတာယေဝ ဝါ ဝတ္ထူနိ၊ ပုရိမပုရိမာ ဟိ အာဃာတာ ပစ္ဆိမပစ္ဆိမာနံ ကာရဏာနိ။ အာဃာတာယေဝ ဝါ ဝတ္ထူနိ အနိဋ္ဌဖလဿ ကာရဏတ္တာတိပိ အာဃာတဝတ္ထူနိ။ မဏိမ၌၊၁။ ၁၇၄။ (–ဝိ၅။ ၂၉၃။ ပဋိသံ။၁ ၂၅။ ဝိ၃၊ ၄။၁၈၁-၂။ ဒီ၃၊၃။ ၂၂၈။ အံ၃၊၃။ ၂၇၆။ အဘိ၃၊ ၂။၄၄၇။ ပဋိသံ၃၊ ၂။၇၃။ ဣတိဝု၊ ၂၂၄၊၃၃၈။ အပ၊ ၌၁။ ၂၂၀။ သာရတ္ထ၊၃။၄၇၉။ အံ၃ဋ္ဌ၊ ၂။ ၆၅။ အံ၃ဋ္ဌ၊၃။ ၂၉၆။ မူလဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၁၆။)

အာဃာတဝတ္ထုပဒဋ္ဌာန (တိ) [အာဃာတဝတ္ထု +ပဒဋ္ဌာန] အာဃာတဝတ္ထုဟူသော နိဒါန်းကပ်သော အကြောင်း – ရှိသော – ကြောင့် ဖြစ်သော။ ဒေါသော စဏ္ဍိက္ကလက္ခဏော .... အာဃာတဝတ္ထုပဒဋ္ဌာနော။ အဘိ၃၌၁။ ၂၉၉။

အာဃာတဝတ္ထုဘေဒဝိသယ (တိ) [အာဃာတဝတ္ထု + ဘေဒ + ဝိသယ] အာဃာတဝတ္ထု အထူးဟူသော အာရုံရှိသော၊ အာဃာတဝတ္ထု အထူးကို အာရုံပြုသော။ ဩဘာက်ပုဒ်ကြည့်။

အာဃာတဝတ္ထုဘေဒါဒိဝိသယ (တိ) [အာဃာတဝတ္ထု + ဘေဒ + အာဒိ + ဝိသယ] အာဃာတဝတ္ထု အထူးအစရှိသော အာရုံရှိသော၊ အာဃာတဝတ္ထု အထူးအစသည်ကို အာရုံပြုသော။ ဒုတိယေန အာဃာတဝတ္ထုဘေဒါဒိဝိသယာနံ ဒေါသမောဟာနံ .... ဝိကမ္မနဝိဝေကော ဝုတ္တော ဟောတိတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဝိ၃၌၁။ ၁၁၄။ အဘိ၃၌၁။ ၂၁၀။ ပဋိသံ၃၌၁။ ၁၆၈။ အာဃာတဝတ္ထုဘေဒါဒိဝိသယာနန္တိ ဗျာပါဒဝိဝေကဝစနေန “အနတ္ထံ မေ အစရိ”တိ အာဒိ အာဃာတဝတ္ထုဘေဒဝိသယဿ ဒေါသဿ....ဝုတ္တော။။ သာရတ္ထ၊၁။၃၅၈။ မူလဋ္ဌ၊၁။၁၀၁။

အာဃာတဝတ္ထုဝိသယ (တိ) [အာဃာတဝတ္ထု +ဝိသယ] အာဃာတဝတ္ထု – ဟူသော အာရုံရှိသော – ကို အာရုံပြုသော။ “အနတ္ထံ မေ အစရိ”တိ အာဒိနယပ္ပဝတ္တဿ ကုန်ဝိသတိအာဃာတဝတ္ထုဝိသယဿ ဒေါသဿေတံ အဓိဝစနံ။ ဣတိဝုတ်၊၌။၃၃၆။

အာဃာတဝတ္ထုသန္နိဿိတ (တိ) [အာဃာတဝတ္ထု + သန္နိဿိတ] အာဃာတ ဝတ္ထုကို မှီသော။ ယတော အညထာ ပဝတ္တိတ္ဝာပိ အဝိဒိတေ ဥပနာဟော အာဃာတဝတ္ထုသန္နိဿိတော၁ ဟောတိ။ အနုဋ္ဌီ၊၂။၂၁၈။

အာဃာတဝတ္ထုသမ္ဘဝ (တိ) [အာဃာတဝတ္ထု +သမ္ဘဝ] အာဃာတ ဝတ္ထုကြောင့် ဖြစ်သော။ နဝဝိဓအာဃာတဝတ္ထုသမ္ဘဝေါ ဗျာပါဒေါ။ မ၊၌၁။၁၇၃။ (–မ၊ဋ္ဌီ၁။၂၇၂။)

အာဃာတဝတ္ထုသုတ္တ (နာ) [အာဃာတဝတ္ထု+သုတ္တ] (၁) အာဃာတဝတ္ထုသုတ်။ ဤသုတ်၌ အာဃာတဝတ္ထု ၉-မျိုး ဟောတော်မူသည်။ အဂ်ုတ္တရနိကာယ၊ နဝကနိပါတ ပါဠိ၊ ၁-ပဏ္ဏာသက၊ ၃-ဝဂ်၊ ၉-သုတ်။ အံ၃၊၃။ ၂၀၈။ (၂) အာဃာတ ဝတ္ထုသုတ်။ ဤသုတ်၌ အာဃာတဝတ္ထု ၁၀-မျိုး ဟောတော်မူသည်။ အဂ်ုတ္တရနိကာယ၊ ဒသကနိပါတပါဠိ၊ ၂-ပဏ္ဏာသက၊ ၃-ဝဂ်၊ ၉-သုတ်၊ အံ၃၊၃။၃၇၅။

http://www.dhammadownload.com

အာဃာတဝိနယ (ပု) [အာဃာတ + ဝိနယ] အမျက်ဒေါသ – ရန်ငြိုး – ကို ပယ်ဖျောက်ခြင်း။ အာဃာတဝိနယေ ဝိသေသေန စိတ္တဿ အဒမိတတ္တာ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၃၁။

အာဃာတဝိနယန (န) [အာဃာတ+ဝိနယန] အမျက်ဒေါသ – ရန်ငြိုး–ကို ပယ်ဖျောက်ခြင်း။ အတ္တနိ စ ပရေသံ အာဃာတဝိနယနေန အသပတ္တံ ဟောတိ။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။၂၁၃။

အာဃာတဝိနယပစ္စုပဋ္ဌာန (တိ) [အာဃာတဝိနယ + ပစ္စုပဋ္ဌာန] (၁) အမျက်ဒေါသ–ရန်ငြိုး–ကိုပယ်ဖျောက်ခြင်းဟူသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဉာဏ်အား (ဉာဏ်၌) ထင်မြင်လာသော။ (၂) အမျက်ဒေါသ–ရန်ငြိုး–ကို ပယ်ဖျောက်ခြင်းဟူသော အကျိုးကို ဖြစ်ပေါ်လာစေသော။ ဟိတာကာရုပဝတ္ထိလက္ခဏာ မေတ္တာ၊ ဟိတူပသံဟာရရသာ၊ အာဃာတဝိနယပစ္စုပဋ္ဌာနာ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၃၇။ “အနတ္ထံ မေ အစရီ”တိ အာဒိနာ ပဝတ္တာနကာသ အာဃာတာသ ဝိနယနာကာရေန ပစ္စုပတိဋ္ဌတိ, ဉာဏာသ ဂေါစရဘာဝံ ဂစ္ဆတိ၊ ယတ္ထ ဝါ သယံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ တတ္ထ အာဃာတဝိနယနံ ပစ္စုပဋ္ဌပေတီတိ အာဃာတဝိနယပစ္စုပဋ္ဌာနာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၃၇၉။

အာဃာတဝိနယရသ (တိ) [အာဃာတဝိနယ+ရသ] ရန်ငြိုးကို ဖျောက်ခြင်းကိစ္စရှိသော။ အဒေါသော အစဏ္ဍိက္ကလက္ခဏော .... အာဃာတဝိနယရသော၊ ပရိညာဘာဝိနယရသော ဝါ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၉၅။ (–သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။ ၂၅၂။)

အာဃာတဝိနယသုတ္တ (န) [အာဃာတဝိနယ+သုတ္တ] အာဃာတဝိနယသုတ် (အာဃာတပဋိဝိနယသုတ်)။ အာဃာတော သဗ္ဗသော ပဋိဝိနေတဗ္ဗောတိ အာဒိနာ နယေန အာဃာတဿ အာဃာတဝိနယသုတ္တဿ။မ၊ဋီ၊၂။၇၄။

အာဃာတဝိရဟိတ (တိ) [အာဃာတ + ဝိရဟိတ] အာဃာတ–ရန်ငြိုးမဲ့ခြင်း–မှ ကင်းသော။ အနာဃာတ-ကြည့်။

အာဃာတသဒ္ဒ (ပု) [အာဃာတ+သဒ္ဒ] အာဃာတသဒ္ဒါ။ တ္ထေ စ သဘာဝမ္မတော အညဿ ကတ္တုအဘာဝေတနတ္ထံ “အာဟနတိ”တိ ကတ္တုတ္ထေ အာဃာတသဒ္ဒံ ဒဿေတိ။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။ ၂၂၁။

အာဃာတာဘာဝ (ပု) [အာဃာတ+အဘာဝ] အမျက်ဒေါသ– ရန်ငြိုး–၏ မရှိခြင်း။ အဝိရုဒ္ဓ-ကြည့်။

အာဃာတိတ (တိ) [အာ+ဟန+တ] ထိပါးနှိပ်စက်အပ်သော၊သူ။ နဇဟိ (ဒဿဟိ) အာဃာတဝတ္ထူဟိ အာဃာတိတော လောကသန္နိဝါသော။ ပဋိသံ။၁ ၄၄-၅။ အာဃာတိတောတိ ဃဋ္ဋိတော။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၁။ (–ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၁၂၇။ ဣတိဝု၊ဋ္ဌ။၁၃၉။)

အာဃာတိတမန (တိ) [အာဃာတိတ + မန] ထိပါးနှိပ်စက်အပ်သော စိတ်ရှိသော။ တေ တိတ္ထိယာ .... အာဃာတိတမနာ ပစ္စာဃာတိတမနာ ဝဒန္တိ ဥပဝဒန္တိ။ မဟာနိ။၎၇။ အာဃာတိတမနာတိ ဝိဟိံသာဝသေန အာဃာတိတံ မနံ ဧတေသန္တိ အာဃာတိတမနာ။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၁၆၅။

အာဃာတုပ္ပတ္တိ (ထီ) [အာဃာတ+ဥပ္ပတ္တိ] အမျက်ဒေါသ – အာဃာတ –၏ ဖြစ်ခြင်း၊ ရန်ငြိုးဖွဲ့ခြင်း။ ကိံ ပန သတ္ထာ တာယ အတ္တနိ အာဃာတုပ္ပတ္တိံ ဇာနာတိ,နောတိ? ဇာနာတိယေဝ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၀။

အာဃာတေတိ (ကြိ) [အာ+ဟန+အ+တိ] နှိပ်စက် – ညှဉ်းဆဲ – တတ်၏။ ကောပေါ ဟိံသိတ္တံ အာဃာတေတီတိ အာဃာတော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၇။ အာဃာတေတီတိ အာဟနတိ၊ အတ္တ-

http://www.dhammadownload.com

နော ကက္ခဋ္ဌဖရုသဘာဝေန စိတ္တံ ဝိဗာဓတီတိ အတ္ထော။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၃၁။

အာဃာတေတွာ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+ဟန+အ+တွာ] ညှဉ်းဆဲနှိပ်စက်၍၊ ဖျက်ဆီး၍။ ကောကာလိကော ဘိက္ခု.... သာရိပုတ္တမောဂ္ဂလ္လာနေသု စိတ္တံ အာဃာတေတွာ။ သံ၊၁။၁၅၂။ အံ၊၃။၃၉၅။ သုတ္တနိ။၃၈၀။ နေတ္တိ။၁၅၃။ စိတ္တံ အာဃာတေတွာတိ စိတ္တံ ပဒူသေတွာ။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌ။၂၆၀။

အာဃာတေန္တ (ပု) [အာ+ဟန+အ+အန္တ] ညှဉ်းဆဲ–နှိပ်စက်–ဖျက်ဆီး–သော။ သောဟိ စိတ္တံ အာဃာတေန္တော ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၂။ အာဃာတေန္တောတိ အာဟနန္တော ဗာဓေန္တော။ အံ၊ဋီ၊၂။၄၆။ (–မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၂၇၉။)

အာစမတိ (ကြိ) [အာ+စမု+အ+တိ] ငုံ၏၊ ငုံထား၏။ ဇာတိမန္တတာပသော ပါတောဝဂင်္ဂံ ဩရုယှ ဥဒကံ **အာစမတိ**။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၆၀။ **အာစမန္တိ** — မိလိန္ဒ။၂၅၃။

အာစမန (န) [အာ+စမု+ယု] ရေဖြင့် မျက်နှာကို စင်ကြယ်အောင်ပြုခြင်း၊ မျက်နှာ သစ်ခြင်း။ ဝတ္ထုပရိကမ္မံ အာစမနံ နှာပနံ....။ ဒီ၊၁။၁၁။ အာစမနန္တိ ဥဒကေန မုခသုဒ္ဓိကရဏံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ။၁။၉၂။ (–ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၆၈။ မ၊ဋီ၊၃။၁၆၀။)

အာစမနဥဒကာဝသေသ (ပု) [အာစမန+ဥဒက+အဝသေသ] (မစင်-ကျင်ကြီးကို) ဆေးကြောကြောင်းဖြစ်သောရေအကြွင်းအကျန်၊ သန့်သက်ရေ–ဝစ္စကုဋ္ဌိသုံးရေ– အိမ်သာသုံးရေ– အကြွင်းအကျန်။ သုတ္တန္တိကော ဘိက္ခု ဧကဒိဝသံ ဝစ္စကုဋ္ဌိံ ပဝိဋ္ဌော **အာစမနဥဒ**ကာဝသေသံ ဘာဇနေ ဌပေတွာဝ နိက္ခမတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉၁။ (–ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၅။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၆၂။)

အာစမနကုမ္ဘိ (ထီ) [အာစမန+ကုမ္ဘိ] သန့်သက်ရေအိုး၊ ဝစ္စကုဋ္ဌိသုံးရေအိုး၊ အိမ်သာသုံးရေအိုး။ သစေ အာစမနကုမ္ဘိယာ ဥဒကံ နဟောတိ၊ အာစမနကုမ္ဘိယာ ဥဒကံ အာသိဉ္ဇိတဗ္ဗံ။ ဝိ၊၃။၆၁။ ဝိ၊၄။၃၇၆၊ ၃၉၂၊၄၀၀။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၂၄၂။ (–ဝိ၊၄။၂၈၃။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၆၃။ သာရတ္ထ၊၃။၂၈၇၊၃၅၉။)

အာစမနပါဒုကာ (ထီ) [အာစမန+ပါဒုကာ] သန့်သက်ရေဆေးရန် ခင်းထားအပ်သော ခြေနင်းခုံ။ ဝစ္စပါဒုကံ ပဿာဝပါဒုကံ အာစမနပါဒုကံ။ ဝိ၊၃။၂၇၉။ အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ အာစမနပါဒုကန္တိ။ ဝိ၊၄။၂၈၄။ (–ဝိ၊၄။၃၉၂။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၂၄၁။)

အာစမနဝတ္ထု (န) [အာစမန+ဝတ္ထု] သန့်သက်ရေ ဆေးခြင်းနှင့်စပ်သော ဝတ္ထု၊ အာစမနဝတ္ထု။ အာစမနဝတ္ထုသို့ သတိ ဥဒကေတိ ဧတ္ထ သစေ ဥဒကံ အတ္ထိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၂၂။

အာစမနသရာဝက (ပု) [အာစမန+သရာဝက] သန့်သက်ရေခပ်စရာခွက်၊ သန့်သက်ရေခွက်။ အာစမနသရာဝကော နဟောတိ ။ပ။ အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ အာစမနသရာဝကန္တိ။ ဝိ၊၄။၂၈၄။ (–ရင်း-၃၉၁။ဝိ၊သင်္ဂဟ။၂၄၁။)

အာစမနောဒက (န) [အာစမန+ဥဒက] ဆေးကြော–သုတ်သင်–စရာ ရေ၊ မျက်နှာသစ်ရေ၊ ခံတွင်းဆေးရေ။ အာစမေဟီတိ အာစမနောဒကံ ဒေဟိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၃၈။

အာစမန္တ (တိ) [အာ+စမု+အ+အန္တ] ငုံသော၊ ငုံထားသော။ တံ တဿ ဥဒကံ အာစမန္တဿ ဇဋ္ဌာသု လဂ္ဂိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၃၈၈။

အာစမယမာန (တိ) [အာ+စမု+ဏယ+မာန] ပျိုအန်–လျှောသက်–စေသော၊ သူ။ ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗော ပန တယာ မဟာရာဇ....ဥဒ္ဓမဓော အာစမယမာနောတိ။ မိလိန္ဒ။၁၅၃။

http://www.dhammadownload.com

အာစမယိတ္ဝာ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+စမု+ဏယ+တ္ဝာ] ဆေး၍၊ (ခြေ,လက်,မျက်နှာတို့ကို) ဆေးကြော၍။ တတော ဟိ သော အာစမယိတ္ဝာ လိစ္ဆဝိ။ ပေတ။၁၀၀။ အာစမယိတ္ဝာတိ ဟတ္ထပါဒမောဝနပုဗ္ဗကံ မုခံ ဝိက္ခာလေတ္ဝာ။ ပေတ၊၄။ ၂၂၅။

အာစမယိတ္ဝာန (ကြိ၊ဝိ) [အာ+စမု+ဏယ+တ္ဝာန] ဆေး၍၊ ဆေးကြော၍။ သယံ အာစမယိတ္ဝာနာ (အံ၊၂။၂၉၆)တိ အတ္တနာဝ ဟတ္ထပါဒေ မောဝိတ္ဝာ မုခံ ဝိက္ခာလေတ္ဝာ။ အံ၊၄၊၃။၁၀၀။

အာစမိတ္ဝာ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+စမု+တ္ဝာ] အထက် ပုဒ်နှင့် အနက်တူ။ အာစမိတ္ဝာ ဟတ္ထပါဒေ မောဝိတ္ဝာ မုခံ ဝိက္ခာလေတ္ဝာ ဧဝမာဟ။ မ၊၄၊၂။ ၂၃၀။

အာစမေ(မိ)တပ္ပ (တိ) [အာ + စမု + ဏေ+ တပ္ပ] ဆေး – ဆေးကြော – အပ်သော။ နဘိက္ခဝေ ဝစ္စံ ကတ္ဝာ သတိ ဥဒကေ နု အာစမေတပ္ပံ။ ဝိ၊၄။၃၉၁။ ဘာဇနေန နီဟရိတ္ဝာ အာစမိတပ္ပံ။ ဝိ၊၄၊၁၂၂။ ဝိ၊သင်္ဃ။ ၂၄၂။ (–ဂင်း-၂၄၁။)

အာစမေတိ (ကြိ) [အာ + စမု + ဏေ + တိ။ အာပုဗ္ဗော စမုဓာတု ဓောဝနေ ဝတ္တတိ။ အာစမေတိ၊ အာစမယတိ။ နီတိ၊ဓာ။၃၃၁။] **ဆေး၏၊** ဆေးကြော၏။ ဒုက္ခံ နိသိန္နာ အာစမေန္တီ။ ဝိ၊၄။ ၂၀၄။ (–ဂင်း-၃၉၁။) **အာစမေသိ။ အာစမေယျ။ အာစမေဿတိ။ အာစမေသန္တီ။** ဝိ၊၄။၃၉၁။ **အာစမေဟိ။** မ၊၂။၃၁၄။ မ၊၄၊၃။ ၂၃၀။ မ၊၌၊၃။၁၆၀။

အာစမေတုံ (ကြိ၊ဝိ) [အာ + စမု + ဏေ+တုံ] (သန့်သင်္ကရေ) ဆေးကြောခြင်းငှါ။ ဘိက္ခူ။ ဟိရီယန္တီ အာစမေတုံ။ ဝိ၊၄။၂၀၄။ (–ဝိ၊၄။၃၉၀-၁။)

အာစယ (ပု) [အာ+စိ+အ] (၁)(က) တိုးပွါးခြင်း၊ ဝဋ်ဆင်းရဲ၏ တိုးပွါးခြင်း။ (ခ) ဝဋ်ဆင်းရဲသို့ စုတိပဋိသန္ဓေကို – စီထားခြင်း – ဖြစ်စေခြင်း။ (၂) ဖြစ်ခြင်း၊ (က) အစဉ်းစွာ ဖြစ်ခြင်း။ (ခ) စဉ်းငယ် ဖြစ်ခြင်း။ (ဂ) အကြောင်းအားလျော်စွာ ထိုထိုအရပ်မှ လာ၍ ဖြစ်သကဲ့သို့ဖြစ်ခြင်း။ (၃) စီထားခြင်း၊ စုဆောင်း – စုပေါင်း – ခြင်း။ (၄) ကံကိလေသာတို့သည် – စီထားအပ် – ပွါးစေအပ် – ဖြစ်စေအပ် – သောတရား၊ ပဋိသန္ဓိ, စုတိ, ဂတိဟု ဆိုအပ်သော အဆက်မပြတ် ဖြစ်တတ်သော ဝဋ်တရား။ (၅) ပဋိသန္ဓိ, စုတိ, ဂတိဟူသော ဝဋ်တရားကို – စီတတ် – ပွါးစေတတ် – ဖြစ်စေတတ် – သောတရား၊ လောကီကုသိုလ်, အကုသိုလ်တရား။ (၁) (က) ဣမေ ဓမ္မာ .... အာစယာယ သံဝတ္တန္တိ။ ဝိ၊၄။၄၄၉။ အံ၊၃။ ၁၀၇။ ဒီ၊၁။၂။၁၅၆။ အာစယာယတိ ဝဋ္ဋ-သာ ဝဏ္ဏတ္ထာယ။ အံ၊၁၊၃။ ၂၃၉။ သာရတ္ထ၊ ၃။၄၄၄။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၇။ (–သံ၊၁။၃၁၉။ သံ၊၁၊၂။၉၀။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၅။) (ခ) အတ္ထိပညာ အာစယာယ၊ နော အပစယာယ။ အဘိ၊ဝိ။၃၂၇။ ကာမာဝစရကုသလေ ပညာ အာစယာယ၊ နော အပစယာယ။ ၎င်း- ၃၄၂။ ကာမာဝစရကုသလေ ပညာတိ အယဉ္စိ ဧကန္တေန ဝဋ္ဋသ္မိံ စုတိပဋိသန္ဓိံ အာစိနတေ-ဝ၊ တသ္မာ အာစယာယ နော အပစယာယာ-တိ ဝုတ္တာ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၉၉။ (၂) (က)ယော အာယတနာနံ အာစယော၊ သော ရူပဿ ဥပစယော။ အဘိ၊ဓ။၁၆၉။ အာစယောတိ နိဗ္ဗတ္တိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၆၃။ အာဒိတော စယော အာစယော။ မူလဋ္ဌ၊၁။၁၅၂။ (က)(ခ)(ဂ) အာစယလက္ခဏ-ကြည့်။ (၃) အဋ္ဌနာနံ ခယံ ဒိသ္ဝာ၊ ဥပစိကာနဉ္စ အာစယံ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၉၇။ (၄)(၅) အာစယဂါမိ-ကြည့်။

အာစယဂါမိစိတ္တ (န) [အာစယဂါမိ+စိတ္တ] ဝဋ်ဆင်းရဲသို့ – ရောက်တတ် – ရောက်စေတတ် – ရောက်ကြောင်းဖြစ် – သော စိတ်။ ဧဝံ

http://www.dhammadownload.com

အာစယဂါမိစိတ္တံ အဝိဇ္ဇံ နဘိန္ဒတိ။ အံ၊ဋီ၊ ၁။၉၆။

အာစယဂါမိတ္တိက (နဲ) [အာစယဂါမီ+တိက] အာစယဂါမိတိက်။ အဘိဓမ္မပိဋက၊ ဓမ္မသင်္ဂဏီ ပါဋိ၊ တိကမာတိကာ၊ ၁၀ တိက်။ အာစယ-ဂါမိတ္တိကေ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၆။ အာစယဂါမိတ္တိ-ကဿ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၁၃။ (–အဘိ၊ဓ။၂။)

အာစယဂါမိသုတ္တ (နဲ) [အာစယဂါမီ+သုတ္တ] အာစယဂါမီသုတ်။ (၁) အင်္ဂုတ္တရနိကာယ ပါဋိ၊ ၁၀-နိပါတ်၊ ၃-ပဏ္ဏာသက၊ ၄-ဝဂ်၊ ၉-သုတ်။ အံ၊၃။၄၅၄-၅။ (၂) အင်္ဂုတ္တရနိကာယ ပါဋိ၊ ၁၀-နိပါတ်၊ ၄-ပဏ္ဏာသက၊ ၃-ဝဂ်၊ ၉-သုတ်။ အံ၊၃။၄၈၄။

အာစယဂါမီ (တိ) [(၁) အာစယ+ဂမု+ဏီ။ (၂) အာစယ+ဂမု+ဏေ+ဏီ။ (၃) အာ-စယံ (=အာစိနံ)+ဂမု+ဏီ။ ထီ-၌ အာ-စယဂါမိနီ] (၁) (ကံ, ကိလေသာတို့သည် စီအပ်, ပွါးစေအပ်, ဖြစ်စေအပ် သော) ပဋိသန္ဓိ, စုတိ, ဂတိ-ဟူသောဝဋ္ဌဆင်းရဲသို့ – ရောက်တတ်သော – (မိမိကိန်းရာ သတ္တဝါကို) ရောက်စေတတ်သော – တရား။ (၂) (က) အဆက်မပြတ် ဖြစ်တတ်သော ဝဋ္ဌဆင်းရဲကို – စီလျက် – ဖြစ်စေလျက် – သွားတတ်သော တရား။ (ခ) ဝဋ္ဌဆင်းရဲကို စီသည် ဖြစ်၍ ဖြစ်တတ်သောတရား။ အာစယဂါမီ တရား။ (လောကီကုသိုလ်, အကုသိုလ်နှင့် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ စသော တရား)။ အာစယဂါမိနော ဓမ္မာ။ အဘိ၊ဓ။၂။ အာစယဂါမိတ္တိကေ ကမ္မ-ကိလေသေဟိ အာစိယတီတိ အာစယော၊ ပဋိသန္ဓိ စုတိ ဂတိပ္ပဝတ္တာနံ ဧတံ နာမံ။ တဿ ကာရဏံ ဟုတ္ဝာ နိပ္ပါဒနဘာဝေန တံ အာစ-ယံ ဂစ္ဆန္တိ၊ ယဿ ဝါ ပဝတ္တန္တိ၊ တံ ပုဂ္ဂလံ ယထာ-ဝုတ္တမေဝ အာစယံ ဂမေန္တီတိပိ အာစယဂါမိ-နော။ အပိစ ပါကာရံ ဣဋ္ဌကဝစုကီ ဝိယ ပဝတ္တံ အာစိနန္တာ ဂစ္ဆန္တီတိ အာစယဂါမိနော။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၆။ ဒုတိယေ အတ္ထဝိကပ္ပေ အာ-စယံ ဂါမိနောတိ ဝတ္တဗ္ဗေ အနုနာသိကလော-ပေါ ကတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ အာစိနန္တီတိ ဝါ အာစယာ၊ အာစယာ ဟုတ္ဝာ ဂစ္ဆန္တိ ပဝတ္တ-နှီတိ ပိ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ မူလဋီ၊၁။၄၃။ အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါ သိယာ အာစယဂါမိနီ။ အဘိ၊ ဝိ။၃၁၉။ အာစယဂါမိနီ ပညာ။ အဘိ၊ဝိ။ ၃၂၅။ (–အံ၊ ၃။ ၄၅၄၊ ၄၈၄။ အဘိ၊ ဓ။ ၂၁၀။ အဘိ၊ဝိ။၁၇၊၆၀။အဘိ၊ဓာ။၁၆။အဘိ၊ က။၂၆၇။ ပဋ္ဌာန၊၂။၂၅၈။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၀၃။ အံ၊ဋီ၊၃။၃၂။ မူလဋီ၊၂။၁၂၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။ ၃၃၀။)

အာစယလက္ခဏ (တိ) [အာစယ + လက္ခဏ] အစဉီးစွာ ဖြစ်ခြင်း – စဉ်းငယ် ဖြစ်ခြင်း – အကြောင်းအခေးလျော်စွာထိုထိုအရပ်မှယာ၍ ဖြစ်သကဲ့သို့ ဖြစ်ခြင်း – လက္ခဏာရှိသော။ အာစယလက္ခဏော ရူပဿ ဥပစယော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၇၉။ အာဒိ စယော, ဤသံ ဝါ စယောတိ အာစယော၊ ယထာပစ္စယံ တတော တတော အာဂတဿ ဝိယ စယောတိ ဝါ အာစယော၊ တဒုဘယံ ဧကဇ္ဈံ ဂဟေတ္ဝာ အာစယော လက္ခဏံ ဧတဿာတိ အာစယ-လက္ခဏော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၁၀၂။

အာစယသဘာဝ (တိ) [အာစယ + သဘာဝ] ဖြစ်ခြင်း သဘောရှိသော။ အာယတနာနံ အာစယာဒိဝစနေနေဝ အာစယသဘာဝါနိ ဥပ္ပါဒဓမ္မာနိ အာယတနာနီတိ....ကထိတာနိ။ မူလဋီ၊၁။၁၅၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၁၀၃။

အာစရဏ (နဲ) [အာ+စရ+ယု] ကျင့်ခြင်း၊ ပြုကျင့်ခြင်း။ အဇ္ဈာစာရောတိ အဓိဋ္ဌဟိတ္ဝာ အာစရဏံ။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌ။၁၀၈။ အာစာရောတိ အာစရဏံ ဟတ္ထဂဟဏာဒိကိရိယာ။ သာရတ္ထ၊ ၂။၃၁၇။

အာစရဏက (တိ) [အာစရဏ+က] ဖြစ်ပေါ် သော။

http://www.dhammadownload.com

အာစရကကိလေသဝိရဟိတ (တိ) [အာစရက + ကိလေသ + ဝိရဟိတ] ဖြစ်ပေါ်သော ကိလေသာမှကင်းသော။ အနာစရိယကန္တိ အာစရကကိလေသဝိရဟိတံ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊၃။၎ဖ။ အာစရကကိလေသဝိရဟိတာန္တိ သမုဒါစရကကိလေသရဟိတံ။ သံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၃၁ဖ။

အာစရတိ (ကြိ) [အာ+စရ+အ+တိ] (၁) (က) ကျင့်၏၊ ပြုကျင့်၏၊ ပြုလုပ်၏။ (ခ) ကျင့်၏၊ ဖြည့်ကျင့်၏။ (ဂ) ကျင့်၏၊ ဆည်းပူး၏။ (၂) ပြောဆို၏။ (၃) တည်၏။ (၄) သွား၏။ (၁) (က) အနာစာရံ အာစရတိ-(ဝိ၊၁။ ၂၇၁)တိ အနေကပွကာရံ ကာယဝစီ-ဒွါရဝိတိက္ကမံ ကရောတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁၉ဖ။

အာစရတိ—ဝိ၊ ၂။၁၁ ၂။ ဝိ၊၃။၇၁။ ဒီ၊၃။ ၁ ၂ဖ။ မဟာနိ။၃၉၅။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၉၇။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၃၁၉။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။၃၃ ၂။ **အာစရန္တိ**—ဝိ၊ ၁။ ၂၃-၅။ ဝိ၊၎။ ၂ ၂-၃၊ ၂၀၃။ ဒီ၊၃။၁ ၂ဖ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁၉၉၊ ၂၀၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၂၇၉။ ကခ်ီ၊ဋ္ဌီ။ ၄၅ဖ။ **အာစရသိ**—ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၂၀။ **အာစရေ**—နာ စာစရေ။ ဝိ၊၅။၃၇၀။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၎။ ၂၄၀။ ပါပ-မာစရေ။ ဇာ၊၁။၃၀။ ဥဘယမာစရေ။ ဇာ၊၁။ ၂၅၄။ **အာစရေယျ**—ဝိ၊၎။ ၂၀၅။ မဟာနိ။ ၃ ၂။ **အာစရေမ**—ဝိမာန။၇၉။ **အာစရေ-ယျာမ**— ဝိမာန၊ဋ္ဌ။ ၂ ၂၄။ **အာစရုံ**— ဝိ၊၎။ ၂၀၉။ **အာစရိ ံသု**—ဝိ၊၎။၀၁။ **အာစရိဿ-တိ**—ဝိ၊၃။၁၁၉။ **အာစရိဿန္တိ**—ဝိ၊၃။၁၁၀။ (ခ)ကျာဟံ ကမ္မံ အာစရာမိ(အပ၊၁။၎ ၂)တိ အဟံ ကိဒိသံ ပုညကမ္မံ အာစရာမိ ပူဇရမိ နု ခေါတိ အတ္ထော။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၃၁၀·၁။ (ဂ) ကိ ံ တုံ ပုရေ သုစရိတမာစရိမ။ ဝိမာန။၁၀။ **အာစရိတိ** ဒီဃံ ကတ္ဝာ ဝုတ္တံ၊ ဥပစိနိတိ အတ္ထော။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၇၃။ (၂) နာ'စရေ (အံ၊ ၁။၁၉၉)တိ နစရတိ နာ ကထေတိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၀၀။ နေဝါစရေ။ သုတ္တနိ။၃ ၂၇။ (၃) ယဉ္ဇ ဟိနံ ပုနာစရေ။ ထေရီ။၃၀၉။ ဂိဟိဘာဝံ ပုန အာစရေ **အာစရေယျ** ံ အနုတိဋ္ဌေယျံ။ ထေရီ၊ဋ္ဌ။၀၃။ (၄) ဝဋ္ဋမံ အာစရိသာမိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၃။

အာစရန္တ (တိ) [အာ+စရ+အ+အန္တ] (၁) ပြုကျင့်သော၊ ပြုလုပ်သော၊သူ။ (၂) ပြောဟောသော၊ ပြောဆိုသော၊သူ။ (၁) ဓံသတော ပါပမာစရံ။ ထေရ။၃၀၉။ ပါပမာစရန္တိ ပါဏာတိပါဘာဒိပါပကမ္မံ ကရောန္တော။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၂၀။ ယာနိ စာစရံ။ ဝိ၊၃။၅၄၀။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၄၃၇။ တဒါစရံ။ ထေရ။ ၂ ၂၇။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊၁။၁ ၂၄။ ကိမာစရံ။ ဇာ၊၁။ ၂၉၅။ (၂) မာ သင်္ဂီတော တဒါစရ(သံ၊၁။၁၁၃)နွိ ဧဝံ ဓမ္မကထံ အာစရန္တော မာလဂ္ဂိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁ဖ ၂။ (-မိလိန္ဒ။၁၇၁။)

အာစရိတ (တိ) [အာ + စရ + တ] ကျင့်အပ်သော။ မာ တုံ အဓမ္မော အာစရိတော၊ အသ္မာ ကုမ္ဘမိဝါဘိဒါ။ ဝိ၊ ၂။ ၂ဖဂ။ ဇာ၊၁။ ၉၇။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၇၀။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁ ၂၃။)

အာစရိတဗ္ဗ (တိ) [အာ+စရ+တဗ္ဗ] ကျင့်အပ်-ကျင့်ထိုက်-သော။ နဘိက္ခဝေ ဝိဝိဓံ အနာစာရံ အာစရိတဗ္ဗံ။ ဝိ၊၄။ ၂၀၅။

အာစရိတုကာမ (တိ) [အာစရိတုံ+ကာမ] ကျင့်ခြင်းငှါ အလိုရှိသော၊ ကျင့်လိုသော၊ သူ။ အနာစာရံ အာစရိတုကာမာ .... ဒုတိယိကမ္မံ ဘိက္ခုနိ ံ ဥယျာဇေတိ။ ဝိ၊ ၂။၃၅ဖ။ (-ကခ်ီ။၃၁၉။ ကခ်ီ၊ဋ္ဌီ။၃၉၀။)

အာစရိတ္ဝာ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+စရ+တ္ဝာ] ကျင့်-ဖြည့်ကျင့်-၍။ မယာ သတသဟဿကပ္ပါမိ-ကာနိ စတ္တာရိ အသင်္ခေ်ယျာနိ အတိဒုက္ကရာနိ အာစရိတ္ဝာ။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၁၉၀။

အာစရိနိ (ထီ) [အာစရိယ+နီ။ ယ-ကို ချေ။ အာစရိယာ ဝါ ယလောပေါ အာစရိနီ။ မောဂ်၊၃။၃ ၂။ အာစရိယသဒ္ဒသ္မာ ဣတ္ထိယံ နီ ဝါ ဟောတိ တံ သန္နိယောဂါ ယလော-ပေါ စာတိ အတ္ထော။ မောဂ်၊ပဋ္ဌိကာ၊၃။၃ ၂။]

http://www.dhammadownload.com

ဆရာမ။ ဂဏ် ဝါ အာဝရိန် ဝါ ပတ္တံ ဝါ စီဝရံ ဝါ ပရိယေသတိ။....ဂဏသ စ အာဝရိန်ယာ စ အာပတ္တိ ဒုက္ကဋဿ။ ဝိ၊၂။၂၉၂၊ ၄၁၇-ဂ။

အာဝရိယ (ပုဂ်ထီ) [(၁) အာ+စရ+ဏျု။ (၂) အာစာရ+ဣယ။သိဿာနံ ဟိတံ အာစရတိတိ အာဝရိယော၊ ဏျော။ ဓာန်၊ဌိ။၄၁ဝ။ အာဒိတော စာရေတိ သိက္ခာပေတီတိ အာစရိယော။ ၎င်း-၄၁၁။ သူစိ။၅၂-လည်း ကြည့်။ (အာစယိ-သံ)။ ထိ-၌ **အာဝရိယာ, အာဝရိနီ**] တပည့်တို့၏ အကျိုးစီးပွါးကို ပြုကျင့်တတ်သောသူ၊ ရှေးဦးစွာ (အတတ်ပညာကို) သင်ပေးတတ်သောသူ၊ အကျင့်သိလကို ကျင့်စေတတ်သောသူ၊ဆရာ။ အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ အာဝရိယ (ဝိ၊၃။၇၆)န္တိ အာစာရသမာစာရသိက္ခာပနကံ အာဝရိယံ အနုဇာနာမိ။ ဝိ၊၌၊၃။၂၆၆။ ဣမိနာ အာစာရံ သိက္ခာပေတီတိ အာဝရိယောတိ ဝစနတ္ထံ ဒဿေတိ။ ပါစိတ်၊ယော၊၁။၁၈၁။ နတ္ထိ အာစရိယော နာမာ (ပေတ။၂၀၃)တိ အာစာရသမာစာရသိက္ခာပကော အာဝရိယော နာမကောစိ နတ္ထိ။ ပေတ၊၌။၂၃၅။ အာဝရိယော-(ဇာ၊၁။၃၀၇)တိ ကုဋုမ္ဗိက ဿ မယ္ဟံ အာစာရသိက္ခာပကော အာဝရိယော။ ဇာ၊၌၊၄။၃၇၃။ ကော အယံ တာတ အာဝရိယော နာမာတိ၊ ဣမသ္မိံ သာသနေ သိက္ခိတဗ္ဗကမေသု ပတိဋ္ဌာပေတာ မဟာဇာတိ။ ဝိ၊၌၊၁။၃၆။ **အာဝရိယော**—ဝိ၊၃။၁၂။ ဝိ၊၄။၄၀၇။ ဒီ၊၃။၄၆။ မ၊၁။၂၂၁၊ ၂၂၇။ မ၊၂။၁၁၀၊ ၂၄၅။ မ၊၃။၁၅၅။ အဘိ၊က။ ၂၁၀။ ထေရ။၃၂၁။ အပ၊ ၁။ ၃၄။ ဇာ၊ ၁။ ၂၀၀။ ဇာ၊၂။၉၀။ မိလိန္ဒ။ ၂၂၀။ ဝိ၊၌၊ ၂။ ၄၀၊၀၆။ အပ၊၌။၂၆၅။ **အာဝရိယာ**—ဝိ၊၃။၀၇။ ဒီ၊၃။၁၇။ မိလိန္ဒ။၀၃။ ဒီ၊၌၊၃။၁၇။ **အာဝရိယံ**—ဝိ၊၁။ ၂၉၃၊၃။ ဝိ၊ ၂။၁၇၁။ ဝိ၊၃။၀၁။ သံ၊ ၁။၁၁၀၊ ၁၁၃။ ဝိ၊၁။၀၁။ ဝိ၊၃။၀၁။ ဝိ၊၄။၀၁။ ဝိ၊၅။၀၁။ ဝိ၊၆။၀၁။ ဝိ၊၇။၀၁။ ဝိ၊၈။၀၁။ ဝိ၊၉။၀၁။ ဝိ၊၁၀။၀၁။ ဝိ၊၁၁။၀၁။ ဝိ၊၁၂။၀၁။ ဝိ၊၁၃။၀၁။ ဝိ၊၁၄။၀၁။ ဝိ၊၁၅။၀၁။ ဝိ၊၁၆။၀၁။ ဝိ၊၁၇။၀၁။ ဝိ၊၁၈။၀၁။ ဝိ၊၁၉။၀၁။ ဝိ၊၂၀။၀၁။ ဝိ၊၂၁။၀၁။ ဝိ၊၂၂။၀၁။ ဝိ၊၂၃။၀၁။ ဝိ၊၂၄။၀၁။ ဝိ၊၂၅။၀၁။ ဝိ၊၂၆။၀၁။ ဝိ၊၂၇။၀၁။ ဝိ၊၂၈။၀၁။ ဝိ၊၂၉။၀၁။ ဝိ၊၃၀။၀၁။ ဝိ၊၃၁။၀၁။ ဝိ၊၃၂။၀၁။ ဝိ၊၃၃။၀၁။ ဝိ၊၃၄။၀၁။ ဝိ၊၃၅။၀၁။ ဝိ၊၃၆။၀၁။ ဝိ၊၃၇။၀၁။ ဝိ၊၃၈။၀၁။ ဝိ၊၃၉။၀၁။ ဝိ၊၄၀။၀၁။ ဝိ၊၄၁။၀၁။ ဝိ၊၄၂။၀၁။ ဝိ၊၄၃။၀၁။ ဝိ၊၄၄။၀၁။ ဝိ၊၄၅။၀၁။ ဝိ၊၄၆။၀၁။ ဝိ၊၄၇။၀၁။ ဝိ၊၄၈။၀၁။ ဝိ၊၄၉။၀၁။ ဝိ၊၅၀။၀၁။ ဝိ၊၅၁။၀၁။ ဝိ၊၅၂။၀၁။ ဝိ၊၅၃။၀၁။ ဝိ၊၅၄။၀၁။ ဝိ၊၅၅။၀၁။ ဝိ၊၅၆။၀၁။ ဝိ၊၅၇။၀၁။ ဝိ၊၅၈။၀၁။ ဝိ၊၅၉။၀၁။ ဝိ၊၆၀။၀၁။ ဝိ၊၆၁။၀၁။ ဝိ၊၆၂။၀၁။ ဝိ၊၆၃။၀၁။ ဝိ၊၆၄။၀၁။ ဝိ၊၆၅။၀၁။ ဝိ၊၆၆။၀၁။ ဝိ၊၆၇။၀၁။ ဝိ၊၆၈။၀၁။ ဝိ၊၆၉။၀၁။ ဝိ၊၇၀။၀၁။ ဝိ၊၇၁။၀၁။ ဝိ၊၇၂။၀၁။ ဝိ၊၇၃။၀၁။ ဝိ၊၇၄။၀၁။ ဝိ၊၇၅။၀၁။ ဝိ၊၇၆။၀၁။ ဝိ၊၇၇။၀၁။ ဝိ၊၇၈။၀၁။ ဝိ၊၇၉။၀၁။ ဝိ၊၈၀။၀၁။ ဝိ၊၈၁။၀၁။ ဝိ၊၈၂။၀၁။ ဝိ၊၈၃။၀၁။ ဝိ၊၈၄။၀၁။ ဝိ၊၈၅။၀၁။ ဝိ၊၈၆။၀၁။ ဝိ၊၈၇။၀၁။ ဝိ၊၈၈။၀၁။ ဝိ၊၈၉။၀၁။ ဝိ၊၉၀။၀၁။ ဝိ၊၉၁။၀၁။ ဝိ၊၉၂။၀၁။ ဝိ၊၉၃။၀၁။ ဝိ၊၉၄။၀၁။ ဝိ၊၉၅။၀၁။ ဝိ၊၉၆။၀၁။ ဝိ၊၉၇။၀၁။ ဝိ၊၉၈။၀၁။ ဝိ၊၉၉။၀၁။ ဝိ၊၁၀၀။၀၁။ ဝိ၊၁၀၁။၀၁။ ဝိ၊၁၀၂။၀၁။ ဝိ၊၁၀၃။၀၁။ ဝိ၊၁၀၄။၀၁။ ဝိ၊၁၀၅။၀၁။ ဝိ၊၁၀၆။၀၁။ ဝိ၊၁၀၇။၀၁။ ဝိ၊၁၀၈။၀၁။ ဝိ၊၁၀၉။၀၁။ ဝိ၊၁၁၀။၀၁။ ဝိ၊၁၁၁။၀၁။ ဝိ၊၁၁၂။၀၁။ ဝိ၊၁၁၃။၀၁။ ဝိ၊၁၁၄။၀၁။ ဝိ၊၁၁၅။၀၁။ ဝိ၊၁၁၆။၀၁။ ဝိ၊၁၁၇။၀၁။ ဝိ၊၁၁၈။၀၁။ ဝိ၊၁၁၉။၀၁။ ဝိ၊၁၂၀။၀၁။ ဝိ၊၁၂၁။၀၁။ ဝိ၊၁၂၂။၀၁။ ဝိ၊၁၂၃။၀၁။ ဝိ၊၁၂၄။၀၁။ ဝိ၊၁၂၅။၀၁။ ဝိ၊၁၂၆။၀၁။ ဝိ၊၁၂၇။၀၁။ ဝိ၊၁၂၈။၀၁။ ဝိ၊၁၂၉။၀၁။ ဝိ၊၁၃၀။၀၁။ ဝိ၊၁၃၁။၀၁။ ဝိ၊၁၃၂။၀၁။ ဝိ၊၁၃၃။၀၁။ ဝိ၊၁၃၄။၀၁။ ဝိ၊၁၃၅။၀၁။ ဝိ၊၁၃၆။၀၁။ ဝိ၊၁၃၇။၀၁။ ဝိ၊၁၃၈။၀၁။ ဝိ၊၁၃၉။၀၁။ ဝိ၊၁၄၀။၀၁။ ဝိ၊၁၄၁။၀၁။ ဝိ၊၁၄၂။၀၁။ ဝိ၊၁၄၃။၀၁။ ဝိ၊၁၄၄။၀၁။ ဝိ၊၁၄၅။၀၁။ ဝိ၊၁၄၆။၀၁။ ဝိ၊၁၄၇။၀၁။ ဝိ၊၁၄၈။၀၁။ ဝိ၊၁၄၉။၀၁။ ဝိ၊၁၅၀။၀၁။ ဝိ၊၁၅၁။၀၁။ ဝိ၊၁၅၂။၀၁။ ဝိ၊၁၅၃။၀၁။ ဝိ၊၁၅၄။၀၁။ ဝိ၊၁၅၅။၀၁။ ဝိ၊၁၅၆။၀၁။ ဝိ၊၁၅၇။၀၁။ ဝိ၊၁၅၈။၀၁။ ဝိ၊၁၅၉။၀၁။ ဝိ၊၁၆၀။၀၁။ ဝိ၊၁၆၁။၀၁။ ဝိ၊၁၆၂။၀၁။ ဝိ၊၁၆၃။၀၁။ ဝိ၊၁၆၄။၀၁။ ဝိ၊၁၆၅။၀၁။ ဝိ၊၁၆၆။၀၁။ ဝိ၊၁၆၇။၀၁။ ဝိ၊၁၆၈။၀၁။ ဝိ၊၁၆၉။၀၁။ ဝိ၊၁၇၀။၀၁။ ဝိ၊၁၇၁။၀၁။ ဝိ၊၁၇၂။၀၁။ ဝိ၊၁၇၃။၀၁။ ဝိ၊၁၇၄။၀၁။ ဝိ၊၁၇၅။၀၁။ ဝိ၊၁၇၆။၀၁။ ဝိ၊၁၇၇။၀၁။ ဝိ၊၁၇၈။၀၁။ ဝိ၊၁၇၉။၀၁။ ဝိ၊၁၈၀။၀၁။ ဝိ၊၁၈၁။၀၁။ ဝိ၊၁၈၂။၀၁။ ဝိ၊၁၈၃။၀၁။ ဝိ၊၁၈၄။၀၁။ ဝိ၊၁၈၅။၀၁။ ဝိ၊၁၈၆။၀၁။ ဝိ၊၁၈၇။၀၁။ ဝိ၊၁၈၈။၀၁။ ဝိ၊၁၈၉။၀၁။ ဝိ၊၁၉၀။၀၁။ ဝိ၊၁၉၁။၀၁။ ဝိ၊၁၉၂။၀၁။ ဝိ၊၁၉၃။၀၁။ ဝိ၊၁၉၄။၀၁။ ဝိ၊၁၉၅။၀၁။ ဝိ၊၁၉၆။၀၁။ ဝိ၊၁၉၇။၀၁။ ဝိ၊၁၉၈။၀၁။ ဝိ၊၁၉၉။၀၁။ ဝိ၊၂၀၀။၀၁။ ဝိ၊၂၀၁။၀၁။ ဝိ၊၂၀၂။၀၁။ ဝိ၊၂၀၃။၀၁။ ဝိ၊၂၀၄။၀၁။ ဝိ၊၂၀၅။၀၁။ ဝိ၊၂၀၆။၀၁။ ဝိ၊၂၀၇။၀၁။ ဝိ၊၂၀၈။၀၁။ ဝိ၊၂၀၉။၀၁။ ဝိ၊၂၁၀။၀၁။ ဝိ၊၂၁၁။၀၁။ ဝိ၊၂၁၂။၀၁။ ဝိ၊၂၁၃။၀၁။ ဝိ၊၂၁၄။၀၁။ ဝိ၊၂၁၅။၀၁။ ဝိ၊၂၁၆။၀၁။ ဝိ၊၂၁၇။၀၁။ ဝိ၊၂၁၈။၀၁။ ဝိ၊၂၁၉။၀၁။ ဝိ၊၂၂၀။၀၁။ ဝိ၊၂၂၁။၀၁။ ဝိ၊၂၂၂။၀၁။ ဝိ၊၂၂၃။၀၁။ ဝိ၊၂၂၄။၀၁။ ဝိ၊၂၂၅။၀၁။ ဝိ၊၂၂၆။၀၁။ ဝိ၊၂၂၇။၀၁။ ဝိ၊၂၂၈။၀၁။ ဝိ၊၂၂၉။၀၁။ ဝိ၊၂၃၀။၀၁။ ဝိ၊၂၃၁။၀၁။ ဝိ၊၂၃၂။၀၁။ ဝိ၊၂၃၃။၀၁။ ဝိ၊၂၃၄။၀၁။ ဝိ၊၂၃၅။၀၁။ ဝိ၊၂၃၆။၀၁။ ဝိ၊၂၃၇။၀၁။ ဝိ၊၂၃၈။၀၁။ ဝိ၊၂၃၉။၀၁။ ဝိ၊၂၄၀။၀၁။ ဝိ၊၂၄၁။၀၁။ ဝိ၊၂၄၂။၀၁။ ဝိ၊၂၄၃။၀၁။ ဝိ၊၂၄၄။၀၁။ ဝိ၊၂၄၅။၀၁။ ဝိ၊၂၄၆။၀၁။ ဝိ၊၂၄၇။၀၁။ ဝိ၊၂၄၈။၀၁။ ဝိ၊၂၄၉။၀၁။ ဝိ၊၂၅၀။၀၁။ ဝိ၊၂၅၁။၀၁။ ဝိ၊၂၅၂။၀၁။ ဝိ၊၂၅၃။၀၁။ ဝိ၊၂၅၄။၀၁။ ဝိ၊၂၅၅။၀၁။ ဝိ၊၂၅၆။၀၁။ ဝိ၊၂၅၇။၀၁။ ဝိ၊၂၅၈။၀၁။ ဝိ၊၂၅၉။၀၁။ ဝိ၊၂၆၀။၀၁။ ဝိ၊၂၆၁။၀၁။ ဝိ၊၂၆၂။၀၁။ ဝိ၊၂၆၃။၀၁။ ဝိ၊၂၆၄။၀၁။ ဝိ၊၂၆၅။၀၁။ ဝိ၊၂၆၆။၀၁။ ဝိ၊၂၆၇။၀၁။ ဝိ၊၂၆၈။၀၁။ ဝိ၊၂၆၉။၀၁။ ဝိ၊၂၇၀။၀၁။ ဝိ၊၂၇၁။၀၁။ ဝိ၊၂၇၂။၀၁။ ဝိ၊၂၇၃။၀၁။ ဝိ၊၂၇၄။၀၁။ ဝိ၊၂၇၅။၀၁။ ဝိ၊၂၇၆။၀၁။ ဝိ၊၂၇၇။၀၁။ ဝိ၊၂၇၈။၀၁။ ဝိ၊၂၇၉။၀၁။ ဝိ၊၂၈၀။၀၁။ ဝိ၊၂၈၁။၀၁။ ဝိ၊၂၈၂။၀၁။ ဝိ၊၂၈၃။၀၁။ ဝိ၊၂၈၄။၀၁။ ဝိ၊၂၈၅။၀၁။ ဝိ၊၂၈၆။၀၁။ ဝိ၊၂၈၇။၀၁။ ဝိ၊၂၈၈။၀၁။ ဝိ၊၂၈၉။၀၁။ ဝိ၊၂၉၀။၀၁။ ဝိ၊၂၉၁။၀၁။ ဝိ၊၂၉၂။၀၁။ ဝိ၊၂၉၃။၀၁။ ဝိ၊၂၉၄။၀၁။ ဝိ၊၂၉၅။၀၁။ ဝိ၊၂၉၆။၀၁။ ဝိ၊၂၉၇။၀၁။ ဝိ၊၂၉၈။၀၁။ ဝိ၊၂၉၉။၀၁။ ဝိ၊၃၀၀။၀၁။ ဝိ၊၃၀၁။၀၁။ ဝိ၊၃၀၂။၀၁။ ဝိ၊၃၀၃။၀၁။ ဝိ၊၃၀၄။၀၁။ ဝိ၊၃၀၅။၀၁။ ဝိ၊၃၀၆။၀၁။ ဝိ၊၃၀၇။၀၁။ ဝိ၊၃၀၈။၀၁။ ဝိ၊၃၀၉။၀၁။ ဝိ၊၃၁၀။၀၁။ ဝိ၊၃၁၁။၀၁။ ဝိ၊၃၁၂။၀၁။ ဝိ၊၃၁၃။၀၁။ ဝိ၊၃၁၄။၀၁။ ဝိ၊၃၁၅။၀၁။ ဝိ၊၃၁၆။၀၁။ ဝိ၊၃၁၇။၀၁။ ဝိ၊၃၁၈။၀၁။ ဝိ၊၃၁၉။၀၁။ ဝိ၊၃၂၀။၀၁။ ဝိ၊၃၂၁။၀၁။ ဝိ၊၃၂၂။၀၁။ ဝိ၊၃၂၃။၀၁။ ဝိ၊၃၂၄။၀၁။ ဝိ၊၃၂၅။၀၁။ ဝိ၊၃၂၆။၀၁။ ဝိ၊၃၂၇။၀၁။ ဝိ၊၃၂၈။၀၁။ ဝိ၊၃၂၉။၀၁။ ဝိ၊၃၃၀။၀၁။ ဝိ၊၃၃၁။၀၁။ ဝိ၊၃၃၂။၀၁။ ဝိ၊၃၃၃။၀၁။ ဝိ၊၃၃၄။၀၁။ ဝိ၊၃၃၅။၀၁။ ဝိ၊၃၃၆။၀၁။ ဝိ၊၃၃၇။၀၁။ ဝိ၊၃၃၈။၀၁။ ဝိ၊၃၃၉။၀၁။ ဝိ၊၃၄၀။၀၁။ ဝိ၊၃၄၁။၀၁။ ဝိ၊၃၄၂။၀၁။ ဝိ၊၃၄၃။၀၁။ ဝိ၊၃၄၄။၀၁။ ဝိ၊၃၄၅။၀၁။ ဝိ၊၃၄၆။၀၁။ ဝိ၊၃၄၇။၀၁။ ဝိ၊၃၄၈။၀၁။ ဝိ၊၃၄၉။၀၁။ ဝိ၊၃၅၀။၀၁။ ဝိ၊၃၅၁။၀၁။ ဝိ၊၃၅၂။၀၁။ ဝိ၊၃၅၃။၀၁။ ဝိ၊၃၅၄။၀၁။ ဝိ၊၃၅၅။၀၁။ ဝိ၊၃၅၆။၀၁။ ဝိ၊၃၅၇။၀၁။ ဝိ၊၃၅၈။၀၁။ ဝိ၊၃၅၉။၀၁။ ဝိ၊၃၆၀။၀၁။ ဝိ၊၃၆၁။၀၁။ ဝိ၊၃၆၂။၀၁။ ဝိ၊၃၆၃။၀၁။ ဝိ၊၃၆၄။၀၁။ ဝိ၊၃၆၅။၀၁။ ဝိ၊၃၆၆။၀၁။ ဝိ၊၃၆၇။၀၁။ ဝိ၊၃၆၈။၀၁။ ဝိ၊၃၆၉။၀၁။ ဝိ၊၃၇၀။၀၁။ ဝိ၊၃၇၁။၀၁။ ဝိ၊၃၇၂။၀၁။ ဝိ၊၃၇၃။၀၁။ ဝိ၊၃၇၄။၀၁။ ဝိ၊၃၇၅။၀၁။ ဝိ၊၃၇၆။၀၁။ ဝိ၊၃၇၇။၀၁။ ဝိ၊၃၇၈။၀၁။ ဝိ၊၃၇၉။၀၁။ ဝိ၊၃၈၀။၀၁။ ဝိ၊၃၈၁။၀၁။ ဝိ၊၃၈၂။၀၁။ ဝိ၊၃၈၃။၀၁။ ဝိ၊၃၈၄။၀၁။ ဝိ၊၃၈၅။၀၁။ ဝိ၊၃၈၆။၀၁။ ဝိ၊၃၈၇။၀၁။ ဝိ၊၃၈၈။၀၁။ ဝိ၊၃၈၉။၀၁။ ဝိ၊၃၉၀။၀၁။ ဝိ၊၃၉၁။၀၁။ ဝိ၊၃၉၂။၀၁။ ဝိ၊၃၉၃။၀၁။ ဝိ၊၃၉၄။၀၁။ ဝိ၊၃၉၅။၀၁။ ဝိ၊၃၉၆။၀၁။ ဝိ၊၃၉၇။၀၁။ ဝိ၊၃၉၈။၀၁။ ဝိ၊၃၉၉။၀၁။ ဝိ၊၄၀၀။၀၁။ ဝိ၊၄၀၁။၀၁။ ဝိ၊၄၀၂။၀၁။ ဝိ၊၄၀၃။၀၁။ ဝိ၊၄၀၄။၀၁။ ဝိ၊၄၀၅။၀၁။ ဝိ၊၄၀၆။၀၁။ ဝိ၊၄၀၇။၀၁။ ဝိ၊၄၀၈။၀၁။ ဝိ၊၄၀၉။၀၁။ ဝိ၊၄၁၀။၀၁။ ဝိ၊၄၁၁။၀၁။ ဝိ၊၄၁၂။၀၁။ ဝိ၊၄၁၃။၀၁။ ဝိ၊၄၁၄။၀၁။ ဝိ၊၄၁၅။၀၁။ ဝိ၊၄၁၆။၀၁။ ဝိ၊၄၁၇။၀၁။ ဝိ၊၄၁၈။၀၁။ ဝိ၊၄၁၉။၀၁။ ဝိ၊၄၂၀။၀၁။ ဝိ၊၄၂၁။၀၁။ ဝိ၊၄၂၂။၀၁။ ဝိ၊၄၂၃။၀၁။ ဝိ၊၄၂၄။၀၁။ ဝိ၊၄၂၅။၀၁။ ဝိ၊၄၂၆။၀၁။ ဝိ၊၄၂၇။၀၁။ ဝိ၊၄၂၈။၀၁။ ဝိ၊၄၂၉။၀၁။ ဝိ၊၄၃၀။၀၁။ ဝိ၊၄၃၁။၀၁။ ဝိ၊၄၃၂။၀၁။ ဝိ၊၄၃၃။၀၁။ ဝိ၊၄၃၄။၀၁။ ဝိ၊၄၃၅။၀၁။ ဝိ၊၄၃၆။၀၁။ ဝိ၊၄၃၇။၀၁။ ဝိ၊၄၃၈။၀၁။ ဝိ၊၄၃၉။၀၁။ ဝိ၊၄၄၀။၀၁။ ဝိ၊၄၄၁။၀၁။ ဝိ၊၄၄၂။၀၁။ ဝိ၊၄၄၃။၀၁။ ဝိ၊၄၄၄။၀၁။ ဝိ၊၄၄၅။၀၁။ ဝိ၊၄၄၆။၀၁။ ဝိ၊၄၄၇။၀၁။ ဝိ၊၄၄၈။၀၁။ ဝိ၊၄၄၉။၀၁။ ဝိ၊၄၅၀။၀၁။ ဝိ၊၄၅၁။၀၁။ ဝိ၊၄၅၂။၀၁။ ဝိ၊၄၅၃။၀၁။ ဝိ၊၄၅၄။၀၁။ ဝိ၊၄၅၅။၀၁။ ဝိ၊၄၅၆။၀၁။ ဝိ၊၄၅၇။၀၁။ ဝိ၊၄၅၈။၀၁။ ဝိ၊၄၅၉။၀၁။ ဝိ၊၄၆၀။၀၁။ ဝိ၊၄၆၁။၀၁။ ဝိ၊၄၆၂။၀၁။ ဝိ၊၄၆၃။၀၁။ ဝိ၊၄၆၄။၀၁။ ဝိ၊၄၆၅။၀၁။ ဝိ၊၄၆၆။၀၁။ ဝိ၊၄၆၇။၀၁။ ဝိ၊၄၆၈။၀၁။ ဝိ၊၄၆၉။၀၁။ ဝိ၊၄၇၀။၀၁။ ဝိ၊၄၇၁။၀၁။ ဝိ၊၄၇၂။၀၁။ ဝိ၊၄၇၃။၀၁။ ဝိ၊၄၇၄။၀၁။ ဝိ၊၄၇၅။၀၁။ ဝိ၊၄၇၆။၀၁။ ဝိ၊၄၇၇။၀၁။ ဝိ၊၄၇၈။၀၁။ ဝိ၊၄၇၉။၀၁။ ဝိ၊၄၈၀။၀၁။ ဝိ၊၄၈၁။၀၁။ ဝိ၊၄၈၂။၀၁။ ဝိ၊၄၈၃။၀၁။ ဝိ၊၄၈၄။၀၁။ ဝိ၊၄၈၅။၀၁။ ဝိ၊၄၈၆။၀၁။ ဝိ၊၄၈၇။၀၁။ ဝိ၊၄၈၈။၀၁။ ဝိ၊၄၈၉။၀၁။ ဝိ၊၄၉၀။၀၁။ ဝိ၊၄၉၁။၀၁။ ဝိ၊၄၉၂။၀၁။ ဝိ၊၄၉၃။၀၁။ ဝိ၊၄၉၄။၀၁။ ဝိ၊၄၉၅။၀၁။ ဝိ၊၄၉၆။၀၁။ ဝိ၊၄၉၇။၀၁။ ဝိ၊၄၉၈။၀၁။ ဝိ၊၄၉၉။၀၁။ ဝိ၊၅၀၀။၀၁။ ဝိ၊၅၀၁။၀၁။ ဝိ၊၅၀၂။၀၁။ ဝိ၊၅၀၃။၀၁။ ဝိ၊၅၀၄။၀၁။ ဝိ၊၅၀၅။၀၁။ ဝိ၊၅၀၆။၀၁။ ဝိ၊၅၀၇။၀၁။ ဝိ၊၅၀၈။၀၁။ ဝိ၊၅၀၉။၀၁။ ဝိ၊၅၁၀။၀၁။ ဝိ၊၅၁၁။၀၁။ ဝိ၊၅၁၂။၀၁။ ဝိ၊၅၁၃။၀၁။ ဝိ၊၅၁၄။၀၁။ ဝိ၊၅၁၅။၀၁။ ဝိ၊၅၁၆။၀၁။ ဝိ၊၅၁၇။၀၁။ ဝိ၊၅၁၈။၀၁။ ဝိ၊၅၁၉။၀၁။ ဝိ၊၅၂၀။၀၁။ ဝိ၊၅၂၁။၀၁။ ဝိ၊၅၂၂။၀၁။ ဝိ၊၅၂၃။၀၁။ ဝိ၊၅၂၄။၀၁။ ဝိ၊၅၂၅။၀၁။ ဝိ၊၅၂၆။၀၁။ ဝိ၊၅၂၇။၀၁။ ဝိ၊၅၂၈။၀၁။ ဝိ၊၅၂၉။၀၁။ ဝိ၊၅၃၀။၀၁။ ဝိ၊၅၃၁။၀၁။ ဝိ၊၅၃၂။၀၁။ ဝိ၊၅၃၃။၀၁။ ဝိ၊၅၃၄။၀၁။ ဝိ၊၅၃၅။၀၁။ ဝိ၊၅၃၆။၀၁။ ဝိ၊၅၃၇။၀၁။ ဝိ၊၅၃၈။၀၁။ ဝိ၊၅၃၉။၀၁။ ဝိ၊၅၄၀။၀၁။ ဝိ၊၅၄၁။၀၁။ ဝိ၊၅၄၂။၀၁။ ဝိ၊၅၄၃။၀၁။ ဝိ၊၅၄၄။၀၁။ ဝိ၊၅၄၅။၀၁။ ဝိ၊၅၄၆။၀၁။ ဝိ၊၅၄၇။၀၁။ ဝိ၊၅၄၈။၀၁။ ဝိ၊၅၄၉။၀၁။ ဝိ၊၅၅၀။၀၁။ ဝိ၊၅၅၁။၀၁။ ဝိ၊၅၅၂။၀၁။ ဝိ၊၅၅၃။၀၁။ ဝိ၊၅၅၄။၀၁။ ဝိ၊၅၅၅။၀၁။ ဝိ၊၅၅၆။၀၁။ ဝိ၊၅၅၇။၀၁။ ဝိ၊၅၅၈။၀၁။ ဝိ၊၅၅၉။၀၁။ ဝိ၊၅၆၀။၀၁။ ဝိ၊၅၆၁။၀၁။ ဝိ၊၅၆၂။၀၁။ ဝိ၊၅၆၃။၀၁။ ဝိ၊၅၆၄။၀၁။ ဝိ၊၅၆၅။၀၁။ ဝိ၊၅၆၆။၀၁။ ဝိ၊၅၆၇။၀၁။ ဝိ၊၅၆၈။၀၁။ ဝိ၊၅၆၉။၀၁။ ဝိ၊၅၇၀။၀၁။ ဝိ၊၅၇၁။၀၁။ ဝိ၊၅၇၂။၀၁။ ဝိ၊၅၇၃။၀၁။ ဝိ၊၅၇၄။၀၁။ ဝိ၊၅၇၅။၀၁။ ဝိ၊၅၇၆။၀၁။ ဝိ၊၅၇၇။၀၁။ ဝိ၊၅၇၈။၀၁။ ဝိ၊၅၇၉။၀၁။ ဝိ၊၅၈၀။၀၁။ ဝိ၊၅၈၁။၀၁။ ဝိ၊၅၈၂။၀၁။ ဝိ၊၅၈၃။၀၁။ ဝိ၊၅၈၄။၀၁။ ဝိ၊၅၈၅။၀၁။ ဝိ၊၅၈၆။၀၁။ ဝိ၊၅၈၇။၀၁။ ဝိ၊၅၈၈။၀၁။ ဝိ၊၅၈၉။၀၁။ ဝိ၊၅၉၀။၀၁။ ဝိ၊၅၉၁။၀၁။ ဝိ၊၅၉၂။၀၁။ ဝိ၊၅၉၃။၀၁။ ဝိ၊၅၉၄။၀၁။ ဝိ၊၅၉၅။၀၁။ ဝိ၊၅၉၆။၀၁။ ဝိ၊၅၉၇။၀၁။ ဝိ၊၅၉၈။၀၁။ ဝိ၊၅၉၉။၀၁။ ဝိ၊၆၀၀။၀၁။ ဝိ၊၆၀၁။၀၁။ ဝိ၊၆၀၂။၀၁။ ဝိ၊၆၀၃။၀၁။ ဝိ၊၆၀၄။၀၁။ ဝိ၊၆၀၅။၀၁။ ဝိ၊၆၀၆။၀၁။ ဝိ၊၆၀၇။၀၁။ ဝိ၊၆၀၈။၀၁။ ဝိ၊၆၀၉။၀၁။ ဝိ၊၆၁၀။၀၁။ ဝိ၊၆၁၁။၀၁။ ဝိ၊၆၁၂။၀၁။ ဝိ၊၆၁၃။၀၁။ ဝိ၊၆၁၄။၀၁။ ဝိ၊၆၁၅။၀၁။ ဝိ၊၆၁၆။၀၁။ ဝိ၊၆၁၇။၀၁။ ဝိ၊၆၁၈။၀၁။ ဝိ၊၆၁၉။၀၁။ ဝိ၊၆၂၀။၀၁။ ဝိ၊၆၂၁။၀၁။ ဝိ၊၆၂၂။၀၁။ ဝိ၊၆၂၃။၀၁။ ဝိ၊၆၂၄။၀၁။ ဝိ၊၆၂၅။၀၁။ ဝိ၊၆၂၆။၀၁။ ဝိ၊၆၂၇။၀၁။ ဝိ၊၆၂၈။၀၁။ ဝိ၊၆၂၉။၀၁။ ဝိ၊၆၃၀။၀၁။ ဝိ၊၆၃၁။၀၁။ ဝိ၊၆၃၂။၀၁။ ဝိ၊၆၃၃။၀၁။ ဝိ၊၆၃၄။၀၁။ ဝိ၊၆၃၅။၀၁။ ဝိ၊၆၃၆။၀၁။ ဝိ၊၆၃၇။၀၁။ ဝိ၊၆၃၈။၀၁။ ဝိ၊၆၃၉။၀၁။ ဝိ၊၆၄၀။၀၁။ ဝိ၊၆၄၁။၀၁။ ဝိ၊၆၄၂။၀၁။ ဝိ၊၆၄၃။၀၁။ ဝိ၊၆၄၄။၀၁။ ဝိ၊၆၄၅။၀၁။ ဝိ၊၆၄၆။၀၁။ ဝိ၊၆၄၇။၀၁။ ဝိ၊၆၄၈။၀၁။ ဝိ၊၆၄၉။၀၁။ ဝိ၊၆၅၀။၀၁။ ဝိ၊၆၅၁။၀၁။ ဝိ၊၆၅၂။၀၁။ ဝိ၊၆၅၃။၀၁။ ဝိ၊၆၅၄။၀၁။ ဝိ၊၆၅၅။၀၁။ ဝိ၊၆၅၆။၀၁။ ဝိ၊၆၅၇။၀၁။ ဝိ၊၆၅၈။၀၁။ ဝိ၊၆၅၉။၀၁။ ဝိ၊၆၆၀။၀၁။ ဝိ၊၆၆၁။၀၁။ ဝိ၊၆၆၂။၀၁။ ဝိ၊၆၆၃။၀၁။ ဝိ၊၆၆၄။၀၁။ ဝိ၊၆၆၅။၀၁။ ဝိ၊၆၆၆။၀၁။ ဝိ၊၆၆၇။၀၁။ ဝိ၊၆၆၈။၀၁။ ဝိ၊၆၆၉။၀၁။ ဝိ၊၆၇၀။၀၁။ ဝိ၊၆၇၁။၀၁။ ဝိ၊၆၇၂။၀၁။ ဝိ၊၆၇၃။၀၁။ ဝိ၊၆၇၄။၀၁။ ဝိ၊၆၇၅။၀၁။ ဝိ၊၆၇၆။၀၁။ ဝိ၊၆၇၇။၀၁။ ဝိ၊၆၇၈။၀၁။ ဝိ၊၆၇၉။၀၁။ ဝိ၊၆၈၀။၀၁။ ဝိ၊၆၈၁။၀၁။ ဝိ၊၆၈၂။၀၁။ ဝိ၊၆၈၃။၀၁။ ဝိ၊၆၈၄။၀၁။ ဝိ၊၆၈၅။၀၁။ ဝိ၊၆၈၆။၀၁။ ဝိ၊၆၈၇။၀၁။ ဝိ၊၆၈၈။၀၁။ ဝိ၊၆၈၉။၀၁။ ဝိ၊၆၉၀။၀၁။ ဝိ၊၆၉၁။၀၁။ ဝိ၊၆၉၂။၀၁။ ဝိ၊၆၉၃။၀၁။ ဝိ၊၆၉၄။၀၁။ ဝိ၊၆၉၅။၀၁။ ဝိ၊၆၉၆။၀၁။ ဝိ၊၆၉၇။၀၁။ ဝိ၊၆၉၈။၀၁။ ဝိ၊၆၉၉။၀၁။ ဝိ၊၇၀၀။၀၁။ ဝိ၊၇၀၁။၀၁။ ဝိ၊၇၀၂။၀၁။ ဝိ၊၇၀၃။၀၁။ ဝိ၊၇၀၄။၀၁။ ဝိ၊၇၀၅။၀၁။ ဝိ၊၇၀၆။၀၁။ ဝိ၊၇၀၇။၀၁။ ဝိ၊၇၀၈။၀၁။ ဝိ၊၇၀၉။၀၁။ ဝိ၊၇၁၀။၀၁။ ဝိ၊၇၁၁။၀၁။ ဝိ၊၇၁၂။၀၁။ ဝိ၊၇၁၃။၀၁။ ဝိ၊၇၁၄။၀၁။ ဝိ၊၇၁၅။၀၁။ ဝိ၊၇၁၆။၀၁။ ဝိ၊၇၁၇။၀၁။ ဝိ၊၇၁၈။၀၁။ ဝိ၊၇၁၉။၀၁။ ဝိ၊၇၂၀။၀၁။ ဝိ၊၇၂၁။၀၁။ ဝိ၊၇၂၂။၀၁။ ဝိ၊၇၂၃။၀၁။ ဝိ၊၇၂၄။၀၁။ ဝိ၊၇၂၅။၀၁။ ဝိ၊၇၂၆။၀၁။ ဝိ၊၇၂၇။၀၁။ ဝိ၊၇၂၈။၀၁။ ဝိ၊၇၂၉။၀၁။ ဝိ၊၇၃၀။၀၁။ ဝိ၊၇၃၁။၀၁။ ဝိ၊၇

http://www.dhammadownload.com

၃။၁၅၈။) (ဂ) အနုညာတပဋိညာတော သကေ အာစရိယကေ တေဝိဇ္ဇကေ ပါဝစနေ။ ဒီ၊၁။၈၂-၃။ အာစရိယာနံ ပရမ္ပရတော, ပရမ္ပရဘူတေဟိ ဝါ အာစရိယေဟိ အာဂတံ အာစရိယကံ။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၂၂၆။ (–ဒီ၊၁။ ၁၁၂။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၁။)

အာစရိယကထာ (ထီ) [အာစရိယ+ကထာ] ဆရာ၏စကား။ သောပိ တာယ အာစရိယက-ထာယ လက္ခဏေသု ဝိဂတသမ္မောဟော။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊၁။၂၂၄။

အာစရိယကမ္မ (နဲ) [အာစရိယ+ကမ္မ] ဆရာ၏–လုပ်ငန်း–အတတ်ပညာ၊အာစရိယက-ကြည့်။

အာစရိယကိစ္စ (နဲ) [အာစရိယ+ကိစ္စ] ဆရာ၏ အမှုကိစ္စ။ အာစရိယကိစ္စံ ဥပဇ္ဈာယကိစ္စံ။ ဝိ၊၄။၂၂၀။

အာစရိယကုလ (နဲ) [အာစရိယ+ကုလ] ဆရာ၏ အမျိုး၊ဆရာ့အိမ်။မာ မေ အာစရိယကုလဿ အဝဏ္ဏော အဟောသိ။ အံ၊၁။၄၂၇။ (–ဝိ၊ ဋ္ဌ၊၄။၁၁၄။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၇။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၃၁။ သံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၂၀၇။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၆။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၀၆။)

အာစရိယကေဝဋ္ဌ (ပု) [အာစရိယ+ကေဝဋ္ဌ] ဆရာဖြစ်သော ကေဝဋ္ဌပုဏ္ဏား။ သဗ္ဗေ ရာဇာ-နော စ အာစရိယကေဝဋ္ဌဉ္စ အာဒိ ကတ္ဌာ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၂၅၂။

အာစရိယခဏ္ဍဟာလ (ပု) [အာစရိယ+ခဏ္ဍ-ဟာလ] ဆရာ ခဏ္ဍဟာလပုဏ္ဏား။ (စန္ဒ ကုမာရမင်း၏ ပုရောဟိတ်ပုဏ္ဏား)။ အဟံ အာစရိယခဏ္ဍဟာလေ အတ္တနော အပရာဓံ နပဿာမိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၈၇။

အာစရိယဂရုတ္တ (နဲ) [အာစရိယ+ဂရုတ္တ] ဆရာ၌ အလေးအမြတ်ပြုသည်၏အဖြစ်။ အာစရိယ-ဂရုတ္တာ ကတိကံ နပရိဘဝတိ၊ မဟာနိ။ ဋ္ဌ။၇။ ဝဇိရ။၄။

အာစရိယဂုဏ (ပု) [အာစရိယ+ဂုဏ] ဆရာ၏ ဂုဏ်ကျေးဇူး။ ယေ အာစရိယာနံ ပဉ္စဝီသတိ အာစရိယဂုဏာ၊ တေဟိ ဂုဏေဟိ အာစရိ-ယေန သမ္မာ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗံ။ မိလိန္ဒ။၁၀၁။

အာစရိယဂုတ္တိလ (ပု) [အာစရိယ + ဂုတ္တိလ] ဆရာဂုတ္တိလ၊ စောင်းဆရာဂုတ္တိလ။ အာ-စရိယဂုတ္တိလော စ အန္တေဝါသိကမူသိလော စ ရာဇဒ္ဓါရေ အညမည်ံ သာကစ္ဆံ ကတ္ဌာ သိပ္ပံ ဒဿေဿန္တိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၃၀။

အာစရိယဃရ (နဲ) [အာစရိယ+ဃရ] ဆရာ ၏အိမ်။ သော ယဒါ အာစရိယဃရံ ဂစ္ဆတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၀။

အာစရိယဌာန (နဲ) [အာစရိယ+ဌာန] ဆရာ ၏အရာ၊ ဆရာ့နေရာ။ ဥဒကော ရာမပုတ္တော သဗြဟ္မစာရီ မေ သမာနော အာစရိယဌာနေ မံ ဌပေသိ။ မ၊၁။၂၂၃။ (–ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၂၈။)

အာစရိယတ္ထေရ (ပု) [အာစရိယ + ထေရ] ဆရာဖြစ်သော မထေရ်။ ဝိသုဒ္ဓိအာဒီနံ နိပ္ပရိ-ယာယဟေတုံ သင်္ဂဏ္ဌန္တော အာစရိယတ္ထေ-ရော မိဿကမဂ္ဂေါတိ အာဟ။ မ၊ဋီ၊၁။၃၃၁။ (–အံ၊ဋီ၊၃။၃၃၉။)

အာစရိယတ္ထေရဝါဒ (ပု) [အာစရိယတ္ထေရ+ဝါဒ] ဆရာဖြစ်သော မထေရ်၏–အယူ–ဝါဒ။ အာ-စရိယတ္ထေရဝါဒေ တာဝ "အနာပတ္တိဂမနီယ-တာယ သတိ အခိဋ္ဌာနာဝိကမ္မံ နိဿရဏ"နွှိ ကထိတံ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၂၈။

အာစရိယဒက္ခိဏာ (ထီ) [အာစရိယ+ဒက္ခိဏာ] ဆရာအားပေးလှူအပ်သော ဥစ္စာ၊ ဆရာ၏ အဖိုအစု။ အောက်ပုဒ်-ကြည့်။

အာစရိယဓန (နဲ) [အာစရိယ+ဓန] ဆရာ အား ပေးလှူအပ်သော ဥစ္စာ၊ ဆရာ့ ပူဇော်ဖွယ်ဝတ္ထု။ အာစရိယဓန (အံ၊၂။ ၁၉၈)နွှိ အာစရိယဒက္ခိဏံ အာစရိယဘာဂံ။

http://www.dhammadownload.com

အံးဌ။၃။၆၆။ (–မ။၂။၁၅။ သံး။၁။၁၇၉။ အံး၃။၅၄၆။ မ။ဌ။၃။၁၁။ အံး၃။၃။၃၄။ ဝိမာန္။ဌ။၂၁၃။ ဇာ။ဌ။၄။၂၂၅။)

အာစရိယဓနု (န) [အာစရိယ+ဓနု] ဆရာ၏လေး။ တံ ဣန္ဒ္ဓိလတော ပဋ္ဌာယ အာရောပိတေန အာစရိယဓနုနာ ပဋ္ဌဓနုသတပပွမာဏန္တိ ဝေဒိတမ္ဗံ။ ဝိ။ဌ။၁။၂၆၁။ အာစရိယဓနု နာမ ပကတိဟတ္ထေန နဝဝိဒတ္ထိပပွမာဏံ၊ ဇိယာယ ပန အာရောပိတာယ စတုဟတ္ထပပွမာဏန္တိ ဝဒန္တိ။ သာရတ္ထ။၂။၁၂၆။ (–ကခ်ီ။၁၀၇။ သံး။ဌ။၁။၂၄၆။ ဝိသုဒ္ဓိ။၁။၇၁။ ကခ်ီ။ဋီ။၃၄၂။)

အာစရိယဓမ္မပါလ (ပု) [အာစရိယ+ဓမ္မပါလ] ဆရာဓမ္မပါလ။ အာစရိယဓမ္မပါလေန ကဘာ။ ဣတိဝုတ်။ဌ။၃၅၅။ နေတ္တိ။ဌ။၂၇၆။ ဝိသုဒ္ဓိ။ဋီ။၂။၅၃၅။

အာစရိယဓမ္မပါလတ္ထေရ (ပု) [အာစရိယဓမ္မပါလ+ထေရ] ဆရာဓမ္မပါလမထေရ်။ ပဌမသင်္ဂီတိတော ပုရေတရမေဝ ဟိ အာယသ္မာ အာနန္ဒတ္ထေရေန ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တေန သုဘာသမာဏဝသေ ဒေသိတန္တိ အာစရိယဓမ္မပါလတ္ထေရေန ဝုတ်ံ။ သာရတ္ထ။၁။၆၇။ (–အံး။ဋီ။၁။၁၉၈။)

အာစရိယနယ (ပု) [အာစရိယ+နယ] ဆရာ၏နည်း။ အဋ္ဌကထာမုတ္တကေန အာစရိယနယေနေဝ အပရာပိ ဆ ပညတ်တိယော။ အဘိ။ဌ။၃။၂၀။

အာစရိယပဋိညာတဘာဝ (ပု) [အာစရိယ+ပဋိညာတ+ဘာဝ] ဆရာဟူ၍–ဝန်ခံအပ်–ကတိထားအပ်–သည်၏အဖြစ်။ အဟမေကော လောကေ အတ္ထဓမ္မာနုသာသကောတိ အာစရိယပဋိညာတဘာဝံ ဝါ သန္ဓာယ ဧဝံ ဝုတ်ံ။ သီ။ဋီ။သစ်။၂။၁၅။

အာစရိယပရမ္မရာ (ထီ) [အာစရိယ+ပရမ္မရာ] (၁) ဆရာတို့၏ ထိုထိုအနက်ကို သိစေတတ် သော အစဉ်အဆက်၊ ဆရာအဆက်ဆက်၊ ဆရာစဉ်ဆက်။ (၂) ဆရာဘို့၏ အဆုံးအဖြတ် အဆက်ဆက်။ (၁) တတြာယံ အာစရိယပရမ္မရာ (ဝိ။ဌ။၁။၂၄)တိ တသ္မိံ ဇမ္ဗုဒီပေ အယံ အာစရိယာနံ ပရမ္မရာ ပဝေဏီ ပဋ္ဌပါဋ္ဌိ။ သာရတ္ထ။၁။၁၀၉။ အနုဿဝေနံ ဝါ အာစရိယပရမ္မရာယ ဝါ....အကထေတွာ။ ဒီ။ဌ။၁။ ၆၂။ သံး။ဌ။၁။၂၄၂။ ဝိဇ္ဇာဌာနေသု ကတပရိစယာနံ အာစရိယာနံ တံ တံ အတ္ထံ ဉာပေန္တီ ပဝေဏီ အာစရိယပရမ္မရာ။ ဒီ။ဋီ။၁။၅၉။ သံး။ဋီ။၂။၄၂၅။ (–ဝိ။ဌ။၁။၄၆၊ ၂၇၊ ၁၆၇။ ဝိ။ဌ။၄။ ၂၆၁။ အဘိ။ဌ။၁။၃၂။ ခုဒ္ဒက။ဌ။၂။ သာရတ္ထ။၁။၁၄၉။ မ။ဋီ။၁။၁၇။ မ။ဋီ။၁။၁၉၂။ အံး။ဋီ။၁။၂၀။ အနုဋီ။၂။၁၂၁။ ဝိသုဒ္ဓိ။ဋီ။၂။၃၀၇။) (၂) အာစရိယပရမ္မရာ(ဝိ။ဌ။၁။၁၉၉။ ဝိ။သင်္ဂဟ။၃၂၃)တိ အာစရိယာနံ ဝိနိစ္ဆယပရမ္မရာ။ သာရတ္ထ။၂။၄၉။ (–ဝိ။၅။၂၃၂။)

အာစရိယပရမ္မရာဂတ (တိ) [အာစရိယပရမ္မရာ+အာဂတ] ဆရာအစဉ်အဆက် ဆောင်လာသော။ ဒုက္ခဒီနံ အရိယသစ္စဘာဝသ အနုရူပံ ယုတ်ံ အာစရိယပရမ္မရာဂတံ ဝါ သဝနံ အနုဿဝေါ။ အနုဋီ၂။၆၃။

အာစရိယပရမ္မရာဘတ (တိ) [အာစရိယပရမ္မရာ+အာဘတ] ဆရာအစဉ်အဆက် ဆောင်ယူအပ်သော။ အယမေတ္ထ အာစရိယပရမ္မရာဘတော ဝိနိစ္ဆယော။ ကခ်ီ။၁၀၂။ ဝိနယဋ္ဌာနေသု ကတပရိစယာနံ အာစရိယာနံ တံ တံ အတ္ထံ ဉာပေန္တီ ပဝေဏီ အာစရိယပရမ္မရာ၊ တာယ အာဘတော အာနီတော အာစရိယပရမ္မရာဘတော။ ကခ်ီ။ဋီ။၁၆၂။ (–သီ။ဋီ။သစ်။၁။၄၇၃။ အံး။ဋီ။၃။၆၄။)

အာစရိယပဝေဏီ (ထီ) [အာစရိယ+ပဝေဏီ] ဆရာအစဉ်အဆက်။ အယံ ဣမသ္မာ သုတ္တာ

http://www.dhammadownload.com

တေသို့ ၎ာနေ အာစရိယပဝေဏိယာ ကထာမဂ္ဂေါ။ မ၊ဋီ၊၁။၂၇၄။

အာစရိယပါစရိယ (ပု) [အာစရိယ+ပါစရိယ] ဆရာနှင့် ဆရာ၏ဆရာ။ အာစရိယပါစရိ-ယေဟိ (ဒီ၊၁။၈၅)တိ အာစရိယေဟိ စ တေသံ ပါစရိယေဟိ စ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၆။ (–ဒီ၊ ၁။၁၀၈၊၁၂၅၊၂၂၆၊၂၃၂။ ဒီ၊၂။၁၂၃၊၁၉၁။ ဒီ၊၃။၄၄။ မ၊၂။၁၇၆၊၃၇၉။ သံ၊၂။၄၉၄-၅။ အံ၊၁။၁၅၉။ သုတ္တနိ။၃၆၇။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅၅၊ ၃၃၃။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၅၃၊၂၈၈။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၄၁၊ ၁၅၅။ သံ၊ဋီ၊၁။၁၈။)

အာစရိယပူဇက (တိ) [အစရိယ+ပူဇက] ဆရာအား ပူဇော်တတ်သော၊သူ။ အဟမာစရိယ-ပူဇကော။ ဝိမာန။၃၉။ ဇာ၊၁။၉၈။ အဟံ အာစရိယာနံ ပူဇကော။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၁၂၇။

အာစရိယပွမာဏ (နဲ) [အာစရိယ+ပမာဏ] (၁) ဆရာ၏–အတိုင်းအရှည်–ပမာဏ၊ ဆရာ့ လက်ဆုပ်လက်ကိုင်ဖြစ်သော အယူဝါဒ ပမာ-ဏ။ (တိ) (၂) ဆရာ၏–အတိုင်းအရှည်–ပမာဏ–ရှိသော။ (၁) "ဘန္တေ တုမှေ ဒုဗ္ဗလာ၊ မယှမှိ ဣမသို့ ဓမ္မေ သာရံ အာ-စိက္ခထ အာစရိယပွမာဏ"နှိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၉၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၂။ အာစရိယပွမာဏနှိ အာစရိယ-မုဋ္ဌိ ဟုတ္ဝာ ပမာဏဘူတံ။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၈၈။ မ၊ဋီ၊ ၃။၂၄၁။ (တိ) (၂) အာစရိယမတ္တ-ကြည်။

အာစရိယဗြာဟွဏ (ပု) [အာစရိယ+ဗြာဟွဏ] ဆရာပုဏ္ဏား။ အာစရိယဗြာဟွဏော သဏ္ဌာ-ယတိ။ မိလိန္ဒ။၁၀။

အာစရိယဘရိယာ (ထီ) [အာစရိယ+ဘရိယာ] ပညာသင်ဆရာ၏–မယား–ဇနီး၊ ဆရာက တော်။ အာစရိယဘရိယာတိ ဝါ။ ဒီ၊၃။၆၁။ အံ၊၁။၅၂။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၄။ အာစရိယဘရိ-ယာတိ သိပ္ပါယတနာနိ သိက္ခာပကဿ အာ-စရိယဿ ဘရိယာ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၇။ (–ဇာ၊၁။ ၂၄၉။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၈၅။)

အာစရိယဘာဂ (ပု) [အာစရိယ+ဘာဂ] ဆရာ၏ အဖို့ဘာဂ၊ ဆရာခ။ အာစရိယဿ ဗြာဟွဏဿ အာစရိယဘာဂံ ဒတ္ဝာ။ မိလိန္ဒ၊ ၉။ (–ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၇။)

အာစရိယမဂ္ဂ (ပု) [အာစရိယ+မဂ္ဂ] ဆရာတို့၏–စကားအစဉ်–ချပို့ရိုး ချပို့စဉ်။ အာစရိယ-မဂ္ဂေါ (ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၉၃)တိ အာစရိယာနံ ကထာမဂ္ဂေါ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၁၁၈။

အာစရိယမတိ (ထီ) [အာစရိယ+မတိ] ဆရာ၏–အယူ–အလို–အဆုံးအဖြတ်။ တသ္မာ အာစ-ရိယမတိယာ သုတ္တံ အပဋိဗာဟေတ္ဝာ သုတ္တ-မေဝ ပမာဏံ ကတ္တဗ္ဗံ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၆။ အာစရိ-ယမတိ နာမ တဿေဝ အာစရိယဿ မတိ။ သံ၊ဋီ၊၂။၂၁၀။ (=ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၁၂၀။)

အာစရိယမတိက (တိ) [အာစရိယမတိ+က] ဆရာ၏ – အယူ၌ ယှဉ်သော – အယူကို မကျော်လွန်သော၊သူ။ အာစရိယော အာစရိယ-မတိကောဝ ဟောတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၉၅။ အာ-စရိယမတိကောတိ အာစရိယမတိယံ နိ-ယုတ္တော တဿာ အနတိဝတ္တနတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊၁။၁၂၀။

အာစရိယမတ္တ (တိ) [အာစရိယ+မတ္တ] ဆရာ၏ အတိုင်းအရှည် ပမာဏရှိသော။ (က) အ ရွယ်အားဖြင့် ဆရာ၏ ပမာဏရှိသော၊ မိမိ ဆရာနှင့် သက်တူရွယ်တူ (သိက္ခာဝါတူ) ဖြစ် ဖြစ်သော။ (ခ) သီလ စသည်ဖြင့် ဆရာ၏ ပမာဏရှိသော။ (က) အာစရိယေသု အာ-စရိယမတ္တေသု၊ ဥပဏ္ဍာယေသု ဥပဏ္ဍာယ-မတ္တေသု.... ဝိဟရေယျာထ။ ဝိ၊၃။၂၇၅။ အဝသိကဿ ဆဗ္ဗဿော အာစရိယမတ္တော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၆၈။ (ခ) အာစရိယမတ္တော(ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။၂၈၉)တိ သီလာဒိနာ အာစရိယပွမာ-ဏော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၃၅၃။

http://www.dhammadownload.com

အာဝစရိယမဟယုဂ (န) အာဝစရိယာမဟယုဂ-ကြည့်။

အာဝစရိယမုခ (န) [အာဝစရိယ+မုခ] ဆရာ၏-နှုတ် - ပါးစပ်။ အာဝစရိယမုခတော အာနုဂုဟိတတ္တာ ပါဋိယံ နု ကုသလော။ ဝိ၊ဋ္ဌ။ ၄။၂၂၁။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၉၃။)

အာဝစရိယမုဋ္ဌိ (ထီ) [အာဝစရိယ+မုဋ္ဌိ] ဆရာ၏ လက်ဆုပ်၊ ဆရာ၏ လက်ဆုပ် လက်ကိုင် -တရား- အတတ် - အယူဝါဒ၊ (အရွယ်ကြီး၍ သေခါနီးမှ အရင်းနှီးဆုံး တပည့် အားသာ ပြောပြဘို့ရာ သို့ဝှက်ခြင်းချန်ထား သော ဆရာ့လက်ဆုပ်လက်ကိုင်အတတ်ပညာ, အယူဝါဒ။) နတ္ထာ' နန္ဒ တတာဂတဿ ဓမ္မေသု အာဝစရိယမုဋ္ဌိ။ ဒီ၊၂။၈၅။ သံ၊၃။ ၁၃၃။ အာဝစရိယမုဋ္ဌိတိ ယထာ ဗာဟိရကာနံ အာဝစရိယမုဋ္ဌိ နာမ ဟောတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၈။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၃၇။ အာဝစရိယမုဋ္ဌိ (သံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၁၆)တိ အာဝစရိယဿ မုဋ္ဌိကတဓမ္မော။ သံ၊ဋ္ဌိ၊၂။၁၂၄။ (-မ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၉။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၂၆။ ကုတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။၃၀၅။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၂။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၁၂၆။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၃၊၂၂၉။)

အာဝစရိယလဋ္ဌာ (ထီ) [အာဝစရိယ+လဋ္ဌာ] ဆရာ၏-တင့်တယ်-စမွယ်-ခြင်း။ အပဏ္ဏိတာနံ ဝိမတိ အကတ္ဘာ၊ အာဝစရိယလဋ္ဌံ ပုရတော ကရောတီတိ။ ဝင်ရ။၅၈၅။

အာဝစရိယလေသ (ပု) [အာဝစရိယ+လေသ] ဆရာဟူသော အရိပ်အမြွက်၊ ဆရာဆင်တူရိုးမှား။ အာဝစရိယလေသော နာမ ဣတ္ထန္နာမဿ အန္တေဝါသိကော ဒိဋ္ဌော ဟောတိ ပါရာဇိကံ ဓမ္မံ အဇ္ဈာပဇ္ဇန္တော။ ဝိ၊၁။၂၆၀။

အာဝစရိယဝံသ (ပု) [အာဝစရိယ+ဝံသ] ဆရာ၏ အဆက်အနွယ်၊ သံဂါယနာတင် ဆရာစဉ် ဆက် ယူဆောင် လာသော အဋ္ဌကထာ။ "အာဟစ္စပဒေန ရဿေန အာစရိယဝံသေန အဓိပ္ပါယော" .... "အာဝစရိယဝံသော" တိ အာဝစရိယဝါဒေါ။ မိလိန္ဒ။၁၅၀။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၉၅။ ဝိ၊သင်္ဂ။၃၃၉။ ဓမ္မသင်္ဂါဟကပုဗ္ဗာ-တိအာဝစရိယပရမ္ပရတော အာနီတာ အဋ္ဌ-ကထာတန္တိ ဣမ "အာစရိယဝံသော" တိ အ-ဓိပ္ပေတာတိ အာဟ "အာစရိယဝံသောတိ အာဝစရိယဝါဒေါ" တိ။ သာရတ္ထ၊၂။၄၅။

အာဝစရိယဝစ (ပု) [အာဝစရိယ+ဝစ] ဆရာ၏ စကား။ ဣဒံ တဒါစရိယဝစော (ဇာ၊၂။၆၀၊ ၁၂၂)တိ ဣဒံ တံ အာစရိယဿ ဝစနံ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊၃။၁၄၉။

အာဝစရိယဝစန (န) [အာဝစရိယ+ဝစန] ဆရာ၏ စကား။ မာရေတိတိ ကဿ မာရေတိ၊ အာဝစရိယဝစနေန။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၂၆။ (-မ၊ဋ္ဌိ၊ ၃။၁၅၄။)

အာဝစရိယဝတ္တ (န) [အာဝစရိယ+ဝတ္တ] ဆရာ၌ (တပည့်က)ပြုအပ်သောကျင့်ဝတ်၊ အာဝစရိယ ဝတ်။ ဥပဇ္ဈာယဝတ္တံ အာဝစရိယဝတ္တံ ဇန္တာ-ဃရဝတ္တံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၂၀။ (-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၆၆။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။၂၂၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၄။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၃၉။)

အာဝစရိယဝတ္တကထာ (ထီ) [အာဝစရိယဝတ္တ+ကထာ] အာစရိယဝတ်ကို-ဆိုသော-ပြရာ ဖြစ်သော-စကား။ အာစရိယဝတ္တကထာ။ ဝိ၊၃။၇၃၊၈၁။ ဝိ၊၄။၄၀၁-၇။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၆၅။

အာဝစရိယဝါဒ (ပု) [အာဝစရိယ+ဝါဒ] ဆရာ၏ အယူဝါဒ၊ ဆရာ့စကား။ အာစရိယဝါဒေါ နာမ ဓမ္မသင်္ဂါဟကေဟိ ပဗ္ဗေဟိ အရဟန္တ-သတေဟိ ဌပိတာ....အဋ္ဌကထာတန္တိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၁။၁၉၅။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၃၂၀။ အတ္ထဝဏ္ဏနာနု-ရူပေနေဝ ဝါစနာမဂ္ဂံ အာရောပိတတ္တာ အာစရိယဝါဒေါတိ ဝုစ္စတိ အာစရိယာ ဝဒန္တိ သံဝဏ္ဏေန္တိ ပါဋိံ ဧတေနာတိ ကတ္ဘာ။ သာရ-တ္ထ၊၂။၄၅။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၆၈-၉။ အတ္တနော အာ-စရိယဝါဒ (ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၄၆။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၈၄)န္တိ

http://www.dhammadownload.com

အတ္တနော အာစရိယဿ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ ဝါဒံ။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၅၁။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၅၀၆-၇။ (–ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၇။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၃၆။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၈၊၃၃၂။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅၈။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၄။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၀၆၊ ၁၀၉။ သာရတ္ထ၊၁။၁၁၉။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၄။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။၃၃၉။ မူလဋ္ဌီ၊၃။၃၀။ အနုဋ္ဌီ၊၁။၁၉၀။ အနုဋ္ဌီ၊၃။၄၈။)

အာစရိယဝေဝစန (နဲ) [အာစရိယ + ဝေဝစန] အာစရိယ-သဒ္ဒါ၏–ဝေဝုစ်– စကားလှယ်– ပရိယာယ်။ အာစရိယဝေဝစနာနိ ဝါ သဒ္ဓိ-ဝိဟာရိကဝေဝစနာနိ ဝါ။ ဝိ၊၁။၃၃။ (–ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၁၇။ သာရတ္ထ၊၂။၇၉။)

အာစရိယသန္တိက (ပု) [အာစရိယ+သန္တိက] ဆရာ၏အနီး၊ ဆရာ့ထံပါး။ ဧဝံ ဥပဋ္ဌိတေ ပန နိမိတ္တေ တေန ဘိက္ခုနာ အာစရိယသန္တိကံ ဂန္ဆာ အာရောစေတဗ္ဗံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၀။ (–မ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၀၁။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၈။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၆။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၂၀။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၃။၂၁၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၇၉။)

အာစရိယသမ (တိ) [အာစရိယ+သမ] ဆရာနှင့် တူညီသော၊ သူ။ ယတ္တ နသက္ကာ ဟောတိ အာစရိယံ ဝါ အာစရိယသမံ ဝါ ဥပဇ္ဈာယံ ဝါ ဥပဇ္ဈာယသမံ ဝါ ကလျာဏမိတ္တံ လဒ္ဓုံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၁၈။

အာစရိယသမယ (ပု) [အာစရိယ+သမယ] ဆရာ၏–အယူ–ဝါဒ။ အာစရိယက-ကြည့်။

အာစရိယသုဒ္ဓိ (ထီ) [အာစရိယ+သုဒ္ဓိ] ဆရာ၏ စင်ကြယ်ခြင်း၊ ဆရာစဉ်ဆက် စင်ကြယ်သန့် ရှင်းခြင်း။ အတ္တနောမတိံ ပဟာယ အာစ-ရိယသုဒ္ဓိယာ ဝတ္တာ ဟောတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀၀။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၃၂၄။

အာစရိယာစရိယ (ပု) [အာစရိယ+အာစရိယ] ဆရာ၏ဆရာ၊ ဆရာ့ဆရာ။ သဗ္ဗပစ္ဆိမေန ဟိ နယေန ယထာ အာစရိယောစ အာစရိ-ယာစရိယော စ ပါဋ္ဌိဥ္ဇ ပရိပုစ္ဆဥ္ဇ ဝဒန္တိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၁။ (–မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၅၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၄၁။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၃။)

အာစရိယာနီ (ထီ) [အာစရိယ+အာနီ] ဆရာ၏ –မိန်းမ–မယား၊ ဆရာကတော်။ ဂဟပတာ-နီ, အာစရိယာနီ။ မောဂ်၊၃။၃၃။

အာစရိယာနုဂ္ဂဟ (ပု) [အာစရိယ + အနုဂ္ဂဟ] ဆရာ၏–ချီးမြှောက် – ထောက်ပံ့– ခြင်း။ စျာနဝိပဿနာဒိကံ အာစရိယာနုဂ္ဂဟေန ဂဟိတံ နာမ နတ္ထိ။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၆။

အာစရိယာနုသိဋ္ဌိ (ထီ) [အာစရိယ + အနုသိဋ္ဌိ] ဆရာ၏–ဆုံးမ–သင်ပြ–ခြင်း၊ ဆရာ့အဆုံး အမ။ ယထာ မဟာရာဇ အန္တေဝါသိကော အာစရိယာနုသိဋ္ဌိယာ ဝိဇ္ဇံ ပညာယ သစ္ဆိ-ကရောတိ။ မိလိန္ဒ။၃၀၉။

အာစရိယာမဟ (ပု) [အာစရိယ+အာမဟ] ဆရာ၏ဆရာ၊ ဆရာ့ဆရာ။ အောက်ပုဒ်-ကြည့်။ မောဂ်၊သျ။နှာ-၆၀၄-လည်း ကြည့်။

အာစရိယာမဟယုဂ (နဲ) [အာစရိယာမဟ+ယုဂ] ဆရာ့ဆရာအစုံ၊ ဆရာ့ဆရာ အဆက်ဆက်။ အတ္တိ ကောစိ တေဝိဇ္ဇာနံ ဗြာဟ္မဏာနံ ယာဝသတ္တမာ အာစရိယာမဟယုဂါ (အာ-စရိယမဟယုဂါ၊ သျာ၊က)။ ဒီ၊၁။၂၂၄။ (–ရင်း၂၂၅-၆။ မ၊၂။၃၈၁။)

အာစရိယာယတ္တဝုတ္တိ (တိ) [အာစရိယ+အာ-ယတ္တ+ဝုတ္တိ] ဆရာနှင့်စပ်သော အသက်မွေး ခြင်း ရှိသော၊သူ။ သုဝစော အာစရိယာ-ယတ္တဝုတ္တိယေဝ ဟောတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၁၂။

အာစရိယာသဘ (တိ) [အာစရိယ+အာသဘ] မတုန်မလှုပ်–မြတ်–သောဆရာ၊ ဆရာမြတ်။ ကာမဥ္ဇ ပုဗ္ဗာစရိယာသဘေဟိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂။ မဟာကဿပတ္ထေရာဒယော ပုဗ္ဗာစရိယာ ဧဝ အကမ္ပိယဋ္ဌေန ဥတ္တမဋ္ဌေန စ အာသဘာ၊

http://www.dhammadownload.com

တေဟိ ပုဗ္ဗာစရိယာသဘေဟိတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သာရတ္ထ၊၁။၁၇။

အာစရိယုဂ္ဂဟ (ပု) [အာစရိယ+ဥဂ္ဂဟ] (၁) ဆရာ့ထံမှ သင်ယူအပ်သောကမ္မဋ္ဌာန်း အစီအရင်။ (၂) ဆရာ၏–သင်ကြားခြင်း–သင်ကြားချက်။ အာစရိယုဂ္ဂဟတော ကေပဒမိ အပရိဟာပေန္တေန ဣဒံ အာနာပါနဿတိကမ္မဋ္ဌာနံ မနသိ ကာတဗ္ဗံ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၇၀။ ဥဂ္ဂဟေတဗ္ဗတော ဥဂ္ဂဟော၊ ....အာစရိယတော ဥဂ္ဂဟော အာစရိယုဂ္ဂဟော။ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၃၂၇။ (၂) ဣဒံ အမှာကံ အာစရိယုဂ္ဂဟော။ ဝံဇိရ။၃၂၀။ (–ဌင်း–ဌဌ၁။ မ၊ဋီ၊၂။၁၀၉။)

အာစရိယုဂ္ဂဟက (နာ) [အာစရိယ + ဥဂ္ဂဟက] ဆရာ၏သင်ကြားခြင်း။ ပဝေဏိယာ အာစရိယုဂ္ဂဟကသာ အနုပါလကော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၁၂၀။

အာစရိယုပါသန (နာ) [အာစရိယ + ဥပါသန] ဆရာသို့–ဆရာ့ထံ–ချဉ်းကပ်ခြင်း။အတ္ထိ မေ မဟာရာဇ အာဂမော အဓိဂမော ပရိယတ္တိ သဝဏံ သိက္ခာပဒံ သုဿုသာ ပရိပုစ္ဆာ အာစရိယုပါသနံ။ မိလိန္ဒ။၁၂၀။

အာစရိယူပဒ္ဒဝ (ပု) [အာစရိယ+ဥပဒ္ဒဝ] ဆရာ၏သန္တာန်၌ဖြစ်သော (ကိလေသာတည်းဟူသော)ဘေးရန်။ ဧဝံ သန္တေ ခေါ အာနန္ဒ အာစရိယူပဒ္ဒဝေါ ဟောတိ။ မ၊၃။၁၅၇-ဂ။ အာစရိယူပဒ္ဒဝေနာတိ အတ္တနော ဥပ္ပန္နေန ကိလေသူပဒ္ဒဝေန အာစရိယဿုပဒ္ဒဝေါ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁၄၃။

အာစရိယဝါဒ (ပု) [အာစရိယ+ဝါဒ] ဆရာ၏ဆုံးမစကား။ အာစရိယဝါဒေ ဌိတော ဟောတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၁၀၀။

အာစရိယသမယ (ပု) [အာစရိယ+သမယ] ဆရာ၏ဝါဒ။ အာစရိယသမယေ ဌိတော ဟောတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၁၀၀။

အာစရိယာနုစရိယ (ပု) [အာစရိယ+အနုစရိယ] ဆရာ၏ဝတ်ကျင့်ဆောင်ရွက်ခြင်း။ အာစရိယာနုစရိယေန ဥပဋ္ဌာတဗ္ဗံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၁၀၀။

အာစရိယာဘိဂီတ (နာ) [အာစရိယ+အဘိဂီတ] ဆရာကဲ့ရဲ့ခြင်း။ အာစရိယာဘိဂီတော ဟောတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၁၀၀။

အာစရိယာဘိဂီတတ (နာ) [အာစရိယာဘိဂီတ+တ] ဆရာကဲ့ရဲ့ခြင်း။ အာစရိယာဘိဂီတတေန ဟောတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၁၀၀။

အာစရိယာဘိဂီတတ္တ (နာ) [အာစရိယာဘိဂီတ+တ္တ] ဆရာကဲ့ရဲ့ခြင်း။ အာစရိယာဘိဂီတတ္တာ ဟောတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၁၀၀။

အာစရိယာဘိဂီတတ္တ (နာ) [အာစရိယာဘိဂီတ+တ္တ] ဆရာကဲ့ရဲ့ခြင်း။ အာစရိယာဘိဂီတတ္တာ ဟောတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၁၀၀။

အာစရိယာဘိဂီတတ္တာ (နာ) [အာစရိယာဘိဂီတ+တ္တာ

http://www.dhammadownload.com

လာစာမဝဏ္ဏော ဟောတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၅၃။ အာစာမောတိ အဝဿာဝနကဉ္စိကံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊၁။၃၀၈။

အာစာရ (ပု) [အာ+စရ+ဏ] အကျင့်၊ ကျင့်ခြင်း၊ အာစာရ၊ (က) အကျင့်၊ ကောင်းသော အလေ့အကျင့် (ကိုယ်၌ ဖြစ်သော မလွန်ကျူးခြင်း,နှုတ်၌ဖြစ်သော မလွန်ကျူးခြင်း, ၎င်း ၂-ပါးစုံ၌ ဖြစ်သော မလွန်ကျူးခြင်း, အလုံးစုံသောသီလကိုစောင့်ထိန်းခြင်း, မြတ်စွာဘုရား စက်ဆုပ်သော မှားယွင်းသော အသက်မွေးမှုဖြင့် အသက် မမွေးခြင်းတို့ကို အာစာရဟုဆိုသည်၊ အနာစာရ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်တည်း)။ (ခ) အမျိုး, အရပ်ဒေသ, ပါသဏ္ဍ အယူဝါဒအလိုက် ပိုင်းခြားသတ်မှတ်ထားသော အလေ့အကျင့်။ (ဂ) ဝတ်ကြီးဝတ်ငယ်။(ဃ)သူတော်ကောင်းတို့၏အကျင့်။ (င) ခွေးတို့၏ အလေ့အကျင့်။ အာစာရံ ဣသိနံ ဗြူဟိ။ သံ၊၁။၂၃၈။ အယ' မာစာရော ဟောတိ။ သံ၊၃။၆၆။ ဥပသမပရိဗာဟိရေန အာစာရေန ဘုဥ္ဇမာနေ....ဒိသွာ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊၁။၃၃။ (–ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၁၉။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၇။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၇၄၊၂၇၉။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၀။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၇၇။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၀၆။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅၀။) ပါပါစာရ (ဝိ၊၂။၃၁၁။ ကခ်ါ။၃၀၄), ပဋ္ဌာစာရ (အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇၇), ဗြဟ္မစာရီ (ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၁။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၀။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၈၇။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၁၆၈)တို့လည်းကြည့်။ (က) တတ္တ ကတမော အာစာရော၊ ကာယိကော အဝီတိက္ကမော....အယံ ဝုစ္စတိ အာစာရော။ အဘိ၊ဝိ။၂၅၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၇။ ပဋိပက္ခဝသေန ပနဿ အာစာရော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၈။ အာစာရဂေါစရသမ္ပန္နလည်းကြည့်။ (ခ) အာစာရံ ဗြဟ္မေ သိက္ခေယျံ။ ဇာ၊၁။၂၆၂။ အာစာရန္တိ .... ဇနပဒစာရိတ္တံ သိက္ခေယျံ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၂၂။ အာစာရသီလလည်း ကြည့်။ (ဂ) အာစာရကုသလ-ကြည့်။ (ဃ) အာစာရသီလမတ္တက-ကြည့်။ (င) အာစာရေနာ (မ၊ဋ္ဌ၊၃။၇၁)တိ ကုက္ကုရသီလာစာရေန။ မ၊ဋီ၊၃။၄၄။

အာစာရအရိယ (တိ) [အာစာရ + အရိယ] ကောင်းသောအကျင့်၌ တည်သော၊ အကျင့်ကောင်းသော၊သူ၊ အာစာရအရိယာပုဂ္ဂိုလ်။ စတ္တာရော အရိယာ အာစာရအရိယော လိင်္ဂအရိယော ဒဿနအရိယော ပဋိဝေဓအရိယောတိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၈။ အရိယောတိ သုန္ဒရာဓိဝစနမေတံ.... အရိယာစာရေ ဌိတော အာစာရအရိယော နာမ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅၆။ (–ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၃၄၊၄၂၁။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၉၁။)

အာစာရဥပစာရညူ (တိ) [အာစာရ + ဥပစာရ +ဉ+ရူ] အကျင့်ဥပစာ၌–သိ – လိမ္မာ – သော၊သူ။ အာစာရဥပစာရညူ၊ ဓမ္မာနုစ္ဆဝိသံဝရံ။ အပ၊၁။၃၇၅။

အာစာရကိရိယာ (တိ) [အာစာရ + ကိရိယာ] အကျင့်ကို – ပြုကျင့်ခြင်း – ဖြည့်ကျင့်ခြင်း။ ဝတ္တေ ဂုဏေ ပဋိပတ္တိ-အာစာရကိရိယာသု စ။ အပ၊၁။၃၆၃၊၃၆၇။

အာစာရကုလပုတ္တ (ပု) [အာစာရ + ကုလပုတ္တ] ကောင်းသောအကျင့်နှင့်ပြည့်စုံသော – အကျင့် ကောင်းသာ – အမျိုးသား။ "ယေ တေ ကုလပုတ္တာ သဒ္ဓါ အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇိတာ" တိ ဧဝံ အာဂတာ ပန ယတ္ထ ကတ္ထစိ ကုလေ ပသုတာပိ အာစာရသမ္ပန္နာ အာစာရကုလပုတ္တာ နာမ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၅။ အံ၊ဋီ၊၃။၂။ အာစာရသမ္ပတ္တိယာ အဘိဇာတာ အာစာရကုလပုတ္တာ တေနာဟ "အာစာရသမ္ပန္နာ"တိ။ မ၊ဋီ၊၁။၂၀၇။ (–မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၉၄။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၆၀။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၂၇၇။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၁။ သာရတ္ထ၊၃။၁၆၇။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၃၇၁။ မ၊ဋီ၊၃။၃၉၃။ အံ၊ဋီ၊၃။၂။ သံ၊ဋီ၊၂။၆၁။ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၃၀။)

http://www.dhammadownload.com

အာစာရကုသလ (တိ) [အာစာရ+ကုသလ] အကျင့်သီလ – ဝတ်ကြီး ဝတ်ငယ် – ၌ လိမ္မာသော၊ သူ။ အာစာရကုသလော သိယာ။ ဓမ္မ။ ၆၇။ အာစာရကုသလောတိ သီလမို့ အာစာရော၊ ဝတ္တပဋိဝတ္တမို့ အာစာရော။ တတ္ထ ကုသလော သိယာ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၇၆။

အာစာရကောသလ္လ (န) [အာစာရကုသလ+ဏျ] အကျင့်သီလ – ဝတ်ကြီး ဝတ်ငယ် – ၌ လိမ္မာသောသူ၏ အဖြစ်။ ပါမောဇ္ဇဟုလောတိ တတော ပဋိသန္ဓာရဝုတ္တိတော စ အာစာရကောသလ္လတော စ ဥပ္ပန္နေန ဓမ္မပါမောဇ္ဇေန ပါမောဇ္ဇဟုလော ဟုတ္ဝာ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၇၆။

အာစာရဂုဏဝဏ္ဏာန (န) [အာစာရ+ဂုဏ+ဝဏ္ဏာန] အကျင့်သီလဂုဏ်ကို ပိုင်းခြားခြင်း။ သော တတ္ထ သုသိက္ခိတော အသံကိလေသာပဋ္ဌနေန အာစာရဂုဏဝဏ္ဏာနေန စ ဥဘယလောကဟိတသုခါဝဟနတော မင်္ဂလံ။ ခုဒ္ဒက၊ ဋ္ဌ။၁၁၃-၄။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉။

အာစာရဂုဏသမ္ပန္န (တိ) [အာစာရ+ဂုဏ+သမ္ပန္န] အကျင့်သီလဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံသော၊ သူ။ သတ္ထုသန္တိကေ ပဗ္ဗဇိတ္ဝာ အာစာရဂုဏသမ္ပန္နော ဗုဒ္ဓရတနေ စိတ္တီကာရပိတိဗဟုလော အဟောသိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၀။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၀။

အာစာရဂုဏသောဓန (တိ) [အာစာရဂုဏ+သောဓန] အကျင့်ဂုဏ်တို့ကို သုတ်သင်တတ်သော။ အာဂုအာစာရသောဓန·ကြည့်။

အာစာရဂေါစရကုသလတာ (ထီ) [အာစာရ+ဂေါစရ + ကုသလတာ] ရဟန်းတို့အား လျောက်ပတ်သောအကျင့်ဟူသော အာစာရတို့၌ဌင်း, ရဟန်းတို့ချဉ်းကပ်ထိုက်သော အာရုပ်ဟူသော ဂေါစရတို့၌ဌင်း လိမ္မာကျွမ်းကျင်သူ၏ အဖြစ်။ အာစာရဂေါစရကုသတာ-(ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇)တိ....သမဏာစာရေသု စေဝ သမဏဂေါစရေသု စ ကုသလတာ။ သာရတ္ထ၊ ၁။၁၀၉။အာစာရဂေါစရသမ္ပန္န-လည်း ကြည့်။

အာစာရဂေါစရသမ္ပန္န (တိ) [အာစာရ+ဂေါစရ+သမ္ပန္န] ရဟန်းတို့အား လျောက်ပတ်သော အကျင့်ဟူသော အာစာရနှင့်ဌင်း, ရဟန်းတို့ချည်းကပ်ထိုက်သောအရပ်ဟူသော ဂေါစရနှင့်ဌင်း ပြည့်စုံသော၊ ပြည့်စုံသော အာစာရဂေါစရရှိသော၊သူ။ (ရဟန်းတို့အားလျောက်ပတ်သော အကျင့်, မလျောက် ပတ်သော အကျင့်နှင့် ရဟန်းတို့ ချဉ်းကပ်ထိုက်သော အရပ်, မချဉ်းကပ်ထိုက်သော အရပ်တို့ကို– အဘိ၊ဝိ။ ၂၅၅။အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၁၉-၃၂၃။ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။၁၇-၉။ သာရတ္ထ၊၁။၁၀၉-၁၉၀-တို့ ကြည့်။ အဂေါစရ, အနာစာရ·တို့နှင့်လည်း ယှဉ်ကြည့်)။ သီလ ၀၊ ဟောတိ ပါတိမောက္ခသံဝရသံဝုတော ဝိဟရတိ အာစာရဂေါစရသမ္ပန္နော။ ဝိ၊ ၂။၇၃။ ဝိ၊၄။ ၂၂၃။ ဝိ၊၅။ ၂၄၀။ ဒီ၊၃။၆၄၊ ၂၂၂။ အံ၊၁။၆၄-၅၊ ၂၄၆။ အံ၊၃။ ၁၆၄။ ဥဒါန။၁၁၉။ မဟာနိ။ ၂၉-၃၀။ အာစာရဂေါစရသမ္ပန္နောတိ မိစ္ဆာဇီဝပဋိသေဓကေန .... ဂေါစရေန သမ္ပန္နော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၅၄။ အာစာရဂေါစရသမ္ပန္နော (ဣတိဝုတ်။ ၂၅၉)-တိ .... ဘိက္ခုသာရုပ္ပအာစာရသမ္ပတ္တိယာ, ဝေသိယာဒိအဂေါစရံ ဝဇ္ဇေတ္ဝာ ပိဏ္ဍပါဘာဒိ-အတ္ထံ ဥပသင်္ကမိတုံ ယုတ္တဋ္ဌာနသင်္ခါတဂေါစရေန စ သမ္ပန္နတ္တာ အာစာရဂေါစရသမ္ပန္နော။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။ ၂၉၂။ (–ဒီ၊၁။၅၉။ မ၊၁။၃၉။ မ၊၃။၃၃။ သံ၊၃။၁၆၃။ အံ၊၁။၃၁၃။ ၃၁၃။ သံ၊၃။၁၆၃။ အံ၊၁။၁၃၁။ ဓာတု။ ၁၃။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၃။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၀။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၂၆၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၅၉။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။ ၂၀၂။ မ၊ဌိ၊၁။ ၂၅၁။ သံ၊ဌိ၊ ၂။၄၁၅။ အံ၊ဌိ၊ ၂။၃၆-၇။)

အာစာရဠ (ပု) [အာစာရ+အတ္ထ] ပြုကျင့်-ဖြည့်ကျင့် – ရှောင်ကြဉ် – ခြင်း အကျင့်သီလ

http://www.dhammadownload.com

ဟူသော အနက်သဘော။ အညေ ပန "အဓိ-သေဝနဋ္ဌေန အာစာရဋ္ဌေန တဿီလဋ္ဌေန သီရဋ္ဌေန သီတလဋ္ဌေန သီဝဋ္ဌေန သီလ"န္တိ ဝဏ္ဏယန္တိ။ ပဋိသံ၊၃၊၁၅၅။

အာစာရပညတ္တိ (ထီ) [အာစာရ+ပညတ္တိ] အာစာရပညတ်၊ ပညတ်ထား - စည်းကမ်း သတ်မှတ်ထား - အပ်သော အကျင့်သိလ၊ စာရိတ္တသိလ။ ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒါတိ စ သီလံ အာစာရပညတ္တိ ဓုတင်္ဂသမာဒါနံ ယာဝ-ဂေါတြဘုတော သမ္မာ ပဋိပဒါ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဒီ၊၃၊၂။၁၆၉။ အာစာရပညတ္တိတိ စာရိတ္တ-သီလံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၇။

အာစာရပညတ္တိသိက္ခာပဒ (န) [အာစာရပညတ္တိ+သိက္ခာပဒ] အာစာရပညတ်-စာရိတ္တသိလ-ဟူသော သိက္ခာပုဒ်။ အောက်ပုဒ်-ကြည့်။

အာစာရပညတ္တိသိက္ခာပဒပညာပန (န) [အာစာရပညတ္တိသိက္ခာပဒ+ပညာပန] အာစာရပညတ္တိ သိက္ခာပုဒ်ကို - သိစေခြင်း - ဟော ပြောခြင်း။ ဘိက္ခူနံ မေတ္တာစိတ္တေန အာစာရပညတ္တိသိက္ခာပဒပညာပနံ ကမ္မဋ္ဌာနကထနံ ဓမ္မဒေသနာ တေပိဋကမ္ပိ ဗုဒ္ဓဝစနံ မေတ္တံ ဝစီကမ္မံ နာမ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၁။

အာစာရပညတ္တိသိက္ခာပန (န) [အာစာရပညတ္တိ+သိက္ခာပန] အာစာရပညတ်ကို-စာရိတ္တသိလကို-သင်ယူစေခြင်း။ မေတ္တာစိတ္တေန အာစာရပညတ္တိသိက္ခာပနံ ကမ္မဋ္ဌာနကထနံ ဓမ္မဒေသနာ တေပိဋကမ္ပိ ဗုဒ္ဓဝစနံ မေတ္တံ ဝစီကမ္မံ နာမ။ အံ၊ဋီ၊၃။၄၀။ (မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉၂-၌ လည်း အာစာရပညတ္တိသိက္ခာပနံ-ဟုပင် ရှိသင့်၏။)

အာစာရပဋိပတ္တိ (ထီ) [အာစာရ+ပဋိပတ္တိ] အကျင့် ပဋိပတ်။ အာစာရပဋိပတ္တိ တေ၊ ဗာဠှံ ခေါ မမ ရုစ္စတိ။ အပ၊၁။၃၉၇။

အာစာရပဏ္ဏတ္တိ (ထီ) [အာစာရ+ပဏ္ဏတ္တိ] အာစာရပညတ္တိ-နှင့် အနက်တူ။ ဝေမေဝ အာစာရပဏ္ဏတ္တိအာဒီနိ သိက္ခာပဒါနိ သိရသာ သမ္မဋ္ဌိစ္ဆိတ္ဝာ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၃။ စာရိတ္တသိလံ ဥဒ္ဒိသ ပညတ္တသိက္ခာပဒံ အာစာရပဏ္ဏတ္တိ။ ဒီ၊ဋီ၊၁။ ၂၆၀။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၁၃၂။ (-မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၂၀။ မ၊ဋီ၊၂။၂၃၆။)

အာစာရပဏ္ဏတ္တိဝိနယ (ပုံ) [အာစာရပဏ္ဏတ္တိ+ဝိနယ] အာစာရပညတ်ဟုဆိုအပ်သော ဝိနည်း။ သစေ အတ္တာနော ဗုဒ္ဓိ ဝါ ပဏ္ဍိတေ ဩဝါဒဒါယကေ နိဿာယ အာစာရပဏ္ဏတ္တိ-ဝိနယော ဝါ သုသိက္ခိတော နဘဝေယျ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၄၈။

အာစာရပဏ္ဏတ္တိသိက္ခာပန (န) [အာစာရပဏ္ဏတ္တိ + သိက္ခာပန] အာစာရပညတ္တိသိက္ခာပနနှင့် အနက်တူ။ ဘိက္ခူနံ မေတ္တာစိတ္တေန စိတ္တေန အာစာရပဏ္ဏတ္တိသိက္ခာပနံ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၉။

အာစာရပဿကာသကဂန္ထ (ပုံ) [အာစာရ+ပကာသက+ဂန္ထ] အကျင့်သိလကို ပြတတ်သော ကျမ်းဂန်။ ပါဠိယာတိ အတ္တာနော အာစာရ-ပဿကာသကဂန္ထသ။ ဝိမတိ၊၂။၆၅။

အာစာရမရိယာဒါသင်္ကရ (ပုံ) [အာစာရ+မရိ-ယာဒါ + သင်္ကရ] ပိုင်းခြား သတ်မှတ်ထား သော ကျင့်ဝတ်စည်းကမ်း ရောယှက်ခြင်း။ သမ္ဘေဒန္တိ အာစာရမရိယာဒါသင်္ကရံ။ မ၊ဋီ၊ ၂။၂၃၂။

အာစာရရဟိတသဘာဝ (တိ) [အာစာရ+ရဟိတ + သဘာဝ] ကြီးသူကို ရှိခိုးခြင်း စသော အကျင့်မှကင်းသော သဘောရှိသော၊ သူ။ အရသရူပေါတိ အာစာရရဟိတသဘာ-ဝေါ။ သံ၊ဋီ၊၁။၃၂၂။

အာစာရဝတီ (ထီ) [အာစာရဝန္တု + ဣ] အာစာရဝတီမည်သော၊ သူ၊ နိဂဏ္ဌ၏ သို့မဟုတ် လေးယောက်တို့တွင် တယောက်။ တေသံ

http://www.dhammadownload.com

သံဝါသမန္ဒာယ စတဿော ဓီတရော ဇာတာ၊ ....ကော အာစာရဝတီ နာမ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၀။

အာစာရဝတ္တ (နာ) [အာစာရ+ဝတ္တ] ကျင့်ဝတ်။ ပါသာဒိကေန ဝတ္တေနာတိ ပဿန္တာနံ ပါသာဒါဝဟေန အာစာရဝတ္တေန။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၁၁။ (–ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၄၃-၈။)

အာစာရဝန္တု (တိ) [အာစာရ+ဝန္တု] အကျင့်ရှိသော၊သူ။ သစေ ပန ဇာတိကုလပုတ္တော အာစာရဝါ ဟောတိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၆။

အာစာရဝိနယ (ပု)[အာစာရ+ဝိနယ]အာစာရဝိနည်း၊လိမ္မာယဉ်ကျေးအောင်ဆုံးမကြောင်းအကျင့်တရား။ ဓမ္မဝိနယကုသလောတိ သုစရိတဓမ္မေ စ အာစာရဝိနယေ စ ကုသလော။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၇၄။

အာစာရဝိပတ္တိ (ထီ) [အာစာရ + ဝိပတ္တိ] အကျင့်၏ပျက်စီးခြင်း၊ (ထုလ္လစဉ်း ပါစိတ် ပါဋိဒေသနီ ဒုက္ကဋ် ဒုဗ္ဘာသီ ဟုဆိုအပ်သော လဟုက အာပတ်ငါးမျိုး။)ထုလ္လစ္စယံ ပါစိတ္တိယံ ပါဋိဒေသနီယံ ဒုက္ကဋံ ဒုဗ္ဘာသိတံ၊ အယံ အာစာရဝိပတ္တိ။ ဝိ၊၃။၂၅၅။ (–ဝိ၊၄။၅၂၊ ၂၁၂၊၂၄၆။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၆၊၁၈၂။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၃၉၊ ၂၀၁၊၂၆၂။ ကခ်ါ။၁၅၇။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၃၂၇။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၅။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၇၃-၄။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။၂၀၂။ သာရတ္တ၊၃။၃။ ကခ်ါ၊ဋီ။၁၈၇၊၂၈၇၊၃၃၂။ အနုဋီ၊၁။၁၁။ အနုဋီ၊၂။၁၆၃။ နေတ္တိ၊ဝိ။ ၂၇၁၊၂၇၆။)

အာစရဝိပတ္တိစောဒနာ (ထီ) [အာစာရဝိပတ္တိ +စောဒနာ] အာစာရဝိပတ္တိ–လဟုက အာပတ် ငါးမျိုး–ဖြင့် စောဒနာခြင်း။ အာစာရဝိပတ္တိစောဒနာ .... အဝသေသာနံ ဝသေန အာစာရဝိပတ္တိစောဒနာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၃-၄။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၃၀၉၊၃၁၀။

အာစာရဝိပတ္တိပဋိဗာဟက (တိ) [အာစာရဝိပတ္တိ +ပဋိဗာဟက] အာစာရဝိပတ္တိကို တားမြစ်တတ်သော (သိက္ခာပုဒ်)။ အာစာရဝိပတ္တိပဋိဗာဟကာနိ သိက္ခာပဒါနိ အာစာရပဏ္ဏတ္တိအာဒီနိ။ မ၊ဋီ၊၂။၂၃၆။

အာစာရဝိပန္ဒ (တိ) [အာစာရ+ဝိပန္ဒ] (က) ပျက်စီးသောအကျင့်ရှိသော၊လဟုကအာပတ် ငါးမျိုး သင့်သော၊ ရဟန်း။ (ခ) သူတော် ကောင်းကျင့်ဝတ် ပျက်သော၊သူ။ (က) အဇ္ဈာစာရေ အာစာရဝိပန္ဒော ဟောတိ။ ဝိ၊ ၃။၉၁။ ဝိ၊၄။၅၂။ ဝိ၊၅။၂၂၀။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။ ၁၆၆။ ဣတရေ ပဥ္စ အာပတ္တိက္ခန္ဓေ အာပန္ဒော အဇ္ဈာစာရေ အာစာရဝိပန္ဒော နာမ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၃။၂၇၁။ (–ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၆၅။) (ခ) အာဇီဝသီလာစာရဝိပန္ဒောပိ ဗြာဟ္မဏော ဘဝေယျ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၉၇။ နိက္ခိတ္တဝတ္တတာဒိနာ အာစာရဝိပန္ဒောတိ။ မ၊ဋီ၊၃။၂၀၀။

အာစာရဝိရဟိတ (တိ) [အာစာရ + ဝိရဟိတ] ကျင့်ဝတ်(ဝတ်ကြီးဝတ်ငယ်)–မှကင်း–ကို မပြု–သော၊သူ။ အာစရိယုပဇ္ဈာယာဒီသု အာစာရဝိရဟိတတ္တာ အနာစာရော စ ပုဂ္ဂလော ....မာ ဘဝတူတိ သမ္ဗန္ဓော။ အပ၊ဋ္ဌ၊ ၁။၂၆၄။

အာစာရသဏ္ဌာန (နာ) [အာစာရ + သဏ္ဌာန] ကျင့်ဝတ်၏ တည်ရှိခြင်း၊ တာဝန်ဝတ္တရားကို မပျက်မကွက် ဆောင်ရွက်ခြင်း။ အာကာရော နာမ ယေန တေသံ 'ဝတ္တသမ္ဗန္ဓာ ဝါ နာ ဝါ'တိ အာစာရသဏ္ဌာနံ ဂယှတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၄၇။ အာစာရသဏ္ဌာနန္တိ အာစာရသဏ္ဌိတိ။ သာရတ္ထ။၃။၂၈၁။

အာစာရသဏ္ဌိတိ (ထီ) [အာစာရ + သဏ္ဌိတိ] အာစာရသဏ္ဌာန နှင့် အနက်တူ။ရင်း-ကြည့်။

အာစာရသန္ဓာရဏ (နာ) [အာစာရ+သန္ဓာရဏ] မျိုးရိုးစဉ်လာ ကျင့်ဝတ် စည်းကမ်းကို–ကောင်းစွာ ဆောင်ခြင်း – ထိန်းသိမ်းခြင်း။

http://www.dhammadownload.com

သန္ဓာရေန္တီတိ အာစာရသန္ဓာရကဝေသန စာရေန္တီ။ အံ၊ဋီ၊၂။၈။

အာစာရသမာစာရသိက္ခာပက (တိ) [အာစာရ + သမာစာရ+ သိက္ခာပက] ကောင်းသော အကျင့်အာစာရကို – သင်ယူစေတတ်–သင်ပေးတတ်–သော၊သူ။ အာစရိယ-ကြည့်။

အာစာရသမာစာရသိက္ခာပနက (တိ) [အာစာရသမာစာရ+သိက္ခာပနက] အာစာရသမာစာရသိက္ခာပက-နှင့် အနက်တူ။ ၎င်း-ကြည့်။

အာစာရသမ္ဘတ္တိ (ထီ) [အာစာရ + သမ္ဘတ္တိ] အကျင့်သီလ – ကျင့်ဝတ်– နှင့် ပြည့်စုံခြင်း။ အညော ဝါကောစိ တဿ အာစာရသမ္ဘတ္တိံ ဒိသ္ဝာ ပဗ္ဗာဇေထ နံ၊ အဟံ ဣဏံ ဒဿာမိတိ ဒေတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၈၁။ ဥဂ္ဂသေဋ္ဌိ တဿာ အာစာရသမ္ဘတ္တိံ ဒိသ္ဝာ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉၁။ (–ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၂၀၄။ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၂၉၂။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၉၈။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၂၃၅။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၂။၂၇။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၇။)

အာစာရသမ္ဘဒါ (ထီ) [အာစာရ+သမ္ဘဒါ] အာစာရသမ္ဘတ္တိနှင့် အနက်တူ။ ကိံ အမ္မ ကထေထ ယာဒိသော တုမ္ဟာကံ ဇာမာတာ သီလေန ဧစဝ အာစာရသမ္ဘဒါယ စ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၈။

အာစာရသမ္ဘန္န (တိ) [အာစာရ+သမ္ဘန္န] အကျင့်သီလ – ကျင့်ဝတ် – နှင့် ပြည့်စုံသော၊သူ။ ဝတ္တာသမ္ဘန္နော (ဝတသမ္ဘန္နော)တိ အာစာရသမ္ဘန္နော။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၉၄။ သုတ္တာနိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၈၄။ သီလဝါ ဧခါ ပန ဘိက္ခု အာစာရသမ္ဘန္နော။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၆။ အာစာရသမ္ဘန္နောတိ သာဓုအာစာရဝတ္တော။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၁၉၈။ (–မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၄၂၊၁၄၇။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၉၄-၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၉၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၅-၆။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၁၈။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၂၉၂၊ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၀၇။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၃၉၁။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။၂။)

အာစာရသိက္ခာပက (တိ) [အာစာရ+သိက္ခာပက] ကျင့်ဝတ်ကို– သင်ယူစေတတ်–သင်ပေးတတ်–သော၊သူ (ဆရာ)။ ကခ်ါဝိနောဒနံ ဝါ အာစာရသိက္ခာပကံ ဝါ မဓုရမမ္မဿဝနံ ဝါ န လဘန္တီ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၇။ (–ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၃၃၃။)

အာစာရသိက္ခာပန (နာ) [အာစာရ+သိက္ခာပန] (က) (မိမိကြုံဆအပ်သော) အဝတ်မဝတ်ခြင်း အကျင့်စသည်တို့ကို – သင်စေခြင်း– ကျင့်စေခြင်း။ (ခ) အကျင့် – သီလ – သိက္ခာ –ကို သင်စေ ကျင့်စေခြင်း။ (က) အာစာရသိက္ခာပနဝသေန တဿ ဂဏ္ဌဿ အာစရိယောတိ ဂဏှာစရိယော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၀၊ ၂၅၆-၇။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၄။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၆၄။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၀။ အာစာရသိက္ခာပနဝသေနာတိ အတ္တနော ပရိကပ္ပိတအစေလကဝတစရိယာဒိအာစာရသိက္ခာပနဝသေန၊ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၁၃။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၇၈။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၇၀။ (ခ) ဣဒါနိပိ နော အာစာရသိက္ခာပနေန အာစရိယော ဘဝါတိ အာဟ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၄၀၅။ (–သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၅၀၇။)

အာစာရသိက္ခာပနက (တိ) [အာစာရ+သိက္ခာပနက] အကျင့် – ရွတ်ဖတ်သရဇ္ဈာယ်နည်း, သွားလာနေထိုင်နည်းစသော အကျင့် – ကို သင်ပေးတတ်သော၊ သူ (ဆရာ)။ "ဧဝံ သဇ္ဈာယိတဗ္ဗံ ဧဝံ အဘိက္ကမိတဗ္ဗ"န္တိ အာဒိနာ အာစာရသိက္ခာပနကော အာစရိယော။ ကခ်ါ၊ဋ္ဌီ။၁၇၉။

အာစာရသီလ (နာ) [အာစာရ+သီလ] အကျင့်သီလ၊ အမျိုး, အရပ်ဒေသ, အယူဝါဒ အလိုက် ပိုင်းခြား သတ်မှတ် ပညတ်ထားအပ်သော– အကျင့်သီလ – အလေ့အကျင့်–စည်းကမ်း ကျင့်ဝတ်။ ကုလဒေသပါသဏ္ဌာနံ အတ္တနော အတ္တနော မရိယာဒါစာရိတ္တံ အာစာရသီလံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၅။ ကုလဒေသ-

http://www.dhammadownload.com

ပါသက္ကာဓမ္မော ဟိ "အာစာရသီလ"န္တိ အာဓိပ္ပေတံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၃၇။ (-မိလိန္ဒ။၁၃၅။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၃၄၅။ မ၊ဋီ၊၂။၁၅၇။ အံ၊ဋီ၊၂။ ၃၇၃။ အံ၊ဋီ၊၃။၁၃၁။ အနုဋီ၊၁။၁၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၁၀။)

အာစာရသီလမတ္ထက (န) [အာစာရသီလ + မတ္ထက] အာစာရသီလ - သူတော်ကောင်းတို့၏ အကျင့်သီလ-မျှ (ကုန်ဆုံးယဉ်ဝရသီလစသော အထက်တန်းကျသော ဂုဏ်မျှားမပါဝင်ပဲ သေးသေးဖွဲဖွဲ အာစာရသီလမျှသာ)။ မဟန္တံ ဥဿာဟံ ကတ္ဝာ ဝဏ္ဏံ ဝတ္တုကာမော ပိအပ္ပမတ္တကံ ဩရမတ္တကံ အာစာရသီလမတ္တမေဝ ဝက္ခတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၀။ အာစာရသီလမတ္တကန္တိ သာဓုဇနာစာရမတ္တကံ၊ မတ္တသဒ္ဒေါ စေတ္ထ ဝိသေသနိဝတ္တိအတ္ထော။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၃၂၉။ (-ဒီ၊ဋီ၊၁။၁၁၆။)

အာစာရသီလသမ္ပန္န (တိ) [အာစာရသီလ+သမ္ပန္န] အကျင့်သီလနှင့် ပြည့်စုံသော၊ နှစ်ဆယ့်တပါးသော အနေသနတို့ဖြင့် အသက်မွေးမြူခြင်းမှရှောင်ကြဉ်ခြင်းဟူသောအကျင့်နှင့်ရင်း, မဂ် ဖိုလ်သီလနှင့်ရင်း ပြည့်စုံသော၊ သူ။ အာစာရသီလသမ္ပန္နေ (ဇာ၊၁။၁၇၂)-တိ ကေဝိသတိယာ အနေသနာဟိ ဇီဝိတကပ္ပနံ အနာစာရော နာမ၊ တဿ ပဋိပက္ခေန အာစာရေန စေဝ မဂ္ဂဖလေဟိ အာဂတေန သီလေန စ သမန္နာဂတော။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၉၀။

အာစာရသီလသမ္ပယုတ္တ (ဝိ) [အာစာရသီလ + သမ္ပယုတ္တ] အကျင့်သီလနှင့် ယှဉ်သော၊ ပေါင်းသင်းသော။ အာစာရသီလသမ္ပယုတ္တော ဟိ ဘိက္ခု ဒေဝလောကေ ပူဇနီယော ဟောတိ။ ဒီ၊နိ၊၂။၂၂၆။

အာစာရသီလသမ္ပဟ (ဝိ) [အာစာရသီလ + သမ္ပဟ] အာစာရသီလနှင့် ယှဉ်သော၊ ပေါင်းသင်းသော။ အာစာရသီလသမ္ပဟော ဟိ ဘိက္ခု ဒေဝလောကေ ပူဇနီယော ဟောတိ။ ဒီ၊နိ၊၂။၂၂၆။

အာစာရသီလသမ္ပန္န (ဝိ) [အာစာရသီလ + သမ္ပန္န] အာစာရသီလနှင့် ပြည့်စုံသော၊ အာစာရသီလသမ္ပန္နော ဟိ ဘိက္ခု ဒေဝလောကေ ပူဇနီယော ဟောတိ။ ဒီ၊နိ၊၂။၂၂၆။

အာစာရဟီန (တိ) [အာစာရ+ဟီန] အကျင့်သီလမှ ဆုတ်ယုတ်သော။ အာစာရဟီနော မဟာရာဇ ပုဂ္ဂလော။ မိလိန္ဒ။၂၇၉။ (-အံ၊ဋီ၊၃။၇၀။)

အာစာရာတိက္ကမ (ပု) [အာစာရ + အတိက္ကမ] အကျင့်သီလကို လွန်ကျူးခြင်း။ အတိက္ကမိတပုဗ္ဗန္တိ အာစာရာတိက္ကမဝသေန လဒ္ဓိတပုဗ္ဗံ။ သံ၊ဋီ၊၁။၁၁၆။

အာစာရာနုသန္ဓိ (ပု) [အာစာရ + အနုသန္ဓိ] ကျင့်ဝတ်နှင့် ဆက်စပ်ခြင်း။ ဝတ္တာနုသန္ဓိတေနာတိ အာစာရာနုသန္ဓိနာ။ ဝိမတိ၊၂။၂၉၇။

အာစိက္ခတိ (ကြိ) [အာ+စိက္ခ+အ+တိ] ပြောကြား၏။ ထင်စွာ ဟောပြော၏၊ သိစေတဖြစ်စေ၏၊ဖွင့်ပြ၏၊ဝေဘန်၏၊ပေါ်လွင်အောပြု၏၊ ပြောဆိုဆုံးမ၏။ ဘဏ္ဍံ ဩစရိတ္ဝာ အာစိက္ခတိ။ ဝိ၊၁။၆၅။ (-ဝိ၊၁။၀၅၊၃၅၁။ ဝိ၊၂။၂၉၀။ ဒီ၊၃။၁၅၂၊၁၆၀။ သံ၊၁။၂၆၄။ မဟာနိ။၂၅။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၊၃၂၀။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၂၂၊၁၃၄၊၂၀၁။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၀၊၃၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၂။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၀၂၊၃၄၀။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၀။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၃၊၃၃။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၇၊၁၅၄။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၄၃။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၃၂။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌ။၂၄၀။ မ၊ဋီ၊၂။ ၂၀၀။ သံ၊ဋီ၊၁။၆၁၊၆၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၂၂၇။) တေ ဣမံ အာစိက္ခန္တိ ဒေသေန္တိ ပညပေန္တိ ပဋ္ဌပေန္တိ ဝိဝရန္တိ ဝိဘဇန္တိ ဥတ္တာနံ ကရောန္တိ ပကာသေန္တိ၊ တေန ဝုစ္စတိ "ယံ တံ အရိယာ အာစိက္ခန္တိ" တိ။ အဘိ၊ဝိ။၂၇၀။ (-ဝိ၊၁။၅၂။ ဒီ၊၁။၇၁၊၁၇၀။ အဘိ၊ဓ။၄၅။ အဘိ၊ပု။၁၆၉။ အဘိ၊ဝိ။၂၇၀။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂။ ၂၃။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၅။ သာရတ္ထ၊၁။၃၇၆။ အနုဋီ၊၂။၁၀၅။) **အာစိက္ခသိ** — စူဠနိ။၂၄။ စူဠနိ၊ဋ္ဌ။၂။ **အာစိက္ခထ** — ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၆၊၁၅၀။ ဝိ၊သင်္ဃ။၁၇။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၀၂။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၂၀၀။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၉။ **အာစိက္ခံဝမိ** — အံ၊၁။ ၄၃၉။ စူဠနိ။၂၄၀။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၄။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၅၇။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၅၀။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၁၄။ **အာစိက္ခာမ** — ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၃။ **အာစိက္ခတေ** — မ၊၃။ ၂၂၆။ နေတ္တိ။၁၂၀။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆၉။ **အာစိက္ခသေ** — အပ၊၁။၉၂။ အပ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၃။ **အာစိက္ခတု** — ဝိ၊၁။၀၀။ သံ၊၁။၂၆၀။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၀၃။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၀။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၄။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။ ၁၀၂။ ကခ်ိ၊ဋ္ဌ။၁၃၀။ **အာစိက္ခာဟိ** — ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၃၃။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၀။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၁၄။ ဇာ၊

http://www.dhammadownload.com

ဋ္ဌ၊၇။၇၄။ **အာစိက္ခ**—ပိ၊ဝ။၈၅။ သံ၊ဝ။ဝ၄၅။ ဇာ၊၂။၂၄၂။ သံ၊ဋ္ဌ၊ဝ။၂၄၃။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။၁၀၄။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၊၈၂။ အံ၊ဋ္ဌီ၊ဝ။ဝ၈၅။ **အာစိ-က္ခထ**— ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၆၊ဝ၅၀။ ဝိ၊သင်္ဟ။ဝ၇။ သံ၊ဋ္ဌ၊ဝ။၈၂။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၈၀။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊ဝ။၉။ **အာစိက္ခေယျ**—ဝိ၊ဝ။၇။ ဒီ၊ဝ။၈၀။ မ၊ဝ။၂၈။ သံ၊ဝ။၇၀။ အံ၊ဝ။၅၇။ ဥဒါန။ဝ၃၅။ သုတ္တနိ။၂၉၃။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ဝ။ဝ၃၉၊ဝ၄၀။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ဝ။၂၀၄။ မ၊ဋ္ဌ၊ဝ။ဝ၃၄၊ဝ၃၅။ သံ၊ဋ္ဌ၊ဝ။ဝ၂၅။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။ဝ၅၊ဝ၆။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၂၆၀။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊ဝ။ဝ၄၀။ အ-ပ၊ဋ္ဌ။၂။၂၇၃။ **အာစိက္ခေယျာသိ**—ဝိ၊ဝ။၈၄၊၈၅။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၂၉။ အံ၊ဋ္ဌီ၊ဝ။ဝ၈၅။ **အာ-စိက္ခေယျာထ** — ဝိ၊၃။၇၃။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၂၇။ ကခ်ါ၊ဋ္ဌီ။၃၅။ **အာစိက္ခိ**—ဝိ၊ဝ။၈၄။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ဝ။၃၁။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ဝ။၂၇၈၊၃၀၇။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။ဝ၂၅၊ဝ၈၂၊၂၃၃၊၂၄၇။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉၇။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။ဝ၄၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၈၀။ အံ၊ဋ္ဌ၊ဝ။၂၂၊ဝ၁၆။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊ဝ။ဝ၄၆။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၈၅။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၁။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။ဝ၂၇။ အပ၊ဋ္ဌ၊၂။ဝ၃၄။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။ဝ၈၃။ အံ၊ဋ္ဌီ၊ဝ။ဝ၈၅။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။၆၉။ **အာ-စိက္ခိ ံသု** — ဝိ၊၃။၇၃။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ဝ။ဝ၈၃။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၃၁။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၂၊၂၅၂။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊ဝ။**၆၆**။ **အာစိက္ခိ ံ**—အပ၊ဝ။ဝ၆၇။ **အာစိက္ခိသ-တိ**—ဒီ၊ဋ္ဌ၊ဝ။၃၁၈။ **အာစိက္ခိသန္တိ** — ဒီ၊၂။၈၇။ **သံ၊၃**။၂၂၈။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။ဝ၄၆။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၈၄။ **ဥဒါန**၊ဋ္ဌ။ဝ၅၃-၄၊၂၉၇။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၂။ဝ၅၁။ **သံ၊ဋ္ဌီ၊၂**။၅၀၇။ **အာစိက္ခိသာမိ** — ဒီ၊၂။၂၀၄။ **မ၊၃**။**ဝ၁၃**။ ဝိ၊သင်္ဟ။ဝ၄၀။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၄။ **ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊ဝ**။၃၃၈။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၀၅။ စူဋ္ဌနိ၊ဋ္ဌ။**ဝ၉**။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊ဝ။၃၁။ **အာစိက္ခိသံ** — ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၃၅၂။

အာစိက္ခ(ဏ)နဲ (နဲ၊ထီ) [**အာ+စိက္ခ+ယု**] ပြော-ကြားခြင်း၊ ထင်စွာဟောပြောခြင်း၊ သိစေ-ခြင်း၊ ဖွင့်ပြခြင်း၊ ဝေဘန်ခြင်း၊ ပေါ်လွင်-အောင်ပြုခြင်း၊ ပြောဆို ဆုံးမခြင်း။ အာ-စိက္ခနာ အနုသာသနီ။ ဝိ၊ဝ။၉၄။ အာ-စိက္ခနာ နာမ ပုဋ္ဌော ဘဏတိ။ ဝိ၊ဝ။၉၉။ စတုန္နံ အရိယသစ္စာနံ အာစိက္ခနာ ဒေသနာ ပညာပနာ ပဋ္ဌပနာ ဝိဝရဏာ ဝိဘဇနာ ဥတ္တာနီကမ္မံ။ မ၊၃။၂၉၁။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၈။ "သမာဒါယ သိက္ခတိ သိက္ခာပဒေသူတိ ဝစန-တော စ ယထာ ဂရုကံ အာစိက္ခဏံ သိက္ခ-နေန ပဋိပတ္တိက္ကမောပေတ္ထ သမ္ဘဝတိ။ ဝဇိရ။ ၆၅။ (–ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၉၊ဝ၃၄။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။ဝ၂၈။ ကခ်ါ။၉၆။ ဝိ၊သင်္ဟ။၄၃၃။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၁၇။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၂၃၇။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၇၈၊၃၃၁။ ကခ်ါ၊ဋ္ဌီ။ဝ၂၊၄၅၅။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၅၂၊၄၀၅။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၅၂။)

အာစိက္ခနသဘာဝ (တိ) [အာစိက္ခန+သဘာဝ] ပြောကြားခြင်း – ဖြေကြားခြင်း – သဘော ရှိသော။ ယသ္မာ စ ပုစ္ဆိတာ ပုစ္ဆိယမာနဿ ကမ္မဿ အာစိက္ခနသဘာဝါ၊ တသ္မာ ပဉ္ဍံ ဗျာကာသီတိ။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။ဝ၉။

အာစိက္ခန္တ (တိ) [အာ+စိက္ခ+အ+အန္တ။ ထီ-၌ **အာစိက္ခန္တီ**] ဟောကြား–ပြောကြား–သော၊သူ။ ဒိဋ္ဌံ သုတဉ္စ အာစိက္ခံ။ သံ၊ဝ။၆၆။ အသေဝိတဗ္ဗံ အာစိက္ခိတွာ သေဝိတဗ္ဗံ အာစိက္ခန္တော အာဟ "အသေဝနာ စ ဗာ-လာနံ၊ ပဏ္ဍိတာနဉ္စ သေဝနာ"တိ။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။ဝ၁။ ကာယသခ်ါရာဒယော အာစိက္ခန္တီ....။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆၃။ (–ဝိ၊ဋ္ဌ၊ဝ။၉၃၊ဝ၄၀။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၉။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၅၊၄၅။ မ၊ဋ္ဌ၊ဝ။ဝ၃၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၄။ သံ၊ဋ္ဌ၊ဝ။၈၂။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၇။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၇။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၂၆။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁၆။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊ဝ။၄၅၊၃၃၈။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၂၁၃။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၉၄၊ဝ၉၆။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၁၂။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၄၁၅။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၇၆။ သာရတ္ထ၊ဝ။၄၁၃။ မ၊ဋ္ဌီ၊ဝ။၂၃၁။ အံ၊ဋ္ဌီ၊ဝ။ဝ၉၀။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။ဝ၃၈။ မူလဋ္ဌီ၊၂။၈၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊ဝ။၄၁။ နေတ္တိ၊ဝိ။၃၀၇။)

http://www.dhammadownload.com

အာစိက္ခာပိတ (တိ) [အာ+စိက္ခ+ ဏာပေ+ တ] ပြောကြားစေအပ်–ဆိုစေအပ်–သော၊ အပြောခိုင်း–အဆိုခိုင်း–သော၊သူ။ ဗြာဟ္မဏေဟိ အတ္တနော သမယေန အာစိက္ခာပိတောပိ။ မ၊ဋီ၊၃။၂၀၅။

အာစိက္ခိတ (တိ) [အာ + စိက္ခ + တ] ပြောကြား – ဟောကြား – အပ်သော။ သစေ အာစိက္ခိတေ ပဋိဂ္ဂဏ္ဍာတိ။ ဝိ၊၂။၁၀၉။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၄။ (–မဟာနိ။၁၄၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၄။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၁၉။ မ၊ဋီ၊၃။၆၁။ ကခ်၊ဋီ။၄၅၇။)

အာစိက္ခိတအသုဘကမ္မဋ္ဌာန (နဲ) [အာစိက္ခိတ+ အသုဘကမ္မဋ္ဌာန] ဟောကြား–မိန့်မြွက်–အပ်သော အသုဘကမ္မဋ္ဌာန်း။ ပုဗ္ဗေ အာစိက္ခိတကမ္မဋ္ဌာနတော အည် ပရိယာယံ အာစိက္ခန္တော အာနာပါနဿတိသမာဓိတိ အာဟ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၉။

အာစိက္ခိတကမ္မဋ္ဌာန (နဲ) [အာစိက္ခိတ + ကမ္မဋ္ဌာန]ဟောကြား–မိန့်မြွက်–အပ်သော ကမ္မဋ္ဌာန်း။ ဘဂဝတာ ပန အာစိက္ခိတကမ္မဋ္ဌာနမေဝ ပုရေဘတ္တမ္ပိ ပစ္ဆာဘတ္တမ္ပိ.... မနသိကတ္ဌာ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၉၇။

အာစိက္ခိတဗ္ဗ (တိ) [အာ +စိက္ခ+ တဗ္ဗ] ဟောကြား–ပြောကြား–အပ် –သင့်–ထိုက်–သော။ ဥတုပမာဏံ အာစိက္ခိတဗ္ဗံ၊ ဒိဝသဘာဂေါ အာစိက္ခိတဗ္ဗော၊ သင်္ဂီတိ အာစိက္ခိတဗ္ဗာ၊ စတ္တာရော နိဿယာ အာစိက္ခိတဗ္ဗာ။ ဝိ၊၃။၁၃၃။ (–ဝိ၊၃။၇၄။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၆၊၁၁၃၊ ၁၁၆၊၂၅၇၊၂၇၀၊၂၈၀။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၀၊၁၅၃၊ ၃၁၆။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၇၃၊၁၁၈။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၃၊ ၂၁၆။ ကခ်၊ဋီ။၁၂။ သံ၊ဋီ၊၂။၅၃၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊၁။၃၀၁။)

အာစိက္ခိတမဂ္ဂ (ပု) [အာစိက္ခိတ+မဂ္ဂ] ဟောကြား– ပြောကြား–အပ်သော လမ်းစဉ်။ ပုရိသေန ဟိ အာစိက္ခိတမဂ္ဂေါ သမ္ပဇ္ဇေယျ ဝါ နဝါ၊ တထာဂတေန အာစိက္ခိတမဂ္ဂေါ အပဏ္ဏကော ဣန္ဒေန ဝိဿဋ္ဌံ ဝဇိရံ ဝိယ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၁၉။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၃၉၉။

အာစိက္ခိတသညာ (ထီ) [အာစိက္ခိတ + သညာ] ပြောကြားအပ်သော အမှတ်သင်္ကေတ၊ ပြောဆို – ညွှန်ပြ – အပ်သော အမှတ်အသား။ တေနာပိ မဂ္ဂေ အာစိက္ခိတေ တေန အာစိက္ခိတသညာယ မဂ္ဂံ ဂစ္ဆန္တော။ စရိယာ၊ဋ္ဌ။၉၂။

အာစိက္ခိတု (တိ) [အာ+စိက္ခ+တု] ပြောကြား –ပြောဆို–တတ်သော၊သူ။ "ဣမံ ဂဟေတ္ဌာ သုခေန ဇီဝါ"တိ အာစိက္ခိတာရံ ဝိယ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၄၇။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၀၁။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။ ၄၁၅။ အံ၊ဋီ၊၁။၁၉၀။

အာစိက္ခိတုံ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+စိက္ခ+တုံ] ပြောကြား – ဟောကြား–ခြင်းငှါ။ အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ဥပသမ္ပန္နသမနန္တရာ နိဿယေ အာစိက္ခိတုံ။ ဝိ၊၃။၇၄။ (–ဝိ၊၄။၄၅၀။ မ၊၃။၂၉၁။ သံ၊၂။၁၀၇၊၃၇၆။ အံ၊၁။၅၁၀။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၅၅၊၁၆၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၁၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၄၁။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၁၄၄။ နေတ္တိ၊ဝိ။၃၂၅။)

အာစိက္ခိတုကာမ (တိ) [အာစိက္ခိတုံ + ကာမ] ပြောကြား – ဟောကြား– ခြင်းငှါ အလိုရှိသော၊ ပြောကြား– ဟောကြား–လိုသော၊သူ။ အာစာရံ အာစိက္ခိတုကာမော "တတ္ထ ကတမော အနာစာရော"တိ အာဒိမာဟ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၁၉။ (–မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၃၉၉။)

အာစိက္ခိတ္ဌာ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+စိက္ခ+တ္ဌာ] ပြောကြား၍။ တမတ္ထံ အာစိက္ခိတ္ဌာ ဗုဒ္ဓရက္ခိတံ အာဏာပေတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၈။ (–ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၇။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၉၉၊၄၀၄။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၄၂။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၅၊၂၅၇။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၉၆၊၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၉၊၁၆၈၊၁၇၇၊၂၆၂။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉၄။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။၁၀၅။ မဟာနိ၊

http://www.dhammadownload.com

ဌ။၃၉၉။ ဇာ၊ဌ၊၁။၃။ ဇာ၊ဌ၊၃။၂၆၀။ ကခ်၊ဌီ။၉၅။)

အာစိဏ္ဏ ၁ (တိ) [အာ+စရ+တ] လေ့ကျက်–လေ့လာ – ဆည်းပူး – အပ်သော။ (က) အလေ့အကျက်၊ အလေ့အကျင့်၊ ပြုမြဲကျင့်ဝတ်၊ လောကုတ္တရာတရားသို့ အစဉ်လိုက်သောသဘော၊ အစဉ်အလာ၊ ထုံးစံဓမ္မတာ (ခ) အာစိဏ္ဏမည်သောကံ၊ အာစိဏ္ဏကံ။ (နေ့ ရက် ရှည်လျားစွာ ထပ်ခါ ထပ်ခါ ကြိုးစား အားထုတ် ပြုလုပ်အပ်သော ကုသိုလ်ကံ အကုသိုလ်ကံကိုငှင်း, သို့မဟုတ် တကြိမ်တခါမျှ ပြုလုပ်ပြီးနောက် ထပ်တလဲလဲ နှစ်သက်ဝမ်းမြောက်စေနိုင်သော ကုသိုလ်ကံ, ထပ်တလဲလဲ နောင်တရစေ ပူပန်စေနိုင်သော အကုသိုလ်ကံကိုငှင်း အာစိဏ္ဏကံဟုခေါ်သည်။ ယဗ္ဗဟုလကံ-ဟုလည်း ခေါ်သေး၏။ အံ၊ဌ၊၂။၁၀၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၃၆။ ပဋိသံ၊ဌ၊၂။၁၇၆။ ကြည့်။) (က) အာစိဏ္ဏ(ဝိ၊၁။၁၁)နှိ စရိတံဝတ္တံ အနုဓမ္မတာ၊ တံ ခေါ ပနေတံ အာစိဏ္ဏံ ဒုဝိဓံ ဟောတိ ဗုဒ္ဓါစိဏ္ဏံ သာဝကာစိဏ္ဏနှိ။ ဝိ၊ဌ၊၁။၁၆၃-၄။ (–ဝိ၊၃။၇၄၊၂၂၁။ ဝိ၊၄။၂၅။ မ၊၂။၃၅။ အံ၊၁။၁၉။ ဝိ၊ဌ၊၂။၁၁။ ဝိ၊ဌ၊၄။၁၁၄။ ဒီ၊ဌ၊၁။၂၄၅၊၂၆၇၊၃၂၂၊၃၂၅။ ဒီ၊ဌ၊၂။၃၅၃။ မ၊ဌ၊၁။၁၂၆၊၁၈၅၊၂၅၂။ မ၊ဌ၊၂။၃၊၉၁၊၁၆၀၊၂၃၄။ မ၊ဌ၊၄။၁၁၁။ သံ၊ဌ၊၁။၂၄၂။ သံ၊ဌ၊၃။၃၂၈။ အံ၊ဌ၊၁။၆၆-၇-၈။ အံ၊ဌ၊၂။၂၆၄။ အံ၊ဌ၊၃။၂၄၊၃၄၉။ အဘိ၊ဌ၊၁။၁၂၁။ ပဋိသံ၊ဌ၊၂။၈၈။ ဓမ္မ၊ဌ၊၂။၃၁၄။ ဥဒါန၊ဌ။၂၂၅။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၂။၇၀။ ဇာ၊ဌ၊၁။၉၃။ နေတ္တိ၊ဌ။၁၁၄။ သာရတ္ထ၊၂။၁၈၆။ ကခ်၊ဌီ။၂၅၀။ သီ၊ဌီ၊သစ်၊၁။၂၄၂။ ဒီ၊ဌီ၊၂။၃၀၀။ ဒီ၊ဌီ၊၃။၂၇၆။ မ၊ဌီ၊၁။၃၄၈။ မ၊ဌီ၊၂။၁၉၃။ မ၊ဌီ၊၃။၂၇၆။ အနုဌီ၊၂။၁၉၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဌီ၊၁။၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဌီ၊၂။၄၅၀။) (ခ) အာစိဏ္ဏနှိ အဘိဏှသော ကတံ၊ ဧကဝါရံ ကတွာပိ ဝါ အဘိဏှသော သမာသေဝိတံ။ ဝိဘာဝိနီ။၁၆၉။ အာစိဏ္ဏနှိ ဒီဃရတ္တံ အဘိဏှသော ကတံ၊ သကိံ ကရိတွာပိ ဝါ ပစ္ဆာ ပုနပ္ပုနံ သောမနဿဇနကံ သန္တာပဇနကဥ။ ပရမတ္ထဒီပနီ၊ ဌီ။၁၈၉။

အာစိဏ္ဏ ၂ (တိ) [နှ + စိဏ္ဏ] များသောအားဖြင့် မဖြစ်သော၊ ဖြစ်ရိုးဖြစ်စဉ်မဟုတ်သော၊ မဖြစ်ဘူးမြဲဖြစ်သော၊ အံ့ဩဖွယ် ကောင်းသော။ အာစိဏ္ဏမနုဿ-ကြည့်။

အာစိဏ္ဏကပ္ပ (ပု) [အာစိဏ္ဏ + ကပ္ပ] (က) ကမျိုး တဖုံ ကြံစည် တည်ထွင် အပ်သော (ဆရာ ဥပဇ္ဈာယ်တို့၏) – အလေ့အကျက် – အစဉ်အလာ – ဓလေ့ထုံးစံ။ (ခ) ပြုလုပ်အပ်သော အလေ့အကျက်၊ အကျွမ်းတဝင် ဆက်ဆံခဲ့ဘူးခြင်း။ (က) ကပ္ပတိ အာစိဏ္ဏကပ္ပေါ (ဝိ၊၄။၄၉၁။ ဝိ၊ဌ၊၁။၂၆)တိ အာစရိယုပဇ္ဈာယေဟိ အာစိဏ္ဏော ကပ္ပတီတိ အတ္ထော။ သာရတ္ထ၊၁။၁၁၂။ (ခ) တေ ပေါရာဏကေန အာစိဏ္ဏကပ္ပေန ဘိက္ခူ ပဿိတွာ ဥပဓာဝနှိ။ ဝိ၊၃။၁၁၀။

အာစိဏ္ဏပရိစိဏ္ဏ (တိ) [အာစိဏ္ဏ+ပရိစိဏ္ဏ] အမြဲမပြတ် ပြုကျင့်အပ်, အဖန်ဖန် ပြုကျင့်အပ်သော။ အယံ အစဏ္ဍဝသေန ကာတဗ္ဗော သံဝရသီလေ ဌိတော သုဌု အာစိဏ္ဏပရိစိဏ္ဏော ပုညဓမ္မော....ဧကန္တိကဘာဝေန ရက္ခတိ။ နေတ္တိ၊ဝိ။၁၆၆။

အာစိဏ္ဏမနုဿ (ပု) [အာစိဏ္ဏ ၂ + မနုဿ] အံ့ဩဖွယ် ကောင်းသော လူ။ အစ္ဆရိယမနုဿာတိ အာစိဏ္ဏမနုဿာ အဗ္ဘုတမနုဿာ။ အံ၊ဌ၊၂။၅၁။ ဗဟုသော လောကေ နှ စိဏ္ဏာ နှ ပဝတ္တာ မနုဿာတိ အာစိဏ္ဏမနုဿာ။ အံ၊ဌီ၊၂။၄၅။ (–အံ၊ဌီ၊၁။၁၃၆။)

အာစိဏ္ဏဝသိတာ (ထီ) [အာစိဏ္ဏဝသီ+တာ] လေ့လာအပ်ပြီးသော – ဝသီဘော်ငါးမျိုး– အစွမ်းသတ္တိ–ရှိသည်၏ အဖြစ်၊ အာဝဇ္ဇန,

http://www.dhammadownload.com

အာစိဏ္ဍာရမ္မဏ (နာ) [အာစိဏ္ဍ+အာရမ္မဏ] လေ့ကျက်-အမြဲမပြတ်ရောက်-ကျက်စား-ဆည်းပူး-အပ်သော ကာမဂုဏ်အာရုံ။ ပုဗ္ဗေ အာစိဏ္ဍာရမ္မဏ (ဝိ၊ဌ၊၂။၁၁။ ဒီ၊ဌ၊၂။၃၅၃။ မ၊ဌ၊၁။၂၅၂။ ပဋိသံ၊ဌ၊၂။၈၈) နှိ ပဗ္ဗဇိတော ပုဗ္ဗေ အနာဒိမတိ ဝါ သံသာရေ ပရိစိတာရမ္မဏံ။ သာရတ္ထ၊၂။၁၈၆။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၀၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၄၈။

အာစိတ (တိ) [အာ+စိ+တ] (က) ဆည်းပူးအပ်-အလွန်ပွါးစေအပ်-သော။ (ခ) စုပုံအပ်-စီခြယ်အပ်-သော။ (ဂ) ပြည့်သော။ (က) ပရိစိတာယဟေတိ သမန္တတော စိတာယ၊ သဗ္ဗဒိသာသု စိတာယ အာစိတာယ အာဘိဝဏ်တာယဟေတိ အတ္ထော။ ဝိ၊ဌ၊၄။၁၈၄။ ပရိစိတာတိ သမန္တတော စိတာ အာစိတာ ဥပစိတာ။ အံ၊ဌ၊၃။၉၅။ (-အဘိ၊ဌ၊၁။၃၀၃၊၃၂၈။ ထေရ၊ဌ၊၁။၃၁၈။) (ခ) မုတ္တာစိတ(ဝိမာန။ ၅၃)နှိ ဟန္တ္တရန္တရာ အာဗဒ္ဓါဟိ မုတ္တာဝလိဟိ အာစိတံ။ ဝိမာန၊ဌ။၁၅၃။ (ဂ) မာသာစိတံ မညေ(မ၊၁။၄၀၇)တိ မာသဘတ္တံ ဘုတ္တဿ ကုစ္ဆိ ဝိယ မာသပူရိတပသိဗ္ဗကော ဝိယ တိန္တမာသော ဝိယ စာတိ အတ္ထော။ မ၊ဌ၊၂။၃၁၃။ မာသဘတ္တံ မာသော ဥတ္တရပဒလောပေန၊ မာသဘတ္တေန အာစိတံ ပူရိတံ မာသာစိတံ မညေ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၂၀။ (-ဒီ၊၃။၂၁၂။ အံ၊၃။ ၁၄၈။ ဒီ၊ဌ၊၃။၂၂၆။ အံ၊ဌ၊၃။၂၅၂။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၆၁။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၆၅။)

အာစိန(နာ)တိ (ကြိ) [အာ+စိ+နာ+တိ] ဆည်းပူး-စီ-ပွါးစေ-ဖြစ်စေ-၏။ နေဝါစိနတိ (မဟာနိ။၁၆) တိ ကုသလာကုသလာနံ ပဟီနတ္တာ တေသံ ဝိပါကံ နဝဓေတိ။ မဟာနိ၊ဌ။၇၆။ အယဉ္စိ ကေန္တေန ဝဋ္ဋသ္မိံ စုတိပဋိသန္ဓိံ အာစိနတေဝ .... ရူပါဝစရာရူပါဝစရပညာ စုတိပဋိသန္ဓိမ္မိ အာစိနတိ။ အဘိ၊ဌ၊၂။၃၉၉။ ယထာ စ ပန တေသမာပဇ္ဇန စသော ဝသီဘော်ငါးမျိုးတို့ဖြင့် အစုံမ်းသတ္တိထက်မြက်အောင် အဝါးဝစ္ဆာလေ့လာပြီးသည်၏အဖြစ်။ အာစိဏ္ဍဝသိတာဃာ-(ဒီ၊ဌ၊၁။၂၇)တိ အာဝဇ္ဇနသမာပဇ္ဇနာဒိဟိ ပဥ္စဟာကာရေဟိ အာစိဏ္ဍပရိစယတာဃ။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။၂၃၇။ (-အဘိ၊ဌ၊၃။၃၂။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၃၄၈။)

အာစိဏ္ဍဝသိဘာဝ (တိ) [အာစိဏ္ဍ+ဝသိဘာဝ] လေလာအပ် ပြီးသော-ဝသီဘော်-အစုံမ်းသတ္တိ-ရှိသော၊ သူ။ ပဥ္စဟာကာရေဟိ အာစိဏ္ဍဝသိဘာဝေါ.... ကာလံ ကတ္တာ ပရိတ္တာဘေသု နိဗ္ဗတ္တတိ။ မ၊ဌ၊၄။၁၄၃။

အာစိဏ္ဍဝသီ (တိ) [အာစိဏ္ဍ+ဝသီ] လေ့လာအပ်ပြီးသော ဝသီဘော် ငါးမျိုး ရှိသော။ ဝသီပိတာ ဘူဘာဘျာနန္တိ အာစိဏ္ဍဝသိတ္တာ ဝသီ။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၄၂။

အာစိဏ္ဍဝိသယ (ပု) [အာစိဏ္ဍ+ဝိသယ] လေ့ကျက်-အမြဲမပြတ်ရောက်-ကျက်စား-အပ်သောအာရုံ။ ဧဝမေဝ အာစိဏ္ဍဝိသယေ တဿ ဆုဂံ အာဂန္တုကဝိသယေန နိဟရိတ္ဝာ။ ဥဒါန၊ ၎။၁၅၅။

အာစိဏ္ဏသမာစိဏ္ဏ (တိ) [အာစိဏ္ဏ+သမာစိဏ္ဏ] လေ့ကျက်အပ်, ကောင်းစွာ လေ့ကျက်အပ်သော။ သဗ္ဗဗုဒ္ဓါနံ အာစိဏ္ဏသမာစိဏ္ဏော အယံ စေတသော ပရိဝိတက္ကော ဥဒပါဒိ။ ဝိ၊ဌ၊၃။၂၄၂။ သံ၊ဌ၊၁။၁၇၉။ အာစိဏ္ဏသမာစိဏ္ဏောတိ အာစရိတော စေဝ အာစရန္တေဟိ စ သမ္မဒေဝ အာစရိတောတိ အတ္ထော။ သာရတ္ထ၊၃။၁၅၀။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၉၉။ (-ဒီ၊ဌ၊၂။ ၂၅။ မ၊ဌ၊၂။ ၁၁။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။ ၂၂။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။၃၄၆။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။ ၁၅၀။ မူလဋ္ဌီ၊၂။ ၂၀၃။ အနုဋ္ဌီ၊၂။ ၂၁၃။)

http://www.dhammadownload.com

ဘူမကကုသလံ ဝဋ္ဌသို့ စုတိပဋိသန္ဓိယော အာစိနာတိ ဝဖေုတီတိ အာစယဂါမီ နာမ ဟောတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅၉။ (–သံ၊၂။၇၃။ ဇာ၊၂။၂၆၄။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅၆။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၂။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၂၈။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၃၅၀။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၁၂၄။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၃၉။) **အာစိနန္တိ**—ဣတိ-ဝုတ်၊ဋ္ဌ။၂၈၂။ မူလဋ္ဌီ၊၁။၄၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၈၈။ **အာစိနေယျ**—အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၀၂။

အာစိနန္တ (တိ) [အာ+စိ+နာ+အန္တ] ဆည်း ပူး–ပွါးစေ–သော၊ သူ။ အာစိနတော (သံ၊၂။၂၉၈)တိ အာစိနန္တဿ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၉။ အာစိနန္တဿာတိ ဝဖေုန္တဿ။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၀၂။ (–ဓမ္မ။၃၁။ ဇာ၊၂။၂၆၅။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၆။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၃။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၁၊၁၃။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၃။ စရိယာ၊ဋ္ဌ။၃၊၂၁။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၁၂၅။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။၂၉၉။)

အာစိနောတိ (ကြိ) [အာ+စိ+ဏု+တိ။ ဏ-ကို န-ပြု၊ ဥ-ကို သြ-ပြု။စိနောတိ-နှင့်ယှဉ်ကြည့်။] အာစိနတိ-နှင့် အနက်တူ။ ယော ဟိ အာယ-တိ ံ ဇာတိဇရာမရဏာယ ကိလေသာဘိသခ်ါ-ရေ **အာစိနောတိ** ဥပစိနောတိ။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၀၇။ ဝိစိနာတီတိ အာစိနောတိ ပသဝတိ။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၂၂။ (–မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၇၆။)

အာစေရ (ပု) [အာစရိယ-ကို အာစေရ ပြု။ နီတိ၊သုတ္တ။၅၂၆။] သင်စေ–ကျင့်စေ–သူ၊ သင်ပေးသူ၊ ဆရာ။ အာစေရ ယံ တ(ဇာ၊၁။၂၆၈)နှိ အာစရိယ ယေန ကာရဏေန တံ နိခဏန္တိ သောဗ္ဘေ၊ တံ တယာဝ ကတံ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၄၉။ (–ဇာ၊၁။၁၆၅။ ဇာ၊၂။၃၆၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၈၂။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၄၈။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၃၄၇။)

အာစေရက (နာ) [အာစေရ+က] ဆရာ၏ဥစ္စာ၊ ဆရာ၏အယူဝါဒ။ အာစေရကမှိ စ သကေ-(ဝိ၊၃။၅၀၉)တိ အတ္တနော အာစရိယဝါဒေ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၃၆။

အာစေရပုတ္တ (ပု) [အာစေရ+ပုတ္တ] ဆရာ၏ သား၊ ဆရာ့သား။ အာစေရပုတ္တော(ဇာ၊၂။၇)တိ ရညော အာစရိယဿ ပုရောဟိတဿ ပုတ္တော။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၁၄၇။

အာဇည (တိ) [အာဇာနီယ+ဏျ။ အာဇာနီ-ယဿ ဘာဝေါ, သော ဝေ ဝါ အာဇည်။ မောဂ်၊၄။၁၂၇။ ၎င်း-ပဋ္ဌိကာ-လည်း ကြည့်။] (၁) အကြောင်း ဟုတ်သည် မဟုတ်သည်ကို သိသော၊သူ၊ အာဇာနည်ပုဂ္ဂိုလ်။ (ဆင် အာဇာနည်, မြင်းအာဇာနည်-စသည်။ အာ-ဇာနီယ-ကြည့်) (နာ) (၂) အာဇာနည်ပုဂ္ဂိုလ် ၏ အဖြစ်။ (၁) ယထာပိ ဘဒ္ဒေါ အာ-ဇညော။ ထေရ။၂၂၃။ အာဇညောတိ ဇာတိမာ ကာရဏာကာရဏံ အာဇာနန-ကော။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၄။ အာဇညော ကုရုတေ ဝေဂ(ဇာ၊၁။၆)နှိ သာရထိဿ စိတ္တရုစိတံ ကာရဏံ အာဇာနနသဘာဝေါ အာဇညော ဝရသိန္ဓဝေါ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၇။ (–ထေရ။၂၃၀၊၂၅၄၊၂၇၉၊၃၁၅။ ဇာ၊၁။၃၉။ ဇာ၊၂။၂၇၇။ မဟာနိ။၆၇။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁။ ပေတ၊ဋ္ဌ၊၂၁၉။ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၆၊၂၄၆။ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၃၅။ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၁၆၆)(နာ)(၂)ထောင့်ကွင်းပြန်ကြည့်။

အာဇညဇာတက (နာ) [အာဇည + ဇာတက] အာဇညဇာတ်။ ဇာတကပါဋ္ဌိ၊ ၁-နိပါတ်၊ ၃-ဝဂ်၊ ၂၄-ဇာတ်။ ဇာ၊၁။၆။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၉၆-၇။

အာဇညပုရိသ (ပု) [အာဇည+ပုရိသ] အာဇာ နည် ယောကျ်ား။ ဥတ္တမပုရိသောတိ ခီဏ-ကိလေသတ္တာ ဝိသေသပုရိသော အာဇည-ပုရိသော။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၇၆။

အာဇညယာန (နာ) [အာဇည+ယာန] အာ-ဇာနည်မြင်း ကသော ယာဉ်။ ယုတ္တအာ-ဇညယာနံ ဆေကေန သာရထိနာ အဓိဋ္ဌိတံ ယထာရုစိ ပဝတ္တတိ။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။၂၀၃။

http://www.dhammadownload.com

အာဇညယုတ္တ (တိ) [အာဇည+ယုတ္တ] အာဇာနည်မြင်းကသော (ရထား)။ အာဇညယုတ္တေစ ရထေ ဒသ ဣမေ။ ဇာ၊၁။၂၀၅၊၃၂၃။ (–ဇာ၊၁။၃၆၅။ ဇာ၊၄၊၅။၂၁၊၃၉၄။ ဇာ၊၄၊၆။၂၀၄။) အောက်ပုဒ်-လည်းကြည့်။

အာဇညရထ (ပု) [အာဇည + ရထ] အာဇာနည်မြင်း–က–ယှဉ်–တပ်–သော ရထား။ သေယျထာပိ ဘိက္ခဝေ သုဘူမိယံ စတုမဟာပထေ အာဇညရထော ယုတ္တော အဿဋ္ဌိတော ဩဓသ္တပတောဒေါ။ မ၊၁။၁၇၅။ အံ၊၂။၂၃။ အာဇညရထောတိ ဝိနီတအဿရထော။ မ၊၄၊၂။၄။ အံ၊၄၊၃။၁၁။ အာဇညရထ (မဟာနိ။၆၇) နှိ သိန္ဓဝယုတ္တရထံ။ မဟာနိ၊၄။၁၈၇။ အာဇညယုတ္တော ရထော အာဇညရထော။ ကခ်ါ။၂၂၇။ သာရတ္ထ၊၃။၆၈။ (–မ၊၂။၂၆၆။ သံ၊၁။၂၃၆။ သံ၊၂။၃၈၄။ မ၊၄၊၁။၁၀၃။ မ၊၄၊၂။၂၃၇။ ဥဒါန၊၄။၃၃၆။ သုတ္တနိ၊၄၊၂။၁။ ဝိမာန၊၄။၁၃။ ဇာ၊၄၊၂။၂၃၂။ ပဋိသံ၊၄၊၁။၁၀၂။ မ၊ဋီ၊၃။၁၁၃။ သံ၊ဋီ၊၁။၂၁၄။ သံ၊ဋီ၊၂။၁၈၇။)

အာဇညဝဋ္ဌဝါ (ထီ) [အာဇည + ဝဋ္ဌဝါ] အာဇာနည်–သိန္ဓော–မြင်းမ။ အထဿာ ရတ္တိဘာဂသမနန္တရေ ဧကိဿာ အာဇညဝဋ္ဌဝါယ ဂဗ္ဘဝုဋ္ဌာနံ အဟောသိ။ အံ၊၄၊၁။၃၁၆။ ဓမ္မ၊၄၊၁။၂၅၂။

အာဇညသံယုတ္တ (တိ) [အာဇည + သံယုတ္တ] အာဇာနည်မြင်း–က–ယှဉ်–တပ်–သော။ ရထေ စာဇညသံယုတ္တေ။ သုတ္တနိ။၃၂၄။ အာဇညသံယုတ္တေတိ အဿာဇာနီယသံယုတ္တေ။ သုတ္တနိ၊၄၊၂။၅၄။ (–အပ၊၂။၅၃။)

အာဇညဟယ (ပု) [အာဇည+ဟယ] အာဇာနည် မြင်း။ ကုဥ္ဇရာဇညဟယာနုစိဏ္ဏ (ဇာ၊၂။၂၈၈)နှိ ကုဥ္ဇရေဟိ စ အာဇညဟယေဟိ စ အနုစိဏ္ဏံ ပရိပုဏ္ဏံ။ ဇာ၊၄၊၇။၁၉၁။

အာဇဝါ(ထီ) [အာ+ဇု+အ] ပဋိသန္ဓေတိုင်အောင် ပြေးသွား တတ်သော တရား (တဏ္ဍာ)။ အာဇဝံ ဗြူမိ ဇပ္ပနံ။ သုတ္တနိ။၄၂၅။မဟာနိ။၃၃၉။ အာဇဝါ ဝုစ္စတိ တဏ္ဍာ။ မဟာနိ။၃၃၉။ အာဇဝနဋ္ဌေန "အာဇဝ"နှိ စ ... ဗြူမိ။ သုတ္တနိ၊၄၊၂။၂၈၃။ မဟာနိ၊၄။၃၈၃။ အာဇဝနှိ အာပဋိသန္ဓိတော ဇဝတိ ဓာဝတီတိ အာဇဝံ၊ ဝဋ္ဌမူလတာယ ပုနဗ္ဘဝေ ပဋိသန္ဓိဒါနတဏ္ဍာယေတံ အဓိဝစနံ။ မဟာနိ၊၄။၃၈၃။

အာဇဝနဋ္ဌ (ပု) [အာဇဝန+အတ္ထ] ပဋိသန္ဓေတိုင်အောင် ပြေးသွားတတ်သော – အနက် – သဘော။ အာဇဝ-ကြည့်။

အာဇာနန (န) [အာ+ဉ+နာ+ယု] (၁) သိခြင်း။(တိ)(၂) သိတတ်သော၊ သောတာပတ္တိမဂ်သည် သိအပ်သော အပိုင်းအခြားကို မလွန်မူ၍ – သောတာပတ္တိမဂ် သိပြီးသော သစ္စာလေးပါးကိုပင် တဖန်ထပ်၍ – သိတတ်သော။ (၁) ဉတာနံယေဝ ဓမ္မာနံ ပုန အာဇနနေ ဣန္ဒဋ္ဌံ ကာရေတီတိ အညိန္ဒြယံ။ အဘိ၊၄၊၂။၁၁၈။ (–ဒီ၊၄၊၃။၁၈၄။ ခုဒ္ဒက၊၄။၁၆၄။ အံ၊ဋီ၊၃။၃၈။ မူလဋီ၊၃။၁၇၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၁၁၉။) (တိ) (၂) အာဇာနနဣန္ဒြိယ-ကြည့်။

အာဇာနနဣန္ဒြိယ (န) [အာဇာနန+ ဣန္ဒြိယ] သောတာပတ္တိ မဂ်ဉာဏ်သည် သိမြင်အပ်ပြီးသော အပိုင်းအခြားကို မလွန်မူ၍ – သောတာပတ္တိမဂ် သိအပ်ပြီးသော သစ္စာလေးပါးကိုပင် တဖန် ထပ်၍–သိတတ်သော ဣန္ဒြေတရား၊ အညိန္ဒြေတရား။ အညိန္ဒြိယ(ဣတိဝုတ်၊၄။၁၉၈)-ကြည့်။

အာဇာနနက (တိ) [အာဇာနန+က] သိတတ်သော၊ သောတာပတ္တိ မဂ်ဉာဏ်သည် သိအပ်ပြီးသော အပိုင်းအခြားကိုမလွန်မူ၍ သိတတ်

ကန့်ဝိယတ် (ပဝါရဏာ) ကန့်ဝိတ်းသည်။

ဝဏ္ဏ [ကန့် + ဝန်း + ဏ + ဃဉ] (ပုံ) ကန့်ဝိတ်းခြင်း။ ။ဝဏ္ဏဝိကပ္ပ၊ ဝဏ္ဏဝိကပ္ပတာ။

ဝဏ္ဏဝိကပ္ပတာ [ဝဏ္ဏ + ဝိကပ္ပ + တာ] (ဣ) ဝဏ္ဏ၏ ကွဲပြားခြင်း။ ။ဝဏ္ဏဝိကပ္ပတာယ ဝိဟရတိ၊ ဝဏ္ဏဝိကပ္ပတာယ ဝိဟရန္တိ။

ဝဏ္ဏဝိကပ္ပတာယ [ဝဏ္ဏဝိကပ္ပတာ + ယ] (ဝိ) ဝဏ္ဏ၏ ကွဲပြားခြင်းရှိသော။ ။ဝဏ္ဏဝိကပ္ပတာယ ဝိဟရတိ၊ ဝဏ္ဏဝိကပ္ပတာယ ဝိဟရန္တိ။

ဝဏ္ဏသမုဒါဟာရ [ဝဏ္ဏ + သမုဒါဟာရ] (ပုံ) ဝဏ္ဏ၏ ပေါင်းခြင်း။ ။ဝဏ္ဏသမုဒါဟာရေန ဝိဟရတိ၊ ဝဏ္ဏသမုဒါဟာရေန ဝိဟရန္တိ။

ဝဏ္ဏသမုဒါဟာရတာ [ဝဏ္ဏသမုဒါဟာရ + တာ] (ဣ) ဝဏ္ဏသမုဒါဟာရ၏ ပေါင်းခြင်း။ ။ဝဏ္ဏသမုဒါဟာရတာယ ဝိဟရတိ၊ ဝဏ္ဏသမုဒါဟာရတာယ ဝိဟရန္တိ။

ဝဏ္ဏသမုဒါဟာရတာယ [ဝဏ္ဏသမုဒါဟာရတာ + ယ] (ဝိ) ဝဏ္ဏသမုဒါဟာရ၏ ပေါင်းခြင်းရှိသော။ ။ဝဏ္ဏသမုဒါဟာရတာယ ဝိဟရတိ၊ ဝဏ္ဏသမုဒါဟာရတာယ ဝိဟရန္တိ။

ဝဏ္ဏသမုဒါဟာရတာယ [ဝဏ္ဏသမုဒါဟာရတာ + ယ] (ဝိ) ဝဏ္ဏသမုဒါဟာရ၏ ပေါင်းခြင်းရှိသော။ ။ဝဏ္ဏသမုဒါဟာရတာယ ဝိဟရတိ၊ ဝဏ္ဏသမုဒါဟာရတာယ ဝိဟရန္တိ။

ဝဏ္ဏသမုဒါဟာရတာယ [ဝဏ္ဏသမုဒါဟာရတာ + ယ] (ဝိ) ဝဏ္ဏသမုဒါဟာရ၏ ပေါင်းခြင်းရှိသော။ ။ဝဏ္ဏသမုဒါဟာရတာယ ဝိဟရတိ၊ ဝဏ္ဏသမုဒါဟာရတာယ ဝိဟရန္တိ။

ဝဏ္ဏသမုဒါဟာရတာယ [ဝဏ္ဏသမုဒါဟာရတာ + ယ] (ဝိ) ဝဏ္ဏသမုဒါဟာရ၏ ပေါင်းခြင်းရှိသော။ ။ဝဏ္ဏသမုဒါဟာရတာယ ဝိဟရတိ၊ ဝဏ္ဏသမုဒါဟာရတာယ ဝိဟရန္တိ။

ဝဏ္ဏသမုဒါဟာရတာယ [ဝဏ္ဏသမုဒါဟာရတာ + ယ] (ဝိ) ဝဏ္ဏသမုဒါဟာရ၏ ပေါင်းခြင်းရှိသော။ ။ဝဏ္ဏသမုဒါဟာရတာယ ဝိဟရတိ၊ ဝဏ္ဏသမုဒါဟာရတာယ ဝိဟရန္တိ။

ဝဏ္ဏသမုဒါဟာရတာယ [ဝဏ္ဏသမုဒါဟာရတာ + ယ] (ဝိ) ဝဏ္ဏသမုဒါဟာရ၏ ပေါင်းခြင်းရှိသော။ ။ဝဏ္ဏသမုဒါဟာရတာယ ဝိဟရတိ၊ ဝဏ္ဏသမုဒါဟာရတာယ ဝိဟရန္တိ။

ဝဏ္ဏသမုဒါဟာရတာယ [ဝဏ္ဏသမုဒါဟာရတာ + ယ] (ဝိ) ဝဏ္ဏသမုဒါဟာရ၏ ပေါင်းခြင်းရှိသော။ ။ဝဏ္ဏသမုဒါဟာရတာယ ဝိဟရတိ၊ ဝဏ္ဏသမုဒါဟာရတာယ ဝိဟရန္တိ။

ဝဏ္ဏသမုဒါဟာရတာယ [ဝဏ္ဏသမုဒါဟာရတာ + ယ] (ဝိ) ဝဏ္ဏသမုဒါဟာရ၏ ပေါင်းခြင်းရှိသော။ ။ဝဏ္ဏသမုဒါဟာရတာယ ဝိဟရတိ၊ ဝဏ္ဏသမုဒါဟာရတာယ ဝိဟရန္တိ။

http://www.dhammadownload.com

http://www.dhammadownload.com

—မ၊၂။၂၁၅။ အံ၊၃။၁၀၄။ အံ၊၆။၂။၁၀၂။ အာဇာနိဿာမ—မ၊၁။၁၁၀။ သံ၊၃။၉၅။

အာဇာနာပေတ္ထာ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+ဉာ+နာ+ဏာပေ+တ္ထာ] သိ–နားလည်–စေ၍။ ဧဝံ နိဂ္ဂဟံ အာဇာနာပေတ္ထာ .... ပဂ္ဂလောတိ-အာဒိမာဟ။ အဘိ၊၆၊၁။၁၁၃။

အာဇာနိတပ္ပ (တိ) [အာ+ဉာ+နာ+တပ္ပ] သိ–အပ်–သင့်–ထိုက်–သော။ သိက္ခိတုကာမေနေဝ ဟုတ္ထာ အာဇာနိတပ္ပဥ္စေဝ ပုစ္ဆိတပ္ပဥ္စ ဉာပရိက္ခိတပ္ပဥ္စ။ ဝိ၊၆၊၁။၁၄၀။ အညေယျောတိ အာဇာနိတဗ္ဗော။အံ၊၆၊၁။၁၁၃။(–ခုဒ္ဒက၊၆။၁၄၆။ ဣတိဝုတ်၊၆။၂၀၃။ ကခ်၊။၂၅၁။)

အာဇာနိတဝန္တု (တိ) [အာ+ဉာ+နာ+တဝန္တု] သိပြီးသော။ အညာတာဝိသူတိ အာဇာနိတဝန္တေသု။ သံ၊၆၊။၂။၄၉၃။

အာဇာနိတုံ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+ဉာ+နာ+တုံ] သိခြင်းငှါ။ ဝိညူ ပဋိဗလာ သုဘာသိတဒုဗ္ဘာသိတံ ဒုဋ္ဌုလ္လာဒုဋ္ဌုလ္လံ အာဇာနိတုံ။ ဝိ၊၁။ ၁၀၈။ ဒုဋ္ဌုလ္လာဒုဋ္ဌုလ္လံ အာဇာနိတုန္တိ ယာ ပဏ္ဍိတာ သာတ္ထကနိရတ္ထကကထံ အသဒ္ဓမ္မသဒ္ဓမ္မပဋိသံယုတ္တကထဉ္စ ဇာနိတုံ ပဋိဗလာ။ ဝိ၊၆၊၂။၁၃၃။ (–ဝိ၊၆၊၃။၁၆။ မ၊၆၊၂။၂၄။)

အာဇာနိတုကာမ (တိ) [အာဇာနိတုံ+ကာမ] သိခြင်းငှါ အလိုရှိသော၊ ထိုးထွင်း၍ သိလိုသော၊သူ။ အညာတာ ဝိဟရိဿာမီတိ အညာတာ အာဇာနိတုကာမော ဟုတ္ထာ ဝိဟရိဿာမိ။ ဒီ၊၆၊၂။၃၃၂။ အာဇာနိတုကာမောတိ အပ္ပတ္တဝိသေသံ ပဋိဝိဇ္ဈိတုကာမော။ ဒီ၊၆၊၂။၂၇၆။ (–အံ၊၆၊၂။၁၀၁။)

အာဇာနိတ္ထာ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+ဉာ+နာ+တ္ထာ] သိ၍၊ အညာတာဝိသူတိ ဇာနိတဗ္ဗစတုအရိယသစ္စံ အာဇာနိတ္ထာ ဌိတေသု။ ဒီ၊၆၊၃။ ၂၁၁။ (–မူလဋီ၊၂။၁၇၁။)

အာဇာနိယ (တိ) [(၁) အာ+ဉာ+အနိယ။(၂) အာ+ဉာ+နာ+ဏျ။ "ဤ"အက္ခရာ လာ။ အာဘုသော ကာရဏာကာရဏံ ဇာနာတီတိ အာဇာနီယော၊ အနီယော၊ ဏျပစ္စယေန ဝါ သိဒ္ဓံ၊ တဒါကိယာဒိတော နာတိ နာဂ-မော, ဤကာရာဂမော စ။ ဓာန်၊၆၊။၃၆၃။] အကြောင်း ဟုတ်သည် မဟုတ်သည်ကို–အကြောင်း အကျိုးကို–သိသော ပုဂ္ဂိုလ်၊ အာဇာနည် ပုဂ္ဂိုလ်။ (ဆင်.အာဇာနည်, မြင်းအာဇာနည်, နွားလားဥသဘ အာဇာနည် ယောကျ်ားအာဇာနည်ဟူ၍ အာဇာနည် လေးမျိုး ရှိသည်။ ထိုအာဇာနည်တို့သည် သက္ကာယဒိဋ္ဌိ အားကြီးကြသော ကြောင့် ကြောက်ရွံ့ခြင်း မရှိကြကုန်။ သံ၊၆၊ ၂။၂၆၂။) သမ္မုဒ္ဓါ ဒိဋ္ဌပဒံ သေဋ္ဌော၊ အာဇာနီယော စတုပ္ပဒံ။ သံ၊၁။၇။ အာဇာနိယောတိ ဟတ္ထိ ဝါ ဟောတု အဿာဒီသု အညတရော ဝါ ယော ကာရဏံ ဇာနာတိ၊ အယံ အာဇာနီယော၁ စတုပ္ပဒါနံ သေဋ္ဌောတိ အတ္ထော။ သံ၊၆၊၁။၃။၃၂။ ကာရဏာကာရဏံ အာဇာနာတီတိ အာဇာနီယော။ သံ၊၆၊။၁။ ၃၀။ (–မ၊၂။၃၁။ သံ၊၁။၂၆၊၁၃၀။ ဓမ္မ။ ၅၉။ သုတ္တနိ။၃၄၇။ မဟာနိ။၁၀၇။ စူဠနိ။ ၆၆။ အပ၊၁။၁၁၀၊၄၁၇။ ဇာ၊၁။၃၁။ ဇာ၊၂။၁၁၂၊၂၀၅။ ဇာ၊၆၊။၂၁၅။ ဇာ၊၂။၂။၅၆။ ထေရ။၂၅၄၊၂၀၇။ သံ၊၆၊၁။ ၇၆၊၂၁၅။ အံ၊၆၊၃။၃၄။ ဓမ္မ၊၆၊၁။၁၆။ ၁၃၆။ ဓမ္မ၊၆၊၂။၃၀၉။ ဥဒါန၊၆။၂၄၂။ ဣတိဝုတ်၊၆။၂၄၂။ သုတ္တနိ ၆၊၂။၁၃၃။ ဝိမာန၊၆။၇၁။ ထေရ၊၆၊၂။၁၁၀။ ဇာ၊၆၊၄။၄၀၅။ ဇာ၊၆၊၅။ ၂၇၆။ ဇာ၊၆၊၇။၇၅။ အပ၊၆၊၂။၂။၀၁။ မဟာနိ၊၆။၃၀၄။ စူဠနိ၊၆။၁၀။ မ၊၆၊၂။၂။၂၃၀။ အံ၊၆၊၂။၂။၂၆၃။)

အာဇာနိယင်္ဂဟတ္ထိ (ပု) [အာဇာနိယ+ဂန္ထ+ဟတ္ထိ] အာဇာနည်ဖြစ်သော ဂန္ထဆင်မျိုး။ အတ္ထနော သဏ္ဌာနသန္နိဝေသသုဒ္ဒရတာယ အာဇာနေယျဂန္ထဟတ္ထိနော ဝရင်္ဂစာရုဘာဝံ

http://www.dhammadownload.com

....အတ္တနော သိရိယာ အဘိဘုယျ ဝိရာ-ဇတိ။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၁၇၀။

အာဇာနီယစျာယိတ (တိ) [အာဇာနီယ+စျာ-ယိတ] အာဇာနည်မြင်း၏ – အကြောင်း အကျိုးကို သိသော သိန္ဓောမြင်း၏။ – စဉ်းစား ကြံစည်ခြင်း – အကြံအစည်။ ကထဉ္ဇ သဒ္ဓ အာဇာနီယစျာယိတံ ဟောတီ (အံ၊ ၃။ ၅၂၇)တိ ကထံ ကာရဏာကာရဏံ ဇာ-နန္တဿ သိန္ဓဝဿ စျာယိတံ ဟောတိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၄၃။

အာဇာနီယဌာန (န) [အာဇာနီယ + ဌာန] အာဇာနည်တို့၏ နေရာ။ အနာဇာနီယေဝ သမာနေ အာဇာနီယဌာနေ ဌပိမှ။ မ၊၂။ ၃၁။ (–အံ၊ ၃။၃၉၀-၁။)

အာဇာနီယပရိမဇ္ဇန (န) [အာဇာနီယ+ပရိ-မဇ္ဇန] အာဇာနည်တို့အား – ဆုပ်နယ် – ပွတ်သပ် – ခြင်း။ အာဇာနီယပရိမဇ္ဇနဉ္ဇ ပရိမဇ္ဇေ-ယျုံ။ အံ၊၃။၃၉၀။

အာဇာနီယဘောဇန (န) [အာဇာနီယ+ဘော-ဇန] အာဇာနည်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သုံးဆောင်အပ်သော ဘောဇဉ်။ အနာဇာနီယေဝ သမာနေ အာဇာနီယဘောဇနံ ဘောဇိမှ။ မ၊၂။၃၁။ အာဇာနီယဘောဇနန္တိ ကာရဏံ ဇာနန္တေဟိ ဘုဉ္ဇိတဗ္ဗံ ဘောဇနံ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၁။ (–အံ၊၃။ ၃၉၀-၁။)

အာဇာနီယယုတ္တ (တိ) [အာဇာနီယ+ယုတ္တ] အာဇာနည်မြင်း – နှင့် ယှဉ် – က – တပ် – သော။ အာဇာနီယယုတ္တေ မဏိကနကဝိစိတ္တေ ရထေ ဥပနီတေ တမ္ပိ ဟရာပေတွာ ကတ္တရ-ရထကေန ဂစ္ဆတိ....။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၈၁။

အာဇာနီယယုတ္တရထ (ပု) [အာဇာနီယ+ယုတ္တ +ရထ] အာဇာနည်မြင်း – က – တပ် – သော ရထား။ သဟဿအာဇာနီယယုတ္တရထော ဒေဝါနမိန္ဒော ယထာတိ အဓိပ္ပါယော။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။ ၂၅၀။

အာဇာနီယလက္ခဏူပေတ (တိ) [အာဇာနီယ+ လက္ခဏ+ဥပေတ] အာဇာနည်လက္ခဏာနှင့် ပြည့်စုံသော။ "အာဇာနီယ"နှိပိ ပါဋ္ဌိ၊ အာ-ဇာနီယလက္ခဏူပေတန္တိ အတ္ထော။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။ ၂၃၅။

အာဇာနီယလဏ္ဍ (န) [အာဇာနီယ + လဏ္ဍ] အာဇာနည်ဖြစ်သော ဆင်၏ – မစင် – ချေး။ အာဇာနီယလဏ္ဍဿ ဂန္ဓံ ဃာယိတ္ဝာ ဧကောပိ ဟတ္ထီ နဒိံ ဩတရိတုံ န ဥဿဟိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁၈။

အာဇာနီယဝဋ္ဌဝါ (ထီ) [အာဇာနီယ+ဝဋ္ဌဝါ] အာဇာနည် မြင်းမ၊ ဣမသ္မိံ ပန ဂေဟေ အာဇာနီယဝဋ္ဌဝါယ ဝိဇာတာယ သညမ္ပိ အ-ကတ္ဝာ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၈။ (–ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၁၈၂။)

အာဇာနီယသဒ္ဒ (ပု) [အာဇာနီယ + သဒ္ဒ] အာဇာနည် – မြင်း – ဆင် – ၏ ရယ်ရှင် မြူးတူးသော အသံ။ တဿ ကိရ သိမ္ဗလိဝ-နာဘိမုခဿ ဇာတဿ ရထသဒ္ဒေါ စ အာဇာ-နီယသဒ္ဒေါ စ ဓဇသဒ္ဒေါ စ သမန္တာ အသ-နိပါတသဒ္ဒေါ ဝိယ အဟောသိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၃၁၄၊ ၂၅၂။ အာဇာနီယသဒ္ဒေါတိ အာဇာ-နီယာနံ ဟသိတသဒ္ဒေါ စ။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၃၃၄။

အာဇာနီယသုတ္တ (န) [အာဇာနီယ + သုတ္တ] အာဇာနီယသုတ်။ ၎င်းအာဇာနီယသုတ်များ မှာ အဂ်ုတ္တရနိကာယ၊ တိကနိပါတပါဋ္ဌိ၊ ၂-ပဏ္ဏာသက၊ ၅-ဝဂ်၊ ၅-သုတ်, ၆-သုတ်, ၇-သုတ်ဟူ၍ သုံးသုတ်လာရှိသည်။ အံ၊၁။၂၄၆-ဂ-ကြည့်။ အဂ်ုတ္တရနိကာယ၊ စတုက္ကနိပါတ ပါဋ္ဌိ၊ ၆-ဝဂ်၊ ၆-သုတ်, ၇-သုတ် ဟူ၍ နှစ်သုတ် လာရှိသည်။ အံ၊၁။၅၇၂-၄-ကြည့်။ အဂ်ုတ္တရနိကာယ၊ ဆက္ကနိပါတပါဋ္ဌိ၊ ၁-ပဏ္ဏာ-သက၊ ၁-ဝဂ်၊ ၅-သုတ်, ၆-သုတ်, ၇-သုတ်

http://www.dhammadownload.com

ဟူ၍ သုံးသုတ်လာရှိသည်။ အံ၊၂။၂၅၀-၁-ကြည့်။

အာဇာနေယျ၁ (ကြိ) အာဇာနာတိ-ကြည့်။

အာဇာနေယျ၂ (ပု) [အာ+ဉ+နာ+ဏျ]အာ-ဇာနီယ-နှင့် အနက်တူ။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

အာဇာနေယျယုဂ (ပု) [အာဇာနေယျ+ယုဂ] အာဇာနည်မြင်းအစုံ။ သမပဝတ္တာတိ... အညမညသဟာယဘာဝူပဂမနေန ယောဂိနော မနောရထဓုရာကစုနေ ရထဓုရာကစုနေ ဝိယ အာဇာနေယျယုဂေါ ယုဂလကော ဟုတ္ဝာ။ အနုဋ္ဌီ၊၁။၁၀၀။

အာဇိ (ထီ) [အဇ + ဏိ။ အဇ ဂမနေ၊ ဏိ၊ အာဇိ။ ဓာန်၊ဋ္ဌီ။၃၉၉။] စစ်ထိုး – စစ်တိုက် – ခြင်း။ အာဇိတ္ထီ အာဟဝေါ ယုဒ္ဓံ၊ အာယော-ဓနဥ္စ သံယုဂံ။ ဓာန်။၃၉၉။

အာဇီဝ(ပု)[အာ+ဇီဝ+အ။ တေံ အာဂမ္မ ဇီဝန္တိ-တိ အာဇီဝေါ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၉။] (၁) အသက်မွေးခြင်း၊ အသက်မွေးမှု၊ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း။ (၂) အသက်မွေးကြောင်း – ပစ္စည်းရှာမှီးကြောင်း – ဖြစ်သော လုံ့လ ပယောဂ။ (၃) အသက်မွေးကြောင်း ဖြစ်သော ပစ္စည်းလေးပါး။ (၄) အသက်မွေးမှုကို အကြောင်းပြု၍ ပညတ်အပ်သော သိက္ခာပုဒ် ၆-ခု။ (၁) အာဇီဝါ နော စာဝေတုကာမော ....။ ဒီ။၃။၄၅။ အာဇီဝါတိ အာဇီဝတော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၇။ အာဇီဝတောတိ ဇီဝိကာယ ဝုတ္တိတော။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၃။၂၂။ ဇီဝိတံ နာမ အာ-ဇီဝေါ။ နေတ္တိ၊ဝိ။၃၂၈။ (–ဝိ၊၁။၃၂၈။ ဝိ၊၂။၁၃၉၊၂၈၀။ ဝိ၊၄။၃၄၃။ မ၊၁။၃၄၁။ မ၊၂။၂၁၅-၆။ မ၊၃။၃၃၇။ အံ၊၂။ ၁၁၀-၁၊၂၆၆-၇။ အဘိ၊ပု။၁၅၈။ သုတ္တနိ။၃၄၀။ ထေရ။၃၀၆။ အပ၊၁။၇၄၊၉၃။ မိလိန္ဒ။၂၂၅၊၃၅၂။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၁။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၄၊၂၀၉။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၉၂။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၃၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၈၄။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၉၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၈။ အဘိ ဋ္ဌ၊၃။၂၇၄။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅။ သာရတ္ထ၊၁။၄၂၃။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၄။) (၂) အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိ-ကြည့်။ (၃) အာဇီဝ-ဝိပတ္တိ-ကြည့်။ (၄) အာဇီဝေနပိ စောဒေတီ-(ဝိ၊၅။၂၈၀)တိ အာဇီဝဟေတု ပညတ္တေဟိ ဆဟိ သိက္ခာပဒေဟိ စောဒေတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၀၂။

အာဇီဝက (တိ) [အာ + ဇီဝ + ဏ္ဍု။ ထီ-၌ အာဇီဝကိနီ, အာဇီဝိကာ] (၁) တက္ကတွန်း၊ အဝတ်မဝတ်သော – တိတ္ထိရဟန်း – ပရိဗိုဇ်။ (၂) အသက်မွေးခြင်း။ (၁) ပဏ္ဍုပုတ္တော အာဇီဝကော....။ မ၊၁။၃၇၊၃၈။ အာဇီဝ-ကောတိ နဂ္ဂသမဏကော။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅၆။ အာဇီဝကော (အံ၊၂။၂၄၄)တိ နဂ္ဂပရိဗ္ဗာ-ဇကော။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၈၅။ ပူရဏေန ကဿ-ပေန သုက္ကာဘိဇာတိ ပညတ္တာ အာဇီဝကာ အာဇီဝကိနိယော။ အံ၊၂။၃၃၇။ အာဇီဝကာ အာဇီဝကိနိယော သုက္ကာဘိဇာတီတိ ဝဒတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၇။ (–ဝိ၊၂။၁၀၀၊၁၂၂၊၂၈၉။ ဝိ၊၃။၁၁၊၄၀၄-၅။ ဒီ၊၂။၁၃၃။ မ၊၁။၂၂၇။ မ၊၂။၁၅၀၊၂၉၄။ သုတ္တနိ။၃၃၆။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၁၈။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၀၃။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၉။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၂၊၁၉၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၈၄၊၁၆၃။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၆၊၂၃၇။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၅၀။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၄၉။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။၂၂။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇၄။ သာရတ္ထ၊၁။၄၇။ သာရတ္ထ၊၃။၅၄၊၂၅၉။) (၂) အာဇီ-ဝကဘယ-ကြည့်။ အာဇီဝိကာ-လည်း ကြည့်။

အာဇီဝကကာလ (ပု) [အာဇီဝက+ကာလ] ပရိဗိုဇ် – တက္ကတွန်း – ဖြစ်ရာ အခါကာလ။ ဣဒံ အတ္တနော အာဇီဝကကာလံ သန္ဓာယ ဝဒတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၅၁။

အာဇီဝကပဋိပတ္တိ (ထီ) [အာဇီဝက+ပဋိပတ္တိ] တက္ကတွန်း တို့၏ အကျင့်။ နန္ဒာဒယော ကိရ တထာရူပံ အာဇီဝကပဋိပတ္တိံ ဥက္ကံသံ ပါ-

http://www.dhammadownload.com

တေတွာ ဌိတာ။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၄၃။ သံ၊ဋီ၊၂။၂၇၀။ အံ၊ဋီ၊၃။၁၂၃။

အာဇီဝကပဗ္ဗဇ္ဇာ (ထီ) [အာဇီဝက + ပဗ္ဗဇ္ဇာ] အာဇီဝကတို့၏ ပဗ္ဗဇ္ဇာ၊ အာဇီဝက–တက္ကတွန်း–တို့ ရှေးဦးစွာကပ်ရောက်ထိုက် (ကျင့်ထိုက်) သောအကျင့်၊ အာဇီဝက ရဟန်းအဖြစ်။ အာဇီဝကပဗ္ဗဇ္ဇံ ပဗ္ဗဇိတွာ အစေလကော အဟောသိ။ ဇာ၊ဌ၊၁။၄၁၄။

အာဇီဝကဘယ (နဲ) [အာဇီဝက+ဘယ] အသက်မွေးခြင်းကို စွဲ၍ဖြစ်သော ဘေး။ အာဇီဝကဘယံ အသိလောကဘယံ။ အဘိ၊ဝိ။၃၉၃။ အာဇီဝကဘယန္တိ အာဇီဝံ ဇီဝိတဝုတ္တိံ ပဋိစ္စ ဥပ္ပန္နံ ဘယံ။ အဘိ၊ဌ၊၂။၄၈၇။

အာဇီဝကဘာဝ (ပု) [အာဇီဝက + ဘာဝ] တက္ကတွန်း၏ အဖြစ်။ သောဘတိ မေ အာဇီဝကဘာဝေါ။ ဝိ၊ဌ၊၃။၃၀၃။

အာဇီဝကဘာဝူပဂမန (နဲ) [အာဇီဝက+ဘာဝ + ဥပဂမန] တက္ကတွန်း၏ အဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်ခြင်း။ အာဇီဝကဘာဝူပဂမနေန ပရမသုက္ကာဘိဇာတိယံ ဌတွာ သံသာရတော သုဇ္ဈန္တီတိ အယံ တေသံ နိယတိ အာဇီဝကာနံ လဒ္ဓိ။ မ၊ဋီ၊၃။၅၅။

အာဇီဝကလဒ္ဓိ (ထီ) [အာဇီဝက+လဒ္ဓိ] ပရိဗိုဇ်–တက္ကတွန်း–တို့၏ အယူ ဝါဒ။ တေ ကိရ အာဇီဝကလဒ္ဓိယာ ဝိသုဒ္ဓစိတ္တတာယ နိဂဏ္ဌေဟိပိ ပဏ္ဍရတရာ။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၄၃။ မ၊ဋီ၊၃။၅၅။ အံ၊ဋီ၊၃။၁၂၃။ (–သံ၊ဋီ၊၂။၂၇၀။)

အာဇီဝကဝစန (နဲ) [အာဇီဝက+ဝစန] တက္ကတွန်းတို့၏ စကား။ ယေ အာဇီဝကဝစနံ သုဏန္တိ သုဿူသန္တိ။ စူဋနိ၊ဌ။၁၁။

အာဇီဝကဝါဒ (ပု) [အာဇီဝက + ဝါဒ] တက္ကတွန်းတို့၏ အယူဝါဒ။ အဏူဟိ လောကော ပဝတ္တတီတိ အာဇီဝကဝါဒံ သန္ဓာယာဟ။ အနုဋီ၊၂။၆၅။

အာဇီဝကသမယ (ပု) [အာဇီဝက + သမယ] တက္ကတွန်းတို့၏ အယူ။ အာဇီဝကသမယသ ဝိလောမဂါဟိတာယ....။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၄၂။ သံ၊ဋီ၊၂။၂၇၀။ အံ၊ဋီ၊၃။၁၂၂။

အာဇီဝကသာဝက (တိ) [အာဇီဝက+သာဝက] တက္ကတွန်း တို့၏ တပည့်။ တိရောဂါမကာ အာဇီဝကသာဝကာ အာဂန္တွာ။ ဝိ၊၁။၁၉၇-၈။ (–ဝိ၊၄။၂၆၉၊၃၁၅။ အံ၊၁။၂၁၈။ စူဋနိ။ ၄၉။ စူဋနိ၊ဌ။၁၁။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၄၃။မ၊ဋီ၊၃။၅၅။ သံ၊ဋီ၊၂။၂၇၀။ အံ၊ဋီ၊၃။၁၂၃။)

အာဇီဝကသုတ္တ (နဲ) [အာဇီဝက+သုတ္တ] အာဇီဝကသုတ်။ အဂ်ုတ္တရနိကာယ၊ တိကနိပါတပါဋိ၊ ၂-ပဏ္ဏာသက၊ ၃-ဝဂ်၊ ၂-သုတ်။ အံ၊၁။၂၁၈-၂၂၀။

အာဇီဝကသေယျာ (ထီ) [အာဇီဝက+သေယျာ] တက္ကတွန်း တို့၏ ကျောင်း။ အထ ခေါ သော ပုရိသော ဒဏ္ဍိတော ဘိက္ခုနုပဿယဿ အဝိဒူရေ အာဇီဝကသေယျံ ကာရာပေတွာ။ ဝိ၊၂။၂၈၉။

အာဇီဝကာရဏ (နဲ) [အာဇီဝ + ကာရဏ] အသက်မွေးခြင်း ဟူသော အကြောင်း။ အာဇီဝဟေတု အာဇီဝကာရဏာ ပါပိစ္ဆော ဣစ္ဆာပကတော အသန္တံ အဘူတံ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မံ ဥလ္လပတိ။ ဝိ၊၅။၁၇၈။ (–မ၊ဌ၊၄။၂၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၂။ သာရတ္ထ၊၂။၃၅၀။ ကခ်ါ၊ဋီ။၂၈၇။ မ၊ဋီ၊၃။၂၄၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၅၁။)

အာဇီဝကိနီ (ထီ) [အာဇီဝက+ဣနီ] ပရိဗိုဇ်မ၊ တက္ကတွန်းမ။ အာဇီဝက-ကြည့်။

အာဇီဝကောပ (ပု) [အာဇီဝ+ကောပ] အသက်မွေးမှု၏ ပျက်စီးခြင်း၊ ကုလသင်္ဂဟေပိ အာဇီဝကောပေါ နတ္ထိ။ ဝိမတိ၊၁။၃၅၀။

အာဇီဝဌမက (တိ) [အာဇီဝ+အဌမ+က] အာဇီဝလျှင်–စင်ကြယ်စွာ အသက်မွေးခြင်း

http://www.dhammadownload.com

လျှင်–ရှစ်ခုမြောက်ရှိသော၊ ရှစ်ခုမြောက်၌ အာဇီဝကို ထည့်သွင်း ရေတွက်သဖြင့် ရှစ်ပါး အရေအတွက်ရှိသော (သိလ)။ (ကာယသုစရိုက် သုံးပါး, ဝစီသုစရိုက် လေးပါး, သမ္မာအာဇီဝ တပါး၊ ပေါင်း ၈-ပါး။) စတုဗ္ဗိဓံ ပန ဝစီဒုစ္စရိတံ တိဝိဓဉ္စ ကာယဒုစ္စရိတံ ပဟာယ ဥဘယံ သုစရိတံ ပူရေန္တိသော်ပိ ယသ္မာ အာဇီဝဋ္ဌမကံ သီလံ ပူရတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၈၁။ သုပရိသုဒ္ဓါနိ တီဏိ ကာယကမ္မာနိ စတ္တာရိ ဝစီကမ္မာနိ သုပရိသုဒ္ဓေါ အာဇီဝေါတိ ဣဒံ အာဇီဝဋ္ဌမကံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၃၃။ (–သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၂။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌီ။ ၁၀၃။)

အာဇီဝဋ္ဌမကသိလ (န) [အာဇီဝဋ္ဌမက+သိလ] အာဇီဝ – စင်ကြယ်စွာအသက်မွေးမှု–လျှင် ရှစ်ခုမြောက်ရှိသော သိလ၊ ရှစ်ခုမြောက်နေရာ၌ အာဇီဝကို ထည့်သွင်းရေတွက်သဖြင့် ရှစ်ပါး အရေအတွက်ရှိသော သိလ။ (အာဇီဝဋ္ဌမက-လည်း ကြည့်။) ယသ္မာ အာဇီဝဋ္ဌမကသိလံ နာမ တေသ္မိံ ယေဝဒ္ဓါရဒ္ဓယေဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၂၅။ (–မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၈၀-၁။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၂၅။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၁။ သာရတ္ထ၊၃။ ၃၆။ မ၊ဋီ၊၁။၂၁၃။ မ၊ဋီ၊၂။၃၀၃။ သံ၊ဋီ၊၁။ ၃၂၅။)

အာဇီဝတိ (ကြို) [အာ+ဇီဝ+အ+တိ] အသက်မွေးတတ်၏။ န ပါပကံ အာဇီဝံ အာဇီဝတိ။ မ၊၂။၂၁၅။ မဟာနိ။၆၈။ (–ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၉။ မ၊ဋီ၊၃။၁၂၉။ အံ၊ဋီ၊၃။၃၄၉။) **အာဇီဝန္တိ**—မ၊ဋီ၊၂။၁၅၂။ အံ၊ဋီ၊၂။၃၇၁။ **အာဇီဝိဿတိ**—မ၊၂။၂၁၆။

အာဇီဝတ္ထ (ပု) [အာဇီဝ+အတ္ထ] အသက်မွေးခြင်းအကျိုး။ အာဇီဝတ္ထာယ ပဏ္ဍုနိဝါပအာဒီနိ ဂါဟာပေန္တော ဖလာနံ ဩစိနန္တော ဝါ ဩစိနာပေန္တော ဝါ ဝတ္တာပေမေဝ နတ္ထိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၃၇။

အာဇီဝန (န) [အာ+ဇီဝ+ယု] အသက်မွေးခြင်း။ ပိဏ္ဍော အာဇီဝနေ ဒေဟော။ ဓာန်။ ၁၀၁၇။ အောက်ပုဒ်လည်း ကြည့်။

အာဇီဝနုပါယ (ပု) [အာဇီဝန+ဥပါယ] အသက်မွေးခြင်း – အသက်မွေးမှု –၏ အကြောင်း ဥပါယ်။ အာဇီဝုပါယဝ်ပတ္တိ-ကြည့်။

အာဇီဝပကတ (တိ) [အာဇီဝ+အပကတ] အသက်မွေးမှုသည် နှိပ်စက်အပ်သော။ တေန ယာနိ ဣတော ဗာဟိရကပဗ္ဗဇိတာ သိပ္ပါယတနဝိဇ္ဇာဋ္ဌာနာဒီနိ ဇီဝိကောပါယဘူတာနိ အာဇီဝပကတာ ဥပဇီဝန္တိ။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၁၃၂။ အာဇီဝိကာပကတ-နှင့်လည်း ယှဉ်ကြည့်။

အာဇီဝပရိသုဒ္ဓ (ပု) [အာဇီဝ+ပရိသုဒ္ဓ] စင်ကြယ်သော အသက်မွေးမှု၊ စင်ကြယ်စွာ အသက်မွေးခြင်း။ ကုသလံ ကာယကမ္မံ ကုသလံ ဝစီကမ္မံ အာဇီဝပရိသုဒ္ဓံပိ ခေါ အဟံ ထပတိ သီလသ္မိံ ဝဒါမိ။ မ၊၂။၂၁၀။

အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိ (ထီ) [အာဇီဝ + ပါရိသုဒ္ဓိ] အသက်မွေးကြောင်း–ပစ္စည်းရှာမှီးကြောင်း–ဖြစ်သောလုံ့လ၏–စင်ကြယ်ခြင်း–အပြစ်ကင်းခြင်း၊ အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလ။ အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိ ဓမ္မေန သမေန ပစ္စယုပ္ပတ္တိမတ္တကံ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၇။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၂၀။ တေံ အာဂမ္မ ဇီဝန္တီတိ အာဇီဝေါ....အာဇီဝဿ ပါရိသုဒ္ဓိ အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၉။ (–ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။၂၀၂။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅၄။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၉။ ၂၁၂။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၈၊၃၈၊ ၄၁။ သီ၊ဋီ၊ဃစ်၊၁။၂၈၀။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၁၉၈။ အံ၊ဋီ၊၁။၆၁၅။

အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသံဝရ (ပု) [အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိ+သံဝရ] အသက်မွေးကြောင်း–ပစ္စည်းရှာမှီးကြောင်း–ဖြစ်သော လုံ့လ၏ စင်ကြယ်ခြင်းဟူသော–သံဝရတရား–ပိတ်ဆို့တတ်သောတရား။ "မိစ္ဆာအာဇီဝံ ပဟာယ သမ္မာအာ-

http://www.dhammadownload.com

ဇီဝေန ဇီဝိကံ ကပ္ပေတီတိ အာဂတော အာ-ဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသံဝရော။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅။

အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသာဓန (တိ) [အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိ+သာဓန]အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလကို ပြီးစေတတ်သော။ တဆာ ဝီရိယံ အနဝဇ္ဇလက္ခဏံ အာဇီဝ ပါရိသုဒ္ဓိ သာဓနန္တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။ ၆၈။

အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလ (နဲ) [အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိ+သီလ] အသက်မွေးကြောင်း–ပစ္စည်းရှာမှီးကြောင်း– ဖြစ်သော လုံ့လ၏– စင်ကြယ်ခြင်း – အပြစ်ကင်းခြင်း – ဟူသော သီလ၊ အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလ။ (ပစ္စည်းလာဘ်လာဘ ပေါများလိုခြင်းကြောင့် မိမိမှာ စျာန်မဂ်ဖိုလ် မရပဲလျက် ရ၏ဟု ပြောခြင်း, မိန်းမ ယောကျ်ားတို့ကို စေ့စပ် အောင်သွယ် ပေးခြင်း စသော "မိစ္ဆာဇီဝ = မှားယွင်းသော မသင့်လျော်သော အသက်မွေးမှု" တို့မှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းကို အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလ-ဟု ဆိုသည်)။ ဣန္ဒြိယသံဝရသီလံ အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိ-သီလံ။ မိလိန္ဒ။၃၂၀။ ယာ တသ္မာ သဗ္ဗပ္ပကာ-ရာပိ မိစ္ဆာဇီဝါ ဝိရတိ၊ ဣဒံ အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိ-သီလံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၉။ (–ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၃။ ဝိ၊သင်္ဟ။၆၈။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၃။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၂။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၃။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၁၁။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၁၈၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၂။ ဝဇိရ။၅၆။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၂၄၀။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၇၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၂၆။)

အာဇီဝပူရဏ (နဲ) [အာဇီဝ+ပူရဏ] အာဇီဝ–အသက်မွေးမှု–၏ ပြည့်စုံခြင်း။ မနောဒ္ဓါရေ အာဇီဝပူရဏံ နာမ နတ္ထိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၆၅။

အာဇီဝဘဏ္ဍက (နဲ) [အာဇီဝ+ဘဏ္ဍက] အသက်မွေးကြောင်းဖြစ်သော ဥစ္စာ။ အတ္တ-နော အာဇီဝဘဏ္ဍကံ ဂဝေသမာနော။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃၈။

အာဇီဝဘေဒ (ပု) [အာဇီဝ+ဘေဒ] အာဇီဝ–အသက်မွေးမှု–၏ ပျက်စီးခြင်း။ မနောဒ္ဓါရေ အာဇီဝဘေဒေါ နာမ နတ္ထိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၆၅။

အာဇီဝဘေဒဘယ (နဲ) [အာဇီဝ + ဘေဒ + ဘယ] အသက်မွေးမှု ပျက်အံ့သည်မှ ကြောက်ခြင်း။ "မာ မေ အာဇီဝေါ ဘိဇ္ဇီ" တိ အာဇီဝဘေဒဘယာ တံ ဘေသဇ္ဇံ ပဇဟိ နဥပဇီဝိ။ မိလိန္ဒ။၂၂၅။

အာဇီဝမာန (တိ) [အာ+ဇီဝ+အ+မာန] အသက်မွေးသော၊ သူ။ အကိရိယာတိအာဒီသု ယာယ စေတနာယ မိစ္ဆာဇီဝံ အာဇီဝမာနော ကိရိယံ ကရောတိ နာမ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၆၄။

အာဇီဝမုခ (နဲ) [အာဇီဝ+မုခ] အသက်မွေးခြင်း၏အကြောင်း။ ယာနိ တာနိ ကသိဝါ-ဏိဇ္ဇာနိ ဣဏဒါနံ ဥဉ္ဇာစရိယာတိ အာဇီဝ-မုခါနိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၄၂၄။

အာဇီဝဝါရ (ပု) [အာဇီဝ+ဝါရ] အာဇီဝ၏ အလှည့် အကြိမ်၊ အာဇီဝကို ပြရာဖြစ်သော အလှည့်အကြိမ်။ အာဇီဝဝါရေ ပရိသုဒ္ဓါ-ဇီဝေါတိ .... သမန္နာဂတာ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၉။ (–မ၊ဋီ၊၁။၂၁၃။)

အာဇီဝဝိပတ္တိ (ထီ) [အာဇီဝ+ဝိပတ္တိ] (က) အသက်မွေးမှု၏ ပျက်စီးခြင်း၊ မှားသောအား ဖြင့် အသက်မွေးမှုပြုခြင်း။ (ခ) အသက်မွေး မှုအတွက် ပညတ်အပ်သော သိက္ခာပုဒ် ၆-မျိုး၊ ၎င်း ၆-မျိုးကို ကျူးလွန်ခြင်း။ (ဂ) (မှားယွင်းစွာရှာမှီးခြင်း သုံးစွဲခြင်းးကြောင့်) ဖောက်ပြန်ပျက်စီးသော–အာဇီဝ–အသက်မွေးကြောင်း–ပစ္စည်းလေးပါး။ (က) ကတ-မာ စ ဘိက္ခဝေ အာဇီဝဝိပတ္တိ။ အံ၊၁။၂၇၄။ (–မ၊ဋီ၊၁။၂၁၈၊၂၄၇)။ (ခ) အာဇီဝဟေ-တုပညတ္တာနိ ဆ သိက္ခာပဒါနိ အာဇီဝဝိပတ္တိ နာမ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၃၉။ ကခ်ါ၊ဋီ။၁၈၇။ (–ဝိ၊၄။၅၂၊၂၁၂၊၄၂၆။ ဝိ၊၅။၂၂၅။ မဟာနိ။

http://www.dhammadownload.com

၄၀၅။ ဝိ၊ဌ၊၄။၁၃၉။ ခုဒ္ဒက၊ဌ။၂၀၂။ ကခ်ါ။ ၂၈၉။ ဝဇိရ။၅၇၀။ ဝိမတိ၊၂။၂၇၈။ မ၊ဋီ၊၁။ ၂၁၃၊၂၄၇။ အနုဋီ၊၂။၁၆၃။) (ဂ) အာဇီဝ-ဝိပတ္တိပစ္စယ-ကြည့်။

အာဇီဝဝိပတ္တိစောဒနာ (ထီ) [အာဇီဝဝိပတ္တိ+စောဒနာ] အာဇီဝဝိပတ္တိ – အသက်မွေးမှု အတွက် ပညတ်အပ်သောသိက္ခာပုဒ် ၆-မျိုး–ဖြင့် စောဒနာခြင်း။ အာဇီဝဟေတု ပညတ္တာနံ ဆန္ဒံ သိက္ခာပဒါနံ ဝသေန အာဇီဝဝိပတ္တိ-စောဒနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဝိ၊ဌ၊၂။၁၇၄။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၃၁၀။

အာဇီဝဝိပတ္တိပစ္စယ (ပု) [အာဇီဝဝိပတ္တိ+ပစ္စယ] အသက်မွေးမှု ပျက်စီးခြင်း ဟူသော အကြောင်း၊ ဖောက်ပြန်ပျက်စီးသော–အာဇီဝ–အသက်မွေးကြောင်း ပစ္စည်းလေးပါး–ဟူသော အကြောင်း၊ ပစ္စည်းလေးပါးကို မှားယွင်းစွာရှာမှီးသုံးစွဲခြင်းဟူသောအကြောင်း။ အာဇီဝဝိပတ္တိပစ္စယာ ကတိ အာပတ္တိယော အာပဇ္ဇတိ။ ဝိ၊၅။၁၇၈။ အာဇီဝဝိပတ္တိပစ္စ-ယာတိ ဧတ္ထ အာဂမ္မ ဇီဝန္တိ ဧတေနာတိ အာ-ဇီဝေါ၊ စတုပစ္စယော၊ သောဝ မိစ္ဆာပတ္တိယာ ဝိပန္ဒတ္တာ ဝိပတ္တီတိ အာဇီဝဝိပတ္တိ...တဒုပ္ပါဒ-နတပရိဘောဂနိမိတ္တန္တိ အတ္ထော။ ဝိမတိ၊၂။ ၂၇၈။ (–ကခ်ါ။၁၅၇။ ကခ်ါ၊ဋီ။၂၈၇။)

အာဇီဝဝိပတ္တိသမ္မတ (တိ) [အာဇီဝဝိပတ္တိ+သမ္မ-တ] အာဇီဝဝိပတ္တိဟု သမုတ်အပ်သော။ အယံ သာ အာဇီဝဝိပတ္တိသမ္မတာ။ ဝိ၊၅။၂၅၈။

အာဇီဝဝိပန္ဒ (တိ) [အာဇီဝ+ဝိပန္ဒ] အာဇီဝ–အသက်မွေးမှု – ပျက်သော၊သူ။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ-ကော စ ဟောတိ အာဇီဝဝိပန္ဒော စ။ ဝိ၊၅။ ၃၁၅-၆။ အာဇီဝသီလာစာရဝိပန္ဒ–လည်း ကြည့်။

အာဇီဝဝိသုဒ္ဓိ (ထီ) [အာဇီဝ+ဝိသုဒ္ဓိ] အဇီဝ–အသက်မွေးမှု–၏ အထူးသဖြင့် စင်ကြယ်ခြင်း။ စာဂါဓိဋ္ဌာနသမုဒါဂမေန အာဇီဝ-ဝိသုဒ္ဓိ။ ဣတိဝုတ်၊ဌ။၁၂။ (–စရိယာ၊ဌ။ ၃၀၃။)

အာဇီဝဝိသုဒ္ဓိပရိယောသာန (တိ) [အာဇီဝ-ဝိသုဒ္ဓိ+ပရိယောသာန] အာဇီဝဝိသုဒ္ဓိလျှင် အဆုံးရှိသော။ အာဇီဝဝိသုဒ္ဓိပရိယောသာ-နဿ သီလဿ ဥပနိဿယော ဟောတိ။ ဝိ၊ဌ၊ ၄။၂၀၈။

အာဇီဝဝိသောဓနတ္ထ (ပု) [အာဇီဝ+ဝိသောဓန + အတ္ထ] အသက်မွေးမှုကို သုတ်သင်ခြင်း အကျိုး။ ဥဋ္ဌာရဘောဂခတ္တိယကုလာဒိတော ပဗ္ဗဇိတေဟိ ဗုဒ္ဓါဒီဟိ အာဇီဝဝိသောဓနတ္ထံ သေဝိတံ ဝုတ္တိ ပကာသေန္တော။ အံ၊ဋီ၊၁။ ၄၄။

အာဇီဝဝုတ္တိ (ထီ) [အာဇီဝ + ဝုတ္တိ] အသက်မွေးမှု။ အောက်ပုဒ်-ကြည့်။

အာဇီဝဝုတ္တိသတ (န) [အာဇီဝဝုတ္တိ+သတ] အသက်မွေးမှု တရာ။ အာဇီဝဝုတ္တိသတာနိ-(ဒီ၊ဌ၊၁။၁၄၈။ မ၊ဌ၊၃။၁၆၁။ သံ ဌ၊၂။ ၃၁၅) တိ သတ္တာနံ အာဇီဝဘူတာနိ ဇီဝိ-ကာဝုတ္တိသတာနိ။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၂၂၅။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊ ၂။၄၃။ မ၊ဋီ၊၃။၁၁၀။ သံ၊ဋီ၊၂။၂၇၁။

အာဇီဝသံဝရ (ပု) [အာဇီဝ + သံဝရ] အသက်မွေးမှုကို စောင့်စည်းခြင်း။ ကာယသံဝရော ဝစီသံဝရော အာဇီဝသံဝရော ပေါနောဗ္ဘဝိ-ကော ဘဝသခ်ါရော။ အံ၊၃။၃၂၅။

အာဇီဝသဒ္ဒသန္ဒိဓာန (န) [အာဇီဝ+သဒ္ဒ+သန္ဒိ-ဓာန] အာဇီဝသဒ္ဒါ၏ အနိုးဌ်တည်ခြင်း။ သာ-မညဝါစီပိ သိက္ခာသဒ္ဒေါ အာဇီဝသဒ္ဒသန္ဒိ-ဓာနတော ဥပရိ ဝုစ္စမာနဝိသေသာပေက္ခာယ စ ဝိသေသနိဝိဋ္ဌောဝ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ။ အံ၊ဋီ၊၂။၃၇၁။

အာဇီဝသမုဋ္ဌာပကဝိရိယ (န) [အာဇီဝ + သမုဋ္ဌာပက+ဝိရိယ] အသက်မွေး မှုကို

http://www.dhammadownload.com

ဖြစ်စေတတ်သော ဝိရိယ။ ဥဒ္ဒဟတောတိ အာဇီဝသမုဋ္ဌာပကဝိရိယေန ဥဒ္ဒဟန္တိဿ။ မ၊ ဋ္ဌ၊၁၆၃၂။ (–မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၄၂။)

အာဇီဝသမ္ပဒါ (ထီ) [အာဇီဝ+သမ္ပဒါ] အာဇီဝ – အသက်မွေးမှု – ၏ ပြည့်စုံခြင်း။ ကမ္မန္တသမ္ပဒါ အာဇီဝသမ္ပဒါ ဒိဋ္ဌိသမ္ပဒါ။ အံ၊၁။ ၂၇၄။ (–ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၁၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၄၁။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၂၂။)

အာဇီဝသီလဝစာရဝိပန္န (တိ) [အာဇီဝ+သီလ+အာစာရ+ဝိပန္န] အသက်မွေးမှု, အကျင့်သီလ, ကျင့်ဝတ် ပျက်စီးသော၊သူ။ အာဇီဝသီလဝစာရဝိပန္နောပိ ဗြာဟ္မဏော ဘဝေယျ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၂၉၇။ ဂေါရက္ခာဒိဉ္ဇဇီဝနေန အာဇီဝဝိပန္နော၊ ဟိ သနာဒိနာ သီလဝိပန္နော၊ နိက္ခိတ္တဝတ္တတာဒိနာ အာစာရဝိပန္နော။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။ ၂၀၀။ (–ဂင်း- ၂၀၁။)

အာဇီဝသီလဝစာရသမ္ပတ္တိ (ထီ) [အာဇီဝသီလဝစာရ +သမ္ပတ္တိ] အသက်မွေးမှု, အကျင့်သီလ, ကျင့်ဝတ်နှင့် ပြည့်စုံခြင်း။ ဂုဏ်ကေဟိ ပန အာဇီဝသီလဝစာရသမ္ပတ္တိသခ်ီတေဟိ ဗြာဟ္မဏော ဟောတိ။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။ ၂၀၁။

အာဇီဝသီသ (န) [အာဇီဝ + သီသ] ဦးခေါင်း သဖွယ်ဖြစ်သော အာဇီဝတရား၊ အာဇီဝကို အဦးပြုခြင်း။ ယဒါ အာဇီဝသီသေန တာနေဝ စိတ္တာနိ ကာယဝစီဝိညတ္တိယော သမုဋ္ဌာပေန္တိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၁၅၄။

အာဇီဝသုဒ္ဓိ (ထီ) [အာဇီဝ + သုဒ္ဓိ] အသက်မွေးမှု စင်ကြယ်ခြင်း။ သမ္မာသတ္တိ သမ္မာအာဇီဝသုဒ္ဓိ ပဿတံ။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၃၆။ (–သာရတ္ထ၊၃။ ၄၆၀။ ဝိမတိ၊၁။ ၈၉။)

အာဇီဝသောဓနတ္ထ (ပုံ) [အာဇီဝ+သောဓန+အတ္ထ] အာဇီဝဝိသောဓနတ္ထ-နှင့် အနက်တူ။ အဓိကဇနေဟိ ဥဋ္ဌာရဘောဂခတ္တိယကုလာဒိတော ပဗ္ဗဇိတေဟိ ဗုဒ္ဓါဒီဟိ အာဇီဝသောဓ-နတ္ထံ သေဝိတံ ဝုတ္တိ ပကာသေန္တော။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃။ (–အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။၉၁။)

အာဇီဝဟေတု (ပုံ) [အာဇီဝ+ဟေတု] အာဇီဝ – အသက်မွေးခြင်း – ဟူသော အကြောင်း။ အာဇီဝဟေတူ (ထေရ။၃၅၇)တိ အာဇီဝကာရဏာ ဇီဝိကာပကတော ဟုတ္ဝာ အာဇီဝိကာဘယေန အဟံ န နိက္ခမိံ။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၄၇၃။ (–မ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၂၁၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။ ၉၄။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၆၅။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၄၀၇။ ဝင်ရ။ ၅၄၃။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။ ၂၅၆။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။ ၄၀၄။) အာဇီဝကာရဏ, အာဇီဝဝိပတ္တိ, အာဇီဝဝိပတ္တိ-စောဒနာ-တို့လည်း ကြည့်။

အာဇီဝဟေတုက (တိ) [အာဇီဝ+ဟေတု+က] အသက်မွေးခြင်းလျင် အကြောင်းရှိသော။ ကာယဒ္ဒါရေ ပန ဝိတိက္ကမော အာဇီဝဟေတုကောပိ အတ္ထိ, န အာဇီဝဟေတုကောပိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၆၅။ (– ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၅၆။ မူလဋ္ဌီ၊၂။ ၃၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။ ၃၃။)

အာဇီဝိက (ကာ)ပကတ (တိ) [အာဇီဝိကာ+အပကတ] အသက်မွေးမှုသည် နှိပ်စက်အပ်သော၊ အသက်မွေးရန် ခက်ခဲသော၊ သူ။ နာဇီဝိကာပကတာ အဂါရဿမာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇိတာ။ မ၊၂။၁၂၆။ ဒုဿီလ္ယာဒီသု ဇီဝိတံ အသဏ္ဍောန္တော ပဗ္ဗဇိတော အာဇီဝိကာပကတော နာမ။ အာဇီဝိကာယ ပကတော (အပကတော?။ အပကတ-နှင့် ယှဉ်ကြည့်) အာဘိဘူတောတိ အတ္ထော။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၂၆။ အာဇီဝိကာယာတိ အာဇီဝေန ဇီဝိတဝုတ္တိ-ယာ။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၈၁။ အာဇီဝိကပကတော ဝါ အာဝပိတုံ ဝါ ဝိက္ကိဏိတုံ ဝါ။ မိလိန္ဒ။၂၇၁။ (–သံ၊၂။၇၆။ ဣတိဝု၀်။၂၂၅။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၂၇၈။ ဣတိဝု၀်၊ဋ္ဌ။၂၇၈။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။ ၃၇၈။)

အာဇီဝိက (ကာ)ဘယ (န) [အာဇီဝိကာ+ဘယ] အသက်မွေးမှုဘေး၊ အသက်မွေးမှု –

http://www.dhammadownload.com

ကိုစွဲ၍ – ကြောင့် – ဖြစ်သောဘေး။ အာဇီ-ဝိကဘယ (အံ၊၃။၁၇၄) နှိ ဇီဝိတဝုတ္တိဘယံ။ အံ၊ဌ၊၃။၂၆၁။ (–မဟာနိ။၂၈၉။ သုတ္တနိ၊ ဌ၊၁။၁၁၇။ ပေတ၊ဌ။၂၅၆။ မဟာနိ၊ဌ။ ၃၄၈။)

အာဇီဝိကသမုဋ္ဌာပကဝီရိယ (နာ) [အာဇီဝိက+သမုဋ္ဌာပက+ဝီရိယ] အသက်မွေးမှုကို ဖြစ်စေတတ်သောဝီရိယ။ တံ ဝီရိယနှိ အာဇီဝိက-သမုဋ္ဌာပကဝီရိယံ။ မ၊ဋီ၊၂။၄၂။

အာဇီဝိကာ (ထီ) [အာ+ဇီဝ+ဏ္ဍု+အာ] အသက်မွေးခြင်း။ အာဇီဝက, အာဇီဝိက-(ကာ)ပကတ-တို့ ကြည့်။

အာဇီဝိတပရိယန္တ (နာ) [အာ+ဇီဝိတ+ပရိယန္တ] အသက်၏ အဆုံးအပိုင်းအခြား တိုင်အောင်၊ အသက်ထက်ဆုံး။ "အာပါဏကောဋိက" နှိပိ ပါဌော၊ အာဇီဝိတပရိယန္တနှိ အတ္ထော။ မ၊ ဌ၊၃။၂၄၃။

အာဇီဝိနီ (ထီ) [အာဇီဝ+ဣနီ] တက္ကတွန်းမ၊ တိတ္ထိပရိဗိုဇ်မ။ အာဇီဝကာ အာဇီဝိနိယော အယံ သုက္ကာဘိဇာတီတိ ဝဒနှိ။ သံ၊ဌ၊၂။ ၃၁၄။ အာဇီဝက-နှင့်လည်း ယှဉ်ကြည့်။

အာဇီဝိဿတိ (ကြိ) အာဇီဝတိ-ကြည့်။

အာဇီဝုပါယဝိပတ္တိ (ထီ) [အာဇီဝ+ဥပါယ+ဝိပတ္တိ] အသက်မွေးခြင်း အကြောင်း၏ ပျက်စီးခြင်း။ ကသိရဝုတ္တိကေတိ အာဒီဟိ အာဇီ-ဝုပါယဝိပတ္တိ။ သံ၊ဌ၊၁။၁၄၉။ အံ၊ဌ၊၂။၃၂၂။ အာဇီဝုပါယဝိပတ္တိတိ အာဇီဝနုပါယဝသေန ဝိပတ္တိ။ သံ၊ဋီ၊၁။၁၉၅။ အံ၊ဋီ၊၂။၃၁၇။

အာဇီဝူပဒ္ဒဝ (ပု) [အာဇီဝ+ဥပဒ္ဒဝ] အသက်မွေး မှုဟူသောဘေးရန်။ တထာဘူတော စ အာ-ဇီဝူပဒ္ဒဝေန ဥပဒ္ဒုတောတိ ကတ္ဒာ အာဟ "ဥပဒ္ဒုတဿာ" တိ အတ္ထောတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊ ၁။၅၂။

အာဋ္ဌ (ပု) [အဋ္ဌ+ဏ။ အဋ္ဌ ဂမနေ၊ ဏော၊ အာဋ္ဌော။ ဓာန်၊ဋီ။၆၃၇။] ယောက်မနှင့် တူသော နှုတ်သီးရှိသောငှက်၊ ငဟစ်ငှက်။ (ပါဋိ အဘိဓာန်ချုပ်၌ "ဝမ်းဘဲ၊ ငမ်း" ဟူသော ဝေါဟာရများကိုပါ ထည့်စွက် ပြထား၏။ ဓာန်၊ဋီ-အလို လင်းယုန်အမျိုး အစားဖြစ်၍ "စွန်"ဟု မြန်မာပြန်ရမည် ဖြစ်သော်လည်း ပြလတ္တံ့သော အဋ္ဌကထာနှင့် မညီ။ ဓာန်၊သျ၊သစ်။၆၃၈-ကြည့်။) အာဋ္ဌာ သကုန္တာ' ဘိရုဒါ သုတိတ္ထာ။ ....ကရောသိ။ ဇာ၊၁။၃၄၂။ အာဋ္ဌာ သကုန္တာ' ဘိရုဒါတိ အာဋ္ဌသခ်ါတေဟိ သကုဏေဟိ အဘိရုဒါ။ ဇာ၊ဌ၊၄။၄၇၀။ အာဋ္ဌာ ပရိဝဒေနှိကာ။ ဇာ၊ ၂။၃၄၇။ အာဋ္ဌာတိ ဒဗ္ဗိသဏ္ဌာနမုခသကုဏာ။ ဇာ၊ဌ၊၇။၃၁၈။

အာဋ္ဌက=အာဋ္ဌလ (နာ) [?] အာဋ္ဌက(လ) မည်သောသံ၊ သံလိုက်။ မောရက္ခကံ ပုထုကံ မလီနကံ စပလကံ သေလကံ အာဋ္ဌကံ (အာဋ္ဌလံ၊မ၊ဋီ၊၁) ဘလ္လကံ ဒုသိလောဟနှိ အဋ္ဌ ပိသာစလောဟာနိ နာမ။ အဘိ၊ဌ၊၂။ ၆၀။ မ၊ဋီ၊၁။၆၉၊၇၀။ မောရက္ခ (မူလဋီ၊၂။ ၄၃) နှင့် ယှဉ်ကြည့်။

အာဋ္ဌလီ (ထီ) [အဋ္ဌ+အလ+ဤ (?)] အ ထပ်ထပ်သောဘိနပ်။ ဒန္တပေါဏေ စ အာဋ္ဌလီ၊ သီသာလေပနဂန္ဓကေ။ အပ၊၁။၃၅၂။

အာဋ္ဌာနာဋ္ဌနဂရ (နာ) [အာဋ္ဌာနာဋ္ဌာ+နဂရ] အာဋ္ဌာနာဋ္ဌာမည်သောမြို့ (ကုဝေရ-မည်သော ဝေဿဝဏ်နတ်မင်းကြီး၏ မြို့တော်)။ အာဋ္ဌာနာဋ္ဌိယ-ကြည့်။

အာဋ္ဌာနာဋ္ဌာ (ထီ) [ယာဒိစ္ဆကနာမ်] အာဋ္ဌာ နာဋ္ဌာအမည်ရှိသောမြို့။ တဿ စ နဂရာ အဟု၊ အန္တလိက္ခေ သုမာပိတာ။ အာဋ္ဌာ-နာဋ္ဌာ ကုသိနာဋ္ဌာ ပရကုသိနာဋ္ဌာ။ ဒီ၊၃။ ၁၆၂။ အာဋ္ဌာနာဋ္ဌာ နာမာတိ ဣတ္ထိလိင်-

http://www.dhammadownload.com

ဝသေန လဒ္ဓနာမံ နဂရံ အာသိ။ ဒီ၊ဋီ၊၃။ ၁၅၈။ (–ဒီ၊ဋ၊၃။၁၄၈။)

အာဋာနာဋိယ (တိ) [အာဋာနာဋာ+ဣယ] (အာဋာနာဋာမြို့၌ စီကုံးအပ်သောကြောင့်) အာဋာနာဋိယ အမည်ရှိသော၊ ပရိတ်, အစောင့်အရှောက် အရံအတား။ ဥဂ္ဂဏှာတု ဘန္တေ ဘဂဝါ အာဋာနာဋိယံ ရက္ခံ။ ဒီ၊၃။ ၁၅၉။ အာဋာနာဋိယန္တိ အာဋာနာဋနဂရေ ဗဒ္ဓတ္တာ ဧဝံနာမံ။ ဒီ၊ဋ၊၃။၁၄၄။ (–မ၊ဋ၊၄။ ၃၉။ အံ၊ဋ၊၁။၃၅၈။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၁၅၀။)

အာဋာနာဋိယပရိတ္တ (န) [အာဋာနာဋိယ+ပရိတ္တ] အာဋာနာဋိယမည်သော–ပရိတ်–အစောင့်အရှောက် အရံအတား–အနန္တရာယ်ကင်းတရားတော်။ ဓဇဂ္ဂပရိတ္တံ အာဋာနာဋိယ-ပရိတ္တံ။ မိလိန္ဒ။၁၅၂။ (–ဝိ၊ဋ၊၁။၁၂၉။ အံ၊ဋ၊၃။၂၁၀။ မဟာနိ၊ဋ။၃၃၆။ သာရတ္ထ၊၁။ ၂၇၈။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၁၆၁။ အံ၊ဋီ၊၂။၃၃၇။ အံ၊ဋီ၊၃။၁၈၈။)

အာဋာနာဋိယသုတ္တ (န) [အာဋာနာဋိယ+သုတ္တ] အာဋာနာဋိယသုတ်၊ ဝေဿဝဏ်မည်သော ကုဝေရနတ်မင်း၏ အာဋာနာဋာမည်သော မြို့တော်၌ စီကုံးအပ်သော ဂါထာများ ပါရှိသောသုတ်။ ဒီဃနိကာယ၊ပါထိကဝဂ္ဂပါဠိ၊ ၉-သုတ်။ ဒီ၊၃။၁၅၈-၁၇၄။ ယင်း-ဂါထာများ၌ ပါရှိသော အကြောင်းအရာများမှာ အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့်— ဝိပဿီ-အစရှိကုန်သော ၇-ဆူသော ဘုရားရှင်တို့ကို ရှိခိုးပူဇော်ပုံ အကြောင်းအရာများနှင့် ဂန္ဓဗ္ဗ, ကုမ္ဘဏ်, နဂါး, ဘီလူးတို့ကို စိုးမိုးအုပ်ချုပ်ကာ အရှေ့အရပ် စသော အရပ်မျက်နှာ အသီးအသီး၌ နေထိုင်ကြကုန်သော ဓတရဋ္ဌ, ဝိရူဠှက, ဝိရူပက္ခ, ကုဝေရ-ဟူသော နတ်မင်းကြီး လေးယောက်တို့နှင့် ယင်းတို့၏ ကိုးကျိပ်တယောက်သော သားတော်များ, အခြားသော နတ်များက ဂေါတမ မြတ်စွာဘုရားကို ရှိခိုးပူဇော်ပုံ အကြောင်းအရာများသည်း၊ ထို အကြောင်းအရာများ ပါရှိသော ယင်း ဂါထာများကို ရွတ်ဆိုကြကုန်သော ရဟန်း, ရဟန်းမ, ဒါယကာ, ဒါယိကာမတို့မှာ နတ်, ဘီလူး, ကုမ္ဘဏ်, နဂါးစသည်တို့က မည်သည်းဆဲ မနှိပ်စက်ခြင်းနှင့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ပေးခြင်း အကျိုးများ ရရှိသည့်ပြင် မကြည်သေးသော နတ် ဘီလူး-စသည်တို့ကိုပင် ကြည်ညိုစေနိုင်၏၊ ထို့ကြောင့် ထိုနတ်မင်းကြီး လေးယောက်တို့ မြတ်စွာဘုရားထံမှောက်သို့ လာရောက်၍ ရွတ်ဖတ်လျှောက်ထားသော ထို ဂါထာများကိုပင် မြတ်စွာဘုရားသည် ရဟန်းတို့အား တဆင့် ဟောကြားတော် မူသည်။

အာဌပနာ (ထီ) [အာ + ဌာ + ဏာပေ+ယု] (က) ဦးစွာပဌမ တည်ရှိစေခြင်း၊ ကြည်ညိုဖွယ်ဖြစ်အောင် – အထင်ကြီးအောင် – အစပျိုး အနေအားဖြင့် (သွားမူ ရပ်မူ စသည်ကို) ပြုလုပ်ခြင်း။ (ခ) လေးလေးစားစား တည်ရှိစေခြင်း၊ ကြည်ညိုဖွယ်ဖြစ်အောင် – အထင်ကြီးအောင် – အဆူးကြောင့်ကြစိုက်၍ (သွားမူရပ်မူ-စသည်ကို) ပြုလုပ်ခြင်း။ ယာ ဧဝရူပါ ဣရိယာပထာ ဌပနာ အာဌပနာ သဏ္ဌပနာ .... ဣဒံ ဣရိယာပထသဒ္ဒါတံ ကုဟနဝတ္ထု။ မဟာနိ။၁၇၃။ အာဌပနာတိ အာဒိဌပနာ, အာဒရေန ဝါ ဌပနာ။ အဘိ၊ဋ၊၂။၄၆၆။ မဟာနိ၊ဋ။၂၉၃။ အဋ္ဌပနာ-လည်း ကြည့်။

အာဌပိတ (တိ) [အာ + ဌာ + ဏာပေ + တ] ပေါင်နှံထားအပ်သော။ ယောပိ ဘုဇီသော မာတရာ ဝါ ပိတရာ ဝါ အာဌပိတော ဟောတိ။ ဝိ၊ဋ၊၁။၃၀၆။ အာဌပိတောတိ မာတာပိတူဟိ ဣဏံ ဂဏှန္တေဟိ.... ဣဏ-ဒါယကာနံ နိယျာတိတော။ သာရတ္ထ၊၂။ ၁၅၃။ ဝိမတိ၊၁။၁၉၃။

http://www.dhammadownload.com

အာဌပိတခေတ္တ (န) [အာဌပိတ+ခေတ္တ] ပေါင်နှံထားအပ်သော လယ်မြေ။ ကေဝလံ အာဌပိတခေတ္တဿ န ဝစ္စတိ။ ဝင်္ဘရ။၁၃၃။

အာဌပေတုံ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+ဌာ+ဏာပေ+တုံ] ပေါင်နှံထားခြင်းငှါ။ လဇ္ဇာ ပထဝီ ကေတုံ ဝိက္ကေတုံ အာဌပေတုံ။ အဘိ၊က။၂၆၃။ (–ဝိ၊သင်္ဂဟ။၁၃၇။)

အာဌပေတ္ဝာ (ကြိ၊ဝိ) [အာ + ဌာ + ဏာပေ+တ္ဝာ] ပေါင်နှံထား၍။ ယံ ဝါ အာဌပေတ္ဝာ မာတာပိတူဟိ ကိဉ္စိ ဂဟိတံ ဟောတိ။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၁၃၇။ (–သာရတ္ထ၊၂။၁၅၄။ ဝိမတိ၊၁။၁၉၃။)

အာဏဌာန (န) [အာဏာ + ဌာန] အမိန့်အာဏာ၏–တည်ရာ – ပြန့်နှံ့ရာ – အရပ်။ ရက္ခဿဿ စ အာဏဌာနံ နဿတရိ။ ဇာ၊ဌ၊၁။ ၂၉၉။

အာဏ(နဏ)ဏျ (န) [အဏဏ+ဏျ။ အဏဏသဿ ဘာဝေါ အာဏဏံ။ ရူ။နှာ-၂၃၆။] ကြွေးမြီမရှိသူ၏ အဖြစ်၊ ကြွေးမြီ–မရှိ–မတင်–ခြင်း။ သေယျထာပိ မဟာရာဇ (ဘိက္ခဝေ) အာဏဏံ ယထာ အာရောဂံ။ ဒီ၊၁။၆၉။ မ၊၁။ ၃၄၄။ နတ္ထိ တ္ထေ ဣဏန္တိ ဒေဏဏော၊ တဿ ဘာဝေါ အာဏဏံ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၃၆။ ယထာ ဣဏာယိကာ အာနဏံ၊ ပတ္ထေန္တိ ပိဟယန္တိ မဟာနိ။၁၂၄။ (–ဒီ၊၁။၁၉၅။ အံ၊၂။၃၁၁။ ဝိ၊ဌ၊၁။၅။ ဒီ၊ဌ၊၁။၄၊၁၉၂။ မ၊ဌ၊၁။၂၂၀။ အံ ဌ၊၃။၁၁၆။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၂။၂၅၂။ မဟာနိ၊ဌ။၂၄၅။ သာရတ္ထ၊၁။၂၄။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။ ၅၃။)

အာဏဏျကာရဏ (နဿ) [အာဏဏျ + ကာရဏ] (က) ကြွေးမြီ–မရှိခြင်း–ကင်းခြင်း–၏ အကြောင်း။ (ခ) ကြွေးမြီ မရှိခြင်း ဟူသော အကြောင်း။ တဿ စ ဒုက္ခဿ အာဏဏျကာရဏမေတံ။ စရိယာ၊ဌ။၂၉၀။

ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၁။၀၁။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်။၁။၂၆၇။ (ခ) အောက်ပုဒ် ကြည့်။

အာဏဏျနိဒါန (န) [အာဏဏျ+နိဒါန] (၁) ကြွေးမြီ – မရှိ – ကင်း – ခြင်းဟူသော အကြောင်း။ (တိ) (၂) ကြွေးမြီမရှိခြင်း ဟူသော အကြောင်းရှိသော။ တတောနိဒါနန္တိ အာဏဏျနိဒါနံ။ ဒီ၊ဌ၊၁။၁၉၀။ မ၊ဌ၊၂။ ၂၁၇။ နတ္ထိ ဣဏမသာတိ အဏဏော၊ တဿ ဘာဝေါ အာဏဏံ။ တမေဝ နိဒါနံ အာဏဏျနိဒါနံ၊ အာဏဏျဟေတု အာဏဏျကာရဏာတိ အတ္ထော။ အာဏဏျမေဝ ဟိ နိဒါနံ ကာရဏမသာတိ ဝါ အာဏဏျနိဒါနံ။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၂။၁၂၇။

အာဏဏျပရိဘောဂ (ပု) [အာဏဏျ+ပရိဘောဂ] ကြွေးမြီကင်းသော သုံးဆောင်ခြင်း။ (လူဒါယကာတို့ လှူဒါန်းသော ပစ္စည်းလေးပါးတို့ကို ပစ္စဝေက္ခဏာ မဆင်ခြင်ပဲ သုံးဆောင်သော ရဟန်းတို့မှာ သီလရှိသည်ပင် ဖြစ်စေကာမူ ကြွေးတင်သော သုံးဆောင်ခြင်းဖြစ်၍ ဣဏပရိဘောဂ အပြစ်ဖြစ်၏၊ ပစ္စဝေက္ခဏာ ဆင်ခြင်၍ သုံးဆောင်မှသာလျှင် ယင်းအပြစ်မှ လွတ်ကင်း၍ ကြွေးမတင်သော သုံးဆောင်ခြင်းဟူသော အာဏဏျ ပရိဘောဂ ဖြစ်သည်။) သော ဣဏပရိဘောဂဿ ပစ္စနီကတ္တာ အာဏဏျပရိဘောဂေါ ဝါ (နာမ) ဟောတိ၊ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၄၂။ သာရတ္ထ၊၂။၄၂၀။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၀၀။ သီလ၀တော ပစ္စဝေက္ခိတပရိဘောဂေါ အာဏဏျပရိဘောဂေါတိ အာဟ "အာဏဏျပရိဘောဂေါ ဝါတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၇၄။ (–ဝိမတိ၊၁။၃၃၀။)

အာဏတ္တ (တိ) [အာဏ+ဏာပေ+တ] စေခိုင်း–အမိန့်ပေး–အပ်သော။ အာဏတ္တော အဟံ တယာ။ ဝိ၊၁။၆၇။ ဟိယျော မယာ ကုမ္ဘကာရော ဧကံ ကမ္မံ အာဏတ္တော....ပိတရာ အာဏတ္တံ ကမ္မံ နိပ္ဖါဒေဟိ။ ဓမ္မ၊ဌ၊၁။၁၁၄။

http://www.dhammadownload.com

အာဏတ္တိ (ထီ) [အာဏ+ဏာပေ+တိ] စေခိုင်း ခြင်း၊ အမိန့်ပေးခြင်း။ အာဏတ္တိ (နေတ္တိ။ဥ)-တိ အာဏာရဟာဿ ဘဂဝတော....ဝိဓာနံ။ နေတ္တိဒ္ဓ။၂၂။ အာဏတ္တိယာ ဂဟိတတ္တာ။ ဝိဒ္ဓ၊ဝ။၃၀၇။ သစေ ပန သာ အာဏတ္တိ ယထာဓိပ္ပါယံ ဂစ္ဆတိ။ ဝိဒ္ဓ၊ဝ။၃၂-၄။(-ဝိ၊ ဒ္ဓ၊၂။၄၀-၉။ ဝိဒ္ဓ၊၃။၄၇၊၇၁။ ဝိဒ္ဓ၊၄။၁၁၃။ ဒီဒ္ဓ၊ဝ။၁၄၄၊၁၅။ သံဒ္ဓ၊၂။၆၊၃၁၂။ အံဒ္ဓ၊ ၂။၁၃၉။ ဥဒါန၊ဒ္ဓ။၁၂၆။ ဇာဒ္ဓ၊၅။၁၁၆၊ ၄၁၉။ ဇာဒ္ဓ၊၅။ ၂၂၁။ ဒီဒ္ဓ၊ဝ။၁၉၃။ သိဒ္ဓ၊ သစ်၊ ၂။၃၆၊၅၀။ အံဒ္ဓ၊ဝ။၅၅။ မူလဋ္ဌ၊၃။ ၄၁၃။ အနုဋ္ဌ၊ဝ။၅၅။ အနုဋ္ဌ၊၃။၅၂။ ကခ်၊ ဋ္ဌ။၃၊ ၈၄၊ ၂၁၄။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌ။ ၂၉၊၃၇၊၁၀၆။ နေတ္တိ၊ဝ။ ၂၀၊ ၂၂၄။)

အာဏတ္တိအဘ္ဆ (တိ) [အာဏတ္တိ+အဘ္ဆ] စေခိုင်း တိုက်တွန်းခြင်း (အာဏတ္တိ) အနက်ရှိသော (သဒ္ဒါ)။ အာဏတ္တိအတ္ထေန မမ အာဏတ္တိ-ယာ သုဏာဟိ၊....ဒီပိတံ ဟောတိ။ ဒီဒ္ဓ၊ဝ။ ၁၅၅။ (-သံ၊ဒ္ဓ၊ ၂။၆။)

အာဏတ္တိက (တိ) [အာဏတ္တိ+ကိက] စေခိုင်း -အမိန့်ပေး-ခြင်းဖြင့်ဖြစ်သော၊ (စေခိုင်း၍ ပြုလုပ်အပ်သော ခိုးခြင်း, သတ်ခြင်း-စသည်)။ ပဥ္စ အဝဟာရာ သာဟတ္ထိကော အာဏတ္တိ-ကော နိဿဂ္ဂိယော အတ္တသာဓကော ဓုရ-နိက္ခေပေါတိ။ ဝိဒ္ဓ၊ဝ။၂၆၃။ အာဏတ္တိယာ နိဗ္ဗတ္တော အဝဟာရော အာဏတ္တိကော။ သာ-ရတ္ထ၊ ၂။ဝ၂၀။ ကခ်၊ဋ္ဌ။ ၂၀၀။ (-ဝိ၊ဒ္ဓ၊ဝ။ ၃၂၀။ ဝိဒ္ဓ၊ ၂။၃၉၊၄ ၂။ ကခ်၊။ဝဖ-၇၊ဝ ၂၁။ ဒီဒ္ဓ၊ဝ။၆၉။ မဒ္ဓ၊ဝ။၂၀၂။ သံဒ္ဓ၊ ၂။ဝ၃၄။ အဘိဒ္ဓ၊ဝ။ဝ၄၀၊၂၀၅၊၃၆ဝ။ ဣတိဝုတ်ဒ္ဓ။ ၂၁၀။ ခုဒ္ဒကဒ္ဓ။၂၀။ သီဒ္ဌိ။သစ်၊ဝ။၃၂၄။ မဒ္ဌိ၊ဝ။၃၀ဝ။ ကခ်၊ဋ္ဌိ။၄ဝ-၂၊ ၂ဝ၀၊ ၂ဝ၂။)

အာဏတ္တိကထာ (ထီ) [အာဏတ္တိ+ကထာ] စေခိုင်းခြင်း-အာဏတ္တိ-ကို ပြဆိုထုစကား။

ပဋိသံဒ္ဓ၊၂။၂၉၀။ (-ဝိ၊၂။၀၆။ ဝိ၊၃။ ၁၅၀၊၃၃၀။ မိလိန္ဒ။၁၄၉။ ဇာဝ။၃၃၀။ ဝိဒ္ဓ၊ဝ။၃၃-၄။ ဝိဒ္ဓ၊၂။၄၅၊၂၄၁။ ဝိဒ္ဓ၊၃။ ၄၃၊ ၄၁၁။ ဒီပ၊ဝ။ ၂၀၊ ၂၀၂။ ဝိသင်္ဂ၊။ဖ၁ဝ ၂၉၆။ ကခ်၊။၉၅။ ဥဒါန၊ဒ္ဓ။ ၁၆၆၊ ၂၀၄၊ ၃၃၉။ သာရတ္ထ၊ ၂။၁၂၉၊၃၄၉။ မဒ္ဓ၊ ၂။ ၂၉၂။ မ.ဋ္ဌ၊ဝ။၇၂၊ ၄၂၀။ သံဒ္ဓ၊ ၂။ဝ၄၄။ အံဒ္ဓ၊ ၂။၅၃။ မူလဋ္ဌ၊ ၁။၇၀။ အနုဋ္ဌ၊ဝ။၅၂၊၁၃၂။ ကခ်၊ဋ္ဌ။၀၊ ၁၅၅။)

အာဏတ္တကာလ (ပု) [အာဏတ္တ+ကာလ] စေခိုင်း-အမိန့်ပေး-အင်ရာ အချိန်အခါ။ အာ-ဂုစာရီ· ပုရိသံ....ရညာ အာဏတ္တကာလော ဝိယ။ သံဒ္ဓ၊၂။၁၀၅။

အာဏတ္တစေတနာ (ထီ) [အာဏတ္တ+စေတနာ] (အမိကိုသတ်ရန်) စေခိုင်းသော စေတနာ။ မာတုဃာတကမ္မေန သဒိသတာယ ပုဗ္ဗေ ပဝတ္တာယပိ အာဏတ္တစေတနာယ မာတုဃာ-တကမ္မနာမံ အာရောပေတွာ ဝဒန္တိ။ မူလဋ္ဌိ၊ ဥ။ ၂၂၂။

အာဏတ္တဒိဝသ (ပု) [အာဏတ္တ+ဒိဝသ] စေခိုင်း အပ်ရာနေ့။ သော ကိရ ရညာ အာဏတ္တဒိဝ-သေယေဝ သဗ္ဗုပကရဏာနိ သင်္ခေတွာ။ အံ၊ ဒ္ဓ၊ ၂။ဂဝ။ (-အံ၊ဋ္ဌိ၊ ၂။ဂဥ။)

အာဏတ္တဝစန (နပုံ) [အာဏတ္တ+ဝစန] စေခိုင်း -ပြောဆိုခိုင်း-အပ်သော စကား။ သောပိ ဘိက္ခု ဘဂဝတာ အာဏတ္တဝစနံ ဝဒေမီတိ အဝေါစ။ ဝိမတိ၊ဝ။၂၇၄။

အာဏတ္တဝဓ (တိ) [အာဏတ္တ+ဝဓ] စေခိုင်း-အမိန့်ပေး-အပ်သော သတ်ခြင်းရှိသော၊ သတ်မိန့်ပေးခြင်းခံရသော၊သူ။ ကုပိတေန ဟိ ရညာ ဣဿရိယံ အစ္ဆိန္ဒိတ္ဝာ ဟတပုတ္တဘာ-တိကာနံ အာဏတ္တဝဓာနံ ဘယေန အင္ဒဝိ· ပဝိသိတွာ။ အဘိ၊ဒ္ဓ၊၂။၉၉။

http://www.dhammadownload.com

အာဏတ္တိကထာ။ ဝိ၊ဌ၊၁။၃၂၃။ သာရတ္ထ၊၂။ ၁၅၇။

အာဏတ္တိကပ္ပယောဂ (ပု) [အာဏတ္တိက + ပ-ယောဂ] စေခိုင်းခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော–ပ-ယောဂ – လုံလဝီရိယစိုက်ထုတ်မှု။ ဧတေန အာဏတ္တိကပ္ပယောဂံ ဒဿေတိ။ ကခ်ါ။၁၂၂။ (–သာရတ္ထ၊၂။၂၆၂။ ဝိမတိ၊၁။၁၇၄။)

အာဏတ္တိကပယောဂသာဓိက (တိ) [အာဏတ္တိ-ကပယောဂ+သာဓိက] စေခိုင်းခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော–ပယောဂ–လုံလဝီရိယစိုက်ထုတ်မှု –ကို ပြီးစီးစေတတ်သောအကြောင်း။ အာ-ဏတ္တိနိယာမက-ကြည့်။

အာဏတ္တိကရ (တိ) [အာဏတ္တိ+ကရ] စေခိုင်း-မှု – အမိန့်အာဏာ – ကို လိုက်နာ၍ ပြုလုပ်တတ်သော၊သူ။ အဟံ ဒူတော အာဏတ္တိ-ကရော ရညော စ အမှိ ပဟိတော။ ဇာ၊ဌ၊၂။၃၉၂။ (–ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၁။၃၂၅။)

အာဏတ္တိကာရက (တိ) [အာဏတ္တိ+ကာရက] အာဏတ္တိကရ-နှင့် အနက်တူ။ ပါရိသဇ္ဇာတိ သေသာ အာဏတ္တိကာရကာ။ ဒီ၊ဌ၊၁။၂၆၆။

အာဏတ္တိက္ခဏ (ပု) [အာဏတ္တိ+ခဏ] စေခိုင်း-ရာခဏ။ အာဏာပကော အာဏတ္တိက္ခဏေ-ယေဝ ပါရာဇိကော ဟောတိ။ ဝိ၊ဌ၊၁။၂၆၄။ (–ဝိ၊ဌ၊၁။၃၂၀-၄-၅။ ဝိ၊ဌ၊၂။၄၅-၉။ ခုဒ္ဒ-က၊ဌ။၂၀။ ဝဇိရ။၁၃၄။ သာရတ္ထ၊၂။၁၂၉။ ဝိမတိ၊၁။၃၅၈။ ကခ်ါ၊ဋ္ဌီ။၂၀၀။)

အာဏတ္တိနိယာမ (ပု) [အာဏတ္တိ+နိယာမ] စေ-ခိုင်းသောနည်း။ ထေရေန အာဏတ္တိနိယာ-မေန ဥစ္ဆုံ ဂဟေတွာ။ ပေတ၊ဌ။၂၄၃။

အာဏတ္တိနိယာမက (တိ) [အာဏတ္တိ+နိယာမက] စေခိုင်းခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော လုံလပယောဂ ကို သတ်မှတ်ဆုံးဖြတ်တတ်သောအကြောင်း၊ စေခိုင်းသည့်အတိုင်း လိုက်နာ၍ဆောင်ရွက်မှု ကို ထမြောက်အောင်မြင်စေတတ်သော အ-ကြောင်း။ ဝတ္ထု ကာလော စ ဩကာသော၊ အာဝုဓံ ဣရိယာပထော။ ကိရိယာဝိသေ-သောတိ ဣမေ၊ ဆ အာဏတ္တိနိယာမကာ။ ဝိ၊ဌ၊၂။၄၅။ ခုဒ္ဒက၊ဌ။၂၀။ ကခ်ါ။၁၂၁။ အာဏတ္တိနိယာမကာတိ အာဏတ္တိကပယော-ဂသာဓိ(ဓ?)ကာ။ ကခ်ါ၊ဋ္ဌီ။၂၁၃။

အာဏတ္တိမူလက (န) [အာဏတ္တိ + မူလ + က] သူတပါးကို စေခိုင်းခြင်း၏အစွမ်းဖြင့် ပြုအပ်သော ကံဟူသောအကြောင်း။ န ဟိ ပါဏာ-တိပါတကမ္မံ အတ္တနာ ကတမူလကေန န အာဏတ္တိမူလကေန န ဣဿရနိမ္မာနဟေတု-နာ န အဟေတုပစ္စယာ သက္ကာ ပဋိသံဝေ-ဒေတုံ။ အံ၊ဌ၊၂။၁၅၇။ အာဏတ္တိမူလကေ-နာတိ ပရဿ အာဏာပနဝသေန ကတကမ္မ-ဟေတု။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၄၃။ (–အဘိ၊ဌ၊၂။ ၄၇၉။)

အာဏတ္တိမူလိက (တိ) [အာဏတ္တိ+မူလ+ဣက] သူတပါးကို စေခိုင်းခြင်းဟူသော အကြောင်း-ရှိသော (စေတနာ)။ ကာယဒ္ဒါရေ သယံက-တမူလိကာ ဝီသတိ စေတနာ, အာဏတ္တိမူ-လိကာ ဝီသတိ။ အံ၊ဌ၊၂။၃၄၈။

အာဏတ္တိဝစန (န) [အာဏတ္တိ+ဝစန] စေခိုင်း–တိုက်တွန်း–ခြင်းကိုဟောသော့သဒ္ဒါ။သဝနေ အာဏတ္တိဝစနံ သဝနာဏတ္တိဝစနံ။ ကခ်ါ၊ဋ္ဌီ။ ၁၃၀။

အာဏတ္တိသမုဋ္ဌိတ (တိ) [အာဏတ္တိ+သမုဋ္ဌိတ] စေခိုင်းခြင်း – သည် ဖြစ်စေအပ်သော – ကြောင့်ဖြစ်သော။ တတ္ထ အာဏတ္တိသမုဋ္ဌိ-တေသု ပါဏာတိပါတအဒိန္နာဒါနေသု ကမ္မမ္ပိ ကာယကမ္မံ။ အဘိ၊ဌ၊၁။၁၃၈။ (–အနုဋ္ဌီ၊ ၁။၈၅။)

http://www.dhammadownload.com

အာဏတ္တိဟေတု (ပု) [အာဏတ္တိ + ဟေတု] စေခိုင်းခြင်းဟူသော အကြောင်း။ ဧတ္ထ စ အဿာဒေါ အဿာဒဟေတု ယာဝ အာဏတ္တိ-ဟေတူတိ ဧဝံ ဟေတူနမ္ပိ အဿာဒါဒယော ဝေဒိတဗ္ဗာ။ နေတ္တိ၊ဋီ။၂၈။

အာဏာ (ထိ) [အာဏ+အ။ အာဏ ပေသ-နေ၊ ဘာဝေ အ။ ဓာန်၊ဋီ။၃၅၄။ အာဏာပနံ သညာပနံ အာဏာ။ ကခ်ါ၊ဋီ။၁၅၀။ (အာ-ဇ္ဇာ-သံ)] အမိန့်၊ အာဏာ။ အပိ နု ခေါ မဟာရာဇ တေသံ ပထဝိယာ အာဏာ ပဝတ္တ-တိ ဣဿရိယံ ဝါတိ။ မိလိန္ဒ။၂၄၆၊၂၇၅။ သော ရညော အာဏာယ ဒီဃရတ္တံ စောရာနံ သီသာနိ ဆိန္ဒိတ္ဝာ ပေတလောကေ နိဗ္ဗတ္တ-နွှော အသီသကံ ကဗန္ဓံ ဟုတ္ဝာ နိဗ္ဗတ္တိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၀။ (– ထေရီ။၄၃၁။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၊၁၄၈။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၈။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၂၂။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၆၁။ ဝိ၊သင်္ဟ။၂၈။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၆။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၀၄။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၈၈။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၉။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၉၁။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။၁၅၀။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၈။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၁၅၆။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၉၊၆၄။ ထေရီ၊ဋ္ဌ။၂၆၊၂၉၁။ စရိ-ယာ၊ဋ္ဌ။၆၃။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၂၄။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၀၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၀၈။ ဝိမတိ၊၁။၁၉။ ကခ်ါ၊ဋီ။၂၆။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၃၆။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၁၂၃။ မ၊ဋီ၊၁။၂၁၇။ မ၊ဋီ၊၂။၃၁၉။ မ၊ဋီ၊၃။၂၉၇။ သံ၊ဋီ၊၂။၁၅၆၊၃၄၄၊၅၄၁။ အံ၊ဋီ၊၁။၂၁၇။ အံ၊ဋီ၊၂။၂၄၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၂၆၁။ နေတ္တိ၊ဝိ။၂၂၄။)

အာဏာကရ (တိ) [အာဏာ+ကရ] အမိန့်အာဏာကို လိုက်နာပြုလုပ်သော၊ အမိန့်အာဏာ အတိုင်း ပြုလုပ်တတ်သော။ မစ္စုဒေဝဿ အာဏာကရာ ဒူတာ ဝိယာတိ ဟိ ဒူတာတိ ဝုစ္စန္တိ။ အံ၊ဋီ၊၂။၁၁၁။

အာဏာကရဏ (နဲ) [အာဏာ + ကရဏ] အာဏာကို ပြုခြင်း၊ အမိန့်ပေးခြင်း။ ပရ-ဂေဟေ ကိဉ္စိ ယာစိတုံ ပဝိဋ္ဌဿ အာဂန္တုက-ပုရိသဿ ဂေဟယာမိကေသု တုဏ္ဍိမာသိ-နေသု အာဏာကရဏံ နယုတ္တံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၄။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၆၇။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၄၁။

အာဏာခေတ္တ=အာဏာကွေတ္တ (နဲ) [အာဏာ+ခေတ္တ] အာဏာခေတ်၊ မြတ်စွာဘုရား၏ အာဏာတော်နှံ့ရာ စကြဝဋ္ဌာ ကုဋ္ဌေတသိန်း။ ဗုဒ္ဓခေတ္တံ နာမ တိဝိဓံ ဟောတိ ဇာတိကွေတ္တံ အာဏာကွေတ္တံ ဝိသယကွေတ္တဥ .... အာဏာ-ကွေတ္တံ ကောဋိသတသဟဿစက္ကဝါဋ္ဌပရိယန္တံ ဟောတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၈-၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၄၄။ သာရတ္ထ၊၁။၂၇၈။ အံ၊ဋီ၊၃။၁၈၈။ (– မ၊ဋ္ဌ၊၄။၇၉။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၅၈။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁၀။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၁၁။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၂၄။ စရိယာ၊ဋ္ဌ။၁၂။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၃၃၆။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌ။၁၅၉။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၈၂။ မ၊ဋီ၊၂။၁၄၇။ မ၊ဋီ၊၃။၂၉၇။ အံ၊ဋီ၊၁။၂၁၆။ အံ၊ဋီ၊၂။၁၈၅။ မူလဋီ၊၁။၁၄၁။ အနုဋီ၊၁။၁၄၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၄၅၁။)

အာဏာခေတ္တကိတ္တန (နဲ) [အာဏာခေတ္တ+ကိတ္တန] အာဏာခေတ်ကို ထုတ်ဖော်ညွှန်ကြားခြင်း။ အာဏာခေတ္တကိတ္တနဥေတ္ထ ဓမ္မ-တာဒဿနတ္ထံ။ အနုဋီ၊၂။၂၁၀။

အာဏာခေတ္တပရိယာပန္ဒ (တိ) [အာဏာခေတ္တ + ပရိယာပန္ဒ] အာဏာခေတ်၌ – အကျုံး ဝင်သော – အတွင်းဝင်သော။ ဣဒ္ဓိမာ ဟိ စေတောဝသိပ္ပတ္တော အာဏာခေတ္တပရိယာ-ပန္ဒေ ယတ္ထ ကတ္ထစိ စက္ကဝါဋ္ဌေ ဌတ္ဝာ။ သာ-ရတ္ထ၊၁။၂၇၈၊၃၉၀။

အာဏာစက္က (နဲ) [အာဏာ + စက္က] အာဏာစက်၊ (က) မည်သည့်လူတဦးတယောက်မျှ ဆီးတားကန့်ကွက်နိုင်ခြင်း မရှိ မိမိဖြစ်လိုရာ ဖြစ်စေနိုင်သော (အဆီးအတားမရှိ ချာချာ လည်ပတ်နေသော စက်ဝန်းနှင့် တူသော) ဘုရင့်အမိန့်အာဏာ။ (ခ) မည်သည့် လူနတ် ဗြဟ္မာ တဦးတယောက်မျှ မကန့်ကွက် မပယ်ဖျက်နိုင်သော (အဆီးအတား မရှိ ချာချာ

http://www.dhammadownload.com

လည်ပတ်နေသော စက်ဝန်းနှင့်တူသော)မြတ်စွာဘုရားအမိန့်အာဏာတော်၊ ပဌမပါရာဇိကစသော သိက္ခာပုဒ်ဥပဒေတော်များနှင့် ရှောင်ကြဉ်ရန် ကျင့်သုံးရန် မိန့်မြွက်တော်မူအပ်သော ဒေသနာတော်များ။ (က) မယှံ အာဏာစက္ကံ၊ တုမှာကံ ဓမ္မစက္ကံ ဟောတု။ ဝိ၊ဌ၊၁။၉။ ဒီ၊ဌ၊၁။၉။ ခုဒ္ဒက၊ဌ။၈၁။ အာဏာစက္ကန္တိ အာဏာယေဝ အပ္ပဋိဟတဝုတ္တိယာ ပဝတ္တနဋ္ဌေန စက္ကန္တိ အာဏာစက္ကံ။ သာရတ္ထ၊၁။၅၇။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၇၃။ အာဏာဝ စက္ကံ အာဏာစက္ကံ။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၂၃။ (–ဒီ၊ဌ၊၁။၂၃၆။ မ၊ဌ၊၂။၁၇၉။ အံ၊ဌ၊၃။၄၇။ ထေရ၊ဌ၊၂။၃၀၇။ အံ၊ဋီ၊၃။၄၄။) (ခ) ဇိနဿ အာဏာစက္ကေ ပဟာရံ အဒါသိ။ ဝိ၊ဌ၊၃။၁၃၈။ မ၊ဌ၊၂။၉။ အာဏာစက္ကေတိ ပဌမပါရာဇိကသိက္ခာပဒသင်္ခါတေ, အဗြဟ္မစရိယံ ပဟာယာတိအာဒိဒေသနာသင်္ခါတေ စ အာဏာစက္ကေ။ သာရတ္ထ၊၃။၈၇။ မ၊ဋီ၊၂။၈၃။ ဣဒံ ပဇဟထ, ဣဒံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရထာတိ အာဏာစက္ကံ။ မ၊ဌ၊၂။၂၇၆။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၂။၁၇၄။ (–မ၊ဌ၊၂။၁၁။ မ၊ဌ၊၃။၂၇၆။ အံ၊ဌ၊၂။၇၉။ သံ၊ဋီ၊၂။၂၃၅။)

အာဏာစက္ကဝရ (နာ) [အာဏာစက္က+ဝရ] (မြတ်စွာဘုရား၏) မြင့်မြတ်သော အာဏာစက်။ သဒ္ဓမ္မာနမေတဿ ဝါ အာဏာစက္ကဝရဿ ပဝတ္တိနော သမ္မာသမ္မုဒ္ဓဿ တဿ ဘဂဝတော ဣဒံ ဝစနံ သမ္မုခါဝ မယာ ပဋိဂ္ဂဟိတန္တိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၁၆၄။

အာဏာဌပန (နာ) [အာဏာ + ဌပန] အာဏာထားခြင်း၊ အမိန့်ပေးခြင်း။ အာဏာဌပနံ အာဏတ္တိ နာမ။ နေတ္တိ၊ဝိ။၂၈။

အာဏာဌပနသမတ္ထတာ (ထီ) [အာဏာဌပန+သမတ္ထတာ] အာဏာထားခြင်းငှါ စွမ်းနိုင်သည်၏အဖြစ်။ ယသသာတိ အာဏာဌပနသမတ္ထတာယ။ ဒီ၊ဌ၊၁။၂၆၆။ (–ဒီ၊ဋီ၊၁။၃၂၅။)

အာဏာတိက္ကမန (နာ) [အာဏာ+အတိက္ကမန] အမိန့်–အာဏာ–ကို လွန်ကျူးခြင်း။ အာပတ္တိ ဟောတိ ဝီတိက္ကမောတိ ဥဘယမေတံ ဗုဒ္ဓဿ အာဏာတိက္ကမနမေဝ။ မ၊ဌ၊၄။၄၈။ (–သာရတ္ထ၊၂။၂၃။)

အာဏာဒေသနာ (ထီ) [အာဏာ + ဒေသနာ] (များသော အားဖြင့်) အာဏာတော်ဖြင့် ဟောကြားအပ်သောတရား၊(ဝိနည်းပိဋက)။ ဧတ္ထ ဟိ ဝိနယပိဋကံ အာဏာရဟေန ဘဂဝတာ အာဏာဗာဟုလ္လတော ဒေသိတတ္တာ အာဏာဒေသနာ။ ဝိ၊ဌ၊၁။၁၇။ ဒီ၊ဌ၊၁။၂၀။ အဘိ၊ဌ၊၁။၂၂။ (–ဝဇိရ။၃၀။)

အာဏာပက (တိ) [အာဏ+ဏာပေ + ဏ္ဍု] စေခိုင်းတတ်သော၊သူ။ ဣဓ မဟာရာဇ ဂါမေ ဂါမဿာမိကော အာဏာပကံ အာဏာပေယျ။ မိလိန္ဒ။၁၄၉။ (–ဝိ၊ဌ၊၁။၂၆၄၊ ၃၂၃-၄-၅။ ဝိ၊ဌ၊၂။၄၅-၆-၇၊၇၂၊၁၄၄။ ကင်္ခါ။ ၁၂၁။ ဝဇိရ။၁၆၁။ သာရတ္ထ၊၁။၁၂၉။ ကင်္ခါ၊ဋီ။၂၁၃။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၄၁၆။ အနုဋီ၊၃။၅၂။)

အာဏာပတိဋ္ဌာပန (နာ) [အာဏာ+ပတိဋ္ဌာပန] အာဏာတည်စေခြင်း။ ဝိနယဒေသနံ ဝိယ ဣဿရဘာဝတော အာဏာပတိဋ္ဌာပနဝသေန အဒေသေတွာ။ သာရတ္ထ၊၁။၇၁။ ဝိမတိ၊၁။၁၈။

အာဏာပန (နာ) [အာဏ+ဏာပေ+ယု] စေခိုင်းခြင်း။ ဧဝံ ဝိဇ္ဈိတွာ ဝါ ပဟရိတွာ ဝါ မာရေဟီတိ အာဏာပနံ။ ဝိ၊ဌ၊၂။၃၉။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၃၂၄။ (–မ၊ဌ၊၁။၁၉၄။ အံ၊ဌ၊၃။၂၅၉။ အဘိ၊ဌ၊၃။၄၄၆။ ခုဒ္ဒက၊ဌ။၂၀။ ဥဒါန၊ဌ။၁၉၇။ ပေတ၊ဌ။၁၂၆။ သာရတ္ထ၊၂။၁၂၉။ ကင်္ခါ၊ဋီ။၁၅၀၊၂၀၀။ သံ၊ဋီ၊၂။၁၀။ အံ၊ဋီ၊၁။၁၆၆။ အံ၊ဋီ၊၂။၁၄၃။ မူလဋီ၊၃။၂၂၂။ အနုဋီ၊၃။၅၂။)

http://www.dhammadownload.com

အာဏာပနပယောဂ (ပု) [အာဏာပန + ပယောဂ] စေခိုင်းတိုက်တွန်းခြင်း ဟူသော လုံလပယောဂ။ "အသုကဿ ဘဏ္ဍံ ယဒါ သက္ကောသိ၊ တဒါ အဝဟရာ"တိ ဝေရူပေါ ဟိ အာဏာပနပယောဂေါ။ သာရတ္ထ၊ ၂။၁၂၉။

အာဏာပနဝါစာ (ထီ) [အာဏာပန+ဝါစာ] စေခိုင်းသောစကား။ "ဓောဝါ"တိ အာဏာ-ပနဝါစာယ ကောယ ဝေ တဒနုဂုဏဿ သဗ္ဗ-ဿာပိ ပယောဂဿ အာဏတ္တတ္တာ ဝုတ္တံ။ ဝိမတိ၊၁။၃၂၃။

အာဏာပဝတ္တန (န) [အာဏာ+ပဝတ္တန] (၁) အာဏာကိုဖြစ်စေခြင်း။ (၂) အာဏာ၏ ဖြစ်ရာ – အာဏာပြန့်နှံ့ရာ – အရပ်။ (၁) ရာဇာ ဇနပဒတော ဓမ္မိကံ ဗလိံ ဥဒ္ဓရာပေတ္ဝာ အာဏာပဝတ္တနေန ဒါနံ ဒဒေယျ။ မိလိန္ဒ။ ၂၆၉။ ဝသောတိ အာဏာပဝတ္တနံ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၉၄။ အာဏာပဝတ္တနန္တိ အပ္ပကေ ဝါ မဟန္တေ ဝါ ယတ္ထ ကတ္ထစိ အတ္တနော အာဏာယ ပဝတ္တနဝသေန ဝသနံ ဣဿရိယတ္တမိစ္ဆန္တိ။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၃၉။ (၂) သရသေနေဝ အာဏာ-ပဝတ္တနံ အာဏာခေတ္တံ။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၈၅။

အာဏာပဝတ္တနဋ္ဌာန (န) [အာဏာပဝတ္တန+ဋ္ဌာန] အာဏာဖြစ်ရာ – အာဏာပြန့်နှံ့ရာ – အရပ်။ သရသေနေဝ အာဏာပဝတ္တနဋ္ဌာနံ အာဏာခေတ္တံ။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၁၆။

အာဏာပဝတ္တိ (ထီ) [အာဏာ+ပဝတ္တိ] အာဏာ၏ ဖြစ်ခြင်း၊ အာဏာစူးရှထက်မြက်မှု။ ဣမံ သုဋ္ဌု ပီဋ္ဌေတ္ဝာ မမ အာဏာပဝတ္တိံ ဒဿေ-တ္ဝာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၉၄။ ကခ်ါ၊ဋ္ဌီ။၁၉၈။

အာဏာပဝတ္တိဋ္ဌာန (န) [အာဏာပဝတ္တိ+ဋ္ဌာန] အာဏာနှံ့ရာအရပ်။ ရဇ္ဇသီမာ နာမ စောဋ္ဌ-ဘောဂေါ ကေရဋ္ဌဘောဂေါတိ ဧဝံ ဧကေ-ကဿ ရညော အာဏာပဝတ္တိဋ္ဌာနံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၄၁၈။ ကခ်ါ၊ဋ္ဌီ။၂၉၄။ (–ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၆။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၄။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၄။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၈။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၁။၃၁၂။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၁၀၇။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၄၈။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၁၂။ ဝိမတိ၊၂။၂၀၂။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။ ၂၅၂။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၀၄။)

အာဏာပဝတ္တိဒေသ (ပု) [အာဏာပဝတ္တိ+ ဒေသ] အာဏာ – ဖြစ်ရာ – နှံ့ရာ – အရပ်။ ဝိဇိတေတိ အာဏာပဝတ္တိဒေသေ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၄၅။ (–ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၂၂။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၂။၃၈။)

အာဏာပါတိမောက္ခ (န) [အာဏာ+ပါတိ-မောက္ခ] အာဏာပါတိမောက်၊ မြတ်စွာဘုရား၏ အမိန့် အာဏာတော်ဖြစ်သော ပါတိ မောက်။ (သုဏာတု မေ ဘန္တေ သံဃော-စသည်ဖြင့် မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူ သော သိက္ခာပုဒ် ဥပဒေတော်များကို အာ ဏာပါတိမောက်ဟု ခေါ်သည်။) သုဏာတု မေ ဘန္တေ သံဃောတိ အာဒိနာ နယေန ဝုတ္တံ အာဏာပါတိမောက္ခံ နာမ။ ကခ်ါ။၉၄။ (–ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅၃။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၂၇၁။ သာရတ္ထ၊ ၃။၄၃၄။ ကခ်ါ၊ဋ္ဌီ။၁၅၂။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။၂၃၃။)

အာဏာပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသ (ပု) [အာဏာပါတိ-မောက္ခ+ဥဒ္ဒေသ] အာဏာပါတိမောက်ကို ရွတ်ဆိုခြင်း။ သော ဒုဝိဓော ဩဝါဒပါတိ-မောက္ခုဒ္ဒေသော စ အာဏာပါတိမောက္ခုဒ္ဒေ-သော စ။ ကခ်ါ။၉၃။ (–ဝဇိရ။၆၀။)

အာဏာပိတ (တိ) [အာဏ+ဏာပေ+တ] စေ ခိုင်းအပ်သော။ သံဃေန တေ အာဝုသော ဆန္ဒ ဗြဟ္မဒဏ္ဍော အာဏာပိတော။ ဝိ၊၄။ ၄၈၉။

အာဏာပေတဗ္ဗ (တိ) [အာဏ+ဏာပေ+တဗ္ဗ] စေခိုင်း–အပ်–ထိုက်–သင့်–သော။ သစေ ပန ကုသီတော ဟောတိ၊ ပုနပ္ပုနံ အာဏာ-ပေတဗ္ဗော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၁။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၇၅။ (–ကခ်ါ၊ဋ္ဌီ။၁၅၅။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၅၁။)

http://www.dhammadownload.com

အာဏာပေတိ (ကာ၊ကြို) [အာဏ+ဏာပေ+တိ] စေခိုင်း–ပြုလုပ်စေ–၏။ အဓိဋ္ဌာယကတိ အဓိဋ္ဌဟိတ္ဝာ **အာဏာပေတိ**။ ဝိ၁။၉၄။ ဘိက္ခု ဘိက္ခုံ အာဏာပေတိ "ဣတ္ထန္နာမံ ဘဏ္ဍံ အဝဟရာ" တိ။ ဝိ၁။၆၆၊၆၇။ (–ဝိ၁။၉၄၊၂၁၆၊၃၀၇၊၃၆၈။ ဝိ၂။၃၄၆၆၊ ၄၁၆။ ဝိ၂။၂၀၆။ ဥဒါန။၁၄၈။ မိလိန္ဒ။၅၀၊ ၁၄၉။ ဝိ၁၉။၂၂-၄။ ဝိ၁၉၊၂။၃၄၊ ၁၄၅၊၁၄၆။ ဝိ၁၉၊၃။၃၄၀။ ဝိ၁ဆ၀။၃၅။ ဒီ၁၉၊၂။၁၀၆။ အဘိ၁၉၊၁။၁၂၀။ ကင်္ခာ၁၀။ သီ၁၉၊သစ်၊၂။၂၁။ အံ၁၉၊၁။ ၁၆၆။) **အာဏာပေန္တီ**—မိလိန္ဒ။၂၇။ ဝိ၁၉၊၁။ ၃၂၊၃၂၂။ မ၁၉၊၂။၂၇၁။ **အာဏာပေထ**—ဝိ၁၉။၁၉။ ဒီ၁၉၊၁။၉။ အဘိ၁၉၊၂။၃၂၃။ခုဒ္ဒက၊ ၁၈။ မဟာနိ၁၉။၃၅၂။ ပဋိသံ၁၉၊၂။ ၂၉၀။ **အာဏာပေမိ** — ဝိ၁၄။၄၀၇။ မဟာနိ၁၉။ ၂၇၆။ **အာဏာပေတု** — ဝိ၁၃။၃၀၄၊၃၀၀။ ဝိ၁၄။၄၀၇။ ဒီ၁၉၊၁။၃၂၁။ **အာဏာပေဟိ**— ဝိ၁။၅၃။ ဝိ၁၄။၃၅၁။ ဝိ၁၉၊၁။၂၅၅။ ဒီ၁၉၊၁။၁။ **အာဏာပေယျ** — ဝိ၂။၃၃၀၊ မိလိန္ဒ။၃၄၊၁၄၉။ **အာဏာပေယျာသိ**—ဒီ၂။၂၅၉။ **အာဏာပေသိ**—ဝိ၁။၅၃။ ဒီ၃။၅၅။ အပ၂။၁။၁၅။ ဝိ၁၉၊၁။၃၄၊၂၂၅။ ဒီ၁၉၂။၂။ ၂၀၆။ မ၁၉၊၃။၄၃၊၂၀၉။ သံ၁၉၊၁။၁၃၁။ အံ၁၉၊၁။၉၀၊၁၇၂။ ဓမ္မ၁၉၊၁။၃၀။ ဓမ္မ၁၉၂။၂။ ဥဒါန၁၉။၀၅၊၂၀၄။ သုတ္တနိ၁၉၂။၁၄၊ ၂၄၄။ ဝိမာန၁၉။၁၀၂။ **အာဏာဒေသံ**—ဒီ၂။၁၃၁။ ဓမ္မ၁၉၊၄၀၅။ **အာဏာပေသာမိ**—ဝိ၁၉၊၁။၂၅၅။ မ၁၉၊၄။၅၄။

အာဏာပေတုံ (ကြို၊ဝိ) [အာဏ+ဏာပေ+တုံ] စေခိုင်းခြင်းငှါ။ ဝုစ္စတရံ ဟိ ဘိက္ခုံ အာဏာပေတုံ ဣဒမေဝ ကေ ဌာနန္တိ။ ဝိ၁၉၊၄။၆၄။ ဝိ၁သင်္ဃာ။၄၂၅။ (–မ၁၉၊၃။၁၀၆။ မ၁၌၊၃။ ၇၁။)

အာဏာပေတ္ဝာ (ကြို၊ဝိ) [အာဏ+ဏာပေ+တ္ဝာ] စေခိုင်း၍။ တတိယံ မဂ္ဂံ အာဏာပေတ္ဝာ ပဏ္ဏမိတဗ္ဗံ။ ဝိ၂။၆၉။ အယျာယ သုန္ဒရီနန္ဒာယ ကာရဏာတိ မနုဿေ အာဏာပေတ္ဝာ။ ဝိ၂။၂၇၄။ (–ဝိ၁၉၊၁။၅၅။ ဝိ၁၉၊၂။၄၄။ ဝိ၁၉၊၃။ ၂၁၅။ ဝိ၁သင်္ဃာ။၇၅။ ဒီ၁၉၊၁။ ၁။၃၂။ မ၁၉၊၂။၄၄။ သံ၁၉၊၁။၅၅။ အံ၁၉၊ ၂။၁၁၀၊၁၁၄။ မဟာနိ၁၉။၁၀၂။ ဓမ္မ၁၉၊၂။ ၁၀၁။ သီ၁၉၊သစ်၊၁။ ၁၀၀။ ကင်္ခာ၁၀။ သီ၁၉၊သစ်၊၂။ ၁၁။ အံ၁၉၊၁။ ၁၀၅။ မူလဋ္ဌ၊၁။၁၀၀။)

အာဏာပေန္တ (တိ) [အာဏ+ဏာပေ+အန္တ] စေခိုင်းသော၊ သူ။ တေ စ သယံ အာဏနေန္တာပိ အညေဟိ အာဏာပေန္တာပိ အာဏနေန္တိယေဝါတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဝိ၁၉၊၁။၁၂၄။ (–ဝိ၁၉၊၁။၁၉၊၂၄၂။ ဝိ၁၉၊၂။၁၄။ ဝိ၁၉၊၃။၁၄၂။ ဒီ၁၉၊၁။၂။ အဘိ၁၉၊ ၁။၁၂၀။ ကင်္ခာ၁၆။ ဒီ၁၉၊၁။၂။ အဘိ၁၉၊၁။၁၂၀။ ကင်္ခာ၁၀။ သီ၁၉၊သစ်၊ ၁။၁၂၄။ အံ၁၉၊၂။ ၁၂၄။ မူလဋ္ဌ၊၁။၁၀၁။)

အာဏာပလဝိရဟိတ (တိ) [အာဏာ+ပလ+ဝိရဟိတ] အာဏာစွမ်းအားမှ ကင်းသော၊သူ။ ဒုဗ္ဗလေတိ သရီရပလ ဘောဂပလ အာဏာပလဝိရဟိတေ။ ဇာ၁၉၊၆။၁၃၂။

အာဏာပဟုလ (န) [အာဏာ+ပဟုလ] အာဏာများသည်၏ အဖြစ်။ ပေါဟာရပရိမတ္ထာနမ်ပိ သမ္ဘဝတော အာဟ အာဏာပဟုလတောတိ။သာရတ္ထ၁။၇၄။ ဝိမတိ၁။ ၁၉။ သီ၁၉၊သစ်၁။၉၉။ အာဏာဒေသနာလည်း ကြည့်။

အာဏာဘေဒ (ပု) [အာဏာ+ဘေဒ] အာဏာတော်ကို ဖျက်ခြင်း။ စက္ကဘေဒါယာတိ အာဏာဘေဒါယ။ ဝိ၁၉၊၂။၁၉၂။

အာဏာယတ္တ (တိ) [အာဏာ+အာယတ္တ] အာဏာတော်နှင့် ဆက်စပ်သော။ နာယံ ဒေါသော သီလဘေဒဿ ဘဂဝတော အာဏာ-

http://www.dhammadownload.com

ယတ္တတ္တာ။ ဝိမတိ၊၁။၁၁၃။ (–ဝိမတိ၊၁။ ၁၅၀။)

အာဏာရဟ(တိ)[အာဏာ+အရဟ+အ] အာဏာထား-အမိန့်ပေး-ခြင်းဌါ ထိုက်သော၊သူ (ဘုရား)။ အာဏာရဟေနာ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂)တိ အာဏံ ပဏေတုံ (ဋ္ဌပေတုံ) အရဟတီတိ အာဏာ-ရဟော၊ ဘဂဝါ။ သာရတ္ထ၊၁။၇၄။ ဝိမတိ၊ ၁။၁၉။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၀။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။၉၀။ (–နေတ္တိ၊ဋ္ဌ။၂၂။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၂။၅၀။ နေတ္တိ၊ဝိ။ ၂၀၊၆၃။)

အာဏာရဟဘာဝဒီပန (န) [အာဏာရဟ+ ဘာဝ+ဒီပန] အာဏာထားခြင်းဌါ ထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကိုပြခြင်း။ ဝိနယဿ အာဏာ-ဒေသနတ္တာ ဘဂဝတော တာဝ အာဏာ-ရဟဘာဝဒီပနံ။ ဝဇီရ။၃၀။

အာဏာရဟာဓိန (တိ) [အာဏာရဟ+အဓိန] အာဏာထားခြင်းဌါ ထိုက်တော်မူသော မြတ် စွာဘုရားနှင့် ဆက်စပ်သော။ အာဏာဝိဓာနံ ဝိသေသတော အာဏာရဟာဓိနံ တတ္ထ ကောသလ္လယောဂတော။ သာရတ္ထ၊၁။၇၄။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။၉၇။ အနုဋ္ဌီ၊၁။၂၂။

အာဏာဝိဓာန (န) [အာဏာ+ဝိဓာန] အာဏာ ကို ပြုစီမံခြင်း၊ အမိန့်ပေးခြင်း။ အထက်ပုဒ် ကြည့်။

အာဏာဝိတိက္ကမ (ပု) [အာဏာ+ဝိတိက္ကမ] (မြတ်စွာဘုရား၏ ဝိနည်းပညတ်တော် ဟူ သော) အမိန့်အာဏာတော်ကို လွန်ကျူး ကျော်နင်း–ခြင်း–ကြောင်းဖြစ်သော အကု သိုလ်တရား။ တေ ကမ္မ ကိလေသ ဝိပါက-ဥပဝါဒ အာဏာဝိတိက္ကမ ဝသေန ပဉ္စဝိဓာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၃၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၉။ (–ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။ ၁၂၁။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။၁၁၇။)

အာဏာဝိတိက္ကမန္တရာယိက (တိ) [အာဏာဝိ-တိက္ကမ + အန္တရာယိက] (မြတ်စွာဘုရား၏ ဝိနည်းပညတ်တော်ဟူသော) အမိန့် အာဏာတော်ကို ကျူးလွန်ကျော်နင်းမှု အကု သိုလ် တည်းဟူသော– အန္တရာယိကတရား– နတ်ရွာနိဗ္ဗာန်တို့၏ အန္တရာယ်ကိုပြုတတ်(ဖြစ်စေတတ်)သော တရား၊ (လွန်ကျူးလိုသော စိတ်စေတနာနှင့် တကွ သင့်ရောက်သော အာပတ်များ)။ သဉ္ဆိစ္ဆ အာပန္နော အာပတ္တိ-ယော အာဏာဝိတိက္ကမန္တရာယိကာ နာမ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၃၀။ (–မ၊ဋ္ဌ၊၂။၉။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။ ၁၁၇။)

အာဏာဝိတိက္ကမပဋိဃစိတ္တ (န) [အာဏာဝိ-တိက္ကမ + ပဋိဃစိတ္တ] အာဏာတော်ကို လွန်ကျူးကြောင်း ဖြစ်သော ဒေါသ စိတ်။ စျာနလာဘီနဉ္စ သတ္တါ အာဏာ-ဝိတိက္ကမပဋိဃစိတ္တာဿ စျာနပရိဟာနတော ဘူတာရောစနံ နု သမ္ဘဝတိ။ ဝိမတိ၊၂။၉။

အာဏာသမ္ပဟ (ပု) [အာဏာ + သမ္ပဟ] အာဏာအပေါင်း။ ဥရစက္ကာဒီသူတိ အာဒိ-သဒ္ဒေန အာဏာသမ္ပဟာဒီသုပိ စက္က-သဒ္ဒဿ ပဝတ္တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၀။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၂၇။

အာဏာသိက္ခာပဒ (န) [အာဏာ+သိက္ခာပဒ] အာဏာ သိက္ခာပုဒ်တော်၊ မြတ်စွာဘုရား၏ အမိန့် အာဏာတော်ဖြစ်သော သိက္ခာပုဒ်။ သတ္တာပတ္တိကုန္ဓဝသေန အာဏာသိက္ခာပဒံ အပညတ္တံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅၃။ (–သာရတ္ထ၊၁။ ၄၄၀။)

အာဏီ(ဏီ) (ထီ) [အဏ+ဏိ၊ ဤ-ပစ္စည်းထပ် သက်လျှင် အာဏီ-ဟု ဖြစ်၏။ သံ-ဌ် အဏိ (အရဿ, ဏကြီး) ဟု၎င်း, အာနိ (အာဒီဿ, နငယ်)ဟု၎င်း ပါဠိနှစ်မျိုးရှိ၏။ ပုၢထီ-ဟု လည်း လိင်နှစ်မျိုးပြ၏။ ဓာန်၊ဋ္ဌီ။၃၇၄။ ဓာန်၊

http://www.dhammadownload.com

သျ၊သစ်။၃၇၄။ အမရ၊သျ။နှာ-၂၄၈။ ဝိ၊ပိ၊ ဓာန်။ ထောမနိဓိ။ ဝါစပ္ပတိ စသည်။] (က) နားစောင့်၊ နားပန်းစွန်း (ရထား၊လှည်းဘီး တို့၏ ဝင်ရိုးဖျားဦ တပ်ထားသော ကလန့်, တံသင်း, သံငုတ်, သစ်သားငုတ်)။ (ခ) သံ၊ မယ်န၊စို့။ (သပ်၊ စူး၊ ငုတ်၊ အချွန်၊ တံကျင်၊ တံစို့ စသည်ဖြင့်လည်း အရာဌာန အားလျော် စွာ ဘာသာပြန်ရာ၏၊ အာဏိမံသ, အာဏိ-မဏ္ဍဗျ·တို့လည်း ကြည့်။) (၈) အဖာအထေး၊ အဆို့အပိတ်။ (က) ရထဿာဏိဝ ယာယ-တော။ ဒီ၊၃။၅၆။ မ၊၂။၄၁၂။ အံ၊၁။၃၄၁။ သုတ္တနိ။၃၇၉။ အာဏိယာတိ အက္ခသိသ-ဂတာယ အာဏိယာ။ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၄၆။ အက္ခဂ္ဂ-ကိဋ္ဌေ အာဏိတ္ထိ။ ဓာန်။၃၇၄။ (–မ၊ဌ၊၃။ ၃၀၁။ ဒီ၊ဌ၊၃။၁၄၁။ အံ၊ဌ၊၂။၂၉၀။ သုတ္တနိ၊ ဌ၊၂။၁၉၃။ မူလဋ္ဌီ၊၁။၆၆။) (ခ) အန္တေဝါသိ ပန သုဝဏ္ဏရဇတမဏိမယာယ အာဏိယာ တံ အာဏိ· ပဋိဗာဟယမာနော ဝိယ ပုနပ္ပုနံ ရတနုတ္တယဿ ဝဏ္ဏံ ဘာသတိ။ ဒီ၊ဌ၊၁။၄၀။ သုခုမာယ အာဏိယာ (မ၊၁။၁၆၈) တိ ယံ အာဏိ· နိဟရိတုကာမော ဟောတိ၊ တတော သုခုမတရာယ သာရဒါရုအာဏိယာ။ မ၊ဌ၊၁။ ၃၉၃။ မဏ္ဍပိဋ္ဌာဒီနံ ပါဒသိခါသု အာဏိ ဒိန္နာ ဟောတိ။ ဝိ၊ဌ၊၃။၄၉။ (–က၏။၂၀၆။ ဒီ၊ဌ၊၂။၂၀၄၊၂၄၁။ ဥဒါန၊ဌ။၃၈၁။ ဇာဌ၊ ၆။၂၇၉။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၉၂၊၂၁၈။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၇၅။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၄၈။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၃၀၃။ က၏၊ဋ္ဌီ။၃၇၀။ (ခ)(ဂ) တသ္မိ· အယစုဏ္ဏေန ဝါ အာဏိယာ ဝါ ပဋိပါကတိကေ ကတေ ဒဿာဟဿန္တရေ ပုန အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗော။ ဝိ၊ဌ၊၂။၂၈၅။ အည့် အာဏိ· ဩဒဟိ·သူ(သံ၊၁။၄၅၇)တိ အည့် သုဝဏ္ဏရဇတာဒိမယံ အာဏိ· ဃဋ္ဌယိ·သု။ သံ၊ဌ၊၂။၂၁၁။ ကိသ္မိ·စိ ဆိဒ္ဒေ သုဝဏ္ဏမယံ ကိသ္မိ·စိ ရဇတမယံ ကိသ္မိ·စိ ဖလိကာမယံ အာဏိ· ဃဋ္ဌယိ·သု ဗန္ဓိ·သု။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၉၀။

(–ဝိ၊ဌ၊၂။၂၇၈။ ဝိ၊သင်္ဃ။၃၉၉။ က၏။ ၁၈၀။) အာဏိစောဋ္ဌက-လည်း ကြည့်။

အာဏိကောဋ္ဌိ (ပု၊ထိ) [အာဏိ+ကောဋ္ဌိ] နား ပန်းစွန်း – နားစောင့်–၏ အဖျားအစွန်း။ တတော ရထေ အာဏိကောဋ္ဌိယာ အာဏိ-ကောဋ္ဌိ· ပဟရန္တေ။ ဒီ၊ဌ၊၂။၁၉၇။

အာဏိဂဏ္ဌိကာဟတ (တိ) [အာဏိ+ဂဏ္ဌိက+ အာဟတ] စိုးမယ်န, အဖုအထစ် – တို့ဖြင့် ဖျက်ဆီးအပ်သော တင့်တယ်ခြင်းရှိသော– တို့ကြောင့် တင့်တယ် သပ်ယပ်မှု မရှိသော။ သော ပစ္ဆာ ဘိန္နော ဝါ ဆိဒ္ဒေါ ဝါ အာဏိ-ဂဏ္ဌိကာဟတော ဝါ အပဂ္ဃော ဟောတိ။ ဝိ၊ ဌ၊၁။ ၂၆၇။ ဝိ၊သင်္ဃ။၃၁၅။ က၏၊ဋ္ဌီ။၂၀၇။ အာဏိဂဏ္ဌိကာဟတော (ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၀၄) တိ အာဏိနာ ဂဏ္ဌိယာ စ ဟတသောဘော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၂၉။

အာဏိစောဋ္ဌက (န) [အာဏိ + စောဋ္ဌက] (အဆို့အပိတ် အဖြစ်ဖြင့် အသုံးပြုဘို့ရာ) လုံးကျစ် ထားအပ်သော အဝတ်လိပ်။ အနု-ဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ အာဏိစောဋ္ဌကံ။ ဝိ၊၄။ ၄၆၃။ (–ဝိ၊ဌ၊၂။၁၃၄။)

အာဏိဒုါရ (န) [အာဏိ+ဒုါရ] (က) (တံခါး ကျည်မင်းတုပ်အပေါက်ဦ)စို့ သပ် မယ်နရိုက် သွင်းထားအပ်သော တံခါးငယ်။ (ခ)(တံခါး ကျည် မင်းတုပ်၏ အဖျားဦ) သစ်သားချွန် လျှိုသွင်းထားအပ်သော တံခါး။ အာဏိ-ဒုါရေဝ ဟတ္ထိနံ။ ထေရ။၂၇၉။ အာဏိဒုါရံ နာမ ပါကာရဗဒ္ဓဿ နဂရဿ ခုဒ္ဒကဒုါရံ၊ ယံ ဃဋ္ဌီကာဆိဒ္ဒေ အာဏိမ္မိ ပက္ခိတ္တေ ယန္တေန ဝိနာ အဗ္ဘန္တရေ ဌိတေဟိပိ ဝိဝရိတုံ န သက္ကာ ....အထဝါ အာဏိဒုါရံ နာမ ပလိဃဒုါရံ။ တတ္ထ ဟိ တိရိယံ ပလိဃံ ဌပေတ္ဝာ ရုက္ခသူစိ-သခါတံ အာဏိ· ပလိဃသိသေ အာဝုဏန္တိ။ ထေရ၊ဌ၊၂။၆၅။

http://www.dhammadownload.com

အာဏိဗဒ္ဓ(ဗန္ဓ) (တိ) [အာဏိ + ဗဒ္ဓ(ဗန္ဓ)] မယ်နဖြင့် ဖွဲ့အပ်သော။ တေန တေသံ ပါဒါ အာဏိဗဒ္ဓါ ဝိယ ဗဒ္ဓါ (ထဒ္ဓါ) ဟောန္တိ။ ဒီ၊ဌ၊၂။၃၈။ မ၊ဌ၊၃။၂၅၈။

အာဏိမံသ (နဲ) [အာဏိ+မံသ] အသားစွန်း၊ ရှည်ထွက်နေသောအစေ့။ သိခရဏီတိ ဗဟိ-နိက္ခန္တအာဏိမံသာ။ ဝိ၊ဌ၊၂။၁၃၄။

အာဏိမဏ္ဍဗျ (ပု) [အာဏိ+မဏ္ဍဗျ] (တံကျင်တစို့ဖြင့် လျှိုသွင်းခံရသောကြောင့်) အာဏိမဏ္ဍဗျ မည်သောရသေ့။ တတော ပဌာယသော (မဏ္ဍဗျော) အာဏိမဏ္ဍဗျော နာမ ဇာတော။ စရိယာ၊ဌ။၂၃၆။ ဇာ၊ဌ၊၄။၃၀။

အာဏိရက္ခ (ပု) [အာဏိ+ရက္ခ] နားပန်းစွန်းကို စောင့်သောသူ။ အာဏိရက္ခာ ဒုဝေ ဇနာ။ ဝိ၊နိစ္ဆယ။၁၅၇၁။ အာဏိရက္ခာတိ ရထစက္ကဒ္ဒယဿ အဂဋ္ဌနတ္ထံ အက္ခကဿ ဥဘောသု ကောဋ္ဌိသု အာကောဋ္ဌိတာ ဒ္ဒေ အာဏိယော ရက္ခနကာ။ ၎င်း-ဋ္ဌီ။

အာဏိရက္ခက (တိ)[အာဏိ+ရက္ခ+ဏ္ဍု]နားပန်းစွန်းကို စောင့်သော၊သူ။ စတုပုရိသော ရထောတိ ဧကော သာရထိ, ဧကော ယောဓော, ဒ္ဒေ အာဏိရက္ခကာတိ ဧဝံ စတုပုရိသော ဟောတိ။ ဝိ၊ဌ၊၃။၁၂၅။ ကခ်ါ၊ဋ္ဌီ။၄၀၁။ (–အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။၁၉၀။)

အာဏိသဃ်ာဋ (ပု) [အာဏိ+သဃ်ာဋ] စို့ – မယ်နဲ – အံဖာအထေး – တို့၏ အပေါင်းအစု။ အာဏိသဃ်ာဋ္ဌောဝ အဝသိဿိ။ သံ၊၂။၄၅၇။ အာဏိသဃ်ာဋ္ဌောဝ အဝသိဿီတိ သုဝဏ္ဏာဒိမယာနံ အာဏိနံ သဃ်ာဋ္ဌမတ္တမေဝ အဝသေသံ အဟောသိ။ သံ၊ဌ၊၂။၂၁၁။ (–ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၁၉။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၂။၃၂။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၉၀။)

အာဏိသဒ (နဲ) [အာဏိ + သဒ + အ] တင်သား၊ တင်ပါးသား။ ဥဘောဟိ ဟတ္ထေဟိ အာဏိသဒံ ပဟရိတွာ။ ဇာ၊ဌ၊၃။၄၁၄။

အာဏိသုတ္တ (နဲ) [အာဏိ+သုတ္တ] အာဏိသုတ်။ သံယုတ္တနိကာယ၊ နိဒါနဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဋ္ဌိ၊ ၉-သံယုတ်၊ ၇-သုတ်။ သံ၊၁။၄၅၇။

အာတက် (ပု) [အာ+တကိ+အ။ အာဘုသော တက်တီတိ အာတက်ော၊အ။ ဓာန်၊ဋ္ဌီ။၃၂၃။] အနာ၊ ရောဂါ။ အာတက်ော အာမယော ဗျာဓိ။ ဓာန်။၃၂၃။ အာတက်ောတိ ကိစ္ဆဇီဝိတကရော ရောဂေါ။ နီတိ၊ဓာ။၁၁။ အပ္ပါ-တက်-လည်း ကြည့်။

အာတက်ဖဿ (ပု) [အတက်+ဖဿ] အနာ–ရောဂါ–၏ အတွေ့ အထိ။ အာတက်-ဖဿေန ခုဒါယ ဖုဋ္ဌော။ သုတ္တနိ။၄၂၇။ မဟာနိ။၃၈၈။ အာတက်ဖဿေနာတိ ရောဂ-ဖဿေန။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၂။၂၈၈။ မဟာနိ၊ဌ။၄၀၄။

အာတက (တိ) [အာတက်ီ+ဤ] အနာ–ရောဂါ–ရှိသော၊ မကျန်းမာသော၊သူ။ အာ-တက်ီနံ ယထာ ကုသလော ဘိသက္ကော (သရဏံ ဘဝတိ)။ဇာ၊၁။၃၉၁။ အာတက်ီနန္တိ ဂိလာနာနံ။ ဇာ၊ဌ၊၅။၈၈။

အာတတ (နဲ) [အာ+တနု+တ၊ အာတနော-တီတိ အာတတံ၊ တနု ဝိဘ္ဆာရေ။ ဓာန်၊ဋ္ဌီ။၁၄၀။] တဖက်ပိတ်၍ သားရေဖြင့် ကြက်အပ်သောစည် (အိုးစည်, စည်ပုတ်-စသောစည်)။ အာတတံ နာမ စမ္မပရိယောနဒ္ဓေသု ဘေရိ-အာဒီသု ဧကတလံ တူရိယံ။ ဒီ၊ဌ၊၂။၂၀၈။ မ၊ဌ၊၂။၂၀၀။ အံ၊ဌ၊၃။၂၃၃။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၂၅။ ကုမ္ဘထုဏဒဒ္ဒရိကာဒိ ဧကတလံ တူရိယံ။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၉၃။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၂၀။ (–ဝိမာန၊ဌ။၃၂။ ထေရ၊ဌ၊၂။၉၄၊၄၅၂။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။၂၄၀။)

အာတတဝိတတ (နဲ) [အာတတ + ဝိတတ] အလုံးစုံ သားရေပိတ်၍ ကြက်အပ်သောစည် (လေးထောင့်စည်, ထက်စည် စသည်)။ အာ-တဘဝိတတံ နာမ သဗ္ဗသော ပရိယောနဒ္ဓံ။

http://www.dhammadownload.com

ဒီ။ဋ္ဌ။၂။၂၀၈။ အံ။ဋ္ဌ။၃။ ၂၃၃။အာတတဝိတတံ နာမ တန္တိဗဒ္ဓပဏ္ဏဝါဒီ။ မ။ဋ္ဌ။၂။၂၀၀။ စမ္မပရိယောနဒ္ဓံ ဟုတ္ဝာ တန္တိဗဒ္ဓံ (ဝိနိဗဒ္ဓံ) အာတတဝိတတံ။ .... စတုရဿအမ္မဏံ ပဏ္ဏဝါဒိ စ။ မ။ဋီ။ ၂။၂၂၀။ အံ။ဋီ။၃။ ၂၄၀။(–သံ။ဋ္ဌ။၁၇ဖ။ ဝိမာန။ဋ္ဌ။၃၂။ ထေရ။ဋ္ဌ။၂။၉၄။ ဓာန်။၁၄၁။)

အာတတာယီ (တိ) [အာ + တာ + ဏီ] သတ်ခြင်းငှါ အားထုတ်သော၊သူ။ အာတတာယီ ဝဓုဒ္ဓတော။ ဓာန်။၇၃ဖ။ ကတသန္နာဟော ဝဓုဒ္ဓတော ဟန္တုမုဒ္ဓတော ဥယ္ယုတော အာတတာယီ နာမ။.... အာပုဗ္ဗော တာ ပါဂၢနေ၊ ဏီ၊ ဒ္ဒိတ္တံ၊ အာကာရန္တာနမာယော၊ အာတတာယီ။ ဓာန်၊ဋီ။၇၃ဖ။

အာတတ္တ (တိ) [အာ+တပ+တ] ခြောက်သွေ့သော။ အောက်ပုဒ် ကြည့်။

အာတတ္တရူပ (တိ) [အာတတ္တ+ရူပ] ခြောက်သွေ့သော ကိုယ်ရှိသော၊သူ။ ဆာတော အာတတ္တရူပေါသိ၊ ဣတော ကတ္ထ ဂစ္ဆသိ။ ဇာ၊ဝ။၃၀၁။ အာတတ္တရူပေါတိ သုက္ခသရီရော။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၇၁။

အာတပ (ပုံ၊န) [အာ+တပ+အ၊ အာသမန္တတော တပတိ ဒိပ္ပတီတိ အာတပေါ။ ဓာန်၊ဋီ။၃၇။] (ပုံ) (၁) (က) အရောင်အလင်း၊ နေရောင်၊ နေပူ။ (၁) ကာမအပူ (ဝတ္ထုကာမကိလေသကာမ)။ (န) (၂) လုံ့လဝိရိယ (ကုသိုလ် စေတနာနှင့် ယှဉ်သော ဝီရိယ၊ ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို ကြိုးစား အားထုတ်တတ်သော ဝီရိယ)။ (ပုံ) (၁) (က) အထော' ဘာသော ပကာသော စာ' လောကော'ဇ္ဇောတာ' တပေါ သမာ။ ဓာန်။၃၇။ သေယျထာပိ ဘိက္ခဝေ ယံ ဆာယာ ဇဟတိ၊ တံ အာတပေါ ဖရတိ။မ၊၃။၂၄။ အာတပေါတိ သူရိယာတပေါ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆၈။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၀။ နိဝတ္ထကာသာဝံ ဥဒကေ မဒ္ဒါပေတ္ဝာ အာတပေ ဝိဿဇ္ဇာပေသိ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၀၃။ (–ဝိ၊၂။၄၂၄။ ဒီ၊၃။ ၁၀၇။ မ၊၃။၁၃၉၊၁၇ဖ။ သံ၊၃။၁၉၀။ အံ၊၂။ ၃၄၁၊၁၄ဖ။ အဘိ၊ဓာ။၁၆၀။ ဇာ၊၂။၁၁၁။ ဝိမာန။ဋ္ဌ။၂၂။ ၂၀၃။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၂၃ဖ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၁၂၊ ၃၀၃။ ဝိ၊သင်္ဃ။၄၄။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၂၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၂၀၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၅။ ၂၀၅။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၂၀၅။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၄၉။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆ဖ၊ ၃၅၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၆၂။ ခုဒ္ဒက၊ ဋ္ဌ။၃၇။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၄၇။ ပေတ၊ ဋ္ဌ။၂၅၃။ အပါဋ္ဌ၊၂။၁၅၄။ ဝင်္ဂီ၊။ ၂၉၀။ သာရတ္ထ၊၂။ ၂၅၄။ ကခ်ီ၊ဋီ။၃၅ဖ၊၃၉၅။ မ၊ဋီ၊ ၃။ ၂၃၇။ သံ၊ဋီ၊၂။၄၉၀။ အံ၊ဋီ၊၃။၆၄၊၁၃၅။ အနုဋီ၊၁။၁၆၀။ အနုဋီ၊၂။၁၅ဖ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။ ၇၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၃၀။) (ခ) အာတပါ တပယန္တီ မံ။ ဇာ၊၁။၁၀၀။ တတ္ထ အာတပါတိ ဝတ္ထုကာမ ကိလေသကာမာ။ ပုရိသံ ဟိတေ အဘိတပန္တီ၊ တသ္မာ "အာတပါ"တိ ဝုတ္တာ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၂၅။ (နာ) (၂) အင်္ဂဝကိစ္စံ အာတပံ၊ ကောဇညော မရဏံ သုဝေ။ ဇာ၊၂။၁၅၉။ အာတပန္တီ ကုသလကမ္မဝိရိယံ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၃၅။

အာတပဂ္ဃာဏ (နာ) [အာတပ+ဂဃာဏ] အာတပ-သဒ္ဒါ။ တဿ ပန အာတပဂ္ဃာဏေန ဂဟိတတ္တာ "အဂ္ဂိသန္တာပဿာ" တိ ဝုတ္တံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၅ဖ။

အာတပဋ္ဌပန (နာ) [အာတပ+ဋ္ဌပန] နေပူခြင်း၊ ထားခြင်း၊ နေပူလှမ်းခြင်း။ ပရိသမဇ္ဈဂဏမဇ္ဈာဒီသု အာတပဋ္ဌပနပံသုဩကိရဏာဒီဟိ ဝိပ္ပကာရံ ပါပေန္တော ပစ္ဆတော ပစ္ဆတော အနုဗန္ဓန္တိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၁၅။

အာတပဋ္ဌာန (နာ) [အာတပ+ဋ္ဌာန] ပူသော-နေပူသော–အရပ် – နေရာ – ဋ္ဌာန။ နိဒါ-

http://www.dhammadownload.com

ဃကာလေ အာတပဋ္ဌာနေ အဂ္ဂိနာ ဒဓုာ ဝိယ။ ပေတ၊ဋ္ဌ။၁၆၁။

အာတပတာပန (တိ) [အာတပ + တာပန] နေပူဖြင့် ပူစေအပ်သော၊ နေပူ လှမ်းအပ်သော။ ဃရေဝါဟံ တိလေ ဇာတေ၊ ဒိသ္ဒာနာ'တပတာပနေ။ အပ၊၂။၂၆၃။

အာတပတိ (ကြိ) [အာ+တပ+အ+တိ] လောင်တတ်၏။ အာတပတိ ကိလေသေတိ အာတပ္ပံ။ အံ၊ဋီ၊၃။၇၆။ အာတပ္ပ-လည်းကြည့်။

အာတပတ္တ (န) [အာတပ+တာ+တ။ အာတပတော သူရိယာလောကတော တာယတီတိ အာတပတ္တံ၊ တော။ ဓာန်၊ဋီ။၃၅၇။] ထီး။ အာတပတ္တံ တထာ ဆတ္တံ။ ဓာန်။၃၅၇။

အာတပန္တ (တိ) [အာ + တပ + အ + အန္တ] လောင်တတ်သော။ အာတပ္ပံ သံကိလေသာနံ အာတပန္တံ ဝီရိယံ အဇ္ဇေဝ ကိစ္စံ ကာတဗ္ဗံ။ နေတ္တိ၊ဝိ။၃၀၄။

အာတပရူပသမ္ပန္န (တိ) [အာတပ+ရူပ+သမ္ပန္န] တောက်ပ – တောက်ပြောင် – သောအဆင်းနှင့် ပြည့်စုံသော။ ဇာတရူပဿာတိ အာတပရူပသမ္ပန္နဿ။ သံ၊ဋီ၊၁။၂၁၄။

အာတပသညိတ (တိ) [အာတပ+သညိတ] အပူဟု – နေပူဟု – မှတ်သားအပ်သော။ အာတပသညိတာနံ ဘူတသခ်တာနံ ပဟာနဋ္ဌာန မာဟ။ မ၊ဋီ၊၃။၂၃၇။

အာတပသန္တာပါဘာဝ (ပု) [အာတပ+သန္တာပ+အဘာဝ] နေရောင်အပူဓာတ် မရှိခြင်း၊ နေပူမရှိခြင်း။ ပတိတမတ္တာဝ အစ္စန္တခါရေ ဥဒကေ ပိဋ္ဌပိဏ္ဍံ ဝိယ ဝိလီယန္တိ အတိသီတလဘာဝတော အာတပသန္တာပါဘာဝေန။ သာရတ္ထ၊၁။၂၇၇။ (– မ၊ဋီ၊၃။၃၃၇။ သံ၊ဋီ၊၂။၂၃၆။)

အာတပသန္နိဝါရဏတ္ထ (ပု) [အာတပ+သန္နိဝါရဏ+အတ္ထ] နေပူကို ကောင်းစွာ တားမြစ်ခြင်း အကျိုး။ မောရဟတ္ထောတိ အာတပသန္နိဝါရဏတ္ထံ ကတော ဗဒ္ဓေါ မောရပိဉ္ဇကလာပေါ ဝုစ္စတိ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။၂၄၅။

အာတပသုက္ခ (တိ) [အာတပ+သုက္ခ] နေပူဖြင့် ခြောက်သွေ့သော၊ နေလှမ်း၍ ခြောက်သွေ့သော။ သမပါကဘဇ္ဇိတာနံ ပန အာတပသုက္ခာနံ ဝါ ကုဏ္ဍကံ န ပဝါရေတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၉၀။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၁၂၆။ (– ကခ်ါ။၂၂၁။ ကခ်ါ၊ဋီ။၉၁။)

အာတပါဝဋ္ဌာန (န) [အာတပ + အဝဋ္ဌာန] နေပူ၌ တည်ခြင်း။ ခုပ္ပိပါသာ ဟိ အာတပါဝဋ္ဌာနာဒိနာ စ အာတာပနံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၁၉၉။

အာတပ္ပ (န) [အာ+တပ+ဏျ] ကိလေသာတို့ကို – လောင်တတ် – ပူပန်စေတတ် – ပယ်သတ်တတ် – သော လုံ့လဝီရိယ။ ဧကစ္စော သမဏော ဝါ ဗြာဟ္မဏော ဝါ အာတပ္ပမန္ဒာယ....စေတောသမာဓိံ ဖုသတိ။ ဒီ၊၁။၁၂။ ဒီ၊၃။၈၆။ ဝီရိယံ ကိလေသာနံ အာတာပနဘာဝေန အာတပ္ပန္တိ ဝုတ္တံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၇။ အာတပ္ပန္တိ ဝီရိယံ အာတပ္ပတိ ကောသဇ္ဇံ သဗ္ဗမ္ပိ သံကိလေသပက္ခန္တိ။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၆၉။ တဿ စိတ္တံ န နမတိ အာတပ္ပါယ....ပဓာနာယ။ မ၊၁။၁၄၅။ အံ၊၂။၂၁၇။ အာတပ္ပါယာတိ ကိလေသသန္တာပကဝီရိယကရဏတ္ထာယ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၇၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၇၇။ အာတပ္ပါယာတိ အာဒိတော တပတိ သန္တပတိ ကိလေသေတိ အာတပ္ပံ၊ အာရမ္ဘဓာတု၊ ဟဒတ္ထာယ။ မ၊ဋီ၊၂။၅၃။ အာတပတိ ကိလေသေတိ အာတပ္ပံ၊ သမ္မာဝါယာမော။ အံ၊ဋီ၊၃။၇၆။ (– သံ၊၂။၃၅၁။ အံ၊၁။၂၀၃။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၇၁။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၆၈။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၇၀။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၈။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၈၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉၂။

http://www.dhammadownload.com

အဘိ၊ဌ၊၂။၂၇၀။ ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၁၅၆။ ဓမ္မ၊ဌ၊၂။၂၅၄။ ထေရ၊ဌ၊၁။၄၁၀။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၂၄၉။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၇၀။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၆၊၃၂၉။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၀။ နေတ္တိ၊၀၀။ ၃၀၄။)

အာတပွကရဏီယသုတ္တ (န) [အာတပွ+ကရဏီယ+သုတ္တ] အာတပွကရဏီယ-သုတ်။ အင်္ဂုတ္တရနိကာယပါဠို၊ ၁-ပဏ္ဏာသက၊ ၅-ဝဂ်၊ ၁၀ သုတ်။ အံ၊၁။၁၅၁-၂။

အာတပွတိ (ကြိ) [အာ + တပ + ယ + တိ] လောင်တတ်၏။ မောဟနာသနဝိရိယံ အာတပွတိ ကိလေသေတိ အာတပ်။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၂၆။ အာတပွ-လည်း ကြည့်။

အာတပွဝေဝစန (န) [အာတပွ + ဝေဝစန] အာတပွသဒ္ဒါ၏ - ပရိယာယ် - ဝေဝုစ်။ ကေစိ ပန "အာတပွဝေဝစနာနေဝ အနုယောဂါဒိ-ပဒါနိ" တိ ဝဒန္တိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၃။

အာတပွသဒ္ဒ (ပု) [အာတပွ+သဒ္ဒ] အာတပွ-သဒ္ဒါ။ အာတပွသဒ္ဒါ ဝိယ ပန အာတာပ-သဒ္ဒါ ဝိရိယေ ဇဝ နိရုဠ္ဆော။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၉၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅။

အာတာန (န) [အာ+တနု+ဏ] ချဲ့ခြင်း။ ဝိဋ္ဌဘိ ကရေယျာတိ အာတာနဝိတာနဝသေန ဇဋ္ဌန္တိ ဇာလံ ကရေယျ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉၂။

အာတာပ (ပု) [အာ+တပ+ဏ] (၁) ပူပန်စေခြင်း။ (၂) ကိလေသာတို့ကို - ပူပန်စေ - ညှဉ်းဆဲနှိပ်စက် - ပယ်သတ် - တတ်သောဝိရိ-ယ။ (၁) (၂) အာတာပေါ ဝိရိယေ တာ-ပေ။ ဓာန်။၁၁၃၅။ (၁) တေသံ ဒိဿတိ ကာယဿ စ စိတ္တဿ စ အာတာပေါ ပရိ-တာပေါ။ မိလိန္ဒ။၃၀၁။ (၂) အာတာပီ-ကြည့်။

အာတာပနလက္ခဏ (တိ) [အာတာပန+လက္ခ-ဏ] ပူပန်စေခြင်း လက္ခဏာရှိသော။ ကိလေ-သာနံ အာတာပနလက္ခဏေန ဝိရိယေန သမန္နာဂတတ္တာ အာတာပီ။ ဣတိဝုက်၊ဋ္ဌ။ ၃၃၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁၃။

အာတာပဂ္ဃဏ (န) [အာတာပ + ဂဏ] အာတာပ-သဒ္ဒါ။ အာတာပေနာတိ အာတာ-ပဂ္ဃဏေန။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉၆။

အာတာပန (န) [အာ + တပ + ဏေ + ယု] (ကိလေသာတို့ကို) ပူပန်စေခြင်း - နှိပ်စက်ခြင်း - ဖျက်ဆီးခြင်း - ညှဉ်းဆဲခြင်း - ပယ်ခြင်း။ အာတာပနံ ကိလေသာနံ ဝိဗာဓနံ ပဟာနံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၃။ (-မ၊၁။၁၁၂။ မ၊ဋ္ဌ၊ ၄။၁၇၀။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၀။ အဘိ၊ဌ၊၂။၉၁၊၂၀၉။ ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၁၆၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃။ ဓမ္မ၊ဌ၊၂။ ၂၅၄။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၃၃၃။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၇၀။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၉၉။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၃၅။ မူလဋ္ဌ၊၂။၉၂။) အာ-တပွ အာတာပီ-တို့လည်း ကြည့်။

အာတာပနဂ္ဃဏ (န) [အာတာပန+ဂဏ] အာတာပန - သဒ္ဒါ။ အာတာပနဂ္ဃဏေန စေတ္ထ အာရမ္ဘဓာတုမာဟ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆။

အာတာပနဋ္ဌ (ပု) [အာတာပန + အတ္ထ] ပူပန်စေ - ညှဉ်းဆဲနှိပ်စက် - ပယ်သတ် - တတ်သည် အဖြစ်ဟူသော - အနက် - သဘော။ ကိလေသာနံ အာတာပနဋ္ဌေန အာတာပေါ၊ ဝိရိယံ။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၁၀၀။

အာတာပနဘာဝ (ပု) [အာတာပန+ဘာဝ] (၁) ပူပန်စေ - ညှဉ်းဆဲ - ပယ်သတ် - တတ်သည်၏အဖြစ်။ (၂) ပူပန်စေ - ညှဉ်းဆဲ - ပယ်သတ် - ခြင်းအနက်သဘော။ အာတာ-ပနဘာဝေနာ (ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၇)တိ ဝိဗာဓနသဘာဝေန, ဝိဗာဓနဋ္ဌေန ဝါ။ ပဟာနဥ္စေတ္ထ ဝိဗာဓနံ။ သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၁။၁၉၄။

အာတာပနလက္ခဏ (တိ) [အာတာပန+လက္ခ-ဏ] ပူပန်စေခြင်း လက္ခဏာရှိသော။ ကိလေ-သာနံ အာတာပနလက္ခဏေန ဝိရိယေန သမန္နာဂတတ္တာ အာတာပီ။ ဣတိဝုက်၊ဋ္ဌ။ ၃၃၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁၃။

http://www.dhammadownload.com

အာတာပပ္ပဋိပက္ခ (ပုံ) [အာတာပ + ပဋိပက္ခ] အာတာပ–ဝီရိယ–၏ ဆန့်ကျင်ဖက်၊ ပျင်းရိခြင်း။ အထ ဝါ အာတာပပဋိပက္ခော အနာတာပေါ၊ ကောသဇ္ဇံ။ ဣတိဝုတ်၊ဌ။၁၀၀။

အာတာပယိက (တိ) [အာ + တပ + ဏ္ဍယ + ဣက] ကိလေသာတို့ကို ပူပန်စေတတ်သော။ အနာတာပီတိ ကိလေသာနံ အာတာပယိကာ ဝီရိယာ အာဘာဝေန အနာတာပီ။ အံ၊ဋီ၊၂။၂၃၂။

အာတာပဝီရိယဝန္တု (တိ) [အာတာပ+ဝီရိယ+ဝန္တု] ကိလေသာတို့ကို ပူပန်စေတတ်သော–လုံ့လ–ဝီရိယ–ရှိသော၊သူ။ အာတာပိနောတိ အာတာပဝီရိယဝန္တဿ။ မ၊ဋ၊၁။၃၀၄။ အာတာပဝီရိယဝန္တဿာတိ ကိလေသာနံ နိဂ္ဂဏှနတော ဝီရိယဝတော။ မ၊ဋီ၊၂။၆၀။

အာတာပီတ (တိ) [အာ + တပ + ဏေ + တ] ပူစေအပ်သော။ တေဇနံ ဒ္ဒိသု အလာတေသု အာတာပိတံ ဟောတိ။ မ၊၃။၁၁။

အာတာပိယ (တိ) [အာတာပ + ဏ္ဍယ] ကြီးမား – ပြင်းပြ – သော လုံ့လ ဝီရိယ ရှိသော၊သူ။ အာတာပိယော ဗြဟ္မစရိယံ စရေယျာ (ဥဒါန။ ၁၃၄)တိ ဝိပဿနာယ ကမ္မံ ကရောန္တော အာတာပိယသခ်ါတေန (အာတာပသခ်ါတေန?) ဝီရိယေန သမန္နာဂတတ္တာ အာတာပိယော စတုဗ္ဗိဓသမ္မပ္ပဓာနဝသေန အာရဒ္ဓဝီရိယော။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၂၅၃။ (–ဥဒါန။၁၂၁။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၂၁၅။)

အာတာပီ (တိ) [အာတာပ+ဏီ။ ထီ-ဌ် အာအာပိနီ] ကိလေသာတို့ကို – ပူပန်စေ.–ညှဉ်းဆဲ–နှိပ်စက် – ဖျက်ဆီး – တတ်သော (သမ္မပ္ပဓာန်) လုံ့လဝီရိယရှိသော၊သူ။ အာတာပိနော စျာယတော ဗြာဟ္မဏာသ။ ဝိ၊၃။ ၂။ ဥဒါန။၇၀။ အာတာပိနောတိ သမ္မပ္ပဓာနဝီရိယဝတော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၃၆။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။ ၄၀။ ကာယေ ယာကာနုပဿီ ဝိဟရတိ အာတာပီ သမ္မဇာနော။ ဒီ၊၂။၂၃၁။ မ၊၁။၇၀။ သံ၊၃။၁၂၃။ အဘိ၊ဝိ။၂၀၀။ ပဋိသံ။၄၀။ အာတာပီတိ တီသု ဘဝေသု ကိလေသေ အာတာပေတီတိ အာတာပေါ၊ ဝီရိယဿေတံ နာမံ၊ အာတာပေါ အဿ အတ္ထီတိ အာတာပီ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၄၉။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၀။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၁၅။ ဣမိနာ အာတာပေန ဥပေတော ဟောတိ....တေန ဝုစ္စတိ အာတာပီတိ။ **အာဘိ**၊ ဝိ။၂၀၁။ ဧဝံ ဝိဟာရီ အာတာပီ။ မ၊၃။ ၂၂၆၊၂၂၀-၉၊၂၄၃။ အပ၊၂။၁၆၃။ အပ္ပမတ္တေန အာတာပိနာ ပဟိတတ္တေန ဝိဟရိတုံ။ အံ၊၂။၀၀-၉။ အပ္ပမတ္တာနံ အာတာပိနံ ပဟိတတ္တာနံ ဝိဟရန္တာနံ။ မ၊၁။၂၆၀။ ဧကာ ဝူပကဋ္ဌာ အပ္ပမတ္တာ အာတာပိနီ ပဟိတတ္တာ ဝိဟရေယ်။ ဝိ၊၄။၄၄၉။ (–ဝိ၊၁။၅။ ဝိ၊၃။ ၄၄၉။ ဒီ၊၁။၁၆၆၊၁၀၇။ ဒီ၊၃။၄၀၊၆၄၊၁၁၆။ မ၊၁။၁၆၂၊၂၆၇။ မ၊၂။၅၄။ မ၊၃။၁၆၀။ သံ၊၁။၁၃၊၁၂၀၊၄၃၊၁၆၇၊ ၄၀၀၊ ၄၃၉။ သံ၊၂။၆၁၊၂၆၅။ သံ၊၃။၁၄၃။ အံ၊၁။၁၅၂၊၃၂၀၊ ၃၄၉။ အံ၊၃။၁၂၀၊၃၂၂။ ဥဒါန။၁၀၃၊၁၂၀။ ဣတိဝုတ်။ ၂၁၄။ အပ၊၁။၅၀။ ဝိ၊ဌ၊၁။၁၃၁။ ဒီ၊ဌ၊၁။၂၉၉။ မ၊ဌ၊၁။၃၀၄။ မ၊ဌ၊၃။၇၅။ သံ၊ဌ၊၁။၄၀၊၁၀၇။ သံ၊ဌ၊၂။၁၆၃။ အံ၊ဌ၊၂။ ၁၃၉၊၃၀၀။ ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၁၆၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃။ အပ၊ဌ၊၁။၃၅၂။ ဣတိဝုတ်၊ဌ။၁၀၀။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၂။ ၂၉၄။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၃၄၄။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၉၃။ သံ၊ဋ္ဌီ၊ ၂။၄၅၄။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၃၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၅၊ ၁၆။)

အာတာပီဂဟဏ (န) [အာတာပီ + ဂဟဏ] အာတာပီ-သဒ္ဒါ။ အာတာပီဂဟဏေန သမ္မပ္ပဓာနသမင်္ဂီတံ ဒဿေတိ။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၃၄၄။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၄၅၄။

အာတာပေတိ (ကာ၊ကြိ) [အာ+တပ+ဏေ+တိ] (က) ပူစေ၏၊ မီးကင်၏။ (ခ) ပူပန်

http://www.dhammadownload.com

စေ၏၊ ညှဉ်းပန်း–နှိပ်စက်–၏။ (က) ဥသု-ကာဇော တေဇနံ ဒဋ္ဌိသု အလာတေသု အာ-တာပေတိ ပရိတာပေတိ။ မ၊၃။၁၁။ (ခ) ဿော အတ္တာနံ သုခကာမံ ဒုက္ခပဋိက္ကူလံ အာတာပေတိ ပရိတာပေတိ။ မ၊၂။၄၊၃ဖဖ။ (–သံ၊၂။၅၁၈။ ပဋ္ဌာန၊၁။၁၄၇။ အဘိ၊၌၊ ၃။၄၄၄)။ အာတာပီ-လည်းကြည့်။ အာတာ-ပေန်–မိလိန္ဒ။၃၀၂။

အာတာပေတ္ဝာ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+တပ+ဏော+တ္ဝာ] ပူပန်စေ၍၊ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်၍။ တေ ကာယဉ္စ စိတ္တဉ္စ အာတာပေတ္ဝာ။ မိလိန္ဒ။ ၃၀၂။

အာတာပေန္တ (တိ) [အာ+တပ+ဏော+အန္တ] ပူပန်စေသော၊ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်သော။ ကထံ အတ္တာနံ အာတာပေန္တော ပရိတာပေန္တော သစ္စိကရောတိ။ သံ၊၌၊၃။၁၄၆။

အာတိထေယျ (န) [အတိထိ+ဏျ] ည့်သည်တို့အား ပေးအပ်သောပစ္စည်း၊ လက်ဆောင်။ ဒဋ္ဌမာနိ ဘိက္ခဝေ အာတိထေယျာနိ။ အံ၊၁။ ၉၂။အာတိထေယျာနိတိ အာဂန္တုကဒါနာနိ။ အတိထေယျာနိတိပိ ပါဌော။ အံ၊၌၊၂။၆၁။ (–အံ၊၂။၄၄၅။ အံ၊၌၊၃။၁၇၀။)

အာတု (ပု ?) [အတ္တာ-ဟု ဆိုလိုလျက် ထိတ်လန့်ခြင်း (ဘယ) ၏ အစွမ်းဖြင့် အာတု-ဟု ဆိုသည်။] အဘာ၊ အဖေ၊ ဖခင်။ အာတု-မာရီ မာတုမာရီတိ ဧတ္ထ အာတူတိ ပိတာ။ မ၊၌၊၃။၁၁၅။ အာတုမာတူတိ ဧတ္ထ....ဧဝံ ပိတာပိ "ပုတ္တဿ အတ္တာ" တိ ဝုစ္စတိ၊ ယသ္မာ "ဘိက္ခုဿ အတ္တာ မာတာ" တိ ဝတ္ထုကာမာ ဘယဝသေန "အာတုမာတူ" တိ အာဟ။ တေနာဟ "အာတူတိ ပိတာ" တိအာဒိ။ မ၊၌၊ ၃။၂၅။

အာတုမ် (ပု) [အဒ+မန်။ အ-ကို အာ-ပြု, ဒ-ကို တ-ပြု, ဥအက္ခရာ လာ။ ကစ္စည်း။၆၂၇။ နိတိ၊သုတ္တ။၁၂၃၅။ ရူ။နှာ-၄၀၅-တို့ ကြည့်။] ကိုယ်၊ မိမိကိုယ်။ ယော အာတုမာနံ သယ-မေဝ ပါဝါတိ အာတုမာ ဝုစ္စတိ အတ္တာ။ မဟာနိ။၅၂။ (–သုတ္တနိ။၄၀၁။ ပေတ။ ၁၆၆။ မဟာနိ။၂၃၀၊၂၇၃။ အံ၊၌၊ ၂။၂၂၆။ ဣတိဝုတ်၊၌။၁၀၆။ သုတ္တနိ၊၌၊ ၂။၂၃၇။ ပေတ၊ ၌။၁၅၃။ မဟာနိ၊၌။၁၆၈။)

အာတုမ၂ (ပု) [ယာဒိစ္ဆကနာမ်] အာတုမ မည်သော သူဌေးသား။ အာတုမောတိဿ နာမံ အဟောသိ။ ထေရ၊၌၊၁။၂၀၂။

အာတုမတ္ထေရ (ပု) [အာတုမ+ထေရ] အာ-တုမ-မည်သော ထေရ်၊ အာတုမ-ထေရ်။ ယထာ ကဋ္ဌရော သုသု ဝစ္ဆိတဂ္ဂါတိ အာ-ယသ္မတော အာတုမတ္ထေရဿ ဂါထာ။ ထေရ၊၌၊၁။၂၀၂။

အာတုမနဂရ (န) [အာတုမာ+နဂရ] အာတု-မာမြို့ (ကုသိနာရုံနှင့် သာဝတ္ထိပြည်အကြား တည်ရှိသော မြို့)။ ဘိက္ခုသံဃပရိဝုတော ပိဏ္ဍာယ စရိတုံ အာတုမနဂရာဘိမုခေါ ပါဃာသိ။ ဒီ၊၌၊၂။၁၉၂။

အာတုမာ (ထီ) [အာတုမ+အာ] အာတုမာ မြို့။ ဘဂဝါ ကုသိနာရာယံ ယထာဘိရန္တံ ဝိဟ-ရိတ္ဝာ ယေန အာတုမာ တေန စာရိကံ ပက္ကာမိ။ ဝိ၊၃။၃၄၇။ (–ဒီ၊၂။၁၀၉။ ဒီ၊၌၊ ၂။၁၆၀၊၁၉၁။ သာရတ္ထ၊၁။ ၂၉။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊ ၃။၄၀။)

အာတုမာဘိမုခ (တိ) [အာတုမာ + အဘိမုခ] အာတုမာမြို့သို့ ရှေးရှုသော။ ဘဂဝါ ကာ-လဿေဝ .... အာတုမာဘိမုခေါ ပါဃာသိ။ သာရတ္ထ၊၁။၃၀။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၄၁။

အာတုမာဝတ္ထု (ပု) [အာတုမာ+ဝတ္ထု] အာ-တုမာဝတ္ထု၊ အာတုမာမြို့၌ ဖြစ်ပေါ်သော အကြောင်းအရာ။ အယံ ကိရေသော ခန္ဓကေ အာဂတေ အာတုမာဝတ္ထုသ္မိံ နဟာပိတပုဗ္ဗ-

http://www.dhammadownload.com

ကော ဝုစုပဗ္ဗဇိတော။ ဒီ၊ဌ၊၂။၁၉၁။ သာ-ရတ္ထ၊၁။၂၉။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၄၀။

အာတုရ (တိ) [အတ+ဥရ။ ဓာန်၊ဋီ။၃၂၂။ အာ+တုရ+အ?။ အာတုရတီတိ အာတုရော။ သံ၊ဋီ၊၂။၂၀၂။] (အိုခြင်း,အနာရောဂါ, ကိလေသာ-တို့ဖြင့်) နှိပ်စက်အပ် – နှိပ်စက်ခံရ–သော၊သူ၊ နဖျားသူ၊ မကျန်းမာသူ။ ယတာပိ အာတုရော နာမ။ စရိယာ။၃၈၈။ ယထာ နာမ အာတုရော ရောဂါဘိဘူတော။ စရိယာ၊ဌ။၄၅။ အာတုရံ ဗဟုသက်ပွံ။ မ၊၂။၂၅၃။ ဓမ္မ။၃၅။ ထေရ။၃၂၅။ အာတုရန္တိ ဇရာတုရတာယ ရောဂါတုရတာယ ကိလေ-သာတုရတာယ စ နိစ္စာတုရံ။ မ၊ဌ၊၃။၂၀၈။ အာတုရန္တိ သဗ္ဗကာလံ ဣရိယာပထာဒီဟိ နိစ္စဂိလာနံ။ ဓမ္မ၊ဌ၊၂။၆၉။ ထေရ၊ဌ၊၂။၂၉၂။ အာတုရံ အသုစိံ ပူတိံ။ ထေရ။၂၈၄။ အာတုရန္တိ နာနပ္ပကာရေဟိ ဒုက္ခေဟိ အဘိ-ဏှံ ပဋိပီဋိတံ။ ထေရ၊ဌ၊၂။၉၂။ (–ဒီ၊၂။၁၈-၉၊၂၁၂။ မ၊၁။၁၂၃။ မ၊၃။၂၁၈။ သံ၊၁။၁၉၉။ အံ၊၁။၁၃၇။ ဓမ္မ။၄၃။ ဥဒါန။၁၆၇။ သုတ္တနိ။၃၂၈။ ထေရ။၂၆၉။ ထေရီ။၃၉၅။ ဇာ၊၁။၈၉၊၁၃၀၊၃၄၇၊၃၉၃။ ဇာ၊၂။၈၄၊၁၇၅၊၂၂၂၊၂၇၂၊၃၀၅။ ဓမ္မ၊ဌ၊၂။၁၆၆။ ဥဒါန၊ဌ။၃၁၉။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၂။၇၁၊၂၀၈။ ထေရ၊ဌ၊၂။၈၊၂၆၈။ ဇာ၊ဌ၊၂။၃၉၅။ ဇာ၊ဌ၊၃။၁၈၇။ ဇာ၊ဌ၊၅။၃၆၄။ ဇာ၊ဌ၊၆။၉၆။ ဇာ၊ဌ၊၇။၂၂၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၄၇။)

အာတုရကာယ (တိ) [အာတုရ+ကာယ] နာသော–မကျန်းမာသော–ကိုယ်ရှိသော၊သူ။ အဟမသ္မိ ဘန္တေ ဇိဏ္ဏော .... အာတုရကာ-ယော အဘိက္ခဏာတက်ော။ သံ၊၂။၁။ အာတုရကာယောတိ ဂိလာနကာယော။ သံ၊ဌ၊၂။၂၂၉။ အာတုရကာယောတိ ဒုက္ခ-ဝေဒနာပဝိသတာယ အနဿာဒကာယော။ သံ၊ဋီ၂။၂၀၁။ (–ဥဒါန၊ဌ။၄၈။)

အာတုရစိတ္တ (တိ) [အာတုရ+စိတ္တ] ကိလေသာ အနာသည် နှိပ်စက်အပ်သော စိတ်ရှိသော၊ နာကျင်သောစိတ်ရှိသော၊သူ။ နော စ အာ-အာတုရစိတ္တော (သံ၊၂။၅)တိ ဣမ နိက္ကိ-လေသတာယ စိတ္တဿ အနာတုရဘာဝေါ ဒဿိတော။ သံ၊ဌ၊၂။၂၃၆။ (–သံ၊၂။၂-၄။ ဥဒါန၊ဌ။၄၈။ သံ၊ဋီ၊၂။၂၀၇။)

အာတုရတာ (ထီ) [အာတုရ+တာ] နာကျင်သည်၏အဖြစ်။ အဋ္ဌိတိ အာတုရတာ ဗျာဓိ-ရောဂေါ။ ဝိ၊ဌ၊၁။၁၄၃။ ဗျာဓိရောဂေါတိ တောနိ "အာတုရတာ"တိ ဣမဿ ဝေဝ-စနာနိ။ သာရတ္ထ၊၁။၄၂၆။ (–သံ၊ဌ၊၂။၂၃၀။ ဇာ၊ဌ၊၅။၄၆၆။ သံ၊ဋီ၊၂။၂၀၂။)

အာတုရတိ (ကြိ) [အာ+တုရ+အ+တိ] နာကျင်၏။ ဇိဝှါ သုက္ခတိ၊ ဟဒယံ ဗျာဝဋ္ဌတိ၊ ကဏ္ဌော အာတုရတိ။ မိလိန္ဒ။၁၅၃။ (–သံ၊ဋီ၊၂။၂၀၂။)

အာတုရတ္တ (နဲ) [အာတုရ+တ္တ] နာကျင်သည်၏အဖြစ်။ ယော အဓိမတ္တဝေဒနာယ အာတု-ရတ္တာ ကိဉ္စိ နဇာနာတိ။ ကခ်ါ။၁၁၄။

အာတုရတ္တာဘာဝ (ပု) [အာတုရတ္တ + အ-ဘာဝ] နာကျင်သည်၏အဖြစ် မရှိခြင်း၊ နာကျင်မှုမရှိခြင်း။ တေသံ စိတ္တဿ ကိလေသ-ဝသေန အာတုရတ္တာဘာဝတော။ သံ၊ဋီ၊၂။၂၀၇။

အာတုရန္ဒ (နဲ) [အာတုရ+အန္ဒ] သေထမင်း၊ သေခါနီး နောက်ဆုံးစားအပ်သော အစား အစာ။ အာတုရန္ဒာနိ ဘုဥ္ဇတိ။ ဇာ၊၁။၈၊၈၆။ အာတုရန္ဒာနိတိ မရဏဘောဇနာနိ။ ဇာ၊ဌ၊၁။၂၁၃။ (–ဇာ၊ဌ၊၂။၃၇၇။)

အာတုရမာန (တိ) [အာ+တုရ+အ+မာန] နာကျင်သော။ ပုထုဇ္ဇနဿ အာတုရမာန မဟာ-ဒုက္ခပတိဋ္ဌံ ပဋိသန္ဓိဝိညာဏံ။ သံ၊ဋီ၊၂။၁၁၅။

http://www.dhammadownload.com

အာတုရရူပ (တိ) [အာတုရ+ရူပ] နာကျင်သော သဘောရှိသော၊ ဆင်းရဲဝေဒနာဖြင့် နှိပ်စက်အပ်သော ကိုယ်ရှိသော၊ သူ။ အာတု-(တူ)ရရူပေါမှိ သကေ နိဝေသနေ။ ဝိမာန။ ၁၁၅။ ပေတ။၁၄၈။ ဓမ္မ၊ဌ၊၁။၂၁။ အာတုရရူပေါတိ ဒုက္ခဝေဒနာဘိတုန္နကာယော။ ဝိမာန၊ဌ။၃၀၈။

အာတုရဿရ (ပု) [အာတုရ+သရ] နာကျင်-ခံပြင်း-သော အသံ။ သာ အဋ္ဌိကသခ်လိကာ အဋ္ဌဿရံ အာတုရဿရံ ကရောတီတိ အတ္ထော။ ဝိ၊ဌ၊၂။၉၇။ သံ၊ဌ၊၂။၂၀၀။

အာတုရိတ (တိ) [အာ+တုရ+တ] နာကျင်သော။ ဂေလညေန အာတုရိတာနိ သယန္တိ။ မ၊ဌ၊၂။၃၅။ မဟာနိ၊ဌ။၈၀။

အာတုရိတကာလ (ပု) [အာတုရိတ+ကာလ] နာကျင်သော-အခါ-ကာလ။ အာတုရိ-ဘူတကာလ-ကြည့်။

အာတုရီဘူတ (တိ) [အာတုရ+ဘူတ] နာကျင်သည်ဖြစ်၍ဖြစ်သော၊နာကျင်သော။အောက်ပုဒ်-ကြည့်။

အာတုရီဘူတကာလ (ပု) [အာတုရီဘူတ+ကာလ] နာကျင်သည်ဖြစ်၍ ဖြစ်သော-နာကျင်သော-အခါ-ကာလ။ ပေတ္တိဝိသ-ယေ အနေကာနိပိ ဝဿသဟဿာနိ ဧကံ ဗုဒ္ဓန္တရမ္ပိ ခုပ္ပိပါသာဟိ အာတုရီဘူတကာ-လေပိ (အာတုရိတကာလေပိ၊ မ၊ဌ၊၁။၂၉၇)....နဿ သက္ကာ ဝီရိယသမ္မောဇ္ဈင်္ဂံ ဥပ္ပါ-ဒေတုံ။ ဒီ၊ဌ၊၂။၃၇၉။ သံ၊ဌ၊၃။၁၉၅။ အံ၊ဌ၊၁။၃၉၃။

အာတုရီယတိ (နာမ၊ကြိ) [အာတုရ+ဤယ+တိ] နာကျင်၏။ ကဏ္ဌောပိ အာတုရီယတိ။ မ၊၃။၂၇၇။ အာတုရီယတီတိ အာတုရော ဟောတိ ဂေလညပ္ပတ္တော သာဗာဓော။ မ၊ဌ၊၄။၁၉၃။ (-ခုဒ္ဒက၊ဌ။၁၂၃။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၂။၂၈။)

အာတောဇ္ဇ (နဿ) [အာ+တုဒ+ဏျ] တီး-ခေါက်-အပ်သော တူရိယာ။ အာတောဇ္ဇံ တုစ ဝါဒိတ္တံ။ ဓာန်။၁၄၂။ အာ သမန္တတော တုဇ္ဇတေ တာဋ္ဌိယတေတိ အာတောဇ္ဇံ။ ဓာန်၊ဋ္ဌီ။၁၄၂။

အာထပေတုံ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+ထပ+ဏေ+တုံ] ပေါင်နှံထားခြင်းငှါ။ နဟိ တေ တံ အာထ-ပေတုံ ဣဿရာ။ ဝိ၊ဌ၊၃။၂၈၁။ အာဌပေတုံ-လည်း ကြည့်။

အာထပေတ္ဝာ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+ထပ+တ္ဝာ] ပေါင်နှံထား၍၊ အပေါင်ပစ္စည်းအဖြစ်ထား၍။ ယံ ဝါ အာထပေတ္ဝာ (အာဌပေတ္ဝာ၊ သျာ၊က) မာတာပိတူဟိ ကိဉ္စိ ဂဟိတံ ဟောတိ။ ဝိ၊ဌ၊၃။၂၈၀။ အာဌပေတ္ဝာ-လည်း ကြည့်။

အာထဗ္ဗဏ[၁] (ပု၊နဿ) [အထဗ္ဗ+ဏ။ အထဗ္ဗနာ မုနိနာ ဒိဋ္ဌော ဝေဒေါ။ န်-လာ၊ဏ-ကြီး ပြု။ ဝိ၊ပိ၊ဓာန်။ (အာထဝ်ဏ-သံ။ အထဝ်ဏာ မုနိ-နာ ဒ္ဓမ္မော ဝေဒး။ ဝါစပ္ပတိ။ ထောမနိဓိ။)] အထဗ္ဗမည်သော ရသေ့သည်-ညွှန်ပြ-စီရင်-အပ်သော ဝေဒ၊ အာထဗ္ဗဏဝေဒ၊ အာထ-ဗ္ဗဏဗေဒင်ကျမ်း။ အောက်ပုဒ်များ ကြည့်။

အာထဗ္ဗဏ[၂] (တိ) [အာထဗ္ဗဏ+ဏ] အာထဗ္ဗဏ-ဗေဒင်ကျမ်း၌-ဖော်ပြပါရှိသော-စီရင်အပ်သော-(မီးထွန်းခြင်း, မန္တန်စုပ်ခြင်း စသော တပါးသူတို့ ပျက်စီးစေတတ်သော) အစီအရင်၊ အာထဗ္ဗဏအတတ်။ အာထဗ္ဗဏံ သုပိနံ လက္ခဏံ၊ နော ဝိဒဟေ အထောပိ နက္ခတ္တံ။ သုတ္တနိ။၄၂၃။ မဟာနိ။၂၉၇။ အာထဗ္ဗဏန္တိ အာထဗ္ဗဏိကမန္တပ္ပယောဂံ။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၂။၂၈၀။ မဟာနိ၊ဌ။၃၆၄။ အာထဗ္ဗဏံ ပယော-ဇေတ္ဝာ (ဒီ၊ဌ၊၁။၃၀၄)တိ အာထဗ္ဗဏဝေဒေ အာဂတအဂ္ဂိဇုဟနပုဗ္ဗကံ မန္တဇပ္ပနံ ပယော-

http://www.dhammadownload.com

ဇေတ္ဆာ။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၁။၃၆၄။ (–ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၀။ သာရတ္ထ၊၂။၂၅၆။ ဝိမတိ၊၁။၂၂၄။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။၃၂၄။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၂။၃၇၄။)

အာထဗ္ဗဏပယောဂ (ပု) [အာထဗ္ဗဏ+ပယောဂ] အာထဗ္ဗဏကျမ်း၌ စီရင်အပ်သော အာထဗ္ဗဏဆရာတို့၏ လုံ့ပယောဂ။ တံ နိသေဓေတ္ဆာ အာထဗ္ဗဏပယောဂံ သန္ဓာယ "ဥပကစုန္တိပိ အပကစုန္တိပိ"တိ အာဟ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၀၄။ အာထဗ္ဗဏပယောဂန္တိ အာထဗ္ဗဏဝေဒဝိဟိတံ အာထဗ္ဗဏိကာနံ ဝိသညိဘာဝါပါဒနပယောဂံ။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၁။၃၆၄။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၂။၃၇၄။

အာထဗ္ဗဏမန္တ (ပု) [အာထဗ္ဗဏ+မန္တ] အာထဗ္ဗဏ ဗေဒင်ကျမ်းလာ အစီအရင် ဖြစ်သော (သူတပါးကို သေကျေ ပျက်စီးစေတတ်သော) မန္တန်၊ အာထဗ္ဗဏမန္တန်။ အာထဗ္ဗဏမန္တော နာမ အာထဗ္ဗဏဝေဒဝိဟိတော ပရူပဃာတကရော မန္တော။ သာရတ္ထ၊၃။၁၂၇။ ဝိမတိ၊၂။၇၉။ ကခ်ါ၊ဋ္ဌီ။၄၇၈။ (–မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၀၆။)

အာထဗ္ဗဏဝေဒ (ပု) [အာထဗ္ဗဏ+ဝေဒ] အာထဗ္ဗဏဗေဒင်ကျမ်း။ အာထဗ္ဗဏဝေဒေါ နာမ အာထဗ္ဗဏဝေဒိကေဟိ ဝိဟိတော ပရူပဃာတကရော မန္တော။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၂။၂၂၃။ အာထဗ္ဗဏ, ဣတိဟာသပဥ္စမ (ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၄၉။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၄၆)လည်း ကြည့်။

အာထဗ္ဗဏဝေဒဝိဟိတ (တိ) [အာထဗ္ဗဏဝေဒ+ဝိဟိတ] အာထဗ္ဗဏ ဗေဒင်ကျမ်း၌ စီရင်အပ်သော။ မန္တယုဒ္ဓေနာတိ အာထဗ္ဗဏဝေဒဝိဟိတေန မန္တသင်္ဂါမပွယောဂေန။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၉၁။ အာထဗ္ဗဏမန္တ လည်း ကြည့်။

အာထဗ္ဗဏဝေဒဝေဒီ (တိ) [အာထဗ္ဗဏဝေဒ+ဝိဒ+ဏီ] အာထဗ္ဗဏဗေဒင်ကို သိသော၊ အာထဗ္ဗဏဗေဒင်တတ်သော၊သူ။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

အာထဗ္ဗဏိက (တိ) [အာထဗ္ဗဏ+ဣက] အာထဗ္ဗဏဗေဒင်ကျမ်းကို တတ်သော၊သူ။ အာထဗ္ဗဏိကာ အာထဗ္ဗဏံ ပယောဇေန္တိ။ မဟာနိ။၂၉၇။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၀။ အာထဗ္ဗဏိကာတိ ပရူပဃာတမန္တဇာနနကာ။မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၃၆၄။ အာထဗ္ဗဏိကာ(ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၀)တိ အာထဗ္ဗဏဝေဒဝေဒိနော။ သာရတ္ထ၊၂။၂၅၆။ ဝိမတိ၊၁။၂၂၄။ (–ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၀၄။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၂၁၈။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။၃၂၄။)

အာထဗ္ဗဏိဒ္ဓိ (ထီ) [အာထဗ္ဗဏ+ဣဒ္ဓိ] အာထဗ္ဗဏဗေဒင်ကျမ်း၌ လာသော–အတတ်ပညာဖြင့် ပြီးသော – တန်ခိုး၊ ဝိဇ္ဇာမယတန်ခိုး။ ဣဒ္ဓိမာ စေတောဝသိပွတ္တောတိ ဧတ္ထ ဟိ နေဝ ဘာဝနာမယိဒ္ဓိ အဓိပ္ပေတာ၊ အာထဗ္ဗဏိဒ္ဓိ .ပန အဓိပ္ပေတာ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၄။ အာထဗ္ဗဏိဒ္ဓိ ဝိဇ္ဇာမယိဒ္ဓိ ဟောတိ။ မူလဋ္ဌီ၊၁။၇၈။

အာထဗ္ဗဏိဒ္ဓိက (တိ) [အာထဗ္ဗဏိဒ္ဓိ+ဣက] အာထဗ္ဗဏတန်ခိုးကို အလိုရှိသော၊သူ။ အာထဗ္ဗဏိဒ္ဓိကာ ဟိ သတ္တာဟံ အလောဏကံ ဘုဉ္ဇိတ္ဆာ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၄။

အာဒပယတိ (ကာ၊ကြိ) [အာ+ဒါ+ဏာပယ+တိ] ယူစေ၏၊ ဆောက်တည်စေ၏။ ယေ ဓမ္မမေဝါဒပယန္တိ သန္တော။ မ၊၂။၃၀၇။ ထေရ။၃၃၄။ (–မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၃၅။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၃၂။) ကောနု တံ ဣဒမာဒပယီ (သံ၊၁။၁၃၃)တိ ကောနု မန္ဒဗုဒ္ဓိ ဗာလော တံ ဧဝံ ဂါဟာပေသိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၆။

အာဒပေတိ (ကာ၊ကြိ) [အာ+ဒါ+ဏာပေ+တိ] ယူစေ–ဆောက်တည်စေ–၏။ လက္ခဏာရမ္မဏိကံ ဝိပဿနံ သမ္မာ အာဒပေတိ။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၃၂၈။ (–၎င်း-၃၅၁။) **အာဒပေန္တိ**—

http://www.dhammadownload.com

ပြုလေ့ရှိသော၊သူ။ သက္ကစ္စကာရိတိ အာဒရ-
ကာရိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၎၄။

အာဒရကိရိယာ (ထီ) [အာဒရ + ကိရိယာ] ရိုသေခြင်းကို ပြုခြင်း၊ အရိုအသေ ပြုခြင်း။ သာဓုကာရိတာတိ သက္ကစ္စကာရိတာ "အာဒ-ရကိရိယာ"တိ ဝဏ္ဏေန္တိ။ မ၊ဋီ၊၁။၅၀။ (-အံ၊ ဋီ၊၁။၎၄။ အံ၊ဋီ၊၂။၈၂။ အနုဋီ၊၁။၁၃၀။)

အာဒရဇနန (န) [အာဒရ + ဇနန] ရိုသေခြင်းကို ဖြစ်စေခြင်း။ ဒီပေန္တောတိ အာဒ-ရဇနနဿ ကာရကဘဝစနံ။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၁၆၂။ (-မူလဋီ၊၂။၈၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၂၄၂။)

အာဒရဇနနတ္ထ (တိ) [အာဒရဇနန + အတ္ထ] ရိုသေခြင်းကို ဖြစ်စေခြင်းအကျိုး။ ကေစိ ပန "ဓမ္မဿဝနေ အာဒရဇနနတ္ထံ ဘဂဝါ ဧဝမကာသီ"တိ ဝဒန္တိ။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၈၁။ (-ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၁၅၅။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၃၀။)

အာဒရဇာတ (ပု) [အာဒရ+ဇာတ] ဖြစ်သော-ရိုသေ- လေးစား - မြတ်နိုး - ခြင်းရှိသော၊ ရိုသေ - လေးစား - မြတ်နိုး - သော၊သူ။ ပုရိသာတိသယံ ဒေဝါပိ မနုဿာပိ အာဒရ-ဇာတာ အတိဝိယ ပိဟယန္တိ။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၁၈၁။ (-ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၂၁၃။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၃၀၂။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၂၈။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၂၅၅။ အံ၊ဋီ၊၃။ ၂၈၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၃၂၈။)

အာဒရဏ (န) [အာဒရ + ဏ] ရိုသေခြင်းကို ပြုလေ့ရှိသော၊ အရိုအသေ ပြုခြင်း၊ ရိုသေခြင်း။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၎၄။

အာဒရဏ (ပု) [အာ+ဒရ+ဏ၊ အာဒရဏံ အာ-ဒတ္တော။ ရူ။နှာ-၃၅၂။] ရိုသေ-လေးစား-မြတ်နိုး-ခြင်း။ အာဒရံ ဝါ အကတ္ထောန္တေဝ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၂၉။ ဗျဥ္ဇနေ အာဒရံ အကတ္ဝာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၇၊၁၀၆။ အတ္ထဗျဥ္ဇနပါရိပူရိံ ဒီပေ-န္တော သဝနေ အာဒရံ ဇနေတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၃၁။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၈။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၇။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၇။ ခုဒ္ဒကာ၊ဋ္ဌ။၈၈။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၁၆။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။ ၂၆။ (-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၈၊၂၁၄။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၉၉။ ၁၇၇။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၁၉။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၃။၆၉။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၄။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၆၄။ ခုဒ္ဒကာ၊ဋ္ဌ။၁၂၆။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၁၊၄၄၄။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၇၁။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၇၂။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၆၀။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၅၄။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၃၇။ အပ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၁။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၂၉၃။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၀၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၃၅၄။ ဝဇီရ။ ၁၅၊၈၅။ သာရတ္ထ၊၁။၂၀။ ကခ်ာ၊ဋီ။၁၉၇၊ ၂၃၃။ မ၊ဋီ၊၂။၂၁။ မူလဋီ၊၃။၃၂။ အနုဋီ၊၁။ ၂၀၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၅၂၊၉၅။)

အာဒရကရဏ (န) [အာဒရ+ကရဏ] ရိုသေ-လေးစား-မြတ်နိုး-ခြင်းကို ပြုခြင်း၊ အရိုအသေပြုခြင်း။ သမ္မာနနေ အာဒရကရဏေ စ....အစလာ ပထဝီသဒိသာ ပုဒ္ဓါ ဘဝန္တိ။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃၁။

အာဒရကာရိတာ (ထီ) [အာဒရကာရီ + တာ] ရိုသေ-လေးစား-မြတ်နိုး - ခြင်းကို ပြုသည်၏အဖြစ်၊ အရိုအသေပြုသည်၏ အဖြစ်။ တဿာ နိဗ္ဗာနပဋိသံယုတ္တာယ ဓမ္မကထာယ သဝနေ အာဒရကာရိတံ သဗ္ဗာကာရတော ဝိဒိတ္ဝာ။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၃၅၂။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။ ၃၉၈။)

အာဒရကာရီ (တိ) [အာဒရ + ကရ + ဏီ] ရိုသေခြင်းကို ပြုလေ့ရှိသော၊ အရိုအသေ

အာဒရဒီပန (န) [အာဒရ + ဒီပန] ရိုသေ-လေးစား-မြတ်နိုး-ခြင်းကို ပြခြင်း။ သဝနေ အာဒရဒီပနေန သက္ကစ္စသဝနံ ဒဿေတိ။ ဥ-ဒါန၊ဋ္ဌ။၃၅၂။

အာဒရယတိ (ကာ၊ကြို) [အာ + ဒရ+ဏယ+ တိ] ရိုသေ - လေးစား-မြတ်နိုး - စေတတ်

http://www.dhammadownload.com

၏။ သာ ဟိ သယံ အာဒရဘူတာ သမ္ပယုတ္တေ (သမ္ပယုတ္တမေ့မေ့၊ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ) အာဒရယတိ။ မူလဋ္ဌိ၊၁။၀၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊ ၂။၁၄၁။

အာဒရရဟိတ (တိ) [အာဒရ+ရဟိတ] ရှိသေ-လေးစား - ခြင်း ကင်းသော၊ မရှိသေ-မလေးစား - သော၊သူ။ အနာဒရ၁ (အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၆၀။ ဣတိဝုတ်၊၄။၁၄၀။ ထေရ၊၄။ ၂။ ၁၀၀၊၃၆၇။ မူလဋ္ဌီ၊၁။၁၇၂) ကြည့်။

အာဒရဝိရဟိတ (တိ) [အာဒရ + ဝိရဟိတ] ရှိသေ - လေးစား - ခြင်း ကင်းသော၊ မရှိသေ - မလေးစား - သော၊သူ။ အနာဒရ၁-ကြည့်။

အာဒရာကရဏ (န) [အာဒရ + အကရဏ] ရှိသေ - လေးစား - မှုကို မပြုခြင်း။ ခီဏာသဝါနံ အသက္ကစ္စဒါနာဒီနိ အာဒရာကရဏဝသေနေဝ ဝေဒိတပ္ပာနိ။ မူလဋ္ဌီ၊၁။၁၉၁။ (-အနုဋ္ဌီ၊၁။ ၂၀၈။)

အာဒရာဘာဝ (ပု) [အာဒရ+အဘာဝ] ရှိသေ-လေးစား-ခြင်း၏ မရှိခြင်း။ တတ္ထ စ အာဒရာဘာဝေါ အရိယာနံ အဒဿနသီလတာန စ ဒဿနေသာဓုကာရိတာ စ ဝေဒိတပ္ပာ။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၆၃။ သံ၊ဋ္ဌီ၊ ၂။ ၂၀၃။

အာဒရူပ္ပတ္တိ (တိ) [အာဒရ + ဥပ္ပတ္တိ] ရှိသေ-လေးစား-မှု၏ ဖြစ်ပေါ်ခြင်း။ ဗုဒ္ဓါသနံ ပုရတော ကတ္ဝာ သတ္ထု သမ္မုခေ ဝိယ အာဒရူပ္ပတ္တိယာ သက္ကစ္စံ နိသီဒနဝသေန သန္နိသိန္နာနံ။ ဥဒါန၊၄။၉၁။

အာဒဝ (ပု) [အာ + ဒဝ + အ] မြူးထူးပျော်ပါးကစား-ခြင်း တိုင်ရုံသာ-ဖို့အတွက်သာ။ "မဓုမာဒဝ" နှိပ် ပဌန်၊ အာဒဝံ ယာဝဒဝံ ယာဝဒေဝ ဒဝတ္ထံ မဓုရံ ပိပါမိတိ အတ္ထော။ ဝိမာန၊၄။၁၉၉။

အာဒဟတိ (ကြိ) [အာ+ဓာ+အ+တိ] ထား၏၊ တင်ထား၏။ စိတ္တံ သမံ အာဒဟတိ အာရမ္မဏေ ဌပေတိတိ သမာဓိ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊၄။၆၃။ သမာဒဟာမိတိ သမ္မာ အာဒဟာမိ၊ သုဋ္ဌု အာရောပေမိတိ အတ္ထော။ မ၊၄။၁။၃၀၇။

အာဒဟန၁ (န) [အာ+ဒဟ+ယု] လောင်ခြင်း၊ လောင်မြိုက်ခြင်း။ သရီရကိစ္စံ ကတ္ဝာနာတိ အာဒဟနာတိ အဂ္ဂိနာ ဒဟနကိစ္စံ ကတ္ဝာတိ အတ္ထော။ အပ၊၄။ ၂။ ၂၉၉။

အာဒဟန၂ (န) [အာ+ဓာ+ယု] ထားခြင်း။ သမံ သမ္မာ စ အာဒဟနံ ဌပနန္တိ စ သမာဒဟနံ။ ပဋိသံ၊၄။၁။၁၆။

အာဒဟနဋ္ဌာန (န) [အာဒဟန၁ + ဌာန] မီးလောင်ရာ - မီးသင်္ကြိုဟ်ရာ - ဌာန-အရပ်။ မဟန္တာသ တာသ မမ ပုတ္တာသ အာဟတော အာဒဟနဋ္ဌာနေ စိတကံ စိတကဋ္ဌာနံ အဟံ အဂမာသိန္တိ အတ္ထော။ အပ၊၄။ ၂။ ၁၉၅။

အာဒဟန္တ (တိ) [(၁) အာ + ဓာ + အ + အန္တ။ (၂) အာ + ဒဟ + အ + အန္တ] (၁) ထားသော။ (၂) ထွန်းညှိသော။ (၁) အာရမ္မဏေ စိတ္တံ သမံ အာဒဟန္တော သမံ ဌပေန္တော။ဝိ၊၄။ ၂။၃၄။ ပဋိသံ၊၄။ ၂။ ၁၀၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၀၁။ (၂) အာဒဟာန-ကြည့်။

အာဒဟာန (တိ) [အာ+ဒဟ+အာန] ထွန်းညှိသော၊ သူ။ ဥဿေသိ ဝေဿာနရ၊ မာဒဟာနော (ဇာ၊ ၂။ ၂၃၂) တိ ဝေဿာနရံ အဂ္ဂိံ အာဒဟန္တော။ ဇာ၊၄။၁။၅၀။ အာဒဟန္တော။ ဇာ၊၄။၇။၅၀။

အာဒဟိတ္တ (ကြိ၊ဝိ) [အာ + ဓာ + တ္တ] ထား၍၊ ပိတ်ထား၍။ အဂ္ဂဋ္ဌသူစိဋ္ဌ ဥပရိဃဋ္ဌိကဋ္ဌ အာဒဟိတ္တ၊ သုဋ္ဌုတရံ ကဝါဋံ ထကေတ္တာတိ အတ္ထော။ ဥဒါန၊၄။ ၂၇၀။ သာရတ္ထ၊ ၃။၄၂၀။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။ ၂၃၂။

အာဒါတပ္ပ (တိ) [အာ+ဒါ+တပ္ပ] (က) ယူအပ်သော။ (ခ) သွင်းအပ်-နှိုက်အပ်-သော။ (က) ဒွေဘာဂါ သုဒ္ဓကာဋ္ဌကာနံ

http://www.dhammadownload.com

အာဒါန (န) [အာ+ဒါ+ယု] (၁) ယူခြင်း။ (က) ပဋိသန္ဓေ အားဖြင့် ဖြစ်ပေါ်ခြင်း။ (ခ) နိစ္စ-စသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့် ယူခြင်း။ (ဂ) ပဋိသန္ဓေယူခြင်း။ (ဃ) ဥန္ဒ-ဝန်ကို အစဉ်ဝယူခြင်း၊ ပဋ္ဌာသန္ဓေနေခြင်း။ (င) ဖြစ်ပေါ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် ကိလေသာတို့ကို ယူခြင်း၊ ကိလေသာ ဖြစ်ပေါ်ခြင်း။ (၂) (အစာကို) ယူရာအရပ်၊ ကျက်စားရာအရပ်။ (တိ) (၃) ယူကတ်-မြဲစွာယူတတ်-စွဲလမ်းတတ်-သော။ (၄) ယူအပ်-မြဲစွာယူအပ်-စွဲလမ်းအပ်-သော။ (၁) အဂ္ဂိဿ အာဒါနံ ယူဟဿ ဥဿာဝနံ မဟပ္ဖလံ ဟောတိ မဟာနိသံသံ။ အံ၊၂။၎၂၉။ သဗ္ဗံ သကဿ အာဒါနံ။ ဇ၁၊၁။၁၁၁။ အ-ဒိန္နဒါန-လည်း ကြည့်။ (၁)(က) ဒိဿတိ ဘိက္ခဝေ ဣမဿ စာတုမဟာဘူတိကဿ ကာယဿ အာစယောပိ အပစယောပိ အာဒါနမ်ပိ နိက္ခေပနမ်ပိ။ သံ၊၁။၃၁၉။ အာ-ဒါနန္တိ နိဗ္ဗတ္တိ။ သံ၊၃၊၂။၉၀။ အာဒါနန္တိ ဂဟဏံ ပဋိသန္ဓိယာ နိဗ္ဗတ္တိ။ သံ၊၃။၂။၁၀၅။ (၁) (က) ပဋိနိဿဂ္ဂါနုပဿနာယ အာဒါ-နတော .... ပဿသတိ စ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၀၁။ အာဒါနတောတိ နိစ္စာဒိဝသေန ဂဟဏ-ဘော ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏတော ဝါ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၃။၃၃၃။ (ဃ) အာဒါနနိက္ခေပနတော.... အာဒါနန္တိ ပဋိသန္ဓိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၅၃။ ခန္ဓ-ဘာရဿ အာဒိတော ဂဟဏန္တိ ကတ္ဝာ အာဒါနန္တိ ပဋိသန္ဓိတိ အာဟ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၃။၂။ ၄၀၆။ (င) ပဋိနိဿဇ္ဇန္တော အာဒါနံ ပဇ-ဟတိ။ ပဋိသံ။၅၅။ အာဒါနန္တိ နိဗ္ဗတ္တနဝသေန ကိလေသာနံ အာဒါနံ။ ပဋိသံ၊၁၊၁။ ၂၄၀။ (၂) အဒန၂-ကြည့်။ (တိ) (၃) အာဒါနဂန္ထ, အာဒါနတဏှာ-တို့ ကြည့်။ (၄) အာဒါနေသု ဝိနေယျ ဆန္ဒရာဂံ။ သုတ္တနိ။၃၃၃။ အာဒါနန္တိ အာဒါတပ္ပဋ္ဌေန တေယေဝ ဝုစ္စန္တိ။ သုတ္တနိ၊၁၊ ၂။၉၅။ အာဒါနသတ္တ-လည်း ကြည့်။

အာဒါတ (တိ) [အာ+ဒါ+တ] ယူတတ်သော၊ သူ။ တံ အဒိန္နံ ထေယျသင်္ခါတံ အာဒါတာ ဟောတိ။ မ၊၁။၃၅၅။ မ၊၃။၉၄။ အံ၊၃။ ၄၇၃။

အာဒါတုံ (ကြိ၊ ဝိ) [အာ+ဒါ+တုံ] (က) ယူခြင်းငှါ။ (ခ) သွင်းခြင်း-နှိုက်ခြင်း-ငှါ။ (က)အကာလော ဣမံ အတ္တာဒါနံ အာဒါတုံ။ ဝိ၊၄။၄၃၅။ အဘဗ္ဗော ခီဏာသဝေါ ဘိက္ခု အဒိန္နံ ထေယျသင်္ခါတံ အာဒါတုံ။မ၊၂။၁၉၂။ (-ဝိ၊၃၊၃။၃၇၄။ အဘိ၊၃၊၃။၄၄၅။) (ခ) ကေသဿ အင်္ဂလိယာ တိဏံ ပဗ္ဗာနိ အာဒါတုံ နလဘတိ။ ဝိ၊၃၊၃။၁၉၇။

အာဒါတုကာမ (တိ) [အာဒါတုံ+ကာမ] ယူခြင်းငှါအလိုရှိသော၊ ယူလိုသော၊ သူ။ အဟံ ဟိ ဘော ဂေါတမ အင်္ဂီ အာဒါတုကာမော ယူပံ ဥဿာပေတုကာမော။ အံ၊၂။၄၂၉။ အတ္တာ-ဒါန-လည်း ကြည့်။

အာဒါတုကာမ (တိ) [အာဒါတုံ+ကာမ] ယူခြင်းငှါအလိုရှိသော၊ ယူလိုသော၊ သူ။ အဟံ ဟိ ဘော ဂေါတမ အင်္ဂီ အာဒါတုကာမော ယူပံ ဥဿာပေတုကာမော။ အံ၊၂။၄၂၉။ အတ္တာ-ဒါန-လည်း ကြည့်။

အာဒါတုံ (ကြိ၊ ဝိ) [အာ+ဒါ+တုံ] (က) ယူခြင်းငှါ။ (ခ) သွင်းခြင်း-နှိုက်ခြင်း-ငှါ။ (က)အကာလော ဣမံ အတ္တာဒါနံ အာဒါတုံ။ ဝိ၊၄။၄၃၅။ အဘဗ္ဗော ခီဏာသဝေါ ဘိက္ခု အဒိန္နံ ထေယျသင်္ခါတံ အာဒါတုံ။မ၊၂။၁၉၂။ (-ဝိ၊၃၊၃။၃၇၄။ အဘိ၊၃၊၃။၄၄၅။) (ခ) ကေသဿ အင်္ဂလိယာ တိဏံ ပဗ္ဗာနိ အာဒါတုံ နလဘတိ။ ဝိ၊၃၊၃။၁၉၇။

အာဒါတုံ (ကြိ၊ ဝိ) [အာ+ဒါ+တုံ] (က) ယူခြင်းငှါ။ (ခ) သွင်းခြင်း-နှိုက်ခြင်း-ငှါ။ (က)အကာလော ဣမံ အတ္တာဒါနံ အာဒါတုံ။ ဝိ၊၄။၄၃၅။ အဘဗ္ဗော ခီဏာသဝေါ ဘိက္ခု အဒိန္နံ ထေယျသင်္ခါတံ အာဒါတုံ။မ၊၂။၁၉၂။ (-ဝိ၊၃၊၃။၃၇၄။ အဘိ၊၃၊၃။၄၄၅။) (ခ) ကေသဿ အင်္ဂလိယာ တိဏံ ပဗ္ဗာနိ အာဒါတုံ နလဘတိ။ ဝိ၊၃၊၃။၁၉၇။

အာဒါတုံ (ကြိ၊ ဝိ) [အာ+ဒါ+တုံ] (က) ယူခြင်းငှါ။ (ခ) သွင်းခြင်း-နှိုက်ခြင်း-ငှါ။ (က)အကာလော ဣမံ အတ္တာဒါနံ အာဒါတုံ။ ဝိ၊၄။၄၃၅။ အဘဗ္ဗော ခီဏာသဝေါ ဘိက္ခု အဒိန္နံ ထေယျသင်္ခါတံ အာဒါတုံ။မ၊၂။၁၉၂။ (-ဝိ၊၃၊၃။၃၇၄။ အဘိ၊၃၊၃။၄၄၅။) (ခ) ကေသဿ အင်္ဂလိယာ တိဏံ ပဗ္ဗာနိ အာဒါတုံ နလဘတိ။ ဝိ၊၃၊၃။၁၉၇။

အာဒါတုံ (ကြိ၊ ဝိ) [အာ+ဒါ+တုံ] (က) ယူခြင်းငှါ။ (ခ) သွင်းခြင်း-နှိုက်ခြင်း-ငှါ။ (က)အကာလော ဣမံ အတ္တာဒါနံ အာဒါတုံ။ ဝိ၊၄။၄၃၅။ အဘဗ္ဗော ခီဏာသဝေါ ဘိက္ခု အဒိန္နံ ထေယျသင်္ခါတံ အာဒါတုံ။မ၊၂။၁၉၂။ (-ဝိ၊၃၊၃။၃၇၄။ အဘိ၊၃၊၃။၄၄၅။) (ခ) ကေသဿ အင်္ဂလိယာ တိဏံ ပဗ္ဗာနိ အာဒါတုံ နလဘတိ။ ဝိ၊၃၊၃။၁၉၇။

ဇ္ဇေကလောမာနံ အာဒါတပ္ပာ။ ဝိ၊၁။၃၃၂။ အာဒါတပ္ပာတိ ဂဟေတပ္ပာ။ ဝိ၊၃၊၂။၂၆၃။ အဒိန္နံ နာ အာဒါတပ္ပံ။ ဒီ၊၂။၁၄၂။ (-ဝိ၊၂။ ၁၅၈။ ဝိ၊၅။၂၂၁။ ဝိ၊၃၊၂။၁၇၃။ ဝိ၊၃၊ ၃။၁၃၁။ ဝိ၊၃၊၃။၁၆၆။ အံ၊၃၊၃။၁၁၁။ ခုဒ္ဒကာ ၃။၂၁။ ဥဒါန၊၃။၁၅၆။ သာရတ္ထ၊၃၊၄၇။ ကခ်ဳိ၊၃။၄၀၆။ မ၊၃။၂။၂၀၃။ သံ၊၃။၂။၁၆၉။) (ခ) ဥဒကသုဒ္ဓိကံ ပန ဘိက္ခုနိယာ အာဒိယ-မာနာယ ဒဠ္ဂံလပဗ္ဗပရမံ အာဒါတပ္ပံ။ ဝိ၊ ၂။ ၃၄၄။ အာဒါတပ္ပန္တိ ပဓဝေသေတပ္ပံ။ ကခ်ဳိ၊၃။ ၄၆၈။

အာဒါတပ္ပဋ္ဌ (ပု) [အာဒါတပ္ပ+အတ္ထ] ယူ-အပ်-သင့်-ထိုက်-သော အနက်သဘော။ အာဒါန, အာဒါနသတ္တ-တို့ ကြည့်။

အာဒါတပ္ပဘဏ္ဍ (န) [အာဒါတပ္ပ+ဘဏ္ဍ] ယူအပ်သော-ဘဏ္ဍာ-ဥစ္စာ-ပစ္စည်း။ "ပါဒံ ဝါ ပါဒါရဟံ ဝါ အတိရေကပါဒံ ဝါ"တိ အာ-ဒါတပ္ပဘဏ္ဍံ ဒဿိတံ။ ဝိ၊၃၊၂။၂၆၈။

အာဒါတု (တိ) [အာ+ဒါ+တု] ယူတတ်သော၊ သူ။ တံ အဒိန္နံ ထေယျသင်္ခါတံ အာဒါတာ ဟောတိ။ မ၊၁။၃၅၅။ မ၊၃။၉၄။ အံ၊၃။ ၄၇၃။

အာဒါတုံ (ကြိ၊ ဝိ) [အာ+ဒါ+တုံ] (က) ယူခြင်းငှါ။ (ခ) သွင်းခြင်း-နှိုက်ခြင်း-ငှါ။ (က)အကာလော ဣမံ အတ္တာဒါနံ အာဒါတုံ။ ဝိ၊၄။၄၃၅။ အဘဗ္ဗော ခီဏာသဝေါ ဘိက္ခု အဒိန္နံ ထေယျသင်္ခါတံ အာဒါတုံ။မ၊၂။၁၉၂။ (-ဝိ၊၃၊၃။၃၇၄။ အဘိ၊၃၊၃။၄၄၅။) (ခ) ကေသဿ အင်္ဂလိယာ တိဏံ ပဗ္ဗာနိ အာဒါတုံ နလဘတိ။ ဝိ၊၃၊၃။၁၉၇။

http://www.dhammadownload.com

အာဒါနကာလ (ပု) [အာဒါန+ကာလ] မြဲစွာယူရာ-အခါ-ကာလ။ မဟာဇနဿ အာဒါနကာလံ ဂဟဏကာလံ ဇာနိတ္ဝာဝ ဗျာကရောတိ။ မ၊၁၊၃၊၇။ စူဠနိ၊၁။၆၀။

အာဒါနဂန္ထ (ပု) [အာဒါန+ဂန္ထ] ရုပ်စသည်ဘို့ကို - ယူတတ်သော - ပြင်းပြင်း ထန်ထန် မြဲမြံစွာ ယူတတ်သော - စွဲလမ်းတတ်သော - အထုံးအဖွဲ့-ဂန္ထတရား။ အာဒါနဂန္ထံ ဂဏိတံ ဝိသဇ္ဇော (သုတ္တနိ။၄၀၃။ မဟာနိ။၇၅)တိ စတုဗ္ဗိဓမ္မိ ရူပါဒီနံ အာဒါယကတ္တာ အာဒါနဂန္ထံ အတ္တနော စိတ္တသန္တာနေ ဂဏိတံ ဗဒ္ဓံ အရိယမဂ္ဂသတ္ထေန ဝိသဇ္ဇ ဆိန္နိတ္ဝာ။ သုတ္တနိ၊ ၁၊၂။၂၄၃။ မဟာနိ၊၁။၂၀၃။

အာဒါနဋ္ဌ (ပု) [အာဒါန + အတ္ထ] ယူခြင်း-ပြင်းပြင်းထန်ထန် မြဲမြံစွာယူခြင်း - စွဲလမ်းခြင်း-အနက်-သဘော။ ဂဟနဋ္ဌေန ဘုသံ အာဒါနဋ္ဌေန။ မ၊၌၊၃။၂၃။ အာဒါနန္တိ ဥပသဒ္ဒေန ဝိနာပိ ဒဋ္ဌဂ္ဂါဟော အခိပေတောတိ အာဟ "အာဒါနဋ္ဌော စကုန္နမိ ဥပါဒါနာနံ သမာနော"တိ။ အနုဋ္ဌီ၊၂။၁၃၉။ (-မူလဋ္ဌီ၊ ၂။၁၃၁။)

အာဒါနတဏှာ (ထီ) [အာဒါန+တဏှာ] ရုပ်စသည်ကို - ပြင်းပြင်းထန်ထန် မြဲမြံစွာ ယူတတ်-စွဲလမ်းတတ်-သော တဏှာ။ အာဒါနတဏှံ ဝိနယေထ သဗ္ဗံ။ သုတ္တနိ။၄၄၅။ စူဠနိ။၁၇။ အာဒါနတဏှန္တိ ရူပါဒီနံ အာဒါယိကံ ဂဟဏတဏှံ၊ တဿုပါဒါနန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သုတ္တနိ၊၁၊၂။၃၁၄။ စူဠနိ၊၁။၄၂။

အာဒါနပဋိသင်္ခ (ပု) [အာဒါန+ပဋိသင်္ခ] စွဲလမ်းခြင်း-ဥပါဒါန် - ကို စွန့်လွှတ်ရာဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်။ အာဒါနပဋိသင်္ခေ၊ အနုပါဒါယ ယေ ရတာ။ အံ၊၃။၄၄၆။ ဓမ္မ။၂၆။ အာဒါနပဋိသင်္ခေတိ ဂဟဏပဋိသင်္ခသင်္ခါတေ နိဗ္ဗာနေ။ အံ၊၁၊၃။၃၃၇။ အာဒါနပဋိသင်္ခေတိ အာဒါနံ ဝုစ္စတိ ဂဟဏံ၊ တဿ ပဋိသင်္ခါတေ အဂ္ဂဟဏော စတူဟိ ဥပါဒါနေဟိ ကိဉ္စိ အနုပါဒိယိတ္ဝာ။ ဓမ္မ၊၁၊၁။ ၃၈၁။

အာဒါနပဋိပက္ခ (ပု) [အာဒါန+ပဋိပက္ခ] စွဲမြဲစွာယူခြင်း၏ ဆန့်ကျင်ဘက်-စွဲလမ်းမှုမရှိရာ-ဖြစ်သော တရား၊ နိဗ္ဗာန်။ အနာဒါနန္တိ အာဒါနပဋိပက္ခံ၊ ကိဉ္စနာဒါနဂ္ဂဟပဿမန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သုတ္တနိ၊၁၊၂။၃၁၂။

အာဒါနပရိဒီပန (န) [အာဒါန+ပရိဒီပန] ယူခြင်း-ဆောက်ဘည်ခြင်း- ကို ပြသောပုဒ်။ သမာဒါယာတိ ဣဒမဿ သိက္ခာပဒံ အနဝဿသတော အာဒါနပရိဒီပနံ။ အဘိ၊၁၊၂။ ၃၁၀။ ဥဒါန၊၁။၂၀၂။ ဣတိဝုတ်၊၁။၂၉၀။ မဟာနိ၊၁။၁၀၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၇။

အာဒါနပဟကာရဝစန (န) [အာဒါန+ပကာရ+ဝစန] ယူခြင်း - ယူပုံ - အခြင်းအရာကို ပြသောသဒ္ဒါ။ ဖလဘာဝေနာတိ ဟိ အာဒါနပဟကာရဝစနံ။ အနုဋ္ဌီ၊၁။၄၂

အာဒါနဝန္ဒီ(တ္တီ) (ထီ) [အာဒါန+ဝန္ဒီ(တ္တီ)] ယူအပ် - သင့်အပ် - သော အဝတ် လိပ်၊ အဝတ်လိပ်ကိုသင့်ခြင်း။ ဝစ္ဆမဂ္ဂေ ဘေသဇ္ဇမကို့တာ အာဒါနဝန္ဒီ ဝါ ဝေဋ္ဌနာဋ္ဌိကာ ဝါ ဝဋ္ဋတိ။ ဝိ၊၆၊၃။၃၇၅။ ဝိ၊သင်္ဃ။၄၆၁။ အာဒါနဝတ္တိတိ အာနဟဝတ္တိ။ ဝဇိရ။၄၀၂။

အာဒါနသင်္ဂဟေတု (ပု) [အာဒါန + သင်္ဂ +ဟေတု] စွဲလမ်းအပ်သော ရုပ်-စသည်တို့၌ ကပ်ငြိစွဲလမ်းခြင်းဟူသောအကြောင်း။ အာဒါနသတ္တ-ကြည့်။

အာဒါနသတ္တ (ပု) [အာဒါန+သတ္တ] စွဲလမ်းအပ်သော ရုပ်-စသည်၌ ကပ်ငြိသော သတ္တဝါအပေါင်း။ အာဒါနသတ္တေ ဣတိ ပေက္ခမာနော၊ ပဇံ ဣမံ မစ္စုဓေယ္ယံ ဝိသတ္တ-(သုတ္တနိ။၄၄၆။ စူဠနိ။၁၇)န္တိ အာဒါတဗ္ဗဋ္ဌေန အာဒါနေသု ရူပါဒီသု သတ္တေ သဗ္ဗလောကေ

http://www.dhammadownload.com

ကျမ် ပဇံ မစ္ဆုဓေယ္ယေ လဂ္ဂံ ပေက္ခမာနော, အာဒါနသတ္တော ဝါ အာဒါနာဘိနိဝိဋ္ဌေ ပုဂ္ဂလေ။ အာဒါနသင်္ကေတံ စ ကျမ် ပဇံ... နဉ္ဉပါဒိယေထ။ သုတ္တနိ၊၃၊၃၁၄။ စူဠနိ၊၃။ ၄၃။

အာဒါနာဓိပ္ပါယ (တိ) [အာဒါန+အဓိပ္ပါယ] သူတပါးဥစ္စာကို ယူခြင်းဌ် အလိုရှိသော၊ သူတပါးဥစ္စာကို ယူလိုသော၊သူ။ စောဇော ဘိက္ခဝေ အာဒါနာဓိပ္ပါယော အပ္ပံ ရတ္တိယာ သုပတိ၊ ဗဟုံ ဇဂ္ဂတိ။ အံ၊၃။၁၃၀။ အာဒါနာဓိပ္ပါယောတိ ကျဒါနိ ဂဟေတုံ သင်္ခိဿာမိတိ ကျဒါနိ သင်္ခိဿာမီတိ ဧဝံ ဂဟဏာဓိပ္ပါယော။ အံ၊၆။၃၉။ စောဇ ခေါ ဗြာဟ္မဏ အာဒါနာဓိပ္ပါယာ ဂဟဏူပဓိစာဇာ။ အံ၊၃။ ၃၁၉။ ပရဘဏ္ဍာဿ အာဒါနေ အဓိပ္ပါယော ဧတေသန္တိ အာဒါနာဓိပ္ပါယာ။ အံ၊၆။၁၀။

အာဒါနာဘိနိဝိဋ္ဌ (တိ) [အာဒါန+အဘိနိဝိဋ္ဌ] စွဲလမ်းအပ်သော ရုပ်စသည်တို့ဌ် – သင်္ဂဝင် – စွဲလမ်း – သော၊သူ။ အာဒါနသတ္တ-ကြည့်။

အာဒါယ[၁] (ကြိ၊ဝိ) [အာ+ဒါ+တ္ဝာ] ယူ၍၊ ဆောင်ယူ၍။ ပတ္တစီဝရမာဒါယာ(ဝိ၊၁၀။၇။ သံ၊၁။၁၇၄။ သုတ္တနိ။ ၂၉၁)တိ ပတ္တံ ဟတ္ထေဟိ, စီဝရံ ကာယေန အာဒိယိတ္ဝာ။ သမ္မဋ္ဌိစ္ဆာဒေတ္ဝာ(သမ္မဋ္ဌိစ္ဆိတ္ဝာ။ သံ၊၄။ သုတ္တနိ၊၄)ခာရေတ္ဝာတိ အတ္ထော။ ဝိ၊၄။၁၀။၁၄၅။ သံ၊၄။၁။ ၂၂၆။သုတ္တနိ၊၄။၁။ ၁၂၅။ ပတ္တစီဝရမာဒါယာတိ ပတ္တဉ္စ စီဝရဉ္စ ဂဟေတ္ဝာ။ ဂဟဏဉ္စေတ္ထ....ဓာရဏမေဝါတိ ဒဿေန္တော ယုဂဂ္ဂာသမ္ပဇ္ဇမတ္ထယောဇနံ ကရောတိ။ သာရတ္ထ၊၁။၄၂၀။ အဝါပုရဏံ အာဒါယာ (အံ၊ ၃။၁၀၁)တိ ကုဒ္ဓိကံ ဂဟေတ္ဝာ။ အံ၊၄။၃။ ၂၆၃။ အာဒါယာ(မဟာနိ။၇၁)တိ အာဒိယိတ္ဝာ ဂဏှိတ္ဝာ။ မဟာနိ၊၄။၁၉၁။ (–ဝိ၊၁။ ၂၆၈။ ဝိ၊၃။၃၅၃-၉။ ဒီ၊၁။၀၉၊၉၅။ ဒီ၊၂။ ၁၀၇၊၂၇၇-၈။ မ၊၁။၁၀၀။ မ၊၂။၇၃။ အံ၊၁။

ဂျာ၉။ အံ၊၂။၁၉၆။ ဓမ္မ။၂၀။ သုတ္တနိ။၂၉၀။ အပ၊၁။၄၅၊၁၉၁။ ဗုဒ္ဓဝံ။၃၇၆။ ဇာ၊၁။၉၀။ ၁၆၁၊၁၀၅။ ဇာ၊၂။၁။ ၁၂၆။ ဇာ၊၄။၂။ ၁၆၂။ ဇာ၊၄။၂။ ၁၃၄။ ဇာ၊၄။၂။ ၁၄၀။ ဇာ၊၄။၂။ ၁၄၀။ ဇာ၊၄။၂။ ၁၄၀

http://www.dhammadownload.com

အာဒါသ (ပု) [အာ+ဒိသ+ဏ။ အာဒိသတေ အသိမ္မိန္တိ အာဒါသော၊ ဏော။ အာပုဗ္ဗော ဒိသ ပေက္ခနေ၊ ဣသာ။ ဓာန်၊ဋီ။၃၁၆။ အာဒိ-သတိ (အာဒီယတိ၊ ဒီ၊ဋီ) အာလောကီယတိ အတ္တာ ဧတေနာတိ အာဒါသံ။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၁၄၂။ သံ၊ဋီ၊၂။၅၃၁။] ကြေးမုံ၊ မှန်။ ဆဗ္ဗဂ္ဂိယာ ဘိက္ခူ အာဒါသေပိ ဥဒကပတ္တေပိ မုခနိမိတ္တံ ဩလောကေန္တိ။ ဝိ၊၄။၂၄၂။ ကိမတ္ထိယော အာဒါသော။ မ၊၂။၇၈။ (–ဒီ၊၁။၇၊၇၆။ မ၊၁။၁၄၄။ သံ၊၂။၈၆။ အံ၊၁။၂၁၀။ အံ၊၃။ ၃၂၉။ ထေရ။၂၅၄။ အပ၊၁။၆၆။ မိလိန္ဒ။ ၅၅၊၂၈၇-၈။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၄။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၁၊၉၂။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅၁။မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၆၃။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၈၉။ သံ၊ ဋ္ဌ၊၁။၈၁။ အံ ဋ္ဌ၊၂။၁၉၆၊၃၆၅။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၈၈။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။၂၀၂။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။၃၁၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။၂၂၅။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၃၆၅။ မ၊ဋီ၊၁။၉၀။ မ၊ဋီ၊၃။၃၀၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၃၅၅။ ကခ်၊ဋီ။ ၃၇၃။)

အာဒါသက (ပု) [အာဒါသ+က] ကြေးမုံ၊ မှန်။ အာဒါသကဥ္ဇ ဂဏ္ဌိတ္ဝာ။ ထေရီ။၄၂၅။

အာဒါသတလ (နဲ) [အာဒါသ+တလ] ကြေးမုံ –မှန်–အပြင်။ အတ္တနော စက္ခုံ အာဒါသ-တလာဒီသု နိမိတ္တဂ္ဂဟဏာနုသာရေန။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၃၈၉။ တထာ အာဒါသတလံ ဝိယ စက္ခု-ဓာတု။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၅။ (–အပ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၈၁။ သံ၊ဋီ၊၂။ ၂၄၄။ အံ၊ဋီ၊၃။၈၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၁၂၁၊၁၄၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၁၂၇။)

အာဒါသဒဏ္ဍ(က)သဏ္ဍာန (တိ) [အာဒါသ+ ဒဏ္ဍ(က)+သဏ္ဍာန] ကြေးမုံရိုး–သဏ္ဍာန်– အသွင်–ရှိသော။ ဗာဟဋ္ဌိနိ အာဒါသဒဏ္ဍ-ကသဏ္ဍာနာနိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၂၇။ ဗာဟဋ္ဌိနိ အာဒါသဒဏ္ဍသဏ္ဍာနာနိ။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။၃၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၄၆။

အာဒါသပဥ္ဇ (တိ) [အာဒါသ+ပဥ္ဇ] ကြေးမုံဥ္ဇ နတ်ကို ခေါ်ချ၍မေးခြင်း။ အာဒါသပဥ္ဇံ ကုမာရိကပဥ္ဇံ ဝေဒပဥ္ဇံ။ ဒီ၊၁။၁၁။ အာဒါသ-ပဥ္ဇန္တိ အာဒါသေ ဒေဝတံ ဩတာရေတ္ဝာ ပဥ္ဇပုစ္ဆနံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၁။

အာဒါသမဏ္ဍလ (နဲ) [အာဒါသ+မဏ္ဍလ] ကြေး မုံဝန်း။ အာဒါသမဏ္ဍလဿ ဝဏ္ဏနိဘာ မဏိ-သခ်မုတ္တာဝေဋ္ဌုရိယဿ ဝဏ္ဏနိဘာ။ အဘိ၊ ဓ။၁၆၃။ အဘိ၊ဝိ။၇၂။ အာဒါသမဏ္ဍလန္တိ ကံသမယံ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၅၅။ (–သံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၆၉။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၈၃။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၂၈။ သံ၊ ဋီ၊၂။၂၄၄။ အံ၊ဋီ၊၁။၁၇၂။)

အာဒါသမဏ္ဍလူပမာ (ထီ) [အာဒါသမဏ္ဍလ+ ဥပမာ] ကြေးမုံဝန်း ဥပမာ။ အာဒါသမဏ္ဍ-လူပမာဒီဟိ ဥဂ္ဂဟနိမိတ္တတော ပဋိဘာဂ-နိမိတ္တဿ သုပရိသုဒ္ဓတံ, သဏ္ဌသုခုမတဥ္ဇ ဒဿေတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၁၄၇။

အာဒါသမုခကုမာရ (ပု) [အာဒါသ+မုခ+ကု-မာရ] (ကြေးမုံကဲ့သို့ ကြည်လင်သောမျက်နှာ ရှိသောကြောင့်) အာဒါသမုခအမည်ရှိသော မင်းသား၊ အာဒါသမုခမင်းသား။ တဿ မုခံ သုပရိမဇ္ဇိတကဥ္ဇနာဒါသတလံ ဝိယ ပရိသုဒ္ဓံ အဟောသိ အတိသောဘဂ္ဂပ္ပတ္တံ၊ တေနဿ နာမဂ္ဂဟဏဒိဝသေ အာဒါသမုခကုမာရောတိ နာမံ အကံသု။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၁။

အာဒါသမုခရာဇ (ပု) [အာဒါသမုခ+ရာဇ] အာဒါသမုခ–အမည်ရှိသော–မင်း။ ဗောဓိ-သတ္တံ ရဇ္ဇေ အဘိသိဥ္ဇိတ္ဝာ "အာဒါသမုခ-ရညော အာဏာ"တိ နဂရေ ဘေရိံ စရာ-ပေသုံ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၃။

အာဒါသရူပ (နဲ) [အာဒါသ + ရူပ] ကြေးမုံ ဥ္ဇဖြစ်ပေါ်သော ရုပ်အဆင်း။ ယတ္ထေဝ ဟိ အာဒါသရူပံ ပဋိဗိမ္ဗရူပဥ္ဇ ဒိဿတိ။ အနုဋီ၊၃။ ၁၂၂။

http://www.dhammadownload.com

အာဒါသသဏ္ဌာန (တိ) [အာဒါသ+သဏ္ဌာန] ကြေးမုံသဏ္ဌာန်ရှိသော။ အပရဂေါယာနော အာဒါသသဏ္ဌာနော။ သာရတ္ထ၊၁။၂၇၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၂၄၃။

အာဒါသသန္ဓာန (နဲ)[အာဒါသ+သန္ဓာန] ကြေးမုံဟူသော အဆက်အစပ်။ အောက်ပုဒ်-ကြည့်။

အာဒါသသန္ဓာနသမ္ဗန္ဓ (ပု) [အာဒါသသန္ဓာန+သမ္ဗန္ဓ] ကြေးမုံဟူသော အဆက်အစပ်နှင့် ယှဉ်ခြင်း။ နဟိ မုခဿ ပဋိဗိမ္ဗသန္ဓာနဘူတံ အာဒါသသန္ဓာနသမ္ဗန္ဓတ္တာ သန္ဓာနံ ဥဒ္ဒိဿ အဝိစ္ဆေဒေန ဒေသန္တရေ ပါတုဘာဝေါ ဝုစ္စတိ။ အနုဋီ၊၃။၁၂၂။

အာဒါသသာမိက (တိ) [အာဒါသ + သာမိက] ကြေးမုံပိုင်ရှင်။ အယံ မညေ အာဒါသသာမိကော၊ ယဒိ အဟမိမံ ဂဟေတ္ဝာ တိဋ္ဌေယျံ၊ အနတ္ထမိ မေ ကရေယျ။ မ၊ဋီ၊၁။၉၀။

အာဒါသူပမာ (ထီ)[အာဒါသ+ဥပမာ] ကြေးမုံဥပမာ။ ဧကံ အာဒါသူပမဥ္စ ဒဿေတ္ဝာ ဣမံ သုတ္တံ ကထေသိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၈၉။

အာဒိ (ပု) [အာ + ဒါ + ဣ] (၁) မူရင်းအကြောင်း။ (၂) အဦး အစ၊ အမ္ဘန်အစ ပဋမ၊ အစအပိုင်းအခြား၊ လက်ဦးပဋမ–ပြုလုပ်အားထုတ်ခြင်း – ဖြစ်ခြင်း။ (၃) အတူ။ (၄)အနီး။ (၅) အစိတ်အပိုင်း။ (၁)အဒ္ဒသာ ဘဂဝါ အာဒိံ၊ ဥပါဒါနဿ ကပ္ပိယော။ သုတ္တနိ။၃၃၂။ ထေရ။၃၇၅။ အာဒီတိ ကာရဏံ။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၄။ အာဒိန္တိ မူလကာရဏံ။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၃၇။ (၂) အာဒိမေတံ စရဏဥ္စ၊ မုခံ သညမသံဝရော။ ဝိ၊၅။၂၆၂။ အာဒိကလျာဏ (အံ၊၁။၁၂၈) နွိအာဒီသု အာဒီတိ ပုဗ္ဗပဋ္ဌပနာ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၇။ ပုဗ္ဗပဋ္ဌပနာတိ ပဋမာရမ္ဘော။ အံ၊ဋီ၊၂။၉၆။ အာဒိတော (ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁)တိ အာဒိမှိ ပဋမသင်္ဂီတိယံ။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၁၆။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၂၈။ မ၊ဋီ၊၁။၁၆။ သံ၊ဋီ၊၁။၁၆။ ပုဗ္ဗုပ္ပတ္တိအတ္ထေန အာဒိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၁၇။ ပဋမံ အာဒီယတီတိ အာဒိ။ ကစ္စည်း၊ သုတ်။၅၅၁။ (–ဝိ၊၃။၁၄၁။ ဝိ၊၅။၂၅၁-၂။ ဒီ၊၁။၁၆၉။ သံ၊၃။၁၂၄၊၁၄၃၊၁၆၃။ အံ၊၁။၁၂၈-၉။ အဘိ၊ဝိ။၂၅၄။ အဘိ၊ပု။၁၃၅-၆။ ပဋိသံ။၁၆၇။ မဟာနိ။၃၀။ မိလိန္ဒ။၁၀၊၂၁၉။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃။ ကခ်ါ။၈၄။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၊၁၅၉၊၃၀၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၇။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၈၂။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၆၃။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁။ ဓာန်၊ဋီ။၇၁၅။ ရူ။နှာ-၃၆၉။ နီတိ၊သုတ္တ။၁၁၃၈။) (၃) ပကာရတ္ထော စေတ္ထ အာဒိသဒ္ဒေါ။ နျာသ၊ သုတ္တ။၉၈။ (–ဋင်း-၂၃၈။ ရူ၊ဋီ။နှာ-၅၆။) (၂) (၃) (၄) (၅) အာဒိ သီမာပကာရေသု၊ သမီပေ'ဝယဝေ မတော။ ဓာန်။၉၇၉။ ပကာရော တုလျော။ ဓာန်၊ဋီ။၉၇၉။

အာဒိအက္ခရ (နဲ) [အာဒိ +အက္ခရ] အဦးအစဖြစ်သော အက္ခရာ။ ဧကေကံ ဂါထံ ဝတ္တုကာမေဟိ ဥစ္စာရိတာနံ တာသံ ဂါထာနံ အာဒိအက္ခရာနိ။ ပေတ၊ဋ္ဌ။၂၆၂-၃။

အာဒိအင်္ဂ (နဲ) [အာဒိ+အင်္ဂ] အဦးအစဖြစ်သော အကြောင်းအင်္ဂါ။ အရညကင်္ဂါဒီနိ တီဏိ ပါဋိယံ သေနာသနာဒိပစ္စယတ္တယဿ အာဒိအင်္ဂဝသေန ဝုတ္တာနိ။ ဝိမတိ၊၁။၃၃၄။

အာဒိအတ္ထ (တိ) [အာဒိ + အတ္ထ] အဦးအစဟူသော အနက်ရှိသော။ ယသ္မာ ဧကဝါရံ ဇာတော ပဋမုပ္ပတ္တိဝသေနေဝ နိဗ္ဗတ္တတ္တာ အာကုလောတိ အာဒိအတ္ထော အာကာရော။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၆၁။ (–သာရတ္ထ၊၁။၃၀၀။)

အာဒိအန္တ (ပု၊နဲ) [အာဒိ + အန္တ] အစနှင့် အဆုံး၊ အစအဆုံး။ ဥပသမ္ပန္နသီလာနံ ဥဒ္ဒေသက္ကမေန အာဒိအန္တာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ သာရတ္ထ၊၃။၄၆၄။ (–ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၂၈၁။)

http://www.dhammadownload.com

အာဒိအန္တဝန္တု (တိ) [အာဒိအန္တ+ဝန္တု] အစ အဆုံးရှိသော။ အဝတရဏံ, ပစ္စယပဋိဗဒ္ဓဝုတ္တိ-တာယ ဝါ အာဒိအန္တဝန္တာ အနိစ္စန္တိကာ စာတိ အနိစ္စတာမုခေန အဝတရဏံ။ အနုဋီ၊၁။၃၇။ (–ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၄၅၃။ နေတ္တိ၊ဝိ။၃၀။)

အာဒိအန္တဝိပရိယာယ (ပု) [အာဒိအန္တ+ဝိပရိ-ယာယ] အစအကွရာနှင့် အဆုံးအကွရာကို–ပြောင်းပြန် ပြန်ခြင်း–ရှေနောက် ပြန်ခြင်း။ ဂမ္မတီတိ ဧတေန အာဒိအန္တဝိပရိယာယေန သဒ္ဒသိဒ္ဓိမာဟ ယထာ "ကကူ"တိ။ မ၊ဋီ၊၁။၁၉၇။

အာဒိအန္တဝိပလ္လာသ (ပု) [အာဒိအန္တ + ဝိ-ပလ္လာသ] အာဒိအန္တဝိပရိယာယ-နှင့် အနက်တူ။ သဒ္ဒတ္ထတော ပန ယထာ ကန္တနတ္ထေန အာဒိအန္တဝိပလ္လာသတော တက္ကံ ဝုစ္စတိ။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၆။

အာဒိဥပ္ပါဒ (ပု) [အာဒိ+ဥပ္ပါဒ] အစစ္ဆာ–လက်ဦးပဌမ – ဖြစ်ခြင်း။ ယော အာဒိ-ဥပ္ပါဒေါ ပဋိသန္ဓိယံ ပဝတ္တေ စ ဘဝိဿတိ။ မူလဋီ၊၃။၁၃၀။

အာဒိက (ပု၊နာ) [အာဒိ+က] (နာ) (၁) ဝန်ကို ဆောင်ယူခြင်း။ (ပု)(၂) အဦးအစ၊ လက်ဦး ပဌမ။ (တိ) (၃) အစရှိသော (အလုံးစုံ အကုန်အစင်မပြလိုတော့သောကြောင့် အဦး အစပိုင်းမျှ လောက်သာ ပြဆိုထားအပ်သော)။ (နာ) (၁) သေယျထာပိ ကဿပ နာဝါ အာဒိကေနေဝ ဩပိလဝတိ။ သံ၊၁။၄၂၃။ အာဒိကေနာတိ အာဒါနေန ဂဟ-ဏေန။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၈၈။ အာဒါနံ အာဒိ၊ အာဒိ ဧဝ အာဒိကံ။ သံ၊ဋီ၊၂။၁၇၂။ (ပု) (၂) နာဟံ ဘိက္ခဝေ အာဒိကေနေဝ အညာရာဓနံ ဝဒါမိ။ မ၊၂။၁၄၅။ အာဒိကေနေဝါတိ ပဌမေ-နေဝ။ မ၊ဋီ၊၃။၈၉။ သစေ ပနာဒိကေနေဝ၊ သန္ဆဝေါ နာမ ဇာယတိ။ ဇာ၊၁။၇၇။ အာဒိကေနေဝါတိ အာဒိတောဝ ပဌမမေဝ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၀၃။ (–မ၊၂။၅၇။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၇၇။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၃၄။) (တိ) (၃) ဧဝံ အဂ္ဂပ္ပ-သာဒသုတ္တာဒီနိ နေ မေ အာစရိယော အတ္ထီ-တိ အာဒိကာ ဂါထာယော စ ဝိတ္ထာရေ-တဗ္ဗာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၃။ "ဧဝံ မေ သုတ"နွိ-အာဒိကံ နိဒါနံ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃။ ကတမေ တသ္မိံ သမယေ စတ္တာရော ခန္ဓာတိ အာဒိ-ကော နိဒ္ဒေသော။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၆။ (–ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၀၊၂၂၇။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၃၃။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၃၊၂၅၉။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၃၁။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၊၈၈၊၁၁၉။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၂၄။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၁၇၊၁၉၆။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၉၊၅၄၊၉၀။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၁၊၂၂၄။ ပေတ၊ဋ္ဌ။၁၃၀။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၉၇။ မ၊ဋီ၊၃။၃၈။ အနုဋီ၊၁။၄၈။ မူလဋီ၊၃။၅၅၊၁၆၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၁၁၄၊၂၃၅။)

အာဒိကတ္တု (တိ) [အာဒိ+ကတ္တု] ရှေးဦးစွာ ပြုသော၊သူ။ ဗဟူနံ ခေါ တွံ မောဃပုရိသ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ အာဒိကတ္တာ ပုဗ္ဗင်္ဂမော။ ဝိ၊၁။၂၄။ ဣမသ္မိံ သာသနေ တွံ ဗဟူနံ ပုဂ္ဂလာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ အာဒိကတ္တာ သဗ္ဗပဌမံ ကရဏတော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၈၅။ (–သာရတ္ထ၊၂။၂၄။)

အာဒိကမ္မ (နာ) [အာဒိ+ကမ္မ] အဦးအစ ပဌမ ဖြစ်သော အမှုလုပ်ငန်း။ အောက်ပုဒ် ကြည့်။

အာဒိကမ္မိက (တိ) [အာဒိကမ္မ + ဏိက] (၁) အာဒိကမ္မိကဖြစ်သော၊ အဦးအစ ပဌမ ဖြစ်သော အမှုလုပ်ငန်း၌ ယှဉ်သော၊သူ။ (က) ထိုထိုလွန်ကျူးမှု၌ အဦးအစ ပဌမဖြစ်သော၊ ထိုထိုပြစ်မှု အာပတ်ကို အခြားရဟန်းတို့ထက် ရှေးဦးစွာ လွန်ကျူးသော၊သူ။ (ခ) အဦး အစ ပဌမဖြစ်သော – ကမ္မဋ္ဌာန်းစီးဖြန်း အားထုတ်မှု–အဘိညာဏ်ဖြစ်ပေါ် လာစေမှု–ရှိသော၊သူ (ရှေး၌ ကမ္မဋ္ဌာန်းဘာဝနာ မစီး ဖြန်း မပွါးများဘူးသေးပဲ ယခုမှ စတင်၍

http://www.dhammadownload.com

၅၂၀။ အံ၊ဌီ၊၃။၃၁၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဌီ၊၁။၁၃၂၊၃၀၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဌီ၊၂။၃၅၂-၅၊၃၀၆။) (၂) အာဒိ-ကမ္မိကဿာ (အာဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ။၂၇) တိ အာဒိတော ကတယောဂကမ္မဿ။ ဝိဘာဝိနီ။ ၁၅၅။ အပုနာဝိထိယာ အာဒိမ္ပိ ပုဗ္ဗဘာဂေ ကတံ သမထဘာဝနာသခ်ါတံ ကမ္မံ အာဒိ-ကမ္မံ၊ တံ တေဿ အတ္ထိတိ အာဒိကမ္မိကောတိ အတ္ထံ ဒဿေန္တော အာဟ "အာဒိကမ္မိက-ဿာတိ အာဒိတော" တိ အာဒိ။ မဏိမ၌။ ၁။၄၉၀။

အာဒိကမ္မိကကုလပုတ္တ (ပု) [အာဒိကမ္မိက + ကုလပုတ္တ] အာဒိကမ္မိကဖြစ်သော အမျိုး-ကောင်းသား၊ အဦးအစ ပဌမဖြစ်သော-ကမ္မဋ္ဌာန်းအားထုတ်မှု-အဘိညာဏ်ဖြစ်ပေါ်-လာစေမှု-ရှိသော အမျိုးကောင်းသား။ အာဒိကမ္မိက (၁) (ခ) အနက်လည်း ကြည့်။ အာဒိကမ္မိကကုလပုတ္တာ ပန ပရိကမ္မံ ကတ္ဝာဝ သရန္တိ။ ဝိ၊၃။၁။၁၂၀။ (-ဝိ၊၃။၁။၁၃၁။ ဝိ၊၃။၂။၂၃။ သံ၊၃။၂။၅။)

အာဒိကရ (ပု)[အာဒိ+ကရ+အ] ပဌမဦးစွာ-လွန်ကျူးမှုကို ပြုသောသူ၊ ပဌမပါရာဇိက-စသော အာပတ်ကို ပဌမဦးစွာ လွန်ကျူး-သောသူ။ အာဒိကရော ပဂ္ဂလော ဇာနိ-တဗ္ဗော။ ဝိ၊၅။၂၁၁။ အာဒိကရောတိ သုဒိန္န-တ္ထေရာဒိအာဒိကမ္မိကော။ ဝိ၊၃၊၁၅၀။

အာဒိကလျာဏ (တိ) [အာဒိ + ကလျာဏ] အစ၌ - ကောင်းသော - အပြစ် မရှိသော၊ အစ၌ ကောင်းသောဂုဏ်ရှိသော။ "ဓမ္မံ ဝေါ ဘိက္ခဝေ ဒေသေဿာမိ အာဒိကလျာဏံ မဇ္ဈေကလျာဏံ ပရိယောသာနကလျာဏံ။မ၊ ၃။၃၂။ အာဒိကလျာဏန္တိ အာဒိမ္ပိ ကလျာ-ဏံ ဘဒ္ဒကံ နိဒ္ဒေါသံ ကတ္ဝာ ဒေသေဿာမိ။ မ၊၃၊၂၄၅။ အာဒိမ္ပိ ကလျာဏန္တိ အာဒိ-ကောဋ္ဌာသေ ကလျာဏံ တေဿာတိ ဝါ အာဒိကလျာဏောဝါ၊ တံ အာဒိကလျာဏံ။ မ၊

စီးဖြန်းပုံါးများသောသူ, ရှေးဦ အဘိညာဏ် ဖြစ်ပေါ်လာအောင် အားမထုတ်ဘူးသေးပဲ ယခုမှ စတင်၍ အားထုတ်သောသူ)။ (၂) အာဒိကမ္မိကဖြစ်သော၊ အပုနာဝိထိ၏ ရှေ့ အဖို့၌ ပြုလုပ်အပ်သော သမထဘာဝနာ လုပ်-ငန်းရှိသော၊ အပုနာဝိထိ (စျာနဝိထိ) မဖြစ်မီ - စျာန်မရသေးမီ - ရှေ့ပိုင်းကာလတုန်းက "ပထဝီ, ပထဝီ" စသည်ဖြင့် သမထဘာဝနာကို စီးဖြန်း ပုံါးများသော၊သူ။ (၁) (က) အနာပတ္တိ အဇာနန္တဿ....အာဒိကမ္မိကဿ။ ဝိ၊၁။၄၁။ အာဒိကမ္မိကော နာမ ယော တသ္မိံ တသ္မိံကမ္မေ အာဒိဘူတော။ ဝိ၊၃၊၁။၂၃၄။ အာဒိကမ္မေ နိယုတ္တော အာဒိကမ္မိကော၊ ယော စ အာဒိကမ္မေ နိယုတ္တော၊ သော တသ္မိံကမ္မေ အာဒိဘူတော ဟောတိ။ ကခ်ီ၊ ဋီ။၁၉၃။ (-ဝိ၊၁။၂၅၅။ ဝိ၊၂။၂၇၉။ ဝိ၊၃၊ ၁။၂၄၀၊၃၇၊၁၃၊၂၀၆။ ဝိ၊၃၊၂။၆၀၊၁၁၇၊၁၂၀၊ ၁၃၆၊ ၁၆၀၊၁၉၅။ ဝိ၊၃၊၃။၁၀၊၅၉။ ကခ်ီ။ ၁၁၄။ ဝိမတိ၊၁။၁၅၀။ ကခ်ီ၊ဋီ။၁၀၆၊၂၅၃။) (ခ) စိတ္တံ အပရိဒမေတ္တာ ပုဗ္ဗေ အဘာ-ဝိတဘာဝနော အာဒိကမ္မိကော ယောဂါဝ-စရော ဣဒ္ဓိဝိကုဗ္ဗနံ သမ္ပာဒေဿတီတိ နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိ။ အဘိ၊၃၊၁။၂၃၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။ ၄။ အာဒိဘူတံ ယောဂကမ္မံ အာဒိကမ္မံ၊ တံ တေဿ အတ္ထိတိ အာဒိကမ္မိကော၊ ပုဗ္ဗေ အ-ကတပရိစယော ဘာဝနံ အနုယုဉ္ဇန္တော၊။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဌီ၊၂။၄။ ဣမံ ဉာဏံ ဥပ္ပါဒိတုကာမေန အာဒိကမ္မိကေန စျာယိနာ အဘိညာပါဒ-ကဈာနံ သမာပဇ္ဇိတ္ဝာ။ ပဋိသံ၊၃၊၁။၃၁၂။ (-ဝိ၊၃၊၂။၂၀။ ဒီ၊၃၊၂။၃၉၁။ မ၊၃၊၁။၈၆။ သံ၊၃၊၁။၈။ အံ၊၃၊၁။၃၀၇။ အဘိ၊၃၊ ၂။ ၅၃၊၁၀၉။ ပဋိသံ၊၃၊၁။၁၅၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။ ၂၀၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂။ ခုဒ္ဒက၊၃။၂၉။ ဣတိဝုတ်၊၃။ ၁၄၁။ ဝဇိရ။၅၀။ သာရတ္ထ၊၂။၁၉၈။ သီ၊ဋီ၊ သစ်၊၁။၂၀၆။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၂၁၉။ မ၊ဋီ၊၁။၃၉၃။ မ၊ဋီ၊၂။ ၂၆၊၀၃။ မ၊ဋီ၊၃။၃၅၁။ သံ၊ဋီ၊၂။

http://www.dhammadownload.com

အာဒိကောဋ္ဌိရဟိတ (တိ) [အာဒိကောဋ္ဌိ+ရဟိတ] အဦးပိုင်း-အစပိုင်း-မှ ကင်းသော။ သဗ္ဗညုတညာဏသော တရဏီယတာယ ဒုက္ကရတာ, ဂမ္ဘီရတာ, အာဒိကောဋ္ဌိရဟိတာ စ ပဝတ္တိ။ နေတ္တိဒို။၄။

အာဒိကောဋ္ဌာသ (ပု) [အာဒိ+ကောဋ္ဌာသ] အဦးအစဖြစ်သော-ကောဋ္ဌာသ-အဖို့အစု-အစိတ်အပိုင်း။ မုတ္တန္တိ စ မနသိကာရော-တော မနသိကာရော ဂန္ဆာ "ကေသာ"တိ ဣမံ အာဒိကောဋ္ဌာသမေဝ အာဟစ္စ တိဋ္ဌတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၃၇။ (-မဒ္ဒိ၊ ၃။၄၃၀။)

အာဒိဂမန (နာ) [အာဒိ+ဂမန] အစ-ရှေ့-ပိုင်း သို့ သွားခြင်း။ အာဒိတော ပန အန္တဂမနံ အနုလောမံ, အန္တတော စ အာဒိဂမနံ ပဋိ-လောမမာဟာတိ။ မူလဋ္ဌီ၊၂။၁၃၀။

အာဒိဂါထာ (ထီ) [အာဒိ+ဂါထာ] အစ ဂါ-ထာ။ ယော ကောစိ ဣမိဿာ သမန္တပါသာ-ဒိကာယ အာဒိဂါထာယ နိဒ္ဒိဋ္ဌလောကနာ-ထတ္တဟေတုံ ယထာဝုတ္တဟေတုမူလေန ထိရ-တရံ အစလံ ကတ္တာ။ ဝဇီရ။၄။

အာဒိဂ္ဂဟဏ (နာ) [အာဒိ+ဂဟဏ] အာဒိသဒ္ဒါ။ အတ္တတ္ထပရတ္ထဝိနိမုတ္တာဿ ဘာသိတတ္ထဿ အ-ဘာဝါ အာဒိဂ္ဂဟဏဉ္စ နာ ကတ္တဗ္ဗံ။ မူလဋ္ဌီ၊၁။ ၁၉။

အာဒိစန္ဒောဒယ (တိ) [အာဒိ + စန္ဒ + ဥဒယ] ရှေးဦးစွာ လ၏ တက်ခြင်းရှိသော၊ လဆန်း တရက်ဖြစ်သော။ တေ မိဂသိရမာသဿ၊ အာဒိစန္ဒောဒယံ ဒိနေ။ သာရတ္ထ၊၁။၁၆၄။

အာဒိစယ (ပု) [အာဒိ+စယ] ရှေးဦးစွာဖြစ်-ခြင်း။ အာဒိစယော ဥပစယော၊ ဥပရိ-စယော သန္တတိ။ မူလဋ္ဌီ၊၁။၁၅၂။ (-အနုဋ္ဌီ၊ ၁။၁၆၆။)

ဋ္ဌီ၊၃။၄၃၀။ (-ဝိ၊၁။၁။ ဝိ၊၂။၇၃။ ဝိ၊၃။၂၇။ ဒီ၊၁။၅၉။ မ၊၁။၂၃၆။ သံ၊၁။၁၀၆။ အံ၊၁။ ၁၂၀။ ဣတိဝုတ်။၂၄၀။ သုတ္တနိ။၃၆၄။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၁။၉၀။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅၀။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၄၂။ သံ၊ဋ္ဌ၊ ၁။၁၅၇။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၇။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၂၅၁။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၆။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊၂။၃၅၂။ စူဠနိ၊ဋ္ဌ။၂၀။ သာရတ္ထ၊၁။၃၂၅။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၅၀။ အနုဋ္ဌီ၊၁။၁၇၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။ ၁၀၊၂၆၀။)

အာဒိကာလ (ပု) [အာဒိ+ကာလ] အဦးအစ ပဌမကာလ။ ခီဏာနံ ဝါ အာဒိကာလော၊ တသ္မိံ ခီဏန္တေ။ မူလဋ္ဌီ၊၁။၁၀၀။

အာဒိကာလတ္ထ (ပု) [အာဒိကာလ+အတ္ထ] အစ-ကာလဟူသော အနက်။ ခေါတိ ပဒပူရဏာ မတ္တေ အဝဓာရဏေ အာဒိကာလတ္ထေ ဝါ နိပါတော။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၁။၁၃။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၀။ "ကိတ္တာဝတာ နု ခေါ အာဝုသော သတ္ထု ပဝိဝိတ္တဿ ဝိဟရ-တော သာဝကာ ဝိဝေကံ နာနုသိက္ခန္တီ"တိ-အာဒီသု အာဒိကာလတ္ထော၊ ဝါက္ကာရမ္ဘေတိ အတ္ထော။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၄၉။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂။ အံ၊ဋ္ဌီ၊ ၁။၄၃။

အာဒိကောဋ္ဌိ (ထီ) [အာဒိ+ကောဋ္ဌိ] အဦးအစ ဖြစ်သော အပိုင်းအခြား၊ အဦးပိုင်းအစပိုင်း။ သံသာရဿ အာဒိကောဋ္ဌိယာ အပညာယန-ပဋိညာ။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။၁၀၅။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊ ၂။၄၄၀။)

အာဒိကောဋ္ဌိအဘာဝ (ပု) [အာဒိကောဋ္ဌိ+အဘာဝ] အဦးအစဖြစ်သော အပိုင်းအခြား-အဦးပိုင်း-အစပိုင်း-မရှိခြင်း။ အာသဝါ-ဝိဇ္ဇာနံ ပစ္စယပစ္စယုပ္ပန္နကဘာဝေန အပရာပရံ ပဝတ္တမာနံ (ပဝတ္တမာနာနံ ?) အာဒိကောဋ္ဌိ-အဘာဝေနေဝ တန္နိမိတ္တာဿ သံသာရဿ အာဒိကောဋ္ဌိအဘာဝတော အနုမတဂ္ဂတာ-သိဒ္ဓိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၃၂၇။

http://www.dhammadownload.com

အာဒိစိတ္တ (နာ) [အာဒိ+စိတ္တ] ဦးစွာ-ပဌမ-ဖြစ်သော စိတ်။ တတ္ထ အာဒိစိတ္တတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ ပဌမဇ္ဈာနသ္သ ဥပ္ပါဒက္ခဏံ။ ဝင်္ကရ။ ၁၄၅။

အာဒိစ္စ (ပုံ) [အဒိတိ + ဏျ။ ရူ။ နှာ-၂၂၀။ အာ+ဒီပ+အ။ အာဘုသော ဒိပ္ပတိတိ အာဒိစ္စော၊ ပွဿ စ္စော။ ဓာန်၊ဦ။၆၂။ (အာဒိတျ-သံ)] (၁) နေ၊ နေဝန်း၊ နေမင်း။ (၂) အာဒိစ္စ-မည်သောအနှယ်။ (၁) ယတော ဥဂ္ဂစ္ဆတိ သူရိယော၊ အာဒိစ္စော မဏ္ဍလီ မဟာ။ ဒီ၊၃။၁၅၉။ အာဒိစ္စောတိ အဒိတိယာ ပုတ္တော၊ ဝေဝစနမတ္တံ ဝါ တေ သူရိယသဒ္ဒဿ။ ဒီ၊၆၊၃။၁၄၅။ အဒိတိယာ ပုတ္တောတိ လောကသမုဒါစာရဝသေန ဝုတ္တံ။ လောကိယာ ဟိ ဒေဝေ အဒိတိယာ ပုတ္တာ၊ အသုရေ အတိထိယာ ပုတ္တာတိ ဝဒန္တိ။ အာဒိပ္ပနတော ပန အာဒိစ္စော၊ ကေပ္ပဟာရေနေဝ တိသု ဒိပေသု အာလောကဝိဒံသနေန သမုဇ္ဇလနတောတိ အတ္ထော။ ဒီ၊ဦ၊၃။၁၅၃။ (-အံ၊၂။၂၀၉။ ဥဒါန။၈၆။ ဣတိဝု။၂၅၃။ အပ၊၁။၂၇၇။ ဇာ၊၁။၄၄။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၀။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၆၈။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၆။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၈။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၂၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၇၁။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၈၇။ ဣတိဝု၊ဋ္ဌ။၁၉၁၊၂၆၅။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၃။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၇၇။ အပ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၆။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၆။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၂၉၆။ ဝင်္ကရ။၄၄။ သာရတ္ထ၊၁။၁၃၈။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၁၈၂။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၁။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၉၃။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။၃၁။ မူလဋ္ဌီ၊၂။၅၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၁။ နေတ္တိ၊ဝိ။ ၃၀၅။) (၂) အာဒိစ္စာ (အာဒိစ္စော၊က) နာမ ဂေါတ္တေန။ သုတ္တနိ။၃၄၁။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၁၃။

အာဒိစ္စကုလ (နာ) [အာဒိစ္စ+ကုလ] နေမင်း၏ အမျိုး။ အာဒိစ္စကုလကေတုက-ကြည့်။

အာဒိစ္စကုလကေတုက (ပုံ) [အာဒိစ္စကုလ+ကေတုက] နေမင်း အမျိုးအနွယ်၏ မှန်ကင်း သဖွယ်ဖြစ်သော ဘုရား။ ပဏ်မာမိ နရာဒိစ္စံ၊ အာဒိစ္စကုလကေတုကံ။ အပ၊၂။၂၁၀။

အာဒိစ္စဂေါတ္တ (နာ) [အာဒိစ္စ+ဂေါတ္တ] အာဒိစ္စ မည်သော အနွယ်၊ နေမင်း၏အနွယ်။ ဂေါတ်ပုဒ်-ကြည့်။

အာဒိစ္စဂေါတ္တ (တိ) [အာဒိစ္စဂေါတ္တ + ဏ] အာဒိစ္စအနွယ်-နေမင်း၏အနွယ်-၌-ဖြစ်သော-ပါဝင်သော၊သူ။ ခတ္တိယောပိ ဟိ "အဟံ ကောဏ္ဍညဂေါတ္တော၊ အဟံ အာဒိစ္စဂေါတ္တော" တိ မာနံ ကရောတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၄၄၇။ (-ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၄။)

အာဒိစ္စပထ (ပုံ) [အာဒိစ္စ+ပထ] နေသွားရာလမ်း၊ ကောင်းကင်။ ဟံသာ' ဒိစ္စပထေ ယန္တိ၊ အာကာသေ ယန္တိ ဣဒ္ဓိယာ။ ဓမ္မ။၃၉။ ဣမေ ဟံသာ အာဒိစ္စပထေ အာကာသေ ဂစ္ဆန္တိ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၅။

အာဒိစ္စပါဒ (ပုံ) [အာဒိစ္စ+ပါဒ] (၁) နေဖြင့်ချက်ခြင်း။ (တိ) (၂) နေဖြင့်ချက်အပ်သော။ (၁) အမ္ဘတရုဏာနိ ဘိန္နိတ္ထာ ဥဒကေ ပက္ခိပိတ္ထာ အာတပေ အာဒိစ္စပါဒေန ပစိတ္ထာ ပရိဿာဝေတ္ထာ....ကာတမ္ဗံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၀၃။ ဝိ၊သင်္ခ။၉၉။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၃၄၀။ ကခ်ါ၊ဋ္ဌီ။ ၃၉၅။ (-သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅၇။) (တိ) (၂) သိတောဒကေန မဒ္ဒိတ္ထာ ကတရသော ဝါ အာဒိစ္စပါဒေါ ဝါ ဝဋ္ဋတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၀၃။ (-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉၀။ ဝိ၊သင်္ခ။၁၀၂။ ကခ်ါ။၂၃၁။)

အာဒိစ္စပါရိစရိယာ (ထီ) [အာဒိစ္စ+ပါရိစရိယာ] နေကို - လုပ်ကျွေးခြင်း - ပူဇော်ပသခြင်း။ အာဒိစ္စပါရိစရိယာ (ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၁)တိ ကရဇိရမာလာဟိ ပူဇံ ကတ္ထာ သကလဒိဝသံ အာဒိစ္စာဘိမုခါဝဋ္ဋာနေန အာဒိစ္စဿ ပရိစရဏံ။ ဒီ၊ဦ၊၁။၁၃၁။ သီ၊ဦ၊သစ်၊၁။၃၇၆။

http://www.dhammadownload.com

အာဒိစ္စဗန္ဓု (ပု) [အာဒိစ္စ+ဗန္ဓု] (၁) နေမင်း-နေနတ်သား-၏ အဆွေဖြစ်သော မြတ်စွာဘုရား၊ ဂေါတမ မြတ်စွာဘုရား။ (တိ) (၂) နေမင်း - နေနတ်သား - ဟူသော ဆွေမျိုးရှိသော မြတ်စွာဘုရား၊ ဂေါတမ မြတ်စွာဘုရား။ (နေနတ်သားလည်း ဂေါတမအနွယ်, မြတ်စွာဘုရားလည်း ဂေါတမအနွယ် ဖြစ်သည်၊ နေနတ်သားသည် သောတာပန်ဖြာ်၍ မြတ်စွာဘုရား၏ သားတော်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားကို အာဒိစ္စဗန္ဓု (= နေမင်း၏အဆွေ)ဟု ဆိုခြင်းဖြစ်သည်။ ပြလတ္တံ့သော ဌ,ဋ္ဌ-တို့ ကြည့်)။ (၃) အာဒိစ္စဗန္ဓုမည်သော ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ။ (၁)(၂) အဟံ ဝန္ဒေ မဟာဝီရံ၊ ဗုဒ္ဓမာဒိစ္စဗန္ဓုနံ။ ဒီ၊ ၂။ ၂၂၉။ အာဒိစ္စဗန္ဓုနွင့် အာဒိစ္စော ပိ ဂေါတမဂေါတ္တော၊ ဘဂဝါပိ ဂေါတမဂေါတ္တော၊ တသ္မာ ဧဝမာဟ။ ဒီ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၃၂။ အာဒိစ္စော ဗန္ဓုဇေဿာတိ အာဒိစ္စဗန္ဓု၊ အထ ဝါ အာဒိစ္စဿ ဗန္ဓူတိ အာဒိစ္စဗန္ဓု၊ ဘဂဝါ၊ တံ အာဒိစ္စဗန္ဓုနံ။ အာဒိစ္စော ဟိ သောတာပန္နတာယ ဘဂဝတော ဩရသပုတ္တော။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၇၇။ ပုစ္ဆာမိ တံ အာဒိစ္စဗန္ဓု၊ ဝိဇဝကံ သန္တိပဒဥ္စ မဟေသိ ံ။ သုတ္တနိ။ ၄၂၁။ မဟာနိ။ ၂၆၃။ အာဒိစ္စဗန္ဓုန္တိ အာဒိစ္စ ဂေါတ္တ ဗန္ဓုံ။ သုတ္တနိ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၇၇။ မဟာနိ၊ ဌ။ ၃၂၆။ အာဒိစ္စဗန္ဓုနော (ထေရ။ ၂၂၅)တိ အာဒိစ္စဝံသေ သမ္ဘူတတ္တာ အာဒိစ္စော ဗန္ဓု ဇေဿာတိ အာဒိစ္စဗန္ဓု၊ ဘဂဝါ။ တသ္မာ အာဒိစ္စဗန္ဓုနော။ အာဒိစ္စဿ ဝါ ဗန္ဓူတိ အာဒိစ္စဗန္ဓု၊ ဘဂဝါ။ တသ္မာ ဘဂဝတော ဩရသပုတ္တဘာဝတော။ ထေရ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၀၄။ အာဒိစ္စဗန္ဓုနော (ထေရ။ ၂၀၆) တိ အာဒိစ္စဂေါတ္တော်။ ထေရ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၀၄။ (-ဝိ၊ ၄။ ၄၉၃။ ဝိ၊ ၅။ ၁၆၂၊ ၂၅၇၊ ၃၁၀။ ဒီ၊ ၃။ ၁၆၀။ သံ၊ ၁။ ၁၀၇၊ ၁၉၃။ အံ၊ ၁။ ၃၂၄၊ ၃၆၄။ အံ၊ ၃။ ၆၂။ ဝိမာန။ ၂၉။ အပ၊ ၁။ ၁၄၇၊ ၂၃၆။ မဟာနိ။ ၂၆၄။ ဒီ၊ ဌ၊ ၁။ ၅၀။ ဒီ၊ ဌ၊ ၃။ ၁၄၅။ သံ၊ ဌ၊ ၂။

၂၅၅။ သီ၊ ဋ္ဌ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၄၃။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၅၄။ မူလဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၆။) (၃) အာဒိစ္စဗန္ဓုဿ ဝစောနံသမ္မ။ သုတ္တနိ။ ၂၀၇။ အပ၊ ၁။ ၁၂။ (-သုတ္တနိ၊ ဌ၊ ၁။ ၉၃-၄။ အပ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၀၁-၂။)

အာဒိစ္စဝံသ (ပု) [အာဒိစ္စ+ဝံသ] နေမင်း၏-အမျိုး-အနွယ်။ အာဒိစ္စဝံသော သြက္ကာကရာဇဝံသောတိ ဇာနိတဗ္ဗံ။ ထေရ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၀၄။ အာဒိစ္စဝံသ-လည်း ကြည့်။

အာဒိစ္စဝဏ္ဏ (တိ) [အာဒိစ္စ+ဝဏ္ဏ] နေ၏အဆင်းနှင့်တူသောအဆင်းရှိသော။ အာဒိစ္စဝဏ္ဏံ ရူပိရပဘာသရံ။ ဝိမာန။ ၂၄။ ဝိမာန၊ ဌ။ ၂၀၈။ (-ဇာ၊ ၁။ ၃၄၂။ ဇာ၊ ဌ၊ ၄။ ၄၆၈။)

အာဒိစ္စဝဏ္ဏသက်္ခသ (တိ) [အာဒိစ္စဝဏ္ဏ + သက်္ခသ] နေ၏အဆင်းနှင့်တူသော တောက်ပြောင်သော အဆင်းရှိသော၊ သူ။ အာဒိစ္စဝဏ္ဏသက်္ခသာ၊ ဟောမစန္ဒနဂန္ဓိနီ။ ဇာ၊ ၂။ ၁၃။ ဇာ၊ ဌ၊ ၅။ ၁၆၅။

အာဒိစ္စဝဏ္ဏသန္နိဘ (တိ) [အာဒိစ္စဝဏ္ဏ+သန္နိဘ] နေ၏အဆင်းနှင့် တူသော တောက်ပသော အဆင်းရှိသော၊ သူ။ အာဒိစ္စဝဏ္ဏသန္နိဘံ၊ ကံသဝိဇ္ဈပဘာသရံ။ ဇာ၊ ၁။ ၃၄၁။ ဇာ၊ ဌ၊ ၄။ ၄၆၇။

အာဒိစ္စာဘိမုခါဝဋ္ဋာန (န)[အာဒိစ္စ+အဘိမုခ+အဝဋ္ဋာန] နေသို့ရှေးရှု-ရပ်-တည်-ခြင်း။ အာဒိစ္စပါရိစရိယာ-ကြည့်။

http://www.dhammadownload.com

အာဒိစ္စုပဋ္ဌာန (နဲ) [အာဒိစ္စ+ဥပဋ္ဌာန] နေကို လုပ်ကျွေးခြင်း။ ကုမာရိကပဉ်ံ ဒေဝပဉ်ံ အာဒိစ္စုပဋ္ဌာနံ မဟတုပဋ္ဌာနံ။ ဒီ၊၁။၁၁။ အာဒိစ္စုပဋ္ဌာနန္တိ ဇီဝိကတ္ထာယ အာဒိစ္စပါရိစရိယာ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၁။

အာဒိစ္စုပဋ္ဌာနဇာတက (နဲ) [အာဒိစ္စုပဋ္ဌာန+ဇာတက] အာဒိစ္စုပဋ္ဌာနဇာတ်။ ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ ဇာတကပါဋ္ဌိ၊ ၂-နိပါတ်၊ ၃-ဝဂ်၊ ၅-ဇာတ်။ ဇာ၊၁။၄၄။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၆-၇။

အာဒိစ္စူပမာ (ထီ) [အာဒိစ္စ+ဥပမာ] နေမင်းဟူသော ဥပမာ။ ဣဒါနိ တမေဝ ပတာပဝန္တတံ အာဒိစ္စူပမာယ ဝိဘာဝေန္တော "မဇ္ဈေ သမဏသံဃဿာ" တိအာဒိမာဟ။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၀၇။

အာဒိဋ္ဌ (တိ) [အာ+ဒိသ+တ] ရည်ညွှန်းအပ်သော။ အောက်ပုဒ်-ကြည့်။

အာဒိဋ္ဌဥဏ (နဲ) [အာဒိဋ္ဌ+ဥဏ] ရည်ညွှန်းအပ်သည်ကို သိကြောင်းဖြစ်သော–အတတ်–ပညာ။ အာဒိဋ္ဌဥဏ (ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၉)နှိ အာဒိသိတဗ္ဗဿ ဥဏံ။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။၃၇၂။

အာဒိဌပနာ (ထီ) [အာဒိ+ဌပနာ] ဦးစွာပဌမ–တည်ရှိစေခြင်း–ထားခြင်း။ အာဌပနာ-ကြည့်။

အာဒိတာလ (ပု) [အာဒိ + တာလ] အစစွာသော ထန်းပင်၊ အစဆုံးထန်းပင်။ တတ္ထပိ ဂန္ဓာ လုဒ္ဒေန တထေဝ ကတေ ပုန တေနေဝ နယေန အာဒိတာလံ အာဂစ္ဆေယျ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၃၇။ (–အနုဋ္ဌီ၊၂။၁၅၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၃၀၃။)

အာဒိတ္တ (တိ) [အာ+ဒီပ+တ] တောက်လောင်–တောက်ပ–ရဲရဲညီး–ပြောင်ပြောင်တောက်–သော၊ မီးလောင်သော။ ဝရံ တေ မောဃပုရိသ အဂ်ါရကာသုယာ အာဒိတ္တာယ သမ္ပဇ္ဇလိတာယ သဇောတိဘူတာယ အဂ်ဇာတံ ပက္ခိတ္တံ။ ဝိ၊၁။၂၄။ အာဒိတ္တာယာတိ ပဒိတ္တာယ ဂဟိတအဂ္ဂိဝဏ္ဏာယ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၈၅။ အာဒိတ္တ (ဒီ၊၁။၈၉။ မ၊၁။၂၉၄)နှိ အဂ္ဂိဝဏ္ဏံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၉။ ယော အဂ္ဂိဿ ပကတိဝဏ္ဏော၊ တေန သမန္နာဂတန္တိ ဝုတ္တံ "အာဒိတ္တန္တိ အဂ္ဂိဝဏ္ဏ"နှိ။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၂။၂၆၁။ ပုရိသော အာဂစ္ဆေယျ အာဒိတ္တံ တိဏုက္ကံ အာဒါယ။မ၊၁။၁၈၀။ အာဒိတ္တန္တိ ပဇ္ဇလိတံ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၇။ အာဒိတ္တ (ဝိ၊၃။၄၄။ သံ၊၂။၂၅၁)နှိ ပဒိတ္တံ သမ္ပဇ္ဇလိတံ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၀။ သာရတ္ထ၊၃။၂၁၀။ အာဒိတ္တော (ပဋိသံ။၁၂၁)တိ ဒုက္ခလက္ခဏဝသေန ပီဋ္ဌာယောဂတော သန္တာပနဋ္ဌေန အာဒီပိတော။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၄။ (–ဝိ၊၁။၁၄၈၊၂၄၈။ ဝိ၊၃။၃၂။ ဒီ၊၂။၂၆၇။ မ၊၂။၁၅။ မ၊၃။၂၀၅၊၂၂၄။ သံ၊၁။၂၉၊၄၅၁။ သံ၊၂။၅၈၊၃၇၇။ သံ၊၃။၃၈၅။ အံ၊၁။၁၄၀၊၁၅၅။ အံ၊၂။၃၅၆၊၄၉၇။ အဘိ၊က။၁၆၀။ ဝိမာန။၁၁၄။ ပေတ။၁၅၀။ ထေရ။၃၂၀၊၃၂၇၊၃၅၅။ အပ၊၁။၂၁၊၄၉၊၁၄၉၊၁၅၇၊၃၀၅။ အပ၊၂။၄၇။ ဗုဒ္ဓဝံ။၃၆၉။ ဇာ၊၁။၁၂၁၊၁၃၄၊၁၆၈၊၂၁၈၊၂၂၄။ ဇာ၊၂။၆၃။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၂၊၃၀၉။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၁၈။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၅။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၉။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၀၊၂၁၈။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁၊၇၄။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၂၇၂၊၃၈၇။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၁၀၉။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉၉။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၃၀၇။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၂။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၂၊၃၂၆။ အပ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၅။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။၂၉၂။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၈၈။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။၁၉၅။ အနုဋ္ဌီ၊၁။၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၆၆၊၈၅။)

အာဒိတ္တက (တိ) [အာဒိတ္တ+က] ရဲရဲညီး–ပြောင်ပြောင်တောက်–သော။ ဧဝံ အာဒိတ္တကော လောကော၊ ဇရာယ မရဏေန စ။ သံ၊၁။၂၉။

http://www.dhammadownload.com

အာဒိတ္တကုမ္ဘကာရပါက (ပု) [အာဒိတ္တ+ ကုမ္ဘ-ကာရ+ပါက] ပြောင်ပြောင် တောက်သော အိုးထိန်းသည်တို့၏ အိုးဖုတ်ရာအရပ်။ အာ-ဒိတ္တကုမ္ဘကာရပါကော ဝိယ ဟိ တယော ဘဝါ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၅။

အာဒိတ္တဂေဟ (ပု၊နဲ) [အာဒိတ္တ + ဂေဟ] မီးလောင်သောအိမ်။ နီဟတဘဏ္ဍကန္တိ အာ-ဒိတ္တဂေဟတော ဗဟိ နိက္ခာမိတံ ဘဏ္ဍကံ။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၁၈။

အာဒိတ္တဂေဟနိဗ္ဗာပန (နဲ) [အာဒိတ္တဂေဟ+ နိဗ္ဗာပန] မီးလောင်သောအိမ်ကို မီးငြိမ်း စေခြင်း။ အာဒိတ္တဂေဟနိဗ္ဗာပနာဒီနံ အတ္ထာ-ယ ဓနပရိစ္စာဂံ ကတ္ဘာ တာသံ အာပ-ဒါနံ မဂ္ဂံ ပိဒဟတိ နိဝါရေတိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၁၃။

အာဒိတ္တဃရ (နဲ) [အာဒိတ္တ + ဃရ] မီးလောင် သောအိမ်။ အာဒိတ္တဃရတော နီဟဋ္ဌဘဏ္ဍံ ဝိယ ဃရာ နီဟရိတ္ဘာ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၈၂။ (–သာရတ္ထ၊၂။၂၅၇။)

အာဒိတ္တစေလ (တိ) [အာဒိတ္တ + စေလ] မီး-လောင်သော ပုဆိုးရှိသော၊ ပုဆိုးမီးလောင် သော၊သူ။ အာဒိတ္တစေလော ဝါ အာဒိတ္တသီ-သော ဝါ တဿေဝ စေလဿ ဝါ သီသဿ ဝါ နိဗ္ဗာပနာယ အဓိမတ္တံ ဆန္ဒဥ....ကရေယျ။ အံ၊၁။၄၀၅။ အံ၊၂။၂၇၂။ အံ၊၃။၁၃၉၊၃၃၀။

အာဒိတ္တဆာရိကနိရယ (ပု) [အာဒိတ္တဆာရိကာ +နိရယ] ရဲရဲညီး–ပြောင်ပြောင်တောက်–သောပြာငရဲ၊ ပြာပူငရဲ။ ကုက္ကုလနိရယောတိ ယောဇနသတပ္ပမာဏောဝ .... အာဒိတ္တဆာရိ-ကနိရယော။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၆၈။

အာဒိတ္တဆာရိကာ (ထီ) [အာဒိတ္တ+ဆာရိကာ] ရဲရဲညီး–ပြောင်ပြောင်တောက် – သောပြာ။ ပြာပူ။ ကုက္ကုဋ္ဌာနုဂတာတိ အာဒိတ္တဆာရိက-သခ်ါတေန ကုက္ကုဋ္ဌေန ဝိယ ဥဏ္ဍဝါလု-ကာယ အနုဂတာ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၂၅။

အာဒိတ္တဇာတက (နဲ) [အာဒိတ္တ + ဇာတက] အာဒိတ္တဇာတ်။ ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ ဇာတကပါဋ္ဌိ၊ ၈-နိပါတ်၊ ၈-ဇာတ်။ ဇာ၊၁။၁၈၃-၄။

အာဒိတ္တဒေသနာ (ထီ) [အာဒိတ္တ + ဒေသနာ] အာဒိတ္တ-တရားတော်၊ အာဒိတ္တ-ဒေသနာ။ အာဒိတ္တပရိယာယ-ကြည့်။

အာဒိတ္တပဏ္ဏကုဋ္ဌိ (ထီ) [အာဒိတ္တ + ပဏ္ဏကုဋ္ဌိ] ရဲရဲညီး–ပြောင်ပြောင်တောက်–သော သစ်-ရွက်မိုးကျောင်း။ တေသံ အာဒိတ္တပဏ္ဏကုဋ္ဌိ ဝိယ တယော ဘဝါ ဥပဋ္ဌဟန္တိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၈၀။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၀။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၉၄။

အာဒိတ္တပဏ္ဏသာလာ (ထီ) [အာဒိတ္တ + ပဏ္ဏ-သာလာ] ရဲရဲညီး–ပြောင်ပြောင်တောက်–သော သစ်ရွက်မိုးစရပ်။ မယံ ဘဏေ "တ-ယော ဘဝါ အာဒိတ္တပဏ္ဏသာလာ ဝိယာ"-တိ ပဗ္ဗဇိမှာ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၈၀။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၀။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၄၂။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၉၄။

အာဒိတ္တပရိယာယ (ပု) [အာဒိတ္တ+ပရိယာယ] အာဒိတ္တ-တရားဒေသနာ။ အာဒိတ္တပရိယာယံ ပစ္စဝေက္ခမာနော (မဟာနိ။ ၃၈၆) တိ အာ-ဒိတ္တဒေသနံ ဩလောကေန္တော။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။ ၄၀၃။ အာဒိတ္တပရိယာယံ ဝေါ ဘိက္ခဝေ ဓမ္မပရိယာယံ ဒေသေဿာမိ။ သံ၊၂။၃၇၇။ (–အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၂၇။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၂၈၂။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊ ၄။၁၈၁။ ဝဇိရ။၄၁၄။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၆၅။ မ၊ဋ္ဌီ၊ ၃။၁၃၃။)

အာဒိတ္တပရိယာယဒေသနာ (ထီ) [အာဒိတ္တပရိ-ယာယ+ဒေသနာ] အာဒိတ္တပရိယာယ တရား ဒေသနာ။ ဂယာသီသေ နိသီဒါပေတ္ဘာ အာ-ဒိတ္တပရိယာယဒေသနာယ အရဟတ္တေ ပတိ-ဋ္ဌာပေတ္ဘာ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၆။ (–ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၈၃။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၇။ အပ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၈၇-၈။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊၁။၉၅။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၈၈။)

အာဒိတ္တပရိယာယနယ (ပု) [အာဒိတ္တပရိယာယ +နယ] အာဒိတ္တပရိယာယ-တရားဒေသနာ

http://www.dhammadownload.com

တော်၌ လာသောနည်း။ အာဒိတ္တပရိယာယ-နယေန ဝေဒိတဗ္ဗာ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၈။ အာဒိတ္တ-ပရိယာယနယေနာတိ အာဒိတ္တပရိယာယေ အာဂတနယေန ဝေဒိတဗ္ဗာ အာဒိနဝပဋ္ဌ-သခ်ါတိ ယောဇနာ။ မ၊ဋီ၊၁။၁၆၅။

အာဒိတ္တပရိယာယသုတ္တ (နာ) [အာဒိတ္တပရိယာ-ယ+သုတ္တ] (ခ) အာဒိတ္တပရိယာယသုတ်။ ဝိနယပိဋကဿ၊ မဟာဝဂ္ဂပါဠိ၊ ၁-ခန္ဓက၊ ၁၂-ကထာ။ ဝိ၊၃။၄၄-၅။ အာဒိတ္တပရိယာယ-သုတ္တံ ဒေသေသိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၂။ (၂) အာ-ဒိတ္တပရိယာယသုတ်။ သံယုတ္တနိကာယ၊ သ-ဋ္ဌာယတန သံယုတ္တပါဠိ၊ ၁-သံယုတ်၊ ၃-ဝဂ်၊ ၈-သုတ်။ သံ၊၂။၃၇၉-၉။

အာဒိတ္တပရိယာယဝသာန (နာ) [အာဒိတ္တပရိ-ယာယ+အဝသာန] အာဒိတ္တတရားဒေသနာ တော်၏အဆုံး။ သေ....အာဒိတ္တပရိယာယာ-ဝသာနေ အရဟတ္တပတ္တော ဧကော မဟာ-သာဝကောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၆။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉၉။

အာဒိတ္တပုတိအလာတ (နာ) [အာဒိတ္တ+ပုတိ+ အလာတ] မီးလည်းလောင်, ပုပ်ဆွေးလည်း ပုပ်ဆွေးသော ထင်းမီးစ။ အာဒိတ္တပုတိ-အလာတံ ဝိယ ဧလတေဝ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၄၇၃-၄။ မ၊ဋီ၊၁။၁၉၉။

အာဒိတ္တဘဝနသဒိသ (တိ) [အာဒိတ္တ+ဘဝန+ သဒိသ] ရဲရဲညီး – ပြောင်ပြောင်တောက် – သော အိမ်နှင့်တူသော။ တယောပိ ဘဝါ အာဒိတ္တဘဝနသဒိသာ ဟုတ္ဝာ ဥပဋ္ဌဟိ ံသု။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။၃၂၉။

အာဒိတ္တဝဂ္ဂ (ပု) [အာဒိတ္တ+ဝဂ္ဂ] အာဒိတ္တဝဂ်။ သဂါထာဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဠိ၊ ၁-သံယုတ်၊ ၅-ဝဂ်။ သံ၊၁။၂၈၊၃၃။

အာဒိတ္တသရီရ (တိ) [အာဒိတ္တ+သရီရ] မီး လောင်သောကိုယ်ရှိသော။ ဧကော ဋ္ဌကော ဥမ္မုက္ကေန ပဟာရံ လဘိတ္ဝာ အာဒိတ္တသရီ-ရော ပလာယန္တော။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၃၅။

အာဒိတ္တသိရ (တိ) [အာဒိတ္တ+သိရ] မီးလောင် သော ဦးခေါင်းရှိသော၊ ဦးခေါင်းမီးလောင် သော၊သူ။ ဒယ္ဟမာနေ မတ္ထကေ အာဒိတ္တ-သိရော တဿ နိဗ္ဗာပနတ္ထာယ ဝီရိယံ အာရ-ဘတိ။ စူဋဋ္ဌနိ၊ဋ္ဌ။၂၃၄။ (–နေတ္တိ၊ဝိ။၂၉၉။)

အာဒိတ္တသိသ (တိ) [အာဒိတ္တ+သိသ] မီးလောင် သော ဦးခေါင်းရှိသော၊ ဦးခေါင်းမီးလောင် သော၊သူ။ အာဒိတ္တစေလ-ကြည့်။

အာဒိတ္တသိသူပမ (နာ) [အာဒိတ္တ+သိသ+ဥပမာ +သုတ္တ။ နောက်ပုဒ်ကျ] အာဒိတ္တသိသူပမ-သုတ်။ အာဒိတ္တသိသူပမံ ပစ္ဆဝေက္ခိတ္ဝာ။ မ၊ဋ္ဌ၊ ၁။၉၉။ အာဒိတ္တသိသူပမန္တိ အာဒိတ္တသိသူ-ပမသုတ္တံ။ မ၊ဋီ၊၁။၁၀၆။ အောက်ပုဒ်-လည်း ကြည့်။

အာဒိတ္တသိသူပမသုတ္တ (နာ) [အာဒိတ္တသိသူပမ+ သုတ္တ] အာဒိတ္တသိသူပမသုတ်၊ ဦးခေါင်းမီး လောင်ခံရသူကို ဥပမာထား၍ ဟောကြား ရာသုတ်။ (ၾင်း သုတ်များမှာ – သံ၊၁။၁၃-၌ လာသော ဘတ္တိသုတ်, ၾင်း ၅၂-၌ လာသော ဝါသုဒတ္တသုတ်, အံ၊၁။၄၀၅-၌လာသော ဒု-တိယ သမာဓိသုတ်-တို့ ဖြစ်ရာ၏။) အာဒိတ္တ-သိသူပမ-ကြည့်။

အာဒိတ္တသုတ္တ (နာ) [အာဒိတ္တ+သုတ္တ] (ခ) အာဒိတ္တသုတ်။သံယုတ္တနိကာယ၊သဂါထာဝဂ္ဂ-သံယုတ္တပါဠိ၊ ၁-သံယုထ်၊ ၅-ဝဂ်၊ ၁-သုတ်။ သံ၊၁။၂၈-၉။ (၂) အာဒိတ္တသုတ်။ သံယုတ္တ-နိကာယ၊ ခန္ဓဝဂ္ဂ သံယုတ္တပါဠိ၊ ၁-သံယုတ်၊ (၆) ၁-ဝဂ်၊ ၉-သုတ်။ သံ၊၂။၅၁-၉။ (၃) အာဒိတ္တသုတ်။ သံယုတ္တနိကာယ၊ သဋ္ဌာယ-တနဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဠိ၊ ၁-သံယုတ်၊ ၃-ဝဂ်၊ ၆-သုတ်။ သံ၊၄။၂၅၁-၂။

http://www.dhammadownload.com

အာဒိတ္တသုသိရရုက္ခ (ပု) [အာဒိတ္တ+သုသိရ+ရုက္ခ] မီးတောက်လောင်သော အခေါင်း ရှိသော သစ်ပင်။ အန္ဓောဉဒရံ အာဒိတ္တသုသိရရုက္ခော ဝိယ ဟောတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၎။

အာဒိတ္တာဂါရသဒိသ (တိ) [အာဒိတ္တ+အာဂါရ+သဒိသ] ရဲရဲ ညီး–ပြောင်ပြောင် တောက်–သော အိမ်နှင့်တူသော။ ဣမေသံ တယော ဘဝေ အာဒိတ္တာဂါရသဒိသေ ကတ္ဝာ ဒဿေတုံ ဝဋ္ဋတိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၂။

အာဒိဒဿနတ္ထ (ပု) [အာဒိ+ဒဿန+အတ္ထ] အစကိုပြခြင်းအကျိုး။ ယထာ ပန စိတ္တသခ်ါရဿ အာဒိဒဿနတ္ထံ "သုဒ္ဓါဝါသံ ဥပပဇ္ဇန္တာန"န္တိ ဝုတ္တံ။ မူလဋ္ဌ၊၃။၁၄၁။ စိတ္တသခ်ါရဿ အာဒိဒဿနတ္ထန္တိ သုဒ္ဓါဝါသေ စိတ္တသခ်ါရဿ အာဒိဒဿနတ္ထံ။ အနုဋ္ဌ၊၃။၁၉၄။

အာဒိဒုက္ခ (နာ) [အာဒိ+ဒုက္ခ] အစဖြစ်သော ဆင်းရဲ။ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာနဉ္စ အာဒိဒုက္ခံ ဇာတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၃။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၃၇။

အာဒိနိကာယ (ပု) [အာဒိ+နိကာယ] အစဖြစ်သောနိကာယ်၊ ဒီဃနိကာယ်။ အာဒိနိကာယဿ (ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇)တိ သုတ္တန္တပိဋကပရိယာပန္နေသု ပဉ္စသု နိကာယေသု အာဒိဘူတဿ ဒီဃနိကာယဿ။ သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၁။၁၃၈။

အာဒိနိဂ္ဂဟ (ပု) [အာဒိ+နိဂ္ဂဟ] အစဖြစ်သော နှိပ်ကွပ်ခြင်း။ အနုလောမ ပစ္စနီက ပဋ္ဌကေ အာဒိနိဂ္ဂဟံ ဒဿေတွာ ပစ္စနီယာနုလောမပဋ္ဌကေ စ အာဒိနိဂ္ဂဟမေဝ ဒဿေတွာ။ မူလဋ္ဌ၊၁။၁၅။

အာဒိန္န (တိ) [အာ+ဒါ+တ] ယူအပ်သော။ အာဒိန္နေ အာဒိန္နသညီ အနာပတ္တိ။ ဝိ၊၂။ ၁၅၉။ အတ္တာဒါနံ အာဒိန္နံ ပစ္ဆာပိ အဝိပ္ပဋိသာရကရံ ဘဝိဿတိ။ ဝိ၊၄။၄၃၆။ အတ္ထိ ခေါ ပန မယာ အဒိန္နံ အာဒိန္နံ။ သံ၊၂။၅၀၄။ (–ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၃။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၄။) ဥပါဒိန္နလည်း ကြည့်။

အာဒိန္နဂဟိတပရာမဋ္ဌ (တိ) [အာဒိန္န+ဂဟိတ+ပရာမဋ္ဌ] (တဏှာစသည်တို့ဖြင့်) လွန်ကဲစွဲမြဲစွာ သက်ဝင်ယူဆအပ်, ငါ့ဟာ ငါ့စွာဟူ၍ ယူဆအပ်, ငါဟူ၍ မှားယွင်းစွာ သုံးသပ်အပ်သော။ အာဒိန္နဂဟိတပရာမဋ္ဌဝသေန သဗ္ဗံ ဥပါဒိန္နမေဝ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၆။ တဏှာဒီဟိ အာဒိန္နဂဟိတပရာမဋ္ဌဝသေန ဥပါဒိန္နမေဝါတိ ဒဿေတုံ ...တတ္ထ အာဒိန္နန္တိ အဘိနိဝိဋ္ဌံ။ မမန္တိ ဂဟိတံ။ အဟန္တိ ပရာမဋ္ဌံ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၂၃။ (–အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၂။)

အာဒိန္နတ္တ (န) [အာဒိန္န+တ္တ] ယူအပ်သည်၏အဖြစ်။ သေတ္တာ နေသိတတ္တာ, အာဒိန္နတ္တာ အနာဒိန္နတ္တာ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၀။

အာဒိန္နဒဏ္ဍ (တိ) [အာဒိန္န+ဒဏ္ဍ] (၁) ယူအပ်သောဒဏ်ရှိသော၊ အပြစ်ဒဏ်ပေးခြင်းကို ပြုလုပ်သော၊သူ။ (၂) စွဲကိုင်အပ်သော တုတ်လက်နက်ရှိသော၊ တုတ်လက်နက်ကို စွဲကိုင်သော၊သူ။ (၁) ယော ပန အာဒိန္နဒဏ္ဍော ဟုတ္ဝာ ပရေသံ ဒါသကမ္မကရာဒီနံ တဿိ တဿိ အပရာဓေ အပရာဓာနုရူပံ ဝေဓန္ဓနဆေဒနတာဠနာဒိဝသေန ကရောတိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁၃။ (၂) တေသံ ဟိ နာမ ဘိက္ခဝေ ရာဇူနံ အာဒိန္နဒဏ္ဍာနံ အာဒိန္နသတ္ထာနံ ဇဝရူပံ ခန္တိသောရစ္စံ ဘဝိဿတိ။ မမ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၆။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၆၃။ (–မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၀၂။)

အာဒိန္နပုဗ္ဗ (တိ) [အာဒိန္န+ပုဗ္ဗ] ယူအပ်ဘူး–ဖြစ်ဘူး–သော၊ အကုသိုလ် (ဖြစ်ဘူးသော အကုသိုလ်နှင့်တူသော အကုသိုလ်)။ ပဋိနိဿဇ္ဇောတိ ဣဒံ ပုဗ္ဗေ အာဒိန္နပုဗ္ဗဿ ပဋိနိဿဂ္ဂဒဿနဝသေန။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၇၈။ (–မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၁၄၇။)

အာဒိန္နပုဗ္ဗလိင် (တိ) [အာဒိန္နပုဗ္ဗ+လိင်] ယူအပ်ဘူးသော အသွင်သဏ္ဌာန်ရှိသော၊သူ။ အာ-

http://www.dhammadownload.com

ဒိန္နပုဗ္ဗလိဂ်ဿ၊ နဂ္ဂဿာပိ ဒ္ဒယံ ဘဝေ။ ဝဇိရ။ ၄၁၁။

အာဒိန္နပ္ပဟာရဝဏ (တိ) [အာဒိန္န+ပဟာရ+ဝဏ] ယူ–ဖြစ်စေ–အပ်သော ထိုးစိုက်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော ဒဏ်ရာအနာရှိသော၊ ထိုးစိုက်ရာဒဏ်ရာအနာကို – ဖြစ်စေ – ရရှိစေ–တတ်သော။ အာဒိန္နပ္ပဟာရဝဏာနိ တီဏိ သတ္တိသတာနိ ဝိယ ပုထုဇ္ဇနဿ အာတုရမာန-မဟာဒုက္ခပတိဋ္ဌံ ပဋိသန္ဓိဝိညာဏံ။ သံ၊ဋီ၊၂။ ၁၁၅။

အာဒိန္နရတန (တိ) [အာဒိန္န+ရတန] ယူအပ်ပြီးသော ရတနာရှိသော။ ယထာရုစိ အာ-ဒိန္နရတနာယ ပန ပရိသာယ တံ စက္ကရတနံ ပဋိနိဝတ္တတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၅၈။

အာဒိန္နဝတ္တ (န) [အာဒိန္န+ဝတ္တ] ယူအပ်ပြီးသောဝတ်။ ပဌမံ အာဒိန္နဝတ္တံ ဧကဿ သန္တိ-ကေ ယထာ နိက္ခိပိတုံ ဝဋ္ဌတိ။ ဝဇိရ။၅၁၁။

အာဒိန္နသညီ (တိ) [အာဒိန္န+သညာ+ဤ] ယူအပ်ပြီးဟု အမှတ်ရှိသော၊သူ။ အနာဒိန္နေ အာဒိန္နသညီ ပရိဘုဥ္ဇတိ။ ဝိ၊၂။၁၅၉။

အာဒိန္နသတ္ထ (တိ) [အာဒိန္န+သတ္ထ] ယူအပ်သော ဓားလက်နက်ရှိသော၊ ဓားလက်နက်ကို စွဲကိုင်သော၊ သူ။ တေသံ ဟိ နာမ ဘိက္ခ-ဝေ ရာဇူနံ အာဒိန္နဒဏ္ဍာနံ အာဒိန္နသတ္ထာနံ ဧဝရူပံ ခန္တိသောရစ္စံ ဘဝိဿတိ။ ဝိ၊၃။၄၉၅။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၆။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၆၃။

အာဒိန္နသဒိသ (တိ) [အာဒိန္န+သဒိသ] ယူအပ်ပြီးသည်နှင့်တူသော။ ဝိပဿနာယ နိဿဋ္ဌံ အာဒိန္နသဒိသံ မဂ္ဂေန ပဟီနံ ပဋိနိဿဋ္ဌံ နာမ ဟောတိ။ မ၊ဋီ၊၁။၂၇၆။ အံ၊ဋီ၊၂။၂၉၄။

အာဒိန္နသိပါဋိက (တိ) [အာဒိန္န+သိပါဋိကာ] ယူအပ်သော အသီးငယ်ရှိသော။ ဩစိရ-ကဇာတော ခေါ အမ္ဘော ပုရိသ ကိံသုကော အာဒိန္နသိပါဋိကော။ သံ၊၂။၃၉၈။ အာဒိန္န-သိပါဋိကောတိ ဂဟိတဖလပေါတကော။ သံ၊ဋီ၊၂။၃၄၃။ (–သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၀၀။)

အာဒိပဋိပဒါ (ထီ) [အာဒိ+ပဋိပဒါ] အစဆုံးဖြစ်သော–ဦးစွာ ကျင့်အပ်သော–အကျင့်။ တဿ စ အရဟတ္တဿ အာဒိပဋိပဒံ ပုစ္ဆန္တော။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၃၃၀။

အာဒိပဋိသန္ဓာနဘာဝ(ပု)[အာဒိ+ပဋိသန္ဓာန+ဘာဝ] အစဖြစ်သော အဆက်အစပ်၏အဖြစ်။ ဘဝန္တရာဒိပဋိသန္ဓာနတောတိ ဘဝန္တရဿ အညဘဝဿ အာဒိပဋိသန္ဓာနဘာဝတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၃၁၃။

အာဒိပဏိဓာန (န) [အာဒိ+ပဏိဓာန] ရှေးဦးစွာ–ဆုပန်–ဆုတောင်း–ခြင်း။ သာ အာ-ဒိပဏိဓာနတော ပဋ္ဌာယ "မုတ္တော မောစေ-ဿာမီ"တိ အာဒိနာ နယေန ယာဝ ဟေတု-ဖလပ္ပယောဇနာ။ ဝဇိရ။၅။

အာဒိပဒ (န) [အာဒိ+ပဒ] အစဖြစ်သော–အစဉ်ဟောတော်မူအပ်သော–ပုဒ်၊ အစပုဒ်။ တတ္ထ သတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂန္တိအာဒိနာ နယေန ဝုတ္တာနံ သတ္တန္နံ အာဒိပဒါနံ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၈၈။ အာဒိပဒါနန္တိ "သတိသမ္ဗော-ဇ္ဈင်္ဂ"န္တိ ဧဝမာဒီနံ တသ္မိံ တသ္မိံ ဝါကျေ အာဒိဘူတာနံ ပဒါနံ။ မ၊ဋီ၊၁။၁၇၃။ အာဒိ-ပဒါနံယေဝါ (သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၄)တိ တသ္မိံ တသ္မိံ ဝါကျေ အာဒိတော ဧဝ ဝုတ္တသမ္မာ-ဒိဋ္ဌိအာဒိပဒါနံယေဝ။ သံ၊ဋီ၊၁။၁၈၉။ (–မ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၇-၈။ ကခ်ါ။၂၄၆။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၉။ ဝဇိရ။၂၉၀။ အံ၊ဋီ၊၁။၂၄၈။ မူလဋီ၊၃။၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၁၈။)

အာဒိပဒတ္ထနိဒ္ဒေသ (ပု) [အာဒိပဒ+အတ္ထ+နိဒ္ဒေသ] အစပုဒ်၏ အနက်ကို အကျယ်ညွှန်ပြသောစကား။ ဧဝံ အာဒိပဒတ္ထနိဒ္ဒေသဘာ-ဝေန ဣတရပဒါနံ အတ္ထံ ဝတ္ဒာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၂၇၉။

http://www.dhammadownload.com

အာဒိပဒလောပ (ပု) [အာဒိပဒ+လောပ] အစပုဒ်၏ ကျေခြင်း။ အာဒိပဒလောပေနာယံ နိဒ္ဒေသော။ မ၊ဋီ၊၂။၃၉။

အာဒိပရိယောသာနဒဿန (န) [အာဒိ + ပရိယောသာန + ဒဿန] အစနှင့် အဆုံးကို ပြခြင်း။ ဣတိ အာဒိပရိယောသာနဒဿနေန သဗ္ဗေ ဗုဒ္ဓဂုဏာ ဒဿိတာ ဟောန္တိ။ မ၊ဋီ၊၁။၉။ သံ၊ဋီ၊၁။၈။ အံ၊ဋီ၊၁။၁၂။ မူလဋီ၊၁။၅။

အာဒိပရိယောသာနဝဝတ္ထိတ (တိ) [အာဒိပရိယောသာန + ဝဝတ္ထိတ] အစအဆုံးဖြင့်–ရှေနောက်ဖြင့်–ပိုင်းခြားအပ်သော။ သန္ဓိနံ အာဒိပရိယောသာနဝဝတ္ထိတာ (အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၈၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၁၄)တိ သန္ဓိနံ ပုဗ္ဗာပရဝဝတ္ထိတာတိ အတ္ထော။ မူလဋီ၊၂။၁၂၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၃၃၈။

အာဒိပါဋိဟာရိယ (န) [အာဒိ+ပါဋိဟာရိယ] အစဖြစ်သော တန်ခိုး ပြာဋိဟာ။ ဣဒါနိ ပါဋိဟာရိယကထာနန္တရံ အာဒိပါဋိဟာရိယဘူတဿ ဣဒ္ဓိပါဋိဟာရိယသင်္ဂဟိတဿ သမသီတိဘာဝဿ ဣဒ္ဓိပါဋိဟာရိယဘာဝဒီပနတ္ထံ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၁၂။

အာဒိပါပန (န) [အာဒိ+ပါပန] အစ–အစဖြစ်သော အင်္ဂါ–သို့ရောက်စေခြင်း။ ပရိယောသာနတော ပဋ္ဌာယ ပဋိလောမနယေန အာဒိပါပနဝသေန ဝိတ္ထာရေတွာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၃၇၆။

အာဒိပုစ္ဆာ (ထီ) [အာဒိ+ပုစ္ဆာ] အစဖြစ်သော ပုစ္ဆာ။ မနာယတနယမကေ အာဒိပုစ္ဆာယ ဂန္ဓရသဖောဋ္ဌဗ္ဗယမကေသု အာဒိပုစ္ဆာနံ သဒိသဝိဿဇ္ဇနတာ။ မူလဋီ၊၃။၁၂၉။

အာဒိပုရိသ (ပု) [အာဒိ+ပုရိသ] အစဖြစ်သော–အစဆုံး–ယောကျ်ား။ ဗောဓိသတ္တောဝ တတ္ထ အာဒိပုရိသော။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၄၉။

အာဒိပုရိသသမုဒါဂတ (တိ) [အာဒိပုရိသ+သမုဒါဂတ] အစဖြစ်သော ယောကျ်ားမှ ကောင်းစွာ ဖြစ်ပေါ်လာသော။ တဿ ကုလဿ အာဒိပုရိသသမုဒါဂတံ တံကုလပရိယာပန္နသာဓာရဏံ သာမညရူပန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ မ၊ဋီ၊၂။၂၄၄။

အာဒိပ္ပတိ (ကြိ) [အာ+ဒီပ+ယ+တိ] ပြောင်ပြောင်တောက်၏၊ တောက်လောင်၏။ အယဉ္စ မဟာပထဝီ သိနေရု စ ပဗ္ဗတရာဇာ အာဒိပ္ပန္တိ ပဇ္ဇလန္တိ။ အံ၊၂။၄၇၅။

အာဒိဗြဟ္မစရိယ (န) [အာဒိ + ဗြဟ္မစရိယ] (က) ရှေးဦး – အဦးအစ–ဖြစ်သော မြတ်သောအကျင့်။ (ခ) သာသနာတော်တည်းဟူသော မြတ်သောအကျင့် – သာသနဗြဟ္မစရိယ–၏ အဦးအစတရား၊ သီလသိက္ခာ။ (ဂ) မင်္ဂတည်းဟူသော မြတ်သော အကျင့်–မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယ–၏ အဦးအစတရား (ခုဒ္ဒါနု၊ ခုဒ္ဒကမှတပါးသောသီလ)။(တိ)(ဃ)အဦးအစ၊ ၌ မြတ်သော အကျင့်ရှိသော၊ မင်္ဂဟူသော မြတ်သော အကျင့်၏ အဦးအစဖြစ်သော။ (က) အဇ္ဈာသယံ ဗြဟ္မစရိယံ။ ဒီ၊၂။၁၈၁။ အဇ္ဈာသယံ ဗြဟ္မစရိယန္တိ ကရဏတ္ထေ ပစ္စတ္တဝစနံ၊ အဓိကာသယေန ဥတ္တမနိဿယဘူတေန အာဒိဗြဟ္မစရိယဘူတေန ပေါရာဏဗြဟ္မစရိယဘူတေန (စ?) အရိယမဂ္ဂေန။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅၁။အာဒိဗြဟ္မစရိယ(ဒီ၊၃။၃၂)နှိ ပုရာဏဗြဟ္မစရိယသင်္ခါတံ အရိယမဂ္ဂံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၉။ အာဒိဘူတံ ပုရာတနံ သေဋ္ဌစရိယံ အာဒိဗြဟ္မစရိယံ။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၁၆။ (ခ) အာဒိဗြဟ္မစရိယ-(မ၊၂။၄၂၅)နှိ ဗြဟ္မစရိယဿ အာဒိဘူတာ ဥပ္ပါဒကာ ဇနကာတိ ဧဝံ ပဋိဇာနန္တိတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၀၈။ ဗြဟ္မစရိယဿာတိ သာသနဗြဟ္မစရိယဿ အာဒိဘူတာ။ မ၊ဋီ၊၃။၂၀၉။ အောက်ပုဒ်-လည်း ကြည့်။ (ဂ) အာဒိဗြဟ္မစရိယံ တု၊ တဒည် သီလမီရိတံ။

http://www.dhammadownload.com

ဓာန်။၄၃၁။ (–ဓာန်၊ဋီ။၄၃၁။)(တိ) (ဃ) အောက်ပုဒ် (၃)အနက် ကြည့်။

အာဒိဗြဟ္မစရိယက (တိ) [အာဒိဗြဟ္မစရိယ+က] မြတ်သောအကျင့်–ဗြဟ္မစရိယ – ၏ အဦးအစ။ (၁) မဂ်တည်းဟူသော မြတ်သောအကျင့်–မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယ–၏ အဦးအစတရား။ (က) မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယ၏ အဦးအစဖြစ်သော ဥဘတောဝိဘင်းလာ သိက္ခာပုဒ်။ (ခ) မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယ၏အစ၌ ပွါးများအပ်သော အာဇီဝဋ္ဌမကသီလ။ (ဂ) မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယ၏ အစဖြစ်သော ခုဒ္ဒါနုခုဒ္ဒကမှ တပါးသော သီလ။(ဃ) မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယ၏ အစဖြစ်သော မဟာသီလ သိက္ခာပုဒ် ၄-ပါး (ပါရာဇိက ၄-ပါး)။(င)မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယ၏ အစ(ရှေးဦးအကျင့်) ဖြစ်သော ရတနာသုံးပါးကို ပူဇော်ကြောင်း စကား။ (စ) မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယ၏ အစ (ရှေးဦးအကျင့်) ဖြစ်သော သစ္စာလေးပါးကမ္မဋ္ဌာန်း။ (ဆ) မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယ၏ အစ (တည်ရာ) ဖြစ်သော တရားဒေသနာ။ (၂) သာသနာတည်းဟူသော မြတ်သော အကျင့်–သာသနဗြဟ္မစရိယ–၏ အဦးအစတရား။ (က) သာသနဗြဟ္မစရိယ၏ အစဖြစ်သော တရားဒေသနာ။ (ခ) သာသနဗြဟ္မစရိယ၏ အစ ဖြစ်သော အဓိသီလသိက္ခာ။ (ဂ) မြတ်သော အကျင့်၏ အဦးအစဖြစ်သော ကြံစည်မှု။ (ဃ) မြတ်သောအကျင့်၏ အဦးအစ (အားထုတ်မှု)ဖြစ်သော သစ္စာလေးပါးကို ဟောကြားခြင်း။ (၃) အဦးအစ၌ မြတ်သော အကျင့်ရှိသော၊ မဂ်ဟူသော မြတ်သောအကျင့်၏ အဦးအစဖြစ်သော (ဥဒ္ဒေသ,ဝိဘင်း)။ (၁) မဂ်တည်းဟူသော မြတ်သောအကျင့်–မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယ–၏ အဦးအစတရား။ (က) မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယ၏ အဦးအစဖြစ်သော ဥဘတော ဝိဘင်းလာ သိက္ခာပုဒ်။ အာဒိဗြဟ္မစရိယကာယ သိက္ခာယ ဝိနေတုံ။ ဝိ၊၃။၉၂။ အာဒိဗြဟ္မစရိယကာယာတိ သေက္ခပဏ္ဏတ္တိယံ ဝိနေတုံ နပဋိဗလောတိ အတ္ထော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၇၁။ မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယဿ အာဒိဘူတာတိ အာဒိဗြဟ္မစရိယကာ၊ ဥဘတောဝိဘင်ပရိယာပန္နသိက္ခာယေတံ အဓိဝစနံ။ သာရတ္ထ၊၃။၂၄၁။ (ခ) မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယ၏ အစ၌ ပွါးများအပ်သော အာဇီဝဋ္ဌမက သီလ။ မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယဿ အာဒိဘာဝဘူတန္တိ အာဒိဗြဟ္မစရိယကံ၊ အာဇီဝဋ္ဌမကသီလဿေတံ အဓိဝစနံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၂။ အာဒိဘာဝဘူတန္တိ အာဒိမှိ ဘာဝေတဗ္ဗတံ နိပ္ပါဒေတဗ္ဗတံ ဘူတံ ပတ္တံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၃၃။ (–ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၃၁။) (ဂ) မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယ၏ အစဖြစ်သော ခုဒ္ဒါနုခုဒ္ဒကမှ တပါးသော သီလ။ ယာနိ ဝါ သိက္ခာပဒါနိ ခုဒ္ဒါနုခုဒ္ဒကာနီတိ ဝုတ္တာနိ....သေသံ အာဒိဗြဟ္မစရိယကံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၂။ (ဃ) မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယ၏ အစဖြစ်သော မဟာသီလသိက္ခာပုဒ် ၄-ပါး (ပါရာဇိက ၄-ပါး)။ အာဒိဗြဟ္မစရိယကာနီ (အံ၊၁။၂၃၃)တိ မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယဿ အာဒိဘူတာနိ စတ္တာရိ မဟာသီလသိက္ခာပဒါနိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁၆။ (–အံ၊ဋီ၊၂။၁၈၆)။ (င) မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယ၏ အစ(ရှေးဦးအကျင့်) ဖြစ်သော ရတနာသုံးပါးကို ပူဇော်ကြောင်း စကား။ အတ္ထသံဟိတာနိ ဘိက္ခဝေ ဓမ္မစေတိယာနိ အာဒိဗြဟ္မစရိယကာနိ။ မ၊၂။၃၂၆။ အာဒိဗြဟ္မစရိယကာနီတိ မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယဿ အာဒိဘူတာနိ ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပတ္တိဘူတာနီတိ အတ္ထော။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၄၅။ (– မ၊ဋီ၊၃။၁၆၃)။ (စ) မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယ၏ အစ(ရှေးဦးအကျင့်)ဖြစ်သော သစ္စာလေးပါးကမ္မဋ္ဌာန်း။ ဧတံ အာဒိဗြဟ္မစရိယက (သံ၊၁။၄၂၂)နှိ ဧတံ မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယဿ အာဒိပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒါ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၈၅။ (–သံ၊ဋီ၊၂။၁၆၉)။ (ဆ) မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယ၏အစ(တည်ရာ)ဖြစ်သော တရားဒေသနာ။ အတ္ထသံဟိတော အယံ ဘိက္ခု ဓမ္မပရိယာယော အာဒိဗြဟ္မစရိယကော။ သံ၊

http://www.dhammadownload.com

၁။၃၀၃။ အာဒိဗြဟ္မစရိယကောတိ မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယဿ အာဒိပတိဋ္ဌာနဘူတော။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၇၀။ (–သံ၊ဋီ၊၂။၈၈)။ (၂) သာသနာ တည်းဟူသော မြတ်သောအကျင့်–သာသနဗြဟ္မစရိယ–၏ အဦးအစတရား။ (က) သာသနဗြဟ္မစရိယ၏ အစဖြစ်သော တရားဒေသနာ။ အာဒိဗြဟ္မစရိယကော (အံ၊၃။ ၁၄)တိ သိက္ခတ္တယသင်္ဂဟဿ သကလသာသနဗြဟ္မစရိယဿ အာဒိဘူတော။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၁၉၆။ (ခ) သာသနဗြဟ္မစရိယ၏ အစဖြစ်သော အဓိသီလသိက္ခာ။ နာဒိဗြဟ္မစရိယက-(ဒီ၊၁။၁၇၄)နှိ သိက္ခတ္တယသင်္ခါတဿ သာသနဗြဟ္မစရိယကဿ နအာဒိမတ္တံ၊ အဓိသီလသိက္ခာမတ္တမ္ပိ နဟောတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၁။ ဗြဟ္မစရိယဿ အာဒိ အာဒိဗြဟ္မစရိယံ၊ တဒေဝ အာဒိဗြဟ္မစရိယကံ။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၃၈၉။ (–မ၊၂။၉၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၀၀။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၃၇၅။) (ဂ) မြတ်သောအကျင့်၏ အဦးအစဖြစ်သော ကြုံစည်မူ။ ဧတေ (ဝိတက္ကာ) အာဒိဗြဟ္မစရိယကာ။ သံ၊၃။၃၆၆။ (–၎င်း-၃၆၇၊ ၃၉၁)။ (ဃ) မြတ်သောအကျင့်၏ အဦးအစ (အားထုတ်မှု)ဖြစ်သော သစ္စာလေးပါးကို ဟောကြားခြင်း။ ဧတံ အာဒိဗြဟ္မစရိယကံ။ မ၊၂။၉၅။ အာဒိဗြဟ္မစရိယကနှိ ဗြဟ္မစရိယဿ အာဒိဘူတံ ပုဗ္ဗပဒဋ္ဌာနံ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၀၀။ ပုဗ္ဗပဒဋ္ဌာနနှိ ပဋ္ဌာမရမ္ဘော။ မ၊ဋီ၊၃။၆၆။ (၃) အဦးအစ၌ မြတ်သောအကျင့်ရှိသော၊ မင်္ဂဟူသော မြတ်သောအကျင့်၏ အဦးအစဖြစ်သော၊ (ဥဒ္ဒေသ, ဝိဘင်း)။ အာဒိဗြဟ္မစရိယကော(မ၊၃။၂၃၃)တိ မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယဿ အာဒိပုဗ္ဗဘာဂပဋိပတ္တိဘူတော။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။ ၁၇၃။ အာဒိမှိ ဗြဟ္မစရိယ'မဿာတိ အာဒိဗြဟ္မစရိယော၊ သော ဧဝ အာဒိဗြဟ္မစရိယကော။ မ၊ဋီ၊၃။၃၆၉။

အာဒိဗြဟ္မစရိယကဓမ္မပါရိပူရီ (တိ) [အာဒိဗြဟ္မစရိယက+ဓမ္မ+ပါရိပူရီ]မြတ်သောအကျင့်၏ အစဖြစ်သောတရား (ဥဘတောဝိဘင်းလာ သိက္ခာပုဒ်?)ကို ဖြည့်ကျင့်လေ့ရှိသော၊ သူ။ အာဘိသမာစာရိကဓမ္မပါရိပူရိဝသေနေဝ ဟိ အာဒိဗြဟ္မစရိယကဓမ္မပါရိပူရီ။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၂၆၆။ အံ၊ဋီ၊၃။၃၀၉။

အာဒိဗြဟ္မစရိယကဓမ္မဿဝန (နဲ) [အာဒဗြဟ္မစရိယက + ဓမ္မ + သဝန] မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယ၏ အဦးအစဖြစ်သော တရားတော်ကို နာကြားခြင်း။ ကာမံ အာဒိဗြဟ္မစရိယကဓမ္မဿဝနေနပိ မေတ္တာကာယကမ္မာနိ လဗ္ဘန္တိ။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၁၃၁။

အာဒိဗြဟ္မစရိယိက (တိ) [အာဒိဗြဟ္မစရိယ + ဏိက] (၁) မင်္ဂတည်းဟူသော မြတ်သောအကျင့် – မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယ – ၏ အဦးအစတရား။ (က) မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယ၏ အဦးအစဖြစ်သော သမထဝိပဿနာပညာ။ (ခ) အင်္ဂါရှစ်ပါးရှိသော–အင္ဌင်္ဂိက–မင်္ဂ၏ အဦးအစဖြစ်သော သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်။ (ဂ) မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယ၏ အဦးအစဖြစ်သော မဟာသီလ ၄-ပါး။ (၂) မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယ၏ အဦးအစ၌ ယှဉ်သော၊ မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယ၏ အဦးပဓာနဖြစ်သော (အကျင့်)။ (၁)(က)(ခ) အင္ဌဟေတူ အင္ဌ ပစ္စယာ အာဒိဗြဟ္မစရိယိကာယ ပညာယ.... ပါရိပူရိယာ သံဝတ္တန္တိ။ ဒီ၊၃။ ၂၄၃-၄။ အံ၊၃။၂။ အာဒိဗြဟ္မစရိယိကာယ ပညာယာတိ သိက္ခတ္တယသင်္ဂဟဿ မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယဿ အာဒိဘူတာယ ပုဗ္ဗဘာဂေ တရုဏသမထဝိပဿနာပညာယ။ အင္ဌင်္ဂိကဿ ဝါ မဂ္ဂဿ အာဒိဘူတာယ သမ္မာဒိဋ္ဌိပညာယ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၄၆။ အာဒိဗြဟ္မစရိယိကာယာတိ အာဒိဗြဟ္မစရိယာ ဧဝ အာဒိဗြဟ္မစရိယိကာ။ ယထာ ဝိနယော ဧဝ ဝေနယိကောတိ။ ဒီ၊ဋီ၊ ၃။၂၈၆။ (အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၉၅-၌ ဝိပဿနာပညာဟု ဖွင့်ပြ၏။ အံ၊ဋီ၊၃။၂၀၅-လည်း ကြည့်။) (ဂ) အာဒိဗြဟ္မစရိယိကာ (အံ၊၁။၅၆၅)တိ

http://www.dhammadownload.com

မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယဿ အာဒိဘူတာနံ စတုန္နံ မဟာ-သီလာနမေတံ အဓိဝစနံ။ အံ၊ဌ၊၂။၃၉၄။ (၂) အာဒိဗြဟ္မစရိယိကာ (သံ၊၁။၄၇)တိ မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယဿ အာဒိဘူတာ ပုဗ္ဗပဓာန-ဘူတာ။ သံ၊ဌ၊၁။၁၀၀။ ဗြဟ္မစရိယဿ အာဒိ အာဒိဗြဟ္မစရိယံ၊ တတ္ထ နိယုတ္တာတိ အာဒိ-ဗြဟ္မစရိယိကာ၊ မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယဿ ပုဗ္ဗဘာဂ-ပဋိပဒါတိ အတ္ထော။ သံ၊ဋီ၊၁။၁၄၈။

အာဒိဘာဝ (ပု) [အာဒိ+ဘာဝ] (၁) အစ၏ အဖြစ်။ (၂) အစ၌–ဖြစ်စေအပ်–ပြီးစေအပ်–သည်၏ အဖြစ်။ (၁) ဗြဟ္မစရိယဝါ-သဿ အာဒိဘာဝတော။ ဥဒါန၊ဌ။၂၀၁။ (–သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၃၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၁၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၃၈၆။) (၂) အာဒိဘာဝဘူတ-ကြည့်။

အာဒိဘာဝနာ (ထီ) [အာဒိ+ဘာဝနာ] အစ ဖြစ်သော–ရှေးဦးစွာဖြစ်သော–ဘာဝနာ။ အာဒိဘာဝနာ (မူလဋီ၊၂။၉၄)တိ အာဒိ-ဘူတာ ဘာဝနာ။ သာ ဟိ "ပရိကမ္မ" နွဲ ဝုစ္စတိ။ အနုဋီ၊၂။၁၀၀။

အာဒိဘာဝဘူတ (တိ) [အာဒိဘာဝ + ဘူတ] အစ၌ – ဖြစ်စေအပ် – ပြီးစေအပ်–သည် အဖြစ်သို့ ရောက်သော။ အာဒိဘာဝဘူတ-(ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၂)နွဲ အာဒိမှိ ဘာဝေတဗ္ဗတံ နိပ္ပါဒေတဗ္ဗတံ ဘူတံ ပတ္တံ အာဒိဘာဝဘူတံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၃၃။

အာဒိဘိက္ခာ (ထီ) [အာဒိ+ဘိက္ခာ] အဦးအစ –ပဌမ–ဖြစ်သောဆွမ်း၊ ဆွမ်းဦး။ ဟဋ္ဌော ဟဋ္ဌေန စိတ္တေန၊ အာဒိဘိက္ခမဒါသဟံ။ အပ၊၁။၅၃။ ထေရ၊ဌ၊၂။၂၅၂။ အာဒိဘိက္ခံ ပဌမံ အာဟာရံ ဗုဒ္ဓဘူဘဿ အဟံ အဒါသိံ။ အပ၊ဌ၊၁။၃၃၆။

အာဒိဘူတ (တိ) [အာဒိ+ဘူတ] အစ–ရှေး-ဦးစွာ–ဖြစ်သော။ အဋ္ဌဂိကဿ ဝါ မဂ္ဂဿ အာဒိဘူတာယ သမ္မာဒိဋ္ဌိပညာယ။ ဒီ၊ဌ၊၃။၂၄၆။ အာဒိဘူတာယာတိ ပဌမာဝယဝ-ဘူတာယ။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၂၈၆။ (–ဝိ၊ဌ၊၁။၂၃၄။) အာဒိဗြဟ္မစရိယက, အာဒိဗြဟ္မစရိယိက-တို့ လည်း ကြည့်။

အာဒိဘူတဝိညာဏ (နဲ) [အာဒိဘူတ+ဝိညာဏ] အစ–ရှေးဦးစွာ–ဖြစ်သောဝိညာဉ်။ ဧကသ္မိံ ဘဝေ အာဒိဘူတဝိညာဏဿ နာမရူပပစ္စယ-တံ ဒဿေတုံ။ မ၊ဋီ၊၃။၂၆၄။

အာဒိဘူတာရုဏ (ပု) [အာဒိဘူတ + အရုဏ] ရှေးဦးစွာဖြစ်သော အရုဏ်၊ တက်သစ်စ ဖြစ်သော နေ၏အရောင်။ နဲ ပန ဒိဝသဿ အာဒိဘူတာရုဏဝသေန ပရိဝါသာဒီသု တ-ထာ အဂ္ဂဟဏတော။ ဝိမတိ၊၁။၃၁၁။

အာဒိမဂ္ဂ (ပု) [အာဒိ + မဂ္ဂ] အစဖြစ်သော မဂ်၊ သောတာပတ္တိမဂ်။ အာဒိမဂ္ဂေန နိယ-တဿ ပုန တဒတ္ထာယ ဉာဏံ နတ္ထိ။ အဘိ၊ ဌ၊၃။၁၈၆။(–အပ၊ဌ၊၁။၂၀၃။ ဓာန်၊ဋီ။၈၈။)

အာဒိမဂ္ဂက္ခဏ (ပု) [အာဒိမဂ္ဂ+ခဏ] အစဖြစ် သောမဂ်–သောတာပတ္တိမဂ်–ဖြစ်ရာ အခိုက် အတန့် ကာလ။ သော စ အာဒိမဂ္ဂက္ခဏေ ဝိသုဏ္ဍတိ။ ပဋိသံ၊ဌ၊၂။၁၈၀။

အာဒိမဏ္ဍ (နဲ) [အာဒိ+မဏ္ဍ] အစနှင့် အလယ်။ သော သဏ္ဍာယံ ကရောန္တော အာဒိမဏ္ဍံ-ယေဝ ပဿတိ။ ခုဒ္ဒက၊ဌ။၁၆၆။ (–သုတ္တနိ၊ ဌ၊၂။၆၁။ ပဋိသံ၊ဌ၊၂။၉၁။)

အာဒိမဏ္ဍဂတဝဏ္ဏ (ပု) [အာဒိမဏ္ဍ+ဂတ+ဝဏ္ဏ] အစအလယ်သို့ရောက်သော–ဝဏ္ဏ–အက္ခရာ။ အပရိယောသိတေ ပဒေ အာဒိမဏ္ဍဂတ-ဝဏ္ဏော အက္ခရံ။ ဝိမတိ၊၁။၆၅။

အာဒိမဏ္ဍန္တသောဘဏ (တိ) [အာဒိ + မဏ္ဍ + အန္တ + သောဘဏ] အစ အလယ် အဆုံး၏

http://www.dhammadownload.com

တင့်တယ်ခြင်းရှိသော။ သုတ္တန္တ တံ ဓမ္မဝရံ၊ အာဒိမတ္တန္တသောဟဏံ။ အပ၊၂။၁၅၆။

အာဒိမတ္တ၁ (နာ) [အာဒိ+မတ္တ] အဦး အစ မျှ။ သိက္ခတ္တယသခ်ါတသာ သာသနပြဟ္မစရိယကာ နာ အာဒိမတ္တံ။ ဒီ၊၁၊၁။၃၁။ (–မ၊၁၊၃။၁၀၀။)

အာဒိမတ္တ၂ (နာ) [အာဒိမန္တ+တ္တ] အစရှိသည်၏ အဖြစ်။

အာဒိမတ္တကထန (နာ) [အာဒိမတ္တ + ကထန] (၁) (အဝိဇ္ဇာအားဖြင့်) အဦးအစတရားရှိသော ဘဝစက်၏ အဖြစ်ကို ဟောတော်မူခြင်း။ (၂) အဦးအစဖြစ်သော တရားမျှကို ဟောတော်မူခြင်း။ နာ ယိဒံ အာဒိမတ္တကထနံ။ အဘိ၊၁၊၂။၁၈၀။ ဝိသု၌၊၂။၂၁၂။ အာဒိမတ္တကထနန္တိ အဝိဇ္ဇာဝသေန အာဒိသဗ္ဗာဝကထနံ။ အာဒိ ဧတဿ အတ္ထီတိ အာဒိမံ၊ ဘဝစက္ကံ။ တဿ ဘာဝေါ အာဒိမတ္တံ၊ တဿ ကထနံ အာဒိမတ္တကထနံ။ ဝိသေသနိဝတ္တိအတ္ထော ဝါ မတ္တသဒ္ဒေါ။ မူလ၌၊၂။၁၂၅။ ဝိသု၌၊၌။၂။၃၃၆။

အာဒိမနသိကာရ (ပုံ) [အာဒိ + မနသိကာရ] အစစ္စာ နှလုံးသွင်းခြင်း။ အာဒိမနသိကာရတော ပဘုတိ အတ္တနော သဘာဝေနေဝ သန္တော စ ပဏီတော စာတိ အတ္ထော။ ဝိ၊၁၊၂။၁၀။ (–မ၊၁၊၁။၁၀၆။ ။ မ၊၌၊၁။၂၀၇။)

အာဒိမန္တ၊ (တိ) [အာဒိ+မန္တ၊] အစရှိသော။ အာဒိ ကတ္တာတိ ဣမိနာ ဓောဝနဃံသနာဒီဟိ ပရိယောဒါပနံ အာဒိမန္တံ ကတ္တာဝဒတိ။ မ၊၌။၁။၂၄၇။ အာဒိမတ္တကထနလည်း ကြည့်။

အာဒိမရိယာဒ (ပုံ) [အာဒိ+မရိယာဒ] အစ အပိုင်းအခြား။ အဝိဇ္ဇာယ ပုရိမော အာဒိမရိယာဒေါ အပ္ပဋိဟတဿ မမ သဗ္ဗညုတ-ညာဏဿာပိ နာ ပညာယတိ။ သီ၊၌၊သစ်၊၁။ ၄၆၇။

အာဒိမူလဘာဝ (ပုံ) [အာဒိ + မူလ + ဘာဝ] ရှေးဦးစွာဖြစ်သော အကြောင်း၏ အဖြစ်။ သမာဓိဿ ဝိယ သဗ္ဗေသမ္ပိ အနဝဇ္ဇဓမ္မာနံ အာဒိမူလဘာဝတော သဒ္ဓါယပိ ပတိဋ္ဌာဟောတိ။ သံ၊၌၊၁။ ၂၆၉။

အာဒိယ၁ (တိ) [အာ+ဒါ+က] (၁) ပညာရှိ တိုမှ – အသီးအခြား ပြုအပ်သော – သီးသန့်ခြားနား ကြဉ်ဖယ်၍ ထားအပ်သော၊ ကဲ့ရဲ့အပ်သော၊ သူ။ (၂) ရယူအပ်သော အကြောင်း၊ ရယူကြောင်း။ (၁) တုမ္ဟေပိ တေန အာဒိယာ ဘဝေယျာထာ (မ၊၁။၁၅)တိ တုမ္ဟေပိ တေန အာမိသဒါယာဒဘာဝေန, နော ဓမ္မဒါယာဒဘာဝေန အာဒိယာ ဘဝေယျာထ အပဒိသိတဗ္ဗာ ဝိသုံ ကာတဗ္ဗာ ဝဝတ္ထပေတဗ္ဗာ ဝိညူဟိ ဂါရယှာ ဘဝေယျာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ မ၊၌၊၁။၉၅။ အာဒိယာတိ ဧတ္ထ ယသ္မာ အာကာရော မရိယာဒတ္ထော၊ တသ္မာ ဓမ္မဒါယာဒဘာဝိဓုရေန အာမိသဒါယာဒဘာဝေန ဟေတုဘူတေန, ကရဏဘူတေန ဝါ အာဒိယံ ဝိဝေစနံ ဝိညူဟိ ဝိသုံ ကရဏံ ဝဝတ္ထာနဿ ဟောတီတိ အာဟ ဝိသုံ ကာတဗ္ဗာတိ၊ တေနာဟ ဝိညူဟိ ဂါရယှာ ဘဝေယျာထာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ မ၊၌၊၁။၁၀၄။ (၂) ပဌမေ ဂဟပတိ ဘောဂါနံ အာဒိယာ။ အံ၊၂။၃၀။ ဘောဂါနံ အာဒိယာတိ ဘောဂါနံ အာဒါတဗ္ဗကာရဏာနိ။ အံ၊၌၊၃။၂၂။

အာဒိယ၂ (တိ) [အာဒိ+က၊ က-ကို ယ-ပြု။] အစ၊ အဦး အစ။ အာဒိယေနေဝ တေ မဒ္ဒိ၊ ဒုက္ခံ နက္ခာတုမိစ္ဆသိ။ ဇာ၊၂။၃၆၂။ အာဒိယေနေဝါတိ အာဒိကေနေဝ။ ဇာ၊၌၊၇။ ၃၅၂။

အာဒိယ၃ (ကြိ၊ဝိ) [အာ + ဒါ + တ္ဝာ] ယူ၍။ တမ္မာက ဝိဇ္ဇဉ္ဆ သုတဉ္ဆ အာဒိယ။ ဇာ၊၁။၆၄။

http://www.dhammadownload.com

အာဒိယာတိ အာဒိယိတ္ဝာ။ ဇာ၊ဌ၊၂။၂၀၅။ (–ဇာ၊၂။၁၀၁။ ဇာ၊ဌ၊၅။၄၁၈။)

အာဒိယတိ (ကြိ) [အာ+ဒါ+ယ+တိ] (က) ယူ၏။ (ခ) ယူ၏၊ နာယူ၏၊ ရိုသေလေးစား၏၊ လိုက်နာပြုကျင့်၏။ (ဂ) ယူ၏၊ ဖြစ်စေ၏။ (ဃ) ယူ၏၊ စား၏၊ သုံးဆောင်၏။ (င) ယူ၏၊ ကြောင့်ကြ ပလိဗောဓ ပြု၏။ (က) ယူ၏။ စောရော နာမ ယော....အဒိန္နံ ထေယျသင်္ခါတံ အာဒိယတိ။ ဝိ၊၁။၅၇။ **အာဒိယတိ**—ဒီ၊၃။၄၀။ သံ၊၂။၄၄၆၊၅၀၂။ အံ၊၁။၁၉၀၊၁၉၅-၆။ အံ၊၂။၇၀၊၁၈၁။ ဓမ္မ။ ၄၉။ သုတ္တနိ။၄၀၁။ မဟာနိ။၅၇၊၅၉။ ဝိ၊ဌ၊၁။၂၆၁။ ဝိ၊ဌ၊၃။၂၉၉။ ကင်္ခါ။၁၀၅။ ဒီ၊ဌ၊၃။၂၀။ မ၊ဌ၊၁။၃၇၉။ မ၊ဌ၊၃။၄၁။ မ၊ဌ၊၄။၁၅၇။ သံ၊ဌ၊၁။၂၄။ အံ၊ဌ၊၃။၁၁၂။ အဘိ၊ဌ၊၁။၁၂၆။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၂။၂၃၈။ မဟာနိ၊ဌ။၁၇၇။ ကင်္ခါ၊ဋ္ဌီ။၁၇၁။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။၃၃၀။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၃၄၃။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၆၁။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၄၅၄။ **အာဒိယန္တိ**—ဝိ၊၄။၄၉၃။ ဒီ၊၃။၅၆။ အံ၊၁။၃၆၄။ ခုဒ္ဒက။၆။ သုတ္တနိ။၃၁၃။ မဟာနိ။၇၆။ သံ၊ဌ၊၂။၁၃၃။ အဘိ၊ဌ၊၁။၂၆၅။ ဥဒါန၊ဌ။၄၇။ မဟာနိ၊ဌ။၂၀၄။ သာရတ္ထ၊၃။၁၄၄။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၁၄။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၄၁။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၄၁၊၁၉၃။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။၂၉၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၁၈။ **အာဒိယာသိ**—ပေတ။၁၈၇။ ပေထ၊ဌ။၂၂၄။ **အာဒိယာမိ**—အံ၊၂။၃၉။ ဝိ၊ဌ၊၁။၃၂၈။ အံ၊ဌ၊၃။၃၁၄။ **အာဒိယန္တု**—ဝိ၊၂။၃၄၃။ **အာဒိယ**—မ၊၃။၁၇၃။ **အာဒိယာထ**—ဒီ၊၂။၂၇၄။ **အာဒိယေယျ**—ဝိ၊၁။၅၆-၇။ ဒီ၊၁။၁၁၆။ သံ၊၃။၃၀၈။ အဘိ၊က။၁၃၅။ ဝိ၊ဌ၊၁။၂၆၂။ **အာဒိယေ** — အံ၊၁၊၂၁၅။ အံ၊၃။၈၃၊၈၉။ သုတ္တနိ။၃၃၈။ **အာဒိယေယျာမ**—ဒီ၊၃။၅၅။ **အာဒိယေယျံ**—သံ၊၃။၃၀၈။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၂။၂၅။ **အာဒိယိ**—ဝိ၊၁။၅၄။ ဝိ၊၅။၁၀၆။ ဒီ၊၂။၂၇၇-၈။ ဒီ၊၃။၅၄-၅။ သံ၊၂။၅၂၄။ အံ၊၂။၁၈၄။ ဝိ၊ဌ၊၁။၂၅၆။ ဒီ၊ဌ၊၂။၂၉၃။ ဥဒါန၊ဌ။၂၆၆။ **အာဒိယိတ္ထ**—ဝိ၊ဌ၊၂။၁၇၄။ **အာဒိယိသတိ**—ဝိ၊၁။၅၄။ ဝိ၊၂။၃၄၃-၄။ ဒီ၊၃။၅၅။ ဝိ၊ဌ၊၁။၂၅၆။ **အာဒိယိသန္တိ**—မိလိန္ဒ။၁၄၅။ **အာဒိယိသသိ**—ဝိ၊၁။၅၄။ **အာဒိယိသာမ**—ဒီ၊၃။၅၆။ (ခ) ယူ၏၊ နာယူ၏၊ ရိုသေလေးစား၏၊ လိုက်နာပြုကျင့်၏။ သာ နေဝ သဿုံ အာဒိယတီ (အံ၊၂။၄၆၇)တိ သဿုယာ ကတ္တဗ္ဗဝတ္တံ နာမ အတ္ထိ၊ တံ နကရောတိ၊ သဿူတိပိ နံ နဂဏေတိ။ နသသုရံ အာဒိယတီတိ ဝစနံ နဂဏ္ဍာတိ။ အံ၊ဌ၊၃။၁၇၇။ နေဝမဟာရာဇာနံ အာဒိယန္တိ(ဒီ၊၃။၁၆၄)တိ ဝစနံ နဂဏ္ဍန္တိ၊ အာဏံ နကရောန္တိ။ ဒီ၊ဌ၊၃။၁၅၀။ **နာဒိယတိ**—ဝိ၊၂။၂၈၂။ ဝိ၊ဌ၊၃။၁၇၇။ **နာဒိယိ**—ဝိ၊၁။၂၈၆။ ဝိ၊ဌ၊၂။၂၁၄။ **နာဒိယိသန္တိ**—ထေရ။၃၄၃။ ထေရ၊ဌ၊၂။၃၆၈။ (ဂ) ယူ၏၊ ဖြစ်စေ၏။ အဓိကရဏံ အာဒိယတီ (အံ၊၂။၁၅၁)တိ စတ္တာရိ အဓိကရဏာနိ အာဒိယတိ။ အံ၊ဌ၊၃။၅၂။ ဘိက္ခူ အဓိကရဏံ အာဒိယန္တိ။ အံ၊၁။၇၅။ အာဒိယန္တီတိ ဂဏ္ဍန္တိ။ အံ၊ဌ၊၂။၅၀။ ဂဏ္ဍန္တီတိ ပဝတ္တေန္တိ။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၄၄။ (ဃ) ယူ၏၊ စား၏၊ သုံးဆောင်၏။ ပဝတ္တဖလမာဒိယိ။ ဗုဒ္ဓဝံ။၃၀၉။ ဇာ၊ဌ၊၁။၈။ အဘိ၊ဌ၊၁။၃၆။ အာဒိယိန္တိ ပရိဘုဉ္ဇိ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဌ၊၁၀၀။ (င) ယူ၏၊ ကြောင့်ကြပလိဗောဓပြု၏။ အာဒိယန္တိ စ နိရဿဇန္တိ စာ(မဟာနိ။၇၀)တိ ပလိဗောဓံ ကရောန္တိ စ ဝိဿဇ္ဇေန္တိ စ ခိပန္တိ စ။ မဟာနိ။၁၉၀။

အာဒိယန (နဲ) [အာ+ဒါ+ယု] ယူခြင်း၊ မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်စေခြင်း။ ဓမ္မဒါယဿ အာဒိယနတော ဓမ္မဒါယာဒေါ။ မ၊ဌ၊၄။၆၂။ အာဒိယနတောတိ ဂဏ္ဍနတော၊ သသန္တာနေ ဥပ္ပါဒနတောတိ အတ္ထော။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၂၈၁။ (–မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၉၆။)

http://www.dhammadownload.com

အာဒိယနပစ္စယ (ပု) [အာဒိယန+ပစ္စယ] ယူခြင်းဟူသော အကြောင်း။ **အဒိန္နံ အာဒိယန-ပစ္စယာ** ပါရာဇိကံ ကတ္ထ ပညတ္တံ။ ဝိ၊၅။၈၄။

အာဒိယနမုခ (တိ) [အာဒိယန + မုခ] နာယူလွယ်–ယုံကြည်လွယ်–သော နှုတ်ရှိသော။ သဒ္ဒဟနဋ္ဌေန ဟိ အာဒါနေန ဧသ အာဒိ-ယနမုခေါတိ ဝုတ္တော။ အံ၊၃၊၃။၅၁။ အာဒေ-ယျမုခ-လည်း ကြည့်။

အာဒိယန္တ (တိ) [အာ+ဒါ+ယ+အန္တ။ ထိ-၌ **အာဒိယန္တိ**] ယူသော၊သူ။ အဒိန္နံ အာဒိယန္တဿ အာပတ္တိ ပါရာဇိကဿ။ ဝိ၊၁။၆၇။ ဝိ၊၃၊၁။ ၂၆၃။ အဒိန္နံ အာဒိယန္တော ကတိ အာပတ္တိ-ယော အာပဇ္ဇတိ။ ဝိ၊၅။၅၅။ အတိဂမ္ဘီရံ ဥဒကသုဒ္ဓိကံ အာဒိယန္တိ။ ဝိ၊၂။၃၄၄။ (–ဝိ၊၄။၄၃၅။ ဝိ၊၅။၃၀၆၊ ၁၃ ။ ဒီ၊၁။၄၉။ ဒီ၊၃။၄၀။ မ၊၂။၆၆၊၁၈၃။ သံ၊၂။၁၇၁၊၅၂၆-၇။ မိလိန္ဒ။၂၁၂။ ဝိ၊၃၊၃။၁၃၁။ ဝိ၊၃၊၄။၁၆၀။ ကင်္ခါ။၁၂၀။ အဘိ၊၃၊၁။၁၃၃။ ခုဒ္ဒက၊၃။ ၁၅၈။)

အာဒိယမာန (တိ) [အာ+ဒါ+ယ+မာန] ယူသော၊သူ။ တထာရူပံ ဘိက္ခု အဒိန္နံ အာဒိယ-မာနော အယမို ပါရာဇိကော ဟောတိ။ ဝိ၊၁။၅၆။ (–ဝိ၊၄။၄၃၅။ ဝိ၊၅။၃၃၂။ မ၊၂။ ၃၉၁။ အံ၊၁။၂၅၃။ ဝိ၊၃၊၄။၁၆၀။ မ၊၃၊၃။ ၃၉။ မ၊၃၊၄။ သံ၊၃။ ၁၀၃။ မိလိန္ဒ။ ၂၁၂။ ဝိ၊၃၊၃။ ၁၃၁။ ဝိ၊၃၊၄။ ၁၆၀။ ကင်္ခါ။ ၁၂၀။ အဘိ၊၃၊၁။ ၁၃၃။ ခုဒ္ဒက၊၃။ ၁၅၈။)

အာဒိယသုတ္တ (န) [အာဒိယ+သုတ္တ] အာဒိယ သုတ်၊ စည်းစိမ်ရယူကြောင်း ၅-မျိုးကို ဟောပြထားသုတ်။ အင်္ဂုတ္တရနိကာယပါဠိ၊ ၅-နိပါတ်၊ ၁-ပဏ္ဏာသက၊ ၅-ဝဂ်၊ ၁-သုတ်။ အံ၊ ၂။၃၈-၄၀။

အာဒိယာပေတိ (ကာ၊ကြိ) [အာ+ဒါ+ယ+ ကာပေ+တိ] ယူစေ၏။ နဲ အဒိန္နံ အာဒိ-ယာပေတိ။ ဒီ၊၃။၄၀။ မ၊၃၊၃။၄၁။

အာဒိယာမ (ပု) [အာဒိ+ယာမ] အဦးအစဖြစ်သောယာမ်၊ ညဉ့်ဦးယာမ်။ အာဒိယာမေ နမဿာမိ၊ မင်္ဂိုမေ အထ ပစ္ဆိမေ။ အပ၊၁။၅၈။

အာဒိယိတမ္ဗ (တိ) [အာ+ဒါ+ယ+တမ္ဗ] ယူအပ်သော။ တဿ ဝစနံ ဗဟူ ဇနာ အာဒိယိတမ္ဗံ သောတမ္ဗံ။ ဝိ၊၃၊၄။၆၂။

အာဒိယိတုံ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+ဒါ+ယ+တုံ] ယူခြင်းငှါ။ အဘဗ္ဗော ခီဏာသဝေါ ဘိက္ခု အဒိန္နံ ထေယျသင်္ခါတံ အာဒိယိတုံ။ ဒီ၊၃။၁၁၀၊၁၉၆။ (–ပဋိသံ၊၃၊၂။၂၀၀။)

အာဒိယိတ္ဝာ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+ဒါ+ယ+တ္ဝာ] (က) ယူ၍၊ (ခ) ယူ၍၊ ကပ်ငြိစေ၍။ (ဂ) ယူ၍၊ ကြောင့်ကြ ပလိဗောဓပြု၍။ (က) ကစ္စော အဒိန္နံ အာဒိယိတ္ဝာ အာဒိယိတ္ဝာ အတ္တာနံ သုခေတိ ပိဏ္ဍေတိ။ ဒီ၊၃။၁၀၀။ (–ဝိ၊၂။၁၅၉။ ဒီ၊၂။၂၄၄။ ဒီ၊၃။၂၆၃။ ဝိ၊၃၊၂။၃၃၁။ ဒီ၊၃၊၁။၁၆၃။ ဒီ၊၃၊၂။၁၃၁။ မ၊၃၊၁။ ၁၅၆။ မ၊၃၊၄။၁၈၃။ သံ၊၃၊၁။၁၄၃။ သံ၊၃၊၂။၂၆၂။ အံ၊၃၊၂။၃၀။ မ၊၃၊၂။၂၀၅။ မ၊၃၊၃။ ၃၉။ မ၊၃၊၄။ ၃၀။ သံ၊၃၊၂။၂၆၇။ သံ၊၃၊၃။၂၀၅။ အံ၊၃၊၃။ ၂၆။) အာဒါယ-လည်း ကြည့်။ (ခ) ဩဒါတံ အန္တေ အာဒိယိတ္ဝာ။ ဝိ၊၁။၃၃၁။ ဝိ၊၅။၁၁။ အန္တေ အာဒိယိတ္ဝာတိ သန္ဓိတဿ အနုဝါတံ ဝိယ ဒဿေတ္ဝာ ဩဒါတံ အလ္လိ-ယာပေတ္ဝာ။ ဝိ၊၃၊၂။၂၅၃။ (ဂ) ဒိသာဝတော ဝါ အာဒါယ သမာဒါယ အာဒိယိတ္ဝာ သမာ-ဒိယိတ္ဝာ ဂဏ္ဍိတ္ဝာ။ မဟာနိ။၇၁။ အာဒိယိ-တ္ဝာတိ ပလိဗောဓံ ကတ္ဝာ။ မဟာနိ၊၃။၁၉၁။

အာဒိရဟိတ (တိ) [အာဒိ+ရဟိတ] အစမှကင်း သော၊ အစမရှိသော၊ အစမထင်သော။ အနာဒိကာလပ္ပဝတ္တ-ကြည့်။

အာဒိရာဇ (ပု) [အာဒိ + ရာဇ] အဦးအစ ဖြစ်သော မင်း၊ အစဆုံးမင်း။ သိဟကုမာရ-ဿ ပုတ္တော တမ္မပဏ္ဏိဒီပဿ အာဒိရာဇာ ဝီဇယကုမာရော။ ဝိ၊၃၊၁။၅၄။

http://www.dhammadownload.com

အာဒိဝဂ္ဂ (ပု) [အာဒိ + ဝဂ္ဂ] အဦး အစဖြစ်သော ဝဂ်၊ အစဆုံး ဝဂ်။ နိဿဂ္ဂိယေသု အာဒိဝဂ္ဂဿ တာဝ ပဌမေ ပတ္တသန္နိစယံ ကရေယျာတိ ပတ္တသန္နိဓိံ ကရေယျ။ ကခ်ါ။ ၃၀၈။

အာဒိဝါရ (ပု) [အာဒိ+ဝါရ] အစဖြစ်သော– အလှည့် – အကြိမ်။ စက္ခုဝိညာဏာဒီသုပိ စတုန္နမ္ပိ စတုက္ကာနံ အာဒိဝါရောဝ ဝုတ္တော။ အဘိ၊ဌ၊၂။၂၀၁။

အာဒိဝိသောဓနဌ (ပု) [အာဒိဝိသောဓနာ + အတ္ထ] ကုသိုလ်တရားတို့၏အစဖြစ်သောသီလကို – သုတ်သင်ခြင်း – စင်ကြယ်စေခြင်း– အနက်သဘော။ အာဓိပတေယျဌေန,အာဒိဝိသောဓနဌေန, အဓိမတ္တဌေန။ ပဋိသံ။၂၁၇။ အာဒိဝိသောဓနဌေနာတိ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ အာဒိဘူတဿ သီလဿ ဝိသောဓနဌေန။ ပဋိသံ၊ဌ၊၂။၁၄၂။

အာဒိဝိသောဓနာ (ထီ) [အာဒိ+ဝိသောဓနာ] အစဖြစ်သော သီလကို –သုတ်သင်ခြင်း – စင်ကြယ်စေခြင်း။ သီလဝိသုဒ္ဓိ သဒ္ဓိန္ဒြိယဿ အာဒိဝိသောဓနာ။ ပဋိသံ။၂၁၉။ သဒ္ဓိန္ဒြိယဿ အာဒိဝိသောဓနာတိ သဒ္ဓိန္ဒြိယဿ ဥပနိဿယဝသေန အာဒိဘူတဿ သီလဿ ဝိသောဓနာ။ ပဋိသံ၊ဌ၊၂။၁၄၂။

အာဒိဝုတ္တအာကာရ (ပု) [အာဒိ+ဝုတ္တ+အာကာရ] အစဉ်ဆိုအပ်သော အခြင်းအရာ။ တေန သဟဂတာဒိဘာဝဿ စ အာဒိဝုတ္တအာကာရာနဉ္စ ဒီပနတ္ထံ ဝုတ္တံ။ ပဋိသံ၊ဌ၊၁။ ၃၄၁။

အာဒိသ (ကြိ) အာဒိသတိ ကြည့်။

အာဒိသတိ (ကြိ) [အာ+ဒိသ+အ+တိ] (၁) ညွှန်ပြ– ပြောဆို– ပြောကြား– ၏။ (၂) (ကုသိုလ်အဖို့ကို) ပေးဝေ၏၊ အမျှပေး – အမျှဝေ–၏။ (၁) စိတ္တံပိ အာဒိသတိ။ ဒီ၊၁။၂၀၇။ အာဒိသတီတိ ကထေတိ။ ဒီ၊ဌ၊၁။၃၂၂။ **အာဒိသတိ**—ဒီ၊၃။၈၅။ အံ၊၁။၁၇၁။ သုတ္တနိ။၄၄၇။ စူဋ္ဌနိ။၁၆၃။ ပဋိသံ။၄၀၂။ ဒီ၊ဌ၊၃။၇၀။ မ၊ဌ၊၂။၁၇၂။ အံ၊ဌ၊၂။၁၅၂။ အဘိ၊ဌ၊၁။၁၂၈။ အဘိ၊ဌ၊၂။၃၅၈။ အဘိ၊ဌ၊၃။၂၁၇။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၂။၃၁၆။ စူဋ္ဌနိ၊ဌ။၄၆။ ပဋိသံ၊ဌ၊၂။၃၀၉။ **အာဒိသန္တိ**—ဒီ၊၃။၁၂၃။ မဟာနိ။၂၉၇။ ဒီ၊ဌ၊၁။၈၈။ မဟာနိ၊ဌ။၃၆၄။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၃၇၀။ (၂) ဒါယကာ ဒါနံ ဒတ္ဝာ ပုဗ္ဗပေတာနံ အာဒိသန္တိ။ မိလိန္ဒ။၂၈၄။ မမ ဒက္ခိဏ'မာဒိသာ (ပေတ။၁၃၄)တိ ဧတံ ဥပါသကံ.... တံ ဒက္ခိဏံ မယှံ အာဒိသ ပတ္တိဒါနံ ဒေဟိ။ ပေတ၊ဌ။၄၆။ **အာဒိသေယျ**—ပေတ။၁၈၅။ မိလိန္ဒ။၂၈၅။ ပေတ၊ဌ။၂၁၂။ **အာဒိသေ**—ဝိ၊၃။၃၂၄။ ဒီ၊၂။၇၅။ ဥဒါန။၁၈၈။ ဒီ၊ဌ၊၂။၁၃၂။ ဥဒါန၊ဌ။၃၈၁။ သာရတ္ထ၊၃။၃၁၉။ **အာဒိသေယျာသိ**— အံ၊၂။၄၄၅။ ထေရီ။၄၁၃။ ထေရီ၊ဌ။၂၃၅။ **အာဒိသိ(သီ)**—ပေတ။၁၃၈၊၁၄၅၊၁၇၆။ **အာဒိသုံ**— ပေတ။၁၃၄။ **အာဒိသိံသု**—ပေတ၊ဌ။၄၆။ **အာဒိသိတ္ထ**—ပေတ။၁၅၄။ ပေတ၊ဌ။၀၀၃။ **အာဒိသိဿာမိ**—ထေရီ။၄၁၃။

အာဒိသဒ္ဒ (ပု) [အာဒိ+သဒ္ဒ] အာဒိ-သဒ္ဒါ။ အာဒိသဒ္ဒေန စေတ္ထ အယမ္ပိ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဒီ၊ဌ၊၂။၃၄၈။ အဘိ၊ဌ၊၂။၂၀၈။ (–အံ၊ဌ၊၁။၁၆။ ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၃၁၃။ မ၊ဋီ၊၂။၃၊၈။ သံ၊ဋီ၊၂။၂၆၁။)

အာဒိသဒ္ဒတ္ထ (ပု) [အာဒိသဒ္ဒ+အတ္ထ] (၁) အာဒိ-သဒ္ဒါ၏ အနက်။ (တိ) (၂) အာဒိသဒ္ဒါ အနက်ရှိသော။ (၁) အောက်ပုဒ် ကြည့်။ (တိ) (၂) ဣတိ-သဒ္ဒေါ အာဒိ-သဒ္ဒတ္ထော။ သံ၊ဋီ၊၂။၄၀၈။

အာဒိသဒ္ဒတ္ထဇောတက (တိ) [အာဒိသဒ္ဒတ္ထ+ဇောတက] အာဒိသဒ္ဒါ၏အနက်ကို ထွန်းပြ

http://www.dhammadownload.com

တတ်သော။ ဣတိ-သဒ္ဒေန ပန အာဒိသဒ္ဒတ္ထ-ဇောတကေန ပကာရတ္ထဇောတကေန ဝါ သမ္ဗံ သုတ္တန္တဘာဇနီယံ သင်္ဂဟေတ္ဝာ။ မူလဋီ၊ ၂။၃။ အာဒိသဒ္ဒတ္ထဇောတကေနာတိ "ဣတိ ဝါ, ဣတိ ဧဝရူပါ နစ္စဂီတဝါဒိတဝိသူကဒဿ-နာ ပဋိဝိရတော"တိအာဒိသု ဝိယ အာဒိသဒ္ဒ-သဒိသအတ္ထဒီပကေန။ အနုဋီ၊၁။၄။

အာဒိသဒ္ဒပရိယာယ (ပု) [အာဒိသဒ္ဒ+ပရိယာ-ယ] အာဒိသဒ္ဒါ၏ – ပရိယာယ် – ဝေါဝုစ် – စကားလုယ်။ အာဒိ-သဒ္ဒပရိယာယေန ၁ဘူ-တိ-သဒ္ဒေန ဝါ ဝိမုတ္တိဂ္ဂဟဏံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ သာ-ရတ္ထ၊၁။၃။

အာဒိသဒ္ဒလောပ (ပု) [အာဒိသဒ္ဒ+လောပ] အာဒိသဒ္ဒါ၏ ကျေခြင်း။ အာဒိသဒ္ဒလောပေါ ကတော။ ပဋိသံ၊၄၊ ၂။၈၀။

အာဒိသဒ္ဒသင်္ဂဟိတ (တိ) [အာဒိသဒ္ဒ+သင်္ဂဟိ-တ] အာဒိ-သဒ္ဒါဖြင့် ရေတွက်အပ်သော။ အာဒိသဒ္ဒသင်္ဂဟိတော အတ္ထောဝ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ မူလဋီ၊၃။၆၁။

အာဒိသန (န) [အာ+ဒိသ+ယု] ညွှန်း – ညွှန်ပြ – ခြင်း။ ဣတိ ဧဝံ အာဒိသနံ အာဒေသနာ-ပါဋိဟာရိယံ။ ပဋိသံ၊၄၊ ၂။၃၁၁။ (– မ၊ဋီ၊ ၂။ ၁၈၃။)

အာဒိသန္တိ (တိ) [အာ+ဒိသ+အ+အန္တ] ရည် ညွှန်း – ညွှန်ပြ – ပြောဆို – သော၊သူ။ သမဏော ဝါ ဗြာဟ္မဏော ဝါ တံ၊ အာဒိသန္တံ ပဘဂ္ဂံနံ။ ထေရ။၃၂၃။ အာဒိသန္တိန္တိ ဒေသေန္တံ။ ထေရ၊ ၄။ ၂၀၁။ (– ဒီ၊၁။ ၂၀၇။ ဝိ၊၄၊ ၂။၄။)

အာဒိသဒ္ဓမ္မာဝကထန (န) [အာဒိ+သဒ္ဓမ္မာဝ+ကထန] အဦးအစ – ပဌမဆုံး – ဖြစ်သော တရား၏ ထင်ရှားရှိသည် အဖြစ်ကို ဟော တော်မူခြင်း။ အာဒိမတ္တကထန-ကြည့်။

အာဒိသမန္နာဟာရ (ပု) [အာဒိ+သမန္နာဟာရ] အစဦးစွာ နှုလုံးသွင်းခြင်း။ ဣတိ ပန "အာဒိ-သမန္နာဟာရတော"တိ ဝုတ္တံ။ ဝဇိရ။၁၄၉။ အာဒိမနသိကာရ-လည်း ကြည့်။

အာဒိသမ္ဗန္ဓန (န) [အာဒိ+သမ္ဗန္ဓန] အစဦးစွာ ဆက်စပ်ခြင်း၊ အဦးအစ ပဌမဆုံးဖြစ်သော တရားအနေအားဖြင့် ဆက်သွယ်ခြင်း။ ဘဝန္တ-ရာဒိပဋိသန္ဓာနတောတိ ဘဝန္တရဿ အာဒိ-သမ္ဗန္ဓနတော။ မူလဋီ၊ ၂။၁၁၂။

အာဒိသိတ္ဝာ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+ဒိသ+တ္ဝာ] အာ-ဒိသ-နှင့် အနက်တူ။ အာဒေသနာပါဋိဟာရိ-ယေနာတိ အာဒိသိတ္ဝာ အပဒိသိတ္ဝာ ကထန-အနုကထနကထာပါဋိဟာရိယေန။ အံ၊၄၊ ၂။ ၂၄၃။ အာဒိသ-လည်း ကြည့်။

အာဒိသုတ္တ (န) [အာဒိ+သုတ္တ] အစဖြစ်သော သုတ်။ ပဌမမဟာသင်္ဂီတိယာ ဝတ္တမာနာယ ဝိနယသင်္ဂဟာဝသာနေ သုတ္တန္တပိဋကေ အာ-ဒိနိကာယဿ အာဒိသုတ္တံ ဗြဟ္မဇာလံ ပုစ္ဆန္တေ-နေ။ ဒီ၊၄၊ ၁။ ၂၇။

အာဒိသုဒ္ဓိဒဿနပရ (တိ) [အာဒိ+သုဒ္ဓိ+ဒဿန +ပရ] အစပိုင်းအားဖြင့် စင်ကြယ်ခြင်းကို ပြခြင်းလျှင် ပြခဲန်းခြင်းရှိသော။ ပစ္စဝေက္ခ-ဏာယ အာဒိသုဒ္ဓိဒဿနပရမေတံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၌၊ ၁။၇၂။

အာဒိသေဝနာ (ထီ) [အာဒိ+သေဝနာ] အစ ဦးစွာမှီဝဲခြင်း။ အာသေဝနာတိ အာဒိသေ-ဝနာ။ အဘိ၊၄၊၁။၄၃၃။

အာဒိဿ (ကြိ၊ဝိ) [အာ + ဒိသ + တ္ဝာ] ရည် ညွှန်း၍၊ ရည်စူး၍၊ ညွှန်ပြ၍၊ ညွှန်ပြပြောဆို ၍၊ ပိုင်းခြား ကန့်သတ်၍။ တာသံ ဣတ္ထီနံ ဝစ္ဆမဂ္ဂံ ပဿာဝမဂ္ဂံ အာဒိဿ ဝဏ္ဏံပိ ဘဏတိ။ ဝိ၊၁။၁၀၇။ အာဒိဿာတိ အပဒိသိတ္ဝာ။ ဝိ၊၄၊ ၂။၁၃၂။ ကာလေပိ အာဒိဿ ဒိန္နံ (ဝိ၊၁။ ၃၀၄)နွင့် သံဃဿ ဝါ ဣဒံ အကာလစီဝရန္တိ ဥဒ္ဒိသိတ္ဝာ ဒိန္နံ။ ဝိ၊၄၊ ၂။၂၃၉။ အာဒိဿ အာဒိးဿ အာယသ္မတော ဥပါလိဿ ဝဏ္ဏံ

http://www.dhammadownload.com

ဘာသတိ။ ဝိ၊၂။၁၀၈။ အာဒိဿ အာဒိ-ဿာတိ ပုနပ္ပုနံ ဝဝတ္ထပေတ္ဝာ ဝိသုံ ဝိသုံ ကတ္ဝာ။ ဝိ၊ဌ၊၃။၁၄၅။ အာဒိဿ ဒေတိ(ဝိ၊၃။၄၂၇)တိ အာဒိသိတ္ဝာ ပရိစ္ဆိန္နိတ္ဝာ ဒေတိ။ ဝိ၊ဌ၊၃။၄၂၅။ ကခ်။၁၆၂။ (–ဝိ၊၄။၃၁၉။ ဝိ၊၅။၅၆။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၂။၂၉၉။ ထေရီ၊ဌ။၁၀၃။)

အာဒိဿမာန (တိ) [အာ+ဒိသ+ယ+မာန] ရည်ညွှန်းအပ်သော၊ ရည်ညွှန်း ပြောဆိုအပ်သော။

အာဒိဿမာနကဌ (ပု) [အာဒိဿမာန+က+အတ္ထ] ရည်ညွှန်း ပြောဆိုအပ်သော–အနက်–သဘော။ အာဒိဿမာနကဌေန ဝါ ဘဂဝါ ယကွော နာမ။ မ၊ဌ၊၃။၆၉။

အာဒိန (န) [အာ+ဒိ+ဏျုန] ဆင်းရဲ၊ ဒုက္ခ။ အာဒိနဝ-ကြည့်။

အာဒိနဝ[၁] (ပု) [အာဒိန+ဝါ+အ။ အာ ဒိနံ ဒုက္ခံ ဝါတိ အဓိဂစ္ဆတိ ဧတေနာတိ အာဒိနဝေါ၊ ဒေါသော။ နိတိ၊ဓာ။၂၂၆။] (၁) အပြစ် (ဒုက္ခဖြစ်ကြောင်း အပြစ်ဒေါသ၊ မကောင်းကျိုး)၊ ဘေးရန်အန္တရာယ်၊ မမြဲခြင်း, ဆင်းရဲခြင်း, ဖောက်ပြန် ပျက်စီးခြင်း စသော သဘော။ (၂) အလွန် ဆင်းဆင်းရဲရဲ–ဖြစ်ရ–နေရထိုင်ရ–သော သူ၊ လူဆင်းရဲ။ (၁) အာဒိနဝေါ ဇတ္ထ ဘိယျော။ ဝိ၊၂။၁၇၆။ ဝိ၊၄။၆၉။ မ၊၁။၁၂၆-၄-၆။ သံ၊၁။၂၃။ သံ၊၂။၁၇၀။ အံ၊၁။၂၆၁-၂၊၃၁၆-၇။ အံ၊၂။၂၁၉၊ ၃၂၀။ ပဋိသံ။၁၊၁၁၊၄၁၁။ ဥဒါန။၁၄၀။ စူဠနိ။၃၀။ ဒီ၊ဌ၊၁။၁၀၁။ မ၊ဌ၊၁။၃၆၁။ သံ၊ဌ၊၁။၄၁။ အံ၊၂။၂၀၀၊ ၂၅၆-၇။ ပဋိသံ၊ဌ၊၁။ ၂၀၊၀၅။ ဥဒါန၊ဌ။၂၅၆။ စူဠနိ၊ဌ။၃။ ဒီ၊ဌ၊၁။ ၂။၆၉။ သံ၊ဌ၊၂။၁၄၇။ အံ၊ဌ၊၂။ ၂၂၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဌ၊၂။၃၆။) (၂) အာဒိနံ ဝါတိ ဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတီတိ အာဒိနဝေါ၊ ကပဏမနုဿဿေတံ အဓိဝစနံ။ ပဋိသံ၊ဌ၊၂။ ၂၁၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၄၇။ အာဒိနံ အတိဝိယ ကပဏံ ပဝတ္တနဌေန ကပဏမနုဿော အာ-ဒိနဝေါ။ သီ၊ဌီ၊သစ်၊၁။၄၀၉။

အာဒိနဝ[၂] (ပု) [(၁) အာဒိနဝ+ဒဿက၊ နောက်ပုဒ်ကျေ။ (၂) အာဒိနဝ+အ] (၁) အပြစ်ကို ပြတတ်သော (တရားဒေသနာ)။ (၂) လူဆင်းရဲနှင့်တူသော၊ တရား (တေဘူမကခန္ဓာငါးပါး သခ်ၤါရတရား။) (၁) ဒါနကထာ သီလကထာ သဂ္ဂကထာ ကာမာနံ အာဒိ-နဝံ။နေတ္တိ၊ဌ။၁၁၁။ အာဒိနဝေါတိ အာဒိနဝ-ဒဿကော သုတ္တန္တော။ နေတ္တိ၊ဝိ။၁၆၉။(၂)

http://www.dhammadownload.com

ခန္ဓာပိ စ ကပဏာယေဝါတိ အာဒီနဝသဒိ-သတာယ အာဒီနဝတော။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၁၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၄၇။ (–မဏိမဥ္ဇူ၊၂။၅၃၅။)

အာဒီနဝကထာ (ထီ) [အာဒီနဝ + ကထာ] အပြစ်ကိုဆိုခြင်း၊ အပြစ်ကိုပြဆိုသောစကား။ ဝုတ္တဝိပရိယာယေနာတိ ဝုတ္တတ္ထာယ အာဒီ-နဝကထာယ ဝိပရိယာယေန။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။၇၉။

အာဒီနဝကာရဏ (နဲ) [အာဒီနဝ + ကာရဏ] အပြစ်၏အကြောင်း၊ အပြစ်–ဒေါသ–ဖြစ်ကြောင်း။ ဟိတပဋိပတ္တိယာ အန္တရာယကရာ ဣမ စေဝ ပရလောကေ စ အာဒီနဝကာရ-ဏဥ ပဝတ္တန္တိ။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၄၇။

အာဒီနဝကောဋ္ဌာသ (ပု) [အာဒီနဝ + ကော-ဋ္ဌာသ] အပြစ်၏ အဖို့အစု၊ အပြစ်ကို ပြဆိုသော စကားရပ်။ ပဥ္ဇမပဒန္တိ "ကာယဿ ဘေဒါ"တိအာဒိနာ ဝုတ္တော ပဥ္ဇမော အာဒီ-နဝကောဋ္ဌာသော။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။၇၉။

အာဒီနဝဂ္ဂဟဏ (နဲ) [အာဒီနဝ+ဂဟဏ] အာဒီ-နဝ-သဒ္ဒါ။ အဿာဒဂ္ဂဟဏေန ဟိ သမုဒယ-သစ္စံ, အာဒီနဝဂ္ဂဟဏေန ဒုက္ခသစ္စံ။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၄၈၈။

အာဒီနဝစ္ဆာဒန (နဲ) [အာဒီနဝ + အစ္ဆာဒန] အပြစ်ကို–ဖုံးလွှမ်း–ဖုံးကွယ်–ခြင်း။ အဝိဇ္ဇာ-ယ ဟိ အာဒီနဝစ္ဆာဒနတော အယောနိ-သောမနသိကာရော ဇာတော။ နေတ္တိ၊ဝိ။၁၃၁။

အာဒီနဝဇာတ (တိ) [အာဒီနဝ+ဇာတ] ဖြစ်သော အပြစ်ရှိသော။ ဥပဒ္ဒဝဇာတ (စူဋ္ဌနိ၊ ဋ္ဌ။၇၆) ကြည့်။

အာဒီနဝဉာဏ (နဲ) [အာဒီနဝ+ဉာဏ] အာဒီ-နဝဉာဏ်၊ (က) အပြစ်ဟုသိမြင်သော ဉာဏ်၊ မြွေပွေး မြွေဟောက်ပမာ ကြောက်စရာ ဘေးဆိုးဟုသိမြင်ထားအပ်ပြီးသော တေဘူမက ရုပ်နာမ်သင်္ခါရတရားတို့ကို အနာရောဂါ ဆိုးပမာ သာယာခင်တွယ်စရာမမြင် စက်ဆုပ်ဖွယ် အပြစ်အနာ အပြစ်ဒေါသဟုသာ ရှုဆင်ခြင်တတ်, သိမြင်တတ်သော ဝိပဿနာဉာဏ်။ (ခ) ကေဘူမက ရုပ်နာမ်သင်္ခါရတရားတို့ကို လူဆင်းရဲနှင့်တူ၏ဟု ရှုဆင်ခြင်တတ်, သိမြင်တတ်သော ဝိပဿနာဉာဏ်။ (ဤ အာဒီနဝ ဉာဏ်သည် သမ္မသနဉာဏ်, ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်-စသော ဝိပဿနာဆယ်ပါးတို့တွင် တပါးအပါ အဝင်ဖြစ်သည်၊ ၎င်း၏ အကျယ်အဓိပ္ပါယ်ကို ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၈၄-ကြည့်။) (က) (ခ) တဿေဝံ ပဿတော အာဒီနဝဉာဏံ နာမ ဥပ္ပန္နံ ဟော-တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၈၅။ ဒိဋ္ဌဘယာနံ အာဒီနဝ-တော ပေက္ခဏဝသေန ပဝတ္တံ ဉာဏံ အာဒီ-နဝဉာဏံ။ ဝိဘာဝိနီ။၂၆၈။ (–ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၈၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၄၅၁။) (ခ) အာဒီနံ ဝါတိ ဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတီတိ အာဒီနဝေါ၊ ကပဏ-မနုဿော၊ သော ဝိယာတိ အာဒီနဝေါ၊ တေ-ဘူမကသင်္ခါရာ။ အာဒီနဝေါတိ ပဝတ္တံ ဉာဏံ, တေသံ ဝါ တတော ဉာဏံ အာဒီနဝဉာဏံ။ မဏိမဥ္ဇူ၊၂။၅၃၅။

အာဒီနဝဉာဏနိဒ္ဒေသ (ပု) [အာဒီနဝဉာဏ + နိဒ္ဒေသ] အာဒီနဝဉာဏ်ကို အကျယ်ပြရာ အပိုင်းအခဏ်း။ ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂ-ပါဋ္ဌိ၊ မဟာဝဂ္ဂ၊ ဉာဏကထာ၊ အာဒီနဝဉာဏ-နိဒ္ဒေသ။ ပဋိသံ၊၁။၅၈။

အာဒီနဝတာ (ထီ) [အာဒီနဝ+တာ] အပြစ်၏ အဖြစ်၊ အပြစ်သဘော။ ပဝတ္တိဒုက္ခတာယ ဒုက္ခဿ စ အာဒီနဝတာယ အာဒီနဝတော။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၁၆။

အာဒီနဝဒဿက (တိ) [အာဒီနဝ + ဒဿက] အပြစ်ကို ပြတတ်သော။ အာဒီနဝ၂ (၁) ကြည့်။

အာဒီနဝဒဿန (နဲ) [အာဒီနဝ + ဒဿန] (၁) အပြစ်ကိုမြင်ခြင်း။ (၂) အပြစ်ကိုပြခြင်း။

http://www.dhammadownload.com

(၁) အယံ ကာမေသု အာဒီနဝဒဿနေန ပရိစ္ဆာဂေါ။ ပေဋကော။၂၁၂။ သီလဝိပတ္တိ-ယာ စ အာဒီနဝဒဿနေ, သီလသမ္ပတ္တိယာ စ အာနိသံသဒဿနေ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅၉။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၂။ (–သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၃၃။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၄၅။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၃၀။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၃၆။ သီ၊ဋ္ဌ၊ သစ်၊၁။ ၂၆၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၈။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၄။ အနုဋီ၊၃။ ၂၉၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၄၅၀။) (၂) "ကိံ တုယ္ဟံမိနာ ပါပကေန ဒုဋ္ဌဝိတေနာ"တိ ဣဒံ ဇီဝိတေ အာဒီနဝ-ဒဿနံ။ သာရတ္ထ၊၂။၂၄၉။

အာဒီနဝဒဿနဉာဏ (န) [အာဒီနဝဒဿန + ဉာဏ] အပြစ်ကို – ရှုတတ် – မြင်တတ် – သော ဉာဏ်။ အာဒီနဝါနုပဿနာ-ကြည့်။

အာဒီနဝဒဿနတ (ပ) [အာဒီနဝဒဿန+အတ] (၁) အပြစ်ကို ပြခြင်းအကျိုး။ (တိ) (၂) အပြစ်ကို – ရှုခြင်း – မြင်ခြင်း – အကျိုးရှိသော။ (၁) မက္ခိဘာဝေ အာဒီနဝဒဿနတ္ထံ အနေကပရိယာယေနာတိအာဒိမာဟ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၃။၃။(–ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၃။၃။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၃၇။) (တိ) (၂) ဝိပဿနာဗလံ ပဝတ္တေ အာဒီနဝဒဿ-နတ္ထံ, နိရောဓေ စ အာနိသံသဒဿနတ္ထံ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀၃။

အာဒီနဝဒဿနပုဗ္ဗကအနိစ္စာဒိမနသိကာရ (ပု) [အာဒီနဝဒဿန+ပုဗ္ဗက+အနိစ္စ+အာဒိ+ မနသိကာရ] အပြစ်ကိုရှုခြင်းလျှင် ရှေးသွား ရှိသော အနိစ္စ စသည်ကို နှလုံးသွင်းခြင်း။ မဟဂ္ဂတဓမ္မေသု စေဝ သကလတေဘူမက-ဓမ္မေသု စ အာဒီနဝဒဿနပုဗ္ဗကအနိစ္စာဒိ-မနသိကာရဝသေန နိဿရဏာပဋိပတ္တိယာ။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၅၄။

အာဒီနဝဒဿနပုဗ္ဗကနေက္ခမ္မပဋိပတ္တိ (ထီ) [အာ-ဒီနဝဒဿန + ပုဗ္ဗက + နေက္ခမ္မ + ပဋိပတ္တိ] အပြစ်ကို ရှုခြင်းလျှင် ရှေးသွားရှိသော ကာ မဂုဏ်တို့မှ ထွက်မြောက်ကြောင်း အကျင့်။

ကာမဂုဏေသု (ဝတ္ထုကာမကိလေသကာမေ-သု၊ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၁၁၇) အာဒီနဝဒဿနပုဗ္ဗက-နေက္ခမ္မပဋိပတ္တိယာ သန္ဒဿနံ ဝိက္ခမ္ဘယတော။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၅၄။

အာဒီနဝဒဿနပုဗ္ဗင်္ဂမ (တိ) [အာဒီနဝဒဿန+ ပုဗ္ဗင်္ဂမ] (၁) အပြစ်ကိုပြခြင်းလျှင် ရှေးသွား ရှိသော (၂) အပြစ်ကိုရှုခြင်းလျှင် ရှေးသွားရှိ သော။ (၁) မရဏဿ ဂုဏကိတ္တနံ ဇီဝိတေ အာဒီနဝဒဿနပုဗ္ဗင်္ဂမန္တိ အာဟ "ဇီဝိတေ အာဒီနဝံ ဒဿေတ္ဝာ"တိ။ သာရတ္ထ၊၂။၂၄၉။ (၂) အာဒီနဝဒဿနပုဗ္ဗင်္ဂမာ ဒါနာဒီနိန္ဒစိတ္တ-တာသခ်ါတာ ဒါနဏ္ဍာသယတာဒယော ဒါ-နာဒိပါရမီနံ နိဗ္ဗတ္တိယာ ပစ္စယော။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊ ၁။၂၆၀။

အာဒီနဝဒဿနမုခ (န) [အာဒီနဝဒဿန+မုခ] (၁) အပြစ်ကို ဖော်ပြခြင်းကို အဦးပဓာန ထားခြင်း။ (၂) အပြစ်ကိုရှုခြင်းကိုအဦးပဓာန ထားခြင်း။ (၁) ပဋိပက္ခေ အာဒီနဝဒဿန-မုခေန ဝိရိယာရမ္ဘေ အာနိသံသံ ဒဿေတိ။ စရိယာ၁ဋ္ဌ။၃၂၄။ (၂) ရူပေ အာဒီနဝဒဿ-နမုခေန သဗ္ဗသ္မိမ္ပိ ခန္ဓပဉ္စကေ သဗ္ဗသော ဆန္ဒရာဂံ ပဟာယ သကလဝဋ္ဋဒုက္ခတော မုစ္စေယျုံ။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၅၇။

အာဒီနဝဒဿနဟေတု (ပု) [အာဒီနဝဒဿန+ ဟေတု] အပြစ်ကို မြင်ခြင်းဟူသော အ ကြောင်း။ အာဒီနဝဒဿနဟေတု.... ဝိဒိတာ ဟောတိ။ အံ၊၃။၂၉၄။

အာဒီနဝဒဿနာဒိမုခ (န) [အာဒီနဝဒဿန+ အာဒိ + မုခ] အပြစ်ကို ပြခြင်း စသည်ကို အဦး ပဓာနထားခြင်း။ "ပါဏာတိပါတဿ ခေါ ပါပကော ဝိပါကော အဘိသမ္ပရာယ"န္တိ-အာဒိနာ အာဒီနဝဒဿနာဒိမုခေန အနတ္ထ-တော နိဝတ္တနေန။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၃၄။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။ ၁၉။

http://www.dhammadownload.com

အာဒီနဝဒဿာဝီ (တိ) [အာဒီနဝ+ဒိသ+အာဝီ] အပြစ်ကိုရှုလေ့ရှိသော၊သူ။ အာဒီနဝဒဿာဝီနိဿရဏပညော ပရိဘုဉ္ဇတိ။ ဒီ၊၃။၁၀၀။ မ၊၂။၃၃။ သံ၊၁။၃၉၉။ အံ၊၁။၃၃၆။ စူဠနိ။ ၂၄၉။ ဣတိဝုတ်၊၄။၉၄။ အာဒီနဝဒဿာဝီတိ အနေသနာပတ္တိယဉ္စ ဂေဓိတပရိဘောဂေ စ အာဒီနဝံ ပဿမာနော။ ဒီ၊၄၊၁။၁၉၆။ သံ၊၄၊၂။၁၅။ အံ၊၄၊၂။၂၀၁။ စူဠနိ၊၄။၁၁၃။ (–အဘိ၊ဝိ။၂၅၆။ မ၊၄၊၃။၃၅။ ပဋိသံ၊၄၊၂။၁၃၂။ နေတ္တိ၊၄။၁၀၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၄။၁၃၇။)

အာဒီနဝဒဿိတာ (ထီ) [အာဒီနဝဒဿီ+တာ] အပြစ်ကို ရှုမြင်လေ့ရှိသည်၏အဖြစ်။ ကာမာဒီနံ အာဒီနဝဒဿိတာယ....ဗျာကံသု ဒုတိယဝါဒိနော။ သီ၊၄၊သစ်၊၁။၄၅၂။

အာဒီနဝဒဿီ (တိ) [အာဒီနဝ + ဒိသ + ဏီ] အပြစ်ကို ရှုမြင်လေ့ရှိသော၊သူ။ ကာမေသု ယထာဘူတံ အာဒီနဝဒဿိနော စိတ္တံ ဧရာယိတ္ထာပိ နု ပတိဋ္ဌာတိ။ ဥဒါန၊၄၊၂၅။ (–ဣတိဝုတ်၊၄။၃၄။ နေတ္တိ၊၄။၁၅၀။ မ၊၄၊၂။၁၁၄။)

အာဒီနဝဒဿေတွာ (ထီ) [အာဒီနဝဒဿေ+တွာ] အပြစ်ကို ဟောပြောခြင်း၊ အပြစ်ကို ဟောကြားသော တရားဒေသနာ။ အာဒီနဝဒေသနာယ စေဝ နိဿရဏဒေသနာယ စ ဝိပဋိတညူဿ ပဋိဝေဓာဘိသမယော သိဒ္ဓေါ ဟောတိ။ နေတ္တိ၊ဝိ။၆၅။

အာဒီနဝဒဿီ (တိ) [အာဒီနဝ + ဒိသ + ဏီ] အပြစ်ကို ရှုမြင်လေ့ရှိသော၊သူ။ ကာမေသု ယထာဘူတံ အာဒီနဝဒဿိနော စိတ္တံ ဧရာယိတ္ထာပိ နု ပတိဋ္ဌာတိ။ ဥဒါန၊၄၊၂၅။ (–ဣတိဝုတ်၊၄။၃၄။ နေတ္တိ၊၄။၁၅၀။ မ၊၄၊၂။၁၁၄။)

အာဒီနဝဒေသနာ (ထီ) [အာဒီနဝ+ဒေသနာ] အပြစ်ကို ဟောပြောခြင်း၊ အပြစ်ကို ဟောကြားသော တရားဒေသနာ။ အာဒီနဝဒေသနာယ စေဝ နိဿရဏဒေသနာယ စ ဝိပဋိတညူဿ ပဋိဝေဓာဘိသမယော သိဒ္ဓေါ ဟောတိ။ နေတ္တိ၊ဝိ။၆၅။

အာဒီနဝပက္ခိက (တိ) [အာဒီနဝပက္ခ+ဣက] အပြစ်၏–ဘက်–အဖို့အစု–၌ ဖြစ်သော–၌ ပါဝင်သော။ သမ္မရာယိကော ဒုဂ္ဂတိပရိကိလေသတာယ အာဒီနဝပက္ခိကော ဧဝါတိ။ မ၊၃၊၂။၁၁။

အာဒီနဝပစ္စဝေက္ခဏ (န၊ထီ) [အာဒီနဝ + ပစ္စဝေက္ခဏ] အပြစ်ကို ကြည့်ရှု ဆင်ခြင်ခြင်း။ ဝတ္ထုကာမေသု ကိလေသကာမေသု စ အာဒီနဝပစ္စဝေက္ခဏေန။ ဣတိဝုတ်၊၄။၁၆၂။ အသံဝရေ အာဒီနဝပစ္စဝေက္ခဏာ စ, သံဝရေ အာနိသံသပစ္စဝေက္ခဏာ စ, ... သီလမယဉ္ဉဏေနေဝ သင်္ဂဟိတာ။ ပဋိသံ၊၄၊၁။၁၆၂။ (–မ၊၃၊၁။၁၆၅။ အံ၊၃၊၃။၁၂၄။)

အာဒီနဝပဋိစ္ဆာဒက (တိ) [အာဒီနဝ + ပဋိစ္ဆာဒက။ ထီ-၌ အာဒီနဝပဋိစ္ဆာဒိကာ] အပြစ်ကို ဖုံးလွှမ်းတတ်သော။ အမောဟေန တေသ္ဝေဝ အာဒီနဝပဋိစ္ဆာဒကံ မောဟံ ဓုနာတိ။ အံ၊၄၊၁။၁၂၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၇၉။ အဝိဇ္ဇာတိ တတ္ထေဝ အာဒီနဝပဋိစ္ဆာဒိကာ အဝိဇ္ဇာ။ ထေရ၊၄၊၂။ ၄၇၃။ (–ဝိသုဒ္ဓိ၊၄၊၁။၁၀၅။)

အာဒီနဝပ (ပ္ပ) ဋိစ္ဆာဒန (န) [အာဒီနဝ+ပဋိစ္ဆာဒန] အပြစ်ကို ဖုံးလွှမ်းခြင်း။ အာဒီနဝပဋိစ္ဆာဒနေန ကာမစ္ဆန္ဒာဒီနံ ဝိသေသပ္ပစ္စယဘာဝတော။ ဣတိဝုတ်၊၄။၅၄။ (–အနုဋ္ဌီ၊၁။ ၁၉၉။ အနုဋ္ဌီ၊၂။၉၁။ နေတ္တိ၊၄။၁၁၀။)

အာဒီနဝပဋိစ္ဆာဒိကတ္တ (န) [အာဒီနဝပဋိစ္ဆာဒိကာ+တ္တ] အပြစ်ကို ဖုံးလွှမ်းတတ်သည်၏အဖြစ်။ အာဒီနဝပဋိစ္ဆာဒိကတ္တာ အဝိဇ္ဇာနီဝရဏံ။ နေတ္တိ၊ဝိ။၂၅၆။

အာဒီနဝပဋိသင်္ခါ (ထီ) [အာဒီနဝ+ပဋိသင်္ခါ] အပြစ်ကို ရှုဆင်ခြင်ခြင်း။ အသံဝရေ အာဒီနဝပဋိသင်္ခါ ယောနိသော ပဋိသင်္ခါတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ မ၊၄၊၁။၇၀။ အံ၊၄၊၃။၁၂၂။ အာဒီနဝပဋိသင်္ခါတိ အာဒီနဝပစ္စဝေက္ခဏာ။ မ၊၄၊၁။၁။၁၆၅။ (–အံ၊၄၊၃။၁၂၄။)

အာဒီနဝပ္ပတ္တိ (ထီ) [အာဒီနဝ+ပတ္တိ] အပြစ်သို့ရောက်ခြင်း။ ဒုက္ခဒဿနေနာတိ အတိဝိယ အာဒီနဝပ္ပတ္တိယာ ဝိပုလတရာဒီနဝဿ ဒုက္ခသစ္စဿ ဒဿနေန။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၄၊၂။၅၀၆။

အာဒီနဝပရိယေသန (န၊ထီ) [အာဒီနဝ + ပရိယေသန]အပြစ်ကိုရှာခြင်း။ ပထဝီဓာတုယာ·

http://www.dhammadownload.com

ဟံ ဘိက္ခဝေ အာဒီနဝပရိယေသနံ အစရိံ။ သံ၊၁။၃၈၀။ (–သံ၊၂။၂၄၊ ၂၄၂-၃။ အံ၊၁။ ၂၆၁။)

အာဒီနဝပရိယေသနဌာန (န) [အာဒီနဝပရိယေသန+ဌာန] အပြစ်ကို ရှာရာဌာန။ ဧဝံ ယာဝတာ အာဒီနဝပရိယေသနဌာနေ အဿာဒပရိယေသနာ သမ္မာပဋိပန္နဿ။ သံ၊ဋီ၊၂။ ၁၄၈။

အာဒီနဝပ္ပဟာန (န) [အာဒီနဝ + ပဟာန] အပြစ်ကိုပယ်ခြင်း။ ပုရိမေန ဝိသယေသု အာဒီနဝဒဿနံ၊ ဣတရေန အာဒီနဝပ္ပဟာနံ။ အနုဋီ၊၁။၂၀၁။

အာဒီနဝမနသိကာရ (ပု) [အာဒီနဝ + မနသိကာရ] အပြစ်ကို နှလုံးသွင်းခြင်း။ ဝိတက္ကဝိစာရေသု ဝိရတ္တစိတ္တတာ တတ္ထ အာဒီနဝမနသိကာရော။ အနုဋီ၊၃။၁၄၄။

အာဒီနဝဝိစယ (ပု) [အာဒီနဝ+ဝိစယ] အပြစ်ကို–စုံစမ်း–စိစစ်–ခြင်း။ သဗ္ဗေသဉ္ဇ လောကိယဓမ္မာနံ သံကိလေသဘာဂိယဟာနဘာဂိယတာဒိဝသေန အာဒီနဝဝုတ္တိယာ ဩကာရနိဒ္ဓါရဏေန အာဒီနဝဝိစယော။ နေတ္တိ၊ဌ။ ၂၃။ နေတ္တိ၊ဝိ။၃၀။

အာဒီနဝဝိဘာဝန (တိ) [အာဒီနဝ+ဝိဘာဝန] (၁) အပြစ်ကို ထင်ရှားပြတတ်သော။ (န) (၂) အပြစ်ကို ထင်ရှားပြခြင်း။ (၁) ဣမံ ဥဒါနန္တိ ဣမံ ပါပကိရိယာယ နိသေဓနံ အာဒီနဝဝိဘာဝနဉ္ဇ ဥဒါနံ ဥဒါနေသိ။ ဥဒါန၊ ဌ။၂၆၇။ (န) (၂) ဣစ္ဆာစာရဿ အာဒီနဝဝိဘာဝနဝသေန စ ပဝတ္တာ ကထာ။ ဥဒါန၊ ဌ။၂၀၇။ အံ၊ဋီ၊၃။၂၇၈။

အာဒီနဝဝုတ္တိ (ထီ) [အာဒီနဝ+ဝုတ္တိ] အပြစ်ဖြစ်ခြင်း။ အာဒီနဝဝိစယ·ကြည့်။

အာဒီနဝသညာ (ထီ) [အာဒီနဝ+သညာ] အပြစ်ကို ရှုတတ်သော သညာ။ (က) ခန္ဓာကိုယ်၌ ရှိသော အပြစ်အနာရောဂါတို့ကို ရှုဆင်ခြင်တတ်သော ဝိပဿနာဉာဏ်–နှင့် တကွဖြစ်သော–၌ ပါဝင်သော–သညာ။ (ခ) ရုပ်နာမ် သင်္ခါရ တရားတို့၏ မမြဲခြင်း, ဆင်းရဲခြင်း, ဖောက်ပြန်ပျက်စီးခြင်းဟူသော အပြစ်တို့ကို ရှုဆင်ခြင်တတ်သော ဝိပဿနာဉာဏ်–နှင့် တကွဖြစ်သော–၌ ပါဝင်သော–သညာ။ ကတမာ စာနန္ဒ အာဒီနဝသညာ။ အံ၊၃။ ၃၄၃။ အာဒီနဝါနုပဿနာဉာဏေ သညာ အာဒီနဝသညာ နာမ။ ဒီ၊ဌ၊၃။၂၂၃။ (–ဒီ၊၂။၆၇။ ဒီ၊၃။၂၀၉။ အံ၊၂။၇၀၊၂၄၄၊၄၁၅။) အနိစ္စသညာ (ဒီ၊ဌ၊၂။၁၂၁), အာဒီနဝါနုပဿနာဉာဏ(ဒီ၊ဋီ၊၃။၂၅၉) လည်း ကြည့်။

အာဒီနဝသဒိသတာ (ထီ) [အာဒီနဝ + သဒိသ +တာ] လူဆင်းရဲနှင့် တူသည်၏ အဖြစ်။ ခန္ဓာပိ စ ကပဏာယေဝါတိ အာဒီနဝသဒိသတာယ အာဒီနဝတော။ ပဋိသံ၊ဌ၊၂။၃၁၆။

အာဒီနဝသဟဿ (န) [အာဒီနဝ + သဟဿ] အပြစ်တထောင်။ အထဿ အာဒီနဝသဟဿံ ဒဿယမာနံ မစ္ဆေရံ ဥပ္ပဇ္ဇိ။ အံ၊ဌ၊၁။၁၃၀။

အာဒီနဝါဒဿန (န) [အာဒီနဝ + အဒဿန] အပြစ်ကို မမြင်ခြင်း။ တဒုဘယံ ပန တတ္ထ အာဒီနဝါဒဿနတော။ ဥဒါန၊ဌ။၃၂၀။

အာဒီနဝါနိသံသဒဿန (န) [အာဒီနဝ+အာနိသံသ+ဒဿန] (၁) အပြစ်နှင့် အကျိုးကို ပြခြင်း။ (၂) အပြစ်နှင့် အကျိုးကို ရှုမြင်ခြင်း။ (၁) တံ ပန "မဟိစ္ဆတာဒီသု ဧတေ ဒေါသာ၊ အပ္ပိစ္ဆတာယ အယမာနိသံသော"-တိ အာဒီနဝါနိသံသဒဿနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ မ၊ဋီ၊၂။ ၁၁၄။ (၂) အောက်ပုဒ် ကြည့်။

အာဒီနဝါနိသံသဒဿနဝိဓိ (ထီ) [အာဒီနဝါနိသံသဒဿန+ဝိဓိ] အပြစ်နှင့် အကျိုးကို–ရှု–မြင်–ခြင်းဟူသော အစီအရင်။ သွာယံ

http://www.dhammadownload.com

တတ္ထ အာဒီနဝါနိသံသဒဿနဝိမိ ဝိဘာဝိ-တောယေဝ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၃၇။

အာဒီနဝါနိသံသဒီပက (တိ) [အာဒီနဝ + အာ-နိသံသ+ဒီပက] အပြစ်နှင့်အကျိုးကိုပြတတ်သော။ ဣမံ ကာမဝိတက္ကာဒီနံ အဝိနော-ဒနေ ဝိနောဒနေ စ အာဒီနဝါနိသံသဒီပကံ ဥဒါနံ ဥဒါနေသိ။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၂၁၄။

အာဒီနဝါနိသံသပစ္စဝေက္ခဏ (နဲ) [အာဒီနဝါ-နိသံသ+ပစ္စဝေက္ခဏ] အပြစ်နှင့် အကျိုးကို ဆင်ခြင်ခြင်း။ တထာ အပရိစ္စာဂပရိစ္စာဂါ-ဒီသု ယထာက္ကမံ အာဒီနဝါနိသံသပစ္စဝေက္ခ-ဏမ္ပိ ဒါနာဒိပါရမီနံ ပစ္စယော ဟောတိ။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။၂၆၀။ (–မူလဋ္ဌီ၊၁။၉၉။)

အာဒီနဝါနိသံသပရိဒီပက (တိ) [အာဒီနဝါနိ-သံသ + ပရိဒီပက] အပြစ်နှင့် အကျိုးကို ပြတတ်သော။ ဣမံ ပရာဓီနာပရာဓီနဝုတ္တီသု အာဒီနဝါနိသံသပရိဒီပကံ ဥဒါနံ ဥဒါနေသိ။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၁၄၂။

အာဒီနဝါနိသံသဝိဘာဝန (နဲ) [အာဒီနဝါနိသံသ+ဝိဘာဝန] အပြစ်နှင့် အကျိုးကို ထင်စွာပြခြင်း။ ကိဉ္စ သက္ကာယေ မညနာမညနာ-မုခေန ပဝတ္တိနိဝတ္တီသု အာဒီနဝါနိသံသ-ဝိဘာဝနတော....ဣဒမေဝ သုတ္တံ ပဋမံ နိက္ခိတ္တံ။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၂၇။

အာဒီနဝါနိသံသာဝဗောဓယောဂ (ပု) [အာဒီ-နဝါနိသံသ+ အဝဗောဓ + ယောဂ] အပြစ်နှင့် အကျိုးတို့ကို ထိုးထွင်း၍ သိတတ်သော ပညာနှင့် ယှဉ်ခြင်း။ ဥပက္ကိလေသတဗ္ဗိသော-ဓနေသု အာဒီနဝါနိသံသာဝဗောဓယောဂ-တော ဗုဒ္ဓိသမ္ပန္နော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၄၃၃။

အာဒီနဝါနုပဿနတ္ထ (ပု) [အာဒီနဝ + အနုပ-ဿနာ+အတ္ထ] အပြစ်ကို အဖန်ဖန် ရှုဆင်ခြင်ခြင်း အကျိုး။ အာဒီနဝါနုပဿနတ္ထာယ.... ဝိညာဏစရိယာ။ ပဋိသံ။၈၀။

အာဒီနဝါနုပဿနာ (ထီ) [အာဒီနဝ + အနု-ပဿနာ] အာဒီနဝါနုပဿနာဉာဏ်၊ အလုံးစုံသော ဘဝ,ယောနိ-စသည်(တေဘူမက နာမ်ရုပ် သင်္ခါရတရား)တို့၌ (ကြောက်ဖွယ် ဘေးဆိုး အနေအားဖြင့် ထင်မြင်လာခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော) အပြစ်မြင်သော – အပြစ်အနာတို့ကို ရှုဆင်ခြင်တတ်သော – ဝိပဿနာဉာဏ်။ (အာဒီနဝဉာဏ-နှင့် ယှဉ်ကြည့်။) အာဒီနဝါနုပဿနာ အဘိညေယျာ။ ပဋိသံ။၂၁။ အာဒီနဝါနုပဿနာတိ ဘယတုပဋ္ဌာနဝသေန ဥပ္ပန္နံ သဗ္ဗဘဝါဒီသု အာဒီနဝဒဿနဉာဏံ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၇။ (–ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၂။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၉။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၄၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၆၄။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၂၃၂။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၂၇၄။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၅၁။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။၁၁၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၄၁၈။)

အာဒီနဝါနုပဿနာဉာဏ (နဲ) [အာဒီနဝါနု-ပဿနာ+ဉာဏ] အာဒီနဝါနုပဿနာဉာဏ်၊ ရုပ်နာမ်သင်္ခါရ တရားတို့၏ မမြဲခြင်း, ဆင်းရဲခြင်း,ဖောက်ပြန်ပျက်စီးခြင်း ဟူသော အပြစ်တို့ကို ရှုဆင်ခြင်တတ်သော ဝိပဿနာဉာဏ်။ (အာဒီနဝါနုပဿနာ-နှင့် ယှဉ်ကြည့်)။ အာ-ဒီနဝါနုပဿနာဉာဏေ (ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၂၃)တိ သင်္ခါရာနံ အနိစ္စဒုက္ခဝိပရိဏာမတာသံသူစိ-တဿ အာဒီနဝဿ အနုပဿနာဝသေန ပဝတ္တဉာဏေ။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၃။၂၅၉။ (–ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၁။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၄၇။)

အာဒီနဝါနုပဿီ (တိ) [အာဒီနဝ + အနုပဿီ] အပြစ်ဟု အဖန်ဖန် – ရှုမှတ် – သုံးသပ် – လေ့ရှိသော၊သူ။ ဥပါဒါနိယေသု ဘိက္ခဝေ ဓမ္မေ-သု အာဒီနဝါနုပဿိနော ဝိဟရတော တဏှာ နိရုဇ္ဈတိ။ သံ၊၁။၃၁၂။

အာဒီပန (နဲ) [အာ+ဒီပ+ယု] မီးစွဲခြင်း၊ မီးတောက်လောင်ခြင်း။ နဲ တာဝ ကဋ္ဌာနိ

http://www.dhammadownload.com

အာဒိတ္တာနီတိ တေသံ အာဒီပနံ ဥဒိကွန္တော ထောကံ ဧကမန္တံ နိသီဒိ ။ စရိယာ၊ဌ။၁၀၈။

အာဒီပနီယ (တိ) [အာ+ဒီပ+အနီယ] ထင်ရှား-ပြသင့်ပြထိုက်သော-စွာပြအပ်သော။ ကိ-ဒိသံ ပန တံ ဘန္တေ နိဗ္ဗာနံ၊ ယံ တံ ဩပမ္မေဟိ အာဒီပနီယံ ကာရဏေဟိ မံ သညာပေဟိ။ မိလိန္ဒ။၂၆၂။

အာဒီပိတ (တိ) [အာ + ဒီပ + တ] တောက်လောင်-ရဲရဲညီး-ပြောင်ပြောင်တောက်-သော။ သဗ္ဗော အာဒီပိတော လောကော-(သံ၊၁။၁၃၄။ ထေရီ။၄၀၁)တိ....သဗ္ဗောပိ လောကော ရာဂဂ္ဂိအာဒီဟိ ဧကာဒသဟိ အာဒိတ္တော။ ထေရီ၊ဌ။၁၇၆။ အာဒီပိတာ တိဏုက္ကာ၊ ဂဏ္ဍန္တံ ဒဟန္တိ နေဝ မုဥ္စန္တံ။ ထေရီ။ ၄၃၃။ အာဒီပိတာတိ ပဇ္ဇလိတာ။ ထေရီ၊ဌ။ ၂၉၇။ (-ဇာ၊၁။၁၈၃၊၃၆၉။ ဇာ၊၂။၂၃၃။ ပဋိသံ၊ဌ၊၂။၁၄။ ဇာ၊ဌ၊၃။၄၄၇။ ဇာ၊ဌ၊၇။ ၅၇။)

အာဒီပေတိ (ကာ၊ကြိ) [အာ+ဒီပ+ဏေ+တိ] တောက်လောင်စေ၏။ အာလိမ္ပေတီတိ အာ-ဒီပေတိ ဇာလေတိ။ မူလဋီ၊၂။၁၅၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊၁။၃၀၃။ **အာဒီပေယျုံ**—ဇာ၊ဌ၊၇။၅၇။

အာဒီယတိ[၁] (ကြိ) [အာ+ဒါ+ယ+တိ] ယူ၏။ ယသ္မိံ ဩကာသေ ကဗဋ္ဌံ အာဒီယတိ (အာ-ဒိယတိ?)။ မိလိန္ဒ။၃၈၅။ (-အံ၊ဋီ၊၂။ ၂၉၄။) **အာဒီ(ဒိ?)ယိံ သု**—မ၊ဋီ၊၂။၆၉။

အာဒီယတိ[၂] (ကမ္မ၊ကြိ) [အာ+ဒါ+ယ+တေ] ယူအပ်၏။ (ပဌမံ) **အာဒီယတီတိ** အာဒိ။ ကစ္စည်း။၅၅၁။ ရူ။နှာ-၃၆၉။ **အာဒီယန္တိ**—သီ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၄၀။

အာဒု (ဗျ) ထိုသို့မဟုတ်။ နိဗ္ဗာယိ သော အာဒု သဥပါဒိသော။ သုတ္တနိ။၃၃၁။ ထေရ။၃၇၄။ ကိံ အနုပါဒိသေသာယ နိဗ္ဗာနဓာတုယာ ယထာ အသေက္ခာ, ဥဒါဟု ဥပါဒိသေသာယ ယထာ သေက္ခာတိ ပုစ္ဆတိ။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၂။၈၃။ ထေရ၊ဌ၊၂။၅၂၀။ အဒု-နှင့်လည်း ယှဉ်ကြည့်။

အာဒေတိ (ကြိ) [အာ+ဒါ+အ+တိ] (က) ယူ၏။ (ခ) ဖမ်းယူ၏။ မိမိအလိုသို့ လိုက်ပါစေ၏။ (က) ကတိဘိ ရဇ'မာဒေတိ။ သံ၊၁။ ၃။ ထေယျာ အဒိန္န'မာဒေတိ (သုတ္တနိ။ ၂၉၈)တိ တေဟိ အဒိန္နံ အနနုညာတံ ထေ-ယျစိတ္တေန အာဒိယတိ။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၁။၁၆၁။ နာဒေတိ နှ နိဿရတိ။ သုတ္တနိ။၄၂၅။ မဟာ-နိ။၃၅၁-၂။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၂။၂၈၅။ မဟာနိ၊ဌ။ ၃၈၆။ **အာဒေထ**—မိလိန္ဒ။၃၁၉။ **အဒေယျ**—(အာ-ကိုရဿပြု။)ဇာ၊၁။၁၄၉။ဇာ၊၂။၁၄၁။ ဇာ၊ဌ၊၃။၂၇၈။ ဇာ၊ဌ၊၅။၅၃၄။ (ခ) သဗ္ဗေ အမိတ္တေ အာဒေတိ။ ဇာ၊၁။၁၀၉။ အာဒေတိ ဂဏ္ဍာတိ အတ္တနော ဝသေ ဝတ္တေတိ။ ဇာ၊ဌ၊ ၃။၉၅။

အာဒေန္တ (တိ) [အာ+ဒါ+အ+အန္တ] ယူသော၊သူ။ အဂ္ဂိံ ဗြာဟ္မဏ အာဒေန္တော (အာဓေန္တော၊သီ၊သျာ)ယူပံ....ဥဿာပေတိ။ အံ၊၂။၄၂၉။

အာဒေယျ (တိ) [အာ+ဒါ+ဏျ။] (၁) ခံယူ-အပ်-ထိုက်-သော။ (၂) ယူတတ်သော၊ နာယူလွယ်သော။ (၁) ဓမ္မဒေသနာပိ ဝေါ ကာရကာနံယေဝ သောဘတိ၊ အာဒေယျာ စ ဟောတိ။ ဣတိဝုတ်၊ဌ။၃၂၃။ (၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

အာဒေယျမုခ (တိ) [အာဒေယျ+မုခ] (ပြောသမျှစကားကို) ယူတတ်-ယူလွယ်-သော နှုတ်ရှိသော၊သူ၊ ယုံကြည်လွယ်သူ။ အာ-ဒေယျမုခေါ ဟောတိ။ အံ၊၂။၁၄၅-၆။ အာဒေယျမုခေါတိ အာဒိယနမုခေါ၊ ဂဟဏ-မုခေါတိ အတ္ထော။ အံ၊ဌ၊၃။၅၀။ အာဓေယျ-မုခ-လည်း ကြည့်။

အာဒေယျရူပ (တိ) [အာဒေယျ+ရူပ] ယူအပ်သော သဘောရှိသော၊သူ။ အာဒေယျရူပံ

http://www.dhammadownload.com

ပုရိသဿ ဝိတ္တံ။ ဇာ၊၁။ ၂၄၁။ ဇ၁၊၂။၁၂၄။ အာဒေယျရူပန္တိ ဂဟေတဗ္ဗဇာတိကံ။ ဇာ၊၌၊ ၅။၄၈၂။

အာဒေယျဝစန (တိ) [အာဒေယျ + ဝစန] နာယူ-အပ်-ထိုက်-သော စကားရှိသော၊ ယုံကြည်ထိုက်သော စကားရှိသော၊ သူ။ အဘေဇ္ဇပရိသော ဟောမိ၊ အာဒေယျဝစနော သဒါ။ အပ၊၁။၃၆၅။ (-အပ၊၁။၃၇၆။ အပ၊၂။၁၉၄။ မိလိန္ဒ။ ၁၁၆။ ထေရီ၌။၄၄။ စရိယာ၊၌။၃၀၂။ ဇာ၊၌၊၇။၁၃၄။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊ ၁။၂၇၉။)

အာဒေယျဝါကျဝစန (တိ) [အာဒေယျ+ဝါကျ+ဝစန] နာယူအပ် - နာယူထိုက် - သော စကားဝါကျရှိသော၊ သူ။ အာဒေယျဝါကျဝစနော ဘဝတိ။ ဒီ၊၃။၁၄၂။ (-အပ၊၁။၄၁၈။)

အာဒေယျဝါစ (တိ) [အာဒေယျ +ဝါစာ] (ရှိသေလေးစားစွာ) နာယူအပ်-နာယူထိုက်-သော စကားရှိသော၊သူ။ အာဒေယျဝါစော ဟောတိ။ ဒီ၊၃။၁၄၁။ အာဒေယျဝါစော ဟောတီတိ ဂဟေတဗ္ဗဝစနော ဟောတိ။ ဒီ၊ ၌၊၃။၁၂၁။ အာဒေယျဝါစောတိ အာဒရဂါရဝဝဝသေန အာဒါတဗ္ဗဝစနော။ "ဧဝမေတ"န္တိ ဂဟေတဗ္ဗဝစနော သိရသာ သမ္မဒ္ဓိစ္ဆိတသာသနော။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၃။၁၂၃။ (-ဝိ၊၄။ ၃၀၆။ ဝိ၊၌၊၄။၆၂။)

အာဒေဝ (ပု) [အာ+ဒေဝု (ဒေဝ) + အ] သားသမီးတို့ကို တမ်းတ၍ တမ်းတ၍ ငိုကြွေးကြောင်း ဖြစ်သောအသံ၊ ငိုကြွေးမြည်တမ်းသံ(စိတ္တဇဝိပလ္လာသသဒ္ဒ)။ ဒုက္ခဓမ္မေန ဖုဋ္ဌဿ အာဒေဝေါ ပရိဒေဝေါ အာဒေဝနာ ပရိဒေဝနာ အာဒေဝိတတ္တံ။ ဒီ၊၂။၂၄၄။ မ၊၁။ ၈၃။ မ၊၃။၂၉၃။ အဘိ၊ဝ။၁၁၅။၁၄၄။ ပဋိသံ။၃၇။ မဟာနိ။၉၉။ "မယ္ဟံ ဓိတာ, မယ္ဟံ ပုတ္တော"တိ ဧဝံ အာဒိဿ အာဒိဿ ဒေဝန္တိ ပရိဒေဝန္တိ (ရောဒန္တိ) ဧတေနာတိ အာဒေဝေါ။ ဒီ၊၌၊၂။၃၀၈။ အဘိ၊၌၊၂။၉၈။ ပဋိသံ၊ ၌၊၁။၁၄၃။ မဟာနိ၊၌။၂၂။ (-ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၂။ ၃၃၈။ မူလဋ္ဌီ၊၂။၆၅။)

အာဒေဝနာ (ထီ) [အာ+ဒေဝု+ယု] သားသမီးတို့ကို တမ်းတ၍ တမ်းတ၍ ငိုကြွေးခြင်း။ အာဒေဝ-ကြည့်။

အာဒေဝနေယျ (တိ) [အာဒေဝနာ + ဏေယျ] အထူးအားဖြင့် - တောင့်တ - ညည်းတွား - ခြင်းကို ပြုတတ်သော။ အာဒေဝနေယျေ ပရိဒေဝနေယျေတိ ဧတေ ဝိတက္ကေ ပရိဒေဝနေယျေ။ မဟာနိ့။၃၉၅။ အာဒေဝနေယျေတိ ဝိသေသေန ဒေဝနီယျေ။ မဟာနိ၊၌။၄၀၈။

အာဒေဝိတ (တိ) [အာ+ဒေဝု+တ] သားသမီးတို့ကို တမ်းတ၍ တမ်းတ၍ ငိုကြွေးသော၊ သူ။ အောက်ပုဒ်-ကြည့်။

အာဒေဝိတတ္တ (န) [အာဒေဝိတ+တ္တ] သားသမီးတို့ကို တမ်းတ၍ တမ်းတ၍ ငိုကြွေးသောသူ၏ အဖြစ်။ ဘာဝနိဒ္ဒေသာတိ "အာဒေဝိတတ္တံ ပရိဒေဝိတတ္တ"န္တိ ဘာဝနိဒ္ဒေသာ။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၂။ ၃၃၉။ အာဒေဝ-လည်း ကြည့်။

အာဒေသ (ပု) [အာ+ဒိသ+ဏ] (၁) အာဒေသိဒအက္ခရာ - နဂိုမူရင်းအက္ခရာ - ၏နေရာ၌ ညွှန်ပြ(ရွတ်ဆို)အပ်သော အက္ခရာ၊ နဂိုမူရင်းအက္ခရာအဖြစ်မှ တမျိုးတဖုံ ပြုပြင်ပြောင်းလဲအပ်ပြီးသော အက္ခရာ၊ အာဒေသအက္ခရာ။ (၂) ကြိုတင်၍ ဟောပြောအပ်သော အကြောင်းအရာ။ (၃) ကြိုတင်၍ ဟောပြောခြင်း။ (၁) အာဒေသိဋ္ဌာနေ အာဒိဿတီတိ အာဒေသော။ ရူ။နှာ-၁၂။ ပစ္စတ္တဝစနဿ တော-အာဒေသော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဝိ၊၌၊၁။ ၁၇၆။ ယေကာရဿ ယန္တိ အာဒေသော။ မ၊၌၊၁။၇၉။ (-သုတ္တနိ၊၌၊၂။၃၉။ သာရတ္ထ၊ ၂။၂၃။ ဝိမတိ၊၂။၃၁၅။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၆၇။ မူလဋ္ဌီ၊

http://www.dhammadownload.com

(-အံ၊ဌ၊ ၂။၁၅၄။ ပဋိသံ၊ဌ၊ ၂။၃၁၁။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဌ။၅၁။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၀။)

အာဒေသနာပါဋိဟာရိယာနုသာသနီ(ထီ) [အာဒေသနာပါဋိဟာရိယ+အနုသာသနီ] အာဒေသနာပါဋိဟာရိယ-ဖြင့် ဆုံးမခြင်း၊ သူတပါး၏စိတ်ကိုသိ၍ ၎င်းစိတ်နှင့်လျော်သော တရားကို ဟောကြားခြင်း။ အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော အာဒေသနာပါဋိဟာရိယာနုသာသနိယာ ဘိက္ခူ။ ဓမ္မိယာ ကထာယ သြဝဒိ အနုသာသိ။ ဝိ၊၄။၃၆၃။ အာဒေသနာပါဋိဟာရိယာနုသာသနီနာမ "ဧဝမ္မိ တေ မနော၊ တထာပိ တေ မနော" တိ ဧဝံ ပရဿ စိတ္တံ ဇာနိတ္တာ တဒနုရူပါ ဓမ္မဒေသနာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။ ၁၁၂။ (-ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၂။)

အာဒေသနာဘာဂ (ပု) [အာဒေသနာ+ဘာဂ] အာဒေသနဝိဓာ-နှင့် အနက်တူ၊ ၎င်း-ကြည့်။

အာဓာတဗ္ဗ (တိ) [အာ+ဓာ+တဗ္ဗ] ထား အပ် - ထားသင့် - သော။ အရဟတာ အနာဂါမိနာ ဝါ ယထာဓိပ္ပေတံ ကာလံ စိတ္တစေတသိကသန္တာနဿ သမ္မဒေဝ အပဝတ္တိ အာဓာတဗ္ဗာ။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၁၇။

အာဓာတဗ္ဗမုခ (တိ) [အာဓာတဗ္ဗ+မုခ] ထား အပ်သော နှုတ်ရှိသော။ အာဓေယျမုခ (၂) ကြည့်။

အာဓာန (န) [အာ+ ဓာ+ယု] (၁) ထား ခြင်း။ (တိ) (၂) မြဲမြံသော။ (၃) မြဲမြံစွာ ထား၍အပ်သော (အယူဝါဒ)။ (၁) ကောရမ္မကော စိတ္တစေတသိကာနံ သမံ သမ္မာ စ အာဓာနံ၊ ဌပနန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊၁။၁၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၈၁။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၃၄၁။ (-မ၊ဋ္ဌိ၊ ၂။၁၅၅။ အံ၊ဋ္ဌိ၊ ၂။၃၇၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊ ၁။၁၀၇၊၄၂၇။) (တိ) (၂) အာဓာနန္တိ ဒဋ္ဌံ ဝုစ္စတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၄။ အာဓာနဂ္ဂါဟီ-လည်း ကြည့်။ (၃) အာဓာနဂ္ဂါဟီ-ကြည့်။

ဂ။၁၀၄။ (၂) ယံ အာဒေသံ ဘဏတိ။ မ၊ဋ္ဌိ၊ ၂။၂၀၁။ (၃) အာဒေသာဒိတော....လဒ္ဓါယ ဂဟေတဗ္ဗတော၊။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊၁။၃၇၄။

အာဒေသန (န၊ထီ) [အာ+ဒိသ+ယု] (၁) ညွှန်ပြခြင်း။ (၂) (က)(သူတပါး၏စိတ်ကို) ညွှန်ပြ-ပြောဆို-ကြောင်းဖြစ်သော နိမိတ်စသည်။ (ခ) (သူတပါး၏စိတ်ကို) ညွှန်ပြ-ပြောဆို-ကြောင်းဖြစ်သော တန်ခိုး ပြာဋိဟာ၊ အာဒေသနာပါဋိဟာရိယ။ (၁) ဣတရေသု ပန အာဒိဿနဝသေန အာဒေသနံ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၃၀၉။ (၂) (က) အာဒေသန-ဝိဓာ-ကြည့်။ (ခ) အာဒေသနာ (ဗုဒ္ဓဝံ။ ၃၀၀)တိ ပရဿ စိတ္တာစာရံ ဥတ္တာ ကထနံ အာဒေသနာပါဋိဟာရိယံ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။၅၁။

အာဒေသနကောဋ္ဌာသ (ပု) [အာဒေသန+ကောဋ္ဌာသ] သူတပါး၏ စိတ်ကို - ညွှန်းပြ ကြောင်း - ထုတ်ဖော်ပြောဆိုကြောင်း - ဖြစ်သော အဖို့အစု။ အာဒေသနဝိဓာ-ကြည့်။

အာဒေသနဝိဓာ (ထီ) [အာဒေသန + ဝိဓာ] သူတပါး၏စိတ်ကို ညွှန်ပြပြေ-ဆိုကြောင်းဖြစ်သော အဖို့အစု။ အာဒေသနဝိဓာသူ (ဒီ၊၃။ ၈၅)တိ အာဒေသနကောဋ္ဌာသေသူ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၃။၇၀။ ပရဿ စိတ္တံ အာဒိသတိ ဧတေဟီတိ အာဒေသနာနိ၊ ယထာ ဥပဋ္ဌိတနိမိတ္တာဒီနိ၊ တာနိ ဧဝ အညမညဿ အသံကိဏ္ဏရူပေန ဌိတတ္တာ အာဒေသနဝိဓာ၊ အာဒေသနာ-ဘာဂါ၊ ဒီ၊ဋ္ဌိ၊၃။၆၇။

အာဒေသနာပါဋိဟာရိယ (န) [အာဒေသနာ+ပါဋိဟာရိယ] သူတပါးတို့၏ စိတ်ကို သိ၍ ညွှန်ပြပြောဆိုကြောင်းဖြစ်သော တန်ခိုးပြာဋိဟာ၊ အာဒေသနာပါဋိဟာရိယ။ အာဒေ-သနာပါဋိဟာရိယံ။ ဒီ၊ဝ။၂၀၆။ ဒီ၊၃။၁၀၄။ အံ၊ဝ။၁၇၀။ ပဋိသံ။၄၀၁။ ဓရဿ စိတ္တံ ဥတ္တာ ကထနံ အာဒေသနာပါဋိဟာရိယံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ဝ။ ၃၂၂။ သာရတ္ထ၊၃။၄၁၆။ ဝိမတိ၊၂။၂၅၄။

http://www.dhammadownload.com

အာဓာနဂ္ဂါဟီ (တိ) [အာဓာန+ဂဟ+ဏီ] (မိမိအယူအဆကို) – မြဲမြံစွာလက်ကိုင်ထားရှိအပ်သည်ကို ပြု၍ ယူတတ်သော – မြဲမြံစွာ ယူဆတတ်သော၊သူ။ သန္နိဋ္ဌိပရာမာသီ ဟောတိ အာဓာနဂ္ဂါဟီ ဒုပ္ပဋိနိဿဂ္ဂီ။ ဝိ၊၄။၂၁၃။ ဝိ၊၅။၁၆၇။ ဒီ၊၃။၃၇၊၂၀၄။ မ၊၁။၅၂။ အံ၊၂။ ၂၉၄။ အာဓာနဂ္ဂါဟီတိ ဒဋ္ဌဂ္ဂါဟီ။ ဝိ၊၆၊၄၊ ၁၅၂။ ဒီ၊၃။၂၇။ ပဋိသံ၊၆၊၂။ ၂၁၈။ အံ၊၆၊၃။၁၀၇။ သာရတ္ထ၊၃။၃၇၇။ အာဓာနံ ဝုစ္စတိ ဒဋ္ဌံ သုဋ္ဌု ဌပိတံ၊ တထာ ကတ္ဘာ ဂဏှာတီတိ အာဓာနဂ္ဂါဟီ။ ဒီ၊၆၊၃။၂၃။ အာ ဗာဋ္ဌံ ဝိယ မိယတီတိ အာဓာနန္တိ အာဟ ဒဋ္ဌံ သုဋ္ဌု ဌပိဘန္တိ။ ဒီ၊၉၊၃။၂၀။ (–ဝိ၊၂။၁၉၇။ မ၊၆၊ ၁။၁၉၄။ ဇာ၊၆၊၃။၉၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၀၃။ ဝဇီရ။၄၁။ သာရတ္ထ၊၂။၃၆၆။ မ၊၉၊၁။ ၂၉၂။ အံ၊၂။ ၂၉၄။ အာဓာနဂ္ဂါဟီတိ ဒဋ္ဌဂ္ဂါဟီ။ ဝိ၊၆၊၄။ ၁၅၂။ အံ၊၂။ ၂၉၄။ အာဓာနဂ္ဂါဟီတိ ဒဋ္ဌဂ္ဂါဟီ။ ဝိ၊၆၊၄။ ၁၅၂။ ဒီ၊၁၊၃။ ၂၁၀။ အံ၊၆၊၂။၁၀၇။ ပဋိသံ၊ ၆၊ ၂။ ၂၅။ သာရတ္ထ၊၃။၃၇၇။ အာဓာနံ ဝုစ္စတိ ဒဋ္ဌံ သုဋ္ဌု ဌပိတံ၊ တထာ ကတ္ဘာ ဂဏှာတီတိ အာဓာနဂ္ဂါဟီ။ ဒီ၊၆၊၃။၂၃။ အာ ဗာဋ္ဌံ ဝိယ မိယတီတိ အာဓာနန္တိ အာဟ ဒဋ္ဌံ သုဋ္ဌု ဌပိဘန္တိ။ ဒီ၊၉၊၃။၂၀။ (–ဝိ၊၂။၁၉၇။ မ၊၆၊ ၁။၁၉၄။ ဇာ၊၆၊၃။၉၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၀၃။ ဝဇီရ။၄၁။ သာရတ္ထ၊၂။၃၆၆။ မ၊၉၊၁။ ၂၉

http://www.dhammadownload.com

အာဓာရက (ပုန) [အာဓာရ+က] (က) တည်ရာ၊ မှီရာ။ (ခ) သပိတ်ခြေ၊ ကရွတ်ခွေ။ (ဂ) ခွေဝန်း၊ ခွေဝိုင်း (နံဘေးပတ်ပတ်လည်မှ ဆိုးရည်ခေါက်များရံ၍ အိုးအလည်၌ ထည့်အပ်သော နှီးခွေစသည်)။ (က) တဿ ဓမ္မဿ အာဓာရကတော တဒါသေဝနတော စ အန္တေ သံဃော။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။၁၁။ (ခ) အာဓာရကော ပတ္တပိဓာနံ....ဂရုဘဏ္ဍမေဝ။ ကခ်ါ။၂၆၄။ အာသနာနိ စ အာဓာရကာနိ စ ပထဝိံ ဘိန္ဒိတ္ဒာ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၀။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၀။ ထေယျစိတ္တေန ကုမ္ဘိယာ အာဓာရကံ ဝါ ဥပတ္ထမ္ဘနလေဋ္ဌုကေ ဝါ အပနေတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇၈။ (–အပ၊၁။၂၃၁၊၃၅၂၊၃၆၂။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၁၊၉၂၊၁၁၂၊၂၆၀၊၄၂၄။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၈၃၊၁၂၀။ ကခ်ါ။၂၂၁၊၂၆၄။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၉၁၊၁၁၆။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၈၊၂၄၇။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၂၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၉၇။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၀။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၃၀။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၆။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၂၃၅။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၂၀၄။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၀။ ဝဇိရ။၃၂၄။ သာရတ္ထ၊၂။၄၂၉။ ဝိမတိ၊၂။၃၈။ ကခ်ါ၊ဋ္ဌီ၊သစ်။၂၉၈၊၃၂၈၊၃၈၅။) (ဂ) ဥတ္တရာဋ္ဌုပန္တိ ဝဋ္ဌာဓာရကံ၊ရဇနကကုမ္ဘိယာ မဇ္ဈေ ဌပေတ္ဒာတံ အာဓာရကံ ပရိကွိပိတ္ဒာ ရဇနံ ပကွိပိတုံ အနုဇာနာမီတိ အတ္ထော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၀၈။

အာဓာရကသခေ်ပဂမန (န) [အာဓာရက+သခေ်ပဂမန] သပိတ်ခြေ၏ အသွင်သဏ္ဌာန်သို့ ရောက်ရာအခါ။ အာဓာရကသခေ်ပဂမနတော ဟိ ပဋ္ဌာယ ဆိဒ္ဒံ ဝိဒ္ဓမ္ပိ အဝိဒ္ဓမ္ပိ ဝဋ္ဌတိယေဝ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၅၁။

အာဓာရဋ္ဌပနောကာသ (ပု) [အာဓာရ+ဋ္ဌပန+ဩကာသ] သပိတ်ခြေထားရာအရပ်။ အာဓာရဋ္ဌပနောကာသဿ အနိယမိတတ္တာ။ သာရတ္ထ၊၂။၄၂၉။

အာဓာရဏ (န) [အာ+ဓရ+ယု]တည်ရာ၊မှီရာ။ တဿ ဓမ္မဿ အာဓာရဏတော, တဒါသေဝနတော စ တဒနန္တရံ သံဃော ဝုတ္တော။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။၅။ (–သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၀၇။ အနုဋ္ဌီ၊၁။၁၇၅။)

အာဓာရဏဋ္ဌ (ပု) [အာဓာရဏ+အတ္ထ]တည်ရာ ဟူသော – အနက် – သဘော။ အညဘာဂိယဿ အာပတ္တိပညတ္တိယာ အာဓာရဏဋ္ဌေန "အဓိကရဏ"နွဲ သခ်ျံ။ ဝဇိရ။၂၀၄။

အာဓာရဏရသ (တိ) [အာဓာရဏ + ရသ] (နိဿယပစ္စည်း၏ အဖြစ်ဖြင့်) လွန်စွာဆောင်ခြင်း ကိစ္စရှိသော၊ တည်ရာ၏အဖြစ်ဟူသော ဂုဏ်ရှိ – သတ္တိနှင့်ပြည့်စုံ – သော။ တာသညေဝ ဓာတူနံ အာဓာရဏရသံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၇၇။

အာဓာရတ္ထ (ပု) [အာခာရ + အတ္ထ] တည်ရာ ဟူသော အနက်၊ အာဓာရအနက်။ အဓိကရဏတ္ထောဘိ အာဓာရတ္ထော။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။၁၇၁။ (–မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၃၆၊၃၂၆။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၃၂။)

အာဓာရတ္ထသမ္ဘဝ (ပု) [အာဓာရတ္ထ + သမ္ဘဝ] အာဓာရအနက်၏ ဖြစ်ခြင်း။ အဘိဓမ္မေ အာဓာရတ္ထသမ္ဘဝံ ဒဿေတ္ဒာ။ သာရတ္ထ၊၁။၂၀၀။

အာဓာရဒါယက (တိ) [အာဓာရ+ဒါယက] သပိတ်ခြေ ပေးလှူဘူးသော၊ အာခာရဒါယက မည်သော၊ထေရ်။ ဣတ္ထံ သုဒံ အာယသ္မာ အာဓာရဒါယကော ထေရော ဣမာ ဂါထာယော အဘာသိတ္ထ။ အပ၊၁။၂၃၁။

အာဓာရဒ္ဒယ (န) [အာဓာရ+ဒ္ဒယ] အာဓာရ နှစ်ခုတို့၏ အပေါင်း။ သာမညဝိသေသဝသေန' ပေတံ အာဓာရဒ္ဒယံ။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။၄၁၆။

အာဓာရနိဒ္ဒိဋ္ဌ (တိ) [အာဓာရ + နိဒ္ဒိဋ္ဌ] အာဓာရကို ညွှန်ပြသော။ တတြာတိ အာဓာရနိဒ္ဒိဋ္ဌံ သဗ္ဗနာမပဒံ။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။၄၈၁။

http://www.dhammadownload.com

အာဓာရနိဿယ (ပု) [အာဓာရ + နိဿယ] အာဓာရဖြစ်သော မှီရာ၊ မှီရာအာဓာရ။ နနု စ ဣန္ဒြိယဗဒ္ဓါနိန္ဒြိယဗဒ္ဓပဘေဒဿ ဓမ္မပ္ပ-ဗန္ဓဿ သသမ္ဘာရပထဝီ စ အာဓာရနိဿ-ယော။ မ၊ဋီ၊၁။၇၃။

အာဓာရပုဂ္ဂလ (ပု) [အာဓာရ + ပုဂ္ဂလ] တည်ရာဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်။ အတ္တနော အာဓာရ-ပုဂ္ဂလံ သံသာရေ စိရံ ပပဉ္ဇန္တာပေန္တီ တဏှာ-မာနဒိဋ္ဌိယော စ။ နေတ္တိ၊ဝိ။၁၄၉။

အာဓာရပုဂ္ဂလနိဒဿန (နဲ) [အာဓာရပုဂ္ဂလ+နိဒဿန] တည်ရာပုဂ္ဂိုလ်ကို ညွှန်ပြကြောင်း သဒ္ဒါ။ ယဿာတိ စ ကရုဏာပညာနံ ဥဘိန္နမ္မိ အာဓာရပုဂ္ဂလနိဒဿနံ။ မူလဋီ၊၁။၂။

အာဓာရပ္ပတ္တ (တိ) [အာဓာရ + ပတ္တ] တည်ရာ၏ အဖြစ်သို့ ရောက်သော။ ဥဘယထာပိ ပဂုဏံ အာဓာရပ္ပတ္တံ ကရောန္တော ဓာရေတိ နာမ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၀။

အာဓာရဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာန (တိ) [အာဓာရ+ဘာဝ+ပစ္စုပဋ္ဌာန] တည်ရာ၏အဖြစ်ဖြင့်(ရှုသောသူ၏ ဉာဏ်အား)ရှေးရှူထင်သော။ စက္ခုဝိညာ-ဏဿ အာဓာရဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနံ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၄၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၇၄။ (–ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၉၀။)

အာဓာရဘာဝါပါဒန (နဲ) [အာဓာရဘာဝ+အာပါဒန] တည်ရာ၏ အဖြစ်သို့ ရောက်စေခြင်း။ အာဓေယျ (၂) ကြည့်။

အာဓာရရူပ (တိ) [အာဓာရ+ရူပ] သပိတ်ခြေ –ကရွတ်ခွေ– နှင့်တူသော။ အာဓာရရူပဉ္ဇ ပနဿ ကဏ္ဌေ (ဇာ၊၂။၃၄)တိ ကဏ္ဌေ စ ပနဿ အမှာကံ ဘိက္ခာဘာဇနဋ္ဌပနံ ပတ္တာ-ဓာရသဒိသံ ပိဋ္ဌန္ဓနံ အတ္ထီတိ မုတ္တာဟာရံ သန္ဓာယ ဝဒတိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၂၁၆။

အာဓာရဝစန (တိ) [အာဓာရ+ဝစန] အာဓာ-ရ-အနက်ကို ဟောသော ဝိဘတ်–သတ္တမီ ဝိဘတ်– ရှိသော–နှင့် ယှဉ်သော။ ဘုမ္မဝစ-နန္တိ အာဓာရဝစနံ။....သတ္တမီဝိဘတ္တိယုတ္တ-ပဒန္တိ အတ္ထော။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၅။

အာဓာရဝိသယ (ပု) [အာဓာရ + ဝိသယ] အာဓေယ်၏ ဖြစ်ရာတည်ရာ အာဓာရ၊ ဝိသ-ယာဓာရ။ (သဒ္ဒါကျမ်း စကားအသုံးအနှုန်း တည်း။) အညေသု စ သုတ္တန္တေသု အာဓာရ-ဝိသယသခ်ါတော အဓိကရဏတ္ထော။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။၂၀။

အာဓာရဝိသေသ (ပု) [အာဓာရ+ဝိသေသ] တည်ရာအထူး။အသခ်ေယျံ အာယု အာဓာရ-ဝိသေသတော။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၈။

အာဓာရာကာရ (ပု) [အာဓာရ + အာကာရ] တည်ရာဟူသော အခြင်းအရာ။ အာဓာရာ-ကာရော စေတ္ထ တေသံ သာတိသယံ တဒ-ဓိနဝုတ္တိတာယ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။ ၂၇၆။

အာဓာရိတ (တိ) [အာ+ဓရ+တ] ဆောင်ယူ – ခံထား – အပ်သော။ ဧဝံ တမ္ပိ ဥဒကံ ဝါတေန အာဓာရိတံ။ မိလိန္ဒ။၇၀။

အာဓာဝတိ (ကြိ) [အာ + ဓာဝု + အ + တိ] (က) ရှေးရှူ ပြေး၏။ (ခ) စိတ်နှလုံးကို လွှမ်းမိုး၍ ပြေးဝင်လာ၏။ (က) မိဂေါ.... အာဓာဝတိ ပရိဓာဝတိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၄။ ရထဿပိ ပုရတော ဓာဝန္တိပိ အာဓာဝန္တိပိ။ ဝိ၊၁။၂၇၅။ ဝိ၊၄။၂၃။ အာဓာဝန္တိပိတိ ယတ္တ-ကံ ဓာဝန္တိ၊ တတ္တကမေဝ အဘိမုခါ ပုန အာ-ဂစ္ဆန္တာ အာဓာဝန္တိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၅။ **အာဓာ-ဝန္တိ**—ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၀။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၁၉၃။ **အာ-ဓာဝိဿန္တိ**—ဝိ၊၁။၂၇၈။ ဝိ၊၄။၂၈။ (ခ) အာ-ဓာဝန္တီ(သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၆)တိ ဟဒယံ အဘိဘဝိ-တ္ဝာ ဓာဝန္တိ။ သံ၊ဋီ၊၁။၂၈၂။

အာဓာဝန (နဲ) [အာ +ဓာဝု+ယု] ရှေးရှူ ပြေး သွားခြင်း။ ဝါတော ခေါ မဟာရာဇ ကုပ္ပ-

http://www.dhammadownload.com

မာနော ဒသဝိဓေန ကုပ္ပတိ....အာဓာဝနေန ဥပက္ကမေန။ မိလိန္ဒ။၁၃၇။

အာဓာဝန္တ (တိ) [အာ+ဓာဝု+အ+အန္တ။ ထီ-၌ အာဓာဝန္တီ] ရှေးရှူ ပြေးသွားသော၊သူ။ အာဝုဓဟတ္ထေ ပုရိသေ တတော တတော အာဓာဝန္တေ ပရိဓာဝန္တေ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၆၈။ ဆဗ္ဗဏ္ဏရသိမ္မယော.... အာဓာဝန္တီ ဝိဓာဝန္တီ။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၂၅။

အာဓာဝန္တိ (ကြိ) အာဓာဝတိ-ကြည့်။

အာဓာဝိတ္ဝာ (ကြိ၊ဝိ) [အာ + ဓာဝု + တ္ဝာ] ရှေးရှူပြေး၍။သော ဗြာဟ္မဏော....အာဓာဝိတ္ဝာ တံ ဘိက္ခုံ ဧတဒဝေါ စ။ ဝိ၊၂။၂၁၀။ တတ္ထ တတ္ထ အာဓာဝိတ္ဝာ ဥတ္တာသေန္တိ ပလာပေန္တိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၀၈။ (–အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၉၁။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၉။ ဣတိဝုတ်ဋ္ဌ။၃၁၈။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၃။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၂၊၂၄၅။)

အာဓိပစ္စ (နာ) [အဓိပတိ+ဏျ] အစိုးရသည်၏–အကြီးအကဲ၏–အဖြစ်၊ အစိုးရခြင်း၊ အကြီးအကဲဖြစ်ခြင်း၊ အုပ်စိုးခြင်း။ အဓိပတိဘာဝေါ အာဓိပစ္စံ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၀၇။ အဓိပတီနဥ္စ ဘာဝေါ အာဓိပစ္စံ နာမ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၀၀။ (–အံ၊၁။၅၇၂။ အံ၊၂။၄၄၃။ ခုဒ္ဒက။၁၀။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁၅။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၇။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၆၈။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၉။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၂။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၂၃။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။၁၉၃-၄။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၁၄၂။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၁၁၅။ ထေရီ၊ဋ္ဌ။၂၉၁။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၇၂။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၅၈။ သာရတ္ထ၊၁။၁၅။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၃။၂၀၃။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၉၉။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၃၃၆။ အနုဋ္ဌီ၊၁။၁၇၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၄၂၊၃၈၈-၉။)

အာဓိပစ္စကရဏ (နာ) [အာဓိပစ္စ+ကရဏ] အစိုးရသည်၏အဖြစ်ကို ပြုခြင်း။ မနနလက္ခဏေ သမ္ပယုတ္တေသု အာဓိပစ္စကရဏတော ပုဗ္ဗင်္ဂမော။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌ။၁၈၂။

အာဓိပစ္စကိစ္စတာ (ထီ) [အာဓိပစ္စ+ကိစ္စ+တာ] အစိုးရခြင်း ကိစ္စရှိသည်၏အဖြစ်။ အာဓိပစ္စကိစ္စဘာယ ယုတ္တဿာပိ ဝီရိယာဓိကဿ ပဒဋ္ဌာနတ္တာ။ နေတ္တိ၊ဝိ။၁၅၆။

အာဓိပစ္စဋ္ဌ (ပု) [အာဓိပစ္စ+အတ္ထ] အစိုးရသည်၏ အဖြစ်ဟူသောအနက်။ အာဓိပစ္စဋ္ဌေန ပန "ကိရပတိကော"တိ ဝုစ္စတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၈၄။ (–သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၅။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၅၉။)

အာဓိပစ္စဋ္ဌယောဂ (ပု) [အာဓိပစ္စဋ္ဌ + ယောဂ] အစိုးရသည်၏အဖြစ်ဟူသော အနက်သဘော နှင့်ယှဉ်ခြင်း။ အာဓိပစ္စဋ္ဌယောဂဝသေန ဣန္ဒြိယဘူတော ဟုတ္ဝာ။ နေတ္တိ၊ဝိ။၁၁၁။

အာဓိပစ္စဋ္ဌာန (နာ) [အာဓိပစ္စ + ဋ္ဌာန] အကြီးအကဲ၏ အဖြစ်ဟူသော အရာဋ္ဌာန၊ အကြီးအကဲ ရာထူး။ ဘိက္ခုနိယာ အာဓိပစ္စဋ္ဌာနေ ဇေဋ္ဌကဋ္ဌာနေ ဋ္ဌတ္ဝာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၆၆။ (–ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၈။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၂၀၂။)

အာဓိပစ္စတ္ထ(ပု)[အာဓိပစ္စ+အတ္ထ]အစိုးရသည်၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်။ သဗ္ဗတ္ထ "အာဓိပစ္စတ္ထံ ဥပါဒါယာ"တိ ပဒံ ယောဇေတဗ္ဗံ။ အနုဋ္ဌီ၊၂။၈၅။

အာဓိပစ္စဘာဝ (ပု) [အာဓိပစ္စ+ဘာဝ] အစိုးရသည်၏ အဖြစ်ဟူသော သဘော၊ အစိုးရခြင်း သဘော။ ဗြဟ္မာ ဧဝ ဟိ ဧတ္ထ အာဓိပစ္စဘာဝေန ဣဿရောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၄။ အာဓိပစ္စဘာဝေနာတိ အာဓိပစ္စသဘာဝေန။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၃။၁၂။

အာဓိပစ္စယုတ္တတ္တ (နာ) [အာဓိပစ္စ+ယုတ္တ+တ္တ] အစိုးရသည် အဖြစ်နှင့် ယှဉ်သည်၏ အဖြစ်။ အာဓိပစ္စယောဂ-ကြည့်။

အာဓိပစ္စယောဂ (ပု) [အာဓိပစ္စ + ယောဂ] အစိုးရသည်၏ အဖြစ်နှင့်ယှဉ်ခြင်း။ အာဓိပစ္စယောဂဘော (နေတ္တိ၊ဋ္ဌ။၁၈၂)တိ သဟ-

http://www.dhammadownload.com

ဇာတာဓိပတိဝသေန အာဓိပစ္စယုတ္တတ္တာ။ နေတ္တိ၊ဋီ။၁၀၂။

အာဓိပစ္စသံဝတ္တနိ(က)ယ (တိ) [အာဓိပစ္စ+သံဝတ္တန + ဣယ] အစိုးရသူ– အကြီးအမှူး– အကြီးအကဲ – ၏အဖြစ်ကိုဖြစ်စေတတ်သော။ အတ္ထိ ဣသရိယသံဝတ္တနိယံ ကမ္မံ, အာဓိပစ္စသံဝတ္တနိယံ ကမ္မ(အဘိ၊က။၂၆၄)နှိ ဇတ္ထ ဣသရာနံ ဘာဝေါ ဣသရိယံ နာမ၊ အဓိပတိနဉ္စ ဘာဝေါ အာဓိပစ္စံ နာမ၊ ပထဝိသရိယ-အာဓိပစ္စသံဝတ္တနိကဉ္စ ကမ္မံ အတ္ထီတိ ဝုတ္တံ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၀၀။

အာဓိပစ္စသဘာဝ (ပု) [အာဓိပစ္စ + သဘာဝ] အစိုးရသည်၏ အဖြစ်ဟူသော သဘော၊ အစိုးရခြင်းသဘော။ အာဓိပစ္စဘာဝ-ကြည့်။

အာဓိပစ္စသုခ (နှ) [အာဓိပစ္စ+သုခ] အုပ်ချုပ်ခြင်း–အကြီးအကဲလုပ်ရခြင်း–၏ ချမ်းသာသုခ။ ဣသရိယသုခံ အာဓိပစ္စသုခံ။ အဘိ၊က။၁၆၀။

အာဓိပစ္စာကာရ (ပု) [အာဓိပစ္စ + အာကာရ] အစိုးရသည်၏ အဖြစ်ဟူသော အခြင်းအရာ။ ဒ္ဒီဟေဝါတိ စ အဝဓာရဏံ အာဓိပစ္စာကာရ-ဿ သဟဇာတေနေဝ သင်္ဂဟေဘဗ္ဗတော။ သံ၊ဋီ၊၂။၃၉၄။

အာဓိပတေယျ (တိ) [အဓိပတိ + ဏေယျ] (၁) အဓိပတိ၊ အကြီးအကဲ။ (၂) အဓိပတိမှလာသော၊ (က) (ဆန္ဒ, စိတ္တ, ဝီရိယ, ဝီမံသ-ဟူသော) အဓိပတိတရား–မှ–ကြောင့်–ဖြစ်ပေါ်လာသော။ (ခ) အကြီးအကဲ – အလေးဂရုပြုထိုက်သူ–ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်သော၊ အလေးဂရုပြုထိုက်သူ၏ အရာ၌ထား၍ ဖြစ်ပေါ်လာစေထိုက်သော၊ တရား (မိမိ၏ဂုဏ်သိက္ခာကို ငဲ့သောအားဖြင့် သော်ဌင်း, အခြားသော သူတော်ကောင်း ပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် လောကုတ္တရာတရားတော်ကို လေးစားသောအားဖြင့်သော်ဌင်း မကောင်းမှု အကုသိုလ်ကို မပြုခြင်း, ကုသိုလ်တရားကို တိုးပွါးစေခြင်း)။ (နှ) (၃) အဓိပတိ – အကြီးအကဲ – ၏ အဖြစ်၊ အကြီးအကဲဖြစ်ခြင်း၊ စိုးမိုးအုပ်ချုပ်ခြင်း။ (၁) အနိစ္စဘော မနသိကရောတော အဓိမောက္ခဗဟုလဿ ကတမိန္ဒြိယံ အာဓိပတေယျံ ဟောတိ.... သဒ္ဓိန္ဒြိယံ အာဓိပတေယျံ ဟောတိ။ ပဋိသံ။၂၄၅။ အာဓိပတေယျံ ဟောတီတိ ဆန္ဒာဒိကေ အဓိပတိဘူတေပိ သကိစ္စနိပ္ပါဒနဝသေန အဓိပတိ ဟောတိ ပဓာနော ဟောတိ.... ဇေဋ္ဌကံ ဟောတိ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၁-၂။ အဓိပတိယေဝ အာဓိပတေယျံ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၅။ (–အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၉၄။) (၂) (က) အဓိပတိတော ဝါ အာဂတတ္ထာ အာဓိပတေယျံ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၅။ (–ပဋိသံ။၃၇၇-ဂ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၁၄။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅၇။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆၁။) (ခ) တီဏိမာနိ ဘိက္ခဝေ အာဓိပတေယျာနိ။ အံ၊၁။၁၄၆။ အာဓိပတေယျာနီတိ ဇေဋ္ဌကကာရဏတော နိဗ္ဗတ္တာနိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၀။ အဓိပတိတော အာဂတံ အဓိပတေယျံ။.... အဓိပတိံ ဇေဋ္ဌကံ ကတ္ဒာ ပါပဿ အကရဏံ....။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၈၇-ဂ။ (–ဒီ၊၃။၁၈၄။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၆၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁၃။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၅-၆။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၁၇၃၊၂၁၆။ မ၊ဋီ၊၂။၂၃၁။) (နှ) (၃) ဒိဗ္ဗေန အာဓိပတေယျေန။ အံ၊၂။၂၇။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀၉။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၂၁၆၊၂၇၁။ ပေတ၊ဋ္ဌ။၈၃။ အာဓိပတေယျေနာတိ ဇေဋ္ဌကကာရဏေန။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၆။ အဓိပတိဘာဝေါ အာဓိပတေယျံ။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၁၇၃။ (–အံ၊၂။၄၅၄။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၉။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၇၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၉၅။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၁၅၊၂၈၅။ စရိယာ၊ဋ္ဌ။၃၂၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၄၆၀။ အနုဋီ၊၃။၂၂၃။ ရူ။နှာ-၂၃၈။) အာဓိပတေယျဋ္ဌ-လည်း ကြည့်။

http://www.dhammadownload.com

အာဝိပတေယျဋ္ဌ (ပု) [အာဝိပတေယျ + အတ္ထ] အကြီးအမှူး – အကြီးအကဲ – အစိုးရသူ – ၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်သဘော၊ အကြီးအကဲဖြစ်ခြင်း – စိုးမိုးအုပ်ချုပ်ခြင်း – အနက်သဘော။ အာဝိပတေယျဋ္ဌော အဘိညေယျော။ ပဋိသံ။၁၆၊၁၇။ အာဝိပတေယျဋ္ဌေတိ ဣဿရိယေ ဓိပတေယ္ယကရဏေ အဓိပတိအတ္ထော။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၀။ အာဝိပတေယျဋ္ဌေန၁ (ပဋိသံ။၂၁၇)တိ အဓိပတိဘာဝဋ္ဌေန။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၄၂။ (–ပဋိသံ။၂၆၀။ နေတ္တိ။၄၆။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၇။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၇။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ဂ၉။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၇။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၅၄။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌ။၁၁၉။ သာရတ္ထ၊၁။၃၁၃။ အနုဋီ၊၂။၆၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၁၉၁။)

အာဝိပတေယျဋ္ဌနိဒ္ဒေသ (ပု) [အာဝိပတေယျဋ္ဌ + နိဒ္ဒေသ] အာဝိပတေယျဋ္ဌကို အကျယ်ဖွင့်ပြရာ – စကားရပ် – အပိုင်းအခန်း။ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂပါဠိ၊ ၁-မဟာဝဂ္ဂ၊ ၄-ဣန္ဒြိယ ကထာ၊ ၄-က-အာဝိပတေယျဋ္ဌနိဒ္ဒေသ။ ပဋိသံ။ ၂၁၇။ ၄-က-အာဝိပတေယျဋ္ဌနိဒ္ဒေသ။ ပဋိသံ။ ၂၁၇။

အာဝိပတေယျပစ္စယတာ (ထိ) [အာဝိပတေယျ + ပစ္စယ + တာ] အစိုးရသည်၏ အဖြစ်ဟူသော အကြောင်းပစ္စည်း – ဣန္ဒြိယပစ္စည်း – ၏ အဖြစ်။ အာဝိပတေယျပစ္စယတာယ ပစ္စယော။ နေတ္တိ။၆၇။ စက္ခာဒီသု စက္ခုန္ဒြိယံ အာဝိပတေယျပစ္စယတာယ ဣန္ဒြိယပစ္စယတာယ စက္ခုဝိညာဏာဒယော ပစ္စယော။ နေတ္တိ၊ဝိ။၂၁၂။

အာဝိပတေယျလက္ခဏ (နာ) [အာဝိပတေယျ + လက္ခဏ] အကြီးအကဲ၏ အဖြစ်ဟူသော – စိုးမိုးအုပ်ချုပ်ခြင်း – အစိုးရခြင်း – လက္ခဏာ။ သတိယာ အာဝိပတေယျလက္ခဏံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၄။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၁။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၄။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၄။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၁၅၆။ သတိယာ သမ္ဘတ္ထကတ္တာ သမ္ဘယုတ္တာနံ အဓိပတိဘာဝေါ အာဝိပတေယျလက္ခဏံ။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၃၁၁။ (–နေတ္တိ၊ဋ္ဌ။၁၈၃။)

အာဝိပတေယျသံဝတ္တနိက (တိ) [အာဝိပတေယျ + သံဝတ္တနိက] အကြီးအမှူး – အကြီးအကဲ – ၏အဖြစ်ကို – ဖြစ်စေတတ်သော။ အာဝိပတေယျသံဝတ္တနိကံ အာယသ္မတာ စုန္ဒေန ကမ္မာရပုတ္တေန ကမ္မံ ဥပစိတံ။ ဒီ၊၂။၁၁၃။ ဥဒါန။၁၈၃။ အာဝိပတေယျသံဝတ္တနိကန္တိ ဧဇ္ဇကဘာဝသံဝတ္တနိကံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၃။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၃၆၆။

အာဝိပတေယျသမ္ပတ္တိ (ထိ) [အာဝိပတေယျ + သမ္ပတ္တိ] အစိုးရခြင်းနှင့် ပြည့်စုံခြင်း။ သာ ပန အပ္ပေသက္ခတာ အာဝိပတေယျသမ္ပတ္တိယာ ပရိဝါရသမ္ပတ္တိယာ စ အဘာဝေန ပါကဋာ ဟောတိ။ အံ၊ဋီ၊၂။၃၆၈။

အာဝိယတိ (ကြို) [အာ + ဓာ + အ + တိ] (က) တည်တဲ့၏၊ တည်ကြည်၏၊ မလှုပ်မရှား – ခိုင်မြဲစွာ – တည်နေ၏။ (ခ) ထား၏။ (က) စိတ္တံ သမာဓိယတိ (မ၊၁။၄၆)တိ စိတ္တံ သမ္မာ အာဝိယတိ အပ္ပိတံ ဝိယ အစလံ တိဋ္ဌတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၈။ (–အံ၊၁။၄၇၅။ ပဋိသံ။၈၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၄၇။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇၅။) (ခ) အာရမ္မဏေ စိတ္တံ သမ္မာ အာဝိယတိ ဌပေတိတိ သမာဓိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၅။ (–ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၄၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၉၄။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၁၁၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။ ၁၇၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၁၄၂။)

အာဝိယတိ (ကမ္မ၊ကြို) [အာ + ဓာ + ယ + တ] ထားအပ်၏။ စိတ္တံ သမာဓိယတိ (သံ၊၃။ ၁၃၅)တိ အာရမ္မဏေ သမ္မာ အာဝိယတိ သုဋ္ဌု ဌပိတံ (သုဋ္ဌပိတံ၊သီ) ဌပိယတိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၂၃၉။ (–အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၄၇။)

အာဳ(ဴ)တ (တိ) [အာ + ဳ(ဴ) + တ] (၁) လှုပ်ရှားသော။ (၂) ညှင်းညှင်းသာသာ တိုက်ခတ်အပ်သော။ (၁) ဳတော အာဳတစလိတာ။ ဓာန်။၇၄၄။ (၁)(၂) ဝါတေရိတံ သာလဝန်၊ အာဳတံ (အာဳတံ၊သီ) ဒိဇသေဝိတံ။ ဝိမာန။၅၆။ အာဳတန္တိ မန္ဒေန မာလု-

http://www.dhammadownload.com

တေန သဏိကသဏိကံ ဝိဓူပယမာနံ။ ဝိမာန၊ ၌။၁၆၂။

အာဓူမိတ (တိ) [အာ+ဓူမ+တ] အခိုးဖြင့် ပြည့်သော?။ "ဂေဟံ ဓူမေန ပုဏ္ဏံ အာဓူ-မိတ"နှိ အာဒီသု ဝိယ ရာဂါဒိဝေရံ မဏ်တိ ဝိနာသေတိ။ ဝဇိရ။၅၄၆။

အာဓေယျ (တိ) [အာ+ဓာ+ဏျ] (၁) ထား အပ်သော၊ သိုမှီး၍ထား–အပ်–သင့်–ထိုက် –သော။ (၂) အာဓေယ် (သဒ္ဒါကျမ်း ဩကာသ ကာရကနှင့် ဆိုင်သော အသုံး အနှုန်း)၊ တည်ရာမှီရာဖြစ်သော အာဓာရ အပေါ်၌ – ထားအပ် – တည်မှီ၍နေတတ်– သော၊ အရာဝတ္ထု။ (၃) ဆက်စပ်သော (ပုဂ္ဂိုလ်တဦးဦး ပိုင်ဆိုင်သော)။ (၄) ပဌမ ပြောစကား၌သာ လက်ခံထားရှိအပ်သော။ (၁)တဿ တံ ဝစနံ အာဓေယ်ျ ဂစ္ဆတိ။အဘိ၊ ပု။၁၃၉။ အာဓေယ်ျ ဂစ္ဆတီတိ....ဥတ္တမဂေ် သိ-ရသို့ ဟဒယေ စ အာဓာတဗ္ဗတံ ဌပေတဗ္ဗတံ ဂစ္ဆတိ။ အဘိ၊ဌ၊၃။၆၇။ အံ၊ဋီ၊၂။၁၉၇။ (၂) အာဓေယျဿ အနာဓာရဘူတံ ဘာဇနံ အာ-ဓာရဘာဝါပါဒနဝသေန ဥက္ကုဇ္ဇေယျ။ သာ-ရတ္ထ၊၁။၄၁၃။ သံ၊ဋီ၊၁။၁၇၃။ အံ ဋီ၊၂။၁၆။ သကလောပိ အာဓာရဘူတော အတ္ထော အာဓေယျေန ပတ္ထဋော ဟောတိ။ ရူ။နှာ-၁၇၁။ နီတိ၊ သုတ္တ။၅၇၂။ (–ဝိမတိ၊၁။၅၂။ မ၊ဋီ၊၂။၂၈၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၁၃။ ရူ၊ဋီ။နှာ-၁၂၂။) (၃) တဿာဓေယ်ျ ပါတိမောက္ခံ။ ဝိ၊၃။၁၅၆။ ကခ်ါ။၈၅။ (–အပ၊၁။၃၅၃။ မိလိန္ဒ။၃၃၉၊၃၄၀။ ဝိ၊ဌ၊၃။၃၄၀။ ကခ်ါ၊ဋီ။ ၁၃၁။) (၄) အောက်ပုဒ် ကြည့်။

အာဓေယျမုခ (တိ) [အာဓေယျ+မုခ] (၁)(က) ပဌမပြောစကား၌သာ လက်ခံထားရှိအပ် သော–နာယူမှု–ယုံကြည်မှု–ရှိသော၊ ပဌမ ပြောစကားကိုသာ မစူးစမ်း မစိစစ်ပဲ လက်ခံ ယုံကြည် အတည်ပြုသော၊သူ။ (ခ) ပဌမ ပြောစကား၌သာ နာယူခြင်းငှါ ထားရှိအပ် သော နှုတ်ရှိသော၊ ပဌမ ပြောစကားကို သာ မစူးစမ်းမစိစစ်ပဲ လက်ခံယုံကြည်အတည် ပြုသော၊သူ။ (၂) ကြာ.ကြားသမျှ စကား အားလုံး၌ လက်ခံထားရှိအပ်သော–နှုတ်– နာယူမှု–ရှိသော၊ ကောင်းကောင်းဆိုးဆိုး အမျိုးမျိုး ကြာ ကြားသမျှ စကားအားလုံး ကို လက်ခံယုံကြည် အတည်ပြုသော၊သူ။ အာဓေယျမုခေါ (အာဒိယျမုခေါ၊ သီ, အာ-ဒေယျမုခေါ၊ သျာ၊က, အာဒိယမုခေါ၊ ဣ) ဟောတိ။ အံ၊၂။၁၄၅။ အဘိ၊ပု။၁၁၁၊၁၇၅။ (၁) အာဓေယျမုခေါတိ အာဒိတော ဓေယျ-မုခေါ၊ ပဌမဝစနသို့ ယေဝ ဌပိတမုခေါတိ အတ္ထော။ အဘိ၊ဌ၊၃။၉၈။ အံ၊ဋီ၊၃။၄၇။ အာဒိတော ဓေယ်ျ ဌပေတဗ္ဗံ အာဓေယ်ျ၊ ဒဿန သဝန ပဋိဝစန ဒါနဝသေန မုခေန ဝိယ ပဝတ္တံ ဂဟဏံ မုခန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ တံ မုခံ အာဓေယ်ျ, ဂဟဏတ္ထံ ပကတိမုခမေဝ ဝါ အာဓေယ်ျ ယဿ သော အာဓေယျမုခေါ၊ အဝိစာရေတ္ဝာ အာဒိကထာယ ဧဝ ဌပိတ-ဂဟဏောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ မူလဋီ၊၃။၄၄။ (၂) အယမ္ပိ အာဓေယျမုခေါယေဝ နာမ၊ အာဓာတဗ္ဗမုခေါ ယံ ယံ သုဏာတိ၊ တတ္ထ တတ္ထ ဌပိတမုခေါတိ အတ္ထော။ အဘိ၊ဌ၊၃။ ၉၈။ အံ၊ဋီ၊၃။၄၇။ (–အံ၊ဌ၊၃။၅၁။)

အာဓေယျာပေက္ခတ္တ (နာ) [အာဓေယျ+အပေက္ခ +တ္တ] အာဓေယ်ကို ငဲ့ခြင်းရှိသည်၏အဖြစ်။ တသို့ သိက္ခတီတိ ဧတ္ထ အာဓေယျာ-ပေက္ခတ္တာ အဓိကရဏဿ ကိမာဓေယျ'မ-ပေက္ခိတ္ဝာ။ သာရတ္ထ၊၂။၆၃။

အာန (နာ) [အာ + အန + အ] (၁) တွက် သက်လေ။ (၂) ဝင်သက်လေ။ အပါန-နှင့် အဿာသပဿာသ-တို့ ကြည့်။

အာနက (ပု) [အာ+နီ+ဏ္ဍု] အာနက-မည် သော စည်၊ ဦးဏှိမစည်၊ (စည်ငယ်၊ စည်တို)။

http://www.dhammadownload.com

မဟာဇနံ ပက္ကောသိတ္ဝာ ဝိယ အာနေတီတိ အာနကောတ္ဝေဝဿ နာမံ အဟောသိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊၂။၂၁၀။ မဟာဇနဿ အာနယနတော အာနကော။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၉၀။ ဥိဏ္ဍိမော အာန-ကော။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၃၄၅။

အာနဥ (န) [အနန္တ + ဏျ] အဆုံးအပိုင်းအခြား မရှိသော၊ (အဆုံး အပိုင်းအခြား မရှိသော အနန္တ ကောင်းကင်းပညတ်ကို အာရုံပြုခြင်း ကြောင့်) "အနန္တံ" ဟု နှလုံးသွင်း စီးဖြန်း ပွါးများထိုက်သော၊ ပဌမာရုပ္ပဝိညာဏ်။ နာဿ အန္တောတိ အနန္တံ၊ အနန္တမေဝ အာ-နဥ္ဇံ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၂၆။ (-ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၃။)

အာနဏျ (န) [အနဏ+ဏျ] ကြွေးမြီ-မရှိ-ကင်း - သောသူ၏အဖြစ်။ ကြွေးမြီ မရှိခြင်း၊ ကြွေးမြီကင်းခြင်း။

အာနဏျသုခ (န) [အာနဏျ+သုခ] ကြွေးမြီ-မရှိခြင်း - ကင်းခြင်း - ကြောင့် ဖြစ်သော ချမ်းသာ။ အတ္ထိသုခံ ဘောဂသုခံ အာနဏျ-သုခံ။ အံ၊၁။၃၈၀။ အနဏောသ္မီတိ ဥပ္ပဇ္ဇနက-သုခံ အာနဏျသုခံ နာမ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၁၄။

အာနဏျသုတ္တ (န) [အာနဏျ + သုတ္တ] အာန-ဏျသုတ်။ အဂ်ုတ္တရနိကာယ၊ စတုက္ကနိပါတ-ပါဋိ၊ ၂-ပဏ္ဏာသက၊ ၂-ဝဂ်၊ ၂-သုတ်။ အံ၊၁။ ၃၈၀။

အာနန (န) [အန+ယု] (၁) ခံတွင်း၊ နှုတ်ခမ်း။ (၂) မျက်နှာ။ (၃) မျက်နှာ၌ တပ်ဆင် ထားအပ်သော နှာရှုပ်ကြိုး။ (၄) (ခြသေ့ ကျား ဘီလူး-စသည်တို့ဖြင့်) ပေါများထူထပ် သော အရပ်။(၁)ဧဝံ အာနနာ သဟဿရံသိ နိက္ခမိတ္ဝာ။ နေတ္တိ၊ဝိ။ ၂၉၂။ (၂) ဝိကာသိ ပဒုမံ ဝါတိ၊ သုန္ဒရံ သုဂတာနနံ။ သုဗောဓာ-လက်ာရ၊ဂါထာ။၂၈၆။ (၁) (၂) ဝဒနံ တု မုခံ တုဏ္ဍံ၊ ဝတ္တံ လပနမာနနံ။ ဓာန်။၂၆၀။

(၂)(၃) အာနနေ နံ ဂဟေတ္ဝာန၊ မဏ္ဍလေ ပရိဝတ္တယေ။ ဇာ၊၁။၄၇။ အဿံ အာနနေ ဂဟေတ္ဝာ အဿမဏ္ဍလေ ပရိဝတ္တေယျ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊၂။၉၀။ (၄) ကာနနံ အဝကုစ္ဆိတံ အာနနံ အဝဟနံ သတတံ သီဟဗျဂ္ဃယက္ခရက္ခသ.... ကောကိလေဟိ ဝါ ဗဟလံ။ အပ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၇။

အာနန္တရိက(ယ)[၁] (တိ) [(၁) အနန္တရ + ဏိက။ (၂) အနန္တရာယ-ကို နိရုတ္တိနည်းဖြင့် အာနန္တရိက-ပြု။] (၁) (က) မိမိ၏ အခြား မဲ့၌-မိမိနှင့် အနီးကပ်ဆုံးနေရာ၌-ထိုင်နေ သော၊သူ။ (ခ) မင်၏ အခြားမဲ့၌-မင်ဖြစ် ပြီးသည်နှင့် တပြိုင်နက် ချက်ခြင်း-ဖြစ်ပေါ် လာသော၊ စေတောသမာဓိ (ဖိုလ်တရား)။ (ဂ) မိမိ(မင်တရား)၏ အခြားမဲ့၌ဖြစ်သော ဖိုလ်ဟူသောအကျိုး - ၌ ယှဉ်သော - ကို ထိုက်သော - ရှိသော၊ မိမိဖြစ်ပြီးသည်နှင့် တပြိုင်နက် ချက်ခြင်း ဖိုလ်ဟူသော အကျိုး တရားကို မချွတ်မလွှဲ အမြဲမုချ ဖြစ်ပေါ်လာ စေတတ်သော စေတောသမာဓိ(မင်တရား)။ (ဃ) စုတိ၏ အခြားမဲ့၌ ဖြစ်သော အကျိုး -၌ ယှဉ်သော-ရှိသော-ကို ပြုခြင်း (ဖြစ် ပေါ်လာစေခြင်း) အလေ့ရှိသော၊ စုတိစိတ် ဖြစ်ပြီး (သေပြီး) သည်နှင့် တပြိုင်နက် ချက် ခြင်း အပါယ်ငရဲ ပဋိသန္ဓေအကျိုးကို မချွတ် မလွှဲ အမြဲမုချ ဖြစ်ပေါ်စေတတ်သော၊ ကံ (မာတုဃာတက စသော အာနန္တရိယ ကံ ငါးပါး)။ (၂) အန္တရာယ် - အနှောက် အယှက် အဖျက်အဆီး-မရှိသော၊ အပါယ် ငရဲ ပဋိသန္ဓေ-အကျိုးကို မပေးနိုင်စေခြင်းငှါ အခြားသော ဆန့်ကျင်ဘက် ကံများက အန္တရာယ်မပြု - မတားမြစ် မဖျက်ဆီး - နိုင်သော၊ကံ (မာတုဃာတက-စသော အာ-နန္တရိယ ကံ ငါးပါး)။ (၁) (က) အန္တ-မသော အာနန္တရိကဿာပ် ဘိက္ခုနော ဝိညာ-ပေန္တဿ။ ဝိ၊၃။၄၄၃။ အာနန္တရိကဿာတိ အတ္တနော အနန္တရံ နိသိန္နဿ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၈၂။

http://www.dhammadownload.com

နန္တရိကာ။ အဘိ၊ပု။၁၁၆။ အာနန္တရိကာတိ အာနန္တရိကကမ္မသမဂ်ီနော။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၇။ အာနန္တရိယဿ ပုဂ္ဂလဿ အတ္ထိ အန္တရာ-ဘဝေါ။ အဘိ၊က။၂၇၁။ (–အဘိ၊က။ ၄၂၇။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၀၅။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၀၆။)

အာနန္တရိကကမ္မသမဂ်ီ (တိ) [အာနန္တရိက+ကမ္မ + သမဂ်ီ] အာနန္တရိက-ကံ – စုတိ၏ အခြားမဲ့၌ အကျိုးပေးသောကံ – နှင့် ပြည့်စုံသော၊သူ။ အာနန္တရိက-ကြည့်။

အာနန္တရိကသမာဓိ (ပု) [အာနန္တရိက+သမာ-ဓိ] မိမိ(မင်္ဂတရား)၏ အခြားမဲ့၌ ဖြစ်သော ဖိုလ်ဟူသော အကျိုး – ၌ယှဉ် – ရှိ – သော သမာဓိ၊ မိမိဖြစ်ပြီးသည်နှင့် တပြိုင်နက် ချက်ခြင်း ဖိုလ်ဟူသော အကျိုးတရားကို မချတ်မလှဲ အမြဲမုချ ဖြစ်ပေါ်လာစေ တတ်သော မင်္ဂသမာဓိ။ အာနန္တရိက(အာနန္တရိက(ယ)၁) (၁) (ဂ) အနက်နှင့် ယှဉ်ကြည့်။) အာနန္တရိ-ကသမာဓိမှ ဉာဏ(ပဋိသံ။၂)၌ အတ္တနော ပဝတ္တိသမနန္တရံ နိယမေနေဝ ဖလပဋိဒါနတော အာနန္တရိကောတိ လဒ္ဓနာမော မဂ္ဂသမာဓိ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၅။ (–ခုဒ္ဒက။ဋ္ဌ။၁၅၁· ၂။ သုတ္တ-နိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။ဂ၀၆။)

အာနန္တရိယက (တိ) [အာနန္တရိယ+က] စုတိ၏ အခြားမဲ့၌ အကျိုးပေးသောကံ၊အာနန္တရိယ-ကံ။ (အာနန္တရိယ(က)ကမ္မနှင့် ယှဉ်ကြည့်။) နှ ပန အာနန္တရိယကာနံ ပဌမဇ္ဈာနာဒီနံ ဒုတိယဇ္ဈာနာဒီနိ ဝိယ အသမာနဇာတိကံ ဖလနိဝတ္တကံ အတ္ထိ။ မူလဋ္ဌီ၊၁။ဂ၅။

အာနန္တရိယကဖလ (န) [အာနန္တရိယက+ဖလ] အခြားမဲ့၌ဖြစ်သောအကျိုး။ အာနန္တရိယက-ဖလံ နိဝတ္တေတုံ....အဝီစိပါတနတော။ မူလဋ္ဌီ၊ ၁။ဂ၅-၆။

အာနန္တရိယ(က)ကမ္မ (န) [အနန္တရိယ(က)+ကမ္မ] အာနန္တရိယကံ။ (က) စုတိ၏အခြားမဲ့၌

(–ဝိ၊ဂ။၃၁၅၊၃၈၀။) (ခ) အညတ္ထ မဂ္ဂါ-နန္တရံ ဖလံ အာနန္တရိကော စေတောသမာဓိ နာမ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၄၁။ (ဂ) အာနန္တရိကော စေတောသမာဓိ။ ဒီ၊၃။၂၂၈။ ဣမ ပန ဝိပဿနာနန္တရော မဂ္ဂေါ ဝိပဿနာယ ဝါ အနန္တရတ္တာ, အတ္တနော ဝါ အနန္တရံ ဖလ-ဒါယကတ္တာ အာနန္တရိကော စေတောသမာ-ဓိတိ အဓိပ္ပေတော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၄၁။ သဒ္ဒတ္ထ-တော ပန အနန္တရံ ဖလံ အနန္တရံ၊ တသ္မိံ အနန္တရေ နိယုတ္တော, တံ ဝါ အရဟတိ, အနန္တရပယောဇနောတိ ဝါ အာနန္တရိကော။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၂၇၉။ အာနန္တရိယ (အံ၊၁။ဂ၆၇)နှင့် အနန္တရဝိပါကဒါယကံ မဂ္ဂသမာဓိံ။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၃၄၁။ (–ခုဒ္ဒက။၅။ သုတ္တနိ။၃၁၂။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊၁။၂၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။ဂဂ၆။) (ဃ) ပဋ္ဌ-ကမ္မာနိ အာနန္တရိကာနိ။ ဝိ၊၅။၂၃၀။ အဘိ၊ မ။၂၁၁၊၂၅၄။ အာနန္တရိကာနိတိ အနန္တရာယေန ဖလဒါယကာနိ၊ မာတုဃာတကကမ္မာဒီနမေတံ အဓိ-ဝစနံ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၉၂။ အနန္တရေ နိယုဉ္ဇာ-နိ, အနန္တရဖလပဋယောဇနာနိ, အနန္တရဖလ-ကရဏသီလာနိ ဝါ အာနန္တရိကာနိ။ မူလဋ္ဌီ၊ ၁။၁၆၄။ စုတိအနန္တရံ ဖလံ အနန္တရံ၊ တသ္မိံ နိယုတ္တာနိ.... ဝုတ္တပ္ပကာရဿ အနန္တရဿ ကရဏံ အနန္တရံ၊ တံသီလာနိတိ ယောဇေ-တဗ္ဗံ။ အနုဋီ၊၁။၁၇၀။ (–ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၁၊၅၂-၃။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၀၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၇၅-၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၃၅၅။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။ဂ၀၆-၇။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။၃၁၆။ စရိယာ၊ဋ္ဌ။၃၂၂။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၃။ သာရတ္ထ၊၃။ ၂၆၀။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။ ၂၉၉။) (ဂ) အနန္တရာ-ယာနိ ဝါ အာနန္တရိကာနိတိ နိရုတ္တိဝသေန ပဒသိဒ္ဓိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ မူလဋ္ဌီ၊၁။၁၆၄။ (ဃ)-လည်း ကြည့်။

အာနန္တရိက(ယ)၂ (တိ) [အာနန္တရိက(ယ)+ဏ] အာနန္တရိက(ယ)ကံ – နှင့်ပြည့်စုံသော – ကို ကျူးလွန်သော၊သူ။ ပဋ္ဌ ပုဂ္ဂလာ အာ-

http://www.dhammadownload.com

ဖြစ်သောအကျိုး– ဦးယှဉ်သော– ရှိသော– ကို ပြုခြင်းအလေ့ရှိသော-ကံစုတိစိတ်ဖြစ်ပြီး (သေပြီး) သည်နှင့် ဘပြိုင်နက် ချက်ခြင်း အပါယ်ဝရဲ့ ပဋိသန္ဓေအကျိုးကို မချွတ်မလွဲ အမြဲမုချဖြစ်ပေါ်လာစေတတ်သောကံ။ (ခ) အနန္တရာယ်– အနှောက်အယှက် အဖျက်အဆီး– မရှိသောကံ၊ အပါယ်ဝရဲ့ ပဋိသန္ဓေအကျိုးကို မပေးနိုင်စေခြင်းငှါ အခြားသော ဆန့်ကျင်ဘက်ကံများက အနန္တရာယ်မပြု– မတားမြစ်မဖျက်ဆီး– နိုင်သောကံ။ (က) ဧတ္တာဝတာ မာတုဃာတာဒီနိ ပဉ္စ အာနန္တရိယကမ္မာနိ ဒဿိတာနိ ဟောန္တိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၇၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၅၄။ စုတိအနန္တရံ ဖလံ အနန္တရံ နာမ၊ တသ္မိံ အနန္တရေ နိယုတ္တာနိ, တန္နိဗ္ဗတ္တနေန အနန္တရကရဏသီလာနိ, အနန္တရပ္ပယောဇနာနိ စာတိ အာနန္တရိယာနိ၊ တာနိ ၎ဝ (ကမ္မာနိတိ) အာနန္တရိယကမ္မာနိတိ ဝုတ္တာနိ။ မ၊ဋီ၊၃။၂၉၄။ အံ၊ဋီ၊၁။၂၁၂။ (–သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၃၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃၁။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉၁။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၉၃။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၆၊ ၂၃၂၊၂၃၅။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၂၂၀။ မ၊ဋီ၊၂။၁၃၇၊ ၂၇၄။ မူလဋီ၊၃။၉၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၁၉၉။) (ခ) အာနန္တရိက(ယ)[၁] (၂) ကြည့်။

အာနန္တရိယကံသည် (၁) မာတုဃာတကကံ = အမိကို သတ်ကြောင်းစေတနာ, (၂) ပိတုဃာဘကကံ = အဘကို သတ်ကြောင်းစေတနာ, (၃) အရဟန္တဃာတကကံ = ရဟန္တာကို သတ်ကြောင်းစေတနာ, (၄) လောဟိတုပ္ပါဒကကံ = ဘုရားရှင်၌ သွေးကို ဖြစ်စေသော (သွေးစိမ်း တည်စေသော) စေတနာ, (၅) သံဃဘေဒကကံ = သံဃာကို ကွဲပြားစေကြောင်း စေတနာ-ဟု ၅-မျိုး ရှိသည်။ ၎င်းအာနန္တရိယကံသည် ဒုတိယဘဝ (သေပြီး နောက်ဘဝ)၌ အကျိုးပေးသော ဥပပဇ္ဇဝေဒနီယကံ ဖြစ်သည်။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁၀၄။ အပြစ်ကြီးလေးသော ယဉ္စရုကကံ ဖြစ်သည်။ ၎င်း-၁၀၅။ အကျိုးပေး မြဲသော ဓုဝဝိပါကကံ ဖြစ်သည်။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၉၃။ မာတုဃာတကကံ, ပိတုဃာတကကံ-တို့၌ သတ်သောသူကလည်း လူဇာတ်ဖြစ်၍ အသတ်ခံရသူကလည်း လူဇာတ်ဖြစ်မှ အာနန္တရိယကံထိုက်သည်၊ အရဟန္တဃာတကကံ၌လည်း လူဇာတ်ဖြစ်သော ရဟန္တာကို သတ်မှ ကံထိုက်သည်။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၀၄-၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၇၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၅၅။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၆။ ဤ၌ ဘုရားသခင်ကို ရန်ပြုသော ဒေဝဒတ်ကဲ့သို့ ဘုရားသခင်၏ ကိုယ်တိုင်ကို ရန်ပြုခြင်းသည် ဤကံ၌ မပါဝင်ပေ။ ဤကံ၌ ပါဝင်သော ဘုရားသခင်ကို ရန်ပြုခြင်းမှာ ဘုရားသခင်၏ ကိုယ်တိုင်ကို ရန်ပြုခြင်းမဟုတ်ဘဲ ဘုရားသခင်၏ ကိုယ်ခန္ဓာကို ရန်ပြုခြင်းသာ ဖြစ်သည်။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၉၃။ အာနန္တရိယကံ၏ အကျိုးပေး မြဲသော ဓုဝဝိပါကကံ ဖြစ်သည်။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၉၃။ မာတုဃာတကကံ, ပိတုဃာတကကံ-တို့၌ သတ်သောသူကလည်း လူဇာတ်ဖြစ်၍ အသတ်ခံရသူကလည်း လူဇာတ်ဖြစ်မှ အာနန္တရိယကံထိုက်သည်၊ အရဟန္တဃာတကကံ၌လည်း လူဇာတ်ဖြစ်သော ရဟန္တာကို သတ်မှ ကံထိုက်သည်။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၀၄-၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၇၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၅၅။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၆။ ဤ၌ ဘုရားသခင်ကို ရန်ပြုသော ဒေဝဒတ်ကဲ့သို့ ဘုရားသခင်၏ ကိုယ်တိုင်ကို ရန်ပြုခြင်းမဟုတ်ဘဲ ဘုရားသခင်၏ ကိုယ်ခန္ဓာကို ရန်ပြုခြင်းသာ ဖြစ်သည်။ ၎င်း-ကံ ၅-ပါး တို့တွင် သံဃဘေဒကကံသည် အပြစ်အကြီးဆုံး ဖြစ်၍ အငိစိုင်ရဲသက်နှင့်အမျှ ခံရသော ကပ္ပဋ္ဌိတိယကံ ဖြစ်၏။ ၎င်း-ကံ ၅-မျိုးလုံးကို ကျူးလွန်လျှင် သံဃဘေဒကကံက အကျိုးပေးသည်၊ သံဃဘေဒကမှတပါး ကျန်လေးပါးကို ကျူးလွန်လျှင် လောဟိတုပ္ပါဒကကံက အကျိုးပေးသည်၊ အရဟန္တဃာတက, မာတုဃာတက, ပိတုဃာတက-ကံတို့တွင် အရဟန္တဃာတကကံက အကျိုးပေး၏၊ ၎င်း-မရှိမှ မာတုဃာတကကံ, ၎င်း-မရှိမှ ပိတုဃာတကကံက အကျိုးပေးသည်၊ သို့သော် အမိ, အဘတို့တွင် တဦးဦးက သီလသာနေမူ သီလရှိသူကို သတ်သောကံက အကျိုးပေးသည်။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၇၀။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၇၇။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၄၀၉၊၄၁၀။

အာနန္တရိယကမ္မသဒ်သ (တိ) [အာနန္တရိယကမ္မ+သဒ်သ] အာနန္တရိယကံနှင့် တူသော။ ကမ္မတောတိ "ဧဝံ အာနန္တရိယကမ္မံ ဟောတိ၊ ဧဝံ အာနန္တရိယကမ္မသဒိသ"န္တိ ဧဝံ ကမ္မဝိဘာဂတော။ မ၊ဋီ၊၃။၂၉၄။ အံ၊ဋီ၊၁။၂၁၃။

အာနန္တရိယကမ္မသမဒ်ီ (တိ) [အာနန္တရိယကမ္မ+သမဒ်ီ] အာနန္တရိယကံ–နှင့် ပြည့်စုံသော–ကို ကျူးလွန်သော၊သူ။ အာနန္တရိယကမ္မသမဒ်ီနော(ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၂၇၁)တိ ပဉ္စသု အာနန္တရိယကမ္မေသု ယေန ကေနစိ သမန္နာဂတာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၁၉၉။ အာနန္တရိက(ယ)[၂]-လည်း ကြည့်။

http://www.dhammadownload.com

အာနန္တရိယကရဏ (န) [အာနန္တရိယ + ကရဏ] အာနန္တရိယကံကို ပြုခြင်း။ မာတုဃာတဘာဒိ အာနန္တရိယကရဏံ။ မ၊၌၊၁။၁၄၆။ (အ)-အာနန္တရိက(ယ)-လည်း ကြည့်။

အာနန္တရိယကောပဃာတက (တိ) [အာနန္တရိယက + ဥပဃာတက] အာနန္တရိယကံကို-ညှဉ်းဆဲ-နှိပ်စက်-သတ်ဖြတ် - ဖျက်ဆီး-တတ်သော။ နစ အာနန္တရိယကောပဃာတကံ ကိဉ္စိ ကမ္မံ အတ္ထိ။ မူလဋီ၊၁။၄၆။

အာနန္တရိယစေတနာသမ္မယုတ္တ (တိ) [အာနန္တရိယ+စေတနာ+သမ္မယုတ္တ] အာနန္တရိယကံဟူသော စေတနာနှင့်ယှဉ်သော။ အာနန္တရိယစေတနာသမ္မယုတ္တဿ ပဋိဃဿ ကမ္မဝရဏပက္ခိကတာ ဝိယ။ အနုဋီ၊၃။၂၄၈။

အာနန္တရိယဒီပန (န) [အာနန္တရိယ + ဒီပန] အာနန္တရိယကံကို ပြခြင်း။ ဘဂဝါ အာနန္တရိယဒီပနတ္ထံ ပဂ္ဂလကထံ ကထေတိ။ မ၊၌၊၁။ ၁၄၃။ အံ၊၄၊၁။၇၅။ သာရတ္ထ၊၁။၉၀။ (-ဣတိဝုတ်၊၌။၇၉။ မ၊ဋီ၊၁။၂၄၃။ အံ၊ဋီ၊၁။ ၁၂၂။)

အာနန္တရိယဓမ္မ (ပု) [အာနန္တရိယ+ဓမ္မ] စုတိ၏ အခြားမဲ့၌ဖြစ်သော အကျိုး၌ ယှဉ်သော-သေပြီးသည်နှင့်တပြိုင်နက် ချက်ခြင်း မချုတ်မလဲ့ အကျိုးပေးသော - စေတနာတရား၊ အာနန္တရိယကံ။ အာနန္တရိယဓမ္မာ (မ၊၌၊၂။ ၉)တိ အာနန္တရိယသဘာဝစေတနာ ဓမ္မာ။ မ၊ဋီ၊၂။၈၂။

အာနန္တရိယဖလ (န) [အာနန္တရိယ + ဖလ] အာနန္တရိယကံ၏ အကျိုး။ သီလဝတော စေတောပဏိဓိ ဝိယ ဥပရူပပတ္တိဇနကကမ္မဖလံ အာနန္တရိယဖလံ နိဝတ္တေတုံ။ အံ၊ဋီ၊၁။ ၂၁၅။

အာနန္တရိယဗလ (န) [အာနန္တရိယ+ဗလ] အာနန္တရိယကံ၏ စွမ်းအား။ အာနန္တရိယဗလံ နိဝတ္တေတုံ သမတ္ထော စေတောပဏိဓိ အတ္ထိ။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၁၉၅။

အာနန္တရိယဘာဝသမတ္ထန (န) [အာနန္တရိယ+ဘာဝ+သမတ္ထန] စုတိ၏အခြားမဲ့၌-သေပြီးသည်နှင့် တပြိုင်နက်-ချက်ခြင်း မချုတ်မလဲ့ အကျိုးပေးနိုင်သည်၏အဖြင့်ကို ခိုင်မြဲစေသော စကား။ တဿ ဝိပါကန္တိအာဒိကမ္မဿ အာနန္တရိယဘာဝသမတ္ထနံ။ မ၊ဋီ၊၃။ ၂၉၄။ အံ၊ဋီ၊၁။၂၁၃။

အာနန္တရိယဝတ္ထု (န) [အာနန္တရိယ + ဝတ္ထု] အာနန္တရိယကံ-၏တည်ရာ-ဖြစ်ကြောင်း-ဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်(အမိ,အဘ-စသည်)။ အာနန္တရိယဝတ္ထူသု စ အာနန္တရိယံ။ ဝိ၊၌၊၂။ ၅၂။ (-အဘိ၊၌၊၃။၂၇၁။ မ၊ဋီ၊၃။၂၉၄။)

အာနန္တရိယသဒိသ (တိ) [အာနန္တရိယ+သဒိသ] အာနန္တရိယကံနှင့် တူသော၊ အာနန္တရိယကံလောက် အပြစ်ကြီးသော။ မဟာသာဝဇ္ဇော ဟိ အရိယူပဝါဒေါ အာနန္တရိယသဒိသော။ ဣတိဝုတ်၊၌။၂၀၈။ (-မ၊၌၊၄။၇၆။ အံ၊၌၊ ၁။၃၅၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၅၅။ ပဋိသံ၊၌၊၁။၃၃၇။ မ၊ဋီ၊၃။၂၉၄။)

အာနန္တရိယသဘာဝ (တိ) [အာနန္တရိယ + သဘာဝ] အာနန္တရိယသဘောရှိသော၊ သေပြီးသည်နှင့် တပြိုင်နက် ချက်ခြင်း မချုတ်မလဲ့ အကျိုးပေးခြင်း သဘောရှိသော။ အဝဿဉ္စ အာနန္တရိယသဘာဝါ တတော ဧဝ.... သမ္မုဋ္ဌိစ္ဆတဗ္ဗမေတံ။ အံ၊ဋီ၊၁။၂၁၅။ မူလဋီ၊၁။၄၅။

အာနန္တရိယသဘာဝစေတနာဓမ္မ (ပု) [အာနန္တရိယ+သဘာဝ+စေတနာ+ဓမ္မ] အာနန္တရိယ-သဘောရှိသော စေတနာတရား။ အာနန္တရိယဓမ္မ-ကြည့်။

အာနန္တရိယာဘာဝ (ပု) [အာနန္တရိယ+အဘာဝ] အာနန္တရိယကံ၏ မရှိခြင်း။ အာနန္တ-

http://www.dhammadownload.com

ရိယာဘာဝ(အဘိ၊ဌ၊၃။၂၃၂)နွိ ယေန.... ဟောတိ၊ တဿ အာနန္တရိယကမ္မဿ အဘာဝနွိ အတ္ထော။ မူလဋီ၊၃။၉၈။

အာနန္တရိယုပဃာတက (တိ) [အာနန္တရိယ+ဥပဃာတက] အာနန္တရိယကံကို–ညှဉ်းဆဲ–နှိပ်စက်–ဖျက်ဆီး–သတ်ဖြတ်–တတ်သော။ နစ အာနန္တရိယုပဃာဘကံ ကိဉ္စိ ကမ္မံ အတ္ထိ။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၁၉၅။

အာနန္တရိယောပဃာတက (တိ) [အာနန္တရိယ+ဥပဃာတက] အာနန္တရိယကံကို–ညှဉ်းဆဲ–နှိပ်စက်–သတ်ဖြတ်–တတ်သော။ နစ အာနန္တရိယောပဃာတကံ ကိဉ္စိ ကမ္မံ အတ္ထိ။ မ၊ဋီ၊၃။၂၉၆။ အံ၊ဋီ၊၁။၂၁၅။

အာနန္ဒ၁ (ပု) [အာ+နန္ဒ+အ] နှစ်သက်ဝမ်းမြောက်ကြောင်းဖြစ်သော ပီတိ၊ နှစ်သက်ဝမ်းမြောက်ခြင်း။ တတြ တုမှေဟိ နအာနန္ဒော...ကရဏီယံ။ ဒီ၊၁။၃။ မ၊၁။၁၉၃။ မိလိန္ဒ။၁၈၂။ အာနန္ဒနွိ ဧတေနာတိ အာနန္ဒော၊ ပီတိယာ ဧတံ အဓိဝစနံ။ ဒီ၊ဌ၊၁။၅၃။ အာနန္ဒောတိ အာနန္ဒပီတိ။ မ၊ဌ၊၂။၂၄။ အာနန္ဒနွိ ပမောဒနွိ ဧတေနာတိ အာနန္ဒော၊ ပီတိယာ ဧဝေတံ အဓိဝစနံ။ မ၊ဋီ၊၂။၉၉။ အာနန္ဒော (ဓမ္မ။၃၅)တိ တုဋ္ဌိ။ ဓမ္မ၊ဌ၊၂။၆၅။ (–ဇာ၊၂။၈၁၊၁၇၁။ ဇာ၊ဌ၊၆။၇၂။)

အာနန္ဒ၂ (ပု) [အာ+နန္ဒ+အ။ ယာဒိစ္ဆကနာမ်။] အာနန္ဒ-မည်သောသူ။ (၁) အာနန္ဒမည်သော ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ။ (၂) အာနန္ဒထေရ်၊ ဧတဒဂ်-ငါးတန်ရ မြတ်စွာဘုရား၏ အမြတ်ဆုံး အလုပ်အကျွေး အရှင်အာနန္ဒာ။ (၃) အာနန္ဒထေရ်၊ အဘိဓမ္မဋီကာ (မူလဋီကာ) ကျမ်းပြုအရှင်အာနန္ဒာ။ (၄) အာနန္ဒမင်း။ (၅) အာနန္ဒမင်းသား။ (၆) တိဿမြတ်စွာဘုရား၏ သားတော် အာနန္ဒ။ (၇) အာနန္ဒ သတိုးသား။ (၈) အာနန္ဒသူဌေး။ (၉) အာနန္ဒစေတီ။ (၁၀) အာနန္ဒဘီလူး။ (၁၁) အာနန္ဒလင်းတမင်း။ (၁၂) အာနန္ဒ ငါးမင်း။ (၁) အာနန္ဒမည်သော ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ။ အာနန္ဒောနာမသမ္မုဒ္ဓေါ၊ သယမ္ဘူ အပရာဇိတော။ အပ၊၁။၂၅၆။ အာနန္ဒော နာမ သမ္မုဒ္ဓေါတိ အာနန္ဒံ တုဋ္ဌိ ဇနနတော အာနန္ဒော နာမ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါတိ အတ္ထော။ အပ၊ဌ၊၂။၁၈၉။ (–မ၊၃။၁၁၅။ မ၊ဌ၊၄။၉၁။) (၂) အာနန္ဒထေရ် အရှင်အာနန္ဒာ။ ဤ အရှင်အာနန္ဒာထေရ်သည် လွန်ခဲ့သော ကမ္ဘာတသိန်းထက်က ပွင့်တော်မူသည့် ပဒုမုတ္တရဘုရားရှင်ထံတော်မှစ၍ ဘုရားရှင်၏ အမြတ်ဆုံး အလုပ်အကျွေး ရာထူးကို ရည်မှန်းတောင့်တကာ ဒါနစသော ကုသိုလ်ကောင်းမှုတို့ကို ပြုလုပ်ခဲ့ပေသည်၊ ကဿပမြတ်စွာဘုရား ပွင့်တော်မူသောအခါ၌ ဆွမ်းခံလှည့်လည်သော မထေရ်တပါးအား အပေါ်ရုံအဝတ်ကို လှူဒါန်းခဲ့ဘူး၍ ဗာရာဏသီမင်းဖြစ်စဉ်အခါ၌ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ရှစ်ပါးတို့အား သစ်ရွက်မိုးကျောင်း ဆောက်လုပ် လှူဒါန်းကာ ပတ္တမြားသပိတ်ခြေတို့ကို လှူဒါန်းပြီး အနှစ်တသောင်းပတ်လုံး ပြုစု လုပ်ကျွေးခဲ့လေသည်။ ကမ္ဘာတသိန်း ကာလပတ်လုံး ကုသိုလ်ကောင်းမှုတို့ကို ပြုလုပ်လျက် ဂေါတမမြတ်စွာဘုရား အလောင်းတော်နှင့်အတူ တုသိတာနတ်ပြည်မှ စုတေခဲ့၍ အမိတောဒနမည်သော သာကီဝင်မင်း၏ အိမ်၌ ပဋိသန္ဓေ တည်နေခဲ့သည်။ ဆွေတော်မျိုးတော်အားလုံးကို ရှင်ပြုံးနှစ်သိမ့်စေလျက် ဖွားမြင်လာသောကြောင့် အာနန္ဒဟူ၍ (အနွတ္ထအားဖြင့်) အမည် မှည့်ခေါ်ကြလေသည်။ ဒီ၊ဌ၊၂။၇၈-၈၂။ အံ၊ဌ၊၁။၂၂၄-၇။ ထေရ၊ဌ၊၂။၄၁၁-၄။ အပ၊ဌ၊၁။၃၄၆-၈။ အရှင်အာနန္ဒာသည် ဘုရားအလောင်းတော်နှင့်အတူ တနေ့တည်းဖြစ်ပေါ် (ဖွားမြင်)လာသော ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သည်၊ ဖွားဘက်တော် ၇-ဦးတွင်

http://www.dhammadownload.com

သော အရှင်မြတ် ဖြစ်ပေသည်။ ဒီ၊၂။၆။ အံ၊ ၁။၂၅။ အံ၊ဥ၊၁။၂၂၃။ ဘုရားရှင် ဟောကြားတော်မူသမျှသော သုတ္တ, ဂေယျ စသည်ကို အရှင် အာနန္ဒာသည် ကြားနာ မှတ်သားဆောင်ထား နိုင်သည်သာ ဖြစ်၏၊ အရှင် အာနန္ဒာ ဆောင်မထားသော သုတ္တ စသည် မရှိပေ။

တနေ့သ၌ ဂေါပကမောဂ္ဂလ္လာနမည်သော ပုဏ္ဏားက အရှင်အာနန္ဒာကို "အရှင်ဘုရား သည် မြတ်စွာဘုရား သာသနာတော်၌ အကြားအမြင်များသော (ဗဟုဿုတ)ပုဂ္ဂိုလ်ဟု ထင်ရှားပါသည်၊ ဘယ်မျှလောက်သော တရားတို့ကို အရှင်ဘုရား၏ ဆရာ မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားခဲ့၍ အဘယ်မျှလောက် အရှင် ဘုရား နှုတ်တက်အာဂုံ ဆောင်ရွက်မှတ်သား ထားပါသလဲ" ဟု မေးမြန်းရာ အရှင်အာနန္ဒာက "ရှစ်သောင်းနှစ်ထောင်သော ဓမ္မက္ခန္ဓာတို့ကို ဘုရားရှင်ထံမှ သင်ယူဆောင်ရွက်ထား ခဲ့၍ နှစ်ထောင်သော ဓမ္မက္ခန္ဓာတို့ကို အရှင် သာရိပုတြာစသော ရဟန်းတော်တို့ထံမှ သင် ယူဆောင်ထားခဲ့သဖြင့် အားလုံး စုစုပေါင်း ဘုရားရှင်ဟောကြားခဲ့သည့် ငါသင်ယူဆောင် ထားသော ဓမ္မက္ခန္ဓာတို့သည် ရှစ်သောင်း လေးထောင် ရှိသည်" ဟု မိန့်ကြားတော်မူ သည်။ ထေရ။၃၄၇။ ထေရ၊၌၊၂။၄၂၂။ သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၁။၅၈။ ယင်းကဲ့သို့ ဗဟုဿုတ များလှသော အရှင်မြတ် ဖြစ်သောကြောင့် ပင် တဝိဇ္ဇ ခီဏာသဝ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့ သံဃိယနာတင်ရာ ဖြစ်သော ပဌမ သံဂါ-ယနာတင် ပွဲတော်၌ ရဟန္တာမဖြစ်သေးသော အရှင်အာနန္ဒာကို ရဟန်းအများ၏ ဆန္ဒဖြင့် အရှင်မဟာကဿပ ထေရ်က ရွေးကောက်ခဲ့ရ လေသည်။ ဝိ၊၄။၄၈၁။ ဝိ၊၌၊၁။၇။ ဒီ၊၌၊၁။ ၅-၆။ ထိုမျှများပြားလှသော သုတ်တော်တို့ကို ဆောင်ထားသော အရှင်မြတ်ဖြစ်၍ ဓမ္မ-ဘဏ္ဍာဂါရိက (တရား ဘဏ္ဍာတိုက်စိုး) ဟူ

တဦးအပါအဝင်ဖြစ်သည်။ ဒီ၊၌၊၂။၁၈။ အပ၊ ၌၊၂။၅၅၊ ဇာ၊၌၊၁။၆၁။ ဗုဒ္ဓဝံ၊၌။၃၂၂။ မြတ်စွာဘုရား၏ ခမည်းတော် သုဒ္ဓေါဓနမင်း ကြီးနှင့် အရှင်အာနန္ဒာ၏ ခမည်းတော် အမိတောဒနမင်းကြီးမှာ ညီအကိုအရင်း ဖြစ်၍ မြတ်စွာဘုရားနှင့် အရှင်အာနန္ဒာသည် တဝမ်းကဲ့ညီအကို တော်စပ်သည်။ (အမိတောဒန-ကြည့်။) အရှင်မြတ်သည် ဘဒ္ဒိယ, အနုရုဒ္ဓ, ဘဂု, ကိမိလ, ဒေဝဒတ္တ, ဥပါလိ-တို့နှင့်အတူ မြတ်စွာဘုရားအထံတော်၌ ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်သည်။ ဝိ၊၄။၃၃၀-၉။ အရှင်မြတ်၏ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာမှာ ဗေလဋ္ဌသီသ ဖြစ်သည်။ ဝိ၊၂။၁၁၆။ ဝိ၊၃။၂၉၃၊၄၁၀။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၈၄။ အရှင်ပုဏ္ဏအထံ၌ တရားကို နာယူရ၍ သောတာပတ္တိဖိုလ်သို့ ရောက်ရှိတော်မူသည်။ သံ၊၂။၈၆-၇။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၈။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၁၄။ အရှင်မြတ်သည် အရှင်စုန္ဒ၏ ဥပဇ္ဈာယ်ဖြစ်သည်။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၅၃။ သဗ္ဗ-ကာမိထေရ် (ဝိ၊၄။၅၀၂)နှင့် ဘဏ္ဍရဟန်း (သံ၊၁။၄၀၆-၇)တို့သည် အရှင်မြတ်၏ သဒ္ဓိ-ဝိဟာရိကတပည့်တို့ ဖြစ်ကြသည်။

ဤအရှင်မြတ်သည် အကြားအမြင်များသော(ဗဟုဿုတ)ရဟန်းတို့တွင်၎င်း, မြတ်စွာဘုရားစကားတော်ကို ဆောင်စွမ်းနိုင်သည့် သတိရှိသော (သတိမန္တ) ရဟန်းတို့တွင်၎င်း, မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူသော ပုဒ်အား လုံးကို သိစွမ်းနိုင်သော (ဂတိမန္တ) ရဟန်း တို့တွင်၎င်း, မြတ်စွာဘုရား စကားတော်ကို သင်ခြင်း ဆောင်ခြင်း သရဇ္ဈာယ်ခြင်း, မြတ်စွာ ဘုရားကိုဆည်းကပ် လုပ်ကျွေးခြင်းတို့၌ လွန်လ ရှိသော(မိတိမန္တ)ရဟန်းတို့တွင်၎င်း, မြတ်စွာ ဘုရားကို ဆည်းကပ်လုပ်ကျွေးသော (ဥပ-ဋ္ဌာက) ရဟန်းတို့တွင်၎င်း အသာဆုံး အလွန်ကဲဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်သောကြောင့် ဗဟုဿုတ, သတိမန္တ, ဂတိမန္တ, မိတိမန္တ, ဥပ-ဋ္ဌာက, ဧတဒဂ် ငါးတန်ဖြင့် ချီးကျူးခြင်းခံရ

http://www.dhammadownload.com

ဘုရား၏ သပိတ်သင်္ကန်းတို့ကို ယူ၍ ရဟန်း ငါးရာနှင့်အတူသာဝတ္ထိပြည်သို့လာခဲ့ပေသည်၊ အရှင်မြတ် ရောက်ရာအရပ်တိုင်း၌ ဘုရားရှင်ကို တမ်းတကာ လူတို့ မျှားစွာ ငိုကြွေးကြသည်။ သာဝတ္ထိသို့ ရောက်သောအခါ၌လည်း ဘုရားရှင် ပရိနိဗ္ဗာန် စံဝင်သော နေ့အလား မျှားစွာ ငိုကြွေးကြရာ အရှင်မြတ်က မမြဲမှုနှင့်စပ်သော တရားစကားကို ဟောကြားကာ ဇေတဝန်ကျောင်းအတွင်း မြတ်စွာဘုရား သီတင်းသုံးခဲ့ဘူးရာ ဂန္ဓကုဋီသို့ဝင်၍ ဘုရားရှင် ရှိစဉ်အခါက ပြုလုပ်နေကျ ဝတ်အားလုံးကို ပြုလုပ်စဉ် ဘုရားရှင်ကို တမ်းတလျက် အရှင်မြတ် ကိုယ်တော်တိုင် မျက်ရည်မဆည်နိုင်ဖြစ်ကာ ငိုကြွေးခဲ့ရလေသည်။ နောက်တနေ့၌ ဝမ်းနုတ်ဆေး သောက်၍ ထို့နောက် တနေ့၌ စေတက ရဟန်းနှင့်အတူ သုဘလုလင်အိမ်သို့ ကြွကာ သုဘလုလင်အား သုဘသုတ်တရားကို ဟောကြားတော်မူသည်။ ၎င်းသုတ်ကို ဒီ၊၁။၁၀၈-၂၀၄-၌ ကြည့်။ ထို့နောက် ဝါဆိုခါနီး၌ ရာဇဂြိုဟ်သို့ ကြွခဲ့သည်။ ဝိ၊၌၊၁။ ၇-၈။ ဒီ၊၌၊၁။၇-၈။

သံဂါယနာမတင်မီ (သံဃာမစည်းဝေးမီ) ပဌမအရှင်တနေ့၌ အရှင်အာနန္ဒာ အကြံဖြစ်သည်မှာ—"နက်ဖြန် သံဃာစည်းဝေးတော့မည်၊ ငါသည် သေက္ခ (ရဟန္တာ မဖြစ်သေးသော အရိယာ) ပုဂ္ဂိုလ်အနေဖြင့် သံဃာ့အစည်းအဝေးသို့ တက်ရန် မသင့်တော်" ဟု အကြံဖြစ်လျက် များစွာသော ညဉ့်ယာမ်ပတ်လုံး ကာယဂတာသတိ ပွါးများခြင်းဖြင့် အချိန်ကုန်လွန်စေ၍ မိုးသောက်ယာမ်၌ စင်္ကြံမှ ဆင်းသက်ခဲ့ကာ အိပ်ဦးမည်ဟု ကိုယ်ကို လျောင်းလိုက် လေသည်၊ ခြေနှစ်ဖက်သည် မြေမှ လွတ်စဉ် ဦးခေါင်းလည်း ခေါင်းအုံးသို့ မရောက်သေးမီ ဣရိယာပုထ်လေးပါးမှ လွတ်နေချိန်တွင် အရှင်အာနန္ဒာသည် အာသဝေါကုန်ခန်း ရဟန္တာအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူသော အာနန္ဒာအမည်တမျိုးဖြင့်လည်း ထင်ရှားခဲ့ပေသည်။ သံ၊၌၊၁။၂၆၆။ အံ၊၌၊၁။၂၃၀။ အံ၊၌၊၃၊၇၉။ ထေရ၊၌၊၁။၀၄။ ဓာန်။၄၃၆။ တိပိဋကဓရ (ပိဋကသုံးပုံဆောင်နိုင်သူ) ဟုလည်း ချီးကျူးခံရသည်။ သံ၊၌၊၂။၁၁၅။ အဘိ၊၌၊၁။၀၆။ အရှင်အာနန္ဒာသည် အမြဲတမ်း အလုပ်အကျွေး ရာထူးကို ယူခါနီးအချိန်တွင် ရှေးဦးစွာ ပယ်လိုသော ဆုလေးပါး, ယူလိုသော ဆုလေးပါးကို တောင်းပြီးမှ အမြဲတမ်း အလုပ်အကျွေးဆုထူးကို လက်ခံရယူလေသည်။ အကျယ်ကို ဒီ၊၌၊၂။၁၂-၃။ အံ၊၌၊၁။၂၂၀-၂၃၀။ ထေရ၊၌၊၂။၄၁၅။ အပ၊၌၊၁။၃၄၉-တို့၌ ကြည့်။ အရှင် အာနန္ဒာသည် ၂၅-နှစ်ပတ်လုံး မြတ်စွာဘုရားအား ပြုစုလုပ်ကျွေးခဲ့သည်။ ဥဒါန၊၌။၃၈၂။ ဇာ၊၌၊၃။ ၂၁-၂။ ဇာ၊၌၊၄။၉၇။

မြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်စံခါနီး၌ အရှင်အာနန္ဒာသည် ကျောင်းတွင်းသို့ဝင်၍ ငိုကြွေးမြည်တမ်းနေလေရာ ဘုရားရှင်က ခေါ်တော်မူ၍ တရားစကား ဟောကြားပြီး ကုသိုလ်တရား ပြုလုပ်ထားသူဖြစ်၍ လျင်မြန်စွာ ရဟန္တာ ဖြစ်လိမ့်မည် ဖြစ်ကြောင်း ဗျာဒိတ်စကား မိန့်ကြားတော်မူကာ ရှေးဘုရားရှင်တို့မှာလည်း အာနန္ဒာကဲ့သို့သော ရဟန်းသည်ပင် အမြတ်ဆုံး အလုပ်အကျွေး ဖြစ်ခဲ့ကြောင်း, နောင် ပွင့်လတ္တံ့သော ဘုရားရှင်တို့မှာလည်း အာနန္ဒာကဲ့သို့သော ရဟန်းသည်ပင် အမြတ်ဆုံး အလုပ်အကျွေး ဖြစ်လိမ့်မည် ဖြစ်ကြောင်း, အရှင်အာနန္ဒာ ပညာရှိကြောင်း, အံ့ဘွယ်တရား လေးပါးနှင့် ပြည့်စုံကြောင်းတို့ကို ဟောကြားတော်မူခဲ့ပေသည်။ အံ့ဘွယ်လေးပါးကို ဒီ၊၂။၁၂၀။ အံ၊၁။၄၄၈-တို့၌ ကြည့်။

အရှင်အာနန္ဒာသည် ပဌမ သံဂါယနာ သဘင်၌ပါဝင်ရန် ရွေးချယ်ခြင်းခံရပြီးနောက် ပရိနိဗ္ဗာန် စံလွန်တော်မူပြီးသော မြတ်စွာ

http://www.dhammadownload.com

သည်၊ ထို့ကြောင့် ဤ သာသနာတော်၌ လျောင်းနေစဉ်, ထိုင်နေစဉ်, ရပ်နေစဉ်, သွားနေစဉ် မဟုတ်ပဲ အဘယ်ရဟန်းသည် အရဟတ္တဖိုလ်ရောက်သနည်းဟု မေးလျှင် အရှင်အာနန္ဒာ-ဟု ဖြေဆိုရပေမည်။ ဝိ၊၌၊၁။၁၀။ ဒီ၊၌၊၁။၁၀-၁။ ပဌမ သံဂါယနာ သဘင်၌ သုတ်, အဘိဓမ္မာဟူသော ဓမ္မကို သံဂါယနာတင်ရာတွင် အရှင်အာနန္ဒာကို အကြီးအမှူးပြု၍ တင်ခဲ့ကြသည်၊ အရှင်မဟာကဿပ-က ဓမ္မကို မေး၍ အရှင်အာနန္ဒာက ဖြေဆိုခဲ့ရသည်။ ဒီဃနိကာယ်ကို သံဂါယနာတင်အပြီး၌ ၎င်းနိကာယ်ကို အရှင်အာနန္ဒာ၏ တပည့်တို့ကို ချပို့သင်ကြားပေးရန် အရှင်အာနန္ဒာအား တာဝန်ပေးခဲ့လေသည်။ ဝိ၊၎။၎၀။ ဝိ၊၌၊၁။ ဒီ၊၌၊၁။၁၎-၅။ "ခုဒ္ဒါနုခုဒ္ဒကသိက္ခာပုဒ် ဟူသည် အဘယ်ပါနည်း" ဟု မေးမြန်းလျှောက်ထားမှု မပြုခဲ့ခြင်း, မြတ်စွာဘုရား၏ မိုးရေခံသင်္ကန်းကို ခြေဖြင့်နင်း၍ ချုပ်ခဲ့ခြင်း, မာတုဂါမတို့ကို ရှေးဦးစွာ ရှိခိုးခွင့်ပေးခဲ့သဖြင့် ဝိုကြွေးကြသော ၎င်းမာတုဂါမတို့၏ မျက်ရည်ဖြင့် မြတ်စွာဘုရား ခန္ဓာကိုယ် လိမ်းကျံခံရခြင်း, မြတ်စွာဘုရားသည် ထင်ရှားသိသာသော သြဘာနိမိတ် အရိပ်အမြွက်စကားကို ပွင့်လင်းစွာ မိန့်ကြားတော် မူပါလျက် အာယုကပ်ပတ်လုံး တည်တော်မူပါဟု မလျှောက်ထား မတောင်းပန်ခဲ့ခြင်း, မာတုဂါမတို့ မြတ်စွာဘုရား သာသနာတော်၌ ရဟန်းပြုခွင့်ရရန် ကြိုးစားအားထုတ်ခဲ့ခြင်း ဤအချက်မျှားအတွက် သံဃာအများက အရှင်အာနန္ဒာအား အပြစ်တင်၍ ယင်းအပြစ်ကို ဝန်ခံစေရာ အရှင်အာနန္ဒာသည် မိမိအနေအား ဖြင့် အပြစ်ဟု မယူဆ သော်လည်း ရဟန်းတော် တို့အား ကြည်ညိုလေးစားသောအား ဖြင့် အပြစ်ဟု ဝန်ခံခဲ့လေသည်။ ဝိ၊၄။၄၈၅-၆။

အရှင် မဟာကဿပ ထေရ်သည် အရှင်အာနန္ဒာနှင့် အလွန်ရင်းနှီး အကျွမ်းဝင်သော မထေရ် ဖြစ်သည်၊ အရှင်အာနန္ဒာ အသက်အရွယ်ကြီးရင့်၍ ဆံပင်ဖြူနေသော အချိန် အရွယ်၌ပင် အရှင်မဟာကဿပ-က အရှင်အာနန္ဒာအား "ဤသူငယ်လေး (ဒီကိုယ်တော်လေး)သည် အတိုင်းအရှည်ကို မသိတတ်လေစ" ဟု "သူငယ်လေး" ဟူသော အသုံးအနှုန်းဖြင့် သုံးနှုန်း ခေါ်ဝေါ်သည်အထိ အကျွမ်းဝင်ခဲ့သည်။ သံ၊၁။၄၁၈။ ဝိ၊၌၊၁။၆။ ဒီ၊၌၊၁။၅။ အရှင်သာရိပုတြာနှင့်လည်း အချင်းချင်း ကြည်ညိုလေးစား၍ သဘာဂဖြစ်ပေသည်၊ တဦး၌ မွန်မြတ်သောပစ္စည်းရလျှင် တဦးကို ပေးလှူစမြဲတည်း။ သံ၊၌၊၁။၉။

အရှင် အာနန္ဒာသည် တခုသော ဘဝ၌ ပန်းထိမ်သည်၏ သားဖြစ်စဉ် သူတပါးမယားကိုကျူးလွန်ခြင်းအမှု (ပရဒါရိကံ)ကို ပြုလုပ်ခဲ့မိ၍ ၎င်းအကုသိုလ်အကျိုး ခံစားရသော ဘဝတို့ကို ရုစာမင်းသွီးဖြစ်စဉ်က ပြန်လည်ပြောပြထားသည်။ ဇာ၊၂။၂၆၆-၇။ ဇာ၊၌၊၇။၁၂၇-၁၃၀-တို့ကြည့်။ ဓမ္မ၊၌ ၁။၂၀၈-၌ ၎င်း-ပရဒါရိကံကြောင့် ယောကျ်ား၏ အလုပ်အကျေးမိန်းမဘဝ ၁၄-ဘဝ, ဝေဒေးစေ့ကို အထုတ်ခံရသောဘဝ ၇-ဘဝ ဖြစ်ကြောင်း ပြဆိုထားသည်။ အရှင်အာနန္ဒာသည် သက်တော် ၁၂၀-ရှည်သည်။ ဒီ၊၌၊၂။၆။ ရောဟိဏီမြစ်၏ အလယ်တွင် ထန်း ၇-ဆင့် အမြင့်ပမာဏရှိသော ကောင်းကင်၌ တေဇောဓာတ် လောင်ကာ ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူသည်။ အရှင်မြတ်၏ ခန္ဓာကိုယ် (အလောင်းတော်)သည် အဓိဋ္ဌာန်ခဲ့သည့်အတိုင်း နှစ်ပိုင်းကွဲကာ ရောဟိဏီမြစ်၏ ကမ်းနှစ်ဘက်တို့၌ ကျရောက်သဖြင့် ကမ်းနှစ်ဖက်လုံးရှိ လူအများတို့ ပူဇော်ခွင့်ရရှိကြသည်။ ဓမ္မ၊၌၊၁။၃၄၂-၃။

မယုံ ဘိက္ခဝေ တေရဟိ အာနန္ဒေါ နာမ ဘိက္ခု ဥပဋ္ဌာကော အဟောသိ။ ဒီ၊၂။၆။ အာနန္ဒေါတိ နိဗ္ဗဒ္ဓုပဋ္ဌာကဘာဝံ

http://www.dhammadownload.com

သေဒ္ဒိ-ကြည့်။ (၉) အာနန္ဒစေတီ။ တတြသုဒံ ဘဂဝါ ဘောဂနဂရေ ဝိဟရတိ အာနန္ဒေ စေတိယေ။ ဒီ၂။၁၀၃။ အာနန္ဒစေတိယ-လည်း ကြည့်။ (၁၀) အာနန္ဒဘိလူး။ အာနန္ဒယက္ခ (အံ၊၄၊၂။၃၅၆) ကြည့်။ (၁၁) အာနန္ဒ လင်းတမင်း။ တဒါ အာ-နန္ဒော နာမ ဂိဠ္ဍရာဇာ....ပဋိဝသတိ။ ဇာ၊ ၄၊၅။၄၅၄။ (-ဂင်း-၄ဂ၄။ သုတ္တနိ၊၄၊၂။ ၉၁။) (၁၂) အာနန္ဒငါး။ အာနန္ဒော တိမိ-နန္ဒော အဇ္ဈာရောဟော မဟာတိမိတိ ဣမေ စတ္တာရော ယောဇနသဟဿိကာ။ ဒီ၊၄၊၂။ ၇၇။ သံ၊၂။၈၁။ (-ဇာ၊၄၊၅။၅၀၀-၁။)

အာနန္ဒအစ္ဆရိယသုတ္တ (န) [အာနန္ဒ+အစ္ဆ-ရိယ+သုတ္တ] အာနန္ဒအစ္ဆရိယသုတ်။ အဂ်ုတ္တ-ရနိကာယ၊ စတုက္ကနိပါတပါဠိ၊ ၃-ပဏ္ဏာသက၊ (၁၃) ၃-ဝဂ်၊ ၉-သုတ်။ အံ၊၁။ ၄၄၈-၉။

အာနန္ဒကုမာရ (ပု) [အာနန္ဒ+ကုမာရ] (၁) မဂ်လမြတ်စွာဘုရား၏ အဘတူ အမိကဲ့ဖြစ်သော ညီတော် အာနန္ဒ မင်းသား။ ဝေမာ-တိကဿ ဘာတာ ပနဿ အာနန္ဒကုမာရော နာမ။ အဘိ၊၄၊၁။၅၇။ အပ၊၄၊၁။၃၉။ ဇာ၊ ၄၊၁။၃၇။ (၂) တိဿမြတ်စွာဘုရား၏ သားဖြစ်သော အာနန္ဒမင်းသား။ သော စတ္တာ-ရိ နိမိတ္တာနိ ဒိသွာ သုဘဒ္ဒါဒေဝိယာ ပုတ္တော အာနန္ဒကုမာရော ဥပ္ပန္နော....ပဗ္ဗဇိ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊၄၊ ၂၆၈။ (၃) အာနန္ဒမည်သော သတိုးသား။ လေ့လုပ်သမား။ အာနန္ဒကုမာရံ ပက္ကော-သာပေတွာ။ ဇာ၊၄၊၆။ ၂၇၅။

အာနန္ဒဂုဟဏ (န) [အာနန္ဒ+ဂဟဏ] အာနန္ဒ-သဒ္ဒါ။ အာနန္ဒဂုဟဏေန ဖဿာဒီနံ သင်္-ဟော သင်္ဂါရက္ခန္ဓလက္ခဏေန ဧကလက္ခ-ဏတ္တာ။ သီ၊၎၊သစ်၊၁။၄၈၅။

အာနန္ဒစေတိယ (န) [အာနန္ဒ+စေတိယ] အာ-နန္ဒစေတီ၊ အာနန္ဒဘိလူး၏ နေရာအရပ်၌ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ ဒီ၊၄၊၁။၁၂။ အာယသ္မာ အာနန္ဒော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ။ ဒီ၊၂။၄၄။ သံ၊၁။၃၁၄။ အာနန္ဒောတိ တဿ ထေရဿ နာမံ။ ဒီ၊၄၊၂။၂၄။ သံ၊၄၊၂။ ၃၉။ အာယသ္မာ အာနန္ဒော ကောသလေသု ဝိဟရတိ။ သံ၊၁။၂၀၁။ အာနန္ဒောတိ ဓမ္မ-ဘဏ္ဍာဂါရိကတ္ထေရော။ သံ၊၄၊၁။၂၆၆။ အ-ထဿ(တဿ)သဗ္ဗေဝ ဉာတကေ အာနန္ဒိတေ ပမုဒိတေ ကရောန္တော ဇာတောတိ အာ-နန္ဒောတ္တေဝ နာမံ အကံသု။ အံ၊၄၊၁။၂၂၄။ ထေရ၊၄၊၂။၄၁၄။ (-ဝိ၊၁။၇၊၇၃၊၃၇၄။ ဝိ၊၂။၁၁၀၊၁၁၆၊၂၀၇။ ဝိ၊၃။၁၁၊၂၂၄။ ဝိ၊၄။၁၇၊၂၂၄။ ဝိ၊၄။၃၇၊၂၆၀၊၄၀၁။ ဝိ၊၄။၃၇၊၂၄၆၊၄၀၁။ ဒီ၊၁။၄၄၊၁၀၈။ ဒီ၊၂။၆၂။ ၁၂၉။ ဒီ၊၃။၄၃၊၁၀၈။ မ၊၁။၂၇၃။ မ၊၂။၁၀၀။ သံ၊၁။၄၁၉။ သံ၊၂။၃၀-၁၊ ၁၅၃၊၂၀၀၊၅၆၅။ သံ၊၃။၁၀၀၊၁၀၀၊၂၆၁၊ ၄၀၆။ အံ၊၁။၂၁၆၊၃၁၆၊၃၆၃၊၃၆၁၊ ၄၃၃။ အပ၊၁။၅၀။ ဗုဒ္ဓဝံ။၃၀၁။) (၃) အာ-နန္ဒထေရ၊ အဘိဓမ္မဋ္ဌကာ (မူလဋ္ဌကာ)ကျမ်း ပြု အရှင်အာနန္ဒာ။ အာနန္ဒော ဣတိ နာ-မေန၊ ကတာ ဂန္ထာ သုဗုဒ္ဓိနာ။ မူလဋ္ဌ၊၁။ ၂၀၃။

(၄)အာနန္ဒမင်း။ ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရား၏ ခမည်းတော် ဖြစ်သည်။ နဂရံ ဟံသဝတိ နာမ၊ အာနန္ဒော နာမ ခတ္တိယော။ ဗုဒ္ဓဝံ။ ၃၄၅။ (-ဒီ၊၄၊၂။၂၀-၉။ သံ၊၄၊၂။၀၃။ အဘိ၊၄၊၁။၆၅။ အပ၊၄၊၁။၄၃။ ဗုဒ္ဓဝံ၊၄၊ ၂၃၂။) (၅) အာနန္ဒမင်းသား။ မဂ်လမြတ်စွာ ဘုရား၏ အဘတူအမိကဲ့ဖြစ်သော ညီတော်။ အာနန္ဒကုမာရ-ကြည့်၊ (၆) တိဿမြတ်စွာ ဘုရား၏ သားတော်။ အာနန္ဒော နာမ အငြိဇော။ ဗုဒ္ဓဝံ။၃၆၀။ ဗုဒ္ဓဝံ၊၄၊ ၂၇၁။ (၇) အာနန္ဒသတိုးသား။ အာနန္ဒ တုံ တိဏိ ဝစ္ဆ-ကိးလတာနိ အာဒါယ....အာဂစ္ဆယျာသိ။ ဇာ ၄၊၆။ ၂၇၅။ (၈) အာနန္ဒသူဌေး။ အာနန္ဒ-

http://www.dhammadownload.com

ဆောက်လုပ်တည်ထားအပ်သော ကျောင်း။ ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ဘောဂနဂရေ ဝိဟရတိ အာနန္ဒစေတိယေ။ အံ၊ဝ။၎၀၆။ အာနန္ဒစေတိယေတိ အာနန္ဒယက္ခဿ ဘဝနဋ္ဌာနေ ပတိဋ္ဌိတဝိဟာရေ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၅၆။

အာနန္ဒဆဏ (ပု) [အာနန္ဒ+ဆဏ] နှစ်သက်ဝမ်းမြောက်ဖွယ် ကောင်းသော ပွဲသဘင်။ အာနန္ဒိယ-ကြည့်။

အာနန္ဒဇနန (တိ) [အာနန္ဒ+ဇနန။ ထိ-ဠ် အာနန္ဒဇနနီ] နှစ်သက်ခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်သော၊ သူ။ ယေန ဇာတာသိ ကလျာဏီ၊ အာနန္ဒဇနနီ မမ။ ဒီ၊၂။၂၁၂။ အာနန္ဒဇနနီ မမာတိ မယ့် ပီတိသောမနဿဝစနီ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉၄။

အာနန္ဒဇာတ (တိ) [အာနန္ဒ+ဇာတ] ဖြစ်သော –နှစ်သက်ဝမ်းမြောက်ခြင်း– ပြည့်စုံခြင်း – ရှိသော။ အာနန္ဒဇာတေ တိဒသဂဏေ ပတိတေ။ သုတ္တနိ။၃၀၅။ သာရတ္ထ၊၁။၉၇။ အာနန္ဒဇာတေတိ သမိဒ္ဓိဇာတေ ဝုဋ္ဌိပ္ပတ္တေ။ = ပမုဒိတေ။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၃။ အာနန္ဒဇာတော ဝိပုလမလတ္ထမိတိ။ သုတ္တနိ။၃၀၆။ အာနန္ဒဇာတောတိ သဝနမတ္တေနေဝ ဥပ္ပန္နာယ ပီတိယာ ပီတိဇာတော။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၆။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၅၃၆-လည်း ကြည့်။

အာနန္ဒတိ (ကြိ) [အာ+နန္ဒ+အ+တိ] နှစ်သက်–ဝမ်းမြောက်–၏။ အာနန္ဒန္တိ ပမောဒန္တိ။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၁။၆၀။ (– ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၃။) အာနန္ဒိ– ဇာ၊၂။၃၇၅။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၃၀၀။

အာနန္ဒတ္ထေရ (ပု) [အာနန္ဒ+ထေရ] အရှင်အာနန္ဒာထေရ်။ အာနန္ဒတ္ထေရောပိ....ပါကဋော မဟာ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၄၉။ (– ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၆။ ခုဒ္ဒကာဋ္ဌ။၁၀၉၊၁၃၀။ ဓမ္မပဒ၊၁။၃၂၊၃၉၊၁၀၊ ၂၀၈၊၂၁၆၊၂၄၁၊၂၆၅၊၃၀၄၊၃၀၉၊၃၄၂၊၃၄၉။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉၊၅၀၊၅၃၊ ၀၂၊၁၀၂၊၁၁၊ ၁၂၊၁၅၅၊၁၅၄၊ ၁၆၈၊၃၀၃။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၂၄၈။ ထေရ၊ဂါ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀၄။ ထေရီ၊ဋ္ဌ။ ၄၅။ အပ၊ဋ္ဌ။၁၆၆။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။၁၃၊၁၅၈၊ ၁၅၁။ စရိယာ၊ဋ္ဌ။၃၅။) အာနန္ဒ၂ (၂) အနက်လည်း ကြည့်။

အာနန္ဒတ္ထေရသုတ္တ (န) [အာနန္ဒတ္ထေရ+သုတ္တ] အာနန္ဒတ္ထေရသုတ်။ သံယုတ္တနိကာယ၊ မဟာဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဠိ၊ ၁၁-သံယုတ်၊ ၂-ဝဂ်၊၃-သုတ်။ သံ၊၃။၃၁၅-၇။

အာနန္ဒပိတိ (ထိ) [အာနန္ဒ+ပိတိ၊] နှစ်သက်ဝမ်းမြောက်ကြောင်းဖြစ်သော ပီတိ။ အာနန္ဒ၁ ကြည့်။

အာနန္ဒပိတိသဉ္ဇနန (တိ) [အာနန္ဒ+ပိတိ+သဉ္ဇနန] နှစ်သက်ဝမ်းမြောက်ကြောင်းပီတိကို ဖြစ်စေတတ်သော(စကား)။ သော မေကထေသိ အာနန္ဒ-ပိတိသဉ္ဇနနံ မမ။ အပ၊၁။၈၁။

အာနန္ဒဖောဓိ (ပု၊ထိ) [အာနန္ဒ+ဖောဓိ] အရှင်အာနန္ဒာ စိုက်ပျိုးအပ်သော ဖောဓိညောင် (ညောင်ဗုဒ္ဓဟေ)ပင်။ အာနန္ဒတ္ထေရေန ရောပိတတ္တာ "အာနန္ဒဖောဓိ"တိ ဇာတော။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉၀။

အာနန္ဒဘဒ္ဒေကရတ္တသုတ္တ (န) [အာနန္ဒဘဒ္ဒေကရတ္တ + သုတ္တ] အာနန္ဒဘဒ္ဒေကရတ္တသုတ်။ မဇ္ဈိမနိကာယ၊ ဥပရိပဏ္ဏာသပါဠိ၊ ၄-ဝဂ်၊၂-သုတ်။ မ၊၃။၂၂၈။

အာနန္ဒဘေရီ (ရီ) (ထိ) [အာနန္ဒ+ဘေရီ(ရီ)] အာနန္ဒစည်၊ နှစ်သက်ဝမ်းမြောက်ဖွယ်စည်။ အာနန္ဒိယ-ကြည့်။

အာနန္ဒဘေရီကာလ (ပု) [အာနန္ဒဘေရီ+ကာလ] အာနန္ဒစည်ကို တီးခတ်သောအခါ။ အာနန္ဒဘေရီကာလေဃံ၊ ကိံ ဝေါ အဿုဟိ ပုတ္တိကာ။ အပ၊၂။၂၀၉။

အာနန္ဒမစ္ဆ (ပု) [အာနန္ဒ + မစ္ဆ] အာနန္ဒမည်သောငါး (ငါးကြီးအာနန္ဒာ)။ ကောဋ္ဌိ-

http://www.dhammadownload.com

ကော ဟိ ပုဂ္ဂလော အာနန္ဒမစ္ဆော ဝိယ ဟောတိ။ အံ၊ဌီ၊၂။၆၆။

အာနန္ဒမယ (တိ) [အာနန္ဒ+မယ] နှစ်သက် – ဝမ်းမြောက်–ခြင်းဖြင့် ပြီးသော။ အာနန္ဒ-မယော ဝိညာဏမယောတိ ပဉ္စခာ....ဝဒန္တိ (ပရိကပ္ပေန္တိ)။ ဒီ၊ဌီ၊၁။၁၅၅။ သီ၊ဌီ၊သစ်၊ ၁။၄၁၅။ အံ၊ဌီ၊၃။၂၀။

အာနန္ဒယက္ခ (ပု) [အာနန္ဒ + ယက္ခ] အာနန္ဒ ဘီလူး။ အာနန္ဒစေတိယ-ကြည့်။

အာနန္ဒယာစနကထာ (ထီ) [အာနန္ဒ + ယာစန-ကထာ] အရှင်အာနန္ဒာ၏တောင်းပန်စကား။ ဒီဃနိကာယ၊ မဟာဝဂ္ဂပါဠိ၊ ၃-သုတ်။ ဒီ၊၂။ ၉၆။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅၃။

အာနန္ဒရူပ (တိ) [အာနန္ဒ+ရူပ] နှစ်သက်အပ်–နှစ်သက်ဖွယ်–သော သဘောရှိသော။ အာ-နန္ဒရူပေါ ဝတ ဘော။ မ၊၂။၃၃၂။ အာနန္ဒ-ရူပေါတိ အာနန္ဒသဘာဝေါ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၄၈။

အာနန္ဒဝဂ္ဂ (ပု) [အာနန္ဒ + ဝဂ္ဂ] အာနန္ဒဝဂ်။ အဂ်ုတ္တရနိကာယ၊ တိကနိပါတပါဠိ၊ ၂-(ဒုတိ ယ) ပဏ္ဏာသက၊ ၃-ဝဂ်။ အံ၊၁။၂၁၆။ အံ၊ ဋ္ဌ၊၂။၂၀၀။

အာနန္ဒသဘာဝ (တိ) [အာနန္ဒ+သဘာဝ] နှစ် သက်ဖွယ် သဘောရှိသော။ အာနန္ဒရူပ-ကြည့်။

အာနန္ဒသုတ္တ (နဲ) [အာနန္ဒ+သုတ္တ] (၁) အာ နန္ဒသုတ်။ သံယုတ္တနိကာယ၊ သဂါထာဝဂ္ဂ သံယုတ္တပါဠိ၊ ၈-သံယုတ်၊ ၄-သုတ်။ သံ၊၁။ ၁၈၉။ (၂) အာနန္ဒသုတ်။ သံယုတ္တနိကာယ၊ သဂါထာဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဠိ၊၉-သံယုတ်၊၅-သုတ်။ သံ၊၁။၂၀၁။ (၃) အာနန္ဒသုတ်။ သံယုတ္တ-နိကာယ၊ ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဠိ၊ ၁-သံယုတ်၊ ၂-ဝဂ်၊ ၁၀-သုတ်။ သံ၊၂။၂၁။ (၄) အာနန္ဒ သုတ်၊ ပဌမအာနန္ဒသုတ်နှင့် ဒုတိယအာနန္ဒ-သုတ်။ သံယုတ္တနိကာယ၊ ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဠိ၊ ၁-သံယုတ်၊ ၄-ဝဂ်၊ ၅-သုတ်နှင့် ၆-သုတ်။ သံ၊၂။၃၀-၃။ (၅) အာနန္ဒသုတ်။ သံယုတ္တနိ-ကာယ၊ ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဠိ၊ ၁-သံယုတ်၊ (၉) ၄-ဝဂ်၊ ၁-သုတ်။ သံ၊၂။၈၆-၇။ (၆) အာနန္ဒ သုတ်။ သံယုတ္တနိကာယ၊ ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဠိ။ ၁-သံယုတ်၊ (၁၅) ၅-ဝဂ်၊ ၁၀-သုတ်။ သံ၊၂။ ၁၅၃။ (၇) အာနနန္ဒသုတ်။ သံယုတ္တနိကာယ၊ သဋ္ဌာယတနဝဂ္ဂ သံယုတ္တပါဠိ၊ ၁၀-သံယုတ်၊ ၁၀-သုတ်။ သံ၊၂။၅၆၅-၆။ (၈) အာနန္ဒ သုတ်။ ပဌမအာနန္ဒသုတ်နှင့် ဒုတိယအာနန္ဒ သုတ်။ သံယုတ္တနိကာယ၊ မဟာဝဂ္ဂ သံယုတ္တ-ပါဠိ၊ ၇-သံယုတ်၊ ၃-ဝဂ်၊ ၇-သုတ်နှင့် ၈-သုတ်။ သံ၊၃။၂၄၉၊၂၅၀။ (၉) အာနန္ဒသုတ်၊ ပဌမ အာနန္ဒသုတ်နှင့် ဒုတိယအာနန္ဒသုတ်။ သံ-ယုတ္တနိကာယ၊ မဟာဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဠိ၊ ၁၀-သံယုတ်၊ ၂-ဝဂ်၊ ၃-သုတ်နှင့် ၄-သုတ်။ သံ၊ ၃။၂၈၆-၂၉၁။ (၁၀) အာနန္ဒသုတ်။အဂ်ုတ္တရ-နိကာယ၊ တိကနိပါတပါဠိ၊ ၁-ပဏ္ဏာသက၊ ၄-ဝဂ်၊ ၂-သုတ်။ အံ၊၁။၁၃၁-၂။ (၁၁) အာ-နန္ဒသုတ်။ အဂ်ုတ္တရနိကာယ၊ စတုက္ကနိပါတ-ပါဠိ၊ ၄-ပဏ္ဏာသက၊ ၃-ဝဂ်၊ ၄-သုတ်။ အံ၊ ၁။ ၄၈၀-၁။ (၁၂) အာနန္ဒသုတ်။ အဂ်ုတ္တရ-နိကာယ၊ ပဉ္စကနိပါတပါဠိ၊ ၃-ပဏ္ဏာသက၊ (၁၁) ၁-ဝဂ်၊ ၆-သုတ်။ အံ၊၂။၁၁၇-၈။ (၁၃) အာနန္ဒသုတ်။ အဂ်ုတ္တရနိကာယ၊ ဆက္ကနိပါတ-ပါဠိ၊ ၁-ပဏ္ဏာသက၊ ၅-ဝဂ်၊ ၉-သုတ်။ အံ၊ ၂။၃၁၇-၈။ (၁၄) အာနန္ဒသုတ်။ အဂ်ုတ္တရ-နိကာယ၊ နဝကနိပါတပါဠိ၊ ၁-ပဏ္ဏာသက၊ ၄-ဝဂ်၊ ၆-သုတ်။ အံ၊၃။၂၂၄-၅။ (၁၅) အာ-နန္ဒသုတ်။ ပဌမအာနန္ဒသုတ်နှင့် ဒုတိယအာ-နန္ဒသုတ်။ အဂ်ုတ္တရနိကာယ၊ ဒသကနိပါတ-ပါဠိ၊ ၁-ပဏ္ဏာသက၊ ၄-ဝဂ်၊ ၉-သုတ်နှင့် ၁၀-သုတ်။ အံ၊၃။၃၁၅-၆။ (၁၆) အာနန္ဒသုတ်။ အဂ်ုတ္တရနိကာယ၊ ဒသကနိပါတပါဠိ၊ ၂-

http://www.dhammadownload.com

ပဏ္ဏာသက၊ (၉) ၄-ဝဂ်၊ ၂-သုတ်။ အံ၊၃။ ၃၇၇-ဂ။

အာနန္ဒသေဋ္ဌိ (ပု) [အာနန္ဒ+သေဋ္ဌိ] အာနန္ဒမည်သော သူဌေး။ အာနန္ဒသေဋ္ဌိ နာမ စတ္တာလီသကောဋိဝိဘဝေါ မဟာမစ္ဆရီ အဟောသိ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၉၇။

အာနန္ဒသေဋ္ဌိကာလ (ပု) [အာနန္ဒသေဋ္ဌိ+ကာလ] အာနန္ဒာ သူဌေး ဖြစ်ဘူးသော အခါ။ အာနန္ဒသေဋ္ဌိကာလေ နိဝုတ္ထဋ္ဌာနံ ဂန္ဓာ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၉၈။

အာနန္ဒသေဋ္ဌိဝတ္ထု (နဲ) [အာနန္ဒသေဋ္ဌိ+ဝတ္ထု] အာနန္ဒသူဌေးဝတ္ထု။ ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၊ ၅-ဝဂ္ဂ၊ ၃-ဝတ္ထု။ ဓမ္မ။၂၂။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၉၇။

အာနန္ဒသေဋ္ဌိသမာဂမ (ပု) [အာနန္ဒသေဋ္ဌိ+သမာဂမ] အာနန္ဒာသူဌေး အစည်းအဝေး။ အာနန္ဒသေဋ္ဌိသမာဂမေ စတုရာသီတိယာ စ ပါဏသဟဿေဟိ အမတပါနံ ပီတံ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၈။ သာရတ္ထ၊၁။၂၁၀။

အာနန္ဒာ (ထီ) [အာ+နန္ဒ+အ+အာ] အာနန္ဒာမည်သော မင်းသမီး။ (တတိယမြောက်ဥက္ကာကမင်း မိဖုရားခေါင်ကြီး၏ သမီးတော်ငါးယောက်တို့တွင် တယောက် အပါအဝင်ဖြစ်သည်။) ပဉ္စ ဓီတရော....အာနန္ဒာ ဝိဇိတာ ဝိဇိတသေနာတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၀။

အာနန္ဒာစရိယ (ပု) [အာနန္ဒ+အာစရိယ] အာနန္ဒဆရာ။ တတ္ထ တတ္ထ အာစရိယော နာမ အာနန္ဒာစရိယော ကလသပုရဝါသီတိ ဂဟေတဗ္ဗော။ ဝဇိရ။၃၆။

အာနန္ဒိတ (ပု) [(၁) အာ+နန္ဒ+တ။ (၂) အာနန္ဒ+ဣတ။] နှစ်သက်–ဝမ်းမြောက်–သော၊ အလွန်အကဲ ဖြစ်ပေါ်လာသော နှစ်သက် ဝမ်းမြောက်မှု ရှိသော။ အာနန္ဒိတာ ဝိပုလမကံသု ဃောသံ။ ဗုဒ္ဓဝံ။၃၀၀။ အာနန္ဒိတာတိ ပမုဒိတဟဒယာ၊ သဉ္ဇာတပီတိသောမနဿာ ဟုတ္ဓာတိ အတ္ထော။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။၄၃။ (–ဇာ၊၁။၃၂၅။ ဇာ၊၂။၂၅၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၇။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၄၈။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၁၀၄။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၆၂။)

အာနန္ဒိယ (နဲ) [အာ+နန္ဒ+ဏျ] (၁) နှစ်သက်ဝမ်းမြောက်ဖွယ် စည်။ (၂) နှစ်သက်ဝမ်းမြောက်ဖွယ် ပွဲလမ်းသဘင်၊ ပျော်ပွဲရွှင်ပွဲ။ အာနန္ဒိယံ အာစရိံသု၊ ရမဏီယေ ဂိရိဗ္ဗဇေ-(ဇာ၊၂။၃၇၅)တိ ရမဏီယေ ဝက်ဂိရိကုစ္ဆိမှိ.... အာနန္ဒဘေရိံ စရာပေတွာ အာနန္ဒဆဏံ အာစရိံသု။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၃၈၁။ ဤအဖွင့်နှင့် အညီ စရာပေတွာ-ကို ပါဌသေသ-ပြု၍ "အာနန္ဒိယံ၊ နှစ်သက်ဖွယ်စည်ကို၊ စရာပေတွာ၊ လှည့်လည် တီးခတ်စေ၍။ အာနန္ဒိယံ၊ နှစ်ဖွယ် ပွဲသဘင်ကို။ အာစရိံသု၊ ကျင်းပပြုလုပ်ကြကုန်ပြီ"ဟု ပါဋ္ဌိတော်ဂါထာ၌ အာနန္ဒိယံ-ကို နှစ်ထပ် အနက်ပြန်ဆိုရာ၏။

အာနန္ဒီ (တိ) [အာ+နန္ဒ+ဏီ] အလွန်နှစ်သက်ဝမ်းမြောက်သော၊သူ။ တတြ စေ တုမှေ အဿထ အာနန္ဒိနော။ ဒီ၊၁။၃။ အာနန္ဒီ-(ဇာ၊၂။၁၄၂)တိ အာနန္ဒဇာတော။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၅၃၆။ (–ဝိမာန။၁၂၄။ ထေရ။၃၀၃။ ဇာ၊၁။၂၆၃၊၂၉၈။ ဇာ၊၂။၃၇၅။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၈၈။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၃၃၀။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၃၈၁။)

အာနမနာ (ထီ) [အာ+နမု+ယု] (၁) ရှေးရှု–ရှေသို့–ညွတ်ခြင်း။ (၂) နောက်သို့ညွတ်ခြင်း။ (၁) အာနမနာ ဝိနမနာ။ အဘိ၊ဝိ။၃၆၅။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၈၊၁၉။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၆။ အာနမနာတိ ပုရတော နမနာ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၆၀။ (–ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၆၈။ ဝဇိရ။၁၅၁။ သာရတ္ထ၊၂။၁၉၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၃၂၅။) (၂) ကာယဿန အာနမနာ။ ပဋိသံ။၁၈၃။ အာနမနာတိ ပစ္ဆတော နမနာ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၃။

http://www.dhammadownload.com

အာနယတိ (ကြိ) [အာ+နီ+အ+တိ] ဆောင်၏၊ ဆောင်ယူ၏။ အာနဝယဟိ မမန္တိကေ။ ဇာ၊၁။၂၇၆။ အာနယေဟီတိ အာနေဟိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၇၈။ အာနယေ—ဇာ၊၁။၁၆။ ဇာ၊၂။၁၅၃။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၂၆။ အာနယိ—ဇာ၊၁။၂၈၈။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၇၅။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၁၇၀။ အာနယီ—ဇာ၊၁။၁၇၇။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၁၁။ အာနယိံ—ဇာ၊၁။၁၉၃၊၂၁၀။ အာနယိံသု—ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၇။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၂၊၁၃၂၊၂၇၁။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀၃။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၂၁။ ဣတိ-ဝုတ်၊ဋ္ဌ။၆၄။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉၁။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၇၇။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၉၁။ အာနယိသတိ—ဇာ၊၂။၂၇၅။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၁၆၀။ အာနယိသသိ—ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၀။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၆၀။ အာနယိသာမိ—ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၀။ ဇာ၊၁။၂၂၄။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၈၆။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၃၂။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၂၁၂၊၂၉၅။ အာန-ယိသာမ—သံ၊၁။၁၂၅။ ဇာ၊၂။၂၂၈။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၃၅။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၁။ အာနယိသံ—ထေရ။၃၆၀။ ဇာ၊၂။၁၅၇၊၂၉၇၊၃၃၆။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၇၇။ အာနေတိ-လည်း ကြည့်။

အာနယန (န) [အာ+နီ+ယု] (၁) ဆောင်ယူခြင်း၊ ရှေးရှုဆောင်ခြင်း။ (၂) ဆွဲငင်ခြင်း။ (၁) ယက္ခဘဝနံ အာနယနဥ္စ ဧကက္ခဏေ-ယေဝ အဟောသိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၀၆။ (–ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၂၈၂။ ဝိမတိ၊၂။၁၃၆၊၂၆၂။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၉၀၊၅၃၅။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၆၆။) (၂) အာနယ-နပစ္စုပဋ္ဌာန-ကြည့်။

အာနယနကာရဏ (န) [အာနယန+ကာရဏ] ဆောင်ယူ–ခေါ်ဆောင်–ခြင်း၏အကြောင်း။ ပဏ္ဍိတသ အာနယနကာရဏံ ကရိသာမိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၂၁၃။

အာနယနတ္ထ (န) [အာနယန+အတ္ထ] ဆောင်ယူခြင်းအကျိုး။ ဟတ္ထိသ အာနယနတ္ထာယ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၆၁။ (–ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၂၀။ အပ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၁။ ဝိမတိ၊၁။၂၀၅။)

အာနယနပစ္စုပဋ္ဌာန (တိ) [အာနယန + ပစ္စုပဋ္ဌာန] ရှေးရှုဆောင်ခြင်း – ဆွဲငင်ခြင်း – လျှင် ထင်သော အခြင်းအရာ ရှိသော။ သွာယံ.... အာရမ္မဏေ စိတ္တသ အာနယန-ပစ္စုပဋ္ဌာနော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၄။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၃၈။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၁၃၇။ အာနယနပစ္စုပဋ္ဌာနောတိ ဧတ္ထ အာနယနံ စိတ္တေ အာရမ္မဏသ ဥပနယနံ, အာကဃုနံ ဝါ။ သာရတ္ထ၊၁။၃၅၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၆၆။

အာနယနာကာရပဝတ္တ (တိ) [အာနယန+အာ-ကာရ+ပဝတ္တ] ရှေးရှု–ဆောင်ယူ–ဆွဲငင်–သော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်သော။ စိတ္တသ အာရမ္မဏေ အာနယနာကာရပ-ဝတ္တော ဝိတက္ကော အတ္ထတော အာရမ္မဏံ တတ္ထ အာကဃုန္တော ဝိယ ဟောတိ။ အနုဋ္ဌီ၊၁။၁၀၄။

အာနယန္တိ
အာနယိ
အာနယိံ
အာနယိံသု
} (ကြိ) အာနယတိ-ကြည့်။

အာနယိတုံ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+နီ+တုံ] ဆောင်ယူခြင်းငှါ။ န မန္တာ .... သက္ကာ အာနယိတုံ ကဏ္ဍ။ ဝေတ။၁၅၀။ ဇာ၊၁။၂၂၄။

အာနယိတွာ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+နီ+တွာ] ဆောင်ယူ၍။ နာဂရာဇာနံ အာနယိတွာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃။ (–ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၃၀။)

အာနယိတွာန (ကြိ၊ဝိ) [အာ + နီ + တွာန] ဆောင်ယူ၍။ အာနယိတွာန ဝေဒေဟံ၊ ပဥ္စာ-လာနံ ရထေသဘော။ ဇာ၊၂။၂၀၇။

အာနယိသံ
အာနယိသတိ
အာနယိသသိ
အာနယိသာမ
အာနယိသာမိ
အာနယီ
} (ကြိ) အာနယတိ-ကြည့်။

http://www.dhammadownload.com

အာနဟဝတ္တိ (ထီ) [အာနဟ + ဝတ္တိ] ဖွဲ့အပ်လိပ်အပ်သော အဝတ်၊ အဝတ်လိပ်၊ အဝတ်လိပ်ကို သွင်းခြင်း။ အာဒါနဝဋ္ဌိ-ကြည့်။

အာနာပါန (န) [အာန+အပါန] ထွက်သက်နှင့် ဝင်သက်။ အာနာပါနေ ပဋိဿတော (ဣတိဝုတ်။၂၅၀)တိ အာနာပါနနိမိတ္တသို့ ပဋိ ပဋိ သတော။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၂၅၅။ (–သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၀၂။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉၁။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၈။)အဿာသပဿာသ, အာနာပါနဿတိ-တို့လည်းကြည့်။

အာနာပါနကထာ (ထီ) [အာနာပါန+ကထာ] ထွက်သက် ဝင်သက်ကို အကျယ်ပြဆိုရာ စကားရပ်။ အာနာပါနကထာယံ အာဝိ ဘဝိဿတိ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၈၁။ (–ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၂၅၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၅၂။)

အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန (န) [အာနာပါန + ကမ္မဋ္ဌာန] ထွယ်သက်ဝင်သက် ကမ္မဋ္ဌာန်း၊ အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်း။ ဣမသို့ ပန ကမ္မဋ္ဌာနေတိ အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာနေ။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၅၁၈။

အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာနာဝဓိ (ပု) [အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန+အဝဓိ] အာနာပါနပဗ္ဗ-နှင့် အနက်တူ။ ၎င်း-ကြည့်။

အာနာပါနစတုတ္ထဈာန (န) [အာနာပါန+စတုတ္ထဈာန] ထွက်သက်ဝင်သက်လျှင် အာရုံရှိသော စတုတ္ထစျာန်။ အာနာပါနစတုတ္ထဈာနံ နိဗ္ဗတ္တေတွာ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၈။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၊၃၅၄။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။၃၄၀။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၈။ (–ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၃။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၀၃၊၂၀၆။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၆၉။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၁။၆၅။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။၂၄၂။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၃၄။)

အာနာပါနဈာန (န) [အာနာပါန + စျာန] ထွက်သက် ဝင်သက်လျှင် အာရုံရှိသောစျာန်။ အာနာပါနဈာနံ ဟိ ကာယဂတာသတိဘာဝနာ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၅။ (–အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၂။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၉၈။)

အာနာပါနနိမိတ္တ (န) [အာနာပါန + နိမိတ္တ] ထွက်သက်ဝင်သက်ဟူသော အာရုံ၊ အာနာပါနနိမိတ်။ အာနာပါနနိမိတ္တံ တာရကရူပမုတ္တာဝလိကာဒိသဒိသံ ဟုတ္တာ ပညာယတိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၉၆။ (–ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၂၅၅။)

အာနာပါနနိမိတ္တာရမ္မဏ (တိ) [အာနာပါနနိမိတ္တ + အာရမ္မဏ] အာနာပါနနိမိတ်လျှင် အာရုံရှိသော။ အာနာပါနနိမိတ္တာရမ္မဏာယ သတိယာ ဧတံ အဓိဝစနံ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၈၀။

အာနာပါနပဗ္ဗ (န) [အာနာပါန+ပဗ္ဗ] အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်း၏–အပိုင်းအခြား–အပိုင်းအခဏ်း။ (၎င်းအပိုင်းအခဏ်းကို ဒီ၊၂။၂၃၁၂။ မ၊၁။၇၀-၁-တို့၌ ကြည့်") အာနာပါနပဗ္ဗ-(ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၃၂)နှိ အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာနာဝဓိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၉၈။ (–ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။၂၈။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၃၄၁။ မူလ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၄၇။ အနုဋ္ဌီ၊၂။၁၅၁။)

အာနာပါနပဗ္ဗဒေသနာ (ထီ) [အာနာပါနပဗ္ဗ+ဒေသနာ] အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်း အပိုင်းအခဏ်းဖြစ်သော ဒေသနာ။ ဣမိနာ ပန ပဒေန ဘဂဝါ အာနာပါနပဗ္ဗဒေသနံ နိယျာတေတွာ ဒဿေတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၅၆။

အာနာပါနပရိဂ္ဂါဟက (တိ) [အာနာပါန+ပရိဂ္ဂါဟက။ ထီ-၌ **အာနာပါနပရိဂ္ဂါဟိကာ**] ထွက်သက် ဝင်သက်ကို – ပိုင်းခြားရှိယူ–သိမ်းဆည်း–တတ်သော။ အာနာပါနပရိဂ္ဂါဟိကာယ ၁ (သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၀၀)တိ အဿာသပဿာသေ ပရိဂ္ဂဏှနဝသေန ပဝတ္တာယ သတိယာ။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၅၂၀။ အာနာပါနပရိဂ္ဂါဟိကာယာ (ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၅၉)တိ .... အဿာသပဿာသေ ပရိစ္ဆိဇ္ဇဂါဟိကာယ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၃၁၂။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၉။

http://www.dhammadownload.com

အာနာပါနမူလက (တိ) [အာနာပါန+မူလက] ထွက်သက် ဝင်သက်လျှင် အကြောင်းရင်းရှိသော၊ ထွက်သက်ဝင်သက်ကို အမှီတကဲ့ပြု၍ ဖြစ်သော။ အာနာပါနမူလကာ (သံ၊၄၊၃။ ၃၀၅)တိ အာနာပါနသန္နိဿယေန ပဝတ္တာ သတိပဋ္ဌာနာ။ သံ၊၎၊၂။၅၂၅-၆။

အာနာပါနဝဂ္ဂ (ပု) [အာနာပါန+ဝဂ္ဂ] အာနာပါနဝဂ်။ သံယုတ္တနိကာယ၊ မဟာဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဠိ၊ ၂-သံယုတ်၊ ၇-ဝဂ်။ သံ၊၃။၁၁၃-၆။

အာနာပါနသံယုတ္တ (ပု) [အာနာပါန+သံယုတ္တ] အာနာပါနသံယုတ်။ သံယုတ္တနိကာယ၊ မဟာဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဠိ၊ ၁၀-သံယုတ်။ သံ၊၃။၂၇၁-၂၉၇။ (–သံ၊၄၊၃။၂၉၅။)

အာနာပါနသန္နိဿယ (ပု) [အာနာပါန+သန္နိဿယ] ထွက်သက်ဝင်သက်ကို ကောင်းစွာမှီခြင်း။ အာနာပါနမူလက-ကြည့်။

အာနာပါနသမာဓိ (ပု) [အာနာပါန+သမာဓိ] ထွက်သက် ဝင်သက်ကို အာရုံပြု၍ဖြစ်သော သမာဓိ။ အာနာပါနသမာဓိ ပန ကာယဂတာသတိပရိယာပန္နတ္တာ။ မ၊၎၊၂။၂၁၅။

အာနာပါနသုတ္တ (န) [အာနာပါန + သုတ္တ] အာနာပါနသုတ်။ သံယုတ္တနိကာယ၊ မဟာဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဠိ၊ ၂-သံယုတ်၊ ၇-ဝဂ်၊ ၁၀ သုတ်။ သံ၊၃။၁၁၆။

အာနာပါနသတိ (ထီ) [အာနာပါန + သတိ။ အာနာပါနေ အာရဗ္ဘ ဥပ္ပန္နာ သတိ အာနာပါနသတိ။ အံ၊၄၊၁။၃၆၈။ ပဋိသံ၊၄၊၁။၂၈၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၉၁။ မဟာနိ၊၄။၃၀။] ထွက်သက်၊ ဝင်သက်ကို အာရုံပြု၍ဖြစ်သော သတိ၊ အာနာပါနသတိ။ (ဇင်း-သည် သညာ ၁၀-ပါးတို့တွင် တပါးဖြစ်သည်။ အံ၊၃။၃၂၂။ အနုသတိ ၁၀-ပါးတို့တွင်လည်း တပါးဖြစ်သည်။ သင်္ဂဟ။၅၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၉၁။) **အာနာပါနသတိ** (ကတိဝုတ်။ ၂၅၀)တိ အာနာပါနေ သတိ၊ တံ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တာ သတိ၊ အဿာသပဿာသပရိဂ္ဂါဟိကာ သတိတိ အတ္ထော။ ဣတိဝုတ်၊၄။ ၂၅၃။ **အာနာပါနသတိ** ယဿ၊ ပရိပုဏ္ဏာ သုဘာဝိတာ။ ထေရ။၃၀၂။ ပဋိသံ။ ၁၇၀။ အာနန္တိ အဿာသော၊ အပါနန္တိ ပဿာသော.... သတိသီသေန စေတ္ထ တံသမ္ပယုတ္တာသမာဓိဘာဝနာ အဓိပ္ပေတာ။ ထေရ၊၄။ ၂။၁၀၆။ (–မ၊ ၂။၀၄၊၀၀။ မ၊၃။၁၂၄၊ ၁၂၇။ သံ၊၃။၁၁၆၊ ၂၇၁-၃။ အံ၊၁။၄၃။ အံ၊ ၂။၁၀၅-၆၊၃၉၀။ အံ၊၃။၁၆၅။ အဘိ၊က။ ၁၂၂။ ဥဒါန။၁ ၂၀။ မဟာနိ။၅၊ ၂၇၉။ မိလိန္ဒ။ ၃၁၆။ ဝိ၊၄၊ ၂။၉၊၁၉။ အံ၊၄၊ ၂။၁၀၀။ အံ၊ ၄၊၃။ ၂၅၀။ ဥဒါန်း၄။ ၂၁၀။ ပဋိသံ၊၄၊ ၂။၆၉။ မ၊၎၊၁။၃၀။ သံ၊၎၊ ၂။၅၂၀။ အံ၊၎၊၃။ ၂၀၂။) အဿာသပဿာသ-လည်း ကြည့်။

အာနာပါနသတိ ပွါးများပုံ

အာနာပါနသတိဘာဝနာကို ပွါးများလိုသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် (၁) ပဌမအဆင့်၌ ထွက်သက်, ဝင်သက်လေတို့ကို ရှု။ ရှိုက်သော အခါသတိထား၍ ရှု။ ရှိုက်ရသည်၊ ထွက်သက်, ဝင်သက်တို့ကို အမြဲမပြတ် သတိဖြင့် ရှုမှတ် အားထုတ်ရသည်။ (၂) ဒုတိယအဆင့်၌ ထွက်သက်, ဝင်သက် လေတို့ကို ရှည်လျှင် ရှည်သည်ဟု သိအောင်၊ တိုလျှင် တိုသည်ဟု သိအောင် အားထုတ်ရသည်။ (၃) တတိယအဆင့်၌ ထွက်သက်, ဝင်သက်တို့၏ အစ, အလယ်, အဆုံး (အလုံးစုံ) ထင်ရှားလာအောင် အားထုတ်ရသည်။ (ထွက်သက်၏ အစကား ချက်, အလယ်ကား နှလုံး, အဆုံးကား နှာသီးဖျားတည်း၊ ဝင်သက်၏ အစကား နှာသီးဖျား, အလယ်ကား နှလုံး, အဆုံးကား ချက်-တည်း။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၇၂။) (၄) စတုတ္ထဆင့်၌ ထွက်သက်လေ, ဝင်သက်လေ သိမ်မွေ့ ချုပ်ငြိမ်းလာအောင် ရှု။ ရှိုက်ရသည်၊ ရုန့်ရင်းကြမ်းတမ်းသော ထွက်

http://www.dhammadownload.com

သက်, ဝင်သက်လေတို့ကို အဆင့်ဆင့် သိမ်မွေ့ချုပ်ငြိမ်းသွားအောင် အားထုတ်ရသည်။ ဤကား ဝိ၊ ၁။ ၈၈-၉။ မ၊ ၃။ ၁၂၄-၇။ သံ၊ ၃။ ၂၇၁-၂။ ပဋိသံ။ ၁၇၃-၄-တို့၌ ဟောတော်မူအပ်သော ရှေးဦးစွာအားထုတ်ရမည့် ပဌမစတုက္က ဖြစ်ပေသည်။ ယင်း ပဌမစတုက္ကကို ရည်၍ အာနာပါနဒီပနီ၌ "သတိမြဲရာ၊ ပဌမာ၊ ဒု-မှာရှည်တိုသိ။ လုံးစုံလင်းရာ၊ တ-၌သာ၊ စ-မှာ ငြိမ်းစေဘိ။" ဟု မိန့်ဆိုလေသည်။

ပဌမစတုက္ကဌ် ဂဏနာ, အနုဗန္ဓနာ, ဖုသနာ, ဌပနာ နည်းတို့ဖြင့် ဆင်ခြင် နှလုံးသွင်းနည်းကိုလည်း ပြဆိုကြသည်။ တစ်, နှစ်-စသည်ဖြင့် ထွက်သက် ဝင်သက်လေ အကြိမ်ရေတွက်ခြင်းကို ဂဏနာဟု ဆိုသည်။ အစစွာ အားထုတ်သော ယောဂီသည် ရှေးဦးစွာ ဂဏနာနည်းဖြင့် နှလုံးသွင်း ဆင်ခြင်ရသည်။ ထွက်သက် ဝင်သက်လေတို့ကို ရေတွက်သော အခါ၌ ၅-ခုအောက်လျှော့၍ မရေတွက်ရ, ၁၀-ခုထက်လည်း မပို့စေရ၊ ၅ နှင့် ၁၀-အကြား၌ ကန့်သတ်ထားရမည်။ ထွက်သက် ဝင်သက်လေတို့ ထိရာအရပ်၌ သတိကို ခိုင်မြဲစွာထား၍ ထင်ရှားသော ထွက်သက် ဝင်သက်တို့ကို ၁၊ ၂၊၃၊၄, ၁၊ ၂၊၃၊၄-စသည်ဖြင့် ရေတွက်ရသည်၊ ၁-မှ ၅-အထိကို တဝါရ(တကြိမ်)ဟု မှတ်၍ ထိုကဲ့သို့သော ဝါရပေါင်းများစွာ ရအောင် အားထုတ်ရသည်။ ၁-မှ ၆-အထိ သို့မဟုတ် ၁-မှ ၁၀-အတွင်း ရပ်လိုရာရပ်၍ တဝါရအဖြစ် သတ်မှတ်နိုင်သေး၏။ မထင်ရှားသော ထွက်သက်, ဝင်သက်လေတို့ကို မရေတွက်ရ၊ ထင်ရှားသော ထွက်သက်, ဝင်သက်လေတို့ကိုသာ ရေတွက်ရသည်ဖြစ်ရာ အစဉ် မထင်ရှားသည်က များ၍ တစ်, နှစ် စသော ဂဏန်းအရေအတွက် နှေးနှေးမည် ဖြစ်သော်လည်း နောင် အားထုတ်ဖန်များ၍ ထင်ရှားသော ထွက်သက် ဝင်သက်တို့က များသည်နှင့်အမျှ တစ် နှစ် စသော ဂဏန်းအရေအတွက်သည် လည်း စိပ်၍ စိပ်၍ (မြန်၍ မြန်၍)လာပေလိမ့်မည်။ အပြင်အားရုံသို့ မပြေးသွားမူ၍ ထွက်သက် ဝင်သက်အာရုံ၌ သတိ ခိုင်မြဲစွာ တည်စေရန်သာ ရေတွက်ရသည်ဖြစ်ရာ မရေတွက်သော်လည်း သတိသည် ထွက်သက် ဝင်သက်အာရုံ၌ ကောင်းစွာတည်နေသော အခါ ဂဏနာနည်း ကိုလွှတ်၍ အနုဗန္ဓနာနည်း ဖြင့် နှလုံးသွင်းဆင်ခြင်ရသည်။ ဝိ၊ ၌၊ ၂။ ၂၃-၄။ ပဋိသံ၊ ၌၊ ၂။ ၉၄-၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၇၀-၁။

ထွက်သက် ဝင်သက်အကြိမ်ကို မရေတွက်တော့ပဲ သတိဖြင့် (ပြင်ပ အခြားအာရုံသို့ စိတ်မထွက်မပြေးအောင်) ထွက်လေ ဝင်လေတို့၏ နောက်သို့ အစဉ်တစိုက်လိုက်၍ မှတ်သားခြင်းကို အနုဗန္ဓနာဟု ဆိုသည်။ ထွက်သက်လေ, ဝင်သက်လေတို့ ထိရာအရပ်၌ပင် သတိထား၍ ထွက်သက်လေ-ဟု ထွက်တိုင်း ဝင်တိုင်း လေသို့ အစဉ်လိုက်၍ အနုဗန္ဓနာနည်းဖြင့် သိမ်းဆည်း ဆင်ခြင်ရမည်။ သို့သော် ထွက်သက်, ဝင်သက်တို့၏ အစ, အလယ်, အဆုံး-ကိုကား ဂရုစိုက်၍ မှတ်နေဘွယ်မလို။ ဤအနုဗန္ဓနာနည်းဖြင့် ပဋိဘာဂနိမိတ် ဖြစ်ပေါ်လာသည့်တိုင်အောင် အားထုတ်ရသည်။

ထွက်သက်ဝင်သက်တို့ထိရာ အရပ်ကိုပင် ဖုသနာဟု ခေါ်၏၊ဖုသနာနည်းဟူ၍ကား သီးခြား မရှိ ရှေးဖြစ်သော ဂဏနာ, အနုဗန္ဓနာ-နည်းတို့၌ အကျုံးဝင်တော့သည်။ ထွက်သက်, ဝင်သက်တို့ ထိရာအရပ်၌ သတိထား၍ ရေတွက်လျှင် ဂဏနာ, ဖုသနာ ၂-နည်း မည်၏၊ ရေတွက်ခြင်းကိစ္စကို မပြုလုပ်တော့ပဲ ထွက်လေဝင်လေတို့ ထိရာအရပ်၌ သတိဖြင့် အစဉ်တစိုက် လိုက်၍ မှတ်သားလျှင် အနုဗန္ဓနာ, ဖုသနာ ၂-နည်း မည်၏။ ပဋိဘာဂနိမိတ် ထင်ပြီးသည့် နောက် အပွနာဖြစ်ပေါ်လာအောင် စိတ်ကို တည်တည်တံ့တံ့ ထားခြင်းကို ဌပနာ

http://www.dhammadownload.com

ဟု ဆိုသည်။ ဝိ၊၄၊ ၂။ ၂၄-၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။ ၂၇၂။ ဤ ဆိုခဲ့ပြီးသည့်အတိုင်း စီးဖြန်း ပွါးများ အားထုတ်သည်ရှိသော် အခ္ခါသော ပုဂ္ဂိုလ် အား မကြာမြင့်မီပင် နိမိတ်ထင်၍ အပ္ပနာ စျာန် ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ အခ္ခါသော ပုဂ္ဂိုလ် အား ခေါင်းလောင်း, ကြေးခွက်ကို တီးနှက် သောအခါ ထွက်ပေါ်လာသော အသံသည် ကျယ်လောင်စွာ မြည်ဟီးရာမှ တဖြည်းဖြည်း သိမ်မွေ့ သိမ်ဖွဲ့လာပြီး ကွယ်ပျောက်သွား သကဲ့သို့ ဂဏနာနည်း၏ အစွမ်းဖြင့် နှလုံးသွင်း သောအခါမှစ၍ တဖြည်းဖြည်း ရုန့်ရင်းကြမ်း တမ်းသော အဿာသပဿာသ (ထွက်သက် ဝင်သက်လေ)တို့ ချုပ်ပျောက်ကုန်၏၊ ကိုယ်၏ ပူပန်ခြင်းလည်း ငြိမ်းအေး၍ ကိုယ်ရောစိတ်ပါ ပေါ့ပါးလျက် ကိုယ်သည် ကောင်းကင်သို့ ခုန်လွှား ပျံတက်တော့မည့်ပမာ ဖြစ်ပေါ်လာ တတ်၏။ ရုန့်ရင်းသော အဿာသပဿာသ တို့ ချုပ်ပျောက်လျက် အစဉ်အတိုင်း သိမ်မွေ့ ၍လာသဖြင့် အဿာသပဿာသများ မထင် မြင်နိုင်အောင်ပင် ဖြစ်နေတတ်သည်။ ထိုအခါ အဿာသပဿာသများ မရှိတော့ဘူးဟု ယူဆ ကာ နေရာမှ ထမသွားသင့်၊ နှာသီးဖျား, အ ထက်နှုတ်ခမ်းဖျား ဟူသော ထိရာအရပ်၌သာ စိတ် ိုထားလျက် နှလုံးသွင်းရသည်။ မကြာ ခင်ပင် အဿာသ ပဿာသများ ထင်ရှား၍ လာလတ္တံ့။ ထိုသို့ ထင်ရှားလာသောအခါ ၎င်းတို့ထိရာ အရပ်၌ပင် သတိတည်းဟူသော ကြိုးဖြင့် ဖွဲ့ချည်၍, ပညာဟူသော နှင်တံ ဖြင့် ထိုး၍ အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ကြိုးစား အားထုတ်အပ်၏၊ မကြာခင်ပင် ဥဂ္ဂဟနိမိတ်, ပဋိဘာဂနိမိတ်များ ထင်လာလတ္တံ့။ ထို နိမိတ်များသည် ကြယ်ရောင်, ပတ္တမြားလုံး, ပုလဲကုံး, ဝါစေ့, သစ်သားနှစ်တံကျင်, ရှည် သော ဆောက်လုံးကြိုးမျှင်, ပန်းဆိုင်း, မီးခိုး ညှန့်, ပြန့်သော ပင့်ကူချည်မျှင်, တိမ်တိုက်, ကြာပွင့်, လှည်းဘီးစက်, လဝန်း, နေဝန်း-တို့ ကဲ့သို့ (အမှတ်သညာအား လျော်စွာ) ထင် လာ၏။ ထိုထင်လာသောနိမိတ်ကို လဝါဂုမ်း ရောင်, ကြယ်တာရာရောင်-စသည် ကဲ့သို့သော အရောင်အဆင်း အားဖြင့် နှလုံးမသွင်းအပ်၊ ကြမ်းတမ်းခြင်း စသော သဘော, အနိစ္စ-စသော လက္ခဏာအားဖြင့်လည်း မဆင်ခြင်အပ်၊ မိဖုရားကြီးသည် စကြဝတေးမင်း လောင်း ကိုယ်ဝန်ကို ကောင်းမွန်စွာ စောင့် ရှောက်သကဲ့သို့ ပဋိဘာဂနိမိတ်ကို မကွယ် မပျောက်ရအောင် အသပ္ပါယ ၇-ပါးကို ကြဉ်ရှောင်၍, သပ္ပါယ ၇-ပါးကို မှီဝဲလျက် ကောင်းစွာ စောင့်ရှောက်ရာ၏။ (အသပ္ပါယ ၇-ပါးဟူ သည်ကား ကမ္မဋ္ဌန်း ဘာဝနာ အလုပ်၏ ဆုတ်ယုတ်ကြောင်းဖြစ်သော (၁) နေရာဌာန, (၂) ဆွမ်းခံရွာ, (၃) စကား ပြောမှု, (၄) အပေါင်းအဖော်, (၅) ဘော ဇဉ်, (၆) ဥတု,(၇) ဣရိယာပုထ် တို့တည်း။ သပ္ပါယ ၇-ပါး ဟူသည်ကား ကမ္မဋ္ဌာန်းဘာ ဝနာလုပ်ငန်း၏ တိုးပွါးကြောင်း ဖြစ်သော ၎င်း၇-ပါးပင်တည်း။ အကျယ်ကို ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။ ၁၂၃-၄- ကြည့်။)

ထိုသို့ ပဋိဘာဂနိတ်ကို စောင့်ရှောက် လျက် ယင်းနိမိတ်ကိုပင် အဖန်ဖန် နှလုံးသွင်း ခြင်းဖြင့် တိုးပွါးစေ၍ အပ္ပနာ ကောသလ္လ ၁၀-ပါးကို ပြည့်စုံစေရာ၏။ ဝီရိယနှင့်သမာဓိ ကို ညီမျှစေ၍ ကြိုးစားအားထုတ်ရာ၏၊ ထို အခါ ၎င်းနိမိတ်ကို အာရုံပြု၍ အပ္ပနာစျာန် (စျာန် လေးပါး, ငါးပါး) တို့ ဖြစ်ပေါ်လာ လတ္တံ့။

(အပ္ပနာကောသလ္လ ၁၀-ပါးကား— (၁) အတွင်းအပဖြစ်သော ဝတ္ထုတို့ကို သန့်ရှင်း အောင်ပြုခြင်း, (၂) သဒ္ဒါစသော ဣန္ဒြေ တို့ကို ညီမျှစေခြင်း, (၃) အဿာသပဿာ-သဟူသော အာရုံနိမိတ်၌ လိမ္မာခြင်း, (၄) ချီးမြှောက်သင့်သောအခါ၌ စိတ်ကိုမြှောက်

http://www.dhammadownload.com

ခြင်း, (၅) နှိပ်သင့်သောအခါ၌ စိတ်ကို နှိပ်ခြင်း, (၆) ရှင်စေသင့်သောအခါ၌ စိတ်ကို ရှင်စေခြင်း, (၇) လျစ်လျူရှုသင့်သော အခါ၌ စိတ်ကိုလျစ်လျူရှုခြင်း, (၈) သမာဓိ မရှိသောပုဂ္ဂိုလ်ကို ရှောင်ကြဉ်ခြင်း, (၉) သမာဓိရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို မှီဝဲခြင်း, (၁၀) အပွနာစျာန်ကိုရခြင်းငှါ စိတ်အမြဲညွှတ်ခြင်း၊ ဤ ၁၀-ပါးတို့တည်း။ အကျယ်ကို ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။ ၁၂၅၊၁၃၂-ကြည့်။)

ဤသို့ စျာန်လေးပါး (ငါးပါး) ရပြီးနောက် ဝိပဿနာ, မဂ်တို့၏အစွမ်းဖြင့် ကမ္မဋ္ဌာန်းကိုပွါးစေ၍ အရိယဖိုလ်သို့ ရောက်လိုသောပုဂ္ဂိုလ်သည် ထိုရပြီးသော အာနာပါနစျာန်ကိုပင် ဝသီဘော် ငါးတန်တို့ဖြင့် အဖန်ဖန်လေ့လာ၍ ထိုစျာန်မှ ထပြီးလျှင် ဤသို့ ရုပ်နာမ်တရားတို့ကို ပိုင်းခြားကာ ဝိပဿနာ ရှုပွါးရာ၏ – ပန်းပဲဖို၌ ရွှတ်တီး (မီးမှုတ်သော သားရေ အိတ်)ကိုငှင်း, လေဖြစ်ခြင်းငှါ လျော်သော လှုံလကိုငှင်း အစွဲပြု၍ လေဖြစ်ပေါ်လာသကဲ့သို့ ကရဇကာယကိုငှင်း, စိတ်ကိုငှင်း အစွဲပြု၍ ထွက်သက်လေ, ဝင်သက်လေတို့ ဖြစ်ပေါ်လာရ၏၊ ထို့ကြောင့် ကရဇကာယနှင့် စိတ်သည် ထွက်သက်လေ, ဝင်သက်လေတို့၏ အကြောင်းတည်း၊ ထိုတွင် ထွက်သက်, ဝင်သက်လေနှင့် ကရဇကာယသည် ရုပ်တရားတည်း၊ သမ္ပယုတ်တရားနှင့် တကွသောစိတ်သည် နာမ်တည်း၊ ဤသို့ စသည်ဖြင့် ရုပ်, နာမ်တို့ကို ပိုင်းခြား၍ ရုပ်, နာမ်တို့၏ အကြောင်းကို ရှာဖွေသိမြင် ကခ်ါစင်ပြီးလျှင် သမ္မသနဉာဏ်ဖြင့် လက္ခဏာသုံးပါးသို့တင်၍၊ ဥဒဗ္ဗယဉာဏ်ဖြင့် ရှေးအဖို့၌ဖြစ်သော ဝိပဿနုပက္ကိလေသ ၁၀-ပါးကိုပယ်လျက် ဥပက္ကိလေသမှလွတ်သော ပဋိပဒါဉာဏ်သည် လမ်းမှန်တည်းဟု ပိုင်းခြား၍၊ အဖြစ်ကိုလွှတ်လျက် ဘင်္ဂဉာဏ်ဖြင့် အပျက်ကိုသာရှု၍ အပျက်ချည်းသာထင်သော သခ်ါရတရားတို့၌ ငြီးငွေ့၍ အစဉ်အတိုင်း မဂ်လေးပါးသို့ ရောက်၍ အရဟတ္တဖိုလ်၌ တည်ပြီးလျှင် ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ် တဆဲ့ကိုးတန်၏ အဆုံးသို့ရောက်ကာ လူနတ်ဗြဟ္မာတို့၏ အပူဇော်ကို ခံထိုက်သော အဂ္ဂဒက္ခိဏေယျ ပုဂ္ဂိုလ်အဖြစ်သို့ ရောက်လေသည်။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၇၀-၉။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၀၊၃၁။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၉၊၁၀၀။

အာနာပါနဿတိကထာ (ထီ) [အာနာပါနဿတိ + ကထာ] အာနာပါနဿတိကို ပြဆိုရာစကား၊ အာနာပါနဿတိကထာ။ ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂပါဋ္ဌိ၊ ၁-ဝဂ်၊ ၃-ကထာ။ ပဋိသံ။၁၆၁။ အာနာပါနဿတိကထာယ အပုဗ္ဗတ္ထာနုဝဏ္ဏနာ အနုပ္ပတ္တာ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၉။ (–ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၅၈။)

အာနာပါနဿတိကမ္မဋ္ဌာန (နာ) [အာနာပါနဿတိ + ကမ္မဋ္ဌာန] အာနာပါနဿတိ ဟူသော ကမ္မဋ္ဌာန်း။ အာနာပါနဿတိကမ္မဋ္ဌာနံ ပါဋိဟာရိယကမ္မဋ္ဌာနန္တိ ဝုစ္စတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁။ (–ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၀။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၅၄။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၈၊၂၅၃။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၂၇၅။မ၊ဋီ၊၃။၆၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၃၁၀။)

အာနာပါနဿတိဘာဝနာ(ထီ) [အာနာပါနဿတိ+ဘာဝနာ] အာနာပါနဿတိကို – ပွါးစေခြင်း – ပွါးများမှုလုပ်ငန်း။ နာဟံ ဘိက္ခဝေ.... အာနာပါနဿတိဘာဝနံ (အာနာပါနဿတိံ၊ မ၊၃။၁၂၇။ အာနာပါနဿတိသမာဓိဘာဝနံ၊ သံ၊၃။၂၉၄) ဝဒါမိ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၇၅။ (–မ၊ဋီ၊၃။၆၄။ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၂၉၈။)

အာနာပါနဿတိဘာဝနာနုယောဂ (ပု) [အာနာပါနဿတိဘာဝနာ + အနုယောဂ] အာနာပါနဿတိ ဘာဝနာကို အားထုတ်ခြင်း။ သန္တိ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခုဣုမသ္မိံ ဘိက္ခုသံဃေ အာနာပါနဿတိဘာဝနာနုယောဂမနုယုတ္တာ ဝိဟရန္တိ။ မ၊၃။၁၂၄။

http://www.dhammadownload.com

အာနာပါနဿတိဘာဝနာနုရူပ(တိ)[အာနာပါနဿတိဘာဝနာ+အနုရူပ] အာနာပါနဿတိဘာဝနာအား လျော်သော။ အာနာပါနဿတိဘာဝနာနုရူပံ သေနာသနံ ဥပဒိသိတ္ဌာ။ ဝိ၊ဌ၊၂။၁၃။ ပဋိသံ၊ဌ၊၂။၈၉။

အာနာပါနဿတိသမာဓိ (ပု) [အာနာပါနဿတိ+သမာဓိ] အာနာပါနဿတိ-နှင့် ယှဉ်သော-၌ ဖြစ်သော-သမာဓိ။ အာနာပါနဿတိသမာဓိ ဘာဝိတော ဗဟုလီကတော သန္တော စေဝ ပဏီတော စ။ ဝိ၊၁။၈၈။ သံ၊၃။၂၇၉။ အာနာပါနဿတိယာ ယုတ္တော သမာဓိ အာနာပါနဿတိသမာဓိ၊ အာနာပါနဿတိယံ ဝါ သမာဓိ အာနာပါနဿတိသမာဓိတိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဝိ၊ဌ၊၂။၉။ (-သံ၊၃။၂၇၅၊၂၇၆-၇၊၂၈၃။ ပဋိသံ။၁၆၁၃၊၁၆၄၊၂၈၃။ မဟာနိ။၁၁၁၊၁၆၂၊၂၆၂၊၂၆၈။ သံ၊ဌ၊၃။၃၀၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၅၉။ သံ၊ဋီ၊၂။၅၁၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၃၁၁။)

အာနာပါနဿတိသမာဝိဗျာန (န) [အာနာပါနဿတိသမာဓိ+စျာန] အာနာပါနဿတိနှင့် ယှဉ်သော သမာဓိ၏ အစွမ်းဖြင့် ရအပ်သော စျာန်။ အာနာပါနဿတိသမာဓိဗျာနမ္ပိ....သင်္ဂဟိတမေဝ။ ဝိ၊ဌ၊၂။၈၄။

အာနာပါနဿတိသမာဓိဗဟုလီကာရ (ပု) [အာနာပါနဿတိသမာဓိ+ဗဟုလီကာရ] အာနာပါနဿတိနှင့်ယှဉ်သော သမာဓိကို ကြိမ်ဖန်များစွာပြုလုပ်အားထုတ်ခြင်း။ တတ္ထ ကထန္တိ အာနာပါနဿတိသမာဓိဗဟုလီကာရံ နာနပ္ပကာရတော ဝိတ္ထာရေတုကမျတာပုစ္ဆာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၃၁၁။

အာနာပါနဿတိသမာဝိဘာဝနာ (ထီ) [အာနာပါနဿတိသမာဓိ + ဘာဝနာ] အာနာပါနဿတိနှင့်ယှဉ်သော သမာဓိကို-ပွါးစေခြင်း-ပွါးများခြင်း။ နာဟံ ဘိက္ခဝေ မုဌ္ဌဿတိဿ အသမ္ပဇာနဿ အာနာပါနဿတိသမာဓိဘာဝနံ ဝဒါမိ။ သံ၊၃။၂၉၄။ (-ဝိ၊ဌ၊၂။၃၂။ သံ၊ဌ၊၃။၃၀၃။ ပဋိသံ၊ဌ၊၂။၇၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၁၃၃။)

အာနာပါနဿတိသဟဂတ (တိ) [အာနာပါနဿတိ+သဟဂတ] အာနာပါနဿတိနှင့်တကွ ဖြစ်သော။ အာနာပါနဿတိသဟဂတံ ဓမ္မဝိစယသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂံ ဘာဝေတိ။ သံ၊၃။၂၇၂။

အာနာပါနဿတိသုတ္တ (န) [အာနာပါနဿတိ+သုတ္တ] အာနာပါနဿတိ သုတ်။ မဇ္ဈိမနိကာယ၊ဥပရိပဏ္ဏာသပါဋိ၊ ၂-ဝင်၊ ၈-သုတ်။ မ၊၃။၁၂၂။

အာနာပါနာရမ္မဏ (တိ) [အာနာပါန + အာရမ္မဏ] ထွက်သက် ဝင်သက် ဟူသော အာရုံရှိသော။ အာနာပါနာရမ္မဏာ အပရာပရံ ပဝတ္တသတိယော .. ဂဟိတာ။ မ၊ဋီ၊၃။၃၁၄။ (-သံ၊ဋီ၊၂။၅၂၅။)

အာနိယ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+နီ+တ္ဌာ] ဆောင်ယူ၍။ ဥခါ အာနိယ တံ အန္ဒံ၊ ပုနော တဿေဝ သော အဒါ။ အပ၊၂။၂၆၂။ ထေရီ၊ဌ။၇၄။

အာနိသံသ(ပု)[အာ+နိ+သံသ+အ]အကျိုး၊အကျိုးဆက်၊ဂုဏ်၊အာနိသင်။နေက္ခမ္မေ အာနိသံသံ ပကာသေသိ။ ဝိ၊၃။၂၂၊၂၆၇။ ဝိ၊၄။၃၅၂။ ဒီ၊၁။၁၀၂။ ဒီ၊၂။၃၅။ မ၊၂။၄၃။ နေက္ခမ္မေ အာနိသံသံ ပကာသေသိ၊ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ ဂုဏံ ပကာသေသီတိ အတ္ထော။ ဒီ၊ဌ၊၂။၆၄။သောနိသံသော ဓမ္မေ သုစိဏ္ဏေ။ ထေရ။၂၇၂။ ဇာ၊၁။၂၁၅၊၃၅၇။ သော ဓမ္မေ သုစိဏ္ဏေ အာနိသံသော ဥဒြယောတိ အာတ္ထော။ ထေရ၊ဌ၊၂။၂၇။ စတ္တာရော အာနိသံသာ ပါဋိကခ်ါ(အံ၊၁။၅၀၄)တိ စတ္တာရော ဂုဏာနိသံသာ ပါဋိကခ်ိတဗ္ဗာ။ အံ၊ဌ၊၂။၃၆၄။ အာနိသံသာ(အံ၊၃။၁)တိ ဂုဏာ။ အံ၊ဌ၊၃။၁၉၃။ (-ဝိ၊၃။၃၁၅၊၄၀၇။ ဝိ၊၄။၃၂၀၊၃၅၆။ ဒီ၊၂။

http://www.dhammadownload.com

ဂုဉ။ ဒီ၊ဉ။၁၉ဂု။ မ၊၁။၁၆ဉ။ သံ၊၂။ဂု။ အံ၊၁။၅၉၊၅၀၅-၆။ အံ၊၂။၂၄၊၃၄၊၃၆၊၂၁၈၊ ၂၂၁၊၂၂၂-ဂု၊၅၆၁။ အံ၊ဉ။၂၃၄-၉၊၂၄၀။ သုတ္တနိ။၄၀၁၊၄၀၃။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။ဂုဂု၊၁၈၈၊၁၉၀။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၊၃၆၊၁၃ဂု၊၂၃၃၊၂၈ဂု။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ဉ။၁၊၁၄၁။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁ဂုဂု။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၁၂၊၃၁၂။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၄။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ဉ။၁၁၃၊၁၈၁။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁ဂု၊ ၈၅၊၉၆၊၁၆၀၊၃၁ဂု။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၊၂ဂု၄။ မ၊ဋ္ဌ၊ ဉ။၈။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၄။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၂၊၁၂၉၊ ၁၈၃၊၂၈၀။ သံ၊ဋ္ဌ၊ဉ။၉၃-၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။ဂုဂု။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊ဉ။၂ဂု၊၃၂၁။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၁။၃၉၊ဂု၁၊၁၁ဂု၊၂၀၁၊၂၄၉။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊ဉ။၉၉၊ ၂၁၃၊၄၄၄။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂ဂု။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ဂုဂု။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၈ဂု။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၃၄၀။ ခုဒ္ဒက၊ ဋ္ဌ။၃၀။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၄၅၊၄ဂု၊၁၆၂၊၁၆၃၊ ၂၃၀။ စရိယာ၊ဋ္ဌ။၃၂၄။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၊၅၃။ စူဋ္ဌနိ၊ဋ္ဌ။၅၈။ ကခ်ါ၊ဋ္ဌီ။၆၉။ ကခ်ါ၊ဋ္ဌီ၊သစ်။ ၄၆၄၊၄ဂု၅။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။၂ဂု၅။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊ဉ။ ၁၁၃၊၁၅၀၊၂၀၅။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၅၉၊၂၆၆၊၂၆၈။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၁၊ဂု၉။ မ၊ဋ္ဌီ၊ဉ။၆။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၃၈၊ ၃၃၉။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၂၆။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၅ဂု၊၃၂ဂု။ အံ၊ဋ္ဌီ၊ဉ။၉၊၂၆၊၉၂၊၃၄၁။ မူလဋ္ဌီ၊၁။၁၀၈။ မူလဋ္ဌီ၊၂။၁ဂု၆။ အနုဋ္ဌီ၊၂။၅၊၁၀၁။ အနုဋ္ဌီ၊ဉ။ ၁၂၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။ဂု၁၊၁၃၀၊၁၅ဂု၊၂၈၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၊၁၂၈၊၂၅၉၊၅၁၃။)

အာနိသံသကထန (နဲ) [အာနိသံသ + ကထန] အကျိုးကို ပြောဆိုခြင်း။ သာမဂ္ဂိယံ အာနိ-သံသကထနေန သမဂ္ဂံ အဝိဝဒမာနံ သမ္မော-ဒမာနံ အဟမကာသိံ။ စရိယာ၊ဋ္ဌ။၂၂၃။

အာနိသံသကထာ (ထီ) [အာနိသံသ+ကထာ] အကျိုးကို ဆိုရာဖြစ်သော စကား။ ဂိဟိ-ဘာဝေ အာနိသံသကထာယ ကထိတတ္တာ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၂။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၁။၃ဂု၆။ (–ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၂၉။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၃ဂု၆။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၁ဂု။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋ္ဌီ၊၁။၂၉။)

အာနိသံသကိတ္တန (နဲ) [အာနိသံသ + ကိတ္တန] အကျိုး–ကို ပြောကြားခြင်း–ကို ချီးမွမ်း ခြင်း။ တသ္မာ ဧကန္တတော အာနိသံသကိတ္တနံ ဣစ္ဆိတဗ္ဗမေဝါတိ ဒဿေတုံ "အပေ္ပဝနာမာ"-တိအာဒိမာဟ။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။၃၄၁။

အာနိသံသဂဏနာ (ထီ) [အာနိသံသ+ဂဏနာ] အကျိုးကို ရေတွက်ခြင်း။ ဂုဏသခ်ါယာတိ အာနိသံသဂဏနာယ။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၄၁၁။

အာနိသံသစီဝရ(နဲ)[အာနိသံသ+စီဝရ] ကထိန် အာနိသင် သက်နး။ ယော ပန အာနိသံသ-စီဝရံ အာဒါယ ပက္ကမတိ။ ကခ်ါ၊ဋ္ဌီ။၂၂၈။

အာနိသံသတ္ထ (ဋ္ဌ) (ပု) [အာနိသံသ+ အတ္ထ] အကျိုး ဟူသော အနက်။ "သတဂုဏာ ဒက္ခိဏာ ပါဋိက်ခိဘဗ္ဗာ"တိ ဧတ္ထ အာနိသံ-သတ္ထေ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။၆၂။ အာနိသံသဋ္ဌော ဂုဏ-ဋ္ဌော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃၄-၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၆၀။ သံ၊ ဋ္ဌ၊၁။၂၂။ (–သံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၆၆။)

အာနိသံသဒဿန (နဲ) [အာနိသံသ + ဒဿန] အကျိုးကိုပြခြင်း။ နိဗ္ဗာနေ စ ပစ္စက္ခတောဝ အာနိသံသဒဿနံ ဣဇ္ဇတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၁၃။ ပဋိပတ္တိယာ အာနိသံသဒဿနေန ဥတ္တရုတ္တရိ ဝိသေသာဓိဂမေန။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၁၆၅။ (–ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၅၅။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၂၈၈။ ဝိမတိ၊၂။ ဂု၈။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၄၄၆၊၅၁၈။ မူလဋ္ဌီ၊၃။၄၅၊ ၉၁။ အနုဋ္ဌီ၊၃။၃၊၁၂ဂု။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၄၄၉။)

အာနိသံသဒဿနသီလ (တိ) [အာနိသံသ-ဒဿန+ သီလ] အကျိုးကို ပြခြင်းအလေ့ရှိ သော။ အာနိသံသဒဿာဝီ-ကြည့်။

အာနိသံသဒဿာဝိတာ (ထီ) [အာနိသံသဒဿာ-ဝီ+တာ] အကျိုးကို မြင်လေ့ရှိသည်၏ အဖြစ်။ ဝိရိယသမ္မောဇ္ဇင်္ဂသ....အာနိသံသ-ဒဿာဝိတာ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃ဂု၈။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၃၉၂။ အဒ္ဓါ ဣမာယ ပဋိပဒါယ .... အာ-နိသံသဒဿာဝိတာယ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၄။

http://www.dhammadownload.com

(–အဘိ ဋ္ဌ၊၁။၁၁၇။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၁၃၊၂၁၄။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၄၃၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၁၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၁၆။)

အာနိသံသဒဿာဝိ (တိ) [အာနိသံသ+ဒိသ+အာဝိ] အကျိုးကို ရှုမြင်–လေ့ရှိ–တတ်–သော၊သူ။ နိဗ္ဗာနေ စ အာနိသံသဒဿာဝိ ဟောတိ။ အဘိ၊က။၂၉၅။ နု သက္ကာ ကုသိတေန .... အာနိသံသဒဿာဝိနောပိ ဥပပဇ္ဇတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၇၉။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၉၀။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၉၅။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၉၃။ ဧဝံ အာနိသံသဒဿာဝိနောတိ....ဝိရိယေ အာနိသံသဒဿနသီလဿ။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၂၉။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၃၀၆။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၄၃၆။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၅၇။ (–အဘိ၊က။၂၉၄။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၄။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၁။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၂၆။ ဣတိဝုက်၊ဋ္ဌ။၁၆၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၄၅၊၂၁၀။)

အာနိသံသဒဿာဝိကထာ (ထီ) [အာနိသံသဒဿာဝိ + ကထာ] နိဗ္ဗာန်ကို အကျိုးဆက်အား‌ဖြင့် မြင်သောသူကို ဆိုရာဖြစ်သော စကား။ အဘိဓမ္မပိဋကဝိဘင်္ဂ၊ ကထာဝတ္ထုပါဠိ၊ ၉-ဝဂ်၊ ၁-ကထာ။ အဘိ၊က။၂၉၄-၅။

အာနိသံသပစ္စဝေက္ခဏာ (ထီ) [အာနိသံသ+ပစ္စဝေက္ခဏာ] အကျိုးကိုစုံစမ်းဆင်ခြင်ခြင်း။ သံဝရေ အာနိသံသပစ္စဝေက္ခဏာ စ, သံဝရ-ပါရိသုဒ္ဓိပစ္စဝေက္ခဏာ စ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆။

အာနိသံသပရိစ္ဆေဒ (ပု) [အာနိသံသ+ပရိစ္ဆေဒ] အကျိုး၏ အပိုင်းအခြား။ အာနိသံသပရိ-စ္ဆေဒံ၊ တဿ သီလဿ ကော ဝဒေ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၀။

အာနိသံသပရိယာယ (ပု) [အာနိသံသ + ပရိ-ယာယ] အာနိသံသ သဒ္ဒါ၏–ဝေဝုစ်–ပရိ-ယာယ်စကားလုယ်။ အတ္ထသဒ္ဒေါ အာနိသံသ-ပရိယာယောတိ အာဟ "ဒ္ဝီဟိ အာနိသံ-သေဟိ"တိ။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၆။

အာနိသံသပဋိသံယုတ္တ (တိ) [အာနိသံသ+ပဋိ-သံယုတ္တ] အကျိုး–အာနိသင်–နှင့် စပ်ယှဉ်သော။ ဓမ္မိယာ ကထာယာတိ ကေဘာဝေ အာနိသံသပဋိသံယုတ္တာယ။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၄၇။

အာနိသံသဖလ (န) [အာနိသံသ+ဖလ] အာ-နိသင်ဖြစ်သော အကျိုး။ (အကြောင်းကံနှင့် တူသော အကျိုးကို ဝိပါကဖလဟုခေါ်၍ အကြောင်းကံနှင့်မတူသောအကျိုးကို အာနိ-သံသဖလ-ဟု ခေါ်သည်။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၂။၁၀၃-ကြည့်။) သဗ္ဗဒုက္ခက္ခယော အာနိသံသဖလံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀၈။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၀။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၂၁၅။ ဝဇီရ။၅၅။ (–ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၇၅။ သာရတ္ထ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၁။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၅၀။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၀၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၉။)

အာနိသံသမဟန္တတာ (ထီ) [အာနိသံသ+မဟန္တတာ] အကျိုး–အာနိသင်–ကြီး–မြတ်–သည်၏ အဖြစ်။ ဖလမဟန္တတာယ အာနိသံသမဟန္တတာယ စ သီလက္ခန္ဓဿ မဟန္တဘာဝေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၂၇၁။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၇၀။

အာနိသံသမူလက (တိ) [အာနိသံသ+မူလက] အာနိသင်ဟူသော–အကြောင်းရင်း–အမြစ်အရင်း–ရှိသော။ နိဋ္ဌိတေ အာနိသံသမူလ-ကေ စိဝရေ။ ကခ်၊ဋ္ဌီ၊သစ်။၂၇၃။

အာနိသံသမူလစီဝရ (န) [အာနိသံသမူလ+စီဝရ] အာနိသင်ဟူသော–အကြောင်းရင်း–အမြစ်အရင်း–ရှိသောသင်္ကန်း။ ယဒိ ပန အာနိသံသမူလစီဝရံ အာဒါယ ဗဟိသီမာဂ-တော နေဝိမံ စီဝရံ ကရိဿာမိ။ ကခ်၊ဋ္ဌီ၊သစ်။၂၇၀။

http://www.dhammadownload.com

အာနိသံသဝဂ္ဂ (ပု) [အာနိသံသ+ဝဂ္ဂ] (၁) အာနိသံသဝဂ်။ အဂ်ုံတ္တရနိကာယ၊ ဆက္ကနိပါတပါဠိ၊ ၂-ပဏ္ဏာသက၊ ၁၀-ဝဂ်။ အံ၊ ၂။၃၀၄-၇။ (၂) အာနိသံသပဂ်။ အဂ်ုံတ္တရနိကာယ၊ ဒသကနိပါတပါဠိ၊ ၁-ပဏ္ဏာသက၊ ၁-ဝဂ်။ အံ၊၃။၂၇၇-၂၆၇။

အာနိသံသဝန္တု (တိ) [အာနိသံသ + ဝန္တု] အကျိုး-အာနိသင်-ရှိသော။ ယထာ အာနိသံသဝန္တော သမ္မဒေဝ သမ္မာဒိတေ တဒါနိသံသာ ဒဿိတာ ဧဝ ဟောန္တိ တဒါယတ္တဘာဝတော။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။ ၂၆၇။

အာနိသံသဝါဒီ (တိ) [အာနိသံသ+ဝါဒီ] အကျိုး-အာနိသင်-ကို ပြောဆိုလေ့ရှိသော၊သူ။ ဒသမေ ဝဏ္ဏဝါဒီတိ အာနိသံသဝါဒီ။ သံ၊ဋ္ဌ၊ ။။ ၊ ၊ ။။ ၂။ ၂၂၂။

အာနိသံသဝိဘာဝန (နှ) [အာနိသံသ+ဝိဘာဝန] အကျိုး-အာနိသင်-ကို ထင်ရှားစွာ ပြခြင်း။ ဣတရီတရသန္တုဋ္ဌိယာ (တဿာ သန္တု-ဋ္ဌိယာ၊ အံ၊ဋ္ဌီ) သဒ္ဓိ သန္ဒဿနာဒိဝိဓိနာ အာနိသံသဝိဘာဝနဝသေန....ပဝတ္တာ။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၂၀၉။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။ ၂၇၈။

အာနိသံသဝိသေသ (ပု) [အာနိသံသ+ဝိသေသ] အကျိုး-အာနိသင်-အထူး။ အတ္ထဝသ (၁) အနက် ကြည့်။

အာနိသံသသညိတ (တိ) [အာနိသံသ + သညိတ] အကျိုးဟု သိမှတ်အပ်သော။ မနသိကရဏဿ အာနိသံသသညိတာ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္မရာယိကာ စ လာဘာ ဣစ္ဆိတဗ္ဗာ။ ကခ်ီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၄၁၅။

အာနိသံသသတ (နှ) [အာနိသံသ+သတ] အကျိုး-အာနိသင်-တို့၏ အရာ၊ အာနိသင်တရာ။ ပဋိဘာနသတန္တိ ပဋ္ဌ အာနိသံသသတာနိ ဒေတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။ ၂၂၃။ အနေကာနိ အာနိသံသသတာနိ....ဥပဋ္ဌတိ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၆။

အာနိသံသသတာနိ (နှ) [အာနိသံသ+သတာနိ] အာနိသံသ သုတ်။ အဂ်ုံတ္တရနိကာယ၊ ဆက္ကနိပါတ ပါဠိ၊ ၂-ပဏ္ဏာသက၊ ၁၀-ဝဂ်၊ ၂-သုတ်။ အံ့၊ ၂။၃၀၄။

အာနိသဒ (နှ) [အာ+နိ+သဒ+အ] တင်ပါး၊ တင်ပါးဆုံ။ ဧဝမေဝဿုမေ အာနိသဒံ ဟောတိ တာယေဝပွါဟာရတာယ။ မ၊၁။၁၁၄၊ ၃၁ ၂။ မ၊ ၂။ ၂၈၊၄၃၅။ ဝစ္ဆဒ္ဒါရဿ အန္တောပဝိဋ္ဌတ္တာ အာနိသဒံ မဇ္ဈေ ဂမ္ဘီရံ ဟောတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၅၄။ အာနိသဒန္တိ အာနိသဒဋ္ဌာနံ။ မ၊ဋ္ဌီ၊ ၂။၃၆။ (-ကခ်ီ။ ၂၂၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။ ၃၀၅။)

အာနိသဒဋ္ဌာန (နှ) [အာနိသဒ+ဋ္ဌာန] တင်ပါး-တင်ပါးဆုံ-အရပ်။ အာနိသဒ-ကြည့်။

အာနိသဒဋ္ဌိ (နှ) [အာနိသဒ+အဋ္ဌိ] တင်ပါး-တင်ပါးဆုံ-အရိုး။ အာနိသဒဋ္ဌိနိ ဟေဋ္ဌာမုခဋ္ဌပိတသပ္ပဖဏာ သဏ္ဌာနာနိ။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။၃၈။ (-အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၂၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။ ၂၄၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၃၀၆။)

အာနိသဒဋ္ဌိက (နှ) [အာနိသဒဋ္ဌိ+က] တင်ပါး-တင်ပါးဆုံ-အရိုး။ ပါဝဋ္ဌာ ဝုစ္စတိ အာနိသဒဋ္ဌိကာ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၁။ သဒဋ္ဌိကာ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၁။

အာနိသဒတ္ထစ (ပု) [အာနိသဒ+တစ] တင်ပါး-တင်ပါးဆုံ - အရေ။ အာနိသဒတ္ထစော ဥဒကပုဏ္ဏိတပဋ္ဌပရိဿာဝနသဏ္ဌာနော။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၂၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။ ၂၄၄။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။၃၅။

အာနိသဒဒေသ (ပု) [အာနိသဒ+ဒေသ] တင်ပါး-တင်ပါးဆုံ - အရပ်။ ဃံသန္တော်တိ အာနိသဒဒေသေန အာသနဋ္ဌာနံ ဃံသန္တော။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၁၇၈။

http://www.dhammadownload.com

အာနိသဒပဒေသ (ပု) [အာနိသဒ + ပဒေသ] တင်ပါး – တင်ပါးဆုံ – အရပ်။ ပါရိမင်္ဂန္တိ သတ္ထိဘာဂသမ္ပန္နံ အာနိသဒပဒေသံ။ မ၊ဋီ၊ ၃။၁၇၈။ (–သံ ဋီ၊၂။၃၇၈။)

အာနိသဒမံသ (နာ) [အာနိသဒ+မံသ] တင်ပါး –တင်ပါးဆုံ– အသား။ အာနိသဒမံသေဟိ အစ္စုဂ္ဂတေဟိ သမန္နာဂတော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၃၁၂။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၁၄၄။ (–အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၂၅။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။၃၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၄၄။ သာရတ္ထ၊ ၃။၆၃။)

အာနီတ (တိ) [အာ+နီ+တ] ဆောင်ယူအပ်သော။ တေန ကိရ ပုရိသေန အညာ ပဇာပတိ အာနီတာ။ ဝိ၊၂။၁၈၇။ တဿ အတ္ထာယ ဝေသီ အာနီတာ အဟောသိ။ ဝိ၊၃။၃၀။ မက္ကဋ္ဌစ္ဆာပကော ကိဏိတ္ဒာ အာနီတော။ မ၊၂။၄၇။ (–မ၊၂။၃၉၆။ အံ၊၂။ ၄၄၆။ ဇာ၊၁။၂၈၈၊၃၈၃။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၁၊ ၂၆၆။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၀၊၁၂၈၊၁၄၂၊၁၄၉၊၂၅၂။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၃၊၄၅။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၃၁၊၉၅၊၁၁၈၊၁၃၉။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၄၊၁၅၃၊၂၄၇၊၃၀၉။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၂။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၇၉။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၇၊ ၃၀၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၀၈။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၈။ ခုဒ္ဒက၊ ဋ္ဌ။၁၃၃။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၆၊၄၀၆။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၃၈။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၉၃။ အပ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၃။ စရိယာ၊ဋ္ဌ။၂၁၀။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၉၀။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။ ၃၂၂။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၂၆၂။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၈၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၉၄။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၆၂။ ကခ်ါ။ ၁၆၉။ သာရတ္ထ၊၂။၄၅။ သာရတ္ထ၊၃။၂၉၉။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၂၉။ သံ၊ဋီ၊၂။၁၇၁၊၂၄၈၊၅၀၄။ အံ၊ဋီ၊၁။၁၁၈၊၁၆၆။ အံ၊ဋီ၊၂။၁၈၅၊၂၆၈။ မူလဋီ၊၂။၁၅၅။ အနုဋီ၊၃။၃၂၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊ ၁။၂၉၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၂၁၇။ ကခ်ါ၊ဋီ။၁၆၂၊ ၂၁၈။ နေတ္တိ၊ဋီ။၃၇။ ဝိမတိ၊၂။၂၂။)

အာနီတသြဝါဒ (ပု) [အာနီတ + သြဝါဒ] ဆောင်ယူအပ်သော အဆုံးအမ။ တုမ္ဟေဟိ အာနီတသြဝါဒေနေဝ မယမ္ပိ ဝသိဿာမ။ ဝိမတိ၊၂။၂၂။

အာနီတက (တိ) [အာနီတ+က] ဆောင်ယူအပ်သော။ သုသာနံ နေတ္ဒာ ပုန အာနီတကံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၇၃။ (–ဝိမတိ၊၂။ ၂၈၉။)

အာနီတကပ္ပိယဘဏ္ဍသဒိသ (တိ) [အာနီတ+ ကပ္ပိယဘဏ္ဍ + သဒိသ] ဆောင်ယူအပ်သော အပ်စပ်သော ဘဏ္ဍာနှင့်တူသော။ ကပ္ပိယကာရကေဟိ နိဿဋ္ဌရူပိယံ ပရိဝတ္တေတ္ဒာ အာနီတကပ္ပိယဘဏ္ဍသဒိသံ ဟောတိ။ ဝိမတိ၊၁။၃၃၇။

အာနီတကိစ္စ (နာ) [အာနီတ+ကိစ္စ] ဆောင်ယူအပ်သော အမှုကိစ္စ။ ဣဒါနိ ပဗ္ဗဇိဿတီတိ ဂိဟိလိင်္ဂေန အာနီတကိစ္စဿ နိဋ္ဌိတတ္တာ ဧဝမာဟ။ သာရတ္ထ၊၁။၁၆၇။

အာနီတစီဝရ (နာ) [အာနီတ+စီဝရ] ဆောင်ယူအပ်သော သင်္ကန်း။ မတကသရီရံ ပါရုပိတ္ဒာ သုသာနံ နေတ္ဒာ အာနီတစီဝရံ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၂၇၈။ စူဋ္ဌနိ၊ဋ္ဌ။၁၁၀။

အာနီတပဥ္ဥ (တိ) [အာနီတ + ပဥ္ဥ] ဆောင်ယူအပ်သော–အမေး – ပုစ္ဆာ–ပြဿနာ။ အတ္တနော သြဝဋ္ဌိကသာရံ ကတ္ဒာ အာနီတပဥ္ဥံ ပုစ္ဆန္တော .... အာဟ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉၃။

အာနီတဖလ (နာ) [အာနီတ+ဖလ] ဆောင်ယူအပ်သော အသီး။ မယာ ကေုစ္ဆင်္ဂေန အာနီတဖလေသု သေသကာနိ ကုလသန္တကေ ဂါမေ ခုဒ္ဒကမဟလ္လကာနံ အဟေသုံ။ မ၊ဋ္ဌ၊ ၃။၇၈။

အာနီတဝိဘဝ (ပု) [အာနီတ+ဝိဘဝ] ဆောင်ယူအပ်သော စည်းစိမ်ဥစ္စာ။ ပဥ္ဇဟိ သကဋ္ဌသတေဟိ အာနီတဝိဘဝေန သတ္တာဟံ မဟာဒါနံ အဒါသိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၈၈။

အာနီတသုတ္တ (နာ) [အာနီတ+သုတ္တ] ဆောင်ယူအပ်သော သုတ်။ ခန္ဓကတော ဝါ အာနီတ-

http://www.dhammadownload.com

သုတ္တေန။ ဝဇိရ။၅၆၉။ (–သာရတ္ထ၊၃။၄၈၇။ နေတ္တိ၊ဋီ။၁၆။)

အာနီယတံ (ကြိ) အာနီယတိ-ကြည့်။

အာနီယတိ (ကမ္မ၊ကြိ) [အာ+နီ+ယ+တေ] ဆောင်ယူအပ်၏။ ယံ ယံ ဥပါယနံ အာနီယ-တိ။ စရိယာ၊ဋ္ဌ။၄၇။ (–မ၊ဋီ၊၃။၃၆၈။) **အာနီယတံ**—ဒီ၊၂။၁၉၇။

အာနီယမာန (တိ) [အာ + နီ + ယ+မာန] ဆောင်ယူအပ်သော။ ဂလပ္ပဝေဌကေန အာ-နီယမာနော ဒုက္ခံ ဒေါမနဿံ ပဋိသံဝေဒေ-တိ။ မ၊၂။၃၄။ (–ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃၄။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၂၈၂။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၅၀၀။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၄၇။ သာ-ရတ္ထ၊၃။၂၉၉။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၂၂၆။ အံ၊ဋီ၊၁။၁၆၆။)

အာနုဋ္ဌုဘ (တိ) [အနုဋ္ဌုဘ+ဏ] အနုဋ္ဌုဘ ဆန်း၌ ပါဝင်သော ဂါထာ။ အာနုဋ္ဌုဘေန အဿာ ဆန္ဒောဗန္ဓေန ဂဏိယမာနာ တု။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၂၃။ စူဋ္ဌနိ၊ဋ္ဌ။၁၄၀။

အာနုပုဗ္ဗိကထာ (ထီ) [အာနုပုဗ္ဗိ+ကထာ] ရှေအားလျော်သော – အစဉ်ဖြစ်သော – စကား၊ အစဉ်အတိုင်း ပြောဟောအပ်သော စကား၊ ဒါနကထာ၏ နောက်၌ သီလ ကထာ စသည်ဖြင့် ဟောအပ်သော ဒေသ နာအစဉ်။ အနုပုဗ္ဗီ (၁) အနက်ကြည့်၊ အနု-ပုဗ္ဗိကထာ-နှင့်လည်း ယှဉ်ကြည့်။

အာနုပုဗ္ဗိကထာနုဘာဝ (ပု) [အာနုပုဗ္ဗိကထာ+အာနုဘာဝ] ရှေအားလျော်သော – အစဉ်ဖြစ်သော – တရားစကား၏ အာနုဘော်။ ပုန ကလ္လစိတ္တန္တိအာဒိ အာနုပုဗ္ဗိကထာနုဘာဝေန ဝိကွမ္ဘိတနီဝရဏတံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇၅။

အာနုပုဗ္ဗီ (ထီ) [အနုပုဗ္ဗ+ဏီ] အစဉ် – အစဉ်အ တိုင်း – ဖြစ်သော။ အာနုပုဗ္ဗိကထာ-ကြည့်။

အာနုဘာဝ (ပု) [အနုဘာဝ(=အနု+ဘူ+ဏ) +ဏ။ အနု အနု တံသမ်ဂိနော ဘာဝေတိ ဝစေုတီတိ အနုဘာဝေါ၊ အနုဘာဝေါ ဧဝ အာနုဘာဝေါ။ အံ၊ဋီ၊၃။ ၁၆၁။ အနု-ဘဝတိ ဧတေနာတိ အာနုဘာဝေါ။ အနုဋီ၊ ၃။၁၀၉။] မိမိကိန်းရာသတ္တဝါကို အဖန်ဖန် တိုးပွါးစေတတ်သောတရား၊ ခံစားကြောင်း ဖြစ်သောတရား၊ အစွမ်းသတ္တိ၊ တန်ခိုး၊ အာနု ဘော်။ (၁) တန်ခိုး=တေဇ။ (၂) လှုံလ= ဥဿာဟ။ (၃) အတိုင်အပင်=မန္တ။ (၄) အစိုးရခြင်း=ပဘူ။ (၅) အစွမ်းသတ္တိ၊ ဤ ၅-မျိုးကို အာနုဘာဝဟု ဆိုသည်။ နီတိ၊ ပဒ။၉၄။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၂၅။ မဟာနုဘာဝ (ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၉၂)လည်းကြည့်။ ခံစားအပ်သော အကျိုးတရားကို အာနုဘာဝ ဟု တနည်း ဆိုသေးသည်။ နီတိ၊ပဒ။၉၅-ကြည့်) အာနု-ဘာဝေါ (ဝိမာန။၅၄)တိ ပဘာဝေါ။ ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။၁၅၆။ အာနုဘာဝေနာ(ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁)တိ ဗလေန။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၁၅။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၂၅။ မ၊ဋီ၊ ၁။၁၅။ သံ၊ဋီ၊၁။၁၄။ အံ၊ဋီ၊၁။၁၇။ မူလဋီ၊ ၁။၉။ သော ကရဿု အာနုဘာဝ (ဇာ၊၁။ ၂၂၀)နှိ သော တွမ္ပိ ဝိရိယံ ကရောဟိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊၄။၇၂။ (–မ၊၂။၃၁၄။။ သံ၊၁။၁၇၈။ အံ၊ ၁။၂၄၂။ အံ၊၂။၄၈၇-၈။ အဘိ၊က။၁၉၁။ ပေတ။၂၀၃။ အပ၊၁။၇၂၊၁၆၁၊၁၈၃။ အပ၊ ၂။၂၅၅။ နေတ္တိ။၁၁၈။ မိလိန္ဒ။၁၅၀၊၂၁၈။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၊၂၅၊၃၄၊၃၇၊ ၆၉၊ ၇၃၊ ၁၂၉၊ ၁၅၃၊ ၃၂၉။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၊၁၀၈၊၁၆၂၊၁၆၅။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၆၈။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၆၄။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၊၁၂၀၊၁၆၈၊ ၂၃၈။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၊၄၆၊၇၂၊၁၀၆၊၂၂၀၊၂၆၉။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၊၅၉၊၂၃၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၀၊၂၇၇။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၀၆။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၊၃၀၊၆၈။ ၁၉၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၀၊၁၀၅။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၀၆။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၊၆၁၊၁၇၂၊၄၅၃။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၂၀၉။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၁၀။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၃။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။၉၊၈၂။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၆။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁၄။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၁၅၅။ ပေတ၊ဋ္ဌ။၂၃၀။ ဇာ၊

http://www.dhammadownload.com

ဋ္ဌ၊၁။၄၁။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၁၆။ ကခ်၊ဋ္ဌီ။၄၈။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၃။၃၄။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၈၃။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၀၊၃၃၊၁၂၂။ ၁၆၉။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၃၁၊၃၃၇။ အနုဋ္ဌီ၊၂။၇၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၃၆။ နေတ္တိ၊ဝိ။၂၉၃)

အာနုဘာဝဇုတိ (ထီ) [အာနုဘာဝ + ဇုတိ] အာနုဘော်တည်းဟူသော အရောင်။(တောက်ပတတ်သော–တန်ခိုး – အာနုဘော်။ပခုက္ကူ၊ ဒီ၊ဋ္ဌ၊သျ။) အာနုဘာဝဇုတိယာ မဟာဇုတိကော နဟောတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၀၁။ အာနုဘာဝဇုတိယာတိ ပဋိပက္ခဝိဂမနဇနိတေန သဘာဝသခ်ါတေန တေဇေန။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၅၆။

အာနုဘာဝဒဿနဋ္ဌ (ပု) [အာနုဘာဝ+ဒဿနဋ္ဌ] (မိမိ)အာနုဘော်ကို ပြတတ်သော အနက်သဘော။ အာနုဘာဝဒဿနဋ္ဌေန အာဒိဿမာနကဋ္ဌေန ဝါ ဘဂဝါ ယက္ခော နာမ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၆၉။ အာနုဘာဝဒဿနဋ္ဌေနာတိ အစ္ဆရိယာစိန္တေယျာပရိမေယျဿ အတ္တနော အာနုဘာဝဿ လောကဿ ဒဿနဋ္ဌေန။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၄၂။

အာနုဘာဝဒဿနာနုသာရ (ပု) [အာနုဘာဝဒဿန+အနုသာရ] အာနုဘော်ကို မြင်စွမ်းနိုင်ခြင်းကို – အစဉ်လျှောက် – အစဉ်မှီး – ခြင်း။ သုတ္ဓာတိ မန္ဓာတုမဟာရာဇဿ အာနုဘာဝဒဿနာနုသာရေန ပရမ္ပရာဂတံ ကထံ သုတ္ဓာ။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၃၂၈။

အာနုဘာဝဒီပက (တိ) [အာနုဘာဝ+ဒီပက] အာနုဘော်ကို ပြတတ်သော။ ဟေတုနော စ ဟေတုသမုပ္ပန္နဓမ္မဿ စ ပဇာနနာယ အာနုဘာဝဒီပကံ....ဥဒါနံ ဥဒါနေသိ။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၄၀။ (–၎င်း-၄၅။)

အာနုဘာဝဒီပန (န) [အာနုဘာဝ+ဒီပန] အာနုဘော်ကို ပြခြင်း။ ဣဒါနိ အတ္တနာ သမာနသမ္ဘောဂဒဿနတ္ထံ, အာနုဘာဝဒီပနတ္ထံ။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၁၆၇။

အာနုဘာဝဓရ (တိ) [အနုဘာဝ+ဓရ+အ] တန်ခိုး – အာနုဘော်–ကို ဆောင်တတ်သော၊ တန်ခိုး – အာနုဘော်–နှင့် ပြည့်စုံသော။ ဇုတိန္ဓရာတိ အာနုဘာဝဓရ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၈။ အာနုဘာဝရောတိ အစိန္တေယျာပရိမေယျ-ဗုဒ္ဓါနုဘာဝသမ္ပန္န။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၁၇။

အာနုဘာဝပရိယာယ (ပု) [အာနုဘာဝ+ပရိယာယ] အာနုဘာဝသဒ္ဒါ၏ – ပရိယာယ်–စကားလှယ်။ အာနုဘာဝပရိယာယောပိ ဟိ ဇုတိသဒ္ဒါ ဟောတိ "ဣဒ္ဓိဇုတိဗလဝိရိယူပပတ္တီ"တိ အာဒီသု ဝိယ။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၁၇။

အာနုဘာဝပွကာသန (န) [အာနုဘာဝ+ပကာသန] တန်ခိုး – အာနုဘော်–ကို ထင်စွာ ပြခြင်း။ အာနန္ဒတ္ထေရဿ အနုမာနဗုဒ္ဓိယာ အာနုဘာဝပွကာသနတ္ထံ အညတရောတိ အာဟ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၅။ အာနုဘာဝပွကာသနတ္ထန္တိ ဗလဒီပနတ္ထံ။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၅၅။ (–ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၄၆။)

အာနုဘာဝမဟတ္တ (န) [အာနုဘာဝ+မဟတ္တ] တန်ခိုး – အာနုဘော် – ကြီးမားမြင့်မြတ်သည်၏အဖြစ်။ "မနောဇဝ"နှိ ဣမိနာ အာနုဘာဝမဟတ္တံ။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၁၂။ (–ဝိမတိ၊၁။၃၆။)

အာနုဘာဝမဟန္တတာ (ထီ) [အာနုဘာဝ+မဟန္တ + တာ] အာနုဘာဝမဟတ္တ-နှင့် အနက်တူ။ အာနုဘာဝမဟန္တတာယ စ ဝသနဋ္ဌာနဝိဒုဂ္ဂတာယ စ ဥဒ္ဓရိတုံ အသက္ကုဏေယျာ နာဂါ။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၇၆။

အာနုဘာဝရဟိတ (တိ) [အာနုဘာဝ+ရဟိတ] တန်ခိုး–အာနုဘော်–မှ ကင်းသော။ အာနုဘာဝရဟိတံ ဗြာဟ္မဏဿ ဒါသမ္ပိ ဥဒကေ ဩဟရိတုံ နာရဟတိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၄၅။ (–ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၆၅။)

http://www.dhammadownload.com

အာနုဘာဝဝန္တု (တိ) [အာနုဘာဝ + ဝန္တု] တန်ခိုး – အာနုဘော် – ရှိသော၊သူ။ ဇုတိမန္တောတိ အာနုဘာဝဝန္တော။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၃၈၁။

အာနုဘာဝသမ္ပတ္တိ (ထီ) [အာနုဘာဝ+သမ္ပတ္တိ] တန်ခိုး – အာနုဘော် – နှင့်ပြည့်စုံခြင်း။ ယတ္ထ ကတေန သုစရိတေန အယံ တေ ဤဒိသီ အာနုဘာဝသမ္ပတ္တိ အဟောသီတိ အဓိပ္ပါယော။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၁၅၅။

အာနုဘာဝသမ္ပဒါ (ထီ) [အာနုဘာဝ+သမ္ပဒါ] တန်ခိုး – အာနုဘော် – နှင့် ပြည့်စုံခြင်း။ ယထိစ္ဆိတနိပ္ပါဒနေ အာဓိပစ္စံ အာနုဘာဝသမ္ပဒါ။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။၁၅။ (–မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၇။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၇။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၀။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌီ။၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၆၃။)

အာနုဘာဝသမ္ပန္ဒ (တိ) [အာနုဘာဝ+သမ္ပန္ဒ] တန်ခိုး – အာနုဘော် – နှင့် ပြည့်စုံသော၊ တန်ခိုးကြီးသော။ ဇုတိမန္တောတိ အာနုဘာဝသမ္ပန္ဒာ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၉၊၂၈၆။ အာနုဘာဝသမ္ပန္ဒာတိ မဟေသက္ခာ။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၄၀။ (–မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၈၄၊၃၁၃။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၁။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၃။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၄၃၃။ သာရတ္ထ၊၂။၁၁၃။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၀၄။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၃၁။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၉၃။) အာနုဘာဝသမ္ပန္ဒတာ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၇။

အာနုဘာဝဟေတု (ပု) [အာနုဘာဝ+ဟေတု] တန်ခိုး – အာနုဘော် – ဟူသောအကြောင်း။ ဘဂဝါ ပဘာဝေ အာနုဘာဝဟေတု ဧတ္တကော ဧကပရိမာဏော။ နေတ္တိ၊ဝိ။၃၃၂။

အာနုဘာဝါနုကူလ (တိ) [အာနုဘာဝ+အနုကူလ] တန်ခိုး – အာနုဘော် – အား လျော်သော။ အတ္တနော ဗလာနုရူပေနာတိ အတ္တနော အတ္တနော အာနုဘာဝါနုကူလံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၄၈၃။

အာနုဘာဝါနုရူပ (တိ) [အာနုဘာဝ+အနုရူပ] အာနုဘော်အား – သင့်လျော် – လျောက်ပတ် – သော။ အတ္တနော အာနုဘာဝါနုရူပ-ကာယာနုပဿနာဒိတံတံကိစ္စသာဓနတောတိ အတ္ထော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၄၉၃။

အာနုယန္တ (တိ) [အနုယန္တ+ဏ] အစဉ်လိုက်သော၊ ခြံရံ – ဆည်းကပ် – ခစား – သော။ ခတ္တိယာ အာနုယန္တာ နေဂမာ စေဝ ဇာနပဒါစ တေ ဘဝံ ရာဇာ အာမန္တယတံ။ ဒီ၊၁။၁၂၉။ တသ္မိံ တသ္မိံ ကိစ္စေ အနုယန္တိ အနုဝတ္တန္တီတိ အနုယန္တာ၊ အနုယန္တာ ဧဝ အာနုယန္တာ။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၁။၃၂၄။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၂။၃၀၆။ (–ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၃။၄၀။)

အာနေဥ (တိ) [အနိဥ(=န+ဣဥ+အ)+ဏ။ န ဣဥတီတိ အာနေဥံ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၄။ သန္တာနဿ ဣဥနဟေတူနံ နိဝရဏာဒိနံ သုဝိက္ခမ္ဘနတော ရူပတဏ္ဍာသခ်ါတဿ ဣဥိတဿ အဘာဝတော အနိဥံ၊ အနိဥမေဝ အာနေဥံ။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၃။၂၀၄။] (၁) မတုန်လှုပ် – မလှုပ်ရှား – သော၊ ခန္ဓာအစဉ်၏ လှုပ်ရှား ကြောင်းနိဝရဏ – မရှိ – ကို ကောင်းစွာပယ်ခွါတတ် – သော၊ လှုပ်ရှားတတ်သောရူပတဏ္ဍာ မရှိသော၊တရား။ (ရူပါဝစရ စတုတ္ထစျာန်စေတနာသုံးပါး, အရူပါဝစရစေတနာ ၁၂-ပါး အားဖြင့် ၁၅-ပါးတည်း၊ အရာဌာနအား လျော်စွာ အောက်ပါအတိုင်းလည်း ခွဲခြားရာ၏။) (က) ရူပါဝစရစတုတ္ထစျာန်။ (ခ) စတုတ္ထစျာန်သမာဓိ။(ဂ) အာကာသာနဥ္စာယတနစျာန်။ (ဃ)ဝိညာဏဥ္စာယတနစျာန်။ (င) အာကိဥ္စညာယတနစျာန်။ (စ) အရူပသမာပတ်။ (ဆ) အရူပကုသိုလ်စေတနာ။ (၂) မတုန်လှုပ် – မရွှေရှား – သော၊ဆင်။ (၁) ရူပါဝစရစတုတ္ထဈာနတော ဟိ တိဿော ကုသလဝိပါကကိရိယစေတနာ, ဒွါဒသ အရူပါဝစရစေတနာတိ ပဥ္စဒသ ဓမ္မာ အနိစ္စ-

http://www.dhammadownload.com

လဌေန အဖန္ဒနဌေန အာနေဥ္ဇာ နာမ။ အဘိ၊ဌ၊၂။၁၃၆။ (က) ဧတရဟိ ဝါ အာနေဥ္ဇံ သမာပဇ္ဇတိ။ မ၊၃။၄၉။ အာနေဥ္ဇံ ဝါတိ စတုတ္ထဇ္ဈာနံ ဝါ။ မ၊ဋီ၊၃။၂၅၄။ (–မ၊ဌ၊၄။၄၀)။ (ခ) အာနေဥ္ဇံ သမာဓိံ သမာပန္နော။ ဝိ၊၁။၁၄၉။ အာနေဥ္ဇံ သမာဓိန္တိ အနေဇံ အစလံ ကာယဝါစာဝိပ္ပန္ဒဝိရဟိတံ စတုတ္ထ-ဇ္ဈာနသမာဓိံ။ ဝိ၊ဌ၊၂။၁၀၁။ (ဂ) အာနေဥ္ဇံ သမာပဇ္ဇတီ (မ၊၃။၄၉)တိ အာကာသာ-နဥ္ဇာယတနာနဥ္ဇံ သမာပဇ္ဇတိ။မ၊ဌ၊၄။၄၁-၂။ (ဃ) အာနေဥ္ဇံ သမာပဇ္ဇတီ (မ၊၃။၄၉)တိ ဝိညာဏဥ္ဇာယတနာနဥ္ဇံ သမာပဇ္ဇတိ။ မ၊ဌ၊၄။၄၂။ (ဃ) (င) ဝိညာဏကသိဏ'မေကေ အဘိဝဒန္တိ အပ္ပမာဏံ အာနေဥ္ဇံ။ ....အာကိဥ္ဇ-ညာယတန' မေကေ အဘိဝဒန္တိ အပ္ပမာဏံ အာနေဥ္ဇံ။ မ၊၃။၁၈-၉။ ဧကေ ဝိညာဏဥ္ဇာ-ယတနံ အပ္ပမာဏံ အာနေဥ္ဇန္တိ ဝတ္ဝာ တိဋ္ဌန္တိ၊ ဧကေ အာကိဥ္ဇညာယတနံ။ မ၊ဌ၊၄။၁၂။ (စ) သော အာနေဥ္ဇံ မနသိကရောတိ။မ၊၃။၁၅၄။ အာနေဥ္ဇန္တိ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တာ ဘဝိဿာ-မာတိ အာနေဥ္ဇံ အရူပသမာပတ္တိံ မနသိက-ရောတိ။ မ၊ဌ၊၄။၁၁၅။ (ဆ) အာနေဥ္ဇံ စေ သခ်ါရံ အဘိသခ်ရောတိ။ သံ၊၁။၃၁၀။ (–သံ၊ဌ၊၂။၇၂။) (၂) အာနေဥ္ဇကာရိတ-ကြည့်။

အာနေဥ္ဇကာ(က)ရဏ (နဲ) [အာနေဥ္ဇ+ကာရ-ဏ] မတုန်လှုပ်–မရွှေရှား–သောအမှု။ ယဒိ စ တေ အာနေဥ္ဇကာရဏံ သုကာရိတော ဧကော ဟတ္ထီ အဿ။ ဇာ၊ဌ၊၂။၂၉၃။ အာ-နေဥ္ဇကာရဏန္တိ အစလကမ္မံ။ ဇာတ်ဋီကာ။ အာနေဥ္ဇကရဏံ ကာရိယမာနော။ ဇာ၊ဌ၊၄။၃၀၇။ (–ဇာ၊ဌ၊၄။၄၉။ ဇာ၊ဌ၊၅။၂၉၁။)

အာနေဥ္ဇကာရိတ (တိ) [အာနေဥ္ဇ+ကာရိတ] မတုန်လှုပ်–မရွှေရှား–အောင်ပြုအပ်သော၊ မတုန်လှုပ်သော၊ဆင်။ သုဘာနုရူပေါ အာ-ယာသိ၊ အာနေဥ္ဇကာရိတော ဝိယ။ အပ၊၁။၂၈၊၃၁၃။ အာနေဥ္ဇကာရိတော ဝိယာတိ တောမရာဒီဟိ ကာရိတော အာနေဥ္ဇော ဟတ္ထီ ဝိယ။ အပ၊ဌ၊၁။၂၅၈။

အာနေဥ္ဇနာမက (တိ) [အာနေဥ္ဇ + နာမက] အာနေဥ္ဇအမည်ရှိသော။ တန္နာမကမေဝါတိ ကုသလံ ဝိယ အာနေဥ္ဇနာမကမေဝ သိယာ။ မ၊ဋီ၊၃။၂၅၅။

အာနေဥ္ဇပဋိသံယုတ္တ (တိ) [အာနေဥ္ဇ + ပဋိသံ-ယုတ္တ] အာနေဥ္ဇသမာပတ် – ကိလေသာဟူ သောတုန်လှုပ်ကြောင်း မရှိသော အောက် အရူပသမာပတ် – နှင့်စပ်ယှဉ်သော။ အာ-နေဥ္ဇပဋိသံယုတ္တာယ စ ပန ကထာယ ကစ္ဆမာ-နာယ နဲ သုဿူသတိ။ မ၊၃။၄၁။ အာနေဥ္ဇ-ပဋိသံယုတ္တာယာတိ အာနေဥ္ဇသမာပတ္တိပဋိ-သံယုတ္တာယ။ မ၊ဌ၊၄။၃၅။ အာနေဥ္ဇသမာ-ပတ္တိပဋိသံယုတ္တာယာတိ ကိလေသိဥ္ဇနရဟိတ-တာယ ဣဓ အာနေဥ္ဇာတိ အဓိပ္ပေတာဟိ ဟေဋ္ဌိမာဟိ အရူပသမာပတ္တီဟိ ပဋိသံ-ယုတ္တာယ။ မ၊ဋီ၊၃။၂၄၈။

အာနေဥ္ဇပ္ပတ္တ (တိ) [(၁) အာနေဥ္ဇ (=အနိဥ္ဇဘာဝ) +ပတ္တ။ (၂) အာနေဥ္ဇ (=အနိဥ္ဇဘာဝသာဓ-က) +ပတ္တ] (၁) မတုန်လှုပ်သည်၏ အဖြစ်– မတုန်လှုပ်ခြင်း–သို့ရောက်သော။ (၂) မတုန်လှုပ်သည်၏ အဖြစ်ကို ပြီးစေတတ်သော အရူ-ပစျာန်လေးပါးသို့ ရောက်သော၊ မတုန်လှုပ်သည်၏ အဖြစ်ကို ပြီးစေတတ်သော အရူပ-စျာန်လေးပါးဖြင့် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်သော၊သူ။ (၁) ကမ္မနိယေ ဌိတေ အာနေဥ္ဇ-ပ္ပတ္တေ။ ဝိ၊၁။၅။ ဒီ၊၁။၇၂၊၇၉။ မ၊၁။၂၆၊၃၁၄။ မ၊၂။၂၉၀။ မ၊၃။၁၅။ အံ၊၁။၁၆၅။ မဟာနိ။ ၂၁၇။ ဌိတတ္တာယေဝ အာနေဥ္ဇပ္ပတ္တေ၊ အစ-လေ နိရိဥ္ဇနေတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဝိ၊ဌ၊၁။၁၂၇။ မဟာနိ၊ဌ။၃၁၄။အာနေဥ္ဇပ္ပတ္တ(အံ၊၃။၂၀၄)-နွိ အနိဥ္ဇနဘာဝံ နိပ္ပန္ဒနဘာဝံ ပတ္တံ။ အံ၊ဌ၊၃။၂၇၅။ (–ဝိ၊၃။၂၇၁။ အံ၊၂။၃၃၂။ နေတ္တိ။

http://www.dhammadownload.com

၇၃။ ဝိ၊၆၁။၁၆၆။ အံ၊၆၁။၁ ၂၅။ နေတ္တိ၊၆။ ၁၄၉၊ သာရတ္ထ၊၃။ ၂၉၃။) (၂) သန္တိ ဘိက္ခဝေ....အာနေဥပုတ္တာ ဝိဟရန္တိ။ အံ၊၁။၅၀၃။ အာနေဥပုတ္တာတိ အနိဥနဘာဝသာခကံ အာနေဒံ၊ အာနေဥန စ အရဟတ္တံ ပတ္တာ။ အံ၊၆၊ ၂။၃၆၃။

အာနေဥဝိဟာရ (ပု) [အာနေဥ + ဝိဟာရ] မတုန် မလှုပ် – နေခြင်း – နေကြောင်းတရား၊ (အာရုပ္ပသမာပတ် လေးမျိုး)။ စဘဃော အာရုပ္ပသမာပတ္တိယော အာနေဥဝိဟာရာ။ နေတ္တိ၊ဒ္ဓီ။၁၁၄-၅။ နေတ္တိ၊ဝိ။ ၂၆၆။ (–နေတ္တိ၊ ၆။ ၂၀၅။ သီ၊ဒ္ဓီ၊သစ်၊ ၂။၃၊၆၆။ မ၊ဒ္ဓီ၊ ၂။၁၄၉။ မ၊ဒ္ဓီ၊၃။၄၁၅။ အံ၊ဒ္ဓီ၊ ၂။၁၅၄။ နေတ္တိ၊ဒ္ဓီ။ ၁၁၈။)

အာနေဥဝိဟာရပဋိလာဘ (ပု) [အာနေဥဝိဟာရ + ပဋိလာဘ] မတုန်မလှုပ်နေကြောင်း ဖြစ်သော – အရုပသမာပတ်လေးပါးကို ရခြင်း။ ပစ္ဆာ မနုဿာနံ ပဋိဂ္ဂဟဏံ တတ္ထဝ ဌာနဿ နိစ္စလသဘာဝတော အာနေဥဝိဟာရပဋိလာဘဿ ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၃၁၂။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၄၁။

အာနေဥဝိဟာရသမာပတ္တိဓမ္မပရိဘောဂ (ပု) [အာနေဥဝိဟာရ + သမာပတ္တိဓမ္မ + ပရိဘောဂ] မတုန်မလှုပ် နေကြောင်းဖြစ်သော သမာပတ်ဘရားကို သုံးဆောင်ခြင်း။ တေ ပဥ္စသတာ ...ဘဂဝတော သဒ္ဒိံ အာနေဥဝိဟာရသမာပတ္တိဓမ္မပရိဘောဂေန ကေပရိဘောဂါ အဟေသုံ။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၄၈။

အာနေဥဝေါဟာရ (ပု) [အာနေဥ + ဝေါဟာရ] အာနေဥ ဟူသော အမည်။ ရူပါဝစရစတုတ္ထဈာနမေဝ စ....ဧတေသံ ပဥ္စန္နံ ဈာနာနံ အာနေဥဝေါဟာရော။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၁၆၇။

အာနေဥသံယောဇန (န) [အာနေဥ + သံယောဇန] အာနေဥသမာပတ်ဟူသော – ဖွဲ့ယှဉ်တတ်သောတရား – သံယောဇဉ်။ အာနေဥသံယောဇနေနဟိ ခေါ ဝိသံယုတ္တော (မ၊၃။၄၁)တိ အာနေဥသမာပတ္တိသံယောဇနေန ဝိသံသဋ္ဌော။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၃၅။

အာနေဥသပ္ပါယ (န) [အာနေဥ + သပ္ပါယ] (၁) အာနေဥသပ္ပါယ သုတ်။ (တိ) (၂) မတုန်လှုပ်သော စတုတ္ထစျာန်အား လျော်သော။ (၁) အာနေဥသပ္ပါယော, သကလေ ဝေဒနာသံယုတ္တေတိ ဧဝံ အနေကေသု သုတ္တန္တေသု။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၃၁၆။ အာနေဥသပ္ပါယန္တိ အညာနိပိ သုတ္တာနိ ဒေသေသိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၃၃။ (–မ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၈၂။ မ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁၄၉။ သံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁၁၀။) အာနေဥသပ္ပါယသုတ္တ-လည်း ကြည့်။ (တိ) (၂) အယံ ဘိက္ခဝေ ပဌမော အာနေဥသပ္ပါယော ပဋိပဒါ အက္ခာယတိ။ မ၊၃။၄၉။ အာနေဥသပ္ပါယာတိ အာနေဥ္ဈ စတုတ္ထဈာနဿ သပ္ပါယာ။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၄၁။

အာနေဥသပ္ပါယသုတ္တ (န) [အာနေဥသပ္ပါယ + သုတ္တ] အာနေဥသပ္ပါယသုတ်။ မဇ္ဈိမနိကာယ၊ ဥပရိပဏ္ဏာသပါဠိ၊ ၁-ဝဂ်၊ ၆-သုတ်။ မ၊၃။၄၈-၅၂။

အာနေဥသမာဓိ (ပု) [အာနေဥ + သမာဓိ] မတုန်လှုပ်သော သမာဓိ။ (က) စတုတ္ထဈာန – သမာဓိ – သမာပတ်။ (ခ) စတုတ္ထဈာန်အခြေခံရှိသော အရဟတ္တဖိုလ်သမာဓိ။ (ဂ) ရူပါဝစရစတုတ္ထဈာန်, အရူပါဝစရဈာန်တို့တွင် တပါးပါးကို အခြေပြု၍ ဝင်စားအပ်သော အရဟတ္တဖိုလ်သမာဓိ။ (က) ဣမေ အာနေဥသမာဓိတိ စတုတ္ထဈာနသမာပတ္တိ အာဓိပ္ပေတာ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၉၆။ (ဝိ၊၁။ ၁၄၉။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁၀၁-တို့၌ အာနေဥ္ဈ သမာဓိံ ဟု ဝါကျရှိ၏။) (ခ) အာနေဥသမာဓိနာ (ဥဒါန။၁၀၆)တိ စတုတ္ထဈာနပါဒကေန အဂ္ဂဖလသမာဓိနာ။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၁၆၆။ (ဂ)

http://www.dhammadownload.com

ရူပါဝစရစတုတ္ထစျာနမေဝ စ....တေသံ ယံ ကိဥ္ဇိ ပါဒကံ ကတ္ဝာ သမာပန္နာ အရဟတ္တ-ဖလသမာပတ္တိ အာနေဥ္ဇသမာဓိတိ ပေါရာ-ဏာ။ ဥဒါန၊၄။၁၆၇။

အာနေဥ္ဇသမာဓိယောဂ (ပု) [အာနေဥ္ဇသမာဓိ + ယောဂ] မတုန်လှုပ်သော – အာနေဥ္ဇ မည်သော – သမာဓိနှင့် ယှဉ်ခြင်း။ အာနေဥ္ဇ-သမာဓိယောဂေန ထေရဿ သဝိသေသံ နိစ္စလဘာဝံ ကေနစိ အကမ္ပနီယတဥ္ဇ ပဗ္ဗ-တောပမာယ ပကာသေန္တော။ ဥဒါန၊ ၄။၁၇၀။

အာနေဥ္ဇသမာပတ္တိ (ထီ) [အနေဥ္ဇ + သမာပတ္တိ] ကိလေသာဟူသော တုန်လှုပ်ကြောင်း မရှိသော – အာနေဥ္ဇမည်သော – သမာပတ်။ အာယသမ္မန္တံ ယသောဇံ သတ္ထာ ပကွောသိတ္ဝာ အာနေဥ္ဇသမာပတ္တိနာ ပဋိသန္တာရမကာသိ။ ထေရ၊၄။၁။၄၅၉။

အာနေဥ္ဇသမာပတ္တိပဋိသံယုတ္ထ (တိ) [အာနေဥ္ဇ-သမာပတ္တိ + ပဋိသံယုတ္ထ] ကိလေသာဟူသော တုန်လှုပ်ကြောင်းမရှိသော အောက် အရူပ-သမာပတ်နှင့်ယှဉ်သော။အာနေဥ္ဇပဋိသံယုတ္ထ-ကြည့်။

အာနေဥ္ဇသမာပတ္တိလာဘီ (တိ) [အာနေဥ္ဇသမာ-ပတ္တိ + လာဘီ] အာနေဥ္ဇ-သမာပတ်ကို ရသော။ အာနေဥ္ဇသမာပတ္တိလာဘိံ အဓိမာနိ-ကံ ဒဿေန္တော။ မ၊၄။၄။၄၅။

အာနေဥ္ဇသမာပတ္တိသံယောဇန (န) [အာနေဥ္ဇ-သမာပတ္တိ + သံယောဇန] အာနေဥ္ဇသံယော-ဇန နှင့် အနက်တူ။ ၎င်း-ကြည့်။

အာနေဥ္ဇာဓိမုတ္တ (တိ) [အာနေဥ္ဇ + အဓိမုတ္တ] ကိလေသာဟူသော တုန်လှုပ်ကြောင်း မရှိသော သမာပတ် – အနေဥ္ဇသမာပတ် – ၌ စိတ်ညွှတ်သော။ အာနေဥ္ဇာဓိမုတ္တဿာ (မ၊ ၃။၄၂)တိ ကိလေသသိဥ္ဇနဝိရဟိတာသု ဟေ-ဋ္ဌိမာသု ဆသု သမာပတ္တိသု အဓိမုတ္တဿ တန္နိ-နွဿ တဂ္ဂရုနော တပ္ပဗ္ဘာရဿ။ မ၊၄။၄။၃၅။

အာနေဥ္ဇာဘိသခ်ါရ (ပု) [အာနေဥ္ဇ + အဘိသခ်ါ-ရ] မတုန်လှုပ်သော – ငြိမ်သက်သော – အရူပ ဝိပါက်ကို – အရူပဘဝကို – ပြုပြင်စီရင်တတ်သောတရား၊ မတုန်လှုပ်သောတရားဟူသော ပြုပြင် စီရင်တတ်သောတရား၊ အာနေဥ္ဇာဘိ-သခ်ါရ (အရူပါဝစရကုသိုလ် စေတနာ လေး ပါး)။ အပုညာဘိသခ်ါရော အာနေဥ္ဇာဘိ-သခ်ါရော။ ဒီ၊၃။၁၁၂။ အဘိ၊ဝိ။၁၄၂၊၃၅၃။ အာနေဥ္ဇံ နိစ္စလံ သန္တံ ဝိပါကဘူတံ အရူပမေဝ အဘိသခ်ရောတီတိ အာနေဥ္ဇာဘိသခ်ါရော။ ဒီ၊၄။၃။၁၈၀။ အာနေဥ္ဇမေဝ အဘိသခ်ါရော, အာနေဥ္ဇဥ္ဇ ဘဝံ အဘိသခ်ရောတီတိ အာ-နေဥ္ဇာဘိသခ်ါရော။ အဘိ၊၄။၂။၁၃၄။ (– သံ၊၁။၃၁၀။ အဘိ၊က။၄၄၃။ ပဋိသံ။၁၁၉၊ ၃၆၀။ မဟာနိ။၆၉၊၁၄၆။ နေတ္တိ။၈၂။ သံ၊၄။ ၂။၁၈၊၇၂။ အဘိ၊၄။၂။၄၄၂။ ပဋိသံ၊၄။၁။ ၂၉၃၊၂၉၄၊၃၁၈။ ပဋိသံ၊၄။၂။၁၀၊၂၄၀။ ဝိ-သုဒ္ဓိ၊၂။၁၆၂။ ဥဒါန၊၄။၁၂၄။ ဣတိဝုတ်၊၄။ ၁၂၃။ မဟာနိ၊၄။၁၉၄။ မ၊ဋီ၊၃။၃၁၇။ မူလဋီ၊၂။၉၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၂၂၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။ ၂၅၈။ နေတ္တိ၊ဋီ။၁၈။)

အာနေဥ္ဇူပဂ (တိ) [အာနေဥ္ဇ + ဥပဂ] အာ-နေဥ္ဇသဘောသို့ ကပ်ရောက်သော။ ယံ တံ သံဝတ္တနိယံ ဝိညာဏံ အဿ အာနေဥ္ဇူပဂံ။ မ၊၃။၄၉။ အာနေဥ္ဇူပဂန္တိ ကုသလာနေဥ္ဇ-သဘာဝူပဂတံ အဿ။ မ၊၄။၄။၄၁။ အာနေဥ္ဇ-သဘာဝံ ဥပဂစ္ဆတီတိ အာနေဥ္ဇူပဂံ။ မ၊ဋီ၊ ၃။၂၅၄။ (– သံ၊၁။၃၁၀။ သံ၊၄။၂။၇၂။)

အာနေဥ္ဇူပဂတ (တိ) [အာနေဥ္ဇ + ဥပဂတ] အာနေဥ္ဇသဘောသို့ ကပ်ရောက်သော။ ယံ တဿ ဘိက္ခုနော သံဝတ္တနိကံ ဥပပတ္တိဟေ-တုဘူတံ ကုသလဝိညာဏံ အာနေဥ္ဇူပဂတံ အဿ။ မ၊၄။၄။၄၁။

http://www.dhammadownload.com

အာနေတပ္ပ (တိ) [အာ+နီ+တပ္ပ] ဆောင်အပ်-ဆောင်သင့်- ဆောင်ထိုက် - သော။ ဟတ္ထပါသမေဝ အာနေတပ္ပေါ။ ဝိ၊ဌ၊၃။ ၃၂၇။ ဧဝံ "အာဂန္တုကာ ဘိက္ခူ။ သန္နိပ-တန္တိ"တိ အာနေတပ္ပံ။ ဝိ၊ဌ၊၃။၃၄၇။ (-) ဒီ၊ဌ၊၂။၁၂၀၉။ မ၊ဌ၊၁။၃၂၆။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဌ။ ၃။ ဝိ၊သင်္ဃ။၂၉၇။ မ၊ဋီ၊၂။၅၇။ နေတ္တိ၊ဋီ။၅၅။)

အာနေတာ (တိ) [အာ+နီ+တု] ဆောင်တတ်သော၊သူ။ တဿ နတ္ထညော ကောစိ အရိ-ယပထံ အာနေတာ အညတြ မယာတိ ပဿန္တောနံ။ ပဋိသံ။၁၂၄။ အရိယပထံ အာ-နေတာတိ အရိယံ အင်္ဂဂိကံ မဂ္ဂံ ဥပနေတာ ပဋိပါဒယိတာ။ ပဋိသံ၊ဌ၊၂။၂၁။

အာနေတိ (ကြိ)[အာ+နီ+အ+တိ]ဆောင်၏၊ (က) ဆောင်ယူ၏၊ ခေါ်ဆောင်၏။ (ခ) ရွက်ဆောင်၏။ (ဂ) သိမ်းပိုက်၏။ (ဃ) ပြန်လည်ဟောကြား၏။ (က) သာစေ ဓောဝိတ္ဝာ အာနေတိ။ ဝိ၊ဌ၊၁။၂၄၁။ **အာနေတိ**—သံ၊ဌ၊ ၂။၂၁၀။ အဘိ၊ဌ၊၁။၁၆၃။ **အာနေန္တိ**—ဝိ၊ ဥ။၂၀။ ဝိ၊ဌ၊၁။၂၂၇၊၂၃၁၊၂၃၂။ ဒီ၊ဌ၊၂။ ၂၁၀။ မ၊ဌ၊၄။၁၆၁။ သံ၊ဌ၊၁။ ၂၉၀။ အဘိ၊ဌ၊ ၂။၄၀၅။ ပဋိသံ၊ဌ၊၂။၂၀၀။ **အာနေမိ**—ဝိ၊ဥ။ ၂၀၀။ ဝိ ဌ၊၄။၁၁၀။ ဓမ္မ၊ဌ၊၁။၃၀။ ဇာ၊ဌ၊၆။ ၁၆၇။ **အာနေမ**—ဝိ၊ဥ။၂၀၉။ ဇာ၊ဌ၊၆။၁၆၇။ **အာနေတု**—ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၂၃၆။ **အာနေန္တု**—ဇာ၊၂။၆၉။ ဇာ၊ဌ၊၅။၃၁၉။ **အာနေဟိ**—မ၊ ၂။၄၇။ ဝိ၊ဌ၊၁။၂၆၅။ ဝိ၊ဌ၊၂။၂၄၂။ ဒီ၊ဌ၊၂။ ၃၀၉။ မ၊ဌ၊၁။၆၂၊၃၅။ **အာနေဟိ**။ ဝိ၊ဌ၊ ၁။၂၀၄။ မ၊ဌ၊၃။၆၂၊၃၅။ **အာနေဟိ**။ ဝိမာန၊ ဌ။၁၀၆။ ဇာ၊ဌ၊၇။၁၆၆။ ပဋိသံ၊ဌ၊၂။၂၉၇။ ကခ်ီ၊ဋီ။၃၁၃။ **အာနေထ**—ဇာ၊၂။၂၄၃။ ဒီ၊ ဌ၊၁။၉၀။ ဒီ၊ဌ၊၂။၁၂။ မ၊ဌ၊၂။၁၉၅။ သံ၊ဌ၊ ၁။၁၂။ သံ၊ဌ၊၂။၁၇၃။ **အာနေဒ**—ဇာ၊၂။၂၄၃။ ဒီ၊ဌ၊၁။၁၀။ ဒီ၊ဌ၊၂။၁၂။ မ၊ဌ၊၂။၁၉၅။ သံ၊ဌ၊ ၁။၁၂။ သံ၊ဌ၊၂။၁၇၃။ **အာနေဒ**—ဇာ၊၂။၂၄၃။ ဒီ၊ ဌ၊၁။၉

http://www.dhammadownload.com

အာနေတ္ဓာ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+နိ+တ္ဓာ] ဆောင်ယူ၍၊ ခေါ်ဆောင်၍။ ဘိက္ခုပစ္စတ္ထိကာ မနုဿိတ္ထိ ဘိက္ခုဿ သန္တိကေ အာနေတ္ဓာ။ ဝိ၊ ၁။၃၅။ ဣဒ္ဓိယာ အာနေတ္ဓာ ပါဿာဒေဒ္ဓပေသိ။ ဝိ၊၁။၈၅။ ဂိလာနော ဘိက္ခု မဉ္ဆေန ဝါ ပိဋ္ဌေန ဝါ သံဃမဇ္ဈေ အာနေတ္ဓာ။ ဝိ၊၃။ ခဖ၃။ မက္ကဋဿာပကံ ကိဏိတ္ဓာ အာနေတ္ဓာ။ မ၊၂။၄၇။ ဂစ္ဆ တာတ ထေရိ အာနေတ္ဓာ ပဗ္ဗာဇေဟိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။ (–ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။) ဘဉ္ဇာဟိ ဂဏှာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၅။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၆။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၇။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၈။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၉။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁၀။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁၁။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁၂။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁၃။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁၄။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁၅။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁၆။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁၇။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁၈။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁၉။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂၀။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂၁။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂၂။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂၃။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂၄။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂၅။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂၆။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂၇။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂၈။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂၉။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃၀။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃၁။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃၂။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃၃။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃၄။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃၅။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃၆။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃၇။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃၈။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃၉။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄၀။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄၁။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄၂။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄၃။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄၄။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄၅။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄၆။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄၇။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄၈။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄၉။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၅၀။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၅၁။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၅၂။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၅၃။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၅၄။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၅၅။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၅၆။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၅၇။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၅၈။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၅၉။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၆၀။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၆၁။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၆၂။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၆၃။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၆၄။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၆၅။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၆၆။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၆၇။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၆၈။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၆၉။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၇၀။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၇၁။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၇၂။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၇၃။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၇၄။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၇၅။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၇၆။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၇၇။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၇၈။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၇၉။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၈၀။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၈၁။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၈၂။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၈၃။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၈၄။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၈၅။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၈၆။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၈၇။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၈၈။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၈၉။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၉၀။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၉၁။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၉၂။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၉၃။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၉၄။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၉၅။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၉၆။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၉၇။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၉၈။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၉၉။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁၀၀။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁၀၁။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁၀၂။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁၀၃။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁၀၄။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁၀၅။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁၀၆။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁၀၇။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁၀၈။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁၀၉။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁၁၀။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁၁၁။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁၁၂။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁၁၃။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁၁၄။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁၁၅။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁၁၆။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁၁၇။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁၁၈။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁၁၉။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁၂၀။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁၂၁။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁၂၂။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁၂၃။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁၂၄။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁၂၅။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁၂၆။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁၂၇။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁၂၈။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁၂၉။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁၃၀။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁၃၁။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁၃၂။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁၃၃။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁၃၄။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁၃၅။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁၃၆။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁၃၇။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁၃၈။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁၃၉။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁၄၀။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁၄၁။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁၄၂။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁၄၃။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁၄၄။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁၄၅။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁၄၆။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁၄၇။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁၄၈။ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဂဏှာဟိ ဘဉ္ဇာဟိ ဣတ္ထိယော အာနေတ္ဓာ ဂစ္ဆထ။ ဝိ

http://www.dhammadownload.com

ပေါ'သဒ္ဒါလည်း မရှိသင့်ကြောင်းကိုငှင်း, သြ-ကာရန္တ ပုလ္လိင် "အာပေါ"သဒ္ဒါနှင့် နိဂ္ဂဟိ-တန္တ နပုလ္လိင် "အာပံ"သဒ္ဒါသာ ရှိသင့်ကြောင်းကိုငှင်း နီတိ၊ပဒ။ ၁၄၃-၁၅၄ တို့၌ ဆုံးဖြတ်ထားသည်။ အမရ၊သျ၊နှာ-၈၅-လည်း ကြည့်။] (၁) ရေ။ (မြစ်, ချောင်း, ကန်စသည်တို့၌ရှိသော ရေ၊အရည်။ ငှင်းကို ဝဏ္ဏ ဂန္ဓ-စသော အခြံအရံ ဒြဗ်အဆောက်အဦနှင့် တကွဖြစ်သောကြောင့် သသမ္ဘာရအာပေါဟု ခေါ်၏။) (၂) ဖွဲ့စည်း–ယိုစီး–စေးကပ်စွတ်စို–ခြင်းဟူသော သဘောလက္ခဏာ၊ အာ-ပေါဓာတ်။ (ငှင်းကို လက္ခဏအာပေါ-ဟု ခေါ်၏။ အာပေါဓာတု-လည်း ကြည့်။) (၃) ဈာန်၏အာရုံ ပဋိဘာဂနိမိတ်ဖြစ်သော ရေ၊ အာပေါကသိုဏ်း၊ ရေကသိုဏ်း၊ (ငှင်းကို အာရမ္မဏအာပေါ-ဟုငှင်း, နိမိတ္တအာပေါ-ဟု ငှင်း ခေါ်၏။ အာပေါကသိဏ-လည်း ကြည့်။) (၄) အာပေါအမည်ရှိသောနတ်။ (အာပေါ ကသိုဏ်းကိုအာရုံပြု၍ စီးဖြန်းပွါးများသဖြင့် အာပေါကသိဏဈာန်ကို ရရှိပြီးနောက် နတ်ပြည်၌ ဖြစ်သောအခါ၌လည်း မိမိရရှိခဲ့သော ဈာန်အားလျော်စွာ ငှင်းနတ်ကို အာပေါနတ်ဟုပင် ခေါ်ဝေါ်သမုတ်၏၊ ငှင်းကို သမ္မုတိ အာပေါဟု ခေါ်သည်။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၆၊၃၁-လည်း ကြည့်။) (၁) ယထာ အာပေါ စ ပထဝီ စ ဟိရည် ဓနဓာနိယံ။ သုတ္တနိ။၃၂၄။ ကိံ ကယိရာ ဥဒပါနေန၊အာပါ စေ သဗ္ဗဒါ သိယုံ။ ဥဒါန။၁၇၆။ ကေန ကာရဏေန အာပံ ဥဒကံ သမုဒ္ဒေါတိ ဝုစ္စတိ။ မိလိန္ဒ။၉၂။ နီတိ၊ ပဒ။၁၅၁။ အာပ (ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၄၂)နှင့် ဥဒကံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၇၃။ မဟိယာ ပနဿ ဥတ္တရေန ယာ အာပေါ၊ တာသံ အဝိဒူရတ္တာ ဥတ္တရာ-ပေါတိပိ ဝုစ္စတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၄။ (–အဘိ၊က။ ၁၀၉။ ဇာ၊၂။၄၄၊၃၄၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၄၀။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၂၂။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၂၆။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊၂။၁၆၀။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၂၃၂။ မ၊ဋီ၊၃။၂၀။)

(၂) အာပေါ အာပေါဂတံ သိနေဟော။ အဘိ၊ဓ။၂၀၁။ အဘိ၊ဝိ။၈၄။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁။ အာဗန္ဓနဝသေန အာပေါ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၁။ (–ဒီ၊၁။၅၂၊၂၁၃။ မ၊၂။၁၈၂။ သံ၊၂။၁၇၀။ ဥဒါန။၁၇၇။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၂၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၇၊၁၈။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၇၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၄၅။ ဣဝုတ်၊ ဋ္ဌ။၁၃၀။ မ၊ဋီ၊၁။၇၇။) (၃) အာပေါကသိ-ဏ-ကြည့်။ (၄) အာပေါ စ ဒေဝါ ပထဝီ၊ တေဇော ဝါယော တဒါဂမုံ။ ဒီ၊၂။၂၀၇။ အာပေါကသိဏာဒီသု ပရိကမ္မံ ကတ္ဝာ နိဗ္ဗတ္တာ အာပေါတိ အာဒိနာမကာ ဒေဝါ အာဂမုံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၈၃။ (၁) (၂) (၃) (၄) အာပံ အာပတော သဥ္ဇာနာတိ။ မ၊၁။၁။

အာပ၂ (ပု) [အာပ+ဏ] ရေတို့၏ တည်ရှိရာ ဌာန၊ သမုဒ္ဒရာ။ အာပဂါ-ကြည့်။

အာပကရဏီယ (နဲ) [အာပ + ကရဏီယ] ရေ ဖြင့် ပြုအပ်သောကိစ္စ။ တေန အာပေန အာ-ပကရဏီယံ ကရောတီတိ။ အဘိ၊က။၁၀၉။

အာပကာ (ထီ) [အာပ+ဂမု+ကို။ ဂ-ကို က-ပြု။] မြစ် ။ လောဏတောယဝတိယံ'ဝ အာပကာ။ ဇာ၊၂။၁၂၉။ အာပကာတိ အာ-ပဂါ။ အယမေဝ ဝါ ပါဋေ္ဌာ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၄၉၂။ သုပတိတ္ထေ စ အာပကေ (ဇာ၊၂။၃၅၅)တိ သုပတိတ္ထာယ နဒိယာ အဓိဝတ္ထာ ဒေဝတာပိ ဝန္ဒာမ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၃၃၆။ (သုပတိတ္ထေ အာပ-ကေ-ဟု ရှိသည်ကား လိင်္ဂဝိပလ္လာသတည်း၊ အာပဂါ-နှင့် ယှဉ်ကြည့်။)

အာပဂရဟက (တိ) [အာပ+ဂရဟက] ရေကို ကဲ့ရှဲသော၊သူ။ အဟေသုံ ခေါ ယေ ဘိက္ခူ တယာ ပုဗ္ဗေ သမဏဗြာဟ္မဏာ လောကသ္မိံ ပထဝီဂရဟကာ ပထဝီဇိဂုစ္ဆကာ အာပဂရဟ-ကာ။ မ၊၁။၄၀၂။

အာပဂါ (ထီ) [အာပ+ဂမု+ကို။ အာပါနံ နိဝါ-သော အာပေါ၊ သမုဒ္ဒေါ၊ ဏော။ တံ ဂစ္ဆ-

လယ်ပုဂံနေ (၃) [ဆာဟာ+ပုဂံနေ] (ဝိ) ဆာဟာ ပုဂံ ဒေသ၌ နေသူ။

http://www.dhammadownload.com

မမှတ် အာဝဇ္ဇနေန ခဏာ။ ဝိ၊ဌ၊ဝ။ဘဉ္စ။ ဒီ၊ဌ၊ဝ။ ၂၀၁။ မ၊ဌ၊ဝ။ဘဉ၊ဘဝဂ္ဂ။ သုတ္တန်၊ဌ၊ ဝ။ဘဂ္ဂ။ အံ၊ဌီ၊ဝ။ဘဉ္စ။ (– ဝိ၊ဌ၊ဝ။ ၂၂၅။ ဝိ၊ဌ၊ ၂။ ၂၀၊ ၂၃၊ ၂၅၊ ၂၅၁။ မ၊ဌ၊ဝ။ဖဲ့။ အဘိ၊ဌ၊ ၂။ဘ၂၊ ပဋိသံ၊ဌ၊ ၂။ဘ ၂၀။ ခုဒ္ဒက၊ ဌ္ဌ။ ၂၀၃။ မဟာန်၊ဌ။ဘ၁၊၄၀၀။ ကခ်ီ၊ဌီ။ဖ္ဌ၊ ၂၄၁၊ ၂၀၀၊ဘ၀ဖ္ဌ။ သီ၊ဌီ၊သစ်၊ဝ။ဘဖ္ဌ။ အံ၊ ဌီ၊ဝ။ဘဉ္စ။ မူလဌီ၊ဘ။ဘ၂။ အနုဌီ၊ ၂။ဘဝ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဌီ၊ဝ။ ၂၂။)

အာဝဇ္ဇနဇဝါဿ (ပု) [အာဝဇ္ဇန + ဇဝါဿ] ဆိုက်ရောက် လာသော အပြစ်။ ရှုပသို့ အတ္တာနံ ....အာဝဇ္ဇနဇဝါဿဉ္စ ဒိသွာ ပဋိကွေ-ပေါ် ပရဝါဒိဿ။ အဘိ၊ဌ၊ဘ။ဘဖ္ဌ။

အာဝဇ္ဇနလေသ (ပု) [အာဝဇ္ဇန+လေသ] ရောက် လာသော အရိပ်အမြွက်၊ အမြွက်မျှရောက် ခြင်း၊ ရောက်ရုံမျှဖြစ်ခြင်း၊ ရောက်သကဲ့သို့ ဖြစ်ခြင်း။ ဣတရော ပဋိညာယ အာဝဇ္ဇန-လေသမေဝ ပဿန္တော အဝိပရိတံ အတ္ထံ အသမ္မုဋ္ဌန္တောယေဝ နိဂ္ဂဟံ အာရောပေတိ။ မူလဌီ၊ဝ။ဘဉ္။ (–အနုဌီ၊ဝ။ဘ၇။)

အာဝဇ္ဇနဟေတု (ပု) [အာဝဇ္ဇန+ဟေတု] ရောက် ခြင်းဟူသောအကြောင်း။ ဘဝါဒိသု သံသာ-ရဿ အာဝဇ္ဇနဟေတုံ အာဝဇ္ဇန္တော ပရ-လောကံ ဥပေတိ။ မ၊ဌီ၊ဘ။ဘဂ၆။

အာဝဇ္ဇန် (တိ) [အာ+ပဒ+ယ+အန်] (က) ရောက်သော၊သူ။ (ခ) ကပ်ရောက်သော၊သူ။ (က) စိတ္တရေ ဝိကပ္ပံ အာဝဇ္ဇန်သာ ပါစိတ္တိယံ။ ဝိ၊၅။ဘ၆။ ယံ အာဝဇ္ဇန္တော သုခသမင်္ဂီ ဝါ ဥပေက္ခာသမင်္ဂီ ဝါ အာဝဇ္ဇတိ။ ဝိ၊ဌ၊ဝ။ ၂၁၅။ နဟိ....တေ သတ္တာ အနယဗျသနံ အာဝဇ္ဇန္တာ ဒိဿန္တိ။ သာရတ္ထ၊ဝ။ဘ၇၂။ (–ဝိ၊ဝ။ ၂၅၉။ ဝိ၊၅။ဘဂ။ ဝိ၊ဌ၊ဝ။ ၂၂၅၊ ၂၃၊ ၂၅၊ ၂၅၁၊ ၂၆၊ ၂၇၂၊ ဝိ၊ ဌ၊ ၂။ဘဘ၊ဘဘ၇၊ ၂၅၁၊ ၂၆၉။ ဝိ၊ဌ၊၄။ဘ၇၊ ၂၂၅။ ဒီ၊ဌ၊ဝ။ဂ၀။ မ၊ဌ၊၄။ဘဖ္ဌ။ သံ၊ဌ၊ ၂။ ဘဉ္စ။ အဘိ၊ဌ၊ဝ။ဘဉ၅။ အဘိ၊ဌ၊ဘ။ဂ၇။

အဘိ၊ဌ၊ဘ။ ၂၀၃။ ဥဒါန၊ဌ။ဘ၂။ ဣတိဝုတ်၊ ဌ။ ၂၀၊ဘ၃၅။ သုတ္တန်၊ဌ၊ ၂။ ၂၁၅။ မဟာန်၊ဌ။ ဘဉ၊ဘဝဂ္ဂ။ သီ၊ဌီ၊သစ်၊ဝ။ဘဉ္စ။ ကခ်ီ။ဘဉ၊ ဝါ၊ဌ၊ဝ။ ဘဉ္စ

http://www.dhammadownload.com

ဝရဿ ဒသာဟပရိဟာရတော ဥဒ္ဒံ အာပဇ္ဇိ-တမ္ဗာပတ္တိံ....။ ဝဇိရ။၂၃၆။ တာသွာ တပ္ပ-စ္စယာ ပုန တေန အာပဇ္ဇိတမ္ဗာပတ္တိယာ အဘာဝတော....။ ကခ်ီ။ဋီ။၄၀၉။

အာပဇ္ဇိတု (တိ) [အာ+ပဒ+ယ+တု] ရောက် သေ၊သူ။ သရတ'ယသွာ ဇေဝ္ဍပိ• အာ-ပတ္တိ• အာပဇ္ဇိတာ။ ဝိ၊၄။၁၉၉၊၂၀၁၊၂၃၂ မာ၃။၃၅။ တထာဝ္ဍပါသု စာရိတ္တံ အာပဇ္ဇိတာ ဟောတိ။ မာ၁။၃၅၅။ မာ၃။၉၄။ (–ဝိ၊ဌ၊၄။ ၃၇။ မာဌ၊၂။ ၂၃၀။ ခုဒ္ဒကာဌ။၂၀၇။ သီ၊ဋ္ဌိ၊ သစ်၊၁။ ၂၅၆။)

အာပဇ္ဇိတုံ (ကြိ၊ဝိ) [အာ + ပဒ +ယ + တုံ] ရောက်ခြင်း၌။ ဓမ္မဝိနယေ ဝုဒ္ဓိ• ဝိရူဠှိ• ဝေပုလ္လံ အာပဇ္ဇိတုံ။ မာ၁။ ၂၀၂။ (–သာရတ္ထ၊ ၃။၄၇၁။)

အာပဇ္ဇိတွာ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+ပဒ+ယ+တွာ] ရောက်၍။ ယေသံ ဘိက္ခူ အညတရံ ဝါ အည-တရံ ဝါ အာပဇ္ဇိတွာ နု လဘတိ။ ဝိ၁။၁၅၀၊ ၂၀၃။ အာပဇ္ဇိတွာ ဝါ ဝုဋ္ဌိတာ။ ဝိ၃။၁၄၁။ အန္တရာ သမ္မဟုလာ သံဃာဒိသေသာ အာ-ပတ္တိယော အာပဇ္ဇိတွာ။ ဝိ၄။၁၇၀။ (–ဝိ၊ ဌ၊၂။၁၀၉။ ဝိ၊ဌ၊၃၊၃၁၇။ ဝိ၊သင်္ဃ။ ၃၄၂။ မာဌ၊၂။ ၂၉၁။ သံဃ၊ ၁။၅၅။ သံဃ၊၃။၅၂။ အံ၊ဌ၊၁။၆၇။ အဘိ၊ဌ၊ ၂။ ၂၃၁၊ ၂၀၃။ ဇာတိဝုတ်၊ဌ။ ၂၃၀။ သုတ္တနိ၊ဌ၊ ၂။၁၇၀။ ဇာ၊ဌ၊ ၂။၅။ သာရတ္ထ၊၃။၄၇၁။ ကခ်ီ၊ဋ္ဌိ။ ၁၀၊ ၅၇၁၊၅၀၊ ၂၂၀၊ ၂၅၀၊ ၂၆၄၊၃၅၇၊ မာဌ၊၂။ ၂၀၅။ မာဌ၊၃။၁၀၆။ သံ၊ ဌ၊ ၂။၁၀၆။ အံ၊ဌ၊၃။ ၂၃၁။ မူလဋ္ဌ၊၃။၄၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊ ၂။၄၆၊၄၆။ နေတ္တိ၊ဝိ။၃၀၇။)

အာပဇ္ဇိယမာန (တိ) [အာ+ပဒ+ယ+မာန] ရောက်အပ်သော။ အာပဇ္ဇိယမာနာ မူလစ္ဆေ-ဒါယ သံဝတ္တန္တိ။ ဝိ၊ဌ၊၄။၁၉၀။

အာပဇ္ဇိယတိ (ကမ္မ၊ကြို) [အာ+ပဒ+ယ+တေ] အစစ္စာ ရောက်အပ်၏၊ သောတော အာပဇ္ဇိ-

ခုဒ္ဒကာဌ။၁၆။ ဣတိဝုတ်၊ဌ။ ၂၁၉၊ ၂၆၆၊၃၃၂။ မဟာနိ၊ဌ။၉၉၊၄၀၅။ ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၃၃၀။ ဝိ၊ သဂ်ီဟ။၅၂။ သာရတ္ထ၊၃။၃၇၀။ သီ၊ဋ္ဌိ၊ သစ်၊၁။၃၃၀။ မ၊ဋ္ဌိ၊၁။ ၂၉၅။ သံ၊ဋ္ဌိ၊ ၂။၅၁၆။ မူလဋ္ဌ၊၁။၁၀၇။ မူလဋ္ဌိ၊ ၂။၆၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊၁။ ၂၅၅။ မူလဋ္ဌိ၊ ၂။၆၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊ ၂။၃၆၊ ၂၅၃။) (ခ) ကာမေသု ပါတဗျတံ ဝါ အာပဇ္ဇန္တော တိဏိ ဒုစ္စရိတာနိ ပူရေတွာ နိရယေ နိဗ္ဗတ္တတိ။ ဒီ၊ဌ၊၁။ ၂၀၈။ အာ-ပဇ္ဇန္တောတိ ဥပဂစ္ဆန္တော၁။ ဒီ၊ဋ္ဌိ၊၁။၃၄၈။

အာပဇ္ဇမာန (တိ) [အာ+ပဒ+ယ+မာန] ရောက်သော၊သူ။ အညေပိ ခေါ ဝါသေဋ္ဌ သတ္တာ တဿ သတ္တဿ ဒိဋ္ဌာနုဂတိ• အာပဇ္ဇ-မာနာ ရဿပထဝိ• အဂ်ုလိယာ သာယိ• သု။ ဒီ၊၃။၇၀ ၇၄။ (–ဝိ၊ဌ၊၁။ ၂၅၀။ ဝိ၊ဌ၊၃။ ၄၁၁။ မာဌ၊ ၂။ ၂၉၁။ မာဌ၊၄။၈၁။ အံ၊ဌ၊၁။ ၄၁၁။ ၄၁၁။ အဘိ၊ဌ၊၁။ ၂၀၁။ မာဌ၊ ၂။ ၂၉၁။ မာဌ၊၄။၈၁။ အံ၊ဌ၊၁။ ၂၆၄။ အဘိ၊ဌ၊၁။၇၇။ အဘိ၊ဌ၊ ၂။၄၂။ ဓမ္မ၊ ဌ၊၁။၃၅။ ကခ်ီ။၁၁၂။ ဝဇိရ။၅၅။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၀၇။ အံ၊ဋ္ဌိ၊၁။၅၁။ အံ၊ဋ္ဌိ၊၃။၃၀၀။ မူလဋ္ဌိ၊ ၂။၃၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊ ၂။၀၇၊၁၇၀။)

အာပဇ္ဇာပေတိ (ကာ၊ကြို) [အာ+ပဒ+ယ+ ဏာပေ + တိ] ရောက်စေ၏။ ယောဇနံ ဂတော၊ ဒဿယောဇနံ ဂတောတိ ဝတ္တုမ္ဗတံ အာပဇ္ဇာပေတိ။ အဘိ၊ဌ၊၁။၁၂၄။ မူလဋ္ဌိ၊ ၁။၇၂။

အာပဇ္ဇိတမ္ဗ (တိ) [အာ + ပဒ + ယ + တမ္ဗ] ရောက်အပ်သော။ သာ အာပတ္တိ နု အာပဇ္ဇိ-တမ္ဗာ။ ဝိ၃။၁၀၀။ ကုလေသု စာရိတ္တံ အာ-ပဇ္ဇိတမ္ဗံ။ မ၊ ၂။၁၃၄။ (–ဝိ၊ဌ၊၁။ ၂၃၅။ ဝိ၊ဌ၊ ၂။၁၀၃၊ ၂၁၂။ ဝိ၊ဌ၊၃။ ၂၂၉။ မာဌ၊၃။၁၀၁။ ဇာတိဝုတ်၊ဌ။၄၃။ ကခ်ီ။ဋ္ဌိ။၁၀၉၊၁၉၄၊ ၂၂၄၊ ၂၆၆၊၂၆၆၊၄၁၂၊၄၄၄။ ဒီ၊ဋ္ဌိ၊၃။၁၅၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊၁။၁၁၇။)

အာပဇ္ဇိတမ္ဗာပတ္တိ (ထီ) [အာပဇ္ဇိတမ္ဗ+အာပတ္တိ] သင့်ရောက်အပ်သော အာပတ်။ အတိရေကစီ-

http://www.dhammadownload.com

ယတိ ဧတေနာတိ သောတာပတ္တိ....အာပဇ္ဇီ-ယတီတိ အာဒိတော ပဋိပဇ္ဇီယတိ။ သံ၊ဋီ၊ ၂။၄၈၈။

အာပဏ၁ (ပု၊နာ) [အာ+ပဏ+အ၊ အာပဏယ-နွေ ဗျဝဟရနွေ အသိမ္မိနွိ အာပဏော။ ဓာန်၊ ဋီ။၂၁၃။] ရောင်းဝယ်ရာအရပ်၊ ဈေးရုံ၊ ဈေး-တန်း၊ ဈေးဆိုင်။ အာပဏော ကာရာပိတော ဟောတိ။ ဝိ၊၃။၁၉၆။ အာပဏံ ပသာရေနွိ။ ဝိ၊၄။၄၅၈။ အာပဏနွိ နာနာဘဏ္ဍာနံ အနေ-ကဝိဓံ အာပဏံ ပသာရေနွိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၂၉။ အာပဏာ ဂေဟမေဟိတိ။ ပေတ။၁၄၃။ အာပဏာတိ အာပဏတော ဣမံ ဂေဟံ ဧဟိတိ အာဂမိဿတိ။ ပေတ၊ဋ္ဌ။၈၂။ (–မ၊၁။၃၀။ မ၊၂။၄၇။ အဘိ၊က။၄၀၈။ မိလိန္ဒ။၃၁၆-၇။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၃၊၃၂၇။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၂။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၁၉၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၆၇။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၂၉၊၁၇၅။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၈၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၁၊ ၃၂၈။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉၄။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၄၃။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊၂။၄၄၁။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၈၊၁၄၂။ ပေတ၊ဋ္ဌ။ ၂၀၀။ အပ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၃။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၈၉၊၄၂၁။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၇၆။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၁၆။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။ ၄၈၃။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၃၆။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၁၇၅။ သာ-ရတ္ထ၊၃။၃၂၉။ ကခ်၊ဋီ။၂၀၉။ မ၊ဋီ၊၃။၂၁။)

အာပဏ၂ (နာ) [အာပဏ၁+ဏ] အာပဏမည်သော နိဂုံး၊ အာပဏမည်သော ရွာကြီး။ အဂ်ုတ္တရာပ ဇနပုဒ်ရှိ ပုဏ္ဏားရွာ ဖြစ်သည်။ ၎င်းရွာ၌ ဈေးရုံ, ဈေးတန်း နှစ်သောင်း ရှိရကား ဈေးရုံပေါင်းများစွာ ရှိသောကြောင့် အာပဏဟု ခေါ်သည်။ ယေန အာပဏံ တဒ-ဝသရီ(ဝိ၊၃။၃၄၂)တိ အာဒီသု အာပဏနွိ ဧကဿ နိဂမဿေတံ အဓိဝစနံ။ သာရတ္ထ၊ ၃။၃၂၉။ အာပဏံ နာမာ(မ၊၂။၂၂)တိ တသ္မိံ ကိရ နိဂမေ ဝီသတိ အာပဏမုခသ-ဟဿာနိ ဝိဘတ္တာနိ အဟေသုံ။ ဣတိ သော အာပဏာနံ ဥဿန္ဓတ္တာ အာပဏနွေဝ သခ်ံ ဂတော။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၆။ အာပဏာနိ ဧဝ ဝေါ-ဟာရဿ မုခဘူတာနီတိ အာဟ အာပဏ-မုခသဟဿာနီတိ။မ၊ဋီ၊၃။၂၁။(–မ၊၂။၁၁၁၊ ၃၄၇။ သံ၊၃။၁၉၇။ သုတ္တနိ။၃၆၃။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊၂။၁၆၂။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၀၅။)

အာပဏဒ္ဓါရ (နာ) [အာပဏ+ဒ္ဓါရ] ဈေးတံခါး။ ဧကော ပန ပုရိသော အာပဏဒ္ဓါရေန အာ-ဂစ္ဆနွော ပဥ္ဇကမ္ပလသတာနိ ပသာရေတွာ....။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၃၃၆။ (–ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၉၃။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၄၄၃။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၀၉။)

အာပဏဗဟုလတာ (ထီ) [အာပဏ+ဗဟုလ-တာ] ဈေးဆိုင်ပေါများသည်၏ အဖြစ်။ အာပဏဗဟုလတာယ သော နိဂမော အာပ-ဏောတွေဝ နာမံ လဘတိ။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၆၂။

အာပဏမုခ (နာ) [အာပဏ+မုခ] ရောင်းဝယ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော ဈေးဆိုင်၊ ဈေးအရောင်းအဝယ်ဆိုင်။ အာပဏ၂-ကြည့်။

အာပဏယုတ္တ (တိ) [အာပဏ+ယုတ္တ] ဈေးဆိုင် နှင့်ယှဉ်သော၊ ဈေးရုံ–ဈေးတန်း–ရှိသော။ အာပဏယုတ္တော နိဂမော။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၁၂။

အာပဏသမီပ (နာ) [အာပဏ+သမီပ] ဈေးဆိုင် အနီး၊ ဈေးအနီး။ အာပဏသမီပေ စိက္ခလ္လံ ဟောတိ။ပေတ၊ဋ္ဌ။၂၀၀။(–ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၀၉။)

အာပဏသာလာ (ထီ) [အာပဏ+သာလာ] ဈေးရောင်းရာ အဆောက်အဦ၊ ဈေးဆိုင်၊ ဈေးရုံ။ အာပဏသာလာ ကာရာပိတာ ဟောတိ။ ဝိ၊၃။၁၉၆။

အာပဏသုတ္တ (နာ) [အာပဏ+သုတ္တ] အာပဏ သုတ်၊ အာပဏနိဂုံး၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူ စဉ် ဟောသောသုတ်။ သံယုတ္တနိကာယ၊ မဟာဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဋိ၊ ၄-သံယုတ်၊၅-ဝဂ်၊ ၁၀-သုတ်။ သံ၊၃။၁၉၇-၉။

http://www.dhammadownload.com

အာပဏာဘိမုခ (တိ) [အာပဏ + အဘိမုခ] ဈေးသို့ရှေးရှု။ တသေဝ အာပဏာဘိမုခေ ကရိ ံသု။ ပဋိသံ၊ဌ၊၂။၂၉၄။

အာပဏိက (တိ) [အာပဏ+ဏိက] ဈေးဆိုင်ရှင်၊ဈေးသည်၊ ကုန်သည်။အညတရော ဘိက္ခုသာဝတ္ထိယံ ဒုဗ္ဘိက္ခေ အာပဏိကဿ တဏ္ဍုလမုဋ္ဌိ ထေယျစိတ္တော အဝဟရိ။ ဝိ၊၁။၈၁။ (–ဝိ၊၁။၈၅။ ဝိ၊၂။၃၂၄၊၅။ ဝိ၊ဌ၊၂။၂၃၅။ သံ၊ဌ၊၂။၁၈၆။ ဓမ္မ၊ဌ၊၁။၃၃၆။ ဝိမာန၊ဌ။ ၁၄၃။)

အာပဏုဂ္ဃါဋန (န) [အာပဏ+ဥဂ္ဃါဋန] အိမ်ဈေးကို ဖွင့်လှစ်ခြင်း၊ ဈေးဆိုင်ဖွင့်ခြင်း။ တတော ကဿကာ ကသိကမ္မံ ဝါဏိဇာ အာပဏုဂ္ဃါဋနံ တေတေ သိပ္ပိနော တံတံ ကမ္မန္တံ ပယောဇေန္တိ။ ဒီ၊ဌ၊၂။၂၁၈။ မ၊ဌ၊ ၄။၁၆၁။

အာပတတိ (ကြိ) [အာ+ ပတ + အ+တိ] ကျရောက်၏၊ ရောက်လာ၏၊ ဖြစ်လာ၏။ ပုရိမကမ္မနိပ္ပန္နဿ ပိပါကသန္တာနဿ အန္တရာ ဝေမဇ္ဈေ အာယန္တိ အာပတန္တီတိ အန္တရာယာ။ အနုဋ္ဌီ၊၁။၃။ ပဟဋ္ဌရှပေါ အာပတသိ၊ သိဒ္ဓတ္လောသ္မီတိ မညသိ။ ဇာ၊၂။၂၁၅။ အာပတသီတိ အာဂစ္ဆသိ။ ဇာ၊ဌ၊၆။၃၀၁။ အာပတိဿတိ — မိလိန္ဒ။၂၀၅။ အာပတိ—ဇာ၊ ၂။၉၃။

အာပတန္တ (တိ) [အာ+ပတ+အ+အန္တ၊ ထီ-၌ အာပတန္တီ] ကျရောက်သော၊ ရောက်လာသော၊ဖြစ်လာသော။သဗ္ဗတ္ထ ရူပသဒ္ဒဂန္ဓရသဖောဋ္ဌဗ္ဗဓမ္မေသု အာပတန္တေသု ဆသု ဒ္ဒါရေသု သံဝရကဝါဋံ အနုဂ္ဃါဋေတွာ။ မိလိန္ဒ။ ၃၅၃။ ဧကာ ဓေနု ဝေဂေန အာပတန္တီ ပဟရိတွာ ဇီဝိတက္ခယံ ပါပေသိ။ ဥဒါန၊ဌ။၈၅။

အာပတိတ (တိ) [အာ + ပတ + တ] ရှေးရှု ကျရောက်လာသော။ အတ္တနော ဥပရိ အာပတိတံ အာယဿဥ နိဝတ္တေတွာ....။ ဝိမာန၊ ဌ။၉၈။

အာပတိတွာ (ကြိ၊ဝိ) [အာ + ပတ + တွာ] ရှေးရှုကျရောက်၍၊ရောက်လာ၍၊ပြေးဝင်လာ၍။ တရုဏဝစ္ဆာယ ဓေနုယာ အာပတိတွာ မာရိတော။ ဝိမာန၊ဌ။၂၆၂။ (–ရင်း-၁၈၄။)

အာပတိတွာန (ကြိ၊ဝိ) [အာ+ပတ+တွာန] ပြေးဝင်လာ၍။ ကစ္စိ ယန္တာပတိတွာန။ ဇာ၊ ၂။၈၈။ အာပတိတွာနာတိ ဥပဓာဝိတွာ။ ဇာ၊ဌ၊၅။၃၇၂။

အာပတီ (ကြိ) အာပတတိ-ကြည့်။

အာပတ္တ (န) [အာပ+တ္တ] ရေ၏ သဘော၊ အရည်သဘော။ အာပဿ အာပတ္တေန အနနုဘူတံ။ မ၊၁။၄၀၅။

အာပတ္တညဘာဂိယ (တိ) [အာပတ္တိ+အညဘာဂိယ] အာပတ်ဟူသော တပါးသော အဖို့ရှိသော။ အညဘာဂိယဿ အဓိကရဏဿာတိ အာပတ္တညဘာဂိယံ ဝါ ဟောတိ အဓိကရဏညဘာဂိယံ ဝါ။ ဝိ၊၁။၂၅၇။ (–ဝိ၊၁။၂၆၂။ ဝိ၊ဌ၊၂။၁၈၅၊၁၈၇။ ကခ်ါ။၁၄၀။ ဝဇိရ။၂၀၂။ ကခ်ါ၊ဋီ။၂၄၈။)

အာပတ္တညဘာဂိယစောဒနာ (တ်) [အာပတ္တညဘာဂိယ+စောဒနာ] တပါးသောအဖို့ရှိသော အာပတ်ဖြင့် စောဒနာခြင်း။ ဣဓ စ အာပတ္တညဘာဂိယစောဒနာယ တထာသညိနောပိ အနာပတ္တိ။ ကခ်ါ။၁၄၀။

အာပတ္တာဓိကရဏ (န) [အာပတ္တိ+အဓိကရဏ] အာပတ္တာဓိကရဏ်း၊ သမထတို့ဖြင့် ငြိမ်းအေးစေအပ်သော အာပတ် ၅-မျိုး, အာပတ် ၇-မျိုး။ အဓိကရဏံ နာမ စတ္တာရိ အဓိကရဏာနိ ဝိဝါဒါဓိကရဏံ အနုဝါဒါဓိကရဏံ အာပတ္တာဓိကရဏံ ကိစ္စာဓိကရဏံ။ ဝိ၊၁။ ၂၅၀။ ဝိ၊၂။၁၆၆၊၃၀၈။ "ပဥ္စပိ အာပတ္တိက္ခန္ဓာ အာပတ္တာဓိကရဏံ၊ သတ္တပိ အာပတ္တိက္ခန္ဓာ

http://www.dhammadownload.com

အာပတ္တာဓိကရဏန္တိ ဧဝံ အာပတ္တိယေဝ အာ-ပတ္တာဓိကရဏံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၈၀။ မာတိကာယ အာဂတာ ပဋ္ဌ, ဝိဘင်္ဂေ ဒ္ဒေတိ သတ္တပိ အာ-ပတ္တိကွန္ဓာ၊ ဣဒံ အာပတ္တာဓိကရဏံ နာမ။ ကခ်ါ။၂၈၉။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၂၃။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၈။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၉၃။ (–ဝိ၊၁။၂၅၇။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၁၂။ ဝိ၊၅။၈၁၊၁၇၇၊၁၇၉၊၁၈၁၊၂၆၅။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၉၊၁၈၅။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၄၀၊၁၇၆။ ကခ်ါ။၁၃၈၊၂၉၁။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၂၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၃၀။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၉၀။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃၂။ ဝဇိရ။၅၁၈။ သာရတ္ထ၊၂။၉၈၊၃၅၄။ ဝိမတိ၊၂။၂၂၄-၅။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၂၄၆။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၃၊၃၉၃။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။၂၀၁။)

အာပတ္တာဓိကရဏပစ္စယ (ပု) [အာပတ္တာဓိကရဏ+ပစ္စယ] အာပတ္တာဓိကရုဏ်း-ဟူသော အကြောင်း။ အာပတ္တာဓိကရဏပစ္စယာ ကတိ အာပတ္တိယော အာပဇ္ဇတိ။ ဝိ၊၅။၁၈၀။ ဝဇိရ။၃၃၁။

အာပတ္တာဓိကရဏသမထ (ပု) [အာပတ္တာဓိက-ရဏ+သမထ] အာပတ္တာဓိကရုဏ်းမှ ငြိမ်း အေးကြောင်း ဖြစ်သော သမထ။ ပဋိကမ္မံ ပန အာပတ္တာဓိကရဏသမထေ ပရဏော အာဂမိဿတိ။ ကခ်ါ၊ဋ္ဌီ။၄၄၈။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၃။၂၆၀။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၂၄၄။

အာပတ္တိ (ထီ) [အာ+ပဒ+တိ] (၁) (က) အာပတ်၊ မြတ်စွာဘုရား၏ အာဏာဒေသနာ တော်ဖြစ်သော ဝိနည်းသိက္ခာပုဒ်တို့ကို ကျူး လွန်သော ရဟန်း, ရဟန်းမတို့အား သင့်ရောက်သော ပါရာဇိက, သံဃာဒိသေသ်-စသော အပြစ်များ။ (၎င်း အာပတ်တို့မှာ မာတိကာ ပါဋ္ဌိတော်၌ ပါရာဇိက, သံဃာ-ဒိသေသ, ပါစိတ္တိယ, ပါဋိဒေသနီယ, ဒုက္ကဋ-ဟူ၍ ၅-မျိုးဟောတော်မူ၏။ ဝိဘင်း(ပဒဘာဇ-နီ) ပါဋ္ဌိတော်၌ ထုလ္လစ္စယနှင့် ဒုဗ္ဘာသိတ-ဟု နောက်ထပ် နှစ်မျိုး ထည့်စွက်၍ ၇-မျိုး ဟောတော်မူ၏။ အာပတ်ဟူသည် ပရမတ္ထဖြစ်သော အကုသိုလ်တရား, ရုပ် အဗျာကတ တရားဖြစ်သည်ဟု သာရတ္ထ၊၃။၃၇၈-၉-၌ ဆို၏။ ဝိမတိ၊၂။၂၂၄-၌ကား ပရမတ် မဟုတ် ပညတ်သာဖြစ်သည်ဟုဆို၏။) (ခ) အာပတ် (သောတာပတ္တိ, သမာပတ္တိ၌ ပါရှိသော အာပတ်)။ (၂) ရောက်ခြင်း။ (၁)(က) ပဋ္ဌ အာပတ္တိယော....သတ္တ အာပတ္တိယော။ ဝိ၊၅။၁၆၄။ ပဋ္ဌ အာပတ္တိယောတိ မာတိကာယ အာဂတဝသေန ဝုတ္တာ၊ သတ္တာတိ ဝိဘင်္ဂေ အာဂတဝသေန။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၅၁။ **အာပတ္တိ**—ဝိ၊၁။၂၉၅၊၃၄၆။ ဝိ၊၄။၁၃၄-၅။ **အာပတ္တိံ**—ဝိ၊၁။၄၂၊၇၀။ ဝိ၊၂။၄၉။ ဝိ၊၃။၉၃။ ဝိ၊၅။၂၃၁။ မ၊၁။၃၉၉။ မ၊၃။၄၅။ သံ၊၁။၄၆၀။ အံ၊၂။၅၀၄။ မိလိန္ဒ။၂၅၈။ မဟာနိ။၁၉၆။ **အာပတ္တိ-ယော**—ဝိ၊၄။၁၃၄-၅။ **အာပတ္တိယာ**—ဝိ၊၁။၂၈၉။ ဝိ၊၃။၁၅၄။ ဝိ၊၄။၅၊၁၀၅၊၁၉၉၊၂၃၃။ ဝိ၊၅။၂၁၉၊၃၂၀။ **အာပတ္တီဟိ**—ဝိ၊၄။၂၀၈၊၂၁၁။ **အာပတ္တီနံ**—ဝိ၊၄။၁၁၇။ **အာပတ္တီသု**—ဝိ၊၄။၁၆၂။ (က) (ခ) သဗ္ဗာပိ အာပတ္တိ-ယော ဟီနာ၊ အပိစ သောတာပတ္တိ သမာ-ပတ္တိ ဥက္ကဋ္ဌာ။ ဝိ၊၂။၉။ အာပတ္တိ နာမ သော-တာပတ္တာဒိကာ ဥက္ကဋ္ဌာ စေဝ ပါရာဇိကာဒိ အနုက္ကဋ္ဌာ စ။ ကခ်ါ၊ဋ္ဌီ။၃၄၇။ (၁)(က),(၂) အာပတ္တိ ပါရာဇိကဿာ (ဝိ၊၁။၃၅၊၄၈)တိ အာပတ္တိ ပါရာဇိကာ အဿ ဟောတီတိ အတ္ထော။ အထ ဝါ အာပတ္တီတိ အာပဇ္ဇနံ ဟောတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅၅။ (–ဝိ၊၁။၄၈၊၉၄၊၁၅၅။ ဝိ၊၂။၃၊၆။ ဝိ၊၃။၁၆၈။ ဝိ၊၅။၁၇၈။)

အာပတ္တိအင်္ဂ (နဲ) [အာပတ္တိ+အင်္ဂ] အာပတ်၏-အကြောင်း-အခြေခံ-အင်္ဂါ။ တီသု ပဋ္ဌ-ကေသု အယုတ္တဝသေန ပဋိကွေပေါ က-တော၊ နဲ အာပတ္တိအင်္ဂဝသေန။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၇၁။ (–ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၄၁။ ဝဇိရ။၄၂၂။)

အာပတ္တိအဒဿန (နဲ) [အာပတ္တိ + အဒဿန] အာပတ်ကို-မရှု-မဆင်ခြင်-ခြင်း။ ဥက္ခေ-

http://www.dhammadownload.com

ပန်ိယကမ္မဥ္ အာပတ္တိအဒဿနမတ္တေ အပ္ပဋိ-
ကမ္မမဒတ္တေ, ကုဒိဋ္ဌိ အပ္ပဋိနိဿဇ္ဇနမတ္တေ စ
ကရိယတိ။ ဝဇိရ။၁၅၆။

အာပတ္တိအာပဇ္ဇနက (တိ) [အာပတ္တိ + အာပဇ္ဇန-
က] အာပတ်သို့ ရောက်ခြင်း – အာပတ်
သင့်ခြင်း – ရှိသော၊ အာပတ်သင့်သော၊ သူ။
ဧဝံ တံနာတိဝဿတီတိ ဧဝံ သန္တေ တံ အာ-
ပတ္တိအာပဇ္ဇနကံ အာပန္နပုဂ္ဂလံ အတ္တဘာဝံ
အတိဝ်ဓ်ိတ္ဝာ။ ဥဒါန၊၁၌။ ၂၇၈။

အာပတ္တိအာပဇ္ဇနာကာရ (ပု) [အာပတ္တိ + အာ-
ပဇ္ဇနာကာရ] အာပတ် သင့်ရောက်ခြင်း၏ –
အကြောင်း – အခြင်းအရာ။ ဣမ အဓိပ္ပေတံ
အာပတ္တိအာပဇ္ဇနာကာရံ ဒဿေတုံ....။ ကခ်ီ၊
ဋီ။၅၄။

အာပတ္တိအာပန္န (တိ) [အာပတ္တိ + အာပန္န]
အာပတ်သို့ရောက်–အာပတ်သင့် – သော၊သူ။
အာပတ္တိဂါမိ-ကြည့်။

အာပတ္တိအာပန္နတာ(ထီ)[အာပတ္တိ + အာပန္နတာ]
အာပတ် သင့်သည်၏ အဖြစ်။ စောဒနာ
စ အာပတ္တိယာတိ စုဒိတကေန စောဒကဿ
သမာနဘာဝေါ အာပတ္တိအာပန္နတာယာဓိ
အာဟ "သမာနောတိ သာပတ္တိကော"တိ။
မ၊ဋီ၊၁။၂၄၉။

အာပတ္တိအာဝိကရဏ (န) [အာပတ္တိ+အာဝိက-
ရဏ] အာပတ်ကို – ထင်စွာပြုခြင်း – ထုတ်
ဖော်ပြောဆိုခြင်း။ ပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသကော
ဟိ အညမညံ အာပတ္တိအာဝိကရဏံ အက-
တ္ဝာ။ ဇိရ။၄၄၉။

အာပတ္တိဥပတ္ထမ္ဘကရ(တိ) [အာပတ္တိ + ဥပတ္ထမ္ဘ +
ကရ] မူရင်းအာပတ်ကို ထောက်ပံ့ခြင်းကိုပြု
တတ်သော (အနုပညတ်)။ အာပတ္တိဥပတ္ထမ္ဘ-
ကာစ အဒိန္နာဒါနာဒီသု ဝိယ။ ကခ်ီ။၁၁၃။

အာပတ္တိက (တိ) [အာပတ္တိ + က] အာပတ်ရှိ
သော၊ အာပတ်သင့်သော။ အာရောစိတံ

ဝတ္ထု အဝိနိစ္ဆိတန္တိ အာရောစိတာတ္ထု အာ-
ပတ္တိကဘာဝေန ဝိနိစ္ဆိတံ။ ကခ်ီ၊ဋီ။၄၂၁။

အာပတ္တိကရ (တိ) [အာပတ္တိ + ကရ] အာပတ်ကို
(အာပတ်သင့်ခြင်းကို) ပြုတတ်သော။ အာ-
ပတ္တိကရာ မမ္မာ ဇာနိတဗ္ဗာ(ဝိ၊၅။၂၁၁)တိ
အာဒိမ္ဳ ကေတ္တရိကနယေ အာပတ္တိကရာ မမ္မာ
နာမ ဆ အာပတ္တိသမုဋ္ဌာနာနိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၅၃။
(–ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၄၄။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁၃၅။ ဝိမတိ၊၁။
၃၄၁။ မူလဋီ၊ ၂။၈၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊ ၂။ ၂၄၁။ ကခ်ီ၊
ဋီ။၈၉။)

အာပတ္တိကာရဏတ္တ (န) [အာပတ္တိ + ကာရဏာ +
တ္တ] အာပတ်သင့်ခြင်း၏ အကြောင်း၏
အဖြစ်။ သမ္မုတိသဘာဝါယပိ အာပတ္တိယာ
ကာရဏူပစာရေန အကုသလာဗျာကတဘာ-
ဝေန ဝုစ္စမာနေ ကုသလဿာပိ အာပတ္တိ-
ကာရဏတ္တာ တဒုပစာရေန....ဝတ္တုံ ဘဝေ-
ယျ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၂၃။

အာပတ္တိကုသလတာ(ထီ) [အာပတ္တိ + ကုသလ +
တာ] အာပတ် ၅-မျိုး, ၇-မျိုးတို့၌ လိမ္မာ
ကျွမ်းကျင်သူ၏ အဖြစ်၊ အာပတ်သင့်ခြင်း၏
အကြောင်းရင်း ဝတ္ထုနှင့် တကွ ထိုအာပတ်
အမျိုးအစားတို့ကို ခွဲခြားသိနားလည်–ခြင်း
–သောပညာ။ အာပတ္တိကုသလတာ စ အာ-
ပတ္တိဝုဋ္ဌာနကုသလတာ စ။ အဘိ၊ဓ။၁၄။ ဒီ၊
၃။၁၇၈။ ပဌမံ အာပတ္တိကွန္ဓာ အာပတ္တိယော,
သတ္တပိ အာပတ္တိကွန္ဓာ အာပတ္တိယော(အဘိ၊
ဓ။၂၈၈)တိ ဧဝံ ဝုတ္တာသု အာပတ္တိသု ကုသ-
လဘာဝေါ အာပတ္တိကုသလတာ။ အဘိ၊
ဋ၊၁။၉၅။ တတ္ထ သဟ ဝတ္ထုနာ တာသံ
အာပတ္တီနံ ပရိစ္ဆေဒကဇာနနကပညာ အာ-
ပတ္တိကုသလတာ နာမ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၂၁။
အာပတ္တိကုသလတာ (အံ၊၁။၈၂)တိ ပဋ္ဌန္ဆ
သတ္တန္နဉ္ အာပတ္တိကွန္ဓာနံ ဇာနနံ။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။
၅၅။ (–ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၆၁။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၁၇၄။ အနုဋီ၊
၁။၁၉၉။)

http://www.dhammadownload.com

အာပတ္တိကွဏ (ပု) [အာပတ္တိ+ခဏ] အာပတ်သင့်သော–အခါ – ခဏ။ ကမ္မဝါစာပရိယောသာနေ အာပတ္တိကွဏေ ပိပါကာဗျာကတသမ်ဂီတာဝသေန ဝါ တိစိတ္တံ။ ကခ်ါ၊ဋ္ဌ၊သစ်။၄၅၇။

အာပတ္တိကွန္ဓ (ပု) [အာပတ္တိ+ခန္ဓ] အာပတ်အစုအပုံ။ တဿ ဘိကွဝေ ဘိကွုနော ပုရိမသ္မိံ စ ပစ္ဆိမသ္မိံ စ အာပတ္တိကွန္ဓေ ယထာပဋိပန္ဓေ ပရိဝါသံ ဒတ္ဝာ မာနတ္တံ ဒါတဗ္ဗံ။ ဝိ၊၄။၁၅၉။ (–ဝိ၊၅။၈၀။ အဘိ၊ဓ။၂၅၈။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၃၊၁၈၁၊၁၈၂။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။။၂၀။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၃၄၊၁၁၅။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃၈။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉၇။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၅၊၂၅၅။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၊၉၅၊၄၂၃။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၂၃၀။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၁၀၅။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၃၀၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၄၈။ သာရတ္ထ၊၁။၃၃၊၆၈။ ကခ်ါ၊ဋ္ဌ။၂၈၇၊၃၅၅။ သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၁။၄၄။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၇၄။ မဋ္ဌ၊၂။၂၇။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၄၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၉၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၉၊၈၄။)

အာပတ္တိခေတ္တ (နဲ) [အာပတ္တိ+ခေတ္တ] အာပတ်၏ခေတ်၊ အာပတ်သင့်ရာ–ခေတ်–နယ်ပယ်။ တဿေဝ အာပတ္တိခေတ္တတ္တာ, အဝယဝေပိ အဝယဝီဝေါဟာရသမ္ဘဝတော စ ဣဓ အာပတ္တိခေတ္တမေဝ။ ဝဇိရ။၄၄၈။ (– ဝဇိရ။၁၁၇၊၄၄၉။)

အာပတ္တိခေတ္တဒဿန (နဲ) [အာပတ္တိခေတ္တ+ဒဿန] အာပတ်သင့်ရာခေတ်ကိုပြခြင်း။ ပရတော အာပတ္တိခေတ္တဒဿနတော ဣတရဿ အနာပတ္တိခေတ္တဘာဝေါ ဒဿိတောဝ ဟောတိ။ ဝဇိရ။၂၇၄။

အာပတ္တိဂဏနာ (ထီ) [အာပတ္တိ+ဂဏနာ] အာပတ်ကိုရေတွက်ခြင်း၊ အာပတ်အရေအတွက်။ ဝိညတ္တပုဂ္ဂလဂဏနာယ အာပတ္တိဂဏနာ။ ကခ်ါ၊ဋ္ဌ။၇၉။ (–ဝဇိရ။၂၄၅။)

အာပတ္တိဂမနီယတာ (ထီ) [အာပတ္တိ+ဂမနီယ+တာ] အာပတ်သို့ ရောက်စေတတ်–အာပတ်သင့်စေတတ်–သော အပြစ်၏အဖြစ်။ အန္တေဝါသိကတ္ထေရဝါဒေ တာဝ အာပတ္တိဂမနီယတာယ သတိ ဝုဋ္ဌာနာဝိကမ္မံ နိဿရဏန္တိ ကထိတံ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၂၈။

အာပတ္တိဂရုကလဟုကဘာဝ (ပု) [အာပတ္တိ+ဂရုက + လဟုက + ဘာဝ] အာပတ်၏လေးသည် ပေါ့သည်၏ အဖြစ်၊ ဂရုက အာပတ်, လဟုက အာပတ်၏ အဖြစ်။ ပဂေဝ ဒုက္ကဋ္ဌဝတ္ထူတိ စေ? နဲ အာပတ္တိဂရုကလဟုကဘာဝေန ဝတ္ထုဂရုကလဟုကနိယမာဘာဝတော။ ကခ်ါ၊ဋ္ဌ။၈၅။

အာပတ္တိဂါမီ (တိ) [အာပတ္တိ+ဂမု+ဏီ။ ထီ-၌ အာပတ္တိဂါမိနီ] အာပတ်သို့ ရောက်သော၊သူ။ ဘိကွုနိယော ကမ္မပတ္တာယောပိ အာပတ္တိဂါမိနိယောပိ။ ဝိ၊၄။၄၅၂။ အာပတ္တိဂါမိနိယောပီတိ အာပတ္တိံ အာပန္နာယောပိ။ ဝဇိရ။၅၃၇။ အာပတ္တိဂါမိနိယောပီတိ အာပတ္တိအာပန္နာယောပိ။ သာရတ္ထ၊၃။၄၄၅။

အာပတ္တိဂ္ဂဟဏ (နဲ) [အာပတ္တိ+ဂဟဏ] အာပတ္တိသဒ္ဒါ။ အယံ ဝိသေသတော အာပတ္တိကုသလတာတိ ဒဿေတုံ ဒုတိယအာပတ္တိဂ္ဂဟဏံ ကတံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၇၄။

အာပတ္တိဇနက (တိ) [အာပတ္တိ+ဇနက] အာပတ်သင့်ခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်သော။ အာပတ္တိယာ အာသန္နဝါစန္တိ အာပတ္တိဇနကမေဝ ဝစနံ သန္ဓာယ ဝဒတိ။ သာရတ္ထ၊၃။၂၃၃။

အာပတ္တိဇာတိက (တိ) [အာပတ္တိ+ဇာတိ+က] အာပတ်ဟူသော ဇာတ်ရှိသော၊ အာပတ်ဟူသော–ဇာစ်မြစ်–မူလအကြောင်းရင်း–ရှိသော။ အာပတ္တာဝိကရဏံ အာပတ္တိနိဒါနံ အာပတ္တိသမုဒယံ အာပတ္တိဇာတိကံ အာပတ္တိပဘဝံ အာပတ္တိသမ္ဘာရံ အာပတ္တိသမုဋ္ဌာနံ။ ဝိ၊၅။၂၆၅။

http://www.dhammadownload.com

အာပတ္တိဌာန (န) [အာပတ္တိ+ဌာန] အာပတ် အရာ၊ အာပတ်သင့်သော အရာ။ တသ္မာ အာပတ္တိဌာနေ အာပတ္တိ ဝုတ္တာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၁၈။ (–ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၂။)

အာပတ္တိဌာနိယ (တိ) [အာပတ္တိဌာန+ဣယ] အာပတ်၏ အရာ၌ တည်သော။ "ယံ ပနေတ္ထ အာပတ္တိဌာနိယံ နာ ဟောတိ၊ တံ အမိဿမေဝါ" တိ ဝုတ္တံ။ ဝဇိရ။၁၅၂။

အာပတ္တိဒဿန (န) [အာပတ္တိ+ဒဿန] အာပတ်ကို ပြခြင်း။ တဒဘာဝတော ဣတရေသု အာပတ္တိဒဿနံ ကတံ။ ဝဇိရ။၇၄။

အာပတ္တိဒဿနုဿာဟ (ပု) [အာပတ္တိဒဿန + ဥဿာဟ] အာပတ်ကို ဖော်ပြခြင်း၌ ကြောင့်ကြစိုက်ထုတ်ခြင်း၊ အာပတ်သင့်သည်ဟု ပြောဖို့ရာ စိတ်စောနေခြင်း။ အာပတ္တိဒဿနုဿာဟော၊ နကာတဗ္ဗော ကုဒါစနံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃၄။ ဝိ၊သင်္ဂ်ဟ။၃၁၆။

အာပတ္တိဒီဋ္ဌိ (တိ) [အာပတ္တိ+ဒိဋ္ဌိ] အာပတ်ဟု အယူရှိသော၊သူ။ သော တဿာ အာပတ္တိယာ အာပတ္တိဒိဋ္ဌိ ဟောတိ။ ဝိ၊၃။၎၀။ ဝဇိရ။၅၀၄။ (–သာရတ္ထ၊၃။၄၇၀။)

အာပတ္တိဒီဝသာနုရူပ (တိ) [အာပတ္တိ+ဒီဝသ+အနုရူပ] အာပတ်သင့်ရာနေ့အား လျော်သော။ အာပတ္တိဒီဝသာနုရူပံ အာရောစေတ္ဗာ။ ကခ်၊ဋ္ဌ။၂၆၇။

အာပတ္တိဒီပန (တိ) [အာပတ္တိ+ဒီပန] အာပတ်ကိုပြတတ်သော။ သစိတ္တကံ အာပတ္တိဒီပနံ သညာဝိမောက္ခံ အနာပတ္တိဒီပနံ။ ကခ်၊ဋ္ဌ။ ၂၀။

အာပတ္တိဒေသနကာလ (ပု) [အာပတ္တိဒေသနာ+ကာလ] အာပတ်ကို ထုတ်ဖော် ပြောပြရာအခါ။ ကေသော၀ ဝါ ကေသ သန္တိကေ အာပတ္တိဒေသနာကာလေ "ပဿာမိ" တိ ဝုတ္တော။ ဝဇိရ။၅၅၀။

အာပတ္တိဒေသနာ (ထီ) [အာပတ္တိ+ဒေသနာ] အာပတ်ကို – ပြောကြားခြင်း – သိစေခြင်း၊ အာပတ်ကို ဒေသနာကြားခြင်း။ ကိံ ကာရဏာ? ဣမ ဝုတ္တနိဿဇ္ဇနက္ကမေန နိဿဇ္ဇိကွာ အာပတ္တိဒေသနတော။ ဂ.ခ်၊ဋ္ဌ။၇၃။

အာပတ္တိဒေသနာကိစ္စ (န) [အာပတ္တိဒေသနာ+ကိစ္စ] အာပတ်ကို – အာပတ်သင့်ကြောင်း – ထုတ်ဖော်ပြောကြားခြင်းကိစ္စ။ ဥဒ္ဒိဿကတဥ္ဆ အဇာနိတ္ဝာ ဘုဉ္ဇတိဿ ပစ္ဆာ ဥတ္ဝာ အာပတ္တိဒေသနာကိစ္စံ နာမ နတ္ထိ။ ဝိ၊သင်္ဂ်ဟ။၂၇။

အာပတ္တိဒေသနာပဋိဂ္ဂဟဏ (န) [အာပတ္တိဒေသနာ+ပဋိဂ္ဂဟဏ] အာပတ်ကို ထုတ်ဖော်ပြောကြားခြင်း, ခံယူခြင်း။ အာပတ္တိဒေသနာပဋိဂ္ဂဟဏေသု ပနေတ္ထ အယံ ပါဠိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၂၂၃။

အာပတ္တိဒေသနာဝိဓာနမုခ (န) [အာပတ္တိဒေသနာ+ဝိဓာန+မုခ] အာပတ်ကို ထုတ်ဖော်ပြောကြားမှုဟူသော အစီအစဉ်ကို ပဓာနတားခြင်း။ ပရေသမ်ပိ သဒ္ဓါယ အာပတ္တိဒေသနာဝိဓာနမုခေန သာမတ္ထိယတော ပကာသိတော။ ဝိမတိ၊၂။၃၁၀။

အာပတ္တိဒေါသ (ပု) [အာပတ္တိ+ဒေါသ] ရွေးရှု။ ရောက်ခြင်းဟူသော–ဒေါသ–အပြစ်။ သော၀ ခတ္တိယော သော ဗြာဟ္မဏောတိအာဒီနံ အာပတ္တိဒေါသဉ္စ....ဒီသ္ဘာ ပဋိက္ခေပေါ ပရ၀ါဒီဿ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၁၉။

အာပတ္တိနဝက (တိ) [အာပတ္တိ+နဝ+က] အာပတ်ကိုးခုအပေါင်း။ အဓမ္မကမ္မေ ဇာတေ အာပဇ္ဇိတဗ္ဗာ ဒ္ဝေ အာပတ္တိနဝကာ ဓမ္မကမ္မေ ဒ္ဝေ အာပတ္တိနဝကာတိ စတ္တာရော နဝကာ ဝုတ္တာ။ ဝိမတိ၊၂။၃၀၉။

အာပတ္တိနာနတ္တတာ (ထီ) [အာပတ္တိ+နာနတ္တတာ] အာပတ်၏ မတူ ထူးခြားကဲ့ပြားသည်၏ အဖြစ်။ အတ္ထိ ဝတ္ထုနာနတ္တတာ နော အာ-

http://www.dhammadownload.com

ပတ္တိနာနတ္တတာ။ ဝိ၊၅။၂၂၆။ (–ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။ ၁၆၉။ ဝဇိရ။၅၅၉။)

အာပတ္တိနာမဂ္ဂဟဏ (နဲ) [အာပတ္တိ + နာမ+ ဂဟဏ]အာပတ်အမည်ကိုယူခြင်း။ "နိဿာရဏီယံ သံဃာဒိသေသ"နှိ အာပတ္တိနာမဂ္ဂဟဏဥ ကတံ။ ဝဇိရ။၇၄။

အာပတ္တိနိကာယ (ပု) [အာပတ္တိ + နိကာယ] အာပတ်အပေါင်း။ တဿေဝ အာပတ္တိနိကာယဿ နာမကမ္မံ အဓိဝစနံ။ ဝိ၊၁။ ၁၅၃။ တဿေဝ အာပတ္တိနိကာယဿာတိ တဿ ဧပ အာပတ္တိသမူဟဿ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၁၀။(–ကခ်ါ၊ ၁၂၇။ ဝိမတိ၊၁။၂၅၅။ ကခ်ါ၊ ဋီ။၂၂၇။)

အာပတ္တိနိဒါန (တိ) [အာပတ္တိ + နိဒါန] အာပတ်လျှင် အကြောင်းရှိသော။ အာပတ္တာဓိကရဏံ အာပတ္တိနိဒါနံ အာပတ္တိသမုဒယံ။ ဝိ၊၅။၂၆၅။ အာပတ္တိ နိဒါနံ အဿာတိ အာပတ္တိနိဒါနံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၉၇။

အာပတ္တိနိရောဓ (ပု) [အာပတ္တိ + နိရောဓ] အာပတ်တို့၏ချုပ်ငြိမ်းခြင်း။ အာပတ္တိသမုဒယံ ဇာနာတိ၊ အာပတ္တိနိရောဓံ ဇာနာတိ။ ဝိ၊၅။၂၃၂။

အာပတ္တိနိရောဓဂါမိနိပဋိပဒါ (ထီ) [အာပတ္တိရောဓဂါမိနီ + ပဋိပဒါ] အာပတ်ချုပ်ငြိမ်းခြင်းသို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော အကျင့်။ သတ္တသမထေ အဇာနန္တော ပန အာပတ္တိနိရောဓဂါမိနိပဋိပဒံ နဇာနာတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။ ၁၇၆။

အာပတ္တိနိရောဓဂါမီ (တိ) [အာပတ္တိနိရောဓ+ဂမု +ဏီ။ ထီ-၌ အာပတ္တိနိရောဓဂါမိနီ] အာပတ်ချုပ်ငြိမ်းခြင်းသို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော။ အာပတ္တိနိရောဓဂါမိနိံ ပဋိပဒံ နဇာနာတိ။ ဝိ၊၅။၂၃၂။

အာပတ္တိပညာပန (နဲ) [အာပတ္တိ + ပညာပန] အာပတ်ကို ပညတ်ခြင်း။ မနောဒ္ဓါရေ အာပတ္တိပညာပနံ နာမ နတ္ထိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၅။

အာပတ္တိပဘဝ (တိ) [အာပတ္တိ+ပဘဝ] အာပတ်ဟူသော အဦးအစ ဖြစ်ရာ အကြောင်းရင်းရှိသော။ အာပတ္တိဇာတိက-ကြည့်။

အာပတ္တိပရိစ္ဆေဒ (ပု) [အာပတ္တိ+ပရိစ္ဆေဒ] အာပတ်အပိုင်းအခြား၊ အာပတ်ကိုပိုင်းခြားခြင်း။အပရိကွေပေ အာပတ္တိပရိစ္ဆေဒံ သမန္တပါသာဒိကဝသေန အဂ္ဂဟေတ္ဂာ ဣဓ ဝုတ္တနယေန ဂဟေတဗ္ဗန္တိ လိခိတံ။ ကခ်ါ၊ဋီ။၁၁၇။

အာပတ္တိပရိယန္တ (ပု) [အာပတ္တိ+ပရိယန္တ] (၁) အာပတ်အပိုင်းအခြား။ (တိ) (၂) အာပတ်အပိုင်းအခြားရှိသော။ (၁) အာပတ္တိပရိယန္တေ ယာ အာပတ္တိယော ပရိဂ္ဂဟိတာယော ဟောန္တိ။ ဝိ၊၂။၄၈။ အာပတ္တိပရိယန္တံ နဇာနာတိ၊ ဝိ၊၄။၁၅၂။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၃၄။ ကခ်ါ။၁၄၇။ (၂) အတ္ထိ ဘိက္ခုသမ္မုတိ အာပတ္တိပရိယန္တာ နကုလပရိယန္တာ။ ဝိ၊၂။၄၇။ (–ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၂၀။)

အာပတ္တိပုစ္ဆာ (ထီ) [အာပတ္တိ+ပုစ္ဆာ] အာပတ်ကို မေးခြင်း။ ကိံ တေ ဒိဋ္ဌန္တိ ဝတ္ထုပုစ္ဆာ၊ ဝိပတ္တိပုစ္ဆာ၊ အာပတ္တိပုစ္ဆာ၊ အဇ္ဈာစာရပုစ္ဆာ။ ဝိ၊၅။၃၀၀။

အာပတ္တိပဋိဂ္ဂဟ (ပု) [အာပတ္တိ+ပဋိဂ္ဂဟ] အာပတ်ကို–ခံယူခြင်း–လက်ခံခြင်း။ အာယတိံ သံဝရေယျာသီတိ ဧဝံ အာပတ္တိပဋိဂ္ဂဟော နာမ။ အံ၊ဋီ၊၂။၇၂။

အာပတ္တိပဋိဂ္ဂဟဏ (နဲ) [အာပတ္တိ+ပဋိဂ္ဂဟဏ] အာပတ်ကို–ခံယူခြင်း–လက်ခံခြင်း။ အာပတ္တိပဋိဂ္ဂဟဏေ ပန အယံ ဝိသေသော၊ ယထာ ဂဏဿ နိဿဇ္ဇိတ္ဂာ အာပတ္တိယာ ဒေသိယမာနာယ အာပတ္တိပဋိဂ္ဂါဟကော ဘိက္ခုဥတ္တိံ ဌပေတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၂၄။ (–ကခ်ါ၊ဋီ။၂၈၅။)

http://www.dhammadownload.com

အာပတ္တိပ္ပဋိဂ္ဂါဟက (တိ) [အာပတ္တိ+ပဋိဂ္ဂါဟက] အာပတ်ကို – ခံယူသော – လက်ခံသော၊ သူ။ အာပတ္တိပ္ပဋိဂ္ဂဟဏ-ကြည့်။

အာပတ္တိပ္ပဋိဇာနန (နန) [အာပတ္တိ+ပဋိဇာနန] အာပတ်ကို ဝန်ခံခြင်း။ ပုန အာပတ္တိပ္ပဋိဇာနနံ အဝတ္ဌာ။ ကခ်ါ၊ဋီ။၆၂။။

အာပတ္တိပ္ပသင် (ပု) [အာပတ္တိ+ပသင်] အာပတ်ဟု – အာပတ်သင့်၏ဟု – လျှဉ်းပါးခြင်း။ နဟိ ဘဂဝတော အာဏာယတ္တာ အာပတ္တိကုသလာဒိပရမတ္ထသဘာဝါ ဟောတိ အနုပသမ္ပန္နာနံ အာဒိကမ္မိကာနဉ္စ အာပတ္တိပ္ပသင်တော။ ဝိမတိ၊၁။၁၅၀။ (– သာရတ္ထ၊၂။၄၀၅။ကခ်ါ၊ဋီ။၃၃၆။)

အာပတ္တိပ္ပသင်နိဝါရဏ (နန) [အာပတ္တိပ္ပသင်+နိဝါရဏ] အာပတ်သင့်၏ဟု လျှဉ်းပါးခြင်းကို တားမြစ်ခြင်း။ ဒုတိယနိမန္တနဿ ပဌမဘောဇနေ အာပတ္တိပ္ပသင်နိဝါရဏတ္ထံ "ယေန ယေနာ" တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ဝဇိရ။၃၁၄။

အာပတ္တိပ္ပဟောနက (တိ) [အာပတ္တိ+ပဟောနက] အာပတ်လောက်သော၊ အာပတ်သင့်စေနိုင်သော။ ပဉ္စန္နံ ဘောဇနာနန္တိ အာပတ္တိပ္ပဟောနကဘောဇနနိဒဿနံ။ ဝဇိရ။၃၂၁။

အာပတ္တိဗဟုလ (တိ) [အာပတ္တိ+ဗဟုလ] များသော အာပတ်ရှိသော၊ အာပတ်အသင့်များသော၊သူ။ ဗာလော ဟောတိ အဗျတ္တော အာပတ္တိဗဟုလော အနပဒါနော။ ဝိ၊၄။၉၊၁၃-၄။ ဣဓ ဘဒ္ဒါလိ ဧကစ္စော ဘိက္ခု အဘိဏ္ဍာပတ္တိကော ဟောတိ၊ အာပတ္တိဗဟုလော။ မ၊၂။၁၀၆။ အာပတ္တိဗဟုလောတိ သာပတ္တိကကာလောဝဿ ဗဟု၊ သုဒ္ဓေါ နိရာပတ္တိကကာလော အပ္ပေါတိ အတ္ထော။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၀၇။ (– ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၂။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၂၉။ သာရတ္ထ၊၂။၃၇၀။)

အာပတ္တိဘယ (နန) [အာပတ္တိ + ဘယ] (က) အာပတ်ကို – အာပတ်သင့်မည်ကို – ကြောက်ခြင်း။ (ခ) အာပတ်ကို အမှီပြု၍ ဖြစ်သော ကြောက်ရွံ့ခြင်း။ (က) အောက်ပုဒ် ကြည့်။ (ခ) စတ္တာရိမာနိ ဘိက္ခဝေ အာပတ္တိဘယာနိ။ အံ၊၁။၅၆၃။ ဣမာနိ ခေါ ဘိက္ခဝေ စတ္တာရိ အာပတ္တိဘယာနိတိ ဘိက္ခဝေ ဣမာနိ စတ္တာရိ အာပတ္တိ နိဿာယ ဥပ္ပဇ္ဇနဘယာနိ နာမာတိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၉၄။

အာပတ္တိဘယဌာနဒဿန (နန) [အာပတ္တိဘယ+ဌာန+ဒဿန] အာပတ်ကို ကြောက်ရွံ့မှု၏ အရာဌာနကို ပြခြင်း။ အပိ စ အာပတ္တိဘယဌာနဒဿနတော စ။ ဝဇိရ။၉၂။

အာပတ္တိဘယဝဂ္ဂ (ပု) [အာပတ္တိဘယ + ဝဂ္ဂ] အာပတ္တိဘယဝဂ်။ အင်္ဂုတ္တရနိကာယ၊ စတုက္ကနိပါတပါဋိ၊ ၅-ပဏ္ဏာသက၊ ၅-ဝဂ်။ အံ၊၁။၅၆၂။

အာပတ္တိဘယသုတ္တ (နန) [အာပတ္တိဘယ+သုတ္တ] အာပတ္တိဘယသုတ်၊ အာပတ်ကို အမှီပြု၍ ကြောက်ရွံ့မှုကို ဟောပြရာသုတ်။ အင်္ဂုတ္တရနိကာယ၊ စတုက္ကနိပါတပါဋိ၊ ၅-ပဏ္ဏာသက၊ ၅-ဝဂ်၊ ၂-သုတ်။ အံ၊၁။၅၆၃။

အာပတ္တိဘီရုက (တိ) [အာပတ္တိ+ဘီရုက] အာပတ်–မှ–ကို–ကြောက်သော၊သူ။ တသ္မာ အာပတ္တိဘီရုကေန ရူပံ သလ္လက္ခေန္တေနပိ ပုစ္ဆိတ္ဌာဝ မံသံ ပဋိဂ္ဂဟေတဗ္ဗံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉၁။ ဝိ၊သင်္ဟ။၂၇။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၄။ (– ဝဇိရ။၄၄၉။)

အာပတ္တိဘေဒ (ပု) [အာပတ္တိ+ဘေဒ] (ပါရာဇိက-စသော) အာပတ်–အထူး – အပြား။ ဣဒါနိ တတ္ထ တတ္ထ ဌာနာစာဝနဝသေန ဝုတ္တဿ အဒိန္နာဒါနဿ အင်္ဂ,ဝတ္ထုဘေဒေန စ အာပတ္တိဘေဒံ ဒဿေန္တော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၂၅။ အာပတ္တိဘေဒန္တိ ပါရာဇိကထုလ္လစ္စယဒုက္ကဋာနံ

http://www.dhammadownload.com

ဝသေန အာပတ္တိဘေဒံ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ဘဂ၅။ (–ဝိ၊ဋ္ဌ၊ဘ။၃၂၆။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ဖ၀၊ဂၤ၊ဂၤ၊ဧ၂၊ ၁၁၁၊ဘ၂၂၊ဘ၂ဖ၊ဘ၃၅၊ဘၤ၁၊ဘဂ၂။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။ ဧဂ။ ဝဇီရ။၃၅၅။ ကခ်ီ၊ဋ္ဌီ။ၤ၇၁။)

အာပတ္တိဘေဒဒဿန (နာ) [အာပတ္တိဘေဒ + ဒဿန] အာပတ် အထူးအပြားကို ပြခြင်း။ ဘိက္ခု ကုဋိ ကရောတိတိ ဧဝမာဒိနိ ဆတ္တိ သစတုက္ကာနိ အာပတ္တိဘေဒဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တာနိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ဘ၅၇။ (–ဝိမတိ၊ဘ။ ၂၇ဂ။ ကခ်ီ၊ဋ္ဌီ။ ၃၄ဖ။)

အာပတ္တိမတိ (တိ) [အာပတ္တိ+မတိ] အာပတ် သင့်၏ဟု အယူရှိသော။ ကုလန္တရဿောက္ကမနေ၊ အာပတ္တိမတယော ဟိ တေ။ ဝဇီရ။ ၃၂ဖ။

အာပတ္တိမတ္တကရ (တိ) [အာပတ္တိ+မတ္တ+ကရ] အာပတ်သင့်ခြင်း မျှကိုသာ ပြုတတ်သော။ ဧဝံ ဝုတ္တော ဧဝ စ အာပတ္တိမတ္တကရေဟိ ပဋ္ဌာဗာခဒိဟိ အပရိမုတ္တဿပိ ဥပသမ္ပဒါ ရုဟတိ။ ဝိမတိ၊ ၂။ဘ၃၄။

အာပတ္တိမုခ (နာ) [အာပတ္တိ+မုခ] အာပတ်ကို–အဦးမူခြင်း–ပဓာနထားခြင်း။ တ္ထေ စ သညာဒုက် အနာပတ္တိမုခေန, သစိတ္တကဒုက် အာပတ္တိမုခေန ဝုတ္တန္တိ ဣဒမေတေသံ နာနာကရဏန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ သာရတ္ထ၊ ၂။၉၇။ (–ဝိမတိ၊ဘ။ဘ၅ဝ။)

အာပတ္တိမောက္ခ (ပု) [အာပတ္တိ+မောက္ခ] အာပတ်မှ လွတ်မြောက်ခြင်း။ ဒုတံ ဝါ ပဏ္ဏံ ဝါ ပေသေတ္ဝာ ဝဒတောပိ အာပတ္တိမောက္ခော နတ္ထိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ဘ၉၃။ ကခ်ီ၊ဋ္ဌီ။ ၂၅ဘ။ (–ဝဇီရ။၄၄၀။ ဝိမတိ၊ဘ။ ၂၃၄။)

အာပတ္တိရောပန (နာ) [အာပတ္တိ+ရောပန] အာပတ်သို့ တင်ပို့ခြင်း။ ကမ္မက္ခန္ဓကေ အာပတ္တိရောပနတော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ကခ်ီ၊ဋ္ဌီ။ ၂၅၃။

အာပတ္တိလေသ (ပု) [အာပတ္တိ+လေသ] အာပတ်အရိပ်အမြွက်။ အာပတ္တိလေသော နာမ လဟုကံ အာပတ္တိ အာပဇ္ဇန္တော ဒိဋ္ဌော ဟောတိ။ ဝိ၊ဘ။ ၂၅၉။ ကခ်ီ၊ဋ္ဌီ။ ၂၄၇။ (–ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ဘဂ၇။ ဝဇီရ။၂၀၄။)

အာပတ္တိဝုဋ္ဌာန (တိ) [အာပတ္တိ + ဝုဋ္ဌာန] အာပတ်ကို ပယ်ဖျောက်စေသော၊ နည်း။ တတော ကောပက္ကိမူလကဉ္စ အာပတ္တိဝုဋ္ဌာနဉ္စာတိ ဒွေ နယေ ဒဿေတ္ဝာ အဂ္ဂသမောဓာနပရိဝါသော ဒဿိတော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၃၃။ အာပတ္တိဝုဋ္ဌာနန္တိ "ကော အာပတ္တိ ကောဟပ္ပဋိစ္စန္နာ၊ ဒွေ အာပတ္တိယော ဒ္ဒိဟပ္ပဋိစ္စန္နာ" တိ အာဒိနာ ဝုတ္တံ အာပတ္တိဝုဋ္ဌာနကနယံ သန္ဓာယ။ သာရတ္ထ၊၃။၃၇၄။

အာပတ္တိဝုဋ္ဌာနကနယ (ပု) [အာပတ္တိဝုဋ္ဌာန + နယ] အာပတ်ကိုပယ်ဖျောက်စေသောနည်း။ အာပတ္တိဝုဋ္ဌာန-ကြည့်။

အာပတ္တိဝုဋ္ဌာ (နာ) [အာပတ္တိ+ဝုဋ္ဌာ] အာပတ်၏ –တည်ရာ – မှီရာ – အကြောင်းဝုဋ္ဌာ။ တံ တဒေဝ အာပတ္တိဝုဋ္ဌာ ဟောတိတိ ဝိညာပနတ္ထံ....ကတံ။ ဝဇီရ။ ၂၉၁။

အာပတ္တိဝုဋ္ဌာက (နာ) [အာပတ္တိ+ဝုဋ္ဌာ+က] အာပတ်၏ – တည်ရာ – မှီရာ – အကြောင်းဝုဋ္ဌာ။ ပဋ္ဌန်း သဟ အာပတ္တိဝုဋ္ဌာကဿ အနာပတ္တိဘာဝလာဘေ ဝိသေသကာရဏာဘာဝါ။ ကခ်ီ၊ဋ္ဌီ။ဂ၅။

အာပတ္တိဝိဆ္ဆေဒနီ (ထီ) [အာပတ္တိ+ဝိဆ္ဆေဒနီ] အာပတ်ကို ဖြတ်တတ်သော ဒေသနာ။ ယာ ပန အာပတ္တိဝိဆ္ဆေဒနီ သာဝသေသံ, အနဝသေသဉ္စ၊ သာ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယာ, အသေက္ခဘာဂိယာ စ။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌီ။ဘ၂၉။

အာပတ္တိဝိနိစ္ဆယ (ပု) [အာပတ္တိ + ဝိနိစ္ဆယ] အာပတ် အဆုံးအဖြတ်။ အယံ ပနေတ္ထ

http://www.dhammadownload.com

ပဒသမ္မန္ဓော စ အာပတ္တိဝိနိစ္ဆယော စ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁၃၀။ (–ဂဏ်း-၂၀၁။)

အာပတ္တိဝိဒေသ (ပုံ) [အာပတ္တိ + ဝိဒေသ] ပါရာဇိကစသောအာပတ်အထူး။ ဝတ္ထုဝိဒေသနေ ပနေတ္ထ ကမ္မဝိဒေသော စ အာပတ္တိဝိဒေသော စ ဟောတိတိ။ ဝိ.ဋ္ဌ၊ ၂။၎၅။ ကခ်ီ၊ဋ္ဌီ။ ၂၁၃။ အာပတ္တိဝိဒေသောတိ ပါရာဇိကာဒိအာပတ္တိဝိဒေသော။ ဝိမတိ၊၁။ ၂၂၇။

အာပတ္တိဝိဒေသဓနာ (ထီ) [အာပတ္တိ+ဝိဒေသဓနာ] အာပတ်ကို–သုတ်သင်–စင်ကြယ်စေခြင်း။ အာပတ္တိဝိဒေသဓနာယ အတ္တဝေါဿဂ္ဂေါကာသဒါနံ။ သာရတ္ထ၊၃။၅၉။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။ ၁၈၅။

အာပတ္တိဝိတိက္ကမ (ပုံ) [အာပတ္တိ + ဝိတိက္ကမ] အာပတ်ကို လွန်ကျူးခြင်း။ "အာရာဘတိ စ ဝိပ္ပဋိသာရီ စ ဟောတီ"တိ အယံ ပန အာပတ္တိဝိတိက္ကမေ အာဂတော။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၉၆။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။၄၈။

အာပတ္တိဝိတိက္ကမဗဟုလ (တိ) [အာပတ္တိဝိတိက္ကမ+ဗဟုလ] အာပတ်ကို လွန်ကျူးခြင်း များသော၊ သူ။သိက္ခာယ နု တိဗ္ဗဂါရဝါတိ သိက္ခာပဒေသု ဗဟုလဂါရဝါ နု ဟောန္တီ အာပတ္တိဝိတိက္ကမဗဟုလာ ဝါ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅၇။ (–မ၊ဋ္ဌီ၊ ၁။ ၂၅၃။)

အာပတ္တိဝိတိက္ကမဝစန (န) [အာပတ္တိဝိတိက္ကမ+ဝစန] အာပတ်ကို လွန်ကျူးကြောင်း ဖြစ်သော စကား။ နု နိဝါရေတီတိ ဣဒံ ဝစနံ အာပတ္တိဝိတိက္ကမဝစနံ နာမဘာတိ နု ဇာနာတိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၅။

အာပတ္တိဝိတိက္ကမဝါစာ (ထီ) [အာပတ္တိဝိတိက္ကမ+ဝါစာ] အာပတ်ကို လွန်ကျူးကြောင်း ဖြစ်သော စကား။ ပဗ္ဗဇိတာ ပန အာပတ္တိဝိတိက္ကမဝါစံ ဝဒန္တာ ကလဟဇာတာ နာမ။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၄၆။

အာပတ္တိဝုဋ္ဌာန (န) [အာပတ္တိ+ဝုဋ္ဌာန] အာပတ်မှ – ထမြောက်ခြင်း – ကင်းစင်ပပျောက်ခြင်း။ (၂) အာပတ်မှ ထမြောက်ကြောင်း ဝိနည်းကံ။ (ခ) (၂) ဣမံ အာပတ္တိ အာပဇ္ဇိတ္ဝာ ဝုဋ္ဌာတုကာမဿ ယံ တံ အာပတ္တိဝုဋ္ဌာနံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁၀၉။ ကခ်ီ။၁၂၇။ (ခ) အာပတ္တိဝုဋ္ဌာနန္တိ အာပတ္တိတော ဝုဋ္ဌာနံ၊ အနာပတ္တိကဘာဝူပဂမနန္တိ အတ္ထော။ သာရတ္ထ၊ ၂။၃၁၄။ ကခ်ီ၊ဋ္ဌီ။ ၂၂၇။ (–ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။ ၁၉၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၀၇။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၄၇။ ဝင်ရ။ ၇၄၊၁၀၁။ သာရတ္ထ၊၃။၃၇၃။ မူလဋ္ဌီ၊၁။ ၁၈၃။) (၂) ယံ တံ အာပတ္တိဝုဋ္ဌာနန္တိ ဇတ္ထ ယေန ဂိနယကမ္မေန တတော ဝုဋ္ဌာနံ ဟောတိ၊ တံ ဣဓ အာပတ္တိဝုဋ္ဌာနံ နာမ။ ဝင်ရ။ ၁၇၉။

အာပတ္တိဝုဋ္ဌာနကာရဏကုသလ (တိ) [အာပတ္တိဝုဋ္ဌာန + ကာရဏ + ကုသလ] အာပတ်မှ ထမြောက်ခြင်း၏ အကြောင်း၌ လိမ္မာကျွမ်းကျင်သော။ အာပတ္တိဝုဋ္ဌာနပဒ-ကြည့်။

အာပတ္တိဝုဋ္ဌာနကုသလတာ (ထီ) [အာပတ္တိဝုဋ္ဌာန+ကုသလ+တာ] (ကမ္မဝါစာ, ဒေသနာပြောကြားမှုတို့နှင့် တကွ) 'အာပတ်မှ–ထမြောက်မှု–ကင်းစင်ပပျောက်မှု–တို့၌ လိမ္မာကျွမ်းကျင်သူ၏ အဖြစ်။ (ဤကမ္မဝါစာဖြင့် ဤအာပတ်မှ ထမြောက်၏ဟူ၍၊ အဋ္ဌာနကမ္မဝါစာ, တိဏဝတ္ထာရက ကမ္မဝါစာတို့၌ ဘာသေယျ-ဟူသောပုဒ်၏ "ယျ" အက္ခရာသို့ ရောက်လျှင် အာပတ်မှ ထမြောက်၏ဟူ၍၊ အာပတ်ကို ထုတ်ဖော် ဒေသနာပြောကြားရာ၌ သံဝရိဿာမိ-ပုဒ်ကို ရွတ်ဆိုချိန် ပြီးဆုံးသောအခါ၌ အာပတ်မှ ထမြောက်၏ဟူ၍၊ ဤသို့အားဖြင့် ထိုထိုအာပတ်တို့မှ ထမြောက်စင်ကြယ်မှုကို ခဲခြားသိမြင်တတ်သော ဉာဏ်ပညာကို အာပတ္တိဝုဋ္ဌာနကုသလတာဟု ခေါ်၏။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၃။၁၇၅။ မူလဋ္ဌီ၊၁။၁၈၃။) အာ

http://www.dhammadownload.com

ပတ္တိကုသလတာ စ အာပတ္တိဝုဋ္ဌာနကုသလတာ စ။ ဒီ၊၃။၁၇၀။ အံ၊၁။၀၂၅။ အဘိ၊ ၈။၁၄။ တတ္ထ ကတမာ အာပတ္တိဝုဋ္ဌာနကုသလတာ။ ယာ တာဟိ အာပတ္တိဟိ ဝုဋ္ဌာနကုသလတာ ပညာ ပဇာနနာ။ ပ။....အယံ ဝုစ္စတိ အာပတ္တိဝုဋ္ဌာနကုသလတာ။ အဘိ၊၈။ ၂၅၀။ အာပတ္တိဝုဋ္ဌာနကုသလတာတိ "ယာ တာဟိ... ပညာ ပဇာနနာ"တိ ဧဝံ ဝုတ္တာ သဟ ကမ္မဝါစာယ အာပတ္တိဟိ ဝုဋ္ဌာနပရိစ္ဆေဒဇာနနာ ပညာ။ ဒီ၊၃၊၁၆။ အဘိ၊၃၊၁။ ၄၂၃။ တာဟိ အာပတ္တိဟိ ဝုဋ္ဌာနေ ကုသလဘာဝေါ အာပတ္တိဝုဋ္ဌာနကုသလတာ။ အဘိ၊ ၃၊၁။၉၅။ အာပတ္တိဝုဋ္ဌာနကုသလတာတိ ဒေသနာယ ဝါ ကမ္မဝါစာယ ဝါ အာပတ္တိဟိ ဝုဋ္ဌာနဇာနနန္တိ။ အံ၊၃၊၂။၅၅။ (–အံ၊၄၊၂။၅၀။ အနုဋ္ဌိ၊၁။၁၉၉။)

အာပတ္တိဝုဋ္ဌာနတာ (ကိ) [အာပတ္တိဝုဋ္ဌာန+တာ] အာပတ်မှ – ထမြောက် – ကင်းစင်ပပျောက် – သည်၏အဖြစ်။ အာပတ္တိဝုဋ္ဌာနတာ ဝိနယပုရေက္ခာရတာ။ ဝိ၊၃။၂၂၃။ ဝိ၊၄။၄၃၃။ ဝိ၊၅။ ၃၃၀။ အာပတ္တိဝုဋ္ဌာနတာ ဝိနယပုရေက္ခာရတာတိ အာပတ္တိဟိ ဝုဋ္ဌာနဘာဝေါ ဝိနယံ ပုရတော ကတ္တာ စရဏဘာဝေါ။ ဝိ၊၃၊၃။ ၃၅၆။ အာပတ္တိဝုဋ္ဌာနတာတိ အာပတ္တိတော ဝုဋ္ဌာပေတ္တာ သုဒ္ဓန္တေ ပတိဋ္ဌာပနာ။ ဝိ၊၃၊၄။ ၁၂၆။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၅၃။ ဝိမတိ၊၁။၁၂၀။

အာပတ္တိဝုဋ္ဌာနပဒ (န) [အာပတ္တိဝုဋ္ဌာန+ပဒ] အာပတ်မှ ထခြင်း၏အကြောင်း။ အာပတ္တိဝုဋ္ဌာနပဒဿ ကောဝိဒေါ။ ဝိ၊၃။၅၁၀။ အာပတ္တိဝုဋ္ဌာနပဒဿ ကောဝိဒေါတိ အာပတ္တိဝုဋ္ဌာနကာရဏကုသလော။ ဝိ၊၃၊၃။၄၃၇။

အာပတ္တိဝုတ္တိ (တိ) [အာပတ္တိ+ဝုတ္တိ] အာပတ်ဟူသော အနက်၌ ဖြစ်ခြင်းရှိသော၊ အာပတ်ဟူသော အနက်ကို ဟောသော၊ သဒ္ဒါ။

အာပတ္တိဝုတ္ထံ (နာ) [အာပတ္တိ+ဝုတ္ထံ] အာပတ်ကို ပြုခြင်း၊ အာပတ်ကို ပြု၍ ဆောင်ခြင်း။ အာပတ္တိဝုတ္ထံ ဒေသနာဂါမိနိံ ပဋိပဒံ ပဋိပန္နော ဟောတိ။ ဝိ၊၃၊၂။ ၂၂၀။

အာပတ္တိဝုတ္ထာနံ (နာ) [အာပတ္တိ+ဝုတ္ထာနံ] အာပတ်ကို ပြုခြင်း၊ အာပတ်ကို ပြု၍ ဆောင်ခြင်း။ အာပတ္တိဝုတ္ထာနံ ဒေသနာဂါမိနိံ ပဋိပဒံ ပဋိပန္နော ဟောတိ။ ဝိ၊၃၊၂။ ၂၂၀။

အာပတ္တိဝုဋ္ဌာနံ (နာ) [အာပတ္တိ+ဝုဋ္ဌာနံ] အာပတ်မှ ထခြင်း၊ အာပတ်မှ ကင်းစင်ခြင်း။ အာပတ္တိဝုဋ္ဌာနံ ဒေသနာဂါမိနိံ ပဋိပဒံ ပဋိပန္နော ဟောတိ။ ဝိ၊၃၊၂။ ၂၂၀။

အာပတ္တိသန္ဒဿနာ (ထီ) [အာပတ္တိ+သန္ဒဿနာ] အာပတ်ကို ပြခြင်း၊ အာပတ်ကို ပြ၍ ဆောင်ခြင်း။ စတာသော စောဒနာ ဝတ္ထုသန္ဒဿနာ အာပတ္တိသန္ဒဿနာ သံဝါသပဋိက္ခေပေါ သာမီစိပဋိက္ခေပေါ။ ဝိ၊၅။ ၂၂၀။ အာပတ္တိသန္ဒဿနာ နာမ တုံ မေထုနဓမ္မပါရာဇိကာပတ္တိံ အာပန္နောတိ ဧဝမာဒိနယပ္ပဝတ္တာ။ ဝိ၊၃၊၂။ ၁၇၄။ ဝိ၊သင်္ဂ၊၁၁၀။ ကင်္ခါ။၁၃၇။ အာပတ္တိသန္ဒဿနာ (ဒီ၊၃၊၃။ ၂၁၁။ အံ၊၃၊၃။၅၉) တိ ယံ အာပတ္တိံ

http://www.dhammadownload.com

သော အာပန္နော၊ တဿာ ဒဿနာ။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊ ၃။၂၄၆။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။၅၂။

အာပတ္တိသဗ္ဘာဝ (ပုံ) [အာပတ္တိ + သဗ္ဘာဝ] အာပတ်၏ ထင်ရှားရှိသည်အဖြစ်။ စောရိတိ-အာဒိနာ ဝတ္ထုံ ဇာနိတ္ဝာ ကရဏေ ဧဝ အာ-ပတ္တိသဗ္ဘာဝတော သစိတ္တကာနိ။ ဝဇီရ။၃၀၈။ အာပတ္တိသမ္ဘဝ-လည်း ကြည့်။

အာပတ္တိသဘာဂ (တိ) [အာပတ္တိ + သဘာဂ] အာပတ်အားဖြင့်–တူသော အဖို့ရှိသော–သဘောတူသော၊ ပါစိတ်ဟူသော နာမည်, ဒုက္ကဋ်ဟူသော နာမည်-စသည်ဖြင့် အချင်း-ချင်း တခုနှင့်တခု–နာမည်တူ–သဘောတူ–ဖြစ်သော၊ အာပတ်။ ဝိကာလဘောဇန-ပစ္စယာ အာပန္နံ ပန အာပတ္တိသဘာဂံ အန-တိရိတ္တဘောဇနပ္ပစ္စယာ အာပန္နဿ သန္တိကေ ဒေသေတုံ ဝဋ္ဋတိ။ ကခ်ီ။၉၂။ အာပတ္တိ-သဘာဂန္တိ အာပတ္တိယာ သမာနဘာဝံ။ ကခ်ီ၊ ဋ္ဌီ။၁၄၉။

အာပတ္တိသဘာဂတာ (ထီ) [အာပတ္တိသဘာဂ+တာ] အာပတ်အားဖြင့်–တူသော အဖို့ရှိ-–သဘောတူ–သည်၏ အဖြစ်။ အတ္ထိ ဝတ္ထု-သဘာဂတာ၊ နော အာပတ္တိသဘာဂတာ။ ဝိ၃။၂၂၆။ (–ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၇၀။ ဝဇီရ။၅၅၉။ သာရတ္ထ၊၃။၄၇၃။)

အာပတ္တိသမုဋ္ဌာန (န) [အာပတ္တိ + သမုဋ္ဌာန] အာပတ္တိသမုဋ္ဌာန်၊ အာပတ်၏ ဖြစ်ကြောင်း သမုဋ္ဌာန်(ကိုယ်, နှုတ်, ကိုယ်နှုတ်, ကိုယ်စိတ်, နှုတ်စိတ်, ကိုယ်နှုတ်စိတ်-ဟူသော သိက္ခာပဒ သမုဋ္ဌာန်ခြောက်ပါး)။ ဆန့်နံ အာပတ္တိသမုဋ္ဌာ-နာနံ ကတိဟိ သမုဋ္ဌာနေဟိ သမုဋ္ဌာတိ။ ဝိ၃။ ၁၊၄၊၅။ (–ဝိ၃။၂၁၁။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၅၇။ ဝဇီရ။ ၁၀၆။ သာရတ္ထ၊၁။၆၈။)

အာပတ္တိသမုဋ္ဌာပကစိတ္တ (န) [အာပတ္တိ + သမု-ဋ္ဌာပက + စိတ္တ] အာပတ်ကို ဖြစ်စေတတ် သော စိတ်။ ဒုတ္တိ ံသဝ ဟိ အာပတ္တိသမု-ဋ္ဌာပကစိတ္တာနိ....။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၅။ ဝိမတိ၊၁။ ၁၅၀။ (–ဝဇီရ။၁၀၈။)

အာပတ္တိသမုဋ္ဌာပကတ္တ (န) [အာပတ္တိ + သမု-ဋ္ဌာပက+တ္တ] အာပတ်ကိုဖြစ်စေတတ်သည်၏ အဖြစ်။ အာပတ္တိသမုဋ္ဌာပကတ္တေန ဟေတ္ထ-ကုသလာဒီနံ အာပတ္တိတော ဘေဒေါ သိဒ္ဓေါ။ ဝိမတိ၊၁။၁၅၀။

အာပတ္တိသမုဒယ (ပုံ) [အာပတ္တိ + သမုဒယ] (၁) (က) အာပတ်၏ဖြစ်ကြောင်း သမုဋ္ဌာန် (အာပတ္တိသမုဋ္ဌာန်ခြောက်ပါး)။(ခ) အာပတ်-၏ ဖြစ်ကြောင်းဝတ္ထု၊ အာပတ်သင့်ခြင်း၏ အကြောင်း ဖြစ်သော မေထုန်လွန်ကျူးမှု-စ-သောဝတ္ထု။ (တိ)(၂) အာပတ်ဟူသော ဖြစ်-ကြောင်းရှိသော။ (၁)(က)(ခ) အာပတ္တိ-သမုဒယံ နဇာနာတိ။ ဝိ၊၅။ ၂၃၂။ သမုဒယန္တိ-ဆ အာပတ္တိသမုဋ္ဌာနာနိ အာပတ္တိသမုဒယော-နာမ။ တာနိ နဇာနာတိ၊ ပါရာဇိကာဒိနံ ဝတ္ထုံ နဇာနာတိတိပိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၄။၁၇၆။ (တိ)(၂)အာပတ္တိဇာတိက-ကြည့်။

အာပတ္တိသမူဟ (ပုံ) [အာပတ္တိ+သမူဟ] အာ-ပတ်အပေါင်း။ အာပတ္တိနိကာယ-ကြည့်။

အာပတ္တိသမ္ဘတ္တိဝါဒီ (တိ) [အာပတ္တိ+သမ္ဘတ္တိ+ ဝဒ+ဏီ] အာပတ်သို့ ရောက်၏ဟု–ပြောဆို-လေ့ရှိသော–အယူရှိသော၊သူ။ ဒုတိယေန အတ္ထဝိကပ္ပေန ပါရာဇိကဿ ဓမ္မဿ ပတ္တိ သမ္ဘတ္တိ.... အာပတ္တိသမ္ဘတ္တိဝါဒိနံ သင်္ဃိတော ဟောတိ။ ဝဇီရ။၁၀၁။

အာပတ္တိသမ္ဘဝ (ပုံ) [အာပတ္တိ + သမ္ဘဝ] အာ-ပတ်၏ ဖြစ်သင့်ခြင်း။ စောရိတိအာဒိနာ ဝတ္ထုံ ဇာနိတ္ဝာ ကရဏေ ဧဝ အာပတ္တိသမ္ဘ-ဝတော သစိတ္တကာနိ။ သာရတ္ထ၊၃။၁၂၀။ ကခ်ီ၊ဋ္ဌီ။၄၀၅။

http://www.dhammadownload.com

အာပတ္တိသမ္ဘာရ (တိ) [အာပတ္တိ+သမ္ဘာရ] အာပတ် ဟူသော – အဆောက်အဦ – အကြောင်းရင်း – ရှိသော၊ အာပတ္တိဇာတိကကြည့်။

အာပတ္တိသမ္မုတိ (ထီ) [အာပတ္တိ+သမ္မုတိ] အာပတ်ဟူသော – သမ္မုတိပညတ် – အမည်ပညတ်။ ကုသလာကုသလာဒိပရမတ္ထဓမ္မေ ဥပါဒါယ ဟိ ဘဂဝတာ အာပတ္တိသမ္မုတိ ပညတ္တာ။ ဝိမတိ၊၁။၁၅၀။

အာပတ္တိသဟဿ (နှ) [အာပတ္တိ+သဟဿ] အာပတ် အထောင်။ ဧတ္ထ ပန ဒ္ဒေ အာပတ္တိသဟဿာနိ နီဟရိတ္ဒာ ဒဿေတဗ္ဗာနိ။ ဝိ၊ဌ၊၂။၁၁၂။ (– သာရတ္ထ၊၂။၃၁၅။ ဝိမတိ၊၁။၂၅၆။ ကခ်၊ဋီ။၂၆၅။)

အာပတ္တိသာမန္တ (နှ) [အာပတ္တိ + သာမန္တ] ပါရာဇိကအပတ် – ၏အနီးအပါးဖြစ် – နှင့် နီးကပ် – သော အာပတ်၊ ပါရာဇိကအာပတ် မသင့်မီ ရှေ့အဖို့က သင့်နှင့်သော အာပတ်။ ပဌမပါရာဇိကဿ ပန ပုဗ္ဗဘာဂေ ဒုက္ကဋ္ဌံ သေသာနံ ထုလ္လစ္စယန္တိ ဣဒံ အာပတ္တိသာမန္တံ နာမ။ မ၊ဌ၊၄။၃၂။ အာပတ္တိသာမန္တံ နာမ ပုဗ္ဗဘာဂါ အာပဇ္ဇိတဗ္ဗအာပတ္တိ။ မ၊ဋီ၊၃။၂၄၆။

အာပတ္တိသာမန္တာ (ဗျ?) [အာပတ္တိ+သာမန္တာ] အာပတ်၏ အနီးအပါးဖြစ်သောစကား၊ အာပတ်နှင့် နီးကပ်သော – အာပတ် သင့်စေနိုင်သော – စကား။ ဥပဇ္ဈာယော အာပတ္တိသာမန္တာ ဘဏမာနော နိဝါရေတဗ္ဗော။ ဝိ၊၃။၅၈။ ဝိ၊၄။၃၉၃။ အာပတ္တိသာမန္တာ ဘဏမာနောတိ ပဒသောဓမ္မဒုဋ္ဌုလ္လာဒိဝသေန အာပတ္တိယာ အာသန္နံ ဝါစံ ဘဏမာနော။ ဝိ၊ဌ၊၃။၂၅၉။ (ပါစိတ်၊ယော၊၁။၁၇၄-၌ကား ဒုတိယာအနက်၌ ပဥ္စမီဝိဘတ်သက်သော ရိုးရိုးနာမ်ပုဒ်အဖြစ်ဖြင့် ဖွင့်၏။)

အာပတ္တိသီသ (နှ) [အာပတ္တိ+သီသ] အဦး – အရင်း – ဖြစ်သော အာပတ်။ ဣတိ သရူပေန အဋ္ဌ အာပတ္တိသီသာနိ ဒဿိတာနိ။ ဝိမတိ၊၁။၁၄၉။

အာပထ (ပု) [အာ+ပထ+အ] လာရာ ဖြစ်သော – အရပ် – လမ်း – ခရီး။ ရဇာပထောတိ ရာဂဒေါသမောဟရဇာနံ အာပထော၊ အာဂမနဋ္ဌာနန္တိ အတ္ထော။ သံ၊ဌ၊၃။၃၁၀။

အာပဒတ္ထ (ပု) [အာပဒါ+အတ္ထ] (က) ပျက်စီးခြင်း – ပျက်စီးသည်ကို ပြင်ဆင်ခြင်း – အကျိုး။ (ခ) ဘေးရန်အန္တရာယ်၏ အကျိုး၊ ဘေးရန်အန္တရာယ် ဖြစ်ပေါ် လာသောအခါ သုံးစွဲခြင်းအကျိုး။ (က) အတ္ထိ ဘန္တေ ဒေဝဂဟဒါရူနိ နဂရပဋိသခ်ါရိကာနိ အာပဒတ္ထာယ နိက္ခိတ္တာနိ။ ဝိ၊၁။၅၂။ အာပဒတ္ထာယ နိက္ခိတ္တာနီတိ အဂ္ဂိဒါဟေန ဝါ ပုရာဏဘာဝေန ဝါ....ဟတ္ထိသာလာဒီနံ ဝိပတ္တိ အာပဒါတိ ဝုစ္စတိ၊ တဒတ္ထံ နိက္ခိတ္တာနီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဝိ၊ဌ၊၁။၂၅၅။ ဥပနိက္ခေပတောတိ စေတိယဿ အာပဒတ္ထာယ နိက္ခတ္တတော။ ဝဇိရ။၅၈၀။ (ခ) သာ စေဝ နော ဟေဟိတိ အာပဒတ္ထာ (ဇာ၊၁။၂၄၅)တိ သာ စ နော နာဝါ ပစ္ဆံာပိ ဥပ္ပန္နာယ အာပဒါယ အတ္ထာ (အတ္ထာယ?) ဘဝိဿတိ။ ဇာ၊ဌ၊၄။၁၆၆။

အာပဒပ္ပတ္တ (တိ) [အာပဒါ+ပတ္တ] ဘေးရန်အန္တရာယ် – သင့်ရောက် – နှင့်တွေ့ကြုံ – သော၊သူ။ အာပန္နော တ္ဒာ’ ပဒပ္ပတ္တော။ ဓာန်။၇၄၃။

အာပဒဗုဇ္ဈန (နှ) [အာပဒါ+ဗုဇ္ဈန] ဘေးရန် – အန္တရာယ် – ကိုသိခြင်း။ ပဒံ ဟေတန္တိ ယသမဟတ္တံ ဝါ ဉာဏမဟတ္တံ ဝါ ပတ္တာနံ အတ္တနော အာပဒဗုဇ္ဈနံ နာမ ပဒံ ကရဏံ။ ဇာ၊ဌ၊၅။၃၆၄။

အာပဒါ (ထီ) [အာ+ပဒ+အ+အာ။ ဇာတ်ဋီကာသစ်၌ ပု,ထီနှစ်မျိုးရှိ၏ဟု ဆို၏၊ အာပဒိ-

ကိုးဖခယ်လ ၊ဖွင်ငယ်ဒွိယ်ဝင်ခ
။ငခိခယ်ဝဒ်ဝခ ယ်ငကခငက်ဖ်ဂ ငယခခငထိခင်
-ငခင် ဒ်ခ်-ဒဂငင် ကဝ် ဒ်ခင်-ဒဂငင်
၂ဝ ထင် ၊ထိုဝ် ယ်ဖ်ထင် ငကဒ်ဂငင် ငဝ်ယ
ဖ်ငယဲ ကင်ဖ်ငယငင် ခိခထိဝ ယ်ဖ်ထင် ကဒ
-ဂငင်။ငခိခဒ်ဒ် ယ်ငယခပ်ဒ်လ်ဖ် ခ်ကခဝထိုဂ်
-ဂဲ့ ငယခင်ကငကဖ်ဂဝဒ်ဂ်ငဲ့ ဒ်ခ်-ဒဂငင်
၊ခ်ခငခ်ခ်ဝ် ဒခဂငင် ယ်ဖ်ထင် ငကဒ်ဂငင်
။ဂ်ငဲ့ငခ်ခ်ဝ် ဂ်ငခ်ခ်ဝ် ဂ်ငခ်ခ်ဝ် ။ဂ်ငခ်ခ်ဝ်
၊ခ်ခငခ်ခ်ဝ် ဂ်ငခ်ခ်ဝ် ဂ်ငခ်ခ်ဝ် ။ဂ်ငခ်ခ်ဝ်
။

http://www.dhammadownload.com

ဥကၠေပနီယကမ္မကရဏတ္ထံ အာရောပေတဗ္ဗောတိ အတ္ထော။ သာရတ္ထ၊ ၂။၃၆၂။

အာပန္နပုဂ္ဂလ (ပု) [အာပန္န+ပုဂ္ဂလ] အာပတ်သို့ ရောက်သော - အာပတ်သင့်သော - ပုဂ္ဂိုလ်။ အာပတ္တိအာပဇ္ဇနက-ကြည့်။

အာပန္နပုဗ္ဗ (တိ) [အာပန္န+ပုဗ္ဗ] ရှေးဦးရောက် ဘူးသော၊သူ။ တဏှာဒီဠီဟိ အပရာမဋ္ဌတ္တာ ဣဒံ နာမ တုံ အာပန္နပုဗ္ဗောတိ ကေနစိ ပရာမဋ္ဌုံ အသက္ကုဏေယျတ္တာ စ အပရာမဋ္ဌာနိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၉၄။

အာပန္နလက္ခဏတ္တယ (န) [အာပန္န + လက္ခဏတ္တယ] ရောက်သော လက္ခဏာသုံးပါး အပေါင်း။ ပုရိမာယ ဟိ အတ္ထတော အာပန္နလက္ခဏတ္တယံ ဂဏှာတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁၈။

အာပန္နဝိနိဗ္ဘုတ္တဘာဝ (တိ) [အာပန္န+ဝိနိဗ္ဘုတ္တ+ဘာဝ] (အနက်အဓိပ္ပါယ်အားဖြင့်) သက်ရောက်သော အသီးအသီးခွဲခြား ဝေဘန်အပ်သည့်အဖြစ်ရှိသော။ တသ္မာ အာပန္နဝိနိဗ္ဘုတ္တဘာဝါနံ တေသံ လိင်္ဂါနံ အညေသဉ္စ သမာနကလာပဓမ္မာနံ ဣန္ဒြိယပစ္စယတာယ အဖရဏတော တာနိ ဣန္ဒြိယပစ္စယော နဟောန္တီတိ။ မူလဋ္ဌ၊၃။၁၉၀။

အာပန္နဝုဋ္ဌာန (န) [အာပန္န+ဝုဋ္ဌာန](ကုစား၍ ရကောင်းသောအာပတ်ကိုဝိနည်းတရားတော်နှင့်အညီ ကုစားခြင်းအားဖြင့်) သင့်ရောက်သော အာပတ် - မှ ထခြင်း - ကို သုတ်သင်ခြင်း။ တိဝိဓာ ဝိသောဓနာ အနာပဇ္ဇနံ အာပန္နဝုဋ္ဌာနံ ကိလေသေဟိ စ အပ္ပဋိပီဠနံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀။ အာပန္နဝုဋ္ဌာနန္တိ အာပန္နသပ္ပဋိကမ္မာပတ္တိတော ယထာဓမ္မံ ပဋိကမ္မကရဏေန ဝုဋ္ဌာနံ။ သာရတ္ထ၊ ၂။၁၉၀။

အာပန္နသတ္တာ (ထီ) [အာပန္န + သတ္တ။ အာပန္နော ပတ္တော ဂတ္တဋ္ဌော သတ္တော တောယာတိ

အာတိပိဋ္ဌနံ အာပဇ္ဇတီတိ အာပန္နောတိ။ မောန်၊ ဋ္ဌီ။၇၄၃။ (၂) ပရိယာပန္နောတိ စ ပရိစ္ဆေဒကာရိကာယ တဏှာယ ပရိစ္ဆိဇ္ဇ အာပန္နာ၊ ဂဟိတာတိ အတ္ထော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၂၀။

အာပန္နအရဟတ္တဘာဝဒီပန (တိ) [အာပန္န+အရဟတ္တဘာဝ+ဒီပန] ဆောက်သော အရဟတ္တဖိုလ် ရှိသူ၏ အဖြစ်ကို - ပြတတ်သော - ပြကြောင်းဖြစ်သော (စကား)။ အာယသ္မတော ပန သေနိယဿ ပဋိပတ္တိကိတ္တနပရိမေတံ ဥဇုကံ အာပန္နအရဟတ္တဘာဝဒီပနံ၊ ယဒိဒံ အညာရော ခေါ ပနာတိအာဒိဂေနန္တိ အာဟ။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၄၇။

အာပန္နအာပတ္တိ (ထီ) [အာပန္န+အာပတ္တိ] သင့်ရောက်အပ်သော အာပတ်။ ဝုဋ္ဌာနန္တိ အာပန္နအာပတ္တိတော, နကိလေသတော ဝုဋ္ဌာနံ။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၉၂။

အာပန္နက (တိ) [အာပန္န+က] ရောက်သော (ရဟန်း)။အန္တိမဝတ္ထုအဇ္ဈာပန္နကေပိ ဧသေဝ နယောတိ ပါရာဇိကံ အာပန္နကေ ဘိက္ခူ-မိုပိ ဧသေဝ နယောတိ အတ္ထော။ ကခ်ံ၊ ဋ္ဌီ။၁၆၃။

အာပန္နကာလ (ပု) [အာပန္န+ကာလ] ရောက်သောအခါ။ ကုမ္ဘီလာဒီနံ ဘတ္တဘာဝံ အာပန္နကာလော ဝိယ ဣမဿ ဘိက္ခုနော.... ဝေဒိတဗ္ဗော။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၅။

အာပန္နဒဿန (တိ) [အာပန္န+ဒဿန] ရောက်သော အဓိပ္ပါယ်ကို - ပြတတ်သော - ပြကြောင်းဖြစ်သော(စကား)။ န ကေဝလန္တိ-အာဒိ အတ္ထတော အာပန္နဒဿနံ။ သီ၊ဋ္ဌီ၊ သစ်၊၁။၃၉၈။

အာပန္နပါစိတ္တိယာပတ္တိ (ထီ) [အာပန္န+ပါစိတ္တိယာပတ္တိ] သင့် - ရောက် - သော ပါစိတ်အာပတ်။ အာပတ္တိံ ရောပေတဗ္ဗောတိ အနိဿဇ္ဇနပစ္စယာ အာပန္နပါစိတ္တိယာပတ္တိံ

http://www.dhammadownload.com

အာပန္နသတ္တာ။ ဓာန်၊ဋ္ဌ။ ၂၃၉။] ဝမ်းတွင်းသို့ ဝင်ရောက်သော - သတ္တဝါ - ကလေးသူငယ် - ရှိသော မိန်းမ၊ ကိုယ်ဝန်ဆောင်မိန်းမ။ ဂဗ္ဘိနီနာမ အာပန္နသတ္တာ ဝုစ္စတိ။ ဝိ၊ ၂။၄၁၇။ အာပန္နသတ္တာတိ ကုစ္ဆိပဝိဋ္ဌသတ္တာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၂၁၉။ ယဟာ အာပန္နသတ္တာနံ၊ ဘာရမောရောပနံ မုဝံ။ ဗုဒ္ဓဝံ။၃၁၅။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၈။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၄။ အာပန္နသတ္တာနန္တိ ဂရုဂဗ္ဘာနံ၊ ဂဗ္ဘိနီနံ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။၁၂၈။ အာပန္နသတ္တာ မေ မာတာ (အပ၊၁။၁၂၆)တိ မယ့် မာတာ ဂရုဂဗ္ဘာ ဂဗ္ဘိနီ၊ပသုတာသန္နဂဗ္ဘာတိ အတ္ထော။ အပ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၃၁။ (- မ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၂၂၆။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။၆၅၊၁၀၃။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၅၄။ မူလဋ္ဌ၊၁။ ၂၅။)

အာပန္နသေခိယ (န) [အာပန္န+သေခိယ] သင့်ရောက်သော သေခိယအာပတ်။ အသဉ္ဇီစ္စ အာပန္နသေခိယအကုသလစိတ္တုပ္ပါဒါဒိဘေဒေသု ဝဇ္ဇေသု ဘယဒဿနသီလော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။ ၁၉။ အသဉ္ဇီစ္စ....ဘေဒေသူတိ အသဉ္ဇီစ္စအာပန္နသေခိယေသု အကုသလစိတ္တုပ္ပါဒါဒိဘေဒေသု။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၄၆။

အာပန္နာပတ္တိ (ထီ) [အာပန္န + အာပတ္တိ] သင့်ရောက်သော အာပတ်။ ပစ္ဆာ အာပန္နာပတ္တိံ မူလာပတ္တိယံ သမောဓာယ ပရိဝါသော ဒါတဗ္ဗော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။ ၂၇။ ကခ်ီ၊ဋ္ဌီ။ ၂၆၅။ ပုဗ္ဗာပတ္တိတိ ၁ဌမံ အာပန္နာပတ္တိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၅၆။ (- သာရတ္ထ၊ ၂။၁၉၀။ သာရတ္ထ၊၃။၃၆၅။)

အာပဗဟုလိက (တိ) [အာပ+ပဗဟု+အလိက] အာပေါဓာတ် ပဗဟုဓာတ် လွန်ကဲသော၊ (ဘူတရုပ်)။ အပရေ "တေဇောဓိကာနံ ပသာဒေါ စက္ခု၊ ဝိဝရဝါယုအာပပဗဟုလိကာနံ သောဘဃာနဇိဝှါကာယာ"တိ ဝဒန္တိ။ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။၃၄။

အာပဗဟုလိက (တိ) [အာပ+ပဗဟု+အလိက] အာပေါဓာတ် ပဗဟုဓာတ် လွန်ကဲသော၊ (ဘူတရုပ်)။ အပရေ "တေဇောဓိကာနံ ပသာဒေါ စက္ခု၊ ဝိဝရဝါယုအာပပဗဟုလိကာနံ သောဘဃာနဇိဝှါကာယာ"တိ ဝဒန္တိ။ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။၃၄။

အာပဗဟုလိကာ (ထီ) [အာပ+ပဗဟု+အလိကာ

http://www.dhammadownload.com

သူတိ အာပဒါသု။ ဇာ၊ဌ၊၂။၂၈၇။ ဇာ၊ဌ၊၃။ ၁၁။ အဘိမုခံ ဝါယန္တိ ဂစ္ဆန္တိတိ အာဝါ၊ အာ-ပဒါ။ တေနာဟ အာဝါသူတိ အာပဒါသူတိ။ (ဇာတ်ဋီကာ လက်ရေးမူ)။

အာပါဋလိပုတ္တ (နာ) [အာ+ပါဋလိပုတ္တ] ပါဋ-လိပုတ်ပြည်တိုင်အောင်၊ ပါဋလိပုတ်ပြည် အထိ။ အာပါဋလိပုတ္တံ ဝုဋ္ဌော ဒေဝေါ။ သာရတ္ထ၊၁။၃၀၆။ မ၊ဋီ၊၁။၁၄၃။ မူလဋီ၊၁။ ၅၂။

အာပါဏကောဋိက (နာ) [အာ+ပါဏ+ကောဋိ +က။ မရိယာဒါဘိဝိဓီသု အာပါဏကောဋိ-ယာ အာပါဏကောဋိကံ၊ "ကွစိ သမာသန္တ-ဂတာနမကာရန္တော"တိ ကပစ္စယော။ ရူ။နှာ-၁၈၁။] (က) အသက် ကုန်ဆုံးသည်တိုင် အောင်၊ အသက်ထက်ဆုံး။ (ခ) အာပါဏ-ကောဋိကမည်သော–အသက် ကုန်ဆုံးသည့် အထိ မပျက်မစီး တည်ရှိသော–သီလ။ (က) ယာဝဇီဝံ အာပါဏကောဋိကံ သမာဒါယ သိက္ခတိ သိက္ခာပဒေသု။ ဝိ၊၅။၂။ အာပါဏ-ကောဋိကန္တိ ဇီဝိတပရိယန္တံ ကတ္ဝာ။ ဝဇိရ။ ၅၄၃။ ဣမ ပနာဟံ ဘန္တေ ဘိက္ခူ ပဿာမိ ယာဝဇီဝံ အာပါဏကောဋိကံ ပရိပုဏ္ဏံ ပရိ-သုဒ္ဓံ ဗြဟ္မစရိယံ စရန္တေ။ မ၊၂။၃၂၂။ အာ-ပါဏကောဋိကန္တိ ပါဏောတိ ဇီဝိတံ၊ တံ မရိယာဒံ အန္တောကရိတ္ဝာ၊ မရဏသမယေပိ စရန္တိယေဝ၊ တံ နဝီတိက္ကမန္တီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ မ၊ဌ၊၃။၂၄၃။ အာပါဏကောဋိ-ကန္တိ ယာဝ ပါဏကောဋိ၊ တာဝ ဇီဝိတပရိ-ယောသာနံ။ မ၊ဋီ၊၃။၁၆၂။ အာပါဏ-ကောဋိက (သံ၊ဌ၊၁။၃၂၂)နှိ ဇီဝိတပရိယန္တံ ယာဝဇီဝံ။ သံ၊ဋီ၊၁။၃၄၁။ (–သံ၊ဌ၊၁။၃၅။ နေတ္တိ၊ ဌ။၂၂၆။ သံ၊ဋီ၊၁။၈၀၊၁၇၄။) (ခ) ယာဝဇီဝံ သမာဒိယိတ္ဝာ တထေဝ ပဝတ္တိတံ အာပါဏကောဋိကံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၂။(–ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊၁။၃၄။)

အာပါဏကောဋိကတာ (ထီ) [အာပါဏကောဋိ-က+တာ] အာပါဏကောဋိက မည်သော သရဏဂုံ၏အဖြစ်၊ အသက်ထက်ဆုံး ရတနာ မြတ် သုံးပါးကို ကိုးကွယ် ဆည်းကပ်ခြင်း။ တဿ သရဏဂမနဿ အာပါဏကောဋိကတံ ဒဿေန္တော။ သာရတ္ထ၊၁။၄၂၅။ အံ၊ဋီ၊၂။ ၆၆။ (–သီ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၂၉၂။)

အာပါဏကောဋိယ (နာ) [အာ+ပါဏကောဋိ+ က။ က-ကို ယ-ပြု။] အာပါဏကောဋိက-နှင့် အနက်တူ။ မရိယာဒါဘိဝိဓီသု အာ ပါဏ-ကောဋိယာ အာပါဏကောဋိယံ၊ ကပစ္စယဿ ယကာရာဒေသော။ နီတိ၊သုတ္တ။၆၉၆။

အာပါတ (ပု) [အာ+ပတ+ဏ] ရှေးရှူကျ ရောက်ခြင်း၊ ထင်ခြင်း၊ ထင်ပေါ်လာခြင်း (ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ ဒွါရဉ် အာရုံ၏အဖြစ်ဖြင့် ထင် ပေါ်လာခြင်း)။ ယံ စိတ္တဿ အာပါတ' မုပ-ဂစ္ဆတိ။ မိလိန္ဒ။၂၈၇။ ပဉ္ဇာရမ္မဏာနိ ပဉ္ဇဒွါရေ အာပါတ(ထ) မာဂစ္ဆန္တိ။ အဘိ၊သင်္ဟ။၅၇။

အာပါတဒသ (ပု) [အာပါတ+ဒိသ+အ] ထိုထို အနက်သဘောကို ရှေးရှူကျရောက်စေတတ်, သိမြင်တတ်သော၊ သိမ်မွေ့နက်နဲသော အနက် သဘောများကို သိမြင်တတ်သော၊သူ။ အရိ-ယသာဝကော မဟာပညော ပုထုပညော အာပါတဒသော ပညာသမ္ပန္နော။ အံ၊၁။ ၃၇၈။ အာပါတဒသောတိ တံတံ အတ္ထံ အာပါ-တေတိ တမေဝ ပဿတိ၊ သုခုမမ္ပိ အတ္ထဇာတံ အာဂစ္ဆတိယေဝါတိ အတ္ထော။ အံ၊ဌ၊၂။၃၁၃။

အာပါတပရိပါတ (ပု) [အာပါတ + ပရိပါတ] ရှေးရှူကျခြင်း ပျံဝဲ၍ကျခြင်း။ အဓိပါတကာ တေသု တေလပ္ပဒီပေသု အာပါတပရိပါတံ အနယံ အာပဇ္ဇန္တိ။ ဥဒါန။၁၆၇။ အာပါတပရိ-ပါတန္တိ အာပါတံ ပရိပါတံ၊ အာပတိတ္ဝာ အာပတိတ္ဝာ ပရိပတိတ္ဝာ ပရိပတိတ္ဝာ၊ အဘိ-

http://www.dhammadownload.com

မုခပါတဉ္ဇေဝ ပရိဗ္ဘမိတ္ဒာ ပါတဉ္ဇ ကတ္ဒာတိ အတ္ထော။ ဥဒါန၊ဌ။၃၂၃။

အာပါထ (ပု) [အာ + ပထ + ဏ] ထင်ခြင်း၊ ထင်ပေါ်လာခြင်း (ဆိုင်ရာ ဆိုင်ရာ ဒွါရဒ္ဒ အာရုံ၏ အဖြစ်ဖြင့် ထင်ပေါ် လာခြင်း)။ စက္ခုဝိညေယျာ ရူပါ စက္ခုဿ အာပါထံ အာဂစ္ဆန္တိ။ ဝိ၊၃။၂၇၁။ အံ၊၂။၃၃၂။ ဗာဟိရာ စ ရူပါ နု အာပါထံ အာဂစ္ဆန္တိ။ မ၊၁။၂၄၈။ တဿ အဝိမတ္တာ စေပိ မနောဝိညေယျာ ဓမ္မာ မနဿ အာပါထံ အာဂစ္ဆန္တိ။ သံ၊၂။၃၈၂။ မရဏမဉ္ဇေ နိပန္နဿ....မနောဒ္ဒါရေ အာပါထ-မာဂစ္ဆတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၈၁။ မနောဒ္ဒါရေ အာပါထ'မာဂစ္ဆတီတိ ကမ္မဗလေန ဥပဋ္ဌာပိ-တဝဏ္ဏာယတနံ သုပိနံ ပဿန္တဿ ဝိယ, ဒိဗ္ဗစက္ခု ဝိယ စ မနောဒ္ဒါရေ ဧဝ ဂေါစရ-ဘာဝံ ဂစ္ဆတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၃၀၀။ အာပါထ-မတ္တန္တိ အာပါထဂမနမတ္တံ အာရမ္မဏပစ္စယ-ဘာဝမတ္တံ။ အနုဋီ၊၂။၂၀၁-၂။ (–ဝိ၊ဌ၊၁။ ၃၃။ ဝိ၊ဌ၊၂။၉၆-၇။ ဒီ၊ဌ၊၁။၆၅၊၁၇၄။ ဒီ၊ဌ၊ ၂။၆၀၊၁၂၉၊၂၃၃၊၂၇၅။ မ၊ဌ၊၁။၁၈၊၅၂၊၇၈၊ ၃၄၃၊၃၈၈။ မ၊ဌ၊၂။၃၊၅။ မ၊ဌ၊၄။၆၁။ သံ၊ ဌ၊၁။၁၈၃၊၂၇၆။ သံ၊ဌ၊၂။၁၂၂။ အံ၊ဌ၊၁။၈၅။ အံ၊ဌ၊၂။၁၈၉၊၂၆၉။ အဘိ၊ဌ၊၁။၁၁၄။ ခုဒ္ဒ-က၊ဌ။၂၁၀။ ဥဒါန၊ဌ။၁၁၄၊၃၂၃။ ဣတိဝုတ်၊ ဌ။၃၄၊၁၁၃၊၁၄၅။ အပ၊ဌ၊၁။၂၇၈။ သီ၊ဋီ၊ သစ်၊၂။၉၅။ မ၊ဋီ၊၁။၁၆၆။ မ၊ဋီ၊၂။၃၁၇။ မ၊ဋီ၊၃။၂၈၃။ သံ၊ဋီ၊၂။၁၃၁၊၁၈၂၊၅၁၆။ အံ၊ ဋီ၊၂။၁၇၀။ အံ၊ဋီ၊၃။၄၉။ မူလဋီ၊၂။၂၂။ မူလဋီ၊၃။၇၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၂၁၃။)

အာပါထက (ပု) [အာပါထ + က] ထင်မြင်ကောင်းရာ အရပ်၊ မြင်ကွင်း။ အာပါထ-ကဏ္ဍာယီ-ကြည့်။

အာပါထကဏ္ဍာယီ (တိ) [အာပါထက+ဈာယီ] လူအများအား ထင်မြင်ကောင်းရာအရပ်၌ – လူမြင်ကွင်း၌ – ဈာန်ဝင်စားလေ့ရှိသော၊ သူ။ အာပါထကဏ္ဍာယီဝ ဟောတိ။ မဟာနိ။ ၁၇၃။ စူဋ္ဌနိ။၂၇၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၆။ အာပါထ-ကဏ္ဍာယီဝ ဟောတီတိ သမ္မုခါ အာဂတာနံ မနုဿာနံ ဈာနံ သမာပဇ္ဇန္တော ဝိယ သန္တ-ဘာဝံ ဒဿေတိ။ မဟာနိ၊ဌ။၂၉၃။ အာပါထ-ကဏ္ဍာယီတိ မနုဿာနံ အာပါထဋ္ဌာနေ သမာ-ဓိသမာပန္နော ဝိယ နိသီဒန္တော အာပါထကေ ဇနဿ ပါကဋ္ဌဋ္ဌာနေ ဈာယီ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၅၄။

အာပါထကနိသာဒီ(တိ) [အာပါထက+နိသာဒိ] လူအများအား ထင်မြင်ကောင်းရာအရပ်၌ – လူမြင်ကွင်း၌ – နေလေ့ရှိသော၊သူ။ ပုန စပရံ နိဂြောဓ တပဿီ အာပါထကနိသာဒီ ဟော-တိ။ ဒီ၊၃။၃၆။ အာပါထကနိသာဒီ ဟော-တီတိ မနုဿာနံ အာပါထေ ဒဿနဋ္ဌာနေ နိသီဒတိ။ ဒီ၊ဌ၊၃။၂၂။

အာပါထဂတ (တိ) [အာပါထ+ဂတ] ထင်ခြင်း သို့ရောက်သော။ စက္ခုမာ ပုရိသော အာပါ-ထဂတာနံ ရူပါနံ အဒဿနကာမော အဿ။ မ၊၁။၁၆၉။ စက္ခုဒ္ဒါရေ တာဝ အာပါ-ထဂတံ ဣဋ္ဌာရမ္မဏံ.... ကာမရာဂသညော-ဇနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဒီ၊ဌ၊၂။၃၇၄။ မ၊ဌ၊၁။၁၉၂။ အာပါထဂတာသု တာသု တာသု သဟ နုပ္ပဇ္ဇတိ။ မူလဋီ၊၁။၁၅၄။ (–ဒီ၊ဌ၊၂။၃၁၇။ မ၊ဋီ၊၁။၂၆၇၊၂၉၂။ မ၊ဌ၊၃။၁၉၃။ မ၊ဌ၊၄။ ၁၅၀၊၁၈၆၊၂၅၁။ သံ၊ဌ၊၃။၆။ အဘိ၊ဌ၊၁။ ၂၀၂၊၃၂၂။ အဘိ၊ဌ၊၂။၃၇၊၃၈၊၁၄၅၊၁၅၁။ အဘိ၊ဌ၊၃။၁၇၃။ ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၁၆၀။ ဥဒါန၊ ဌ။၈၁။ ဣတိဝုတ်၊ဌ။၁၇၉။ မ၊ဋီ၊၁။၁၆၆။ မ၊ဋီ၊၂။၁၆၉။ မ၊ဋီ၊၃။၂၈၃။ သံ၊ဋီ၊၂။၁၃၁၊ ၃၁၃၊၄၂၃။ အနုဋီ၊၁။၁၆၂။ အနုဋီ၊၂။၂၈၊ ၁၈၂။ အနုဋီ၊၃။၂၄၄။ နေတ္တိ၊ဋီ။၈၉။ နေတ္တိ၊ ဝိ။၁၀၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၂၄၊၁၃၂၊၃၄၆။)

အာပါထဂတပဓုရတာ (ထီ) [အာပါထဂတ+ မဓုရတာ] (သောတပသာဒ၌) ထင်ခြင်းသို့ ရောက်သည်ရှိသော် ချိမြိန်ကောင်းမြတ်သည်

http://www.dhammadownload.com

၏ အဖြစ်။ သုယျမာနသုခတောတိ အာ-ပါထဂတမမုရတံ အာဟာ။ အံ၊ဋီ၊၂။၁၄။

အာပါထဂတရူပ (န) [အာပါထဂတ + ရူပ] ထင်ခြင်းသို့ ရောက်သော ရူပါရုံ။ အာပါထ-ဂတရူပ စက္ခုဝိညာဏံ နှ ရဇ္ဇတိ နှ ဒုဿတိ နှ မုယျတိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၉။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၈၁။

အာပါထဂတဝဏ္ဏ (ပု) [အာပါထဂတ + ဝဏ္ဏ] ထင်ခြင်းသို့ ရောက်သော အဆင်း။ အာ-ဘောဂါနုရူပံ အာပါထဂတဝဏ္ဏဝသေနာတိ အနေကမေဝ ရူပံ သံဟစ္စကာရိတာယ ဝိညာ-ဏဿ ပစ္စယော ဟောတိ။ မ၊ဋီ၊၂။၆၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၁၂၄။

အာပါထဂတဝိသယနိန္နဒ (တိ) [အာပါထဂတ + ဝိသယ + နိန္နဒ] ထင်ခြင်းသို့ ရောက်သောအာရုံ၌ ညွတ်သော (အာဝဇ္ဇန်း)။ တန်နိန္နန္တိ အာ-ပါထဂတဝိသယနိန္နံ အာဝဇ္ဇနန္တိ သမ္မန္နော။ အနုဋီ၊၁။၁၄၀။

အာပါထဂတဝိသယပဒဋ္ဌာန (တိ) [အာပါထ-ဂတ + ဝိသယ + ပဒဋ္ဌာန] ထင်ခြင်းသို့ရောက်သော အာရုံလျှင် နီးစွာသော အကြောင်းရှိသော။ ဖုသတီတိ ဖဿော။ သ္မာယံ....အာ-ပါထဂတဝိသယပဒဋ္ဌာနော။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၅၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၉၃။

အာပါထဂမန (န) [အာပါထ + ဂမန] ထင်ခြင်းသို့ ရောက်ခြင်း။ တတ္ထ ဒိဋ္ဌဝသေန တာဝ အာပါထဂမနံ ဟေဋ္ဌာ ပဥ္စဟိ နယေဟိ ဝုတ္တ-မေဝ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၆။ ရူပါဒီနံ အာပါထ-ဂမနေ နိဒ္ဒါပဋိဗောဓော ဟောတိ။ မူလဋီ၊၂။ ၂၀၁။ (–အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၆၉။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၃၂၃။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၃၅၉။ မူလဋီ၊၂။၆၇။ အနုဋီ၊ ၁။၁၆၇။ အနုဋီ၊၂။၂၀၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၂၃၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၁၃၃။)

အာပါထဂမနယောဂ္ဂ (တိ) [အာပါထဂမန + ယောဂ္ဂ] ထင်ခြင်းသို့ ရောက်ခြင်းငှါ သင့်လျော်လျောက်ပတ်သော (အဆင်း)။ အ-နာပါထဂတန္တိ အာပါထဂမနယောဂျဝသေန ဝုတ္တံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၆၂။

အာပါထဘဉ္ဉာန (န) [အာပါထ + ဘဉ္ဉာန] ထင်ရာအရပ်၊ ထင်ပေါ်ရာ အရပ်။ ဒူရေတိ ဝုတ္တေပိ ပကတိသောတဿ အာပါထဘဉ္ဉာနေ-ယေဝ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃။ (–ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။ ၅၄။)

အာပါထမဓုရတာ (ထီ) [အာပါထ + မဓုရတာ] (သောတပသာဒဋ္ဌ) ထင်ပေါ် လာသည်ရှိသော် ချိုမြိန် ကောင်းမြတ်သည်၏ အဖြစ်။ သုယျမာနသုခတောတိ အာပါထမဓုရတ-မာဟ။ သာရတ္ထ၊၁။၃၃၇။ မ၊ဋီ၊၁။၂၀၇။ သံ၊ဋီ၊၁။၁၉၆။

အာပါထရမဏီယ (တိ) [အာပါထ + ရမဏီယ] ဉာဏ်အား ထင်လာသည်ရှိသော် မွေ့လျော်ဖွယ်ကောင်းသော (စကားတော်)။ အာပါ-ထရမဏီယတော, ဝိမဒ္ဒကမတော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၃၉။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀၄။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၅။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၂၆၀။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၉။ အာပါထရမဏီယတောတိ ဉာဏာပါထရမဏီ-ယတော။ ဝဇိရ။၅၅။ ကရဝိကရုတမဉ္ဇု-တာယ အာပါထရမဏီယတော။ သာရတ္ထ၊ ၁။၄၁၂။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၂၇၄။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၁၆၈။ မ၊ဋီ၊၁။၂၃၁။ အံ၊ဋီ၊၂။၁၆။

အာပါဒ (ပု) [အပ + အာ + ဒါ + က] သိမ်းပိုက်ခြင်း။ အနာပါဒ-ကြည့်။

အာပါဒက (တိ) [အာ + ပဒ + ကဏ္ဍ။ ထိ-၌ အာ-ပါဒိကာ] (က) ကြီးပွါးစေတတ်သော၊ တိုးပွါးစေတတ်သော၊ စောင့်ရှောက်တတ်သော၊ သူ။ (ခ) ရောက်စေတတ်သော။ (က) ဗဟူ ပကာရာ ဘိက္ခဝေ မာတာပိတရော ပုတ္တာနံ အာပါဒကာ ပေါသကာ။ အံ၊၁။၁၃၁၊၃၈၂။ ဣတိဝုတ်။၂၆၉။ အာပါဒကာတိ ဝဏ္ဏကာ

http://www.dhammadownload.com

ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၁၁၁။ နေတ္တိ၊ဝိ။၂၄။) (ခ) အာပါဒက (က) ကြည့်။ (ဂ) ရာဇဘောဇနီယေန ပုဒ္ဓေ ပေါသိတော အာပါဒိတော ဝစ္ဆိတော တိ သူရော။ မဟာနိ။၁၃၃။ အာပါဒိတော တိ ဥပစ္ဆုဗလိတော ပဋိပါဒိတော၊။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။၂၄၉။

အာပါဒိတစိတ္တ (တိ) [အာပါဒိတ+စိတ္တ] ရောက် စေအပ်သော စိတ်ရှိသော၊သူ။ ဝိပန္နစိတ္တောတိ ဗျာပါဒေန ဝိပတ္တိ် အာပါဒိတစိတ္တော။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၅၈။

အာပါဒိတရက္ခ (ပုံ) [အာပါဒိတ+ရက္ခ] ရောက် စေအပ်သော သစ်ပင်။ ပတိတဋ္ဌာနေယေဝ ဝါလိကာယ သြတ္ထရိတ္ဝာ ပူတိဘာဝံ အာပါဒိတရက္ခော ဝိယ အာလသိယမဟဋ္ဌသော ဝေဒိတဗ္ဗော။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၇၈။

အာပါဒိယမာန (တိ) [အာ + ပဒ + ဏယ + မာန] ရောက်စေအပ်သော၊သူ။ ယေ မင်္ဂံတံ အာပါဒိယမာနာပိ ဒုက္ခေန အာပဇ္ဇန္တိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊၁။၁၈၈။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၀၈။ ဝိက္ခိပ္ပမာနဿာတိ ဝိက္ခိပိယမာနဿ, ဝိက္ခေပံ အာပါဒိယမာနဿ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၂။ (–မ၊ဋ္ဌီ၊၁။ ၂၄၇။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၉၈။)

အာပါဒိယတိ (ကမ္မ၊ကြို) [အာ+ပဒ+ဏေ+ယ + တေ] ရောက်စေအပ်၏။ ဝိက္ခိပိယတိ ဝိက္ခေပံ အာပါဒိယတိ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၃။ အံ၊ ဋ္ဌီ၊၂။၅၀။ **အာပါဒိယန္တီ** — အနုဋ္ဌီ၊၃။၂၀၇။

အာပါဒေတပ္ပ (တိ) [အာ+ပဒ+ဏေ+တပ္ပ] ရောက်စေ–အပ်–သင့် – ထိုက် – သော။ အနုပ္ပတ္တိမမ္မတာ အာပါဒေတပ္ပာတိ အတ္ထော။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၇၇။ မူလဋ္ဌီ၊၂။၉၆။

အာပါဒေတပ္ပအာပတ္တိ (ထီ) [အာပါဒေတပ္ပ+ အာပတ္တိ] ရောက်စေအပ်သော သတ္တဝါ၏ ပျက်စီးခြင်းသို့ရောက်ခြင်း။ ဗျသနဿ ဟိ အာပါဒကေဟိ အာပါဒနံ အာပါဒေတပ္ပ-

အနုပါလကာ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀။ **အာပါဒကာတိ** ဇီဝိတဿ အာပါဒကာ (ပါလကာ)။ ပုတ္တာနံ ဟိ မာတာပိတူဟိ ဇီဝိတံ အာပါဒိတံ ပါလိတံ ဃဋ္ဋိတံ အနုပ္ပဗန္ဓေန ပဝတ္တိတံ။ ၎င်း-ဋ္ဌ။၉၉။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၃၂၀။ ဘဂဝတော မာတုစ္ဆာ အာပါဒိကာ ပေါသိကာ ခီရဿ ဒါယိကာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ။ဋ္ဌဋ္ဌ၊ဋ္ဌဂဖ။ မ၊၃။၂၉၆။ **အာပါဒိကာတိ** သံဝစ္ဆိတာ တုမ္ဘာကံ ဟတ္ထပါဒေသု ဟတ္ထပါဒကိစ္စံ အသာမေန္တေသု ဟတ္ထေ စ ပါဒေ စ ဝစ္ဆေတ္ဝာ ပဋိဇဂ္ဂိကာတိ အတ္ထော။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။ ၂၂၂။ သာရတ္ထ၊၃။၄၃၇။ (–သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၂၀။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၉၇။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၈၂။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။ ၂၄၂။) (ခ) ဒါယကေနေဝ မဟာဝိပါကစေတနတ္ထံ အာပါဒိကာ။ မူလဋ္ဌီ၊၃။၁၀၇။ ဗျသနဿ ဟိ အာပါဒကေဟိ အာပါဒနံ အာပါဒေတပ္ပအာပတ္တိယာ သဟေဝ သိဒ္ဓတိ။ အနုဋ္ဌီ၊၂။၇၁။

အာပါဒန (န) [အာ+ပဒ+ဏေ+ယု] ရောက်စေခြင်း။ ပစ္ဆိမာ စ ဇနတာ ဒိဋ္ဌာနုဂတိ် အာပါဒနေန အနုဂ္ဂဟိတာ ဟောတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၃၂၀။ (–မူလဋ္ဌီ၊၁။၁၇၇။ အနုဋ္ဌီ၊၂။ ၇၁။)

အာပါဒိ
အာပါဒိ် } (ကြို) အာပဇ္ဇတိ-ကြည့်။

အာပါဒိတ (တိ) [အာ+ပဒ+ဏေ+တ] (က) ရောက်စေအပ်သော။ (ခ) စောင့်ရှောက်အပ်သော။ (ဂ) ပြီးစေအပ်သော။ (ဃ) ဇရာယ ခဏိစာဒိဘာဝံ အာပါဒိတေ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၃။ ခဏိစာဒိဘာဝံ အာပါဒိတော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၁။ ခဏိစာဒိဘာဝံ အာပါဒိတေဟိ ခဏိတဒန္တပလိတကေသာဒိဘာဝံ သမ္ပာပိတော။ သာရတ္ထ၊၁။၃၃၃။ (–ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၀၉။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၁၉၊၁၂၂။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၂၅။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၂၀။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၄၃။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၂၀၅။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၉၃။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၂၇။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။ ၃၄၉။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၅၂၀။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၄၅။ မူလဋ္ဌီ၊ ၂။၉၇။ မူလဋ္ဌီ၊၃။၁၄၉။ အနုဋ္ဌီ၊၃။၂၀၇။

http://www.dhammadownload.com

အာပတ္တိယာ သဟေဝ သိဇ္ဈတီတိ။ အနုဋ္ဌီ၊ ၂။၇၁။

အာပါဒေတိ (ကာ၊ကြိ) [အာ+ပဒ+ဏေ+တိ] ရောက်စေ၏၊ ပြီးစေ၏။ သော အဘိက္ကမန္တော ပဋိက္ကမန္တော ဗဟူ ခုဒ္ဒကေ ပါဏေ သံဃာတံ အာပါဒေတိ။ မ၊၂။၄၀။ (–မ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၁။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၃၃၀။ ဝိမတိ၊၂။၁၂၇။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၂၁။) **အာပါဒေန္တိ**—သံ၊၂။၃၂၉။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၉၊၆၁။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၅။ ဝိမတိ၊၁။၃၅၈။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၃။၂၄၆။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၉၇၊၃၂၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၄၆၀။ **အာပါဒေမ**—ဝိ၊၁။၃၂၈။ **အာပါဒေယျုံ**—မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၇။ အဿမံ နေတ္ဒာ **အာပါဒေယ်ျ** ပေါသေယ်ျ ဝစေုယ်ျ။ ဒီ၊၂။၂၇၀။ အာပါဒေယျန္တိ နိပ္ပါဒေယ်ျ၊ အာယုံ ဝါ ပါပုဏာပေယ်ျ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၀၀။ **အာပါဒေသိ**—သံ၊၁။၂၁၈။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၂၄။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၁။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၂။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၂၆၅။ စူဋ္ဌနိ၊ဋ္ဌ။၇၇။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၁။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၃၃၀။**အာပါဒေသိ**—အံ၊၃။၂၈၂။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၅၁။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉၂။ အနယဗျသနံ **အာပါဒေဿာမိ** ဝဇ္ဇီ။ ဒီ၊၂။၆၁။ အာပါဒေဿာမိတိ ပါပယိဿာမိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၉၇။

အာပါဒေတု (တိ) [အာ+ပဒ+ဏေ+တု] မွေးမြူတတ်သော၊ ကြီးပွါးစေတတ်သော၊ သူ။ သေယျထာပိ ဇာတဿ အာပါဒေတာ ဧဝံ မောဂ္ဂလ္လာနော။ မ၊၃။၂၉၁။ အာပါဒေတာတိ ပေါသေတာ။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၁၈။

အာပါဒေတုံ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+ပဒ+ဏေ+တုံ] ရောက်စေခြင်းငှါ။ ဖာတိံ ကာတုန္တိ ဝစိုံ အာပါဒေတုံ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၀။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၄၉။ အနုပ္ပါဒံ အာပါဒေတုံ အသမတ္ထတာယ နပရိဇာနာတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၃၉။

အာပါဒေတ္ဒာ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+ပဒ+ဏေ+တ္ဒာ] ရောက်စေ၍။ ဧဝမေတံ ဥယံ အတ္ထတော အာပါဒေတ္ဒာ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၉၇။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၈၇။ (–မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၈၀။ သာရတ္ထ၊၁။၄၅၈။)

အာပါဒေန္တ (တိ) [အာ+ပဒ+ဏေ+အန္တ] ရောက်စေတတ်သော။ ဗဟူ ခုဒ္ဒကေ ပါဏေ သဃ်ာတံ အာပါဒေန္တာ။ ဝိ၊၂။၃၉၀။ ဝိ၊၃။၁၉၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၈။ သဃ်ာတံ အာပါဒေန္တာတိ ဝိနာသံ အာပါဒေန္တာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၄၉။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၉။ အနုပ္ပတ္တိဓမ္မတံ အာပါဒေန္တော သမ္မာ ဂတော အတီတောတိ သုဂတော။ သာရတ္ထ၊၁။၂၃၉။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၅။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၃၆။ (–ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၂၆၃။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၆၁။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၃၃၊၂၅၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၄၀၉။)

အာပါဓိက (တိ) [အာပ+အဓိက] အာပေါဓာတ်–ရေဓာတ်–လွန်ကဲသော(သေရည်)။ အာပါဓိကဿ အာသဝဿ ဂန္ဓတော ပထဝီအဓိကေ ကပ္ပါသေ ဂန္ဓော အဓိကတရော သိယာ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၅၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၇၅။

အာပါန[၁] (နာ) [အပ+အာန] ထွက်သက်လေ။ အပါန-ကြည့်။

အာပါန[၂] (နာ) [အာ+ပါ+ယု] အရက်ဝိုင်း၊ သေသောက်ရာ အစည်းအဝေး။ အာပါနံ သဇ္ဇေတ္ဒာ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၈၆။ အာပါနံ ပါနမဏ္ဍလံ။ ဓာန်။၅၃၄။ အာပိဝန္တိ သံဘူယ ပိဝန္တျသ္မိံ အာပါနံ၊ ယု။ ဓာန်၊ဋ္ဌီ။၅၃၄။

အာပါနက (တိ) [အာပါန+က] အရက်ဝိုင်း၌–ဖြစ်သော – ပါဝင်သော၊သူ။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

အာပါနကမနုဿ (ပု) [အာပါနက+မနုဿ] အရက်ဝိုင်း၌ ပါဝင်သော–အရက်ဝိုင်း၌နေ၍ အရက်၏ အကျိုးအပြစ်ကို ပြောပြသော–လူ။ အာပါနီယကံသေ သမ္ပတ္တိံစ အာဒီနဝံစ အာရောစေန္တော အာပါနကမနုဿော

http://www.dhammadownload.com

ဝိယ အာစရိယုပဇ္ဈာယာဒိကော ကလျာဏ-မိတ္တော။ သံ၊ဌ၊၂။၁၁၁။

အာပါနဘူမိ (ထီ) [အာပါန + ဘူမိ] စားပွဲသောက်ပွဲ ပြုလုပ်ရာဌာန။ မာတုဂါမေ ဂဟေတွာ အာပါနဘူမိယံ နိသိန္နေ ဝိယ။ မ၊ဌ၊၂။၃၁၅။ တံ ဒိဝသဉ္စ နန္ဒောပနန္ဒဿ အာပါနဘူမိံ သဇ္ဇယိံသု။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၈။ ထေရ၊ဌ၊၂။၅၀၁။ အာပါနဘူမိံ သဇ္ဇယိံ-သူတိ ယတ္ထ သော နိသိန္နော ဘောဇနကိစ္စံ ကရောတိ၊ တံ ပရိဝေသနဌာနံ သိတ္တံ သမ္မဋ္ဌံ....သဇ္ဇယိံသု။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၂၉။ (–သံ၊ဌ၊၁။၁၃၉။ ဓမ္မ၊ဌ၊၁။၁၃၇။ ဥဒါန၊ဌ။၃၃၁။ ဇာ၊ဌ၊၅။၃၀၉။ သာရတ္ထ၊၂။၁၁၂။ သီ၊ဋီ၊ သစ်၊၂။၂။)

အာပါနဘူမိရမဏီယ (တိ) [အာပါနဘူမိ + ရ-မဏီယ] စားသောက်ပွဲပြုလုပ်ရာဌာနဟု ဆိုအပ်သော မ္ဆေလျော်ဖွယ်ဖြစ်သော။ ဧတ-မတ္ထံ ဝိဒိတွာတိ ဧတံ တေသံ မနုဿာနံ အာ-ပါနဘူမိရမဏီယေသု မဟာပရိဋ္ဌာဟေသု.... သဗ္ဗာကာရတော ဝိဒိတွာ။ ဥဒါန၊ဌ။၃၃၁။

အာပါနမဏ္ဍပ (ပု၊န) [အာပါန + မဏ္ဍပ] သေသောက်ရာမဏ္ဍပ်၊ သေတင်းကုပ်။ ဥယျာနေ အာပါနမဏ္ဍပံ ကာရေတွာ။ ဇာ၊ဌ၊၆။၂၃၆။

အာပါနမဏ္ဍလ (န) [အာပါန + မဏ္ဍလ] သေအရက်သောက်ရာ ဝိုင်း၊ သေသောက်ဝိုင်း။ အယံ မေ ဒါရကာနံ အာပါနမဏ္ဍလံ ဘဝိဿတိ။ မ၊ဌ၊၂။၂၇၀။ (–ဇာ၊ဌ၊၁။၆၂။)

အာပါနီယ (န) [အာပ + ပါ + အနီယ] (က) သောက်ဖွယ် အဖျော်ယမကာ။ (ခ) သေရည်သောက်ခွက်။ (က) အောက်ပုဒ် (က) ကြည့်။ (ခ) အောက်ပုဒ် (ခ) ကြည့်။

အာပါနီယကံသ (ပု) [အာပါနီယ + ကံသ] (က) အဖျော်ဖြင့် ပြည့်သော – ခွက် – ကြေး ခွက်။ (ခ) သေသောက်ခွက်။ (က) (ခ) အာပါနီယကံသော ဝဏ္ဏသမ္ပန္နော ဂန္ဓသမ္ပ-နွော ရသသမ္ပန္နော။ မ၊၁။၃၉၀။ သံ၊၁။၃၃၂။ (က) အာပါနီယကံသောတိ အာပါနီယဿ မဓုရပါနကဿ ဘရိတကံသော။ မ၊ဌ၊၂။၂၇၅။ (ခ) အာပါနီယကံသောတိ သရကဿ နာမံ။ ယသ္မာ ပနေတ္ထ အာပံ ပိဝန္တိ၊ တသ္မာ အာပါ-နီယောတိ ဝုစ္စတိ။ အာပါနီယော စ သော ကံသော စာတိ အာပါနီယကံသော၊ သုရာ-မဏ္ဍသရကဿေတံ နာမံ။ သံ၊ဌ၊၂။၁၁၁။

အာပါပေတိ (ကာ၊ကြိ) [အာ + ပ + အပ + ဏေ + တိ] ရောက်စေ၏။ သန္တဘာဝံ အာပါပေတိ။ အပ၊ဌ၊၂။၁၀၆။

အာပါဘိနန္ဒီ (တိ) [အာပ + အဘိနန္ဒီ] အာပေါ ဓာတ်ကို အလွန် နှစ်သက်တတ်သော၊ သူ။ အာပပသံသက-ကြည့်။

အာပါယိက (တိ) [အပါယ + ဏိက] (၁)(က) အပါယ်ဘုံ၌ – ဖြစ်ထိုက် – လားရောက်ထိုက် – ဖြစ်လတ္တံ့ – လားရောက်လတ္တံ့ – သော၊ အပါယ်ဟူသော အကျိုးကို ရထိုက်သော၊ အပါယ်ဘုံတို့၌ ပဋိသန္ဓေကို ဖြစ်စေနိုင်သော ကံနှင့် ယှဉ်သော။ (ခ) အပါယ်ဘုံ၌ – ကပ်ရောက်သော – ဖြစ်ခြင်းအလေ့ရှိသော။ (ဂ) အပါယ်ဘုံ၌ – ဖြစ်သော – ရှိသော။ (ဃ) အပါယ်ဘုံ၌ တွေ့ကြုံ ခံစားနေရသော။ (င) အပါယ်ဘုံသားဖြစ်သော။ (စ) အပါယ်ဘုံ၌ ဖြစ်စေတတ်သော၊ အပါယ်ဟူသောအကျိုး – ကို ရထိုက်သော – ရှိသော။ (၂) (ဝိဇ္ဇာ-စရဏသမ္ပဒါ၏) ပျက်စီးကြောင်း အကျင့်၌ ယှဉ်သော။ (၁) (က) ဒေဝဒတ္တော အာပါ-ယိကော နေရယိကော ကပ္ပဋ္ဌော အတေ-ကိစ္ဆော။ ဝိ၊၄။၃၆၅။ အံ၊၂။၃၅၂-၃။ အာ-ပါယိကော နေရယိကော၊ ကပ္ပဋ္ဌော သံဃ-ဘေဒကော။ ဝိ၊၄။၃၆၉။ အံ၊၃။၃၁၅။ အဘိ၊ က။၃၄၆၊၄၂၉။ ဣတိဝုတ်။၂၀၃။ စရိယာ၊ဌ။ ၁၀။ (ဒွေ) တယော မေ ဘိက္ခဝေ အာပါ-

http://www.dhammadownload.com

ယိကာ နေရယိကာ ဣဒမပ္ပဟာယ။ အံ၊၁။ ၂၆၉။ ဣတိဝုတ်။ ၂၂၃။ အပါယေ နိဗ္ဗတ္တိသ-တီတိ အာပါယိကော။ ဝိ၊ဌ၊၄။၁၁၂။ အာပါ-ယိကာတိ အပါယေ နိဗ္ဗတ္တိသန္တီတိ အာပါယိ-ကာ။ ဣတိဝုတ်၊ဌ။၁၆၇။ အပါယံဂစ္ဆိသန္တီတိ အာပါယိကာ။ အံ၊ဌ၊၂။၂၃၃။ အာပါယိ-ကောတိ အပါယေ နိဗ္ဗတ္တနကော။ အံ၊ဌ၊၃။ ၁၃၄။ နိဗ္ဗတ္တိဝသေန အပါယသံဝတ္တနိယေန ဝါ ကမ္မုနာ အပါယေသု နိယုတ္တောတိ အာ-ပါယိကော။ အံ၊ဌီ၊၃။၁၃၅။ အာပါယိကော-တိ အပါယဂမနီယော။ အံ၊ဌ၊၃။၃၁၀။ ယထာ တံ အာပါယိကော (ဒီ၊၃။၄)တိ ယထာ အပါယေ နိဗ္ဗတ္တနာရဟော သတ္တော။ ဒီ၊ဌ၊ ၃။၄။ အပါယေ နိဗ္ဗတ္တနာရဟတာယ အာ-ပါယိကော။ ဣတိဝုတ်၊ဌ။၆၆။ နေရယိက (မ၊ ဌီ၊၃။၄၇)လည်း ကြည့်။ (–မ၊ ၂။၅၅။ သံ၊ ၂။၅၀။ အံ၊ ၂။၁၂၉။ ဝိ၊ဌ၊၄။၂၃၆။ မ၊ဌ၊၁။ ၃၇၇။ သံ၊ဌ၊၃။၁၄၂။ အံ၊ဌ၊၃။၄၆။ အဘိ၊ ဌ၊၃။၂၃၄။ သာရတ္ထ၊၁။၂၃၈။ သာရတ္ထ၊၃။ ၄၂၁။ သံ၊ဌီ၊၂။၃၈၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဌီ၊၁။၂၃၅။) (က)(ခ) အပါယေသု နိဗ္ဗတ္တနသီလတာယ အပါယူပဂါအာပါယိကာတိအာဟ "အပါယံ ဂစ္ဆိသန္တီတိ အာပါယိကာ"တိ။ အံ၊ဌီ၊၂။ ၂၀၃။ (ခ) အာပါယိကာ(ဒီ၊၂။၁၉၅)တိ အပါယူပဂါ။ ဒီ၊ဌ၊၂။၂၅၉။ နိရယာဒိအပါ-ယေသု နိဗ္ဗတ္တနသီလတာယ အာပါယိကာတိ အာဟ အပါယူပဂါတိ။ ဒီ၊ဌီ၊၂။၂၂၈။(ဂ)ဒိဋ္ဌိ-သမ္ပန္နော ပုဂ္ဂလော အာပါယိကေ ရူပေ ရဇ္ဇေ-ယျ။ အဘိ၊က။၃၄၃။ အဘိ၊ဌ၊၃။၂၃၃။ အာ-ပါယိကခ ကာမာ(မဟာနိ။၁)တိ အဝစိုသခ်ါ-တေသု အပဂတအယေသု စတူသု အပါယေ-သု နိဗ္ဗတ္တကာမာ အာပါယိကာ။ မဟာနိ၊ဌ။ ၁၃။ (ဂ) (ဃ) ယော နံ ပါတိ ရက္ခတိ၊ တံ.... အာပါယိကာဒီဟိ ဒုက္ခေဟိ။ အဘိ၊ဌ၊၂။၃၁၆။ ဥဒါန၊ဌ။၂၀၁။ ဣတိဝုတ်၊ဌ။၂၉၀။ ကခ်ါ။၈၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၆။ သာရတ္ထ၊၂။၅၈။ ကခ်ါ၊ဌီ။ ၁၂၆။ အပါယေ ဘဝါနိ အာပါယိကာနိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဌီ၊၁။၃၉။ သမ္ပရာယိကာ အာပါယိကာ အပါယဒုက္ခဝိသေသာ။ သာရတ္ထ၊၁။၄၄၉။ (ဂ) (င) အာပါယိကာပိ နာနတ္တကာယာ ဧကတ္တသညိနောတ္ဝေဝ သခ်ျံ ဂစ္ဆန္တိ။ ဒီ၊ဌ၊၂။ ၁၀၁။ (– ဣတိဝုတ်၊ဌ။၂၈၅။ ဇာ၊ဌ၊၅။ ၅၁၃။) (စ) အာပါယိကာနံ ဌာနာန (မ၊၁။ ၃၄၉)နွိ အပါယေ နိဗ္ဗတ္တာပကာနံ ကာရ-ဏာနံ။ မ၊ဌ၊၂။၂၂၅။ အယဟော သုခတော အပေတာတိ အပါယာ၊ နိရယာဒယော၊ တံ ဖလံ အရဟန္တိ, တံ ပယောဇနံ ဝါ ဧတေသန္တိ အာပါယိကာ။ မ၊ဌီ၊၂။၂၄၀။ (၂) အတ္တနာ အာပါယိကောပိ အပရိပူရမာ-နော။ ဒီ၊၁။၉၆။ အတ္တနာ ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပဒါ-ယ အာပါယိကေနပိ အပရိပူရမာနေန။ ဒီ၊ ဌ၊၁။၂၄၃။ အပါယေ ဝိနာသေ (ဝိနာသနု-ပါယေ) နိယုတ္တော အာပါယိကော။ ဒီ၊ဌီ၊၁။ ၃၀၇။ သီ၊ဌီ၊သစ်၊ ၂။၂၇၁။

အာပါယိကဒုက္ခ (နာ) [အာပါယိက+ဒုက္ခ] အ ပါယ်၌ဖြစ်သော ဆင်းရဲ။ ဘဂဝတာပိ ဥပမာ-ဝသေန ပကာသိတံ အာပါယိကဒုက္ခံ။ အဘိ၊ ဌ၊၂။၉၀။ မူလဌီ၊၂။၆၂။ အာပါယိကဒုက္ခံ အနုဘဝန္တိ။ ပေတ၊ဌ။၅၅။

အာပါယိကဝဂ္ဂ (ပု) [အာပါယိက+ဝဂ္ဂ] အာ-ပါယိကဝဂ်။ အဂ်ုတ္တရနိကာယပါဋိ၊ ၃-နိပါတ်၊ ၃-ပဏ္ဏာသက၊ ၂-ဝဂ်။ အံ၊၁။၂၆၉-၂၇၇။

အာပါယိကသုတ္တ (နာ) [အာပါယိက+သုတ္တ] အပါယ်၌ဖြစ်လတ္တံ့သောသူတို့ကို ဟောသော သုတ်၊ (၁)အာပါယိကသုတ်။ အဂ်ုတ္တရနိကာ-ယပါဋိ၊၃-နိပါတ်၊ ၃-ပဏ္ဏာသက၊ ၂-ဝဂ်၊ ၁-သုတ်။ အံ၊၁။၂၆၉။ (၂) အာပါယိကသုတ်၊ ဣတိဝုတ္တကပါဋိ၊ ၂-နိပါတ်၊ ၂-ဝဂ်၊ ၁၁ သုတ်။ ဣတိဝုတ်။ ၂၂၃။

အာပိ(ပီ)ယတိ (ကာ၊ကြိ) [အပ+ဏယ+ တေ] ခြောက်သွေ့ စေအပ်၏။ အပ္ပေါတိ

http://www.dhammadownload.com

အာပိ(ပီ)ယတိ အပ္ပါယတီတိ ဝါ အာပေါ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၆၀။ ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၇၅။ အာပီ-ယတီတိ သောသီယတိ၊ ပိဝီယတီတိ ကေစိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၄၄၄။ အာပီယတိ အပ္ပါယတီတိ ဝါ အာပေါ။ နေတ္တိ၊ဋီ။၈၁။

အာပီယတိ (ကမ္မ၊ကြိ) [အာ+ပါ+ယ+တေ] သောက်အပ်၏။ အထက်ပုဒ် ကြည့်။

အာပီဌေန္တ (တိ) [အာ+ပီဌ+ဏေ+အန္တ] ဖိစီးနှိပ်စက်သော။ အာဗာဓေန အာပီဌေန္တံ၊ အဒုတီယံ မဟာမုနိံ။ အပ၊၂။၂၁။ ထေရ၊ဌ၊၂။၄၈။

အာပုစ္ဆ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+ပုစ္ဆ+တွာ။ တွာကို ချေ။ မောဂ်၊သျ။ ၅-ကဏ္ဍ၊ ၁၆၉-သုတ် ကြည့်။] ပန်ကြား-ခွင့်ပန်-၍။ ဘဏတိ အာပုစ္ဆ'ဟံ ဂမိဿာမီ (ထေရီ။၄၂၆)တိ အဟံ တုမှေ အာပုစ္ဆိတွာ....ပိတရဉ္ဇ ဘဏတိ။ ထေရီ၊ဌ။၂၇၃။

အာပုစ္ဆံ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+ပုစ္ဆ+တွာ။ တွာ-ကို ချေ။နိဂ္ဂဟိတ်လာ၊အထက်ပုဒ်နှင့်ယှဉ်ကြည့်။] ပန်ကြား၍၊ ခွင့်ပန်၍။ အနာပတ္တိ ဥဒ္ဓရိတွာ ဂစ္ဆတိ၊ ဥဒ္ဓရာပေတွာ ဂစ္ဆတိ၊ အာပုစ္ဆံ ဂစ္ဆတိ။ ဝိ၊၂။၆၀၊၆၂။ အာပုစ္ဆံ ဂစ္ဆတီတိ.... အာပုစ္ဆိတွာ ဂစ္ဆတိ။ ဝိ၊ဌ၊၃။၄၂၊၄၄။

အာပုစ္ဆက (တိ) [အာ+ပုစ္ဆ+ဏ္ဍု] ပန်ကြား တတ် - ခွင့်ပန်တတ်-သော၊သူ။ အာပုစ္ဆ-ကာ စ ပရိယေသန္တာပိ အဒိသွာ။ ဝိ၊ဌ၊၃။၂၈၄။ ဝိ၊သင်္ဟ။၁၅၆။

အာပုစ္ဆတိ (ကြိ) [အာ+ပုစ္ဆ+အ+တိ] ပန်ကြား၏၊ ခွင့်ပန်၏။ သာပေက္ခော ဂန္တာ တတ္ထ ဌိတော အာပုစ္ဆတိ။ ဝိ၊၂။၆၂။ ယာဂုဘတ္တာဒိနာ ပန ယံ ဣစ္ဆတိ၊ တံ အာ-အာပုစ္ဆတိ။ ဝိ၊ဌ၊၂။၁၇၄။ (-ဝိ၊ဌ၊၂။၂၂၀။ ဝိ၊ဌ၊၃။၄၅။ ဝိ၊သင်္ဟ။၈၉။ အဘိ၊ဌ၊၃။ ၉၇။ သံ၊ဌ၊၂။၂၃၆။ ဥဒါန၊ဌ။၃၈၈။) အာ-ပုစ္ဆန္တိ—ဝိ၊၃။၁၆၀။ ဝိ၊ဌ၊၄။၆။ ဓမ္မ၊ဌ၊၁။၂၅။ ကခ်ါ၊ဋီ။၁၀၃။ အာပုစ္ဆာမိ—ဝိ၊ဌ၊၃။၁၅၄၊ ၂၈၄။ ကခ်ါ။၂၆၈။ကခ်ါ၊ဋီ။၄၁၉။ အာပုစ္ဆာမ—ဝိ၊ဌ၊၃။၂၈၄။ ဝိ၊သင်္ဟ။၁၅၆။ ကခ်ါ၊ဋီ။ ၄၁၉။ အာပုစ္ဆာဟိ—ဓမ္မ၊ဌ၊၁။၄။ အာပုစ္ဆထ —ဝိ၊ဌ၊၄။၆၊၈။ သံ၊ဌ၊၂။၂၃၆။ အာပုစ္ဆေ-ယျံ—ဝိ၊၃။၃၈၈။ အာပုစ္ဆိ—ဒီ၊ဌ၊၁။၂၁၄။ အံ၊ဌ၊၁။၁၈၈။ ဥဒါန၊ဌ။၃၈၈။ အာပုစ္ဆိ ံသု—ဝိ၊၃။၁၆၀။ သံ၊ဌ၊၁။၁၉၈။ အာပုစ္ဆိဿတိ—ဝိ၊ဌ၊၃။၄၁၉။ အာပုစ္ဆိဿာမိ—ဝိ၊ဌ၊၃။၁၂၃။ အာပုစ္ဆိဿာမ—ဝိ၊ဌ၊၁။၁၆၄။ ဝိ၊ဌ၊၃။၂၉၄။

အာပုစ္ဆန (န) [အာ+ပုစ္ဆ+ယု] ပန်ကြားခြင်း၊ ခွင့်ပန်ခြင်း။ အဖလံ ဧတေသံ အာပုစ္ဆနန္တိ အဓိပ္ပါယော။ အံ၊ဌ၊၃။၂၁၁။ (-ကခ်ါ။ ၂၀၃။ ကခ်ါ၊ဋီ။၃၆၇။)

အာပုစ္ဆနကိစ္စ (န) [အာပုစ္ဆန+ကိစ္စ] ပန်ကြား ဘွယ်ကိစ္စ၊ ခွင့်ပန်ဘွယ်ကိစ္စ။ အာပုစ္ဆနကိစ္စံ နတ္ထိ။ ဝိ၊ဌ၊၃။၁၅၄။ ကခ်ါ။၂၆၈။ ဝဇိရ။ ၃၇၉။ နတ္ထိ ဣမဿ အာပုစ္ဆနကိစ္စံ။ ဝိ၊သင်္ဟ။ ၁၅၅။ (-ကခ်ါ၊ဋီ။၄၂၉။)

အာပုစ္ဆနဝိဓိ (ပု) [အာပုစ္ဆန+ဝိဓိ] ပန်ကြား ပုံ-အစီအရင်-အစီအစဉ်။ တတြာယံ အာ-ပုစ္ဆနဝိဓိ။ ဝိ၊ဌ၊၃။၂၈၄။ ဝိ၊သင်္ဟ။၁၅၆။ ဣဒါနိ အာပုစ္ဆနဝိဓိံ ဒဿေန္တော။ သာရတ္ထ၊ ၂။၁၁၆။

အာပုစ္ဆနာကာရ (ပု) [အာပုစ္ဆန+အာကာရ] ပန်ကြားပုံအခြင်းအရာ၊ ပန်ကြားပုံ ပန်ကြား နည်း။ တဿ အာပုစ္ဆနာကာရံ "အနုဇာနာမိ ....ဘဏ္ဍုကမ္မာယာ"တိ ဧတ္ထ ဝဏ္ဏယိဿာမ။ ဝိ၊ဌ၊၃။၂၄၈။

အာပုစ္ဆန္တ (တိ) [အာ+ပုစ္ဆ+အ+အန္တ] ပန်ကြားသော၊ ခွင့်ပန်သော၊ သူ။ မံသရသေန အာပုစ္ဆန္တံ မဟာထေရော "မုဟုတ္တံ အာဂ-

http://www.dhammadownload.com

မေဟီ" တိ ဝတ္ဌာ။ ဝိ၊ဌ၊၃။၉၄။ အာပုစ္ဆန္တေန သယံ ဝါ ဂန္တွာ အာပုစ္ဆိတဗ္ဗံ။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။ ၁၅၄။ (–အဘိ၊ဌ၊၃။၉၇။ အံ၊ဋီ၊၃။၄၇။)

အာပုစ္ဆာ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+ပုစ္ဆ+တ္ဌာ။ တ္ဌာ-ကို အာ-ပြု။] ပန်ကြား၍၊ ခွင့်ပန်၍။ အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ သန္တံ ဘိက္ခုံ အာပုစ္ဆာ ကုလာနိ ပယိရုပါသိတုံ။ ဝိ၊၂။၁၃၄။ တံ အာပုစ္ဆာ ပက္ကမိတဗ္ဗံ။ မ၊ဌ၊၁။၃၇၆။(–ဝိ၊၂။၁၃၅၊၂၁၄၊၂၁၆၊၃၅၈၊၃၆၁။ ဝိ၊၄။၃၇၈။ မ၊ဋီ၊၂။၅၈။)

အာပုစ္ဆာပေတိ (ကာ၊ကြိ) [အာ + ပုစ္ဆ + ဏာပေ + တိ] ပန်ကြား-- ခွင့်ပန် – စေ၏။ ကသ္မာ ထေရံ အာပုစ္ဆာပေတိ။ သံ၊ဌ၊၂။၂၃၆။

အာပုစ္ဆာပေတုံ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+ပုစ္ဆ+ဏာပေ+တုံ] ပန်ကြား – ခွင့်ပန် – စေခြင်းငှါ။ "ဧကော ဘန္တေ....အာပုစ္ဆာမာ" တိအာဒိနာ နယေန အာပုစ္ဆာပေတုံ ဝဋ္ဌတိ။ ဝိ၊ဌ၊၃။၂၈၄။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၁၅၆။

အာပုစ္ဆာပေတ္ဌာ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+ပုစ္ဆ+ဏာပေ+တ္ဌာ] ပန်ကြား – ခွင့်ပန် – စေ၍။ ဒဟရဘိက္ခုံ ပေသေတ္ဌာ အာပုစ္ဆာပေတ္ဌာ ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗော။ ဝိ၊ဌ၊၃။၂၉၄။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၁၅၅။

အာပုစ္ဆိတ (တိ) [အာ+ပုစ္ဆ+တ] ပန်ကြား – ခွင့်ပန် – အပ်သော။ အာပုစ္ဆိတေ အနာပုစ္ဆိတသညာ။ ဝိ၊၂။၃၅၈။ (–ဝိ၊သင်္ဂဟ။၁၅၆။ သံ၊ဌ၊၂။၂၃၆။ အံ၊ဌ၊၃။၂၁၁။)

အာပုစ္ဆိတကာလ (ပု) [အာပုစ္ဆိတ + ကာလ] ပန်ကြား – ခွင့်ပန် – အပ်သောအခါ။ အာပုစ္ဆိတကာလတော ပဋ္ဌာယ နိသီဒါတိ ဝုတ္တေပိ အဝုတ္တေပိ နိသီဒိတုံ ဝဋ္ဌတိယေဝ။ မ၊ဌ၊၃။၁၂၈။

အာပုစ္ဆိတဗ္ဗ(တိ)[အာ+ပုစ္ဆ+တဗ္ဗ] ပန်ကြား – ခွင့်ပန် – အပ်သော။ သာမဏေရော အာပုစ္ဆိတဗ္ဗော။ ဝိ၊၄။၃၇၈။ တေန သစေ အာဝါသိကာ ဘိက္ခူ ဟောန္တိ၊ တေ အာပုစ္ဆိတဗ္ဗာ။ ဝိ၊ဌ၊၁။၂၄၈။ (–ဝိ၊ဌ၊၃။၄၃-၄၅၊၁၂၄၊၂၉၂။ ဝိ၊ဌ၊၄။၈၆။ ကခ်ါ။၂၆၈။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၁၅၄-၆။ သာရတ္ထ၊၃။၇၇။ ကခ်ါ၊ဋီ။၂၉၄၊၃၆၇။)

အာပုစ္ဆိတဗ္ဗယုတ္တက (တိ) [အာပုစ္ဆိတဗ္ဗ+ယုတ္တက] ပန်ကြားအပ်သည် အဖြစ်နှင့် ယှဉ်သော၊ ပန်ကြား–သင့်–ထိုက်–သော၊သူ။ အထ နံ သတ္ထာ "အတ္ထိ တေ ကောစိ အာပုစ္ဆိတဗ္ဗယုတ္တကော ဉာတီ" တိ အာဟ။ ဓမ္မ၊ဌ၊၁။၄။

အာပုစ္ဆိတသည (တိ) [အာပုစ္ဆိတ + သညာ] ပန်ကြား – ခွင့်ပန် – အပ်ပြီးဟု အမှတ်ရှိသော၊သူ။ အာပုစ္ဆိတေ အာပုစ္ဆိတသညာ အာနာပတ္တိ....အနာပုစ္ဆိတေ အာပုစ္ဆိတသညာ အဘိနိသီဒတိ ဝါ အဘိနိပဇ္ဇတိ ဝါ။ ဝိ၊၂။၃၅၈-၉၊၃၆၀-၁။

အာပုစ္ဆိတုံ (ကြိ၊ဝိ)[အာ+ပုစ္ဆ+တုံ] ပန်ကြား –ခွင့်ပန် – ခြင်းငှါ။ ကေဝလံ ဘိက္ခုနိုံ ဝါ မာတုဂါမံ ဝါ အာပုစ္ဆိတုံ နဝဋ္ဌတိ။ ဝိ၊ဌ၊၁။၂၄၄။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၃၊ (–ဝိ၊ သင်္ဂဟ။၁၅၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၇၂။ ကခ်ါ၊ဋီ။၄၇၂။)

အာပုစ္ဆိတုကာမ (တိ) [အာပုစ္ဆိတုံ+ကာမ] ပန်ကြား–ခွင့်ပန်–လိုသော၊သူ။ အတ္တာနံ မာတာပိတူနံ ဒဿေဿာမီတိ စိန္တေတ္ဌာ အာပုစ္ဆိတုကာမော ဥပသင်္ကမိ။ မ၊ဌ၊၃။၂၀၄။

အာပုစ္ဆိတုန (ကြိ၊ဝိ) [အာ+ပုစ္ဆ+တုန] ပန်ကြား၍၊ စွန့်လွှတ်၍။ အာပုစ္ဆိတူန ဂစ္ဆံ၊ မရိတုယေ ဝါ ပဗ္ဗဇိဿံ ဝါ။ ထေရီ။၄၂၇။ အာပုစ္ဆိတူန ဂစ္ဆန္တိ မယှံ ပိတရံ ဝိဿဇ္ဇေတ္ဌာ ဂစ္ဆာမိ။ ထေရီ၊ဌ။၂၇၅။

အာပုစ္ဆိတ္ဌာ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+ပုစ္ဆ+တ္ဌာ] ပန်ကြား–ခွင့်ပန်–၍။ သာမိကေ အာပုစ္ဆိတ္ဌာ

http://www.dhammadownload.com

သုက္ကပက္ခေဝ စန္ဒိမာ။ ဝိ၅။၂၉၆။ ဒီဂ။ ၁၄၇။ အံ၊၁။၃၂၆။ ဇာ၊၁။၂၀၈။ သုက္ကပက္ခေ စန္ဒော ဝိယ လဒ္ဓါ ယသော အပရာပရံ အာပူရတီတိ။ စရိယာ၊၌။၁၃၇။ ဇာ၊၌၊၄။ ၂၇။ (-ဇာ၊၌၊၃။၁၄၃။) အာပူရထ—ဇာ၊၌၊၄။၁၄၃။

အာပေတိ (ကာ၊ကြို) [အပ+ဏော+တိ] ရောက်စေ၏။ ပါကာရဿ ထိရဘာဝံ ဉဒ္ဓမဒ္ဒံ အာပေတိတိ ဉဒ္ဓါပံ။ သံ၊ဋီ၊၂။၄၇၇။

အာပေါကသိဏ (န) [အာပ+ကသိဏ] (၁) အာပေါကသိုဏ်း၊ ရေကသိုဏ်းဝန်း၊ အာပေါကသိုဏ်းဖြစ်သော ကမ္မဋ္ဌာန်း (က) ရေကသိုဏ်း စီးဖြန်းဘို့အတွက် စီမံပြုလုပ်ထားသောရေနှင့် စီမံပြုလုပ်မထားသော ရေ၊ ရေကသိုဏ်း စီးဖြန်းသော ပရိကမ္မဘာဝနာ၏ အာရုံ ဖြစ်သော ရေ။ (ခ) ဥဂ္ဂဟနိမိတ်ဖြစ်သော အာပေါကသိုဏ်း။ (ဂ) ပဋိဘာဂနိမိတ်ဖြစ်သော အာပေါကသိုဏ်း။ (၂) ပဋိဘာဂနိမိတ် ဖြစ်သော အာပေါကသိုဏ်းကို အာရုံပြုသော စျာန်၊ အာပေါကသိဏ်စျာန်။ (၁)(က)(ခ)(ဂ) ပထဝီကသိဏ် အာပေါသိဏ် တေဇောကသိဏ်....။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၀၇။ သင်္ဂဟ။၅၉။ ပထဝီကသိဏ (ဝိဘာဝိနီ။ ၂၅ဂ)နှင့် ယှဉ်ကြည့်။ (ခ) အာပေါကသိဏ် ဥဂ္ဂဏှန္တော အာပသ္မိံ နိမိတ္တံ ဂဏှာတိ။ မ၊၌၊၁။၃၁။ ပထဝီကသိဏ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။ ၁၄၂)နှင့် ယှဉ်ကြည့်။ (ဂ) အာပေါကသိဏ်မဏ္ဍလကော သဉ္ဇာနာတိ။ ဒီ၊၃။၂၅၇။ မ၊၂။ ၂၀၇။ (-အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၁။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၈၀။) အာရမ္မဏပထဝီ, နိမိတ္တပထဝီ (မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၆။ မ၊ဋီ၊၁၊၆၇)နှင့် ယှဉ်ကြည့်။ (၂) အာပေါကသိဏ် ဘာဝေတိ။ အံ၊၁။၄၃။ အာပေါကသိဏ် သမာပဇ္ဇိတ္ဝာ။မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၄။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၀၃။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၈၀။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၃၁၀။ (-ပဋိသံ။၈။ နေတ္တိ။၇၅။ အဘိ၊ဓ။

အပလောကေတ္ဝာ ဆဍ္ဍေတိ။ ဝိ၊၂။၃၅၀။ အာပုစ္ဆိတ္ဝာ ဂမနံ ဂမနဝတ္တံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၄၉။ အာစရိယံ အာပုစ္ဆိတ္ဝာ ဝိဟာရာ နိက္ခမ္မ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၈။ (-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၄၊၃၂၆၊၃၄၁၊ ၃၄၂။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၂၁၊၃၂၀။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၆၊ ၄၆၊၅၅၊၁၅၄။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၃၁၄။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅၊ ၂၃၁။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၀၂၊၂၀၃။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။ ၂၂၉။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇၀။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅၉၊ ၃၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၆။အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၂၁။ ခုဒ္ဒက၊ ဋ္ဌ။၃၀။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၅၉။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၃၅၁။ ကင်္ခါ၊ဋီ။၃၇၊ ၁၀၄၊ ၁၁၄၊ ၂၀၈၊ ၃၆၄၊ ၃၆၇၊ ၄၆၄။ မ၊ဋီ၊၁။၁၅၁။)

အာပုစ္ဆိယမာန (တိ) [အာ+ပုစ္ဆ+ယ+မာန] ပန်ကြားအပ်သော၊ ခွင့်ပန်အပ်သော။ ဝတ္ထေ အာပုစ္ဆိယမာနေ တုဏှီ ဟောသိ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊ ၁။၂၅။

အာပုတ္တပုတ္တ (ပု) [အာ+ပုတ္တ+ပုတ္တ] သားတို့၏ သား-မြေး-တိုင်အောင်၊ သားစဉ်မြေးဆက်အထိ။ အာပုတ္တပုတ္တေဟိ ပမောဒထ-ဝေါ့။ ဇာ၊၁။၂၄၄။ အာပုတ္တပုတ္တေဟိတိ ယာဝ ပုတ္တာနမ်ိ ပုတ္တေဟိ ပမောဒထ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၄။

အာပုဿဒတ္တ (န) [အာပ + ဥဿဒ+တ္တ] အာပေါခတ်-ရေခတ်-ပြန့်ပြော-များပြား-လွန်ကဲ-သည်၏ အဖြစ်။ အာပုဿဒတ္တာ ပဉ္စရတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၄၅။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၉၅။

အာပူပ်က (တိ) [အပူပ + ကိက] (၁) မှုံစားလေ့ရှိသော၊သူ။ (၂) မှုံတို့၏ အပေါင်း။ (၁) အပူပဘက္ခကသီလော အာပူပိကော။ အနုဋီ၊၁။၆၂။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၈၉။) အပူပ-ဘက္ခနသီလ, အပူပသဒ္ဒ-တို့လည်း ကြည့်။ (၂) အာပူပိကံ သံကုလိကံ။ မောဂ်၊၄။၆၈။ (မောဂ်၊သျ၊၄။၆၈-ယည်း ကြည့်။)

အာပူရတိ (ကြို) [အာ+ပူရ+အ+တိ] ပြည့်၏၊ ပြည့်ဖြိုးတိုးပွါး၏။ အာပူရတိ တဿ ယသော၊

http://www.dhammadownload.com

၅၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၇၀။) ပထဝီကသိဏ(အံ၊၄၊ ၁။၄၀၈) နှင့် ယှဉ်ကြည့်။ (၁) (၂) အာပေါကသိဏ (ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၆၅) ၌ အာပေါကသိဏစျာန်၊ အာပေါကသိဏကမ္မဋ္ဌာန် ၀၊။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၄၊၁။၁၉၅။

အာပေါကသိဏကမ္မဋ္ဌာန (န) [အာပေါကသိဏ + ကမ္မဋ္ဌာန] အာပေါကသိုဏ်း ဖြစ်သော ကမ္မဋ္ဌာန်း။ အာပေါကသိဏ (ဝိသုဒ္ဓိ၊၄၊၁။ ၁၉၅) ကြည့်။

အာပေါကသိဏစ္ဆာန (န) [အာပေါကသိဏ + စ္ဆာန] အာပေါကသိုဏ်းဟူသော အာရုံရှိသော စ္ဆာန်၊ အာပေါကသိဏစ္ဆာန်။ အာပေါကသိဏ (ဝိသုဒ္ဓိ၊၄၊၁။၁၉၅) ကြည့်။

အာပေါကသိဏသမာပဇ္ဇန (န) [အာပေါကသိဏ + သမာပဇ္ဇန] အာပေါကသိုဏ်းလျှင် အာရုံရှိသော စျာန် – အာပေါကသိဏစျာန် – ကို ဝင်စားခြင်း။ ဧတေန ပထဝီယာ ဥမ္မုဇ္ဇန-နိမုဇ္ဇနေ အာပေါသသိဏဿသမာပဇ္ဇနံ ဣစ္ဆိ-တပ္ပန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၄၊ ၂။ ၂၆။

အာပေါကသိဏသမာပတ္တိ (ထီ) [အာပေါကသိဏ + သမာပတ္တိ] အာပေါကသိဏသမာပတ်၊ အာပေါကသိုဏ်း – ဟူသော အာရုံရှိသော – ကိုအာရုံပြုသော – စျာန်သမာပတ်။ ပကတိ-ယာ အာပေါကသိဏသမာပတ္တိယာ လာဘီ ဟောတိ။ ပဋိသံ။၂၀၆။

အာပေါကသိဏသမာပတ္တိပရမ (တိ) [အာပေါ-ကသိဏသမာပတ္တိ + ပရမ] အာပေါကသိဏ-သမာပတ်ဟူသောမြတ်သောအကျိုးရှိသော။ အပေါကသိဏသမာပတ္တိပရမာ ခေါ ဘဂိနိ ဧကေ သမဏဗြာဟ္မဏာ အတ္ထောတိ အဘိ-နိဗ္ဗတ္တေသုံ။ အံ၊၃။ ၂၉၄။

အာပေါကသိဏာဝရမ္မဏ (တိ) [အာပေါကသိဏ + အာဝရမ္မဏ] အာပေါကသိုဏ်းလျှင် အာရုံရှိသော၊ (စျာန်)။ ဥဒကခေတ္တ ပဝတ္တတိတိ အာပေါကသိဏာဝရမ္မဏံ ပါဒကဇ္ဈာနံ သမာ ပဇ္ဇိတ္ဝာ။ ပဋိသံ၊၄၊ ၂။၁ ၂။ (–ထေရ၊၄၊ ၂။ ၄၉၆။ ဇာ၊၄၊၁။၃၃၁။)

အာပေါကာယ (ပု) [အာပ + ကာယ] (၁) အာပေါဓာတ်ဟူသောခန္ဓာကိုယ် (ခန္ဓာကိုယ်၏ ဟစိတ်တဒေသဖြစ်သော အာပေါဓာတ်)။ (၂) အာပေါဓာတ်အပေါင်း။ (က) ဗာဟိရ-အာပေါဓာတ်အပေါင်း၊ သက်မဲ့ အရာဝတ္ထု၌ ရှိသော အာပေါဓာတ်အပေါင်း။ (ခ) သည်း-ခြေ, သလိပ်, ပြည်, သွေး-စသော အရည်ဓာတ် အပေါင်း။ (ဂ) ခန္ဓာကိုယ်တခုလုံး၌ရှိသော ဖွဲ့စည်းခြင်း, ယိုစည်းခြင်း သဘောလက္ခဏာ အပေါင်း (၁) (၂) ပထဝီ (ဝီ) ကာယော အာပေါကာယော .... ဇီဝေ သတ္တမေ။ ဒီ၊၁။ ၅၃။ မ၊၂။၁၀၅။ သံ၊၂။၁၇၃။ ပထဝီ (ဝီ)-ကာယ (ဒီ၊၄၊၁။၁၅၁။ မ၊၄၊၃။၁၆၀။ ဒီ၊၄၊ ၁။ ၂၉။ သီ၊၄၊သစ်၊ ၂။၅၁။ မ၊၄၊၃။၁၀၉) နှင့် ယှဉ်ကြည့်။ (၂) (က) အာပေါ အာပေါ-ကာယံ အနုပေတိ အနုပဂစ္ဆတိ။ ဒီ၊၁။၅၂။ မ၊၂။၁၀၃။ သံ၊၂။၁၇၀။ ပထဝီကာယ (ဒီ၊ ၄၊၁။၁၄၉။ သီ၊၄၊သစ်၊ ၁။၄၆) နှင့် ယှဉ်ကြည့်။ (ခ) (ဂ) ဣမေကစ္စော အာပေါ-ကာယံ ။ပ။ တေဇောကာယံ ဝါယောကာ-ယံ....အနိစ္စတော အနုပသတိ။ ပဋိသံ။၄၀၆။ ဒီ၊၄၊၂။၃၄၀။ မ၊၄၊၁။၂၄၇။ အဘိ၊၄၊ ၂။ ၂၀၀။ ပဋိသံ၊၄၊၁။၁၆၂။ ဣတိဝုတ်၊၄။၉၆။ မဟာနိ၊၄။၃၉။ ပထဝီကာယ (ပဋိသံ၊၄၊ ၃၁၄။ ဒီ၊၄၊၂။၂၉၃) နှင့် ယှဉ်ကြည့်။

အာပေါကောဋ္ဌာသ (ပု) [အာပ + ကောဋ္ဌာသ] အာပေါဓာတ် (အရည်ဓာတ်) အစုအဝေး။ ယံ ဝါ ပနညမ္မီတိ ဣမိနာ အာပေါကောဋ္ဌာ-သာဒီသု တီသု အနုဂတံ ပထဝီဓာတုံ လက္ခ-ဏဝသေန ယေဝါပနကံ ပထဝီ ကတ္ဝာ ဒဿေတိ။ အဘိ၊၄၊ ၂။၆၀။ (–သံ၊၄၊ ၂။ ၉၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၄၊၁။၄၃၀၊၄၄၁။)

အာပေါဂတ (တိ) [အာပ + ဂတ] ဖွဲ့စည်းခြင်း ဟူသော အာပေါဓာတ်သဘောသို့ ရောက်သော၊

http://www.dhammadownload.com

သဘောအားဖြင့် အာပေါဓာတ်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်သော၊ ကမ္မသမုဋ္ဌာန်စသော အထူးထူးသော အလုံးစုံသော အာပေါဓာတ်တို့၌ – ဖြစ် – ပါဝင် – သော၊ လက္ခဏာ (အာပေါဓာတ်၏ ဖွဲ့စည်းခြင်းသဘောလက္ခဏာ)။ ယံ အဏ္ဌတ္တံ ပစ္စတ္တံ အာပေါ အာပေါဂတံ ဥပါဒိန္နံ။ မ၊၁။၂၄၄။ မ၊၂။၈၅။ မ၊၃။၂၈၄။ အဘိ၊ဝိ။၈၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၄၄။ အာပေါဂတန္တိ သဗ္ဗအာပေသု ဂတံ အလ္လယူသဘာဝလက္ခဏံ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၀။ အာပေါ အာပေါဂတန္တိအာဒီသု အာဗန္ဓနမေဝ အာပေါ၊ တဒေဝ အာပေါသဘာဝံ ဂတတ္တာ အာပေါဂတံ၊ သဘာဝေနေဝ အာပေါဘာဝံ ဝါ ပတ္တန္တိ အတ္ထော။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၇၇။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၇၃။ ကမ္မသမုဋ္ဌာနာဒိဝသေန နာနာဝိဓေသု အာပေသု ဂတန္တိ အာပေါဂတံ၊ ကိံ တံ? အာပေါဓာတုယာ အာဗန္ဓနလက္ခဏံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၄၅။ (–အဘိ၊ဓ။၁၇၁-၈။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၇၀။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၁။)

အာပေါဓာတု (ထီ) [အာပ+ဓာတု။ အာပေါ စတံ နိဿတ္တသုညတသဘာဝဋ္ဌေန ဓာတု စာတိ အာပေါဓာတု။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၆၈။] အာပေါဓာတ်၊ (က) ရုပ်ကလာပ်တို့ကို ဖရိုဖရဲမရှိစေရအောင် ပေါင်းစပ် ဖွဲ့စည်းခြင်းသဘော၊ ရိပျော် စီးယို စွတ်စိုခြင်း အရည်အစေးသဘော၊ ယင်းသဘောကိုပင် အာပေါဓာတ် ဆိုရသည်။ အာပေါ တခြား သဘော တခြား မဟုတ်။ သံတုံး, ကျောက်ခဲစသောရုပ်ကလာပ်တို့ ပြန့်ကျဲမနေခြင်းသည် အာပေါဓာတ်က ပေါင်းစပ် ဖွဲ့စည် ထားခြင်းကြောင့် ဖြစ်၏။ အာပေါဓာတ် လွန်လျှင် အရည်အစေး ဖြစ်ရ၏။ ယင်းအရည်အစေးကိုလည်း လွန်ဓာတ်ကိုစွဲ၍ အာပေါဟူ၍ပင် ဆိုရ၏။ ထိုကြောင့် အဘိ၊ဝိ။၈၄။ မ၊၁။၂၄၄။ မ၊၂။၈၅။ မ၊၃။၂၈၄-စသော ပါဋ္ဌိတော်တို့၌ သည်းခြေ, သလိပ် စသည်တို့ကို အာပေါကောဋ္ဌာသ ၁၂ ပါးပြု၍ဟောတော်မူသည်။ အစစ်မဟုတ်၊ အစစ်အာပေါကို ပကတိမျက်စိဖြင့် ကြည့်၍ မမြင်ရ၊ ဝိပဿနာမျက်စိဖြင့်ကြည့်မှမြင်သည်။ သုခုမရုပ်ဖြစ်၍ တို့ထိ၍လည်း မရစကောင်း။ ကြံရည် စသည်တို့ကို ကျိုချက်၍ အခဲဖြစ်သွားရာ၌ 'ခက်မာ'သဘော ပထဝီ အဓိကဖြစ်ပြီး 'အရည်အစေး' သဘော အာပေါနုံ့သွားခြင်း ဖြစ်သည်၊ အာပေါမှ ပထဝီ ဖြစ်သွားသည် မဟုတ်။ အစိုင်အခဲ ကြေမွရာ၌လည်း 'အရည်အစေး' သဘော အာပေါ အဓိက ဖြစ်ပြီး 'ခက်မာ'သဘော ပထဝီ နုံ့သွာ ခြင်း ဖြစ်သည်၊ ပထဝီမှ အာပေါ ပြန်ဖြစ်လာသည် မဟုတ်။ အကျယ်ကို အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၇၁။ မူလဋ္ဌီ၊၁။၁၅၄-၅။ အနုဋ္ဌီ၊၁။၁၆၇-၈-တို့၌ ကြည့်။ အာဗန္ဓန, အာဗန္ဓနဓာတု, အာဗန္ဓနာကာရ-တို့လည်း ကြည့်။ (ခ) ရေ၊ ကမ္ဘာဖျက် မိုးရေ။ (က) အာပေါဓာတူတိ အာဗန္ဓနဓာတု။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၂။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၆၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅၉။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၄၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၄၂၇။ အာပေါဓာတုယာ ပဋ္ဌရဏလက္ခဏံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၂။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၀။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၃။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၁၈၃။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၁၅၅။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၂။ ယာ အာဗန္ဓနတာ၊သာ အာပေါဓာတု။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။၆၁။ (–အဘိ၊ဓ။၁၄၇၊၁၅၄၊၁၇၁။ မ၊၁။၂၄၄။ မ၊၂။၈၅။ မ၊၃။၂၈၄၊၃၀၄။ အံ၊၁။၁၇၆။ သံ၊၁။၃၇၉။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၊၇၅။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၀၉၊၃၅၂။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၄၊၁၂၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၄၄-၅-၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၁၇။ စူဋ္ဌနိ၊ဋ္ဌ။၁၂၉။ သာရတ္ထ၊၁။၂၈၁။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၃၅၈။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၉၅။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၆၃။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၈၂၊၄၆၂။ မူလဋ္ဌီ၊၁။၁၅၄။ အနုဋ္ဌီ၊၁။၁၆၀။ အနုဋ္ဌီ၊၂။၃၇၊၅၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၄၃၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၀၆။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌီ။၆၇။ နေတ္တိ၊ဝိ။၁၅၇။) (ခ) အာပေါဓာတူ (သံ၊၁။၄၂၃)တိ ပထဝီတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ သုဘကိဏ္ဏာ ဗြဟ္မလောကာ ဥဂ္ဂတံ ကပ္ပဝိနာသကံ ဥဒကံ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၈၈။

http://www.dhammadownload.com

အာပေါဓာတုကျွောဘ (ပု) [အာပေါဓာတု+ခေါဘ] အာပေါဓာတ် ချောက်ချားခြင်း။ အဗ္ဘန္တရဓာတုပ္ပကောပ-ကြည့်။

အာပေါဓာတုဂ္ဂဟဏ (နဲ) [အာပေါဓာတု+ဂဟဏ] အာပေါဓာတ်ကို ယူခြင်း။ ဇာတိရူပံ ဥပစယသန္တတိဂ္ဂဟဏေန၊ သမ္ဘဝရူပံ အာပေါဓာတုဂ္ဂဟဏေန။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၈၀။

အာပေါဓာတုဒ္ဒယ (နဲ) [အာပေါဓာတု+ဒ္ဒယ] (က) အာပေါဓာတ်တို့၏ နှစ်ပါးသော အစိတ်အပိုင်းရှိသောအပေါင်း၊ အာပေါဓာတ်နှစ်ပါးအပေါင်း၊ အာပေါဓာတ်နှစ်မျိုး။(ခ) အာပေါဓာတ်တို့၏ နှစ်မျိုးနှစ်စား ပေါင်းစုအပ်သော အစိတ်အပိုင်း၊ အာပေါဓာတ်နှစ်မျိုး။ အာပေါဓာတုဒ္ဒယံ အတ္ထိ အဇ္ဈတ္တိကာ၊ အတ္ထိ ဗာဟိရာ။ အဘိ၊ဝိ။၈၄။ ပထဝီဓာတုဒ္ဒယ(မူလဋီ၊၂။၄၂)နှင့် ယှဉ်ကြည့်။ (အဋ္ဌကထာဋ္ဌကား "အာပေါဓာတု+ဒ္ဒေ+အယံ" ဟု ပုဒ်ဖြတ်သောကြောင့် သမာသ်မဟုတ်၊ ဝါကျသာတည်း။)

အာပေါဓာတုနိဒ္ဒေသ (ပု) [အာပေါဓာတု+နိဒ္ဒေသ] အာပေါဓာတ်ကို – အကျယ်ပြဆိုရာ – စကားရပ် – အပိုင်းအခဏ်း။ တတ္ထ အာပေါဓာတုနိဒ္ဒေသေ "ယံဝါပနည"နွှိ ဣမိနာ သမ္ဘဝဿ....သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၄၃၁။

အာပေါဓာတုနိဿယ (တိ) [အာပေါဓာတု+နိဿယ] အာပေါဓာတ်လျှင် မှီရာရှိသော။ အယံအာပေါဓာတုနိဿယော အဿာဒေါ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၄၁။

အာပေါဓာတုပ္ပကောပ (ပု) [အာပေါဓာတု+ပကောပ] အာပေါဓာတ်၏ ပျက်စီးခြင်း။ အာပေါဓာတုပ္ပကောပေန၊ ဟောတိ ပူတိမုခေဝ သော။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃၉။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၅၈။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၈။

အာပေါဓာတုဝဇ္ဇ (တိ) [အာပေါဓာတု+ဝဇ္ဇ] အာပေါဓာတ်သည် ကြဉ်အပ်သော။ အာပေါဓာတုဝဇ္ဇာ တိဿော ဓာတုယော စာတိ ဒ္ဒါဒသဝိဓံ ရူပံ ဃဋ္ဌနဝသေန ဂဟေတဗ္ဗတော သြဋ္ဌာရိကံ။ သာရတ္ထ၊၃။၁၈၆။

အာပေါဓာတုဝဇ္ဇိတ (တိ) [အာပေါဓာတု+ဝဇ္ဇိတ] အာပေါဓာတ်သည် ကြဉ်အပ်သော။ စက္ခာဒီနိ နဝ အာပေါဓာတုဝဇ္ဇိတာ တိဿော ဓာတုယော စာတိ ဒ္ဒါဒသဝိဓံ ဃဋ္ဌနဝသေန ဂဟေတဗ္ဗတော သြဋ္ဌာရိကံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၈၁။

အာပေါဓာတုဝိသေသတ္တ (နဲ) [အာပေါဓာတု+ဝိသေသ+တ္တ] အာပေါဓာတ်အထူး၏အဖြစ်။ အာပေါဓာတုဝိသေသတ္တာ သမ္ဘဝေါ အာပေါဓာတုသမ္ဗန္ဓီ။ အနုဋ္ဌီ၊၁။၁၅၅။

အာပေါဓာတုသမ္ဗန္ဓီ (တိ) [အာပေါဓာတု+သမ္ဗန္ဓီ] အာပေါဓာတ်နှင့် ဆက်စပ်ခြင်းရှိသော။ အာပေါဓာတုဝိသေသတ္တ-ကြည့်။

အာပေါနာမ (နဲ) [အာပ+နာမ] ရေ၏အမည်သည်း။ နိဿယသဝဏ္ဏမေဝ ကတ္ဒာ ... အမ္ဗုဥဒကံ ဝါရိ သလိလန္တိအာဒီသု အာပေါနာမေသု ပါကဋနာမဝသေနေဝ "အာပေါ အာပေါ"တိ ဘာဝေတဗ္ဗံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၆၅။

အာပေါပဋ္ဌရဏ (တိ) [အာပ+ပဋ္ဌရဏ] အာပေါဓာတ်ဖြင့် ယိုစီးလေ့ရှိသော။ အာပေါပဋ္ဌရဏော ကာယော၊ သဒါ သန္ဒတိ ပူတိက (ထေရ။၃၀၄)နွှိ အယံ ကာယော အာပေါဓာတုယာ သဒါ ပဋ္ဌရဏသီလော။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉၉။

အာပေါဖရဏ (နဲ) [အာပ+ဖရဏ] ရေဖြင့် ဖြန့်ခြင်း။ တတ္ထ အာပေါကသိဏံ သမာပဇ္ဇိတ္ဒာ အာပေန ဖရဏံ အာပေါဖရဏံ နာမ။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၀၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၁၀။

အာပေါမဏ္ဍလ (နဲ) [အာပ+မဏ္ဍလ] ရေ–အဝန်း–ကသိုဏ်းဝန်း။ ဥဂ္ဂဏ္ဍန္တောတိ ယထာပရိစ္ဆိန္နေ အာပေါမဏ္ဍလေ ယထာ ဥဂ္ဂဟနိမိတ္တံ ဥပလဗ္ဘတိ၊ တထာ နိမိတ္တံ ဂဏ္ဍန္တော။ မ၊ဋီ၊၁။၇၇။

http://www.dhammadownload.com

အာပေါရသ (ပု) [အာပ+ရသ] ရေ၏ပြည့်စုံခြင်း၊ ရေဆီ၊ ရေသြဇာ။ ယဉ္စ အာပေါရသံ ဥပါဒိယတိ။ အံ၊၁။၃၄။ ပဋိသံ။၁၃၆။ ပဏီ-ရသံ အာပေါရသန္တိ တသ္မိ တသ္မိ ဌာနေ ပဏီယာ စ သမ္ဘဒံ အာပဿ စ သမ္ဘဒံ။ .... ရသသဒ္ဒဿ ဟိ သမ္ဘတ္တိ စ အတ္ထော။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊၂။၄၉။ ဥဒ္ဓံ သြတံ အာဘိဟရန္တီတိ ပဏီရ-သဉ္ဇ အာပေါရသဉ္ဇ ဥပရိ အာရောပေန္တိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊၂။၇၇။ ပဏီရသဉ္ဇ အာပေါရသဉ္ဇ အာ-ဂမ္မ ယာနိ ဖလာနိ နိဗ္ဗတ္တေယျုံ၊ တာနိ နာသိ-တာနိ ဟောန္တိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၀၆။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၂၀၇။ (–မ၊ဋ္ဌ၊၃။၅၆။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၃၃၉။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၀။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊၂။၁၈၀။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌ။၂၃၇။ အပ၊ဋ္ဌ၊၂။၀၆။ သံ၊ဌီ၊၁။၂၆၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဌီ၊၁။၂၀၉။)

အာပေါရသသိနေဟ (ပု) [အာပေါရသ+သိနေ-ဟ] ရေအဆီအစေးသြဇာ။ ယထာ နိဂြော-ဓဿ ခန္ဓဇာ နာမ ပါရောဟာ အာပေါရသ-သိနေဟေ သတိ ဇာယန္တိ။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၀။

အာပေါရသာနုဂတဗန္ဓန (တိ) [အာပေါရသ+အနုဂတ+ဗန္ဓန] ရေဆီရေသြဇာသည်–အစဉ်လျှောက်–စိမ့်ဝင်–အပ်သော အညှာရှိသော။ ပါတော အာပေါရသာနုဂတဗန္ဓနာနံ ဒုမပ္ပ-လာနံ ပတနံ ဝိယ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၂၃။ ပါတော အာပေါရသာနုဂတဗန္ဓနာနန္တိ....ဗန္ဓနမူလံ ဥ-ပဂတေန အာပေါရသေန တိန္တသိထိလဗန္ဓန-တာယ ပါတော အာပေါရသာနုဂတဗန္ဓနာ-နံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဌီ၊၁။၂၀၉။

အာပေါသံယုတ္တ (တိ) [အာပ+သံယုတ္တ] အာ-ပေါဓာတ်–ရေဓာတ်–နှင့် စပ်ယှဉ်သော။ အာသဓေ ဥပလဒ္ဓမာနောပိ ဂန္ဓော ပဏီယာ အာပေါသံယုတ္တာယ ကပ္ပါသတော ဝိသဒိ-သာယ။ မူလဋ္ဌ၊၁။၁၄၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဌီ၊၂။၉၂။

အာပေါသံဝဋ္ဋ (ပု) [အာပ+သံဝဋ္ဋ။ သံဝဋ္ဋနံ ဝိနဿနံ သံဝဋ္ဋော....အာပေန သံဝဋ္ဋော အာ-ပေါသံဝဋ္ဋော ဝါယောဝိတ္ထာရော အာကာသော ဝိဇ္ဇုတာ ဟောတိ။ အံ၊ဌီ၊၂။၁၃၇။] ရေဖြင့်–ရေကြောင့်–ပျက်စီးခြင်း၊ အာပေါသံဝဋ္ဋကပ်။ တတ္ထ တယော သံဝဋ္ဋာ တေဇောသံဝဋ္ဋော အာပေါသံဝဋ္ဋော ဝါယောသံဝဋ္ဋောတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊၁။၁၂၀။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၄၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၄၄။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၄၂။ ပါတော အာပေါသံဝဋ္ဋကပ္ပော ဝေဝဏိယသုတ္တံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဌီ၊၂။၁၆၆။

အာပေါသံဝဋ္ဋကာလ (ပု) [အာပေါသံဝဋ္ဋ+ကာ-လ] ရေဖြင့်–ရေကြောင့်–ပျက်စီးရာအခါ။ အာပေါသံဝဋ္ဋကာလေ ပန ကောဋိသတ-သဟဿစက္ကဝါဠံ ဥဒကပ္ပရမေဝ ဟောတိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊၂။၁၃၀။ (–မ၊ဌီ၊၂။၁၇၃။)

အာပေါသင်္ဂဟိတ (ပု) [အာပ+သင်္ဂဟိတ] အာ-ပေါ ဓာတ်သည်–သင်္ဂြိုဟ်–ချီးမြှင့်–ထောက်-ပံ့–အပ်သော။ အာပေါသင်္ဂဟိတာယ တေ-ဇောနုပါလိတာယ ဝါယောဝိတ္ထမ္ဘိတာယ ဧဝ ပဏီဓာတုယာ ပဝတ္တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဌီ၊၂။၁၆။

အာပေါသညာ (ထီ) [အာပ+သညာ] ရေဟူသော အမှတ်သညာ။ အပ္ပမာဏာ အာပေါ-သညာ။ ဒီ၊၂။၉၀။ အာပသ္မိံ အာပေါသညာ ဝိဘူတာ ဟောတိ။ အံ၊၃။၅၂၁။ (–အံ၊ဋ္ဌ၊ ၃၄၄။)

အာပေါသညီ (တိ) [အာပေါသညာ+ဣ] ရေ-ဟူသော အမှတ်သညာရှိသော။ နံ အာပ-သ္မိံ အာပေါသညီ အဿ။ အံ၊၃။၂၆၃။

အာပေါသန္နိဿိတရသာရမ္မဏ (တိ) [အာပေါ-သန္နိဿိတ+ရသာရမ္မဏ] အာပေါဓာတ်၌ မှီ-သော ရသာရုံလျှင် အာရုံရှိသော။ ဇဝုါပိ ဂါမဇျာသယာ အာပေါသန္နိဿိတရသာရမ္မ-ဏာ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၁၂။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၃၅၂။

အာပေါသဘာဝ (ပု) [အာပ+သဘာဝ] စွတ်စို-စေးကပ်–ဖွဲ့စည်းခြင်း–သဘော။ အာ-ပေါဓာတ်၏သဘော။ အာပေါဂတ-ကြည့်။

http://www.dhammadownload.com

အာပေါသိနေဟ (ပုံ) [အာပ+သိနေဟ] ရေဟူသော အစေးဝေတ်။ ကုပိတော ဣမသ အာပေါသိနေဟော နတ္ထိတိ ကောဋ္ဌာသံ။ မ၊ဋီ၊၂။၂၃၃။

အာဖုသတိ (ကြိ) [အာ+ဖုသ+အ+တိ] ရ၏၊ ရောက်၏။ သမထသမာဓိ'မာဖုသိ (ဝိမာန။ ၁၉)နှိ် ပစ္စနီကဓမ္မာနံ သမုစ္ဆေဒဝသေန သမနတော ဝူပသမနတော ပရမတ္ထသမထ-ဘူတံ လောကုတ္တရသမာဓိ ံ အာဖုသိ ံ အဓိ-ဂစ္ဆိ ံ။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၇၆။

အာဗဒ္ဓ (တိ) [အာ+ဗန္ဓ+တ] ဖွဲ့စပ်အပ်သော၊ ဖွဲ့ချည်အပ်သော။ ဝိဗဒ္ဓါ အာဗဒ္ဓါ လဂ္ဂါ လဂ္ဂိတာ ဗလိဗဒ္ဓါတိ ဣစ္ဆာနိဒါနာ ဘဝသာ-တဗဒ္ဓါ။ မဟာနိ။၂၃။ အာဗဒ္ဓါတိ ဝိသေ-သေန အာဒိတော ဗဒ္ဓါ။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၉၀။ ဣမေဟိ ဒ္ဝိဟိ ပဒေဟိ အာဗဒ္ဓံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉။ အာဗဒ္ဓန္တိ် ပဋိဗဒ္ဓံ တံမူလကတ္တာ ဥပရိဒေသ-နာယ။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၁၈။ (–ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၅၊၁၁၇။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၇။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၇၊၃၉၂။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၇၅။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၄၊ ၃၄။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၅၊၂၄၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၅၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၂၄။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။ ၃၇။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၁၅၃။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၂။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၁၄၀။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၄၇၉။ သံ၊ဋ္ဌီ၊ ၂။၉၄၊၃၉၇။)

အာဗဒ္ဓပဋိဗဒ္ဓသဟာယက (တိ) [အာဗဒ္ဓ+ပဋိ-ဗဒ္ဓ+သဟာယက] အစဉ်အမြဲ ယှဉ်တွဲဖွဲ့စပ်သော အဆွေခင်ပွန်း၊ တာနိ ကိရ ဒ္ဝေပိ ကုလာနိ ယာဝ သတ္တမာ ကုလပရိဝဋ္ဋာ အာဗဒ္ဓပဋိဗဒ္ဓသဟာယကာနေဝ အဟောသုံ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၂။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၆။

အာဗဒ္ဓပရိကရဏ (န) [အာဗဒ္ဓ+ပရိကရဏ] ဖွဲ့စပ်မှုကို ထက်ဝန်းကျင်မှ ပြုခြင်း။ သမ္မာ-သမ္ဗောဓိယာ ကတာဘိနီဟာရေန မဟာ-သတ္တေန ပါရမိပရိပူရဏတ္ထံ သဗ္ဗကာလံ ယုတ္တ-ပ္ပယုတ္တေန ဘဝိတဗ္ဗံ အာဗဒ္ဓပရိကရဏေန။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၂၀၆။

အာဗဒ္ဓပုဗ္ဗဝင်္ဂဏက (ပုံ) [အာဗဒ္ဓ+ပုဗ္ဗ+ဝင်္ဂဏက] ဖွဲ့အပ်သောဦးဆောက်ပန်း။ သုဋ္ဌု ပီဋေတ္ဝာ ဒါဗဒ္ဓပုဗ္ဗဝင်္ဂဏကော ဝိယ သုပူရိတံ ပုဗ္ဗစင်္ကောဋ္ဌကံ ဝိယ စ အတိရမဏီယော အဟောသိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၆။

အာဗဒ္ဓဝက်သာခ (တိ) [အာဗဒ္ဓ+ဝက်+သာခါ] ဖွဲ့စပ်အပ်သော ကောက်ကွေးသောသစ်ကိုင်း ရှိသော။ ဂင်္ဂါယ မဇ္ဈေ ဇာတော ဗဟိဒ္ဓါ ဝလ္လိဟိ အာဗဒ္ဓဝက်သာခေါ ဝိယ သံဃသန္တကံ နိဿာယ ဇီဝမာနော ဘိန္နာဇီဝေါ ပဂ္ဂလော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၇၇။

အာဗဒ္ဓါနုလိတ္တ (တိ) [အာဗဒ္ဓ+အနုလိတ္တ] ဖွဲ့စပ်အပ် လိမ်းကျံအပ်သော။ ကေဝလံ တု ဣမာနိ သာဓိကာနိ တီဏိ အင်္ဂဿတာနိ နဝဟိ နှာရုသတေဟိ နဝဟိ စ မံသပေသိ-သတေဟိ အာဗဒ္ဓါနုလိတ္တာနိ။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။၄၀။

အာဗန္ဓ (တိ) [အာ+ဗန္ဓ+အ] (၁) ဖွဲ့စည်းသော။ (၂) ဖွဲ့စပ်–ဖွဲ့စည်း–ဖွဲ့ချည်–အပ်သော။ (၁) တံ တံ ဌာနံ ဗြဝဘာဝသိဒ္ဓေန ဝိဿန္ဒ-နဘာဝေန အာဗန္ဓတ္တံ....ကရောန္တော အပ္ပေါ-တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၄၃၀။ (၂) တေဟိ နှာရုဟိ သမ္ဗန္ဓံ အာဗန္ဓံ။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၂၆၃။ (–သာ-ရတ္ထ၊၁။၂၈၁။)

အာဗန္ဓက (တိ) [အာ+ဗန္ဓ+ကဏ္] ဖွဲ့စည်းတတ်သော။ ဝေန္တီ ယထာ သသမ္ဘာရုဒကံ သ-သမ္ဘာရပထဝိယာ အာဗန္ဓကံ။ အနုဋီ၊၁။ ၁၆၇။

အာဗန္ဓတိ (ကြိ) [အာ+ဗန္ဓ+အ+တိ] ဖွဲ့စည်း၏။ အာပေါဓာတု ဝါ အာဗန္ဓမာနာ ဖုသိတ္ဝာ အာဗန္ဓတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၇၁။ (–အနုဋီ၊၁။ ၁၆၇။) **အာဗန္ဓေယျ**—အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၇၁။

အာဗန္ဓတ္တလက္ခဏ (န) [အာဗန္ဓတ္တ+လက္ခဏ] ဖွဲ့စည်းတတ်သည်၏အဖြစ်–ဖွဲ့စည်းခြင်း–ဟူ သော လက္ခဏာ။ ကေသေ ထဒ္ဓတ္တလက္ခဏံ အာဗန္ဓတ္တလက္ခဏံ ဥဏ္ဟတ္တလက္ခဏံ ဝိတ္ထမ္ဘန-

http://www.dhammadownload.com

လက္ခဏန္တိ စတ္တာရိ လက္ခဏာနိ ဟောန္တိ။ အဘိ၊၁၊၂၊၂၄၉။

အာဗန္ဓန (န) [အာ+ဗန္ဓ+ယု] (၁) (က) ဖွဲ့စည်းတတ်သော (ဓာတ်သဘော)။ (ခ) ဖွဲ့စည်းတတ်သော တရား။ (ဂ) ဖွဲ့ချည်-ထုံးဖွဲ့ - ချည်နှောင် - တတ်သည်၏ အဖြစ်။ (၂)(က) ဖွဲ့စည်းခြင်းသဘော။ (ခ) ဖွဲ့ချည်-ထုံးဖွဲ့ - ချည်နှောင် - ခြင်းသဘော။ (ဂ) ဖွဲ့တွယ်ခြင်း။(၃)ဖွဲ့ချည်ထိုက်သော(ဘဏ္ဍာ)။ (၁) (က) နှာနိယစုဏ္ဏံ ဗာဟိရဥဒကံ ဝိယ သေသဘူတတ္တယံ အာဗန္ဓတိတိ အာဗန္ဓနံ။ မ၊ ဋီ၊၃။၂၀၂။ (အာဗန္ဓနဓာတု-လည်း ကြည့်။) (ခ) ယော အာဗန္ဓနဘာဝေါ ဝါ ဒြဝဘာဝေါ ဝါ၊ အယံ အာပေါဓာတု။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။ ၃၄၇။ (-အဘိ၊၁၊၂။၆၁၊၂၄၉။ ခုဒ္ဒကာ၁။ ၆၁။ မူလဋီ၊၂။၄၃။) (ဂ) နဝ စ သတ္တာဝါသေ အပရာပရဘာဝါယ ဝိနနတော အာဗန္ဓနတော ဝါနန္တိ လဒ္ဓဝေါဟာရာယ တဏှာယ နိကန္တိံ။ ဝိ၊၁၊၁။၁၀၃။ (၁) (က), (၂) (က) အာဗန္ဓနဘူတာယ အာပေါဓာတုယာ။ အံ၊၁၊၂။၂၀၄။ ဒြဝဘာဝသိဒ္ဓံ သမ္မိဏ္ဍနံ အာဗန္ဓနံ။ အံ၊ဋီ၊၂။၁၄၅။ (၂) (က) အာဗန္ဓနံ ဥပဒ္ဒဝနာကာရော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၄၃၃။ (ခ) အာဗန္ဓနံ ဂဏှိကရဏံ။ သာရတ္ထ၊ ၂။၂၀။ (ဂ) ပုရိမဥ္ဇေတ္ထ အာဗန္ဓနဿ.... နိဒဿနံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၃၀၇။ (၃) အာဗန္ဓနာနိ (ဇာ၊၂။၇၅)တိ ဟတ္ထိအဿရထေသု အာဗန္ဓိတဗ္ဗာနိ ဘဏ္ဍာနိ စ ဂဏှထ။ ဇာ၊၁၊ ၅။၃၃၀။

အာဗန္ဓနကိစ္စကရ (တိ) [အာဗန္ဓန+ကိစ္စ+ကရ] ဖွဲ့စည်းခြင်းကိစ္စကို ပြုတတ်သော။ ယံ ဒုဒ္ဒသသု အာဗန္ဓနကိစ္စကရံ သေ့ဟဂတံ၊ သာ အာပေါဓာတု။ သုတ္တနိ၊၁၊၁။၄၉။

အာဗန္ဓနဋ္ဌ (ပု) [အာဗန္ဓန+အတ္ထ] ဆက်စပ်-ဆက်သွယ် - တတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်သဘော။ အာဗန္ဓနဋ္ဌေန ဉာတိ ဧဝ (ပရိဝဋ္ဋော) ဉာတိပရိဝဋ္ဋော။ ဒီ၊၁၊၁။၁၆၃။ မ၊၁၊၂။၁၀၉။ အံ၊၁၊၂။၃၇၅။ အာဗန္ဓနဋ္ဌေနာတိ "ပုတ္တော နတ္တာ"တိ အာဒိနာ ပေမဝသေန သပရိဿေဒံ သမ္မန္ဓနဋ္ဌေန။ ဒီ၊ဋီ၊၁။ ၂၄၀။ မ၊ဋီ၊၂။၁၅၂။ အံ၊ဋီ၊၂။၃၇၁။ (-သီ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၇၆။)

အာဗန္ဓနဓာတု (ထီ) [အာဗန္ဓန+ဓာတု] ဖွဲ့စည်းတတ်သော ဓာတ်သဘော၊ ဖွဲ့စည်းခြင်းသဘော။ အာပေါဓာတူတိ အာဗန္ဓနဓာတု။ အဘိ၊၁၊၂။၅၃။ မ၊၁၊၄။၆၄။ အံ၊၁၊၂။၁၅၉။ သံ၊၁၊၂။၁၄၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၄၂၇။ အာဗန္ဓနဓာတူတိ နဟာနိယစုဏ္ဏာဿ ဥဒကံ ဝိယ သဟဇာတဓမ္မာနံ အဗန္ဓနဘူတာ ဓာတု။ သံ၊ဋီ၊၂။ ၁၄၆။ (-အံ၊ဋီ၊၂။၁၄၅။)

အာဗန္ဓနလက္ခဏ (န) [အာဗန္ဓန+လက္ခဏ](၁) ဖွဲ့စည်းခြင်းလက္ခဏာ။ (တိ)(၂) ဖွဲ့စည်းခြင်းလက္ခဏာရှိသော။ (၁) အာပေါဓာတုယာ အာဗန္ဓနလက္ခဏံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၄၅။ (-ခုဒ္ဒက၊ ဋ္ဌ။၆၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၄၃၂။) (တိ)(၂) အာဗန္ဓနလက္ခဏာဝ ဟောတိ။ သံ၊၁၊၃။၁၃၅။

အာဗန္ဓနဝလ္လိ (ထီ) [အာဗန္ဓန+ဝလ္လိ] ဖွဲ့ချည်ကြောင်းဖြစ်သော နွယ်။ ဝလ္လိန္တိ အာဗန္ဓနဝလ္လိ။ မ၊၁၊၂။၁၃၂။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၄၆၃။)

အာဗန္ဓနာကာရ (တိ) [အာဗန္ဓန+အာကာရ] ဖွဲ့စည်းခြင်းဟူသော အခြင်းအရာ။ ယူသဘူတော အာဗန္ဓနာကာရော အာပေါဓာတူတိ။ အဘိ၊၁၊၂။၆၁-၂-၃-၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၅၅။ ၆-၇-၈။

အာဗန္ဓနာနုဂုဏ (တိ) [အာဗန္ဓန+အနုဂုဏ] ဖွဲ့စည်းခြင်းဌါ သင့်လျော်သော။ တဒနုရူပပစ္စယေဟိတိ အတ္တနော အာဗန္ဓနာနုဂုဏေဟိ အာဗန္ဓိယမာနေဟိ သန္ဓာရဏာဒိကိစ္စေဟိ ပုရိမေဟိ စ ပဏဓိအာဒိဟိ။ အနုဋီ၊၁။၁၆၇။

အာဗန္ဓန္တ (တိ) [အာ+ဗန္ဓ+အ+အန္တ။ ထီ-၌ **အာဗန္ဓန္တီ**] ဖွဲ့ပတ်-ချည်နှောင်-သော၊သူ။

http://www.dhammadownload.com

အယပဋ္ဌကေန အာဗန္ဓန္တော ဝိယ ဒဟရသာမ-
ဏေရေ သင်္ကိုတ္ဝာ။ သံဒ္ဒ၊၃။၀၂။ သိနေဟ-
ရသဝိပ္ပါရသံသူစကေန အစုကိုနာ အာဗန္ဓန္တိ
ဝိယ သြလောကေတ္ဝာ။ ဥဒါန်၊၆၆။၁၅။

အာဗန္ဓမာန (တိ)[အာ+ဗန္ဓ+အ+မာန]ဖွဲ့ပတ်-
ချည်နှောင်-ဖွဲ့စည်း-သော။ နှာရှ သရီ-
ရဗ္ဘန္တရေ အင်္ဂိနိ အာဗန္ဓမာနာ ဌိတာ။ အဘိ။
၆၊၂။၅၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၅၀။ (-အဘိ၊၆၊၁။
၃၇၁။ ခုဒ္ဒကာ၊၆။၃၇။)

အာဗန္ဓသိရောဝေဌန (တိ) [အာဗန္ဓ+သိရော-
ဝေဌန] ဖွဲ့စွဲပ်အပ်သော-ဆောင်းအပ်သော
-ဦးရစ်-ခေါင်းပေါင်း-ဦးထုပ်-ရှိသော။
ပဋိမုက္ကဝေဌနာနိတိ အာဗန္ဓသိရောဝေဌနာ-
နိ။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၂၃။

အာဗန္ဓိတ္ဝာ (ကြိ၀ိ) [အာ+ဗန္ဓ+တ္ဝာ] ဖွဲ့စပ်၍၊
ရစ်ပတ်၍၊ ချည်နှောင်၍။ စတ္တာရော ကူရိ-
ယာပထေ အယပဋ္ဌေန အာဗန္ဓိတ္ဝာ ဝိယ
ဂဏ္ဌာတိ။ဒီ၊၆၊၁။၃၁၀။ပုန ဝါတော အတ္တာနော
ဗလေန အန္တော၀မကာရဏော ဝိယ ဥဒကံ အာ-
ဗန္ဓိတ္ဝာ ဂဏ္ဌာတိ။ ဒီ၊၆၊၂။၁၄၀။ အံ၊၆၊၃။
၂၅၀။ (-ဝိ၊၆၊၂။၁၃။ မ၊၆၊၁။၃၀၉။ အဘိ၊
၆၊၁။၃၇။ အဘိ၊၆၊၂။၅၉၊၂၄၊၂၂၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၁။၃၅။ ခုဒ္ဒကာ၊၆။၄၅။ မဟာနိ၊၆။၂၆၃။
ဒီ၊ဋီ၊၂။၁၅၅။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၂၄၁။ မ၊ဋီ၊၂။
၃၂။ မူလဋီ၊၁။၁၅၄။)

အာဗန္ဓိယမာန (တိ) [အာ+ဗန္ဓ+ယ+မာန]
ဖွဲ့စည်းအပ်သော။ အာဗန္ဓနာနုဂုဏ-ကြည့်။

အာဗဘ၁ (ပု) [အာ+ဗဘ+အ။ အာဗဘတိ
စိတ္တံ ဝိလောဠေတိတိ အာဗဘော၁။ နိတိ၊
၁။၁၀၈။] (က) အနာရောဂါ။ (ခ)ညှဉ်းဆဲ
နှိပ်စက်ခြင်း၊ နာကျင်ခြင်း၊ (ဂ) ဆင်းရဲဒုက္ခ။
(က) ခရော အာဗဘော၁ ဥပ္ပဇ္ဇိ။ ဝိ၊၁။၉၁။
ဝိ၊၂။၉၆။ ဝိ၊၃။၁၀၁၁-၂-၃၊၁၃၀၊၄၁၁။
ဒီ၊၂။၁၁၊၈၄။ သံ၊၃။၁၃၂။ အာဗဘော၁တိ
ဝိသဘာဂရောဂေါ။ ဒီ၊၆၊၂။၁၃၆။ သံ၊၆၊၃။

အာဗဘော၁ (ပု) [အာ+ဗဘ+အ။ အာဗဘတိ
စိတ္တံ ဝိလောဠေတိတိ အာဗဘော၁။ နိတိ၊
၁။၁၀၈။] (က) အနာရောဂါ။ (ခ)ညှဉ်းဆဲ
နှိပ်စက်ခြင်း၊ နာကျင်ခြင်း၊ (ဂ) ဆင်းရဲဒုက္ခ။
(က) ခရော အာဗဘော၁ ဥပ္ပဇ္ဇိ။ ဝိ၊၁။၉၁။
ဝိ၊၂။၉၆။ ဝိ၊၃။၁၀၁၁-၂-၃၊၁၃၀၊၄၁၁။
ဒီ၊၂။၁၁၊၈၄။ သံ၊၃။၁၃၂။ အာဗဘော၁တိ
ဝိသဘာဂရောဂေါ။ ဒီ၊၆၊၂။၁၃၆။ သံ၊၆၊၃။
၂၄။ မူလဋီ၊၁။၁၅၄။) (က)(ခ)(ဂ)
နယိဒံ ရူပံ အာဗဘာ၁ယ သံ၀တ္တေယျ။ ဝိ၊၃။
၁၈။ သံ၊၂။၅၅။ အဘိ၊၆၊၂။ အံ၊၆၊၂။၂၂၁၊
၂၂၈၊ ၂၈၁။ အာဗဘာ၁ယ သံ၀တ္တေယျ။ ဝိ၊၃။
၁၈။ သံ၊၂။၅၅။ အဘိ၊၆၊၂။ အံ၊၆၊၂။၂၂၁၊
၂၂၈၊ ၂၈၁။ အာဗဘာ၁ယ သံ၀တ္တေယျ။ ဝိ၊၃။
၁၈။ သံ၊၂။၅၅။ အဘိ၊၆၊၂။ အံ၊၆၊၂။၂၂၁၊
၂၂၈၊ ၂၈၁။ အာဗဘာ၁ယ သံ၀တ္တေယျ။ ဝိ၊၃။
၁၈။ သံ၊၂။၅၅။ အဘိ၊၆၊၂။ အံ၊၆၊၂။၂၂၁၊
၂၂၈၊ ၂၈၁။ အာဗဘာ၁ယ သံ၀တ္တေယျ။ ဝိ၊၃။
၁၈။ သံ၊၂။၅၅။ အဘိ၊၆၊၂။ အံ၊၆၊၂။၂၂၁၊
၂၂၈၊ ၂၈၁။ အာဗဘာ၁ယ သံ၀တ္တေယျ။ ဝိ၊၃။

http://www.dhammadownload.com

အာဗာဓကတ္တာ (နာ) [အာဗာဓက+တ္တာ] နှိပ်စက်-ညှဉ်းဆဲ-တတ်သည်၏အဖြစ်။ ဂေလညူပမော ဝေဒနူပါဒါနက္ခန္ဓော အာဗာဓကတ္တာ။ အဘိ၊၆၊၂၀။ ဒုက္ခဒုက္ခ ဂိပရိဏာမဒုက္ခ-သင်္ခါရဒုက္ခဘာဝသေန ဝေဒနာယ အာဗာဓ-ကတ္တံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ မူလဋီ၊၂။၂၆။

အာဗာဓဇ (ပု) [အာဗာဓ+အတ္ထ] နှိပ်စက်-ညှဉ်းဆဲ-နာကျင်-ခြင်း အနက်သဘော။ ရောဂေါဟိအာဒီသု အာဗာဓဇေန ရောဂေါ။ မ၊၆၊၂၁၅။ အာဗာဓဇေနာတိ ပဋိပီဠန-ဇေန။ မ၊ဋီ၊၃။၄၀၃။ အာဗာဓဇေနာတိ အာ-ဒီတော ဥပ္ပတ္တိတော ပဋ္ဌာယ ဗာဓနဇေန ရုဇ္ဇ-နဇေန။ သံ၊ဋီ၊၂။၂၅၉။ (-မ၊၆၊၃၀၂။ သံ၊၆၊၂။၃၀၅။ မဟာနိ၊၆။၅၂။)

အာဗာဓတိ (ကြို) [အာ+ဗာဓ+အ+တိ] ညှဉ်း-ဆဲနှိပ်စက်၏။ အာဗာဓတိတိ အာဗာဓေ၊ ဒီ၊၆။၃၉၀။မ၊၆၊၂။၂၁၇။အာဗာဓတိတိ ပံဇ္ဇေ-တိ။ မ၊ဋီ၊၂။၂၃၄။ (-မ၊၂။၁၇၆။) **အာဗာ-ဓေတိ**—ဒီ၊ဋီ၊၁။၂၅၉။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၁၉၁။

အာဗာဓဒေါသ (ပု) [အာဗာဓ+ဒေါသ] အနာ-ရောဂါဟူသော အပြစ်။ တဿ ကိရ အာဗာ-ဓဒေါသေန အပ်ိုတပ်ိုတာ သမာပတ္တိ ပရိ-ဟာယိ။ သံ၊၆၊၂။၂၀၉။

အာဗာဓန (နာ) [အာ+ဗာဓ+ယု] နှိပ်စက်-ညှဉ်းဆဲ-ခြင်း။ အာဗာဓနံ အာဗာဓော၊ ပီဠာတိ အတ္ထော။ မ၊ဋီ၊၂။၄၂။ ဝိဝိဓေဟိ အာကာရေဟိ အာဗာဓနတော ဗျာဗာ-ဓော၀ ဗျာဗဇ္ဈံ။ အံ၊ဋီ၊၂။၉၁။ အာဗာဓ (အံ၊၆၊၃၊၂။၂၇၇)လည်း ကြည့်။

အာဗာဓနဒ္ဒ (ပု) [အာဗာဓန+အတ္ထ] နှိပ်စက်-ညှဉ်းဆဲ - ခြင်းဟူသော အနက်သဘော။ သာဝ အာဗာဓနဇ္ဈေန ရောဂေါ။သံ၊၆၊၃။၂၆။ **အာဗာဓန**ဇ္ဈေန ပီဠနဇ္ဈေန။ သံ၊ဋီ၊၂။၂၉၉။ (-အံ၊၆၊၃၊၂။၂၇၀၊၂၀၃။ အံ၊ဋီ၊၂။၁၄၃။)

အာဗာဓနဒုက္ခ (တိ) [အာဗာဓန+ဒုက္ခ] နာ-ကျင်ခြင်း ဆင်းရဲ။ တတော ဓာတုက္ခောဘာ-သင်္ခါတ အနိဋ္ဌ ဖောဋ္ဌဗ္ဗ သမာ ယောဂတော ကာယဿ အာဗာဓနဒုက္ခံ ဒုက္ခံ။ အဘိ၊၆၊၂။ ၁၀၃။ ပဋိသံ၊၆၊၁။၁၃၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၃၇။ မူလဋီ၊၂။၆၈။

အာဗာဓပစ္စယ (ပု) [အာဗာဓ+ပစ္စယ] အနာ-ဟူသော အကြောင်း။ အနာပတ္တိ အာဗာဓ-ပစ္စယာ။ ဝိ၊၂။၃၄၁-၂-၃-၄။ (-ဝိ၊၄။၂၄၂။ ဝိ၊၆၊၃၊၃။၆၃။ ဝိ၊၆၊၄။၄၅၊၅၃။ ကင်္ခါ။၃၁၃-၄-၅။ ဝင်္ကရ။၃၆၉၊၃၀၊၅၅၆။ ကင်္ခါ၊ဋီ။၁၁၄၊ ၄၆၀။)

အာဗာဓပဋိပက္ခဘူတ (တိ) [အာဗာဓ+ပဋိ-ပက္ခ+ဘူတ] နာကျင်ခြင်း-အနာ-၏ ဆန့်-ကျင်ဘက်ဖြစ်သော။ အနာဗာဓ-ကြည့်။

အာဗာဓပဒဋ္ဌာနတာ(ထီ)[အာဗာဓ+ပဒဋ္ဌာန+တာ]အနာရောဂါ၏ နီးကပ်သောအကြောင်း-၏အဖြစ်။ အသေရိဘာဝဇနကတာယ အာ-ဗာဓပဒဋ္ဌာနတာယ စ အာဗာဓတော။ပဋိသံ၊ ၆၊၂၁၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၄၇။ မဟာနိ၊၆။၁၁၅။ (-မ၊ဋီ၊၃။၆၈။)

အာဗာဓပဗိတ်ဋ္ဌာနတာ (ထီ) [အာဗာဓ+ပတိ-ဋ္ဌာန+တာ] အနာ၏ တည်ရာ၏ အဖြစ်။ အသေရိဘာဝဇနနတော အာဗာဓပဗိတ်ဋ္ဌာန-တာယ စ အာဗာဓတော။ အံ၊ဋီ၊၃။၂၉၈။

အာဗာဓယတိ (ကြို) [အာ+ဗာဓ+ဏယ+တိ] ညှဉ်းဆဲ-နှိပ်စက်-၏။ အာဗာဓယတီ-(အာဗာဓတိ?)တိ အာဗာဓေ၊။ အံ၊ဋီ၊၃။ ၉၃။

အာဗာဓဝိရဟိတ (တိ) [အာဗာဓ+ဝိရဟိတ] နာကျင်ခြင်း-အနာ-မှ ကင်းသော။ အနာ-ဗာဓ-ကြည့်။

အာဗာဓဝူပသမ (ပု) [အာဗာဓ+ဝူပသမ] အနာ-၏ ပျောက်ကင်းခြင်း။ ကဏ္ဏုပဋိစ္ဆာဒိ အာ-

http://www.dhammadownload.com

ဗာဓဝူပသမေနာပိ အာဓိဌာနံ ဝိဇဟတိ။ ကခ်ီ။၁၅၅။ ဝဇီရ။၂၂၀။ သာရတ္ထ၊၂။၃၀၉။ ဝိမတိ၊၁။၃၁၃။ ကခ်ီ၊ဋီ။၂၀၂၊၂၀၄။

အာဗာဓသမဴဂီ (တိ) [အာဗာဓ + သမဴဂီ] အနာနှင့်ပြည့်စုံသော၊ အနာဆောဂါ စုံကပ်သော၊ သူ။ အာဗာဓိက-ကြည့်။

အာဗာဓသဟဿ (န) [အာဗာဓ+သဟဿ] အနာအထောင်၊ ထောင်ပေါင်းများစွာသော အနာရောဂါ။ အာဗာဓသဟဿာနံ ဝသေန ကရဇရူပေ အာဒီနဝံ ဒိသွာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၂၀။

အာဗာဓာနုရူပသပ္ပါယာပေက္ခာ (ထီ) [အာဗာဓ+အနုရူပ + သပ္ပါယ + အပေက္ခာ] အနာအား သင့်လျော်လျောက်ပတ်သည့်အဖြစ်ကို ငဲ့ခြင်း။ ပဏီတဘောဇနာနုမတိယာ ပသိဒ္ဓတ္တာ အာဗာဓာနုရူပသပ္ပါယာပေက္ခာယ ဝုတ္တာနီတိ စေ?။ ဝဇီရ။၄၇၉။

အာဗာဓာဘာဝ (ပု) [အာဗာဓ + အဘာဝ] အနာရောဂါမရှိခြင်း။ အပ္ပါဗာဓ-ကြည့်။

အာဗာဓိက (တိ) [အာဗာဓ+ဏိက။ ထီ-၌ အာဗာဓိကိနီ] အနာရောဂါ – ရှိ – စဲကပ်နေ – သော၊သူ။ ပုရိသော အာဗာဓိကော အဿဒုက္ခိတော ဗာဠှဂိလာနော။ ဒီ၊၁။၆၀။ မ၊၁။ ၃၃၀။ ဝိသဘာဂဝေဒနုပ္ပတ္တိယာ ကကစေနေဝ စတုက္ကရိယာပထံ ဆိန္နန္တော အာဗာဓိတိတိ အာဗာဓိကော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁၇။ အာဗာဓိကော (ဝိမာန။၁၁၅)တိ အာဗာဓသမဴဂီ။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၃၀၀။ ဘိက္ခုနီ အာဗာဓိကိနီ ဒုက္ခိတာ ဗာဠှဂိလာနာ။ အံ၊၁။၄၆၂။ (–ဒီ၊၂။၂၅၆။ သံ၊၁။၁၅၁။ အံ၊၁။၁၃၀။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅၉။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၃။ ဝိ၊သင်္ဂ၊၂၇။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၀။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၇၊၃၉၈။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၆၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၉။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၂၊၃၂၄။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။

ဘာဝနာပုံသမေနာပိ အာဘောဂံ ဝိဇဟတိ။ ကခ်ီ။၁၅၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၉။ အာဘိဋ္ဌ၊၃။၃၂၄။ ခုဒ္ဒကာဋ္ဌ။၁၂၂။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၁။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၅၅၊၂၀၈။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇။ ပေတ၊ဋ္ဌ။၂၅၄။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၉၈။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။၁၉၅။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၂၄၅။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၄။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။ ၁၆၄။ ကခ်ီ၊ဋ္ဌီ။၄၀၄။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၁။ ၂၅၉။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၂။ ၄၆၊၁၅၁။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၁။ ၂၄၆။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။ ၂၂၇။)

အာဗာဓိကိနီ (ထီ) [အာဗာဓ + ဏိက + ဣနီ] အနာရောဂါ – ရှိ – စဲကပ်နေ – -သောမိန်းမ။ အာဗာဓိက-ကြည့်။

အာဗာဓိတ (တိ) [အာဗာဓ+ဣတ] ဖြစ်သော အနာရောဂါ ရှိသော၊ အနာရောဂါ စဲကပ်သော၊သူ။ အရဟံ သုဂတော လောကော၊ ဝါတေဟာဗာဓိတော မုနိ။ ထေရ။၂၅၆။

အာဗာဓိယမာန (တိ) [အာ+ဗာဓ+ယ+မာန] နှိပ်စက်အပ်သော။ တေန အာဗာဓိယမာနာနံ ပုထုဇ္ဇနာနံ တတ္ထ ပဋိဃပ္ပတ္တိတော စေတောဗာဓနဒုက္ခံ ဒေါမနဿံ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၃၉။

အာဗာဓေတိ (ကြိ) အာဗာဓတိ-ကြည့်။

အာဗိဋ္ဌာ (ထီ) [အဝ + လေ။ (အာပိဉ္-သံ)] အာဝေဋ္ဌာနှင့် အနက်တူ။ ဌင်း-ကြည့်။ "အာဝေဋ္ဌံ အာဗိဋ္ဌ" နွိပ်ပိ ပါဠော။ ဝဇီရ။၂၀၇။ (ဤဝဇီရ၌ ပါဋိတော်အတိုင်း အာဝေဋ္ဌံ ဟု ဒုတိယာဝိဘတ်နှင့် ထား၏။)

အာဗျသန (န) [အာ+ဝိ+အသ+ယု] လွန်စွာပျက်စီးခြင်း။ တေဟိ ဧဝံ ဝါ အာဗျသနတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၃၉၅။

အာဘံကရ (ပု) [အာဘာ+ကရ+ဏ] အဆောင်အလင်းကို ပြုတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား။ အသခ္ခေယျဝဏ္ဏော အာဘံကရော ပဘံကရော။ နေတ္တိ။၄၆။

အာဘဥ္ဇတိ (ကြိ) [အာ+ဘန္ဇ+အ+တိ] တွဲရရဲ့ –ဆဲ့–ကျ–၏။ ဝိဝိဓံ ဘာဝံ ,အာဘဥ္ဇန္တိ

http://www.dhammadownload.com

အာဘာတဉပကရဏာဘာဏ္ဍ (နာ) [အာဘာတ+ဉပကရဏ+ဘဏ္ဍ] ဆောင်ယူအပ်သော အသုံးအဆောင် ဥစ္စာဘဏ္ဍာ။ ဟတ္ထိနံ မဂ်လကရဏဗ္ဗာနေ အာဘာတဉပကရဏာဘဏ္ဍဥ္စ ဟတ္ထာလင်္ကာရဥ္စ သဗ္ဗံ သောယော အလတ္ထ။ ဇာ၊ ၄။၄၄။

အာဘာတက (တိ) [အာဘာတ+က] ဆောင်ယူအပ်သော။ တေသံ အာဘာတကေန ယေန ကေနစိ ယာပေန္တောပိ သန္တုဋ္ဌောဝ ဟောတိ။ မ၊ ဥ၊ ၂။၄၉။ (-အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၇၈။)

အာဘာတကဟာပဏ (ပုံ၊နာ) [အာဘာတ+ကဟာပဏ] ဆောင်ယူအပ်သော အသပြာကျပ်ငွေ။ သဗ္ဗေဟိပိ အာဘာတကဟာပဏာ သတသဟဿမတ္တာ အဟေသုံ။ အံ၊ ဥ၊ ၁။ ၂၅၈။

အာဘာတဂန္ဆ (ပုံ) [အာဘာတ+ဂန္ဆ] ဆောင်ယူအပ်သော ကျမ်းဂန်။ အာဘာတဂန္ဆော စတ္တူသု အရိယသစ္စေသု ယဒိ အဝတရတိ။ နေတ္တိ၊ ဝိ။၁၁၉။

အာဘာတဓန (နာ) [အာဘာတ+ဓန] ဆောင်ယူအပ်သော ဥစ္စာ။ သမ္ဘတန္တိ ကသိဝါဏိဇ္ဇာဒီနိ ကတ္ဝာ အာဘာတဓနံ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁၃၈။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၄၁။ အာဘာတဓနန္တိ ဗာဟိရတော အန္တောဂေဟံ ပဝေသိတဓနံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။၁၄၃။ (-ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၆။ ၂၀၈။)

အာဘာတနာနာဂန္ဓောဒက (နာ) [အာဘာတာ+နာဝါနာဂန္ဓောဒက] ဆောင်ယူအပ်သောအမျိုးမျိုးသောနံ့သာရေ။ ဂန္ဓောဒက (ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။၁၉၆) ကြည့်။

အာဘာတနာဝါ (ထီ) [အာဘာတ + နာဝါ] ဆောင်ယူအပ်သော လှေ။ ရေဏုဟတာယ ဘူမိယာ စက်မိတ္ထာ တေန အာဘာတနာဝါယ ဌိတော။ ထေရ၊ ဥ၊ ၂။၈၃။

အာဘာတနိယာမ (ပုံ) [အာဘာတ + နိယာမ] ဆောင်ယူအပ်သော – နည်း – အစီအစဉ်။

ဩလမ္ပေန္တိ ထောတိ ဗျာဘင်္ဂိ၊ ကာဇံ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။၁၉၆။ (-အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂။)

အာဘာဒ္ဓ (တိ) [အာ+ဘရ+တ] ဆောင်ယူအပ်သော။ တုမ္ဟာကံ သပ္ပိအာဒီနိ အာဘာဒ္ဓာနိ အတ္ထိ။ ဝိ၊ ဥ၊ ၂။၃၁၁။

အာဘာဒ္ဓ (တိ) [အာ+ဘာသ+တ] ဆိုအပ်-ပြောအပ်-သော။ န အာဘာဒ္ဓံ ဇိဝိတိန္ဒြိယံ နဘာသိတံ။ အနုဋ္ဌီ၊ ၂။၈၆။ (-ဝိ၊ ဥ၊ ၄။၁၉၂။) အနာဘာဒ္ဓ, အနာဘာဒ္ဓတာ-တို့လည်း ကြည့်။

အာဘာတ (တိ) [အာ+ဘရ+တ] ဆောင်ယူအပ်သော။ ဣဒံ ခေါ ဘန္တေ အာယသ္မန္တံ ဥဒ္ဒိဿ စီဝရစေတာပနံ အာဘာတံ။ ဝိ၊ ၁။၃၂၊၃၂၅။ အာဘာတန္တိ အာနိတံ။ ဝိ၊ ဥ၊ ၂။၂၅၂။ ကဒ်။ ၁၆၉။ (-မ၊ ၁။၃၁။ ဝိမာန။၈၇။ ဝိ၊ ဥ၊ ၁။၄၊ ၂၄၊၄၆၊၇၇၊၃၂၀။ ဝိ၊ ဥ၊ ၂။၁၇၊၃၀၅။ ဝိ၊ ဥ၊ ၃။၃၆၊၁၆၀။ ဝိသင်္ဂဟ။ ၃၄။ ဒီ၊ ဥ၊ ၁။ ၁၊ ၁၈၄၊ ၃၀၇။ ဒီ၊ ဥ၊ ၂။၁၉၂၊ ၂၂၂၊ ၂၃၅၊၃၀၆။ မ၊ ဥ၊ ၁။၁၁၁၊၁၅၅၀။ မ၊ ဥ၊ ၂။၉၁။ မ၊ ဥ၊ ၃။၁၉၇။ သံ၊ ဥ၊ ၁။၁၊၁၉၇။ သံ၊ ဥ၊ ၂။၇၆၊၁၅၅၊ ၂၉၇။ သံ၊ ဥ၊ ၃။၃၀၉။ အံ၊ ဥ၊ ၁။၁၊၁၅၀။ အံ၊ ဥ၊ ၂။၃၊၇၅၊၁၇၀။ အံ၊ ဥ၊ ၃။၁၁၀၊ ၂၅၀။ အဘိ၊ ဥ၊ ၁။၂၊၃၂၊၃၃၊ ၁၅၊၂၆၉၊၃၆၉။ အဘိ၊ ဥ၊ ၂။၄၀။ အဘိ၊ ဥ၊ ၃။၉၉၊၁၄၄။ ခုဒ္ဒက၊ ဥ။၁၃၁။ ဓမ္မ၊ ဥ၊ ၁။၄၃။ ဥဒါန၊ ဥ။၇၄၊ ၂၀၉၊ ၂၉၃။ သုတ္တနိ၊ ဥ၊ ၁။ ၂၆။ သုတ္တနိ၊ ဥ၊ ၂။၁၄၆။ ဝိမာန၊ ဥ။ ၂၄၃။ မဟာနိ၊ ဥ။၃၀၁။ စူဠနိ၊ ဥ။၆၀။ ဇာ၊ ဥ၊ ၂။၃၃၇။ နေတ္တိ၊ ဥ။၀။ သာရတ္ထ၊ ၂။၀၂၊၄၅။ ဝိမတိ၊ ၁။၉။ ဝိမတိ၊ ၂။၅၀။ ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ ၁။၁၆၂၊ ၂၇၇၊ ၃၀၁၊၃၁၁၀၊၄၆၄။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။၁၆။ သီ၊ ဋီ၊ သင်္ဂ၊ ၁။ ၂၉။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၁၀။ မ၊ ဋီ၊ ၁။၁၆၊၁၆၃။ မ၊ ဋီ၊ ၃။၁၉၂။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။၁၆။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။၃၄၄၊ ၄၁၁။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။၁၉။ အနုဋီ၊ ၁။၁၁၀။ အနုဋီ၊ ၂။၉၀၊၁၆၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၆၆။ နေတ္တိ၊ ဋီ။၁၉၊ ၅၇။ နေတ္တိ၊ ဝိ။၁၁၀၊ ၂၀၇၊ ၂၉၃။)

http://www.dhammadownload.com

သေဋ္ဌိကုမာရော.... အာဘတနိယာမေနေဝ ကုလဃရံ ပေသေသိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၁။၁၃၂။

အာဘတပဏ္ဍာကာရ (ပု) [အာဘတ+ပဏ္ဍာ-ကာရ] ဆောင်ယူအပ်သော လက်ဆောင်ပဏ္ဍာ။ သော ပုန အတ္တနော အာဘတ-ပဏ္ဍာကာရေနေဝ ကိရ မဟာဇနံ ပဋိဇဂ္ဂန္တော ဂမိဿတိ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃၁။

အာဘတပုဗ္ဗ (တိ) [အာဘတ + ပုဗ္ဗ] ရှေးဦ ဆောင်အပ်သော၊ ဆောင်ခဲ့ဘူးသော။ ကေ-နစိ သာကုဏိကေန အာဘတပုဗ္ဗံ ဥပါယနံ ပဿာမိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၃၇၀။

အာဘတဖလာဖလ (နဲ) [အာဘတ+ဖလာ-ဖလ] ဆောင်ယူအပ်သော သစ်သီးငယ်, သစ်သီးကြီး။ နန္ဒပဏ္ဍိတော "မယာ အာ-ဘတဖလာဖလာနေဝ မာတာပိတရော ခါဒါ-ပေဿာမီ"တိ .... ခါဒါပေတိ။ စရိယာ၊ဋ္ဌ။ ၂၀၅။

အာဘတဘဏ္ဍ (နဲ) [အာဘတ+ဘဏ္ဍ]ဆောင်ယူအပ်သော ဘဏ္ဍာ။ ယာဝတာ ဝဏိပ-ထောတိ ယတ္တကံ ဝါဏိဇာနံ အာဘတဘဏ္ဍ-ဿ ရာသိဝသေနေဝ ကယဝိက္ကယဋ္ဌာနံ နာမ အတ္ထိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၇၇။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၁။(–အဘိ၊ ဋ္ဌ၊၁။၁၇၉။)

အာဘတဝဏ္ဏ (တိ) [အာဘတ+ဝဏ္ဏ] ထုတ်ဆောင်–မိန့်မြွက် – ချီးကျူး – အပ်သော ဂုဏ်ရှိသော။ သတ္ထုဝဏ္ဏာဘတောတိ သတ္ထာ-ရာ အာဘတဝဏ္ဏော။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၆။ သတ္ထာ-ရာ အာဘတဝဏ္ဏော ဥဗ္ဘတဂုဏောတိ အတ္ထော။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၆၆။

အာဘတသန္တာန (ပု) [အာဘတ+သန္တာန] ဆောင်ယူအပ်တိုင်းသော အစဉ်။ တန္တဝါယ-ဂေဟတော ဟိ အာဘတသန္တာနေနေဝ ခလိ-မက္ခိတသာဋကော နဝဋ္ဌတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၈၉။ ဝိ၊သင်္ဟ။၂၉၈။ အာဘတသန္တာနေနေဝါတိ အာဘတသန္တတိယာ ဧဝ။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၁။၂၉၁။

အာဘတသုတ္တ (နဲ) [အာဘတ+သုတ္တ] ဆောင်အပ်သော–သုတ်–ပါဋ္ဌိ။ ဣဒံ တဿေဝါ-နန္တရံ အာဘတသုတ္တံ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၈။ (–နေတ္တိ၊ဋ္ဌ။၈၀။)

အာဘတာဘတမံသ (နဲ)[အာဘတ+အာဘတ +မံသ] ဆောင်ယူအပ် ဆောင်ယူအပ် ခဲ့သမျှ သော အသား။ ဗျဂ္ဃေန အာဘတာဘ-တမံသံ ခါဒကော ကူဋဇဋိလော။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။ ၃၄၈။

အာဘရဏ (နဲ) [အာ+ဘရ+ယု] အဆင်တန်ဆာ။ ဝိသာခါပိ မိဂါရမာတာ....အာဘရဏံ ဩမုဉ္ဇိတ္ဝာ။ ဝိ၊၂။၂၁၁။ အာဘရဏံ ဩမုဉ္ဇိ-တ္ဝာတိ မဟာလတံ နာမ နဝကောဋိအဂ္ဃ-နကံ အလင်္ကာရံ အပနေတ္ဝာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၅၂။ သီလမာဘရဏံ သေဋ္ဌံ။ ထေရ။၃၀၉။ ဂုဏ-သရီရော ပသောဘနဋ္ဌေန အာဘရဏံ။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၂၁။ အာဘရဏာနိ မဓုရေနာ-ကာရေန ရဝိံသု။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၁၃၂။(–ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁၂၃၊၁၃၅။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၄၄။ ဝိ၊သင်္ဟ။၄၃၆။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၅။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၆၊ ၂၂၄။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၉၊၁၃၃၊၂၈၅။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။ ၂၁၀။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၈၊၂၅၉၊၃၉၈။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၂၅၊၆၇၊၄၃၆။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၁၃၂။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။ ၁၂၈။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၀။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၆၈၊ ၁၅၁၊၂၅၉။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၇။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။၃၀၁။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၃၆၃။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၀၊၇၅။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၂၉၄။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၉။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၄၄၊၅၁၆။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၉၉။ သာရတ္ထ၊၃။၁၄၇၊၃၈၂။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊ ၃။၁၅၇။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၅၈။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။၂၂၃။ မူလဋ္ဌီ၊၁။၉၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၄၈။)

http://www.dhammadownload.com

အာဘရဏဇာတ (နဲ) [အာဘရဏ + ဇာတ] ဝတ်ဆင်ရန် တန်ဆာမျိုး။ ဇာတရူပပ္ပတိရူပက(သံ၊ဌ၊၂။၁၈၆)ကြည့်။

အာဘရဏတ္ထိက (တိ) [အာဘရဏ + အတ္ထိက] အဆင် တန်ဆာကို အလိုရှိသော၊ သူ။ သစေ တုမှေ အာဘရဏတ္ထိကာ၊ ဣမာနိ ဂဏ္ဍထ။ သံ၊ဌ၊၂။၁၈၆။

အာဘရဏပရိယာယ (ပု) [အာဘရဏ + ပရိယာယ] - အာဘရဏ သဒ္ဒါ၏ - ဝေဝုစ်ပရိယာယ် - စကားလှယ် အပိဋ္ဌနန္တိစ အာဘရဏပရိယာယောတိ ဝါ ဝဒန္တိ။ ဝိမာန၊ဌ။၂၅၉။

အာဘရဏဘဏ္ဍ (နဲ) [အာဘရဏ+ဘဏ္ဍ] အဆင် တန်ဆာ ဥစ္စာဘဏ္ဍာ။ နိဝါသနပါဝုရဏမ္ပိ အာဘရဏဘဏ္ဍမ္ပိ တိဏဏ္ဍုပကံ ဝါ တာလပဏ္ဍမုဒ္ဒိကံ ဝါ ဥပါဒါယ အနာမာသမေဝ။ ဝိ၊ဌ၊၂။၁၂၉။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၂၈။ တာတာ မယာ အာဘရဏဘဏ္ဍေန စေတိယံ ပူဇိတံ။ သံ၊ဌ၊၂။၁၇၃။ အံ၊ဌ ၁။၁၃၃။ (–ဇာ၊ဌ၊၃။၅၆၊၂၀၇။ ဇာ၊ဌ၊၅။၁၉၉။)

အာဘရဏဘဏ္ဍက (နဲ) [အာဘရဏ+ဘဏ္ဍ+က] အဆင်တန်ဆာ ဥစ္စာဘဏ္ဍာ။ ဆဏကာလေသု ဟိ မနုဿာ "အာဘရဏဘဏ္ဍကံ ဂဏ္ဍိဿာမာ"တိ အာပဏံ ဂစ္ဆန္တိ။ သံ၊ဌ၊၂။၁၈၆။

အာဘရဏဝဿ (နဲ) [အာဘရဏ + ဝဿ] (ကောင်းကင်မှ ရွာသွန်းချသော) အဆင် တန်ဆာဟူသော မိုး။ ကတဘဏ္ဍဝုဋ္ဌိတိ အာဘရဏဝဿံ။ မ၊ဋီ၊၃။၃၂။

အာဘရဏဝိကတိ (ထီ) [အာဘရဏ+ဝိကတိ] အထူးတလည် ပြုလုပ်ထားအပ်သော အဆင် တန်ဆာ၊ အဆင်တန်ဆာ အထူးအဆန်း။ အထဿ ပရိစာရကပုရိသာ.... အာဘရဏဝိကတိယော မာလာဂန္ဓဝိလေပနာနိ စ အာဒါယ သမန္တာ ပရိဝါရေတွာ အဋ္ဌံသု။ အပ၊ဌ၊၁။၇၂။ ဇာ၊ဌ၊၁။၇၀။

အာဘရဏဝိသေသ (ပု) [အာဘရဏ+ဝိသေသ] တန်ဆာအထူး။ ပါမင်္ဂေါ နာမ ကုလာစာရယုတ္တော အာဘရဏဝိသေသော။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၃၅၃။

အာဘရဏဝုဋ္ဌိ (ထီ) [အာဘရဏ+ဝုဋ္ဌိ] (ကောင်းကင်မှ ရွာသွန်းချသော) အဆင် တန်ဆာဟူသော မိုး။ နဝဝုဋ္ဌိယောတိ ဥဒကဝုဋ္ဌိ သုမနပုပ္ပဝုဋ္ဌိ မာသကဝုဋ္ဌိ ကဟာပဏဝုဋ္ဌိ အာဘရဏဝုဋ္ဌိ ဣမာ နဝ ဝုဋ္ဌိယော။ မ၊ဋီ၊၃။၃၂။

အာဘရဏာလင်္ကာရ (ပု) [အာဘရဏ + အလင်္ကာရ] အဆင်တန်ဆာ။ လဋ္ဌိတဇနဿာတိ အာဘရဏာလင်္ကာရနစ္စဂီတာဒိဝသေန ဝိလာသယုတ္တဇနဿ။ မ၊ဋီ၊၃။၉၂။

အာဘဝဂ္ဂ (နဲ) [အာ+ဘဝဂ္ဂ] ဘဝင်တိုင် အောင်။ အာဘဝဂ္ဂါ ဘဂဝတော ယသော ဂတော။ သာရတ္ထ၊၁။၃၀၆။ မူလဋီ၊၁။၅၂။ အာသဝ-လည်း ကြည့်။

အာဘဿရ (တိ) [အာဘာ + သရာ။ အာဘာသ = အာဘဿ(အာ+ဘာသ+အ)+ရ။ အာဘုသော ဘာတိ ဒိဗ္ဗတီတိ အာဘာ၊ ပဘာ။ သရတိ နိဿရတီတိ သရာ။ အာဘာသရာ ဧတေသန္တိ အာဘဿရာ။....အာဘာသနံ ဩဘာသနံ အာဘာသော။ သကာရဿ ဒိတ္တံ, အာကာရဿ စ ရဿတ္တံ ကတွာ အာဘဿောတိ ဝုတ္တံ။ သော သီလံ ဧတေသန္တိ ဣမသ္မိံ တဿီလတ္ထေ ရ ပစ္စယောတိ တဒ္ဓိတန္တော အာဘဿရ-သဒ္ဒေါတိ ဒဿေတိ။ မဏိမဉ္ဇူ၊၂။၈၊၉။] အာဘဿရဗြဟ္မာ။ (က) ပြိုးပြိုးပြက်ပြက် တလက်လက် ထွက်သော ကိုယ်ရောင် ကိုယ်ဝါ ရှိသော ဗြဟ္မာ။ (ခ) ကိုယ်ရောင်ကိုယ်ဝါ ထွန်းလင်း တောက်ပခြင်း အလေ့ရှိသော ဗြဟ္မာ။ သေယျထာပိ ဒေဝါ

http://www.dhammadownload.com

အာဘဿရာ။ ဒီ၊ ၂။၅၉။ ဒီ၊၃။ ၂၀၉၊ ၂၁၈။အံ၊ ၂။၄၂၈။ စူဋ္ဌနိ။၁၆၇။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။၇၃။ အာဘဿရာနံ သဟဗျတံ ဥပပဇ္ဇန္တိ။ အဘိ၊ဝိ။၄၃၉။ အာဘဿရာတိ ဒဏ္ဍဥက္ကာယ (ဒဏ္ဍဒီပိကာယ)အစ္စိ ဝိယ ဧတေသံ သရီရတော အာဘာ ဆိဇ္ဇိတ္ဝာ ပတန္တိ ဝိယ သရတိ ဝိဿရတီတိ အာဘဿရာ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁၀၁။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၆၄။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၅၀၃။ စူဋ္ဌနိ၊ဋ္ဌ။ ၅၄။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၅။ ပီတိဘက္ခာ ဘဝိဿာမ၊ ဒေဝါ အာဘဿရာ ယထာ။ သံ၊၁။၁၁၆။ ဇာ၊ ၂။၁၇၀။ ယထာဝုတ္တပဘာယ အာဘာသနသီလာ ဝါ အာဘဿရာ။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၈၄။ အံ၊ဋ္ဌီ၊ ၂။၃၁။ (–မ၊၁။ ၂။ မ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၂၃၃။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၅။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၆၉။ သာရတ္ထ၊၁။ ၂၄၅။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၃။ ၂၀၉။ မ၊ဋ္ဌီ၊ ၂။၉၊ ၂၅၂၊ ၃၁၃။ ဝိဘာဝိနီ။၁၆၃။)

အာဘဿရ၂ (တိ) [အာဘဿရ+ဏ] အာဘဿရဗြဟ္မာ့–ဘုံ–ပြည်။ တိဿော သံဝဋ္ဌသီမာ အာဘဿရာ သုဘကိဏ္ဍာ ဝေဟပ္ပလာတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၈။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၃၄၀။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။ ၂၉၈။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၂၆။ စရိယာ၊ဋ္ဌ။၁၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။၄၄။ သာရတ္ထ၊၁။ ၂၇၈။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။ ၁၈၇။ တတ္ထ ဒုတိယဇ္ဈာနံ ဘာဝေတ္ဝာ အာဘဿရေ အဋ္ဌကပ္ပေ အာယုံ ဂဟေတ္ဝာ နိဗ္ဗတ္တိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၁။ မ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၃၀၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၃၄။ (–ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၃၇။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၄၅။ နေတ္တိ၊ ဝိ။၃၄၃။)

အာဘဿရကာယ (ပု) [အာဘဿရ+ကာယ] အာဿရဗြဟ္မာအပေါင်း၊ အာဘဿရဗြဟ္မာ့ဘုံ။ အညတရော သတ္တော အာယုက္ခယာ ဝါ ပုညက္ခယာ ဝါ အာဘဿရကာယာ စဝိတ္ဝာ သုညံ ဗြဟ္မဝိမာနံ ဥပပဇ္ဇတိ။ ဒီ၊၁။၁၆။ ဒီ၊၃။ ၂၄။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။၄၁၇။

အာဘဿရဋ္ဌာန (နဲ) [အာဘဿရ+ဋ္ဌာန] အာဘဿရဘုံဋ္ဌာန။ သုဘကိဏ္ဍတော စ စဝိတ္ဝာ အာဘဿရဋ္ဌာနာဒီသု သတ္တာ နိဗ္ဗတ္တန္တိ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃၂။

အာဘဿရဗြဟ္မလောက (ပု) [အာဘဿရ+ဗြဟ္မ+လောက] အာဘဿရဗြဟ္မာ့–ပြည်–ဘုံ။ ဒူရမ္ပိ ဂစ္ဆတီတိ ယာဝ အာဘဿရဗြဟ္မလောကာ ဂစ္ဆတိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၅၁။ (–သံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁၈၈။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၀။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၂၉၊ ၃၃၂။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၇၂။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၃၀။ သာရတ္ထ၊၁။ ၂၈၂၊ ၂၈၅။ မ၊ဋ္ဌီ၊ ၂။၃၁၅။ သံ၊ဋ္ဌီ၊ ၂။၃၉၀။)

အာဘဿရဗြဟ္မလောကူပဂ (တိ) [အာဘဿရဗြဟ္မလောက+ဥပ+ဂမု+ကွိ] အာဘဿရဗြဟ္မာ့ဘုံ–သို့ ကပ်ရောက်သော –သို့ လား သော၊သူ။ သော ပုဂ္ဂလော.... အာဘဿရဗြဟ္မလောကူပဂေါ ဟောတိ။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၄၅။

အာဘဿရဘဝန (နဲ) [အာဘဿရ + ဘဝန] အာသဿရဘုံ။ ဝုဋ္ဌိယာ ပန ပဝတ္တမာနာယ ယာဝ အာဘဿရဘဝနာပိ ဧကောဒကံ ဟောတိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၂။

အာဘဿရဘူမိ (ထီ) [အာဘဿရ+ဘူမိ] အာဘဿရဘုံ။ ဥပရိဗြဟ္မာလောကေသူတိ အာဘဿရဘူမိတော ဥပရိဘူမီသု။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊ ၁။၄၁၄။

အာဘဿရလောက (ပု) [အာဘဿရ+လောက] အာဘဿရဘုံ။ အဇ္ဇ မယံ ပါပိမ ကိဉ္စိ အလဘိတ္ဝာပိ အာဘဿရလောကေ မဟာဗြဟ္မာနော ဝိယ ပီတိသုခေနေဝ ဝီတိနာမေဿာမ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁၆၇။

အာဘဿရဝါရ (ပု) [အာဘဿရ + ဝါရ] အာဿရ-ပုဒ်၏ အလှည့်အကြိမ်၊ အာဘဿရ ဆိုင်ရာ ပါဋ္ဌိ ဝါကျများ။ အာဘဿရဝါရေ ဒဏ္ဍဒီပိကာယ .... သရတိ ဝိသရတီတိ အာဘဿရာ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၆။ (–မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၈၄။)

http://www.dhammadownload.com

အာဘဿရသံဝတ္တနိက (တိ) [အာဘဿရ+သံဝတ္တနိက] အာဘဿရဘုံ၌ဖြစ်သော၊သူ။ သံဝဋ္ဋမာနေ လောကေ ယေဘုယျေန သတ္တာ အာဘဿရသံဝတ္တနိကာ ဟောန္တိ။ ဒီ၊၁။၁၆။ ဒီ၊၃။၂၃၊၆၉။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၁၅၅။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။ ၄၁၄။

အာဘဿရူပဂ (တိ) [အာဘဿရ+ဥပ+ဂမု+ကို] အာဘဿရဘုံသို့ ကပ်ရောက်သော၊သူ။ အာဘဿရူပဂေါ ဟောမိ။ ဣတိဝုတ်။၂၀၅။ နေတ္တိ။၁၅၇။ အဝိတက္ကေန စျာနေန၊ ဟောတိ အာဘဿရူပဂေါ။ ဇာ၊၁။၃၁။ အံ၊ဌ၊၁။၁၀၂။ အာဘဿရူပဂေါတိ တတ္ထ ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏဝသေန အာဘဿရဗြဟ္မလောကံ ဥပဂစ္ဆာမိ၊ အာဘဿရူပဂေါ ဟောမိ။ဣတိဝုတ်၊ဌ။၇၂။ (–ဇာ၊ဌ၊၁။၄၉၉။ နေတ္တိ၊ဝိ။၃၃၈။)

အာဘာ (ထီ) [အာ+ဘာ+ဟ္ဒိ။ အာဘုသော ဘာတီတိ အာဘာ။ ဓာန်၊ဋီ။၆၄။] (၁) အရောင်၊ အရောင်အလင်း။ (တိ) (၂) အရောင်အလင်းနှင့် ပြည့်စုံသော၊ ထွန်းလင်း တောက်ပသော။ (၃) အရောင်အလင်းနှင့် ပြည့်စုံသည်ဖြစ်၍ "အာဘ"အမည်ရှိသော၊ ပရိတ္တာဘ, အပ္ပမာဏာဘ, အာဘဿရအမည်ရှိသော၊ ဗြဟ္မာ (ဒုတိယစျာန်ဘုံသား ဗြဟ္မာ)။ (၁) ယတ္ထပိမေ စန္ဒိမသူရိယာ ဧဝံမဟိဒ္ဓိကာ ဧဝံမဟာနုဘာဝါ အာဘာယ နာနုဘောန္တိ။ ဒီ၊၂။၁၀။ မ၊၃။၁၆၁။ အာဘာယ နာနုဘောန္တီတိ အတ္တနော ပဘာယ နပ္ပဟောန္တိ။ ဒီ၊ဌ၊၂။၂၆။ မ၊ဌ၊၄။၁၂၆။ အစ္စိ ပဋိစ္စ အာဘာ ပညာယတိ, အာဘံ ပဋိစ္စ အစ္စိ ပညာယတိ။ မ၊၁။၃၆၉။ အာဘာ ပညာယတီတိ အာလောကော နာမ ပညာယတိ။ မ၊ဌ၊၂။၂၄၉။ နတ္ထိ သူရိယသမာ အာဘာ၊ သမုဒ္ဒပရမာ သရာ။ သံ၊၁။၆။ သူရိယသမာ အာဘာတိ သူရိယာဘာယ သမာ အညာ အာဘာ နာမ နတ္ထီတိ ဒဿေတိ။ သံ၊ဌ၊၁။၃၁။ အာဘာတီတိ အာဘာ၊ အာလောကဘာဝေန နိပ္ပဇ္ဇတိ ဥပဌာတီတိ ဝါ အတ္ထော။ သံ၊ဋီ၊၂။၁၃၃။ (–မ၊၂။၂၂၆။ အံ၊၂။၄၈၇။ ဒီ၊ဌ၊၂။၁၀၁၊၂၁၈၊၂၄၀၊၂၄၂။ မ၊ဌ၊၁။၃၆။ မ၊ဌ၊၂။၃၂။ မ၊ဌ၊၄။၁၅၀။ သံ၊ဌ၊၁။၁၅၊၅၀။ အံ၊ဌ၊၂။၂၄၀။ အံ၊ဌ၊၃။၁၆၄၊၁၈၄။ အဘိ၊ဌ၊၁။၅၈။ ခုဒ္ဒက၊ဌ။၉၈။ ဓမ္မ၊ဌ၊၁။၂၆၇။ ဓမ္မ၊ဌ၊၂။၄၂၅။ ဥဒါန၊ဌ။၈၇။ ဣတိဝုတ်၊ဌ။၂၄၃။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၂။၇၊၁၀၉။ အပ၊ဌ၊၁။၃၉။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဌ။၁၈၊၂၃၉။ နေတ္တိ၊ဌ။၂၆၄။ ဇာ၊ဌ၊၁။၃၈။ ဇာ၊ဌ၊၅။၆၃။ သာရတ္ထ၊၁။၂၆၉။ သာရတ္ထ၊၃။၂၀၅။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၁၉၃။ မ၊ဋီ၊၁။၈၅။ မ၊ဋီ၊၂။၁၈၆၊၂၅၁။ မ၊ဋီ၊၃။၁၃၁-၂။ အံ၊ဋီ၊၂။၃၁။ နေတ္တိ၊ဝိ။၃၄၂။ (တိ) (၂) ယာ တာ ဘန္တေ ဒေဝတာ အာဘာ။ မ၊၃။၁၈၇-၉။ အာဘာတိ အာဘာသမ္ပန္နာ။ မ၊ဌ၊၄။၁၄၄။ အာဘန္တိ ဒိဗ္ဗန္တီတိ အာဘာတိ အာဟ "အာဘာသမ္ပန္နာ"-တိ။ မ၊ဋ၊၃။၃၄၈။ (၃) အဟော ဝတာယံ ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ အာဘာနံ ဒေဝါနံ သဟဗျတံ ဥပပဇ္ဇေယျ။ မ၊၁။၃၅၉။ အာဘာနံ ဒေဝါနန္တိ အာဘာ နာမ ဝိသုံ နတ္ထိ၊ ပရိတ္တာဘအပ္ပမာဏာဘအာဘဿရာနံ ဧတံ အခိဝစနံ။ မ၊ဌ၊၂။၂၃၃။ အာဘာ နာမ ဝိသုံ ဒေဝါ နတ္ထိ၊ ပရိတ္တာဘာဒီနံယေဝ ပန အာဘာဝန္တတာသာမညေန ဧကဇ္ဈံ ဂဟေတ္ဒာ ပဝတ္တံ ဧတံ နာမံ ယဒိဒံ အာဘာတိ။ မ၊ဋီ၊၂။၂၅၁။

အာဘာကရဏ (နဲ) [အာဘာ+ကရဏ]အရောင်အလင်းကိုပြုခြင်း။ တဒင်္ဂေနာတိ ဝါ တဿာ ပရိတ္တတာယ အပ္ပမာဏတာယ စ အာဘာကရဏံ။ မ၊ဋီ၊၃။၃၄၈။

အာဘာတိ (ကြိ) [အာ + ဘာ + အ + တိ] တောက်ပ၏၊ ထွန်းပ၏၊ အရောင်လင်း၏။ ဒိဝါ တပတိ အာဒိစ္စော၊ ရတ္တိ မာဘာတိ

http://www.dhammadownload.com

စန္ဒိမာ။ သံ၊၁။၁၄၊၄၄။ ဓမ္မ။၆၉။ ဓမ္မ၊၄၊၂။ ၃၆၉။ ဗုဒ္ဓဝံ၊၄။၁၈။ (–သံ၊ဋီ၊၂။၁၃၃။) **အာဘန္တိ**—ဝိမာန။၆၁။ ဇာ၊၂။၃၆။ မ၊ဋီ၊၃။ ၃၄၈။) ဒဒ္ဒလ္လမာနာ **အာဘေန္တိ**၊ ဝိမာနာ သတ္တ နိမ္မိတာ။ ဇာ၊၂။၁၉၆။ **အာဘေန္တီ**တိ တရုဏသူရိယော ဝိယ ဩဘာသန္တိ။ ဇာ၊၄၊ ၆။၁၄၈။ အာဘေတိ-လည်း ကြည့်။

အာဘာဓာတု (ထီ) [အာဘာ+ဓာဘု] အာဘာဓာတ်။ (က) နေရောင်လရောင်စသော အရောင်အလင်းဟူသော – ဓာတ်သဘော – သတ္တလည်း မဟုတ် ဇီဝလည်း မဟုတ်သော သဘောတရား၊ ရူပဓာတ်။ (ခ) အရောင် အလင်း (အာလောက) ကသိုဏ်းနှင့် တက္ခထိုကသိုဏ်းကို အာရုံပြုသောစျာန်ဟူသော – ဓာတ်သဘော – သတ္တလည်းမဟုတ် ဇီဝလည်း မဟုတ်သော သဘောတရား။ (က) ရူပဓာတုယေဝ ဟိ အာဘာဓာတု။ အဘိ၊၄၊၂။၇၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၁၇။ စန္ဒာဘာသူရိယာဘာဒိကာ ဝဏ္ဏနိဘာ ဧဝါတိ အာဟ "ရူပဓာတုယေဝ ဟိ အာဘာဓာတူ" တိ။ မူလဋီ၊၂။၄၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊၂။၁၇၈။ (ခ) အာဘာဓာတု သုဘဓာတု။ သံ၊၁။၃၆၄။ အာဘာဓာတူတိ အာလောကဓာတု၊ အာလောကဿပိ အာလောကကသိဏေ ပရိကမ္မံ ကတ္ဒာ ဥပ္ပန္နဇ္ဈာနဿာပီတိ သဟာရမ္မဏဿ စျာနဿ ဧတံ နာမံ။ သံ၊ ၄၊၂။၁၂၄။ အာဘာတီတိ အာဘာ အာလောကဘာဝေန နိပ္ပဇ္ဇတိ ဥပဌာတီတိ ဝါ အတ္ထော၊ သော ဧဝ နိဇ္ဇီဝဌေန ဓာတူတိ အာဘာဓာတု။ သံ၊ဋီ၊၂။၁၃၃။

အာဘာနာနတ္တ (နာ) [အာဘာ+နာနတ္တ] (အကြီးအငယ် အနည်းအများ အနေအားဖြင့်) အရောင်အလင်း ထူးခြားကွဲပြားသည်၏ အဖြစ်။ နော စ အာဘာနာနတ္တံ။ မ၊၃။ ၁၈၇။ နော စ အာဘာနာနတ္တန္တိ အာလောကေ နာနတ္တံ နာ ပညာယတိ။ မ၊၄၊၄။၁၄၄။ အာဘာနာနတ္တန္တိ ပရိတ္တဝိပုလတာဝသေန ပဘာယ နာနတ္တံ။ မ၊ဋီ၊၃။၃၄၈။ (–ဝိမတိ၊ ၁။၅၃)

အာဘာဖရဏ (နာ) [အာဘာ+ဖရဏ] အရောင် အလင်းကို ဖြန့်ခြင်း။ စက္ကဝါဋ္ဌပဗ္ဗတမတ္ထကသမီပေ အာဘာဖရဏဝသေန ပဝတ္တိယာ ပါစီနစက္ကဝါဋ္ဌပဗ္ဗတမတ္ထကေတိ ဝုတ္တံ။ မ၊ဋီ၊ ၂။၁၈၆။

အာဘာဝဂ္ဂ (ပု) [အာဘာ+ဝဂ္ဂ] အာဘာဝဂ်။ အဂ်ုတ္တရနိကာယပါဋိ၊ ၄-နိပါတ်၊ ၃-ပဏ္ဏာသက၊၅-ဝဂ်။ အံ၊၁။၄၅၆။ အံ၊၄၊၂။၃၃၉။ အံ၊ ဋီ၊၂။၃၃၆။

အာဘာဝန္တတာသာမည (နာ) [အာဘာဝန္တတာ+သာမည] အလင်းရှိသည်၏ အဖြစ်အားဖြင့် တူသည်၏အဖြစ်၊ အရောင်အလင်းနှင့် ပြည့်စုံခြင်းအားဖြင့် တဦးနှင့်တဦး တူညီခြင်း။ အာဘာ (၃) ကြည့်။

အာဘာဝေတိ (ကာ၊ကြိ) [အာ+ဘူ+ဏေ+တိ] ဖြစ်ပွါး–တိုးပွါး–စေ၏။ မေတ္တာစိတ္တံ **အာဘာဝေသိ**၊ ဗြဟ္မလောကူပပတ္တိယာ။ ပေတ။၁၆၆။ (–ပေတ၊၄။၁၅၅။)

အာဘာသ (တိ) [အာ+ဘာသ+အ] (က) ထင်လင်းစေနိုင်သော။ (ခ) အတူ–အတု အယောင် –အတုအပ – ဖြစ်သော။ (က) "အာရမ္မဏေန ဝိနာ နီလာဒိအာဘာသံ စိတ္တံ ပဝတ္တတီ" တိ ဧဝံ ပဝတ္တောဝါဒေါ မိစ္ဆာဝါဒေါတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၁၂၃။ (ခ) ပရိမုဌာ ပဏ္ဍိတာဘာသာ၊ ဝါစာဂေါစရဘာဏိနော။ မ၊၃။၁၉၂။ ဝိ၊၃။၄၉၆။ ဇာ၊၁။ ၁၈၁။ ပဏ္ဍိတာဘာသာတိ အတ္တနော ပဏ္ဍိဘမာနေန ပဏ္ဍိတသဒိသာ။ ဇာ၊၄၊၃။၄၆၅။

အာဘာသတိ (ကြိ) [အာ+ဘာသ+အ+တိ] (၁) ခေါ်၏၊ ပြောဆို၏။ (၂) လွှမ်းမိုး၏၊ တားမြစ်၏။ (၃) ထင်၏။ (၁) ဘိက္ခဝေါတိ

http://www.dhammadownload.com

ဘဂဝါ အာဘာသတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊၂။၁၃၁။ **အာဘာသန္တိ**— ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၆။ (၂) အဘဗ္ဗာဘာသန္တိ အဘဗ္ဗံ အာဘာသတိ အဘိဘဝတိ ပဋိဗာဟတီတိ အတ္ထော။ မ၊ဋ္ဌ၊ ၄။၁၈၄။ မ၊ဋီ၊၃။၃၈၀။ (၃) အဘဗ္ဗတော အာဘာသတိ ဥပဋ္ဌာတီတိ အဘဗ္ဗာဘာသံ။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၈၄။

အာဘာသန (န) [အာ+ဘာသ(ဘာသု)+ယု] (၁) ထွန်းလင်းတောက်ပခြင်း။ (၂) ပြောဆိုခြင်း။ (၁) ပဉ္စမဿ ပဌမေ အာဘာသနဝသေန စန္ဒောဝ စန္ဒာဘာ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၃၉။ အတ္တနော ဖလေ ဘာသနံ ဒိဗ္ဗနံ အာဘာသနံ။ မ၊ဋီ၊၃။၃၈၀။ (၂) အာဘာသနကုသလတာ-ကြည့်။

အာဘာသနကုသလတာ (ထီ) [အာဘာသန+ကုသလ+တာ] ပြောဆိုခြင်း၌ လိမ္မာကျွမ်းကျင်သောသူ၏အဖြစ်။ ယေ ဟိ အာဘာသနကုသလတာယ "အမ္မ, တာတာ" တိ ပဌမတရံ အာဘာသန္တိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၆။

အာဘာသနသီလ (တိ) [အာဘာသန+သီလ] (၁) ထွန်းလင်း တောက်ပခြင်း အလေ့ရှိသော၊သူ။ (၂) ပြောဆိုခြင်းအလေ့ရှိသော၊သူ။ (၁) အာဘာသနသီလာ (ဝိဘာဝိနီ၊ ၁၆၃)တိ ဩဘာသနပွကတိကာ။ မဏိမဉ္ဇူ၊ ၂။၉။ အာဘဿရ ၁-လည်း ကြည့်။ (၂) ပုဗ္ဗဘာသီတိ ယေန ကေနစိ သမာဂတော ပဋိသန္ထာရဝသေန ပဌမံယေဝ အာဘာသနသီလော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၃၅၇။

အာဘာသမ္ပန္ဒ (တိ) [အာဘာ+သမ္ပန္ဒ] အရောင်နှင့် ပြည့်စုံသော။ အာဘာ (၂) ကြည့်။

အာဘာသုတ္တ (န) [အာဘာ+သုတ္တ] အာဘာသုတ်။ အဂ်ုတ္တရနိကာယပါဋိ၊ ၄-နိပါတ်၊ ၃-ပဏ္ဏာသက၊ ၅-ဝဂ်၊ ၁-သုတ်။ အံ၊၁။၄၅၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၃၉။ အံ၊ဋီ၊၂။၃၃၆။

အာဘာသူရ (တိ) [အာ+ဘာသ+ဥရ] ထွန်းလင်းတောက်ပသော။ ဝလာဟကဇာ အာဘာသူရာ ဒုဗ္ဗိဘာဂရူပါ ရတ္တိဘာဂေ အန္ဓကာရံ ဝိဒ္ဓမန္တိယော တိဋ္ဌန္တိ၊ ဒေဝူပဘောဂါ ဧဝ စ ဟောန္တိ။ သာရတ္ထ၊၂။၃၂၀။

အာဘိစေတသိက(တိ)[အဘိစေတ+ဏိက](က) မြတ်သောစိတ်–သန့်ရှင်းသောစိတ်–၌ ဖြစ်သော–ကို မှီသော၊ တရား(ရတနာသုံးပါး၌ စွဲမြဲသက်ဝင်၍ ကြည်ညိုယုံကြည်ခြင်း, မဂ်ဖိုလ်သီလနှင့် ပြည့်စုံခြင်းတို့တည်း)။ (ခ) (ပြကတေ့သော ကာမာဝစရစိတ်တို့ဆက် ကောင်းမွန်ခြင်း, ဆန့်ကျင်ဘက်တို့မှ စင်ကြယ်ခြင်းတို့ကြောင့်) လွန်ကဲထူးခြားသော သန့်ရှင်းသော–ဥပစာရစျာန်စိတ်–ဥပစာရ သမာဓိစိတ်–၌ ဖြစ်သော–ကို မှီသော၊ စျာန်လေးပါး။ (ဂ) (ကာမစ္ဆန္ဒ စသော ဆန့်ကျင်ဘက်တို့မှ ကင်းဝေးခြင်းကြောင့်) လွန်ကဲထူးခြားသော မြတ်သော မဟဂ္ဂုတ်စိတ်–၌ မှီသော–ကို မှီသော၊ စျာန်လေးပါး။ (က) ယံ ကဉ္စိ သာရိပုတ္တ ဇာနေယျာထ ဂိဟိ ....စတုန္နံ အာဘိစေတသိကာနံ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရာနံ နိကာမလာဘိ ။ အံ၊၂။၁၈၆။ အာဘိစေတသိကာနန္တိ ဥတ္တမစိတ္တနိဿိတာနံ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၆၃။ (–အံ၊ဋီ၊၃။၅၄။) (ခ) (ဂ) စတုန္နံ စျာနာနံ အာဘိစေတသိကာနံ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရာနံ နိကာမလာဘီ။ ဝိ၊၅။၂၄၀။ ဒီ၊၃။၉၄။ မ၊၁။၄၀။ မ၊၂။၁၉။ သံ၊၁။၄၆၆။ အံ၊၁။၃၃၁။ (ခ) အာဘိစေတသိကာနန္တိ အဘိစေတောတိ အဘိက္ကန္တံ ဝိသုဒ္ဓစိတ္တံ ဝုစ္စတိ, အဓိစိတ္တံ ဝါ၊ (တသ္မိ) အဘိစေတသိ ဇာတာနိ အာဘိစေတသိကာနိ၊ အဘိစေတော သန္နိဿိတာနီတိ ဝါ အာဘိစေတသိကာနိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၅။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆၇။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၈၁။ အဓိကံ စေတောတိ အဘိစေတော၊ ဥပစာရဇ္ဈာနစိတ္တံ၊ တဿ ပန အဓိကတာ ပါကတိကကာမာဝစရစိတ္တေဟိ သုန္ဒရတာယ သပဋိ-

http://www.dhammadownload.com

ပက္ခတော သုဒ္ဓိယာ စာတိ အာဟ "အဘိက္ကန္တံ ဝိသုဒ္ဓစိတ္တ" နွဲ အဓိစိတ္တန္တိ သမာဓိမာဟ၊ သောပိ ဥပစာရသမာဓိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၆၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၈။ (–ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၈၀။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁၆။ သာရတ္ထ၊၃။၄၇၆။ သံ ဋ္ဌ၊၂။၁၉၅။) (ဂ) အာဘိစေတသိကာနန္တိ အဘိစိတ္တံ သေဋ္ဌစိတ္တံ သိတာနံ နိဿိတာနံ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၂။ အဓိကံ စေတော အဘိစေတော၊ မဟဂ္ဂတစိတ္တံ၊ တဿ ပန အဓိကတာ ကာမစ္ဆန္ဒာဒိပဋိပက္ခဝိဂမေန ဝိသိဋ္ဌဘာဝပုတ္တိ၊ တန္နိဿိတာနိ အာဘိစေတသိကာနိ။ တေနာဟ "အဘိစိတ္တံ သေဋ္ဌစိတ္တံ သိတာန" နွဲ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၇။

အာဘိဒေါသိက (တိ) [အဘိဒေါသ+ဏိက] (က) ပုပ်သိုးသည့်အဖြစ်ဟူသော အပြစ်သည် လွှမ်းမိုးအပ်သော၊ ပုပ်သိုးသည့်အဖြစ်ဖြင့် မှတ်သားအပ်သော အပြစ်ရှိသော၊ ပုပ်သိုးပြီးသော။ (ခ) တည၍လွန်ပြီးသော၊ တည၍လွန်သဖြင့် ပုပ်သိုးပြီးသော။ (ဂ) ထင်ရှားသော အပြစ်ရှိသော။ (က) (ခ) အာယသွတော သုဒိန္နဿ ဉာတိဒါသီ အာဘိဒေါသိကံ ကုမ္မာသံ ဆဋ္ဌေတုကာမာ ဟောတိ။ ဝိ၊၁။၁၇။ မ၊၂။၂၅၁။ အာဘိဒေါသိကန္တိ ပါရိဝါသိကံ ဧကရတ္တာတိက္ကန္တံ ပူတိဘူတံ။ တတြာယံ ပဒတ္ထော ပူတိဘာဝဒေါသေန အဘိဘူတောတိ အဘိဒေါသော၊ အဘိဒေါသောဝ အာဘိဒေါသိကော၊ ဧကရတ္တာတိက္ကန္တဿ ဝါ နာမသညာ သော ယဒိဒံ အာဘိဒေါသိကောတိ၊ တံ အာဘိဒေါသိကံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၄။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၀၄။ ပူတိဘာဝေနေဝ လက္ခိတဗ္ဗဒေါသော ဝါ အာဘိဒေါသိကော၊ အဘိဒေါသံ ဝါ ပစ္စူသကာလံ ဂတော ပတ္တော အတိက္ကန္တောတိ အာဘိဒေါသိကော။ သာရတ္ထ၊၂။၇။ အဘိဝုတ္ထံ ပရိဝုသိတံ အာဘိဒေါသိကံ၊ အဘိဒေါသံ ဝါ ပစ္စူသကာလံ ဂတော ပတ္တော အတိက္ကန္တော အာဘိဒေါသိကော။ ဝိမတိ၊၁။၁၀၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၄၁။ (–ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၂။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၀၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀၃။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉၁။ အပ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀။ ဝဇိရ။၂၇၀။) (ဂ) သေယျထာပိ အာဝုသော ပုရိသံ ပဏီတဘောဇနံ ဘုတ္တာဝိံ အာဘိဒေါသိကံ ဘောဇနံ နစ္ဆာဒေယျ။ အံ၊၂။၃၄၇။ အာဘိဒေါသိကန္တိ အဘိညာတဒေါသံ ကုဒြူသကဘောဇနံ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၃၂။

အာဘိဓမ္မိက (တိ) [အဘိဓမ္မ+ဏိက။ အဘိဓမ္မံ အဓိတေ အာဘိမ္မိကော။ နီတိ၊သုတ္တ။၈၄၇။] (က) အဘိဓမ္မာကို–တတ်သိ–တတ်မြောက်–ကျွမ်းကျင်–သင်ကြား–ပို့ချ–ဟောပြော–ဆောင် – သော၊ သူ။ (ခ) အဘိဓမ္မာပါဋ္ဌိတော်၌–လာသော–ပါရှိသော–ဟောတော်မူအပ်သော။ (က) အာစရိယော နအာဘိဓမ္မိကော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၆။ ကေဏဋ္ဌိကော ပုဂ္ဂလော ယံ ယံ သုတ္တန္တိကံ ဝါ အာဘိမ္မိကံ ဝါ ဥပသင်္ကမတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၄။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါဝ ပဋမတရံ အာဘိဓမ္မိကော။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၈။ (–ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၆။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၆၅၊၂၇၁။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၅၄။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။၁၂၇။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၂။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၀။ ဝဇိရ။၁၇၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၉။ မူလဋ္ဌ၊၁။၂၃။) (ခ) အာဘိဓမ္မိကနယ-ကြည့်။

အာဘိဓမ္မိကဂေါဒတ္တတ္ထေရ (ပု) [အာဘိမ္မိက+ဂေါဒတ္တထေရ] အာဘိမ္မိကဂေါဒတ္တအမည်ရှိသောထေရ်။ တသ္မိံ စ သန္နိပါတေ အာဘိဓမ္မိကဂေါဒတ္တတ္ထေရော နာမ ဝိနယကုသလော ဟောတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၆၆။ (–ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၂။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၃၁၅။)

အာဘိဓမ္မိကတ္ထေရ (ပု) [အာဘိဓမ္မိက+ထေရ] အဘိဓမ္မာ ကို – ဆောင် – သင်ကြား – ဟောပြော – သော မထေရ်။ အာဘိမ္မိကတ္ထေရာနံ သုတ္တန္တံ ပတ္ဆာ အကိလမနတ္ထံ ဌပိတာ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၉။

http://www.dhammadownload.com

အာဘိဓမ္မိကဓမ္မကထိက (တိ) [အာဘိဓမ္မိက+ဓမ္မကထိက] အဘိဓမ္မာကို-ဆောင်သော-တတ်မြောက်ကျမ်းကျင်သော - ဟောပြောပို့ချသော-ဓမ္မကထိကပုဂ္ဂိုလ်။ အာဘိဓမ္မိကဓမ္မကထိကသော ပါကဋ်။ မ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁၅၈။ မ၊ဋ္ဌီ၊ ၂။၁၉၁။

အာဘိဓမ္မိကနယ (ပု) [အာဘိဓမ္မိက + နယ] အဘိဓမ္မာဌ်-လာသော-ပါရှိသော - ဟောတော်မူအပ်သော-နည်း။ တဿ ဟိ ဗာဟိရော ဣန္ဒခီလော အာဘိဓမ္မိကနယေန အရဏသခ်ံပံ ဂစ္ဆတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၅၉။

အာဘိဓမ္မိကဘိက္ခု (ပု) [အာဘိဓမ္မိက+ဘိက္ခု] အဘိဓမ္မာကို - တတ်သိ - ဆောင် - သော ရဟန်း။ အဋ္ဌ အာဘိဓမ္မိကဘိက္ခူ။ ပေသေသိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၃၃။ အာဘိဓမ္မိကဘိက္ခူနမ္မိ....ပိတိသောမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ အာဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁ ၂။

အာဘိန္ဒတိ (ကြိ) [အာ+ဘိဒိ+အ+တိ] ပုတ်ခတ်-ဖောက်ခဲ့-၏။ တမေနံ ပုရိသော တိကာ့ယ ကုဋ္ဌာရိယာ ယတော ယတော အာဘိန္ဒေယျ။ သံ၊ ၂။၃၇၀။ အာဘိန္ဒေယျာတိ ပဟရေယျ ပဒါလေယျ ဝါ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၅၀။ အာဘိန္ဒေယျာတိ ဘိန္ဒေယျ။ သံ၊ဋ္ဌီ၊ ၂။၃၂၂။

အာဘိသမာစာရိက (တိ) [အာဘိသမာစာရ+ဏိက] အာဘိသမာစာရိက မည်သော (ကျင့်ဝတ် သိက္ခာသီလ)။ (က) ထူးကဲမြင့်မြတ်သော-အကျင့်-ကျင့်ဝတ်သိက္ခာသီလ။ (ခ) ထူးကဲမြင့်မြတ်သော အကျင့်-ထူးကဲမြင့်မြတ်သော အကျင့်ဟူသော မဂ်သီလ,ဖိုလ်သီလ-ကို အကြောင်းပြု၍ ပညတ်အပ်သော ကျင့်ဝတ်သိက္ခာသီလ။ (ဂ) ထူးကဲမြင့်မြတ်သော အကျင့်ဌ-ဖြစ်-ပါဝင်-သော ကျင့်ဝတ်သိက္ခာသီလ။ နှ ပဋိဗလော ဟောတိ အန္တေဝါသိ: ဝါ သဒ္ဓိဝိဟာရိ: ဝါ အာဘိသမာစာရိကာယ (အာဘိသမာစာရိကာယ)သိက္ခာယ သိက္ခာပေတုံ။ ဝိ၊၃။ ၉၂။ ဝိ၊၅။၂၃၈။ အာဘိသမာစာရိကာယ သိက္ခာယာတိ ခန္ဓကဝတ္တေ ဝိနေတုံ နှ ပဋိဗလော ဟောတီတိ အတ္ထော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၂၇၁။ အာဘိဝိသိဋ္ဌော ဥတ္တမော သမာစာရောတိ အာဘိသမာစာရော၊ အာဘိသမာစာရော၀ သိက္ခိတဗ္ဗတော သိက္ခာတိ ဒုအာဘိသမာစာရိကာ သိက္ခာ, အာဘိသမာစာရံ ဝါ အာရဗ္ဘ ပညတ္တာသိက္ခာ အာဘိသမာစာရိကာ။ သာရတ္ထ၊၃။ ၂၄၀။ အာဘိသမာစာရောတိ ဥတ္တမသမာစာရော၊ အာဘိသမာစာရော ဧဝ အာဘိသမာစာရိကံ၊ အာဘိသမာစာရံ ဝါ အာရဗ္ဘ ပညတ္တံ အာဘိသမာစာရိကံ၊ အာဇီဝဋ္ဌမကတော အဝသေသသီလဿေတံ အဓိဝစနံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁ ၂။ အဓိသီလသိက္ခာပရိယာပန္နတ္တာ အာဘိဝိသိဋ္ဌော သမာစာရော အာဘိသမာစာရောတိ အာဟ "ဥတ္တမသမာစာရော" တိ။ အာဘိသမာစာရော၀ အာဘိသမာစာရိကံ၊ ယထာ "ဝေနယိကော" တိ အဓိပ္ပါယော။ အာဘိသမာစာရော ဥက္ကဋ္ဌနိဒ္ဒေသတော မဂ္ဂသီလံ ဖလသီလဉ္စ။ တံ အာရဗ္ဘ ဥဒ္ဒိဿ တဒတ္ထံ တပ္ပဃောဇနံ ပညတ္တံ အာဘိသမာစာရိကံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၃ ၂။ အာဘိသမာစာရိက (အံ၊ ၂။၃၆၈) နှစ် ဥတ္တမသမာစာရဘူတံ ဝတ္တဝသေန ပဏ္ဍိတ္တီသီလံ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၃၇။ အာဘိသမာစာရေ ဥတ္တမသမာစာရေ ဘဝံ အာဘိသမာစာရိကံ ဝတ္တပ္ပဋိဝတ္တံ။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။၁၄ ၂။ (-မ၊ ၂။၁၃၃။ အံ၊၁။၅၆၅။ အံ၊ ၂။၁၃။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၀။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၂၅၂။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၆။ ဝိ၊သင်္ခ-ဟ။၁၆၀၊၁၆၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁ ၂၀။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၃၉၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၆။ ခုဒ္ဒကဋ္ဌ။၁၆၇။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။ ၂၀၄။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။ ၂၉၂။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃၁။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁ ၂၀။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၁။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။ ၂၉၅။ ဝဇိရ။၄၁ ၂။ သာရတ္ထ၊၁။၁၈၉။ သာရတ္ထ၊ ၂။၁၉၉။ သာရတ္ထ၊၃။ ၂၀၃။ ဝိမတိ၊၁။ ၂၁၃။ ဝိမတိ၊ ၂။၉၅။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။၇၊၀၃၊ ၂၇၃။ ဓာန်။၄၃၁။)

http://www.dhammadownload.com

အာဘိသမာစာရိကကမ္မန္တောဂဓ (တိ) [အာဘိသမာစာရိက+ကမ္မ+အန္တောဂဓ] အာဘိသမာစာရိက-အမှု၌ အကျုံးဝင်သော၊ ထူးကဲမြင့်မြတ်သော ကျင့်ဝတ်သိက္ခာသီလ – ထူးကဲမြင့်မြတ်သော အကျင့်ကို အကြောင်းပြုရှိ ပညတ်အပ်သော ကျင့်ဝတ်သိက္ခာသီလ – ဟူသော အမှု၌ အကျုံးဝင်သော။ ဘိက္ခုနောသဗ္ဗမိ အနဝဇ္ဇကာယကမ္မံ အာဘိသမာစာရိကကမ္မန္တောဂဓမေဝ။ မ၊ဋီ၊၂။၃၀၆။ အံ၊ဋီ၊၃။၉၀။

အာဘိသမာစာရိကဓမ္မကိတ္တန (နာ) [အာဘိသမာစာရိက+ဓမ္မ+ကိတ္တန] အဘိသမာစာရိက တရားကို ပြောကြားခြင်း။ အဘိဝိနယော ခန္ဓကပရိဝါရာ ဝိသေသတော အာဘိသမာစာရိကဓမ္မကိတ္တနတော။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၂၆၆။

အာဘိသမာစာရိကဓမ္မပူရဏ (နာ) [အာဘိသမာစာရိက + ဓမ္မပူရ ဏ] အာဘိသမာစာရိက တရားကို ဖြည့်ကျင့်ခြင်း။ ဘိက္ခူနဉ္စိ မေတ္တစိတ္တေန အာဘိသမာစာရိကဓမ္မပူရဏံ မေတ္တံ ကာယကမ္မံ နာမ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၁။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၈၉။ (–ဒီ၊ဋီ၊၂။၁၃၁။)

အာဘိသမာစာရိကပူရဏ (နာ) [အာဘိသမာစာရိက+ပူရဏ] အာဘိသမာစာရိကတရားကို ဖြည့်ကျင့်ခြင်း။ ဘိက္ခူနံ ဟိ မေတ္တစိတ္တေန အာဘိသမာစာရိကပူရဏံ မေတ္တံ ကာယကမ္မံ နာမ။ အံ၊ဋီ၊၃။၃၉။

အာဘိသမာစာရိကဝတ္တ (နာ) [အာဘိသမာစာရိက+ဝတ္တ] အာဘိသမာစာရိကကျင့်ဝတ်။ အာဘိသမာစာရိကဝတ္တေ ပန ပရိပူရေ သီလံ ပရိပူရတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀။ ပဋိပါဒိတောတိ အာဘိသမာစာရိကဝတ္တံ အာဒိ ကတ္ဝာ သမ္မာ အပစ္စနီကပဋိပတ္တိယံ ယောဇိတော။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၃။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁၄။ မ၊ဋီ၊၃။၂။ အံ၊ဋီ၊၂။၉၁။

အာဘိသမာစာရိကဝတ္တပဋိဝတ္တ (နာ) [အာဘိသမာစာရိက+ဝတ္တ+ပဋိဝတ္တ] အာဘိသမာစာရိကဖြစ်သော ဝတ်ကြီးဝတ်ငယ်။ အာဘိသမာစာရိကဝတ္တပဋိဝတ္တံ မမ အကာသိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၂၄၉။

အာဘိသမာစာရိကသီလ (နာ) [အာဘိသမာစာရိက+သီလ] အာဘိသမာစာရိကသီလ၊ (ခန္ဓကဝတ်၌ အကျုံးဝင်သော သီလ)။ ယမိဒံ စေတိယင်္ဂဏဝတ္တံ....စုဒ္ဒသဝိဓံ မဟာဝတ္တန္တိ ဣမေသံ ဝသေန အာဘိသမာစာရိကသီလံ ဝုစ္စတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀။ အာဘိသမာစာရိကသီလန္တိ ဇတ္ထ အဘိသမာစာရောတိ ဥတ္တမသမာစာရော၊.... တဒေဝ သီလန္တိ အာဘိသမာစာရိကသီလံ။ သာရတ္ထ၊၂။၁၉၉။ အာဘိသမာစာရိက-လည်း ကြည့်။

အာဘိသေက (တိ) [အဘိသေက+ဏ] အဘိသိက်သွန်းခြင်းငှါ သင့်လျော်သော၊ သူ။ ရညော ခတ္တိယဿ မုဒ္ဓါဝသိတ္တဿ ဇေဋ္ဌော ပုတ္တော ဟောတိ အာဘိသေကော အနဘိသေကော အနဘိသိတ္တော အစလပုတ္တော။ အံ၊၁။၁၀၆၊၃၉၉။ အာဘိသေကောတိ အဘိသေကံ ကာတုံ ယုတ္တော။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၂၃။ (–၎င်း-၇၆။)

အာဘိသေကိက(ယ) (နာ) [အဘိသေက+ဏိက] (က) ရေချိုးရာအရပ်၌ စွန့်ပစ်အပ်သော သင်္ကန်း။ (ခ) အဘိသိက်သွန်းရာ အရပ်၌ စွန့်ပစ်အပ်သော သင်္ကန်း။ အပရာနိပိ ပဉ္စ ပံသုကူလာနိ ဂေါခါယိကံ အဇက္ခာယိကံ ထူပစီဝရံ အာဘိသေကိကံ ဂတပဋိယာဂတံ။ ဝိ၊၅။၂၃၀။ အာဘိသေကိကန္တိ နဟာနဋ္ဌာနေ ဝါ ရညော အဘိသေကဋ္ဌာနေ ဝါ ဆဋ္ဌိတစီဝရံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၇၃။ ပံသုကူလန္တိ သောသာနိကံ.... အာဘိသေကိယံ,ပန္ထိကံ,ဝါတာဟဋ္ဌံ, ဣဒ္ဓိမယံ, ဒေဝဒတ္တိယန္တိ တေဝီသတိ ပံသုကူလာနိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၉၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၈။

http://www.dhammadownload.com

စူဋ္ဌနိ၊ဌ။၁၁၀။ (–ဝိ၊ဌ၊၄။၁၈၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။ ၆၀။)

အာဘုဂ္ဂ (တိ) [အာ+ဘုဇ+ဏျ] (၁) ဖွဲ့ခွေအပ်သော။ (နဲ) (၂) ဆုတ်နစ်ခြင်း။ (၁) ဧဝံ ဥဘော ပါဒေ အာဘုဂ္ဂေ ဘဉ္ဇိတေ ကတွာ။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၅၇။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၂။၁၂၃။ (နဲ)(၂) အောက်ပုဒ် ကြည့်။

အာဘုဂ္ဂကရဏ (နဲ) [အာဘုဂ္ဂ+ကရဏ] ဆုတ်နစ်ခြင်းကို ပြုခြင်း။ အာဘုဇန-ကြည့်၊

အာဘုဇတိ (ကြိ) [အ+ဘုဇ+အ+တိ] (၁) (က) နှလုံးသွင်း၏၊ ဆင်ခြင်၏။ (ခ) နှလုံးသွင်း၏၊ သိ၏။ (၂)(က) ဖွဲ့ခွေ၏။ (ခ)တွန့်ခွေ၏။ (ဂ) ဆုတ်နစ်၏၊ နောက်သို့ပြန်၏။ (ဃ) လည်၏၊ ဝဲလည်၏။ (၁)(က) ပထဝီ-ဓာတုမေဝ ပန အာဘုဇတိ (အာဘုဉ္ဇတိ၊သီ)။ အဘိ၊ဌ၊၁။၃၆၉။ (–အံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၇၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၀။) (ခ)လည်းကြည့်။ (ခ) ဝိညာဏ-ဓာတု တတ္ထ တတ္ထ သမ္မာပယောဂ မန္ဒာယ အာဘုဇတိ (အာဘုဉ္ဇတိ၊ သီ)။ ဒီ၊ဌ၊၁။၁၈၀။ မ၊ဌ၊၁။၂၇၂။ သံ၊ဌ၊၃။၂၃၂။ အဘိ၊ဌ၊၂။၃၄၆။ အာဘုဇတိတိ ပရိယေသနဝသေန, အဇ္ဈောဟရဏ ဇိဏ္ဏာဇိဏ္ဏတာဒိ ပဋိသံ-ဝေဒနဝသေန စ အာဝဇ္ဇေတိ၊ ဝိဇာနာတီတိ အတ္ထော။ .... အာဘုဇတိ သမန္နာဟရတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၅၁။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၂။၁၀၄။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၄၆၆။ (–မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၃၆၁-၂။ မူလဋ္ဌီ၊၂။၁၈၂၊၁၈၄။) (၂)(က) ပလ္လင်္ကံ အာဘုဇိံ တဒါ။ ဗုဒ္ဓဝံ။၃၁၂။ အဘိ၊ဌ၊၁။၄၅။ အပ၊ဌ၊၁။၂၂။ ဇာ၊ဌ၊၁။၂၁။ သယနေ ပလ္လင်္ကမာဘုဇုံ။ အပ၊၁။၃။ (ခ) စိတ္တံ ပရိကုပိတံ ကာယံ အာဘုဇ-တိ။ မိလိန္ဒ။၂၄၆။ (ဂ),(ဃ) မဟာသမုဒ္ဒေါ အာဘုဇတိ၊ ဗုဒ္ဓဝံ။၃၁၃။ အဘိ၊ဌ၊၁။၄၆။ အပ၊ဌ၊၁။၂၃။ ဇာ၊ဌ၊၁။၂၂။ (ဂ) အာဘု-ဇတီတိ ဩသက္ကတိ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဌ။၁၂၆။ (ဃ) အာဘုဇတီတိ အာဝတ္တတိ။ မူလဋ္ဌီ၊၁။၂၅။ မဟာသမုဒ္ဒေါ အာဘုဇတိ၊ အာဝဋ္ဌတီတိ အတ္ထော။ ကေစိ ပန ဩသက္ကတီတိ အတ္ထံ ဝဒန္တိ။ နီတိ၊ဓာ။၄၈။

အာဘုဇန (နဲ) [အာ+ဘုဇ+ယု] (၁) (က) နှလုံးသွင် ခြင်း၊ ဆင်ခြင်ခြင်း။ (ခ) သိခြင်း။ (၂) နစ်စေခြင်း၊ ဆုတ်နစ်မှုကိုပြုခြင်း။ (၁) (က) အာဘုဇနံ အာဘောဂေါ။ သာရတ္ထ၊၂။၁၉၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၃၂၃။ (ခ) သမ္မာပဋိ-ပတ္တိ မာဂမ္မ အဗ္ဘန္တရေ အတ္တာ နာမ ကောစိ ဘုဇနကော နတ္ထိတိ အာဒိနာ ဝိဇာနနံ အာ-ဘုဇနံ။ မူလဋ္ဌီ၊၂။၁၈၂။ (၂) တဿေဝ အာ-ဘုဇနတော အာဘောဂေါ။ အဘိ၊ဌ၊၂။၃၈၇။ အာဘုဇနတောတိ အာဘုဂ္ဂကရဏ-တော၊ နိဝတ္တနတော ဣစ္စေဝ အတ္ထော။ မူလဋ္ဌီ၊၂။၂၀၀။

အာဘုဇနသီလ (တိ) [အာဘုဇန+သီလ] နှလုံးသွင်းလေ့ ရှိသော။သူ။ အာဝဋ္ဌနသီလော အာဘုဇနသီလော နဟောတီတိ အနာဝဋ္ဌီ နေဝ ဟောတိ။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၄၇။

အာဘုဇနာဘာ (ပု) [အာဘုဇန+အဘာဝ] နှလုံးသွင်းမှု မရှိခြင်း၊ နှလုံးမသွင်းခြင်း။ အာဘောဂါဘာဝ-ကြည့်။

အာဘုဇန္တ (တိ) [အာ + ဘုဇ + အ+ အန္တ] နှလုံးသွင်းသော၊ သူ။ အာဝဇ္ဇနေန အာဘု-ဇန္တောပိ အာသေဝတိ နာမ ဉာဏဝိပ္ပယုတ္တေ-နဲ။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၀၆။

အာဘုဇိတ (တိ) [အာ+ဘုဇ+တ] (၁) ဖွဲ့ခွေအပ်သော။ (၂) နှလုံးသွင်းအပ်သော။ (နဲ) (၃) နှလုံးသွင်းခြင်း။ (၁) နဲ တာဝ အဟံ ဣမံ စတုရင်္ဂဝီရိယံ အမိဌာယ အာဘုဇိတံ ပလ္လင်္ကံ ဘိန္ဒိဿာမိ။ မ၊ဌ၊၂။၁၅၉။ (–မဟာနိ၊ဌ။၁၇၁။) (၂) အတ္ထိ ဟိ ဧသော ပရိယာယော ပရိတ္တာနိ အဘိဘုယျ တာနိ စေ ကဒါစိ ဝဏ္ဏဝသေန အာဘုဇိတာနိ

http://www.dhammadownload.com

ဟောန္တိ။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၁၂၃။ မူလဋ္ဌီ၊၁။၁၀၆။ အနုဋ္ဌီ၊၁။၁၁၃။ (၃) သမုဒါစာရဝသေန အာဘုဇိတဝသေန စ ကုသလံ နာမ ဇာတံ ဟောတိ။ အဘိ၊ဌ၊၁။၁၁၇။ အာဘောဂေါ အာဘုဇိတံ။ မူလဋ္ဌီ၊၁။၇၀။ (–အဘိ၊ဌ၊၁။ ၃၆၉။ မူလဋ္ဌီ၊၁။၁၅၄။ အနုဋ္ဌီ၊၁။၁၆၇။)

အာဘုဇိတ္ဌာ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+ဘုဇ+တ္ဌာ] (၁) ကွေးရှိ၊ ဖွဲ့ခွေရှိ။ (၂) နှလုံးသွင်းရှိ။ (၁) ဝါမဟတ္ထံ အာဘုဇိတ္ဌာ ဒက္ခိဏေန ဟတ္ထေန အပ္ပေါဋ္ဌေသိ။ ဒီ၊ဌ၊၂။၂၀၆။ နိသီဒတိ ပလ္လင်္ကံ အာဘုဇိတ္ဌာ။ ဝိ၊၁။၈၉။ ဝိ၊၂။၁၄၅။ ဝိ၊၃။၃၂။ ဒီ၊၁။၆၇။ ဒီ၊၂။၂၃၁။ မ၊၁။၂၃၉။ (–သံ၊၁။၁၇၂။ အံ၊၁။၁၈၃၊၅၃၁။ ဥဒါန။ ၁၀၈။) အာဘုဇိတ္ဌာတိ (အာ)ဗန္ဓိတ္ဌာ။ ဝိ၊ဌ၊၂။၁၃။ ဒီ၊ဌ၊၁။၁၈၈။ မ၊ဌ၊၂။၁၁၉။ သံ၊ဌ၊၁။၂၁၈။ အံ၊ဌ၊၂။၁၇၂၊၃၈၄။ ဥဒါန၊ဌ။ ၁၄၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၆၂။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၃။၅၂။ သီ၊ဋ္ဌီ၊ သစ်၊၁။၁၄၁။ အာဘုဇိတ္ဌာတိ စ ယထာ ပလ္လင်္ကဝသေန နိသဇ္ဇာ ဟောတိ၊ ဧဝံ ဥဘောပါဒေ အာဘုဂ္ဂေ ဘဥ္ဇိတေ ကတ္ဌာ။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၁။ ၂၅၇။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၂။၁၂၃။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၅၉၊ ၃၈၀။ (–ဝိ၊ဌ၊၄။၁၃၂။ ဒီ၊ဌ၊၂။၂၈၊၇၅၊ ၂၀၉။ မ၊ဌ၊၁။၁၆၅၊၃၉၁။ မ၊ဌ၊၂။၈၈၊၁၅၉၊ ၁၇၆၊၁၉၁။ မ၊ဌ၊၃။၂၄၊၂၆၇။ မ၊ဌ၊၄။၁၂၉၊ ၂၀၆။ သံ၊ဌ၊၁။၅၂၊၆၅။ သံ၊ဌ၊၂။၈၀၊၁၈၁။ အံ၊ဌ၊၁။၃၅၊၁၄၂၊၁၅၄၊၂၅၁။ အံ၊ဌ၊၂။၁၁၅။ အံ၊ဌ၊၃။၇၃။ အဘိ၊ဌ၊၂။၂၃၀။ ပဋိသံ၊ဌ၊၁။ ၂၈၇။ ခုဒ္ဒက၊ဌ။၂၁၃။ ဓမ္မ၊ဌ၊၁။၂၃၄၊၃၉၃။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၂။၇၁။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဌ။၃၃၇။ အပ၊ဌ၊၂။ ၁၄၉။ ဇာ၊ဌ၊၁။၄၊၆၈။ ဇာ၊ဌ၊၆။၁၂၁။ သာရတ္ထ၊၂။၅၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၄၂၊၃၀၇၊ ၃၂၂။) (၂) နီလပီတလောဟိတောဒါတေသု ပုပ္ပါဒီသု အညတရံ လဘိတ္ဌာ ဝဏ္ဏဝသေန အာဘုဇိတ္ဌာ။ အဘိ၊ဌ၊၁။၁၁၈။ (–သီ၊ဋ္ဌီ၊ သစ်၊၁။၂၇၆။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၉၉။ မူလဋ္ဌီ၊၂။၄၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂။)

အာဘုဇိတ္ဌာန (ကြိ၊ဝိ) [အာ+ဘုဇ+တ္ဌာန] ဖွဲ့ခွေရှိ။ အာဘုဇိတ္ဌာန ပလ္လင်္ကံ၊ ပဏိဓာယ ဥဇုံ တနုံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၇၆။

အာဘုဇီ (ပု) [အာ+ဘုဇ+ဤ။ မန္တလေခကေဟိ အာဘုဇိတတစဝန္တတာယ အာဘုဇီ။ ဓာန်၊ဋ္ဌီ။၅၆၅။] ဘုဇပတ်ပင်၊ စလူပင်။ ပဝီဟယော အာဘုဇိနော စ တဏ္ဍုလာ။ ဇာ၊၂။ ၁၀၉။ အာဘုဇိနောတိ ဘုဇပတ္တာ။ ဇာ၊ဌ၊ ၅။၄၃၃။ (–ဓာန်။၅၆၅။)

အာဘုဇီပရိဝါရိတ (တိ) [အာဘုဇီ+ပရိဝါရိတ] ဘုဇပတ်ပင်–စလူပင်–တို့ဖြင့် ခြံရံအပ်သော။ အာဘုဇီပရိဝါရိတော။ ဇာ၊၂။၃၁။ အာဘုဇီပရိဝါရိတောတိ ဘုဇပတ္တဝနပရိက္ခိတ္တော။ ဇာ၊ဌ၊၅။၂၀၅။

အာဘုဇေန္တ (တိ) [အာ+ဘုဇ+ဏေ+အန္တ] ကွေးစေသော။ ပတိဝဋ္ဌေန္တာတိ ကဋ္ဌသာရကံ ဝိယ အာဘုဇေန္တာ။ မဟာနိ၊ဌ။၂၂၁။

အာဘုဇ္ဇ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+ဘုဇ+တ္ဌာ] ဖွဲ့ခွေရှိ။ အစုပလ္လင်္ကမာဘုဇ္ဇ၊နိသီဒိ ပရမာသနေ။ အပ၊ ၂။၂၁၇။

အာဘုဥ္ဇတိ (ကြိ) [အာ+ဘုဇ+အ+တိ] နှလုံးသွင်း–ဆင်ခြင်–သိမြင်–၏။ အာဘုဇတိ-ကြည့်။

အာဘောတိ (ကာ၊ကြိ) [အာ+ဘာ+ဏေ+တိ] ထွန်းလင်း တောက်ပ စေ၏၊တင့်တယ်စေ၏။ ဒဒ္ဒလ္လမာနာ အာဘေန္တိ။ ပေတ။၁၆၃။ အာဘေန္တီတိ သောဘယန္တိ။ ပေတ၊ဌ။၁၄၅။ အာဘေန္တီ(ဝိမာန။၉၊၁၀)တိ မဏိရတနကနကရံသိဇာလေဟိ ဩဘာသေန္တိ။ ဝိမာန၊ဌ။ ၄၄။ အာဘာတိ-လည်း ကြည့်။

အာဘောဂ (ပု) [အာ+ဘုဇ+ဏ] (၁) (က) ဆင်ခြင်ခြင်း၊ နှလုံးသွင်းခြင်း။ (ခ) ဆင်ခြင်တတ် – နှလုံးသွင်းတတ် – သော တရား၊ အာဝဇ္ဇန်း။ (၂) ညွှတ်ခြင်း။ (၃) ပြည့်စုံ

http://www.dhammadownload.com

ခြင်း။ (တိ) (၄) ဆင်ခြင် – နှလုံးသွင်း – သော၊သူ။ (၁) (က) ယဒေဝ တတ္ထ သုခမိတိ စေတသော အာဘောဂေါ။ ဒီ၊၁။၃၄။ အဘိ၊ဝိ။၃၉၄။ စေတသော အာဘောဂေါတိ ဈာနာ ဝုဋ္ဌာယ တသ္မိံ သုခေ ပုနပ္ပုနံ စိတ္တသ အာဘောဂေါ မနသိကာရော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၂။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၈၈။ အာဘုဇနံ မနသိကရဏံ အာဘောဂေါ။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။၄၅၂။ (– မိလိန္ဒ။၁၀၄။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၉၊၂၃၃၊၂၈၄။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၄၊၅၉၊၁၁၁၊၃၄၆။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၁၉။ ကခ်ါ။ ၁၅၄၊၂၂၉၊၃၀၀။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၃။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၀၈။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၃၊၁၅၂။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၇။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၁၇၈။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၆၁၊၁၄၃။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၀၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၄၊၂၀၇။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၂၄၄။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၇၊၂၃၃၊၂၅၂။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၂၁၊၂၂၂။ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၅၊၂၇၆။ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၃၅၂။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၅၉။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၀။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၂၃၉။ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၁၀၅။ သာရတ္ထ၊၂။ ၁၀၀၊၁၉၄။ သာရတ္ထ၊၃။၄၇၄။ ကခ်ါ၊ဋ္ဌီ။၁၁၁၊ ၁၆၄၊၂၉၂၊၄၅၉။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၂။၅၃။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။ ၁၇၆။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၁၂၀၊၂၇၉။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၆၇။ မူလဋ္ဌီ၊၁။၁၀၅။ အနုဋ္ဌီ၊၃။၁၃၀၊၂၄၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၃၂၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၊၁၀၊၁၁၅။) (ခ) စိတ္တသ အာဝဋ္ဌနာ အန္ဒာဝဋ္ဌနာ အာဘောဂေါ။ အဘိ၊ဝိ။၃၈၈။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၃၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၆၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၅၉။(ဘဝင်္ဂါ-ရမ္မဏတော အည်) အာဘုဇတီတိ အာဘောဂေါ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၈၂။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၁၂။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၄၉။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၇၅။ (၂) အာဘောဂေါတိ ဝါ စိတ္တသ အာဘုဂ္ဂဘာဝေါ၊ အာရမ္မဏေ ဩဏတဘာဝေါတိ အတ္ထော။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၁။ ၁၇၇။ (၁) (က) (၃) အာဘောဂေါ ပုဏ္ဏတာဝဇ္ဇေသွာဋ္ဌိတ္ထီ သခိသေတုသု။ ဓာန်။ ၁၀၈၃။ (တိ)(၄) အာဘောဂသ ဟောတိ။ အဘိ၊က။၂၅၇။ အာဘောဂသာတိ အာဘောဂဝတော။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၉၉။

အာဘောဂပစ္စဝေက္ခဏရဟိတ (တိ) [အာဘောဂ+ပစ္စဝေက္ခဏ+ရဟိတ] နှလုံးသွင်းခြင်း, ဆင်ခြင်ခြင်းမှ ကင်းသော။ အညမည် အာဘောဂပစ္စဝေက္ခဏရဟိတာ ဧတေ ဓမ္မာ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၄၈။ သာရတ္ထ၊၃။ ၂၀၂။ အညမည် အာဘောဂပစ္စဝေက္ခဏရဟိတာတိ ကာရဏသ စ ဖလသ စ အဗျာပါရတာယ ဓာတုမတ္တတံ ဒသေတိ။ မူလဋ္ဌီ၊ ၂။၄၃။

အာဘောဂပစ္စဝေက္ခဏသုည(တိ) [အာဘောဂ+ပစ္စဝေက္ခဏ+သုည] နှလုံးသွင်းခြင်း, ဆင်ခြင်ခြင်းမှ – ဆိတ်သော – သုဉ်းသော။ မယိ ကေသာ ဇာတာ၊ မယမေတ္ထ ဇာတာတိ ဧဝံ အညမည် အာဘောဂပစ္စဝေက္ခဏသုညာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၄၃၉။

အာဘောဂပဋိဗဒ္ဓ (တိ) [အာဘောဂ+ပဋိဗဒ္ဓ] နှလုံးသွင်းခြင်းနှင့်စပ်သော။ ဧတေန အာဘောဂပဋိဗဒ္ဓမေတေသံ အာဂမနန္တိ ဒီပိတန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၂၈၁။

အာဘောဂပုဗ္ဗက (တိ) [အာဘောဂ+ပုဗ္ဗက] နှလုံးသွင်းခြင်း ရှေးရှိသော၊ အာဘောဂပုဗ္ဗကော ဟိ သဗ္ဗောပိ ဝိညာဏဗျာပါရောတိ တထာ ဝုတ္တံ။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၅၁။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊ ၂။၁၀၄။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၄၆၆။

အာဘောဂသညာ (ထီ) [အာဘောဂ+သညာ] နှလုံးသွင်းခြင်း၌ဖြစ်သောသညာ။ အာဘောဂသညာယပိ ဈာနသညာယပိ ဧဝံသညီ ဟောတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅၂။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၇၈။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၀၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၄၄။

အာဘောဂသညိတ (တိ) [အာဘောဂ+သညိတ] အာဘောဂဟု – နှလုံးသွင်းခြင်းဟု – မှတ်အပ်သော။ အဋ္ဌဝိဓေတိ သန္တံ ပဏီတံ....အာဘောဂသညိတေ သမန္နာဟာရေ။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။ ၉၉။

http://www.dhammadownload.com

အာဘောဂသဘာဝ (တိ) [အာဘောဂ+သဘာဝ] နှလုံးသွင်းခြင်းသဘောရှိသော။ ဧတ္ထ စ "ပဥ္ဇဝိညာဏာ အနာဘောဂါ" တိ အာဘောဂသဘာဝါ နဟောန္တီတိ အတ္ထော။ မူလဋီ၊ ၂။၂၀၀။

အာဘောဂါနုရူပ (တိ) [အာဘောဂ+အနုရူပ] နှလုံးသွင်းခြင်းအား လျော်သော။ အထ ခေါ အာဘောဂါနုရူပံ အာပါထဂတဝဏ္ဏဝသေနာတိ အနေကမေဝ ရူပံ သံဟစ္စကာရိတာယ ဝိညာဏသ ပစ္စယော ဟောတိ။ မ၊ဋီ၊၂။ ၆၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၁၂၄။

အာဘောဂါဘာဝ (ပု) [အာဘောဂ+အဘာဝ] နှလုံးသွင်းမှုမရှိခြင်း။အာဘောဂါဘာဝတော- (သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၀၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၁၈)တိ သုခါဒိဝသေန အာဘုဇနာဘာဝတော။ သံ၊ဋီ၊၂။ ၄၄၇။ (–အံ၊ဋီ၊၁။၂၆၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၃၈၉။)

အာဘောဂါရဟ (တိ) [အာဘောဂ+အရဟ] နှလုံးသွင်းထိုက်သော။ နိပဇ္ဇိတွာ နိဒ္ဒါယန္တော အသန္တပက္ခေ ဌိတတ္တာ အာဘောဂါရဟော နဟောတိ။ သာရတ္ထ၊၂။၁၀၉။

အာဘောဂ္ဂဝက် (တိ) [အာ+ဘောဂ္ဂ+ဝက်] အစမှ ကောက်ကွေးသော။အာဘောဂ္ဂဝက်နှိ အာဒိတော ပဋ္ဌာယ အဗ္ဘုဂ္ဂတာယ ကုဋိလသရီရတာယ ဝက်ံ။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၄၅။ (ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၄၆-၌ကား ဘောဂ္ဂဝက်-ဟု ရှိသည်။)

အာမ[၁] (တိ) [အာ+အမ+အ] (က) စိမ်းသော၊ မမှည့်သော။ (ခ) စိမ်းသော၊ မကျက်သော။ (က) အာမံ ပက္ကဝဏ္ဏိ၊ ပက္ကံ အာမဝဏ္ဏိ။ အံ၊၁။၄၂၁။ အဘိ၊ပု။၁၅၁။ အာမံ ပက္ကဝဏ္ဏီတိ အာမံ ဟုတ္ဝာ ဩလောကေန္တာနံ ပက္ကသဒိသံ ခါယတိ၊ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၂၇။ အာမံ ပက္ကဝဏ္ဏီတိ အန္တော အာမံ ဗဟိ ပက္ကသဒိသံ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၆။ (–ဇာ၊၂။၅၁။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၈၃။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၉၉။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။ ၃၄၈။ ဝိမတိ၊၂။၁၉၁။) (ခ) တံ တေ ပညာယ ဘေစ္ဆာမိ၊ အာမံ ပတ္တံဝ အသွနာ။ သုတ္တနိ။ ၃၄၃။ အာမံ ပတ္တန္တိ ကာစဇာတံ မတ္တိကာဘာဇနံ။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၀။

အာမ[၂] (ဗျ) ဝန်ခံခြင်း၊ (အိမ်း, အေး, ဟုတ်ကဲ့စသည်ဖြင့် ဝန်ခံခြင်း)။ ဧဝံ သာဟု လဟု ဩပါယိကံ ပဋိရူပံ အာမ အာမော ဣစ္စေတေ သမ္ပဋိစ္ဆနတ္ထေ။ နီတိ၊သုတ္တ။၃၈၃။ အာမ မယှံ ကမ္မံ။ ဝိ၊၁။၄၈။ အာမာ'ယျေ သိဗ္ဗိသာမိ။ ဝိ၊၂။၃၆၇။ အာမာ'ဝုသော ဣဒံ သေယျော။ ဝိ၊၃။၄၂။ (–ဝိ၊၃။၁၃၄။ ဝိ၊၄။၂၀၄။ ဒီ၊၁။၁၇၇။ ဒီ၊၂။၁၃၃။ မိလိန္ဒ။၁၁၊၄၁။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၉။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၅၉၊၃၄၂။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။ ၉၉။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၉။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၀၊၁၁၂။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၈၈၊၃၆၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၉။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၃။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၈၊၁၀၀။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၄။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၊၁၉၊၅၀။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၈။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၄။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၁၂။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၂၅၆။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၂၆၂။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၃၆။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၃၄၈။ သာရတ္ထ၊၃။၄၆၈။ ကခ်ါ၊ဋီ။၁၊၁၆၈။ အံ၊ဋီ၊၃။၂၈၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၉၂။ ဓာန်။၁၁၄၄။ ရူ။၁၃၄။ နီတိ၊ပဒ။၃၄၄။)

အာမက (တိ) [အာမ÷က] စိမ်းသော၊ မကျက်သော။ ယထာ ကုမ္ဘကာရော အာမကေ အာမကမတ္တေ။ မ၊၃။၁၅၉။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၄၇။ အာမကေတိ အပက္ကေ။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၁၈၊ (–သံ၊၁။၉၈။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၂၇။ အံ၊ဋီ၊၂။၃၂၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၂၄။)

အာမကဂန္ဓ (ပု) [အာမက+ဂန္ဓ] စိမ်းသောအနံ့၊ မကျက်သော ဟင်းရွက်စသည်တို့၏ အနံ့။ ဖလဂန္ဓော အာမကဂန္ဓော ဝိဿဂန္ဓော။အဘိ၊ ၈။၁၆၅-၆။ အသိဒ္ဓဒုသိဒ္ဓါနံ ဥာကာဒီနံ ဂန္ဓော အာမကဂန္ဓော။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၅၆။

အာမကစ္ဆိန္န (တိ) [အာမက+ဆိန္န] အစိမ်းနုနုဆွတ်ခူးအပ်သော။ သေယျထာပိ နာမ တိတ္တ-

http://www.dhammadownload.com

ကလာဗု အာမကစ္ဆိန္နော ဝါတာတပေန သံ-ဖုဋ္ဌိတော ဟောတိ သမ္မိလာတော။ မ၊၁။ ၁၁၄-၅။ မ၊၂။၂၈၈။ အာမကစ္ဆိန္နောတိ အ-တိတရုဏကာလေ ဆိန္နော။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၅၅။

အာမကတက္က (နာ) [အာမက+တက္က] မကျက်သေးသော – စိမ်းသော – ရက်တက်ရည်။ အာမကတက္ကာဒီသု ပန သယံ နပက္ခိပိတဗ္ဗာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၁၃။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၁၁၇။

အာမကဓည (နာ) [အာမက+ဓည] စိမ်းသော စပါး၊ စပါးစိမ်း။ အာမကဓည် နာမ သာလိ ဝီဟိ ယဝေါ ဂေါဓုမော ကင်္ဂု ဝရကော ကုဒြူသကော။ ဝိ၊၂။၃၄၆။ (–ဝိ၊၅။၁၀၆။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၉၉။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၆၉၊၂၃၀။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၂၈၆။ ကခ်ါ။၃၁၅။ ဝဇိရ။၃၆၉၊၅၇၆။ သာ-ရတ္ထ၊၃။၄၉၀။ ဝိမတိ၊၂။၃၀၉။)

အာမကဓညပဋိဂ္ဂဟဏ (နာ) [အာမကဓည+ပဋိ-ဂ္ဂဟဏ] စပါးစိမ်းကို ခံယူ သိမ်းပိုက်ခြင်း။ အာမကဓညပဋိဂ္ဂဟဏာ ပဋိဝိရတော။ ဒီ၊၁။ ၅။ မ၊၁။၂၃၇၊၃၃၅။ မ၊၃။၁၃။ အံ၊၁။၅၃၀။ အဘိ၊ပု။၁၆၇။ အပ္ပကာ တေ သတ္တာ၊ ယေ အာမကဓညပဋိဂ္ဂဟဏာ ပဋိဝိရတာ။ သံ၊၃။ ၄၀၉။ အာမကဓညပဋိဂ္ဂဟဏာတိ သာလိ-ဝီဟိ ယဝဂေါဓူမ ကင်္ဂု ဝရကကုဒြူသက သခ်ါ-တဿ သတ္တဝိဓဿာပိ အာမကဓညဿ ပဋိဂ္ဂ-ဟဏာ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၃။ သံ၊ဋ္ဌ၊ ၃။၃၃၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၇၇။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၈၉။(–သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၃၅၀။ မ၊ဋီ၊၂။၁၅၉။ အံ၊ဋီ၊၂။ ၃၇၄။)

အာမကပက္က (နာ) [အာမက+ပက္က] အစိမ်းနှင့် အမှည့်။ ဗာလော အာမကပက္ကံဝ။ ဇာ၊၂။ ၉၂။ အာမကပက္ကန္တိ အာမကဥ္ဇ ပက္ကဥ္ဇ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊၅။၃၉၀။

အာမကပူတိက (တိ) [အာမက+ပူတိက] စိမ်း စိုလျက် ပုပ်သော၊ သူ။ ဇီဝမတကော နာမ အာမကပူတိကော နာမ စေသ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၇၆။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၃၁၂။

အာမကဖလ (နာ) [အာမက+ဖလ] သစ်သီးစိမ်း။ အာမကဖလမ္ပိ အသေသေတွာ ခါဒိ သု။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊၃။၃၅၅။

အာမကမံသ (နာ) [အာမက+မံသ] အသားစိမ်း။ သော သူကရသူနံ ဂန္ဓာ အာမကမံသံ ခါဒိ။ ဝိ၊၃။၂၉၄။ (–ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉၅။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၇၃။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၁၆။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၇။ ဝဇိရ။၂၆၀။ သာရတ္ထ၊၃။၇၄။)

အာမကမံသပဋိဂ္ဂဟဏ (နာ) [အာမကမံသ+ပဋိ-ဂ္ဂဟဏ] အသားစိမ်းကို ခံယူခြင်း။ အာမက-မံသပဋိဂ္ဂဟဏာပဋိဝိရတော။ ဒီ၊၁။၅။ မ၊၁။ ၂၃၇၊၃၃၅။ မ၊၃။၁၃။ အံ၊၁။၅၃၀။ အဘိ၊ ပု။၁၆၇။ အပ္ပကာ တေ သတ္တာ၊ ယေ အာ-မကမံသပဋိဂ္ဂဟဏာ ပဋိဝိရတာ။သံ၊၃။၄၀၉။ အာမကမံသပဋိဂ္ဂဟဏာတိ တ္ထေ အညတြ ဩဒိဿ အနုညာတာ အာမကမံသမစ္ဆာနံ (အာမကမစ္ဆမံသာနံ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၈၉။) ပဋိ-ဂ္ဂဟဏမေဝ ဘိက္ခူနံ နဝဋ္ဌတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၇၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၃။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၃၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၃၇၇။ (–သာရတ္ထ၊၃။၇၄။)

အာမကမံသပဋိဂ္ဂဟဏပစ္စယ (ပု) [အာမကမံသ-ပဋိဂ္ဂဟဏ+ပစ္စယ] အသားစိမ်းကို ခံယူခြင်း တည်းဟူသော အကြောင်း။ နေဝ အာမက-မံသပဋိဂ္ဂဟဏပစ္စယာ နဥဂ္ဂဟိတကပစ္စယာ ဝဇ္ဇံ ဖုသတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၁၈။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။ ၁၂၁။

အာမကမစ္ဆဘောဇီ (တိ) [အာမကမစ္ဆ+ဘုဇ +ဏီ] ငါးစိမ်းကို စားလေ့ရှိသော၊ သူ။ဥဒက-ထလစရဿ ပက္ခိနော၊ နိစ္စံ အာမကမစ္ဆ-ဘောဇိနော။ ဇာ၊၁။၅၄။

အာမကမတ္တ (တိ) [အာမက+မတ္တ] အစိမ်းမျှ ဖြစ်သော၊ လွန်စွာ မခြောက်သေးသော။

http://www.dhammadownload.com

(၂) အညိုနှံ့–အပုပ်နှံ့–ရှိသော။ (၁) ကေ အာမဂန္ဓာ မနုဇေသု ဗြဟ္မေ၊ ဧတေ အဝိဒ္ဒါ ဣဓ ဗြူဟိ မိရ။ ဒီ၊ ၂။၁၉၅။ တံ ဝတ ဘိက္ခု ကင္ရ ဝိယ ကတံ အတ္တာနံ အာမဂန္ဓေန အဝ-ဿုတံ မက္ခိကာ နာနုပတိဿန္တိ။ အံ၊၁။ ၂၇၃။ အာမဂန္ဓေနာတိ ကောဓသခ်ါတေန ဝိဿ-ဂန္ဓေန။ အံ၊၄၊ ၂။ ၂၄၀။ (–အဘိ၊ဝိ။၇၂။ သုတ္တနိ၊၃၊၁။ ၃၁၅-၆။ သုတ္တနိ၊၄၊၁။ ၂၉၇-၉။ စရိ-ယာ၊၄။၅၁။ ဒီ၊၄၊ ၂။ ၂၂၉။ သံ၊၄၊၁။၁၆၈။ အံ၊၄၊၁။၁၆၉။) (တိ) (၂) အာဇဂန္ဓာ သကုဏပဂန္ဓာ ပူတိဂန္ဓာယေဝါတိ ဝဒတိ။ ဒီ၊၄၊ ၂။ ၂၅၉။

အာမဂန္ဓ၂ (ပု) [အာမ+ဂန္ဓ] (၁) အာမဂန္ဓ မည်သော ပုဏ္ဏား။ (၂) အာမဂန္ဓမည်သော ရသေ့။ (၁) အာမဂန္ဓော နာမ ဗြာဟ္မဏော ပဉ္စဟိ မာဏဝသတေဟိ သဒ္ဓိံ တာပသပဗ္ဗ-ဇ္ဇံ ပဗ္ဗဇိတ္ထ။ သုတ္တနိ၊၄၊၁။ ၂၉၇။ (၂) တတော အာမဂန္ဓော ဘဂဝန္တံ ပုစ္ဆိ။ သုတ္တနိ၊ ၄၊၁။ ၂၉၈။

အာမဂန္ဓတာပသ (ပု) [အာမဂန္ဓ+တာပသ] အာမဂန္ဓရသေ့။ တံ သုတ္ဝာ အာမဂန္ဓတာပ-သော ဗုဒ္ဓေါတိ ဂဟပတယော ဝဒေဓာတိ။ သုတ္တနိ၊၄၊၁။ ၂၉၈။

အာမဂန္ဓသုတ္တ (န) [အာမဂန္ဓ+သုတ္တ] အာမ-ဂန္ဓသုတ်။ ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ သုတ္တနိပါတပါဠိ၊ ၂-ဝဂ်၊ ၂-သုတ်။ သုတ္တနိ။၃၁၅-၇။ (–ဒီ၊၄၊ ၂။ ၂၅၀။ ဒီ၊၃၊ ၂။ ၂၂၉။)

အာမဂန္ဓီ (န) [အာမ+ဂန္ဓ] စိမ်းညှီသောအနံ့။ ပူတိဂန္ဓိ တု ဒုဂ္ဂန္ဓော'ထ ဝိဿံ အာမဂန္ဓိယံ။ ဓာန်။၁၄၆။ အာမဿ ဝသာဒိဝတ္ထုနော ဂန္ဓော တံ ယောဂါ၊ ဣ၊ ယံ-သဒ္ဒေါ တဿ နပုံသကတ္တဒီပကော။ ဓာန်၊၄၊။၁၄၆။

အာမဂိဒ္ဓ (တိ) [အာမ+ဂိဒ္ဓ] အစာ၌တပ်မက် သော၊သူ။ အာမဂိဒ္ဓေါ နု ဇာနာတိ၊ မစ္ဆော ယဿာ ကုမ္ဘကာရော အာမကေ အာမက-မတ္တေ။ မ၊၃။၁၅၉။ အာမကမတ္တေတိ အာမ-ကေ နာတိသုက္ခေ ဘာဇနေ။ မ၊၄၊၁။၁၁၈။

အာမကမာဂဓလသုဏ္ဍ (န) [အာမက+မာဂဓ+လသုဏ္ဍ] မဂဓတိုင်း၌ဖြစ်သော ကြက်သွန်ဖြူစိမ်း။ အာမကမာဂဓလသုဏ္ဍော အဇ္ဈော-ဟရဏ္ဍော တိ ဒ္ဝေ အင်္ဂါနိ။ ဝိမတိ၊ ၂။၇၆။

အာမကလောဟိတ (န) [အာမက+လောဟိတ] စိမ်းသောသွေး၊ သွေးစိမ်း။ အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ အမနုဿိကာဗာဓေ အာမကမံသံ အာမကလောဟိတံ။ ဝိ၊၃။၂၉၄။ ဝိ၊၄၊ ၂။ ၂၉၅။ သာရတ္ထ၊၃။၇၄။

အာမကသဿက (ပုဒ်၊န) [အာမက+သဿက] စိမ်း-သောဟင်းရွက်၊ ဟင်းရွက်စိမ်း။ အာမက-သဿကံ ဟတ္ထေန ဂဟေတွာ ခါဒိတုံ ဝဋ္ဋတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၆၇။

အာမကသုသာန (န) [အာမက + သုသာန။ အာမကေဟိ ကုစ္ဆိတေဟိ အပူတိဂတမတသ-ရီရေဟိ သမ္မုဏ္ဏံ သုသာနံ အာမကသုသာနံ။ သူစီ။] မပုပ်သေးသော သူသေကောင်တို့ဖြင့် ပြည့်သော သင်္ချိုင်း၊ သူသေကောင် စွန့်ရာ ဖြစ်သော–သုသာန် – သင်းချိုင်း။ သိဝထိ-ကာယ ဆဋ္ဌိတန္တိ အာမကသုသာနေ ပါတိတံ။ မ၊၃၊၁။၃၆၅။ အမစ္စသဟဿေန အာမက-သုသာနေ ဂလပ္ပမာဏံ ဘူမိံ ခဏိတွာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။ ၂၉၅။ ယတ္ထ သုသာနေ ဆဝသရီရံ ဆဋ္ဌိယတိ၊ တံ အာမကသုသာနံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၄၊ ၁။၃၅၉။ (–သံ၊၄၊ ၂။၁၀၄။ သံ၊၄၊၃။၁၁၀။ အံ၊၄၊၁။၃၄၊ ၂။ အဘိ၊၄၊၁။၃၅၂။ ပဋိသံ၊ ၄၊ ၂။ ၂၉၃။ ဥဒါန၊၄။ ၂၃၅။ ဇာ၊၄၊၁။၇၂။ သီ၊၄၊သစ်၊၁။၄၇၊၄၇၄။ သံ၊၄၊ ၂။၃၄၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၄၊၁။ ၂၀၂။)

အာမဂန္ဓ၁ (ပု) [အာမ+ဂန္ဓ] (၁) စိမ်းညှီ-ပုပ်သိုး–သော အနံ့၊ အညှီနံ့၊ အပုပ်နံ့။(တိ)

http://www.dhammadownload.com

မရဏမတ္တနော။ ဇာ၊၂။၂၀၅၊၂၀၉။ အာမ-ဂိဒ္ဓါတိ ဗျာမသတဂမ္ဘီရေ ဥဒကေ ဝသန္တောပိ တသ္မိံ ဗဋ္ဌိသဿ ဝက်ဌာနံ ဆာဒေတ္ဝာ ဌိတေ အာမသခ်ါတေ အာမိသေ ဂိဒ္ဓေါ ဟုတ္ဝာ ဗဋ္ဌိသံ ဂိလတိ။ ဇာ၊ဌ၊၆။၂၆၂။

အာမဇာတ (ပု) [အာမ+ဇာတ] အိမ်ကျွန်မ၏သား၊ အိမ်ပေါက်ကျွန်။ ယတ္ထ ဒါသော အာမဇာတော၊ ဌိတော ထုလ္လာနိ ဂဇ္ဇတိ။ ဇာ၊၁။၁၀။ အာမဇာတောတိ "အာမ အဟံ ဝေါ ဒါသီ"တိ ဧဝံ ဒါသဗျံ ဥပဂတာယ အာမ-ဒါသိသခ်ါတာယ ဒါသိယာ ပုတ္တော။ ဇာ၊ဌ၊၁။၂၄၂။

အာမဇ္ဇနာ (ထီ) [အာ+မဇ္ဇ+ယု] သုံးသပ်ခြင်း။ အာမသန-ကြည့်။

အာမဌ (တိ) [အာ+မသ+တ။ အာမသီယိတ္ထာဘိ အာမဌော။ ရူ။နှာ-၃၈၂။] သုံးသပ်အပ်သော။ တာဟိ တေန ကာယပ္ပဋိဗဒ္ဓေန အာမဌာ ဟောန္တိ။ ဝိ၊ဌ၊၂။၁၂၃။ အယျေန အာနန္ဒတ္ထေရေန မမ ပသာဓနံ ဟတ္ထေန အာမဌံ။ ဓမ္မ၊ဌ၊၁။၂၆၀။ (–ဝိ၊ဌ၊၂။၁၂၆၊၁၇၁။ မဟာနိ၊ဌ။၁၉၀။ ဝဇိရ။၁၆၉။ သာရတ္ထ၊၂။၂၇၆။ ဝိမတိ၊၁။၁၀၈။ မ၊ဋီ၊၃။၅၃။ အံ၊ဋီ၊၁။၂၄၃။ အနုဋီ၊၂။၂၁၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၃၅။၆၆။)

အာမဌကာလ (ပု) [အာမဌ+ကာလ] သုံးသပ်အပ်သော–အခါ–ကာလ။ တေန အာမဌ-ကာလတော ပဌာယ န သက္ကာ တံ မယာ ပိလန္ဓိတုံ။ ဓမ္မ၊ဌ၊၁။၂၆၀။

အာမဌကာလဘေဒ (ပု) [အာမဌကာလ + ဘေဒ] သုံးအပ်အပ်သော ကာလအပြား။ ယထာ "အနုပ္ပန္နာ ဓမ္မာ"တိ အနာဂတ-ကာလံ ဝုစ္စတီတိ အာမဌကာလဘေဒံ။ အနုဋီ၊၃။၂၅။

အာမဌဒ္ဓါရတိက (န) [အာမဌ+ဒ္ဓါရ + တိက] သုံးသပ်အပ်သော ဒ္ဓါရတိက်။ စတုဝီသတိဝိဓ-ဘေဒေ အာမဌဒ္ဓါရတိကာ န ဘူမိယော အပေက္ခိတ္ဝာ ဌပိတာ။ မူလဋီ၊၂။၃၁။

အာမဌဒ္ဓါရဘူမိ (ထီ) [အာမဌ+ဒ္ဓါရ+ဘူမိ] သုံးသပ်အပ်သော ဒ္ဓါရဘုံ။ တိံသဝိဓဘေဒေ အာမဌဒ္ဓါရဘူမိယော ဝုတ္တာ။ မူလဋီ၊၂။၃၁။

အာမဌဘဏ္ဍ (န) [အာမဌ+ဘဏ္ဍ] သုံးသပ်အပ် – ကိုင်အပ် –ထိအပ် – သော ဘဏ္ဍာဥစ္စာ။ အမ္မ နာဟံ မမ အယျေန အာမဌဘဏ္ဍံ ပိလန္ဓိဿာမိ။ ဓမ္မ၊ဌ၊၁။၂၆၀။

အာမဌဘဏ္ဍက (န) [အာမဌ+ဘဏ္ဍက] သုံးသပ်အပ်သော–ဘဏ္ဍာ–ဥစ္စာ။ အယျ တုမှာကံ ဟတ္ထေန အာမဌဘဏ္ဍကံ မယှံ အယျာယ အနာဟာရိယံ ကတံ။ ဓမ္မ၊ဌ၊၁။၂၆၀။

အာမဏ္ဍ (ပု၊န) [(၁) အာ+မဏ္ဍ+အ။ (၂) အာမံ+ဒါ+အ၊ ဒ-ကို ဥ-ပြု။] (ပု) (၁) ကြက်ဆူပင်။ (၂) သျှစ်သျှားပင်။ (န) (၃) သျှစ်သျှားသီး။ (၁) ရေဏ္ဍော တု စ အာမ-ဏ္ဍော။ ဓာန်။၅၆၆။ မဏ္ဍ ဘူသနေ၊ ဤသံ-ပသန္နတေလတာယ ဝါ အာမဏ္ဍော။ အာမံ ဝါ ဝါတံ၊ တံ ဒါယဘီတိ အာမဏ္ဍော။ ဓာန်၊ဋီ။ ၅၆၆။ (၂) ဗောဓိ တဿ ဘဂဝတော၊ အာ-မဏ္ဍောတိ ပဝုစ္စဟိ။ ဗုဒ္ဓဝံ။၃၆၃။ အာမဏ္ဍော-တိ အာလမကရုက္ခော။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဌ။၂၇၆။ (န) (၃) စက္ခုမာ ပုရိသော ဧကံ အာမဏ္ဍံ (ပဥ္စ အာမဏ္ဍာနိ)ဟတ္ထေ ကရိတ္ဝာ ပစ္စဝေက္ခေယျ။ မ၊၃။၁၄၂။ အာမဏ္ဍန္တိ အာမလကံ။ မ၊ဌ၊၄။၁၀၄။ (–အပ၊၂။၁၀၇။)

အာမဏ္ဍလိက (တိ) [အာမဏ္ဍလ+ဏိက] အာ-မဏ္ဍလိယ-နှင့် အနက်တူ။ ၎င်း-ကြည့်။

အာမဏ္ဍလိယ (တိ) [အာမဏ္ဍလ+ဏိက] ဝန်း ဝိုင်းသော အခြင်းအရာရှိသော၊ ချာချာလည်

http://www.dhammadownload.com

သော။ အထခေါ ဘိက္ခဝေ ဂါဝေါ မဇ္ဈေဂင်္ဂါ-ယနဒိယာ သောတေ အာမဏ္ဍလိယံ ကရိတ္ဒာ။ မ၊၁။၂၈၇။ အာမဏ္ဍလိကံ ကရိတ္ဒာတိ မဏ္ဍ-လိကံ ကတ္ဒာ။ မ၊၄၊၂။၁၆၇။ အာမဏ္ဍလိကံ ကရိတ္ဒာတိ အာဝတ္တေ ပတိတာ တေ မဏ္ဍ-လာကာရေန ပရိဗ္ဘမိတ္ဒာ။ မ၊ဋီ၊၂။၁၉၉။ (ပါဋိတော်၌ အာမဏ္ဍလိယ-ဟု ရှိ၍ ၄,ဋီ-တို့၌ အာမဏ္ဍလိက-ဟု ရှိသည်။)

အာမဏ္ဍသာရက (ပု) [အာမဏ္ဍ+သာရက] သျစ်သျှားသီးမှုန့်ဖြင့် ပြုအပ်သောခွက်။ (မအူနိသျ၌ သျစ်သျှား၏ အနှစ်ဖြင့် ပြုအပ်သောခွက်ဟု ဆို၏။) အလာဗုကေ ဝါ အာမဏ္ဍသာရ-ကေ ဝါ ၄ပေတ္ဒာ ဣတ္ထိရူပံ။ ဝိ၊၄၊၁။၂၅၄။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၇။ အာမဏ္ဍသာရကော အာမလ-ကဖလမယောတိ ဝဒန္တိ။ ဝဇိရ။၁၂၂။ အာ-မဏ္ဍသာရကေတိ အာမလကေဟိ ကတဘာ-ဇနေ။ သာရတ္ထ၊၂။၁၂၂။ အာမဏ္ဍသာရကေ-တိ အာမလကဖလာနိ ပိသိတ္ဒာ တေန က-ဏ္ဍေန ကတတေလဘာဇနေ။ ဝိမတိ၊၁။၁၆၉။

အာမတ (တိ) [အာ+မတ=မရ+တ] ထက်ဝက်သေသော၊ စဉ်းငယ် အပူငွေ့နှင့် ယှဉ်လျက် သေဆဲဖြစ်သော၊ သေခြင်းငှါ အား-ထုတ်ဆဲဖြစ်သော၊ သေခါစသော၊သူ။ ယဒါ သော အာမတော ဟောတိ။ ဒီ၊၂။၂၆၇။ အာမတော ဟောတီတိ အဒ္ဓမတော မရိတုံ အာရဒ္ဓေါ ဟောတိ။ ဒီ၊၄၊၂။၄၀၀။ အာမ-တောတိ ဇတ္ထ အာသဒ္ဒေါ အာမိသသဒ္ဒေါဝိယ ဥပစုပရိယာယောတိ အာဟ "အဒ္ဓမတော"-တိ၊အာမတောတိ ဝါ ဤသံဒရထေန ဥသ္မနာ ယုတ္တမရဏော၊ မရန္တောတိ အတ္ထော။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၃၅၃။

အာမတာ (ထီ) [အာမ+တာ] စိမ်းသည်၏ အဖြစ်။ ယထာ အမ္ဗေ အပက္ကဘာဝေါ အာမ-တာ ဟောတိ။ အဘိ၊၄၊၃။၇၆။ အံ၊ဋီ၊၂။၃၂၃။

အာမတ္တိက (တိ) [[အမတ္တ+ဏိက]] အိုးခွက်ဟူသော–ရောင်းအပ်သောဥစ္စာ–ရောင်းကုန်–ရှိသော၊ အိုးခွက်ရောင်းသော၊သူ၊ အိုးကုန်သည်။ အာမတ္တိကာပဏ-ကြည့်။

အာမတ္တိကာပဏ (ပု) [အာမတ္တိက+အာပဏ] အိုးခွက်ရောင်းသော ကုန်သည်တို့၏ ဈေး-ဆိုင်၊ အိုးခွက်ဆိုင်။ အာမတ္တိကာပဏံ ဝါ ပသာရေဿန္တိ။ ဝိ၊၁။၃၅၂။ ဝိ၊၂။၃၁၈။ အာမတ္တိကာပဏံ ဝါတိ အမတ္တာနိ၊ ဝုစ္စန္တိ ဘာဇနာနိ၊ တာနိ ယေသံ ဘဏ္ဍံ,တေ အာမ-တ္တိကာ၊ တေသံ အာမတ္တိကာနံ အာပဏံ အာ-မတ္တိကာပဏံ၊ ကုလာလဘဏ္ဍဝါဏိဇကာပ-ဏန္တိ အတ္ထော။ ဝိ၊၄၊၂။၂၈၁။ အာမတ္တိကာ-ပဏန္တိ ၊အမတ္တာနိ. ဝုစ္စန္တိ ဘာဇနာနိ, တာနိ ယေ ဝိက္ကဏန္တိ တေ ဝုစ္စန္တိ အာမတ္တိကာ၊တေသံ အာပဏော, အာမတ္တိကာပဏော, တံ ဝါ ပသာရေဿန္တီတိ အတ္ထော။ ဝိ၊၄၊၃၊၁၉၀။

အာမဒါသီ (ထီ) [အာမ+ဒါသီ] အိမ်ပေါက်ကျွန်မ။ အာမဇာတ-ကြည့်။

အာမဒ္ဒန (န) [အာ+မဒ္ဒ+ယု] နင်းနယ်ခြင်း။ အာမဒ္ဒနတော ပုရေတရမေဝါတိ အတ္ထော။ ဝိမာန၊၄။၂၉၂။

အာမန္တ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+မန္တ+တ္ဒာ။ တ္ဒာ-ကို ချေ။] သိစေ၍၊ ခေါ်၍။ အာမန္တ ခေါ တံ ဂစ္ဆာမ။ ဇာ၊၁။၁၃၂၊၁၅၄၊၂၃၃။ အာမန္တ ခေါ တန္တိ တသ္မာ မယံ တံ အာမန္တေတ္ဒာ ဇာနာပေတ္ဒာ ဂစ္ဆာမ။ ဇာ၊၄၊၃။၁၉၅-၆။

အာမန္တက (တိ) [အာ+မန္တ+ဏ္ဍု] ခေါ်ဝေါ်တတ်–ဖိတ်ခေါ်တတ်–သော၊သူ။ အသဒ္ဓမ္မ-ဝသေန ဟိ အာမန္တကေသု နိမန္တကေသု ဝိဇ္ဇ-မာနေသု မာတုဂါမော နာမ န သက္ကာ ရက္ခိ-တုံ။ ဇာ၊၄၊၁။၃၁၂။

အာမန္တန (န၊ထီ) [အာ+မန္တ+ယု] (၁) ခေါ်ဝေါ်–ပြောဆို–ခြင်း။ (၂) တိုင်ပင်ပြောဆို

http://www.dhammadownload.com

ခြင်း။ (၃)ခေါ်ဝေါ်ကြောင်းဖြစ်သောသဒ္ဒါ။ (၁) ဘဂဝတော အာမန္တနံ ပဋိအဿောသုံ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄။ (–ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၀၅။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၁၆၃။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၁၇၁။ သာရတ္ထ၊၂။၄၀၆။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။ ၄၈၀။ ဒီ ဋ္ဌီ၊၃။၂၇၅။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၅၂။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။ ၃၊၅၊၅၄၀။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၄၄၊၄၆။) (၂) အာမန္တနာ ဟောတိ သဟာယမဇ္ဈေ။ သုတ္တနိ။ ၂၈၅။ အပ၊၁။၁၀။ "ဣဒံ မေ သုဏ, ဣဒံ မေ ဒေဟီ" တိအာဒိနာ နယေန တထာ တထာ အာမန္တနာ ဟောတိ။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၅။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၈၅။ (၃)ရေတိ ဣဒံ ဟီဋ္ဌနဝသေန အာမန္တနံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၇။ (–သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊ ၁။၄၈။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၉၇။)

အာမန္တနကိရိယာ (ထီ) [အာမန္တန+ကိရိယာ] ခေါ်ဝေါ်ခြင်းကြိယာ။ တံ ပနဿ ယထာဝုတ္တေ ဌာနေ န အာမန္တနကိရိယာယ၊ ဣဓ ပန အာမန္တနကိရိယာယ။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၄၉။ အံ၊ဋ္ဌီ၊ ၁။၄၃။

အာမန္တနနိဒ္ဒေသ (ပု) [အာမန္တန+နိဒ္ဒေသ] ခေါ်ဝေါ်ခြင်းကို ညွှန်ပြသောသဒ္ဒါ။ ဘိက္ခဝေတိ အာမန္တနနိဒ္ဒေသော။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။၄၈၂။

အာမန္တနဝစန (န) [အာမန္တန+ဝစန] ခေါ်ဝေါ်ကြောင်းဖြစ်သော သဒ္ဒါ။ ရေတိ အာမန္တနဝစနံ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၁၄။ (–သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၅၉။ သာရတ္ထ၊၁။၄၅၆။)

အာမန္တနာကာရ (ပု) [အာမန္တန+အာကာရ] ခေါ်ဝေါ်ပုံ အခြင်းအရာ။ ဘိက္ခဝေါတိ အာမန္တနာကာရော။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၅။

အာမန္တနာကာရဒဿန (န) [အာမန္တနာကာရ+ဒဿန]ခေါ်ဝေါ်ပုံအခြင်းအရာကို ပြသော သဒ္ဒါ။ ဘိက္ခဝေါတိ တေသံ အာမန္တနာကာရဒဿနံ။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၃၉၁။

အာမန္တနာကာရဒီပန (န) [အာမန္တနာကာရ+ဒီပန] ခေါ်ဝေါ်ပုံ–သိစေပုံ–အခြင်းအရာကို ပြသော သဒ္ဒါ။ ဘိက္ခဝေါတိ အာမန္တနာကာရဒီပနံ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၈။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၂။ အာဝုသောတိ အာမန္တနာကာရဒီပနံ။ သာရတ္ထ၊၁။၆၀။

အာမန္တနာကာရပရိဒီပန (န) [အာမန္တနာကာရ+ပရိဒီပန] ခေါ်ဝေါ်ပုံ အခြင်းအရာကို ပြသော သဒ္ဒါ။ ဘိက္ခဝေါတိ အာမန္တနာကာရပရိဒီပနံ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၂။

အာမန္တနိက (တိ) [အာမန္တန+ဏိက] ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုခြင်းငှါ သင့်လျော်သော၊ ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုထိုက်သော။အာမန္တနိကာ ရညောမှိ၊ သက္ကဿ ဝသဝတ္တိနော(ဝိမာန။၂၂)တိ သယံဝသီဘာဝေန .... သက္ကဿ ဒေဝရညော အာမန္တနိကာ အာလာပသလ္လာပယောဂ္ဂါ ကီဋ္ဌနကာလေ ဝါ တေန အာမန္တေတဗ္ဗာ အမှိ။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၈၆။

အာမန္တနီယ (တိ) [အာ+မန္တ+အနီယ] တိုင်ပင်–အပ်–သင့်–ထိုက်–သော၊သူ။ ဂရု စ အာမန္တနီယော စ။ ဇာ၊၁။၃၀၇။ အာမန္တနီယောတိ အာမန္တေတဗ္ဗယုတ္တကော။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊ ၄။၃၇၃။

အာမန္တယ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+မန္တ+တ္ဌာ] သိစေ၍၊ ပြောဆိုရှ်။ သော ပုဏ္ဏကော ဘူတပတိံ ယသဿိံ၊ အာမန္တယ ဝေဿဝဏံ ကုဝေရံ။ ဇာ၊၂။၂၇၉။ အာမန္တယာတိ အာမန္တယိတ္ဌာ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၁၆၉။

အာမန္တယတိ (ကြိ) [အာ+မန္တ+ဏယ+တိ] အာမန္တေတိ-ကြည့်။

အာမန္တယိတ္ဌာ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+မန္တ+ဏယ+တ္ဌာ] (၁) ခေါ်စေ၍။ (၂) သိစေ၍၊ ပြောဆိုရှ်။ (၁) အာမန္တယိတ္ဌာ ဒေဝိန္ဒော၊ ဝိဿကမ္မံ မဟိဒ္ဓိကံ။ စရိယာ။၃၉၄။ အာမန္တယိ-

ဒဟိန္ဒြေကနိဂဿနသုတ် (၂)

ဒေဝါသုရသင်္ဂြာမေ ဝေဒေဟကဝင်္ကသိလောကော။
ဒေဝိန္ဒဿ ဇယော ဇာတော ဝေဒေဟီ တဿ မာတုလီ။

ဒေဝါသုရသင်္ဂြာမ [ဒေဝ+အသုရ+သင်္ဂြာမ] (ပု) နတ်နှင့်အသုရာတို့ တိုက်ပွဲ။ ဒေဝိန္ဒဿ [ဒေဝိန္ဒ+သ] (ပု) ဒေဝိန္ဒ၏။ ဝေဒေဟီ [ဝေဒေဟ+ဣ] (ဣ) ဝေဒေဟမင်းသမီး။ မာတုလီ (ပု) ဣန္ဒြ၏ မောင်းနှင်သူ နတ်သား။

ဒေဝိန္ဒသုတ်ဝဏ္ဏနာ

ဒေဝိန္ဒသုတ်ဝဏ္ဏနာ

http://www.dhammadownload.com

အာမဃ (ပုံ) [(၁)အမ+ယ။ (၂) အမ+ဏယ+အ။ (၃) အာ+မယ+အ] အနာရောဂါ။ အာတင်္ကော် အာမယော ဗျာဓိ။ ဓာန်။ ၃၂၃။ အမ ရောဂေ၊ ယော၊ မယ ဂတိမှု ဝါ၊ အဏ ဝါ အမ ရောဂေ၊ စုရာဒိ။ အာမယတိ ရုဇ္ဇတီတိ အာမယော၊ အ၊ ကာရိတလောပါဘာဝေါ။ ဓာန်၊ဋီ။၃၂၃။ အနာမယ-လည်းကြည့်။

အာမလက (ပုံ၊နှ) [အာ+မလ+ကွ](က) သျှစ်သျားသီး၊ ဆီးဖြူသီး။ (ခ) သျှစ်သျားပင်၊ ဆီးဖြူပင်။ (က) အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ဖလာနိ ဘေသဇ္ဇာနိ ဗိလင်္ဂံ .... အာမလကံ ဂေါဠဖလံ။ ဝိ၊၃။၂၉၃။ ဟတ္ထတလေ ဌပိတံ အာမလကံ ဝိယ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁၁၄။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။ ၁၇၄။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၇။ မဇ္ဈိ၊၂။၃၂၃။ အမွေ အာမလကာနိ စ။ ထေရ။၃၃၉။ အာမလကိယာ ဖလံ အာမလကံ။ သံ၊ဋ္ဌိ၊၂။၄၁၀။ အံ၊ဋ္ဌိ၊၃။၁၀၇။ (–ဝိ၊၃။၃၀၉။ ဇာ၊၁။၃၀၄၊ ၁၀၇။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၅။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၅။ ဝိ၊သင်္ဃ။ ၉၇။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၂။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။၁၂၃။ ဣတိဝုတ် ဋ္ဌ။၁၂၉။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၇၃။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၅၅။ စရိယာ၊ဋ္ဌ။၂၁။ သာရတ္ထ၊၁။ ၂၃၉၊၃၉၄။ သံ၊ဋ္ဌိ၊၂။၂၂၆။) (ခ) ဟရိတကာ အာမလကာ.... ဖလာနိ ဓာရယန္တိ တေ။ အပ၊၁။၁၀။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၄၀။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၇၀။

အာမလကကက္က (ပုံ) [အာမလက+ကက္က] သျှစ်သျားသီးမှုန့်။ သော တာယ ဝုတ္တတိတ္ထမေဝ ဂန္ဓော အာမလကကက္ကေန သီသံ မက္ခေတ္ဗာ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉၀။ (–ဂင်း၊ဋ္ဌ။၁၉၅။)

အာမလကဃဋ္ဌ (ပုံ) [အာမလက+ဃဋ္ဌ] သျှစ်သျားသီးဖြင့်ပြုအပ်သောအိုး၊ သျှစ်သျားသီးအိုး။ အာမလကတုမ္ဗံ အာမလကဃဋ္ဌော.... သဗ္ဗမေတံ ဘာဇနီယံ။ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၇၁။ဝိ၊သင်္ဃ။ ၃၀၀။ ကခ်ဳံ။၂၆၄။

အာမန္တေတ္ထာ (ကြို၊ဝိ) [အာ + မန္တ + ဏော + တ္ထာ] ခေါ်ဝေါ် – ပင့်ဖိတ် – ၍၊ သိစေ၍။ ဟတ္ထဝိကာရေန ဒုတိယံ အာမန္တေတ္ထာ။ ဝိ၊၃။ ၂၂၁၊၂၂၂၊၄၉၉။ ပုရောဟိတံ ဗြာဟ္မဏံ အာမန္တေတ္ထာ တေဒဝေါစ။ ဒီ၊၁။၁၂၀။ တေန နေသံ သတိဇနနတ္ထံ ဘဂဝါ ပဌမံ အာမန္တေတ္ထာ ပစ္ဆာ ဓမ္မံ ဒေသေတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၃။ (–ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၉။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၆၊ ၁၀၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၄။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၂။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၂။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၂၂၆။ သံ၊၁။၅။ သံ၊၂။ ၅၅။ အံ၊၁။၄၉၊၄၉၊၃၀၇။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၂။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။ ၄၄၊၄၄။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၅။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၊၂၄၊၃၁၊ ၃၂၂။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၄၊၂၄။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၊၂၀၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၂၂၄။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၊၂၀၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၂။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၁၀၀၊၁၀၄၊ ၁၂၄။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၂။ သာရတ္ထ၊၁။၆၀-၉။ မဇ္ဈိ၊၃။၅၅။ သံ၊ဋ္ဌိ၊၂။ ၂၀၀။ အာမန္တယိ–ဒီ၊၂။၁၁၂။ ဥဒါန။၁၀၂။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၃၆၅။ အာမန္တယိ–ဒီ၊၂။၂၀၄။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၂၀၆။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၂၃။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။ ၂၆၅။ **အာမန္တယိတ္ထ**–ဇာ၊၂။၃၂၄။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။ ၂၂၃။ **အာမန္တယိ**–အပ၊၁။၃၉၃။ **အာမန္တေသိ**–ဒီ၊၂။၉၃-၀။ **အာမန္တယိ သု**–ဇာ၊၂။၁၇၅။

အာမန္တေတ္ထာ (ကြို၊ဝိ) [အာ + မန္တ + ဏော + တ္ထာ] ခေါ်ဝေါ် – ပင့်ဖိတ် – ၍၊ သိစေ၍။ ဟတ္ထဝိကာရေန ဒုတိယံ အာမန္တေတ္ထာ။ ဝိ၊၃။ ၂၂၁၊၂၂၂၊၄၉၉။ ပုရောဟိတံ ဗြာဟ္မဏံ အာမန္တေတ္ထာ တေဒဝေါစ။ ဒီ၊၁။၁၂၀။ တေန နေသံ သတိဇနနတ္ထံ ဘဂဝါ ပဌမံ အာမန္တေတ္ထာ ပစ္ဆာ ဓမ္မံ ဒေသေတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၃။ (–ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၉။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၆၊ ၁၀၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၄။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၂။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၂။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၂၂၆။ သံ၊၁။၅။ သံ၊၂။ ၅၅။ အံ၊၁။၄၉၊၄၉၊၃၀၇။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၂။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။ ၄၄၊၄၄။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၅။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၊၂၄၊၃၁၊ ၃၂၂။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၄၊၂၄။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၊၂၀၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၂၂၄။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၊၂၀၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၂။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၁၀၀၊၁၀၄၊ ၁၂

http://www.dhammadownload.com

အာမလကတုမ္ဗ (နာ) [အာမလက+တုမ္ဗ] သျစ်သျားဗူး။ အာမလကဃဋ-ကြည့်။

အာမလကပဋ (ပု) [အာမလက+ပဋ] သျစ်သျားပွင့်ပုံသဏ္ဌာန် ဖော်ပြ၍ ရက်လုပ်အပ်သော ပုဆိုး။ အာမလကပဋော(ဝိ၊၆၊၃။ ၃၆၉)တိ အာမလကပုပ္ဖံ ဒဿေတွာ ကတော ပဋော။ ပါစိတ်၊ယော၊၁။၂၇၃။ (သံဝဏ္ဏေ-တဗ္ဗ-၌ အာမလကပဋ-ဟု ရှိသည်။ ၎င်းပုဒ်-ကြည့်)

အာမလကပတ္တ ် (နာ) [အာမလက+ပတ္တ] သျစ်သျားရွက်။ အဟံ ခဒိရပတ္တာနံ ဝါ သရလ-ပတ္တာနံ ဝါ အာမလကပတ္တာနံ ဝါ ပုဋ်ဌံ ကရိ-တွာ။ သံ၊၃။၃၀၄။

အာမလကပ(ဋ္ဌ)တ္တ ၂(ပု)[အာမလကပတ္တ+အ] သျစ်သျားရွက် သဏ္ဌာန်ရှိသော ပန်းအစဉ် ဖြင့် ပြုအပ်သောအခင်း။ ယော အာမလ-ကပတ္တော (အာမလကပဋော။ ဝိ၊၆၊၃။၄၆၉။ အံ၊၆၊၂။၁၇၁။) တိပိ ဝုစ္စတိ။ ဒီ၊၆၊၁။၀၃။ အာမလကပတ္တာကာရာဟိ ပုပ္ဖပန္တီဟိ ယော-ဃျတော ကတတ္တာ အာမလကပတ္တော်တိပိ ဝုစ္စတိ။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၃၆၃။

အာမလကပတ္တာကာရ (တိ) [အာမလကပတ္တ+အာကာရ] သျစ်သျားရွက်-သဏ္ဌာန်-အခြင်းအရာ-ရှိသော။ အာမလကပတ္တ၂-ကြည့်။

အာမလကပလိဗောဓ (ပု) [အာမလက+ပလိဗောဓ] သျစ်သျားသီးရှာခြင်း၌ကြောင့်ကြမှု။ ဟရိဋ္ဌကပလိဗောဓော အာမလက-ပလိဗောဓော ရဂ်ပလိဗောဓော။ မိလိန္ဒ။၁၁။

အာမလကပုပ္ဖ (နာ) [အာမလက+ပုပ္ဖ] သျစ်သျားပွင့်။ အာမလကပဋ-ကြည့်။

အာမလကပုပ္ဖပ္ဖမာဏ (တိ) [အာမလကပုပ္ဖ+ပမာဏ] သျစ်သျားပွင့် အတိုင်းအရှည်ရှိသော။ တေသု ဟိ သဗ္ဗမဟန္တံ အာမလက-ပုပ္ဖပ္ဖမာဏံ။ ဇာ၊၆၊၁။၇၁။

အာမလကဖလ (နာ) [အာမလက+ဖလ] သျစ်သျားသီး။ အာမဏ္ဍသာရက-ကြည့်။

အာမလကဖလမယ (တိ) [အာမလကဖလ+မယ] သျစ်သျားသီးဖြင့်ပြီးသော။ အာမဏ္ဍ-သာရက-ကြည့်။

အာမလကဖာဏိတ (နာ) [အာမလက+ဖာဏိ-တ] သျစ်သျားတင်လဲ၊ သျစ်သျားနှင့် ရောစပ် ပြုလုပ်အပ်သော တင်လဲ။ အနာပတ္တိ.... တေလသံပါကေ အာမလကဖာဏိတေ။ ဝိ၊ ၂။၁၄၆။

အာမလကဗောဓိ (ပု၊ထီ) [အာမလက+ဗော-ဓိ] သျစ်သျားဟု ဆိုအပ်သော ဗောဓိပင်။ အာမလကဗောဓိ ဉပသင်္ကမိတ္ထာ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊၆။ ၂၇၃။

အာမလကမတ္တ (တိ)[အာမလက+မတ္တာ] သျစ်သျားသီး - အတိုင်းအရှည် - ပမာဏ - ရှိသော။ သုဓာဘောဇနဿ မတ္တကေ အာမ-လကမတ္တေပိ ဂူထပိဏ္ဍေ ဌပိတေ သဗ္ဗံ ဘော-ဇနံ ဒုဇ္ဇောဇနံ ဟောတိ။ သံ၊၆၊၂။၆၃။ သာ-ရတ္ထ၊၃။၁၃၀။

အာမလကမတ္တီ (ထီ) [အာမလကမတ္တ+ဣ] အာမလကမတ္တ-နှင့် အနက်တူ။ ကောလမတ္တီ-ယော ဟုတ္ထာ အာမလကမတ္တီယော အဟော-သုံ။ သံ၊၁။၁၅၂။ အံ၊၃။၃၉၄။ သုတ္တနိ။၃၀၀။ (-အံ၊၆၊၁။, ၄၄။)

အာမလကမုတ္တာ (ထီ) [အာမလက+မုတ္တာ] သျစ်သျားသီး သဏ္ဌာန်ရှိသော ပုလဲ။ တမ္မ-ပဏ္ဏိယံ ပန အဋ္ဌ မုတ္တာ ဥပ္ပဇ္ဇိ သု ဟယမုတ္တာ ....အာမလကမုတ္တာ။ ဝိ၊၆၊၁။၅၆။

အာမလကရဿ (ပု) [အာမလက+ရဿ] သျစ်သျားသီးရည်။ အာမလကရဿာဒီဟိ အမဇ္ဇံ မဇ္ဇသဒိသံ အရိဋ္ဌံ ကရောန္တိ။ ကခ်ီ။ ၂၃၀။

အာမလကရုက္ခ (ပု) [အာမလက+ရုက္ခ] သျစ်သျားပင်။ အာမလကရုက္ခော ဗောဓိ။ အဘိ၊

http://www.dhammadownload.com

ဋ္ဌ၊၁။၆၉။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၁။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၉။ အာမဏ္ဍ-လည်း ကြည့်။

အာမလကဝဋ္ဌကပီဌ (နဲ) [အာမလက+ဝဋ္ဌက+ပီဌ] သျှစ်သျှားသီးကဲ့သို့ လုံးသော မျှားသော ခြေထောက်ရှိသော အင်းပျဉ်။ ဧဋ္ဌကပါဒကပီဌံ အာမလကဝဋ္ဌကပီဌံ ... ဂရုဘဏ္ဍံ ဟောတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၈၂။ (–ကခ်ါ၊ဋီ။၄၂၆။) အာမလကဝဋ္ဌိကပီဌ-လည်း ကြည့်။

အာမလကဝဋ္ဌမုတ္တရတန (နဲ) [အာမလကဝဋ္ဌ+မုတ္တရတန] သျှစ်သျှားသီးကဲ့သို့ လုံးသော ပုလဲရတနာ။ သခ်မုတ္တာ စာတိ ဒက္ခိဏာဝဋ္ဌ-သခ်ရတနဉ္စ အာမလကဝဋ္ဌမုတ္တရတနဉ္စ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၄၀၅။

အာမလကဝဋ္ဌိက (တိ) [အာမလက+ဝဋ္ဌိကာ] သျှစ်သျှားသီးကဲ့သို့ လုံးသော မျှားသောခြေထောက်ရှိသော။ အာမလကဝဋ္ဌိကံ ပီဌံ ဥပ္ပန္နံ ဟောတိ။ ဝိ၊၄။၂၉၄။ အာမလကဝဋ္ဌိကပီဌ-လည်း ကြည့်။

အာမလကဝဋ္ဌိကပီဌ (နဲ) [အာမလကဝဋ္ဌိက+ပီဌ] သျှစ်သျှားသီးကဲ့သို့ လုံးသော မျှားသောခြေထောက်ရှိသော အင်းပျဉ်။ အာမလကဝဋ္ဌိကပီဌံ နာမ အာမလကာကာရေန ယောဇိတံ ဗဟုပါဒပီဌံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၅၉။

အာမလကာကာရ (ပု) [အာမလက+အာကာရ] သျှစ်သျှားသီး အသွင်သဏ္ဌာန်။ ဧကပါဒပီဌံ အာမလကာကာရေန ယောဇိတံ .... ဝဋ္ဌတိ။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၄၅၁။ အာမလကဝဋ္ဌိကပီဌ-လည်း ကြည့်။

အာမလကီ (တိ) [အာမလက (=အာ+မလ+ဏ္ဍု) + ဤ] သျှစ်သျှားပင်၊ ဆီးဖြူပင်။ အမတာ'မလကီ တိသု။ ဓာန်။၅၆၉။ မလ ဓာရဏေ၊ ဏ္ဍု၊ နဒါဒိ၊ အာမလကီ။ ဓာန်၊ ဋီ။၅၆၉။ တဿာ အဝိဒူရေ အာမလကီ။ ဝိ၊၃။၃၉။ (–မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၀။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၃၉။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၁၃။)

အာမလကီဖလသမာနက (တိ) [အာမလကီ+ဖလ+သမာန+က] သျှစ်သျှားသီးနှင့် တူသော။ တဿ တာလပုဋ္ဌံ နာမ ယထာ အာမလကီဖလသမာနကံ။ သံ၊ဋီ၊၂။၃၇၉။

အာမလကီဝန (နဲ) [အာမလကီ+ဝန] သျှစ်သျှားတော။ ဘဂဝါ စာတုမာသံ ဝိဟရတိ အာမလကီဝနေ။ မ၊၂။၁၁၉။

အာမဝဏ္ဏီ (တိ) [အာမ+ဝဏ္ဏ+ဤ] စိမ်းသော အဆင်းရှိသော။ ပက္ကံ အာမဝဏ္ဏီ။ အံ၊၁။၄၂၁။ အဘိ၊ပု။၁၅၁။ ပက္ကံ အာမဝဏ္ဏီတိ အန္တော ပက္ကံ ဗဟိ အာမသဒိသံ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၇၆။ အံ၊ဋီ၊၂။၃၂၃။

အာမသတိ (ကြိ) [အာ+မသ+အ+တိ] (က) သုံးသပ်၏။ ကိုင်–တို့–ထိ–၏။ (ခ) ပြင်းစွာ–ရှေးရှု–သုံးသပ်၏။ (ဂ) အနည်းငယ် သုံးသပ်၏။ (ဃ) သုံးသပ်ဆင်ခြင်၏၊ စွဲယူ၏၊ ယူဆ၏။ (က) ကုမ္ဘိံ အာမသတိ။ ဝိ၊၁။၅ပ။ **အာမသတိ**—ဝိ၊၁။၆၀၊၆၈။ အံ၊၃။၄၇၅။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၆၂၊၂၇၂၊၃၀၄။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၁၇၊၁၇၄။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၁၂၀။ ကခ်ါ။၁၁၆။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။၁၀၀။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၇၃။ အံ၊ဋီ၊၁။၃၂။ အံ၊ဋီ၊၃။၁၀၇။ **အာမသန္တိ**—မဟာနိ။၆၈။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၁၈၉။ **အာမသာမ**—ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၆၈။ **အာမသတု** — ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၇၄။ **အာမသေယျ** — မိလိန္ဒ။၂၉၅။ **အာမသေယျာသိ** — အံ၊၃။၄၇၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၃၈။ **အာမသိ**—ဝိ၊၁။၇၀၊၁၈၄။ အပ၊၁။၂၀၅။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၈။ **အာမသိတ္ထ**—မိလိန္ဒ။၃၆၂။ **အာမသိံ**—ဇာ၊၁။၈၀။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၂၅။ **အာမသိဿတိ**—ဝိ၊၁။၁၉၃။ **အာမသိဿာမိ**—ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၄၉၂။ (ခ) ဘိက္ခုစ နံ ဣတ္ထိယာ ကာယေန ကာယံ အာမသတိ ပရာမသတိ ဩမသတိ....အာပတ္တိ သံဃာဒိသေသဿ။ ဝိ၊၁။၁၇၅။ အမသန-လည်း ကြည့်။ (ဂ) အာမသတီ (ပဋိသံ။၃၀၇)တိ

http://www.dhammadownload.com

ဤသကဲ့ ဖုသတိ။ ပဋိသံဒ္ဓေ၂၂။၂၇၂။ (ဃ) ပရတော အာမသတိ ဂဏှာ့တိတိ ပရာမာသော။ ပဋိသံဒ္ဓေ၂၂။၄၂။ (–မဟာနိဒ္ဒေ။ ၃၀၆။ ဒီဒ္ဓေ၃။၁၈၉။ အံဒ္ဓေ၃။၁၀၇။) **အာမသန္တိ** — အဘိဒ္ဓေ၁။၉၂။ မူလဋီ၁။၅၄။ ဝိသုဒ္ဓိဒဋီ၂။၄၉၅။

အာမသဒိသ (တိ) [အာမ+သဒိသ] အစိမ်းနှင့်တူသော။ အာမဝဏ္ဏိ·ကြည့်။

အာမသန (န၊ထိ) [အာ+မသ+ယု] (က) သုံးသပ်ခြင်း၊ ထိရာအရပ်၌ပင် ပြင်းစွာသုံးသပ်ခြင်း၊ ဆုပ်နယ်ခြင်း။ (ခ) သုံးသပ်ဆင်ခြင်ခြင်း။ (က) အာမသနာ နာမ အာမဋ္ဌမတ္တာ။ ဝိ၁။၁၇၄။ အာမသနာတိ အာမဇ္ဇနာ ဖုဋ္ဌောကာသံ အနုတိက္ကမိတ္တာပိ တတ္ထဝ သဃ်ဋ္ဌနာ။ ဝိ၁၊၂။၁၂၁။ (–ဝိ၂။၂၇၆။ မိလိန္ဒ။၂၉၅။ ဝိ၁၊၁။၁၉၂၊၂၂၁၊၂၇၃၊၂၈၅။ ဝိ၁၊၂။၁၂၃။ ကင်္ခါ။၁၂၀။ သာရတ္ထ၊၂။ ၁၀၇။) (ခ) သမ္မသနေ ဉာဏန္တိ သမ္မာအာမသနေ အနုမဇ္ဇနေ ပေက္ခဏေ ဉာဏံ။ ပဋိသံ၁၊၁။၁၈။ (–သာရတ္ထ၊၃။၈၈။ မ၊ဋီ၊၂။၈၄။ သံ၊ဋီ၊၂။၂၉၄။)

အာမသနဒုက္ကဋ (န) [အာမသန+ဒုက္ကဋ] အာမသနဒုက္ကဋ်၊ သုံးသပ်ခြင်းကြောင့် သင့်ထောက်သော ဒုက္ကဋ်အာပတ်။ အာမသနဒုက္ကဋ်ံ ပဋိပ္ပဿမ္ဘတိ။ ဝိ၁၊၁။၂၇၂။

အာမသနာကာရ (ပု) [အာမသန+အာကာရ] သုံးသပ်သော အခြင်းအရာ။ ပရာမာသောတိ အာမသနာကာရေန ပဝတ္တနတော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ ဧတံ အမ်ဝစနံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၂။၃၂၄။

အာမသန္ထ (တိ) [အာ+မသ+အန္ထ။ ထိ·ဍ် **အာမသန်္ဓိ**] (က) သုံးသပ်သော၊ ကိုင်–တို့–ထိ–သော၊ သူ။ (ခ) သုံးသပ် ဆင်ခြင်သော၊ သူ။ (က) အာ့ဝုဓဘဏ္ဍာဒိ· အာမသန္ထဿ ဒုက္ကဋံ ဝုတ္တံ။ ဝိ၁၊၁။၂၇၁။

အနာပတ္တိ အာသဉ္ဆိစ္ဆာတိ အာဒိသု ဝိရဇ္ဈိတ္ဘာဝါ အာမသန္ဓိယာ .... အနာပတ္တိ။ ဝိ၁၊၃။ ၁၇၆။ (–ဝိ၁၊၁။၂၇၄။ ဝိ၁၊၂။၁၂၂။၁၂၉။ ကင်္ခါ။၂၃၈။ ကင်္ခါ၊ဋီ။၉၇၊၄၀၃။) (ခ) ကေဒေသမေဝ သမ္မသန္ထောတိ .... ဒေသနာယ အာမသန္ထော။ မ၊ဋီ၊၂။၁၇၆။

အာမသိတ္ဘ (တိ) [အာ+မသ+တဗ္ဘ] သုံးသပ်အပ်သော၊ ကိုင်–တွဲ–ထိ–အပ်သော၊ သူ။ ယောတ္တံ ဝါ ဝတ္ထံ ဝါ ပက္ခိပိတ္ဘာ ဟတ္ထေန ဂဟိတဘာဝံ ဥတ္တာ ဥဒ္ဓရိတဗ္ဗာ၊ နာ တေဝ အာမသိတဗ္ဗာ။ ဝိ၁၊၂။၁၂၉။ (–ဝိ၊သင်္ဂဟ။ ၂၀-၉။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၁၀၇။ ဝိမတိ၊၁။၉၅။ ကင်္ခါ၊ဋီ။၄၂၉။ မ၊ဋီ၊၂။၁၂၂။ မ၊ဋီ၊၃။၂၃။ သံဋီ၊၁။၂၀။ အနုဋီ၊၂။၂၁၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၈၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ။၂။၄၅၀။) **အာမိသ·လည်း** ကြည့်။

အာမသိတဗ္ဘဘဏ္ဍတ္တ (နာ) [အာမသိတဗ္ဘ+ဘဏ္ဍ+တ္တ] သုံးသပ်–ကိုင်တွယ်–အပ်သောဘဏ္ဍာ၏ အဖြစ်။ ဧတေသံ ပန မဉ္စာဒီနံ ဟတ္ထေန အာမသိတဗ္ဘဘဏ္ဍတ္တာ ဣတ္ထိရူပမေဝေတ္ထ နဝဋ္ဌတိတိ ဂဟေတဗ္ဗံ။ ဝိမတိ၊၁။၁၆၉။

အာမသိတုံ (ကြို၊ဝိ) [အာ+မသ+တုံ] သုံးသပ်ခြင်းငှါ။ ကိုင်–တွဲ–ထိ–ခြင်းငှါ။ အာမသိတုံ ဝဋ္ဌတိ။ ဝိ၁၊၂။၁၃၀။ သာရတ္ထ၊၂။၃၁၉။ (–ဝိ၁၊၄။၄၇။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၄၄။ သာရတ္ထ၊၂။ ၁၀၇၊၃၂၀။ ဝိမတိ၊၁။၂၆၁၊၂၆၂။ ကင်္ခါ၊ဋီ။ ၄၀၃။ အနုဋီ၊၃။၂၆၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၅၉။)

အာမသိတ္ဘာ (ကြို၊ဝိ) [အာ+မသ+တ္ဘာ] သုံးသပ်၍၊ ကိုင်–တွဲ–ထိ–၍။ သြဒပတ္တကိန္နာမ ဥဒကပတ္တံ အာမသိတ္ဘာ ဝါသေတိ။ ဝိ၁။၂၀၃။ အာမသိတ္ဘာပိ စ....မုစ္စတိ။ ဝိ၁၊၁။ ၂၇၂။ (–ဝိ၁၊၂။၁၄၂။ ဝိ၁၊၃။၃၇၉။ အာဘိ၁၊၃။၃၀၃။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၁၄။ မဟာနိ၁။ ဂ၁။ ဝိမတိ၊၁။၂၆၂၊၃၃၀။ မ၊ဋီ၊၃။၁၀၂။ သံဋီ၊၂။၁၀၆။ မူလဋီ၊၁။၁၇၁။)

http://www.dhammadownload.com

အာမသီယတိ (ကမ္မ၊ကြို) [အာ+မသ+ယ+တေ] သုံးသပ်အပ်၏။ ပဋိလာဒနကိရိယာ အာမသီယတိ။ ဣတိဝုတ်၊၌။ ၂၄၄။ ကိလေသေဟိ အာမသီယတိတိ အာမိသံ။ မ၊၌၊၃။ ၂၄၃။ အာမိသ-လည်း ကြည့်။

အာမသူလာ (ထီ) [အာမ+သူလာ] ထိုးကျင့်တတ်သော ဝမ်း လေနာ။ သူလာတိ အာမသူလာ ကုစ္ဆိဝါတောဂါ။ မဟာနိ၊၌။၅၁။

အာမာ (ထီ) [အာမ+ဏ+အာ] အိမ်ပေါက်ကျန်မ၊ ဟုတ်ကဲ့,ကောင်းပါပြီ-ဟု ဝန်ခံတတ်သောကျန်မ။ အာမာတိ "အာမအဟံ တုမ္မာကံ ဒါသီ" တိ ဧဝံ ဒါသိဘာဝံ ပဋိဇာနာတိတိ အာမာ၊ ဂေဟဒါသီ။ နိတိ၊ပဒ၊၃၄၄။ အာမာယဒါသ-လည်း ကြည့်။

အာမာယဒါသ (ပု) [အာမာ+ဒါသ။ အလုတ္တသမာသ်?] အိမ်ကျန်မ၏ ဝမ်း၌ဖြစ်သော ကျွန်၊ အိမ်ပေါက်ကျွန်။ အာမာယဒါသာ-(ဇာ၊၂။၂၀၆)တိ ဒါသိယာ ကုစ္ဆိမှိ ဇာတဒါသာ။ ဇာ၊၁၊၇။၁၀၆။ အာမာယဒါသာ-(မဟာနိ။၉)တိ အန္တောဇာတဒါသာ။မဟာနိ၊၌။၄၆။ (နိတိ၊ပဒ၊သျ။၅၃၇-၌ အာမာယဒါသကို နှစ်ပုဒ်ကြဲဆ၍ အနက်ပေး၏။)

အာမာယဒါသီ (ထီ) [အာမာ+ဒါသီ] အိမ်ကျွန်မ၏ ဝမ်း၌ ဖြစ်သော ကျွန်မ၊ အိမ်ပေါက်ကျွန်မ။ ယဒိ တေ သုတာ ဗီရဏီ ဧဝံလောကေ၊အာမာယဒါသီ အဟု ပြာဟွဏာသ။ ဇာ၊၂။၁၉၆။ အာမာယဒါသီတိ ဂေဟဒါသိယာ ကုစ္ဆိမှိ ဇာတဒါသီ။ ဇာ၊၁၊၆။၁၄၇။

အာမာဝသေသ (ပု) [အာမ + အဝသေသ] မကြေကျက်သေးသော အစာကြွင်း၊ အစာသစ်ကြွင်း။ အာမာဝသေသံ ပါစေတိ။ ဝိ၊၃။၃၅၅။ အံ၊၃။ ၂၁၉။ အာမာဝသေသံ ပါစေတိတိ သစေ အာမာဝသေသကံ ဟောတိ၊ တံ ပါစေတိ။ အံ၊၁၊၃။၇၀။ သာရတ္ထ၊၃။၃၀၅။

အာမာဝသေသက (တိ) [အာမာဝသေသ+က] မကြေကျက်သေးသော အစာကြွင်း။ အစာသစ်ကြွင်း။ အာမာဝသေသ-ကြည့်။

အာမာသ (တိ) [အာ+မသ+ဏ] (၁) သုံးသပ်-ကိုင်-အပ်သောပစ္စည်း၀တ္ထု။ (ပု)(၂) သုံးသပ်-ကိုင်-ခြင်း။ (၁) ပါနီယသခ်ါဓောတောပိ အဓောတောပိ အာမာသော၀။ ဝိ၊၁၊၂။၁၃၀။ ဝိ၊သင်္ဃ၊၂၉။ ယံ ဟောတိ အာမာသံ ရတနသမ္မတံ။ က၁်၊။ ၂၆၇။ အာမာသန္တိ အာမသိတဗ္ဗ ပဋိသာမေတဗ္ဗ ဝတ္ထာဒိ။ က၁်၊၌။၄၂၉။ (-ဝိ၊၁၊၂။၁၃၁။ ဝိ၊၁၊၃။၁၅၃။ ဝိ၊၁၊၄။၈၀။ ဝိ၊သင်္ဃ၊၃၀။ ၃၀၅။ က၁်၊။ ၂၆၂။ က၁်၊၌။၄၂၅။) (ပု)(၂) မာတုယာပိ အာမာသော နဝဋ္ဌတိ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၆၀။

အာမာသယ (ပု) [အာမ + အာသယ] အစာသစ်၏ တည်ရာအရပ်။ အစာသစ်အိမ်။ အာမာသယံ ဥက္ခိပိတ္တာ ဥဒရပဒ္ဓလံ ပိဒ္ဓတောကတ္တာ။ ဒီ၊၁၊၂။၂၀။ မ၊၁၊၄။၁၂၉။ (-အာဘိ၊၁၊၂။၉၀၊ ၂၃၁။ ခုဒ္ဒကာ၁။၄၇။ မဟာနိ၊၁။၆၀။ ပဋိသံ၊၁၊၁။၁၃၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။ ၂၅၁။ ဒီ၊၁၊၁။ ၂၅၂။ သီ၊၁၊သစ်၊၂။၁၀၅။ မ၊၁၊၁။ ၃၆၂။ သံ၊၁၊၁။၃၀၈။ သံ၊၁၊၂။ ၂၆၊၄၆၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁၊၁။၄၁၇၊၄၂၀။)

အာမိသ (န) [(၁) အာ+မိ+သက်။ ကဘဒိ။ ၂၁၄။ (၂) အာ+မိသ + အ။ ဓာန်၊၌။ ၂၃၉-၈၀။ (၃) အာ+မသ+အ။ မ၊၌၊၃။ ၂၄၃။ အနုဋ္ဌိ၊၂။၁၇၁။ (၄) အာမ + ဣသ။ သံ၊၁၊၁။၁၆၈။ (အာမိဓ - သံ)] အာမိသ၊ ကိလေသာတို့ဖြင့် သုံးသပ်အပ်သော အဆု။ (၁) (ယာဂု, ထမင်း - စသော) အစာ၊ ခဲဘွယ်ဘောဇဉ်။ (၂)အသား။ (၃) သက်နှံးစသောပစ္စည်း၊ ပစ္စည်းလေးပါး။ (သက်နှံး-စသော ပစ္စည်းလေးပါးသည် မုချအာမိသ၊

http://www.dhammadownload.com

ဝဠဂါမိ ကုသိုလ်သည် ပရိယာယ အာမိသ။ မ၊၆၊၁။၉၃။) (၄) သုံးဆောင်ဘွယ် ဝတ္ထု၊ အသုံးအဆောင် ပစ္စည်း။ (၅) ကာမဂုဏ်ငါး ပါး၊ ဝတ္ထုကာမ။ (၆) ကိလေသာကာမ၊ တဏှာ လောဘ။ (၇) လာဘ်၊ တံစိုး၊ လက်ဆောင် ပစ္စည်း။ (၈) (ယာဂု, ထမင်း-စသော) အစာ၊ ခဲဘွယ်ဘောဇဉ်။ အာမိယတိ အန္တော ပက္ခိ-ပိယတီတိ အာမိသံ၊ ဘက္ခံ။ ဏာဒိ။ ၂၁၄။ မက္ကဋိ အာမိသေန ဥပလာပေတွာ။ ဝိ၊၁။ ၂၅။ မက္ကဋိ အာမိသေနာတိ ယာဂုဘတ္တ-ခဇ္ဇကာဒိနာ ဥပလာပေတွာ။ ဝိ၊၆၊၁။၁၉၁။ နာ အာမိသံ ပဋိဂ္ဂဟေတဗ္ဗံ။ ဝိ၊၁။၃၂၂။ ကခ်ီ။ ၁၇၀။ နာ အာမိသံ ပဋိဂ္ဂဟေတဗ္ဗန္တိ ယာဂုခဇ္ဇ-ကာဒိဘေဒံ ကိဉ္စိ အာမိသံ....နာ ဂဏှိတဗ္ဗံ။ ဝိ၊၆၊ ၂။၂၅၃။ ကခ်ီ၊ဋီ။၃၁၂။ အာမိသံ ဝါ ဓနံ ဝါပိ၊ ယတ္ထ ပဿတိ တာဒိသော။ ဇာ၊၁။ ၂၁၆။ အာမိသန္တိ ခါဒနီယဘောဇနီယံ။ ဇာ၊၆၊၆။၅၈။ (–အပ၊၁။၁၀၆။ ဝိ၊၆၊၁။ ၂၂၆၊၂၉၀။ ဝိ၊၆၊၃။၁၁၉။ ဝိ၊သင်္ဃ။၄၀၊ ၆၂၊၁၀၁၊၁၂၂။ ကခ်ီ။၂၃၃။ မ၊၆၊ ၂။၄၂။ မ၊၆၊၃။၁၉၀။ အဘိ၊၆၊ ၂။၄၊၃၂၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။ ၂၃။ ပေတ၊၆။၃၄။ အပ၊၆၊ ၂။၆၉။ မဟာနိ၊ ၆။၃၅၂။) (၂) အသား။ အာမိသံဝ မစ္ဆာနံ ဝဓာယ ခိတ္တာ၁။ သံ၊၁။၆၇။ အာမိ-သံဝ မစ္ဆာနံ ဝဓာယ ခိတ္တာတိ မစ္ဆာနံ ဝဓတ္ထာယ ဗဠိသလဂ္ဂံ အာမိသံ ခိပတိ။ သံ၊ ၆၊၁။၁၁၀။ အာမော အာမကန္ဓော ဇေတဿ အတ္ထိတိ အာမိသံ။ သံ၊ဋီ၊၁။၁၆၀။ မစ္ဆော၀ ဃသ' မာမိသ (ထေရ။၃၂၃)န္တိ အာမိသံ ဃသန္တော ခါဒန္တော မစ္ဆော၀ိယ။ ထေရ၊၆၊ ၂။၂၀၃။ (–ဝိ၊၆၊၁။၃၂၂။ ဇာ၊၆၊၃။၁၀၇။ ဇာ၊၆၊၄။၁၀၆။ ဇာ၊၆၊၆။ ၂၆၂။ ဓာန်။ ၂၀၀။) (၃) သင်္ကန်းစသော ပစ္စည်း၊ ပစ္စည်းလေး ပါး။ နာ စ အာမိသံ နိဿာယ။ ဝိ၊၅။၂၀၄။ စုဒိတကစောဒကေသု ဟိ အညတရေန ဒိန္နံ စီဝရာဒိအာမိသံ ဂဏှန္တော အာမိသံ နိဿာယ ကရောတိ။ ဝိ၊၆၊၄။ ၂၀၄။ အာမိသတော (ဒီ၊ ၆၊၁။၁၆၆)တိ စီဝရာဒိအာမိသပစ္စယတော။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊ ၂။၈၃။ ကိလေသေဟိ အာမသိ-တဗ္ဗတော အာမိသံ၊ စတ္တာရော ပစ္စယာ။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။၄၃။ (–မ၊၁။၁၉၃။ မ၊ ၂။၁၄၆။ အံ၊ ၃။၂၃။ အဘိ၊၀။၃၆၆။ ထေရ။၃၃၉။ မ၊၆၊ ၁။၉၂၊၉၅၊ ၂၅၈။ မ၊၆၊ ၂။၂၀၅။ ကခ်ီ၊ဋီ။ ၃၇၄။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊ ၂။၂၆၉။ အံ၊ဋီ၊၁။၁၈၃။ အံ၊ဋီ၊ ၂။၃၇၇။) အာမိသစက္ခုက, အာမိသ-ဂရု-တိုလည်း ကြ၏။ (၄) သုံးဆောင်ဘွယ် ဝတ္ထု၊ အသုံးအဆောင်ပစ္စည်း။ အာမိသန္တိ ဝုတ္တာ၀သေသံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဒီ၊၆၊၁။၈၀။ မဟာနိ၊ ၆။၃၅၆။ ကိလေသေဟိ အာမသိတဗ္ဗတော အာမိသံ၊ ယံ ကိဉ္စိ ဥပဘောဂါရဟံ ဝတ္ထု။ ဒီ၊ ဋီ၊၁။၁၂၆။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။ ၃၅၈။ (၅) ကာ မဂုဏ် ငါးပါး၊ ဝတ္ထုကာမ။ ဂေဓိတမနော အာမိသသ္မိ(ပေတ။၁၅၃)န္တိ ကာမာမိသေ လဂ္ဂစိတ္တော ဂေဓံ အာပန္နော။ ပေတ၊၆။ ၁၀၁။ ကိလေသေဟိ အာမသိတဗ္ဗတော အာမိသံ နာမ ပဉ္စကာမဂုဏာ။ ဒီ၊ဋီ၊ ၂။၃၁၃။ မ၊ဋီ၊၁။၃၇၁။ (–မ၊ဋီ၊၃။ ၂၄၇။ အံ၊ဋီ၊၁။ ၂၃၇။) (၆) ကိလေသာကာမ၊ တဏှာ၊ လောဘ။ မစ္ဆုနော အာမိသံ ဒုရတိဝတ္တံ။ ဥဒါန။၉၃။ မစ္ဆုနာ မရဏေန အာမသိတဗ္ဗ-တော အာမိသံ .... သဟ အဝိဇ္ဇာယ တဏှံ အရိယမဂ္ဂဉာဏကုဒါလေန ခဏန္တိ။ ဥဒါန၊၆။ ၁၀၇။ (၅) (၆) ကာမာမိသ (အနုဋီ၊ ၂။ ၁၇၁)-လည်း ကြ၏။ (၇) လာဘ်၊ တံစိုး၊ လက်ဆောင်ပစ္စည်း။ အာမိသန္တိ လာဘော အဓိပ္ပေတော။ အဘိ၊၆၊၃။၆၀။ မ၊၆၊ ၂။ ၂၃၁။ အာမိသန္တိ လဇ္ဇော အဓိပ္ပေတော။ အံ၊၆၊ ၂။၉၅။ အာမိသကိဉ္စိက္ခဟေတု-လည်း ကြ၏။

အာမိသအလာဘ (ပု) [အာမိသ+အလာဘ] အာမိသကို မရခြင်း။ အာမိသပဋိသန္ဓာရ-ကြ၏။

http://www.dhammadownload.com

အာမိသကထာ (ထီ) [အာ့မိသ+ကထာ] အာမိသနှင့်စပ်သော စကား။ ယော ပန သဗ္ဗဝ-ယေသု ပမာဒဝိဟာရီ ဒိဝါသေယျံ အာမိသ-ကထဉ္ဇ အနုယုတ္တော သေယျထာပိ တုမှေ။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၂။၇၂။ (–ဇာ၊ဌ၊၄။၇၀။)

အာမိသကာရဏ (န) [အာမိသ+ကာရဏ] အာမိသဟူသော အကြောင်း။ အာမိသန္တရ-ကြည့်။

အာမိသကိဉ္ဇန (ပု၊န) [အာမိသ+ကိဉ္ဇန] အာ-မိသဟူသော – နှောင့်ယှက် – တားမြစ် – ကြောင့်ကြ – တတ်သော တရား၊ အာမိသ ဟူသော အနှောင့်အယှက်။ ရာဂါဒိကိဉ္ဇနာ့နံ အာမိသကိဉ္ဇနာနဉ္ဇ အတ္ထိတာယ သကိဉ္ဇနံ။ ဥဒါန၊ဌ။၁၀၃။

အာမိသကိဉ္ဇိက္ခ (တိ) [အာမိသ+ကိဉ္ဇိက္ခ] အနည်းငယ်မျှသော အာမိသ၊ အနည်းငယ်မျှသော–လာဘ်–တံစိုး–လက်ဆောင်။ အာမိ-သကိဉ္ဇိက္ခဿ ဝစုနတ္ထာယ ကတန္တိ အတ္ထော။ သံ၊ဌ၊၃။၄၃။ (–နေတ္တိ၊ဋီ။၁၃၂။) အာမိသ-ကိဉ္ဇိက္ခဟေတု-လည်း ကြည့်။

အာမိသကိဉ္ဇိက္ခနိမိတ္တ (န) [အာမိသကိဉ္ဇိက္ခ+နိမိတ္တ] အနည်းငယ်မျှသော အာမိသဟူသော အကြောင်း။ ဘောဂဟေတူတိ အာမိသကိ-ဉ္ဇိက္ခနိမိတ္တံ။ ဝိမာန၊ဌ။၂၂၃။

အာမိသကိဉ္ဇိ(ဉ္ဇ)က္ခသမ္ပဒါန (န) [အာမိသကိ-ဉ္ဇိက္ခ+သမ္ပဒါန] (၁) အနည်းငယ်မျှသော–စိုးစဉ်းမျှသော–အာမိသကိုပေးခြင်း။ (၂) အာမိသကိုပေးခြင်း, စိုးစဉ်းသော ဝတ္ထုကို ပေးခြင်း။ ဝေသိယာတိ အာမိသကိဉ္ဇိက္ခသမ္ပ-ဒါနာဒိနာ သုလဘဇ္ဈာစာရာ ရူပူပဇီဝိကာ ဣတ္ထိယော။ ဝိ၊ဌ၊၃။၂၇၃။ အာမိသကိဉ္ဇိက္ခ-သမ္ပဒါနံ နာမ အပ္ပမတ္တကဿေဝ ဒေယျ-ဓမ္မဿ အနုပ္ပဒါနံ။ သာရတ္ထ၊၃။၂၄၁။ ဝိမတိ၊၂။၁၀၈။ အာမိသောယေဝ ကိဉ္ဇက္ခော အပ္ပ-မတ္တကဋ္ဌေနာတိ အာမိသကိဉ္ဇက္ခော၊ ဝိသေ-သနပရပဒေါ။ အထ ဝါ အာမိသော စ တ-တော အညော ကိဉ္ဇက္ခော စ အာမိသကိဉ္ဇက္ခံ၊ တဿ သမ္ပဒါနံ အာမိသကိဉ္ဇက္ခသမ္ပဒါနံ။ ကိဉ္ဇက္ခသဒ္ဒေါ ကေသရဿေဝ မုချတော ဝါစကော။ အပ္ပမတ္တကဿ ပန ရုဋ္ဌိဝသေန။ ပါစိတ်၊ယော၊၁။၁၈၆

အာမိသကိဉ္ဇိက္ခဟေတု (ပု) [အာမိသကိဉ္ဇိက္ခ + ဟေတု] (က) အနည်းငယ်မျှသော–စိုးစဉ်း မျှသော – အာမိသ– လာဘ်–တံစိုး လက်ဆောင် – ၏ အကြောင်း။ (ခ) အာမိသ၏ စိုးစဉ်း အနည်းငယ်သော အကြောင်း၊ စား သောက်ဖွယ်အနည်းငယ်မျှ ရလိုခြင်းဟူသော အကြောင်း။ (က) ဣတိ အတ္တဟေတု ဝါ ပရ-ဟေတု ဝါ အာမိသကိဉ္ဇိက္ခဟေတု ဝါ သမ္ပဇာ-နမုသာ ဘာသိတာ ဟောတိ။ မ၊၁။၃၅၆။ အံ၊၁။၁၂၆။ အဘိ၊ပု။၁၃၂။ မဟာနိ။၁၁၈။ အာမိသကိဉ္ဇိက္ခဟေတု ဝါတိ ဧတ္ထ အာမိသန္တိ လာဘော (လဉ္ဇော၊ အံ၊ဌ၊၂။၉၅) အဓိပ္ပေ-တော၊ ကိဉ္ဇိက္ခန္တိ ယံ ဝါ တံ ဝါ အပ္ပမတ္တကံ၊ အန္တမသော တိတ္တိရ ဝဋ္ဌက သပ္ပိပိဏ္ဍ နဝနီတ-ပိဏ္ဍာဒိမတ္တကဿပိ လဉ္ဇဿ ဟေတူတိ အတ္ထော။ မ၊ဌ၊၂။၂၃၁။ အဘိ၊ဌ၊၃။၆၀။ မဟာနိ၊ဌ။၂၃၉။ အာမိသကိဉ္ဇိက္ခဟေတူ (သံ၊၁။၄၃၀)တိ ကဿစိဒေဝ အာမိသဿ ဟေတု အန္တမသော ကုဏ္ဍကမုဋ္ဌိနောပိ။ သံ၊ဌ၊၂။၁၉၃။ (–မ၊၃။၉၆။ နေတ္တိ၊ဌ။၁၈၉။ ဇာ၊ဌ၊၅။၁၅၅။ နေတ္တိ၊ဋီ။၁၀၇။) (ခ) တေနေဝ ဉာတီသု ယာမိ အာမိသကိဉ္ဇိက္ခဟေတု။ ပေ-တ။၁၅၃။ အာမိသကိဉ္ဇိက္ခဟေတူတိ အာမိ-သဿ ကိဉ္ဇိက္ခနိမိတ္တံ၊ ကိဉ္ဇိ အာမိသံ ပတ္ထေ-နွောတိ အတ္ထော။ ပေတ၊ဌ။၁၀၁။

အာမိသကိဉ္ဇက္ခ (ပု) [အာမိသ+ကိဉ္ဇက္ခ] ကြာ ဝတ်ဆံနှင့် တူသော – အနည်းငယ်သော – အာမိသ။ အတ္တနော ဇီဝိကတ္ထာယ အာမိသ-ကိဉ္ဇက္ခဿ အတ္တနိဗန္ဓနတ္ထာယ အမောစနတ္ထာ-

http://www.dhammadownload.com

ယ ကတာ။ သံ၊ဋီ၊၂။၃၁၃။ အာမိသကိဥ္ဇိကွ, အာမိသကိဥ္ဇိ(ဥ)ကွသမ္ပဒါန-တို့လည်း ကြည့်။

အာမိသကိဥ္ဇကွကာမ (တိ) [အာမိသကိဥ္ဇကွ+ကာမ] အနည်းငယ်သော အာမိသကို အလိုရှိသော၊သူ။ သမ္ပူဇွော အာမိသကိဥ္ဇကွကာမောပိ ဟိ ပါဏံ ဟနတိ။ သံ၊ဋီ၊၂။၁၄၅။

အာမိသကိဥ္ဇကွသမ္ဘရဏ (နဲ) [အာမိသကိဥ္ဇကွ+သမ္ဘရဏ] အနည်းငယ်သောအာမိသကို စီစဉ်ခြင်း။ ပိတ္တဘေသဇ္ဇံ ကရိဿာမီတိ ဘေသဇ္ဇသမ္ဘရဏတ္ထဥ္ဇေဝ တဒတ္ထံ အာမိသကိဥ္ဇကွသမ္ဘရဏတ္ထဥ္ဇ ပါဏံ ဟနတီတိ ယောဇနာ။ သံ၊ဋီ၊၂။၃၆၀။

အာမိသကိဥ္ဇကွဟေတု (ပု) [အာမိသကိဥ္ဇကွ+ဟေတု] အနည်းငယ်သော အာမိသဟူသော အကြောင်း။ အာမိသကိဥ္ဇကွဟေတုပိ ပါဏံ ဟနန္တိ။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၂၇၁။

အာမိသကောဌာသ (ပု) [အာမိသ + ကောဌာသ] အာမိသဟူသော အဖိုအစု။ ဓမ္မကောဌာသဿေဝ သာမိနော ဘဝထ၊ မာ အာမိသကောဌာသဿ။ မ၊ဌ၊၁။၉၄။

အာမိသခါဒန (နဲ) [အာမိသ+ခါဒန] အစာကို စားခြင်း။ ကာကောရဝသဒ္ဒန္တိ တတ္ထ တတ္ထ ပဝိဌာနံ အာမိသခါဒနတ္ထာယ အနုပ္ပဂေယေဝ သန္နိပတိတာနံ ကာကာနံ သြရဝသဒ္ဒံ။ ဝိ၊ဌ၊၃။၃၇၉။ အာမိသခါဒနတ္ထာယာတိ တတ္ထ တတ္ထ ဆဋ္ဌိဘဿ အာမိသဿ ခါဒနတ္ထာယ။ သာရတ္ထ၊၃။၃၂၈။

အာမိသခါရ (ပု) [အာမိသ+ခါရ] ထမင်းခြောက်ပြာရေ၊ ထမင်းခြောက်ကို မီးဖုတ်ပြာချ၍ ရေစစ်တွင်ထည့်ကာ ရေလောင်းလျက် စစ်ယူရသောပြာငန်ရေ။ အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ အာမိသခါရံ ပါယေတုန္တိ။ ဝိ၊၃။၂၉၉။ အာမိသခါရန္တိ သုက္ခောဒနံ စျာပေတ္ဝာ တာယ ဆာရိကာယ ပဂ္ဃရိတံ ခါရောဒကံ။ ဝိ၊ဌ၊၃။၃၇၄။ (–ဝိမတိ၊၂။၁၈၆။)

အာမိသဂတ (တိ) [အာမိသ+ဂတ] အာမိသသည် ကပ်ရောက်အပ်သော၊ အစာ–ငါးစာ–ဖြင့် တပ်အပ်သော။ သေယျထာပိ ဘိက္ခဝေ ဗာဋ္ဌိသိကော အာမိသဂတံ ဗဋ္ဌိသံ ဂမ္ဘီရေ ဥဒကရဟဒေ ပက္ခိပေယျ။ သံ၊၁။၄၂၄။ အာမိသဂတန္တိ အာမိသမက္ခိတံ။ သံ၊ဌ၊၂။၁၉၀။ အာမိသဂတန္တိ အာမိသူပဂတံ အာမိသပတိတံ။ သံ၊ဋီ၊၂။၁၇၃။(–ဝိမတိ၊၁။၃၅၁။)

အာမိသဂတဗဋ္ဌိသ (ပု) [အာမိသဂတ+ဗဋ္ဌိသ] အစာ–ငါးစာ–ဖြင့် တပ်အပ်သော ငါးမျှားချိတ်။ ဗာဋ္ဌိသိကော အာမိသဂတဗဋ္ဌိသံ ဂမ္ဘီရေ ဥဒကရဟဒေ ပက္ခိပေယျ။ သံ၊၂။၃၆၈။

အာမိသဂတိက (တိ) [အာမိသ+ဂတိက] ခဲဘွယ် ဘောဇဉ်နှင့် အလားတူသော။ ယမ္ပိ ဝနမူလာဒိပ္ပဘေဒံ အာမိသဂတိကံ ဟောတိ။ ဝိ၊ဌ၊၃။၉၉။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၉၄။ (–ဝိမတိ၊၂။၂၆၉။)

အာမိသဂတိကသလ္လက္ခဏ (နဲ) [အာမိသဂတိက+သလ္လက္ခဏ] အာမိသနှင့်အလားတူသည်၏ အဖြစ်ကို ကောင်းစွာမှတ်ခြင်း။ တတ္ထ ပန အာမိသဂတိကသလ္လက္ခဏတ္ထံ ဣဒံ မုခမတ္တနိဒဿနံ။ ဝိ၊ဌ၊၃။၉၉။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၉၄။

အာမိသဂန္ဓ (ပု) [အာမိသ+ဂန္ဓ] အာမိသ–ခဲဘွယ် ဘောဇဉ်–၏ အနံ့။ အာမိသဂန္ဓမတ္တံ ပညာယတိ၊ နဲ ပဝါရေတိ။ ဝိ၊ဌ၊၃။၉၁။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၁၂၇။

အာမိသဂရု (တိ) [အာမိသ+ဂရု] အာမိသ–ပစ္စည်းလေးပါး–ဟူသော အလေးဂရုပြုထိုက်သောအရာရှိသော၊ အာမိသကို–အလေးဂရုပြု–မြော်လင့်တောင့်တ–သော၊ပစ္စည်းလေပါး ပေါများမှုကိုသာ ကြောင့်ကြစိုက်သော-

http://www.dhammadownload.com

သူ။ အာမိသဂရု၊ ရိသာ နော သဒ္ဓမ္မဂရု။ အံ၊ ၁။၇၃။ အာမိသဂရုတိ စတုပစ္စယဂရုကာ လောကုတ္တရမမ္မံ လာမကတော ဂဟေတ္ဝာ ဌိတပရိသာ။ အံ၊ဌ၊၂။၄၀။ ကိလေသေဟိ အာမသိတဗ္ဗတော အာမိသံ၊ စတ္တာရော ပစ္စ-ယာ။ တဒေဝ ဂရု ဂရုကာတဗ္ဗံ ဧတေသံ နမမ္မောတိ အာမိသဂရု။ အံ၊ဌိ၊၂။၄၃။ (–ဝိ၊ ၅။၃၄၀။မ၊ ၂။၁၄၆။ သံ၊ဌ၊၃။၉။)

အာမိသဂရုက (တိ) [အာမိသဂရု+က] အာမိ-သဂရု-နှင့် အနက်တူ။ သဒ္ဓမ္မဂရုကေန ဘဝိ-တဗ္ဗံ, နော အာမိသဂရုကေန။ ဝိ၅။၂၀၇။ စီဝရာဒီနိ ဂဟေတ္ဝာ ဝိနိစ္ဆိနန္တော အာမိသ-ဂရုကော နာမ ဟောတိ။ ဝိ၊ဌ၊၄။၂၂၂။ (–မိလိန္ဒ။၉၉။ ဝိ၊ဌ၊၂။၂၆၁။ ဝိ၊သင်္ဃ။၆၀။ ဒီ၊ဌ၊၂။ဂ၁။ မ၊ဌ၊၁။၉၅။)

အာမိသဂဟဏ (န) [အာမိသ+ဂဟဏ] အာမိ-သကို ယူခြင်း။ ဗဟုတရံ အာမိသဂဟဏတ္ထံ ကေသဉ္စိ အန္ဒံ ဒေတိ။ ဒီ၊ဌ၊၁။၂၄၁။

အာမိသကိဉ္စ (တိ) [အာမိသ + ကိဉ္စ။ ထိ-၌ အာ-မိသကိဉ္စ၂, အာမိသကိဉ္စိနိ] အာမိသ၌ တပ်မက်သော။ အာမိသေသု သန္ဒိဿန္တိတိ အာမိသ-ကိဉ္စ၂, အာမိသစက္ခုကာ .... အတ္ထိ။ မ၊ဌ၊၂။ ၅၂၀။ သာ ကိရ သာဝတ္ထိဝါသိနိ.... အာမိသ-ကိဉ္စ၂ ဟုတ္ဝာ။ ဇာ၊ဌ၊၁။၄၅၃။ သိဟိ' ဝါ-မိသကိဉ္စိနိ။ ဇာ၊၂။၃၅၀။ အာမိသကိဉ္စိနိ သိဟိ စ အတ္တာနော ဆာပံ ဩဟာယ ဂေါစရာယ ပက္ကမန္တိ။ ဇာ၊ဌ၊၇။၃၄၃။ (–မဟာနိ၊ဌ။ ၅၄။)

အာမိသဂေဓ (တိ) [အာမိသ+ဂေဓ] အာမိသ ၌ တပ်မက်ခြင်းရှိသော။ ဩဒရိကတ္တေန ခါဒိ-တောတိ ဩဒရိကဘာဝေန အာမိသဂေဓေန မိစ္ဆာဇီဝေန ဇီဝိကာကပ္ပနေန နာသိတသိ-လာဒိဂုဏတာယ ခါဒိတဓမ္မသရိဏော။ မ၊ဌိ၊ ၃။၇၉။ အံ၊ဌိ၊၂။၃၂၇။

အာမိသဂဟဏ (န) [အာမိသ + ဂဟဏ။ ထိ-၌ အာ-မိသဂဟဏေ၂, အာမိသဂဟဏိနိ] အာမိသ၌ တပ်မက်သော စိတ် မရှိခြင်း။ အနာမိသန္တရတာတိ အာမိသစိတ္တာ-ဘာဝေါ။ ကခ်ီ၊ဌိ။၃၇၅။

အာမိသဇာတ (န) [အာမိသ+ဇာတ] ပစ္စည်း လေးပါးဟူသော အာမိသ။ (ဇာတ-သဒ္ဒါ

အာမိသဂဟဏသုတ္တ (နပုံ) [အာမိသ + ဂဟဏ + သုတ္တ] အာမိသကို ယူခြင်းအကြောင်းပြသော သုတ်။ အာမိသဂဟဏသုတ္တံ ဒေသေသိ။ သံ၊ ၂။ ၃၂၀။ (–ဇာ၊ဌ၊၁။၂၄၀။)

အာမိသစက္ခု (တိ) [အာမိသ+စက္ခု] အာမိသ ၌ အမြင်ရှိသော၊ အာမိသကို ကြည့်ရှုလေ့ရှိသော၊သူ။ တမေနံ အညတရော အာမိသ-စက္ခု မစ္ဆော ဂိလေယျ။ သံ၊ဝ။၄၂၄။ သံ၊ ၂။ ၃၆၀။ အာမိသစက္ခူတိ အာမိသေ စက္ခု ဒဿနံ အဿာတိ အာမိသစက္ခု။ သံ၊ဌ၊၂။ ၁၉၀။ (–ဇာ၊ဝ။၂၉၀၊၃၉၄။ သံ၊ဌ၊၃။၇၀။)

အာမိသစက္ခုက (တိ) [အာမိသစက္ခု + က] ပစ္စည်းလေးပါးဟူသော အာမိသကို ကြည့်ရှုလေ့ရှိသော၊ အာမိသ၌ လျှပ်ပေါ်သော၊ သူ။ အာမိသစက္ခုကဿ(မဟာနိ။၃၀၃)တိ စီဝရာဒိအာမိသလောလဿ။ မဟာနိ၊ဌ။ ၃၇၀။ ဗုဒ္ဓါ စ နာမ ဓမ္မဂရုကာ, န အာမိသ-စက္ခုကာ။ အံ၊ဌ၊၁။၂၂၆-၇။ နာ အာမိသစက္ခု-ကာတိ စီဝရာဒိပစ္စယသခ်ါတံ အာမိသံ နာ ဩလောကေန္တိ။ အံ၊ဌိ၊၁။၁၈၃။ (–မ၊ဌ၊ ၂။၂၀၅။ ထေရ၊ဌ၊၂။၄၀၂။ မဟာနိ၊ဌ။၄၁၆။ မ၊ဌိ၊၁။၁၈၀။ အံ၊ဌိ၊၂။၂၅၄။ အံ၊ဌိ၊၃။ ၁၆၄။)

အာမိသစာဂ (ပု) [အာမိသ+စာဂ] အာမိသ-ပစ္စည်းလေးပါး – ကို စွန့်ခြင်း – ပေးကမ်း ခြင်း။ အာမိသစာဂေါ စ မမ္မစာဂေါ စ။ အံ၊ ၁။၉၀။ အာမိသဿ စဇနံ အာမိသစာဂေါ။ အံ၊ဌ၊၂။၆၀။

အာမိသစိတ္တာဘာဝ (ပု) [အာမိသ+စိတ္တ+အ-ဘာဝ] အာမိသ၌ တပ်မက်သော စိတ် မရှိခြင်း။ အနာမိသန္တရတာတိ အာမိသစိတ္တာ-ဘာဝေါ။ ကခ်ီ၊ဌိ။၃၇၅။

အာမိသဇာတ (န) [အာမိသ+ဇာတ] ပစ္စည်း လေးပါးဟူသော အာမိသ။ (ဇာတ-သဒ္ဒါ

http://www.dhammadownload.com

တဗ္ဘော ?)။ နတတော ပရံ ကိဉ္စိ အာမိသ-ဇာတံ ပရိယေသတိ။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၂၃၁။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၅၅။ (–မ၊ဋီ၊၂။၂၄၉။)

အာမိသဇာတိက (တိ) [အာမိသ + ဇာတိက] အာမိသ–ခဲဘွယ်ဘောဇဉ်–သဘောရှိသော။ ယံ ကိဉ္စိ ယာဝကာလိကန္တိ ယာဂုဘတ္တဖလာ-ဖလာဒိ ယံ ကိဉ္စိ အာမိသဇာတိကံ။ ကခ်ါ၊ဋီ။၄၄၀။

အာမိသညတရ (တိ) [အာမိသ + အညတရ] အာမိသ လေးပါး–ပစ္စည်းလေးပါး–တို့တွင် တပါး။ အာမိသညတရံ ခေါ ပနေတံ၊ ယဒိဒံ ပိဏ္ဍပါတော။ မ၊၁။၁၆။ အာမိသညတရန္တိ စတုန္နံ ပစ္စယာမိသာနံ အညတရံ၊ ဧကန္တိ အတ္ထော။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၈။

အာမိသတ္ထ (ပု) [အာမိသ + အတ္ထ] အာမိသ ဟူသော အကျိုး။ အာမိသတ္ထာယ လော-လတာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆၁။ (–သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၄။ သံ၊ဋီ၊၁။၈၅။ သံ၊ဋီ၊၂။၄၆၉။)

အာမိသဒါန (နဲ) [အာမိသ+ဒါန] (က) ပေး လှူအပ်သော – အာမိသ–ပစ္စည်းလေးပါး၊ အာမိသဟူသော လှူဖွယ်ဝတ္ထု။ (ခ) အာ-မိသ–ပစ္စည်းလေးပါး–ကို ပေးလှူကြောင်း စေတနာ။ ကတမာနိ ဒွေ အာမိသဒါနဉ္စ ဓမ္မဒါနဉ္စ။ အံ၊၁။၉၀။ ဣတိဝုတ်။၂၆၀၊၂၆၄။ အာမိသဒါနန္တိ စတ္တာရော ပစ္စယာ ဒိယျနက-ဝသေန အာမိသဒါနံ နာမ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၀။ အာမိသဒါနန္တိ စတ္တာရော ပစ္စယာ ဒေယျဘာ-ဝဝသေန အာမိသဒါနံ နာမ....တေသံ ဝါ ပရိ-စ္စာဂစေတနာ အာမိသဒါနံ။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၂၉၄။ (–ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၆။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။၉၂၊၁၁၈။ ဣတိပုတ်၊ဋ္ဌ။၁၁၊၃၀၄၊၃၂၃။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၃-၄။ စရိယာ၊ဋ္ဌ။၂၉၄။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၂၃၁။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌ။၁၈၇၊၁၉၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၀၅။ ဝဇိရ။၂၇၈။ သာရတ္ထ၊၁။၃၁၁။ ဝိမတိ၊၁။၁၉၈။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၂၇၁၊၂၇၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၂၅၅။)

အာမိသဒါယ (ပု) [အာမိသ+ဒါယ] ပေးအပ်သော အမွေပစ္စည်း၊ ပစ္စည်းအမွေ။ အာမိသ-ဒါယဿ အနာဒိယနတော နော အာမိသဒါ-ယာဒေါ။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၆၂။

အာမိသဒါယာဒ (တိ) [(၁) အာမိသဒါယ+အာ+ဒါ+အ။ (၂) အာမိသ+ဒါယာဒ] အာမိသအမွေ–ပစ္စည်းအမွေ–ကို ခံယူတတ်သော၊သူ၊ ပစ္စည်းအမွေခံ။ ဓမ္မဒါယာဒါ မေ ဘိက္ခဝေ ဘဝထ, မာ အာမိသဒါယာဒါ(မ၊၁။၁၅)တိ ဓမ္မဿ မေ ဘိက္ခဝေ ဒါယာဒါ ဘဝ-ထ, မာ အာမိသဿ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၂။ ယော ဟိ ဇိနသာသနေ ပဗ္ဗဇိတ္တာ ပစ္စယပရမော ဝိဟ-ရတိ စတူသု တဏ္ဍပ္ပါဒေသု သန္ဒိဿမာနော နိက္ခိတ္တဓုရော ဓမ္မာနုဓမ္မပဋိပတ္တိယံ။ အယံ အာမိသဒါယာဒေါ နာမ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၄။ (–မ၊၃။၇၉။ ဣတိဝုတ်။၂၆၄။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၆၂။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၁။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၃၀၆။ သာရတ္ထ၊၂။၄၂၀။ ဝိမတိ၊၁။၃၃၈။ မ၊ဋီ၊၁။၁၈၄။)

အာမိသဒါယာဒပဋိကွေပနာ (ထီ) [အာမိသဒါ-ယာဒ+ပဋိကွေပနာ] ပစ္စည်းအမွေခံကို ပယ်မြစ်ခြင်း။ အထ ဝါ ယာယံ ဘဝဝတာ အာ-မိသဒါယာဒပဋိကွေပနာ ဓမ္မဒါယာဒတာ ဝုတ္တာ။ မ၊ဋီ၊၁။၁၉၃။

အာမိသဒါယာဒပဋိပဒါ (ထီ) [အာမိသဒါယာဒ +ပဋိပဒါ] အာမိသ–ပစ္စည်း–အမွေကို ခံ ယူသောသူ၏ အကျင့်၊ (ပစ္စည်းအမွေကို ခံ-ယူခြင်း)။ သိက္ခာကာမာ ကုလပုတ္တာ....အာ-မိသဒါယာဒပဋိပဒံ ဝဇ္ဇေတ္တာ ဓမ္မဒါယာဒပဋိ-ပဒံ ပူရေန္တာ ခိပ္ပမေဝ ဇာတိဇရာမရဏဿ အန္တံ ကရိဿန္တိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၂။ (–ရင်း- ၉၆၊၁၀၄။)

အာမိသဓမ္မာလာဘ (ပု) [အာမိသ+ဓမ္မ + အ-လာဘ] အာမိသနှင့် ဓမ္မကို မရခြင်း။ ဒွေ-ယေဝ ဟီတိ ယထာဝုတ္တာနိ အာမိသဓမ္မာ-

http://www.dhammadownload.com

လာဘေဟိ ပဝတ္တမာနာနိ ဆိဒ္ဒါနိ အာဟာ။ မူလဋီ၊၁။၁၀၅။

အာမိသနိဿိတ (တိ) [အာမိသ + နိဿိတ] အာမိသကိုမှီသော။ ယသ္မာ ဝါ ပဋိဂ္ဂါဟကဿ သိနေဟုပ္ပတ္တိ အာမိသနိဿိတာတိ ဒါယကဝသေနေဝ ဝုတ္တံ။ သံ၊ဋီ၊၁။၁၉၉။

အာမိသန္တရ (တိ) [အာမိသ + အန္တရ] အာမိသပစ္စည်းလေးပါး-ဟူသောအကြောင်းရှိသော၊ အာမိသကို တောင့်တ မြော်မှန်းသော၊ သူ။ အာမိသန္တရော ဂိလာနံ ဥပဋ္ဌာတိ နော မေတ္တစိတ္တော။ ဝိ၊၃။၄၁၈။ အံ၊၂။၂၁၇။ အာမိသန္တရောတိ အာမိသံ အဿ အန္တရန္တိ အာမိသန္တရော။ အန္တရန္တိ ကာရဏံ ဝုစ္စတိ၊ အာမိသကာရဏာ ယာဂုဘတ္တပတ္တစီဝရာနိ ပတ္ထေန္တော ဥပဋ္ဌာတီတိ အဇ္ဈာ။ ဝိ၊၄၁။၄၁၄။ အာမိသန္တရောတိ အာမိသဟေတုကော စီဝရာဒိနိ ပစ္စာသီသမာနော။ အံ၊၄၁။၄၆။ (-အံ၊၂။၁၆၂။ အံ၊၄၁။၅၅။ ဝိ၊သင်္ဃ။၄၂၀။)

အာမိသပဋိဂ္ဂဟ (ပု) [အာမိသ + ပဋိဂ္ဂဟ] အာမိသကို ခံယူခြင်း။ မဟာဇနံ အာမိသပဋိဂ္ဂဟေန အနုဂ္ဂဏှန္တော .... ပရိယေသာပေန္တီ။ ဝိ၊၄၁။၁၆၃။ (-ဒီ၊၄၁။၂၁၅။ မ၊၄၁။၂။ ၅၆။ သာရတ္ထ၊၁။၃၂၀၊၄၅၃။ ဝိမတိ၊၁။၃၂၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၂၆၄။)

အာမိသပဋိသန္ထာရ (ပု) [အာမိသ + ပဋိသန္ထာရ] အာမိသဖြင့် - ပစ္စည်းလေးပါးဖြင့် - ပုံးလှမ်းပိတ်ဆို့ခြင်း၊ မိမိနှင့် သူတပါးတို့ အဆက်ပြတ်လစ်ဟာမှုမရှိအောင် အာမိသဖြင့် ပျူပျိုလောကဝတ် အစေ့အစပ်ပြုခြင်း။ အာမိသပဋိသန္ထာရော စ ဓမ္မပဋိသန္ထာရော စ။ အံ၊၁။၉၂။ အဘိ၊၀။၂၆၁။ အဘိ၊ဝ၀။၃၇၄။ အာမိသပဋိသန္ထာရောတိ အာမိသအလာဘေန အတ္တနာ သဟ ပရေသံ ဆိဒ္ဒံ ယထာ ပိဟိတံ ဟောတိ ပဋိစ္ဆန်၊ ဧဝံ အာမိသေန ပဋိသန္ထရဏံ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၂၆။

(-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၅၂။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၁။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၆၁။ သာရတ္ထ၊၂။၂၇၆။ ဝိမတိ၊၁။၂၃၇။ အံ၊ဋီ၊၃။၃၄။) အာမိသသန္ထာရ-လည်းကြည့်

အာမိသပဋိသန္ထာရက (တိ) ၊ [အာမိသပဋိသန္ထာရ + က] အာမိသဖြင့် အစေ့အစပ်ပြုသော၊သူ။ အာမိသပဋိသန္ထာရကေန ပန အတ္တနာ လဒ္ဓံ ကဿ ဒါတဗ္ဗန္တိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၂၇။

အာမိသပဏ္ဏာကာရ (ပု) [အာမိသ + ပဏ္ဏာကာရ] အာမိသ - ပစ္စည်း - လက်ဆောင်။ နံ ကေဝလဥ္စေတံ အာမိသပဏ္ဏာကာရံ၊ ဣမံ ကိရ ဓမ္မပဏ္ဏာကရမ္မိ ပေသေသိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၆။ (-မ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၃။)

အာမိသပတိတ (တိ) [အာမိသ+ပတိတ] အာမိသ၌ ကျရောက်သော။ အာမိသဂတ-ကြည့်။

အာမိသပရိစ္စာဂ (ပု) [အာမိသ + ပရိစ္စာဂ] အာမိသကို - စွန့်ကြဲ - ပေးကမ်း - ခြင်း။ အာမိသပရိစ္စာဂေါ စ ဓမ္မပရိစ္စာဂေါ စ။ အံ၊၁။၉၀။ (-မ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၀၃။)

အာမိသပရိဘောဂ (ပု) [အာမိသ+ပရိဘောဂ] အာမိသကိုသုံးဆောင်ခြင်း။ ဓမ္မပရိဘောဂေါ အာမိသပရိဘောဂေါ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၄။ (-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၅၀။ ဝိမတိ၊၁။၁၄၀၊၃၃၉။ မ၊ဋီ၊၂။ ၀၅။)

အာမိသပရိယေဋ္ဌိ (ထီ) [အာမိသ + ပရိယေဋ္ဌိ] (အထူတ်အထိပ်သို့ ရောက်သော)အာမိသ-ပစ္စည်းလေးပါး-ကို ရှာမှီးခြင်း။ အာမိသပရိယေဋ္ဌိ စ ဓမ္မပရိယေဋ္ဌိ စ။ အံ၊၁။၉၂။ မတ္ထကပ္ပတ္တာ အာမိသပရိယေသနာ အာမိသပရိယေဋ္ဌိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၁။

အာမိသပရိယေသနာ (ထီ) [အာမိသ+ပရိယေသနာ] အာမိသ - ပစ္စည်းလေးပါး - ကို ရှာမှီးခြင်း။ အာမိသပရိယေသနာ စ ဓမ္မပရိ-

http://www.dhammadownload.com

ယေသနာ စ။ အံ၊၁။၉၂။ အာမိသပရိယေ-ဋ္ဌိ-လည်း ကြည့်။

အာမိသပိဏ္ဍ (ပု) [အာမိသ+ပိဏ္ဍ] အာမိသဖြစ်သောဆွမ်း။ ဘိက္ခာသခ်ိတာနံ အာမိသပိဏ္ဍာနံ ပါတော ပိဏ္ဍပါတော။ ဥဒါန၊၈။ ၂၂၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၅၈။

အာမိသပုဂ္ဂလနိဿယန (ပု၊န) [အာမိသ+ပုဂ္ဂလ+နိဿယန] အာမိသနှင့် ပုဂ္ဂိုလ်ကို မှီခြင်း။ ဥဘော ဧတေတိ အာမိသပုဂ္ဂလ-နိဿယနေ ဧတေ ဥဘော။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၉၈။

အာမိသပူဇာ (ထီ) [အာမိသ+ပူဇာ] အာမိသ-ပစ္စည်းလေးပါး-ဖြင့် ပူဇော်ခြင်း။ အာမိ-သေန ပူဇာနံ အာမိသပူဇာ။ အံ၊၃၊ ၂။၆၁။ (-အံ၊၁။၉၂။ ဒီ၊၃၊ ၂။၁၆၉။ ခုဒ္ဒက၊၃။ ၁၀၉။ သုတ္တနိ၊၃၊ ၂။၁၅။)

အာမိသပေက္ခီ (တိ) [အာမိသ+ပေက္ခီ] အာမိ-သကို ကြည့်ရှုလေ့ရှိသော၊ သူ။ သီဟော၀ါ-မိသပေက္ခီ၀ါ (ဇာ၊ ၂။၃၃၃) တိ အာမိသံ ပေက္ခန္တော သီဟော ဝိယ။ ဇာ၊၃၊ ၇။ ၂၉၀။

အာမိသပ္ပ(ပ)ဋိဘတ္တ (န) [အာမိသ+ပဋိဘ-တ္တ] အာမိသကို-ခဲ့ခြမ်း-၀ေဘန်-ခြင်း။ "တွေကံ ဒဿာမိ, တွေကံ နု ဒဿာမိ" တိ ဧ၀ံ စိတ္တေန ဝိဘဇနံ အာမိသပ္ပ(ပ)ဋိဘတ္တံ နာမ။ ဒီ၊၃၊ ၂။၁၂၂။ မ၊၃၊ ၂။ ၂၉၃။ အံ၊၃၊ ၃။၉၀။ သာရတ္ထ၊၃။၄၅၉။

အာမိသဗန္ဓ (တိ) [အာမိသ+ဗန္ဓ] အာမိသ-အစာ-ဖြင့် ဖွဲ့အပ်သော။ ဗဋ္ဌသေနေ၀ အမ္ဗု-ဇန္တိ အမ္ဗုဇံ မစ္ဆံ အာမိသဗန္ဓေန ဗဋ္ဌသေန ဝိယ ဗာဋ္ဌသိကော။ ထေရ၊၃၊ ၂။၁၂၁။

အာမိသဘရိတ (တိ) [အာမိသ+ဘရိတ] အာမိသဖြင့် ပြည့်သော။ ဘာဇနံ နိက္ခိပိတ္ထာတိ အာမိသဘရိတံ ဘာဇနံ နိက္ခိပိတ္ထာ။ ကခ်ီ၊ ဋ္ဌီ။၃၉၇။

အာမိသဘာဂ (ပု) [အာမိသ+ဘာဂ] အာမိသ အဖို့အစု၊ အာမိသဝေစု။ ပုရေဘတ္တံ သာမ-ဏေရဘာဂသမဏော အာမိသဘာဂေါ ဒါတုံ ဝဋ္ဋတိ။ ဝိ၊၃၊ ၃။၃၀။ ဝိ၊သင်္ဃ။ ၁၅၇။ အာ-မိသဘာဂေါတိ ဝိဟာရေ ဒိန္နံ သံဃဘတ္တံ တ-ကြုပ္ပါဒဉ္စ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ ဝိမတိ၊ ၂။၁၂၆။ (-သာရတ္ထ၊၃။ ၂၆၄။)

အာမိသဘောဂ (ပု) [အာမိသ+ဘောဂ] အာ-မိသ-ပစ္စည်းလေးပါး-ကို သုံးဆောင်ခြင်း။ အာမိသဘောဂေါ စ ဓမ္မဘောဂေါ စ။ အံ၊ ၁။၉၁။ စတုန္နံ ပစ္စယာနံ ဘုဉ္ဇနံ အာမိသ-ဘောဂေါ။ အံ၊၄၊ ၂။၆၀။

အာမိသမက္ခိတ (တိ) [အာမိသ+မက္ခိတ] အာမိ သဖြင့် လိမ်းကျံအပ်သော။ အာမိသဂတ-ကြည့်။

အာမိသယာဂ (ပု) [အာမိသ+ယာဂ] (၁) ပူဇော်အပ်-ပူဇော်ဖွယ်ရာဖြစ်-သော ပစ္စည်း-လေးပါး၊ ပူဇော်ဖွယ် ပစ္စည်း။ (၂) လှူဖွယ် ပစ္စည်းတို့ကို အကြီးအကျယ် ပေးလှူခြင်း၊ အာမိသအလှူကြီး။ အာမိသယာဂေါ စ ဓမ္မ-ယာဂေါ စ။ အံ၊၁။၉၀။ ဣတိဝုတ်။ ၂၆၄။ (၁) စတ္တာရော ပစ္စယာ ယဇနကဝသေန ယာဂေါ နာမ။ အံ၊၄၊ ၂။၆၀။ (၂) ဝေလာမဒါန ဝေ-ဿန္တရဒါနမဟာဝိဇိတယညသဒိသာ အာမိ-သယာဂါ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဣတိဝုတ်၊၄။၃၀၈။

အာမိသရတန (န) [အာမိသ+ရတန] နှစ်သက်ဖွယ်ရာ ဖြစ်သော အာမိသ၊ အာမိသရ-တနာ။ အာမိသရတနဉ္စ ဓမ္မရတနဉ္စ။ အံ၊၁။ ၉၃။ ရတိကရဏဋ္ဌေန အာမိသံ အာမိသ-ရတနံ။ အံ၊၄၊ ၂။၆၁။

အာမိသလာဘ (ပု) [အာမိသ+လာဘ] အာမိ သကို ရခြင်း။ တတ္ထ သဃ်ာဋိစီ၀ရာရဏော တာ၀ နိ၀ါသေတ္ဝာ ၀ါ ပါရုပိတ္ဝာ ၀ါ ပိဏ္ဍာ-ယ စရတော အာမိသလာဘော.... အတ္ထော

http://www.dhammadownload.com

နာမ။ ဒီ၊ဌ၊၁။၁၇၇။ မ၊ဌ၊၁။၂၆၉။ သံ၊ဌ၊၃။ ၂၂၉။ အဘိ၊ဌ၊၂။၃၄၃။ (–ထေရ၊ဌ၊၁။ ၂၆၄။)

အာမိသလောဘ (ပု) [အာမိသ + လောဘ] အာမိသ–အစာ–ကို တပ်မက်ခြင်း။ တဒဿုပါဒါနံ ဥပါဒါနေန ဘဝံ ဥပါဒိယတိ အာမိသလောဘေန မစ္ဆော ဗဋ္ဌိသံ ဝိယ။ အဘိ၊ဌ၊၂။၁၈၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၁၈။

အာမိသလောလ (တိ) [အာမိသ + လောလ] အာမိသ၌–လျှပ်ပေါ်–လော်လည်–သော၊သူ။ သစေ ဘိက္ခဝေ တုမှေ အာမိသလောလာ စရိဿထ။ မ၊ဌ၊၁။၉၅။ (–ဇာ၊ဌ၊၁။ ၃၅၈။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၆၅။)

အာမိသဝိဘတ္တိဒဿန (နဲ) [အာမိသ+ဝိဘတ္တိ+ဒဿန] အာမိသကို ဝေဘန်ခြင်းကို ပြခြင်း။ ဧတ္တကန္တိ အာမိသဝိဘတ္တိဒဿနံ။ ဝဇိရ။ ၅၄၆။

အာမိသဝိရဟိတ (တိ) [အာမိသ + ဝိရဟိတ] အာမိသမှ ကင်းသော။ နိရာမိသန္တိ အာမိသဝိရဟိတတံ။ ပဋိသံ၊ဌ၊၂။၃၁၇။

အာမိသဝုဒ္ဓိ (ဆီ) [အာမိသ+ဝုဒ္ဓိ] အာမိသဖြင့်–ကြီးပွါး–တိုးပွါး–ခြင်း။ အာမိသဝုဒ္ဓိ စ ဓမ္မဝုဒ္ဓိ စ။အံ၊၁။၉၂။ အာမိသေန ဝစုနံ အာမိသဝုဒ္ဓိ။ အံ၊ဌ၊၂။၆၁။

အာမိသဝေပုလ္လ (နဲ) [အာမိသ + ဝေပုလ္လ] အာမိသ၏ – ပြန့်ပြောသည်၏ အဖြစ်– ပြန့်ပြောများပြားခြင်း။ အာမိသဝေပုလ္လဥ္စ ဓမ္မဝေပုလ္လဥ္စ။ အံ၊၁။၉၃။ အာမိသဿ ဝိပုလဘာဝေါ အာမိသဝေပုလ္လံ။ အံ၊ဌ၊၂။၆၂။

အာမိသသံဝိဘာဂ (ပု) [အာမိသ+သံဝိဘာဂ] အာမိသ–ပစ္စည်းလေးပါး–ကို ခွဲခြမ်းဝေဘန်ခြင်း။ အာမိသသံဝိဘာဂေါ စ ဓမ္မသံဝိဘာဂေါ စ။ အံ၊၁။၉၁။ ဣတိဝုတ်။၂၆၀၊၂၆၄။ စတုန္နံ ပစ္စယာနံ သံဝိဘဇနံ အာမိသသံဝိဘာဂေါ။ အံ၊ဌ၊၂။၆၀။ (–ဣတိဝုတ်၊ဌ။၂၉၅၊ ၃၂၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၆၁။)

အာမိသသံသဂ္ဂသက်ာ (ထီ) [အာမိသ+သံသဂ္ဂ+သက်ာ] အာမိသနှင့် ရောနှောဏ်ဟု ယုံမှားခြင်း။ ဂဟဋ္ဌေဟိ ဒိန္နသပ္ပိအာဒီသု အာမိသသံသဂ္ဂသက်ာ နဲ ဝိဂစ္ဆေယျ။ ဝိမတိ၊၁။၃၅၁။

အာမိသသံသဋ္ဌ (တိ) [အာမိသ+သံသဋ္ဌ] (ဆွမ်းစသော) အာမိသနှင့် ရောနှောအပ်သော။ သစေ ပန အာမိသသံသဋ္ဌာနိ ဟောန္တိ။ ဝိ၊ဌ၊၃။၉၇။ သစေ ပန အာမိသသံသဋ္ဌာနီတိ ဧတ္ထ သစေ မုခဂတေနပိ အနတိရိတ္တေန အာမိသေန သံသဋ္ဌာနိ ဟောန္တိ။ သာရတ္ထ၊၃။ ၆၄။ (–ဝိ၊သင်္ဂဟ။၁၀၁၊၁၁၁။)

အာမိသသခေ်ပဂတ (တိ) [အာမိသ+သခေ်ပ+ဂတ] အာမိသဟူ၍ ရေတွက်အပ်သည်၏ အဖြစ်–အာမိသ၌ ထည့်အပ်သည်၏အဖြစ်–သို့ရောက်သော။ အာမံ ဝါ ပက္ကံ ဝါ အာမိသသခေ်ပဂတံ ခါဒနီယံ ဝါ ဘောဇနီယံ ဝါ အဇ္ဈောဟရဏတ္ထာယ ပဋိဂ္ဂဏှာတိ။ ကခ်ါ။၂၂၅။

အာမိသသင်္ဂဏှန (နဲ) [အာမိသ+သင်္ဂဏှန] အာမိသ–ပစ္စည်းလေးပါး–ဖြင့် ချီးမြှောက်ခြင်း။ အနညပေါသိနောတိ အာမိသသင်္ဂဏှနေန .... အနုဿုက္ကတာယ အနညပေါသိနော။ ဥဒါန၊ဌ။၁၈၁။

အာမိသသင်္ဂဟ (ပု) [အာမိသ+သင်္ဂဟ] အာမိသဖြင့် – ပစ္စည်းလေးပါးဖြင့် – ချီးမြှောက်ခြင်း။ အာမိသသင်္ဂဟော စ ဓမ္မသင်္ဂဟော စ။ အံ၊၁။၉၁။ စတူဟိ ပစ္စယေဟိ သင်္ဂဟော အာမိသသင်္ဂဟော။ အံ၊ဌ၊၂။၆၀။ (–မ၊ဌ၊၄။၂၁၈။ အံ၊ဌ၊၁။၃၂၁။ အံ၊ဌ၊၃။၃၅၅။ ဝိမတိ၊၂။၂၈၆။)

အာမိသသန္ထာရ (ပု) [အာမိသ+သန္ထာရ] အာမိသတို့ဖြင့်–ပစ္စည်းလေးပါးတို့ဖြင့် – ဖုံးလွှမ်း

http://www.dhammadownload.com

ပိတ်ဆို့ခြင်း – ချီးမြှောက်ခြင်း။ အာမိသသ-
န္ဆာရော စ ဓမ္မသန္ဆာရော စ။ အံ၊၁။၉၁။
စတုတ္ထဿ ပဌမေ စတူဟိ ပစ္စယေဟိ
အတ္တနော စ ပရဿ စ အန္တရပဋိစ္ဆာဒန-
ဝသေန သန္ဆရဏံ အာမိသသန္ဆာရော။ အံ၊
ဋ္ဌ၊၂။၆၁။ ဧတ္ထ စ အာမိသေန သင်္ဂဟော
အာမိသသန္ဆာရော နာမ။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၅၉။

အာမိသသန္နိစယ (ပု) [အာမိသ+သန္နိစယ]အာ
မိသ–ပစ္စည်းလေးပါး–၏ တိုးပွါးခြင်း။ အာ-
မိသသန္နိစယော စ ဓမ္မသန္နိစယော စ။ အံ၊၁။
၉၃။ အာမိသဿ စိနနံ ဝစုနံ အာမိသသန္နိ-
စယော။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၂။

အာမိသသန္နိဓိ (ပု) [အာမိသ+သန္နိဓိ]အာမိသ–
ထမင်းစသည်မှ တပါးသော အသုံးအဆောင်
ပစ္စည်း–ကို သိုမှီးခြင်း။ တေ ဧဝရူပံ သန္နိဓိ-
ကာရပရိဘောဂံ အနုယုတ္တာ ဝိဟရန္တိ....အာ-
မိသသန္နိဓိံ ဣတိ ဝါ။ ဒီ၊၁။၆။ အာမိသသ-
န္နိဓိံ နကရေယျ။ မဟာနိ။၂၉၀။ အာမိသ-
(၄) အနက်နှင့် ယှဉ်ကြည့်။

အာမိသသမ္ဘိန္န (တိ) [အာမိသ+သမ္ဘိန္န] အာမိ
သနှင့်–ယာဝကာလိက မည်သော ခဲဘွယ်
ဘောဇဉ်နှင့် – ရောစပ်အပ်သော။ တသ္မာ
ပုရေပဋိဂ္ဂဟိတံ တံ အာမိသသမ္ဘိန္နံ အာမိသ-
ဂတိကမေဝါတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဝဇိရ။၅၄၁။

အာမိသသမ္ဘောဂ (ပု) [အာမိသ+သံဘောဂ]
အာမိသ–ပစ္စည်းလေးပါး–ကို(ပေးခြင်းယူ
ခြင်းဖြင့်) အတူတကွ သုံးဆောင်ခြင်း။အာမိ-
သသမ္ဘောဂေါ နာမ အာမိသံ ဒေတိ ဝါ
ပဋိဂ္ဂဏ္ဏာတိ ဝါ။ ဝိ၊၂။၁၈၀။ အာမိသသမ္ဘော-
ဂေါစ ဓမ္မသမ္ဘောဂေါ စ။ အံ၊၁။၉၁။ (–
ကခ်ါ။၂၄၉။ ကခ်ါ၊ဋီ။၄၁၂။)

အာမိသသိက္ခာပဒ (နာ) [အာမိသ+သိက္ခာပဒ]
အာမိသသိက္ခာပုဒ်။ ဝိနယပိဋက၊ ပါစိတ္တိယ-
ပါဋိ၊ ၅-ကဏ္ဍ၊ ၃-ဝဂ်၊ ၄-သိက္ခာပုဒ်။ ဝိ၊၂။
၈၁-၂။

အာမိသသုခ (နာ) [အာမိသ+သုခ] အာမိသ၌
ဖြစ်သော သုခ။ ကိလေသကာမာ ဧဝ ဝါ
အာမိသသုခေန အလ္လီယနတော ကာမသု-
ခလ္လိကာတိ ဝုတ္တာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ ဝိမတိ၊၂။၉၀။

အာမိသဟေတု (ပု) [အာမိသ+ဟေတု၊ တဏ္ဍာ-
ဒိဋ္ဌိဟိ အာမသိတဗ္ဗတော အာမိသံ၊ စီဝရာဒိ၊
အာမိသမေဝ ဟေတု အာမိသဟေတု။ ကခ်ါ၊
ဋီ။၃၇၄။] အာမိသ–သင်္ကန်းစသောပစ္စည်း
–ဟူသော အကြောင်း။ အာမိသဟေတု
ထေရာ ဘိက္ခူ ဘိက္ခုနိယော ဩဝဒန္တိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊
၂။၈၁။ ဝိ၊၅။၂၇။ အာမိသဟေတူတိ စီဝရာ-
ဒီနံ အညတရဟေတု။ ကခ်ါ။၂၁၁။ (–မိလိန္ဒ။
၁၀၀။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၂၇၆။ သာရတ္ထ၊၃။၄၉။
ဝိမတိ၊၂။၂၃။ မ၊ဋီ၊၁။၁၈၃။ သံ၊ဋီ၊၂။
၂၄၀။)

အာမိသဟေတုက (တိ) [အာမိသ ဟေတု+က]
အာမိသ – ပစ္စည်း လေးပါး– ဟူသော
အကြောင်း ရှိသော။ အာမိသန္တရ-ကြည့်။

အာမိသာတိထေယျ (နာ) [အာမိသ + အာတိ-
ထေယျ] အာမိသဟူသော – ဧည့်သည်တို့
အား ပေးအပ်သော ပစ္စည်း–လက်ဆောင်
ပစ္စည်း။ အာမိသာတိထေယျဥ္စ ဓမ္မာတိထေ-
ယျဥ္စ။ အံ၊၁။၉၂။

အာမိသာနုကမ္ပာ (ထီ) [အာမိသ+အနုကမ္ပာ]
အာမိသ – ပစ္စည်း လေးပါး – ဖြင့် စောင့်
ရှောက်ခြင်း–ဖြင့် ချီးမြှောက်ခြင်း။ အာမိ-
သာနုကမ္ပာ စ ဓမ္မာနုကမ္ပာ စ။ အံ၊၁။၉၁။
ဒသမေ စတူဟိ ပစ္စယေဟိ အနုကမ္ပနံ အာမိ-
သာနုကမ္ပာ၊ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၁။

အာမိသာနုဂ္ဂဟ (ပု) [အာမိသ+အနုဂ္ဂဟ] အာ-
မိသ–ပစ္စည်းလေးပါး–သင်္ဂဟဝတ္ထုလေးပါး
–ဖြင့် ချီးမြှောက်ခြင်း။ အာမိသာနုဂ္ဂဟော
စ ဓမ္မာနုဂ္ဂဟော စ။ အံ၊၁။၉၁။ ဣတိဝုတ်။
၂၆၁၊၂၆၄။ စတူဟိ ပစ္စယေဟိ အနုဂ္ဂဏ္ဍနံ

http://www.dhammadownload.com

အာမိသာနုဂ္ဂဟော။ အံ၊ဌ၊၂။၆၁။ စတူဟိ ပစ္စယေဟိ စတူဟိ စ သင်္ဂဟဝတ္ထူဟိ ပရေသံ အနုဂ္ဂဏ္ဍနံ အနုကမ္ပနံ အာမိသာနုဂ္ဂဟော။ ဣတိဝုတ်၊ဌ။၂၉၅။ (– မ၊ဌ၊၃။၁၂၂။ သံ၊ဌ၊၂။၂၃၆၊၂၇၅။)

အာမိသာနုပ္ပဒါန (နဲ) [အာမိသ + အနုပ္ပဒါန] အာမိသ – ယာဂုဆွမ်းစသည် – ကို ပေးလှူခြင်း။ ပဋ္ဌဟိ ခေါ ဂဟပတိပုတ္တ ဌာနေဟိ.... မေတ္တေန မနောကမ္မေန အနာဝဋ္ဌဒ္ဓါရတာယ အာမိသာနုပ္ပဒါနေန။ ဒီ၊၃။၁၅၅-၆။ အာမိသာနုပ္ပဒါနေနာတိ ပုရေဘတ္တံ ပရိဘုဉ္ဇိတဗ္ဗကံ အာမိသံ နာမ တသ္မာ သီလဝန္တာနံ ယာဂုဘတ္တသမ္ပဒါနေနာတိ အတ္ထော။ ဒီ၊ဌ၊၃။၁၄၀။

အာမိသာပေက္ခာ (ထီ) [အာမိသ+အပေက္ခာ] အာမိသ၌ ငဲ့ကွက်ခြင်း။ တထာ သတိ ယတ္ထ အာမိသာပေက္ခာ အတ္ထိ၊ တတ္ထ ပဋိဂ္ဂဟဏာပေက္ခာပိ နဝိဂစ္ဆတီတိ အာပန္နံ။ ဝိမတိ၊၂။၃၃။

အာမိသာလာဘ (ပု) [အာမိသ + အလာဘ] အာမိသကိုမရခြင်း။ အာမိသာလာဘေန ယံ ဆိဒ္ဒံ ဟောတိ၊ တံ အာမိသာလာဘေန "ဆိဒ္ဒ"နွှိ ဝုတ္တံ။ မူလဋီ၊၁။၁၈၅။

အာမိသိဒ္ဓိ (ထီ) [အာမိသ +ဣဒ္ဓိ] အာမိသ–ပစ္စည်းလေးပါး–ဟူသော ပြည့်စုံသောအရာ၊ ပြည့်စုံသောအာမိသ။ အာမိသိဒ္ဓိ စ ဓမ္မိဒ္ဓိ စ။ အံ၊၁။၉၂။ အာမိသံ ဣဇ္ဈနကသမိဇ္ဈနကဝသေန အာမိသိဒ္ဓိ။ အံ၊ဌ၊၂။၆၁။

အာမိသူပဂတ (တိ) [အာမိသ+ဥပဂတ] အာမိသ – သည်ကပ်ရောက် – ဖြင့်လိမ်းကျံ – အပ်သော။ အာမိသဂတ-ကြည့်။

အာမိသေသနာ (ထီ) [အာမိသ + သေနာ] အာမိသ–ပစ္စည်းလေးပါး–ကို ရှာမှီးခြင်း။ အာမိသေသနာ စ ဓမ္မေသနာ စ။ အံ၊၁။၉၂။ ဝုတ္တပ္ပကာရဿ အာမိသဿ သေနာ အာမိသေသနာ။ အံ၊ဌ၊၂။၆၁။

အာမိသောပဘောဂ(ပု) [အာမိသ+ဥပဘောဂ] အာမိသကို – သုံးဆောင် – ခံစား – ခြင်း။ လောကေ သံဝစုဘာဝန္တိ အာမိသောပဘောဂေန သံဝစိုတဘာဝံ။ ဝိမတိ၊၁။၄၂။

အာမုက္က (တ္တ) (တိ) [အာ + မုစ + တ။ (အာမုက္က-သံ)] စွပ်အပ် – ဝတ်ဆင်အပ် – ဆင်ယင်အပ် – သော။ မဏိမဿ ကဏ္ဌေ ပိလန္ဓနန္တိ.... အာမုက္ကန္တိ အတ္ထော။ ဝိ၊ဌ၊၂။၁၅၁။ အာမုတ္တံ မဟန္တံ အတိဝိယ ဗြဟန္တံ ဥတ္တမံ ဂဇံ အာရုယ္ဟ။ ဝိမာန၊ဌ။၁၆၆။ (–အံ ဋီ၊၃။၃၅၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၃၆၉။ ဓာန်။၃၇၈။)

အာမုက္က(တ္တ)မဏိကုဏ္ဍလ (တိ) [အာမုက္က+မဏိကုဏ္ဍလ] ဝတ်ဆင်အပ်–ဆင်ယင်အပ် – သော ပတ္တမြားနားဌောင်း ရှိသော၊ ပတ္တမြား နားဌောင်းဝတ်ဆင်သော၊သူ။ သတံကညာသဟဿာနိ၊ အာမုက္က(တ္တ)မဏိကုဏ္ဍလာ။ ဝိ၊၄။၃၀၃။သံ၊၁။၂၁၃။ ဝိမာန။၂၅။အာမုက္က(တ္တ)-မဏိကုဏ္ဍလာတိ အာမုတ္တမဏိကုဏ္ဍလာနိ။ ဝိ၊ဌ၊၄။၆၂။ တိသဟဿာနိ သူဒါဟိ၊ အာမုတ္တမဏိကုဏ္ဍလာ။ ပေတ။၁၅၉။ အာမုတ္တမဏိကုဏ္ဍလာတိ နာနာမဏိဝိစိတ္တကုဏ္ဍလဓရာ။ ပေတ၊ဌ။၁၂၆။ (–အံ၊၃။၁၉၆။ အပ၊၁။၄၃။ အပ၊၂။၄၇၊၁၈၂။ ဇာ၊၁။၂၉၉၊၃၃၉။ ဇာ၊၂။၂၆၇။ ဒီ၊ဌ၊၂။၁၅၀။ မ၊ဌ၊၁။၃၄၀။ သံ၊ဌ၊၁။၁၃၉၊၂၈၇။ အံ၊ဌ၊၃။၂၄၆။ ထေရ၊ဌ၊၁။၄၄၈။ ထေရ၊ဌ၊၂။၃၈၄။ အပ၊ဌ၊၁။၃၁၂။ သာရတ္ထ၊၃။၃၉၈။ အံ၊ဋီ၊၃။၂၅၀။)

အာမုက္က (တ္တ) မဏိကုဏ္ဍလာဘရဏ (တိ) [အာမုက္ကမဏိကုဏ္ဍလ+အာဘရဏ] ဝတ်ဆင်အပ် –ဆင်ယင်အပ်– သော ပတ္တမြား နားဌောင်း တန်းဆာရှိသော၊သူ။ ဧဝံ သုတေ သုန္ဒာတာ သုဝိလိတ္တာ ကပ္ပိတကေသမဿူ အာမုက္က-

http://www.dhammadownload.com

မဏိကုဏ္ဍလာဘရဏာ .... ပရိစာရေန္တိ။ ဒီ၊၁။ ၉၈။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၁၄၄။ မ၊ဋီ၊၁။၂၄။ အံ၊ဋီ၊၁။၂၃။

အာမုက္က (တ္တ) မာလာဘရဏ (တိ) [အာမုက္က+မာလာ+အာဘရဏ] ဆင်ယင်အပ်ပြီးသော ပန်းတန်ဆာရှိသော၊ ပန်းပန်ထားသော၊သူ။ အပိနု တဿ ပုရိသဿ သုနှာတဿ သုဝိ-လိတ္တဿ သုကပ္ပိတကေသမဿုဿ အာမုက္က-မာလာဘရဏဿ ဩဒါတဝတ္ထဝသနဿ ဥပရိပါသာဒဝရဂတဿ။ ဒီ၊၂။၂၅၉။ (–အပ၊၁။၂၄၂။ ဗုဒ္ဓဝံ။၃၄၁။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၇။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။၂၁၉။ သံ၊ဋီ၊၁။၂၁။)

အာမုက္က (တ္တ) မုတ္တာဟာရ (ပု) [အာမုက္က+မုတ္တာဟာရ] ဝတ်ဆင်အပ်သော ပုလဲသွယ်။ ဥရေ အာမုက္ကမုတ္တာဟာရေ ဝိယ....မနုဿာနံ ပိယော ဟောတိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၄၅။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၀၅။ သာရတ္ထ၊၃။၄၈၂။ (–သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၉။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၈၀။)

အာမုတ္တမုတ္တာဇာလဂဝစ္ဆိတ (ပု) [အာမုတ္တ+မုတ္တာဇာလ + ဂဝစ္ဆိတ] ဝတ်ဆင်အပ်သော ပုလဲဇာကွန်ရက်။ယေန အာမုတ္တမုတ္တာဇာလ-ဂဝစ္ဆိတော ဝိယ တဿ ကာယော ဟောတိ။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၂၄၃။

အာမုတ္တယညသုတ္တ (တိ) [အာမုတ္တ+ယညသုတ္တ] ဝတ်ဆင်အပ်သော ယဇ်ချည်ကြိုး(ယဇ်ပူဇော်ရာ၌ အသုံးပြုအပ်သော ချည်ကြိုး)ရှိသော။ ဒေါဏော ဗြာဟ္မဏောပိ .... အာမုတ္တယည-သုတ္တော ရတ္တဝဋ္ဌိကာ ဥပါဟနာ အာရော-ဟိတွာ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉၈။

အမုတ္တဟတ္ထာဘရဏ (တိ) [အာမုတ္တ+ဟတ္ထာဘ-ရဏ] ဝတ်ဆင်အပ်သော– လက်ကောက်–လက်ဝတ်တန်းဆာ–ရှိသော၊ သူ။ အာမုတ္တ-ဟတ္ထာဘရဏော ယသဿီ။ ဝိမာန။၁၇၀။ အာမုတ္တဟတ္ထာဘရဏောတိ ပဋိမုက္ကအဂ်ုလိ-ယာဒိဟတ္ထာဘရဏော။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၂၇၆။

အာမေဋိတ (န) [အာ + မေဋ (မေဋိ) + တ။ အာမေဋနံ ပုနပ္ပုနမုစ္စာရဏံ, အာမေဋိယတိ ဝါ ပုနပ္ပုနမုစ္စာရိယတီတိ အာမေဋိတံ။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၁၆၇။ ဓာန်၊ဋီ။၁၀၇။ (အာမြေဋိ-တ-သံ)] (၁) အဖန်တလဲလဲ–နှစ်ကြိမ်သုံး ကြိမ်–ရွတ်ဆိုခြင်း။ (တိ) (၂) အဖန်တလဲ လဲ – နှစ်ကြိမ်သုံးကြိမ် – ရွတ်ဆိုအပ်သော၊ သဒ္ဒါ၊ အာမေဋိတ်။ (ကြောက်သောအခါ, အမျက်ထွက်သောအခါ, ချီးမွမ်းသောအခါ, အဆောတလျင် ပြုသောအခါ, အသစ် အ ဆန်းကို တွေ့မြင်သောအခါ, အံ့ဩသော အ ခါ, ရွင်လန်းသောအခါ, စိုးရိမ်သောအခါ, ကြည်ညိုသော အခါ-တို့၌ အာမေဋိတ်ကို အ သုံးပြုကြသည်။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၉။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀၃။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၉။ ဓာန်။၁၀၇။ နီတိ၊ပဒ။၅၅။ ၎င်း ပုံစံများကို သာရတ္ထ၊၁။၄၁၁။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၂၇၃။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၁၆၆။ မ၊ဋီ၊၁။၂၃၀။ အံ၊ဋီ၊၂။၁၅-တို့၌ ကြည့်။ ဝိစ္ဆာကိုလည်း ဋီကာတို့၌ အာမေဋိတ်ဟူ၍ သုံးစွဲသေးသည်။ မောဂ်၊သျ၊၁။နှာ-၁၀၆-ကြည့်။ ကြောက်သောအခါ စသည်တို့၌ ဆိုအပ်သော အာမေဋိတ်သည် ဧကတ္ထာမေဋိတ် မည်၏။ ဝိစ္ဆာသည် အနေ-ကတ္ထာမေဋိတ် မည်၏။ မောဂ်၊သျ၊၁။နှာ-၁၀၇။ အနက်များစွာကို နှစ်ကြိမ်(သုံးကြိမ်) ရွတ်ဆိုခြင်းသည် ဝိစ္ဆာ, အနက်တခုတည်း ကို နှစ်ကြိမ် (သုံးကြိမ်) ရွတ်ဆိုခြင်း သည် အာမေဋိတ်-ဟူ၍ သဒ္ဒတ္ထဘေဒစိန္တာ-နှင့် ၎င်း-ဒီပနီ၂၈၅-ဂါထာ၌ ဆို၏။)အာမေ-ဋိတန္တိ ဝိညေယျံ၊ဒွတ္တိကွတ္ဘု' မုဒီရဏံ။ ဓာန်။၁၀၆။အတိသယတ္ထေ စ ဣဒံ အာမေဋိတံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၆။ သမ္ဘမအတ္ထဝသေန စေတ္ထ အာ-မေဋိတံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၃၁။ (–မ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၃၊၁၀၀။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၆၉။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၅၂၊၁၅၅။ ပေတ၊ဋ္ဌ။၂၆၀။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၈၄။)

http://www.dhammadownload.com

အာမေဋိတတ္ထ (ပု) [အာမေဋိတ + အတ္ထ] (၁) အာမေဋိတ်အနက်။ (တိ) (၂) အာမေဋိတ်အနက်ရှိ၌သော။ (၁) အာဒိသဒ္ဒေနေဝ စ အာမေဋိဘတ္ထော သင်္ဂယ်တိ။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၉၆။ (တ်) (၂) တဒေဝ သိက္ခာပဒံ ပဋ္ဌမပညတ္တ-မေဝ လေသတ္ထိကာနံ အလေသောကာသံ ကတ္တာ အာမေဋိတတ္ထံ ကတ္တာ ပညပေသောမိ-တိ အတ္ထော။ ဝဇိရ။၇၅။

အာမေဋိတပယောဂ (ပု) [အာမေဋိတ + ပယော-ဂ] အာမေဋိတ်နှင့်ယှဉ်ခြင်း၊ အ မေဋိတ် ပြု ယုဂ်။ ဗဟုနံ ဝစနံ ဥပါဒါယာတိ ဣမိနာ သာသနေ လောကေ စ နိရုဇ္ဈတာယ အယံ အာမေဋိတပယောဂေါတိ .... အာမေဋိတပ-ယောဂေါ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ မ ဋီ၊၁။ ၉၆။

အာမေဋိတလောပ (ပု) [အာမေဋိတ + လောပ] အာမေဋိတ်၏ - ကျေပျောက် - ပျက်စီး - ခြင်း။ အာမေဋိတလောပေနာယံ နိဒ္ဒေသော-တိ အာဟ ယေသု ယေသု ဌာနေသူတိ။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၂၃၉။ (- ဒီ၊ဋီ၊၃။၈၉။ မ၊ဋီ၊၂။၄၆။ မ၊ဋီ၊၃။၁၈၁။ သံ၊ဋီ၊၂။၂၉၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။ ၂၉၆။)

အာမေဋိတဝစန (န) [အာမေဋိတ + ဝစန] အာ မေဋိတ်သဒ္ဒါ။ ဥဘယတ္ထာပိ အာမေဋိတဝစ-နေန .... ယုဂလာယုဂလာ ဟုတ္ဝာ ပဝတ္တန္တိတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ပဋိသံ၊ဋ၊၂။၁၂။ တုရိတ-ဝသေန စေတံ အာမေဋိတဝစနံ။ ထေရဂါ၊ ၁။၁၄၁။ အံ ဋီ၊၂။၃၆။ (- ပဋိသံ၊ဋ၊၂။ ၂၃၈။ သာရတ္ထ၊၂။၁၈၀။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၁၆၅။ မ၊ဋီ၊၁။၉၂။ မ၊ဋီ၊၂။၆၇၊၁၈၁။ မ၊ဋီ၊၃။ ၂၆၇။ သံ၊ဋီ၊၂။၂၄။ အံ၊ဋီ၊၂။၃၆၁။ မူလဋီ၊ ၂။၇ ၉၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၃၂၊၄၀၂။ နေတ္တိ၊ဋီ။ ၈၃။)

အာဒမာ (ဗျ) (အိမ်း, ဟုတ်၏, မှန်၏-စသည် ဖြင့်) ဝန်ခံခြင်း။ ဧဝံ သာဟု လဟု သြပါ-ယိ.ကံ ပတိရူပံ အာမ အာမော ဣစ္စေတေ သမ္မဋိစ္ဆနတ္ထေ။ နိတိ.သုတ္တ။၃၀၃။ အာမောတိ ဧသော ပဋိဿုတ္တ၁။ ဇာ၊၂။၂၀၆။ (-အပ၊၂။ ၁၅၃။ အဘိ၊ဋ၊၃။၁၁၂။ ထေရ၊ဋ၊၂။၅၁၂။ ဇာ၊ဋ၊၆။၂၆၅။)

အာမောဒ (ပု) [အာ + မုဒ + ဏ] (၁) နှစ်သက် - ဝမ်းမြောက် - ခြင်း။ (၂) အဝေးသို့သွား သော အနုံ။ (၁) (၂) အာမောဒေါ ဟာသ-ဂန္ဓေသု။ ဓာန်။၁၁၀၈။ (၁) အာနန္ဒော ပမုဒါ'မောဒေါ။ ဓာန်။၈၇။ (၂) သော တွာ-မောဒေါ ဒုရဂါမိ။ ဓာန်။၁၄၅။ သော ပရိ-မလော ဂန္ဓော ဒုရဂါမိ အတိနိဟာရီ အတိ-ဒုရပါတိ အာမောဒေါ ဝုစ္စတေ၊ အာမော-ဒန္တေ အနေန၊ ဏော။ ဓာန်၊ဋီ။၁၄၅။

အာမောဒတိ (ကြိ) [အာ + မုဒ + အ + တိ] ဝမ်း မြောက်၏၊ အစမှစ၍ ဝမ်းမြောက်၏။ သော မာတာပိတုဥပဋ္ဌာကော ဒိဗ္ဗသမ္ပတ္တိဟိ အာ-မောဒတိ ပမောဒတိ။ အံ၊ဋ၊၂။၁၀၀။ အာ-မောဒတိ အာဒိတော ပဋ္ဌာယ မောဒပ္ပတ္တိ-ယာ။ အံ၊ဋီ၊၂။၉၀။ **အာမောဒိ** — အပ၊၁။ ၃၂၃။ အပ၊၂။၁၀၁။ ထေရ၊ဋ၊၁။၁၂၃။

အာမောဒနာ (ထီ) [အာ + မုဒ + ယု] လွန်စွာ နှစ်သက် ဝမ်းမြောက်ခြင်း။ အာ့မောဒနာ ပမောဒနာ ဟာသော ပဟာသော။ အဘိ၊ ဓ။၁၀၊၃၀၁၁။ အဘိ၊ဝိ။၂၃၉၊၂၆၇။ ပဋိ-သံ။၁၀၅။ မဟာနိ။၂။ အပ၊ဋ၊၂။၁၃၂။ အာ-မောဒနာကာရော အာမောဒနာ။ အဘိ၊ဋ၊ ၁။၁၀၇။ ပဋိသံ၊ဋ၊၂။၁၁၅။ မဟာနိ၊ဋ။၁၀။

အာမောဒနာကာရ (ပု) [အာမောဒနာ + အာ-ကာရ] လွန်စွာ ဝမ်းမြောက်ခြင်း ဟူသော အခြင်းအရာ။ အာမောဒနာ-ကြည့်။

အာမောဒဖလ (န) [အာမောဒ + ဖလ] အာ-မောဒ-မည်သော အသီး။ ပဿန္နမာနသော မဓုရံ အာမောဒဖလံ အဒါသိ။ ထေရ၊ဋ၊ ၁။၃၂၀။

အာမေဋိတတ္ထ (ပု) [အာမေဋိတ + အတ္ထ] (၁) အာမေဋ်တ်အနက်။ (တိ) (၂) အာမေဋိတ် အနက်ရှိ၌သော။ (၁) အာဒိသဒ္ဒေနေဝ စ အာမေဋိဘတ္ထော သင်္ဂယ်တိ။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၉၆။ (တ်) (၂) တဒေဝ သိက္ခာပဒံ ပဋ္ဌမပညတ္တ-မေဝ လေသတ္ထိကာနံ အလေသောကာသံ ကတ္တာ အာမေဋိတတ္ထံ ကတ္တာ ပညပေသောမိ-တိ အတ္ထော။ ဝဇိရ။၇၅။

အာမေဋိတပယောဂ (ပု) [အာမေဋိတ + ပယော-ဂ] အာမေဋိတ်နှင့်ယှဉ်ခြင်း၊ အ မေဋိတ် ပြု ယုဂ်။ ဗဟုနံ ဝစနံ ဥပါဒါယာတိ ဣမိနာ သာသနေ လောကေ စ နိရုဇ္ဈတာယ အယံ အာမေဋိတပယောဂေါတိ .... အာမေဋိတပ-ယောဂေါ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ မ ဋီ၊၁။ ၉၆။

အာမေဋိတလောပ (ပု) [အာမေဋိတ + လောပ] အာမေဋ်တ်၏ - ကျေပျောက် - ပျက်စီး - ခြင်း။ အာမေဋိတလောပေနာယံ နိဒ္ဒေသော-တိ အာဟ ယေသု ယေသု ဌာနေသူတိ။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၂၃၉။ (- ဒီ၊ဋီ၊၃။၈၉။ မ၊ဋီ၊၂။၄၆။ မ၊ဋီ၊၃။၁၈၁။ သံ၊ဋီ၊၂။၂၉၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။ ၂၆၇။)

အာမေဋိတဝစန (န) [အာမေဋိတ + ဝစန] အာ မေဋိတ်သဒ္ဒါ။ ဥဘယတ္ထာပိ အာမေဋိတဝစ-နေန .... ယုဂလာယုဂလာ ဟုတ္ဝာ ပဝတ္တန္တိတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ပဋိသံ၊ဋ၊၂။၁၂။ တုရိတ-ဝသေန စေတံ အာမေဋိတဝစနံ။ ထေရဂါ၊ ၁။၁၄၁။ အံ ဋီ၊၂။၃၆။ (- ပဋိသံ၊ဋ၊၂။ ၂၃၈။ သာရတ္ထ၊၂။၁၈၀။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၁၆၅။ မ၊ဋီ၊၁။၉၂။ မ၊ဋီ၊၂။၆၇၊၁၈၁။ မ၊ဋီ၊၃။ ၂၆၇။ သံ၊ဋီ၊၂။၂၄။ အံ၊ဋီ၊၂။၃၆၁။ မူလဋီ၊ ၂။၇ ၉၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၃၂၊၄၀၂။ နေတ္တိ၊ဋီ။ ၈၃။)

အာဒမာ (ဗျ) (အိမ်း, ဟုတ်၏, မှန်၏-စသည် ဖြင့်) ဝန်ခံခြင်း။ ဧဝံ သာဟု လဟု သြပါ-ယိ.ကံ ပတိရူပံ အာမ အာမော ဣစ္စေတေ သမ္မဋိစ္ဆနတ္ထေ။ နိတိ.သုတ္တ။၃၀၃။ အာမောတိ ဧသော ပဋိဿုတ္တ၁။ ဇာ၊၂။၂၀၆။ (-အပ၊၂။ ၁၅၃။ အဘိ၊ဋ၊၃။၁၁၂။ ထေရ၊ဋ၊၂။၅၁၂။ ဇာ၊ဋ၊၆။၂၆၅။)

အာမောဒ (ပု) [အာ + မုဒ + ဏ] (၁) နှစ်သက် - ဝမ်းမြောက် - ခြင်း။ (၂) အဝေးသို့သွား သော အနုံ။ (၁) (၂) အာမောဒေါ ဟာသ-ဂန္ဓေသု။ ဓာန်။၁၁၀၈။ (၁) အာနန္ဒော ပမုဒါ'မောဒေါ။ ဓာန်။၈၇။ (၂) သော တွာ-မောဒေါ ဒုရဂါမိ။ ဓာန်။၁၄၅။ သော ပရိ-မလော ဂန္ဓော ဒုရဂါမိ အတိနိဟာရီ အတိ-ဒုရပါတိ အာမောဒေါ ဝုစ္စတေ၊ အာမော-ဒန္တေ အနေန၊ ဏော။ ဓာန်၊ဋီ။၁၄၅။

အာမောဒတိ (ကြိ) [အာ + မုဒ + အ + တိ] ဝမ်း မြောက်၏၊ အစမှစ၍ ဝမ်းမြောက်၏။ သော မာတာပိတုဥပဋ္ဌာကော ဒိဗ္ဗသမ္ပတ္တိဟိ အာ-မောဒတိ ပမောဒတိ။ အံ၊ဋ၊၂။၁၀၀။ အာ-မောဒတိ အာဒိတော ပဋ္ဌာယ မောဒပ္ပတ္တိ-ယာ။ အံ၊ဋီ၊၂။၉၀။ **အာမောဒိ** — အပ၊၁။ ၃၂၃။ အပ၊၂။၁၀၁။ ထေရ၊ဋ၊၁။၁၂၃။

အာမောဒနာ (ထီ) [အာ + မုဒ + ယု] လွန်စွာ နှစ်သက် ဝမ်းမြောက်ခြင်း။ အာ့မောဒနာ ပမောဒနာ ဟာသော ပဟာသော။ အဘိ၊ ဓ။၁၀၊၃၀၁၁။ အဘိ၊ဝိ။၂၃၉၊၂၆၇။ ပဋိ-သံ။၁၀၅။ မဟာနိ။၂။ အပ၊ဋ၊၂။၁၃၂။ အာ-မောဒနာကာရော အာမောဒနာ။ အဘိ၊ဋ၊ ၁။၁၀၇။ ပဋိသံ၊ဋ၊၂။၁၁၅။ မဟာနိ၊ဋ။၁၀။

အာမောဒနာကာရ (ပု) [အာမောဒနာ + အာ-ကာရ] လွန်စွာ ဝမ်းမြောက်ခြင်း ဟူသော အခြင်းအရာ။ အာမောဒနာ-ကြည့်။

အာမောဒဖလ (န) [အာမောဒ + ဖလ] အာ-မောဒ-မည်သော အသီး။ ပဿန္နမာနသော မဓုရံ အာမောဒဖလံ အဒါသိ။ ထေရ၊ဋ၊ ၁။၃၂၀။

http://www.dhammadownload.com

အာမောဒမာန (တိ) [အာ+မုဒ + အ+မာန] လွန်စွာ နှစ်သက် ဝမ်းမြောက်သော၊သူ။ အာမောဒမာနော ပကိရေတိ။ သံ၊၁။၁၀၀။ ဣတိဝုတ်။၂၄၀။ အာမောဒမာနောတိ တုဋ္ဌ-မာနသော ဟုတ္ဌာ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅၃။ (–ဝိမာန။၉၁။ ဇာ၊၁။၃၇၃။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၂၂၇။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၂၅၉။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၄၆။)

အာမောဒယန္တ (တိ) [အာ + မုဒ + ဏယ+ အန္တ] နှစ်သက်–ဝမ်းမြောက်–စေသော၊သူ။ အာမောဒယံ ပိတရံ မာဘရဉ္ဇ။ ဇာ၊၁။၃၇၀။

အာမောဒိတ (တိ) [အာ+မုဒ+တ] အလွန်–နှစ်သက်–ဝမ်းမြောက်–သော။ အာမော-ဒိတာ နရမရူ၊ နမဿန္တိ ကတဉ္ဇလီ။ အပ၊၂။၆၉။ အာမောဒိတာ နရမရူ၊ သာဓု-ကာရံ ပဝတ္တယုံ။ ဗုဒ္ဓဝံ။၃၁၀။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၃။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆။ (–အပ၊၂။၁၈၁။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၄၉။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၀၊၉၉။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၀၅။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၉၆။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၁၀၄။)

အာမောဒိတပမောဒိတ (တိ) [အာမောဒိတ+ ပမောဒိတ] အလွန်–နှစ်သက်–ဝမ်းမြောက်–သော။ ဥဒဂ္ဂစိတ္တာ ဇနတာ၊ အာမော-ဒိတပမောဒိတာ။ အပ၊၁။၃၆။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၄၄။ (–မိလိန္ဒ။၃၂၉။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၀။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၉။ သာရတ္ထ၊၃။၁၅၂။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၃၂။)

အာမောဒေတိ (ကာ၊ကြိ) [အာ+မုဒ+ဏေ+ တိ] နှစ်သက်–ဝမ်းမြောက်–စေ၏။ သော သမာပတ္တိကွဏေ သမ္ပယုတ္တာယ ပီတိယာ စိတ္တံ အာမောဒေတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၈၀။ (–သာရတ္ထ၊၂။၂၄၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၃၄၁။) အာမောဒယာမိ — ထေရ။၃၁၄။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၁။

အာယ (ပု) [အာ + ဣ + အ။ အယ + ဏ။ အယ ဂမနေ၊ ဏော၊ အာယော။ ဓာန်၊ဋ္ဌီ။ ၃၅၆။ အဘိဓာန်တို့နှင့် တကွ ပြလတ္တံ့သော ကျမ်းတို့၌ ပုလ္လိင်နှင့်ချည်း တွေ့ရ၏၊ သို့သော် ဥဒါန၊ ဋ္ဌ-နှင့် သာရတ္ထ-တို့၌ "အာယာနိ" ဟု ၎င်း, အချို့နေရာ၌ အဘိဓေယျလိင်သို့ လိုက်၍ "အာယံ" ဟု၎င်း နပုလ္လိင်နှင့် တွေ့ရသေး၏။] (၁) အခွန်အတုတ်၊ အမြတ်အစွန်း၊ အတိုးအပွါး၊ ဝင်ငွေ။ (၂) ကြီးပွါး ခြင်း၊ စည်းစိမ် သမ္ပတ္တိတို့၏ ဖြစ်ပေါ်လာရာ ဖြစ်သော တိုးတက်ကြီးပွါးမှု၊ (ကုသိုလ်တရား တို့၏ တိုးတက်ကြီးပွါးမှု)။ (၃) ချမ်းသာ သုခ။ (၄) (ချမ်းသာသုခတို့၏) ဖြစ်ပေါ် လာရာဖြစ်သော ကုသိုလ်ကံစသည်တို့၏— သုခသာဓနသတ္တိ–ချမ်းသာသုခကို ပြီးစီးစေ နိုင်သောသတ္တိ။ (၅) လာရောက်ခြင်း။ (၆) အကြောင်းတရား။ (၇) ဖြစ်ရာဌာန။ (က) စက်ဆုပ်ဖွယ်ဖြစ်သော–ဆံပင်စသည်တို့၏– သာသဝတရားတို့၏–ဖြစ်ရာဌာန။ (ခ) စီးပွါး ဥစ္စာတို့၏ ဖြစ်ရာဌာန။ (ဂ) အာယဟုခေါ် ဆိုအပ်သော– ထိုထိုဒွါရအာရုံတို့၌ ဖြစ်တတ် သော – တရား (စိတ် စေတသိက်တရား)။ (၉) (က) အလွန်မွန်မြတ်သော ယောနိ-သောမနသိကာရစသော အကြောင်း။ (ခ) ကုသိုလ် အကုသိုလ်ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်သော ဆင်ခြင်နှလုံးသွင်းမှု။ (၁၀) ကုသိုလ်ကံ၏ အကျိုး။ (၁၁) သမုဒယလောဘ – မှ – ကြောင့် – ဖြစ်ပေါ်လာသော ဒုက္ခ။ (၁၂) အာယပစ္စည်း။ (၁၃)အာယမည်သောအံစာ၊ (မာလိက, သာဝဋ္ဌ-စသော အံစာ ၂၄-မျိုး။)

(၁) အခွန် အတုတ်၊ အမြတ်အစွန်း၊ အတိုး အပွါး၊ ဝင်ငွေ။ တတော ဇာ-တေန အာယေန၊ မဟာယညမကပ္ပယီ-(သုတ္တနိ။၄၂၉)တိ တသ္မိ ဂါမေ ကသိ-ကမ္မာဒိနာ သတသဟဿံ အာယော ဥပ္ပဇ္ဇိ။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉၆။ တာနိ သဘာဝါနိ (တာ-နိဿဘာဝီနိ)အာယာနိတိ ဒဿေတိ။ ဥဒါန၊

http://www.dhammadownload.com

ဋ္ဌ။၃၈၀။ သာရတ္ထ။၃။၃၁၈။ (–သံ၊၁။၅၈။ ဇာ၊၂။၃။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၇၈။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၀၃။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၈။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၈။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၇၆။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၂၄။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၄၊၂၅၆။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၁၁၈၊၁၂၄။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၃၁၄။ သာရတ္ထ၊၁။၁၈၃။ သာရတ္ထ၊၃။၁၂၄။ ဝိမတိ၊၂။၇၆။သံ။ဋ္ဌီ၊၂။၃၃၂။) (၂) ကြီးပွါးခြင်း၊စည်းစိမ်သမ္ပတ္တိတို့၏ ဖြစ်ပေါ်လာရာဖြစ်သော တိုးတက်ကြီးပွါးမှု၊ (ကုသိုလ်တရားတို့၏ တိုးတက်ကြီးပွါးမှု)၊အာယောတိ ဝုစိုအဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၉၆-၇။ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၈၇။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌ။၇၈။ အယန္တိ ဣတော သမ္ပတ္တိယောတိ အာယော၊ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ အဘိဗုဒ္ဓီတိ အာဟ "အာယောတိ ဝုစိုဲ" တိ။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၃။၂၁၅။ (–ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၆၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၇၉။)အာယကောသလ္လလည်း ကြည့်။ (၃) ချမ်းသာသုခ။ နတ္ထိ ဧတ္ထ အာယော သုခန္တိ အနာယံ။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၃၁၄။ (၄) (ချမ်းသာသုခတို့၏) ဖြစ်ပေါ်လာရာဖြစ်သော ကုသိုလ်ကံစသည်တို့၏–သုခသာဓနသတ္တိ–ချမ်းသာသုခကိုပြီးစီးစေနိုင်သော သတ္တိ။ (၅)လာရောက်ခြင်း။(၆)အကြောင်းတရား။ (၄) (၅) (၆) သုခါနံ ဝါ အာယဿ အဘာဝါ အပါယော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၅၇။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။၈၇။ (၄) အာယန္တိ ဧတသ္မာ သုခါနီတိ အာယော၊ ပုညကမ္မာဒီနံ သုခသာဓနံ။ သာရတ္ထ၊၁။၄၀၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၆၁။ (၅) အာယဥ္ဇ ဘောဂါနံ ဝိဒိတ္ဒာ ဝယဥ္ဇ ဘောဂါနံ ဝိဒိတ္ဒာ။ အံ၊၃။၁၀၈။ အာယန္တိ အာဂမနံ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၃၉။ (၅)(၆) အာယဿာတိ အာဂမနဿ၊ ဟေတုဿ ဝါ။ ဝိမတိ၊၁။၈၄။ (၇) ဖြစ်ရာဌာန။ (က) စက်ဆုပ်ဖွယ်ဖြစ်သော–ဆံပင်စသည်တို့၏–သာသဝတရားတို့၏–ဖြစ်ရာဌာန။ (ခ) စီးပွါးဥစ္စာတို့၏ဖြစ်ရာဌာန။ (၇) (က) အာယောတိ ဥပ္ပတ္တိဒေသော။တတြာယံ ဝစနတ္ထော—အာယန္တိ တတောတိ(ဧတ္ထာတိ၊ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ) အာယော။ ကေ အာယန္တိ? ကုစ္ဆိတာ ကေသာဒယော၊ ဣတိ ကုစ္ဆိတာနံ အာယောတိ ကာယော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၄၇။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၆။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၇။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၂၃၁။ ကုစ္ဆိတာနံ သာသဝဓမ္မာနံ အာယောတိ ကာယော၊ အာယောတိ ဥပ္ပတ္တိဒေသော။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၂။ (–ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၈၇။) (ခ) ဧကသ္မိံ ပဥ္ဇကုလိကေ ဂါမေ ပရိတ္တကံ အာယံ လဘိံသု။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၈။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၇၇။ အာယန္တိ ဘောဂုပ္ပတ္တိဋ္ဌာနံ။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၅၀၀။ (ဂ) အာယဟု ခေါ် ဆိုအပ်သော–ထိုထိုဒ္ဓါရအာရုံတို့၌ ဖြစ်တတ်သော–တရား (စိတ် စေတသိက်တရား)။ အာယသခ်ါတာနံ စိတ္တစေတသိကာနံ။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၀၅။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၃၂။ တေ ဟိ တံ တံ ဒ္ဓါရာရမ္မဏေသု အာယန္တိ အာဂစ္ဆန္တိ ပဝတ္တန္တိတိ အာယာ။ မူလဋ္ဌီ၊၂။၂။၃၅။ (–မဏိမဥ္ဇူ၊၂။၃၀၅။) အာယတနလည်း ကြည့်။(၉)(က)အလွန်မွန်မြတ်သော ယောနိသောမနသိကာရစသောအကြောင်း။ (ခ) ကုသိုလ် အကုသိုလ် ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်သော ဆင်ခြင်နှလုံးသွင်းမှု။ (က) အာယေန ဝါ ယောနိသောမနသိကာရာဒိပ္ပစ္စယေန ဥဋ္ဌာရတမေန အဂ္ဂန္တိ အာယတဂ္ဂံ။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၇၄။ (ခ) အာယကုသလ-ကြည့်။ (၁၀) ကုသိုလ်ကံ၏ အကျိုး။ အာယေန ပုညဖလေန အဂ္ဂံ ပဓာနန္တိ အာယတဂ္ဂံ။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၇၅။ (၁၁) သမုဒယလောဘမှ–ကြောင့်–ဖြစ်ပေါ်လာသောဒုက္ခ။ အာဂစ္ဆတိ သမုဒယောတိ ဝါ အာယံ၊ ဒုက္ခံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၉၀။ (၁၂) အာယပစ္စည်း။ အာယပစ္စယော ဟောတိ။ ကစ္စည်း။၄၃၅။ ရူ။နှာ-၃၂၇။ (၁၃) အာယမည်သောအံစာ (မာလိကာ, သာဝဋ္ဌ-စသော အံစာ ၂၄-မျိုး)။ မဟာရာဇ ပါသကေသု အာယာ နာမ မာလိကံ သာဝဋ္ဌံ ဗဟုလံ သန္တိဘဒြာဒယော စတုဝီသတိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၁၈၁။

http://www.dhammadownload.com

အာယကုသလ (တိ) [အာယ+ကုသလ] (က) ကုသိုလ် အကုသိုလ်တို့၏ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်သော ဆင်ခြင်နှလုံးသွင်းမှု၌ ကျမ်းကျင်လိမ္မာသော၊ သူ။ (ခ) ကြီးပွါးတိုးတက်မှု၌ ကျမ်းကျင်လိမ္မာသော၊ သူ။ (က) နှ အာယကုသလော(အံ၊၂။၃၇၆)တိ နှ အာဂမနကုသလော။ အံ၊၆၊၃။၁၃၉။ အာဂမနကုသလလည်း ကြည့်။ (ခ) အာယကုသလော အပါယကုသလော။ နေတ္တိ။၁၉။ ဝုစ္စိသု ကောဝိဒတ္တာ အာယကုသလော။ နေတ္တိ၊ဝိ။၁၁၃။ (–နေတ္တိ၊၆။၇၀။)

အာယကောသလ္လ (နှ) [အာယ+ကောသလ္လ] စည်းစိမ်သမ္ပတ္တိတို့၏ ဖြစ်ရာဖြစ်သော ကြီးပွါးတိုးတက်မှု–ကုသိုလ်တရားတို့၏ ကြီးပွါးတိုးတက်မှု–၌ လိမ္မာကျမ်းကျင်သူ၏ အဖြစ်၊ အကုသိုလ်တရား–တို့၏ မဖြစ်ခြင်း–တို့ကို ပယ်ရှားခြင်း၌ရှင်း ကုသိုလ်တရားတို့၏ ဖြစ်ခြင်း တည်တံ့ခြင်း၌ရှင်း လိမ္မာ ကျမ်းကျင်သောပညာ၊ အာယကောသလ္လဉာဏ်။ တတ္ထ ကတမံ အာယကောသလ္လံ၊ ဣမေ ဓမ္မေ မနသိကရောတော အနုပ္ပန္နာ စေဝ အကုသလာ ဓမ္မာ နုပ္ပဇ္ဇန္တိ, ဥပ္ပန္နာ စ အကုသလာ ဓမ္မာ ပဟီယန္တိ....ယာ တတ္ထ ပညာ ပဇာနနာ ။ပ။ အမောဟော ဓမ္မဝိစယော သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ ဣဒံ ဝုစ္စတိ အာယကောသလ္လံ။ အဘိ၊ဝိ။၃၃၀။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၆၉။ ယာ ဣမေသံ အကုသလဓမ္မာနံ အနုပ္ပတ္တိပဟာနေသု ကုသလဓမ္မာနဉ္စ ဥပ္ပတ္တိဋ္ဌိတီသု ပညာ၊ ဣဒံ အာယကောသလ္လံ နာမ ဝုစ္စတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၃၉၆-၇။ အာယေ ဝစိယံ ကောသလ္လံ အာယကောသလ္လံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊၂။၇၇။ (–ဒီ၊၃။ ၁၀၄။ ဒီ၊ဋ္ဌိ၊၃။၂၁၅။ အံ၊ဋ္ဌိ၊၂။၉၅။) အာယ (၂)·လည်း ကြည့်။

အာယကောသလ္လပက္ခိက (တိ) [အာယကောသလ္လ+ပက္ခ+ဣက] အာယကောသလ္လဉာဏ်၏–အဖို့အစု–ဘက်–၌ ဖြစ်သော။ သဗ္ဗာ-ပိတိ အာယကောသလ္လပက္ခိကာပိ အပါယကောသလ္လပက္ခိကာပိ။ ဒီ၊ဋ္ဌိ၊၃။၂၁၆။

အာယဇီတမ္ဗ (တိ) [အာ+ယဇ+တမ္ဗ] ပူဇော်ထိုက်သော၊ သူ။ အာယာဂ-ကြည့်။

အာယဒ္ဓ (ပု) [အာယ+အတ္ထ] ဖြစ်ရာဟူသော အနက်သဘော။ ဧဝံ ကုစ္ဆိတာနံ အာယဒ္ဓေန။ ဒီ ဋ္ဌ၊၂။၃၄၇။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၆။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၂၀၇။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၃၈။

အာယတ (တိ) [အာ+ယတ+အ။ အာ+ဣ+တ။ ယတ အာယတနေ၊ အာယတံ။ ဣဂမနေ ဝါ၊ တော၊ ဘူဝါဒိ၊ ဣဿေ၊ ဧ အာယ၊ ဒိဃာဒိ။ ဓာန်။ဓာန်၊ဋ္ဌိ။၇၀၇။] (က) ရှည်လျားသော။ (ခ) ကာလရှည်ကြာသော။ (ဂ) များစွာသော။ (ဃ) ကျယ်ပြန့်သော။ (ဇ) ကြီးမားသော၊ နက်နဲသော။ (က) အာယတဋ္ဌ ကရောထ။ ဝိ၊ဝ။၃၇၂။ အာယတဋ္ဌ ဒီဃံ။ ကခ်ါ။၁၀၆။ (–ဒီ၊၂။၁၀၉။ မ၊ဝ။၂၃၃။ ဇ၊ဝ။၁၆၀။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၄။ မ၊ဋ္ဌ၊ ၁။၆၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊ဝ။၁၀။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၀၁။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ဝ။၉၀။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၂။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။၆၉။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၄၇။ ဣဘိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၃၂၉။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ဝ။၁၆၀။ အပ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၄။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။၃၄၁။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊ဝ။၉၀။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၀၉၊၃၁၀။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊၃။၃၆၇။ သာရတ္ထ၊ဝ။၂၄၇။ သာရတ္ထ၊ ၂။၄၄၃။ သာရတ္ထ၊၃။၁၃၆။ ကခ်ါ ဋ္ဌ။၃၄၀။ သီ၊ဋ္ဌိ၊သစ်၊ဝ။၃၅၀၊၄၆၂။ မ၊ဋ္ဌိ၊၂။၁၃၀။ အံ၊ ဋ္ဌိ၊၂။၀၆။ မူလဋ္ဌိ၊ဝ။၅၂။) (ခ) (ဂ) ဧဝရူပံ အာယတံ ဉာတိကုယံ ပတ္တာ။ ဒီ၊ ၃။၆၁။ (ခ) အာယတန္တိ ဝါ ဒီဃံ စိရကာလိကံ။ ဒီ၊ဋ္ဌိ၊၃။၃၂။ (ဂ) အာယတန္တိ မဟန္တံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၀။ (ဃ) အာယတောတိ ဝိတ္ထတော။ ဝင်္ဂီ။၃၄၁။ (ဇ) လောကာယတန္တိ စ လောကဿေဝ အာယတံ။ ဗာလပုထုဇ္ဇနလောကဿ အာယတံ၊ မဟန္တံ

http://www.dhammadownload.com

ဂမ္ဘီရန္တိ ဥပဓာရိတဗ္ဗံ ပရိတ္တံ ဘာဝံ ဒိဋ္ဌိဂတံ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၀။ (–သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၈၉။)

အာယတံသ (တိ) [အာယတ+အံသ] (က) ရှည်သော–ထောင့်–အမြောင့်–ရှိသော။ (ခ) ရှည်လျားသည်ဖြစ်၍ ရှစ်ထောင့်, တဆယ့်ခြောက်ထောင့်, သုံးဆယ့်နှစ်ထောင့်-စသည်ရှိသော။ အာယတံသာ(ဝိမာန။၁၁၈)တိ ဒီဃံသာ။ အထဝါ အာယတာ ဟုတ္ဝာ အဋ္ဌသောဋ္ဌသဒ္ဒတ္တိ ံသာဒိအံသဝန္တော။ ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။၃၁၈-၉။

အာယတက (တိ) [အာယတ+က] (၁) ရှည်စွာသော။ (၂) အဦးအစ၊ ပဋမ၊ ရုတ်တရက်၊ ချက်ခြင်း။ (၁) အာယတကေန ဂီတဿရေန ဓမ္မံ ဘာသန္တဿ။ အံ၊၂။၂၁၉။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။၄၃၈။ အာယတကေနာတိ ဒီဃေန။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၇၈။ (–ဝိ၊၄။၂၄၃။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၄၆။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၈၄။)(၂) မဟာသမုဒ္ဒေါ ဘိက္ခဝေ (ဘန္တေ) အနုပုဗ္ဗနိန္နော.... န အာယတကေနေဝ ပပါတော။ ဝိ၊၄။၄၁၉။ အံ၊၃။၃၉။ ဥဒါန။၁၃၉။ န အာယတကေနေဝ ပပါတောတိ န ပဋမမေဝ ဂမ္ဘီရော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၂၃။ အာယတကေနေဝါတိ အာဒိမှိ ဧဝ။ ဝဇိရ။၅၃၆။ (–ဝိ၊၄။၄၂၁။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၁၈။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၂၇၁-၂။)

အာယတဂမ္ဘီရ (တိ) [အာယတ+ဂမ္ဘီရ] အဦးအစ ပဋမဋ္ဌပင်– စလျှင် စချင်း–ရုတ်တရက် ချက်ခြင်း–နက်ရှိုင်းသော။ ဧဝံ သုတ္တံ ဂါမံ ဒွေတီဏိ ယောဇနာနိ အာယတဂမ္ဘီရော မဟောဃောဝ မစ္စု အာဒါယ ဂစ္ဆတိ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊၁။၂၂၉။

အာယတဂီဝ (တိ)[အာယတ+ဂီဝါ] (ရထားသန်သဖွယ်) ရှည်သွယ်သော လည်ပင်းရှိသော။ ဤသကာယတဂီဝေါတိ ရထီသာ ဝိယ အာယတဂီဝေါ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၉။

အာယတဂ္ဂ (တိ) [အာယတ+အဂ္ဂ။ အာယတိ-(တိ ံ)+အဂ္ဂ။ အာယ+အဂ္ဂ] (၁) ပြန့်ပြောများပြားသော မြတ်သော အကျိုးရှိသော။ (၂) (နှစ်သက်မြတ်နိုးဖွယ် အကျိုးရှိသည်ဖြစ်၍) နောင်အခါ၌ မြတ်သော။ (၃) အလွန်မွန်မြတ်သော ယောနိသော မနသိကာရစသော အကြောင်းအားဖြင့် မြတ်သော။ (၄) ကုသိုလ်ကောင်းမှု၏ အကျိုးအားဖြင့် ပဓာနဖြစ်သော။ ပုညမေဝ သော သိက္ခေယျ၊ အာယတဂ္ဂံ သုခုဒြယံ။ ဣတိဝုတ်။၂၀၅။ အာယတဂ္ဂန္တိ ဝိပုလဖလတာယ ဥဋ္ဌာရဖလတာယ အာယတဂ္ဂံ၊ ပိယမနာပဖလတာယ ဝါ အာယတိ ံ ဥတ္တမန္တိ အာယတဂ္ဂံ၊ အာယေန ဝါ ယောနိသောမနသိကာရာဒိပ္ပစ္စယေန ဥဋ္ဌာရတမေန အဂ္ဂန္တိ အာယတဂ္ဂံ။ တကာရော ပဒသန္ဓိကရော။ အထ ဝါ အာယေန ပုညဖလေန အဂ္ဂံ ပဓာနန္တိ အာယတဂ္ဂံ။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။၇၄-၅။

အာယတစက္ခုနေတ္တ (တိ) [အာယတ+စက္ခု+နေတ္တ] ရှည်သော မျက်စိရှိသော၊ ပြူးပြူးထွက်သော မျက်စိရှိသော။ အာယတစက္ခုနေတ္တော (ဇာ၊၁။၇၈)တိ ဧတ္ထ ဒဿနဋ္ဌေန စက္ခု၊ နယနဋ္ဌေန နေတ္တံ၊ အာယတာနိ စက္ခုသခါတာနိ နေတ္တာနိ အဿာတိ အာယတစက္ခုနေတ္တော၊ ဒီဃအက္ခိတိ အတ္ထော။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊၂။၃၀၉၊၃၁၀။ (–ဇာ၊၁။၁၄၈။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၁။၁၈။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၇၇။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၆၈။)

အာယတစတုရဿ (တိ) [အာယတ + စတုရဿ] လေးထောင့်အရှည်ရှိသော။ စတူဟိ ဒဏ္ဍေဟိ စီဝရပ္ပမာဏေန အာယတစတုရဿံ ကတ္ဝာ ဗဒ္ဓပဋ္ဌလမ္ပိ။ ဝိမတိ၊၂။၂၃၂။

အာယတစတုရဿပါသာဒ (ပု) [အာယတ+စတုရဿ + ပါသာဒ] လေးထောင့်ပြာသာဒ်ရှည်။ ပါသာဒေါတိ စတုရဿပါသာဒေါ။

http://www.dhammadownload.com

"အာယတစတုရဿပါသာဒေါ"တိ ကေစိ။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၂၃၀။ အံ၊ဋီ၊၂။၂၇၂။ (–ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊ ၁။၅၃။)

အာယတတိ (ကြိ) [အာ + ယတ + အ+တိ] အားထုတ်၏။ သေန သေန အနုဘဝနာဒိနာ ကိစ္စေန အာယတန္တိ .... ဝါယမန္တိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၄၂။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၁၂။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၃၂၉။ (–သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၃၆၇၊ ၄၆၁-၂။)

အာယတန (နဲ) [အာ+ယတ+ယု။ အာယ+ တနု+အ။ အာယတ+နီ+အ] (၁) အာ ယတနတရား၊ စက္ခာယတန, သောတာယ-တန-စသောတရား (စိတ် စေတသိက်တရားတို့ ၏ မိမိ မိမိတို့ဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းကိစ္စကို ကြိုးစား အားထုတ် ပြုလုပ်ကြရာဖြစ်သော တရား၊ စိတ် စေတသိက်တရားတို့ကို ခဲ့ျထွင်တတ်သော တရား၊ ရှည်လျားစွာသော သံသရာ ဝဋ်ဆင်း ရဲကို ဆောင်တတ် ဖြစ်စေတတ်သောတရား၊ စိတ် စေတသိက် တရားတို့၏ – နေရာဌာန– ရောပြွမ်းတည်မှီရာဌာန–စုဝေးပေါင်းဆုံရာဌာ န–ဖြစ်ပေါ် ရာဒေသ–အကြောင်း–ဖြစ်သော တရား)။ (၂) နေရာဌာန။ (၃) ရောပြွမ်း တည်မှီရာဌာန။ (၄) စုဝေးပေါင်းဆုံရာဌာန။ (၅) ဖြစ်ပေါ် – ပေါက်ဖွား–ရာဒေသ။ (၆) တည်ရာမှီရာ။ (၇) အကြောင်း။ (၈) စေတီ၊ နတ်ကွန်း၊ ဘုရားကျောင်း။ (၉) ပညတ်မျှ၊ ပုဒ်ပြည့်ကာမျှ၊ ပဒပူရဏ။ (၁၀) ဖြစ်ခြင်း။ (၁၁) အာတယနမည်သော ငါး။

(၁) အာယတန-တရား။ ဒွါဒသာယတ-နာနိ။ အဘိ၊ဓ။၂၅၉။ အဘိ၊ဝိ။၆၉။ ယမက၊ ၁။၇၁။ ပေဋကော။၂၄၄။ အာယတနတော, အာယာနံ တနနတော, အာယတဿ စ နယ-နတော အာယတနန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။စက္ခုရူပါဒီသု ဟိ တံ တံ ဒွါရာရမ္မဏာ စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ သေန သေန အနုဘဝနာဒိနာ ကိစ္စေန အာယတန္တိ ဥဋ္ဌဟန္တိ ဃဋ္ဌေန္တိ ဝါယမန္တိတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တေ စ ပန အာယဘူတေ ဓမ္မေ ဧတာနိ တနောန္တိ၊ ဝိတ္ထာရေန္တိတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဣဒဉ္စ အနမတဂ္ဂေ သံသာရေ ပဝတ္တံ အတီဝ အာယတံ သံသာရဒုက္ခံ ယာဝ န နိဝတ္တတိ၊ တာဝ နယန္တေဝ၊ ပဝတ္တယန္တိတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ....စက္ခုရူပါဒီသု စာပိ တေ တေ စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ နိဝသန္တိ တဒါ-ယတ္တဝုတ္တိတာယာတိ စက္ခာဒယော နေသံ နိဝါသဋ္ဌာနံ၊ စက္ခာဒီသု စ တေ အာကိဏ္ဏာ တန္နိဿိတတ္တာ တဒါရမ္မဏတ္တာ စာတိ စက္ခာ-ဒယော နေသံ အာကရော။ စက္ခာဒယော စ နေသံ သမောသရဏဋ္ဌာနံ တတ္ထ တတ္ထ ဝတ္ထု-ဒွါရာရမ္မဏဝသေန သမောသရဏတော။ စက္ခာဒယော စ နေသံ သဉ္ဇာတိဒေသော တံနိဿယာရမ္မဏဘာဝေန တတ္ထေဝ ဥပ္ပတ္တိ-တော။ စက္ခာဒယော စ နေသံ ကာရဏံ တေသံ အဘာဝေ အဘာဝတောတိ။ ဣတိ နိဝါသဋ္ဌာနဋ္ဌေန အာကရဋ္ဌေန သမောသရ-ဏဋ္ဌေန သဉ္ဇာတိဒေသဋ္ဌေန ကရဏဋ္ဌေနာတိ ဣမေဟိ ကာရဏေဟိ ဧတေ ဓမ္မာ အာယတနံ အာယတနန္တိ ဝုစ္စန္တိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၂၊၄၃။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၁၂။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။၃၂၈-၉။ နီတိ၊ဓာ။ ၃၅၉၊၃၆၀။ သူစိ။၅၉။ အာယေ တနောတိ, အာယတဉ္စ နယတီတိ အာယတနံ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၈။ (–ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၈၅၊၈၇၊၉၀။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၃၊၃၁၅။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၉။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၉၊၅၁၊၅၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၀၈။ သံ၊ဋ္ဌ၊ ၁။၄၈။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၃၊၈၄။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၈၊၁၂၂။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၀၊ ၁၆၆-၉။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၂။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။၆၉။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၄၁၊၅၄၊၅၅။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၅၁။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၄၁၃။ သာရတ္ထ၊၁။၂၂၃။ မ၊ဋီ၊၁။၃၁၇။ မ၊ဋီ၊၂။၃၇။ မ၊ဋီ၊၃။၃၈၃။ သံ၊ဋီ၊၂။၂၈၃၊၃၁၇။ အံ၊ဋီ၊၁။၅၆။ မူလဋီ၊၃

http://www.dhammadownload.com

ဘဖ၊ဝ၂၃။ အနုဋ္ဌီ၊၃။၁၀၊၁၁၊၎၂၊၆၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋ္ဌီ၊၂။၁၀၃။ နေတ္တိ၊ဝိ။၁၃၅။)

(၂) နေရာဌာန။ လောကေ ဣသရာယ-တနံ ဝါသုဒေဝါယတနန္တိအာဒီသု နိဝါသ-ဋ္ဌာနံ အာယတနန္တိ ဝုစ္စတိ။အာဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၅။ အာဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၎၂။ နိတိ၊ဓာ။ဖြ၊၃၅၉။ (–ဒီ၊ ။၅၀။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၉။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၁၎။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၃။ ၂။၅၀။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၉။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၁၎။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၃။ ၃၃။) (၃) ရောပြွမ်း တည်မှီရာ ဌာန။ သုဝဏ္ဏာယတနံ ရဇတာယတနန္တိ အာဒီသု အာကရော။ အာဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၅။ အာဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၎၃။ နိတိ၊ဓာ။ဖြ၊၃၅၉။ (–ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၃။၁၃၁။ မ၊ဋ္ဌ၊၎၊၂၀၎။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၀၊၂။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၀၊၂။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၂။ ၁၀၊၂။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၃

http://www.dhammadownload.com

ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။၁၁၂။ ဣတိဝုတ်၊ ၃။၃၂၉။ မဟာနိ၊ ၅။၁၉၊ ၂၅၁။ ဒီ၊ ၃။၁၀၂။ သီ၊ ၃။သစ်၊ ၁။ ၄၆၁။ နိတိ၊ ၁၁။ ၆၆-တို့ ကြည့်။ (၁၁) အာယတနမည်သော ငါး။ အာယတနမစ္ဆ-ကြည့်။

အာယတနကထာ (ထီ) [အာယတန+ကထာ] အာယတနကို ဆိုရာဖြစ်သော စကား၊ အာ-ယတနကထာ။ အာယတနကထာ ဝိတ္ထာ-ရတော ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ အာယတနနိဒ္ဒေသေ ဝုတ္တ-နယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဒီ၊ ၁။၂။၃၇၅။ (-မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၉၂။)

အာယတနကိစ္စ (န) [အာယတန+ကိစ္စ] အာ-ယတနတရား၏ လုပ်ငန်းကိစ္စ။ ရူပါဝစရ-သတ္တာနံ ဃာနဇဝှါယတနာဘာဝဖုတာ ဝိဇ္ဇ-မာနာပိ ဂန္ဓရသာ အာယတနကိစ္စံ နကရောန္တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။၃၀၅။

အာယတနကုသလ (တိ) [အာယတန+ကုသလ] အာယတနတရားတို့၌ လိမ်မာ ကျွမ်းကျင်သော၊သူ။ ယတော ခေါ အာနန္ဒ ဘိက္ခု ဓာတုကုသလော စ ဟောတိ အာယတနကု-သလော စ။ မ၊ ၃။၁၀၇။ သံ၊ ၅။၁။၁၁၀။ အာယတနေသု ကုသလော အာယတနကုသ-လော။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။၁၆၁။ (-မ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၇၇။)

အာယတနကုသလတာ (ထီ) [အာယတနကု-သလ+တာ] စက္ခာယတနစသော အာယတ-နတရားတို့၌-လိမ္မာ ကျွမ်းကျင်သူ၏အဖြစ်-လိမ္မာကျွမ်းကျင်ခြင်း-တည်းဟူသောပညာ။ (က) ၁၂-ပါးသော အာယတနတို့ကို သင်ယူ နိုင်, နှလုံးသွင်းနိုင်, အာယတနပါဠိ၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ကြားနာနိုင်, ကျမ်းဂန် ပါဠိအားဖြင့်ငင်း, အနက် အဓိပ္ပါယ်အားဖြင့် ငင်း, ဆောင်ထားနိုင်, အာယတန၏သဘော အဓိပ္ပါယ်အားဖြင့်ငင်း, အရေအတွက်သခ်ၤာ အားဖြင့်ငင်း အပိုင်းအခြားကို သိနိုင်သော ပညာ။ (ခ) ၁၂-ပါးသော အာယတနတို့ကို-ဖြစ်ခြင်း - ချုပ်ခြင်း - သာယာဖွယ်တရား - အပြစ် - အားဖြင့် သိတတ်သော ပညာ။ (က) တတ္ထ ကတမာ အာယတနကုသလ-တာ။ ဒွါဒသာယတနာနိ စက္ခာယတနံ.... ယာ တေသံ အာယတနာနံ အာယတနကုသ-လတာ ပညာ ပဇာနနာ။ပ။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ။ အယံ ဝုစ္စတိ အာယတနကုသလတာ။ အဘိ၊ဓ။ ၂၅၉။ စက္ခာယတနာဒီသု ကုသလဘာဝေါ အာယတနကုသလတာ။ အဘိ၊ ဋ၊ ၁။ ၉၅။ ဒွါဒသန္နံ အာတတနာနံ ဥဂ္ဂဟမနသိကာရသ-ဝနဓာရဏပရိစ္ဆေဒဇာနနကပညာ အာယ-တနကုသလတာ နာမ။ အဘိ၊ဋ၊၁။၄၂၄။ (-ဒီ၊ ၃။၁၁၉။ အဘိ၊ဓ။၁၅။ ဒီ၊ဋီ၊ ၃။၁၇၀-၉။ မူလဋီ၊၁။၁၀၃။) (ခ) ဓာတုကုသလ တာ (မ၊ဋီ၊ ၃။ ၂၇၀)နှင့် ယှဉ်ကြည့်။

အာယတနကောသလ္လ (န) [အာယတနကုသလ +ဏျ] အာယတနကုသလတာနှင့် အနက် တူ။ စတုဗ္ဗိဓေနာတိ ဓာတုကောသလ္လံ အာ-ယနကောသလ္လံ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒကောသလ္လံ ဌာ-နာဌာနကောသလ္လန္တိ ဧဝံ စတုဗ္ဗိဓေန။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၀၈။

အာယတနဂတ (တိ) [အာယတန + ဂတ] (ကောင်းမှု၏)တည်ရာ ရတနာသုံးပါး၌ ဖြစ် သော၊ ရတနာသုံးပါးလျှင် အာရုံရှိသော။ ဧဝံ အညေပိ အာယတနဂတေန ဥဒကဒါန-ပုညေန တောဒိသံ ဖလံ ပဋိလဘန္တိ။ ဝိမာန၊ ၅။၃၇။ အာယတနဂတော (နေတ္တိ၊၅။၉၃)-တိ ဌာနဂတော၊ ရတနတ္တယဝိသယောတိ အတ္ထော။ နေတ္တိ၊ဋီ။၆၁။ (-နေတ္တိ၊ဋီ။၇၃။)

အာယတနဂတတာ (ထီ) [အာယတနဂတ+ တာ] (ကောင်းမှု၏) တည်ရာ ရတနာသုံး ပါး၌ ဖြစ်သည်၏အဖြစ်၊ ရတနာသုံးပါးလျှင် အာရုံရှိသည်၏ အဖြစ်။ ပုဗ္ဗေ အနာမသိတ-

http://www.dhammadownload.com

ခေတ္တဝိသေသံ အတ္တနော ဒါနမယံ ပုညံ ဝတ္ဌာ ဣဒါနိ တဿ အာယတနဂတတံ ဒဿေတုံ "ဘိက္ခုစာ" တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၁၀၂။

အာယတနဂ္ဂဟဏ (နဲ) [အာယတန + ဂဟဏ] အာယတနသဒ္ဒါ။ စက္ခုတော အညဿ သဗ္ဗဿပိ သဘာဝဓမ္မဿ အာယတနဂ္ဂဟဏေန ဂဟိတတ္တာ။ အနုဋ္ဌီ၊၃။၁၇၄။ (–ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၄၁၀။)

အာယတနဃဋ္ဋန (နဲ) [အာယတန + ဃဋ္ဋန] အာယတနတို့၏ ထိခိုက်ခြင်း၊ ဒ္ဓါရ အာရုံတို့၏ အချင်းချင်း ရှေးရှူ တိုက်ဆိုင်သည်၏အဖြစ်။ အာယတနဃဋ္ဋနတော ဖဿော ဇာယတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၈၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၁၈။ အာယတနာနံ ဝိသယိဝိသယဘူတာနံ အညမညာဘိမုခဘာဝေါ အာယတနဃဋ္ဋနံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၄၃။

အာယတနစရိယာ (ထီ) [အာယတန+စရိယာ] အာယတနတို့၌ သတိသမ္ပဇဉ်တို့၏ ဖြစ်ခြင်း။ အာယတနစရိယာတိ ဆသု အဇ္ဈတ္တိကဗာဟိရေသု အာယတနေသု .... အာယတနစရိယာ စ ဣန္ဒြိယေသု ဂုတ္တဒ္ဓါရာနံ။ ပဋိသံ။၂၁၅၆။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၇-ဂ။ အာယတနစရိယာ ပန အာယတနေသု သတိသမ္ပဇညာနံ စရိယာ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၉။ (–သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၇။ စူဋ္ဌနိ၊ဋ္ဌ။၈၉။ စရိယာ၊ဋ္ဌ။၁၇။)

အာယတနစ္ဆ(ဆ)က္က (နဲ) [အာယတန+ဆက္က] အာယတန ၆-ပါးအပေါင်း။ "သဋ္ဌာယတနပစ္စယာ ဖဿော" တိ ဝစနတော ဖဿကာရဏဥေတံ ဝုစ္စတီတိ အာယတနစ္ဆက္ကံ ဝါ။ မူလဋ္ဌီ၊၂။၈၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၅၀။ (–အနုဋ္ဌီ၊၂။၉၄။)

အာယတန(တ္ထ)ဋ္ဌ(ပု)[အာယတန+အတ္ထ] (က) ဖြစ်ရာဒေသ, ပေါင်းဆုံစုဝေးရာဌာန-စသော အနက်သဘော။ (ခ) အာယတနသဒ္ဒါ၏ အနက်သဘော။ (က) အာယတနာနံ အာယတနဋ္ဌော အဘိညေယျော။ ပဋိသံ။၁၈။ သဋ္ဌာတိသမောသရဏာဒိဝသေနပိ အာယတနဋ္ဌော လဗ္ဘတိယေဝ။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၅၁။ (–အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၈၀။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၇။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၂။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၅၄၊၁၅၈။) (ခ) စက္ခာဒိအတ္ထော ဧဝ စက္ခာဒိသဒ္ဒဝိသေသိတော အာယတနတ္ထောတိ တံ တာဒိသံ အာယတနတ္ထံ သန္ဓာယာဟ "အာယတနသဒ္ဒတ္ထော ဝိယ အသာဓာရဏတော" တိ။ အနုဋ္ဌီ၊၂။၃၉။

အာယတနတ္တ (နဲ) [အာယတန + တ္တ] နေရာဌာန၏ အဖြစ်။ နယိဒံ ဒေဝါယတနံ ဝိယ မနဿ အာယတနတ္တာ မနာယတနံ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၈၅။

အာယတနဒုက (နဲ) [အာယတန+ဒုက] အာယတနဒုက်၊ အာယတနနှစ်ပါး အပေါင်း။ အာယတနဒုကော သံသာရပဝတ္တိဝသေန။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၁၄၃။

အာယတနဒေသနာ (ထီ) [အာယတန + ဒေသနာ] အာယတနတရားတို့ကို–ဟောရာ–ဟောကြောင်း– ဖြစ်သောတရား၊ အာယတနဒေသနာ။ တထာဟေတေ ဓမ္မာ အာယတနဒေသနာယ "ဓမ္မာယတန" နွေဝ ဒေသိတာ။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၂၉။ (–မူလဋ္ဌီ၊၂။၃၈။ အနုဋ္ဌီ၊၂။၃၉။)

အာယတနဒ္ဓါရ (နဲ) [အာယတန+ဒ္ဓါရ] အာယတနဟု ဆိုအပ်သော ဒ္ဓါရ။ အာယတနဒ္ဓါရဝသေနာတိ အာယတနသင်္ခါတဒ္ဓါရဝသေန။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၄၁၀။ (–အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၅၉။)

အာယတနဓိရ (တိ) [အာယတန+ဓိရ] အာယတနတို့၌–ပညာရှိသော–ဉာဏ်ကို ဖြစ်စေ

http://www.dhammadownload.com

သော၊သူ။ အပိစ ခန္ဓမိရာ မာတုမိရာ အာယတနမိရာ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒမိရာ။ (မဟာနိ။ ၃၄။ ခန္ဓမိရ,မာတုမိရ(မဟာနိ၊၌။၁၃၅)လည်း ကြည့်။

အာယတနနာနတ္တ (န) [အာယတန + နာနတ္တ] အာယတနတို့၏ ထူးသည်၏အဖြစ်။ အာယတနနာနတ္တ (အဘိ၊ဝိ။၃၅၂)နှိုး "ဣဒံ စက္ခာယတနံ နာမ။ ပ။ ဣဒံ ဓမ္မာယတနံ နာမ။ တတ္ထ ဒသာယတနာ ကာမာဝစရာ၊ ဒ္ဒေ စတုဘူမကာ"တိ ဧဝံ အာယတနနာနတ္တံ ပဇာနာတိ။ အဘိ၊၌၊၂။၄၃၇။

အာယတနနိဒ္ဒေသ (ပု) [အာယတန+နိဒ္ဒေသ] အာယတနတို့ကို အကျယ်ညွှန်းပြရာ – စကားရပ် – အခင်း။ တံ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ ခန္ဓနိဒ္ဒေသေ စေဝ အာယတနနိဒ္ဒေသေ စ ဝုတ္တမေဝ။ သံ၊၌၊ ၂။၁၅။ အာယတနကထာ-လည်း ကြည့်။

အာယတနန္တရ (နု) [အာယတန + အန္တရ] အာယတနတို့၏ မတူ ထူးခြား ကဲ့ပြားမှု။ ဣတိ နံ "ခန္ဓန္တရံ ဓာတ္వန္တရံ အာယတနန္တရံ သတိပဋ္ဌာနဗောဓိပက္ခိယဓမ္မန္တရံ တိလက္ခဏာဟတံ ဂမ္ဘီရံ ပဋ္ဌံ ပုစ္ဆိဿာမာ"တိ မဟာပညာဝ ပရိဝါရေန္တိ။ သံ၊၌၊၂။၁၂၉။ (–အံ၊၌၊၁။၃၀၈။ အဘိ၊၌၊၁။၁၂။)

အာယတနပညတ္တိ (ထီ) [အာယတန+ပညတ္တိ] (အာယတနတို့ကို) အာယတနဟူ၍ ပညတ်ခြင်း၊ အာယတနပညတ်။ ဆ ပညတ္တိယော—ခန္ဓပညတ္တိ အာယတနပညတ္တိ....ပုဂ္ဂလပညတ္တိတိ။ အဘိ၊ပု။၁၀၁။ (–အဘိ၊က။ ၂၃၈။ ဒီ၊၌၊၃။၆၈။ အဘိ၊၌၊၁။၄။ အနုဋီ၊၃။၃၆၊၄၁။) အဘိ၊၌၊၃။၂၅- လည်း ကြည့်။

အာယတနပညာပနာ (ဃီ) [အာယတန+ပညာပနာ] အာယတနတို့ကို – အပြားအားဖြင့် သိစေခြင်း – ပညတ်ခြင်း။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

အာယတနပဏ္ဍိတ္တိ (ထီ) [အာယတန+ပဏ္ဍိတ္တိ] အာယတနတို့ကို – အပြားအားဖြင့်သိစေခြင်း – ပညတ်ခြင်း။ အာယတနပဏ္ဍိတ္တိသူ (ဒီ၊၃။ ၈၄)တိ အာယတနပညာပနာသု။ ဒီ၊၌၊၃။၆၈။ အာယတနပညာပနာသူတိ စက္ခာဒီနံ, ရူပါဒိနဉ္စ အာယတနာနံ သမ္မောဓနေသု။ ဒီ၊၌၊၃။ ၆၆။

အာယတနပဒေသ (ပု) [အာယတန+ပဒေသ] အာယတနတို့၏ အစိတ်အပိုင်း၊ အာယတနပဒေသ။ ဒသဝိဓော ဟိ ပဒေသော နာမ ခန္ဓပဒေသော အာယတနပဒေသော .... ဓမ္မပဒေသောတိ။ အဘိ၊၌၊၁။၃။၃၁။

အာယတနဗဟု (နု) [အာယတန+ပဗဟု] အာယတနအပိုင်း အခင်း၊ အာယတနပဗဟု။ အာယတနပဗဟုံ နိဒ္ဒိတံ။ ဒီ၊၌၊၂။၃၇၅။

အာယတနပရိဂ္ဂါဟက (တိ) [အာယတန+ပရိဂ္ဂါဟက။ ထီ-၌ အာယတနပရိဂ္ဂါဟိကာ] အာယဘနကို ပိုင်းခြားချယူသော၊ အာယတနကို သိမ်းဆည်းသော။ အာယတနပရိဂ္ဂါဟိကာ သတိ ဒုက္ခသစ္စန္တိ ဧဝံ ယောဇနံ ကတ္ဝာ အာယတနပရိဂ္ဂါဟကဿ ဘိက္ခုနော နိယျာနမုခံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဒီ၊၌၊၂။၃၇၅။ မ၊၌၊ ၁။၂၉၃။

အာယတနပရိယန္တ (နု) [အာယတန+ပရိယန္တ] အာယတနတို့၏အဆုံး။ အာယတနပရိယန္တေ ဌိတော။ မဟာနိ။၁၇၊၃၆၆။ အာယတနပရိယန္တေတိ ဒ္ဝါဒသန္နံ အာယတနာနံ။ မဟာနိ၊၌။ ၇၇။ (–စူဠနိ။၃၄။)

အာယတနပါရိပူရိကာလ (ပု) [အာယတန+ပါရိပူရီ+ကာလ] အာယတနတို့၏ ထက်ဝန်းကျင်မှ ပြည့်စုံရာ – အခါ – ကာလ။ ဃာနဇိဝှါကာယာယတနာနံ ပန အဂဇ္ဈသေယျကေသု ပဝတ္တမာနာနံ ဂဇ္ဈသေယျကေသု စ အာယတနပါရိပူရိကာလေ သဟစာရိတာယ

http://www.dhammadownload.com

ဒဿေတိ သပ္ပါနံ သီသံ....။ မ၊၄၊၁။၁၇၄။ (– မ၊၃၊၁။၂၇၃။) (သာရတ္ထ၊၁။၃၀၁-၌ အာယ-နမစ္ဆ-ဟုရှိသည်။)

အာယတနမစ္ဆရိယ (နာ) [အာယတန + မစ္ဆရိယ] အာယတန၌ ဝန်တိုခြင်း။ အာယတနမစ္ဆရိ-ယမိုဖ် မစ္ဆရိယံ ဂါဟော၊။ မဟာနိ။၂၀၊၉၉၊ ၁၇၅။ စူဠနိ။၂၆။

အာယတနမာရ (ပု) [အာယတန+မာရ] အာ-ယတနဟူသောမာရ်။ ခန္ဓမာရော ဓာတုမာ-ရော အာယတနမာရော....အန္ဓေတိ အနုဂစ္ဆ-တိ။ စူဠနိ။၁၅၂။

အာယတနမုခ (ပု) [အာယတန+မုခ] အာယ-တနကို – အဦး ပြုခြင်း – ပဓာနထားခြင်း။ မမွာယတနံ, ဓမ္မာဓာတု, ဒုက္ခသစ္စံ, သမု-ဒယသစ္စံ ဝါ ဂဟိတန်ဖို့ ဣဒံ အာယတန-မုခေန .... သြတရဏံ။ သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၁။၄၉၃။ (– သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၇။)

အာယတနယမက (နာ) [အာယတန + ယမက] အာယတနယမိုက်ကျမ်း၊ အနက်အားဖြင့်ဂုဏ်း, အနုလုံပစ္စနိုက်အားဖြင့်ဂုဏ်း, ပုစ္ဆာ ဝိသဇ္ဇနာ အားဖြင့်ဂုဏ်း အစုံပြု၍ အာယတနတို့ကို ဟော ထားအပ်သော ဒေသနာ (ယမိုက်ကျမ်း ၁၀-ကျမ်းတို့တွင် တကျမ်းအပါအဝင် ဖြစ်၏)။ မူလယမကံ ခန္ဓယမကံ အာယတနယမကံ.... ဒသန္နံ ယမကာနံ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၂၀၇။ (– ၂၀၉။ မူလဋ္ဌ၊၃။၁၅၆။ အနုဋ္ဌ၊၃။၁၀၄။)

အာယတနရူပ (နာ) [အာယတန+ရူပ] အာယ-တနဖြစ်သော ရုပ်။ ဟေဋ္ဌာ အာယတနရူပံ ကထိတံ။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။ ၂၂၉။

အာယတနလက္ခဏ (နာ) [အာယတန+လက္ခဏ] (၁) ရှည်စွာသော သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲကို ဖြစ်စေခြင်း လက္ခဏာ။ (တိ) (၂) (ထိုထိုဒွါရနှင့် ဆိုင်သော တရားတို့ကို ဖြစ်စေခြင်းငှါ) အား-ထုတ်ခြင်း လက္ခဏာရှိသော။ (၃) ထိုထိုဒွါရ

အဝိသေသတ္တာ စ အပ္ပဝိသေသတ္တာ စ။ မူလ-ဋီ၊၃။၁၂၉။

အာယတနပါဠိ (ထီ) [အာယတန + ပါဠိ] အာ-ယတန ၁၂-ပါးတို့၏ ပါဠိ။ ဝါစုဂ္ဂတာယ အာယတနပါဠိယာ ဓာတုပါဠိယာ စ မနသိ-ကရဏံ မနသိကာရော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၇။

အာယတနဘာဝ (ပု) [အာယတန + ဘာဝ] (က)ဖြစ်ရာ–ပေါင်းဆုံစုဝေးရာ–အကြောင်း – ၏ အဖြစ်။ (ခ) အာယတနတရာ ၏ အဖြစ်။ (ဂ) နေရာဌာန၏ အဖြစ်။ (ဃ) တည်ရာ အကြောင်း၏ အဖြစ်။ (က) အ-ညေသမို့ တံသမွယုတ္တဓမ္မာနံ အာယတန-ဘာဝတော, ပဓာနဝသေန ဝါ။ သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊ ၁။၄၆၂။ (ခ) ဓမ္မာနဉ္စ အာယတနဘာဝေါ ကေန္တိကော ယမကေ ဝုတ္တော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၃၀၅။ (– အနုဋ္ဌ၊၂။၉၇။) (ဂ) ဥဒေနဿ နာမ ယက္ခဿ အာယတနဘာဝေန ဣဋ္ဌကာ-ဟိ ကတော။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၅၁။ (ဃ) ဇီဝိတ-ဝုတ္တိယာ အာယတနဘာဝတော ဟတ္ထာရော-ဟာဒိသိပ္ပမေဝ သိပ္ပါယတနံ။ မူလဋ္ဌ၊၁။၇၀။

အာယတနဘာဝဒီပန (နာ) [အာယတနဘာဝ+ ဒီပန] အာယတနတရား၏ အဖြစ်ကို ပြခြင်း။ မနောဂဟဏံ မနဿေဝ အာယတနဘာဝ-ဒီပနတ္ထံ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၅။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၁၇။

အာယတနဘေဒ (ပု) [အာယတန + ဘေဒ] အာယတနအပြားး။ အာယတနဘေဒေန ဖဿဘေဒေါ နတ္ထိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၂၄။

အာယတနမစ္ဆ (ပု) [အာယတန + မစ္ဆ] အာ-ယတနမည်သော ငါး။ (မြေဦးခေါင်းနှင့် တူသော ဦးခေါင်းရှိ၍ ငါးအမြီးနှင့် တူသော အမြီးပါရှိသော ငါးတမျိုး။) ကေရာဋ္ဌ-ကော ဟိ အာယတနမစ္ဆော ဝိယ ဟောတိ။ အာယတနမစ္ဆော နာမ ကိရ မစ္ဆာနံ နဂ်ုဋ္ဌံ

http://www.dhammadownload.com

ဆက်ကာ ဖြစ်နေသော အာယတနတရား။ ဘဝန္တရေဟိ တဿ တဿ အာယတနသန္တာနဿ ယော အာဒိဥပါဒေါ...ဘဝိဿတိ။ မူလဋီ၊၃။၁၃၀။

အာယတနသဗ္ဗ (န) [အာယတန + သဗ္ဗ] အာယတန ဖြစ်သော ဘဗ္ဗ၊ အလုံးစုံသော စတုဘူမိကတရားများ သိမ်းကျုံး ပါဝင်သော အာယတနတရား။ သဗ္ဗံ နာမ စတုဗ္ဗိဓံ သဗ္ဗံ သဗ္ဗံ အာယတနသဗ္ဗံ သက္ကာယသဗ္ဗံ ပဒေသသဗ္ဗန္တိ။ ... သဗ္ဗံ ဧဝါ ဘိက္ခဝေ ဒေသေဿာမိ၊ တံ သုဏာထ၁တိ ဣဒံ အာယတနသဗ္ဗံ နာမ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။ သာရတ္ထ၊၃။ ၂၀၉။ အာယတနဘာဝံ (အာယတနဘူတံ?) သဗ္ဗံ အာယတနသဗ္ဗံ။ သံ၊ဋီ၊၂။ ၂၀၈။ (–အနုဋီ၊၃။၉၈။)

အာယတနသလ္လက္ခဏ (န) [အာယတန + သလ္လက္ခဏ] အာယတနတို့ကို မှတ်သား ခြင်း။ အာယတနသလ္လက္ခဏဝသေန စက္ခုဝိညာဏာဒယော သလ္လက္ခဏဝိသယော၁။ မ၊ဋီ၊၂။၆၄။ အနုဋီ၊၂။၅၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၁၂၅။

အာယတနုပ္ပါဒ (ပု) [အာယတန + ဥပ္ပါဒ + ဝယ။ (ဝယ-ပုဒ် ကျေ။)] အာယတနတို့၏ ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်း။ ဒိသ္မာ အာယတနုပ္ပါဒံ။ ဝိ၊၃။ ၂၇၁။ အံ၊၂။၃၃၃။ အာယတနုပ္ပါဒန္တိ အာယတနာနံ ဥပ္ပါဒဉ္စ ဝယဉ္စ ဒိသ္မာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၃၆၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၂၆။

အာယတပဂ္ဂဟ (ပု) [အာယတ + ပဂ္ဂဟ] ရှည်–ကြာ–မြင့်စွာ–ကြိုးစားအားထုတ်သောနတ်၊ အာယတပဂ္ဂဟ-မည်သော နတ်သား။ အာယတပဂ္ဂဟော နာမေသ ဒေဝပုတ္တော၁။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၇။ အာယတပဂ္ဂဟောတိ ဒီဃရတ္တာဿ ဝိရိယာရမ္ဘော၁။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၄။

အာယတပဏ္ဍိ (တိ) [အာယတ + ပဏ္ဍိ] ရှည်သော–ညီညာပြည့်ဖြိုးသော–ဝန်းသော–ဖနှောင့်ရှိသော (ဘုရား)။ အာယတပဏ္ဍိ (ဒီ၊၂။၁၅။

ဠ် ဖြစ်သော စိတ် စေတသိက်တို့ကို ခဲ့ခြင်း လက္ခဏာရှိသော။ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊သင်္ဂ၊၃။ဖဝဿလည်း ကြည့်။) (၁) အာယတနာနံ အာယတနလက္ခဏံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။ဖ၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။ဂ၃။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၃။ (၂) (၃) အာယတနလက္ခဏံ သဋ္ဌာယတနံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၅၉။ အာယတနလက္ခဏန္တိ ဃဋ္ဋနလက္ခဏံ။ အာယာနံ တနနလက္ခဏံ ဝါ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၂၅၄။

အာယတနလောက (ပု) [အာယတန + လောက] အာယတနဟူသော လောက။ အာယတနလောကေ (မဟာနိ။၇)တိ အာယတနာဒီဟိ ကာရဏေဟိ ဒွါဒသာယတနာနိ ဧဝ လောကော။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၃၇။ (–ပဋိသံ။၁၁၇၊ ၁၇၃၊ ၂၃၀။ စူဠနိ။၂၄။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၉။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၀၅။ သံ.ဋ္ဌ၊၁။၁၀၄။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၃၄၅။)

အာယတနဝိနိမုတ္တ (တိ) [အာယတန + ဝိနိမုတ္တ] အာယတန ၁၂ ပါးမှ လွတ်သော။ အာယတနဝိနိမုတ္တာသု သဘာဝဓမ္မသု အဘာဝေါ။ အနုဋီ၊၃။၁၇၄။

အာယတနဝိဘင်္ဂ (ပု) [အာယတန + ဝိဘင်္ဂ] အာယတနဝိဘင်း၊ အာယတနတရားတို့ကို ဝေဘန်၍ ဟောကြားရာ တရားဒေသနာ။ အဘိဓမ္မပိဋကာ၊ ဝိဘင်္ဂပါဠို၊ ၂-ဝိဘင်း။ အဘိ၊ ဝိ။၆၉-၇၃။

အာယတနသင်္ဂဟ (ပု) [အာယတန + သင်္ဂဟ] အာယတနဟု–ရေတွက်ခြင်း–ရေတွက်ပေါင်းယူခြင်း။ ဖောဋ္ဌဗ္ဗဓာတုယာ ယေ ဓမ္မာ .... အာယတနသင်္ဂဟေန အသင်္ဂဟီတာ။ အဘိ၊ ဓာ။ ၂၀။ ဓာ၊ ၂၀။

အာယတနသဒ္ဒ (ပု) [အာယတန + သဒ္ဒ] အာယတန-သဒ္ဒါ။ အယံ အာယတနသဒ္ဒေါ ပဝတ္တတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၅။ (–ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၃၉၉။)

အာယတနသန္တာန (န) [အာယတန + သန္တာန] အာယတန – သန္တာန် – အစဉ်၊ ဆက်ကာ

http://www.dhammadownload.com

မ၊၂။၃၃၇) တိ ဒီဃပဏ္ဍိ၊ ပရိပုဏ္ဏပဏ္ဍိတိ အတ္ထော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၇။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၅၈။ (–ဒီ၊၃။၁၂၂။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၀၈။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၇။)

အာယတပဏ္ဍိက (တိ) [အာယတပဏ္ဍိ + က] အာယတပဏ္ဍိ-နှင့် အနက်တူ။ သုဘေ အာ-ယတပဏ္ဍိကေ။ အပ၊၂။၂၁၁။ ထေရီ၊ဋ္ဌ။ ၁၅၂။

အာယတပမှ (တိ) [အာယတ+ပမှ] ရှည်သော မျက်တောင်မွေးရှိသော၊ သူ။ အာယတပမှေ ဝိသုဒ္ဓဒဿနေ။ ထေရီ။၄၂၂။ အာယတ-ပမှေဟိ ဒီဃပခုမေ။ ထေရီ၊ဋ္ဌ။၂၆၂။

အာယတပါဏိ(တိ) [အာယတ+ပါဏိ] ရှည်လျားသော – ဆန့်တန်းထားအပ်သော – လက်ရှိသော၊ (လက်ထဲမှာရှိသော တစုံတရာ ကိုပေးရန် လက်ဆန့်တန်းနေသကဲ့သို့) ဆရာ စားမချန်ပဲ တရားဓမ္မအားလုံးကို ပေးဝေရန် အမြဲ ကမ်းလှမ်းလျက် ရှိသော (မြတ်စွာ ဘုရား)။ ပယတပါဏိ (ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၃၀၅) ကြည့်။

အာယတဘမု (တိ) [အာယတ + ဘမု] ရှည်သော–မျက်ခုံး – မျက်မှောင် –ရှိသော၊သူ။ ပုထုနလာဋ္ဌာ အာယတဘမူ ဝိသာလက္ခီ....။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၂၂၇။

အာယတိ (ထီ) [အာ+ဣ+တိ။ အာဂမိဿတီ-တိ အာယတိ၊ အာပုဗ္ဗော ဣ ဂတိမှိ။ ဓာန်၊ ဋ္ဌီ။၈၅-၆။ အာ+ယာ+အ+တိ။ ဝိ၊ပိ၊ဓာန်။ နိပါတ်ပုဒ်ဟုလည်းဆိုကြသည်။ အာယတီတိ နိပါတောပျတ္ထိ။ သူစိ။ ရူ။နှာ-၁၃၄-လည်း ကြည့်။] (၁) အနာဂတ် – နောင်–ကာလ၊ နောက်အခါ။ (၂) ရှည်လျားသည်၏အဖြစ်၊ အရှည်အလျား။ (၃) အစွမ်းတန်ခိုး။ (၄) စောင့်စည်းခြင်း။ (၁) တေ တထာဂတဿ ပဟီနာ .... အာယတိံ အနုပ္ပါဒဓမ္မာ၊ ဝိ၊၁။ ၂။ အံ၊၃။၁၈။ အာယတိံ အနုပ္ပါဒဓမ္မာတိ အနာဂတေ အနုပ္ပဇ္ဇနကသဘာဝါ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၀၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၀၀။ ကထံ ပနာဝုသော အာယတိံ ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ ဟောတိ။ မ၊၁။ ၃၆၈။ အာယတိန္တိ အနာဂတေ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၂၄၇။ (–ဝိ၊၃။၁၆၉။ ဝိ၊၄။၂၆၄၊၃၃၇။ ဒီ၊၁။၈၀။ ဒီ၊၂။၅၄၊၂၄၀။ ဒီ၊၃။၂၃၄။ မ၊၁။၇၇၊၁၃၀။ မ၊၂။၃၃။ မ၊၃။၅၊၁၅၈။ သံ၊၁။၂၃၊၂၅၄၊၄၀၇။ သံ၊၂။၂၇၁၊၄၈၂။ အံ၊ ၁။၁၈၅၊၂၄၀၊၃၁၉၊၃၅၀။ အံ၊၂။၂၀။ အံ၊၃။ ၁၈၃။ သုတ္တနိ။၂၈၇။ စူဋ္ဌနိ။၂၆၀။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၁၁။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၂။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၁၅။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၂၀။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၈၊၂၆၄။ သာ-ရတ္ထ၊၃။၃၈၉။) (၁)(၂)(၃) အာဂါမိကာ-လေ ဒီဃတ္တေ၊ပဘာဝေ စ မတာ'ယတိ။ဓာန်။ ၈၇၅။ (၄) သံယမေပိ အာယတိ ဘဝေ။ ဓာန်၊ ဋ္ဌီ။၈၇၅။

အာယတိအပ္ပဋိသန္ဓိက (တိ) [အာယတိ+အပ္ပ-ဋိသန္ဓိ+က] နောင်အခါ၌ ပဋိသန္ဓေကျိုးပေး ခြင်း မရှိသော။ ဝိဇ္ဇမာနမ္ပိ ကမ္မံ အာယတိ-အပ္ပဋိသန္ဓိကံ ဟောတိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၄၈။

အာယတိံ (ဗျ) အနာဂတ်–နောင်–ကာလ။ သမ္ပတိ အာယတိံ အဇ္ဇု ....အညဒါ ဧကဒါ ဣစ္စေတေ ကာလသတ္တမိယာ။ နီတိ၊သုတ္တ။ နှာ-၃၈၁။ အာယတိ-လည်း ကြည့်။

အာယတိက (တိ) [အာယတိ+က] နောင် အနာဂတ်ဖြစ်သော၊ နောင်လာလတ္တံ့သော။ ဝိရတ္တစိတ္တာယတိကေ ဘဝသ္မိံ။ ခုဒ္ဒက။၇။ သုတ္တနိ။၃၁၄။ အာယတိကေ ဘဝသ္မိန္တိ အနာဂတမဒ္ဓါနံ ပုနဗ္ဘဝေ။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။၁၆၃။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၉၁။ (–အံ၊၁။၆၅-၇။)

အာယတိဇရာမရဏ (နှ) [အာယတိ+ဇရာမရ-ဏ] အနာဂတ်ဖြစ်သော အိုခြင်း နာခြင်း။ နာမရူပမူလကံ အာယတိဇရာမရဏံ ဒသေ-တုံ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၇။

http://www.dhammadownload.com

အာယတိပဋိသန္ဓိဝိညာဏ (နဲ) [အာယတိ+ပဋိ-သန္ဓိ + ဝိညာဏ] အနာဂတ်ဖြစ်သော ပဋိ-သန္ဓေဝိညာဉ်။ အာရမ္မဏေ ပစ္စယေ ပဋိ-သိဒ္ဓေ အာယတိပဋိသန္ဓိဝိညာဏသ ပတိဋ္ဌာ ဟောတိ။ အနုဋီ၊၃။၂၄၃။

အာယတိဘဝ (ပု) [အာယတိ + ဘဝ] နောင်ဘဝ၊ ဖြစ်လတ္တံ့သော ဥပပတ်ဘဝ။ သင်္ခါရာ-နဉ္စ အာယတိဘဝသ စ အန္တရေ ဧကော သန္ဓိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၆။ အာယတိဘဝသာတိ အာယတိံ ဥပပတ္တိဘဝသ။ သံ၊ဋီ၊၂။၁၁၆။

အာယတိလက္ခဏ (တိ) [အာယတိ + လက္ခဏ] အနာဂတ်ကာလ၌ ဖြစ်ပေါ်လတ္တံ့သော ဝါဒ တို့ကို တားမြစ်ခြင်း လက္ခဏာ ရှိသော (ကထာဝတ္ထုကျမ်း)။ ဣမံ ပရပ္ပဝါဒမထနံ အာယတိလက္ခဏံ ကထာဝတ္ထုပ္ပကရဏံ အ-ဘာသိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၁၀။ အာယတိံ ဥပ္ပ-ဇ္ဇနကဝါဒါနံ ပဋိသေဓနလက္ခဏဘာဝတော အာယတိလက္ခဏန္တိ ဝုတ္တံ။ မူလဋီ၊၃။၄၉။

အာယတိဝဋ္ဌဟေတုက (တိ) [အာယတိ+ဝဋ္ဌ+ ဟေတု+က] အနာဂတ် ဝဋ္ဌဆင်းရဲ၏ အ ကြောင်းဖြစ်သော။ အာယတိဝဋ္ဌဟေတုကေ သင်္ခါရေ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၅။

အာယတ္တ[၁] (တိ) [အာ+ယတ+တ] (၁) ဆက်စပ်သော၊ စပ်ဆိုင်သော။ (၂) ကြောင့်ကြ သော။ (၁)ဝိဟာရေ ဓမ္မိကာ ရက္ခာ အမှာကံ အာယတ္တာ ဟောတု။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၉ ဘိက္ခာ-စာရကိစ္စံ မမာယတ္တံ ဟောတု။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၁၃။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၉။ (–ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၂၀၇။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၁၄၁။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၆၂။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊၃။၁၃၅။) (၂) အာယတ္တမန-ကြည့်။

အာယတ္တ[၂] (နဲ) [အာယ+တ္တ] ဖြစ်ရာအရပ်၏ အဖြစ်။ ကုစ္ဆိတာနံ ကေသာဒီနံ ပဋိက္ကူ-လာနံ အာယတ္တာ အာကရတ္တာ ကာယော-တိ သင်္ခံ ဂတေ။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၃၀။

အာယတ္တမန (တိ) [အာယတ္တ+မန] ကြောင့်ကြ သော စိတ်ရှိသော၊သူ။ တာ ဒိသ္ဒာ အာ-ယတ္တမနာ ပုရိန္ဒဒေါ။ ဇာ၊၂။၁၀၂။ အာယတ္တ-မနာတိ ဥသုက္ကမနာ ဗျာဝဋ္ဌစိတ္တာ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊ ၅။၄၂၀။

အာယတ္တဝုတ္တိတ္တ (နဲ) [အာယတ္တ + ဝုတ္တိ + တ္တ] ဆက်စပ်သော ဖြစ်ခြင်းရှိသည်၏ အဖြစ်။ ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မာနံ ပစ္စယသာမဂ္ဂိယံ အာယတ္တ-ဝုတ္တိတ္တာ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၆။

အာယဒ္ဓါရ(နဲ) [အာယ+ဒ္ဓါရ] အခွန်အတုတ်၏ ဝင်ရာတံခါး။ မဟာနဂရာနံ အာယဒ္ဓါရဘူတံ အဋ္ဌဝိမုခါဒိနိသိတံ ထလပဋ္ဌနံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။ ၁၄၀။

အာယန (ထီ၊နဲ) [အာ+ယာ+ယု] (၁) ဖြစ်စေ ခြင်း။ (၂) တန်ခိုးရှိသောပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ထက် ဝန်းကျင်မှ သွားကြောင်းဖြစ်သော အရပ် (ကောင်းကင်)။ (၁) ကုဟသ အာယနာ ကုဟာယနာ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၆၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။ ၂၆။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၂၉၃။ (၂) အာ သမန္တ-တော ယန္တိ ဂစ္ဆန္တိ အနေန ဣဒ္ဓိမန္တောတိ အာယနံ။ အပ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၉။

အာယနက (တိ) [အာယန + က] ဖြစ်ခြင်း ရှိသော။ သဟာယ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၅၃)ကြည့်။

အာယနမစ္ဆ (ပု) [အာယန + မစ္ဆ] အာယန-မည်သော ငါး။ အာယဘနမစ္ဆ-ကြည့်။

အာယန္တ (တိ) [အာ+ယာ+အ+အန္တ။ ထီ-၌ အာယန္တီ] လာသော၊ သူ။ အနီဃံ ပဿ အာယန္တံ။ သံ၊၂။၄၈၂။ ဥဒါန။၁၇၃။ အာ-ယန္တန္တိ သမ္မဟုလာနံ ဘိက္ခူနံ ပိဋ္ဌိတော ပိဋ္ဌိတော အာဂစ္ဆန္တံ။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၃၃၅။ အာ-ယန္တိံ နာဘိနန္ဒတိ။ ဥဒါန။၈၃။ နေတ္တိ။၁၃၀။ အာယန္တိန္တိ အာဂစ္ဆန္တိံ။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၆၆။ အာ-ယန္တိယော(ပေတ။၁၈၀)တိ အာကာသေန အာဂစ္ဆန္တိယော။ ပေတ၊ဋ္ဌ။၁၉၉။ (–ဝိမာန။

http://www.dhammadownload.com

၁၀၇။ ထေရ။၂၇၂၊၃၆၄။ ထေရီ။၄၁၆။ ဇာ၊ ၁။၃၊၁၈၅။ ဇာ၊၂။၇၆။ ထေရ၊ဌ၊၂။၂၆။ ထေရီ၊ဌ။၂၄၃။)

အာယန္တိ } (ကြိ) အာယာတိ-ကြည့်။
အာယန္တု }

အာယပထ (ပု) [အာယ+ပထ] အခွန်အတုတ် ပေးသွင်းရာလမ်း။ ရညော အာယပထံ ပစ္ဆိ-နှိဿာမ။ ဥဒါန၊ဌ။၃၈၃။

အာယပါပုဏန (န) [အာယ+ပါပုဏန] အခွန် အတုတ်၏ ရောက်ရှိခြင်း၊ အခွန်အတုတ်ကို ရခြင်း။ ဒုဗ္ဗလဘောဇကာနံ ပရိတ္တကံ အာယ-ပါပုဏနံ ဝိယ။ မ၊ဌ၊၂။၂၄၉။

အာယပေါတ္ထက (န) [အာယ+ပေါတ္ထက] အခွန် အတုတ် ပစ္စည်းစာရင်းစာအုပ်။ အမစ္စော အာယပေါတ္ထကံ အာဟရိတ္ဝာ။ အဘိ၊ဌ၊၁။ ၃၃။ အပ၊ဌ၊၁။၃။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဌ။၈၈။ စရိယာ၊ဌ။ ၁၃။ ဇာ၊ဌ၊၁။၃။

အာယမတိ[၁] (ကြိ) [အာ+ယမု+အ+တိ] ဆန့်၏၊ ဆန့်တန်း၏။ တမဟံ **အာယမိဿာမိ**။ ဝိ၊၄။၃၆၃။ ဒီ၊၃။၁၇၆။ မ၊၂။၁၇။ သံ၊၂။ ၃၉၀။ အံ၊၃။၃၅၃၊၃၅၆။ ဇာ၊ဌ၊၁။၅၁၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၁၀၅။

အာယမတိ[၂] (ကြိ) [အာ+ယမ+အ+တိ] အ လွန်-ပျက်-ပြုပျက်-၏။ ပကတိယာ အဘိ-သန္နဓာတုကုစ္ဆိ အညသ္မိံ အဇ္ဈောဟရိတေ ဘိယျော **အာယမေယျ**။ မိလိန္ဒ။၁၇၆။

အာယမိတဗ္ဗ (တိ) [အာ+ယမု+တဗ္ဗ] ဆန့်အပ် သော။ အတိဘုတ္တဘ္တာယ ဂီဝါ အာယမိတ-ဗ္ဗာ ဟောတိ။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၃၅၈။

အာယမိတ္ဝာ (ကြိ ဝိ) [အာ+ယမု+တ္ဝာ] ဆန့်၍။ အာယမိတ္ဝာ မဟန္တော....ဟုတ္ဝာ။ မ၊ဌ၊ ၂။၃၈။

အာယမုခ (န) [အာယ+မုခ] (၁) လာရာ လမ်းကြောင်း၊ ဝင်ရာအပေါက်ဝ။ (၂) အ ခွန်အတုတ်၏ အကြောင်း။ (၃) တိုးတက် ကြီးပွါးခြင်း၏ အကြောင်း။ (၁) တဿ နေဝဿ ပုရတ္ထိမာယ ဒိသာယ ဥဒကဿ အာ-ယမုခံ။ ဒီ၊၁။၇၀။ မ၊၁။၃၄၅။ မ၊၂။၂၀၈။ မ၊၃။၁၃၅။ အံ၊၂။၂၁။ အာယမုခန္တိ အာဂ-မနမဂ္ဂေါ။ ဒီ၊ဌ၊၁။၁၉၅။ မ၊ဌ၊၂။၂၂၂။ အံ၊ ဌ၊၃။၁၀။ (–အံ၊၁။၄၈၅။ အံ၊၃။၁၀၉။ မ၊ ဌ၊၃။၂၇၈။ အံ၊ဌ၊၂။၃၅၄။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၂။ ၁၇၇။) (၂) သဗ္ဗာနိ အာယမုခါနိ ပစ္ဆိဇ္ဇန္တိ။ ဇာ၊ဌ၊၅။၂၅၈။ (၃) ဆ ဘောဂါနံ အာယ-မုခါနိ သေဝတိ။ မဟာနိ။၂၀၅။ (–သုတ္တနိ၊ ဌ၊၁။၁၉၅။)

အာယမုခပစ္ဆိန္ဒန(န)[အာယမုခ+ပစ္ဆိန္ဒန]အခွန် အတုတ်၏–ဝင်ရာ တံခါ:–လမ်းကြောင်း– ကို ဖြတ်ခြင်း။ ဝဇ္ဇိရာဇကုလာနံ အာယမုခ-ပစ္ဆိန္ဒနတ္ထံ။ ဝိ၊ဌ၊၃။၃၇၇။ ဒီ၊ဌ၊၂။၁၃၀။ သာရတ္ထ၊၃။၃၁၇။ အာယမုခပစ္ဆိန္ဒနတ္ထန္တိ အာယဒ္ဓါရာနံ ဥပစ္ဆေဒနတ္ထာယ။ ဒီ၊ဋီ၊၂။ ၁၃၈။

အာယမေတိ (ကြိ) [အာ+ယမု+ဏေ+တိ] (အကျိုးနှင့်)ရောနှောဏ်။ အာယမေတိ ဖ-လေန မိဿိတော ဟောတိ ဇတေနာတိ အာယာမော။ သံ၊ဋီ၊၂။၄၀၅။

အာယမေတ္ဝာ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+ယမု+တ္ဝာ] ဆန့်၍။ ဂီဝံ အာယမေတ္ဝာ အာယတံ ကတ္ဝာတိ အတ္ထော။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၃၅၈။

အာယ(ယာ)ဝ (န) [အာ+ယု+အ?] လုံ့လ၊ ဝီရိယ။ အတ္ထိ အာယဝ(ပဋိသံ။၁၀၄)နှိ အတ္ထိ ဝီရိယံ။ အာယာဝန္တိပိ ပါဌော။ ပဋိသံ၊ဌ၊၁။ ၃၀၁။(ပါဋိတော်၌ အာသဝံ-ဟု ရှိ၏။ သံ၊၃။ ၁၁-၌ အာယာမံ-ဟု ရှိ၏။ ၎င်း-ပုဒ် ကြည့်။)

အာယသ (တိ) [အယ+ဏ။ သ-လာ, အ-ကို အာ-ပြု။ မောဂ်၊ပဋိကာ၊၄။၆၆။ ရူ။နှာ-

http://www.dhammadownload.com

၂၃၀] (၁) သံဖြင့်–ပြီးသော–ပြုလုပ်အပ်သော။ (၂) ရွှေဖြင့်–ပြီးသော–ပြုလုပ်အပ်သော။ (၁) နတံ ဒဋ္ဌံ ဗန္ဓနမာဟု ဓီရာ၊ ယဒါ'ယသံ ဒါရုဇံ ပဗ္ဗဇဉ္ဇ။ သံ၊၁။၇၇။ ဓမ္မ။ ၆၃။ ဇာ၊၁။၅၃။ ဂနတ္တိ။၃၁။ ယဒါ'ယသန္တိ ယံ အယသာ ကတံ။ သံ၊ဌ၊၁။၁၃၅။ ယံ သခ်လိကသခ်ါတံ အယသာ နိဗ္ဗတ္တံ အာယသံ။ ဓမ္မ၊ဌ၊၂။၃၃၈။ ဇာ၊ဌ၊၂။၁၂၈။ (–သံ၊၁။၃၉၀။ ဇာ၊၁။၂၀၁၊၃၂၄။ သံ၊ဌ၊၂။၁၄၇။ ဇာ၊ဌ၊၄။၄၁၆။) (၂) အာယသာယ တေလဒေါဏိယာ ပက္ခိပိတ္ဝာ။ ဒီ၊၂။၁၁၇။ အာယသာယာတိ သောဝဏ္ဏာယ။ ဒီ၊ဌ၊၂။၁၇၅။ (–အံ၊၂။၅၁။)

အာယသကျ (နဲ) [အာယသ+ဏျ+က-လာ?] (က)အခြံအရံ အကျော်အစော–မရှိသည်၏ အဖြစ်–မရှိခြင်း။(ခ)ကဲ့ရှဲအပ်သည်၏ အဖြစ်၊ ကဲ့ရှဲခြင်း။ (က) အာယသကျံ နိဂစ္ဆတိ။ အံ၊၂။၄၇၁။အာယသကျန္တိ အာယသဘာဝံ၊ အယသော နိယသော ဟောတီတိ အတ္ထော။ အံ၊ဌ၊၃။၁၇၈။ (–ဇာ၊ဌ၊၁။၃၂၁။ ဇာ၊ဌ၊၂။၂၉။ ဇာ၊ဌ၊၃။၄၈၉။) (ခ) အာယသကျဉ္ဇ (အာယသသျဉ္ဇ၊သီ) ပပ္ပေါတိ။ ထေရ။၂၇၁။ အာယသကျံ ဝိညူဟိ ဂရဟိတဗ္ဗတံ ပပ္ပေါတိ ပါပုဏာတိ။ ထေရ၊ဌ၊၂။၂၀။ (–ဇာ၊၁။၃၆၄။ ဇာ၊ဌ၊၅။၂၀။) အာယသသျ-လည်းကြည့်။

အာယသမ္ပတ္တိ (ထီ) [အာယ+သမ္ပတ္တိ] အခွန်အတုတ်၏ ပြည့်စုံခြင်း။ အာယသမ္ပတ္တိ နလဘတိ။ ဇာ၊ဌ၊၅။၂၅၈။

အာယသမ္ပဒါ (ထီ) [အာယ+သမ္ပဒါ] ဥစ္စာဘဏ္ဍာ၏ ပြည့်စုံခြင်း။ ပဌမေန အာယသမ္ပဒါ ....ပကာသိတာ ဟောတိ။ ဥဒါန၊ဌ။၉၂။

အာယသမ္ပန္ဒ (တိ) [အာယ+သမ္ပန္ဒ]ရေ၏ စီးဝင်လာရောက်ခြင်းနှင့် ပြည့်စုံသော။ နအာယသမ္ပန္ဒံ ဟောတိ။ အံ၊၃။၆၉။ နအာယသမ္ပန္ဒန္တိ နဥဒကာဂမနသမ္ပန္ဒံ။ အံ၊ဌ၊၃။၂၂၉။

အာယသသျ (နဲ) [အယသ+ဏျ။ သ-လာ။] အာယသကျနှင့် အနက်တူ။ရင်း-ကြည့်။ ဝိ၊ပိ၊ ဓာန်-လည်းကြည့်။ အာယဿ-လည်းကြည့်။

အာယသာဓက (တိ) [အာယ+သာဓက] အခွန်အတုတ်ကို–ပြီးစေတတ်–ကောက်ခံတတ်–သော။ အာယသာဓကော အာယုတ္တကပုရိသော ဝိယ တန္ဒိသိတော နန္ဒိရာဂေါ အနုစရော နာမ။ ဓမ္မ၊ဌ၊၂။၂၈၄။

အာယသမ္မန္တု (တိ) [အာယု+မန္တု။ ဥ-ကို အသပြု။ ကစ္စည်း။၅၊၃၇၁။ နီတိ၊သုတ္တ။၇၉၇။ (အာယုမ္မတ် သံ)] ရှည်သော အသက်ရှိသော၊ အသက်ရှည်သော၊သူ၊ သက်တော်ရှည်သော အရှင်၊ အရှင်မြတ်။ (ချစ်ခင်စွာ–ရိုသေလေးစားစွာ–ခေါ်ဝေါ်သုံးနှုန်းသော သဒ္ဒါ။) အာယု အဿ အတ္ထီတိ အာယသ္မာ၊ ဒီဃာယုကောတိ အတ္ထော၊ ပိယသမုဒါစာရော ဧသ။ နီတိ၊သုတ္တ။၇၉၇။ အထ ခေါ အာယသ္မာ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနော (ဝိ၊၁။၈)-တိ အာဒီသု အာယသ္မာတိ ပိယဝစနမေတံ၊ ဂရုဂါရဝသပ္ပတိဿာဓိဝစနမေတံ။ ဝိ၊ဌ၊၁။၁၄၉။ အာယသ္မန္တောတိ ပိ့ယဝစနမေတံ၊ ဂရုဝစနမေတံ၊ သဂါရဝသပ္ပတိဿာဓိဝစနမေတံ "အာယသ္မန္တော"တိ။ ဝိ၊၃။၁၄၁။ နဝကတရေန ဘိက္ခုနာ ထေရတရော ဘိက္ခုဘန္တေတိ ဝါ အာယသ္မာတိ ဝါ သမုဒါစရိတဗ္ဗော။ ဒီ၊၂။၁၂၇။ **အာယသ္မာ**—ပဋိသံ။ ၁၂၇။ မဟာနိ။၁၀၈၊၃၅၂။ ဒီ၊ဌ၊၂။၁၈၄။ မ၊ဌ၊၁။၁၀၃။ မ၊ဌ၊၂။၂၆၊၂၃၄။ သံ၊ဌ၊၁။၂၆၀။ သံ၊ဌ၊၂။၇၉။ အံ၊ဌ၊၂။၂၄။ ဥဒါန၊ဌ။၅၂။ ထေရ၊ဌ၊၁။၃၃။ အပ၊ဌ၊၂။၂၄၁။ သာရတ္ထ၊၁။၄၃၅။ ဝိမတိ၊၁။၉၀။ **အာယသ္မန္တော** — ဝိ၊၁။၁၅၀၊၂၇၁။ ဝိ၊၃။၁၄၀၊၂၂၃၊၂၂၈။ မ၊၁။၁၃၃။ မ၊၂။၃၂၃။ မ၊၃။

http://www.dhammadownload.com

အဟံ သန္တုဋ္ဌော သောမနဿစိတ္တောန ကာ-
ရာပေသ'ဟံ ကာရာပေသိံ အဟန္တိ အတ္ထော။
အပါဋ္ဌ၊ ၂။၆၄။

အာယာဂတ္ထရ (ပု) [အာယာဂ+ထရ] ရှည်
သော ဆွမ်းစား ကျောင်းကို ပေးလှူ ဘူး သော
ထေရ်၊ အာယာဂထေရ်။ ပုဗ္ဗေ ကတပုည-
ဝသေန အာယာဂတ္ထောတိ ပါကဋော။
အပါဋ္ဌ၊ ၂။၆၃။

အာယာဂဒါယကတ္ထရ(ပု)[အာယာဂ+ဒါယက
+ထရ] အထက်ပုဒ်နှင့် အနက်တူ။ နိဗ္ဗုတေ
လောကနာထမ္ပိတိ အာဒိကံ အာယသ္မတော
အာယာဂဒါယကတ္ထရဿ အပဒါနံ။ အပါဋ္ဌ၊
၂။၆၃။

အာယာဂဝတ္ထု (နာ) [အာယာဂ + ဝတ္ထု] ပေး
လှူ။ရာ - ကောင်းမှုပြု။ရာ - အရပ်၊ ပေး
လှူ။ရာ ပဋိဂ္ဂါလ်။ အာယာဂဝတ္ထု။နိ ပဌ ပဌဗျာ။
ဇာ၊ ၂။ ၂၃၃။ အာယာဂဝတ္ထု။နိတိ ပုညခေတ္တ-
ဘူတာ အဂ္ဂဒက္ခိဏေယျာ ပဌဗျာ ပုထု
ဗြာဟ္မဏာ သံဝိဇ္ဇန္တိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၅၃။

အာယာဂဒါယကတ္ထရ(ပု)[အာယာဂ+ဒါယက
+ထရ] အထက်ပုဒ်နှင့် အနက်တူ။ နိဗ္ဗုတေ
လောကနာထမ္ပိတိ အာဒိကံ အာယသ္မတော
အာယာဂဒါယကတ္ထရဿ အပဒါနံ။ အပါဋ္ဌ၊
၂။၆၃။

အာယာဂဝတ္ထု (နာ) [အာယာဂ + ဝတ္ထု] ပေး
လှူ။ရာ - ကောင်းမှုပြု။ရာ - အရပ်၊ ပေး
လှူ။ရာ ပဋိဂ္ဂါလ်။ အာယာဂဝတ္ထု။နိ ပုထု ပဌဗျာ။
ဇာ၊ ၂။ ၂၃၃။ အာယာဂဝတ္ထု။နိတိ ပုညခေတ္တ-
ဘူတာ အဂ္ဂဒက္ခိဏေယျာ ပဌဗျာ ပုထု
ဗြာဟ္မဏာ သံဝိဇ္ဇန္တိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၅၃။

အာယာဂသေဋ္ဌ (ပု) [အာယာဂ + သေဋ္ဌ] မြတ်
သော ပူဇော်ရာ ဓာတ်တော်။ အာယာဂ-
သေဋ္ဌေဟိ မဟိ အလင်္ကတာ။ ဒီ၊ ၂။၁၃၀။

အာယာစက (တိ) [အာ+ယာစ+ကဏ္ဍ] တောင်း
ပန်ဘတ်သော၊သူ။ အာယာစကော သက္ကော။
မိလိန္ဒ။၁၃၂။

အာယာစတိ (ကြိ) [အာ+ယာစ+အ+တိ]
(က) တောင်းပန်၏။ (ခ) တောင်း၏၊ ရွေး
ချယ်တောင်း၏။ (ဂ) တောင့်တ၏၊ ဆုတောင်း
၏။ (က) ဒေဝပုတ္တံ အာယာစတိ။ မိလိန္ဒ။
၁၃၂။ (-သံဋ္ဌ၊၁။၂၄၄။) အာယာစန္တိ—
ဒီ၊ဋ။၂၂၆။ ဒီဃ၊၁။၃၃၄။ အာယာစမိ—
မဟာနိ'ဋ္ဌ။၂၇၆။ အာယာစိ'—အပ၊၂။၁၇၇။
ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၆၄။ အာယာစိ'သု—အံ၊ဋ္ဌ၊၁။
၃၁၂။ (ခ) ယာစတိပိ အာယာစတိပိ ပုစ္ဆ-

http://www.dhammadownload.com

နိကာယ၊ ၂-နိပါတ်၊ ၃-ပဏ္ဏာသက၊ ၂-ဝဂ်။ အံ၊၁။၈၇-၉၀။

အာယာစနဝစန (န) [အာယာစန + ဝစန] (က) တောင်းပန်ခြင်းကိုဟောသောသဒ္ဒါ၊ တောင်းပန်ကြောင်း သဒ္ဒါ။ (ခ) (မေထုန်ကို) ရှေးရှု တောင်းကြောင်းဖြစ်သော သဒ္ဒါ။ (က) သာဓုတိ အာယာစနဝစနမေတံ။ ဝိ၊၃၊၁။ ၁၅၀။ (-သာရတ္ထ၊၁။၄၃၆။) (ခ) အာယာစနဝစနေသုပိ ဇတ္တကေနဝ သိသံ နု ဇေတိ။ ဝိ၊၃၊၂။၁၃၄။

အာယာစနသဒ္ဒ (ပု) [အာယာစန + သဒ္ဒ] တောင်းပန်သောစကားသံ။ ဒီဗ္ဗာယ သော-တဓာတုယာ အာယာစနသဒ္ဒံ သုဏာ။ မ၊၃၊ ၃။၁၂၂။

အာယာစနသာဓု (ပု) [အာယာစန + သာဓု] တောင်းပန်ခြင်းကို ဟောသော - တောင်း ပန်ကြောင်းဖြစ်သော - သာဓုသဒ္ဒါ။ သာဓုတိ အာယာစနသာဓု။ အဘိ၊၃၊၃။၉၆။ အာယာ-စနသာဓုတိန ပသံသနာဒီသာခူတိ အတ္ထော။ မူလဋီ၊၃။၄၄။

အာယာစနသုတ္တ (န) [အာယာစန + သုတ္တ] (၁) အာယာစနသုတ်။ အဂုံတ္တရနိကာယ၊ ၄-နိပါတ်၊ ၄-ပဏ္ဏာသက၊ ၃-ဝဂ်၊ ၆-သုတ်။ အံ၊၁။၄၀၂-၃။ (၂) အာယာစနသုတ်။ (ဒုတိယမိဂဇာလသုတ်ကို အာယာစနသုတ်ဟု ဆိုသည်။) သံယုတ္တနိကာယ၊ သဋာယတန သံယုတ္တပါဠိ၊၁-သံယုတ်၊ ၂ ဝဂ်။သံ၊ ၂။ ၂၆၅-၆။ အာယာစနသုတ္တတော ပဋ္ဌာယ (သံ၊၄၊၃။ ၁၄)တိ မိဂဇာလဝဂ္ဂေ ဒုတိယသုတ္တတော ပဋ္ဌာယ။ သံ၊ဋီ၊ ၂။ ၂၉၂။

အာယာစနဟေတု (ပု) [အာယာစန + ဟေတု] (က) တောင်းပန်ခြင်းဟူသောအကြောင်း။ (ခ) တောင့်တ - ဆုတောင်း - ခြင်း ဟူသော အကြောင်း။ (က) သော တဿ အာယာ-

အာယာစန (နၢထိ) [အာ + ယာစ + ယု] (က) တောင်းပန်ခြင်း။ (ခ) တောင့်တခြင်း၊ ဆုတောင်းခြင်း။ (က) အထဿ ဘဂဝါ အာယာစနံ ပဋိက္ခိပန္တော။ ဝိ၊၃၊၁။၁၅၀။ သာဓု ဘန္တေတိ အာယာစနာ။ ဝိ၊၃၊၂။ ၁၀၇။ (-ဇိ၊၃၊၂။၂၅၁။ ဒီ၊၃၊၁။၁၅၄။ သံ၊ ဋီ၊၁။၂၀၀။) (ခ) ဗဟူဟိ ဝတစရိယာဟိ၊ လဒ္ဓါ အာယာစနာဟိ စ။ ထေရ။ ၂၉၂။ အာ-ယာစနာဟိတိ ဒေဝတာယာစနာဟိ သတ္ထု-အာယာစနာယ စ။ ထေရာ၃၊ ၂။၁၃၄။ (-ဒီ၊၃၊ ၂။၁၃။ အံ၊၃၊၁။ ၂၂၉။ ဓမ္မ၊၃၊ ၂။ ၂၇၃။ ဇာ၊၃၊၄။၉၇။ ဇာ၊၃၊၅။၅၁၁။)

အာယာစနတ္ထ (ပု) [အာယာစန + အတ္ထ] (၁) တောင်းပန်ခြင်းအနက်။ (တိ) (၂) တောင်း ပန်ခြင်း -အနက်ရှိ-အနက်ကိုဟော-သော။ (၁) သာဓုတိ အာယာစနတ္ထော နိပါတော။ ဝိ၊၃၊ ၂။၆။ သံ၊၃၊၁။၄၄။ အံ၊၃၊ ၂။၄၀။ သာ-ရတ္ထ၊၁။၁၁၅။ (တိ) (၂) သာဓု-သဒ္ဒါ အာယာစနတ္ထော။ သံ၊ဋီ၊၁။ ၂၈၈။

အာယာစနမလိကမ္မ (န) [အာယာစန + မလိ-ကမ္မ] တောင်းပန် - တောင့်တ - ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် ပြုအပ်သော ပူဇော်ပသမှု။ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ဒေဝတာနံ အာယာ-စနမလိကမ္မံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။ ဇာ၊၃၊၁။ ၁၀၅။

အာယာစနဝဂ္ဂ (ပု) [အာယာစန + ဝဂ္ဂ] (၁) အာယာစနဝဂ်။ သံယုတ္တနိကာယ၊ ခန္ဓဝဂ္ဂ သံယုတ္တပါဠိ၊ ၂-သံယုတ်၊ ၃-ဝဂ်။ သံ၊ ၂။ ၁၆၂-၃။ (၂) အာယာစနဝဂ်။ အဂုံတ္တရ

http://www.dhammadownload.com

တံ ကုလံ ဥပနေတိ။ မိလိန္ဒ။၁၃၂။ (–အပ၊၂။၂၂၂။ မ၊၆၊၁။၃၅၈။)

အာယာဓိယမာန (တိ) [အာ + ယာစ + ယ + မာန] တောင်းပန်အပ်သော၊သူ။ ဒေဝ·တာဟိ ဧဝံ အာယာစိယမာဓနာ၁။ ဗုဒ္ဓဝံ၊၆။ ၃၁၈။

အာယာဓိယတိ (ကမ္မ၊ကြို) [အာ+ယာစ+ယ+တေ] တောင်းပန်အပ်၏။ ဘိက္ခုယတိ အာ·ယာစိယတိတိ ဘိက္ခာ။ အပ၊၆၊၂။၁၂၁။

အာယာစေတွာ (ကြို၊ဝိ) [အာ+ယာစ+တွာ] တောင်းပန်၍။ ဒေဝတာနံ အာယာစေတွာ။ ဝိ၊၆၊၁။၂၃၂။

အာယာတိ (ကြို) [အာ+ယာ+အ+တိ] (၁) (က) လာ၏။ ရောက်လာ၏။ (ခ) လိုက်ပါ၏။ (၂) သွား၏။ (၃) ဖြစ်၏။ (၁) (က) အဒ္ဓိကော ဝိယ အာယာတိ။ ဇာ၊၂။၃၄၈။ အဒဿနတော အာယန္တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၆၀။ အာယန္တိတိ အာဂစ္ဆန္တီ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၆၊၂။၄၁၁။ အာယန္တိ—ဣတိဝုတ်။၁၉၅။ ထေရီ။ ၄၁၆။ အပ၊၂။၅၆။ ဇာ၊၁။၈၂၊၃၁၈။ ဇာ၊၂။၃၃၊၃၆။ ဒီ၊၆၊၁။၃၃၂။ ထေရီ၊၆။၂၄၄။ အာယာသိ — ပေတ။၁၆၄။ အပ၊၁။၂၈။ ပေတ၊၆။၁၄၆။ အပ၊၆၊၁။၂၅၈။ အာယာမိ — ဝိ၊၃။၃၉။ ဒီ၊၃။၁၅·၉။ အာယာမ— ဝိမာန။၁၁၇။ ဝိမာန၊၆။၃၁၆။ အာယန္တု— ဝိ၊၁။၁၄၂။ ဒီ၊၂။၁၈၇။ မ၊၂။၂၅၈၊၃၅၈။ ဝိ၊၆၊၂။၉၄။ (ခ) ယောဂ'မာယန္တိ မစ္ဆုနော·(သံ၊၁။၁၁)တိ မစ္ဆုနော ယောဂံ ပယောဂံ.... အာဂစ္ဆန္တိ။ သံ၊၆၊၁။၄၃။ ကောဓော ဝေါ ဝသ'မာယာတူ (သံ၊၁။၂၄၁)တိ ကောဓော တုမှာကံ ဝသံ အာဂစ္ဆတု။ သံ၊၆၊၁။၃၂၅။ (၂) ယဿတ္ထာ ဒူရ'မာယန္တိ (ဇာ၊၁။ ၇၄)တိ ယဿ အတ္ထာယ....ဒူရမ္မိ ဂစ္ဆန္တိ။ ဇာ၊၂။၂၈၉။ အာယာမ၊ (သုတ္တနိ။၃၇၃)တိ ဂစ္ဆာမ။ သုတ္တနိ၊၆၊၂။၁၁၄။ အာယန္တ။(ဇာ၊

စနဟေတု တံ ကုလံ ပဏိဓေတိ။ မိလိန္ဒ။ ၁၃၂။ (ခ) အပိနု သော ပုရိသော မဟ·တော ဇနကာယဿ အာယာစနဟေဒု ဝါ ထောမနဟေတု ဝါ.... ဥပပဇ္ဇေယျာကိ။ သံ၊ ၂။၄၉၈။ (–အံ၊၂။၄၁။) အဝှါယနဟေတု·လည်း ကြည့်။

အာယာစန္တာ (တိ) [အာ+ယာစ+အ+အန္တာ။ ထိ·၌ အာယာစန္တိ] (က) တောင်းပန်သော၊သူ။ (ခ) တောင့်တသော၊သူ။ (က) ပထဝိ·ပရိဝတ္တန် အာယာစန္တော ဟိ ထေရော ဘဂဝန္တံ ဓမာဟ။ ဝိ၊၆၊၁။၁၅၀။ (–ဒီ၊၆၊ ၁။၃၀၅။ မ၊၆၊၂။၆၉။ သံ၊၆၊၂။၁၉၈။ အံ၊ ၆၊၂။၂၄၊၁၄၆။) (ခ) နိဏ္ဍောဂါ ဟောန္တာ။တိ အာယာစန္တာ ပဌမံယေဝ ဘောဇေန္တိ။ ဝိ၊ ၆၊၂။၂၁၄။ အဃောသုံ ခေါ ဘိက္ခူ။.... ကေစ္စာနံ ဂုတ္တိနံ အာယာစန္တိနံ။ ဝိ၊၁။၂၀၀။ (–အံ၊၆၊၂။၅၈။)

အာယာစမာန (တိ) [အာ+ယာစ+အ+မာန] (က) တောင်းပန်သော၊သူ။ (ခ) တောင့်တ သော၊သူ။ (က) သာဓု ဘန္တေတိ အာယာ·စမာနော အာဟ။ သံ၊၆၊၁။၂၄၄။ (–သံ၊၃၊ ၁။၁၀၀။) (ခ) သဒ္ဓေါ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု ဧဝံ သမ္မာ အာယာစမာနော အာယာစေယျ။ အံ၊၁။၀၇။ (–အံ၊၆၊၂။၅၈။)

အာယာစိတဗြဟ္မု (ပုံ) [အာယာစိတ + ဗြဟ္မု] တောင်းပန်တတ်သော ဗြဟ္မာ။ အညတရော မဟာဗြဟ္မာတိ ဓမ္မဒေသနံ အာယာစိတ·ဗြဟ္မာ။ ဒီ၊၆၊၂။၆၉။

အာယာစိတဘိက္ခာ (ထီ) [အာယာစိတ+ဘိက္ခာ] တောင်းပန်အပ်သော ဆွမ်း။ ဇနဿ အာ·ယာစိတဘိက္ခမေဝ ပဋိဂ္ဂဏှန္တော၁။ ဒီ၊၆၊၂။၄၉။

အာယာစိတာ (ကြို၊ဝိ) [အာ + ယာစ + တွာ] တောင်းပန်၍။ တံ ဒေဝပုတ္တံ အာယာစိတွာ

http://www.dhammadownload.com

ခ။၃၃၄)တိ ဂစ္ဆန္တု။ ဇာဒ္ဓ၊၄။၄၅၀။ (၃) အာယန္တိ တတောတိ အာယော။ ဒီ၊ဌ၊၂။၃၄၇။ အဘိ၊ဌ၊၂။၂၀၇။ အာယန္တိတိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ ဒီဋီ၊၂။၂၉၁။

အာယာပန (န) [အယ+ဏာပေ+ယု] ဖြစ်စေခြင်း။ အောက်ပုဒ်-ကြည့်။

အာယာပနဋ္ဌ (ပု) [အာယာပန + အတ္ထ] ဖြစ်စေခြင်းအနက်။ သမ္မယုတ္တကာနံ အရူပဓမ္မာနံ ယော အာယ:ပနဋ္ဌေန (အာယဝနဋ္ဌေန။ နိတိ၊ဓာ။၁၃၀) အာယု။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၃။

အာယာပေတိ (ကြိ) [အာ+ယပ+ဏေ+တိ] လွန်စွာဖြစ်၏။ ကုသလာဓမ္မာ အာယာပေန္တီ-(ပဋ္ဌာန်း။၂၁၆။ စူဠနိ။၂၃၃)တိ သမထဝိပဿနာဝသေန ပဝတ္တာ ကုသလာဓမ္မာ ဘုသံ ယာပေန္တီ၊ ပဝတ္တန္တီတိ အတ္ထော။ ပဋ္ဌာန်း၊ဋ္ဌ၊၂။၁၄၀။

အာယာမ[၁] (ပု)[(၁)အာ+ယမု+ဃ။ (၂) အာ+ယာ+အ+မ။ အာပုဗ္ဗော ယမု ဥပရမေ ဏော။အာဘုသော ယာတိ ဂစ္ဆတီတိ ဝါ အာယာမော၊ ယာ ဂတိ၀ါပုဏော်သု၊မော။ ဓာန်၊ဋ္ဌီ။၂၉၅။] (၁) (က) အရှည်အလျား။ (ခ) အမြင့်။ (၂) လုံလဝီရိယ။ (၁) (က) အာယာမော ဒီဃတာ' ထောဟော။ ဓာန်။၂၉၅။ ပုရတ္ထိမေန စ ပစ္ဆိမေန စ ဒ္ဝါဒသယောဇနာနိ အာယာမေန။ ဒီ၊၂။၁၂၁၊၁၃၉။ သောဋ္ဌသသမာ အာယာမေနာ (မ၊၂။၃၁၉)တိ အာယာမေန သမသောဋ္ဌသဟတ္ထာ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၂၃၉။ (–သံ၊၁။၃၀၉။ မိလိန္ဒ။၁၆။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၁။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅၆။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၂၊၂၄၁။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၉၉။) (၁) (က) (ခ) အာယာမတော စတုဗ္ဗိသံ၊ ဝိတ္ထာရေန စ ဒ္ဝါဒသ။ အပ၊၁။၃၇။ အာယာမတော ဒီဃတော စ ဥစ္စတော စ စတုဗ္ဗိသတိ ယောဇနံ။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၀။ (ခ) အာယာမေန စတုဗ္ဗိသ–ယောဇနံ အာသိ တာဝဒေ။ အပ၊၁။၆၀။

အာယာမ[၂] (ကြိ) [အာ+ယာ+အ+မ] လာ, သွားကုန်အံ့၊ လာ, သွားကြစို့။ အာယာမာ-(ဝိ၊၁။၁၁)တိ အာဂစ္ဆ ယာမ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၄။ အာယာမာတိ ဧတ္ထ အာသဒ္ဒေါ အာဂစ္ဆာတိ ဣမိနာ သမာနတ္ထောတိ အာဟ "အာယာမာ-တိ အာဂစ္ဆ ယာမာ"တိ။ သာရတ္ထ၊၁။၄၅၆။ အာယာမာ (ဒီ၊၂။၆၉)တိ ဧဟိ ယာမ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၇။ (–ဒီ၊၂။၇၆-၇၊၁၁၃၊၂၇၇။ မ၊၁။၂၁၆။ မ၊၂။၂၅၁။ သံ၊၁။ ၁၄၉။ သံ၊၃။၃၂၄။ အံ၊၁။၁၁၇။)

အာယာမသမ္မုန္နဿ (တိ) [အာယာမ[၁] + သမ္မုန္နဿ] အလျားနှင့် ပြည့်စုံသော။ အာယတ (ဇာ၊ ဋ္ဌ၊၃။၃၆၇)ကြည့်။

အာယာသ (ပု) [အာ + ယသ+ဏ] ပင်ပန်းခြင်း၊ စိတ်၏ ပင်ပန်းခြင်း။ အညတရညတရေန ဒုက္ခဓမ္မေန ဖုဋ္ဌဿ အာယာသော ဥပါယာသော (အာယာသနာ ဥပါယာသနာ) အာယာသိတတ္တံ ဥပါယာသိတတ္တံ၊ အယံ ဝုစ္စတိ ဥပါယာသော။ အဘိ၊ဝိ။၁၀၅။ ပဋိသံ။၃၀။ အာယာသနဋ္ဌေန အာယာသော။ သံသီဒနဝိသီဒနာကာရပ္ပဝတ္တဿ စိတ္တကိလမထဿေတံ နာမံ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၉။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊၁။၁၄၄။ အာယာသော ကိလမနံ။ နိတိ၊ ဓာ။၂၉။ (–ဒီ၊၂။၂၄၄။ မ၊၃။၂၉၃။ ဒီ ဋ္ဌ၊ ၂။၃၀၀။) ဥပါယာသ-လည်း ကြည့်။

http://www.dhammadownload.com

အာယာသဋ္ဌ (ပု) [အာယာသ+အတ္ထ] ပင်ပန်းခြင်း အနက်သဘော။ ဒဋ္ဌံ အာယာသဋ္ဌေန ဥပါယာသော။ မ၊ဋီ၊၃။၇၉။

အာယာသန (နဝ) [အာ+ယသ+ယု]ပင်ပန်းခြင်း။ ကာယစိတ္တာနံ အာယာသနဝသေန ဒေါသဿေဝ ပဝတ္တိအာကာရောတိ အတ္ထော။ စိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၂၀၁။ အာယာသ-လည်း ကြည့်။

အာယာသနဋ္ဌ (ပု) [အာယာသန+အတ္ထ] ပင်ပန်းခြင်းအနက်သဘော။ အာယာသ-ကြည့်။

အာယာသိတတ္တ (နဝ) [အာယာသိတ+တ္တ] ပင်ပန်းသည်၏အဖြစ်၊ ပင်ပန်းခြင်း။ အာယာသိတဘာဝေါ အာယာသိတတ္တံ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၉။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၄။ အာယာသ-လည်း ကြည့်။

အာယာသိတဘာဝ (ပု) [အာယာသိတ+ဘာဝ] အာယာသိတတ္တ-နှင့် အနက်တူ။ ၎င်း-ပုဒ် ကြည့်။

အာယု (ပု၊နဝ) [(၁) အယ+ဏု။ ဏ္ဍာဒိ။၁။ (၂) ဣ+ ဏု။ ရူ။နှာ-၄၀၄။ ဓာန်၊ဋီ။၁၅၅။ (၃) အာ+ယု+ဏု။ နီတိ၊ဓာ။၁၃၈။ အပ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၃၄။ အာယုသဒ္ဒေါ ပုံနပုံသကလိင်ေါ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ နီတိ၊ပဒ။၃၀၈။] (က) အသက်၊ ဇီဝိတိန္ဒြေ။ (ခ) သက်တမ်း၊ အသက်အပိုင်းအခြား၊ ဝိပါက်ခန္ဓာအစဉ်၏ တည်ရာ လွန်ကဲသော ကာလအပိုင်းအခြား။ (က) ယောတေသံ အရူပီနံ ဓမ္မာနံ အာယူ (အဘိ၊ဓ။၂၀)တိ တေသံ သမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ ယော အာယာပနဋ္ဌေန အာယု။ တသ္မိဉ္ဉိ သတိ အရူပဓမ္မာ အယန္တိ ဂစ္ဆန္တိ ပဝတ္တန္တိ၊ တသ္မာ အာယူတိ ဝုစ္စတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၃။ အာယုံ ပဋိစ္စာ (မ၊၁။၃၆၉)တိ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ ပဋိစ္စ တိဋ္ဌန္တိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၉။ အာယု ဥသ္မာ စ ဝိညာဏံ။ သံ၊၂။၁၁၇။ အာယူတိ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉၆။ (–ဝိ၊၃။၃၁၅။ ဒီ၊၂။၂၂၇-၈။ ဒီ၊၃။၅၆၊၆၄၊၁၁၉။ မ၊၁။၆၀။ သံ၊၁။၈၆၊၂၄၄။ သံ၊၂။၄၆၇-၈။ အံ၊၁။၃၄၄၊၃၇၄။ အံ၊၂။၃၅။ အဘိ၊ဓ။၁၇၇။ အဘိ၊ဝိ။၁၀၄။ ခုဒ္ဒက။၁၁။ ဣတိဝုတ်။၂၅၅။ သုတ္တနိ။၃၀၁။ ပေတ။၁၅၉။ မိလိန္ဒ။၂၉၁။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၃၁။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၀။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၉။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၃။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။၂၁၂။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၂၇၅။) (ခ) ဥတုဘောဇနဝသေန ဟိ အာယု ဟာယတိပိ ဝစုတိပိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၇။ အာယူတိ စ ပရမာယု အဓိပ္ပေတံ။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၉။ ပရမာယု (ဒီ၊ဋီ၊၁။၁၅၆။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၄၁၆-၇)လည်း ကြည့်။

အာယုအန္တရ (နဝ) [အာယု+အန္တရ] အသက်၏ အပိုင်းအခြား၊ အသက်ရှင်ရာခဏ၏ အပိုင်းအခြား။ ဣဒံ ပန သောဋ္ဌသဝတ္ထုကံ....အာယုအန္တရံ ပရိစ္ဆိန္နမေဝ ဟောတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၈၃။ အာယုအန္တရံ နာမ ဇီဝိတန္တရံ ဇီဝနက္ခဏာဝဓိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၃၄၆။

အာယုကပ္ပ (ပု) [အာယု + ကပ္ပ] အာယုကပ်၊ အသက် အပိုင်းအခြား၊ သက်တမ်းကာလ။ သော စ ပန ကပ္ပေါ အာယုကပ္ပေါ ဝုစ္စတိ။ မိလိန္ဒ။၁၄၃။ ကပ္ပံ နိရယမှိ ပစ္စတိ၊ ကပ္ပံ သဂ္ဂမှိ မောဒတီတိ ဧတ္ထ အာယုကပ္ပေါ၊ အာယုကပ္ပနံ အာယုဝိဓာနံ ကမ္မဿ ဝိပါကဝသေန ဝါ ဝဿဂဏနာယ ဝါ အာယုပရိစ္ဆေဒေါတိ အတ္ထော။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၂၇။ (–ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၁၁။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၄၄။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၅။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၈၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၄၇။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၂၉၄။ ဝဇိရ။၅၃၃။)

အာယုကပ္ပန (နဝ) [အာယု + ကပ္ပန] အသက် အပိုင်းအခြား၊ သက်တမ်းကာလ။ အာယုကပ္ပ-ကြည့်။

အာယုကပ္ပဝိနာသ (ပု) [အာယုကပ္ပ+ဝိနာသ] အာယုကပ်၏ ပျက်စီးခြင်း။ အာယုကပ္ပ-

http://www.dhammadownload.com

ဝိနာသေ ဝေါတိ အတ္ထေ သတိ နတ္ထိ ဝိရော-ဓေဝ။ အံ၊ဌီ၊၁။၂၁၄။

အာယုကပ္ပသညိတ (တိ) [အာယုကပ္ပ+သညိတ] အာယုကပ်ဟ္ရ၍ သိမ့်တ်အပ်သော။ အာယု-ကပ္ပသညိတံ အန္တရကပ္ပံ တိဋ္ဌတိ။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၄၇။ အံ၊ဌီ၊၂။၃၆၀။

အာယုကာမ (တိ) [အာယု+ကာမ] အသက်-အသက်ရှည်ခြင်း – ကို အလိုရှိသော၊ သူ။ နခေါ ဂဟပတိ အရဟတိ အရိယသာဝကော အာယုကာမော အာယုံ အာယာစိတုံ ဝါ အဘိနန္ဒိတုံ ဝါ။ အံ၊၂။၄၁။

အာယုကာရဏ (နာ) [အာယု+ကာရဏ] အသက်ရှည်ခြင်း၏ အကြောင်း။ တတ္ထ ကွဒံ ဘိက္ခု-နော အာယုသ္မိံ ကွဒံ အာယုကာရဏန္တိ အတ္ထော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၁။ (–ဒီ၊ဌီ၊၃။၃၄။)

အာယုကာလ (ပု) [အာယု+ကာလ] အသက်ရှည်ရာ – အခါ – ကာလ။ ဝဿသတတော ပဋ္ဌာယ ဥဒ္ဓံ အာယုကာလော ကာလော နာမ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၂။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၂၃။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။၇၃။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၈။

အာယုကောဋ္ဌာသ (ပု) [အာယု+ကောဋ္ဌာသ] အသက်အဖို့အစု။ ဗုဒ္ဓါ စ ခဏ္ဍိစ္စာဒိဘာဝံ အပတ္တာ ပဋ္ဌမေ အာယုကောဋ္ဌာသေ ဗဟု-ဇနဿ ပိယမနာပကာလေယေဝ ပရိနိဗ္ဗာ-ယန္တိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၄၄။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၀၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၃။၂၄၇။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၂၉၄။ (–မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၅၀။ မ၊ဌီ၊၂။၄၀။ အံ၊ဌီ၊၂။၃၀၀။)

အာယုကျယ (ပု) [အာယု + ခယ] အသက်၏ကုန်ခြင်း။ အသက်တမ်းကာလ ကုန်ဆုံးခြင်း။ အညတရော သဓေတ္တာ အာယုက္ခယာ ဝါ ပုညက္ခယာ ဝါ အာဘာဿရကာယာ စဝိတ္ဝာ။ ဒီ၊၁။၁၆။ ဒီ၊၃။၂၃။ အာယုက္ခယာ ဝါ ပုည-က္ခယာ ဝါတိ ယေ ဥဋ္ဌာရံ ပုညကမ္မံ ကတ္ဝာ ယတ္ထ ကတ္ထစိ အပ္ပါယုကေ ဒေဝလောကေ နိဗ္ဗ-တ္တန္တိ၊ တေ အတ္တနော ပုညဗလေန ဌာတုံ နသက္ကောန္တိ၊ တသာ ပန ဒေဝလောကဿ အာယုပ္ပမာဏေနေဝ စဝန္တိတိ အာယုက္ခယာ စဝန္တီတိ ဝုစ္စန္တိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၂။ (–ဝိမာန။ ၁၂၁။ ထေရ။၃၂၀။ စရိယာ။၃၉၁။ မိလိန္ဒ။ ၂၉၃။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၂၁၁။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၅။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊၂။၁၆၂။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၉။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၃၂၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၂၂။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၀။ ဣတိ-ဝုတ်၊ဋ္ဌ။၂၄၂။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆၈။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၂၈၃။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။၄၁၇-ဂ။ အနုဋ္ဌီ၊၃။ ၁၃၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၉၆။)

အာယုက္ခယပ္ပတ္တ (တိ) [အာယုက္ခယ + ပတ္တ] အသက်တမ်း ကုန်ခြင်းသို့ ရောက်သော၊သူ။ အတ္ထိ ဒေဝပုတ္တော ဥဿန္နကုသလမူလော ခီဏာယုကော အာယုက္ခယပ္ပတ္တော။ မိလိန္ဒ။ ၁၂၉။

အာယုက္ခယမရဏ (နာ) [အာယုက္ခယ + မရဏ] အသက်ကုန်ခြင်းကြောင့် သေခြင်း။ ဇာတိ-က္ခယ (ဇာတိပစ္စယာ) မရဏံ ဥပက္ကမမရဏံ သရသမရဏံ အာယုက္ခယမရဏံ ပုညက္ခယ-မရဏန္တိပိ တသော နာမံ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၅။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၃၃။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။၆၂။ သာရတ္ထ၊၃။၁၇၄။ (–အနုဋ္ဌီ၊၁။၉၇။ အနုဋ္ဌီ၊၃။ ၂၁၄။ ဝိဘာဝိနီ။၁၈၇။)

အာယုက္ခယဟေတု (ပု) [အာယုက္ခယ+ဟေတု] အသက်တမ်းကုန်ခြင်းဟူသော အကြောင်း။ အနာသဝေါ အာယုက္ခယာ အာယုက္ခယ-ဟေတု တုဋ္ဌော သောမနဿိကော ဟောတိ။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆၈။

အာယုဂတိ (ထီ) [အာယု + ဂတိ] အသက်၏ ဖြစ်ခြင်း။ ကာလကိရိယံ ဥပဂန္တွာ အာယုဂတိံ ခေပေတ္ဝာ ပရိနိဗ္ဗာယနတော။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၅၀။

http://www.dhammadownload.com

၂။၃၀၀။ ဓမ္မာဠ၊၁။၆၄၊၁၁၅။ ဓမ္မာဠ၊၂။၂၀၃။ ဇာဠ၊၄။၄၉၆။)

အာယုတ္တကပုရိသ (ပု) [အာယုတ္တက+ပုရိသ] အမှုထမ်းယောကျ်ား။ အာယသာဓကော အာယုတ္တကပုရိသော ဝိယ တန်ဆီတော နန်ဒရာဂေါ အနုစရော နာမ။ ဓမ္မာဠ၊၂။၂၀၄။ (-စရိယာ၊ဠ။၂၁။ ဇာ၊ဠ၊၅။၁၄၊)

အာယုတ္တကဗြာဟ္မဏ (ပု) [အာယုတ္တက+ဗြာဟ္မဏ] အမှုထမ်းပုဏ္ဏား။ ရာဇဂဟနဂရေ ဇိဏ္ဏပဠိသခ်ရဏကာရကော အာယုတ္တက-ဗြာဟ္မဏော။ အံ၊ဠ၊၂။၁၄၉။

အာယုတ္တကဝေသ (ပု) [အာယုတ္တက + ဝေသ] အမှုထမ်းအသွင်သဏ္ဌာန်။ ဂစ္ဆ, သေဋ္ဌိနော အာယုတ္တကဝေသံဂဟေတွာ သေဋ္ဌိဿ ဟတ္ထတော ပဏ္ဏံ အာဆောပေတွာ။ ဓမ္မာဠ၊၂။၉။ (-ဇာ၊ဠ၊၁။၂၄၇။)

အာယုဒ (တိ) [အာယု + ဒါ+ကို] အသက်ကို ပေးလှူတတ်သော၊သူ။ အာယုဒေါ ဗလဒေါ မိဏော၊ ဝဏ္ဏဒေါ ပဋိဘာနဒေါ။ အံ၊၂။ ၃၆။

အာယုဒဒန္တ (တိ) [အာယု+ဒါ+အန္တ] အသက်ကို ပေးတတ်သော။ အာယုဒံ ဘန္တေ နာဂသေန ဘောဇနံ ဒုရုပစာရေန ဇီဝိတံ ဟရတိ။ မိလိန္ဒ။၁၅၅။

အာယုဒါန (န) [အာယု + ဒါန] အသက်ကို ပေးလှူခြင်း၊ အသက်အလှူ။ အာယုံ ခေါ ပန ဒတွာတိ အာယုဒါနံ ဒတွာ။ အံ၊ဠ၊၂။ ၃၁၁။ (-အံ၊ဠ၊၃။၂၁။ သာရတ္ထ၊၃။၃၀၅။)

အာယုဒါယီ (တိ) [အာယု+ဒါ+ဏီ] အသက်ကို ပေးလှူလေ့ရှိသော၊သူ။ သော အာယု-ဒါယီ ဝဏ္ဏဒါယီ၊ သုခံ ဗလဒဒေါ နရော။ အံ၊၁။၃၇၅။

အာယုဒုပ္ပလ (န) [အာယု+ဒုပ္ပလ္ယ။ ဏျပစ္စည်းကျသော ဘာဝလောပပုဒ်။] အသက်၏

အာယုဥူန (န) [အာ + ယုဇ+ယု] အလွန်-ပြင်းစွာ--အား‌ထုတ်ခြင်း။ အာယုဥူနံ အနုယုဥူနံ အာယောဂေါ။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၃၇၅။

အာယုတ (တိ) [အာ+ယု + တ] ရောပြွမ်း-ယှဉ်စပ်-သော။ အစ္ဆောဒိကာ ပုထုသိလာ၊ ဂေါနင်္ဂုလမိဂါယုတာ။ ထေရ။၂၄၄။ ဂေါန-ဂုံလေဟိ စ ပသာဒါဒိကေဟိ မိဂေဟိ စ တဟံ တဟံ ဝိစရန္တေဟိ အာယုတာ မိဿိတာတိ ဂေါနင်္ဂုလမိဂါယုတာ။ ထေရ၊ဠ၊၁။၂၀၄။ အန္ဒုပါနသမာယုတ (ဗုဒ္ဓဝံ၊ဠ။၀၇), ကိမ္ပုရိ-သာယုတ (ဇာ၊ဠ၊၇။၂၉၀), ဂေဓမာယုတ (အပ၊၁။၆၂), နာနာဒိဇဂဏာယုတ (ဒီ၊၃။ ၁၆၃), နာနာပုပ္ဖဒုမာယုတ (ဇာ၊ဠ၊၆။၁၅၂), ပုထုလောမာယုတ (ဇာ၊ဠ၊၅။၅), ဟရိတာ-ယုတ(ဇာ၊ဠ၊၇။၃၁၄)တို့လည်း-ကြည့်။

အာယုတ္တ (တိ) [အာ+ယုဇ+က] (က) ယှဉ်သော၊ အထူးသဖြင့် ယှဉ်သော။ (ခ) အား‌ထုတ်သော၊ အထူးသဖြင့် အား‌ထုတ်သော။ (က) တပေါဇိဂုစ္ဆာယ အာယုတ္တာ။ သံ၊၁။ ၆၇။ အာယုတ္တာတိ တပေါဇိဂုစ္ဆနေ ယုတ္တ-ပယုတ္တာ။ သံ၊ဠ၊၁။၁၁၇။ အာယုတ္တာတိ ဒဿနေန သံယုတ္တာ။ သံ၊ဋီ၊၁။၁၆၇။ (ခ) ပဌမဿ စျာနဿ ဥပ္ပါဒါယ ယုတ္တော ပ-ယုတ္တော အာယုတ္တော သမာယုတ္တော။ မဟာ-နိ။၄၀၁။ (က) (ခ) မေထုနဓမ္မေ ယုတ္တဿ ပယုတ္တဿ အာယုတ္တဿ သမာယုတ္တဿ။ မဟာနိ။၁၀၈။ အာယုတ္တဿာတိ ဝိသေသေန ယုတ္တဿ။ မဟာနိ၊ဠ။၂၂၇။ (-မဟာနိ။ ၁၂၇။ စူဠနိ။၅၆။ အပ၊ဠ၊၂။၄၀။)

အာယုတ္တက (ပု) [အာယုတ္တ + က] အမှုထမ်း၊ ဝန်ဆောင် (စာရေး, ဘဏ္ဍာစိုး, တရား‌သူကြီး, အမတ်·စသည်)။ အမှာကံ ဒေဝ နာဂရေ အာယုတ္တကော နတ္ထိ၊ ဒေဟိ နော ကိဉ္စိ အာယုတ္တကံ။ သံ၊ဠ၊၃။၁၀၃။ (-ပဋိသံ၊ဠ၊

http://www.dhammadownload.com

–အားမရှိသည်၏အဖြစ် – အားမရှိခြင်း – အားနည်းခြင်း။ အာယုဒုဗ္ဗလတော မရဏံ အနုဿရိတဗ္ဗံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၂၃။ အာယုဒုဗ္ဗလ-တောတိ ဇီဝိတဿ ဒုဗ္ဗလဘာဝတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၂၈၉။ (–ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၂၈။)

အာယုဓ (နဲ) [အာ+ယုဓ + အ] လက်နက်။ အာဝုဓ-ကြည့်။

အာယုဓဘဏ္လ (နဲ) [အာယုဓ+ဘဏ္လ] လက်နက်ဘဏ္လာ။ သတ္ထဝဏိဇ္ဇာတိ အာယုဓဘဏ္လံ ကတ္ဒာ ဝါ ကာရေတ္ဒာ ဝါ ယထာကတံ ဝါ ပဋိလဘိတ္ဒာ တဿ ဝိက္ကယော။ အံ၊ဋီ၊၂။၂၄။

အာယုဓာရဏ (တိ) [အာယု+ဓာရဏ] အသက်ကို ဆောင်တတ်သော။ ဘောဇနံ သဗ္ဗသတ္တာ-နံ အာယုဓာရဏံ။ မိလိန္ဒ။၃၀၆။

အာယုပစ္ဆေဒန (တိ) [အာယု+ဥပစ္ဆေဒန] အသက်ကို ဖြတ်တတ်သော။ အနာယုဿာတိ အာယုပစ္ဆေဒနာ နဲ အာယုဝစုနာ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၆။

အာယုပညာသမာဟိတ (တိ) [အာယု+ပညာ+သမာဟိတ] အသက်ပညာနှင့် ပြည့်စုံသော၊ သူ။ သဗ္ဗလက္ခဏသမ္ပန္နော၊ အာယုပညာသ-မာဟိတော။ အပ၊၁။၃၆၆။

အာယုပဋိလာဘ (ပု) [အာယု+ပဋိလာဘ] အသက်ကိုရခြင်း၊ အသက်ရှည်ခြင်း။ အာယု-သံဝတ္တနိကာ ဟိဿ ပဋိပဒါ ပဋိပန္နာ အာယု-ပဋိလာဘာယ သံဝတ္တတိ။ အံ၊၂။၄၁။

အာယုပရိက္ခယ (ပု) [အာယု+ပရိက္ခယ] အသက်၏ ကုန်ခြင်း။ ကာလံ ကရောတီတိ နဲ ဝိဇာ-တဘာဝပစ္စယာ, အာယုပရိက္ခယေနေဝ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၃၀။ (–ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၄၁။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၈။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၉၄။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၂၈။ မ၊ဋီ၊၃။၃၃၈။)

အာယုပရိစ္ဆေဒ (ပု) [အာယု+ပရိစ္ဆေဒ] အသက်အပိုင်းအခြား၊ အသက်ကို ပိုင်းခြားခြင်း။ တတ္ထ အာယုပရိစ္ဆေဒေ ပရိတ္တံ လဟုကန္တိ ဥဘယမေတံ အပ္ပကဿေဝ ဝေဝစနံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၆။ (–အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၂၇။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅၃။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။၃။)

အာယုပရိစ္ဆေဒဝစန (နဲ) [အာယုပရိစ္ဆေဒ+ဝစန] အသက် အပိုင်းအခြားကို ဆိုခြင်း။ "ဝဿသတံ ဝဿသဟဿံ ဝဿသတသဟ-ဿာနီ"တိ အာဒိနာ မနုဿာနံ ဒေဝါနဉ္စ အာယုပရိစ္ဆေဒဝစနတော ယေဘုယျေန တေသံ အာယုက္ခယေန မရဏံ ဟောတိ။ အနုဋီ၊၃။၁၃၃။

အာယုပရိတ္တတာ (ထီ) [အာယု+ပရိတ္တ+တာ] အသက်၏–နည်း–တိုတောင်း–သည်၏ အဖြစ်။ ဧတံ ဘယန္တိ ဧတံ ဇီဝိတိန္ဒြိယဿ မရ-ဏူပဂမနံ, အာယုပရိတ္တတာ, ဇရူပနီတဿ တာဏာဘာဝေါတိ တိဝိဓံ ဘယံ ဘယဝတ္ထု ဘယကာရဏန္တိ အတ္ထော။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၁။

အာယုပရိပါကကာလ (ပု) [အာယု+ပရိပါက+ကာလ] အသက်၏ ရင့်ကျက်ရာအခါ။ ပရိ-ပါကံ အာဂမေန္တိတိ အာယုပရိပါကကာလံ အာဂမေန္တိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၉၉။

အာယုပရိမာဏ (နဲ) [အာယု+ပရိမာဏ] အသက်၏ အတိုင်းအရှည်။ တေသံ ဗုဒ္ဓါနံ အာ-ယုပရိမာဏတောပိ ပုရိသယုဂတောပိ ဥဘ-ယထာ စိရဋ္ဌိတိကတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅၇။ (–ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၈။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၁၄။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၂၅၁။ ဝဇိရ။၅၃၃။)

အာယုပရိယန္တ (ပု) [အာယု+ပရိယန္တ] အသက်အပိုင်းအခြား။ ဝေမာယုပရိယန္တ(ဝိ၊၁။၅။ ဒီ၊၁။၁၂။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၅၂)-ကြည့်။

http://www.dhammadownload.com

အာယုပရိယောသာန (န) [အာယု+ပရိယောသာန] အသက်၏ အဆုံး။ သောယထာဖာသုကံ ဂန္ဓာ အာယုပရိယောသာနေ ပရိနိဗ္ဗာယိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၃။ အဘိညာသမာပတ္တိယော စ နိဗ္ဗတ္တေတွာ အာယုပရိယောသာနေ ပြဟ္မလောကေ နိဗ္ဗတ္တိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၁။ (-ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၃၊၃၁၄၊၄၀၂။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၁။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။ ၂၅၁။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၃၀၁။ အပ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂။ စရိယာ၊ဋ္ဌ။၂၄၀။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၁၊၅၆။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၅၅၃။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၂၄၀။)

အာယုပါလ (ပုံ) [အာယု+ပါလ] အာယုပါလမည်သော ထေရ်။ အာယသ္မာ အာယုပါလော သခ္ခေါ်ယျပရိဝေဏေ ပဋိဝသတိ။ မိလိန္ဒ။၁၈။

အာယုပါလယန္တ (တိ) [အာယု+ပါလယန္တ] အသက်ကိုစောင့်သော၊သူ။ သဏိကံ ဇီရတိ အာယုပါလယံ။ သံ၁။၈၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၀၇။ ပါလယန္တိ နိရောဓော အဝေဒနော ဇီဝိတံ ရက္ခန္တော။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၈၅။

အာယုပါလီ (ထီ) [အာယု+ပါလီ] အာယုပါလီမည်သော ထေရီ။ အောက်ပုဒ်-ကြည့်။

အာယုပါလီတ္ထေရီ (ထီ) [အာယုပါလီ+ထေရီ] အာယုပါလီမည်သော ထေရီ။ သံဃမိတ္တာယပိ ဆုဇ္ဈိတာယ အာစရိယာ အာယုပါလီတ္ထေရိနာမ၊ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၉။

အာယုပဋိလာဘိ (ထီ) [အာယု + ပဋိလာဘိ။ ထီ-၌ အာယုပဋိလာဘိနီ] အသက်ကို တဖန်ရခြင်း။ အာယုံ ဝါ ဘဇနိကာ ဟောတိ၊ အာယုပဋိလာဘိနီတိ အတ္ထော။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၃၁၁။

အာယုပတ္တိဋ္ဌာန (န) [အာယ+ဥပတ္တိ+ဌာန] အခွန်အတုတ်၏ ဖြစ်ရာ – ဌာန – အရပ်။ အခွန် ထုတ်ရာ ဌာန။ ကေဏိတိ ရညော ဒါတဗ္ဗော အာယော၊ အာယုပတ္တိဋ္ဌာနန္တိ အတ္ထော။ ဝိမတိ၊၂။၇၆။

အာယုပဒန္ဓ (ပုံ) [အာယု+ပဒန္ဓ] ဇီဝိတိန္ဒြေ၏ အစဉ်။ အာယုသန္တာနဇနကပစ္စယသမုတ္တိယာတိ အာယုပဒန္ဓဿ ပဝတ္တာပနကာလံ အာဟာရာဒိပစ္စယာနံ သမုတ္တိယံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ။ ၂။ ၂၀၇။

အာယုပမာဏ (န) [အာယု+ပမာဏ] အသက်၏ အတိုင်းအရှည်၊ အသက်တမ်း။ ဝိပဿိဿ ဘိက္ခဝေ....အာယုပမာဏံ အဟောသိ။ ဒီ၊၂။ ၃။ တဿ ပန ဒေဝလောကဿ အာယုပမာဏေနေဝ စဝန္တိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၂။ အာယုပမာဏေနေဝါတိ ပရမာယုပမာဏေနေဝ။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၅၆။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။၄၁၆။ တသ္မိံ တသ္မိံ ကာလေ ယံ မနုဿာနံ အာယုပမာဏံ ဟောတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၄၄။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၂၀၂။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၂၉၄။ အာယုပမာဏန္တိ ပရမာယုပမာဏံ ဝဒတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၄၉။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။ ၅၀၄။ (– ဒီ၊၂။၂၆၁။ သံ၁။၁၅၊၁၃၆။ အံ၁။၂၁၊၂၇၀၊၄၄၁။ အံ၊၂။၅၀၃။ အံ၊ဋ္ဌ။ ၃၉၅။ အဘိ၊ပု။၁၁၉။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၀။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၈။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၈၅။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၈။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၄၉။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၃၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၈။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၇။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၈-၉။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၈၃။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၂၂၉။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၈၂။ ကခ်ီ၊ဋ္ဌီ။၃၀၁။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၃။၁၅၈။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၄၃။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၅၄။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။ ၃၄၈။ မူလဋ္ဌ၊၃။၃၃။ အနုဋ္ဌ၊၂။၂၂၃။)

အာယုပမာဏဝေမတ္တ (န) [အာယုပမာဏ+ဝေမတ္တ] အသက်အတိုင်းအရှည်–သက်တမ်း–၏ အလယ်။ တတ္ထ အာယုပမာဏဝေမတ္တံ အပ္ပတ္တာဝ ပရိနိဗ္ဗာယနတော။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၄၉၂။

အာယုဘာဂပဋိလာဘိ (တိ) [အာယုဘာဂ+ပဋိလာဘိ။ ထီ-၌ အာယုဘာဂပဋိလာဘိနီ] အသက်၏ အဖို့ကို တဖန်ရခြင်း ရှိသော။

http://www.dhammadownload.com

အာယုဿ ဘာဂိနီ ဟောတီတိ အာယုဘာဂ-ပဋိလာဘိနီ ဟောတိ၊ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၁၁။ အာ-ယုဘာဂပဋိလာဘိနီ ဟောတီတိ အာယု-ကောဋ္ဌာသဿ ပဋိလာဘိနီ ဟောတိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၃၀၈။

အာယုရ (ပု) [ယာဒိစ္ဆကနာမ်] အာယုရအမည် ရှိသူ၊ အာယုရအမတ်။ ဗျာကာသိ အာယု-ရော ပဠံ။ ဇာ၊၁။၁၅၉။ အာယုရဉ္စ ပုက္ကု-သဉ္စာတိ ဒွေ ရညော ပဏ္ဍိတာမစ္စေ အာမ-န္တေတွာ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၁၇။

အာယုရပဏ္ဍိတ (ပု) [အာယုရ+ပဏ္ဍိတ] အာ ယုရအမည်ရှိသော ပညာရှိအမတ်။ ရညော အာယုရပဏ္ဍိတဿ ဝစနံ သုတွာ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၃၁၉။

အာယုဝဗုန (န) [အာယု+ဝဗုန] (၁) အသက်၏ တိုးပွါးခြင်း၊ အသက်ရှည်ခြင်း။ (တိ)(၂) အသက်ကို – တိုးပွါး – ရှည် – စေတတ်သော။ (၃) အာယုဝဗုနမည်သောသူ။ (၁) ဘိက္ခဝေ-နေ ကေဝလံ အာယုဝဗုနမေဝ၊ ဣမေ ပန.... ဝဗုန္တိ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၂၄။ (တိ) (၂) အမှာကံ အာယုဝဗုနော စေတိယဋ္ဌာနံ ပုညကွေတ္တံ အဘိသေကသိဉ္စကော သော ဘဂဝါ သတ္ထာ ကုသိနာရာယ ပရိနိဗ္ဗုတော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉၈။ (–အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၆။) (၃) အာယုဝဗုနကုမာရ-ကြည့်။

အာယုဝဗုနကာရဏ (နာ) [အာယုဝဗုန+ကာရ-ဏ] အသက်ရှည်ခြင်း အကြောင်း။ အတ္ထိ မညေ ဣမေသံ သတ္တာနံ အာယုဝဗုနကာရ-ဏံ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၂၄။

အာယုဝဗုနကုမာရ (ပု) [အာယုဝဗုန+ကုမာရ] အာယုဝဗုနသတိုးသား။ အထဿ အာယုဝဗု-နကုမာရော တိ နာမံ ကရိ ံသု။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၂၄။

အာယုဝန္ဓု (တိ) [အာယု+ဝန္ဓု] ရှည်သော အသက်ရှိသော၊ အသက်ရှည်သော၊ သူ။ တေသ'ညတရောယ'မာယု ဝါ၊ ဒဠှရေ တိဋ္ဌတိ ခုဇ္ဇသောဘိတော။ ထေရ။၂၆၄။ တေသံ အညတရော အယံ အာယုဝါ ဒီဃာယု အာ-ယသွော။ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၅၁။ (–အပ၊၁။၃၆၃။)

အာယုဝိဓာန (န) [အာယု+ဝိဓာန] အသက်ကို စီရင်ခြင်း။ အာယုကပ္ပန-ကြည့်။

အာယုဝေဒ (ပု) [အာယု+ဝေဒ] အသက်အပိုင်း အခြားကို သိကြောင်းအတတ်။ အာယုဝေ-ဒါဒိဝိဇ္ဇာ ဧဝ ဝိဇ္ဇာဋ္ဌာနံ။ မူလဋ္ဌ၊၁။၇၀။

အာယုဝေမဋ္ဌ (န) [အာယု+ဝေမဋ္ဌ] အသက်တမ်း၏ အလယ်၊ အသက်၏ ထက်ဝက်။ ယော အာယုဝေမဋ္ဌံ အနတိက္ကမိတ္ထာ ပရိ-နိဗ္ဗာယတိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၀၁။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁၀။ ဥပဟစ္စပရိနိဗ္ဗာယိတိ ယော တတ္ထဝ အာ-ယုဝေမဋ္ဌံ အတိက္ကမိတ္ထာ အရဟတ္တံ ပါပုဏာ-တိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၄၉။ (– အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၉။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊ ။၆၇။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၈၃။ ဣတိဝု၊တ်၊ဋ္ဌ။ ၄၈။ သံ၊ဋ္ဌိ၊၂။၄၂၀။ အံ၊ဋ္ဌိ၊၂။၁၈၉။ အံ၊ဋ္ဌိ၊ ၃။၁၅၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊၂။၅၃၁။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌိ။၆၆။ နေတ္တိ၊ဝိ။၃၄၉။)

အာယုဝေမတ္တ (န) [အာယု+ဝေမတ္တ] အသက်တော် ထူးခြားခြင်း၊ သက်တမ်းမတူခြင်း။ သဗ္ဗဗုဒ္ဓါနဉ္စ အာယုဝေမတ္တံ ပမာဏဝေမတ္တံ ကုလဝေမတ္တံ ပမာနဝေမတ္တံ ရသ္မိဝေမတ္တန္တိ ပဉ္စ ဝေမတ္တာနိ ဟောန္တိ။ အာယုဝေမတ္တံ နာမ ကေစိ ဒီဃာယုကာ ဟောန္တိ, ကေစိ အပ္ပါယုကာ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။၁၅၇။ (– ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၁၃၅။ ဣတိဝု၊တ်၊ဋ္ဌ။၁၃၁။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။၃၄၈။)

အာယုဝေမတ္တတာ (ထီ) [အာယုဝေမတ္တ+တာ] အသက်တော်၏ ထူးခြားသည်၏ အဖြစ်။ ကုသလဝေမတ္ထတာ ပမာနဝေမတ္တတာ အာ-ယုဝေမတ္တတာ ပမာဏဝေမတ္တတာတိ။ မိလိန္ဒ။ ၂၇၆။ (–အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၂၇၇။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၃၄။)

http://www.dhammadownload.com

အာယုသံဝတ္တနိက (တိ) [အာယု+သံဝတ္တနိက] အသက်–အသက်ရှည်ခြင်း–ကို ဖြစ်စေတတ်သော၊ အသက်ရှည်စေတတ်သော။ အာယုသံဝတ္တနိကံ အာယသွတာ စုန္ဒေန ကမ္မာရပုတ္တေန ကမ္မံ ဥပစိတံ။ ဒီ၊၂။၁၁၃။ ဥဒါန။၁၈၃။ အာယုသံဝတ္တနိကန္တိ ဒီဃာယုကသံဝတ္တနိကံ။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၃၆၆။ (–အံ၊၂။၄၁။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၃။)

အာယုသခ်ယ (ပု) [အာယု+သခ်ယ] အသက်၏ ကုန်ခန်းခြင်း၊ အသက်ကုန်ခြင်း။ တာဝ ဒီဃာယုကာ သတ္တာ၊ စဝန္တိ အာယုသခ်ယာ။ အဘိ၊ဝိ။၄၄၁။ မတဉ္ဇ ဒိသ္ဝာ ဂတမာယုသခ်ယံ။ ထေရ။၂၃၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၁၄။ ယသ္မာ ကာလက်တော အာယုနော ခယံ ဝယံ ဘေဒံ ဂတော နာမ ဟောတိ၊ တသ္မာ ဝုတ္တံ ဂတမာယုသခ်ယန္တိ။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀၇။ (–ဣတိဝုတ်။၂၄၇။ အပ၊၁။၁၆၆၊၂၁၆။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၂၄၆။ သာရတ္ထ၊၁။၁၁၀။)

အာယုသခ်ါရ (ပု) [အာယု + သခ်ါရ] (၁) အသက်–ဇီဝိတိန္ဒေ – ကို ပြုပြင်စီရင်တတ်သော ဖလသမာပတ်။ (၂) ဖလသမာပတ်သည် ပြုပြင်စီရင်အပ်သော– အသက်–ဇီဝိတိန္ဒေ။(၃)ဣန္ဒြိယပစ္စည်း စသည်တို့၏အစွမ်းဖြင့် တကွဖြစ်ဖက်တရားတို့ကို စောင့်ရှောက်ပြုပြင်စီရင်တတ်သော–အသက်– ဇီဝိတိန္ဒေ။ (၄)ကံသည် ပြုပြင်စီရင်အပ်သော ဇီဝိတိန္ဒေ။ (သုတ်မဟာဝါ၊ဋ္ဌ၊သျ၊သစ်၊ပခုက္ကူမူ၊၁။၄၂၉။ အဋ္ဌသာလိနီဘာသာဋီကာ၊၂။၃၅။) (၁) (၂) ဘဂဝါ စာပါလေ စေတိယေ သတော သမ္ပဇာနော အာယုသခ်ါရံ ဩဿဇ္ဇိ။ ဒီ၊၂။၈၉။ သံ၊၃။၂၃၀။ အံ၊၃။၁၃၁။ ဥဒါန။၁၅၅။ အာယုသခ်ါရံ ဝိဿဇ္ဇီ (ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၄၆။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၈၅။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၄၉)တိ အာယုနော ဇီဝိတဿ အဘိသခ်ါရကံ ဖလသမာပတ္တိဓမ္မံ နသမာပဇ္ဇိဿာမီတိ ဝိဿဇ္ဇိ၊ တံ ဝိဿဇ္ဇနေနေဝ တေန အဘိသခ်ရိယမာနံ ဇီဝိတသခ်ါရံ နပ္ပဝတ္တေဿာမီတိ ဝိဿဇ္ဇိ။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၅၃။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၅၀၈။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။၂၅၇။ (–အပ၊၁။၁၆၆။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၄။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၂၉၇။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၈၇။ အပ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၄။) (၃)(၄) တေဝ နုခေါ အာဝုသော အာယုသခ်ါရာ။ မ၊၁။၃၇၀။ အာယုသခ်ါရာတိ အာယုမေဝ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅၀။ အာယု ဧဝ ဣန္ဒြိယပစ္စယာဒိဝသေန သဟဇာတဓမ္မာနံ အနုပါလနဝသေန သခ်ရဏတော အာယုသခ်ါရော။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၇၃။ (–သံ၊၁။၄၅၆။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၃။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၄၅။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၉။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၃။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၆၊၂၀၉။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၆၊၂၆၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၃၄၉၊၃၅၀။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၃၊၃၄၂။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၂၉၃။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၁၄၃။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၃၇။ ထေရီ၊ဋ္ဌ။၁၄၇။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၂၁၆။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၈၈။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၁၉၈။ သာရတ္ထ၊၁။၃၈၂။ သာရတ္ထ၊၂။၁၁၅။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၆၈။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၉၀။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။၁၁၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၅၂၈။)

အာယုသခ်ါရပရိက္ခယ (ပု) [အာယုသခ်ါရ+ပရိက္ခယ] အာယုသခ်ါရ–အသက်–ဇီဝိတိန္ဒေ–၏ ကုန်ဆုံးခြင်း။ အတ္တနော အာယုသခ်ါရပရိက္ခယံ ဥတ္ဌာ။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁၈။

အာယုသခ်ါရပရိယောသာန (နဲ) [အာယုသခ်ါရ + ပရိယောသာန] အာယုသခ်ါရ– ဇီဝိတိန္ဒေ–၏ အဆုံး။ အာယုသခ်ါရပရိယောသာနေ သောဋ္ဌသန္ဒံ စိတ္တာနံ ဝါရေ သတိ ဟေဋ္ဌာ သောဋ္ဌသကံ ဥပရိ သောဋ္ဌသကန္တိ ဒ္ဒေ ဧကတော ယောဇေတဗ္ဗာနိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅။

အာယုသခ်ါရောဿဇ္ဇန (နဲ) [အာယုသခ်ါရ+ဩဿဇ္ဇန] အာယုသခ်ါရကို စွန့်လွှတ်တော်မူခြင်း။ (က) ဖလသမာပတ်ကို စွန့်လွှတ်တော် မူခြင်း။ (မြတ်စွာဘုရားသည် ကိုယ်တော်မြတ်၏ အသက်တော်ကို ကြာရှည်

http://www.dhammadownload.com

တည်တံ့အောင် ဖလသမာပတ်ကို ဝင်စား တော်မူရ၏၊ ဖလသမာပတ်ဖြင့် အသက်ကို ထိန်းသိမ်းပြုပြင်တော်မူရ၏၊ဤနေ့မှစ၍ထိုကဲ့သို့ သက်တော်တည်တံ့အောင် ဖလသမာပတ်ကို ငါ မဝင်စားတော့အံဟု စိတ်ဆုံးဖြတ်တော်မူသည်ကိုပင် အာယုသခ်ါရ စွန့်လွှတ်သည်ဟု ခေါ်သည်။) (ခ)အသက်–ဇီဝိတိန္ဒေ–ကိုစွန့်လွှတ်တော်မူခြင်း။ (ဖလသမာပတ်ကို ဝင်စားခြင်းကြောင့် ကြာရှည် တည်တံ့နေသော အသက်ကိုလည်း ဖလသမာပတ်ဖြင့် ဆက်လက်၍ ထိန်းမထားတော့အံ့ဟု စိတ်ဆုံးဖြတ်တော်မူသည်ကိုလည်း အာယုသခ်ါရ စွန့်လွှတ်တော် မူသည်ဟု ခေါ်ဝေါ် ရပြန်၏။) အာယုသခ်ါရ (၁) (၂) ကြည့်။ အဋ္ဌဟိ ကာရဏေဟိ ပထဝီကမ္ပော ဝေဒိတဗ္ဗော ဓာတုကွောဘေန....အာယုသခ်ါရောဿဇ္ဇနေန,ပရိနိဗ္ဗာနေနာတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၀။ မာဃနက္ခတ္တေနဿ သာဝကသန္နိပါတော စ အဟောသိ အာယုသခ်ါရောဿဇ္ဇနဥ္စ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၈။ (–ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၇၉။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁၈။)

အာယုသခ်ါရောဿဇ္ဇနသုတ္တ (နာ) [အာယုသခ်ါရောဿဇ္ဇန +သုတ္တ] အာယုသခ်ါရောဿဇ္ဇနသုတ်။ ဥဒါနပါဋ္ဌိ၊ ၆-ဝဂ်၊ ၁-သုတ်။ ဥဒါန။ ၁၅၁။

အာယုသတ (နာ) [အာယု + သတ] အသက်တရာ။ အယံ ဒက္ခိဏာ အာယုသတံ ဝဏ္ဏသတံ သုခသတံ ဗလသတံ ပဋိဘာနသတန္တိ ပဥ္ဇ အာနိသံသသတာနိ ဒေတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၂၃။ (–မ၊ဋ္ဌိ၊၃။၄၀၉။)

အာယုသန္တာနဇနကပစ္စယသမ္ပတ္တိ (ထီ) [အာယုသန္တာန+ဇနက+ပစ္စယ+သမ္ပတ္တိ] အသက်အစဉ်ကိုဖြစ်စေတတ်သော အာဟာရစသော အကြောင်းတို့၏ ပြည့်စုံခြင်း။ တတ္ထ ယံ ဝိဇ္ဇမာနာယပိ အာယုသန္တာနဇနကပစ္စယသမ္ပတ္တိယာ ကေဝလံ ပဋိသန္ဓိဇနကဿ ကမ္မဿ ဝိပက္ကဝိပါကတ္တာ မရဏံ ဟောတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။၂၂၂။ အာယုသန္တာနဇနကပစ္စယသမ္ပတ္တိယာတိ အာယုပ္ပဗန္ဓဿ ပဝတ္တာပနကာနံ အာဟာရာဒိပစ္စယာနံ သမ္ပတ္တိယံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊ ၁။၂၈၇။

အာယုသမ္ပဒါ (ထီ) [အာယု + သမ္ပဒါ] အသက်၏ ပြည့်စုံခြင်း။ တထာ အာယုသမ္ပဒါ ရူပသမ္ပဒါ ကုသလသမ္ပဒါ... ဧတေပိ မဟာပုရိသဿ ပါရမီနံ အာနိသံသာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တတ္တ အာယုသမ္ပဒါ နာမ တဿံ တဿံ ဥပပတ္တိယံ ဒီဃာယုကတာ စိရဋ္ဌိတိကတာ။ စရိယာ၊ဋ္ဌ။၃၂၃။ သီ၊ဋ္ဌိ၊သစ်၊၁။၃၀၁။

အာယုသရိက္ခတာ (ထီ) [အာယု + သရိက္ခ+တာ] အသက်နှင့် တူသည်၏ အဖြစ်။ တသ္မာတိ တာယ အာယုသရိက္ခတာယ။ သီ၊ဋ္ဌိ၊သစ်၊ ၁။၇၉။

အာယုသဟဂတ (တိ) [အာယု + သဟဂတ] ဇီဝိတိန္ဒေနှင့် တကွ ဖြစ်သော။ ဧဝမေဝ ခေါ ရာဇည ယဒါယံ ကာယော အာယုသဟဂတော စ ဟောတိ ဥသ္မာသဟဂတော စ ဝိညာဏသဟဂတော စ။ ဒီ၊၂။၂၆၇။

အာယုသဟဿ (နာ) [အာယု+သဟဿ] အသက်တထောင်။ နယော နေတဗ္ဗောတိ "အာယုသဟဿံ ဝဏ္ဏသဟဿ"နွှိ အာဒိကော နယော။ မ၊ဋ္ဌိ၊၃။၄၁၀။

အာယုသေသ (ပု၊နာ) [အာယု+သေသ] ကြွင်းကျန်သော အသက်၊ အသက်ကြွင်း။ အာယုသေသေ သတိ ဟတ္ထိရတနံ ဥပေါသထကုလံ ဂစ္ဆတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၂၉။ (–ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၃၄၈။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၃၂၇။ သံ၊ဋ္ဌိ၊၂။၃၂၆။)

အာယုဿ (တိ) [အာယု + ဿ။ အာယုနောဟိတံ အာယုဿံ။ မောဂ်။ ပဋ္ဌိကာ၊၄။၇၁။] အသက်၏ အစီးအပွါးဖြစ်သော၊ အသက်ကို

http://www.dhammadownload.com

ရှည်စေတတ်သော။ ပဉ္ဇိမေ ဘိက္ခဝေ ဓမ္မာ အာယုဿာ။ အံ၊၂။၁၂၈။

အာယုဟာန (န) [အာယု+ဟာန] အသက်၏ ဆုတ်ယုတ်ခြင်း။ ဇရံ ပတ္တဿ အာယု ဟာ-ယတိ၊ ဣန္ဒြိယာနိ ဇဇ္ဇဆုနိ ဟောန္တိတိ အာ-ယုဟာနာဒယော ပကတိနိဒ္ဒေသာ။ သံ၊ဋီ၊ ၂။၁၄။

အာယုဟေ (ကြိ) အာယူဟတိ-ကြည့်။

အာယုဟေတုကတ္တ (န) [အာယု+ဟေတုက+တ္တ] အသက်၏ အကြောင်း၏ အဖြစ်။ တသ္မာ အာယုဟေတုကတ္တာ ကာရဏူပစာရေန အာယု, ဥက္ကံသပရိစ္ဆေဒဝသေန ပရမာယူတိ စ ဝုစ္စတိ။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၁၅၆။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။ ၄၁၇။

အာယူဟက (တိ) [အာ + ဦဟ + ဏ္ဍု] အား ထုတ်သော၊သူ။ မဟောသဓော မဟာရာဇ သူရော ဟိရိမာ .... အာယူဟကော သင်္ဂါ-ဟကော။ မိလိန္ဒ။၂၀၃။

အာယူဟတိ (ကြိ) [အာ+ဦဟ+အ+တိ] (က) အားထုတ်၏၊ လုံ့လပြု၏။ (ခ) ပေါင်းစုမှုကို ပြု၏၊ ပေါင်းစု-ပြုပြင်စီရင် - ၏။ (က) အာယူဟတိ သဗ္ဗဂတ္တေဟိ ဇန္တု။ သံ၊၁။၄၅။ အာယူဟတီတိ ဝါယမတိ။ နီတိ၊ဓာ။၁၉၇။ **အာယူဟတိ** — မိလိန္ဒ။၃၁၁။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၁။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၄၈။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၄၄။ ဝဇိရ။၁၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၃၁၂။ **အာယုဟေ**—ဇာ၊၂။၁၅၉။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၄၄။ **အာယုဟန္တိ**—မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၇။ သံ၊ဋီ၊၂။၁၀၂။ မူလဋီ၊၂။၉၀။ အနုဋီ၊၂။၁၃၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၂၅၃။ **အာယူဟာမိ** — သံ၊၁။၁။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၄၄။ **အာယုဟေ** — ဇာ၊၂။၁၅၉။ **အာယူဟေယျ**—ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၃၃၆။ **အာယူဟိ**—မိလိန္ဒ။၂၁၀။ **အာယူဟိဿတိ**—မိလိန္ဒ။၁၁၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၄။ (ခ) ကမ္မံ နာမေတံ ကိံ ကရောတီတိ။ အာယူဟတိ အဘိသခ်ရောတိ ပိဏ္ဍံ ကရောတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၀။ ကိံ ပိဏ္ဍံ ကရောတီတိ အာယူဟနတ္ထဝသေန ပုစ္ဆတိ။ မူလဋီ၊၁။၇၆။ (– သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆၉။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၀၊၁၉၁၊၃၉၁။ သံ၊ဋီ၊၂။၂၃၇။ အံ၊ ဋီ၊၂။၉၁၊၁၇၁၊၃၈၈။)

အာယူဟန၁ (န၊ထီ) [အာ+ဦဟ+ယု] (၁) (က) အားထုတ်ခြင်း၊ လုံ့လပြုခြင်း၊ ပြုပြင်စီရင်ခြင်း။ (ခ) ပေါင်းစုခြင်း၊ ပျံ့နှံ့၍ပေါင်းစုခြင်း။ (၂) အားထုတ်ကြောင်း–လုံ့လပြုကြောင်း–ဖြစ်သောတရား။ (တိ)(၃)ပေါင်းစုတတ် – ဖြစ်စေတတ် – သော။ (၄) အားထုတ်အပ်သော။ (၁)(က) အာယူဟနံ ပဇ-ဟတော ဝယာနုပဿနာဝသေန ဇာတာ ဓမ္မာ အညမည် နာတိဝတ္တန္တိ။ ပဋိသံ။၃၂။ အာ-ယူဟနန္တိ သခ်ါရာနံ အတ္ထာယ ပယောဂကရ-ဏံ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၄။ အာယူဟနာ အဘိ-ညေယျာ။ ပဋိသံ။၁၂။ အာယူဟနာတိ အာ-ယတိ ပဋိသန္ဓိဟေတုဘူတံ ကမ္မံ၊ တံ ဟိ အဘိ-သခ်ရဏဋ္ဌေန အာယူဟနာတိ ဝုစ္စတိ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊၁။၈၇။ (–ပဋိသံ။၅၆။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၂။ မ၊ဋ္ဌ၊ ၁။၄၉၊၂၁၄။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅-၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၂။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၅၆။ သာရတ္ထ၊ ၁။၃၇၁။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၁၀၅။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၃၀၉။ မ၊ဋီ၊၁။၁၀၃၊၃၁၂။ သံ၊ဋီ၊၂။၃၀။ အံ၊ဋီ၊၁။ ၁၃၀။) (ခ) သခ်ါရာနံ အဘိသခ်ရဏာယူ-ဟနသရာဂဝိရာဂဋ္ဌော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၃။ အာ-ယူဟနံ သမ္ပိဏ္ဍနံ၊ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာနံ အတ္တနော ကိစ္စာနုရူပတာယ ရာသိကရဏန္တိ အတ္ထော။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၈၅။ တတြတတြာဘိနန္ဒဝသေန ဗျာ-ပေတ္ဝာ ဦဟနံ ရာသိကရဏံ ဒုက္ခနိဗ္ဗတ္တနံ အာ-ယူဟနံ (အာကာရဿ ဗျာပနတ္ထတ္တာ)။ မူလ-ဋီ၊၂။၅၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၁၉၀။ တ္ထေ စ ဗျာပ-နတ္ထံ အာကာရံ, တဿ စ ယကာရာဂမံ ကတ္ဝာ သမ္ပိဏ္ဍနတ္ထံ အာယူဟနန္တိ ပဒံ ဝေဒိ-တဗ္ဗံ။ အနုဋီ၊၂။၆၀။ အာယူဟနဋ္ဌလည်း ကြည့်။ (၂) ဥပ္ပါဒေါ ဟုတ္ဝာ ပစ္စယော

http://www.dhammadownload.com

ဟောတိ၊ ပဝတ္တံ ဟုတ္ဌာ။ နိမိတ္တံ။ အာယူ-ဟနံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၄။ အာယူဟတိ ဖလံ အတ္တ-နော ပစ္စယုပ္ပန္နုပ္ပတ္တိယာ ဃဋ္ဌေတိ ဧတေ-နာတိ အာယူဟနံ။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။၃၈၈။ အာ-ယူဟနဋ္ဌိတိ-နှင့်လည်း ယှဉ်ကြည့်။ (တိ)(၃) အာယူဟနာ သခ်ါရာ(ပဋိသံ။၅၀)တိ တံ ကမ္မံ ကရောန္တဿ ပုရိမစေတနာယော၊ .... တံ-သမ္ပယုတ္တာ အာယူဟနာ သခ်ါရာ နာမ။ ပဋိ-သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၁၄-၅။ သာရတ္ထ၊ ၁။၂၂၂။ အာယူဟနာတိ သမ္ပိဏ္ဍနကာ ဒါနာ-ဒိကိရိယာယ ပဝတ္တနကာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၃၈။ (၄) အာယူဟနကမ္မ-ကြည့်။

အာယူဟန၂ (နာ) [အာယ+ဦဟန] ဒုက္ခကို ဖြစ်စေခြင်း။ သမုဒယတော အာဂစ္ဆတီတိ ဝါ အာယံ၊ ဒုက္ခံ။ တဿ ဦဟနံ ပဝတ္တနံ အာယူ-ဟနံ။ မူလဋ္ဌီ၊၂။၅၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၉၀။ အာယူဟနဋ္ဌ-လည်း ကြည့်။

အာယူဟနကမ္မ (နာ) [အာယူဟန+ကမ္မ] အား-ထုတ်အပ်သော အမှု။ ကိဉ္စိ အာယူဟနကမ္မံ နတ္ထိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၃၈။ အာယူဟနကမ္မန္တိ အတ္တနာ အာယူဟိတဗ္ဗကမ္မံ။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၃၄၄။ (–အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၇၂။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၃၅။)

အာယူဟနကာလ (ပု) [အာယူဟန + ကာလ] အားထုတ်သော – အခါ – ကာလ။ ကမ္မ-နိမိတ္တံ နာမ ယံ ဝတ္ထုံ အာရမ္မဏံ ကတ္ဌာ အာယူဟနကာလေ ကမ္မံ အာယူဟတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၁၂။

အာယူဟနကိရိယာဘာဝ (ပု) [အာယူဟန+ကိ-ရိယာ + ဘာဝ] အားတုတ်ခြင်း ကိရိယာ၏ အဖြစ်။ သဟဇာတာနံ ပန အာယူဟန-ကိရိယာဘာဝေန ပဝတ္တမာနာ ဥပကာရိ-ကာတိ ကိံ ဝတ္တဗ္ဗံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၈၁။

အာယူဟနက္ခဏ (ပု) [အာယူဟန + ခဏ] အားထုတ်ရာ – အခိုက် – ခဏ။ အာယူဟ-နက္ခဏေ သုခံ သုကရံ သုခေန သက္ကာ ပူရေတုံ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆၉။ အာယူဟနက္ခဏေတိ တဿ ဓမ္မောတိ ဂဟိတဿ ပဝတ္တနက္ခဏေ။ မ၊ဋ္ဌီ၊ ၂။၂၉၁။ (–အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅၇။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။၁၂၇။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃၉။ သာရတ္ထ၊၃။ ၂၂၁။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၁။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၃၇၅။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။ ၂၂၁။)

အာယူဟနစေတနာ (ထီ) [အာယူဟန + စေတနာ] အားထုတ်ကြောင်း ဖြစ်သော စေတနာ။ တီသု ပိ ဒ္ဓါရေသု အာယူဟန-စေတနာ သမောဓာနေတဗ္ဗာ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၃၄၈။ (–ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၃။၂၀၂။ မူလဋ္ဌီ၊၂။၉၄။ အနုဋ္ဌီ၊၂။၁၃၇။)

အာယူဟနစေတနာကမ္မသမ်ဂိတာ (ထီ) [အာ-ယူဟန+စေတနာ+ကမ္မ+သမ်ဂိတာ] အား-ထုတ်ခြင်း, စေတနာ, ကံ-တို့နှင့် ပြည့်စုံသည် ၏အဖြစ်။ အာယူဟနစေတနာကမ္မသမ်ဂိ-တာဝသေနာ (မ၊ဋ္ဌ၊၄။၈၈။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၆၅)-တိ ကာယဒုစ္စရိတဿ အပရာပရံ အာယူဟ-နေန သန္နိဋ္ဌာပကစေတနာယ တဿေဝ ပကပ္ပနေ ကမ္မက္ခယကရဉာဏေန အခေပိ-တတ္တာ ယထူပစိတကမ္မုနာ စ သမ်ဂီဘာဝဿ ဝသေန။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၃၀၂။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၂၁။

အာယူဟန (တ္ထ) ဋ္ဌ (ပု) [အာယူဟန+အတ္ထ] (၁) ပြန့်နှံ့၍ ပေါင်းစုခြင်း အနက်သဘော။ (၂) ဒုက္ခကို ဖြစ်စေခြင်း အနက်သဘော။ သမုဒယဿ အာယူဟနဋ္ဌော အဘိညေယျော။ ပဋိသံ။၂၀။ သမုဒယဒဿနေနေဝ အာယူ-ဟနဋ္ဌော။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၅။ သမုဒယဿ အာယူဟနဋ္ဌော နိဒါနဋ္ဌော သံယောဂဋ္ဌော ပလိဗောဓဋ္ဌော။ ပဋိသံ။၂၉၃-၄။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၇၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၂၅။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၁၁၉။ ကိံ ပိဏ္ဍံ ကရောတီတိ အာယူဟနတ္ထဝသေန ပုစ္ဆ-တိ။ မူလဋ္ဌီ၊၁။၇၆။ (–အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉။ သာရတ္ထ၊၁။၃၁၂။ မူလဋ္ဌီ၊၁။၇၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊

http://www.dhammadownload.com

၁။၂၅၇။) အာယူဟန (၁)(၃)နှင့် အာယူဟန၂-လည်း ကြည့်။

အာယူဟနဒ္ဒိတိ (ထီ) [အာယူဟန + ဒ္ဒိတိ] အား‌ထုတ်တတ် – အား‌ထုတ်ကြောင်း ဖြစ်–သော အကြောင်း။ အဝိဇ္ဇာသခ်ါရာနုနံ ဥပ္ပါဒဒ္ဒိတိ စ ပဝတ္တဒ္ဒိတိ စ နိမိတ္တဒ္ဒိတိ စ အာယူဟနဒ္ဒိတိ စ .... ဣမေဟိ နဝဟာကာရေဟိ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ။ ပဋိသံ။၄၈။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၄-၅။ သံ၊ဋီ၊၂။၁၀၂။ သခ်ါရဇနနေ သဗ္ဗာပါရာ ဝိယ ဟုတ္ဝာ အာယူဟတိ ဝါယမတိတိ ပစ္စယသမတ္ထတံ ဒဿေန္တော အာယူဟနဒ္ဒိတိတိ အာဟ၊ အာယူဟနဘူတာ ဒ္ဒိတိတိ အတ္ထော။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၂၂။ (–ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၂၄၉။)

အာယူဟနနိမိတ္တ (န) [အာယူဟန+နိမိတ္တ] အား‌ထုတ်ခြင်း၏ အကြောင်း။ ဣဒါနိ ပုညာနေဉာဘိသခ်ါရေ ၉၀ "အာယူဟနနိမိတ္တ"န္တိ ဒဿနဝသေန သတ္တမဒုကော ဝုတ္တော။ သံ၊ဋီ၊၁။၄၈။

အာယူဟနပဋိယ (တိ) [အာယူဟန+ ပဋိ + ဣယ] (ကံကို) အား‌ထုတ်ခြင်း အဖို့ရှိသော။ နိကန္တိကမ္မဏံ ပန အာယူဟနပဋိယမေဝ ကတ္ဝာ ဧဝံ ဝုတ္တံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၁၂၄။

အာယူဟနပစ္စယ (ပု) [အာယူဟန+ပစ္စယ] အား‌ထုတ်ခြင်း ဘူသော အကြောင်း။ ယေ အာယူဟနစ္စယာ ကိလေသာ နိဗ္ဗတ္တေယျုံ။ ပဋိသံ။ ၃၉၅။

အာယူဟနရသ (တိ) [အာယူဟန+ရသ] (၁) အား‌ထုတ်ခြင်း – ကြောင့်ကြဗျာပါရပြုခြင်း – ကိစ္စရှိသော။ (၂) ပေါင်းစုခြင်း ကိစ္စရှိသော။ အဘိသခ်ါရဇနကာ သခ်ါရာ၊ အာယူဟနရသာ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၅၉။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၃၉။ ပဋိသန္ဓိဇနနတ္ထံ အာယူဟန္တီ ဗျာပါရံ ကရောန္တီတိ အာယူဟနရသာ။ ရာသိကရဏံ ဝါ အာယူဟနံ။ မူလဋီ၊ ၂။၁၀၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၂၅၃။ (–အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၅၄။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၅။)

အာယူဟနလက္ခဏ (န) [အာယူဟန+လက္ခဏ] အား‌ထုတ်ခြင်းလက္ခဏာ။ ဘဝဿ အာယူဟနလက္ခဏံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၃။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၀။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၃။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၃။ ဝိဘ။၄၂။ ပုန ဥပ္ပတ္တိယာ အာယူဟနလက္ခဏံ။ သီ၊ဋီ၊ သစ်၊၁။၃၁၁။ (–ဝိဘ။၄၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ။ ၂။၃၅၆။)

အာယူဟနဝေလာ (ထီ) [အာယူဟန+ဝေလာ] အား‌ထုတ်သောအခါ။ အာယူဟနဝေလာယမေဝ တံ တံ ကမ္မာနံ တံ တံ ဖလဝိသေသဟိနမဇ္ဈိမပဏီတာဒိဝိဘာဂဿ... နိရဝသေသတော ပဋိဝဇ္ဈနေန ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အနု၊ဋီ၊၁။၅။

အာယူဟနသခ်ါရ (ပု) [အာယူဟန + သခ်ါရ] ပေါင်းစု–ဖြစ်စေ–တတ်သော သခ်ါရတရား။ ဧကော၀ဋ္ဋနေသု ဝါ ဆသု ဇ၀နေသု စေတနာ အာယူဟနသခ်ါရာ (အာယူဟနာ သခ်ါရာ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၅၄။ သာရတ္ထ၊၁။၁၂၂)နာမ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၈၂။

အာယူဟနသဘာဝ(တိ)[အာယူဟန+သဘာဝ] ပေါင်းစုခြင်း – အား‌ထုတ်ခြင်း – သဘော ရှိသော။ အဘိသခ်ါရဏလက္ခဏ-ကြည့်။

အာယူဟနသမ္ပယုတ် (ထီ) [အာယူဟန + သမ္ပယုတ်+တာ] အား‌ထုတ်ခြင်းနှင့် ပြည့်စုံသည်၏ အဖြစ်။ တတ္ထ ကုသလာကုသလကမ္မာယူဟနကဏ္ဍေ အာယူဟနသမ္ပယုတ်တာတိ ဝုစ်တိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၇၇။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၆၄။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၄၁၉။ (–မ၊ဋီ၊၃။၃၀၂။ အံ၊ဋီ၊၁။၂၂၀။)

အာယူဟနသမယုတ်တစေတနာ (ထီ) [အာယူဟန +သမယုတ်တ + စေတနာ] အား‌ထုတ်ခြင်းနှင့် ယှဉ်သော စေတနာ။ တတိယေ ပန အာယူဟနသမယုတ်တစေတနာ ဘဝေါ။ မ၊ဋီ၊၁။ ၁၁၃။

http://www.dhammadownload.com

အာယူဟနာနုပဋ္ဌာနကုသလ (တိ) [အာယူဟန+အနုပဋ္ဌာန+ကုသလ] သင်္ခါရတို့၏အကျိုးငှါ အားထုတ်ခြင်း–သင်္ခါရတရားတို့ကိုဖြစ်စေခြင်း–ကိစ္စ၏ ဉာဏ်၌ထင်မြင်မလာခြင်း၌လိမ္မာ ကျွမ်းကျင်သော၊သူ။ ပုထုဇ္ဇနော ဝိပဿနံ ဘာဝေန္တော....ဝယတော ဥပဋ္ဌာနကုသလော ဟောတိ၊ အာယူဟနာနုပဋ္ဌာနကုသလော ဟောတိ။ ပဋိသံ။၂၂၄။ အာယူဟနာနုပဋ္ဌာနကုသလော ဝိပရိဏာမူပဋ္ဌာနကုသလော .... တိ ဧတေသု သာမိဝစနေန သမာသပဒစ္ဆေဒေါ ကာတဗ္ဗော။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၄၅။

အာယူဟနာနုရူပတာ (ထီ) [အာယူဟန+အနုရူပ+တာ] အားထုတ်ခြင်းကိစ္စအား လျော်သည်၏အဖြစ်။ စေတနာဂ္ဂဟဏေန အာယူဟနာနုရူပတာယ တပ္ပဓာနတ္တာ သင်္ခါရက္ခန္ဓဓမ္မာ ဂဟိဘာ။ မ၊ဋီ၊၃။၂၆၄။

အာယူဟနာဝသာန (န) [အာယူဟန + အဝသာန] (အတ္ထဝိကပ် သုံးခုတို့၌ ဆိုအပ်သော) အာယူဟန၏ အဆုံး။ စေတနာ ဘဝေါတိ အာယူဟနာဝသာနေ ဝုတ္တစေတနာ ဘဝေါတိ ဧဝမတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၈၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၁၅။ အာယူဟနာဝသာနေတိ တီသုပိ အတ္ထဝိကပ္ပေသု ဝုတ္တဿ အာယူဟနဿ အဝသာနေ။ မူလဋီ၊၂။၁၂၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၃၃၉။ (–ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၄။)

အာယူဟန္တ (တိ) [အာ+ဦဟ + အ + အန္တ] အားထုတ်သော၊သူ။ တရိတဗ္ဗဋ္ဌာနေ အာယူဟန္တာ တရန္တိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇။ အာယူဟန္တာတိ ဟတ္ထေဟိ စ ပါဒေဟိ စ ဝါယမန္တာ။ သံ၊ဋီ၊၁။၄၆။ အာယူဟတ (ဇာ၊၂။၂၈၅)နွိ ဒ္ဒိန္ဒံ ဝါယာမမာနာနံ အညတရဿ ဧဝ ဟောတိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၁၈၄။ (–မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၄၃။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉၉။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၉၂။ ပေဋ္ဌကော။၂၆၈။ အံ၊ဋီ၊၁။၇၈။)

အာယူဟမာန (တိ) [အာ+ဦဟ+အ+မာန] အားထုတ်သော။ မနောသဉ္ဇေတနာ အာယူဟမာနာဝ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၁၄။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅။ အာယူဟမာနာဝါတိ စေတယမာနာ ဧဝ အဘိသန္ဒဟန္တိ ဧဝ။ မ၊ဋီ၊၁။၃၁၁။ သံ၊ဋီ၊၂။၂၉။ (–မူလဋီ၊၃။၈၉။)

အာယူဟာပေတိ (ကာ၊ကြိ) [အာ + ဦဟ + ဏာပေ+တိ] အားထုတ်စေ၏။ အာယူဟိနီကြည့်။

အာယူဟိတ (တိ) [အာ+ဦဟ+တ] (၁) အားထုတ် – ပေါင်းစု – ပြုပြင်စီရင် – အပ်သော။ (၂) အားထုတ် – ပြုလုပ် – သော။ (၁) တဿ နာနာစေတနာဟိ အာယူဟိတဿ အပရာပရိယကမ္မဿ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၈။ န အာယူဟိတံ အဿာ(မ၊ဋ္ဌ၊၄။၄၃)တိ န စေတိတံ ပကပ္ပိတံ ဘဝေယျ။ မ၊ဋီ၊၃။၂၅၇။ အာယူဟိတ(မ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၁၁)နွိ သမ္ပိဏ္ဍိတံ။ မ၊ဋီ၊၃။၄၀၀။ (–မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၈၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၄။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅၇။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၊၄၃၅။ ဝဇိရ။၄၂။ ဝိမတိ၊၁။၂၄၈။ မ၊ဋီ၊၁။၂၈၁။ မူလဋီ၊၁။၁၂၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၅၉။) (၂) အာယူဟိတော အတ္ထသာဓနတာယ အပစိတိ န ကရောတိ။ မိလိန္ဒ။၁၈၀။

အာယူဟိတကမ္မ (န) [အာယူဟိတ+ကမ္မ] အားထုတ်အပ်သောကံ။ အာယူဟိတကမ္မံ နာမ ဝိပါကဝါရံ လဘန္တမ္ပိ အတ္ထိ အလဘန္တမ္ပိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၆၅။ (–အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၅၂။ အနုဋီ၊၁။၁၈၁။)

အာယူဟိတဗ္ဗ (တိ) [အာ+ဦဟ+တဗ္ဗ] အားထုတ်အပ်သော။ အောက်ပုဒ်-ကြည့်။

အာယူဟိတဗ္ဗကမ္မ (န) [အာယူဟိတဗ္ဗ+ကမ္မ] အားထုတ်အပ်သော ကံ။ နဝါနံ ကမ္မာနန္တိ ဣဒါနိ အာယူဟိတဗ္ဗကမ္မာနံ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၂။

http://www.dhammadownload.com

အာယူဟိတ္ဌာ (ကြိ.ဝိ) [အာ+ဥိဟ+တ္ဌာ] အား ထုတ်၍။ အာပါယိကကံမဲ့ အာယူဟိတ္ဌာ။ မိလိန္ဒ။၁၁၄။ ကုသလံ ပန အာယူဟိတ္ဌာ အာသန္နေ အကုသလံ ကတံ ဟောတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊ ၄။၁၀၄။ ဥဿက္ကိတ္ဌာတိ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏပဋိပါဋိယာ အာယူဟိတ္ဌာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊ ၂။၇၅။

အာယူဟိနီ (ထီ) [အာ+ဥိဟ+အ+ဏ္ဍနီ] ထိုထို အာရုံကို ရခြင်းငှါ သတ္တဝါတို့ကို အား ထုတ်စေတတ်သော တရား၊ (တဏှာ)။ တတ္ထ ကတမော လောဘော။ ယော ရာဂေါ သာရာဂေါ ....ဝိသဋ္ဌာ အာယူဟိနီ။ အဘိ၊ဓ။ ၂၊၂၁၅။ မဟာနိ။၆။ တဿ တဿ ပဋိလာဘတ္ထာယ သတ္တော အာယူဟာပေတီတိ အာယူဟိနီ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၆၉။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၃၃။

အာယောဂ (ပု) [အာ+ယုဇ+ဏ] (၁) ကြိုးစားအားထုတ်ခြင်း၊ အဖန်ဖန်–လွန်ကဲစွာ–ကြိုးစားအားထုတ်ခြင်း။ (၂)အာယောဂပဋ္ဌ။ (အာယောဂပဋ္ဌ-ကြည့်။) (၁) ဒုဇ္ဇာနံ ခေါ်တော် ပေါ်ဌပါဒ တယာ အညဒိဋ္ဌေန .... အညတြာယောဂေန။ ဒီ၊၁။၁၇၃။ အာယုဉ္ဇနံ အနုယုဉ္ဇနံ အာယောဂေါ။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၁။၃၇၅။ အာဘုသော ယုဉ္ဇနံ အာယောဂေါ။ သီ၊ဋ္ဌီ၊ သစ်၊၁။၃၀၈။ အာယောဂေါ (ဝိ ဋ္ဌ၊၁။၇၀)-တိ ဥဂ္ဂဟဏစိန္တနာဒိဝသေန ပုနပ္ပုနံ အာဘိယောဂေါ။ သာရတ္ထ၊၁။၁၉၄။ ဝိမတိ၊၁။၃၀။ (–ဒီ၊ ၂။၄၂။ ဓမ္မ။၄၁။ ဥဒါန။၁၂၇။ ထေရ။ ၁၁၆။ဝိ၊ဋ္ဌ ၁။၁၄၅။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၁။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၅၄။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၂၃၁။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၂၁၀။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။၂၀၁။ သာရတ္ထ၊၁။၄၄၄။ ဝိမတိ၊၁။ ၉၂။) (၂) အနာပတ္တိ ဧဝံရံ သိဗ္ဗေတုံ အာယောဂေ ကာယဗန္ဓနေ။ ဝိ၊၁။၃၇၀။ အာယောဂ အံသဗန္ဓက ကာယဗန္ဓန ပရိဿာဝနာဒိနံ အတ္ထာယ အဒါသိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၆။ အာယောဂေါတိ ပဋိအာယောဂေါ။ သာရတ္ထ၊၁။ ၄၊၈။ (–ဝိ၊၄။၂၇၆။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၀၅။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၆၃။)

အာယောဂပဋ္ဌ (ပု) [အာယောဂ+ပဋ္ဌ] အာယောဂပဋ် (ထိုင်သောအခါ ထောင်နေသော ဒူးနှစ်ဖက်ကို ကိုယ်နှင့်ရစ်သိုင်းပတ်ဖွဲ့ကြောင်း ဖြစ်သော အဝတ်ပြား)။ နှ အာယောဂပဋ္ဌေ ဝဋ္ဋတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၇၆။ ကော အာယောဂပဋ္ဌံ အဒါသိ။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၁၂၉။ (–မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၂၃။)

အာယောဂပလ္လင်္ကာ (ထီ) [အာယောဂ+ပလ္လင်္ကာ] အာယောဂပဋ်ဖြင့် ရစ်သိုင်း ဖွဲ့ပတ်ခြင်း။ ဒုဿပလ္လင်္ကာယာတိ ဇတ္ထု အာယောဂပလ္လင်္ကာပိ ဒုဿပလ္လင်္ကာ ဇ၀။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၆၄။

အာယောဂဝတ္ထု (နှ) [အာယောဂ+ဝတ္ထု] အာယောဂမည်သော ကျင့်ဝတ် (ရွက်ဆိုရာ၌ စည်းကမ်းကျင့်ဝတ်။ အဋ္ဌကနိပါတ် ဇာတ်ဝတ္ထု။ နှာ-၃၄၅-၌ကား အာယောဂပတ်ပုဆိုးဟု ပြန်ဆို၏)။ နာဂဗလော ဘတိကော.... ဇကေန အာယောဂဝတ္ထေန ဂီတံ ဂါယန္တော ရာဇင်္ဂဏေန ပါယာသိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၂၅။

အာရ (ပု) [အရ+ဏ] စူး၊ လက်ပွတ်စူး။ အပ္ပါဏိဇာတိနံ အာရသတ္ထံ။ ဗာလာဝတာရ။၂၂၇။

အာရက (တိ) [အာရာ+က] ဝေးသော၊ ဝေးကွာသော၊ ကင်းဝေးသော။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ အာရကာ ဟောတိ....ရာဂေါ အာရကော ဟောတိ။ အံ၊၂။၅၀၉။

အာရကကိလေသ (တိ) [အာရကာ+ကိလေသ] ဝေးသော – ကင်းကွာသော – ပယ်အပ်ပြီးသော – ကိလေသာရှိသော၊သူ။ အရဟန္တိ အာရကကိလေသော၊ ဒူရကိလေသော ပဟီနကိလေသောတိ အတ္ထော။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၄။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၁၅၇။

အာရကဏ္ဍက (ပု၊နှ) [အာရ+ကဏ္ဍက] (၁) အဦးရှည်သော ပေရွက်လှီး ဓားငယ်။ (၂) အပ်နဖားထွင်းစူး။ (၁) အာရကဏ္ဍကေပိ

http://www.dhammadownload.com

မှ၊ ဝေးစွာ။ (၂) အနီး၊ နီးသော်၊ နီးကပ်သော။ (၁)အာရကာဟံ ဘော ဂေါတမ အနုတ္တရာယ ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပဒါယ သာစရိယကော။ ဒီ၊၁။၉၆။ အယ ခေါ သော အာရကာဝ သာမညော၊ အာရကာဝ ဗြာဟ္မညော။ ဒီ၊၁။၁၅။ ဥဒါန။၁၄၂။ အာရကာဝါ တိ ဒူရေယေဝ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၉၄။ အာရကာဝ နမဿန္တိ(သံ၊၂။၇၄)တိ ဒူရတောဝ နမဿန္တိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၃။ အာရကာ ပရိဝဇ္ဇယေ(ဇာ၊၁။၇၆၊၁၉၆-၈၊၃၄၆)တိ ...ဒူရတောဝ တာ ပရိဝဇ္ဇယေ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉၅။ အာရာ ဒူရာ စ အာရကာ။ ဓာန်။၁၁၅။ အာရာ အာရကာ ပစ္ဆာ ပုရေ ဟုရံ ပေစ္စ (အပါစိန်) ကုစ္ဆေတေ သတ္တမိယာ။ ရူ။နှာ ၁၃၄။ နိတိ၊သုတ္တ။ နှာ-၃၈၁။ (-မ၊၁။၃၄၈။ မ၊၂။၂၈၃၊၄၃၀။ သံ၊၁။၃၄၂။ သံ၊၂။၂၇၀။ အံ၊၂။၄၇၁။ အံ၊၃။ ၄၂။ ဣတိဝုတ်။၂၅၆။ ဇာ၊၂။၂၉၃။ ဝိဝဋ္ဋ၊၁။ ၎၊၁၀၉။ ဝိသင်္ဂဟ။၁၆၀။ ဒီဝဋ္ဋ၊၁။၁၅၀။ ဒီဝဋ္ဋ၊၂။၃၇၊၃၈၅။ မဝဋ္ဋ၊၁။၃၀၃။ မဝဋ္ဋ၊၃။ ၈၅။ သံဝဋ္ဋ၊၂။၁၀၄၊၂၇၃။ သံဝဋ္ဋ၊၁။၃၀၃။ အံဝဋ္ဋ၊၁။၃၃၂။ အံဝဋ္ဋ၊၃။ ၂။ ၁၇၊၂၂၁။ အဘိဝဋ္ဋ၊၁။၂၆၃။ အဘိဝဋ္ဋ၊၂။ ၂၆၅၊၄၂၅။ ခုဒ္ဒကဝဋ္ဋ။၃၀၊၇၂။ ဣတိဝုတ်ဝဋ္ဋ။ ၁၄၀၊၁၅၇၊၂၂၃၊၂၀၀။ သုတ္တနိဝဋ္ဋ၊၂။၁၅၇။ ဝိမာန၊ဝဋ္ဋ။၆၃ ၅။ မဟာနိဝဋ္ဋ။၁၆၀။ ဇာဝဋ္ဋ၊၄။ ၂၅၉။ ဇာဝဋ္ဋ၊၇။ ၂၀၀။ သာရတ္ထ၊၃။၁၁၂။ မ၊ ၎၊၂။၁၆၁၊၂၁၃။ မ၊၆။၃၀၀။ သံ ၎၊၂။ ၁၁၄။ အံ၊၎။၂၇၀။ အံ၊၂။၄၆၁။) (၂) အရဟံ(၁)(၀)-ကြည့်။ (၁)(၂)အာရကာသဒ္ဒါ ဒူရာသန္နဝါစကော။ နိတိ၊၀၁။၁၅၁။

အာရကူဋ္ဌ (ပုံ၊န) [အာရ+ကူဋ္ဌ+အ။ အာရံ ပိတ္တလံ ကူဋ္ဌယတိ ထူပိကရောတီတိ အာရကူဋ္ဌော။ထောမနိဓိ။အဘိဓာနပ္ပဒီပိကာသူစိ။ ဝိ၊ပိ၊ဓာန်။] တေး ခတ်ပြာ၊ ကြေး၀ါ။ ကံသလောဟံ ဝဋ္ဋလောဟံ အာရကူဋ္ဌန္တိ တိဏိကိတ္တိမလောဟာနိ နာမ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၀။

အာရကတာ (ထီ) [အာရကာ+တာ] ဝေးသည်-ကင်းကွာသည်-၏ အဖြစ်။ ကိလေသေဟိ အာရကတာယ အရိယံ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၇။

အာရကတ္တ (န) [အာရကာ+တ္တ] ဝေးသည်-ကင်းကွာသည် - ၏အဖြစ်၊ ကိလေသာတို့မှ ကင်းကွာသည်၏ အဖြစ်။ တတ္ထ အာရကတ္တာ အရိနံ, အဏုနဉ္ဉ ဟတတ္တာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၄။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၃။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၄။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၂၀။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၆။ အာရကတ္တာတိ သုဝိဒူရတ္တာ။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၁၅။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၅၃။ အာရကတ္တာတိ ကိလေသေဟိ သုဝိဒူရတ္တာ။သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၂။ ၂၁။ (-မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၊၁၀၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၂၂၅။ သံ၊ဋ္ဌ ၂။၂၃၁။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၇။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၉၂။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၅၀။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။ ၁၁၊၀၁၊၂၃၄။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၃။ ပေတ၊ဋ္ဌ။ ၇။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၂၆၀။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၉၁။ သာရတ္ထ၊၃။၁၇၀၊၃၀၂။ ကခ်ီ၊ဋ္ဌီ။၂၁၉။ သီ၊ဋ္ဌီ၊ သစ်၊၁။၂၂။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၃။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၃၉။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၁၀၃။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၃။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၄၅၁။ အံဋ္ဌီ၊၁။၁၆။ အံဋ္ဌီ၊၃။ ၂။ ၁၆၆။ အာရကတ္တာတိ သုဝိဒူရတ္တာ။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊ ၂။ ၂၁။ (-မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၊၁၀၀။ မ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၂၅။ သံ၊ဋ္ဌ ၂။၂၃၁။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၇။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၉၂။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၅၀။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။ ၁၁၊၀၁၊၂၃၄။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၃။ ပေတ၊ဋ္ဌ။ ၇။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၂၆၀။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၉၁။ သာရတ္ထ၊၃။၁၇၀၊၃၀၂။ ကခ်ီ၊ဋ္ဌီ။၂၁၉။ သီ၊ဋ္ဌီ၊ သစ်၊၁။၂၂။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၃။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၃၉။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၁၀၃။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၃။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၄၅၁။ အံဋ္ဌီ၊၁။၁၆။ အံဋ္ဌီ၊၃။ ၂။ ၁၆၆။ အာရကတ္တာတိ သုဝိဒူရတ္တာ။

http://www.dhammadownload.com

သာရတ္ထ၊ ၂။၃၂၁။ ရသကတမ္ဗေ မိဿေတ္ဌာ ကတံ အာရကူဋ္ဌံ။ ကခ်ါ၊ဋ္ဌီ။၄၂၄။ (–မ၊ဋ္ဌီ၊ ၁။၆၉။ ဓာန်။ဓာန်၊ဋ္ဌီ။၄၉၂။)

အာရကူဋ္ဌမယ (တိ) [အာရကူဋ္ဌ+မယ] တေးခတ်ပြာ–ကြေးဝါ–ဖြင့်ပြီးသော–ဖြင့်ပြုလုပ်အပ်သော။ ဇာတရူပပွတိရူပကန္တိ သုဝဏ္ဏရသဝိဓာနံ အာရကူဋ္ဌမယံ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏံ အာဘရဏဇာတံ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၈၆။

အာရကူဋ္ဌလောဟ (နှ) [အာရကူဋ္ဌ+လောဟ] တေးခတ်ပြာ၊ ကြေးဝါ။ အာရကူဋ္ဌလောဟမ္ပိ ဇာတရူပဂတ်ကမေဝ အနာမာသန္တိ သဗ္ဗအဋ္ဌကထာသု ဝုတ္တံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၀။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၃၀။ အာရကူဋ္ဌလောဟန္တိ ကိတ္တိမလောဟံ။ သာရတ္ထ၊၂။၃၂၁။ (–ဝဇိရ။၁၈၆။ ဝိမတိ၊၁။၂၆၂။)

အာရက္ခ (ပု) [အာ+ရက္ခ+အ] (၁) စောင့်ရှောက်ခြင်း။ (တိ) (၂) အစောင့်အရှောက်၊ စောင့်ရှောက်တတ်သော၊ သူ။ (၁) ယံ ဟိ တေ ဂဟပတိ ဘဝိဿတိ .... လောမဟံသော ဝါ အာရက္ခော ဝါ။ ဝိ၊၁။၁၉။ အာရက္ခောတိ အန္တော စ ဗဟိ စ ရတ္တိဉ္ဇ ဒိဝါ စ အာရက္ခဏံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၆။ အာရက္ခော(ဒီ၊၂။၅၀။ အဘိ၊ဝိ။၄၀၄)တိ ဒ္ဒါရပိဒဟနမဉ္ဇူသဂေါပနာဒိဝသေန သုဋ္ဌု ရက္ခဏံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၀။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၉၅။ (–သံ၊၂။၃၈၄။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၃။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၀။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁၊၁၃၅။၂၅၆။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၊၁၁၀၊၁၃၂၊၁၄၂၊၁၉၇၊၂၃၂။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၀၄။မ၊ဋ္ဌ၊၃။၅၀၊၂၂၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၂၇။သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၅၊၂၅၀။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅၄၊၁၈၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၈၂။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉၂။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။၂၁၅။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၉၊၁၇၇။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၄၆။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၃၄။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၃၇၁။ ဝဇိရ။၄၁။ သာရတ္ထ၊၁။၃၅၅။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၁၄။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၉၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၈၇။ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၉။ နေတ္တိ၊ဝိ။၁၉၄။) (တိ) (၂) အပွမာဒေါ သတိ စေတသော အာရက္ခော ကရဏီယော။ သံ၊၂။၃၁၇။ နေသံ မေတ္တာဒိဗြဟ္မဝိဟာရဘာဝနာဝ အာရက္ခာ ဟောတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၅။ ယထာ ဟိ ရထဿ အာရက္ခော သာရထိ နာမ ယောဂ္ဂိယော။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၅၈။ (–အပ။၃၀၉။ မိလိန္ဒ။၁၀၁။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၂၄။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၄၁။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၇၈။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၄၊၁၈၆။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉၇။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၇၊၁၉၁၊၂၃၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၆၈။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၄၉။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၂၊၂၃၂၊၃၀၉၊၃၁၀။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၅။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၂၉။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၈၁။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၈၇။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၉၂၊၁၁၀။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၂။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၇။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၇၊၂၂၀။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၁၊၄၃၄။ သာရတ္ထ၊၁။၃၇၅။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၂၁။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၁၄၅။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၉၇။ အနုဋ္ဌီ၊၂။၇၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၆၊၅၀၊၁၈၇။)

အာရက္ခက (တိ) [အာ+ရက္ခ+ဏ္ဍု] အစောင့်အရှောက်၊ အစောင့်အရှောက်ဖြစ်သော၊ သူ။ ဗန္ဓုလသေနာပတိ ပန ရထာ ဩတရိတ္ဌာ အာရက္ခကေ မနုဿေ ဝေတ္တေန ပဟရန္တော။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၂။ (–သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၁။ ထေရီ၊ဋ္ဌ။၂၀၅။ ကခ်ါ၊ဋ္ဌီ။၂၀၉။)

အာရက္ခကဇေဋ္ဌက (တိ) [အာရက္ခက+ဇေဋ္ဌက] အကြီးအမှူးဖြစ်သော အစောင့်အရှောက်။ အာရက္ခကဇေဋ္ဌကော ဧကောဝ နဒန္တော.... ကန္တာရံ တာရေသိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၀၃။

အာရက္ခကပုရိသ (ပု) [အာရက္ခက+ပုရိသ] အစောင့်အရှောက်ဖြစ်သော ယောကျ်ား။ အာရက္ခကပုရိသေဟိ ဂဟိတော။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉၈။ အာရက္ခကပုရိသာ တံ ပဝတ္တိံ ရညော အာရောစေသုံ။ စရိယာ၊ဋ္ဌ။၂၃၅။

အာရက္ခကာရဏ (နှ) [အာရက္ခ+ကာရဏ] စောင့်ရှောက်ခြင်း ဟူသော အကြောင်း။ အာရက္ခာဓိကရဏန္တိ အာရက္ခကာရဏာ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၆၂။

http://www.dhammadownload.com

အာရက္ခကိစ္စ (န) [အာရက္ခ+ကိစ္စ] စောင့်ရှောက်ခြင်းကိစ္စ။ ခီဏာသဝဿ ဟိ တီသု ဒွါရေသု သဗ္ဗကာလံ သတိ အာရက္ခကိစ္စံ သာဓေတိ။ ဒီဃ၊၃။၂၃၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၉၂။ (–သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၁။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၃။၂၇၃။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။ ၃၁၂။)

အာရက္ခကေစရ (ပု) [အာရက္ခ+ကေစရ] စိတ်၏ အခစာင့်အရှောက် ဖြစ်သော သတိဘူသော ကျက်စားရာဘရား။ ကေစရော ပန တိဝိဓော ဥပနိဿယကေစရော အာရက္ခကေစရော ဥပ-နိဗန္ဓကေစရောတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၉။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။ ၂၀၄။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၂၉၃။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၂၉၅-၆။ သာရတ္ထ၊၁။၁၀၉။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။၂၇၃-၄။ သတိ-သခ်ါတော စိတ္တဿ အာရက္ခဘူတော ဧဝံ ကေစရော အာရက္ခကေစရော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။ ၄၄။

အာရက္ခဂုဟာဏ (န) [အာရက္ခ+ဂဟာဏ] စောင့်ရှောက်မှု တာဝန်ကို ယူခြင်း။ ဒေဝဒတ္တော သတ္ထရိ .... ဥာက္ကမေယျာတိ အာရက္ခဂုဟာ-ဏတ္ထံ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၁။

အာရက္ခဋ္ဌာန (န) [အာရက္ခ+ဋ္ဌာန] စောင့်ရှောက်ရာအရပ်။ တဿ တေသံ အာရက္ခဋ္ဌာနံ အဂန္တွာပိ ယထာရုစိတေန မဂ္ဂေန ဂန္တုံ ဝဋ္ဋ-တိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၉၉။

အာရက္ခဏ (န) [အာ+ရက္ခ+ယု] စောင့်ရှောက်ခြင်း။ အာရက္ခ(၁)-ကြည့်။

အာရက္ခတိ (ကြို)[အာ+ရက္ခ+အ+တိ] စောင့်ရှောက်၏။ အဓိဂတံ ကုသလံ ဓမ္မေ နာ အာရက္ခတိ။ အဓိဂတေ ကုသလေ ဓမ္မေ အာရက္ခတိ။ အံ ၂။၃၇၆။ နာ အာရက္ခတိတိ နာ ရက္ခတိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၃၉။

အာရက္ခတ္ထ (ပု) [အာရက္ခ+အတ္ထ] စောင့်ရှောက်ခြင်းဟူသော အကျိုး။ တတ္ထ ဣမသ္မိံ စက္က-ဝါဠေ မဟာရာဇာနော ခဂ္ဂဟတ္ထာ ဗောဓိ-သတ္တဿ အာရက္ခတ္ထာယ ဥပဂန္တွာ သိရိဂဗ္ဘံ ပဝိဋ္ဌာ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇။ (–မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၉၁။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၃၂။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၀၆။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၈၆။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃၊၆၀။)

အာရက္ခဒါယက (တိ) [အာရက္ခ+ဒါယက] အစောင့်အရှောက်ကို ပေးတတ်သော၊ သူ။ အာရက္ခဒါယကထေရ်။ ဣတ္ထံ သုဒံ အာယသ္မာ အာရက္ခဒါယကော ထေရော ဣမာ ဂါထာ-ယော အဘာသိတ္ထာတိ။ အပ၊၁။၂၈၈။

အာရက္ခဒုက္ခ (တိ) [အာရက္ခ+ဒုက္ခ] စောင့်ရှောက်ရခြင်းကြောင့်ဖြစ်သောဆင်းရဲ။ အာ-ဒီနဝပဋိစ္ဆာဒကန္တိ အာရက္ခဒုက္ခပရိဒီနဝုတ္တိ-စောရဘယဒီအာဒီနဝပဋိစ္ဆာဒကံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၀၅။

အာရက္ခဒုက္ခမူလ(န)[အာရက္ခဒုက္ခ+မူလ] စောင့်ရှောက်ရခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော ဆင်းရဲခြင်း၏ အကြောင်း။ အာရက္ခဒုက္ခမူလံ ကာမုပါဒါနံ။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။၄၆၄။

အာရက္ခဒေဝတာ (ထီ) [အာရက္ခ+ဒေဝတာ] အစောင့်အရှောက် ဖြစ်သော နတ်။ နတ္ထိ လောကေ ရဟောနာမ၊ပါပကမ္မံ ပကုဗ္ဗတော။ သဗ္ဗပဌမံ ဟိဿ တံ ပါပံ အတ္တာနာ ဇာနာ-တိ၊ တဘော အာရက္ခဒေဝတာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၀၀။ (–ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၀၄၊၂၁၀။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၊ ၁၇၁။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၁၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၁၀၇၊၃၂၀။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။၁၀၁။

အာရက္ခဏတ္ထ (ပု) [အာရက္ခဏ+အတ္ထ] စောင့်ရှောက်ခြင်းဟူသော အကျိုး။ တတ္ထ ဣမသ္မိံ စက္ကဝါဠေ မဟာရာဇာနော ခဂ္ဂဟတ္ထာ အာ-ရန္တွာ ဗောဓိသတ္တဿ အာရက္ခဏတ္ထာယ ဥပ-ဂန္တွာ သိရိဂဗ္ဘံ ပဝိဋ္ဌာ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၂၇။ (– အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၄၉။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။၂၃၃။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၃၂၀။ ဇာတ၊ဋ္ဌ၊၇။၂၉၀။)

http://www.dhammadownload.com

ဣတိဝုတ်၊၄။၆၇။ သုတ္တနိ၊၄၊၂။၂၊၁၉၆။ ဇာ၊၄၊၇။၁၈၂။ အံ၊၄၊၃။၆၇။)

အာရက္ခန (နဲ) [အာရက္ခ+ယု] စောင့်ရှောက်ခြင်း။ ယသ္မာ ပန အနုဝတ္တနဝသေန သန္ဓာနဿ ပဒါနံ အာဓာနံ အာရက္ခနံ ဝါ ဒဋ္ဌကရဏံ ဟောတိ။ အံ၊၄၊၂။၃၇၁။

အာရက္ခဏတ္ထ (ပု) [အာရက္ခဏ+အတ္ထ] စောင့်ရှောက်ခြင်းအကျိုး။ တံ ပန္နရသ သောဋ္ဌသဝဿုဒ္ဒေသိကကာလေ အာရက္ခဏတ္ထာယ သတ္တဘူမိကဿ ပါသာဒဿ ဥပရိတလေ ဝါသယိ ံသု။ ပဋိသံ၊၄၊၂။၂၉၃။

အာရက္ခနိမိတ္တ (နဲ) [အာရက္ခ+နိမိတ္တ] စောင့်ရှောက်ခြင်းဟူသော အကြောင်း။ ဥပ္ပန္နာနံ ဘောဂါနံ အာရက္ခနိမိတ္တံ ပရိဘောဂနိမိတ္တဥ ....။ နေတ္တိ။၃၆။ အာရက္ခနိမိတ္တံ ဒ္ဓါရပိဒဟနမဥ္ဇူသာဂေါပနာဒိနာ သုဋ္ဌု ရက္ခဏနိမိတ္တံ။ နေတ္တိ၊၄၊၆၈။ (–နေတ္တိ၊ဝိ။၁၅၇။)

အာရက္ခနိရောဓ (ပု) [အာရက္ခ+နိရောဓ] စောင့်ရှောက်ခြင်း၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်း၊ မစောင့်ရှောက်ရခြင်း။ သဗ္ဗသော အာရက္ခေ အသတိ အာရက္ခနိရောဓာ....။ ဒီ၊၂။၅၀။

အာရက္ခပစ္စုပဋ္ဌာန (တိ) [အာရက္ခ+ပစ္စုပဋ္ဌာန] (၁) ကိလေသာတို့မှ စောင့်ရှောက်တတ်သည်ဖြစ်၍ ယောဂီတို့ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်လာသော။ (၂) ကိလေသာတို့မှ စောင့်ရှောက်ခြင်းဟူသော အကျိုးကို ဖြစ်စေတတ်သော။ တတ္ထ သရဏလက္ခဏာ သတိ၊ အသမ္မုဿနရသာ၊ အာရက္ခပစ္စုပဋ္ဌာနာ။ ဝိ၊၄၊၁။၁၂၁။ ကိလေသေဟိ အာရက္ခာ ဟုတ္ဝာ ပစ္စုပတိဋ္ဌတိ၊ တတော ဝါ အာရက္ခံ ပစ္စုပဋ္ဌပေတီတိ အာရက္ခပစ္စုပဋ္ဌာနာ။ သာရတ္ထ၊၁။၃၇၅။ (–ဒီ၊၄၊၂။၃၇၈။ သံ၊၄၊၃။၁၅၈။ အံ၊၄၊၁။၃၉၂။ အဘိ၊၄၊၁။၁၆၅။ သံ၊၄၊၁။၂၇၂။ သံ၊၄၊၂။၃၇၉။ အနုဋ္ဌီ၊၁။၁၂၆။ အနုဋ္ဌီ၊၃။၄၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၄၊၂။၁၄၃၊၂၁၆။)

အာရက္ခပညတ္တိ (ထီ) [အာရက္ခ+ပညတ္တိ] အစောင့်အရှောက်ကို အပြားအားဖြင့် သိစေခြင်း။ အာရက္ခပညတ္တိ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ။ နေတ္တိ။၅၃။ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ အာရက္ခဿစ ပညာပနတော အာရက္ခပညတ္တိ နာမ။ နေတ္ထိ၊ဝိ။၁၉၄။

အာရက္ခမနုဿ (ပု) [အာရက္ခ+မနုဿ] အစောင့်အရှောက်ဖြစ်သောလူ။ တဒါပိ အာရက္ခမနုဿာ ဒါရကံ အပနယိ ံသု။ ဒီ၊၄၊၁။၁၂၄။ (–မ၊၄၊၄။၂၃၇။ သံ၊၄၊၃။၂၃။ ဓမ္မ၊၄၊၁။၂၂၂။ စရိယာ၊၄။၁၆၄။)

အာရက္ခမူလက (တိ) [အာရက္ခ + မူလ + က] စောင့်ရှောက်ရခြင်းဟူသော အကြောင်းရှိသော။ လဒ္ဓါပိ အာရက္ခမူလကမ္ပိ ဒုက္ခံ ဒေါမနဿံ ပဋိသံဝေဒေတိ။ မဟာနိ။၁၂၀။ အာရက္ခမူလကန္တိ ရက္ခဏမူလကမ္ပိ။ မဟာနိ၊၄။၂၄၃။

အာရက္ခယဋ္ဌိ (ထီ) [အာရက္ခ+ယဋ္ဌိ] အစောင့်အရှောက်ဖြစ်သော တောင်ဝှေး။ မဏိမှိ ဒိန္နေ အာရက္ခယဋ္ဌိယံ ပတိဋ္ဌတိ။ ဇာ၊၄၊၂။၃၆၉။

အာရက္ခရဟိတ (တိ) [အာရက္ခ + ရဟိတ] အစောင့်အရှောက်မှ ကင်းသော။ ယထာ ပန ဂဟရက္ခသောပိ အာရက္ခရဟိတံ အတ္တနော ဂေါစရဘူမိဂတံ ပုရိသံ....။ ဣတိဝုတ်၊၄။၃၃၀။ သံ၊၄၊၂။၃၂၁။

အာရက္ခရဟိတစိတ္တ (နဲ) [အာရက္ခရဟိတ + စိတ္တ] စောင့်စည်းခြင်း – စောင့်ရှောက်ခြင်း –မှ ကင်းသောစိတ်။ အသတိယစိတ္တေတိ အဟိရိကာဒီဟိ အာရက္ခရဟိတစိတ္တေ။ မူလဋ္ဌီ၊၁။၁၂၀။ (–အနုဋ္ဌီ၊၁။၁၂၆။)

အာရက္ခဝိပတ္တိ (ထီ) [အာရက္ခ+ဝိပတ္တိ] စောင့်ရှောက်အပ်သော ရဟန်းတရား၏ ပျက်စီး

http://www.dhammadownload.com

ခြင်း။ ကိ ကာရဏာ? အာရက္ခဝိပတ္တိတော။ ဧဝံ ဥပသက်မန္တဿ ဟိ စိရံ ရက္ခိတဂေါပိ-တောပိ သမဏဓမ္မော ကတိပါဟေနေဝ နဿတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၂၅။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၃၉၉။

အာရက္ခသမ္မဒါ (ထီ) [အာရက္ခ+သမ္မဒါ] စည်းစိမ်ဥစ္စာတို့ကို စောင့်ရှောက်မှုဖြင့် – ပြီးစီးစေခြင်း – တည်ဘုံစေခြင်း၊ စောင့်ရှောက်မှုနှင့် ပြည့်စုံခြင်း။ ကတမာ စ ဗျဂ္ဃပဇ္ဇ အာရက္ခ-သမ္မဒါ၊ ဣဓ ဗျဂ္ဃပဇ္ဇ .... တေ အာရက္ခေန ဂုတ္တိယာ သမ္မာဒေတိ။ အံ၊၃။၁၀၈။

အာရက္ခသမ္မုန္ဒ (တိ) [အာရက္ခ+သမ္မုန္ဒ] အစောင့်အရှောက်နှင့် ပြည့်စုံသော။ တတ္ထ စ သက္ခ-ရာဇူနံ မင်္ဂလပေါက္ခရဏိ အဟောသိ ပါသာ-ဒိကာ အာရက္ခသမ္မုန္ဒာ။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁။ အာရက္ခ-သမ္မုန္ဒော(သံ၊၂။၉၂)တိ အန္တော အာရ-က္ခေန စေဝ ဗဟိ အာရက္ခေန စ သမန္နာဂ-တော။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၅။

အာရက္ခသာရထိ (ပု) [အာရက္ခ + သာရထိ] (ရွှေဆောင်ရွှေသွား၏ အဖြစ်ဖြင့်) စောင့်ရှောက်ခြင်းကိစ္စကို ဖြစ်စေတတ်သောရထား ထိန်း။ ဟိရီ ဤသာ မနော ယောတ္တံ၊ သတိ အာရက္ခသာရထိ။ သံ၊၃။၅။ သတိ အာရက္ခ-သာရထိတိ မဂ္ဂသမ္မယုတ္တာ သတိ အာရက္ခ-သာရထိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၅၈။ ပုဗ္ဗင်္ဂမဘာဝေန အာရက္ခံ သာရေတီတိ အာရက္ခသာရထိ။ သံ၊ ဋ္ဌီ၊၂။၃၉၇။

အာရက္ခသူဥ (တိ) [အာရက္ခ+သူဥ]အစောင့်အရှောက်မှ ဆိတ်သုဉ်းသော၊ အစောင့်အ ရှောက်မှ ဆိတ်သူဉ်းသော၊ အစောင့်အ ရှောက်မရှိသော။ အထညော ဘိက္ခု ပဋိပထံ အာဂစ္ဆန္တော အာရက္ခသုညံ ပဿိတ္ဝာ "ယာ-နံ အဝဟရိဿာမိ" တိ အာဟော်ဟတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၁။၂၉၂။

အာရက္ခသုတ္တ (န) [အာရက္ခ+သုတ္တ] အာရက္ခ သုတ်။ အင်္ဂုတ္တရနိကာယ၊ စတုက္ကနိပါတပါဠိ၊ တတိယပဏ္ဏာသက၊ ၂-ဝဂ်၊ ၇-သုတ်။ အံ၊၁။ ၄၃၅။

အာရက္ခဟေတု (ပု) [အာရက္ခ+ဟေတု] စောင့်ရှောက်ခြင်းဟူသော အကြောင်း။ အောက် ပုဒ် ကြည့်။

အာရက္ခာဓိကရဏ (န) [အာရက္ခ+အဓိကရဏ] စောင့်ရှောက်ခြင်းဟူသော – အကြောင်း – ထူးသော အကြောင်း။ အာရက္ခာဓိကရဏံ ဒဏ္ဍာဒါနသတ္ထာဒါန .... အကုသလာ ဓမ္မာ သမ္ဘဝန္တိ။ ဒီ၊၂။၅၀။ အံ၊၃။၂၀၁။ အဘိ၊ဝိ။ ၄၀၄။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၈၁။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၁။ သာရတ္ထ၊၁။၃၀၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၂၅၄။ အဓိ-ကရောတီတိ အဓိကရဏံ၊ ကာရဏသ္မေတံ နာမံ။ အာရက္ခာဓိကရဏန္တိ ဘာဝနပုံသကံ၊ အာရက္ခဟေတူတိ အတ္ထော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၀။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၇၄။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၉၅။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊ ၁။၁၁၂။ သာရတ္ထ၊၁။၃၀၉။ သာရတ္ထ၊၃။ ၄၈၀။ အတ္တနော ဖလံ ကရောတီတိ ကရဏံ၊ ယံ ကိဉ္စိ ကာရဏံ၊ အဓိကံ ကရဏန္တိ အဓိက-ရဏံ၊ ဝိသေသကာရဏံ။ ဝိသေသကာရဏဘူ ဘောဂါနံ....အာရက္ခာဓိကရဏန္တိ အာဒိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌီ၊၂။၉၉။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။၂၉၃။ အာရက္ခာဓိကရဏ-(မ၊၁။၁၂၀။ စူဠနိ။၂၆၃)နွတ္တိ အာရက္ခကာ-ရဏာ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၂။ စူဠနိ၊ဋ္ဌ။၁၂၁။

အာရက္ခာဓိကာရ (ပု) [အာရက္ခ+အဓိကာရ] စောင့်ရှောက်ခြင်းဟူသော အရာဌာန။ ဂေါ-ပေတိ ရက္ခတီတိ ဂေါပေါ၊ အာရက္ခာဓိကာ-ရေ နိယုတ္တော။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၁၉၆။

အာရက္ခာဘာဝ (ပု) [(၁) အာရက္ခာ+ဘာဝ။ (၂) အာရက္ခ + အဘာဝ] (၁) စောင့်ရှောက်တတ်သည်၏ အဖြစ်။ (၂) အစောင့်အရှောက် မရှိခြင်း။ (၁) တထာ ဟတ္ထိအာ-သာရထပတ္တိဗလကာယေဟိ မန္တာဂဒသော-တ္ထာနပ္ပယောဂေဟိ စ ဒုရာရက္ခံ အတ္တာနံ အာရက္ခာဘာဝေန သီလမေဝ ဝိသိဋ္ဌတရံ....။

http://www.dhammadownload.com

စရိယာ၊ဌ။၂၈၇။ (၂) နိမိတ္တေ ပန အာရ-က္ခာဘာဝေန ဝိနဌေ လဒ္ဓံ လဒ္ဓံ စျာနမ္ပိ ဝိန-ဿတိ တဒါယတ္တဝုတ္တိတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။ ၁၄၈။

အာရက္ခိတကာယဝစီသမာစာရ (တိ) [အာရက္ခိ-တ+ကာယဝစီ+သမာစာရ] စောင့်ရှောက်အပ်သော ကိုယ်အကျင့် နှုတ်အကျင့်ရှိသော၊ သူ။ သုရဘိဂန္ဓမုခေါ အာရက္ခိတကာယဝစီ-သမာစာရော။ စရိယာ၊ဌ။၃၀၂။

အာရဂ္ဂ (န) [အာရာ+အဂ္ဂ။ (အာရာဂြ-သံ)] ပွတ်ဆောက်ဖျား၊ စူး၏အဖျား၊ အပ်နဖား ထွင်းစူး၏အဖျား၊ အပ်ဖျား။ (ဗားကရာမူ၊ ဒီ၊ဌ၊၂။သျ၊၁။၁၁၀-၌ "ဝန်းသောဆောက်ဦး" ဟုလည်း အနက်ပြန်၏။ ပခုက္ကူမူ၊ဒီ၊ဌ၊ ၂။သျသစ်၊၁။၁၂၀-၌မူ "ဝန်းဝိုင်းသောစူး" ဟုလည်း ပြန်ဆိုသေး၏။) ဝါရိ ပေါက္ခရ-ပတ္တေဝ၊ အာရဂ္ဂေရိဝ သာသပေါ။ မ၊၂။ ၄၁၀။ ဓမ္မ။၇၁။ ဝိ၊ဌ၊၁။၂၃၇။ ဓမ္မ၊ဌ၊၁။ ၃၁၂။ ဓမ္မ၊ဌ၊၂။၄၁၀။ အာရဂ္ဂေန လေခါ ဒိန္နာ ဟောတိ။ ဝိ၊ဌ၊၁။၂၅၁။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၅။ အာရဂ္ဂေနာတိ နိခါဒနမုခေန။ သာရတ္ထ၊၂။ ၁၁၉။ ဝိမတိ၊၁။၁၆၆။ ဝိနယာလင်္ကာရ၊ဋီ။ ၁။၃၂။ အာရဂ္ဂေနာ (ဝိ၊နိစ္ဆယ။၃၀၄၆)တိ အာရကဏ္ဍကဂ္ဂေန သူစိမုခေန ဝါ။ ဝိ၊နိစ္ဆ-ယ၊ဋီ။၃၀၄၆။ ဝိနယာလင်္ကာရ၊ဋီ၊၁။၄၁။ အာရဂ္ဂေနာ(ဒီ၊ဌ၊၂။၃၇။ မ၊ဌ၊၃။၂၅၈)တိ မဏ္ဍလာယ သိခါယ။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၃၇။ မ၊ဋီ၊၃။ ၁၇၂။ (–ဝိ၊ဌ၊၁။၂၅၂။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၆။ ဒီ၊ ဌ၊၂။၄၃။ မ၊ဌ၊၁။၃၁၂။ မ၊ဌ၊၃။၂၆၄။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၂။၁၈၉။ စူဋနိ၊ဌ။၉၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။ ၂၆၀။ ဝဇိရ။၁၂၂။ သံ၊ဋီ၊၂။၂၁၃။ အံ၊ဋီ၊ ၂။၃၉၁။ အနုဋီ၊၃။၉၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၃၀၉။)

အာရဂ္ဂကောဋိနိတုဒနမတ္တ (တိ) [အာရဂ္ဂ+ကောဋိ+နိတုဒန+မတ္တ] ပွတ်ဆောက်ဖျား–စူးဖျား–အပ်ဖျား–ဖြင့် ထိုးနိုင်လောက်ရုံ–ကျနိုင်လောက်ရုံ တည်နေနိုင်လောက်ရုံ–အတိုင်းအရှည်ရှိသော၊အရပ်။ အာရဂ္ဂကော-ဋိနိတုဒနမတ္တေပိ တိဌန္တိ။ အံ၊၁။၆၆။ ဒီ၊ဌ၊ ၂။၁၇၀။ အာရဂ္ဂကောဋိနိတုဒနမတ္တေတိ အာရဂ္ဂကောဋိယာ ပတနမတ္တေ ဩကာသေ။ အံ၊ဌ၊၂။၄၁။

အာရဂ္ဂနိတုဒနမတ္တ (တိ) [အာရဂ္ဂ+နိတုဒန+မတ္တ] ပွတ်ဆောက်ဖျား–စူးဖျား–အပ်ဖျား–ဖြင့် ထိုးနိုင်လောက်ရုံ အတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ အရပ်။ အာရဂ္ဂနိတုဒနမတ္တေ ဌာနေ ဥပရိမကောဋိယာ သဌိ ဒေဝတာ သုခုမတ္တ-ဘာဝေ မာပေတ္ဝာ အဌံသု။ အံ၊ဌ၊၂။၃၄။

အာရစယာရစယာ(ကြိ၊ဝိ)[အာ+ရစ+တ္ဝာ?။ အာရစယာ+အာရစယာ] ဆွဲငင်၍ ဆွဲငင်၍။ အောက်ပုဒ် ကြည့်။

အာရဇယာရဇယာ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+ရဇိ+တ္ဝာ။ ဇိ-မှ ဣ ကိုဇ-ပြု၊ ဇ-ကို အယ-ပြု၊ တ္ဝာ-မှ တ္ဝ-ကို ချေ။ အာရဇယာ+အာရဇယာ] ဖောက်ခွဲ၍ ဖောက်ခွဲ၍။ ဇိဝုံ ဗလိသေန ဂဟေတ္ဝာ၊ အာရဇယာရဇယာ ဝိဟနန္တီ(သုတ္တနိ။၃၈၄)-တိ တတ္ထ....ဖရသူဟိ ဖာလေတ္ဝာ ဖာလေတ္ဝာ ဧကမေကံ ကောဋိံ ဆိန္ဒေတ္ဝာ ဝိဟနန္တိ။ အာရစယာရစယာတိပိ ပါဌော၊ အာဝိဉ္ဇိ-တ္ဝာ အာဝိဉ္ဇိတ္ဝာတိ အတ္ထော။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၂။ ၂၀၁။

အာရဇ္ဇ (တိ) [အာ+ရန္ဇ+ဏျ] ညှိုနှင့်တက္ဒဖွဲ့အပ်သော။ ဓနုံ အာရဇ္ဇံ ကတ္ဝာန၊ ဥသုံ သန္ဓယှ ကောသလော။ ဇာ၊၁။၁၄၅။ အာရ-ဇ္ဇံ ကတ္ဝာနာတိ ဇိယာယ သဒ္ဓိံ ဧကတော ကတ္ဝာ၊ အာရောပေတ္ဝာတိ အတ္ထော။ ဇာ၊ ဌ၊၃။၂၅၈-၉။

အာရဥနဌာန (န) [အာရဥန+ဌာန] ထိုး–ဖြတ်–ဖောက်ထွင်း–ခြစ်–အပ်သော နေရာ ဌာန။ အာရဥိတ-ကြည့်။

http://www.dhammadownload.com

အာရဥ္ဇရ (ပု) [ယာဒိစ္ဆကနာမ်] အာရဥ္ဇရ-အမည်ရှိသော တောင်။ ဂိရိမာရဥ္ဇရံ ပတီတိ အာရဥ္ဇရံ နာမ ဂိရိံ အဘိမုခေါ ဟုတ္ဌာ။ ဇာ၊ဌ၊၇။၂၅၈။

အာရဥ္ဇရဂိရိ (ပု) [အာရဥ္ဇရ+ဂိရိ] အာရဥ္ဇရမည်သောတောင်။ မဇ္ဈိမဒေသေ အာရဥ္ဇရဂိရိမှိ ပဗ္ဗတဇာလန္တရေ ဧကကောဝ ဧကသ္မိံ ဂုဟာလေဏေ ဝသိ။ ဇာ၊ဌ၊၃။၄၄၀။

အာရဥ္ဇရဂိရိန (တိ) [အာရဥ္ဇရဂိရိ+န] အာရဥ္ဇရမည်သော တောင်ရှိသော၊ အာရဥ္ဇရဂိရိနမည်သော နိဂုံး။ အာရဥ္ဇရဂိရိနော နာမ အဝိဒူရေ ဧကော အာကိဏ္ဏမနုဿော နိဂမော အတ္ထိ။ ဇာ၊ဌ၊၃။၄၄၀။

အာရဥ္ဇိတ (တိ) [အာ+ရဇိ+တ] ထိုး-ဖြတ်-ဖောက်ထွင်း-ခြစ်-အပ်သော(နေရာ)။ ဥစ္စာ စ ဒန္တေဟိ အာရဥ္ဇိတာနိ ဥစ္စာ စ သာခါဘင်္ဂံ။ မ၊၁။၂၃၆။ ဥစ္စာ စ ဒန္တေဟိ အာရဥ္ဇိတာနီတိ....ဖရသုနာ ပဟတဌာနံ ဝိယ ဒါဌာဟိ ဆိန္နဌာနံ။ မ၊ဌ၊၂။၁၀၃။ အာရဥ္ဇိတာနီတိ ရဥ္ဇိတာနိ၊ ဝိလိခိတာနီတိ အတ္ထော။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၄၆။ မဟာဝဇိရဉာဏသဗ္ဗညုတညာဏဒန္တေဟိ အာရဥ္ဇိတံ တေဘူမကဓမ္မာနံ အာရဥ္ဇနဌာနန္တိပိ ဝုစ္စတီတိ အတ္ထော။ နေတ္တိ၊ဌ။၆၀။ နေတ္တိ၊ဝိ။၈၂။

အာရဥ္ဇိတဌာန (န) [အာရဥ္ဇိတ+ဌာန] ထိုး-ဖြတ်-ဖောက်ထွင်း-ခြစ်-ရာအရပ်။ တထာဂတရဥ္ဇိတန္တိ တထာဂတဿ ဉာဏဒါဌာယ အာရဥ္ဇိတဌာနံ။ မ၊ဌ၊၂။၁၂၁။ မဟာဝဇိရဉာဏသဗ္ဗညုတညာဏဒန္တေဟိ အာရဥ္ဇိတံ အာရဥ္ဇိတဌာနံ ဣတိပိ ဝုစ္စတိ။ နေတ္တိ၊ဝိ။၈၂။

အာရည (တိ) [အရည+ဏ] တောဌ်နေသော၊ သူ။ ကဒါ' ဟံ နန္ဒံ ပဿေယျံ၊ အာရည်ပံသုကူလိကံ။ သံ၊၁။၄၆၈။ နေတ္တိ။၁၂၄။ အာရညန္တိ အာရညကံ။ နေတ္တိ၊ဌ။၂၃၃။ (-သံ၊၁။၁၂၅။ ဇာ၊၁။၃၄၅။ နေတ္တိ၊ဝိ။၂၉၈။)

အာရညက (တိ) [အရည+ကဏ်။ မောဂ်၊၄။၂၅] (က) တောဌ်ဖွားမြင်, တောဌ် တရားအားလုံးကို ထိုးထွင်း၍သိ, တောဌ် သီတင်းသုံး နေထိုင် တော်မူသော၊ (မြတ်စွာဘုရား)။ (ခ) တောဌ် (အရညကင်ဓုတင်ဆောင်၍) နေလေ့ရှိသော၊ (ရဟန်း၊ ပုဂ္ဂိုလ်)။ (ဂ) တောဌ် မွေးဖွား, တောဌ် ကြီးပွါး သော၊ တောဌ်-နေ-ဖြစ်-သော၊(သားကောင်)။ (ဃ) တောဌ်-ဖြစ်-အကျုံးဝင်-ဆောက်လုပ်အပ်-သော၊ (ကျောင်း)။ (က) ပုန စပရံ ဘန္တေ ဘဂဝါ ဒီဃရတ္တံ အာရညကော။ အံ၊၃။၃၀၉။ အာရညကောတိ ဇာယမာနောပိ အရညေ ဇာတော၊ အဘိသမ္ဗုဇ္ဈမာနောပိ အရညေ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါ၊ ဒေဝဝိမာနကပ္ပါယ ဂန္ဓကုဋ္ဌိယာ ဝသန္တောပိ အရညေယေဝ ဝသီတိ ဒဿေန္တော ဧဝမာဟ။ အံ၊ဌ၊၃။၃၀၇။ (ခ) အာရညကာနံ ယဒိဒံ ရေဝတော ခဒိရဝနိယော။ အံ၊၁။၂၄။ အာရညကာနန္တိ အရညဝါသီနံ။ အံ၊ဌ၊၁။၁၇၅။ (-အံ၊၂။၈၈၉၊၃၀၁။ အံ၊၃။၁၅၆။ ဝိ၊ဌ၊၂။၉၃၊၉၆။ ဝိ၊ဌ၊၃။၆၃၊၃၃၃။ မ၊ဌ၊၂။၂၈၀။ မ၊ဌ၊၄။၇။ သံ၊ဌ၊၁။၂၆၊၅၀။ အံ၊ဌ၊၃။၃၆၊၆၅။ အဘိ၊ဌ၊၂။၃၄၉။ ဥဒါန၊ဌ။၁၆၁၊၂၂၉။) အာရညိကလည်း ကြည့်။ (ဂ) သေယျထာပိ သာရိပုတ္ထ အာရညကော မဂေါ....သံပတတိ။ မ၊၁။၁၁၂။ အာရညကောတိ အရညေ ဇာတဝုဒ္ဓေါ။ မ၊ဌ၊၁။၃၅၁။ အာရညကဿာ(အံ၊၃။၂၃၀)တိ အရညဝါသိနော။ အံ၊ဌ၊၃။၂၈၂။ သန္တိ အာရညကာ(အပ၊၁။၅၈)တိ အရညေ ဘဝါ မဟာဝနေ ဇာတာ။ အပ၊ဌ၊၁။၃၅၂။ (-မ၊၁။၂၃၀။ မ၊၃။၁၇၂။ ဇာ၊၂။၃၁၇။ သံ၊ဌ၊၁။၁၇၁။) (ဃ) ယာနိ ခေါ ပန တာနိ အာရညကာနိ သေနာသနာနီတိ အာရညကံ နာမ သေနာသနံ ပဥ္ဇဓနုသတိကံ ပစ္ဆိမံ။ ဝိ၊၁။၃၇၇။ ဝိ၊၂။၂၃၆။ အာရညကာနီတိ .... ပဥ္ဇဓနုသတပ္ပမာဏေ ပဒေသေ ကတသေနာ-

http://www.dhammadownload.com

သနာနိ။ ကခ်ါ။၁၀၇။ အာရညကာနိ(ထေရ။ ၃၀၆)တိ အရညေ ပရိယာပန္နာနိ။ ထေရာဒ္ဒါ ၂။၂၁၀။ (–ဝိ၊၁။၃၇၆။ ဝိ၊၅။၄၃။ ဒီ၊၂။ ၆၅။ အံ၊၂။၄၁၃။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၆၁။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၊ ၃၀၇။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၀။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၁၉။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၀၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၅၉။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၅။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၂၆။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။၁၆၅။)

အာရညကင် (န) [အာရညက+အင်] တောဋ္ဌေနလေ့ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ အကြောင်းအင်၊။ အာရညကင်ါဒိနိ တိဏိ ပါဠိယံ ပဓာနင်ဝသေန ဝုတ္တာနိ။ သာရတ္ထ၊ ၂။၄၁၄။ အာရညိကင်လည်း ကြည့်။

အာရညကင်နိပ္ပါဒက (တိ) [အာရညကင်+နိပ္ပါဒက] တောနေပုဂ္ဂိုလ်၏ အကြောင်းအင်၊ကို – အရညကင်ဓုတင်ကို – ပြီး–ပြည့်စုံ–စေနိုင်သော။ တထာပိ ယံ တံ "ပဉ္စမနုသတိကံ ပစ္ဆိမ"န္တိ အာရညကင်နိပ္ပါဒကံ သေနာသနံ ဝုတ္တံ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆။

အာရညကင်နိပ္ပါဒန (န)[အာရညကင်+နိပ္ပါဒန] အရညကင်ဓုတင်ကို – ပြီး – ပြည့်စုံ – စေခြင်း။ အာရညကင်နိပ္ပါဒနေန အရညာနိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၃၂။

အာရညကင်သမန္နာဂတ (တိ) [အာရညကင်+သမန္နာဂတ] တောနေပုဂ္ဂိုလ်၏ အကြောင်းအင်၊ါ – အရညကင်ဓုတင် – နှင့် ပြည့်စုံသော။ အာရညကန္တိ အာရညကင်သမန္နာဂတံ။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌီ။၁၃၃။

အာရညကဓုတင် (န) [အာရညက+ဓုတ+အင်] တောဋ္ဌနေသောပုဂ္ဂိုလ်၏ ကိလေသာကိုဖျက်ဆီးတတ်သော အကြောင်းအင်၊။ အာရညကဓုတင်· သမာဒါယ ဝတ္တန္တဿေတံ နာမံ။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၂၂၉။

အာရညကမဂ (ပု) [အာရညက+မဂ] တောဋ္ဌမှေးဖွား ကြီးပြင်းသော သားကောင်။ အာရညကဓမ္မေါ ဝိယ ဟိ သမဏပြာဟ္မဏာ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၇။

အာရညကသိက္ခာပဒ (န) [အာရညက+သိက္ခာပဒ] အာရညကသိက္ခာပုဒ် (ဝိ၊၁။၃၇၆-၉-၌ လာသော သာသင်္ကသိက္ခာပုဒ်)။ သုတ္တန္တိကပရိယာယေန အာရညကသိက္ခာပဒေ ပဉ္စမနုသတိကံ ပစ္ဆိမန္တိ အာဂတံ အာရညိကံ ဘိက္ခုံ သန္ဓာယ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၉၂။

အာရညကသိမာ (ထီ) [အာရညက + သိမာ] အာရညကသိမ်၊ တောဋ္ဌဖြစ်သော အပိုင်းအခြား။ တထာ အာရညကသိမာယ ဧကံ အဂါမကံ အရညံ။ ကခ်ါ၊ဋ္ဌီ။၂၉။

အာရညကသီသ (နှ) [အာရညက + သီသ] တောနေရဟန်းဟူသော အဦးပဓာန ပုဂ္ဂိုလ်၊ ပဓာနဖြစ်သော တောနေပုဂ္ဂိုလ်။ ဝိသေသတော အာရညကဿ အာရညကသီသေန စ သဗ္ဗေသမ္ပိ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဂဟေတ္ဝာ။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။ ၂၀၈။

အာရညကသေနာသန (နှ) [အာရညက+သေနာသန] တောဋ္ဌဖြစ်သောကျောင်း၊ တောကျောင်း။ အာရညကသေနာသနေသု သာလယတာ သေဝိတဗ္ဗပက္ခိကာ ဧဝါတိ ဒဿေတိ။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။၁၆၅။ (–ကခ်ါ၊ဋ္ဌီ။၃၆၊၃၄၃။)

အာရညကသေနာသနာရာမ (ပု) [အာရညက+သေနာသန + အာရာမ] တောကျောင်း၏ အာရာမ်။ အာရညကသေနာသနာရာမဋ္ဌ တဿ ဥပစာရဋ္ဌ ဌပေတ္ဝာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၅၉။

အာရညိက[၁] (တိ) [အရည + ကိက] (က) တောဋ္ဌ နေလေ့ရှိသော၊ အရညကင်ဓုတင် ဆောက်တည်သော၊ သူ(ရဟန်း၊ ပုဂ္ဂိုလ်)။ (ခ) တောဋ္ဌနေသော၊ သားကောင်။ (က) အာရညိကော ဟောတိ ပိဏ္ဍပါတိကော။ ဝိ၊ ၁။၁၇။ အာရညိကော ဟောတိတိ ဂါမန္တံ သေနာသနံ ပဋိက္ခိပိတ္ဝာ အာရညိကဓုတင်·

http://www.dhammadownload.com

ဝသေန အရညဝါသိကော ဟောတိ။ ဝိ၊ဌ၊၁။ ၁၇၂။ တိ ံသမတ္တာ ပါဝေယျကာ ဘိက္ခူ သဗ္ဗေ အာရညိကာ။ ဝိ၊၃။၃၅၁။ သံ၊၁။၃၉၄။ အာရညိကာတိ ဓုတင်္ဂသမာဒါနဝသေန အာ-ရညိကာ၊ န အရညဝါသမတ္တေန။ ဝိ၊ဌ၊၃။ ၃၈၇။ ကိဉ္ဆာပိ သော ဟောတိ အာရညိကော။ မ၊၁။၃၆။ ကိဉ္ဆာပိ သော ဘိက္ခု ဂါမန္တသေ-နာသနံ ပဋိက္ခိပိတ္ဂာ အာရညိကော ဟောတိ။ မ၊ဌ၊၁။၁၅၃။ အရညေ နိဝါသော အဿာတိ အာရညိကော။ မ၊ဋီ၊၁။၂၅၁။ အာရညိကင်-လည်း ကြည့်။ (–ဝိ၊၁။၂၆၃။ ဝိ၊၃။၁၂၈။ ဝိ၊ ၄။၃၅၈၊၃၈၅၊၄၅၇။ ဝိ၊၅။၂၃၃။ ဒီ၊၂။၂၂၆။ မ၊၁။၂၇၅။ မ၊၂။၁၃၃၊၃၀၅။ မ၊၃။၈၉။ သံ၊ ၁။၄၆၉။ အံ၊၂။၃၄၃။ ဥဒါန။၁၂၇။ ထေရ။ ၃၆၂။ ဇာ၊၂။၂၂၅။ ဝိ၊ဌ၊၂။၂၂၇။ ဝိ၊သင်္ဟ။ ၂၃၈။ ကခ်ါ။၉၇။ ဒီ၊ဌ၊၁။၁၇၂။ မ၊ဌ၊၁။ ၂၆၄၊၃၉၀။ မ၊ဌ၊၂။၁၅၆။ မ၊ဌ၊၃။၂၃၂။ မ၊ ဌ၊၄။၆၈။ သံ၊ဌ၊၂။၁၄၈၊၂၁၉။ အဘိ၊ဌ၊၂။ ၃၃၈၊၃၅၀။ ဣတိဝုတ်၊ဌ။၆၄။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၂။ ၄၃။ ထေရ၊ဌ၊၂။၄၈၈။ သာရတ္ထ၊၃။၄၇၅။ ကခ်ါ၊ဋီ။၁၅၇။ သံ၊ဋီ၊၂။၁၆၀။ မူလဋီ၊၂။ ၁၈၃။) (ခ) အာရညိကော မိဂေါ။ စူဋနိ။ ၁၈၇။ အာရညိကောတိ အရညေ နိဝါသံ။ (နိဝါသီ?)။ စူဋနိ၊ဌ။၇၄။

အာရညိက၂ (န) [အာရညိက+ဝတ္တ။ နောက်ပုဒ်ကျေ] တောနေရဟန်းသည် ကျင့်အပ်သော ဝတ်၊ အာရညိကဝတ်။ တတ္ထ မဟာဝတ္တာနိ နာမ ဝတ္တက္ခန္ဓကေ ဝုတ္တာနိ အာဂန္တုကဝတ္တံ ....ပိဏ္ဍစာရိကံ အာရညိကံ။ မ၊ဋီ၊၃။၁၆။ အာရညိကဝတ္တ-လည်း ကြည့်။

အာရညိကင် (န) [အာရညိက ၁+အင်္ဂ] တော ၌ နေလေ့ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏–အကြောင်း–အင်္ဂါ – သမာဒါနစေတနာ။ အဌ ဓုတင်္ဂါနိ အာရညိကင်္ဂံ....ဣဒံ ဝုစ္စတိ ဝတံ, န သီလံ။ မဟာနိ။၅၀။ အရညေ နိဝါသော သီလမ-ဿာတိ အာရညိကော၊ တဿ အင်္ဂံ အာ-ရညိကင်္ဂံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၅၈။ မဟာနိ၊ဌ။၁၆၉။ (–ဝိ၊၁။၃၃၈။ ဝိ၊၄။၈၃။ ဝိ၊၅။၁၈။ မိလိန္ဒ။ ၃၄၀။ ဝိ၊ဌ၊၄။၁၀။ ဒီ၊ဌ၊၃။၁၉၉။ မ၊ဌ၊၃။ ၁၆၇။ သံ၊ဌ၊၂။၁၅၈။ အံ၊ဌ၊၂။၂၈၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။၆၉။ သာရတ္ထ၊၃။၄၇၅။)

အာရညိကင်္ဂနိပ္ပါဒက (တိ) [အာရညိကင်္ဂ+နိပ္ပါ-ဒက] တောနေပုဂ္ဂိုလ်၏အကြောင်းအင်္ဂါကို–အရညကင်ဓုတင်ကို – ပြီး – ပြည့်စုံ – စေနိုင်သော။ တထာပိ ယံ တံ "ပဥ္ဇဓနုသတိက-ပစ္ဆိမ"နွှိ အာရညိကင်္ဂနိပ္ပါဒကံ သေနာသနံ ဝုတ္တံ။ မ၊ဌ၊၁။၁၁၆။

အာရညိကင်္ဂသမာဒါန (န) [အာရညိကင်္ဂ+သ-မာဒါန] တော၌နေလေ့ရှိသောသူ၏ အင်္ဂါ–အရညကင်ဓုတင်–ကို ကောင်းစွာ ယူခြင်း–ဆောက်ထည်ခြင်း။ ဂါမန္တသေနာသနံ ပဋိ-က္ခိပိတ္ဂာ အာရညိကင်္ဂသမာဒါနေန အာရညိ-ကော။ ထေရ၊ဌ၊၂။၃၂၄။

အာရညိကတ္တ (န) [အာရညိက+တ္တ] တော၌ နေသောသူ၏အဖြစ်၊ တော၌နေခြင်း။ အဟံ ခေါ ဘန္တေ ဒီဃရတ္တံ အာရညိကော စေဝ အာရညိကတ္တဿ စ ဝဏ္ဏဝါဒီ။ သံ၊၁။၄၀၅။ (–မ၊ဌ၊၁။၁၅၃။ မ၊ဋီ၊၁။၂၅၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊ ၁။၁၀၃။)

အာရညိကဓုတင်္ဂ (န) [အာရညိကဓုတ + အင်္ဂ] တောနေပုဂ္ဂိုလ်၏ ကိလေသာကို ဖျက်ဆီး တတ်သော အကြောင်း အင်္ဂါ၊ အရညကင်ဓု တင်။ဂါမန္တသေနာသနံ ပဋိက္ခိပိတ္ဂာ အာရညိ-ကဓုတင်္ဂဝသေန အရညဝါသိကော ဟောတိ။ ဝိ၊ဌ၊၁။၁၇၂။ (–ဝိ၊ဌ၊၄။၁၀။)

အာရညိကဝတ္တ (န) [အာရညိက+ဝတ္တ] တော နေရဟန်းသည် ကျင့်အပ်သောဝတ်၊ အာရ-ညိကဝတ်။ ဝတ္တန္တိ ဧတ္ထ ပန....အာရညိကဝတ္တံ သေနာသနဝတ္တံ ဇန္တာဃရဝတ္တံ ဝစ္စကုဋိဝတ္တ-

http://www.dhammadownload.com

နွံ့ ဗဟုဝိဓံ။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၂၂၃။ အရညေ ဝသ-တိတိ အာရညိကော၊ တေန ဝတ္တိတဗ္ဗံ ဝတ္တံ အာရညိကဝတ္တံ။ ဝိနယာလင်္ကာရ။၁၉။

အာရညိကဝတ္တကထာ (ထီ) [အာရညိကဝတ္တ+ကထာ] အာရညိကဝတ်ကို ဆိုရာစကား။ ဝိနယပိဋကာ၊ စူဠဝဂ္ဂပါဠိ၊ ဂ-ခန္ဓက၊ ၇-ကထာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ။၃၀၅ ဖွဲ့။

အာရတ (တိ) [အာ+ရမု+တ] ဝေးစွာ - အဝေးမှ - ရှောင်ကြဉ်သော။ ကတ္ထနာ အာရတော ဝိရတော ပဋိဝိရတော။ မဟာနိ။၅၄။ အာရတောတိ ဒူရတော ရတော။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။၁၇၄။ (-ဇာ၊ဝ။၃၀၈။ မဟာနိ။၁၃၂။ စူဠနိ။၃၇၊၂၈၀။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၃၇၄။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။ ၃၀၈ဖွဲ့။)

အာရတိ (ထီ) [အာ+ရမု+တိ] (က) ဝေးစွာ ရှောင်ကြဉ်တတ်သော တရား။ (ခ) ဝေးစွာ-လွှန်စွာ-ရှောင်ကြဉ်ခြင်း။ ဆဟိ အဂါရ-ဝေဟိ အာရတိ ဝိရတိ ပဋိဝိရတိ။ ဝိ၊၅။၁၆၅။ အာရကာ ဧတေဟိ ရမတီတိ အာရတိ၊ ဘုသာ ဝါ ရတိ အာရတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၅၁။ စတူဟိ ဝစီဒုစ္စရိတေဟိ အာရတိ ဝိရတိ ပဋိဝိရဘိ ဝေရမဏိ။ မ၊၃။၁၁၈။ အဘိ၊ဓ။၇၆။ အဘိ၊ဝ။၁၁၃။ အာရတီတိ အာဒီသု ဝစီဒုစ္စရိတေဟိ အာရကာ ရမတီတိ အာရတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၉၄။ အာရကာ ရမတီတိ အာရတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၆၃။ (-မ၊၃။၁၁၉။ အဘိ၊ဝ။ ၂၉၉။ ခုဒ္ဒက။၄။ သုတ္တနိ။၃၁၉။ ဝိမာန။၈၈။ အပ၊၁။ ၂၉၇။ စူဠနိ။၄၂။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁၈၁။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅၅။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၊၁၄၆။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။ ၁၁၅။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၊၁၄၆။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။ ၁၁၉။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၅။ စူဠနိ၊ဋ္ဌ။၁၀။ပါစိတ်၊ ယော၊ ၂။၁ ၂၀-၁။)

အာရဒ္ဓ[1] (တိ) [အာ+ရဓ+တ] (၁) အားထုတ်သော၊ လုံ့လပြုသော၊ သူ။ (၂) အား-ထုတ်အပ်သော။ (က) အားထုတ်အပ် - ချီးမြှောက်အပ် - မြဲမြံစွာဖြစ်စေအပ် - သော။ (ခ) အားထုတ်အပ် - ပြည့်စုံသော။ အထ အမစ္စော ထေရာသနတော ပဋ္ဌာယ အသိနာ ဃဋီသာနိ ပါတေတုံ အာရဒ္ဓါ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၀။ ဘရိယာ မိတာ သုဏိသာ စ.... ဓာတုဋ္ဌာနံ ဂန္တုံ အာရဒ္ဓါ။ ပေတ၊ဋ္ဌ။၁၉၇။ (-မ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၆၉။ မ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၉၂။ သံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၉။ အဘိ ဋ္ဌ၊၁။၁၅၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၇၁။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၈၃၊ ၂၁၈၊၅၂ ၂၁။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။၁၈၈။ မ၊ဋ္ဌီ၊ ၃။၅ ၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊ ၂။၄ ၂၉။) (၂) ဣဒါနိ ယံ ဣမိနာ ဝိစိကိစ္ဆာသမိသေန ဒိဋ္ဌာသဝံ ဒဿေတုံ အယံ ဒေသနာ အာရဒ္ဓါ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃။ မမ-သေနာပတိနာ သာရိပုတ္တတ္ထေရေန ဒေသနာ အာရဒ္ဓါ။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၃၃။ (-ဣတိဝုတ်း ဋ္ဌ။ ၃၄၃။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌ။၁၈၊၁၄၇။ ကခ်ါ၊ဋ္ဌီ။၁ ၂၇၊ ၁၆၅။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။ ၂၄၁၊၃၅၅။ မ၊ဋ္ဌီ၊ ၂။၁၃၃။ သံ၊ဋ္ဌီ၊ ၂။၄၄၆။ အံ၊ဋ္ဌီ၊ ၂။၃၉၆။ မူလဋ္ဌီ၊ ၂။၃၅၊ ၁၃၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊ ၂။ ၂၈၊၈၉၊၁၇၂။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌီ။ ၄၂။) (က) အာရဒ္ဓံ ခေါ ပန မေ ဗြာဟ္မဏ ဝီရိယံ အဟောသိ အသလ္လီနံ။ ဝိ၊၁။၄။ မ၊၁။ ၂၂။ စတုရင်္သမန္ဒာဂတံ ဝီရိယံ (စတုရင်္ဂဝီရိယံ) အာရဒ္ဓံ အဟောသိ၊ ပဂ္ဂဟိတံ အသိထိလပ္ပဝတ္တိတန္တိ ဝုတ္တံ ဟော-တိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၁။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁ ၂၈။ (-အံ၊ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၀၅။) (က) (ခ) အာရဒ္ဓံ ဟောတိ ဝီရိ-ယံ အသလ္လီနံ။ မ၊၃။၁ ၂၈။ သံ၊ ၂။၃၄၀။ သံ၊၃။၆ ၂။ အဘိ၊ဝ။ ၂၃၆။ ပဋိသံ။၁၇၁။ ဣတိဝုတ်။ ၂၇၄-၅။ အာရဒ္ဓံ ဟောတိတိ ပရိ-ပုဏ္ဏံ ဟောတိ ပဂ္ဂဟိတံ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၉၈။ အာရဒ္ဓန္တိ ပဋ္ဌပိတံ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၈၃။ ဝီရိယံ အာရဒ္ဓံ ဟောတိ၊ ပဂ္ဂဟိတံ အသိထိလပ္ပဝ-တ္တိတန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၃၄၃။ အာရဒ္ဓ[၂]-လည်း ကြည့်။

အာရဒ္ဓ[2] (တိ) [အာ+ရာဓ+ဏ+တ] (က) ပြီးစေအပ်သော၊ ဆည်းပူးအပ်သော။ (ခ) ပြီးစေအပ်သော၊ ပြည့်စုံသော။ (ဂ) နှစ်သက်စေအပ်သော၊ နှစ်သက်သော။ (က)

http://www.dhammadownload.com

အာရဒ္ဓကမ္မဋ္ဌာန (တိ) [အာရဒ္ဓ + ကမ္မဋ္ဌာန] အား ထုတ်အပ်သော ကမ္မဋ္ဌာန်းရှိသော၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းအား ထုတ်သော၊ သူ။ နနု အဿဂုတ္တတ္ထေရော အာရဒ္ဓကမ္မဋ္ဌာနဿ ဘိက္ခုနော "ကမ္မဋ္ဌာနကာရကော အယ" န္တိ ဇာနိတ္ဝာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၉၅။ (–ဝိသုဒ္ဓိ ဋီ၊၁။၁၅၀။)

အာရဒ္ဓကာလ (ပု) [အာရဒ္ဓ + ကာလ] အား ထုတ်ရာ အခါ။ သတ္ထာပိ ကိရ တံ အာရဒ္ဓကာလတော ပဋ္ဌာယ ပရိဘောဂံ အကာသိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၃။ အာရဒ္ဓကာလတော ပဋ္ဌာယာတိ မဏ္ဍလမာဠဿ ကာတုံ ပထဝီမိတကာလတော ပဘုတိ။ သံ၊ဋီ၊၂။၂၉၈။ (–မ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၅၅။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၉။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂။)

အာရဒ္ဓစိတ္တ (တိ) [အာရဒ္ဓ+စိတ္တ] အားရှုစ်သက်စေအပ်သော – အားရှုစ်သက်သော – စိတ်ရှိသော၊ သူ။ စတုန္နံ မာသာနံ အစ္စယေန အာရဒ္ဓစိတ္တာ ဘိက္ခူ။ ပဗ္ဗာဇေန္တိ။ ဒီ၊၁။ ၁၆၅။ ဒီ၊၂။၁၂၆။ မ၊၂။၅၄၊၁၈၀။ သံ၊၁။ ၂၆၀။ သုတ္တနိ။၃၆၃။ အာရဒ္ဓစိတ္တာတိ အင်္ဂဝတ္တပူရဏေန တုဋ္ဌစိတ္တာ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၉၈။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၇၄။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၅။ အာရဒ္ဓစိတ္တာတိ အဘိရူပဓိတစိတ္တာ။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅၉။ အာရဒ္ဓစိတ္တော (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀၆)တိ အာရုဏိတစိတ္တော။ သာရတ္ထ၊၂။၅၃။ ဝိမတိ၊၁။၁၂၉။ (–မ၊၃။၁၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂။ ခုဒ္ဒကာဋ္ဌ။ ၆၆။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၁၆၆။ ကခ်ီ၊ဋီ။၁၆၆။)

အာရဒ္ဓတရုဏဝိပဿန (တိ) [အာရဒ္ဓ+တရုဏ+ဝိပဿန] အားထုတ်အပ်သော နုသော ဝိပဿနာရှိသော။ အာရဒ္ဓတရုဏဝိပဿနဿ ရုဂါဒိပရိဿယာ စေ ဥပ္ပဇ္ဇေယျုံ။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။ ၂၁၃။ အံ၊ဋီ၊၃။၂၀၂။

အာရဒ္ဓတ္တ (န) [အာရဒ္ဓ+တ္တ] အားထုတ်အပ်သည်၏ အဖြစ်။ အာရဒ္ဓတ္တာယေဝ စ မေ တံ အသလ္လိနံ အဟောသိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။ဒ၁၁။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၀။ (–မ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၅၂။

သဂ္ဂါ တေ အာရဒ္ဓါ(ဝိ၊၃။၃၁၈)တိ သဂ္ဂနိမ္မတ္တကံ ပုညံ ဥပစိတန္တိ အတ္ထော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၃၇၆။ သဂ္ဂါ တေ အာရဒ္ဓါတိ တယာ ဒေဝလောကာ အာရာဓိတာ။ ဝိမတိ၊၂။၁၈၇။ (ခ) သတိသမ္မောဇ္ဈင်္ဂါ တသ္မိံ သမယေ ဘိက္ခုနော အာရဒ္ဓါ ဟောတိ။ မ၊၃။၁၂၉။ သံ၊၃။၆၂။ ၂၉၄။ အာရဒ္ဓါ ဟောတီတိ ပရိပုဏ္ဏော ဟောတိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၈၁။ အာရဒ္ဓါ ဟောတီတိ သမ္ပာဒိတော ဟောတိ၊ တံ ပန သမ္ပာဒနံ ပါရိပူရိ ဧဝါတိ အာဟ ပရိပုဏ္ဏော ဟောတီတိ။ သံ၊ဋီ၊၂။၄၂၀။ အာရဒ္ဓ(အံ၊၁။၄၇)န္တိ ပရိပုဏ္ဏံ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၁၆။ အာရဒ္ဓန္တိ သာဓိတံ နိပ္ဖါဒိတံ။ တဉ္စ ပရိပုဏ္ဏံ နာမ ဟောတီတိ အာဟ အာရဒ္ဓန္တိ ပရိပုဏ္ဏန္တိ။ အံ၊ဋီ၊၁။၂၀၈။ (–သံ၊၃။၁၉၊၇၄၊၂၅၇။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၉၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၂၉၇။) (၈) အာရဒ္ဓါသို ဘိက္ခဝေ ဣမာယ ပဋိပဒါယ။ မ၊၃။၁၂၂။ အာရဒ္ဓါတိ တုဋ္ဌော။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။ ၉၃။ အာရဒ္ဓါ ယဿာနုသိဋ္ဌံ ပဋိပတ္တိယာ အာဆာမိတော။ မ၊ဋီ၊၃။၃၁၁။ (ခ) (၈) အယဉ္စေဝ လောကော အာရဒ္ဓါ ဟောတိ-(ဒီ၊၃။၁၄၇)တိ ဝေရူပဿ .... အာရဒ္ဓါ ဟောတိ ပရိဘောသိတော စေဝ နိပ္ဖါဒိတော စ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၂၆။ အာရဒ္ဓါ ဟောတီတိ သံသာဓိတော ဟောတိ၊ တယိဒံ သံသာဓနံ ကိတ္တိသဒ္ဒေန ဣဓ သတ္တာနံ စိတ္တတောသနေန, ဝေရဘာဝပါဒနေန စ ဟောတီတိ အာဟ ပရိတောသိတော စေဝ နိပ္ဖါဒိတော စာတိ။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၁၂၉။

အာရဒ္ဓ၇ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+ရဘ+တ္ဝာ] အား ထုတ်၍။ အာရဒ္ဓါ-ကြည့်။

အာရဒ္ဓကထာ (ထီ) [အာရဒ္ဓ+ကထာ] အား ထုတ်အပ်သော စကား။ ကထာပတိဋ္ဌာပန-တ္ထန္တိ "ကေန္တသုခပဋိသံဝေဒီ"တိ ဧဝံ အာ-ရဒ္ဓကထာယ ပတိဋ္ဌာပနတ္ထံ။ မ၊ဋီ၊၂။၄၉။

http://www.dhammadownload.com

အံ၊ဌ၊၂။၁၃၀။ ဣတိဝုတ်၊ဌ။၃၄၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၅၄။)

အာရဒ္ဓဒိဝသ (ပု) [အာရဒ္ဓ+ဒိဝသ] အားထုတ်ရာ နေ့။ ဣဒံ ဝိနယံ ဝါစေတုံ အာရဒ္ဓဒိဝသံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ ဝိမတိ၊၁။၃၇။ (–သံ၊ဋီ၊၁။၂၆၅။)

အာရဒ္ဓပရိယောသာန (နဲ) [အာရဒ္ဓ+ပရိယောသာန] အားထုတ်အပ်သော ကိစ္စ၏ ပြီးဆုံးခြင်း။ ပစ္စနီကသမုဂ္ဃါတေန ဟိ အာရဒ္ဓပရိယောသာနံ ပညာယတိ။ ပဋိသံ၊ဌ၊၂။၈၂။

အာရဒ္ဓပ္ပကာရဒဿနတ္ထ (ပု) [အာရဒ္ဓ+ပကာရ + ဒဿန + အတ္ထ] အား ထုတ် အပ် သော ပုဗ္ဗေနိဝါသ၏ အပြားကို ပြခြင်းအနက်။ သေယျထိဒန္တိ အာရဒ္ဓပ္ပကာရဒဿနတ္ထေ နိပါတော။ ဝိ၊ဌ၊၁။၁၂၈။ ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၃၂၅။ အာရဒ္ဓပ္ပကာရဒဿနတ္ထေတိ အနုဿရိတုံ အာရဒ္ဓဿ ပုဗ္ဗေနိဝါသဿ ပဘေဒဒဿနတ္ထေ။ သာရတ္ထ၊၁။၃၉၀။ (–ဝိမတိ၊၁။၈၀။)

အာရဒ္ဓဗလဝီရိယ (တိ) [အာရဒ္ဓ+ဗလ+ဝီရိယ] အားထုတ်အပ်သော ဗိုလ်, ဝီရိယ ရှိသော၊သူ။ သတိမာ ပညဝါ ဘိက္ခု၊ အာရဒ္ဓဗလဝီရိယော။ ထေရ။၂၅၃။ သဒ္ဓါဒိဗလာနဉ္ဇေဝ စတုဗ္ဗိဓသမ္မပ္ပဓာနဝီရိယဿ စ သံသိဒ္ဓိပါရိပူရိယာ အာရဒ္ဓဗလဝီရိယော။ ထေရ၊ဌ၊၁။၃၇၁။

အာရဒ္ဓဗ္ဗ (တိ) [အာ+ရဘ+တဗ္ဗ] အားထုတ်အပ်သော။ ဝိပဿနာ ပဌမံ အာရဒ္ဓဗ္ဗာတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၃၈၆။

အာရဒ္ဓဘာဝနာ (တိ) [အာရဒ္ဓါ + ဘာဝနာ] အားထုတ်အပ်သော ကမ္မဋ္ဌာန်းပွါးများမှု ရှိသော။ အရဟတ္တံ ပါပုဏိတုံ အာရဒ္ဓဘာဝနဿ ကာယပရိဋ္ဌာဟာဒိနံ ဥပ္ပတ္တိံ ဝါရေတွာ ကမ္မဋ္ဌာနဘာဝနာ ပဝတ္တာ။ သံ၊ဌ၊၃။၂၄၀။

အာရဒ္ဓဘိက္ခု (ပု) [အာရဒ္ဓ+ဘိက္ခု] အားထုတ်သောရဟန်း။ ဃနသဏ္ဌာယံ ကာတုံ အာရဒ္ဓဘိက္ခူ ဝိယ စ အတ္တနော အာစရိယံ ပုဏ္ဏတ္ထေရံ ဘဂဝတော အာရောစေန္တာ။ မ၊ဌ၊၂။၄၄။

အာရဒ္ဓယည (ပု) [အာရဒ္ဓ+ယည] အားထုတ်အပ်သော – ပြုလုပ်အပ်သော – ယဇ်ပူဇော်ခြင်း။ တေဟိ ဘိက္ခူဟိ ရညော အာရဒ္ဓယညော တထာဂတဿ အာရောစိတော။ သံ၊ဌ၊၁။၁၃၀။

အာရဒ္ဓလယာနုရူပ (တိ) [အာရဒ္ဓ + လယ + အနုရူပ] အားထုတ်အပ်–ဖြစ်စေအပ်–သော ဂီတသံအားလျော်သော။ တာဋ္ဌိတာနန္တိ အာရဒ္ဓလယာနုရူပံ ပဟဋ္ဌာနံ။ သံ၊ဋီ၊၁။၃၀၃။

အာရဒ္ဓဝစန (နဲ) [အာရဒ္ဓ+ဝစန] အာရဒ္ဓ-သဒ္ဒါ။ အာရဒ္ဓံ ဟောတိ ဝီရိယံ အသလ္လီနန္တိ အယံ ပန အာရဒ္ဓဝစနဿ ဥဇုကတ္ထောယေဝ။ ပဋိသံ၊ဌ၊၂။၈၃။

အာရဒ္ဓဝဏ္ဏ (ပု) [အာရဒ္ဓ+ဝဏ္ဏ] အားထုတ်အပ်သော ဂုဏ်ကျေးဇူး။ ဘိက္ခုသံဃေန အစ္ဆရိယံ အာဝုသောတိ အာဒိနာ နယေန အာရဒ္ဓဝဏ္ဏော စ။ ဒီ၊ဌ၊၁။၅၅။

အာရဒ္ဓဝိပဿက (တိ) [အာရဒ္ဓ+ဝိပဿက]အားထုတ်အပ်သော ဝိပဿနာရှိသော၊ ဝိပဿနာကို အားထုတ်သော။ ဣမဉ္ဉိ ဧဝရူပံ အာရဒ္ဓဝိပဿကံ ကာယေ စ ဇီဝိတေ စ အနပေက္ခံ ပုဂ္ဂလံ ရက္ခန္တော။ ဝိ၊ဌ၊၁။၂၂၆။ အပ္ပမတ္တော ဘိက္ခု အာရဒ္ဓဝိပဿကော။ ဝိ၊ဌ၊၁။၂၄၃။ အာရဒ္ဓဝိပဿကောပိ (ဒီ၊ဌ၊၂။၉၅)တိ သမ္ပရာယိကဝိပဿကောပိ။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၁၀၉။ အာရဒ္ဓဝိပဿကေဟိ (ဒီ၊ဌ၊၂။၁၈၁)တိ သမာဓိကမ္မိကဝိပဿကေဟိ၊ သိခါပတ္တဝိပဿကေ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ၊ နဲ ပဌပိတဝိပဿနေ။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၁၈၃။ အာရဒ္ဓဝိပဿကဿာ(မ၊ဌ၊၄။၉၇)တိ

http://www.dhammadownload.com

သောသူ။ အာရဒ္ဓဝီရိယော ဟောတိ။ ဝိ၊ဂု။ ၉၁။ ဒီ၊ဂု။၂၀၈။ မ၊ဂု။၇၃။ အံ၊၁။၃၀၈။ အံ၊၂။၃၄၂။ အာရဒ္ဓံ ဝီရိယံ တေဿာတိ အာရဒ္ဓဝီရိယော။ သာရတ္ထ၊ဂု။၂၄၀။ အာရဒ္ဓဝီရိယော ဝိဟရတိ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ပဟာနာယ။ ဒီ၊ဂု။၁၉၈၊၂၂၃။ မ၊၂။၁၉၂။ သံ၊ဂု။၁၁၇။ အံ၊၁။၃၀၄။ အံ၊၂။၂၀၈-၇။ အံ၊၂။၂။ ၅၈။ အံ၊၃။၂၇၆၊၅၃၉။ ဥဒါန။၁၁၉။ အာရဒ္ဓဝီရိယောတိ ပဂ္ဂဟိတဝီရိယော အနောသက္ကိတမာနသော။ မ၊၌၊ဂု။၂၁။ အံ၊၌၊ဂု။၂။ အာရဒ္ဓဝီရိယောတိ ပဂ္ဂဟိတဝီရိယော။ ဥဒါန၊၌။၂၁၂။ အာရဒ္ဓဝီရိယော ပရမတ္ထပဘိယော။ သုတ္တနိ။၂၀၉။ အပ၊၁။၁၄။ စူဠနိ။၂၉၆။ အာရဒ္ဓံ ဝီရိယမဿာတိ အာရဒ္ဓဝီရိယော။ သုတ္တနိ၊၌၊၁။၁၁၀။ အပ၊၌၊၁။၂၁၆။ စူဠနိ၊၌။၁၃၄။ အာရဒ္ဓဝီရိယော ပုဂ္ဂလော အပ္ပရဇက္ခော။ ပဋိသံ။၁၁၆။ အာရဒ္ဓံ ဝီရိယမနေနာတိ အာရဒ္ဓဝီရိယော။ ပဋိသံ၊၌၊၂။၂။ အာရဒ္ဓဝီရိယော (နေတ္တိ။၁၆၀)တိ ယဿ ကာယိကံ စေတသိကဉ္စ ဝီရိယံ အာရဒ္ဓံ ဟောတိ၊ သော အာရဒ္ဓဝီရိယောတိ ဝုစ္စတိ။ နေတ္တိ၊၌။၂၆၃။အာရဒ္ဓဝီရိယော(မ၊၁။၁၉၃)-တိ ပဂ္ဂဟိတဝီရိယော၊ ပရိပုဏ္ဏကာယိကစေတသိကဝီရိယောတိ အတ္ထော။ မ၊၌၊၂။၅၃။ အာရဒ္ဓဝီရိယသာ(အံ၊၁။၄)တိ ပရိပုဏ္ဏဝီရိယသ စေဝ ပဂ္ဂဟိတဝီရိယသ စ။ အံ၊၌၊၁။ ၃၀။ အာရဒ္ဓံ သံသာဓိတံ ပရိပူရိတံ ဝီရိယံ ဇောသာတိ အာရဒ္ဓဝီရိယော၊ နိပ္ပန္နဝီရိယော။ အာရဒ္ဓံ ပဒ္ဓပိတံ ဝီရိယံ ဇောသာတိ အာရဒ္ဓဝီရိယော။ အံ၊ဒီ၊၁။၀၀။ အာရဒ္ဓဝီရိယော— ဒီ၊ဂု။၀၀။ သံ၊၁။၅၁၂။ အံ၊၁။၂၀၆-၇။ ဣတိဝုတ်။ ၂၂၃။ သုတ္တနိ။၃၃၀။ ထေရ။၂၇၇။ အပ၊၁။ ၃၅၊၇၁။ ဇာ၊၁။၉၆။ မဟာနိ။၁၇၃။ ဒီ၊ဌ၊ ၃။၇၆။ သံ၊ဌ၊၁။၁၁၃။ သံ၊ဌ၊၂။၄၇၊၂၁၅။ အံ၊ဌ၊၁။၃၇၅။ အံ၊ဌ၊၃။၁၁၆။ အဘိ၊ဌ၊၁။

အာရဒ္ဓဝိပဿနာသဲ့၊ ဝိပဿနံ ဝဓေ့တွာ ဥဿုက္ကာပေတွာ ဝိပဿိသဿ။ မ၊ဋီ၊၃။၃၁၁။ (–ဝိ၊ဋ၊၂။၉၄။ ကခ်ဳံ။၁၂၅။ ဒီ၊ဋ၊၁။၁၁၆။ ဒီ၊ဋ၊၂။၃၇၅။ မ၊ဋ၊၁။ ၂၉၃။ မ၊ဋ၊၃။၁၁၉။ မ၊ဋ၊၄။ ၂၂၄။ သံ၊ဋ၊၁။ ၂၅၀။ သံ၊ဋ၊၂။၉၁၇။ သံ၊ဋ၊၃။၉၆။ အံ၊ဋ၊၁။၃၀၂။ အံ၊ဋ၊၂။ ၃၃၊၃၉၃။ အံ၊ဋ၊၃။၁၀၈။ ပဋိသံ၊ဋ၊၁။ ၁၇၅၊ ၂၄၄။ ပဋိသံ၊ဋ၊၂။ ၂၀၊၃၁၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။ ၂၆၉။ ဣတိဝုတ်၊ဋ၊၁။ ၁၂၄။ ဝိမာန၊ဋ၊ ၂၂၅။ နေတ္တိ၊ဋ၊၁၁၅။ သာရတ္ထ၊၂။၀၉၊ ၂၀၂။ ကခ်ဳံ၊ဋီ၊ ၂၂၁။ ဒီ၊ဋီ၊ ၂။ ၃၂၄။ မ၊ဋီ၊၁။၃၀၀။ မ၊ဋီ၊ ၂။၁၇၂၊ ၂၆၉။ မ၊ဋီ၊၃။၁၁၆၊၄၁၀။ သံ၊ဋီ၊ ၂။၉၄၊၃၅၄။ အံ၊ဋီ၊ ၂။၆၄။ အံ၊ဋီ၊၃။၇၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊ ၂။၄၂၊၄၄၁။ နေတ္တိ၊ဝိ။၁၀၃၊၁၉၂။)

အာရဒ္ဓဝိပဿနာ (ထီ) [အာရဒ္ဓါ+ဝိပဿနာ]၊ (၁) အား‌ထုတ်အပ်သော ဝိပဿနာတရား။ (တိ) (၂) အား‌ထုတ်အပ်သော ဝိပဿနာရှိသော၊ ဝိပဿနာတရား အား‌ထုတ်သော၊သူ။ (၁) အဋ္ဌ အာရမ္မဏေ အာရဒ္ဓဝိပဿနာ ဒုတိယာ ဒဿနသမာပတ္တိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၇၂။ (–ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၀။) (တိ) (၂) အာရဒ္ဓဝိပဿနဿ ဟိ ယထာဝုတ္တဝိပဿနာယ....ပဟာနဋ္ဌော ဇာတ္တာတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၁၁။ (–မ၊ဋီ၊ ၂။၁၀၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊ ၂။၄၂၇။)

အာရဒ္ဓဝိပါက (တိ) [အာရဒ္ဓ+ဝိပါက] အား‌ထုတ်အပ်သော–ဖြစ်စေအပ်သော–အကျိုး–ဝိပါက် – ရှိသော။ ပစ္စယန္တရသမဝါယေ ဝိပါကုပ္ပါဒနသမတ္ထံ, န အာရဒ္ဓဝိပါကမေဝ။ မ၊ဋီ၊၃။ ၂၁၄။ အံ၊ဋီ၊၃။ ၂၀၆။ (–ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊ ၂။၃၇၇။)

အာရဒ္ဓဝိရိယ (တိ) [အာရဒ္ဓ+ဝိရိယ] အား‌ထုတ်အပ်သော လုံ့လဝီရိယရှိသော၊ အား‌ထုတ်အပ်–ချီးမြှောက်အပ်–ဖြစ်စေအပ်–ပြီးပြည့်စုံ–သော (ကိုယ်, စိတ်၌ ဖြစ်သော) ဝီရိယရှိ

http://www.dhammadownload.com

၃၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဝ။၃။ ဥဒါန၊၌။၂၀၃။ ဣတိဝုတ်၊ ၌။၃၃၄။ ထေရာ၌၊၂။၅၁။ အပ၊၌၊ဝ။၂၆ဂ။ နေတ္တိ၊၌။၃၆။ သီ၊ဠီ၊သစ်၊ဝ။ဝ၄ဂ။ ဒီ၊ဋီ၊၂။ ၃၃ဝ။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၃၆။ နေတ္တိ၊ဋီ။၅၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ဝ။ဝ၂။ **အာဂန္ဓဝီရိယာ**—ဝိ၊၃။၂၆ဂ။ ဒီ၊ ၂။၆၆။ မ၊ဝ။၂၄၊၅၂။ မ၊၃။၅၁၊၃၃။ သံ၊ ဝ။၄ဝ၆။ အံ၊၂။၃၃၊၄ဝ၄။ ထေရ။၂၅၂၊ ၃၄၃။ အပ၊ဝ။၇။ ဒီ၊၌၊၂။ဝ၂ဝ။ မ၊၌။ဝ၆၃။ မ၊၌။၅၁၊ဝ၃။ သံ၊ဋီ၊၂။ဝဂ။ **အာဂန္ဓဝီရိယာ**—ဝိ၊၃။၂၆ဂ။ ဒီ၊ ဋီ၊ဝ။ဝ၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊ဝ။ဂဂ။)

အာဂန္ဓဝီရိယပုဂ္ဂလသေဝနာ (ထီ) [အာဂန္ဓဝီရိ-ယ+ပုဂ္ဂလ+သေဝနာ] အားထုတ်အပ်သော လုံ့လဝီရိယရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို–မှီဝဲ–ဆည်းကပ်–ခြင်း။ **အာဂန္ဓဝီရိယပုဂ္ဂလသေဝနာ**။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊ဝ။၂၇ဂ။ **အာဂန္ဓဝီရိယာနံ** ဒဋ္ဌပရ-က္ကမာနံ ကာလေနကာလံ ဥပသင်္ကမနာ **အာ-ဂန္ဓဝီရိယပုဂ္ဂလသေဝနာ**။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၃၃ဂ။ မ၊ ဋီ၊ဝ။ဂဂ၇။ သံ၊ဋီ၊၂။၄၃ဖ-၇။ အံ၊ဋီ၊ဝ။၂၅၀။ **အာဂန္ဓဝီရိယပုဂ္ဂလသေဝနတာ**။ဒီ၊ဋ၊၂။၃၇၀။ မ၊ဋ္ဌ၊ဝ။၂၆၇။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၆၅။ အံ၊ဋ္ဌ၊ဝ။၃၆၂။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆ဖ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဝ။ဝ၂၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ဝ။၅၅။

အာဂန္ဓဝီရိယသုတ္တ (န) [အာဂန္ဓဝီရိယ+သုတ္တ] အာဂန္ဓဝီရိယသုတ်။ သံယုတ္တနိကာယ၊ သဋ္ဌာ-ယတနဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဠိ။ ၃-သံယုတ်၊ ၂-ဝဂ်၊ ဂ-သုတ်။ သံ၊၂။၄၄၂။

အာဂန္ဓသုနခ (ပု) [အာဂန္ဓ+သုနခ] အားထုတ်သော–လုံ့လပြုသော–ခွေး။ ဩဒနသိတ္ထ-ဋ္ဌာနေ ကာကော ဝိယ ဒမိ° ပါတုံ အာဂန္ဓ-သုနခေါ ဝိယ စ ယသမေဝ ပဿတိ။ ဇာဋ္ဌ၊ ဖ။၁၉၇။

အာဂန္ဓိ (ဗျ) [အာ+ရဘ+တ္ဝာ] အားထုတ်၍။ အာဂန္ဓိ(အာဂန္ဓ၊သီ။က။ နိတိ၊သုတ္တ။ ၁၂ဝ၅) အာရဘိတ္ဝာ။ ကစ္စည်း။၆ဝဝ။ ရူ၊ နှာ-၃၉၆။

အာဂန္ဓုပ္ပါဒဘာဝ (ပု) [အာဂန္ဓ+ဥပ္ပါဒ+ဘာဝ] အားထုတ်အပ်သော– ဥပ္ပါဒ–ဖြစ်ခြင်း– ရှိသည်၏ အဖြစ်။ အတိတာနံ ဟိ ဥပ္ပန္နပုဗ္ဗတ္တာ ဥပ္ပါဒိဓမ္မာနဉ္စ ပစ္စယေကဒေသသိဒ္ဓိယာ **အာဂန္ဓုပ္ပါဒဘာဝတော** (**အာဂန္ဓုပ္ပါဒိဘာဝ-တော**။ မ၊ဋီ၊ဝ။၆ဝ။ **အာဂန္ဓုပ္ပါဒဘာဝါ**။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၂၆၄။) ကာလဝိနိမုတ္တာသ စ ဝိဇ္ဇ-

အာဂန္ဓဝီရိယတာ (ထီ) [အာဂန္ဓဝီရိယ+တာ] အားထုတ်အပ်သော လုံ့လရှိသည်၏ အဖြစ်။ **အာဂန္ဓဝီရိယတံ** အတ္တာနံ သမ္မာသမာနေ၊။ မ၊ ၁။၂၄။ တထာ **အာဂန္ဓဝီရိယတာယာ**(ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ဂဂ၄)တိ ယထာ ဥပစာရဇ္ဈာနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ တထာ ကမ္မဋ္ဌာနမနသိကာရဝသေန ပဂ္ဂဟိ-တဝီရိယဿ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊ဝ။၂၁၁။ (–ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။

http://www.dhammadownload.com

မာနတ္တာ ဥပ္ပန္နာနုကူလတာ။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၀၁။ အနုဋ္ဌီ၊၁။၂၉။

အာရနာလ(ဋ) (နာ) [အာရ+နာလ] ပုံးရည်၊ ပအုံးရည်၊ ဆန်ပုံးရည်။ ကဉ္ဇိတော နိဗ္ဗတ္တံ ကဉ္ဇိယံ၊ အာရနာလံ။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၄၃။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁။ ကဉ္ဇိယေန ဝါတိ အာရနာဋ္ဌေန။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၁၀၁။ အာရနာဋ္ဌံ ထုသောဒကံ။ ဓာန်။၄၆၀။ အာရုနံ ဘူမျက္ကဇာနံ ဝါရေသု ဂဟိတေန နာရေန ဇလေန ဇာတံ အာရနာဋ္ဌံ။ ဓာန်၊ဋ္ဌီ။၄၆၀။ (–သံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၉၂၊၂၅၇။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။၂၈၇။)

အာရဗ္ဘ[၁] (ကြိ၊ဝိ) [အာ+ရဘ+တ္ဘာ] (က) အားထုတ်၍၊ လုံ့လပြု၍၊ ဖြစ်စေ၍။ (ခ) စွဲ၍၊ ရည်ရွယ်၍၊ ရောက်၍၊ အာရုံပြု၍။ (က) နယိဒံ သိထိလမာရဗ္ဘ။ သံ၊၁။၄၆၆။ ထေရ။၃၆၃။ သိထိလမာရဗ္ဘာတိ သိထိလဝီရိယံ ပဝတ္တေတ္ဘာ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁၆။ သိထိလမာရဗ္ဘာတိ သိထိလံ ဝီရိယာရမ္ဘံ ကတ္ဘာတိ အတ္ထောတိ အာဟ သိထိလံ ဝီရိယံ ပဝတ္တေတ္ဘာတိ။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၉၆။ သိထိလမာရဗ္ဘာတိ သိထိလံ ကတ္ဘာ ဝီရိယံ အကတ္ဘာ။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၉၁။ (ခ) အတီတံ အဒ္ဓါနံ အာရဗ္ဘာ-(မဟာနိ။၁၆၃)တိ အတီတကာလံ ပဋ္ဌိစ္စ တဏ္ဍာ ပဟီနာ။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၂၇၈။ ပုဗ္ဗန္တာနုဒိဋ္ဌိနော ပုဗ္ဗန္တံ အာရဗ္ဘ....အဘိဝဒန္တိ။ ဒီ၊၁။၁၂။ တံ ပုဗ္ဗန္တံ အာရဗ္ဘ အာဂမ္မ ပဋ္ဌိစ္စ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၆။ အာရဗ္ဘာတိ အာလမ္ဗိတ္ဘာ။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၄၁။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။၃၉၂။ အတီတံ ဝါ အဒ္ဓါနံ အာရဗ္ဘ။ ဒီ၊၃။၁၈၂။ အာရဗ္ဘာတိ အာဂမ္မ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၇၄။ အာဂမ္မာတိ ပတ္ဘာ။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၃။၁၉၆။ မမေဝါရဗ္ဘ သမဏော ဂေါတမော ဓမ္မံ ဒေသေတိ။ မ၊၁။၃၁၆။ အာရဗ္ဘာတိ သန္ဓာယ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉၃။ အရိယမဂ္ဂံ အာရဗ္ဘာ(အဘိ၊ဓ။၂၁၂)တိ လောကုတ္တရမဂ္ဂံ အာရမ္မဏံ ကတ္ဘာ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၉၂။ (–ဒီ၊၂။၁၂၉၊၁၆၆။ ဒီ၊၃။၆၊၁၁၀။ သံ၊၁။၁၆၁။ သံ၊၂။၅၁၁။ အဘိ၊ဓ။၂၅၇။ အဘိ၊ဝိ။၃၈၂။ ပဋိသံ။၁၁၄။ ပေတ။၁၂၈။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၈၇။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀၆။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၂၂။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၈၊၃၉၅၊၄၇၈။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၄၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၇၀၊၂၃၄။ ပေတ၊ဋ္ဌ။၁၆။ ကခ်၊ဋ္ဌီ။၂၄၁၊၃၁၀။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၃။၉၄။ အနုဋ္ဌီ၊၂။၁၀၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၁၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၈၀၊၃၇၃။)

အာရဗ္ဘ[၂] (ပု) [အာ+ရဘ+ဏ္ဍ] အားထုတ်ခြင်း။ အာရဗ္ဘဓာတု-ကြည့်။

အာရဗ္ဘ[၃] (ပု) [ယာဒိစ္ဆကနာမ်] အာရဗ္ဘအမည်ရှိသောသူ။ စေလာဝကာ အာရဗ္ဘာ စ။ အပ၊၁။၄၂၁။

အာရဗ္ဘတေ (ကမ္မ၊ကြိ) [အာ + ရဘ+ ယ + တေ] အားထုတ်အပ်၏။ အတ္ထဝဏ္ဏနာ အာရဗ္ဘတေ။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။၁၃၉။

အာရဗ္ဘဓာတု (ထီ) [အာရဗ္ဘ + ဓာတု] အားထုတ်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော ဓာတ်သဘော၊ အားထုတ်ခြင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့်ဖြစ်သောလုံ့လ။ အာရဗ္ဘဓာတုယာ သတိ အာရဗ္ဘဝန္တော သတ္တာ ပညာယန္တိ။ အံ၊၂။၂၉၇။ အာရဗ္ဘဓာတူတိ အာရဘနဝသေန ပဝတ္တဝီရိယံ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၀၈။ အာရမ္ဘဓာတု-လည်းကြည့်။

အာရဗ္ဘ(မ္ဘ)ပညတ္တိ (ထီ) [အာရဗ္ဘ + ပညတ္တိ] အားထုတ်မှုကို အပြားအားဖြင့် သိစေတတ်သောပညတ်။ အာရဗ္ဘပညတ္တိ ဝီရိယိန္ဒြိယဿ။ နေတ္တိ။၅၁။ ဝီရိယိန္ဒြိယဿ အာရမ္ဘဿ စ ပညာပနတော အာရမ္ဘပညတ္တိ နာမ။ နေတ္တိ၊ ဝိ။၁၉၀။

အာရဗ္ဘမာန (တိ) [အာ + ရဘ + ယ +မာန] အားထုတ်သော၊ သူ။ သတိသမ္မောဇ္ဈင်္ဂံ ခေါ အာဝုသော ဘိက္ခု အာရဗ္ဘမာနော ပဇာနာတိ။ သံ၊၃။၆၉။ အာရဗ္ဘမာနောဝါတိ ကုရုမာနောယေဝ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၈၅။

http://www.dhammadownload.com

ဌ။၁။၁၄၊၁၁၃။ ပဋိသံဒ္ဓ၊၂။၂၇၆။ ဓမ္မ၊၌၊၂။ ၁၉၅၊၄၃၉။ ဣတိဝုတ်၊ဌ။၁၄၂။ သုတ္တန်၊ဌ၊ ၂။၃၀၃။ စူဠဋ္ဌနိ၊ဌ။၉။ အာရဘိံ—ကခ်ဴ။ ၃၅၆။ အဘိ၊ဌ၊၂။၅၀၇။ အာရဘိံ သု—ဒီ၊ ၂။၂၁၈။ ဝိ၊ဌ၊၁။၆၅၊၂၆၆။ အံ၊ဌ၊၃။၂၀၈။ ထေရ၊ဌ၊၁။၄၉။ ဇာ၊ဌ၊၁။၁၃၅၊၃၄၄။ ဇာ၊ ဌ၊၄၃၉။ ဇာ၊ဌ၊၅။၁၄၂။ အာရဘိဿတိ— မ၊၁။၃၀။ အံ၊ ၂။၉၅။ အာရဘိဿန္တံ—အံ၊ ၂။ ၉၅။ အာရဘိဿာမိ—ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၅၄။ အာ-ရဘိဿံ—မဟာန်၊ဌ။ ၂။ သမာရဘိဿံ—ဝိ၊ဌ၊ ၁။ ၂။(၂)အာရဘတိ နဝိပ္ပဋိသာရီ ဟောတိ- (အံ၊ ၂။၁၄၆)တိ အာပတ္တိံ အာပဇ္ဇတိ၊ ဝုဋ္ဌိ-တတ္ထာ ပန နဝိပ္ပဋိသာရီ ဟောတိ။ အံ၊ဌ၊ ၃။၅၁။ အာရဘတိ နဝိပ္ပဋိသာရီ ဟောတိ- (အဘိ၊ပု။၁၇၃)တိ အာပတ္တိံ အာပဇ္ဇတိ၊ တံ ပန....နဝိပ္ပဋိသာရီ ဟောတိ။ အဘိ၊ဌ၊ ၃။၉၇။ အာရမ္ဘ, အာရမ္ဘတိ·တိုလည်း ကြည့်။ (၃) သမဏံ ဂေါတမံ ဥဒ္ဒိဿ ပါဏံ အာရ-ဘန္တိ။ မ၊၂။၃၂။ အာရဘန္တိတိ ဃာတေန္တိ။ မ၊ဌ၊၃။၃၂။ (–အဘိ၊ဌ၊၁။၁၉၀။ ပဋိသံ၊ဌ၊ ၁။၄၁။ မဟာန်၊ဌ။၃၆၀။ အံ၊ဍိ၊၃။၄၀။ နိတိ၊ ဓ၁။၁၂၀။ အခ္ခါစာမူတိုဋ္ဌ အာရမ္ဘန္တိ-ဟု ရှိကြ၏။) အာရဘထ—မ၊ ၂။၃၄။

အာရဘန (န)[အာ+ရဘ+ယု]အား‌ထုတ်ခြင်း။ အာရမ္ဘဓာတု·ကြည့်။

အာရဘနက (န) [အာရဘန+က] အား‌ထုတ်ခြင်း။ ဝိရိယဉ္စိ အာရဘနကဝသေန အာရ-မ္ဘော‌တိ ဝုစ္စတိ။ ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၄၂။

အာရဘနကာလ (ပု)[အာရဘန+ကာလ]အား‌ထုတ်ရာ အခါ။ ပုန ဝိပဿနာယ ကမ္မံ အာရ-ဘနကာလော။ အံ၊ဌ၊၃။၂၇၇။

အာရဘန္တ (တိ)[အာ+ရဘ+အ+အန္တ] အား‌ထုတ်သော၊ သူ။ ဝိရိယ'မာရဘတော ဒဋ္ဌ· (ဓမ္မ။၂၉)န္တိ....ဝိရိယံ အာရဘန္တသ။ ဓမ္မ၊ဌ၊ ၁။၄၃၇။ ပုန အာရဘန္တေနာပိ အာပုစ္ဆိတဗ္ဗံ။

အာရဘတိ (ကြို) [အာ+ရဘ+အ+တိ] (၁) အား‌ထုတ်၏၊ (ရွေးဦးစွာ)ပြု၏၊ ဖြစ်စေ၏။ (၂) အာပတ်သို့ ရောက်၏၊ အာပတ်သင့်၏။ (၃) ညှဉ်းဆဲ – နှိပ်စက် – သတ် – ၏။ (၁) ဝိရိယံ အာရဘဘိ(ဒီ၊ ၂။၂၅၀)တိ ဝိရိယံ ပဝ-တ္တေတိ။ ဒီ၊ဌ၊၂။၃၉၃။ ဝိရိယံ အာရဘတိ-(ဒီ၊၃။၁၈၅)တိ ဝိရိယံ ဇနေတိ။ ဒီ၊ဌ၊၃။ ၁၈၉။ ဝိရိယံ အာရဘတိ(အံ၊၁။၄၁။ အဘိ၊ ဝိ။ ၂၁၆။ ပဋိသံ။၄၀)တိ ကာယိကစေတသိ-ကဝိရိယံ ကရောတိ။ အံ၊ဌ၊၁။၃၀၃။ အဘိ၊ ဌ၊၂။၂၇၆။ ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၁၅၅။ အာဒိတော၁၀ ကရောန္တော အာရဘတိ။ အဘိ၊ဌ၊ ၂။၂၇၇။ ပကရောတိ စနံ ကတ္တုံ အာရဘတိ။ ဝိ၊ဌ၊ ၁။၁၄၀။ အာရဘတိ—မ၊ ၂။၂၀၃။ ဝိ၊ဌ၊၃။ ၁၁၆။ ဝိ၊ဌ၊၄။၁၆ ၂။ ဒီ၊ဌ၊ ၂။၅၊ ၂၃၆။ သံ၊ဌ၊ ၁။၄၇။ အဘိ၊ဌ၊ ၂။၁ ၂၆။ ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၁၅၉၊ ၃၁၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။၁၅၇၊၁၆၂။ သုတ္တန်၊ဌ၊၁။၆၊ ၁၅ ၂။ သီ၊ဌိ၊သစ်၊၁။ ၂၅၀။ ဒီ၊ဌိ၊၃။၂၁၇။ မ၊ဌိ၊၃။၁၁၅။ အံ၊ဌိ၊၃။ ၂၆၅။ မူလဋီ၊ ၂။၀၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဌိ၊ ၂။ ၂၄၉၊ ၂၆၅။ နေတ္တိ၊ဝိ။၇၃၊ ၂၉၉။ အာရဘန္တိ — အံ၊၁။၇၁၊ ၂၄၅။ ဝိ၊ဌ၊၃။၇၇။ ဒီ၊ဌ၊ ၂။၄၄၊ မ၊ဌ၊၁။၃၀၉။ မ၊ဌ၊၃။၂၆၃။ သံ၊ ဌ၊၁။၃၁၀။ အံ၊ဌ၊ ၂။၄၆၊ ၂၂၃။ အံ၊ဌ၊၃။ ၁၁၄။ အဘိ၊ဌ၊၁။၅၅။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဌ။၀၂။ အာ-ရဘသိ—ဝိသုဒ္ဓိ၊ဌိ၊၁။၃၅၅။ အာရဘထ—မ၊ ၃။၁၂။ သံ၊၁။ ၂၆၇။ ဒီ၊ဌ၊ ၂။ ၂၆၂။ အံ၊ဌ၊ ၃။၀၊ ၂၆၆။ မ၊ဌ၊၁။၁၀၊၆၆၊၁၀၀၊ ၂၃၀။ မ၊ ဌ၊ ၂။၁၀၀။ မ၊ဌ၊၃။၂၆၃။ သံ၊ဌ၊ ၂။၄။ အံ၊ ဌ၊၁။၆၄၊၁၁၄၊၁၁၉။ အံ၊ဌ၊ ၂။၀၂။ အဘိ၊

http://www.dhammadownload.com

ဝိ၊ဌ၊၃။၃၄၀။ ဒေသနံ အာရဘန္တော ဣဓ ဗြာဟ္မဏာတိ အာဒိမာဟ။ ဒီ၊ဌ၊၁။၂၇၄။ (–ဒီ၊ဌ၊၂။၈၇၊၉၀၊၉၈၊၁၇၆။ မ၊ဌ၊၁။၁၇၉။ သံ၊ဌ၊၁။၄၈၊၈၈၊၁၅၄။ အံ၊ဌ၊၂။၁၈၃။ ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၁၉။ ပဋိသံ၊ဌ၊၂။၂၁၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၈၇။ မ၊ဋီ၊၂။၇၆၊၁၁၄။ သံ၊ဋီ၊၁။၁၃၁။ သံ၊ဋီ၊၂။၆၁။ အနုဋီ၊၁။၃၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၃၅၄။)

အာရဘိတ (တိ) [အာ+ရဘ+တ] အားထုတ်အပ်သော။ အာရဘိတဝိပဿန-ကြည့်။

အာရဘိတဗ္ဗ (တိ) [အာ+ရဘ+တဗ္ဗ] အားထုတ်အပ်သော။ နိဒ္ဒေသေ အာရဘိတဗ္ဗေ.... အာဂမိဿတိ။ ဝိ၊ဌ၊၂။၁၈၅။ ဝီရိယံ အာရဘိတဗ္ဗံ။ ဝိ၊ဌ၊၄။၇၂။ ဝိ၊သင်္ဟ။၂၂၂။ ကရုဏာဘာဝနာ အာရဘိတဗ္ဗာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၀၇။ (–ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၂၃၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၄၄။ ခုဒ္ဒက၊ဌ။၃၁။ ဝဇိရ။၃၀။ အနုဋီ၊၃။၁၆၃။ နေတ္တိ၊ဝိ။၄၊၈၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၃၇၁၊၃၇၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၃၉၁။)

အာရဘိတဝိပဿန(တိ)[အာရဘိတ+ဝိပဿနာ] အားထုတ်အပ်သော ဝိပဿနာရှိသော၊ ဝိပဿနာကို အားထုတ်သော၊ သူ။ အာရဒ္ဓဝိပဿကဿာတိ အာရဘိတဝိပဿနဿ။ မ၊ဋီ၊၃။၃၁၁။

အာရဘိတုံ (ကြိ၊ဝိ) [အာ + ရဘ +တုံ] အားထုတ်ခြင်း–ပြုခြင်း–ငှါ။ အလမေဝ သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတေန ကုလပုတ္တေန ဝီရိယံ အာရဘိတုံ။ သံ၊၁။၂၆၆။ ဝီရိယံ အာရဘိတုန္တိ စတုရင်္ဂသမန္နာဂတံ ဝီရိယံ ကာတုံ။ သံ၊ဌ၊၂။၄၆။ (–စရိယာ၊ဌ။၂၈၉။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၈၀။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၂၆၇။)

အာရဘိတုကာမ (တိ) [အာရဘိတုံ + ကာမ] အားထုတ်ခြင်းငှါ အလိုရှိသော၊ အားထုတ်လိုသော၊သူ။ ယာ ဝိပဿနံ အာရဘိတုကာမဿ စတုန္နံ အရူပက္ခန္ဓာနံ ဝဝတ္ထာပနေ ပညာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၆၈။ (–သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၁၅၆။)

အာရဘိတ္ဂာ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+ရဘ+တ္ဂာ] အားထုတ်၍။ ကေတော အာရဘိတ္ဂာ ကေတောယေဝ နိဌာပေတိ။ ဝိ၊ဌ၊၃။၈။ ဒေသာ စ ဘိက္ခု ယာဂုံ ပိဝိတ္ဂာ ဝိပဿနံ အာရဘိတ္ဂာ ....ဝီတိဝတ္တာ။ ဒီ၊ဌ၊၁။၁၆၉။ မ၊ဌ၊၁။၂၆၁။ (–မ၊ဌ၊၁။၃၇၁။ မ၊ဌ၊၂။၁၂၆။ အံ၊ဌ၊၁။၃၀။ အဘိ၊ဌ၊၃။၃၄၅။ ခုဒ္ဒက၊ဌ။၂၂၊၁၅၇၊၁၈၉၊၂၁၅။ ဥဒါန၊ဌ။၂၇။ ဣတိဝုတ်၊ဌ။၃၃၆။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၂။၂၄၁။ ထေရ၊ဌ၊၁။၂၃၅။ သာရတ္ထ၊၁။၁၀၅။ ကခ်ါ၊ဋီ။၃၂၊၃၅၀။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၁၃၄။ မ၊ဋီ၊၁။၁၉၃။ မ၊ဋီ၊၂။၁၄၂၊၁၉၂၊၂၄၂။ မ၊ဋီ၊၃။၃၀၄။ သံ၊ဋီ၊၂။၂၃၄၊၃၂၄၊၄၄၆။ အံ၊ဋီ၊၁။၇၃။ အံ၊ဋီ၊၃။၃၄၂။ အနုဋီ၊၂။၂၀၆။ နေတ္တိ၊ဋီ။၅၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၂၅၇၊၄၂၇။)

အာရဘိတ္ဂာန (ကြိ၊ဝိ) [အာ+ရဘ+တ္ဂာန] အားထုတ် – လုံလပြု – ၍။ အာရဘိတ္ဂာန အမတံ ဇဟန္တော သဗ္ဗပါပကေ။ခုဒ္ဒက၊ဌ။၂၃။ (–သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၂၆၇။)

အာရဘိယမာန (တိ) [အာ+ရဘ+ယ+မာန] သတ်ဖြတ် – ညှဉ်းဆဲ – နှိပ်စက် – အပ်သော၊ သူ၊သတ္တဝါ။ ယမ္ပိ သော ပါဏော အာရဘိယမာနော ဒုက္ခံ ဒေါမနဿံ ပဋိသံဝေဒေတိ။ မ၊၂။၃၄။ အာရဘိယမာနောတိ မာရိယမာနော။ မ၊ဌ၊၃။၃၆။

အာရမတိ (ကြိ) [အာ+ရမု+အ+တိ] (၁)ဝေးစွာ ရှောင်ကြဉ်၏။ (၂) မ္ဂေလျော်၏၊ လာရောက်၍ မ္ဂေလျော်၏၊ကစားမြူးတူး၏။ (၁) အသစ္ဆိကတဿ သစ္ဆိကိရိယာယ အာရမန္တိ ဝိရမန္တိ ပဋိဝိရမန္တိ။ မဟာနိ။၂၆၂။ အာရမေယျ—မဟာနိ။၂၉၃။ အာရမေ—အံ၊၂။၁၈၇။ (၂) အာရမတိ ဧတေနာတိ အာရာ-

http://www.dhammadownload.com

မော။မ၊ဋီ၊၂။၁၉၀။ မ၊ဋီ၊၃။၁၀၄။ အာရမန္တိ ဘွောတိ အာရာမော။ အံ၊ဌ၊၂။၃၃၄။ အာရ-မန္တိတိ ရတိ ဝိန္ဒန္တိ ကီဋ္ဌန္တိ လဋ္ဌန္တိ။ အံ၊ဋီ၊၂။ ၃၃၂။ အာရမန္တိ—မ၊ဌ၊၁။၆၂။ ပဋိသံ၊ဌ၊၂။ ၁၂၈။ ခုဒ္ဒက၊ဌ။၉၅။ ဥဒါန၊ဌ။၅၁။ ဣတိဝုတ်၊ ဌ။၁၇၀။ မ၊ဋီ၊၂။၁၅၅။ သံ၊ဋီ၊၁။၁၂၃။ အံ၊ဋီ၊ ၂။၃၇၁။

အာရမ(ဏ)နဲ (နဲ) [အာ+ရမု+ယု] (၁) မွေ့ လျော်ခြင်း၊ ရှေးရှုသည်အဖြစ်ဖြင့်–မွေ့လျော် –ပျော်ပိုက်– နှစ်ခြိုက်–ခြင်း။ (၂) ရှောင်ကြဉ်–ဝေးစွာရှောင်ကြဉ်–ခြင်း။ (၁) တတ္ထ အာရမ(ဏံ)နံ အာရာမော၊ အဘိရတီတိ အတ္ထော။ ဒီ၊ဌ၊၃။၁၉၉။ အံ၊ဌ၊၂။၂၈၄။ ပဋိ-ပက္ခဝိဓမနတော အဘိမုခဘာဝေန ရမဏံ အာရမဏံ အာရာမောတိ အာဟ အဘိရတီ-တိ အတ္ထောတိ။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၂၃၀-၁။ အံ၊ဋီ၊၂။ ၂၇၃။ (၂) အာရတီတိ အာရမဏံ။ ခုဒ္ဒက၊ဌ။ ၁၁၉။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၂။၂၅။

အာရမိတဗ္ဗ (တိ) [အာ+ရမု+တဗ္ဗ] မွေ့လျော်အပ်သော။ သော အာရမိတဗ္ဗတော အာရာ-မော ဧတဿာတိ အဗျာပဇ္ဇာရာမော။ ဣတိ-ဝုတ်၊ဌ။၁၄၁-၂။ (–၎င်း-၁၆၀၊၂၃၄။)

အာရမိတဗ္ဗဌ (ပု) [အာရမိတဗ္ဗ+အတ္ထ] မွေ့ လျော်အပ်သော အနက်သဘော။ သမထ-ဝိပဿနာဓမ္မော အာရမိတဗ္ဗဌေန အာရာ-မော ဧတဿာတိ ဓမ္မာရာမော။ ဣတိဝုတ်၊ဌ။ ၂၅၇။ (–ဒီ၊ဋီ၊၃။၂၃၁၊၂၈၇။ အံ၊ဋီ၊၃။၃၆၊ ၁၄၂၊၂၃၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၈၈။)

အာရမိတဗ္ဗဌာန (နဲ) [အာရမိတဗ္ဗ+ဌာန] မွေ့ လျော်အပ်သော အရပ်။ သဗ္ဗဝိဝေကေ အာ-ရမိတဗ္ဗဌာနံ ကတ္ဝာ ဝိဟရထ။ ဣတိဝုတ်၊ဌ။ ၁၄၃။ (–ဒီ၊ဋီ၊၃။၁၆၄။)

အာရမ္ဘ (ပု) [အာ+ရဘ(ရဘိ)+အ] (၁) ကံ၊ ကုသိုလ်ကံ, အကုသိုလ်ကံ။ (၂) အာပတ်၊ အာပတ်ကို လွန်ကျူးခြင်း။ (၃) အမူအရာ ကြိယာ၊ အားထုတ်အပ်သော ကိစ္စ။ (၄) လုံ့လဝီရိယ၊ အားထုတ်ခြင်း။ (၅) သတ်ခြင်း၊ ညှဉ်းဆဲခြင်း။ (၆) ဖျက်ဆီးခြင်း။ (၇) အစ၊ အစအမှု။ (၈) အားထုတ်အပ်သော ပုဒ်, အနက် စသည်။ (၉) ဘေးရန် ဥပဒ်။ အယဉ္ဒိ အာရမ္ဘသဒ္ဒေါ ကမ္မေ အာပ-တ္တိယံ ကိရိယာယံ ဝီရိယေ ဟိံသာယ ဝိကော-ပနေတိ အနေကေသု အတ္ထေသု အာဂတော။ အဘိ၊ဌ၊၁။၁၈၉။ ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၄၁။ မဟာနိ၊ ဌ။၃၅၉။ နီတိ၊ဓာ။၁၂၈။ (၁) ကံ၊ ကုသိုလ်ကံ, အကုသိုလ်ကံ။ အာရမ္ဘာနံ နိရောဓေန၊ နတ္ထိ ဒုက္ခဿ သမ္ဘဝေါ။ သုတ္တနိ။၃၉၄။ (၂) အာပတ်၊ အာပတ်ကိုလွန်ကျူးခြင်း။ အာရ-မ္ဘဇ, အာရမ္ဘတိ-တို့ ကြည့်။ (၃) အမူအရာ ကြိယာ၊ အားထုတ်အပ်သောကိစ္စ။ သီဃံ ဂစ္ဆန္တု အာရမ္ဘာ။ ဝိ၊ဌ၊၄။၂၆၄။ မဟာရမ္ဘ (သံ၊၁။၇၆။ အံ၊၁။၃၅၁။ သံ၊ဌ၊၁။၁၃၄။ အံ၊ဌ၊၂။၃၀၂)-လည်း ကြည့်။ (၄) လုံ့လ ဝီရိယ၊ အားထုတ်ခြင်း။ နေ' တာဒိသော အညတြ အာရမ္ဘော အဟောသိ။ မိလိန္ဒ။ ၂၃၈။ တဒဓိဂမာယ အာရမ္ဘမ္ပိ အကုရုမာနာ။ မ၊ဌ၊၁။၁၀၅။ (–အံ၊ဌ၊၁။၃၇၊၁၂၁။ ဓမ္မ၊ဌ၊ ၁။၇၂။ ဥဒါန၊ဌ။၂၈၁။ ဝိမာန၊ဌ။၁၉။ စရိ-ယာ၊ဌ။၂၇၁။ သာရတ္ထ၊၁။၃၅၃။ ဒီ၊ဋီ၊၁။ ၆၉။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၁၂၃၊၂၅၀။) ဝီရိယာ-ရမ္ဘ(အံ၊ဌ၊၁။၅၆။ အဘိ၊ဌ၊၁။၁၈၉။ ပဋိသံ၊ ဌ၊၁။၄၁။ မဟာနိ၊ဌ။၃၅၉)-လည်း ကြည့်။ (၅) သတ်ခြင်း၊ ညှဉ်းဆဲခြင်း။ ဥဇ္ဇာသနံ, အာရမ္ဘော, ပိဋ္ဌောပျတြ....အာပုဗ္ဗော ရဘိ မာရဏေ။ ဓာန်၊ဋီ။၄၀၃။ အာရမ္ဘတိ-လည်း ကြည့်။ (၆) ဖျက်ဆီးခြင်း။ ဗီဇဂါမဘူတ-ဂါမသမာရမ္ဘ (ဒီ၊ဌ၊၁။၇၅။ မ၊ဌ၊၂။၁၁၂။ အံ၊ဌ၊၂။၃၇၇။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။ ၃၄၅)-ကြည့်။ (၇) အစ၊ အစအမှု။ အန္တရာ-ကထာတိ အဝသာနံ အပ္ပတ္ဝာ အာရမ္ဘဿ

http://www.dhammadownload.com

အာရမ္ဘဋ္ဌ (ပု) [အာရမ္ဘ+အတ္ထ] အားထုတ်ခြင်း ဟူသော အနက်သဘော။ အာရမ္ဘဋ္ဌေန ဝိရိယံ။ နေတ္တိ။၎၆။

အာရဗ်ဘတိ (ကြိ) [အာ+ရဘ+အ+တိ] (၁) အားထုတ်၏။ (၂) အာပတ်သင့်၏။ (၃) ညှဉ်းဆဲ–သတ်ဖြတ်–၏။ (၁) အာရမ္ဘထ နိက္ကမထ၊ ယုဉ္ဇထ ဗုဒ္ဓသာသနေ။ သံ၊၁။ ၁၅၀။ ထေရ။၂၆၇။ နေတ္တိ။၃၅။ မိလိန္ဒ။ ၂၃၀။ အံ၊၃၊၁။ ၂၀။ ပဋိသံ၊၃၊ ၂။ ၂၇၆။ ဥဒါန၊ ၃။၃၄၀။ ဣတိဝုတ်၊၃။၃၁ ၂။ အာရမ္ဘထာတိ အာရမ္ဘဝိရိယံ ကရောထ။ သံ၊၃၊၁။ ၂၀၃။ အာရမ္ဘထာတိ အာရမ္ဘစာတုသမ်ိတံ ဝီရိယံ ကရောထ။ ထေရ၊၃၊၁။၄၀။ နေတ္တိ၊၃။၁၀၄။ (–အံ၊၃၊၁။၇၉။) **အာရမ္ဘဝေါ**—ဒီ၊ ၂။၁၉၇။ ဒီ၊၃၊ ၂။ ၂၆၂။ ဒီ၊၃၊ ၂။ ၂၃၀။ (၂) အာရမ္ဘတိ စ (အာရဘတိ စ၊ အံ၊ ၂။၁၄၆။ အဘိ၊ပု။ ၁၇၃) ဝိပွဋိသာရိ စ ဟောတိတိ ဇတ္ထ အာပတ္တိ။ အဘိ၊၃၊၁။၁၉၀။ ပဋိသံ၊၃၊၁။၄၁။ မဟာနိ၊၃။၃၆၀။ အာရမ္ဘကိ စာတိ အာပဇ္ဇတိ စ။ မူလဋ္ဌ၊၁။၉၆။ (၃) သမဏံ ဂေါတမံ ဥဒ္ဒိဿ ပါဏံ အာရမ္ဘန္တီ(အာရဘန္တီ၊ မ၊၂။ ၃၂။အဘိ၊၃၊၁။၁၉၀။ အဘိ၊၃၊၃။၉၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၃။၄၈)တိ ဇတ္ထ ဟိ သာ။ ပဋိသံ၊၃၊၁၊၄၁။ မဟာနိ၊၃။၃၆၀။ အာရဘတိ-လည်း ကြည့်။

အာရမ္ဘတ္ထ (တိ) [အာရမ္ဘ+အတ္ထ] အားထုတ်ခြင်း အနက်ရှိသော။ ပ-သဒ္ဒါ အာရမ္ဘတ္ထော။ မ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁၉၉။

အာရမ္ဘဒဋ္ဌတာ (ထီ) [အာရမ္ဘ+ဒဋ္ဌတာ] အားထုတ်ခြင်း၏ မြဲမြံသည်၏ အဖြစ်၊ မြဲမြံစွာ အားထုတ်သည်၏ အဖြစ်။ သတ္တာနံ ဉာယေ နိဝေသနာ အာရမ္ဘဒဋ္ဌတာ။ စရိယာ၊၃၊ ၃၁၁။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၂။ (–သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၁။ ၂၈၈။)

အာရမ္ဘစာတု (ထီ) [အာရမ္ဘ+စာတု] အာရမ္ဘစာတ်၊ လက်ဦးအစ အားထုတ်သော ဝီရိယစာတ်၊ ရှေးဦးစွာ အားထုတ်ခြင်း။ အတ္ထိ စ အဝသာနဿ စ ဝေမတ္တဋ္ဌာနံ ပတ္တကထာ။ ဝိ၊၃၊၁။၇၅။ (–မ၊၃၊၁။၁၅၈။ သာရတ္ထ၊၁။၁၉၉။ မ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၄၂။ သံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁၆၈။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၆။) (၈) အားထုတ်အပ်သောပုဒ်, အနက်-စသည်။ နော စ အာရမ္ဘ(နေတ္တိ။၆၀)-နီ နတာဝ အာရမ္ဘံ သောဧတိ။ နေတ္တိ၊၃။ ၁၂၈။ အာရဘိယတိတိ အာရမ္ဘော၊ ဒေသနာယ ပကာသိယမာနော အတ္ထော။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။၈၁။ နော စ အာရမ္ဘန္တီ အာရဘိတဗ္ဗံ သဗ္ဗဂါထာပဒံ, ဂါထာတ္ထံ ဝါ။ နေတ္တိ၊ဝိ။ ၂၀၁-၂။ (–ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၀၂။ သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၁။၄၉၄။) အာရမ္ဘသုဒ္ဓိ-လည်း ကြည့်။ (၉) ဘေးရန် ဥပဒ်။ အနာရမ္ဘ, သာရမ္ဘ(ဝိ၊၃၊ ၂။၁၅၅။ ကခ်ီ။၁၃၅။ ကခ်ီ၊ဋ္ဌ။ ၂၃၈)တို့ ကြည့်။ အာရမ္ဘ-သဒ္ဒါ၏ အတ္ထုဒ္ဓါရကို အဘိ၊၃၊၁။၉၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၈။ မာန်။၈၅၂-တို့၌ ကြည့်။

အာရမ္ဘကတ္တု (တိ) [အာရမ္ဘ+ကတ္တု]အားထုတ်ခြင်းကို ပြုတတ်သော၊သူ။ နှ "အာရမ္ဘကတ္တုဿ ကသာဝပုစ္ဆာ" တိအာဒိသု ဝိယ ဓမ္မဝါစီ။ အနုဋ္ဌီ၊၃။၅၃။

အာရမ္ဘကာလ (ပု) [အာရမ္ဘ + ကာလ] အားထုတ်ရာအခါ။ ဝိပဿနာဉာဏ် ဟိ လက္ခဏာနိ ပဋိဝိဇ္ဈနတ္ထံ အာရမ္ဘကာလေ....အနုလောမေတိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၆၃။ (–ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅၀။)

အာရမ္ဘကိရိယာဝါဓက (တိ) [အာရမ္ဘ+ကိရိယာ+ဝါဓက] အာရမ္ဘကိရိယာကို ဟောတတ်သော။ အာရမ္ဘသဒ္ဒ-ကြည့်။

အာရမ္ဘဇ (တိ) [အာရမ္ဘ+ဇန+ကို] အာပတ်ကို လွန်ကျူးခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော။ အာယသွတော ခေါ အာရမ္ဘဇာ အာသဝါ သံဝိဇ္ဇန္တိ။ အံ၊ ၂။၁၄၇။ အဘိ၊ပု။၁၇၃။ အာရမ္ဘဇာတိ အာပတ္တိဝီတိက္ကမသမ္ဘဝါ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၅၁။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၉၆။

http://www.dhammadownload.com

ဘိက္ခဝေ အာရမ္ဘဓာတု နိက္ကမဓာတု ပရက္ကမဓာတု။ သံ၊၃။၆၀၊၉၂။ အာရမ္ဘဓာတု နာမ ပဌမာရမ္ဘဝီရိယံ။ ဒီ၊ဌ၊၂။၃၇၀။ မ၊ဌ၊၁။၂၈၈။ သံ၊ဌ၊၃။၁၇၉။ အံ၊ဌ၊၁။၃၇။ အဘိ၊ဌ၊၂။၂၅၉။ ဣတိဝုတ်၊ဌ။၃၄၀။ ကုသလကိရိယာယ အာဒိကမ္မဘာဝေန ပဝတ္တဝီရိယံ ဓိတိသဘာဝတာယ ဓာတူတိ ဝုတ္တန္တိ အာဟ အာရမ္ဘဓာတူတိ ပဌမာရမ္ဘဝီရိယန္တိ။ သံ၊ဋီ၊၂။၄၁၈။ အာရမ္ဘဓာတူ(အာရဗ္ဘဓာတူ၊ အံ၊၂။၂၉၇)တိ အာရဘနဝသေန ပဝတ္တဝီရိယံ။ အံ၊ဌ၊၃။၁၀၈။ (–အံ၊၁။၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၂၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၁၇။ ဥဒါန၊ဌ။၂၁၁။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၃၁၇။ မ၊ဋီ၊၁။၃၇၅။ သံ၊ဋီ၊၁။၂၅၀။ အံ၊ဋီ၊၁။၈၅။ အံ၊ဋီ၊၃။၂၈၀။ နေတ္တိ၊ဝိ။၁၅၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၁၆၊၁၅၆။)

အာရမ္ဘန (န) [အာ+ရဘ+ယု] အားထုတ်ခြင်း။ ဝီရိယဥ္စတံ....အာရမ္ဘနံ ဝီရိယာရမ္ဘော။ ဥဒါန၊ဌ။၂၁၁။

အာရမ္ဘနက (ဝိ) [အာရမ္ဘန+က] အားထုတ်ခြင်း။ ဝီရိယဥ္စိ အာရမ္ဘနကဝသေန "အာရမ္ဘော"တိ ဝုစ္စတိ။ အဘိ၊ဌ၊၁။၁၉၀။ (–အံ၊ဋီ၊၁။၇၉။)

အာရမ္ဘပစ္စယ (ပု) [အာရမ္ဘ+ပစ္စယ] အားထုတ်အပ်သောကံ – ကံနှင့်ယှဉ်သောဝီရိယ – ဟူသော အကြောင်း။ ယံ ကိဉ္စိ ဒုက္ခံ သမ္ဘောတိ၊ သဗ္ဗံ အာရမ္ဘပစ္စယာ။ သုတ္တနိ။၃၉၄။ အာရမ္ဘပစ္စယာတိ ကမ္မသမ္ပယုတ္တဝီရိယပစ္စယာ။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၂။၂၂၄။ (–အဘိ၊ဌ၊၁။၁၉၀။ အဘိ၊ဌ၊၃။၉၆။ ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၄၁။ မဟာနိ၊ဌ။၃၆၀။ အံ၊ဋီ၊၃။၄၈။)

အာရမ္ဘပညတ္တိ (ထီ) [အာရမ္ဘ+ပညတ္တိ] ဝီရိယိန္ဒြေကို အပြားအားဖြင့် သိစေခြင်း။ ဝီရိယိန္ဒြိယသာ အာရမ္ဘသာ စ ပညာပနတော အာရမ္ဘပညတ္တိ နာမ။ နေတ္တိ၊ဝိ။၁၉၀။ အာရဗ္ဘပညတ္တိ-လည်း ကြည့်။

အာရမ္ဘပဋိပက္ခဘူတပမာဒ (ပု) [အာရမ္ဘ+ပဋိပက္ခ+ဘူတ+ပမာဒ] အားထုတ်ခြင်း၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော မေ့လျော့ခြင်း။ အာရမ္ဘပဋိပက္ခဘူတပမာဒဝသေန ပုရိမသစ္စဒ္ဒယံ အာစရိယေန နိဒ္ဓါရိတံ, အမှေဟိ စ ဉာတံ။ နေတ္တိ၊ဝိ။၁၅၉။

အာရမ္ဘပုစ္ဆာ (ထီ) [အာရမ္ဘ+ပုစ္ဆာ] အားထုတ်အပ်သော တရားကို မေးခြင်း။ ကိန္တိအာဒိ အာရမ္ဘပုစ္ဆာ။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၂၀၂။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၄၉၅။

အာရမ္ဘလက္ခဏ (တိ) [အာရမ္ဘ+လက္ခဏ] အားထုတ်ခြင်း လက္ခဏာရှိသော။ အာရမ္ဘလက္ခဏံ ဝီရိယံ။ နေတ္တိ။၂၅။ (–နေတ္တိ၊ဝိ။၁၃၁။)

အာရမ္ဘဝစန (တိ) [အာရမ္ဘ+ဝစန] အားထုတ်ခြင်းကိုဟောသော။ ဧတ္ထ ပ-သဒ္ဒေါ အာရမ္ဘဝစနော။ သာရတ္ထ၊၂။၂၁။

အာရမ္ဘဝတ္ထု (န) [အာရမ္ဘ+ဝတ္ထု] အားထုတ်ခြင်း ဝီရိယ၏ အကြောင်း။ အဌ အာရမ္ဘဝတ္ထူနိ။ ဒီ၊၃။၂၁၂၊၂၄၇။ အံ၊၃။၁၄၉။ အာရမ္ဘဝတ္ထူနိတိ ဝီရိယကာရဏာနိ။ ဒီ၊ဌ၊၃။၂၂၆။ အံ၊ဌ၊၃။၂၅၂။ (–ဒီ၊ဌ၊၃။၅၈၊၇၆။ အံ၊ဌ၊၃။၂၂၆။ ဣတိဝုတ်၊ဌ။၆။ သာရတ္ထ၊၁။၃၁၅။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၇၆၊၂၆၂။ မ၊ဋီ၊၁။၃၈။ သံ၊ဋီ၊၁။၃၄။ အံ၊ဋီ၊၃။၂၆၅။ နေတ္တိ၊ဝိ။၁၅၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၂၅၈။)

အာရမ္ဘဝန္တု (တိ) [အာရမ္ဘ+ဝန္တု] အားထုတ်ခြင်း–ရှိသော–နှင့် တကွဖြစ်သော။ သာရမ္ဘန္တိ အာရမ္ဘဝန္တံ၊ သဟာရမ္ဘန္တိ အတ္ထော။ အနုဋီ၊၂။၁၈၅။ အာရဗ္ဘဝန္တု-လည်း ကြည့်။

အာရမ္ဘဝီရိယ (န) [အာရမ္ဘ+ဝီရိယ] အားထုတ်ခြင်းဟုဆိုအပ်သော ဝီရိယ။ အာရမ္ဘထာတိ အာရမ္ဘဝီရိယံ ကရောထ။ သံ၊ဌ၊၁။၂၀၃။ အာရမ္ဘဝီရိယန္တိ မစ္စုသေနာသင်္ခါတကိလေသဓုနနေ အာရမ္ဘဝီရိယံ။ သံ၊ဋီ၊၁။၂၅၀။

http://www.dhammadownload.com

အရမ္ဘဝေါ (ကြိ) အာရမ္ဘတိ-ကြည့်။

အာရမ္ဘသဒ္ဒ (ပု) [အာရမ္ဘ+သဒ္ဒ] အာရမ္ဘသဒ္ဒါ။ အာရဘတီတိ ဧတ္ထ အာရမ္ဘသဒ္ဒေါ ကမ္မကိရိ-ယာဟိ သနဝီရိယဝိကောပနာပတ္တိဝိတိက္ကမေ-သု ဝတ္တတိ။ အဘိ၊ဌ၊၃။၉၆။ အာရမ္ဘ-သဒ္ဒေါတိ အာရမ္ဘကိရိယာဝါစကော သဒ္ဒေါ-တိ အတ္ထော။ မူလဋီ၊၃။၄၃။ (–အနုဋီ၊ ၃။၅၃။) အာရမ္ဘ-လည်း ကြည့်။

အာရမ္ဘသုဒ္ဓိ (ထီ) [အာရမ္ဘ+သုဒ္ဓိ] အားထုတ်အပ်သော ပုဒ်အနက်စသည်ကို–သုဓ်သင်ခြင်း – ကောင်းစွာထားခြင်း၊ (အားထုတ်အပ်သော ပုဒ်အနက်စသည်၏ ပြီးပြည့်စုံခြင်း)။ သုခမန္ဓေတီတိ ပန ပဒသုဒ္ဓိ စေဝ အာရမ္ဘသု-ဒ္ဓိ စာတိ။ နေတ္တိ၊ဌ။၁၈၅။ သုခမန္ဓေတီတိ ပန ယထာဓိပ္ပေတတ္ထပရိသမာပနန္တိ ဝုတ္တံ ပဒသု-ဒ္ဓိ စေဝ အာရမ္ဘသုဒ္ဓိ စာတိ။ နေတ္တိ၊ဋီ။၁၀၄။ (–ဒီ၊ဋီ၊၁။၂၀၂။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၄၉၄။ သံ၊ ဋီ၊၁။၅၈။ အံ၊ဋီ၊၁။၆၀။ အနုဋီ၊၁။၃၇။)

အာရမ္ဘသောဓန (န) [အာရမ္ဘ + သောဓန] အားထုတ်အပ်သော ပုဒ် အနက် စသည်ကို သုဓ်သင်ခြင်း။ တေန အာရမ္ဘသောဓနသ ဝိသယမာဟ။ နေတ္တိ၊ဋီ။၃၂။

အာရမ္ဘဟေတု (ပု) [အာရမ္ဘ+ဟေတု] အား ထုတ်ခြင်း ဟူသော အကြောင်း။ ပရိပက္က-ဉာဏာနံ သတ္တာနံ အာရမ္ဘေ အာရမ္ဘဟေတု ဒိဋ္ဌေ ဓမ္မေ....အာရဒ္ဓါ။ နေတ္တိ၊ဝိ။၁၅၇။

အာရမ္ဘာနုရူပ (တိ) [အာရမ္ဘ+အနုရူပ] အား ထုတ်အပ်သော တရားနှင့်လျော်သော။ အာ-ရမ္ဘာနုရူပမေဝ ပန ဒေသနာ နိဋ္ဌပိတာ။ မ၊ ဋီ၊၂။၁၀၈။ (–သံ၊ဋီ၊၂။၁၂၀။)

အာရမ္ဘာနုရူပထောမနာ (ထီ) [အာရမ္ဘာနုရူပ +ထောမနာ] အားထုတ်အပ်သော ကျမ်းဂန် အားလျော်စွာ ချီးမွမ်းခြင်း။ ယဒိဒံ အာရ-မ္ဘာနုရူပထောမနာ။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၆။

အာရမ္ဘာနုရူပဝစန (န) [အာရမ္ဘာနုရူပ+ဝစန] အားထုတ်အပ်သော ကျမ်းဂန်အား လျော်သောစကား။ ဝိနယက္ကမေတိ ဝိနယပိဋကေ၊ အာရမ္ဘာနုရူပဝစနမေတံ။ ကခ်ါ၊ဋီ။၁။

အာရမ္ဘောသာနကပ္ပ (ပု) [အာရမ္ဘ+သြသာန +ကပ္ပ] အစဖြစ်သောကပ်နှင့်အဆုံးဖြစ်သော ကပ်။ အာရမ္ဘောသာနကပ္ပါနံ ဧကဒေသေန အန္တောဂဓတ္တာ။ စရိယာ၊ဌ။၁၇။

အာရမ္မဏ (န) [(၁) အာ+လမ္ဗ+ယု၊ လ-ကို ရ-ပြု၊ ဗ-ကို မ-ပြု။ (၂) အာ+ရမု + ယု] (၁) အာရုံ။ (က) စိတ်စေတသိက်တရား– တို့သည် ဆွဲကိုင်အပ် ထောက်မှီအပ်သော – တို့၏ ကျက်စားရာဖြစ်သော – တို့၏ လာ ရောက် မ္ဆေလျော်ရာ ဖြစ်သော – တရား၊ (ရူပါရုံ, သဒ္ဒါရုံ, ဂန္ဓာရုံ, ရသာရုံ, ဖောဋ္ဌဗ္ဗာ ရုံ, ဓမ္မာရုံ ဟူသော အာရုံခြောက်ပါးတည်း။) [ထိုခြောက်ပါးတို့တွင် အဖြူရောင်, အနီရောင်, အဝါရောင်စသော အဆင်းရောင် အမျိုးမျိုး သည် ရူပါရုံမည်၏၊ သက်ရှိသတ္တဝါနှင့် သက် မဲ့အရာဝတ္ထုတို့၏ အသံအမျိုးမျိုးသည် သဒ္ဒါ ရုံမည်၏၊ ကောင်းကောင်းဆိုးဆိုး အနံ့အမျိုး မျိုးသည် ဂန္ဓာရုံမည်၏၊ ချို, ချဉ်, စပ်, ငန်, ခါး, အဖန်ဟူသော အရသာခြောက်ပါးသည် ရသာရုံမည်၏၊ ပထဝီ, တေဇော, ဝါယော ဟူသော တွေ့ထိ၍ ရကောင်းသော ဓာတ် သုံးပါးသည် ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံမည်၏၊ ထိုအာရုံငါး မျိုးမှ အလွတ်ဖြစ်သော ပသာဒရုပ်, သုခုမ ရုပ်, စိတ်, စေတသိက်, နိဗ္ဗာန်, ပညတ်တို့ သည် ဓမ္မာရုံမည်၏။ (အဘိ၊ဓ။၁၆၂-၃။ အဘိ၊ဌ၊၁။၁၁၃။ သင်္ဂဟ။၄၉။) ထိုအာရုံ ခြောက်ပါးကိုပင် ကာမအာရုံ, မဟဂ္ဂုတ် အာရုံ, လောကုတ္တရာ အာရုံ, ပညတ် အာရုံ ဟုငှင်း၊ အတိတ် အာရုံ, အနာဂတ် အာရုံ ပစ္စုပ္ပန်အာရုံ, ကာလဝိမုတ်အာရုံဟုငှင်း၊ အ-ဇ္ဈတ္တအာရုံ, ဗဟိဒ္ဓအာရုံ, အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓအာ

http://www.dhammadownload.com

-ရုံ, နဝတ္တဗ္ဗအာရုံဟုငှင်း ဆာမည်အမျိုးမျိုးဖြင့် ထပ်မံခွဲခြားရာ၏။ ထိုတွင် ကာမစိတ်စေတသိက် ရုပ်ဟုဆိုအပ်သော ကာမာဝစရတရားဖြစ်သော အာရုံခြောက်ပါးသည် ကာမအာရုံမည်၏၊ ပရိတ္တာရုံဟုလည်း ခေါ်၏။ ရူပါဝစရ အရူပါဝစရ စိတ် စေတသိက်ဟူသော မဟဂ္ဂုတ်တရားဖြစ်သော ဓမ္မာရုံသည် မဟဂ္ဂုတ်အာရုံမည်၏။ လောကုတ္တရာ စိတ်စေတသိက် နိဗ္ဗာန်ဟုဆိုအပ်သော ဓမ္မာရုံသည် လောကုတ္တရာအာရုံမည်၏၊ အပ္ပမာဏအာရုံဟုလည်းခေါ်၏။ ကသိုဏ်းပညတ် ဆယ်ပါး, အသုဘပညတ်ဆယ်ပါး, ကာယဂတာသတိ၏ အာရုံဖြစ်သော ဆံပင် အမွေးစသော ကောဋ္ဌာသပညတ်, အာနာပါနဿတိ၏ အာရုံဖြစ်သော ထွက်သက်ဝင်သက်ပညတ်, မေတ္တာ၏အာရုံဖြစ်သော ပိယမနာပသတ္တဝါပညတ်, ကရုဏာ၏ အာရုံဖြစ်သော ဒုက္ခိတသတ္တဝါပညတ်, မုဒိတာ၏ အာရုံဖြစ်သော သုခိတသတ္တဝါပညတ်, ဥပေက္ခာ၏ အာရုံဖြစ်သော မဇ္ဈတ္တသတ္တဝါပညတ်, အာကာသာနဥ္ဇာယတနစိတ်၏ အာရုံဖြစ်သော ကောင်းကင်ပညတ်, အာကိဥ္ဥညာယတနစိတ်၏ အာရုံဖြစ်သော နတ္ထိဘောပညတ်စသော (ပရမတ္ထတရားလေးပါး၌ မပါဝင်သော) ဓမ္မာရုံတို့သည် ပညတ်အာရုံမည်၏၊ ကုန်လွန်ချုပ်ပျောက်ခဲ့ပြီးသော စိတ် စေတသိက် ရုပ်ဟုဆိုအပ်သော အာရုံခြောက်ပါးသည် အတိတ်အာရုံမည်၏၊ ဖြစ်လတ္တံ့သော စိတ်စေတသိက်ရုပ်ဟူသော အာရုံခြောက်ပါးသည် အနာဂတ်အာရုံမည်၏၊ ယခုဖြစ်ဆဲ (ဥပါဒ်, ဌီ, ဘင် ခဏသုံးပါးသို့ရောက်ဆဲ)ဖြစ်သော စိတ်စေတသိက်ရုပ်ဟူသောအာရုံခြောက်ပါးသည် ပစ္စုပ္ပန်အာရုံမည်၏၊ နိဗ္ဗာန်နှင့် ပညတ်ဟူသော ဓမ္မာရုံတို့သည် ထိုအတိတ်အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန်ကာလသုံးပါးမှ အလွတ်ဖြစ်သောကြောင့် ကာလဝိမုတ်အာရုံမည်၏။သက်ရှိသတ္တဝါတို့ သန္တာန်၌ဖြစ်သော စိတ် စေတသိက် ရုပ်ဟူသော အာရုံခြောက်ပါးကိုပင် အဇ္ဈတ္တအာရုံ (မိမိသန္တာန်၌ဖြစ်သောအာရုံ) ဟုငှင်း, ဗဟိဒ္ဓအာရုံ(အခြားပုဂ္ဂိုလ်သန္တာန်၌ဖြစ်သောအာရုံ)ဟုငှင်း, ထိုနှစ်ရပ်ပေါင်းစပ်၍ အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓအာရုံဟုငှင်း ခေါ်၏။ မည်သည့်သတ္တဝါသန္တာန်၌မျှ မဖြစ် မပါဝင်သော အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓရုပ် (သက်မဲ့ဖြစ်သော သစ်ပင်တော တောင် ရေ မြေ စသောရုပ်)ဟူသော အာရုံခြောက်ပါးသည်ငှင်း, နတ္ထိဘောပညတ်မှတပါး ကျန်သောပညတ်အားလုံးနှင့် နိဗ္ဗာန်ဟူသော ဓမ္မာရုံတို့သည်ငှင်း ဗဟိဒ္ဓအာရုံများတည်း။ နတ္ထိဘောပညတ်ကား အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓဟု မဆိုကောင်းသောကြောင့် နဝတ္တဗ္ဗအာရုံမည်၏။ (အဘိ၊ဓ။ ၂၁၁-၃၊ ၂၇၃။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၄၄၇။) ထိုအာရုံခြောက်ပါးကိုပင် ဒိဋ္ဌ, သုတ, ဃာယိတ, သာယိတ, ဖုဋ္ဌ, ဝိညာတဟု ထပ်မံခွဲခြားရာ၏။ ထိုတွင် ရူပါရုံသည် စက္ခုဝိညာဏ်ဖြင့် မြင်အပ်သောကြောင့် ဒိဋ္ဌအာရုံမည်၏။ သဒ္ဒါရုံသည် သောတဝိညာဏ်ဖြင့် ကြားအပ်သောကြောင့် သုတအာရုံမည်၏။ ဂန္ဓာရုံသည် ဃာနဝိညာဏ်ဖြင့် နမ်းရှူအပ်သောကြောင့် ဃာယိတအာရုံ မည်၏။ ရသာရုံသည် ဇိဝှါဝိညာဏ်ဖြင့် သာယာအပ် လျက်အပ်သောကြောင့် သာယိတအာရုံမည်၏။ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံသည် ကာယဝိညာဏ်ဖြင့် တွေ့ထိအပ်သောကြောင့် ဖုဋ္ဌအာရုံမည်၏။ ဓမ္မာရုံအပါအဝင် အာရုံခြောက်ပါးလုံးသည်ပင် မနောဝိညာဏ်ဖြင့် သိအပ်သောကြောင့် ဝိညာတအာရုံမည်၏။ ထို့ပြင် ဂန္ဓာရုံ, ရသာရုံ, ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံဟူသော အာရုံသုံးမျိုးသည် ဆိုင်ရာဆိုင်ရာပသာဒ၏ မှီရာမဟာဘုတ်သို့ တွေ့ထိ ဆိုက်ရောက်မှသာ ဃာနဝိညာဏ်, ဇိဝှါဝိညာဏ်, ကာယဝိညာဏ်တို့ဖြင့် သိအပ်သောကြောင့် မုတအာရုံလည်းမည်၏။ ထို့ကြောင့် ဒိဋ္ဌ, သုတ, မုတ, ဝိညာတဟု လေးချက် ခွဲခြားရသေး၏။ (အဘိ၊ဓ။ ၂၀၁။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၇၃။) ပါဋ္ဌိ

http://www.dhammadownload.com

တော်နှင့် ရှေးအဌကထာမှ အလွတ်ဖြစ်သော နည်းအားဖြင့် ဒိဋ္ဌ, သုတ, ဥဘယသမ္ဗန္ဓဟု သုံးမျိုး ခွဲနိုင်သေး၏။ ထိုတွင် ကိုယ်တိုင်ဒိဋ္ဌ တွေ့ကြုံခံစားရသော ရူပါရုံ, သဒ္ဒါရုံ, ဂန္ဓာရုံ, ရသာရုံ, ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံဟူသော အာရုံငါးမျိုးကို ဒိဋ္ဌအာရုံဟုခေါ်၏။ ကိုယ်တိုင်မဟုတ်ပဲ တဆင့်ကြားရသော ထိုအာရုံငါးမျိုးကိုပင် သုတ အာရုံဟု ခေါ်၏။ ဒိဋ္ဌနှင့်သုတ နှစ်မျိုးရောစပ်၍ သိရသော ထိုအာရုံနှစ်မျိုးကို ဥဘယသမ္ဗန္ဓ အာရုံဟုခေါ်၏။ "နောင်အနာဂတ်ကာလမှာ ပွင့်တော်မူမည့် ဘုရားရှင်သည် ဤရုပ်အဆင်းသဏ္ဌာန်တော်မျိုး ဖြစ်လိမ့်မည်" ဟု မိမိမျက်မြင်ဒိဋ္ဌဖြစ်သောအဆင်းရူပါရုံနှင့် တဆင့်ကြားသုတဖြစ်သော အနာဂတ် ဘုရားရှင်၏ အဆင်းရူပါရုံကို ဆက်သွယ်ပေါင်းစပ်၍ ဥဘယသမ္ဗန္ဓဟု ခေါ်ဝေါ်ခြင်း ဖြစ်သည်။(အဘိ၊ ဋ္ဌ၊၁။၁၁၆။) (ခ) အကြောင်း။ (တိ) (၂) စွန့်လွှတ်နိုင်ခဲသော – ပယ်သတ်ခြင်းငှါ ခက်ခဲသော – ရူပါရုံစသည်တို့၌ဖြစ်သော – တရား (တဏှာ)။ (၁) (က) (ခ) ဒုဗ္ဗလပုရိသေန ဒဏ္ဍာဒိ ဝိယ စိတ္တစေတသိကေဟိ အာလမ္ဗိယတိ, တာနိ ဝါ အာဂန္ဆာ ဧတ္ထ ရမန္တိတိ အာရမ္မဏန္တိ။ ဝိဘာဝိနီ။၁၂၉။ အာလမ္ဗိယတီတိ ဂယှတိ။ အာသဒ္ဒဿတ္ထံ ဒဿေတိ အာဂန္ဆာတိ။ ဧတ္ထ စ ပဋမနယေ ဥပသဂ္ဂေါ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကော၊ ဂဟဏတ္ထော စ လမ္ဗဓာတု၊ အနသဒ္ဒေါ စ ကမ္မတ္ထော။ "ရူပါလမ္ဗဏ" နှိ ဝတ္တဗ္ဗေ နိရုတ္တိနယေန ရူပါရမ္မဏသဒ္ဒသိဒ္ဓိ ဟောတိ။ ပစ္ဆိမနယေန ပန ဥပသဂ္ဂေါ ဓာတွတ္ထဝိသေသကော၊ ကီဋ္ဌနတ္ထော စ ရမုဓာတု၊ အနသဒ္ဒေါ စ အဓိကရဏတ္ထောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ မဏိမဉ္ဇူ၊၁။၃၉၇-ဂ။ အာလမ္ဗိယတိ ဒုဗ္ဗလေန ဝိယ ဒဏ္ဍာဒိကံ စိတ္တစေတသိကေဟိ ဂယှတီတိ အာရမ္မဏံ။ ဝိဘာဝိနီ။၂၄၁။ အတ္ထိ ရူပံ စက္ခုသမ္ဖဿဿ အာရမ္မဏံ။ အဘိ၊ဓ။၁၄၆။ အာရမ္မဏဿ ဂေါစရဋ္ဌော အဘိညေယျော့။ ပဋိသံ။၁၆။ ပစ္စယာရမ္မဏံ သြလုဗ္ဘာရမ္မဏန္တိ ဟိ ဒုဝိဓံ အာရမ္မဏံ။ဣမသ္မိံ ပန ဌာနေ သြလုဗ္ဘာရမ္မဏမေဝ ဓုရံ၊ ပစ္စယာရမ္မဏမ္ပိ လဗ္ဘတိယေဝ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၈၅။ အာလမ္ဗနီယတော အာရမ္မဏံ နာမ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၂၄။ အာရမ္မဏ(ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၂) နှိ သြလုဗ္ဘာရမ္မဏံ။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၂။၆၇။ (–အဘိ၊ဝိ။၃၃၁။ ပဋိသံ။၁၇၁၊၁၈၀။ မိလိန္ဒ။၃၁၇။ သံ၊၃။၁၂၈။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၄၊၁၉၃၊၂၃၃။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၊၂၅၊၂၆။ ၃၃၊၈၂၊၈၅၊၁၀၈။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၁၊၃၄၅။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃၊၃၁။မ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၊၃၉၊၇၄၊၁၀၉၊၁၃၆။မ၊ဋ္ဌ၊၂။၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၁၉။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၃၇။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၊၁၉၊၃၅၊၄၈။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၉။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၊၁၆၊၂၀၊၂၅၊၁၂၂။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၄၊၁၄၄၊၂၃၅၊၂၄၄၊၂၅၀။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၊၁၈၊၇၆။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၁၉၊၄၈၆။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀၇-၉၊၂၁၃၊၂၉၉။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။၁၈။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၂၂၅။ သာရတ္ထ၊၁။၇၃။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၄၉၊၂၁၇။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။၁၅၁၊၃၈၂။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၄၊၄၄။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၂၂။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၁၈၊၃၇၅၊၃၇၇။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၇။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။၇။ အနုဋ္ဌီ၊၁။၂၀။ အနုဋ္ဌီ၊၃။၄၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၊၃၉၊၂၉၉။) (ခ) အာရမ္မဏမေတံ ဟောတိ ဝိညာဏဿ ဌိတိယာ။ သံ၊၁။၂၉၅။ ပစ္စယော ဟိ ဣဓ အာရမ္မဏန္တိ အဓိပ္ပေတော။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၅။ (–ဝိ၊၁။၃၁၈။ ဒီ၊၃။၄၈။ မ၊၃။၁၃၆။ သံ၊၁။၄၅၇။ သံ၊၃။၁၂၈။ စူဋ္ဌနိ။၂၈၈။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅၀။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၁။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၀၃။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁၂။ စူဋ္ဌနိ၊ဋ္ဌ။၁၃၁။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၃။၂၆။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၃၁၆။ ဝိဘာဝိနီ။၁၄၆။) (တိ) (၂) အာရမ္မဏံ ပကမ္ပနန္တိ အာရမ္မဏမ္ပိ ဝုစ္စတိ တဏှာ။ မဟာနိ။၃၃၉။ ဒုမ္မုဉ္ဇနဋ္ဌေန အာရမ္မဏန္တိ....ရူပါဒီသု အာရမ္မဏေသု ဥပ္ပန္နတဏှာ မုစ္စိတုံ အသက္ကုဏေယျဋ္ဌေန အာရမ္မဏာတိ ကထိယတိ။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၃၈၃။

အာရမ္မဏအဏ္ဍုပေက္ခနာ(ထီ)[အာရမ္မဏ+အဏ္ဍုပေက္ခနာ] အာရုံကို လျစ်လျူရှုခြင်း။ ဣဓ

http://www.dhammadownload.com

အာရမ္မဏအဏ္ဍုပေက္ခနာ အဓိပ္ပေတာ။ သံ၊ ၌၊၃။၃၀၄။

အာရမ္မဏအန္ဒယ (ပု) [အာရမ္မဏ + အန္ဒယ] (မျက်မှောက်ထင်ထင် တွေ့မြင်အပ်သော) အာရုံသို့ အစဉ်လိုက်ခြင်း။ အာရမ္မဏအန္ဒ-ယေန၊ ဥဘော ဧကဝဝတ္ထနာ။ ပဋိသံ။၅၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၇၈။ အာရမ္မဏအန္ဒယေန၊ ဥဘော ဧကဝဝတ္ထနာတိ ပစ္စက္ခတော ဒိဋ္ဌဿ အာရမ္မ-ဏဿ အန္ဒယေန အနုဂမနေန။ ပဋိသံ၊ ၌၊၁။ ၂၄၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၈၀။

အာရမ္မဏကဋာဟ (ပု) [အာရမ္မဏ+ကဋာဟ] အာရုံတည်းဟူသောအခွံ။ အာရမ္မဏကပါလ-ကြည့်။

အာရမ္မဏကထာ (ထီ) [အာရမ္မဏ + ကထာ] အာရမ္မဏကထာ၊ အာရုံနှင့်စပ်၍ ဆိုရာဖြစ်သောစကား။ ဓာတုကထာ အာရမ္မဏကထာ အသုဘကထာ....။ သံ၊ ၌၊၂။၁၈၆။

အာရမ္မဏကပါလ (ပု၊န) [အာရမ္မဏ+ကပါလ] အာရုံတည်းဟူသော အခွံ။ ဧဝမေဝံ ဘိက္ခု မနမှိ ဥပ္ပန္နဝိတက္ကေ သကေ အာရမ္မဏကပါ-လေ သမောဒဟံ....။ သံ၊ ၌၊၁။၃၅။ သံ၊ ၌၊၃။ ၇၃။ အာရမ္မဏကပါလေတိ အာရမ္မဏကဋာ-ဟေ။ သံ၊ ဋီ၊၂။၃၃၁။

အာရမ္မဏကရဏ (န) [အာရမ္မဏ+ကရဏ] (၁) အာရုံပြုခြင်း။ (တိ) (၂) အာရုံပြုတတ်သော။ (၃) အာရုံပြုရာတရား။ (၁) မဂ္ဂက္ခဏေ ပန အာရမ္မဏကရဏေန နိဗ္ဗာနပက္ခန္ဒနံ။ မ၊ ၌၊၁။ ၈၉။ (–အဘိ၊ ၌၊၁။၈၄။ ဣတိဝုတ်၊ ၌။၂၃၇။ ပဋိသံ၊ ၌၊၁။၃၄၂။ သီ၊ ဋီ၊သစ်၊၂။၅၅။ မ၊ ဋီ၊ ၂။၁၁၈၊၁၆၉၊၂၁၉၊၂၆၅။ သံ၊ ဋီ၊၂။၂၂၁၊ ၃၄၂၊၃၆၆၊၄၅၃။ မူလဋီ၊၁။၃၈။ မူလဋီ၊၂။ ၂၀၀။ မူလဋီ၊၃။၁၄၆။ အနုဋီ၊၁။၄၂။ အနုဋီ၊ ၃။၂၀၁၊၂၀၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၁၀၉၊၂၇၆။ ဝိသု-ဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၃၂၊၆၄၊၇၅၊၂၀၅၊၂၅၇၊၄၈၅။ နေတ္တိ၊ ဝိ။၁၀၂၊၂၆၄။) (၂) အာရမ္မဏကရဏဿ ဝိညာဏဿ။ အနုဋီ၊၁။၁၆၂။ (–မ၊ ဋီ၊၁။ ၁၀၁။) (၃) အာရမ္မဏကရဏသခ်ါတေန နိဝါသဋ္ဌာနဘူတေန ရူပမေဝ နိကေတံ။ သံ၊ ဋီ၊၂။၂၁၈။

အာရမ္မဏကရဏကိစ္စ (န) [အာရမ္မဏကရဏ+ ကိစ္စ] အာရုံပြုခြင်းကိစ္စ။ အာရမ္မဏကရဏ-ကိစ္စတော။ မ၊ ဋီ၊၂။၂၆၇။

အာရမ္မဏကရဏတ္ထ (တိ) [အာရမ္မဏကရဏ + အတ္ထ] အာရုံပြုခြင်းဟူသော အနက်ရှိသော။ အာရမ္မဏကရဏတ္ထော ဟေတ္ထ သဟဂတ-သဒ္ဒေါ။ နေတ္တိ၊ ၌။၈၉။ နေတ္တိ၊ ဋီ။၆၀။

အာရမ္မဏကရဏရသ (တိ) [အာရမ္မဏကရဏ +ရသ] အာရုံပြုခြင်းဟူသော ကိစ္စရှိသော။ ရူပါယတနမတ္တသေဝ အာရမ္မဏကရဏရသံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊၂။၁၂၅။

အာရမ္မဏကရဏသမ္ပတ္တိ (ထီ) [အာရမ္မဏ-ကရဏ+သမ္ပတ္တိ] အာရုံပြုခြင်း၏ ပြည့်စုံခြင်း။ ကမ္မညဘာဝေနေဝ သမ္ပန္နာကာရေန အာရ-မ္မဏဿ ဂဟဏံ အာရမ္မဏကရဏသမ္ပတ္တိ။ ဝိ-သုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊၂။၁၄၅။

အာရမ္မဏကရဏသမ္ပတ္တိပစ္စုပဋ္ဌာန (တိ) [အာရ-မ္မဏကရဏသမ္ပတ္တိ + ပစ္စုပဋ္ဌာန] (ကုသိုလ် ကောင်းမှု၌ သင့်လျော် လျောက်ပတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်) အာရုံပြုခြင်း၏ ပြည့်စုံခြင်း – ကောင်းမွန် ပြည့်စုံစွာ အာရုံပြုနိုင်ခြင်း – ဟူသော အကျိုးကို ဖြစ်စေတတ်သော။ ကာယစိတ္တာနံ အာရမ္မဏကရဏသမ္ပတ္တိပစ္စု-ပဋ္ဌာနာ။ အဘိ၊ ၌၊၁။၁၇၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၉၅။ (–ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊၂။၁၄၅။)

အာရမ္မဏကရဏာဘာဝ (ပု) [အာရမ္မဏ+ကရ-ဏ+ အ ဘာဝ] အာရုံပြုခြင်း၏ မရှိခြင်း။ အာရမ္မဏကရဏာဘာဝတော အဝိဇ္ဇမာန-သဒိသန္တိ ကတ္ဒာ။ အနုဋီ၊၃။၂၅၆။

http://www.dhammadownload.com

အာရမ္မကကရဏိစ္ဆာလက္ခဏ (တိ) [အာရမ္မက-ကရဏ+ဣစ္ဆာလက္ခဏ] အာရုံပြုခြင်း၌အလို ဆန္ဒ ရှိသည်၏ အဖြစ်ဟူသော လက္ခဏာရှိသော၊ အာရုံပြုလိုခြင်း လက္ခဏာရှိသော။ အာရမ္မကကရဏိစ္ဆာလက္ခဏော ဆန္ဒေါ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၄၆။

အာရမ္မကကိရိယ (ထိ၊န) [အာရမ္မက + ကိရိယ] အာရုံပြုရာ တရား။ အာရမ္မကကိရိယသခ်ိတေန နိဝါသနဋ္ဌာနဋ္ဌေန။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၃၉။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၂၆၉။

အာရမ္မကကုသလ (တိ) [အာရမ္မက+ကုသလ] ကသိုဏ်းအာရုံတို့၌ လိမ္မာသော၊သူ။ နသမာဓိသို့ အာရမ္မကကုသလော(သံ၊၂။၂၃၂)တိ ကသိဏာရမ္မဏေသု အကုသလော။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၃၂၃။ (–သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၇၉။)

အာရမ္မကဂ(ဂ္ဂ)ဟဏ (န) [အာရမ္မက+ဂဟဏ] အာရုံကို ယူခြင်း။ ဖုသနာဒိဘာဝေနဝါ အာရမ္မကဂ္ဂဟဏံ ဧကဒေသာနုဘဝနံ။ မူလဋ္ဌီ၊၁။ ဂဖ။ ဒဿနသဝနာဒိဝသေန အာရမ္မကဂ္ဂဟဏေ ဝတ္တမာနေ။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၇၄။ (–သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၂၃။ အနုဋ္ဌီ၊၁။၉၆၊၁၆၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ။၂။ ၄၆။)

အာရမ္မကဂဟဏကွမ (တိ) [အာရမ္မကဂဟဏ+ခမ] အာရုံကို ယူခြင်းငှါ–ခံ့–စွမ်းနိုင်–သော။ သတ္တာနံ ဣန္ဒြိယာနိ အာရမ္မကဂဟဏကွမာနိ ဟောန္တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၈၈။ အာရမ္မကဂဟဏကွမာနိတိ ရူပါဒိအာရမ္မဏံ ဂဟေတုံ သမတ္ထာနိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၃၂။

အာရမ္မကဂ္ဂဟဏလက္ခဏ (တိ) [အာရမ္မကဂ္ဂဟဏ+လက္ခဏ] အာရုံကို ယူခြင်းလက္ခဏာ ရှိသော။ ယေန အာရမ္မကဂ္ဂဟဏလက္ခဏေန ....လောဘေန။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၄၁။ တဏှာယ "အာရမ္မကဂ္ဂဟဏလက္ခဏာ"တိ အာဒိနာ။ နေတ္တိ၊ဝိ။၃၀။

အာရမ္မကဂ္ဂဟဏံ (ထိ) [အာရမ္မက-ဂ္ဂဟဏ+သဘာဝ+တာ] အာရုံကို ယူခြင်း သဘောရှိသည်၏ အဖြစ်။ ဣဒံ လောဘဿ အာရမ္မကဂ္ဂဟဏသဘာဝတံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၉၄။

အာရမ္မကဂ္ဂဟဏသမတ္ထ (တိ) [အာရမ္မကဂ္ဂဟဏ+သမတ္ထ] အာရုံကိုယူခြင်းငှါ စွမ်းနိုင်သော။ ဒုရေပိ အာရမ္မကဂ္ဂဟဏသမတ္ထံ ပဿာဒစက္ခု ဟောတိ။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၁၉၇။

အာရမ္မကဂ္ဂဟဏဟေတု (ပု) [အာရမ္မကဂ္ဂဟဏ+ဟေတု] အာရုံကိုယူခြင်း၏ အကြောင်း။ ကဏ္ဏကုပဆိဒ္ဒေယေ၀ ပဝတ္တနတော အာရမ္မကဂ္ဂဟဏဟေတုတော စ။ မူလဋ္ဌီ၊၁။၁၄၉။

အာရမ္မကဃဋ္ဋန (န၊ထိ) [အာရမ္မက+ဃဋ္ဋန] အာရုံတို့၏ ထိခိုက်ခြင်း။ အာရမ္မကဃဋ္ဋနာယ ဣန္ဒြိယာနံ ကိလမထေ၁။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၇၅။

အာရမ္မကဃနတာ (ထိ) [အာရမ္မက + ဃန + တာ] အာရုံ၏ အစုပ်ံးအားဖြင့် တလုံးတခဲတည်း–၏အဖြစ်–ဖြစ်ခြင်း။ (က) ရွှေနောက်ဖြစ်သော စိတ် စေတသိက် တရားတို့ကို အာရုံတမျိုးတည်းကို အာရုံပြုခြင်းကြောင့် တခုတည်း တလုံးတခဲတည်းကဲ့သို့ ယူဆခြင်း။ (ခ) အာရုံအမျိုးမျိုးကို အာရုံပြုသော်လည်း ယင်း စိတ် စေတသိက် တရားတို့ကို တခုတည်း တလုံးတခဲတည်းကဲ့သို့ ယူဆခြင်း။ (က) ကောရမ္မကဝသေန ဧကီဘူတာနမိဝ ပဝတ္တိ အာရမ္မကဃနတာ။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၇၁။ (ခ) သာရမ္မကမမွာနံ သတိပိ အာရမ္မကရဏဘေဒေ ကေတော ဂယ္ဟမာနာ အာရမ္မကဃနတာ။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၇၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၄၃၇။

အာရမ္မကစတုက္က (ပု၊န) [အာရမ္မက+စတုက္က] အာရုံလေးပါးအပေါင်း။ ကေဝလဥ္စေတ္ထ အာရမ္မကစတုက္ကံ အာရမ္မကဒုကံ ဟောတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၄။ (–၂၄၉။)

http://www.dhammadownload.com

အာရမ္မဏစိတ္တ (နာ) [အာရမ္မဏ+စိတ္တ] ဆန်းကြယ်သော ရူပါရုံစသော အာရုံ။ စိတြာနိ-တိ အာရမ္မဏစိတ္တာနိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၀။

အာရမ္မဏစိန္တန (နာ) [အာရမ္မဏ+စိန္တန] အာရုံကို ကြံစည်ခြင်း။ အာရမ္မဏစိန္တနတော,နိသ-ယတော စ "စေတသော"တိ။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။၄၈၀။

အာရမ္မဏဋ္ဌ (ပု) [အာရမ္မဏ+အတ္ထ] အာရုံဟူသော အနက်သဘော။အာရမ္မဏဋ္ဌော အဘိ-ညေယျော။ ပဋိသံ။၁၆။တဿ နိဗ္ဗာနာရမ္မဏ-ဿ အာလမ္ဗဏဘာဝေန အာရမ္မဏဋ္ဌော။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၈။ (–မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၀။)

အာရမ္မဏဋ္ဌိတိ (ထီ) [အာရမ္မဏ+ဋ္ဌိတိ] အာရုံဟူသော တည်ရာ။ အာရမ္မဏဋ္ဌိတိဝသေနေ-တံ ဝုတ္တံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၀၃။ အာရမ္မဏဋ္ဌိတိဝသေ-နာတိ အာရမ္မဏသခ်ါတဿ ပဝတ္တိပစ္စယဋ္ဌာ-နဿ ဝသေန။ တိဋ္ဌတိ ဧတ္ထာတိ ဋ္ဌိတိ၊ အာရ-မ္မဏမေဝ ဋ္ဌိတိ အာရမ္မဏဋ္ဌိတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၃။၂၃၇။

အာရမ္မဏတ္တိက (ပု၊နာ) [အာရမ္မဏ+တိက] အာ-ရမ္မဏတိက်၊ အာရုံသုံးမျိုးအပေါင်း။ စတ္တာ-ရော အာရမ္မဏတ္တိကာ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၀။ (–အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၀၊၅၁။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၆။) အာရမ္မ-ဏဒုက-လည်း ကြည့်။

အာရမ္မဏတ္ထ (ပု) [အာရမ္မဏ+အတ္ထ] အာရမ္မ-ဏ-သဒ္ဒါ၏ အနက်။ အာရမ္မဏတ္ထော စေတ္ထ ဥပထမ္ဘနတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၃။၂၃၇။ (–နေတ္တိ၊ဋ္ဌီ။၁၃၇။)

အာရမ္မဏဒဏ္ဍက (ပု) [အာရမ္မဏ + ဒဏ္ဍက] အာရုံဟူသောတုတ်။ စတုမဟာပထော ဝိယ ဆ အာယတနာနိ အာရမ္မဏဒဏ္ဍကေဟိ ဟန-နဋ္ဌာနတ္တာ။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၅၀။

အာရမ္မဏဒဿန (နာ) [အာရမ္မဏ+ဒဿန] အာ-ရုံကို ပြကြောင်းဖြစ်သောပုဒ်။ "ရူပေ"တိ ပန တဿ အာရမ္မဏဒဿနမေတံ။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၃၁။

အာရမ္မဏဒါယက (တိ) [အာရမ္မဏ+ဒါယက] အာရုံကိုပေးတတ်သော၊သူ။ အာရမ္မဏဒါယ-ကာနံ စ စိတ္တကာရာဒီနံ သက္ကာရံ ကရောန္တိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၅။ (–အဘိ၊ဋ္ဌ။၂။၁၇၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၀၃။)

အာရမ္မဏဒုက (ပု၊နာ) [အာရမ္မဏ+ဒုက]အာရမ္မ-ဏဒုက်၊ အာရုံနှစ်မျိုးအပေါင်း။ ကေဝလဉ္ဇေ-တ္ထ အာရမ္မဏစတုက္ကံ အာရမ္မဏဒုကံ ဟောတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၄။ (–အနုဋ္ဌီ၊၁။၁၄၉။)

အာရမ္မဏဒုဗ္ဗလတာ (ထီ) [အာရမ္မဏ+ဒုဗ္ဗလ+တာ] အာရုံ၏–အားမရှိ–အားနည်း–သည်၏ အဖြစ်။ ကသ္မာ ဧဝံ ဟောတိ? အာရမ္မ-ဏဒုဗ္ဗလတာယ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၀၉။ (–မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၇၀။)

အာရမ္မဏဓမ္မ (ပု) [အာရမ္မဏ + ဓမ္မ] အာရုံတရား။ ဩဃာနံ အာရမ္မဏဓမ္မာ ဧဝ ဝေဒိ-တဗ္ဗာ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၁။ အာရမ္မဏာဓိပတိ သဗ္ဗေပိ ဂရုကာတဗ္ဗာ အာရမ္မဏဓမ္မာ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၅၂။ (–သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၇၈။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၄၁၇။ မူလဋ္ဌီ၊၃။၁၈၀။ အနုဋ္ဌီ၊၂။၄၄။ အနုဋ္ဌီ၊၃။၂၄၆။)

အာရမ္မဏနဝက (ပု၊နာ) [အာရမ္မဏ+ နဝက] အာရမ္မဏနဝက၊ အာရုံကိုးမျိုး အပေါင်း။ စတ္တာရော အာရမ္မဏနဝကာ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၀။ ဒ္ဒေ အာရမ္မဏနဝကာ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၄။

အာရမ္မဏနာနတ္တ (နာ) [အာရမ္မဏ + နာနတ္တ] အာရုံ၏ ထူးခြား ကွဲပြားသည်၏ အဖြစ်။ ဣဒံ အာရမ္မဏနာနတ္တံ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၀၃။ (–ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅၇။)

အာရမ္မဏနာနတ္တတာ (ထီ) [အာရမ္မဏနာ-နတ္တ + တာ] အာရုံ၏ ထူးခြား ကွဲပြား

http://www.dhammadownload.com

သော သဘောရှိသည်၏အဖြစ်။ စတုတ္ထံ စျာနံ ဘာဝေတ္ဝာ အာရမ္မဏနာနတ္တတာ။ အဘိ၊ဝိ။ ၄၄၀။ အာရမ္မဏနာနတ္တတာတိ အာရမ္မဏဿ နာနတ္တဘာဝေါ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၀၃။

အာရမ္မဏနိဒ္ဒါရဏ (န) [အာရမ္မဏ + နိဒ္ဒါရဏ] အာရုံကို ထုတ်ဆောင်ခြင်း။ အာရမ္မဏေန ပန ဝိနာ နုပ္ပဇ္ဇတီတိ ဣဒံ....အာရမ္မဏနိဒ္ဒါရဏတ္ထံ ဝုတ္တံ။ မူလဋ္ဌ၊၁။၁၃၃။

အာရမ္မဏနိယမဒဿန (န) [အာရမ္မဏ+နိယမ+ဒဿန] အာရုံကို သတ်မှတ်၍ ပြခြင်း။ ဝိဇ္ဇမာနေပိ သညာဝိပလ္လာသေ အာရမ္မဏေန ဝိပါကနိယမဒဿနံ အာရမ္မဏနိယမဒဿနတ္ထမေဝ ကတန္တိ။ မူလဋ္ဌ၊၂။၁၀။ (–အနုဋ္ဌ၊၂။၁၅။)

အာရမ္မဏန္တရ (န) [အာရမ္မဏ+အန္တရ] တပါးတခြားသော အာရုံ။ တဿ တဿေဝ ဟိ စျာနဿ အာရမ္မဏန္တရေ ပဝတ္တိ အာရမ္မဏသင်္ကန္တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃။ (–ၚင်း-၁၀၃။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌ။၇၅။)

အာရမ္မဏန္တရသင်္ကန (န) [အာရမ္မဏန္တရ+သင်္ကန] တပါးတခြားသော အာရုံသို့ ပြောင်းလွှဲခြင်း။ အာရမ္မဏန္တရသင်္ကနဝေသန ဝါ သန္ဓာဝနံ။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၅၄။

အာရမ္မဏပကတိ (ထီ) [အာရမ္မဏ+ပကတိ] အာရုံ၏ ပင်ကိုယ်သဘော။ ဣဋ္ဌဣဋ္ဌမဇ္ဈတ္တအနိဋ္ဌေသု အာရမ္မဏပကတိယာ ဝိပရီတသညာယ စ ဝသေန ဣဋ္ဌာဒိဘာဝေန ဂဟိတေသု။ မူလဋ္ဌ၊၃။၁၄၄။ (–အနုဋ္ဌ၊၃။၁၉၉။)

အာရမ္မဏပစ္စယ (ပု) [အာရမ္မဏ+ပစ္စယ] အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ စိတ်စေတသိက် တရားတို့အား အာရုံ၏အဖြစ်ဖြင့် ကျေးဇူးပြုတတ်သော တရား၊ (ရူပါရုံ သဒ္ဒါရုံ-စသော အာရုံခြောက်ပါးတည်း)။ ဟေတုပစ္စယော၊ အာရမ္မဏပစ္စယော။ ပဋ္ဌာန၊၁။၁။ အာရမ္မဏဝသေန ဥပကာရကော ဓမ္မော အာရမ္မဏပစ္စယော။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၄၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၆၅။ (–ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၇၅။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၊၀၅၊၁၂၂။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၃၅၂။ မူလဋ္ဌီ၊၁။၇၅။ အနုဋ္ဌီ၊၁။၂၄၊၁၄၀။ အနုဋ္ဌီ၊၂။၁၁၅။ အနုဋ္ဌီ၊၃။၂၂၀။ သာရတ္ထ၊၁။၂၁၉။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။၃၉၂။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၂၁၉။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၀၇၊၃၄၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၂၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၆၉။)

အာရမ္မဏပစ္စယဂတိက (တိ) [အာရမ္မဏပစ္စယ+ဂတိ+က] အာရမ္မဏပစ္စည်းနှင့် အလားတူသော။ နတ္ထိဝိဂတာ အာရမ္မဏပစ္စယဂတိကာ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၁၆။

အာရမ္မဏပစ္စယဋ္ဌ (ပု) [အာရမ္မဏပစ္စယ+အတ္ထ] အာရမ္မဏပစ္စည်း၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်သဘော။ ယံ နိဗ္ဗာနံ မဂ္ဂဿ အာရမ္မဏပစ္စယဋ္ဌေန ကာရဏဘူတံ အာဂမ္မ။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၂၆။ အာ၊ဋ္ဌီ၊၃။၁၃၅။

အာရမ္မဏပစ္စယဓမ္မ (ပု) [အာရမ္မဏပစ္စယ+ဓမ္မ] အာရမ္မဏပစ္စည်းတရား။ အာရမ္မဏာနိ ပနေတာနိ အာရမ္မဏပစ္စယဓမ္မာနံ အနေကပစ္စယဘာဝေ ဝုတ္တာနိ။ မူလဋ္ဌီ၊၃။၁၊၁၉၆။

အာရမ္မဏပစ္စယပရိယောသာန (တိ) [အာရမ္မဏပစ္စယ + ပရိယောသာန] အာရမ္မဏပစ္စည်းအဆုံးရှိသော။ အာရမ္မဏပစ္စယပရိယောသာနမေဝ ကမ္မလက်ံ ဒဿေတွာ။ အနုဋ္ဌီ၊၃။ ၂၇၁။

အာရမ္မဏပစ္စယမူလက (ထီ) [အာရမ္မဏပစ္စယ+မူလက] အာရမ္မဏပစ္စည်းလျှင် – အရင်း – မူလ – ရှိသော၊ နည်း။ ဧဝံ အာရမ္မဏပစ္စယမူလကာဒီသု။ အနုဋ္ဌီ၊၃။၂၇၀။

အာရမ္မဏပစ္စယလာဘ (ပု) [အာရမ္မဏပစ္စယ+လာဘ] အာရမ္မဏပစ္စည်းကို ရခြင်း။ တဿ ယဿွာ ယထာ တထာ သဘာဝူပလဒ္ဓိ ဝိညာ-

http://www.dhammadownload.com

ဏသ အာရမ္မဏပစ္စယလာဘော။ မ၊ဋီ၊၂။ ၆၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၁၂၄။

အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိ (ထီ) [အာရမ္မဏပစ္စယ+သတ္တိ] အာရမ္မဏပစ္စည်း၏ – အစွမ်း – သတ္တိ။ ဌာနူပစာရတော အတ္ထသ ဉာတဗ္ဗသ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိ အတ္ထော။ နေတ္တိ၊ဝိ။၅၄။

အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသဟိတ (တိ) [အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိ + သဟိတ] အာရမ္မဏပစ္စည်း၏ အစွမ်းသတ္တိနှင့် တကွဖြစ်သော။ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသဟိတော အာရမ္မဏပစ္စယသခ်ါတော ဉာတဗ္ဗော အတ္ထော တ-ပစ္စယသ အတ္ထောတိ။ နေတ္တိ၊ဝိ။၅၄။

အာရမ္မဏပဋိပဒါမိဿက (တိ) [အာရမ္မဏ+ပဋိပဒါ+မိဿက] အာရုံနှင့် ပဋိပဒါ ရောနှောသော။ ဣဒါနိ အာရမ္မဏပဋိပဒါမိဿကံ သောဋ္ဌသက္ခတ္တုကနယံ ဒဿေတုံ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၉။

အာရမ္မဏပဋိပါဒက (ပု) [အာရမ္မဏ+ပဋိပါဒက] အာရုံကို–စီရင်တတ် – ထင်စေတတ် – သော မနသိကာရစေတသိက်။ သ္ဒာယံ အာရမ္မဏပဋိပါဒကော ဝီထိပဋိပါဒကော ဇဝနပဋိပါဒကောတိ တိပ္ပကာရော။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၉၆။ (–ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၁၄၇။)

အာရမ္မဏပဋိပါဒကတာ (ထီ) [အာရမ္မဏပဋိပါဒက+တာ] အာရုံကို – စီရင်တတ် – ထင်စေတတ် – သည်၏အဖြစ်။ အာရမ္မဏပဋိပါဒကတာယ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာန'မုပ္ပတ္တိဟေတုတာ-သမုဋ္ဌာပနလက္ခဏံ။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၃၁၁။ (–ဒီ၊ဋီ၊၁။၁၀၇။ မ၊ဋီ၊၁။၁၀၅။ အံ၊ဋီ၊၁။၁၃၂။)

အာရမ္မဏပဋိပါဒကတ္တ (နှ) [အာရမ္မဏပဋိပါဒက+တ္တ] အာရုံကို–စီရင်တတ်–ထင်စေတတ် --သည်၏ အဖြစ်။ အာရမ္မဏပဋိပါဒကတ္တေန သမ္ပယုတ္တာနံ သာရထိ ဝိယ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၉၆။

အာရမ္မဏပဋိဗဒ္ဓ (တိ) [အာရမ္မဏ+ပဋိဗဒ္ဓ] အာရုံနှင့် စပ်သော။ ဝိပါကဓမ္မောပိ အာရမ္မဏပဋိဗဒ္ဓေါယေဝါတိ စောဒနတ္ထံ ပုစ္ဆတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၄၉။

အာရမ္မဏပဋိဗဒ္ဓဥပ္ပတ္တိဒဿန (နှ) [အာရမ္မဏပဋိဗဒ္ဓ+ဥပ္ပတ္တိ+ဒဿန] အာရုံနှင့်စပ်၍ ဖြစ်ခြင်းကို ပြခြင်း။ တေသံယေဝ အာရမ္မဏပဋိဗဒ္ဓဥပ္ပတ္တိဒဿနဝသေန ပဉ္ဇာတိ ဒသ ဝါရာ စ ဒဿိတာ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၄၇။

အာရမ္မဏပဋိဝိဇာနန (တိ) [အာရမ္မဏ+ပဋိဝိဇာနန] အာရုံကို သိတတ်သော။ အာရမ္မဏပဋိဝိဇာနနံ ဝိညာဏံ ဝိညာဏက္ခန္ဓော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၂၇။ အာရမ္မဏပဋိဝိဇာနနန္တိ ထဒ္ဓတာသခ်ါတဖောဋ္ဌဗ္ဗာရမ္မဏပဋိဝိဇာနနံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၃၅၆။

အာရမ္မဏပဋိဝေဓ (ပု) [အာရမ္မဏ + ပဋိဝေဓ] အာရုံပြုသောအားဖြင့် ထိုးထွင်း၍ သိခြင်း။ နိရောဓေ အာရမ္မဏပဋိဝေဓော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၉၁။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၉။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅၂။ အာရမ္မဏပဋိဝေဓောတိ သစ္ဆိကိရိယာပဋိဝေဓမာဟ။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၃၄၄။ မူလဋီ၊၂။၇၂။ (–ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၇၆။ အနုဋီ၊၁။၁၅၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၅၀၄။)

အာရမ္မဏပဋိသခ်ါ[၁] (ထီ) [အာရမ္မဏ+ပဋိသခ်ါ] အာရုံကိုဆင်ခြင်ခြင်း။ ယာ စ အာရမ္မဏပဋိသခ်ါ....အယံ အဓိပညာဝိပဿနာ နာမ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၈၁။ (–ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၄၄၄။) အောက်ပုဒ်လည်း ကြည့်။

အာရမ္မဏပဋိသခ်ါ[၂] (ကြိ၊ဝိ) [အာရမ္မဏ+ပဋိသခ်ါယ။ ယ-ကို ချေ။] အာရုံကို ဆင်ခြင်၍၊ ရုပ် ဝေဒနာ-စသော အလုံးစုံသောအာရုံကို ခယ ဝယ-အားဖြင့် သိ၍။ ကထံ အာရမ္မဏပဋိသခ်ါ ဘင်္ဂါနုပဿနေ ပညာ ဝိပဿနေ ဉာဏံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၇၇။ အာရမ္မဏပဋိ-

http://www.dhammadownload.com

သခ်ိတိ ယံကိဉ္စိ အာရမ္မဏံ ပဋိသခ်ိယ စာနိ-တ္ဘာ၊ခယတော ဝယတော ဒိသ္ဘာတိ အတ္ထော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၇၀။ အာရမ္မဏပဋိသခ်ိတိ ရူပ-ဝေဒနာဒိအာရမ္မဏံ ခယဝယဝေသနေဝ ပဋိ-သခ်ိယ။ ယ-ကာရလောပေန ဟိ နိဒ္ဒေသော "သယံ အဘိညာ" တိအာဒိသု ဝိယ။ ယထာ-ဝုတ္တာသု ဝါ အာရမ္မဏာသု ခယဝယဘေဒဝ-သေန ပဋိသခ်ိ အာရမ္မဏပဋိသခ်ိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊၂။၄၃၉၊၄၄၀။

အာရမ္မဏပ(ပ္ပ)ဏိတတာ (ထီ) [အာရမ္မဏ + ပဏိတ+တာ] အာရုံ၏ မွန်မြတ်သည်၏ အ ဖြစ်။ အာရမ္မဏပ္ပဏိတတာယပိ ပဏိတော အတိတ္တိကဏော အဂ််ပ္ပဏိတတာယပိတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁၀။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၀၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။ ၂၅၉။

အာရမ္မဏပထဝီ (ထီ) [အာရမ္မဏ+ပထဝီ] စျာန်၏အာရုံဖြစ်သောပထဝီ၊ ပဋိဘာဂနိမိတ်ပထ-ဝီ။ ပထဝီကသိဏမေကော သဉ္ဇာနာတိတိ အာဒိသု အာဂတာ ပန အာရမ္မဏပထဝီ၊ နိမိတ္တပထဝီတိပိ ဝုစ္စတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၆။ အာ-ရမ္မဏပထဝီတိ စျာနသာ အာရမ္မဏဘူတံ ပထ-ဝီသခ်ိတံ ပဋိဘာဂနိမိတ္တံ။တေနာဟ "နိမိတ္တ-ပထဝီတိပိ ဝုစ္စတိ" တိ။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၆၇။

အာရမ္မဏပရိကပ္ပနာကာရ (ပု) [အာရမ္မဏ + ပရိကပ္ပန+အာကာရ] အာရုံကို ကြံဆသော အခြင်းအထာ။ အာရမ္မဏပရိကပ္ပနာကာရေန ပဝတ္တိ မညနာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၆၉။

အာရမ္မဏပရိဂ္ဂဟဋ္ဌာန (န) [အာရမ္မဏပရိဂ္ဂဟ+ ဋ္ဌာန] အာရုံကို သိမ်းဆည်းရာ ဌာန။ အဒ္ဓါ သာ ဣမသ္မိံ အာရမ္မဏပရိဂ္ဂဟဋ္ဌာနေ နဂဟေတဗ္ဗာဝ၀။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၁၇။

အာရမ္မဏပရိဂ္ဂဟရဟိတ (တိ) [အာရမ္မဏ+ပရိ-ဂ္ဂဟ+ရဟိတ] အာရုံကို သိမ်းဆည်းတတ် သော ဉာဏ်မှကင်းသော။ သောဋ္ဌသသု ဌာ-နေသု အာရမ္မဏပရိဂ္ဂဟရဟိတာနံယေဝ။ မ၊ ဋ္ဌ၊၁။၂၁၀။ အာရမ္မဏပရိဂ္ဂဟရဟိတာနန္တိ.... အာရမ္မဏသ ယေ ခေါ ကေစိတိ အာဒိနာ ပါဋိယံ အာဂတနယေန ပရိဂ္ဂဏှနဉာဏရဟိ-တာနံ။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၁၀။

အာရမ္မဏပရိဂ္ဂဟိတသတိ (ထီ) [အာရမ္မဏ+ပရိ-ဂ္ဂဟိတ + သတိ] အာရုံကို သိမ်းဆည်းတတ် သော သတိ။ သတီတိ အာရမ္မဏပရိဂ္ဂဟိတ-သတိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၅။

အာရမ္မဏပရိဂ္ဂဟူပါယ (ပု) [အာရမ္မဏပရိဂ္ဂဟ+ ဥပါယ] အာရုံကို သိမ်းဆည်းခြင်း၏ – အ ကြောင်း – နည်းလမ်း။ အာရမ္မဏပရိဂ္ဂဟူပါ-ယဉ္စ ဒဿေန္တော ပလ္လင်္ကံ အာဘုဇိတ္ဝာတိ-အာဒိမာဟ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။ ၂၆၂။ (–သာရတ္ထ၊၂။၁၈၇။ အံ၊ဋ္ဌီ၊ ၂။၁၅၉၊၃၈၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၃၁၆။)

အာရမ္မဏပရိဂ္ဂါ(ဂ္ဂ)ဟယုတ္တ (တိ) [အာရမ္မဏ+ ပရိဂ္ဂါဟ+ယုတ္တ] အာရုံကို သိမ်းဆည်းတတ် သော ဉာဏ်နှင့်ယှဉ်သော။ နာ တေသု အာရ-မ္မဏပရိဂ္ဂါဟယုတ္တာနံ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၇။ အာရမ္မ-ဏပရိဂ္ဂဟယုတ္တာနန္တိ ဣတ္ထေ ဝုတ္တဝိပရိယာယေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။ ၂၁၀။ အာ-ရမ္မဏပရိဂ္ဂဟရဟိတ-နှင့် ယှဉ်ကြည့်။

အာရမ္မဏပရိယေသန(န) [အာရမ္မဏ+ပရိယေ-သန] အာရုံကိုရှာမှီးခြင်း။ ဆန္ဒနံ အာရမ္မဏ-ပရိယေသနံ ဆန္ဒော။ အနု၌၊ ၂။ ၂၂၇။

အာရမ္မဏပရိယေသနရသ (တိ) [အာရမ္မဏ+ ပရိယေသန+ရသ] အာရုံကို ရှာမှီးခြင်းကိစ္စ ရှိသော။ သော ကတ္တုကမ္မတာလက္ခဏော ဆန္ဒော၊အာရမ္မဏပရိယေသနရသော။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊၁။၁၇၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၉၆။ (–ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။ ၁၄၆။)

အာရမ္မဏပုရေစာတ (န) [အာရမ္မဏ+ပုရေစာ-တ] အာရမ္မဏပုရေစာတပစ္စည်း၊ ပစ္စယုပ္ပန် တရားတို့မဖြစ်မီ ရှေးကဖြစ်နှင့်သော (ဥပါဒ်

http://www.dhammadownload.com

အခိုက်ကို ကျော်လွန်ပြီးနောက် မချုပ်သေးပဲ ဌီအခိုက်၌ တည်ရှိဆဲဖြစ်သော ပစ္စုပ္ပန်နိပ္ပန္နရုပ် တဆယ့်ရှစ်ပါးဟု ဆိုအပ်သော)အာရုံခြောက်ပါး (ပုရေဇာတပစ္စည်း နှစ်မျိုးတွင် တမျိုး)။ အာရမ္မဏပုရေဇာတံ အရဟာ စက္ခုံ အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿတိ။ ပဋ္ဌာန၊၁။၁၅၂။ တံ သဗ္ဗမိ ဝတ္ထုပုရေဇာတံ အာရမ္မဏပုရေဇာတန္တိ ဒ္ဓိဓာ ဌိတံ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၃။၃၇၁။ (–အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။ ၂၀၀။ မူလဋီ၊၁။၁၄၆။ မူလဋီ၊၃။၂၁၄။အနုဋီ၊ ၃။၂၅၆။)

အာရမ္မဏပွကာရဂ္ဂဟဏ (နဲ) [အာရမ္မဏ + ပကာရ+ဂဟဏ] အာရုံ၏ဣဋ္ဌအပြား အနိဋ္ဌအပြားကိုယူခြင်း။ သာ ပန အာရမ္မဏပွကာရဂ္ဂဟဏံ....။ မူလဋီ၊၃။၉၄။ အာရမ္မဏပွကာရဂ္ဂဟဏန္တိ အာရမ္မဏဿ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌပွကာရဿ ဂဟဏံ။ အနုဋီ၊၃။၁၃၀။

အာရမ္မဏပွဋိပါဒနလက္ခဏ (တိ) [အာရမ္မဏ + ပဋိပါဒန+လက္ခဏ] အာရုံကို – စီရင်ခြင်း – ထင်စေခြင်း – လက္ခဏာရှိသော။ သော စ ခေါ မနသိကာရော နဲ ဧတ္ထ အာရမ္မဏပွဋိပါဒနလက္ခဏော။ ကခ်ါ၊ဋီ။၁၅၉။

အာရမ္မဏပွဋိလာဘ (ပု) [အာရမ္မဏ+ပဋိလာဘ] အာရုံကို ရခြင်း။ ဣဓ အာရမ္မဏပွဋိလာဘော ဒဿိတော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၈။ အာရမ္မဏပဋိလာဘောတိ ရူပါဒိပဉ္စကာမဂုဏာရမ္မဏဿေဝ ပဋိလာဘော။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၂၇။

အာရမ္မဏဖဿ (ပု) [အာရမ္မဏ+ဖဿ] အာရုံကို တွေ့ထိခြင်း။ အာရမ္မဏဖဿေန ဖုဋ္ဌာဟောန္တိ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၉။

အာရမ္မဏဖုသန (နဲ) [အာရမ္မဏ+ဖုသန] (က) အာရုံကို တွေ့ထိခြင်း။ (ခ) အာရုံအားဖြင့် –အာရုံပြုသောအားဖြင့်–တွေ့ထိခြင်း။ (က) အာရမ္မဏဖုသနမတ္တံ ဝါ ဖဿော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊ ၂။၁၄၀။ (ခ) သာ ဧဝ စ ပညာ အမတံ ပဒံ နိဗ္ဗာနံ အာရမ္မဏဖုသနေန ဖုသတိ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅၉။

အာရမ္မဏဘာဝ (ပု) [အာရမ္မဏ+ဘာဝ] (က) အာရုံ၏–ဆွဲကိုင်အပ်သည်၏–အဖြစ်။ (ခ) အာရမ္မဏပစ္စည်း၏ အဖြစ်။ (က) အာရမ္မဏဘာဝံ ဥပဂန္တွာ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၅။ အာရမ္မဏဘာဝေနာ(ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၆၅)တိ ဝိသယဘာဝေန၊ အာလမ္ဗိတဗ္ဗဘာဝေနာတိ အတ္ထော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၂၇၁။ (–သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၉။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊၂။၄၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၁၃။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၇။ သံ၊ဋီ၊၂။၂၂၃၊၃၇၇၊၅၂၂။ မူလဋီ၊၁။၃၈။) (ခ) စက္ခုပသာဒဥ္စ အာရမ္မဏဘာဝေန စတုသမုဋ္ဌာနိကရူပေ စ ပဋိစ္စ စက္ခုဝိညာဏံ နာမ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၈၁။ အာရမ္မဏဘာဝေနာတိ အာရမ္မဏပစ္စယဘာဝေန။ မ၊ဋီ၊၂။၆၂။

အာရမ္မဏဘာဝတ္တ (နဲ) [အာရမ္မဏဘာဝ+တ္တ] အာရုံ၏အဖြစ်။ ကိလေသကာမဿ အာရမ္မဏဘာဝတ္တာ။ သံ၊ဋီ၊၂။၁၃၅။

အာရမ္မဏဘာဝါနတိဝတ္တန (နဲ) [အာရမ္မဏဘာဝ + အနတိဝတ္တန] အာရုံ၏ အဖြစ်ကို မကျော်လွန်ခြင်း။ ဥပါဒါနာနံ အာရမ္မဏဘာဝါနတိဝတ္တနတော။ အနုဋီ၊၁။၄၃။

အာရမ္မဏဘာဝါနုပဂမန (နဲ) [အာရမ္မဏဘာဝ +အနုပဂမန] အာရုံ၏အဖြစ်သို့မကပ်ရောက်ခြင်း။ အနဝဇ္ဇာတိ ကိလေသာနံ အာရမ္မဏဘာဝါနုပဂမနေန ကိလေသဒေါသဝိရဟိတာ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၂။

အာရမ္မဏဘာဝူပနယန (နဲ) [အာရမ္မဏဘာဝ+ဥပနယန] အာရုံ၏အဖြစ်သို့ ကပ်၍ဆောင်ခြင်း။ အာရမ္မဏဘူတဿ ဓမ္မဿ အာရမ္မဏဘာဝူပနယနေ အဓိပ္ပေတေ အသခ်တေပိ ယုဇ္ဇေယျ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၂၇၇။

http://www.dhammadownload.com

အာရမ္မဏဘေဒ (ပု) [အာရမ္မဏ+ဘေဒ] အာရုံတို့၏အပြား။ အာရမ္မဏဘေဒေန ဟိ ဗဟုကာ (တော)သတိယော။ ဒီ၊ဌ၊၂။၃၄၄။ မ၊ဌ၊၁။၂၄၃။ သံ၊ဌ၊၃။၂၁၅။ အဘိ၊ဌ၊၂။၂၀၄။ (–အဘိ၊ဌ၊၁။၂၂၉။)

အာရမ္မဏဘေဒဝိသိဋ္ဌ (တိ) [အာရမ္မဏဘေဒ+ဝိသိဋ္ဌ] အာရုံတို့၏အပြားဖြင့် အထူးပြုအပ်သော။ အာရမ္မဏဘေဒဝိသိဋ္ဌေန ဓမ္မဝိသေသေန။ အနုဋ္ဌီ၊၂။၁၆၀။

အာရမ္မဏမရိယာဒါ (ထီ) [အာရမ္မဏ+မရိယာဒါ] အာရုံအပိုင်းအခြား။ တတ္တ ဒ္ဓေ မရိယာဒါ ကိလေသမရိယာဒါ စ အာရမ္မဏမရိယာဒါ စ။ မ၊ဌ၊၄။၆၁။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။၃၄၆။ (–မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၂၇၉။)

အာရမ္မဏမာလီ (တိ) [အာရမ္မဏ+မာလီ] အာရုံတည်းဟူသော ပန်းကုံးရှိသော။ ယောဂိနာ ယောဂါဝစရေန အာရမ္မဏမာလိနာ ဘဝိတဗ္ဗံ။ မိလိန္ဒ။၃၇၃။

အာရမ္မဏမိဿ (တိ) [အာရမ္မဏ+မိဿ] အာရုံနှင့်–ရောနှော–ရောယှက်–သော။ အာရမ္မဏမိဿာနမ္ပိ အနုလောမတော ဌာနံ ဒဿေတိ။ မူလဋ္ဌီ၊၃။၂၃၇။

အာရမ္မဏမုခ (န) [အာရမ္မဏ+မုခ] အာရုံဟူသောအကြောင်း။ ယထေဝ ဟိ အာရမ္မဏမုခေန ပီတိ ပဋိသံဝိဒိတာ ဟောတိ။ သာရတ္ထ၊၂။၂၄၁။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၅၂၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၃၃၉။ (–အနုဋ္ဌီ၊၁။၁၃၉။)

အာရမ္မဏမူလက (တိ) [အာရမ္မဏ + မူလက] အာရမ္မဏပစ္စည်းလျှင် အရင်းမူလရှိသော။ သော စ ဝိသေသာဘာဝတော အာရမ္မဏမူလကာဒီသု န လဗ္ဘတိ။ မူလဋ္ဌီ၊၃။၂၀၁။ (–အနုဋ္ဌီ၊၃။၂၇၁။)

အာရမ္မဏရဇ္ဇန (န) [အာရမ္မဏ + ရဇ္ဇန] အာရုံကို – စွဲလမ်း – ကပ်ငြိ – တပ်မက်–ခြင်း။ ရာဂဝသေနာတိ အာရမ္မဏရဇ္ဇနဝသေန။ အနုဋ္ဌီ၊၂။၂၁၃။

အာရမ္မဏရသ (ပု) [အာရမ္မဏ+ရသ] အာရုံ၏အရသာ။ အာရမ္မဏရသံ အနုဘဝိတ္ဓာ။ သံ၊ဌ၊၁။၅၁။ အဘိ၊ဌ၊၁။၁၀၈။ အံ၊ဌ၊၁။၃၈၄။ ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၁၅၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၃၂၈။ သဗ္ဗာပိ အာရမ္မဏရသံ ဝေဒယန္တိ အနုဘဝန္တိတိ ဝေဒနာ။ အဘိ၊ဌ၊၁။၈၄။ (–အဘိ၊ဌ၊၁။၁၅၃၊၃၂၀။ ဣတိဝုတ်၊ဌ။၁၇၅၊၁၉၆။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၇၆။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၃၆။မူလဋ္ဌီ၊၁။၆၇။နေတ္တိ၊ဝိ။၁၂၄။)

အာရမ္မဏရသာနုဘဝန (န) [အာရမ္မဏရသ+အနုဘဝန] အာရုံ၏အရသာကို ခံစားခြင်း။ မာတရာ ကမ္မေ ဥပနီဟကာလော ဝိယ ဇဝနဿ အာရမ္မဏရသာနုဘဝနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အဘိ၊ဌ၊၁။၃၂၀။ (–မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၁၁၈။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၂၃။ အနုဋ္ဌီ၊၁။၇၂။ အနုဋ္ဌီ၊၂။၅၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၁၂။)

အာရမ္မဏရသာနုဘဝနကာလ (ပု) [အာရမ္မဏရသာနုဘဝန+ကာလ] အာရုံ၏ အရသာကို ခံစားရာအခါ။ ရညော ပရိဘောဂကာလော ဝိယ ဇဝနဿ အာရမ္မဏရသာနုဘဝနကာလော။ အဘိ၊ဌ၊၁။၃၁၉။

အာရမ္မဏရသာနုဘဝနဋ္ဌ (ပု) [အာရမ္မဏရသာနုဘဝန+အတ္ထ] အာရုံ၏အရသာကို ခံစားခြင်း–အနက်–သဘော။ အာရမ္မဏရသာနုဘဝနဋ္ဌော ရသဝသေန ဝုတ္တော။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၂။၈၆။ မူလဋ္ဌီ၊၂။၁၃၁။

အာရမ္မဏရသာနုဘဝနဋ္ဌာန (န) [အာရမ္မဏရသာနုဘဝန+ဌာန] အာရုံ၏အရသာကို ခံစားသော–အရာ–ဌာန။ အာရမ္မဏရသာနုဘဝနဋ္ဌာနံ ပတ္ဓာ။ အဘိ၊ဌ၊၁။၁၅၃။

အာရမ္မဏရဟိတတ္တ (န) [အာရမ္မဏ+ရဟိတ+တ္တ] အာရုံမှ–ကင်း–ဆိတ်–သည်၏အဖြစ်။ အနာရမ္မဏတ္တာတိ အာရမ္မဏရဟိတတ္တာ။ အနုဋ္ဌီ၊၂။၈၇။

http://www.dhammadownload.com

အာရမ္မကလက္ခိတ (တိ) [အာရမ္မက+လက္ခိတ] အာရုံဖြင့် မှတ်အပ်သော။ အာရမ္မကလက္ခိတာ သတိပဋ္ဌာနာ ကထိတာ။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။ ၄၈၄။

အာရမ္မကဝစန(နာ)[အာရမ္မက+ဝစန]အာရမ္မကသဒ္ဒါ။ အာရမ္မကဝစနံ အာရမ္မကပစ္စယဘာဝဿေဝါတိ။ မူလဋ္ဌီ၊၁။၁၄၆။

အာရမ္မကဝဟုန (နာ) [အာရမ္မက+ဝဟုန] အာရုံကို ပွါးစေခြင်း။ ဥပစာရေ ဝါ အပွနာယ ဝါ ပတ္တာယ အာရမ္မကာဝဟုနံ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၃၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၁၃။

အာရမ္မကဝဟုနက္ကမ (ပုံ) [အာရမ္မကဝဟုန + ကမ] အာရုံကို ပွါးစေသော အစဉ်။ အယမေတ္ထ အာရမ္မကဝဟုနက္ကမော။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၄၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၁၄။

အာရမ္မကဝန (နာ) [အာရမ္မက+ဝန] အာရုံဟူသော တောအုပ်။ အရညမဟာဝနံ ဝိယ ဟိ အာရမ္မကဝနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၂။

အာရမ္မကဝဝတ္ထာန (နာ) [အာရမ္မက+ဝဝတ္ထာန] အာရုံကို–ကဲ့ပြားစေခြင်း–ပိုင်းခြားမှတ်သားခြင်း။ အဂ်ဝဝတ္ထာနံ အာရမ္မကဝဝတ္ထာနံ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅၀။ အာရမ္မကမတ္တဿေဝ ဝဝတ္ထာပနံ အာရမ္မကဝဝတ္ထာနံ။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၉၁။ (–မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၅။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၁၄။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ ၁။၃၀၆။)

အာရမ္မကဝဝတ္ထာပန (နာ) [အာရမ္မက+ဝဝတ္ထာပန] အာရုံကို–ကဲ့ပြားစေခြင်း – ပိုင်းခြားမှတ်သားခြင်း။ ဣဒံ ပထဝီကသိဏန္တိ ဝဝတ္ထပေတ္ဝာ .... အာရမ္မကမတ္တဿေဝ ဝဝတ္ထာပနံ အာရမ္မကာဝဝတ္ထာပနံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၃။

အာရမ္မကဝါရ (ပုံ) [အာရမ္မက+ဝါရ] အာရမ္မကဏ်၏ အလှည့်အကြိမ်၊ အာရမ္မကသဒ္ဒါဖြင့် ဟောတော်မူအပ်သော အလှည့်အကြိမ်၊ အာရမ္မကဝါရံ ဒေသေတုကာမော။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၂။

အာရမ္မကဝိဓာန (နာ) [အာရမ္မက+ဝိဓာန] အာရုံ–အစီအရင်–အစီအစဉ်။ ကိရိယတော ပဝတ္တေ ဒ္ဝါဒသန္နံ စျာနာနံ ဣဒမေဝ အာရမ္မကဝိဓာနံ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၅၃

http://www.dhammadownload.com

အာရမ္မဏဝိဘာဝနဌာန (န) [အာရမ္မဏ+ဝိဘာဝန+ဌာန] အာရုံကို ထင်စွာပြုသော အရာဌာန။ ဒွါရံ ပန ပတွာ အာရမ္မဏဝိဘာဝနဌာနေ စိတ္တံ ပုဗ္ဗင်္ဂမံ ပုရေစာရိကံ ဟောတိ။ အဘိ၊ ဌ၊၁။၁၅၅။

အာရမ္မဏဝိမုတ္တ (တိ) [အာရမ္မဏ+ဝိမုတ္တ] အာရုံ၌ (မ္ဆေလျော်သည်၏ အစွမ်းဖြင့်) စိတ်ကို စွန့်လွှတ်တတ်သော။ "ရူပီရူပါနိ ပဿတီ" တိအာဒိနာ နယေန ဝုတ္တာနံ အာရမ္မဏဝိမုတ္တာနံ အဌန္နံ ဝိမောက္ခာနံ။ မဟာနိ၊ဌ။၂၃၂။

အာရမ္မဏဝိယောဂ (ပု) [အာရမ္မဏ+ဝိယောဂ] အာရုံနှင့် ကင်းကွာခြင်း။ အာရမ္မဏဝိယောဂဿ စေဝ ဒုက္ခဝိယောဂဿ စ အပ္ပဒါနတော ယောဂါ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၃၂၄။

အာရမ္မဏဝိသဘာဂတာ (ထီ) [အာရမ္မဏ+ဝိသဘာဂ+တာ] အာရုံ၏ သဘောမတူသည်၏ အဖြစ်။ ကိုံ ပနေတံ....ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ? နုပ္ပဇ္ဇတိ။ ကသ္မာ? အာရမ္မဏဝိသဘာဂတာယ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၁၁။ (–ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၃၇၆။)

အာရမ္မဏဝိသေသ (ပု) [အာရမ္မဏ+ဝိသေသ] အာရုံအထူး။ တသ္မာ အာရမ္မဏဝိသေသေန ဝိသေသဒဿနတ္ထံ။ မူလဋီ၊၃။၁၄၆။ အာရမ္မဏဝိသေသေနာတိ ရူပါရူပသခ်ါတအာရမ္မဏဝိသေသေန။ အနုဋီ၊၃။၂၀၃။ (–မ၊ဋီ၊၁။၁၅၀။)

အာရမ္မဏဝုဌာန (န) [အာရမ္မဏ+ဝုဌာန] အာရုံမှထခြင်း။ အာရမ္မဏဝုဌာနံ ဇာနာတိ အရူပသမာပတ္တီသု။ ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၂၁၆။

အာရမ္မဏသက်နှိ (ထီ) [အာရမ္မဏ+သက်နှိ] အာရုံကို ပြောင်းလွှဲခြင်း။ (အလုံးစုံသော ကသိုဏ်းတို့၌ တမျိုးတည်းသောစျာန်ကို ဝင်စားခြင်းကို အာရုံကို ပြောင်းလွှဲခြင်းဟု ဆိုသည်။) အင်္ဂသက်နှိ အာရမ္မဏသက်နှိ။ မ၊ဌ၊၂။၁၅၈။ သဗ္ဗကသိဏေသု ဧကဿေဝ စျာနဿ သမာပဇ္ဇနံ အာရမ္မဏသက်နှိ။ မ၊ဋီ၊၁။၁၉၁။ (–ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၂၁၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၃။)

အာရမ္မဏသက်နှိက (တိ) [အာရမ္မဏသက်နှိ+က] အာရမ္မဏသက်နှိနှင့် အနက်တူ။ အာရမ္မဏသက်နှိကတော။ အဘိ၊ဌ၊၁။၂၃၂။ ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၃၀၆။ ဧဝံ သဗ္ဗကသိဏေသု ဧကဿေဝ စျာနဿ သမာပဇ္ဇနံ အာရမ္မဏသက်နှိကံ နာမ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၃။

အာရမ္မဏသင်္ကေတ (ပု) [အာရမ္မဏ+သင်္ကေတ] အာရုံ၏–အမှတ်အသား–အမည်။ အပိ စ အာရမ္မဏသင်္ကေတေန ဒွေ နာမာနိ လဗ္ဘန္တိ။ နေတ္တိ။၁၄။ အာရမ္မဏသင်္ကေတေနာတိ ခယေ အနုပ္ပါဒေတိ ဣမာယ အာရမ္မဏသမညာယ။ နေတ္တိ၊ဌ။၆၉။ (–နေတ္တိ၊ဋီ။၅၁။)

အာရမ္မဏသဥ္ဇာနန (န) [အာရမ္မဏ+သဥ္ဇာနန] အာရုံကို–အမှတ်ပြု၍သိ–မှတ်သား–ခြင်း။ အာရမ္မဏသဥ္ဇာနနဥ္ဇေဝ ဝိပဿနာယ စ ဝိသယဘာဝံ ဥပဂန္တွာ နိဗ္ဗိဒါဇနနံ။ အဘိ၊ဌ၊၁။၂၅၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၃၁။ (–သံ၊ဌ၊၂။၂၇၀။ သံ၊ဋီ၊၂။၂၃၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၄၀၆။)

အာရမ္မဏသတိပဌာန (န) [အာရမ္မဏ+သတိပဌာန] အာရုံဖြစ်သော သတိပဌာန်။ သတိပဌာနေသူတိ အာရမ္မဏသတိပဌာနေသု။ ပဋိသံ၊ဌ၊၂။၁၃၉။ (–သံ၊ဋီ၊၂။၅၂၄။)

အာရမ္မဏဿာဒန (န) [အာရမ္မဏ+အဿာဒန] အာရုံကို သာယာခြင်း။ ကိလေသေဟိ မူလကာရဏဘူတေဟိ အာရမ္မဏဿာဒနဘူတေဟိ စ နိဗ္ဗတ္တံ။ မူလဋီ၊၂။၂၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၁၆၆။

အာရမ္မဏသန္တတာ (ထီ) [အာရမ္မဏ+သန္တတာ] အာရုံ၏ ငြိမ်သက်သည်၏ အဖြစ်။ အာရမ္မဏသန္တတာယ ပိ သန္တော။ ဝိ၊ဌ ၂။၁၀။ သံ၊ဌ၊၃။၃၀၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၅၉။ အာရမ္မဏသန္တတာ

http://www.dhammadownload.com

တာယာတိ အနုက္ကမေန ဝိစေတဗ္ဗတံ ပတ္တာရမ္မဏသ (ပတ္တံ အာရမ္မဏသ) ပရမသုခုမတံ သန္ဓာယာဟ။ သာရတ္ထ၊၂။၁၈၃။ သံ၊ဋီ၊၂။၅၂၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၃၁၂။ (–ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၄၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၆။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၈။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၀၂။ အံ၊ဋီ၊၂။၃၅၂။ အံ၊ဋီ၊၃။၁၄၂။)

အာရမ္မဏသန္တဘာဝ (ပု) [အာရမ္မဏ+သန္တ+ဘာဝ] အာရုံ၏ ငြိမ်သက်သည်၏ အဖြစ်။ အာရမ္မဏသန္တဘာဝေနာပိ ဟိ တဒါရမ္မဏမမ္မာ သန္တသဘာဝါ ဟောန္တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၄၀၉။

အာရမ္မဏသဘာဂ (နာ) [အာရမ္မဏ+သဘာဂ] အာရုံ၏ သဘောတူသည်၏ အဖြစ်၊ အာရုံအားဖြင့် တူသည်၏အဖြစ်။ တေန စ အာရမ္မဏသဘာဂေန ပုဂ္ဂလံ သမ္ပိဏ္ဍေတိ။မ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၂။ သမ္ပိဏ္ဍနဉ္စ သဘာဂတာဝသေန ဟောတီတိ အာဟ "အာရမ္မဏသဘာဂေနာ"တိ၊ အာရမ္မဏသ သဘာဂတာယ သဒိသတာယာတိ အတ္ထော။ မ၊ဋီ၊၁။၉၁။ အာရမ္မဏသဘာဂတာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၈။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၁။ သာရတ္ထ၊၂။၂၉၄။ သံ၊ဋီ၊၂။၁၈၃။

အာရမ္မဏသဘာဝ (ပု) [အာရမ္မဏ+သဘာဝ] အာရုံ၏ သဘော။ ယထာ ဉာဏံ အာရမ္မဏသဘာဝံ ပဋိဝိဇ္ဈိဘုံ နာ လဗ္ဘတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၁၄၉။

အာရမ္မဏသဘာဝစ္ဆာဒန(နာ)[အာရမ္မဏသဘာဝ+ဆာဒန] အာရုံ၏သဘောကို ဖုံးလွှမ်းခြင်း။ မောဟသ တထာပဝတ္တိ အာရမ္မဏသဘာဝစ္ဆာဒနံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၁၄၉။

အာရမ္မဏသဘာဝစ္ဆာဒနရသ (တိ) [အာရမ္မဏသဘာဝစ္ဆာဒန+ရသ] အာရုံ၏သဘောကို ဖုံးလွှမ်းခြင်း ကိစ္စရှိသော။ မောဟော....အာရမ္မဏသဘာဝစ္ဆာဒနရသော ဝါ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၉၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၉၈။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၄၅။

အာရမ္မဏသဘာဝူပလဒ္ဓိ (ထီ) [အာရမ္မဏသဘာဝ+ဥပလဒ္ဓိ] အာရုံ၏သဘောကို ရခြင်း။ သာ စသ ဣန္ဒြိယာမိနဝုတ္တိကသ အာရမ္မဏသဘာဝူပလဒ္ဓိ နာ ဧကဒ္ဓိကလာပဂတဝဏ္ဏဝသေန ဟောတိ။ မ၊ဋီ၊၂။၆၃။ အနုဋီ၊၂။၅၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၁၂၄။

အာရမ္မဏသမတိက္ကမ (ပု) [အာရမ္မဏ+သမတိက္ကမ] အာရုံကိုကျော်လွှန်ခြင်း။ ဒေ သမတိက္ကမာ အင်္ဂသမတိက္ကမော စ အာရမ္မဏသမတိက္ကမော စ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၀၇။ (–အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၂၃။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅၄။ မ၊ဋီ၊၁။၂၆၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၁၃၀၊၃၉၇။)

အာရမ္မဏသမတိက္ကမန (နာ) [အာရမ္မဏ+သမတိက္ကမန]အာရမ္မဏသမတိက္ကမ-နှင့်အနက်တူ။ အပ္ပနာပတ္တသေဝ ဟိ စျာနသ အာရမ္မဏသမတိက္ကမနမတ္တံ တတ္ထ ဟောတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၃၁။ (–ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၂၉၆။)

အာရမ္မဏသမောဓာန (နာ)[အာရမ္မဏ+သမောဓာန] အာရုံတို့၏ – စုပေါင်းခြင်း – ပေါင်းစည်းခြင်း။ အာရမ္မဏသမောဓာနေ လဟုပရိဝတ္တိတာယ ဝေါကိဏ္ဏဘာဝံ ဒီပေတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၄၁။

အာရမ္မဏသမ္ပဋိစ္ဆန (နာ)[အာရမ္မဏ+သမ္ပဋိစ္ဆန] အာရုံကို ခံယူခြင်း။ ဝိပါကမနောဓာတုယာ အာရမ္မဏသမ္ပဋိစ္ဆနမတ္တကမေဝ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၂။

အာရမ္မဏသမ္ပဋိစ္ဆနသမတ္ထ (တိ) [အာရမ္မဏသမ္ပဋိစ္ဆန + သမတ္ထ] အာရုံကို ခံယူခြင်းငှါ စွမ်းနိုင်သော။ ဒေဝါနံ ဟိ....အာရမ္မဏသမ္ပဋိစ္ဆနသမတ္ထာ ဒိဗ္ဗာ ပသာဒသောတဓာတု ဟောတိ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၄။

အာရမ္မဏသာရဂ္ဂါဟ (ပု) [အာရမ္မဏ+သာရ+ဂါဟ] အာရုံအထွတ်အမြတ်ကို လက်ကိုင်စွဲယူ

http://www.dhammadownload.com

ခြင်း။ အာရမ္မဏသာရဂ္ဂါဟော၊.... ဧတံ ဇိန-ပုတ္တာနံ ကရဏီယံ။ မိလိန္ဒ။၁၇၇။

အာရမ္မဏသီသ (နဲ) [အာရမ္မဏ+သီသ] အာရုံဟူလော အဦးပဓာနတရား။ "ဘယတော ဥပဋ္ဌိတ"နှိ ဣမိနာပိ အာရမ္မဏသီသေန ဉာဏဗျာပါရမေဝ ဝဒတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၄၈၀။

အာရမ္မဏာကာရ (ပု) [အာရမ္မဏ+အာကာရ] အာရုံ၏ အခြင်းအရာ။ နီလာဒိဝသေန အာရမ္မဏာကာရံ ဂဟေတ္ဒာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၆၇။

အာရမ္မဏာတိက္ကမ (ပု) [အာရမ္မဏ+အတိက္ကမ] အာရုံကို ကျော်လွန်ခြင်း။ အာရမ္မဏာတိက္ကမတော၊ စတဿောပိ ဘဝန္တိမာ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၃၂။ (–အနုဋီ၊၁။၁၁၇။ အနုဋီ၊၂။၁၈၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၃၉၇။)

အာရမ္မဏာတိက္ကမဘာဝနာ (ထီ) [အာရမ္မဏာတိက္ကမ + ဘာဝနာ] အာရုံကို လွန်မြောက်သောဘာဝနာ။ အာရမ္မဏာတိက္ကမဘာဝနာဝသေန အာရုပ္ပံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၃၁။ (–ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၄၁၁။)

အာရမ္မဏာဓိဂ္ဂဟိတုပ္ပန္န (တိ) [အာရမ္မဏ+အဓိဂ္ဂဟိတ + ဥပ္ပန္န] အာရုံကို မြဲစွာယူ၍ ဖြစ်သော ဥပ္ပန္န၊ (ဥပ္ပန္န-လေးမျိုးတို့တွင်တမျိုး)။ သကိံ စက္ခုနိ ဥမ္မီလေတ္ဒာ....။ ဣဒံ အာရမ္မဏာဓိဂ္ဂဟိတုပ္ပန္နံ နာမ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၈၅။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅၈။ အာရမ္မဏံ အဓိဂ္ဂယှ ဒဋ္ဌံ ဂဟေတ္ဒာ ပဝတ္တံ အာရမ္မဏာဓိဂ္ဂဟိတုပ္ပန္နံ။ အံ၊ဋီ၊၁။၂၄၂။ (–ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၃၃၀။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၄၁။)

အာရမ္မဏာဓိပတိ (ပု) [အာရမ္မဏ+အဓိပတိ] အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော အာရုံဟူသော–အဓိပတိ–အကြီးအကဲ ပစ္စည်းဘရား၊ အဓိပတိ–အကြီးအကဲ–အဖြစ်ဖြင့် ကျေးဇူးပြုတတ်သော အလေးအမြတ် ပြုအပ်သော အာရုံခြောက်ပါး၊ အာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စည်း။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၄၅၊၃၅၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၆၅။ သင်္ဂဟ။၅၅။ အာရမ္မဏာဓိပတိနှင့် အာရမ္မဏူပနိဿယအထူးကို အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၄၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၆၇-၈။ ဝိဘာဝိနီ။၂၅၀-ကြည့်။ အာရမ္မဏာဓိပတိ–ဒါနံ ဒတ္ဒာ....တံ ဂရုံ ကတ္ဒာ ပစ္စဝေက္ခတိ။ ပဋ္ဌာန၊၁။၁၃၆။ (–အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၀၀။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၁၊၃၇၇။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၆၁။ မူလဋီ၊၁။၁၂၂၊၁၄၆။ မူလဋီ၊၃။၁၈၂။ အနုဋီ၊၁။၁၅၆။ အနုဋီ၊၃။၃၀၆၊၃၁၆။)

အာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စယ (ပု) [အာရမ္မဏာဓိပတိ + ပစ္စယ] အာရမ္မဏာဓိပတိ ပစ္စည်း။ အဓိပတိပစ္စယေနာတိ အာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စယေန။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၆၁။ (–၃၆၂။ အနုဋီ၊၃။၂၆၅။) အာရမ္မဏာဓိပတိ-လည်း ကြည့်။

အာရမ္မဏာဓိမတ္တတာ (ထီ) [အာရမ္မဏ+အဓိမတ္တ+တာ] အာရုံ၏ လွန်ကဲသည်၏ အဖြစ်။ ဧတ္ထာပိ စ အာဘုဇိတဝသေန အာရမ္မဏာဓိမတ္တတာဝသေန အနေကကလာပသန္နိပါတေပိ ကတ္ထစိ ဝိညာဏုပ္ပတ္တိ ဟောတိယေဝ။ အနုဋီ၊၁။၁၆၇။

အာရမ္မဏာဓိမုတ္တိဝိမောက္ခ (ပု) [အာရမ္မဏ+အဓိမုတ္တိ+ဝိမောက္ခ] (ထွက်သက်ဝင်သက်) –အာရုံ၌ သက်ဝင်ခြင်း–အာရုံကို နှလုံးသွင်းခြင်း–ဟူသော ဝိမောက္ခ။ အာရမ္မဏာဓိဝိမုတ္တိဝိမောက္ခဥ္စ ဧဝံ အပ္ပဇာနန္တာ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၃။

အာရမ္မဏာနုဘဝန (နဲ) [အာရမ္မဏ+အနုဘဝန] အာရုံကို–အာရုံ၏အရသာကို – ခံစားခြင်း။ ဝေဒယိတံ အာရမ္မဏာနုဘဝနံ။ မ၊ဋီ၊၃။၂၇၇။ (–အနုဋီ၊၁။၇၂။)

အာရမ္မဏာနုမဇ္ဇနလက္ခဏ (တိ) [အာရမ္မဏ+အနုမဇ္ဇန+လက္ခဏ] အာရုံကို အဖန်ဖန် သုံးသပ်ခြင်းလျှင် မှတ်ကြောင်း လက္ခဏာ ရှိသော။ သွာယုံ အာရမ္မဏာနုမဇ္ဇနလက္ခဏော။

http://www.dhammadownload.com

ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၅။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။ ၁၃၀။ (–ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၀။)

အာဝရမ္ဟာနုသယ (ပု) [အာဝရမ္ဟ+အနုသယ] အာရုံ၌ – ကိန်း – တည်နေ – ဖြစ်ပေါ် – တတ်သောတရား။ ဣမသ္မိံ သုတ္တေ အာဝရမ္ဟာနုသယော ကထိတော။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၁၆။ (–သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၁၇။ သံ၊ဋီ၊၂။၃၅၅-၆။) အောက်ပုဒ်လည်း ကြည့်။

အာဝရမ္ဟာနုသယန (န) [အာဝရမ္ဟ+အနုသယန] အာရုံ၌ ကိန်းခြင်း။ ဣဋ္ဌာဝရမ္မဏေ အာဝရမ္ဟာနုသယနေန အနုသေတိ။ မူလဋီ၊၂။ ၂၁၃။ (–အနုဋီ၊၂။ ၂၁၂-၃။)

အာဝရမ္ဟာန္ဒယ (ပု) [အာဝရမ္ဟ+အန္ဒယ] အာဝရမ္ဟအန္ဒယ-နှင့် အနက်တူ။ အာဝရမ္ဟာန္ဒယေန၊ ဥဘော ဧကဝဝတ္ထာနာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။ ၃၃၆။ အာဝရမ္ဟအန္ဒယ-လည်း ကြည့်။

အာဝရမ္ဟာပါထဂမနဇနိတ (တိ) [အာဝရမ္ဟ+အာပါထ+ဂမန+ဇနိတ] အာရုံ၏ ထင်ခြင်းသို့ ရောက်ခြင်းသည် ဖြစ်စေအပ်သော။ ဧဝံ ဝတ္ထုမှိ အာဝရမ္ဟာပါထဂမနဇနိတော ဖဿော....ဝေဒနံ နာမ ကရောတိ။ မူလဋီ၊၂။ ၂၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၁၆၆။

အာဝရမ္ဟာဘိဃာတ (တိ) [အာဝရမ္ဟ+အာဘိဃာတ] အာရုံကို ညှဉ်းဆဲတတ်သော။ စိတ္တဿ ဟနနတော, အာဝရမ္ဟာဘိဃာတတော စ "အာဃာတော" တိ။ သီ၊ဋ္ဌ၊၁၈၀၊၁။၄၈၀။

အာဝရမ္ဟာဘိနိရောပန (န) [အာဝရမ္ဟ+အာဘိနိရောပန] အာရုံသို့ရွေးရွ – တက်ရောက်စေခြင်း – တင်ခြင်း။ အာဝရမ္ဟာဘိနိရောပနာဒိနာ ဘိန္နသဘာဝါနမ်ပိ ဝိတက္ကာဒီနံ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၆၉။ (–မ၊ဋီ၊၃။၃၀၇။)

အာဝရမ္ဟာဘိနိရောပနဋ္ဌ (တိ) [အာဝရမ္ဟ+အာဘိနိရောပန+အတ္ထ] အာရုံသို့ရွေးရွ – တက်ရောက်စေခြင်း – တင်ခြင်း – အနက်သဘောရှိသော။ အာဝရမ္ဟာရောပနဋ္ဌ-ကြည့်။

အာဝရမ္ဟာဘိနိရောပနသဘာဝ (တိ) [အာဝရမ္ဟ+အာဘိနိရောပန+သဘာဝ] အာရုံသို့ရွေးရွ။ – တက် ရောက်စေ – တင် – ခြင်းသဘောရှိသော။ ဝိတက္ကာဒယော အာဝရမ္ဟာဘိနိရောပနသဘာဝတ္တာ။ မ၊ဋီ၊၃။၃၀၇။

အာဝရမ္ဟာဘိနိရောပနလက္ခဏ (တိ) [အာဝရမ္ဟ+အာဘိနိရောပန+လက္ခဏ] အာရုံသို့ရွေးရွ။ – တက်ရောက်စေ – တင် – ခြင်း လက္ခဏာရှိသော။ သ္ဝာယံ အာဝရမ္ဟာဘိနိရောပနလက္ခဏော။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၁၃၇။ ယာ တာသ အာဝရမ္ဟာဘိနိရောပနလက္ခဏတာ ဝုစ္စတိ။ မ၊ဋီ၊၁။၃၆၉။

အာဝရမ္ဟာဘိဘဝန (န) [အာဝရမ္ဟ+အာဘိဘဝန] အာရုံကို လွှမ်းမိုးခြင်း။ အာဘိဘာယတနဒ်(ဒိ၊ဋီ၊ ။၁၅၉။ အံ၊ဋီ၊၁။ ၂၆၆။ အံ၊ဋီ၊၃။ ၂၄၅)-ကြည့်။

အာဝရမ္ဟာဘိမုခ (တိ) [အာဝရမ္ဟ+အာဘိမုခ] အာရုံသို့ရွေးရွ။။သော။ တေ ဟိ အာဝရမ္ဟာဘိမုခါ (အာဝရမ္ဟာဘိမုခံ၊ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၆၀) နမန္တိ၊ အာဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၂၂။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၂။ (–ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၁၆၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၉၂၊၂၂၂။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၂၄။ အံ၊ဋီ၊၁။၂၄၉။ အံ၊ဋီ၊၂။၁၄၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။ ၂၅၃။)

အာဝရမ္ဟာဘိမုခနမန (န) [အာဝရမ္ဟာဘိမုခ+နမန] အာရုံသို့ ရွေးရွ။။ညွတ်ခြင်း။ အာဝရမ္ဟာဘိမုခနမနံ အာဝရမ္ဟေန ဝိနာ အပ္ပဝတ္တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၃၅၀။

အာဝရမ္ဟာဘိမုခနိရောပနဋ္ဌ (ပု) [အာဝရမ္ဟာဘိမုခ + နိရောပနဋ္ဌ] အာရုံသို့ရွေးရွ။။ – တက်ရောက်စေ – တင် – ခြင်း အနက် သဘော။ ဧဝံ အာဝရမ္ဟာဘိမုခနိရောပနဋ္ဌေန ပဌမာဘိနိပါတော ဟောတိ။ မူလဋီ၊၁။၈၈။

http://www.dhammadownload.com

အာဝဇ္ဇနကိုက (တိ) [အာဝဇ္ဇ+ကိုက] အာရုံ၌ ဖြစ်သော၊ အာရုံပြုတတ်သော။ ဉာတပဗ္ဗန္တိ ဥေယျ။ ဉာ-ဓာတုယာ နိပ္ပရိယာယတော အာဝဇ္ဇကိုက် ဉာဏ် ဝုတ္တံ။ နေတ္တိ၊ဝိ။၉။ လက္ခ-ဏာဝဇ္ဇကိုက(မ၊ဋ္ဌ၊၄။၄၀။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၃၂၀)-လည်း ကြည့်။

အာဝဇ္ဇကိုကစိတ္တုပ္ပါဒ (ပု) [အာဝဇ္ဇကိုက+စိတ္တုပ္ပါဒ] အာရုံ၌ဖြစ်သော – စိတ္တုပ္ပါဒ် – စိတ် စေတသိက်တရား။ အရိယတိ ဉာယတိတိ အတ္ထော။ အဓ-ဓာတုယာ နိပ္ပရိယာယတော ဉာဏပ္ပဓာနော အာဝဇ္ဇကိုကစိတ္တုပ္ပါဒေါ အတ္ထော။ နေတ္တိ၊ဝိ။၅၄။

အာဝဇ္ဇနပဋိဃာနကုသလ (တိ) [အာဝဇ္ဇန+ပဋိဃာန+ကုသလ] (၁) အာရုံနိမိတ်၏ ထင်ခြင်း၌ လိမ္မာသော၊ သူ။ (၂) အာရုံနိမိတ်၏ ထင်ခြင်း၌ လိမ္မာသောသူ၌ ယှဉ်သော ဉာဏ်။ (၁) အာဝဇ္ဇတော အာဝဇ္ဇနကုသလော ဟောတိ။ ပဋိသံ။၂၂၃။ အာဝဇ္ဇနကုသလောတိ တဿ ဥပ္ပါဒိတဿ နိမိတ္တဿေဝ ဥပဋ္ဌာနေ ကုသလော။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၄၄။ (၂) အာဝဇ္ဇတော အာဝဇ္ဇနကုသလဝသေန ဣန္ဒြိယာနိ သမောဓာနေတီ ဂေါစရဇ္ဈတ္တာနာတိ။ ပဋိသံ။၂၂၅။ အာဝဇ္ဇနကုသလဝသေနာတိ အာဒိသု ကုသလန္တိ ဉာဏံ။ ဉာဏမို ဟိ ကုသလပဂ္ဂလ-ယောဂတော ကုသလံ ယထာ ပဏ္ဍိတပဂ္ဂလ-ယောဂတော "ပဏ္ဍိတမေဓာ"တိ၊ တသ္မာ ကောသလ္လဝသေနာတိ အတ္ထော။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁၄၆။

အာဝဇ္ဇနပဋိဃာန (န) [အာဝဇ္ဇန+ဥပနိဗ္ဗာန] (က) ကသိဏ်းစသော အာရုံကို ကပ်၍ရှုတတ်သောစျာန်။ အာဝဇ္ဇနပဋိဗ္ဗာန်၊ (သမာပတ်ရှစ်ပါး)။ (ခ) ကသိဏ်းစသောအာရုံကို ကပ်၍ရှုခြင်း။ တဒေတံ အာဝဇ္ဇနပဋိဗ္ဗာနံ လက္ခဏူပနိဗ္ဗာနန္တိ ဒုဝိဓံ ဟောတိ။ တတ္ထ အာ-

အာဝဇ္ဇနာဘိမုခဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာန (တိ) [အာ-ဝဇ္ဇန+အဘိမုခဘာဝ+ပစ္စုပဋ္ဌာန]အာရုံသို့ ရှေးရှု၍ဖြစ်ကြောင်းတရားဟုဉာဏ်အားရှေး၍ ထင်သော။ တတ္ထ အာဝဇ္ဇနပဋိပါဒကော မနသို့ ကရောတိတိ မနသိကာရော။....အာ-ဝဇ္ဇနာဘိမုခဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနေန။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၁။၁၇၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၉၆။ (–ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။ ၁၄၇။)

အာဝဇ္ဇနာဘိမုခီဘာဝ (ပု) [အာဝဇ္ဇန+အဘိ-မုခီ+ဘာဝ] အာရုံသို့ ရှေးရှု၍သည်၏အဖြစ်။ သတိ ပိ မေ အာဝဇ္ဇနာဘိမုခီဘာဝေန ဥပဋ္ဌိတာ အဟောသိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၁။ မ၊ဋ္ဌ၊ ၁။၁၂၀။ (–သာရတ္ထ၊၁။၃၅၄။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။ ၂၂၂။)

အာဝဇ္ဇနာဘိရုဟန (န) [အာဝဇ္ဇန+အဘိရုဟ-န] အာရုံသို့ ရှေးရှု၍တက်ရောက်ခြင်း။ ဝိတ-က္ကဿ ဟိ သန္တာနေ အဘိဏှံ ပဝတ္တဿ ဝသေန စိတ္တဿ အာဝဇ္ဇနာဘိရုဟန်(ကံ) စိရပရိစိတံ။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၃၀၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၆၆။

အာဝဇ္ဇနာဘိသမယ (ပု) [အာဝဇ္ဇန+အဘိ-သမယ] အာရုံပြုသောအားဖြင့် သိခြင်း။ ယထာ စ နာနာဘိသမယော နာ ယုတ္တော၊ ဧဝံ အာဝဇ္ဇနာဘိသမယောပိ။ အနုဋ္ဌီ၊၂။ ၆၄။

အာဝဇ္ဇနာဘိသိနေဟ (ပု) [အာဝဇ္ဇန+အဘိ-သိနေဟ] အာရုံ၌–ငြိကပ်–တပ်မက်–မြတ်နိုး–ခြင်း။ အာနန္ဒာဒီနံ အာဝဇ္ဇနာဘိသိ-နေဟော ဟောတု။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။၄၉၅။

အာဝဇ္ဇနာဝေါပနဋ္ဌ (ပု) [အာဝဇ္ဇန+အာဝေါ-ပနဋ္ဌ] အာရုံသို့ တက်ရောက်စေ–အာရုံသို့ တင်–ခြင်း သဘော။ အဘိဝေါပနဋ္ဌောတိ စိတ္တဿ အာဝဇ္ဇနာဝေါပနဋ္ဌော။ အာဝဇ္ဇ-နာဘိနိဝေါပနဋ္ဌောတိပိ ပါဌော။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊၁။၉၀။

http://www.dhammadownload.com

ရမ္မဏူပနိဇ္ဈာနန္တိ သဟ ဥပစာရေန အဋ္ဌ သမာပတ္တိယော ဝုစ္စန္တိ။ ကသ္မာ ? ကသိဏာဒိ-အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာယနတော။ ဝိ၊၁၊၁။၁၁၆။ စျာနန္တိ ဒုဝိဓံ စျာနံ အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာနံ လက္ခဏူပနိဇ္ဈာနန္တိ။ တတ္ထ အဋ္ဌ သမာပတ္တိယော ပထဝီကသိဏာဒိ အာရမ္မဏံ ဥပနိဇ္ဈာယန္တီတိ "အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာန" န္တိ သခ္ခံ ဂတာ။ ဒဘိ၊၁၊၁။ ၂၁၁။ ပဋိသံ၊၁၊၁။၁၇၀။ မဟာနိ၊၁။၁၁၂။ (–ဒီ၊၁၊ ၂။ ၂၉၃။ မ၊၁၊၁။၁၉၉။ သံ၊၁၊၁။၆၂၊၆၄။ အံ၊၁၊၁။၃၈၁။ အံ၊၁၊၃။ ၃၃။ ဣတိဝု၊၁။၁၆၃။ ဝိမာန၊၁။၃၃။ ထေရဂါ၁၊ ၂။၃၄၂။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၇၇။ သံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၀၀။) စျာန-လည်း ကြည့်။

အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာနဂ္ဂဟဏ (န) [အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာန + ဂဟဏ] အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာန်ကိုယူခြင်း။ တထာပိ ပုဗ္ဗဘာဂေ သမထာဒိယာနိကဝိဘာဂဒဿနတ္ထံ အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာနဂ္ဂဟဏံ။ ဝိဘ။ ၃၆၅။

အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာနဋ္ဌ (ပု) [အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာန + အတ္ထ] ပထဝီကသိုဏ်းအစရှိသော အာရုံကို ကပ်၍ ရှုခြင်း အနက်သဘော။ ပဋမာဒီနံ စတုန္နံ စျာနာနန္တိ ရူပါဝစရာနံ ပဋမာဒီနံ ပစ္စနီကစျာပနဋ္ဌေန အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာနဋ္ဌေန စ စျာနာနံ။ မ၊ဋီ၊ ၂။ ၂၄။ (–အံ၊ဋီ၊၃။၁၄၁။)

အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာနလက္ခဏ (တိ) [အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာန + လက္ခဏ] ပထဝီကသိုဏ်းအစရှိသော အာရုံကို ကပ်၍ရှုခြင်း လက္ခဏာရှိသော။ စျာယတေ၁တိ အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာနလက္ခဏေန စ စျာနေန စျာယန္တိ၁သ။ ဝိ၊၁၊၃။ ၂၃၆။ အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာနလက္ခဏေနာတိ အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာနသဘာဝေန။ သာရတ္ထ၊၃။၁၃၇။ (–ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊ ၂။၄၉၃။)

အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာနသဘာဝ (တိ) [အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာန + သဘာဝ] ကသိုဏ်းစသောအာရုံကို ကပ်၍ရှုခြင်းသဘောရှိသော။ အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာနလက္ခဏ-ကြည့်။

အာရမ္မဏူပနိဿယ (ပု) [အာရမ္မဏ + ဥပနိဿယ] အလေးအမြတ် ပြုအပ်သော အာရုံဟူသော – ဥပနိဿယ – လွန်ကဲ အားကြီးသော မှီရာ အကြောင်းပစ္စည်းတရား၊ ဥပနိဿယ – လွန်ကဲ အားကြီးသောမှီရာ အကြောင်းတရား – အဖြစ်ဖြင့် ကျေးဇူးပြုတတ်သော အလေးအမြဲပြုအပ်သော အာရုံခြောက်ပါး၊ အာရမ္မဏူပနိဿယပစ္စည်း။ ကုသလော ဓမ္မော ကုသလဿ ဓမ္မဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ အာရမ္မဏူပနိဿယော၊ အနန္တရူပနိဿယော၊ ပကတူပနိဿယော။ ပဋ္ဌာန။၁၄၄။ သော အာရမ္မဏူပနိဿယော အနန္တရူပနိဿယော ပကတူပနိဿယောတိ တိဝိဓော ဟောတိ။ အဘိ၊၁၊၃။၃၄၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။၁၆၇။ (–အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၇၀၊၄၆၁။ သင်္ဂဟ။ ၅၅။ မူလဋီ၊၃။ ၂၀၉၊ ၂၂၈။ အနုဋီ၊၃။ ၂၅၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊ ၂။ ၂၈၈။) အာရမ္မဏောဓိပတိ-လည်း ကြည့်။

အာရမ္မဏူပလဒ္ဓိ (ထီ) [အာရမ္မဏ + ဥပလဒ္ဓိ] အာရုံကိုရခြင်း။ ဝိဇာနနံ အာရမ္မဏူပလဒ္ဓိ။ မ၊ဋီ၊၃။ ၂၇၇။ (–မူလဋီ၊၁။၅၄။ အနုဋီ၊၁။ ၇၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊ ၂။၁၁၂။)

အာရမ္မဏူပသေဝန (န) [အာရမ္မဏ + ဥပသေဝန] အာရုံကို မှီဝဲခြင်း။ ဝိဇာနနာဒိဝသေန(ဝိဇာနနသဥ္ဇာနနာဒိနံ ဝသေန) အာရမ္မဏူပသေဝနဉ္စ။ မူလဋီ၊၃။၁၇၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊ ၂။ ၂၇၈။

အာရမ္မဏောက္ကန္တိက (န) [အာရမ္မဏ + သြက္ကန္တိက] အာရုံကို ခုန်ကျော်ခြင်း။ စျာနောက္ကန္တိကံ အာရမ္မဏောက္ကန္တိကံ။ မ၊၁၊ ၂။၁၅၈။ ပထဝီကသိဏေ ပဌမံ စျာနံ သမာပဇ္ဇိတ္ဝာ ပုန တဒေဝ တေဇောကသိဏေတိ အာဒိနာ စျာနံ အနုက္ကမိတ္ဝာ အာရမ္မဏသော ကန္တ-

http://www.dhammadownload.com

ရိကဘာဝေန ဥက္ကမနံ အာရမ္မဏောက္ကန္တိကံ နာမ။ မ၊ဋီ၊၂။၁၉၁။

အာရမ္မဏောလမ္ဗန (နဲ) [အာရမ္မဏ + အဝ + လမ္ဗန] အာရုံကို–ဆွဲကိုင်ခြင်း–မှီတွယ်ခြင်း။ အာရမ္မဏောလမ္ဗနန္တိ အာရမ္မဏဿ အဝ-လမ္ဗနံ။ သံ၊ဋီ၊၂။၁၀၇။ (သံ၊ဋ၊၂။၉၂ ၌ အာရမ္မဏေ လုဗ္ဘနံ-ဟု ရှိသည်။)

အာရဝါဋ (ပု) [ယာဒိစ္ဆကနာမ်] အာရဝါဋ-မည်သောနဂါး။ နနု ဘဂဝါ တိရစ္ဆာနဂတေဟိပိ အာရဝါဋကာဋ္ဌာပလာလ ဓနပါလ ပါလိလေ-ယျကနာဂါဒီဟိ.... ပူဇိတောယေဝါတိ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။၄၉။

အာရာ[၁] (ထီ) [အရ + ဏ + အာ (ဣတ္ထိဇော-တက)] စူး၊ အပ်နဖားထွင်းစူး၊ ပွတ်ဆောက်၊ အပ်။ အရ ဂမနေ, အရဏံ အာရာ၊ စမ္မကာရာနံ ဝေခနကဘဏ္ဍံ။ မောဂ်၊ပဋ္ဌိကာ။ ၅။၄၉။ အာရာ တု သူစိဝိဇ္ဇနံ။ ဓာန်။၅၂၈။ သူစိယာ နာသာဝိဇ္ဇနံ အာရာ၊ အရ ဂမနေ၊ အာ၊ အာရာ၊ စမ္မကာရာနံ စမ္မဝေဓနေပိ အာရာ၊ 'တိကံ သူစိယ'နွိ ကေစိ။ ဓာန်၊ဋီ။ ၅၂၈။ အာရာပထ-လည်း ကြည့်။

အာရာ[၂] (ဗျ) အဝေး၊ အဝေး–၌–က၊ဝေးစွာ။ အာရာ စိတ္တံ သမာဓိမှာ။ မ၊၁။၁၆၃။ အာ-ရာတိ ဒူရေ။ မ၊ဋ၊၁။၃၈၇။ အာရာ သိဿ်ာမိ ဝါရိဇံ။ သံ၊၁။၂၀၆။ဇာ၊၁။၁၅၂။ ဒီ၊ဋ၊၁။၃၉။ အာရာတိ ဒူရေ၊ နာဋ္ဌေ ဂဟေတွာ နာမေတွာ ဒူရေ ဌိတော ဥပသိဿ်ာမိတိ ဝဒတိ။ သံ၊ဋ၊ ၁။၂၇၂။ အာရာ သိဿ်ာမိတိ ဒူရေ ဌိတော ဃာယာမိ။ ဇာ၊ဋ၊၃။၂၈၉။ အာရာ ဒူရတော-ဝ ဥပသိဿ်ာမိတိ အတ္ထော။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။ ၁၈၈။ (–သံ၊၂။၂၉၆-၇။ အံ၊၁။၃၃၁။ အံ၊၂။ ၄၆၄။ ဓမ္မ။၅၀။ ဣတိဝုတ်။၂၄၄။ သုတ္တနိ။ ၃၀၂၊၃၉၃။ ထေရ။၃၂၈-၉။ ဇာ၊၁။၉၁၊၂၁၆၊ ၂၆၁၊၃၂၆၊၃၂၇၊၃၈၈။ မဟာနိ။၃၀၈။ ဒီ၊ဋ၊ ၁။၂၀၀။ မ၊ဋ၊၁။၆၆။ သံ၊ဋ၊၃။၂၉။ အံ၊ဋ၊ ၂။၈၃၊၂၆၈။ ဓမ္မ၊ဋ၊၂။၂၃၉။ ဥဒါန၊ဋ၊၁၅၉။ ဣတိဝုတ်၊ဋ၊၁၀၉၊၂၃၇၊၃၁၁။ သုတ္တနိ၊ဋ၊၁။ ၂၀၀။ ထေရ၊ဋ၊၂။၃၀၃။ ဇာ၊ဋ၊၂။၄၀၆။ ဇာ၊ဋ၊၄။၂၁၈၊၄၂၆။)

အာရာစာရီ (တိ) [အာရာ+စရ+ဏီ] (မမြတ်သော မေထုန်အကျင့်မှ) ဝေးစွာကျင့်တတ်သော၊သူ။ အဗြဟ္မစရိယံ ပဟာယ ဗြဟ္မစာရီ သမဏော ဂေါတမော အာရာစာရီ (အနာ-စာရီ၊ က၊ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၃၃၂)။ ဒီ၊၁။၄။ အဗြဟ္မစရိယံ ပဟာယ ဗြဟ္မစာရီ ဟောတိ အာရာစာရီ။ မ၊၁။၂၃၇၊၃၃၄။ မ၊၂။၃၇၀။ မ၊၃။၁၂။ အဘိ၊ပု။၁၆၆။ အာရာစာရီတိ အဗြဟ္မစရိယတော ဒူရစာရီ။ ဒီ၊ဋ၊၁။၇၁။ မ၊ဋ၊၂။၁၁၀။ အံ၊ဋ၊၂။၁၉၇။ အဘိ၊ဋ၊၃။ ၈၇။ (–အံ၊၁။၂၁၂။ အံ၊၂။၁၉၀။ စရိယာ၊ ဋ၊၃၀၁။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၁၁၇။ မ၊ဋီ၊၂။၁၅၅။ အံ၊ ဋီ၊၂။၁၇၆။)

အာရာဓက (တိ) [အာ+ရာဓ+ဏေ + ဏ္ဍု] (၁) ပြီးစီး–ပြည့်စုံ–စေတတ်သော၊သူ။ (၂) နှစ်သက် – ကျေနပ် – စေတတ်သော၊ သူ။ (၁) ဣမံ ဓမ္မံ ဘဝံ စေဝ ဂေါတမော အာ-ရာဓကော ဘိက္ခူ စ အာရာဓကာ ဘိက္ခုနိ-ယော စ အာရာဓိကာ။ မ၊၂။၁၅၉၊၁၆၀။ အာရာဓကောတိ သမ္ပာဒကော ပရိပူရကော။ မ၊ဋ၊၃။၁၄၀။ (–မ၊၂။၃၉၂၊၄၁၃။ သံ၊၃။ ၁၅။ အံ၊၁။၇၀။ အံ၊၃။၅၃၀-၁။မ၊ဋ၊၃။၃၀၂။ အံ၊ဋ၊၃။၃၄၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၂၁-၁။ မ၊ဋီ၊၃။ ၂၀၄။ သံ၊ဋီ၊၂။၁၇၁။ အံ၊ဋီ၊၂။၃၉။) အနာ-ရာဓက-လည်း ကြည့်။ (၂) ဧဝံ အာရာဓ-ကော ခေါ ဘိက္ခဝေ (ဝိ၊၃။၁၀၁)တိ ဧဝံ နာတိကာလေန ဂါမပ္ပဝေသနာ .... ဣမေသံ အဋ္ဌန္ဒံ တိတ္ထိယဝတ္တာနံ ပရိပူရဏေန အာရာ-ဓကော ပရိတောသကော ဘိက္ခူနံ အည-တိတ္ထိယပုဗ္ဗော အာဂတော ဥပသမ္ပာဒေ-တဗ္ဗော။ ဝိ၊ဋ ၃။၂၇၅။ (–မိလိန္ဒ။၂၂၁။ ဇာ၊ဋ၊၄။၇၉။ ဇာ၊ဋ၊၅။၁၂၄။)

http://www.dhammadownload.com

အာရာဓန ၁ (န၊ထီ) [အာ+ရာဓ+ယု] (၁) ပြီးခြင်း။ (၂) ပြီးစီး – ပြည့်စုံ – စေခြင်း။ (၃) ရောက်ခြင်း၊ ရခြင်း။ (၄) နှစ်သက်ခြင်း။ (၁) အာရာဓနံ နာမ သံသိဒ္ဓိ။ အံ၊ဋီ၊၂။၃၉။ (၂) ကထံ အာရာဓနာ ဟောတိ။ ဒီ၊၂။၂၂၉။ အာရာဓနာတိ သမ္ပာဒနာ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၃၂။(– အံ၊၃။၄၂၈။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၃၄။) (၂) (၃) (၄) အာရာဓနံ သာဓနေ စ၊ ပတ္တိယံ ပရိတောသနေ။ ဓာန်။၈၈၇။ (၄) မဟာသတ္တံ ရောသေတုကာမတာယ အာရာဓနံ နိဒဿေတိ။ မ၊ဋီ၊၃။၁၅၀။

အာရာဓန ၂ (န၊ထီ) [အာ + ရာဓ + ဏေ+ယု] နှစ်သက်စေခြင်း။ အညထာ အာရာဓနံ(အာရာဓနာ)နာမ နတ္ထီတိ ဒဿေတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၆၀။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၀၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၀၂။ အာရာဓနန္တိ ယာထာဝပဝေဒနေန စိတ္တဿ ပရိတောသနံ။ အံ၊ဋီ၊၃။၃၂၂။(–ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၄၂၈။ အနုဋီ၊၂။၁၆၆။)

အာရာဓနဝိဓိ (ပု) [အာရာဓန+ဝိဓိ] နှစ်သက်စေကြောင်း အစီအရင်။ အာရာဓနဝိဓိံ ဥတ္ဓာ။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၃၁၉။

အာရာဓနသမတ္ထ (တိ) [အာရာဓန + သမတ္ထ] နှစ်သက်စေခြင်းငှါ စွမ်းနိုင်သော။ ဗုဒ္ဓါနဉ္ဇေဝ ဘိက္ခုသံဃဿ စ အာရာဓနသမတ္ထံ အမှာကံ အယျံ ဒဿနာယ လဘာမ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၄၁။ (–သံ၊ဋီ၊၂။၅၇။)

အာရာဓနသုခတာ (ထီ) [အာရာဓန+သုခ+တာ] ပြည့်စုံသော ချမ်းသာ ရှိသည်၏ အဖြစ်။ အမက်ုတာ အာရာဓနသုခတာ ပရိပုဏ္ဏိန္ဒြိယတာ။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၂၂၄။

အာရာဓနီယ (တိ) [အာ+ရာဓ+အနီယ] ပြီးစီးစေ–ပြည့်စုံစေ–အပ်–နိုင်–သော၊ ဖြစ်စေ–အပ်–နိုင်–သော။ အာရာဓနီယော ခေါ အာဝုသော ဓမ္မော အာရဒ္ဓဝိရိယေနာတိ။ ဝိ၊၁။၁၄၁။ အာရာဓနီယောတိ သက္ကာ အာရာဓေတုံ သမ္ပာဒေတုံ၊ နိဗ္ဗတ္တေတုန္တိ အတ္ထော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၄။ (–စရိယာ။၃၈၉။ စရိယာ၊ဋ္ဌ။၅၆။ သာရတ္ထ၊၂။၂၉၁။)

အာရာဓယတိ (ကာ၊ကြိ) [အာ+ရာဓ+ဏယ+တိ] (၁) နှစ်သက်စေ၏၊ စိတ်ကျေနပ်စေ၏၊ အလိုဆန္ဒ ပြည့်ဝစေ၏။ (၂) ပြီးစီးစေ၏၊ ပြည့်စုံစေ၏။ (၁) အာရာဓယတိ ရာဇာနံ။ ဇာ၊၂။၂၉၄။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၂၀၃။ အာရာဓယေ— မ၊ဋ္ဌ၊၃။၅၆။ မ၊ဋီ၊၃။၃၄။ အာရာဓယေယျံ— အပ၊၁။၃၄၅။ အာရာဓယီ — ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၂၇။ စိတ္တံ နာရာဓယိံ နပရိတောသေသိံ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၆၅။ အာရာဓယိံသု ဝတ မေ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခူ ဧကံ သမယံ စိတ္တံ။ မ၊၁။၁၇၅။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၈။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၄။ သာရတ္ထ၊၁။၁၀၁။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၁၃၀။ အာရာဓယိံသူတိ ဂဏ္ဍိံသု ပူရယိံသု။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၃။ အာရာဓယိံသူတိ စိတ္တံ ဂဏ္ဍိံသု အဇ္ဈာသယံ ပူရယိံသု။ သာရတ္ထ၊၂။၁၂။ (– အပ၊၁။၄၀၈။ ဝဇိရ။၇၁။)အာရာဓယိဿတိ—ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၆၅။(၂) အာရာဓယန္တိ သဒ္ဓမ္မံ။ ဣတိဝုတ်။၂၇၀။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၃၂၃။ အာရာဓယန္တိတိ သာဓေန္တိ သမ္ပာဒေန္တိ။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၃၂၃။ အာရာဓယာဟိ — ထေရီ။၃၇၈။ ထေရီ၊ဋ္ဌ၊၁၂၊၁၃။ အာရာဓယေယျ—နေတ္တိ၊ဝိ။၃၃၉။ အာရာဓယေ—ဓမ္မ။၅၃။ သုတ္တနိ။၃၅၁။ နေတ္တိ။၁၅၈။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆၁။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၄၁။ နေတ္တိ၊ဝိ။၃၃၉။ အာရာဓယီ သော နိဗ္ဗာနံ။ အံ၊၂။၂၆၀။ ထေရ။၃၄၄။ အာရာဓယီတိ ပရိပူရယိတံ သမ္ပာဒေသိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၉၆။ အာရာဓယိ— စူဋ္ဌနိ၊ဋ္ဌ။၇၈။ ထေရ။၃၄၄။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၉၅။

အာရာဓယန္တ (တိ) [အာ+ရာဓ+ဏယ+အန္တ] နှစ်သက်စေသော၊သူ။ အာရာဓယန္တော နာထဿ၊ ဝနဝါသေန မာနသံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၇၁။

http://www.dhammadownload.com

အာရာဓယန္တောတိ အာနန္ဒယန္တော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊၁။၉၀။

အာရာဓယမာန (တိ) [အာ+ရာဓ + ကယ + မာန] နှစ်သက်စေသော၊ သူ။ ဇဝံ ဝတ္တာသမ္မာတ္တိယာ ဂရုံ အာရာဓယမာနေန။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။၉၇။

အာရာဓာပေက္ခ (တိ) [အာရာဓ+အပေက္ခ] ကျေနပ်နှစ်သက်မှုကို ငဲ့ကွက်သော၊ ကျေနပ်နှစ်သက်စေလိုသော၊ သူ။ ကာသိရညော ပဋိဿုတ္တာ အာရာဓာပေက္ခော မဠုနာ သရေန ဂါယိ။ ဝိ၊၃။၄၉၁။

အာရာဓိကာ (ထီ) [အာ+ရာဓ+ကေ+က္ခု] စိတ်ကို–ကျေနပ်–နှစ်သက်– စေနိုင်သော၊ သူ။ အာရာဓိကာ စ ဟောန္တိ သင်္ဂါဟိကာ လင်္ဂိနိယော။ ဝိ၊၅၊၁။၂၃၉။ အာရာဓိကာတိ စိတ္တာရာဓနေန သမတ္ထာ။ သာရတ္ထ၊ ဋီ။၁၀၃။

အာရာဓိတ (တိ) [အာ+ရာဓ+ကေ+တ] (၁) ကျေနပ်–နှစ်သက်–စေအပ်သော၊ သူ။ (၂) ပြီးစီးစေအပ်သော။ (၁) အာရာဓိတော မဟာဝိရော၊ မယာ သုပ္ပဋိပတ္တိယာ။ အပ၊ ၂။ ၂၅၈။ ထေရီ၊၅။၁၀၀။ (–ဇာ၊၁။၂၂၃။ ဥဒါန၊၅။၁၆၄။ ဝိမာန၊၅။၃၂၀။ ဇာ၊၅၊၄။ ၇၇။ ဇာ၊၅၊၆။၅၀။ သာရတ္ထ၊ ဋီ။၃၄၆။ ဝိမတိ၊ ဋီ။၁၈၇။) (၂) တေနာယသ္မတာ ဇာတိယာ သတ္တဝေသေနဝ အညာ အာရာဓိတာ။ ခုဒ္ဒက၊၅။၆၂။ (–ဥဒါန၊၅။၁၆၀။)

အာရာဓိတသာသန (နှ) [အာရာဓိတ+သာသန] ပြီးစေ – ဖြစ်စေ – တည်ထောင်ထား – အပ်သော သာသနာ။ ဒုက္ခေန ဘဂဝတာ အာရာဓိတသာသနေ နာမ ဇဝံ လဟု မဟန္တံ ပါပကသဒ္ဒံ ကဏ္ဏကော ဥပ္ပန္နော။ ဒီ၊၅၊၂။ ၁၉၃။ သာရတ္ထ၊ ၁။၃၃။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၄၂။ အာရာဓိတသာသနေတိ သမာဟိတသာသနေ။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၁၈၈။

အာရာဓိတု (တိ) [အာ+ရာဓ+ကေ+တု] (၁) နှစ်သက်စေတတ်သော၊သူ။(၂) လှမ်းမိုးတတ်သော၊ သူ။ (၁) ဥတ္တမာ ဒေဝတာ စ သမ္မာဒေဝ အာရာဓိတာ။ ဝိမာန၊၅။၁၂၄။ (၂) ပရိဿယေ သဟိတာ အာရာဓိတာ အဇ္ဈော-တ္ထရိတာ။ စူဠနိ။ ၂၅၂။

အာရာဓေတဗ္ဗ (တိ) [အာ+ရာဓ+ကေ+တဗ္ဗ] နှစ်သက်ဇစအပ်သော။ ကလျာဏဇ္ဈာသယေ-နေ တေ ဝေါ အာရာဓေဘဗ္ဗာ။ ဓမ္မ၊၅၊၁။၆။

အာရာဓေတိ (က၊ကြိ) [အာ + ရာဓ +ကေ+ တိ] (၁) နှစ်သက်စေ၏၊ စိတ်ကျေနပ်စေ၏၊ အလိုဆန္ဒပြည့်ဝစေ၏။ (၂) ပြီးစီးစေ၏၊ ပြည့်စုံစေ၏။ (၁) စိတ္တံ အာရာဓေတိ။ ဒီ၊၁။၁၆၄။ မ၊၂။၄။ စိတ္တံ အာရာဓေဘိတိ စိတ္တံ ပရိ-တောသေတိယေဝ။ ဒီ၊၅၊၁။၂၉၆။ စိတ္တံ အာ-ရာဓေတိတိ စိတ္တံ သမ္မာဒေတိ၊ ပရိပူရေတိ ဂဏှာတိ ပသာဒေတိတိ အတ္ထော။ မ၊၅၊၃။ ၇။ စိတ္တံ အာရာဓေတိတိ စိတ္တံ ပသာဒေတိ၊ သမ္မဟံသေတိတိ အတ္ထော။ မ၊ဋီ၊၃။၅။ (–ဝိ၊၃။၂၅၆။ မ၊၅၊၂။၄၆။ အံ၊၅၊၁။၅၈။ ဥဒါန၊ ၅။၂၀၇။ မဟာနိ၊၅။၂၀၆။ ဇာ၊၅၊၂။၃၃၅။ ဇာ၊၅၊၇။၂၀၃။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၄၀၆။ မ၊ဋီ၊၂။ ၁၂၁။) အာရာဓေန္တိ—ဒီ၊၁။၁၆၅။ ဒီ၊၅၊၁။ ၂၉၇။ မ၊၅၊၁။၁၄၉။ အာရာဓေမိ—မ၊၂။ ၂၀၃။ အပ၊၁။၇၄။ မ၊၅၊၃။၁၆။ ၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။

http://www.dhammadownload.com

၄၈။ အပ၊ဌ၊၂။၃၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၇၀။ **အာ-ရာဓေယျ**—မ၊၂။၂၂၃။ သံ၊၃။၉၆။ အံ၊၃။၂၉၇။ မ၊ဌ၊၁။၃၆၀။ သံ၊ဌ၊၃။၂၀၆။ အံ၊ဌ၊၃။၃၀၂။ အဘိ၊ဌ၊၂။၄၂၃။ **အာရာဓေယျာ-သိ**—ဒီ၊ဌ၊၂။၂၉၃။ **အာရာဓေယျံ**—ဒီ၊၁။၁၁၂-၃။ မ၊၂။၂၂၃။ **အာရာဓေသိ**—သံ၊၁။၃၃၀။ ဒီ၊ဌ၊၁။၂၃၇။ သံ၊ဌ၊၂။၁၁၀။ ခုဒ္ဒက၊ဌ။၆၂။ ဇာ၊ဌ၊၇။၂၃။ **အာရာဓေသုံ**—မိလိန္ဒ။၂၀၆။ **အာရာဓေသိံ**—ဝိမာန၊ဌ။၁၁၈။ **အာ-ရာဓေဿာမိ**—ဒီ၊၁။၁၁၃။ ဒီ၊ဌ၊၂။၂၃၅။ အံ၊ဌ၊၂။၂၃၅။ ဓမ္မ၊ဌ၊၁။၃၂၅။ သံ၊ဋီ၊၂။၂၆၁။ (၂) အသမယဝိမောက္ခံ **အာရာဓေတီ**(မ၊၁။၂၅၆-၇)တိ နဝလောကုတ္တရဓမ္မေ အာရာဓေ-တိ သမ္ပာဒေတိ ပဋိလဘတိ။ မ၊ဌ၊၂။၁၃၄-၅။ အရဟတ္တဖလံ အာရာဓေတိ နိပ္ပါဒေတိ။ သံ၊ဋီ၊၂။၄၉၁။ (–မ၊၁။၂၅၁။ သံ၊၃။၆၃၊၁၇၆။ အံ၊၁။၂၄၃။ မိလိန္ဒ။၁၈၉။ မ၊ဌ၊၁။၃၂၇၊၃၃၈။ သံ၊ဌ၊၃။၁၈၁၊၂၆၇။ အံ၊ဌ၊၂။၂၆။ မ၊ဋီ၊၂။၁၇၈။ အံ၊ဋီ၊၃။၂၂။ နေတ္တိ၊ဝိ။၃၁၅။) **အာ-ရာဓေန္တိ**—မ၊၃။၅၅။အဘိ၊က။၄၀၀။ မ၊ဌ၊၄။၄၇။ အဘိ၊ဌ၊၃။၂၅၈။ ဥဒါန၊ဌ။၂၇၅။ ဇာ၊ဌ၊၄။၁၃၄။ **အာရာဓေဟိ**—ထေရီ၊ဌ။၁၃။ **အာရာဓေယျ**—မ၊၁။၁၀၃။ ဝိ၊ဌ၊၁။၁၃၅။ ဓမ္မ၊ဌ၊၂။၂၆၂။ ဣတိဝုတ်၊ဌ။၂၀၈။ မဟာနိ၊ဌ။၃၃၄။ ပဋိသံ၊ဌ ၁။၃၃၈။ နေတ္တိ၊ဌ။၂၆၁။ **အာရာဓေသိ**—စူဋ္ဌနိ။၁၉၉။ စူဋ္ဌနိ၊ဌ။၇၈။ **အာရာဓေဿတိ**—ဒီ၊၃။၁၀၀။ ဒီ၊ဌ၊၃။၉၃။ ဣတိဝုတ်၊ဌ။၂၄၅။ **အာရာဓေဿာမိ**—အနုဋီ၊၃။၈၅။

အာရာဓေတုံ (ကြိ၊ဝိ) [အာ + ရာဓ + ဏေ + တုံ] (၁) နှစ်သက်စေခြင်းငှါ။ (၂) ပြီး-ပြည့်စုံ- စေခြင်းငှါ။ (၁) နဟိ သက္ကာ ဗုဒ္ဓါနံ အညထာ အာရာဓေတုံ အညတြ ဝတ္တသမ္ပတ္တိယာ။ ဝိ၊ဌ၊၂။၂၆၅။ (–ဓမ္မ၊ဌ၊၁။၆၊၁၆၆။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၂။၅၂။) (၂) မဂ္ဂံ အာရာဓေတုံ သမ္ပာဒေတုံ ပူရေတုံ နသက္ကော-တိ။ အံ၊ဌ၊၂။၄၅။ (–ဝိ၊ဌ၊၂။၄၈၊၉၄။)

အာရာဓေတုကာမ (တိ) [အာရာဓေတုံ+ကာမ] ပြီး-ပြည့်စုံ-စေခြင်းငှါ အလိုရှိသော၊ သူ။ အနုလောမပဋိပဒံယေဝ အာရာဓေတုကာမာ-နံ ကုလပုတ္တာနံ တေရသဓုတင်္ဂါနိ အနုညာ-တာနိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၅၇။

အာရာဓေတ္ဂာ (ကြိ၊ဝိ) [အာ + ရာဓ + ဏေ + တ္ဂာ] (၁) နှစ်သက်စေ၍။ (၂) ပြီးစီး-ပြည့်စုံ-စေ၍။ (၁) ရာဇာနံ အာရာဓေ-တ္ဂာ ဌာနန္တရံ ပါပုဏိ။ ဒီ၊ဌ၊၂။၂၃၅။ (–ဒီ၊ဌ၊၂။၃၉၇။ မ၊ဌ၊၂။၂၇။ မ၊ဌ၊၄။၂၁၁။ အဘိ၊ဌ၊၂။၂၄၅။ ဇာ၊ဌ၊၂။၆၆၊၂၂၉။ အံ၊ဋီ၊၃။၆၄။) (၂) ပညာယ အာရာဓေတ္ဂာ ဇီဝတိ။ သံ၊ဌ၊၁။၃၀၁။ အာရာဓေတ္ဂာတိ စ သာဓေတ္ဂာ။ သံ၊ဋီ၊၁။၃၂၃။ (–ခုဒ္ဒက၊ဌ။၁၃၁။ ဓမ္မ၊ဌ၊၁။၂၈၁။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၂။၃၆။)

အာရာဓေန္တ (တိ) [အာ + ရာဓ + ဏေ+အန္တ] နှစ်သက်စေသော၊ သူ။ အတ္တနော ကမ္မေန အာရာဓေန္တသေဝ တံ ဌာနန္တရံ ဂဟေတ္ဂာ။ သံ၊ဌ၊၂။၁၅၈။ (–ဇာ၊ဌ၊၃။၁၀၆။)

အာရာပထ (ပု) [အာရာ+ပထ] အပ်သွား-အပ်လျှို-ရာ လမ်းကြောင်း။ အာရာပထေ အာရာပထေ အာပတ္တိပါစိတ္တိယဿ။ ဝိ၊၂။၈၆။ ဝိ၊၅။၆၄။ အာရာပထေ အာရာ-ပထေတိ သူစိံ ပဝေသေတ္ဂာ ပဝေသေတ္ဂာ နီဟရဏေ။ ဝိ၊ဌ၊၃။၇၁။ အာရာတိ သူစိ။ သာ ဟိ အရတိ နိဿင်္ဂဝသေန ဂစ္ဆတိ ပဝေ-သတီတိ အာရာတိ ဝုစ္စတိ၊ တဿာ ပထော ဂမနံ အာရာပထော။ ပါစိတ်၊ယော။ ၅၄ (–ကခ်ါ။၂၁၂။ ကခ်ါ၊ဋီ။၃၇၅။)

အာရာမ (ပု) [အာ+ရမု+ဏ] (၁) မ္ဆေလျော်ခြင်း၊ ရှေးရှုမ္ဆေလျော်ခြင်း။ (၂) မ္ဆေလျော်-အပ်-ထိုက်- သောအရာ (ကမ္မ=ကျောင်း

http://www.dhammadownload.com

ဆောက်ခြင်းစသော အမှုလုပ်ငန်း၊ ပဟာန=ကိလေသာတို့ကို ပယ်သတ်ခြင်း-စသောအရာများတည်း)။ (၃) မ္ဆေလျော်တတ်သော သူ။ (၄) မ္ဆေလျော်ကြောင်း။ (၅) မ္ဆေလျော်-လာရောက်ပျော်မ္ဆေ-ရာဌာန၊ မ္ဆေလျော်စေတတ်သောဌာန။ (က) အာရာမ်၊ အရံ၊ ဝင်းခြံ၊ ဥယျာဉ်၊ ကျောင်းတိုက်။ (ခ) ရူပါရုံစသော အာရုံ။ (ဂ) ညီညွတ်သောသူ။ (ဃ) အာရမဏံ အာရာမော၊ အဘိရတီတိ အတ္ထော။ ဒီ၊ဌ၊၃။၁၉၉။ အံ၊ဌ၊၂။၂၈၄။ အံ၊ဌ၊၃။၉၆။ ပဋိပက္ခဝိဓမနတော အဘိမုခဘာဝေန ရမဏံ အာရမဏံ အာရာမော။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၂၃၁။ အံ၊ဋီ၊၂။၂၇၃။ (၂) ကမ္မာရာမ(ဣတိဝုတ်၊ဌ။၂၃၄။ အံ၊ဋီ၊၃။၉၆), ပဟာနာရာမ, ဘာဝနာရာမ (ဒီ၊ဋီ၊၃။၂၃၁။ အံ၊ဋီ၊၂။၂၇၃။ ဝိသုဒ္ဓိ ဋီ၊၁။၈၈), ဘဝါရာမ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၃၆၃), အဗျာပဇ္ဈာရာမ (ဣတိဝုတ်၊ဌ။၁၄၂), ဓမ္မာရာမ (ယင်း-ဌ။၂၅၇), သင်္ဂဏိကာရာမ (ဒီ၊ဋီ၊၃။၂၈၇)တို့ ကြည့်။ (၃) ပဟာနာရာမ, ဘာဝနာရာမ (အံ၊ဌ၊၂။၂၈၅။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၂၃၁။ အံ၊ဋီ၊၂။၂၇၃) တို့ကြည့်။ (၄) ပဋိသလ္လာနာရာမ(မ၊ဌ၊၂။၁၅၆။ မ၊ဋီ၊၂။၁၉၀)ကြည့်။

(၅)(က) အာရာမော နာမ ပုပ္ပါရာမော ဖလာရာမော။ ဝိ၊၁။၆၀။ ဝိ၊ဌ၊၁။၂၉၄။ ဝိ၊ဌ၊၂။၂၃၆။ ဝိ၊ဌ၊၄။၇၆။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၃၀၁။ စိတ္တာဂါရံ ဝါ အာရာမံ ဝါ ဥယျာနံ ဝါ။ ဝိ၊၂။၃၉၂။ အာရာမန္တိ ကီဋနဥပဝနံ။ ဝိ၊ဌ၊၃။၂၁၂။ အနာထပိဏ္ဍိကဿ အာရာမေ။ ဒီ၊၁။၁၆၇။ မ၊၁။၈။ မ၊၂။၃၀၁၊၃၊၄၊၉။ ခုဒ္ဒက။၃။ ဥဒါန။၈၀။ အာရမန္တိ ဇတ္ထ ပါဏိနော ဝိသေသေန ဝါ ပဗ္ဗဇိတာတိ အာရာမော၊ တဿ ပုပ္ပဖလာဒိသောဘာယ နာတိဒူရနစ္စာသန္နတာဒိ ပဉ္စဝိဓသေနာသနသမ္ပတ္တိယာ စ တတော တတော အာဂမ္မ ရမန္တိ အဘိရမန္တိ အနုက္ကဏ္ဌိတာ ဟုတ္ဝာ နိဝသန္တီတိ အတ္ထော။ ဝုတ္ထပကာရာယ ဝါ သမ္ပတ္တိယာ တတ္ထ တတ္ထ ဂတေပိ အတ္တနော အဗ္ဘန္တရံယေဝ အာနေတ္ဝာ ရမေတီတိ (ရမာပေတီတိ) အာရာမော။ မ၊ဌ၊၁။၆၂။ ခုဒ္ဒက၊ဌ။၉၅။ ဥဒါန၊ဌ။၅၁။ ပဋိသံ၊ဌ၊၂။၁၂၈။ အံ၊ဋီ၊၁။၃၉။ နိဝါသဖာသုတာဒိနာ ပဗ္ဗဇိတာ အာရမန္တိ ဇတ္ထာတိ အာရာမော၊ ဝိဟာရော။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၃၆၁။ (-ဝိ၊၁။၇၊၁၁၅၊၁၇၃၊၃၀၁။ ဝိ၊၄။၂၅၊၃၇၄။ ဒီ၊၁။၈၄။ ဒီ၊၂။၁။ ဒီ၊၃။၁၂။ ဝိ၊ဌ၊၁။၆၀၊၁၄၅၊၂၉၆၊၂၉၈၊၃၄၀၊၃၄၁။ ဝိ၊ဌ၊၂။၈၊၇၃၊၇၇၊၁၀၅၊၁၆၀၊၃၀၉။ ဝိ၊ဌ၊၃။၆၀။ ဝိ၊ဌ၊၄။၁၁၇၊၁၈၈။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၆၆၊၈၇၊၂၁၇၊၄၄၅။ ဒီ၊ဌ၊၁။၃၀။ မ၊ဌ၊၁။၉။ မ၊ဌ၊၃။၂၃၁။ သံ၊ဌ၊၁။၁၂။ အံ၊ဌ၊၁။၈၊၁၂။ အံ၊ဌ၊၂။၂၉၊၄၄၊၁၇၉။ အဘိ၊ဌ၊၁။၁၀၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၇။ ခုဒ္ဒက၊ဌ။၈၄။ ဓမ္မ၊ဌ၊၂။၂၇၃။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၂။၁၂၂။ မဟာနိ၊ဌ။၃၄၂။ ဇာ၊ဌ၊၇။၁၇၈ ၃၃၀။ ကခ်ါ၊ဋီ။၃၃၊၁၀၆၊၂၅၆။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၃၆၈။ မ၊ဋီ။၁၊၁၄၁။ မ၊ဋီ၊၂။၂၄၃။ သံ၊ဋီ၊၁။၄၁၊၁၂၃။ သံ၊ဋီ၊၂။၄၂၂၊၅၃၂။ အံ၊ဋီ၊၃။၂၁၁။) (ခ) ရူပါရာမ (မ၊ဌ၊၃။၁၄၉။ မဟာနိ ဌ။၃၀၄။ မ၊ဋီ၊၃။၁၀၄)ကြည့်။ (ဂ) သမဂ္ဂါရာမ(ဒီ၊ဌ၊၁။၇၃။ မ၊ဌ၊၂။၁၁၁။ အံ၊ဌ၊၂။၃၇၃။ အဘိ၊ဌ၊၃။၈၈။ မဟာနိ၊ဌ။၂၈၄။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၁၂၀။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၃၃၉။ မ၊ဋီ၊၂။၁၅၅) ကြည့်။

အာရာမကရ (တိ) [အာရာမ+ကရ+အ] မ္ဆေလျော်-ပျော်ရွင် - ခြင်းကို ပြုတတ်သော၊ သူ။ နရာနမာရာမကရာသု နာရိသု။ ဇာ၊၁။၁၁၄။ ဇာ၊၂။၁၂၃။ ဇာ၊ဌ၊၅။၄၆၉။ အာရာမကရာသူတိ အဘိရတိကာရိကာသု။ ဇာ၊ဌ၊၅။၄၇၂။

အာရာမဂတ (တိ) [အာရာမ+ဂတ] အာရာမ်-ကျောင်းတိုက်-သို့ရောက်သော-၌တည်နေသော-စုဝေးနေသော၊ သူ။ အဟမေဝ အာရာမဂတာနံ ဘိက္ခူနံ ဓမ္မံ ဒေသေယ်ျံ။ မ၊၁။၃၄။ အာရာမဂတာနန္တိ ဝိဟာရေ သန္နိပတိ-

http://www.dhammadownload.com

တာနံ။ မ၊၄၊၁။၁၅၁။ သော အာရာမဂတံ ဘိက္ခုံ ပဿေယျ။ မ၊၂။၁၁၄။

အာရာမဂမနသီလ (တိ) [အာရာမ + ဂမန + သီလ] အာရာမ်–ပန်းခြံစသည်–သို့ သွားလေ့ရှိသော၊သူ။ ဣတ္ထီ ပဒေါသမာဟရတိ အာရာမဂမနသီလာ စ ဟောတိ။ ဇာ၊၂။၁၂၀။ အာရာမဂမနသီလာတိ....ပုပ္ပါရာမာဒီသု အညတရံ ဂန္တွာ။ ဇာ၊၄၊၅။၄၇၀။

အာရာမဂေါနိသာဒိကာ (ထီ) [အာရာမ+ဂေါနိသာဒိကာ] အာရာမဂေါနိသာဒိကာ မည်သော ကပ္ပိယကုဋ္ဌိ၊ အာရာမ်ကျောင်းတိုက်နှင့် ထို အာရာမ်တွင်းရှိ ကျောင်းအသီး အသီးတို့ အကာအကာအရံ မရှိသဖြင့် နွားတို့ ဝင်ထွက်သွားလာနေနိုင်ရာဖြစ်သော ကျောင်း၊ (ကပ္ပိယကုဋ္ဌိ လေးမျိုးတွင် ပါဝင်သော ဂေါနိသာဒိကာကုဋ္ဌိ နှစ်မျိုးအနက် တမျိုးဖြစ်သည်၊ ထို ကျောင်းအတွင်း၌ ရဟန်း, ရဟန်းမတို့သည် မိမိတို့ ပိုင်ဆိုင်သော ယာဝကာလိက ခဲဘွယ်ဘောဇဉ်နှင့် ယာမကာလိက သောက်ဘွယ် အဖျော်တို့ကို နေ့ရောညဉ့်ပါ သိုမြီးသိမ်းဆည်းနိုင်ခွင့်ရှိ၏၊လူသာမဏေတို့လည်း ထိုကျောင်းတိုက် အတွင်းမှာပင် ခဲဘွယ်ဘောဇဉ်တို့ကို ချက်ပြုတ်နိုင်၏၊ ထို ခဲဘွယ်ဘောဇဉ် အဖျော်တို့ကို သုံးဆောင် မြိုဝဲခြင်းကြောင့် အာပတ်မသင့်၊ သို့ဖြစ်၍ ထိုကိစ္စအားလုံးအတွက် ရဟန်းများအား အပ်စပ်သောကြောင့် ထို ကျောင်းကို ကပ္ပိယကုဋ္ဌိ ဟု ခေါ်သည်။) ဒုဝိဓာ အာရာမဂေါနိသာဒိကာ ဝိဟာရဂေါနိသာဒိကာတိ။ ဟာသု ယတ္ထ နေဝ အာရာမော, န သေနာသနာနိ ပရိကို့တ္တာနိ ဟောန္တိ၊ အယံ အာရာမဂေါနိသာဒိကာ နာမ။ ဝိ၊၄၊၃။၃၈၀။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၁၀၉။ ကပ္ပိယကုဋ္ဌိလည်း ကြည့်။

အာရာမဂေါပက (တိ) [အာရာမ+ဂေါပက] အာရာမ်ကို–ဥယျာဉ်ကို – လုံခြုံစေ – ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်–တတ်သော၊သူ၊ အာရာမ်စောင့်။ ဘိက္ခုသံဃသ ပန အာရာမဂေါပကာ ယံ အတ္တနော ဘတိယာ ခဏ္ဍေတွာ ဒေန္တိ။ ဝိ၊၄၊၁။၃၄၁။

အာရာမစာရိက (တိ) [အာရာမ+စာရိက] အာရာမ်–ကျောင်းတိုက်–ကို လှည့်လည်ခြင်း–ကို လှည့်လည်ကြည့်ရှုခြင်း။ ဇီဝကံ ဟတ္ထေ ဂဟေတွာ အာရာမစာရိကံ စရမာနော ဝိယ။ ဒီ၊၄၊၁။၁၃၈။

အာရာမစေတိယ (န) [အာရာမ + စေတိယ] အာရာမစေတီ။ (က) (နတ်တို့ အုပ်စိုးတည်နေရာဖြစ်၍) အလေးအမြတ်ပြု–ပူဇော်–ထိုက်သော–အာရာမ်– ဥယျာဉ်–သစ်သီးခြံ ပန်းခြံ။ (ခ) သတ္တဝါတို့ လာရောက်ပျော်မွေ့ရာဖြစ်၍ သဒ္ဓါတရားနှင့် မိမိ၏ ပီတိသောမနဿကို ဆက်စပ်ရာဖြစ်သော ဥယျာဉ်။ (က) ယာနိ တာနိ အာရာမစေတိယာနိ ဝနစေတိယာနိ။ မ၊၁။၂၅။ အာရာမစေတိယာနီတိ ပုပ္ပါရာမဖလာရာမာဒယော အာရာမာ ဧဝ အာရာမစေတိယာနိ။စိတ္တီကတဌေန ဟိ စေတိယာနီတိ ဝုစ္စန္တိ၊ ပူဇနိယဌေနာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ မ၊၄၊၁။၁၂၃။ ဒေဝတာဓိဋ္ဌိတဘာဝေန အာရာမာဒီနံ လောကဿ စေတိယဘာဝေါတိ အာဟ "ပူဇနိယဌေနာ"တိ။ မ၊ဋီ၊၁။၂၁၈။ (ခ) အာရာမစေတျ(သံ၊ဋီ၊၁။၃၃၉)-ကြည့်။

အာရာမစေတျ (န) [အာရာမ+စေတျ] အာရာမစေတီ။ (က) အလေးအမြတ်ပြု–ပူဇော်–ထိုက်သော – အာရာမ် – ဥယျာဉ်။ (ခ) သတ္တဝါတို့ လာရောက်ပျော်မွေ့ရာဖြစ်၍ သဒ္ဓါတရားနှင့် မိမိ၏ ပီတိသောမနဿကို ဆက်စပ်ရာဥယျာဉ်။ အာရာမစေတျာ ဝနစေတျာ။ သံ၊၁။၂၃၄။ အာရာမစေတျာတိ အာရာမစေတိယာနိ၊ ဝနစေတျာနီတိ ဝနစေတိယာနိ၊ ဥဘယတ္ထာပိ စိတ္တီကတဌေန စေတျံ ဝေဒိ-

http://www.dhammadownload.com

တဗ္ဗံ။ သံ၊ဌ၊၁။၃၂၀။ အာရမန္တိ ဇ္ဆေ သတ္တာ-တိ အာရာမာ၊ မနောရမာ ဥပဝနာဒယော။ တေ ဝေ စေတေန္တိ ဇ္ဆေ သဒ္ဓါယ အတ္တနောပိတိသောမနဿံ သန္ဓဟန္တိတိ စေတိယာတိ ဝုစ္စန္တိ။ သံ၊ဌီ၊၁။၃၃၉။

အာရာမဌ(တိ) [အာရာမ+ဌာ+အ] အကာအရံ-ဝင်းခြံ-အာရာမ်၌-တည်သော-ထားအပ်သော။ အာရာမဌံ နာမ ဘဏ္ဍံ အာရာမေ စတူဟိ ဌာနေဟိ နိက္ခိတ္တံ ဟောတိ။ ဝိ၊၁။၆၀။ (-ဝိ၊ဌ၊၁။၂၉၄။)

အာရာမဌကဝိနိစ္ဆယ (ပု) [အာရာမဌက+ဝိနိစ္ဆ-ယ] အာရာမ်-ဥယျာဉ်-၌ထားအပ်သော ဘဏ္ဍာစသည်ကို ဆုံးဖြတ်ခြင်း၊ စည်းခြံဝင်းအရံ-အာရာမ်-ဥယျာဉ်-၌ ထားအပ်သော ဘဏ္ဍာ၏အဆုံးအဖြတ်။ ဒန္တပေါဏံ အာရာ-မဌကဝိနိစ္ဆယေန ဝိနိစ္ဆိတဗ္ဗံ။ ဝိ၊ဌ၊၁။၃၀၂။

အာရာမဌာန (န) [အာရာမ+ဌာန] စည်းခြံဝင်းအရံ-အာရာမ်-ကျောင်းဝိုင်း-ဟူသော နေရာဌာန။ ရညော လဉ္ဇံ ဒတ္ဒာ အာရာမဌာနံ ဂဏ္ဍိဿာမ။ ဇာ၊ဌ၊၂။၁၅၅။

အာရာမဌာနိယတ္တ (န) [အာရာမ+ဌာနိယ+တ္တ] အာရာမ်-ခြံ-၏ အရာ၌ တည်သည်၏အဖြစ်၊ အာရာမ်ဟူသော ဂရုဘဏ်အရာ၌ ထည့်သွင်းခေါ်ဝေါ်ထိုက်သည်၏ အဖြစ်။ ဇီဝရုက္ခာနံ အာရာမဌာနိယတ္တာ ဒါရူနဉ္ဇ ဂေဟသမ္ဘာရာ-နုပဂတတ္တာ။ ဝိမတိ၊၂။၃၁၉။

အာရာမတ္ထ (ပု) [အာရာမ+အတ္ထ] အာရာမ်-ခြံ-ဥယျာဉ်-ဟူသောအကျိုး။ အာရာမ-တ္ထာယ ပန ဝနတ္ထာယ စ ဆာယတ္ထာယ အကပ္ပိယဝေါဟာရမတ္တမေဝ န ဝဋ္ဌတိ။ ဝိ၊ဌ၊၂။၂၀၀။

အာရာမဒဏ္ဍ (ပု) [ယာဒိစ္ဆကနာမ်] အာရာမဒဏ္ဍ အမည်ရှိသောပုဏ္ဏား။ အာရာမဒဏ္ဍော ဗြာ-ဟ္မဏော ယေနာယသ္မာ မဟာကစ္စာနော၊ တေနုပသင်္ကမိ။ အံ၊၁။၆၆။

အာရာမဒဏ္ဍဗြာဟ္မဏ (ပု) [အာရာမဒဏ္ဍ+ဗြာ-ဟ္မဏ] အာရာမဒဏ္ဍအမည်ရှိသော ပုဏ္ဏား။ အာရာမဒဏ္ဍဗြာဟ္မဏာဒီဟိ မနုဿေဟိ စ ဘာသိတာနိ။ ဥဒါန၊ဌ။၃။

အာရာမဒါန (န) [အာရာမ+ဒါန] ဝင်းခြံ-အရံ-အာရာမ်-ကို ပေးလှူခြင်း၊ အာရာမ်အလှူ။ ဣမိနာ'ရာမဒါနေန .... လဘာမိ မမ ပတ္တိတံ။ အပ၊၁။၄၃။

အာရာမဒါယက (တိ) [အာရာမ+ဒါယက] အာရာမ်ကို ပေးလှူသော၊ သူ။ အာရာမဒါယကထေရ်။ အာယသ္မာ အာရာမဒါယကော ထေရော ဣမာ ဂါထာယော အဘာသိတ္ထ။ အပ၊၁။၂၈၆။

အာရာမဒါယကတ္ထေရ (ပု) [အာရာမဒါယက+ထေရ] အာရာမဒါယကထေရ်။ အာရာမဒါ-ယကတ္ထေရဿာပဒါနံ သတ္တမံ။ အပ၊၁။၂၈၆။

အာရာမဒူသက (တိ) [အာရာမ+ဒူသက] အာရာမ်ကို ဖျက်ဆီးတတ်သော၊သူ။ န ဘိက္ခဝေ သော ဂါမဒါရကော ဣဒါနေဝ အာရာမဒူသ-ကော၊ ပုဗ္ဗေပိ အာရာမဒူသကောယေဝ။ ဇာ၊ဌ၊၁။၂၆၇။ (-ဇာ၊ဌ၊၂။၃၁၁။)

အာရာမဒူသကကုမာရ (တိ) [အာရာမ+ဒူသက+ကုမာရ] အာရာမ်ကို ဖျက်ဆီးတတ်သော-လုလင်-လူငယ်။ တဒါ ဝါနရဇေဌကော အာရာမဒူသကကုမာရော အဟောသိ။ ဇာ၊ဌ၊၂။၃၁၃။

အာရာမဒူသကဇာတက (န) [အာရာမ+ဒူသက+ဇာတက] (၁) အာရာမဒူသကဇာတ်။ ခုဒ္ဒ-ကနိကာယ၊ ဇာတကပါဋ္ဌိ၊ ၁-နိပါတ်၊ ၅-ဝဂ်၊ ၄၆-ဇာတ်။ ဇာ၊၁။၁၁။ ဇာ၊ဌ၊၁။၂၆၇-၉။ (၂) အာရာမဒူသကဇာတ်။ ခုဒ္ဒကနိကာယ၊

http://www.dhammadownload.com

ဇာတကပါဠိ၊ ၃-နိပါတ်၊ ၂-ဝဂ်၊ ၂၆၈-ဇာတ်။ ဇာ၁၀။၇၈။ ဇာ၁၄၊ ၂။၃၁၁-၃။

အာရာမဒေဝတာ (ထီ) [အာရာမ+ဒေဝတာ] အာရာမ်-ခြံ-ဥယျာဉ်-၌အုပ်စိုးနေထိုင်သောနတ်၊ အာရာမ်စောင့်နတ်။ ဥာတိသာလောဟိတာ အာရာမဒေဝတာ။ မ၊၁။၃၈၀။ အာရာမဒေဝတာတိ တတ္ထ တတ္ထ ပုပ္ဖါရာမဖလာရာမေသု အဓိဝတ္ထာ ဒေဝတာ။ မ၊၄၊ ၂။၂၇၀။ (-သံ၊ ၂။၄၉၁။ သံ၊၄၊ ၃။၁၃၉။)

အာရာမဒ္ဒါရ(န)[အာရာမ+ဒ္ဒါရ] အာရာမ်တံခါး၊ ကျောင်းတိုက်တံခါး။ အာရာမဒ္ဒါရာ နိက္ခမ္မ၊ ပဒုမုတ္တရော မဟာမုနီ။ အပ၊၁။၅၇။ ထေရ၊ ၄၊ ၂။၄၁၆။ အာရာမဒ္ဒါရာတိ သမ္ဗသတ္တာနံ ဓမ္မဒေသနတ္ထာယ ဝိဟာရဒ္ဒါရတော နိက္ခမိတ္ဝာ။ အပ၊၄၊၁။၃၅၀။ (-အပ၊၁။၉၂၊ ၂၄၅၊ ၂၇၀။ အပ၊၄၊ ၂။၁၉၅။)

အာရာမနိသာဒီ (တိ) [အာရာမ+နိသာဒီ] အာရာမ်-ကျောင်းတိုက်-၌နေလေ့ရှိသော၊သူ။ နိဗ္ဗဝါသဝသေန အာရာမေနိသီဒနသီလောတိ အာရာမနိသာဒီ။ သံ၊၎၊ ၂။၄၂၂။ အောက်ပုဒ်လည်း ကြည့်။

အာရာမနိဿယီ (တိ) [အာရာမ+နိဿယီ] အာရာမ်-ကျောင်းတိုက်-ကိုမှီ၍ နေလေ့ရှိသော၊သူ။ အဟမသ္မိ ဘော ဂေါဘမ အာရာမနိဿယီ(အာရာမနိသာဒီ၊ သီ)။ သံ၊၃၊။၆၆။ အာရာမနိဿယီတိ အာရာမံ နိဿာယ ဝသနဘာဝေန အာရာမနိဿယီ။ သံ၊၄၊၃။၁၈၃။

အာရာမပတ္တ (တိ) [အာရာမ+ပတ္တ] အာရာမ်-ကျောင်းတိုက်-သို့ ရောက်လာသော၊ သူ။ တေသမာရာမပတ္တာနံ၊ ဓမ္မံ ဒေသေသိ စက္ခုမာ။ ဗုဒ္ဓဝံ။၃၆၃။ ဗုဒ္ဓဝံ၊၄။ ၂၈၀။

အာရာမပရိယန္တ (ပု) [အာရာမ+ပရိယန္တ] အာရာမ်-ကျောင်းတိုက်-၏ အစွန်အဖျား။ တိတ္ထိယာ အနာလပန္တာ အာရာမပရိယန္တေ ပဋိစ္ဆန္နေ ဌာနေ နိသီဒိံသု။ ဥဒါန၊၄။ ၂၃၃။

အာရာမပရိယာပန္န (တိ) [အာရာမ+ပရိယာပန္န] အာရာမ် - ကျောင်းတိုက် - ၌ အကျုံးဝင်သော။ အာရာမေ ဌိတာတိ ပန အာရာမပရိယာပန္နာတိ အတ္ထော။ ကခ်၊၄။ ၁၁၄။

အာရာမပါလ (တိ) [အာရာမ+ပါလ] အာရာမ်-ခြံ-ဥယျာဉ်-အရံ-ကိုစောင့်သော၊ သူ၊ အာရာမ်စောင့်။ အာရာမံ ဂန္တ္ဝာ အာရာမပါလံ ဧတဒဝေါစုံ။ ဝိ၊၄။ ၂၄၄။ (-ဝိမာန၊၄။ ၂၆၇-၈။)

အာရာမပူဝေသန (န) [အာရာမ+ပဝေသန] အာရာမ်-ကျောင်းတိုက်-သို့ ဝင်ခြင်း။ အာရာမပူဝေသနံ အာပုစ္ဆိတမ္ပံ ဘဝိဿတိ။ ဝိ၊ သင်္ဃ။ ၂၅၀။ (-ကခ်၊၄။ ၂၉၄။)

အာရာမပူဝေသနာပုစ္ဆန (န) [အာရာမပူဝေသန+အာပုစ္ဆန] အာရာမ်-ကျောင်းတိုက်-သို့ ဝင်ခြင်းကို - ပန်ကြား လျောက်ထားခြင်း။ အာဂန္တုကဂမိကာနံ ဘိက္ခူနံနံ အာရာမပူဝေသနာပုစ္ဆနံ။ ကခ်၊၄။ ၂၉၄။

အာရာမမဇ္ဈ (ပု) [အာရာမ+မဇ္ဈ] အာရာမ်-ကျောင်းတိုက်-၏ အလယ်။ ယော အာရာမမဇ္ဈေ အာရာမိကသာမဏေရာဒီဟိ အဝိဝိတ္တော။ ဝိ၊သင်္ဃ။ ၂၄၅။ (-သံ၊၄၊ ၃။ ၂၀၅။)

အာရာမရက္ခက (တိ) [အာရာမ+ရက္ခက] အာရာမ်-ခြံ-ဥယျာဉ်-ကို စောင့်သော၊ သူ။ အာရာမ်-ခြံ-ဥယျာဉ်-စောင့်။ ယံ ဂိဟိနံ အာရာမရက္ခကာ ဘိက္ခူနံ ဒေန္တိ။ ဝိ၊၄၊ ၁။ ၃၄၁။ ဝိ၊သင်္ဃ။၄၃၁။ (-ဝဇိရ။၁၄၄။)

အာရာမရမဏီယက (တိ) [အာရာမ+ရမဏီယ+က] ပျော်မွေ့ဘွယ်ကောင်းသော- ကြည်နူးနှစ်သက်ဘွယ်ကောင်းသော - အာရာမ်-ဥယျာဉ်-ရှိသော-တို့နှင့်ပြည့်စုံသော။ အာ-

http://www.dhammadownload.com

ရာမရမဏီယကံ ကဉ္ဇနပဗ္ဗတမုဒ္ဓနိ ဝိမာနံ ဥပ္ပဇ္ဇိ။ ဝိမာန၊ဌ။၂၈၃။

အာရာမရာမဏီယက (နဲ) [အာရာမ+ရာမဏီယက] အောက်ပုဒ်နှင့် အနက်တူ။ အာရာမရာမဏီယကာဒီဟိ ရာဇတေ။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၀၈။

အာရာမရာမဏေယျက(နဲ) [အာရာမ+ရာမဏေယျက] အာရာမ်–ဥယျာဉ်–သစ်သီးခြံ ပန်းခြံ–တို့၏ ပျော်မွေ့ဘွယ်၏ အဖြစ် (ပျော်ဘွယ်,ကြည်နူးနှစ်သက်ဘွယ် ကောင်းခြင်း)။ ပဿိတာ အာရာမရာမဏေယျကံ ဝနရာမဏေယျကံ။ ဒီ၊၂။၂၆၅။ ဒီ၊ဌ၊၂။၃၉၉။ အာရာမရာမဏေယျက(အံ၊၁။၃၇)နှိ့ ပုပ္ပါရာမဖလာရာမာနံ ရာမဏေယျကံ။ အံ၊ဌ၊၁။၃၇၇။ အာရာမရာမဏေယျက (မဟာနိ။ ၉၇) နှိ့ ပုပ္ပါရာမာဒီနံ ရမဏီယဘာဝံ။ မဟာနိ၊ဌ။၂၁၉။ (–မ၊၃။၅၆၊၁၇၁။ စူဋ္ဌနိ၊ဌ။၂၅၂။)

အာရာမရုက္ခ (ပု) [အာရာမ+ရုက္ခ] အာရာမ်–ခြံ–ဥယျာဉ်–၌ ဖြစ်သောသစ်ပင်၊ သစ်ပင် ဥယျာဉ်။ အာရာမရုက္ခေ ကရိံသု။ သံ၊ဌ၊၃။၈၉။ အာရာမရုက္ခာနိ စ ရောပယိသံ။ ဝိမာန။၁၀၅။ ဝိမာန၊ဌ။၂၈၂။အာရာမရုက္ခာနိ စာတိ အာရာမဘူတေ ရုက္ခေ၊ အာရာမံ ကတ္ဝာ တတ္ထ ရုက္ခေ ရောပေသိန္တိ အတ္ထော။ ဝိမာန၊ဌ။၂၈၃။ (ဤ၌ ရုက္ခာနိ-ကား လိင်ဝိပလ္လာသ-တည်း။)

အာရာမရောပ (တိ) [အာရာမ+ရောပ] အာရာမ်–သစ်သီးဥယျာဉ် ပန်းဥယျာဉ်–ကို စိုက်ပျိုးသော၊သူ။ အာရာမရောပါ ဝနရောပါ။ သံ၊၁။၃၀။ အဘိ၊က။၂၅၈။ အာရာမရောပါတိ ပုပ္ပါရာမဖလာရာမရောပကာ။ သံ၊ဌ၊၁။၈၃။ ဖလာဒိသမ္ပတ္တိယာ အာရမန္တိ တ္ထေ သတ္တာတိ အာရာမော၊ အာရာမေ ရောပေန္တိ နိပ္ပါဒေန္တိတိ အာရာမရောပါ။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၂၃။ (–အဘိ၊ဌ၊၃။၂၂၃။)

အာရာမရောပက (တိ) [အာရာမ+ရောပက] အာရာမရောပ နှင့် အနက်တူ။အာရာမရောပကာဒီနံ အနုဿရဏပဋိသခ်ရဏာဒိဝသေန။ အဘိ၊ဌ၊၃။၁၉၉။

အာရာမရောပန (ပု) [အာရာမ+ရောပန] အာရာမ် -သစ်သီးဥယျာဉ် ပန်းဥယျာဉ်–ကိုစိုက်ပျိုးခြင်း။ တသ္မိံ အာရာမရောပနာဒိဓမ္မေ ပတိဋ္ဌိတတ္တာ။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၂၄။

အာရာမဝဂ္ဂ (ပု) [အာရာမ+ဝဂ္ဂ] (၁) အာရာမဝဂ်။ ဝိနယပိဋက၊ ပါစိတ္တိယပါဋိ၊ ဘိက္ခုနီဝိဘင်း၊ ၄-ကဏ္ဍ၊ ၆-ဝဂ်။ ဝိ၊၂။၄၀၃-၄၁၆။ (၂) အာရာမဝဂ်။ ဝိနယပိဋက၊ ပရိဝါရပါဋိ၊ ဘိက္ခုနီဝိဘင်း၊ ၁-ဝါရ၊ ၄-ကဏ္ဍ၊ ၆-ဝဂ်။ ဝိ၊၅။၁၁၅။ (၃) အာရာမဝဂ်။ ဝိနယပိဋက၊ ပရိဝါရပါဋိ၊ ဘိက္ခုနီဝိဘင်း၊ ၁-၂-ဝါရ၊ ၆-ဝဂ်။ ဝိ၊၅။။၁၃၆။

အာရာမဝတ္ထု (နဲ) [အာရာမ+ဝတ္ထု] အာရာမ်–သစ်သီးဥယျာဉ် ပန်းဥယျာဉ်–အလို့ငှါ ထားအပ်သော–မြေ–မြေနေရာ၊ ဥယျာဉ်–ခြံ–၏ မြေနေရာ။ ဝတ္ထု နာမ အာရာမဝတ္ထု ဝိဟာရဝတ္ထု။ ဝိ၊၁။၆၂။ ပုပ္ပါရာမာဒီနံ အတ္ထာယ ဌပိတော ဘူမိဘာဂေါ အာရာမဝတ္ထု နာမ။ ဝိ၊ဌ၊၁။၂၉၇။ အာရာမော အာရာမဝတ္ထု၊ ဣဒံ ပဌမံ အဝိဿဇ္ဇိယံ။ ဝိ၊၄။၃၂၁။ အာရာမဝတ္ထု နာမ တေသံယေဝ အာရာမာနံ အတ္ထာယ ပရိစ္ဆိန္ဒိတ္ဝာ ဌပိတောကာသော၊ တေသု ဝါ အာရာမေသု ဝိနဋ္ဌေသု တေသံ ပေါရာဏကဘူမိဘာဂေါ။ ဝိ၊ဌ၊၄။၇၆။ ဝိ၊သင်ဟ။၃၀၁။ ကခ်ါ၊ဋ္ဌီ။၄၂၂။ (–ဝိ၊၁။၁၁၅။ ဝိ၊၃။၁၉၅။ မဟာနိ။၈။ ဝိ၊ဌ၊၂။၇၇။ ကခ်ါ။၂၆၀။ သာရတ္ထ၊၃။၁၁၆။)

အာရာမဝနမာလိနီ (ထီ) [အာရာမ + ဝန + မာလိနီ] အာရာမ် တော ဟူသော–ဥယျာဉ် တော ဟူသော – ပန်းကုံး–အစဉ် အတန်း–ရှိသော။ ကဒါဟံ မိထိလံ ဖီတံ၊

http://www.dhammadownload.com

အာရာမဝနမာလိနိ ။ ဇာ၊၂။၁၆၁။ ဇာ၊၄၊ ၆။၅၇။

အာရာမဝနူပစာရ (ပု) [အာရာမ+ဝန+ဥပစာ-ရ] အာရာမ်တော–ဥယျာဉ်တော–၏ဥပစာ–၏မြေကွက်၊ ဥယျာဉ်တောမြေ၊ ကျောင်းဝင်းမြေ။ တေယေဝ အာရာမဝနူပစာရာ-(ဇာ၊၁။၃၀၂)တိ ဣမေ တေယေဝ အာရာမ-ဝနူပစာရာ၊ ဝိဟာရဘူမိယောတိ အတ္ထော။ ဇာ၊၄၊၄။၃၅၉။

အာရာမသတ (နဲ) [အာရာမ+သတ] အာရာမ်–ဥယျာဉ်–ခြံ–တို့၏ အရာ၊ အရာသော–ဥယျာဉ်–ခြံ။ သတ္တ စ အာရာမသဟဿာနိ သတ္တ စ အာရာမသတာနိ သတ္တ စ အာရာမာ။ ဝိ၊၃။၃၇၇။ ခုဒ္ဒက၊၄။၁၃၅။

အာရာမသမ္ပန္န (တိ) [အာရာမ+သမ္ပန္န] အာရာမ်–ဥယျာဉ်–နှင့် ပြည့်စုံသော။ မနုဿေဟိ အဇ္ဈာဝုဋ္ဌံ အာရာမသမ္ပန္နံ ဝနသမ္ပန္နံ။ သံ၊၁။ ၃၂၉။

အာရာမသဟဿ (နဲ) [အာရာမ + သဟဿ] အာရာမ် – ဥယျာဉ် – တို့၏ အထောင်၊ အထောင်သော–ဥယျာဉ်–ခြံ။ အာရာမသတ-ကြည့်။

အာရာမသာမိက (ပု) [အာရာမ + သာမိက] အာရာမ်–ဥယျာဉ်–ပိုင်ရှင်။ အာရာမသာမိ-ကဿ သံသယံ ဇနေတိ။ ဝိ၊၄၊၁။၂၉၄-၅။ ကခ်ါ၊ဋ္ဌီ။၁၉၈။

အာရာမသီလ (တိ) [အာရာမ + ဂမန + သီလ] အာရာမ်–ဥယျာဉ်–သို့ သွားလေ့ရှိသော၊သူ။ အာရာမသီလာ စ ဥယျာနံ၊ နဒီ-ဉာတိ ပရကုလံ။ ဇာ၊၂။၁၂၀။ ဇာ၊၄၊၅။၄၆၇။

အာရာမာဘိမုခ (တိ) [အာရာမ + အဘိမုခ] အာရာမ်သို့ ရှေးရှုသော။ အဿံ တံ အာရာ-မာဘိမုခံ ပေသေတိ။ ဇာ၊၄၊၃။၃၈၄။

အာရာမာဘိယုဥ္ဇန (နဲ) [အာရာမ+အဘိယုဥ္ဇန] အာရာမ် – ကျောင်းတိုက် – ဥယျာဉ် – ကို တရားဆင်ခြင်း–ကို တရားစွဲခြင်း။ အာရာ-မာဘိယုဥ္ဇနာဒီသု အတ္တနော စ ပရဿ စ ဒါနဂ္ဂဟဏေသု။ သာရတ္ထ၊၂။၁၂၉။

အာရာမိက (တိ) [အာရာမ+ဣက] အာရာမ်–ကျောင်းတိုက် – ဥယျာဉ် – ၌ ယှဉ် – ကို စောင့်–သော၊သူ။ နဲ ခေါ မဟာရာဇ ဘဂဝ-တာ အာရာမိကော အနုညာတော။ ဝိ၊၁။ ၃၆၀။ ဝိ၊၃။၃၀၀။ကပိ အာရာမိကော ယထာ-(ဇာ၊၁။၁၁)တိ ယထာ အာရာမေ နိယုတ္တော အာရာမရက္ခနကော.... ကရောတိ။ ဇာ၊၄၊၁။ ၂၆၈။ (–ဝိ၊၁။၂၉။ ဝိ၊၄။၃၇၈။ အံ၊၂။ ၃၀၁။ အံ၊၃။၁၅၆။ အပ၊၁။၂၁၂။ ဝိ၊၄၊၁။ ၂၁၂။ ဝိ၊၄၊၂။၆၈၊၈၄၊၁၆၀။ ဝိ၊၄၊၃။၄၃။ ဝိ၊သင်္ဟ။၁၄၊၅၉၊၈၇။ ဒီ၊၄၊၁။၇၆။ မ၊၄၊၁။ ၁၂၆။ မ၊၄၊၂။၁၁၃။ အံ၊၄၊၁။၉၁။ အဘိ၊ ၄၊၃။၈၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၁၇။ ဣတိဝုတ်၊၄။ ၂၇၀။ သာရတ္ထ၊၂။၆၇။ သာရတ္ထ၊၃။၁၁၆။ ကခ်ါ၊ဋ္ဌီ။၉၁၊၁၀၃၊၃၂၃၊၃၆၇။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။ ၂၈၇။)

အာရာမိကကိစ္စ (နဲ) [အာရာမိက+ကိစ္စ] အာရာမ်စောင့်၏ အမှုကိစ္စ။ သကလရဋ္ဌဝါသိနော ရဋ္ဌုပ္ပါဒံ ဂဟေတွာ အာရာမိကကိစ္စံ သာဓေ-နွော။ အဘိ၊၄၊၁။၆၆။ ဇာ၊၄၊၁။၄၆။

အာရာမိကကုလ (နဲ) [အာရာမိက+ကုလ] အာရာမ်စောင့်ဖြစ်သော အမျိုး။ အထ ခေါ ရာဇာ....တံ အာရာမိကကုလံ ဗန္ဓာပေသိ။ ဝိ၊၁။၃၆၂။ ဝိ၊၃။၃၀၂။ (–ဇာ၊၄၊၃။၃၄၃။ သာရတ္ထ၊၂။၂၀၈။)

အာရာမိကဂါမက (ပု) [အာရာမိက+ဂါမက] အာရာမ်စောင့်တို့၏ ရွာငယ်။ အာရာမိက-ဂါမကောတိပိ နံ အာဟံသု။ ဝိ၊၁။၃၆၁။ ဝိ ၃။၃၀၁။

http://www.dhammadownload.com

အာရာမိကဒါရက (ပု) [အာရာမိက + ဒါရက] အာရာမ်စောင့်တို့၏ သူငယ်။ အာရာမိကဒါရကေဟိ သံသဒ္ဒေါ ဝိဟရတိ။ သံ၊၄၊၃။ ၇၇။

အာရာမိကပေသက (တိ) [အာရာမိက+ပေသက] အာရာမ်စောင့်ကို စေခိုင်းတတ်သော၊ ရဟန်း။ အာရာမိကပေသကော နု ဟောတိ။ ဝိ၊၄။၃၃၂။ (–ဝိ၊၅။၃၅၆။ အံ၊၂။ ၂၄၂။)

အာရာမိကပေသကသမ္မုတိ (ထီ) [အာရာမိကပေသက+သမ္မုတိ] အာရာမ်စောင့်တို့ကို ခိုင်းစေနိုင်ရန် ပေးအပ်သော သမ္မုတိ၊ အာရာမ်စောင့်တို့ကို စေခိုင်းတတ်သော ရဟန်းဟု သမုတ်ခြင်း။ အာရာမိကပေသက သာမဏေရပေသကသမ္မုတိ။ ကခ၀ိ။ ၂၅၈။ ကမ္မံ ကရောန္တေ အာရာမိကေ ပေသနတ္ထာယ ဒါတဗ္ဗာ သမ္မုတိ အာရာမိကပေသကသမ္မုတိ။ ကခ၀ိ၊ ဋီ။၄၂၀။

အာရာမိကဝေဝစန (နာ) [အာရာမိက+ဝေဝစန] အာရာမိကသဒ္ဒါ၏ – ဝေဝုစ် – ပရိယာယ် – စကားလှယ်။ ဧဝံ အာရာမိကဝေဝစနေန သိက္ခာပစ္စက္ခာနံ ဟောတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၁၈။

အာရာမိကီနီ (ထီ) [အာရာမိက+ဣနီ။ မောဂ်၊ ၃-ကဏ္ဍ၊ ၂၉-သုတ်။] အာရာမ်စောင့်၏မယား။ တဿာ အာရာမိကီနိယာ ဓီတာ....ရောဒတိ။ ဝိ၊၁။၃၆၁။ ဝိ၊၃။၃၀၁။

အာရာမူပဟာရ (ပု) [အာရာမ+ဥပဟာရ] အာရာမ်၏–ကျောင်းတိုက်၏ – ဥပစာ – ဝင်းခြံ။ အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ အဂိလာနေနပိ အာရာမေ အာရာမူပစာရေ ဆတ္တံ ဓာရေတုံ။ ဝိ၊ ၄။၂၇၀။ ဝိ၊သင်္ဃာ။၄၄၅။ (–ဝိ၊ ၂။ ၂၃၆။ ကခ၀ိ။ ၂၇၄။ ကခ၀ိ၊ဋီ။၁၀၆၊၃၄၂။)

အာရာမူပဝန (နာ) [အာရာမ+ဥပဝန] အာရာမ်ခြံ၊ သစ်သီးဥယျာဉ်၊ ပန်းဥယျာဉ်။ အာရာမဉ္စ ပဟာယ ဂတာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၂၀၀။ အာရာမဉ္စ ပဟာယ ဂမိဿန္တိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၂၀၀။ အာရာမဉ္စ ပဟာယ ဂမိဿာမီတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၂၀၀။ အာရာမဉ္စ ပဟာယ ဂမိဿာမိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၂၀၀။ မာနံ အာရာမူပဝနာနံ အတ္ထော။ ပေတ၊ ၃။၉၇။

အာရာဝစိနရဋ္ဌ (တိ) [အာရာဝစိနရဋ္ဌ + ဏ] အာရာဝစိနတိုင်းသား။ အာရာဝစိနရဋ္ဌာ စ၊ အာဂန္တုန္တိ မမံ ဃရံ။ အပ၊၁။၄၂။

အာရုဏ္ဏ (တိ) [အာ+ရုဒ+တ] ငိုကြွေးသော။ အောက်ပုဒ် ကြည့်။

အာရုဏ္ဏရုဏ္ဏကာရုညရဝ (ပု) [အာရုဏ္ဏ+ရုဏ္ဏ+ကာရုည + ရဝ] ငိုကာယိုကာ သနားစရာအသံ။ အာရုဏ္ဏရုဏ္ဏကာရုညရဝံ ပရိဒေဝမာနော နိဗ္ဗာမတက္ကိကော။ မိလိန္ဒ။၃၃၈။

အာရုပ္ပ (ပု၊နာ) [အရူပ+ဏျ။ (၁) ရုပ်မရှိရာဖြစ်သော – အရူပစျာန်ရှိသော – ဘုံ၊ အရူပဘုံ၊ အရူပ ဗြဟ္မလောက။ (၂) (က) အရူပဘုံ၌ဖြစ်သော – ရုပ်မဟုတ်သော – ရုပ်မရှိသော – တရား။ ရုပ်မဟုတ်သော ကောင်းကင်ပညတ်စသော အာရုံ၌ဖြစ်သောတရား။ အရူပါဝစရတရား၊ အရူပစျာန်၊ အရူပသမာပတ်။ (ခ) အရူပစျာန်ဟူသော အကျိုးရှိသော ကမ္မဋ္ဌာန်း၊ အာရုပ္ပကမ္မဋ္ဌာန်း။ (၁) နတ္ထိ သဗ္ဗသော အာရုပ္ပါ(မ၊၂။၇၂)တိ အရူပဗြဟ္မလောကော နာမ သဗ္ဗာကာရေန နတ္ထိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၈၅။ ပဋ္ဌ သုဒ္ဓါဝါသေ ဝိနိဝိဇ္ဈိတ္ဝာ စတ္တာရော အာရုပ္ပေ ဂဏှိ သု။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၅။ စိတ္တာနိ ဒ္ဝါဒသာရုပ္ပေ။ သင်္ဂဟ။၆။ အာရုပ္ပေ ဘဂဝေ ဒ္ဝါဒသ ဥရိရယေ။ ဝိဘာဝိနီ။ ၁၀၀။ နတ္ထိ ရူပံ ဇေတ္ထာတိ အရူပေါ၊ အရူပဇ္ဈာနံ ဝါ အရူပံ၊ တမေတ္ထတ္ထိတိ အရူပေါ၊ သောယေဝါရူပေါ၊ ဘဂဝါ။ မဏိမ၌။၁။ ၂၀၅။ (–ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၀၀။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၃၉၄။ မ၊ဋ္ဌ၊ ၁။၁၇၃။ မ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၉၀။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၃၅၁။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၃။၅၀။ မူလဋီ၊၁။၁၇၃။ မူလဋီ၊၃။၁၃၃။ အနုဋီ၊၁။၁။ ၂၅၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။ ၂၅၆။) (၂) (က) အရူပေ ဘဝါ အာ-

http://www.dhammadownload.com

ရုပ္ပါ။ ရူ။ နှာ-၂၃၂။ ရူပါနမေတံ နိဿရဏံ ယဒိဒံ အာရုပ္ပံ။ ဒီ၊၃။၂၃၀။ ပဋိသံ။၂၆။ ဣတိဝုတ်။၂၃၇။ ရုပ္ပတီတိ ရူပံ၊ နာ ရူပံ အရူပံ ....နတ္ထတ္ထ ရူပန္တိ အရူပံ၊ အရူပမေဝ အာရုပ္ပံ၊ အရူပဇ္ဈာနာနိ။ ပဋိသံ၊၃၊၁။၁၁၃။ အာရုပ္ပန္တိ အရူပါဝစရဇ္ဈာနံ။ ဣတိဝုတ်၊၃။၂၀၉။ ယေ တေ သန္တာ ဝိမောက္ခာ အတိက္ကမ္မ ရူပေ အာရုပ္ပါ။ မ၊၁။၄၀။ မ၊၂။၁၃၇။ သံ၊၁။၃၄၃။ အံ၊၃။၁၃၅၊၂၆၆။ အာရုပ္ပါတိ အာရမ္မဏတော စ ဝိပါကတော စ ရူပဝိရဟိတာ၁။ မ၊၃၊၁။၁၆၆။ နတ္ထိ ဧတေသံ အာရမ္မဏဘူတံ ဝါ ဖလဘူတံ ဝါ ရူပန္တိ အရူပါ၊ အရူပါ ဧဝ အာရုပ္ပါ။ မ၊၌၊၁။၂၆၅။ အရူပေ အာရမ္မဏေ ပဝတ္တာ အာရုပ္ပါ။ ဝိဘ၁ဝိနီ။၂၆၀။ (–အဘိ၊က။၂၄၄။ ဣတိဝုတ်။၂၂၆။ မ၊၃၊၃။၁၂၉။ အဘိ၊၃၊၁။၂၅၄။ အဘိ၊၃၊၃။၁၉၃။ မ၊၌၊၂။၂၇၅။ မ၊၌၊၃။၀၃။) (ခ) စတ္တာရော အာရုပ္ပါ။ ဝိသုဒ္ဓိ၁။၁၀၇။ စတ္တူသု အာရုပ္ပေသု အာကာသာနဉ္စာယတနံ တာဝ ဘာဝေတုကာမော။ ဝိသုဒ္ဓိ၁။၃၂၀။ ရူပဝိဝေကေန အရူပံ၊ အရူပမေဝ အာရုပ္ပံ စျာနံ၊ ဣဓ ပန တဒတ္ထံ ကမ္မဋ္ဌာနံ အဓိပ္ပေတံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၌၊၁။ ၃၉၃။

အာရုပ္ပကထန (န) [အာရုပ္ပ + ကထန] အရူပစျာန်ကို ချီးမွမ်းပြောဆိုခြင်း။ အာနာပါန-စတုတ္ထဇ္ဈာနေ နိကန္တိပရိယာဒါနံ ကတ္ဝာ အာရုပ္ပကထနံ။ မ၊၌၊၄။၂၁၂။

အာရုပ္ပကထာ (ထီ) [အာရုပ္ပ+ကထာ] အရူပစျာန်ကို ဆိုရာဖြစ်သောစကား၊ အရူပစျာန်လေးပါးသည် အသင်္ခတတရား ဖြစ်သည်ဟူသော ပရဝါဒီတို့၏ အယူအဆကို ပယ်ရှားရာစကားရပ်။ အဘိဓမ္မပိဋကာ၊ ကထာဝတ္ထုပါဠိ၊ ဆဋ္ဌဝဂ်၊ ၄-ကထာ။ အဘိ၊က။၂၄၄။ ဣဒါနိ အာရုပ္ပကထာ နာမ ဟောတိ။ အဘိ၊၌၊၃။ ၁၉၃။

အာရုပ္ပကိရိယာ (ထီ) [အာရုပ္ပ+ကိရိယာ] အရူပကိရိယာစိတ်။ စတသ္သော အာရုပ္ပကိရိယာ တိဏိ မဂ္ဂစိတ္တာနိ။ အဘိ၊၌၊၂။၂၃။

အာရုပ္ပကုသလ (န) [အာရုပ္ပ+ကုသလ] အရူပကုသိုလ်စိတ်။ နဝ ကိရိယစိတ္တာနိ စတ္တာရိ အာရုပ္ပကုသလာနိ။ အဘိ၊၌၊၂။၂၃။

အာရုပ္ပစုတိ (ထီ) [အာရုပ္ပ+စုတိ] အရူပါဝစရစုတိ။ ဧတေနာနုသာရေန အာရုပ္ပစုတိယာပိ အနန္တရာ ပဋိသန္ဓိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။ ၁၀၃။ (–အနုဋီ၊၂။၁၁၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၃၀၃။)

အာရုပ္ပဇ္ဈာန (န) [အာရုပ္ပ+စျာန] အရူပစျာန်။ အာကာသာနဉ္စံ စ တံ ပဌမဿ အာရုပ္ပဇ္ဈာနဿ အာရမ္မဏတ္တာ။ ပဋိသံ၊၌၊၂။၁၅၆။ (–ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။ ၂၃၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၄။)

အာရုပ္ပပဋိသန္ဓိ (ပုံ) [အာရုပ္ပ+ပဋိသန္ဓိ] အရူပပဋိသန္ဓေ။ ယထာသမ္ဘဝံ အတိတနဝတ္တုဗ္ဗာရမ္မဏာ အာရုပ္ပပဋိသန္ဓိ။ မူလဋီ၊၂။၁၀၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၃၀၂။ (–အနုဋီ၊၂။၁၁၇။)

အာရုပ္ပပါဒက (တိ) [အာရုပ္ပ + ပါဒက] အရူပစျာန်လျှင် အခြေခံရှိသော၊ အရူပစျာန်ကို အခြေခံသော။ အပရေ ပနာဟု "အာရုပ္ပပါဒကံ ဖလသမာပတ္တိ"န္တိ။ ဥဒါန၊၌။၂၂၂။

အာရုပ္ပဘဝ (ပုံ) [အာရုပ္ပ+ဘဝ] အရူပ–ဘုံ–ဘဝ။ အာရုပ္ပဘဝေပိ သြဋ္ဌးရိကရူပါနိဿင်္ဂံ သုခုမရူပံ အတ္ထိတိ လဒ္ဓိ သေယျထာပိ အန္ဓကာနံ။ အဘိ၊၌၊၁။ ၂၁၀။

အာရုပ္ပဘာဝနာ (ထီ) [အာရုပ္ပ + ဘာဝနာ] အရူပဘာဝနာ၊ အရူပစျာန်။ အာရုပ္ပဘာဝနာယ အဘာဝေ....ဝိပါကပဝတ္တိ။ မူလဋီ၊၁။ ၁၀၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၃၉၈။

အာရုပ္ပဘူမိ (ထီ) [အာရုပ္ပ+ဘူမိ] အရူပဘုံ။ စတုတ္ထဇ္ဈာနမေဝ ဟိ .... အာရုပ္ပဘူမိဉ္စ နိပ္ပါဒေတိ။ အနုဋီ၊၂။၁၂၇။

http://www.dhammadownload.com

အာရုပ္ပမဂ္ဂသမၼိ (တိ) [အာရုပ္ပ+မဂ္ဂ+သမၼိ] အရူပသမာပတ်-၏ အကြောင်းဖြစ်သော-သို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော - အကျင့်နှင့် ပြည့်စုံသော၊ သူ။ အာရုပ္ပမဂ္ဂသမၼိတိ ဧဝံ သမေတဿ....ဝိဘောတိ ရူပံ။ မဟာနိ။ ၂၁၇။ အာရုပ္ပမဂ္ဂသမၼိတိ အရူပသမာပတ္တိယာ ဂမနမဂ္ဂေန အပရိဟီနော။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။၃၁၅။

အာရုပ္ပဝိပါက (ပု) [အာရုပ္ပ+ဝိပါက] အရူပဝိပါက်။ အာရုပ္ပဝိပါကေသု စဝပိ သခ်ါရဝိပရိဏာမဒုက္ခတံ အနဝဋ္ဌမာနော။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၃၈။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၈။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၁၉၄။ (-အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၆၈။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၁၂။ မူလဋ္ဌိ၊၃။၂၀၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊၂။၂၆၆။)

အာရုပ္ပဝိမောက္ခ (ပု) [အာရုပ္ပ+ဝိမောက္ခ] အရူပစျာန်သညာဟူသော ဝိမောက္ခတရား။ အာရမ္မဏာသန္တတာယ စ သန္တာ အာရုပ္ပဝိမောက္ခာ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၇။ အာရုပ္ပဝိမောက္ခာတိ အရူပဇ္ဈာနသညာဝိမောက္ခာ။ သံ၊ဋ္ဌိ၊၂။၁၂၄။

အာရုပ္ပသညာ (ထီ) [အာရုပ္ပ+သညာ] အရူပစျာန်သညာ။ "ယဒိ အာရုပ္ပသညာနန္တိ ဣမိနာ အာကာသာနဉ္စာယတန ဝိညာဏဉ္စာယတနသညာ" ဣစ္စေဝံ ဝုတ္တံ။ မ၊ဋ္ဌိ၊၃။၂၂၄။ အရူပသညာ-လည်း ကြည့်။

အာရုပ္ပသမာဓိ (ပု) [အာရုပ္ပ+သမာဓိ] အရူပစျာန်သမာဓိ။ သမာဓိ ၈ စတ္ထ အာရုပ္ပသမာဓိတိ ဝဒန္တိ။ မ၊ဋ္ဌိ၊၂။၂၆၇။

အာရုပ္ပသမာပတ္တိ (ထီ) [အာရုပ္ပ + သမာပတ္တိ] အရူပသမာပတ်။ သမာပတ္တိယော စတဿော အာရုပ္ပသမာပတ္တိယော။ အံ၊ဋ္ဌိ၊၁။၂၁။ (-အနုဋ္ဌိ၊၁။၁၁၆။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌိ။၁၁၄-၅။)

အာရုပ္ပသမာပန္န (ကိ) [အာရုပ္ပ + သမာပန္န] အရူပသမာပတ် - သို့ ကောင်းစွာရောက် - ကို ဝင်စား-သော။ အာဠာရော စ ကာဠာ-မော အာရုပ္ပသမာပန္နော .... အဿောသိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၄၇။

အာရုပ္ပါနုဿရ (တိ) [အာရုပ္ပ+အနုဿရ] အရူပစုတိ၏ အခြားမဲ့၌ဖြစ်သော။ တထာ ဟေကေ အသညဘဝါနုဿရဿ ဝိယ အာရုပ္ပါနုဿရဿ ကာမာဝစရပဋိသန္ဓိဝိညာဏဿ .... ဣစ္ဆန္တိ။ အနုဋ္ဌီ၊၃။ ၂၀၇။

အာရုယ္ဟ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+ရုဟ+တ္ဝာ။ ရူ။နှာ-၃၂၉။ နိတိ၊သုတ္တ။၃၉၅။] တက်၍၊တက်စီး၍။ ပါသာဒမာရုယ္ဟ သမန္တစက္ခု။ ဝိ၊၃။၆။ ဒီ၊ ၂။၃၃။ မ၊၁။ ၂၂၅။ သံ၊၁။၁၃၉။ ဣတိဝုတ်။ ၂၁၇။ ဝဋ္ဋဝါရထမာရုယ္ဟ (ဒီ၊၁။၈၄)တိ ဝဋ္ဋ-ဝါယုတ္တံ့ ရထံ အဘိရုဟိတ္ဝာ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၂၄။ ပုနပါ'ရုယ္ဟ စက်မ(ထေရ။ ၂၆၉)န္တိ ပတိတော ....ပုနပိ စက်မဋ္ဌာနံ အာရုဟိတ္ဝာ။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၅။ (-သံ၊၁။၅၆၊၃၇၁။ ဓမ္မ။၁၇။ ဝိမာန။ ၆။ ထေရ။ ၂၅၀။ အပ၊၁။၄၉။ နေတ္တိ။၁၁၀။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁၂၊၁၀၅၊၃၁၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၃၈၊ ၂၆၀။ မ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၇၊၈၄။ မ၊ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၇။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၈၃။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၉။ အံ၊ ဋ္ဌ၊၁။၇၁၁၁ ၂။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၆။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၉။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၇၃။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၃၃၉။ ၎၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉။ သီ၊ဋ္ဌိ၊သစ်၊၁။ ၂၄၂။ မ၊ဋ္ဌိ၊ ၂။ ၁၃၄။ သံ၊ဋ္ဌိ၊ ၂။ ၂၉၈။ အံ၊ဋ္ဌိ၊၃။၁၇။)

အာရုယ္ဟ (ကြိ) အောက်ပုဒ် ကြည့်။

အာရုယ္ဟတိ (ကြိ) [အာ + ရုဟ + ယ + တိ] တက်၏။ ဟေ'မံ ဂိရိမာရုယ္ဟ။ ၎၊၁။၃၃၉။ ၎၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၄။ နေတ္တိ။၁၁၀။

အာရုယ္ဟတိ ၂ (ကမ္မ၊ကြိ) [အာ + ရုဟ + ယ + တေ] တက်စီးအပ်၏။ အာရုယ္ဟတိတိ အာ-ရောဟော။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၃၀။

အာရုယ္ဟတိ ၃ (ကာ၊ကြိ) [အာ + ရုဟ + ဏေ+ ယ + တေ] တက်ရောက်စေအပ်၏။ ဝဿံ

http://www.dhammadownload.com

ဥက္ကစိုယတီတိ သံဝစ္ဆရံ ဥဒ္ဓံ ကစိုယတိ ဝစိုယတိ၊ အာရုယှတီတိ အတ္ထော။ ကခ်ါ၊ဋ္ဌီ။ ၃၃၄။

အာရုဟ (ကြိ) အာရုဟတိ-ကြည့်။

အာရုဟဏတ္ထ (ပု) [အာရုဟဏ+အတ္ထ] အသားနု တက်ခြင်းဟူသော အကျိုး။ ယထာ ဝဏံ အာလိမ္ပေယျ ယာဝဒေဝ အာရုဟဏတ္ထာယ။ မဟာနိ။၂၈၇။ စူဋ္ဌနိ။၂၉၂။

အာရုဟတိ (ကြိ) [အာ+ရုဟ+အ+တိ] (က) တက်၏၊ တက်ရောက်၏။ (ခ) ပျံတက်၏။ (က) မစ္ဆော ဂယှမာနော အာဝါဋတော ခုဒ္ဒကမာတိကံ အာရုဟတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၈၇။ (–မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၂၇၁။) **အာရုဟန္တိ**—အပ၊၁။ ၈၀။ အပ၊၂။၁၈၁။ ဇာ၊၂။၂၇၂။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။ ၁၄၂။ **အာရုဟ**—ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၉၅၊၃၂၈။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊ ၆။၂၁၂။ **အာရုဟေ**—ဇာ၊၂။၂၉၁။ **အာရုဟေယျ**—ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၁၉၈။ **အာရုဟိ**—သံ၊၁။ ၂၃၆။ ပေတ။၂၀၆။ ထေရီ။၃၈၅။ အပ၊၁။ ၅၆။ ဇာ၊၁။၁၀၆၊၃၈၃။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၆။ မ၊ဋ္ဌ၊ ၁။၂၀၇။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၂၂။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၉။ ပေတ၊ဋ္ဌ။၂၃၉။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၄၄။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၈၄။ **အာရုဟုံ**—သုတ္တနိ။၄၃၂။ **အာရုဟိံသု**—ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၃၃၀။ **အာရုဟိံ**—ဇာ၊၁။၁၀၆၊ ၃၈၁။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၈၄။ **အာရုဟိမှ** — အပ၊၁။ ၃၂၈။ အပ၊၂။၁၀၂။ **အာရုဟိဿာမ**— သံ၊ ဋ္ဌ၊၂။၁၇၉။ (ခ) အာရုဟိံသု နဘတ္တလံ။ အပ၊၂။၂၁၆။ ထေရီ၊ဋ္ဌ။၁၅၇။

အာရုဟ(ဏ)နု (နု) [အာ+ရုဟ+ယု] တက်ခြင်း၊ (က) အပေါ်သို့တက်ခြင်း။ (ခ) အသားနုတက်ခြင်း။ (က) ဝိမာနဿ အာရုဟနေ ဥဿုက္ကဇာတာ အဟေသုံ။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။ ၃၃၀။ (ခ) အာရုဟဏတ္ထ-ကြည့်။

အာရုဟနဒိဝသ (ပု) [အာရုဟန+ဒိဝသ] တက်သော–နေ့–ရက်။ ပဗ္ဗတံ အာရုဟနဒိဝသတော သတ္တမေ ဒိဝသေ။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၄၆။

အာရုဟန္တ (တိ) [အာ+ရုဟ+အ+အန္တ] တက်သော၊သူ။ တ'မာရုဟန္တံ ခုရသဥ္ဇိတံ ဂိရိံ။ ဇာ၊၂။၂၇၂။ တမာရုဟန္တန္တိ တံ .... ဇလိတလောဟပဗ္ဗတံ အာရုဟန္တံ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၁၄၂။ (–ထေရ။၃၅၀။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၃၂။ အပ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၀၈။)

အာရုဟိတဗ္ဗ (တိ) [အာ+ရုဟ+တဗ္ဗ] တက်အပ်သော။ လေဏံ ဂမ္ဘီရံ အဟောသိ ဩတရိတ္ဒာ အာရုဟိတဗ္ဗံ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၈၁။

အာရုဟိတုံ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+ရုဟ+တုံ] တက်ရောက်ခြင်းငှါ။ နိဗ္ဗာနံ အာရုဟိတုံ အာလမ္ဗနာ ဒုလ္လဘာ။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၅၁။ ဝမ္မိကမက္ခိကာ ဝမ္မိကံ ဝိယ သိနေရုံ အာရုဟိတုံ အာရဘန္တိ။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။၃၀၃။

အာရုဟိတ္ဒာ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+ရုဟ+တ္ဒာ] (က) တက်၍။ (ခ) တက်စီး၍။ (က) ဂိဇ္ဈကူဋ္ဌံ ပဗ္ဗတံ အာရုဟိတ္ဒာ။ ဝိ၊၄။၃၅၄။ ပါကာရံ အာရုဟိတ္ဒာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅၄။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၃။ (–ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၁၀၊၂၉၃။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၇၅။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၃၈၊၃၁၅။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅၃။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။ ၃၅၁။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။၆၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၅၂၆။) (ခ) ပဋ္ဌလိယော ဥပါဟနာ အာရုဟိတ္ဒာ။ မ၊၂။၃၆၂။ အဓမ္မယာနံ ဒဋ္ဌမာရုဟိတ္ဒာ။ ဇာ၊ ၁။၂၂၉။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၀၂။ (–ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၇။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။၁၃၇။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၂၃၄။)

အာရုဟိမှ
အာရုဟိဿာမ
အာရုဟုံ
အာရုဟေ
အာရုဟေယျ
} (ကြိ) အာရုဟတိ-ကြည့်။

အာရူ(ရူ)ငူ (တိ) [အာ+ရုဟ+တ။ ကစ္စည်း၊ ၅၈၉။ ရူ၊သုတ်။၆၂၁။ နီတိ၊သုတ္တ။၁၁၉၃။ မောဂ်၊၅။၁၄၈။] (ခ) (က) တက်သော (အထက်သို့တက်သော)၊ တက်ရောက်သော။

http://www.dhammadownload.com

(ခ) တက်စီးသော။ (၂) တက်အပ်သော၊ တက်ရောက်အပ်သော၊ တက်စီးအပ်သော။ (၃) တက်ရာ – တက်ရောက်ရာ – ဖြစ်သော။ (၁) (က) တတော စ တဋ္ဌာကံ အာရုဋ္ဌံ ဂဏ္ဍတော အာဟာရော နတ္ထိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၈၇။ သိရိသယနံ အာရုဋ္ဌော....ရာဇာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂၊ ၆၀။ ပဋမဂါထာ ဓမ္မပဒေ သင်္ဂဟံ အာ-ရုဋ္ဌာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၆။ အယံ ထေရော ဒ္ဒိသု ဌာနေသု တေဒဂ္ဂံ အာရုဋ္ဌော။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၉၃။ အာရုဋ္ဌော ဒီပနိဿေဏိ ံ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၃၄။ (–ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၉၊၆၅၊၁၉၆၊ ၂၃၅၊၂၇၅။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၀၊၁၂၇၊၃၁၁။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၃။၂၆၊၁၁၅။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၈၄၊၁၇၅။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။ ၁၄၄။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၁၂။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၊၁၂၅၊၂၂၉၊ ၃၀၅၊၃၁၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၃၊၂၈၂။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၊ ၇၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၇၉၊၁၉၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၅၈။ အံ၊ ဋ္ဌ၊၃။၉၃။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၃၊၁၇၆။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၃။၆၉။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆၆။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၂၉။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉၄။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။၃၇၀။ သံ၊ဋ္ဌီ၊ ၂။၃၂၀။) (က) (ခ) အာရုဋ္ဌေန ဘုဋ္ဌိတဗ္ဗံ။ ဝိ၊၂။၁၀၁။ ရထံ အာရုဋ္ဌာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၉။ (– ဝိ၊သင်္ဂဟ။၄၁၇။) (၂) သတ္တ ဟတ္ထိသတေ ဒတ္ဌာ .... အာရုဋ္ဌေ ဂါမဏီယေဟိ။ ဇာ၊၂။ ၃၂၃၊၃၇၀။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၂၇၀၊၃၆၈။ (၃) အာ-ရုဋ္ဌကာလ ကြည့်။

အာရုဋ္ဌအဿ (တိ) [အာရုဋ္ဌ+အဿ] တက်စီး အပ်သော မြင်းရှိသော၊ မြင်းကိုစီးသော၊သူ။ (တမန်)။ အဿဒူတေတိ အာရုဋ္ဌဿေ ဒူတေ။ သာရတ္ထ၊၃။၁၉၆။

အာရုဋ္ဌကာလ (ပု) [အာရုဋ္ဌ+ကာလ] တက်ရာ – တက်ရောက်ရာ – အခါ။ ပဋမရက္ခတော ဩရုယ္ဌ ဒုတိယံ အာရုဋ္ဌကာလော ဝိယ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊၂။၃၅၄။ တိဿဝါပိပါဋိ ံ အာရုဋ္ဌကာလေ ....အဒါသိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၂၈။

အာရုဋ္ဌဌာန (န) [အာရုဋ္ဌ+ဌာန] တက်ရောက် အပ် – တက်သွားအပ် – သော နေရာဌာန။ အာရုဋ္ဌဌာနေ ပဒံ ဝိယ ဟိ သုခဝေဒနာယ ဥပ္ပတ္တိ ပါကဋာ ဟောတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၁၆။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅၄။

အာရုဋ္ဌဓမ္မ (ပု) [အာရုဋ္ဌ + ဓမ္မ] တက်ရောက် (တင်ထားအပ်)သော ပါဋိအဋ္ဌကထာတရား။ တိဿော သင်္ဂိတိယော အာရုဋ္ဌဓမ္မံယေဝ ပဒသော ဝါစေန္တဿ အာပတ္တိ။ ကခ်ါ၊ဋ္ဌီ၊သစ်။ ၃၄၉။

အာရုဋ္ဌနယ (ပု) [အာရုဋ္ဌ+နယ] (သင်္ဂါယနာ သို့) ရောက်သောနည်း၊ သင်္ဂါယနာတင်ထား အပ်သောနည်း။ ဩပက္ကမိကေ ပဏ္ဍကဘာ-ဝေါ အာရုဋ္ဌနယေန ဝေဒိတဗ္ဗော။ ကခ်ါ၊ဋ္ဌီ။ ၂၄။

အာရုဋ္ဌနာဝါ (ထီ) [အာရုဋ္ဌာ+နာဝါ] တက်စီး အပ်သောလှေ။ တေန အာရုဋ္ဌနာဝါယ ဗျာ-ပတ္တိ နာမ နတ္ထိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၄၀။

အာရုဋ္ဌမဂ္ဂ (ပု) [အာရုဋ္ဌ+မဂ္ဂ] တက်–သွား– ရောက်အပ်သော လမ်းစဉ်။ သဗ္ဗဗုဒ္ဓပစ္စေက-ဗုဒ္ဓသာဝကေဟိ အာရုဋ္ဌမဂ္ဂေါ ရာဟုလ မယာ တုယ္ဌံ အာစိက္ခိတော။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၆၁။

အာရုဋ္ဌသဗ္ဗပဒ (န) [အာရုဋ္ဌ + သဗ္ဗပဒ] တက် ရောက် – သံဂါယနာတင်အပ်–သော အလုံး စုံသောပုဒ်။ န ဝိဘင်္ဂေ ဝိယ ပါဋိယာ အာ-ရုဋ္ဌသဗ္ဗပဒါနံ။ အနုဋ္ဌီ၊၁။၉၄။

အာရုဋ္ဌာဘိလာပ (ပု) [အာရုဋ္ဌ + အဘိလာပ] တက်ရောက်– သံဂါယနာတင်အပ် – သော သဒ္ဒါ။ ဝိနယံ ပတ္ဌာ.... အာရုဋ္ဌာဘိလာပ-ဝသေနေဝေတံ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၂၃၃။

အာရောဂျ (န) [အရောဂ+ဏျ။ အရောဂဿ ဘာဝေါ အာရောဂျံ။ ဓာန်၊ဋ္ဌီ။၃၃၁။ ကစ္စည်း။ ၃၆၀။ နီတိ၊သုတ္တ။၇၈၀။ ၎င်း၌ အာရောဂျ, အာရုဂျ, အာရောဂ္ဂိယ-ဟု ပါဋ္ဌ သုံးမျိုးရှိ ကြောင်း ပြဆိုထား၏။ အာရုဂျ, အာရောဂ္ဂိ-

http://www.dhammadownload.com

ယ ပါဠ်များ ယခုစာမူတို့၌ မတွေ့ရ၊ အာရော-ဂ်ိယ-အာဏ္ဍ အရောဂိယံ (သံ၊၁။၈၇)ဟုဋ္ဌင်း, အရောဂတာ(မိလိန္ဒ။၃၂၄)ဟုဋ္ဌင်း တွေ့ရ၏။]

(၁) အနာရောဂါ – မရှိ – ကင်း – သည်၏ အဖြစ်၊ အနာ – ရောဂါ – မရှိခြင်း၊ ကျန်းမာခြင်း။ (၂) (ခန္ဓာငါးပါးဟူသော)အနာရောဂါ မရှိသောတရား၊ နိဗ္ဗာန်။ (၁) အာရောဂျဘဝိဿတိ။ ဒီ၊၁။၁၀။ တိဏိ ဘဝသာတာနိ ယောဗ္ဗညံ အာရောဂျံ ဇီဝိတံ။ မဟာနိ။၂၃။ အရောဂဘာဝေါ အာရောဂျံ။ မဟာနိ၊၆။ ၉၀။ အာရောဂျံ ဇာတန္တိ အဒ္ဒသ။ မ၊၆၊၂။ ၁၆၇။ အာရောဂျန္တိ အရောဂတာ အာဗာဓာဘာဝေါ။ မ၊၆၊၂။၁၉၉။ (–ဒီ၊၁။၆၉။ မ၊၁။ ၃၄၄။ မ၊၂။၁၇၆။ သံ၊၁။၃၃၁။ သံ၊၂။၁။ သံ၊၃။၁၉၁။ အံ၊၁။၁၄၄။ အံ၊၂။၆၃။ အံ၊၃။၁၄၆။ အဘိ၊၀။၃၆။ ထေရီ။၄၁၅။ ဇာ၊၂။၃၅၃။ ဝိ၊၆၊၁။၃၁၊၁၉၃။ ဝိ၊၆၊၂။၁၅၆။ ကခ်ီ၊၆။၁၂၇။ ဒီ၊၆၊၁။၁၉၃။ ဒီ၊၆၊၂။၁၆၄။ မ၊၆၊၁။၆၀။ မ၊၆၊၂။၄၁၊၂၂၀။ မ၊၆၊၄။၁၉၅။ အံ၊၆၊၂။၁၂၉။ အဘိ၊၆၊၁။၈၀၊၁၇၂။ အဘိ၊၆၊၂။၉၆။ ပဋိသံ၊၆၊၁။၁၂၀။ ဝိမာန၊၆။၂၂၉။ ပဋိဓံ၊၆။၆၈။ ဇာ၊၆၊၁။၇၆၊၃၈၈။ ဇာ၊၆၊၂။၂၃၈။ သာရတ္ထ၊၃။၄၅၅။ သံ၊၄၊၂။၂၀၂။ ကခ်ီ၊၄။၂၂၅။) (၂) အာရောဂျံ သမ္မဒညာယ။ သုတ္တနိ။၃၉၅။ အာရောဂျန္တိ နိဗ္ဗာနံ။ သုတ္တနိ၊၆၊၂။၂၂၄။ ပဥ္စန္နံ ခန္ဓာနံ နိရောဓော အာရောဂျံ နိဗ္ဗာနန္တိ ပဿန္တော သမ္မတ္တနိယာမံ ဩက္ကမတိ။ ပဋိသံ။၄၁၁။ အာရောဂျန္တိ အာရောဂျဘူတံ။ ပဋိသံ၊၆၊၂။၃၁၇။

အာရောဂျကရ (တိ) [အာရောဂျ+ကရ] အနာမရှိသည်၏ အဖြစ်ကို – အနာကင်းခြင်းကို – ပြုတတ်သော။ အာရောဂျကရံ ရသဂ္ဂသဂ္ဂိလက္ခဏံ နိဗ္ဗတ္တတိ။ ဒီ၊၆၊၃။၁၁၉။

အာရောဂျကရဏကမ္မ (န) [အာရောဂျ+ကရဏ+ကမ္မ] အနာမရှိခြင်းကို ပြုတတ်သောကံ၊ သတ္တဝါတို့အား မည်ဉ်းဆဲခြင်းအမှု။ တထာဂတေန ပန ဒိဃရတ္တံ ဣမံ အာရောဂျကရဏကမ္မံ ကတံ။ ဒီ၊၆၊၃။၁၁၉။ အာရောဂျကရဏကမ္မန္တိ အာရောဂဘာဝကရံ သတ္တာနံ အဝိဟေဌနကမ္မံ။ ဒီ၊၆၊၃။၁၂၁။

အာရောဂျကာမ (တိ) [အာရောဂျ+ကာမ] ရောဂါကင်းခြင်း – ကျန်းမာခြင်း – ကို အလိုရှိသော။ အာရောဂျကာမာ သတ္တာ ဗျာဓိနာ ပဋိဝိရုဒ္ဓါ။ မဟာနိ။၃၂၃။

အာရောဂျကာလ (ပု) [အာရောဂျ + ကာလ] ရောဂါကင်းသောအခါ၊ ကျန်းမာသောအခါ။ ယေ ဟိ ပုဗ္ဗေ ဒဟရကာလေ အာရောဂျ-ကာလေ....ပမဇ္ဇန္တိ။ မ၊၆၊၁။၁၉၉။ အံ၊၆၊၃။ ၃၃။

အာရောဂျဋ္ဌ (ပု) [အာရောဂျ+အတ္ထ] ရောဂါကင်းခြင်းဟူသော အနက်သဘော။ အာရော-ဂျဋ္ဌေန အနဝဇ္ဇဋ္ဌေန .... ကုသလာ။ ပဋိသံ၊၆၊၁။၁၀၉။ သုတ္တနိ၊၆၊၂။၂၂၀။ အနုဋ္ဌိ၊၁။၃၅။ (–ဒီ၊၆၊၃။၆၇။ ဝိမာန၊၆။၁၁၉။ သာရတ္ထ၊၂။၂၀၃။ ဒီ၊၆၊၃။၆၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၆၊၂။၁၁၃။)

အာရောဂျတ္ထ (ပု) [အာရောဂျ+အတ္ထ] ရောဂါကင်းခြင်း အကျိုး၊ ကျန်းမာခြင်း အကျိုး။ အာရောဂျတ္ထာယ မောစေတိ။ ဝိ၊၁။၁၅၄။ (–ဝိ၊၆၊၂။၁၁၀။ ကခ်ီ၊၆။၄၉။)

အာရောဂျနိဒါန (န) [အာရောဂျ+နိဒါန] ရောဂါကင်းခြင်းဟူသော အကြောင်း။ တတော-နိဒါနန္တိ အာရောဂျနိဒါနံ။ ဒီ၊၆၊၁။၁၉၀။ မ၊၆၊၂။၂၁၀။

အာရောဂျပဒ (န) [အာရောဂျ+ပဒ] အာရော-ဂျဟူသောပုဒ်။ ဧဝံ အာရောဂျပဒံ သမ္ပပဒေ-ဟိ ယောဇေတွာ။ ဝိ၊၆၊၂။၁၁၂။

အာရောဂျပရမ (တိ) [အာရောဂျ+ပရမ] အနာမရှိသည်၏ အဖြစ်လျှင်–ကျန်းမာခြင်းလျှင်–

http://www.dhammadownload.com

အမ္ဗန်အမြတ်ရှိသော။ အာရောဂျပရမာ လာဘာ။ မ၊၂။၁၇၆။ ဓမ္မ။၄၃။ အာရောဂ်ျ တေသံ ပရမံ ဥတ္တမံ၊ နတ္ထိ တတော ဥတ္တရိတရော လာဘောတိ အာရောဂျပရမာ လာဘာ။ မ၊ ၎၊၃။၁၅၂။ (–ဓမ္မ၊၎၊၂။၁၇၃။ မ၊၌၊၃။ ၁၀၆။)

အာရောဂျပ္ပတ္တ (တိ) [အာရောဂျ+ပတ္တ] အနာ–ရောဂါ–မရှိခြင်းသို့ ရောက်သော။ ပရမံ အာရောဂျပ္ပတ္တ(မဟာနိ။၆၄)နွိ ဥတ္တမံ နိဗ္ဗာ-ဓိံ ပါပုဏိတ္ဝာ ဌိတံ။ မဟာနိ၊၎။၁၀၅။

အာရောဂျမဒ (ပု) [အာရောဂျ+မဒ] အနာကင်းခြင်း–ကျန်းမာခြင်း–ကိုစွဲမှီ၍ဖြစ်သော မာန်ယစ်ခြင်း။ တယော မဒါ၊ အာရောဂျမဒေါ။ ဒီ၊၃။၁၀၄။ ကော အညော မာဒိသော နိရောဂေါ နာမာတိ ၎ဝံ မာနကရဏံ အာ-ရောဂျမဒေါ။ ဒီ၊၎။၁၀၇။ တဿ မယ္ဟံ.... ယော အာရောဂျေ အာရောဂျမဒေါ။ အံ၊၁။ ၁၄၄။ အာရောဂျမဒေါတိ အဟံ နိရောဂေါ-တိ အာရောဂျံ နိဿာယ ဥပ္ပဇ္ဇနကော မာန-မဒေါ။ အံ၊၎၊၂။၁၂၉။ (–အံ၊၂။၆၃။ အဘိ၊ ဝ။၃၅၉။ အဘိ၊၎၊၂။၄၄။ သာရတ္ထ၊၁။ ၃၀၂။ အံ၊၌၊၂။၂၆၁။ အံ၊၌၊၃။၂၅။)

အာရောဂျဝိနာသက (တိ) [အာရောဂျ+ဝိနာသက] အနာကင်းခြင်း–ကျန်းမာခြင်း–ကို ဖျက်ဆီးတတ်သော။ အာရောဂျဝိနာသကော ရောဂေါ၎ဝ ရောဂဗျသနံ။ ဝိ၊၎၊၁။၁၉၃။

အာရောဂျဝိနာသန (တိ) [အာရောဂျ+ဝိနာသန] အာရောဂျဝိနာသက-နှင့် အနက်တူ။ ရော-ဂေါယော၎ဝ အာရောဂျဝိနာသနတော ဗျသနံ ရောဂဗျသနံ။ အံ၊၎၊၂။၃၆၅။

အာရောဂျသံဝိဓာန (န) [အာရောဂျ+သံဝိဓာန] အနာကင်းခြင်း–ကျန်းမာခြင်း–ကို ကောင်း စွာ စီရင်ခြင်း၊ ကျန်းမာရေးကို စီမံခြင်း။ သေယျထိဒံ? ဂဟဋ္ဌာနံ တာ၁၀ ဣမ ယံကိဉ္စိ ဝိတ္တူပကရဏံ, အနာကုလကမ္မန္တတာ, အာ-ရောဂျသံဝိဓာနံ။ ဣတိဝုတ်၊၎။၇၅။

အာရောဂျသမ္ဘတ္တိ (ထီ) [အာရောဂျ+သမ္ဘတ္တိ] အနာကင်းခြင်း–ကျန်းမာခြင်း–နှင့် ပြည့်စုံခြင်း။ အပ္ပါဗာဓတာတိ အာရောဂျသမ္ဘတ္တိ။ အံ၊၎၊၁။၃၀၃။

အာရောဂျသမ္ဘဒါ (ထီ) [အာရောဂျ+သမ္ဘဒါ] အနာကင်းခြင်း–ကျန်းမာခြင်း–၏ ပြည့်စုံခြင်း၊ ကျန်းမာရေး၏ ပြည့်စုံခြင်း။ ဥတိ-သမ္ဘဒါ ဘောဂသမ္ဘဒါ အာရောဂျသမ္ဘဒါ။ ဒီ၊ ၃။၁၉၆။ အံ၊၂။၁၃၀။ အာရောဂျဿ သမ္ဘ-ဒါ အာရောဂျသမ္ဘဒါ။ ဒီ၊၌၊၃။၂၁၁။ သာရ-တ္ထ၊၃။၄၇၅။ (–ပေတ၊၌။၁၂၁။)

အာရောဂျသမ္ဘဒါဟေတု (ပု) [အာရောဂျသမ္ဘဒါ+ဟေတု] အနာကင်းခြင်း–ကျန်းမာခြင်း–၏ ပြည့်စုံခြင်းဟူသော အကြောင်း။ အာ-ရောဂျသမ္ဘဒါဟေတု ဝါ ကာယဿ ဘေဒါ.... ဥပပဇ္ဇန္တိ။ ဒီ၊၃။၁၉၆။

အာရောဂျသာလာ (ထီ) [အာရောဂျ+သာလာ] ဆေးရုံ၊ဆေးကုခန်း၊ဆေးပေးခန်း။ ဘောဇန-သာလံ အဂ္ဂိသာလံ....အာရောဂျသာလံ ကာ-ရေသိ။ အံ၊၌၊၁။၂၃၈။ အာရောဂျသာလန္တိ အာတုရုနံ အာရောဂဘာဝကရဏတ္ထာယ ကတသာလံ။ အံ၊၌၊၁။၁၈၄။

အာရောဂျဟေတုက (တိ) [အာရောဂျ+ဟေတု-က] အနာကင်းခြင်း–ကျန်းမာခြင်း–လျင် အကြောင်းရှိသော။ အာရောဂျဟေတုကံ သုခံ အဿ အတ္ထီတိ သုခီ။ မ၊၌၊၃။၁၀၅။

အာရောဂျာဝဟ (တိ) [အာရောဂျ+အာဝဟ] အနာကင်းခြင်း–ကျန်းမာခြင်း–ကို ဆောင်တတ်သော။ သြသဓန္တိ တဒါ အာယတိဉ္စ အာရောဂျာဝဟံ အဂဒံ။ ပေတ၊၌။၁၈၃။

အာရောစန (န) [အာ+ရုစ+ယု] ပြောကြား ခြင်း။ ဣတ္ထိယာ မတိ ပုရိသဿ အာရောစ-

http://www.dhammadownload.com

နေပိ။ ဝိ၊ဌ၊၂။၁၄၁။ ပဇ္ဇေန ပါ အာရောစ-နံ ရုဟတိ။ ကခ်ါ။၁၀၈။ (–ဝိ၊ဌ၊၂။၂၈၃။ ကခ်ါ။၂၉၈။ ဝိ၊သင်္ဟ။၃၈။ ဒီ၊ဌ၊၂။၄၀၃။ အံ၊ဌ၊၂။၁၂၃။ ဥဒါန၊ဌ။၂၃၇။ သာရတ္ထ၊၂။၃၆၁။ ကခ်ါ၊ဋီ။၁၆၄၊၂၃၄၊၄၀၉။)

အာရောစနက (တိ) [အာရောစန+က] ပြောကြားသော၊သူ။ တေသံ အဝဿံ အာရောစ-နကာနံ မာတာပိတုဘာတာဘဂိနိအာဒီနံ ဝါ သန္တိကံ ဂန္ဆာ။ ကခ်ါ၊ဋီ။၂၃၄။

အာရောစနကာလ (ပု) [အာရောစန+ကာလ] ပြောကြားရာ–အခါ–ကာလ။ ကိလေသေ-သု ဥပ္ပန္နေသု "ဘန္တေ ကိလေသော မေ ဥ-ပ္ပန္နော"တိ သတ္ထု အာရောစနကာလော။ အဘိ၊ဌ၊၁။၂၈၈။

အာရောစနကိစ္စ (နဲ) [အာရောစန+ကိစ္စ] ပြောကြား–ပန်ကြား–ခြင်း အမှု၊ ပန်ကြားဖွယ်ကိစ္စ။ ဣတော စိတော စ ပရိယေသိတ္ဝာ အာရောစနကိစ္စံ နာမ နတ္ထိ။ ဝိ၊ဌ၊၃။၁၂၃။

အာရောစနတ္ထ (ပု) [အာရောစန+အတ္ထ] ပြောကြားခြင်းအနက်။ ယဂ္ဃေတိ အာရောစန-တ္ထေ နိပါတော။ ဝိ၊ဌ၊၁။၁၇၄။

အာရောစနပစ္စယ (ပု) [အာရောစန+ပစ္စယ] ပြောကြားခြင်းဟူသော အကြောင်း။ တေ-သမ္ပိ ဒုက္ကဋန္တိ အာရောစနပစ္စယာ ဒုက္ကဋံ။ သာရတ္ထ၊၂။၂၆၅။

အာရောစနဝိဓာန (နဲ) [အာရောစန+ဝိဓာန] ပြောကြားခြင်း အစီအရင်။ တတ္ထ အာရော-စနဝိဓာနံ အဇာနန္တော ဗာလော။ ကခ်ါ၊ဋီ။၁၅၇။

အာရောစယတိ (ကြိ) အာရောစေတိ-ကြည့်။

အာရောစယမာန (တိ) [အာ + ရုစ + ဏယ + မာန] ပြောကြားသော၊သူ။ အာရောစယ-မာနာ စ နေဝ ပိယကမျတာယ။ ဝိ၊ဌ၊၁။၁၈၃။ (–ဝိ၊ဌ၊၃။၁၇။ ဒီ၊ဌ၊၁။၁၁။ သာရ-တ္ထ၊၁။၅၉။)

အာရောစယိတု (တိ) [အာ+ရုစ+ဏယ + တု] ပြောကြားသော၊သူ။ ကောစိဿ အာရော-စယိတာပိ နတ္ထိ။ ဝိ၊ဌ၊၂။၅။

အာရောစာပေတဗ္ဗ (တိ) [အာ+ရုစ+ဏာပေ +တဗ္ဗ] ပြောကြားစေ–အပ်–သင့်–ထိုက်–သော။ ဥဘိန္နမ္ပိ ဝတ္ထု အာရောစာပေတဗ္ဗံ။ ဝိ၊၅။၃၈၇။

အာရောစာပေတိ (ကာ၊ကြိ) [အာ+ရုစ+ဏာ-ပေ+တိ]ပြောကြားစေ၏၊ လျှောက်ကြားစေ၏။ အာရာမိကေဟိ အတ္တနော ဥပကာရ-ဘာဝံ သံဃဿ အာရောစာပေတိ။ သံ၊ဌ၊၃။၇၇။ **အာရောစာပေထ** — ဓမ္မ၊ဌ၊၁။၃၃၁။ **အာရောစာပေယ္ယုံ**—ဒီ၊ဌ၊၁။၂၇၇။ **အာရော-စာပေသိ**—ဝိ၊၁။၁၂။ ဝိ၊၃။၄၈၊၃၀၆။ ဒီ၊၁။၁၁၈။ ဒီ၊၂။၈၃၊၁၀၅။ မ၊၂။၂၄၀။ အံ၊၃။၃၁။ ဝိ၊ဌ၊၁။၉၊၁၆၆။ ဒီ၊ဌ၊၁။၁၀။ ဒီ၊ဌ၊၂။၆၆။ သံ၊ဌ၊၁။၂၀၈။ အံ၊ဌ၊၁။၇၁၊၁၁၀။ ခုဒ္ဒက၊ဌ။၁၇၂။ ဇာ၊ဌ၊၁။၁၃၁၊၃၇၈။ ဇာ၊ဌ၊၄။၄၀၊၁၇၂။ ဇာ၊ဌ၊၇။၃၁။ **အာရောစာပေ-သုံ**—ဒီ၊၂။၇၅။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၁။၁၆၉။ ထေရ၊ဌ၊၂။၁၇၉။ ဇာ၊ဌ၊၅။၄၂။

အာရောစာပေတ္ဝာ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+ရုစ+ဏာပေ +တ္ဝာ] ပြောကြားစေ၍။ ကာလံ အာရော-စာပေတ္ဝာ။ ဝိ၊၁။၁၄၇။ အံ၊ဌ၊၁။၁၀၇။ (–ဝိ၊၅။၃၈၇။ ဝိ၊ဌ၊၁။၃၅။ ကခ်ါ။၁၃၂။ ဇာ၊ဌ၊၇။၃၈၄။)

အာရောစာပေန္တ (တိ) [အာ+ရုစ+ဏာပေ+အန္တ] ပြောကြားစေသော၊သူ။ တဿ တံ ပဝတ္တိံ သယံ အာရောစေန္တဿ ဝါ အညေန အာရောစာပေန္တဿ ဝါ သံဃာဒိသေသော။ ကခ်ါ။၁၃၂-၃။

အာရောစိတ (တိ) [အာ+ရုစ+တ] ပြောကြား အပ်သော။ ကာလေ အာရောစိတေ

http://www.dhammadownload.com

ပုတ္တော ပိတရံ တေဒဝေါစ။ ဝိ၊ဝ။၁၀၁။ ကာလေ အာရောစိတေ တံ ပက္ကမန္တော နေဝ ဥဒ္ဓရိံသု။ ဝိ၊၂။၅၈။ သစေ အာရာမေ ကာ-လော အာရောစိတော ဟောတိ။ ဝိ၊၄။ ၃၈၀။ (–ဝိ၊၂။၂၀၁။ အပ၊၁။၄၂။ ဝိ၊၉၊၁။ ၁၃၅။ ၂၀။ ဝိ၊၄၊၂။၅၁၁၊၁၄၃။ ဝိ၊၄၊၂။၁၁၊၁၅၀။ ဝိ၊၄၊၂။၁၁၊၁၈၃။ ကခ်ဳိ။ ၂၉၈။ ဒီ၊၄၊၁။ ၂၉၁။ သံ၊၄၊၁။၁၃၀၊၁၅၁၊ ၁၉၈။ အံ၊၄၊၁။၃၃၈။ အံ၊၄၊၃။၃၂၆။ ဥဒါန၊ ၄။၃၃၂။ သုတ္တနိ၊၄၊၂။၁၉၄၊၂၀၉။ မဟာနိ၊ ၄။၃၈၀။ ဇာ၊၄၊၁။၄၆၇။ ဝဇီရ။၄၇၄။ ကခ်ဳိ၊ ၄ဳိ။၁၆၁၊၂၉၊၂၁၄၊၄၆၊၄၅၅။ ဒီ၊၄ဳိ၊၃။၈၈။ အံ၊၄ဳိ၊၁။၁၁၁။ အံ၊၄ဳိ၊၂။၅၃။)

အာရောစိတကာလ (ပု) [အာရောစိတ+ကာ-လ] ပြောကြားအပ်သောအခါ။ အာရောစိ-တကာလတော ပဋ္ဌာယ စ ကေ ဘိက္ခူ၊ ၄ပေတ္ဝာ။ ဝိ၊၄၊၁။၁၇။ ကခ်ဳိ၊၄ဳိ။၂၆၇။

အာရောစိတက္ခဏ (ပု) [အာရောစိတ + ခဏ] ပြောကြားအပ်သောခဏ။ အယံ ပန အာ-ရောစိတက္ခဏေယေဝ ပါထုဇ္ဇိကံ အာပဇ္ဇတိ။ ဝိ၊၄၊၂။၈၁။

အာရောစိတဒိဝသ (ပု) [အာရောစိတ+ဒိဝသ] ပြောကြားအပ်သော နေ့ရက်။ အနုလော-မက္ကမေန ဝါ အာရောစိတဒိဝသတော ပဋ္ဌာ-ယ။ ဝိ၊၄၊၁။၂၅။ ဝိ၊သင်္ဃ။၃၄၇။ ကခ်ဳိ၊ ၄ဳိ။၂၆၃။ (–သာရတ္ထ၊၂။၃၇၇။)

အာရောစိတနယ (ပု) [အာရောစိတ + နယ] ပြောကြားအပ်သောနည်း။ တေ မုခံ ဝိက္ခာ-လေတ္ဝာ ရညော အာရောစိတနယေနေဝ အာရောစေသုံ။ သံ၊၄၊၂။၂၂၄။

အာရောစိတဘိက္ခာ (ထီ) [အာရောစိတ+ဘိ-က္ခာ] ပြောကြားအပ်သောဆွမ်း။ ဥဒ္ဒိဿက-တန္တိ ဣဒံ တုမှေ ဥဒ္ဒိဿကတန္တိ ဧဝံ အာရော-စိတဘိက္ခံ။ မ၊၄၊၁။၃၄၉။ အဘိ၊၄၊၃။

အာရောစိတကာလ (ပု) [အာရောစိတ + ကာ-လ] ပြောကြားအပ်သောအခါ။ အာရောစိ-တကာလတော ပဋ္ဌာယ စ ကေ ဘိက္ခူ၊ ၄ပေတ္ဝာ။ ဝိ၊၄၊၁။၁၇။ ကခ်ဳိ၊၄ဳိ။၂၆၇။

အာရောစိတက္ခဏ (ပု) [အာရောစိတ + ခဏ] ပြောကြားအပ်သောခဏ။ အယံ ပန အာ-ရောစိတက္ခဏေယေဝ ပါထုဇ္ဇိကံ အာပဇ္ဇတိ။ ဝိ၊၄၊၂။၈၁။

အာရောစိတဒိဝသ (ပု) [အာရောစိတ+ဒိဝသ] ပြောကြားအပ်သော နေ့ရက်။ အနုလော-မက္ကမေန ဝါ အာရောစိတဒိဝသတော ပဋ္ဌာ-ယ။ ဝိ၊၄၊၁။၂၅။ ဝိ၊သင်္ဃ။၃၄၇။ ကခ်ဳိ၊ ၄ဳိ။၂၆၃။ (–သာရတ္ထ၊၂။၃၇၇။)

အာရောစိတနယ (ပု) [အာရောစိတ + နယ] ပြောကြားအပ်သောနည်း။ တေ မုခံ ဝိက္ခာ-လေတ္ဝာ ရညော အာရောစိတနယေနေဝ အာရောစေသုံ။ သံ၊၄၊၂။၂၂၄။

အာရောစိတဘိက္ခာ (ထီ) [အာရောစိတ+ဘိ-က္ခာ] ပြောကြားအပ်သောဆွမ်း။ ဥဒ္ဒိဿက-တန္တိ ဣဒံ တုမှေ ဥဒ္ဒိဿကတန္တိ ဧဝံ အာရော-စိတဘိက္ခံ။ မ၊၄၊၁။၃၄၉။ အဘိ၊၄၊၃။

အာရောဓိတဝတ္ထု (န) [အာရောစိတ + ဝတ္ထု] ပြောကြားအပ်သော – အမှုအခင်း – ဝတ္ထု။ အာရောစိတံ ဝတ္ထု အဝိနိစ္ဆိတံ(ကခ်ဳိ။၂၅၉)-တိ အာရောစိတဝတ္ထု အာပတ္တိကဘာဝေန နှ ဝိနိစ္ဆိတံ။ ကခ်ဳိ၊၄ဳိ။၄၂၁။

အာရောစိယမာန (တိ) [အာ+ရုစ+ယ+မာန] ပြောကြားအပ်သော၊သူ။ ယထာ ဝါ တထာ ဝါ ဟိ အာရောစိယမာနေ (ကခ်ဳိ။၂၉၀)တိ ကပ္ပိယကာရကော ဝါ....အာရောစိယမာနေ။ ကခ်ဳိ၊၄ဳိ။၄၁၅။ (–အံ၊၄၊၃။၂၃၇။)

အာရောစေတဗ္ဗ (တိ) [အာ+ရုစ+ဏော+တဗ္ဗ] ပြောကြား – အပ် – သင့် – ထိုက် – သော။ ဧတ္တကာဟိ အာပတ္တီဟိ အာရောစေတဗ္ဗော။ ဝိ၊၂။၄၇။ ပါရိဝါသိကေန ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခုနာ အာဂန္တုကေန အာရောစေတဗ္ဗံ။ ဝိ၊၄။၈၃။ ရညော အာရောစေတဗ္ဗံ။ ဝိ၊၄။၃၅၁။ (–ဝိ၊၄၊၂။၃၀။ ဝိ၊၄၊၃။ ဝိ၊သင်္ဃ။၁၂၊ ဝိ၊၄၊၁။၁၃၀၊၃၁။ ဒီ၊၂။ ၁၆၄။ သံ၊၂။ ၈၇။ အံ၊၂။၈၅၊၂၃၀။ ဝိ၊၄၊၁။၂၁၃၊၃၀၊ ၃၂၄။ ဝိ၊၄၊၂။၄၈၊၉၁၊၁၄၄၊ ၂၅၆၊ ၂၈၃။ ဝိ၊၄၊၂။၄၈၊၉၁၊၁၄၄၊ ၂၅၆၊ ၂၈၃။ ဝိ၊ သင်္ဃ။၃၄၇။ ကခ်ဳိ၊၄ဳိ။၂၆၃၊၂၅၈၊၄၀၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၄ဳိ၊၁။၅၁။) **အာရောစေန်တ**—ဝိ၊၄၊၄၂၅။ ဒီ၊၂။၂၅၆၊၂၅၈၊ ၂၆၁။ အံ၊၁။၁၄၁။ အံ၊၃။၄၉၊၅၂။ အပ၊၂။ ၂၇၃။ ဝိ၊၄၊၁။၁၅၃၊၂၆၈။ ဝိ၊၄၊၃။ ၁၀၃။ မ၊၄၊ ၁။၁၄၈။ အံ၊၄၊၁။၁၂၉။ ဥဒါန၊၄။၃၈၅။

http://www.dhammadownload.com

http://www.dhammadownload.com

ကခ်ီးငဲ့။ဖြဴးဝဝဝးဘျဖူး ၂ဖြဲဉဉဘ။ မးဌီး ၂။ ဘဂဘ။ အံးဌီးဘ။ဘဂဉ။)

အာရောစေန္တ (တိ) [အာ+ရုစ+ဏော+အန္တ။ ထိ-၌ အာရောစေန္တီ] ပြောကြားသောသူ။ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မံ ဘူတံ အာရောစေန္တသ ပါစိတ္တိယံ။ ဝိ၅။ ၂၃။ ဟတ္ထမုဒ္ဒါယ အာရောစေန္တသ ကာယစိတ္တတော.... သမုဋ္ဌာတိ။ ဝိ၊ ၂။၉၂။ **အာဝရောစေန္တီ**— ဥဒါန၊ငဲ့။ဉဂ၅။ ဇာငဲ့၊ဖ။ဖ၇။ **အာရောစေန္တိယာ**—ကခ်ီ။ ၂၉ဂ။ (–ငိုင်း၊ ၂။ဘဂဝ၊ဘဂ၅။ ဝိ၊ငဲ့၊ဉ။ဘ၉။ ၂ဝ။ ဝိ၊ငဲ့၊ဂ။ဘ၇။ ဒီ၊ငဲ့၊ဘ။ဉဘဘ။ အံ၊ငဲ့၊ဘ။ ၅၂။ အဘီ၊ငဲ့၊ဘ။ ၂၉။ ဓမ္မ၊ငဲ့၊ ၂။ဘဉဉ။ ဥဒါန၊ငဲ့။ ၂၅ဝ။ သုတ္တန်၊ငဲ့၊ ၂။ ၂ဝ၅။ ဇာ၊ငဲ့၊ဉ။ ၂ဘဝ။ ကခ်ီး၊ငဲ့။၅၇။ ကခ်ီး၊ငဲ့၊ သစ်။ ၂ဘ၉၊ ၂ဉဖ၊ ဉ၅၅။)

အာရောဒန (န၊ထီ) [အာ+ရုဒ+ယု] (က) သည်းစွာ–ငိုကြွေး–မြည်တမ်း–ခြင်း။ (ခ) ငိုကြွေးထုအရပ်၊ (သုသာန်)။ (က) အင်္ဂမော အာရောဒနေန။ ဒီ၊ငဲ့၊ ၂။ဘ၄၉။ အံ၊ငဲ့၊ ဉ။ ၂၅ဘ။ (ခ) ဗဟုနော ဇနဿ အာရောဒနာ။ အံ၊ ၂။ ၂ဉ၅။ အာရောဒနာတိ အာရောဒနဋ္ဌာနံ။ အံ၊ငဲ့၊ဉ။ဂ၄။

အာရောဒနဋ္ဌာန (န) [အာရောဒန+ဋ္ဌာန] ငိုကြွေး–မြည်တမ်း–ထုအရပ်။ အာရောဒနကြည့်

အာရောဒနပဗ္ဘ (တိ) [အာရောဒန + ပတ္တ] ငိုကြွေး–မြည်တမ်း– ခြင်းသို့ ရောက်သော။ ဝနံ အာရောဒနပဗ္ဘံ ဝိယ.... အဟောသိ။ ဓမ္မ၊ငဲ့၊ဘ။ဂဂ။ (–ဥဒါန၊ငဲ့။ဉဂ၉။)

အာရောဒနဝတ္ထု (န) [အာရောဒန+ဝတ္ထု] ငိုကြွေးမြည်းတမ်းခြင်း၏–အကြောင်း–ဝတ္ထု။ အာရောဒနဝတ္ထုံ ပကာသေတိတိ အာဟ “ကန္ဒိတ္ဝာ ရောဒမာနာန”န္တိ။ မ၊ဌီး၂။ဘ၂ဂ။

မိ—အံ၊ ၂။ဂ၇ဘ။ **အာရောစေသာမ**—ဝိ၊ဂ။ ၂၂၂။ ဒီ၊ဉ။၉ဂ။ မ၊ဉ။ဉ ၂။ သံ၊ဉ။ဘဂဝ၊ဉ ၂ဂ။ အံ၊ဘ။ဘဘ။ ဒီ၊ငဲ့၊ဘ။ဘ ၂ဖ။ ဒီ၊ငဲ့၊ ၂။ ၂ဘဝ။ သံ၊ငဲ့၊ဘ။ဖဂ။ အံ၊ငဲ့၊ဘ။ဉဂ။ **အာရောစေသုံ**—ဝိ၊ ၂။ ၂ဂဝ-ဘ။

အာရောစေတု (တိ) [အာ+ရုစ+ဏော+တု] ပြောကြားတတ်သော၊သူ။ ဧကပုရိသောပိ အာဂန္ဆာ သာသနမတ္တာမို့ အာရောစေတာ နတ္ထိ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ငဲ့။ ၂ဂ။

အာရောစေတုံ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+ရုစ+ဏော+တုံ] ပြောကြားခြင်းငှါ။ အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ အာရောစေတုံ အင်္ဂု’ပေါသထောတိ။ ဝိ၊ဉ။ ဘ၅ဂ။ အနုပသမ္မန္နဿာပိ အာရောစေတုံ ဝဋ္ဋတိ။ ဝိ၊ငဲ့၊ဉ။ဘဂ။ (–ဝိ၊ငဲ့၊ ၂။ဘ၄ဉ။ ဝိ၊ငဲ့၊ဂ။ဘဝ။ ဝိ၊သင်္ဃ။ဉဉ၊ ၂ဉဖ၊ဉဂ၅။ မ၊ငဲ့၊ ၂။ ၂ဝ၂။ အံ၊ငဲ့၊ဉ။ ၂ဂ။ အဘီ၊ငဲ့၊ဘ။ ၂၉။ သုတ္တန်၊ငဲ့၊ ၂။ ၂ဉ၅။ သုတ္တန်၊ငဲ့၊ ၂။ ၂ဂဝ။ ဓမ္မ၊ငဲ့၊ ၂။ဘဉဉ။ ဥဒါန၊ငဲ့။ ၂ဘဝ။ ကခ်ီး၊ငဲ့။ဘဂ။ ကခ်ီး၊ငဲ့၊ သစ်။ ၂ဘ၉၊ ၂ဉဖ၊ ဉဂ၅။)

အာရောစေတုကာမ (တိ) [အာရောစေတုံ+ကမု+ဏ] ပြောကြားခြင်းငှါ အလိုရှိသော၊ ပြောကြားလိုသော၊သူ။ တေဒေဝ ခေါ ပန မယံ ဘောတော ဂေါတမဿ အာရောစေတုကာမာ။ မ၊ ၂။ဘ၇ဝ။ (–ဒီ၊ငဲ့၊ ၂။ ၂၇ဝ။ သံ၊ငဲ့၊ ဘ။ဖ၉။)

အာရောစေတွာ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+ရုစ+ဏော+တွာ] ပြောကြား – လျှောက်ထား – ၍။ ထေရဿ သာသနံ အာရောစေတွာ။ ဝိ၊ငဲ့၊ ဘ။ဖ၇။ သုဘဒ္ဒေန ဝုစ္စုပဇ္ဇဇိတေန ကတံ အနုဘာရံ အာရောစေတွာ။ ဒီ၊ငဲ့၊ဘ။၇။ နေသံ သဗ္ဗကာမသန္တပ္ပိတာနံ တံ သုပိနံ အာရောစေတွာ။ ဒီ၊ငဲ့၊ ၂။ ၂၄။ (–ဝိ၊ငဲ့၊ဘ။ဘဂ၅၊ ၂ဖ၉၊ဉဘဝ။ ဝိ၊ငဲ့၊ ၂။ဘဂ၄၊ဘဂ၅၊ ၂ဘဘ၊ ၂၅ဖ။ မ၊ငဲ့၊ဉ။ဘ ၂။ ဘ၂။ မ၊ငဲ့၊ဂ။ ၂ဘ၅။ အံ၊ငဲ့၊ဘ။ဘဘဝ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဘ။ဉဂ။ ဇာ၊ငဲ့၊ဘ။ဉ။ ဇာ၊ငဲ့၊၅။ဂ၅၉။

http://www.dhammadownload.com

အာရောဒနဝေဂတုန္ဒ (တိ) [အာရောဒန+ဝေဂ+တုန္ဒ] ငိုကြွေးခြင်း၏–အဟုန်–အရှိန်–သည်ထိုးဆွ အပ်သော။ ပရိနိဗ္ဗာနေ အာရောဒနဝေဂတုန္ဒာ ဟုဘွာ အကမ္ပိတ္ထ။ ဒီ၊ဌ၊၂။၁၅၀။ အံ၊ဌ၊၃။၂၅၁။

အာရောဒနာကာရပတ္တ (တိ) [အာရောဒန+အာကာရ+ပတ္တ] ငိုကြွေးခြင်း အခြင်းအရာသို့ ရောက်သော။ အပ္ပမတ္တကေပိ စဿ ဒုက္ခေ ဥပ္ပန္ဒေ အာရောဒနာကာရပတ္တော ဝိယ ဟောတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၈၇။

အာရောပန (နဝိ) [အာ+ရုဟ+ဏေ+ယု] အပေါ်သို့ တက်စေခြင်း၊ တင်ခြင်း။ ယဿာယသ္မတော ခမတိ ဣတ္ထန္ဒာမဿ ဘိက္ခုနော မောဟဿ အာရောပနာ။ ဝိ၊၂။၁၉၁။ (–သာရတ္ထ၊၃။၃၃၆။ သံ၊ဋီ၊၂။၉၇၊၅၁၅။ မူလဋီ၊၂။၁၅၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၂၉၉။)

အာရောပနကာလ (ပု) [အာရောပန+ကာလ] တင်သောအခါ။ နာဝါသဟဿဘဏ္ဍံ ဧကံ နာဝံ အာရောပနကာလော ဝိယ။ မ၊ဌ၊၃။၁၆။ သံ၊ဌ၊၃။၉၀။ ဥဒါန၊ဌ။၃၇၂။

အာရောပနာရဟ (တိ) [အာရောပန+အရဟ] တင်ခြင်းငှါ ထိုက်သော။ ဩပါရမ္ဘောတိ ဥပါရမ္ဘံ ဒေါသံ အာရောပနာရဟော။ မ၊ဌ၊၃။၂၃၉။

အာရောပမာနက (တိ) [အာ+ရုဟ+ဏေ+မာန+က] တက်စေအပ်–ရောက်စေအပ်–သော၊ တင်အပ်သော။ သူလ'မာရောပမာနက(ထေရ။၂၆၁)နှိ ဒုက္ခုပ္ပတ္တိဌာနတာယ.... ကမ္မကိလေသေဟိ ဧတ္တကံ ကာလံ အာရောပိယမာနံ။ ထေရ၊ဌ၊၁။၄၂၈။

အာရောပယတိ (ကာ၊ကြိ) [အာ+ရုဟ+ဏယ+တိ] (က) တက်စေ၏၊ တင်၏။ (ခ) တင်လှူ၏၊ ပူဇော်၏။ (က) မယှံ ဘာရံ အာရောပယိတ္ထ။ မ၊ဌ၊၁။၁၀၄။ သင်္ဂဟံ အာရောပယိ'သု။ ဥဒါန၊ဌ။၆၁။ ဝိမာန၊ဌ။၁၅၄။ (ခ) အာရောပယိ'(အပ၊၁။၁၀၉)ပူဇေသိန္တိ အတ္ထော။ အပ၊ဌ၊၂။၇၂။ဂန္ဓတေလပ္ပဒီပံ အာရောပယိ'သု။ မ၊ဌ၊၃။၂၀။

အာရောပယမာန (တိ) [အာ+ရုဟ+ဏယ+မာန] တင်သော၊ တင်လိုသော။ အနတ္တမနတာယ အညတိတ္ထိယပုဗ္ဗတံ အာရောပယမာနာ အာဟ။ သံ၊ဌ၊၂။၁၆၆။

အာရောပယိတဗ္ဗ (တိ) [အာ+ရုဟ+ဏယ+တဗ္ဗ] တင်–အပ်–သင့်–ထိုက်–သော။ နိဒ္ဓါရဏဝသေန အာနေတွာ ဒေသနာယ အာရောပယိတဗ္ဗာနိ။ နေတ္တိ၊ဝိ။၂၁၃။

အာရောပယိတွာ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+ရုဟ+ဏယ+တွာ] တင်၍။ မဂဓေသု အင်္ဂေသု စ သတ္ထဝါဟာ၊ အာရောပယိတွာ ပဏိယံ ပုထုတ္တံ။ ဝိမာန။၁၁၇။ ပေတ။၁၉၄။ အာရောပယိတွာ နိဒ္ဒေါသံ။ အဘိ၊ဌ၊၁။၂။

အာရောပယိတွာန (ကြိ၊ဝိ) [အာ+ရုဟ+ဏယ+တွာန] တင်၍။ ယာနံ အာရောပယိတွာန။ ပေတ။၁၅၄။ (–အပ၊၁။၄၀၉။)

အာရောပါပေတိ (ကာ၊ကြိ) [အာ+ရုဟ+ဏာပေ+တိ] တင်စေ၏၊ တင်ခိုင်း၏။ အညေန ဝါ အာရောပါပေတိ။ ဝိ၊ဌ၊၁။၃၀၃။

အာရောပါပေတွာ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+ရုဟ+ဏာပေ+တွာ] တင်စေ၍။ ဉာတကာဒီဟိ တန္တံ အာရောပါပေတွာ။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၃၄။

အရောပိတ (တိ) [အာ+ရုဟ+ဏေ+တ] (က) တက်ရောက်စေအပ်–တင်အပ်–တင်ထားအပ်–သော။ (ခ) တင်အပ်–ညှိထွန်းအပ်–သော။ (က) အာရောပိတော သံဃေန ဣတ္ထန္ဒာမဿ ဘိက္ခုနော မောဟော။ ဝိ၊၂။၁၉၁။ အာရောပိတော တေ ဝါဒေါ။ ဒီ၊၁။၈။ ဒီ၊၃။၉၇၊၁၇၇။ မ၊၃။၃၂။ သံ၊၂။၁၁။

http://www.dhammadownload.com

သံ၊၃။၃၆၇။ မဟာနိ။၁၃၄။ မဃာ တဝ (ဝါဒေ) ဒေါသော အာရောပိတောဝ။ ဒီ၊၁၊၁။ ဂ၇။ မ၊၁၊၃။၁၆၄-၅။ တုယ္ဟံ (ဥပရိ) မယာ ဒေါသော အာရောပိတောဝ။ မ၊၁၊၄။၂၁။ သံ၊၁၊၂။၂၄၀။ မဟာနိ၊၁။၂၅၀။ (–ဝိ၊၄။ ၃၇။ ဝိ၊၅။၆၉။ မ၊၂။၅၅။ သံ၊၁။၃၅

ဗျဝဿဂ္ဂဓမ္မပဒါနုက္ကမ [ဗျဝ + ဿဂ္ဂ + ဓမ္မ + ပဒ + အာနုက္ကမ] (ပုံ) ဗျဝဿဂ္ဂဓမ္မပဒါနုက္ကမ

ကထိနဝင်္သ ဆိုသည်မှာ ဘုရားရှင်သည် ဝါတွင်းသုံးလပတ်လုံး ဝါဆိုကျောင်းတွင် သီတင်းသုံးနေထိုင်ပြီးသော ရဟန်းတော်များအား ကထိန်သင်္ကန်းကို ကပ်လှူခြင်းဖြစ်သည်။ ကထိန်သင်္ကန်းကို ကပ်လှူသည့်အခါ ဝါတွင်းသုံးလပတ်လုံး ဝါဆိုကျောင်းတွင် သီတင်းသုံးနေထိုင်ခဲ့သ

http://www.dhammadownload.com

အာရောဟဏ(န) ကိစ္စ (န) [အာရောဟဏ+ကိစ္စ] တက်ခြင်း – အမှု – ကိစ္စ။ ပုပ္ပိတေ ပါရိစ္ဆတ္တကေ အာရောဟ(ဏ)နကိစ္စံ ဝါ.... နတ္ထိ။ ဒီဋ္ဌ၊၂။၂၄၂။ အံဋ္ဌ၊၃။၁၈၄။ သာရတ္ထ၊ ၁။၂၆၉။

အာရောဟဏနိဿေဏီ (ထီ) [အာရောဟဏ+နိဿေဏီ] တက်ရောက်ကြောင်း ဖြစ်သော လှေခါး။ အာရောဟဏ နိဿေဏီ သတ-သဟဿံ။ ဇာ၊၆၊၂။၂၅၂။

အာရောဟဏ(န)ယောဂ္ဂ (တိ) [အာရောဟဏ+ယောဂ္ဂ] တက်စီးခြင်းဌာ လျောက်ပတ်သော။ အာရောဟဏယောဂ္ဂါ ဟောတိ။ သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊ ၂။၃၂။ အာရောဟဏီယ-လည်း ကြည့်။

အာရောဟဏ(န) သင်္ဃ (တိ) [အာရောဟဏ+သင်္ဃ] တက်စီးခြင်းဌာ – တက်စီးရန် – စီရင် အပ်ပြီးသော။ ကပ္ပါပေတ္ဝာတိ အာရောဟဏ-သင်္ဃာနံ ကာရေတ္ဝာ။ ဒီ၊၆၊၁။၁၃၄။ ရထော ကုမာရံ ပဒက္ခိဏံ ကတ္ဝာ အာရောဟနသင်္ဃော ဟုတ္ဝာ အဋ္ဌာသိ။ သံ၊၆၊၂။၁၇၄။ အံ၊၆၊၁။ ၁၃၄။ (–မ၊၆၊၃။၂၁၈။ ဇာ၊၆၊၄။၃၅၆။ ဇာ၊၆၊၅။၂၆၁။ ဇာ၊၆၊၆။၁၂၉။)

အာရောဟီ(နီ)ယ (တိ) [အာ + ရုဟ + အနီယ] တက်စီး – တက်ရောက် – အပ်-သင့်–ထိုက်–သော။ အာရောဟဏီယ (ဒီ၊ ၁။၄၆) နှင့် အာရောဟဏယောဂ္ဂံ၊ သြပ-ဂုယ္ဟန္တိ အတ္ထော။ ဒီ၊၆၊၁။၁၃၄။ အလင်္ကတ-ပဋိယတ္တံ အာရောဟနီယံ နာဂံ ဒမ္မိ။ ဇာ၊ ၆၊၆။၂၀၄။ (–ဝိမာန၊၆။၃၀၊၂၃၅။ ဝိမတိ၊ ၂။၆။) အာရောဟနီယ-လည်း ကြည့်။

အာရောဟတိ (ကြိ) [အာ + ရုဟ + အ+တိ] တက်၏၊ (က) တက်ရောက်၏။ (ခ) တက်စီး၏။ (ဂ) တက်နင်း၏။ (ဃ) ဆန်တက်၏။ (က) ရုဇဂေဟံ အာရောဟတိ။ အဘိ၊ ၆၊၁။၁၅၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၃။၁၆၆။ (–ဒီ၊၆၊၁။ ၃၀၂။ မ၊၆၊၃။၅၊၁၉၄။ သံ၊၆၊၁။၂၈၄။

အာရောဟံ ဝါ ပဿိတ္ဝာ။ အဘိ၊ပု။၁၆၁။ မ၊ ၆၊၁။၃၀၇။ အာရောဟန္တိ ဥစ္စတ္တုနံ (ဥစ္စတံ)။ အဘိ၊၆၊၃။၈၀။ မ၊၃၊၂။၂။ အံ၊၃၊၂။၃၁၀။ (–ဇာ၊၂။၆၈။ ဇာ၊၆၊၅။၃၁၈။ မ၊၃၊၃။ ၃၀၀။ အံ၊၃၊၁။၂၁၈။) (၁) (၂) ဥစ္စော'မိ-ရောဟေ အာရောဟော။ ဓာန်။၁၁၀၉။ (၃) အာရောဟာ ပန စတ္တာရော။ ဝိ၊နိ၆ယ။ ၁၅၇၀။ အာရောဟာတိ ဇတ္ထ ဟတ္ထာရောဟာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ ဝိ၊နိ၆ယ၊ဋ္ဌ။၁၅၇၀။ အာရောဟော-(ဝိ၊နိ၆ယ။၁၅၇၁)တိ ဇတ္ထ အဿာရော-ဟော ဝုစ္စတိ။ ၎င်း-ဋ္ဌ။၁၅၇၁။ အောက်ပုဒ် လည်း ကြည့်။ (၄) အာရုယှတိတိ အာရော-ဟော၊ အာရောဟနီယောတိ အတ္ထော။ ဝိမာန၊၆။၃၀။

အာရောဟက (တိ) [အာ+ရုဟ+ကွ] တက်စီး သော၊သူ။ စတ္တာရော အာရောဟကာ....ဇဝံ ဒ္ဝိဒသပုရိသော ဟောတိ။ ဝိ၊၆၊၃။၁၂၅။ ကခ်ါ၊ဋ္ဌ။၄၀၁။ (–သုတ္တနိ၊၆၊၂။၂၅၁။)

အာရောဟကမ္မ(တိ) [အာရောဟ+ကမ္မ] အရပ်, လုံးပတ်နှင့် ပြည့်စုံသော၊သူ။ အာရောဟ-ကမ္မ။(ဝိမာန။၉၁)တိ ဥစ္စာ ဇဝ၀ တဒနုရူပ-ပရိဏာဟာ စ၊ အာရောဟပရိဏာဟသမ္ပန္နာ-တိ အတ္ထော။ ဝိမာန၊၆။၂၅၀။

အာရောဟဏ (အာရောဟန) (န) [အာ+ရုဟ+ယု] (၁) တက်ခြင်း၊ တက်ရောက်ခြင်း။ (၂) တက်ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော ဝတ္ထု၊ အုတ်လှေခါး။ (၁) တဿ တံ့ ပါသာ-ဒဿ အာရောဟဏာယ နိဿေဏိံ ကရောသိ။ ဒီ၊၁။၁၇၉၊ ၂၂၀။ နိဿေဏီ အာရောဟနာယ။ မိလိန္ဒ။၃၃၇။ (–အဘိ၊၆၊၂။၂၁၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။၂၃၆။ ခုဒ္ဒက၊၆။၅၇။ ဥဒါန၊၆။၁၇၅။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၂။ မူလဋ္ဌ၊၁။၂၄။) (၂) သော-ပါနော ဝါ'ရောဟဏ္ဍော။ ဓာန်။၂၁၆။ အာရု-ယှတေ ယေန တံ အာရောဟနံ။ ဓာန်၊ဋ္ဌ။ ၂၁၆။

http://www.dhammadownload.com

သံ၊ ဌ၊ ၃။ ၉၄။ သုတ္တန်၊ ဌ၊ ၂။ ၁၈၀၊ ၂၅၁။ မဟာန်၊ ဌ။ ၂၃၄။) **အာရောဟန္တိ**—သံ၊ ၁။ ၃၉၆။ ဝိ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၀၃။ ဝိ၊ ဌ၊ ၃။ ၄၄။ ဝိ၊ သင်္ဃ။ ၈၈။ ဒီ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၂၅။ သံ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၄၉။ ဇာ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၆၀။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၄၆၂။ ကခ်ီ၊ ဋ္ဌီ။ ၃၆၇။ သံ၊ ဋ္ဌီ၊ ၂။ ၉၂။ **အာရောဟန္တ** — ဝိမာန၊ ဌ။ ၃၂၉။ **အာရောဟေယျ**—မ၊ ၃။ ၁၇။ သံ၊ ၁။ ၉၅။ **အာရောဟိ ံသု** — သုတ္တန်၊ ဌ၊ ၂။ ၂၀၄။ **အာရောဟိဿတိ**—ဇာ၊ ဌ၊ ၂။ ၈၁။ (ခ) ယာန် အဝဟရိဿာမိတိ **အာရောဟတိ**။ ဝိ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၉၂။ (–အပ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၂၀။ ဓမ္မ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၅၃။) (ဂ) ကဏ္ဌကာဝါဋံပိ **အာရောဟန္တိ**။ မ၊ ၂။ ၁၁၂။ (ဃ) အယံ ဟိ သုဒ္ဓန္တပရိဝါသော ဥဒ္ဒံပိ **အာရောဟတိ**။ ဝိ၊ ဌ၊ ၄။ ၂၆။ ကခ်ီ၊ ဋ္ဌီ။ ၂၆၃။ **အာရောဟေယျ**—မိလိန္ဒ။ ၂၇၈။

အာရောဟနက (တိ) [အာရောဟန+က] တက်သော၊ တက်စီးသော၊ သူ။ ယာနမိုဟနကမိုဟ ဘဉ္ဇတိ(မဟာန်။ ၁၁၃)တိ ဝယ္ဘာဒိ-ယာနံ အာရောဟန္တဿ ပါဇေန္တဿ ဟတ္ထပါဒါဒိမိုဟ ဘိန္ဒတိ။ မဟာန်၊ ဌ။ ၂၃၅။

အာရောဟနယောဂျ (တိ) [အာရောဟန + ယောဂျ] အာရောဟဏယောဂ္ဂနှင့် အနက်တူ။ သော ပန ဒမနဝသေန အဘိရုယှံ ဝစ္ဆိတော **အာရောဟနယောဂျော** စ ဟော-တိ။ မ၊ ဋ္ဌီ၊ ၃။ ၆၀။

အာရောဟနဝါတ (ပု) [အာရောဟန + ဝါတ] အထက်သို့ တက်သောလေ။ ဥဒ္ဓင်္မာ ဝါတာ ....ဥဒ္ဓံ **အာရောဟနဝါတာ**။ မ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၃၁။ အဘိ၊ ဌ၊ ၂။ ၆၆။ မ၊ ဋ္ဌီ၊ ၁။ ၇၀။

အာရောဟနဟတ္ထိ (ပု) [အာရောဟန + ဟတ္ထိ] တက်စီးအပ်သောဆင်၊ စီးတော်ဆင်။ **အာ-ရောဟနိယဟတ္ထိ**-ကြည့်။

အာရောဟနိယ (တိ) [အာရောဟန + ဏျ] တက်စီးခြင်းဌာနိုထိုက်သော။ ဟတ္ထိံ **အာရော-**

ဟနိယံ။ ဓမ္မ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၇၃။ **အာရောဟဏိယ-လည်း** ကြည့်။

အာရောဟနိယဟတ္ထိ (ပု) [အာရောဟနိယ+ဟတ္ထိ] တက်စီးထိုက်သောဆင်၊ စီးတော်ဆင်။ ဗော-ဓိသတ္တော်နေ ဟိ သဒ္ဒိံ....**အာရောဟနိယဟတ္ထိ**။ (**အာရောဟနဟတ္ထိ**၊ အပ၊ ဌ၊ ၂။ ၅၅) ကဏ္ဍ-ကော ဆန္နော....သဟဇာတာ နာမ **အာရော-**သုံ။ အံ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၃၄။ ထေရ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၆၄။

အာရောဟနိဝါရဏ (န) [**အာရောဟ** + နိဝါရ-ဏ] တက်ရောက်ခြင်းကို တားမြစ်ခြင်း။ ဥပ-ကာရိကာတိ ပရေသံ **အာရောဟနိဝါရဏ**တ္ထံ ....ကတသုခကမ္မံ ဝုစ္စတိ။ ဒီ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၄၅။

အာရောဟနိယ (တိ) [အာ + ရုဟ + အနီယ] တက်စီး– တက်ရောက်–အပ်–သင့်–ထိုက်–သော။ **အာရောဟဏိယ**-ကြည့်။

အာရောဟနိယရထ (ပု) [**အာရောဟနိယ**+ ရထ] စီးအပ်သောရထား။ ရာဇရထာတိ ရာဇာနံ **အာရောဟနိယရထာ**။ ဇာ၊ ဌ၊ ၅။ ၅ ၂၄။ (–သံ၊ ဋ္ဌီ၊ ၁။ ၁၇၆။)

အာရောဟန္တ ၁ (တိ) [အာ+ရုဟ+အ+အန္တ] တက်သော၊ (က) တက်ရောက်သော၊ သူ။ (ခ) တက်စီးသော၊ သူ။ (က) ကေန္တရိကာယ **အာရောဟန္တော** ကိလန္တကာယော ပတတိ။ အဘိ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၁၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၃၆။ (–ဝိ၊ ဌ၊ ၁။ ၁ ၂၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၅၃။ ခုဒ္ဒက၊ ဌ။ ၅၆။ သုတ္တ-နိ၊ ဌ။ ၂။ ၁၈၀။ ဇာ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၂၁။ မဟာန်၊ ဌ။ ၂၃၅။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၉၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋ္ဌီ၊ ၂။ ၅၆၊ ၅၃၀။) (ခ) နာဝံ **အာရောဟန္တော**ဟိ ဝါ ယုဒ္ဓံ ပဝိသန္တော**ဟိ** ဝါ။ ဒီ၊ ဋ္ဌီ၊ ၃။ ၂၂၅။

အာရောဟန္တ ၂ (ပု) [ယာဒိစ္ဆကနာမ်] **အာရော-ဟန္တ**-မည်သော သူ။ **အာရောဟန္တော** နာမ မဟာမတ္တော။ ဝိ၊ ၂။ ၃၄၅။

အာရောဟပရိဏာဟ (ပု) [**အာရောဟ**+ပရိ-ဏာဟ] အမြင့်–အရပ်–နှင့်လုံးပတ်၊ အရပ်,

http://www.dhammadownload.com

အလုံး၊ အရပ်အဝန်း။ ဟာယတိ အာရောဟ-ပရိဏာဟေန။ သံ၊၁။၄၀၈။ အာရောဟပရိ-ဏာဟသို့(အံ၊၁။၂၉၂)နှိ့ အယမသာ ဥဒ္ဓဘာ-ဝေါ ပရိမဏ္ဍလဘာဝေါတိ ဝဒါမိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၃။ (–ဇာ၊၁။၂၄၃။ ဇာ၊၂။၈၅။ ဣတိ-ဝုတ်၊ဋ္ဌ။၈၀။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၆။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၇၇။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၅၇။ မ၊ဋီ၊၂။၃၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၄၄၆။)

အာရောဟပရိဏာဟယောဂ (ပု) [အာရောဟ-ပရိဏာဟ+ယောဂ] အရပ်, အလုံး–အရပ်, အဝန်း–နှင့် ယှဉ်ခြင်း။ အာရောဟပရိဏာ-ဟယောဂတော စ ပရေသံ ပသာဒါဝဟာ နာတိဒီဃတာဒယော။ သံ၊ဋီ၊၂။၄၈၂။

အာရောဟပရိဏာဟဝန္တု (တိ) [အာရောဟပရိ-ဏာဟ+ဝန္တု] အရပ်,အလုံး–အရပ်,အဝန်း–နှင့် ပြည့်စုံသော၊ သူ။ အင်္ဂပစ္စင်္ဂသမ္ပန္နော၊ အာရောဟပရိဏာဟဝါ။ အပ၊၂။၁၈၅။ ဇာ၊၂။၁၅၄။

အာရောဟပရိဏာဟသမ္ပတ္တိ (ထီ) [အာရောဟ-ပရိဏာဟ + သမ္ပတ္တိ] အရပ်,အလုံး–အရပ်, အဝန်း–နှင့် ပြည့်စုံခြင်း။ အာရောဟပရိဏာ-ဟသမ္ပတ္တိယာ ဗြဟာ။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၄။ (–ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။၂၃။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၂၂၄။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၀၆။ မ၊ဋီ၊၃။၁၉၀။)

အာရောဟပရိဏာဟသမ္ပန္န (တိ) [အာရောဟပရိ-ဏာဟ+သမ္ပန္န] အရပ်,အလုံး–အရပ်,အဝန်း–နှင့် ပြည့်စုံသော၊ သူ။ အဿခဋ္ဌုင်္ကော .... နေ အာရောဟပရိဏာဟသမ္ပန္နော။ အံ၊၁။၂၉၁။ အံ၊၃။၁၉၈။ (–အံ၊၁။၅၇၃။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၂၅၈။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၂။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၅၆။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၄၉။ အံ၊ဋီ၊၃။၆၂။)

အာရောဟမဒ (ပု) [အာရောဟ+မဒ] အရပ်အမောင်းနှင့်ပြည့်စုံခြင်းကိုစွဲ၍–မာန်ယစ်–မာန်မူ–မာနကြီး–ခြင်း။ အာရောဟမဒေါ ပရိ-ဏာဟမဒေါ။ အဘိ၊ဝိ။၃၅၉။ "အဝသေသာ သတ္တာ ရဿာ၊ အဟံ ပန ဒီဃော"တိ မဇ္ဇန-ဝသေန ဥပ္ပန္နော မာနော အာရောဟမဒေါ နာမ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၅၀။

အာရောဟသမ္ပတ္တိ (ထီ) [အာရောဟ+သမ္ပတ္တိ] အရပ်အမောင်းနှင့် ပြည့်စုံခြင်း၊ အရပ်အမောင်းကောင်းခြင်း။ နာတိဒီဃာဒီသု စဿာ ပဌမယုဂဋ္ဌေန အာရောဟသမ္ပတ္တိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁၉။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၆၁။ အာရောဟသမ္ပတ္တိ ဝုတ္တာ ဥဗ္ဗေဓေန ပါသာဒိကဘာပတော။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၁၉၈။ (–ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၃၃၄။ မ၊ဋီ၊၃။၁၈၂။ သံ၊ဋီ၊၂။၄၈၂။)

အာရောဟသမ္ပန္န (တိ) [အာရောဟ + သမ္ပန္န] အရပ်အမောင်းနှင့် ပြည့်စုံသော၊ သူ။ ဥရုဋ္ဌ-ဝါတိ အဘိဝဃိုတော အာရောဟသမ္ပန္နော။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၉၀။ (–အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၁၁။ မ၊ဋီ၊၃။၆၀။)

အာရောဟာပယတိ (ကာ၊ ကြိ) [အာ+ရုဟ+ဏာပယ+တိ] တက်စီးစေ၏။ ဟတ္ထိံ အာ-ရောဟာပယနှိတိ ဟတ္ထာရောဟာ။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၃၂။ အံ၊ဋီ၊၃။၁၉၀။

အာရောဟာဘာဝ (ပု) [အာရောဟ+အဘာဝ] အရပ်မြင့်မှု–မရှိသည်၏အဖြစ် – မရှိခြင်း။ သြကောဋိမကောတိ အာရောဟာဘာဝေန (ဟေဋ္ဌိမကော၊ အံ၊ဋီ) ဟေဋ္ဌိမကောဋိကော။ သံ၊ဋီ၊၁။၁၉၅။ အံ၊ဋီ၊၂။၇၉၊၃၁၇။

အာရောဟိတဗ္ဗ (တိ) [အာ+ရုဟ+တဗ္ဗ] တက်စီး–အပ်–သင့်–ထိုက်–သော။ အာရော-ဟိတဗ္ဗရထ-ကြည့်။

အာရောဟိတဗ္ဗရထ (ပု) [အာရောဟိတဗ္ဗ + ရထ] တက်စီး–အပ်–သင့်–ထိုက်–သော ရထား။ ယောဓေဟိ ယုဇ္ဈနတ္ထံ အာရောဟိ-တဗ္ဗရထော။ သံ၊ဋီ၊၂။၃၉၆။

အာရောဟိတုံ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+ရုဟ+တုံ] တက်ခြင်းငှါ။ ဇာနာမိ ခေါ ပနာဟံ ရုက္ခံ အာရော-

http://www.dhammadownload.com

ဟိတုံ(အာရောပိတုံ။ မဟာနိ၊ဌ။၂၉)။ မ၊၂။၂၉၊၃၀။ ဝိ၊ဌ၊၄။၅၆၊ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၄၄၇။ ပါကာရဿ ပိစ္ဆိလဘာဝေန အာရောဟိတုံ အသက္ကောန္တာပိ ဥပဓာဝန္တိယေဝ။ မ၊ဌ၊၁။၃၆၂။ အရိယမဂ္ဂံ အာရောဟိတုံ။ သံ၊ဌ၊၁။၉၉။ နေတ္တိ၊ဌ။၂၃၉။

အာရောဟိတုကာမ (တိ) [အာရောဟိတုံ+ကာမ] (က) တက်စီးလိုသော၊ သူ။ (ခ) တက်ရောက်လိုသော၊သူ။(ဂ)တုံ့ပြန်သွားလိုသော၊ သူ။ (က) ရာဇာ တံ အာရောဟိတုကာမော ဟောဟိ။ ဒီ၊ဌ၊၂။၂၁၇။ (ခ) ဥဒ္ဓံ ဝါ အာရောဟိတုကာမဿ သုသိရော ဟောတိ။ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၃၁၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၃။ (ဂ) ပဋိမဂ္ဂံ အာရောဟိတုကာမဿာ(မ၊ဌ၊၃။၅)တိ အာဂတမဂ္ဂမေဝ နိဝတ္တိတွာ ဂန္တုကာမဿ။ မ၊ဋီ၊၃။၄။

အာရောဟိတွာ (ကြိ၊ဝိ) [အာ + ရုဟ + တွာ] (က) တက်၍။ (ခ) တက်စီး၍။ (က) ဣမံ ရုက္ခံ အာရောဟိတွာ။ မ၊၂။၂၉။ (–ဝိ၊ဌ၊၃။၁၃။ မ၊ဌ၊၁။၂၈၂။) (ခ) ယသော ကုလပုတ္တော သုဝဏ္ဏပါဒုကာယော အာရောဟိတွာ။ ဝိ၊၃။၂၁။ (–ဝိ၊၃။၂၇၄။ ဝိ၊၄။၃၈၆။ သံ၊၂။၃၃၉။ အံ၊ဌ၊၂။၂၉၈။)

အာလက (ပု) [အာ+လာ+ဏ္ဍု?] (၁) ပဲတက်ပင်။ (အပ၊သျ၊၂။၁၅၉။) (၂) မြှားဖြောင့်သောကျည်။ (၁) အာလကာ တာလကာ စေဝ၊ ဝိဇ္ဇန္တိ အဿမေ မမ။ အပ၊၁။၄၀၆။ (၂) ရုက္ခာလက, ဝိပဿနာလက(ဓမ္မ၊ဌ၊၁။၁၈၂)-ကြည့်။ အာဌက-နှင့်လည်း ယှဉ်ကြည့်။

အာလ(ဌ)ကမန္ဒာ (ထီ) [အာလ(ဌ)ကာ+မုဒ+အ + အာ(ဣတ္ထိဇောတက)။ ဓာန်၊ဋီ။၃၂-၌ အ-ရဿ, မုဒ္ဓဇ ဌ-ကြီးဖြင့် ရုပ်တွက်ပြ၏၊ ဓာန်၊သျ၊သစ်နှင့် တောင်ပေါက်၊ဓာန်၊သျတို့၌ကား ဒန္တဇ လ-ငယ်နှင့်ချည်း ရှိပြီး အာဒီဃနှင့်သာ ပါဌ်မှန်ဟု တောင်ပေါက်၊ ဓာန်၊သျ-၌ ဆုံးဖြတ်၏၊ အလ(ဌ)ကာနှင့် အဌကမန္ဒာ-တို့လည်းကြည့်။] (၁) အာလကမန္ဒာမည်သော မြို့၊ကုဝေရနတ်မင်း၏မြို့တော်။(တိ)(၂)ဟင်းလင်းပွင့်သော။ (၁) အာဌကမန္ဒာယ နာမ ရာဇဓာနိယာ ဝတ္ထုံ ဝါ ဝါသံ ဝါ။ ဒီ၊၃။၁၆၄။ ဒေဝနဂရံဝါတိ ဒေဝနဂရံ ဝိယ အာလကမန္ဒာ ဝိယ အမရဝတီ သမိဒ္ဓန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ဗုဒ္ဓဝံ၊ဌ။၈၈။ (တိ) (၂) ဝိဟာရာ အာဌကမန္ဒာ ဟောန္တိ။ ဝိ၊၄။၂၉၇။ အဌကမန္ဒာတိ ဧကင်္ဂဏာ မနုဿာဘိကိဏ္ဏာ။ ဝိ၊ဌ၊၄။၆၁။ (ဝိ၊ဌ၌ အ-ရဿဖြင့် "အဌက"ဟု ရှိ၏။)

အာလဂေတွာန (ကြိ၊ ဝိ) [အာ+လဂ+တွာန] ချိတ်–ဆွဲ–၍။ ဝေဌဂ္ဂေ အာလဂေတွာန၊ ဓဇံ ဥက္ခိပိ'မမ္မရေ။ အပ၊၁။၈၁။

အာလဂ္ဂဘာဝ (ပု) [အာလဂ္ဂ(=အာ+လဂ+တ)+ဘာဝ] ပြင်းစွာ ငြိကပ်သည်၏ အဖြစ်။ လဂ္ဂိတာတိ (လဂိတာတိ၊ မ၊ဋီ)မက္ကဋာလေပေ အာလဂ္ဂဘာဝေန(ပစ္စုဋ္ဌိတော ဝိယ၊ မ၊ဋီ) သမ္မသိတော ဝိယ။ မ၊ဋီ၊၁။၆၂။ အံ၊ဋီ၊၁။၁၀၃။

အာလဂ္ဂိတ (တိ) [အာ+လဂ္ဂ+ဣတ] ပြင်းစွာ ငြိကပ်ခြင်းသို့ ရောက်သော၊ ပြင်းစွာငြိကပ်သော။ ပဥ္ဇန်း ဣန္ဒြိယာနံ ဝသေန အာလဂ္ဂိတာ။ မ၊ဋီ၊၁။၆၂။ အံ၊ဋီ၊၁။၁၀၃။

အာလဂ္ဂေတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [အာ + လဂ + တွာ] (က) ဆွဲ–ချိတ်–၍။ (ခ) လွယ်၍။ (က) ရုက္ခေ သာဋကံ အာလဂ္ဂေတွာ။ ဝိ၊၁။၈၀။ ဝေဌဂ္ဂေ အာလဂ္ဂေတွာ။ ဝိ၊၄။၂၄၆။ (–ဝိ၊၁။၃၀၉။ ဝိ၊၄။၃၃၉။) (က) (ခ) ပတ္တံ....အံသေ အာလဂ္ဂေတွာ။ ဝိ၊၄။၃၈၅-၆။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၁။၄၇။ အပ၊ဌ၊၁။၁၆၀။ (–သုတ္တနိ၊ဌ၊၂။၁၁၀။)

အာလပတိ (ကြိ) [အာ+လပ+အ+တိ] (က) ရှေးရှုပြောဆို၏၊ ခေါ်၏။ (ခ) ပြောဆို၏။

http://www.dhammadownload.com

(ဂ) မေး၏။ (က) နာမေန မံ ဘဂဝါ အာ-လပတိ။ ဝိ၊၄။၃၀၄။ သံ၊၁။၂၁၄။ အာလပ-တီ(ကခ်ါ။၁၆ဂ)တိ အာမန္တေတိ။ ကခ်ါ၊ဋီ၊ သစ်။၃၀၉။ (–အဘိ၊က။၃၀၅။ ဝိ၊ဌ၊၁။ ၅၅၊၁၇၀။ ဝိ၊ဌ၊၂။၁၆၆၊၂၅၁။ ဒီ၊ဌ၊၁။ ၁၅၆၊၂၇၇။ မ၊ဌ၊၁။၁၆။ မ၊ဌ၊၂။၁၅၇။ မ၊ဌ၊ ၃။၃၉၊၂၀၁။ သံ၊ဌ၊၁။၄ဂ၊၁၄၂၊၂၄၇။ သံ၊ဌ၊ ၂။၂။ အံ၊ဌ၊၁။၁၄၊၁၅။ အဘိ၊ဌ၊၂။၂၀၆။ ပဋိသံ၊ဌ၊၂။၁၃၁။ ဥဒါန၊ဌ။၄၉၊၆၆၊၁၀၃။ ဣတိဝုတ်၊ဌ။၃၅၊၁၄၇။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၂။၁၁၂။ ဝိမာန၊ဌ။၉၄။ အပ၊ဌ၊၂။၂၆၄။ စူဋ္ဌနိ၊ဌ။၄၂။ ဇာ၊ဌ၊၂။၆၁။ သာရတ္ထ၊၁။၃၂။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။ ၄၃၊၁၈၈။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၆၂။ မ၊ဋီ၊၂။၁၀၃။ အံ၊ဋီ၊၁။၄၂၊ဂ၁၊၁၈၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၃၆၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၇။) **အာလပန္တိ**—ဝိ၊ဌ၊၁။၁၇၄။ ဒီ၊ဌ၊၁။၂၆၉။မ၊ဌ၊၁။၁၀၃။ ပဋိသံ၊ဌ၊၂။၁၈၆။ **အာလပသိ** — ဇာ၊၁။၁၈၀။ ဒီ၊ဌ၊၂။၁၇၄။ ဇာ၊ဌ၊၃။၄၃၀။ ဇာ၊ဌ၊၅။၂၁၂။ **အာလပေ-ယျာမ** — ဝိ၊၃။၂၂၀။ ဝိ၊ဌ၊၃။၃၅၆။ ဝဇိရ။ ၄၇၁။ **အာလပိ**—ဥဒါန။ဂ၃။ ဇာ၊၂။၅၆။ ဝိ၊ ဌ၊၁။၁၆၃။ မ၊ဌ၊၁။၁၄။ သံ၊ဌ၊၂။၁။ အံ၊ဌ၊ ၁။၁၃။ ဥဒါန၊ဌ။၁၇၄။ ဣတိဝုတ်၊ဌ။၃၅။ ဇာ၊ဌ၊၅။၂၇၄၊၂၇၆။ မ၊ဋီ၊၂။၁၀၃။ သံ၊ဋီ၊ ၂။၁။ **အာလပိံသု**—ဝိ၊၃။၂၂၀။ **အာလပိ-ဿတိ** — သံ၊ဌ၊၁။၂၈၈။ **အာလပိဿာမိ** —-အဘိ၊က။၃၀၅။ (ခ) **အာလပေယျ** ပဘာဝ-တီ။ ဇာ၊၂။၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၅။၃၁၅။ **အာလပိ**— ဇာ၊ဌ၊၅။၄၅၉။ **အာလပိတ္ထ**—ပေတ။၂၁၀။ ပေတ၊ဌ။၂၄၁။ **အာလပိဿာမ**—မ၊ဌ၊၁။ ၂၆၃။ အပ၊ဌ၊၁။၁၆၂။ **အာလပိဿံ**—ပေတ။ ၁၈၉။ ပေတ၊ဌ။၂၁၉။ (ဂ) "ဟန္ဒ ကုတော နု....အာဂစ္ဆသိ ဒိဝါဒိဝဿာ"တိ ပဋမတရံ အာလပိ။ ဓမ္မ၊ဌ၊၁။၂၈၆။ (–သုတ္တနိ၊ဌ၊၂။ ၄၄။)

အာလပန (န၊ထီ) [အာ+လပ+ယု] (က) စ၍ –ခေါ်ခြင်း–ပြောဆိုခြင်း၊ ရှေးဦးစွာ ပြော ဆိုခြင်း။ (ခ) မိမိကိုယ်ကို ရှင်ဘုရင်နှင့် မှူးကြီးမတ်ကြီးစသည်–တို့သို့ ကပ်ဆောင်၍ –တို့နှင့် ဆက်စပ်၍–ပြောဆိုခြင်း၊ "ငါ့ကို ရှင်ဘုရင်က ကြည်ညိုသည်" စသည်ဖြင့် ပြောခြင်း။ (ဂ) ခေါ်ဝေါ်ခြင်း၊ ခေါ်ဝေါ် ကြောင်းစကား၊ အာလုပ်။ (က)(ခ) အာလ-ပနာ(အဘိ၊ဝိ။၃၆၆)တိ....အာဒိတောဝ လပ-နာ။....အတ္တုပနာယိကာ လပနာ အာလပ-နာ။ အဘိ၊ဌ၊၂။၄၆၄။ (က) အာလပန-(စူဋ္ဌနိ။၂၂၉)နှိ အာဒိတော လပနံ။ စူဋ္ဌနိ၊ဌ။ ၉၁။ (ဂ) သာရိပုတ္တာတိ အာလပနံ။ ဝိ၊ဌ၊ ၁။၁၅၆။ မ၊ဌ၊၁။၃၅၂။ ဇေတိ အာလပနေ နိပါတော။ ဝိ၊ဌ၊၁။၁၇၄။ ဘိက္ခဝေတိ ပတိ-ဿဝေန အဘိမုခီဘူတာနံ ပုန အာလပနံ။ သံ၊ဌ၊၂။၆။ (–မ၊ဌ၊၂။၂၃၁။ အံ၊ဌ၊၁။၅၆။ အံ၊ဌ၊၂။၃၃၊၉၅။ အံ၊ဌ၊၃။၂၃၉။ အဘိ၊ဌ၊၃။ ၆၀။ ဥဒါန၊ဌ။၄၉၊၃၁၁။ ဣတိဝုတ်၊ဌ။၃၈၊ ၁၇၀၊၂၄၄။ ဝိမာန၊ဌ။၃၁။ သာရတ္ထ၊၃။၁၄၇။ ဝိမတိ၊၂။၁၃၃။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၁၈၈။ သီ၊ဋီ၊ သစ်၊၂။၆၂။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၂၇၅။ မ၊ဋီ၊၂။၁၀၃။ မ၊ဋီ၊၃။၁၄၂။ အံ၊ဋီ၊၂။၁၁၇။)

အာလပနတ္ထ (ပု) [အာလပန+အတ္ထ] အာလုပ် အနက်။ ဘန္တေတိ အာလပနတ္ထေ ဝုစ္စေသု သဂါရဝဝစနံ။ ဝိမတိ၊၂။၁၃၃။

အာလပနဝစန (န) [အာလပန+ဝစန] ခေါ်ဝေါ် ကြောင်း–အာလုပ် – ဖြစ်သော – သဒ္ဒါ – စကား။ ဘိက္ခဝေတိ အာလပနဝစနံ။ ဒီ၊ဌ၊ ၁။၉၅။ အာလပနဝစနန္တိ ဗုဒ္ဓါလပနဝစနံ။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၃၉၀။ ဇေတိ အာလပနဝစနံ။ ဒီ၊ဌ၊၂။၁၃၅။

အာလပနသမုဒါစာရ (ပု) [အာလပန+သမုဒါ-စာရ] အာလုပ်ဖြစ်သော – သဒ္ဒါ – စကား။ အာဝုသော ဘိက္ခဝေတိ .... အာမန္တနဝသေန အာလပနသမုဒါစာရော။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၂၇၅။

http://www.dhammadownload.com

အာလပနာဓိဝစန (နာ) [အာလပန+အဓိဝစန] အာလုပ်ဖြစ်သော–သဒ္ဒါ–စကား။ အမ္ဘောပုရိသာတိ အာလပနာဓိဝစနမေတံ။ ဝိ၊၁။ ၉၃။

အာလပန္တ (တိ) [အာ+လပ+အ+အန္တ၊ ထီ-၌ အာလပန္တီ] စကားပြောဆိုသော၊ ခေါ်ဝေါ်သော၊သူ။ အာလပန္တေန ပန ဘန္တေ ကထံ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗံ။ ဒီ၊၂။၁၁၇။ မံ အာလပတော ဒသဗလဿ မုခံ နပ္ပဟောတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၀။ ဘဂဝန္တော သာဝကေ အာလပန္တာ ဘိက္ခဝေတိ အာလပန္တိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၃။ သာ.... ပုနပ္ပုနံ အာလပန္တီ ပဋိဝစနံ အလဘိတ္ဝာ။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၂၃၃။ (–ဥဒါန။၈၃။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၇၄။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၄။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၄၊၁၂၃။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၂၆။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။ ၃၃၆။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၂၁၉။၃၃၀။ စူဋ္ဌနိ၊ဋ္ဌ။၂၄။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၈၆။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၁၉၉။) အနာလပန္တ လည်း ကြည့်။

အာလပိတ (တိ) [အာ+လပ+တ] (က) ပြောဆိုအပ်သော။ (ခ) ခေါ်ဝေါ်အပ်သော။ (က) အာလပိတော (ဝိ၊၃။၄၁၁)-တိ "မမ သန္တကံ ယံ ဣစ္ဆေယျာသိ၊ တံ ဂဏ္ဍာဟီ" တိ ဧဝံ ဝုတ္တော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၁၀။ (–ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၂၆။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၇၂။) (ခ) ဗုဒ္ဓေဟိ စ အာလပိတော ဘိက္ခုသံဃော ဘဒန္တေတိ ပဋိဝစနံ ဒေတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၃။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၈၆။ (–သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁၄။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၃၅။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၅။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၉၄။ ကခ်ါ၊ဋ္ဌီ။၂၀၈။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၉၄။)

အာလပိတတ္ထေရ (ပု) [အာလပိတ + ထေရ] ခေါ်ဝေါ်အပ်သော မထေရ်။ ထေရုနန္တိ "ဘိက္ခဝေ"တိ အာလပိတတ္ထေရုနံ။ သံ၊ဋ္ဌီ၊ ၂။၉၅-၆။

အာလပိတဗ္ဗ (တိ) [အာ+လပ+တဗ္ဗ] ပြောဆို–ခေါ်ဝေါ်–အပ်–သင့်–ထိုက်–သော။ ကဏ္ဍသုခံ အာလပိတဗ္ဗောတိ အတ္ထော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၄၂။ (–ဝိ၊သင်္ဂဟ။၁၂။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၇၄။)

အာလပိတုံ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+လပ+တုံ] (က) ပြောဆိုခြင်းငှါ။ (ခ) ခေါ်ဝေါ်ခြင်းငှါ။ (က) ဌိတယက္ခိနိယာ ဝါ အာလပိတုံ ဝရံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁၇၄။ (–ဝဇိရ။၅၄၀။) (ခ) မံ "တိ-ဿော"တိ နာမံ ဂဟေတ္ဝာ အာလပိဘုံ သမတ္ထော နာမ နတ္ထိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၅။ (–ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊၂။၁၅၈။)

အာလပိတုကာမ (တိ) [အာလပိတုံ+ကာမ] ပြောဆို – ခေါ်ဝေါ် – လိုသော၊ သူ။ နအာလပိတုကာမော အာလပတိ။ အဘိ၊က။ ၃၀၅။

အာလပိတ္ဝာ (ကြိ၊ဝိ) [အာ + လပ + တ္ဝာ] ခေါ်ဝေါ်–ပြောဆို–၍။ သော မံ မုဒူဟိ ဝါစာဟိ၊ အာလပိတ္ဝာ တထာဂတော။ ဝိမာန။၇၀။ မံ အာလပိတ္ဝာ အာမန္တေတ္ဝာ။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၁၉၈။ ပိယသမုဒါစာရေန အာလပိတ္ဝာ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၆၉။ "ဘိက္ခု ဘိက္ခူ"တိ အာလပိတ္ဝာ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၃။ (–ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၈၅။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅၃။ စရိယာ၊ဋ္ဌ။၁၄၈။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၇၂။ နေတ္တိ၊ဝိ။၃၂၂။)

အာလပေယျ (ကြိ) အာလပတိ-ကြည့်။

အာလဘတေ (ကြိ) [အာ+ရဘ (လဘ)+တေ] အားထုတ်ရာ၏။ သေတဝဓယဇ္ဇံ အာလဘတေ ဘူတိကာမော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၃၂။

အာလမ္ပ (ပု) [ဘူရိဒတ္တဇာတ်ဋ္ဌီကာ၌ "ပါဋ္ဌိယံ အလမ္ပာတိ ဧတ္ထ အလမ္ပာယနာတိ ဝတ္တဗ္ဗေ ဂါထာဗန္ဓဝသေန အက္ခရလောပံ ကတ္ဝာ ဧဝံ ဝုတ္တံ။ အထ ဝါ အာလမ္ပ-သဒ္ဒေါပိ အလမ္ပာယ-သဒ္ဒေန သမာနတ္ထော ဧကော ပရိယာယောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ"ဟု ဆိုဏ်။] အလမ္ပာယ် ဆရာ၊ မြေသမား၊ မြေကို ကိုင်ကစားသူ။

http://www.dhammadownload.com

တံ မံ နာဂေန အားလမ္ဗ၊ အဟံ မဏ္ဍူကဆာပိယာ။ ဇာ၊၂။၂၂၀။ ဇာဋ္ဌ၊၇။၃၀။

အာလမ္ဗာယန (ပုံ) [ ] အလမ္ဗာယ်ဆရာ၊ မြေသမား။ အာလမ္ဗာယနေ န ကုပ္ပါမိ။ စရိယာ။ ၄၀၀။ အလမ္ဗာန-နှင့် အလမ္ဗာယနတို့လည်း ကြည့်။

အာလမ္ဗ (ပုံ) [အာ+လဗိ+အ] (၁) အာလမ္ဗမည်သော စည်။ (၂) အာရုံ။ (တိ) (၃) တဲ့လျားကျသော။ (၁) အာလမ္ဗော(ဝိမာန။ ၂၂)တိ အာဒိ တူရိယဝါဒကာနံ ဒေဝပုတ္တာနံ ကေဒေသတော နာမဂ္ဂဟဏန္တိ ဝဒန္တိ။တူရိယာနံ ပနေတံ နာမဂ္ဂဟဏံ။ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။၈၇။ (၂) အာလမ္ဗာ ဝိသယေ' တေ ဆာရမ္မဏာလမ္ဗနာနိ စ။ ဓာန်။၉၄။ (၃) ဝိဝိဓော အာလမ္ဗော ဗျာလမ္ဗော။ ကစ္စည်း၊သုတ်။ ၃၂၀။

အာလမ္ဗက (တိ) [အာ+လဗိ+ဏ္ဍု] (၁) အာရုံပြုတတ်သော၊ (စိတ်)။ (၂) ဆဲ့ကိုင်အပ်သော။ (၁) သစ္ဆိကိရိယာဘိသမယံ ပဝတ္တေန္တဿ အာလမ္ဗကေ လဇ္ဇမာနဝိသေသကံ။ အာလမ္ဗိတဗ္ဗေ အာရောပေတွာ။ ထေရဂ၊၂။ ၁၆၃။ (-မူလဋီ၊၃။၁၀၅။) (၂) အယံ မေ ဟတ္ထာလမ္ဗကံ ဒေန္တိယာပိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇၀။ အနာလမ္ဗ-လည်း ကြည့်။

အာလမ္ဗဏ (န) [အာ+လဗိ+ယု] အာလမ္ဗန-နှင့် အနက်တူ၊ ၎င်း-ကြည့်။

အာလမ္ဗဏဒါယက (ပုံ) [အာလမ္ဗဏ+ဒါယက] ကိုင်ဆောင်စရာတောင်ဝှေးကို ပေးလှူသော သူ။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

အာလမ္ဗဏဒါယကတ္ထေရ (ပုံ) [အာလမ္ဗဏဒါယက+ထေရ] ကိုင်ဆောင်စရာ တောင်ဝှေးကို လှူဘူးသောမထေရ်၊ အာလမ္ဗဏဒါယက ထေရ်။ ဣတ္ထံ သုဒံ အာယသ္မာ အာလမ္ဗဏဒါယကော ထေရော ဣမာ ဂါထာယော အဘာသိတ္ထာတိ။ အာလမ္ဗဏဒါယကတ္ထေရဿာပဒါနံ ပဌမံ။ အပါ၁။၂၃၉။

အာလမ္ဗဏဒါယကဝဂ္ဂ (ပုံ) [အာလမ္ဗဏဒါယက+ဝဂ္ဂ] အာလမ္ဗဏဒါယကဝဂ်။ အပဒါနပါဠိ၊ ၂၃-ဝဂ်။ အပါ၁။၂၃၉၊ ၂၄၄။

အာလမ္ဗတိ (ကြိ) [အာ+လဗိ+အ+တိ] (က) အာရုံပြု၏၊ (ခ)တက်၏(အထက်သို့တက်၏)။ (ဂ) ဆဲ့ကိုင်၏။ (က) စိတ္တဉ္စိ အတီတာနာဂတာဒိသဗ္ဗံ **အာလမ္ဗတိ**။ မူလဋီ၊၂။၄၁။ **အာလမ္ဗယံ**၂။ — သံ၊ဋီ၊၂။၃၆၆။ မူလဋီ၊၂။၄၁။ (ခ) **အာလမ္ဗန္တ**။(ဝိမာန။၁၂၃)တိ အာရောဟန္တ။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၃၂၉။ (ဂ) ဟတ္ထံ န အာလမိံ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇၀။

အာလမ္ဗဏဏ္ဍ (ပုံ) [အာလမ္ဗ+ဒဏ္ဍ] ကိုင်ဆောင်စရာ – ထောက်မှီစရာ – တုတ် – တောင်ဝှေး။ အာလမ္ဗဒဏ္ဍံ ဒတွာန။ အပ၊၂။၁၀၄။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊၁။၁၂၀။

အာလမ္ဗ(ဏ)န (န) [အာ+လဗိ+ယု] (၁) ဆဲ့ကိုင်အပ်သောအရာ။ (က) အာရုံ၊ စိတ်စေတသိက်တရားတို့သည် ဆဲ့ကိုင်အပ်သော တရား၊ (ရူပါရုံ, သဒ္ဒါရုံ စသော အာရုံခြောက်ပါး)။ (အာရမ္မဏ (၁) လည်း ကြည့်။) (ခ) အကြောင်းတရား၊ အကျိုးတရားသည် – ဆဲ့ကိုင်အပ်သော – မှီတွယ်အပ်သော–အကြောင်းတရား(အကျိုးတရားကို ဖြစ်စေတတ်သော အကြောင်းတရား)။ (ဂ) မှီရာဌာန၊ လှုံမ်းဖိရပ်တည်ရာဌာန၊ အမှီတကဲ့ပြုစရာ – အားကိုးအားထားရာ – ပုဂ္ဂိုလ် – တရား။ (တိ)(ဃ) ဆဲ့ကိုင်အပ်သော – ဆဲ့ကိုင်စရာဖြစ်သော – ပုဂ္ဂိုလ် – တရား။ (င) ဆဲ့ကိုင်အပ်သော – ဆဲ့ကိုင်စရာဖြစ်သော – ကြိုးတန်း, တုတ်တန်း-စသည်။ (စ) ထောက်မှီအပ်သော – ကိုင်ဆောင်အပ်သော – တောင်ဝှေး, တုတ်-စသည်။ (ဆ) မှီတွယ်–မှီတည်–အပ်သော ပျဉ်ချပ်, သစ်ပင်, တိုင်-စသည်။

http://www.dhammadownload.com

(၂) အာရုံပြုခြင်း။ (၁)(က) စိတ်တို့ ဟိ အတိ-တာနာဂတာဒိသဗ္ဗံ အာလမ္ဗနံ ကရောတိ။ သံဋ္ဌီ၊ ၂။၃၆၆။ အာလမ္ဗာ ဝိသယေ'တေ ဆာရမ္မဏာ'လမ္ဗဏာနိ စ။ ဓာန်။၉၄။ (–အနုဋ္ဌီ၊၃။၉၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၉၉။) (ခ) အပ္ပဋိက္ခိပိတဗ္ဗေန အတ္တနော ဖလေန အာ-လမ္ဗိယတီတိ အာလမ္ဗဏံ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၀၉။ (–မ၊ဋ္ဌီ၊၂၊၀၉။) (ဂ) အာရမ္မဏံ အာလမ္ဗဏံ နိဿယံ ဥပနိဿယံ ဗြူဟိ။ စူဠနိ။၁၀၂။ အာ-လမ္ဗဏန္တိ အဝတ္ထရိတ္ဝာ ဌာနံ။ စူဠနိ၊ဋ္ဌ။၂၇။ (တိ)(ဃ) နိဗ္ဗာနံ အာရုဟိတုံ အာလမ္ဗနာ ဒုလ္လဘာ။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၅၁။ (င) ဝါလိကံ အာ-ကိရိတ္ဝာ အာလမ္ဗနံ ယောဇေတ္ဝာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။ ၁၃။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၂၉၄။ (–အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၁။) အာလမ္ဗနဗာဟာ-စသည်လည်း ကြည့်။ (စ) ကာနနံ ဝနမောဂဃဲ၊ ဝေဋ္ဌံ ဆေတ္ဝာန'ဟံ တဒါ။. အာလမ္ဗနံ ကရိတ္ဝာန၊ သံဃဿ အဒဒံ အဟံ။ အပ၊၁။၃၂။ သော တုမှာကံ ဥပ-ဋ္ဌာကော ဘဝိဿတိ အာလမ္ဗနော စ။ မိလိန္ဒ။ ၁၂၉။ ကတ္တာရဿ ဇိဏ္ဏဿ အာလမ္ဗနော ဒဏ္ဍော။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။၁၉၄။ (–အပ၊၁။ ၂၃၉။) (ဆ) အာလမ္ဗနဖလက, အာလမ္ဗန-ရုက္ခ-စသည် ကြည့်။ (၂) အာလမ္ဗနတော-(မူလဋ္ဌီ၊၂။၄၁)တိ အာရမ္မဏကရဏတော။ **အနုဋ္ဌီ၊** ၂။၅၀။

အာလမ္ဗနကရဏာနယ (ပု) [အာလမ္ဗနကရဏ+နယ] အာရုံပြုသောနည်း။ သခ်ါရုပေက္ခာယ ကတနယေနေဝါတိ အနိစ္စာဒိနာ အာလမ္ဗန-ကရဏာနယေနေဝ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၄၇၉။

အာလမ္ဗနဋ္ဌ (ပု) [အာလမ္ဗန + အတ္ထ] ဆဲကိုင်ရာ ဟူသော အနက်သဘော။ အာလမ္ဗနဋ္ဌေန အာလမ္ဗနရုဋ္ဌသဒိသံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၃။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၆၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၁၃။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၂၅၅။ (–သာရတ္ထ၊၃။၁၉၂။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၃၇။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။ ၂၂၂။)

အာလမ္ဗနတ္ထမ္ဘ (ပု) [အာလမ္ဗန + ထမ္ဘ] ဆဲကိုင်-မှီတွယ်-မှီတည်-အပ်သောတိုင်။ ယော ဟိ ကောစိ ဘိက္ခု စက်မေ စက်မမာနေ ဝါ အာလမ္ဗနတ္ထမ္ဘံ နိဿာယ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၀၀။

အာလမ္ဗနနဂ်လ (န) [အာလမ္ဗန + နဂ်လ] ဆဲကိုင်-မှီတွယ်-အပ်သောထွန်တုံး။ ရညော အာ-လမ္ဗနနဂ်လံ ရတ္တသုဝဏ္ဏပရိက္ခိတ္တံ ဟောတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉၁။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၉။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၇-၈။

အာလမ္ဗနနိဒဿန (န) [အာလမ္ဗန + နိဒဿန] အာရုံကို ညွှန်ပြသောသဒ္ဒါ။ အထ ဝါ "သတ္တောသူ"တိ ဣဒံ နာမဿ အာလမ္ဗန-နိဒဿနံ။ မူလဋ္ဌီ၊၁။၆။

အာလမ္ဗနဖလက (န) [အာလမ္ဗန + ဖလက] ဆဲကိုင်-မှီတွယ်-မှီတည် - အပ်သော ပျဉ် ချပ်၊ တံကဲပျဉ်။ ထေရော အာလမ္ဗဏဖလ-ကံ နိဿာယ ဌိတော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၂၁။ (–ဝိ၊ ဋ္ဌ၊၂။၅၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၂။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၆။ အံ၊ ဋ္ဌ၊၁။၁၃၆။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၀၊၅၀။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၀၊၂၉၀။ အပ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅၉။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၀။ ကခ်ါ၊ဋ္ဌီ။၂၁၄။)

အာလမ္ဗနဗာဟာ (ထီ) [အာလမ္ဗန+ဗာဟာ] ဆဲကိုင်အပ်သော - ဆဲကိုင်စရာဖြစ်သော-မောင်း- ကြိုးတန်း - တုတ်တန်း - လက်ရုံး တန်း - လက်ရန်း။ အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ အာလမ္ဗနဗာဟံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ။၂၅၄၊၂၉၇။ အာ-လမ္ဗနဗာဟန္တိ အာလမ္ဗနရဇ္ဇုဒဏ္ဍာဒိ။ ဝိမတိ၊ ၂။၂၃၃။ (–သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၃။)

အာလမ္ဗနရဇ္ဇု (ထီ) [အာလမ္ဗန+ရဇ္ဇု] ဆဲကိုင်စရာကြိုးတန်း။ အာလမ္ဗနရဇ္ဇု ဝိယ ဇောတိ အတ္ထော။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၇၄။ ယထာ ဒုဗ္ဗလဿ ပုရိသဿ အာလမ္ဗနရဇ္ဇု....ဥပတ္ထမ္ဘော။ မ၊ဋ္ဌီ၊ ၃။၃၇။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။၂၂၂။

အာလမ္ဗနရုက္ခ (ပု) [အာလမ္ဗန+ရုက္ခ] ဆဲကိုင်-မှီတွယ်-မှီတည်-အပ်သောသစ်ပင်။ စက်

http://www.dhammadownload.com

ဝိယ ထနတိ" တိ တံ သန္ဓာယ ဝဒန္တိ။ ဇာ၊၁၊ ၂။၃၁၁။

အာလမ္ဗိတ (တိ) [အာ+လဗိ+တ] (ဝ) အာရုံပြုအပ်သော။ (၂) ဆဲကိုင်အပ်သော။ (ဝ) တဏှာယ အာလမ္ဗိတော ပဏိဟိတော။ ပဋိသံ၊၁၊ ၂။၁၅၇။ အာလမ္ဗိတေ အာရမ္မဏေ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂၊ ၂။၄၀၅။ (-အနုဋီ၊ ၂။၆၄။ နေတ္တိ၊ ဋီ။၄၃။) (၂) တေန ဝါ အာလမ္ဗိတော ဒဏ္ဍော။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၃၂၂။

အာလမ္ဗိတဗ္ဗ (တိ) [အာ+လဗိ+တဗ္ဗ] အာရုံပြု-အပ်-သင့်-ထိုက်-သော။ ဒဏ္ဍာရဋ္ဌ-အာဒိ ဝိယ ဒုဗ္ဗလဿ စိတ္တစေတသိကာနံ အာလမ္ဗိတဗ္ဗတာယ ဥပတ္ထမ္ဘနဋ္ဌော ဩလုဗ္ဘ-ဋ္ဌော။ အနုဋီ၊၃။၁၂၇။ (-သံ၊ဋီ၊၂။၂၉၂။ မူလဋီ၊၃။၁၀၅။ အနုဋီ၊၂။၂၀၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊ ၂။၁၀၆၊၂၇၁။ နေတ္တိ၊ဝိ။၁၃၆။)

အာလမ္ဗိတဗ္ဗဓမ္မ (ပု) [အာလမ္ဗိတဗ္ဗ+ဓမ္မ] အာရုံပြု-အပ်-သင့်-ထိုက်-သောသဘောတရား။ ယဒိ ဟိ အာလမ္ဗိတဗ္ဗဓမ္မဝသေန ဘူမိဝဏ္ဏာ-နံ ကရေယျ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊ ၂။၁၁၉။

အာလမ္ဗိတုံ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+လဗိ+တုံ] အာရုံပြုခြင်းငှါ။ ဉာဏံ နိရောဓံ အာလမ္ဗိတုံ နသက္ကောတိ။ မ၊ဋီ၊ ၂။ ၂၅၈။ (-သံ၊ဋီ၊ ၂။ ၃၆၆။ မူလဋီ၊ ၂။၄၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊ ၂။၄၈၀။)

အာလမ္ဗိတ္ဝာ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+လဗိ+တ္ဝာ] (ဝ) ဆဲကိုင်၍။ (၂) (က) မှီ၍၊ မှီတွယ်၍။ (ခ) ထောက်၍၊ ထောက်မှီ၍။ (၃) အာရုံပြု၍။ (ဝ) ကိမ့် နု ခေါ အဟံ အာလမ္ဗိတ္ဝာ ဥတ္တ-ရေယ္ယံ။ ဝိ၊၃။၃၇။ ယထာ ဟိ ဒုဗ္ဗလော ပုရိသော ဒဏ္ဍံ ဝါ ရဇ္ဇုံ ဝါ အာလမ္ဗိတ္ဝာဝ ဥဋ္ဌ-ဟတိ ဧဝံ တိဋ္ဌတိ စ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၄၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ဝ၆၅။ (-အဘိ၊ဋ္ဌ၊ဝ။ ၂၅၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဝ။၃၃၃။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၇၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊ဝ။၃၆ဝ။) (၂) (က) အဒ္ဒသ သုဘဒ္ဒံ ဒေဝိ ဒ္ဝါရဗာဟံ

မေ အပဿာယ တိဋ္ဌန္တဿ အာလမ္ဗနရုက္ခော ဝါ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၅၆။ ကခ်ါ၊ဋီ။ ၂၁၄။ (-သာ-ရတ္ထ၊ ၂။ ၂၇၀။ ဝိမတိ၊ဝ။ ၂၃ ၂။)

အာလမ္ဗနီ (ထီ) [အာ+လဗိ+ယု+ဏ္ဍီ] ဆဲကိုင်အပ်သော။ ရဇ္ဇုဝါ'လမ္ဗနီ စေသာ။ ဇာ၊ဝ။ ၁၇၀။ (-ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၇၄။)

အာလမ္ဗနီယ (တိ) [အာ+လဗိ+အနီယ] အာရုံပြု-အပ်-သင့်-ထိုက်-သော။ ယံ ကိဉ္စိ အနာလမ္ဗိတ္ဝာ ပဝတ္တိတုံ အသမတ္ထဿ ဩ-လုဗ္ဘ ပဝတ္တိကာရဏဘာဝေန အာလမ္ဗနီယ-တော အာရမ္မဏံ နာမ။ မ၊ဋီ၊ ၂။၆၃။ အနုဋီ၊ ၂။၅၇။

အာလမ္ဗမာန (တိ) [အာ+လဗိ+အ+မာန] အာရုံပြုသော။ အာရမ္မဏံ အဂ္ဂဟေတ္ဝာ အပ္ပ-ဝတ္တိတော အာလမ္ဗမာနာ ဓမ္မာ သာရမ္မဏာ။ မူလဋီ၊ဝ။၅၄။

အာလမ္ဗရ=အာဋ္ဌမ္ဗရ (န) [အာလမ္ဗ+ရ+အ။ "အာလမ္ဗ"ဣတိ သဒ္ဒါယတေတိ အာလမ္ဗ-ရော။ ဓာန်၊ဋီ။ဝ၄၄။] (ဝ) ထက်စည်။ (၂) အာလမ္ဗရ မည်သောစည်၊ ပုဇ္ဇန်လက်မဖြင့် အသုရာနတ်တို့ ပြုလုပ်အပ်သော စည်။ (၃) တူရိယာသံ။ (၄) ဆင်ဟည်သံ။ (ဝ) အညိဿာ ကစ္ဆေ အာလမ္ဗရံ။ ဝိ၊၃။၂၁။ မုရဇအာလမ္ဗရတူရိယဃုဋ္ဌော (ဝိမာန။ ၁၁၈။ ပေတ။၁၉၆) တိ မုဒင်္ဂါနံ အာလမ္ဗရာနံ အဝ-သိဋ္ဌတူရိယာနဉ္စ သဒ္ဒေဟိ နိစ္စဃောသိတော။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၃၁၉။ (-ဇာ၊၁။ ၂၅၀။) (၂) သမုဒ္ဒံ ပန ပဝိဋ္ဌံ အသုရာ ဂဟေတ္ဝာ အာလမ္ဗ-ရံ နာမ ဘေရိ ကာရေသုံ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၁၁။ (၃) (၄) အာလမ္ဗရော တူရိယရဝေ၊ ဂဇေန္ဒဝနဉ္စ ဂဇ္ဇိတေတိ ဟိ အမရကောသနာ-နတ္ထသင်္ဂဟေသု။ ဓာန်၊ဋီ။ဝ၄၄။ အမရ၊ ၂၃။ဝ၆၇။ (ဌင်း-သျ၊နှာ။၄၄၂။)

အာလမ္ဗရမေဃ (ပု) [အာလမ္ဗရ+မေဃ] အာ-လမ္ဗရမည်သော မိုး။ "အာလမ္ဗရမေဃော

http://www.dhammadownload.com

အာလမ်ိဳတ္ထာ ဌိတံ။ ဒီ၊ ၂။၁၅၅။ အာလမ္ဗန-ဖလကံ အာလမ်ိဳတ္ထာ ဌိတကောဝ....ပရိနိဗ္ဗာယိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁၇၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၆။ နေတ္တိ၊ ဝိ။၁၅၁။) (ခ) နာ စ ပါဏိနာ အာလမ်ိဳတ္ထာ အာသနေ နိသီဒတိ။ မ၊ ၂။၃၃၉။ (၃) ဒုက္ခသစ္စံ အာလမ်ိဳတ္ထာ၊ အာရုမ္မဏံ ကတ္ဝာတိ အတ္ထော။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၄၂။ (–ဥဒါန၊ဋ္ဌ။ ၄၁။ ဝိမတိ၊၁။ ၂၁။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၃၉၂။ အနုဋီ၊၁။၁၇၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊ ၂။၁၁၇။ နေတ္တိ၊ဝိ။ ၂၂၊၁၅၁။)

အာလမ်ိဳ(မ်ိဳ)ယတိ (ကမ္မ၊ ကြိ) [အာ+လဗိ+ယ+တေ] (၁) ဆဲကိုင်အပ်၏၊ မှီတွယ်အပ်၏။ (၂) အာရုံပြုအပ်၏။ (၁) အတ္တနော ဖလေန အာလမ်ိယတိတိ အာလမ္ဗံ။ အာဘိ၊ ဋ္ဌ၊၃။၂၀၉။ (၂) အညေန မဂ္ဂေန မဂ္ဂါ အာလမ်ိယတိ။ အနုဋီ၊ ၂။၆၄။

အာလမ်ိယမာန (တိ) [အာ+လဗိ+ယ+မာန] အာရုံပြုအပ်သော။ ကုသလာကုသလဓမ္မေဟိ အာလမ်ိယမာနာပိ အာရမ္မဏဓမ္မာ။ မ၊ဋီ၊၁။ ၁၅၂။ တေန အာလမ်ိယမာနာနမ်ိ ရူပါဒိနံ။ မူလဋီ၊၃။၁၀၀။

အာလယ (ပုံ၊န) [အာ+လယ+အ။ ဓာန်၊ဋ္ဌိ။ ၁၆၃။ အာ+လီ+အ။ ရူ။နှာ-၃၅၁။] (၁) (က) ငြိကပ်တွယ်တာ– မှီဝဲ– အပ်သောတရား၊ ဝတ္ထုကာမ၊ ကာမဂုဏ် ငါးပါး။ (ခ) ငြိကပ် တွယ်တာ– မှီဝဲ– တတ်သောတရား။ ကိလေသာကာမ၊ တဏှာ။ (၈) တဏှာ, ဒိဋ္ဌ-ဟူသော အာလယ နှစ်ပါး။ (ဃ) တဏှာဖြင့် မှီဝဲအပ်– ကာမုပါဒါန်၏ အဖန်တလဲလဲ ကိန်းဝပ်ရာဖြစ် – သောတရား၊ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါး။ (င) အလိုဆန္ဒ။ (၂) အခြင်းအရာ၊ ဟောကြားလိုသော အခြင်းအရာ။ (၃) လှည့်ပတ် – ဟန်ဆောင် – ခြင်း၊ ဟန်၊ အမူအရာ။ (၄) တည်ရာ၊မှီရာ၊နေရာ၊(အိမ်, ကျောင်း, အသိုက်စသည်။) (၁) (က) အာလယရာမာတိ သတ္တာ ပဋ္ဌ ကာမဂုဏေ အလ်ိယန်တိ၊ တသ္မာ တေ အာလယာတိ ဝုစ်တ်ိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၂၄၃။ (–မူလဋီ၊ ၂။၅၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊ ၂။၁၉၅။) (ခ) အာလယရာမာတိ သတ္တာ ပဋ္ဌသု ကာမဂုဏေသု အလ်ိယန်တိ၊ တသ္မာ တေ အာလယာတိ ဝုစ်တ်ိ။ အဋ္ဌသတတဏှာဝိစရိတာနိ အာလယန်တိ၊ တသ္မာ အာလယာတိ ဝုစ်တ်ိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၅၅။ မ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁၀။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၉။ အာလ်ိယန်တိ အဘိရမိတဗ္ဗဋ္ဌေန သေဝိယန်တိတိ အာလယာ၊ ပဋ္ဌ ကာမဂုဏာ။ အာလယန်တိ အဘိရမဏာဝသေန သေဝန်တိတိ အာလယာ။ တဏှာဝိစရိတာနိ။ ဒီ၊ဋီ၊ ၂။၅၁။ မ၊ဋီ၊ ၂။၁၃၁။ သံ၊ဋီ၊၁။ ၂၀၀။ (–သာရတ္ထ၊ ၂။၁၇။ သာရတ္ထ၊၃။၁၅၁။ ဝိမတိ၊၁။၁၀။) ကာမာလယလည်း ကြည့်။ (ခ) ပဋ္ဌသု ဥပါဒါနက္ခန္ဓေသု ဆန္ဒေါ အာလယော အနုနယော။ မ၊၁။ ၄၄၉။ တဏှာ ဟိ.... အာလယကရဏာဝသေန အာလယော။ မ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁၃၃။ (–မ၊ ၂။၄၁၁။ ဓမ္မ။၇၂။ သုတ္တနိ။၃၇၇။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၄၃။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၁၄။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၁၆၉၊ ၂၁၄။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၂၆။ မ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁၂၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၂၉၉။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။ ၂၃၀။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၈၊၁၅၅။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၃၅။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၄၇၆။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၃။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၀။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၃၃။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁၉၀။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။၃၄၁။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၉။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၃၀၄။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၄၉။ ဇာ၊ဋ္ဌ၅။ ၃၆၀။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌ။ ၂၆၇။ သံ၊ဋီ၊ ၂။ ၃၀၀။ အံ၊ဋီ၊၁။၁၅၄။ အံ၊ဋီ၊ ၂။ ၂၇၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၁၁၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊ ၂။၄၃၂။ ဓာန်။၁၆၃။) (၈) ကာမာလယေ အသတ္တ(သုတ္တနိ။၃၀၅)နှင့် ယှဉ်ဟံ ကာမေသု တဏှာဒိဋ္ဌိဝသေန ဒုဝိဓော အာလယော။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၁၁။ ဆေတ္တာ အာသဝါနိ အာလယာနိ။ သုတ္တနိ။၃၆၁။ ဒွေ စ အာလယာနိ ပညာသတ္ထေန ဆေတ္တာ။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁၅၆။ (ဃ) အာလယရာမ (၈) အနက် ကြည့်။ (င) တထာဂတေန

http://www.dhammadownload.com

ယန္တိ။ ဒီဃ၊၂။၅၅။ မ၊၆၊၂။၈၀။ (–သံ၊ ဋ္ဌ၊၁။၁၇၉။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၂။၅၈။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၃၁။ သံ၊ ဋ္ဌီ၊၁။၂၃၀။)

အာလယန (န) [အာ+လိ+ယု] မှီရာ၊ တည်ရာ။ အာလယေသိ-ကြည့်။

အာလယနိရတ (တိ) [အာလယ+နိရတ] အာလယရတ-နှင့် အနက်တူ။ ၎င်း-ကြည့်။

အာလယပဋိပက္ခ (ပု) [အာလယ + ပဋိပက္ခ] ကပ်ငြိ–တွယ်တာ–ခြင်း၏ ဆန့်ကျင်ဖက် တရား။ အနာလယ ကြည့်။

အာလယဘူတ(တိ)[အာလယ+ဘူတ] (သမထ, ဝိပဿနာတို့၏) တည်ရာဖြစ်၍ ဖြစ်သော။ အာလယဘူတ (ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၀၅)ဟူ၌ သမထ-ဝိပဿနာနှံ့ အဓိဋ္ဌာနဘူတံ။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၃။၁၀၆။

အာလယရတ (တိ) [အာလယ+ရတ] ငြိကပ်-မှီဝဲ-အပ်သော ကာမဂုဏ်ငါးပါး, ငြိကပ်-မှီဝဲ–တဏှာတို့၌ အမြဲမွေ့လျော်သော။ အာလယရတာ အာလယသမ္မုဒိတာ။ ဝိ၊၃။၅။ ဒီ၊၂။၃၁။ မ၊၁။၂၂၄။ ဗျ၊၂။၂၉၁။ သံ၊၁။၁၃၈။ အံ၊၁။၄၄၇။ အာလယေသု ရတာတိ အာလယရတာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၄၃။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၀။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၉။ အာလယရတာတိ အာလယနိရတာ။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၂။၅၈။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၃၁။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၃၀။ (–အံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၃၃၄-၅။)

အာလယရာမ (တိ) [အာလယ + ရမု + ဏ] (က) ငြိကပ်–မှီဝဲ – အပ်သော ကာမဂုဏ်ငါးပါးတို့ဖြင့် မွေ့လျော်သော။ (ခ) ငြိကပ်–မှီဝဲ–အပ်သော ကာမဂုဏ်ငါးပါး, ငြိကပ်–မှီဝဲ–တဏှာတို့ဖြင့် မွေ့လျော်သော။ (ဂ) တဏှာဖြင့်မှီဝဲအပ်–ကာမုပါဒါန်၏ အဖန်တလဲလဲကိန်းဝပ်ရာဖြစ်–သော ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့၌ မွေ့လျော်သော။ (က) အာလယရာမာ (ဝိ၊၃။၅)တိ.... တေဟိ အာ-

မဟာကမ္မဝိဘင်္ဂကထနတ္ထံ အာလယော ဒဿိ-တော။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၀၂။ အာလယောတိ အဘိ-ရုစိ။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၃၇၀။ (၂) ဣန္ဒြိယဘာဝနာယ ကထနတ္ထံ အာလယံ အကာသိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။ ၂၅၀။ အာလယန္တိ ကထေတုကာမတာကာ-ရဏံ အတ္ထော။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၄၃၉။ (၃) အကရဏေ အာလယေ ဗဟူ(ဇာ၊၂။၁၅၃)တိ တုမှာကံ ဝဉ္ဇနာနိ ဗဟူနိ အကာသိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၂၅။ ဥမ္မတ္တကာလယ(ဝိ၊၄။၂၀၁), ဂိလာနာလယ, မတာလယ(ဇာ၊၁။၁၉၀)တို့လည်း ကြည့်။ (၄) အာလယ(အံ၊၁။၃၆၆)ဿ နိဝါသ-ဋ္ဌာနံ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၀၉။ အာလယ(ထေရ။ ၂၇၃)ဿ နိလယံ အတ္တနော ကုလာဝကံ။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၁။ (–အပ၊၁။၃၁။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၈၈။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၈၄။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊၂။၃၅၁။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၈၃။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၂၅။ ထေရီ၊ဋ္ဌ။၂၈၉။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၆၀။ အပ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၂။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၈၄။ သာရတ္ထ၊ ၃။၃၉၃။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။၂၃။)

အာလယကရဏ(န) [အာလယ+ကရဏ]ငဲ့ကွက်-တွယ်တာ–မှုကို ပြုခြင်း၊ အာလယပြုခြင်း။ အာလယကရဏဝသေန၁ (မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၃) တိ အပေက္ခာကရဏဝသေန။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၇၅။ (–ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၇၁။ ဝင်္ကရ။၄၆၉။ သာရတ္ထ၊၂။ ၁၁၅။ ဝိမတိ၊၁။၁၆၃။)

အာလယဋ္ဌ (ပု) [အာလယ+အတ္ထ] ကိန်း-အောင်းထုဖြစ်သော – အနက် – သဘော။ အာလယဋ္ဌေန၁ (ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၀၂)တိ အာဝသိ-တဘာဝေန။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၃။၁၀၁။

အာလယတိ (ကြိ) [အာ+လီ+အ+တိ ? (အာ+လယ+အ+တိ) ဓာတ်ကျမ်းတို့၌ ကပ်ငြိခြင်း အနက်ရှိသော လီဓာတ်ကို ကိုဒိ-နှစ်ဂိုဏ်းသာ ပြသည်။] ငြိကပ်–မှီဝဲ – ၏။ တေဟိ အာလယန္တိ သမ္မသန္တိ။ ပေဋကော။ ၂၄၂။ အဋ္ဌသတတဏှာဝိစရိတာနိ အာလ-

http://www.dhammadownload.com

၃၄၃။ ဣတိဝုတ်။ ၂၅၄။ နေတ္တိ။ ၁၀၁။ ဒီဃ၊ ၁။၃၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၀၄။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။၀၁။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။၁၀၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။၁၂၂။) (ခ) အာလယသခ်ါတံ် တဏှံ သမုဋ္ဌါတေတိ သမုစ္ဆိန္နတိတိ အာလယသမုဋ္ဌါတော။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။၁၀၉။

အာလယသမုဋ္ဌါတုပါယ [အာလယသမုဋ္ဌါတ + ဥပါယ] ကာမဂုဏ်၎င်းပါးဟူသော အာလယကို အကြောင်းမဲ့ ဖြတ်ရာဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်၏အကြောင်းမဂ္ဂသစ္စာ။ အာလယာလယရာမတာ အာလယ သမုဋ္ဌါတ အာလယ သမုဋ္ဌါတုပါယာနဉ္စ ဝသေနာပိ စတ္တာရော ဝုတ္တာနိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။၈၁။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။၁၀၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။၁၂၀။

အာလယသမ္မုဒိတ (တိ) [အာလယ + သမ္မုဒိတ] ငြိကပ်–မှီဝဲ–အပ်သော ကာမဂုဏ်၎င်းပါးတို့၌ အလွန်ဝမ်းမြောက်နှစ်သက်သော။ အာလယေသု သုဋ္ဌု မုဒိတာတိ အာလယသမ္မုဒိတာ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။၂၄၃။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။၅၅။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။၈၀။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။၁၉၉။ (–အံ၊ ၁။၄၄၇။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။၃၃၅။) အာလယရတ-လည်း ကြည့်။

အာလယာဘိနိဝေသ (ပု) [အာလယ+အာဘိနိဝေသ] (က) (သဒ်္ဓါရတနားတို့၌) ကိုးကွယ်ရာ–ပုန်းအောင်းရာ–မှီခိုရာ–ဟူ၍ မှားမှားယွင်းယွင်း နှလုံးသွင်းခြင်း။ (ခ) တွယ်တာ–စွဲငြိ–ဖွယ်ဟု နှလုံးသွင်းခြင်း။ အာဒီနဝါနုပဿနာယ အာလယာဘိနိဝေသံ။ ပဋိသံ။ ၄၄။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။၆၂။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၀။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။၁၂၉။ (–အံ၊ ၁။၄၄၇။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။၃၃၅။) အာလယရတ-လည်း ကြည့်။

အာလယာဘိနိဝေသ (ပု) [အာလယ+အာဘိနိဝေသ] (က) (သဒ်္ဓါရတနားတို့၌) ကိုးကွယ်ရာ–ပုန်းအောင်းရာ–မှီခိုရာ–ဟူ၍ မှားမှားယွင်းယွင်း နှလုံးသွင်းခြင်း။ (ခ) တွယ်တာ–စွဲငြိ–ဖွယ်ဟု နှလုံးသွင်းခြင်း။ အာဒီနဝါနုပဿနာယ အာလယာဘိနိဝေသံ။ ပဋိသံ။ ၄၄။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။၆၂။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၀။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။၁၂၉။ (–အံ၊ ၁။၄၄၇။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။၃၃၅။) အာလယရတ-လည်း ကြည့်။

လယေဟိ ရမန္တီတိ အာလယရာမာ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၄၃။ (ခ) အာလယရာမာ (ဒီ၊ ၂။၃၁။ မ၊ ၁။၂၂၄။ သံ၊ ၁။၁၃၀) တိ သတ္တာ .... တေဟိ အာလယေဟိ ရမန္တီတိ အာလယရာမာ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။၅၅။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။၈၀။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၉။ (–သာရတ္ထ၊ ၃။၁၅၁-၂။) (ဂ) ယေဘုယျေန စ အာလယရာမတာယ (အာလယရာမတ္တာ၊ ဝိသုဒ္ဓိ) ပဇာယ ပါကဋံ ကာမုပါဒါနံ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။၁၇၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။၂၀၅။ ပဋ္ဌာပါဒါနကွန္ဓာ အာလယော၊ တတ္ထ ရမတီတိ အာလယရာမာ။ မူလဋီ၊ ၂။၁၂၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။၃၂၉။ အာလိယန္တိ သေဝိယန္တိ၊ အာပုနပ္ပုနံ ဝါလယတိ ဇော္ထ ကာမုပါဒါနန္တိ အာလယော၊ ပဋ္ဌာပါဒါနကွန္ဓာ၊ တတ္ထ ရမတီတိ အာလယရာမာ၊ ပဇာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ သျ၊ ပြည်မူ။

အာလယဝိဿဇ္ဇန (န) [အာလယ + ဝိဿဇ္ဇန] အာလယ–တွယ်တာမှု–မြှော်လင့်မှု–တဏှာ–ကို စွန့်ခြင်း။ ကနိဋ္ဌပုတ္တာမို အာလယဝိဿဇ္ဇနံ ဝိယ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။၂၀၂။

အာလယသဗ္ဗာဝ (ပု) [အာလယ + သဗ္ဗာဝ] အာလယ–တွယ်တာမှု–မြှော်လင့်မှု–တဏှာ–၏ ထင်ရှားသည်၏အဖြစ်။ ပကတိယာဝနိဿယောတိ ဇော္ထ အန္တေဝါသိကာနံ အာလယသဗ္ဗာဝေ ယာဝ ဝဿုပနာယိကဒိဝသော၊ တာဝ ကပ္ပတိ။ ဝဇိရ။၅၁၀။

အာလယသမုဋ္ဌါတ (တိ) [အာလယ+သမုဋ္ဌါတ] (က) ကာမဂုဏ်၎င်းပါးဟူသော–ကာမဂုဏ်၎င်းပါးတို့၌ဖြစ်သော တဏှာဟူသော–အာလယကို အကြောင်းမဲ့ ဖြတ်ရာဖြစ်သောတထား၊ နိဗ္ဗာန်။ (ခ) အာလယဟု ဆိုအပ်သော တဏှာကို အကြောင်းမဲ့ဖြတ်တတ်သော တထား၊ နိဗ္ဗာန်။ (ဂ) ယသ္မာ ပန တံ အာဂမ္မ ပဋ္ဌ ကာမဂုဏာလယာ သမုဋ္ဌါတံ ဂစ္ဆန္တီ၊ တသ္မာ အာလယသမုဋ္ဌါတောတိ ဝုစ္စတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။၂၀၅။ (–ဝိ၊ ၁။၂၃။ အံ၊ ၁။

http://www.dhammadownload.com

၂၀၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၄၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။၂၆၄၊၃၃၆။ သံ၊ဋီ၊၂။၂၀၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊ ၂။၄၁၈။)

အာလယာရုံမ (တိ) [အာလယ + အာရုံမ] (က) ငြိကပ်– မှီဝဲ – အပ်သော ကာမဂုဏ် ငါးပါးဟူသော (ဝဋ္ဋဒုက္ခဟူသော) မွေလျော်ရာရှိသော။ (ခ) ငြိကပ်–မှီဝဲ – တတ်သော တဏှာတို့ဖြင့် မွေလျော်သော။ အာလယာရုံမာ ဘိက္ခဝေ ပဇာ။ အံ၊၁။၄၄၇။ (က) တဏှာဒိဋ္ဌိဟိ အလ္လီယိတဗ္ဗဋ္ဌေန အာလယောတိ ပဉ္စ ကာမဂုဏာ, သကလမေဝ ဝါ ဝဋ္ဋံ၊ အာရမ္မဏီ ဇွတ်ာတိ အာရုံမော၊ အာလယော အာရောမော တေိသ်ာတိ အာလယာရုံမာ။ အံ၊၁။၂။၃၃၄။ (ခ)အာလီယန်တီ ဝါ....တေဟိ အာလယေဟိ ရမန်တီတိ အာလယာရုံမာ။ အံ၊ဋီ၊၂။၃၃၂။ အာလယရုံမ-လည်း ကြည့်။

အာလယေသီ (တိ) [အာလယ+ဣသု+ဏီ။ထိ-၌ အာလယေသိနီ] ပုန်းအောင်း–မှီခို–ခြင်းကို အလိုရှိသော၊သူ။ ပလေဟိတိ အာလယမာလယေသိနီ။ ထေရ။၂၇၃။ အာလယေသိနီတိ တတ္ထ အာလယန် နိလီယနမေဝ ဣစ္ဆန်တီ။ ထေရ၊၁။၂။၃၁။

အာလဝါလ (န) [အာလဝ+အာ+လာ+အ။ အာ သမန္တတော လဝံ အပဂေလံ အာလာတိ။ ဝိ၊ပိ၊၈၁၆] သစ်ပင်ရင်းရေကျင်း။ ဥဒကဿ အနိက္ခမနတ္ထံ အာလဝါလံ ထိရတရံ ကရော-တိ။ မ၊ဋီ၊၂။၂၆၉။

အာလဝါလဗ္ဘန္တရ (န) [အာလဝါလ+အဗ္ဘန္တရ] သစ်ပင်ရင်း ရေကျင်းအတွင်း။ သုက္ခဒဏ္ဍက-ဟရဏံ အာလဝါလဗ္ဘန္တရာ။ မ၊ဋီ၊၂။၈၀။

အာလဝါလသမ္မာဒန (န)[အာလဝါလ+သမ္မာ-ဒန] သစ်ပင်ရင်း ရေကျင်းကိုပြည့်စုံစေခြင်း။ အာလဝါလသမ္မာဒနဝသေန မရိယာဒံ ဗန္ဓိ-တ္ထာ။ မ၊ဋီ၊၂။၈၀။

အာလသိယ[၁] (န) [အလသ+ဏျ။ ရူ။နှာ-၂၃၆။ အလသ+ဏိယ။ မောဂ်၊၄။၅၉။ နိတိ၊သုတ္တ။ ၂၀၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၄၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။၂၆၄၊၃၃၆။ သံ၊ဋီ၊ ၂။၂၀၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊ ၂။၄၁၈။)

အာလယာရုံမ (တိ) [အာလယ + အာရုံမ] (က) ငြိကပ်– မှီဝဲ – အပ်သော ကာမဂုဏ် ငါးပါးဟူသော (ဝဋ္ဋဒုက္ခဟူသော) မွေလျော်ရာရှိသော။ (ခ) ငြိကပ်–မှီဝဲ – တတ်သော တဏှာတို့ဖြင့် မွေလျော်သော။ အာလယာ-ရုံမာ ဘိက္ခဝေ ပဇာ။ အံ၊၁။၄၄၇။ (က) တဏှာဒိဋ္ဌိဟိ အလ္လီယိတဗ္ဗဋ္ဌေန အာလယောတိ ပဉ္စ ကာမဂုဏာ, သကလမေဝ ဝါ ဝဋ္ဋံ၊ အာရမ္မဏီ ဇွတ်ာတိ အာရုံမော၊ အာလယော အာရောမော တေိသ်ာတိ အာလယာရုံမာ။ အံ၊၁။၂။၃၃၄။ (ခ)အာလီယန်တီ ဝါ....တေဟိ အာလယေဟိ ရမန်တီတိ အာလယာရုံမာ။ အံ၊ဋီ၊၂။၃၃၂။ အာလယရုံမ-လည်း ကြည့်။

အာလယေသီ (တိ) [အာလယ+ဣသု+ဏီ။ထိ-၌ အာလယေသိနီ] ပုန်းအောင်း–မှီခို–ခြင်းကို အလိုရှိသော၊သူ။ ပလေဟိတိ အာလယ-မာလယေသိနီ။ ထေရ။၂၇၃။ အာလယေသိ-နီတိ တတ္ထ အာလယန် နိလီယနမေဝ ဣစ္ဆန်တီ။ ထေရ၊၁။၂။၃၁။

အာလဝါလ (န) [အာလဝ+အာ+လာ+အ။ အာ သမန္တတော လဝံ အပဂေလံ အာလာတိ။ ဝိ၊ပိ၊၈၁၆] သစ်ပင်ရင်းရေကျင်း။ ဥဒကဿ အနိက္ခမနတ္ထံ အာလဝါလံ ထိရတရံ ကရော-တိ။ မ၊ဋီ၊၂။၂၆၉။

အာလဝါလဗ္ဘန္တရ (န) [အာလဝါလ+အဗ္ဘန္တရ] သစ်ပင်ရင်း ရေကျင်းအတွင်း။ သုက္ခဒဏ္ဍက-ဟရဏံ အာလဝါလဗ္ဘန္တရာ။ မ၊ဋီ၊၂။၈၀။

အာလဝါလသမ္မာဒန (န)[အာလဝါလ+သမ္မာ-ဒန] သစ်ပင်ရင်း ရေကျင်းကိုပြည့်စုံစေခြင်း။ အာလဝါလသမ္မာဒနဝသေန မရိယာဒံ ဗန္ဓိ-တ္ထာ။ မ၊ဋီ၊၂။၈၀။

အာလသိယ[၁] (န) [အလသ+ဏျ။ ရူ။နှာ-၂၃၆။ အလသ+ဏိယ။ မောဂ်၊၄။၅၉။ နိတိ၊သုတ္တ။

အာလသိယ[၂] (တိ) [အာလသိယ+ဏ] ပျင်းရိသောသူ၏ အဖြစ် – ပျင်းရိခြင်း – နှင့် ယှဉ်သော၊ ပျင်းရိသော၊ သူ။ ယုဝါပိ သမာ-နော နု အာလသိယော။ ဒီ၊၁။၁။၁၉၉။ အာလသိယော (သံ၊၁။၃။၁၂၅)တိ အာလ-သိယတာယ ယုတ္တော။သံ၊ဋီ၊၂။၃၆၄။ (–ဇာ၊၁။၁၂၀။ ဇာ၊၁၊၄။၂၁၉။ ဇာ၊၆။၇၂။)

အာလသိယကိလာသု (တိ) [အာလသိယ+ကိ-လာသု] ပျင်းရိသဖြင့်–ပျင်းရိသည်၏အဖြစ်ကြောင့် – အားမထုတ်သော။ ကိလာသု-ကြည့်။

အာလသိယဇာတ (တိ) [အာလသိယ+ဇာတ] ဖြစ်သော ပျင်းရိခြင်းရှိသော၊ ပျင်းရိသော။ အာလသိယဇာတာ (မ၊၁၊၂။၃၅)တိ ကသိ-ဝဏိဇ္ဇာဒိကမ္မဿ အကရဏေန သဉ္ဇာတာလ-သိယာ။ မ၊ဋီ၊၂။၃၂၁။

အာလသိယဇာတိက (တိ) [အာလသိယ + ဇာတိက] ပျင်းရိသောသဘောရှိသော၊သူ။ ဗာရာဏသိဆုဇာ အာလသိယဇာတိကော အဟောသိ။ ဇာ၊၁။၃။၁၂၀။

အာလသိယဒီနတာဘာဝ (ပု) [အာလသိယဒီန-တာ+အဘာဝ] ပျင်းရိသည်၏အဖြစ်, ဆင်းရဲသည်၏အဖြစ် မရှိခြင်း။ ကရုဏာယ အာ-လသိယဒီနတာဘာဝေါ။ စရိယာ၊၁။၂၀၂။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၂၅၉။

http://www.dhammadownload.com

အာလသိယပုဂ္ဂလ (ပု) [အာလသိယ+ပုဂ္ဂလ] ပျင်းရိခြင်းနှင့်ယှဉ်သော ပုဂ္ဂိုလ်။ ကုသီတာ အာလသိယပုဂ္ဂလာ ကုသီတေဟိ။ သံ၊၄၊၂။ ၁၃၂။

အာလသိယဗျသန (န) [အာလသိယ+ဗျသန] ပျင်းရိခြင်း ပျက်စီးခြင်း။ အာလသိယဗျသနာဒီဟိ ဝါ အဘိဘူတော။ မ၊၄၊၁။၁၅၃။ သာရတ္ထ၊၂။၁၃၉။ သာရတ္ထ၊၃။၄၃၉။ အံ၊၃၊၃။ ၃။၂၄၂။ အာလသိယဗျသနာဒီဟိတံ အာလသိယေန ဝါ ဉာတိဗျသနာဒီဟိ ဝါ။ မ၊၃၊၁။ ၂၅၄။

အာလသိယဘိက္ခု (ပု) [အာလသိယ + ဘိက္ခု] ပျင်းရိသော ရဟန်း။ တဒါ ရာဇကုမ္ဘော အာလသိယဘိက္ခု အဟောသိ။ ဇာ၊၁၊၃။ ၁၃၀။

အာလသိယမဟဋ္ဌသ(တိ) [အာလသိယ+မဟဋ္ဌသ] ပျင်းရိသော အစားကြီးသော၊သူ။ ပျင်းလည်းပျင်း အစားလည်းကြီးသော၊သူ။ ပတိဋ္ဌတဋ္ဌာနေယေဝ ဝါလိကာယ သြတ္ထရိတ္ဝာ ပုတိဘာဝံ အာပါဒိတရူက္ခော ဝိယ အာလသိယမဟဋ္ဌသော ဝေဒိတဗ္ဗော။ သံ၊၁၊၃။ ၇၀။

အာလသိယဝိမောစနတ္ထ (ပု) [အာလသိယ+ဝိမောစန+အတ္ထ] ပျင်းရိသူ၏အဖြစ်မှ လွှတ်စေခြင်းအကျိုး။ နဝကမ္မံ ဝါ ကတ္ဝာ အာလသိယဝိမောစနတ္ထံ ဝိဇမ္ဘန္တဿ။ ဝိ၊၁၊၂။ ၁၁၀။

အာလသိယဝိရဟိတ (တိ) [အာလသိယ+ဝိရဟိတ] ပျင်းရိခြင်း – မှကင်း – မရှိ – သော၊ မပျင်းရိသော။ အာလသိယဝိရဟိတာ(ဝိ၊၁၊ ၃။၁၇၃)တိ ကောသဇ္ဇရဟိတာ။ သာရတ္ထ၊၃။ ၁၁၁။ အနလသ-လည်း ကြည့်။

အာလသိယာနုယောဂ (ပု) [အာလသိယ+အနုယောဂ] ပျင်းရိခြင်းနှင့် ယှဉ်ခြင်း၊ ပျင်းရိခြင်း၌ အလေ့အလာပြုခြင်း။ တံ အာဂမ္မ အာလသိယာနုယောဂေန ကုစ္ဆိတံ သီဒတီတိ ကုသီတံ။ ဣတိဝု၊၁၁။ ၂၃၄။ (–ဣတိဝု၊၁၁။ ၂၆၆။)

အာလသျ (န) [အလသ + ဏျ] ပျင်းရိသော သူ၏အဖြစ်၊ ပျင်းရိခြင်း။ အာလသျဉ္ဉ (အာလဿဉ္ဉ၊ သီ၊ဣ)ပမာဒေါ စ။ သံ၊၁။၄၈။ အာလသျန္တိ အာလသိယံ။ သံ၊၁၊၁။၉၃။ အာလသျံ အာလသျာယနာ အာလသျာယိတတ္တံ။ အဘိ၊ဝိ။၃၆၅။ မဟာနိ။၂၉၅။ သံ၊၁၊၁။၃၄။ သံ၊၁၊၃။၁၇။ အလသဿ ဘာဝေါ အာလသျံ။ အဘိ၊၁၊၂။၄၆၀။ မဟာနိ၊၁။၃၆၁။ သံ၊၃၊၂။၄၁၆။ (–အံ၊၂။၄၃၇။ အံ၊၁၊၃။ ၁၆၇။ ဓမ္မ၊၁၊၁။၄၁၈။ သံ၊၃၊၁။၇၉။)

အာလသျာနုယောဂ (န) [အာလသျ + အနုယောဂ] ပျင်းရိခြင်း၌–အလေ့အလာပြုခြင်း–အားထုတ်ခြင်း။ အာလသျာနုယောဂေါ(ဒီ၊၃။၁၄၈။ မဟာနိ။၂၀၅)တိ ကာယာလသိယတာယ ယုတ္တပ္ပယုတ္တတာ။ ဒီ၊၁၊၃။၁၂၈။ မဟာနိ၊၁။၃၁၀။

အာလသျာယနာ (ထီ) [အာလသျ + အယနာ] ပျင်းရိခြင်း၏ ဖြစ်ခြင်း၊ ပျင်းရိခြင်း၊ ပျင်းရိသော အခြင်းအရာ။ အာလသျာယနာကာရော အာလသျာယနာ။ အဘိ၊၁၊၂။၄၆၀။ မဟာနိ၊၁။၃၆၁။ သံ၊၃၊၂။၄၁၆။ အံ၊၃၊၁။ ၂၇။ အာလသျ-လည်း ကြည့်။

အာလသျာယနာကာရ (ပု) [အာလသျာယန + အာကာရ] ပျင်းရိသော အခြင်းအရာ။ အာလသျာယနာ-ကြည့်။

အာလသျာယိတ (တိ) [အာလသျ+အယိတ] ပျင်းရိခြင်းနှင့်ပြည့်စုံသော၊ ပျင်းသော၊သူ။ အာလသျာယိတတ္တာ-ကြည့်။

အာလသျာယိတတ္တ (န) [အာလသျာယိတ + တ္တ] ပျင်းရိခြင်းနှင့် ပြည့်စုံသောသူ၏အဖြစ်၊ ပျင်းရိသည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်း။ အာလ-

http://www.dhammadownload.com

သျာယိတဿ ဘာဝေါ အာလသျာယိတတ္တံ။ အဘိ၊ဌ၊၂။၄၆၁။ မဟာနိ၊ဌ။၃၆၁။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။ ၄၁၆။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၇၇။ အာလသျာယိတတ္တန္တိ အလသဘာဝပ္ပတ္တိ။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၇၉။ အာလသျ-လည်း ကြည့်။

အာလဿ (နဲ) [အလသ+ ဏျ] ပျင်းရိသော သူ၏ အဖြစ်၊ ပျင်းရိခြင်း။ အာလဿံ အာ-လဿာယနာ အာလဿာယိတတ္တံ၊ အယံ ဝုစ္စ-တိ တန္ဒီ။ အံ၊ဌ၊၁။၂၆။ (ဂုင်း၏ မှီရာပါဋ္ဌိ အဘိ၊ဝိ။၃၆၅-နှင့် ဂုင်း၏ အဖွင့်-အံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၇၇-တို့၌ကား အာလသျံ အာလသျာယနာ အာ-လသျာယိတတ္တံ-ဟု ရှိ၏။)

အာလဿာယနာ (ထီ) [အာလဿ+အယနာ] အာလသျာယနာ-နှင့် အနက်တူ။ အာလဿ-ကြည့်။

အာလဿာယိတတ္တ (နဲ) [အာလဿာယိတ+တ္တ] အာလသျာယိတတ္တ-နှင့် အနက်တူ။ အာ-လဿ-ကြည့်။

အာလာ(ဌာ)နဲ (နဲ)[အာ+လာ+ယု]ချည်တိုင်၊ ဆင်ချည်တိုင်။အာလာနမာဋ္ဌကော ထမ္ဘော။ ဓာန်။၃၆၄။ အာလန္တျသို့ အနေန ဝါ ဗန္ဓန္တိ အာလာနံ၊ ယု။ အာပုဗ္ဗော ဗန္ဓနတ္ထော လာ-ဓာတု။ ဓာန်၊ဋ္ဌီ။၃၆၄။ တံ အာဋ္ဌာနေ နိစ္စလံ ဗန္ဓိတ္ဌာ။ ဓမ္မ၊ဌ၊၁။၈၁။ ဇာ၊ဌ၊၁။၄၃၉။ (–ဇာ၊ဌ၊၄။၃၀၇။)

အာလာပ (ပု)[အာ+လပ+ဏ](က)ရှေးဦးစွာ – ပြောဆိုခြင်း – ပြောဆိုအပ်သောစကား၊ နှုတ်ဆက်စကား။ (ခ) အသံ၊ ကျူးရင့်မြည်တွန်သော အသံ။ (က) အာဒေါ ဘာသန-မာလာပေါ။ ဓာန်။၁၂၃။ ဂမနာဂမနာဒိသ-မဃေ အာဒိမှိ ဘာသနံ ပိယဝစနံ အာလာ-ပေါ၊ အာဒိမှိ လာပေါ အာလာပေါ။ ဓာန်၊ ဋ္ဌီ။၁၂၃။ အာလာပေါ နာမ ပဌမဝစနံ။ ဝိ၊ ဌ၊၃။၃၅၆။ (–သံ၊ဌ၊၂။၂၁၄။) အောက်ပုဒ်လည်း ကြည့်။ (ခ) သာဋ္ဌိကာယ အာလာ-ပေါ ဝိယ မဓုရော။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၃၄။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။ ၅၈။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၁။ (–သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၂။၆၀။)

အာလာပသလ္လာပ (ပု) [အာလာပ + သလ္လာပ] ဦးစွာပြောခြင်း တုံ့ပြန်စကားပြောခြင်း။ နဲ အာလာပသလ္လာပံ အကာသိ။ မ်လိန္ဒ။၁၄။ သလ္လပိတပုဗ္ဗန္တိ အာလာပသလ္လာပေါ ကတ-ပုဗ္ဗော။ ဒီ၊ဌ၊၂။၁၅၀။ မ၊ဌ၊၁။၃၄၀။ အံ၊ဌ၊ ၃။၂၄၆။ အာဒိဘော တေဟိ သဒ္ဓိံ သတ္ထု ဘာသနံ အာလာပေါ၊ ကထနပဋိကတနံ သလ္လာပေါ။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၅၈။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။၂၅၀။ အာဒိတော လာပေါ အာလာပေါ။ ဝစနပဋိ-ဝစနဝသေန သမံ လာပေါ သလ္လာပေါ။ မ၊ဋ္ဌီ၊ ၂။၂၉။ (–ဝိ၊ဌ၊၃။၂၃၈။ ဒီ၊ဌ၊၂။၁၇၄။ မ၊ ဌ၊၂။၅၁၊၂၅၆။ အံ၊ဌ၊၃။၁၁၅။ ဓမ္မ၊ဌ၊၁။ ၄၃၆။ ဓမ္မ၊ဌ၊၂။၂၀၉။ ဥဒါန၊ဌ။၂၁၀။ ဣတိ-ဝုတ်၊ဌ။၂၃၉။ သာရတ္ထ၊၂။၅။ ဝိမတိ၊၂။ ၃၁၆။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၁၃။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၉၅။ အံ၊ဋ္ဌီ၊ ၃။၃၆၊၂၇၉။)

အာလာဗု (ဗူ) (နဲ၊ထီ) [အာ+လမ္ဗ+ဦ] အ-လာဗု-နှင့် အနက်တူ။ ဂုင်း-ကြည့်။

အာလိ ၁ (လီ) (ထီ) [အာ+အလ+ဣ။ အလ ဘူသနေ အာပုဗ္ဗော၊ ဣ။ ဓာန်၊ဋ္ဌီ။၂၃၈။ ရံခါ ဤ-သက်။ ဝိ၊ပိ၊ဓာန်။] အာဋ္ဌိ (ဋ္ဌီ)-နှင့် အနက်တူ။ ဂုင်း-ကြည့်။

အာလိ ၂ (ပု) [အာလ+ဣ] အာဋ္ဌိ-နှင့် အနက်တူ။ ဂုင်း-ကြည့်။

အာလိခိတုံ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+လိခ+တုံ] ရေး-ခြစ်–ခြင်းငှါ။ ယထာရူပံ သုကုသလော စိတ္တကာရော ဝါ ပေါတ္ထကာရော ဝါ အာလိ-ခိတုမ္ပိ သမတ္ထော နတ္ထိ။ အပ၊ဌ၊၁။၈၅။ ဇာ၊ ဌ၊၁။၈၃။

အာလိ(ဋ္ဌိ)ဂ် (ပု) [အာ+လိဂိ+ဏ] မုရိုစည် အထူး၊ နွားမြီးသဏ္ဌာန်ရှိသော လည်ပင်း၌

http://www.dhammadownload.com

ဆဲ့၍ တီးအပ်သော မုရိုးစည်။ မုဒိင်္ဂါမုရ-ဇောသဖ တု၊ အာလိင်္ဂ်ကျောဒ္ဓကာ ဘေဒါ။ ဓာန်။ဝဋ္ဌ၃။ **အာလိင်္ဂ်**တေတိ အာလိင်္ဂေါ်။ ဏော။ ဓာန်၊ဠီ။ဝဋ္ဌ၃။ ဒသဘာတိကရာဇော-နော....**အာဠိင်္ဂ်**ံ နာမ မုဒိင်္ဂ်ံ အကံသု။ ဇော၊ ဠ၊၂။ဂ၃၁။ (–မူလဋီ၊၁။၁၆။)

အာလိင်္ဂ်တိ (ကြိ) [အာ+လိင်္ဂ+အ+တိ] လည်ဖက်–ပ္ပေ့ဖက်–၏။ တုမှေ ဧတံ ဒိသ္ဝာဝ **အာလိင်္ဂ်ထ** ပရာမသထ။ ဒီ၊ဠ၊၂၄၃။ **အာ-လိင်္ဂ်**–ဒီ၊ဠ၊၂။၂၉၅။ **အာလိင်္ဂေါ်ယျ**–ဒီ၊၁။ ၂၁၉။ ဒီ၊ဠ၊၁၃၂၉။ **အာလိင်္ဂ်ိ**–သုတ္တနိ၊ဠ၊ ၂။၂၄၆။ **အာလိင်္ဂ်ိ**ံ သု – သုတ္တနိ၊ဠ၊၁။၆၃။ စူဠနိ၊ဠ။၁၀၃။

အာလိင်္ဂ်န (န) [အာ+လိင်္ဂ+ယု] လည်ဖက်–ပ္ပေ့ဖက်–ခြင်း။ ယာမာနံ အညမညံ **အာ-လိင်္ဂ်န**မတ္တေန။ သာရတ္ထ၊ ၂။၃၀၁။ (–ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊၁။ဂ၅။ ဓာန်။ဓာန်၊ဠီ။၇၇၄။)

အာလိင်္ဂ်န္တ (တိ) [အာ+လိင်္ဂ + အန္တ။ ထိ-ဠ် **အာလိင်္ဂ်န္တိ**] လည်ဖက်–ပ္ပေ့ဖက်–သော၊ သူ။ အာလိင်္ဂ်တော စ အသုစိ မုစ္စတိ။ ဝိ၊ဠ၊ ၂။၁၁၅။ အဂ္ဂိက္ခန္ဓံ အာလိင်္ဂ်န္တော ဝိယ။ ဒီ၊ဠ၊ ၁။၂၂၇။ သာ....**အာလိင်္ဂ်န္တိ** ဝိယ။ အံ၊ဠ၊၁။ ၂၆၆။ (–ဝိ၊ဠ၊၂။၁၂၁။ ဒီ၊ဠ၊၁။၃၂၉။ ဒီ၊ဠ၊ ၂။၂၀၂။ ဇာ၊ဠ၊၁။၂၉၉။ ဇာ၊ဠ၊၃။၅၆။)

အာလိင်္ဂ်မာန (တိ) [အာ+လိင်္ဂ+အ+မာန] လည်ဖက်–ပ္ပေ့ဖက်–သော။ ပုနဝါဧရ တမ္မ-ဝဏ္ဏေန ဥဒကေန **အာလိင်္ဂ်မာန**ာ ဝိယ အာ-ဂစ္ဆတိ။ သံ၊ဠ၊၃။၇၅။

အာလိင်္ဂိတ (တိ) [အာ+လိင်္ဂ+တ] လည်ဖက်–ပ္ပေ့ဖက်–အပ်သော။ **အာလိင်္ဂိ**တော စာသိ ပိယော ပိယာယာ (ဇာ၊ဠ။၃၃၁)တိ ....**အာလိင်္ဂိ**တော စ အာသိ။ **အာလိင်္ဂိ**ယော စာသိတိပိ ပါဠျော အယမေဝတ္ထော။ ဇာ၊ဠ၊ ၄။၂၁၂။ ဓာ၊ဠ၊၁။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၅။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၆။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၇။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၈။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၉။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၀။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၁။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၂။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၃။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၄။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၅။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၆။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၇။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၈။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၉။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၀။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၁။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၂။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၃။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၄။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၅။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၆။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၇။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၈။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၉။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၀။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၁။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၂။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၃။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၄။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၅။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၆။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၇။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၈။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၉။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၀။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၁။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၂။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၃။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၄။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၅။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၆။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၇။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၈။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၉။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၅၀။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၅၁။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၅၂။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၅၃။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၅၄။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၅၅။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၅၆။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၅၇။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၅၈။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၅၉။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၆၀။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၆၁။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၆၂။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၆၃။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၆၄။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၆၅။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၆၆။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၆၇။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၆၈။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၆၉။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၇၀။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၇၁။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၇၂။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၇၃။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၇၄။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၇၅။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၇၆။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၇၇။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၇၈။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၇၉။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၈၀။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၈၁။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၈၂။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၈၃။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၈၄။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၈၅။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၈၆။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၈၇။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၈၈။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၈၉။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၉၀။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၉၁။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၉၂။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၉၃။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၉၄။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၉၅။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၉၆။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၉၇။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၉၈။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၉၉။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၀၀။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၀၁။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၀၂။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၀၃။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၀၄။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၀၅။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၀၆။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၀၇။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၀၈။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၀၉။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၁၀။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၁၁။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၁၂။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၁၃။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၁၄။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၁၅။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၁၆။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၁၇။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၁၈။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၁၉။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၂၀။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၂၁။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၂၂။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၂၃။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၂၄။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၂၅။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၂၆။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၂၇။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၂၈။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၂၉။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၃၀။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၃၁။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၃၂။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၃၃။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၃၄။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၃၅။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၃၆။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၃၇။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၃၈။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၃၉။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၄၀။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၄၁။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၄၂။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၄၃။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၄၄။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၄၅။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၄၆။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၄၇။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၄၈။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၄၉။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၅၀။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၅၁။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၅၂။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၅၃။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၅၄။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၅၅။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၅၆။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၅၇။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၅၈။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၅၉။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၆၀။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၆၁။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၆၂။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၆၃။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၆၄။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၆၅။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၆၆။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၆၇။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၆၈။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၆၉။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၇၀။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၇၁။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၇၂။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၇၃။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၇၄။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၇၅။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၇၆။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၇၇။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၇၈။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၇၉။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၈၀။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၈၁။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၈၂။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၈၃။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၈၄။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၈၅။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၈၆။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၈၇။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၈၈။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၈၉။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၉၀။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၉၁။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၉၂။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၉၃။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၉၄။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၉၅။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၉၆။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၉၇။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၉၈။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၁၉၉။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၀၀။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၀၁။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၀၂။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၀၃။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၀၄။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၀၅။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၀၆။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၀၇။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၀၈။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၀၉။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၁၀။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၁၁။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၁၂။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၁၃။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၁၄။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၁၅။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၁၆။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၁၇။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၁၈။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၁၉။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၂၀။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၂၁။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၂၂။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၂၃။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၂၄။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၂၅။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၂၆။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၂၇။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၂၈။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၂၉။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၃၀။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၃၁။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၃၂။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၃၃။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၃၄။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၃၅။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၃၆။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၃၇။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၃၈။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၃၉။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၄၀။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၄၁။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၄၂။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၄၃။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၄၄။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၄၅။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၄၆။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၄၇။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၄၈။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၄၉။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၅၀။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၅၁။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၅၂။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၅၃။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၅၄။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၅၅။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၅၆။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၅၇။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၅၈။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၅၉။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၆၀။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၆၁။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၆၂။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၆၃။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၆၄။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၆၅။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၆၆။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၆၇။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၆၈။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၆၉။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၇၀။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၇၁။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၇၂။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၇၃။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၇၄။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၇၅။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၇၆။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၇၇။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၇၈။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၇၉။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၈၀။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၈၁။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၈၂။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၈၃။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၈၄။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၈၅။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၈၆။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၈၇။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၈၈။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၈၉။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၉၀။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၉၁။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၉၂။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၉၃။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၉၄။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၉၅။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၉၆။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၉၇။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၉၈။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၂၉၉။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၀၀။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၀၁။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၀၂။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၀၃။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၀၄။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၀၅။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၀၆။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၀၇။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၀၈။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၀၉။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၁၀။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၁၁။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၁၂။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၁၃။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၁၄။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၁၅။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၁၆။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၁၇။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၁၈။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၁၉။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၂၀။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၂၁။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၂၂။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၂၃။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၂၄။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၂၅။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၂၆။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၂၇။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၂၈။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၂၉။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၃၀။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၃၁။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၃၂။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၃၃။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၃၄။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၃၅။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၃၆။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၃၇။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၃၈။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၃၉။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၄၀။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၄၁။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၄၂။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၄၃။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၄၄။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၄၅။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၄၆။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၄၇။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၄၈။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၄၉။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၅၀။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၅၁။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၅၂။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၅၃။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၅၄။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၅၅။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၅၆။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၅၇။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၅၈။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၅၉။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၆၀။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၆၁။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၆၂။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၆၃။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၆၄။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၆၅။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၆၆။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၆၇။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၆၈။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၆၉။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၇၀။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၇၁။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၇၂။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၇၃။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၇၄။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၇၅။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၇၆။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၇၇။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၇၈။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၇၉။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၈၀။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၈၁။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၈၂။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၈၃။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၈၄။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၈၅။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၈၆။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၈၇။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၈၈။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၈၉။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၉၀။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၉၁။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၉၂။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၉၃။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၉၄။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၉၅။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၉၆။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၉၇။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၉၈။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၃၉၉။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၀၀။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၀၁။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၀၂။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၀၃။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၀၄။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၀၅။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၀၆။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၀၇။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၀၈။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၀၉။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၁၀။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၁၁။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၁၂။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၁၃။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၁၄။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၁၅။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၁၆။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၁၇။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၁၈။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၁၉။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၂၀။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၂၁။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၂၂။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၂၃။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၂၄။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၂၅။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၂၆။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၂၇။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၂၈။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၂၉။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၃၀။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၃၁။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၃၂။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၃၃။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၃၄။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၃၅။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၃၆။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၃၇။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၃၈။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၃၉။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၄၀။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၄၁။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၄၂။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၄၃။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၄၄။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၄၅။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၄၆။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၄၇။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၄၈။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၄၉။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၅၀။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၅၁။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၅၂။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၅၃။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၅၄။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၅၅။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၅၆။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၅၇။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၅၈။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၅၉။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၆၀။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၆၁။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၆၂။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၆၃။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၆၄။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၆၅။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၆၆။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၆၇။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၆၈။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၆၉။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၇၀။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၇၁။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၇၂။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၇၃။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၇၄။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၇၅။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၇၆။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၇၇။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၇၈။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၇၉။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၈၀။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၈၁။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၈၂။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၈၃။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၈၄။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၈၅။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၈၆။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၈၇။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၈၈။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၈၉။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၉၀။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၉၁။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၉၂။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၉၃။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၉၄။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၉၅။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၉၆။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၉၇။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၉၈။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၄၉၉။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၅၀၀။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၅၀၁။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၅၀၂။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၅၀၃။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၅၀၄။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၅၀၅။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၅၀၆။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၅၀၇။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၅၀၈။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၅၀၉။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၅၁၀။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၅၁၁။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၅၁၂။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၅၁၃။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၅၁၄။၂၂၂။ ဓာ၊ဠ၊၅၁၅။၂၂၂။

http://www.dhammadownload.com

ပမုခံ။ ဒီ၊ဌ၊၁။၂၂၅။ မ၊ဌ၊၃။၂၄၁။ သာရတ္ထ၊၃။၃၃၁။ အာလိန္ဒန္တိ ပမုခံ။ အံ၊ဌ၊၃။၃၀၆။ (–ဝိ၊၄။၂၉၈။ သံ၊၂။၄၈၁။ ဝိ၊ဌ၊၄။၆၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၂။ ဓမ္မ၊ဌ၊၂။၄၂၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၅။) (ခ) ဒုတိယေ အာလိန္ဒေ သုပဏ္ဏေဟိ သဒ္ဓိံ ဧကတော ဟုတ္ဝာ ယုဇ္ဈန္တိ။ သံ၊ဌ၊၁။၃၁၁။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။၃၀၃။ (မြင့်မိုရ်တောင်၏ အာလိန်ငါးဆင့်တို့၌ အစောင့်ထားပုံကို သံ၊ဌ၊၁။၃၁၀။ ဇာ၊ဌ၊၁။၂၂၀။ သာရတ္ထ၊၁။၂၇၁။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။၃၀၂-တို့ ကြည့်။)

အာလိ(ဋ္ဌိ)နှက (ပု) [အာလိန္ဒ+က] (၁) အိမ်ဦး၊ ကျောင်းဦး၊ ဆင်ဝင်။ (၂) အာလိန္ဒက (အာဋ္ဌိန္ဒက) မည်သော – အရပ် – ကျောင်း။ (၁) ဂေဟာ နိက္ခမ္မ ဗဟိ အာဋ္ဌိန္ဒကေ ဌတ္ဝာ။ ဇာ၊ဌ၊၃။၂၆၆။ အောက်ပုဒ်-လည်း ကြည့်။ (၂) အာလိန္ဒကဝါသီ-ကြည့်။

အာလိန္ဒကမိစိုကာ (ထီ) [အာလိန္ဒက+မိစိုကာ] အိမ်ဦး – ကျောင်းဦး – ဆင်ဝင် – တို့၌ ပြုလုပ်အပ်သော – အကျည် – ခုံမြင့်။ အာလိန္ဒကမိစိုကာဒီန (ဝိ၊ဌ၊၄။၄၇)နှိ ပမုခမိစိုကာဒီနံ။ ဝဇိရ။၅၂၂။ သာရတ္ထ၊၃။၃၈၇။ ဝိမတိ၊၂။၂၃၁။ (–ဝိ၊သင်္ဂဟ။၄၄၀။)

အာလိ(ဋ္ဌိ)နှကဝါသီ (တိ) [အာလိန္ဒက+ဝသ+ဏီ] အာလိန္ဒကမည်သောအရပ်၌ – နေထိုင် – သီတင်းသုံး – သော။ အာလိန္ဒကဝါသီ(အာဋ္ဌိန္ဒကဝါသီ၊ မ၊ဌ၊၁။၂၆၂) မဟာဖုဿဒေဝတ္ထေရော ဝိယ။ ဒီ၊ဌ၊၁။၁၆၉။ သံ၊ဌ၊၃။၂၂၂။ အဘိ၊ဌ၊၂။၃၃၆။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၁။၅၀။ အပ၊ဌ၊၁။၁၆၁။

အာလိဗဒ္ဓ (တိ) [အာလိ+ဗဒ္ဓ] ကန်သင်း – ကန်ပေါင် – ဖြင့် ဖွဲ့အပ်သော။ ပေါက္ခရဏီ စတုရံသာ အာလိဗဒ္ဓါ ပူရာ ဥဒကဿ။ အံ၊၂။၂၃။

အာလိမ္ပတိ (ကြိ) [အာ+လိပ+အ+တိ] လိမ်းကျံ၏။ ဆဗ္ဗဂ္ဂိယာ ဘိက္ခူ မုခံ **အာလိမ္ပန္တိ**၊ ဝိ၊၄။၂၄၂။ (–ဝိ၊ဌ၊၄။၄၅။) **အာလိမ္ပာမိ**— သုတ္တနိ၊ဌ၊၁။၈၅။ အပ၊ဌ၊၁။၁၉၄။ **အာလိမ္ပ**—ဝိ၊၂။၄၁၆။ **အာလိမ္ပာဟိ**—သုတ္တနိ၊ဌ၊၁။၈၅။ အပ၊ဌ၊၁။၁၉၄။ **အာလိမ္ပေယျ**— မ၊၃။၄၄။ သံ၊၂။၃၈၅။ မဟာနိ။၁၈၅။ **အာလိမ္ပေယျာသိ**—မ၊၃။၄၄။

အာလိမ္ပန (နဲ) [အာ+လိပ+ယု] မီးစွဲငြိခြင်း၊ မီးလောင်ခြင်း။ ဥဒကဃဋ္ဌကာနိ ဌပေန္တိ အာလိမ္ပနံ ဝိဇ္ဈာပေထုံ။ မိလိန္ဒ။၄၃။

အာလိမ္ပန္တ (တိ) [အာ+လိပ+အ+အန္တ] လိမ်းကျံသော၊သူ။ ဝဏမုခံ အာလိမ္ပတော။ မ၊၃။၄၄။ (–ဝိ၊ဌ၊၂။၁၁၇။)

အာလိမ္ပာပေတိ (ကာ၊ကြိ) [အာ+လိပ+ဏာပေ+တိ] လိမ်းကျံစေ၏။ ယာ ပန ဘိက္ခုနီ ....အာလိမ္ပာပေယျ ဝါ။ ဝိ၊၂။၄၁၅။

အာလိမ္ပိတဗ္ဗ (တိ) [အာ + လိပ + တဗ္ဗ] (၁) လိမ်းကျံ – အပ် – သင့် – ထိုက် – သော။ (၂) မီးတိုက် – အပ် – သင့် – ထိုက် – သော။ (၁) နဲ ဘိက္ခဝေ မုခံ အာလိမ္ပိတဗ္ဗံ။ ဝိ၊၄။၂၄၂။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၄၃၇။ (၂) နဲ ဘိက္ခဝေ ဒါ့ယော အာလိမ္ပိတဗ္ဗော။ ဝိ၊၄။၂၇၉။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၄၃၀။

အာလိမ္ပိတုံ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+လိပ+တုံ] လိမ်းကျံခြင်းငှါ။ အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ အာဗာဓပ္ပစ္စယာ မုခံ အာလိမ္ပိတုံ။ ဝိ၊၄။၂၄၃။

အာလိမ္ပီယတိ (ကမ္မ၊ကြိ) [အာ + လိပ + ယ+တေ] လိမ်းကျံအပ်၏။ သော ဝဏော အာလေပေန စ အာလိမ္ပီယတိ။ မိလိန္ဒ။၇၈။

အာလိမ္ပေတိ (ကာ၊ကြိ) [အာ+လိပ(ဒီပ?)+ဏေ+တိ] စွဲငြိစေ၏၊ တောက်လောင်စေ၏၊ မီးမြှိုက်၏၊ မီးတိုက်၏။ ဥက္ကံ ဗန္ဓိတ္ဝာ ဥက္ကာမုခံ **အာလိမ္ပေတိ**။ အဘိ၊ဌ၊၂။၂၁၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၃၉။ အာလိမ္ပေတီတိ အာဒီပေတိ ဇာလေတိ။ မူလဋ္ဌီ၊၂။၁၅၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၃၀၃။

http://www.dhammadownload.com

ပုတ္တော သုက္ခတိဏပဏ္ဏကဋ္ဌာနိ အာလိမ္ပေတိ။ ပေတ၊ဋ္ဌ။၅၇။ **အာလိမ္ပေန္တိ**— ဝိ၊၄။၂၇၉။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၅၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂။ **အာလိမ္ပေယျ**— မ၊၃။၂၈၆။ အံ၊၁။၂၅၈။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၁၀။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၂၉။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၀၁။ **အာလိမ္ပေသိ**— အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၂၇။ **အာလိမ္ပေသုံ**— ဝိ၊၁။၁၁၁။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၁။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၅၃။ အာဝါပံ **အာလိမ္ပေဿသိ**။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၃။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉၈။ **အာလိမ္ပေဿာမိ**—အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၂၆။ **အာဋ္ဌိမ္ပေဿာမ**— ဒီ၊၂။၁၃၄။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉၄။

အာလိမ္ပေတ္ဝာ (ကြိ၊ဝိ) [အာ + လိပ+ဏေ+တ္ဝာ] တောက်စေ–မီးရှို့–မီးညှိ–၍။ အာလိမ္ပေတ္ဝာ(ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၆၆)တိ ဇာလေတ္ဝာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၁၉၅။ (–ဝိ၊၃။၂၉၆။ မ၊၃။၂၈၆။ အံ၊၁။၂၅၈။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၃၉။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၃၄၉။)

အာလိမ္ပေန္တ (တိ) [အာ+လိပ+ဏေ+အန္တ] (၁) လိမ်းကျံစေသော၊သူ။ (၂) တောက်စေ–မီးရှို့–သော၊သူ။ (၁) ဘေသဇ္ဇေန အာလိမ္ပေန္တဿ (အာလိမ္ပန္တဿ?) အသုစိ မုစ္စိ။ ဝိ၊၁။၁၆၆။ (၂) အလ္လတိဏဝနပ္ပဂုမ္ဗာဒယော ဥယ္ဟန္တူတိ အာလိမ္ပေန္တဿ စ ပါစိတ္တိယံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၁။ (–ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၃၄၉။)

အာလီယတိ[၁] (ကြိ) [အာ + လီ+ယ + တိ] တွယ်တာ–ငြိကပ်–မှိဝဲ–၏။ အာလီယန္တိ (အာလယန္တိ၊ ဒီ၊ဋီ၊၁။၅၈) အဘိရမဏဝသေန သေဝန္တီတိ အာလယာ။ သာရတ္ထ၊၃။၁၅၁။

အာလီယတိ[၂] (ကမ္မ၊ကြိ) [အာ+လီ+ယ+တေ] တွယ်တာ – ငြိကပ် – မှိဝဲ – အပ်၏။ အာလီယန္တိ အဘိရမိတဗ္ဗဋ္ဌေန သေဝီယန္တီတိ အာလယာ။ သာရတ္ထ၊၂။၁၇။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၅၈။ မ၊ဋီ၊၂။၁၃၁။ သံ၊ဋီ၊၁။၂၃၀။

အာလု (ပု၊နာ) [အာ+လု+ဥ။ ဝိ၊ပိ၊ဓာန်။ အလ+ဏု] အာလူး(တံတွေး ဥ၊ဇာ၊သျ)ခဏန္တာလုကလမ္ဗာနီ (ဇာ၊၁။၃၀၇။ အပ၊၁။၁၅၉)တိ ခဏန္တော အာလူနိ စေဝ တာလကန္ဒာနိ စ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၃၇၄။

အာလုပ္ပ (နာ) [အာ+လုပ+ဏျ] (၁)အလုတ်အလွေး၊ ထမင်းလုပ်၊ (၂) လုယက်ခြင်း။ အောက်ပုဒ် ကြည့်။

အာလုပ္ပကာရကံ (ကြိ၊ဝိ) [အာလုပ္ပ+ကာရကံ] (၁) အလုတ်အလွေးပြု၍။ (၂) လုယက်ခြင်းကို ပြု၍၊ အလုအယက်ပြု၍။ အာလုပ္ပကာရကံ ဥပက္ကမိံသု ပရိဘုဥ္ဇိတု (ဒီ၊၃။၇၀၊၇၅)နှိ အာလောပံ ကတ္ဝာ ပိဏ္ဍေ ပိဏ္ဍေ ဆိန္ဒိတ္ဝာ ပရိဘုဥ္ဇိတုံ အာရဘိံသု။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၅၀။ အာလုပ္ပကာရကန္တိ ဧတ္ထ အာလောပပရိယာယော အာလုပ္ပသဒ္ဒေါတိ အာဟ အာလောပံ ကတ္ဝာတိ။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၄၂။ အာလုပ္ပကာရကံ ပရိဘုဥ္ဇိတုံ ဥပက္ကမန္တိ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၂၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၄၇။ သာရတ္ထ၊၁။၂၈၂။ အာလုပ္ပကာရကန္တိ အလောပံ ကတ္ဝာ ကတ္ဝာတိ ဝဒန္တိ၊ အာလုပ္ပနံ ဝိလောပံ ကတ္ဝာတိ အတ္ထော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၅၂။

အာလုပ္ပန (နာ) [အာ+လုပ+ယ+ယု] လုယက်ခြင်း။ အာလုပ္ပကာရကံ-ကြည့်။

အာလုမ္ပတိ (ကြိ) [အာ+လုပ+အ+တိ] ကိုက်ဖြတ်၏၊ ကိုက်ဖြတ်၍ စား၏။ ဂါဝီ တရုဏဝစ္ဆာ ထမ္ဗဥ္ဇ အာလုမ္ပတိ။ မ၊၁။၃၉၉။ ထမ္ဗဥ္ဇ အာလုမ္ပတီတိ တိဏဥ္ဇ အာလုမ္ပမာနာ ခါဒတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၀၀။

အာလုမ္ပမာန (တိ) [အာ+လုပ+အ+မာန] ကိုက်ဖြတ်သော။ အာလုမ္ပတိ-ကြည့်။

အာလုမ္ပိတ္ဝာ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+လုပ+တ္ဝာ] ကိုက်ဖြတ်၍။ တိဏံ အာလုမ္ပိတ္ဝာ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၁၀။ သဗ္ဗံ အာလုမ္ပိတ္ဝာ ဧကပ္ပဟာရေနေဝ ဂိလိတုကာမော။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၅။

http://www.dhammadownload.com

အာလုလ (တိ) [အာ+လုလ+အ] နောက်ကျုသော။ အာဝိလ (ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၃၆၃)-ကြည့်။ အာလုဋ္ဌ-လည်း ကြည့်။

အာလုလိတ (တိ) [အာ+လုလ+တ] အာလုဋ္ဌိတ-ကြည့်။

အာလုလီယတိ (ကမ္မ၊ကြိ) [အာ + လုလ+ယ+တေ] မ္ဒေနှောက်အပ်၏၊ နောက်ကျုစေအပ်၏။ မဟတာ ဟိ ဂေါဂဏေန စိဏ္ဏဋ္ဌာနံ ဘေရိတလံ ဝိယ သုဒ္ဓံ ဟောတိ နိတ္တိဏံ၊ ဥဒကမ္ပိ အာလုလီယတိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၅၁။

အာလုလေန္တ (တိ) [အာ+လုလ+ဏေ+အန္တ] အာလုဋ္ဌေန္တ-ကြည့်။

အာလုဝ (ပု၊နှ) [အလ+ဏုဝ။ လတာဟိ အလီယတီတိ အာလုဝေါ၊ ဂစ္ဆဇာတိ။ ဏ္ဍာဒိ။ ၂၀၂။] အာလူး၊ (အာလူးဥ၊ အာလူးပင်။ ပါစိတ်အဋ္ဌကထာ ရှေ့ဥမင် နိသျ။ နှာ-၈၂-၌ "အာလုဝ=ပြိန်း"ဟုဋင်း, ဒသနိပါတ် ဇာတ်ပါဋ္ဌိတော်နိသျ။ နှာ-၁၀၆-၌ "အာလုဝါနိ=ကညင်ဥတ္ရိသည်"ဟုဋင်း,အပ၊သျ၊၂။၁၅၉-၌ "အာလုဝါစ=မျောက်ဥတ္ရိသည်ဋင်း"ဟုဋင်း ပြန်ဆိုကြကုန်၏)။ အာလုဝါ စ တဋ္ဌမှာ စ။ အပ၊၁။၁၈၊၄၀၆။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၇၈။ အာလုဝါဒယော မူလဖလာ ခုဒ္ဒါမဓုရသာ။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၁။ အာလုဝံ တဿ ပါဒါသိ (အပ၊၁။၂၆၈)နွှိ....အာလုဝကန္ဒံ ပါဒါသိ ံ။ အပ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉၃။ အာလုဝါနီ(ဇာ၊၁။၂၁၂)တိ အာလုဝကန္ဒာ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၄၅။ (–ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၇။ အပ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၇။ ဝဇိရ။၃၁၉။)

အာလုဝကန္ဒ (နှ) [အာလုဝ+ကန္ဒ] အာလူးဥ။ စတုရဿဝလ္လိ ံ အာလုဝကန္ဒံ မုဥ္ဇတိဏံ.... ဥပ္ပါဋ္ဌေဟိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၁။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၈၁။ (–ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၀၀။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၉၅။ အပ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉၃။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၄၅။) အာလုဝ-လည်း ကြည့်။

အာလုဋ္ဌ (တိ) [အာ+လုဋ္ဌ+အ] ရောက်ရက်ခတ် –လှုပ်ရှား–သော၊ နောက်ကျုသော်။ နဒီ.... နှာယန္တေဟိ ဟေဋ္ဌုပရိယဝါလိကာ အာလုဋ္ဌာ ဟောတိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၁၈။ အာလုဋ္ဌာတိ အာကုလဇာတာ။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၆၃။ အာလုလ-လည်း ကြည့်။

အာလုဋ္ဌတိ (ကြိ) [အာ+လုဋ္ဌ+အ + တိ] နောက်ကျု၏။ ပါတိသဟဿေပိ ပက္ခိတ္တေ နှ အာလုဋ္ဌတိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၁၆။ နှ **အာလုဋ္ဌတီတိ** နှ အာဝိလံ ဟောတိ။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၁၆။ **အာလုဋ္ဌိဿန္တိ**—သာရတ္ထ၊၁။၃၉၇။

အာလုဋ္ဌန (နှ) [အာ+လုဋ္ဌ+ယု] (က) မ္ဒေနှောက်ခြင်း။ (ခ) ချောက်ချားခြင်း။ (က) ဥဒ္ဓနေ ပစ္စမာနဿ အာလုဋ္ဌနေ ဥပရိ အပက္ကတဏ္ဍုလာ ဟေဋ္ဌာ ပဝိသိတ္ဌာ။ ဝိမတိ၊၂။၃၈။ (ခ) ဇတ္ထ စ ခေါဘနာ, အာလုဋ္ဌနာ စ ကာယိကသုခဿ ဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အနုဋ္ဌီ၊၂။၁၈။

အာလုဋ္ဌာပေတ္ဌာ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+လုဋ္ဌ+ဏာပေ+တ္ဌာ]မ္ဒေနှောက်စေ၍။တတော သေသကံ ဥဒကစာဋ္ဌိယံ အာလုဋ္ဌာပေတ္ဌာ ဗြာဟ္မဏာနံ မုခေ ပက္ခိပါပေသိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၅၉။

အာလု(လိ)ဋ္ဌိတ (တိ) [အာ+လုလ(လုဋ္ဌ)+တ] (၁) (က) မ္ဒေနှောက်အပ်သော။ (ခ) ယောက်ယက်ခတ်–လှုပ်ရှား–စေအပ်သော။ (ဂ) နောက်ကျုစေအပ်သော။ (ဃ) နင်းချေအပ်သော။ (၂) (က) မကြည်လင်သော၊ နောက်ကျုသော။ (ခ) မငြိမ်မသက်ရောက်ရက်ခတ်သော။ (ဂ)ရောယှက်ရှုပ်ထွေးသော။ (၁) (က) (ခ) ဧကတော ကတ္ဌာ မိဿိတံ အာလုဋ္ဌိတံ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၅။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၂။၈။ (က) (ခ) (ဂ) တေဟိ ပဌမတရံ ဩတရိတ္ဌာ ပိဝန္တေဟိ အာလုလိတာနိ ကဒ္ဒမောဒကာနိ ပိဝတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၃၄။ (ဃ) ဂေါယူထေန ဂတမဂ္ဂေ အာလုလိတတိဏသဒိသာ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၉။ (၂) (က) ဒဟရကာလေ သုပ္ပသန္ဒာနိ....စက္ခာဒီနိ ဣန္ဒြိယာနိ ဇရံ ပတ္တ-

http://www.dhammadownload.com

ဿ ပရိပက္ကာနိ အာလု(လိ)ဋ္ဌိတာနိ အဝိသ-ဒါနိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၈၇။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၀။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၆၄။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၃။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၀။ စူဋ္ဌနိ၊ဋ္ဌ။၁၆။ အာလုဋ္ဌိတာနီတိ အာကုလာနိ။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၃၁၆။ (–သာရတ္ထ၊၁။၃၉၇။) (က) (ခ) မဒ္ဒိ တဝ ဒုဿယန-ဒုဗ္ဘောဇနေဟိ စိတ္တံ အာလုဋ္ဌိတံ ဘဝိဿတိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၃၁၉။ (ဂ) ဣမေ သခ်ါရာ အည-မညမိဿာ အာလုဋ္ဌိတာ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆၃။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၃၂။ အာလုဋ္ဌိတာ သံကိဏ္ဏာ။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၈၃။ အာလုဋ္ဌိတာ အာကုလာ။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၇၃။ (–ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၂၇။)

အာလု(ဋ္ဌိ)ဋ္ဌိယတိ (ကမ္မ၊ကြိ) [အာ+လုဋ္ဌ+ယ+တေ] မ္ဒေနှောက်အပ်၏၊ (က) နောက်ကျုစေအပ်၏။ (ခ) ယောက်ယက်ခတ်–လှုပ်ရှား–စေအပ်၏။ (က) ဥဒကမ္ပိ အာလုဋ္ဌိ-ယတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၂။ (ခ) ဃောသနံ ကရော-နွော အာလုဋ္ဌိယတိ။ အပ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၄။

အာလုဋ္ဌေတိ (ကြိ) [အာ+လုဋ္ဌ+ဏေ+တိ] (က) မ္ဒေနှောက်၏။ (ခ) ရောယှက်–ရှုပ်ထွေး–စေ၏၊ ဇဝေဇဝါ–ယုံမှားသံသယ–ဖြစ်စေ၏။ (က) ဥဋ္ဌုက်ံ ဝါ ဂဟေတွာ အနုက္ခိပန္တော အာလုဋ္ဌေတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၁၇။ (က) (ခ) ဧဝရူပဿာပိ နာမ ဘိက္ခုနော အယံ ပဥ္ဇော အာလုဋ္ဌေတိ။ ဒီ ဋ္ဌ၊၂။၃၃၇။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၆။ အာလုဋ္ဌေတီတိ ဝိလုဋ္ဌိတော အာကုလော ဟောတီတိ အတ္ထော။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၈၁။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၃၃၁။ **အာလုဋ္ဌေဿတိ**—မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၉၆။ **အာလုဋ္ဌေဿန္တိ**— ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၃၇။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၆။

အာလုဋ္ဌေတ္ဒာ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+လုဋ္ဌ+ဏေ+တ္ဒာ] (က) မ္ဒေနှောက်၍၊ ဖရိုဖရဲ ဖြစ်စေ၍။ (ခ) လှုပ်မ္ဒေ၍။ (က) ဝါလိကံ အာလု-ဋ္ဌေတ္ဒာ ဟတ္ထေန ဟတ္ထံ အာဒါယ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၂။ (ခ) ဃဋ္ဌံ အာလုဋ္ဌေတ္ဒာ ယာဂုယာ ပူရေသိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၂၀၅။

အာလုဋ္ဌေန္တ (တိ) [အာ+လုဋ္ဌ+ဏေ+အန္တ] (က) မ္ဒေနှောက်သော။ (ခ) လှုပ်ရှားစေသော။ (ဂ) ယောက်ယက်ခတ်စေသော။ (ဃ) တုန်လှုပ်ချောက်ချားစေသော။ (က) ယာဂုံ ဝါ သူပုံ ဝါ ပုရတော ဌပေတ္ဒာ အာလုဋ္ဌေ-(လေ)နွာနံ ဘာဇနတော ဖုသိတာနိ ဥဂ္ဂန္တာ ပတ္တေ ပတန္တိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၁၂။ ဝိ၊သဂ်ဟ။၁၁၅။ အာလုလေန္တာနန္တိ အလောလေန္တာနံ၊ အယမေဝ ဝါ ပါဌော။ သာရတ္ထ၊၃။၇၁။ (က) (ခ) သုခဥ္ဇိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ သကလသရီရံ ခေါဘေန္တံ အာလုဋ္ဌေန္တံ အဘိသန္ဒယမာနံ ....ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃။ (က) (ခ) (ဂ) စက္ကဝါဋ္ဌမဟာသမုဒ္ဒံ အာလုဋ္ဌေန္တော ဝိယ စ သမ္မသတိ။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၂။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁။ ဥဒကေ မစ္ဆံ အာလုဋ္ဌေန္တော။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၅၁၆။ (–ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၅၂။) (ဃ) သာရိ-ပုတ္တံ အာလုဋ္ဌေန္တော ပဥ္ဇံ ပုစ္ဆိဿာမိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၉။

အာလေပ (ပု) [အာ+လိပ+ဏ] (၁) ဆေးလိမ်းခြင်း၊ ဆေးလူးခြင်း။ (၂) လိမ်းဆေး၊ သုတ်ဆေး။ (၁) ဘဂန္ဒလာဗာဓံ ဧကေနေဝ အာလေပေန အပကစိုး။ ဝိ၊၃။၃၈၃။ (၂) သောဝဏော အာလေပေန စ အာလိမ္ပီယတိ။ မိလိန္ဒ။၇၈။ (–ဝိ၊၃။၃၈၅၊၃၈၇။)

အာလေပန (နဲ) [အာ+လိပ+ယု] လိမ်းကျံခြင်း။ လောဟိတံ နီဟရိတ္ဒာ အာလေပန-ဗန္ဓနဓောဝနာဒီဟိ တံ ပဒေသံ သဉ္ဇဝိံ ကတ္ဒာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅၉။

အာလေပနရူဟန (နဲ) [အာလေပန+ရူဟန] ဆေးလိမ်းသဖြင့် အသားနုတက်ခြင်း။ အာ-လေပနရူဟနေ ယထာ (ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၄၃)တိ ဘေသဇ္ဇလေပနေန ဝဏဿ ရုဟနေ ဝိယ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၇၄။

http://www.dhammadownload.com

အာလေပိတ (တိ) [အာ+လိပ+တ] မီးတိုက်အပ်သော။ ကုမ္ဘာကာရပါကော အာလေဖိတော ပဌမံ ဓူမေတိ။ အံ၊၂။၄၇၅။

အာလောက[၁] (ပု) [အာ+လောက(လောစ)+အ] (က) အဆောင်အလင်း။ (ခ) အာလောကကသိုဏ်း၊အဆောင်အလင်းကသိုဏ်း။ (ဂ) ထွန်းလင်းတောက်ပတတ်သော-ဝိဇ္ဇာ-ဉာဏ်-ပညာ၊ ဉာဏ်ပညာအဆောင်အလင်း။ (က) အန္ဓကာရော ဂုဟာယံ အန္ဓကရဓာယိ၊ အာလောကော ဥဒပါဒိ။ ဒီ၊၂။၂၁၅။ အာလောကော ဥဒပါဒိတိ.... အာလောကော ဇာတော။ ဒီ၊၆၊၂။၂၉၇။ အာလောကော အန္ဓကရဓာယိ။ ဝိ၊၄။၃၀၃။ သံ၊၁။၂၁၃။ (-) ဝိ၊၁။၂၄၅။ ဝိ၊၄။၁၉၃။ ဒီ၊၁။၂၁၁။ ဒီ၊၂။ ၁၆၉။ သံ၊၂။၃၄၂။ အံ၊၁။၂၂၉၊၄၅၆။ အံ၊ ၂။၃၅၆။ သုတ္တနိ။၃၉၇။ အပ၊၁။၁၆၆။ မိလိန္ဒ။၂၈၃၊၃၀၀။ ဝိ၊၆၊၁။၉၈။ ဝိ၊၆၊၂။၁၁၉၊ ၁၆၇။ ဒီ၊၆၊၁။၁၅၇၊၁၇၅။ ဒီ၊၆၊၂။၂၆၊၃၊ ၂။ မ၊၆၊၁။၁၃၆။ မ၊၆၊၂။၄၉။ မ၊၆၊၄။၁၄၆။ သံ၊၆၊၁။၅၅၊၁၀၀။ သံ၊၆၊၃။၄၅။ အံ၊၆၊ ၂။၁၂၂။ အံ၊၆၊၃။၂၂၊၂၆။ အဘိ၊၆၊၁။၁၆၆-၆၊ ၂၈၅။ အဘိ၊၆၊၂။ ၁၄၊ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၆၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၇၅၊၃၃၁။ ဥဒါန၊၆။၆၉။ သုတ္တနိ၊၆၊၂။ ၂၂၆၊၂၄၁: မဟာနိ၊၆။ ၂၅၉။ ဝဇီရ။၃၀၃။ သာရတ္ထ၊၁။၂၈၂။ သာရတ္ထ၊၂။၆၀၂။ မဟာဋီ၊၁။၁၈၉၊၁၉၈၊ ၂၂၀။ မဟာဋီ၊၃။၁၃၃။ သံဋီ၊၂၊၂၈၁။ အံဋီ၊ ၂။၁၃၄၊၁၈၄၊၂၉၉။ အံဋီ၊၃။၁၀၃၊၁၁၅။ မူလဋီ၊၁။၁၃၄။ မူလဋီ၊၂။ ၁၀၀။ မူလဋီ၊၃။၄၂။ အနုဋီ၊၁။၁၆၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊၁။၄၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၄၉၈။ နေတ္တိ၊ဋီ။၁၃၆။) (ခ) အာလောကဿာ(သံ၊၆၊၂။၁၂၄)တိ အာလောကကသိဏဿ။ သံ၊ဋီ၊၂။၁၃၃။ ဟေဋ္ဌာ နိရယာဘိမုခံ အာလောကံ ဝဿေတွာ။ ဝိ၊၆၊၁။၁၃၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၅၅။ (-မ၊၆၊ ၂။၂၂၄။ မ၊၆၊၄။၁၀၃။ အံ၊၆၊၁။၄၁၀။ ဓမ္မ၊ ၁။၁၀၃၊၁၇၇။ မူလဋီ၊၁။၁၃၄။ မူလဋီ၊၂။ ၁၀၀။ မူလဋီ၊၃။၄၂။ အနုဋီ၊၁။၁၆၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊၁။၄၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၄၉၈။ နေတ္တိ၊ဋီ။၁၃၆။) (ခ) အာလောကဿာ(သံ၊၆၊၂။၁၂၄)တိ အာလောကကသိဏဿ။ သံ၊ဋီ၊၂။၁၃၃။ ဟေဋ္ဌာ နိရယာဘိမုခံ အာလောကံ ဝဿေတွာ။ ဝိ၊၆၊၁။၁၃၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၅၅။ (-မ၊၆၊ ၂။၂၂၄။ မ၊၆၊၄။၁၀၃။ အံ၊၆၊၁။၄၁၀။ ဓမ္မ၊

ဌ၊၁။၁၀၃။ သံ၊ဋီ၊၂။၂၈၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၅၅။) အာလောကဖရဏ-လည်း ကြည့်။ (ဂ) အာလောကော ဥပ္ပန္နော။ ဝိ၊၁။၅။ မ၊၁။၂၇။ အံ၊၁။၁။၂၂၆။ အံ၊၃၊၂။၂၂။ ဣတိဝုတ်။၂၆၂။ အာလောကောတိ သာယေဝ ဝိဇ္ဇာ ဩဘာသကရဏဋ္ဌေန အာလောကောတိ ဝုစ္စတိ။ ဝိ၊၆၊၁။၁၃၃။ မ၊၆၊၁။၁၃၃။ အံ၊၆၊၂။၁၀၆။ အံ၊၆၊၂။၂၀၆။ ဣတိဝုတ်၊၆၊၂။၂၉၉။ အာလောကော ဒဿေတာ(ပဋိသံ၊၁၂၂)တိ ပညာလောကံ ဒဿနသီလော။ ပဋိသံ၊၆၊၂။၁၆၆။ အာလောက(ဝိ၊၆၊၁။၇၆)နှင့် ဉာဏာလောကံ။ သာရတ္ထ၊၁။၁၀၀။ (-ဝိ၊၃။၁၅။ ဒီ၊၂။၂၀။ သံ၊၁။၂၄၀၊၃၂၂။ သံ၊၂။၄၃၀။ သံ၊၃။၄၃၁။ သံ၊၃။၁၂၅၊ ၂၂၅၊၃၆၉။ အံ၊၁။၂၂။ ပဋိသံ။၃၃၂။ အပ၊၁။၂၉၂။ ဗုဒ္ဓဝံ။၃၆၆။ နေတ္တိ။၄၆။ ဒီ၊၆၊၂။ ၅၂။ သံ၊၆၊၂။၂၀။ အံ၊၆၊၁။၉၁။ အဘိ၊၆၊ ၁။၁၉၂။ ပဋိသံ၊၆၊၁။၃၄၉။ ဗုဒ္ဓဝံ၊၆။၂၀၄။ သာရတ္ထ၊၃။၁၂၉။)

အာလောက[၂] (တိ) [အာလောက+ဏ] အဆောင်အလင်း-ရှိသော-ကို သိမှတ်စွမ်းနိုင်သော။ အယံ သညာ အာလောကာ ဟောတိ။ အဘိ၊ဝိ။၂၆၃-၄။ အာလောကာ ဟောတိတိ သပ္ပဘာ ဟောတိ။ အဘိ၊၆၊၂။ ၃၅၄။

အာလောကကရ (တိ) [အာလောက+ကရ+အ] အဆောင်အလင်းကို ပြုတတ်သော။ (က) ပကတိသော အဆောင်အလင်းကို ပြုတတ်သော။ (ခ) ပညာတည်းဟူသော အဆောင်အလင်းကို ပြုတတ်သော။ (က) သကလစက္ကဝါဠေ အာလောကကရာနံ အန္ဓကရေ သေဒဝိသိဒ္ဓေန ကေရဇာ။ ဇာ၊၆၊၂။၃၀။ ပဘင်္ကရ(အံ၊၆၊၂။၃၀၆)လည်း ကြည့်။ (ခ) အာလောကကရာတိပိ ဝုစ္စန္တိ။ ဣတိဝုတ်။ ၂၆၇။ သပရသန္တာနေသု ပညာ အာလောကပညာ ဩဘာသပညာ ပဇ္ဇောတာနံ ကရ-

http://www.dhammadownload.com

ဏေန နိဗ္ဗတ္တနေန အာလောကာဒိကရာတိပိ။ ဣတိဝုတ်၊ဌ။၃၁၆။ (–စူဠနိ။၂၁၂။ နေတ္တိ။၄၆။ စူဠနိ၊ဌ။၈၃။) (က) (ခ) တယော ဟိ အာလောကကရာ။ အပ၊၁။၂၉၂။

အာလောကကရဏ (နဲ) [အာလောက+ကရဏ] (၁) အရောင်အလင်းကိုပြုခြင်း။ (တိ) (၂) အရောင်အလင်းကို ပြုတတ်သော။ (၁) တီသုဒီပေသု ဧကက္ခဏေ အာလောကကရဏေန မဟာနုဘာဝတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၃၁၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၆။ အံ၊ဋီ၊၃။၈၃။ (–မ၊ဌ၊၃။၂၇၈။ အံ၊ဌ၊၃။၇၁။ ဥဒါန၊ဌ။၃၂၅။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၂။၁၀၉၊၁၇၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၂၈။) (တိ) (၂) အာလောကကရဏာ ဓီရာ။ ဣတိဝုတ်၊၂၆၈။ မဏိ နိဗ္ဗတ္တတေ မယှံ၊ အာလောကကရဏော မမံ။ အပ၊၂။၄၇။ ထေရ၊ဌ၊၁။၄၄၇။ (–အပ၊၁။၇၉။ ထေရ၊ဌ၊၁။၃၉၄။)

အာလောကကသိဏ (နဲ) [အာလောက+ကသိဏ] (၁) အာလောကကသိုဏ်း၊ အလုံးစုံ–ဖြန့်–ပွါးစေ–အပ်သော အရောင်အလင်း။ (၂) အလောကကသိုဏ်းလျှင် အာရုံရှိသော ဈာန်။ (၁) ပထဝီကသိဏံ....အာလောကကသိဏံ ပရိစ္ဆိန္နာကာသကသိဏန္တိ ဣမေ ဒသ ကသိဏာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၀၇။ အာကာသကသိဏံ အာလောကကသိဏဥ္စေတိ ဣမာနိ ဒသ ကသိဏာနိ နာမ။ သင်္ဂဟ။၅၉။ ပါဋိတော်(ဒီ၊၃။၂၂၃၊၂၅၇။ မ၊၂။၂၀၇။ အံ၊၁။၄၃။ ပဋိသံ။၈။ နေတ္တိ။၇၅)တို့၌ အာလောကကသိုဏ်းကို ဟောတော်မမူ၊ အာလောကကသိဏံ-အရာ၌ ဝိညာဏကသိဏံ-ဟုသာ ဟောတော်မူ၏။ ပါဋိတော်၌ အာလောကကသိုဏ်းကို သရုပ်အားဖြင့် မဟောသော်လည်း ဝိဝဋံ အာဝဋံ-ဟု ဟောသောကြောင့် အနက်အားဖြင့်ကား လာရှိသည်သာ။ တနည်း—အာလောကကသိုဏ်းသည် ဩဒါတကသိုဏ်း၌ အတွင်းဝင်သည်ဟု ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၂၅-၌ ဆိုဏ်။ သာရတ္ထ၊၂။၂၀၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၁၉၈-တို့လည်း ကြည့်။ (၂) အာလောကကသိဏံ သမာပဇ္ဇိတ္ဝာ။ ပဋိသံ၊ဌ၊၂။၂၇၆။ (–ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၂၅။)

အာလောကကသိဏာရမ္မဏ (တိ) [အာလောကကသိဏ+အာရမ္မဏ] အာလောကကသိုဏ်းလျှင် အာရုံရှိသော။ အာလောကကသိဏာရမ္မဏံ စတုတ္ထဇ္ဈာနမေဝ ဝါ သန္ဓာယ ဝုဟ္ကံ။ ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၃၃၅။

အာလောကကိစ္စ (နဲ) [အာလောက + ကိစ္စ] အရောင်အလင်းကိုပြခြင်းကိစ္စ။ အာလောကကိစ္စ (သံ၊ဌ၊၁။၂၀၄) နှိ အန္ဓကာရဌာနေ အာလောကဒဿနံ ဝိယ အာလောကဌာနေ အာလောကဒဿနကိစ္စံ နတ္ထိ။ သံ၊ဋီ၊၁။၂၅၁။

အာလောကဇာတ (တိ) [အာလောက+ဇာတ] အရောင်အလင်း ဖြစ်၍ဖြစ်သော၊ ဖြစ်သော အရောင်အလင်းရှိသော။ အာလောကဇာတာ ဝိယာ(ဥဒါန။၁၀၆)တိ သဥ္ဇာတာလောကာ ဝိယ။ ဥဒါန၊ဌ။၁၆၆။ ဣဒံ အန္ဓကာရံ အာလောကဇာတံ ဟောတု။ ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၃၀၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၈။ အာလောကဇာတန္တိ အာလောကဘူတံ၊ ဇာတာလောကံ ဝါ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၂၄။

အာလောကဌာန (နဲ) [အာလောက + ဌာန] အရောင်အလင်းရှိရာအရပ်။ အာလောကဌာနေ(သံ၊ဌ၊၁။၂၀၄)တိ အတ္တနာ ကတအာလောကဌာနေ။ သံ၊ဋီ၊၁။၂၅၀-၁။ (–ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၃၀၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၁။ သာရတ္ထ၊၁။၃၅၁။ သာရတ္ထ၊၂။၂၅၅။)

အာလောကဒ (တိ) [အာလောက+ဒါ+အ] ဉာဏ်ဟူသော အရောင်အလင်းကို ပေးတတ်သော၊သူ။ အာလောကဒါ စက္ခုဒဒါ ဘဝန္တိ။ ထေရ။၂၂၀။ သတ္တာနံ ဉာဏမယံ အာလော-

http://www.dhammadownload.com

ကံ ဒေန္တီတိ အာလောကဒါ။ ထေရ၊၁၅၊၁။ ၄၃။

အာလောကဒဿနကိစ္စ (န) [အာလောက + ဒဿန+ကိစ္စ] အရောင်အလင်းကို ပြခြင်း ကိစ္စ။ အာလောကကိစ္စ-ကြည့်။

အာလောကဓာတု (ထီ) [အာလောက+ဓာတု] အလင်းရောင်ဓာတ်။ အာဘာဓာတု-ကြည့်။

အာလောကန (န၊ထီ) [အာ+လောက+ယု] (၁) (က) ရှေးရှု-တူရှု-ကြည့်ခြင်း။ (ခ) ကြည့်ရှုခြင်း။ (၂) ထွန်းလင်းတောက်ပသည်၏ အဖြစ်၊ ထွန်းလင်းတောက်ပခြင်း။ (၁)(က)ပဋိက္ကမေ ပဝတ္တာရုပံ အာလောကနံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၅၆။ အာမုခံ လောကနံ အာလောကနံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၄၀၉။ (-ဒီ၊၁၊၁။ ၁၇၄။ နိတိ၊၈၁။၂၈၁။) (ခ) အဋ္ဌာရသန္နံ မူလပဒါနံ အာလောကနာ။ ပေဋကော။ ၃၄၀။ စက္ခုုနိ ဥမ္မီလေတွာ အာလောကနေန ဥတ္တာနမုခါ ဟောန္တိ။ ဝိ၊၁၊၂။၂၀၆။ (၂) အာလောကနဋ္ဌ-ကြည့်။

အာလောကနဋ္ဌ (ပု) [အာလောကန+အတ္ထ] ထွန်းလင်း တောက်ပတတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်သဘော။ အာလောကနဋ္ဌေန ပညာဝ အာလောကော။ အဘိ၊၁၊၁။၁၉၂။ ပဋိသံ၊၁၊၁။၃၄၃။

အာလောကနိမိတ္တ (န) [အာလောက+နိမိတ္တ] အရောင်အလင်းနိမိတ်။ အာလောကသညာ-ကြည့်။

အာလောကနိမ္မာန (န) [အာလောက+နိမ္မာန] အရောင်အလင်းကို ဖန်ဆင်းခြင်း။ ယထာ အာဝိဘာဝကရဏေ အာလောကကသိဏံ သမာပဇ္ဇိတဗ္ဗံ အာလောကနိမ္မာနာယ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၂၅။

အာလောကနိဿယဘူတ (န) [အာလောက+နိဿယ+ဘူတ] အရောင်အလင်း၏ မှီရာဖြစ်သော မဟာဘုတ်။ တာဒိသေ ပစ္စယသန္နိပါတေ အာလောကနိဿယဘူတာနံ ဥပဂတ္တိတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အနု၊ဋီ၊၁။၁၆၃။

အာလောကနိသိတ (တိ) [အာလောက+နိသိတ] အရောင်အလင်းကို မှီသော။ ဒိဗ္ဗစက္ခု အာလောကနိသိတံ ဉာဏံ။ ဒီ၊၁၊၃။၁၈၅။ (-ဒီ၊ဋီ၊၃။၂၁၂။)

အာလောကပဇ္ဇောတကရ (တိ) [အာလောက+ပဇ္ဇောတ+ကရ] အရောင်အလင်းကို ပြုတတ်သော။ အာလောကပဇ္ဇောတကရော ပဘာက်-ရော၊ သဟဿရံသီ ဝိယ ဘာဏုမာ နဘော။ ဇာ၊၁၊၁။၁၉၉။

အာလောကပရိဂ္ဂဟ (ပု) [အာလောက+ပရိဂ္ဂ-ဟ] အလောကကသိုဏ်း-အရောင်အလင်း ကသိုဏ်း-ကို သိမ်းယူခြင်း။ အာလောက-ပရိဂ္ဂဟေန မဟာဇုတိကတ္တာပိ ဒိဗ္ဗံ။ ဝိ၊၁၊၁။ ၁၃၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၅၄။ ပဋိသံ၊၁၊၁။၅၀။ ဣတိ-ဝုတ်၊၁၊၁။၁၉၇။ အံ၊ဋီ၊၃။၈၅။ အာလောက-ပရိဂ္ဂဟေနာတိ ကသိဏာလောကပရိဂ္ဂဟဝ-သေန။ ဝိမတိ၊၁။၈၁။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၅၆။)

အာလောကပုဉ္ဇသဒိသ (တိ) [အာလောက+ပုဉ္ဇ+သဒိသ] အစုဖြစ်သောအရောင်အလင်း-အရောင်အလင်းအစု-နှင့်တူသော။ ဃန-ဝိပ္ပသန္နံ အာလောကပုဉ္ဇသဒိသ (ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။ ၁၆၉)န္တိ ပုဉ္ဇဘူတော အာလောကော အတ္ထိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၁၉၇။

အာလောကပဝတ္တိ (ထီ) [အာလောက+ပဝတ္တိ] အရောင်အလင်း၏ဖြစ်ခြင်း။ နဟိ နိဿယ-မဟာဘူတေဟိ ဝိနာ အာလောကပဝတ္တိ အတ္ထိ။ အနု၊ဋီ၊၁။၁၆၃။

အာလောကပဝတ္တိသမာနကာလ (ပု) [အာ-လောကပဝတ္တိ + သမာနကာလ] အရောင်အလင်း၏ဖြစ်ခြင်းနှင့်တူမျှသောအခါ။ အာ-လောကပဝတ္တိသမာနကာလံ အန္ဓကာရသ-

http://www.dhammadownload.com

ဘာဝေန ပဝတ္တမာနံ ဝဏ္ဏာယတနံ ဘိဇ္ဇတိ။ အနုဋ္ဌီ၊၁။၁၆၃။

အာလောကဖရဏ (ပု၊န) [အာလောက+ဖရဏ] (၁) (က) အရောင်အလင်းကို ဖြန့်ခြင်း။ (ခ) အရောင်အလင်း ပြန့်နှံ့ရာအရပ်။ (၂) အရောင်အလင်းပြန့်နှံ့ရာအရပ်၌ – အရောင်အလင်းကို ဖြန့်၍ – ဖြစ်သောပညာ၊ ဒိဗ္ဗစက္ခုပညာ။ (၁) (က) ဒိဗ္ဗစက္ခုနာမ အာလောကဖရဏေန ဥပ္ပန္နံ ဉာဏံ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁။ အာလောကံ ဝဓေတ္ဝာ ရူပဒဿနတော အာလောကဖရဏေနာတိ ဝုတ္တံ။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၈၁။ (–ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၁။ အပ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၆။) (ခ) အာလောကဖရဏတာ-ကြည့်။ (၂) ယောစ အာလောကဖရဏော ယဉ္ဇ ပစ္စဝေက္ခဏာနိမိတ္တံ၊ အယံ ဝိပဿနာ။ နေတ္တိ။၇၄။ အာလောကဖရဏတာ-လည်း ကြည့်။

အလောကဖရဏတာ (ထီ) [အာလောကဖရဏ+တာ] အရောင်အလင်း ပြန့်နှံ့ရာအရပ်၌– အရောင်အလင်းကိုဖြန့်၍ – ဖြစ်သောပညာ၊ ဒိဗ္ဗစက္ခုပညာ။ အာလောကဖရဏတာ ပစ္စဝေက္ခဏနိမိတ္တံ။ ဒီ၊၃။၂၃၂။ အဘိ၊ဝိ။၃၄၆။ ပဋိသံ။၄၇။ နေတ္တိ။၇၄။ အာလောကဖရဏေ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ ဒိဗ္ဗစက္ခုပညာ အာလောကဖရဏတာ နာမ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၄၄။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌ။၁၅၂။ အာလောကဖရဏေတိ ကသိဏာလောကဿ ဖရဏေ သတိ တေနေဝ အာလောကေန ဖရိတပ္ပဒေသေ။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၃။၂၈၄။ အာလောကံ ဖရမာနာ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ ဒိဗ္ဗစက္ခုပညာ အာလောကဖရဏတာ နာမ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၀၂။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၇။

အလောကဖရဏဗြဟ္မ (ပု) [အာလောကဖရဏ+ဗြဟ္မ] အရောင်အလင်းကို–ပြန့်နှံ့စေခြင်း – ဖြန့်ခြင်း–ငှါ စွမ်းနိုင်သောဗြဟ္မာ။ လောကဓာတုသတသဟဿမှိ အာလောကဖရဏဗြဟ္မာ။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၀၄။ တဿ ပန တတ္ထ ဩဘာသကရဏံ ပါကဋ္ဌန္တိ အာဟ အာလောကဖရဏဗြဟ္မာ။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၃၁၈။

အာလောကဗဟုလ (တိ) [အာလောက+ဗဟုလ] များသောဉာဏ်အလင်းရောင်ရှိ – ဉာဏ်အလင်းရောင်များ – သော၊သူ။ အာလောကဗဟုလော (အံ၊၂။၃၇၆)တိ ဉာဏာလောကဗဟုလော။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၃၉။

အာလောကမဏ္ဍလသဒိသ (တိ) [အာလောက+မဏ္ဍလ+သဒိသ] အရောင်အလင်းဝန်းနှင့်တူသော။ ဘိတ္တိအာဒီသု ဥဋ္ဌိတပါကတိကအာလောကမဏ္ဍလသဒိသံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၉၇။

အာလောကယန္တ (တိ) [အာ+လောက+ဏယ+အန္တ] ကြည့်ရှုသော။ ဧဝံ မေ ပုရတ္ထိမံ ဒိသံ အာလောကယတော နာဘိဇ္ဈာဒေါမနဿာ ပါပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ အန္ဓာ ဿဝိဿန္တိ။ အံ၊၃။၁၄။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၃။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၄၉။

အာလောကယမာန (တိ) [အာ+လောက+ဏယ+မာန] ကြည့်ရှုသော၊သူ။ ပုရတ္ထိမဒိသံ အာလောကယမာနာနံ တေသံ မနုဿာနံ အညတရော အညတရံ ဧဝမာဟ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁၁။

အာလောကရူပ (န) [အာလောက + ရူပ] အရောင်အလင်းဟူသောရုပ်။ တေဇဿ ပန အာလောကရူပေန, အာကာသသခ်ါတဿ ဝိဝရဿ သဒ္ဒေန။ အနုဋ္ဌီ၊၁။၁၅၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၉၁။

အာလောကဝဓုန (န) [အာလောက+ဝဓုန] အရောင်အလင်း၏တိုးပွါးခြင်း။ ဒိဗ္ဗစက္ခု နာမ အာလောကဝဓုနေန ဥပ္ပန္နဉာဏံ။ သာရတ္ထ၃။၂၀၉။ (–သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၅၁၆။)

အာလောကဝိဒ္ဓံသန (န) [အာလောက + ဝိဒ္ဓံသန] အလင်းအရောင်ကို ဖျက်ဆီးခြင်း။

http://www.dhammadownload.com

သမ္ပယုတ္တဝသေန ပီတိယာ အာလောကဝိဒ္ဓံ-သနဘာဝဝသေနာတိ ဝုတ္တံ "သဟဇာတ-ပစ္စယာဒီ"တိ အာဒိ။ သံ၊ဋီ၊၂။၄၃၀။

အာလောကသညာ (ထီ) [အာလောက + သ-ညာ] အရောင်အလင်း-အာလောက-နိမိတ်၌ဖြစ်သောသညာ၊ အရောင်အလင်းဟူ၍ဖြစ်သောသညာ။ ပုန စပရံ ဘန္တေ ဘိက္ခု အာ-လောကသညံ မနသိ ကရောတိ။ အံ၊၂။၂၈၄။ အာလောကသညန္တိ အာလောကနိမိတ္တေ ဥပ္ပန္နသညံ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၀၂။ အာလောက-သညာ(ပဋိသံ။၂၀)တိ ထိနမိဒ္ဓဿ ပဋိပက္ခေ အာလောကနိမိတ္တေ သညာ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၆။ ဧဝံ မနသိကရောန္တော စ အာလော-ကောတိ သညံ မနသိ ပဝတ္တနတော "အာ-လောကသညံ မနသိ ကရောတီ"တိ ဝုစ္စတိ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃၄။ (– ဒီ၊၃။၁၈၆။ သံ၊၃။၂၄၄။ အံ၊၁။၃၅၄။ ပဋိသံ။၃၀၊၁၁၀၊၁၁၈။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၁။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၈၉။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၉၁။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၀၃။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၁၁၁။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၁၀၃။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၃၀၇။ မ၊ဋီ၊၁။၁၀၂။ သံ၊ဋီ၊၂။၄၄၇၊၅၁၄။ အံ၊ဋီ၊၃။၅၈။)

အာလောကသညာခန္တိ (ထီ) [အာလောကသ-ညာ+ခန္တိ] အာလောကသညာ-ဟူသော နှစ်သက်တတ်သောတရား။ အာလောကသညာ-ခန္တိ ထိနမိဒ္ဓေန သုညာ။ ပဋိသံ။၃၆၅။

အာလောကသညာဂရုက (တိ) [အာလောက-သညာ+ဂရုက] အာလောကသညာ-ဟူသော အလေးပြုရာရှိသော၊ အာလောကသညာ-ကို အလေးအမြတ်ပြုသော၊ သူ။ အယံ ပုဂ္ဂလော အာလောကသညာဂရုကော။ အာလော-ကသညာသယော အာလောကသညာဓိ-မုတ္တော။ ပဋိသံ။၁၁၈။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၁၁။

အာလောကသညာဓိဋ္ဌာန (န) [အာလောက-သညာ + အဓိဋ္ဌာန] သက်ဝင်၍ တည်တတ်သော အာလောကသညာတရား။ အာလော-ကသညာဓိဋ္ဌာနံ ထိနမိဒ္ဓေန သုညံ။ ပဋိသံ။၃၆၅။

အာလောကသညာဓိပတတ္တ (န) [အာလောက-သညာ+အဓိပတတ္တ] အာလောကသညာဟူသော အကြီးအကဲရှိသည်၏ အဖြစ်၊ အာလောကသညာကို အကြီးအကဲပြုသည်၏ အဖြစ်။ အာလောကသညာဓိပတတ္တာ ပညာ ထိနမိဒ္ဓတော သညာယ ဝိဝဋ္ဌတိ။ ပဋိသံ။၁၀၄။

အာလောကသညာဓိမုတ္တ (တိ) [အာလောကသ-ညာ + အဓိမုတ္တ] အာလောကသညာ၌ – သက်ဝင် – ငြိကပ် – ညွှတ်ကိုင်း – သော၊ သူ။ အာလောကသညာဂရုက-ကြည့်။

အာလောကသညာပဋိလာဘ (ပု) [အာလော-ကသညာ + ပဋိလာဘ] ရအပ် – ရောက်အပ် – သော အာလောကသညာတရား။ အာလောကသညာပဋိလာဘော ထိနမိဒ္ဓေန သုညော။ ပဋိသံ။၃၆၄။

အာလောကသညာပရိဂ္ဂဟ (ပု) [အာလောက-သညာ+ပရိဂ္ဂဟ] သိမ်းပိုက်အပ်သော အာလောကသညာတရား။ အာလောကသညာ-ပရိဂ္ဂဟော ထိနမိဒ္ဓေန သုညော။ ပဋိသံ။၃၆၃-၄။

အာလောကသညာပရိယောဂါဟဏ (န) [အာ-လောကသညာ+ပရိယောဂါဟဏ] သက်ဝင်ဘည်တံ့သော အာလောက သညာ တရား။ အာလောကသညာပရိယောဂါဟဏံ ထိန-မိဒ္ဓေန သုညံ။ ပဋိသံ။၃၆၅။

အာလောကသညာပ္ပဋိဝေဓ (ပု) [အာလောက-သညာ + ပဋိဝေဓ] ထိုးထွင်း၍သိအပ်သော အာလောကသညာတရား။ အာလောကသ-ညာပ္ပဋိဝေဓော ထိနမိဒ္ဓေန သုညော။ ပဋိသံ။၃၆၄။

http://www.dhammadownload.com

အာလောကသညာမနသိကာရ (ပုံ) [အာလောကသညာ+မနသိကာရ] အာလောကသညာကို-နှလုံးသွင်း-ဆင်ခြင်-ခြင်း။ အာလောကသညာမနသိကာရော အဇ္ဈောကာသဝါသော။ ဒီဃ၊၁။၁၇၀။ မဇ္ဈ၊၁။၂၀၆။ သံယု၊၃။၂၀၃။ အံ၊၄။၁၀၁။ အဘိ၊၄။၂၆၀။ ဣတိဝု၊၁၀၄။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၀။ မဇ္ဈ၊၁။၂၀၈

http://www.dhammadownload.com

အာလောကသန္ဓိပရိကမ္မ (နဲ) [အာလောက-သန္ဓိ+ပရိကမ္မ] လေသောက်ပြူတင်း တံခါးရွက်ကို အပြေအပြစ်ပြုလုပ်ခြင်း။ အာလောကသန္ဓိပရိကမ္မာယာတိ ဝါတပါနပရိကမ္မာယ။ ဝိ၊ ၂။၆၈။ အာလောကသန္ဓိ (ခ)လည်း ကြည့်။

အာလောကသန္ဓိဘာဂ (ပု) [အာလောကသန္ဓိ+ဘာဂ] လေသောက်ပြူတင်းတံခါးရွက်အဖို။ အာလောကသန္ဓိကဏ္ဍဘာဂ-ကြည့်။

အာလောကသန္ဓိဿိတ (တိ) [အာလောက+သန္ဓိဿိတ] အရောင်အလင်းကို မှီသော။ အာလောကသန္ဓိဿိတ(အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၂၁)နှိ ဣဒမ္ပိ အာလောကေ သတိ သဗ္ဘာဝံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ မူလဋီ၊၁။၁၃၄။

အာလောကာနုဂ္ဂဟိတ (တိ) [အာလောက+အနုဂ္ဂဟိတ] အရောင် အလင်းသည် ချီးမြှောက်အပ်သော။ စက္ခုပသာဒသန္ဓိဿယေ ဟိ ဝိညာဏေ အာလောကာနုဂ္ဂဟိတံ ရူပါရမ္မဏံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၄၇။

အာလောကာပေတုံ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+လောက+ဏာပေ+တုံ] ကြည့်ရှုစေခြင်းငှါ၊ ရှေးရှု-တူရှု-ကြည့်စေခြင်းငှါ။ အာလောကာပေတုံ ဝိလောကာပေတုံ သမိဉ္ဇာပေတုံ ပသာရာပေတုံ သက္ကောတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၄။

အာလောကိတ (တိ) [အာ+လောက+တ] ကြည့်ရှုခြင်း၊ ရှေးရှု-တူရှု-ကြည့်ရှုခြင်း။ ပါသာဒိကေန.... အာလောကိတေန ဝိလောကိတေန။ ဝိ၊၁။၂၇၅။ ဝိ၊၃။၅၀။ ဝိ၊၄။၂၄။ အာလောကိတေနာတိ ပုရတော ဒဿနေန။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၅။ သာရတ္ထ၊၃။၂၂၆။ အာလောကိတေ ဝိလောကိတေ(ဒီ၊၁။၆၇။ မ၊၁။၇၂။ သံ၊၃။၁၂၄။ အဘိ၊ဝိ။၂၅၉)တိ ဧတ္ထ အာလောကိတံ နာမ ပုရတော ပေက္ခဏံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၃။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၆၅။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၂၅။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၃၉။ (-ဒီ၊၂။၂၃၃။ မ၊၁။၂၃၈။ မ၊၂။၉။ မ၊၃။၅၄၊၁၃၂။ သံ၊၂။၄၁၂။ အံ၊၁။၄၁၈၊၄၂၂၊၅၃၁။ အံ၊၃။၁၆။ အဘိ၊ပု။၁၅၁။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၂၂၊၄၃၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၉။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၂၀၄။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၂၉၂။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၅။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၂၇၅၊၄၀၇။ သာရတ္ထ၊၁။၁၈၉။ ကခ်ါ၊ဋီ။၃၉၈။ မ၊ဋီ၊၁။၃၆၀၊၃၉၃။ သံ၊ဋီ၊၁။၂၅၂။ သံ၊ဋီ၊၂။၄၆၄။ အံ၊ဋီ၊၃။၂၇၃။)

အာလောကိယဋ္ဌ (ပု) [အာလောကိယ+အတ္ထ] ရှုအပ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော အနက်သဘော။ တံ ဝတ္ထု စေဝ လောကော စာတိ တံ ကသိဏရူပံ အာရမ္မဏဉ္ဇေဝ အာလောကိယဋ္ဌေန လောကော စ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၇။

အာလောကီဘူတ (တိ) [အာလောက+ဘူတ] အလင်းရောင် ဖြစ်၍ ဖြစ်သော။ ဇောတိနာယုတ္တတော ဇောတိ၊ အာလောကီဘူတောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၉။

အာလောကေ(ကိ)တဗ္ဗ (တိ) [အာ+လောက+တဗ္ဗ] ကြည့်ရှုအပ်သော၊ရှေးရှု-တူရှု-ကြည့်ရှုအပ်သော-ကြည့်ရှုထိုက်သော။ ဧဝံ တေ အာလောကေတဗ္ဗံ။ အံ၊၁။၄၃၉။ အံ၊ဋီ၊၃။၁၆၄။ ပုရတ္ထိမာ ဒိသာ အာလောကေတဗ္ဗာ ဟောတိ။ အံ၊၃။၁၄။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၃။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၆၆။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၄၀။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၁၆၀။ အံ၊ဋီ၊၁။၁၈၆။ ဧဝံ တေ အာလောကိတဗ္ဗံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၆။

အာလောကေတိ (ကြိ) [အာ+လောက+ဏေ+တိ] ကြည့်ရှု၏၊ ရှေးရှု-တူရှု-ကြည့်ရှု၏။ အာလောကေတိ(သံ၊၁။၂၀၀)တိ တဝ ပုထုဇ္ဇနိကဣဒ္ဓိယာ ဇလန္တံ အဂ်ုဋ္ဌကံ **အာလောကေတိ**။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၆၅။ (-အံ၊၃။၁၄။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၄၀။ မ၊ဋီ၊၂။၃၁၀။ အံ၊ဋီ၊၁။၁၈၆။) **အာလောကေသိ** — မ၊ဋ္ဌ၊၃။၉၂။ **အာလောကေဿာမိ** — ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၃၊၁၇၄။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၆၆။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၄၀။

http://www.dhammadownload.com

အာလောကေတု (တိ) [အာ+လောက+ဏေ+တု] ကြည့်ရှုတတ်သော၊ရှေးရှု–တူရှု–ကြည့်ရှုတတ်သော၊သူ။ အဗ္ဘန္တရေ အတ္တာ နာမ အာလောကေတာ ဝါ ဝိလောကေတာ ဝါ နတ္ထိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၄။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၆၆။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၄၀။

အာလောကေတ္ဂာ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+လောက+ဏေ+တ္ဂာ] ကြည့်ရှု၍၊ ရှေးရှု – တူရှု – ကြည့်ရှု၍။ အတ္ထနယာနံ ဒိသာဘူတာယ ဘူမိယာ အာလောကေတ္ဂာ တေသံ တဿာ ဒိသာယ ဘူမိယာ သမာနယနံ ဟောတိ။ နေတ္တိ၊ဝိ။၅၁။

အာလောကေတ္ဂာန (ကြိ၊ဝိ) [အာ+လောက+ဏေ+တ္ဂာန] ကြည့်ရှု၍၊ ရှေးရှု– တူရှု– ကြည့်ရှု၍။ အာလောကေတ္ဂာန ဇာနာတိ "အယံ ဓမ္မော, ဣမံ ဓမ္မံ ဘဇတီ"တိ။ ပေဋကော။၃၄၀။

အာလောကေန္တ (တိ) [အာ+လောက+ဏေ+အန္တ။ ထီ-၌ **အာလောကေန္တီ**] ကြည့်ရှုသော၊ ရှေးရှု–တူရှု – ဖြောင့်စွာ–ကြည့်ရှုသော၊သူ။ အာလောကေန္တဿာ(အဘိ၊ဓ။၁၆၈)တိ ဥဇုကံ ပေက္ခန္တဿ။အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၆၀။ မယှံ စန္ဒာလောကေန စေတိယံ အာလောကေန္တိယာ ဋ္ဌိတာယ ဗုဒ္ဓါရမ္မဏာ ဗလဝပီတိ ဥပ္ပဇ္ဇိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၄၀။

အာလောစန (န) [အာ+လောစ+ယု] ကြည့်ရှုခြင်း။ အတ္ထနယတ္တယဒိသာဘာဝေန ကုသလာဒိဓမ္မာနံ အာလောစနံ ဒိသာလောစနံ။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌ။၁၈။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၆၅။ (–ဝဇိရ။၄၀၄။ အနုဋ္ဌီ၊၁။၁၁၂။ အနုဋ္ဌီ၊၃။၄၈။ နေတ္တိ၊ဝိ။၂၃။)

အာလောစနသဘာဝတာ (ထီ) [အာလောစန+သဘာဝ+တာ] ကြည့်ရှုခြင်းသဘော ရှိသည်၏အဖြစ်။ ပဥ္ဇန္ဓမ္ပိ ဝိညာဏာနံ ယထာသကံ ဝိသယဿ အာလောစနသဘာဝတာယ။ ဝိမတိ၊၂။၁၁၅။ (–ကခ်ါ၊ဋ္ဌီ။၄၇၁။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၂၃။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။၃၄၇။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၅၈။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၅၄၈။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၇၇။)

အာလောစိတ (တိ) [အာ+လောစ+တ] ကြည့်ရှု–ရှုမြင်–အပ်သော။ တထာ အာလောစိတာနံ တေသံ ဓမ္မာနံ အတ္ထနယတ္တယယောဇနေ သမာနယနတော။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌ။၁၈။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၆၅။ နေတ္တိ၊ဝိ။၂၃။ (–မူလဋ္ဌီ၊၃။၃၆။ အနုဋ္ဌီ၊၃။၄၈။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌီ။၁၄၇။)

အာလောစိတဗ္ဗ (တိ) [အာ+လောစ+တဗ္ဗ] ကြည့်ရှု–အပ်–သင့်–ထိုက်–သော။ "ဣမေ အကုသလာ....ဝေါဒါနဓမ္မာ"တိ ဒုဝိဓေန ဥပပရိက္ခိတဗ္ဗာ အာလောစိတဗ္ဗာ။ နေတ္တိ၊ဝိ။၂၆၃။

အာလောစေတိ (ကြိ) [အာ+လောစ+ဏေ+တိ] ကြည့်ရှု၏။ ဣတ္ထိယော န တိခိဏံ နိဗ္ဗာယန္တိ မန္ဒံ **အာလောစေန္တိ** ဩလောကေန္တိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉၅။

အာလောပ (ပု) [အာ+လုပ+ဏ] (၁) ထမင်းလုပ်၊ ဆွမ်းလုပ်။ (၂) လုယက်ခြင်း။ (၁) ပရိမဏ္ဍလော အာလောပေါ ကာတဗ္ဗော။ ဝိ၊၂။၂၅၄။ ဝိ၊၄။၃၈၂။ ဘိက္ခူနံ အာလောပံ ဒတ္ဂာ။ ပေတ။၁၃၈-၉။ အာလောပန္တိ ကဗဋ္ဌံ။ ပေတ၊ဋ္ဌ။၆၅။ စတ္တာရောပဥ္ဇအာလောပေ၊ အဘုတ္ဂာ ဥဒကံ ပိဝေ။ ထေရ။၃၄၃။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၆၈။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၂။ စတ္တာရော ဝါ ပဥ္ဇ ဝါ အာလောပေ ကဗဋ္ဌေ အဘုဥ္ဇိတ္ဂာ။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၉၈။ (–ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၂၊၂၈၂။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၉၅။ ကခ်ါ။၁၇၈။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၃၇။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၉၊၂၉၃။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၈၆၊

http://www.dhammadownload.com

ယော ပရေသံ။ ထေရ။၃၂၂။ (–ထေရာဒ္ဒါ။၂။၂၇၉။)

အာလောပပိဏ္ဍ (ပုံ) [အာလောပ+ပိဏ္ဍ] တလုပ်စာမျှသော ထမင်းခဲ။ အောက်ပုဒ် ကြည့်။

အာလောပပိဏ္ဍဒါတု (တိ) [အာလောပပိဏ္ဍ + ဒါတု] တလုပ်စာမျှသော ထမင်းခဲကို ပေးလှူတတ်သော၊သူ။ အာလောပပိဏ္ဍဒါတာရော(ပေတ။၁၆၈)တိ အာလောပမတ္တာဿပိဘောဇနပိဏ္ဍာဿ ဒါယကော။ ပေတ၊ဋ္ဌ။၁၆၂။

အာလောပဘတ္တဒ္ဒိတိကာ (ထီ) [အာလောပ + ဘတ္တ+ဒ္ဒိတိကာ] တလုပ်စီရသော ဆွမ်းအစဉ်။ အာလောပဘတ္တဒ္ဒိတိကဘော ပဋ္ဌာယ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၉၇။ ဝိ၊သင်္ခ၊၂၇၁။ အာလောပဘတ္တဒ္ဒိတိကတောတိ ဧကေကအာလောပေန လဒ္ဓဿ ဘတ္တဿ ဒ္ဒိတိကတော။ပါ၃ိတ်၊ယော။ ၇၂။

အာလောပသခ်ေပ (ပုံ) [အာလောပ+သခ်ေပ] ဆွမ်း တလုပ်စီ တလုပ်စီ ဝေပုံပြုလုပ်ခြင်း။ အာလောပသခ်ေပေန ဘာဇေတဗ္ဗံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။ ၉၇။ ဝိ၊သင်္ခ၊၂၇၁။ အာလောပသခ်ေပေနာတိ ဧကေကပိဏ္ဍဝသေန။ သာရတ္ထ၊၃။ ၄၀၇။ ဝိမတိ၊၂။၂၅၀။ ဘိက္ခုသံဃဿ အာလောပသခ်ေပေန အဒါသိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၆။ (–ဝင်္သ။၅၃၀။)

အာလောပဒ္ဒရဏ (နာ) [အာလောပ + ဥဒ္ဒရဏ] ဆွမ်းလုပ်–ထမင်းလုပ်–ကို မြှောက်ချီခြင်း။ အာလောပဥဒ္ဒရဏ-ကြည့်။

အာလောလိတပါနိယ (နာ) [အာလောလိတ + ပါနိယ] မွှေနှောက်အပ်သောရေ။ သတ္တုပါနိယေနာတိ သတ္တုံ ပက္ခိပိတ္ဝာ အာလောလိတပါနိယေန။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၀။

အာလောပဉ္ဇ(ဒ္ဒါ)ရဏ (နာ) [အာလောပ + ဥဒ္ဒရဏ] ထမင်းလုပ်–ဆွမ်းလုပ်–ကို ထုတ်ဆောင်ခြင်း၊ ထမင်းလုပ်ကို မြှောက်ချီခြင်း။ စိတ္တကီရိယဝါယောဓာတုဝိပ္ဖါရေနေဝ အာလောပကရဏံ အာလောပဥဒ္ဒါရဏံ (အာလောပဥဒ္ဒရဏံ၊ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇၁။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၃၄၅-၆။ အာလောပုဒ္ဓရဏံ၊ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၃၁) မုခဝိဝရဏဉ္စ ဟောတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၉။

အာလောပကရဏ (နာ) [အာလောပ + ကရဏ] ထမင်းလုပ်–ဆွမ်းလုပ်–ကို ပြုခြင်း။ အာလောပဥဒ္ဒရဏ-ကြည့်။

အာလောပဒ္ဒိတိကာ (ထီ) [အာလောပ + ဒ္ဒိတိကာ] ဆွမ်းလုပ်၏ တည်စဉ်၊ ဆွမ်းလုပ်အစဉ်။ တသ္မာ ဥဒ္ဒေသဘတ္တေ အာလောပဒ္ဒိတိကာ နာမ နတ္ထိ။ သာရတ္ထ၊၃။၄၀၇။

အာလောပတိ (ကြို) [အာ + လုပ + အ + တိ] လုယက်ဖျက်ဆီး၏။ အာလောပတိ သဟသာ ဝဿာဝ။ မာဋ္ဌ၊၂။၃၀။ မာဋ္ဌာ၃။ သံ၊ဋ္ဌာ၃။ ၂၀၁။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၆၊၂၇၆။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၃၂။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၃၀။ အဘိ၊ဋ္ဌာ၃။ခုဒ္ဒကာဋ္ဌ။၄၆။ ဓမ္မာဋ္ဌ၊၁။၃၁၅။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၁၄။ ပေတာဋ္ဌ။၆၄။ စရိယာဋ္ဌ။ ၆၃။ ဇာဋ္ဌ၊၅။ ၂၂၂။ သာရတ္ထ၊၂။၄၂၇။ သာရတ္ထ၊၃။၂၃၄။ ကခ်ာ၊ဋ္ဌ။၃၇၉။ သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၁။၂၃၉။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၂။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၇၊၃၀၀။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၊၃၃။) (၂) ဆေဒန ဝဓ ဗန္ဓနဝိပရာမောသ အာလောပ သဟသာ ကာရာ (ပဋိဝိရတော)။ ဒီ၊၁။၅။ ဒီ၊၃။၁၄၃။ မ၊၁။၂၃၁။ မ၊၃။၁၃။ သံ၊၃။၄၁၁။ အဘိ၊ပု။၁၆၇။ အာလောပေါ ဝုစ္စတိ ဂါမနိဂမဒိနံ ဝိလောပကရဏံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၁။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၅။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၃၃၉။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၉၁။ အာလောပနံ ဝိလုမ္ပနံ အာလောပေါ။ သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၁။၃၅၄။

အာလောပဿ (ပုံ) [အာလောပ + သ] ဆွမ်းလုပ်၏။ ဒဗ္ဗိသူပဿ ဒဗ္ဗိသူပေန ဝါ အာလောပဿ ဟတ္ထေန ဝါ ပတ္တေ ဝါ ပတိတ္ဝာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။ ၉၇။ ဝိ၊သင်္ခ၊၂၇၁။ အာလောပဿ ဒါတာရော(ပေတ။၁၆၈)တိ အာလောပဿ ဒါယကော။ ပေတ၊ဋ္ဌ။၁၆၂။

အာလောပိတ (ကြို) [အာ + လုပ + အ + တ] လုယက်ဖျက်ဆီးခြင်း။ အာလောပိတံ သဟသာ ဝဿာဝ။ မာဋ္ဌ၊၂။၃၀။ မာဋ္ဌာ၃။ သံ၊ဋ္ဌာ၃။ ၂၀၁။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၆၊၂၇၆။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၃၂။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၃၀။ အဘိ၊ဋ္ဌာ၃။ခုဒ္ဒကာဋ္ဌ။၄၆။ ဓမ္မာဋ္ဌ၊၁။၃၁၅။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၁၄။ ပေတာဋ္ဌ။၆၄။ စရိယာဋ္ဌ။ ၆၃။ ဇာဋ္ဌ၊၅။ ၂၂၂။ သာရတ္ထ၊၂။၄၂၇။ သာရတ္ထ၊၃။၂၃၄။ ကခ်ာ၊ဋ္ဌ။၃၇၉။ သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၁။၂၃၉။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၂။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၇၊၃၀၀။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၊၃၃။) (၂) ဆေဒန ဝဓ ဗန္ဓနဝိပရာမောသ အာလောပ သဟသာ ကာရာ (ပဋိဝိရတော)။ ဒီ၊၁။၅။ ဒီ၊၃။၁၄၃။ မ၊၁။၂၃၁။ မ၊၃။၁၃။ သံ၊၃။၄၁၁။ အဘိ၊ပု။၁၆၇။ အာလောပေါ ဝုစ္စတိ ဂါမနိဂမဒိနံ ဝိလောပကရဏံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၁။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၅။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၃၃၉။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၉၁။ အာလောပနံ ဝိလုမ္ပနံ အာလောပေါ။ သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၁။၃၅၄။

http://www.dhammadownload.com

အာလောလေန္တ(တိ)[အာ+လုလ+ဏေ+အန္တ] (က) မ္ဒေနှောက်သော။ (ခ) ရောက်ရက်ခတ်စေသော။ (က) အာလုဋ္ဌေန္တ (က) ကြည့်။ (ခ) သောဏ္ဍာယ ဥဒက် ဂဟေတ္ဒာ အညမည် အာလောလေန္တာ ဥတ္တရန္တိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၁။

အာလောဋ္ဌ (ပု) [အာ+လုဋ္ဌ+ဏ] နှောင့်ရှက်မှု၊ ကုန်းတိုက်မှု။ ဧသ ဂန္ဓာ ကိဉ္ဇိ အာလောဋ္ဌံ ကရေယျ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅။

အာလောဋ္ဌယမာန (တိ) [အာ+လုဋ္ဌ+ဏယ+မာန] မ္ဒေနှောက်သော၊ ရောယှက်–ရှုပ်ထွေး–စေသော။ အာလောဋ္ဌယမာနော(ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၀၂) ဝါလိကာကစဝရာနိ အာကုလယန္တော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၂၇။

အာလောဋ္ဌိ(လိ)တ (တိ) [အာ+လုဋ္ဌ+တ] မ္ဒေနှောက်အပ်သော၊ ယောက်ယက်ခတ်စေအပ်သော။ ကိလေသေဟိ အာလောဋ္ဌိတော သတ္တဝါရေ ဂိဟီ ဟုတ္ဒာ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၇။ (–ထေရီ၊ဋ္ဌ။၂၆၀။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၉၈။)

အာလောဋ္ဌေ(လေ)တိ (ကြိ) [အာ+လုဋ္ဌ+ဏေ+တိ] (က) မ္ဒေနှောက်၏။ (ခ) တုန်လှုပ်ချောက်ချားစေ၏။ (ဂ) ရောယှက်–ရှုပ်ထွေး–စေ၏။ (က) ဒဗ္ဗိံ ဝါ ဥဋ္ဌုက်ံ ဝါ ဂဟေတ္ဒာ အနုက္ခိပန္တော **အာလောဋ္ဌေတိ**။ ဝိ၊သင်္ဟ။၁၂၁။ **အာလောလေတိ**— ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၃၅။ **အာလောဋ္ဌေန္တိ**— အံ၊၃။၂၃၁။ (က), (ခ) ပုရိသာဇာနေယျံ **အာလောဋ္ဌေန္တိ**။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၇။ **အာလောလေသိ**— ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၃၃၃။ **အာလောဋ္ဌေသိ**—ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၈။ **အာလောလေသတိ**— ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၃၃၃။ **အာလောဋ္ဌေသတိ**—ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၈။ (က), (ဂ) အာဘိဓမ္မိကာ ပန ဓမ္မန္တရံ န **အာလောဋ္ဌေန္တိ**။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၀။

အာလောဋ္ဌေတုံ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+လုဋ္ဌ+ဏေ+တုံ] တုန်လှုပ် ချောက်ချားစေခြင်းငှါ။ ဧဝံ တထာ ဗုဒ္ဓေါ အက္ခောဘိယော ခေါဘေတုံ အာလောဋ္ဌေတုံ အသက္ကုဏေယျောတိ အတ္ထော။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၂၈။

အာလောဋ္ဌေ(လေ)တ္ဒာ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+လုဋ္ဌ+ဏေ+တ္ဒာ] မ္ဒေနှောက်–ဖျော်–၍။ ဥဏ္ဍောဒကေန ဖာဏိတံ အာလောဋ္ဌေ(လေ)တ္ဒာ။ သံ၊၁။၁၇၇။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၅၃။ သလာကာယော ပစ္ဆိယံ ဝါ...ပက္ခိပိတ္ဒာ အာလောဋ္ဌေတ္ဒာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၅။ ဖာလေ လဂ္ဂမတ္တိကံ ဥဒကေန အာလောဋ္ဌေတ္ဒာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၇၄။ ရူပါရူပပရိစ္ဆေဒံ ဓမ္မန္တရံ အာလောဋ္ဌေတ္ဒာ ကထေန္တိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၀။ (–ဝိ၊သင်္ဟ။၂၇၃။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၅၉။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၈။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၀။ သာရတ္ထ၊၁။၁၈၄။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၂၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၅၁၉။)

အာလောဋ္ဌေ(လေ)နွ (တိ) [အာ+လုဋ္ဌ+ဏေ+အန္တ] မ္ဒေနှောက်သော၊ ရောထွေးစေသော။ ကမ္မန္တရံ ဘိန္ဒန္တော ဝိနာသေန္တော, အာလောဋ္ဌေန္တော ဝါ။ အနုဋ္ဌီ၊၂။၉၀။ (–သာရတ္ထ၊၃။၇၁။)

အာဝဇ္ဇတိ (ကြိ) [အာ+ဝဇ+အ+တိ]လာ၏။ ပုနရာ'ဝဇ္ဇာတူ (ဇာ၊၁။၂၁၃)တိ ပုန ဣမံ ဂေဟံ အာဂစ္ဆတု။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၄၉။ **အာဝဇ္ဇသု**—ဇာ၊၂။၁၃၆။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၅၂၁။ **အာဝဇ္ဇေယျ**—ဇာ၊၁။၃၆၈။ ဇာ၊၂။၁၃၅။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၃၁၉။ **အာဝဇ္ဇိတ္ထ**— ဇာ၊၁။၂၃၁။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၀၈။ **အာဝဇ္ဇိသာမိ**— ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၅၁၉။ **အာဝဇ္ဇိသံ**—ဇာ၊၁။၁၇၇၊၃၆၆။ ဇာ၊၂။၁၃၅။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၁၂။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၂၅၊၅၁၈။

အာဝဇ္ဇ (ကြိ) အာဝဇ္ဇတိ-ကြည့်။

အာဝဇ္ဇတိ (ကြိ) [အာ+ဝဇ္ဇ+အ+တိ] ဆင်ခြင်၏၊ နှလုံးသွင်း၏၊ စဉ်းစား၏။ ယာဝတိစ္ဆကံ **အာဝဇ္ဇတိ**။ ပဋိသံ။၉၇။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။၅၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၃၄၆။ (–ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၈၅။

http://www.dhammadownload.com

ရသော သဒ္ဒါ ဖြစ်သေး၏။ ထို့ပြင် အား ကောင်းသော နောက်နောက် ဝီရိယိန္ဒြေ, သတိန္ဒြေ စသည်တို့၏ အခြေခံအဖြစ်ဖြင့် အားနည်းသော ဝီရိယ, သတိ - စသည်တို့ ကြိုတင်၍ ဖြစ်နှင့်သေး၏၊ ထိုကဲ့သို့ အခြေခံ အဖြစ်ဖြင့် ကြိုတင်၍ ဖြစ်သော ထို သဒ္ဒါ, ဝီရိယ, သတိ-စသည်တို့ကို ဤနေရာ၌ အာဝဇ္ဇန်းဟု ခေါ်သည်)။ (၃) (ဥပေက္ခာဟုဆို အပ်သော) - အာဝဇ္ဇန် - မနောဒ္ဓါတုဝဇ္ဇန်း - နှင့်ယှဉ်သောစေတနာ။ (အာဝဇ္ဇနုပေက္ခာ-ကြည့်။) (၁) (က)(ခ) အာဝဇ္ဇနာ ကုသလာနံ ခန္ဓာနံ အနန္တရပစ္စယေန ပစ္စယော။ ပဋ္ဌာန၊၁။၁၃၀။ (-ပဋ္ဌာန၊၁။၁၃၉၊၁၅၅။ ပဋ္ဌာန၊၂။၄၄၂။ ပဋိသံ။၉၆၊၂၀၂။ မိလိန္ဒ။ ၁၁၂။ ဝိ၊၄၊၂။၁၀၉။ ဒီ၊၄၊၁။၁၇၄။ မ၊၄၊၂။ ၁၇၀၊၃၀၁။ မ၊၄၊၂။၁၂၉။ အံ၊၄၊၃။၁၃၃။ အဘိ၊၄၊၁။၂၇၅၊၄၂၉။ အဘိ၊၄၊၂။၃၆၊၁၄၉။ အဘိ၊၄၊၃။ ၂၆၆၊၄၃၆၊၄၃၀။ ပဋိသံ၊၄၊၂။၁၃၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။ ၁၄၉။ သာရတ္ထ၊၂။၃၁၃။ မ၊၄၊၁။၁၁။ မ၊၄၊၂။၆၅၊၁၆၉။ မ၊၄၊၃။ ၂၇၀။ သံ၊၄၊၂။၃၀၂၊ ၄၀၃။ အံ၊၄၊၁။၃၀။ အံ၊၄၊၃။၇၀။ မူလဋီ၊၁။ ၀၆၊၁၉၄၊၁၃၀။ မူလဋီ၊၂။၂၂၀။ အနုဋီ၊၂။၂၀၂။ အနုဋီ၊၃။၂၅၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၄၊၁။၁၅၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၄၊၂။၇၊၁၃၁။) (ခ) ဒဿနံ ပါရမိနံ ပဋိပါဋိယာ အာဝဇ္ဇနံ အာဒိ ကတ္တာ။ အံ၊၄၊၁။၇၅။ သာရတ္ထ၊၁။၂၀၈။ (-ပဋိသံ။၅၆။ ပဋိသံ၊၄၊၁။ ၂၀။ သာရတ္ထ၊၁။၂၉၃။) (၂) အဓိမောက္ခဝသေန အာဝဇ္ဇနသမုဒယာ (သံ၊၄၊၃။၂၆၄)တိ "အတ္ထိ ဒိန္နံ"ဆိုသော အာဒိနယပ္ပဝတ္တာ ပုဗ္ဗဘာဂဘူတာ သဒ္ဓါဓိမောက္ခ ဝသေန အာဝဇ္ဇနုပ္ပတ္တိယာ၊ တသ္မာ ပဌမုပ္ပန္နာ သဒ္ဓါ ဧဝ ဟေတ္ထ "အာဝဇ္ဇန"န်ဒီ ဝုတ္တာ, နာ မနောဒ္ဓါရာဝဇ္ဇနံ၊ သေ နယော သေသေသုပိ။ သံ၊၄၊၂။၄၀၇။ (၃) ဥပေက္ခာသခ်ါတာယ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၇၊၆၃။ မ၊၄၊၁။၁၁၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၄၊၂။ ၂၆၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၄၊၃။ ၂၆၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၄၊၁။ ၂၀၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၄၊၂။ ၂၀၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၄၊၃။ ၂၀၂

http://www.dhammadownload.com

အာဝဇ္ဇနာယ စေဝ ဝိကမ္မတိ၊ အာဝဇ္ဇနုပေက္ခာယ စေဝ ဝိကမ္မတိဘိ အတ္ထော။ ပဋိသံ၊၄။၂။၁၉၄။

အာဝဇ္ဇနအဋ္ဌုပေက္ခန (န) [အာဝဇ္ဇန + အဋ္ဌုပေက္ခန] ထိုထို ဘေရာဌာနကို ဆင်ခြင်ခြင်း၌ အညီအမျှ လျစ်လျူရှုခြင်း။ အာဝဇ္ဇနအဋ္ဌုပေက္ခနဝသေန ပဝတ္တိယာ ဣမ အာဝဇ္ဇနုပေက္ခာတိ ဝုစ္စတိ။ သံ၊၄၊ ၂။၁၇၀။

အာဝဇ္ဇနကရဏ (န) [အာဝဇ္ဇန + ကရဏ] ဆင်ခြင်ခြင်း - စဉ်းစားခြင်း - နှလုံးသွင်းခြင်း-ကိုပြုခြင်း။ သမာနာသနေ နိသိဒိတ္ဝာ ဂဟိတသိလမ္မိ အာဝဇ္ဇနကရဏမတ္တံ ဟောတိ။ ဒီ၊၄၊ ၂။ ၂၀။ (-ပဋိသံ၊၄၊၁။ ၂၁၆။)

အာဝဇ္ဇနကာလ (ပု) [အာဝဇ္ဇန + ကာလ] ဆင်ခြင်-စဉ်းစား - နှလုံးသွင်း - ရာအခါ။ အာဝဇ္ဇနကာလေ ယဿ ကဿစိ....။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၌၊ ၂။၁၃၀။ (-နေတ္တိ၊ဝိ။၃၂၂။)

အာဝဇ္ဇနကိစ္စ (န) [အာဝဇ္ဇန + ကိစ္စ] (၁) အာဝဇ္ဇန်းကိစ္စ၊ ဆင်ခြင်ခြင်း - ဘင်စိတ်ကို ပြန်လည် ဆုတ်နစ်စေခြင်း - ဟူသောကိစ္စ။ (တိ) (၂) အာဝဇ္ဇန်းကိစ္စရှိသော။ (၁) ကိရိယမနောဓာတု အာဝဇ္ဇနကိစ္စံ သာဓယမာနာ။ ဒီ၊၄၊၁။၁၇၄။ မ၊၄၊၁။၇၊ ၂၆၆။ သံ၊၄၊ ၃။ ၂၂၆။ အဘိ၊၄၊ ၂။၃၄၁။ ဣတိဝုတ်၊၄။၉၂။ အံ၊၌၊၃။၁၂၅။ (တိ) (၂) ကိရိယမနောဝိညာဏဓာတု အာဝဇ္ဇနကိစ္စာ။ သံ၊၄၊၃။၄၁။ (-သင်္ဂဟ။၁၃။)

အာဝဇ္ဇနကိရိယမနောဓာတု (ထီ) [အာဝဇ္ဇန + ကိရိယ + မနောဓာတု] အာဝဇ္ဇန်းဖြစ်သော ကိရိယာမနောဓာတ်၊ မနောဒ္ဓါတုဝဇ္ဇန်းစိတ်။ မနောဓာတူတိ အာဝဇ္ဇနကိရိယမနောဓာတု။ သံ၊၌၊ ၂။၁၃၀။

အာဝဇ္ဇနကိရိယသမ္ပယုတ် (ပု) [အာဝဇ္ဇန + ကိရိယ + သမ္ပယုတ်] အာဝဇ္ဇန်းကိရိယာ၏ထင်ရှား ရှိသည်၏ အဖြစ်။ အာဝဇ္ဇနကိရိယသမ္ပယုတော ပန ဣဒမ္မိ ဝိစာရေတဗ္ဗံ။ မူလဋီ၊ ၃။၁၀၃။ (- အနုဋီ၊၃။ ၂၄၀။)

အာဝဇ္ဇနကိရိယာဗျာကတ (တိ) [အာဝဇ္ဇန + ကိရိယ + အဗျာကတ] အာဝဇ္ဇန်းဖြစ်သော ကိရိယာ အဗျာကတစိတ်၊ (က) ပဉ္စဒ္ဒါရာဝဇ္ဇန်းစိတ်။ (ခ) မနောဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်းစိတ်။ (က) ဒဿနတ္ထာယ အာဝဇ္ဇနကိရိယာဗျာကတာ ဝိညာဏစရိယာ ရူပေသု၊....ဖုသနတ္ထာယ အာဝဇ္ဇနကိရိယာဗျာကတာ ဝိညာဏစရိယာ ဖောဋ္ဌဗ္ဗေသု။ ပဋိသံ။၇၇။ အာဝဇ္ဇနကိရိယာဗျာကတာတိ ဘဝင်္ဂသန္တာနတော အပနေတ္ဝာ ရူပါရမ္မဏေ စိတ္တသန္တာနံ အာဝဇ္ဇေတိ နာမေတီတိ အာဝဇ္ဇန်၊ ဝိပါကာဘာဝတော ကရဏမတ္တန္တိ ကိရိယာ၊ ကုသလာကုသလဝသေန နဗျာကတာတိ အဗျာကတာ။ ပဋိသံ၊၄၊၁။ ၂၆၅။ (ခ) ဝိဇာနနတ္ထာယ အာဝဇ္ဇနကိရိယာဗျာကတာ ဝိညာဏကိရိယာဓမ္မေသု။ ပဋိသံ။၇၇။ အာဝဇ္ဇနကိရိယာဗျာကတာတိ မနောဒ္ဓါထုဝဇ္ဇနစိတ္တံ။ ပဋိသံ၊၄၊၁။ ၂၆၅။

အာဝဇ္ဇနကိရိယာမနောဝိညာဏဓာတု (ထီ) [အာဝဇ္ဇန + ကိရိယာ + မနောဝိညာဏ + ဓာတု] အာဝဇ္ဇန်းဖြစ်သော ကိရိယာ မနောဝိညာဏဓာတ်၊ မနောဒ္ဓါဆု ဝဇ္ဇန်းစိတ်။ မနောဒ္ဓါရေ ...အာဝဇ္ဇနကိရိယာမနောဝိညာဏဓာတု နော ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ သံ၊၄၊၂။၁၂၁။

အာဝဇ္ဇနကိရိယာသမုဋ္ဌိတတ္တ (န) [အာဝဇ္ဇန-ကိရိယာ+သမုဋ္ဌိတတ္တ] အာဝဇ္ဇန်းကိရိယာသည် ဖြစ်စေအပ်သည်၏အဖြစ်။ ကာယာဒိ-ကိရိယာမယတ္တာ အာဝဇ္ဇနကိရိယာသမုဋ္ဌိတတ္တာ စ ဇဝနံ....။ မူလဋီ၊ ၂။၁၀၂။ (- မ၊ ဋီ၊၁။၃၆၄။ သံ၊၌၊ ၂။၄၆၀။)

အာဝဇ္ဇနက္ခဏ (ပု) [အာဝဇ္ဇန+ခဏ] အာဝဇ္ဇန်းဖြစ်ရာ - ခဏ - အခိုက်အတန့်ကာလ။

http://www.dhammadownload.com

အပိစ မနောတိ ဘဝင်္ဂကွဏေ ဝိပါကမနောဓာတု အာဝဇ္ဇနကွဏေ ကိရိယမနောဓာတု။ သံ၊ဌ၊၂။၂၄၉။

အာဝဇ္ဇနဂ္ဂဟဏ (နဲ) [အာဝဇ္ဇန+ဂဟဏ] (၁) အာဝဇ္ဇနသဒ္ဒါ။ (၂) အာဝဇ္ဇန်းကိုယူခြင်း။ (၁) အာဝဇ္ဇနဂ္ဂဟဏေန ကာမာဝစရကြိယံ ဝိသေသေတိ။ မူလဋီ၊၃။၁၈၃။ (၂) အာဝဇ္ဇနဂ္ဂဟဏေနေဝ စေတ္ထ ဝေါဋ္ဌဗ္ဗနမ္ပိ ဂဟိတန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ မူလဋီ၊၃။၁၈၃။

အာဝဇ္ဇနစိတ္တ (နဲ) [အာဝဇ္ဇန+စိတ္တ] အာဝဇ္ဇန်းစိတ်။ ဘဝနိကန္တိယာ အာဝဇ္ဇနစိတ္တံ ဒုတိယစိတ္တံ နာမ။ အဘိ၊ဌ၊၃။၃၁၆။ (–အဘိ၊ဌ၊၃။၃၃၆။ မ၊ဌ၊၂။၁၃၃။ သံ၊ဌ၊၃။၄၁။ မ၊ဋီ၊၂။၁၇၆။)

အာဝဇ္ဇနစိတ္တသမ္ပယုတ္တ (တိ) [အာဝဇ္ဇနစိတ္တ+သမ္ပယုတ္တ] အာဝဇ္ဇန်းစိတ်နှင့် ယှဉ်သော။ သာ ဟိ အာဝဇ္ဇနစိတ္တသမ္ပယုတ္တာ စေတနာ။ သံ၊ဋီ၊၂။၁၇၀။

အာဝဇ္ဇနဇာနနစိတ္တ (နဲ) [အာဝဇ္ဇန+ဇာနန+စိတ္တ] အာဝဇ္ဇန်းစိတ်နှင့် သိသောဇောစိတ်။ ဝတ္တမာနာရမ္မဏဘာဝေ အာဝဇ္ဇနဇာနနစိတ္တာနံ သဟဋ္ဌာနဒေါသာပတ္တိယာ။ မူလဋီ၊၁။၁၉၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၆၈။

အာဝဇ္ဇနဋ္ဌ (ပု) [အာဝဇ္ဇန+အတ္ထ] အာဝဇ္ဇန်းဟူသော အနက်သဘော။ အာဝဇ္ဇနဋ္ဌော အဘိညေယျော။ ပဋိသံ။၁၇။ ပဉ္ဇဒ္ဓါရမနောဒ္ဓါရေသု ဘဝင်္ဂါရမ္မဏတော အညာရမ္မဏေ စိတ္တသန္တာနံ နာမေန္တာနံ ဒ္ဓိန္နံ စိတ္တာနံ အာဝဇ္ဇနဋ္ဌော။ ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၉၂။

အာဝဇ္ဇနဋ္ဌာန (နဲ) [အာဝဇ္ဇန+ဌာန] အာဝဇ္ဇန်း၏–အရာ–နေရာဌာန။ တဉ္ဍိ ဉာဏံ မဂ္ဂဿ အာဝဇ္ဇနဋ္ဌာနေ တိဋ္ဌတိ။ အဘိ၊ဌ၊၁။၈၆။ (–အဘိ၊ဌ၊၂။၃၈၇။ မ၊ဋီ၊၃။၃၈၅။)

အာဝဇ္ဇနဋ္ဌာနိယ (တိ) [အာဝဇ္ဇနဋ္ဌာန+ဣယ] အာဝဇ္ဇန်း၏အရာ၌ တည်သောတရား၊ (က) ဂေါတြဘုဉာဏ်။ (ခ) ရှေအဖိုကဖြစ်သော သဒ္ဓါအစရှိသော တရား။ (အာဝဇ္ဇန (၂) အနက်လည်း ကြည့်။) (က) မဂ္ဂဿ ပန အာဝဇ္ဇနဋ္ဌာနိယတ္တာ နဲ ဝိပဿနာဝေါဟာရံ လဘတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၇၉။ (–ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၃၁၂။ မူလဋီ၊၁။၁၁၇။ အနုဋီ၊၁။၂၀၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၄၈၃။) (ခ) ဗလဝဘာဝပ္ပတ္တဝီရိယိန္ဒြိယာဒိကဿ အာဝဇ္ဇနဋ္ဌာနိယာနိ ဟောန္တိ။ သံ၊ဋီ၊၂။၄၈၇။

အာဝဇ္ဇနတပ္ပရ (တိ) [အာဝဇ္ဇန+တပ္ပရ] အာဝဇ္ဇန်းဟူသော ပဓာနတရားရှိသော၊ အာဝဇ္ဇန်းသာလျှင် ပြဓာန်းမှုရှိသော။ အာဝဇ္ဇနဝသိတာယ မတ္ထကပ္ပတ္တိယာ အာဝဇ္ဇနတပ္ပရောဝ စိတ္တာဘိနီဟာရော ဟောတိ။ ဝိဘာဝိနီ။၁၅၅။ အာဝဇ္ဇနံ တပ္ပရံ ပဓာနံ ယဿာတိ အာဝဇ္ဇနတပ္ပရော၊ပဓာနာဝဇ္ဇနော။ မဏိမဉ္ဇူ၊၁။၄၉၅။ (–ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၁၇၉။)

အာဝဇ္ဇနဒ္ဓယ (နဲ) [အာဝဇ္ဇန+ဒ္ဓယ] အာဝဇ္ဇန်းနှစ်ခုတို့၏အပေါင်း၊ အာဝဇ္ဇန်းဒ္ဓေ။ ဧတေန အာဝဇ္ဇနဒ္ဓယံ ဝိပါကဉ္ဇ နိဝတ္တေတိ။ အနုဋီ၊၁။၄၁။ (–ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၁၂၉။)

အာဝဇ္ဇနပ(ပ္ပ)ဋ္ဌိဗဒ္ဓ (တိ) [အာဝဇ္ဇန+ပဋ္ဌိဗဒ္ဓ] အာဝဇ္ဇန်းနှင့်ဆက်စပ်သော၊ (က) ပဉ္ဇဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်းနှင့် ဆက်စပ်သော။ (ခ) မနောဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်းနှင့် ဆက်စပ်သော၊ မနောဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်းဖြစ်ပြီး – ဆင်ခြင်အပ်ပြီး – သည်နှင့် တပြိုင်နက်–ဉာဏ်၌ထင်ပေါ် လာသော၊တရား။ (ဂ) စဉ်းစားဆင်ခြင်ခြင်း – ဆင်ခြင်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်–နှင့် ဆက်စပ်သော၊ ဆင်ခြင်အပ်ကာမျှ၌ပင်–ဆင်ခြင်လိုက်သည်နှင့် တပြိုင်နက်–သိလိုရာကို သိနိုင်သော၊ဉာဏ်။ (က) နဲ အာဝဇ္ဇနပဋ္ဌိဗဒ္ဓံ စက္ခု။ အဘိ၊ဌ၊၃။၂၆၆။ (ခ) သဗ္ဗေ ဓမ္မာ ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော အာဝဇ္ဇန-

http://www.dhammadownload.com

အာဝဇ္ဇနပ္ပဝတ္တိ (ထီ) [အာဝဇ္ဇန+ပဝတ္တိ] အာဝဇ္ဇန်း၏ ဖြစ်ခြင်း။ အာဝဇ္ဇနပ္ပဝတ္တိ ဝတ္တုဗ္ဗာသိယာ။ မူလဋီ၊၁။၁၉၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁ဋီ၊၂။၆၇။ (–ဝိသုဒ္ဓိ၊၁ဋီ၊၁။၁၇၉။)

အာဝဇ္ဇနမတ္တပဋိဗဒ္ဓ (တိ) [အာဝဇ္ဇန+မတ္တ+ပဋိဗဒ္ဓ] ဆင်ခြင်စဉ်းစားခြင်းမျှနှင့် – ဆင်ခြင်စဉ်းမားသော စိတ် စေတသိက်သက်သက်နှင့် သာ – ဆက်စပ်သော၊ ဆင်ခြင်ရာရုံမျှဖြင့်ပင် သိလိုရာကို သိနိုင်သော။ အာဝဇ္ဇနမတ္တပဋိဗဒ္ဓေန အတ္တနော ဉာဏေန။ ဥဒါန၊၁။၁၃၃။ ဣတိဝုတ်၊၁။၁၂၉။

အာဝဇ္ဇနမတ္တာဓိန (တိ) [အာဝဇ္ဇနမတ္တ+အဓိန] အာဝဇ္ဇနမတ္တပဋိဗဒ္ဓ·နှင့် အနက်ဘူ။ အာဝဇ္ဇနပဋိဗဒ္ဓ(ဂ)·ကြည့်။

အာဝဇ္ဇနမနသိကာရ (ပု) [အာဝဇ္ဇန+မနသိကာရ] အာဝဇ္ဇန်းစိတ် တည်းဟူသော မနသိကာရ။ န အာဝဇ္ဇနမနသိကာရံ။ မ၊၁ဋီ၊၂။ ၂၇၅။ (–ဝိသုဒ္ဓိ၊၁ဋီ၊၂။၁၈၀။)

အာဝဇ္ဇနမနောသမ္မဿ (ပု) [အာဝဇ္ဇန+မနောသမ္မဿ] အာဝဇ္ဇန်းနှင့်ယှဉ်သော–မနောသမ္မဿ–မနောဒ္ဒါရဉ်ဖြစ်သောဖဿ။ အာဝဇ္ဇနသမ္မဿ ကြည့်။

အာဝဇ္ဇနမုခ (န) [အာဝဇ္ဇန+မုခ] အာဝဇ္ဇန်းဟူသော – အကြောင်းတရား– ပဓာနတရား၊ အာဝဇ္ဇန်းကို အကြောင်းပြုခြင်း။ အာရမ္မဏမမွာ အာဝဇ္ဇနမုခေနေဝ တဿာဝံ ဂစ္ဆန္တိ။ မ၊၁ဋီ၊၁။၁၅၂။

အာဝဇ္ဇနရဿ (တိ) [အာဝဇ္ဇန+ရဿ] ဆင်ခြင်–စဉ်းစား–နှလုံးသွင်း–ခြင်းဟူသော ကိစ္စရှိသော။ မနောဒ္ဒါရေ ပန ဝုတ္တနယေန အာဝဇ္ဇနရဿာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁ဋီ၊၂။၁၃၀။

အာဝဇ္ဇနဝသ (ပု) [အာဝဇ္ဇန+ဝသ] အာဝဇ္ဇန်း၏ စွမ်းရည်သတ္တိ၊ စျာန်အင်္ဂါကို ဆင်ခြင်ခြင်း၌ အလိုဆန္ဒအတိုင်း ဖြစ်နိုင်ခြင်း။ အာဝဇ္ဇနဝသီ-ကြည့်။

ပ(ပ္ပ)ဋိဗဒ္ဓါ။ ပဋိသံ။၃၇၆။ မဟာနိ။၁၃၉။ စူဠနိ။၁၇၆။ သာရတ္ထ၊၁။၂၃၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁ဋီ၊၁။၂၃၂။ အာဝဇ္ဇနပ(ပ္ပ)ဋိဗဒ္ဓါတိ မနောဒ္ဒါရာဝဇ္ဇနာယတ္တာ၊ အာဝဇ္ဇိတာနန္တရမေဝ ဇာနာတိတိ အတ္ထော၁။ ပဋိသံ၊၁ဋ၊၂။၂၅၇။ မဟာနိ၊၁ဋ။၂၅၈။ (–ပဋိသံ၊၁ဋ၊၁။၅၂။) (ဂ) အာဝဇ္ဇနပဋိဗဒ္ဓံ ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော ဉာဏံ။ မိလိန္ဒ။ ၁၀၉။ မ၊၁ဋီ၊၃။၉၁။ အာဝဇ္ဇနပဋိဗဒ္ဓမေဝါ(ဒီ၊၁ဋ၊၂။၃)တိ အာဝဇ္ဇနမတ္တာဓိနံ၊ အာဝဇ္ဇိတမတ္တေ ဧဝ ယထိစ္ဆိတသာ ပဋိဝိဇ္ဈနဿ အတ္ထော၁။ ဒီ၊၁ဋီ၊၂။၄။ (–ဒီ၊၁ဋ၊၂။၁၉။ သံ၊၁ဋ၊၃။၂၁၇။)

အာဝဇ္ဇနပဋိဗဒ္ဓဝုတ္တိ (တိ) [အာဝဇ္ဇနပဋိဗဒ္ဓ+ဝုတ္တိ] အာဝဇ္ဇန်း–ဆင်ခြင်ခြင်း–နှင့် ဆက်စပ်လျက်ဖြစ်ခြင်းရှိသော။ သဗ္ဗကာလေတိ အာဝဇ္ဇနပဋိဗဒ္ဓဝုတ္တိတ္တာ ဝုတ္တံ။ နေတ္တိ၊၁ဋ။၂၅၂။

အာဝဇ္ဇနပ(ပ္ပ)မာဏ (န) [အာဝဇ္ဇန+ပမာဏ] အာဝဇ္ဇန်း–မနောဒ္ဒါရာဝဇ္ဇန်း–ဟူသော အတိုင်းအတာပမာဏ။ တသ္မိံ ဝိညာတေ ဝိညာတမတ္တန္တိ အာဝဇ္ဇနပမာဏံ။ သံ၊၁ဋ၊၃။ ၂၉၉။ ဥဒါန၊၁ဋ။၈၂။ အနုဋီ၊၂။၁၈၂။

အာဝဇ္ဇနပရိယာယ (ပု) [အာဝဇ္ဇန+ပရိယာယ] (၁) အာဝဇ္ဇန်း၏ ဖြစ်စဉ်၊ အာဝဇ္ဇန်းအကြိုးအမှုးပြုအပ်သော ဇောတို့၏–ဖြစ်စဉ်–ဖြစ်ရာ အလှည့်အကြိမ်။ (၂) အာဝဇ္ဇန်း၏ ပရိယာယ်။ (၁) အာဝဇ္ဇနပရိယာယော နာမ လဒ္ဓုံ ဝဋ္ဋတိ။ ဒီ၊၁ဋ၊၂။၂၃။ မ၊၁ဋ၊၄။၁၂၄။ အာဝဇ္ဇနပရိယာယော၁ယော၁တိ အာဝဇ္ဇနက္ကမော။ ဒီ၊၁ဋီ၊၂။၂၄။ မ၊၁ဋီ၊၃။၃၃၅။ (၂) ပဌမုပ္ပန္နော အာဝဇ္ဇနော.... အာဝဇ္ဇနပရိယာယေန ဝုတ္တော။ သံ၊၁ဋီ၊၂။၄၈၇။

အာဝဇ္ဇနပုဗ္ဗက (တိ) [အာဝဇ္ဇန+ပုဗ္ဗ+က] အာဝဇ္ဇန်းဟူသော – ရှေ့ဆောင် – ရှေ့သွား–ရှိသော။ ဉာဏံ နာမ အာဝဇ္ဇနပုဗ္ဗကံ။ သံ၊၁ဋီ၊၁။၂၁၂။

http://www.dhammadownload.com

အာဝဇ္ဇနဝသိတာ (တီ) [အာဝဇ္ဇနဝသိ+တာ] စျာန်အင်္ဂါကို ဆင်ခြင်ခြင်း၌ – အလိုဆန္ဒအာတိုင်းဖြစ်နိုင်ခြင်း – စွမ်းရည်သတ္တိ – ရှိသူ၏အဖြစ်၊ စျာန်အင်္ဂါကို လျင်မြန်စွာ ဆင်ခြင်နိုင်သော စွမ်းရည်သတ္တိ၊ (အကျယ်အဓိပ္ပါယ်ကို အာဝဇ္ဇနဝသိ ကြည့်)။ ဇတေန ကသိဏာဝဇ္ဇနဝသေန အာဝဇ္ဇနဝသိတာ ဝုတ္တာ ဟောတိ။ ပဋိသံ၊၌၊၁။ ၂၁၆။ ပဉ္စသု စျာနင်္ဂေသု ကေကာရမ္မဏေ ဥပ္ပန္နာဝဇ္ဇနာနန္တရံ စတုပဉ္စဝနကစိတ္တပယဘဝင်္ဂတော ပရံ အဂန္တ္ဝာ အပရာပရံ စျာနင်္ဂါဝဇ္ဇနသမတ္ထတာ အာဝဇ္ဇနဝသိတာ နာမ။ ဝိဘာဝိနီ။ ၂၆၃။ အာဝဇ္ဇနာယ, အာဝဇ္ဇနဝသေန ဝါ ဝသိ ဝသနံ ယထာရုစိပဝတ္တိ ယဿာတိ အာဝဇ္ဇနဝသီ၊ ဘဂဝါ။ တဿ ဘာဝေါ အာဝဇ္ဇနဝသိတာ။ မဏိမ၌။၊ ၁။၄၉၅။

အာဝဇ္ဇနဝသီ (ထီ) [(၁) အာဝဇ္ဇနာ+ဝသီ။ (၂) အာဝဇ္ဇနဝသ+ဣ] (၁) စျာန်အင်္ဂါကို ဆင်ခြင်ခြင်း၌ – စျာန်အင်္ဂါကို ဆင်ခြင်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် – အလိုဆန္ဒအတိုင်း ဖြစ်နိုင်ခြင်း၊ မည်သည့်စျာန်အင်္ဂါကိုမဆို နေထိုင်နမရွေး အချိန်ကာလမရွေး အချိန်အတိုအရှည် အလိုရှိသလောက် လျင်မြန်စွာ – ဆင်ခြင်နိုင်ခြင်း – ဆင်ခြင်နိုင်သော မနောဒ္ဓါဏဝဇ္ဇန်း၏ စွမ်းရည်သတ္တိ။ (ပဌမစျာန် ဝင်စားခြင်းကို ရပ်တန့်ထား၍ ဘင်အစဉ်ကို ဖြတ်ကာ ဝိတက်စျာန်အင်္ဂါကို ဆင်ခြင်သော မနောဒ္ဓါဏဝဇ္ဇန်း ဖြစ်ပြီးနောက် ဇော လေးကြိမ်ဖြစ်စေ, ငါးကြိမ်ဖြစ်စေ စောင်၊ ထို့နောက် ဘင် နှစ်ကြိမ် ဖြစ်ပြီးသည်နှင့် တပြိုင်နက် ဝိစာရစျာန်အင်္ဂါကို ဆင်ခြင်သော မနောဒ္ဓါဏဝဇ္ဇန်းနှင့် ရှေးနည်းတူ ဇော လေးကြိမ်, ငါးကြိမ် စောင်၊ ဤသို့ စသည်ဖြင့် စျာန်အင်္ဂါငါးပါးလုံး၌ဘင်နှစ်ကြိမ်ထက်ငင်း, ဇောငါးကြိမ်ထက်ငင်း မပို့စေပဲ အလွန်လျင်မြန်စွာ စိတ်ကို အဆက်မပြတ် စေခိုင်းအသုံးပြုနိုင်လျှင် သိဒ္ဓိပေါက်ရောက် ပြီးမြောက်အောင်မြင်သော အာဝဇ္ဇနဝသီ ဖြစ်တော့၏၊ စျာန်အင်္ဂါကိုဆင်ခြင်သော ဝီထိ တခုနှင့်တခု၏ အကြား၌ ဘင်နှစ်ကြိမ်မျှသာခြားသော ကြောင့်ငင်း, ဝီထိတခုတခု၌ ဇောလေးကြိမ်မျှသာစောသောကြောင့်ငင်း ဤထက်လျင်မြန်သော အာဝဇ္ဇနဝသီ မရှိနိုင်တော့ပြီ။ ထို့ကြောင့် ဤဘင်နှစ်ကြိမ်ခြား၍ ဇောလေးကြိမ်သာ စောသော အာဝဇ္ဇနဝသီသည် မြတ်စွာဘုရား၏ ရေမီးအစုံအစုံ တန်ခိုးပြာဋိဟာ ပြရမည့် အရေးတကြီး အလွန်လျင်မြန်စွာ ဆောင်ရွက်ရသောအခါ၌သာ ရနိုင်သော အထူတ်အထိပ်သို့ ရောက်သော အာဝဇ္ဇနဝသီတည်း၊ အရှင်သာရိပုတြာ ကဲ့သို့သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၌လည်း ဤကဲ့သို့ အရေးတကြီး ဆောင်ရွက်ရသော အခါမျိုး၌ ဤအာဝဇ္ဇနဝသီမျိုး ဖြစ်နိုင်ပါ၏၊ သို့သော် မြတ်စွာဘုရား၌ကဲ့သို့ အချိန်ကြာရှည်စွာ မဖြစ်နိုင်၊ ထို့ပြင် အခြားသော သာမန် စျာန်ရ ပုဂ္ဂိုလ်တို့မှာမူ တဝီထိနှင့် တဝီထိ အကြား၌ ဘင်မည်မျှခြားသည်ဟု အရေအတွက်မပြနိုင်။ ပဋိသံ၊၌၊၁။ ၂၀၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၄၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၌၊၁။ ၁၇၀-၉။ ထို့ပြင် ဎင်း-ပဋိသံ၊ ၌-၌ "တန်ခိုးပြာဋိဟာ ပြသော အခါ၌ စျာန်အင်္ဂါကိုဆင်ခြင်နေသည်မဟုတ်, အရောင်အဆင်း အမျိုးမျိုးကို ဖန်ဆင်းဘို့ အတွက် ကသိဏ်းအမျိုးမျိုးကို အာရုံပြုကာ စျာန်ဝင်စားရမည် ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် ထိုကသိဏ်းတို့ကို လျင်မြန်စွာ ဆင်ခြင်နိုင်သော မနောဒ္ဓါဏဝဇ္ဇန်း ဖြစ်စွမ်းနိုင်သောသတ္တိသည်လည်း အာဝဇ္ဇနဝသီမည်၏" ဟု ဆိုသေး၏။ ဤ အာဝဇ္ဇနဝသီနှင့် အာဝဇ္ဇနဝသီဘော်, အာဝဇ္ဇနဝသီတာ တို့မှာ အဓိပ္ပါယ်အတူတူပင်တည်း။) (တီ) (၂) စျာန်အင်္ဂါကို ဆင်ခြင်ခြင်း၌ – အလိုဆန္ဒအတိုင်းဖြစ်နိုင်ခြင်း – စွမ်းရည်သတ္တိ – ရှိသော၊ စျာန်အင်္ဂါကို လျင်မြန်စွာ ဆင်ခြင်စွမ်းနိုင်သော၊ သူ။ (၁) (၂)

http://www.dhammadownload.com

အာဝဇ္ဇနဝသီ, သမာ၁ဇ္ဇနဝသီ။ ပဋိသံ။ ၉၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၄၉။ (ဤပါဠိတော်ကို ပဋိသံ၊ဋ္ဌ-၌ ပဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနဒေသနာဟု ဆို၏၊ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ-၌ကား ဓမ္မာဓိဋ္ဌာန်အား ဖြင့် ဖွင့်၏)။ (၁) ဝသနံ ဝသီ၊....ယထာရုစိ ပဝတ္တိယောတိ အတ္ထော။ အာဝဇ္ဇနာယ ဝသီ, အာဝဇ္ဇန-ဝသေန ဝါ ဝသီ အာဝဇ္ဇနဝသီ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။ ၁၇၈။ (-ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅၇။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၄၄။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။၅၁-၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၅၂၄။) (တိ) (၂) အာဝဇ္ဇနာယ ဝသော အာဝဇ္ဇန-သော၊ သော အဿ အတ္ထီတိ အာဝဇ္ဇနဝသီ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀၅။

အာဝဇ္ဇနဝသီဘာဝ (ပု) [အာဝဇ္ဇနဝသီ+ဘာဝ] အာဝဇ္ဇနဝသီဘော်၊ အာဝဇ္ဇနဝသီ၏ ဖြစ်ခြင်း။ အာဝဇ္ဇနဝသီဘာဝါယ ယထာက္ကမံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၁၈၀။

အာဝဇ္ဇနဝသီသိဒ္ဓိ (ထီ) [အာဝဇ္ဇနဝသီ + သိဒ္ဓိ] အာဝဇ္ဇနဝသီ၏ ပြီးစီးခြင်း။ ယဒဂ္ဂေန အာ-ဝဇ္ဇနဝသီသိဒ္ဓိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၁၈၀။

အာဝဇ္ဇနဝိညာဏ (န) [အာဝဇ္ဇန+ဝိညာဏ] အာဝဇ္ဇန်းဟူသော ဝိညာဏ်၊ အာဝဇ္ဇန်းစိတ်။ အာဝဇ္ဇနဝိညာဏေန အာရမ္မဏံ ဝိဇာနန္တော်။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၄၀။

အာဝဇ္ဇနဝေဒနာ (ထီ) [အာဝဇ္ဇန+ဝေဒနာ] အာဝဇ္ဇန်းနှင့် ယှဉ်သော ဝေဒနာ။ အာဝဇ္ဇန-ဝေဒနာဝ စက္ခုသမ္ပဋိစ္ဆနာယ ဥပ္ပန္နတ္တာ ဧဝံ ဝုတ္တာ။ မူလဋီ၊၂။၃၀။ (-အနုဋီ၊၂။၃၅။)

အာဝဇ္ဇနသမတ္ထတာ (ထီ) [အာဝဇ္ဇန+သမတ္ထ+တာ] ဆင်ခြင်ခြင်း-၌-၄၊-စွမ်းနိုင်သည်၏ အဖြစ်။ ဘင်္ဂဒဿနတ္ထံ အနန္တရမေဝ အာဝဇ္ဇ-နသမတ္ထတာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၀၀။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၄၄၃။)

အာဝဇ္ဇနသမနန္တရဝိဓိ (ပု) [အာဝဇ္ဇန+သမ-နန္တရ+ဝိဓိ] ဆင်ခြင် - စဉ်းစား - နှလုံး သွင်း - ခြင်း၏ အခြားမဲ့၌ ဖြစ်သော အစီ အရင်။ တံ အာဝဇ္ဇနသမနန္တရဝိဓိနာ သမေ-တိ စေ။ ဝဇီရ။၁၀၉။

အာဝဇ္ဇနသမယ (ပု) [အာဝဇ္ဇန+သမယ] ဆင်ခြင်ဇဉ်းစား- အနက်အဓိပ္ပါယ်သဘောကို ဆင်ခြင်ဇဉ်းစား-ထုအခါ။ သစေ အာဝဇ္ဇန-သမယေ ဇာနာတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၁၄။ မနုဿာ ဝစနံ သုတ္ဝာ အာဝဇ္ဇနသမယေ ဇာနန္တိ။ ဝိမတိ၊၁။၁၃၇။ ကင်္ခါ။၁၀၈။ အာဝဇ္ဇနသမ-ယေတိ အတ္ထာဘောဂသမယေ။ ကင်္ခါ၊ဋီ။ ၁၀၁။ (-သာရတ္ထ၊၂။၇၁)

အာဝဇ္ဇနသမုဒယ (ပု) [အာဝဇ္ဇန+သမုဒယ] အာဝဇ္ဇန်း၏ဖြစ်ခြင်း။ အာဝဇ္ဇန (၂) အနက် ကြည့်။

အာဝဇ္ဇနသမ္ပယုတ္တ (ပု) [အာဝဇ္ဇန+သမ္ပယုတ္တ] အာဝဇ္ဇန်းနှင့် ယှဉ်သော မနောသမ္ပယုတ္တ။ အာ-ဝဇ္ဇနသမ္ပယုတ္တံ ပဋိစ္စ ပဌမဇဝနဝေဒနာ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊၂။၁၂၂။ အာဝဇ္ဇနသမ္ပယုတ္တန္တိ အာဝဇ္ဇန-မနောသမ္ပယုတ္တံ။ သံ၊ဋီ၊၂။၁၃၀။

အာဝဇ္ဇနသဟိတ (တိ) [အာဝဇ္ဇန + သဟိတ] အာဝဇ္ဇန်းနှင့်တကွဖြစ်သော။ သာဝဇ္ဇနေတိ အာဝဇ္ဇနသဟိတော။ အနုဋီ၊၃။၁၁၉။

အာဝဇ္ဇနသာမညာ (န) [အာဝဇ္ဇန+သာမညာ] အာဝဇ္ဇန်းအချင်းချင်း တူသည်၏အဖြစ်။ ဒ္ဝိန္နံ အာဝဇ္ဇနာနံ အာဝဇ္ဇနသာမညေန ဂဟိ-တတ္တာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၁၃၂။

အာဝဇ္ဇနသိသ (န) [အာဝဇ္ဇန+သိသ] အာ-ဝဇ္ဇန်းဟူသော အဦးပဓာနတရား၊ အာဝဇ္ဇန်း ကို ပဓာနပြုခြင်း။ အာဝဇ္ဇနသိသေန စေတ္ထ ဇဝနဝါရော ဂဟိတော။ မ၊ဋီ၊၃။၃၃၅။

အာဝဇ္ဇနာနန္တရ (တိ) [အာဝဇ္ဇန + အနန္တရ] အာဝဇ္ဇန်း၏အခြားမဲ့၌ဖြစ်သော။ ပစ္ဆာဝေက္ခ-ဏဇဝနာနေဝဟိ တတ္ထ အာဝဇ္ဇနာနန္တရာနိတိ။

http://www.dhammadownload.com

ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၂၈၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၅၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၅၂၄။

အာဝဇ္ဇနာနန္တရံ (ဗျ) [အာဝဇ္ဇန + အနန္တရံ] အာဝဇ္ဇန်း၏ အခြားမဲ့ကာလ။ နတံ အာဝဇ္ဇနာနန္တရံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ အဘိ၊ဌ၊၃။၂၆၆။ (–ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၈၈။ မဟာနိ၊ဌ။၂၅၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၁၃၂။)

အာဝဇ္ဇနာဗလ (န) [အာဝဇ္ဇနာ+ဗလ] ဆင်ခြင်ခြင်း၏ စွမ်းအား။ အာဝဇ္ဇနာဗလဥ္ဇေဝ။ ပဋိသံ။၅၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၇၈။ အာဝဇ္ဇနာဗလဥ္ဇေဝါတိ ရူပဿ ဘင်္ဂံ ဒိသ္ဝာ ပုန ဘင်္ဂါရမ္မဏဿ စိတ္တဿ ဘင်္ဂဒဿနတ္ထံ အနန္တရမေဝ အာဝဇ္ဇနသမတ္ထတာ။ ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၂၄၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၈၀။

အာဝဇ္ဇနာရမ္မဏ (န) [အာဝဇ္ဇန + အာရမ္မဏ] အာဝဇ္ဇန်း၏ အာရုံ။ အာဝဇ္ဇနာရမ္မဏာဒိ အညပစ္စယသာပေက္ခာနိ။ အနုဋီ၊၃။၂၅၈။

အာဝဇ္ဇနာဝသာန (န) [အာဝဇ္ဇန+အဝသာန] အာဝဇ္ဇန်း၏ အဆုံး။ အာဝဇ္ဇနာဝသာနေ တိက္ခတ္တုံ ပဝတ္တဇဝနာနိ ပရိကမ္မနာမေနေပ ဣဓ ဝုတ္တာနိ။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၂၃၇။

အာဝဇ္ဇနုပေက္ခာ (ထီ) [အာဝဇ္ဇန + ဥပေက္ခာ] ထိုထိုအရာဌာနကို ဆင်ခြင်ခြင်း၌ အညီအမျှ လျစ်လျူ – ရှုခြင်း – ရှုတတ်သော တရား၊ (မနောဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်းစိတ်နှင့် ယှဉ်သော စေတနာ)။ ဥပေက္ခာတိ ဝိပဿနုပေက္ခာ စေဝ အာဝဇ္ဇနုပေက္ခာ စ။ ပဋိသံ၊ဌ၊၂။၁၉၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၇၃။ မနောဒ္ဓါရာဝဇ္ဇနစိတ္တသမ္ပယုတ္တာ စေတနာ အာဝဇ္ဇနေ အဇ္ဈုပေက္ခနဝသေန ပဝတ္တိယာ "အာဝဇ္ဇနုပေက္ခာ"တိ ဝုတ္တာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၄၃၂။ (–သံ၊ဋီ၊၂။၁၇၀။)

အာဝဇ္ဇနုပ္ပတ္တိ (ထီ) [အာဝဇ္ဇန + ဥပ္ပတ္တိ] အာဝဇ္ဇန်း၏ ဖြစ်ခြင်း။ အာဝဇ္ဇန (၂) အနက်ကြည့်။

အာဝဇ္ဇန္တ (တိ) [အာ+ဝဇ္ဇ+အ+အန္တ] ဆင်ခြင် – စဉ်းစား – နှလုံးသွင်း – သော၊သူ။ အာဝဇ္ဇန္တော ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ....အဒ္ဒသ။ ဝိ၊ဌ၊၂။၁၀၁။ ထေရော ကုဟိံ နု ခေါ ဘဂဝါ ဂတောတိ အာဝဇ္ဇန္တော။ ဒီ၊ဌ၊၂။၁၁။ အာဝဇ္ဇန္တာ(ဒီ၊ဌ၊၃။၅၆)တိ သမန္နာဟရန္တာ။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၅၁။ (–ပဋိသံ။၄၅။ ဝိ၊ဌ၊၂။၃၃။ ဝိ၊ဌ၊၃။၂၆၊၅၄။ ဒီ၊ဌ၊၂။၁၉၅၊၂၀၉၊၂၇၂၊၃၁၉။ ဒီ၊ဌ၊၃။၁၆၊၂၇၊၅၆။ မ၊ဌ၊၂။၁၂၉၊၁၅၇၊၂၀၂၊၂၈၄၊၃၀၂။ မ၊ဌ၊၃။၁၈၃။ သံ၊ဌ၊၁။၇၁။ သံ၊ဌ၊၂။၆၉။ အဘိ၊ဌ၊၂။၁၃၅၊၄၇၁။ ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၂၁၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၂၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၆၂၊၂၇၃။ ဣတိဝုတ်၊ဌ။၁၇၉။ မဟာနိ၊ဌ။၁၂၅။ ဝဇိရ။ ၁၅၄။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၂၀၂။ မ၊ဋီ၊၁။၁၄။ သံ၊ဋီ၊၂။၃၄၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၁၄၃၊၃၃၉။)

အာဝဇ္ဇမာန (တိ) [အာ+ဝဇ္ဇ+အ+မာန] ဆင်ခြင် – စဉ်းစား – နှလုံးသွင်း – သော၊သူ။ ဣမမေဝ သုတ္တံ အာဝဇ္ဇမာနာ (ဒီ၊ဌ၊၃။၂၄၉)တိ.... အဘိဇာနနာဒိဝသေန သမန္နာဟရန္တာ။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၂၈၉။(–မ၊ဌ၊၂။၃၁၃။ သံ၊ဌ၊၁။၃၁၂။ အံ၊ဌ၊၂။၃၂။ အဘိ၊ဌ၊၁။၁၁၅။ ပဋိသံ၊ဌ၊၂။၇၃။)

အာဝဇ္ဇယတိ (ကြိ) [အာ+ဝဇ္ဇ + ဏယ + တိ] (၁) ဆင်ခြင်၏၊ စဉ်းစား၏၊ နှလုံးသွင်း၏။ (၂) ညွှတ်စေ၏၊ စောင်းငဲ့၏။ (၃) ပြန်လည်စေ၏၊ ဆုတ်နစ်စေ၏။ (၁) (၂) အာဝဇ္ဇယန္တ, အာဝဇ္ဇယမာန, အာဝဇ္ဇေတိ, အာဝဇ္ဇေန္တ-တို့နှင့် ယှဉ်ကြည့်။ (၃) ဘဝင်္ဂစိတ္တံ အာဝဇ္ဇယတိ။ အံ၊ဋီ၊၁။၇၅။

အာဝဇ္ဇယန္တ (တိ) [အာ+ဝဇ္ဇ+ဏယ+အန္တ] ဆင်ခြင် – စဉ်းစား – နှလုံးသွင်း – သော၊သူ။ "အာရောဂေါမှီ"တိ အာဝဇ္ဇယတော တဒုဘယံ ဟောတိ။ ဒီ၊ဌ၊၁။၁၉၀။ မ၊ဌ၊၂။၂၁၈။ မနသိကရောတောတိ အာဝဇ္ဇယတော သမန္နာဟရန္တဿ။ မ၊ဌ၊၁။၆၉။ (–ဝိသုဒ္ဓိ၊

http://www.dhammadownload.com

ဘ။၂၀၃။ သာဂရတ္ထ၊၂။၂၃၂။ မ၊ဋီ၊၂။ဘဖ၉၊ ၂၃၄။)

အာဝဇ္ဇယမာန (တိ) [အာ+ဝဇ္ဇ+ကာယ+မာန] ဆင်ခြင် – စဉ်းစား – နှလုံးသွင်း – သော၊သူ။ သက္ခိ နု ခေါ ဝိသေသံ နိဗ္ဗတ္တေတုံ နာသက္ခိ"-တိ အာဝဇ္ဇယမာနာ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ဘ။၃၂၁။(–မူလဋီ၊ ဘ။ဘ၉၄။)

အာဝဇ်ိ (ကြိ) အာဝဇ္ဇတိ-ကြည့်။

အာဝဇ်ိ˙ (ကြိ) အာဝဇ္ဇတိ-ကြည့်။

အာဝဇ်ိတ (တိ) [အာ+ဝဇ္ဇ+တ](၁) ဆင်ခြင်–စဉ်းစား – နှလုံးသွင်း – အပ်သော။ (၂) ဆင်ခြင် – စဉ်းစား – နှလုံးသွင်း – သော၊သူ။(၁) သဟ အာဝဇ်ိတေ ထူပေ။ အပ၊ ၂။ဂ၀။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊ဘ။၃၂၀။ အာဝဇ်ိတမတ္တေ ဥဇုလိတပဒီပေါ ဝိယ ဟောတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ဘ။ဘ၉၉။ ဝိ၊သင်္ဂ-ဟ။၃၂၃။(–ပဋိသံ။ ၂၂၃။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၄၂။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ဘင၄။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။၅၆။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၅၆။ မ၊ဋီ၊ ၂။ဘဂဘ။ မူလဋီ၊ဘ။ဘ၉၄။) (၂) သမဂ္ဂါဝါသံ ဝသန္တေ အာဝဇ်ိတဿ ဣမေ တယော ကုလပုတ္တာ အာပါထံ အာဂမိံသု။ မ၊ဋီ၊ ၂။ဘဂဘ။ (–ပဋိသံ။၃၁၂-၃။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၂၃၂။ သံ၊ဋ္ဌ၊ဘ။၇၁။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၀၇။)

အာဝဇ်ိတဗ္ဗ (တိ) [အာ+ဝဇ္ဇ+တဗ္ဗ] ဆင်ခြင် – စဉ်းစား – နှလုံးသွင်း – အပ် – ထိုက် – သော။ အာဝဇ်ိတဗ္ဗေ သမန္နာဟရိတဗ္ဗေ ဓမ္မေ နု ပဇာနာတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊ဘ။၆၉။ (–ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊ဘ။၃၁၃၊၃၂၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဘ။၃၂၉။ မ၊ဋီ၊ ဘ။ဘဂ၂၊ ၂၂၅။ မူလဋီ၊ ၂။ဘ၅ဘ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊ဘ။ ဘင၆၊၃၀၃၊၄၃၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊ ၂။၄၇။)

အာဝဇ်ိတဟဒယ (တိ) [အာဝဇ်ိတ+ဟဒယ] ဆင်ခြင်–စဉ်းစား – သောစိတ်နှလုံးရှိသော၊ သူ။ "ကုတော နု ခေါ ကဿ နု ခေါ အယံ သဒ္ဒေါ"တိ အာဝဇ်ိတဟဒယာနံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၁၁။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။ဘ၅။ (–အပ၊ဋ္ဌ၊ဘ။၂၁၀။)

အာဝဇ်ိတာနန္တရ (ဗျ) [အာဝဇ်ိတ+အနန္တရ] ဆင်ခြင် – စဉ်းစား – နှလုံးသွင်း – သော မနောဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်းစိတ်၏ အခြားမဲ့ ကာလ။ အာဝဇ်ိတာနန္တရမေဝ ဇာနာတိတိ အတ္ထော။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၅၇။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။ ၂၅၀။

အာဝဇ်ိတာဝဇ်ိတဋ္ဌာန (န) [အာဝဇ်ိတ+အာဝဇ်ိတ+ဋ္ဌာန] ဆင်ခြင်အပ်ဆင်ခြင်အပ်တိုင်းသော – အရာဋ္ဌာန – ပါတိမောက်။ အာဝဇ်ိတာဝဇ်ိတဋ္ဌာနေ သုဋ္ဌု ပဝတ္တာနိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၁၉၀။

အာဝဇ်ိတုံ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+ဝဇ္ဇ+တုံ] ဆင်ခြင် – စဉ်းစား – နှလုံးသွင်း – ခြင်းငှါ။ ပဂ္ဂလော ဒုက္ခာဒီနိ သစ္စာနိ အာဝဇ်ိတုံ သက္ကောတိ။ မ၊ဋီ၊ဘ။ဘဂ၉။

အာဝဇ်ိတုကာမတာ (ထီ) [အာဝဇ်ိတုံ+ကာမ+တာ] ဆင်ခြင် – စဉ်းစား – နှလုံးသွင်း – ခြင်းငှါ အလိုရှိသည်၏ အဖြစ်။ အာဝဇ်ိတုကာမတာဒိ အတိက္ကမော၀ တေသံ ဝုပသမောတိ။ မူလဋီ၊ဘ။ဘဝ၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊ဘ။ဘဂ၄။

အာဝဇ်ိတ္ဝာ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+ဝဇ္ဇ+တ္ဝာ] (၁) (က) ဆင်ခြင်–စဉ်းစား – နှလုံးသွင်း – ၍။ (ခ) ဆင်ခြင် – စဉ်းစား – နှလုံးသွင်း – ခြင်းကြောင့်။ (၂)စောင်းငဲ့၍။ (၁) (က) နိဏ္ဍောမံ နိဗ္ဗာနံ အနိမိတ္တံ အာဝဇ်ိတ္ဝာ သမာပဇ္ဇတိ။ ပဋိသံ။ဂ၉။ အာဝဇ်ိတ္ဝာတိ အာဝဇ္ဇနေန အာဝဇ်ိတ္ဝာ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊ဘ။ ၂၇၁။ အာဝဇ်ိတ္ဝာ ဉာတေ ပန ဉာတမေဝ ဟောတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ဘ၇၁။ ကခ်ီ၊ဋီ။ ၂၄၄။ ခီဏာသဝါ အာဝဇ်ိတ္ဝာ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၀၂။ (–မ၊ဋ္ဌ၊ဘ။၉၂။ မ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ဘ၇၇။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။ဘ၃၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။ဘင၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၂၁၊ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ဘဂ၊၂၇၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။၂၃၊၂၂၄။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။ဘ၊ဘ၂၅။ မူလဋီ၊ဘ။ ဘ၉၄။ မူလဋီ၊ ၂။ဘ၉၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊ ၂။ ၂၆၊၄၀။) (ခ) အာဝဇ်ိတ္ဝာဝ သမာပဇ်ိတုံ သက္ခိဿတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၄၇။ အာဝဇ်ိတ္ဝာဝါတိ အတ္တနော

http://www.dhammadownload.com

ပရိသုဒ္ဓသီလတာဒိအာဝင်္ဆနဟေတုဧဝ သမာပင်္ဆိတုံ သက္ခိသတိ။ မ၊ဋီ၊၃။ ၂၆၀။ (၂) အာဝင်္ဆိတ္ထာ (အာဝင်္ဆီတ္ထာ။သီ။ ၊ အာဝိင်္ဆီတ္ထာ၊ သျာ၊ က) ပိဝိတုံ သက္ကာ။ ဝိ၊ဋ၊၃။၀၉။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၁ ၂၅။

အာဝင်္ဆိသတိ (ကြိ) အာဝင်္ဆတိ·ကြည်။

အာဝင်္ဆိသာမိ (ကြိ) အာဝင်္ဆတိ·ကြည့်။

အာဝင်္ဆေတဗ္ဗ (တိ) [အာ+ဝင်္ဆ+ဧ+တဗ္ဗ] ဆင်ခြင် – စဉ်းစား – နှလုံးသွင်း – အပ်သော။ စျာနင်္ဂါနိ အာဝင်္ဆေတဗ္ဗာနိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။ ၁၇၉။

အာဝင်္ဆေတိ (ကြိ) [အာ+ဝင်္ဆ+ဧ+တိ] (၁) ဆင်ခြင်၏၊ စဉ်းစား၏၊ နှလုံးသွင်း၏။ (၂) ညွှတ်စေ၏၊ စောင်းငဲ့၏။ (၃) ပြန်လည်စေ၏။ (၁) သတ္ထာရာ ဒေသိတံ ဓမ္မံ အာဝင်္ဆေတိ စိန္တေတိ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၃၆၄။ စက္ခာဒိပဥ္စဒ္ဒါရေ ဃဋ္ဋိတာရမ္မဏံ အာဝင်္ဆေတိ၊ တတ္ထ အာဘောဂံ ကရောတိ။ ဝိဘာဝိနီ။၈၆။ (–မ၊ဋ္ဌ၊ ၁။၉၈။ မ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၃၀၂။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၉၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။ ၁၇၉။ မူလဋီ၊၁။၁၉၄။) **အာဝင်္ဆေမ—ကခ်ီ၊** ဋီ။၁၅၉။ **အာဝင်္ဆေဟိ** — ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၃၃၆။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁၁၅။ **အာဝင်္ဆေထ** — မ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၀။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၃။ သံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၇။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၁၆။ **အာဝင်္ဆေသိ**—ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၂၀၈။ မ၊ဋ္ဌ၊ ၃။၅၅။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၀။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။ ၂၄၂။ အပါဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၃၄။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၁ ၂၉၄၊၁၀၃။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၄၀၉။ **အာဝင်္ဆေသုံ**—အံ၊ဋီ၊၁။ ၂၀၄။ (၂) **အာဝင်္ဆေတိ** နာမေတိ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၆၅။ ယတော ယတော **အာဝင်္ဆေယျ**။ အံ၊ ၂။၂၃။ ကာယံ **အာဝင်္ဆေသိ**။ ဝိ၊၄။၄၀၂။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀။ ခုဒ္ဒကာ၊ဋ္ဌ။၈၁။ **အာဝင်္ဆေသိတိ** ဥပနာမေသိ။ သာရတ္ထ၊၁။ ၅၈။ ဝိမတိ၊၁။၁၆။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၇၅။ (–ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၄၀၉။ ဝိဘာဝိနီ။၈၆။) (၃) **အာဝင်္ဆ**-ယတိ·နှင့် ယှဉ်ကြည့်။

အာဝင်္ဆေတ္ဝာ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+ဝင်္ဆ+ဧ+တ္ဝာ] ဆင်ခြင်–စဉ်းစား–နှလုံးသွင်း–၍။ ဒသဗလသဟုဧ **အာဝင်္ဆေတ္ဝာ**။ သံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၁၈။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။ ၂၄၅။ ဟသ္တိပဒောပမသုတ္တ၊ဋီ၊၂။ ၂၀၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။ ၂၀၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။ ၂၀၆။ အံ၊ဋီ၊၁။ ၂၀၆။ အံ၊ဋီ၊၂။ ၂၀၆။) (–ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၂၂။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။ ၂၁၅။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁၃၉။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၃၀။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၄၄၃။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၁၉၄။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁ ၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၁၃။ သာရတ္ထ၊၁။၁၃၃။ ဒီ၊ဋီ၊၃။ ၂၀၆။ အံ၊ဋီ၊၁။၂၀။ အံ၊ဋီ၊၃။၉၁၊ ၂၃၀။)

အာဝင်္ဆေန္တိ (တိ) [အာ + ဝင်္ဆ + ဧ + အန္တိ] ဆင်ခြင်–စဉ်းစား–နှလုံးသွင်း–သော၊ သူ။ **အာဝင်္ဆေန္တော** အာသေဝတိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၃။ **အာဝင်္ဆေန္တော** အာသေဝတိတိ ဟိတေသိတဝသေန **အာဝင်္ဆေန္တော**။ အံ၊ဋီ၊၁။၁၀၆။ “နတ္ထိ ဟေတု, နတ္ထိ ပစ္စယော” တိ ပုနပ္ပုနံ **အာဝင်္ဆေန္တိ**သာ။ သံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၅၃။ ပုနပ္ပုနံ **အာဝင်္ဆေန္တိ**သာတိ .... တဒတ္ထံ ဝိမံသန္တိသာ။ သံ၊ဋီ၊ ၂။ ၂၂၀။ (–မိလိန္ဒ။၃။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၇၃။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁၄၉။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၅၂-၃၊ ၂၇၇။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၃၁၁၊၁၀၀။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၇၁။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၀ ၂။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။ ၅၅။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၁၉၄၊ ၂၅၁။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၆၆၊၁၀၆။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁၃၀။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။ ၃၀၆။)

အာဝဋ္ဋ (တိ) [အာ+ဝရ+တ] (၁) တားမြစ်အပ် – ပယ်အပ် – သော။ (၂) တားမြစ်–ကန့်ကွက်–ခြင်း။ (၁) **အာဝဋ္ဋာ** မေ **အာ**-ဝုသော ကာမာ။ ဝိ၊၁။၁၄၃။ **အာဝဋ္ဋာ**တိ **အာဝါရိတာ** နိဝါရိတာ၊ ပဋိက္ခိတ္တာတိ အတ္ထော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၉၅။ (–မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၈၁။) (၂) **အာဝဋ္ဋံ** ဝါ **အာဃ** **အနာဝဋ္ဋံ** ဝါ(ဒီ၊၁။ ၉၁)တိ ဗြာဟ္မဏကညာသု နိဝါရဏံ ဝါ ဘဝေယျ ဝါ နော ဝါ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၃၉။

http://www.dhammadownload.com

အာဝဋ္ဌဉာဏဂတိက (တိ) [အာဝဋ္ဌ+ဉာဏဂတိ+က] တားဆီး–ပိတ်ပင်–အပ်သော ဉာဏ်၏ ဖြစ်ခြင်းရှိသော၊ သူ။ အာဝရဏယုတ္တော အာဝဋ္ဌဉာဏဂတိကော။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၁။

အာဝဋ္ဌန (န) [အာ+ဝဋ္ဌ+ယု] ထည့်စရာအိတ်၊ ဝတ္ထာဒီဟိ ပသိဗ္ဗကာကာရေန ဗန္ဓိတ္ဝာ ကတံ အာဝဋ္ဌနံ(အာဝါဋ္ဌနံ၊ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၀၇) ပုဋ္ဌောဋ္ဌိ။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၃၆၄။

အာဝဋ္ဌ(တ္တ) (တိ) [အာ+ဝဋ္ဌ(ဝတု)+အ] (၁) (က) လည်သော၊ ပြန်လည်ဆုတ်နစ်သော၊သူ။ (ခ) လည်သော၊ရန်သူဘက်၌ဝင်ရောက်တည်နေသော၊သူ။ (ဂ) လည်သော၊ ခွေရစ်သော။ (၂) (ရှေးဖြစ်သောသဘောထားမှ) ပြန်လည်–ဆုတ်နစ်–စေအပ်သော၊ စိတ်သဘောထားပြောင်းစေအပ်–လှည့်ပတ်အပ်–လှည့်စားအပ်–သော။ (ပု) (၃) ရေတို့၏ ချာချာလည်ရာ အရပ်၊ ရေဝဲ။ (၄) ဗွေ။ (၅) အရစ်။ (၆) ပတ်လည်၊ လုံးပတ်၊အဝန်း။ (၇) အာဝဋ္ဌဟာရ၊ လည်စေကြောင်း–လည်စေရာ–ဖြစ်သော ဟာရ၊ လည်စေခြင်း လက္ခဏာရှိသော သံဝဏ္ဏနာအထူး။ (၁) (က) လည်သော၊ ပြန်လည် ဆုတ်နစ်သော၊သူ။ အာဝတ္တော ဗာဟုလ္လာယာ (ဝိ၊၃။၁၂။ မ၊၁။၂၂၈)တိ စီဝရာဒိ (စီဝရာဒီနံ၊မ၊ဋ္ဌ) ဗဟုလဘာဝတ္ထာယ အာဝတ္တော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၄၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၆။ သာရတ္ထ၊၃။၁၆၇။ အာဝတ္တော ဗာဟုလ္လာယာ (မ၊၁။၃၁၄)တိ ရသဂိဒ္ဓေါ ဟုတ္ဝာ ပဏီတပိဏ္ဍပါတာဒီနံ အတ္ထာယ အာဝတ္တော။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉၂။ အာဝတ္တောတိ ပုဗ္ဗေ ပစ္စယဂေဓပ္ပဟာနာယ ပဋိပန္နော၊ ဣဒါနိ တတော ပဋိနိဝတ္တော။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၁၅။ သိက္ခံ ပစ္စက္ခာယ ဟီနာယာ'ဝတ္တော။ မ၊၂။၁၂၃။ သံ၊၁။၂၈၃။ သံ၊၂။၃၂၃။ အံ၊၁။၄၃၉။ (–ဝိ၊၃။၇၄။ မိလိန္ဒ။၂၄၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၈၄။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅၇။) (ခ) လည်သော၊ ရန်သူဘက်၌ ဝင်ရောက် တည်နေသော၊ သူ။ ကောဝတ္တော အဝန္ဒိယော။ ဝိ၊၅။၃၅၇။ ကောဝတ္တောတိ ကေတော အာဝတ္တော။ သပတ္တပက္ခေ ဋ္ဌိတော ဝေရီ ဝိသဘာဂပုဂ္ဂလော ဝုစ္စတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၂၄။ ကေတော အာဝဋ္ဌောတိ ကေသို့ ဒေါသာဂတိပက္ခေ ပရိဝတ္တော ပဝိဋ္ဌောတိ အတ္ထော။ ဝိမတိ၊၂။၃၀၈။ (ဂ) လည်သော၊ ခွေရစ်သော။ ပဒက္ခိဏတော အာဝဋ္ဌာ။ ဇာ၊၁။၂၆၅။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၃၃။ (၂) (ရှေးဖြစ်သော သဘောထားမှ) ပြန်လည်–ဆုတ်နစ်–စေအပ်သော၊ စိတ်သဘောထားပြောင်းစေအပ် – လှည့်ပတ်အပ်–လှည့်စားအပ်–သော။ အာဝဋ္ဌောသိ ခေါ တွံ သမဏေန ဂေါတမေန အာဝဋ္ဌနိယာ မာယာယ။ မ၊၂။၄၆။ ဝေရဉ္ဇော ဗြာဟ္မဏော မာရာ'ဝဋ္ဌနေန အာဝဋ္ဌော။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၇၅။ အာဝဋ္ဌနီ(မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၂၉)နှင့် ယှဉ်ကြည့်။ (ပု) (၃) ရေတို့၏ ချာချာလည်ရာအရပ်၊ ရေဝဲ။ အာဝဋ္ဌော သလိလဗ္ဘမော။ ဓာန်၊ဋ္ဌီ။၆၆၀။ အာဝဋ္ဌန္တိ ဇလာနိ အတြာတိ အာဝဋ္ဌော။ ဓာန်၊ဋ္ဌီ။၆၆၀။ မဇ္ဈေ ဂင်္ဂါယ အာဝဋ္ဌံ ဥဋ္ဌပေသိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၈။ (–မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၂၃။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၈၄။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၃၂၇။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၂၁။) (၄) ဗွေ။ ကေသဉ္ဇိ ကေသန္တေ အာဝဋ္ဌော ဟောတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၉၂။ ကခါ၊ဋ္ဌီ။၁၉၈။ (၅) အရစ်။ ဂဗ္ဘာသယသညိတေ တတိယေ အာဝတ္တေ ကတိပယာ လောဟိတပိဋ္ဌကာ သဏ္ဌဟိတ္ဝာ။ သာရတ္ထ၊၂။၁၁။ (၆) ပတ်လည်၊ လုံးပတ်၊ အဝန်း။ အာဝဋ္ဌတော ဆတ္တိ'သယောဇနာယ ပရိသာယ ပရိဝုတော။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၇။ အာယာမတော စ အာဝဋ္ဌတော စ ရထပတောဒေန သမပ္ပမာဏာ။ သာရတ္ထ၊၁။၁၆၀။ (–ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၄။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၃၅၉။) (၇) အာဝဋ္ဌဟာရ၊ လည်စေကြောင်း – လည်စေရာ – ဖြစ်သောဟာရ၊ လည်စေခြင်း လက္ခဏာရှိသော သံဝဏ္ဏနာအ

http://www.dhammadownload.com

ထူး။ ကတမေ သောဋ္ဌသ ဟာရာ၊ ဒေသနာ ဝိစယော ယုတ္တိ ပဒဋ္ဌာနော လက္ခဏော စတုဗျူဟော အာဝဋ္ဌော။ နေတ္တိ။၁။ အာဝဋ္ဌတိ ပဋိပက္ခေ၊ အာဝဋ္ဌော နာမ သော ဟာရော။ ၎င်း-၃။ အာဝဋ္ဌီယန္တိ ဧတေန, ဧတ္ထ ဝါ သဘာဂါ ဝိသဘာဂါ စ ဓမ္မာ တေသံ ဝါ အာဝဋ္ဌနန္တိ အာဝဋ္ဌော။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌ။၁၆။ (–နေတ္တိ။၃၅။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌ။၂၆။) အာဝဋ္ဌဟာရလည်း ကြည့်။

အာဝဋ္ဌက (တိ) [အာဝဋ္ဌ+က] အာဝဋ္ဌကမည်သော ဥယျာဉ်။ ဂင်္ဂါတီရေ အာဝဋ္ဌကံ နာမ ဥတေနဿ ဥယျာနံ။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၃၁။

အာဝဋ္ဌ(တ္တ)ဂင်္ဂါ (ထီ) [အာဝဋ္ဌ(တ္တ) + ဂင်္ဂါ] အာဝဋ္ဌမည်သောဂင်္ဂါ၊ (အနောတတ္တအိုင်ကို လက်ျာရစ်)လှည့်လည်ရစ်ပတ်သော–ဂင်္ဂါ–မြစ်။ သာ တိက္ခတ္တုံ အနောတတ္တံ ပဒက္ခိဏံ ကတ္ဝာ ဂတဋ္ဌာနေ အာဝဋ္ဌဂင်္ဂါတိ ဝုစ္စတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၂၀။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၂၇၃။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၁။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၄၃။သာရတ္ထ၊၁။၂၅၇။

အာဝဋ္ဌ(တ္တ)ဂ္ဂါဟ (ပု) [အာဝဋ္ဌ(တ္တ)+ဂါဟ] (က) (ကာမဂုဏ်ငါးပါးတည်းဟူသော) ရေဝဲသည် ဖမ်းယူခြင်း။ (ခ) ဖမ်းယူတတ်သော (ကာမဂုဏ်ငါးပါဟူသော)ရေဝဲ။ နဲ အာဝဋ္ဌဂ္ဂါဟော ဂဟေဿတိ။ .... ကော အာဝဋ္ဌဂ္ဂါဟော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၃။ "အာဝဋ္ဌဂ္ဂါဟော"တိ ခေါ ဘိက္ခု ပဉ္ဇန္ဒေတံ ကာမဂုဏာနံ အဓိဝစနံ။ သံ၊၂။၃၈၇။ အာဝဋ္ဌဂ္ဂါဟော(ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၃)-တိ ဥဒကာဝဋ္ဌေန ဂဟဏံ။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။၄၅၆။ (–သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၉။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၁။)

အာဝဋ္ဌဂ္ဂါဟရက္ခသ (ပု) [အာဝဋ္ဌ + ဂါဟ + ရက္ခသ] ရေဝဲနှင့်တူသော ဖမ်းယူတတ်သော –ရက္ခိုသ်–ငါးမကရ်း။ တထာ အာဝဋ္ဌဂ္ဂါဟရက္ခသာ။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၂၁။

အာဝဋ္ဌ(တ္တ)တိ (ကြိ) [အာ+ဝဋ္ဌ (ဝတု)+အ+တိ] (က) လည်၏၊ ချာချာ–ပတ်ပတ်–လည်၏။ (ခ) ရှေးရှုလည်၏။ (ဂ) ပြန်လည်လာ၏၊ ပြန်လှည့်လာ၏။ (ဃ) ရှေးရှုလူးလှိမ့်၏။ (င) လည်းကျရာနေရာသို့ပင် ပြန်၍လူးလှိမ့်လာ၏၊ (လည်းကျရာနေရာမှ တခြားနေရာသို့ နှစ်တောင် သုံးတောင်လောက် လူးလှိမ့်သွားပြီးနောက် တဖန် လည်းကျရာမူလနေရာသို့ပင် ပြန်၍လူးလှိမ့်လာ၏။) (စ) ရှေ့တည့်တည့်သို့– လည်းကျရာအရပ်မျက်နှာဘက်သို့–လူးလှိမ့်၏။ (ဆ) ထက်ဝန်းကျင်မှ လူးလှိမ့်၏။ (ဇ) တနေရာတည်း၌သာ လည်းလျောင်းအိပ်စက်မနေပဲ ခန္ဓာကိုယ်ကို နေရာအမျိုးမျိုးသို့ရောက်အောင် လူးလှိမ့်၏။ (ဈ) (ရှေ့စိတ်သဘောမှ) ဆုတ်နစ်၏၊ စိတ်သဘောထား ပြောင်းလဲ၏။

(က) သဗ္ဗံ ဘဝစက္ကံ **အာဝဋ္ဌတိ**။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၅၈။ (–နေတ္တိ၊ဝိ။၃၄။) သံသာရစက္ကံ မာ**ဝတ္တတိ**။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၂၉။ (–မူလဋ္ဌီ၊၁။၂၅။ အနုဋ္ဌီ၊၁။၇၁။) **အာဝဋ္ဌန္တိ, အာဝတ္တန္တိ**— မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၂၉။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၅၈။ (ခ) ဒ္ဓါဒသာယတနေသု **အာဝဋ္ဌတိ** ပရိဝဋ္ဌတိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၀။ (–သံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၂၀။) (ဂ) **အာဝတ္တတိ** ဗာဟုလ္လာယ။ မ၊၃။၁၅၇။ နော ဟီနာယာဝတ္တတိ။ ဒီ၊၃။၄၂။ (–မ၊၃။၄၅။ အံ၊၁။၁၄၅။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၂၅။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၉။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၉။) **အာဝဋ္ဌေယျ**—မ၊၂။၁၇၃။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၅၁။ **အာဝတ္တိဿတိ**— အံ၊၂။၂၂၆။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၉။ **အာဝတ္တိဿသိ**— ဥဒါန။၁၀၁။ သိက္ခံ ပစ္စက္ခာယ ဟီနာယာ ဝတ္တိဿာမိ။ ဥဒါန။၁၀၁။ အာဝတ္တိဿာမိတိ နိဝတ္တိဿာမိ။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၁၅၁။ (ဃ) (င) (စ) ဗာဟာ ပဂ္ဂယှ ကန္ဒန္တိ ဆိန္ဒပါတံ ပပတန္တိ အာဝဋ္ဌန္တိ ဝိဝဋ္ဌန္တိ။ ဝိ၊၄။၄၈၀။ ဒီ၊၂။၁၁၅။ အာဝဋ္ဌန္တိတိ အာဝဋ္ဌန္တိယော ပတိတဋ္ဌာနမေဝ အာဂစ္ဆန္တိ။....အပိစ ဒွေ ပါဒေ ပသာရေတွာ သ-

http://www.dhammadownload.com

ပြန်လည်လာခြင်း၊ ပြန်လှည့်လာခြင်း။ (က) ပုရတော ဝဇ္ဇနံ အာဝဇ္ဇနံ။ ဒီ၊ဋ္ဌိ၊၂။၁၇။ သာရတ္ထ၊၃။၄၄၇။ (ခ) ဟိနာယာဝတ္တနေနာ (ကခ်ဳိ။၁၅၅)တိ ဂိဟိဘာဝါယ အာဝတ္တနေန။ ကခ်ဳိ၊ဋ္ဌိ။၂၀၃။

အာဝဇ္ဇန၂ (န၊ထိ) [အာ+ဝဇ္ဇ+ဏ+ယု] (က) ဘဝင်စိတ်ကို – ပြန်လည် – ရပ်တန့် – စေတတ်သော သဘော၊ အာဝဇ္ဇန်း။ (ခ) လည်ပတ် – ချာချာလည် – စေခြင်း။ (ဂ) လည်စေတတ်သည်၏ အဖြစ်။ (က) ပဉ္စန္နံ ဝိညာဏာနံ နတ္ထိ အာဝဇ္ဇနာ။ အဘိ၊ဝိ။၃၃၃။ မူလဋ္ဌိ၊၂။၂၀၀။ စိတ္တဿ အာဝဇ္ဇနာ (အဘိ၊ဝိ။၃၀၈။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၃၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၆)တိ သဗ္ဗာနိပိ အာဝဇ္ဇနသော၀ ဝေ၀စနာနေ၀။ အာဝဇ္ဇနဥ္စ ဘဝင်္ဂံစိတ္တံ အာဝဇ္ဇေတီတိ စိတ္တဿ အာဝဇ္ဇနာ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၈၂။ အာဝဇ္ဇနာ ဟိ ဘဝင်္ဂံစိတ္တံ အာဝဇ္ဇယတီတိ အာဝဇ္ဇနာ။ မ၊ဋ္ဌိ၊၁။၁၄၉။ ဒီ၊ဋ္ဌိ၊၂။၂၁၂။ (–အဘိ၊က။၃၅၆။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၈၇။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၀၀၊ ၂၄၀။ မ၊ဋ္ဌိ၊၂။၁၇၁။) (ခ) စတုသစ္စဓမ္မဝသေန အာဝဇ္ဇနံ နိဋ္ဌပေတိ။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌ။၁၇၈။ (–နေတ္တိ၊ဋ္ဌိ။၃၁။ နေတ္တိ၊ဝိ။၁၆၁။) (ခ) (ဂ) သေသေပိ သဘာဂေ အာဝဇ္ဇနတော။ နေတ္တိ၊ဝိ။၃၄။

အာဝဇ္ဇနကာလ (ပု) [အာဝဇ္ဇန+ကာလ] ပြန်လည် – ရပ်တန့် – စေရာအခါ။ ကိရိယမနော၀ောတုယာ ဘဝင်္ဂံဿ အာဝဇ္ဇနကာလော။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၀။

အာဝဇ္ဇနဘာဝ (ပု) [အာဝဇ္ဇန+ဘာဝ] ဘဝင်စိတ်ကို – ပြန်လည် – ရပ်တန့် – စေတတ်သည်၏အဖြစ်။ အာဝဇ္ဇနဘာဝေါ၀ါတိ အာဒိနာ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ မူလဋ္ဌိ၊၂။၂၀၀။ အာဝဇ္ဇန-ဘာဝေါ အာဝဇ္ဇနကိစ္စတာ။ အနုဋ္ဌိ၊၂။၂၀၁။

အာဝဇ္ဇနမန္ဓ (ပု) [အာဝဇ္ဇန+မန္ဓ] သတ္တ၀ါတို့၏ စိတ်ကို – ပြောင်းလည်းစေ – လှည့်စား –

ကိုပုရတော သကိပစ္စတော....သမ္မရိ၀တ္တ-မာနာပိ အာဝဇ္ဇန်တိ ဝိဝဇ္ဇန်တိ ဝုစ္စန်တိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၂။ အာဝဇ္ဇန်တိ အဘိမုခဘာဝေန ဝဇ္ဇန်၊ ယတ္ထ ပတိတာ၊ တတော ကတိပယ-ရတနဋ္ဌာနံ ဝဇ္ဇန၀သေန ဂန္ဆာ ပုန ယထာပတိ-တမေ၀ ဌာနံ ဝဇ္ဇန၀သေန အာဂစ္ဆန်တိ။....ပုရ-တော ဝဇ္ဇနံ အာဝဇ္ဇနံ။ ဒီ၊ဋ္ဌိ၊၂။၁၇၈။ သာရတ္ထ၊၃။၄၄၇။ (ဃ) (စ) (ဆ) ကသေ ပကိရိယ ဥဏ္ဏာနိ ပတိပိသေန်တိ အာဝဇ္ဇန်တိ ဝိဝဇ္ဇန်တိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၃၅။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။ ၆၄။ (ဃ) (စ) အာဝဇ္ဇန်တိ အာမုခံ ဝဇ္ဇန်၊ ယံဒိသာဘိမုခံ ပတိတာ၊ တံဒိသာဘိမုခါ ၈၀ ဝဇ္ဇန်တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊၂။၂၀၁။ (ဆ) အာဝဇ္ဇန်တိ ပရိဝဇ္ဇန်တိ။ မူလဋ္ဌိ၊၂။၆၆။ (ဃ) (ဇ)၀ေဒနာ-ဟိ ဖုဋ္ဌော **အာဝဇ္ဇတိ** ပရိဝဇ္ဇတိ။ ဥဒါန။၉၂။ အာဝဇ္ဇတိတိ ကေသဉ္စိ ယေ၀ ဌာနေ အနိပဇ္ဇိ-တွာ အတ္တနော သရီရံ ဣတော စိတော အာ-ကဗ္ဗန္တော အာဝဇ္ဇတိ။....အဘိမုခံ ၀ါ ဝဇ္ဇန္တော အာဝဇ္ဇတိ။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၁၀၄။ **အာဝတ္တတိ**— မ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၃။ အံ၊ဋ္ဌိ၊၃။၁၃၀။ **အာဝတ္တန်**— ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၃၄၃။ **အာဝတ္တိ**— ဇာ၊၂။၂၄၇။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၈၇။ (စျ) ပိယာ မေ ဘန္တေ ဉာတိ-သာလောဟိတာ ဣမာယ အာဝဇ္ဇနိယာ အာဝဇ္ဇေယျုံ။ အံ၊၂။၅၁၄။ (အာဝဇ္ဇတိ-နှင့်လည်း ယှဉ်ကြည့်။)

အာဝဇ္ဇဒဋ္ဌပဟာရိ (တိ) [အာဝဇ္ဇ+ဒဋ္ဌ+ပ-ဟာရိ] ထိုမှကျိမှ လှည့်လည်၍ ပြင်းထန်စွာ ထိုးခုတ်တတ်သော၊ သူ။ ထရဂဟာဝဇ္ဇဒဋ္ဌပ-ဟာရိဘိ။ ဇာ၊၁။၆၂။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉၉။ ထရဂဟာဝဇ္ဇဒဋ္ဌပဟာရိဘိတိ ထရဂဟော-ဟိ အာဝဇ္ဇဒဋ္ဌပဟာရိဟိ၊ ဣတော စိတော စ အာဝတ္တိတ္ဝာ ပရိဝတ္တိတ္ဝာ ဒဋ္ဌံ ပဟာရန္တေဟိ ဂဟိတခဂ္ဂရတနထရဒဏ္ဍော၀ေဟိ ပတ္တိယောဓေဟိ စာတိ အတ္ထော။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉၉။

အာဝဇ္ဇ(တ္တ)နီ[၃] (နာ) [အာ + ဝဇ္ဇ(၀တ္တု) + ယု] (က) ရှေ့သို့–လည်ခြင်း–လိမ့်ခြင်း။ (ခ)

http://www.dhammadownload.com

တတ်သော မန္တန်၊ အာဝဋ္ဌနမန္တန်။ ပထဝီ-ဇယမန္တောတိ အာဝဋ္ဌနမန္တော ဝုစ္စတိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊၂။၂၂၃။

အာဝဋ္ဌနလက္ခဏ (တိ) [အာဝဋ္ဌန+လက္ခဏ] လည်စေခြင်း လက္ခဏာရှိသော။ အာဝဋ္ဌ-ဟာရ-ကြည့်။

အာဝဋ္ဌနသီလ (တိ) [အာဝဋ္ဌန+သီလ] (ကာမဂုဏ်တို့၌) – ပြန်လည် – နှလုံးသွင်း – ခြင်း အလေ့ရှိသော၊သူ။ အာဝဋ္ဌနသီလော အာ-ဘုဇနသီလော နဟောတိ။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၄၇။

အာဝဋ္ဌနိမာယာ (ထီ) [အာဝဋ္ဌနီ+မာယာ] လှည့်ပတ် – မိမိအလိုသို့လိုက်ပါစေ – ကြောင်း ဖြစ်သော အတတ်၊ အခြားသူတို့ကို – စိတ်သဘောထား တမျိုး ပြောင်းလည်း သွားအောင် လှည့်ပတ် – မိမိဘက် ပါလာအောင် ဆွဲဆောင် သိမ်းသွင်း – ကြောင်း ဖြစ်သော အတတ်။ နာသက္ခိတ္ထ မညေ အာဝဋ္ဌနိမာယံ အာဟရိတုံ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၅။ အာဝဋ္ဌနိမာ-ယန္တိ အာဝဋ္ဌေတွာ ဂဟဏမာယံ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၃၉။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၆၂။ အောက်ပုဒ်လည်း ကြည့်။

အာဝဋ္ဌနီ(ထီ) [(၁)အာ+ဝဋ္ဌ (ဝတု)+ဏေ+ယု၊ ဣတ္ထိဇောတက ဤပစ္စည်း။ (၂)အာဝဋ္ဌ-န+ဤ](၁)ရှေးစိတ်သဘောထားမှ ဆုတ်နစ် – စိတ်သဘောထားတမျိုးပြောင်းလည်းသွား – မိမိအလိုဆန္ဒအတိုင်းဖြစ် – စေနိုင်ကြောင်း ဖြစ်သော၊ အခြားသူတို့ကို – စိတ်သဘောထား တမျိုး ပြောင်းလည်းသွားအောင် လှည့်ပတ် – မိမိဘက်ပါလာအောင် ဆွဲဆောင် သိမ်း သွင်း – ကြောင်းဖြစ်သော၊ အတတ်။ (တိ) (၂) (က) ကာမဂုဏ် အာရုံဖြင့် – လှည့်ပတ် – ဖြားယောင်း – သွေးဆောင် – တတ်သော၊ မိန်းမ။ (ခ) လှည့်ပတ် – တွေဝေစေ – တတ်သော၊သူ။ (၁) သမဏော ဟိ ဘန္တေ ဂေါ-တမော မာယာဝီ အာဝဋ္ဌနိ မာယံ ဇာနာတိ။ မ၊၂။၃၈။ အာဝဋ္ဌေတိ ပုရိမာကာရတော နိဝတ္တေတိ အတ္တနော ဝသေ ဝတ္တေတိ ဘော-ယာတိ အာဝဋ္ဌနီ၊ မာယာ။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၂၉။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၆၂။ အာဝဋ္ဌနိ နာမ ဝိဇ္ဇံ ဇာနာတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၃၊၂၅၀။ (–မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၈၄။) (တိ) (၂) (က) (ခ) အာဝဋ္ဌနီ မဟာမာယာ၊ ဗြဟ္မစရိယ ဝိကောပနာ။ ဇာ၊၁။၇၆၊၃၄၆။ ဇာ၊၂။၁၂၈။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉၈။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။ ၄၇၅။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၄၈၈။ (က) အာဝဋ္ဌနီ မဟာမာယာတိ ဣတ္ထိယော နာမေတာ ကာ-မာဝဋ္ဌနေန အာဝဋ္ဌနတော အာဝဋ္ဌနီ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊၂။၂၉၈။ (က) (ခ) အာဝဋ္ဌနီတိ ယထာ အာဝဋ္ဌနီ မဟာဇနဿ ဟဒယံ မောဟေတွာ အတ္တနော ဝသေ ဝတ္တေတိ၊ ဧဝမေတာပိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၄၈၉။

အာဝဋ္ဌ(တ္တ)န္တ (တိ) [အာ+ဝဋ္ဌ(ဝတု)+အ+အန္တ။ထီ-၌ အာဝဋ္ဌန္တီ] လူးလှိမ့်နေသော၊သူ။ သောကသလ္လသမပ္ပိတံ အာဝဋ္ဌန္တံ ဝိဝဋ္ဌန္တံ ဒိသွာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၄၄။ ဣတော စိတော စ အာဝဋ္ဌန္တော။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉၇။ အာဝဋ္ဌ-နီယော ပတိတဋ္ဌာနမေဝ အာဂစ္ဆန္တိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁၇၂။ ပတိတာ အာဝတ္တန္တာ ပရိဝတ္တန္တာ သယန္တိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၂၀၇။

အာဝဋ္ဌပရိယောသာန (နဲ) [အာဝဋ္ဌ+ပရိယော-သာန] လက်ျာရစ်လည်ခြင်း၏အဆုံး။ အာ-ဝဋ္ဌပရိယောသာနေ ဥဒ္ဓဂ္ဂါနိ ဟုတွာ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၃၉။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၅၉။ အာဝဋ္ဌပရိယောသာ-နေတိ ပဒက္ခိဏာဝဋ္ဌနဝသေန ပဝတ္တဿ အာ-ဝဋ္ဌဿ အန္တေ။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၉။(–မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၁၇၄။)

အာဝဋ္ဌဘယ (နဲ) [အာဝဋ္ဌ+ဘယ] (၁) ရေ-ဝဲကြောင့်ဖြစ်သော ကြောက်ရွံ့ခြင်း။ (၂) ရေဝဲဟူသော ကြောက်မက်ဖွယ်ဘေး၊ ရေဝဲ ဘေး။ (၃) ကာမဂုဏ်ငါးပါး – ကာမဂုဏ် ငါးပါး၌ဖြစ်သော ဆန္ဒရာဂ – ဟူသော ရေဝဲ ဘေး။ (၁) ကုမ္ဘီလဘယံ အာဝဋ္ဌဘယံ သုသု-

http://www.dhammadownload.com

ကာဘယံ။ မ၊၂။၁၂၂။ အံ၊၁။၄၃၈။ အဘိ၊ဝိ။ ၃၉၁။ မဟာနိ။၂၈၉။ (၂) ဥဒကာဝဋ္ဌတော ဘယံ အာဝဋ္ဌဘယံ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၈၄။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၃၄၈။ (၃) ကတမဉ္ဇ ဘိက္ခဝေ အာဝဋ္ဌဘယံ.... အာဝဋ္ဌဘယန္တိ ခေါ ဘိက္ခဝေ ပဉ္ဇန္ဒေတံ ကာမဂုဏာနံ အဓိဝစနံ။ မ၊၂။ ၁၂၄။ အံ၊၁။၄၄၀။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၂၁၆။ (– မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၂၃။) (မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၈၀။ မူလဋ္ဌီ၊၂။ ၂၂၅-လည်း ကြည့်။)

အာဝဋ္ဌမာန (တိ) [အာ+ဝဋ္ဌ(ဝတု)+အ+မာန] (က) ခွေရစ်နေသော၊ ဆံပင်။ (ခ) ရှေးရှူ လူးလှိမ့်နေသော၊ ခန္ဓာကိုယ်ကို နေရာအမျိုးမျိုးသို့ ရောက်အောင်–လူးလှိမ့်–လူးလွန့်–နေသော၊ သူ၊ (က) ဒက္ခိဏတော အာဝဋ္ဌမာနာ သီသေ အလ္လီယိ သူ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။၃၃၂။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၇။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၆။ (ခ) အဒ္ဒသာ ခေါ....ဝေဒနာဟိ ဖုဋ္ဌံ အာဝဋ္ဌမာနံ ပရိဝဋ္ဌမာနံ။ ဥဒါန။၉၂။

အာဝဋ္ဌမာနသ (တိ) [အာဝဋ္ဌ+မာနသ] လှည့်လည်သောစိတ်ရှိသော၊သူ။ ဝိဝေကေ နိဗ္ဗာနေ အာဝဋ္ဌမာနသော ဟုတ္ဌာ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၆၇။

အာဝဋ္ဌမုခ (ပု) [အာဝဋ္ဌ+မုခ] ရေဝဲ၏ခံတွင်း၊ ဝဲကတော့။ မဟာသမုဒ္ဒေ မဟန္တံ အာဝဋ္ဌမုခံ။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၆၈။

အာဝဋ္ဌဝေဂ (ပု) [အာဝဋ္ဌ+ဝေဂ] ရေဝဲ၏ အရှိန်အဟုန်။ အာဝဋ္ဌဝေဂဿ ဗလဝဘာဝတော။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၃၄။

အာဝဋ္ဌသဒိသ (တိ) [အာဝဋ္ဌ+သဒိသ] (က) ဗွေနှင့်တူသော၊ (ခ) ရေဝဲနှင့်တူသော၊ (ကာမဂုဏ်)။ (က)အောက်ပုဒ်ကြည့်။ (ခ) အာဝဋ္ဌေတ္ဌာ ဗျသနာပါဒနေန (ကာမဂုဏာနံ) အာဝဋ္ဌသဒိသတာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၃၃၀။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၈၀။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၂၁။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၂၇။

အာဝဋ္ဌသီသ (တိ) [အာဝဋ္ဌ+သီသ] (နွားဗွေကဲ့သို့) ဗွေရှိသော ဦးခေါင်းရှိသော။ အာဝဋ္ဌသီသော ဝါ ဂုန္ဒံ သရီရေ အာဝဋ္ဌသဒိသေဟိ ဥဒ္ဓဂ္ဂေဟိ ကေသာဝဋ္ဌေဟိ သမန္နာဂတော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၁၀။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၁၄၂။

အာဝဋ္ဌ (တ္ထ)ဟာရ (ပု) [အာဝဋ္ဌ(တ္ထ)+ဟာရ] လည်စေကြောင်း– လည်စေရာ– ဖြစ်သော ဟာရ၊ သုတ်၌လာသော တရား၏ ပဒဋ္ဌာန်ကို အစဉ်လျောက်လျက် သဘာဂ, ဝိသဘာဂ ဖြစ်သော ကုသိုလ် အကုသိုလ် တရားတို့ကို လည်စေခြင်း လက္ခဏာရှိသော သံဝဏ္ဏနာ အထူး၊ အာဝဋ္ဌဟာရ။ သုတ္တေ အာဂတဓမ္မဿ သဘာဂဝိသဘာဂဓမ္မာဝဋ္ဌနဝိသယော အာဝဋ္ဌဟာရော။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌ။၃၉။ ဒေသနာယ ဂဟိတဓမ္မာနံ သဘာဂဝိသဘာဂဝသေန အာဝဋ္ဌနလက္ခဏော သံဝဏ္ဏနာဝိသေသော အာဝဋ္ဌော ဟာရော။ နေတ္တိ၊ဝိ။၂၀။ (–မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၈၉။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌ။၁၀၈။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၉၈။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။၄၉၀။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၃၀၇။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၅၈။) အာဝဋ္ဌ (၇) အနက်လည်း ကြည့်။

အာဝဋ္ဌဟာရဝိဘင်္ဂ (ပု) [အာဝဋ္ဌဟာရ+ဝိဘင်္ဂ] အာဝဋ္ဌဟာရကို ဝေဘန်ရာဖြစ်သော စကားရပ်။ တတ္ထ ကတမော အာဝဋ္ဌော ဟာရောတိ အာဝဋ္ဌဟာရဝိဘင်္ဂေါ။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌ။၁၀၄။ (–နေတ္တိ၊ဝိ။၁၅၅၊၁၆၇။)

အာဝဋ္ဌဟာရသမ္ပာတ (ပု) [အာဝဋ္ဌဟာရ + သမ္ပာတ] အာဝဋ္ဌဟာရ၏ စုဝေးကျ–ရာ စကားရပ်–ရောက်ခြင်း။ တတ္ထ ကတမော သံဝဏ္ဏနာဝိသေသော အာဝဋ္ဌဟာရသမ္ပာတော နာမာတိ ပုစ္ဆတိ။ နေတ္တိ၊ဝိ။၂၄၆။

အာဝဋ္ဌာကာရ (ပု) [အာဝဋ္ဌ+အာကာရ] ရေဝဲ၏အခြင်းအရာ။ ဥဒကံ အာဝဋ္ဌာကာရေန ပရိဗ္ဘမန္တံ။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၆၉။

အာဝဋ္ဌိတ (တိ) [အာ+ဝဋ္ဌ+ဏေ+တ] (က) ရှေးသဘောမှ ပြန်လည်စေအပ်–လှည့်စား

http://www.dhammadownload.com

အပ်–လှည့်ပတ်အပ်–သော၊သူ။ (ခ) လည်စေအပ်သော (စိတ်)။ (က) အာဝဋ္ဌနိယာ မာယာယ အာဝဋ္ဌိတော။ ဒီ၊ဌ၊၁။၂၅၀။ မ၊ဌ၊၃။၂၈၄။ အပ၊ဌ၊၂။၂၅၅။ (–ဝိ၊ဌ၊၁။၁၆၅။ ဓမ္မ၊ဌ၊၁။၁၂၆။) (ခ) ကိရိယမနောဓာတုယာ ဘဝင်္ဂေ အာဝဋ္ဌိတေ။ အဘိ၊ဌ၊၁။၃၀၉။ (–အဘိ၊ဌ၊၂။၃၈၉။ အံ၊ဋီ၊၃။၇၁။)

အာဝဋ္ဌိတပရိယောသာန (နဲ) [အာဝဋ္ဌိတ + ပရိယောသာန] လှည့်စား–လှည့်ပတ်–အပ်ပြီးသည်၏အဆုံး။ တေ ပန အာဝဋ္ဌိတပရိယောသာနေ အာဂမိံသု။ ဝိ၊ဌ၊၁။၁၄၇။

အာဝဋ္ဌိ(တ္တိ)တ္ဌာ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+ဝဋ္ဌ(ဝတု)+တ္ဌာ] (က) လည်၍၊ ပြန်လည်၍၊ ပြန်လည်ဆုတ်နစ်၍။ (ခ) လည်၍၊ ချာချာလည်၍။ (ဂ) လည်၍၊ ခွေရစ်၍။ (က) သိက္ခံ ပစ္စက္ခာယ ဟီနာယာဝတ္တိတ္ဌာ။ အံ၊၃။၃၆။ အဘိ၊ဝိ။၄၀၃။ မဟာနိ။၁၁၃။ ဟီနာယာဝတ္တိတ္ဌာတိ ဟီနဿ ဂိဟိဘာဝဿ အတ္ထာယ အာဝတ္တိတ္ဌာ၊ ဂိဟိ ဟုတ္ဌာတိ အတ္ထော။ အဘိ၊ဌ၊၂။၄၉၃။ ပဋိသံ၊ဌ၊၂။၃၀။ အာဝတ္တိတ္ဌာတိ နိဝတ္တိတ္ဌာ။ မဟာနိ၊ဌ။၂၃၅။ ယံ နူနာဟံ ဟီနာယာဝတ္တိတ္ဌာ။ ဝိ၊၃။၂၆၈။ အံ၊၂။၃၂၉။ သုတ္တနိ။၃၅၆။ အာဝတ္တိတ္ဌာတိ ဩသက္ကိတ္ဌာ။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၂။၁၄၈။ (–ဝိ၊၃။၂၃။ မ၊၂။၂၅၂။ သံ၊၂။၃၉၅။ အံ၊၁။၄၄၀။ ဝိ၊ဌ၊၁။၇၁။ သာရတ္ထ၊၁။၁၈၂။) (ခ) ကဝါဋ္ဌော အာဝဋ္ဌိတ္ဌာ ပတ္တော ဘိဇ္ဇတိ။ ပိ၊၄။၂၅၀။ (ဂ) ဒက္ခိဏာဝဋ္ဌဝသေန အာဝဋ္ဌိတ္ဌာ။ ဒီ၊ဌ၊၂။၄၃။

အာဝဋ္ဌီယတိ (ကမ္မ၊ကြိ) [အာ+ဝဋ္ဌ+ယ+တေ] လည်စေအပ်၏။ အာဝဋ္ဌီယန္တိ ဧတေန။ နေတ္တိ၊ဌ။၁၆။ (–နေတ္တိ၊ဝိ၊၂၀။)

အာဝဋ္ဌေတဗ္ဗ (တိ) [အာ+ဝဋ္ဌ+ဏေ+တဗ္ဗ] လည်စေအပ်သော။ ရက္ခိတစိတ္တေ ဝုတ္တေ သတိ ယာ ဧကဂ္ဂတာ အာဝဋ္ဌေတဗ္ဗာ။ နေတ္တိ၊ဝိ။၂၄၆။

အာဝဋ္ဌေ(တ္တေ)တိ (ကာ၊ကြိ) [အာ+ဝဋ္ဌ(ဝတု)+ဏေ+တိ] လည်စေ၏၊ (က) ရှေးသဘောမှ ပြန်လည်စေ၏၊ ထက်ဝန်းကျင်မှ ရစ်ပတ်၍ယူ၏၊ လှည့်ပတ်–လှည့်စား–၏။ (ခ) ဆုတ်နစ်–ရပ်တန့်–စေ၏။ (ဂ) ရစ်ပတ်၏။ (ဃ) ပြန်လည်–လည်ပတ်–စေ၏။ (က) ယာယ အညတိတ္ထိယာနံ သာဝကေ အာဝဋ္ဌေတိ။ မ၊၂။၃၈။ အံ၊၁။၅၁၁။ အာဝဋ္ဌေတီတိ အာဝဋ္ဌေတ္ဌာ ပရိက္ခိပိတ္ဌာ ဂဏ္ဌာတိ။ မ၊ဌ၊၃။၃၉။ (ခ) ဘဝင်္ဂံ (ဘဝင်္ဂစိတ္တံ) အာဝဋ္ဌေတိ။ အဘိ၊ဌ၊၁။၂၇၅၊၃၀၉။ အဘိ၊ဌ၊၂။၄၈၂။ အဘိ၊ဌ၊၃။၂၄၀။ သာရတ္ထ၊၂။၃၁၃။ မူလဋီ၊၂။၁၀၄။ (–မ၊ဋီ၊၁။၁၄၉။ အံ၊ဋီ၊၃။၇၀။) **အာဝတ္တေတိ**—ထေရ။၂၇၉။ ထေရ၊ဌ၊၂။၆၆။ **အာဝဋ္ဌယတိ**—မ၊ဋီ၊၁။၁၄၉။ **အာဝဋ္ဌေန္တိ**— သာရတ္ထ၊၂။၃၁၄။ အံ၊ဋီ၊၃။၇၁။ **အာဝတ္တယိဿံ**—ထေရ။၂၇၉။ ထေရ၊ဌ၊၂။၆၆။ (ဂ) ဟတ္ထေ ဝါ ဒဏ္ဍေ ဝါ အာဝဋ္ဌေတိ။ သာရတ္ထ၊၃။၅၅။ (–ဝဇိရ။၃၁၂။) (ဃ) ဒေသနံ အာဝဋ္ဌေတိ။နေတ္တိ၊ဝိ။၃၄။ **အာဝဋ္ဌာပေတိ**—နေတ္တိ၊ဝိ။၃၄။

အာဝဋ္ဌေတုံ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+ဝဋ္ဌ+ဏေ+တုံ] လှည့်ပတ်–လှည့်စား–ခြင်းငှါ။ မာရော ဝါဏိဇကေ အာဝဋ္ဌေတုံ နဲ သက္ကောတီတိ။ ဝိ၊ဌ၊၁။၁၄၇။

အာဝဋ္ဌေ(တ္တေ)တ္ဌာ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+ဝဋ္ဌ(ဝတု)+ဏေ+တ္ဌာ] (က) လည်စေ၍၊ အချင်းချင်းထိခိုက်၍။ (ခ) ရှေးသဘောမှ ပြန်လည်စေ၍၊ လှည့်ပတ်–လှည့်စား–၍။ (ဂ) လည်စေ၍၊ ပူးဝင်၍။ (ဃ) လည်စေ၍၊ ဆုတ်နစ်–ရပ်တန့်–စေ၍။ (င) ချာချာလည်စေ၍။ (က) ဝါတမဏ္ဍလိကာယ အာဝဋ္ဌေတ္ဌာ ပတ္တာ ဘိဇ္ဇိံသု။ ဝိ၊၄။၂၄၉။ အာဝဋ္ဌိတ္ဌာတိ

http://www.dhammadownload.com

အညမည် ပဟရိတ္ဒာ။ ဝိ၊ဌ၊၄။၄၇။ (ခ) တံ သဗ္ဗံ မာရော အာဝဋ္ဌေတ္ဒာ မောဟေတ္ဒာ။ ဝိ၊ဌ၊၁။၁၄၆။ (–ဒီ၊ဌ၊၁။၂၄၃။ မ၊ဌ၊၃။၃၉။ အံ၊ဌ၊၂။၁၇၄။ သာရတ္ထ၊၁။၄၃၁။ အံ၊ဋီ၊၂။၁၆၂။) (ဂ) အထ ဒေဝိံ အာဝဋ္ဌေတ္ဒာ တဿာ ဧဝံ စိတ္တံ ဥပ္ပါဒေသုံ။ ဒီ၊ဌ၊၂။၂၂၆။ အာဝဋ္ဌေတ္ဒာ အတိဝိသိတ္ဒာ။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၂၀၁။ (ဃ) တတော ဘဝင်ံ အာဝဋ္ဌေတ္ဒာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၃၀၈။ အာဝဋ္ဌေတ္ဒာတိ နိဝတ္တေတ္ဒာ စိတ္တဿ ဘဝင်ဝသေန ပဝတ္တိတုံ အဒတ္ဒာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၄၇၉။ (–ဒီ၊ဌ၊၁။၁၇၄။ မ၊ဌ၊၂။၁၃၂။ သံ၊ဌ၊၃။၉၆။ သံ၊ဋီ၊၂။၃၄၁။) (င) ဧဝံ အာဝဋ္ဌေတ္ဒာ ဗျသနာပါဒနေန။ ဣတိဝုတ်၊ဌ။၃၃၀။ မ၊ဋီ၊၃။၈၀။ သံ၊ဋီ၊၂။၃၂၁။ အံ၊ဋီ၊၂။၃၂၇။ (–ထေရ၊ဌ၊၁။၈၄။)

အာဝဋ္ဌေန္တ (တိ) [အာ+ဝဋ္ဌ+ဏေ+အန္တ] လည်စေ – နစ်စေ – သော။ နနု အာဝဋ္ဌေန္တဿ ဟောတိ။ အဘိ၊က။၂၅၇။ (–အဘိ၊ဌ၊၃။၃၉၊၁၉၉။)

အာဝတ္တ (တိ) [အာ+ဝတ္တ+တ] အာဝဋ္ဌ-ကြည့်။

အာဝတ္တဂင်ါ (ထီ) [အာဝတ္တ+ဂင်ါ] အာဝဋ္ဌ-ဂင်ါ-ကြည့်။

အာဝတ္တဂ္ဂါဟ (ပု) [အာဝတ္တ+ဂါဟ] အာဝဋ္ဌဂ္ဂါ-ဟ-ကြည့်။

အာဝတ္တတိ (ကြိ) [အာ+ဝတု+အ+တိ] အာ-ဝဋ္ဌတိ-ကြည့်။

အာဝတ္တန (နာ) [အာ + ဝတု + ယု] အာဝဋ္ဌန-ကြည့်။

အာဝတ္တနက (တိ) [အာ + ဝတု + ဏေ + ယု + က] လည်စေတတ်သော။ နင်လဿ ဖာလဿ အာဝတ္တနကော။ ထေရ၊ဌ၊၁။၈၄။

အာဝတ္တနလက္ခဏ (တိ) [အာဝတ္တန + လက္ခဏ] အာဝဋ္ဌနလက္ခဏ-ကြည့်။

အာဝတ္တန္တ (တိ) [အာ+ဝတု+အ+အန္တ] အာ-ဝဋ္ဌန္တ-ကြည့်။

အာဝတ္တမာန (တိ) [အာ+ဝတု+အ+မာန] ခွေရစ်နေသော။ကေသာ ဒ္ဓင်ုလမတ္တာ ဟုတ္ဒာ ဒက္ခိဏတော အာဝတ္တမာနာ သီသံ အလ္လီယိံ-သု။ ဇာ၊ဌ၊၁။၇၆။

အာဝတ္တဟာရ (ပု) [အာဝတ္တ+ဟာရ] အာဝဋ္ဌ-ဟာရ-ကြည့်။

အာဝတ္တိဓမ္မ (ဟိ) [အာဝတ္တိ+ဓမ္မ] ပြန်လည်လာခြင်း သဘောရှိသော။ တထာ ဟေသ ဒူရတောပိ အာဝတ္တိဓမ္မော ဧဝ။ မ၊ဋီ၊၁။၂၆၆။

အာဝတ္တေတိ (ကာ၊ကြိ) အာဝဋ္ဌေတိ-ကြည့်။

အာဝတ္တေတ္ဒာ (ကြိ၊ဝိ) အာဝဋ္ဌေတ္ဒာ-ကြည့်။

အာဝတ္ထိက (နာ) [အဝတ္ထာ + ဏိက] အခိုက်အတန့်အားဖြင့် ထင်ရှားသောနာမ်၊ အသက်အရွယ် အချိန်အခါအား လျော်စွာ ပြောင်းလည်း၍ ခေါ်ဝေါ်ပညတ် သမုတ်အပ်သော နာမည်၊ (ဝစ္ဆော=နို့စို့နွားငယ်။ ဒမ္မော=နွားပျို, နွားသိုး။ ဗလီဗဒ္ဒေါ=ခိုင်းနွား, နွားကြီး, နွားလား။ ဗာလော=ကလေးသူငယ်။ ယုဝါ=လူပျို။ ဝုဓေုာ=လူကြီး, လူအို စသည်ဖြင့် အသက်အရွယ်အခိုက်အတန့်အား လျော်စွာ ခေါ်ဝေါ်အပ်သော နာမည်များတည်း။) စတုဗ္ဗိဓံ ဝါ နာမံ အာဝတ္ထိကံ လိင်ဂိကံ....။ တတ္ထ ဝစ္ဆော ဒမ္မော ဗလီဗဒ္ဒေါတိ ဧဝမာဒိ အာဝတ္ထိကံ။ ဝိ၊ဌ၁။၉၅။ ခုဒ္ဒက၊ဌ။၉၁။ မဟာနိ၊ဌ။၂၂၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၀၃။ အာဝတ္ထိကန္တိ အဝတ္ထာယ ဝိဒိတံ၊ တံတံ အဝတ္ထံ ဥပါဒါယ ပညတ္တံ ဝေါဟရိတံ။ သာရတ္ထ၊၁။၂၉၇။ (–ဝိမတိ၊၁။၅၈။)

အာဝဒတိ (ကြိ) [အာ+ဝဒ+အ+တိ] ပြောဆို၏။ အတ္တာနံ အာဝဒန္တိ။ ဥဒါန၊ဌ။၂၈၉။

http://www.dhammadownload.com

အာဝပတိ (ကြို) [အာ+ဝပ+အ+တိ] ထည့်၏၊ ထည့်သွင်း၏။ အာဝါပကော နာမ ယတ္ထ လဒ္ဓံ လဒ္ဓံ အာဝပန္တိ၊ ပက္ခိပန္တီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဝိ၊၌၊၃။၃၀၄။

အာဝမတိ (ကြို) [အာ+ဝမု+အ+တိ] ဆဲထုတ်၏၊ စုတ်ယူ၏။ ဝိသမာဝမာမိ(ဇာ၊၁။၁၄၉)-တိ အဟမဿ ဝိသံ အာကဍ္ဎာမိ။ ဇာ၊၌၊၃။ ၂၇၉။ အာဝမာဟိ—ဇာ၊၌၊၃။ ၂၈၀။

အာဝမိတုံ (ကြို၊ဝိ) [အာ+ဝမု+တုံ] စုတ်ယူခြင်းငှါ၊ (ထွေးအန်စွန့်ပစ်အပ်ပြီးသော ကာမဂုဏ်တို့ကို) ပြန်၍စုတ်ယူ သောက်သုံးခြင်းငှါ။ ဝန္တေ အဟံ အာဝမိတုံ နု ဥဿဟေ(ထေရ။ ၃၅၈)တိ ဧဝံ တေ ဆဋ္ဌိတေ ပုန ပစ္စာဝမိတုံ အဟံ နု သက္ကောမိ။ ထေရ၊၌၊ ၂။၄၇၄။

အာဝရဏ (နှ) [အာ+ဝရ+ယု] (ခ) (က) တားမြစ်ခြင်း။ (ခ) ရှေးဦးစွာပိတ်ပင်တားဆီးခြင်း။ (ဂ) စောင့်စည်းထိန်းသိမ်းခြင်း။ (တိ) (၂) (က) ပိတ်ပင် တားဆီးတတ်သော၊ အရာ (အပိတ်အပင်အတားအဆီး)။ (ခ) ကုသိုလ်တရား – ကုသိုလ်ဖြစ်ခွင့် – စိတ် – ကိုရှေးဦးစွာ ပိတ်ပင် တားဆီးတတ်သော၊ တရား (နီဝရဏ အကုသိုလ်တရား)။ (ဂ) သိဘုယ်တရားတို့ကို မသိနိုင်အောင် ပိတ်ပင် တားဆီးတတ်သော၊ အရာ။ (ဃ) အကာအရံ၊ နံရံ။ (င) ဆည်ရိုး၊ တာရိုး၊ တာတမံ၊ (စ) အစောင့်အရှောက်။ (ဥ) ပိတ်ပင် တားဆီး – အပ်သော – အပ်ရာဖြစ်သော။ (ခ) (က) အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ အာဝရဏံ ကာတုံ။ ဝိ၊၃။၁၁၇။ ဝိ၊၄။၄၅၃။ ဝဇိရ။ ၄၂၀။ အာဝရဏံ ကာတုန္တိ မာ ဣဓ ပဝိသာတိ နိဝါရဏံ ကာတုံ။ ဝိ၊၌၊၃။၂၉၄။ နိဝါသနပါရုပနဂေဟာဒီနံ သီတုဏှာဒိပဋိဗာဟနေန အာဝရဏံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၀။ (–ဝိ၊၌၊ ၄။၁၂၉။ ဒီ၊၌၊၁။၁၅၃။ ဒီ၊၌၊၂။၁၁၀။ ဒီ၊၌၊၃။၃၄။ မ၊၌၊၃။၂၂၁။ အံ၊၌၊၂။၇၀-၉။ အံ၊၌၊၃။၁၅၄။ ဝိမတိ၊၂။၁၁၆။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၂။ သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၂။၅၆။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၈၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၆၁။) (ခ) စိတ္တဿ အာဝရဏနီဝရဏပဋိစ္ဆာဒနဋ္ဌေန။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၃၂၄။ အာဒိတော ဝရဏံ အာဝရဏံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၄၉၇။ (ဂ) အာဝရဏ (ထေရ။၃၂၂)နှိမ် သံဝရဏံ။ ထေရ၊၌၊၂။၂၇၈။ (တံ) (၂) (က) ကုန္နာ ကဝါဋာ သေလာ စ-နှ ဟောန္တာ'ဝရဏာ တဒါ။ ဗုဒ္ဓဝံ။၃၁၄။ နှ ဟောန္တာ' ဝရဏာတိ အာဝရဏကရာ နှ အဟေသုံ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၌။၁၂၇။ အာဝရဏံ ရူပါနံ ဒဿနာယာ-(မဟာနိ။၂၇၆)တိ ရူပါရမ္မဏာနံ ဒဿနတ္ထာယ ပဋိသေဓံ နတ္ထိ။ မဟာနိ၊၌။၃၃၂။ (– အဘိ၊၌၊၃။၃၃။ ပဋိသံ၊၌၊၂။၂၇၂။ မဟာနိ၊၌။၁၅၂။ ဇာ၊၌၊၄။၂၃၃။ ဇာ၊၌၊၅။ ၃၄၂။ မူလဋ္ဌ၊၁။၁၇၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇။) (က) (ခ) ပဋိမေ နီဝရဏာ အာဝရဏာတိပိ ဝုစ္စန္တိ။ ဒီ၊၁။၂၃၁။ ကာမစ္ဆန္ဒော ဘိက္ခဝေ အာဝရဏော နီဝရဏော။ ....ဉဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စံ ဘိက္ခဝေ အာဝရဏံ ....ဝိစိကိစ္ဆာ ဘိက္ခဝေ အာဝရဏာ နီဝရဏာ။ သံ၊၃။၈၅။ အံ၊၂။ ၅၆။ အာဝရန္တိ အာဝရဏာ။ ဒီ၊၌၊၁။၃၃၅။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၂၂။ အာဝရန္တိ ကုသလပ္ပဝတ္တိ အာဒိတော နိဝါရေန္တိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၀၃။ ကုသလမူလ အာဝရတီတိ အာဝရဏံ။ အဘိ၊၌၊၁။၃၉၈။ မဟာနိ၊၌။၃၅။ အာဝရဏာနီတိ နီဝရဏာနေဝ၊ တာနိ....ယသ္မာ အဗ္ဘာဒယော ဝိယ စန္ဒသူရိယေ စေတော အာဝရန္တိ၊ တသ္မာ "အာဝရဏာနိ စေတသော"-(သုတ္တနိ။၂၀၉)တိ ဝုတ္တာနိ။ သုတ္တနိ၊၌၊၁။ ၁၀၇။ စူဠနိ၊၌။၁၃၃။ (–အဘိ၊ဓ။၂၁၆။ မဟာနိ။၇။ ဒီ၊၌၊၂။၃၆။ အံ၊၌၊၃။၂၆။ အဘိ၊၌၊၂။၃၃၀။) (က) (ဂ) အာဝရဏံ နတ္ထိတိ အနာဝရဏာကာရံ။ ပဋိသံ။၁၂၆။ ဒီ၊၌၊၁။၉၃။ ဥဒါန၊၌။၁၂၀။ ဣတိဝုတ္တ၊၌။ ၁၃၅။ ဗုဒ္ဓါနံ ဟိ အတီတံ ဝါ အနာဂတံ ဝါ

http://www.dhammadownload.com

ပစ္စုပ္ပန္နံ ဝါ အာရဗ္ဘ အာဝဇ္ဇေန္တာနံ အာဝ-ရဏံ နာမ နတ္ထိ။ အံ၊ဌ၊၁။၁၀၈။ (က) (ဃ) ဆတ္တံ ဌပေတ္ဝာ အာဝရဏံ ကတ္ဝာ။ ဝိ၊ဌ၊၃။ ၃၅၄။ (က) (င) ဥဒကဥ္စ အဇ္ဈောတ္ထရိတ္ဝာ အာဝရဏံ ပဝတ္တတိယေဝ။ ဝိ၊ဌ၊၃။၃၂၁။ အာဝရဏေနာ (ဒီ၊ဌ၊၂။၂၆၆။ သံ၊ဌ၊၁။ ၆၄)တိ သေတုနာ။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၂၃၂။ သံ၊ဋီ၊ ၁။၁၀၉။ (–ဝိ၊ဌ၊၃။၃၃၅။ သာရတ္ထ၊၃။ ၂၇၀။) (က) (စ) မဟာဇနဿ အာဝရဏံ ရက္ခံ ဌပေတ္ဝာ။ ဇာ၊ဌ၊၆။၇၆။ (၃) သံဃာ-ရာမော အာဝရဏံ ကာတဗ္ဗော(ဝိ၊၃။၁၁၈)-တိ သံဃာရာမော အာဝရဏော ကာတဗ္ဗော။ ဝိမတိ။၂။၁၁၆။

အာဝရဏကရ (တိ) [အာဝရဏ+ကရ+အ] ပိတ်ပင်–တားဆီး–ဖုံးကွယ်–ခြင်းကိုပြုတတ်သော။ ဘိက္ခူနံ အာဝရဏကရံ သစ္ဆန္ဒရာဂ-ပရိဘောဂဥ္စ သဗ္ဗံ ဧကသဒိသံ ကရောတိ။ မ၊ဌ၊၂။၁၂။ (–ဗုဒ္ဓဝံ၊ဌ။၁၂၇။ မ၊ဋီ၊၂။၈၅။)

အာဝရဏဂုတ္တိ (ထီ)[အာဝရဏ+ဂုတ္တိ] တားမြစ်ခြင်းဟူသော စောင့်ရှောက်မှု၊ တားမြစ်သင့်သည်ကို တားမြစ်သောအားဖြင့် စောင့်ရှောက်မှု။ (က) ပစ္စုပ္ပန်အကျိုးမဲ့ကို တားမြစ်သောအားဖြင့် စောင့်ရှောက်မှု။ (ခ) အနာဂတ် အကျိုးမဲ့တို တားမြစ်သောအားဖြင့် စောင့်ရှောက်မှု။ (ဂ) ဒါနစသော ကုသိုလ်အကြောင်းတရားတို့၏ ဘေးရန်ကို တားမြစ်သောအားဖြင့် စောင့်ရှောက်မှု။ ရက္ခာ-ဝရဏဂုတ္တိနှိ ရက္ခာသခ်ါတဥ္စေဝ အာဝရဏ-သခ်ါတဥ္စ ဂုတ္တိံ။ ဒီ၊ဌ၊၁။၁၅၃။ မ၊ဌ၊၃။ ၂၂၁။ (က) ပစ္စုပ္ပန္နဿ ပန အနတ္ထဿ နိသေ-ဓနဝသေန ပရိပါလနံ အာဝရဏဂုတ္တိ။ သီ၊ဋီ၊ သစ်၊၂။၅၆။ (–ဒီ၊ဋီ၊၁။၂၃၂။) (ခ) (ဂ) ဒါနာဒိနိမိတ္တဥပဒ္ဒဝနိသေဓနေန အာဝရဏ-ဂုတ္တိ။ အာဂါမိအနတ္ထနိသေဓနေန အာဝရ-ဏဂုတ္တိ။ မ၊ဋီ၊၃။၁၅၂။

အာဝရဏဌ (ပု) [အာဝရဏ+အတ္ထ] ဖုံးကွယ်–တားမြစ်–ပိတ်ဆို့–ခြင်း ဟူသော အနက်သဘော။ သဗ္ဗေပိ အကုသလာ အာဝရဏ-ဌေန နီဝရဏာတိ ဝုတ္တာ။ ပဋိသံ၊ဌ၊၂။၇၁။

အာဝရဏပဒေသ (ပု) [အာဝရဏ + ပဒေသ] ဆည်ရိုးတာတမံနေရာ။ သစေ ကောစိ အာဝ-ရဏပဒေသော .... အဇ္ဈောတ္ထရီယတိ။ ဝိ၊ဌ၊၃။ ၃၃၅။

အာဝရဏဗန္ဓနကာလ (ပု) [အာဝရဏ+ဗန္ဓန+ကာလ] ဆည်ရိုး – တာရိုး–တာတမံ – ကို ဖွဲ့စည်း ပြုလုပ်ရာအခါ။ အာဝရဏဗန္ဓနကာ-လော ဝိယ။ အဘိ၊ဌ၊၁။၃၁၀။

အာဝရဏမတ္ထက (နှ) [အာဝရဏ+မတ္ထက]ဆည်ရိုး–တာရိုး–တာတမံ–၏ အထက်။ အာဝ-ရဏမတ္ထကေပိ ကာတုံ နှ ဝဋ္ဌတိ။ ဝိ၊ဌ၊၃။ ၃၃၅။

အာဝရဏရဟိတ (တိ) [အာဝရဏ + ရဟိတ] အပိတ်အပင်–အတားအဆီး–မှကင်းသော။ ကူဋာဒိနာ ယေန ကေနစိ အနာဝဋံ အာဝရ-ဏရဟိတံ။ ပဋိသံ၊ဌ၊၂။၂၇၂။ (–မဟာနိ၊ဌ။ ၁၁၅။ ပဋိသံ၊ဌ၊၂။၇၆။ သာရတ္ထ၊၂။၁၇၆။)

အာဝရဏရဟိတဒဿနသီလ (တိ) [အာဝရဏ-ရဟိတ+ဒဿန+သီလ] အပိတ်အပင် – အတားအဆီး–ကင်းရှင်းစွာမြင်လေ့ရှိသော၊ ဉာဏ်။ သဗ္ဗဓမ္မာနံ အာဝရဏရဟိတဒဿန-သီလေန။ အပ၊ဌ၊၁။၂၅၂။

အာဝရဏသဘာဝ (ပု) [အာဝရဏ+သဘာဝ] (၁) ပိတ်ပင် –တားဆီး–ဖုံးကွယ်–ခြင်း သဘော။ (တိ) (၂) ပိတ်ပင်–တားဆီး–ဖုံး-ကွယ်–ခြင်းသဘောရှိသော။ (၁) သာမည်ဟိ ပဥ္စန္နမ္ပိ ကာမစ္ဆန္ဒာဒီနံ အာဝရဏသဘာ-ဝေါ။ အနုဋီ၊၁။၁၈၇။ (တိ) (၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

http://www.dhammadownload.com

အာဝရဏသဘာဝတ္ထ (နဲ) [အာဝရဏသဘာဝ+တ္ထ] ပိတ်ပင်–တားဆီး–ဖုံးကွယ်–ခြင်းသဘောရှိသည်၏ အဖြစ်။ အာဝရဏဘာဝေါ ဝိယာတိ ဧတေန အာဝရဏသဘာဝတ္ထေပိ မိဒ္ဓဿ....ဒဿေတိ။ အနုဋ္ဌီ၊၁။၁၈၇။

အာဝရဏသာခါ (ထီ) [အာဝရဏ + သာခါ] ကာဆီး – ပိတ်ဆို့ – နေသော သစ်ခက်။ စက်မနံ နိတ္တိဏံ ကတွာ အာဝရဏသာခါ ဟရိတွာ။ သံ၊ဌ၊၁။၂၅၇။(–သံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၉၃။)

အာဝရဏသုတ္ထ (နဲ) [အာဝရဏ+သုတ္ထ] အာဝရဏသုတ်။ အဂ်ုတ္တရနိကာယ၊ ပဉ္စက နိပါတပါဋ္ဌိ၊ ၂-ပဏ္ဏာသက၊ ၁-ဝဂ်၊ ၁-သုတ်။ အံ၊၂။၅၆။

အာဝရဏသေတု (ပု) [အာဝရဏ + သေတု] ကာဆီး–ပိတ်ဆို့–သော–ဆည်ရိုး–တာတမံ။ ဥစ္ဆန္နော နဒိံ အာဝရဏသေတု ဝိယ။ မဟာနိ၊ဌ။၈၁။

အာဝရဏာဘာဝ (ပု) [အာဝရဏ+အဘာဝ] (က) ပိတ်ပင်တားဆီးတတ်သောအရာ – အပိတ်အပင်အတားအဆီး – မရှိခြင်း။ (ခ) ပိတ်ပင်တားဆီးတတ်သော နီဝရဏမရှိခြင်း။ (က) တတ္ထ စ အာဝရဏာဘာဝတော နိဿဂ်စာရ' မုပါဒါယ အနာဝရဏဉာဏန္တိ ဝုတ္တံ။ ဣတိဝုတ်၊ဌ။၁၃၄။ သာရတ္ထ၊၁။၂၃၃။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၀၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၃၀။ (–သုတ္တနိ၊ဌ၊၂။၂၀၈။) (ခ) ပဉ္စ နီဝရဏာ ဒူရေ ဟောန္တိ အာဝရဏာဘာဝတော။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၄၂၈။

အာဝရဏီယ (တိ) [အာ+ဝရ+အနီယ။ ကုသလပ္ပဝတ္တိံ အာဝရန္တိ နိဝါရေန္တီတိ အာဝရဏီယာ။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၈၇။] ကုသိုလ်ဖြစ်ခွင့်ကို – စိတ်ကို – ပိတ်ပင်တားဆီးတတ်သော၊ တရား (နီဝရဏတရား, သို့မဟုတ် အကုသိုလ်တရား အားလုံး)။ အာဝရဏီယေဟိ ဓမ္မေဟိ စိတ္တံ ပရိသောဓေတိ။ သံ၊၂။၃၈၅။ အံ၊၁။၁၁၂။ အဘိ၊၂။၂၅၈။ ဥဒါန၊ဌ။၁၀၇။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၁။၁၃။ ထေရ၊ဌ၊၁။၂၂၇။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၉၂။ အာဝရဏီယေဟိ ဓမ္မေဟိတိ ပဉ္စဟိ နီဝရဏေဟိ ဓမ္မေဟိ။ နီဝရဏာနိ ဟိ စိတ္တံ အာဝရိတွာ တိဋ္ဌန္တိ၊ တသ္မာ အာဝရဏီယာ ဓမ္မာတိ ဝုစ္စန္တိ။ အံ၊ဌ၊၂။၈၃။ (–မ၊၁။၃၄၁။ ဒီ၊ဌ၊၁။၁၆၇။ မ၊ဌ၊၁။၂၆၀။ သံ၊ဌ၊၃။၇၂၊၂၁၉။ အဘိ၊ဌ၊၂။၃၃၀၊၃၃၄။ မဟာနိ၊ဌ။၃၅၈။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၅၃။ မူလဋ္ဌီ၊၂။၁၈၀။)

အာဝရဏီယဓမ္မဝိကွမ္ဘက (တိ) [အာဝရဏီယ + ဓမ္မ+ဝိကွမ္ဘက။ ထီ-၌ **အာဝရဏီယဓမ္မဝိကွမ္ဘိကာ**] ကုသိုလ်ဖြစ်ခွင့်ကို – စိတ်ကို – ပိတ်ပင်တားဆီးတတ်သော နီဝရဏ, အကုသိုလ်တရားတို့ကို ပယ်ခွါတတ်သော။ စိတ္တဿ ပရိသောဓနဘူတာ အာဝရဏီယဓမ္မဝိကွမ္ဘိကာ သမာဓိဝိပဿနာဘာဝနာ စိတ္တပရိသောဓနဘာဝနာ။ အနုဋ္ဌီ၊၂။၁၈၁။

အာဝရတိ (ကြိ) [အာ+ဝရ+အ+တိ] (က) တားမြစ်၏၊ ရှေးဦးစွာ ပိတ်ပင်တားဆီး၏။ (ခ) ပိတ်၏၊ ပိတ်ဆို့၏၊ ပိတ်ဆီး၏။ (ဂ) စောင့်စည်း၏၊ ထိန်းသိမ်း၏၊ စောင့်ရှောက်၏။ (က) **အာဝရန္တီ** (ဒီ၊ဌ၊၁၊၃၃၅)-တိ ကုသလပ္ပဝတ္တိံ အာဒိတော နိဝါရေန္တိ။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၁။၄၀၃။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။၂၂။ (–သံ၊ဌ၊၃။၁၈၈။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၁။၁၀၇။ စူဋ္ဌနိ၊ဌ။၁၃၃။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၈၇။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၄၂၇။ မူလဋ္ဌီ၊၁။၁၇၅။) (ခ) **အာဝရာမိ** ဒွါရံ။ မ၊၂။၄၃။ ဝိ၊ဌ၊၁။၁၄၁။ ဒီ၊ဌ၊၁။၂၁၀။ မ၊ဌ၊၁။၁၄၁။ အံ၊ဌ၊၁။၉၆။ အံ၊ဌ၊၂။၂၂။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဌ။၆၉။ အာဝရာမိတိ ထကေမိ ပိဒဟာမိ။ မ၊ဌ၊၃။၆၆။ (က) (ခ) (ဂ) ဂါမကထာယ **အာဝရယေ** သောတ (သုတ္တနိ။၄၂၂။ မဟာနိ။၂၈၅)နွှိ တိရစ္ဆာနကထာတော သောတံ **အာဝရေယျ**။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၂။၂၇၉။ မဟာနိ၊ဌ။၃၄၂။ (–မဟာနိ။၂၈၇။ မဟာနိ၊ဌ။၃၄၇။)

http://www.dhammadownload.com

အာဝရိတ (တိ) [အာ+ဝရ+တ] တားဆီး-ပိတ်ပင်-အပ်သော။ ကိလေသာဝရဏေန အာဝရိတာ ပဇာ ပူတိကာ ဝါယတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅၉။ (-မ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၀၄။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၄၁။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၄။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။ဂ၁၊၂၃၆။ စူဋ္ဌနိ၊ဋ္ဌ။၃၃၈။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၂၄၅။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၂၂၈။ အံ၊ဋီ၊၁။၁၀၃။)

အာဝရိတစိတ္တ (တိ) [အာဝရိတ+စိတ္တ] တားဆီး-ပိတ်ပင်-အပ်သောစိတ်ရှိသော။ တေဟိ ကိလေသေဟိ ကုသလဿ ဒ္ဒါရံ အဒတ္ဒာ အာဝရိတစိတ္တာ။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၁၆၅။

အာဝရိတုံ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+ဝရ+တုံ] တားဆီး-ပိတ်ဆို-ကာကွယ်-ဖုံးလွှမ်း-ခြင်းငှါ။ အညေဟိ အာဝရိတုံ ပဋိသေဓေတုံ အသက္ကုဏေယျတ္တာ စ။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၂၄၂။ (-မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၆၆။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၂။)

အာဝရိတ္ဒာ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+ဝရ+တ္ဒာ] (က) တားဆီး-ပိတ်ပင်-၍။ (ခ) ပိတ်၍။ (က) သန္ဒိရုန္ဓေယျာတိ အာဝရိတ္ဒာ တိဋ္ဌေယျ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၈၆။ (-အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၃။ ထေရီ၊ဋ္ဌ။၂၅၉။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၉၇။ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၉၂။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၇၁။ ဝိမတိ၊၂။၁၆၇။ မူလဋီ၊၁။၁၇၂။) (ခ) ဒ္ဒါရ-မာဝရိတ္ဒာ ပဝိသတိ၊ အာဝရိတ္ဒာ နိက္ခမတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၂၃၈။

အာဝလိ(ဋ္ဌိ) (ထီ) [အာ+ဝလ+ဣ။ ဝလ သံ-ဝရဏေ၊ ဣ၊ အာဝလိ၊ အာလိပိ။ ဓာန်၊ဋီ။ ၅၃၉]။အစဉ်အတန်း။ပန္တိ ဝီတျာဝလိ သေဏိ။ ဓာန်။၅၃၉။ ဒသဗလသုတ္တန္တဟာရကောတိ.... သုတ္တာနံ အာဝလိ။ သံ၊ဋီ၊၂။၈။ ဟာရောတိ အာဝဋ္ဌိ ယထာ မုတ္တာဟာရောတိ။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၂၁၉။ (-မ၊ဋီ၊၁။၅၅။ မ၊ဋီ၊၂။၃၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၃၀၆။)

အာဝသတိ (ကြိ) [အာ+ဝသ+အ+တိ] (က) နေ၏၊ နေထိုင်၏။ (ခ) အပိုင်းအခြားအား ဖြင့်-ပိုင်းခြား၍-နေ၏။ (ဂ) မှီ၍ နေ၏။ (ဃ) လွှမ်းမိုး-စိုးအုပ်-၍နေ၏။ (င) လာ ရောက်-ကပ်ရောက်-၍နေ၏။ (စ) အထူး အားဖြင့် နေ၏။ (က) ဂေဟဋ္ဌာ' ဝသတိ— နရော အပဗ္ဗဇ္ဇ။ ဒီ၊၃။၁၃၁။ သစေ အဂါရံ အာဝသတိ— သုတ္တနိ။၄၃၁။ အာဝသန္တိ— ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၁၂။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။၇၃။ ဝိမတိ၊၁။၅၄။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၂၆၄။ သံ၊ဋီ၊၂။၉၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၁၁၆။ အာဝသတု—ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၃၁၀။ အာဝသာတု— ဇာ၊၁။၂၈၅။ အာဝသ—ထေရီ။၄၂၁။ အာဝ-သေယျ— ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၂၃၄။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၃၄၁။ အာဝသေ—ဣတိဝုတ်။၂၄၃။ ထေရ။ ၂၅၁။ အာဝသေထ—ဇာ၊၁။၁၇၆။ အာဝ-သေမ—ဇာ၊၁။၁၇၆။ အာဝသိံသု— ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၃။၂၁၂။ အာဝသိတ္ထ— ဇာ၊၁။၁၇၆။ အာဝ-သိံ— အပ၊၁။၃၇။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၉၉။ အာဝ-သိဿတိ—အပ၊၁။၅၇၊၁၀၇။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၁၂။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၅၁။ အာဝသိဿာမ— ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၃၄၃။

(ခ) အဘိဘဝိတ္ဒာ ဝါ အာဝသတိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊၁။၂၁၈။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၈၃။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၉၉။ အာ-သဒ္ဒေါ မရိယာဒတ္ထော။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၂၈၈။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၂၁၀။ (-ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၂၄၁။) (ဂ) ယေ အရိယာ(ယဒရိယာ) အာဝသိံသု ဝါ အာဝသန္တိ ဝါ အာဝသိဿန္တိ ဝါ။ အံ၊ ၃။၂၇၉။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၄၁။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၈။ အာဝသိံသူတိ နိဿာယ ဝသိံသု။ အံ၊ဋီ၊ ၃။၃၀၉။ မူလဋီ၊၂။၂၁၃။ (ဃ) ပုနမာဝသေ-သီ (ဇာ၊၂။၃၀၄)တိ ပုနပိ ယထာ ဣမံ နာဂဘဝနံ အဇ္ဈာဝသသိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၂၂၆။ အာဝသာမိ ဌာန(ဝိမာန။၅၂)နွိ ဣမံ ဝိမာ-နံ အဓိဝသာမိ။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၁၄၉။ (-ဝိမာ-နေ။၁၁၁။) အာဝသာမ— ဝိမာန။၁၇၊၂၄။ အာဝသေမ—ဇာ၊၂။၃၀၄။ (င) ဗဟုပ္ပလံ

http://www.dhammadownload.com

ကာနန်မာဝသေယျ။ သုတ္တနိ။၄၅၀။ ကာနန်မာဝသေယျာတိ အနေကဖလာဒိဝိကတိဘရိတံ ကာနနံ အာဂမ္မ ဝသေယျ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊၂။၃၂၁။ (ဝ) အာဝသန္တီ (မဟာနိ။၇၈) တိ ဝိသေသေန ဝသန္တီ။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၂၀၇။

အာဝသထ (ပု) [အာ+ဝသ+အထ။ အာဝသန္တိ ဧတ္ထာတိ အာဝသထော။ ဏ္ဍာဒိ။၈၅။] (ဧည့်သည်တို့) လာရောက်၍ – နေထိုင်ရာ – တည်းခိုရာ – အရပ်၊ အိမ်၊ ကျောင်း၊ စရပ်၊ မဏ္ဍပ်၊ တိုက်ခန်း (စသည်)။ အာဝသထော နာမ ကဝါဋ္ဌဗဒ္ဓေါ ဝုစ္စတိ။ ဝိ၊၂။၄၀၀။ အာဝသထန္တိ ကဝါဋ္ဌဗဒ္ဓဝိဟာရံ။ ကခ်ါ။၃၃၄။ အာဝသထံ အဒါသီ (သံ၊၁။၂၃၁)တိ စတုမဟာပထေ မဟာဇနဿ အာဝသထံ ကာရေတ္ဍာ အဒါသိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၈။ အာဝသထန္တိ နိဝါသဋ္ဌာနံ ကာရေတ္ဍာ။ သံ၊ဋီ၊၁။၃၃၇။ လဒ္ဓေါ စ မေ အာဝသထော။ ဇာ၊၂။၂၀၇။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၂၇၂။ (–ဝိ၊၂။၉၅-၆။ ဒီ၊၂။၇၅။ မ၊၂။၃၂၆။ သံ၊၂။၅၁၂။ အံ၊၁။၂၈၀-၁။ သုတ္တနိ။၃၂၃။ ဇာ၊၁။၃၁၃။ ဇာ၊၂။၂၉၄။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၇၇၊၁၅၂။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၈၊၂၅၇။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၃၈၊၃၇၂။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။၂၂၆။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊၂။၅၀။ အပ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၃။ စရိယာ၊ဋ္ဌ။၂၉၈။ သာရတ္ထ၊၂။၁၁၈။ ကခ်ါ၊ဋီ။၃၉၊၁၀၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊၁။၉၈။) အာဝသထဒ္ဓါရ, အာဝသထပိဏ္ဍ, အာဝသထာဂါရ, အဇ္ဈာဝသထ, ဂိဥ္ဇကာဝသထတို့လည်း ကြည့်။

အာဝသထဂေဟ (နှ) [အာဝသထ+ဂေဟ] (ဧည့်သည်တို့) လာရောက်၍–နေထိုင်ရာ–တည်းခိုရာ – အိမ်။ အာဝသထာဂါရ-ကြည့်။

အာဝသထစီဝရ (နှ) [အာဝသထ+စီဝရ] ဥတုလာသော ရဟန်းမများ ဝတ်အပ်သော သင်္ကန်း၊ ကျောင်း၌ အမြဲထားအပ်သော သင်္ကန်း၊ ဥတုနှီးသင်္ကန်း။ အာဝသထစီဝရံ နာမ ဥတုနိယော ဘိက္ခုနိယော ပရိဘုဥ္ဇန္တူတိ ဒိန္နံ ဟောတိ။ ဝိ၊၂။၃၉၉။ (–ဝိ၊၄။၄၆၂။ ကခ်ါ။၃၃၃။)

အာဝသထဒ္ဓါရ (နှ) [အာဝသထ+ဒ္ဓါရ] တိုက်ခန်းတံခါး။ ဃရသုဏ္ဍာ အာဝသထဒ္ဓါရေ နိသိန္နာ ဟောတိ။ ဝိ၊၂။၃၂။ အာဝသထဒ္ဓါရေတိ ဩဝရကဒ္ဓါရေ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၆။

အာဝသထပဋိသံယုတ္တ (တိ) [အာဝသထ+ပဋိသံယုတ္တ] အိမ်–ကျောင်း–စရပ်–မဏ္ဍပ်–နှင့် စပ်ယှဉ်သော။ အာဝသထာနိသံသကြည့်။

အာဝသထပိဏ္ဍ (ပု) [အာဝသထ+ပိဏ္ဍ] ဧည့်စရပ် စသည်၌ တည်ခင်းကျွေးမွေး လှူဒါန်းထားအပ်သော – ဆွမ်း – ထမင်း၊ ဧည့်သည်တို့ လာရောက် နေထိုင်ရာ စရပ် စသည်တို့၌ လာလာသမျှသော သူတို့အတွက် အလိုရှိသမျှ သုံးဆောင်ရန် ကောင်းမှုရှင်တို့ လှူဒါန်းထားသော ဘောဇဉ် (စားဘွယ်)ငါးပါး။ အညတရဿ ပူဂဿ အာဝသထပိဏ္ဍော ပညတ္တော ဟောတိ။ ဝိ၊၂။၉၅။ အာဝသထပိဏ္ဍော နာမ ပဥ္ဇန္နံ ဘောဇနာနံ.....ယာဝဒတ္ထော ပညတ္တော ဟောတိ။ ဝိ၊၂။၉၇။ အာဝသထပိဏ္ဍောတိ အာဝသထေ ပိဏ္ဍော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၇၆။ အာဝသထပိဏ္ဍောတိ အာဝသထေ ပိဏ္ဍော၊ သာလာဒီသု အနောဒိဿ ယာဝဒတ္ထံ ပညတ္တံ ပဥ္ဇန္နံ ဘောဇနာနံ အညတရံ ဘောဇနန္တိ အတ္ထော။ ကခ်ါ၊ဋီ။၃၇၉။ (–ကခ်ါ။၂၁၅။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၁၄။)

အာဝသထာဂါရ (နှ) [အာဝသထ+အ(အာ)ဂါရ] (ဧည့်သည်တို့) လာရောက်၍–နေထိုင်ရာ–တည်းခိုရာ–အိမ်။ အဓိဝါသေတုနော ဘန္တေ ဘဂဝါ အာဝသထာဂါရံ။ ဝိ၊၃။၃၂၁။ ဒီ၊၂။၇၁။ အာဝသထာဂါရန္တိ အာဂန္တုကာနံ အာဝသထဂေဟံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၈။ အာဂန္တွာ ဝသန္တိ ဧတ္ထ အာဂန္တုကာတိ အာဝသထော၊ တဒေဝ အာဂါရံ အာဝသထာဂါရံ။ သာရတ္ထ၊၃။

http://www.dhammadownload.com

၃၀၆။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၃၆။ (–ဝိ၊၂။၂၉။ သံ၊၂။ ၅၂၆။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၄၆၊ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၇၂။)

အာဝသထာနိသံသ (ပု) [အာဝသထ+အာနိသံသ] အိမ်–ကျောင်း–စရပ်–မဏ္ဍပ်–နှင့် စပ်ယှဉ်သောအကျိုး။ သေက္ခသုတ္တေ အာဝသထာနိသံသံ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၃၉။ အာဝသထာနိသံသန္တိ 'သီတံ ဥဏှံ ပဋိဟနတီ'တိ အာဒိနာ အာဝသထပဋိသံယုတ္တံ အာနိသံသံ။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၁၇။

အာဝသထာနုမောဒန (န၊ထီ) [အာဝသထ+အနုမောဒန] အိမ်–ကျောင်း–စရပ်–မဏ္ဍပ်–နှင့်စပ်သော ဝမ်းမြောက်ဖွယ်တရားစကား။ အာဝသထာနုမောဒနာယ စ....သန္ဒဿေတွာ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၉။

အာဝသထာနုမောဒနကထာ (ထီ) [အာဝသထာနုမောဒန+ကထာ] အိမ်–ကျောင်း–စရပ်–မဏ္ဍပ်–နှင့် စပ်သော ဝမ်းမြောက်ဖွယ်တရားစကား။ အညာယပိ ပါဠိမုတ္တာယ ဓမ္မကထာယ စေဝ အာဝသထာနုမောဒနကထာယ စ။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၃၇၇။

အာဝသန (န) [အာ+ဝသ+ယု] နေထိုင်ခြင်း၊ ပုန အာဝါသော အာဝသနံ ဣဒါနိ မယှံ နတ္ထိတိ အတ္ထော။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၄၆။ (–မ၊ဋ္ဌီ၊၂။ ၃၇။)

အာဝသန္ထ (တိ) [အာ+ဝသ+အ+အန္ထ။ထိ-၌ အာဝသန္ထီ] (က) နေထိုင်သော။ (ခ) လာ ထောက်နေထိုင်သော။ (က) လှမ်းမိုး–စိုးအုပ်–၍ နေထိုင်သော၊ ဆုံးမသော။ (က) အက္ခမ္ဘီယော ဟောတိ အဂါရမာဝသံ။ ဒီ၊၃။ ၁၂၀။ ဗဟုန္နံပါနံ ဃရ'မာဝသန္တော။ သံ၊၁။ ၄၀။ ဇာ၊၁။၂၃၃။ နာဟောသိ မယှံ ဃရမာဝသန္တိယာ။ ဝိမာန။၁၇။ (–အံ၊၁။၃၈၀။ အံ၊၂။၄၀။ သုတ္တနိ။၂၀၆။ အပ၊၁။၁၀။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။ ၂၂၇။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၃၆၃။) (ခ) အာဝသနေ ဇနပဒေ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃၅)တိ ဇာနပဒိကေသု ပုန အာဂန္ဆာ ဝသန္တေသု။ သာရတ္ထ၊၂။၁၆၄။ (ဂ) သသာဂရန္တံ မဟိ'မာဝသန္တော။ မ၊၂။၂၆၀။ ထေရ။၃၂၆။ ဇာ၊၁။ ၂၄၆။ အာဝသန္တောတိ ပသာသေန္တော။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉၇။

အာဝသမာန (တိ) [အာ+ဝသ+အ+မာန] နေထိုင်သော၊သူ။ ကာမပလိဗောဓေ သေမာနော သယမာနော ဝသမာနော အာဝသမာနော။ စူဠနိ။၂၂၁။ အာဝသမာနောတိ ဝသမာနော။ စူဠနိ၊ဋ္ဌ။၈၅။ (–ဇာ၊၂။၂၀၈။)

အာဝသိတ (တိ) [အာ+ဝသ+တ] နေအပ်သော။ အာဝသိတော သော ဂါမော။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၀။

အာဝသိတပဒေသ (ပု) [အာဝသိတ+ပဒေသ] နေအပ်သော–နေရာ–အရပ်။ ပုဗ္ဗဝိဒေဟာတော အာဂတမနုဿေဟိ အာဝသိတပဒေသော တာယေဝ ပုရိမသညာယ ဝိဒေဟရဋ္ဌန္တိ နာမံ လဘတိ၊ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၃။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၃၁။ (–မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၃၂၀။)

အာဝသိတဗ္ဗ (တိ) [အာ+ဝသ+တဗ္ဗ] (က) နေအပ်သော။ (ခ) ကျင့်သုံးအပ်သော။ (က) သတ္တေဟိ အာဝသိတဗ္ဗတော သတ္တာဝါသော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၀၃။ (က) (ခ) ဥပေစ္စ အရိယဝါသာဒီအတ္ထာယ ဝသိတဗ္ဗော အာဝသိတဗ္ဗောတိ ဥပေါသထော။ သီ၊ဋ္ဌီ၊ သစ်၊၂။၁၁။

အာဝသိတုံ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+ဝသ+တုံ] နေခြင်းငှါ။ သက္ကာ အာဝသိတုံ ဃရံ။ ဒီ၊၃။၁၅၀။ ခုဒ္ဒကာ၊ဋ္ဌ။၁၁၇။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၂။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၁။ ၃၂၆။ (–အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၃။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၁။)

အာဝသိတ္ဝာ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+ဝသ+တ္ဝာ]နေ၍။ မဟိန္ဒရံ ပဗ္ဗတမာဝသိတ္ဝာ။ ဝိမာန။၃၉။ မဟိန္ဒရံ ပဗ္ဗတမာဝသိတ္ဝာတိ....အာဝသိတ္ဝာ

http://www.dhammadownload.com

အဓိဝသိတ္ဌာ၊ တတ္ထ ဝသန္တောတိ အတ္ထော။ ဝိမာန၊ဌ။၁၂၄။ (–ဇာ၊၂။၁၃၀။ ဝဇိရ။ ၅၃၅။ သာရတ္ထ၊၃။၄၂၃။ ဝိမတိ၊၂။၂၅၈။)

အာဝသိန (တိ) [အာ+ဝသ+ဣန] နေသော၊ အမြဲနေသော၊သူ။ တိဏ္ဏံ တေသံ အာဝသိ-နေတ္ထ ဧကော။ ဒီ၊၂။၂၁၉။ အာဝသိနေတ္ထ ဧကောတိ တတ္ထ ဟီနေ ကာယေ ဧကော-ယေဝ အာဝါသိကော။ ဒီ၊ဌ၊၂။၃၀၁။

အာဝဟ (တိ) [အာ+ဝဟ+အ] ဆောင်တတ်–ဆောင်နိုင်–သော။ ဝိကာလဘောဇနပါ-စိတ္တိယံ အာဝဟံ ဟောတိ။ ဝဇိရ။၅၄၂။ ဘဝသမ္ပတ္တိ အာဝဟံ နဟောတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊ ၁။၇၆။ အယာဝဟ, အတ္ထာဝဟ, သုခါဝဟ-တ့ိုလည်း ကြည့်။

အာဝဟတိ (ကြိ) [အာ+ဝဟ+အ+တိ] (က) ဆောင်၏၊ ရောက်စေ–ပြီးစေ–ဖြစ်စေ–၏၊ (ခ) ဆောင်၏၊ ယူဆောင်–သယ်ဆောင်–၏။ (က) သုခမာဝဟ(ဟာ)တိ။ သံ၊၁။၃၉၊ ၂၁၆။ သုတ္တနိ။၃၀၆။ ထေရ။၂၇၂။ ဇာ၊၁။ ၂၁၅။ အာဝဟာတီတိ အာဝဟတိ အာနေ-တိ ဒေတိ အပ္ပေတိ။ သံ၊ဌ၊၁။၂၉၉။ သုတ္တနိ၊ ဌ၊၁။၂၂၄။ အာဝဟတိ နိပ္ပါဒေတိ။ ထေရ၊ ဌ၊၂။၂၇။ **အာဝဟတိ**—အံ၊၁။၂၈၆။ ဝိ၊ဌ၊ ၁။၉၉။ ဒီ၊ဌ၊၂။၃၄၃။ မ၊ဌ၊၁။၂၄၂၊၃၂၀။ မ၊ဌ၊၃။၃၀၊၃၀၁။ သံ၊ဌ၊၂။၁၉၄။ အံ၊ဌ၊၂။ ၂၄၁။ အဘိ၊ဌ၊၁။၁၉၀။ အဘိ၊ဌ၊၂။၂၁၆။ ပဋိသံ၊ဌ၊၂။၇၃။ ဓမ္မ၊ဌ၊၁။၁၈၈၊၁၉၁၊၂၄၂။ ဓမ္မ၊ ဌ၊၂။၄။ ဥဒါန၊ ဌ။၁၉၀။ ဣတိဝုတ်၊ဌ။ ၂၄၅။ ဇာ၊ဌ၊၅။၈၄။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၂၅၅၊ ၄၀၃၊၄၉၁။ မ၊ဋီ၊၁။၁၁၇၊၂၁၃။ မ၊ဋီ၊၂။ ၁၃၊၁၈၀။ သံ၊ဋီ၊၂။၆၅၊၁၉၆။ အံ၊ဋီ၊၃။၁၅၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၁၅၊၂၃၄။ **အာဝဟန္တိ**— အံ၊၁။ ၂၈၆။ အံ၊ဌ၊၂။၂၄၁။ ဥဒါန၊ဌ။၂၁၉။ **အာဝဟာမိ**— ဇာ၊ဌ၊၆။၃၀၅။ **အာဝဟေ-ယျ**—သုတ္တနိ။၄၁၇။ မဟာနိ။၂၃၄။ သုတ္တနိ၊ ဌ၊၂။၂၇၂။ မဟာနိ၊ဌ။၃၂၀။ **အာဝဟေယျုံ**—မ၊ဌ၊၄။၇၁။ အံ၊ဌ၊၂။၆၉။ **အာဝဟိ**—ဇာ၊ ၁။၂၅၉။ ဇာ၊ဌ၊၄။၂၁၀။ **အာဝဟိံ**—အပ၊ ၁။၅။ အပ၊ဌ၊၁။၁၂၄။ **အာဝဟိသတိ**—ဇာ၊၁။၁၂၃။ ဇာ၊ဌ၊၃။၁၅၇။ ဇာ၊ဌ၊၇။ ၆၃။ (ခ) ဝိဝါဟန္တာ'ဝဟန္တိ စ။ ဇာ၊၁။ ၃၀၄။ (–ဇာ၊ဌ၊၄။၃၆၇။)**အာဝဟာမိ**—ဇာ၊ ၁။၁၀၇။ ဇာ၊ဌ၊၃။၈၄-၅။ **အာဝဟေယျ**—သံ၊၂။၁၁၄။ ဇာ၊၂။၁၃၅။ သံ၊ဌ၊၂။၂၉၄။ ဇာ၊ဌ၊၅။၅၂၀။ သံ၊ဋီ၊၂။၂၅၀။

အာဝဟန (န) [အာ+ဝဟ+ယု] (၁) (က) ဆောင်ခြင်း။ (ခ) အမျိုးသွီးကို–ဆောင်ယူ ခြင်း–ခေါ်ဆောင်ခြင်း။ (တိ) (၂) ဆောင်တတ်သော၊ ဆောင်နိုင်သော။ (၁) (က) မဟတော အတ္ထသ အာဝဟနေန မဟတ္ထိ-ကာ သော။ ခုဒ္ဒက၊ဌ။၁၉၇။ (–ဝိ၊ဌ၊၁။၉၉။ ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၂၁၂။ ပဋိသံ၊ဌ၊၂။၃၁၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။၂၄၇။ ထေရ၊ဌ၊၂။၁၇၅။ သာရတ္ထ၊၁။ ၃၂၅။) (ခ) အာဝါဟ-ကြည့်။ (တိ) (၂) ပသံသံ အာဝဟတီတိ ပသံသာဝဟနံ။ သုတ္တ-နိ၊ဌ၊၁။၃၁၃။

အာဝဟနက (တိ) [အာဝဟန+က] ဆောင်တတ်သော။ အဓိကဒုက္ခံ အာဝဟနကာ ဟောန္တိ။ သံ၊ဌ၊၃။၂၇။ သုခသ အာဝဟနကံ။ ဝိမာန၊ ဌ။၁၅။ (–ထေရီ၊ဌ။၂၅၀။)

အာဝဟန္တ (တိ) [အာ+ဝဟ+အ+အန္တ။ ထီ-၌ **အာဝဟန္တီ**] ဆောင်တတ်သော။ အာဝဟ-နွော ဝိဘာဝိနံ။ ဓမ္မ၊ဌ၊၁။၂။ ပါဒေသု အာ-ဝဟန္တေသု။ ဓမ္မ၊ဌ၊၂။၂၄။ သမထံ အာဝဟ-နွီ ဟုတ္ဌာ။ နေတ္တိ၊ဝိ။၁၇၆။ (–သာရတ္ထ၊၁။ ၃၇၄။ သာရတ္ထ၊၂။၁၉၀။ မ၊ဋီ၊၁။၃၇၅။ မ၊ဋီ၊ ၂။၁၈၀။ သံ၊ဋီ၊၂။၄၃၇။ အံ၊ဋီ၊၁။၈၅၊၂၅၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၁၈၇၊၃၁၉။ နေတ္တိ၊ဝိ။၆၂။)

http://www.dhammadownload.com

အာဝဟမာန (တိ) [အာ+ဝဟ+အ + မာန] ဆောင်တတ်သော။ ဝိဝိဓသဿသမ္ဘံ အာဝဟမာနေန စတုဒ္ဒီပိကမေဃေန ကတမဂ္ဂါဝိယ ဟောတိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၀။

အာဝဟာပေတိ (ကာ၊ကြိ) [အာ+ဝဟ+ဏာပေ+တိ] ဆောင်ယူစေ၏။ အာဝဟာပေယျုံ (ဝိ၊၃။၂၀၆) နှစ်ဦး ဟရာပေယျုံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၅၁။

အာဝဟိတ (တိ) [အာ+ဝဟ+တ] ဆောင်အပ်သော။ အာဝဟိတံ သရီရံ အာဝဟန္တော၁ဝ ဟုတ္ဝာ။ နေတ္တိ၊ဝိ။၆၂။

အာဝဟိတဗ္ဗ (တိ) [အာ+ဝဟ+တဗ္ဗ] ဆောင်-ဆောင်ရွက်-အပ်သော။ အာဂတဘာဝေ စ အဝဿံ အာဝဟိတဗ္ဗော။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။ ၂၁၇။

အာဝဇ္ဇီ (ထီ) [အာ+ဝလ+ဣ] အာဝလိ-နှင့် အနက်တူ။ ၎င်း-ကြည့်။

အာဝါ (ထီ) [(၁) အာ+ဝါ+အ+အာ။ အာပါ-ကြည့်။ (၂) အဝ+ဏ+အာ] ဘေးရန်။ အာဝါသု ကိစ္ဆေသု စ နံ ဇဟန္တိ။ဇာ၊၂။၁၂၄။ အာဝါသူတိ အာပဒါသု။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၄၀၂။ အာဝါသူတိ အဝတိ ရက္ခတိ ဇတေဟီတိ အာဝါ၊ တာသု အာဝါသူတိ အာဟ "အာဝါသူတိ အာပဒါသူ"တိ။ ဇာတ်ဋ္ဌကာ။

အာဝါဋ (ပု) [အဝ+အဋ။ အဝ ရက္ခဏေ၊ အဋော၊အာဝါဋော။ ဓာန်၊ဋ္ဌီ။၆၅၀။ အဝတိသွာ အာဋဏ်။ အဝျတေ ခညတေတိ အာဝါဋော။ ဏွာဒိ။၅၄] တွင်း၊ကျင်း။ အတ္တာနော အတ္တာနော ဝလဉ္ဇနတ္ထာယ အာဝါဋေ ခဏန္တီ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀၇။ (-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၂၊၅၅၊၄၄၊၂၀၀။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၁၂၄။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၂၂။ ဝိ၊သင်္ဃ။ ၁၀၇၅။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၄၄။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၄၁။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၁။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၁၁။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၁၁။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၅။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၆။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၇။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၈။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၉။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၀။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၁။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၂။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၃။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၄။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၅။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၆။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၇။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၈။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၉။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၀။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၁။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၂။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၃။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၄။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၅။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၆။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၇။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၈။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၉။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၀။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၁။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၂။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၃။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၄။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၅။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၆။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၇။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၈။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၉။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၄၀။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၄၁။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၄၂။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၄၃။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၄၄။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၄၅။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၄၆။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၄၇။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၄၈။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၄၉။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၅၀။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၅၁။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၅၂။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၅၃။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၅၄။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၅၅။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၅၆။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၅၇။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၅၈။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၅၉။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၆၀။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၆၁။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၆၂။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၆၃။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၆၄။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၆၅။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၆၆။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၆၇။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၆၈။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၆၉။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၇၀။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၇၁။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၇၂။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၇၃။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၇၄။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၇၅။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၇၆။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၇၇။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၇၈။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၇၉။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၈၀။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၈၁။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၈၂။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၈၃။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၈၄။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၈၅။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၈၆။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၈၇။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၈၈။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၈၉။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၉၀။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၉၁။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၉၂။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၉၃။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၉၄။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၉၅။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၉၆။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၉၇။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၉၈။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၉၉။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၀၀။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၀၁။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၀၂။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၀၃။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၀၄။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၀၅။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၀၆။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၀၇။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၀၈။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၀၉။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၁၀။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၁၁။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၁၂။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၁၃။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၁၄။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၁၅။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၁၆။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၁၇။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၁၈။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၁၉။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၂၀။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၂၁။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၂၂။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၂၃။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၂၄။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၂၅။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၂၆။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၂၇။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၂၈။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၂၉။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၃၀။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၃၁။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၃၂။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၃၃။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၃၄။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၃၅။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၃၆။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၃၇။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၃၈။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၃၉။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၄၀။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၄၁။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၄၂။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၄၃။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၄၄။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၄၅။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၄၆။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၄၇။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၄၈။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၄၉။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၅၀။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၅၁။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၅၂။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၅၃။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၅၄။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၅၅။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၅၆။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၅၇။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၅၈။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၅၉။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၆၀။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၆၁။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၆၂။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၆၃။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၆၄။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၆၅။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၆၆။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၆၇။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၆၈။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၆၉။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၇၀။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၇၁။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၇၂။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၇၃။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၇၄။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၇၅။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၇၆။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၇၇။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၇၈။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၇၉။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၈၀။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၈၁။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၈၂။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၈၃။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၈၄။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၈၅။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၈၆။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၈၇။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၈၈။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၈၉။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၉၀။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၉၁။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၉၂။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၉၃။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၉၄။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၉၅။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၉၆။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၉၇။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၉၈။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁၉၉။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၀၀။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၀၁။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၀၂။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၀၃။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၀၄။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၀၅။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၀၆။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၀၇။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၀၈။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၀၉။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၁၀။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၁၁။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၁၂။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၁၃။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၁၄။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၁၅။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၁၆။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၁၇။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၁၈။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၁၉။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၂၀။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၂၁။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၂၂။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၂၃။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၂၄။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၂၅။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၂၆။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၂၇။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၂၈။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၂၉။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၃၀။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၃၁။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၃၂။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၃၃။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၃၄။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၃၅။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၃၆။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၃၇။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၃၈။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၃၉။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၄၀။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၄၁။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၄၂။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၄၃။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၄၄။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၄၅။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၄၆။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၄၇။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၄၈။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၄၉။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၅၀။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၅၁။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၅၂။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၅၃။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၅၄။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၅၅။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၅၆။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၅၇။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၅၈။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၅၉။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၆၀။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၆၁။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၆၂။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၆၃။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၆၄။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၆၅။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၆၆။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၆၇။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၆၈။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၆၉။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၇၀။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၇၁။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၇၂။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၇၃။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၇၄။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၇၅။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၇၆။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၇၇။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၇၈။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၇၉။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၈၀။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၈၁။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၈၂။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၈၃။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၈၄။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၈၅။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၈၆။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၈၇။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၈၈။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၈၉။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၉၀။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၉၁။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၉၂။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၉၃။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၉၄။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၉၅။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၉၆။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၉၇။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၉၈။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၉၉။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၀၀။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၀၁။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၀၂။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၀၃။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၀၄။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၀၅။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၀၆။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၀၇။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၀၈။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၀၉။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၁၀။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၁၁။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၁၂။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၁၃။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၁၄။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၁၅။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၁၆။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၁၇။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၁၈။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၁၉။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၂၀။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၂၁။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၂၂။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၂၃။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၂၄။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၂၅။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၂၆။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၂၇။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၂၈။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၂၉။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၃၀။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၃၁။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၃၂။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၃၃။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၃၄။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၃၅။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၃၆။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၃၇။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၃၈။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၃၉။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၄၀။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၄၁။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၄၂။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၄၃။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၄၄။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၄၅။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၄၆။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၄၇။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၄၈။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၄၉။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၅၀။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၅၁။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၅၂။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၅၃။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၅၄။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၅၅။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၅၆။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၅၇။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၅၈။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၅၉။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၆၀။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၆၁။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၆၂။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၆၃။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၆၄။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၆၅။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၆၆။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၆၇။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၆၈။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၆၉။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၇၀။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၇၁။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၇၂။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၇၃။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၇၄။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၇၅။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၇၆။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၇၇။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၇၈။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၇၉။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၈၀။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၈၁။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၈၂။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၈၃။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၈၄။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၈၅။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၈၆။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၈၇။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၈၈။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၈၉။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၉၀။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၉၁။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၉၂။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၉၃။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၉၄။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၉၅။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၉၆။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၉၇။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၉၈။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၉၉။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၄၀၀။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၄၀၁။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၄၀၂။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၄၀၃။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၄၀၄။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၄၀၅။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၄၀၆။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၄၀၇။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၄၀၈။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၄၀၉။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၄၁၀။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၄၁၁။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၄၁၂။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၄၁၃။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၄၁၄။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၄၁၅။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၄၁၆။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၄၁၇။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၄၁၈။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၄၁၉။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၄၂၀။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၄၂၁။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၄၂၂။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၄၂၃။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၄၂၄။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၄၂၅။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၄၂၆။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၄၂၇။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၄၂၈။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၄၂၉။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၄၃၀။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၄၃၁။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၄၃၂။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၄၃၃။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၄၃၄။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၄၃၅။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၄၃၆။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၄၃၇။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၄၃၈။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၄၃၉။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၄၄၀။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၄၄၁။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၄၄၂။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၄၄၃။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၄၄၄။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၄၄၅။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၄၄၆။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၄၄၇။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၄၄၈။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၄၄၉။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၄၅၀။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၄၅၁။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၄၅၂။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၄၅၃။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၄၅၄။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၄၅၅။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၄၅၆။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၄၅၇။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၄၅၈။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၄၅၉။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၄၆၀။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၄၆၁။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၄၆၂။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၄၆၃။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၄၆၄။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၄၆၅။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၄၆၆။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၄၆၇။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၄၆၈။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၄၆၉။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၄၇၀။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၄၇၁။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၄၇၂။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၄၇၃။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ

http://www.dhammadownload.com

ပတ်ပတ်လည် ဝန်းရံ တူးထားအပ်သော – တွင်း – ကျင်း။ အာဝါဒပရိက္ခေပေါ် ပရိခါ ဥဒ္ဒါပေါ် ပါကာရော ဧသိကာ ပလိဃော ပါကာရမတ္ထကမဏ္ဍလန္တိ သတ္တ နဂရပရိက္ခာ-တိ ဝဒန္တိ။ သာရတ္ထ၊ ၂။၃၂၄။

အာဝါဒမဏ္ဍလ (န) [အာဝါဒ+မဏ္ဍလ] အပေါက်ဝိုင်း၊ ဝန်းဝိုင်းသော – အပေါက် – အခေါင်း။ ဥတ္တရာရဏိယာ ပဝေသနတ္ထံ အာဝါဒမဏ္ဍလံ ဟောတိ။ ဝိမတိ၊ ၁။၁၆၈။

အာဝါဒမင်္ဂုကာ (ပု) [အာဝါဒ+မင်္ဂုကာ] တွင်းခံ နေသောဘား၊ တွင်းအောင်းဘား။ အာဝါဒမင်္ဂုကော ခါဒိတုံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃၁။၁၃။

အာဝါပ (ပု) [အာ+ဝပ+ဏ] အိုးဖို၊ အိုးဖုတ်ရန် ပြုလုပ်ထားအပ်သော – လိုဏ် – တွင်း။ အဟံ အယျ အသုကဒိဃသေ နာမ အာဝါပံ အာလိမွေဿာမိ။ အံ၊ဇာ၊၁။၃၂၆။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၁၃-ဌ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၂၉၈။

အာဝါပက (ပု) [အာ+ဝပ+ကဏ္ဌ] အိတ် (ရရသမျှပစ္စည်းများ ထည့်စရာအိတ်)။ ခုရဘဏ္ဍံ အာဒါယ နာဠိယာဝါပကေန အနုဃရကံ အနုဃရကံ အာဟိဏ္ဍထ။ ဝိ၊၃။၃၄၇။ နာဠိ-ယာဝါပကေနာတိ နာဠိယာ စ အာဝါပ-ကေန စ၊ အာဝါပကော နာမ ယတ္ထ လဒ္ဓံ လဒ္ဓံ အာဝပန္တိ ပက္ခိပန္တိတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၀၄။ နာဠိယာဝါပကေနာတိ နာဠိ-ယာ စေဝ ထဝိကာယ စ။ ဝိမတိ၊ ၂။၁၉၁။

အာဝါရယတိ (ကြို) [အာ + ဝရ + ဏယ + တိ] တားမြစ် – ပိတ်ပင်တားဆီး – ၏။ ပုရာ မဂ္ဂ-မာဝါရယတိ။ နေတ္တိ။ဂ ၂။ မဂ္ဂံ အာဝါရယိဿ-တိ။ ၎င်း။

အာဝါရိတ (တိ) [အာ+ဝရ+တ] (က) တားမြစ် – ပယ်ရှား – အပ်သော။ (ခ) ပိတ်ပင်-တားဆီး – အပ်သော။ (က) အာဝဋ္ဌာတိ အာဝါရိတာ နိဝါရိတာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၉၅။ (ခ) သမန္တတော အာဝါရိတော။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၃၁၅။

**အာဝါရိ

http://www.dhammadownload.com

ဌီ၊ ၂။၃၀၃)လည်း ကြည့်။ (၂) (က) နတ္ထိဒါနိ ပုနာဝါသော ဆေရ။၃၃၇။ ပုန အာဝါသော အာဝသနံ ကဒါနိ မယံ့ နတ္ထိ။ ဆေရ၊ ဌ၊ ၂။၃၄၆။ (–ဝိမာန၊ဌ။၁၀၂။) (ခ) အာဝါသေန သုဒ္ဓိ(မ၊၁။၁၁၆)တိ ဗဟူသု ဌာနေသု ဝသိတ္ဝာ သုဇျန္တီတိ ဝဒန္တိ။ မ၊ဌ၊၁။ ၃၅၆။အာဝါသေနာတိ တသ္မိံ တသ္မိံ သတ္တာဝါသေ အာဝသနေန နိဗ္ဗတ္တိတ္ဝာ ဇီဝနေန။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၇၊၃၈။

အာဝါသ၂ (ပု) [အာဝါသ+ဒါန။ နောက်ပုဒ်ကျေ] နေရာဌာန–ကျောင်း–ကျောင်းတိုက်–ပရိဝုဏ်–ကို လှူဒါန်းခြင်း။ အာဝါသေ(သံ၊ဌ၊၃။၉၄)တိ အာဝါသဒါနေ။ သံဋ္ဌိ၊၂။ ၃၃၉။

အာဝါသအပလိဗောဓ (ပု) [အာဝါသ+အပလိဗောဓ] ပလိဗောဓ မဟုတ်သော–ငဲ့ကွက်ဖွယ် မဟုတ်သော–ကျောင်း၊ ပြန်မလာတော့အံ့ဟု မငဲ့ကွက် စွန့်ထွက်လာရာကျောင်း။ အာဝါသပလိဗောဓ (ခ) နှင့် ယှဉ်ကြည့်။ ကထဉ္စ ဘိက္ခဝေ အာဝါသအပလိဗောဓော ဟောတိ။ ဣဓ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု ပက္ကမတိ တမှာ အာဝါသာ စတ္တောန ဝန္တောန မုတ္တောန အနပေက္ခော “နာ ပစ္စေဿ”န္တိ။ ဝိ၊၃။၃၇၃။

အာဝါသကပ္ပ (ပု) [အာဝါသ+ကပ္ပ] ကျောင်းတို့ကို တမျိုးတဖုံ တီထွင်ကြံဆခြင်း။ မဟာသင်္ဃိကြီး တသိမ်အတွင်း၌ရှိသော အမျိုးမျိုးသောကျောင်းတို့၌ တသီးတခြားစီ ခွဲ၍ဥပုသ်ပဝါရဏာ-စသော သံဃကံတို့ကို တပြိုင်နက်တည်း ပြုခြင်းဟူသော နည်းသစ်တမျိုး။ (မြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူပြီးနောက် ဝေသာလီပြည် ဝဇ္ဇီတိုင်းသား ရဟန်းတို့သည် ဝိနည်းတော်နှင့်မလျော်သော “သိင်္ဂီလောဏကပ္ပ”စသော နည်းသစ် ဝါဒသစ် ဆယ်မျိုးတို့ကို တီထွင်ကြံဆ ဟောပြောကြကုန်၏၊ ထိုဆယ်မျိုးကို ပယ်ဖျက်ခြင်းငှါ ခုနစ်ရာသော ရဟန္တာအရှင်မြတ်တို့ ဒုတိယသင်္ဂါယနာ တင်

ဒ။၄၀၅။ အာဝါသံ ပုညကမ္မိန(ဗုဒ္ဓဝံ။၃၀၆)-န္တိ အာဝသန္တိ ဧတ္ထ ပုညကမ္မိနော ဇနာတိ အာဝါသော၊ အာဝါသောတိ ဝတ္တဗ္ဗေ အာ-ဝါသန္တိ လိင်္ဂဝိဘေဒံ ကတ္ဝာ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဌ။၈၈။ မဟာဝါသေ(သံ၊ဌ၊၃။၃၁၀)တိ မဟာဂေဟေ။ သံဋ္ဌိ၊၂။၅၂၉။ (–ဝိ၊၂။၇၅။ ဝိ၊၃။ ၁၄၊၁၅၆။ ဝိ၊၄။၄၂။ မ၊၃။၁၈။ အံ၊၃။ ၂၃၅။ အံ၊၃။၄၅။ ဇာ၊၁။၁၇၆။ ဝိ၊ဌ၊။ ၂၅၅၊ ၂၉၇၊၃၁၃၊၃၄၂၊ ဝိ၊ဌ၊ ၂။၂၁၊၀၀၊ ၉၅၊၁၅၁၊ ၃၁၄၊၃၅၄။ ဝိ၊ဌ၊၃။၁၂၊၁၄၊ ၄၅၊၁၅၄၊ ၄၆၊၁၅၄။ ဒီ၊ဌ၊၁။၁၁။ ဒီ၊ဌ၊ ၂။၂၂၄၊၃၁၁။ မ၊ဌ၊ ၂။၁၇၄၊ ၂၉၁။ မ၊ဌ၊ ၃။၁၁၅။ အံ၊ဌ၊၁။ ၁၁၅။ အံ၊ဌ၊ ၂။ ၂၀၀။ အဘိ၊ဌ၊၁။၃၄၊ ၂၂၁၊ ၂၃၁၊၄၀၆၊ ၄၃၄။ အဘိ၊ဌ၊ ၂။၃၁၊၃၂၊။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၈၆-၇။ ခုဒ္ဒက၊ဌ။ ၂၉။ ဓမ္မ၊ဌ၊၁။၃၂၈။ သုတ္တနိ၊ဌ၊ ၂။၂၀၁။ မဟာနိ၊ဌ။၉၄။ ကခ်ီ၊ဋ္ဌ။၃၅၊၆၅၊ ၁၂၉၊၁၅၅၊ ၂၄၁၊ ၂၇၁၊ ၄၂၉၊၄၇၁။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၂၄။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၁၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၃။ သံဋ္ဌိ၊ ၂။၉၄၊၁၉၅။ အံ၊ဋ္ဌိ၊၁။ ၇၃။ အံ၊ဋ္ဌိ၊ ၂။ ၄၀၊၁၉၅။ အံ၊ဋ္ဌိ၊၃။၉၀။ မူလဋ္ဌိ၊၁။၁၃။ အနုဋ္ဌိ၊၁။ ၂၀။ မူလဋ္ဌိ၊ ၂။၄၃။ အနုဋ္ဌိ၊ ၂။၁၆၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊၁။၁၁၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊ ၂။ ၂၆၄။) (ခ) သုဒ္ဓါဝါသာ နာမ သုဒ္ဓါနံ အနာဂါမိဓိဏာ-သဝါနံ အာဝါသာ ပဿ ဗြဟ္မလောကာ။ ဒီ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၂။ သံ၊ဌ၊၁။၇၁။ အာဝါသာတိ အာ-ဝါသဌာနဘူတာ။ ဒီ၊ဋ္ဌိ၊ ၂။ ၂၃၂။ နိရယေ တာဝပဿာမိ၊ အာဝါသေ ပါပကမ္မိနံ။ ဇာ၊ ၂၊ ၁၈၃။ ဇာ၊ဌ၊၆။၁၃၁။ (ဂ) အာဝါသဂတ (ခ) အနက် ကြည့်။ (ဃ) နာ ခေါ ပန သော သာရိပုတ္တ အာဝါသော သုလဘရူပေါ ယော မယာ အနာဝုဋ္ဌပုဗ္ဗော။ မ၊၁။၁၁၆။ ဝသန-ကဝသေန အာဝါသော်တိ ခန္ဓာယေဝ ဝုတ္တာ။ မ၊ဌ၊၁။၃၅၂။ အာဝါသာ ပဋိသံ၊ဌ၊၁။ ၂၂၀။ အံ၊ဌ၊ ၂။ ၂၂၄။ ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၁၁၆။ ခုဒ္ဒက၊ဌ။ ၃၃။ ဒီ၊ဋ္ဌိ၊၃။၂၆၄။ အံ၊ဋ္ဌိ၊၃။၂၉၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊

http://www.dhammadownload.com

တော်မူကြသည်၊ ဤအာဝါသကပ္ပသည် ထိုဆယ်မျိုးတွင် တပါးအပါအဝင်ဖြစ်၏။) ကပ္ပတိ အာဝါသကပ္ပေါ။ ဝိ၊၄။၄၉၁။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၆။ ကပ္ပတိ အာဝါသကပ္ပေါတိ ကေသီမာယံ နာနာသေနာသနေသု ဝိသုံ ဝိသုံ ဥပေါသထာဒီနိ သံဃကမ္မာနိ ကာတုံ ဝဋ္ဌတီတိ အတ္ထော။ သာရတ္ထ၊၁။၁၁၂။ ဝိမတိ၊၁။၂၅။

အာဝါသဂတ (တိ) [အာဝါသ +ဂတ] (က) ကျောင်းဥ် – ဖြစ်သော – တည်ရှိသော၊ ပစ္စည်း။ (ခ) နေရာဌာနသို့ရောက်သော၊သူ။ (က) တဿ စ အာဝါသဂတဿ ကော သာမီ။ ဝဇိရ။၄၉၉။ (ခ) ဘိက္ခု အာဝါသဂတော မာရဿ။ သံ၊၂။၃၁၁။ အာဝါသဂတောတိ ဝသနဋ္ဌာနံ ဂတော။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၃။ အာဝသတိ ဧတ္ထ ကိလေသမာရောတိ အာဝါသော၊ ကာမဂုဏအဇ္ဈတ္တိကဗာဟိရာနိ အာဟတနာနိ။ ကိလေသမာရဿ အာဝါသံ ဂတော။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၀၅-၆။

အာဝါသဇဂ္ဂန (နဲ) [အာဝါသ+ဇဂ္ဂန] ကျောင်းကို–ပြုပြင်–စောင့်ရှောက်–ခြင်း။ မနုဿာဟိ အတ္တနော အာဝါသဇဂ္ဂနတ္ထာယ ပစ္စယံ ဒေန္တိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၇၀။ (–ကခ်၊ဋ္ဌီ။၄၁၉။)

အာဝါသဇဂ္ဂနက (တိ) [အာဝါသ + ဇဂ္ဂနက] ကျောင်းကို – ပြုပြင် – စောင့်ရှောက် – သော၊ ရဟန်း။ အာဝါသိကောတိ အာဝါသဇဂ္ဂနကော။ စရိယာ၊ဋ္ဌ။၂၀၀။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၃၁၁။

အာဝါသဋ္ဌာန (နဲ) [အာဝါသ + ဌာန] နေရာဌာန။ အယျာနံ အာဝါသဋ္ဌာနံ ဟောတူတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၀။

အာဝါသဒါန (နဲ) [အာဝါသ+ဒါန] နေရာဌာန –ကျောင်း–စရပ်–ကို လှူဒါန်းခြင်း။ အာဝါသဒါနံ နာမေတံ မဟာရာဇ မဟန္တံ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၈။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၉၃။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၃၇၇။ သာရတ္ထ၊၃။၃၁၅။ (–ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉၀။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၁၈၂။ သာရတ္ထ၊၃။၂၉၄။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၁၂၊၄၂၅။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၃၇၊၃၃၉။)

အာဝါသဒါယက (တိ) [အာဝါသ + ဒါယက] ကျောင်းကိုပေးလှူတတ်သော၊သူ (ကျောင်းဒါယကာ)။ သဗ္ဗမေဝ ပစ္စယဇာတံ အာဝါသဒါယကေန ဒိန္နမေဝ ဟောတိ။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၁၂။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၃၇။

အာဝါသပရမ္ပရာ (ထီ) [အာဝါသ + ပရမ္ပရာ] ကျောင်းအဆင့်ဆင့်၊ တကျောင်းပြီး တကျောင်း၊ (ကျောင်းအားလုံး)။ အာဝါသပရမ္ပရဉ္စ ဘိက္ခဝေ သံသထာ(ဝိ၊၄။၇၁)တိ သဗ္ဗာဝါသေသု အာရောစေထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၄။

အာဝါသပရိဂ္ဂဟ (ပု) [အာဝါသ + ပရိဂ္ဂဟ] ကျောင်းကို–သိမ်းပိုက်–သိမ်းဆည်း–ခြင်း။ ဗုဒ္ဓါနံ အာဝါသပရိဂ္ဂဟော နတ္ထိ။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၃၉၄။

အာဝါသပလိဂေဓီ (တိ) [အာဝါသ+ပလိဂေဓီ] ကျောင်းဥ်–ငြိကပ်–မက်မော–တွယ်တာ–သော၊သူ။ ကျောင်းကို မျိုရ် ငုံရ် ထားတော့မည်ကဲ့သို့ တပ်မက်တွယ်တာသော၊သူ။ အာဝါသမစ္ဆရီ ဟောတိ အာဝါသပလိဂေဓီ။ အံ၊၂။၂၃၁။ အာဝါသပလိဂေဓီတိ အာဝါသံ ဗလဝဂိဒ္ဓိဝသေန ဂိလိတွာ ဝိယ ဌိတော။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၈၄။

အာဝါသပလိဗောဓ (ပု) [အာဝါသ + ပလိဗောဓ] (၁) (က) ကျောင်းဟူသော အနှောင့်အယှက်၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းအားထုတ်မှုကို နှောင့် ယှက် တတ် သော ကျောင်း။ (မွမ်းမံပြင်ဆင်ဘွယ် ရှိခြင်း, များစွာသော ပစ္စည်း ပရိက္ခရာ တို့ကို သိုမှီး သိမ်း ဆည်း ထား ရာ ဖြစ်ခြင်း, သစ်ပင်သစ်ရိပ် ရေတို့နှင့် ပြည့်စုံခြင်း, ဆွမ်းရလွယ်ရာဌာန ဖြစ်ခြင်းစသော အကြောင်း တစုံတရာကြောင့် အချိုသော

http://www.dhammadownload.com

ရဟန်းတို့အတွက် ကမ္မဋ္ဌာန်း အားထုတ်၍ မဖြစ်နိုင်လောက်အောင် စွဲမက် တွယ်တာ ဖွယ် ဖြစ်နေသော ကျောင်းတည်း၊ ထို ကျောင်းသည် အာဝါသ, ကုလ, လာဘ-စသော ပလိဗောဓဆယ်ပါးတို့တွင် တပါး အပါဝင် ဖြစ်၏)။ (ခ) ကျောင်းဟူသော ငဲ့ကွက်ဖွယ်, ငဲ့ကွက်မှုရှိနေခြင်းကြောင့်ကထိန် အာနိသင်မပျက်ပြယ်အောင် ကာကွယ်တား ဆီးတတ်သောကျောင်း။ (ကထိန်ခင်းပြီး နောက် ထိုကထိန်ခင်းရာ ကျောင်းတိုက်၌ ဆက်လက်နေထိုင်ခြင်းအားဖြင့်ငင်း, တခြား အရပ်သို့ ထွက်ခွါသွားစေကာမူ တပေါင်း လပြည့်အတွင်း၌ ထိုကျောင်းတိုက်သို့ ပြန် လာဦးမည်ဟု ကြံရွယ်ထားခြင်းအားဖြင့်ငင်း ငဲ့ကွက်မှုရှိနေခြင်းကြောင့် ကထိန်အာနိသင် ကို ဆက်လက်ရရှိစေသော ကျောင်းတည်း၊ အာဝါသ ပလိဗောဓ, စီဝရ ပလိဗောဓ-ဟု ကထိန်၏ ပလိဗောဓနှစ်မျိုးရှိရာတွင် ထိုကဲ့သို့ ငဲ့ကွက်ဖွယ်ဖြစ်သော ကျောင်းကို အာဝါသ ပလိဗောဓ-ဟု ခေါ်၏၊ ကထိန်အာနိသင်ဖြစ် သော သင်္ကန်းကို ချုပ်ဆိုးခြင်းအားဖြင့် သင်္ကန်းလုပ်ငန်းကိစ္စ အားလုံးပြီးပြတ်လျှင် စီဝရပလိဗောဓ ပြတ်စဲသည်မည်၏၊ ထိုအခါ ပြန်မလာတော့အံ့ဟု ရည်ရွယ်၍ ထိုကျောင်း တိုက်မှ ထွက်ခွါသွားလျှင် ထိုကျောင်း၌ ငဲ့ကွက်မှုမရှိတော့သဖြင့် အာဝါသပလိဗောဓ လည်း ပြတ်စဲသွားတော့၏၊ ထိုပလိဗောဓ နှစ်မျိုးလုံးပြတ်စဲသွားသောရဟန်းမှာ အနာ မန္တစာရ-စသောကထိန်အာနိသင်များ ဆက် လက် မရရှိတော့ပြီ။) (၂) ကျောင်းတို့၌ ပြင်ဆင်မွမ်းမံခြင်း စသည်ဖြင့် အမြဲကြောင့် ကြ စိုက်ခြင်း။ (၁) (က) အာဝါသော-ယေဝ အာဝါသပလိဗောဓော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။ ၇၇။ (–ဝိမတိ၊၁။၂၁၃။) (ခ) ကထဉ္စ ဘိက္ခဝေ အာဝါသပလိဗောဓော ဟောတိ ဣဓ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု ဝသတိ ဝါ တသ္မိံ အာ-ဝါသေ၊ သာပေက္ခော ဝါ ပက္ကမတိ "ပစ္စေ-သ"န္တိ။ ဝိ၊၃။၃၇၃။ အာဝါသော ယေဝ ပလိဗောဓောတိ ဝိဂ္ဂဟော။ ဝိ၊နိစ္ဆယ၊၌။ ၂၄၀။ (–ဝိ၊၅။၂၁၄၊၃၁၀။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၉၄။ ဝင်္ဂရ။၅၇၂။ သာရတ္ထ၊၂။၃၀၅။ ဝိမတိ၊၁။ ၃၁။ ကခ်၊၌။၆၅၊၂၇၃-၅။)

(၂) ဂိဟိပလိဗောဓံ အာဝါသပလိဗောဓဉ္စ ပဟာယ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၄။ အာဝါသပလိ-ဗောဓန္တိ သေနာသနေသု နဝကမ္မာဒိဝသေန နိစ္စဗျာဝဋ္ဌတံ။ ဝိမတိ၊၁။၁၂၀။

အာဝါသမစ္ဆရိနီ (ထီ) [အာဝါသ + မစ္ဆရိနီ] ကျောင်း–နေရာဌာန–၌ ဝန်တိုသော မိန်းမ။ အာဝါသမစ္ဆရိ-ကြည့်။

အာဝါသမစ္ဆရိယ (န) [အာဝါသ+မစ္ဆရိယ] (က) ကျောင်း–နေရာဌာန–၌ဝန်တိုခြင်း။ (ခ) ကျောင်း – နေရာဌာန – ဟူသော အကြောင်းရှိသော ဝန်တိုခြင်း – ကို အ ကြောင်းပြု၍ ဝန်တိုခြင်း။ ပဋ္ဌ မစ္ဆရိယာနိ အာဝါသမစ္ဆရိယံ....ဓမ္မမစ္ဆရိယံ။ ဒီ၊၃။၁၉၅။ အံ၊၂။၂၃၈။ အဘိ၊ဓ။၂၂၆။ အဘိ၊ဝိ။၁၃၉။ မဟာနိ။၂၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၃၂၄။ အာဝါသေ မစ္ဆရိယံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၀၉။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၀၅။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၉၄။ အာဝါသေ မစ္ဆရိယံ, အာဝါ-သဟေတုကံ ဝါ မစ္ဆရိယံ အာဝါသမစ္ဆရိယံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊၂။၄၉၆။ (–မ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၀၅။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၁၀၇။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၉၆။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၂၅။ ဒီ၊ဋ္ဌိ၊ ၂။၂၅၆။ မ၊ဋ္ဌိ၊၁။၁၉၄။ အံ၊ဋ္ဌိ၊၂။၆၅။ အံ၊ဋ္ဌိ၊ ၃၊၄၂။)

အာဝါသမစ္ဆရိ (တိ) [အာဝါသ+မစ္ဆရိ။ ထိ-၌ **အာဝါသမစ္ဆရိနီ**] ကျောင်း–နေရာဌာန–၌ ဝန်တိုသော၊သူ။ အာဝါသမစ္ဆရိ ဟောတိ။ အံ၊၂။၂၂၅။ အာဝါသမစ္ဆရိနီ ဟောတိ။ အံ၊၂။၁၂၂။ အာဝါသမစ္ဆရိနီတိ အာဝါသံ မစ္ဆရာယတိ၊ တတ္ထ အညေသံ ဝါသံ နာ သဟ-တိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၅။

http://www.dhammadownload.com

အာဝါသမစ္ဆေရ (နာ) [အာဝါသ+မစ္ဆေရ] အာဝါသမစ္ဆရိယ-နှင့် အနက်တူ။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

အာဝါသမစ္ဆေရဟရ (တိ) [အာဝါသမစ္ဆေရ+ဟရ] အာဝါသမစ္ဆေရကို–ပယ်ရှားတတ်–ပယ်ရှားရာဖြစ်– သော။ အာဝါသမစ္ဆေရဟရေ....ရုက္ခမူလမှိ သုဗ္ဗတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၇၂။

အာဝါသဝစုနတ္ထ (ပု) [အာဝါသ+ဝစုန+အတ္ထ] ကျောင်းတိုက်ကိုတိုးချဲခြင်းအကျိုး။ ပကတိယာ ခုဒ္ဒကံ ပုန အာဝါသဝစုနတ္ထာယ မဟတိံ ဝါ ကာတုံ။ ဝိ၊ဌ၊၃။၃၃၂။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၁၉၄။

အာဝါသသပ္ပါယ (ပု) [အာဝါသ+သပ္ပါယ] လျောက်ပတ်သော – သင့်မြတ်သော – ကျောင်း–နေရာဌာန။ ဥဘယေန ပိ အာဝါသသပ္ပါယဝသေန အနုပပီဠိတံ အာဟ။ ထေရ၊ဌ၊၁။၁၅၈။ (–ဣတိဝုတ်၊ဌ။၁၆၇။)

အာဝါသသာမိက (တိ) [အာဝါသ+သာမိက] ကျောင်းပိုင်ရှင်ဖြစ်သော၊ သူ။ အာဝါသသာမိကဿ ဝါ တဿ ဝံသေ ဥပ္ပန္နဿ ဝါ ကဿစိ ကထေတဗ္ဗံ။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၂၉၄။ (–သံ၊ဌ၊၃။၁၄၄။)

အာဝါသာဓိမုတ္တ (တိ) [အာဝါသ+အဓိမုတ္တ] ကျောင်း၌ – နေရာဌာန၌ – စိတ်ညွှတ်ကိုင်းသော – နှလုံးသွင်းသော – တွေးတောနေသော၊သူ။ အာဝါသာဓိမုတ္တော လာဘာဓိမုတ္တော။ စူဠနိ။၁၇၀။

အာဝါသာနိသံသကထာ (ထီ) [အာဝါသ+အာနိသံသ+ကထာ] ကျောင်း၏–ကျောင်းကိုပေးလှူခြင်း၏ –အကျိုးကျေးဇူးနှင့် စပ်သောစကား။ ဒိယစုယာခံ အာဝါသာနိသံသကတံ ကထေသိ။ မ၊ဌ၊၃။၁၉။

အာဝါသာပေတွာ (ကာ၊ကြိ) [အာ+ဝသ+ဏာပေ+တွာ] နေစေ၍။ သော တံ ပဒေသံ အာဝါသာပေတွာ။ ဇာ၊ဌ၊၄။၁၅၃။

အာဝါသိက (တိ) [အာဝါသ+ဏိက] ကျောင်းရှိသော၊ ကျောင်းပိုင် – ကျောင်းထိုင် – အာဝါသိက–ဖြစ်သော၊ (ကျောင်းအသစ်ကို ဆောက်လုပ်ခြင်း, ကျောင်း အဟောင်းကို ပြင်ခြင်း စသော ကျောင်း လုပ်ငန်းတာဝန်အရပ်ရပ်ကို အစိုးတရ ပြုလုပ်ဆောင်ရွက်လျက်) ကျောင်း၌ အမြဲ သီတင်းသုံးနေထိုင်သော၊ ရဟန်း။ ကီဋာဂိရိသို့ အာဝါသိကာ ဟောန္တိ။ ဝိ၊၁။၂၇၄။ မ၊၂။၁၃၈။ အာဝါသိကာ ဟောန္တီတိ ဧတ္ထ အာဝါသော ဧတေသံ အတ္ထီတိ အာဝါသိကာ။ အာဝါသောတိ ဝိဟာရော ဝုစ္စတိ။ သော ယေသံ အာယတ္တော နဝကမ္မကရဏပုရာဏပဋိသခ်ရဏာဒိဘာရဟာရတာယ၊ တေ အာဝါသိကာ။ ဝိ၊ဌ၊၂။၁၉၈။ အာဝါသိကာတိ နိဗဒ္ဓဝါသိနော။ တံ နိဗန္ဓာ အကတံ သေနာသနံ ကရောန္တိ၊ ဇိဏ္ဏံ ပဋိသခ်ရောန္တိ၊ ကတေ ဣဿရာ ဟောန္တိ။ မ၊ဌ၊၃။၁၃၀။ (–ဝိ၊၁။၈၂။ ဝိ၊၃။၁၅၉။ ဝိ၊၄။၃၇၊၃၇၆။ အံ၊၁။၂၃၈။ ပေတ။၂၁၂။ ဇာ၊၁။၂၈၆။ ဝိ၊ဌ၊၁။၂၄၈၊၃၀၉၊၃၃၉၊၃၄၀၊၃၄၂။ ဝိ၊ဌ၊၃။၄၀။ ဝိ၊ဌ၊၄။၁၆၉။ ကခ်ါ။၈၆။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၄၈။ ၂၈၅၊၂၉၁။ ဒီ၊ဌ၊၂။၃၀၀-၁။ မ၊ဌ၊၄။၃၅။ သံ၊ဌ၊၁။၁၉၉။ အံ၊ဌ၊၂။၂၂၀။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၂။၁၉၄။ ပေတ၊ဌ။၂၅၀။ ဇာ၊ဌ၊၄။၃၀၉၊၃၁၁။ ကခ်ါ၊ဋီ။၁၃၃။ မ၊ဋီ၊၃။၁၆။ သံ၊ဋီ၊၂။၃၄၃။ အံ၊ဋီ၊၁။၇၃။ အံ၊ဋီ၊၂။၇၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၂၀၉။)

အာဝါသိကကာလ (ပု) [အာဝါသိက+ကာလ] အာဝါသိကရဟန်းတို့ ပြန်၍ နေထိုင်ရာအခါ။ ပုန အာဝါသိကကာလေ ဒဿာမီတိ ဂဟေတွာ။ ဝိ၊ဌ၊၄။၈၆။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၂၉၅။

http://www.dhammadownload.com

အာဝါသိကနိမိတ္တ (နာ) [အာဝါသိက+နိမိတ္တ] အာဝါသိက ရဟန်းတို့၏ အမှတ်အသား၊ အာဝါသိကရဟန်းတို့ကို မမြင်ရသေးသော်လည်း ကျောင်း၌ ၎င်းတို့ရှိ၏ဟု သိနိုင်ကြောင်း ဖြစ်သော အထိမ်းအမှတ်မျာ်း။ အာဝါသိကာကာရ-ကြည့်။

အာဝါသိကဘိက္ခု (ပု) [အာဝါသိက+ဘိက္ခု] အာဝါသိကရဟန်း။ အညေဟိ အာဝါသိကဘိက္ခူဟိ ပရိဘုတ္တာနီဟာရေန ပရိဘုဉ်တုံ ဝဋ္ဋတိ။ သာရတ္ထ၊၃။၄၀၅။

အာဝါသိကလိင်္ဂ (နာ) [အာဝါသိက + လိင်္ဂ] အာဝါသိကရဟန်းတို့၏ အသွင်အပြင်၊ ကွယ်ရာအရပ်၌ရှိနေသော အာဝါသိကရဟန်းတို့ကို မမြင်ရသော်လည်း ၎င်းတို့ရှိကြောင်း သိစေနိုင်သော အထောက်အထားမျာ်း။ အာဝါသိကာကာရ-ကြည့်။

အာဝါသိကဝဂ္ဂ (ပု) [အာဝါသိက+ဝဂ္ဂ] အာဝါသိကဝဂ်။ ဝိနယပိဋကာ၊ ပရိဝါရပါဠိ၊ ဥပါလိပဉ္စက၊ ၁၃-ဝဂ်။ ဝိ၅။၃၅၄-၆။ အဂ်ုတ္တရနိကာယ၊ ပဉ္စကနိပါတပါဠိ၊ ၅-ပဏ္ဏာသက၊ ၄-ဝဂ်။ အံ၊၂။၂၂၀-၂၃၃။

အာဝါသိကဝတ္တ (နာ) [အာဝါသိက + ဝတ္တ] အာဝါသိကရဟန်းတို့၏ ကျင့်ဝတ်။ (၎င်းကျင့်ဝတ်တို့ကို ဝိ၄။၃၇၇-ဂ-တို့၌ ကြည့်။) အာဝါသိကာ ဘိက္ခူ။ **အာဝါသိကဝတ္တေ** နာ ဝတ္တန္တိ။ ဝိ၅။၃၃၉။

အာဝါသိကဝတ္တကထာ (ထီ) [အာဝါသိက+ဝတ္တ+ကထာ] အာဝါသိကရဟန်းတို့၏ကျင့်ဝတ်ကို ဆိုရာစကား။ ဝိနယပိဋကာ၊ ဂ-ဝတ္တက္ခန္ဓက၊ ၂-အာဝါသိကဝတ္တကထာ။ ဝိ၄။ ၃၇၆။

အာဝါသိကသုတ္တ (နာ) [အာဝါသိက+သုတ္တ] အာဝါသိကသုတ်။ အဂ်ုတ္တရနိကာယ၊ ပဉ္စကနိပါတပါဠိ၊ ၅-ပဏ္ဏာသက၊ ၄-ဝဂ်၊ ၁-သုတ်။ အံ၊၂။၂၂၀-၉။

အာဝါသိကာကာရ (ပု) [အာဝါသိက+အာကာရ] အာဝါသိကရဟန်းတို့၏အခြင်းအရာ၊ အာဝါသိကရဟန်းတို့ ကျင့်ဝတ်နှင့် ပြည့်စုံသည် မပြည့်စုံသည်ကို ထင်ရှားပြကြောင်း ဖြစ်သော အထောက်အထားမျာ်း၊ (ကောင်းစွာခင်းထားအပ်သော ညောင်စောင်း အင်းပျဉ်, ကောင်းစွာ တည်ထားအပ်သော သောက်ရေသုံးဆောင်ရေစသည်တို့တည်း)။ ဣမ ပန ဘိက္ခဝေ အာဂန္တုကာ ဘိက္ခူ ပဿန္တိ အာဝါသိကာနံ ဘိက္ခူနံ အာဝါသိကာကာရံ အာဝါသိကလိင်္ဂံ အာဝါသိကနိမိတ္တံ အာဝါသိကုဒ္ဒေသံ သုပညတ္တံ မဉ္ဉပီဋ္ဌံ ဘိသိပိမ္ဗောဟနံ ပါနီယံ ပရိဘောဇနီယံ သူပဋ္ဌိတံ ပရိဝေဏံ သုသမ္မဋ္ဌံ။ ဝိ၁။၁၀၅။ အာဝါသိကာကာရန္တိ အာဝါသိကာနံ အာကာရံ။ သေ နယော သဗ္ဗတ္ထ။ အာကာရော နာမ ယေန တေသံ "ဝတ္တာသမ္မန္နာ ဝါနဝါ" တိ အာစာရသဏ္ဌာနံ ဂယှတိ၊ လိင်္ဂံ နာမ ယံ တေ တတ္ထ တတ္ထ လိနေ ဂမယတိ၊ အဒိဿမာနေပိ ဇာနာပေတီတိ အတ္ထော။ နိမိတ္တံ နာမ ယံ ဒိဿာ တေ အတ္ထိတိ ဉာယန္တိ။ ဥဒ္ဒေသော နာမ ယေန တေ ဝေရုပဝိရိက္ခာရုတိ ဥဒ္ဒိသန္တိ၊ အပဒေသံ လဘန္တိတိ အတ္ထော။ သဗ္ဗမေတံ သုပညတ္တမဉ္ဉပီဋ္ဌာဒီနဉ္စေဝ....အဓိဝစနံ။ ဝိ၁၊၃။၃၄၇။

အာဝါသိကုဒ္ဒေသ (တိ) [အာဝါသိက+ဥဒ္ဒေသ] အာဝါသိက ရဟန်းဟု ညွှန်ပြကြောင်းဖြစ်သော အရာမျာ်း။ အာဝါသိကာကာရ-ကြည့်။

အာဝါသိတ (တိ) [အာ+ဝသ+ကေ+တ] နေရာဌာန ဖြစ်စေအပ်သော၊ တည်ထောင်အပ်သော။ ဧဝံ နိဗ္ဗာနနဂရံ ပဌမံ အာဝါသိတံ။ သံ၊၁၊၂။၁၀၉။

http://www.dhammadownload.com

အာဝါဟ (ပု၊နာ) [အာ+ဝဟ+ဏ] (သတိုးသားအတွက် အခြားသော အမျိုးထံမှ) သတိုးသွီးကို ဆောင်ယူခြင်း၊ ထိမ်းမြားလက်ထပ်ခြင်း။ အာဝါဟာနိပိ ကာရာပေတိ။ ဝိ၊၁။၁၉၇။ အာဝါဟောတိ ဒါရကဿ ပရကုလတော ဒါရိကာယ အာဟရဏံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၉။ အာဝဟနံ အာဝါဟော၊ ပရိဂ္ဂဟဘာဝေန ဒါရိကာယ ဂဏ္ဍာပနံ(ဂဏ္ဍနံ ?)။ သာရတ္ထ၊၂။၃၂၆။ အာဝဟနံ အာဝါဟော ဒါရိကာယ ဂဟဏံ။ ဝိမတိ၊၁။၂၆၇။ အာဝါဟော(မ၊၂။၃၄၉။ သုတ္တနိ။၃၆၅။)တိ ကညာဂဟဏံ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၇၄။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၉။ (–ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁၄။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၈။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၈၃။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၂၃၇။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၂၀၄။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၃၆၇။ သာရတ္ထ၊၂။၁၇၁။ အံ၊ဋီ၊၃။၂၃၄။ မူလဋီ၊၁။၁၇၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၃၂၈။)

အာဝါဟက (တိ) [အာ+ဝဟ+ဏ္ဍု] သတိုးသွီးကို ဆောင်ယူလိုသော၊သူ။ အာဝါဟဝိဝါဟက-ကြည့်။

အာဝါဟကရဏ (နာ) [အာဝါဟ+ကရဏ]သတိုးသွီးဆောင်ယူမှုကိုပြုခြင်း။ အာဝါဟန-ကြည့်။

အာဝါဟကိရိယာ (ထီ) [အာဝါဟ+ကိရိယာ] သတိုးသွီးဆောင်ယူမှုကို ပြုခြင်း။ သဘာဂကုလာနီတိ အာဝါဟကိရိယာယ သဘာဂါနိ ကုလာနိ။ မ၊ဋီ၊၂။၂၄၉။

အာဝါဟန (နာ) [အာ+ဝဟ+ယု] အာဝါဟနှင့် အနက်တူ။ အာဝါဟနံ ဝိဝါဟနံ သံစရဏံ။ ဒီ၊၁။၁၁။ အာဝါဟနံ နာမ ဣမဿ ဒါရကဿ အသုကကုလတော အသုကနက္ခတ္တေန ဒါရိကံ အာနေထာတိ အာဝါဟကရဏံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၀။ ပရိဂ္ဂဟဘာဝေန ဒါရိကာယ ဂဏ္ဍနံ (ဂဏ္ဍာပနံ။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၁၃၀) အာဝါဟနံ။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၃၇၅။ (–ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၄၆။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၂၈၆။)

အာဝါဟမင်္ဂလ (နာ) [အာဝါဟ+မင်္ဂလ] သတိုးသွီးကို ဆောင်ယူခြင်း မင်္ဂလာ။ မိဂါရသေဋ္ဌိပိ ပုတ္တဿ အာဝါဟမင်္ဂလံ ကရောန္တော။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅၂။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၈၈။

အာဝါဟယုတ္တ (တိ) [အာဝါဟ+ယုတ္တ] သတိုးသွီးကို ဆောင်ယူခြင်းငှါ သင့်လျော်သော။ အနာဝယှ (ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၅၀)-ကြည့်။

အာဝါဟဝိဝါဟ (ပု) [အာဝါဟ+ဝိဝါဟ] သတိုးသွီးကို ဆောင်ယူခြင်းနှင့် သတိုးသွီးကို ပေးပို့ခြင်း။ နနု ကာလကဉ္ဇိကာ အသုရာ.....အာဝါဟဝိဝါဟံ ဂစ္ဆတီတိ။ အဘိ၊က။၂၆၉။ အာဝါဟဝိဝါဟန္တိ ကညာဂဟဏဉ္ဇေဝ ကညာဒါနဉ္ဇ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၀၅။ (–ဒီ၊၁။၉၃။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၂။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၂၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၇၉။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၂၅။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။၁၃၄။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၁။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၉။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၉၈။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၃၁၆။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၁၄၀။ မ၊ဋီ၊၂။၃၁၆။)

အာဝါဟဝိဝါဟက (တိ) [အာဝါဟက+ဝိဝါဟက] သတိုးသွီးကို ဆောင်ယူလိုသောသူနှင့် သတိုးသွီးကို ပေးပို့လိုသော၊သူ။ အာဝါဟဝိဝါဟကာနံ အပတ္ထိတော ဟောတိ။ ဒီ၊၃။၁၄၉။ အာဝါဟဝိဝါဟကာနန္တိ အာဝါဟကာ နာမ ယေ တဿ ဃရတော ဒါရိကံ ဂဟေတုကာမာ၊ ဝိဝါဟကာ နာမ ယေ တဿ ဂေဟေ ဒါရိကံ ဒါတုကာမာ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၃၀။

အာဝါဟဝိဝါဟကရဏတ္ထ (ပု) [အာဝါဟဝိဝါဟ+ကရဏ+အတ္ထ] သတိုးသွီးကို–ဆောင်ယူ–ပေးပို့–ခြင်းကို ပြုခြင်းအကျိုး။ ဗဟုကာ ဂဟပတယော စ ဂဟပတာနိယော စ အာဝါဟဝိဝါဟကရဏတ္ထာယ .... ဟောန္တိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၁၀။

http://www.dhammadownload.com

အာဝါဟဝိဝါဟမင်္ဂလ (နာ) [အာဝါဟဝိဝါဟ+မင်္ဂလ] သတိုးသွီးကို ဆောင်ယူခြင်း ပေးပို့ခြင်း မင်္ဂလာ (ထိမ်းမြားလက်ထပ်မင်္ဂလာ)။ အာဝါဟဝိဝါဟမင်္ဂလာဒီသု အန္တရုဿဝေသု။ ဝိ၊ဌ၊၂။၂၁၄။ (–အံ၊ဌ၊၂။၁၈၉။)

အာဝါဟဝိဝါဟယောဂျတာ (ထီ) [အာဝါဟ-ဝိဝါဟ+ယောဂျ+တာ] သတိုးသွီးကိုဆောင်ယူခြင်း ပေးပို့ခြင်းငှါ–ထိမ်းမြားလက်ထပ်ခြင်းငှါ–သင့်လျော်–လျောက်ပတ်-- သည်၏ အဖြစ်။ အာဝါဟဝိဝါဟယောဂျတာဝသေန ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ သံ၊ဋီ၊၁။၂၁၂။

အာဝါဟဝိဝါဟဝိနိဗဒ္ဓ (တိ) [အာဝါဟဝိဝါဟ+ဝိနိဗဒ္ဓ] (က) သတိုးသွီးကို ဆောင်ယူခြင်း ပေးပို့ခြင်းတို့၌ ဆက်စပ်သော။ (ခ)သတိုးသွီးကို ဆောင်ယူခြင်း ပေးပို့ခြင်းတို့၌–ဆက်စပ်သည်၏ အဖြစ်–ဆက်စပ်ခြင်း။ (က) ယေဟိ ကေစိ အမ္ဗဋ္ဌ....အာဝါဟဝိဝါဟဝိနိဗဒ္ဓါ ဝါ။ ဒီ၊၁။၉၃။ အာဝါဟဝိဝါဟဝိနိဗဒ္ဓါတိ အာဝါ-ဟဝိဝါဟေသု ဝိနိဗဒ္ဓါ။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၂၆၅။ (ခ) ပဟာယ ခေါ အမ္ဗဋ္ဌ....အာဝါဟဝိဝါဟ-ဝိနိဗဒ္ဓဥ္စ။ ဒီ၊၁။၉၃။

အာဝါဟသက္ကာရ (ပု) [အာဝါဟ + သက္ကာရ] ကောင်းမွန်စွာ ပြုလုပ်အပ်သော– သတိုးသွီး ဆောင်ယူခြင်းမင်္ဂလာ – ထိမ်းမြားလက်ထပ်မင်္ဂလာ။ မိဂါရသေဋ္ဌိပိ သတ္တာဟံ ပုတ္တဿ အာဝါဟသက္ကာရံ ကရောန္တော။ အံ၊ဌ၊၁။၃၁၆။

အာဝါဟေတ္ဆာ (ကာ၊ကြိ) [အာ+ဝဟ+ဏေ+တ္ဆာ] (၁) ရှေးရှူခေါ်ဆောင်၍၊ ပူးဝင်စေ၍။ (၂) မျှောရှ်၊ မျှောပါစေ၍။ (၁) ယက္ခံ အာဝါဟေတ္ဆာ။ ဝိ၊ဌ၊၂။၆၉။ ဒီ၊ဌ၊၁။၂၃၆။ မ၊ဌ၊၂။၁၇၉။ အာဝါဟေတ္ဆာတိ အာ-ဝိသာပေတ္ဆာ။ သာရတ္ထ၊၂။၂၇၆။ ဝိမတိ၊၁။၂၃၈။ အာဝါဟေတ္ဆာ (ဒီ၊ဌ၊၁။၂၃၆)တိ မန္တဗလေန အာနေတ္ဆာ။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၃၀၃။ (–ထေရ၊ဌ၊၂။၅၀၈။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၂၆၁။) (၂) ဒုဿီလံ ကုဏ္ဍံ ဂင်္ဂါယ အာဝါဟေတ္ဆာ။ ဇာ၊ဌ၊၂။၁၀၇။

အာဝိ(ဝီ) (ဗျ) [အာဝိသ်-သံ။ ဝိ၊ပိ၊ဓာန်-၌ အာ+အဝ+ဤ-ဟု ပုဒ် ခွဲ၍ "အာဝီ"ဟု ဤ-ဒီဃနှင့် ရှိ၏။ ဓာန်၊တောင်ပေါက်၊သျ။ ၁၁၅၈-၌ "အာဝိ"ဟု ဣ-ရဿနှင့် ဆုံးဖြတ်သည်။] ထင်–ထင်ရှား–စွာ၊ ထင်ရှားခြင်း၊ မျက်မှောက်။ အာဝိ စေဝ ရဟော စာ (ဝိ၊၅။၁၆၇။ ဒီ၊၂။၆၈။ မ၊၁။၂၆၇)တိ သမ္မုခါ စ ပရမ္မုခါ စ။ ဝိ၊ဌ၊၄။၁၅၃။ ဒီ၊ဌ၊၂။၁၂၂။ မ၊ဌ၊၂။၁၄၂။ အာဝီတိ ပကာသံ။ သာရတ္ထ၊၃။၄၅၈။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၁၃၁။ မ၊ဋီ၊၂။၁၈၂။ အာဝီ ရဟော (ဇာ၊၁။၁၄၃)တိ သမ္မုခါ စ ပရမ္မုခါ စ။ ဇာ၊ဌ၊၃။၂၄၈။ (–ဝိ၊၃။၄၉၈။ ဝိ၊၅။၂၆၂။ သံ၊၁။၂၁၁။ ဥဒါန။၁၃၇။ ထေရီ။ ၄၀၇။ ဝိ၊ဌ၊၁။၁၈၅။ ဝိ၊ဌ၊၄။၁၉၂။ သံ၊ဌ၊၁။၂၈၁။ ဥဒါန၊ဌ။၂၆၇။)

အာဝိကတ (တိ) [အာဝိ+ကရ+တ] ထင်စွာပြု–ထင်ရှားပြ – အပ်သော။ အာဝိကတာ ဟိဿ ဖာသု ဟောတိ။ ဝိ၊၃။၁၄၁။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၂၀၆။ အာဝိကတာတိ အာဝိကတာ-ယ၊ ပကာသိတာယာတိ အတ္ထော။ ကခ်ါ။ ၁၀၃။ (–ဒီ၊၃။၁၀၀-၁။ ဝိ၊ဌ၊၁။၂၁၀။ ဝိ၊ဌ၊၄။၂၁၉။ မ၊ဌ၊၂။၁၃၉။ ဥဒါန၊ဌ။၈။ ဝိမာန၊ဌ။၈၇၊၁၇၀။ ဝိမတိ၊၁။၁၃၃။)

အာဝိကတ္တု (တိ) [အာဝိ+ကရ+တု] ထင်စွာပြု–ထင်ရှားပြ – တတ်သော၊သူ။ ယထာ-ဘူတံ အတ္တာနံ အာဝိကတ္တာ (ဒီ၊၃။၁၉၈။ မ၊၂။၂၉၈။ အံ၊၂။၅၈)တိ ယထာဘူတံ အတ္တနော အဂုဏံ ပကာသေတာ။ ဒီ၊ဌ၊၃။၂၁၂။ မ၊ဌ၊၃။၂၂၅။ အံ၊ဌ၊၃။၂၇။

အာဝိကတ္ဆာ (ကြိ၊ဝိ) [အာဝိ + ကရ + တ္ဆာ] ထင်စွာပြု–ထင်ရှားပြ – ၍။ သိက္ခာဒုမ္မလျံ

http://www.dhammadownload.com

အာဝိကတ္ဝာ (အံ၊၂။၈၀။ အဘိ၊ပု။၁၇၆)တိ သိက္ခာယ ဒုဗ္ဗလဘာဝံ ပကာသေတ္ဝာ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊၃။၃၄။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၉၉။ (–ဝိ၊၁။၂၈။ မ၊ ဋ္ဌ၊၃။၂၇၇။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။၂၆၂။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။၁၆၀။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၄၈။)

အာဝိကမ္မ (န) [အာဝိ+ကရ+ရမ္မ] ထင်စွာပြု –ထင်ရှားပြ – ခြင်း၊ ပြောကြားခြင်း။ နဟိ ဂုယ္ဟဿ ပသတ္ထ'မာဝိကမ္မံ။ ဇာ၊၁။၃၄၈။ ဒိဋ္ဌာဝိကမ္မ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂၁၈။ ဝိမတိ၊၂။၃၀၇။), ဒုဗ္ဗလျာဝိကမ္မ(ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၁၁)တ္ထိလည်း ကြည့်။

အာဝိကရဏ (န) [အာဝိ+ကရ+ယု] ထင်စွာ ပြုခြင်း။ ယာထာဝတော အစ္ဆယဒေဿနာ အတ္ထနော အာဝိကရဏံ နာမာတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၂၄၇။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။၂၄။ (–မူလဋ္ဌီ၊၃။၂၁၂။)

အာဝိကရဏတ္ထ (ပု) [အာဝိကရဏ+အတ္ထ] ထင် စွာ ပြုခြင်းအကျိုး။ အထ ဘဂဝတော တဿ လဒ္ဓိယာ အာဝိကရဏတ္ထံ ဧကံ ကာရဏံ အာဟရိတုံ ဣဒမာရဒ္ဓံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀၂။

အာဝိကရဏယုတ္တ (တိ) [အာဝိကရဏ+ယုတ္တ] ထင်စွာပြုခြင်းနှင့် ယှဉ်သော။ အာဝိကရဏ-ယုတ္တံ အာဝိကာတဗ္ဗံ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၉၁။

အာဝိကရောတိ (ကြိ) [အာဝိ+ကရ+ဩ+တိ] ထင်စွာပြု – ထင်ရှားပြ – ၏၊ ပြောကြား၏။ ဒိဋ္ဌံ အာဝိကရောတိ။ ဝိ၅။၃၂၄။ (–ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁၁၄။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။ ၂၁၊၂၁၉။ ဝိ၊သင်္ခ။၃၃၂။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၃၁။). **အာဝိကရောန္တိ**—ဝိ၊၃။၁၅၅။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၂၈၂။ **အာဝိကရောမိ**—ဝိ၊၄။၅၀၁။ သုတ္တနိ။၂၉၃။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။ ၂၁။ ကင်္ခါ၊ဋ္ဌီ။၁၆၁။ **အာဝိကရောထ**—သုတ္တနိ။၃၃၁။ ဇာ၊၁။၃၄၇။ **အာဝိကရေယျ**—ဝိ၊၃။၁၄၁။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၄။၁၃၀။ ကင်္ခါ။၁၀၀။ **အာဝိကရိ သု**—ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁၆၃။

အာဝိကရောန္တ (တိ) [အာဝိ+ကရ+ဩ+အန္တ။ ထိ-၌ အာဝိကရောန္တီ] ထင်စွာပြု–ထင်ရှား ပြ–ဩ၊ ပြောကြား၏။ ဩ၊၁။၃၄၈။ အာဝိကရောန္တိ ဒိဋ္ဌံ အာဝိကရောတိ။ ဝိ၅။၃၂၄။ (–ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁၁၄။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။ ၂၁၊၂၁၉။ ဝိ၊သင်္ခ။၃၃၂။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၃၁။). **အာဝိကရောန္တိ**—ဝိ၊၃။၁၅၅။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၂၈၂။ **အာဝိကရောမိ**—ဝိ၊၄။၅၀၁။ သုတ္တနိ။၂၉၃။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။ ၂၁။ ကင်္ခါ၊ဋ္ဌီ။၁၆၁။ **အာဝိကရောထ**—သုတ္တနိ။၃၃၁။ ဇာ၊၁။၃၄၇။ **အာဝိကရေယျ**—ဝိ၊၃။၁၄၁။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၄။၁၃၀။ ကင်္ခါ။၁၀၀။ **အာဝိကရိ သု**—ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁၆၃။

အာဝိကရောန္တ (တိ) [အာဝိ+ကရ+ဩ+အန္တ။ ထိ-၌ **အာဝိကရောန္တီ**] ထင်စွာပြု–ထင်ရှား ပြ–ဩ၊ ပြောကြား၏။ ဒိဋ္ဌံ အာဝိကရောတိ။ ဝိ၅။၃၂၄။ (–ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁၁၄။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။ ၂၁၊၂၁၉။ ဝိ၊သင်္ခ။၃၃၂။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၃၁။). **အာဝိကရောန္တိ**—ဝိ၊၃။၁၅၅။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၂၈၂။ **အာဝိကရောမိ**—ဝိ၊၄။၅၀၁။ သုတ္တနိ။၂၉၃။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။ ၂၁။ ကင်္ခါ၊ဋ္ဌီ။၁၆၁။ **အာဝိကရောထ**—သုတ္တနိ။၃၃၁။ ဇာ၊၁။၃၄၇။ **အာဝိကရေယျ**—ဝိ၊၃။၁၄၁။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၄။၁၃၀။ ကင်္ခါ။၁၀၀။ **အာဝိကရိ သု**—ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁၆၃။

ပြ–သော၊ ပြောကြားသော၊သူ။ တေမတ္ထံ အာဝိကရောန္တော အာဟ သံဃသုဋ္ဌုတာ-ယာတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၈၈။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၈၆။ သာ ဒေဝတာ အတ္တာနံ အာဝိကရောန္တီ .... ဂါထ-မာဟ။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၇၂။ (–ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀၄၊ ၂၉၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၇၄။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၁၅၊၂၄၉။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၂၀။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၊ ၂၀၈။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၂၆၀။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၉၊ ၁၇၅၊၂၀၅။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၄၈။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၃၆၇။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၇၅။၃၅၅။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၆။)

အာဝိကာတဗ္ဗ (တိ) [အာဝိ+ကရ+တဗ္ဗ] ထင် စွာပြု–ထင်ရှားပြ–ပြောကြား–အပ်သော။ သန္တီ အာပတ္တိ အာဝိကာတဗ္ဗာ။ ဝိ၃။၁၄၁။ အာဝိကာတဗ္ဗာတိ သံဃမဇ္ဈေ ဝါ ဂဏမဇ္ဈေ ဝါ ကေဝုဋ္ဋလေ ဝါ ပကာသေတဗ္ဗာ။ ကင်္ခ၊ ၁၀၃။ (–မ၊ဋ္ဌ၊၃။၉၁။)

အာဝိကာတုံ (ကြိ၊ဝိ) [အာဝိ+ကရ+တုံ] ထင်စွာ ပြု–ထင်ရှားပြ–ပြောကြား–ခြင်းငှါ။ အနု-ဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ဒိဋ္ဌိမို့ အာဝိကာတုံ။ ဝိ၃။ ၁၅၅။ ဒိဋ္ဌိမို့ အာဝိကာတုန်တို့ အတ္ထာနော ဒိဋ္ဌိ-ပကာသေတုံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၀၀။ (–မ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၅၆၊၉။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆၆။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၅၄။)

အာဝိကာရုပေတ္ဝာ (ကြိ၊ဝိ) [အာဝိ + ကရ+ ဏာပေ+တ္ဝာ] ထင်စွာပြုစေ၍။ အာဝိကာ-ရုပေတ္ဝာ ဝိဿဇ္ဇေတဗ္ဗော (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၇)တိ ပါကဋံ ကာရေတ္ဝာ လဇ္ဇိဂဏတော ဝိယော-ဇနဝသေန ဝိဿဇ္ဇေတဗ္ဗော။ ဝိမတိ၊၂။၂၁၉။

အာဝိကိရိယာ (ထီ) [အာဝိ + ကရ + ရိရိယ] ထင်စွာပြုခြင်း။ အာဝိကာတဗ္ဗယုတ္တကဿ အာဝိကိရိယာယ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၉၆။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။ ၄၉။

အာဝိကုဗ္ဗ (န) [အာဝိ+ကရ+ဩ+ကု] မျက် မှောက်၌ ပြုသင့်သော အလုပ်ကိစ္စ။ အာဝိ-ကုဗ္ဗံ နု ဗုဇ္ဈတိ။ ဇာ၊၁။၁၄၆။

http://www.dhammadownload.com

အာဝိဇ္ဇတိ (ကြိ) [အာ + ဝိဇီ + ယ + တိ] ထက်ဝန်းကျင် သွားလာ၏၊ လှည့်လည်၏။ တိက္ခတ္တုံ ဒီပံ အာဝိဇ္ဇိ။ ဝိ၊ဌ၊၁။၆၆။ အာဝိဇ္ဇိတိ သမန္တတော ဝိစရိ။ သာရတ္ထ၊၁။၁၇၆။ အာဝိဇ္ဇိတိ ပရိယာယိ။ ဝိမတိ၊၁။၃၄။ (ပါရာဇိကဏ်ဂဏ္ဌိသစ်၊ ပ။၂၉၁-၌ အာ-ရှေးရှိသော ဝဉ္ဇုဓာတ်ဖြင့် အာဝဉ္ဇိ ဟုပဌမက္ခရာ "စ"ဖြင့် ဆို၏။) အာဝိဇ္ဇတိ-လည်း ကြည့်။

အာဝိဇ္ဇိတုံ (ကြိ၊ဝိ) [အာ + ဝိဇီ + ယ + တုံ] လှည့်လည်–လှည့်ပတ်–ခြင်းငှါ။ ဒ္ဒိဟိ ဗလီ-ဗဒ္ဒေဟိ.... အာဝိဇ္ဇိတုံ နသက္ကာ။ ဝိ၊ဌ၊၂။ ၁၅၆။ အာဝိဇ္ဇိတုံ-နှင့် ယှဉ်ကြည့်။

အာဝိဇ္ဇိတွာ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+ဝိဇီ + ယ + တွာ] လှည့်ပတ်–ရစ်ပတ်–၍။ ပုနပုနံ အာဝိဇ္ဇိတွာ ဗန္ဓိတုံ ဝဋ္ဌတိ။ သာရတ္ထ၊၂။၁၂၀။ အာဝိဇ္ဇိတွာ-(အာဝိဇ္ဇိတွာ၊ မ၊ဌ၊၃၊၂၈၃)တိ ပရိက္ခိပိတွာ။ မ၊ဋီ၊၃။၁၈၉၊ အာဝိဇ္ဇိတွာ-လည်း ကြည့်။

အာဝိဇ္ဇတိ (ကြိ) [အာ + ဝိဓ + ယ + တိ] လှည့်လည်–လှည့်ပတ်–၏။ အထ နံ ပါဒေ ဂဟေတွာ အာဝိဇ္ဇန္တိ (အာဝိဉ္ဇန္တိ၊ အံ၊ဌ၊၂။ ၂)။ မ၊ဌ၊၁။၃၆၄။ အာဝိဇ္ဇိ သု— သံ၊ဌ၊၁။ ၂၆၀။ အာဝိဇ္ဇတိ,အာဝိဉ္ဇတိ-တို့လည်း ကြည့်။

အာဝိဇ္ဇန္တ (တိ) [အာ + ဝိဓ + ယ + အန္တ] လှည့်လည်—လှည့်ပတ်–သော၊ သူ။ ဗြာဟ္မ-ဏော.... ဆာရိကပုဉ္ဇံ အာဝိဇ္ဇန္တော ပရိဒေ-ဝတိ။ ဇာ၊ဌ၊၄။၆၀။

အာဝိဇ္ဇိတုံ (ကြိ၊ဝိ) [အာ + ဝိဓ + ယ + တုံ] လှည့်လည်–လှည့်ပတ်–ခြင်းငှါ။ အာဝိဇ္ဇိတုံ သက္ကုဏေယျတာယာ (ကခ်ါ။၁၃၅)တိ ဆိန္ဒ-တဋ္ဌာဒီန' မဘာဝတော အနုပရိယာယိတုံ သက္ကုဏေယျတာယ။ ကခ်ါ၊ဋီ။၂၃၉။ အာ-ဝိဇ္ဇိတုံ-လည်း ကြည့်။

အာဝိဇ္ဇိတွာ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+ဝိဓ+ယ + တွာ] (က) လှည့်လည်၍၊ လှည့်ပတ်၍။ (ခ) ချာချာပတ်ပတ်လည်အောင် လှည့်၍။ (ဂ) ခြံရံ၍၊ ဝန်းရံ၍။ (က) ရှက္ခံ အာဝိဇ္ဇိတွာ သတ္ထေန ဝါ အာကောဋေတိ။ ဝိ၊ဌ၊၁။၃၀၃။ (–ဒီ၊ဌ၊၃။၁၁။) (ခ) ပုရိသော သပ္ပံ အာ-ဝိဇ္ဇိတွာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၉၀။ အာဝိဇ္ဇိတွာ-(ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၃၁၄)တိ ဘမေတွာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၄၈၅။ (–ဓမ္မ၊ဌ၊၁။၁၉၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။ ၄၅၄။) (ဂ) တံ နဂရံ ဗဟိ အာဝိဇ္ဇိတွာ ဇာတေန .... ဂေဟစ္ဆဒနတိဏေန စ သမ္ပန္နံ။ ဒီ၊ဌ၊၁။၂၁၈။ အာဝိဇ္ဇိတွာတိ ပရိက္ခိပိတွာ။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၂၈၉။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၂၁၂။ မ၊ဋီ၊၃။ ၁၈၉။ (–မ၊ဌ၊၃။၂၈၃။ ဇာ၊ဌ၊၂။၃၆၄။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၁၈၀။)

အာဝိဇ္ဇိယမာန (တိ) [အာ+ဝိဓ+ယ+မာန] လှည့်ပတ်–ချာချာလည်အောင် လှည့်–အပ်သော။ မဏ္ဍလာကာရေန အာဝိဇ္ဇိယမာနံ အလာတမေဝ အလာတစက္ကံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။ ၄၂၆။

အာဝိဉ္ဇတိ (ကြိ) [အာ+ဝိ+အဆိ(အဉ္ဇ)+အ +တိ] (က) ဆွဲငင်၏။ (ခ) စောင်းငဲ့၏။ (ဂ) ညွှစ်၏။ (ဃ) မွှေ၏။ (င) လှည့်–လည်စေ –၏။ (က) တံ စက္ခု အာဝိဉ္ဇတိ မနာပိ-ယေသု ရူပေသု။ သံ၊၂။၄၀၂။ နာဝိဉ္ဇတိ— သံ၊၂။၄၀၃။ နေတ္တိ။၁၃။ သံ၊ဌ၊၃။၁၁၂။ နေတ္တိ၊ဌ။၆၇။ အာဝိဉ္ဇန္တိ (အာဝိဉ္ဇန္တိ၊ သျာ) —ဝိ၊ဌ၊၁။၁၀၄။ အံ၊ဌ၊၃။၁၉၉။ သာရတ္ထ၊ ၁။၃၄၀။ ဝိမတိ၊၁။၆၈။ အံ၊ဋီ၊၃။၂၁၁။ အာဝိဉ္ဇေယျ— သံ၊၂။၄၀၂။ အာဝိဉ္ဇေယျုံ (အာဝိဉ္ဇေယျုံ၊သီ)—သံ၊၂။၄၀၂။ သံ၊ဌ၊၃။ ၁၁၀။ အာဝိဉ္ဇေယျာသိ (အာဝိဉ္ဇေယျာသိ၊ သီ၊သျာ)—အံ၊၂။၄၆၂။ အာဝိဉ္ဇေယျာမ— (အာဝိဉ္ဇေယျာမ၊ သျာ။ အာဝိဇ္ဇေယျာမ၊ သီ၊ဣ)— ဒီ၊၃။၁၇။ ဒီ၊ဌ၊၃။၁၁။ အာဝိဉ္ဇိ (အာဝိဉ္ဇိ၊ သီ၊သျာ) — ဝိ၊၁။၁၈၆။ (ခ) ကုမ္ဘိံ အာဝိဉ္ဇတိ။ ဝိ၊ဌ၊၁။၂၇၇။ အာဝိဉ္ဇန္တိ

http://www.dhammadownload.com

—ဝိ၊၃။၃၉၉။ အဘိ၊၌၊၂။၂၄၃။ (ဂ) ဂါဝိ° တရုဏဝစ္ဆံ ဝိသာဏတော အာဝိဇ္ဆေယျ(အာ-ဝိဇ္ဆေယျ၊ သီ၊သျာ၊ကံ၊ဣ)။ မ၊၃။၁၈၀။ (ဃ) ဥဒက် ကလသေ အာသိဉ္စိတ္ဝာ မတ္ထေန အာဝိဇ္ဆေယျ။ မ၊၃။၁၈၁။ (င)အထ နံ ပါဒေ ဂဟေတ္ဝာ အာဝိဥ္ဆန္တိ။ အံ၊၌၊၂။၂။ မဟာနိ၊ ၌။၂၄၂။ အာဝိဥ္ဆိ (အာင်္ဂိ ?)—ဇာ၊၌၊၅။ ၃၀၈။ အာဝိဇ္ဆတိ-လည်း ကြည့်။

အာဝိဥ္ဆန (န၊ထိ) [အာ+ဝိ+အဥ္ဆ+ယု] (က) ဆဲငင်ခြင်း။ (ခ) ဆဲငင်ကြောင်းဖြစ်သော အရာဝတ္ထု၊ (ကြိုး စသည်)။ (ဂ) ဆဲငင်-လည်စေ - လှည့် - အပ်သော အရာဝတ္ထု၊ (ထင်းမီးစ စသည်)။ (ဃ) ဆဲငင်ရာအရပ်။ (က) အာကာသုနာ နာမ အာဝိဥ္ဆနာ (အာ-ဝိဥ္ဆနာ၊ သီ၊သျာ)။ ဝိ၊၁။၁၇၄။ (-နေတ္တိ၊ ၌။၂၄၄။ နေတ္တိ၊ဒီ။၁၃၇။) (ခ) အထ ရာဇာ အာဝိဥ္ဆနေ ဗဒ္ဓံ ကုဉ္ဇကမုဒ္ဓိကံ ဂဏှိ။ ဒီ၊၌၊၂။ ၂၀၆။ အာဝိဥ္ဆနရဇ္ဇု-တိုလည်း ကြည့်။ (ဂ) အောက်ပုဒ်-ကြည့်။ (ဃ) အာဝိဥ္ဆနက, အာ-ဝိဥ္ဆနဋ္ဌာန-တို့ ကြည့်။

အာဝိဥ္ဆနအလာတဂ္ဂိသိခါ (ထိ) [အာဝိဥ္ဆန+အလာတဂ္ဂိ+သိခါ] ဆဲငင် - လည်စေ - လှည့် - အပ်သော မီးစ၏ မီးလှဲ့။ ဗလဝတာ ပုရိသေန အာဝိဥ္ဆနအလာတဂ္ဂိသိခါ ဝိယ.... ပညာယိတ္ထ။ မ၊၌၊၃။၁၁၃။

အာဝိဥ္ဆနက (န) [အာဝိဥ္ဆန+က] (တံခါးကို) ဆဲငင်ထာအရပ်။ သက္ကော ဒေဝရာဇာ အာ-ဝိဥ္ဆနကေ အာရက္ခံ ဂဏှိ။ ဓမ္မ၊၌၊၁။၃၇၁။

အာဝိဥ္ဆနဆိ (ဆိ)ဒ္ဒ (န) [အာဝိဥ္ဆန + ဆိဒ္ဒ] ဆဲငင်ရာဖြစ်သော အပေါက်။ အာဝိဥ္ဆနဆိဒ္ဒ-(ဝိ၊၄။၂၉၂)နှင့် ယတ္ထ အင်္ဂုလိ° ပဝေသေတ္ဝာ ဒဠှိရံ အာကဍ္ဎန္တာ ဒဠှိရဗာဟံ ဖုသာပေန္တိ၊ တသ္သေတံ အဓိဝစနံ။ သာရတ္ထ၊၃။၃၉၄။ (-ဝိ၊၄။၂၅၇။ ဝိ၊၌၊၄။၅၉။ ဝိမတိ၊၂။ ၂၃၇။)

အာဝိဥ္ဆနဌာန (န) [အာဝိဥ္ဆန+ဌာန] ဆဲငင်ရာအရပ်။ သယမ္ပိ အာဝိဥ္ဆနဌာနေ အာရက္ခံ ဂဏှိ။ ဓမ္မ၊၌၊၂။၆၁။

အာဝိဥ္ဆနရဇ္ဇု (ထိ) [အာဝိဥ္ဆန+ရဇ္ဇု] (တံခါး ရွက်စသည်ကို)ဆဲငင်ကြောင်းဖြစ်သော ကြိုး။ အာဝိဥ္ဆနရဇ္ဇု (ဝိ၊၄။၂၅၇၊၂၉၂။ ဝိ၊၌၊၄။ ၅၉)နှင့် ကဝါဠေယေဝ ဆိဒ္ဒံ ကတ္ဝာ တတ္ထ ပဝေသေတ္ဝာ ယေန ရဇ္ဇုကေန ကဍ္ဎန္တာ ဒဠှိရံ ဖုသာပေန္တိ၊ တံ အာဝိဥ္ဆနရဇ္ဇုကံ။ သာ-ရတ္ထ၊၃။၃၉၄။ (-ဝိ၊၄။၂၅၇။ ဝိ၊၌၊၄။၅၉။ ဒီ၊၌၊၂။၁၉၂။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၁၉၂။)

အာဝိဥ္ဆနရဇ္ဇုက (တိ) [အာဝိဥ္ဆနရဇ္ဇု+က] အာ-ဝိဥ္ဆနရဇ္ဇု-နှင့် အနက်တူ။ ၎င်း-ကြည့်။

အာဝိဥ္ဆနရသ (တိ) [အာဝိဥ္ဆန + ရသ] ဆဲငင်ခြင်း ကိစ္စရှိသော (စက္ခု စသည်)။ ရူပေသု အာဝိဥ္ဆနရသံ။ အဘိ၊၌၊၁။၃၄၉။ ဝိသု၌၊၂။ ၇၄။ (-မူလဋီ၊၁။၁၄၇။ ဝိသု၌၊ဋီ၊၂။၉၀။)

အာဝိဥ္ဆန (တိ) [အာ+ဝိ+အဥ္ဆ + အ+အန] (က) လှည့်လည် သော၊သူ။ (ခ) ဆဲငင် သော၊သူ။ (က) သက္ကာ ဟောတိ အန္တော-ယေဝ အာဝိဥ္ဆန္တော ဝိစရိတုံ။ ဝိ၊၌၊၂။၁၁၉။ (ခ)ယံ ရဇ္ဇုံ အာဝိဥ္ဆန္တော ဌာနာ စာလေတုံ သက္ကောတိ။ ဝိ၊၌၊၂။၁၃၂။ (-သုတ္တနိ၊၌၊ ၁။၆၆။ ထေရ၊၌၊၂။၂၀၃။ အပ၊၌၊၁။၁၇၀။)

အာဝိဥ္ဆန် (ကြိ) အာဝိဥ္ဆတိ-ကြည့်။

အာဝိဥ္ဆမာန (တိ) [အာ + ဝိ + အဥ္ဆ+အ+မာန] ဆဲငင်သော၊သူ။ တံ အာဝိဥ္ဆမာနာဝ သမဏမဒ္ဒံ ကရောတိ။ ဓမ္မ၊၌၊၁။၄၄၆။

အာဝိဥ္ဆိ (ကြိ) အာဝိဥ္ဆတိ-ကြည့်။

အာဝိဥ္ဆိ (ဥ္ဆ)တ္ဝာ (ကြိ၊ဝိ) [အာ + ဝိ+ အဥ္ဆ+တ္ဝာ] (က) လည်စေ - လှည့် - ၍။ (ခ) ဆဲငင်၍။ (က) ပတ္တံ အာဝိဥ္ဆိတ္ဝာ (အာဝိဇ္ဈိတ္ဝာ၊ သျာ။ အဝိစ္ဆိန္ဒိတ္ဝာ၊ က)

http://www.dhammadownload.com

မောဝတောပိ။ ဝိ၊ဌ၊၃။၁၃၃။ (–အဘိ၊ဌ၊၁။၂၇၇။) (ခ) ဒ္ဒိသု ပါဒေသု ဂဟေတ္ဒာ တံ အာဝိဉ္ဇေတ္ဒာ။ သံ၊ဌ၊၁။၂၇၈။ အာရဇယာ-ရဇယာ လည်း ကြည့်။

အာဝိဉ္ဇေယျ
အာဝိဉ္ဇေယျာမ
အာဝိဉ္ဇေယျာသိ
အာဝိဉ္ဇေယျုံ
} (ကြိ) အာဝိဉ္ဇတိ-ကြည့်။

အာဝိဉ္ဇ(ဉ္ဇေ)တ္ဒာ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+ဝိ+အဉ္ဇ+တ္ဒာ] (က) စောင်း–ငဲ့–၍။ (ခ) လှည့်ပတ်–ခြံရံ–၍။ (က) တံ ဘာဇနံ အာဝိဉ္ဇိတ္ဒာ ဝါ။ ဝိ၊ဌ၊၁။၃၀၀။ ကုမ္ဘိံ အာဝိဉ္ဇေတ္ဒာ။ ဝိ၊ဌ၊၁။၂၇၆။ (ခ) ရာဇဂဟနဂရံ ကိရ အာဝိဉ္ဇေတ္ဒာ မဟာပေဘလောကော။ ဝိ၊ဌ၊၂။၁၀၁။

အာဝိဌ (တိ) [အာ + ဝိသ + တ] ပူးဝင်အပ်သော၊သူ။ အန္ဒာဝိဌာတိ အနုအာဝိဌာ။ သံ၊ဌ၊၁။၁၆၄။ (–မ၊ဋီ၊၂။၃၂၁။)

အာဝိဌပုဂ္ဂလ (ပု) [အာဝိဌ + ပုဂ္ဂလ] ပူးဝင်–လွှမ်းမိုး–အပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်။ ကာရေန္တာ စ အာဝိဌပုဂ္ဂလဿ စိတ္တဝသေန ကာရေန္တိ။ မ၊ဋီ၊၂။၃၁၂။

အာဝိဒ္ဓ (တိ) [အာ+ဝိဓ+တ] (၁) လှည့်အပ်သော။ (၂) ပစ်အပ်သော။ (၃) ထား–တပ်–အပ်သော။ (၁) စက္ကံ တေ သိရသိ'မာဝိဒ္ဓံ။ ဇာ၊၁။၂၀၁။ သိရသိ'မာဝိဒ္ဓန္တိ ယံ ပန တေ ဣဒံ စက္ကံ သိရသ္မိံ အာဝိဒ္ဓံ ကုမ္ဘကာရစက္ကမိဝ ဘမတိ။ ဇာ၊ဌ၊၄။၆။ (–ဇာ၊ဌ၊၅။၃၀၈။) (၂) နုန္နော နုတ္တော'တ္တ ခိတ္တာ စေ'–ရိတာ' ဝိဒ္ဓါ'ထ ကမ္ပိတော။ ဓာန်။၇၄၄။ (၃) အောက်ပုဒ်-ကြည့်။

အာဝိဒ္ဓပက္ခပါသက (တိ) [အာဝိဒ္ဓ+ပက္ခပါသက] ထက်ဝန်းကျင်မှ–ထားအပ်သော–တပ်အပ်သော – ခြင်ပိတ် – ခေါင်အုပ် – ရှိသော၊ (ဇရုံးအိမ်)။ အာဝိဒ္ဓပက္ခပါသက (ဝိ၊ဌ၊၄။၅၁)နှိ ကဏ္ဏိကမဏ္ဍလဿ သမန္တာ ဌပိတ-ပက္ခပါသကံ။ သာရတ္ထ၊၃။၃၈၈။ အာသမန္တ-တော ဝိဒ္ဓံ ပက္ခပါသကမေတ္ထာတိ အာဝိဒ္ဓ-ပက္ခပါသကံ။ ပါစိတ်၊ယော၊၂။၄၁။

အာဝိဒ္ဓပမုခ (နဲ) [အာဝိဒ္ဓ+ပမုခ] ဝန်းရံ၍ ထုတ်ထားအပ်သော – အဦး – စမုခ် – အဆောင်–ကြောင်လည်ခန်း။ သမန္တာပရိယာဂါရောတိ သမန္တတော အာဝိဒ္ဓပမုခံ။ သာရတ္ထ၊၃။၃၉၆။ ဝိမတိ၊၂။၂၃၉။ (–ဝဇိရ။၅၂၅။)

အာဝိဘဝတိ (တိ) [အာဝိ+ဘူ+အ+တိ] ထင်စ္ဒာ – ထင်ရှားစ္ဒာ – ဖြစ်၏။ သခ်တဌော **အာဝိဘဝတိ**။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၃၃၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၅၀၆။ **အာဝိဘဝန္တိ**—အနုဋီ၊၃။၁၃၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၅၀၅။ **အာဝိဘဝိဿတိ**— ဝိ၊ဌ၊၄။၁၅။ မ၊ဌ၊၄။၁၁၊၁၈၅။ အံ၊ဌ၊၃။၂၁၂။ အဘိ၊ဌ၊၂။၁၉၁။ အဘိ၊ဌ၊၃။၃၅၃။ ဥဒါန၊ဌ။၁၁၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၇၈။ ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၃၁၂။ ကခ်ါ၊ဋီ။ ၈၀၊၁၈၁။ **အာဝိဘဝိဿန္တိ**— ဝိ၊ဌ၊၂။၃၉၊၁၃၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၃၈။

အာဝိဘဝန (နဲ) [အာဝိ+ဘူ+ယု] ထင်ရှားစ္ဒာ ဖြစ်ခြင်း။ အာဝိဘဝနန္တိ ပစ္စက္ခဘာဝေါ။ နီတိ၊ပဒ။၁၁၅။

အာဝိဘဝနာကာရ (ပု) [အာဝိဘဝန+အာကာ-ရ] ထင်စ္ဒာ–ထင်ရှားစ္ဒာ–ဖြစ်ခြင်းဟူသော အခြင်းအရာ။ ဧတ္ထ စ ပဋန္ဌေ ဒုက္ခဿ သရသေနေဝ အာဝိဘဝနာကာရော။ မူလဋီ၊၂။၅၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၁၉၀။ (–အနုဋီ၊၂။၆၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၁၉၁၊၅၀၆။)

အာဝိဘာဝ (ပု) [အာဝိ+ဘာဝ] (၁) ထင်ရှားသည်၏ အဖြစ်၊ ထင်ရှားစ္ဒာ ဖြစ်လာခြင်း။ (၂) လူသူအများ ထင်ရှားစ္ဒာ မြင်တွေ့နိုင်သော တန်ခိုးရှင်ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်သော တန်ခိုးပြာဋိဟာ(တန်ခိုးသာမက တန်

http://www.dhammadownload.com

ခိုးပြနေသော ပုဂ္ဂိုလ်ကိုယ်တိုင်ပင် လူသူအများမျက်မှောက်မှ ကွယ်ပျောက်မသွားဘဲ အထင်အရှား တွေ့မြင်စေနိုင်သော တန်ခိုးပြာဋိဟာ)။ (၁) အာဝိဘာဝံ တိရောဘာဝံ။ ဒီ၊ဝ။၇၃။ ဒီ၊၃။၉၃။ မ၊ဝ။၄ဂ။ သံ၊ဝ။၃၄၂။ သံ၊၃။၂၃၁။ အံ၊ဝ။၇၁ဂ။ အံ၊၂။ဂ၁၇။ အံ၊၃။၄၃၊၂၄၀။ အံ၊၂။၄၁၇။ ပဋိသံ။၁၀၇။ သံ၊၄၊၂။၁၁၆။ အာဝိဘာဝန္တိ ပါကဋဘာဝံ ကရောတီတိ အတ္ထော။ ပဋိသံ၊၄၊၁။၃၀၉။ အာဝိဘာဝန္တိ.... အာဝိဘာဝပဒဿ ပါကဋဘာဝတ္ထော ဝုတ္တော။ ပဋိသံ၊၄၊၂။၂၇၂။ အာဝိဘာဝတော-(ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၃၃၃) တိ ပကာသဘာဝတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၃။၅၀၅။ (–ပဋိသံ။၃၀၆။ မ၊၄၊၂။၂၃။ သံ၊၄၊၂။၁၁၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၀။ ဝဇိရ။ ၁၄၅။ မူလဋီ၊၃။၁၀၁။ အနုဋီ၊၃။၁၃၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၂၃။) (၁) (၂) အပိ စ သဗ္ဗမ္ပိ ပါကဋံ ပါဋိဟာရိယံ အာဝိဘာဝေါ (အာဝိ-ဘာဝံ ဂိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၂) နာမ။ ပဋိသံ၊၄၊ဝ။ ၃၀၉။

အာဝိဘာဝကထာ (ထီ) [အာဝိဘာဝ+ကထာ] ထင်ရှားသည်၏အဖြစ်ကို ပြုတတ်သော–ထင်ရှားအောင်ဖော်ပြသော–စကား။ အယံ ပနဿ ပုဗ္ဗယောဂတော အာဝိဘာဝကထာ။ ဒီ၊၄၊၃၉၆။ မ၊၄၊၂။ ၂၆။ (–မ၊၄၊၃။၂၄။ အံ၊၄၊၂။၃၄၃။)

အာဝိဘာဝကရဏ (န) [အာဝိဘာဝ+ကရဏ] ထင်ရှားသည်၏ အဖြစ်ကို ပြုခြင်း။ ဣဒမေဝ အာဝိဘာဝကရဏံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၂၄။

အာဝိဘာဝတ္ထ (ပု) [အာဝိဘာဝ+အတ္ထ] ထင်ရှားသည်၏ အဖြစ်ဟူသော အကျိုး။ တဿ စ အာဝိဘာဝတ္ထ(ဝိ၊၄၊ဝ။၁၃၄)နှိ ဘာရိယာ-ဒီသဘာဝဿ ပကာသနတ္ထံ။ သာရတ္ထ၊ဝ။ ၄၀၃။ အာဝိဘာဝတ္ထ(ဒီ၊၄၊ဝ။၇၃။ အဘိ၊၄၊ဝ။၁၄၃)နှိ ဖရုသဝါစာဘာဝဿ ပါကဋကရ-ဏတ္ထံ။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊ဝ။၃၄၀။ (–ဝိ၊၄၊၂။၃၉။ ဒီ၊၄၊ဝ။၂၀၂။ မ၊၄၊၃။ ၂၀၂။ အံ၊၄၊၂။၃၀၂။ သံ၊၄၊၂။ဝ၅၅။ မ၊၄၊၃။ ၂၀၂။ အံ၊၄၊၂။၃၀၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။ ၂၂။) (၂) အာဝိဘာဝေန (တိ) [အာဝိ+ဘာဝန] ထင်ရှားစွာဖြစ်စေသော(ဉာဏ်)။ တဿ ဉာဏဿသာတိ တဿ အတ္ထဿ အာဝိဘာဝနဿ ဉာဏဿ။ သံ၊ဋီ၊ဝ။၃၂၀။

အာဝိဘာဝပါဋိဟာရိယ (န) [အာဝိဘာဝ+ပါဋိ-ဟာရိယ] (တန်ခိုးနှင့် တန်ခိုးရှင် ပုဂ္ဂိုလ် နှစ်မျိုးလုံး)–ထင်ရှားဖြစ်ခြင်းကို–လူသူအများမျက်မြင်ဖြစ်အောင် – ပြုတတ်သော တန်ခိုးပြာဋိဟာ။ ဣဒံ တာဝတ္ထ မဟာမောဂ္ဂလ္လာန-တ္ထေရော အာဝိဘာဝပါဋိဟာရိယံ အကာသိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၀။ (–ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၂၄။)

အာဝိဘာဝိတ (တိ) [အာဝိ+ဘူ+ဏေ+တ] ထင်ရှားစွာဖြစ်စေအပ်သော။ အတိဒေသေန အာဝိဘာဝိတမတ္ထံ ဒဿေတုံ။ မ၊ဋီ၊၂။၂၀။

အာဝိဘူတ (တိ) [အာဝိ+ဘူတ] ထင်ရှားစွာဖြစ်သော၊ ပေါ်လွင်ထင်ရှားသော။ တံ ယသ္မာ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိဝသေနေဝ အာဝိဘူတံ။ ဝိ၊၄၊၂။၁၈၄။ ကင်္ခာ။၁၄၀။ အာဝိဘူတံ ပါကဋံ။ ကင်္ခာဋီ။၂၄၀။ (–မ၊၄၊၃။၁၈၀။ ဓမ္မ၊၄၊ဝ။၂၃၀။ ဥဒါန၊၄။၂၄၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၂၂။)

အာဝိဘူတကာလ (ပု) [အာဝိဘူတ + ကာလ] ထင်ရှားစွာဖြစ်သောအခါ။ မဏိနော အာဝိ-ဘူတကာလော ဝိယ။ ဒီ၊၄၊ဝ။၁၉၀။ မ၊၄၊၃။ ၁၀၀။

အာဝိဘူတရူပ (တိ) [အာဝိဘူတ+ရူပ] ပေါ်လွင် – ထင်ရှား – သော သဘောရှိသော။ နာမပဒေ ဟိ ဒြဗ္ဗမာဝိဘူတရူပံ၊ ကိရိယာ အနာဝိဘူတရူပါ ယထာ ဖဿောတိ။ အာ-ချာတပဒေ ပန ကိရိယာ အာဝိဘူတရူပါ။ နေတ္တိ၊ဋီ။၃၅။

http://www.dhammadownload.com

အာဝိလ (တိ) [အာ+ဝိလ+ဏ။ အဝ+ဣလ။ ဓာန်၊ဌီ။၆၆၉။] နောက်ကျု–မကြည်လင်–မသန့်ရှင်း–သော။ အာဝိလာနိ စ ပါနီယာနိ ပိဝတိ။ ဝိ၊၃။၅၀၀။ ဥဒါန။၁၂၅။ အာဝိလာနီတိ.... အာလုဋ္ဌိတာနိ ကဒ္ဒမောဒကာနိ ပိဝတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၃၄။ တံ စက္ကစ္ဆိန္နံ ဥဒကံ ပရိတ္တံ လုဋ္ဌိတံ အာဝိလံ သန္ဒတိ။ ဒီ၊၂။၁၀၇။ ဥဒါန။၁၈၁။ အာဝိလန္တိ အာလုလံ။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၃၆၃။ အာဝိလော(သံ၊၃။၁၀၈။ အံ၊၂။၂၀၄)တိ အပ္ပသန္နော။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၁၀။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၆၈။ (–အံ၊၁။၈။ ဇာ၊၁။၄၈။ မဟာနိ။၃၉၀။ စူဋ္ဌနိ။၃၇။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၅၂။ ကခ်ါ။၂၀၉။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၃။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၂။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၇၊၈၁။ ပိမာန၊ဋ္ဌ။၃၂၃။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၄၀၅။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၂။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၄၅၉။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၂၇၈။ သံ၊ဌီ၊၁။၂၆၁။)

အာဝိလကရ(တိ) [အာဝိလ+ကရ+အ]နောက်ကျု–မကြည်လင်–ခြင်းကို ပြုတတ်သော။ အာဝိလကရေ ကိလေသေ ဇဟေယျာ-(စူဋ္ဌနိ။၃၇)တိ စိတ္တာလုဋ္ဌကရေ ဥပတာပသခ်ါတေ ကိလေသေ ဇဟေယျ။ စူဋ္ဌနိ၊ဋ္ဌ။၈။ (–နေတ္တိ၊ဝိ။၁၁၀။)

အာဝိလကရဏ (တိ) [အာဝိလ + ကရဏ] နောက်ကျု–မကြည်လင်–ခြင်းကို ပြုတတ်သော။ အနာဝိလန္တိ အာဝိလကရဏကိလေသဝိရဟိတံ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၉၉။

အာဝိလက္ခ (တိ) [အာဝိလ+အက္ခိ] နောက်ကျု–နီမြန်း–သော မျက်စိရှိသော၊သူ။ ယံ ဝေ ပိဝိတ္ဝာ ဥက္ကဋ္ဌော အာဝိလက္ခော။ ဇာ၊၁။၃၆၂။ အာဝိလက္ခောတိ ရတ္တက္ခော။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၂၀။

အာဝိလက္ခိ (တိ) [အာဝိလ + အက္ခိ] နောက်ကျု – မကြည်လင်–သော မျက်စိရှိသော။ ဝက်ကွိ ပန အာဝိလက္ခိ စ ဟောတိယေဝ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၁၉။ (–ဒီ၊ဌီ၊၃။၁၂၁။)

အာဝိလစိတ္တ (တိ) [အာဝိလ+စိတ္တ] နောက်ကျု–မကြည်လင်–သော စိတ်ရှိသော၊သူ။ အာဝိလစိတ္တော အနာဝိလံ။ ထေရီ။၄၂၀။ အာဝိလစိတ္တောတိ စိတ္တဿ အာဝိလဘာဝကရဏံ ကာမဝိတက္ကာဒီနံ ဝသေန အာဝိလစိတ္တော။ ထေရီ၊ဋ္ဌ။၂၅၉။ (–ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၇၄။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၁။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၁။)

အာဝိလတိ (ကြိ) [အာ + ဝိလ + အ + တိ] နောက်ကျု၏။ လုဋ္ဌတိ အာဝိလတိ ဦမိဇာတံ ဟောတိ။ မိလိန္ဒ။၂၅၂။

အာဝိလသက်ပ္ပပ္ပဟာန (နဲ) [အာဝိလ +သက်ပ္ပ +ပဟာန] နောက်ကျု–ညစ်နွမ်း–သော–အကြံအစည် – တွေးတောမှု–ကို ပယ်ခြင်း။ အာဝိလသက်ပ္ပပ္ပဟာနာ အနာဝိလော။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅၀။

အာဝိသတိ (ကြိ) [အာ+ဝိသ+အ+တိ] (က) ဝင်–ဝင်ရောက်–၏။ (ခ) ဝင်–ပူးဝင်–ပူးကပ်–၏။ (ဂ) ဝင် – လွှမ်းမိုး –ဖိစီး–၏။ (က) သောကံ အာဝိသတိ။ ဝိ၊၂။၄၄၆။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၂၃။ ကခ်ါ။၃၄၇။ (–ဇာ၊၂။၈၀။) **အာဝိသန္တိ**—ထေရ။၃၃၉။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၅၃။ **အာဝိသိ** —သုတ္တနိ။၄၂၄။ ၎င်း-ဋ္ဌ၊၂။၂၈၂။ စရိယာ၊ဋ္ဌ။၇၃။ (ခ) အယံ ယက္ခော အာဝိသတိ။ ဒီ၊၃။၁၆၅။ အာဝိသတီတိ တဿေဝ ဝေဝစနံ၊ အထ ဝါ လဂ္ဂတိ နဲ အပေတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၅၁။ **အာဝိသန္တိ**—ဝိ၊၃။၂၀၇။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၂၂၀။ မ၊ဌီ၊၂။၃၁၂။ **အာဝိသေယျ**—မိလိန္ဒ။၁၆၉။ (ဂ) အရတိ မံ သောမဒတ္တ အာဝိသတိ။ ဇာ၊၂။၂၈။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၁၉၇။ တေန ကောဓော မ'မာဝိသိ။ ဇာ၊၂။၁၇၅။ အာဝိသီတိ အဇ္ဈောတ္ထရိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၉၆။

အာဝိသန (နဲ) [အာ+ဝိသ+ယု] ပူးဝင်–ပူးကပ်–ခြင်း။ အာဝိသနဝသေန တဿ အတ္တဘာဝံ အဓိဘဝိတ္ဝာ။ မ၊ဌီ၊၂။၃၁၂။

http://www.dhammadownload.com

အာဝိသန္တ (တိ) [အာ+ဝိသ+အ+အန္တ] ဝင်ရောက်–ပူးဝင်–သော၊သူ။ သရီရံ အနုပဝိသိတ္ဌာ ဝိယ အာဝိသန္တော။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၁၆၁။

အာဝိသာပေတ္ဌာ (ကြို၊ဝိ)[အာ+ဝိသ+ဏာပေ+တ္ဌာ] ဝင်ရောက်–ပူးဝင်–စေ၍။ အာဝါဟေတ္ဌာတိ အာဝိသာပေတ္ဌာ။ ဝိမတိ၊၁။၂၃၈။

အာဝိသိတုံ (ကြို၊ဝိ) [အာ+ဝိသ+တုံ] ဝင်ရောက်–ပူးဝင်–ခြင်းငှါ။ မစ္စုံ ပန တေပိ အဿာသေန ဥပဟနိတုံ ဝါ အာဝိသိတုံ ဝါ နသက္ကောန္တိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၅၀၃။ (–မ၊ဋီ၊၂။၃၁၂။)

အာဝိသိတ္ဌာ (ကြို၊ဝိ) [အာ+ဝိသ+တ္ဌာ] ဝင်ရောက်– ပူးဝင် – ၍။ ဇေဋ္ဌပုတ္တဿ သရီရံ အာဝိသိတ္ဌာ ပီဋ္ဌံ ဇနေသိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၄၀။ (–ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၅၃၊၄၉၄။ မ၊ဋီ၊၃။၃၇၂။ အံ၊ဋီ၊၁။၂၀၀။)

အာဝီ (ဗျ) [အာ+အဝ+ဤ] အာဝိ-ကြည့်။

အာဝီကတ (တိ) [အာဝီ+ကရ+တ] ထင်စ္ဌာ–ထင်ရှားအောင် – ပြုအပ်သော၊ ပြောကြားအပ်သော။ အာဝီကတာ ပန အနာပတ္တိဋ္ဌာနေ တိဋ္ဌတိ။ သံ၊ဋီ၊၂။၃၃၄။ အာဝိကတလည်းကြည့်။

အာဝုဋ္ဌ (တိ) [အာ+ဝု+တ] ဖုံးလွှမ်း–လွှမ်းမိုး–ပိတ်ဆို–အပ်သော၊သူ။ တမောခန္ဓေန အာဝုဋ္ဌာ (အာဝဋ္ဌာ၊ သီ)။ ဝိ၊၃။၆။ ဒီ၊၂။၃၁။ မ၊၁။၂၂၄။ မ၊၂။၂၉၁။ သံ၊၁။၁၃၈။ တမောခန္ဓေန အာဝုဋ္ဌာတိ အဝိဇ္ဇာရာသိနာ အဇ္ဈောတ္ထတာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၄၃။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၇။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၁။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၈၁။ သာရတ္ထ၊၃။၁၅၄။ အာဝုတ-လည်းကြည့်။

အာဝုဏန (န) [အာ+ဝု+ဏာ+ယု] ဖွဲ့ချည်–သီကုံး–ခြင်း။ ဆတ္တသဒိသံ ကတ္ဌာ အာဝုဏနတော။ သာရတ္ထ၊၂။၃၇၁။

အာဝုဏန္တ (တိ) [အာ+ဝု+ဏာ+အန္တ] သီကုံးသော၊သူ။ မုတ္တံ အာဝုဏန္တော ဝိယ ဂဏ္ဌာတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၅၅။

အာဝုဏာ(နာ)ဟိ (ကြို) [အာ+ဝု+ဏာ+တိ] ဖွဲ့–သီ–သီကုံး–လျှို–၏။ ရာဇာနောစောဒုံ နိမ္မသူလေ အာဝုဏန္တိ—ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၃။ အာဏိံ ပလိဃသီသေ အာဝုဏန္တိ။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၅။ အာဝုနန္တိ—ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၂။ ဝိ၊သင်္ဟ။၂၀။ အာဝုနတ—ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၂၁။ အာဝုနေယျ—သံ၊၃။၃၈၆။ အာဝုဏိ—ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၈၈။ အာဝုဏိံ—အပ၊၂။၂၄။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၉။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၉။ အာဝုဏိသန္တိ—ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၃။

အာဝုဏာပေတိ (ကာ၊ကြို) [အာ+ဝု+ဏာပေ+တိ] ဖွဲ့–သီ–လျှို–စေ၏။ သူလေယေဝ အာဝုဏာပေဿာမိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၀၄။

အာဝုဏိတ (တိ) [အာ+ဝု+ဏာ+တ] ဖွဲ့–သီ–လျှို–အပ်သော၊သူ။ သူလေ အာဝုတော အာဝုဏိတော ပေါသော ပုရိသော။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၃။

အာဝုဏိတမစ္ဆ (ပု) [အာဝုဏိတ+မစ္ဆ] ဖွဲ့–သီ–လျှို–အပ်သော ငါး၊ တံစိုထိုးအပ်သောငါး။ သူလေသု အာဝုဏိတမစ္ဆာ ဝိယ စိရံ ပစ္စန္တိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၁၃၁။

အာဝုဏိ(နိ)တ္ဌာ (ကြို၊ဝိ) [အာ+ဝု+ဏာ+တ္ဌာ] သီကုံး – လျှို–၍။ အာဝုဏိတ္ဌာ ကရတ္တလေ(စရိယာ။၄၁၇)တိ....ဟတ္ထတလေ ဆိဒ္ဒံ ကတ္ဌာ ရုက္ခေ လမ္ဘနတ္ထံ ရဇ္ဇုံ ပဋိမုဉ္စိတ္ဌာ။ စရိယာ၊ဋ္ဌ။၂၄၃။ (–အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၁၈။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉၅။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၇၁။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၁၆၁။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၃။) အာဝုနိတ္ဌာ—မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၅၅။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၀။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။၂၁၃။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၇၁၊၅၁၂။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၁၈၅။

http://www.dhammadownload.com

အာဝုတ (တိ) [အာ+ဝု+တ] (၁) (က) သီ-ဖွဲ့-သီ ကုံး-တပ်ထား-အပ်သော။ (ခ) သီ-ဖွဲ့-ယက်-အပ်သော။ (၂) ဖုံးလွှမ်း-လွှမ်းမိုး-တားမြစ်-ပိတ်ဆို့-အပ်သော။ (၁) (က) တတြိဒ် သုတ္တံ အာဝုတံ နီလံ ဝါ ပီတံ ဝါ။ ဒီ၊၁။၂၂။ မ၊၂။၂၀၉။ (-ဒီ၊၌၊ ၁။၁၉၇။ မ၊၌၊၁။၁၈၀။ ဇာ၊၌၊၅။၅၃၈။) (ခ) တန္တာဝုတာနန္တိ တန္တေ အာဝုတာနံ၊ တန္တံ အာရောပေတ္ဝာ ဝါယိတာနန္တိ အတ္ထော။ သံ၊၌၊၃။၁၇၁။ (၂) အာဝုတာ နိဝုတာ ဩနဒ္ဓါ ပရိယောနဒ္ဓါတိ ပဒါနိ အာဝရဏာဒီနံ ဝသေန ဝုတ္တာနိ။ ဒီ၊၌၊၁။၃၃၅။ အာဝုတော (မ၊၂။၄၁၉။ မ၊၃။၁၇၂။ မဟာနိ။ ၁၈။ စူဠနိ။ ၂၄)တိ အာဝရိတော။ မ၊၌၊၃။ ၃၀၄။ မ၊၌၊၄။၁၄၁။ မဟာနိ၊၌။၈၁။ စူဠနိ၊ ၌။၁။ (-ဣတိဝုတ်။ ၂၀၁။ သုတ္တနိ။၃၂၁။ မဟာနိ။၁၁၄။ ဒီ၊၌၊၁။၅၉။ ဣတိဝုတ်၊၌။၅၅။ သုတ္တနိ၊၌၊ ၂။၄၅။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၂၄၅။) အာဝုဋ္ဌလည်း ကြည့်။

အာဝုတပဏ္ဍုသုတ္တ (န) [အာဝုတ + ပဏ္ဍု + သုတ္တ] သီကုံး-တပ်ထား-အပ်သော ဖျော့တော့သော အဆင်းရှိသောကြိုး။ မဏိရတနေ အာဝုတပဏ္ဍုသုတ္တံ ဝိယ ပဿတိ။ အပ၊၌၊၁။ ၆၃။ ဇာ၊၌၊၁။၆၁။

အာဝုတမုတ္တာ (ထီ) [အာဝုတ+မုတ္တာ] သီကုံး အပ်သောပုလဲ၊ ပုလဲကုံး။ အထဿ လောမကူပေသု အာဝုတမုတ္တာ ဝိယ ဟိမဗိန္ဒူနိ တိဋ္ဌန္တိ။ မ၊၌၊၁။၃၅၃။

အာဝုတရဇ္ဇု (ထီ) [အာဝုတ+ရဇ္ဇု] သီ-ဖွဲ့ချည်-အပ်သော ကြိုး။ နာသာယ အာဝုတရဇ္ဇုံ အာကဍိတ္ဝာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၃၆၀။

အာဝုတသုတ္တ (န) [အာဝုတ + သုတ္တ] သီ-ဖွဲ့ချည်-အပ်သော-ကြိုး။ အာဝုတသုတ္တံ ဝိယ ဝိပဿနာဉာဏံ။ ဒီ၊၌၊၁။၁၉၈။ မ၊၌၊၃။၁၈၀။ (-ဒီ၊ဋီ၊၁။၂၆၆။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၃။၂၆၆။) အာဝုဏလည်း ကြည့်။

အာဝုတဝုတ္တိ (ပု) [အာဝုတ+ဝုတ္တိ] အာဝုတ်ခြင်း။ သဒ္ဒဝုတ္တိ။ ဝုတ္တိနယ။

အာဝုတ္ထ (တိ) [အာ+ဝသ+တ] နေထိုင်-သိတင်းသုံး-ရာ ဖြစ်သော၊ (ဇေတဝန်ကျောင်း)။ အာဝုတ္ထံ ဓမ္မရာဇေန။ မ၊၃။ ၃၀၆။ သံ၊၁။၃၁။ ဣတိဝုတ် ၌။၁၀၂။ နေတ္တိ။ ၁၂၇။

အာဝုဓ (န) [အာ + ယုဓ + အ။ အာဒါယ ယုဇ္ဈန္တေ ယန္တိ အာဝုဓံ၊ ယဿ ဝေါ။ အာယုဓံ ဝါ။ ဓာန်၊ဋီ။၃၀၅။] ရိုက်နှက်ထိုးခုတ်ပစ်ခတ်ကြောင်းဖြစ်သော အရာဝတ္ထုများ၊ လက်နက်။ (လက်နက် သုံးမျိုး - သုတ

http://www.dhammadownload.com

လက်နက်, ပဝိဓေကလက်နက်, ပညာလက်နက်။ ဒီ၊၃။၁၀၃။ ဒီ၊၌၊၃။၁၀၄။, **လက်နက်လေးမျိုး** – မုတ္တာမုတ္တလက်နက်, အမုတ္တလက်နက်, ပါဏ်မုတ္တလက်နက်, ယန္တမုတ္တလက်နက်။ ဓာန်။၃၀၆-၇။, **လက်နက်ကြီးလေးမျိုး** – သိကြားမင်း၏ ဝရဇိန်လက်နက်, ဝေဿဝဏ်နတ်မင်း၏ တင်းပုတ် လက်နက်, ယမမင်း၏ မျက်စိလက်နက်, အာဋဝက ဘီလူး၏ ဗွဲ့ဖြူပုဆိုးလက်နက်။ သံ၊၌၊၁။ ၂၉၆။, **လက်နက်ငါးမျိုး** – မြား, သန်လျက်, သံတံကျင် (လှံ), တင်းပုတ်, လုံ့ရှည်။ ဇာ၊၌၊၁။ ၂၉၁။ ၎င်း-ဋီကာလည်း ကြည့်။ တနည်း – သန်လျက်, လေး, တင်းပုတ်, သံငြောင့်, စက်လက်နက်။ သံ၊ဋီ၊၂။၃၀၀။) အာဝုဓံ နာမ စာပေါ် ကောဒဏ္ဍော။ ဝိ၊၂။၂၆၃။ ဣတ္တေဝံ စောရော အသိမာဝုဓဿ။ မ၊၂။၃၀၃။ အာဝုဓန္တိ ပဿာဝုဓံ။ မ၊၌၊၃။၂၃၀။ ရညော ပစ္စန္တိမေ နဂရေ ဗဟုံ အာဝုဓံ သန္နိစိတံ ဟောတိ။ အံ၊၃။၎၇။ (– မဟာနိ။၆။ ဝိ၊၌၊၁။၅၁။ ၅၇။ ဝိ၊၌၊၂။၎၅။ ဝိ၊၌၊၃။၁၆။ ဝိ၊၌၊၎။ ၅၇။ ဒီ၊၌၊၁။၁၀၂။ ဒီ၊၌၊၂။၂၅၃။ ဒီ၊၌၊၃။ ၃၀။ မ၊၌၊၁။၃၆။ မ၊၌၊၂။၁၇။ မ၊၌၊၃။၎၂။ ၂၂၆။ သံ၊၌၊၁။၆၆။ အံ၊၌၊၁။၂၀၃။ အံ၊၌၊၂။၂။ အံ၊၌၊၃။၁၀၂။ ဓမ္မ၊၌၊၂။၃၃၆။ သုတ္တနိ၊၌၊၂။၉၀၊၁၁၀။ မဟာနိ၊၌။၃၁၊၂၄၂။ စူဠနိ၊၌။၁၂၀။ ဇာ၊၌၊၁။၈၃။ ဇာ၊၌၊၂။၃၀၃။ ဇာ၊၌၊၃။၎၃၉။ ဇာ၊၌၊၎။ ၂၅၁။ ဇာ၊၌၊၆။ ၁၃၁။ မ၊၌၊၃။၎၅။ သံ၊ဋီ၊၁။၃၂၀။ အံ၊ဋီ၊၃။၅၇၊၁၁၀။)

အာဝုဓကိစ္စကရ (တိ) [အာဝုဓ + ကိစ္စ + ကရ] လက်နက်ကိစ္စကို ပြုတတ်သော။ ဒုဿာဝုဓန္တိ အာဝုဓကိစ္စကရံ ဥတ္တရိယံ ဒုဿံ။ သံ၊ဋီ၊၁။ ၃၂၀။

အာဝုဓဇာတ (တိ) [အာဝုဓ + ဇာတ] လက်နက်၊ လက်နက်မျိုး။ သေယျထာပိ ဘိက္ခဝေ မတဇံ နာမ အာဝုဓဇာတံ ဥဿာဟေ ဝါယာမေ ပယောဂေ ဒဿနာယ ဟောတိ။ မ၊၁။၃၄၃။

အာဝုဓဇီဝိကာ (ထီ) [အာဝုဓ + ဇီဝိကာ] လက်နက်ဖြင့် – လက်နက်ကို မှီ၍ – အသက်မွေးခြင်း။ ဣဿတ္ထန္တိ အာဝုဓဇီဝိကံ။ မ၊၌၊၃။ ၂၉၃။ သုတ္တနိ၊၌၊ ၂။၁၀၇။ (– မ၊ဋီ၊၃။ ၂၀၁။)

အာဝုဓဒဏ္ဍ (ပု) [အာဝုဓ + ဒဏ္ဍ] လက်နက်ဒဏ်၊ လက်နက်ဖြင့် ကိုယ်၌ ကျရောက်စေအပ်သောဒဏ်။ အာဝုဓဒဏ္ဍဓနဒဏ္ဍဝိနိမုတ္တာ။ ဒီ၊၌၊၂။၃၁၀။ အာဝုဓဓေန သရီရေ ဒဏ္ဍော အာဝုဓဒဏ္ဍော။ ဒီ၊ဋီ၊၂။ ၂၅၅။

အာဝုဓန္တရ (န) [အာဝုဓ + အန္တရ] လက်နက်တို့၏ – အကြား – အလယ်။ သုဝပေါတကော စောရကိမကေ စောရာနံ အာဝုဓန္တရေ ပတိတော။ ဇာ၊၌၊၄။၄၃၂။

အာဝုဓပရိဿဒ (ပု) [အာဝုဓ + ပရိဿဒ] လက်နက် အပိုင်းအခြား၊ လက်နက်အိမ်။ သံဃာဋိတိ ဝုစ္စတိ အာဝုဓပရိဿဒေါတိ။ မ၊ဋီ၊၂။ ၂၄၁။

အာဝုဓပါဏိ (တိ) [အာဝုဓ + ပါဏိ] (လေး, မြား) လက်နက် – လက်၌ရှိသော – ကိုင်စွဲသော၊သူ။ အာဝုဓပါဏိဿ ဓမ္မံ ဒေသေန္တိ။ ဝိ၊၂။ ၂၆၃။ (– ဝိ၊၅။၅၂။ ဝိ၊၌၊၃။၁၆၈။ စရိယာ၊၌။၁၆၆။)

အာဝုဓဖလက (န) [အာဝုဓ+ဖလက] လက်နက်ပျဉ်ချပ်။ ဗလက္ကာရေန အာဝုဓဖလကံ ဂါဟာပေတွာ။ သံ၊၌၊၁။၁၃၀။

အာဝုဓဗလ (န) [အာဝုဓ+ဗလ] (၁) လက်နက်အင်အား။ (တိ) (၂) လက်နက် အင်အား ရှိသော၊သူ။ (၁) အောက်ပုဒ်-ကြည့်။ (တိ) (၂) အာဝုဓဗလာ စောရာ။ အံ၊၃။၅၈။

အာဝုဓဗလဝန္တ [အာဝုဓဗလ+ဝန္တ] လက်နက်အင်အား ရှိသော၊ သူ။ အာဝုဓဗလဝန္တာနံ-

http://www.dhammadownload.com

(ဇာ၊၂။၂၁၅)နှိ အာဝုဓဗလေန ယုတ္တာနံ သမန္နာဂတာနံ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၂၉၉။

အာဝုဓဗာဓက (တိ) [အာဝုဓ + ဗာဓက] လက်နက်ကို တားမြစ်တတ်သော (ကာ၊ ပျဉ်ချပ်)။ သဗ္ဗဿပိ အာဝုဓဗာဓ်ကဿ ဂဟ-ဏန္တိ။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၄၃။

အာဝုဓဘဏ္ဍ (နှ) [အာဝုဓ + ဘဏ္ဍ] လက်နက် ဘဏ္ဍာ။ သဗ္ဗဥ အာဝုဓဘဏ္ဍာဒိ အာမ-သန္တဿ ဒုက္ကဋ္ဌံ ဝုတ္တံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇၁။ (–ဝိ၊ ဋ္ဌ၊၂။၁၃၁။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၃၁။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၆၂။ ဝဇိရ။၃၅၇။ သာရတ္ထ၊၁။၄၂၃။ သာရတ္ထ၊၂။ ၁၃၃။ ဝိမတိ၊၁။၁၇၅။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၃၉။ အံ၊ ဋ္ဌီ၊၃။၅၃။)

အာဝုဓဘေဒ (ပု) [အာဝုဓ+ဘေဒ] လက်နက် အထူးအပြား။ ဧတေန နယေန သဗ္ဗအာဝု-ဓဘေဒေသု သင်္ကေတဝိသင်္ကေတတာ ဝေဒိ-တဗ္ဗာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၆။

အာဝုဓလက္ခဏ (နှ) [အာဝုဓ + လက္ခဏ] လက်နက်၏ လက္ခဏာ။ ဓနုလက္ခဏံ အာဝုဓ-လက္ခဏံ။ ဒီ၊၁။၉။ မဟာနိ။၂၉၇။

အာဝုဓဝဿ (နှ) [အာဝုဓ + ဝဿ] လက်နက် မိုး။ နာနပ္ပကာရံ အာဝုဓဝဿံ ဝဿိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊ ၅။၁၄၂။

အာဝုဓဝိဇ္ဇာ (ထီ) [အာဝုဓ + ဝိဇ္ဇာ] လက်နက် –အတတ်–ပညာ။ အာဝုဓဝိဇ္ဇာယပိ ဧကဒိ-ဝသေနေဝ ဝါလဝေဓိ နာမ နှ သက္ကာ ကာတုံ။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၄၆။

အာဝုဓဝိသေသ (ပု) [အာဝုဓ + ဝိသေသ] လက်နက်အထူး။ ပါဋ္ဌိယံ စက္ကေနာတိ စက္ကာ-ကာရကတေန အာဝုဓဝိသေသေန။ သီ၊ဋ္ဌီ၊ သစ်၊၂။၃၇။

အာဝုဓဝုဋ္ဌိ (ထီ) [အာဝုဓ + ဝုဋ္ဌိ] လက်နက်မိုး ရွာခြင်း။ အာဝုဓဝုဋ္ဌိယာ သကလရဋ္ဌံ ဝိနဋ္ဌံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၇-ဂ။ (– သာရတ္ထ၊၁။၁၅၀။ မ၊ ဋ္ဌီ၊၃။၃၂။)

အာဝုဓသခေ်ပ (ပု) [အာဝုဓ + သခေ်ပ] လက်နက်၌ ထည့်သွင်းအပ်သော အခြင်း အရာ၊ လက်နက်အသွင်။ ဝါသိဖရသုအာ-ဒီနိပိ အာဝုဓသခေ်ပေန ကတာနိ အနာ-မာသာနိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၁။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၃၀။

အာဝုဓသတ္တိ (ထီ) [အာဝုဓ+သတ္တိ] လက်နက် ဖြစ်သောလှံ၊ လှံလက်နက်။ သတ္တီတိ အာဝုဓ သတ္တိ။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၁၇၂။

အာဝုဓသတ္ထ (နှ) [အာဝုဓ + သတ္ထ] လက်နက် ဖြစ်သော ဓား၊ ဓားလက်နက်။ နှ အာဝုဓ-သတ္ထဿ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၇။

အာဝုဓသမ္ပဟာရ (ပု) [အာဝုဓ + သမ္ပဟာရ] လက်နက်ဖြင့် – ထိုးပစ် – ပုတ်ခတ် – ခြင်း။ အာဝုဓသမ္ပဟာရော သာဓု နှ သိယာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၀။

အာဝုဓသိပ္ပ (နှ) [အာဝုဓ + သိပ္ပ] လက်နက်– အတတ်–ပညာ။ ထရုသိပ္ပန္တိ သေသအာဝုဓ-သိပ္ပံ။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၁၈၄။

အာဝုဓဟတ္ထ (တိ) [အာဝုဓ + ဟတ္ထ] လက်၌ လက်နက်ရှိ – လက်နက်စွဲကိုင် – သော၊ သူ။ ကိံ တုမှေ အာဝုဓဟတ္ထာ အာဂစ္ဆထ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၁။ (–ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၂၅။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၇၊ ၁၅၃။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၂၁။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၃၆။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊ ၃။၃၀၇။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၀၇၊၄၃၅။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၅၊ ၂၂၊၅၅၀။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၂၃၅။)

အာဝုဓာဒါယီ (တိ) [အာဝုဓ+အာဒါယီ။ ထီ-၌ **အာဝုဓာဒါယိနီ**] လက်နက်ကို – ယူဆောင် သော – စွဲကိုင်သော၊သူ။ ကမ္မသဇ္ဇန္တိ ယုဒ္ဓ-သဇ္ဇံ၊ အာဝုဓာဒါယိနိန္တိ အတ္ထော။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။ ၃၁၆။

အာဝုနန္တ (တိ) [အာ+ဝု+ဏာ+ အန္တ] သီ– ဖွဲ့–သီကုံး–သွင်းလျှို–သော။ ရတနာဝလိံ

http://www.dhammadownload.com

အာဝုနန္တေန ဝိယ စ။ အဘိ၊ဌ၊၁။၁၉။ (–ဝိမတိ၊၁။၂၅၀။)

အာဝုနထ } (ကြိ) အာဝုဏာတိ-ကြည့်။
အာဝုနန္တိ }

အာဝုနိတုံ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+ဝု+ဏာ+တုံ] သီ–ဖွဲ့–သီကုံး–သွင်းလျှို–ခြင်းငှါ။ ယေ နသုကရာ သူလေသု အာဝုနိတုံ။ သံ၊၃။၃၈၆။

အာဝုနိတ္ဝာ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+ဝု+ဏာ+တ္ဝာ] အာဝုဏိတ္ဝာ-ကြည့်။

အာဝုနေယျ (ကြိ) အာဝုဏာတိ-ကြည့်။

အာဝုယှမာန (တိ) [အာ+ ဝဟ+ယ + မာန] ဆောင်ယူအပ်သော။ ဝါတေန မန္ဒံ အာဝုယှမာနာ ဟေမမယပုပ္ဖါတိ အတ္ထော။ ဝိမာန၊ဌ။၂၁၉။

အာဝုသော(ဗျ)[များသောအားဖြင့် ရဟန်းအချင်းချင်းခေါ်ဝေါ်ရာ၌အသုံးပြုသော အာလုပ်ပုဒ်ဖြစ်သည်။ အာဝုသော အမ္ဘော ဣစ္စေတေ အာမန္တနေ။ရူ၊၁၃၃။အာဝုသော အာဒယော အာမန္တနေ အာလပနေ ဝတ္တန္တီတိ အတ္ထော။ တတ္ထ အာဝုသောတိ သမဏဿ သမဏာနံ ဝါ အာလပနေ။ ရူ၊ဋီ။၈၁။ အာလုပ်ပုဒ်ဖြစ်၍ ပဌမာ ဧကဝုစ်, ဗဟုဝုစ် ဝိဘတ်နှစ်မျိုးသာ သက်နိုင်သည်၊ နီတိ၊ပဒ။၂၉၇။ ဘုရားရှင် သက်တော်ထင်ရှား ရှိစဉ်က ရဟန်းတို့သည် ကြီးကြီးငယ်ငယ် အချင်းချင်း အာဝုသော ဟုခေါ်ဝေါ် ပြောဆိုကြသည်။ ဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုပြီး နောက်ကာလ၌ကား မထေရ်ကြီးကသာ သီတင်းငယ်ကို အာဝုသော-ဟု ခေါ်ဝေါ်ခွင့်ရှိ၏။ သီတင်းငယ်ကမူ မထေရ်ကြီးကို ခေါ်ဝေါ်ခွင့် မရှိ။ ဒီ၊၂။၁၂၆။၇။] ငါ့ရှင်၊ ငါ့ရှင်တို့။ အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော အစိရပက္ကန္တဿ ဘဂဝတော ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ "အာဝုသော ဘိက္ခဝေ"တိ။ အာဝုသောတိ ခေါ တေ ဘိက္ခူ အာယသ္မတော သာရိပုတ္တဿ ပစ္စဿောသုံ။ မ၊၁။၁၇။ နခေါ အဟံ အာဝုသော အနဘိရတော ဗြဟ္မစရိယံ စရာမိ။ ဝိ၊၁။၂၂။ နခေါ မယံ အာဝုသော စီဝရစေတာပန္နံ ပဋိဂ္ဂဏ္ဍာမ။ ဝိ၊၁။၃၂၅။ (–ဝိ၊၁။၂၃၊၂၅၊၈၄၊၁၄၄၊၁၆၈။ ဝိ၊၃။၁၂။ ဝိ၊၄။၄၈၀။ ဒီ၊၂။၁၂၆၊၁၃၃-၄။ မ၊၁။၁၇၊၃၇၅။ မ၊၂။၂၉၅။ ဝိ၊ဌ၊၁။၄၊၅၊၆၊၁၈၂-၃။ ဝိ၊ဌ၊၂။၆။ ဝိ၊ဌ၊၃။၂၄၆။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၃၄။ ဒီ၊ဌ၊၁။၃။ မ၊ဌ၊၁။၂၃၊၆၄၊၁၀၃-၄။ မ၊ဌ၊၄။၅၀။ သံ၊ဌ၊၁။၁၀၉။ အံ၊ဌ၊၁။၂၈။ အဘိ၊ဌ၊၁။၅၊၂၉။ သာရတ္ထ၊၃။၁၆၇။ ကခ်၊ဋီ။၃၃၉။ မ၊ဋီ၊၂။၈၊၆၄။ မ၊ဋီ၊၃။၉၀။ သံ၊ဋီ၊၂။၁၂၁။ အံ၊ဋီ၊၁။၄၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၉၊၇၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၂၀၇။)

အာဝုသောဝါဒ (ပု) [အာဝုသော+ဝါဒ] ငါ့ရှင်–ငါ့ရှင်တို့–ဟု ခေါ်ဝေါ်ပြောဆို–ခြင်း–မှု။ မာ ဘိက္ခဝေ တထာဂတံ နာမေန စ အာဝုသောဝါဒေန စ သမုဒါစရထ။ ဝိ၊၃။၁၃။ မ၊၂။၂၉၆။ ယထာ ခေါ ပနာနန္ဒ တေရဟိ ဘိက္ခူ အညမညံ အာဝုသောဝါဒေန သမုဒါစရန္တိ၊ ဒီ၊၂။၁၂၇။ (–မ၊၃။၂၉၀။ ဒီ၊ဌ၊၂။၁၈၄။ သာရတ္ထ၊၃။၁၆၇။ ဝိမတိ၊၂။၉၀။)

အာဝူဋ္ဌ (တိ) [အာ+ဝဟ+တ] မျှောအပ်သော။ ဒေဝေ ဝဿန္တေ ဥဒကေန အာဝူဋ္ဌံ။ ခုဒ္ဒက၊ဌ။၄၆။

အာဝေဌန (နဝ) [အာ+ဝေဌ+ယု] ရစ်ပတ်–ချည်နှောင်–ခြင်း။ ပဏ္ဍိတာနံ ခေါ မဟာရာဇ သလ္လာပေ အာဝေဌနမ္ပိ ကယိရတိ။ မိလိန္ဒ။၂၇။

အာဝေဌိယ (နဝ၊ထီ) [အာ+ဝေဌ+ဏျ] ရစ်ပတ်ချည်နှောင်ခြင်း၊ရစ်ပတ်ချည်နှောင်လိုက်ခြင်း ကြောင့် ရပ်တန့်တုံနစ်သွားခြင်း။ အာဝေဌိယံ ကရိဿာမီ(မဟာနိ၊၁၂၇)တိ ပရိဝေဌနံ ကရိ

http://www.dhammadownload.com

ဿာမိ။ မဟာနိ၊ဌ။၂၄၇။ အာဝေဌိယာယ အာဝေဌိယ (မဟာနိ။၁၃၄)နွှိ အာဝေဌေ-တ္ဌာ နိဝတ္တနေန နိဝတ္တနံ။ မဟာနိ၊ဌ။၂၅၀။

အာဝေဌေတ္ဌာ (ကြိ၊ဝိ) [အာ + ဝေဌ + တ္ဌာ] ရစ်ပတ်၍။ အာဝေဌိယ-ကြည့်။

အာဝေဏိက (တိ) [(၁) န+ဝိနာ+ဏိက။ န ဝိနာ အဝိနာ၊ အဝိနာ ဟုတ္ဌာ ပဝတ္တနွှိတိ အာဝေဏိကာ။ မဏိမဥ္ဇူ၊၁။ ၃၂၅။ (–မဏိမဥ္ဇူ၊၂။၂၄၇။) အတ္တနာ ပိနာ ပဝတ္တတီတိ ဝေနိကံ။ န-ကို ဏ-ပြု။ န ဝေဏိ-ကံ အဝေဏိကံ အ-ကို အာ-ဝုဒ္ဓိ ပြု။ အဘိ၊ ဌ၊၁။၂၃၈။ ပြည်ဆရာတော်နိသျ။ (၂) အာ +ဝေဏ+ဏျ။ သံ၊ဋီ၊၂။၃၆၄။ (၃) အ+ ဝေဏိ+က။ မော်နီယာဝီလျမ်၌ ဆံထုံး ဆံ စည်း-အနက်ဟော ဝေဏိပုဒ်ဖြင့် အဝေဏိဟု အစ၌ အရဿဖြင့်၎င်း, အာဝေဏိကဟု အစ၌ အာဒီဃ, အဆုံး၌ က-အက္ခရာဖြင့်၎င်း ပုဒ်နှစ် မျိုး ရှိ၏၊ "ဆံထုံး ဆံစည်းမရှိသော၊အခြား တစုံတခုနှင့် မရောနှော မဆက်ဆံသော၊ တဦးတည်း တခုတည်း တသီးတခြား ဖြစ် သော"ဟု အနက်ဖွင့်၏။] အခြာ တပါးနှင့် – မဆက်ဆံ–မသက်ဆိုင် – မရောနှော – သော၊ တသီးတခြား – သီးသန့် – ဖြစ်သော။ ဣမာ-ဟံ ဘိက္ခဝေ ဉာတီနံ အာဝေဏိကံ ပရိဟာရံ ဒမ္မီ(ဝိ၊၃။၁၀၁)တိ ဣမံ အဟံ တေသံ ပါဋေ-က္ကံ ဩဒိဿကံ ပရိဟာရံ ဒဒါမိ။ ဝိ၊ဌ၊၃။ ၂၇၆။ အဗ္ဗောကိဏ္ဏော ပါဋိယေက္ကော အာ-ဝေဏိကော။ ဝိ၊ဌ၊၂။၁၀။ သံ၊ဌ၊၃။၃၀၁။ အဗ္ဗောကိဏ္ဏော အသမ္မိဿော ပရိကမ္မာဒိ-နာ၊ တတောယေဝ ပါဋိယေက္ကော ဝိသုံယေ-ဝေကော အာဝေဏိကော အသာဓာရဏော။ သာရတ္ထ၊၂။၁၈၃။ သံ၊ဋီ၊၂။၅၂၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊ ၁။၃၁၂။ အာဝေဏိကာနီ(သံ၊၂။၄၃၆)တိ ပါဋိပုဂ္ဂလိကာနိ ပုရိသေဟိ အသာဓာရဏာနိ။ သံ၊ဌ၊၃။၁၂၅။ အာဝေဏိတဗ္ဗတော မရိယာ-ဒါယ ဝိသုံ အသာဓာရဏတော ပဿိတဗ္ဗ-တော အာဝေဏိကာနိ။ သံ၊ဋီ၊၂။၃၆၄။ (– အပ၊၁။၇၈။ အပ၊၂။၁၇၉။ ဝိ၊ဌ၊၂။၁၁၉။ ဝိ၊ဌ၊၃။၄၂၈။ ဝိ၊ဌ၊၄။၉၅၊၁၁၁၊၂၂၃။ မ၊ဌ၊၄။ ၇၆။ အံ၊ဌ၊၁။၃၅၄။ ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၅၂။ ပဋိသံ၊ ဌ၊၂။၁၉၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၁၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၃၂၇။ ခုဒ္ဒက၊ဌ။၁၄၊၂၄။ ဥဒါန၊ဌ။၂၈၇။ ဣတိဝုတ်၊ ဌ။၆၅။ စရိယာ၊ဌ။၁၉၁။ အပ၊ဌ၊၂။၂၉၉။ မဟာနိ၊ဌ။၁၄၀။ ဇာ၊ဌ၊၄။၃၅၈။ ဇာ၊ဌ၊၆။ ၁၆၀။ ဝဇိရ။၄၆၂။ သာရတ္ထ၊၁။၂၀၅၊၂၃၆ ၃၈၀။ သာရတ္ထ၊၂။၂၆၉။ သာရတ္ထ၊၃။၂၁၊ ၃၄၇။ ဝိမတိ၊၁။၁၇၂။ ဝိမတိ၊၂။၂၀၅-၆။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၂၂၅။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၂၅၉။ မ၊ဋီ၊၁။ ၁၁၅။ မ၊ဋီ၊၂။၈၊၁၇၂၊၂၇၁၊၂၈၇၊၃၁၀။ သံ၊ ဋီ၊၂။၄၁၃။ အနုဋီ၊၂။၃၇၊၁၆၇၊၂၂၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊၁။၁၂၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၇၇၊၄၉၉။ နေတ္တိ၊ဝိ။ ၁၇၇။ ဝိဘာဝိနီ။၉၃၊၁၀၇။)

အာဝေဏိကကမ္မ (န) [အာဝေဏိက + ကမ္မ] တသီးတခြား – သီးသန့် – ပြုအပ်သောအမှု (လုပ်ငန်း)။ စတ္တာရော ဝါ အတိရေကာ ဝါ သလာကံ ဂဟေတ္ဌာ အာဝေဏိကကမ္မံ ဝါ ဥဒ္ဒေသံ ဝါ ကရောန္တိ။ သာရတ္ထ၊၂။၃၆၁။ (– အနုဋီ၊၁။၁၅၇။)

အာဝေဏိကဃရာဝါသ (ပု) [အာဝေဏိက+ဃ-ရာ ဝါသ] တသီးတခြား – သီးသန့် – ဖြစ် သော အိမ်၌နေခြင်း (အိမ်ထောင်ခွဲ၍ နေ ခြင်း)။ အာဝေဏိကဃရာဝါသံ ဝသနကာလ-တော ပဋ္ဌာယ။ သံ၊ဌ၊၁။၃၁၉။

အာဝေဏိကတ္ထ (တိ)[အာဝေဏိက+အတ္ထ]တသီး တခြားဖြစ်သော အနက်ရှိသော။ အာဝေ-ဏိကတ္ထော အတိသယတ္ထော စ ဝိသေသ-သဒ္ဒေါ ဟောတီတိ။ အနုဋီ၊၂။၅၅။

အာဝေဏိကဒုက္ခသုတ္တ (န) [အာဝေဏိက+ဒုက္ခ +သုတ္တ] အာဝေဏိကဒုက္ခသုတ်။ သံယုတ္တ-နိကာယ၊ သဋ္ဌာယတနဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဋိ၊ ၃-သံ

http://www.dhammadownload.com

ယုတ်၊ ၁-ဝဂ်၊ ၃-သုတ်။ သံ၊၂။၄၃၆။ သံ၊ ၌၊၃။၁၂၅။

အာဝေဏိကဓမ္မ (ပု) [အာဝေဏိက+ဓမ္မ] တသီးတခြား–သီးသန့်–ဖြစ်သောတရား။ တထာဂတဗလာနန္တိအာဒယော အာဝေဏိကဓမ္မဝသေန ဝုတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ မဟာနိ၊ဌ။၂၃၂။ (–ဒီ၊ဋီ၊၃။၁၉၇။ မ၊ဋီ၊၁။၃၃၈။ မ၊ဋီ၊၃။၃၈၇။ မဏိမဥ္ဇူ၊၁။၃၂၅။)

အာဝေဏိကနယ (ပု) [အာဝေဏိက + နယ] တသီးတခြား – သီးသန့်– ဖြစ်သောနည်း။ ပါဋိပုဂ္ဂလိကနယေနာတိ အာဝေဏိကနယေန။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၄၃။

အာဝေဏိကနိဒါန (န) [အာဝေဏိက+နိဒါန] တသီးတခြား–သီးသန့်–ဖြစ်သော–နိဒါန်း–အကြောင်း။ ပညတ္တိဋ္ဌာနသခ်ါတံ အာဝေဏိကနိဒါနဥ္စ သန္ဓာယာဟ နိဒါနဿ ပဘေဒဒီပနတောတိ။ ဝဇိရ။၆၃။

အာဝေဏိကပညာ (ထီ) [အာဝေဏိက+ပညာ] တသီးတခြား–သီးသန့်–ဖြစ်သော ပညာ။ သတ္တန္နံ အရိယာနံ တေသံ တေသံ အာဝေဏိကပညာ။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၂၀၉။

အာဝေဏိကဗုဒ္ဓဓမ္မ (ပု) [အာဝေဏိက + ဗုဒ္ဓဓမ္မ] သီးသန့်–သီးခြား–ဖြစ်သော မြတ်စွာဘုရားဂုဏ်တော်၊ (အာဝေဏိကဂုဏ်တော် ၁၈-ပါးကိုအဌာရသဗုဒ္ဓဓမ္မဟူ၍ ဒီ၊ဌ၊၃။၁၇၆။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၁၉၈။မူလဋီ၊၂။၂-တို့၌ပြသည်)အဌာရသာဝေဏိက ဗုဒ္ဓမ္မောဒိ သကလသဗ္ဗညုဂုဏပါရိပူရီ ပကာသိတာ ဟောတိ။ နေတ္တိ၊ဌ။၉။ နေတ္တိ၊ဋီ။၂၁။

အာဝေဏိကလက္ခဏ (န) [အာဝေဏိက+လက္ခဏ] (၁) တသီးတခြား–သီးသန့်–ဖြစ်သော လက္ခဏာ။ (တိ) (၂) သီးသန့်–သီးခြား–လက္ခဏာရှိသော။ (၁) တသ္မာ တေသံ မတေနဣဒံ အာဝေဏိကလက္ခဏန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ဝဇိရ။ ၄၉၇။ (–ဝဇိရ။၅၁၇။ ဝိမတိ၊၂။၂၈၆။) (တိ)(၂) အောက်ပုဒ် ကြည့်။

အာဝေဏိကလက္ခဏတ္တ (န) [အာဝေဏိကလက္ခဏ+တ္တ] တသီးတခြား–သီးသန့်–ဖြစ်သော လက္ခဏာရှိသည်၏ အဖြစ်။ ကထိနံ ပန ဆိန္နကမေဝ ဝဋ္ဌတိ အာဝေဏိကလက္ခဏတ္တာ။ ဝဇိရ။၂၃၂။ ကခ်ါ၊ဋီ။၇၂။

အာဝေဏိကဝိသယ (ပု)[အာဝေဏိက+ဝိသယ] တသီးတခြား–သီးသန့် – ဖြစ်သော အာရုံ။ တေ သရူပတော အာဝေဏိကတော အာဝေဏိကဝိသယတော ပဋိဿရဏတော စ ပုစ္ဆနဝသေန ပါဋိ ပဝတ္တာ။ မ၊ဋီ၊၂။၂၇၁။

အာဝေဏိကသမောဟတာဒဿန (န) [အာဝေဏိက+သမောဟတာဒဿန] တသီးတခြား–သီးသန့်–ဖြစ်သော မောဟနှင့် တကွဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ကို ပြခြင်း။ အာဝေဏိကသမောဟတာဒဿနန္တိ အတ္ထော။ အနုဋီ၊၂။၁၅၈။

အာဝေဏိကဟေတု (ပု)[အာဝေဏိက+ဟေတု] တသီးတခြား – သီးသန့် – ဖြစ်သော အကြောင်း။ ပတိဋ္ဌာဘာဝတော အာဝေဏိကဟေတုဘာဝတော စ မူလဂ္ဂဟဏံ။ မ၊ဋီ၊၁။၁၂၂။

အာဝေဏိတဗ္ဗ (တိ)[အာ+ဝေဏ+တဗ္ဗ] အပိုင်းအခြားအားဖြင့် – အသီးအခြား–မဆက်ဆံသောအားဖြင့်–ရှုအပ်သော။ အာဝေဏိကကြည့်။

အာဝေဓ (ပု၊န) [အာ+ဝိဓ+ဏ] စူးဝင်ရာ၊ စူးဝင်ရာအရပ်၌ အနာအဆာ။ အာဝေဓဥ္စ န ပဿာမီ(ဇာ၊၁။၇၁။ ဇာ၊ဌ၊၂။၂၅၁)တိ ဝိဒ္ဓဌာနေ ဝဏဥ္စ န ပဿာမိ။ ဇာ၊ဌ၊၂။၂၅၂။ ဇာ၊ဌ၊၂။၉-၌ "အာဝေဏိကာယ" ဟူသော ပါဋ္ဌမှာ အာဝေဌိယာယ-ဟုရှိရာမှ ပျက်သော ပါဋ္ဌ ဖြစ်ဟန်တူသည်။ အာဝေဌိယ-နှင့် ယှဉ်ကြည့်။

http://www.dhammadownload.com

အာဝေဓိတ (တိ) [အာ+ဝိဓ+တ] တုန်လှုပ်လျက် နောက်ပြန်လည်နေသော။ အာဝေဓိတံ ပိဋ္ဌိတော ဥတ္တမင်္ဂံ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၅၇၊၅၉။ အာဝေဓိတန္တိ စလိတံ ဝိပရိဝတ္တေတ္ဝာ ဋ္ဌိတံ။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၃၄။

အာဝေနိ (တိ) [နဲ+ဝိနာ+ဏိ။ နဲ+ဝေနိ] အာဝေဏိက-နှင့် အနက်တူ။ အာဝေနိံ ဥပေါသထံ ကရောန္တိ။ ဝိ၊၄။၃၆၈။ ဝိ၊၅။၃၅၀။ အာဝေနိန္တိ ဝိသုံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၁၅။ (–အံ၊၃။၃၁၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၁၀။)

အာဝေနိက (တိ) [အာဝေနိ+က] အာဝေဏိက-နှင့် အနက်တူ။ အောက်ပုဒ်-ကြည့်။ ဒန္တဇပဉ္ဇမက္ခရာဖြင့် အာဝေနိက-ဟု ရှိသော ယင်းပါဋ္ဌကို C.P.D. ၌ ပါဋ္ဌပျက်ဟု ဆိုသည်။ အာဝေဏိက-လည်း ကြည့်။

အာဝေနိကဘာဝဒဿန (နဲ) [အာဝေနိက+ဘာဝ+ဒဿန] တသီးတခြား၏ အဖြစ်ကို ပြခြင်း။ ရုက္ခာနံ အာဝေနိကဘာဝဒဿနံ ပဋမနယော။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၁၀၀။

အာဝေနိဘာဝ (ပု) [အာဝေနိ+ဘာဝ] တသီးတခြား၏အဖြစ်၊ သီးသန့်ပိုင်းခြား ကန့်သတ်ခြင်း။ အာဝေနိဘာဝံ ကရိတ္ဝာ(ဝိ၊၅။၃၄၉)-တိ ဝိသုံ ဝဝတ္ထာနံ ကရိတ္ဝာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၂၃။

အာဝေလ္လိတ (တိ) [အာ+ဝေလ္လ+တ] နောက်ပြန်လည်နေသော။ အာဝေလ္လိတံ ပိဋ္ဌိတော ဥတ္တမင်္ဂံ။ ဇာ၊၁။၃၁၀။ အာဝေလ္လိတန္တိ ပရိဝတ္တိတံ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၃၈၄။

အာဝေလ္လိတသိင်္ဂိက (တိ) [အာဝေလ္လိတ+သိင်္ဂိက] ကွေးကောက်သော ဦးချိုရှိသော။ အာဝေလ္လိတသိင်္ဂိကော ဟိ မေဏ္ဍော။ ဇာ၊၁။၂၅၂။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၁၉၃။

အာဝေသက (တိ) [အာ+ဝိသ+ဏ္ဍု] ပူးဝင်သော၊သူ။ အာဝေသကဿ အာနုဘာဝေန အာဝိဋ္ဌဿ စိတ္တသန္တတိ ပရိဝတ္တတီတိ ဝုတ္တောဝါယမတ္ထော။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၂၁။

အာဝေသကာနုဘာဝ (ပု) [အာဝေသက+အာနုဘာဝ] ပူးဝင်သောပုဂ္ဂိုလ်၏ – အစွမ်း – သတ္တိ–အာနုဘော်။ အာဝေသကာနုဘာဝေန ပန သာမညတာ ပရိဝတ္တတိ။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၁၂။

အာဝေသန (နဲ) [အာ+ဝိသ+ယု] (၁) နေရာဌာန၊အိမ်။ (၂) ဘုတ်တစ္ဆေပူးဝင်ခြင်း။(၃) အလုပ်ရုံ(အတတ်သည်တို့၏အမှုလုပ်ရာအိမ်)။ (၁) အတ္ထိ စ ခွါဿ အာဝေသနေ တိဏစ္ဆဒန္တိ။ ဂစ္ဆထ ဘိက္ခဝေ ဃဋ္ဌိကာရဿ ကုမ္ဘကာရဿ အာဝေသနံ ဥတ္တိဏံ ကရောထ။ မ၊၂။၂၄၃။ (–မ၊၃။၂၈၁။ ဓာန်။ဓာန်၊ဋ္ဌီ။၂၁၂။) (၁-၂-၃)အာဝေသနံ ဘူတာဝေသေ (သိယာဝေသေ)၊ သိပ္ပသာလာ ဃရေသု စ။ ဓာန်။ ၉၀၆။

အာဝေသနတ္ထဝိကာ (ထီ) [အာဝေသန+ထဝိကာ] (အပ်–ထားငယ်–လက်ခု–လက်ခံ–စသည်)ထည့်စရာ–ခွက်–အိတ်။ သူစိသတ္ထကာနံ ပုဗ္ဗေ အာဝေသနတ္ထဝိကာယ အနုညာတတ္တာ။ ဝဇိရ။၅၂၄။

အာဝေသနဝိတ္ထက (နဲ) [အာဝေသန+ဝိတ္ထက] အာဝေသနတ္ထဝိကာ-နှင့် အနက်တူ။ အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ အာဝေသနဝိတ္ထကန္တိ။ ဝိ၊၄။၂၅၃။ အာဝေသနဝိတ္ထကံ နာမ ယံကဉ္ဇိ ပါတိစင်္ကောဋ္ဌကာဒိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၅၀။ စူဋ္ဌဝါပါဋ္ဌိတော် နိသျ ၌ "အိတ်ဟော ထဝိက-သဒ္ဒါနှင့် အာဝေသနတ္ထဝိကံ-ဟုသာ မှတ်ယူ အပ်သည်" ဟု ဆုံးဖြတ်၏။

အာဝေသိက (တိ)[အာဝေသ+ဏိက] ဧည့်သည်၊ အာဂန္တု။ ပုမေ အတိထိ အာဂန္တု၊ ပါဟုနာ'-ဝေသိကာ ပျထ။ ဓာန်။ ဓာန်၊ဋ္ဌီ။၄၂၄။

အာဝေဋ္ဌ (ပု) [ယာဒိစ္ဆကနာမ်] အာဝေဋ္ဌ-မည်သော ပြာသာဒ်၊ ရေဝတ ဘုရားလောင်း၏ ပြာသာဒ် သုံးဆောင်တွင် တဆောင် ဖြစ်သည်။ သုဒဿနော ရတနဂ္ဃိ အာဝေဋ္ဌော စ ဝိဘူသိတော။ ဗုဒ္ဓဝံ။၃၃၃။(–ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။၁၉၂။)

http://www.dhammadownload.com

အာဝေဋ္ဌာ (ထီ) [အဝ+ဧလ။ မုဒ္ဓံ အဝတိ ရက္ခတီတိ ဟိ အဝေဋ္ဌာ၊ အာဝေဋ္ဌာ ဝါ၊ မုဒ္ဓမာလာ။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၁၉၃။ မုဒ္ဓံ အဝတိ ရက္ခတီတိ အဝေဋ္ဌာ၊ အဝ ရက္ခဏေ၊ ဧလော၊ ဋ္ဌတ္တံ။ အာဝေဋ္ဌာတိပိ ပါဌော၊ ဒီဃတ္တံ။ ဓာန်၊ဋီ။၃၀၈။ ဤဓာန်၊ဋီ,ဝိ၊ဋ္ဌ,သီ၊ဋီ၊သစ်-တို့၌ ထီ-နှင့်ရှိသော်လည်း ဓာန်၊သျ၊သစ်,တောင်ပေါက်ဓာန်သျ, ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၁ မအူဆရာတော်နိသျတို့နှင့် အမရကောသ,ထောမနိဓိ-စသော သက္ကဋ္ဌအဘိဓာန်တို့၌ကား ပုလ္လိင်သာ ပြဆိုထားသည်။ (အာပီဋ-သံ)] (က) နားသွယ်ပန်း၊ နား၌ ပန်ဆင်အပ်သောပန်း။ (ခ) ဦးဆောက်ပန်း၊ ဦးထိပ်၌ ပန်ဆင်အပ်သောပန်း။ (က) အာဝေဋ္ဌံ ဟရန္တိပိ ဟရာပေန္တိပိ။ ဝိ၊၁။၂၇၄။ အာဝေဋ္ဌာတိ ကဏ္ဏိကာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၁။ အာဝေဋ္ဌံ အာဗိဋ္ဌန္တိပိ ပါဌော။ ဝဇိရ။၂၀၇။ (–အပ၊၂။၂၁၃။ ထေရီ၊ဋ္ဌ။၁၅၄။) (ခ) ရတနာဝေဋ္ဌ ရတနဒါမ ရတနစုဏ္ဏ ဝိပ္ပကိဏ္ဏံ ဝိယ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၀။ အာဝေဋ္ဌံ စတုရော ဖလေ (ဗုဒ္ဓဝံ။၃၇၉။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။၃၁၃)တိ စတ္တာရိ ဖလာနိ ဝဋ္ဌံသကံ ကတ္ဝာ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။၃၁၄။ရတနာဝေဋ္ဌာ နာမ ရတနမယဝဋ္ဌံသကံ။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၁၉၃။ (–အပ၊၁။၁၀၈၊၃၀၁။)

အာဝေဋ္ဌာဝေဋ္ဌာ (ထီ)[အာဝေဋ္ဌာ+အာဝေဋ္ဌာ] အသွယ်အသွယ်။ အာဝေဋ္ဌာဝေဋ္ဌာ ယမကယမကာ ဟုတ္ဝာ။ ဇာ၊၁။၁၁၁။ (–အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅၊၄၆၉။)

အာဝေဋ္ဌီ (တိ)[အာဝေဋ္ဌာ+ဤ။ ထီ-၌ အာဝေဋ္ဌိနီ] နားသွယ်ပန်း–နား၌ ပန်ဆင်အပ်သောပန်း–နားတန်ဆာ–ရှိသော။ အာဝေဋ္ဌိနေ သဒ္ဒဂမေ အသင်္ဂိတေ။ ဇာ၊၂။၁၁၁။ အာဝေဋ္ဌိနေတိ အာဝေဋ္ဌသခ်ါတေဟိ ကဏ္ဏာလင်္ကာရေဟိ ယုတ္တေ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၄၃၇။ အာဝေဋ္ဌိနီ-(ဝိမာန။၃၄၊၃၈၊၆၇။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၁၁၃၊၁၂၁၊၁၈၈)တိ ရတနမယပုပ္ပါဝေဋ္ဌဝတီ။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၁၁၄။

အာသ (ကြိ) [အသ+အ] ဖြစ်ပြီ။ အတ္ထိ၂-ကြည့်။ ဣတိဟာသ-လည်း ကြည့်။

အာသံ (တိ) [တ+နံ]ထို(သူ)–တို့အား–တို့၏။ တ၃-ကြည့်။ နီတိ၊သုတ္တ။၃၆၈ လည်း ကြည့်။

အာသံသ (တိ) [အာ+သံသ+အ] (၁) အလိုရှိ–တောင့်တ–သော၊သူ။(ထီ) (၂) အလိုရှိ–တောင့်တ–ခြင်း။ (၁) နိရာသော အာသံသော ဝိဂတာသော။ အံ၊၁။၁၀၆။ အဘိ၊ပု။၁၀၆။ အာသံသောတိ အာသံသမာနော ပတ္ထယမာနော။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၆။ သော ဟိ အရဟတ္တံ အာသံသတိ ပတ္ထေတီတိ အာသံသော။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၅၈။ (–အဘိ၊ပု။၁၃၀။) (ထီ) (၂) အာသံသာယံ ဟိ အနာဂတေပိ ဝတ္တမာနဝစနံ ဣစ္ဆန္တိ သဒ္ဒကောဝိဒါ။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၅။ (–ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၄၃။)

အာသံသတိ (ကြိ) [အာ+သံသ+အ+တိ]အလိုရှိ–တောင့်တ–၏။ အရဟတ္တံ အာသံသတိ ပတ္ထေတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၅၈။ အာသီ(သိ)သတိ-လည်း ကြည့်။

အာသံသမာန (တိ) [အာ+သံသ+အ+မာန] အလိုရှိ – တောင့်တ–သော၊သူ။ အာသံသ (၁)အနက် ကြည့်။

အာသံသု (တိ) [အာ + သံသ + ဥ] အလိုရှိ – တောင့်တ–သော။ အောက်ပုဒ် ကြည့်။

အာသံသုက (တိ) [အာသံသု + က] အလိုရှိ – တောင့်တ–သော၊သူ။ အာသံသုကာ သာဒုကာမာ။ ထေရီ။၄၁၁။ အာသံသုကာတိ တတော ဧဝ ဃာသစ္ဆာဒနာဒီနံ အာသီသနကာ။ ထေရီ၊ဋ္ဌ။၂၂၅။

အာသက်ဇာတက (နဲ) [အာသက်ာ+ဇာတက] အာသက်ဇာတ်။ ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ဇာတကပါဋ္ဌိ၊

http://www.dhammadownload.com

၆-နိပါတ်၊၅-ဇာတ်။ ဇာ၊၁၈။၁၄၀-၁။ ဇာ၊၌၊ ၃။ ၂၃၄-၉။

အာသင်္ဃာန (န) [အာသင်္ဃာ+ဌာန] ယုံမှားရာ-နေရာ-ဌာန။ သဗ္ဗံ တံ အာသင်္ဃာနံ သောမေတ္ထာဝ ကမ္မံ ကာတဗ္ဗံ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၄၅။

အာသင်္ဃိတိ (ကြိ) [အာ + သင်္ကိ + အ + တိ] (က) ယုံမှား-သံသယဖြစ်-၏။ (ခ) စိုးရိမ် - ကြောက်ရွံ - ၏။ (က) ယော ဝါ တုမှေသု ကဉ္စိ အာသင်္ကိတိ။ ဇာ၊၌၊၄။၃၁၁။ (-သံ၊ဋီ၊၁။ ၂၄၇။ သံ၊ဋီ၊ ၂။၃၃၄။ အံ၊ဋီ၊၃။ ၃၄၇။) **အာသင်္ကိန္တိ**—ဝိ၊၌၊၃။၁၅၃။ ဝဇိရ။ ၃၄၀။ သာရတ္ထ၊၃။၉၀။ ဝိမတိ၊ ၂။၅၄။ **အာသင်္ကထ**—ဥဒါန။၁ ၂၉။ **အာသင်္ကတေ**—ဇာ၊၌၊ဖ။ ၂၃၀။ **အာသင်္ကေယျ**—သံ၊ဋီ၊ ၂။၃၄၂။ အံ၊ဋီ၊၁။ ၂၄၀။ အနုဋီ၊ ၂။၁၉၃။ အနုဋီ၊၃။ ၂၅၃။ **အာသင်္ကိံ သု** — ဇာ၊၌၊၃။၃၂၊၁၄။ **အာသင်္ကိ** — ဇာ၊၌၊၁။၁၇၉။ ဇာ၊၌၊၃။၃၂ ။ အံ၊ဋီ၊၁။၁၇၀။ **အာသင်္ကိတ္ထ** — ဇာ၊၌၊၁။ ၁၆၈။ (က) (ခ) မိတ္တဘေဒမေဝ **အာသင်္ကိတိ**။ ဇာ၊၌၊၃။၁၇၈။ **အာသင်္ဃမိ**—ဇာ၊၌၊ ၃။ ၂၃၈။

အာသင်္ကိန်ယ (တိ) [အာ+သင်္ကိ+အနိယ] (က) ယုံမှားအပ် - ယုံမှားဘွယ်ရာဖြစ် - သော။ (ခ) စိုးရိမ်-ကြောက်ရွံ-အပ်သော။ (က) "ဣဒံ အသုကေန ကတံ ဘဝိဿတီ" တိ ပရေသံ အာသင်္ကိန်ယော ဟောတိ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၈၀။ (က) (ခ) ဧဝံ အာသင်္ကိန်ယတော .... မရဏတော ဘယံ။ ဇာ၊၌၊၄။၁၃၀။

အာသင်္ကိန်ယပ(ပ္ပ)ဒေသ (ပုံ) [အာသင်္ကိန်ယ+ပဒေသ] ယုံမှားအပ်-ယုံမှားဘွယ်ရာဖြစ်-သော အရပ်။ "ဂါဝိ နု ပဗ္ဗဇိတော နူ" တိ အာသင်္ကိန်ယပ(ပ္ပ)ဒေသေ ဌတ္ထာ။ ဒီ၊၌၊၁။ ၁၂၀။ မ၊၌၊၁။ ၂၆၃။ သံ၊၌၊၃။ ၂၂၂။ အဘိ၊

၌၂။ ၃၃၇။ သုတ္တနိ၊၌၊၁။ ၅၁။ အပ၊၌၊၁။ ၁၆၂။

အာသင်္ကိန်ယသမာစာရ (တိ) [အာသင်္ကိန်ယ+သမာစာရ] ယုံမှားအပ်-ယုံမှားဘွယ်ရာဖြစ်-သော အကျင့်ရှိသော။ "ဣဒံ ဣမိနာ ကတံ ဘဝိဿတီ" တိ ဧဝံ ပရေသံ အာသင်္ကိန်ယသမာစာရော။ အံ၊၌၊ ၂။၇၇။ အဘိ၊၌၊၃။ ၅၂။ **အာသင်္ကန္တ** (တိ) [အာ + သင်္ကိ + အ + အန္တ] ယုံမှားသော၊ သံသယဖြစ်သော၊ သူ။ ယက္ခဘာဝံ အာသင်္ကန္တာ ဝဒန္တိ။ ဝိမာန၊၌။ ၂၃၀။ (-ထေရီ၊၌။ ၂၄၃။ ဇာ၊၌၊ ၂။၁၀၆။ သံ၊ဋီ၊ ၂။ ၃၁၀၊၅၄၄။)

အာသင်္မာန (တိ) [အာ+သင်္ကိ+အ+မာန] ယုံမှား - သံသယဖြစ်-သော၊ စိုးရိမ်သော။ ဆုဇာ မာဂဓော .... ရညော ပဒေ္ဓေတသာ အာသင်္မာနော။ မ၊၃။၅၀။ (-မ၊၌၊၄။ ၄၃။ ဇာ၊၌၊၁။၃၆ ။ သာရတ္ထ၊ ။၁၀၊၃၁။ အံ၊ဋီ၊၃။၆၀။)

အာသင်္ဝိရဟိတ (တိ) [အာသင်္ကာ+ဝိရဟိတ] ယုံမှား ကင်းသော၊ သံသယ ကင်းသော။ အတ္တာနော ဃရေသု အာသင်္ဝိရဟိတာ ဟုတ္ဝာ နိဝသန္တိ။ မဟာနိ၊၌။ ၂၀၃။

အာသင်္ကာ (ထီ) [အာ + သင်္ကိ + အ + အာ] (၁)(က) ယုံမှား-တွေးတော-ခြင်း။ (ခ) စိုးရိမ်ခြင်း။ (၂) အာသင်္ကာမည်သောမိန်းမ။ (၁) (က) သံ့သံ့ ဘိန္နေယျုန္တိ အာသင်္ကာ ဟောတိ။ ဝိ၊၌၊၃။၃၅၃။ တတ္ထ အာသင်္ကာ ဟောတိ။ အဘိ၊၌၊၃။၃၀၁။ (-ဝိ၊၌၊ ၃။၁၉၃။ ဒီ၊၌၊၁။၁၃၃။ မ၊၌၊၁။၁၁၁။ ပဋိသံ၊ ၃။၁၉၃။ ဒီ၊၌၊၁။၁၃၃။ မ၊၌၊၁။၃၁၃။ ပဋိသံ၊ ၌၊၁၀၁။ ဓမ္မ၊၌၊ ၂။ ၂၉၁၊၃၀၂။ ဥဒါန၊၌။ ၁၀၊၁၅၅။ ဇာ၊၌၊၁။ သာရတ္ထ၊ ၂။၄၂။ ဝိမာန၊၌။ ၂၀၃။ သံ၊ဋီ၊ ၂။ ၁၀၆။ အံ၊ဋီ၊ ၂။ ၁၀၅။ မူလဋီ၊၁။၅၆။ မူလဋီ၊

http://www.dhammadownload.com

၂။ဝဖ။ အနုဋ္ဌိ၊ဝ။ဝ၇ဝ။ အနုဋ္ဌိ၊၃။ဝဖ၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊ဝ။၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊၂။၂ဝဝ။) (ခ) တံ သုတ္တာ တဿ အာသင်္ဃ ဥပပ္ပန္နာ။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။ ၄၇။ (–သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၄၄။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၈၊၃၄၄။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။ဝ၂၅။ အံ၊ဋ္ဌိ၊၃။ဖ၅။) (၂) တဿာ ကုမာရိကာယ အာသင်္ဃတိ နာမံ အကာ-သိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၂၃၅။ (–၎င်း-၂၃၈။)

အာသင်္ဃနိဝတ္တနတ္ထ (ပု) [အာသင်္ဃ+နိဝတ္တ-နတ္ထ] ယုံမှားခြင်းကို–သံသယ ဖြစ်ခြင်းကို –ဆုတ်နစ်–ကင်းပျောက်–စေခြင်းအကျိုး။ တေသမိဖလာဝဟတာ သိယာတိ အာသင်္ဃ-နိဝတ္တနတ္ထံ အာဟ။ မူလဋ္ဌိ၊၂။ဘဘ၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊၂။၃ဘ၅။

အာသင်္ဃပရိဟရဏတ္ထ (ပု) [အာသင်္ဃ+ပရိ-ဟရဏတ္ထ] ယုံမှားခြင်း – သံသယဖြစ်ခြင်း –မှ ရှောင်လွဲခြင်း အကျိုး။ သင်္ဂီတိကာရ-ကဝစနသမ္မိဿံ ဝါ နု ခေါ သုဒ္ဓံ ဝါ ဗုဒ္ဓဝစနန္တိ အာသင်္ဃပရိဟရဏတ္ထံ။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊ဘ။၈ဝ။

အာသင်္ဃဗဟုလ (တိ) [အာသင်္ဃ+ဗဟုလ] များသော–ယုံမှားခြင်း–သံသယဖြစ်ခြင်း–ရှိသော၊ ယုံမှားသံသယများသော။ အာ-သင်္ဃဗဟုလော ဝါ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၂၄။

အာသင်္ဃဘာဝ (ပု) [အာသင်္ဃ+အဘာဝ] ယုံမှားမှု–သံသယဖြစ်မှု – ၏ မဖြစ်နိုင်ခြင်း။ အာသင်္ဃဘာဝတော ပန တေ သန္ဓာယ “နာ ဘဝိဿန္တိ”တိ နာ ဝတ္တုမေဝ။ ထေရာ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၃၄၅။

အာသင်္ဃဝဟတ္တ (နာ) [အာသင်္ဃ+ဝဟ+တ္တ] ယုံမှားခြင်းကို–သံသယဖြစ်ခြင်းကို–ဆောင်သည် –ဖြစ်စေသည် –၏အဖြစ်။ တဿ အာ-သင်္ဃဝဟတ္တာ သဟ အာသင်္ဃယ ဝတ္တတိ-တိ သာသင်္ကံ။ ထေရီ၊ဋ္ဌ။၂၄၈။

အာသင်္ဃဝဟန္တ (တိ) [အာသင်္ဃ+ဝဟန္တ] ယုံမှားခြင်း – သံသယဖြစ်ခြင်း – ကို ဆောင်နိုင်သော – ဖြစ်စေနိုင်သော။ တဿ ယတော ကုတော အာသင်္ဃ ဝဟန္တီ အတ္ထော။ ထေရီ၊ဋ္ဌ။၂၄၈။

အာသင်္ကိတ (တိ) [အာ+သင်္ကိ+တ] ယုံမှား– တွေးတော–အပ်သော။ ဝါသိဖရသုကုဒါလေ ယာစန္တော အာသင်္ကိတာ ဘဝိဿာမ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂၀။ (–ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၅၃။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၉၈။)

အာသင်္ကိတပဋ္ဌ (တိ) [အာ+သင်္ကိ+တပဋ္ဌ] (က) စိုးရိမ်–ကြောက်ရွံ့–အပ်သော။ (ခ)ယုံမှား –တွေးတော–အပ်သော။ (က) ကိလေ-သော နာမေသ.... အလ္လိယိတုံ နာ ယုတ္တော အာသင်္ကိတပဋ္ဌော။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၂၀။ (–ဇာ၊ ဋ္ဌ၊၂။၄၀။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၉၄၊၂၀၂။) (ခ) နာ စေတ္ထ သမုဒယာရမ္မဏတာ အာသင်္ကိတပဋ္ဌာ။ မ၊ဋ္ဌိ၊၂။၆၄။ အနုဋ္ဌိ၊၂။၅၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊၂။၁၂၅။ (–အံ၊ဋ္ဌိ၊၁။၀၉။ မူလဋ္ဌိ၊၁။၄၄။)

အာသင်္ကိတပဋ္ဌယုတ္တက (တိ) [အာသင်္ကိတ ပဋ္ဌ + ယုတ္တက] စိုးရိမ်အပ်–ယုံမှားတွေးတောအပ် –သည်အဖြစ်နှင့်ယှဉ်သော၊ စိုးရိမ်–ယုံမှား တွေးတော – ထိုက်သော။ နာ ခေါ မောဂ္ဂလ္လာန တုမ္ဟေဝ အာသင်္ကိတပဋ္ဌယုတ္တကံ အာသင်္ကိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၂။ (–၎င်း-၁၉၅၊ ၃၂၅။)

အာသင်္ကိတပဋ္ဌသမာစာရ (တိ) [အာသင်္ကိတပဋ္ဌ+ သမာစာရ] အာသင်္ကိတသမာစာရနှင့် အနက်တူ။ ၎င်း-ကြည့်။

အာသင်္ကိတသမာစာရ (တိ) [အာသင်္ကိတ+သ-မာစာရ] ယုံမှားတွေးတောအပ်သော အကျင့်ရှိသော၊ သူ။ အာသင်္ကိတသမာစာရော-(သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၇)တိ အတ္ထနာ စ ပရေဟိ စ အာသင်္ကိတပဋ္ဌသမာစာရော။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁ဖ၇။

အာသင်္ကိတုံ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+သင်္ကိ+တုံ] စိုးရိမ်ခြင်း–ယုံမှားတွေးတောခြင်း–၌။ အာသင်္ကိ-

http://www.dhammadownload.com

တဗ္ဗယုတ္တက် နာမ အာသင်္ကိတုံ ဝဋ္ဋတိ။ ဇာ ၄၊၃။၁၉၅၊၃၇၅။

အာသင်္ကိတ္ဆာ (ကြိ၊ ဝိ) [အာ+သကိ+တ္ဆာ] စိုးရိမ်၍၊ ယုံမှားတွေးတော၍၊ သံသယဖြစ်၍။ အာသင်္ကိတဗ္ဗံ အာသင်္ကိတ္ဆာ။ ဇာ၊၄၊၃။ ၂၀၂။ (–အနုဋ္ဌီ၊၁။၁၂၂။)

အာသင်္ကုပ္ပတ္တိ (ထီ) [အာသင်္ကာ+ဥပ္ပတ္တိ] စိုးရိမ်မှု၏ ဖြစ်ခြင်း။ ပစ္ဆာ အာသင်္ကုပ္ပတ္တိ သိယာ။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၁၂။

အာသင်္ကုပ္ပါဒန (နာ) [အာသင်္ကာ+ဥပ္ပါဒန] ယုံမှားသံသယကို ဖြစ်စေခြင်း။ ကေစ္စဿ ဗြဟ္မုနော အာသင်္ကုပ္ပါဒနတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၄။

အာသင်္ဂ (ပု) [အာ+သန္ဇ+ဏ] ငြိကပ်–တွယ်တာ–ခြင်း။ "မမ ဝိဟာရေ ပရိဝေဏံ ဥပဋ္ဌာကော"တိ အာသင်္ဂေါ ဝါ ဗန္ဓော ဝါ နာ ဟောတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၈၆။ (–စရိယာ၊ဋ္ဌ။ ၃၀၈။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၈။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၁။၉၀။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊ ၁။၂၈၅။)

အာသင်္ဂကရဏ (တိ) [အာသင်္ဂ+ကရဏ] ငြိကပ်ခြင်းကိုပြုတတ်သော။ အာသင်္ဂီ-ကြည့်။

အာသင်္ဂနဋ္ဌ (ပု) [အာသင်္ဂန+အတ္ထ] အာသင္ဇ-နဋ္ဌ-နှင့် အနက်တူ။ ၎င်း-ကြည့်။

အာသင်္ဂပုဗ္ဗက (တိ) [အာသင်္ဂ+ပုဗ္ဗက] ငြိကပ်ခြင်း–တွယ်တာခြင်း–ရှေးရှိသော။ သိယာ တတ္ထ အာသင်္ဂပုဗ္ဗကော အာဝါသပလိဗော-ဓော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၀၀။

အာသင်္ဂဗဟုလ (တိ) [အာသင်္ဂ+ဗဟုလ] အာ-သတ္တိဗဟုလ-နှင့် အနက်တူ။ ၎င်း-ကြည့်။

အာသင်္ဂိတ (တိ) [အာ+သန္ဇ+တ] ငြိကပ်တတ်သော။ လဂ္ဂိတာတိ မက္ကဋ္ဌာလေပေန ဝိယ မက္ကဋ္ဌော ပဉ္ဇနံ ဣန္ဒြိယာနံ ဝသေန အာသင်္ဂိ-တာ။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။၂၄၅။

အာသင်္ဂီ (တိ) [အာ+သန္ဇ+ဏီ] ငြိကပ်တတ်သော။ အာသင်္ဂီ(ဇာ၊၁။၂၀၂)တိ အာသင်္ဂ-ကရဏော။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၁။

အာသစ္ဆိန္ဒ (တိ) [အာသာ+ဆိန္ဒ] အလိုဆန္ဒ–တောင့်တမှု – အာသာ – ပြတ်ကင်းသော။ အာသစ္ဆိန္ဒာ မ်ဂါဓမာ....အာသစ္ဆိန္ဒော ဂမိ ဿသိ။ ဇာ၊၂။၂၁၆။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၃၀၃။

အာသစ္ဆေဒ (ပု) [အာသာ+ဆေဒ] အလိုဆန္ဒ –တောင့်တမှု–ကို ဖြတ်ခြင်း။ အာသစ္ဆေဒံ ဝတ အကတ္ဆာ ဝီရိယမေဝ ကတ္တဗ္ဗံ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၈၄။ (–ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၃၆။)

အာသစ္ဆေဒကကမ္မ (နာ) [အာသစ္ဆေဒက + ကမ္မ] အလိုဆန္ဒ – တောင့်တခြင်း–ကို ဖြတ်ခြင်းအမှု။ အာသစ္ဆေဒကကမ္မံ အကတ္ဆာ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၇၀။

အာသစ္ဆေဒနကမ္မ (နာ) [အာသစ္ဆေဒန+ကမ္မ] အလိုဆန္ဒ– တောင့်တခြင်း – ကို ဖြတ်ခြင်း အမှု။ တေသမ္ပိ အာသစ္ဆေဒနကမ္မံ တွမေဝ ကရောသီတိ ဝဒတိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၄၂၈။

အာသင္ဇ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+သဒ+တ္ဆာ] (၁) ထိပါး–ပုတ်ခတ် – နှိပ်စက်–ညှဉ်းဆဲ–ပြစ်မှား–၍။ (၂)(က) ရောက်၍၊ ရောက်လာ၍၊ ရောက်လာခြင်းကြောင့်။ (ခ) သွားရောက်၍၊ အနီးသို့ သွား၍၊ ချဉ်းကပ်၍။ အယံ အာသင္ဇ-သဒ္ဒေါ အာသင္ဇ နံ တထာဂတန္တီ-အာဒီသု ဃဋ္ဌနေ အာဂတော။ အာသင္ဇ ဒါနံ ဒေတီတိအာဒီသု သမာဂမေ။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၄၉။ (၁) အာသင္ဇ နံ တထာဂတံ။ ဝိ၊၄။၃၆၆။ သံ၊၁။၁၁၆။ ဣတိဝုတ်။၂၅၃။ အာသင္ဇာတိ အာသာဒေတ္ဆာ ဃဋ္ဌေတ္ဆာ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၅။ တထာဂတံ အာသာဒေတ္ဆာ ဝိဟေဌေတ္ဆာ။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၂၆၆။ သာရတ္ထ၊၃။၄၁၉။ အာ-သင္ဇ အာသင္ဇာ (ဒီ၊၁။၁၀၀။ မ၊၁။၃၁၇)။

http://www.dhammadownload.com

တိ ဃဋ္ဌေတ္ဝာ ဃဋ္ဌေတ္ဝာ။ ဒီ၊ဌ၊၁။၂၄၇-မ၊ဌ၊၂။၁၉၄။ (–မ၊၁။၂၉၈၊၃၀၂။ အံ၊၁။၁၇၃။ အံ၊၃။၃၈၀။ ထေရ။၂၂၅၊၃၆၅-၆။ ဇာ၊၁။၂၁၂။ ဝိ၊ဌ၊၄။၁၁၂။ မ၊ဌ၊၂။၁၈၃၊၁၈၈။ သံ၊ဌ၊၁။၁၆၅။ အံ၊ဌ၊၂။၁၅၄။ အံ၊ဌ၊၃။၂၆၂။ ဓမ္မ၊ဌ၊၁။၃၉၁။ ပေတ၊ဌ။၂၄၈။ ထေရ၊ဌ၊၁။၁၀၂။ ထေရ၊ဌ၊၂။၄၉၄။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဌ။၁၆၃။ ဇာ၊ဌ၊၄။၄၆။) (၂) (က) အာ-သဇ္ဇ ဒါနံ ဒေတိ(ဒီ၊၃။၂၁၄။ အံ၊၃။၆၈)တိ ပတ္ဝာ ဒါနံ ဒေတိ။ ဒီ၊ဌ၊၃။၂၂၇။ အံ၊ဌ၊၃။၂၂၈။ အာသဇ္ဇာတိ ယဿ ဒေတိ၊ တဿ အာဂမနဟေတု (အာမောဒနဟေတု၊ ဒီ၊ဋ္ဌီ) တေန သမာဂမနိမိတ္တံ။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၃။၂၆၂။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။၂၃၆။ (–သံ၊၁။၆၉။ ဝိမာန။၁၂။ သံ၊ဌ၊၁။၁၂၃။ ဝိမာန၊ဌ။၄၉။) (ခ) အာသဇ္ဇာ-(သုတ္တနိ။၃၄၁)တိ ပတ္ဝာ၊သမီပမဿ ဂန္ဓာတိ အတ္ထော။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၂။၁၁၂။ (–ဇာ၊၁။၄၁၊၁၅၈။ ဇာ၊၂။၂၂၉၊၂၉၃။ ဇာ၊ဌ၊၂။၄၆။ ဇာ၊ဌ၊၃။၃၁၁။ ဇာ၊ဌ၊၇။၄၀၊၂၀၁။)

အာသဇ္ဇတိ (ကြိ) [အာ+သဒ+ယ+တိ] ချဉ်း-ကပ်–ကပ်ရောက်–၏။ အာသဇ္ဇသိ ဂဇမိဝ ဧကစာရိနံ။ ဇာ၊၁။၆၃။ အာသဇ္ဇသီတိ ဥပ-ဂစ္ဆသိ။ ဇာ၊ဌ၊၂။၂၀၂။

အာသဇ္ဇန (နဲ) [အာ+သဇ(သဇ္ဇ)+ယု] ကပ်ငြိ–တွယ်တာ–ခြင်း။ အောက်ပုဒ် ကြည့်။

အာသဇ္ဇနဌ (ပု) [အာသဇ္ဇန+အတ္ထ] ကပ်ငြိ–တွယ်တာ–ခြင်း အနက်သဘော။ သခ်ါရေ အာသဇ္ဇနဌေန သင်္ဂါတိ ဝိဒိတ္ဝာ။ နေတ္တိ၊ဌ။၁၂၄။ အာသဇ္ဇနဌေနာတိ အာသင်္ဂနဌေန။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌီ။၇၈။

အာသဥ္ဇန (နဲ) [အာ + သဥ္ဇ + ယု] ကပ်ငြိ – တွယ်တာ–ခြင်း။ အောက်ပုဒ် ကြည့်။

အာသဥ္ဇနဌ (ပု) [အာသဥ္ဇန+အတ္ထ] ကပ်ငြိ–တွယ်တာ–ခြင်း အနက်သဘော။ ရူပါဒီသု အာသဥ္ဇနဌေန အာသတ္တိယော။ သာရတ္ထ၊၃။၃၉၉။ (–အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၁၁။)

အာသတိ (ကြိ) [အာသ+အ+တိ] နေ–ထိုင်–၏။ သေတိ စေဝ အာသတိ စ ဧတ္ထာတိ သေနာသနံ။ ဒီ၊ဌ၊၁။၁၈၇။ မဟာနိ၊ဌ။၂၃၁။ အာသတိ နိသီဒတိ ဧတ္ထာတိ အာသနံ။ ဝိမာန၊ဌ။၂၀။ (–ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၃။၂၂၉။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၆၉။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၂၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၆၂။)

အာသတ္တ (နဲ) [အာ+သဥ္ဇ+တ] (၁) ငြိကပ်ခြင်း၊ တွယ်တာခြင်း၊ တပ်မက်ခြင်း၊ စွဲလမ်းခြင်း။ (တိ) (၂) (က) ငြိကပ်သော၊ တွယ်တာသော၊ တပ်မက်သော၊ စွဲလမ်းသော။ (ခ) ငြိတွယ်သော။ (၃) ဆွဲချိတ်–စွပ်တပ်–အပ်သော။ (၁) ကာမာနံ ဝသံ အ-နွဂုံ အာသတ္တံ ပါပုဏိ သု။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၂။၅၉။ (တိ) (၂) (က) သတ္တော ဝိသတ္တော အာ-သတ္တော။ မဟာနိ။၁၈။ ဗောဓိသခ်ါတေသု စတူသု မဂ္ဂေသု သတ္တော အာသတ္တော လဂ္ဂ-မာနသော။ ဒီ၊ဌ၊၂။၂၀။ သံ၊ဌ၊၂။၂၀။ (–မ၊ဌ၊၄။၁၄။ ဥဒါန၊ဌ။၃၃၁။ ထေရ၊ဌ၊၂။၉၆။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဌ။၁၅။ မဟာနိ၊ဌ။၈၁။ ဇာ၊ဌ၊၂။၁၃၄။ ဇာ၊ဌ၊၃။၂၂၆။ ဇာ၊ဌ၊၄။၁၁။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၇။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၈၇။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၅၇။) (ခ) အာသတ္တ(မဟာနိ။၁၈)နွဲ စီဝရဝံသေ လဂ္ဂံ။ မဟာနိ၊ဌ။၈၁။ (က) (ခ) ဂါဝေါ ကဏ္ဍကေ ဝိယ အာသတ္တာ။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။၂၄၅။ ဝက်-ကဏ္ဍကေ ဝိယ အာသတ္တာ။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၀၂။ (၃) ကဏ္ဍေ အာသတ္တေန အဋ္ဌီယေယျ။ ဝိ၊၁။၈၈။ ဝိ၊ဌ၊၁။၂၁၁။ ဝိ၊ဌ၊၂။၆။ (–ဗုဒ္ဓဝံ၊ဌ။၉၃။ ဇာ၊ဌ၊၁။၆။)

အာသတ္တကုဏပ (ပု၊နဲ) [အာသတ္တ + ကုဏပ] ဆွဲချိတ်အပ်သော အကောင်ပုပ်။ ဒေဝတာနံ ကဏ္ဍေ အာသတ္တကုဏပံ ဝိယ ဗာဓတိ။ ဒီ၊ဌ၊၂။၃၉၈။

http://www.dhammadownload.com

အာသတ္တခဂ္ဂ (တိ) [အာသတ္တ+ခဂ္ဂ] ချိတ်အပ်-လွယ်အပ်-သော သန်လျှက်ရှိသော၊ သူ။ ပဥ္ဇ ဣတ္ထိသတာနိ ပုရိသဝေသံ ဂဟေတ္ဝာ ပဋိမုက္ကဝေဌနာနိ အံသေ အာသတ္တခဂ္ဂါနိ .... နိက္ခမိံ သု။ ဒီ၊ဌ၊၁။၁၃၅။ (-ဒီ၊ဋီ၊၁။၂၁၆။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၂၃။)

အာသတ္တစိတ္တ (တိ) [အာသတ္တ+စိတ္တ] ငြိကပ်တွယ်တာ-တပ်မက်-သော စိတ်ရှိသော၊သူ။ ဗျာသတ္တမာနသံ နရန္တိ အသမ္ပတ္တေသု .... ဝိဝိဓေနာကာရေန အာသတ္တစိတ္တံ။ ဓမ္မ၊ဌ၊၁။၂၃၂။

အာသတ္တဗာဟုယုဂဋ္ဌ (တိ) [အာသတ္တ+ဗာဟု+ယုဂဋ္ဌ] ဖွဲ့အပ်-ဖက်အပ်-သော လက်မောင်းအစုံရှိသော၊ သူ။ ကဏ္ဌေ အာသတ္တဗာဟုယုဂဋ္ဌာယ သဒ္ဓိံ။ ဇာ၊ဌ၊၁။၅၂၆။

အာသတ္တမာနသ (တိ) [အာသတ္တ+မာနသ] ငြိကပ်-တွယ်တာ-သော စိတ်ရှိသော၊သူ။ ကိဉ္ဇိဒေဝ လဘိတ္ဝာ တတော ဥတ္တရိတရံ ပတ္ထနတာယ အာသတ္တမာနသံ ဝါ။ ဓမ္မ၊ဌ၊၂။၂၇၀။

အာသတ္တိ (ထိ) [[အာ+သန္ဇ+တိ]] (က) ငြိကပ်တွယ်တာ-တပ်မက်-စွဲလမ်း-တောင့်တ-ခြင်း။ (ခ) ငြိကပ်-တွယ်တာ-တောင့်တ-တတ်သော တဏှာ။ သဗ္ဗာ အာသတ္တိယော ဆေတ္ဝာ(ဝိ၊၄။၃၀၄။ အံ၊၁။၁၃၇)တိ ရူပါဒီသု ဝါ ဝိသယေသု သဗ္ဗဘဝေသု ဝါ ပတ္ထနာယော ဆိန္ဒိတ္ဝာ။ ဝိ၊ဌ၊၄။၆၂။ အာသတ္တိယောတိ ရူပါဒီသု အာသဥ္ဇနဌေန အာသတ္တိယော၊ တဏှာယော။ သာရတ္ထ၊၃။၃၉၉။ အာသတ္တိ(မ၊၃။၂၁)နွှိ အာသီသနံ။ မ၊ဋီ၊၃။၂၂၇။ (-သံ၊၁။၂၁၄။ နေတ္တိ။၁၀၇။ ဝိ၊ဌ၊၂။၆၁။ မ၊ဌ၊၄။၁၄။ သံ၊ဌ၊၁။၂၈၈။ အံ၊ဌ၊၂။၁၁၇။ ထေရ၊ဌ၊၁။၂၀၃။ ထေရီ၊ဌ။၂၃၄။ နေတ္တိ၊ဌ။၂၂၀။ ဝဇိရ။၅၂၅။ ဝိမတိ၊၂။၂၄၀။ မ၊ဋီ၊၂။၄၅။ မ၊ဋီ၊၃။၂၀၂။ အံ၊ဋီ၊၁။၅၇။ အံ၊ဋီ၊၂။၁၁၁။ နေတ္တိ၊ဝိ။၂၈၁။)

အာသတ္တိဒေါသရဟိတ (တိ) [အာသတ္တိ+ဒေါသ+ရဟိတ] တွယ်တာကပ်ငြိခြင်း တဏှာဟူသော အပြစ်မှကင်းစင်သော။ အာသတ္တိဒေါသရဟိတာ၊ အသမ္ဘိတာဝ ကေသရီ။ အပ၊၂။၅၆။

အာသတ္တိဗဟုလ (တိ) [အာသတ္တိ+ဗဟုလ] များသော-ကပ်ငြိ-တွယ်တာ-ခြင်းရှိသော၊ သူ။ အာသတ္တိဗဟုလဿာ(နေတ္တိ၊၁၂)တိ အာသင်္ဂဗဟုလဿ။ နေတ္တိ၊ဌ။၆၅။ (-နေတ္တိ၊ဝိ။၉၀။)

အာသဒ (ပု) [အာ+သဒ+အ] (၁) ချဉ်းကပ်-ကပ်ရောက်-ခြင်း။ (၂) သစ်သီးချူစရာချိတ်၊ တံချူ။ (တိ) (၃) ထိပါးပုတ်ခတ်-ညှဉ်းဆဲ-အပ်-နိုင်-သော။ (၁) ဒုက္ခံ ဟိ ကုဥ္ဇရ နာဂမာသဒေါ(ဝိ၊၄။၃၅၇)တိ ဘော ကုဥ္ဇရ ဗုဒ္ဓနာဂံ အာသာဒနံ ဝဓကစိတ္တေန ဥပဂမနံ နာမ ဒုက္ခံ။ ဝိ၊ဌ၊၄။၁၁၁။ (၂) အာသဒဥ္ဇ မသံ ဇဋ္ဌ (ဇာ၊၂။၃၃၉။)နွှိ အာကစိုတ္ဝာ ဖလာနံ ဂဟဏတ္ထံ အက်ုသဥ္ဇ အဂ္ဂိဇုဟနကဋ္ဌစ္ဆုဥ္ဇဋ္ဌာမဏ္ဍလဥ္ဇဓာရေနွှော။ ဇာ၊ဌ၊၇။၃၀၃။ အာသဒေါ နာမ အက်ုသော။ သော ဟိ အာသဒတိ ဂဏှတိ ဖလာဖလံ ဇတေနာတိ အာသဒေါ။ အာပုဗ္ဗော သဒ အာဒါနေတိ ဒန္တဇ တတိယက္ခရန္တ ဓာတု။ မဟာနိပါတ်။ ဝေဿန္တရဇာတ်၊စူဋ္ဌဝနဝဏ္ဏနာဋီကာ။ (တိ) (၃) မမ သိဿာ ဒုရာသဒါ။ အပ၊၁။၁၉။ ဒုရာသဒါတိ ဒုဋ္ဌု အာသဒါ အာသာဒေတုံ ဃဋ္ဌေတုံ အသက္ကုဏေယျာ အယောဂ္ဂါတိ အတ္ထော။ အပ၊ဌ၊၁။၂၄၄။

အာသန (န) [အာသ+ယု] (၁) နေရာ၊ နေရာထိုင်ခင်း(ညောင်စောင်း, အဉ်းပျဉ်, ခုတင်, ကုလားထိုင်, ဖျာ, သင်ဖြူး, မြက်အခင်းစသော ထိုင်စရာအခင်း)။ (၂) ထိုင်ခြင်း။

http://www.dhammadownload.com

အာသနက (န) [အာသန+က] သေးနုပ်သော -ညံ့သော - နေရာထိုင်ခင်း - အင်းပျဉ်။ အဗ္ဘာဂတာနာ'သနကံ အဒါသိ'။ ဝိမာန။ ၂။ အသတိ နိသီဒတိ ဧတ္ထာတိ အာသနံ၊ ယံ ကိဉ္စိ နိသီဒနယောဂ်၊ ဣဓ ပန ပီဌံ အဓိပ္ပေတံ၊ တဿ စ အပ္ပကတ္တာ အနုဋ္ဌာရတ္တာ စ "အာသနက"န္တိ အာဟ။ ဝိမာန၊ ၄။ ၂၀။

အာသနကိရိယာပုဗ္ဗကတ္တ (န) [အာသန+ကိရိယာ+ပုဗ္ဗက+တ္တ] ထိုင်ခြင်းကိရိယာရှေ့သွားရှိသည်၏ အဖြစ်။ အာသနကိရိယာပုဗ္ဗကတ္တာ ဝါ သယနကိရိယာယ သယနဂ္ဂဟဏေန အာသနမ္ပိ ဂဟိတန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ မ၊ဋီ၊ ၂။ ၁၅၉။ သံ၊ဋီ၊ ၂။၅၄၀။

အာသနကုသလ (တိ) [အာသန + ကုသလ] ထိုင်ခြင်း၌ ပါးနပ်လိမ္မာသော၊သူ။ အာသနကုသလေန ဘဝိတဗ္ဗံ နိသဇ္ဇကုသလေန။ ဝိ၊ သင်္ဂ်ဟ။၃၃၀။ (-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၁။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၇၄။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၄။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁၃။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။ ၂၆၀။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၄၄။)

အာသနက္ခဏ (ပု)[အာသန+ခဏ] (ပဋိသန္ဓေ) နေသောခဏ။ အာသနက္ခဏော ဟိ ဓမ္မာ ပုရိမဘဝတော ဣမံ ဘဝံ ပဝိသန္တာ ဝိယ ဟောန္တိ။ အနုဋ္ဌီ၊၃။ ၂၅၀။

အာသနဂတ (တိ) [အာသန+ဂတ] ထိုင်နေရာသို့ရောက်သော။ အဂိဒ္ဓာ ဝိယာတိ အာသနဂတေန အဂိုနာ ဒဓုာ ဝိယ။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၃၅၀။

အာသနဃရ (န) [အာသန+ဃရ] ဆင်းတု-ရုပ်ပွါး - ထားရာအိမ်၊ ဘုရားတန်ဆောင်း၊ ဂန္ဓကုဋိတော်။ စေတိယဃရံ ဗောဓိဃရံ အာသနဃရံ သမ္မဇ္ဇနီ အဒ္ဒော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၇၀။ ဝိ၊သင်္ဂ်ဟ။ ၂၀၇။ အာသနဃရန္တိ ပဋိမာဃရံ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၄၂။ (-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။ ၂၅၄။ ဝိ၊သင်္ဂ်ဟ။ ၄၀၄။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၇၇။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၄၀၈။)

(၁) အာသနံ ဝုစ္စတိ ယတ္ထ နိသီဒန္တိ၊ မဉ္စော ပီဌံ ဘိသိ တင်္ဂိကာ စမ္မခဏ္ဍော တိဏသန္ထာရော ပဏ္ဏသန္ထာရော ပလာလသန္ထာရော။ မဟာနိ။၁၀၁။ အာသန (ဝိ၊၂။၇၄)န္တိ နိစ္စပီဌက ဖလကတင်္ဂိက ကဋ္ဌ သာရကာဒိ ဘေဒံ အန္တမသော သာခါဘင်္ဂံမို ...အာသနံ ပညပေတ္ဝာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၅၂။ အထ ပစ္ဆာ အမ္ဟာကံ အာသနံ ဟောတိ(ဒီ၊၂။၁၇၈)တိ တေသံ ပစ္ဆတော အမ္ဟာကံ နိသီဒိတုံ ဩကာသော ပါပုဏာတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၁။ အာသတိ နိသီဒတိ ဧတ္ထာတိ အာသနံ၊ နိသဇ္ဇဋ္ဌာနန္တိ အာဟ နိသီဒိတုံ ဩကာသောတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၂။ ၂၁၀။ (-ဝိ၊၁။၁၂၊ ၂၀၆။ ဝိ၊၂။၁၁၁။ ဝိ၊၃။၉၁၊ ၂၅၂။ ဒီ၊၁။၁၀၀။ ဒီ၊ ၂။၃၅၊၇၂။ ဒီ၊၃။၁၀၀။ မ၊၂။ ၂၂။ သံ၊၁။ ၂၃၉။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၊၅၉၊၁၀၂၊ ၁၆၄။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၉၄၊၁၃၁၊၁၄၉။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၃၂။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၀၊ ၂၃၄။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၄၊၁၃၂၊ ၂၁၄၊ ၂၆၁။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၁၊ ၂၄၊၀၀၊၁၁၊ ၂၃၂။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅၀။ မ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁၇၂၊၁၉၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၃၃။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၊၂၁၂။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၊၂၀၊ ၂၁၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၂၄။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။ ၂၁၄၀။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၁၃။ အံ၊ဋ္ဌီ၊ ၂။၅၁။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။၄၀။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၅၊၅၃။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။၃၄၃။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၁၇၊ ၂၂၂။ ၎၊ဋ္ဌ၊၃။ ၂၂၄။ ၎၊ဋ္ဌ၊၅။၁၀၀။ ၎၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁၀၃။ သာရတ္ထ၊၃။၄၃၊၁၀၃။ ကခ်ာ၊ဋ္ဌီ။၈၀၊ ၂၁၈။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၁။ ၂၄၃။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၃။ ၂၂၉။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။ ၂၁၊၄၀။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၄၂၊၃၂။ အံ၊ဋ္ဌီ၊ ၂။၅၁။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။၄၀၊ ၁၂၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၉၅။) (၂) ဂတိနိဝတ္တိအတ္ထတော သာမညတော အာသနမ္ပိ ဌာနဂ္ဂဟဏေန ဂယ္ဟတီတိ.... ယထာဝုတ္တဌာနာဒယောပိ အာသနေနေဝ သင်္ဂ်ဟိတာတိ။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၄၄။

http://www.dhammadownload.com

အာသနဌာန (န) [အာသန+ဌာန] နေထိုင်ရာ အရပ်။ တဿာ ရတ္တိယာ အစ္စယေန အာသနဌာနံ အလင်္ကာရာပေတွာ။ ဝိ၊ဌ၊၁။၁၆၆။

အာသနဒါန (န) [အာသန+ဒါန] နေရာထိုင်ခင်း ပေးလှူခြင်း။ သော ထေရော ကတဘတ္တကိစ္စော အာသနဒါနဘောဇနဒါနာဒိပဋိသံယုတ္တံ ဓမ္မိံ ကထံ ကထေတွာ။ ဝိမာန၊ဌ။၆။ (–ထေရ၊ဌ၊၂။၃၂၁။)

အာသနဒွါရ (န) [အာသန+ဒွါရ] နေရာအိမ်–စျေးဆိုင်–၏တံခါး။ ဥဂ္ဃါဋေတွာတိ အာသနဒွါရဥ္စေဝ ဘဏ္ဍပသိဗ္ဗကေ စ ဝိဝရိတွာ။ အံ၊ဋီ၊၂။၈၈။

အာသနန္တရိကာ (ထီ) [အာသန+အန္တရ+ဣက+အာ] တခုတခုသော – နေရာအကြားအလပ် – နေရာကွက်လပ် – ရှိသောထိုင်ခြင်း၊ ရဟန်း နှစ်ပါး နှစ်ပါးတို့၏ အကြား၌ နေရာကွက်လပ် တခုတခု–ခြား၍–ချန်ထား၍–ထိုင်ခြင်း။ အာသနန္တရိကာယ နိသီဒိတဗ္ဗံ။ ဝိ၊၃။၄၈၆။ ဧကေကံ အာသနံ အန္တရံ ကတွာ နိသီဒိတဗ္ဗံ။ ဝိ၊ဌ၊၃။၄၃၂။

အာသနပညတ္တိ (ထီ) [အာသန+ပညတ္တိ] နေရာခင်းခြင်း။ ထေရော အာသနပညတ္တိံ ဒိသွာ။ ဝိ၊ဌ၊၁။၅၉။ (–ဓမ္မ၊ဌ၊၁။၄၅။)

အာသနပညာပက (တိ) [အာသန+ပညာပက] နေရာခင်းသော၊ သူ။ အထ ခေါ သံဃော အာယသ္မန္တမ္ပိ အဇိတံ သမ္မန္နတိ ထေရာနံ ဘိက္ခူနံ အာသနပညာပကံ။ ဝိ၊၄။၅၀၅။

အာသနပညာပန (န) [အာသန + ပညာပန] နေရာခင်းခြင်း။ ဘိက္ခူ ဒိသွာ ပစ္စုဂ္ဂမနံ ပတ္တပဋိဂ္ဂဟဏံ အာသနပညာပနံ အနုဂမနန္တိ ဧဝမာဒိကံ မေတ္တံ ကာယကမ္မံ နာမ။ ဒီ၊ဌ၊၂။၁၂၁။ အံ၊ဌ၊၃။၈၉။ သာရတ္ထ၊၃။၄၅၉။ (–ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၃၂၄။ သာရတ္ထ၊၃။၃၅၈။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၁၄၁။ အံ၊ဋီ၊၃။၁၆၅။)

အာသနပညာပနာဏတ္တိ (ထီ) [အာသနပညာပန+အာဏတ္တိ] နေရာခင်းခြင်းကို စေခိုင်းတိုက်တွန်းခြင်း။ အာသနပညာပနာဏတ္တိယမ္ပိ ဝုတ္တနယေနေဝ အာဏာပေတဗ္ဗော။ အံ၊ဋီ၊၂။၅၁။

အာသနပဋိက္ခိတ္တ (တိ) [အာသန+ပဋိက္ခိတ္တ] ထိုင်ခြင်း ဣရိယာပုထ်ကို ပယ်သော၊ မထိုင်ပဲမတ်တတ်ရပ်နေသော၊ သူ။ ဥဗ္ဘဋ္ဌကောပိ ဟောတိ အာသနပဋိက္ခိတ္တော။ ဒီ၊၁။၁၅၈။ မ၊၁။၃၈၂။ အံ၊၁။၅၂၇။ အဘိ၊ပု။၃၆၄။ (–မ၊၁။၁၃၀။ မ၊ဋီ၊၂။၄၇။)

အာသနပဒေသ (ပု) [အာသန+ပဒေသ] ထိုင်ကြောင်းဖြစ်သော ကိုယ်၏ အစိတ်အပိုင်း၊ (တင်ပါး)။ အာနိသဒံ အာသနပဒေသော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၃၀၅။

အာသနပရိယန္တ (ပု) [အာသန+ပရိယန္တ] အစွန်အဖျား–ဖြစ်သော–၌ ခင်းထားအပ်သော–နေရာ၊ ဆွမ်းစားကျောင်းစသည်တို့၌ သိက္ခာဝါအားဖြင့် ငယ်ရွယ်သေးသော ရဟန်းတို့ ထိုင်ဘို့ရာ အည့်စားဖြစ်သောနေရာ။ ယောဟောတိ သံဃဿ အာသနပရိယန္တော သေယျာပရိယန္တော ဝိဟာရပရိယန္တော။ ဝိ၊၄။၈၃။ အာသနပရိယန္တောတိ ဘတ္တဂ္ဂါဒီသု သံဃနဝကာသနံ ဝုစ္စတိ။ ဝိ၊ဌ၊၄။၉။ (–ဝိ၊သင်္ဟ။၃၈၄။ အံ၊ဌ၊၃။၈၄။)

အာသနပရိယန္တိက (တိ) [အာသန+ပရိယန္တိက] ထိုင်ခြင်း–ဟူသော အပိုင်းအခြား အကန့်အသတ်ရှိသော၊ ထိုင်ရာမှ ထခြင်းဖြင့် ဆွမ်းစားခြင်းကိစ္စ အပြီးသတ် ရပ်တန့်ရခြင်းရှိသော။ အာသနပရိယန္တိကော ဝါ ယာဝ နဝုဋ္ဌာတိ၊ တာဝ ဘုဥ္ဇနတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၆၆။

အာသနပရိယေသန (န၊ထီ) [အာသန+ပရိယေသန] နေရာထိုင်ခင်းရှာရခြင်း။ အာသနပရိယေသနံ နာမ ဘာရောတိ။ ဒီ၊ဌ၊၁။၄၉။ အံ၊ဋီ၊၃။၁၂၀။

http://www.dhammadownload.com

အာသနပါဒ (ပု) [အာသန+ပါဒ] နေထိုင်စရာ (ညောင်စောင်းအဉ်းပျဉ်စသည်)၏ – အခြေ – ခြေထောက်။ ရဇ္ဇူနံ ဥပရိ ဌပိတာ အာသနပါဒါ ဘဋ္ဌာ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇၆။

အာသနပိဋ္ဌိ (ထီ) [အာသန+ပိဋ္ဌိ] (တရားဟောရန်) ထိုင်သောနေရာ – တရားဟောပလ္လင် – ၏ နောက်ဘက်။ ပုဗ္ဗဂါထာသု ဝုတ္တာသု ထေရဿ အာသနပိဋ္ဌိယံ ဌိတဿ ဧတဒဟောသိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၃၇။

အာသနပီဌိကာ (ထီ) [အာသန+ပီဌိကာ] နေရာအဉ်းပျဉ်၊ ထိုင်စရာ – အင်းပျဉ် – ကုလားထိုင်။ တဒါ စိတျာ အာသနပီဌိကာ ဗြာဟ္မဏာနံ အာနုဘာဝေန ဝစိုတ္ဌာ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၅၂။

အာသနပူဇာ (ထီ) [အာသန+ပူဇာ] (၁) (စေတီယင်ပြင်၌) မြတ်စွာဘုရား၏ နေရာတော်ကို ပူဇော်ခြင်း။ (၂) (စေတီယင်ပြင်၌) ပူဇော်သော ပန်းအခင်း။ (၁) အာသနပူဇံ ကာရေတ္ဌာ။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၁၂။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၅၁။ အာသနပူဇာယပတ္တိ။ ၎င်း။ အာသနပူဇာယာတိ စေတိယေ ဗုဒ္ဓါသနပူဇာယ။ ဝိနယာလင်္ကာရ၊၁။၆၁။ (– မ၊ဋ္ဌ၊၄။၈၈။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၆၅။) (၂) အာသနပူဇ (ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၆၈)နှိ စေတိယင်္ဂဏေ ကတံ အာသနပူဇံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၉၇။

အာသနပွမာဏ (တိ) [အာသန+ပမာဏ] ပန်းမွေရာအခင်း အတိုင်းအရှည် ပမာဏရှိသော။ သဟ ဒဿနေနေဝ အာသနပွမာဏံ နိမိတ္တံ ဥဒပါဒိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၆၈။

အာသနမဏ္ဍ (ပု၊နေ) [အာသန+မဏ္ဍ] (က) အိပ်ရာ၏အလည်။ (ခ) နေရာ၏အလည်။ (က) တာနိ အာသနမဏ္ဍေ ဌပေတ္ဌာ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၉။ (ခ) အာသနမဏ္ဍေ နိသီဒိ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅၉။

အာသနမတ္ထက (ပု) [အာသန+မတ္ထက] တရားဟောပလ္လင်၏ အထက်။ ပုပ္ပဒါမံ လဘိတ္ဌာ အာသနမတ္ထကာဒီသု ဗန္ဓိတုံ ဝဋ္ဌတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၃။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၂၁။

အာသနလူခ (တိ) [အာသန+လူခ] ကြမ်းတမ်း – ယုတ်နိမ့် – မကောင်း – သော နေရာ။ နဝကာ ယံ ကိဉ္စိဒေဝ အာသနလူခံ ဘောဇနဉ္စ (လဘန္တိ)။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၇။

အာသနသမီပ (ပု) [အာသန+သမီပ] နေရာ၏အနီး။ တဿ အာသနသမီပေ အာနီတော ဟတ္ထီ တံ ဥပဂန္တုံ နာသက္ခိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၇။ (– ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၈၉။)

အာသနသန္ထဝိက (ပု) [အာသန + သန္ထဝိက] အာသနသန္ထဝိကထေရ်။ အာယသ္မာ အာသနသန္ထဝိကော ထေရော ဣမာ ဂါထာယော အဘာသိတ္ထ။ အပ၊၁။၂၉၁။

အာသနသာလာ (ထီ) [အာသန + သာလာ] နားနေရာ စရပ်၊ ဆွမ်းစားစရပ်။ ဘိက္ခူပဂေဝ ပိဏ္ဍာယ စရိတ္ဌာ အာသနသာလံ ဂန္တွာ အာသနံ အပဿန္တာ တိဋ္ဌန္တိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၄၉။ အာသနသာလံ ဝါတိ သီဟဋ္ဌဒီပေ ဝိယ ဘိက္ခူနံ ဘုဥ္ဇနတ္ထာယ ယတ္ထ ဒါနပတီဟိ အာသနာနိ ပညာပီယန္တိ၊ တံ အာသနသာလံ ဝါ၊ ဘောဇနသာလန္တိ အတ္ထော။ ဝိ၊နိစ္ဆယ၊ဋ္ဌီ။ ၁၅၆၀။ (– ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅၀၊၂၃၇။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၉၊၇၂၊၈၃။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၄၆။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၂၉။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၇-၉၊၃၀၇။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၃၊၃၂၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၆၀-၁။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁၂၊၂၉၄။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၆၈။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅၉။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၂၁။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၇။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉၊၂၁၈၊၂၁၉၊၃၃၄-၅။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၆၆၊၁၀၄၊၂၃၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၃၄၈။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၀။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉၃။ သာရတ္ထ၊၂။၈။ ကခ်ါ၊ဋ္ဌီ။၂၉၉၊၃၉၉၊၄၇၁။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၁။၃၇၀။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။၃၇။)

http://www.dhammadownload.com

အာသနာဘိဟာရ (ပု) [အာသန+အဘိဟာရ] (က) နေရာထိုင်ခင်းကို ရွေးချူ-ဆောင်ယူခြင်း-ဆောင်ယူ၍ သွားခြင်း။ (ခ) နေရာထိုင်ခင်းကို ခင်းပေးခြင်း။ ပါရိဝါသိကာဘိက္ခူ။ သာဒိယန္တိ ပကတတ္တာနံ ဘိက္ခူနံ အဘိဝါဒနံ.... အာသနာဘိဟာရံ။ ဝိ၄။၈၂။ အာသနာဘိဟာရန္တိ အာသနဿ အဘိဟရဏံ၊ အာသနံ ဂဟေတ္ဝာ အဘိဂမနံ, ပညာပနမေဝ ဝါ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၆။ (-ဝိ၊သင်္ဃ။ ၃၀၉။)

အာသနာရဟ (တိ) [အာသန+အရဟ] (က) နေရာပေးခြင်းဌါထိုက်သော၊ နေရာပေးထိုက်သော၊သူ။ (ခ) နေထိုင်ခြင်းဌါထိုက်သော။ (က) အတ္ထိ ပုဂ္ဂလော အာသနာရဟော။ ဝိ၇။၂၂၇။ အာသနာရဟဿ နာ အာသနံ ဒေတိ။ မ၊၃။၂၄၇။ (ခ) ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော အာသနာရဟံ ဓမ္မာသနံ ပညပေတ္ဝာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၁။၉။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။၈၁။ အာသနာရဟန္တိ နိသီဒနာရဟံ။ သာရတ္ထ၊၁။၅၈။ ဝိမတိ၊၁။၁၆။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။၇၄။

အာသနုပဋ္ဌာဟက (ပု) [အာသန+ဥပဋ္ဌာဟက] အာသနုပဋ္ဌာဟကမည်သော(ထေရ်)။ ဣတ္ထံ သုဒံ အာယသ္မာ အာသနုပဋ္ဌာဟကော ထေရော ဣမာ ဂါထာယော အဘာသိတ္ထ။ အပ၊၁။၁၅၉။

အာသနုပဋ္ဌာဟကတ္ထေရ (ပု) [အာသန+ဥပဋ္ဌာဟက + ထေရ] အာသနုပဋ္ဌာဟကထေရ်၊ အတ္ထဒဿီဘုရားရှင်အား နေရာထိုင်ခင်းဖြင့် လှူဒါန်းလုပ်ကျွေးခဲ့ဘူးသောမထေရ်။ အပ၊ ၁၉၊၂။၁၂၆။

အာသနူပဂတ (တိ) [အာသန+ဥပဂတ] နေရာသို့ ကပ်ရောက်သော၊ ထိုင်နေသော။ အာသနူပဂတော မုနိ။ သုတ္တနိ။ ၃၀၉။ အာသနူပဂတောတိ အာသနံ ဥပဂတော ဝါ ဟုတ္ဝာ၊ နိသိန္နောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁၃။

အာသန္ဒိက (ပု) [အာသန္ဒီ + က] လေးထောင့်ရှိသော အင်းပျဉ်။ တေန ခေါ ပန သမယေန သံဃဿ အာသန္ဒိကော ဥပ္ပန္နော ဟောတိ။ ဝိ၊၄။၂၉၄။ အာသန္ဒိကောတိ စတုရဿပီဌံ ဝုစ္စတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၅၉။ ကခ်၊ဋ္ဌီ။၄၂၆။ (-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၈၂။ ဝိ၊သင်္ဃ။ ၃၀၇၊၅၅၁။ ကခ်၊။၂၆၃။) ဒ. ၁သန္ဒီ-လည်း ကြည့်။

အာသန္ဒိကသဏ္ဌာန (တိ) [အာသန္ဒိက+သဏ္ဌာန] လေးထောင့် အင်းပျဉ် သဏ္ဌာန်ရှိသော။ အဋ္ဌ ဒန္တာ စတုကောဋ္ဌိကာ စတုမ္ဗလိကာ အာသန္ဒိကသဏ္ဌာနာ။ ၁ဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။၃၃။

အာသန္ဒိကဋ္ဌိကာ (ထီ) [အာသန္ဒီ + ပမာဏ + ကဋ္ဌိကာ] လေးထောင့် အင်းပျဉ် ပမာဏရှိသော ကဋ္ဌိ။ အပရေ အာသန္ဒိကဋ္ဌိကန္တိ ပါဠံ ဝတ္ဝာ အာသန္ဒိပ္ပမာဏံ ကဋ္ဌိကံ ကတ္ဝာတိ အတ္ထံ ဝဒန္တိ။ ထေရဂ္ဂ၊၁။၁၆၁။

အာသန္ဒိပဋ္ဌမ (တိ) [အာသန္ဒီ+ပဋ္ဌမ] အိပ်ရာညောင်စောင်း-ခုတင်-လျှင် ငါးခုမြောက်ရှိသော။ အာသန္ဒိပဋ္ဌမာ ပုရိသာ မတံ အာဒါယ ဂစ္ဆန္တိ။ ဒီ၊၁။၅၂။ မ၊၂။၁၀၂။ သံ၊၂။ ၁၇၀။ အာသန္ဒိပဋ္ဌမာတိ နိပန္နမဉ္ဉေန ပဋ္ဌမာ၊ မဉ္ဉော စေဝ စတ္တာရော မဉ္ဉပါဒေ ဂဟေတ္ဝာ ဌိတာ စတ္တာရော ပုရိသာ စာတိ အတ္ထော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၉။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၅၇။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၁။

အာသန္ဒိပ္ပမာဏ (တိ) [အာသန္ဒီ+ပမာဏ] လေးထောင့် အင်းပျဉ် ပမာဏရှိသော။ အာသန္ဒိကဋ္ဌိကာ-ကြည့်။

အာသန္ဒီ (ထီ) [အာ+သဒ+အ+ဣ]။ သဒ ဝိသရဏဂတျာဝသာနေသု၊ နဒါဒိ, ဗိန္ဒာဂမော စ။ ဓာန်၊ဋ္ဌီ။၃၁၁။] ရှည်သော-ပမာဏထက် ကျော်လွန်သော - အခြေရှိသော ညောင်စောင်း, အင်းပျဉ်တမျိုး။ အာသန္ဒီနာမ အတိက္ကန္တပမာဏာ ဝုစ္စတိ။ ဝိ၊၂။၃၉၃။ ကခ်၊။၃၃၁။ အာသန္ဒိ· ပလ္လင်· ဂေါနကံ

http://www.dhammadownload.com

စိတ္တာကံ....။ ဝိ၊၃။၂၈၀။ ဝိ၊၄။၃၁၃။ ဒီ၊၁။၇။ အာသန္ဒီတိ ပမာဏာတိက္ကန္တာသနံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၃၆၉။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၃။ (–အံ၊၁။၁၈၂။ ထေရ။ ၂၃၂။ အပ၊၁။၄၂။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၄၈။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၈၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၁။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၀။)

အာသန္နဲ (တိ) [အာ+သဒ+တ] အနီး၊ နီးသော၊ အနီးဥ်–တည်–ဖြစ်–သော။ နိဗ္ဗာနဿ သန္တိကေ သာမန္တာ အာသန္နေ အဝိဒူရေ ဥပကဋ္ဌေတိ။ မဟာနိ။၁၂၃။ အာသန္နေတိ နဒူရေ။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၂၄၄။ တီသု ကသိဏေသု အညတရံ အာသန္နံ ကာတဗ္ဗံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၅၈။ အာသန္နံ ကာတဗ္ဗန္တိ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏုပ္ပတ္တိယာ သမီပဘူတံ ကာတဗ္ဗံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၆၁။ (–ဝိ၊၃။၃၅၁။ ဒီ၊၁။၂၃၃။ မ၊၂။၄၂၁။ သံ၊၃။၃၀၄-၅။ အံ၊၁။၁၄၆။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၅၇။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉၁။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၈၇၊၁၂၃။ ကခ်ါ။ ၂၀၃။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၄။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅၊၈၃။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၃၊၁၈၇၊၂၃၁။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၄၃၊၂၆၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၈၄။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၁၀။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၂၉။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၉၊၃၅၂။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၃၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၆၂။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။၂၁၄။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၁၅၂။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၉။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။၃၈၊၇၁။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၃၂၈။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၄၉။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၈၈။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၂၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၉၃၊၂၂၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၇၊၁၀၇။)

အာသန္နၜ (တိ) [အာသန္န+ဏ] သေခါနီးဥ် – ပြုလုပ်–အောက်မေ့ ဆင်ခြင်–အပ်သော၊ကံ၊ ((အာသန္နကံ))။ ဂရုကံ အာသန္နံ အာစိဏ္ဏံ ကဋ္ဌတ္တာကမ္မဥ္ဇေတိ ပါကဒါနပရိယာယေန။ သင်္ဂဟ။၃၃။ အာသန္နန္တိ မရဏကာလေ အနုဿရိတံ, တဒါ ကတဥ္ဇ။ ဝိဘာဝိနီ။၁၆၉။ (–ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၈၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၁၂။)ယဒါသန္န (အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၃၆။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၀၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၇၇)လည်း ကြည့်။

အာသန္နက (တိ) [အာသန္န+က] အနီး၊ သေခါနီး။ အာသန္နကေ ကတံ ကမ္မံ။ အပ၊၂။၁၇။

အာသန္နကတ (တိ) [အာသန္န+ကတ] အနီးဥ် –သေခါနီးဥ်–ပြုအပ်သော။ "ဒတ္ဒာ ကတ္ဒာ"-တိ ဟိ အာသန္နကတာနိ ဝုတ္တာနိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၇၇။

အာသန္နကတကမ္မ (နဲ) [အာသန္နကတ + ကမ္မ] အနီးဥ် ပြုအပ်သောကံ။ အာသန္နကတကမ္မာရမ္မဏသန္တတိယ(မူလဋ္ဌီ၊၂။၁၀၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၀၀)နှိ အာသန္နကတဿ ကမ္မဿ အာရမ္မဏသန္တာနေ။ အနုဋ္ဌီ၊၂။၁၁၅။

အာသန္နကာရဏ (နဲ) [အာသန္န+ကာရဏ] နီးသောအကြောင်း။ အာသန္နကာရဏံ ပဒဋ္ဌာနံ နာမ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၅။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄။ (–ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၉။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၁၈၁။ သာရတ္ထ၊၃။၄၃၁။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။၂၀၀။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၂၃၈။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။၂၂၉။ မူလဋ္ဌီ၊၁။၆၆၊၁၁၉။ အနုဋ္ဌီ၊၁။၁၂၃-၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၉၀၊၁၂၅၊၁၃၀၊၄၇၄။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌီ။၂၇။ နေတ္တိ၊ဝိ။၂၀၊၁၂၉။)

အာသန္နကာရဏတ္ထ (တိ) [အာသန္နကာရဏ + အတ္ထ] နီးသောအကြောင်းဟူသော အနက်ရှိသော။ဣတိ-သဒ္ဒေါ အာသန္နကာရဏတ္ထော။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၄၈။

အာသန္နကာလ (ပု) [အာသန္န+ကာလ] (သေခြင်း၏) အနီးဖြစ်သောအခါ။ ကာလံ ကတ္ဒာ အာသန္နကာလေ ဂဟိတသီလံ နိဿာယ တာဝတိံသဘဝနေ နိဗ္ဗတ္တိံသု။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၃။ (–သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၈၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၇၇။)

အာသန္နဂါမ (ပု) [အာသန္န+ဂါမ] အနီးဖြစ်သောရွာ၊ ရွာနီး။ အာသန္နဂါမေ ပန အညာတိကာယော ဟောန္တိ ပဋိဇဂ္ဂနိကာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၉။ (–ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၀၉။ ဝိမတိ၊၂။၁၆၅။)

http://www.dhammadownload.com

အာသန္နဂုဏတ္တ (နဲ) [အာသန္န+ဂုဏ+တ္တ] နီးသောဂုဏ်ရှိသည်၏အဖြစ်။ ရာဂသ အာသန္နဂုဏတ္တာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၉၈။

အာသန္နဃဋိတတာ (ထီ) [အာသန္န+ဃဋိတ+တာ] နီးကပ်စွာ ဆက်စပ်သည်၏ အဖြစ်။ တတိယဇ္ဈာနစေတနာယ အာသန္နဃဋိတတာ ဝုတ္တာတိ ဝဒန္တိ။ မ၊ဋီ၊၃။၄၆။

အာသန္နဃရ (နဲ) [အာသန္န+ဃရ] အနီးဖြစ်သောအိမ်၊ အိမ်နီး။ အရညကသေနာသနသ အာသန္နဃရသ ဒုတိယလေဋ္ဌုပါတတော ပဋ္ဌာယ။ ကခ်ါ၊ဋီ။၃၆။

အာသန္နစာရိတာ (ထီ) [အာသန္နစာရီ+တာ] အနီး၌--လှည့်လည်-ကျက်စား-သွားလာ-သည်၏ အဖြစ်။ အန္တမသောတိ ဣဒံ ဓမ္မဘဏ္ဍာဂါရိကသ ဥပဋ္ဌာကဘာဝေန အာသန္နစာရိတာယ ဝုတ္တံ။ မ၊ဋီ၊၂။၁၈၁။

အာသန္နစာရီ (တိ) [အာသန္န+စရ+ဏီ] အနီး၌ လှည့်လည်ကျက်စား သွားလာသော၊သူ။ ဘိက္ခူ ဧဝ ဟိ သတ္ထု အာသန္နစာရီ သဒါ သန္နိဟိတာဝ။ ထေရီ၊ဋ္ဌ။၃၀၂။ (-သီ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၂၂။)

အာသန္နစုတိက (တိ) [အာသန္န + စုတိ+က] နီးသော-စုတေခြင်း- သေခြင်း - ရှိသော၊ သေခါနီးသော၊သူ။ ယေ ပန အာသန္နစုတိကာ ဣဒါနိ စဝိဿန္တိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၃။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၅၄။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၃၀၀။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌ။၁၇၂။ (-နေတ္တိ၊ဋီ။၉၇။)

အာသန္နဇဝနဘာဝ (ပု) [အာသန္န + ဇဝန+ဘာဝ] အနီးဖြစ်သော ဇောဏ်အဖြစ်။ ပုရိမဇဝနသ ဝသေနာတိ စုတိယာ အာသန္နဇဝနဘာဝေန။ အနုဋီ၊၃။၂၅၄။

အာသန္နဋ္ဌ (ပု) [အာသန္န + အတ္ထ] နီးသော အနက်သဘော။ ဒုတိယသ တတော အာသန္နဋ္ဌော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၄၇၉။

အာသန္နဋ္ဌာန (နဲ) [အာသန္န + ဌာန] အနီးဖြစ်သော အရပ်။ ဝစ္ဆကသ အာသန္နဋ္ဌာနေ စရမာနာ တိဏံ အာလုမ္ပိတ္ဌာ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၀၀။ (-အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၅၃။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၆၉။ အံ၊ဋီ၊၁။၄၂၊၁၇၀။)

အာသန္နတရ (တိ) [အာသန္န + တရ] အထူးသဖြင့် နီးသော၊ နီးသည်ထက် နီးသော။ အထ ဝါ ဧဝံဂတော တတော အာသန္နတရံ ဌာနံ ဘဂဝတော သမီပသခ်ါတံ ဂန္တွာတိပိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၄။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။၉၈။ (-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၉၂၊၁၁၀။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၁၂။ ဝိ၊သင်္ဟ။၁၁၃။ ကခ်ါ။၂၃၀။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၃။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉၉၊၂၇၆၊၂၉၇။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၂။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၂၈၀။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၁။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၂၆၈၊၂၇၅။ သာရတ္ထ၊၁။၃၃၆။ သာရတ္ထ၊၃။၄၀၀။ ဝိမတိ၊၂။၂၉။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၂၁၁။ မ၊ဋီ၊၁။၂၄၂။ မ၊ဋီ၊၂။၁၄၈။ သံ၊ဋီ၊၂။၉၂။ အံ၊ဋီ၊၁။၁၂၀။)

အာသန္နတရဋ္ဌာန (နဲ) [အာသန္နတရ + ဌာန] အထူးသဖြင့် နီးသောအရပ်။ ဥပရိ တိဋ္ဌန္တောဝိယ အာသန္နတရဋ္ဌာနေ ဌိတကောပိ ဘဏတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၄၄။

အာသန္နတရပဋိပတ္တိ (ထီ) [အာသန္နတရ+ပဋိပတ္တိ] အထူးသဖြင့် နီးသောအကျင့်။ ဗုဒ္ဓဘာဝါယ အာသန္နတရပဋိပတ္တိယံ ဌိတသေဝ အဓိပ္ပေတတ္တာ။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၆၃။

အာသန္နတရုပနိဿယ (ပု) [အာသန္နတရ + ဥပနိဿယ] အထူးသဖြင့် နီးသော မှီရာ။ အင်္ဂါနံ အာသန္နတရုပနိဿယတဥ္စ ဒသေတီတိ အာသန္နတရုပနိဿယဝသေန....ပဝတ္တတံ ဒီပေတိ။ မူလဋီ၊၂။၇၆။

အာသန္နတရုပ္ပတ္တိ (ထီ) [အာသန္နတရ + ဥပ္ပတ္တိ] အထူးသဖြင့် နီးစွာဖြစ်ခြင်း။ အဝဃဋ္ဌနံ အာသန္နတရုပ္ပတ္တိယာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၄၄၈။

http://www.dhammadownload.com

အာသန္နတရုပ္ပါဒ (ပု) [အာသန္နတရ + ဥပ္ပါဒ] အာသန္နတရုပ္ပတ္တိ·နှင့်အနက်တူ။ ဃဋ္ဋနံ ပစ္စယဝသေန ဘူတကလာပါနံ အညမညံ အာသန္နတရုပ္ပါဒေါ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၀၀။

အာသန္နနဂရ (န) [အာသန္န+နဂရ] အနီးဖြစ်သော မြို့။ ကော် အာသန္နနဂရံ ပတ္တော။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၆၈။

အာသန္နပက္ခ (ပု) [အာသန္န+ပက္ခ] နီးကပ်သော အဖို့။ ကိလေသာနံ ပန အာသန္နပက္ခေ ဝိရုဟနဋ္ဌာနေ သမုဒါစရတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၅။

အာသန္နပစ္စက္ခ (န) [အာသန္န+ပစ္စက္ခ] အနီးဖြစ်သော မျက်မှောက်။ ယထာဝုတ္တော အာသန္နပစ္စက္ခေ အာဂတောဝ။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၄၊၁၀၂။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၅၅။

အာသန္နပစ္စက္ခကရဏတ္ထ (တိ) [အာသန္န+ပစ္စက္ခကရဏ+အတ္ထ] အနီးဖြစ်သောအနက်ကိုမျက်မှောက်ပြုခြင်း အနက်ရှိသော။ ဣတိ-သဒ္ဒေါ အာသန္နပစ္စက္ခကရဏတ္ထောဝ။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၄၅။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၅၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၁၉။

အာသန္နပစ္စက္ခဝစန (န) [အာသန္န+ပစ္စက္ခဝစန] အနီးဖြစ်သော မျက်မှောက်ကို ဟောတတ်သော သဒ္ဒါ။ ဣဒန္တို အာသန္နပစ္စက္ခဝစနံ။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၁၉၀။ (–ကခ်၊ဋ္ဌီ။၁၂၅။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။ ၂၀၃။)

အာသန္နပစ္စက္ခဝါစီ (တိ) [အာသန္န + ပစ္စက္ခ+ဝါစီ] အနီးဖြစ်သော မျက်မှောက်ကို ဟောတတ်သော။ အာသန္နပစ္စက္ခဝါစီ ဟိ အယံ သဒ္ဒေါ။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၉၆။ (–သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၀၅။)

အာသန္နပစ္စတ္ထိက (တိ) [အာသန္န + ပစ္စတ္ထိက] အနီးဖြစ်သော– နီးကပ်သော – ရန်သူ။ မေတ္တာဘာ ဗြဟ္မဝိဟာရဿ ဟိ သမီပစာရော ဝိယ ပုရိသဿ သပတ္တော ဂုဏဒဿနသဘာဂတာယ ဆဂေါ အာသန္နပစ္စတ္ထိကော။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၁၂။ (–ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၃၀၀။)

အာသန္နပဒေသ (ပု) [အာသန္န + ပဒေသ] အနီးဖြစ်သောအရပ်။ ဘဂဝတော ကိရ အာသန္နပဒေသေ ဝါလဂ္ဂမတ္တေ ဩကာသေ သုခုမတ္တဘာဝံ မာပေတ္ဝာ ဒသ ဒသ မဟေသက္ခာ ဒေဝတာ အဒ္ဒသု။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၀။ (–သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၁၇။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၃၀၆။ သာရတ္ထ၊၂။၂၃၁။ ဝိမတိ၊၂။၁၀၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၄၇၄။)

အာသန္နပရိနိဗ္ဗာန (တိ) [အာသန္န+ပရိနိဗ္ဗာန] နီးကပ်သော ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုတော်မူခြင်းရှိသော၊ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုတော်မူခါနီးသော။ တထာ အာသန္နပရိနိဗ္ဗာနဿပိ ဘဂဝတော ဒေသနာယ ဣတရာယ စ ဝိသေသဘာဝေါတိ။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။ ၄၀။ (–ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၇။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၃၅။)

အာသန္နပိတိပစ္စတ္ထိက (တိ) [အာသန္န + ပိတိ + ပစ္စတ္ထိက] အနီးဖြစ်သော ပိတိဟူသော ရန်သူရှိသော၊ ပိတိဟူသော ရန်သူနှင့်နီးသော။ အယံ သမာပတ္တိ အာသန္နပိတိပစ္စတ္ထိကာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၅၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၃၇၆။

အာသန္နဘေဒ (တိ) [အာသန္န+ဘေဒ] နီးကပ်သောပျက်ခြင်းရှိသော။ ဇဝနဝိသယာနုဘဝနဉ္စ တဒါရမ္မဏံ အာသန္နဘေဒေ တသ္မိံ ဝိသယေ ကေစိတ္တက္ခဏာဝသိဋ္ဌာယုကေ နဉ္ဉပ္ပဇ္ဇေ·ယျာတိ အဓိပ္ပါယော။ မူလဋ္ဌီ၊၂။၁၀၃။ (–ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၉၇။)

အာသန္နမရဏ (တိ) [အာသန္န+မရဏ] နီးသောသေခြင်းရှိသော၊ သေခါနီးသော။ ယဉ္စိ အာသန္နမရဏော အနုဿရိတုံ သက္ကောတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၃၆။ တံ ဣတ္ထိံ အာသန္နမရဏံ နိရယသံဝတ္တနိကဉ္စဿာ ကမ္မံ ကတောကာသံ ဒိဿဝ။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၉၀။ (–အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၇။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၄၉။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။

http://www.dhammadownload.com

၁၅၅။ ဣတိဝုတ်၊ဌ။၆၈။ ဇာ၊ဌ၊၃။၁၈၈။ အံ၊ဌီ၊၁။၂၂၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဌီ၊၂။၂၉၉။)

အာသန္နရူပါဝစရဏ္ဍာနပစ္စတ္ထိက (တိ) [အာသန္န+ရူပါဝစရဏ္ဍာန+ပစ္စတ္ထိက] နီးကပ်သော ရူပစျာန်ဟူသော ရန်ရှိသော။ အာသန္နရူပါဝစရဏ္ဍာနပစ္စတ္ထိကာ အယံ သမာပတ္တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၂၅။

အာသန္နဝါစာ (ထီ) [အာသန္န+ဝါစာ] အနီးဖြစ်သောစကား။ အာပတ္တိသာမန္တာ ဘဏမာနောတိ ပဒသောဓမ္မဒုဋ္ဌုလ္လာဒိဝသေန အာပတ္တိယာ အာသန္နဝါစံ ဘဏမာနော။ ဝိ၊ဌ၊၃။၂၅၉။ (–သာရတ္ထ၊၃။၂၃၃။)

အာသန္နဝိညာဏဥာယတနပစ္စတ္ထိက (တိ) [အာသန္န+ဝိညာဏဥာယတန+ပစ္စတ္ထိက] နီးကပ်သော ဝိညာဏဥာယတနဟူသော ရန်သူ ရှိသော။ အာသန္နဝိညာဏဥာယတနပစ္စတ္ထိကာ အယံ သမာပတ္တိ။အဘိ၊ဌ၊၁။၂၅၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၂၈။

အာသန္နဝိနာသ (တိ) [အာသန္န+ဝိနာသ] နီးသောပျက်စီးခြင်းရှိသော်၊ပျက်စီးခါနီးသော၊သူ။ အပိ စ ဝေသာလိရာဇာနော် အာသန္နဝိနာသာ။ ဒီ၊ဌ၊၂။၁၅၅။

အာသန္နဝိဟာရ (ပု) [အာသန္န+ဝိဟာရ] နီးသောကျောင်း။ ယေ တဿ ဂါမဿ အာသန္နဝိဟာရေ သဘာဂဘိက္ခူ။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၂၇၇။

အာသန္နဝုတ္တိတာ (ထီ) [အာသန္န+ဝုတ္တိ+တာ] နီးသောဖြစ်ခြင်းရှိသည်၏ အဖြစ်။မေတ္တာဒီနံ ရာဂ ဂေဟဿိတ ဒေါမနဿ သောမနဿာနံ အာသန္နဝုတ္တိတာယ ယထာရဟံ ပဋိဃာနုနယသမိပစာရိတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဌီ၊၁။၃၇၅။

အာသန္နသန္နိဝေသဝဝတ္ထိတ (တိ) [အာသန္န+သန္နိဝေသ+ဝဝတ္ထိတ] နီးနီးကပ်ကပ်စုဝေး၍ တည်နေခြင်းဖြင့် ပိုင်းခြား မှတ်သားအပ်သော်။ တတ္ထ အာသန္နသန္နိဝေသဝဝတ္ထိတာနံ ရုက္ခာနံ သမူဟော ဝနံ။ ခုဒ္ဒက၊ဌ။၁၆၀။

အာသန္နသပတ္တ (ပု) [အာသန္န+သပတ္တ] နီးကပ်သောရန်သူ။ ဟိရောတ္တပ္ပါနုပါလိတာ မေတ္တာန ပရိဟာယတိ အာသန္နသပတ္တဿ ရာဂဿ သိနေဟဿ စ ဝိပတ္တိယာ အနုပ္ပတ္တိတော်တိ အဓိပ္ပါယော။ မူလဋီ၊၂။၁၈၇။

အာသန္နာနန္တရ (န) [အာသန္န+အနန္တရ] နီးသည်ဖြစ်၍ အခြားမရှိသော တရား။ ဒေ္ဓ အနန္တရာနိ အာသန္နာနန္တရဥ္စ ဒူရာနန္တရဥ္စ။ ဝိပဿနာ် မဂ္ဂဿ အာသန္နာနန္တရံ နာမ။ သံ၊ဌ၊၂။၂၅၄။ (–သံ၊ဌီ၊၂။၂၂၄-၅။)

အာသန္နုပက္ကိလေသ(ပု)[အာသန္န+ဥပက္ကိလေသ] နီးကပ်သော အညစ်အကြေး။ ရာဟုနော စန္ဒဿ အာသန္နုပက္ကိလေသတ္တာ ဒ္ဓိဟိ ဥပသဂ္ဂေဟိ ဝိသေသေတ္ဓာ ဝုတ္တံ။ ပဋိသံ၊ဌ၊၂။၈၇။

အာသပ္ပတိ (ကြိ) [အာ+သပ္ပ+အ+တိ] လှုပ်ရှား၏၊ တုန်လှုပ်၏။ သံသပ္ပတီတိ တံ ကမ္မံ ကရောန္တော အာသပ္ပတိ ပရိသပ္ပတိ ဝိပ္ပန္ဒတိ။ အံ၊ဌ၊၃။၃၄၀။

အာသပ္ပန (န၊ထီ) [အာ + သပ္ပ + ယု] (က) မဆုံးဖြတ်နိုင်သည် ဖြစ်၍ အာရုံမှ ဆုတ်နစ်တတ်သော တရား၊ တခုသော အခြင်းအရာသို့သွားခြင်းငှါ မစွမ်းနိုင်သည်ဖြစ်၍ မိမိသို့ရှေးရှုဆုတ်နစ် လာတတ်သော တရား၊ ယုံမှားတတ်သော တရား၊ ဝိစိကိစ္ဆာ။ (ခ) ပြင်းထန်စွာ ပြေးသွားခြင်း၊ ယုံမှားခြင်း။ (ဂ) အစဉ်–ပြေးသွား–ယုံမှား–ခြင်း။ (ဃ) ရှေးရှုပြေးသွားခြင်း၊ ယုံမှားခြင်း။ (က) ယာ တသ္မိံ သမယေ ကခ်ါ .... အာသပ္ပနာ ပရိသပ္ပနာ။ အဘိ၊ဓ။၁၀၂။ နိစ္ဆေတုံ အသက္ကောန္တီ အာရမ္မဏတော သြသက္ကတီတိ အာသပ္ပနာ။ အဘိ၊ဌ၊၁။၃၀၁။ မဟာနိ၊ဌ။၃၇၉။ ဧကံ အာကာရံ ဂန္တုံ အသမတ္ထတာယ အတ္တနော

http://www.dhammadownload.com

အာမုခံ သပ္ပနတော ဩသက္ကတိ။ မူလဋီ၊၁။ ၁၂၂။ (– အဘိ၊ဝိ။၁၇၅၊၂၆၅။ မဟာနိ။ ၃၂၅။) (ခ) ယသ္မာ ပန ဗုဒ္ဓါနံ ဧကဓမ္မေပိ အာသပ္ပနာ ပရိသပ္ပနာ နတ္ထိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၈။ ဘုသံ သမန္တတော စ သံသပ္ပနာ ကခ်ါ အာသပ္ပနာ ပရိသပ္ပနာ။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၃၂၁။ (ဂ) (ဃ) ကန္ဆာရဒ္ဓါနမဂ္ဂေ စောရာ အတ္ထိ နတ္ထီတိ ပုနပ္ပုနံ အာသပ္ပနံ ပရိသပ္ပနံ .... ဥပ္ပါဒေန္တော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၂။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၂၀။ "အတ္ထိ နုခေါ နတ္ထိ နုခေါ"တိ အရည် ပဝိဋ္ဌဿ အာဒိမှိ ဧဝ သံသပ္ပနံ သံသယော အာသပ္ပနံ။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၁၃၁။ အဘိမုခံ သပ္ပနံ အာသပ္ပနံ။ မ၊ဋီ၊၂။၂၃၆။

အာသဘ[၁] (တိ) [ဥသဘ+ဏ။ ဥသဘာယေဝ အာသဘာ။ ဝိ၊ပိ၊ဓာန်။ ဥသဘဿ ဣဒံ အာသဘံ ဌာနံ၊ အာသဘီ ဝါစာ။ ရူ။နှာ-၂၂၇။ ဥသဘဿ ဣဒံ ဘာဝေါ ဝါ အာသဘံ။ မောဂ်၊၄။၁၂၇။ ထီ-၌ အာသဘီ] (၁) မြတ်သော။ (၂) နွားလားဥသဘ၏ ဥစ္စာဖြစ်သော၊ (အရေ့ မတုန်မလှုပ် ရပ်တည်ခြင်း, မတုန်မလှုပ်သော အသံ-စသည်)။ (၁) အာသဘံ ဌာနံ ပဋိဇာနာတိ။ မ၊၁။၉၉။ သံ၊၁။၂၂၆။ အံ၊၁။၃၁၅။ အံ၊၂။၈၊၃၆၅။ အံ၊၃။၂၈၃။ အဘိ၊ဝိ။၃၂၈။ ပဋိသံ။၃၅၆။ အာသဘံ ဌာနန္တိ သေဋ္ဌဋ္ဌာနံ ဥတ္တမဋ္ဌာနံ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃၂။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၉၄။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၈၁။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၃၁။ အာသဘိ (အာသဘိဥ္ဇ) ဝါစံ ဘာသတိ။ ဒီ၊၂။၁၃။ မ၊၃။၁၆၄။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၈။ အာသဘိန္တိ ဥတ္တမံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၁။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၃၂။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၁၀၃။ မ၊ဋီ၊၁။၁၀၁။ (–သံ၊၃။၂၆၄။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၃။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၉၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၊၁၃၆။ ဝဇိရ။၄၄။ သာရတ္ထ၊၁။၃၃၉။ ဝိမတိ၊၁။၆၈။ သံ၊ဋီ၊၁။၇၄။) (၂) ယထာပိ အာသဘံ စမ္မံ။ ဇာ၊၂။၂၁၆။ (–မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၀၉။ အာသဘ[၃]-လည်း ကြည့်။

အာသဘ[၂] (ပု) [အာသ+အဘ။ သဗ္ဗညုတပဋိ-ဇာနနဝသေန အဘိမုခံ ဂစ္ဆန္တိ, အဋ္ဌ ဝါ ပရိသာ (အဋ္ဌပရိသံ၊ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၃၆၂) ဥပသက်မန္တီတိ အာသဘာ၊ ပုဗ္ဗဗုဒ္ဓါ။ မ၊ဋီ၊၂။၁၉။ အံ၊ဋီ၊၂။၂၂၆။ မူလဋီ၊၂။၁၉၈။] (၁) (ရှေး၌ ပွင့်တော်မူပြီး ကုန်သော) မြတ်စွာဘုရား၊ ရှေးဘုရားရှင်များ။ (၂) အာသဘမည်သော – နွားလား – ရှေဆောင်နွား။ (၁) အာသဘ[၃] (၁) အနက် ကြည့်။ (၂) ဥသဘော နိသဘော အာသဘောတိ တယော ဂဝဇေဋ္ဌကာ .... ဂဝသတသဟဿ-ဇေဋ္ဌကော အာသဘော။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၈။ ဝသဘော နိသဘော ဝိသဘော အာသ-ဘောတိ စတ္တာရော ဇေဋ္ဌပုဂ်ဝါ။ အပ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၁။ (အခြားအဋ္ဌကထာတို့၌ကား ဥသဘ, ဝသဘ, နိသဘဟု ရှေ့ဆောင်နွားလား သုံးမျိုးပြဆိုဏ်။ အာသဘ[၁] (၁) အနက်၌ပြဆိုခဲ့သော မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃၂-စသည် ကြည့်။)

အာသဘ[၃] (တိ) [အာသဘ+ဏ။ထီ-၌အာသဘီ] (၁) ရှေးဘုရားရှင်တို့၏ ဥစ္စာဖြစ်သော။ (၂) (က) နွားလားဥသဘ၏ ဥစ္စာဖြစ်သော မတုန်မလှုပ် ရပ်တည်ခြင်းနှင့်တူသော။ (ခ) နွားလားဥသဘ၏ ဥစ္စာဖြစ်သော မတုန်မလှုပ်သော အသံနှင့် တူသော။ (၁) အာ-သဘာဝါ ပုဗ္ဗဗုဒ္ဓါ၊ တေသံ ဌာနန္တိ အတ္ထော။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃၂။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၉၄။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၈၁။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၃၁။ (၂) (က) ဥသဘဿ ဣဒန္တိ အာ-သဘံ...ဣဒံ ပန အာသဘံ ဝိယာတိ အာ-သဘံ။ ၎င်း၊ဋ္ဌ-များ။ (ခ) ဥဋ္ဌာရာ ခေါ တေ အယံ (တျာယံ) သာရိပုတ္တ အာသဘီဝါစာ ဘာသိတာ။ ဒီ၊၃။၈၂။ သံ၊၃။၁၃၈။ အာ-သဘီတိ ဥသဘဿ ဝါစာသဒိသီ အစလာ

http://www.dhammadownload.com

အာသမ္ဘဝေဓီ။ ဒီ၊ဌ၊၃၆၂။ သံ၊ဌ၊၃။၂၄၂။ ဥသဘဿ အယန္တီ အာသဘီ၊ ဣမ ပန အာသဘီ ဝိယာတိ အာသဘီ။ တေနာဟ ဥသဘဿ ဝါစာသဒိသိတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၅၉။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၄၇၅။ (–သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၆။)

အာသဘစမ္ဘ (န) [အာသဘ+စမ္ဘ] နွားလား ဥသဘ၏ ဥစ္စာဖြစ်သော အရေ။ သေယျထာပိ အာနန္ဒ အာသဘစမ္ဘံ သက္ခိုသတေန သုဝိဟတံ ဝိဂတာလိကံ။ မ၊၃။၁၄၈။

အာသဘဋ္ဌာန (န) [အာသဘ+ဌာန] မြင့်မြတ်သော–အရာ–ဌာန။ အောက်ပုဒ် ကြည့်။

အာသဘဋ္ဌာနဋ္ဌာယီ (ပု) [အာသဘဋ္ဌာန+ဌ၁+ကီ] (က) (သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ·အဖြစ်ဟု ဆိုအပ်သော) မြတ်သော အရာ၌ တည်သော။ (ခ) နွားလား ဥသဘ၏ ဥစ္စာဖြစ်သော မတုန်လှုပ်ခြင်းသဘောဟူသော အရာ၌ တည်သော။ သမ္မုခါ ပဋိဂ္ဂဟိတမိဒံ မယာ တဿ ဘဂဝတော စတုဝေသာရဇ္ဇဝိသာရဒဿ ဒသဗလဓရဿ အာသဘဋ္ဌာနဋ္ဌာယိနော သီဟနာဒနာဒိနော။ ဒီ၊ဌ၊၁။၃၂၂။ မ၊ဌ၊၁။၈။ သံ၊ဌ၊၁။၈။ အံ၊ဌ၊၁။၈။ ခုဒ္ဒက၊ဌ။၈၉။ ဥဒါန၊ဌ။ ၁၇။သမ္မာသမ္မုဒ္ဓဘာဝသခ်ီတေ ဥတ္တမဋ္ဌာနေ ဌိတဿ၊ ဥသဘဿ ကုဒန္တိ ဝါ အတ္ထေန အာသဘဿ သခ်ီတေ အကမ္မနသဘာဝဘူတေ ဌာနေ ဌိတဿ။ သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၁။၁၆၄။ **အာသဘဋ္ဌာနဋ္ဌာယိတာ**—သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၆။

အာသဘီဝါစာဘာသန (န) [အာသဘီ+ဝါစာ+ဘာသန] မြတ်သော စကားကို ဆိုခြင်း။ အာသဘီဝါစာဘာသနံ အပ္ပဋိဝတ္တိယဝရမမုစ္စကပ္ပဝတ္တနဿ ပဗ္ဗနိမိတ္တံ။ ဒီ၊ဌ၊၁။၆၁။ ဒီ၊ဌ၊၂။၃၁။ မ၊ဌ၊၁။၄၈။ မ၊ဌ၊၄။၁၃၃။ အံ၊ဌ၊၁။ ၈၁။ (–သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၁။၃၀၅။)

အာသဘီ (ထီ) [အာသဘ+ဣ] (၁) မြတ်သော။ (၂) နွားလား ဥသဘ၏ ဥစ္စာဖြစ်သော မတုန်လှုပ်သော အသံနှင့်တူသော။ အာသဘ၁, အာသဘိ၂-တို့ ကြည့်။

အာသမာန (တိ) [အာ+သိသ + အ + မာန] တောင့်တ–လိုချင်–သော၊ သူ။ ယေ ကေစိ မေ သုဂ္ဂတိမာသမာနာ။ ဇာ၊၂။၁၀၀။ ဇာဋ္ဌ၊ ၅။၄၁၅။ တတ္ထ အာသမာနာတိ အာသိသန္တာ။ ဇာဋ္ဌ၊၅။၄၁၅။

အာသယ (ပု) [အာ+သိ+အ] (၁) နေရာဌာန။ (က) သတ္တဝါတို့၏–အမြဲနေရာ–ခိုအောင်းရာ–တည်ရာ–မှီရာ–ဌာန(အိမ်, တွင်း, လိုဏ်ခေါင်း·စသည်)။ (ခ) ဂါထာတို့၏–တည်ရာ–မှီရာ–ဖြစ်ရာ–ပုဂ္ဂိုလ်(ကဗျာဆရာ)။ (ဂ) စည်းစိမ်တို့၏ တည်နေရာဌာန(ကျက်သရေ)။ (ဃ) ကြားနာခြင်း, နှုတ်တက်ဆောင်ခြင်း စသောအားဖြင့် နေရာအိမ်သဖွယ်ဖြစ်ဘော တရား(ဝိနည်းပိဋကတ်)။ (င) အစာသစ်အစာဟောင်းတို့၏ တည်ရာဌာန၊ အစာအိမ်။ (စ) ပထဝီစသော မဟာဘုတ်တို့၏ ဖြစ်ရာဌာန (ခန္ဓာကိုယ်)။ (ဆ) သတ္တဝါတို့၏–စိတ်၏–လာရောက်၍ ကိန်းအောင်းတည်နေရာဌာန၊ သတ္တဝါတို့၏ မူရင်း အတွင်းခံတစ်ခံသဘော အလိုအကြိုက် စရိုက်ဝါသနာ။ (သားကောင်, မြေစသော သတ္တဝါတို့သည် အခြားနေရာသို့ အစာရှာ ထွက်သွားပြီးနောက်ပြန်လာ၍ သူတို့၏ မူလခိုအောင်း နေထိုင်မြဲ ဖြစ်သော် တောချုံပုတ်, တွင်းခေါင်းစသည်သို့ ခိုအောင်း နေထိုင်ကြရာ၌ ထိုတောချုံပုတ်, တွင်းခေါင်း စသည်တို့သည် ထိုသတ္တဝါတို့၏ အာသယဖြစ်သကဲ့သို့ ထို့အတူ စိတ်သည်လည်း တခါတရံ၌ တမျိုးတဖုံ ပြောင်းလဲဖြစ်သွားတတ်သော်လည်း နဂို အလေ့အကျက်များခဲ့သော မူရင်းအတွင်းခံတစ် သဘော်သို့သာ လာရောက်ကိန်းအောင်းတတ်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုမူရင်းအတွင်းခံတစ် သဘော်သည် စိတ်၏ အာသယ မည်၏။ ထိုအာသယသည် သဿတဒိဋ္ဌိ, ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ, ဝိပဿနာဉာဏ်ဟူသော အနု-

http://www.dhammadownload.com

လောမိကာခန္တီ, မဂ်ဉာဏ်ဟူသော် ယထာ ဘူတ ဉာဏ်အားဖြင့် လေးမျိုးရှိ၏)။ (၉) မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဖြင့်ရင်း, သမ္မာဒိဋ္ဌိဖြင့်ရင်း, ကာမ စသည်တို့ဖြင့်ရင်း, နေက္ခမ္မ စသည်ထို့ဖြင့်ရင်း ထုံမွှမ်းအပ်သော ခန္ဓာအစဉ်။ (၈) ဆံပင် စသော ၃၂–ကောဋ္ဌာသတို့၏ – မှီရာ–အကြောင်း–ဖြစ်ရာဌာန။ (ည) ဆန္ဒနှင့်ဉာဏ်၊ ဒေဝဒတ်စသော ဆန့်ကျင်ဘက် သတ္တဝါတို့၌ ပင် အမြဲအကျိုးလိုလားသည့် အလွန်မြင့်မြတ် သော ဆန္ဒတော်နှင့် ပညိန္ဒြေ မရင့်ကျက်သေး သော သတ္တဝါတို့၏ ရင့်ကျက်မှုကို စောင့်မြော် ဆင်ခြင်သည့် ဉာဏ်တော်။ (၂) အလို၊ ထင် မြင်ချက်၊ အဓိပ္ပါယ်။ (၃) အပိုင်းအခြားအား ဖြင့် အချင်းချင်း မရောမယှက်–တည်တတ်– ဖြစ်တတ် – သော အရာလေးမျိုး (သည်း ခြေ,သလိပ်,ပြည်,သွေး)။

(၁) နေရာဌာန၊ (က) သတ္တဝါတို့၏– အမြဲနေရာ – ခိုအောင်းရာ – တည်ရာ – မှီရာ – ဌာန (အိမ်, တွင်း, လိုဏ်ခေါင်း-စသည်)။ သာရမ္ဘံ နာမ ကိပိလ္လိကာနံ ဝါ အာသယော။ ဝိ၊၁။၂၂၆။ ကခ်ါ။၁၃၅။ အာသယောတိ နိဗဒ္ဓ-ဝသနဋ္ဌာနံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅၅။ ကခ်ါ၊ဋီ။၂၃၈။ ယန္နူနာဟံ အညတရံ ဝနသဏ္ဍံ နိဿာယ အာသယံ ကပ္ပေယ္ပံ။ ဒီ၊၃။၁၉။ အာသယန္တိ နိဝါသံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၁။ အာဂန္တွာ သေတိ ဇတ္ထောတိ အာသယော၊ နိဝါသနဋ္ဌာနံ။ ဒီ၊ဋီ၊၃။ ၉။ သီဟော ဘိက္ခဝေ မိဂရာဇာ သာယန္ဒ-သမယံ အာသယာ နိက္ခမတိ။ သံ၊၂။၇၀။ အံ၊၁။၃၄၂။ အာသယာတိ ဝသနဋ္ဌာနတော၊ သုဝဏ္ဏဂုဟတော ဝါ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆၁။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၂၉၁။ အာသယာ (ဗုဒ္ဓဝံ။၃၁၄။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊၁။၄၇။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃)တိ အတ္တနော အတ္တနော အာသယတော .... ဗိလတောတိ အတ္ထော။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။၁၂၆။ (–မ၊၁။၂၀၇။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉၄။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၁၀၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၆၊ ၆၇။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉၅။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၇၅။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊၁။၂၁၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၄၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၂၂။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄။ သာရတ္ထ၊၂။၂၃၃။ ကခ်ါ၊ဋီ။ ၈၈။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၂၁၉။ မ၊ဋီ၊၂။၇၁။ သံ၊ဋီ၊၂။ ၅၂၃။ အံ၊ဋီ၊၂။၃၂၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၃၃၈။)

(ခ) ဂါထာတို့၏–တည်ရာ–မှီရာ–ဖြစ်ရာ– ပုဂ္ဂိုလ်(ကဗျာဆရာ)။ ကဝိ ဂါထာနမာသ-ယော။ သံ၊၁။၃၆။ အာသယောတိ ပတိဋ္ဌာ။ ကဝိတော ဟိ ဂါထာ ပဝတ္တန္တိ။ သော တာသံ ပတိဋ္ဌာ ဟောတိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၉။ အာသယော-တိ အဝဿယောတိ အာဟ "ပတိဋ္ဌာ"တိ။ သံ၊ဋီ၊၁။၁၃၁။ (ဂ) စည်းစိမ်တို့၏ တည်နေ ရာဌာန(ကျက်သရေ)။ သိရီ ဘောဂါန'မာသ-ယော။ သံ၊၁။၄၁။ အာသယောတိ ဝသနဋ္ဌာ-နံ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၄။ အာသယိတဗ္ဗတော အာ-သယော၊ ဝသနဋ္ဌာနံ၊ နိကေတန္တိ အတ္ထော။ သံ၊ဋီ၊၁။၁၄၀။ (ဃ) ကြားနာခြင်း,နှုတ်တက် ဆောင်ခြင်း စသောအားဖြင့်နေရာအိမ်သဖွယ် ဖြစ်သောတရား (ဝိနည်းပိဋက)။ ဝိနယော အာသယော မယှ(အပ၊၁။၅၂)နှိ ဝိနယပိဋ-ကံ မယှံ ဩကာသဘူတံ သဝနဓာရဏဥဂ္ဂဟ-ပရိပုစ္ဆာပဝတ္တနဝသေန ဩကာသဘူတံ၊ ဂေ-ဟဘူတန္တိ အတ္ထော။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃၂။ (င) အစာသစ်, အစာဟောင်းတို့၏ တည်ရာဌာန၊ (အစာအိမ်)။ ပိဝိတွာ အာသယဿ အရိတ္တ-တာယ အနိဂ္ဂတေ ဝမနဝိရေစနယောဂံ အဇာနန္တော။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၁၀၄။ (–ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊ ၁။၁၄၂။)

(စ) ပထဝီစသော မဟာဘုတ်တို့၏ ဖြစ် ရာဌာန(ခန္ဓာကိုယ်)။ မဟာဘူတာနမ္ပိ ကာ-ယဝမ္မိကော အာသယော။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၅၈။ အာသယတောတိ ပဝတ္တိဋ္ဌာနတော်။ သံ၊ဋီ၊ ၂။၃၂၇။ (ဆ) သတ္တဝါတို့၏–စိတ်၏– လာ ရောက်၍ ကိန်းအောင်း တည်နေရာဌာန၊ သတ္တဝါတို့၏–မူရင်းအတွင်းဓာတ်ခံသဘော– အလို အကြိုက် စရိုက် ဝါသနာ။ အာသယ (အဘိ၊ဝိ။၃၅၃)နှိ ယတ္ထ သတ္တာ အာသ-

http://www.dhammadownload.com

၂၄၁။ အာသယောတိ နိဿယော၊ ပစ္စယော-တိ အတ္ထော။ မူလဋီ၊ ၂။၁၅၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။ ၃၀၅။ အာသယောတိ ပဝတ္တိဋ္ဌာနံ။ အနုဋီ၊ ၂။၁၅၅။ (–ဝိ၊၆၊ ၂။၂။ အဘိ၊၆၊ ၂။၂၂၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။ ၂၄၂။ ခုဒ္ဒက၊၆။၅၈။ အံ၊၆ိ၊၃။ ၃၁၂။)

(ည) ဆန္ဒနှင့်ဉာဏ်၊ (ဒေဝဒတ်စသော ဆန်ကျင်ဘက်သတ္တဝါတို့၌ပင် အမြဲ အကျိုး လိုလားသည့် အလွန်မြင့်မြတ်သော ဆန္ဒတော်နှင့် ပညာနှေမရင့်ကျက်သေးသော သတ္တဝါတို့၏ ပညာနှေရင့်ကျက်မှုကို စောင့်မျှော် ဆင်ခြင်သည့် ဉာဏ်တော်)။ ဒေဝဒတ္တာဒီသု ဝိရောဓိသတ္တေသုပိ နိစ္စံ ဟိတဧ္ဆာသယတာ အပရိပါကဂတိန္ဒြိယာနံ ဣန္ဒြိယပရိပါက-ကာလာဂမနဉ္စ အာသယော နာမ။ ဝိဘာ-ဝိနီ။၃၂။ အာသယော နာမ ဆန္ဒော ဉာဏဉ္စ။ တထာ ဟိ ဝက္ခတိ "နိစ္စံ ဟိတဧ္ဆာသယတာ ။ပ။ အာသယော နာမာ"တိ။ မဏိမဉ္ဇူ။၁။ ၉၉။(၂)အလိုဆန္ဒ၊ အဓိပ္ပါယ်။ အဧ္ဆာသယော အဓိပ္ပါယော၊ အာသယော အဘိသန္ဓိ စ။ ခဏ်။၃၆၆။ တိရစ္ဆာနာနမ်ိဳ နာမ အာသယံ ဇာနိဿတိ။ ဇာ၊၆ဒ္ဓ၊ ၂။၉၀။(–ဇာ၊၆၊၁။ ၂၄၁။ မဏိမဉ္ဇူ။၄၉။ ခဏ်။၉၃၃။) အာသယ ဇာ-နန-လည်းကြည့်။ (၃) အပိုင်းအခြား အား-ဖြင့် အချင်းချင်း မဆောမယှက်–တည်တတ်–-ဖြစ်တတ်–သော အဆုလေးမျိုး (သည်း-ခြေ,သလိပ်, ပြည့်,သွေး)။ ဂမနတော, ပရိ-ယေသနတော, ပရိဘောဂတော, အာသယ-တော.....သမ္မက္ခနတောတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၃၆။ သာရတ္ထ၊ ၂။၃၀၀။ ကေဋ်၍ ပဝတ္တမာနော့ပိ ကမ္မဗလ ဝဝတ္ထိတော ဟုတ္ဝာ မရိယာဒဝသေန အညမညံ အသက််ရတော သယတိ တိဋ္ဌတိ ပဝတ္တတီတိ အာသယော၊ အာမာသယဿ ဥပရိ တိဋ္ဌနကော ပိတ္တာဒိကော။ မရိယာ-ဒတ္ထော ဟိ အယမာကာရော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၆၊၁။ ၄၁၇။ (–ဒီ၊၆၊၁။၁၈၀။ မ၊၆၊၁။ ၂၇၂။ သံ၊

ယန္တိ နိဝသန္တိ၊ တံ တေသံ နိဝါသနဋ္ဌေနံ ဒီဋ္ဌ-ဂတံ ဝါ ယထာဘူတံ ဉာဏံ ဝါ။ အဘိ.ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၃၉။ မ၊၆ိ၊ ၂။ ၂၃။ အံ၊၆ိ၊၃။၃၁၇။ အာဂမ္မ စိတ္တံ သေတိ ဇတ္ထောတိ အာသယော မိဂါသ-ယော ဝိယ။ ယထာ မိဂေါ ဂေါစရာယ ဂန္တွာ တတ္ထေဝ ဝနဂဟနေ သယတီတိ သော တဿ အာသယော၊ ဇေဝံ အညထာ ပဝတ္တိ-တုပိ စိတ္တံ အာဂမ္မ ယတ္ထ သေတိ၊ သော တဿ အာသယောတိ ဝုစ္စတိ .... သဿတု-ဒ္ဒေဒဒိဋ္ဌိ စ၊ ခန္ဓိစေဝါနုလောမိကာ။ ယထာ-ဘူတဉ္ဉ ယံ ဉာဏံ၊ တေံ အာသယသဒ္ဒိတံ။ သာရတ္ထ၊၁။ ၂၄၉။ သီ၊၆ိ၊သစ်၊၁။၉၉။ အာ-သယာနုသယံ ဥ တုဝါတိ ဇတ္ထ အာသယောတိ အဧ္ဆာသယော စရိယာ။ အပ၊၆၊၁။ ၂၆၁။ (–ပဋိသံ။၁၁၇၊၃၇၆။ နေတ္တိ။၈၄။ ဝိ၊၆၊၁။ ၉၁၊၁၉၆။ ဇာ၊၆၊၁။၁၇၊၃၀၈။ ဓမ္မ၊၆၊ ၂။၄၂၈။ ဥဒါန၊၆၊၁။၁၂၄။ ဣတိဝု၊၆၊၁။၁၂၃။ သဲတ္ထနိ၊ ၆၊ ၂။ ၂၉၀။ ဇာ၊၆၊ ၂။ ၂၄၄။ နေတ္တိ၊၆၊၁။၄၆။ ဝိမတိ၊၁။၇၁။ သီ၊၆ိ၊သစ်၊၁။ ၂၆၉။ မ၊၆ိ၊၁။ ၇။ အံ၊၆ိ၊၁။၆၈။ အနုဋီ၊၁။၁၃၆။ အနုဋီ၊၃။ ၁၀၇။)

(၈) မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဖြင့်ဂင်း, သမ္မာဒိဋ္ဌိဖြင့်ဂင်း, ကာမစသည်တို့ဖြင့်ဂင်း, နေက္ခမ္မစသည်တို့ဖြင့်ဂင်း ထုံမှုံမ်းအပ်သော ခန္ဓာအစဉ်။

အာသယံ ဇာနာတိ (မဟာနိ။၁၃၉) တိ ဇတ္ထ အာသယန္တိ နိဿယန္တိ ဇတ္ထောတိ အာသယော၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ ကာမာဒီဟိ နေက္ခမ္မာဒီဟိ ဝါ ပရိဘာဝိ-တဿ သန္ထာနသ္ဩတံ အဓိဝစနံ။ မဟာနိ၊ ၆။ ၂၅၈။ (–ပဋိသံ၊၆၊၁။၅၃။) (စ္ပ) ဆံပင်စသော ၃၂-ကောဋ္ဌာသတို့၏ – မှီရာ – အ-ကြောင်း – ဖြစ်ရာဌာန။ သဗ္ဗကောဋ္ဌာသေ (သု).....ဝဏ္ဏ သဏ္ဌာန ဂန္ဓ အာသယော-ကာသဝသေန ပဉ္စဓာ ပဋိက္ကုလတော ဝဝတ္ထ-ပေတဗ္ဗာ။ အဘိ၊၆၊ ၂။ ၂၂ဝ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။

http://www.dhammadownload.com

ဋ္ဌ၊၃။၂၃၂။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၄၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၃၉။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၅၁၊၂၅၂။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၂။၁၀၅။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၃၆၂။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၄၆၆။ ၎င်းဋ္ဌီကာတို့၌ အာသယတိ ဧတ္ထဟု-ဧတ္ထပုဒ် ရှိသည်မှတပါး အဖွင့် အားလုံးသည် ပြခဲ့ပြီး ဝိသုဒ္ဓိဋ္ဌိနှင့်တူ၏။ အပိုင်းအခြားအားဖြင့် တည်ရာဖြစ်သော သည်းခြေစသည်-ဟု မြန်မာပြန်ရာ၏။) အာသယဘေဒလည်း ကြည့်။

အာသယဂတ (တိ) [အာသယ+ဂတ] အတွင်းဓာတ်ခံစိတ်အစဉ်၌ ကိန်းဝပ်တည်နေသော။ ယဿာသယဂတာနိ မေ။ အပ၊၂။၁၆၀။

အာသယဇာနန (န) [အာသယ+ဇာနန] အလိုဆန္ဒကိုသိခြင်း။ အာသယဇာနနတ္ထ (သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၁) နှိ ဧဝံ ဗျာကရောန္တေန သတ္ထု အဇ္ဈာသယော ဂဟိတော ဟောတီတိ ဧဝံ သတ္ထု အဇ္ဈာသယဇာနနတ္ထံ။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၇၇။ (-အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။၃၁၇။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌီ။၉၆။)

အာသယတိ (ကြိ) [အာ+သိ+အ+တိ] ကိန်းအောင်း-တည်နေ-ဖြစ်တတ်-၏။ **အာသယတိ** ဧတ္ထ....အသက်ရတော သယတိ တိဋ္ဌတိ ပဝတ္တတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၅၁၊၂၅၂။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၂။၁၀၅။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၃၆၂။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၄၆၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၄၁၇။ **အာသယနှိ** နိဝသနှိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၃၉။ **အာသယနှိ** နိဿယနှိ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၃။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၂၅၈။ (-နေတ္တိ၊ဋ္ဌ။၁၆၉။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။၉၉။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၃။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။၃၁၇။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌီ။၉၆။)

အာသယပရိသုဒ္ဓ (ပု) [အာသယ + ပရိသုဒ္ဓ] အလိုဆန္ဒ၏-အတွင်းခံဓာတ်သဘော၏-စင်ကြယ်ခြင်း။ ပရိသုဒ္ဓပယောဂဿ သီလေ ပတိဋ္ဌိတဿ ကုလပုတ္တဿ အာသယပရိသုဒ္ဓတ္ထံ စိတ္တဘာဝနတ္ထဥ။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။၂၇။

အာသယပေါသန (န) [အာသယ + ပေါသန] အလိုဆန္ဒ - အတွင်းခံ ဓာတ်သဘော - ကို သုတ်သင်ခြင်း - ကို တိုးပွါးစေခြင်း။ ဒုတိယေန အာသယပေါသနံ ဘာဝိတံ ဟောတီတိ ဝိညာတဗ္ဗံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၃။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀၉။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၁၁၈။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၇။ တဏ္ဍာသံကိလေသသောဓနေန ဝိဝဋ္ဌူပနိဿယသံဝစုနေန စ အဇ္ဈာသယဝိသောဓနံ အာသယပေါသနံ၊ အာသယပေါသနန္တိ စ စျာနဘာဝနာယ ပစ္စယဘူတာ ပုဗ္ဗယောဂါဒိဝသေန သိဒ္ဓါ အဇ္ဈာသယသမ္ပဒါ၊ သာပန တဏ္ဍုပတာပဝိဂမေန ဟောတိ။ တေန ဝုတ္တံ တဏ္ဍာသံကိလေသဝိသောဓနေနာတိ။ သာရတ္ထ၊၁။၃၅၇။ အာသယပေါသနန္တိ အာသယဿ ဝိသောဓနံ ဝစုနဥ။ ဝိမတိ၊၁။၇၁။ (-မူလဋ္ဌီ၊၁။၁၀၁။ အနုဋ္ဌီ၊၁။၁၀၈။)

အာသယဘေဒ (ပု) [အာသယ+ဘေဒ] သည်းခြေ,သလိပ်,ပြည်, သွေး လေးပါးသော အာသယအပြား။ အာသယဘေဒတော (ဝိ၊၂။၁၀၇)တိ ပိတ္တသေမှပုဗ္ဗလောဟိတာနံ စတုန္နံ အာသယာနံ ဘေဒေန။ ဝိမတိ ၁။၂၅၂။ အာသယ (၃)လည်း ကြည့်။

အာသယဝိပတ္တိ (ထီ) [အာသယ+ဝိပတ္တိ] အတွင်းခံဓာတ်သဘော၏ ပျက်စီးခြင်း။ ယေတေ ပဌမဂါထာယ အာသယဝိပတ္တိဝသေန ကောဓနာဒယော ပဥ။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၆။

အာသယဝိသုဒ္ဓိ (ထီ) [အာသယ + ဝိသုဒ္ဓိ] အတွင်းခံ ဓာတ်သဘော၏ စင်ကြယ်ခြင်း။ အနုလောမိကာခန္တိဉာဏ်, ယထာဘူတဉာဏ် ဟူသော အာသယ၏ စင်ကြယ်ခြင်း။ ဣစ္စဿ ပစ္ဆိမစက္ကဒ္ဒယသိဒ္ဓိယာ အာသယသုဒ္ဓိ သိဒ္ဓါ ဟောတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၇။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၇။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၇။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။၈၈။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၁၅။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၂၅။ အာသယသုဒ္ဓိတိ ဝိပဿနာဉာဏသင်္ခါတာယ အနုလောမိကခန္တိယာ ကမ္မဿကတာဉာဏမဂ္ဂဉာဏသင်္ခါတဿ ယထာဘူတဉာဏဿ စာတိ ဒုဝိဓဿာပိ အာသယဿ အသုဒ္ဓိဟေတုဘူတာနံ ကိလေသာနံ

http://www.dhammadownload.com

ဒူရီဘာဝေန သုဒ္ဓိ။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။၁၅၉။ (–သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၉။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၅၃။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၉။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၂၇။ စရိယာ၊ဋ္ဌ။၂၉၄။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။၂၇၁။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၃၂။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၉။)

အာသယသညိတ (တိ) [အာသယ + သညိတ] အာသယဟု ခေါ်ဝေါ်ပညတ် သမုတ်အပ်သော။ ဧတံ အာသယသညိတံ။ သာရတ္ထ၊၁။၇၅။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌီ။၄၃။

အာသယသဒ္ဒိတ (တိ) [အာသယ + သဒ္ဒိတ] အာသယဟု ခေါ်ဝေါ်အပ်သော။ ဧတံ အာသယသဒ္ဒိတံ။ သာရတ္ထ၊၁။၂၄၉။ ဝိမတိ၊၁။၅၄။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။၄၅၃။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၃၉။

အာသယသမ္ပတ္တိ (ထီ) [အာသယ + သမ္ပတ္တိ] အတွင်းခံဓာတ်သဘော၏ ပြည့်စုံခြင်း။ သုမနာ ဘဝန္တူတိ ဣမိနာ ဝစနေန အာသယသမ္ပတ္တိယံ နိယောဇေန္တော။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။၁၄၀။ (–ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၃၃၄။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၃၂။)

အာသယသမ္ပန္ဓ (တိ) [အာသယ + သမ္ပန္ဓ] အတွင်းခံ ဓာတ်သဘောနှင့် ပြည့်စုံသော။ ဘဒ္ဒိကာယ ဒိဋ္ဌိယာ အာသယသမ္ပန္ဓော။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၉၉။

အာသယသာမန္တာ (ဗျ) [အာသယ+သာမန္တာ] နေရာ၏ အနီး။ မမ အာသယသာမန္တာ၊ တိဿော လောကဂ္ဂနာယကော။ အပ၊၂။၇၅။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၀၊၃၄၃။

အာသယာနုဂတ (တိ) [အာသယ + အနုဂတ] သဿတဒိဋ္ဌိ, ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ-ဟူသော အတွင်းခံဓာတ်သဘောသို့ အစဉ်လိုက်သော။ တေ ဟိ အပ္ပဟီနာ အာသယာနုဂတာ သတိပစ္စယသမဝါယေ ဥပ္ပဇ္ဇနတော ဝိတက္ကာသယာတိ ဝုတ္တာ။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၂၅၄။

အာသယာနုရူပ (တိ) [အာသယ + အနုရူပ] အတွင်းခံ ဓာတ်သဘော – အလိုအကြိုက် – အားလျော်သော။ တံ ဟိ ဓမ္မတော အနပေတတ္တာ ဓမ္မော စ, အာသယာနုရူပံ ဝိနေယျာနံ ဝိနယနတော ဝိနယော စာတိ ဓမ္မဝိနယော။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၂၄၅။

အာသယာနုလောမ (တိ) [အာသယ + အနုလောမ] အတွင်းခံ ဓာတ်သဘော – အလိုအကြိုက် – အားလျော်သော – နှင့် ကိုက်ညီသော။ နာနာဒေဝတာနံ အာသယာနုလောမေန တေသံ ဥပသမမေဝ ဒီပေန္တော ဝိတတဏ္ဍောတိအာဒိကာ ဂါထာယော အဘာသိ။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆၃။

အာသယာနုသယဉာဏ (န) [အာသယ+အနုသယ + ဉာဏ] သတ္တဝါတို့၏ အာသယနှင့် အနုသယကိုဟုတ်မှန်စွာသိသောဉာဏ်၊ သဿတဒိဋ္ဌိ-စသော လေးပါးသော အတွင်းခံဓာတ်သဘောဟူသော အာသယနှင့် ကာမရာဂါနုသယ-စသော ၇-ပါးသော အနုသယကို ဟုတ်မှန်စွာသိသော ဉာဏ်တော်။ အာသယ (ဆ) (ဇ)လည်း-ကြည့်။ ဗုဒ္ဓစက္ခူတိ ဣန္ဒြိယပရောပရိယတ္တဉာဏေန စ အာသယာနုသယဉာဏေန စ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၈။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၄။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၈၃။ အသာဓာရဏတော ဟိ သတ္တသန္တာနေသု သဿတုစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ အနုလောမိကဉာဏ ယထာဘူတဉာဏာနံ စေဝ ကာမရာဂါနုသယာဒီနဉ္စ ယာထာဝတော ဝိဘာဝိတဉာဏံ အာသယာနုသယဉာဏံ ဣန္ဒြိယပရောပရိယတ္တဉာဏဉ္စ။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၈၁။ (–သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၃။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၄၇။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၁၂၄၊၂၅၅။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၁၂၃။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။၄၂။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၁။ သာရတ္ထ၊၁။၁၅၅၊၃၂၀။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၁။၅၃။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။၁၉၉။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၆၊၁၈။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။၃၁၇၊၃၆၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၆၄။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌီ။၉၆။)

အာသယာနုသယာနုလောမ (တိ) [အာသယ+အနုသယ+အနုလောမ] အာသယနှင့် အနု

http://www.dhammadownload.com

သယ–အားလျော်သော–နှင့်ကိုက်ညီသော။ အာသယာနုသယာနုလောမေန ဓမ္မံ ဒေသေတွာ။ သုတ္တန်၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၆။

အာသယိတဗ္ဗ (တိ) [အာ+သိ+တဗ္ဗ] လာ၍–ကိန်းအောင်း–တည်နေ–အပ်သော။ အာသယိတဗ္ဗတော အာသယော။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၀။

အာသယိတုံ (ကြို၊ဝိ) [အာ+သိ+တုံ] လာရောက်နေထိုင်ခြင်းငှါ။ သေနာသနန်တိ သယိတုံ အာသယိတုဉ္စ ယုတ္တဘာဝေန ဝသနဋ္ဌာနံ ဣဓ သေနာသနန်တိ အဓိပ္ပေတံ။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၄။

အာသရတိ (ကြို) [အာ+သရ+အ+တိ] ဖြစ်လာ၏၊ နောက်ထပ် ပြစ်မှုဒုံးလွှမ်းခြင်း ကိစ္စ၌ ဖြစ်တတ်၏။ ကတ္တာ ပါပံ ပုန ပဋိစ္ဆာဒနတော အတိစ္စ အာသရန္တိ တောယ သတ္ထာတိ အစ္စာသရာ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၇၄။ အာသရန္တိတိ အာဂစ္ဆန္တိ၊ ပုန ပဋိစ္ဆာဒနေ ပဝတ္တန္တိတိ အတ္ထော။ မူလဋီ၊၂။၂၂၂။

အာသလ္လိတ (တိ) [အာ+သလ္လ+တ] သက်ရောက်သော။ အာသဒ္ဒီကတ္တာ ဟတ္ထန္တရံ အာသလ္လိတံ "အထာပိ သိယာ"တိ အာဒိနာ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၆၇။

အာသဝ[၁] (ပု) [အနိပ္ပန္နပါဋိပဒိကနာမ်ပုဒ်။ဓာန်၊ဋ္ဌ၌ အာ ရှေးရှိသော သု·ဓာတ်ဖြင့် ဝစနတ္ထ ပြထားသေး၏၊ အောက်ပုဒ်·(၁)အနက်ကြည့်။] ကြာမြင့်စွာ–ထုံထား–စိမ်ထား–အပ်သော (မုဒရက်သီးရည်-စသော)အရာဝတ္ထု၊ အရက်၊ သေရည်၊ စိမ်ရည်။ လောကသ္မိဉ္ဉိ စိရပါရိဝါသိကာ မဒိရာဒယော အာသဝါတိ ဝုစ္စန္တိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၃။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၀။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။ ၁၀၈။ ပုဗ္ဗကောဋိယာ အပညာယနတော စိရပါရိဝါသိယဋ္ဌေန....အာသဝါ။ ဝိဘာဝိနီ။ ၂၁၈။ ဧတေန အာသဝသဒ္ဒေါ စိရပါရိဝါသိယတ္ထဝါစကော အနိပ္ပန္နပါဋိပဒိကောတိ ဒဿေတိ။ မဏိမဉ္ဇူ၊၂။၂၂၈။(–ကခ်ီ။၂၃၈။ ကခ်ီ၊ဋ္ဌ၊၄၀၂။) **အာသဝ**[၂], **အာသဝ**[၃]-လည်းကြည့်။

အာသဝ[၂] (ပု) [အာ+သု+ဏ။ အာယတ+သု+ဏ] (၁) အရက်၊ သေရည်။ (၂) (အနာမှ). ယိုစီးထွက်သော အညစ်အကြေး၊ အနာစေး၊ ပြည်, သွေး, အရိုအရွဲ။ (၃) ဆင်းရဲဒုက္ခ၊ ဘေးရန်၊ ဘေးဥပဒ်။ (၄) အာသဝမည်သော (ကိလေသာ) တရား။ (က) စက္ခုစသော ဒွါရခြောက်ပါးတို့မှ ယိုစီးတတ် ဖြစ်တတ်သော တရား။ (ခ) ဓမ္မအားဖြင့် ဂေါတြဘူတိုင်အောင် တည်ရာဘုံအားဖြင့် ဘဝင်တိုင်အောင် သွားတတ် (အာရုံပြုသော အားဖြင့် ဖြစ်တတ်)သော တရား။ (ဂ) ရှည်ကြာစွာသော သံသရာဆင်းရဲကို ဖြစ်စေတတ်သော (ကိလေသာ)တရား။ အာသဝ[၃]-လည်းကြည့်။ (၅) ကံတရား၊ ရှည်စွာသော သံသရာဆင်းရဲကို ဖြစ်စေတတ်သော (ကံ) တရား၊ (ဘုံသုံးပါး၌ ဖြစ်သော ကံ,နှင့် ကျန် အကုသိုလ်တရား)။ **အာသဝ** (ဆင်းရဲဒုက္ခ) နှစ်မျိုး – ဒိဋ္ဌဓမ္မိကအာသဝ, သမ္ပရာယိကအာသဝ။ ဝိ၊ ၁။၂၄။ အံ၊၁။၉၇။ **အာသဝ**(ကိလေသာ)သုံးမျိုး—ကာမာသဝ, ဘဝါသဝ, အဝိဇ္ဇာသဝ။ ဒီ၊၃။၁၈၁။ သံ၊၊ ၂။၄၅၀-၁။သံ၊၃။၅၂။ အံ၊၂။ ၃၆၂။ ဣတိဝုတ်။၂၂၈။**အာသဝ**(ကိလေသာ) လေးမျိုး—ကာမာသဝ, ဘဝါသဝ,ဒိဋ္ဌာသဝ, အဝိဇ္ဇာသဝ။ အဘိ၊ဓ။၂၂၁။ အဘိ၊ဝိ။၃၈၈။ **အာသဝ** (ကံ)ငါးမျိုး—နိရယဂမနီယ အာသဝ, တိရစ္ဆာနယောနိဂမနီယ, ပေတ္တိဝိသယဂမနီယ, မနုဿလောကဂမနီယ, ဒေဝလောကဂမနီယအာသဝ။ အံ၊၂။၃၆၂။ ၎င်းဋ္ဌကံကို အာသဝဟု ဟောတော်မူသည်။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၁၀၉။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၉၀။ **အာသဝ**-ခြောက်မျိုး– သံဝရပဟာတဗ္ဗအာသဝ, ပဋိသေဝနပဟာတဗ္ဗ, အဓိဝါသနပဟာတဗ္ဗ, ပရိဝဇ္ဇနပဟာတဗ္ဗ, ဝိနောဒနပဟာတဗ္ဗ, ဘာဝနာပဟာတဗ္ဗ။ အံ၊၂။၃၄၀။ **အာသဝ**-ခုနစ်

http://www.dhammadownload.com

မျိုး– ဆိုခဲ့ပြီးသော ၆-မျိုးတို့တွင် ဒဿန-ပဟာတဗ္ဗအာသဝ ထည့်၍ ခုနစ်မျိုး။ မ၊၁။၉။ ၎င်းအာသဝ ၂-မျိုးမှ ၇-မျိုးထိ ခွဲပုံကို ဒီ၊ဌ၊၃။၁၇၁။ မ၊ဌ၊၁။၆၄။ အဘိ၊ဌ၊၁။၄၀၁-၂။ ဥဒါန၊ဌ။၁၅၈-၉။ ဣတိဝုတ်၊ဌ။၁၀၈-၉ ကြည့်။

(၁) အရက်၊ သေရည်။ သုရာသဝေါ တုမေရယံ။ ဓာန်။၅၃၃။ အာသဝန္တိ မာနပုရိ-သမဒါဒယော ယေနာတိ အာသဝေါ။ ဓာန်၊ဋီ။၅၃၃။ အာသဝေါ တာတ လောကသ္မိံ၊ သုရာ နာမ ပဝုစ္စတိ။ ဇာ၊၁။၂၆၂။ အာသဝေါ-တိ ပုပ္ပါသဝါဒိ။ ဇာ၊ဌ၊၄။၂၂၃။ (–အဘိ၊ဌ၊၂။၁၄၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၇၅။ မူလဋီ၊၂။၁၀၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၂၉၂) အာသဝ[၁]-လည်း ကြည့်။ (၂) (အနာမှ) ယိုစီးထွက်သော အညစ်အကြေး၊ အနာစေး၊ ပြည်, သွေး, အရိအရွဲ။ ဒုဋ္ဌာရုကော ကဋ္ဌေန ဝါ ကဌလာယ ဝါ ဃဋ္ဋိ-တော ဘိယျောသော မတ္တာယ အာသဝံ ဒေတိ။ အံ၊၁။၁၂၂။ အဘိ၊ပု။၁၃၃။ အာသဝံ ဒေတီတိ အပရာပရံ သဝတိ၊ ပုရာဏဝဏော ဟိ အတ္တနော ဓမ္မတာယေဝ ပုဗ္ဗံ လောဟိတံ ယူသန္တိ ဣမာနိ တီဏိ သဝတိ၊ ဃဋ္ဋိတော ပန တာနိ အဓိကတရံ သဝတိ။ အံ၊ဌ၊၂။၉၂။ အဘိ၊ဌ၊၃။၆၁-၂။ တတ္ထ ဟိ ပဌရဏအသု-စိမှိ နိရုဋ္ဌော အာသဝသဒ္ဒေါတိ။ မ၊ဋီ၊၁။၁၄၃။ မူလဋီ၊၁။၅၂။ အာသဝ[၃] (ခ) အနက်နှင့် ဝိဿန္ဒမာနာသဝ (ဥဒါန၊ဌ။၂၆၂) တို့လည်းကြည့်။ (၃) ဆင်းရဲဒုက္ခ၊ ဘေးရန်၊ ဘေးဥပဒ်။ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကာနံ အာသဝါနံ သံဝ-ရာယာ(ဝိ၊၁။၂၄)တိ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကာ အာသဝါ နာမ.... ဝိပ္ပဋိသာရာဒယော ဒုက္ခဝိသေသာ။ ဝိ၊ဌ၊၁။၁၈၉။ (–ဝိ၊၅။၃၈၅။ အံ၊၁။၉၇။ မ၊ဌ၊၁။၆၄။ အံ၊ဌ၊၂။၆၅။ ဣတိဝုတ်၊ဌ။၁၀၈။ သာရတ္ထ၊၁။၄၄၉။ သာရတ္ထ၊၂။၃၄။ မ၊ဋီ၊၃။၇၂။) အာသဝဋ္ဌာနီယ-လည်း ကြည့်။ (၄) အာသဝမည်သော (ကိလေသာ) တရား။ (က) စက္ခု-စသော ဒွါရခြောက်ပါး တို့မှ ယိုစီးတတ် (ဖြစ်တတ်) သော တရား။ (ခ) ဓမ္မအားဖြင့် ဂေါတြဘူ တိုင်အောင်, တည်ရာဘုံအားဖြင့် ဘဝဂ်တိုင်အောင် သွား တတ်(အာရုံပြုသောအားဖြင့်ဖြစ်တတ်)သော တရား။ (ဂ) ရှည်စွာသော သံသရာဆင်းရဲကို ဖြစ်စေတတ်သော(ကိလေသာ)တရား။ အာ-သဝါ ဓမ္မာ။ အဘိ၊ဓ။၅။ အာသဝန္တီတိ အာသဝါ၊ စက္ခုတောပိ ။ပ။ မနတောပိ သန္ဒန္တိ ပဝတ္တန္တီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဓမ္မတော ယာဝ ဂေါတြဘုံ ဩကာသတော ယာဝ ဘဝဂ္ဂံ သဝန္တီတိ ဝါ အာသဝါ။.... အာယတံ ဝါ သံသာရဒုက္ခံ သဝန္တိ ပသဝန္တီတိပိ အာ-သဝါ။ အဘိ၊ဌ၊၁။၉၀။ မ၊ဌ၊၁။၆၃။ ဣတိ-ဝုတ်၊ဌ။၁၀၈။ (–ဝိ၊၁။၆၊၉။ ဒီ၊၁။၇၉။ ဒီ၊၂။၃၀။ ဒီ၊၃။၈၄၊၁၀၇၊၁၈၁။ မ၊၁။၂၈။ မ၊၂။၁၆၈။ မ၊၃။၃၂၄။ သံ၊၁။၂၆၇၊၂၈၆။ သံ၊၂။၁၂၄၊၂၆၀။ သံ၊၃။၃၈၀။ အံ၊၁။၁၀၅။ အံ၊၂။၂၄၉။ အံ၊၃။၂၂၀။ အဘိ၊ပု။၁၇၀။ ဓမ္မ။၅၀။ ဥဒါန။၈၆၊၁၀၄။ ဣတိဝုတ်။၂၁၅၊၂၂၈-၉၊၂၄၆။ သုတ္တနိ။၃၆၁။ ထေရ။၂၄၁၊၂၇၇၊၃၀၆။ ထေရီ။၃၉၁။ ဝိ၊ဌ၊၁။၁၀၊၁၃၆၊၁၅၆။ ဝိ၊ဌ၊၄။၁၆၂။ ဒီ၊ဌ၊၁။၁၀၊၂၀၀။ ဒီ၊ဌ၊၂။၅၄။ ဒီ၊ဌ၊၃။၉၆။ မ၊ဌ၊၁။၆၅၊၇၇၊၁၃၁။ မ၊ဌ၊၂။၂၂၆။ မ၊ဌ၊၃။၁၄၅။ သံ၊ဌ၊၃။၁၂၊၄၉၊၆၀။ အံ၊ဌ၊၁။၃၉၄။ အံ၊ဌ၊၂။၇၅၊၁၄၇။ အံ၊ဌ၊၃။၈၇၊၂၇၇။ အဘိ၊ဌ၊၃။၉၃၊၁၆၈။ ဥဒါန၊ဌ။၈၄။ ဣတိဝုတ်၊ဌ။၁၈၉၊၂၄၁။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၂။၁၅၆။ ထေရ၊ဌ၊၁။၂၅၆။ ထေရ၊ဌ၊၂။၂၁၁။ ထေရီ၊ဌ။၉၇။ သာရတ္ထ၊၁။၅၈၊၃၀၆။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၇၆။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၉၂။) (၅) ကံတရား၊ ရှည်စွာသော သံသရာဆင်းရဲကို ဖြစ်စေတတ်သော(ကံ)တရား၊ (ဘုံသုံးပါး၌ဖြစ်သော ကံနှင့် ကျန် အကုသိုလ်တရား)။ အာယတံ ဝါ သံသာရဒုက္ခံ သဝန္တိ ပသဝန္တီတိပိ အာ-သဝါ။ ပုရိမာနိ စေတ္ထ နိဗ္ဗစနာနိ ယတ္ထ

http://www.dhammadownload.com

(၁) အာသဝ (ကိလေသာ) တရားတို့၏– ကုန်ခန်းခြင်း – တဖန်မဖြစ်သော အားဖြင့် ချုပ်ခြင်း – အချင်းခပ်သိမ်း မရှိခြင်း။ (၂) အာသဝတရားတို့၏(ပျက်စီးခြင်း) ဘင်ခဏ။ (၃) အာသဝတရားတို့ကုန်ကြောင်းဖြစ်သော တရား၊ မဂ် (အရဟတ္တမဂ်)။ (၄) အာသဝ တရားတို့ – ကုန်ခန်းရာဖြစ်သော – ကုန်ခန်း ကြောင်းဖြစ်သော အရဟတ္တမဂ်၏အဆုံးဌဲ့ဖြစ် သော – ကုန်ခြင်းကြောင့် ရောက်အပ်သော– တရား၊ အရဟတ္တဖိုလ် (၅) အာသဝတို့ ကုန် ခန်းရာဖြစ်သော – အာသဝတရားတို့ ကုန်ခန် ခြင်းကြောင့် ရောက်အပ်သော – တရား၊ နိဗ္ဗာန်။ အာသဝါနံ ခယန္တိ တွေ့ အာ-သဝါနံ ပဟာနံ အသမုပ္ပါဒေါ ခီဏာကာရော နတ္ထိဘာဝေါတိ အယမ္ပိ အာသဝက္ခယောတိ ဝုစ္စတိ၊ ဘင်္ဂေါပိ မဂ္ဂဖလနိဗ္ဗာနာနိပိ။ သံဒ္ဒ၊ ၂။၄၉။ ခယာယာတိ တွေ့ ပန အာသဝါနံ သရသဘေဒေါပိ ခီဏာကာရောပိ မဂ္ဂဖလ-နိဗ္ဗာနာနိပိ အာသဝက္ခယောတိ ဝုစ္စတိ။ အံ၊ ဌ၊ ၂။၈၂။ (–မ၊ဌ၊၁။၆၅-၆။ ဣတိဝုတ်၊ဌ။ ၃၁၁။) (၁) အာသဝါနံ ခယာ အနာသဝံ စေတောဝိမုတ္တိန္တိအာဒီသု ဟိ ခီဏာကာရော အာသဝက္ခယောတိ ဝုစ္စတိ။ သံဒ္ဒ၊ ၂။၄၉။ (–မ၊ဌ၊၁။၆၅။ အံ၊ဌ၊ ၂။၈၃။) (၂) ယော အာသဝါနံ ခယော ဝယော ဘေဒေါ ပရိဘေ-ဒေါ အနိစ္စတာ အန္တရဓာနန္တိ တွေ့ ဘင်္ဂေါ။ သံဒ္ဒ၊ ၂။၄၉။ (–အံ၊ဌ၊ ၂။၄၈။) (၃) အာ-သဝါ တဿ ဝစ္ဆုန္တိ၊ အာရာ သော အာသ-ဝက္ခယာ။ ဓမ္မ။၅၀။ အထ ခေါ အာသဝါဝ တဿ ဝစ္ဆုန္တိ၊ တေနေဝ ကာရဏေန သော အရဟတ္တမဂ္ဂသခ်ီတာ အာသဝက္ခယာ အာ-ရာ ဒူရံ ဂတောဝ ဟောတီတိ။ ဓမ္မ၊ဌ၊ ၂။ ၂၃၉။ (ဌင်းပါဠိတော်၌ လာသော အာသ-ဝက္ခယကို နိဗ္ဗာန်ဟုလည်း ဖွင့်ဆိုကြ၏။ (၅) အနက်ကြည့်။) (၄) (၅) ပတ္တော မေ အာသဝက္ခယော (ထေရ။ ၂၄၅)တိ ကာမာသ-

ကိလေသာ အာသဝါတိ အာဂစ္ဆန္တိ၊ တတ္ထ ယုဇ္ဈန္တိ၊ ပစ္ဆိမံ ကမ္မေပိ။ မ၊ဌ၊၁။၆၃။ ဣတိ-ဝုတ်၊ဌ။၁၀၈။ (–ဥဒါန၊ဌ။၁၅၈။) တေ မယ္ပံ အာသဝါ ခီဏာ၊ ဝိဒ္ဓဿာ ဝိနဋ္ဌကတာ (အံ၊၁။၃၄၈)တိ တွေ့ တေဘူမကံ စ ကမ္မံ အဝသေသာ စ အကုသလာ ဓမ္မာ။ မ၊ဌ၊၁။ ၆၄။ ဥဒါန၊ဌ။၁၅၈။ ဣတိဝုတ်၊ဌ။၁၀၈။ သာရတ္ထ၊ ၂။၃၄။ (–အံ၊ ၂။၃၆၂။ ဣတိဝုတ်၊ ဌ။၁၀၉။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၉၀။)

အာသဝ[၃] (တိ) [အာသဝ+က] (က) ကြာမြင့်စွာ – ထုံထား – စိမ်ထား – အပ်သော သပြက် သီးရည် စသည် – အရက် – နှင့်တူသောတရား၊ (ကာမာသဝ စသည်)။ (ခ) (အနာမှ) ယိုစီးထွက်သော အညစ်အကြေး – အနာစေး – နှင့်တူသော တရား၊ (ကာမာသဝ စသည်)။ (က) စိရပါရိဝါသိယဋ္ဌေန မဒိရာဒယော အာသဝါ၊ အာသဝါ ဝိယာတိပိ အာသဝါ။ မ၊ဌ၊၁။၆၃။ အဘိ၊ဌ၊၁။၉၀။ (–ဥဒါန၊ဌ။ ၁၅၈။ ဣတိဝုတ်၊ဌ။၁၀၈။) (ခ) ပဋ္ဌရဏာ ။ပ။ သဒ္ဒေါ (မူလဋီ၊၁။၅၂)တိ တွေ့ အာသဝေါ ဝိယ အာသဝေါတိ အယမ္ပိ အတ္ထော ဒဿိတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ အနုဋီ၊၁။၅၈။

အာသဝ[၄] (တိ) [အာသဝ+က] (က) ကြာမြင့်စွာ – ထုံထား – စိမ်ထား – အပ်သော သပြက် သီးရည် စသည် – အရက် – နှင့်တူသောတရား၊ (ကာမာသဝ စသည်)။ (ခ) (အနာမှ) ယိုစီးထွက်သော အညစ်အကြေး – အနာစေး – နှင့်တူသော တရား၊ (ကာမာသဝ စသည်)။ (က) စိရပါရိဝါသိယဋ္ဌေန မဒိရာဒယော အာသဝါ၊ အာသဝါ ဝိယာတိပိ အာသဝါ။ မ၊ဌ၊၁။၆၃။ အဘိ၊ဌ၊၁။၉၀။ (–ဥဒါန၊ဌ။ ၁၅၈။ ဣတိဝုတ်၊ဌ။၁၀၈။) (ခ) ပဋ္ဌရဏာ ။ပ။ သဒ္ဒေါ (မူလဋီ၊၁။၅၂)တိ တွေ့ အာသဝေါ ဝိယ အာသဝေါတိ အယမ္ပိ အတ္ထော ဒဿိတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ အနုဋီ၊၁။၅၈။ အာသဝ[၂] (၂) အနက်, (၄) အနက်တို့ လည်း ကြည့်။

အာသဝ[၅] (တိ) [အာသာ + ဝ] အာသာမည် သော နတ်၊ အာသာနတ်။ ဇောတိ နာမာ စ အာသဝါ။ ဒီ၊၂။၂၀၉။ အာသာ ဒေဝတာ ဆန္နဝသေန အာသဝါတိ ဝုတ္တာ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၂၀၅။

အာသဝက္ခယ (ပု) [အာသဝ+ခယ။ အာသဝါ ခီယန္တိ ပဟီယန္တိ တေနာတိ အာသဝက္ခ-ယော၊ မဂ္ဂေါ။ အာသဝါနံ ခယန္တေ ဥပ္ပဇ္ဇန-တော အာသဝက္ခယော၊ ဖလံ။ အာသဝက္ခ-ယေန ပတ္တပ္ပတော အာသဝါ ခီယန္တိ တ္ထောတိ အာသဝက္ခယော၊ နိဗ္ဗာနံ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၇။]

http://www.dhammadownload.com

ဝါဒယော အာသဝါ ဇတ္ထ ခီယန္တိ, တေသံ ဝါ ခယေန ပတ္တပ္ပေါတိ အာသဝက္ခယော၊ နိဗ္ဗာနံ အရဟတ္တဉ္စ။ ထေရာဋ္ဌ၊၁။ ၂၉၄။(–ဝိမာန။၁၁၁။ အပ၊၁။၃၀၁။) (၅) ပရဝဇ္ဇာနုပဿိဿ အာရာ သော အာသဝက္ခယာ (ဓမ္မ။၅၀)တိ ဇတ္ထ နိဗ္ဗာနံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၀၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၆။ သံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၄၉။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈၃။ (၃)အနက်လည်း ကြည့်။ (–ဝိ၊၃။ ၁၂။ နေတ္တိ။၁၅၃။)

အာသဝက္ခယကထန (န) [အာသဝက္ခယ+ ကထန] အာသဝတရားတို့၏ ကုန်ခြင်းကို ဆိုခြင်း။ တိဝိဓနိဿယသံသူစနာ အာသဝက္ခယကထန္တိ ဧဝမာဒယော ဒီပိတာ ဟောန္တိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂။

အာသဝက္ခယကထာ (ထီ) [အာသဝက္ခယ+ ကထာ] အာသဝတရားတို့၏ ကုန်ခြင်းနှင့် စပ်သောစကား။ အာသဝက္ခယကထာ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တာယေဝါတိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၂၉၃။

အာသဝက္ခယကရ (တိ) [အာသဝက္ခယ+ကရ] အာသဝ တရားတို့၏ ကုန်ခြင်းကို ပြုတတ်သော၊ သခ်ေပန စေတ္ထ ဉာဏ် အာသဝက္ခယကရံ။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၃၁၁။

အာသဝက္ခယဂါမိပဋိပဒါ (ထီ) [အာသဝက္ခယဂါမိ + ပဋိပဒါ] အာသဝတရားတို့ ကုန်ရာ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော အကျင့်။ ဝိဝဋ္ဋဂါမိနိသိတံ အာသဝက္ခယဂါမိပဋိပဒံ ကတ္တာ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၂၅၂။

အာသဝက္ခယဂါမိ (တိ) [အာသဝက္ခယ+ဂမု+ ဏိ။ထိ-၌ **အာသဝက္ခယဂါမိန်**]အာသဝ-တရားတို့၏ ကုန်ရာ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော။ အာသဝက္ခယဉာဏသုဘာဝေန အာသဝက္ခယဂါမိနိယာ ပဋိပဒါယ ဝိဂတသမ္မောဟတ္တာ အာသဝက္ခယာယ ဓမ္မံ ဒေသေတိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၂၉၈။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၃၈၅။

အာသဝက္ခယဉာဏနာန (န) [အာသဝက္ခယ+ဉာဏ+နာန] အာသဝက္ခယဉာဏ-နှင့် အနက်တူ။ အာသဝက္ခယဉာဏာနံ ဧကန္တိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၄၂။ အာသဝက္ခယဉာဏာနံ အာသဝက္ခယဉာဏံ၊ မဂ္ဂဉာဏန္တိ အတ္ထော။ သံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၅၅။

အာသဝက္ခယဉာဏ (န) [အာသဝက္ခယ+ဉာဏ] အာသဝ တရားတို့၏ ကုန်ကြောင်းဖြစ်သော အရဟတ္တမဂ်၌-ဖြစ်-အကျုံးဝင်-သောဉာဏ်၊ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်၊အာသဝက္ခယဉာဏ်။တတ္ထာ-ဝတာ ဝိပဿနာဉာဏံ....အာသဝက္ခယဉာဏန္တိ ဒသဉာဏာနိ နိဒ္ဒိဋ္ဌာနိ ဟောန္တိ။ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၀ ၂။ အာသဝါနံ ခယေ ဉာဏံ အာသဝက္ခယဉာဏန္တိ ဒသေန္တော "တတြ စေတံ ဉာဏ"န္တိ ဝတ္တာ။ သာရတ္ထ၊၁။၄၀၈။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၂၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃၅။(–ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၇၄။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၂၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၁၃၇။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၃၄၅။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၃၅။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၁၉၇။ ဝဇိရ။ ၂၅၊၄၈။ သာရတ္ထ၊ ၁။၄၁၊ ၂၃၅။ ဝိမတိ၊၁။၁ ၂။ သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၁။ ၂၀၄၊၄၀၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၂၁၆။ မူလဋ္ဌ၊၃။၆၁။ အနုဋ္ဌ၊၃။၄၇။)

အာသဝက္ခယဉာဏနိဒ္ဒေသ (ပု) [အာသဝက္ခယ-ဉာဏ + နိဒ္ဒေသ] အာသဝက္ခယဉာဏ်ကို အကျယ်ပြဆိုရာ စကား။ အာသဝက္ခယဉာဏ-နိဒ္ဒေသေ အနုညာတညဿာမိတိန္ဒြိယာဒိနိ ဝုတ္တတ္ထာနိ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၄၀။ (–ပဋိသံ။ ၁၈၁-၃။)

အာသဝက္ခယဉာဏပဒဋ္ဌာန (တိ)[အာသဝက္ခယ-ဉာဏ + ပဒဋ္ဌာန] အာသဝက္ခယ ဉာဏ်လျင်နီးသော အကြောင်းရှိသော။ အာသဝက္ခယ-ဉာဏပဒဋ္ဌာနံ ဟိ သမ္မဉ္ဇုတဉာဏံ သမ္မဉ္ဇုတ-ဉာဏပဒဋ္ဌာနဉ္စ အာသဝက္ခယဉာဏံ "မဟာ-ဗောဓိ" တိ ဝုစ္စတိ။ စရိယာ၊ဋ္ဌ။၁၀။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌ။ ၅။ (–ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၀။ သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၁။၄၀၉။)

အာသဝက္ခယဉာဏမလ (န) [အာသဝက္ခယ-ဉာဏ+ဗလ] အာသဝက္ခယဉာဏ်၏–အား

http://www.dhammadownload.com

အစွမ်း။ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏဗလံ, အာသဝက္ခယ-ဉာဏဗလန္တိ ဒသဗလဉာဏာနိ။ ဝိမတိ၊ ၂။၁၀၀။

အာသဝက္ခယဉာဏာဓိဂမ (ပု) [အာသဝက္ခယ-ဉာဏ+အဓိဂမ]အာသဝက္ခယဉာဏ်ကိုရခြင်း။ ယာ ပန အဘိညာ အာသဝက္ခယဉာဏာဓိ-ဂမဿ ဗဟူပကာရာ။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁၉၅။ (–မ၊ဋ္ဌီ၊ ၂။၂၆။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။၂၁၉၊၃၁၉။)

အာသဝက္ခယဉာဏာနုဘာဝ (ပု) [အာသဝက္ခယ-ဉာဏ+အာနုဘာဝ] အာသဝက္ခယဉာဏ်၏–အစွမ်းသတ္တိ–အာနုဘော်။ အာသဝက္ခယ-ဂါမီ-ကြည့်။

အာသဝက္ခယဉာဏူပနိဿယ (ပု) [အာသဝက္ခ-ယဉာဏ+ဥပနိဿယ] အာသဝက္ခယဉာဏ်၏ အားကြီးသော အကြောင်း။ သီလဿ အာ-သဝက္ခယဉာဏူပနိဿယတာ သုက္ခဝိပဿက-ခီဏာသဝေဟိ ဒီပေတဗ္ဗာ။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။ ၁၁၆။

အာသဝက္ခယတ္ထ (ပု) [အာသဝက္ခယ + အတ္ထ] အာသဝ တံရားတို့၏ ကုန်ရာ ကုန်ကြောင်း ဖြစ်သော မဂ်,ဖိုလ်,နိဗ္ဗာန်ဟူသော အကျိုး။ ခီဏာသဝေန ပုဗ္ဗဘာဂေ အာသဝက္ခယတ္ထာယ အရညေ ဝသန္တေန ကမ္မဋ္ဌာနံ အာဒါယ ဝီရိ-ယံ ကတံ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၈။

အာသဝက္ခယပညာ (ထီ) [အာသဝက္ခယ+ ပညာ] အာသဝတရားတို့၏ ကုန်ကြောင်း ဖြစ်သော အရဟတ္တမဂ်၌ အကျုံးဝင်သော ပညာ၊ အာသဝက္ခယဉာဏ်။ အာသဝက္ခယ-ပညာယ မောနဘာဝံ ပတ္တတ္တာ မုနိ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၄၅၄။

အာသဝက္ခယပတ္တ (တိ) [အာသဝက္ခယ + ပတ္တ] အာသဝ တရားတို့၏ ကုန်ခန်းရာ ဖြစ်သော အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ပြီးသော၊သူ။ အာ-သဝက္ခယပတ္တေနာပိ န ဂဟေတဗ္ဗာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၀၈။ အာသဝက္ခယပတ္တဿ ခီဏာသဝဿ သန္တိကေ ဂဟေတဗ္ဗံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၉၅။ (–ဥဒါ-န၊ဋ္ဌ။၃၂၉။)

အာသဝက္ခယပရိယာယ (ပု) [အာသဝက္ခယ+ ပရိယာယ] အာသဝက္ခယ၏–ပရိယာယ်–ဝေဝုစ်။ အာသဝက္ခယေတိ အာသဝက္ခယ-ပရိယာယေ ကာရဏူပစာရေန။ အနုဋ္ဌီ၊ ၂။ ၂၀၅။

အာသဝက္ခယပရိယောသာန (န) [အာသဝက္ခယ +ပရိယောသာန] အာသဝ တရားတို့၏ ကုန် ကြောင်းဖြစ်သော အရဟတ္တမဂ်၏အဆုံး။ ဣဒံ အာသဝက္ခယပရိယောသာနေ ဥပ္ပန္နံ အရ-ဟတ္တဖလသခ်ါတံ ဗလံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၂။ (–မ၊ ဋ္ဌီ၊၃။၁၄၉။)

အာသဝက္ခယဝစနသာမည (န) [အာသဝက္ခယ +ဝစန+သာမည] အာသဝက္ခယ သဒ္ဒါအား ဖြင့် (သဒ္ဒါချင်း)တူသည်အဖြစ်။ သေသမဂ္ဂ-တ္တယဝဇ္ဇာနမ္ပိ ဝစနံ အာသဝက္ခယဝစန-သာမညမတ္တေန ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊ ၁။၃၄၂။

အာသဝက္ခယဝိဇ္ဇာ (ထီ) [အာသဝက္ခယ+ဝိဇ္ဇာ] အာသဝတို့၏ ကုန်ကြောင်း အရဟတ္တမဂ်–ပညာ–ဉာဏ်–ဝိဇ္ဇာ။ အာသဝက္ခယဝိဇ္ဇာယ သဗ္ဗညုဘာဝသိဒ္ဓိတော အာဟ "ဝိဇ္ဇာသမ္ပ-ဒါ.... ဌိတာ"တိ။ သာရတ္ထ၊၁။၂၃၆။ (–ဝိ-မတိ၊၁။၅၀။)

အာသဝက္ခယာဓိဂမ (ပု) [အာသဝက္ခယ+အဓိ-ဂမ] အာသဝတို့၏ကုန်ကြောင်း အရဟတ္တမဂ် ကို ရခြင်း။ တထာဂတော ပဌမံယေဝ ဌာနာ-ဌာနဉာဏေန ဝေနေယျသတ္တာနံ အာသ-ဝက္ခယာဓိဂမဿ စေဝ အနဓိဂမဿ စ ဌာနာ-ဌာနဘူတံ ကိလေသာဝရဏဘာဝံ ပဿတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃၇။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၉၈။ (–ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၃။ ၂၁၈။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၅။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၉၉။)

http://www.dhammadownload.com

အာသဝဋ္ဌာနိ(နီ)ယ (တိ) [အာသဝ+ဌာနိယ] (က) ဆင်းရဲဒုက္ခဟူသော အာသဝ, ကိလေသာတည်းဟူသော အာသဝတို့၏ တည်ရာဖြစ်သော၊ လွန်ကျူးမှု ဝိတိက္ကမတရား။ (ခ) (ယှဉ်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်) အာသဝတရားတို့၏ တည်ရာ အကြောင်းဖြစ်သော၊ ကိလေသာတရား၊ တေဘူမကတရား။ (က) ယာဝ နက္ခမေကစ္ခေ အာသဝဋ္ဌာနိယာ ဓမ္မာ သံဃေ ပါတုဘဝန္တိ။ ဝိ၊၁။၁၀။ မ၊၂။၁၀၈။ အာသဝါ တိဋ္ဌန္တိ ဧတေသူတိ အာသဝဋ္ဌာနိယာ... တေ အာသဝဋ္ဌာနိယာ ဝိတိက္ကမဓမ္မာ ယာဝ နသံဃေ ပါတုဘဝန္တိ။ ဝိ၊၆၊၁။၁၅၈။ မ၊၆၊၃။ ၁၀၉။ အာသဝဋ္ဌာနိယာတိ ဧတ္ထ အဓိကရဏေ အနိယ-သဒ္ဒေါတိ အာဟ အာသဝါ တိဋ္ဌန္တိ ဧတေသူတိ အာဒိ။ သာရတ္ထ၊၁။၄၄၉။ (ခ) ဗျန္တီဘူတံ သဗ္ဗသော အာသဝဋ္ဌာနိယေဟိ ဓမ္မေဟိ။ ဒီ၊၃။၂၄၃။ အံ၊၃။၅၉၊၃၉၇။ ပဋိသံ။ ၃၅၅။ အာသဝဋ္ဌာနိယေဟိတိ သမ္မယောဂဝသေန (သံယောဂဝသေန၊ ပဋိသံ၊၆) အာသဝါနံ ကာရဏဘူတေဟိ၊ ကိလေသဓမ္မေဟိတိ အတ္ထော။အထ ဝါ....သဗ္ဗေဟိ တေဘူမကဓမ္မေဟိတိ အတ္ထော။ အံ၊၆၊၃။ ၂၂၄။ ပဋိသံ၊ ၆၊၂။၂၃၀။ (-ဒီ၊၆၊၃၊၂၄၆။)

အာသဝဋ္ဌာနိယဓမ္မ (ပု) [အာသဝဋ္ဌာနိယ+ဓမ္မ] အာသဝတရားတို့၏အကြောင်းဖြစ်သော ကိလေသာတရား, တေဘူမကတရား။ ဗျန္တီဘူတေနာတိ အာသဝဋ္ဌာနိယဓမ္မေဟိ ဝိဂတန္တေန နိဿိတေန ဝိသံယုတ္တေန။ မ၊၆၊၄။၁၁၄။

အာသဝတိ (ကြို) [အာ+သု+အ+တိ] (က) ယိုစီး၏၊ ဖြစ်၏။ (ခ) အောက်သို့စီး၏၊ ယိုကျ၏။ (ဂ) အာသဝအဖြစ်ဖြင့်ဖြစ်၏။ (က) အာသဝန္တီတိ အာသဝါ....သန္ဒန္တိ၊ ပဝတ္တန္တီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ မ၊၆၊၁။၆၃။ အဘိ၊၆၊၁။၉၀။ ဣတိဝုတ်၊၆။၁၀၈။ (ခ) သဝန္တီတိ သဝန္တိ အာသဝန္တိ သန္ဒန္တိ ပဝတ္တန္တိ။ စူဠနိ။၂၉။

အာသဝကွယာဘိညာဝန္ဆု (တိ) [အာသဝကွယ+အဘိညာ + ဝန္ဆု] အာသဝက္ခယဉာဏ်ဟူသော အဘိညာဏ်ရှိသော၊ သူ။ တဒဘိညာဝတော တိ အာသဝကွယာဘိညာဝတော။ အနုဋီ၊၃။၀၂။

အာသဝကွယာဝဟ (တိ) [အာသဝကွယ + အာဝဟ] အာသဝတရားတို့၏ - ကုန်ကြောင်း-ကုန်ရာ-ဖြစ်သော အရဟတ္တမဂ်, အရဟတ္တဖိုလ်, နိဗ္ဗာန်သို့ ပို့ဆောင်နိုင်သော။ ဣဒံ မေ ဒါနံ အာသဝက္ခယာဝဟံ ဟောတု။ သံ၊၆၊၂။၁၀၈။ အံ၊၆၊၁။၄၃။ (-မ၊ဋီ၊၂။၁၉၂။)

အာသဝခီဏ (တိ) [အာသဝ + ခီဏ] ကုန်ပြီးသော အာသဝတရား လေးပါးရှိသော၊ အာသဝကုန်ပြီးသော၊သူ။ အာသဝခီဏော ပဟီနမာနေဉ့။ သုတ္တနိ။၃၃၄။ အာသဝခီဏောတိ ခီဏစတုရာသဝေါ။ သုတ္တနိ၊၆၊၂။၉၆။

အာသဝဂန္ဓ (ပု) [အာသဝ+ဂန္ဓ]သေရည်-စိန်ရည်-အနံ့၊ အရက်နံ့။ အာသဝဂန္ဓတော ကပ္ပါသဂန္ဓော အဓိကော။ အနုဋီ၊၁။၁၆၀။

အာသဝဂေါစ္ဆက (ပု) [အာသဝ + ဂေါစ္ဆက] ပန်းပြွတ် ပန်းခိုင်ကဲ့သို့ ဟောကြားအပ်သော အာသဝဒုက်စသော ဒုက်ခြောက်မျိုး၊ အာသဝဂေါစ္ဆက။ တတော ပရံ အာသဝဒုကာဒီနံ ဆန္နံ ဝသေန အာသဝဂေါစ္ဆကော။ အဘိ၊၆၊၁။၇၉-၈၀။ (-အဘိ၊ဓ။၅၊၂၂၁-၄။ အဘိ၊၆၊၁။၉၀။)

အာသဝစတုက္က (ပု၊ န) [အာသဝ + စတုက္က] အာသဝတရား ၄-ပါးအပေါင်း၊ အာသဝစတုက္က။ အာသဝစတုက္ကာဒယော စုဒ္ဒသ စတုက္ကာ။ အဘိ၊၆၊၂။၄၄၇။

အာသဝစာရ (ပု) [အာသဝ+စာရ] အာသဝတရား၏ ဖြစ်ခြင်း။ အာသဝစာရော နာမ ကေန္တသြဠာရိကော။ အဘိ၊၆၊၂။၁၄။

http://www.dhammadownload.com

အာသဝန္တီတိ အဓေဂါမိနော ဟုတ္ဝာ သဝန္တိ။ စူဠနိ၊၌။၂။ (ဂ) တဿ ဧဝံ ဂန္ဆိကာ ကိလေသာ အာသဝန္တိ။ နေတ္တိ။၉၆။ အာသဝန္တီတိ အာသဝဘာဝေန ပဝတ္တန္တီ။ နေတ္တိ၊ ၌။၂၀၁။

အာသဝဒုက (တိ) [အာသဝ+ဒုက] အာသဝဒုက်။ ပရမတ္ထတရားတို့ကို အာသဝမည်သော တရား, အာသဝမမည်သော တရားအားဖြင့် နှစ်စုနှစ်ပိုင်းခွဲခြား၍ ဟောကြားထုဖြစ်သော ဒုက်။ အာသဝဂေါစ္ဆက-ကြည့်။

အာသဝဓမ္မ (ပု) [အာသဝ+ဓမ္မ] အာသဝတရား။ ကုစ္ဆိတာနံ အာသဝဓမ္မာနံ အာယောတိ ကာယော။ စူဠနိ၊၌။၆၆။ (–အနုဋီ၊၁။၁၆၄။)

အာသဝန (န) [အာ+သု+ယု] ယိုစီးခြင်း၊ ဖြစ်ခြင်း။ ဝိပ္ပဋိသာရပ္ပတ္တိ ဟေတုဘာဝေါ ကိလေသာနံ အာသဝနန္တိ အာဟ "အာသဝန္တီ"တိ။ နေတ္တိ၊ဋီ။၁၂၃။

အာသဝနဋ္ဌ (ပု) [အာသဝန+အတ္ထ] ယိုစီးခြင်း– ဖြစ်ခြင်း – အနက်သဘော။ တယော အာသဝါတိ ဧတ္ထ စိရပါရိဝါသိယဋ္ဌေန ဝါ အာသဝနဋ္ဌေန ဝါ အာသဝါ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၇၁။ အာသဝနဋ္ဌေနာတိ သန္ဒနဋ္ဌေန၊ ပဝတ္တနဋ္ဌေနာတိ အတ္ထော။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၁၉၀။

အာသဝနိရောဓ (ပု) [အာသဝ+နိရောဓ] အာသဝ တရားတို့၏ – ချုပ်ရာ–ချုပ်ကြောင်း – ဖြစ်သော တရား၊ အာသဝတရားတို့၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်း၊ နိဗ္ဗာန်။ 'အယံ အာသဝနိရောဓောတိ ယထာဘူတံ အဇ္ဈညာသိ'။ ဝိ၊၁။၆။ ဒီ၊၁။၇၉။ မ၊၁။၂၀။ (–အဘိ၊ဋ၊၂။၃၀၄။)

အာသဝနိရောဓဂါမိ (တိ) [အာသဝနိရောဓ+ဂါမိ။ ထိ-ဋ္ဌ အာသဝနိရောဓဂါမိနီ] အာသဝတရားတို့၏ ချုပ်ရာ ချုပ်ကြောင်း ဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်စေတတ်သော။ အယံ အာသဝနိရောဓောတိ ယထာဘူတံ အဇ္ဈညာသိ'။ ဝိ၊၁။၆။ ဒီ၊၁။၇၉။ မ၊၁။၂၀။

အာသဝပဒ (န) [အာသဝ+ပဒ] အာသဝပုဒ်၊ အာသဝ အဖို့အစု၊ အာသဝ – သဒ္ဒါအစု – အနက်အစု။ အယံ တာဝ အာသဝပဒေ ဝစနတ္ထော စေဝ ပဘေဒေါ စ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၄။ အာသဝသဒ္ဒါဘိဓေယ္ယာ အတ္ထာ ပဘေဒေါပစာရေန အာသဝပဒေ ပဘေဒေါတိ ဝုတ္တော၊ ကောဋ္ဌာသတ္ထော ဝါ ပဒသဒ္ဒေါတိ အာသဝပဒေတိ အာသဝပွကာရေ သဒ္ဒကောဋ္ဌာသေ အတ္ထကောဋ္ဌာသေ ဝါတိ အတ္ထော။ မ၊ဋီ၊၁။၁၄၄။

အာသဝပဒဋ္ဌာန (တိ) [အာသဝ+ပဒဋ္ဌာန] အာသဝလျှင် နီးစွာသော အကြောင်းရှိသော။ အညာဏလက္ခဏာ အဝိဇ္ဇာ....အာသဝပဒဋ္ဌာနာ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၅၉။ အာသဝသမုဒယာ အဝိဇ္ဇာသမုဒယောတိ ဝစနတော အာသဝပဒဋ္ဌာနာ။ မူလဋီ၊၂။၉၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၂၅၃။

အာသဝပရိယာဒါန (န) [အာသဝ+ပရိယာဒါန] အာသဝ တရားတို့ကို ထက်ဝန်းကျင်မှုယူခြင်း၊ အာသဝတရားတို့၏ ကုန်ခြင်း။ အပုဗ္ဗံ အစရိမံ အာသဝပရိယာဒါနဋ္ဌေ ဟောတိ ဧဝံတပရိယာဒါနဋ္ဌေ။ အံ၊၂။၄၀၅။ အဘိ၊ပု။ ၁၁၆။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၉။

အာသဝပွဟာန (န) [အာသဝ+ပဟာန] အာသဝတရားတို့ကို ပယ်ခွါခြင်း။ အာသဝါနံ ခယန္တိ အာသဝပွဟာနံ အာသဝါနံ အစ္စန္တကွယသမုပ္ပါဒံ ခီဏာသဝရံ နတ္ထိဘာဝန္တိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၅။ အာသဝပွဟာနံ အာသဝါနံ အစ္စန္တပွဟာနံ။ မ၊ဋီ၊၁။၁၄၇။ (–အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၃။ အံ၊ဋီ၊၃။၁၃၂။)

အာသဝပိဓာန (န) [အာသဝ + ပိဓာန] အာသဝတရားတို့ကို – ပိတ်ဆို့ – စောင့်စည်း –

http://www.dhammadownload.com

ခြင်း။ သဗ္ဗာသဝသံဝရသံဝုတောတိ သဗ္ဗေဟိ အာသဝပိဓာနေဟိ ပိဟိတော။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၀။

အာသဝဝန္တု (တိ) [အာသဝ+ဝန္တု] အာသဝရှိသော။ သဟ အာသဝေဟီတိ သာသဝါ၊ အာသဝဝန္တောတိ အတ္ထော။ မူလဋီ၊၁။၅၃။

အာသဝဝိနာသန (နဲ) [အာသဝ + ဝိနာသန] အာသဝတရားတို့ကို–ဖျက်ဆီးခြင်း– အကြွင်းမဲ့ဖြတ်ခြင်း။ အရဟတ္တမဂ္ဂေါ ဟိ အာသဝဝိနာသနတော အာသဝါနံ ခယောတိ ဝုစ္စတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၁။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၄၇။ အာသဝဝိနာသနတောတိ အာသဝါနံ နိဿေသံ သမုစ္ဆိန္ဒနတော။ အံ၊ဋီ၊၂။၁၃၅။

အာသဝဝိပ္ပယုတ္တ (တိ) [အာသဝ + ဝိပ္ပယုတ္တ] အာသဝဘရားနှင့် မယှဉ်သော။ အာသဝဝိပ္ပယုတ္တာ ဓမ္မာ။ အဘိ၊ဓ။၅။ ကတမေ ဓမ္မာ အာသဝဝိပ္ပယုတ္တာ။ ၎င်း-၂၂၃။ (–ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၆၈။ မ၊ဋီ၊၁။၁၅၃။ မူလဋီ၊၁။၁၇၀။)

အာသဝဝိမုတ္တိသီသ (နဲ) [အာသဝ+ဝိမုတ္တိ+သီသ] အာသဝတရားမှ ကင်းလွတ်ခြင်း– ဟူသော အဦးပဓာနစကား–ကို အဦးပဓာနပြုခြင်း။ တထာ ဟိ အာသဝဝိမုတ္တိသီသေနေဝ သဗ္ဗသံကိလေသဝိမုတ္တိ ဝုတ္တာ။ သာရတ္ထ၊၁။၄၀၈။ မ၊ဋီ၊၁။၂၂၇။

အာသဝဝိရဟိတ (တိ) [အာသဝ+ဝိရဟိတ] အာသဝတရားမှ ကင်းလွတ်သော။ အနာသဝန္တိ အာသဝဝိရဟိတံ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၉။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၃၄၊၃၁၇။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၂၄၁။

အာသဝဝေပုလ္လ (နဲ) [အာသဝ+ဝေပုလ္လ] အာသဝတရားတို့၏ပြန့်ပြောခြင်း။ ဣတိ အာသဝဝေပုလ္လာ ဩဃဝေပုလ္လံ။ နေတ္တိ။၉၆။

အာသဝသံဝရ (ပု) [အာသဝ+သံဝရ] အာသဝကို စောင့်စည်း ပိတ်ဆို့ခြင်း။ သဗ္ဗသဒ္ဒေန အာသဝါနံ, အာသဝသံဝရုနဥ သမ္ဗန္ဓဝသေန ဒုတိယပဌမဝိကပ္ပါနံ ဘေဒေါ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ မ၊ဋီ၊၁။၁၇၉။

အာသဝသံဝရပရိယာယ (ပု) [အာသဝသံဝရ+ပရိယာယ] အာသဝကို စောင့်စည်း ပိတ်ဆို့ခြင်းဟူသောအကြောင်း။ သခေ်ပေန စေတ္ထဉာဏံ အာသဝသံဝရပရိယာယောတိ ဒဿိတံ ဟောတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၆။

အာသဝသင်္ဂဟ (ပု) [အာသဝ+သင်္ဂဟ] အာသဝတရားဌ် – ပေါင်းယူ – သိမ်းယူ – ခြင်း။ ဣဓ ဝိစိကိစ္ဆာယ အာသဝသင်္ဂဟော ကတောတိ ဒဿေတိ။ မ၊ဋီ၊၁။၁၆၃။

အာသဝသညိတ (တိ) [အာသဝ+သညိတ] အာသဝဟုမှတ်အပ်သော။ အာသဝေဟီတိ ....ပဝတ္တနတော အာသဝသညိတေဟိ ကိလေသေဟိ။ သာရတ္ထ၊၁။၅၈။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၇၆။

အာသဝသဒိသတာ (ထီ) [အာသဝ+သဒိသ+တာ] အရက်နှင့်တူသည်၏အဖြစ်။ မဒနကရဏဝသေန အာသဝသဒိသတာ စ ဧတေသံယေဝ။ သာရတ္ထ၊၁။၃၀၇။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၁၉၀။ မူလဋီ၊၁။၅၂။

အာသဝသမညာ (ထီ) [အာသဝ + သမညာ] အာသဝဟူသောအမည်။ "ကမ္မပုဂ္ဂလာန မာသဝေါ"တိ ဝစနတော ပုညာပုညသမ္ဘဝေ အာသဝသမညာတိ တတော အဝိသိဋ္ဌော အာသဝေါ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၃၆၁။

အာသဝသမုစ္ဆေဒ (ပု) [အာသဝ+သမုစ္ဆေဒ] (၁) အာသဝတို့ကို ကောင်းစွာဖြတ်ကြောင်းဖြစ်သောတရား။ (၂) အာသဝတို့ကို ကောင်းစွာဖြတ်ခြင်း။ (၁) အဝိက္ခေပပရိသုဒ္ဓတ္တာ အာသဝသမုစ္ဆေဒေ ပညာ အာနန္တရိကသမာဓိမှိ ဉာဏံ။ ပဋိသံ။၂။ (၂) ဣဒံ ဟိ အာသဝသမုစ္ဆေဒဿ အနန္တရဖလဒါယကတ္တဿ စ ကာရဏဝစနံ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၄။

http://www.dhammadownload.com

အာသဝသမုဒယ (ပု) [အာသဝ + သမုဒယ] (၁) အာသဝတရားတို့၏ဖြစ်ကြောင်းတရား။ (၂)အာသဝတရားတို့၏ ဖြစ်ခြင်း။ (၃) အာသဝဟူသော ဖြစ်ကြောင်းတရား၊ (အဝိဇ္ဇာစသည်တို့၏) အကြောင်းဖြစ်သော အာသဝတရား။ (၁) အယံ အာသဝသမုဒယောတိ ယထာဘူတံ အဗ္ဘညာသိ။ ဝိ၁။၇။ ဒီ၁။ ၃၉။ မ၁။ ၂၀။ မ၃။၁၆။ အာသဝသမုဒယဉ္စ ပဇာနာတိ။ မ၁။၆၀။ (၂) အဝိဇ္ဇာသမုဒယာ အာသဝသမုဒယော။ မ၁။၆၀။ အဘိ၁၊ ၂။ ၁၄၀၁၉။ ပဋိသံ၁၊ ၁။၃၁၉။ ဝိသု၅၊ ၂။ ၂၁ ၂။ သာရတ္ထ၃၊ ၁၁။ မူလဋီ၊ ၂။၁၀၀။ အနုဋီ၊ ၂။ ၉၄။ ကထံ အာသဝသမုဒယေန ဟိ အဝိဇ္ဇာသမုဒယော။ မ၁၊ ၁။ ၂၂၉။ အာသဝသမုဒယေနာတိ အတီတဘဝေ အာသဝါနံ သမုဒယေန ဇတရဟိ အဝိဇ္ဇာယ သမုဒယော။ မ၁ဋီ၊ ၁။၃၂၇။ (၃) အောက်ပုဒ်-ကြည့်။

အာသဝသမုဒယမယ (တိ) [အာသဝသမုဒယ+မယ] အဝိဇ္ဇာစသည်တို့၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်သော အာသဝတရားဖြင့် ပြီးသော။ အာသဝသမုဒယမယေန အကွေန ဝိဇ္ဈိတ္ဝာ။ ဝိ၁၊ ၁။၀၄။ ပဋိသံ၁၊ ၁။၁၉၇။ ဝိသု၅၊ ၁။၁၉၂။ သုတ္တနိ၁၊ ၂။၁၆၃။ မဟာနိ၁၊ ၁။၁၆၀။ အာသဝါ ဇေ အဝိဇ္ဇာဒီနံ ကာရဏတ္တာ အာသဝသမုဒယော။ သာရတ္ထ၁။ ၂၁၀။ ဝိမတိ၁။ ၄၄။ ဝိသု၅၊ ဋီ၁။ ၂၂၀။

အာသဝသမုဒယဂါမိနီ (ထီ) [အာသဝ+သမုဒယ+ဂါမိနီ] အာသဝတရားတို့၏ ဖြစ်ကြောင်းသို့ ဆောင်တတ်သော။ အာသဝသမုဒယဂါမိနီ ပဋိပဒါ။ ဝိ၁။ ၂၀၄။ ပဋိသံ၁၊ ၁။၁၆၀။ သုတ္တနိ၁၊ ၂။ ၁၁၀။ မဟာနိ၁၊ ၁။၁၆၀။ အာသဝါ ဇေ အဝိဇ္ဇာဒီနံ ကာရဏတ္တာ အာသဝသမုဒယော။ သာရတ္ထ၁။ ၂၁၀။ ဝိမတိ၁။ ၄၄။ ဝိသု၅၊ ဋီ၁။ ၂၂၀။

အာသဝသမုဒယမယ (တိ) [အာသဝသမုဒယ+မယ] အဝိဇ္ဇာစသည်တို့၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်သော အာသဝတရားဖြင့် ပြီးသော။ အာသဝသမုဒယမယေန အကွေန ဝိဇ္ဈိတ္ဝာ။ ဝိ၁၊ ၁။၀၄။ ပဋိသံ၁၊ ၁။၁၉၇။ ဝိသု၅၊ ၁။၁၉၂။ သုတ္တနိ၁၊ ၂။၁၆၃။ မဟာနိ၁၊ ၁။၁၆၀။ အာသဝါ ဇေ အဝိဇ္ဇာဒီနံ ကာရဏတ္တာ အာသဝသမုဒယော။ သာရတ္ထ၁။ ၂၁၀။ ဝိမတိ၁။ ၄၄။ ဝိသု၅၊ ဋီ၁။ ၂၂၀။

အာသဝသမုဒယဂါမိနီ (ထီ) [အာသဝ+သမုဒယ+ဂါမိနီ] အာသဝတရားတို့၏ ဖြစ်ကြောင်းသို့ ဆောင်တတ်သော။ အာသဝသမုဒယဂါမိနီ ပဋိပဒါ။ ဝိ၁။ ၂၀၄။ ပဋိသံ၁၊ ၁။၁၆၀။ သုတ္တနိ၁၊ ၂။ ၁၁၀

http://www.dhammadownload.com

အာသဟဿ (နဲ) [အာ+သဟဿ] အထောင်-တိုင်အောင်-အထိ။ ဟောတုနော အဗ္ဘုတံ တတ္ထ၊ အာသဟဿေဟိ ပဉ္ဇဟိ။ ဇာ၊၂။၂၂၈။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၃၈။ တသ္မာ နော တတ္ထ ယာဝ ပဉ္ဇဟိ သဟဿေဟိ အဗ္ဘုတံ ဟောတူ-တိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၃၈။

အာသာ[၁] (ထီ) [အသ+အ+အာ (ဣတ္ထိ-ဇောတက)] (၁) အာရုံ-တို့သို့ပျံ့နှံ့-တို့ကို လွှမ်းမိုး-တတ်သောတရား (တဏှာ)။ (၂) အားမရ တင်းမတိမ်နိုင်သည်ဖြစ်၍ အာရုံတို့ကို ခံစား သုံးဆောင်တတ်သောတရား၊ အာရုံ တို့ကို သုံးဆောင်ခံစား၍ အားမရနိုင် တင်း မတိမ်နိုင်သောတရား (တဏှာ)။ အာသာ အာသိသနာ အာသိသိတတ္တံ။ အဘိ၊ဓ။၂၁၅။ မဟာနိ။၆။ အာရမ္မဏာနံ အသနတော အာသာ၊ အဇ္ဈောတ္ထရဏတော စေဝ တိတ္တိ အနုပဂန္ဓာဝ ပရိဘုဉ္ဇနတော စာတိ အတ္ထော။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၉၇။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၃၄။ အသန-တောတိ ဗျာပနတော ဘုဉ္ဇနတော စ၊ တဒု-ဘယံ ဒဿေတိ အဇ္ဈောတ္ထရဏတောတိ အာ-ဒိနာ။ မူလဋ္ဌီ၊၁။၁၆၈။

အာသာ[၂] (ထီ) [ဣသု+အ+အာ။ ဣသု ဣစ္ဆာ-ယံ၊ အ၊ ဣဿ အာ အာသာ။ ဓာန်၊ဋ္ဌီ။၁၆၂။] (၁) လိုလားတောင့်တခြင်း။ (က) လိုလား တောင့်တတတ်သော် တဏှာ။ (ခ) လိုလား တော်င့်တတတ်သော - ဆန္ဒ - ကုသိုလ်ဆန္ဒ။ (၂) အာသာ်မည်သောနတ်။ (၃)အာသာ မည်သော နတ်သီး၊ သိကြားမင်း၏ သီးလေး ယောက်တို့တွင် တယောက်ဖြစ်သည်။ (၁) အာသိသနဝသေန အာသာတိ အာသာ်ယ အတ္ထံ ဂဟေတွာ ရူပေ အာသာ ရူပါသာတိ ဧဝံ နဝပိ ပဒါနိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၉၇။ မဟာ်နိ၊ဋ္ဌ။၃၄။ အာသာ နာမ ဝုစ္စတိ ယာ ဘဝိဿဿ အတ္ထဿ အာသိသနာ အဝ-ဿံ အာဂမိဿတီတိ အာသာဿ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ နေတ္တိ။၄၅။ အနာဂတတ္ထဝိသယာ် တဏှာ အာသာ။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌ။၁၁၇။ အာသာ (အံ၊၁။ ဂ၆) တိ တဏှာ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၇။ အာသာ စ ပန မေ သန္တိဋ္ဌတိ သကဒါဂါမိတာ်ယ။ ဒီ၊၂။ ၁၆၇။ ဒီ၊ဋ္ဌ။၂။၂၃၁။ အာ်သိသနံ အာသာ၊ ပတ္ထနာ။ အာသာသီသေန စေတ္ထ ကတ္တုကမ္ပ-တာကုသလစ္ဆန္ဒံ ဝဒတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၀၅။ (-မ၊ ၁။၄၁၅။ မ၊၃။၁၇၈။ ဓမ္မ။၇၂။ သုတ္တနိ။၃၄၈၊ ၄၁၃။ ဝိမာန။၅၅။ ထေရ။၂၃၂၊၃၀၀။ မဟာ-နိ။၂၀၂။ ဇာ၊၁။၂၇၂။ နေတ္တိ။၂၁။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။ ၁၃၆။ ကခ်ါ။၃၂၅။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၂၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၃၉၊၁၄၂။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၁၁။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၊၁၀၂။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။၉၃၊၁၇၁။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၂၂။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၂၃။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၃၆၊၂၆၆။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၁၅၆-၇။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၆၄။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၈၊၁၇၀။ အပ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၂၅၉။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၇၀။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌ။၈၆။ ကခ်ါ၊ ဋ္ဌီ။၂၇၈။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။၁၇၉။ မ ဋ္ဌီ၊၂။၃၄၊ ၃၂၄။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၃၄၆။ နေတ္တိ၊ဝိ။၁၂၄၊၁၈၅။) (၂) တေ စ အာသာ စ ဒေဝါ အာဂတာတိ အတ္ထော။ .... အာသာ ဒေဝတာ ဆန္ဒဝသေန အာသဝါတိ ဝုတ္တာ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၈၄-၅။ (၃) တဒါ သက္ကဿ အာသာ သဒ္ဓါ သိရီ ဟိရီတိ စတဿော ဓီတရော ဟောန္တိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၄၁၇။

အာသာဆေဒကမ္မ (နဲ) [အာသာ+ဆေဒ+ကမ္မ] လိုချင်-တောင့်တ-မှုကို ဖြတ်ပယ်ခြင်းအမှု။ အာသီသေထေဝါတိ အာသာဆေဒကမ္မံ အ-ကတ္ဒာ အတ္တနော ကမ္မံ အာသံ ကရောတေဝ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၅၃။

အာသာစ္ဆေဒ (တိ) [အာသာ+ဆေဒ] လိုချင်-တောင့်တ-မှုကို ဖြတ်ပယ်ခြင်း။ အာသီသေ-ထေဝါတိ အာသာစ္ဆေဒံ အကတ္ဒာ အတ္တနော ကမ္မေသု အာသံ ကရေယျေဝ။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၁။ ၁၄၅။

http://www.dhammadownload.com

အာသာဠိက (တိ) [အာသာဠိကာ + က] ယင်ဥနှင့်တူသော၊ (တရားသဘော)။ (က) ကာမဝိတက်-စသော အကုသိုလ်မိစ္ဆာဝိတက်။ (ခ) ကိလေသာ။ (က) နာ အာသာဠိကံ ဟာရေတာ ဟောတိ။မ၊၁။၂၀၂။ အံ၊၃။၅၇၃။ သောကမံ အကုသလဝိတက္ကံ အာသာဠိကံ အဟာရေတွာ။ မ၊၆၊၂။၁၆၄။ အံ၊၆၊၃။၃၅၃။ ဂေါဝကာသဒိသေ အတ္တဘာဝေ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ တတ္ထ ဒုက္ခုပ္ပတ္တိဟေတုတော မိစ္ဆာဝိတက္ကာ အာသာဠိကာ ဝိယာတိ အာသာဠိကာတိ အာဟ "အကုသလဝိတက္ကံ အာသာဠိကံ အဟာရေတွာ" တိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉၆။ အံ ဋ္ဌ၊၃။၃၆၆။ (ခ) အာသာဠနပညတ္တိ အာသာဠိကာနံ။ နေတ္တိ။ ၅၁။ အာသာဠိကာနန္တိ ဂုန္နံ ဝဏ္ဏေသု နီလမက္ခိကာဟိ ဌပိတအဏ္ဍကာ အာသာဠိကာ နာမ။ ထေ္ထ ယဿ ဥပ္ပန္နာ၊ တဿ သတ္တဿ အနယ ဗျသန ဟေတုတာယ အာသာဠိကာ ဝိယာတိ အာသာဠိကာ၊ ကိလေသာ၊ ဘေသံ အာသာဠိကာနံ။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌ။၁၂၂။ (–နေတ္တိ၊ ဝိ။၁၉၀။)

အာသာဠိ(ဠ)ကဟရဏ (နာ) [အာသာဠိကာ + ဟရဏ] ယင်ချေးဥတို့ကို ထုတ်ပယ်ပစ်ခြင်း။ အာသာဠကဟရဏံ (အာသာဠိကဟရဏံ?) ဝဏ္ဏပဋိစ္ဆာဒနံ။ ပေဋ္ဌကော။၁၇၉။

အာသာဠိကာ (ထီ) [အာ+သဋ္ဌ+ကွ] (၁) ယင်ဥ၊ ယင်ချေးဥ။ နာ အာသာဠိကံ ဟာရေတာ ဟောတိ။ မ၊၁။၂၀၁။ အံ၊၃။၅၄၆။ နာ အာသာဠိကံ ဟာရေတာတိ ဂုန္နံ ခါဏုကဏ္ဏကာဒီဟိ ပဟဋ္ဌဘာနေသု ဝဏ္ဏော ဟောတိ။ တတ္ထ နီလမက္ခိကာ အဏ္ဍကာနိ ပါတေန္တိ၊ တေသံ အာသာဠိကာတိ နာမံ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၀။ အံ၊၆၊၃။ ၃၄၃။ သဋ္ဌတိ ရုဇတိ တောဃာတိ သာဠိကာ၊ သံဝဒ္ဓါ သာဠိကာတိ အာသာဠိကာ။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၉၃။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။၃၆၄။ (–ဇာ၊ ဋ္ဌ၊၃။၁၆၃-၄။ ဓာန်။၆၄၅။)

အာသာဒန (နာ၊ထီ) [အာ+သဒ+ယု] (၁) ထိပါးပုတ်ခတ်ခြင်း၊ ညှဉ်းဆဲခြင်း၊ စော်ကားခြင်း၊ ပြစ်မှားခြင်း။ (၂) စောဒနာခြင်း၊ အပြစ်တင်ခြင်း၊ မျက်နှာမသာယာအောင်ပြုခြင်း၊ မျက်နှာပျက် အရှက်ကွဲခြင်း။ (၃) (က) ချဉ်းကပ်ခြင်း၊ သတ်လို စိတ်ဖြင့် အနီးသို့ ကပ်ခြင်း။ (ခ) အလှူခံ ပုဂ္ဂိုလ်၏ ရောက်လာခြင်း။ (၁) ကာ စ တထာဂတာနံ အရဟန္တာနံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါနံ အာသာဒနာတိ။ ဒီ၊၃။၂၀။ အာသာဒနာတိ အဟံ ဗုဒ္ဓေန သဒ္ဓိံ ပါဋိဟာရိယံ ကရိဿာမီတိ ဃဋ္ဋနာ။ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၃။(–အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၂၆။)(၂) အာသာဒနာပေက္ခ-ကြည့် (၃) (က) အာသဒ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၁၁)ကြည့် (ခ) ဣတိ ထေ္ထ အာသာဒနံ ဒါနကာရဏံ နာမ ဟောတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၂၇။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၃။၂၆၂။

အာသာဒနနိမိတ္တ (နာ) [အာသာဒန+ နိမိတ္တ] ထိပါး-ပုတ်ခတ်-ညှဉ်းဆဲ-စော်ကား-ပြစ်မှား-ခြင်းဟူသော အကြောင်း။ တသ္မိံ အာသာဒနေ သာတံ နာမ ဝိန္ဒာမိ၊ အာသာဒနနိမိတ္တံ မဓုရံ သုခံ နာမ လဘာမိတိ အတ္ထော။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၂၆။

အာသာဒနာပေက္ခ (တိ) [အာသာဒနာ+အပေက္ခ] စောဒနာ-အပြစ်တင် - မျက်နှာမသာယာအောင်ပြု-ခြင်းကို-စဲ့ကွက်သော၊ အပြစ်တင်လို-မျက်နှာပျက် အရှက်ကွဲစေလို-သော၊သူ။ အဘိဟဋ္ဌုံ ပဝါရေယျ ဟန္ဒ ဘိက္ခု ခါဒ ဝါ ဘုဥ္ဇ ဝါတိ ဇာနံ အာသာဒနာပေက္ခော။ ဝိ၊၂။၁၁၃။ အာသာဒနာပေက္ခောတိ အာသာဒနံ စောဒနံ မက္ခံကရဏဘာဝံ အပေက္ခမာနော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၉၇။ ကခ်၊။၂၂၄။ (–ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၈၈။)

အာသာဒယိ (ကြိ) အာသာဒေတိ-ကြည့်။

http://www.dhammadownload.com

အာသာဒုက္ခ (နာ) [အာသာ+ဒုက္ခ] (၁) လိုလားတောင့်တခြင်း ဟူသော ဆင်းရဲကြောင်းတရား။ (၂) လိုလားတောင့်တခြင်းကြောင့် ဖြစ်သော ပင်ပန်းဆင်းရဲခြင်းဒုက္ခ။ အာသာယော ဒုက္ခံ အာသာဒုက္ခံ အာသာဝိဃာတံ ဒုက္ခံ ဝါ။ မူလဋီ၊ ၂။၄၇။

အာသာဒုက္ခဇနန (နာ) [အာသာဒုက္ခ+ဇနန] အာသာဒုက္ခကို-ဖြစ်စေတတ်သည်၏အဖြစ်-ဖြစ်စေခြင်း။ ပုထုဇ္ဇနာနံ ဝါ သညာ အာသာဒုက္ခဇနနတော ရိတ္တာမုဋ္ဌိ ဝိယ။ အဘိ၊၁၊ ၂။၇၆။

အာသာဒေတဗ္ဗ (တိ) [အာ+သဒ+ဏော+တဗ္ဗ] (က) မောင်းမဲ-ကြိမ်းမောင်း-ငေါက်ငမ်း-ထိုက်သော။ (ခ) ထိပါး- ပုတ်ခတ်-ညှဉ်းဆဲ-စော်ကား-ထိုက်သော။ (က) နှ ပကတ-တ္တော ဘိက္ခု အာသာဒေတဗ္ဗော အန္တေ၁ ဝါ ဗဟိ ဝါ။ ဝိ၊၄။၅၃။ နှ အာသာဒေတဗ္ဗာတိ နှ အပသာဒေတဗ္ဗော။ ဂိ၊၁၊၄။၄။ (ခ) အာသာဒေတဗ္ဗ (မ၊၁၊ ၂၉၇) နှိ ဃဋ္ဋေတဗ္ဗံ။ မ၊၁၊ ၂။၁၀၃။ (—ဒီ၊၃။၂၀။ သံ၊၁။ ၂၃။ အံ၊၁။၅၀ ၂။ ဒီ၊၁၊၃။၁၃။ သံ၊၁၊၁။၆ ၂။ အံ၊၁၊ ၂။၃၆ ၂။)

အာသာဒေတိ (ကြို) [အာ+သဒ+ဏော+တိ] (၁) (က) မောင်းမဲ-ကြိမ်းမောင်း-ငေါက်ငမ်း-၏။ (ခ) ထိပါး-ပုတ်ခတ်-ညှဉ်းဆဲနှိပ်စက်-စော်ကား-ပြစ်မှား-တိုက်ခိုက်-၏။ (၂) (က) ရောက်၏။ (ခ) ချဉ်းကပ်၏။ ကပ်ရောက်၏။ (၁) (က) ပကတ္တံ ဘိက္ခု အာသာဒေတိ။ ဝိ၊၄။၆၅။ အာသာဒေတဗ္ဗာတိ နှ အာသာဒေတိ (မ၊၁၊ ၂၉၇) နှိ ဃဋ္ဋေတဗ္ဗံ။ မ၊၁၊ ၂။၁၀၃။ (—ဒီ၊၃။၂၀။ သံ၊၁။ ၂၃။ အံ၊၁။၅၀ ၂။ ဒီ၊၁၊၃။၁၃။ သံ၊၁၊၁။၆ ၂။ အံ၊၁၊ ၂။၃၆ ၂။) **အာသာဒေတိ** (ကြို) [အာ+သဒ+ဏော+တိ] (၁) (က) မောင်းမဲ-ကြိမ်းမောင်း-ငေါက်ငမ်း-၏။ (ခ) ထိပါး-ပုတ်ခတ်-ညှဉ်းဆဲနှိပ်စက်-စော်ကား-ပြစ်မှား-တိုက်ခိုက်-၏။ (၂) (က) ရောက်၏။ (ခ) ချဉ်းကပ်၏။ ကပ်ရောက်၏။ (၁) (က) ပကတ္တံ ဘိက္ခု အာသာဒေတိ။ ဝိ၊၄။၆၅။ နှ အာသာဒေတဗ္ဗာတိ နှ အာသာဒေတိ။ ဝိ၊၄။၆၅။ အာသာဒေတဗ္ဗ နှင့် ယှဉ်ကြည့်။ (ခ) အကပ္ပိယေန အာသာဒေတိ (မ၊၂။၃၄) တိ အစ္ဆမံသံ....ဃဋ္ဋေတိ။ မ၊၁၊၃။၃၆။ ဝိဟိ သတိတိ ဗာဓတိ **အာသာဒေတိ**။ ဣတိဝုတ်၊၁။ ၂၆၇။ (—ဇာ၊၁။ ၂။၁၉၃။ သာရတ္ထ၊၃။၄၁၉။) **အာသာဒေဟိ**—ထေရ၊၁။ ၂။၄၉၂။ **အာသာဒိမှသေ**—ဒီ၊၃။၈။ မာသာဒိ—ထေရ။၃၆၄။ ထေရ၊၁။ ၂။၄၈၅။ အာ-

အာသာဒယိတ္ဌာ (ကြို၊ဝိ) [အာ+သဒ+ဏယ+တ္ဌာ] ထိပါး- ပုတ်ခတ်-ညှဉ်းဆဲ-ပြစ်မှား-မလေးမစားပြု-၍။ အာသာဒယိတ္ဌာ ဣသယော။ အပ၊၁။၅၀။ အာသာဒယိတ္ဌာ ဃဋ္ဋေတ္ဌာ အနာဒရံ ကတ္ဌာ။ အပ၊၁၊၁။၃၂။ (—မိလိန္ဒ။၁၀၈။)

အာသာဒိတ (တိ)[အာ+သဒ+တ] ထိပါး-ပုတ်ခတ်—ညှဉ်းဆဲ- ပြစ်မှား- အပ်သော၊ သူ။ အာသာဒိတော မယာ ဗုဒ္ဓေါ။ အပ၊၁။၅၀။ ထေရ၊၁၊၁။၄၇ ၂။ အာသာဒိတော မယာ ဗုဒ္ဓေါတိ သော ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါ မယာ အာသာဒိတော ဃံဋ္ဌိတော။ အပ၊၁၊၁။၃ ၂၆။

အာသာဒိတဒိဝသ (ပု) [အာသာဒိတ+ဒိဝသ] ထိပါး-ပုတ်ခတ်- ပြစ်မှား - ရာနှစ်။ တမ္မကိပိလ္လိကပုဋ္ဌေန အာသာဒိတဒိဝသေ ပန ထေရော အာကာသေနာဂန္ဆာ။ သုတ္တနိ၊၁၊ ၂။၂၃ ၂။

အာသာဒိတုံ (ကြို၊ဝိ)[အာ+သဒ+တုံ] (သိလကို ဖျက်ဆီးရန်) ချဉ်းကပ်ခြင်းငှါ။ အာသာဒုံ-ကြည့်။

အာသာဒိယ (ကြို၊ဝိ) [အာ+သဒ+တ္ဌာ] (၁) ထိပါး-ပုတ်ခတ်-ညှဉ်းဆဲ-စော်ကား-ပြစ်မှား-၍။ (၂) (သိလကို ဖျက်ဆီးရန်) ချဉ်းကပ်၍။ (၁) အာသာဒိယ ဒေဒိသံ ဇနံ။ ထေရီ၊၄၂၄။ အာသာဒိယာတိ ဃဋ္ဋေတ္ဌာ။ ထေရီ၊၁။ ၂၆၆။ (၂) ဣသိမာသာဒိယာ ဇနာ။ ဇာ၊ ၂။၁၃။ အာသာဒိယာတိ အာသာဒေတ္ဌာ။ ဇာ၊၁။၅။၁၆၄။

အာသာဒုံ (ကြို၊ ဝိ) [အာ+သဒ+တုံ] (သိလကို ဖျက်ဆီးရန်) ချဉ်းကပ်ခြင်းငှါ။ ဝိဘေမိ စေတံ အာသာဒုံ။ ဇာ၊ ၂။၁၃။ အာသာဒုန္တိ အာသာဒိတုံ။ .... အပိ စာဟံ တံ ဣသိ သိလဘေဒနတ္ထာယ အလ္လိယိတုံ ဘာယာမိ။ ဇာ၊၁၊၅။၁၆၄။

http://www.dhammadownload.com

သာဒေသိ—ဥဒါန။၁၂၃။ ပဋိသံဒ္ဓေ၂၂။ ၂၀၂။ ဥဒါန၁၆။၂၂၂။ ဇာဒ္ဓေ၁။၅၀၇။ ဇာဒ္ဓေ၂။ ၁၉၃။ ဗုဒ္ဓံ အာသာဒယိ — အပေ၁။၄၉။ ထေရုဒ္ဓေ၁။၄၇၂။ အာသာဒယိ — အပေဒ္ဓေ၁။၃၂၆။ အာသာဒေသိ — အပေ၁။၃၄၀။ ဥဒါန၁၆။၂၄၀။ အပေဒ္ဓေ၁။၁၃၀။ အံဒ္ဓိ၃၂။ ၃၃၇။ အာသာဒိယိမှ—ဒိဒ္ဓေ၃။၀။ (၂)(က) အတြိစ္ဆံ စက္ကမာသဒေါ။ ဇာ၁။၂၄။ ဒိဒ္ဓေ၃။၁၃၀။ ကဒါနိ စက္ကမာသဒေါ ကွဲဒံ ဥရုစက္ကံ ပတ္တောသိ။ ဇာဒ္ဓေ၁။၀။၄၃၀။ (–ဒိဒ္ဓိ၃။ ၂၀၀။) (ခ) မာ ကုဋ္ဌရ နာဂမာသဒေါ။ ဝိ၁၄။ ၃၅၇။ မာ အာသဒေါတိ မာ ဝဓကစိတ္တေန ဥပဂစ္ဆ။ ဝဇီရ။၅၁၂။ (–သာရတ္ထ၃။၄၁၄။ ဝိမတိ၁။ ၂။ ၂၅၄။)

အာသာဒေတုံ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+သဒ+ဏော+တုံ] ထိပါး – ပုတ်ခတ် – ညှဉ်းဆဲ – နှိပ်စက် – စော်ကား–ပြစ်မှား –ခြင်းငှါ။ တုံ့ တမ္မကိပိလ္လိ-ကပုဋ္ဌေန အာသာဒေတုံ အာရဒ္ဓေါ အဟောသိ။ သုတ္တနိ၁ဒ္ဓေ၂။ ၂၃၂။ (–အပေဒ္ဓေ၁။ ၂၄၄၊ ၃၂၃။ မဟာနိ၁ဒ္ဓေ။၃၇၅။)

အာသာဒေတ္ဝာ (ကြိ၊ ဝိ) [အာ+သဒ+ဏော+တ္ဝာ] (က) ထိပါး – ပုတ်ခတ် – ညှဉ်းဆဲ – နှိပ်စက် – စော်ကား – ပြစ်မှား – ထိခိုက် – ၍။ (ခ) ရောက် – ကျရောက် – ၍၊ ထိရောက်၍။ (က) အာသဇ္ဇ (၁) အနက်ကြည့်။ (ခ) အာသဇ္ဇာပိတိ အာသာဒေတ္ဝာပိ၊ သမ္ပာပုဏိတ္ဝာပိတိ အတ္ထော။ ဇာဒ္ဓေ၂။ ၄၆။ သော သူလဂုမတ္ထကေယေဝ အာသာဒေတ္ဝာ သူလာဝုတော တိဋ္ဌတိ။ ဇာဒ္ဓေ၅။၁၅၃။

အာသာဖလ (န) [အာသာ+ဖလ] လိုလား – တောင့်တ – အလိုရှိ – အပ်သောအကျိုး။ အထ ဝါ ဖလာသာတိ အာသာဖလံ၊ယထာ-ပတ္တိတံ ဖလံ သမိဇ္ဈတိ့ယေဝါတိ အတ္ထော။ ဇာဒ္ဓေ၁။၁၅၃။ (–ဇာဒ္ဓေ၃။ ၂၃၇။)

အာသာဖလဝတီ (ထီ) [အာသာ+ဖလဝတီ] အကျိုးရှိသော မြော်လင့် တောင့်တခြင်း။ အာသာဖလဝတီ နာမ သုခါ။ ဇာဒ္ဓေ၃။ ၂၃၆။

အာသာဘိဘူတ (တိ) [အာသာ + အဘိဘူတ] လိုလား – တောင့်တ – ခြင်းသည် – တဏှာသည် – လွှမ်းမိုး – ဖိစီး – နှိပ်စက် – အပ်သော။ ယသ္မာပေတာ “ဣတော ကိဉ္စိ လဘာမာ”-တိ အာသာဘိဘူတာ အာဂန္ဆာပိ။ ပေတ၊ ဋ္ဌ။ ၂၀။

အာသာဝ (ပုံ) [အာ+သရ+ဏ] မိုးရေအယဉ်။ အာသာဇော ဓာဇု သမ္ပာတော။ ဓာန်။၅၀။ ဝေဂတော ဇလဓာဇုနံ သံ ဘုသံ ပတနံ အာသာဇော၊ ပုနပ္ပုနံ သရတီတိ အာသာဇော။ ဓာန်၊ဋ္ဌီ။၅၀။

အာသာဝစ္ဆဒက (တိ) [အာသာ+အဝစ္ဆဒ+က] အလိုအာသာ၏ ပြတ်စဲခြင်း ရှိသော။ အယံ ပနာတိ အာသာဝစ္ဆဒကော (အာသာဝစ္ဆဒိကော?) ကထိနုဇ္ဇာဇော ဝိသုံ ဝိတ္ထာရေတ္ဝာ ဝုတ္တော။ ဝိမတိ၁။ ၂။ ၁၉၅။ အောက်ပုဒ်လည်း ကြည့်။

အာသာဝစ္ဆဒိက (တိ) [အာသာ + အဝစ္ဆဒ+ကိက] (သက်နှံးရလိမ့်မည်ဟု) မြော်လင့်ချက် အလိုအာသာ၏ ပြတ်စဲခြင်းရှိသော (ကထိန်နုတ်ခြင်း = ကထိန်အာနိသင် ပျက်ပြယ်စေခြင်း)။ အဋ္ဌမာ ဘိက္ခဝေ မာတိကာ ကထိနဿ ဥဇ္ဇာဇာယ၊.... အာသာဝစ္ဆဒိကာ သိမာတိက္ကမန္တိကာ သဟုဇ္ဇာဇာတိ။ ဝိ၁၃။ ၃၅၃။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၂၁။ ကင်္ခါ။၁၅၃။ အာသာယ အဝစ္ဆဒေါ ဇေတိသာတိ အာသာဝစ္ဆဒိကာ။ ကင်္ခါ.ဋ္ဌီ။ ၂၇၀။ (–ဝိ၁၅။၃၁၁။ ဝိ၊ဋ္ဌ၁၃။ ၃၉၄။ ဝဇီရ။၄၉၄၊၅၇၂။ သာရတ္ထ၁၃။၃၃၆။ ဝိမတိ၁။ ၂။ ၁၉၆။ ကင်္ခါ၊ဋ္ဌီ။၆၅။)

အာသာဝတီ (ထီ) [အာသာ+ဝန္တု+ဣ] အာသာဝတီမည်သောနွယ်၊ ငါတို့တတွေ ဤနွယ်

http://www.dhammadownload.com

မှ အသီးကို ရကြလိမ့်မည်ဟု နတ်အများတို့ မြှော်လင့်ချက်ထားရှိရာဖြစ်သောနွယ်။ အာသာဝတီ နာမ လတာ၊ ဇာတာ စိတ္တလတာဝနေ။ အပ၊၁။၄၅။ ဇာ၊၁။၁၄၀။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊၁။၄၆၈။ တတ္ထ သဗ္ဗေသံ ဒေဝါနံ အာသာ ဣစ္ဆာ ဧတိဿံ လတာယံ အတ္ထီတိ အာသာဝတီ နာမ လတာ။ အပ၊ဋ္ဌ၊ ၁။၃၁၆။ တတ္ထ အာသာဝတီတိ ဧဝံနာမိကာ။ သာ ဟိ ယသ္မာ တဿာ ဖလေ အာသာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ တသ္မာ ဧတံ နာမံ လဘတိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၃၆။ (–ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၂။ နီတိ၊ သုတ္တ။၁၂၉။)

အာသာဝိဃာတ (တိ) [အာသာ + ဝိဃာတ] လိုလား တောင့်တခြင်းကြောင့် ဖြစ်သော ပင်ပန်းဆင်းရဲခြင်း။ အာသာဒုက္ခ-ကြည့်။

အာသာဋ္ဌ (ပု) [(၁) အသယှ+ဏ။ အသယှော ရဝိ အတြေတိ အာသာဋ္ဌော၊ ယဿ ဋ္ဌော။ ဓာန်၊ဋ္ဌီ။၇၅။ (၂) အာသာဋ္ဌာ+ဏ။ ဥတ္တရာသာဋ္ဌာယ ယုတ္တော မာသော အာသာဋ္ဌော အာသာဋ္ဌီ ဝါ။ ရူ။နှာ၊၂၂၉။ (၃) အာသာဋ္ဌီ+ဏ။အာသာဋ္ဌာယ ဣန္ဒုယုတ္တာယ လက္ခိတာ ပုဏ္ဏမာသီဟူသော ဝါကျ၌ တတိယန္တဖြစ်သော အာသာဋ္ဌာ-သဒ္ဒါနောင် ဏ-ပစ္စည်းသက်၊ နဒါဒိ ဤပစ္စည်းသက်၍ အာသာဋ္ဌီ (စန်းလနှင့်ယှဉ်သော အာသာဋ္ဌာ နက္ခတ်ဖြင့် မှတ်သားအပ်သော လပြည့်= ဝါဆိုလပြည့်)ဟု ရုပ်ဖြစ်၏။ ထို့နောက် အာသာဋ္ဌီ ပုဏ္ဏမာသီ အဿ မာသဿ သမ္ဗန္ဓိနီ ဟူသော ဝါကျ၌ ပဌမန္တဖြစ်သော အာသာဋ္ဌီ-သဒ္ဒါနောင် ဏ-ပစ္စည်း သက်၊ ရှေ့ဤသရကို ချေလျှင် အာသာဋ္ဌ (အာသာဋ္ဌာနက္ခတ်နှင့် ယှဉ်သော လပြည့်ရှိသောလ = ဝါဆိုလ)ဟု ရုပ်ဖြစ်၏။ မောဂ်၊၄။၁၃။ ၎င်း-ပဉ္စိကာနှင့် မောဂ်၊သျ။ (အာဖါဃ – သံ။)] အာသာဋ္ဌာ နက္ခတ်နှင့် ယှဉ်သော လ၊ ဝါဆိုလ။ (နွယ်တာလ) အာသာဋ္ဌေ သိနေရုသ့မီပေန စရန္တိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၅၂။

အာသာဋ္ဌဇုဏ္ဏပက္ခ (ပု) [အာသာဋ္ဌ+ဇုဏ္ဏပက္ခ] ဝါဆိုလဆန်းပက္ခ။ မဟာအကာလမေဃောတိ အာသာဋ္ဌဇုဏ္ဏပက္ခေ သကလံ အဒ္ဓမာသံ ဝဿနကမေဃော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၃၀၁။

အာသာဋ္ဌမာသ (ပု) [အာသာဋ္ဌ+မာသ] ဝါဆိုလ။ ဂိမှာနံ ပစ္ဆိမေ မာသေတိ အာသာဋ္ဌမာသေ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၇၃၊၃၀၁။ (–ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၁။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၈။)

အာသာဋ္ဌာ (ထီ) [အာသာဋ္ဌ+အ။ အာသာဋ္ဌော နာမ ဘတီနံ ဒဏ္ဍော၊ တံသဏ္ဌာနတ္တာ အာသာဋ္ဌာ နာမ ဒ္ဓေ နက္ခတ္တာ ပုဗ္ဗာသာဋ္ဌ-ဥတ္တရာသာဋ္ဌဝသေန။ ဓာန်၊ဋ္ဌီ။၅၉။ တောင်ပေါက် အဘိဓာန်နိသျ၌ ဤပုဒ်ကို ပုလ္လိင်ဟုဆို၏။] အာသာဋ္ဌာနက္ခတ်။ (ယင်း နက္ခတ်သည် ပုဗ္ဗာသာဋ္ဌနက္ခတ်, ဥတ္တရာသာဋ္ဌနက္ခတ်ဟု နှစ်မျိုးရှိ၏။) အာသာဋ္ဌ-ကြည့်။

အာသာဋ္ဌိ(ဋ္ဌီ)ဇုဏ္ဏပဉ္စမီ (ထီ) [အာသာဋ္ဌီ+ ဇုဏ္ဏပဉ္စမီ] ဝါဆိုလဆန်း ငါးရက်မြောက်နေ့။ ကတပရိကမ္မေဟိ အာသာဋ္ဌီဇုဏ္ဏပဉ္စမိတော ပဋ္ဌာယ ဝဿာဝါသိကံ ပုစ္ဆိတဗ္ဗံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။ ၆၈။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၂၈၅။

အာသာဋ္ဌိ(ဋ္ဌီ)နက္ခတ္တ (နှ) [အာသာဋ္ဌီ+နက္ခတ္တ] (က) အာသာဋ္ဌီနက္ခတ်ပွဲသဘင်။ (ခ) ဝါဆို –ဝါကပ်–ပူဇော်ပွဲနေ့။ (က) တဒါ ကိရ ကပိလဝတ္ထုနဂရေ အာသာဋ္ဌီနက္ခတ္တံ သဃ်ုဋ္ဌံ အဟောသိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၉။ (–သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊ ၁။၂၀၅။) (ခ) အာသာဋ္ဌီနက္ခတ္တံ နာမ ဝဿူပဂမပူဇာ။ ဝဇိရ။၂၁၀။ အောက်ပုဒ်လည်း ကြည့်။

အာသာဋ္ဌိ(ဋ္ဌီ)ပဝါရဏနက္ခတ္တ (နှ) [အာသာဋ္ဌီ+ ပဝါရဏာ + နက္ခတ္တ] အာသာဋ္ဌီနက္ခတ်ပွဲသဘင်, ပဝါရဏာ နက္ခတ်ပွဲသဘင်၊ ဝါဆိုပူဇော်ပွဲနေ့, ပဝါရဏာပူဇော်ပွဲနေ့။ ဥဿဝေသူတိ-

http://www.dhammadownload.com

အာသာဋ္ဌီပဝါရဏနက္ခတ္တာဒီသု မဟုဿဝေသု။ ဝိ၊ဌ၊၂။၂၁၄။ အာသာဋ္ဌီပဝါရဏနက္ခတ္တာ-ဒီသူတိ ဧတ္ထ နက္ခတ္တ-သဒ္ဒေါ ပစ္စေကံ ယောဇေတဗ္ဗော။ တတ္ထ အာသာဋ္ဌီနက္ခတ္တန္တိ ဝဿူ-ပဂမနပူဇာဒိဝသံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ၊ ပဝါရဏ-နက္ခတ္တန္တိ ပဝါရဏပူဇာဒိဝသံ သန္ဓာယ။ သာရတ္ထ၊၂။၃၇၉။

အာသာဋ္ဌိ(ဋ္ဌီ)ပုဏ္ဏမဒိဝသ (ပု) [အာသာဋ္ဌီ + ပုဏ္ဏမဒိဝသ] အာသာဋ္ဌာနက္ခတ်နှင့် ယှဉ်သော လပြည့်နေ့၊ ဝါဆိုလပြည့်နေ့။ အာသာဋ္ဌိ-ပုဏ္ဏမဒိဝသေ ဗာရာဏသိယံ ဣသိပတနံ ပဝိ-သိတ္ဂာ။ သံ၊ဌ၊၂။၁၀၉။(–၎င်း။၂၅၆။ အဘိ၊ ဌ၊၁။၇၇။ ဓမ္မ၊ဌ၊၁။၅၅။)

အာသာဋ္ဌိ(ဋ္ဌီ)ပုဏ္ဏမာ (ထီ)[အာသာဋ္ဌီ+ပုဏ္ဏမာ] အာသာဋ္ဌာနက္ခတ်နှင့် ယှဉ်သော လပြည့်နေ့၊ ဝါဆိုလပြည့်နေ့။ တေ အာသာဋ္ဌီပုဏ္ဏမာယံ ဥပေါသထံ ကတ္ဂာ။ ဒီ၊ဌ၊၁။၉။ (–ဝိ၊ဌ၊၃။ ၃၁၅၊၃၄၈။ ဒီ၊ဌ၊၁။၁၇၀။ ဒီ၊ဌ၊၂။၂၃၊၂၃၂။ အံ၊ဌ၊၁။၁၁၅။ ဓမ္မ၊ဌ၊၂။၁၃၃။ ပေတ၊ဌ။ ၁၂၈။ အပ၊ဌ၊၁။၃၃၅။ ကခ်ါ၊ဋ္ဌီ။၃၃၃။ မ၊ဋ္ဌီ၊ ၃။၃၃၆။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၉။)

အာသာဋ္ဌိ(ဋ္ဌီ)ပုဏ္ဏမာသီ (ထီ) [အာသာဋ္ဌီ+ ပုဏ္ဏမာသီ] ဝါဆိုလပြည့်။ ဣတော သတ္တမေ ဒိဝသေ အာသာဋ္ဌိပုဏ္ဏမာသိယန္တိ အာဟ။ ဇာ၊ဌ၊၄။၂၆၄။

အာသဋ္ဌိ(ဋ္ဌီ)ပုဏ္ဏမီ (ထီ) [အာသာဋ္ဌီ+ပုဏ္ဏမီ] ဝါဆိုလပြည့်။ တေ ကိရ အာသာဋ္ဌိပုဏ္ဏမိယံ ကတိကဝတ္တံ အကံသု။ သံ၊ဌ၊၃။၂၂၃။ (– သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။၇၂။)

အာသာဋ္ဌိ(ဋ္ဌီ)မာသ (ပု) [အာသာဋ္ဌီ+မာသ] ဝါဆိုလ။ သစေ ပန အာသာဋ္ဌီမာသေ အာ-စရိယော နာဂစ္ဆတိ။ ဝိ၊ဌ၊၃။၃၁၅။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။ ၁၇၀။ သာရတ္ထ၊၃။၂၆၅။ (–ဝိမာန၊ဌ။ ၂၈၈။ သာရတ္ထ၊၂။၄၃၈။)

အာသာဋ္ဌိ(ဋ္ဌီ)မာသပုဏ္ဏမာ (ထီ) [အာသာဋ္ဌီမာ-သ+ပုဏ္ဏမာ] ဝါဆိုလပြည့်နေ့။ သာဝတ္ထိယံ အာသာဋ္ဌီမာသပုဏ္ဏမာယံ ဒ္ဒါဒသယောဇနာ-ယ ပရိသာယ မဇ္ဈေ ယမကပါဋိဟာရိယံ ကတ္ဂာ။ မ၊ဌ၊၄။၁၇၄။

အာသာဋ္ဌီ (ထီ) [အာသာဋ္ဌာ+ဤ] (၁) အာ-သာဋ္ဌာနက္ခတ်နှင့် စန်းယှဉ်သောနေ့၊ ဝါဆိုလ ပြည့်နေ့။ (၂) ဝါဆိုလ။ (၁) အပရဇ္ဇုဂတာ-ယ အာသာဋ္ဌိယာ ပုရိမိကာ ဥပဂန္တဗ္ဗာ။ ဝိ၊ ၃။၁၉၂။ (–ဝိ၊၄။၃၁၈။ အံ၊ဌ၊၂။၈။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဌ။၂၂။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၉။) (၂) အာသာဋ္ဌိဇုဏ္ဏ-ပဥ္ဇမီ, အာသာဋ္ဌိမာသ-တို့ကြည့်။

အာသိ (ကြိ) အတ္ထိ၂-ကြည့်။

အာသိံ (ကြိ) အတ္ထိ၂-ကြည့်။

အာသိံသန (နဝထီ) [အာ+သိသိ+ယု]တောင့် တခြင်း။ အာသိသန-ကြည့်။

အာသိံသိတတ္တ (န) [အာသိံသိတ + တ္တ] တောင့်တတတ်သော သူ၏အဖြစ်။ အာသိ-သန-ကြည့်။

အာသိဥတိ (ကြိ) [အာ+သိစ+အ+တိ] သွန်း -လောင်း– သွန်းလောင်း–၏။ သော ဘတ္တံ ဘုဉ္ဇိတ္ဂာ ခီရံ ဒါရကာနံ မုခေ **အာသိဥတိ**။ မ၊ဌ၊၁။၃၂၅-၆။ ခုဒ္ဒက၊ဌ။၁၃၄။ **အာသိဥ-တိ**—မ၊ဌ၊၂။၂၄၆။ မ၊ဌ၊၄။၂၁၃။ ဓမ္မ၊ဌ၊ ၁။၈၁။ ဇာ၊ဌ၊၃။၄၀၂။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၀၃။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။၈။ **အာသိဥန္တိ**—ဝိ၊၃။၂၉၆။ မ၊ ၃။၂၂၄။ အံ၊ဌ၊၁။၁၈၃။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၂။ ၁၉၉။ **အာသိဥသိ** — စရိယာ၊ဌ။၁၈၄။ **အာသိဥာမ**—ဇာ၊ဌ၊၂။၃၁၂။ **အာသိဥတု**— ဝိ၊ဌ၊၄။၆၉။ **အာသိဥ**—ဒီ၊ဌ၊၁။၇၇။ မ၊ဌ၊၂။ ၁၁၄။ သံ၊ဌ၊၃။၃၃၈။ အံ၊ဌ၊၂။၃၇၈။ ကခ်ါ၊ ဋ္ဌီ။၂၀၃။ **အာသိဥထ**—ဓမ္မ၊ဌ၊၁။၇။ ဓမ္မ၊ဌ၊ ၂။၄၁၃။ ဇာ၊ဌ၊၂။၃၁၂။ **အာသိဥာမ**—ဓမ္မ၊ ဌ၊၂။၄၁၃။ **အာသိဥေယျ**—သံ၊၁။၃၁၃။ သံ၊

http://www.dhammadownload.com

ဌ၊၂။၇၇။ အာသိဥိ—ဝိ၊၃။၄၁၇။ ဝိ၊ဌ၊၁။ ၇၅။ အံ၊ဌ၊၁။၂၇၊၃၄၆။ ဓမ္မ၊ဌ၊၁။၄၄၂။ ဝိမာန၊ဌ။၂၆၈။ ဇာ၊ဌ၊၂။၃၁၁။ ဇာ၊ဌ၊၄။ ၂၉၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊၂။၁၃။ အာ-သိဥိ ံသု — ဒီ၊ဌ၊၂။၁၉၈။ သံ၊ဌ၊၂။၂၆၈။ အဘိ၊ဌ၊၂။၅။ ပေတ၊ဌ။၉၉။ ဇာ၊ဌ၊၂။၃၁၂။ အာသိဥိဿန္တိ—စရိယာ၊ဌ။၁၅၁။ ဇာ၊ဌ၊၄။ ၃၇၈။ အာသိဥိဿာမိ—ဇာ၊ဌ၊၂။၃၁၁။ အာ-သိဥိဿာမ—သံ၊ဌ၊၂။၂၆၈။ အဘိ၊ဌ၊၂။၅။

အာသိဥန (နဲ) [အာ + သိစ + ယု] သွန်း-လောင်း - သွန်းလောင်း-ခြင်း။ မရိယာဒံ ဗန္ဓိတွာ ဥဒကာသိဥနေနပိ။ မ၊ဌ၊၂။၄။

အာသိဥနဝိသ (တိ) [အာသိဥန+ဝိသ] သွန်း လောင်းအပ်သော အဆိပ်ရှိသော။အာသိတ္တ-ဝိသ-ကြည့်။

အာသိဥန္တ (တိ) [အာ+သိစ+အ+အန္တ။ ထီ-၌ အာသိဥန္တီ]သွန်းလောင်းသော၊သူ။ သော-ပိ ဗြာဟ္မဏော အာစရိယမုဋ္ဌိံ အကတွာ ဃဋ္ဌေ ဥဒကံ အာသိဥန္တော ဝိယ သဗ္ဗမ္ပိ သိပ္ပံ ဥဂ္ဂဏှာပေတွာ။ မ၊ဌ၊၁။၅၉။ မယာ ဘာရိယံ ကမ္မံ ကတံ....သပ္ပိံ အာသိဥန္တိယာ။ ဓမ္မ၊ဌ၊၂။၂၀၁။ ဝိမာန၊ဌ။၆၁။ (-မ၊ဌ၊၁။ ၂၈၁။ သံ၊ဌ၊၂။၁၀၂။ ဓမ္မ၊ဌ၊၁။၆။ ဣတိဝုတ်၊ ဌ။၁၇၆။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၂။၅၁။ စရိယာ၊ဌ။၁၈၄။ ဇာ၊ဌ၊၂။၃၁၁၊၃၁၂။)

အာသိဥမာန (တိ) [အာ+သိစ+အ +မာန] သွန်းလောင်းသော၊ သူ။ သီတုဒကဃဋ-သဟဿံ မတ္ထကေ အာသိဥမာနာ ဝိယ ဥပ္ပ-ဇ္ဇတိ။ မ၊ဌ၊၄။၉၂။ (-ဓမ္မ၊ဌ၊၂။၁၃၉။ ဝိမာန၊ ဌ။၁၅၀။)

အာသိဥမာနခီရဓာရ (တိ) [အာသိဥမာန+ ခီရ+ဓာရာ] သွန်းလောင်းအပ်သောနို့ရည် အလျဉ်ရှိသော၊ နို့ရည်အလျဉ်ဖြင့် သွန်း လောင်းအပ်သော။ ဇုဏှပက္ခေ ပဒေါသဝေ-လာယံ စန္ဒာလောကေန သမန္တတော အာသိ-ဥမာနခီရဓာရံ ဝိယ ဂဂနတလံ....ဘူမိဘာဂံ ဒိသွာ။ သာရတ္ထ၊၂။၂၄၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊၁။၃၄၆။

အာသိဥမာနဝိလီနသုဝဏ္ဏ (နဲ) [အာသိဥမာန +ဝိလီန+သုဝဏ္ဏ] သွန်းလောင်းအပ်သော -ကြေမွသောရွှေ-ရွှေမှုန့်။ ဥဒကံ သုဝဏ္ဏ-ကလသေဟိ အာသိဥမာနဝိလီနသုဝဏ္ဏံ ဝိယ အဟောသိ။ အဘိ၊ဌ၊၁။၁၅။ သာရတ္ထ၊၃။ ၁၄၆။

အာသိဥိတ (တိ) [အာ + သိစ + တ] သွန်း လောင်းအပ်သော။ တာယ တဿာ မတ္ထကေ အာသိဥိတမ္ပိ ပက္ကုထိတသပ္ပိ သီတောဒကံ ဝိယ အဟောသိ။ ဝိမာန၊ဌ။၆၁။

အာသိဥိတဗ္ဗ (တိ) [အာ+သိစ+တဗ္ဗ] သွန်း လောင်းအပ်သော။ အပ္ပါဏကမေဝ ဥဒကံ အာသိဥိတဗ္ဗံ။ ဝိ၊ဌ၊၂။၇၂။ (-ဝိ၊ဌ၊၃။၁၃၃။ ဝိ၊ဌ၊၄။၅၀။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၂၃၅။)

အာသိဥိတုံ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+ သိစ+ တုံ] သွန်း လောင်းခြင်းငှါ။ နဲ တုံ အမှာကံ အယျာယ ပက္ကုထိတံ သပ္ပိံ အာသိဥိတုံ အနုစ္ဆဝိကာ။ ဓမ္မ၊ဌ၊၂။၂၀၁။ ဝိမာန၊ဌ။၆၁။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။၁၃၃။)

အာသိဥိတွာ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+သိစ+တွာ] သွန်း လောင်းရှိ။ ဥဒကံ ကလသေ အာသိဥိတွာ။ မ၊၃။၁၈၁။ ပုန တတ္ထ အစ္ဆောဒကံ ဝါ အာ-သိဥိတွာ။ ဝိ၊ဌ၊၃။၁၀၄။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၁၀၀။ ကခ်ါ၊ဋ္ဌီ။၉၃။ (-ဝိ၊ဌ၊၃။၃၂၀။ ဝိ၊ဌ၊၄။၄၈။ ဒီ၊ဌ၊၁။၁၆၇။ မ၊ဌ၊၃။၅၉။ သံ၊ဌ၊၃။၅၄၊ ၂၁၉။ အံ၊ဌ၊၃။၇။ အဘိ၊ဌ၊၁။၁၈၈။ အဘိ၊ ဌ၊၂။၃၃၄။ ဓမ္မ၊ဌ၊၁။၆၊၂၀၃။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၁။ ၄၇။ သာရတ္ထ၊၂။၁၁၇။ သာရတ္ထ၊၃။၃၅၅။)

အာသိဥိယမာန (တိ) [အာ+သိစ+ယ+မာန] သွန်းလောင်း အပ်သော။ သီတောဒကေန

http://www.dhammadownload.com

အာသိဠိယမာနံ ဝိယ ဥပဇ္ဇတိ။ အဘိ၊ဌ၊၂။၁၃။ (–ဥဒါန၊ဌ။၃၇၂။)

အာသိတ၁ (တိ) [အာ+သိ+တ] (က) အထူး အားဖြင့် မှီသော။ (ခ) ကပ်ထောက်–ချဉ်း ကပ်–အပ်သော။ (ဂ) အဿိတောတိ အာသိတော ဝိသေသေန နိဿိတော။ မဟာနိ၊ဌ။၁၇၇။ (ခ) သော မယာ ဘဂဝါ အာသိတော ဥပါသိတော။ စူဠနိ။၂၀၇။ အာသိတောတိ ဥပသင်္ကမိတော။ စူဠနိ၊ဌ။ဂ၂။

အာသိတ၂ (တိ) [အသ+တ] စား၍ဝပြုံးသော။ ဒုမပဏ္ဏာနိ မာသိတော (ဇာ၊၁။၉၁) တိ ဥဒုမ္ဗရာဒီနိ ရုက္ခဖလာနိ ခါဒိတ္ဝာ အသိတော ဓာတော သုဟိတော။ ဇာ၊ဌ၊၂။၄၀၃။ တတ္ထ ဟေဿာမိ အာသိတော။ ဇာ၊၁။၃၀၁။ ဇာ၊ဌ၊၅။၂၂။ အသိတ၂. နှင့်လည်း ယှဉ်ကြည့်။

အာသိတ္တ (တိ) [အာ+သိစ+တ] သွန်းလောင်း–လောင်းထည့် – အပ်သော။ တတြ ဥဒကံ အာသိတ္တံ ဝိဝဋ္ဋတိ နော သဏ္ဌာတိ။ အံ၊၁။ ၁၂၀။ အဘိ၊ပု။၁၃၅။ သပ္ပိ ဝါ တေလံ ဝါ ဝါလုကာယ အာသိတ္တံ ဩသီဒတိမေဝ။ အံ၊၁။၂၀၂။ (–ဝိ၊ဌ၊၂။၁၃၆။ သံ၊ဌ၊၁။၂၀၉။ သံ၊ဌ၊၂။၁၇၂။ အံ၊ဌ၊၁။၁၃၂၊၃၄၆။ ဓမ္မ၊ဌ၊၁။၆၊၃၁၊၄၄၂။ ဓမ္မ၊ဌ၊၂။၂၀၁၊၄၁၄။ ဝိမာန၊ဌ။၆၂။ ထေရီ၊ဌ။၇၀။ ဇာ၊ဌ၊၆။၂၁၂။ ဝိမတိ၊၂။၄၅။ မူလဋ္ဌ၊၂။၁၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၃၀။)

အာသိတ္တဥဒက (န) [အာသိတ္တ+ဥဒက] သွန်းလောင်းအပ်သော ရေ။ နှာနကောဋ္ဌကဝါပိ-အာဒီသု ဃဋ္ဋေဟိ အာသိတ္တဥဒကေန ဝါ နှာယန္တဿ အနာပတ္တိ။ ဝိ၊ဌ၊၂။၂၉၉။ (–သံ၊ဌ၊၂။၂၆၈။ အံ၊ဌ၊၁။၃၄၆။ အံ၊ဌ၊၂။၉၃။ အံ၊ဌ၊၃။၁၄၊၂၆၆။ အဘိ၊ဌ၊၂။၅။ ဇာ၊ဌ၊၄။၁၁၀။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၂၅။)

အာသိတ္တက (တိ) [အာသိတ္တ+က] သွန်းလောင်း အပ်သော။ အောက်ပုဒ် ကြည့်။

အာသိတ္တကသဒိသ (တိ) [အာသိတ္တက+သဒိသ] သွန်းလောင်းသည်နှင့်တူသော။ တက္ကံ သိသေ အာသိတ္တကသဒိသာဝ ဟောန္တိ။ ဝိ၊ဌ၊၃။ ၂၀၃။ သာရတ္ထ၊၃။၂၄၃။

အာသိတ္တကာဓာရ (ပု) [အာသိတ္တက+အာဓာရ] ယာဂု, အဖျော်ယမကာ စသည်တို့ကို လောင်းထည့်ရာ ဖြစ်သော အောက်ခံခွက်။ တဿ စ ပါယာသာဒီဟိ အာသိတ္တကာဓာရောတိ အတ္ထော။ ဝိမတိ၊၂။၂၃၄။ အာသိတ္တကူပဓာန-လည်း ကြည့်။

အာသိတ္တကာလ (ပု) [အာသိတ္တ+ကာလ] သွန်းလောင်းရာ အခါ။ ဥဒကဿ အာသိတ္တကာလော ဝိယ ဒေသနာယ လဒ္ဓကာလော။ အံ၊ဌ၊၂။၉၀။

အာသိတ္တကူပဓာန (န) [အာသိတ္တက+ဥပဓာန] ကြေးနီ–ငွေ–ဖြင့် ပြုအပ်သောပအုပ်။ (ရှစ်မြောင့် ဆယ့်ခြောက်မြောင့် စသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ပြုလုပ်သော ခွက်သဏ္ဌာန်ရှိသော အောက်ခံတည်ရာတမျိုး၊ ၎င်းအောက်ခံခွက်၌ ပူသော နို့ဂဏာ, ဆွမ်းစသည်ကို ထည့်၍ အေးမသွားအောင် ၎င်းခွက်၏ အပေါ်၌ ထမင်းစားခွက်ကို တင်ထား တတ်ကြ၏။ ဝိမတိ၊၂။၂၃၄။ စူဠဝါပါဠိတော်နိသျ လည်း ကြည့်။) တေန ခေါ ပန သမယေန ဆဗ္ဗဂ္ဂိ-ယာ ဘိက္ခူ။ အာသိတ္တကူပဓာနေ ဘုဉ္ဇန္တိ။ ဝိ၊၄။၂၆၁။ အာသိတ္တကူပဓာနံ နာမ တမ္ဗ-လောဟေန ဝါ ရဇတေန ဝါ ကတာယ ပေဋ္ဌာယ တေ အဓိဝစနံ။ ဝိ၊ဌ၊၄။၅၁။ ဝိသင်္ဃ၊၄။၄၃။ (–ဓမ္မ၊ဌ၊၂။၅၅။)

အာသိတ္တတေလ (န) [အာသိတ္တ+တေလ] သွန်းလောင်းအပ်သော – လောင်းထည့်အပ်သော – ဆီ။ သတ္တသု ပိစုပဋ္ဌလေသု အာသိတ္တတေလံ ပိစုပဋ္ဌလာနိ ဝိယ သတ္တ အက္ခိပဋ္ဌလာနိ

http://www.dhammadownload.com

ဗျာပေတ္ဝ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။၇၅။ မဟာနိ၊၄။၁၃၆။ (–ဇာ၊၄။၁၂၁၁။)

အာသီတ္တပက္ကက (ပု)[အာသီတ္တ+ပက္ကက] သုက်ဖြင့် ခံတွင်း၌ သွန်းလောင်းအပ်သော–သွန်းလောင်းအပ်သော သုက်ရှိသော – ပက္ကုက်၊ အာသီတ္တပက္ကုက်။(သူတပါးတို့အင်္ဂါဇာတ်ကို ခံတွင်းဖြင့်စုပ်၍ သုက်ကိုမြိုသွင်းရမှ ကိလေသာ ထုကပူပန်မှု ငြိမ်းအေးခွင့်ရသူ။) ယဿ ပရေသံ အင်္ဂဇာတံ မုခေန ဂဟေတ္ဝာ အသုစိနာ အာသီတ္တဿ ပရိဋ္ဌာဟော ဝူပသမ္မတိ၊ အယံ အာသီတ္တပက္ကကော။ ဝိ၊၄။၃။၂၉၇။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၁၄၅။ (–ကင်္ခါ။၁၀၄။ ကင်္ခါ၊၎ဋီ။ ၁၆၇။)

အာသီတ္ထပါဒဓောဝန (န) [အာသီတ္တ+ပါဒ+ဓောဝန] သွန်းလောင်းအပ်သော ခြေဆေးရေ။ ဒါရကဿ သီသေ အာသီတ္ထပါဒဓောဝနမတ္ထံ အဒ္ဒသ။ ဓမ္မ၊၄။၂။၄၁၄။

အာသီတ္ထဝိသ (ပု၊န) [အာသီတ္တ+ဝိသ] (၁) သွန်းလောင်းအပ်သော (ကျိန်စာဟူသော) အဆိပ်။ (ထိ) (၂) သွန်းလောင်းအပ်သော – တကိုယ်လုံး၌ လောင်းထည့်ထားသကဲ့သို့သော–အဆိပ်ရှိသော။ (၁) အောက်ပုဒ် ကြည့်။ (တိ)(၂) အာသီတ္တဝိသာတိ သကလကာယေ အာသိဉ္စိတ္ဝာ ဝိယ ဌပိတဝိသာ၊ ပရဿ စ အတ္တနော သရီရေ စ အာသိဉ္စနဝိသာတိ အတ္ထော။ သံ၊၄။၃။၅၄။ (–သာရတ္ထ၊ ၂။၂၂။)

အာသီတ္တသတ္တ (တိ) [အာသီတ္တ + သတ္တ] ထည့်သွင်းအပ် – သွန်းလောင်း အပ် – သော (ကျိန်စာဟူသော) အဆိပ်ဖြင့် ကပ်ငြိသော၊ ကျိန်စာအဆိပ်သင့်သော။ အာသီတ္တသတ္တောနီဟတော ပထဗျာ။ ဇာ၊၁။၃။၃၉၂။ အာသီတ္တသတ္တောတိ အာသီတ္တဝိသေန သတ္တော။ ဇာ၊ ၄။၅၅။၉၁။

အာသီတ္တဿ (ပု) [အာသီတ္တ+ဿ] တောင့်တ စကား၊ ဆုပေးစကား။ ဝန္ဒမာနာ ဟိ တံ.... အာသိဝါဒံ အတ္ထတော ဝဒါပေသိ နာမ။ ဝိမာန၊၄။၂၀။

အာသိသန (န၊ထိ) [အာ+သိသ(သိသိ)+ယု] လိုချင်–တောင့်တ–ခြင်း။ အာသာ အာသိသနာ အာသိသိတတ္တံ (အာသိ ံသနာ အာသိ ံသိတတ္တံ။ သီ၊သျာ)။ အဘိ၊၈။၂၁၅။ အာသိသနဝသေန အာသိသနာ။ အဘိ၊၄၊ ၁။၃၉၁။

အာသိသိတ (တိ) [အာ+သိသ(သိသိ)+တ] လိုချင် – တောင့်တ – သော၊သူ။ အာသိသိတတ္တ-ကြည့်။

အာသိသိတတ္တ (န) [အာသိသိတ+တ္တ] လိုချင် –တောင့်တ–သော သူ၏အဖြစ်။ အာသာ အာသိသနာ အာသိသိတတ္တံ။ အဘိ၊၈။၂၁၅။

အာသိတ္ထသတ္တ (တိ) [အာသိတ္တ+သတ္တ] ထည့်သွင်းအပ်–သွန်းလောင်းအပ်–သော (ကျိန်စာဟူသော) အဆိပ်ဖြင့် ကပ်ငြိသော၊ ကျိန်စာအဆိပ်သင့်သော။ အာသိတ္တသတ္တောနီဟတော ပထဗျာ။ ဇာ၊၁။၃။၃၉၂။ အာသိတ္တသတ္တောတိ အာသိတ္တဝိသေန သတ္တော။ ဇာ၊ ၄။၅၅။၉၁။

အာသိတ္ထပက္ကက (ပု၊န) [အာသိတ္တ+ဝိသ] (၁) သွန်းလောင်းအပ်သော (ကျိန်စာဟူသော) အဆိပ်။ (ထိ) (၂) သွန်းလောင်းအပ်သော – တကိုယ်လုံး၌ လောင်းထည့်ထားသကဲ့သို့သော–အဆိပ်ရှိသော။ (၁) အောက်ပုဒ် ကြည့်။ (တိ)(၂) အာသိတ္တဝိသာတိ သကလကာယေ အာသိဉ္စိတ္ဝာ ဝိယ ဌပိတဝိသာ၊ ပရဿ စ အတ္တနော သရီရေ စ အာသိဉ္စနဝိသာတိ အတ္ထော။ သံ၊၄။၃။၅၄။ (–သာရတ္ထ၊ ၂။၂၂။)

အာသီသိတတ္ထ (ပု) [အာသီသ+တ+ထ] ဆုတောင်းခြင်းအကြောင်းအချက်။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။၂၇။ (–ဇာ၊၁။၃။၃၉၂။)

အာသီသိတတ္ထ (ပု) [အာသီသ+တ+ထ] ဆုတောင်းခြင်းအကြောင်းအချက်။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။၂၇။ (–ဇာ၊၁။၃။၃၉၂။)

အာသီသိတတ္ထ (ပု) [အာသီသ+တ+ထ] ဆုတောင်းခြင်းအကြောင်းအချက်။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။၂၇။ (–ဇာ၊၁။၃။၃၉၂။)

အာသီသိတတ္ထ (ပု) [အာသီသ+တ+ထ] ဆုတောင်းခြင်းအကြောင်းအချက်။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။၂၇။ (–ဇာ၊၁။၃။၃၉၂။)

http://www.dhammadownload.com

အာသိသိတဿ ဘာဝေါ အာသိသိတတ္တံ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၉၇။

အာသီ (ထီ) [အသ+ဏီ။ ဓာန်၊ဋ္ဌီ။၆၅၅။ အာ+သာသ+ကွိ။ အာ-ကို ဤ-ပြု။ ဝိ၊ပိ၊ဓာန်။] (၁) မြေစွယ်။ (၂) လိုအပ်သော အကျိုးစီးပွါးကို တောင့်တခြင်း။ (၃) အာသီမည်သော အလင်္ကာ။ (၁) အာသိ'တ္ထီ သပ္ပဒါ-ဌာထ။ ဓာန်။၆၅၅။ အာသီဝိသ လည်းကြည့်။ (၁) (၂) သပ္ပဒါဌာယ'မာသီ'တ္ထီ။ ဣဋ္ဌဿာ'သီသနာယပိ။ ဓာန်။၈၇၂။ (၃) အာသီ နာမ သိယာ'တ္ထဿ၊ ဣဋ္ဌဿာ'သီသနံ ယထာ။ သုဗောဓာလင်္ကာရ။၃၃၄။

အာသီတိက (တိ) [အသီတိ+ဏိက] (၁)အနှစ်ရှစ်ဆယ်(အရွယ်)ရှိသော၊ သူ။ (၂) နွယ်ပင်တမျိုး၊ ကန်စွန်းနွယ်။ (၁) အာသီတိကောမေ ဝယော ဝတ္တတိ။ ဒီ၊၂။၈၅။ သံ၊၃။၁၃၃။ အာသီတိကောတိ အသီတိသံဝစ္ဆရိကော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၈။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၃၈။ ဝုဒ္ဓေါ စေပိ ဗြာဟ္မဏ ဟောတိ အာသီတိကော ဝါ နာဝုတိကော ဝါ ဝဿသတိကော ဝါ ဇာတိယာ။ အံ၊၁။၆၈။ အာသီတိကောတိ အသီတိဝဿဝယော။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၃။ (– ဇာ၊၁။၁၆၉။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅၂။ အပ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၄။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၇၃။)(၂) အောက်ပုဒ် ကြည့်။

အာသီတိကပဗ္ဗ (န) [အာသီတိက+ပဗ္ဗ]ကန်စွန်းနွယ်၏ အဆစ်။ သေယျထာပိ နာမ အာသီတိကပဗ္ဗာနိ ဝါ ကာဋ္ဌပဗ္ဗာနိ ဝါ။ မ၊၁။၁၁၅။ အာသီတိကပဗ္ဗာနိ ဝါ ကာဋ္ဌပဗ္ဗာနိ ဝါတိ ယထာ အာသီတိကဝလ္လိယာ ဝါ ကာဋ္ဌဝလ္လိယာ ဝါ သန္ဓိဋ္ဌာနေသု မိလာယိတ္ဌာ မဇ္ဈေ ဥန္နတုန္နတာနိ ဟောန္တိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၅၄။ အာသီတိကပဗ္ဗာနိတိ အာသီတိကပိဋ္ဌိပဗ္ဗာနိ။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၆။

အာသီတိကပိဋ္ဌိပဗ္ဗ (န) [အာသီတိက+ပိဋ္ဌိ+ပဗ္ဗ] ကန်စွန်းနွယ်၏ ကျောက်ကုန်းအဆစ်။ အာသီတိကပဗ္ဗ-ကြည့်။

အာသီတိကဝလ္လိ (ထီ) [အာသီတိက+ဝလ္လိ]ကန်စွန်းနွယ်။ အာသီတိကပဗ္ဗ-ကြည့်။

အာသီတိကဝဿ (ပု) [အာသီတိက + ဝဿ] ရှစ်ဆယ်–ရှိသော–ပြည့်သော–နှစ်။ အာသီတိကဝဿတော ပရံ ပဉ္စမော အာယုကောဋ္ဌာသော။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၄၀။

အာသီတိယ (တိ) [အသီတိ+ဏိက] ရှစ်ဆယ် ထိုက်တန်သော၊ အသပြာရှစ်ဆယ် ထိုက်တန်သော။ အာသီတိယာ နာဝုတိယာ စ ဂါထာ၊ သတာရဟာ စာပိ ဘဝေယျ ဂါထာ။ ဇာ၊၂။၁၃၇။ (–ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၅၂၅။) အာသီတိကလည်း ကြည့်။

အာသီဒတိ (ကြိ) [အာ+သဒ+အ+တိ] (၁) ညှင်းဆဲ၏၊ ထိပါး–ပုတ်ခတ်–၏။ (၂) ချင်းကပ်၏။ (၁) အာသီဝိသမ္ပိ အာသီဒေ၊ ယေန ဒဋ္ဌော နဇီဝတိ။ အံ၊၂။၆၀။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၄။ အာသီဒေတိ ဃဋ္ဌေယျ။အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၇။ အာသီဒေတိ အက္ကမနာဒိဝသေန ဗာဓေယျ။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၇၉။ (–အံ၊၂။၃၂၇။ ဇာ၊၂။၆၁၊၁၂၈။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၂၂။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၂၉၀၊၄၉၂။) (၂) မနုဿဖေဂ္ဂူ နာသီဒေ။ ဇာ၊၁။၂၁၆။ နာသီဒေတိ နအာသီဒေ ဝေရူပေ နဥပဂစ္ဆေယျ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၅၇။

အာသီဒိတ္ဌာ (ကြိ၊ ဝိ) [အာ+သဒ+တ္ဌာ] ကပ်ရောက်–ချင်းကပ်–၍။ ဣဓ ခေါ ပန တေ ဝါသေဋ္ဌ တေဝိဇ္ဇာ ဗြာဟ္မဏာ အာသီဒိတ္ဌာ (အာဒိသိတ္ဌာ။ က) သံသီဒန္တိ။ ဒီ၊၁။၂၃၃။ အာသီဒိတ္ဌာတိ အမဂ္ဂမေဝ မဂ္ဂေါတိ ဥပဂန္တ္ဌာ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃၆။

အာသီန (တိ) [အာသ+တ။ အစ္ဆတီတိ အာသီနော။ ရူ။နှာ-၃၈၆။] (၁) (က) နေထိုင်

http://www.dhammadownload.com

သော။ (ခ) လာရောက်၍ နေထိုင်သော။ (၂) လွှမ်းမိုး–နှိပ်စက်–အပ်သော။ (၃) ကပ်ရောက်၍တည်သော။ (၁) (က) နဂဿ ပဿေ အာသီနံ။ သံ၊၁။၁၉၆။ ထေရ။ ၃၇၂။ စူဋ္ဌနိ။ ၁၅၅။ အာသီနန္တိ နိသိန္နံ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။၅၃၁။ အာသီနန္တိ နိသိန္နော ဘဂဝါ ပါသာ-ဏကေ စေတိယေတိ အာသီနော။ စူဋ္ဌနိ။ ၁၅၅။ အဿတ္ထမာသီန (ဇာ၊၂။၂၉၉)နွိ လဒ္ဓ-ဿာသံ ဟုတ္ဘာ နိသိန္နံ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၂၁၇။ (–သုတ္တနိ။၄၄၆။ အပ၊၁။၁၈၄၊၃၄၆။ ဇာ၊၂။ ၅၃၊၈၄၊၃၁၇။ အပ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅၁။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။ ၂၆၅၊၃၆၄။) (ခ) အာသီနာနံ ပဒါပယေ။ ဇာ၊၂။၂၉၃။ အာသီနာနန္တိ အာဂန္ဆာ နိသိန္နာနံ....ပဒါပေယျ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၂၀၂။ (၂) (၃) ပါသာဏ မာသီနော(ဇာ၊ ၁။၂၀)-တိ....သော စ တေန အာသီနော အဘိနိဝိ-ဋ္ဌော အဇ္ဈောတ္ထဋ္ဌော....ပါသာဏံ ဝါ အာသီ-နော၊ တံ ခုရစက္ကံ အာသဇ္ဇ ပါပုဏိတ္ဘာ ဌိတောတိ အတ္ထော။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၈၅။

အာသီယတိ (ကြီ) [အာ+သိ+ယ+တိ] မှီ၏။ ဥဒကေ အာသီယတိ။ မိလိန္ဒ။၇၉။

အာသီဝါဒန (န) [အာသီ+ဝါဒန] အလိုရှိအပ်သော အကျိုးစီးပွါးကို တောင့်တ ပြောဆို ခြင်း၊ ဆုပေးခြင်း။ ကာလေန ကာလံ အာ-သီဝါဒနဝသေန သုဋ္ဌုပယုတ္တနန္ဒိဃောသော-တိ စ ဝဒန္တိ။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၂၅၇။ အာသိဝါဒ-လည်း ကြည့်။

အာသီ(သိ)ဝိသ (ပု) [(၁) အာသု+ဝိသ။ အာသု သီဃံ တေဿ ဝိသံ အာဂစ္ဆတီတိ အာသီ(သိ)ဝိသော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၈၄။ ဥဿီ ဗျဉ္ဇနေ။ အာသီဝိသော။ နီတိ၊သုတ္တ။၁၇၇။ (၂) အာသိတ္တ+ဝိသ။ (၃) အသိတ+ဝိသ။ (၄)အသိသဒိသ+ဝိသ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၅၄။ သာ-ရတ္ထ၊၂။၂၂။ (၅) အာသီ+ဝိသ။ အာသီတိ ဝါ ဒါဌာ ဝုစ္စတိ။ တတ္ထ သန္နိဟိတဝိသောတိ အာသီဝိသော။ သာရတ္ထ၊၂။၂၂။ အာသိယံ ဝိသံ တေဿာတိ အာသီဝိသော၊ အာသီ သပ္ပဒါဌာ။ ဓာန်၊ဋ္ဌီ။၆၅၃။ (အာဂီဝိမ-သံ)] လျင်မြန်စွာတက်လာသော အဆိပ်ရှိသော–သွန်းလောင်းအပ်သော အဆိပ်ရှိသော – စားလိုက်သမျှ အစာအားလုံး အဆိပ်ချည်း သာ ဖြစ်သွားသောကြောင့် စားမျိုအပ်သော အဆိပ်ရှိသည်ဟု ဆိုရလောက်သော–သန်လျှက်ဓားကဲ့သို့ ထက်မြက်သော အဆိပ်ရှိသော–အစွယ်၌ စုဆောင်ထားအပ်သော အဆိပ်ရှိသော–သတ္တဝါ၊ မြွေ။ ဝရံ တေ မောဃပုရိသ အာသီ(သိ)ဝိသဿ ဃောရ-ဝိသဿ မုခေ အင်္ဂဇာတံ ပက္ခိတ္တံ။ ဝိ၊၁။၂၄။ (–သံ၊၂။၂၆၇၊၃၈၁။ အံ၊၁။၄၂၅။ အဘိ၊ ပု။၁၅၅။ အပ၊၁။၄၉။ ဇာ၊၁။၆၆၊၃၉၀။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၃၊၃၄၅။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၃၁၇။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၁။၁၀၇၊၁၅၀၊၁၇၆၊၂၂၇။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅၊၆၃၊ ၁၇၄။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၆၈။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၉၊၁၄၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၆၄၊၈၅။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၁၊၂၅၇။ သံ၊ ဋ္ဌ၊၃။၁၄၊၅၂။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၄၃။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၇၇၊၄၄၅။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀-၁။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၉၊ ၃၀၅။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၁၊၁၇၆၊၃၉၀။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။ ၂၈၉။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၇၂။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၁။ ထေရီ၊ဋ္ဌ။၂၅၈။ အပ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၆။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၂၁၉။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၈၅။ ဝိမတိ၊၁။၂၂။ သီ၊ဋ္ဌီ၊ သစ်၊၁။၁၁၀။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၂။၅၀။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။ ၂၉၃၊၃၂၆။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၁၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။ ၄၄၇။)

အာသီဝိသဒဋ္ဌ (တိ) [အာသီဝိသ+ဒဋ္ဌ] မြွေ ကိုက်အပ်–မြွေကိုက်ခံရ–သော၊သူ။ တေသံ သမ္ဖဿေန ရူပွနံ အာသီဝိသဒဋ္ဌာဒီနံ ဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၅။ (–သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၇၈။)

အာသီဝိသဒဋ္ဌူပမာ (ထီ) [အာသီဝိသဒဋ္ဌ+ဥပ-မာ] မြွေ–ကိုက်အပ်–အကိုက်ခံရ–သောသူ

http://www.dhammadownload.com

ဟူသော–ဥပမာ။ အယံ ပနတ္ထော အာသီ-ဝိသဒဋ္ဌူပမာယ ဒီပေတဗ္ဗော။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၃။

အာသီဝိသပူရိတဝမ္မိက (ပု) [အာသီဝိသ+ပူရိတ+ဝမ္မိက] မြွေတို့ဖြင့် ပြည့်သောတောင်ပို့။ အာသီဝိသပူရိတဝမ္မိကောဝိယ....ဗဟိမဋ္ဌောဝ ဟောသိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၀၇။

အာသီဝိသပေါတက (ပု) [အာသီဝိသ+ပေါတ-က] မြွေငယ်။ အဥ္ဇနိသလာကမတ္တမ္မိ အာသီ-ဝိသပေါတကံ ကဏ္ဏာဒီသု ပိဋ္ဌန္ဓန္ဓော....ဥရဂံ အဝဇာနာတိ နာမ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၂။ ဒွေ အာ-သီဝိသပေါတကာ ကီဋ္ဌန္တိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၄။

အာသီဝိသဘရိတ (တိ) [အာသီဝိသ+ဘရိတ] မြွေတို့ဖြင့်ပြည့်သော။ ဝေရူပါ ပုဂ္ဂလာ အာ-သီဝိသဘရိတာ ဝိယ ဝမ္မိကာ အပ္ပိယသီလာ ဟောန္တိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၃၈၂။

အာသီဝိသသုတ္တ (နှ) [အာသီဝိသ+သုတ္တ] အာ-သီဝိသ သုတ်။ အဂ်ုတ္တရနိကာယ ပါဋ္ဌိ၊ ၄-နိပါတ်၊ ၃-ပဏ္ဏာသက၊ ၁-ဝဂ်၊ ၁၀-သုတ်။ အံ၊၁။၄၂၅။

အာသီဝိသာလယသမ (တိ) [အာသီဝိသ+အာလယ+သမ] မြွေတို့၏နေရာနှင့်တူသော။ အာသီဝိသာလယသမေ။ အပ၊၂။၂၁၁။

အာသီဝိသူပမ (တိ) [အာသီဝိသ+ဥပမာ] မြွေ–ဟူသောဥပမာရှိ – နှင့်တူ – သော။ စတ္တာရော အာသီဝိသူပမာ ပုဂ္ဂလာ။ အံ၊၁။ ၄၂၅။ အဘိ၊ပု။၁၀၈။ (–ရင်း။၁၅၅။ ထေရီ။ ၄၂၉။ အဘိ၊ပု။၁၅၅။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၇၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၀၉။ ထေရီ၊ဋ္ဌ။၂၈၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။ ၁၆၅။)

အာသီဝိသောပမသုတ္တ (နှ) [အာသီဝိသ+ဥပမာ+သုတ္တ] အာသီဝိသောပမသုတ်။ သံယုတ္တ-နိကာယ၊ သဋ္ဌာယတနဝဂ္ဂ သံယုတ္တပါဋ္ဌိ၊ ၁-သံယုတ်၊ ၄-ဝဂ်၊ ၁-သုတ်။ သံ၊၂။၃၈၁-၂။

အာသီသက (တိ) [အာ+သာသ (သိသ,သိသိ)+ဏ္ဍု] လိုလား–တောင့်တ–မြှော်လင့်–ရှာမှီး–သော၊သူ။ အာသီသကာ ဥတ္တမတ္ထံ၊ ပရိဝါရေန္တိ တံ သဒါ။ အပ၊၁။၂၉။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊၂။၃၈၈။ ဥတ္တမတ္ထံ နိဗ္ဗာနံ အာသီသကာ ဂဝေသကာ။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅၉။ (–မိလိန္ဒ။ ၃၂၅။)

အာသီသဋ္ဌ (ပု) [အာသီသာ+အတ္ထ] (၁) ရှင်လန်းအားတက်စေခြင်း အနက်သဘော။ (၂) တောင့်တခြင်း အနက်သဘော။ ဓမ္မိယာ ကထာယ....တိ ဝစနတော သမ္ပဟံသနသခ်ါ-တေန အာသီသဋ္ဌေန, ပဏိဓာနတော ပဋ္ဌာ-ယ ကထံ နာမာဟံ မုတ္တော မောစယိဿာ-မီတိအာဒိနာ နယေန အာသီသဋ္ဌေန ဝါ နာထတေတိ နာထောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဝဇိရ။၈။

အာသီသတိ (ကြိ) [အာ+သာသ(သိသ,သိသိ)+အ+တိ။ နီတိ၊ဓာ။၁၈၃-၌ ဣရဿနှင့် အာသိသတိ စသည်ဖြင့် ရှိ၏။] (၁) လိုချင်–တောင့်တ–၏။ (၂) မှီဝဲ၏။ (၃) အာသီ-သတေဝ သော ပကွီ၊ အာသီသတေဝ သော ဒိဇော။ ဇာ၊၁။၁၄၀။ အာသီသတေဝါတိ အာသီသတိ ယေဝ ပတ္ထေတိ ယေဝ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊ ၃။၂၃၇။ (–ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၄။ ဝိမတိ၊၁။၂။ မူလဋီ၊၂။၁။ အနုဋီ၊၂။၂။ နေတ္တိ၊ဋီ။၄။) အာ-သီသန္တိ—သုတ္တနိ။၄၃၆။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၀၄။ စူဋ္ဌနိ၊ဋ္ဌ။၁၂။ အနုဋီ၊၂။၁၅၈။ နေတ္တိ၊ဝိ။၃၁၂။ အာသီသာဟိ—ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၃၇။ အာသီသ—ဇာ၊၁။၁၄၀။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၃၇။ အာသီသေ-ထ—ဇာ၊၁။၁၃၊၂၇၂။ ဇာ၊၂။၁၆၀။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၁။၁၀၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၉၅။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၈၄။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၇၀။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၅၃။ အံ၊ဋီ၊၁။၁၄၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၃၅၉။ (၂) နှ ဘာဝိတ မာသီ-သတိ(ဒီ၊၃။၄၀)တိ ဘာဝိတံ နာမ တေသံ သညာယ ပဋ္ဌ ကာမဂုဏာ၊ တေ နှ အာသီ-သတိ နှ သေဝေတီတိ အတ္ထော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၄။

http://www.dhammadownload.com

အာသီသန (နဝိ) [အာ+သိသိ+ယု] လိုချင် – တောင့်တ – ရှာမှီး – ခြင်း။ အာသာ အာသီသနာ အာသီသိတတ္တံ။ မဟာနိ။၆။ အဿာသကာတိ အာသီသနာ၊ ပတ္ထနာတိ အတ္ထော။ ဝိ၊ဌ၊၃။၂၅၄။ အာသီသနံ ပေမ-ဝသေန ပေမဝတ္ထုနော ဧသနာ ပတ္ထနာဝ ဟောတီတိ အာဟ မဂ္ဂနာ ပတ္ထနာတိ။ သံ၊ ဋီ၊၁။၃၁၄။ (–နေတ္တိ။၄၅။ ထေရ၊ဌ၊၂။ ၄၆၆။ မဟာနိ၊ဌ။၃၄။ ဝိမတိ၊၂။၉၈။ နေတ္တိ၊ ဝိ။၁၈၅။)

အာသီသနဌ (ပု) [အာသီသန+အတ္ထ] လိုချင်– တောင့်တ–ခြင်း ဟူသော အနက်သဘော။ အာသီသနဌေန အာသာ။ နေတ္တိ၊ ဌ။၈၆။ အာသီသနဌေနာတိ ဣစ္ဆနဌေန။ နေတ္တိ၊ဋီ။ ၅၉။

အာသီသနတ္ထ (တိ) [အာသီသန+အတ္ထ] လိုချင်– တောင့်တ–ခြင်း အနက်ရှိသော။ ကခ်တီတိ ပဒဿ ပုဗ္ဗေ အာသီသနတ္ထတံ ဝတ္ဘာ။မ၊ဋီ၊၃။ ၁၇၀။

အာသီသနီယ (တိ) [အာ+သိသိ+အနီယ] လိုချင်–တောင့်တ–အပ်သော။ အာသီသ-နီယဗဟုရတနပရိပူရိတံ။ မိလိန္ဒ။၂။

အာသီသန္ဆ (တိ) [အာ+သိသိ+အ+အန္ဆ] (၁) လိုချင်–တောင့်တ –သော၊သူ။ (၂) မှီဝဲသော၊သူ။ (၁) ဘန္တေ ယထာ ဘဂဝါ သပုတ္တာယ မာတုယာ အရောဂဘာဝံ အာသီ-သန္တော အာဟ။ ဥဒါန၊ဌ။၁၁၂။ (–ဣတိဝုတ်၊ ဌ။၂၄၆။ ဝိမာန၊ဌ။၃၁၆။ ဇာ၊ဌ၊၅။၄၁၅။ သံ၊ဋီ၊၁။၁၀၅။ နေတ္တိ၊ဝိ။၁၈၅။) (၂) အာ-သီသတိ (၂) ကြည့်။

အာသီသမာန (တိ) [အာ+သိသိ+အ+မာန] လိုချင်–တောင့်တ–သော၊ သူ။ အာသီသ-မာနာ ပုဏ္ဏက ဣတ္ထတ္တံ။ သုတ္တနိ။၄၃၅။ စူဠနိ။ ၇။ အာသီသမာနာတိ ရူပါဒီနိ ပတ္ထယမာနာ။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၂။၃၀၄။ စူဠနိ၊ဌ။၁၂။ (–ဇာ၊၁။ ၂၀၆။ ဓမ္မ၊ဌ၊၁။၁။ ဇာ၊ဌ၊၄။၁၉။)

အာသီသမာနရူပ (တိ) [အာသီသမာန+ရူပ] လိုချင်တောင့်တသော သဘောရှိသော၊ သူ။ အာသီသမာနရူပေါဝ၊ ကိဿ တုံ ဣဓ မာဂ-တော။ ဝိ၊၅။၂၅၅။ အာသီသမာနရူပေါဝါတိ ပစ္စာသီသမာနရူပေါ ဝိယ။ ဝိ၊ဌ၊၄။၁၈၇။

အာသီသဝါစာ (ထီ) [အာသီသာ+ဝါစာ] (အ သက်ရှည်ပါစေသတည်း စသည်ဖြင့်) တောင့်တသောစကား။ တဒါဟံ အာသီသဝါစံ၊ အဝေါစံ အနုကမ္ပိကာ။ အပ၊၂။၂၁၂။ ထေရီ၊ ဌ။၁၅၃။

အာသီသဝါဒ (ပု) [အာသီသာ+ဝါဒ] တောင့်တ သောစကား။ တဿ ပိတရာ ပယုတ္တံ အာသီ-သဝါဒံ အဘိဝါဒနဝါဒံ မာတရာ ဘဂိနီဘရိ-ယာဟိ စ ကတံ သစ္စကိရိယံ ပကာသေန္ဆော။ ဇာ၊ဌ၊၅။၂၉။

အာသီသာ (ထီ) [အာ+သာသ (သိသ, သိသိ) +အ] (၁) နောင် မချတ်ဖြစ်လတ္တံ့သော အကျိုး၏ ပြီးစီးခြင်း။ (၂) လိုလား–တောင့်တ–မြော်လင့်–ခြင်း။ (၁) အဝိစိနိရယံ ပတ္တောတိ ဣဒံ အာသီသာယံ အတီတဝစနံ။ ဝိ၊ဌ၊၄။၁၁၂။ အာသီသာယန္တိ အဝဿံဘာဝီ-အတ္ထသိဒ္ဓိယံ၊ သာ ဟိ ဣဓ အာသီသာတိ အဓိပ္ပေတာ၊ န ပတ္ထနာ။ ဝိမတိ၊၂။၂၅၅။ (၂) အာသီသာယ ဝသေန ထောမိတော။ သံ၊ဋီ၊၂။၆၂။

အာသီသာပေတိ (ကာ၊ကြိ) [အာ + သိသိ + ဏာပေ+တိ] မှီဝဲစေ၏။ န ဘာဝိတမာသီ-သာပေတိ။ ဒီ၊၃။၄၀။

အာသီသိက (န) [အာသီသ+ဣက] လိုချင်– တောင့်တ–ခြင်း။ အာသီသိကာနိ ကရောန္တိ။ ဇာ၊၂။၂၅၂။ ဇာ၊ဌ၊၇။၉၅။ အာသီသိကာနိတိ

http://www.dhammadownload.com

မဟာဆုဇ ဣမေ သတ္တာ အာသိသံ က-
ရောန္တိ။ ဇာ၊၆၊၇။၉၆။

အာသီသိတ (တိ) [အာ+သိသ+တ] (၁) လိုချင်တောင့်တအပ်သော၊ အဆု။ (၂) လိုချင်တောင့်တတတ်သော၊သူ။ (၁) ဟိတသုခိ-
ဝဟာ မေ ဘဝိဆန္တိတိ ဧဝံ အာသီသိတာဝိ။ အဘိ၊၆၊၁၀။၀၇။ ပဋိသံ၊၆၊၁၀။၁၁၁။ ဒီ၊၆၊၃။ ၁၉၅။ (–မ၊၆၊၁၀။၂၀၃။) (၂) အာသီသိ-
တေန "တုမ္ဟေ ဝိဟာရမေဝ ပတ္ထေထ။ အဟံ ပဟိဏိဿာမိ" တိ ဝုတ္တော။ ဝိဇ၊၅၇၃။

အာသီသိတဋ္ဌာန (နှ) [အာသီသိတ+ဋ္ဌာန] လိုချင် တောင့်တအပ်သော – အရပ် – နေရာ။ အာသာယ နု လဘတိတိ အာသီသိတဋ္ဌာနေ နု လဘတိတိ အတ္ထော။ ဝိမတိ၊၂၊၁၉၅။

အာသု ၁ (ဗျ) [အသ+ကု။ အာသတိ ခေပတိတိ အာသု။ ဓာန်၊၆၊၄၀။ အသတိ သိဃဘာဝေန ပဝတ္တတိတိ အာသု၊ သိဃံ။ ကွာဒိ။၁။ ထောမနိဝိဒ္ဓ အဗျယဒ္ဓ သွင်း၏။ ရူ။၁၃၆။ နိတိ၊ သုတ္တ။၃၉၁၊ ဆဋ္ဌစာမူတ္ထိဒ္ဓ အာသုံ ဟု ရှိပြီး အဗျယဒ္ဓပင် သွင်း၏။ ကောတ္ထုဘနှင့် မောနိယာဝိလျမ်ဒ္ဓ ဝိသေသန တိလိင်ဟု ဆို၏။ (အဘု-သံ)] လျင်မြန်စွာ၊ လျင်မြန်သော။ အာသု တုဏ္ဏ မရံ စာဝိ–လမ်မိတံ တုဝဋ္ဌမို စ။ ဓာန်။၄၀။ အာသု သိဃံ ဇောသာဝိသံ အာဂစ္ဆတိ။ ဝိ၊၆၊၁၁။၁၀၄။ သာရတ္ထ၊၂၂။

အာသု ၂ (ပု) [အသ+ကု] အသက်။ ဘဝတိ ယေနာတိ အသု။ အသ ဘုဝိ၊ ဥ။ အာသုပိ။ ဓာန်၊၆၊၄၀၇။

အာသုံ ၁ (ကြို) အတ္ထိ-ကြည့်။

အာသုံ ၂ (ဗျ) လျင်မြန်စွာ၊ လျင်မြန်သော။ အာသု ၁-ကြည့်။

အာသုဏမဘန (တိ) [အာ+သု+ကာ+မာန] စကားကို နာယူတတ်သော၊ စကားကို လိုက်နာသော၊ စကားကို နားထောင်သော၊ သူ။ အဿဝေါတိ အာသုဏမာနော။ သံ၊၆၊၁၀။၃၃။ အာသုဏမာနောတိ သပ္ပဋိဿဝေါ ဟုတ္ဝာ ဝစနသမ္ပဋိစ္ဆကော။ သံ၊၆၊၁၀။ ၇၈။

အာသုဏာတိ (ကြို) [အာ+သု+ကာ+တိ] ကြားနာ၏၊ စကားကိုလိုက်နာ၏၊ နားထောင်၏။ အာသုဏန္တိ ဗုဒ္ဓဿ ဘိက္ခူ။ ရူ။၁၅၃။ အာသုဏန္တိတိ အာသုတဝစနကရာ ဟောန္တိတိ အတ္ထော။ ရူ၊၆၊၁၀၇။

အာသုတ (တိ) [အာ+သု+တ] စိရင်အပ်သော၊ စိမ်အပ်သော (သေရည်ပြုလုပ်ဘုယ် ပစ္စည်းဝတ္ထုတို့ကို ရောနှော၍ စိမ်ထားအပ်သော)။ ကပ္ပတိ ဘန္တေ ယာ သာ သုရာ အာသုတာ အသမ္ပတ္တာ မဇ္ဇဘာဝံ၊ သာ ပါတုန္တိ။ ဝိ၊၄။ ၄၉၉။ အာသုတာတိ သမ္ပဿမ္ဘာရသင်္ခိတာ။ သာရတ္ထ၊၃။၄၅၃။ ဝိမတိ၊၂။၂၆၈။ အာသု-
တာတိ သင်္ခိတာ။ ဝိဇ၊၅၇၁။

အာသုမ္ဘတိ (ကြို) [အာ+သုမ္ဘ+အ+တိ] ပစ်ချ၏။ ဣမာနိ ဧဋကလောမာနိ ဌိတကောဝ အာသုမ္ဘသိ။ ဝိ၊၁။၃၄၀။ ဌိတကောဝ **အာ-**
သုမ္ဘိတိ....ဒါရုဘဏ္ဍံ အာနေတ္ဝာ ကိလန္တာ ဌိတကာဝ ပါတေန္တိ၊ ဧဝံ ပါတေသိတိ အတ္ထော။ ဝိ၊၆၊၂။၂၆၆။ (–ဝိ၊၂။၃၄၇။) ဂူထကဋာဟံ မတ္ထကေ **အာသုမ္ဘိ** သု—ဝိ၊၂။ ၃၄၇။ **အာသုမ္ဘိ**ဿန္တိ—ဝိ၊၂။၃၄၇။

အာသုမ္ဘိတ္ဝာ (ကြို၊ ဝိ) [အာ+သုမ္ဘ+တ္ဝာ] ပစ်ချ၍။ ပါနီယထာလကံ မတ္ထကေ **အာသုမ္ဘိ**-
တ္ဝာ။ ဝိ၊၂။၃၄၅။ **အာသုမ္ဘိတ္ဝာ**တိ ပါတေတ္ဝာ။ သာရတ္ထ၊၃။၁၂၃။ ဝိမတိ၊၂။၇၆။

အာသုမ္ဘိတ္ဝာန (ကြို၊ ဝိ) [အာ+သုမ္ဘ+တ္ဝာန] ပစ်ချ၍၊ ကြိုးတန်းလန်းဆွဲချ၍။ ဒဋ္ဌုံ ပါသံ ကရိတ္ဝာန၊ **အာသုမ္ဘိတ္ဝာန** ပါဒပေ။ ဝိမာန။ ၇၀။ **အာသုမ္ဘိတ္ဝာန** ပါဒပေတိ ဝိဇ္ဈပေ လဂ္ဂန-

http://www.dhammadownload.com

ဝသေန ပါဒပေ ရုက္ခေ ခိပိတ္ထာ။ ဝိမာန၊၄၄။ ၁၉၆။

အာသေဝတိ (ကြိ)[အာ+သေဝ+အ+တိ](က) မှီဝဲ၏။ (ခ) လွန်ကဲ-ပြင်းထန်-စွာ မှီဝဲ၏။ (ဂ) အစဉ် မှီဝဲ၏။ (ဃ) ရှိသေစွာ-ရှိရှိသေသေ-မှီဝဲ၏။ (င) အာရုံပြုသောအား ဖြင့် မှီဝဲ၏၊ အာရုံပြု၏။ (စ) ပဉ်းများသော အားဖြင့် မှီဝဲ၏၊ ပဉ်းများ၏။ (က) အစ္ဆရာ-သင်္ခါတမတ္တာမှိ စေ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု မေတ္တာ-စိတ္တံ အာသေဝတိ။ အံ၊၁၊၉။ သော တံ နိမိတ္တံ အာသေဝတိ ဘာဝေတိ ဗဟုလီ-ကရောတိ။ အဘိ၊ဝိ။၂၀၀။ အာသေဝတိတိ သေဝတိ ဘဇတိ။ အဘိ၊၁၊၂။၂၄၈။ (-အံ၊ ၁။၄၇၅။ အံ၊၂။၆၅။ အံ၊၃။၂၁၇။ ဝိ၊၁၊၂။ ၁၆။ မ၊၁၊၁။၁၁၃။ အံ၊၁၊၁။၅၃။ အံ၊၁၊၂။ ၃၄၆။ ပဋိသံ၊၁၊၁။၃၀၅။ ပဋိသံ၊၁၊၂။၁၈၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၃၂၁။ ခုဒ္ဒက၊၁။၅၆။ ဝဇိရ။၁၄၆။ မ၊၌၊၁။၂၀၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၌၊၁။၃၂၂။) (င) (စ) အနက်တို့လည်း-ကြည့်။ **အာသေဝန္တိ**—အဘိ၊က။၁၂၃။ ပေ၌ကော။၁၉၁။ **အာသေဝထ**—ခုဒ္ဒက၊၁။၂၁၅။**အာသေဝေယျ, အာသေဝိ**—အံ၊၃။၂၃၄-၅။ (ခ) ဣမ ဘိက္ခု ပုဗ္ဗဏ္ဏသမယံ **အာသေဝတိ**။ ပဋိသံ။၃၀။ အာသေဝတိတိ ဝသိပ္ပတ္တံ သမာဓိ ဘုသံ သေဝတိ။ ပဋိသံ၊၁၊ ၁။၁၂၃။ (ဂ) သော တံ နိမိတ္တံ သုဂ္ဂဟိတံ ကတ္ဝာ....အာသေဝတိ ဘာဝေတိ ဗဟုလီ ကရောတိ။ ပဋိသံ။၂၃၄။ အာသေဝတိတိ တမေဝသည် အာဒိတော သေဝတိ။ ပဋိသံ၊ ၁၊၂။၁၅၂။ (ဃ) ဥပ္ပန္နံ ဝါ ပဌမံ စျာနံ အာသေဝတိ (မဟာနိ။၄၀၁) တိ အာဒိသု ဇ္ဈာ အာဒရေန သေဝတိ ပဂုဏံ ကရောတိ။ မဟာနိ၊၁၊၄၁၄။ (င) (စ) အာသေဝန (မူလဋီ၊၂။၃၉)ကြည့်။

အာသေဝန (န၊ထိ) [အာ+သေဝ+ယု] မှီဝဲခြင်း၊ (ခ) (က) လွန်ကဲ-ပြင်းထန်-စွာမှီဝဲခြင်း။ (ခ) အစဉ်-ဖြေးဉီးစွာ-မှီဝဲခြင်း။ (ဂ) ရှိသေစွာ မှီဝဲခြင်း။ (ဃ) အာရုံပြုသော အားဖြင့် မှီဝဲခြင်း၊ အာရုံပြုခြင်း။ (င) ပဉ်း များသောအားဖြင့် မှီဝဲခြင်း၊ ပဉ်းများခြင်း။ (စ) ထပ်ကာထပ်ကာ-ပြုလုပ်ခြင်း-ဖြစ်စေခြင်း-ထုံမွှမ်းခြင်း။ (၂) လွန်ကဲ-ပြင်းထန်-စွာမှီဝဲအပ်သောတရား။ (ဒ)(က) အာသေဝနာယ သံဝတ္တန္တိ။ ပဋိသံ။၄၅-၆။ အာသေဝနာယာတိ ဘုသာ သေဝနာ အာသေဝနာ။ ပဋိသံ၊၁၊၁။ ၂၁၁။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၄၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၌၊၁။၀၁။) (ခ) ယာ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ အာသေဝနာ ဘာဝနာ ဗဟုလီကမ္မံ။ အဘိ၊ ဓ။၂၆၂။ အာသေဝနာတိ အာဒိသေဝနာ။ အဘိ၊၁၊၁။၄၃၃။ (-မ၊၁။၃၇၅။ ပဋိသံ။ ၂၆၅။ မ၊၁၊၂။၂၆၂။ ပဋိသံ၊၁၊၂။၁၆၉။ မ၊၌၊ ၂။၂၀၂။) (ဂ) ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ.... အာသေဝနာ ဘာဝနာ ဗဟုလီကမ္မံ။ အဘိ၊ဓ။ ၂၆၄။ ဒီ၊၁၊၃။၁၆၆။ အာသေဝနာတိ အာဒရေန သေဝနာ။ ဒီ၊၌၊၃။၁၀၃။(-ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။ ၃၀၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၌၊၂။၄၅၉။) (ဃ) သော တံ နိမိတ္တံ အာသေဝတိတိအာဒိသု ဂေါစရက-ရဏမှိ အာသေဝနာတိ ဝုတ္တာ။ မူလဋီ၊၂။၇၉။ (င) တဿ တံ မဂ္ဂံ အာသေဝတောတိ အာဒိသု ဘာဝနာ အာသေဝနာတိ ဝုတ္တာ။ မူလဋီ၊၂။၇၉။ အာသေဝနမန္ဒတာ-လည်း ကြည့်။ (စ) အာသေဝနဋ္ဌ (ဂ)(ဃ) ကြည့်။ (၂) အာသေဝနာဘာဝနာ-ကြည့်။

အာသေဝနကာလ (ပု) [အာသေဝန+ကာလ] မှီဝဲရာ-ပဉ်းများရာ - အခါ။ စရိယဝါရော ဥပ္ပန္နာနံ အာသေဝနကာလဝသေန စ ပါရိ-ပူရိကာလဝသေန စ ဝုတ္တော။ ပဋိသံ၊၁၊၂။ ၁၃၀။

အာသေဝနဂုဏ (ပု) [အာသေဝန+ဂုဏ] မှီဝဲခြင်းဟူသော ဂုဏ်ကျေးဇူး။ ဘိန္နဇာတိကာ ဟိ ဘိန္နဇာတိကာနံ အရွုပဓမ္မာနံ အာသေဝန-

http://www.dhammadownload.com

ဂုဏေန ပဂုဏမလဝဘာဝံ သာဓယမာနာ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၇၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၈၀။

အာသေဝနဋ္ဌ (ပု) [အာသေဝန+အတ္ထ] (က) မှိုဝဲခြင်းအနက်သဘော။ (ခ) အစဉ်-ရှိသေစ္စာ-မှိုဝဲခြင်းအနက်သဘော။ (ဂ) ထပ်ကာထပ်ကာ-ပြုလုပ်ခြင်း-ဖြစ်စေခြင်း-ဟူသောအနက်သဘော။ (ဃ) (မိမိနှင့် တူသောသဘော ရှိသည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်စေခြင်းဟူသော) ထုံမွှမ်းခြင်း အနက်သဘော။ (က) အာသေဝနဋ္ဌေန ဘာဝနာ။ ပဋိသံ။ ၃၀။ (-ပဋိသံ။၁၆၇။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။ ၁၁၄။) (ခ) ကေတ္တေ အာသေဝနဋ္ဌော အဘိ-ညေယျော။ ပဋိသံ။၁၈။ သမထဝိပဿနာယ ဝါ အာဒိတော, အာဒရေန ဝါ သေဝန-ဝသေန အာသေဝနဋ္ဌော။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၃။ (ဂ) (ဃ) ကုသလာဒိဘာဝေန အတ္တနာ သဒိသဿ ပယောဂေန ကရဏီယဿ ပုနပ္ပုနံ ကရဏံ ပဝတ္တနံ အာသေဝနဋ္ဌော၊ အတ္တသဒိ-သသဘာဝတာပါဒနံ ဝါသနံ ဝါ။ မူလဋ္ဌီ၊၃။ ၁၇၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၈၀။ အာသေဝနပစ္စယ-လည်း ကြည့်။

အာသေဝနဒဿန (န) [အာသေဝန+ဒဿန] မှိုဝဲခြင်းကို ပြခြင်း။ သာမညေန အာသေ-ဝနဒဿနမေဝါတိ ဣဓာဓိပ္ပေတမေဝ အာ-သေဝနတ္ထံ ဒသ္သေတုံ။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၀၇။

အာသေဝနဒဋ္ဌတာ (ထီ) [အာသေဝန+ဒဋ္ဌ+တာ] မှိုဝဲခြင်း - ပွါးများခြင်း - ၏ မြဲမြံသည်၏အဖြစ်။ ပရိစယကတာယာတိ အာ-သေဝနဒဋ္ဌတာယ သုစိရံ ပရိစယာယ။ မ၊ဋ္ဌီ၊ ၃။၃၁၆။

အာသေဝနန္တ (ပု) [အာသေဝန+အန္တ] မှိုဝဲ-ပွါးများ-ခြင်း၏အဆုံး၊ အာသေဝနပစ္စည်း-ကို ရသော အနုလောမဉာဏ်၏ အခြားမဲ့။ အနုလောမဿ ဟိ အာသေဝနန္တေ ဂေါတြ-ဘုဉာဏံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၃၁၅။ အာ-သေဝနန္တေတိ အာသေဝနတော အနန္တေ အာသေဝနလာဘိနော အနုလောမဉာဏဿ အနန္တရန္တိ အတ္ထော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၄၀၆။

အာသေဝနပစ္စယ (ပု) [အာသေဝန+ပစ္စယ] မိမိ၏ နောက်နောက် ဖြစ်သော-မိမိနှင့် အ-လားတူသော-ဇောတို့ကို ထပ်ကာထပ်ကာ ဖြစ်စေတတ်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့် ကျေးဇူးပြု-တတ်သောတရား၊ အာသေဝနပစ္စည်းတရား။ (ကျမ်းဂန်ကို သင်ယူရာ၌ ရှေးရှေးသင်ယူလေ့-ကျက်မှုသည် နောက်နောက်သင်ယူလေ့ကျက်-မှုအား လွယ်ကူအောင်, အရှိန်အဟုန်ကောင်း-အောင် ကျေးဇူးပြုသကဲ့သို့ရင်း, နုံသာလိမ်း-ကျံရာ၌လည်း ရှေးရှေး လိမ်းကျံအပ်သော နုံသာသည် နောက်နောက် လိမ်းကျံအပ်သော နုံသာအား ပို၍အနုံထုက်အောင် ထုံမွှမ်းပေး-သကဲ့သို့ရင်း ထို့အတူ မိမိနှင့် ကုသိုလ်ဇော-ချင်း, အကုသိုလ်ဇောချင်း, ကြိယာဇော-ချင်းတူသော နောက်နောက်သော ဇာတ်တူ-ဇောတို့ကို ထပ်ကာထပ်ကာ ဖြစ်စေခြင်းအား-ဖြင့် အရှိန်အဟုန် အင်အား ကောင်းအောင် ကျေးဇူးပြု ထုံမွှမ်းပေးတတ်သော (ဇာတ်တူ-အဆုံးဇောမှ တပါးသော) ရှေးရှေးသော လောကီဇော သတ္တစတ္တာလိသတို့သည် အာ-သေဝန ပစ္စည်းတရားတို့ မည်၏။) ပစ္ဆာ-ဇာတပစ္စယော၊အာသေဝနပစ္စယော။ပဋ္ဌာန၊ ၁။၁။ အာသေဝနပစ္စယောတိ ပုရိမာ ပုရိမာ ကုသလာ ဓမ္မာ ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ ကုသလာ-နံ ဓမ္မာနံ အာသေဝနပစ္စယေန ပစ္စယော။ ပဋ္ဌာန၊၁။၇။ အာသေဝနဋ္ဌေန အနန္တရာနံ ပဂုဏမလဝဘာဝါယ ဥပကာရကော ဓမ္မော အာသေဝနပစ္စယော ဂန္ထဝဒိသု ပုရိမာပုရိမာ-ဘိယောဂေါ ဝိယ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၄၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။၁၆၉။ (-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၁။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၀၂။ မူလဋ္ဌီ၊၁။၁၂၅။ မူလဋ္ဌီ၊ ၃။၁၁၅။ အနု၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၃၇။) အာသေဝနဋ္ဌ (ဂ)(ဃ) လည်း-ကြည့်။

http://www.dhammadownload.com

အာသေဝနပစ္စယကထာ (ထီ) [အာသေဝနပစ္စယ+ကထာ] အာသေဝနပစ္စည်းနှင့် စပ်သော စကား။ အဘိဓမ္မပိဋက ကထာဝတ္ထုပါဋိ၊ ၂၂-ဝဂ်၊ ၉-ကထာ။ အဘိ၊က။၄၄၆-ဂ။ ဣဒါနိ အာသေဝနပစ္စယကထာ နာမ ဟောတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၈၂။

အာသေဝနပစ္စယဘာဝီ (တိ) [အာသေဝန-ပစ္စယ+ဘာဝီ] အာသေဝနပစ္စည်းအဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်လေ့ရှိသော။ နဟိ အာသေဝနပစ္စယံ လဒ္ဓုံ ယုတ္တဿ အာသေဝနပစ္စယဘာဝီ ဓမ္မော အာသေဝနပစ္စယောတိ အဝုတ္တော အတ္ထိ။ မူလဋီ၊၁။၁၂၉။

အာသေဝနပစ္စယလာဘ (ပု) [အာသေဝန-ပစ္စယ+လာဘ] အာသေဝနပစ္စည်းကိုရခြင်း။ ပုရိမာ ပုရိမာ ကုသလာ ဓမ္မာတိ ပန သုတ္တပဒ-မကာရဏံ အာသေဝနပစ္စယလာဘဿ ဗလဝ-ဘာဝေ အနေကန္တိကတ္တာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၁၆၂။

အာသေဝနဗလဝတာ (ထီ) [အာသေဝန+ဗလဝတာ] မှီဝဲခြင်း၏ အားကြီးသည်၏ အဖြစ်။ အာသေဝနဗလဝတာယ ဝိစိတ္တဝုတ္တိ-တာယ စ ဝိကပ္ပေတ္ဝာ။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၁၄၀။ သီ၊ဋီ၊ သစ်၊၁။၃၉၀။

အာသေဝနမန္ဒတာ (ထီ) [အာသေဝန+မန္ဒ+တာ] မှီဝဲ–ပွါးများ–ကြိမ်ဖန်များစွာပြုလုပ်–ခြင်း၏ အားနည်းသည်၏အဖြစ်။ သော အာသေဝနမန္ဒတာယ အပ္ပသာဝဇ္ဇော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၄။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀၄။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၇။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၃။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀၆။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၁၀၁။ သာရတ္ထ၊၁။၃၄၆။ အာသေဝနံ ဘာ-ဝနံ ဗဟုလီ ကရဏံ။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၁၂၁။ သီ၊ဋီ၊ သစ်၊၁။၃၄၂။ (–မ၊ဋီ၊၁။၃၀၃။ သံ၊ဋီ၊၂။ ၁၄၂။)

အာသေဝနမဟန္ဆတာ (ထီ) [အာသေဝန+မဟန္ဆ+တာ] မှီဝဲ–ပွါးများ–ကြိမ်ဖန်များ စွာပြုလုပ် – ခြင်း၏ များသည်၏အဖြစ်။ အာသေဝနမဟန္ဆတာယ မဟာသာဝဇ္ဇော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၄။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀၄။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၇။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၃။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀၆။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၁၀၁။ သာရတ္ထ၊၁။၃၄၆။

အာသေဝနလာဘ (ပု) [အာသေဝန+လာဘ] အာသေဝနပစ္စည်းကိုရခြင်း။ အနာသေဝနံ နတ္ထီတိ အာသေဝနလာဘေ သတိ ယထာ-ဓမ္မသာသနေ အဝစနဿ ကာရဏံ နတ္ထိ။ အနုဋီ၊၁။၂၁၄။

အာသေဝနလာဘီ (တိ) [အာသေဝန+လာဘီ] အာသေဝန ပစ္စည်းကို ရခြင်းရှိသော။ အာ-သေဝနန္တ-ကြည့်။

အာသေဝနဝီရိယ (န) [အာသေဝန+ဝီရိယ] မှီဝဲ – ပွါးများ – အပ်သော လုံ့လဝီရိယ။ ပဓာနဝီရိယန္တိ သမ္မပ္ပဓာနေဟိ အာသေဝန-ဝီရိယံ, သဗ္ဗံ ဝါ ပုဗ္ဗဘာဂဝီရိယံ။ မ၊ဋီ၊၂။ ၂၁၄။

အာသေဝနာဓာန (န) [အာသေဝန+အာဓာန] ထုံမွှမ်းခြင်းကို ဆောင်ခြင်း။ နာနာဇာတိ-ကတ္တာပိ စေတေ တဿ အာသေဝနာဓာနံ နကရောန္တေဝ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၂၈၀။

အာသေဝနာဗလပ္ပတ္တ (တိ) [အာသေဝနာ+ဗလ+ပတ္တ] မှီဝဲ–ပွါးများ–ခြင်းဖြင့် အား ကြီးခြင်းသို့ရောက်သော။ အာသေဝနာဗလ-ပ္ပတ္တာနံ ဝုဒ္ဓတရာဝတ္ထတ္တာ ဝယလက္ခဏဝသေန သဗ္ဗသခ်ါရာနံ နိရောဓဒဿနသမတ္ထာ ဟုတ္ဝာ ဂမ္ဘီရာ ဟောတိ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၇။

အာသေဝနာဗဟုလ (တိ) [အာသေဝန+ဗဟုလ] အထပ်ထပ်မှီဝဲခြင်း များသော၊ သူ။ နိမိတ္တေ အာသေဝနာဗဟုလဿ ပဋိဘာဂနိမိတ္တေ ဝိသယဘူတေ ဘာဝနာမနသိကာရံ ဗဟုလံ အာသေဝန္တဿ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၁၄၉။

http://www.dhammadownload.com

အာသေဝနာဘာဝ (ပု) [အာသေဝန+အဘာဝ] ထုံမွှမ်းခြင်း၏ မရှိသည်၏အဖြစ်။ အထ ဝိပါကာဗျာကတံ ကသ္မာ နဂဟိတံ ? အာသေဝနာဘာဝတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၂၈၀။

အာသေဝနာဘာဝနာ (ထီ) [အာသေဝနာ+ဘာဝနာ] လွန်စွာမှီဝဲအပ်သော ဘာဝနာ။ (ဝသီဘော်သို့ရောက်သော ယောဂီအား အလိုရှိတိုင်း သုံးဆောင်ရာအခါ၌ ဖြစ်သော ဘာဝနာ။) အပရာပိ စတသော ဘာဝနာ၊ သေနာဘာဝနာ ပဋိလာဘာဘာဝနာ ကေရသာဘာဝနာ အာသေဝနာဘာဝနာ။ ပဋိသံ။၂၈။ အာသေဝနာဘာဝနာတိ ပဋိလာဘေ ဝသိပ္ပတ္တဿ ယထာရုစိ ပရိဘောဂကာလေ ဘာဝနာ။ သာ ဟိ ဘုသံ သေဝိယတိတိ အာသေဝနာတိ ဝုတ္တာ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၂။

အာသေဝနာလာဘ (ပု) [အာသေဝန+အလာဘ] အာသေဝနပစ္စည်းကို မရခြင်း။ အာသေဝနာလာဘေန အပ္ပဝိပါကတာယ စ ဣတရဒွယံ ဝိယ ပဝတ္တသန္တာနပရမာပေက္ခံ ဩကာသလာဘာပေက္ခဉ္စ ကမ္မံ နဟောတိ။ မ၊ဋီ၊၃။၁၅၇။ အံ၊ဋီ၊၂။၁၀၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၃၇၆။

အာသေဝန္တ (တိ) [အာ+သေဝ+အ+အန္တ] (က) မှီဝဲသော။ (ခ) ရှိသေစွာ မှီဝဲသော၊ ဖြစ်စေသော။ (ဂ) ပွါးများသော။ (က) ဣမံ နုခေါ အဟံ ဒိဋ္ဌိံ အာသေဝန္တော ဘာဝေန္တော ဗဟုလီကရောန္တော လဘာမိ ပစ္စတ္တံ သမထံ။ မ၊၁။၃၉၈။ အာနာပါနဿတိံ အာသေဝန္တော။ အံ၊၂။၁၀၅။ (–စူဋနိ။၂၀၁။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၄။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၅၃။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၆၉။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀၁။ သီ၊ဋီ၊ သစ်၊၂။၄၈။ မ၊ဋီ၊၃။၅၆။ အံ၊ဋီ၊၁။၁၀၉၊၁၆၂။ မူလ၊ဋီ၊၃။၁၁၅။) (ခ) အာသေဝန္တဿာ- (ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၈၂) တိ အာဒရဝသေန သေဝန္တဿ ပဝတ္တေန္တဿ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၄၄၅။ (ဂ)တဿ တံမဂ္ဂံ အာသေဝတော (အံ၊၁။၄၇၅) တိအာဒီသု ဘာဝနာ အာသေဝနာတိ ဝုတ္တာ။ မူလဋီ၊၂။၇၉။

အာသေဝမာန (တိ) [အာ+သေဝ+အ+မာန] (က) မှီဝဲသော။ (ခ) ပွါးများသော။ (က) ကေံ စိတ္တံ အာသေဝမာနံ ဥပ္ပန္နံ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆၂။ (ခ) မေတ္တံ ဥပေက္ခံ ကရုဏံ ဝိမုတ္တိံ၊ အာသေဝမာနော မုဒိတဉ္စ ကာလေ။ သုတ္တနိ၊၂၉၀။ အပ၊၁။၁၄။ စူဋနိ။၃၀၄။ အာသေဝမာနောတိ တိဿော တိကစတုက္ကဏ္ဍာနဝသေန ဥပေက္ခံ စတုတ္ထဏ္ဍာနဝသေန ဘာဝယမာနော။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၆။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၂။ စူဋနိ၊ဋ္ဌ။၁၃၇။

အာသေဝယိတ္ဝာ (ကြိ၊ ဝိ) [အာ+သေဝ+ဏယ+တ္ဝာ] ပွါးများ၍။ သုညပ္ပဏိဓိဉ္စ တထာနိမိတ္တံ၊ အာသေဝယိတ္ဝာ ဇိနသာသနမှိ။ အပ၊၁။၁၅။ အာသေဝယိတ္ဝာတိ ဝဇ္ဇေတ္ဝာ။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၅။

အာသေဝိတ (တိ) [အာ+သေဝ+တ] (က) မှီဝဲအပ်သော။ (ခ) အစမှစ၍ – ရှေးဦးစွာ – မှီဝဲအပ်သော။ (ဂ) ရှိသေစွာ မှီဝဲအပ်သော။ (က) ပါဏာတိပါတော ဘိက္ခဝေ အာသေဝိတော ဘာဝိတော ဗဟုလီကတော နိရယသံဝတ္တနိကော။ အံ၊၃။၇၇။ (–ဋင်း။၇၈။ အဘိ၊ဝိ။၃၅၄။ ဇာ၊၂။၄၅။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁၄။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၈၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၅၇။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၇။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၈၃။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၁၄၆။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၃။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၂၆၃။ မ၊ဋီ၊၁။၂၈၅။ အံ၊ဋီ၊၃။၇၂။) (ခ) အမတံ တေသံ ဘိက္ခဝေ အာသေဝိတံ၊ ယေသံ ကာယဂတာသတိ အာသေဝိတာ။ အံ၊၁။၄၇။ အာသေဝိတန္တိ အာဒိတော သေဝိတံ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၁၆။ (ခ) (ဂ) မေတ္တာယ ဘိက္ခဝေ စေတောဝိမုတ္တိယာ အာသေဝိတာယ ဘာဝိတာယ....ကောဒသာနိသံသာ (အဋ္ဌာနိသံသာ။ အံ၊၃။၁။) ပါဋိ-

http://www.dhammadownload.com

ကခ်ါ။ ဝိ၊၅။၂၄၉။ အံ၊၃။၅၄၂။ ပဋိသံ။ ၃၁၃-၄။ မိလိန္ဒ။၁၉၅။ အာသေဝိတာယာတိ အာဒိတော ပဋ္ဌာယ သေဝိတာယ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။ ၁၈၄။ အာသေဝိတာယာတိ အာဒရေန သေဝိတာယ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၉၃။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၂၀၇။ (–မ၊၃။၁၃၉။)

အာသေဝိတကမ္မဋ္ဌာန (တိ) [အာသေဝိတ+ကမ္မဋ္ဌာန] မှီဝဲ – ပွါးများ – အပ်ပြီးသော ကမ္မဋ္ဌာန်းရှိသော၊ သူ။ ယော ပန ပုရိမ-ဗုဒ္ဓါနံ သန္တိကေ အာသေဝိတကမ္မဋ္ဌာနော အပရိဟတဓုတင်္ဂေါ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၇၉။ အာ-သေဝိတကမ္မဋ္ဌာနောတိ အသုဘကမ္မဋ္ဌာနေ ကတပရိစယော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၂၀၆။

အာသေဝိတဗ္ဗ (တိ) [အာ+သေဝ+တဗ္ဗ] မှီဝဲ–ပွါးများ–အပ်သော။ တေ ဝေါ သာဓုကံ ဥဂ္ဂဟေတွာ အာသေဝိတဗ္ဗာ ဘာဝေတဗ္ဗာ ဗဟုလီကာတဗ္ဗာ။ ဒီ၊၂။၁၀၀။ (–မ၊၂။ ၁၁၈။ အံ၊၃။၄၅၆။ ပဋိသံ။၄၀၃။ နေတ္တိ။၄၅။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။၅၆။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၃၁၈။)

အာသေဝိတဝသီ (တိ) [အာသေဝိတ+ဝသီ] မှီဝဲ–ပွါးများ–အပ်သော ဝသီဘော်ရှိသော၊ သူ။ စိဏ္ဏဝသိနာတိ အာသေဝိတဝသိနာ။ မ၊ဋီ၊၂။၇၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၁၇၈။

အာသေဝိတုံ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+သေဝ+တုံ] မှီဝဲ –ပွါးများ–ခြင်းငှါ။ အာသေဝိတုံ ဖာသုက-ကာလေ ဝါ။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၆။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၂၂။ စူဋ္ဌနိ၊ဋ္ဌ။၁၃၇။

အာသေဝိတွာ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+သေဝ+တွာ] အထပ်ထပ်မှီဝဲ – ပွါးများ–၍။ သော တံ နိမိတ္တံ အာသေဝိတွာ ဘာဝေတွာ ဗဟုလီ-ကရိတွာ။ အဘိ၊ဝိ။၂၀၀-၁။ (–သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၁၆။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၂။ စူဋ္ဌနိ၊ဋ္ဌ။၁၃၇။)

အာသေဝိယမာန (တိ) [အာ+သေဝ+ယ+မာန] အထပ်ထပ်မှီဝဲ–ပွါးများ–အပ်သော။ မိတ္တဝိန္ဒက တဏ္ဍာ နာမေသာ အာသေဝိယ-မာနာ ဥပရိဝိသာလာ ဟောတိ ပတ္ထဋ္ဌာ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၉၄။ (–မူလ၊ဋီ၊၁။၅၇။)

အာဟ (ကြိ) [ဗြူ+အ+တိ။ ရူ၊နှာ-၃၀၁။ မောဂ်၊၆။၂၀။ဗြူ+အ(ပရောက္ခာ)။ကစ္စည်း။ ၄၇၅။ ရူ၊နှာ-၃၀၂။ မောဂ်၊၆။၁၆။ နီတိ၊ သုတ္တ။၉၅၆။]ပြော–ဆို–ပြောဆို–လျှောက်ထား – မိန့်ကြား – ဟောတော်မူ – ၏။ **အာဟ** (တိ-ဝိဘတ်) — နိဗ္ဗာနံ ဘဂဝါ အာဟ။ သံ၊၁။၂၁၂။ နိရုတ္တိဒီပနီ၊နှာ-၃၉၆။ ယော ဝေ အနဋ္ဌံဝ နဋ္ဌန္တိ စာဟ။ ဇာ၊၁။ ၂၈၇။ သစေ အယံ ဒက္ခိဏော သစ္စမာဟ။ ဇာ၊၁။၂၄၅။ မောဂ်၊သျ။၆။၂၀။ ဣဒါနိ ယမတ္ထံ... သမဏော ခလု ဘော ဂေါတမောတိ အာဒိ မာဟ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၃။ ဣဒါနိ မဇ္ဈိမသီလံ ဝိတ္ထာရေန္တော "ယထာ ဝါ ပနေကေ ဘော-နွော"တိ အာဒိ မာဟ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၉။ (ဤ ဝါကျတို့နှင့်အလားတူသော ဣဒါနိပုဒ်နောက်ရှိ အာဟကို ပစ္စုပ္ပန် ဧကန်ဟု ဆိုကြ၏။ ဘုရားကြီးနိယံ။၂၇)**အာဟု**(အန္တိ-ဝိဘတ်)— အဒလိဒ္ဒေါတိ တံ အာဟု။ သံ၊၃။၃၅၄။ အံ၊ ၁။၃၆၈။ အာဟူတိ ကထယန္တိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၃၁၀။ အာဟု ဘိက္ခုံ တထာဝိဓံ။ အံ၊၁။ ၃၂၂။ ဣတိဝုတ်။၂၇၅။ အာဟူတိ ကထ-ယန္တိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅၉။ အာဟု အာစိက္ခန္တိ ကထေန္တိ။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၃၄၅။ (–မ၊၂။၂၆၀။ သံ၊၁။၂၀၊၇၇၊၂၂၃။ ဣတိဝုတ်။၂၃၄။ ဇာ၊ ၁။၂၉၄။ ဇာ၊၂။၂၀၄။ နေတ္တိ။၁၄၉။ သံ၊ဋ္ဌ၊ ၁။၅၈၊၁၃၅။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၂၀၆။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။ ၃၃၈။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၂၄၂။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌ။၂၅၆။ မ၊ဋီ၊ ၃။၁၄၆။) **အာဟံသု** (အန္တိ-ဝိဘတ်)—တေ ဝေမာဟံသု။ မ၊၂။၁၁၂။ အာဟံသူတိ ဝဒန္တိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၁၆။ အာဟံသူတိ တေသံ တထာ-ဝစနဿ အဝိစ္ဆေဒေန ပဝတ္တိဒီပနန္တိ အာဟ "ဝဒန္တီ"တိ။မ၊ဋီ၊၃။၇၅။(–ဇာ၊၁။၂၇၁။ဇာ၊ ဋ္ဌ၊၁။၃၄၄။) **အာဟ**(အ-ဝိဘတ်)—တဒါဟ

http://www.dhammadownload.com

သဗ္ဗညုဝရော မဟေသိ။ အပ၊၁။၈။ တဒါ တသို့ ပုစ္ဆိတကာလေ အာဟ ကထေသီတိ သမ္မန္ဓော။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၃။ သီလဗ္ဗတေနပိ နု သုဒ္ဓိမာဟာတိ သီလေနာပိ.... နာဟ နု ကထေသိ နု ဘဏသိ နု ဒီပယသိ နု ဝေါဟ-ရသိ။ မဟာနိ။၁၄၅။ အာဟု (ဥ-ဝိဘတ်)—တေနာဟု ပေါရာဏာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၃။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၁။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၅၃-၄။ အာ-ဟံသု(ဥံ-ဝိဘတ်)—ဣဒံ ဝေါဟာရေ အဋ္ဌ-ဝိနိစ္ဆယေ အာဂတန္တိ အာဟံသု။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၇၈။ အာဟံသူတိ မနုဿာ ဝဒိံသု။ သာရတ္ထ၊၃။၂၄၃။ ဗြဝိတိ, ဗြူတိ တို့လည်း ကြည့်။

အာဟစ္စ[၁] (ကြိ၊ဝိ) [အာ+ဟန+တွာ] (က) ထိ၍၊ ထိခိုက်၍။ (ခ) ရောက်၍၊ (ဂ) ထိ၍၊ ထောက်၍။ (ဃ) ပြည့်စေ၍၊ ပြန့်နှံ့၍။ (င) ပုတ်ခတ်၍။ (စ) အထူးပြု၍။ (က) ဂင်္ဂါ နဒီ....သမုဒ္ဒံ အာဟစ္စ တိဋ္ဌတိ။ မ၊၂။၁၆၁။ တတ္ထဇာတရူက္ခာဒီနိ ဝါ အာဟစ္စ တိဋ္ဌတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၂၇။ အဋ္ဌိနိ ကောဋ္ဌိယာ ကောဋ္ဌိံ အာဟစ္စ ဌိတာနိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅၄။ အာဟစ္စာ-တိ ဖုသိတ္ဝာ။ ဝိမတိ၊၂။၁၄၈။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၆၄။ (–ဝိ၊၃။၁၁၆။ မ၊၁။၁၇၀။ နေတ္တိ။၉၆။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၀၊၁၀၁။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၄။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၆။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆၊၇၅၊၁၄၃၊၂၇၇။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၅၊၃၅၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅၆၊၃၁၇။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၁။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၅၊၂၈၃။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၄၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၈။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၉။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၂၆။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။၄၄။ သာရတ္ထ၊၁။၂၈၆။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၁၉။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၈၀။ မူလဋ္ဌီ၊၃။၅၈။ အနုဋ္ဌီ၊၃။၇၈) (ခ) အာဟစ္စာ (မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၉) တိ ဝိသယံ အန္ဒာယ ပတ္ဝာတိ အတ္ထော။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၈၇။ (ဂ) ကတ္တရဒဏ္ဍေန ဝါ အာဟစ္စ အာဟစ္စ ဂစ္ဆန္တဿ ပထဝီ ဘိဇ္ဇတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၄။ (ဃ) နဘံ အာဟစ္စ ပဗ္ဗတာ။ သံ၊၁။၁၀၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၂၅။ နဘံ အာဟစ္စာတိ အာကာသံ ပူရေတ္ဝာ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅၄။ နဘံ အာဟစ္စာတိ ဝိပုလတ္တာ ဝေ အာကာသံ အဘိဝိဟစ္စ သဗ္ဗဒိသာသု ဖရိတ္ဝာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၉၀။ (–အံ၊၂။၂၁၀။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၇၃။) (င) ပါဏိနာ တလမာဟစ္စာ (ဒီ၊၂။၂၁၀) တိ ဟတ္ထေန ပထဝီတလံ ပဟရိတ္ဝာ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၈၆။ (–ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၇။ သာရတ္ထ၊၂။၁၅၄။) (စ) အာဟစ္စပဒ–ကြည့်။

အာဟစ္စ[၂] (တိ) [အာ+ဟန+ရိစ္စ] စွပ်—တပ်–အပ်သော။ အာဟစ္စပါဒ–ကြည့်။

အာဟစ္စ[၃] (ကြိ၊ဝိ) [အာ+ဟရ+တွာ။ နိရူတ္တိ-ဒီပနီ။ ၅၀၅-၆။ မောဂ်၊သျ။၅။၁၆၆]ဆောင်ယူ၍။ သာ နော အာဟစ္စ (သီ၊သျာ၊ဣ) ပေါသတိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၃၆၆။ (–မ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၅။) အာဟတ္ဝ–လည်း ကြည့်။

အာဟစ္စပဒ (နု) [အာဟစ္စ+ပဒ] မြတ်စွာဘုရား သည် အက္ခရာတို့၏ ဖြစ်ရာ လည်ချောင်း အစရှိသော အရပ်ကို–ထိ–အထူးပြု–၍ ဟောကြားတော် မူအပ်သော ပုဒ်၊ ဘုရား ဟော ပါဋ္ဌိတော်ပုဒ်။ အာဟစ္စပဒေန ရသေန အာစရိယဝံသေန အဓိပ္ပါယာ ကာ-ရဏုတ္တရိယတာယ။ ဧတ္ထ ဟိ အာဟစ္စပဒန္တိ သုတ္တံ အဓိပ္ပေတံ။ မိလိန္ဒ။၁၅၀။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၅။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၃၁၉။ ပဇ္ဇတေ အနေန အတ္ထောတိ ပဒံ၊ ဘဂဝတာ ကဏ္ဌာဒိဝဏ္ဏပ္ပဝတ္တိဋ္ဌာနံ အာဟစ္စ ဝိသေသေတ္ဝာ ဘာသိတံ ပဒံ အာဟစ္စပဒံ၊ ဘဂဝတောယေဝ ဝစနံ။ တေ-နာဟ "အာဟစ္စပဒန္တိ သုတ္တံ အဓိပ္ပေတ"နွိ။ သာရတ္ထ၊၂။၄၅။ (–ဝဇိရ။၈၅။ ဝိမတိ၊၁။၁၂၁။)

အာဟစ္စပါဒ (တိ) [အာဟစ္စ+ပါဒ] အပေါင်၌–စွပ်အပ်သော—စွပ်၍ တည်သော–အခြေရှိသော၊ အပေါင်ကိုထွင်း၍ ခြေထောက် တပ်ထားသော (ညောင်စောင်း)။ ကုဋ္ဌီရပါဒေါ အာဟစ္စ-ပါဒေါ စေဝ မသာ-

http://www.dhammadownload.com

ရကော။ ဓာန်။၃၁၀။ အဋ္ဌနိယံ အာဟစ္စော, အာဟစ္စ ဝါ ပါဒေါ တိဋ္ဌတိ ယဿာစ္ဆတိ အာ-ဟစ္စပါဒေါ၊ ပုဗ္ဗပက္ခေ "ရိစ္စော"တိ ယောဂ-ဝိဘာဂေန ရိစ္စပစ္စယန္တော အာဟစ္စသဒ္ဒေါ။ ပရပက္ခေ ကု တ္ဝာပစ္စယန္တော၊ ယဿ အဋ္ဌ-နိဆိဒ္ဓေ ပါဒေါ ပဝိသိတ္ဝာ တိဋ္ဌတိ၊ သော အာဟစ္စပါဒေါ။ ဓာန်၊ဋီ။၃၁၀။ အာဟစ္စ-ပါဒက လည်း ကြည့်။

အာဟစ္စပါဒက (တိ) [အာဟစ္စပါဒ + က] အပေါင်ကို ထုင်း၍ သွင်းအပ်သော အခြေ ရှိသော၊ ညောင်စောင်း။ မဠော နာမ စတ္တာ-ရော မဠာ မသာရကော ဗုန္ဓိကာဗဒ္ဓေါ ကုဋ္ဌိရပါဒကော အာဟစ္စပါဒကော။ဝိ၊ ၂။၅၀။ အာဟစ္စပါဒကောတိ အယံ ပန "အာဟစ္စ-ပါဒကော နာမ မဠော အင်္ဂေ ဝိဇ္ဈိတ္ဝာ ကတော ဟောတီ" (ဝိ၊ ၂။၆၇) တိ ဧဝံ ဟရတော ပါဠိယံ ယေဝ ဝုတ္တော၊ တသ္မာ အဋ္ဌနိယော ဝိဇ္ဈိတ္ဝာ တတ္ထ ပါဒသိခံ ပဝေသေတ္ဝာ ဥပရိ အာဏိံ ဒတ္ဝာ ကတမဠော အာဟစ္စပါဒ-ကောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဝိ၊ ၆။၃။၃၉။ အာဟစ္စ-ပါဒကန္တိ အင်္ဂေ ဝိဇ္ဈိတ္ဝာ ပဝေသိတပါဒကံ။ ကခ်ီ။၂၀၆။ (–ဝိ၊ ၂။၆၆။ ဝိ၊ ၆၊ ၃၊ ၆၆၊ ၁၅၉။ အဘိ၊ ၆၊ ၃၃၉။ မဟာနိ၊ ၆။၂၂၂။ သာရတ္ထ၊ ၃။၃၂။ ကခ်ီ၊ ဋီ။၃၆၉၊ ၄၂၂။)

အာဟစ္စဝစန (နာ) [အာဟစ္စ+ဝစန] မြတ်စွာဘုရား၏ ဌာန်ကရိဏ်း စသည်ကို ထိ၍ ဖြစ်သော စကားတော်၊ မြတ်စွာဘုရားကိုယ် တော်တိုင် ဟောကြားသောသုတ်။ ကိ ဣဒံ ဆုတ္တံ အာဟစ္စ ဝစနံ အနုသန္ဓိဝစနံ။ နေတ္တိ။ ၁၉။ အာဟစ္စဝစနန္တိ ဘဂဝတော ဌာနကရ-ဏာနိ အာဟစ္စ အဘိဟန္ဒာ ပဝတ္တဝစနံ၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန သာမံ ဒေသိတသုတ္တန္တိ အတ္ထော။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။၇၉။ (–မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၆၉။ ဗီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၇၄။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၉၀။)

အာဟဥ်
အာဟညန်] (ကြို) အာဟနတိ-ကြည့်။

အာဟဋ္ဌ (တိ) [အာ+ဟရ+တ] ဆောင်-ဆောင်ယူ–ဆောင်ပို့–အပ်သော။ အာဟဋ္ဌံ ဘဏ္ဍံ ဂေါပေန္တော။ ဝိ၊ ၁။၆၅။ ဣမ အာဟဋ္ဌ-(ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။၃၅၂)နှိ ဝိဟာရတော ဗဟိ အာဂတ-ဋ္ဌာနေ အာနီတံ။ ဝိမတိ၊ ၂။၁၇။ ဥပမံ ကတ္ဝာ အာဟဋ္ဌော။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။၉၀။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။၉၁။ (–ဝိ၊ ၃။၁၆၂။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။၁၄၊ ၃၄၄။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။၆၁၊ ၁၆၀။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။၈၅၊ ၂

http://www.dhammadownload.com

အာဟဋ္ဌနာပညတ္တိ (ထီ) [အာဟဋ္ဌနာ+ပညတ္တိ] ယင်ချေးဥ (ယင်ချေးဥနှင့် တူသော ကိလေသာ)တို့ကို ထုတ်ဆောင် ပယ်ရှားခြင်းကို အပြားအားဖြင့် သိစေတတ်သော် ပညတ်။ အာဟဋ္ဌနာပညတ္တိတိ (အာဟရဏပညတ္တိ-တိ?) နီဟရဏပညတ္တိ။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌ။၁၂၂။ အာသာဋ္ဌိကာနံ အာဟဋ္ဌနာယ စ ပညာ-ပနတော အာဟဋ္ဌနာပညတ္တိ နာမ။ နေတ္တိ၊ ဝိ။၁၉၀။

အာဟဋ္ဌပဋိဘတ္တ (န) [အာဟဋ္ဌ+ပဋိဘ+တ္တ] ရွေးခ်ိ ဆောင်ယူဘူးသည်၏အဖြစ်။ သော ဟိ တဿ နိဝုတ္တပဋိဘတ္တာ .... ပါနိယဿဋ္ဌဿ အာဟဋ္ဌ-ပဋိဘတ္တာ "ပါနိယဿဋ္ဌံ အာဟရီ"တိ အာဟ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။ ၂၄၉။

အာဟဋ္ဌဘက္ခ (န) [အာဟဋ္ဌ+ဘက္ခ] ဆောင် ယူအပ်သော – ဥစ္စော – ဘက္ခာ။ ယတ္တကံ ဝါဏိဇာနံ အာဟဋ္ဌဘက္ခဿ ရာသိဝသေန ကယဝိက္ကယဋ္ဌာနံ နာမ။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၃၀၀။

အာဟတ[1] (တိ) [အာ+ဟန+တ] (က) ရိုက်နှက်ပုတ်ခတ်အပ်သော။ (ခ) တီးခတ်အပ်သော။ (ဂ) ထောင်းထု–ဖွပ်လျော်–အပ်ပြီးသော၊ အဟောင်းဖြစ်သော။ (ဃ)အရုပ်ထင်စေ–အမှတ် တံဆိပ် ခတ်နှိပ်–အပ်သော၊ (ကျပ်ဒင်္ဂါးပြား)။ (က) အာဟတာ(မဟာ-နိ။၃၂၀)တိ ကောဓေန အာဟတာ ပဟတာ။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၃၇၆။ အာဟတောပိ နကုပ္ပေယျ။ ဇာ၊၂။၂၉၄။ (ခ) အာဟတေ အမတဘေ-ရိမှိ။ ဗုဒ္ဓဝံ။၃၄၄။ အာဟတေတိ အာဟတာ-ယ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။၂၃၀။ (ဂ) အာဟတေတိ ပုဏ္ဏ-ကော။ သီ၊ဋ္ဌိ၊သစ်၊၁။၃၇၀။ (ဃ) အာဟတေ ဥပဋ္ဌာပိတေ ဝဏ္ဏဟပုရိသာဒိရူပေ စ။ ဓာန်၊ ဋ္ဌီ။၉၀၃။

အာဟတ[2] (တိ) [အာ+ဟရ+တ] ဆောင်– ဆောင်ယူ– ဆောင်ပို့–အပ်သော။ အာဟ-တော မေ သာလိ။ ဒီ၊၃။၇၄။

အာဟတက (တိ) [အာဟတ+က] အမြဲခေါ် ဆောင် ထားအပ်သော။ ကမ္မကာရော နာမ ဘဋ္ဌကော အာဟတကော။ ဝိ၊၂။၂၉၀။ အာဟတကောတိ အာနီတော၊ နိယတကော-တိ အဓိပ္ပါယော။၀ဇိရ။၃၅၇။

အာဟတကိစ္စ (န) [အာဟတ+ကိစ္စ] ဆောင် ယူအပ်သောကိစ္စ။ အာဂတကိစ္စန္တိ အာဟ-တကိစ္စံ၊ အယမေဝ ဝါ ပါဌော။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၁။ ၁၀၉။

အာဟတဂတ္တ (တိ) [အာဟတ+ဂတ္တ] စွဲကပ် အပ်သော ကိုယ်ရှိသော၊ သူ။ တိလကာဟ-တာတိ ကာဋ္ဌသေတာဒိဝဏ္ဏေဟိ တိလကေ-ဟိ အာဟတဂတ္တာ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၀။

အာဟတစတုပဉ္စဂဏ္ဌိက (တိ) [အာဟတ+စတု-ပဉ္စဂဏ္ဌိ+က] (စို့.ဖြင့်)ရိုက်နှက် ဖွဲ့တပ်အပ် သော လေးဖွဲ့ငါးဖွဲ့ရှိသော။ စတုပဉ္စဂဏ္ဌိကာ-ဟတောတိ အာဟတစတုပဉ္စဂဏ္ဌိကော။ သံ၊ ဋ္ဌီ၊၂။၄၄၅။

အာဟတစိတ္တ (တိ) [အာဟတ+စိတ္တ] (ဒေါသ သည်) နှိပ်စက်–ဖျက်ဆီး–အပ်သော စိတ်ရှိ သော၊သူ။ အာဟတစိတ္တော ခီလဇာတော။ ဝိ၊၁။၂၄၉။ ပဋိလေန အာဟတံ စိတ္တမဿာ-တိ အာဟတစိတ္တော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၀။ (–ဒီ၊ ၃။၁၉၈။ မ၊၁။၁၄၅။ အံ၊၃။၂၅၂။ အဘိ၊ဝိ။ ၃၉၂။မဟာနိ။၄၀၄။ ဓမ္မပ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၆။သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊၂။၂၀၂။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅၆။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။ ၃၇၀၊၄၁၆။ သာရတ္ထ၊၁။၃၀၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။ ၂၅၄။)

အာဟတတိလက (တိ) [အာဟတ+တိလက] နှမ်းစေ့ပမာဏရှိသော အဖြူအမဲ အပြောက်စုံ သောကိုယ်ရှိသော၊ သူ။ တိလကာဟတာတိ အာဟတတိလကာ၊ တိလပွမာဏေဟိ ဗိန္ဒူဟိ သမန္တတော သန္ထတသရီရော။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၆၄။

http://www.dhammadownload.com

အာဟတပစ္စာဟတမန (တိ) [အာဟတ+ပစ္စာဟတ+မန] (ဒေါသသည်) နှိပ်စက်အပ်, ထပ်ခါထပ်ခါ နှိပ်စက်အပ်သော စိတ်ရှိသော၊ သူ။ ဒေါသဝသေန အာဟတပစ္စာဟတမနာ။ မဟာနိ၊ဌ။၁၆၅။

အာဟတမန (တိ) [အာဟတ+မန] (ဒေါသသည်)နှိပ်စက်–ဖျက်ဆီး–အပ်သော စိတ်ရှိသော၊သူ။ တေ တိတ္ထိယာ ဒုဋ္ဌမနာ ဝိရုဒ္ဓမနာ ပဋိဝိရုဒ္ဓမနာ အာဟတမနာ။ မဟာနိ။ ၄၇။ အာဟတမနာတိ ပဋိဃေန အာဟတံ စိတ္တံ ဧတေသန္တိ အာဟတမနာ။ မဟာနိ၊ဌ။ ၁၆၅။

အာဟတသမဗ္ဘာဟတ (တိ) [အာဟတ+သမဗ္ဘာဟတ] တိုက်ခိုက် ရိုက်နှက်အပ်, ထပ်တလဲလဲ ပြင်းထန်စွာ တိုက်ခိုက် ရိုက်နှက်အပ်သော။အာဝဋ္ဌေ ပတိတဒါရုက္ခန္ဓော အန္တောယေဝ ပါသာဏာဒီသု အာဟတသမဗ္ဘာဟတော ဘိဇ္ဇိတွာ စုဏ္ဏဝိစုဏ္ဏံ ဟောတိ။ သံ၊ဌ၊ ၃။၈၄။

အာဟတာဟတဌာန (နဲ) [အာဟတ+အာဟတ+ဌာန] တူးဆွအပ် တူးဆွအပ်တိုင်းသော နေရာ။ ကုဒ္ဒါလေန အာဟတာဟတဌာနေ နိဓိကုမ္ဘိယော ဂီဝါယ ဂိဝံ အာဟစ္စ ဌိတာ ဒိသွာ။ အံ၊ဌ၊၁။၁၄၈။

အာဟတ္တု (ပု) [အာ+ဟရ+တု] ဆောင်သော၊ သူ။ အဟံ နေသံ ဇီဝိကာယ ဒါတာ၊ ယသဿ အာဟတ္တာ။ မ၊၂။၃၂၅။

အာဟတ္တုံ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+ဟရ+တုံ] ထုတ်ဆောင်ခြင်းငှါ။ သစေ ဘန္တေ နဲ သက္ကုဏေယျံ အာဒိကေနေဝ အာဟတ္တုံ ဝါမေန ဟတ္ထေန သီသံ ပရိဂ္ဂဟေတွာ။ မ၊၂။၅၇။

အာဟ(တ္ဌ)တ္ဌာ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+ဟရ+တ္ဌာ] ဆောင်ယူ၍။ သံကာရပုဋ္ဌာ အာဟတ္ဌာ။ ဇထရ။ ၃၀၅။ အာဟတ္ဌာတိ အာဟရိတ္ဌာ။ ထေရ၊ဌ၊၂။၂၀၄။ ဝနေ အာဟတ္ဌ ကဏ္ဍက-(ဇာ၊၁။၃၉၈)နှိ ကဏ္ဍကံ အာဟရိတ္ဌာ။ ဇာ၊ဌ၊၅။၁၀၇။ (–အပ၊၁။၁၅၉။ ဇာ၊၁။၂၂၆။ ဇာ၊၂။၃၆၈။)

အာဟနတိ (ကြိ) [အာ+ဟန+အ+တိ] (က) နှိပ်စက်၏၊ ညှဉ်းဆဲ၏၊ ပူပန်စေ၏။ (ခ) ထိခိုက်၏။ (ဂ)တီးခတ်၏၊ ဆော်ရွမ်း၏၊ (ဟောကြား၏)။ (က) တတ္ထ အာဟနတိ စိတ္တန္တိ အာဃာတော။ ဒီ၊ဌ၊၁။၅၂။ တတ္ထ အာဟနတီတိ ဟိံသတိ ဝိဗာဓတိ ဥပတာပေတိ စာတိ အတ္ထော။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၅၉။ အာဟနတီတိ အာဘုသော ဃဋ္ဌေတိ ဟိံသတိ ဝါ၊ ဝိဗာဓတိ ဥပတာပေတိ စာတိ အတ္ထော။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၂၂၁။(ခ)ကဝါဋံ အာဟနတိ။ ဝိ၊ဌ၊၃။၅၀။ (–ကခ်ါ။၂၀၇။ ဝိမတိ၊၂။၁၈။) (ဂ) အာဟနန္တိ— သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၂၂၁။ အာဟညန္တု ဘေရိမုဒိင်သခေ်။ ဇာ၊၁။၃၁၃။ အာဟညန္တူတိ အာဟနန္တု။ ဇာ၊ဌ၊၄။၃၉၅။ အာဟညန္တု သဗ္ဗဝိဏာ၊ ဘေရိယော ဒိန္ဒိမာနိ စ။ ဇာ၊၂။၂၂၀။ အာဟညန္တူတိ ဝါဒိယန္တု။ ဇာ၊ဌ၊၆။၃၁၇။ အာဟနီ မေခလေ ပုရေ။ ဗုဒ္ဓဝံ။၃၂၉။ အာဟနီတိ ဝါဒယိ၊ ဓမ္မံ ဒေသေတီတိ အတ္ထော။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဌ။၁၈၅။ (–ဗုဒ္ဓဝံ။၃၄၄။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဌ။၁၇၇၊၂၃၀။) အာဟနိ — ဗုဒ္ဓဝံ။၃၂၇။ အမတဘေရိမာဟနိ-(–အပ၊၁။၇)နှိ အမတဘေရိံ ဒေဝဒုန္ဒုဘိံ ပဟရိံ။ အပ၊ဌ၊၁။၁၂၆။ အာဟညွ် အမတဒုန္ဒုဘိ (ဝိ၊၃။၁၂။ မ၊၁။၂၂၇။)နှိ ဓမ္မစက္ကပဋိလာဘာယ (ဓမ္မစက္ခုပဋိလာဘာယ) အမတဘေရိံ ပဟရိဿာမီတိ ဂစ္ဆာမိ။ ဝိ၊ဌ၊၃။၂၄၆။ မ၊ဌ၊၂။၉၄။ ဝဇိရ။၄၀၀။ အာဟညွန္တိ အာဟနိဿာမိ။ သာရတ္ထ၊၃။၁၆၅။ ဝိမတိ၊၂။၈၉။ မ၊ဋီ၊၂။၁၄၁။

အာဟနန (နဲ) [အာ+ဟန+ယု] (က) ရိုက်ခတ်ခြင်း၊ ထိခိုက်ခြင်း။ (ခ) ရှေးဦးစွာ–ထုနှက်–ဟီးခေါက်–ခြင်း။ (ဂ) ရှေ့ရှု–

http://www.dhammadownload.com

ထုနှက်–တီးခေါက်–ခြင်း။ (က) အာဟန-နေန ဘိတ္တိ ကမ္မတိ။ ဝိ၊၄၊၃။၎၉။ (ခ) (ဂ) အောက်ပုဒ် ကြည့်။

အာဟနနပရိယာဟနနရသ (တိ) [အာဟနန+ပရိယာဟနန+ရသ] (က) ရှေးဦးစွာခေါက်ခြင်း, ထက်ဝန်းကျင်မှ ခေါက်ခြင်း ကိစ္စရှိသော။ (ခ) ရှေ့ရှုခေါက်ခြင်း, လှည့်လည်၍ ခေါက်ခြင်းကိစ္စရှိသော။ သုဘယံ အာရမ္မဏော စိတ္တာဿ အဘိနိရောပနလက္ခဏော၊ အာဟန-နပရိယာဟနနရသော။ ဝိ၊၄၊၁၀။၁၁၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။၁၃၀။ အာဟနနပရိယာဟနနရသောတိ အာဒိတော, အဘိမုခံ ဝါ ဟနနံ အာဟနနံ။ ပရိတော, ပရိဝတ္တိတ္တာ ဝါ ဟနနံ ပရိယာဟ-နနံ။ သာရတ္ထ၊၁၀။၃၅၉။ မူလဋီ၊၁၀။၈၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊၁၀။၁၆၆။ (–အဘိ၊၄၊၁၀။၁၅၇။)

အာဟနနရသ (တိ) [အာဟနန+ရသ] (က) ရှေးဦးစွာခေါက်ခြင်းကိစ္စရှိသော။ (ခ) ရှေ့ရှုခေါက်ခြင်းကိစ္စရှိသော။ တထာဟိ ဝိတက္ကော "အာဟနနရသော"တိ, ယောဂါဝစရော စ "ကမ္မဋ္ဌာနံ တက္ကာဟတံ ဝိတက္ကပရိ-ယာဟတံ ကရောတီ"တိ ဝုစ္စတိ။ မ၊၎၊၂။ ၂၀၂။

အာဟနန္တ (တိ) [အာ+ဟန+အ+အန္တ](က) တီးခတ်ဆော်ရွမ်းသော၊သူ။ (ခ) ညှဉ်းဆဲသော၊သူ။ (က) အာဟနန္တံ ဓမ္မဘေရိ"။ အပ၊၂။၄၃။ ထေရ၊၄၊၁၀။၄၅၀။ အာဟနန္တော ဓမ္မဘေရိ"။ မိလိန္ဒ။၂၀။ (ခ) အာဃာတေ-နန္တောတိ အာဟနန္တော ဗာဓေန္တော။ အံ၊ဋီ၊ ၂။၄၆။

အာဟနိတ္ဝာ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+ဟန+တ္ဝာ] (က) တီးခတ်ဆော်ရွမ်း၍ (ခ) ထိခိုက်–ရိုက်ခတ်–၍။ (က) သုမနော ဘဂဝါ ကတဝိဒိတမ-နော ဓမ္မဘေရိ" အာဟနိတ္ဝာ ဓမ္မနဂရံ မာ-ပေတ္ဝာ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊၄၊၁၁၇။ (ခ) အာကောဋေ-တ္ဝာတိ အာရမ္မဏံ အာဟနိတ္ဝာ။ မ၊၎၊၂။ ၂၀၂။

အာဟရ (ကြိ) အာဟရတိ-ကြည့်။

အာဟရက (တိ) [အာ+ဟရ+ကဿ] ဆောင်ယူတတ်သော၊သူ။ အလဒ္ဓဿ ဝါ ရဇ္ဇဿ အာ-ဟရကော။ ဇာ၊၄၊၅။၁၂၄။

အာဟရဏ (န) [အာ+ဟရ+ယု] ဆောင်ခြင်း၊ ဆောင်ယူခြင်း။ ဒါရကဿ ပရကုလတော ဒါရိကာယ အာဟရဏံ။ ဝိ၊၄၊၂။၁၃၉။ အာ-ဟရဏံ အာဟာရော။ သာရတ္ထ၊၂။၃၂၆။ (–သံ၊၄၊၂။၂၅။ နေတ္တိ၊၄။၁၂၂။ ကခ်ီ၊ဋီ။ ၄၆၉။ မ၊ဋီ၊၂။၂၅၅။ သံ၊ဋီ၊၂။၄၆၂။ မူလဋီ၊ ၂။၁၂၆။ အနုဋီ၊၃။၇၄။)

အာဟရဏက (တိ) [အာဟရဏ+က] (ဂ) ဆောင်ယူသော၊ ပို့ဆောင်သော၊သူ။ (၂) ဆောင်ယူအပ်သော။ (ဂ) သာသန ပဋိသာ-သနမို့ နော အာဟရဏကော နု ဘဝိဿတိ။ ဒီ၊၄၊၂။၂၆၈။ သံ၊၄၊၁။၆၇။ (–ဇာ၊၄၊၃။ ၃၀၈။)(၂) မေ ဘရိယာ မမတ္ထာယ အာဟ-ရဏကံ အာဟာရံ။ အံ၊၄၊၁။၃၄၃။

အာဟရဏကထာ (ထီ) [အာဟရဏ+ကထာ] ဆောင်ယူခြင်းနှင့်စပ်သော စကား။ ဒဿိရိ-ယက္ခေန သီတာယ နာမ ဒေဝိယာ အာဟ-ရဏကထာ။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၃၄၂။

http://www.dhammadownload.com

အာဟရတိ။ ဝိ၊ဌ၊ငၤ၊၃၀၂။ (–ဝိ၊ဌ၊၂။၅၀–ဂ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဂ။၂၃။ ဇာ၊ဌ၊၂။၃၃၀၎။) ယံ တံ သာယံ သာယမာသာယ **အာဟရန္တိ**။ ဒီ၊၃။ ၇၃။ (–ဝိ၊၃။ဂဂ။ မ၊ဂ။၂၂၉။ ဝိ၊ဌ၊ဂ။၃၃၂။ ၃၀။။ ဝိ၊ငၤ။။ဂ၅၀၊၂၆၀။ ဝိ၊ဌ၊ဂ။၃၂။ ဝိ၊ငၤ၊ဂ။ဂ၃။ ဒီ၊ဌ၊ဂ။ဂ၃။ ဒီ၊ဌ၊၂။ဂဂ၎။ အံ၊ဌ၊၃။၃၅။ အဘိ၊ဌ၊၂။၉၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဂ။၆၆။ မဟာနိ၊ဌ။ ၆၄။ မ၊ဌ်၊၂။၂၀၉။) တံ့ မယ္ဂံ....နာနာဒါရုနိ **အာဟရသိ**။ သံ၊ဌ၊၃။၇၅။ (–ဣတိဝုတ်၊ဌ။ ၂၈။) တေလံ အာဟရာမိ (ဥဒါန။၉၁) တိ ဝတ္တာမာနသမီပတာယ ဝတ္တာမာနံ ကတ္ဝာ ဝုတ္တံ၊ တေလံ အာဟရိဿာမိတိ အတ္ထော။ ဥဒါန၊ဌ။ဂဝ၄။ ကိ˙ **အာဟရာမိ**။ မ၊ဌ၊ ၃။၉၅။ **အာဟရာမ** — ဝိ၊ဌ၊၂။၆၆။ ဒီ၊ဌ၊ ဂ။ဂ၄။ **အာဟရန္တ**—ဇာ၊ဌ၊၂။၃၆၇။ **အာဟရာဟိ**—ဝိ၊သင်္ဃ။၄၂၅။ **အာဟရ**—ဝိ၊ဂ။ ၉၃၊၃၀၆၊၃၄၆။ ဝိ၊၃။၄ဘ၇။ ဒီ၊၂။ဂဘ၇။ ဇာ၊ဂ။။ ၂၅။ ဝိ၊ဌ၊ဂ။ဂ၊ ဂ၊ဂ။။ ဝိ၊ဌ၊ဂ။ဂ၂၂။ ဝိ၊ဌ၊၂။ဂ၁၀၊၂၆၀။ ဝိ၊ဌ၊ ၃။ဂ၃။ ဒီ၊ဌ၊ဂ။ဂ၃။ ဒီ၊ဌ၊၂။ဂဂ၄။ အံ၊ဌ၊ ၃။ဂ၃။ အဘိ၊ဌ၊၂။၆၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဂ။၆၆။ မဟာနိ၊ဌ။ ၆၄။ မ၊ဌ်၊၂။၂၀၆။) တံ့ မယ္ဂံ....နာနာဒါရုနိ **အာဟရသိ**။ သံ၊ဌ၊၃။၇၅။ (–ဣတိဝုတ်၊ဌ။ ၂၈။) တေလံ အာဟရာမိ (ဥဒါန။၉၁) တိ ဝတ္တာမာနသမီပတာယ ဝတ္တာမာနံ ကတ္ဝာ ဝုတ္တံ၊ တေလံ အာဟရိဿာမိတိ အတ္ထော။ ဥဒါန၊ဌ။ဂဝ၄။ ကိ˙ **အာဟရာမိ**။ မ၊ဌ၊ ၃။၉၅။ **အာဟရာမ** — ဝိ၊ဌ၊၂။၆၆။ ဒီ၊ဌ၊ ဂ။ဂ၄။ **အာဟရန္တ**—ဇာ၊ဌ၊၂။၃၆၇။ **အာ**-**ဟရာဟိ**—ဝိ၊သင်္ဃ။၄၂၅။ **အာဟရ**—ဝိ၊ဂ။ ၉၃၊၃၀၆၊၃၄၆။ ဝိ၊၃။၄ဘ၇။ ဒီ၊၂။၄ဘ၇။ ဇာ၊ဂ။။ ၂၅

http://www.dhammadownload.com

အံ၊ဌ။၁။၁၄၀။ ဇာ၊ဌ၊၇။၂၉၅။ **အာဟာသိ**—ဒီ၊၃။၇၄။ **အာဟရေသိ**—မ၊၃။၃၀၈။ သံ၊၂။၂၈၂။ **အာဟရိံသု**—မ၊ဌ၊၃။၁၇၁။ အဘိ၊ဌ၊၂။၂၈။ ဇာ၊ဌ၊၅။၄။ မိဂစမ္မာနိ **အာဟရိံ**။ ဇာ၊၁။၃၂၅။ အာဟရိန္တိ အာဟရိဿာမိ။ ဇာ၊ဌ၊၄။၄၂၁။ (– ဗုဒ္ဓဝံ။၃၀၈။ အပ၊ဌ၊၁။၁၀) **အာဟရိဿတိ**—ဇာ၊၁။၈၄။ ဇာ၊ဌ၊၂။၃၅၅။ ဇာ၊ဌ၊၃။၃၅၃။ **အာဟရိဿန္တိ**—မ၊၂။၄၃။ ဝိ၊ဌ၊၁။၃၀၂။ သာရတ္ထ၊၂။၁၄၈။ **အာဟရိဿသိ** — ဇာ၊၂။၃၃၅။ ဇာ၊ဌ၊၇။၂၉၅။ ယံ တွံ ဥဒကမာဟရေ။ ဇာ၊၂။၃၃၅။ (ဤ၌ ဿသိ ဝိဘတ်ကို ပြေ။ ဇာ၊ဌ၊၇။၂၉၅ – ကြည့်) **အာဟရိဿာမိ** — မ၊၃။၃၀၈။ သံ၊၂။၂၈၂။ ဝိ၊ဌ၊၁။၂၆၉၊၃၀၇။ ဝိ၊ဌ၊၂။၃၀၂။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၆၆။ မ၊ဌ၊၃။၁၆၉။ သံ၊ဌ၊၁။၁၇၅။ အံ၊ဌ၊၂။၂၅၊၁၇၅။ အဘိ၊ဌ၊၂။၂၇၉၊၄၃၂။ မဟာနိ၊ဌ။၁၇၁။ ကခ်ါ၊ဋ္ဌ။၃၀၇။ မူလဋ္ဌ၊၁။၆၂။ **အာဟရိဿာမ**—ဝိ၊ဌ၊၃။၁၅၉။အဟံ ဥဒကမာဟိဿ(ဇာ၊၂။၃၃၅)နွိ ဘောတိ အဟံ ဥဒကံ အာဟရိဿာမိ။ ဇာ၊ဌ၊၇။၂၉၅။ (က) (ခ) သုတ္တံ **အာဟရတိ**။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၈၉။ မူလဋ္ဌ၊၂။၈၇။ တွံ.... ဒီဃသုတ္တံ **အာဟရသိ**။ အဘိ၊ဌ၊၁။၂၉။ သုတ္တံ **အာဟရာဟိ**။ အံ၊ဌ၊၃။၃၄၇။ အဘိ၊ဌ၊၁။၁၃၃။ အဘိ၊ဌ၊၂။၃၀၅။ သုတ္တပဒံ **အာဟရ**။ အဘိ၊ဌ၊၂။၃၀၅။ ပဋိသံ၊ဌ၊၂။၈။ သုတ္တံ **အာဟရထ**။ အံ၊ဌ၊၁။၇၁။ အဘိ၊ဌ၊၁။၃၅၀။ ဥပမံ **အာဟရိ**။ မ၊ဌ၊၁။၃၉၇။ (–ဝိ၊ဌ၊၃။၄။ ဒီ၊ဌ၊၂။၁၀၅။ ဓမ္မ၊ဌ၊၁။၆၆။ ဣတိဝုတ်၊ဌ။၁၄၀။ ဇာ၊ဌ၊၁။၁၇၈။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၆၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၈။) သုတ္တံ **အာဟရိံသု**။ အံ၊ဌ၊၁။၇၂။ **အာဟရိဿတိ**—အဘိ၊ဌ၊၂။၃၀၅။ (က) (ဂ) **အာဟရေယျဿာဟ** (မ၊၂။၅၇)နွိ အပနေယျံ အဿ အဟံ။မ၊ဌ၊၃။၇၇။ (က) (ဃ) (င) ပစ္စယော ဟိ **အာဟရတိ** အတ္တနော ဖလံ။ မ၊ဌ၊၁။၂၁၀။ အာဟရတီတိ အာနေတိ ဥပ္ပါဒေတိ ဥပတ္ထမ္ဘေတိ စာတိ အတ္ထော။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၀၈။ (–သံ၊ဌ၊၂။၂၄။ အဘိ၊ဌ၊၁။၁၉၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၃၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၂၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၁၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၈။) **အာဟရန္တိ**—သံ၊ဌ၊၂။၂၁။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅။ (က) (စ) သစ္စံ ကိရ တွံ ဘိက္ခု အဒိန္နံ မုခဒ္ဓါရံ အာဟာရံ **အာဟရသိ**။ ဝိ၊၂။၁၂၀။ အဒိန္နံ မုခဒ္ဓါရံ အာဟာရံ **အာဟရေယျ**။ ဝိ၊၂။၁၂၁။ အာဟရေယျာတိ ပဝေသေယျ။ ကခ်ါ။၂၃၁။ အာဟရေယျာတိ မုခဒ္ဓါရံ ပဝေသေယျ။ သာရတ္ထ၊၃။၇၀။ **အာဟရေ** (ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၄၃)တိ အာဟရေယျ၊ အာဟရေယျာဟာရန္တိ ဝါ ပါဌော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၄။ **အာဟာရံ အာဟရိ**။ အံ၊ဌ၊၁။၁၁၃။ အာဟာရံ **အာဟရိဿသိ**။ ဝိ၊၂။၁၂၀။ အာဟာရေတိ-လည်း ကြည့်။ (က) (ဆ) မာယိမံ ဓမ္မပရိယာယံ သုတ္ဓာ ပမာဒံ **အာဟရိံသူ** (အံ၊၃။၁၈၇)တိ.... မာ ပမာဒံ **အာပဇ္ဇိံသု**။ အံ၊ဌ၊၃။၂၆၄။ (က) (ဇ) သကောသံ ပုပ္ပမာဟရိံ (အပ၊၁။၁၈၆)တိ သကဏ္ဏိကံ သာလပုပ္ပံ **အာဟရိံ** ပူဇေသိန္တိ အတ္ထော။ အပ၊ဌ၊၂။၁၅၂။ (က) (ဈ) မုခေ **အာဟရေယျာ** (မ၊၂။၅၇)တိ မုခေ ဌပေယျ။ မ၊ဌ၊၃။၇၇။

အာဟရန္တ (တိ) [အာ+ဟရ+အ+အန္တ၊ထီ-၌ **အာဟရန္တီ**] (က) ဆောင်သော၊ ဆောင်ယူသော၊ (ခ) ဆောင်သော၊ ထုတ်ဆောင်ဖော်ပြသော၊သူ။ (ဂ) ဆောင်သော၊ စားမျိုသော၊သူ။ (က) ဒိဇာ ဒိဇံ ကုဏပမာဟရန္တံ။ ဇာ၊၁။၁၆၆။ ကုဏပမာဟရန္တန္တိ မံသပိဏ္ဍံ အာဒါယ အာဟရန္တံ။ ဇာ၊ဌ၊၃။၃၅၉။ အထဿ ဘရိယံ ဘတ္တံ အာဟရန္တိံ ဒိသ္ဝာ။ မ၊ဌ၊၄။၄။ (–ဝိ၊ဌ၊၁။၂၆၉။ ဒီ၊ဌ၊၁။၂၆၄။ ဒီ၊ဌ၊၂။၃၆၀။ မ၊ဌ၊၁။၂၇၆။ အံ၊ဌ၊၁။၃၄၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၄၃။) (ခ) အတ္တနော စ အမ္မဋ္ဌဿ စ ကုလဝံသံ **အာဟရန္တော**။ ဒီ၊ဌ၊၁။

http://www.dhammadownload.com

၂၃၀။ ဥပမံ အာဟရန္တော။ မ၊ဌ၊၂။၄။ အံ၊ဌ၊၂။၈။ (–အံ၊ဌ၊၂။၁၇၉။ ဥဒါန၊ဌ။၁၃၆။ ဣတိဝုတ်၊ဌ။၁၃၂။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၁၇။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၆၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၃၅၃။ အနုဋ္ဌီ၊၂။၂၉။) (၈) အဒိန္နံ မုခဒ္ဓါရံ အာဟာရံ အာဟရန္တဿ ပါစိတ္တိယံ။ ဝိ၊၅။၃၀။ (–အံ၊ဌ၊၁။၇၇။)

အာဟရယမာန (တိ) [အာ+ဟရ+ဏယ+မာန] စားမျိုသော၊သူ။ ဧဝံ ဝိဂတမဒံ အာဟာရံ အာဟရယမာနံ။ ဒီ၊၂။၁၈၀။

အာဟရဟတ္ထ (တိ) [အာဟရ+ဟတ္ထ+ဏ] လက်ကို ဆောင်ပါ – လက်လှမ်းပါ–ဟု ဆိုသူနှင့် တူသော၊ လက်လှမ်းပါဟု ဆိုသကဲ့သို့ ညွှတ်သော။ သွာယံ အာဟရဟတ္ထော ကကုဓော။ ဝိ၊၃။၃၈။ ဘန္တေ အာဟရ ဟတ္ထန္တိ ဧဝံ ဝဒန္တော ဝိယ ဩဏတောတိ အာဟရဟတ္ထော။ ဝိ၊ဌ၊၃။၂၅၃။

အာဟရဟတ္ထက (ပု) [အာဟရဟတ္ထ + က] (မိမိအလိုလို မထနိုင်၍) လက်ကို ဆွဲပါ-ဟု ဆိုရသောပုဏ္ဏား၊ လက်ကို ဆွဲထူပါဟု ဆိုရ လောက်အောင် စားသော ပုဏ္ဏား။ အာဟရဟတ္ထကော နာမ ဗဟုံ ဘုဥ္ဇိတ္ဝာ အတ္တနော ဓမ္မတာယ ဥဋ္ဌာတုံ အသက္ကောန္တော "အာဟရဟတ္ထ"နှိ ဝဒတိ။ အဘိ၊ဌ၊၁။၄၃၂။ မဟာနိ-ဌ။၃၀၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၅၉။ (–ဒီ၊ဌ၊၂။၃၇၀။ ဣတိဝုတ်၊ဌ။၉၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၁။)

အာဟရာပန (န) [အာ+ဟရ+ဏာပေ+ယု] ဆောင်ယူစေခြင်း။ ပုန အာဟရာပနဿ ဝုတ္တတ္တာ။ သာရတ္ထ၊၂။၁၄၈။ (–ဝိမတိ၊၁။၃၄၇။)

အာဟရာပိတ (တိ) [အာ+ဟရ+ဏာပေ+တ] ဆောင်ယူစေအပ်သော။ ဧဝံ အာဟရာပိတဥ္ဇ ဂေါဏံ ရက္ခိတ္ဝာ။ ဝိ၊ဌ၊၂။၁၅၀။ (–ဒီ၊ဌ၊၂။၆၈။ ဓမ္မ၊ဌ၊၁။၃၈၈။)

အာဟရာပေတဗ္ဗ (တိ) [အာ+ဟရ+ဏာပေ+တဗ္ဗ] ဆောင်–ယူ–စေအပ်သော၊သူ။ ဘေသင္ဇံ အာဟရာပေန္တေန ဉာတိသာမဏေရေဟိ ဝါ အာဟရာပေတဗ္ဗံ။ ဝိ၊ဌ၊၂။၆၆။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၁၀။ (–ဝိ၊ဌ၊၂။၁၄၉။ ဝိ၊ဌ၊၃။၇၅။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၁၅၊၁၃၆။ ကခ်ါ၊ဋ္ဌီ။၃၁၄၊၄၃၅။)

အာဟရာပေတိ (ကာ၊ကြိ) [အာ+ဟရ+ဏာပေ+တိ] ဆောင်–ယူ–ဆောင်ယူ–စေ၏။ ဓနံ အာဟာရာပေတိ။ စူဋ္ဌနိ။၂၃၆၊ ကိဉ္ဇိ ကမ္မံ ကရောန္တံ အာဟရာပေတိ။ ဝိ၊ဌ၊၂။၁၅၀။ (–ဒီ၊ဌ၊၁။၂၆၉။ ဒီ၊ဌ၊၂။၂၂၂။ မ၊ဌ၊၁။၃၇၆။ မဟာနိ၊ဌ။၂၃၄။) **အာဟရာပေန္တိ**—ဝိ၊ဌ၊၁။၃၄၃။ ဝိ၊ဌ၊၂။၁၄၉။ မ၊ဌ၊၁။၃၆၃။ စူဋ္ဌနိ၊ဌ။၁၂၂။ **အာဟရာပေဟိ**—ဝိ၊သင်္ဂဟ့။၄၃၃။ ဒီ၊ဌ၊၂။၂၀၂။**အာဟရာပေထ**—ဝိ၊သင်္ဂဟ။၄၃၃။ ဒီ၊ဌ၊၂။၂၀၂။ **အာဟရာပေယျ** — မိလိန္ဒ။၂၇၁။ သံ၊ဌ၊၁။၁၃၅။ **အာဟရာပေသိ**— မ၊ဌ၊၄။၅။ အံ၊ဌ၊၁။၁၇၁။ **အာဟရာပေသုံ**— သံ၊ဌ၊၁။၁၃၁။ **အာဟရာပေဿတိ**—ဒီ၊ဌ၊၂။၂၀၂။

အာဟရာပေတုံ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+ဟရ+ဏာပေ+တုံ] ဆောင်–ယူ–စေခြင်းငှါ။ ဂေါဏံ ပန အညာတိကအပ္ပဝါရိတဌာနတော အာဟရာပေတုံ န ဝဋ္ဌတိ။ ဝိ၊ဌ၊၂။၁၅၀။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၁၇။ (–ဝိ၊ဌ၊၂။၃၀၂။ ဝိ၊ဌ၊၃။၁၁၃။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၇၁၊၁၁၆။ အံ၊ဌ၊၁။၁၆၂။ ဝိမာန၊ဌ။၅၈။ ဇာ၊ဌ၊၇။၇၇။ သာရတ္ထ၊၂။၄၁၀၊၄၄၁။)

အာဟရာပေတ္ဝာ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+ဟရ+ဏာပေ+တ္ဝာ] ဆောင်–ယူ–စေ၍။ ဧကံ သာဋ္ဌကံ အာဟရာပေတ္ဝာ။ ဝိ၊၁။၇၇။ တထော စီဝရံ အာဟရာပေတ္ဝာ။ ဝိ၊၂။၃၂၇။ (–ဝိ၊၁။၈၆။ မိလိန္ဒ။၅၇။ ဝိ၊ဌ၊၁။၄၉၊၁၇၃၊၂၄၀။ ဝိ၊ဌ၊၂။၆၆၊၁၅၀၊၂၄၂။ ဝိ၊ဌ၊၃။၂၁၊၃၉၉။ ကခ်ါ။၁၇၇။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၁၀။ ဒီ၊ဌ၊၁။၈၀။ ဒီ၊ဌ၊၂။၄၉။ မ၊ဌ၊၂။၁၂၄။ မ၊ဌ၊၃။၄၂။ သံ၊ဌ၊၁။

http://www.dhammadownload.com

၂၂၁။ အံးဌေး၊၂၆၉။ ပဋိသံးဌေး၂။၂၀၉။ ဓမ္မးဌေး၊၂။ ၂၀၉။ ဓမ္မးဌေး၂။၄၄၉။ ဥဒါနးဌေ။ ဂ၅။ ဗုဒ္ဓဝံးဌေ။၃၂၃။ သီးဌိုးသစ်း၊၃။၃၅၀။ အံးဌိုး၊၃။၃၅၅။ အံးဌိုး၃။၃၃၃။)

အာဟာရပေန္တ (တိ) [အာ+ဟရ+ဏာပေ+အန္တ] ဆောင်-ယူ-စေသော၊သူ။ ဘဏ္ဍံ အာဟာရပေန္တေသု ဘဏ္ဍံ ဒါတဗ္ဗံ။ ဝိ၊ဌေ၊၂၆၅။ (-ဝိ၊ဌေ၊၂၂၃၊၃၄၂။ ဝိ၊ဌေ၊၂။ ၆၅၊၁၀၀၊၁၀၄။ ဝိ၊သင်္ဃ၊၁၃။ ဒီ၊ဌေ၊၂။၁၀၀။ သာဝတ္ထိ၊၂။၃၃၁။ ဝိမတိ၊၁။၂၀၂။)

အာဟရိတ (တိ) [အာ+ဟရ+တ] ဆောင်ယူအပ်သော။ အာယသ္မတာ ဘဒ္ဒေ့ ဆန္နေန သတ္ထုံ အာဟရိတံ။ မ၊၃။၃၁၀။ သံ၊၂။၂၀၄။ ဇဝနဟံသကာလေ တာနိ ကဏ္ဌာနိ အာဟရိတာနိ။ သံ၊ဌေ၊၂။၂၀၉။ (-သံ၊၁။၁၂၂။ သံ၊ဌေ၊၁။၁၆၀။ သီးဌိုးသစ်း၁။၁၀၆၊၃၂၂။ သံ၊ဌိုး၂။၂၉၃။)

အာဟရိတမ္ဗ (တိ) [အာ+ဟရ+တမ္ဗ] ဆောင်ယူ - အပ်- သင့် - ထိုက် - သော။ ဣတိ.သဒ္ဒေါ အာဟရိတမ္ဗေ၁။ ဝိ၊ဌေ၊၂။၄၂။ (-ဝိ၊ဌေ၊၂။၆၆၊၂၂၁။ ဒီ၊ဌေ၊၃။၁၂၉။ မ၊ဌေ၊၁။၂၄၂။ သံ၊ဌေ၊၂။၃၄၊၁၂၃။ အံ၊ဌေ၊၁။၂၁။ အံ၊ဌေ၊၂။ ၁၇၊၂၆၄။ အဘိ၊ဌေ၊၂။၃၀၆၊၄၄၁။ အဘိ၊ဌေ၃။၁၁၄။ သုတ္တနိ၊ဌေ၊၂။၁၀၆။ ပဋိသံ၊ဌေ၊၂။ ဂ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၂၅။ ကခ်ီ၊ဌိုး၁၄၊၂၁၇။ ဒီ၊ဌိုး၃။၃၄၊၂၂၁။ သံ၊ဌိုး၂။၂၉၃။)

အာဟရိတမ္ဗ ဝတ္ထုပဒဋ္ဌာန (တိ) [အာဟရိတမ္ဗ+ဝတ္ထု+ပဒဋ္ဌာန] စားမျိုအပ်သော ဝတ္ထု ဟူသော နိမိတ္တသော အကြောင်းရှိသော။ ကဗင်္ဂံ ကတ္တာ အာဟရိတမ္ဗဝတ္ထုပဒဋ္ဌာနော။ အဘိ၊ဌေ၊၁။၃၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၂။၂၀၀။

အာဟရိတုံ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+ဟရ+တုံ] ဆောင်ယူခြင်းငှါ။ မဟန္တံ နိဓာနံ နဿာ ဧကေန အာဟရိတုံ။ ဝိ၊ဌေ၊၂။၂၆၉။ ကပ္ပိယကာရကော....ကပ္ပိယံ သပ္ပိတေလာဒိံ အာဟရိတုံ ဇာနာတိ။ ဝိ၊သင်္ဃ၊၆၇။ ပုပ္ဖါနိ အာဟရိတုံ ဂစ္ဆတိ။ အံ၊ဌေ၊၃။၃၀၄။ (-ဝိ၊သင်္ဃ၊၂၀၁။ ဒီ၊ဌေ၊၂။၂၀၄။ ဒီ၊ဌေ၂။၁၉၃။ သံ၊ဌေ၂။၁၁၀။ မဟာနိ၊ဌေ။၂၀၄။ ဇာ၊ဌေ၊၃။ အံ၊ဌိုး၂။၃၄၉။ မူလဋ္ဌိ၊၃။၁၇၁။)

အာဟရိတုကာမ (တိ) [အာဟရိတုံ+ကာမ] ဆောင်ယူခြင်းငှါ အလိုရှိသော၊ ဆောင်ယူလိုသော၊သူ။ အာစရိယန္တေဝါသိကာ ဆမာသကံ ဂရုဘဏ္ဍံ အာဟရိတုကာမာ ဇာတာ။ ဝိ၊ဌေ၊၃။၃၂၁။ (-သံ၊ဌေ၊၃။၁၆၀။ အဘိ၊ဌေ၂။၄၆၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၃။၂၀။)

အာဟရိတ္ဝာ (ကြိ၊ဝိ) [အာ + ဟရ + တ္ဝာ] ဆောင်ယူ၍။ ပတ္တပတ္တပုလကံ အာရာမံ အာဟရိတ္ဝာ (ဝိ၊၁။၇)တိ ဂတဂတဋ္ဌာနေ လဒ္ဓံကမေကံ ပတ္တပတ္တပုလကံ ဂဟေတ္ဝာ အာရာမံ နေတ္ဝာ။ ဝိ၊ဌေ၊၃။၁၄၅။ ပဋိက္ကမနံ အာဟရိတ္ဝာ ဒိန္နဘိက္ခမိံ ဂဏှတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၃။ ၆၃။ အာဟရိတ္ဝာတိ ပတ္တံ ဂဟေတ္ဝာ ဂေဟတော အာနေတ္ဝာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၃။၉၄။ (-ဝိ၊၂။ ၃၂၄။ ဝိ၊၃။၃၇။ အပ၊၁။၄၀၈။ ဝိ၊ဌေ၊၃။ ၂၀၀၊၃၃၆။ ဝိ၊ဌေ၂။၉၊၁၄၊၉၄။ ဝိ၊ဌေ၄။ ၆၄။ ဒီ၊ဌေ။ ဇာတ၊၂။ ၁၀၀၊၂၀၆။ ကခ်ီ၊ဋီ။ ၂၁၆၊၃၀၀၊၄၃၅။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၃၀။ ဒီ၊ဋီ၃။ ၂၇၂။ မ၊ဋီ၊၂။၁၇၅။ မ၊ဋီ၊၃။၁ ၂။ သံ၊ဋီ၊၂။၁၄၅၊၃၃၇။ အံ၊ဋီ၊၁။၁၁၊၆၆၊၁၁၁။ မူလဋ္ဌိ၊၃။ ၁၀၆။ အံ၊ဋီ၊၃။၃၁၁၊၂၂၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၆၁-၄။)

http://www.dhammadownload.com

အာဟရိတ္ဌာန (ကြိ၊ဝိ) [အာ+ဟရ+တ္ဌာန] ဆောင်ယူ၍။ တိဏကဋ္ဌဥ ဝလ္လိဥ၊ အာဟရိတ္ဌာနဟံ တဒါ။ အပ၊၁။၃၁၂။

အာဟရိမ (တိ) [အာ+ဟရ+ဣမ] ဆောင်ယူခြင်းဖြင့်–ဆောင်ယူ၍–ဖြစ်စေအပ်သော။ (က) ဆောင်ယူ၍ – အသစ်ပြုလုပ်၍ – တပ်ဆင်ထားအပ်သော။ (ခ) အခြားဒေသမှ ဆောင်ယူလောင်းထည့်ထားအပ်သော (ဂ) အာဂန္တုက အဖြစ်ဖြင့် ဆောင်ယူထားအပ်သော။ (ဃ) ကိုယ်ပိုင်ဥစ္စာဖြစ်သော။ (င) (ကိုယ်လက်သုတ်သင်ခြင်း တန်ဆာဆင်ခြင်းဖြင့်)ပြုပြင်ထားအပ်သော။ (က) ပလ္လင်္ကော နာမ အာဟရိမေဟိ ဝါဋ္ဌေဟိ ကတော ဟောတိ။ ဝိ၊၂။၃၉၃။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၃၆၂။ (–သာရတ္ထ၊၃။၂၉၄။ ဝိမတိ၊၂။၁၈၄။) အာဟရိမဝါဋ္ဌ-လည်း ကြည့်။ (ခ) ယတောပိ အာဟရိမတော ဝါ ပေါက္ခရဏီအာဒီသု ဌိတတော ဝါ ကေဝလံ ယာဂုဘတ္တံ သမ္ပာဒေန္တိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၄၂။ (ဂ) ကုလင်္ဂပါဒက-ကြည့်။ (ဃ) ယော ပန သံဃိကဝလ္လိမတ္တမ္ပိ အဂ္ဂဟေတ္ဌာ အာဟရိမေန ဥပကရဏေန။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၈၆။ (င) အာဟရိမေန ရူပေနာ (ထေရီ။၄၁၃)တိ ကေသမဏ္ဍနာဒိနာ သရီရဇဂ္ဂနေနစေဝ ဝတ္ထာဘရဏာဒိနာ စ အဘိသခ်ါရိကေန ရူပေန ဝဏ္ဏေန ကိတ္တိမေန စာတုရိယေနာတိ အတ္ထော။ ထေရီ၊ဋ္ဌ။၂၃၄-၅။ (–ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၁၃။)

အာဟရိမဇဋ္ဌာဓရ (ပု) [အာဟရိမ+ဇဋ္ဌာဓရ] ပြုပြင်အပ်သော – ဆင်ယင် ထုံးဖွဲ့ထားအပ်သော–ဆံကျစ်ကို–ဆံထုံးကို–ဆောင်သော သူ။ ဇဋိလောတိ အာဟရိမဇဋ္ဌာဓရော တာပသော။ သာရတ္ထ၊၃။၃၂၉။ (– ဝိမတိ၊၂။၁၉၁။)

အာဟရိမဝါဋ္ဌ (ပု) [အာဟရိမ+ဝါဋ္ဌ] ဆောင်ယူ၍ – အသစ်ပြုလုပ်၍ – တပ်ဆင်ထားအပ်သော သားရဲရုပ်။ အာဟရိတ္ဌာ ယထာနုရူပဋ္ဌာနေ ဌပေတဗ္ဗဝါဋ္ဌရူပါနိ အာဟရိမဝါဋ္ဌာနာမ။ သံဟရိမဝါဋ္ဌရူပယုတ္တောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဝိ၊နိစ္ဆယ၊ဋီ၊၂။၉၃။

အာဟရိယ(တိ) [အာ+ဟရ+ဏျ] ဆောင်ပို့သော၊သူ။ ဘိက္ခဥ္ဇ တေ အာဟရိယော နရောဣဓ။ ဇာ၊၁။၁၅၇။ အာဟရိယောတိ အာဟရဏကော။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၀၈။

အာဟရိ(ရီ)ယတိ (ကမ္မ၊ကြိ) [အာ+ဟရ+ယ+တေ] ဆောင်ယူအပ်၏။ ယောဇနတောပိ အစုယောဇနတောပိ **အာဟရိ (ရီ)ယတိ**။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၄၂။ (–ဝိ၊သင်္ဂဟ။၂၆၉။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၈၀။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၀။ ကခ်ါ၊ဋီ။၃၉၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၄၁၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၁၀၄။) **အာဟရိယျတိ**—ဝိ၊၂။၂၃၇။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၅၉။ **အာဟရိယတု**– ဝိ၊၂။၃၂၄။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၂၂၄။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၁၀၄။ စရိယာ၊ဋ္ဌ။၁၈၄။ အံ၊ဋီ၊၂။၂၅၇။ **အာဟရိယျတု**—ဝိ၊၁။၃၄၅။ **အာဟရိယိတ္ထ** — ဝိ၊၂။၁၀၄။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၈၊၇၅။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၈၄။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၃၈။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁။ သာရတ္ထ၊၁။၁၃၈။ **အာဟရိယိဿတိ**—ဝိ၊၂။၂၃၇။ ဝိ၊၃။၃၁၀။

အာဟရိ(ရီ)ယမာန (တိ) [အာ+ဟရ+ယ+မာန] ဆောင်ယူအပ်သော။ နေဝ အာဟရိယမာနံ, န ဒိယျမာနံ ဇာနာတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၁၂။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၁၁၆။ အာဟရိယမာနော ဘဂဝတော ဒဿနာရဟဿ ကမ္မဿ အကတတ္တာ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၇။ (–သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၄။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၉၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၉။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၃၀၁။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၀။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၁။ အပ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၇။ စူဋ္ဌနိ၊ဋ္ဌ။၁၁၄။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၉။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၈၁။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၂၂၆။ အံ၊ဋီ၊၂။၁၅၈၊၂၆၈။)

အာဟဝ (ပု) [အာ+ဟု+အ] (က) စစ်ထိုးခြင်း၊ စစ်တိုက်ခြင်း၊ စစ်ပွဲ။ (ခ) စစ်တိုက်

http://www.dhammadownload.com

ရာအခါ၊ ကိလေသမာဂ်ိန့် စစ်တိုက်ရာအခါ။ (က) အာဇီတ္ထိ အာဟဝေါယုဒ္ဓံ။ ဓာန်။၃၉၉။ (ခ) ကေစိ ပန "ဟဝေတိ အာဟဝေ ယုဒ္ဓေ"တိ အတ္ထံ ဝဒန္တိ၊ "ယောဓေဆ မာရံ ပညာဝုဓေန"တိ ဟိ ဝစနတော ကိလေသမာရေန ယုဇ္ဈနသမယေတိ တေသံ အဓိပ္ပါယော။ သာရတ္ထ၊၃။၁၃၇။

အာဟဝန (နု) [အာ+ဟု+ယု] ပေးလှူပူဇော်အပ်သောပစ္စည်းဝတ္ထု။ သက္ကာဒီနမ္ပိ ဝါ အာဟဝန (ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၁၃)န္တိ သက္ကာဒိဟိပိ ဒိယျမာနံ ဒါနံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၂၈၀။

အာဟဝနီယ (တိ) [(၁) အာ+ဟု+အနီယ။ (၂) အာဟဝန+ဏျိယ] (က) အဝေးမှပင်လာ၍ အားလုံးသော ပစ္စည်း ဥစ္စာကို ပေးလှူပူဇော်အပ်ရာ ဖြစ်သော၊ ပုဂ္ဂိုလ် (အရိယာ သံဃာ)။ (ခ) သိကြားမင်း စသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ ပေးလှူပူဇော်အပ်သော ပစ္စည်းဝတ္ထုကိုပင် ခံယူထိုက်သော၊ ပုဂ္ဂိုလ် (အရိယာ သံဃာ)။ (ဂ) ပေးလှူ ပူဇော်ဘွယ် ပစ္စည်းဝတ္ထုကို ခံယူထိုက်သော၊ မီး (မိဘ ဟူသောမီး)။ (က) (ခ) ဒုရတောပိ အာဂန္တွာ ဆဗ္ဗသာပတေယျမ္ပိ ဧတ္ထ ဟုနိတမ္မန္တိ အာဟဝနီယော။ သက္ကာဒီနမ္ပိ ဝါ အာဟဝနံ အရဟတီတိ အာဟဝနီယော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၁၃။ (ဂ) ယော စာယံ ဗြာဟ္မဏာနံ အာဟဝနီယော နာမ အဂ္ဂိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၁၃။ ဂါဟပစ္စာဟဝနီယော၊ ဒက္ခိဏာဂ္ဂိ တယောဂ္ဂယော။ ဓာန်။ ၄၁၉။ တံယောနိယံရေဝါဟဝနီယော ဟုတဗုဂိအာဟဝနမရဟတီတိ အာဟဝနီယော။ ဓာန်၊ဋီ။၄၁၉။ အာဟုနေယျဂ္ဂိ-လည်း ကြည့်။

အာဟာရ (ပု) [အာ+ဟရ+ဏ] (၁) ခံတွင်းသို့ ဆောင်အပ်–စားမျိုအပ်–သော အရာဝတ္ထု၊ စားသောက်ဖွယ်၊ အစာ၊ (ၚင်းကိုပင် ကဗဠီကာရာဟာရ-ဟု ဆိုနိုင်၏။ ကဗဠီကာရာဟာရ-ကြည့်)။ (၂) (က) အကြောင်း၊ သာမညအကြောင်း။ (ခ) မိမိဆိုင်ရာအကျိုးကို–လွန်စွာ ဆောင်တတ်–ဖြစ်စေတတ်–သော အကြောင်း၊ ထူးသော အကြောင်း၊ အာဟာရတရား။ (ၚင်းတို့ကား ကဗဠီကာရာဟာရ, ဖဿာဟာရ, မနောသဉ္စေတနာဟာရ, ဝိညာဏာဟာရ-ဟူ၍ လေးမျိုးရှိ၏။ ဒီ၊၃။ ၁၉၀။ မ၊၁။၅၀၊၃၂။ သံ၊၁။၂၅၃၊၃၂။ အဘိ၊ဝိ။၄၁၆။ သင်္ဂဟ။၄၀။ ထိုလေးမျိုးတို့တွင် ထမင်း,မုံ့-စသည်တို့၌ တည်သော ဩဇာသည် ကဗဠီကာရာဟာရ မည်၏၊ စက္ခုသမ္ဖဿ စသော ဖဿ ခြောက်ပါးသည် ဖဿာဟာရမည်၏၊ စေတနာ စေတသိက်သည် မနောသဉ္စေတနာဟာရမည်၏၊ စိတ်သည် ဝိညာဏာဟာရမည်၏၊ မ၊၌၊၁။၂၁၁။ သံ၊၌၊၂။၂၂-၃။ ကဗဠီကာရာဟာရသည် ဩဇာလျင် ရှစ်ခုမြောက်ရှိသော ရုပ်။ (= ပထဝီ, အာပေါ, တေဇော, ဝါယော, ဝဏ္ဏ, ဂန္ဓ, ရသ, ဩဇာ-ဟူသောရုပ်) ရှစ်ပါးကို ဆောင်(ဖြစ်စေတတ်)၏၊ ဖဿာဟာရသည် ဝေဒနာသုံးပါးကို ဖြစ်စေ၏၊ မနောသဉ္စေတနာ ဟာရသည် ဘဝသုံးပါးကို (ဘဝသုံးပါးတို့၌ ပဋိသန္ဓေကို) ဖြစ်စေ၏၊ ဝိညာဏာဟာရသည် ပဋိသန္ဓေ နာမ်ရုပ်ကို (ပဋိသန္ဓေခဏ၌ နာမ်ရုပ်ကို) ဖြစ်စေ၏။ မ၊၌၊၁။၂၁၃။ သံ၊၌၊၂။၂၄။ ပဋိသံ၊၌၊၁။၁၀၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။ ၃၃၆။ သာရတ္ထ၊၁။၂၄၂။ ဝိဘာဝိနီ။၂၂၄။ ၎င်း ကဗဠီကာရာဟာရ စသော ၄-မျိုးသည် နိပ္ပရိယာယ အာဟာရ,မုချ အာဟာရမည်၏၊ အကြောင်းသာမညသည် ပရိယာယ အာဟာရ, ဥပစာ အာဟာရမည်၏။ ကာမဘုံ၌ မုချအားဖြင့် အာဟာရ လေးပါးလုံး ရ၏၊ အသညသတ်ကြဉ်သော ရူပ, အရူပ ဘုံတို့၌ (ကဗဠီကာရာဟာရမှ တပါး) အာဟာရသုံးပါးရ၏၊ အသညသတ်နှင့် ၎င်းမှ ကျန်သော သတ္တဝါတို့၌ (သတ္တဝါအားလုံးတို့၌) အကြောင်း သာမညဟူသော ပစ္စယာဟာရ

http://www.dhammadownload.com

ရ၏။ ဒီ၊ဌ၊၃။၁၅၇-ဂ။ အံ၊ဌ၊၃။၃၀၂-၄။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၁၆ဂ။ အံ၊ဋီ၊၃။၃၂၃။ ထို့ကြောင့် "သဗ္ဗေ သတ္တာ အာဟာရဋ္ဌိတိကာ" ဟု သတ္တဝါအားလုံး အာဟာရကြောင့် တည်တံ့ရကြောင်း ဟောကြားတော်မူသည်။ အာဟာရဋ္ဌိတိက-လည်း ကြည့်။ ကာမသတ္တဝါတို့သည် ကဗဋ္ဌီကာရာဟာရကို မှီဝဲ၏။ အသညသတ်မှ တပါးသော ရူပသတ္တဝါတို့သည် ဖဿာဟာရကို မှီဝဲ၏၊ အောက် အရူပ သုံးဘုံရှိ သတ္တဝါတို့သည် မနောသဉ္ဇေတနာဟာရကို မှီဝဲ၏၊ ဘဝဂ် (နေဝသညာ နာသညာယတန)၌ ရှိသော သတ္တဝါတို့သည် ဝိညာဏာဟာရကို မှီဝဲ၏။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၂။၂၂၄။ ကဗဋ္ဌီကာရာဟာရသည် ရုပ် အာဟာရမည်၏၊ ကျန် အာဟာရ သုံးပါးတို့သည် နာမ် အာဟာရမည်၏။ အာဟာရ ပစ္စယ-ကြည့်။) (၃) ဆောင်ယူခြင်း။ (၄) အခွန်အတုတ်ကို ဆောင်ရာဌာန၊ ဇနပုဒ်။

(၁) အာဟာရော နာမ ဥဒကဒန္တပေါနံ ဌပေတွာ ယံကိဉ္စိ အဇ္ဈောဟရဏီယံ။ ဝိ၊၂။၁၂၁။ အာဟာရန္တိ အဇ္ဈောဟရိတဗ္ဗံ ယံကိဉ္စိ ယာဝကာလိကာဒိ ။ သာရတ္ထ၊၃။၇၀။ အာဟာရန္တိ ယံ ကိဉ္စိ ယာဝ ကာလိကံ ဝါ....သဗ္ဗဉ္ဇေတံ အဇ္ဈောဟရဏီယတ္တာ အာဟာရောတိ ဝုစ္စတိ။ကခ်ါ။၂၃၁။ အာဟရီယတီတိ အာဟာရော၊ အဇ္ဈောဟရိတဗ္ဗံ ယံ ကိဉ္စိ။ ကခ်ါ၊ဋီ။၃၉၄။ ကောဟိကမ္ပိ အာဟာရံ အာဟာရေတိ။ ဒီ၊၁။၁၅၇။ ဒီ၊၃။၃၃။ မ၊၂။၅။ အံ၊၁။၃၀၀။ (–ဝိ၊၃။၁၁ဂ။ ဒီ၊၂။၁ဂ၀။ မ၊၁။၁၁၁၊၃၁၂။ အဘိ၊ဓ။၂၆၁။ ဓမ္မ။၂၇။ မဟာနိ။၁ဂ၅။ အဘိ၊ဌ၊၁။၄၂၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၀၊၃၃၆။ ဓမ္မ၊ဌ၊၁။၃ဂဂ။ မဟာနိ၊ဌ။၃၀၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၄၁၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၁၀၄။) (၂) (က) အာဟာရဉ္စ အနာဟာရဉ္စ ဒေသေသာမိ။ သံ၊၃။၉၀။ ကောစာ'ဟာရော အဝိဇ္ဇာယ။ အံ၊၃။၃၄၆။ (–သံ၊၃။၅၉။) သာဟာရ (အံ၊ဌ၊၃။၃၁၇)လည်း ကြည့်။ (က) (ခ) အာဟာရော ကဗဋ္ဌီကာရာဟာရာဒီသု စ ကာရဏေ။ ဓာန်။ဂ၅၆။ (ခ) အာဟာရ (မ၊၁။၅ဂ)နှ်ဲ ပစ္စယံ။ ပစ္စယော ဟိ အာဟရတိ အတ္တနော ဖလံ၊ တသ္မာ အာဟာရောတိ ဝုစ္စတိ။ မ၊ဌ၊၁။၂၁၀။ အာဟာရာ (သံ၊၁။၂၅၃)တိ ပစ္စယာ၊ ပစ္စယာ ဟိ အာဟရန္တိ အတ္တနော ဖလံ၊ တသ္မာ အာဟာရာတိ ဝုစ္စန္တိ။ သံ၊ဌ၊၂။၂၁။ (–ပဋိသံ။၂၃။ စူဋနိ။၂၀၆။ ဝိ၊ဌ၊၁။၉၀။ ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၁၀၂။ စူဋနိ၊ဌ။ဂ၀။) (၃)နတ္တ'မှာကံ တယာ သဒ္ဓိံ အာဟာရူပဟာရော။ ဝိ၊၁။၁၉ဂ။ အာဟာရူပဟာရောတိ အာဟာရော စ ဥပဟာရော စ၊ ဂဟဏဉ္စ ဒါနဉ္စ။ ဝိ၊ဌ၊၂။၁၃၉။ အာဟရဏံ အာဟာရော။ သာရတ္ထ၊၂။၃၂၆။ (၄) သစေပိ မေ အယျပုတ္တာ ဝေသာလိံ သာဟာရံ ဒဇ္ဇေယျာထ။ဝိ၊၃။၃၂၇။ ဒီ၊၂။ဂ၂။ သာဟာရန္တိ သဇနပဒံ။ ဒီ၊ဌ၊၂။၁၃၅။ အာဟာရန္တိ ဣမသ္မာ ရာဇပုရိသာ ဗလိန္တိ အာဟာရော၊ တဗ္ဘုတ္တ ဇနပဒေါ။ သာရတ္ထ၊၃။၃၂၁။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၁၄၃။

အာဟာရကိစ္စ (နဲ) [အာဟာရ+ကိစ္စ] အစာ–အာဟာရ၏–အမှု–ကိစ္စ။ မုခေ ဥပ္ပန္နော ခေဋ္ဌောပိ ဟိ တေသံ အာဟာရကိစ္စံ သာဓေတိ။ ဒီ၊ဌ၊၃။၁၅ဂ။ အံ၊ဌ၊၃။၃၀၃။

အာဟာရက္ခယ (ပု) [အာဟာရ+ခယ] အစာ အာဟာရ၏ ကုန်ခြင်း။ ဧဝံ အာဟာရက္ခယေန စဝတိ နာမ။ ဓမ္မ၊ဌ၊၁။၁၁၁။

အာဟာရဂိဒ္ဓ (တိ) [အာဟာရ+ဂိဒ္ဓ] အစာ-အာဟာရ၌ တပ်မက်မောသော၊သူ။ ယော ဟိ အာဟာရဂိဒ္ဓေါ လာဘသက္ကာရပ္ပသုတော ဝိစရတိ။ ထေရ၊ဌ၊၁။၃၁၂။

အာဟာရဂေဓ (ပု) [အာဟာရ+ဂေဓ] အစာ-အာဟာရ၌ တပ်မက်မောခြင်း။ အယံ ဗြာဟ္မ-

http://www.dhammadownload.com

ကော အာဟာရကေဓေန မံ ဒါနေ နိယောဇေသိတိ မညဿိ။ ထေရ၊၄၊၁၁၁။

အာဟာရကေဓီ (တိ) [အာဟာရ+ကေဓီ] အစာအာဟာရ၌ တပ်မက်မောခြင်းရှိသော။ အပိယောဇနာနိ ဂစ္ဆာမ၊ ဆာတဉ် အာဟာရကေဓိနော။ ပေတ။၂၁၄။ (-ပေတ၊၄။၂၅၃။)

အာဟာရဇ (တိ) [အာဟာရ+ဇန+ကို] အာဟာရ - ဩဇာ -ကြောင့် ဖြစ်သော၊ ရုပ်။ (အာဟာရဇရုပ်။ အာကာသဓာတ်, လဟုတာ, မုဒုတာ, ကမ္မညတာ,အဝိနိဗ္ဘောဂရုပ်-ရှစ်ပါး အားဖြင့် အာဟာရဇရုပ် ၁၂-ပါး ရှိသည်။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၀၈။ ဝိဘာဝိနီ။၂၁၀။) အာဟာရတော ဇာတံ အာဟာရဇံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၈၁။

အာဟာရဋ္ဌိတိက (တိ) [အာဟာရ+ဋ္ဌိတိ+က] အာဟာရကြောင့် တည်တံ့ခြင်း - အာဟာရဟူသော တည်တံ့ကြောင်း - ရှိသော။ (က) အစာအာဟာရ-ဘောဇဉ် - ဟူသော တည်တံ့ကြောင်းရှိသော။ (ခ) (ကံ စိတ် ဥတု အာဟာရ) အကြောင်းတရား လေးပါး ဟူသော တည်တံ့ကြောင်း ရှိသော။ (ဂ) အကြောင်း သာမည ဟူသော တည်တံ့ကြောင်းရှိသော။ (က) အာဟာရဋ္ဌိတိကော သမုဿယော။ ထေရ။၂၄၇။ အာဟာရော ဘောဇနံ ဋ္ဌိတိ ဋ္ဌာနံ ပစ္စယော ဇောဿာတိ အာဟာရဋ္ဌိတိကော။ ထေရ၊၄၊၁၁၁။ (ခ) အာဟာရဋ္ဌိတိကော။ ထေရ၊၄၊၁၁၂။ (ခ) အယံ ကာယော အာဟာရဋ္ဌိတိကော။ သံ၊၃။ ၅၈။ အာဟာရဋ္ဌိတိကောတိ ပစ္စယဋ္ဌိတိကော။ သံ၊၄၊၁၁၇။ ကမ္မဥတုစိတ္တာဟာရသည်တော စတုဗ္ဗိဓော ပစ္စယော ဋ္ဌိတိ ဇောဿာတိ ပစ္စယဋ္ဌိတိကော။ အာဟာရပစ္စယသဒ္ဒါ ဟိ ကေတ္ထာ။ သံ၊၂။၄၁၅။ (ဂ) သဗ္ဗေ သတ္တာ အာဟာရဋ္ဌိတိကာ။ ဒီ၊၃။၁၇၈၊၂၂၈။ အံ၊၃။ ၂၉၇။ ပဋိသံ။၆၊၁၁၇။ အာဟာရဋ္ဌိတိကာတိ အာဟာရတော ဋ္ဌိတိ ဇောဿန္တိ အာဟာရဇရုပ်ဟူသော တည်တံ့ကြောင်းရှိသော။ (ခ) အာဟာရဋ္ဌိတိကော။ ထေရ၊၄၊၁၁၂။ (ခ)

http://www.dhammadownload.com

အာဟာရနေတ္တိပ္ပဘဝ (တိ) [အာဟာရ+နေတ္တိ+ပဘဝ] (၁) အာဟာရလေးပါးနှင့် တကွာဟူသော အဦးအမှန်အစဖြစ်ကြောင်းရှိသော။ (၂) အကြောင်းတရားအားလုံးနှင့် တကွာဟူသော အဦးအမှန်အစဖြစ်ကြောင်းရှိသော။ (၃) ဆောင်တတ် ဖြစ်စေတတ်သော အာဟာရဟူသော အဦးအမှန် အစ ဖြစ်ကြောင်း ရှိသော။ အာဟာရနေတ္တိပ္ပဘဝံ၊ နာလံ တဒဘိနန္ဒိတုံ။ ဣတိဝုတ်။ ၂၂၀။ စတုဗ္ဗိဓော အာဟာရော စ တကွာသဒ်္ဓါတာ နေတ္တိ စ ပဘဝေါ သမုဒ္ဌာနံ ဧတေဿာတိ အာဟာရနေတ္တိပ္ပဘဝံ။ သဗ္ဗောပိ ဝါ ပစ္စယော အာဟာရော၊ ဣဓ ပန တကွာယ နေတ္တိဂုဟဏေန ဂဟိတတ္တာ တကွာဝဇ္ဇာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တသ္မာ အာဟာရော စ နေတ္တိ စ ပဘဝေါ ဧတေဿာတိ အာဟာရနေတ္တိပ္ပဘဝံ။ အာဟာရော ဧဝ ဝါ နယနဋ္ဌေန ပဝတ္တနဋ္ဌေန နေတ္တီတိ ဧဝမ်ိ အာဟာရနေတ္တိပ္ပဘဝံ။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၁၅၆။

အာဟာရပစ္စယ (ပု) [အာဟာရ+ပစ္စယ] (၁) အာဟာရပစ္စည်း၊ ရုပ်နာမ် တရားတို့ကို ထောက်ပံ့တတ်သော သဘောဖြင့် ကျေးဇူးပြုတတ်သော အာဟာရ ၄-ပါး။ (က) ကလာပ်တူ ဆြေးကြည်သော ကလာပ်တူ ကလာပ်ပြား ဖြစ်သော စတုသမုဋ္ဌာနိကရုပ်အား ကျေးဇူးပြုတတ်သော အဇ္ဈတ္တ စတုဇဆြေး, ဗဟိဒ္ဓ ဥတုဇဆြေး ဟူသော ရုပ်အာဟာရပစ္စည်း၊ (ကဗဠီကာရအာဟာရ)။ (ခ) ယှဉ်ဘက်စိတ်, စေတသိက်, စိတ္တဇရုပ်, ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အား ကျေးဇူးပြုတတ်သော ဖဿ, စေတနာ, ဝိညာဉ်ဟူသော နာမ်အာဟာရပစ္စည်း။ (ဂ) ကံနှင့် ယှဉ်သော အာဟာရဟူသော အကြောင်း။ (ဃ) ရုပ်, ဝေဒနာ, သညာ, သင်္ခါရ ဟူသော အကြောင်း။ (၁) ကဗဠီကာရော အာဝဟာရော ဣမဿ ကာယဿ အာဟာရပစ္စယေန ပစ္စယော။ အရူပိနော အာဟာရ သမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ တံသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ အာဟာရပစ္စယေန ပစ္စယော။ ပဋ္ဌာန၊၁။၇။ ရူပါရူပါနံ ဥပတ္ထမ္ဘကဋ္ဌေန ဥပကာရကာ စတ္တာရော အာဟာရာ အာဟာရပစ္စယော။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၅၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။ ၁၇၀။ (–ပဋ္ဌာန၊၁။၁၅၆။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၃၇၇-၈။) (၂) (ခ) ယံ ကိဉ္စိ ဒုက္ခံ သမ္ဘောတိ၊ သဗ္ဗံ အာဟာရပစ္စယာ။ သုတ္တနိ။၃၉၅။ အာဟာရပစ္စယာတိ ကမ္မသမ္ဘယုတ္တာဟာရပစ္စယာ။ အပရော နယော စတုဗ္ဗိဓော သတ္တာ.... သင်္ခါရူပဂေါ သင်္ခါရာဘိနိဗ္ဗတ္တာ ဝိညာဏာဟာရသေဝနတော။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၂၄။

အာဟာရပဋိဗဒ္ဓဝုတ္တိက (တိ) [အာဟာရ+ပဋိဗဒ္ဓဝုတ္တိ+က] အာဟာရနှင့် စပ်သော ဖြစ်ခြင်း ရှိသော။ အာဟာရပဋိဗဒ္ဓဝုတ္တိကော သမုဿယော ကာယော ဣတိ ဒိဿဒါန။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊ ၁။၃၁၂။

အာဟာရပရိဘောဂ (ပု) [အာဟာရ+ပရိဘောဂ] အစာအာဟာရကို သုံးဆောင်ရာအခါ။ အာဟာရပရိဘောဂေ အသန္တုဿနာ-(အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၂၉)တိ အာဟာရပရိဘောဂကွဏေ ပဝတ္တာ အသန္တုဿနာ။ မူလဋ္ဌိ၊၁။ ၁၈၆။

အာဟာရဘေဒ (ပု) [အာဟာရ+ဘေဒ] ကဗဠီကာရ စသော အာဟာရ – အထူး – အပြား။ စတုအာဟာရဘေဒတောတိ ဣမိနာ စတ္တာရော အာဟာရဘေဒေ.... သင်္ကဏ္ဌာတိ။ မူလဋ္ဌိ၊၂။၅၁။ အာဟာရဘေဒေတိ ကဗဠီကာရာဒိ အာဟာရဝိသေသေ။ အနုဋ္ဌိ၊၂။ ၆၇။

အာဟာရမယ (တိ) [အာဟာရ+မယ] (၁) အမျိုးမျိုးသော အစာ အာဟာရ။ (၂) အစာ အာဟာရကြောင့် ဖြစ်သော။ (၁) နဟိ သဗ္ဗော အာဟာရမယေန ဝဏ္ဏော။ ဇာ၊ ၁။၁၉၅။ အာဟာရမယေနာတိ နာနပ္ပကာရေန အာဟာရေနေဝ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၉၁။

http://www.dhammadownload.com

(၂) အာဟာရမယ (ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၅၈)နှိ အာဟာရေန နိဗ္ဗတ္တံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၄၁၀။

အာဟာရရသတဏ္ဍာ (ထီ) [အာဟာရ+ရသ+တဏ္ဍာ] အစာအာဟာရ၏ အရသာ၌–တပ်မက်–တွယ်တာ–ခြင်း။ ယဒိ ဟိ ဇီဝိတနိကန္တိ အာဟာရရသတဏ္ဍာ စ နတ္ထိ။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၂။

အာဟာရဝေလာ (ထီ) [အာဟာရ + ဝေလာ] အစာစားချိန်။ တေ ဧကံ အာဟာရဝေလံ အတိက္ကမိတ္ဝာဝ သဏ္ဌာတုံ နသက္ကောန္တိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၄။ (–ဒီ၊ဋီ၊၁။၁၅၉။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၄၂၂။)

အာဟာရသမုဋ္ဌာန (တိ) [အာဟာရ+သမုဋ္ဌာန] (ကဗဋီကာရ) အာဟာရဟူသောဖြစ်ကြောင်းရှိသော၊အာဟာရကြောင့်ဖြစ်သော၊ (ရုပ်)။ အာဟာရသမုဋ္ဌာနံ ဧကံ မဟာဘူတံ ပဋိစ္စ။ ပဋ္ဌာန၊၁။၂၅။ အာဟာရသမုဋ္ဌာနန္တိ ကဗဋီကာရာဟာရသမုဋ္ဌာနံ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၁၅-၆။ (–အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၇၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၅၁။)

အာဟာရသမုဋ္ဌာပက (တိ) [အာဟာရ+သမုဋ္ဌာပက။ ထီ-၌ အာဟာရသမုဋ္ဌာပိကာ] အာဟာရလေးပါးနှင့် ပစ္စယာဟာရကို ဖြစ်စေတတ်သော။ အာဟာရသမုဋ္ဌာပိကာ ပုရိမတဏ္ဍာ သမုဒယသစ္စံ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၀၄။

အာဟာရသမုဒယ (ပု) [အာဟာရ+သမုဒယ] (က) ကဗဋီကာရ အာဟာရ၏ ဖြစ်ခြင်း။ (ခ) အာဟာရ လေးပါးတို့၏ ဖြစ်ခြင်း။ (က) အာဟာရသမုဒယာ ကာယသ သမုဒယော (သံ၊၃။၁၆၁)တိ အာဟာရသမုဒယေန ကာယသမုဒယော။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၆၂။ အာဟာရသမုဒယာ (ပဋိသံ။၅၃)တိ ပဝတ္တိပစ္စယေသု ကဗဋီကာရာဟာရသ ဗလဝတ္တာသော ယေဝ ဂဟိတော။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၅။ (–သံ၊၂။၄၈။သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅၅။သံ၊ဋီ၊၂။၂၊၅။)

(ခ) တဏ္ဍာသမုဒယာ အာဟာရသမုဒယော။ မ၊၁။၅၉။ ပုရိမတဏ္ဍာသမုဒယာ ပဋိသန္ဓိကာနံ အာဟာရာနံ သမုဒယော နိဗ္ဗတ္တော ဟောတီတိ အတ္ထော။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၁၈။

အာဟာရသမ္ဘဝ (တိ) [အာဟာရ+သမ္ဘဝ] အကြောင်းတရား ဟူသော ဖြစ်ရာရှိသော၊ အကြောင်းတရားကြောင့် ဖြစ်သော။ တဒါဟာရသမ္ဘဝန္တိ ဘိက္ခဝေ ပဿထာတိ။ မ၊၁။၃၂၆။ တဒါဟာရသမ္ဘဝန္တိ တံ ပနေတံ ခန္ဓပဉ္စကံ အာဟာရသမ္ဘဝံ ပစ္စယသမ္ဘဝံ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၇။ အတ္တနော ဖလံ အာဟရတီတိ အာဟာရော၊ ပစ္စယော။ သမ္ဘဝတိ တေသ္မာတိ သမ္ဘဝေါ၊ အာဟာရော သမ္ဘဝေါ တေဿာတိ အာဟာရသမ္ဘဝံ။ တေနာဟ ပစ္စယသမ္ဘဝန္တိ။ မ၊ဋီ၊၂။၂၂၅။ (–သံ၊၁။၂၈၁။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၇။ သံ၊ဋီ၊၂။၇၃။)

အာဟာရသမ္ဘူတ (တိ) [အာဟာရ+သမ္ဘူတ](က) အစာအာဟာရကြောင့် ဖြစ်သော၊ အစာအာဟာရကို မှီ၍ ကြီးပွါးရသော။ (ခ) ဖဿာဟာရ, မနောသဉ္စေတနာဟာရကြောင့် ဖြစ်သော။ (က) အာဟာရသမ္ဘူတော အယံ ဘဂိနိ ကာယော။ အံ၊၁။၄၆၃။ အာဟာရသမ္ဘူတောတိ အာဟာရေန သမ္ဘူတော အာဟာရံ နိဿာယ ဝဍိုတော။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၄၁။ (–ပဋိသံ။၇၃။) (ခ) မနော အာဟာရသမ္ဘူတောတိ ဝဝတ္ထေတိ။ ပဋိသံ။၇၄။ အာဟာရသမ္ဘူတောတိ တ္ထေ သမ္ပယုတ္တဖဿာဟာရ မနောသဉ္စေတနာဟာရ ဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၆၃။

အာဟာရဟေတု (ပု) [အာဟာရ+ဟေတု] အစာအာဟာရ ဟူသော အကြောင်း။ ဣမေ အာဟာရဟေတု ပဏာမိတာ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၇။ အာဟာရဟေတူတိ အာမိသဟေတု သပ္ပိတေလာဒိနိမိတ္တံ။ သံ၊ဋီ၊၂။၂၄၀။ (–ဇာ၊၁။၂၀၃။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၁၅၄။)

http://www.dhammadownload.com

အာဟာရုစာရ (ပု) [အာဟာရ+အာစာရ] အစာအာဟာရကို ပြုကျင့်ခြင်း။ သပ္ပိ ပါယေတ္ထာတိ သပ္ပိဉ္စ ပါယေတ္ထာ ပရိစာရကာနဉ္စ အာဟာရုစာရေ ဝိမံ အာစိက္ခိတ္ထာ။ ဝိ၊၆၊၃။၃၉၉။

အာဟာရာသာ (ထီ) [အာဟာရ + အာသာ] အစာ အာဟာရ၌ မြော်လင့် တောင့်တခြင်း။ ဂိဒ္ဓပေါတကသရီရာနံ အာဟာရာသာ စေတနာ ဝိယ။ အဘိ၊၆၊၃။၃၄၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။ ၁၆၉။ ဝိဘာဝိနီ။၂၄၃။ အာဟာရေ ပဝတ္တာ အာသာ အာဟာရာသာ ယထာ ရူပါသာတိ။ မကိမဋ္ဌ။၊၂။၃၀၉။

အာဟာရူပစ္ဆေဒ (ပု) [အာဟာရ+ဥပစ္ဆေဒ] (က) အစာအာဟာရကို ဖြတ်ခြင်း။ (ခ) အစာအာဟာရ၏ ပြတ်ခြင်း။ (က) ယန္တ။နာဟံ သမ္ဘသော အာဟာရူပစ္ဆေဒါယ ပဋိပဇ္ဇေယ္ယံ။ မ၊၁။၃၁။ (ခ)အာဟာရူပစ္ဆေဒေန ကာလံ ကရောန္တီ (မ၊၃၊၄။၁၂၁)တိ ဣဒံ ခီဏာ-ပဒေါသိကဝသေန ဝုတ္တံ။ မ၊၌၊၃။၃၃၁။

အာဟာရူပဓိ (ပု) [အာဟာရ+ဥပဓိ] ကဗဠီ-ကာရာဟာရစသော အာဟာရဟူသော ဥပဓိ၊ ဒုက္ခ၏ တည်ရာ အာဟာရ။ ဒုစ္စရိတူပဓိ၊ အာဟာရူပဓိ၊ ပဋိဃူပဓိ။စူဠနိ။၆၉။ ကဗဠီ-ကာရာဒယော အာဟာရာ ၎ အာဟာရူပဓိ။ စူဠနိ၊၃။၂၀။

အာဟာရူပဘောဂကာလ (ပု) [အာဟာရ+ဥပ-ဘောဂ+ကာလ] အစာအာဟာရကို – သုံးဆောင် – စားသောက် – ရာ အချိန်အခါ။ အာဟာရူပဘောဂကာလံ အတိက္ကမိတ္ထာတိ အတ္ထော။ ဒီ၊၌၊၁။၁၅၉။

အာဟာရူပဟာရ (ပု) [အာဟာရ+ဥပဟာရ] ယူခြင်း ပေးခြင်း (ယူခြင်းကိစ္စ, ပေးခြင်းကိစ္စ ပြုလုပ်ခြင်း၊ အပေးအယူလုပ်ခြင်း)။ အာ-ဟာရူပဟာရော (ဝိ၊၁။၁၉၈)တိ အာဟာ-ရော စ ဥပဟာရော စ၊ ဂဟဏဉ္စ ဒါနဉ္စ၊ နာ-အမ့ေဟိ ကိဉ္စိ အာဟဋံ နာ ဥပါဟဋံ။ တယာ သဒ္ဒိံ ကယဝိက္ကယော ဝေါဟာရော အမ့ာကံ နတ္ထိတိ ဒီပေန္တိ။ ဝိ၊၆၊၂။၁၃၉။

အာဟာရေတိ (ကြိ) [အာ+ဟရ+ဏော+တိ] (ခံတွင်း၀သို့)ဆောင်၏၊ မျိုး၏၊ စား၏။ အဒိန္နံ မုခဒ္ဒါရံ အာဟာရံ အာဟာရေတိ။ ဝိ၊ ၂။၁၂၁။ အာဟာရံ အာဟာရေတိ (အဘိ၊ဓ။၂၆၁)တိ ပရိဘုဉ္ဇတိ အဇ္ဈောဟရတိ။ အဘိ၊၆၊၁။၄၂၉။ (–ဒီ၊၁။၁၅၇။ ဒီ၊၂။၁၈၀။ မ၊၂။၃၃၉။) အာဟာရံ **အာဟာရေန္တီ**။ မ၊၁။၃၀၁။ တာနိ သုဒံ **အာဟာရေမိ**။ မ၊၁။၁၁၂။ ၎ံ အာ-ဟာရေ အာဟာရံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၄၃။ အာဟာရံ **အာဟာရေယျုံ**။ သံ၊၁၊၃၂။ အာဟာရံ **အာဟာရေယ္ယံ**။ မ၊၁။၃၁၂။ မ၊၂။၂၀၊ ၂၉၀။ အာဟာရံ **အာဟာရေသိ**။ **မ၊၂**။ ၂၀၀။

အာဟာရေပဋိကူ(က္က။)လသညာ (ထီ)[အာဟာ-ရေ+ပဋိကူ(က္က။)လ+သညာ](ရွာသို့သွားရခြင်း, ရွာဖေ့တောင်းခံရခြင်း စသော ကိုးမျိုးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့်) အစာအာဟာရ၌ စက်ဆုပ် ရွံမုန်းဘွယ်ဟု ဖြစ်ပေါ်လာသော အမှတ်သညာ။ အာဟာရေ ပဋိကူလသညံ ဘာဝေတိ (အံ၊၁။၄၃)တိ အသိတပိတာဒိ-ဘေဒေ ကဗဠီကာရေ အာဟာရေ ဂမနပဋိ-ကူလာဒီနိ နဝ ပဋိကူလာနိ ပစ္စဝေက္ခန္တဿ ဥပ္ပဇ္ဇနကသညံ ဘာဝေတိ။ အံ၊၆၊၁။၄၀၉။ အာဟာရေ ပဋိက္ကူလာကာရဂ္ဂဟဏဝသေန ဥပ္ပန္နာ သညာ အာဟာရေ ပဋိက္ကူလသညာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၃၆။ (–ဒီ၊၃။၂၅၄။ သံ၊၃။၁၁၆။ ဒီ၊၆၊၁။၂၄၀။ သံ၊၆၊၁။၂၁၂။)

အာဟာရေပဋိကူလသညီ (တိ) [အာဟာရေပဋိ-ကူလသညာ+ဣ] အစာအာဟာရ၌ စက်ဆုပ်ဘွယ်ဟု ဖြစ်ပေါ်လာသော အမှတ်သညာရှိသော၊သူ။အာဟာရေပဋိကူလသညီ-

http://www.dhammadownload.com

(အံ၊၁။၄၆၈)တိ နဝန္ဒံ ပါဋိကုလျာနံ ဝသေန ကဗဋီကာရာဟာရေ ပဋိကူလသညီ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၄၄။

အာဟာဝ (ပု) [(၁) အာ+ဟု+ဏ။ ဓာန်၊ဋီ။ ၆၈၀။ (၂) အာ+ဝှေ+ဏ၊ ဝိ၊ပိ၊ဓာန်။] ရေကျင်း၊ ရေတွင်းအနီး၌ နွားရေသောက်ရန် ပြုလုပ်အပ်သော အိုင်။ အာဟာဝေါ တု နိပါနဥ္စာ။ ဓာန်။၆၈၀။ အာဟူယန္တေ ပသဝေါ အတြ ပါနာယာတိ အာဟာဝေါ၊ ဏော။ ဝုစုာဝါဒေသော။ ဓာန်၊ဋီ။၆၈၀။

အာဟိဏ္ဍတိ (ကြိ) [အာ+ဟိဍိ+အ+တိ] လှည့်လည်သွားလာ၏။ တေ ဇိဝှဂ္ဂေန ရသဂ္ဂါနိ ပရိယေသန္တာ အာဟိဏ္ဍန္တိ။ မဟာနိ။၁၈၅။ အာဟိဏ္ဍန္တိတိ တတ္ထ တတ္ထ ဝိစရန္တိ။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။၃၀၀။ ကိံ ဘန္တေ သုမန အာဟိဏ္ဍသီ- (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၃)တိ သုမန တုံ သမဏဓမ္မံ အက-တွာ ကသ္မာ ဝိစရသီတိ ပုစ္ဆိ။ သာရတ္ထ၊၁။ ၁၇၈။ အာဟိဏ္ဍထ—မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၂။ မ၊ဋီ၊၂။ ၂၀၂။ အာဟိဏ္ဍာမိ— အပ၊၁။၂၉၀။ မ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁၇၂။ အပ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉၇-၈။

အာဟိဏ္ဍန္တ (တိ) [အာ+ဟိဍိ+အ+အန္တ] လှည့်လည်သွားလာသော၊သူ။ သေနာသန-စာရိကံ အာဟိဏ္ဍန္တာ။ ဝိ၊၁။၂၅။ အာဟိဏ္ဍ-န္တာတိ ဝိစရန္တာ။ သာရတ္ထ၊၂။၃၉။ ဝိမတိ၊ ၁။၁၀၇။ (–ဝိ၊၃။၃၈၀။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၉။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၃။၃၉၈။ သာရတ္ထ၊၁။၁၃၆။)

အာဟိဏ္ဍမာန (တိ) [အာ+ဟိဍိ+အ+မာန] လှည့်လည်သွားလာသော၊သူ။ အာဟိဏ္ဍမာ-နာ ခဥ္စာမ။ ပေတ။၁၇၁။ အာဟိဏ္ဍမာနာ-တိ ဝိစရမာနာ။ ပေတ၊ဋ္ဌ။၁၇၁။

အာဟိဏ္ဍိတ္ဝာ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+ဟိဍိ+တ္ဝာ] လှည့်လည်သွားလာ၍။ တေန ဟိ ဘဏေ ဇီဝက ခဏိတ္ထိံ အာဒါယ တက္ကသီလာယ သာမန္တာ ယောဇနံ အာဟိဏ္ဍိတ္ဝာ။ ဝိ၊၃။၃၇၉။

အာဟိတ (တိ) [အာ+ဓာ+တ] (၁) ထား အပ်–သွင်းထားအပ်–သော။ (၂) အစာ ဝသော၊သူ။ (၃) ဆောင်အပ်သော။ (၄) တောက်လောင်အပ်သော။ (၁) သမာဟိတံ စိတ္တံ ကေဂ္ဂ(ဝိ၊၁။၄)နွှိ စိတ္တမ္ပိ မေ သမ္မာ အာဟိတံ သုဋ္ဌု ဌပိတံ အပ္ပိတံ ဝိယ အဟော-သိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၂။ သမ္မာ အာဟိတန္တိ....သမ္မ-ဒေဝ အာဟိတံ ဌပိတံ။ သာရတ္ထ၊၁။၃၅၄။ (၂) အာဟိတောဝ ဂမိဿာမိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။ ၂၉၆။ အာဟိတောတိ သုဟိတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊၁။၃၆၀။ (၃), (၄) ဆန္နာ ကုဋ္ဌိ အာ-ဟိတော ဂိနိ။ သုတ္တနိ။၂၈၂။ အာဟိတောတိ အာဘတော, ဇလိတော ဝါ။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၆။

အာဟု[၁] (ကြိ) အာဟ-ကြည့်။

အာဟု[၂] (ကြိ) [ဟူ+ဤ။ အဟု-မှ အ-ကို ဒီဃပြု။] ဖြစ်ပြီ။ အာဟူ (ထေရ။၂၃၂)တိ အဟော-သီတိ အတ္ထော။ ဂါထာသုခတ္ထံ ဟိ ဒီဃံ ကတ္ဝာ ဝုတ္တံ။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၄။ အဟု, ဟောတိ တို့လည်း-ကြည့်။

အာဟုတ (တိ) [အာ+ဟု+တ] (၁) ဆောင်ယူ၍ ပေးလှူ ပူဇော်အပ်သော။ (၂) ရောက်လာသော။ (၁) ပုတ္တာနံ အာဟုတံ ပါဟုတံ အဘိသင်္ခတံ အန္နပါနာဒိံ အရဟန္တိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁၀၀။ အာနီယ ဟုတံ အာဟုတံ။ အံ၊ဋီ၊၂။ ၉၇။ (၂) အတော ဟယံ ဗြာဟ္မဏ အာဟု-တော သမ္ဘူတော။ အံ၊၂။၄၃၂။ အာဟု-တောတိ အာဂတော။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၆၆။

အာဟုတိ (ထီ) [အာ+ဟု+တိ] (၁) (က) ဆောင်ယူ၍ ပေးလှူ ပူဇော်ဘွယ် ပစ္စည်း ဝတ္ထု။ (ခ) (မဟာဗြဟ္မာကို ကျွေးမွေးအံ့ ဟုကြံ၍) မီးပူဇော်–မီး၌ထည့်–အပ်သော ခဲဘွယ်ဘောဇဉ်။ (၂) မီးပူဇော်ခြင်း။ (၁) အာဟုတိံ ယိဋ္ဌုကာမောဟံ။ အပ၊၁။၇၁၊ ၂၇၆။ အာဟုတိန္တိ အန္နပါနာဒိအနေကဝိဓံ

http://www.dhammadownload.com

ပူဇာသက္ကာရူပကရဏံ။ အပ၊ဌ၊၂။၂၉။ ယံ ဟိ ကိဉ္စိ အဂ္ဂိမှိ ဇုဟိတဗ္ဗံ၊ တံ သဗ္ဗံ အာဟုတီတိ ဝုစ္စတိ။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၁။၁၅၇။ အာနေတ္ဒာ ဟုနိတဗ္ဗတော အာဟုတိ။ သံ၊ဋီ၊၁။၂၆၀။ (–ဒီ၊၁။၅၂။ မ၊၂။၁၈၃။ သံ၊၁။၁၄၂။ သံ၊၂။၁၇၀။ သုတ္တနိ။၂၉၇၊၃၄၆။ ဒီ၊ဌ၊၁။၁၅၀။ မ၊ဌ၊၃။၁၅၉။ သံ၊ဌ၊၁။၁၈၈၊၂၁၄။ သံ၊ဌ၊၂။၃၁၁။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၂။၁၃၁။ အပ၊ဌ၊၂။၁၉၄။ သံ၊ဋီ၊၁။၂၄၀။) (၂) မန္တာဟုတီ ယညမုတူပ-သေဝနာ။ သုတ္တနိ။၃၁၇။ အာဟုတီတိ အဂ္ဂိ-ဟောမကမ္မံ။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၁။၃၀၇။

အာဟုတိဂန္ဓ (ပု) [အာဟုတိ+ဂန္ဓ] ယင်ပူဇော်အပ်သော စားသောက်ဘွယ်၏အနံ့။ သေ-ယျထာပိ နာမ ဗြာဟ္မဏာ အာဟုတိဂန္ဓေန ဓာဝန္တိ၊ မ၊၃။၂၀၆။

အာဟုတိပိဏ္ဍ (ပု) [အာဟုတိ+ပိဏ္ဍ] မီးဌ်ထည့်သွင်းပူဇော်အပ်သော နို့ဃနာထမင်း။ အာ-ဟုတိပိဏ္ဍ (သံ၊ဌ၊၁၊၁၈၈)နှိ့ ဇုဟိတဗ္ဗပိဏ္ဍံ။ ဇုဟနဝသေန အဂ္ဂိမှိ ပက္ခိပိတဗ္ဗပါယာသ-ပိဏ္ဍန္တိ အဓိပ္ပါယော။ သံ၊ဋီ၊၁။၂၄၀။

အာဟုတီနံ ပဋိဂ္ဂဟ (တိ) [အာဟုတီနံ+ပဋိဂ္ဂဟ၊ အလုတ္တသမာသ်။] လှူဒါန်းပူဇော်ဘွယ်တို့ ကို ခံယူခြင်းငှါ ထိုက်သော။ နိဗ္ဗုတေ လော-ကမဟိတေ၊ အာဟုတီနံ ပဋိဂ္ဂဟေ။ အပ၊၁။၁၉၀။ အာဟုတီနံ ပဋိဂ္ဂဟေတိ အာဟုတိ-နော ဝုစ္စန္တိ ပူဇာသက္ကာရာ၊ တေသံ အာဟု-တီနံ ပဋိဂ္ဂဟေတုံ အရဟတီတိ အာဟုတီနံ ပဋိဂ္ဂဟော၊ အလုတ္တကိတန္တသမာသော။ အပ၊ ဌ၊၂။၁၅၇။ (–ထေရ။၃၀၄။ အပ၊၁။၁၂၄။ ဗုဒ္ဓဝံ။၃၁၁။ အဘိ၊ဌ၊၁။၄၄၊၄၅။ ထေရ၊ဌ၊ ၂။၁၉၆။ အပ၊ဌ၊၂။၈၈။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဌ။၁၁၈။ မူလဋီ၊၁။၂၅။)

အာဟုန (န) [(၁) အာ+ဟု+ယု။ အာမန္တေ-တ္ဒာ ဟဝနံ ဒါနံ အာဟုနံ။ မူလဋီ၊၁။၁၇၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၃၂၈။ (၂) အာ+ဟု+တ။ တကို နပြု။ ဝိ၊ပိ၊ဓာန်နှင့် နိရုတ္တိဒီပနီ။ နှာ-၃၂၊ ၅၀၁-တို့ အလိုတည်း။ သို့သော် ဟုနိတဗ္ဗံ, ဟုနနံ ပုဒ်တို့ ပါဌ်မှန်ဖြစ်ခဲ့လျှင် အာရှေးရှိ သော ဟုဓာတ်, ကိယာဒိနာပစ္စည်း၊ အပစ္စည်း လည်း ဖြစ်သင့်၏။ အာနေတ္ဒာ ဟုနိတဗ္ဗန္တိ အာဟုနံ။ အံ၊ဋီ၊၂။၁၉၅။ အာဒရေန (အာနေ တ္ဒာ) ဟုနနံ ပူဇနံ အာဟုနံ။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၁၉၉။] (က) ပင့်ဖိတ်၍ ပေးလှူပူဇော်ခြင်း။ (ခ) အဝေးမှဆောင်ယူ၍ – ရိုသေစွာ – လှူဒါန်းပူ ဇော်ခြင်း – လှူဒါန်းပူဇော်အပ်သော ပစ္စည်း ဝတ္ထု။ အာဟုနေယျ-ကြည့်။

အာဟုနေယျ (ပု) [(၁) အာဟုန+ဏေယျ။ ရူ၊နှာ။၂၃၀။ အာဟုန+ဃေျ။ နီတိ၊သုတ္တ။ ၇၇၅။]အဝေးမှဆောင်ယူ၍–လှူဒါန်းပူဇော် ခြင်း – လှူဒါန်းပူဇော်အပ်သောပစ္စည်းဝတ္ထု –ကို ခံယူထိုက်သော၊ ပုဂ္ဂိုလ်(ဘုရား,တရား, အရိယာသံဃာ,မိဘ)။ဝေမေဝ ခေါ ဘိက္ခဝေ တီဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အာဟု-နေယျော ဟောတိ။ အံ၊၁။၂၄၆။ အာဟုနေ-ယျောတိ အာဟုတိသခ်ါတံ ပိဏ္ဍပါတံ ပဋိဂ္ဂ-ဟေတုံ ယုတ္တော။ အံ၊ဌ၊၂။၂၂၄။ အာနေတ္ဒာ ဟုနိတဗ္ဗန္တိ အာဟုနံ၊ အာဟုတီတိ အတ္ထတော ဧကန္တိ အာဟ "အာဟုတိသခ်ါတံ ပိဏ္ဍပါ-တ"နှိ့။ ဒူရတောပိ အာနေတ္ဒာ သီလဝန္တေ-သု ဒါတဗ္ဗဿေတံ အဓိဝစနံ။ ပိဏ္ဍပါတန္တိ စ နိဒဿနမတ္တံ။ အာနေတ္ဒာ ဟုနိတဗ္ဗာနံ ဟိ စီဝရာဒီနံ စတုန္နံ ပစ္စယာနမေတံ အဓိဝစနံ အာဟုနန္တိ။တံ အရဟတီတိ အာဟုနေယျော။ အံ၊ဋီ၊၂။၁၉၅။ အာဟုနေယျာတိ ဘိက္ခဝေ မာတာပိတူနံ တေံ အဓိဝစနံ ...အာဟုနေ-ယျာစ ပုတ္တာနံ၊ ပဇာယ အနုကမ္ပကာ။ အံ၊၁။ ၁၃၁၊၃၈၂။ ဣတိဝုတ်၊၂၆၉။ ဇာ၊၂။၈၂။ အာဟုနေယျာတိ အာနေတ္ဒာ ဟုနိတဗ္ဗန္တိ အာဟုနံ၊ ဒူရတောပိ အာနေတ္ဒာ ဖလဝိ-သေသံ အာကခ်န္တေန ဂုဏဝန္တေသု ဒါတဗ္ဗာနံ အနုပါန ဝတ္ထစ္ဆာဒနာဒီနံ တေံ နာမံ။ ဥပ-

http://www.dhammadownload.com

ကာရ ခေတ္တတာယ တံ အာဟုနံ အရဟန္တီတိ အာဟုနေယျာ။ ဣတိဝုတ်၊ဌ။၃၂၀။ အာဒရေန (အာနေတ္ဒာ)ဟုနနံ ပူဇနံ အာဟုနန္တိ သက္ကာရော အာဟုနန္တိ ဝုစ္စတိ။ တံ အာဟုနံ အရဟန္တိ မာတာပိတရော။ တေနာဟ ဘဂဝါ အာဟုနေယျာတိ ဘိက္ခဝေ မာတာပိတူနံ တေံ အခိဝစနန္တိ။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၁၉၉။ အံ၊ဋီ၊၃။၁၇၀။ (–မ၊၂။၄၉။ သံ၊၁။၁၄၃။ အံ၊၁။၆၄။ အဘိ၊က။၃၉၈-၉။ ဣတိဝုတ်။၂၅၅။ ဝိမာန။၉၅။ ဇာ၊၂။၄၅။ ဝိ၊ဌ။၁။၂၁၆။ ဒီ၊ဌ၊၃။၁၇၇။ မ၊ဌ၊၃။၆၉။ သံ၊ဌ၊၁။၁၉၀။ အံ၊ဌ၊၂။၂၉။ အံ၊ဌ၊၃။၁၆၅။ အဘိ၊ဌ၊၃။၂၅၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၁၂-၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၃၅၂။ ဣတိဝုတ်၊ဌ။၂၇၃။ ဝိမာန၊ဌ။၂၆၅။ ဇာ၊ဌ၊၅။၂၃၈၊ ၃၅၃။ သာရတ္ထ၊၂။၇၇။ အံ၊ဋီ၊၂။၂၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၂၈၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၅၃၀။)

အာဟုနေယျဂ္ဂိ (ပု) [အာဟုနေယျ+အဂ္ဂိ] ပူဇော်ခြင်းကို ခံယူထိုက်သော မိဘဟူသောမီး၊ မိဘမီး။ (မိဘတို့သည် သားသမီးတို့၏ ကျေးဇူးရှင်များ ဖြစ်သောကြောင့် (ပင်ကိုယ်က မပူလောင်စေတတ်သော်လည်း) ထိုမိဘတို့၌ စော်ကား ပြစ်မှားသော သားသမီးတို့ကို အပါယ်စသည်တို့၌ ကျရောက်စေတတ်သဖြင့် မီးကဲ့သို့ ပူလောင်စေတတ်၏၊ ထို့ကြောင့် မိဘတို့ကို "အာဟုနေယျဂ္ဂိ"ဟု ဟောတော်မူသည်။) အပရေပိ တယော အဂ္ဂီ အာဟုနေယျဂ္ဂိ ဂဟပတဂ္ဂိ ဒက္ခိဏေယျဂ္ဂိ။ ဒီ၊၃။၁၈၂။ (– အံ၊၂။၄၂၈။) အာဟုနေယျဂ္ဂိတိ အာဒီသု အာဟုနံ ဝုစ္စတိ သက္ကာရော။ အာဟုနံ အရဟန္တီတိ အာဟုနေယျော။ မာတာပိတရော ဟိ ပုတ္တာနံ ဗဟူပကာရတာယ အာဟုနံ အရဟန္တီ။.... ဣတိ အနုဒဟနဌေန အာဟုနေယျဂ္ဂိတိ ဝုစ္စန္တိ။ ဒီ၊ဌ၊၃။၁၇၇။ အံ၊ဌ၊၃၁၆၅။

အာဟုန္ဒရိက (တိ) [?] ကျဉ်းမြောင်သော။ အာဟုန္ဒရိကာ ဘိက္ခူနီနံ ဒိသာ အန္ဓကာရာ။ ဝိ၊၂။၃၉၁။ အာဟုန္ဒရိကာတိ သမ္မာဓာ။ ဝိ၊ဌ၊၃။၂၁၁။ (–ဝိ၊၃။၁၁၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၄၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၄၈။)

အာဌက (ပု၊နဲ) [အာ+လာ+ဏ္ဍု] (၁) နွားခြံ။ (၂) မြှားဖြောင့်သောကျည် (မိလိန္ဒ၊သျ။၅၉၅)။ (၃) ဆင်ချည်တိုင်။ (၄) ချုံဖုတ်အမျိုးအစားတခု (အပ၊သျ၊၂။၁၅၉-၌ ပဲတက်ပင်ဟု ပြန်ဆို၏)။ (၁) ဥသဘောဝ အာဌကံ ဘေတ္ဒာ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊၃၇၅။ အာဌကန္တိ ဂေါဌံ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဌ။၃၀၈။ (၂) ဣသာသော အာဌကံ ပရိဟရတိ။ မိလိန္ဒ။၄၀၅။ (၃) နတဿ ပရိက္ခာယတ္ထော၊ နပိ အာဌကကာသုယာ။ စရိယာ။၃၉၉။ ပက္ခိပန္တံ မမာဌကေ (စရိယာ။၃၉၉)တိ အာဲလာနတ္ထမ္ဘေ ပက္ခိပန္တံ။ စရိယာ၊ဌ။၁၁၃။ အာဌက လည်း ကြည့်။ (၄) အာဌကာ ဣသိမုဂ္ဂါ စ ကဒလိမာတုလုံဂိယော။ အပ၊၁။၁၇။ ဧတေ အာဌကာဒယော ဂစ္ဆာ။ အပ၊ဌ၊၁။၂၃၈။

အာဌကမန္ဒာ (ထီ) [အာဌကာ+မန္ဒာ] အာလကမန္ဒာနှင့် အနက်တူ၊ ၎င်း-ကြည့်။

အာဌမ္ဗရ (ပု) [အာဌမ္ဗ+ရ+အ] ထက်စည်။ အညိဿာကစ္ဆေ အာဌမ္ဗရံ။ ဝိ၊၃။၂၁။ အာဌမ္ဗရန္တိ ပဏဝံ။ ဝဇိရ။၄၀၈။ သာရတ္ထ၊၃။၁၉၂။ ဝိမတိ၊၂။၉၃။ (–ဇာ၊၂။၁၉၇။ ဇာ၊ဌ၊၆။၁၅၀။)အာလမ္ဗရ-လည်းကြည့်။

အာဌဝက (တိ) [အာဌဝီ+ က] (၁) အာဌဝီပြည်၌ မွေးဖွားသော၊ အာဌဝီပြည်မှ ထွက်ခွါ ရဟန်းပြုသော၊ ရဟန်း။ အာဌဝက ရဟန်း။ အာဌဝီပြည်၌ မွေးဖွားသော သူငယ်များကို အာဌဝကဟု ခေါ်၏။ ၎င်းတို့သည် ရဟန်းပြုသောအခါ၌လည်း အာဌဝကဟု ထင်ရှားကုန်၏။ ဝိ၊ဌ၊၂။၁၄၇။ အာဌဝကရဟန်းတို့၏ အတောင်းအရမ်းများမှုကို အကြောင်းပြု၍ ကုဋ္ဌိကာရသိက္ခာပုဒ်နှင့် သစ်ပင် ခုတ်ခြင်းကြောင့် ဘူတဂါမသိက္ခာပုဒ်တို့

http://www.dhammadownload.com

ကို ပညတ်ရသည်။ ဝိ၊ဝ။၂၁၀။ ဝိ၊၂။၅၁။ မဏိကဏ္ဌဇာတ်ကိုလည်း ဟောတော်မူသည်။ ဇာ၊ဝ။၇၁-၂။ ဇာ၊၆၊၂။၂၅၇-၉-ကြည့်။ (၂) အာဠဝီပြည်ကို အစိုးရသော၊ မင်း။ အာဠဝကမင်း။ (၃) အာဠဝကမင်းသား။ (၄) အာဠဝီပြည်အနီး၌ နေသောဘီလူး၊ အာဠဝကဘီလူး။ အာဠဝကမင်း, အာဠဝကမင်းသား, အာဠဝကဘီလူးတို့၏ အဒ္ဒကြောင်း အရာအကျဉ်းချုပ်မှာ—အာဠဝီပြည်၏အနီးတဂါဝုတ်မျှ ရှိသောအရပ်၌ အာဠဝကဘီလူး၏ နေထိုင်ရာ ဗိမာန်ရှိ၏။ အာဠဝီပြည့်ရှင် အာဠဝကမင်းသည် သဲးကောင်လိုက်၍ ပစ်ခတ်ရာမှ အပြန်တွင် အာဠဝက ဘီလူး၏ ဗိမာန်ရှိရာ ညောင်ပင်အောက်သို့ ပင်ရောက်နားနေမိရာ အာဠဝကဘီလူးက စားရန် ဖမ်းယူလေသည်၊ အာဠဝကမင်းသည် "သူ့ကို မစားဘဲ လွှတ်ပါ၊ နေ့စဉ် လူတယောက်နှင့် ထမင်းအိုး ပို့ပေးပါမည်ဟု ဝန်ခံကတိပေးကာ ပြန်လာသည်။ မင်းကြီးသည် မိမိ၏ ဝန်ခံချက်အတိုင်း နေ့စဉ် လူတယောက်နှင့် ထမင်းအိုး ပေးပို့နေရသည်။ ရွေးဦးစွာ ထောင်တွင်းမှ အကျဉ်းသားတို့ကို ပို့စေသည်၊ အကျဉ်းသားတို့ ကုန်သွားသောအခါ ကလေးငယ်များကို ပို့စေ၏။ ကလေးငယ်များ မရှိတော့သောအခါ မိမိ၏သား အာဠဝကမင်းသားကို ဘီလူးစားခံပို့လွှတ်ရန် အမိန့်ချမှတ်လိုက်၏။

မြတ်စွာဘုရားသည် အာဠဝကမင်းသားနှင့်အာဠဝကဘီလူးတို့တရားထူးရရှိမည် ဖြစ်ကြောင်း သိမြင်တော်မူသဖြင့် အာဠဝကဘီလူး၏ ဗိမာန်သို့ ကြွရောက် သီတင်းသုံးတော်မူသည်။အာဠဝကဘီလူးသည် ထိုအချိန်၌ ဘီလူးအစည်းအဝေးသို့ သွားခိုက်ဖြစ်၏။ သူ၏ တံခါးစောင့် ဂဒြဘဘီလူးနှင့် သာတာဂိရနတ်, ဟေမဝတနတ်တို့က ပြောသဖြင့် သူ၏ဗိမာန်၌ မြတ်စွာဘုရားသီတင်းသုံး နေထိုင်ကြောင်းသိရှိရ၍ အမျက်ဒေါသ ပြင်းစွာထွက်လေသည်။ အာဠဝကဘီလူးသည် မိမိ ဗိမာန်သို့ ပြန်ကာ မြတ်စွာဘုရားအား လက်နက်အမျိုးမျိုးဖြင့် အစွမ်းကုန်တိုက်ခိုက်လေသည်။ မြတ်စွာဘုရားသည် အာဠဝကဘီလူးကို လက်နက်မပါ မေတ္တာတရားဖြင့် အောင်မြင်တော်မူသည်။ နောက်ဆုံး၌ အာဠဝက ဘီလူးသည် မြတ်စွာဘုရားအား-"ကိ သူဓ ဝိတ္တံ ပုရိသဿ သေဋ္ဌံ" စသော ပုစ္ဆာများကို မေးမြန်းလျှောက်ထားရာ မြတ်စွာဘုရားက ဖြေကြားတော်မူ၏။ ဒေသနာတော်အဆုံး၌ အာဠဝကဘီလူး သောတာပန်ဖြစ်သည်။ နံနက်လင်းသောအခါ အာဠဝကမင်းသားလေးကို မင်းချင်းများက ခေါ်ဆောင်လာပြီး ဘီလူးလက်သို့ စားရန် ပေးလိုက်၏။ သောတာပန်ဖြစ်ပြီးသော ဘီလူးက မစားဘဲ မြတ်စွာဘုရားအား မင်းသားလေးကို လှူဒါန်းလိုက်၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် အလှူခံတော်မူကာ မင်းချင်းတို့ လက်သို့ ပြန်ပေးပြီး မွေးမြူစေသည်။ ဤသို့လျှင် ထိုမင်းသားလေးသည် မင်းချင်းတို့ လက်မှ ဘီလူးလက်သို့, ဘီလူးလက်မှ မြတ်စွာဘုရားလက်သို့, မြတ်စွာဘုရားလက်မှ မင်းချင်းတို့လက်သို့ အဆင့်ဆင့် ရောက်ရှိသောကြောင့် ဟတ္ထက အာဠဝကမင်းသားဟု အမည်တွင်သည်။ နောင်အခါ ဟတ္ထက အာဠဝကမင်းသားသည် ဥပါသကာ ငါးရာ အခြံအရံရှိသော အနာဂါမ် ဥပါသကာတဦး အဖြစ်သို့ ရောက်ရှိသည်၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ဟတ္ထက အာဠဝကမင်းသားကို ပရိသတ်ကို သင်္ဂဟလေးပါးတို့ဖြင့် ချီးမြှောက်တတ်သော ဥပါသကာတို့တွင် အမြတ်ဆုံး တေဒဂ်အရာ၌ ထားတော်မူသည်။ အကျယ်ကို သံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၉၀၊၃၀၈။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၉၉၊၃၀၂။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၁၂၊ ၂၃၃-ကြည့်။ (၁) အာဠဝကာ (ဝိ၊ ၁။ ၂၁၈)တိ အာဠဝိရဋ္ဌေ ဇာတာ ဒါရကာ

http://www.dhammadownload.com

အာဋ္ဌဝကာ နာမ၊ တေ ပဗ္ဗဇိတကာလေပိ အာဋ္ဌဝကာ တွေ့ဝ ပညာယိ ံသု။ ဝိ၊ဌ၊၂။ ၁၄၇။ (–ဝိ၊၂။၅၁။ ဝိ၊၄။၃၂၄။) အာဋ္ဌဝိက-လည်း ကြည့်။ (၂) အာဋ္ဌဝကော ကိရ ရာဇာ ဝိဝိဓနာဋ္ဌကူပဘောဂံ ဆဋ္ဌေတ္ဝာ။ သံ၊ဌ၊၁။၂၉၀။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၁။၂၁၂။ (–အံ၊ဌ၊၁။၂၉၉။) (၃) စတူဟိ သင်္ဂဟဝတ္ထူဟိ ပရိသံ သင်္ဂဏှန္တာနံ ယဒိဒံ ဟတ္ထကော အာဋ္ဌဝ-ကော။ အံ၊၁။၂၇။ (–သံ၊၁။၄၃၁။ အံ၊၁။၁၃၅။) (၄) အာဋ္ဌဝကော ယကွော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ။ သံ၊၁။၂၁၆။ သုတ္တနိ။ ၃၀၅။

အာဋ္ဌဝကကုမာရ (ပု) [အာဋ္ဌဝက+ကုမာရ] အာဋ္ဌဝကမင်းသား။ နတ္ထိ ဒေဝ နဂရေ ဒါရကော ဌပေတ္ဝာ အန္တေပုရေ တဝ ပုတ္တံ အာဋ္ဌဝကကုမာရန္တိ။ သံ၊ဌ၊၁။၂၉၁။ သုတ္တနိ၊ ဌ၊၁။၂၁၄။ အာဋ္ဌဝက-လည်း ကြည့်။

အာဋ္ဌဝကသုတ္တ (နဲ) [အာဋ္ဌဝက+သုတ္တ] အာဋ္ဌ-ဝကသုတ်။ သံယုတ္တနိကာယ၊ သဂါထာဝဂ္ဂ သံယုတ္တပါဋိ၊ ၁၀-သံယုတ်၊ ၁၂-သုတ်။ သံ၊ ၁။၂၁၆-၇။ ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ သုတ္တနိပါတပါဋိ၊ ၁-ဝဂ်၊ ၁၀-သုတ်။ သုတ္တနိ၊၃၀၅။

အာဋ္ဌဝိက (တိ) [အာဋ္ဌဝီ+ဏိက] အာဋ္ဌဝီပြည်၌ မွေးဖွားသော၊ အာဋ္ဌဝီပြည်မှ ထွက်ခွါရဟန်း ပြုသော။ အာဋ္ဌဝိယံ အာဋ္ဌဝိကေ ဘိက္ခူ အာရဗ္ဘ။ ကခ်ါ။၁၃၅။ အာဋ္ဌဝိကာ နာမ အာဋ္ဌဝိရဋ္ဌေ ဇာတာ ဒါရကာ၊ တေ ပဗ္ဗဇိတ-ကာလေပိ အာဋ္ဌဝိကာတွေ့ဝ ပညာယိ ံသု။ ကခ်ါ၊ဋီ။၂၄၀။ အာဋ္ဌဝိကာ ဘိက္ခုနီ ပုဗ္ဗဏှ-သမယံ နိဝါသေတ္ဝာ။ သံ၊၁။၁၂၉။ အာဋ္ဌဝိ-ကာတိ အာဋ္ဌဝိယံ ဇာတာ အာဋ္ဌဝိနဂရတော ယေဝ စ နိက္ခမ္မ ပဗ္ဗဇိတာ။ သံ၊ဌ၊၁။၁၇၄။

အာဋ္ဌဝိဂေါတမ (ပု) [အာဋ္ဌဝီ+ဂေါတမ] အာ-ဋ္ဌဝိဂေါတမ အမည်ရှိသူ။ ယထာ အဟူ ဝက္ကလိ မုတ္တသဒ္ဓေါ၊ ဘဒြာဝုဓော အာဋ္ဌဝိ ဂေါတ-မော စ။ သုတ္တနိ၊၄၅၁။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၂။၃၂၂။

အာဋ္ဌဝိနဂရ (နဲ) [အာဋ္ဌဝီ+နဂရ] (၁) အာဋ္ဌဝီ မြို့။ (၂) အာဋ္ဌဝီမြို့၌ နေထိုင်သူ၊ အာဋ္ဌဝီမြို့ သူ မြို့သား။ (ဥပစာအားဖြင့် အာဋ္ဌဝီမြို့ သားတို့ကို အာဋ္ဌဝိနဂရဟု ဆိုသည်။) (၁) အာဋ္ဌဝိက-ကြည့်။ (၂) သာဓု သာဓူတိ သကလံ အာဋ္ဌဝိနဂရံ ကေကောလာဟလေန ယက္ခာဘိမုခံ အဟောသိ။ သံ၊ဌ၊၁။၃၀၇။ အာဋ္ဌဝိနဂရန္တိ အာဋ္ဌဝိနဂရဝါသိနော ဝဒတိ။ သံ၊ဋီ၊၁။၃၂၉။ အာဋ္ဌဝီ-လည်း ကြည့်။

အာဋ္ဌဝိရဋ္ဌ (နဲ) [အာဋ္ဌဝီ + ရဋ္ဌ] အာဋ္ဌဝီ-တိုင်း–ပြည်–နိုင်ငံ။ အာဋ္ဌဝီ ကြည့်။

အာဋ္ဌဝီ (ထီ) [အလံ+ဝီ။ အလံ ဘူသန မေတ္တာ-တိ အာဋ္ဌဝီ၊ ဝီ,ဋ္ဌတ္တဥ။ ဓာန်၊ဋီ၊၂၀၀။] (၁) အာဋ္ဌဝီ–တိုင်း–ပြည်–နိုင်ငံ။ (၂)အာဋ္ဌဝီမြို့။ (၁) ကေံ သမယံ ဘဂဝါ အာဋ္ဌဝိယံ ဝိဟရ-တိ။ အံ၊၁။၁၃၅။ အာဋ္ဌဝိယန္တိ အာဋ္ဌဝိရဋ္ဌေ။ အံ၊ဌ၊၂။၁၁၅။ အာဋ္ဌဝိယန္တိ အာဋ္ဌဝိရဋ္ဌေ, နဲ အာဋ္ဌဝိနဂရေ။ တေနာဟ အာဋ္ဌဝိယန္တိ အာဋ္ဌဝိရဋ္ဌေတိ။ အံ၊ဋီ၊၂။၁၁၀။(၁)(၂) ကေံ သမယံ ဘဂဝါ အာဋ္ဌဝိယံ ဝိဟရတိ။ သံ၊၁။ ၂၁၆။ သုတ္တနိ၊၃၀၅။ အာဋ္ဌဝိယန္တိ အာဋ္ဌဝီတိ တံ ရဋ္ဌမ္ပိ နဂရမ္ပိ။ သံ၊ဌ၊၁။၂၈၉။ တ္ထေ ပန ကာ အာဋ္ဌဝီ၊.... အာဋ္ဌဝီတိ ရဋ္ဌမ္ပိ နဂရမ္ပိ ဝုစ္စ-တိ။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၁။၂၁၂။ အာဋ္ဌဝိယန္တိ ဣတ္ထိ-လိင်္ဂဝသေန တံ ရဋ္ဌမ္ပိ နဂရမ္ပိ ဝုစ္စတိ။ သံ၊ဋီ၊ ၁။၃၁၈။ (–သံ၊၁။၁၈၇။ သံ၊ဌ၊၁။၂၄၆။ သံ၊ ဋီ၊၁။၂၈၇။)

အာဋ္ဌဟန (နဲ) [အာ+ဒဟ+ယု] အာဋ္ဌာဟနနှင့် အနက်တူ၊ ၎င်း-ကြည့်။

အာဋ္ဌာန (နဲ) [အာ+လာ+ယု] ချည်တိုင်၊ ဆင် ချည်တိုင်။ အာလာန-ကြည့်။

http://www.dhammadownload.com

အာဋ္ဌာရ (ပု) [ယာဒိစ္ဆကနာမ်] အာဋ္ဌာရမည်သောသူ။ ရှည်၍ ကြောင်သော မျက်စိရှိသောကြောင့် အာဋ္ဌာရအမည်ရသည်၊ ကာလာမအနွယ်၌ ဖြစ်၍ အာဋ္ဌာရ ကာလာမဟု အမည်နှစ်မျိုးတွဲ၍ ခေါ်ဝေါ်သည်။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၆။ ဂေါတမဘုရားအလောင်းတော်သည် တောထွက်၍ ရဟန်းပြုပြီးနောက် အာဋ္ဌာရထံ၌ နည်းခံ၍ အာကိဉ္ဉညာယတနစျာန်တိုင်အောင်ဖြစ်စေခဲ့ဘူးသည်၊ အကျယ်ကို မ၊၁။၂၂၀-၁။ ကြည့်။ မိလိန္ဒပဉ္ဍာပါဋိ (၂၃၀)၌ အာဋ္ဌာရသည် ဘုရားအလောင်းတော်၏ လေးဦးမြောက် ဆရာဟု ဆိုသည်။ အာဋ္ဌာရော (ဒီ၊၂။၁၀၈။ မ၊၁။၂၂၀)တိ တဿ နာမံ၊ ဒီဃပိဂ်လော ကိရေသော တေနဿ အာဋ္ဌာရောတိ နာမံ အဟောသိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၆။ (–ဝိ၊၃။၁၀။ မိလိန္ဒ။၂၃၀။ သာရတ္ထ၊၃။၁၆၀။ ဝိမတိ၊၂။၈၈။)

အာဋ္ဌာရ[၂] (နာ) [?]စဖိုအိမ်၊ မီးဖိုဆောင်၊ မီးတင်းကုပ်။ အာဋ္ဌာရိက-ကြည့်။

အာဋ္ဌာရ[၃] (တိ) [?] (၁) ထူထဲသော။ များပြားသော။ (၂) ကွေးကောက်သော။ (၃) ကျယ်သော။ အောက်ပုဒ်-ကြည့်။ အဋ္ဌာရနှင့် ယှဉ်ကြည့်။

အာဋ္ဌာရပမှ (တိ) [အာဋ္ဌာရ+ပမှ] (၁) ထူထဲ–များပြား–သော မျက်တောင်မွေးရှိသော၊သူ။ (၂) ကွေးကောက်သော ရှည်သော ညိုသော မျက်တောင်မွေးရှိသော၊သူ။ (၃) ကျယ်ဝန်းသော မျက်လုံးရှိသော။ (၁) အာဋ္ဌာရပမှာ (ဝိမာန၊၉၂)တိ ဗဟလသင်္ဂတ-ပခုမာ၊ ဂေါပခုမာတိ အတ္ထော။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၂၅၉။ (၂) အာဋ္ဌာရပမှေ (ပေတ။၁၇၂)တိ ဝေလ္လိတ ဒီဃ နီလ ပခုမေ။ ပေတ၊ဋ္ဌ။၁၇၄။ (၃) အာဋ္ဌာရပမှာ ဟသုလာ။ အပ၊၁။၄၃။ အာဋ္ဌာရာနိ မဟန္တာနိ အကွိနိ မဏိ-ဂုဋ္ဌသဒိသာနိယာသံ ဣတ္ထိနံ တာ အာဋ္ဌာရ-ပမှာ ဘမရာနမိဝ မန္ဒလောစနာတိ အတ္ထော။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၂။ အာဋ္ဌာရပမှာ (ဇာ၊၂။၃၂၄။) တိ ဝိသာလက္ခိဂဏ္ဍာ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၂၇၂။ အဋ္ဌာရ-ပမှ-လည်း ကြည့်။

အာဋ္ဌာရိက (တိ)[(၁)အာဋ္ဌာရ+ဏိက။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၁၉။ သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၂။၃၃။ (၂) အဋ္ဌာရ+ဏိက။ ဓာန်၊ဋ္ဌ။၄၆၄။ (အာရာလိက-သံ)] စဖိုအိမ်၌ ယှဉ်သော၊သူ။ (က) စဖိုသည်၊ စားတော်ကဲ၊ ထမင်းချက်သမား။ (ခ) အကြော်သည်၊ မုံ့သည်၊ မုံ့ရောင်း၍ အသက်မွေးသူ။ (က) အာဋ္ဌာရိကော တဒါ ဟောမိ။ ဇာ၊၂။၆၇။ အာဋ္ဌာရိကောတိ ဘတ္တကာရ-ကော။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅၊၃၁၃။ (ခ) အာဋ္ဌာရိကာ (ဒီ၊၁။၄၈)တိ ပူဂိကာ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၃။ အာ-ဋ္ဌာရံ ဝုစ္စတိ မဟာနသံ တတ္ထ နိယုတ္တာတိ အာဋ္ဌာရိကာ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၁၉။ သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၂။၃၃။ (–ဇာ၊၂။၂၈၂။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၁၇၆။)

အာဋ္ဌာရိကကမ္မ (နာ) [အာဋ္ဌာရိက+ကမ္မ] စားဖိုသည်–စားတော်ကဲ–ထမင်းချက်သမား–၏–အမှု – လုပ်ငန်း – အလုပ်အကိုင်။ အာ-စိက္ခိဿာမိ တာဝဿာ တဿ ဣဓေဝ အာဋ္ဌာ-ရိကကမ္မံ ကတ္ဒာ ဝသနဘာဝန္တိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၃၂၄။

အာဋ္ဌာ(ဋ္ဌ)ဟန (နာ) [အာ+ဒဟ+ယု။ အာ-ဂန္တာ ဒဟန္တိ အတြ အာဋ္ဌဟနံ။ ဒဟ ဘသ္မီ-ကရဏေ၊ယု၊ ဒဿ ဋ္ဌော၊အာဋ္ဌာ ဟနမ္ပိ။ ဓာန်၊ဋ္ဌ၊၄၀၅] သူသေကောင်ဖုတ်ရာ အရပ်၊ သုသာန်၊ သခ်္ချိုင်း။ ယာဝါဋ္ဌာဟနာ (ယာဝ-အာဋ္ဌာဟနာ။ သံ၊၂။၁၇၀) ပဒါနိ ပညာ-ယန္တိ။ ဒီ၊၁။၅၂။ သံ၊၂။၁၇၀။ ယာဝါဋ္ဌာဟ-နာတိ ယာဝ သုသာနာ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၉။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၁၁။ တဿ အာဋ္ဌာဟန (ပေတ၊၁၆၅) နွိ တဿ ရညော သရီရဿ ဒစုဋ္ဌာနံ။ ပေတ၊ဋ္ဌ၊၁၅၁။ (–မ၊၂။၃၀၉။ ထေရီ။၃၈၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၃၇။ ထေရီ၊ဋ္ဌ။၅၆။)

http://www.dhammadownload.com

အာဋ္ဌာဟနဋ္ဌာန (နဲ) [အာဋ္ဌာဟန+ဌာန] ဖုတ်ကျည်းသင်္ဂြိုဟ်ရာ–မီးရှိ့ရာ–အရပ်။ တာသံတံတံ အာဋ္ဌာဟနဋ္ဌာနံ ဒသေတွာ။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။၅၆။

အာဋ္ဌိ[၁] (ဋ္ဌီ) (ထီ) [အာ+အလ+ဣ] (၁) ကန်သင်း၊ ကန်ပေါင်၊ ဆည်ရိုး၊ ဆည်ပေါင်၊ တံတား။ (၂) မိတ်ဆွေမ။ (၃) အစဉ်အတန်း။ (၁) အာဋ္ဌိယာ ဗန္ဓနံ ဗန္ဓာပနံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၀။ တမေနံ ဗလဝါ ပုရိသော ယတော ယတော အာလိံ မုဉ္ဇေယျ။ အံ၊၂။၂၃။ (–သာရတ္ထ၊၂။၃၆၈။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၀၉။) (၁) (၂) အာဘောဂေါ ပုဏ္ဏတာဝဇ္ဇေ-သွာဋ္ဌိတ္ထီ (သွာလိတ္ထီ။ အဘယာ၊သျ။ တောင်ပေါက်၊သျ။) သခိ သေတုသု။ ဓာန်။၁၀၈၃။ (၂) သခီ တွာလိ (တွာလီ။ အဘယာ၊သျ။ တွာဋ္ဌီ။ တောင်ပေါက်၊သျ) ဝယဿာထ။ ဓာန်။၂၃၈။ နခေါ မေ ရူစ္စတိ အာဋ္ဌိ။ ဇာ၊၁။၁၉၈။ အာဋ္ဌီတိ အာလပနံ၊သခိ သဟာယိကေတိ အတ္ထော။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၅၀၈။ (၃) ပကဋ္ဌာနံ ဝစနပ္ပဗန္ဓာနံ အာဋ္ဌီတိ ပါဋ္ဌိ။ သာရတ္ထ၊၁။၇၇။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။၁၀၂။ နီတိ၊ဓာ။ ၃၄၀။ အာဝလိ-လည်း ကြည့်။

အာဋ္ဌိ[၂] (ပု) [အာဋ္ဌ+ဣ] ကင်းမြီးကောက်၊ ကင်းပုဇွန်။ ဝိစ္ဆိကော တွာဋ္ဌိ (တွာလိ။ အဘယာ၊သျ။ တောင်ပေါက်၊သျ) ကထိတော။ ဓာန်။ ၆၂၁။ အာဋ္ဌံ ဝိစ္ဆိကနဂ်ုလံ၊ တံယောဂါ အာဋ္ဌိ။ ဓာန်၊ဋ္ဌီ။၆၂၁။

အာဋ္ဌိဂ် (ပု) [အာ+လိဂိ+ဏ] အာလိဂ်-နှင့် အနက်တူ။ ၎င်း-ကြည့်။

အာဋ္ဌိန္ဒ (ပု) [အလိ+ဣန္ဒ] အိမ်ဦး၊ ကျောင်းဦး၊ ဆင်ဝင်။ အာလိန္ဒ-ကြည့်။

အာဋ္ဌိန္ဒက (ပု) [အာဋ္ဌိန္ဒ+က] အာလိန္ဒကနှင့် အနက်တူ။ ၎င်း-ကြည့်။

အာဋ္ဌိန္ဒကဝါသီ (တိ) [အာဋ္ဌိန္ဒက+ဝသ+ဏီ] အာလိန္ဒကဝါသီနှင့် အနက်တူ။ ၎င်း-ကြည့်။

အာဋ္ဌိပ္ပဘေဒ (ပု) [အာဋ္ဌိ+ပဘေဒ] ကန်သင်း–ကန်ပေါင်–ကို ဖောက်ဖျက်တတ်သော ရေ။ ဧဝံ ဟိ တဿာ ဘိက္ခဝေ ဇမ္ဗာလိယာ အာဋ္ဌိပ္ပဘေဒေါ ပါဋ္ဌိကခေါ်။ အံ၊၁။၄၈၅။ အာဋ္ဌိပ္ပဘေဒေါ ပါဋ္ဌိကခေါ်တိ ပါဋ္ဌိပ္ပဘေဒေါ ပါဋ္ဌိကခိတဗ္ဗော။အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၅၅။

အာဋ္ဌိဗဒ္ဓ (နဲ) (တိ) [အာဋ္ဌိ+ဗဒ္ဓ (နဲ)] ကံသင်းဖြင့်ဖွဲ့အပ်သော၊ဖွဲ့ထားသော ကံသင်းရှိသော။ စတုရဿာ ပေါက္ခရဏီ အဿ အာဋ္ဌိဗဒ္ဓါ ပူရာ ဥဒကဿ။မ၊၃။၁၃၈။ အာဋ္ဌိဗဒ္ဓါတိ မရိယာဒဗဒ္ဓါ။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၀၃။

အာဋ္ဌိမ္ပေတုံ (ကြိ၊ဝိ) [အာ+လိပ+(ဒီပ?) ဏေ+တုံ] မီးတောက်လောင်စေခြင်းငှါ၊ မီးရှို့ခြင်းငှါ။ နသက္ကောန္တိ အာဋ္ဌိမ္ပေတုံ။ ဒီ၊၂။၁၃၄။ (–ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉၄။) အာလိမ္ပေတိ-နှင့် ယှဉ်ကြည့်။

အာဋ္ဌိမ္ပေဿာမ (ကာ၊ကြိ) အာလိမ္ပေတိ-ကြည့်။

အာဋ္ဌက[၁] (ပု) [အာ+ဟန+ဏ္ဍု] ဆင်ချည်တိုင်။ အာလာန မာဋ္ဌကော ထမ္ဘော။ ဓာန်၊ ၃၆၄။ အာဟနန္တိ ဗန္ဓန္တျသို့ အနေန ဝါ အာဋ္ဌကော၊ ဟန ဓာတု၊ နဿ ဋ္ဌော၊ ဝဏ္ဏဝိပရိယာယော စ။ ဏ္ဍု။ဓာန်၊ဋ္ဌီ။၃၆၄။ (တောင်ပေါက်၊ ဓာန်၊သျ၌ "ဟထိုးမပါသော အာဋ္ဌက-သာ ယုတ္တတရဟု ဆုံးဖြတ်၏၊ ဝိ၊ပိ၊ ဓာန်-၌လည်း။ ဟထိုးနှင့် အာဋ္ဌကသဒ္ဒါ ပြည်ဟော, ဟထိုးမဲ့ အာဋ္ဌကသဒ္ဒါ ဆင်ချည်တိုင်ဟော-ဟု မာဂဓအဘိဓာန်၌ ဆိုကြောင်း ပြဆိုထား၏။ အာဋ္ဌကလည်း-ကြည့်)

အာဋ္ဌက[၂] (ပု၊နဲ) [အဟ+ဏ္ဍု (အာလက-သံ)] ပြည် (လေးစလယ်)။ အာဋ္ဌကော စတုရော ပတ္ထာ။ ဓာန်၊၄၈၂။ စတုပတ္ထာ အာဋ္ဌကော၊ အဟ ပူဇာယံ၊ ဏ္ဍု၊ ဋ္ဌတ္တာဒိ ဓာန်၊ဋ္ဌီ၊၄၈၂။ အာဋ္ဌကော နိတ္ထိယံ တုမ္ဗော။ ဓာန်။၄၈၄။ အာဋ္ဌကံ သပ္ပိံ.... အာဟရာ

http://www.dhammadownload.com

ပေတ္ဝာ။ ဝိ၊၁။၇၈။ (–အပ၊၁။၂၂။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅၀။)

အာဋ္ဌကထာလိကာ (ထီ) [အာဋ္ဌက+ထာလိ-ကာ] ပြည်ဝင်အိုး၊ တပြည်ချက်ထမင်းအိုး။ သုပ္ပတိဋ္ဌဿ ခေါ ပန ဗြာဟ္မဏ ဓမ္မိက-နိဂြောဓရာဇဿ တာဝ မဟန္တာနိ ဖလာနိ အဟေသုံ သေယျထာပိ နာမ အာဋ္ဌကထာ-လိကာ။ အံ၊၂။၃၂၄။ အာဋ္ဌကထာလိကာတိ တဏ္ဍုလာဋ္ဌကဿ ဘတ္တပစနထာလိကာ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၂၁။

ဣ—"ဣ"အက္ခရာ၊ "ဣ" သရ။ လေးဆယ်တလုံးသော အက္ခရာ, ရှစ်လုံးသော သရတို့တွင် သုံးလုံးမြောက်—အက္ခရာ—သရ။

ဣကာရ (ပု) [ဣ+ကာရ] ဣ-အက္ခရာ။ ဣ-ကာရဿ ဧ-ကာရံ ကတ္ဝာ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၉။

ဣကာရလောပ (ပု) [ဣကာရ+လောပ] ဣ အက္ခရာ၏—ကျေ–ပျောက်–ခြင်း။ သုဣ-ဒန္တိ သုဒံ၊ သန္ဓိဝသေန ဣကာရလောပေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၅၂။ (—သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၂၅။ သာရတ္ထ၊၃။၁၄၀။)

ဣက္က (ပု) [ဣစ+အ] ဝက်ဝံ။ အစ္ဆော ဣက္ကော စ ဣသော တု။ ဓာန်။၆၁၂။ ဣစ ထုတိယံ၊ အ၊ ဣက္ကော။ ဓာန်၊ဋ္ဌီ။၆၁၂။ ဣက္ကာ ဂေါ-ဏသိရာ ဗဟူ။ ဇာ၊၂။၃၄၆။ ဣက္ကာတိ အစ္ဆာ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၃၁၆။

ဣက္ကဋ (?) [?] ပန်းပင်တမျိုး၏အမည်၊ မာလာ ဂစ္ဆန္တိ ဣက္ကဋာဒိ မာလာဂစ္ဆံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၉၆။

ဣက္ကာသ (?) [?] အစေး၊ သစ်စေး။ အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ဣက္ကာသံ ပိဋ္ဌမဒ္ဒန္တိ။ ဝိ၊၄၊၂၉၆။ ဣက္ကာသန္တိ ရုက္ခနိယျာသံ ဝါ သိ-လေသံ ဝါ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၆၁။ (–ဝဇိရ။၅၂၅။)

ဣက္ခက (တိ) [ဣက္ခ+ဏ္ဍု] ရှုတတ်သော၊ ဆင်ခြင်တတ်သော။ ဥပေက္ခကောတိ ဥပတ္တိတော ဣက္ခကော ဟောတိ။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၃၀၃။

ဣက္ခဏ (နဲ) [ဣက္ခ+ယု] ဣက္ခန-နှင့် အနက်တူ၊ ၎င်း-ကြည့်။

ဣက္ခဏသီလ (တိ) [ဣက္ခဏ+သီလ] ရှုလေ့–ဆင်ခြင်လေ့ – ရှိသော၊ သူ။ သံသာရေ ဘယံ ဣက္ခဏသီလော ဘိက္ခု အဓိဝါသယေ။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၂၃၈။

ဣက္ခဏိကာ (ထီ) [ဣက္ခဏ+ဣ+က+အာ။ သုဘာသုဘဿ ဣက္ခဏံ နိရူပနံ ယဿာတ္ထီ-တိ။ ဣ၊ သကတ္ထေ ကော။ ဓာန်၊ဋ္ဌီ။၂၃၆။] နတ်ဝင်သော မိန်းမ၊ နတ်ကတော်၊ မှော်ကတော်။ ဧသာ ဘိက္ခဝေ ဣတ္ထီ ဣမသ္မိံ ယေဝ ရာဇဂဟေ ဣက္ခဏိကာ အဟောသိ။ ဝိ၊၁။၁၄၇။ သံ၊၁။၄၅၀။ (–ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၈၃။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၃၇၇။)

ဣက္ခဏိကာကမ္မ (နဲ) [ဣက္ခဏိကာ+ကမ္မ] မှော်ကတော် – နတ်ကတော် – ၏ – အမှု – လုပ်ငန်း။ သာ ကိရ ဣက္ခဏိကာကမ္မံ ကရောန္တီ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၀။

ဣက္ခတိ (ကြိ) [ဣက္ခ+အ+တိ] (က) ရှု–ဆင်ခြင်–၏။ (ခ) (ခံစားသောအားဖြင့်) ဆင်ခြင်၏၊ ခံစား၏။ (က) သံသာရေ ဘယံ ဣက္ခတီတိ ဘိက္ခု။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၆၁။ (–ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၄။ သာရတ္ထ၊၁။၄၆။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။၅၈။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၉၂။) ဣက္ခန္တိ–နေတ္တိ၊ဝိ။၅၃။ ဣက္ခာမိ– အပ၊၂။၂၁၀။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၁၃၆။ ဣက္ခေယျ– မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၃၂၉။ (က) (ခ) ဥပပတ္တိတော ယုတ္တိတော ဣက္ခတိ အနုဘဝတီတိ ဥပေက္ခာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၁၆။ (–ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၀။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၁၆။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၅၅။)

http://www.dhammadownload.com

ကွက်ကြိလကု (ထီ)(?) မီးကျီးတွင်း၊ ကွက်ကြိလကုယာဝ ဥဇ္ဈိတော။ ထေရီ။၄၂၂၊၃၀၈။ ကွက်ကြိလကုယာတိ အင်္ဂါရကာသုယာ၊ ထေရီ၊၌၊ ၂၆၃။

ကွင်္ကတ (နာ) [ကွင်္က+တ] အခြင်းအရာ၊ အမှုအရာ။ ရာဇာ တေသံ ကွင်္ကတံ ဒိသွာဝ။ အံ၊၌၊၁။၁၉၃။ ကွင်္ကတန္တိ အာကာရံ။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၆၇။ (–အံ၊၌၊၁။၂၆၆၊၂၈၆။ ထေရီ၊၌။ ၁၀၃။ အပ၊၌၊၂။၂၄၈။)

ကွင်္ကတသညာ (ထီ) [ကွင်္ကတ+သညာ] အခြင်းအရာ–အမှုအရာ–ဖြစ်သော အမှတ်အသား၊ တသ္မိံ ခဏေ ရာဇာ မဟာဇနဿ ကွင်္ကတသညံ အဒါသိ။ ဇာ၊၌၊၂။၂၃၂။ (—ဇာ၊၌၊၆။ ၂၁၀။)

ကွင်္ကတာကာရ (ပု) [ကွင်္ကတ+အာကာရ] အလှိုဆန္ဒပြည့်ဝပုံ အမှုအရာကို ပြသော အခြင်းအရာ။ ကောကာလိကဿ ကွင်္ကတာကာရံ ဒဿေတွာ။ ဝိ၊၌၊၂။၁၉၁။

ကွယ် (ဗျ) (က) တိုက်တွန်းခြင်း=စောဒနာ, ဥယျောဇနာ။ (ခ) တောင်းပန်ခြင်း=ယာစနာ။ (ဂ) စေခိုင်းခြင်း=အာဏတ္တိ။ (က) ကွယ် ဘန္တေ သရာပေဟိ။ ဝိ၊၁။၅၄။ ကွယ်ာတိ စောဒနတ္ထေ နိပါတော။ ဝိ၊၌၊၁။ ၂၅၅။ ကွယ်ာ (ဝိ၊၃။၁၂၀)တိ ဥယျောဇနတ္ထေ နိပါတော။ ဝိ၊၌၊၃။ ၂၉၈။ (—ဒီ၊၂။၁၀၇။ ဒီ၊၃။၃၁။ မ၊၁။၄၀၂။ သံ၊၁။၂၁၇။ အံ၊၃။၄၂၆။ ဥဒါန။ ၁၄၅။ ဝိမာန။၇၇။ ဇာ၊၂။ ၂၆၈၊၃၇၁။ ဒီ၊၌၊ ။၁၅၉။ ဒီ၊၌၊။၁၀။ မ၊၌၊ ။၁၀၃။ သံ၊၌၊ ၂။၁၅၉။ ဒီ၊၌၊၃။၁၀။ မ၊၌၊ ၂။၃၀၃။ သံ၊၌၊ ၁။၃၀၅။ အံ၊၌၊၃၊၃၃၃။ ဥဒါန၊၌။ ၂၀၁။ ဝိမာန၊၌။ ၂၁၉။ ဇာ၊၌၊၇။၁၃၃၊ ၃၇၂။) (ခ) တဒိဃ် ဗြူဟိ (သုတ္တနိ။ ၄၁၃။ မဟာနိ။ ၁၉၆)တိ တံ မယာ ပုစ္ဆိတမတ္ထံ ဗြူဟိ၊ ယာစာမိ တံ အဟန္တိ။ ယာစနတ္ထော ဟိ ကွယ်ာတိ နိပါတော။ သုတ္တနိ၊၌၊

http://www.dhammadownload.com

၂။၂၆၆။ မဟာနိ၊ဌ။၃၀၈။ (က) (ခ) ဣယ်ာ (ဇာ၊၁။၆၆)တိ ယာစနတ္ထေ စောဒနတ္ထေ ဝါ နိပါတော။ ဇာ၊ဌ၊၂။၂၁၇။ (ဂ) ဣယ်ာ (မ၊၂။၁၁၁)တိ အာဏတ္တိယံ နိပါတော။ မ၊ဌ၊၃။၁၁၅။

ဣယိတ—ဇာ၊ဌ၊၂။၃၆၆-၌ ရှိသော ယင်းပါဠိကား ဣဂိတ-မှပျက်လာသော ပါဠိဖြစ်ဟန်ရှိ၏။

ဣစ္စ (ကြိ၊ဝိ) [ဣ+တွာ] ရောက်၍။ ဣစ္စာတိ ဂမနုဿုက္ကဝစနမေတံ။ အဘိ၊ဌ၊၃။၃၉၆။ (–နီတိ၊ဓာ။၂။)

ဣစ္စေဝ (ဗျ) [ဣတိ+ဧဝ။ နိဒဿနတ္ထ ဣတိ သဒ္ဒါနှင့် အဝဓာရဏတ္ထ ဧဝသဒ္ဒါတို့ တွဲစပ်ထားသော နိပါတသမုဒါယသန္ဓိ။ ဣတိ-သဒ္ဒါနှင့် သန္ဓိတွဲစပ်လျှင် များသောအားဖြင့်တိ ကို စ-ပြု၍ တွဲစပ်ရ၏ ဣတိ-ကြည့်] ဤသို့သာလျှင်။ ဣစ္စေဝ ဝတ္ဘာနာ (ဝိမာန။၇၄)တိ ဣတိဧဝ ဥဌ္ဌေဟီတိအာဒိနာ ဝတ္ဘာ။ ဝိမာန၊ဌ။၂၀၇။ (—ပေတ၊ဌ။၅၅။ ဇာ၊ဌ၊၃။၆။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၁၈။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၃၃။ မ၊ဋီ၊၁။၁၉။ အံ၊ဋီ၊၁။၂၂။)

ဣစ္စေဝံ (ဗျ) [ဣတိ+ဧဝံ။ ဣတိသဒ္ဒါသည် ဆိုခဲ့ပြီးသော သဒ္ဒါအပေါင်း, အနက်အပေါင်းကို ညွှန်ပြ၍, ဧဝံ-သည် သဒ္ဒါအစဉ် အနက်အစဉ်ကို ညွှန်ပြသော နိဒဿနအနက်ရှိ၏။ တနည်း နိပါတသမုဒါယဖြစ်သော ဣစ္စေဝံသဒ္ဒါသည် ဆိုခဲ့ပြီးသည်ကို နိဂုံးအုပ်ရာ၌ ဝါကျအစဝယ် အသုံးပြုရိုးဖြစ်သောသဒ္ဒါတည်း] ဤဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော သဒ္ဒါအပေါင်း အနက်အပေါင်း, သဒ္ဒါအစဉ် အနက်အစဉ်ဖြင့်၊ ဤဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်။ ဣစ္စေဝံ သဗ္ဗထာပိ ဒ္ဒါဒသာကုသလစိတ္တာနိ သမတ္တာနိ။ သင်္ဂဟ။၂။ ဣတိသဒ္ဒေါ ဝစနဝစနီယ သမုဒါယ နိဒဿနတ္ထော။ ဧဝံသဒ္ဒေါ ဝစနဝစနီယ ပဋိပါဋိသန္ဒဿနတ္ထော။ နိပါတသမုဒါယော ဝါ ဧသ ဝစနဝစနီယနိဂမနာရမ္ဘေ။ ဣစ္စေဝံ ယထာဝုတ္တနယေန .... သမတ္တာနိ ပရိနိဋ္ဌိတာနိ။ ဝိဘာဝိနီ။၈၁။ (—ပေတ။၂၀၉။ ဇာ၊၁။၁၈၅၊၂၆၀။ ဇာ၊၂။၈၄၊၉၁၊၂၆၈။)

ဣစ္ဆ (တိ) [ဣစ္ဆာ+ဏ] အလို–အာသာ–တဏှာ – ရမ္မက်–ရှိသော၊သူ။ အယံ ဝုစ္စတိ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု ဣစ္ဆော ဝိဟရတိ လာဘာယ၊ အံ၊၃။၁၁၆-၇။

ဣစ္ဆက (နဲ) [ဣစ္ဆာ+က] အလိုဆန္ဒ။ အဿဒမ္မသာရထိ....ပတောဒံ ဂဟေတ္ဘာ ယေနိစ္ဆကံ ယဒိစ္ဆကံ သာရေယျပိ ပစ္စာသာရေယျပိ။ မ၊၃။၁၃၈။ အံ၊၂။၂၃။ ယေနိစ္ဆကန္တိ ယေန ယေန မဂ္ဂေန ဣစ္ဆတိ၊ အံ၊ဌ၊၃။၁၁။ (–ပေတ။၁၉၈။)

ဣစ္ဆဋ္ဌ (ပု) [ဣစ္ဆာ+အဋ္ဌ] အလို–အာသာ–တဏှာ – ရမ္မက်—သည် နှိပ်စက်အပ်သော-အလိုဆိုးနှိပ်စက်သော–သူ။ ဣစ္ဆဋ္ဌာ ဝိလပိံသု တာ။ အပ၊၂။၂၀၈။ ထေရီ၊ဌ။၁၄၉။

ဣစ္ဆတိ (ကြိ) [ဣသု+အ+တိ] အလိုရှိ၏၊ လိုချင်–နှစ်သက်– တောင့်တ–၏။ ဣစ္ဆတိ မဓုဂေါဋ္ဌကံ ခါဒိတုံ။ ဝိ၊၁။၈၄။ မာ မံ ဇညာတိ ဣစ္ဆတိ။ ထေရ။၂၈၇။ ဣစ္ဆတိ အဘိကခ်တိ။ ထေရ၊ဌ၊၂။၁၁၁။ ဝုဒ္ဓိံ ယဿ စ ဣစ္ဆတိ (အပ၊၁။၄၇)တိ အဿ ရညော ဝုဒ္ဓိံ စ ဝိရုဋ္ဌိံ ယော ဣစ္ဆတိ ကာမေတိ။ အပ၊ဌ၊၁။၃၂၁။ ဣစ္ဆတိ—ဝိ၊၁။၂၆၄။ ဝိ၊၃။၃၉၂။ ဝိ၊၄။၃၅၉။ ဒီ၊၁။၁၀၀။ သံ၊၁။၄၆၁။ အဘိ၊ဝိ။၃၆၄။ ဇာ၊၁။၁၅။ ဝိ၊ဌ၊၂။၁၅၅၊၂၅၆။ ဝိ၊ဌ၊၃။၅၁၊၉၇။ ဝိ၊ဌ၊၄၊၂၉။ ဒီ၊ဌ၊၂။၁၈၊၁၀၄။ မ၊ဌ၊၂။၄။ သံ၊ဌ၊၁။၃၂။ အံ၊ဌ၊၁။၅၈။ စူဋ္ဌနိ၊ဌ။၉၁။ ကခ်ါ၊ဋီ။၃၁၄။ မ၊ဋီ၊၁။၆၆။ ၂၄၉။ မ၊ဋီ၊၂။၇၉။ မူလဋီ၊၂။၂၉။ အနုဋီ၊၂။၂၁၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၂၉၃၊၄၃၅။ ဣစ္ဆေ—ဇာ၊၁။၃၆၉။ ဇာ၊ဌ၊၅။၃၂။

ဣစ္ဆန္တိ—ဝိ၊၁။၂၄၅။ ဝိ၊၃။၁၉၃။ ဝိ၊၄။၁၉၃။ ဝိ၊ဌ၊၁။၁၇၄၊၃၃၃။ ဝိ၊ဌ၊၂။၁၈၊၁၄၉၊၂၀၉။

http://www.dhammadownload.com

ဒီ၊ဌ၊၁။၇၄။ မ၊ဌ၊၁။၂၉။ မ၊ဌ၊၃။၆။ သံ၊ဌ၊၃။၁၉။ အဘိ၊ဌ၊၁။၁၄၃၊၂၅၄။ ဣတိဝုတ်၊ဌ။၁၇၇။ ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၃၂၄။ ပဋိသံ၊ဌ၊၂။၁၄၀၊၂၇၀၊၄၆၀။ မ၊ဋိ၊၁။၃၂၇။ မ၊ဋိ၊၃။၁၁၀၊၁၅၂။ သံ၊ဋိ၊၂။၁၄၀၊၂၇၀။ အနုဋိ၊၁။၂၀၉။ မူလဋိ၊၂။၁၄၅၊၂၂၃။ မူလဋိ၊၃။၆၆။ ဣစ္ဆသိ—ဝိ၊၄။၂၂၈။ ဒီ၊၁။၁၇၈။ ဒီ၊၃။၁၂။ မ၊၂။၂၃၁။ သုတ္တနိ။၄၀၉။ မဟာနိ။၁၄၁။ ဝိ၊ဌ၊၂။၁၀၅။ ဝိ၊ဌ၊၃။၉၇။ ဒီ၊ဌ၊၁။၂၃၇။ သံ၊ဌ၊၁။၂၈၂။ အဘိ၊ဌ၊၂။၂၈၁။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၂။၇၉။ ဇာ၊ဌ၊၇။၉၁။ ကခ်ါ၊ဋိ။၂၀၈၊၄၄၈။ မ၊ဋိ၊၁။၂၈၂။ မူလဋိ၊၁။၃၄။ မူလဋိ၊၃။၉၈။ ဣစ္ဆထ—ဝိ၊၁။၁၁၁။ ဒီ၊ဌ၊၁။၃၀၂။ အံ၊ဌ၊၁။၁၁၃။ အဘိ၊ဌ၊၁။၃၅၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၇၅။ စူဋနိ၊ဌ။၉၁။ ဇာ၊ဌ၊၇။၆။ ကခ်ါ၊ဋိ။၃၄၅။ ဣစ္ဆာမိ—ဝိ၊၁။၈၆။ ဝိ၊၂။၁၀၆။ ဝိ၊၃။၁၉၄-၅၊၂၆၅။ ဒီ၊၁။၁၇၈။ မ၊၂။၂၃၁။ သံ၊၃။၁၀။ ဝိ၊ဌ၊၂။၄။ သံ၊ဌ၊၃။၁၆၄။ ဒီ၊ဌ၊၂။၁၄၊၈၀။ အံ၊ဌ၊၁။၅၂။ ဇာ၊ဌ၊၁။၆၁။ သံ၊ဋိ၊၂။၁၆၂။ အံ၊ဋိ၊၃။၁၃၈။ ဣစ္ဆေ — ထေရီ။၄၁၆။ ဇာ၊၁။၈၇၊၃၁၇။ ထေရီ၊ဌ။၂၄၃။ ဇာ၊ဌ၊၂။၃၈၆။ ဇာ၊ဌ၊၄။၄၀၇။ ဣစ္ဆာမ— ဝိ၊၁။၁၁၁။ ဣစ္ဆာမသေ—ပေတ။၁၈၂။ ပေတ၊ဌ။၂၀၆။ ဣစ္ဆေယျ—ဝိ၊၄။၄၈၇။ ဒီ၊၂။၁၂၇။ ဓမ္မ။၂၅။ ထေရ။၃၀၃။ ဒီ၊ဌ၊၁။၃၂၉။ မ၊ဌ၊၁။၁၆၁။ ဓမ္မ၊ဌ၊၁။၃၇၈။ ထေရ၊ဌ၊၂။၁၈၈။ ဣစ္ဆေ — ထေရ။၂၆၄။ သုတ္တနိ။၄၀၉။ မဟာနိ။၁၄၀။ ဇာ၊၁။၂၀။ ထေရ၊ဌ၊၁။၄၄၅။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၂။၂၅၉။ မဟာနိ၊ဌ။၂၆၃။ ဇာ၊ဌ၊၁။၃၈၈။ ဣစ္ဆေယျုံ—ဒီ၊ဌ၊၂။၁၂၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၀၄။ ဣစ္ဆေယျာသိ—ဝိ၊၂။၃၂၅။ ဝိ၊၃။၃၈၁။ ဥဒါန။၉၇။ သံ၊ဌ၊၃။၃၁၆။ ဣစ္ဆေယျာထ—ဒီ၊၂။၂။ ဒီ၊ဌ၊၂။၃။ ဇာ၊ဌ၊၁။၆၇။ ဣစ္ဆေယျာမိ— ဥဒါန။၉၇။ ဣစ္ဆေယျာမ—ဒီ၊၂။၂၇၇။ အဘိ၊ဌ၊၁။၃၅၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၇၅။ ဣစ္ဆေယျံ—စူဋနိ၊ဌ။၉၁။ ဇာ၊ဌ၊၁။၁၇။ ဣစ္ဆိ—အံ၊ဌ၊၁။၂၁။ အံ၊ဋိ၊၁။၇၂။

ဣစ္ဆိ ံသု—ဒီ၊၁။၁၃၅။ ဇာ၊၁။၂၉၉။ ဒီ၊ဌ၊၁။၂၃၄။ အံ၊ဋိ၊၁။၁၁၄။ ဣစ္ဆိ ံ—ဇာ၊၁။၁၃၊၂၇၂။ အံ၊ဌ၊၁။၁၀၂။ ဇာ၊ဌ၊၁။၂၈၅။ ဇာ၊ဌ၊၄။၂၇၀။ အံ၊ဋိ၊၁။၁၄၅။ ဣစ္ဆိသတိ—ဒီ၊၂။၁၇၀။ ဒီ၊ဌ၊၂။၈၀။ သံ၊ဌ၊၂။၈၄။ ဇာ၊ဌ၊၂။၂၉၇။ ဣစ္ဆိသန္တိ — ဇာ၊ဌ၊၇။၃၅၂။ ဣစ္ဆိသာမ —ဝိ၊၄။၄၈၀။ ဒီ၊၂။၁၃၄။ ဝိ၊ဌ၊၁။၄။ ဒီ၊ဌ၊၁။၃။ ခုဒ္ဒက၊ဌ။၇၆။ ဣစ္ဆိသံ—သံ၊၁။၁၇၈။ ဇာ၊၁။၁၉၃။ သံ၊ဌ၊၁။၂၃၉။

ဣစ္ဆန (န၊ထီ) [ဣသု+ယု] အလိုရှိ–လိုချင်–နှစ်သက်–တောင့်တ–ခြင်း။ တံ အလဗ္ဘနေယျဝတ္ထုမှိ ဣစ္ဆနံ ဒုက္ခံ။ ဒီ၊ဌ၊၂။၃၈၈။ (–ဥဒါန၊ဌ။၉၈။ ဇာ၊ဌ၊၇။၁၃၇။ မ၊ဋိ၊၃။၂၉။ အနုဋိ၊၃။၁၁၀။)

ဣစ္ဆန ဣစ္ဆာ (ထီ) [ဣစ္ဆန+ဣစ္ဆာ] လိုချင်–နှစ်သက် – သော တဏှာ။ ရူပါဒီသု တဿ တဿ ဣစ္ဆနဣစ္ဆာယ ဝိသဋဂါမိနီ။ ဇာ၊ဌ၊၄။၅။

ဣစ္ဆနက (န၊) [ဣစ္ဆန+က] (၁) လိုချင်–နှစ်သက်–ခြင်း။ (တိ) (၂) အလိုရှိသော၊ လိုချင်သော၊သူ။ (၁) ဣစ္ဆနကဝသေန ဣစ္ဆာ။ အဘိ၊ဌ၊၂။၄၅၂။ (တိ) (၂) သီလသုဒ္ဓိကာတိ သီလေန ဝိသုဒ္ဓိ ံ ဣစ္ဆနကာ။ မဟာနိ၊ဌ။၁၈၈။

ဣစ္ဆနဌ (ပု) [ဣစ္ဆန+အတ္ထ] လိုချင်–နှစ်သက်–ခြင်း ဟူသော အနက်သဘော။ ဣစ္ဆနဌေန ဣစ္ဆာ။ သံ၊ဌ၊၁။၅၁။ (–ဝိမတိ၊၁။၇၁။ သံ၊ဋိ၊၁။၁၈၉။)

ဣစ္ဆန္တ (တိ) [ဣသု+အ+အန္တ။ထီ-၌ ဣစ္ဆန္တီ] အလိုရှိ–နှစ်သက်–သော၊သူ။ ယမ္ပိ ံစ္ဆံ နလဘတိ တမ္ပိ ဒုက္ခံ။ ဒီ၊၂။၂၄၅။ အဘိ၊ဝိ။၁၀၆။ ယမ္ပိစ္ဆန္တိ ယေနပိ ဓမ္မေန အလဗ္ဘနေယျဝတ္ထုံ ဣစ္ဆန္တော နလဘတိ၊ တံအလဗ္ဘနေယျဝတ္ထုမှိ

http://www.dhammadownload.com

ဣန္ဒာ (ထိ) [ဣသု+အ+အာ။ ရူ။နှာ ၃၇၁။ ခာန်၊ဋ္ဌိ။၁၆၃] (က) အာရုံကို – အလိုရှိကြောင်း – နှစ်သက်ကြောင်း – ဖြစ်သောတရား၊ လောဘ၊ တဏှာ။ (ခ) အလိုရှိ–လိုချင် – နှစ်သက် – တပ်မက် – စွဲလမ်း – တောင့်တ – ခြင်း။ လောဘ၊ တဏှာ၊ (ဣန္ဒာ-နှင့် လောဘတွဲ၍ ဆိုသော အရာ၌ မထောက်သေး မရသေးသော အာရုံဝတ္ထုတို့ကို နှစ်သက်ခြင်းသည် ဣန္ဒာ, ထောက်ပြီး ရပြီးသော အာရုံဝတ္ထုတို့ကို နှစ်သက်ခြင်းသည် လောဘဟု ခွဲခြားသေး၏။ ဓမ္မာ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၇။ သုတ္တန်၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁၂။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၁၄၀-ကြည့်။) (ဂ) အလိုဆန္ဒ။ (ဃ) အယူဝါဒ။ (က) (ခ) စိတ္တဿ သာဏဂေါ ဣန္ဒာ မုန္ဆာ။ အဘိ၊ဓ။၂၁၅။ မဟာနိ။၆။ ဣန္ဒာန်တို့ တောယ အာရမ္မဏာနိတိ ဣန္ဒာ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၉၅။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။ ၃၂။ ဣန္ဒာ။ ဥပဉ္စတိ (ဒီ၊၂။၂၄၅။ အဘိ၊ဝိ။ ၁၀၆။ ပဋိသံ။၃၈) တိ တဏှာ ဥပဉ္စတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၈၈။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၁။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၄၅။ ယမိဿ္စ နလဘတိ။ ဒီ၊၂။၂၄၅။ အဘိ၊ဝိ။၁၀၆။ ယဒါ ပန ယံ-သဒ္ဒေါ ဣန္ဒာန်တို့ ဧတံ အပေက္ခတိ။ တဒါ အလာဘဝိသိဋ္ဌာ ဣန္ဒာ ဝုတ္တာ ဟောတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၄၀။ မူလဋ္ဌ၊၂။ ၆၈။ ဣန္ဒာန်တ-လည်း ကြည့်။ (–ဒီ၊၃။၆၂။ မာ၊။၁၃၄။ သံ၊။၃၈။ အံ၊။၄၆၃။ အံ၊၃။ ၂၈၀-ဧ။ အဘိ၊ဝိ။၃၆၄။ ဓမ္မ။၂၄။ သုတ္တန်။ ၃၂၅၊၃၈ဧ။ ထေရီ။၄၃၂။ ဇာ၊။၂။၂၄၄။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁ဧ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၂၃၊ ၃ဧ။ မာဋ္ဌ၊။၃၇၀။ အံ၊ဋ္ဌ၊။၅၅။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊။ ၁၁၅။ အဘိ၊ဝိ။ ၁၀၆။ ပဋိသံ။၃၈) တိ ဣန္ဒ

http://www.dhammadownload.com

ပရဿဣစ္ဆာဝသေနေဝါ(မူလဋီ။၆၁)တိ ပရ-ဝါဒိနော လဒ္ဓိဝသေနေဝ။ အနုဋီ၊၃။၈၁။

ဣစ္ဆာကာရဏ (တိ) [ဣစ္ဆာ+ကာရဏ] တဏ္ဍာလျှင် အကြောင်းရင်းရှိသော။ ဣစ္ဆာနိဒါနကြည့်။

ဣစ္ဆာဂတ (တိ) [ဣစ္ဆာ+ဂတ] (က) အလို၊ လိုချင်–အလိုရှိ–ခြင်း။ (ခ) လိုချင်သော အခြင်းအရာ။ (ဂ) ဖြစ်ပေါ်လာသော–အလို အာသာ–တဏ္ဍာ။ (က) တဿ မယ့် ဘန္တေ ဝေရူပံ ဣစ္ဆာဂတံ ဥပ္ပဇ္ဇိ။ သံ။၁၊၆၁။ အံ၊၁။၃၅၇။ ဣစ္ဆာဂတန္တိ ဣစ္ဆာ ဝေ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၈။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၀၅။ (က) (ခ) (ဂ) ယာ ဝေရူပါ ဣစ္ဆာ ဣစ္ဆာဂတာ.... အယံ ဝုစ္စတိ မဟိစ္ဆတာ။ အဘိ၊ဝိ။၃၆၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၇။ (က) (ခ) ဣစ္ဆာဝ ဣစ္ဆာဂတာ ဣစ္ဆနာကာ-ရော ဝါ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၅၂။ (ဂ) ဣစ္ဆာဂ-တာတိ ဣစ္ဆာ ပဝတ္တာ။ အံ၊ဋီ၊၁။၁၁၂။

ဣစ္ဆာစာရ (ပု) [ဣစ္ဆာ+စာရ] (ယုတ်မာသော)အလို၏ဖြစ်ခြင်း။ ဣစ္ဆာစာရော ဝိဇိ-တော၊ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၈-၉။ (–ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၅၊၉၂၊ ၉၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၄၊၃၄။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၂၀၇။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။၂၃၆၊၂၃၈။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၉။ သာရတ္ထ၊၁။ ၄၃၃။ မ၊ဋီ၊၁။၂၄၉။ မ၊ဋီ၊၂။၁၁၀။ အံ၊ဋီ၊ ၃။၂၇၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၄၄၅။)

ဣစ္ဆာဒါသဗျ (နဲ) [ဣစ္ဆာ+ဒါသဗျ] အလို–အာသာ – တဏ္ဍာ – ၏ ကျွန်အဖြစ်။ သီသံ ဓောဝတီတိ ဣစ္ဆာဒါသဗျာ ဘုဇိဿတံ ဉာပ-ယတိ။ မူလဋီ၊၂။၁၈၂။

ဣစ္ဆာဒေါသ (ပု) [ဣစ္ဆာ+ဒေါသ] (ခ) အလို – အာသာ – တဏ္ဍာ – ဟူသော အပြစ်။ (တိ) (၂) အလို–အာသာ–တဏ္ဍာ – ဟူသော အပြစ်ရှိသော။ (ခ) အောက်ပုဒ်ကြည့်။ (တိ) (၂) တိဏဒေါသာနိ ခေတ္တာနိ၊ ဣစ္ဆာဒေါသာ အယံ ပဇာ။ ဓမ္မ၊ ၆၅။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၅၆။

ဣစ္ဆာဒေါသပရေတ (တိ) [ဣစ္ဆာဒေါသ + ပရေတ] အလို–အာသာ–တဏ္ဍာ–ဟူသော အပြစ်သည်–အစဉ်လိုက်အပ် - နှိပ်စက်အပ်–သော၊သူ။ နယေ ကေစိ ဣစ္ဆာဒေါသ-ပရေတာ သတ္တာတိ အဓိပ္ပါယော။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊၂။၁၄၉။

ဣစ္ဆာဓူပါယိတ (တိ) [ဣစ္ဆာ+ဓူပါယိတ] အလို –အာသာ–တဏ္ဍာသည် – ပူလောင်စေအပ်သော–လောင်ကျွမ်းအပ်သော၊သူ။ တဏ္ဍာ-သလ္လေန ဩတိဏ္ဏော၊ ဣစ္ဆာဓူပါယိတော သဒါ။ သံ၊၁။၃၇။ ထေရ။၂၈၉။ ဣစ္ဆာဓူပါ-ယိတောတိ ဣစ္ဆာယ အာဒိတ္တော။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၈၉။ ဣစ္ဆာဓူပါယိတောတိ အသမ္ပတ္တဝိသ-ယိစ္ဆာလက္ခဏာယ တဏ္ဍာယ သန္တာပိတော ဒဗ္ဗော။ တေနာဟ ဣစ္ဆာယ အာဒိတ္တောတိ။ သံ၊ဋီ၊၁။၁၃၃။ (–ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၈။)

ဣစ္ဆာဓူမာယိတ (တိ) [ဣစ္ဆာ + ဓူမာယိတ] အလို–အာသာ – တဏ္ဍာ – ဟူသော–အခိုး အငွေ့–အခိုးအလျှံ – ရှိသော။ ဣစ္ဆာဓူမာ-ယိတာ သတ္တာ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၆။ ဓူမော ဝေ ဓူမာ-ယိတံ။ ဣစ္ဆာ ဓူမာယိတံ ဧတိဿာတိ ဣစ္ဆာ-ဓူမာယိတာ၊ ပဇာ။ မ၊ဋီ၊၂။၁၀၅။

ဣစ္ဆာ(ဇ္ဈာ)နင်္ဂလ(နဲ)[ယာဒိစ္ဆကနာမ်။ပုံလိင်ဖြင့် အနည်းငယ်သာ တွေ့ရ၏။] ဣစ္ဆာ(ဇ္ဈာ)နင်္ဂ-လ မည်သော–ရွာ–နိဂုံး။ ယေန ဣစ္ဆာနင်္ဂလ-(ဒီ၊၁။၈၂)နှိ့ ယေန ဒိသာဘာဂေန ဣစ္ဆာ-နင်္ဂလံ အဝသရိတဗ္ဗံ၊ ယသ္မိံ ဝါ ပဒေသေ ဣစ္ဆာနင်္ဂလံ။ ဣဇ္ဈာနင်္ဂလနှိပိ ပါဌော။ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၁၇။ ဧဝံ မေ သုတံ–ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ဣစ္ဆာနင်္ဂလေ ဝိဟရတိ ဣစ္ဆာနင်္ဂလဝန-သဏ္ဍေ။ မ၊၂။၄၀၆။ သံ၊၃။၂၈၃။ သုတ္တနိ။ ၃၇၂။ ဣစ္ဆာနင်္ဂလောတိ ဂါမဿ (ဣစ္ဆာ-နင်္ဂလနှိ နိဂမဿ -က) နာမံ။ သုတ္ထနိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၈၃။

http://www.dhammadownload.com

ဣစ္ဆာနင်္ဂလက (တိ) [ဣစ္ဆာနင်္ဂလ+က] ဣစ္ဆာနင်္ဂလရှာ၌ - နေ - မွေးဖွား - သော၊သူ။ ဣစ္ဆာနင်္ဂလကော (ဥဒါန။၉၁)တိ ဣစ္ဆာနင်္ဂလနာမကော ကောသလေသု ဧကော ဗြာဟ္မဏဂါမော၊ တံနိဝါသိတာယ တတ္ထ ဝါ ဇာတော ဘဝေါတိ ဝါ ဣစ္ဆာနင်္ဂလကော။ ဥဒါန၊၄။၁၀၁။

ဣစ္ဆာနင်္ဂလဂါမ (ပု) [ဣစ္ဆာနင်္ဂလ+ဂါမ] ဣစ္ဆာနင်္ဂလရှာ။ ဣစ္ဆာနင်္ဂလဝနသဏ္ဍ ကြည့်။

ဣစ္ဆာနင်္ဂလဝနသဏ္ဍ (ပု) [ဣစ္ဆာနင်္ဂလ+ဝနသဏ္ဍ] ဣစ္ဆာနင်္ဂလတောအုပ်၊ ဣစ္ဆာနင်္ဂလရှာ၏ အနီး၌ ရှိသောတောအုပ်။ ဣစ္ဆာနင်္ဂလဝနသဏ္ဍေ (မ၊၂။၄၀၆)တိ ဣစ္ဆာနင်္ဂလဂါမဿ အဝိဒူရေ ဝနသဏ္ဍေ။ မ၊၄၊၃။၂၉၄။ ဣစ္ဆာနင်္ဂလ-လည်း ကြည့်။

ဣစ္ဆာနင်္ဂလဝါသိက (တိ) [ဣစ္ဆာနင်္ဂလ+ဝသ+ဏိက] ဣစ္ဆာနင်္ဂလရှာ၌ နေသော၊သူ။ တာရူက္ခော ဣစ္ဆာနင်္ဂလဝါသိကော။ ဒီ၊၄၊၁။၃၃၁။

ဣစ္ဆာနင်္ဂလသုတ္တ (နဲ) [ဣစ္ဆာနင်္ဂလ+သုတ္တ] ဣစ္ဆာနင်္ဂလသုတ်၊ သံယုတ္တနိကာယ၊ မဟာဝဂ္ဂ သံယုတ်၊ ၂-ဝင်၊ ၁-သုတ်။ သံ၊၃။၂၈၄။

ဣစ္ဆာနိဒါန (တိ) [ဣစ္ဆ+နိဒါန] လိုချင်မက်မောမှု-တဏှာ-လျှင် အကြောင်းရင်း ရှိသော။ ဣစ္ဆာနိဒါနာတိ ဣစ္ဆာနိဒါနကာ ဣစ္ဆာဟေတုကာ ဣစ္ဆာပစ္စယာ ဣစ္ဆာကာရဏာ ဣစ္ဆာပဘဝါတိ ဣစ္ဆာနိဒါနာ။ မဟာနိ။၂၃။ ဣစ္ဆာနိဒါနာ (သုတ္တနိ။၄၀၀)တိ တဏှာဟေတုကာ။ သုတ္တနိ၊၄၊၂။၂၃၂။ မဟာနိ၊၄။၈၉။

ဣစ္ဆာနိဒါနက (တိ) [ဣစ္ဆာနိဒါန+က] ဣစ္ဆာနိဒါန-နှင့် အနက်ဘူ၊ ၎င်းကြည့်။

ဣစ္ဆာနုရူပ (တိ) [ဣစ္ဆာ+အနုရူပ] အလိုအားလျော်သော။ အဿဒ္ဓါ ဒေဝတာပိ အတ္တနော ဣစ္ဆာနုရူပံ တေသံ ပဋိပတ္တိံ ပဿိတုံ.... တထာ ကရောန္တိ။ ဥဒါန၊၄။၃၇၉။ သာရတ္ထ၊၃။၃၁၇။ (-ဣတိဝုတ်၊၄။၂၂၈။ အပ၊၄၊၂။၂၆၉။ မ၊ဋီ၊၁။၁၁၁။ မ၊ဋီ၊၂။၇၉၊၁၁၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၂၃၂။)

ဣစ္ဆာနုရူပပ္ပဝတ္တိ (ထီ) [ဣစ္ဆာနုရူပ + ပဝတ္တိ] အလိုအားလျော်စွာ ဖြစ်ခြင်း။ ယထာရုစိ ပဝတ္တိ ဟိ ဧကသ္မိံ အနေကေသု စ ဣစ္ဆာနုရူပပ္ပဝတ္တိတိ။ အနု၊ဋီ၊၁။၉။

ဣစ္ဆာပကတ (တိ) [ဣစ္ဆာ+အပကတ] ယုတ်မာသောအလိုသည်-အလိုဆိုးသည်- တဏှာလောဘရမ္မက်သည် - (သမ္မာအာဇီဝမှ) ကင်းကွာအောင် ပြုအပ်သော၊ မိစ္ဆာအာဇီဝသည် လွှမ်းမိုးနှိပ်စက်အပ်သော၊ သူ။ ဣစ္ဆာပကတော (ဝိ၊၁။၁၁၈)တိ တာယ ပါပိကာယ ဣစ္ဆာယ အပကတော အဘိဘူတော ပရာဇိတော ဟုတ္ဝာ။ ဝိ၊၄၊၂။၈၃။ ပါပိကာယာတိလာမိကာယ ဣစ္ဆာယ။အပကတောတိ ပါပိကာယ ဣစ္ဆာယ သမ္မာအာဇီဝတော အပေတော ကတောတိ ဣစ္ဆာယ အပကတော။ တထာဘူတော စ မိစ္ဆာဇီဝေန အဘိဘူတော ပရာဇိတော နာမ ဟောတီတိ အာဟ "အဘိဘူတော ပရာဇိတော" တိ။သာရတ္ထ၊၂။၂၈၆။ (-ဝိ၊၅။၂၃၃။ အံ၊၂။၁၉၃။ အဘိ၊ဝိ။၃၆၅။ အဘိ၊ပု။၁၇၉။ မဟာနိ။၁၇၃။ အံ၊၄၊၃။၆၅။ အဘိ၊၄၊၂။၄၆၁။ အဘိ၊၄၊၃။၉၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၂၊၂၃။ ဥဒါန၊၄။၂၀၆။ ဣတိဝုတ်၊၄။၁၀၄၊၂၃၈။ မဟာနိ၊၄။၂၉၃။ သာရတ္ထ၊၂။၄၂၊၃၅၀။ သာရတ္ထ၊၃။၄၇၅။ အံ၊ဋီ၊၂။၂၅၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၅၁။)

ဣစ္ဆာပစ္စယ (တိ) [ဣစ္ဆာ+ပစ္စယ] ဣစ္ဆာနိဒါန-နှင့် အနက်တူ၊ ၎င်းကြည့်။

ဣစ္ဆာပဋိပက္ခ (တိ) [ဣစ္ဆာ+ပဋိပက္ခ]လိုချင် မက်မောမှု - တဏှာလောဘ-၏-ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်သော တရား (အလောဘ)။ အနိစ္ဆာတိ

http://www.dhammadownload.com

ဣစ္ဆာပဋိပက္ခာ။ တေနာဟ အလောဘသခ်ါ-တာတိ။ သံ၊ဋီ၊၂။၃၉၈။

ဣစ္ဆာပဘဝ (တိ) [ဣစ္ဆာ+ပဘဝ] ဣစ္ဆာနိဒါန-နှင့် အနက်တူ၊ ၎င်းကြည့်။

ဣစ္ဆာပဘေဒ (တိ) [ဣစ္ဆာ+ပဘေဒ] လိုချင်မက်မောမှု–အလို–အာသာ–တဏှာလောဘ–၏အပြား(အမျိုးအစား)။ပုနပိ ပုဂ္ဂလာဓိ-ဋ္ဌာနေန စတုဗ္ဗိဓံ ဣစ္ဆာပဘေဒံ ဒဿေန္တော အပရောပိ စတုဗ္ဗိဓော အပိစ္ဆောတိ အာဒိ-မာဟ။ မ၊ဋီ၊၂။၁၁၁။

ဣစ္ဆာပေက္ခ (တိ) [ဣစ္ဆာ+အပေက္ခ] ဣစ္ဆာကို ရှုင့်သော။ ယံ-သဒ္ဒေါ ယဒါ ဣစ္ဆာပေက္ခော။ အနု၊ဋီ၊၂။၇၃။

ဣစ္ဆာပေတိ (ကာ၊ကြိ) [ဣသု+ဏာပေ+တိ] အလိုရှိစေ၏။ ဣစ္ဆာပေတိ (မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၇၀) တိ....သဗြဟ္မစာရိနံ ဣစ္ဆံ ဥပ္ပါဒေတိ။ မ၊ဋီ၊၂။၄၉။ (–မ၊ဋီ၊၁။၁၈၅။) ဣစ္ဆာပေဟိ— မ၊ဋီ၊၂။၄၉။ ဣစ္ဆာပေယျ — ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄။ သာရတ္ထ၊၂။၄၀၃။ ကခ်ါ၊ဋီ။၃၀၆။

ဣစ္ဆာဘေဒ (တိ)[ဣစ္ဆာ+ဘေဒ]ဣစ္ဆာပဘေဒ-နှင့် အနက်တူ။ ပုနပိ ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနေန စတုဗ္ဗိဓံ ဣစ္ဆာဘေဒံ ဒဿေန္တော "အပရောပိ စတုဗ္ဗိဓော အပိစ္ဆော"တိအာဒိမာဟ။ အံ၊ဋီ၊၁။၁၁၃။

ဣစ္ဆာရဟိတ (တိ) [ဣစ္ဆာ+ရဟိတ] လိုချင်–တပ်မက် – ခြင်းမှကင်းသော။ အပိစ္ဆောတိ အနိစ္ဆော စတူသူ ပစ္စယေသု ဣစ္ဆာရဟိ-တော။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၅။ (–ဒီ၊ဋီ၊၃။၂၈၆။ အံ၊ဋီ၊၁။၁၁၃။ အံ၊ဋီ၊၃။၂၃၅။)

ဣစ္ဆာရောဂါပဒေသ (ပု) [ဣစ္ဆာ+ရောဂ+အပ-ဒေသ] အလို–ရမ္မက်–ဟူသော ရောဂါကို ညွှန်ပြခြင်း။ ဧတေန ဣစ္ဆာရောဂါပဒေသေန ဿကာရဏံ ဗျာဓိဒုက္ခံ ဝုတ္တံ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆။

ဣစ္ဆာလောဘ (ပု) [ဣစ္ဆာ+လောဘ] (က) လိုချင်မှု ဣစ္ဆာ ဟူသော ယုတ်ညံ့သော လောဘ။ (ခ) လိုချင်မှု ဟူသော ဣစ္ဆာ, တပ်မက်မှု ဟူသော လောဘ။ (ဂ) ရှေးဦးစွာ ဖြစ်ပေါ်လာသော အားနည်းသော လိုချင်မှု ဟူသော ဣစ္ဆာ, နောက်ထပ် ဆက်ကာ ဆက်ကာ ဖြစ်ပေါ်လာသော အားကြီးသော တပ်မက်မှု ဟူသော လောဘ။ (ဃ) မရသေးသော အရာဝတ္ထုဉ် လိုချင်တောင့်တမှု ဟူသော ဣစ္ဆာ, ရပြီးသော အရာဝတ္ထုဉ် တပ်မက် ခင်တွယ်မှု ဟူသော လောဘ။ (က) ဣစ္ဆာလောဘ (ဇာ၊၂။၉၅)နှိ ဣစ္ဆာသခ်ါတံ ပါပကံ လောဘံ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၃၉၉။ (ခ) (ဂ) (ဃ) ဣစ္ဆာ-လောဘ (သံ၊၁။၁၅)နှိ ဧကောယေဝ ဓမ္မော ဣစ္ဆနဋ္ဌေန ဣစ္ဆာ၊ လုဗ္ဘနဋ္ဌေန လောဘောတိ ဝုတ္တော။ ပဋမုပ္ပတ္တိကာ ဝါ ဒုဗ္ဗလာ ဣစ္ဆာ၊ အပရာပရုပ္ပတ္တိကော ဗလဝါ လောဘော။ အလဒ္ဓပတ္ထနာ ဝါ ဣစ္ဆာ၊ ပဋိ-လဒ္ဓဝတ္ထုမှိ လောဘော။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၁။ ဣစ္ဆာ-လောဘော စာ (ဇာ၊၂။၂၇၄)တိ အပ္ပ-တ္တေသု ဝတ္ထူသု ဣစ္ဆာ၊ ပတ္တေသု လောဘော-တိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၁၄၈။

ဣစ္ဆာလောဘသမာပန္ဒ (တိ) [ဣစ္ဆာလောဘ+သမာပန္ဒ] မရ—မရောက် – သေးသော အာရုံတို့ဉ် လိုချင်တောင့်တခြင်း ဣစ္ဆာ, ရပြီး ရောက်ပြီးသော အာရုံတို့ဉ် တပ်မက်ခြင်း လောဘ – သို့ရောက်သော – နှင့်ပြည့်စုံသော၊ သူ။ ဣစ္ဆာလောဘသမာပန္ဒော၊ သမဏော ကိံ ဘဝိဿတိ။ ဓမ္မ။၅၁။ အသမ္ပတ္တေသု အာရမ္မဏေသု ဣစ္ဆာယ ပတ္တေသု စ လော-ဘေန သမန္ဒာဂတော သမဏော နာမ ကိံ ဘဝိဿတိ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၇။

ဣစ္ဆာလောဘသမုဿယ (တိ) [ဣစ္ဆာလော-ဘ+သမုဿယ] မရ-မရောက်-သေးသော အာရုံကို လိုချင်ခြင်း, ရပြီး ရောက်ပြီးသော

http://www.dhammadownload.com

အာရုံကို တပ်မက်ခြင်းဖြင့် တိုးပွါးသော။ အဝိဇ္ဇာ မူလိကာ သဗ္ဗာ၊ ဣစ္ဆာလောဘသမုဿယာ။ဣတိဝုတ်။၂၁၈။ ဣစ္ဆာလောဘသမုဿယာတိ အသမ္ပတ္တဝိသယ ပရိယေသနလက္ခဏာယ ဣစ္ဆာယ, သမ္ပတ္တဝိသယလုဗ္ဘနလက္ခဏေန လောဘေန စ သမုဿိတာ ဥပစိတာတိ ဣစ္ဆာလောဘသမုဿယာ။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၁၄၇။

ဣစ္ဆာဝစရ (ပု) [ဣစ္ဆာ+အာစရ] အလိုဆိုး–အလိုရမ္မက်–၏အစွမ်းအားဖြင့်–ဖြစ်သော–သက်ရောက်သော–တရား၊ (မာန, မာယာ, သာဌေယျ,ကောပ,အပစ္စယ စသောတရား)။ ပါပကာနံ ခေါ ဧတံ အာဝုသော အကုသလာနံ ဣစ္ဆာဝစရာနံ အဓိဝစနံ၊ ယဒိဒံ အင်္ဂဏန္တိ။ မ၊၁။၃၂။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၄။ ဣစ္ဆာဝစရာနန္တိ ဣစ္ဆာယ အဝစရာနံ၊ ဣစ္ဆာဝသေန ဩတိဏ္ဏာနံ ပဝတ္တာနံ နာနပ္ပကာရာနံ ကောပအပစ္စယာနန္တိ အတ္ထော။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၇။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၃၁၄။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌ။၁၄၉။ ဣစ္ဆာဝစရာနန္တိ ဣစ္ဆာဝသေန ပဝတ္တာနံ။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၄၅။ (–ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၇။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၃၁၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၆။ ဝဇိရ။၄၉။ သာရတ္ထ၊၁။၃၈၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၈။)

ဣစ္ဆာဝစရပ္ပဋိစ္ဆာဒန (န) [ဣစ္ဆာဝစရ+ပဋိစ္ဆာဒန] အလိုဆိုး၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဖြစ်သော တရားတို့ကို ဖုံးကွယ်ထားခြင်း။ အပရကံသပါတိယာ ပဋိကုဏ္ဍနံ ဝိယ အာရညိကင်္ဂါဒီဟိ ဣစ္ဆာဝစရပ္ပဋိစ္ဆာဒနံ။ -မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅၅။

ဣစ္ဆာဝစရပ္ပဟာနပ္ပဋိစ္ဆာဒက (န) [ဣစ္ဆာဝစရပဟာန+ပဋိစ္ဆာဒက] အလိုဆိုး၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဖြစ်သော တရားတို့ကို ပယ်ရှားမှုကို – ဖုံးကွယ်ထားသည်၏ အဖြစ် – ဖုံးကွယ်ထားခြင်း။ အပိုစ္ဆတာသမုဋ္ဌာနေဟိ ဂါမန္တဝိဟာရာဒီဟိ ဣစ္ဆာဝစရပ္ပဟာနပ္ပဋိစ္ဆာဒကံ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅၅။

ဣစ္ဆာဝတိဏ္ဏ (တိ) [ဣစ္ဆာ+အဝတိဏ္ဏ] အလိုအာသာတဏ္ဍာရမ္မက် – အရသာ၌ သာယာ တပ်မက်သောတဏ္ဍာ – သည် သက်ရောက်အပ်သော စိတ်ရှိသော – ဖြစ်ပွါးသော၊သူ။ တေသံ ဣစ္ဆာဝတိဏ္ဏာနံ၊ ဘိယျော တဏ္ဍာ ပဝစုထ။ သုတ္တနိ။၃၂၄။ တတော တေသံ ဣစ္ဆာဝတိဏ္ဏာနံ ခီရာဒိပဥ္ဇဂေါရသဿာဒဝသေန ရသတဏ္ဍာယ ဩတိဏ္ဏစိတ္တာနံ.... မံသံ ပဋိစ္စ ဘိယျော တဏ္ဍာ ပဝစုတိ။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၂။၅၇။

ဣစ္ဆာဝသိက (တိ)[ဣစ္ဆာ+ဝသ+ဏိက] လောဘရမ္မက်၏ အလိုသို့ လိုက်သော၊သူ။ ပရိကစုတိတိ ဣစ္ဆာဝသိကံ ပုဂ္ဂလံ တတ္ထ တတ္ထ ဥပကစုတိ။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၄၀။

ဣစ္ဆာဝိဃာတ (ပု) [ဣစ္ဆာ+ဝိဃာတ] အလိုဆန္ဒ – အကြံအစည်–၏ ပျက်စီးခြင်း။ အတ္တနော ဓိတာသု အာဂန္ဆာ ဣစ္ဆာဝိဃာတံ ပတ္ဒာ ဂတာသု။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၂၉၆။ (–ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၂၄၀၊၃၀၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၀၃။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌီ။၁၃၈။)

ဣစ္ဆာဝိဃာတဒုက္ခ (န) [ဣစ္ဆာဝိဃာတ+ဒုက္ခ] အလို–ဆန္ဒ – အကြံအစည်–၏ ပျက်စီးခြင်း ကြောင့်ဖြစ်သော ဆင်းရဲ။ မနောရထဝိဃာတပတ္တာနံ ဣစ္ဆာဝိဃာတဒုက္ခံ ဣစ္ဆိတာလာဘောတိ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၃၇။ သာရတ္ထ၊၃။၁၇၅။

ဣစ္ဆာဝိဃာတန (န) [ဣစ္ဆာ+ဝိဃာတန] အလိုဆန္ဒ၏ပျက်စီးခြင်း။ အတ္တနော ဣစ္ဆာဝိဃာတနတော။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၄၇။

ဣစ္ဆာဝိဃာတနိဗ္ဗတ္တနက (တိ) [ဣစ္ဆာဝိဃာတ+နိဗ္ဗတ္တနက] အလိုဆန္ဒ၏ ပျက်စီးခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်သော။ ဝိဃာတပက္ခိကာတိ ဒုက္ခဘာဂိယာ ဣစ္ဆာဝိဃာတနိဗ္ဗတ္တနကာ ဝါ။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၂၅၄။

http://www.dhammadownload.com

ဣစ္ဆာဝိနယ (ပု) [ဣစ္ဆာ+ဝိနယ] တဏ္ဍာကို ပယ်ဖျောက်ခြင်း။ ဣစ္ဆာဝိနယေ တိဗ္ဗစ္ဆန္ဒော ဟောတိ။ ဒီ၊၃။၂၀၉။ အံ၊၂။၄၀၇။ ဣစ္ဆာ-ဝိနယေတိ တဏ္ဍာဝိနယနေ၊ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၂၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၅၀။ (–အံ၊၃။၃၀၉။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၃။၂၅၉။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။၁၅၈။)

ဣစ္ဆာဝိပရိယာယ (ပု) [ဣစ္ဆာ+ဝိပရိယာယ] အလိုဆန္ဒ–အကြံအစည်–၏ဖောက်ပြန် ပျက်စီးခြင်း။ ဧဝံ ဣစ္ဆာဝိပရိယာယေ အာဃာတ-ဝတ္ထူသု ကောဓော စ ဥပနာဟော စ ဥပ္ပဇ္ဇ-တီတိ ဣဒမ္ပိ သမတ္ထနံ ဟောတိ။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌ။ ၈၅။ (–နေတ္တိ၊ဋ္ဌီ။၅၈။)

ဣစ္ဆာဝိရဟိတ (တိ) [ဣစ္ဆာ+ဝိရဟိတ] အလို–အာသာ—တဏ္ဍာ–မှ ကင်းသော၊သူ။ အပ္ပိ-စ္ဆောတိ ဣစ္ဆာဝိရဟိတော နိဣစ္ဆော နိတ္တ-ဏ္ဍော။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၄။

ဣစ္ဆာဝိသိဋ္ဌ (တိ) [ဣစ္ဆာ+ဝိသိဋ္ဌ] ဣစ္ဆာသည် အထူးပြုအပ်သော။ တဒါ ဣစ္ဆာဝိသိဋ္ဌော အလာဘော ဝုတ္တော ဟောတိ။ မူလဋ္ဌီ၊၂။ ၆၈။ အနုဋ္ဌီ၊၂။၇၃။

ဣစ္ဆာသဘာဝ (ပု) [ဣစ္ဆာ+သဘာဝ] တဏ္ဍာ၏ သဘော။ တာ ပန ယသ္မာ တဏ္ဍာဒိဋ္ဌိကပ္ပနာ-ပရိကပ္ပိတ အတ္တ သုဘ သုခ သဿတာဒိ ပက-တိ အာဒိဓုဝါဒိဇီဝါဒိကာယာဒိကာ ဝိယ နဣစ္ဆာသဘာဝါ။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၄၄–၅။

ဣစ္ဆာသဟိတ (တိ) [ဣစ္ဆာ+သဟိတ] လိုချင်ခြင်းနှင့်တကွ ဖြစ်သော။ ဣစ္ဆာဝါတိ တ္ထေ ဣစ္ဆာသဟိတော အလာဘောဝါတိ စ ဝဒန္တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၀၂။

ဣစ္ဆာဟတ (တိ) [ဣစ္ဆာ+ဟတ] အလိုဆိုးသည် နှိပ်စက်အပ်သော၊သူ။ ဣစ္ဆာဟတဿ ပေါ-သဿ၊ စက္ကံ သမတိ မတ္ထကေ။ ဇာ၊၁။ ၂၄၊၁၃၂။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅၄။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၈၂၊၄၅၄။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊၂။၂၃၃။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၂၀၆။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၆၄။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၃၈။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၉၃။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၄။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၈၁။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။၁၇၁၊၂၇၅။ ဣစ္ဆာ-ဟတဿ ပေါသဿ တဏ္ဍာယ ဟတဿ ဥပဟတဿ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၃၈။

ဣစ္ဆာဟေတုက (တိ) [ဣစ္ဆာ+ဟေတု+က] ဣစ္ဆာနိဒါနနှင့် အနက်ဘူ၊ ၎င်းကြည့်။

ဣစ္ဆိတ (တိ) [ဣသု+တ] အလိုရှိ—တောင့်တ–အပ်သော။ ယံယံ ဧတေန ဣစ္ဆိတံ ပတ္ထိတံ အတ္တဟိတံ ပရဟိတံ ဝါ၊ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၆။ ဣစ္ဆိတံ ပတ္ထိတံ တုယ္ဟံ၊ ဓိပ္ပမေဝ(သဗ္ဗမေဝ)သမိဇ္ဈတု။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၂။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၆။ (–ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၇။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။၁၆၁။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၄၄။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။ ၁၃၆၊၂၁၉၊၂၂၄။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၈၁။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၅၊ ၅၉၊၈၈။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၃၀၊၁၃၀၊၂၈၇။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၁။ ၁၅၀။ မူလဋ္ဌီ၊၁။၃၃။ အနုဋ္ဌီ၊၁။၄၂။ အနုဋ္ဌီ၊ ၃။၂၁၊၇၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၀၂၊၁၄၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋ္ဌီ၊၂။၃၊၂၃၊၃၅၉။)

ဣစ္ဆိတကရ (ပု) [ဣစ္ဆိတ+ကရ] အလိုရှိတိုင်း ပြုခြင်း။ ကာမံ ကရောတိ ဣစ္ဆိတကရော သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၇။ ဣစ္ဆိတကရောတိ ယဒိစ္ဆိတ ကရဏံ။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၃၃၆။

ဣစ္ဆိတကာမိတဋ္ဌ (ပု) [ဣစ္ဆိတ+ကာမိတ+အတ္ထ] အလိုရှိအပ် – နှစ်သက်အပ်သော–အနက်သဘော။ တ္တောဝတာ အတ္တနာ ဣစ္ဆိတ ကာမိတဋ္ဌေန အတ္တကာမပါရိစရိယာ ဝုတ္တာတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၈။ ကခ်၊ဋ္ဌီ။၂၃၃။

ဣစ္ဆိတက္ခဏ (ပု) [ဣစ္ဆိတ+ခဏ] အလိုရှိရာခဏ။ ဣစ္ဆိတက္ခဏေ ယေဝ ပရိသံ ဒဿေတုံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁၄။ (–ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၃၂။ ဝိမတိ၊၁။၃၁၇။ အနုဋ္ဌီ၊၁။၂၀၉။)

ဣစ္ဆိတဋ္ဌာန (နဲ) [ဣစ္ဆိတ+ဌာန] အလိုရှိအပ် သောအရပ်။ အဘိရုဋ္ဌေန ဣစ္ဆိတဋ္ဌာနံ ဂန္တာပိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၈၀။ ကခ်၊ဋ္ဌီ။၃၈၁။ (–အံ၊

http://www.dhammadownload.com

ဋ္ဌ၊၁။၃၁၈။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌ။၂၅၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၃၃။ ကခ်ါ၊ဋ္ဌီ။၃၈၁။ အနုဋ္ဌီ၊၁။၂၁၀။ နေတ္တိ၊ဝိ။ ၄၄၊၃၂၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၄၇၆။)

ဣစ္ဆိတဋ္ဌာနဂမန (န) [ဣစ္ဆိတဋ္ဌာန+ဂမန] အလိုရှိအပ်သော အရပ်သို့ သွားခြင်း။ ကေစိ ပန အာဒိဿမာနေန ကာယေန ဧကစိတ္တက္ခဏေ-နေဝ ဣစ္ဆိတဋ္ဌာနဂမနေ ဒိဿမာနေန ကာ-ယေန... ဝဒန္တိ အနုဋ္ဌီ၊၁။၂၁၀။

ဣစ္ဆိတဋ္ဌာနပ္ပတ္တိ(ထီ) [ဣစ္ဆိတဋ္ဌာန+ပတ္တိ] အလိုရှိအပ်သော အရပ်သို့ ရောက်ခြင်း။ ယထာ လဟုကတိပယစိတ္တဝါရေဟေဝ ဣစ္ဆိတဋ္ဌာ-နပ္ပတ္တိ ဟောတိ။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၇၇၊၅၁၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၃။

ဣစ္ဆိတတ္ထ (ပု) [ဣစ္ဆိတ+အတ္ထ] အလိုရှိအပ်သောအကျိုး။အပဒိသီယတိ ဝါ ဣစ္ဆိတတ္ထော အနေနာတိ အပဒေသော။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။ ၃၄၄။ (–အံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၅၂။)

ဣစ္ဆိတတ္ထကသာဝန (န) [ဣစ္ဆိတတ္ထ + က+ သာဝန] အလို ရှိအပ်သော – အကြောင်း တရားကို–အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို – ကြားသိစေ ခြင်း။ အပရေ ပန ဘဏန္တိ တိရစ္ဆာနဂတံ မနုဿံ ဝါ အာဝိသိတ္ဝာ ဣစ္ဆိတတ္ထကသာဝနံ နာမ မဟာမန္တ ဝိဇ္ဇာဝသေန ဟောတိ။ မ၊ ဋ္ဌီ၊၃။၃၇၂။

ဣစ္ဆိတတ္ထနိပ္ပတ္တိ(ထီ) [ဣစ္ဆိတတ္ထ+နိပ္ပတ္တိ] အလိုရှိအပ်သော အကျိုး၏ ပြီးစီးခြင်း။ ယာဝ ဣစ္ဆိတတ္ထနိပ္ပတ္တိ။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။၂၅၅။

ဣစ္ဆိတတ္ထနိပ္ပတ္တိကာရဏ (န) [ဣစ္ဆိတတ္ထနိပ္ပတ္တိ+ ကာရဏ] အလိုရှိအပ်သော အကျိုး၏ ပြီးစီး ခြင်း အကြောင်း။ ရညော ဣစ္ဆိတတ္ထနိပ္ပတ္တိ-ကာရဏတာတိ ဧဝမာဒီဟိ ဒိဗ္ဗသဒိသေဟိ အာနုဘာဝေဟိ သမန္နာဂတတ္တာ။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။ ၃၅၅။

ဣစ္ဆိတတ္ထနိဗ္ဗတ္တန (န) [ဣစ္ဆိတတ္ထ + နိဗ္ဗတ္တန] အလိုရှိအပ်သော အကျိုးကို ဖြစ်စေခြင်း။ ဣစ္ဆိတတ္ထနိဗ္ဗတ္တနတ္ထံ အပဒိသိတဗ္ဗော။ သီ၊ဋ္ဌီ၊ သစ်၊၁။၃၄၄။

ဣစ္ဆိတပ္ပဒေသ (ပု) [ဣစ္ဆိတ+ပဒေသ] အလိုရှိအပ်သောအရပ်။ ဣစ္ဆိတပ္ပဒေသံ အပါ-ပုဏန္တော အန္တရာမဂ္ဂေ ယေဝ သီဟဗျဂ္ဃါဒီဟိ အနယဗျသနံ ပါပုဏာတိ။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။၅၇။

ဣစ္ဆိတပ္ပဒေသောက္ကမန (န) [ဣစ္ဆိတပ္ပဒေသ+ သြက္ကမန] အလိုရှိအပ်သော အရပ်သို့ သက် ရောက်နိုင်ခြင်း။ တေသဉ္ဉိ အန္ဓာနံ ဝိယ ဣစ္ဆိတပ္ပဒေသောက္ကမနံ နတ္ထိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၀။ ဝိမတိ၊၁။၈၀။ (–သာရတ္ထ၊၃။၂၃၀။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။ ၂၇၅။)

ဣစ္ဆိတဗ္ဗ (တိ) [ဣသု+တဗ္ဗ] အလိုရှိ–အပ်–သင့်–ထိုက်–သော။ စိတ္တဿ ဂတိ ဣစ္ဆိတဗ္ဗာ-တိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၁။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၁၉။ သဗ္ဗတ္ထ အတ္ထယိတဗ္ဗံ ဣစ္ဆိတဗ္ဗန္တိ ကတ္ဝာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁။ တသ္မာ ဧတ္ထ ဗလဝတီ သတိ စ ပညာ စ ဣစ္ဆိ-တဗ္ဗာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၈။ ဝစနတ္ထော ပနေတ္ထ သံဃော အာဒိမှိ စေဝ သေသေ စ ဣစ္ဆိ-တဗ္ဗော အဿာတိ သံဃာဒိသေသော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁၀၉။ (–ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၅၊၅၇။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၉၁။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၇၊၃၇၈၊၃၉၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၅၊၂၉၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၃။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၅၀။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၅၃။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။၉။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၁၉။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။၉၂။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၅။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၅။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၁၄၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၇၅။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၆၂၊ ၁၁၀၊၁၅၇၊၂၂၂၊၂၆၅။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၅၊၆၃၊၁၆၁။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၂၄၊၃၆၃။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၈၅၊၁၂၄။ အံ၊ဋ္ဌီ၊ ၃။၅။ မူလဋ္ဌီ၊၁။၃၄။ အနုဋ္ဌီ၊၁။၁၄၄။ အနုဋ္ဌီ၊ ၂။၅၆။ အနုဋ္ဌီ၊၃။၇၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၃၈၊၁၁၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၊၆၊၅၈၊၃၆၈၊၃၉၄၊၄၀၆။)

ဣစ္ဆိတဗ္ဗက (တိ) [ဣစ္ဆိတဗ္ဗ+က] အလိုရှိအပ်သော။ ယထာပိ ဒုဓက္ခ ဝိဇ္ဇန္တေ၊ သုခံ နာမပိ

http://www.dhammadownload.com

ဝိဇ္ဇတိ။ ဧဝံ ဘဝေ ဝိဇ္ဇမာနေ၊ ဝိဘဝေပိ ဣစ္ဆိတပ္ပကောဝ။ ဗုဒ္ဓဝံသ။၃၀၇။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၃၄။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၃၅၃။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၅။

ဣစ္ဆိတဘဿဂဟဏ (န) [ဣစ္ဆိတ+ဘဿ+ဂဟဏ] အလိုရှိအပ်သော ဥစ္စာ ဘဿာကို-ယူခြင်း-လုယူခြင်း။ မနုဿာနံ ဥရေ သတ္တံ ဌပေတ္ဝာ ဣစ္ဆိတ ဘဿဂဟဏံ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၅။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၃၉။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၇၉။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၉၁။

ဣစ္ဆိတလာဘ (ပု) [ဣစ္ဆိတ+လာဘ] အလိုရှိအပ်သော - လာဘ် (ပစ္စည်းလေးပါး)။ အသန္တဋ္ဌာနံ ဣစ္ဆိတလာဘာဒီနာ ယောဝိဃာတော စိတ္တဿ ဟောတိ။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။ ၃၀၉။

ဣစ္ဆိတဝတ္ထု (န) [ဣစ္ဆိတ+ဝတ္ထု] အလိုရှိအပ်သောဝတ္ထု။ ဣစ္ဆိတဝတ္ထုဿ သမိပေ ကထနံ သာမန္တဇပ္ပါ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၅၅။ မူလဋ္ဌီ၊၂။၂၂၀။

ဣစ္ဆိတဝိဟာရ (ပု) [ဣစ္ဆိတ+ဝိဟာရ] အလိုရှိအပ်သောနေထိုင်ခြင်း၊ အလိုရှိသလို နေထိုင်ခြင်း။ ပဋိက္ခလာဒီသု ဝတ္ထူသု ဣစ္ဆိတဝိဟာရေန ဝိဟရိတုံ သမတ္ထတာ အရိယာနံ ဧဝ။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၄၄၆။

ဣစ္ဆိတာကာရ (ပု) [ဣစ္ဆိတ+အာကာရ] အလိုရှိအပ်သော အခြင်းအရာ။ နှ နိကာမလာဘိတိ ပဋ္ဌဟာကာရေဟိ အာစိဏ္ဏဝသိတာယ ဣစ္ဆိတာကာရေန အလဒ္ဓတ္တာ နှ နိကာမလာဘိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၂။

ဣစ္ဆိတာကာရကုသလတာ (ထီ) [ဣစ္ဆိတာကာရ+ကုသလ+တာ] အလိုရှိအပ်သောအခြင်းအရာ၌ လိမ္မာသူ၏ အဖြစ်။ တတော ပန ဘဂဝတော ဂန္ဓကုဋိယာ ကဝါဋံ သုဗဒ္ဓံ ပဿိတ္ဝာ ဣစ္ဆိတာကာရကုသလတာယ ဣဒ္ဓိယာ ဂန္ဆ္ဝာ။ ဝင်ရ။၄၇၆။

ဣစ္ဆိတာရမ္မဏ (နှ) [ဣစ္ဆိတ+အာရမ္မဏ] အလိုရှိအပ်သော အာရုံ။ ယတ္ထကာမနိပါတိ-တောတိ ယတ္ထ ကတ္ထစိ ဣစ္ဆိတာရမ္မဏော နိပါတိဘာဝတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၈၄။

ဣစ္ဆိတာလာဘ (ပု) [ဣစ္ဆိတ+အလာဘ] အလိုရှိအပ်သော ဝတ္ထုကို မရခြင်း။ ယသ္မာ တသ္မာ ဇိနော ဒုက္ခံ၊ ဣစ္ဆိတာလာဘမပြဝိတိ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊၁။၁၃၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၃၆။ သာရတ္ထ၊၃။ ၁၇၅။ ဣစ္ဆိတာလာဘော နာမ ယဿ ကဿစိ အတ္တနော ဣစ္ဆိတဿ ဝတ္ထုနော အလာဘော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၀၂။ (-ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၂၈၀။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၁၁။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌီ။၅၈။)

ဣစ္ဆိတာလာဘဒုက္ခ (နှ) [ဣစ္ဆိတာလာဘ+ဒုက္ခ] အလိုရှိအပ်သည်ကို မရခြင်းကြောင့် ဖြစ်သော ဆင်းရဲ။ အမောဟေန ဣစ္ဆိတာလာဘဒုက္ခံ နှ ဟောတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၃၅။ (-ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၂၈၂။ မဟာနီ၊ဋ္ဌ။၁၅၁။)

ဣစ္ဆိတာလာဘဟေတု (ပု) [ဣစ္ဆိတာလာဘ+ဟေတု] အလိုရှိအပ်သော ဝတ္ထုကို မရခြင်းဟူသော အကြောင်း။ တသ္မာ ကာမယောဂါဒိဝသေန ဣစ္ဆိတာလာဘဟေတု သတ္တာ ဝိဟညန္တီ။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၁၄၂။

ဣစ္ဆိတိစ္ဆိတ (တိ) [ဣစ္ဆိတ+ဣစ္ဆိတ] အလိုရှိအပ် အလိုရှိအပ်တိုင်းသော။ ယူထာ အပက္ကန္တော မဒဟတ္ထိ ဝိယ စ ဣစ္ဆိတိစ္ဆိတံ သေနာသနံ....တိဋ္ဌတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၈၆။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၉၂။ (-သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၀၊၁၀၉။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၁၆၈။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၀။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅၃။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၃။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅။ သာရတ္ထ၊၃။ ၃၉၀။)

ဣစ္ဆိတိစ္ဆိတကဏ (ပု) [ဣစ္ဆိတိစ္ဆိတ + ဓဏ] အလိုရှိအပ် အလိုရှိအပ်တိုင်းသော၁ဏ၊ ဝေပို့ ဣစ္ဆိတိစ္ဆိတကွဏော ပရိဘုဉ္ဇိတုံ သက္ကာတိ

http://www.dhammadownload.com

ဂဟေတဗ္ဗမေဝ။ ဝိ၊ဌ၊၄။၇၈။ ငိ၊သင်္ဂဟ၊ဌ။ ၃၀၃။ ကခ်ါ၊ဋီ။၄၂၃။ (–ဒီ၊ဌ၊၁။၁၅၃။ ဒီ၊ဌ၊၂။၈၀။ မ၊ဌ၊၁။၁၆၆။ မ၊ဌ၊၃။၂၂။ သံ၊ဌ၊၁။၄၀။ အံ၊ဌ၊၁။၂၂၅။ အံ၊ဌ၊၂။၄၄၊၇၀။ အဘိ၊ဌ၊၁။၂၈၆။ အဘိ၊ဌ၊၂။၂၁၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၃၇။ မ၊ဋီ၊၁။၂၆၃။ မ၊ဋီ၊၃။၁၅၂။ သံ၊ဋီ၊၂။၅၂၀။ အံ၊ဋီ၊၂။၂၄၈။)

ဣစ္ဆိတိစ္ဆိတဌာန (နဲ) [ဣစ္ဆိတိစ္ဆိတ + ဌာန] အလိုရှိအပ် အလိုရှိအပ်သော အရပ်(နေထိုင်ရာ အရပ်ဒေသ, ပါဋိစကားရပ် စသည်)။ စန္ဒိမသူရိယာနံ အာကာသေ ဣစ္ဆိတိစ္ဆိတဌာနံ ဂစ္ဆန္တာနံ ဝိယ။ ဒီ၊ဌ၊၂။၂၄၅။ ဣစ္ဆိတိစ္ဆိတဌာနံ ဂဟေတွာ။ မ၊ဌ၊၂။၁၄။ ဒိဋ္ဌိဝိနိဝေဌနာဒိဝသေန ဣစ္ဆိတံ ဣစ္ဆိတံ ပါဋိပဒေသံ။ မ၊ဋီ၊၂။၈၈။ (–ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၃၂၄။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၅၉။)

ဣစ္ဆိတိစ္ဆိတဌာနသမနုဿရဏသမတ္ထတာ (ထီ) [ဣစ္ဆိတိစ္ဆိတဌာန+သမနုဿရဏသမတ္ထတာ] အလိုရှိအပ် အလိုရှိအပ်တိုင်းသော ရှေးဘဝ ခန္ဓာဟူသော အရပ်ကို အောက်မေ့ခြင်းငှါ စွမ်းနိုင်သည်၏ အဖြစ်။ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏံ ဣစ္ဆိတိစ္ဆိတဌာနသမနုဿရဏသမတ္ထတာယ။ ဒီ၊ဌ၊၁။၂၇၄။ ဣစ္ဆိတိစ္ဆိတဌာနံ နာမ ပုရိမဇာတီသု ဣစ္ဆိတိစ္ဆိတော ခန္ဓပ္ပဒေသော။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၃၃၅။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၃၂၇။

ဣစ္ဆိတိစ္ဆိတဒါယက (တိ) [ဣစ္ဆိတ+ဣစ္ဆိတ+ဒါယက။ ထီ၌-ဒါယိကာ] အလိုရှိအပ် အလိုရှိအပ်ထိုင်းသော ဝတ္ထုကို ပေးလှူတတ်သော၊ သူ။ မဟာရာဇ ဓမ္မဓဇဗြာဟ္မဏဿ ဣစ္ဆိတိစ္ဆိတဒါယိကာ ဒေဝတာ အတ္ထိ မညေ။ ဇာ၊ဌ၊၂။၁၇၃။

ဣစ္ဆိတိစ္ဆိတဒါယီ (တိ) [ဣစ္ဆိတိစ္ဆိတ+ဒါ+ဏီ] အလိုရှိအပ် အလိုရှိအပ်တိုင်းသော အရာ ဝတ္ထုကို ပေးတတ်သော။ မယံ ဟတ္ထော ကပ္ပရုက္ခော ဝိယ ကာမဒဒေါ ဣစ္ဆိတိစ္ဆိတဒါယီ။ မ၊ဋီ၊၂။၃၃။

ဣစ္ဆိတိစ္ဆိတဓမ္မဘာဝနာ (ထီ) [ဣစ္ဆိတိစ္ဆိတ+ဓမ္မဘာဝနာ] အလိုရှိအပ် အလိုရှိအပ်တိုင်းသော တရားကို ပွါးများနိုင်ခြင်း။ ဝိပဿနာကာလေ ဣစ္ဆိတိစ္ဆိတဓမ္မဘာဝနာ နတ္ထိ။ သာရတ္ထ၊၃။၂၃၀။

ဣစ္ဆိတိစ္ဆိတဓာရာ (ထီ) [ဣစ္ဆိတိစ္ဆိတ+ဓာရာ] အလိုရှိအပ် အလိုရှိအပ်သောအယဉ်။ သိယ်ာဋ္ဌကံ ဝိယ ဣစ္ဆိတိစ္ဆိတဓာရာယ ပတိဋ္ဌာတိ။ အဘိ၊ဌ၊၂။၃၂၄။

ဣစ္ဆိတိစ္ဆိတပ္ပကာရ (တိ) [ဣစ္ဆိတိစ္ဆိတ+ပကာရ] အလိုရှိအပ် အလိုရှိအပ်သော အပြားရှိသော။ အဓိဋ္ဌာနစိတ္ထေန သဒ္ဓိံ ဣစ္ဆိတိစ္ဆိတပ္ပကာရာယေဝ ဟောန္တီတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၈။ ဣစ္ဆိတိစ္ဆိတပ္ပကာရာယေဝ ဟောန္တီတိ ယထာ ယထာ ဣစ္ဆိတာ၊ တံတံပကာရာယေဝ ဟောန္တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၂၃။

ဣစ္ဆိတိစ္ဆိတဘာဇနဝိကတိ (ထီ) [ဣစ္ဆိတိစ္ဆိတ+ဘာဇနဝိကတိ] အလိုရှိအပ် အလိုရှိအပ်သော ခွက်အထူး။ ဣစ္ဆိတိစ္ဆိတဘာဇနဝိကတိအာဒိကရဏံ ဝိယ တဿ ဘိက္ခုနောဝိကုဗ္ဗနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဒီ၊ဌ၊၁။၁၉၉။

ဣစ္ဆိတိစ္ဆိတရူပ (နဲ) [ဣစ္ဆိတိစ္ဆိတ+ရူပ]အလိုရှိအပ် အလိုရှိအပ်သမျှသော အဆင်း။ မယံ မနာပကာယိကာ နာမ မနသာ ဣစ္ဆိတိစ္ဆိတရူပံ မာပေမာတိ အာဟ။ သံ၊ဌ၊၁။၂၆၈။

ဣစ္ဆိတိစ္ဆိတရူပဒဿနသမတ္ထတာ (ထီ) [ဣစ္ဆိတိစ္ဆိတရူပ + ဒဿန + သမတ္ထတာ] အလိုရှိအပ် အလိုရှိအပ်သမျှသော အဆင်းကို မြင်ခြင်းငှါ စွမ်းနိုင်သည်၏ အဖြစ်။ ဒိဗ္ဗစက္ခု ဣစ္ဆိတိစ္ဆိတရူပဒဿနသမတ္ထတာယ။ ဒီ၊ဌ၊၁။၂၇၄။

ဣစ္ဆိတိစ္ဆိတလာဘီ (တိ) [ဣစ္ဆိတိစ္ဆိတ+လာဘီ] အလိုရှိအပ် အလိုရှိအပ်သမျှကို ရခြင်းရှိသော၊

http://www.dhammadownload.com

ဝဒ္ဓ။ (–အံ၊ဝ။၂၀၀။ ဒီ၊ဌ၊ဇ္ဈ၊ဝဂ္ဂ။ မ၊ဌ၊ဝ။ဝဉဖ။ မ၊ဌ၊၂။ဝဘဂ၊၂၃၄၊၂၄၅။ မ၊ဌ၊ဝ။ဂဂ္ဂ၊၂၂၅။ အံ၊ဌ၊ဝ။ဇ၅။ အံ၊ဌ၊၂။ ဘဂ္ဂ၊ဝဂ၂။ အံ၊ဌ၊ဝ။၂၆၉။ အဘိ၊ဌ၊ဝ။၂၆၀၊၂၂၃။ အဘိ၊ဌ၊၂။၅၃။ အဘိ၊ဌ၊ဝ။ဇ၃။ ပဋိသံ၊ဌ၊ဝ။ဂဝဂ။ ဥဒါန၊ဌ။၂ဘ၃၊၂၇ဖ။ ဣတိ-ဝုတ်၊ဌ။၂၀ဖ။ ဇာ၊ဌ၊၂။ဘဂ၃။ ဝဇိရ။၅၅။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၀၀။ မ၊ဋ္ဌ၊ဝ။၂၃၅၊၂၆၃။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။ ဘဂ၊ဘဂ၅၊၂၆ဖ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၃ဝ၊ဘဂ၃။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၃၆၊၄၃၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊ဝ။ဇ၅။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ဘ၇၃၊ဂ၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊ဝ။၂၆၃။ အဘိ၊ဌ၊ဝ။၂၆ဝ၊၂၇၃။ အဘိ၊ဌ၊၂။၅၃။ အဘိ၊ဌ၊၃။ဇ၃။ ပဋိသံ၊ဌ၊ဝ။ဂဝဂ။ ဥဒါန၊ဌ။၂ဘ၃၊၂၇ဖ။ ဣတိ-ဝုတ်၊ဌ။၂၀ဖ။ ဇာ၊ဌ၊၂။ဘဂ၃။ ဝဇိရ။၅၅။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၀၀။ မ၊ဋ္ဌ၊ဝ။၂၃၅၊၂၆၃။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။ ဘဂ၊ဘဂ၅၊၂၆ဖ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၃ဝ၊ဘဂ၃။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၃၆၊၄၃၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊ဝ။ဇ၅။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ဘ၇၃၊ဂ၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊ဝ။၂၆၃။ အဘိ၊ဌ၊ဝ။၂၆ဝ၊၂၇၃။ အဘိ၊ဌ၊၂။၅၃။ အဘိ၊ဌ၊၃။ဇ၃။ ပဋိသံ၊ဌ၊ဝ။ဂဝဂ။ ဥဒါန၊ဌ။၂ဘ၃၊၂၇ဖ။ ဣတိ-ဝုတ်၊ဌ။၂၀ဖ။ ဇာ၊ဌ၊၂။ဘဂ၃။ ဝဇိရ။၅၅။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၀၀။ မ၊ဋ္ဌ၊ဝ။၂၃၅၊၂၆၃။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။ ဘဂ၊ဘဂ၅၊၂၆ဖ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၃ဝ၊ဘဂ၃။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၃၆၊၄၃၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊ဝ။ဇ၅။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ဘ၇၃၊ဂ၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊ဝ။၂၆၃။ အဘိ၊ဌ၊ဝ။၂၆ဝ၊၂၇၃။ အဘိ၊ဌ၊၂။၅၃။ အဘိ၊ဌ၊၃။ဇ၃။ ပဋိသံ၊ဌ၊ဝ။ဂဝဂ။ ဥဒါန၊ဌ။၂ဘ၃၊၂၇ဖ။ ဣတိ-ဝုတ်၊ဌ။၂၀ဖ။ ဇာ၊ဌ၊၂။ဘဂ၃။ ဝဇိရ။၅၅။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၀၀။ မ၊ဋ္ဌ၊ဝ။၂၃၅၊၂၆၃။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။ ဘဂ၊ဘဂ၅၊၂၆ဖ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၃ဝ၊ဘဂ၃။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၃၆၊၄၃၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊ဝ။ဇ၅။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ဘ၇၃၊ဂ၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊ဝ။၂၆၃။ အဘိ၊ဌ၊ဝ။၂၆ဝ၊၂၇၃။ အဘိ၊ဌ၊၂။၅၃။ အဘိ၊ဌ၊၃။ဇ၃။ ပဋိသံ၊ဌ၊ဝ။ဂဝဂ။ ဥဒါန၊ဌ။၂ဘ၃၊၂၇ဖ။ ဣတိ-ဝုတ်၊ဌ။၂၀ဖ။ ဇာ၊ဌ၊၂။ဘဂ၃။ ဝဇိရ။၅၅။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၀၀။ မ၊ဋ္ဌ၊ဝ။၂၃၅၊၂၆၃။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။ ဘဂ၊ဘဂ၅၊၂၆ဖ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၃ဝ၊ဘဂ၃။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၃၆၊၄၃၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊ဝ။ဇ၅။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ဘ၇၃၊ဂ၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊ဝ။၂၆၃။ အဘိ၊ဌ၊ဝ။၂၆ဝ၊၂၇၃။ အဘိ၊ဌ၊၂။၅၃။ အဘိ၊ဌ၊၃။ဇ၃။ ပဋိသံ၊ဌ၊ဝ။ဂဝဂ။ ဥဒါန၊ဌ။၂ဘ၃၊၂၇ဖ။ ဣတိ-ဝုတ်၊ဌ။၂၀ဖ။ ဇာ၊ဌ၊၂။ဘဂ၃။ ဝဇိရ။၅၅။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၀၀။ မ၊ဋ္ဌ၊ဝ။၂၃၅၊၂၆၃။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။ ဘဂ၊ဘဂ၅၊၂၆ဖ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၃ဝ၊ဘဂ၃။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၃၆၊၄၃၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊ဝ။ဇ၅။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ဘ၇၃၊ဂ၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊ဝ။၂၆၃။ အဘိ၊ဌ၊ဝ။၂၆ဝ၊၂၇၃။ အဘိ၊ဌ၊၂။၅၃။ အဘိ၊ဌ၊၃။ဇ၃။ ပဋိသံ၊ဌ၊ဝ။ဂဝဂ။ ဥဒါန၊ဌ။၂ဘ၃၊၂၇ဖ။ ဣတိ-ဝုတ်၊ဌ။၂၀ဖ။ ဇာ၊ဌ၊၂။ဘဂ၃။ ဝဇိရ။၅၅။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၀၀။ မ၊ဋ္ဌ၊ဝ။၂၃၅၊၂၆၃။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။ ဘဂ၊ဘဂ၅၊၂၆ဖ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၃ဝ၊ဘဂ၃။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၃၆၊၄၃၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊ဝ။ဇ၅။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ဘ၇၃၊ဂ၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊ဝ။၂၆၃။ အဘိ၊ဌ၊ဝ။၂၆ဝ၊၂၇၃။ အဘိ၊ဌ၊၂။၅၃။ အဘိ၊ဌ၊၃။ဇ၃။ ပဋိသံ၊ဌ၊ဝ။ဂဝဂ။

သူ။ နိကာမလာဘီတိ အတိကာမလာဘီ ကြွစ်ဆိုတိစ်ဆိတလာဘီ။ အံ၊ဌ၊၂။ဘ၇၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ဘ၅ဂ။

ကြွစ်ဆိုတိစ်ဆိတဝတ္ထု (န) [ကြွစ်ဆိုတိစ်ဆိတ + ဝတ္ထု] အလိုရှိအပ် အလိုရှိအပ်တိုင်းသော ဝတ္ထု။ သဗ္ဗကာမေဟိတိ သင့်ဟိ ကြွစ်ဆိုတိစ်ဆိတ-ဝတ္ထု။ဟိ။ ဒီ၊ဌ၊၂။၂၂၃။

ကြွစ်ဆိုတိစ်ဆိတာရမ္မဏာကာရ (ပု) [ကြွစ်ဆိုတိစ်ဆိတ + အာရမ္မဏ + အာကာရ] အလိုရှိအပ် အလိုရှိအပ်တိုင်းသော အာရုံ၏အခြင်းအရာ။ စိတ္တာနုန္တရိန် ကြွစ်ဆိတစိတ္တာနုန္တရံ၊ ကြွစ်ဆိုတိစ်ဆိတာရမ္မဏာကာရေတိ အတ္ထော။ သံ၊ဋ္ဌ၊ဝ။ဂ၅။

ကြွစ်ဆိုတိစ်ဆိတာရမ္မဏာနုဘဝန (န) [ကြွစ်ဆိုတိစ်ဆိတ + အာရမ္မဏ + အနုဘဝန] အလိုရှိအပ် အလိုရှိအပ်တိုင်းသော အာရုံကို ခံစားခြင်း။ သမ္ပယုတ္တကာမဿာပိ ကာမိနော စိတ္တာနုန္တရံ ကြွစ်ဆိုတိစ်ဆိတာရမ္မဏာနုဘဝနံ နု သမ္ဘဝတိ။ သံ၊ဌ၊ဝ။ဂ၁။

ကြွစ်ဆိယမာန (တိ) [ကြွသု+ယ+မာန] အလိုရှိအပ်သော။ မမ အတ္တာတိ ဟိ ဂဟိတံ ချုပ် ဝသ-ဝတ္တိဘာဝယ ဧဝံ မေ ဟောတူတိ ကြွစ်ဆိယမာနဥ္ဇ တထေဝ ဘဝေယျ။ မူလဋ္ဌ၊၂။ဒ၀။

ကြွဇ (ပု) [ယဇ+အ+ယကို ကြွပြု။ ယဇတိတိ ကြွဇော၊ အ။ ဓာန်၊ဋ္ဌ။ဂ၁ဂ။] ယဇ်ပူဇော်တတ်သောသူ။ ကြွဒိ တို့ဇော ယာဇ-ကောဃ၊ ဓာန်။ဂ၁ဂ။ ဓာန်၊သျ၊သစ်၌ကား ထိုပါဠိကို မနှစ်သက်၍ ကြွဇဟု ပရိယာယ် တပုဒ်မယူ၊ ၎င်းကြည့်။

ကြွဋ္ဌတိ (ကြို) [ကြွဓ+ယ+တိ] ပြီးစီး၏။ ပြည့်စုံ၏။ ကြီးပွါး၏၊ တိုးတက်၏၊ (မျိုးသောအကျိုးရှိ၏)။ ကထံ ကြွဋ္ဌတိ ဒကို့ကာတိ။ သံ၊ဘ။ဘ၇။ ကြွဋ္ဌဘိတိ သမိဋ္ဌတိ မဟပ္ဖ-လော ဟောတိ။ သံ၊ဌ၊ဘ။၂၃ဂ။ ပုညံ ပါကိမို့ ကြွဋ္ဌတိ။ ပေတ။ဘ၅ဖ။ ဒီ၊ဌ၊ဘ။ဘဖဝ။ မ၊ဌ၊ဘ။

http://www.dhammadownload.com

၄၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၃၄။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၉၅။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊၂။၁၃၁။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။၁၁၇။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၅၀၆။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။၂၅၅။ မူလဋ္ဌီ၊၂။ ၁၆၈။ အနုဋ္ဌီ၊၂။၁၆၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၆၁။၊

ဣဏ္ဍန (နဝ်) [ဣဓ+ယ+ယု] ပြီးစီးခြင်း၊ ပြည့်စုံခြင်း။ ဣဒ္ဓီတိ....ဣဏ္ဍနာ သမိဏ္ဍနာ။ အဘိ၊ဝိ။၂၂၆။ ဣဏ္ဍနဿာ (ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၄၈။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၅၁) တိ ဣစ္ဆိတဘ္ထသိဏ္ဍနဿ။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၅၅။ (–အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၁။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊၂။၂၉၀။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၀၅။ သာရတ္ထ၊၁။ ၃၉၆၊၄၁၀။ သာရတ္ထ၊၂။၂၁။ ဝိမတိ၊၁။ ၈၁။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၃။၂၀၇၊၂၇၉။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၅၅။ မ၊ဋ္ဌီ၊ ၃။၁၆၄။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၄၃။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၄၁၁၊ ၅၀၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၅၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၇။)

ဣဏ္ဍနဣဒ္ဓိ (ထီ) [ဣဏ္ဍန+ဣဒ္ဓိ] ပြီးစီးခြင်း ဟူသော တန်ခိုး။ တတ္ထ အခိပ္ပါယဣဒ္ဓီတိ အခိပ္ပါယဣဒ္ဓိ၊ ယထာဓိပ္ပါယံ ဣဏ္ဍနဣဒ္ဓီတိ အတ္ထော။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၇၇။

ဣဏ္ဍနက (တိ) [ဣဏ္ဍန+က] (၁) ပြီးစီး–ပြည့်စုံ–သော။ (၂) ပြီးစီးစေတတ်သော (၁) တတ္ထ သီလန္တိ ကာမဥ္ဇေတံ သဟ ကမ္မဝါစာ-ပရိယောသာနေန ဣဏ္ဍနကဿ ပါတိ-မောက္ခဿေဝ ဝေဝစနံ။ သာရတ္ထ၊၃။၃၅။ (၂) အောက်ပုဒ် ကြည့်။

ဣဏ္ဍနကကောဋ္ဌာသ (ပု) [ဣဏ္ဍနက+ကောဋ္ဌာ-သ](စိတ်၏ လိုဘိုင်းပြီးမြောက် ပေါက်ရောက်ခြင်း စသည်ကို) ပြီးစီးစေတတ်သောတရား အဖိုအစု၊ (ဣဒ္ဓိပါဒ်လေးပါး)။ ဣဏ္ဍနက-ကောဋ္ဌာသာ (သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၆)တိ စေတော-ဝသိဘာဝါဒိကဿ သာဓနကကောဋ္ဌာသာ။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၁၄။

ဣဏ္ဍနကပယောဂ (ပု) [ဣဏ္ဍနက + ပယောဂ] ပြီးစီးသော ပယောဂ။ ပရကာရော စ နာမ ပရဿ ဝါဟသာ ဣဏ္ဍနကပယောဂေါ။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၂။၃၉။

ဣဏ္ဍနကပါဋိဟာရိယ (န) [ဣဏ္ဍနက+ပါဋိဟာ-ရိယ] ပြီးစီးခြင်းဟူသော တန်ခိုးပြာဋိဟာ။ ဣဒ္ဓိပါဋိဟာရိယေနာတိ ဣဏ္ဍနကပါဋိဟာ-ရိယေန။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၃။

ဣဏ္ဍနကရဏူပါယဘာဝ (ပု) [ဣဏ္ဍန+ကရဏ+ ဥပါယ+ဘာဝ] ပြီးစီးခြင်းကို ပြုတတ်သော အကြောင်းအဖြစ်။ ဒုတိယေနတ္ထေန ဣတရ-သမာသေနေဝ ယောဇနာ ယုဇ္ဇတိ ပါဒဿ ဣဏ္ဍနကရဏူပါယဘာဝတော။ အနုဋ္ဌီ၊၂။ ၁၆၅။

ဣဏ္ဍနကဝိသေသ (ပု) [ဣဏ္ဍနက+ဝိသေသ] ပြီးပြည့်စုံခြင်း ဟူသော အထူး၊ ထူး သော ပြီး ပြည့်စုံခြင်း။ သခေ်ပေန ပန ပရိ-ပါကဂတေ ပုညသမ္ဘာရေ ဣဏ္ဍနကဝိသေ-သော ပုညဝတော ဣဒ္ဓိ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၀၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၁။

ဣဏ္ဍနကိရိယာ (ထီ) [ဣဏ္ဍန+ကိရိယာ] ပြီးစီး ခြင်းကိရိယာ။ ဣဒ္ဓိကိရိယာကရဏေနာတိ ဣဏ္ဍနကိရိယာယ ကရဏဘူတေန အတ္ထေန သာဓေတဗ္ဗာ စ ဣဒ္ဓိ ပဇ္ဇိတဗ္ဗာတိ ယောဇနာ။ အနုဋ္ဌီ၊၂။၁၆၅။

ဣဏ္ဍနဋ္ဌ(ပု)[ဣဏ္ဍန+အတ္ထ] (၁)ပြီးစီး-ပြီးမြောက်-စေခြင်း၊ ပြီးမြောက်ကြောင်းတရားဟူသော အနက်သဘော။ (၂)ပြီးစီးခြင်း။ (၃)ရခြင်း အနက် သဘော။(၁)ဣဒ္ဓိပါဒါတိ ဧတ္ထ ဣဏ္ဍန ဋ္ဌေန ဣဒ္ဓိ။ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၃၄။ ဣဏ္ဍနဋ္ဌေနာတိ သမိဏ္ဍနဋ္ဌေန နိပ္ပဇ္ဇနဿ ကာရဏဘာဝေန။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၀၈။ ဣဏ္ဍနဋ္ဌေန ဣဒ္ဓိ၊ ဥပါယ သမ္ပဒါယေတမဓိဝစနံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။ ၆။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၀။) (၂) နိပ္ပတ္တိပရိယာယေန ဣဏ္ဍနဋ္ဌေန ဝါ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊၂။ ၂၃၄။ ဒီ၊ ဋ္ဌီ၊ ၃။၂၁၈။ သံ၊ ဋ္ဌီ၊ ၂။ ၅၀၃။ အံ၊ ဋ္ဌီ၊ ၁။ ၂၄၅။ (-အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၀၆။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊၁။

http://www.dhammadownload.com

၁၃၄။ စရိယာ၊ဌ။၁၅၄။ သာရတ္ထ၊၂။၂၅၇။) (၂) (၃) ဣ၍နဌေန ဣဒ္ဓိ၊ နိပ္ပတ္တိအတ္ထေန ပဋိလာဘဌေန စာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၆။ မ၊ဋီ၊၂။၅၄။ (–ပဋိသံ။၃။ ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၄၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၃၁၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၄၉၀။)

ဣ၍နတ္ထ (ပု) [ဣ၍နန+အတ္ထ] (၁) ပြီးစီးခြင်း အနက်သဘော။ (တိ) (၂) ပြီးစီးခြင်း အကျိုးရှိသော။ (၁) ဣ၍နတ္ထော ပန သဗ္ဗေသံ သမာနန္တိ။ သံ၊ဋီ၊၂။၅၁၁။ (တိ) (၂) စိတ္တေ သမောဒဟတိတိအာဒိ ဣဒ္ဓိကရဏကာလေ ယထာသုခံ စိတ္တစာရဿ ဣ၍နတ္ထံ ယောဂဝိဓာနံ ဒဿေတုံ ဝုတ္တံ။ ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၃၀၆။

ဣ၍နလက္ခဏ (နန) [ဣ၍နန+လက္ခဏ] ပြီးစီးခြင်း–ပြည့်စုံခြင်း – ဟူသော – လက္ခဏာ – အမှတ်အသား။ ဣဒ္ဓိပါဒါနံ ဣ၍နလက္ခဏံ။ ဒီ၊ဌ၊၁။၆၃။

ဣ၍နဿ (တိ) [ဣဓ+ယ+အနဿ] ပြီးစီးသော၊ ပြီးမြောက်သော။ ဣ၍နဿဥ သဟေဝ ဣ၍တိ။ မ၊ဋီ၊၁။၂၃၅။ (–သံ၊ဋီ၊၂။၁၆၈၊၃၉၆။)

ဣ၍မာန (တိ) [ဣဓ+ယ+မာန] ပြီးစီးသော။ တသ္မိံ ဣ၍မာနေ ဣ၍နဿ။ အဘိ၊ဌ၊၃။၄၄၃။ ဒိဋ္ဌိဂတံ ဟိ ဣ၍မာနံ နိရယံ ဝါ တိရစ္ဆာနယောနိံ ဝါ နိပ္ပါဒေတိ။ မဟာနိ၊ဌ။၁၇၆။ (–ဒီ၊ဋီ၊၃။၂၅၉။ သံ၊ဋီ၊၂။၅၁၁။ မူလဋီ၊၂။၁၆၈။)

ဣ၍မာနကောဌာသ (ပု) [ဣ၍မာန+ကောဌာသ] ပြီးစီးသော တရား အဖိုအစု။ ယထာ ဝုတ္တောပိ ဝါ ပါဒဿ ဣ၍မာနကောဌာသ-ဣ၍နကရဏူပါယ ဘာဝတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၁၈။ နေတ္တိ၊ဋီ။၅၂။

ဣ၍မာနဝိသေသ (ပု) [ဣ၍မာန+ဝိသေသ] ပြီးမြောက်သော ထူးခြားချက်။ ဣမာယ ဣဒ္ဓိယာ ဣ၍မာနဝိသေသံ ဒဿေနွော သန္တိကေပိတိအာဒိမာဟ။ ပဋိသံ၊ဌ၊၂။၂၇၃။

ဣ၍တဗ္ဗဘာဝနာ (ထီ) [ဣ၍တဗ္ဗ+ဘာဝနာ] ပြီးစီးစေအပ်သော ဘာဝနာ။ သမိပေ ဝလ္လိအာဒီနံ ဟရဏံ ဝိယ ကမ္မဋ္ဌာနေ ခလန-ပက္ခလနဆေဒနံ ဣ၍တဗ္ဗဘာဝနာယ ဝိဗန္ဓာ-ပနယနတော။ မ၊ဋီ၊၂။၂၆၉။

ဣဥ (တိ) [ဣဇိ(ဣဥ)+အ] တုန်လှုပ်သော။ နဣဥံ အနေဥံ။ ပဋိသံ၊ဌ၊၂။၂၄၀။

ဣဥတိ (ကြိ) [ဣဥ+အ+တိ] တုန်လှုပ်၏။ သဒ္ဓါပရိဂ္ဂဟိတံ ဟိ စိတ္တံ အဿဒ္ဓိယေန နဣဥတိ။ ဝိ၊ဌ၊၁။၁၂၇။ ပိသုဒ္ဓိ၊၂။၅။ မဟာနိ၊ဌ။၃၁၄။ နေတ္တိ၊ဌ။၁၄၉။ တပ္ပဋိပက္ခေန အဿဒ္ဓိယေန ဟေတုနာ နဣဥတိ နစလတိ နကမ္ပတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၇။ (–ဒီ၊ဌ၊၂။၃၈။ မ၊ဌ၊၃။၂၅၉။ အဘိ၊ဌ၊၂။၁၃၄။ မ၊ဋီ၊၃။၇၈၊၁၇၇။ မူလဋီ၊၂။၉၃။ နေတ္တိ၊ဝိ။၂၃၀။) ဣဥနဿ—ဒီ၊၁။၅၃။ မ၊၂။၁၈၅။ သံ၊၂။၁၇၃။ ဒီ၊ဌ၊၁။၁၅၁။ မ၊ဌ၊၃။၁၅၉။ သံ၊ဌ၊၂။၃၁၃။ သံ၊ဌ၊၃။၁၁၄။ မ၊ဋီ၊၂။၃၅၁။ လောမံ နဣဥေ နပိ သမ္ပဝေဓေ (ထေရီ။၄၀၄)တိ လောမမတ္တမ္ပိ နဣဥေယျ နသမ္ပဝေဓေယျ။ ထေရီ၊ဌ။၂၀၆။

ဣဥန (နထီ) [ဣဥ+ယု] တုန်လှုပ်ခြင်း။ သော ကာယဿ ဣဥနာ (သုတ္တနိ။၃၀၇)တိ သဗ္ဗာ-ပေသာ ဣမဿေဝ သဝိညာဏကဿ ကာ-ယဿ ဣဥနာ စလနာ ဖန္ဒနာ။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၁။၂၃၆။ (–ပဋိသံ။၁၈၃။ နေတ္တိ။၇၃။ ဝိ၊ဌ၊၂။၁၈၊၂၄၊၁၅၁။ မ၊ဌ၊၃။၁၂၀။ အဘိ၊ဌ၊၂။၄၉၅။ ပဋိသံ၊ဌ၊၂။၁၁၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၆၈၊၂၇၂။ ဥဒါန၊ဌ။၂၂၄။ ထေရ၊ဌ၊၁။၄၀၄။ နေတ္တိ၊ဌ။၁၅၀။ ဝဇိရ။၁၅၁။ သာ-ရတ္ထ၊၂။၁၉၆၊၂၁၂။ မ၊ဋီ၊၃။၇၈။ အံ၊ဋီ၊၁။၁၉၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၁၂၅၊၃၂၉။)

http://www.dhammadownload.com

ဣဥနက (တိ) [ဣဥန+က] တုန်လှုပ်သော။ ဣဥိတာတိ ဣဥနကာ စလနကာ။ သာရတ္ထ၊ ၂။၂၁၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ။၁။၁၂၉။ (–မူလဋီ၊၂။ ၉၄။)

ဣဥနကရ (တိ) [ဣဥန+ကရ] တုန်လှုပ်ခြင်းကို ပြုတတ်သော။

ဣဥနကရနီဝရဏ (နဲ) [ဣဥနကရ+နီဝရဏ] တုန်လှုပ်ခြင်းကို ပြုတတ်သော နီဝရဏတရား။ ရူပမေဝ သဖန္ဒနတ္တာ သဣဥနန္တိ ဝုတ္တံ ဣဥန-ကရနီဝရဏာဒီနံ အဝိကွမ္ဘနတော။ မူလဋီ၊၂။ ၉၄။

ဣဥယတိ (ကာ၊ကြိ) [ဣဥ+ဏယ+တိ] တုန်လှုပ်စေ၏၊တုန်လှုပ်စေနိုင်၏။ နေသံ လောမာ-ပိ ဣဥယု (ဒီ၊၂။၂၁၀)နှိ တေသံ ဝိတရာ-ဂါနံ လောမာနိပိ နဲ စာလယိံ သု။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၂၈၇။

ဣဥိတ (နဲ) [ဣဥ+တ] (၁) တုန်လှုပ်ခြင်း သဘော၊ တုန်လှုပ်တတ်သောတရား။ (၂) တုန်လှုပ်ကြောင်းတရား။ (တိ) (၃)တုန်လှုပ်တတ်သော။ (၁) (၂) ယသိဥိတံ နတ္ထိ ကုဟိဥိ လောကေ။ အံ၊၁။၁၃၂၊၃၅၄။ ဣဥိ-တန္တိ ရာဂိဥိတံ.... ဣမာနိ သတ္တ ဣဥိတာနိ စလိတာနိ ဖန္ဒိတာနိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၁။ တတ္ထ ကတမာနိ နဝ ဣဥိတာနိ။ အဘိ၊ဝိ။၄၀၄။ ဣဥိတာနိတိ ဣဥနာနိ စလနာနိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၄၉၅။ (–သံ၊၂။၄၀၅။ ဓမ္မ၊၁။၅၀။ သံ၊ ဋ္ဌ၊၃။၁၁၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၀၃။ စူဋ္ဌနိ။၇၊၄၀-၁။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၀။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၂၄။ စူဋ္ဌနိ၊ ဋ္ဌ။၉။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၂၀၄။ မ၊ဋီ၊၂။၉၂။) (၂) ဣဥိတသ္မိံ ဝဒါမိ(မ၊၂။၁၁၈)တိ ဣဥနံ စလနံ ဖန္ဒနန္တိ ဝဒါမိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၂၀။ ဣဥတိ တေ-နာတိ ဣဥိတံ၊ တဿ တဿ ဈာနဿ ခေါ-ဘကရံ သြဋ္ဌာရိကံ ဈာနင်္ဂံ။ မ၊ဋီ၊၃။၇၈။ (တိ) (၃) ကာယောပိ ဣဥိတော ဟောတိ၊ စိတ္တမ္ပိ ဟောတိ ဣဥိတံ။ ပဋိသံ။ ၁၉၆။ (–သံ၊၃။၂၇၅။ ပဋိသံ။၁၆၅။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၉၅။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။ ၂၇၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၃၁၇။)

ဣဥိတကာရဏ (နဲ) [ဣဥိတ+ကာရဏ] တုန်လှုပ်ခြင်း၏ အကြောင်း။ စိတ္တဿ ဣဥိတ-ကာရဏာနံ ဗျာပါဒါဒီနံ သုပ္ပဟီနတ္တာ။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၈။

ဣဥိတပစ္စယ (ပု) [ဣဥိတ+ပစ္စယ] လှုပ်ရှား တတ်သော တဏ္ဟာမာန (ကံ၏ အကြောင်း အဆောက် အဦ ဖြစ်သော တဏ္ဟာ မာန) စသော အကြောင်း။ ယံ ကိဥ္စိ ဒုက္ခံ သမ္ဘော-တိ, သဗ္ဗံ ဣဥိတပစ္စယာ။ သုတ္တနိ။၃၉၅။ ဣဥိတပစ္စယာတိ တဏ္ဟာ မာန ဒိဋ္ဌိ ကမ္မကိလေ-သဣဥိတေသု ယတော ကုတောစိ ကမ္မ-သမ္ဘာရိဥိတပစ္စယာ။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၂၄။

ဣနိုယ[ယာဒိစ္ဆကနာမ်]ဣနိုယထေရ်။ အသောက မင်း၏ လက်ထက်၌ အရှင်မောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿ ထေရ်သည် ကိုးတိုင်း ကိုးဌာနသို့ တာဝန် အသီးအသီးခွဲ၍ ရဟန်းတော်များကို သာသ နာပြု စေလွှတ်သောအခါ သီဟိုဋ္ဌကျွန်းသို့ သာသနာပြု ကြွတော်မူကြသော အရှင် မဟိန္ဒထေရ် အမှူးပြုသော ပုဂ္ဂိုလ် ၇-ဦးတို့ တွင် ဤအရှင်ဣနိုယထေရ်သည် တပါးအပါ အဝင်ဖြစ်သည်။ တတော မဟိန္ဒော ဣနိုယော....။ ဝိ၊၅။၂။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၆။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၃၃။ သာရတ္ထ၊၁။၁၈၈။ မဟိန္ဒော နာမ နာမေန၊ သံဃတ္ထေရော တဒါ အဟု။ ဣနိုယော ဥတ္တိယော ထေရော၊ ဘဒ္ဒသာလော စ သမ္ဗ-လော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၃။ (–သာရတ္ထ၊၁။၁၅၆။ ဝိမတိ၊၁။၃၇။)

ဣနိုယတ္ထေရ (ပု) [ဣနိုယ+ထေရ] ဣနိုယထေရ်။ အတ္တနော သဒ္ဓိဝိဟာရိကံ မဟိန္ဒတ္ထေရံ ဣနိုယတ္ထေရေန.... တ္ထေ သာသနံ ပတိဋ္ဌာပေထာ-တိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၈။

http://www.dhammadownload.com

ဣဋ္ဌ (တိ) [ဣသု+တ] အလိုရှိ–တောင့်တ–ရှာမှီး–အပ်သော၊ ကောင်းမြတ်သော၊ သုခဖြစ်သော၊ ဣဋ္ဌာရုံဖြစ်သော။ (ဣဋ္ဌ,အနိဋ္ဌ, ဣဋ္ဌာရုံ,အနိဋ္ဌာရုံ ခွဲခြားပုံကို အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀-၌ကြည့်) စက္ခုဝိညေယျာ ရူပါ ဣဋ္ဌာ ကန္တာ မနာပါ။ ဒီ၊၁။၂၃၁။ မ၊၁။၁၁၉။ မ၊၂။၁၁၇။ မ၊၃။၁၅၅။ သံ၊၂။၂၆၃။ သံ၊၃။၁၈။ စူဋ္ဌနိ၊၂၆၂။ အံ၊ဋီ၊၁။၅၇။ ဣဋ္ဌာတိ ပရိယိဋ္ဌာ ဝါ ဟောန္တု မာ ဝါ၊ ဣဋ္ဌာရမ္မဏဘူတာတိ အတ္ထော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၆၁။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၃။ စူဋ္ဌနိ၊ဋ္ဌ။၁၂၀။ ဣဋ္ဌာန (မ၊၃။၂၆၀)နွှိ ပရိယေသိတာနံ။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၈၆။ သုခဿေတံ ဘိက္ခဝေ အဓိဝစနံ ဣဋ္ဌဿ ကန္တဿ ပိယဿ။ ဣတိဝုတ်။၂၀၅။ ဣဋ္ဌဿာတိအာဒီသု ဧသိတဗ္ဗတော အနိဋ္ဌပဋိပက္ခတော စ ဣဋ္ဌဿ။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၇၁။ ဣဋ္ဌာ (သုတ္တနိ။၃၉၇)တိ ဣစ္ဆိတာ ပတ္ထိတာ။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၂၆။ အယံ သဂ္ဂေါ နာမ ဣဋ္ဌော ကန္တော မနာပေါ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၃။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၆၅။ သာရတ္ထ၊၃။၁၉၃။ ဣဋ္ဌောတိ သုခေါ။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၆၉။ မ၊ဋီ၊၃။၃၈။ ဣဋ္ဌံ ပဏီတံ။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၂၅၈။ (–ဝိ၊၃။၂၇၂။ အဘိ၊ဝိ။၂။ အံ၊၁။၃၇၇။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၈၈။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၆၆။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၀၊၂၉၄၊၃၁၃-၆။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၀၃။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၆၀၊၂၀၇။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၁၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၇၃။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၈၊၃၀၄။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၊၉၊၁၀၊၁၁၊၃၇၊၁၀၉၊၃၃၃။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၆၁။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။၁၂၉။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၂။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၄၈၉။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၂၆၃။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၂၅၃။ မ၊ဋီ၊၂။၄၁၊၂၈၆။ မ၊ဋီ၊၃။၃၈၂။ သံ၊ဋီ၊၂။၂၁၁၊၃၂၂၊၃၉၉၊၄၅၅။ အံ၊ဋီ၊၂။၃၀၈။ အံ၊ဋီ၊၃။၈၁။ မူလဋီ၊၁။၃၇။ မူလဋီ၊၂။၇၂။ အနုဋီ၊၁။၃၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၁၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၁၁၅။)

ဣဋ္ဌကကပါလ (ပု၊နဲ) [ဣဋ္ဌကာ+ကပါလ] အုတ်ဖုတ်ရာ–ခွက်–ကျင်း။ ဣဋ္ဌကကပါလာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၄။

ဣဋ္ဌကကမ္မ (နဲ) [ဣဋ္ဌကာ+ကမ္မ] အုတ်ဖြင့် ပြုအပ်သောအမှု။ ဣဋ္ဌကကမ္မ သုဓာကမ္မ စိတ္တကမ္မာဒိဝသေန သုသဇ္ဇိတံ ဒေဝဝိမာနံ ဝိယ အဓုနာ နိဋ္ဌာပိတံ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၈၆။

ဣဋ္ဌကကုဋ္ဌိက (တိ) [ဣဋ္ဌကကုဋ္ဌ+ဏိက] အုတ်နံရံရှိသော (ကျောင်းငယ်)။ ဧဝံ ကတံ ပန ဒါရုကုဋ္ဌိကံ ဝါ ဣဋ္ဌကကုဋ္ဌိကံ ဝါ သိလာကုဋ္ဌိကံ ဝါ....လိမ္ပိဿာမိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅၆၊၁၅၇။

ဣဋ္ဌကဂေါပါနသိစယ (ပု) [ဣဋ္ဌကာ+ဂေါပါနသိ+စယ] အုတ်, အခြင်ရနယ် အပေါင်း။ ယထာ ဣဋ္ဌကဂေါပါနသီစယာဒီသု နဥပရိမာ ဣဋ္ဌကာဒယော ဇာနန္တိ။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။၃၉။

ဣဋ္ဌက (ကာ) စယ (ပု) [ဣဋ္ဌကာ+စယ] အုတ်စီခြင်း။ ကော ပန ဝါဒေါ ဣဋ္ဌကစယေန သမ္ပန္နေ ဝေဒိကာပရိက္ခိတ္တေ။ ဝိသင်္ဟ။၃၈၈။ အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ စိနိတုံ တယော စယေ ဣဋ္ဌကာစယံ သိလာစယံ ဒါရုစယန္တိ။ ဝိ၊၄။၂၅၄၊၂၆၀။

ဣဋ္ဌကစယနသမ္ပန္န (တိ) [ဣဋ္ဌကာ + စယန + သမ္ပန္န] အုတ်စီခြင်းနှင့် ပြည့်စုံသော။ ဣဋ္ဌကစယနသမ္ပန္နေ ဝေဒိကာပရိက္ခိတ္တေ ဥစ္စေ စင်္ကမေ စင်္ကမတိ။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၂၉၄။

ဣဋ္ဌကစိတ (တိ) [ဣဋ္ဌကာ+စိတ] အုတ်ဖြင့် စီအပ်သော။ ဣဋ္ဌကစိတာယ ယာဝ မင်္ဂလိဋ္ဌကာ, တာဝ ကုဋ္ဌာ အပစိနိတဗ္ဗာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅၈။

ဣဋ္ဌကစုဏ္ဏ (နဲ) [ဣဋ္ဌကာ+စုဏ္ဏ] အုတ်မှုန့်။ ထုသေဟိ ဝါ ဣဋ္ဌကစုဏ္ဏေန ဝါ ဧကဝါရံ ဃံသိတ္ဒာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၆၇။ ဝိ၊သင်္ဟ။၃၁၆။ ကခ်ါ၊ဋီ။၂၁၇။ (–ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၅၅။)

ဣဋ္ဌကစုဏ္ဏမက္ခိတသီသ (တိ) [ဣဋ္ဌကစုဏ္ဏ+မက္ခိတ+သီသ] အုတ်မှုန့်ဖြင့် လိမ်းကျံအပ်သော ဦးခေါင်းရှိသော။ ရတ္တဝဏ္ဏဝိရဋ္ဌမာလာဗန္ဓ-

http://www.dhammadownload.com

ကဏ္ဍံ ဣဋ္ဌကစုဏ္ဏမကွိတသီသံ .... သိဃ်ာဋ္ဌကံ ဝိစရာပေတွာ။ ပေတ၊ဋ္ဌ။၄။

ဣဋ္ဌကစ္ဆဒန=ဣဋ္ဌက(ကာ)ဆဒန (နဲ) [ဣဋ္ဌကာ+ဆဒန] အုတ်အမိုး။ အစ္ဆန္နန္တိ ဣဋ္ဌကဆဒနာဒိနာ အန္တမသော ရုက္ခသာခါဟိပိ နဆန္နံ။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၆၁။ အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ပဥ္ဇ ဆဒနာနိ ဣဋ္ဌကာဆဒနံ....ပဏ္ဏစ္ဆဒနန္တိ။ ဝိ၊၄။၃၀၁။ (–သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၈၈။)

ဣဋ္ဌကစ္ဆဒနသဒိသ (တိ) [ဣဋ္ဌကစ္ဆဒန+သဒိသ] အုတ်အမိုးနှင့်တူသော။ ဣဋ္ဌကစ္ဆဒနသဒိသဥ္ဇ ခရသမ္ဖဿံ စမ္မံ။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၈။

ဣဋ္ဌကဒ္ဒါရကဝါဋ္ဌယောဇန (နဲ) [ဣဋ္ဌကာ+ဒ္ဒါရ+ကဝါဋ္ဌ+ယောဇန] အုတ်တံခါး,တံခါးရွက်တို့ကို–ယှဉ်စေခြင်း–တပ်ဆင်ခြင်း။ သဿသမ္ပာဒနတ္ထံ တတ္ထ တတ္ထ ဣဋ္ဌကဒ္ဒါရကဝါဋ္ဌယောဇနဝသေန ယန္တဗဒ္ဓဥဒကနိက္ခမနတုမ္ဗာနိ။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၆၇။

ဣဋ္ဌကန္တမနာပသညီ (တိ) [ဣဋ္ဌ+ကန္တ+မနာပ+သညီ] အလိုရှိအပ်, နှစ်သက်အပ်, စိတ်နှလုံးကို ပွါးစေတတ်၏ဟု အမှတ်ရှိသော။ သီလဝန္တာနံ ဂန္ဓေ ဒေဝါ နပဋိက္ကူလသညိနော၊ ဣဋ္ဌကန္တမနာပသညိနောယေဝါတိ ဒီပေတိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၆။

ဣဋ္ဌကန္တမနာပဝဏ္ဏယုတ္တ (တိ) [ဣဋ္ဌ+ကန္တ+မနာပ+ဝဏ္ဏ+ယုတ္တ] အလိုရှိအပ်, နှစ်သက်အပ်, စိတ်နှလုံးကို ပွါးစေတတ်သော အဆင်းနှင့်ယှဉ်သော။ သုဝဏ္ဏ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၃။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃၆။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။၈၆) ကြည့်။

ဣဋ္ဌက(ကာ)ပန္တိ (ထီ) [ဣဋ္ဌကာ+ပန္တိ] အုတ်–ရွှေအုတ်–အစဉ်–အတန်း။ တသ္မိဥ္ဇ ခဏေ ကော ဣဋ္ဌက(ကာ)ပန္တိ ပရိက္ခိပိတွာ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၃။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၃၄။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၈၇။ ဣဋ္ဌကပန္တိတိ သုဝဏ္ဏိဋ္ဌကပန္တိ။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၆၅။

ဣဋ္ဌက(ကာ)ပါကာရ (ပု) [ဣဋ္ဌကာ+ပါကာရ] အုတ်တံတိုင်း။ သစေ ဣဋ္ဌကပါကာရော ဟောတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၃။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၇၆။ အနုဇာနာမိ.... ဣဋ္ဌကာပါကာရံ သိလာပါကာရံ ဒါရုပါကာရန္တိ။ ဝိ၊၄။၂၆၀၊၂၉၉။ (–ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅၈။ အပ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇။)

ဣဋ္ဌကပုဥ္ဇ (ပု) [ဣဋ္ဌကာ+ပုဥ္ဇ] အုတ်ပုံ။ နဝကမ္မတ္ထံ ဝါ ပန ဣဋ္ဌကပုဥ္ဇော ဝါ မတ္တိကာဒီနံ ဝါ ရာသိ အန္တောဒ္ဒါရေ ကတော ဟောတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၄။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၃။

ဣဋ္ဌကဝုဏီ (ပု) [ဣဋ္ဌကာ+ဝုဏီ] အုတ်လက်သမား၊ ပန်းရံ။ အပိစ ပါကာရံ ဣဋ္ဌကဝုဏီ ဝိယ ပဝတ္တံ အာစိနန္တာ ဂစ္ဆန္တီတိ အာစယဂါမိနော။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၆။ (–ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၁၆၆။)

ဣဋ္ဌကဝတီ (ထီ) [ဣဋ္ဌကာ+ဝန္တု+ဤ] ဣဋ္ဌက ဝတီမည်သောရွာ။ မဂဓရဋ္ဌေ ကိရ ဣဋ္ဌကဝတီ စ ဒီဃရာဇိ စာတိ ဒွေ ဂါမကာ အဟေသုံ။ ပေတ၊ဋ္ဌ။၆၂။

ဣဋ္ဌကဝတီနာမက (တိ) [ဣဋ္ဌကဝတီ+နာမက] ဣဋ္ဌကဝတီ အမည်ရှိသော ရွာ။ နဂ္ဂါ ဒုဗ္ဗဏ္ဏရူပါသီတိ ဣဒံ သတ္ထရိ ဝေဋ္ဌုဝနေ ဝိဟရန္တေ မဂဓရဋ္ဌေ ဣဋ္ဌကဝတီနာမကေ ဂါမေ အညတရံ ပေတိံ အာရဗ္ဘ ဝုတ္တံ။ ပေတ၊ဋ္ဌ။၆၂။

ဣဋ္ဌကသာလာ (ထီ) [ဣဋ္ဌကာ+သာလာ] အုတ်စရပ်။ ဝစ္စကုဋ္ဌိ ဣဋ္ဌကသာလာ ဝုဏီသာလာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၇၀။ ဇိ၊သင်္ဂဟ။၂၈၇။

ဣဋ္ဌကာ (ထီ) [ဣသ+ဌက။ ဓာန်၊ဋ္ဌီ။၂၂၀။ ဣသ+ဌကန်။ ဣစ္ဆီယတီတိ ဣဋ္ဌကာ။ ဏ္ဍာဒိ။၂၉။] အုတ်။ အုတ်ခဲ။ အညတရော ဘိက္ခု ဟေဋ္ဌာ ဟုတ္ဒာ ဣဋ္ဌကံ ဥစ္စာရေသိ။ ဝိ၊၁။၁၀၃။ ကော ဣဋ္ဌကာ သောဝဏ္ဏမယာ။ ဒီ၊၂။၁၄၆။ ယထာပကာရာနိ ဟိ ဣဋ္ဌကာနိ။ (လိင်္ဂဝိပလ္လာသ)။ ဇာ၊၂။၂၃၈။ (–ဝိ၊၂။

http://www.dhammadownload.com

ဖြစ်။ ဝိ၊ဂ။၃၀၈။ အာပ၊၂။၂၆၂။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၅၀၊၃၄၃။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၅၆-၇။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၄၊ ၄၃၊၃၁၉၊၃၀၀။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၄၇၊၅၆။ ဝိ၊သင်္ဃာ၊ ၇၆။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၃။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၆၂။ မ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၂၀၊၁၃၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၆၉။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၃။ သံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၆၉။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၀၁။ စမ္ပ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉၊၄၄၂။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၆၅။ ကခ်ီ၊ဋ္ဌီ။ ၂၀၉။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၀၀။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၀၀၊၁၆၅၊ ၄၂၂။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၇၂။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။၉၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋ္ဌီ၊၁။၅၃။)

ဣဋ္ဌကာ(က)ကုန်း (ပု) [ဣဋ္ဌကာ+ကုန်း] အုတ်နံရံ။ ကုန်းဟော နာမ တယော ကုန်းဟာ ဣဋ္ဌကာကုန်းဟော သိလာကုန်းဟော ဒါရုကုန်းဟော။ ဝိ၊၂။ ၃၄၀။ အာဒိသဒ္ဒေန ဣဋ္ဌကကုန်းမတ္တိကာကုန်းဟာဒီနံ သင်္ဂဟော။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၁၃။

ဣဋ္ဌကာခဏ်း (ပု၊န) [ဣဋ္ဌကာ+ခဏ်း] အုတ်-အုတ်ခဲ-ကျိုး-ပိုင်း။ အညမ်ဝိ ယံကိဉ္စိ ဒါရုခဏ်းံ ဝါ ဣဋ္ဌကာခဏ်းံ ဝါ ဟတ္ထေန ဝါ ယန္တေန ဝါ ပဝိဋ္ဌံတုံ နု ဝဋ္ဋတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၃။ (-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၄၄။)

ဣဋ္ဌကာဂုဟာ (ထီ) [ဣဋ္ဌကာ+ဂုဟာ] အုတ်ဂူ၊ အုတ်လိုဏ်ခေါင်း။ ဂုဟမ်ဝိ ဣဋ္ဌကာဂုဟံ ဝါ သိလာဂုဟံ ဝါ ဒါရုဂုဟံ ဝါ ဘူမိဂုဟံ ဝါ မဟန္တမ်ဝိ ကရောန္တသာ အနာပတ္တိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၅၉။ (-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၅၀။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၆)။

ဣဋ္ဌကာဓယ (ပု) [ဣဋ္ဌကာ+ဓယ] ဣဋ္ဌကဓယနှင့် အနက်တူ။ ဂင်း-ကြည့်။

ဣဋ္ဌကာဓယသမ္ပန္န (တိ) [ဣဋ္ဌကာဓယ+သမ္ပန္န] အုတ်စိမ်ခြင်းနှင့် ပြည့်စုံသော။ ကော ပန ဝါဒေါ ဣဋ္ဌကာဓယသမ္ပန္နေ ဝေဒိကာပရိက္ခိတ္တော တိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၃။

ဣဋ္ဌကာဆဒန (န) [ဣဋ္ဌကာ+ဆဒန] ဣဋ္ဌကာဆဒန-နှင့် အနက်တူ။ ဂင်း-ကြည့်။

ဣဋ္ဌကာဓယသမ္ပန္န (တိ) [ဣဋ္ဌကာဓယ+သမ္ပန္န] အုတ်စိမ်ခြင်းနှင့် ပြည့်စုံသော။ ကော ပန ဝါဒေါ ဣဋ္ဌကာဓယသမ္ပန္နေ ဝေဒိကာပရိက္ခိတ္တော တိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၃။

ဣဋ္ဌကာပဋိ (ထီ) [ဣဋ္ဌကာ+ပဋိ] ဣဋ္ဌကပဋိနှင့် အနက်တူ။ ဂင်း-ကြည့်။

ဣဋ္ဌကာပါကာရ (ပု) [ဣဋ္ဌကာ+ပါကာရ] ဣဋ္ဌကပါကာရနှင့် အနက်တူ။ ဂင်း-ကြည့်။

ဣဋ္ဌကာမယ (တိ) [ဣဋ္ဌကာ+မယ] အုတ်ဖြင့်-ပြုအပ်သော-ပြီးသော။ တံဣဋ္ဌကာမယံ ကရောန္တာ မဟန္တံ အာဝါဠံ ကတ္တာ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၀၁။ ဂိဟ်ကာဝသထ (ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၃။ မ၊ဋ္ဌ။ ၂။၁၃၀။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၁၀။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၉၀။) လည်းကြည့်။

ဣဋ္ဌကာမူလ (န) [ဣဋ္ဌကာ + မူလ] အရင်းအမြစ်ဖြစ်သော အုတ်။ အသုကဂေဟဿ ဣဋ္ဌကာမူလံ ဌိတသဏ္ဌာနေနေဝ ဌိတံ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၀၁။

ဣဋ္ဌကာသဏ္ဌရ (ပု) [ဣဋ္ဌကာ+သဏ္ဌရ] အုတ်အခင်း။ အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ သန္ထရိတုံ တယော သန္ထရေ ဣဋ္ဌကာသန္ထရံ သိလာသန္ထရံ ဒါရုသန္ထရံ။ ဝိ၊ဂ။၂၆၀။

ဣဋ္ဌကာသောပါန (ပု) [ဣဋ္ဌကာ+သောပါန] အုတ်စောင်းတန်း၊ အုတ်လှေခါး။ အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ တယော သောပါနေ ဣဋ္ဌကာသောပါနံ သိလာသောပါနံ ဒါရုသောပါနံ။ ဝိ၊ဂ။၂၅၄၊၂၆၀။

ဣဋ္ဌဂန္ဓ (ပု) [ဣဋ္ဌ+ဂန္ဓ] (ဒ) နှစ်သက်အပ်သော-ကောင်းသော-အနံ့။ (တိ) (၂) နှစ်သက်အပ်သော-ကောင်းသော-အနံ့ရှိသော။ ဣဋ္ဌဂန္ဓော စ သုရာဘိ၊ သုဂန္ဓော စ သုဂန္ဓိ စ။ ဓာန်။၁၄၆။ ဣဋ္ဌော ဂန္ဓော ဣဋ္ဌဂန္ဓော။ အထဝါ ဣဋ္ဌော ဂန္ဓော အဿ ဣဋ္ဌဂန္ဓော။ ဓာန်၊ဋ္ဌီ။၁၄၆။

ဣဋ္ဌဖလ (တိ) [ဣဋ္ဌ+ဖလ] အလိုရှိ-နှစ်သက်-အပ်သောအကျိုးရှိသော။ ကုသလာ ဝေဒနာ သဖလာ သဝိပါကာ ဣဋ္ဌဖလာ ကန္တဖလာ။ အဘိ၊က။၃၅။ (-ဂင်း။၁၆၂။)

http://www.dhammadownload.com

ဣဋ္ဌမဏ္ဍတ္ထ (တိ) [ဣဋ္ဌ+မဏ္ဍတ္ထ] အလိုရှိအပ်သော–အလယ်အလတ်–အလဘ်တန်းစား–ဖြစ်သော၊ (အာရုံ)။ ဣဋ္ဌေတိ ဣဋ္ဌမဏ္ဍတ္ထေ။ ဝိဘာဝိနီ။၁၅၀။ အောက်ပုဒ်လည်း ကြည့်။

ဣဋ္ဌမဏ္ဍတ္ထာရမ္မဏ (နဲ) [ဣဋ္ဌမဏ္ဍတ္ထ+အာရမ္မဏ] အလိုရှိအပ်သော အလယ်အလတ်ဖြစ်သော အာရုံ၊ အလတ်တန်းစားအာရုံ၊ ဣဋ္ဌမဏ္ဍတ္ထာရုံ။ (အလိုမရှိအပ်သော အနိဋ္ဌာရုံနှင့် အလွန်အလိုရှိအပ်သော အတိဣဋ္ဌာရုံတို့၏ အလယ်၌ဖြစ်သော အလတ်တန်းစားအာရုံကို ဣဋ္ဌ-မဏ္ဍတ္ထာရုံ-ဟု ခေါ်သည်။ ဣဋ္ဌ-လည်းကြည့်)။ ဥပေက္ခာသဟဂတဒွယေ ပန ပဌမံ ဣဋ္ဌ-မဏ္ဍတ္ထာရမ္မဏဝသေန ပဝတ္တိံ ဒဿေတွာ ပစ္ဆာ ဣဋ္ဌာရမ္မဏဝသေန ဒဿေတဗ္ဗာ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊၁။၃၁၄။ ဣဋ္ဌမဏ္ဍတ္ထာရမ္မဏံ....ဥပေက္ခာယ။ ဝိဘာဝိနီ။၇၉။ ဣဋ္ဌဥ တံ မဏ္ဍတ္ထဥာတိ ဣဋ္ဌ-မဏ္ဍတ္ထံ၊ တမေဝ အာရမ္မဏန္တိ သမာသော။ မဏိမဥ္ဇူ၊၁။၁၆၅။

ဣဋ္ဌရူပ (တိ) [ဣဋ္ဌ+ရူပ] အလိုရှိအပ်သော သဘောရှိသော၊ (အာရုံ၊ ရူပါရုံ စသည်)။ အနိဋ္ဌရူပညေဝ ပဿတိ နော ဣဋ္ဌရူပံ။ သံ၊၂။၃၄၁။ သံ၊၃။၃၉၃။ အဘိ၊က။၁၆၁။

ဣဋ္ဌသုတ္ထ (နဲ) [ဣဋ္ဌ+သုတ္ထ] ဣဋ္ဌသုတ်။ အဂ်ုတ္တရ-နိကာယ၊ ပဥ္စကနိပါတပါဋ္ဌိ၊ ၁-ပဏ္ဏာသက၊ ၅-ဝဂ်၊ ၃-သုတ်။ အံ၊၂။၄၁-၂။

ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌာနုဘဝနလက္ခဏ (တိ) [ဣဋ္ဌ+အနိဋ္ဌ+အနုဘဝန +လက္ခဏ] အလိုရှိအပ်, အလိုမရှိအပ်သော–ကောင်း မကောင်းသော–အာရုံကို ခံစားခြင်း လက္ခဏာရှိသော။ ဣဋ္ဌာနိ-ဋ္ဌာနုဘဝနလက္ခဏာ ဝေဒနာ။ နေတ္တိ။၂၅။

ဣဋ္ဌာရမ္မဏ (နဲ) [ဣဋ္ဌ+အာရမ္မဏ] အလိုရှိအပ်–နှစ်သက်အပ်–ရှာမှီးအပ်–သော အာရုံ၊တင့်တယ်–ကောင်း – သော အာရုံ၊ ဣဋ္ဌာရုံ။ ဣဋ္ဌာရမ္မဏ (သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၉)နှိ သုဘာရမ္မဏံ။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၈၄။ ဣဋ္ဌာရမ္မဏန္တိ ဣစ္ဆိတဗ္ဗံ ပတ္ထေတဗ္ဗံ ပရိယေသိတဗ္ဗံ ဝါ အာရမ္မဏံ။ သုန္ဒရာရမ္မဏန္တိ အတ္ထော။ မဏိမဥ္ဇူ၊၁။၁၆၄။ (–ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၁၇။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၆-၇။) ဣဋ္ဌ-လည်း ကြည့်။

ဣဏ (နဲ) [ဣ+ယု၊ ဧတိ ဝုစိုံ ဂစ္ဆတီတိ ဣဏံ၊ ယု၊ ဏတ္တံ။ဓာန်၊ဋ္ဌီ။၄၇၁။ (ကုဏ-သံ)] ကြွေးမြီ။ သေယျထာပိ မဟာရာဇ ပုရိသော ဣဏံ အာဒါယ ကမ္မန္တေ ပယောဇေယျ။ ဒီ၊၁။၆၈။ မ၊၁။၃၄၃။ ဣဏံ အာဒါယာတိ ဝစိုယာ ဓနံ ဂဟေတွာ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၈၉။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁၇။ ဝစိုယာ ဂဟိတံ ဓနံ ဣဏံ နာမာတိ ဝုတ္တံ "ဝစိုယာ ဓနံ ဂဟေတွာ"တိ။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၂။၁၂၇။ (–ဒီ၊၃။၁၅၀။ အံ၊၂။၃၀၉။ အံ၊၃။၅၂၇။ သုတ္တနိ။၂၉၈။ ဇာ၊၁။၂၄၈၊ ၂၇၆။ ဇာ၊၂။၄၉။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၃၁။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၁၅။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၁။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၈၆။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၂၅၁။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၃။၁၃၄။)

ဣဏဂ္ဂါဟက (တိ) [ဣဏ+ဂါဟက] ကြွေးယူတတ်သော၊သူ။ ဣဏဂ္ဂါဟကဿ ဧကံ အဂ်ံ ဂဟေတဗ္ဗံ။ မိလိန္ဒ။၃၄၇။

ဣဏဃာတ (တိ) [ဣဏ+ဃာတ] (ကြွေးယူပြီးနောက် မပေးမဆပ်သောအားဖြင့်) ကြွေးကို ပယ်ဖျောက်တတ်သော၊ ကြွေးမဆပ်သော၊သူ။ ယေ ပါပသီလာ ဣဏဃာတသူစကာ။ သုတ္တနိ။၃၁၆။ ဣဏံ ဂဟေတွာ တဿ အပ္ပ-ဒါနေန ဣဏဃာတာ။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၀၅။

ဣဏဋ္ဌ (တိ) [ဣဏ+အဋ္ဌ] ကြွေးမြီဖြင့် နှိပ်စက်အပ်သော၊ ကြွေးမြီ နှိပ်စက်ခံရသော၊သူ။ ဣဏဋ္ဌာ အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇိ-တာ။ မ၊၂။၁၂၆။ တေန ဣဏေန အဋ္ဌော ပီဋ္ဌိတော။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၂၆။ ဣဏဋ္ဌာ (ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၉)တိ ဣဏေန ပီဋ္ဌိတာ။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၂။၈၇။ (–သံ၊၂။၇၆။ ဣတိဝုတ်။၂၅၅။ ထေရ။

http://www.dhammadownload.com

၃၅၆။ သံ၊ဌ၊၂။၂၇၇။ ဣတိဝုတ်၊ဌ။၂၇၈။ ထေရ၊ဌ၊၂။၄၆၉။)

ဣဏဒါန (နာ) [ဣဏ+ဒါန] ကြွေးမြီပေးခြင်း၊ (အတိုးရရန်) ကြွေးမြီချထားခြင်း။ ကီဒိသံ တေ ဣဏဒါနံ၊ ဣဏမောက္ခော စ ကီဒိသော။ ဇာ၊၁။၂၇၆။ ဣဏဒါနန္တိ ဣဏဿ ဒါနံ။ ဇာ၊ ဌ၊၄။၂၇၉။ ကသိဝါဏိဇ္ဇာ ဣဏဒါနံ။ ဇာ၊ ၁။၃၂၅။ (–ဇာ၊၂။၂၊၂၉၆။ ဇာ၊ဌ၊၇။ ၂၀၇။)

ဣဏပရိဘောဂ (ပု) [ဣဏ+ပရိဘောဂ] အကြွေးသုံးဆောင်ခြင်း။ အကြွေးယူ၍ သုံး ဆောင်ခြင်းနှင့် တူသော သုံးဆောင်ခြင်း။ သီလဝတော အပစ္စဝေက္ခိတပရိဘောဂေါ (အပစ္စဝေက္ခိတ္ဝာ ပရိဘောဂေါ၊ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။ ၄၁) ဣဏပရိဘောဂေါ နာမ။ ဝိ၊ဌ၊၂။၂၇၂။ သံ၊ဌ၊၂။၁၈၃။ အံ၊ဌ၊၁။၅၄။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၆၇။ ဣဏဝသေန ပရိဘောဂေါ ဣဏပရိဘောဂေါ၊ ပဋိဂ္ဂါဟကတော ဒက္ခိဏာဝိသုဒ္ဓိယာ အဘာ-ဝတော ဣဏံ ဂဟေတ္ဝာ ပရိဘောဂေါ ဝိယာ-တိ အတ္ထော။ သာရတ္ထ၊၂။၄၁၈။ အံ၊ဋီ၊၁။ ၁၀၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၇၂။

ဣဏပလိဗောဓ (ပု) [ဣဏ+ပလိဗောဓ] ကြွေး မြီ ဟူသော အနှောင်အဖွဲ့၊ ဣဏပလိဗော-ဓမ္မီ (ဝိ၊ဌ၊၄။၂၅၃)တိ ဣဏမေဝ ပလိဗော-ဓော ဣဏပလိဗောဓော။ သာရတ္ထ၊၃။၄၉၃။ (–ဝိမတိ၊၂။၃၁၈။)

ဣဏမူလ (နာ) [ဣဏ+မူလ] ယူထားရင်း ဖြစ် သောကြွေး၊ ကြွေးမြီရင်း။ ယာနိ စ ပေါရာ-ဏာနိ ဣဏမူလာနိ။ ဒီ၊၁။၆၈။ မ၊၁။၃၄၃။

ဣဏမောက္ခ (ပု) [ဣဏ+မောက္ခ] ကြွေးမြီမှ လွှတ်ကင်းခြင်း။ ဣဏဒါန-ကြည့်။

ဣဏသာဓက (တိ) [ဣဏ+သာဓက] ကြွေးချ ပေးသော၊သူ။ ဣဏသာဓကဿ တီဏိ အင်္ဂါနိ ဂဟေတဗ္ဗာနိ။ မိလိန္ဒ။၃၄၇။

ဣဏသုတ္တ (နာ) [ဣဏ+သုတ္တ] ဣဏသုတ်။ အင်္ဂုတ္တရနိကာယ၊ဆက္ကနိပါတပါဋိ၊၁-ပဏ္ဏာသ-က၊၅-ဝင်၊ ၃-သုတ်။အံ၊၂။၃၀၉။

ဣဏာယက (တိ) [ဣဏ+ဣ+ဏ္ဍု] ကြွေးကို ဖြစ်စေသော၊ ကြွေးယူသော၊သူ၊ မြီစား။ ဣဏံ အာယတိ ပဝတ္တေတီတိ ဝါ ဣဏာယ-ကော၊ ဏ္ဍု။ဓာန်၊ဋီ။၄၇၀။ အောက်ပုဒ် လည်း ကြည့်။

ဣဏာယိက (တိ) [ဣဏ+အာယိက] (၁) ကြွေးကို–ယူတတ်–ဆောင်တတ် – သော၊ သူ။ ကြွေးယူသူ၊ မြီစား။ (၂) ကြွေးယူရာဖြစ် သောသူ။ ကြွေးပေးသောသူ၊ မြီရှင်။ (၁) ဓမဏ္ဏော တု ဣဏာယိကော။ ဓာန်။၄၇၀။ ဣဏံ ဂဏ္ဍာတီတိ ဣဏာယိကော၊ အာယိ-ကော။ ဓာန်၊ဋီ။၄၇၀။ နဘိက္ခဝေ ဣဏာ-ယိကော ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗော။ ဝိ၊၃။၁၀၇။ ဣဏာယိကော နာမ ယဿ ပိတိပိတာ-မဟေဟိ ဝါ ဣဏံ ဂဟိတံ ဟောတိ၊ သယံ ဝါ ဣဏံ ဂဟိတံ ဟောတိ၊ ယံ ဝါ အာထ-ပေတ္ဝာ မာတာပိတူဟိ ကိဉ္စိ ဂဟိတံ ဟောတိ၊ သော တံ ဣဏံ ပရေသံ ဓာရေတီတိ ဣဏာယိကော။ ဝိ၊ဌ၊၃။၂၈၀-၁။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။ ၁၃၆-၇။ (–မဟာနိ။၁၂၄။ မဟာနိ၊ဌ။ ၂၄၅။) (၂) နဟိ နူနိမဿ သမဏဿ၊ပစ္စု-သမှိ ဣဏာယိကာ။ သံ၊၁။၁၇၂။ ဣဏာယိ-ကာတိ ယေသံ အနေန ဟတ္ထတော ဣဏံ ဂဟိတံ။ သံ၊ဌ၊၁။၂၂၀။ (–ဝိ၊ဌ၊၁။၁၇၆။ သာရတ္ထ၊၂။၁၀။ ဝိမတိ၊၁။၁၀၁။)

ဣတရ (တိ) [ဣတရသဒ္ဒါသည် အညတ္ထဝါစက ပါဋိပဒိကပုဒ် ဖြစ်၍ ဓာတ်ပစ္စည်းမခွဲဝေအပ်။ တနည်း–ဣဒံ+တရ၊ ဒံ ကို ချေ။ ဣတရ-သဒ္ဒေါ ပါဋိပဒိကော အညတ္ထဝါစကော၊ ဣဒံ-သဒ္ဒါ ဝါ တရော အညတ္ထေ၊ ဒံလောပေါ စ။ ဓာန်၊ဋီ။၇၁၇။ ဣတရသဒ္ဒါသည် သဗ္ဗနာမ် ပုဒ် ၂၈-ပုဒ်တို့တွင် တပုဒ် အပါဝင် ဖြစ်၏။

ဝိတက္ကဝိစာရ ပီတိသုခ ဧကဂ္ဂတာ

http://www.dhammadownload.com

ဣတရတ္ထ (ဗျ) [ဣတရ+ထ] တပါးတခြား၌၊ တပါးတခြားသော-အရာ-ဌာန-၌၊ ဣတ-ရတ္ထ စ ဝုတ္တံ။ မူလဋီ၊၁။၁၂၃။ အနုဋီ၊၁။ ၁၃၀။

ဣတရထာ (ဗျ) [ဣတရ+ထာ] တပါးတခြား သော-အခြင်းအရာ-အပြား-အမျိုးအစား -အားဖြင့်။ ဣတရထာ ဟိ ပရိယိဋ္ဌမတ္တေနေ-ဝ ပါရာဇိကော ဘဝေယျ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၁။(-မ၊ ဋ္ဌ၊၁။၃၅၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၂၈။ သာရတ္ထ၊၂။ ၂၅၈။ ဝိမတိ၊၁။၂၂၄။ မ၊ဋီ၊၂။၃၇။ မူလဋီ၊ ၁။၆၉။ အနုဋီ၊၁။၇၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၁၅၇။)

ဣတရီတရ (တိ) [ဣတရ+ဣတရ။ နှစ်ကြိမ် ထပ်၍ ဆိုအပ်သော အနိယမဝါစက "ဣတရ" သဒ္ဒါသည် အားလုံးစုံ ဟူသော အနက်ကို ဟော၍ ယံကိဉ္စိ သဒ္ဒါနှင့် အနက်တူ၏။ ဣတရ သဒ္ဒါနောင် နာဝိဘတ်, သဝိဘတ်စသည်ဖြင့် ဣတရေန, ဣတရဿ စသည် ဖြစ်ပြီးနောက် မောဂ်၊၁၊၅၆-သုတ်ဖြင့် "ဣတရေန ဣတရေန၊ ဣတရဿ ဣတရဿ" စသည်ဖြင့် ဒွိ ရုပ်ပြု၍ ရှေပုဒ်၏ ဝိဘတ်ကို ချေ ပြီးသောအခါ "ဣတ-ရီတရေန၊ ဣတရီတရဿ" စသည်ဖြစ်၏၊ ၎င်းနိသျ-လည်း ကြည့်] (က) အမှတ်မထား တပါးပါးသော၊ တမျိုးမျိုးသော (ကောင်း ကောင်း ဆိုးဆိုး, ယုတ်ယုတ်မြတ်မြတ်, အဘိုး တန်သည် မတန်သည်, ရရသမျှ မည်သည့် အရာမဆို အားလုံးစုံ)။ (ခ) အကောင်းစားမှ တပါးတခြားသော အညံ့စား, အညံ့စားမှ တပါးတခြားသော အကောင်းစား။ (ဂ) အမြတ်စား အကောင်းစားမှတပါး တခြား သော၊ အညံ့စားဖြစ်သော၊ ညံ့သည်ဆက် ညံ့ သော၊ အညံ့ဆုံးဖြစ်သော။ (က) ဣတရီတ-ရေနပါဟံ ဘိက္ခဝေ သန္တုဋ္ဌိံ ဝဏ္ဏေမိ။ ဝိ၊၃။ ၃၉၂။ ဣတရီတရေနာပိတိ အပ္ပဂ္ဃေနပိ မဟဂ္ဃေနပိ ယေနကေနစိတိ အတ္ထော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၃။၄၀၁။ ဣတရီတရေနာတိ ဣတရေန ဣတ-ရေန၊ ဣတရသဒ္ဒေါ ပန အနိယမဝစနော ဒိုက္ခတ္တုံ ဝုစ္စမာနော ယံကိဉ္စိသဒ္ဒေဟိ သမာနတ္ထော ဟောတိ။ သာရတ္ထ၊၃။၃၃၉။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၂၂၃။အံ၊ဋီ၊၂။၂၆၆။ ဣတရီတရေနာ-(သုတ္တနိ။၂၈၆)တိ ဥစ္စာဝစေန ပစ္စယေန။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၈။ ဣတရီတရဿာ (ဇာ၊၁။ ၃၀)တိ ယဿ ကဿစိ လာမကာလာမကဿ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၉၃။ (က) (ခ) ဣတရသဒ္ဒေါ ဟိ အနိယမဝစနော ဒိုက္ခတ္တုံ ဝုစ္စမာနော ယံ-ကိဉ္စိသဒ္ဒေန သမာနတ္ထော ဟောတိ။....အထ ဝါ ဣတရံ ဝုစ္စတိ ဟီနံ ပဏီတတော အညတ္တာ၊ တထာ ပဏီတမိုဝ (ဣတရံ) ဟီန-တော အညတ္တာ၊ အညမညာပေက္ခာသိဒ္ဓါ ဟိ ဣတရတာ။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၁၁၁။ (-ဒီ၊၃။ ၁၈၈။ မ၊၂။၂၀၀။ အံ၊၁။၃၃၇။ အံ၊၂။၁၂၈။ ဓမ္မ။၆၀။ ဝိမာန။၁၁၆။ ထေရ။၂၆၄။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၃။၁၉၁။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၇။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၂၅။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၃၁၃။) (ဂ) ပုနစ ပရံ ဘန္တေ ဘဂဝါ သန္တုဋ္ဌော ဣတရီတရေန စီဝရေန။ မ၊၂။၁၉၈။ ဣတရီတရေနာတိ လာမကလာ-မကေန။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၆၅။ ဣတရီတရေနာတိ ပဏီတတော ဣတရေန။ တေနာဟ "လာမ-ကလာမကေနာ"တိ။ မ၊ဋီ၊၃။၁၁၃။ ပပဉ္စ-သညာ ဣတရီတရာ နရာ။ သံ၊၂။၂၉၄။ ဣတ-ရီတရာ နရာတိ လာမကသတ္တာ(လာမကလာ-မကာ သတ္တာ။သီမူ) သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၇။ (-သံ၊ဋီ၊ ၂။၃၀၁။)

ဣတရီတရစီဝရသန္တုဋ္ဌိ (ထီ) [ဣတရီတရ+စီဝရ +သန္တုဋ္ဌိ] ကောင်းကောင်း ဆိုးဆိုး ရရာ တမျိုးမျိုးသောသင်္ကန်းဖြင့်-ကျေနပ်ရောင့်ရဲ ခြင်း - ကျေနပ်ရောင့်ရဲကြောင်း ဖြစ်သော တရား (အလောဘ)။ ဣတရီတရစီဝရသန္တု-ဋ္ဌိယာ စ ဝဏ္ဏဝါဒီ။ ဒီ၊၃။၁၈၈။ မ၊၂။၂၀၀။ သံ၊၁။၃၉၉။ အံ၊၁။၃၃၇။ အံ၊၂။၁၂၈။ စူဋ္ဌနိ။ ၂၄၉။ ဣတရီတရစီဝရသန္တုဋ္ဌိယာတိ ယေန

http://www.dhammadownload.com

ကေနစိ စိဝရေန သန္တဋ္ဌိယာ။ ဒီ၊ဌ၊၃၉၆။ အံ၊ဌ၊၂။၂၀၁။ စူဠနိ၊ဌ။၁၁၃။

ဣတရိတရပစ္စယသန္ထောသ (ပဲ) [ဣတရိတရ+ပစ္စယ+သန္ထောသ] ကောင်းကောင်းဆိုးဆိုးရရာတမျိုးမျိုးသော သက်နိုး စသောပစ္စည်းဖြင့် – ကျေနပ်ရောင့်ရဲခြင်း – ကျေနပ်ရောင့်ရဲကြောင်း သဘောတရား (အလောဘ)။ သန္တုဋ္ဌောတိ ဣတရိတရပစ္စယသန္ထောသေန သမန္နာဂတောတိ။ ဒီ၊ဌ၊၁။၁၀၂။ အံ၊ဌ၊၁။ ၅၉။ ယေန ဓမ္မေန ဟိနေန ဝါ ပဏီတေန ဝါ စိဝရာဒိပစ္စယေန သန္တုဿတိ၊ သော တထာ ပဝတ္တော အလောဘော ဣတရိတရပစ္စယသန္ထောသော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၁၄။ (–သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၂။၁၁၁။)

ဣတိ (ဗျ) (၁) ဟေတု= အကြောင်း။ (၂) ပကာရ=အခြင်းအရာ၊ အပြား၊ အမျိုးမျိုး အစားစား၊ အလားတူဖြစ်သောအရာ။ (၃) အာဒိ=အဦးအစ၊ ပဌမ။ (၄) (က) နိဒဿန= ဆိုခဲ့ပြီးသော – ဆိုလတ္တံ့သော – အရာကို ညွှန်ပြခြင်း။ (ခ) နိဒဿန=ဥပမာ၊ နှိုင်းခိုင်းခြင်း၊ နှိုင်းယှဉ်ခြင်း။ (၅) နိဂမန= ပရိသမာပန = အပြီး အဆုံး နိဂုံးအုပ်ခြင်း၊ အပြီးသတ်ခြင်း။ (၆) အဝဓာရဏ = ပိုင်းခြားကန့်သတ်ခြင်း။ (၇) ပဒတ္ထဝိပလ္လာသ= ပဒတ္ထဝိပရိယာယ=ပုဒ်အနက် တမျိုးပြောင်းလည်းခြင်း။ (၈) ပဒသန္ဓိဗျဉ္ဇနသိလိဋ္ဌတာ= ရေပုဒ်နောက်ပုဒ် အနက်အားဖြင့် ဆက်စပ်သဖြင့် စကားဝါကျ ပြေပြစ်ချောမောခြင်း။ (၉) ဝိစ္ဆာနှင့်တကွ တသဒ္ဒါ၏ အနက်။ (ဣတိ သဒ္ဒါ၏ အတ္ထုဒ္ဓါရကို ဣတိဝုတ်၊ဌ။ ၁၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၃။ နိတိ၊၈၁တု။ တို့၌ ကြည့်။)

(၁) ဟေတု=အကြောင်း။ (ဣတိ၊ ဤအကြောင်းကြောင့်၊ ထို့ကြောင့်-ဟု အနက်ပြန်ရ၏) ဣတိပေတံ အဘူတံ၊ ဣတိပေတံ အတစ္ဆံ။ ဒီ၊၁။၃။ တံ ဣမိနာပိ ကာရဏေန အဘူတံ။ ဒီ၊ဌ၊၁။၅၃။ သမံ သေတိတိ သမာဓိ။ ပဋိသံ။၀၈။ ဣတိသဒ္ဒါ ကာရဏတ္ထော၊ ယသ္မာ သမံ သေတိ၊ တသ္မာ သမာဓိတိ အတ္ထော။ ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၂၂၀။ (–မ၊၁။၀။ ဣတိဝုတ်။၂၄၇။ ဝိ၊ဌ၊၁။၉၉၊ ၃၁၅။ မ၊ဌ၊၁။၅၇။ ပဋိသံ၊ဌ၊၂။၂၁၃၊၂၆၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၉၂။ ဣတိဝုတ်၊ဌ။၂၄၂။ ဇာ၊ဌ၊ ၆။၂၉၆။ သာရတ္ထ၊၁။၃၃၂။ သာရတ္ထ၊၂။ ၁၅၃။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။၄၀၆-၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။ ၁၃၅။)

(၂) ပကာရ=အခြင်းအရာ၊ အပြား၊ အမျိုးမျိုး အစားစား၊ အလားတူဖြစ်သော အရာ။ (ဣတိ၊ ဤသို့သော–အခြင်းအရာ–အပြား– အမျိုးမျိုးအစားစား – အားဖြင့်၊ ဤနည်းတူအားဖြင့်၊ ဣတိ၊ ဤသို့သော–အခြင်းအရာရှိသော–အပြားရှိသော၊ ဤသို့အမျိုးမျိုးအစားစား ကဲ့ပြားသော၊ ဤနည်းတူဖြစ်သော စသည်ဖြင့် အရာဌာန အားလျော်စွာ အနက်ပြန်ဆိုရ၏) ပကာရတွေ့နေ ဣတိသဒ္ဒေန တေမတ္တံ ဒီပေတိ.... ဣတိ မေ သုတံ၊ မယာပိ ဧကေန ပကာရေန သုတန္တိ။ ဣတိဝုတ်၊ဌ။၁၀။ ဣတိ ပုရတ္ထာဘိ ဝေဒနံ ပဋိဟဒါမိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၁။ ဣတိတိ ပကာရတ္ထေ နိပါတပဒံ။ တေန ပဋိသေဓိယမာနဿ ပိဏ္ဍပါတဿ ပဋိသေဝနာကာရော ဂယ့တိတိ အာဟ "ဧဝံ ဣမိနာ ပိဏ္ဍပါတပဋိသေဝနေ-နာ"တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၅၉။ အတိသိတံ အတိ-ဥက္ကံ၊ အတိသာယမိဒံ အဟု။ ဣတိ ဝိဿဇ္ဇ-ကမ္မန္တေ၊ ခဏာ အစ္စေန္တီ မာဏဝေ။ ထေရ။ ၂၆၇။ ဣတိထိ ဣမိနာ ပကာရေန။ တေန "ဣဓ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု ကမ္မံ ကတ္တုဗ္ဗံ ဟော-တိ"တိ အာဒိနာ ဝုတ္တံ ကောသဇ္ဇဝတ္ထုံ သင်္ဂ-ဏှာတိ။ ထေရ၊ဌ၊၁။၄၄၉။ ဣတိသဒ္ဒေါ ပကာ-ရဝစနောတိ အာဟ "ဣတိ အနေကပဂၢာရာ ဘဝါဘဝတာ"တိ။ သာရတ္ထ၊၃။၄၁၃။ (ဣတိ

http://www.dhammadownload.com

ဘဝါဘဝတာ-လည်း ကြည့်)။ (–ပဋိသံ။ ၁၁၃။ ဥဒါန။၇၇။ ဝိ၊ဌ၊၂။၁၉။ ဥဒါန၊ဌ။၃၅။ သာရတ္ထ၊၂။၁၉၆။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၁၃၂။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊ ၁။၃၇၈။)

(၂) ပကာရ။ (၃) အာဒိ=အဦးအစ၊ ပဌမ။ (ဣတိ၊ ဤသို့ စသည်တည်း၊ ဤသို့ အစရှိသော) ရာဇကထံ စောရကထံ....ဣတိ ဘဝါဘဝကထံ ဣတိဝါ။ဝိ၊၂။၂၁၄။ ဒီ၊၁။၇။ အထ ဝါ ပါဋိယ့် သရူပတော အနာဂတာပိ အရညပဗ္ဗတနဒီဒီပကထာ ဣတိသဒ္ဒေန သင်္ဂဟေတ္ဝာ ဆတ္တိံသတိရစ္ဆာနကထာတိ ဝုစ္စတိ။ ဣတိ ဝါတိ ဟိ ဇ္ထေ ဣတိသဒ္ဒေါ ပကာရတ္ထေ, ဝါသဒ္ဒေါ ဝိကပ္ပတ္ထေ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ–"ဧဝံပကာရံ ဣတော အညံ ဝါ တာဒိသံ နိရတ္ထကကထံ ကထေန္တီ"တိ။ အာဒိအတ္ထေ ဝါ ဣတိသဒ္ဒေါ၊ "ဣတိ ဝါ ဣတိ-ဧဝရူပါ နစ္စ ဂီတ ဝါဒိတ ဝိသူက ဒဿနာ ပဋိဝိရတော (ဒီ၊၁။၆၊၆၁)တိ အာဒီသု ဝိယ၊ ဧဝမာဒိံ အညမ္ပိ တာဒိသံ ကထံ ကထေန္တီတိ အတ္ထော။ သာရတ္ထ၊၃။၁၀၀။ (–သီ၊ဋီ၊ သစ်၊၁။၃၆၈။) သဗ္ဗေ တေ ဘဝါ အနိစ္စာ ဒုက္ခာ ဝိပရိဏာမဓမ္မာတိ။ ဥဒါန။၁၁၅။ ဣတိသဒ္ဒေါ အာဒိအတ္ထော ပကာရတ္ထော ဝါ၊ တေန အနတ္တလက္ခဏမ္ပိ သင်္ဂဟေတ္ဝာ အဝသဝတ္တနဌေန အနတ္တာ။ ဥဒါန၊ဌ။၁၉၄။ ဝဏ္ဏာဒီဟိ ဩဒါတော သာမောတိ နာနတ္တ-တော ပညာယတိ။ ဝိ၊ဌ၊၁။၁၃၀။ သာမောတိ ဇ္ထေ ဣတိသဒ္ဒေါ အာဒိအတ္ထော ပကာရတ္ထော ဝါ။ တေန ဧဝမာဒိ ဧဝံပကာရနာနတ္တတော-တိ ဒဿိတံ ဟောတိ။ သာရတ္ထ၊၁။၃၉၂။ (–ဒီ၊ဌ၊၁။၉၄။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၁၃၈။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊ ၁။၃၈၇။)

(၄) (က) နိဒဿန=ဆိုခဲ့ပြီးသော–ဆိုလဘ့်သော–အရာကို ညွှန်ပြခြင်း။ (ဣတိ၊ ဤသို့။ ဤဆိုခဲ့ပြီး – ဤဆိုလတ့် – သည့် အတိုင်း–သော နည်းအားဖြင့်) ဣတိ သာ-ကာရံ သဥဒ္ဒေသံ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ အနုဿရာမိ။ ဝိ၊၁။၅။ ပဋိသံ။၁၁၀။ ဣတိဝုတ်။၂၆၂။ ဣတီတိ ဧဝံ။ ဝိ၊ဌ၊၁။၁၃၀။ ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၃၃၄။ ဣတိဝုတ်၊ဌ။၂၉၉။ ဣတီတိ ဝုတ္တတ္ထနိဒဿန-မေတံ။ သာရတ္ထ၊၁။၃၉၂။ နိဒဿနတ္ထေန (ဣတိသဒ္ဒေန ဇေမတ္ထံ ဒီပေတိ) .... "ဣတိ မေ သုတံ၊ မယာပိ ဧဝံ သုတန္တိ ဣဒါနိ ဝတ္တဗ္ဗံ သကလံ သုတ္တံ နိဒဿေတိ။ ဣတိဝုတ်၊ ဌ။၂၀။ (–ဒီ၊ဌ၊၁။၉၄။ ပဋိသံ၊ဌ၊၂။၆။ နေတ္တိ၊ဌ။၂၄။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၃၈၆-၇။ မဏိ-သာရမဥ္ဇူသာ။၁။၁၂၂။) (ခ) နိဒဿန= ဥပမာ၊ နှိုင်းခိုင်းခြင်း၊ နှိုင်းယှဉ်ခြင်း။ (ဣတိ၊ ဤအတူ) ဣတိ ဘဝါဘဝဟေတူ (ဒီ၊၃။ ၁၉၁။ အံ၊၁။၃၁၆။ အဘိ၊ဝိ။၃၉၀။ ဣတိ-ဝုတ်။၂၆၈)တိ ဇ္ထေ ဣတီတိ နိဒဿနတ္ထေ နိပါတော၊ ယထာ စီဝရာဒိဟေတု၊ ဧဝံ ဘဝါ-ဘဝဟေတူပီတိ အတ္ထော။ ဒီ၊ဌ၊၃။၂၀၄။ အံ၊ဌ၊၂။၂၅၆။ အဘိ၊ဌ၊၂။၄၈၂။ ဣတိဝုတ်၊ ဌ။၃၁၇။

(၅) နိဂမန=ပရိသမာပန=အပြီးအဆုံး နိဂုံးအုပ်ခြင်း၊ အပြီးသတ်ခြင်း။ (က) နိဂုံး အုပ်သော ဝါကျ၏ အစ၌ ရှိသော ဣတိ-သဒ္ဒါကို "ဣတိ၊ ဤဆိုခဲ့ပြီးသော – နည်း – အစီအစဉ်–အားဖြင့်" စသည်ဖြင့်၎င်း, "ဣတိ၊ ဤဆိုခဲ့ပြီးသမျှကို" စသည်ဖြင့်၎င်း ဌာန အားလျော်စွာ အနက်ပေးရ၏။ (ခ) အပိုင်းအခဏ်းတခုလုံး၏သော်၎င်း စကားရပ် တခု၏သော်၎င်း အဆုံး၌ရှိသော ဣတိသဒ္ဒါကို "ဣတိ၊ ဤတွင်ပြီး၏"ဟု အနက်ပြန်ဆိုရ၏။ (က) ဣတိ ပဌမံ သမထော၊ ပစ္ဆာ ဉာဏံ။ ပဋိသံ။၉၁။ ဣတီတိ ဝုတ္တပ္ပကာရဿ အတ္ထဿ နိဂမနံ။ ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၂၇၉။ ဣတိ ပန သဗ္ဗံ ယသ္မာ၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ မယာ သုပရိသုဒ္ဓံ။ ဝုတ္တံ တသ္မာ ဘိယျော။ ဒီ၊ဌ၊၁။၂။ ဣတိပန-သဗ္ဗန္တိ ဇ္ထေ ဣတိသဒ္ဒေါ ပရိသမာပနေ

http://www.dhammadownload.com

ယထာဥဒ္ဒိဋ္ဌ ဥဒ္ဒေသဿ ပရိနိဋ္ဌိတတ္တာ: တ္တေ-ကံ သဗ္ဗန္တိ အတ္ထော။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၃၃။ (–ပဋိသံ။၁၁၃။ ဣတိဝုတ်။၂၄၇။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၄၁။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၂၄၂။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၁၈။) (ခ) တသ္မာ တုဏ္ဍီ၊ ဝေမေတံ ဓာရယာမီတိ။ ဝိ၊၃။၁၃၃။ ဣတိသဒ္ဒေါ ပရိသမာပနတ္ထေ ကတော။ ဝိမတိ၊၂။၁၃၇။ သယမ္ဘုသီဟေန ပကာသိတာနီတိ။ အပ၊၁။၁၆။ ဣတီတိ ပရိသမာပနတ္ထေ နိပါတော။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၈။ ကော ဣမံ ဝိဇဋ္ဌယေ ဇဋ္ဌန္တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁။ ပဌမော ပန ဣတိသဒ္ဒေါ ပရိသမာ-ပနေ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၄။

(၆) အဝဓာရဏ=ပိုင်းခြား ကန့်သတ်ခြင်း။ (ဣတိ၊ ဤသို့သာလျှင်၊ ဟူ၍သာလျှင်) အဝဓာရဏတ္ထေန (ဣတိသဒ္ဒေန တေ-မတ္ထံ ဒီပေတိ).... "ဣတိ မေ သုတံ၊ တဉ္ဇ ခေါ အတ္ထတော ဝါ ဗျဉ္ဇနတော ဝါ အနူနမနဓိကံ၊ ဝေမေဝ၊ န အညထာ ဒဋ္ဌဗ္ဗ"နွိ။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၂၀။

(၇) ပဒတ္ထဝိပလ္လာသ= ပဒတ္ထဝိပရိယာ-ယ = ပုဒ်အနက်ဘမျိုး ပြောင်းလည်းခြင်း။ (ဗုဒ္ဓေါတိ, ဟောတီတိဟု ရှိရာ၌ "ဗုဒ္ဓေါ၊ ဘုရားသည်"ဟုဋင်း၊, "ဟောတိ၊ ဖြစ်၏"ဟုဋင်း အနက်မပြန်ရတော့ပဲ ဣတိသဒ္ဒါပါလာခြင်းကြောင့် "ဗုဒ္ဓေါတိ၊ ဗုဒ္ဓ ဟူသည်"ဟုဋင်း, "ဟောတီတိ၊ ဟောတိ ဟူသည်"ဟုဋင်း ပုဒ်နက်တမျိုး ပြောင်းလည်း သွားခြင်းတည်း) မာဂဏ္ဍိယောတိ ဝါ တဿ ဗြာဟ္မ-ဏဿ သခ်ါ သမညာ ပညတ္တိ ဝေါဟာရော နာမံ .... တိအာဒီသု ပဒတ္ထဝိပရိယာယေ။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၁၇။

(၈) ပဒသန္ဓိဗျဉ္ဇနသိလိဋ္ဌတာ = ရှေ့ပုဒ်နောက်ပုဒ် အနက်အားဖြင့် ဆက်စပ်သဖြင့် စကားဝါကျပြေပြစ်ချောမောခြင်း။ (အံ၊ဋ္ဌ၊ဋီ-၌ အနက်အထူးမဖွင့်၊ ပဒပူရဏဟု ဆိုလို ဟန်ရှိ၏။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ-၌ "ဣတိ၊ ဤသို့ ဆိုပြီ" ဟု နိဒဿနတ္ထ ဖွင့်၏။) ဣတိ ကိရ တုမှေ ဘိက္ခဝေ ဒိဗ္ဗေန အာယုနာ အဋ္ဌီယထ။ အံ၊၁။၁၁၃။ ဣတီတိ ပဒသန္ဓိဗျဉ္ဇနသိလိဋ္ဌတာ (အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၅)တိ ပုရိမပဒါနံ ပစ္ဆိမပဒေဟိ အတ္ထတော သဟိတတာယ ဗျဉ္ဇနာနံ ဝါကျာနံ သိလိဋ္ဌတာယ ဒီပနေ နိပါတော။ အံ၊ဋီ၊၂။၈၈။ ဣတိ နေိယော ဂေါပေါ။ သုတ္တနိ။၂၈၂။ ဣတီတိ ဝေမာဟာတိ အတ္ထော။ နိဒ္ဒေသေ ပန "ဣတီတိ ပဒသန္ဓိ ပဒသံသဂ္ဂေါ ပဒပါရိပူရိ အက္ခရသမဝါယော ဗျဉ္ဇနသိလိဋ္ဌတာ ပဒါနုပုဗ္ဗတာမေတန္တိ ဝေမဿ အတ္ထော ဝဏ္ဏိ-တော။ သောပိ ဣဒမေဝ သန္ဓာယာတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅။

(၉) ဝိစ္ဆာနှင့်တကွ တသဒ္ဒါ၏ အနက်။ (ဣတိ၊ ထိုထိုသို့သော) ဣတိဝါဒ(၁)ကြည့်။

ဣတိ၂ (ကြိ) [ဣ+အ+တိ] ဖြစ်၏။ ကပ်ရောက်ဝင်နေ၏။ ဣတာ'ယံ ကောဓရူပေန၊ မစ္စုဝေသော ဂုဟာသယော။ အံ၊၂။၄၇၂။ ဣတာယန္တိ ဣတိအယံ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၇၉။ ဣတာယန္တိ ဣတိ အယန္တိ ဆေဒေါ၊ ဣတိ ဣတိ စ ဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတီတိ အတ္ထော။ နီတိ၊ ဓာ။၂။ (–ဋင်း။၆၊၇။)

ဣတိကတ္တဗ္ဗတာနေပက္ကံ (န) [ဣတိ+ကတ္တဗ္ဗ-တာ+နေပက္က] ဤနည်း ဤပုံပြုသင့်သည် အဖြစ်၌ ဉာဏ်ပညာ၏ ရင့်ကျက်ခြင်း။ ယထာ စ ဒုဟေတုကဿ ဣတိကတ္တဗ္ဗတာနေ-ပက္ကံ၊ န တထာ အဟေတုကဿ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၁၂၆။

ဣတိကာတဗ္ဗကမ္မ (န) [ဣတိ+ကာတဗ္ဗကမ္မ] ထိုထိုရဟန်းတို့ ပြုသင့်သော ကြီးကြီး ငယ်ငယ် အသွယ်သွယ်သောအမှုလုပ်ငန်း(သင်္ကန်း စီစဉ်ခြင်း, သင်္ကန်းချုပ်ခြင်း စသည်)။ ဣတိ-ကာဘဗ္ဗကမ္မ(ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၈)နွိ တံ တံ ဘိက္ခူနံ

http://www.dhammadownload.com

ကာတဗ္ဗံ ဥစ္စာဝစကမ္မံ စိဝရဝိစာရဏာဒိ။ ဒီ၊ ဋီ၊၂။၁၂၇။

ဣတိကာရ (ပုံ) [ဣတိ+ကာရ] ဣတိဟု ရွတ်ဆို အပ်သောသဒ္ဒါ၊ ဣတိသဒ္ဒါ။ ဣတိဝိဒိတ္ဝာတိ ဣတိကာရော ကာရဏတ္ထော။ မ၊ဋ၊၁။ ၅၇။ဣတိတိ ကရိယတိ ဥစ္စာရိယတိတိ ဣတိ-ကာရော၊ ဣတိသဒ္ဒေါ။ မ၊ဋီ၊၁။၁၁၅။

ဣတိကိရာ (ထိ) [ဣတိ+ကိရ+အ+အာ(ဣတ္ထိ-ဧာဝတက)] အဲဒါ ဒီလိုတဲ့ဟု တဆင့်ကြား စကား။ မာ အနုဿဝေန မာ ပရမ္မုခာယ မာ ဣတိကိရာယ။ အံ၊၁။၁၀၉၊၅၁၂၂။ မာ ဣတိ-ကိရာယာတိ ဧဝံကိရ ဧတန္တိ မာ ဂဏှိတ္ထ။ အံ၊ ဋ၊၂။၁၀၂။ (–အံ၊ဋီ၊၂။၁၆၆)။

ဣတိစိတ္တမန (တိ) [ဣတိ+စိတ္တ+မန] ဤသို့စိတ် ရှိသော၊ ဤသို့–အဲဒီလို –(သေစေလိုသော) စိတ်ရှိသော၊သူ။ အမ္ဘော ပုရိသ ကိံ တုယ္ဟိ-မိနာ ပါပကေန ဒုဋ္ဌဝိတေန မတံ ဝေ ဧဝံ-တာ သေယ္ယောတိ ဣတိစိတ္တမနော စိတ္တ-သင်္ကပ္ပေါ။ ဝိ၊၁။၉၂။ ဣတိစိတ္တမနောတိ ဣတိစိတ္တော ဣတိမနော "မတံ ဝေ ဧဝံတာ သေယ္ယော"တိ ဧတ္ထ ဝုတ္တမရဏစိတ္တော မရ-ဏမနောတိ အတ္ထော။ ယသ္မာ ပနေတ္ထ မနော စိတ္တဿ အတ္ထဒီပနတ္ထံ ဝုတ္တော၊ အတ္ထတော ပနေတံ ဥဘယမ္ပိ ဧကမေဝ။ဝိ၊ဋ၊၂။၄၂။ စိတ္တသဒ္ဒဿ အတ္ထဒီပနတ္ထံ ဝုတ္တောတိ စိတ္တသ-ဒ္ဒဿ ဝိစိတ္တာဒိအနေကတ္ထဝိသယတ္တာ ဣတ-ရေဟိ နိဝတ္တေတ္ဝာ ဝိညာဏတ္ထံ နိယမေတုံ ဝုတ္တော။ ဝိမတိ၊၁။၂၂၅။ (–ကခ်ီ။၁၂၂။ ကခ်ီ၊ဋီ။၂၁၆။)

ဣတိစိတ္တသင်္ကပ္ပ (တိ) [ဣတိ+စိတ္တသင်္ကပ္ပ] ဤသို့ပြဆိုခဲ့ပြီးသော အမျိုးမျိုးဆန်းပြားသော သေခြင်းဌ အမှတ်အသား, စေတနာ, အကြံ အစည်ရှိသော၊သူ။ စိတ္တသင်္ကပ္ပေါတိ ဧစိတ္တ-သင်္ကပ္ပေါ၊ ဧတ္ထာပိ ဣတိသဒ္ဒေါ အာဟရိ-တဗ္ဗော....တသ္မာ ဣတိစိတ္တသင်္ကပ္ပေါတိ "မတံ ဝေ ဧဝံတာ သေယ္ယော"တိ ဧတ္ထ ဝုတ္တမရ-ဏသညီ မရဏစေတနော မရဏာဓိပ္ပါယောတိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ကခ်ီ။၁၂၂။ စိတ္တော နာနုပ္ပကာရကော သင်္ကပ္ပေါ အဿာ-တိ စိတ္တသင်္ကပ္ပေါ။ ဝိ၊ဋ၊၂။၄၂။ (–သာရတ္ထ၊ ၂။၂၅၉။ ကခ်ီ၊ဋီ။၂၁၇။)

ဣတိဘဝါဘဝကထာ (ထီ) [ဣတိ+ဘဝ+အဘာဝ +ကထာ။] ဤအကြောင်းကြောင့် မြဲ၏, ဤ အကြောင်းကြောင့် ပြတ်စဲ၏– ဤ အကြောင်းကြောင့် ကြီးပွါး၏, ဤအ ကြောင်းကြောင့် ဆုတ်ယုတ်၏ – ဤအ ကြောင်းကြောင့် တိုးတက်သော ကာမချမ်း သာ ဖြစ်၏, ဤအကြောင်းကြောင့် ဆုတ် ယုတ်သောခန္ဓာကိုယ် ပင်ပန်းမှု ဖြစ်၏–ဟု အကျိုးမရှိသော အကြောင်းအရာ တမျိုး မျိုးဖြင့် ပြောဆိုအပ်သော စကား။(မဂ်ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်၏ ဆန့်ကျင်ဘက် စကား၊ တိရစ္ဆာန် ကထာတည်း။) အနေကဝိဟိတံ တိရစ္ဆာန-ကထံ....ဣတိဘဝါဘဝကထံ ဣတိဝါ။ ဝိ၊၂။ ၂၁၃၊၂၁၄။ ဝိ၊၃။၂၇၆။ ဒီ၊၁။၇၊၁၆၇။ ဒီ၊၂။ ၃၀။ မ၊၂။၁၈၁၊၁၉၄။ မ၊၃။၁၅၅။ သံ၊၃။ ၄၆၈။ အံ၊၃။၃၅၈။ စူဠနိ။၂၆၁။ ဣတိ ဘဝေါ, ဣတိ အဘဝေါတိ ယံ ဝါ တံ ဝါ နိရတ္ထကကာ-ရဏံ ဝတ္ဝာ ပဝတ္တိတကထာ ဣတိဘဝါဘဝ-ကထာ။ ။စ ဘဝေါတိ သဿတံ၊ အဘ-ဝေါတိ ဥစ္ဆေဒံ၊ ဘဝေါတိ ဝုဏ္ဍိ၊ အဘဝေါတိ ဟာနိ၊ ဘဝေါတိ ကာမသုခံ၊ အဘဝေါတိ အတ္တကိလမထော၊ ဣတိ ဣမာယ ဆဋ္ဌာယ ဣတိဘဝါဘဝကထာယ သဒ္ဓိံ ဗာတ္တိံသ တိရစ္ဆာနကထာ နာမ ဟောတိ။မ၊ဋ၊၃။၁၅။ သံ၊ဋ၊၃။၃၂၆။ သာရတ္ထ၊၃။၁၀၀။(–မဟာနိ။ ၂၀၆။ ဒီ၊ဋ၊၁။၀၆။ အံ၊ဋ၊၃။၃၁၉။ မဟာနိ၊ဋ။ ၃၄၇။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၃၆၀။)

ဣတိဘဝါဘဝတာ (ထီ) [ဣတိဘဝါဘဝ +တာ] ဤအမျိုးမျိုး အစားစား များပြားလှသော_

http://www.dhammadownload.com

ပြည့်စုံခြင်း ပျက်စီးခြင်း-ကြီးပွါးခြင်း ဆုတ်ယုတ်ခြင်း-တည်မြဲခြင်း ပြတ်စဲခြင်း-ကောင်းမှု, မကောင်းမှု-သုဂတိဘဝ ဒုဂ္ဂတိဘဝ-အသေးစား ဥပပတ္တိဘဝ, အကြီးစား ဥပပတ္တိဘဝ။ ယဿန္တရတော နု သန္တိ ကောပါ၊ ဣတိဘဝါဘဝတဉ္စ ဝိတိဝတ္တော၁။ ဝိ၊၄။ ၃၄၁။ ဥဒါန။၁၀၀။ သုတ္တနိ။၂၈၀။ ဣတိဘဝါဘဝတဉ္စ ဝိတိဝတ္တောတိ ဇတ္ထ ယာသော သမ္ဘတ္တိ ဝ်ပတ္တိ ဝုစ္စိ ဟာနိ သဿတုစ္ဆေဒပုည ပါပ သုဂတိ ဒုဂ္ဂတိ ခုဒ္ဒက မဟန္တ ဥပပတ္တိဘဝါနံ ဝသေန ဣတိ အနေကပ္ပကာရာ ဘဝါဘဝတာ ဝုစ္စတိ၊ ဥဒါန၊၌။၁၄၆။ (-ဝိ၊ ၌၊၄။၁၁၀။ သုတ္တနိ၊၌၊၁။၁၉။)

ဣတိဘဝါဘဝဟေတု (ပု) [ဣတိဘဝါဘဝ+ဟေတု] (၁) ဤသက်နှံးစသည်ကဲ့သို့သော ဘဝ, အဘဝဟူသောအကြောင်း။ (က) ဤသက်နှံးစသည်ကဲ့သို့သော ကောင်းမြတ်သော ဆေး, ထို့ထက် သာလွန် ကောင်းမြတ်သောဆေးဟူသော အကြောင်း။ (ခ) ဤသက်နှံးစသည်ကဲ့သို့သော သေးနုပ်သော ဥပပတ္တိဘဝ, ကြီးမားသော ဥပပတ္တိဘဝ ဟူသော အကြောင်း။ (ဂ) ဤသက်နှံး စသည်ကဲ့သို့သော ပြည့်စုံခြင်း, ပျက်စီးခြင်းဟူသော အကြောင်း။ (ဃ) ဤသက်နှံး စသည်ကဲ့သို့သော ကြီးပွါးခြင်း, ဆုတ်ယုတ်ခြင်း ဟူသော အကြောင်း။ (၂) ထိုထိုဘဝငယ်, ဘဝကြီး-ဟူသောအကြောင်း - ကို မြွှော်လင့်တောင့်တခြင်း။ (၃) ဤသို့သော သမ္ဘတ္တိဘဝ, ဤသို့သော သမ္ဘတ္တိဘဝ ဟူသောအကြောင်း၊ နောင်ဖြစ်လတ္တံ့ သော ထိုထို သမ္ဘတ္တိဘဝ၌ ကြီးပွါးချမ်းသာလိုခြင်းဟူသော အကြောင်း။ (၁) ဣတိဘဝါဘဝဟေတု ဝါ (ဘိက္ခဝေ) ဘိက္ခု-နော တဏှာ ဥပပဇ္ဇမာနာ ဥပပဇ္ဇတိ။ ဒီ၊၃။၁၉၁။ အံ၊၁။၃၁၆။ အဘိ၊ဝိ။၃၉၀။ ဣတိဝုတ်။ ၂၆၈။ ဣတိဘဝါဘဝဟေတူတိ ဇတ္ထ ဣတိတိ နိဒဿနတ္ထေ နိပါတော။ ယထာ စိဝဏ္ဍဒိဟေတု၊ ဝေဘဝါဘဝဟေတုပိတိ အတ္ထော၊ ဘဝါဘဝေါတိ စေတ္ထ ပဏီတပဏီတတာဇာနိ တေလမဓုဖာဏိတာဒီနိ အဓိပ္ပေတာနိ(သမ္ဘတ္တိဘဝေသု ပဏီတတရ ပဏီတတမ ဘဝေါတိပိ ဝဒန္တိယေဝ။ အံ၊၌၊၂။၂၅၆။) ဒီ၊၌၊၃။၂၀၄။ အံ၊၌၊၂။၂၅၆။ အဘိ၊၌၊၂။၄၀၂။ ဘဝတိ ဧတေန အာဇောဂျန္တိ ဘဝေါ၊ ဂိလာနပစ္စယော။ ပရိဝုဇ္ဈော ဘဝေါ အဘဝေါ။ ဝုစ္စိအတ္ထော ဟိ အယမကာရော၊ ယထာ "သံဝဇာသံဝဇော၊ ဖလာဖလ" န္တိ စ။ ဘဝါဘဝေါတိ ဝါ ခုဒ္ဒကော စေဝ မဟန္တော စ ဥပပတ္တိဘဝေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဘဝေါတိ ဝါ သမ္ဘတ္တိ၊ အာဘဝေါတိ ဝိပတ္တိ။ ဘဝေါတိ ဝုစ္စိ၊ အာဘဝေါတိ ဟာနိ။ အံ၊၌၊ ၂။၂၂၀။ (-ဣတိဝုတ်၊၌။၃၁၇။ ဒီ၊၌၊၃။ ၂၃၀။) (၂) ဣတိဘဝါဘဝဟေတု ဝါ သမ-ဏော ဂေါတမော ဓမ္မံ ဒေသေတိ။ မ၊၃။၂၇။ ဣတိဘဝါဘဝဟေတူတိ ဇဝံ ဣမံ ဒေသနာမယံ ပုညကိရိယဝတ္ထုံ နိဿာယ တဿံ တဿံ ဘဝေ သုခံ ဝေဒိဿာမီတိ ဓမ္မံ ဒေသေသိတိ ကိ တုမှာကံ ဧဝံ ဟောတီတိ အတ္ထော။ မ၊၌၊၄။၁၀။ ဘဝေါတိ ပရိတ္တော။ အာဘဝေါတိ မဟန္တော။ ဝုစ္စိအတ္ထော ဟိ အယံ အ-ကာရော "သံဝဇာသံဝဇော၊ ဖလာဖလန္တိ" အာဒိသု ဝိယ၊ တသ္မာ ဘဝါဘဝဟေတူတိ ခုဒ္ဒကဿ မဟန္တဿ ဝါ ဘဝဿ ဟေတု၊ တံပစ္စာသိသမာနောတိ အတ္ထော။ တေနာဟ-"တဿံ တဿံ ဘဝေ သုခံ ဝေဒိဿာမီ"တိအာဒိ။ မ၊၌၊၃။၂၃၀။ (၃) နဣတိဘဝါဘဝဟေတု အဂါရဿာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇိတော၊ အံ၊၁။၁၄၆။ နဣတိ ဘဝါဘဝဟေတူတိ ဣတိ ဘဝေါ ဣတိဘဝေါတိ ဧဝံ အာယတိ နတဿ တဿ သမ္ဘတ္တိဘဝဿ ဟေတု။ အံ၊၌၊၂။၁၃၀။ ဣတိ ဘဝေါတိ ဧဝံ သမ္ဘတ္တိဘဝေါ၊ တတ္ထ ဧဝံ အဘိဝုဒ္ဓိတိ။ သမ္ဘတ္တိဘဝဿ ဟေတူတိ တံတံသမ္ဘတ္တိ-

http://www.dhammadownload.com

ဘဝဿ တတ္ထ စ အဘိဝုဒ္ဓိယာ ဟေတု။ အံ၊ဋီ၊ ၂။၁၂၀။

ဣတိဝါဒ (ပု) [(၁) ဣတိ+ဝါဒ။ (၂) ဣတိ+ဝါဒါရောပန] (၁) ထိုထိုအပြစ်ဒေါသ၊ ထိုထိုနှိပ်ကွပ် အကြပ်ကိုင်မှု၊ ထိုထိုကဲ့ရဲ့ရှုတ်ချမှု။ (၂) ဤနည်းဖြင့် သူတပါးတို့ ဝါဒအပေါ်၌ အပြစ်တင်ခြင်း။ (၁) အထဝါ သော သော ဝါဒေါ ဣတိဝါဒေါ၊ ဣတိသဒ္ဒဿ သဟဝိစ္ဆာယ တသဒ္ဒတ္ထေ ပဝတ္တတ္တာ။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၁၁၃။ ဣတိဝါဒပွမောက္ခာနိသံသ၂(၃)လည်းကြည့်။ (၂) ဣတိဝါဒေါ ဟောတီ (သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၈၃) တိ ဧဝံ ဣမဿ ဥပရိ ဝါဒါရောပနံ ဟောတိ။ သံ၊ဋီ၊၂။၄၂၂။ ဣတိဝါဒပွမောက္ခာနိသံသ၂ (၁) လည်း ကြည့်။

ဣတိဝါဒပွမောက္ခ(ပု)[(၁) ဣတိ+ဝါဒပမောက္ခ။ (၂) ဣတိဝါဒ+ပမောက္ခ](၁) ဤနည်းဖြင့် မိမိဝါဒအပေါ်၌ သူတပါးတို့က တင်အပ်သော အပြစ်မှ ကင်းကွာလွတ်မြောက်ခြင်း။ (၂) ဤသို့ ပရိယတ်ကျမ်းဂန်ကို သင်ယူခြင်းဖြင့် မိမိဝါဒအပေါ်၌ သူတပါးတို့က – တင်အပ်သောအပြစ် – နှိပ်ကွပ်မှု – ကဲ့ရဲ့ရှုတ်ချမှု – ကို လွတ်ကင်းသွားစေခြင်း – ၏ လွတ်ကင်းခြင်း။ (၃) ထိုထိုအပြစ်ဒေါသ – ထိုထိုနှိပ်ကွပ်မှု – ထိုထိုကဲ့ရဲ့ရှုတ်ချမှု - ကို လွတ်ကင်းစေခြင်း – ၏ လွတ်ကင်းခြင်း။ (၁) ဣတိဝါဒပွမောက္ခာနိသံသ၂ (၁) ကြည့်။ (၂) (၃) ဣတိဝါဒပွမောက္ခာနိသံသ၂ (၂) (၃) ကြည့်။

ဣတိဝါဒပွမောက္ခာနိသံသ (ပု) [ဣတိ+ကတဝါဒါနိသံသ+ဝါဒပွမောက္ခာနိသံသ] ထိုထိုအမျိုးမျိုးသော အကြောင်းဖြင့် – ပြုအပ် – တင်အပ် – သော အပြစ်ဒေါသ ဟူသော အာနိသင်, ထိုအပြစ်ဒေါသကို လွတ်ကင်းစေခြင်း ဟူသော အာနိသင်၊ အကြောင်းအမျိုးမျိုးဖြင့် သူတပါးတို့ကို ကဲ့ရဲ့ပြစ်တင်ခြင်း, သူတပါးတို့ ကဲ့ရဲ့ပြစ်တင်မှုကို ရှောင်ရှားနိုင်ခြင်း ဟူသော အကျိုးကျေးဇူး။ ဣတိဝါဒပွမောက္ခာနိသံသတ္ထကြည့်။

ဣတိဝါဒပွမောက္ခာနိသံသ၂ (တိ) [(၁)ဣတိ+ဝါဒ+ဝါဒပွမောက္ခ+အာနိသံသ။ (၂)ဣတိဝါဒပွမောက္ခ+အာနိသံသ](၁)ဤနည်းဖြင့် သူတပါးတို့ဝါဒ အပေါ်၌ အပြစ်တင်ခြင်း, မိမိဝါဒအပေါ်၌ သူတပါးတို့ တင်အပ်သော အပြစ်မှ လွတ်ကင်းခြင်း အကျိုးရှိသော။ (၂) ဤသို့ ပရိယတ်ကျမ်းဂန်ကို သင်ယူခြင်းဖြင့် မိမိဝါဒအပေါ်၌ သူတပါးတို့က – တင်အပ်သော အပြစ်–နှိပ်ကွပ်မှု – ကဲ့ရဲ့ရှုတ်ချမှု– ကို လွတ်ကင်းစေခြင်း – ၏ လွတ်ကင်းခြင်း – အကျိုးရှိသော၊ သူတပါးတို့က မိမိဝါဒကို အပြစ်တင်ရှုတ်ချမှုပြုပါက ထိုအပြစ်တင်ရှုတ်ချမှုများ မိမိအပေါ် (မိမိဝါဒအပေါ်) မကျမရောက်လွတ်မြောက်အောင် ချေပဖြေရှင်းမှု ပြုနိုင်ခြင်း အကျိုးရှိသော။ (၃) ထိုထိုအပြစ်ဒေါသ–ထိုထိုနှိပ်ကွပ်မှု – ထိုထိုကဲ့ရဲ့ရှုတ်ချမှု–ကို လွတ်ကင်းစေခြင်း – ၏ လွတ်ကင်းခြင်း – အကျိုးရှိသော။ (၁) ဣတိဝါဒပွမောက္ခာနိသံသ-ဥေဝ ကထံ ကထေန္တေ ဥပါရမ္ဘာနိသံသဥ။ သံ၊၃။၆၆။ ဣတိဝါဒပွမောက္ခာနိသံသန္တိ ဧဝံ ပုစ္ဆာ ဟောတိ၊ ဧဝံ ဝိဿဇ္ဇနံ ဧဝံ ဂဟဏံ ဧဝံ နိဗ္ဗေဌနန္တိ ဣမိနာ နယေန ဣတိဝါဒေါ ဟောတိ ဣတိဝါဒပွမောက္ခောတိ ဧတံ အာနိသံသံ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၈၃။(သံ၊ဋီ၊၂။၄၂၂ လည်းကြည့်) (၂)(၃) တေ ဥပါရမ္ဘာနိသံသာစေဝ ပရိယာပုဏန္တိ ဣတိဝါဒပွမောက္ခာနိသံသာ စ။ မ၊၁။၁၈၆။ ဣတိဝါဒပွမောက္ခာနိသံသာ စာတိ ဧဝံ ဝါဒပွမောက္ခာနိသံသာ၊ ပရေဟိ သကဝါဒေ ဒေါသေ အာရောပိတေတံ ဒေါသံ ဧဝံ မောစေဿာမာတိ ဣမိနာဝ ကာရဏေန ပရိယာပုဏန္တီတိ အတ္ထော။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃။ ဣတိ ဧဝံ တောယ ပရိယတ္တိယာ ဝါဒပွမောက္ခာနိသံသာ၊ အတ္တနော ဥပရိ ပရေဟိ

http://www.dhammadownload.com

အာရောပိတဝါဒဿ နိဂ္ဂဟဿ မောက္ခပွ-ယောဇနာ ဟုတ္ဘာ ဓမ္မံ ပရိယာပုဏန္တိ၊ ဝါဒပွ-မောက္ခော ဝါ နိန္ဒာပမောက္ခော။ မ၊ဋီ၊၂။၈၇။ ဣတိဝါဒပွမောက္ခာနိသံသာ စာတိ ဣတိဧဝံ ဧတာယ ပရိယတ္တိယာ....အထဝါ သော သော ဝါဒေါ ဣတိဝါဒေါ၊ ဣတိဝါဒဿ ပမော-က္ခော ဣတိဝါဒပွမောက္ခော၊ဣတိဝါဒပွမော-က္ခော အာနိသံသော ဧတေသန္တိ ဣတိဝါဒပွ-မောက္ခာနိသံသာ၊ တံတံဝါဒပွမောစနာနိသံ-သာ စာတိ အတ္ထော။ သာရတ္ထ၊၁။၈၃-၄။ (–သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၁၁၃-လည်း ကြည့်)။

ဣတိဝါဒပွမောက္ခာနိသံသတ္ထ (ပု) [ဣတိ+ကတ-ဝါဒါနိသံသ+ ဝါဒပွမောက္ခာနိသံသ+အတ္ထ] ထိုထိုအမျိုးမျိုးသောအကြောင်းဖြင့် – ပြုအပ်–တင်အပ်–သော အပြစ်ဒေါသဟူသော အာနိသင်, ထိုအပြစ်ဒေါသကို လွှတ်ကင်းစေခြင်းဟူသော အာနိသင်အကျိုး၊ အကြောင်းအမျိုးမျိုးဖြင့် သူတပါးတို့ကို ကဲ့ရဲ့ပြစ်တင်ခြင်း, သူတပါးတို့ ကဲ့ရဲ့ပြစ်တင်မှုကို ရှောင်ရှားနိုင်ခြင်းအကျိုးကျေးဇူး။ နယိဒံ ဘိက္ခဝေ ဗြဟ္မစရိယံ ဝုဿတိ ဇနကုဟနတ္ထံ၊ န ဣတိ-ဝါဒပွမောက္ခာနိသံသတ္ထံ၊ အံ၊၁။၃၃၄။ န ဣတိဝါဒပွမောက္ခာနိသံသတ္ထန္တိ န တေန တေန ကာရဏေန ကတဝါဒါနိသံသတ္ထံ၊ န ဝါဒဿ ပမောက္ခာနိသံသတ္ထံ၊ အံ၊ဌ၊၂။၂၇၅။

ဣတိဝုတ္တက (န)[ဣတိ+ဝုတ္တ+က]"ဣတိဝုတ္တံ"ဟူ၍ သံဂါယနာတင်အပ်သော ပါဋိတော်၊ ဣတိ-ဝုတ်ပါဋိတော်။ (ဝုတ္တံ ဟေတံ ဘဂဝတာ ဝုတ္တ-မရဟတာတိ မေ သုတံ အစချီကာ ဟော ထားအပ်သော သုတ်ပေါင်း ၁၁၂-သုတ်ကို ဧကကနိပါတ်, ဒုကနိပါတ်, တိကနိပါတ်, စတုက္ကနိပါတ်ဟု လေးမျိုးခွဲ၍ သင်္ဂါယနာ တင်ထားအပ်သော ပါဋိတော်တည်း၊ ၎င်း ပါဋိတော်သည် သုတ္တ,ဂေယျ, ဝေယျာကရဏ စသည်ဖြင့် ကိုးပါးသော အင်္ဂါရှိသော မြတ်စွာဘုရားတရားတော်တို့တွင် ဣတိဝုတ္တက မည်သော အင်္ဂါတပါးအဖြစ်ဖြင့် ပါဝင်သော ကျမ်းတကျမ်းဖြစ်၏။) သုတ္တံ ဂေယျံ ဝေယျာ-ကရဏံ ဂါထာ ဥဒါနံ ဣတိဝုတ္တကံ ဇာတကံ အဗ္ဘုတဓမ္မံ ဝေဒလ္လန္တိ နဝသု သာသနင်္ဂေသု ဣတိဝုတ္တကင်္ဂဘူတံ။ ဣတိဝုတ်၊ဌ။၂။ ဝုတ္တံ ဟေတံ ဘဂဝတာ ဝုတ္တမရဟတာတိ မေ သုတံ။.... အနာဂါမိတာယာတိ ဝေမာဒိနာ ဧကက ဒုက တိက စတုက္ကဝသေန ဣတိဝုတ္တ-ကပါဋိယံ သင်္ဂဟမာရောပိတာနိ ဒ္ဒါဒသုတ္တရ-သတသုတ္တန္တာနိ ဣတိဝုတ္တကံ နာမ။ သာ-ရတ္ထ၊၁။၁၀၂။ ဣတိ ဧဝံ ဘဂဝတာ ဝုတ္တံ ဣတိဝုတ္တံ၊ ဣတိဝုတ္တန္တိ သင်္ဂီတံ ဣတိဝုတ္တကံ။ ရုဋ္ဌိနာမံ ဝါ ဧတံ ယထာ "ယေဝါပနကံ, နတုမှာကဝဂ္ဂေါ"တိ။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၁၃၁။ (–ဝိ၊၁။၁၀။ အံ၊၁။၃၁၃။ မဟာနိ။၁၁၁။ ဝိ၊ဌ၊၁။၂၂။ ဒီ၊ဌ၊၁။၂၅။ မ၊ဌ၊၂။၁၂။အံ၊ဌ၊၂။၂၅၂။အဘိ၊ဌ၊၁။၂၇။ မဟာနိ၊ဌ။၂၃၃။)

ဣတိသစ္စပရာမာသ(ပု)[ဣတိ+သစ္စ+ပရာမာသ] ဤနည်း ဤပုံသာ–ဤအယူအဆသာ–မှန်ကန်၏ဟု မှားယွင်းစွာ–သုံးသပ်ခြင်း–ယူဆခြင်း။ "ဣတိသစ္စပရာမာသော၊ ဒိဋ္ဌိဌာနာ-သမုဿယာ။ အံ၊၁။၃၅၀။ ဣတိဝုတ်။၂၂၈။ "ဣတိ သစ္စံ ဣတိသစ္စ"နှိ ဂဟဏပရာမာ-သော စ။ အံ၊ဌ၊၂။၃၀၁။ ဣတိ ဧဝံ သစ္စန္တိ ပရာမာသော ဣတိသစ္စပရာမာသော၊ ဣဒ-မေဝ သစ္စံ, မောဃမညန္တိ ဒိဋ္ဌိယာ ပဝတ္တိ-အာကာရံ ဒဿေတိ။ ဣတိဝုတ်၊ဌ။၁၈၈။ အံ၊ဋီ၊၂။၂၉၆။

ဣတိဟ[၁] (ဗျ) [ဣတိ+ ဟ] (၁) အဆက်ဆက်သော ဥပဒေ။ (၂) ဤသို့။ (၁) ဣတိ-ဟာသ-ကြည့်။ (၂) ဣတိဟ တေန ခဏေန တေန မုဟုတ္တေန ယာဝ ဗြဟ္မလောကာ သဒ္ဒေါ အဗ္ဘုဂ္ဂစ္ဆိ။ ဝိ၊၁။၂၁။ ဣတိဟ တေန ခဏေနာတိ ဧဝံ တေန သုဒိန္နဿ အဗ္ဘာစာ.

http://www.dhammadownload.com

ရက္ခကေန။ ဝိ၊၄၊၁။၁၀၀။ ကျတိဟာတိ နိပါ-တသမုဒါယော ဧဝံသဒ္ဒဿ အတ္ထေ ဒဋ္ဌဗ္ဗောတိ အာဟ "ဧဝ"န္တိ။ သာရတ္ထ၊၂။၁၄။ ကျတိဟ တေ ဥဘော အာစရိယန္တေဝါသီ၊ ဒီ၊၁။၂။ ကျဟတေတိတ္ထေ ကျတိတိ ဝုတ္တပ္ပကာရပဏ္ဍိတ-သနံ၊ ဟကာရော နိပါတမတ္တန္တိ အာဟ "ဧဝံ တေ"တိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၁။ (-ဝိ၊၃။၁၇။ မ၊၁။၃၉။ မ၊၃။၁၅၄-၆။ အံ၊၃။၁၄။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၉၊၄၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅၇။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၁၅။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၉၇။ ဝိမတိ၊၁။၁၀၂။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၁။၅၄။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။၃၉၊၂၀၄-၅။)

ကျတိဟ၂ (တိ) [ကျတိဟ(=ကျတိ+ဟ)+ဏ] ဤသို့တဲ့ဟု တဆင့် ကြားသိအပ်သော-စကား - အကြောင်းအရာ။ ကျတိဟိတိဟ-ကြည့်။

ကျတိဟာသ (ပု) [(၁) ကျတိ + ကျဟ+အသ (=အာသ)+ဏ။ (၂) ကျတိဟ+အာသ+ ကျတိပဋိသံယုတ္တာ။ နောက်ပုဒ်ကျေ။ (၃) ကျတိဟ+အာသ။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၂။၂၂၃။ ဓာန်၊ ဋ္ဌီ။၁၁၁-ကြည့်] ကျတိဟဝံသကျမ်း။ (က) "ဤလောကဌ် ဤသို့ ဤပုံ ဖြစ်ဘူးပြီ"ဟူသော စကားမျိုးနှင့် စပ်သောကျမ်း၊ ရှေးဟောင်း နှောင်းဖြစ်ကို ပြဆိုသောကျမ်း၊ ပုရာဏ်ကျမ်းများ။ (ခ) အဆက်ဆက်သော နည်းဥပဒေ - ရှိသော - ကို ဖော်ပြသော ကျမ်း၊ ပုရာဏ်ကျမ်းများ။ (ဘာရတပုရာဏ်, ရာမပုရာဏ်, နရသီဟပုရာဏ်စသော ပုရာဏ်ကျမ်းနှင့် ခတ္တဝိဇ္ဇာကျမ်း စသည်။) ကျမိနာ "ကျတိဟာသာ"တိဝစနေန ပဋိသံယုတ္တော ကျတိဟာသော တဒ္ဓိတဝသေနာတိ အတ္ထော ဒဿေတိ။ 'ကျတိဟ အာသ,ကျတိဟ အာသာ'-တိ ဤဒိသဝစနပဋိသံယုတ္တော ကျတိဟာသော နိရုတ္တိနယေနာတိ အတ္ထဒဿနန္တိပိ ဝဒန္တိ။ အက္ခရစိန္တကာ ပန ဧဝမိစ္ဆန္တိ "ကျတိဟာသဒ္ဒေါ ပါရမ္ဗရိယောပဒေသေ ဧကော၀ နိပါတော၊ အာသတိ ဝိဇ္ဇတိတိ အသော၊ ကျတိဟ အသော ဧတသ္မိန္တိ ကျတိဟာသော သမာသဝသေနာ-တိ။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၂။၂၂၃။ ကျတိဟာသဒ္ဒေါ ပါရမ္ဗရိယောပဒေသေ နိပါတော၊ ကျတိ-ဟာ'တ္ထိ အသ္မိန္တိ ကျဘိဟာသော။ ဓာန်၊ဋ္ဌီ။ ၁၁၁။ လက္ခကေ ကျတိဟာသေ စ သဓမ္မေ ပါရမိံ ဂတော။ ဗုဒ္ဓဝံ။၃၀၇။ ကျတိ-ဟာသေတိ ကျတိဟ အာသ, ကျတိဟ အာ-သာတိ ဤဒိသာစနပဋိသံယုတ္တော ပုရာဏ-သခ်ါတေ ဂန္ထဝိသေသေ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ၊၀၉။ အောက်ပုဒ်လည်း ကြည့် (-သုတ္တနိ။၄၃၃။ အပ၊၁။၁၉။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၂။)

ကျတိဟာသပဉ္စမ (တိ) [ကျတိဟာသ + ပဉ္စမ] ကျတိဟာသ ကျမ်းဟူသော ငါးကျမ်းမြောက် ရှိသော၊ ကျရု, ယဇု, သာမ, အာထဗ္ဗဏ ဟူသော ဝေဒကျမ်း လေးကျမ်းတို့နှင့်တကွ နောက်ထပ် ကျတိဟာသကျမ်း အပါအဝင် ငါးကျမ်းတိတိရှိသော (ဝေဒကျမ်း)။ အဋ္ဌာ-ယကော မန္တမရော တိဏ္ဏံ ဝေဒါနံ ပါရဂူ။သနိ-ဃဏ္ဍုကေဋုဘာနံ သာက္ခရပဘေဒါနံ ကျတိ-ဟာသပဉ္စမာနံ....။ ဒီ၊၁။၈၂။ မ၊၂။၄၃၄။ အံ၊၁။၁၆၃။ သုတ္တနိ၊၁၆၅။ စူဠနိ။၅၆။ ကျတိ-ဟာသပဉ္စမာနန္တိ အာထဗ္ဗဏဝေဒံ စတုတ္ထံ ကတ္ဝာ ကျတိဟအာသ ကျတိဟအာသာတိ ဤ-ဒိသဝစနပဋိသံယုတ္တော ပုရာဏကထာသခ်ါ-တော (ခတ္တဝိဇ္ဇာသခ်ါတော ဝါ) ကျတိဟာ-သော ပဉ္စမော ဧတေသန္တိ ကျတိဟာသ-ပဉ္စမာ၊ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၄၉။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁၄၆။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၀။

ကျတိဟိ(ဟီ)တိဟ(တိ)[ကျတိဟ+ကျတိဟ+ဏ] "ဤသို့တဲ့, ဤသို့တဲ့"ဟု - တဆင့်ကြား - ကြံစည် - နည်းမှီး - ကျမ်းဂန်၌ ညွှန်းပြ - အပ်သောအကြောင်းအရာ။ ကျဒံ ဟိ ဇာတု မေ

http://www.dhammadownload.com

ဒိဋ္ဌ၊နယိဒံ ဣတိဟိတိဟံ။ သံ၊၁။၁၅၆။ နယိဒံ ဣတိဟိတိဟန္တိ ဣဒံ ဣတိဟ ဣတိဟာတိ နတက္ကဟေတု ဝါ နယဟေတု ဝါ ပိဋကသမ္ပဒါနေန ဝါ အဟံ ဝဒါမိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀၂။ နဣတိဟိတိဟ (မဟာနိ။၂၈၀)နွှိ "ဧဝံ ကိရ အာသိ, ဧဝံ ကိရ အာသီ" တိ နဟောတိ။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၃၄၁။ (–သုတ္တနိ။၄၄၃၊၄၅၀။)

ဣတိဟိတိဟပရမ္ပရာ (ထီ) [ဣတိဟိတိဟ+ပရမ္ပရာ] "ဤသို့တဲ့, ဤသို့တဲ့"ဟု–ရှေး အဆက်ဆက်မှ ဆင်းသက်လာသော–ဆရာ အဆက်ဆက်ဆောင်ယူ မှတ်သား သင်ကြား လာအပ်သော – ဗေဒင်မန္တန်။ ဗြာဟ္မဏာနံ ပေါရာဏာနံ မန္တပဒံ ဣတိဟိတိဟ ပရမ္ပရာယ ပိဋကသမ္ပဒါယ။ မ၊၂။၃၈၁။ ဣတိဟိတိဟ-ပရမ္ပရာယာတိ ဧဝံကိရ ဧဝံကိရာတိ ပရမ္ပရ-ဘာဝေန အာဂတန္တိ ဒီပေတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၈၉။ ဧဝံ ကိရာတိ ပရမ္ပရဘာဝေန အာဘတန္တိ အာစရိယပရမ္ပရာယ အာဘတံ။ မ၊ဋီ၊၃။၁၉၂။

ဣတော (ဗျ) [(၁) ဣမ+တော။ ဣမ-ကို ဣပြု။ ကစ္စည်း။ ၂၃၄၊၂၄၈။ ဣမကို ဋိပြု၊ ဋ်ကို ချေ။ မောဂ်၊၄။၉၅-၆။ (၂) ဣဒံ+တော။ ဣဒံကို ဣပြု။ နီတိ၊သုတ္တ။ ၄၆၃၊၄၉၂-၃။ ဣတောနိဒါနလည်း ကြည့်။ (ဣတသ်-သံ)] (က) ဤသို့၊ ဤနေရာဌာနသို့။ (ခ) ဤမှ၊ ဤနေရာမှ၊ ဤသူ–ဤသူဘို့ထံ–မှ၊ ဤလူ-ဘဝ–ဤနတ်ဘဝ–ဤကမ္ဘာ–မှ၊ ဤမြတ်စွာ ဘုရားသာသနာတော်မှ။ (ဂ) ဤထက်၊ ဤသူ–ဤအရာဝတ္ထု–ထက်။ (ဃ)ဤအောက်၊ ဤသူ–ဤအရာဝတ္ထု–အောက်။ (င) ဤတို့တွင်၊ ဤသူ – ဤအရာဝတ္ထု – ဤအဝတ် အထည်–တို့တွင်။ (စ) ဤဋ္ဌ၊ ဤက၊ ဤသူတို့–ထံဋ္ဌ–ထံက။ (က) ဣတော ပရိယာ-ဟိ (ဇာ၊၁။၈၉)တိ ရေဏ္ဍတော သြတရိတွာ ဣတော ယေနာဟံ၊ တေနာဂန္တွာ မံသံ ခါဒါ-တိ ဝဒတိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၈၉။(ခ) ဣတော တွံ ကာလက်တော။ ဝိ၊၁။၉၀။ ဣတော ဗဟိဒ္ဓါ (ဒီ၊၁။၁၉၂) တိ ဗုဒ္ဓသာသနတော ဗဟိဒ္ဓါ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၂၀။ ဣတော ဒိန္နေန ယာပေန္တိ၊ ပေတလောကဂတာ တဟိ (ခုဒ္ဒက။၈) နွှိ ကေဝလံ ပန ဣတော ဉာတိဟိ ဝါ မိတ္တာ-မစ္စေဟိ ဝါ ဒိန္နေန ယာပေန္တိ။ ခုဒ္ဒက၊ ဋ္ဌ။ ၁၇၉။ ဣတော ဘော သုဂတိံ ဂစ္ဆ။ဣတိဝုတ်။ ၂၄၇။ ဣတောတိ ဒေဝလောကတော။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။၂၄၄။ (–ဒီ၊၂။၁၂၅၊၁၆၇။ ဒီ၊ ၃။၁၆၀ – ၁။ သံ၊၁။၁၃၅။ အံ၊၂။၄၁၆။ ထေရ။၂၃၈၊၃၃၇။ သုတ္တနိ။၃၂၀။ ပေတ။ ၁၃၀၊၁၆၅။ ထေရီ။၃၉၄။ အပ၊၁။ ၄၉။ ဇာ၊၁။၁၀၆။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၈၁၊၂၃၁။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၁၄၅–၆။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၇။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၆၂။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၀။ ပေတ၊ဋ္ဌ။၃၁၊၁၅၁။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊၁။၂၃၂။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၄၆။ ထေရီ၊ဋ္ဌ။၁၂၇။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၂၅။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၈၄။) (ဂ)ဣတော ဝါ သုန္ဒရတရံ။ ဝိ၊၁။၃၁၂။ ဣတော ဥတ္တရိ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၅၆)တိ ဣတော မယာ လဒ္ဓ-သောတာပတ္တိမဂ္ဂတော ဥတ္တရိ ဣတရမဂ္ဂတ္တ-ယံ ယဒိပိ နတ္ထိ။ ဝိမတိ၊၂။၁၀၁။ (ဃ) နယိတော ကိဉ္စိ ပါပိယော။ ဇာ၊၁။၁၈၂။ (င) ဣတော ဧကံ သာဋကံ ဒေဟိ။ ဝိ၊၁။ ၃၁၂။ (စ) ဣတော သုတ္ဒာ နအမုတြ အက္ခာတာ။ ဒီ၊၁။၄။ မ၊၁။၃၅၈။

ဣတောစိတော (ဗျ) [ဣတော+စ+ဣတော] ဤမှသိုမှ၊ထိုထိုဤဤမှ။ ဟန္ဒ ဗုဒ္ဓကရေ ဓမ္မေ၊ ဝိစိနာမိ ဣတောစိတော။ ဗုဒ္ဓဝံ။ ၃၁၅။ ဣတောစိတောတိ ဣတော ဣတော၊ အယ-မေဝဝါ ပါဌော။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။၁၂၉။

ဣတောစိတောစ (ဗျ) [ဣတော + စ+ဣ-တော+စ] ဤမှဌင်း ထိုမှဌင်း။ ပရာမသနာ-နာမ ဣတောစိတော စ သံစောပနာ၊ ဝိ၊၁။

http://www.dhammadownload.com

ဘုဂ္ဂ။ ဝိ၊၂။၂၇၆။ တဿ ဥဒကသဒ္ဒံ သုတ္ဝာ ကုတောစိတော စ ဝိစရန္တဿော ရတ္တိ ဝိဘာယိ။အဘိ၊၄။၅။ (–ဝိ၊၆။၁၂၊၂၀၅။ ဒီ၊၆။၁။၁၀၆။ ဒီ၊၆။၂။၁၀၄။ မ၊၆။၃။၁၆၂။ သဝံရတ္တ၊၂။၃၁၇၊၃၇၄။ ဒီ၊၆ီ၊၁။၁၆၃။ သီ၊ ၆ီ၊သစ်၊ ၁။ ၄၃၀။ ဒီ၊၆ီ၊၂။၁၁၉၊ မ၊၆ီ၊၃။ ၁၁၁။)

ကုတောင (တိ) [ကုတော+ဇန+ကို] ဤမှ–ဤခန္ဓာကိုယ်မှ–ဖြစ်သော။ ရတိ အရတိ လောမဟံသော ကုတောဇော။ သံ၊၁။၂၀၉။ မဟာနိ။၁၃။ စူဠနိ။၂၅၂။ ကုတောဇောတိ ကုတော အတ္တဘာဝတော ဇာတော။ သံ၊၆၊ ၁။၂၇၈။ (– သုတ္တနိ။၃၂၀။ မဟာနိ။ ၁၃။ သုတ္တနိ၊၆၊၂။၄၀။ မဟာနိ.၆။၅၈။)

ကုတောတတော (ဗျ) [ကုတော+တတော] ဤမှ ထိုမှ။ ကုတောတတော ဘမန္တိဟံ၊ အဒ္ဓသံ နရသာရထိ်။ အပ၊၂။၂၃၈။

ကုတောနိဒါန (နှ) [(၁) ကုတော+နိဒါန။ ကုတော-ကြည့်။ (၂) ကုမ+နိဒါန။ ကုမကို ကုပြု၊ ပဌမာသိဝိဘတ်ကို တောပြု၊ အာလုတ္တသမာသ်တည်း။ (၃) ကုဒံ+နိဒါန။ နိဒါနသဒ္ဒါ နှောင်းရာ၌ သမာသ်၌ ဖြစ်သော ကုဒံသဒ္ဒါကို ကုတောပြု။ နိတ်၊သုတ္တ။ ၅၂၀။ ယတောနိဒါန, တတောနိဒါနတ္ထံ လည်း ကြည့်] (၁) ဤ .. အကြောင်း ကြောင့် (ဤလူ့လောက၌ ပေးလှူခဲ့ခြင်း ဟူသော အကြောင်းကြောင့်)။ (တိ) (၂) ဤ....အကြောင်း – ရှိသော – ရှိသည်ဖြစ်၍ (ဤအတ္တဘော – ဤဆန္ဒ – ဤဖဿ – ဟူသောအကြောင်းရှိသော။ “ကုတောနိဒါနံ၊ ဤမာတုဂါမ၏ အင်္ဂါဇာတ်၌ သင်၏အင်္ဂါဇာတ်ကို ထည့်သွင်းခြင်းဟူသော အကြောင်း ရှိသည်ဖြစ်၍” ဟု အနက်ပြန်လျှင် သမာသ် ပုဒ်တည်း။ “ဤမာတုဂါမ၏ အင်္ဂါဇာတ်၌ သင်၏ အင်္ဂါဇာတ်ကို ထည့်သွင်းခြင်းဟူသော အကြောင်း ရှိသည်ဖြစ်၍” ဟု အနက်ပြန်လျှင် သမာသ်

http://www.dhammadownload.com

ဝိ၊ပိ၊ဓာန်။ (၃) ပါဋိပဒိကပုဒ်။ဣတ္ထရသဒ္ဒေါ လာမကတ္ထဝါစကော ပါဋိပဒိကော။ ဓာန်၊ဋီ။၆၉၉။ (ဣတ္ထရ-သံ)] (၁) (က) တိုတောင်းသော၊ မကြာမြင့်သော၊ တခဏမျှဖြစ်သော၊ အနည်းငယ်မျှသော။ (ခ) ရှေ့လျောပျက်စီးခြင်းသဘောရှိသော။ (၂) ယုတ်ညံ့သော၊ ကဲ့ရဲ့အပ်သော။ (၁)(က)ဣတ္ထရော စ ဝါသော ဘဝိဿတိ။ဝိ၊၃။၁၁၁။ ဣတ္ထရောတိ အပ္ပမတ္တကော၊ ကတိပါဟမေဝ ဝါသော ဘဝိဿတီတိ အတ္ထော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၈၅။ တဉ္စ ခေါ ဒီဃေန အဒ္ဓုနာ နဣတ္ထရံ။ အံ၊၁။၅၀၇။ (က) (ခ) ဣတ္ထရံ ဟိ ဓနံ ဓညံ၊ ဣတ္ထရံ ဣဓ ဇီဝိတံ။ ဣတ္ထရံ ဣတ္ထရတော ဥတ္ဌာ၊ ဒီပံ ကယိရာထ ပဏ္ဍိတော။ ပေတ။၁၃၆။ ဣတ္ထရန္တိ နစိရကာလဋ္ဌာယီ, အနိစ္စံ ဝိပရိဏာမဓမ္မံ။ ဣတ္ထရံ ဣဓ ဇီဝိတန္တိ ဣဓ မနုဿလောကေ သတ္တာနံ ဇီဝိတမ္ပိ ဣတ္ထရံ ပရိတ္တံ အပ္ပကံ....ဣတ္ထရံ ပရိတ္တံ ခဏိကံ နစိရဿန္တိ ပညာယ ဥပပရိက္ခိတ္ဌာ။ ပေတ၊ဋ္ဌ။၅၆။ ဣတ္ထရ (အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၈၄)နွိ ဂမနဓမ္မံ ဝိနဿဓမ္မံ။ မူလဋီ၊၂။၁၂၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၃၄၀။ (-သုတ္တနိ။၃၉၆။ ဝိမာန။၁၂၁။ ပေတ။၁၉၈။ ဇာ၊၂။၂၇၁၊ မဟာနိ။၃၂၊၃၃။ မိလိန္ဒ။၁၀၀။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၂၅။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၁၄၁။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၁၃၃။) (၂) ပတိကိဋ္ဌံ နိကိဋ္ဌဥ၊ ဣတ္ထရာဝဇ္ဇ ကုစ္ဆိတာ။ ဓာန်။၆၉၉။ အောက်ပုဒ်လည်း ကြည့်။

ဣတ္ထရဇစ္စ (တိ) [ဣတ္ထရ+ဇာတိ] အခြားသော-မတူသော - ယုတ်ညံ့သော-အမျိုးဇာတ်ရှိသော၊သူ။ ယတြ ဟိ နာမာယံ ဃဋိကာရော ကုမ္ဘကာရော ဣတ္ထရဇစ္စော သမာနော....။ မ၊၂။၂၃၈။ ဣတ္ထရဇစ္စောတိ အညဇာတိကော၊ မယာ သဒ္ဓိံ အသမာနဇာတိကော။ လာမကဇာတိကောတိ အတ္ထော။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၉၅။

ဣတ္ထရတာ (ထီ) [ဣတ္ထရ+တာ] နည်းပါး-တိုတောင်း-သည်၏အဖြစ်။ ဣတ္ထီ ပညာယ ဣတ္ထရတာယ မန္တိတံ ဂုယ္ဟံ ဝိဝရတိ နဓာရေတိ။ မိလိန္ဒ။၁၀၀။ ပဗန္ဓကွဏဿ ဣတ္ထရတာယ။ အနုဋီ၊၁။၇၅။

ဣတ္ထရဒဿန(နဲ) [ဣတ္ထရ+ဒဿန]လျင်မြန်စွာ-မကြာမြင့်သော-တခဏမျှ-တွေ့မြင်ရခြင်း။နဝိဿသေ ဣတ္ထရဒဿနေန။သံ၊၁။၇၉။ ဣတ္ထရဒဿနေနာတိ လဟုကဒဿနေန။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၈။မာ ဗြာဟ္မဏ ဣတ္ထရဒဿနေန၊ ဝိဿာသမာပဇ္ဇိ စတုပ္ပဒဿ။ ဇာ၊၁။၁၀၅။ ဣတ္ထရဒဿနေနာတိ တခ်ဏိကဒဿနေန။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၇၆။

ဣတ္ထရပစ္စုပဋ္ဌာနဋ္ဌ (ပု) [ဣတ္ထရ+ပစ္စုပဋ္ဌာန+အတ္ထ] တခဏမျှ ရှေ့ရှုထင်ပေါ်လာတတ်သည်အဖြစ်ဟူသော အနက်သဘော၊ ကြာရှည်စွာ မရောက် မတည်ခြင်းသဘော။ သုပိနကူပမာ ကာမာ ဣတ္ထရပစ္စုပဋ္ဌာနဋ္ဌေန။ မဟာနိ။၅။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၃၉။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၅။ ဣတ္ထရပစ္စုပဋ္ဌာနဋ္ဌေနာတိ အပ္ပတ္ဌာ, နဥပဂန္ဆာ တိဋ္ဌနဋ္ဌေန။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၂၇။ ဣတ္ထရပစ္စုပဋ္ဌာနဋ္ဌေန မုဟုတ္တရမဏီယ (ကရဏီယ)တာယ။ သာရတ္ထ၊၃။၈၈။ မ၊ဋီ၊၂။၈၃။ အနဝတ္ထိတသဘာဝတာယ ဣတ္ထရပစ္စုပဋ္ဌာနဋ္ဌေန။ အံ၊ဋီ၊၃။၃၀။

ဣတ္ထရပေမ (တိ) [ဣတ္ထရ+ပေမ] နည်းပါးတိုလျသော-တခဏမျှသာ- ချစ်မြတ်နိုးခြင်းရှိသော၊ သူ။ အောက်ပုဒ်-ကြည့်။

ဣတ္ထရပ္ပသာဒ (တိ) [ဣတ္ထရ+ပသာဒ] နည်းပါးတိုလျသော - မပြည့်စုံသော - တခဏမျှသာ-ကြည်ညိုခြင်း ရှိသော၊သူ။ ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော ဣတ္ထရသဒ္ဓေါ ဟောတိ ဣတ္ထရဘတ္တီ ဣတ္ထရပေမော ဣတ္ထရပ္ပသာဒေါ၊ အံ၊၂။၁၄၆။ အဘိ၊ပု။၁၇၅။

http://www.dhammadownload.com

ဣတ္ထရဘတ္တိ (တိ) [ဣတ္ထရ+ဘတ္တိ] နည်းပါးတိုလျသော – တခဏမျသာ – ဆည်းကပ်ခြင်းရှိသော၊ သူ။ ဣတ္ထရပ္ပသာဒ-ကြည့်။

ဣတ္ထရဝါသ (ပု) [ဣတ္ထရ+ဝါသ] တခဏမျနေထိုင်ရာဌာန။ သံသာရေ သုဂတိဉ္စ ဒုဂ္ဂတိဉ္စ။ ဣတ္ထရဝါသောတိ ဇာနိယာန။ ဇာ၊၁။၂၃၄။ (–ဇာ၊ဌ၊၄။၁၁၄။)

ဣတ္ထရသဒ္ဓ (တိ) [ဣတ္ထရ+သဒ္ဓါ] နည်းပါးတိုလျသော – တခဏမျသာ – ကြည်ညိုခြင်းရှိသော၊ မပြည့်စုံသောသဒ္ဓါရှိသော၊သူ။ ဣတ္ထရသဒ္ဓေါ (အံ၊၂။၁၄၆။ အဘိ၊ပု။၁၇၅)တိ ပရိတ္တသဒ္ဓေါ အပရိပုဏ္ဏသဒ္ဓေါ။ အံ၊ဌ၊၃။၅၁။ အဘိ၊ဌ၊၃။၉၈။

ဣတ္ထရသမာပန္ဒ (တိ) [ဣတ္ထရ + သမာပန္ဒ] မကြာမြင့်သေးသော အချိန်က – မနေ့တနေ့ကမှ – ရောက်သော – ကျင့်ကြံအားထုတ်သော – ပြည့်စုံစေသော၊သူ။ ဒီဃရတ္တံ သမာပန္ဒော အယမာယသွာ ဣမံ ကုသလံ ဓမ္မံ၊ ဥဒါဟု ဣတ္ထရသမာပန္ဒောတိ။ မ၊၁။၃၉၃။ ဣတ္ထရသမာပန္ဒော၊ ဟိယျော ဝါ ပရေ ဝါ ပရသုဝေ ဝါ ဒိဝသေ သမာပန္ဒော၊ မ၊ဌ။၂။၂၈၀။ (–မ ဋီ၊၂။၃၀၀။)

ဣတ္ထရသမ္ပယုတ္တ (တိ) [ဣတ္ထရ+သမ္ပယုတ္တ] ယုတ်ညှံသော ပုဏ္ဏားတို့နှင့်ယှဉ်တွဲနေသော။ အနိတ္တရာ ဣတ္ထရသမ္ပယုတ္တာ၊ ယညာ စ ဝေဒါ စ သုဘောဂ လောကေ။ ဇာ၊၂။၂၃၁။ ယညာ စ ဝေဒါ စ အနိတ္တရာ နလာမကာ မဟာနုဘာဝါ တေ ဣတ္ထရေဟိ ဗြာဟ္မဏေဟိ သမ္ပယုတ္တာ။ ဇာ၊ဌ၊၇။၄၇။

ဣတ္ထံ (ဗျ) [(၁) ဣမ+ထံ။ ကစ္စည်း။၂၃၄၊ ၃၉၉။ မောဂ်၊၄။၁၀၉။ (၂) ဣဒံ+ထံ။နိတိ၊ သုတ္တ။၄၆၃။ (ဣတ္ထမ်-သံ)] နိဒဿန=ညွှန်ပြခြင်း၊ ဤသို့၊ ဤအပြား၊ ဤသို့ ထူးထွေကွဲပြား ခြားနားသော – အမျိုးအစား – အဆင့်အတန်း – သူ – အရာဝတ္ထု။ ဝေံ ဣတိ ဣတ္ထံ ဣစ္စေတေ နိဒဿနေ။ ရူ၊နှာ။၁၃၄။ နိတိ၊သုတ္တ၊ နှာ။၃၈၃။ နိဒဿနေ ဣတိတ္ထဉ္စ။ ဓာန်။၁၁၅၈။ ဣတ္ထေကေ သတော သတ္တဿ ဥစ္ဆေဒံ ဝိနာသံ ဝိဘဝံ ပညပေန္တိ။ ဒီ၊၁။၃၁။ အဘိ၊ဝိ။၃၉၈။ ဣတ္ထေကေတိ ဣတ္ထံ ဧကေ၊ ဝေမေကေတိ အတ္ထော။ ဒီ၊ဌ၊၁။၁၁၁။ ဣတ္ထသ္မိတိ ဟောတိ။ အဘိ၊ဝိ။၄၀၆။ အံ၊၁။၅၃၃။ ခတ္တိယာဒီသု "ဣဒံ ပကာရေ အဟ"နှိ.... ဟောတိ။ အံ၊ဌ၊၂။၃၈၇။ အဘိ၊ဌ၊၂။၄၉၆။ ဣတ္ထံ သုဒ(အပ၊၁။၃၄)နှိ တ္ထေ ဣတ္ထနှိ နိဒဿနတ္ထေ နိပါတော။ ဣမိနာ ပကာရေနာတိ အတ္ထော။ အပ၊ဌ၊၁။၂၆၅။ (–ဒီ၊၁။၁၃၆၊၂၀၇။ ဒီ၊၂။၂၂၄။ ဒီ၊၃။၈၆။ အံ၊၁။၁၇၁၊၅၃၃။ အဘိ၊ဝိ။၃၉၂။ ထေရ။၂၁၉။ စရိယာ။၄၂၀။ ဒီ.ဌ၊၁။၃၂၂။ အံ၊ဌ၊၂။၁၅၂။ အဘိ၊ဌ၊၂။၄၈၆။ ထေရ၊ဌ၊၁။၃၃။ စရိယာ၊ ဌ။၃၂၇။ ဒီ၊ဋီ၊၁။ ၃၈၉။ အံ၊ဋီ၊၂။၁၃၉။)

ဣတ္ထတ္တ (နာ) [ဣတ္ထံ+တ္တ] ဤအပြား၏အဖြစ်၊ ဤထူးထွေကွဲပြား ခြားနားသော အမျိုးအစား၏ အဖြစ်။ (က) ဤခန္ဓာငါးပါး အပြား၏အဖြစ်၊ ဤလူ့ဘဝ,နတ်ဘဝစသော အမျိုးမျိုးသောဘဝ။ (ခ) ဤကာမာဝစရ ခန္ဓာငါးပါး အပြား၏အဖြစ်၊ ဤကာမဘုံသား၏အဖြစ်။ (ဂ) ဤလူ့ခန္ဓာငါးပါး အပြား၏အဖြစ်၊ ဤလူ၏အဖြစ်၊ ဤလူ့ဘဝ။ (ဃ) ဤဗြဟ္မာ၏အဖြစ်၊ ဗြဟ္မာ၏အတ္တဘော၊ ဗြဟ္မာ၏ဘဝ။ (င) ဤ-၁၆-ပါး ကွဲပြားသော မဂ်ကိစ္စ၏အဖြစ်။ (စ) ဤထူးပြား ခြားနားသော ကိလေသာကုန်ခန်းစေခြင်းကိစ္စ၏အဖြစ်။ (ဆ) ဤထူးပြား ခြားနားသော ဖြစ်ဆဲခန္ဓာအစဉ်၏ အဖြစ်။ (က) တ္တောဝတာ ဝဋ္ဌံ ဝတ္တတိ ဣတ္ထတ္တံ ပညာပနာယ။ ဒီ၊၂။၅၄။ ဣတ္ထတ္တနှိ ဣတ္ထံ-ဘခဝေါ၊ ခန္ဓပဉ္စကဿေတံ နာမံ။ ဒီ၊ဌ၊၂။

http://www.dhammadownload.com

၉၄။ ဣတ္ထတ္တာယာ (ဒီ၊၂။၅၃)တိ ဣတ္ထ ဘာဝါယ၊ ဝေံ ပရိပုဏ္ဏပဉ္ဇကွန္ဓဘာဝါယာတိ အတ္ထော။ ဒီ၊ဌ၊၂။၉၂။ (–သုတ္တနိ။၄၃၅။ စူဋနိ။၇၊၅၃။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၂။၃၀၄။ စူဋနိ၊ဌ။ ၁၂။) (က) (ခ) ယေန မိဓေကစ္စေ သတ္တာ တမှာ ကာယာ စုတာ အာဂါမိနော ဟောန္တိ အာဂန္တာရော ဣတ္ထတ္တံ၊.... အနာ-ဂန္တာရော ဣတ္ထတ္တံ။ အံ၊၁။၄၇၈။ အာဂန္တာ-ရော ဣတ္ထတ္တန္တိ ဣတ္ထဘာဝံ ကာမာဝစရ-ပဉ္ဇကွန္ဓဘာဝမေဝ အာဂန္တာရော၊.... အနာ-ဂန္တာရော ဣတ္ထတ္တန္တိ ဣမံ ခန္ဓပဉ္ဇကံ အနာ-ဂန္တာရော။ အံ၊ဌ၊၂။၃၅၀။ (က) (ဂ) ဣတ္ထတ္တံ အာဂစ္ဆန္တိ (ဒီ၊၃။၇၀) ဣတ္ထဘာဝံ မနုဿတ္တံ အာဂစ္ဆန္တိ။ ဒီ၊ဌ၊၃။၄၉။ အာ-ဂန္တာ ဣတ္ထတ္တ (အံ၊၁။၆၅။ ဣတိဝုတ်။၂၅၉)-နှိ ဣတ္ထတ္တံ မာနုသကပဉ္ဇကွန္ဓဘာဝမေဝ အာဂန္တာ ဟောတိ။ အံ၊ဌ၊၂။၃၀။ မနုဿတ္တ-ဘာဝသင်္ခါတံ ဣတ္ထဘာဝံ အာဂမနဓမ္မော မနုဿေသု ဥပ္ပဇ္ဇနသီလောတိ အတ္ထော။ ဣတိဝုတ်၊ဌ။၂၈၆။ (က) (ဃ) အဟောဝ-တ အညေပိ သတ္တာ ဣတ္ထတ္တံ အာဂစ္ဆေယျုံ။ ဒီ၊၁။၁၇။ ဣတ္ထတ္တန္တိ ဣတ္ထဘာဝံ ဗြဟ္မဘာဝံ။ ဒီ၊ဌ၊၁။၁၀၃။ ယသ္မာ ပန ဣတ္ထန္တိ ဗြဟ္မတ္တ-ဘာဝေါ ဣဓာဓိပ္ပေတော၊ တသ္မာ "ဗြဟ္မ-ဘာဝန္တိ အတ္ထော"တိ။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၁၅၈။ (က) (င) (စ)(ဆ) ခီဏာ ဇာတိ ဝုသိတံ ဗြဟ္မ-စရိယံ ကတံ ကရဏီယံ နာပရံ ဣတ္ထတ္တာယ။ ဝိ၊၁။၆။ ဒီ၊၁။၇၉။ မ၊၁။၂၈။ သံ၊၁။၁၄၂။ အံ၊၁။၁၆၅။ သုတ္တနိ။၂၉၃။ နာပရံ ဣတ္ထတ္တာ-ယာတိ ဣဒါနိ ပုန ဣတ္ထဘာဝါယ (ဣတ္ထ-မ္ဘာဝါယ) ဝေံ သောဋသဝိခကိစ္စဘာဝါယ ကိလေသက္ခယဘာဝါယ(ကိလေသက္ခယာယ) ဝါ ကတ္တဗ္ဗံ မဂ္ဂဘာဝနာကိစ္စံ မေ နတ္ထီတိ ပဇာနာတိ (အဗ္ဘညာသိ)။ အထဝါ ဣတ္ထ-တ္တာယာတိ ဣတ္ထဘာဝတော (ဣတ္ထမ္ဘာဝ-တော) ဣမသ္မာ ဝေံ ပကာရာ ဣဒါနိ ဝတ္တ-မာနကွန္ဓသန္တာနာ အပရံ ခန္ဓသန္တာနံ မယှံ နတ္ထိ။ ဒီ၊ဌ၊၁။၂၀၂။ မ၊ဌ၊၁။၁၃၂၊၁၈၅။ သံ၊ဌ၊၁။၁၈၈။ အံ၊ဌ၊၂။၁၄၈။ သုတ္တနိ၊ဌ၊ ၁။၁၄၂။ (–ဝိ၊ဌ၊၁။၁၃၇။) ဣတ္ထဘာဝည-ထာဘာဝ-လည်း ကြည့်။

ဣတ္ထတ္တ၂ (နာ) [ဣတ္ထီ+တ္တ]မိန်းမ၏အဖြစ်၊ (က) မိန်းမဖြစ်ကြောင်းရုပ်၊ အမမျိုးစေ့ရုပ်၊ ဣတ္ထိ-ဘာဝရုပ်၊ ဣတ္ထိနွေ။ (ခ) မိန်းမဘဝ၊မိန်းမ၏ ခန္ဓာငါးပါးအပေါင်း။ (က) ယံ ဣတ္ထိယာ ဣတ္ထိလိင်္ဂံ ဣတ္ထိနိမိတ္တံ ဣတ္ထိကုတ္တံ ဣတ္ထာ-ကပ္ပေါ ဣတ္ထတ္တံ ဣတ္ထိဘာဝေါ (ဣတ္ထိတ္တံ ဣတ္ထီဘာဝေါ-သျာ)ဣဒံ တံ ရူပံ ဣတ္ထိန္ဒြိယံ။ အဘိ၊ဓ။၁၆၈။ အဘိ၊ဝိ။၁၂၉။ ဣတ္ထတ္တံ ဣတ္ထိဘာဝေါတိ ဥဘယမ္ပိ ဧကတ္ထံ၊ ဣတ္ထိသ-ဘာဝေါတိ အတ္ထော။ အဘိ၊ဌ၊၁။၃၅၈။ (ခ) ဣတ္ထီ ဣတ္ထတ္တံ နာတိဝတ္တတိ။ အံ၊၂။ ၄၄၀။

ဣတ္ထန္တရ (တိ) [ဣတ္ထီ+အန္တရ] အခြားသော ယဉ်မောင်းနှင်သော မိန်းမရှိသော (ယဉ် မောင်းနှင်သူက ယောကျ်ားမဟုတ်ပဲ မိန်းမ ဖြစ်နေသော)။ ဆဗ္ဗဂ္ဂိယာ ဘိက္ခူ ယာနေန ယာယန္တိ ဣတ္ထိယုတ္တေနပိ ပုရိသန္တရေန၊ ပုရိသယုတ္တေနပိ ဣတ္ထန္တရေန။ ဝိ၊၃။၂၈၀။ ဣတ္ထန္တရေနာတိ ဣတ္ထိသာရထိနာ။ ဝိ၊ဌ၊၃။ ၃၆၉။ ပုရိသန္တရ၊ (ပါစိတ်၊ယော။၃၃၈) လည်း ကြည့်။

ဣတ္ထနှာမ (တိ) [(၁) ဣတ္ထံ+နာမ။ (၂) ဣဒံ+နာမ။ ဣဒံသဒ္ဒါကို ဣတ္ထံပြု။ နီတိ၊ သုတ္တ။၅၂၁။ (၃) ဝေံ+နာမ။ ဝေံသဒ္ဒါကို ဣတ္ထံပြု။ နီတိ၊သုတ္တ။၈၄၆။] ဤသို့သော အမည်ရှိသော။ ဣတ္ထနှာမော ဘိက္ခု၊ ဝိ၊၁။၂၈၂။ အဟံ အယျေ ဣတ္ထနှာမာ ဣတ္ထ-နှာမာယ အယျာယ သိက္ခမာနာ။ ဝိ၊၂။ ၄၁၉။ဣတ္ထံ နာမံ(ဩကာသံ)အာဂစ္ဆာ(ဝိ၊၂။ ၂၈၆) တိ ဝေံနာမကံ ဌာနံ အာဂစ္ဆာတိ

http://www.dhammadownload.com

အတ္ထော။ဝိ၊ဌ၊၃။၁၇၈။(-ဝိ၊၁၊၆၆-၇၊၂၈၂။ ဝိ၊၂။၄၁၉။ ဝိ၊၃။၃၄၅။ ဝိ၊ဌ၊၁။၃၂၃။ဝိ၊ဌ၊၂။၄၈၊၂၃၈။ သာရတ္ထ၊၂။၃၉၈။)

ဣတ္ထ(တ္ထံ)ဘာဝ=ဣတ္ထမ္ဘာဝ (ပု) [ဣတ္ထံ+ဘာဝ] ဣတ္ထတ္တ-နှင့် အနက်တူ၊ ၎င်းကြည့်။

ဣတ္ထဘာဝညထာဘာဝ (ပု) [ဣတ္ထဘာဝ+အညထာဘာဝ] (၁) ဤအပြား၏ အဖြစ်နှင့် အခြားသော အပြား၏အဖြစ်။ (က) ဤစကြာဝဋ္ဌာနှင့် အခြားသော (၉၉၉) မျိုးသော စကြာဝဋ္ဌာ။ (ခ) ဤရရှိထားပြီးသော အတ္တဘောနှင့် အခြားသော ဥပပတ္တိဘဝတမျိုး။ (ဂ) ဤလူ့အဖြစ်နှင့် အခြားသော သတ္တဝါအပေါင်း၏ အဖြစ်။ (ဃ) ဤလူ၏အဖြစ်နှင့် ထိုမှတပါးသော တိရစ္ဆာန်၏အဖြစ်၊ (တိ) (၂) ဤအပြား၏အဖြစ်, အခြားသော အပြား၏အဖြစ်ရှိသော။ (က) ဤလူ၏အဖြစ်နှင့်အခြားသော သတ္တဝါ၏အဖြစ်ရှိသော။ (ခ) ထိုထိုသတ္တဝါတို့၏ ဤယခုပစ္စုပ္ပန်အတ္တဘောနှင့် အခြားသော အနာဂတ်အတ္တဘောရှိသော။ (ဂ) ဤ ယခုအတ္တဘောကဲ့သို့သော အလားတူ အခြားအတ္တဘောနှင့်အလားတူ မဟုတ်သော အခြားအတ္တဘောရှိသော။ (၁) (က) ဣတ္ထဘာဝညထာဘာဝံ၊ သတ္တာနံ အာဂတိံ ဂတိံ။ မ၊၁။၄၀၄။ ဣတ္ထံဘာဝေါတိ ဣဒံ စက္ကဝါဠံ၊ အညထာဘာဝေါတိ ဣတော သေသံ ဧကူနသဟဿံ။ မ၊ဌ၊၂။၃၀၅။ (ခ) ဣတ္ထဘာဝညထာဘာဝံ သံသာရံ နာတိဝတ္တရေ။ ဣတိဝုတ်။၂၅၈။ ဣတ္ထဘာဝညထာဘာဝန္တိ ဣမံ ယထာပဋိလဒ္ဓတ္တဘာဝဋ္ဌေဝ ဥပပတ္တိဘဝန္တရသင်္ခါတံ ဣတော အညထာဘာဝဋ္ဌာတိ ဒ္ဒိပ္ပဘေဒံ သံသာရံ။ ဣတိဝုတ်၊ဌ။၂၈၆။ (ဂ) ဣတ္ထဘာဝညထာဘာဝံ အဝိဇ္ဇာယေဝ သာ ဂတိ။သုတ္တနိ။၃၉၂။ ဣတ္ထဘာဝညထာဘာဝန္တိ ဣမံ မနုဿဘာဝံ, ဣတော အဝသေသ အညနိကာယဘာဝဋ္ဌ။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၂။၂၂၂။ (ဃ) ဣတ္ထမ္ဘာဝညထာဘာဝံ၊ ဈာနေ ပဋ္ဌဝိကေ ဌိတော။ ထေရ။ ၃၃၈။ ဣတ္ထမ္ဘာဝံ မနုဿဘာဝံ တတော အညထာဘာဝံ တိရစ္ဆာနဘာဝဋ္ဌ....ဇာနာမိ ထေရ၊ဌ၊၂။၃၄၇။ (တိ) (၂) ဣတ္ထဘာဝညထာဘာဝံ သံသာရံ နာတိဝတ္တတိ။ အံ၊၁။၃၁၆။ ဣတိဝုတ်။၂၀၁။ သုတ္တနိ။၃၉၄။ စူဋ္ဌနိ။၂၁၁။ အဘိ၊ဌ၊၁။၃၉၆။ စူဋ္ဌနိ၊ဌ။၁၀၇။ ဣတ္ထဘာဝညထာဘာဝန္တိ ဣတ္ထဘာဝေါ စ အညထာဘာဝေါ စ ဣတ္ထဘာဝညထာဘာဝေါ၊ သော ဧတဿ အတ္ထီတိ ဣတ္ထဘာဝညထာဘာဝေါ၊ သံသာရော၊ တံ။ တတ္ထ ဣတ္ထဘာဝေါ မနုဿတ္တံ၊ အညထာဘာဝေါ တတော အဝသိဋ္ဌသတ္တာဝါသာ။ ဣတ္ထဘာဝေါ ဝါ တေသံ တေသံ သတ္တာနံ ပစ္စုပ္ပန္နော အတ္တဘာဝေါ၊ အညထာဘာဝေါ အနာဂတတ္တဘာဝေါ။ ဧဝရူပေါ ဝါ အညောပိ အတ္တဘာဝေါ ဣတ္ထဘာဝေါ၊ နဧဝရူပေါ အညထာဘာဝေါ။ ဣတိဝုတ်၊ဌ။၅၇။ အံ၊ဋီ၊၂။၂၂၉။ (-အံ၊ဌ၊၂။၂၅၆။ မူလဋီ၊၁။၁၆၈။)

ဣတ္ထမ္ဘူတ (တိ) [ဣတ္ထံ+ဘူတ] ဤတစုံတခုသော အထူးအပြား-ဤထူးခြားမှုတခုခု-သို့ရောက်သော၊သူ။ ဣတ္ထမ္ဘူတဿ လက္ခဏေ ကရဏဝစနံ။ ဝိ၊ဌ၊၂။၂၈၆။ ကင်္ခါ။၁၇၈။ ဣတ္ထမ္ဘူတဿာတိ ကဋ္ဌိ ပကာရံ ပတ္တဿ။ ကင်္ခါ၊ဋီ။၃၂၇။

ဣတ္ထမ္ဘူတက္ခာန (နဲ) [ဣတ္ထမ္ဘူတ+အက္ခာန] ဣတ္ထမ္ဘူတာချာနတ္ထနှင့်အနက်တူ။ ဣတ္ထမ္ဘူတက္ခာနေ သာဓု ဒေဝဒတ္တော မာတရံ ပတိ။ ရူ၊နှာ။၁၄၂။ နီတိ၊သုတ္တ။၅၈၄။

ဣတ္ထမ္ဘူတလက္ခဏ (နဲ) [ဣတ္ထမ္ဘူတ+လက္ခဏ] ဤတစုံတခုသော အထူးအပြား - ဤထူးခြားမှုတခုခု-သို့ရောက်သောသူကို မှတ်သား

http://www.dhammadownload.com

ကြောင်းဖြစ်သောအနက်။ ဣတ္ထမ္ဘူတလက္ခဏေ။ ဣမံ ပကာရံ ပတ္တော ပုဂ္ဂလောတိ ဧဝံ ဝတ္တဗ္ဗဿ ဣတ္ထမ္ဘူတဿ လက္ခဏေ တတိယာဝိဘတ္တိ ဟောတိ။ နီတိ၊သုတ္တ။၅၉၈။ (–ရူ၊နှာ။၁၄၉။)

ဣတ္ထမ္ဘူတာချာနတ္ထ (ပု) [ဣတ္ထမ္ဘူတ+အာချာနတ္ထ] (က) ဤတစုံတခုသော အထူးအပြား– ဤထူးခြားမှုတစုံတခု–ဤဂုဏ်ထူးတခုခု – သို့ရောက်သောသူကို – ပြောကြားခြင်းအနက် – ပြောကြား သိစေတတ်သောသမ္ဗန်အနက်။ (ခ) ဤသို့သော အထူးအပြား–ဤသို့သောဂုဏ်ထူး–ဖြစ်သည်ဟု–ပြောကြားခြင်း အနက် – ပြောကြားသိစေတတ်သောသမ္ဗန်အနက်။ ဣတ္ထမ္ဘူတာချာနတ္ထေ ဥပယောဂဝစန (ဝိ၊ဌ၊၁။၈၄။ မ၊ဌ၊၂။၂၂၈။ အံ၊ဌ၊၂။၁၆၆)နှိ ဣတ္ထံ ဣမံ ပကာရံ ဘူတော အာပန္နောတိ ဣတ္ထမ္ဘူတော၊ တဿ အာချာနံ ဣတ္ထမ္ဘူတာချာနံ၊ သောယေဝ အတ္ထော ဣတ္ထမ္ဘူတာချာနတ္ထော။ အထ ဝါ ဣတ္ထံ ဧဝံ ပကာရော ဘူတော ဇာတောတိ ဧဝံ ကထနတ္ထော ဣတ္ထမ္ဘူတာချာနတ္ထော။ သာရတ္ထ၊၁။၂၁၄။ ဝိမတိ၊၁။၄၃။ (–ဒီ၊ဋီ၊၁။၂၁၅၊၂၉၂။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၁၉။ မ၊ဋီ၊၂။၂၄၅။ အံ၊ဋီ၊၂။၁၅၂။) ဣတ္ထမ္ဘူတာချာနတ္ထ၏အကျယ်ကို ၎င်းဋီကာများနှင့်တကွ။ မောဂ်၊သျ၊၂။၈-သုတ်နှင့် ပုဒ်စစ်တို့၌ ကြည့်။

ဣတ္ထာကပ္ပ (ပု) [ဣတ္ထီ+အာကပ္ပ] (က) မိန်းမ၏– အသွင်အပြင်– အမူအရာ– မသန့်ရှင်းသော သွားပုံ လာပုံ ဝတ်ရုံပုံ စသော ဟန်ပန်အမူအရာ။ (ခ) မိန်းမ၏ အသွင်သဏ္ဌာန်။ ဣတ္ထီ ဘိက္ခဝေ အဇ္ဈတ္တံ ဣတ္ထိန္ဒြိယံ မနသိကရောတိ ဣတ္ထိကုတ္တံ ဣတ္ထာကပ္ပံ ဣတ္ထိဝိဓံ ဣတ္ထိစ္ဆန္ဒံ ဣတ္ထိဿရံ ဣတ္ထာလက်ာရံ။ အံ၊၂။၄၄၀။ ဣတ္ထာကပ္ပနှိ နိဝါသနပါရုပနာဒိ-ဣတ္ထိအာကပ္ပံ။အံ၊ဌ၊၃။၁၆၈။ အာကပ္ပေါတိ ဂမနာဒိအာကာရော၊ အဘိ၊ဌ၊၁။၃၅၇။ အဝိသဒဌာနဂမနာဒိကော အာကာရော ဣတ္ထာကပ္ပေါ။ အပရော နယော.... ဣတ္ထိသဏ္ဌာနံ ဣတ္ထာကပ္ပေါ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၉၅။ ဣတ္ထတ္တ၂လည်းကြည့်။

ဣတ္ထာကရ (ပု) [ဣတ္ထီ+အာကရ] မိန်းမရတနာ–မိန်းမမြတ်–ပေါ်ထွန်းရာအရပ်။ မဒ္ဒရဋ္ဌံ နာမ ဣတ္ထာကရော။ သံ၊ဌ၊၂။၁၇၇။ အံ၊ဌ၊၁။၁၃၈။ဣတ္ထာကရောတိ ဣတ္ထိရတနဿ ဥပ္ပတ္တိဌာနံ။သံ၊ဋီ၊၂။၁၆၆။ အံ၊ဋီ၊၁။၁၅၂။

ဣတ္ထာဂါရ (နှ) [ဣတ္ထီ+အဂါရ။] မောင်းမ–မိဖုရား–တို့၏အဆောင်၊ မောင်းမ မိဖုရားအပေါင်း။ တေနဟာနန္ဒ ရညော ဣတ္ထာဂါရံ ဓမ္မံ ဝါစေဟိ။ ဝိ၊၂။၂၀၆။ ဗိမ္ဗိသာရော ဥပဌာတဗ္ဗော ဣတ္ထာဂါရဥ္စ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခေါ စ ဘိက္ခုသံဃော။ ဝိ၊၃။၁၀၂။ ဣတ္ထာဂါရေဟီ-(ဇာ၊၂။၂၉)တိ ဒါသိယော ဥပါဒါယ ဣတ္ထိယော ဣတ္ထာဂါရာ နာမ။ ဇာ၊ဌ၊၅။၂၀၀။ (–ဒီ၊၂။၁၅၅။ သံ၊၁။၅၇။ အံ၊၂။၃၂၄။)

ဣတ္ထာဓိပ္ပါယ (တိ) [ဣတ္ထီ+အဓိပ္ပါယ] မိန်းမ၌ အလိုဆန္ဒရှိသော၊ မိန်းမနှင့် ပေါင်းဖော်လိုသော၊သူ။ ပုရိသော ဘိက္ခဝေ ဣတ္ထာဓိပ္ပါယော၊ အပ္ပံ ရတ္တိယာ သုပတိ ဗဟုံ ဇဂ္ဂတိ။ အံ၊၂။၁၃၈။

ဣတ္ထာဓိမုတ္တ (တိ) [ဣတ္ထီ+အဓိမုတ္တ] မိန်းမ၌ စိတ်ဝင်စားသော၊ မိန်းမကို အလိုရှိသော၊သူ။ ယံယဒေဝ ဓာတုံ သတ္တာ အဓိမုစ္စန္ဆိ.... ကေစိ ဣတ္ထာဓိမုတ္တာ။ နေတ္တိ။၈၁။

ဣတ္ထာဓိဝစနကုသလ (တိ) [ဣတ္ထီ+အဓိဝစန+ကုသလ] မိန်းမ၏ နာမည် ပညတ်၌ လိမ်မာသော၊သူ။ ဣတ္ထာဓိဝစနကုသလော ပုရိသာဓိဝစန ကုသလော နပုံသကာဓိဝစနကုသလော။ နေတ္တိ။၂၉။

http://www.dhammadownload.com

ဣတ္ထာလက်ာရ (ပု) [ဣတ္ထီ+အလက်ာရ] မိန်းမတို့၏ အဆင်တန်ဆာ။ ယာ ပန ဘိက္ခုနီ ဣတ္ထာလက်ာရံ ဓာရေယျ ပါစိတ္တိယံ။ ဝိ၊၂။၄၅၅။ ဣတ္ထာလက်ာရ (အံ၊၂။၄၄၀)နှိ ဣတ္ထိယာ ပသာဓနဘဏ္ဍံ။ အံ၊ဌ၊၃။၁၆၈။ (–ကခ်ါ။၃၅၁။)

ဣတ္ထိအင် (နှ) [ဣတ္ထီ+အင်] မိန်းမမြတ်တို့၏ အင်ါလက္ခဏာ။ ဣတ္ထိအင်ေ ပတိဋ္ဌိတာ။ အပ၊၂။၂၆၆။

ဣတ္ထိဥဘတောဗျဥ္ဇနက (ပု) [ဣတ္ထီ+ဥဘတောဗျဥ္ဇနက] ဣတ္ထိဘာဝရုပ်ဖြင့် မှတ်အပ်သော ဥဘတောဗျည်း၊ နှစ်မျိုးသောကံကြောင့် မိန်းမနိမိတ် ယောက်ျားနိမိတ် နှစ်မျိုးရှိသော မိန်းမ၊ မိန်းမ ဥဘတောဗျည်း။ ဣတ္ထိဥဘတောဗျဥ္ဇနကော (ဝိ၊ဌ၊၃။၃၀၆)တိ ဣတ္ထိနြိယယုတ္တော။ ဝိမတိ၊၂။၁၂၄။ ဣတ္ထိဘာဝေန လက္ခိတော ဥဘတောဗျဥ္ဇနကော ဣတ္ထိဥဘတောဗျဥ္ဇနကော။ ပါစိတ်၊ ယော။၂၆၆။ (–ဝိသင်ဟ။၁၄၆။ အဘိ၊ဌ၊၁။၃၅၉။ သာရတ္ထ၊၃။၂၆၂။ ကခ်ါ၊ဋီ။၁၇၄။)

ဣတ္ထိကထာ (ထီ) [ဣတ္ထီ+ကထာ] မိန်းမကိုစွဲ၍ ဖြစ်သောစကား၊ မိန်းမနှင့်စပ်ယှဉ်သောစကား၊ (တိရစ္ဆာနကထာ)။ တိရစ္ဆာနကထံ ကထေနှိ။ သေယျထိဒံ၊ ရာဇကထံ ... ဣတ္ထိကထံ။ ဝိ၊၂။၂၁၃။ (–ဝိ၊၃။၂၇၆။ ဒီ၊၁။၇၊၁၆၇။ ဒီ၊၃။၃၀။ မ၊၂။၁၈၁။ မ၊၃။၁၅၅။ သံ၊၃။၃၆၈။ အံ၊၃။၃၅၈။ ဒီ၊ဌ၊၁။၈၆။ မ၊ဌ၊ ။၁၅၆။ သံ၊ဌ၊၃။၃၂၆။ အံ၊ဌ၊၃။၃၁၉။ သာရတ္ထ၊၃။၉၉။)

ဣတ္ထိကာ (ထီ) [ဣတ္ထီ+က+အာ။ နီတိ၊ သုတ္တ။၈၃၅။ မောင်၊၄။၄၀။] ကဲ့ရဲ့အပ်သော–ယုတ်ညံ့သော–မိန်းမ၊ မိန်းမယုတ်၊ အသိဉာဏ်နည်းသော မိန်းမ။ ဣတ္ထိကာယ ဣတ္ထိဓန (ဝိ၊၁။၁၉) နှိ ဟီဋ္ဌေနွော အာဟ။ ဝိ၊ဌ၊၁။၁၇၆။ နိက္ကမဿ ဖလံ ပဿ၊ ယထိဒံ ပါပုဏိတ္ထိကာ။ ဝိမာန။၂၂။ ဣတ္ထိကာ ဒုဂ်ုလဗဟလ ဗုဒ္ဓိကာပိ သမာနာ ပါပုဏိံ။ ဝိမာန၊ ဌ။၈၆။ (–ဒီ၊၂။၁၂။ မ၊၃။၁၆၃။ အပ၊၂။၂၁၀။)

ဣတ္ထိကာမ (ပု) [ဣတ္ထီ+ကာမ] မိန်းမနှင့်တက္ခအခြားကာမဂုဏ်အာရုံ။ ဣဓေကစ္စော မာလီ ကုဏ္ဍလီ သုနှာတော....ဣတ္ထိကာမေဟိ ရာဇာမညေ ပရိစာရေနွော။ သံ၊၂။၅၂၃။ ဣတ္ထိကာမေဟိတိ ဣတ္ထိဟိ သဒ္ဓိံ ကာမာ ဣတ္ထိကာမာ။ သံ၊ဌ၊၃။၁၄၆။ ဣတ္ထိကာမေဟိတိ ဣတ္ထိဟိစေဝ တဒညကာမေဟိ စ။ သံ၊ဋီ၊၂။၃၈၆။

ဣတ္ထိကာရဏ (နှ) [ဣတ္ထီ+ကာရဏ]မိန်းမ ဟူသော အကြောင်း၊ နှ ဣတ္ထိကာရဏာ ရာဇ၊ ပုတ္တံ ဃာတေတုမရဟသိ။ ဇာ၊၁။၂၅၄။ ဇာ၊ဌ၊၄။၁၉၃။

ဣတ္ထိကုတ္တ (နှ) [ဣတ္ထီ+ကုတ္တ] (က) မိန်းမ၏ အပြုအမူ၊ ငယ်စဉ်အခါ၌ ဗန်းစကောငယ်စသည်တို့ဖြင့် ကစားတတ်ခြင်း စသော မိန်းမ၏ ပင်ကိုယ်အလေ့အလာ ဝါသနာ။ (ခ) မိန်းမ၏–အမူအရာ–မသန့်ရှင်းသော ရပ်ခြင်း သွားခြင်း ထိုင်ခြင်း ခဲစားခြင်း စသော ဟန်ပန်အမူအရာ။ ဣတ္ထိကုတ္တ(အံ၊၂။၄၄၀)နှိ ဣတ္ထိကိရိယံ။ အံ၊ဌ၊၃။၁၆၈။ ကုတ္တနှိ ကိရိယာ။ အဘိ၊ဌ၊၁။၃၅၇။ ဒဟရကာလေပိ သုပ္ပကမုသလကာဒီဟိ ကီဋ္ဌာ, မတ္တိကတက္ကေန သုတ္တကန္တနာဒိစ ဣတ္ထိကုတ္တံ၊ ဣတ္ထိကိရိယာတိ အတ္ထော။ ... အပရော နယော.... အဝိသဒဋ္ဌာန ဂမန နိသဇ္ဇာခါဒန ဘောဇနာဒိကာ ဣတ္ထိကုတ္တံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၉၅။ ဣတ္ထတ္တ၂, ဣတ္ထာကပ္ပ-လည်း ကြည့်။

ဣတ္ထိကုမာရိကပဋိဂ္ဂဟဏ (နှ) [ဣတ္ထီ+ကုမာရိကာ+ပဋိဂ္ဂဟဏ] မိန်းမအို, မိန်းမပျိုတို့ကို-

http://www.dhammadownload.com

အလှူခံခြင်း–လက်ခံခြင်း။ ဣတ္ထိကုမာရိ-ကပဋိဂ္ဂဟဏာ ပဋိဝိရတော၊ ဒီ၊၁၊၅။ မ၊၁။၂၃၇။ မ၊၂။၃၇၁။ မ၊၃။၁၃။ အံ၊၁။၅၃၀။ အဘိ၊ပု။၁၆၇။ ဣတ္ထီတိ ပုရိသန္တရဂတာ၊ ဣတရာ ကုမာရိကာ နာမ တာသံ ပဋိဂ္ဂဟ-ဏံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၃။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၈၉။

ဣတ္ထိဂန္ဓ (ပု) [ဣတ္ထီ+ဂန္ဓ] မိန်းမ၏အနံ့။ ဣတ္ထိဂန္ဓော ဘိက္ခဝေ ပုရိသဿ စိတ္တံ ပရိ-ယာဒါယ တိဋ္ဌတိ။ အံ၊၁။၁။ ဣတ္ထိဂန္ဓောတိ ဣတ္ထိယာ စတုသမုဋ္ဌာနိကံ ဂန္ဓာယတနံ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀။ (–ထေရ။၃၂၂။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၈။)

ဣတ္ထိဂုမ္ဗ (ပု)[ဣတ္ထီ+ဂုမ္ဗ]မိန်းမအပေါင်း။ ဣတ္ထိ-ဂုမ္ဗဿ ပဝရာ(ဥတ္တမာ)၊ ဇာ၊၁။၃၈၅။ အပ၊၂။၂၆၁။ ဣတ္ထိဂုမ္ဗဿာတိ ဣတ္ထိဂဏဿ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၃၂၆။

ဣတ္ထိစိတ္တ (နဲ) [ဣတ္ထီ+စိတ္တ] မိန်းမအဖြစ်၌ လိုလားသောစိတ်၊ မိန်းမဖြစ်လိုသောစိတ်။ ဣတ္ထိစိတ္တံ ဝိရာဇေတ္ဝာ (ပေတ။၁၆၆)တိ ဣတ္ထိဘာဝေ စိတ္တံ အဗ္ဗာသယံ အဘိရုစိံ ဝိရာဇေတ္ဝာ ဣတ္ထိဘာဝေ ဝိရတ္တစိတ္တာ ဟုတ္ဝာ။ ပေတ၊ဋ္ဌ။၁၅၅။

ဣတ္ထိစ္ဆန္ဒ (ပု) [ဣတ္ထီ+ဆန္ဒ] မိန်းမ၏အလိုဆန္ဒ။ ဣတ္ထိစ္ဆန္ဒ (အံ၊၂။၄၄၀)နှိ ဣတ္ထိယာ အဗ္ဗာ-သယစ္ဆန္ဒံ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၆၈။

ဣတ္ထိဇန (ပု) [ဣတ္ထီ+ဇန] မိန်းမဖြစ်သောလူ။ အလက်တပဋိယတ္တေ ဣတ္ထိဇနေ အသုဘ-သည် ဥပ္ပါဒေတ္ဝာ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀၃။ အံ၊ဋီ၊၁။၁၇၄။

ဣတ္ထိတ္တ (နဲ) [ဣတ္ထီ+တ္တ] မိန်းမ၏အဖြစ်။ (က) မိန်းမဖြစ်ကြောင်းရုပ်၊ ဣတ္ထိဘာဝရုပ်။ (ခ) မိန်းမဘဝ၊ မိန်းမ၏ ခန္ဓာငါးပါးအပေါင်း (က) ဣတ္ထတ္တ၂ (က) အနက်ကြည့်။ (ခ) သာ ဣတ္ထိတ္တံ ဝိရာဇေတ္ဝာ။ ဒီ၊၂။၂၁၆။ (–ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉၈။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၂၅၁။)

ဣတ္ထိတ္ထိ(ဋ္ဌိ)က (တိ) [ဣတ္ထီ+အတ္ထိ+က] မိန်းမ ကို အလိုရှိသော၊သူ။ ဣတ္ထိံ ဣတ္ထိတ္ထိကဿ (ဣတ္ထိဋ္ဌိကဿ)၊ ဒီ၊၂။၁၄၇။

ဣတ္ထိဒါန (နဲ) [ဣတ္ထီ+ဒါန] မိန်းမကို ပေးလှူ ခြင်း၊ မိန်းမအလှူ။ (ကောင်းမှုကုသိုလ်ဟု လူအများက ခေါ်ဝေါ သမုတ် ထားအပ်ပါ သော်လည်း မကောင်းအကုသိုလ်စစ်စစ် ဖြစ် နေသော ဒါနငါးမျိုးတို့တွင် တမျိုးအပါအဝင် ဖြစ်သော ဣတ္ထိဒါန) မဇ္ဇဒါနံ သမဇ္ဇဒါနံ ဣတ္ထိဒါနံ ဥသဘဒါနံ စိတ္တကမ္မဒါနံ။ ဝိ၊၅။၂၃၁။

ဣတ္ထိဓန (နဲ) [ဣတ္ထီ+ဓန] မိန်းမ၏–ဥစ္စာ–ပစ္စည်း။ ဣတ္ထိကာယ ဣတ္ထိဓနံ။ ဝိ၊၁။၁၉။

ဣတ္ထိဓုတ္တ (ပု) [ဣတ္ထီ+ဓုတ္တ] မိန်းမအပျော် ကြူးသော၊ မိန်းမလိုက်စားသော၊သူ။ ဣတ္ထိ-ဓုတ္တော သုရာဓုတ္တော။ အံ၊၃။၁၀၉။ သုတ္တနိ။ ၂၉၆။ ဣတ္ထိဓုတ္တောတိ ဣတ္ထိသု သာရတ္တော၊ ယံကိဉ္စိ အတ္ထိ၊ တံ သဗ္ဗမ္ပိ ဒတ္ဝာ အပရာပရံ ဣတ္ထိံ သင်္ဂဏ္ဍာတိ။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅၄။

ဣတ္ထိနိမိတ္တ (နဲ) [ဣတ္ထီ+နိမိတ္တ] (၁) မိန်းမ၏ နိမိတ်၊ မိန်းမဟု သိကြောင်းအမှတ်အသား။ (ရင်သား ဖွံ့ဖြိုးခြင်း, မုတ်ဆိတ်ကြင် စွယ်မရှိခြင်း အသံ၏ အလိုသဘော အသံ နေအသံထားစသည်) (၂) မိန်းမ၏နိမိတ်၊ မိန်းမ၏ တင့်တယ်သော – အခြင်းအရာ – အကြောင်းအာရုံ။ (၃) မိန်းမ၏ နိမိတ်၊ မိန်းမအင်္ဂါဇာတ်။ (၁) ထနမံသာ-ဝိသဒတာ, နိမ္မဿုဒါဋ္ဌိတာ, ကေသဗန္ဓနံ, ဝတ္ထဂ္ဂဟဏဥ ဣတ္ထိတိ သဥ္ဇာနနဿ ပစ္စယဘာ-ဝတော ဣတ္ထိနိမိတ္တံ။....သရာဓိပ္ပါယာ ဣတ္ထိ-နိမိတ္တံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၉၅။ (–အဘိ၊ဓ။၁၆၈။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၅၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၄၇) ဣတ္ထတ္တ၂-

http://www.dhammadownload.com

လည်း ကြည့်။ (၂) ဣတ္ထိနိမိတ္တ(အံ၊၄၊၁။၂၈၁)နှိ ဣတ္ထိယာ သုဘနိမိတ္တံ သုဘာကာရနှိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ အံ၊ဋီ၊၁။၁၉၇။ (၃) ဣတ္ထိနိမိတ္တေ စတ္တာရိ ပဿာနိ ဝေမဇ္ဈဋ္ဌာတိ ပဋ္ဌဋ္ဌာနာနိ လဗ္ဘနှိ။ ဝိ၊၄၊၁။၂၂၁။ (–သာရတ္ထ၊၂။၈၂။)

ဣတ္ထိန္ဒြိယ (နဲ) [ဣတ္ထီ+ဣန္ဒြိယ] ဣတ္ထိန္ဒြေရုပ်၊ အဖိုသတ္တဝါနှင့် မဆိုင်ပဲ အမသတ္တဝါ၏ သီးသန့် တဦးတည်းပိုင်ဆိုင်သော ဣန္ဒြိယရုပ်၊ ဣတ္ထိလိင်, ဣတ္ထိနိမိတ္တ, ဣတ္ထိကုတ္တ, ဣတ္တာကပ္ပ – တို့၌ စိုးမိုးအုပ်ချုပ်သော – တို့၏ အကြောင်းတရား – အကြီးအကဲဖြစ်သော – ရုပ်၊ ဣတ္ထိဘာဝရုပ်၊ အမမျိုးစေ့ရုပ်။ ဣဒံတံ ဣတ္ထိန္ဒြိယ (အဘိ ၈။၁၆၈) နှိ ဣဒံ.... နိယမတော ပန ဣတ္ထိယာ ဧဝ ဣန္ဒြိယံ ဣတ္ထိန္ဒြိယံ။ အဘိ၊၄၊၁။၃၅၈။ ဣတ္ထိလိင်ါဒီသု ဧဝ စ အပေတိဘာဝါ ဧတဿ ဣန္ဒြိယတာ ဝုတ္တာ။ မူလဋီ၊၁။၁၅၀။ ဗာဝီသတိန္ဒြိယာနိ....ဣတ္ထိန္ဒြိယံ ပုရိသိန္ဒြိယံ။ အဘိ၊ဝိ။၁၂၈။ ဣတ္ထိဘာဝေ ဣနှင့် ကာရေဘီတိ ဣတ္ထိန္ဒြိယံ။ အဘိ၊၄၊၂။၁၁၈။ (–သံ၊ ၃။၁၇၉။ အံ၊၂။၄၄၀။ အဘိ၊ဝိ။၂။ ပဋိသံ။၉။ သံ၊၄၊၃။၂၆၉။ ပဋိသံ၊၄၊၁။၈၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၇၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၉၅။) ဣတ္ထတ္တ လည်း ကြည့်။

ဣတ္ထိပဏ္ဍကာ (ထီ) [ဣတ္ထီ+ ပဏ္ဍက+အာ]မိန်းမ နိမိတ်–ချိုတဲ့–မရှိ–သော မိန်းမ၊ မိန်းမ အင်္ဂါဇာတ် မရှိသော မိန်းမ၊ မိန်းမပဏ္ဍုက်။ အကွောသတိ နာမ ဣတ္ထိပဏ္ဍကာသိ၊ ဝိ၊၁။၁၈၉။ ဣတ္ထိပဏ္ဍကာ(ဝိ၊၄။၄၆၄) တိ အနိမိတ္တာဝ ဝုစ္စတိ။ ဝိ၊၄၊၂။၁၃၄။ (–ဝိ၊၄။၄၆၃၅။)

ဣတ္ထိပရိဂ္ဂဟ (ပု) [ဣတ္ထီ+ပရိဂ္ဂဟ] (၁) သိမ်းပိုက်သင့်သောမိန်းမ။ (၂) မိန်းမတို့ကို သိမ်းပိုက်ခြင်း။ (၁) ဗဟု တတ္ထ ဣတ္ထိပရိဂ္ဂဟော၊ မ၊၂။၂၅၉။ ထိယောတိ ဣတ္ထိပရိဂ္ဂဟော ဝုစ္စတိ၊ မဟာနိ။၉။ (၂) ဣတ္ထိပရိဂ္ဂဟေန သပရိဂ္ဂဟော။ ဒီ၊၄၊၁။၃၃၅။ (–ဒီ၊ဋီ၊၁။၄၀၃။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၄၃၁။)

ဣတ္ထိပုရိသနိဿိတ (တီ) [ဣတ္ထီ+ပုရိသ+နိဿိတ] မိန်းမယောကျ်ားတို့၏ ကိုယ်ကိုမှီသော။ ဣတ္ထိပုရိသနိဿိတ (ပေတ။၁၄၀–၁)နှိ ဣတ္ထိပုရိသသရီရနိဿိတံ။ ပေတ၊၄။၇၄။

ဣတ္ထိပုရိသသန္နိပါတ (ပု) [ဣတ္ထီ+ပုရိသ+သန္နိပါတ] မိန်းမယောကျ်ားတို့၏ စုဝေးခြင်း။ သုညော ဣတ္ထိပုရိသသန္နိပါတေန။ မ၊၃။၁၄၇။

ဣတ္ထိဖောဋ္ဌဗ္ဗ (ပု) [ဣတ္ထီ+ဖောဋ္ဌဗ္ဗ] မိန်းမ၏–အတွေ့အထိ–ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ။ (မိန်းမ၏ ခန္ဓာကိုယ်နှင့် ၎င်း၌ ဝတ်ဆင်သော ဝတ်စားတန်ဆာ ပန်းနုံသာ စသည်တို့၏ အတွေ့အထိ။) ဣတ္ထိဖောဋ္ဌဗ္ဗော ဘိက္ခဝေ ပုရိသဿစိတ္တံ ပရိယာဒါယ တိဋ္ဌတိ။ အံ၊၁။၂။ ဣတ္ထိဖောဋ္ဌဗ္ဗောတိ ဣတ္ထိယာ ကာယသမ္ဖဿော၊ ဣတ္ထိသရီရာရုဋ္ဌာနံ ဝတ္ထာလင်္ကာရ မာလာဒီနမ္ပိ ဖဿော ဣတ္ထိဖောဋ္ဌဗ္ဗော တွေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။ အံ၊၄၊၁။၂၀။ (–အံ၊၂။၆၀။)

ဣတ္ထိဖောဋ္ဌဗ္ဗဝသာနုဂ (တိ) [ဣတ္ထိဖောဋ္ဌဗ္ဗ+ဝသာနုဂ] မိန်းမ အတွေ့အထိ၏ အလိုသို့ အစဉ်လိုက်သော၊ သူ။ တေ ဒီဃရတ္တံ သောစန္တိ ဣတ္ထိဖောဋ္ဌဗ္ဗဝသာနုဂါ။အံ၊၂။၆၀။

ဣတ္ထိဘဏ္ဍ (နဲ) [ဣတ္ထီ+ဘဏ္ဍ] မိန်းမတို့၏–ဘဏ္ဍာ–ပစ္စည်းဥစ္စာ။ ဣတ္ထိဘဏ္ဍေ နဂူဟာမ၊ တုယှတ္ထာယ မဟာမုနေ၊ အပ၊၂။၂၇၅။

ဣတ္ထိဘာဝ (ပု) [ဣတ္ထီ+ဘာဝ] (က) မိန်းမ၏ အဖြစ်၊မိန်းမ ဖြစ်ကြောင်း– မိန်းမဟု သိသောစိတ်နှင့် မိန်းမဟူသော နာမည်တို့၏ ဖြစ်ကြောင်း– သဘောတရား– ရုပ်တရား၊

http://www.dhammadownload.com

ဣတ္ထိဘာဝရုပ်၊ အမမျိုးစေ့ရုပ်။ (ခ) မိန်းမ၏ အဖြစ်၊ မိန်းမဘဝ၊ မိန်းမ၏ခန္ဓာဝါးပါး။ (က) ဣတ္ထတ္တ (က) ကြည့်။ (ခ) ဣတ္ထိ-ဘာဝေါ နော ကိံ ကယိရာ (သံ၊၁။၁၃၀။ ထေရီ။၃၈၆) တိ မာတုဂါမဘာဝေါ အမှာကံ ကိံ ကရေယျ။ ထေရီ၊ဋ္ဌ။၆၉။ (–ထေရီ။ ၄၀၃။ ထေရီ၊ဋ္ဌ။၁၈၄။)

ဣတ္ထိဘာဝလက္ခဏ (တိ) [ဣတ္ထိဘာဝ+လက္ခ-ဏ] မိန်းမဖြစ်ကြောင်း–မိန်းမဟု သိသော စိတ်နှင့် မိန်းမဟူသော နာမည်တို့၏ ဖြစ်ကြောင်း– သဘောတရား ဟူသော အမှတ်လက္ခဏာရှိသော၊ တရား(ဣတ္ထိနြေ)။ ဣတ္ထိ-ဘာဝလက္ခဏံ ဣတ္ထိနြိယံ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၅၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၇၇။ ဣတ္ထိယာ ဘာဝေါ, ဣတ္ထီဘိ ဝါ ဘဝတိ ဧတေန စိတ္တံ အဘိခာနဋ္ဌာတိ ဣတ္ထိဘာ ဝေါ၊တံ လက္ခဏံ ဧတေဿာ တိ ဣတ္ထိ-ဘာဝလက္ခဏံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၉၅။

ဣတ္ထိဘူတ (တိ) [ဣတ္ထီ+ဘူတ] မိန်းမဖြစ်သော၊ အာတုမေ ဣတ္ထိဘူတာယ။ ပေတ။၁၆၆။

ဣတ္ထိမဏ္ဍ (ပု) [ဣတ္ထီ+မဏ္ဍ] မိန်းမတို့၏ အဆင်တန်းဆာ။ ဣတ္ထိမဏ္ဍေ နဂူဟာမိ၊ တုယှတ္ထာယ မဟာမုနိ၊ အပ၊၂။၂၆၇။

ဣတ္ထိမဘိ (ထီ) [ဣတ္ထီ+မဘိ] မိန်းမ၏အလိုဆန္ဒ။ ပုရိသဿ ဝါ ဣတ္ထိမတိံ။ ဝိ၊၁။၂၀၂။ ပုရိသဿ ဝါ ဣတ္ထိမတိန္တိ....ဣတ္ထိယာ မတိံ အဓိပ္ပါယံ....။ ကခ်ါ။၁၃၁။

ဣတ္ထိယုတ္တ (တိ) [ဣတ္ထီ+ယုတ္တ] အမ–နွားမ စသည်–ကအပ်–တပ်အပ်–သော၊ ယာဉ်။ ဣတ္ထိယုတ္တေနာ(ဝိ၊၃။၂၈၀)တိ ဓေနုယုတ္တေန၊ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၆၉။ ဣတ္ထန္တရ-လည်း ကြည့်။

ဣတ္ထိရတန (နဲ) [ဣတ္ထီ+ရတန] မိန်းမရတနာ၊ (စကြာမင်း၏ ရတနာခုနစ်ပါးတွင် တပါး အပါအဝင် ဖြစ်သော မိဖုရားရတနာ)။ တဿိမာနိ သတ္တရတနာနိ ဘဝန္တိ....ဣတ္ထိရတနံ ဂဟပတိရတနံ ပရိဏာယကရတနမေဝ သတ္တ-မံ။ ဒီ၊၁။၈၃။ ဒီ၊၂။၁၄။ မ၊၂။၃၃၅။ မ၊၃။၂၁၃။ အံ၊၂။၁၄၈။ သုတ္တနိ။၃၆၆။ အဘိ၊က။၂၁၆။ (–ဒီ၊၂။၁၄၃။ မ၊၃။၂၁၃။ သံ၊၃။၈၇။ အံ၊၂။၁၄၈။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၆၊ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၆၁။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၉၁။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။၁၄၅။ သုတ္ထ-နိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၅။)

ဣတ္ထိရသ (ပု) [ဣတ္ထီ+ရသ] မိန်းမ၏အရသာ၊ မိန်းမနှင့် ပတ်သက်သောအရသာ (မိန်းမ၏ နူတ်ခမ်းသား၌စွန်းငြိသောတံတွေး စသည်နှင့် တကွ မိန်းမကပေးသော ထမင်း စသည်တို့၏ အရသာဟူသမျှအားလုံးကို မိန်းမ၏အရသာ ဟု ဆိုရသည်။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀-ကြည့်) ဣတ္ထိရ-သော ဘိက္ခဝေ ပုရိသဿ စိတ္တံ ပရိယာဒါယ တိဋ္ဌတိ။ အံ၊၁။၁။ ဣတ္ထိရသောတိ ဣတ္ထိယာ စတုသမုဋ္ဌာနိကံ ရသာယဏနံ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀။

ဣတ္ထိရူပ (နဲ) [ဣတ္ထီ+ရူပ] (၁) မိန်းမ၏အဆင်း၊ မိန်းမ၏ ကိုယ်အဆင်းနှင့် ဝတ်ဆင်သော အဝတ်တန်းဆာ ပန်းနှံသာ စသည်တို့၏ အဆင်း။ (၂) မိန်းမရုပ်၊ မိန်းမပုံသဏ္ဌာန်–ထုအပ် – ရေးထားအပ်–သောအရုပ်။ (၁) ဣတ္ထိရူပံ ဘိက္ခဝေ ပုရိသဿ စိတ္တံ ပရိယာဒါ-ယ တိဋ္ဌတိ၊ အံ၊၁။၁။ ဣတ္ထိရူပန္တိ ဣတ္ထိယာ ရူပံ။.... အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅။ (–အံ၊၂။၆၀။ထေရ။ ၃၂၂။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၇။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၅၀။) (၂) ဘိတ္တိယာ ဓါ ဒုဿပဋ္ဌေ ဝါ ဣတ္ထိရူပံ ဝါ ပုရိသရူပံ ဝါ အဘိနိမ္မိနေယျ သဗ္ဗဂ်ပစ္စဂ်ံ။ သံ၊၁။၃၂၅။ သံ၊၂။၁၂၄။

ဣတ္ထိရူပက (နဲ) [ဣတ္ထိရူပ+က] မိန်းမရုပ်၊ မိန်း မပုံသဏ္ဌာန် ထုအပ် ရေးအပ်သော အရုပ်။ နဲ ဘိက္ခဝေ ပဋိဘာနစိတ္တံ ကာရာပေတဗ္ဗံ ဣတ္ထိရူပကံ ပုရိသရူပကံ။ ဝိ၊၄။၂၉၇။

http://www.dhammadownload.com

ကုတ္ထိရူပဝသာနုဂ (တိ) [ကုတ္ထိရူပ+ဝသာနုဂ] မိန်းမ အဆင်း၏ အလိုသို့လိုက်သော၊ မိန်းမ၏ အဆင်းကို တပ်မက်လွန်းသော၊ သူ။ တေဒိဃရတ္တံ သောစန္တိ ကုတ္ထိရူပဝသာနုဂါ။ အံ၊ ၂။၆၀။

ကုတ္ထိရူပါရမ္မဏ (နာ) [ကုတ္ထိရူပ+အာရမ္မဏ] မိန်းမ၏ ရုပ်အဆင်း အာရုံ။ ကုတ္ထိရူပါရမ္မဏေ (သံ၊၄၊၁။၂၄၈)တိ ကုတ္ထိသန္တာနေ ကုတ္ထိသဘာဝေ အာရမ္မဏေ။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၁။ ၂၀၄။

ကုတ္ထိလက္ခဏ (နာ) [ကုတ္ထိ+လက္ခဏ] မိန်းမလက္ခဏာ။ (က)မိန်းမတယောက်ယောက်ကြောင့် ထိုအမျိုး၏ ကြီးပွါးမှု ဆုတ်ယုတ်မှုကို သိနိုင်ကြောင်း– အမှတ်အသား –အတတ်ပညာ၊ (မင်္ဂ ဗိုလ် နိဗ္ဗာန်၏ ဖိလာ ဆန့်ကျင်ဘက် တိရစ္ဆာနဝိဇ္ဇာခေါ် အတတ်ပညာ)။(ခ)မိန်းမ၏တင့်တယ်သောလက္ခဏာ၊ (က)တိရစ္ဆာနဝိဇ္ဇာယ မိစ္ဆာဇီဝေန ဇီဝိတံ ကပ္ပေန္တီ.... ကုတ္ထိလက္ခဏံ ပုရိသလက္ခဏံ။ ဒီ၊၁။၉။ ကုတ္ထိလက္ခဏာဒီနိပိ ယမ္ပိ ကုလေ တေ ကုတ္ထိပုရိသာဒယော ဝသန္တိ၊ တဿ ဝုစ္စိဟာနိဝသေနေဝ ဝေဒိတမ္ဗာနိ။ ဒီ ဋ္ဌ၊၁။၀၉။ (–မဟာနိ။၂၉၇။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၃၆၆။) (ခ) ကုတ္ထိလက္ခဏေန သုဘလက္ခဏေန သမန္နာဂတောသိ'တိ ဝဒတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၃။ ကုတ္ထိလက္ခဏာနာတိ ဝုတ္တမတ္ထံ ဝိဝရိတုံ သုဘလက္ခဏေနာတိ ဝုတ်။ သာရတ္ထ၊၂။၃၂၂။

ကုတ္ထိလိင် (နာ) [ကုတ္ထိ+လိင်] ကုတ္ထိလိင်၊ မိန်းမ၏သဏ္ဌာန်၊ (က) လုံးသော ပခုံးရှိခြင်း, မသန့်ရှင်းသော သေးငယ်သော လက်ခြေမျက်နှာရှိခြင်း, အောက်ပိုင်းကိုယ်သန့်ရှင်း၍ အထက်ပိုင်းကိုယ် မသန့်ရှင်းခြင်း, မုတ်ဆိတ်ကြင်စွယ် မပေါက်ခြင်း စသော ပုံပန်းသဏ္ဌာန်။ (ခ) မိန်းမ၏အင်္ဂါဇာတ်။ တေန ခေါ် ပန သမယေန အညတရဿ ဘိက္ခုနော ကုတ္ထိလိင်ံ ပါတုဘူတံ ဟောတိ၊ ဝိ၊ဝ။၎၃။ ရတ္တိဘာဂေ နိဒ္ဒံ ဩက္ကန္တဿ ပုရိသဿဏ္ဌာနံ မဿုဒါဠိကာဒိ သမ္ပဇ္ဇံ အန္တရဟိတံ၊ ကုတ္ထိသဏ္ဌာနံ ဥပ္ပန္နံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇၇။ လိင်္ဂန္တိ သဏ္ဌာနံ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၅၇။ ဝဋ္ဋံသတာ, အဝိသဒဟတ္ထပါဒါဒိတာ စ ကုတ္တိလိင်ံ။ .... အပရော နယော–ကုတ္ထိနံ မုတ္တကရဏံ ကုတ္ထိလိင်ံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၂။၉၅။ (–ဒီ၊၃။၇၃။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၅၃။) ကုတ္ထတ္တ (က)လည်း ကြည့်။

ကုတ္ထိလုဒ္ဓ (တိ) [ကုတ္ထိ+လုဒ္ဓ] မိန်းမ၌ တပ်မက်မောသော၊သူ။ ကုမေ ခေါ် ဗြာဟ္မဏာနာမ ကုတ္ထိလုဒ္ဓါ။ ဒီ၊၂။၁၉၇။

ကုတ္ထိဝဂ္ဂ (ပု) [ကုတ္ထိ+ဝဂ္ဂ] မိန်းမ၏ကိုယ်။ အနေကာ ကုတ္ထိဝဂ္ဂာ ပုရိသဝဂ္ဂာ.... ပညာယန္တိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၁၇၄။

ကုတ္ထိဝိဓ (ထီ) [ကုတ္ထိ+ဝိဓ] မိန်းမ၏မာန။ ကုတ္ထိဝိဓ(အံ၊၂။၄၄၀)န္တိ ကုတ္ထိယာ မာနဝိဓံ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၆၈။ ကုတ္ထာကပ္ပ-လည်း ကြည့်။

ကုတ္ထိသညီ (တိ) [ကုတ္ထိ+သညာ+ဣ] မိန်းမဟု အမှတ်သညာရှိသော။ ကုတ္ထိ စ ဟောတိ ကုတ္ထိသညီ သာရတ္တော စ။ ဝိ၊ဝ။၁၇၅။

ကုတ္ထိသဏ္ဌာန (နာ) [ကုတ္ထိ+သဏ္ဌာန] မိန်းမပုံသဏ္ဌာန်။ ကုတ္ထိသဏ္ဌာနေန ကတံ ကဋ္ဌရူပံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၉။ (–သာရတ္ထ၊၂။၃၁၉)။

ကုတ္ထိသဒ္ဒ (ပု) [ကုတ္ထိ+သဒ္ဒ] မိန်းမ၏အသံ၊ (စကားပြောသံ, သီချင်းသံ, တီးမှုတ်သံ, ဝတ်ထားသော အဝတ်၏အသံ, ဆင်ထားသော အဆင်းတန်ဆာ၏အသံစသည်) ကုတ္ထိသဒ္ဒါ ဘိက္ခဝေ ပုရိသဿ စိတ္တံ ပရိယာဒါယ တိဋ္ဌတိ၊ အံ၊၁။၁။ ကုတ္ထိယာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနော ကထိတကိတဝါဒိတသဒ္ဒေါ၊ အပိစ ကုတ္တိယာ နိဝတ္ထနိဝါသနဿပိ အလင်္ကာရဿပိ ကုတ္ထိပယောဂနိပ္ဖါဒိတော

http://www.dhammadownload.com

ဝီဏာသခ်ပဏဝါဒိသဒ္ဒေါပိ ဣတ္ထိသဒ္ဒေါတွေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။ အံ၊ဌ၊၁။၁၇။

ဣတ္ထိသဗ္ဗဂ်သမ္ပန္ဒ (တိ) [ဣတ္ထီ+သဗ္ဗ + အဂ်+သမ္ပန္ဒ] မိန်းမဘို၏ အလုံးစုံသော အဂ်ါနှင့် ပြည့်စုံသော။ ဣတ္ထိသဗ္ဗဂ်သမ္ပန္ဒာ၊ အဘိဇာတာ ဇုတိန္ဓရာ။ အပ၊၂။၂၊၄။

ဣတ္ထိသဟဿ (နဲ) [ဣတ္ထီ+သဟဿ] မိန်းမတထောင်၊ (မိန်းမတသောင်း ခြောက်ထောင် ဆိုလိုလျက် စကားပြေပြစ်ရန် မိန်းမတထောင်ဟု ဆိုသည်)။ ဣတ္ထိသဟဿာနဌပေတု အဂ္ဂံ၊ ဇာ၊၁။၂၈၆။ ဣတ္ထိသဟဿာနန္တိ ဝစနမဌတာယ ဝုတ္တံ၊ သောဋ္ဌသန္ဒံ ဣတ္ထိသဟဿာနံ အဂ္ဂဌာနေ ဌပေတူတိ အတ္ထော။ ဇာ၊ဌ၊၄။၃၁၀။

ဣတ္ထိသောဏ္ဍ (ပု) [ဣတ္ထီ+သောဏ္ဍ] ဣတ္ထိမုတ္တ-နှင့်အနက်တူ။ ဣတ္ထိသောဏ္ဍာ (ဒီ၊ဌ၊၃။၁၃၀)တိ ဣတ္ထိသု သောဏ္ဍာ။ ဣတ္ထိသမ္ဘောဂနိမိတ္တံ အာဘပ္ပနကာ (အဘပ္ပနကာ?)။ ဒီ ဋီ၊၃။၁၃၃။

ဣတ္ထိသောတ (နဲ) [ဣတ္ထီ+သောတ] မိန်းမ၏ ရူပါရုံ စသော အာရုံငါးပါးကို အာရုံပြုသော တဏှာအယဉ်။ ဣတ္ထိသောတာနိ သဗ္ဗာနီ-(ထေရ။၃၂၂)တိ ဣတ္ထိယာ ရူပါဒိအာရမ္မဏာနိ သဗ္ဗာနိ အနဝသေသာနိ ပဉ္စ တဏှာသောတာနိ သန္ဒန္တိ။ ထေရ၊ဌ၊၂။၂၇၈။

ဣတ္ထိဿ(သ)ရ (ပု) [ဣတ္ထီ+သရ] ဣတ္ထိသဒ္ဒ-နှင့် အနက်တူ။ ဣတ္ထိဿရ(အံ၊၂။၄၄၀)နွဲ ဣတ္ထိသဒ္ဒံ၊ အံ၊ဌ၊၃။၁၆၈။ ဣတ္ထိသရေ (ထေရ။၃၂၂)တိ ဣတ္ထိယာ ဂီဘ လပိတ ဟသိတရုဒိဘသဒ္ဒေ။ အပိစ ဣတ္ထိယာ နိဝတ္ထဘဏ္ဍဿပိ အလက်တ အလက်ာရဿပိ ဣတ္ထိပယောဂနိပ္ပါဒိတာ ဝေဏုဝီဏာသခ်ပဏဝါဒီနမ္ပိ သဒ္ဒါ ဣဓ ဣတ္ထိသရဂ္ဂဟဏေန ဂဟိတာ။ ထေရ၊ဌ၊၂။၂၇၇။

ဣတ္ထီ (ထီ) [(၁) ထေ+အ+ဤ။ ထာယတိ ဂဗ္ဘော သံဟညတိ တေိဿံ၊ အစဉ် တဗ္ဘော ဣလာ။ ဝိ၊ပိ၊ဓာန်။ ထီ - ဟူသောပုဒ်ကို ဣ-အက္ခရာ, တ-အက္ခရာလာ၍ (နိရုတ္တိနည်းဖြင့်) ဣတ္ထိပြီးစေ။ နီတိ၊ဓာ။သျ။၁၁၇။ ထီယတိ သံဟညတိ တွေ ဂဗ္ဘောတိ ဣတ္ထီ။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၃၀၂။ မ၊ဋီ၊၁။၃၅၀။ (၂) ဣသု+တ+ဤ။ ဣသု ဣစ္ဆာယံ၊ တော၊ နဒါဒိ၊ ဓာန်၊ဋီ။၂၃၀။ (၃) ဣသ+ထီ (=တ္ထီ)။ ဣစ္ဆတိ ဣစ္ဆီယတီတိ ဝါ ဣတ္ထီ။ ဏ္ဍာဒိ။၉၄။ (–နီတိ၊ဓာ။၆၉။) (ဩ–သံ)](က) မိန်းမ၊ အမ။ (ခ) မိန်းမ၏ – ကိုယ်ကောင်– အလောင်းကောင်။ (က)ဣတ္ထီ စ ဟောတိ။ ဝိ၊၁။၁၇၉။ ဝိ၊ဌ၊၂။၁၃၈။ ဣတ္ထီ မလံ ဗြဟ္မစရိယဿ။ သံ၊၁။၃၅။ သံ၊ဌ၊၁။၈၈။ အဌာနမေတံ (ဘိက္ခဝေ)အနဝကာသော၊ ယံ ဣတ္ထီ အရဟံ အဿ သမ္မာသမ္မုဒ္ဓေါ။ အံ၊၁။၃၀။ အဘိ၊ဝိ။၃၄၉။ အံ၊ဌ၊၁။၃၆၂။ အဘိ၊ဌ၊၂။၄၁၈။ ဣတ္ထီ ရာဇာ စက္ကဝတ္တီ သိယာတိ နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိ။ နေတ္တိ။၇၇။ နေတ္တိ၊ဌ။၁၅၈-၉။ သဗ္ဗာ ဣတ္ထိယော အဝေရာ .... ပရိဟရန္တု။ ပဋိသံ။၃၁၄။ ဣတ္ထီ (မဟာနိ။၉)တိ ထီယတိ တေိဿံ ဂဗ္ဘောတိ ဣတ္ထီ။ မဟာနိ၊ဌ။၄၆။ ဣတ္ထိယာ ဝါ ဣတ္ထိ ကရိတ္ဒာ။ ဒီ၊၁။၉၁။ ဒီ၊ဌ၊၁။၂၃၉။

ဣတ္ထီ (ပ၊ဇ)— ဝိ၊၁။၁၄၇၊၁၇၅။ ဝိ၊၂။၁၇၃။ ဝိ၊၃။၂၀၈။ ဝိ၊၄။၂၆၇။ ဒီ၊၂။၁၆၁။ ဒီ၊၃။၇၃။ မ၊၂။၃၀၆။ သံ၊၁။၄၁၊၈၆၊၄၅၀။ အံ၊၂။၄၄၀-၁။ အံ၊၃။၇၉၊၈၀။ ဇာ၊၁။၅၀။ ဣတ္ထီ(ပ၊ဗ)— အပ၊၂။၂၈၂၊၂၈၄။ ဇာ၊ဌ၊၄။၃၂၃။ ဇာ၊ဌ၊၇။၃၂၃။ ဣတ္ထိယော(ပ၊ဗ) —ဝိ၊၁။၁၇၆၊၁၈၇။ ဒီ၊၂။၁၉၇။ အပ၊၂။၂၁၀။ ဇာ၊၁။၂၆၂၊၂၉၀။ ဇာ၊၂။၃၄၉။ ဇာ၊ဌ၊၄။၃၂၃။ ဇာ၊ဌ၊၇။၃၂၃။ ဣတ္ထိ (ဒု၊ဇ)— ဝိ၊၁။၉၀၊၁၄၇၊၁၈၆။ ဝိ၊၂။၁၇၃။ ဝိ၊၃။၃၀။

http://www.dhammadownload.com

ဒီ၊၁။၉၁။ ဒီ၊၃။၇၃။ မ၊၂။၃၀၆။ မ၊၃။၉။ သံ၊၁။၄၅၀။ အံ၊၃။၈၀။ ဣတ္ထိယော(ဒု၊ဗ) —ဒီ၊၁။၄၆။ သံ၊၁။၁၈၇။ မဟာနိ။၂၈၅-၆။ ဣတ္ထိယာ(တ၊င)— ဝိ၊၁။၁၈၆။ ဝိ၊၃။၃၀။ ဝိ၊၄။၂၆၇။ အံ၊၂။၆၃။ ဣတ္ထိဟိ(တ၊ဗ)— ဒီ၊၂။၁၉၇။ ဣတ္ထိယာ(စ၊င)— ဝိ၊၁။၁၁၇၊ ၂၀၂။ ဒီ၊၃။၇၃။ မ၊၂။၃၀၆။ အံ၊၂။၄၈၀။ ဇာ၊၂။၁၀၄။ ဣတ္ထိနံ(စ၊ဗ)— ဇာ၊၂။၁၂၇။ ဒီ၊ဌ၊၂။၂၂၁။ ဣတ္ထိယာ(ဆ၊င)—ဝိ၊၁။၁၇၅၊ ဝိ၊၄။၂၇၃။ အဘိ၊မ။၁၆၈၊၁၇၆။ အဘိ၊ဝိ။ ၁၂၉။ ထေရ။၃၂ ။ ဇာ၊၂။၁၊၇။ ဣတ္ထိနံ (ဆ၊ဗ)—ဝိ၊၁။၁၇၆၊၁၈၇။ ဝိ၊၂။၁၇၃။ ဇာ၊ ၁။၄၊၃၉၄။ ဇာ၊၂။၂၈၁။ ဣတ္ထိယံ(သ၊င)— သံ၊ဌ၊၁။၈၈။ သံ၊ဌီ၊၁။၁၃၀။ ဣတ္ထိယာ(သ၊င) —ဝိ၊၁။၉၀။ မ၊၃။၉။ ဣတ္ထိသု(သ၊ဗ)— ဒီ၊ ၁။၉၁-၂။ ထေရ။၂၄၃။ ဇာ၊၁။၅၀။ ဒီ၊ဌ၊ ၂။၂၂၇။ ဣတ္ထိကုမာရိကပဋိဂ္ဂဟဏ-လည်း ကြည့်။

(ခ) အဒ္ဒသ ဣတ္ထိမုဇ္ဈိတံ။ ထေရ။၂၇၅။ ဣတ္ထိနွဲ ထီယတိ တ္ထေ သုက္ကသောဏိတံ သတ္တ-သန္တာနဘာဝေန သံဟညတီတိ ထီ၊ မာတုဂါ-ဝမာ၊ ဝေဠ္ဍ သဘာဝနိရုတ္တိဝသေန ဣတ္ထိတိ-ပိ ဝုစ္စတိ။ ...ဣတ္ထိတိ စ ဣတ္ထိကဋ္ဌေဝရံ ဝဒတိ။ ထေရ၊ဌ၊၂။၃၇။

ဣဒ=ဣဒံ၁ (တိ) [သဗ္ဗနာမ်ပုဒ် ၂၇-ပုဒ်တို့တွင် "ဣမ"သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်မဟုတ်ပဲ ဣဒ(ဣဒံ) သဗ္ဗ နာမ်ပုဒ်ဖြစ်၍ ထို ဣဒမှ ဣမဟု ပြောင်း လဲ လာကြောင်း သဒ္ဒနီတိ၌ ဆိုဏ်။ နီတိ၊သုတ္တ။၃၀၅၊၃၀၇ ကြည့်။ ကစ္စာယ-နေ တု "ဣမသိဒမံသိသု နပုံသကေ"တိ ဣမသဒ္ဒေါယေဝ ပကတိဘာဝေန ဝုတ္တော၊ ဣမ ပန ဣဒံ(ဣဒ ?)သဒ္ဒေါယေဝ၊"ဣဒပ္ပစ္စ-ယတာ"တိ တ္ထေ "ဣဒ"နွဲ ပကတိယာ ဒဿနတော။ နီတိ၊ပဒ။၃၆၇။ ထိုသဒ္ဒနီတိ၌ လည်း ယခုစာမူများ၌ "ဣဒံသဒ္ဒေါ, ဣဒံ-သဒ္ဒဿ" စသည်ဖြင့် ဝိဘတ်မသက်ရသေး သော ပကတိပုဒ်ရင်း၌ နိဂ္ဂဟီတန္တဖြင့် "ဣဒံ" ဟုချည်း တ္ဆေရ၏၊ ၎င်းနိသျစာမူများ၌ကား သရန္တဖြင့် "ဣဒသဒ္ဒေါ" စသည်ဖြင့် တ္ဆေရ ပြန်၏၊ ထိုသို့ စာမူများကွဲလွဲနေသော်လည်း နီတိ၊သုတ္တ။၆၉၃-၌ ၎င်းပုဒ်ကို သရန္တ၌ သွင်း ထားသောကြောင့် နီတိအလို "ဣဒ" ဟု သရန္တဖြင့် ပကတိပုဒ်ရင်း ဖြစ်သင့်၏။ ရူပ-သိဒ္ဓိ၌ကား "ပကတိ စဿ သရန္တဿ" သုတ် ဝယ် စသဒ္ဒါဖြင့် "ကိံ" ကဲ့သို့သော ဗျဉ္ဇနန္တ၌ ထည့်သွင်းထားသောကြောင့် ရူပသိဒ္ဓိအလို "ဣဒံ"ဟု ဗျဉ္ဇနန္တဖြင့် ပကတိပုဒ်ရင်း ဖြစ် သင့်၏၊ သုတ္တနိဒ္ဒေသ၌လည်း ပကတိ စဿ သရန္တဿသုတ်၌ "ဣဒပ္ပစ္စယတာတိ တေံ ရူပသိဒ္ဓိ အာဒီသု ဣဒံသဒ္ဒေါ နိဂ္ဂဟီတန္တော-တိ ဂဟေတ္ဘာ ဗျဉ္ဇနန္တဿ ပကတိဘာဝေန ဂဟိတံ၊သဒ္ဒနီတိ အာဒီသု ပန ဣဒသဒ္ဒေါ သရ နွောတိ ဂဟေတ္ဘာ သရန္တဿ ပကတိဘာဝေန ဂဟိတံ"ဟု ဆိုဏ်။] ဤယောကျ်ား၊ဤမိန်းမ၊ ဤအမျိုးအနွယ်၊ ဤစိတ်၊ဤအရာဝတ္ထု (စ သည်)။ဣဒံ တေ တာတ သုဒိန္ဒ မာတု မတ္တိကံ။ ဝိ၊၁။၁၉။ဣဒ(ဝိ၊၁။၉။ မ၊၁။၁၁၃)နွဲ အဓိပ္ပေ-တမတ္ထံ ပစ္စက္ခံ ဝိယ ဒဿနဝစနံ။ ဝိ၊ဌ၊၁။ ၁၅၆။ မ၊ဌ၊၁။၃၅၂။ ဣဒမ္ပိဿ ဟောတိ သီလသ္မိ (ဒီ၊၁။၅၉)နွဲ ဣဒမ္ပိ အဿ ဘိက္ခု-နော ပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏိ သီလသ္မိံ ကေံ သီလံ ဟောတိ။ ဒီ၊ဌ၊၁။၁၆၄။ ဣဒံ သုမေ (မ၊၁။၁၁၃)တိ တ္ထောပိ အယံ သုမေတိ ဝေံ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ မ၊ဌ၊ ၁။၃၅၄။ ဣမ-လည်းကြည့်။

ဣဒံ၂ (ဗျ) စကားပြေပြစ်ချောမောရုံမျှ ထည့် ဆိုထားခြင်းကြောင့် အနက်အထူးမရှိသော နိပါတ်မျှသာ ဖြစ်၏။ ကေမိဒါဟ (ဒီ၊၁။၈၆။ မ၊၁။၃၇)နွဲ တ္ထေ ဣဒနွဲ (ဣဒါတိ။မ၊ဌ) နိပါတမတ္တံ။ ဒီ၊ဌ၊၁။၂၂၈။ မ၊ဌ၊၁။၁၅၅။ ဒီ၊ဌ ၌ရှိသော စာမူအလို နိဂ္ဂဟိတ်ဖြင့် ဣဒံ နိပါတ်ဟု ဆိုရ၍ မ၊ဌ စာမူအလို အကာရန္တ

http://www.dhammadownload.com

ဖြင့် ဣဒနိပါတ်ဟု ဆိုရပါမည်။ ကစ္စည်း။၂၀။ နီတိ၊သုတ္တ။၅၀။ ရူ-၂၇ တို့၌ ဒန္တဇစတုတ္ထက္ခရာ ဓ-ကို ၎င်းတတိယက္ခရာ ဒပြုသည်ဟု ဆိုသောကြောင့် ဣဓ-နိပါတ်ဟု ဆိုရပါမည်။ သံ၊ဌ၊၂။၅၃ ၌လည်း ဣဓာတိ နိပါတမတ္တံ-ဟု ရှိပါသည်။ (ဣဓ လည်းကြည့်)ကေဒံ သတ္တာ ဝဏ္ဏဝန္တော ဟောန္တိ။ ဒီ၊၃။၅၇။ကေဒန္တိ တ္ထေ ဣဒန္တိ နိပါတမတ္တံ ကေ သတ္တာတိ အတ္ထော။ ဒီ၊ဌ၊၃။၃၆။ (–မ၊၁။၃၇။ သံ၊၂။၃၀၄။ အံ၊၁။၉၊၂၃၉။ မ၊ဌ၊၁။၁၅၅။ အံ၊ဌ၊၁။၄၅။ သံ၊ဌ၊၃။၃၁။)

ဣဒံသစ္စာဘိနိဝေသ (ပု) [ဣဒံ+သစ္စ+အဘိ-နိဝေသ] (မိမိကိုယ်တိုင် မှားယွင်းသော အယူဝါဒကို လက်ဆုပ်လက်ကိုင် ပြုပြီးလျှင်) ဤငါ၏အယူဝါဒသည်သာ အမှန်၊ အခြားသူ၏ အယူဝါဒကား အမှားချည်း တည်းဟု မြဲမြံစွာ–သက်ဝင်–ယူဆ–သော အယူဒိဋ္ဌိ (သီလဗွတပရာမာသ ကာယဂန္ထ မှတပါးသော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ အားလုံး ဖြစ်သည်။ အဘိ၊ဓ။၂၃၀) ဣဒံသစ္စာဘိနိဝေသော ကာယဂန္ထော။ ဒီ၊၃။၁၉၂။ အဘိ၊ဓ။၂၂၉။ ဣဒမေဝ သစ္စံ မောဃမညန္တိ ဧဝံ ပဝတ္တော ဒိဋ္ဌာဘိနိဝေသော။ ဒီ၊ဌ၊၃။၂၀၆။ သဗ္ဗညုဘာသိတမ္ပိ ပဋိက္ခိပိတ္ဝာ "သဿတော လောကော၊ ဣဒမေဝသစ္စံ မောဃမည"နွှဲ ဣမိနာ အာကာရေန အဘိနိဝိသတီတိ ဣဒံသစ္စာဘိ-နိဝေသော။ အဘိ၊ဌ၊၁။၄၀၈။ မဟာနိ၊ဌ။၂၀၄။ (–သံ၊ဌ၊၃။၁၇၄။ သံ၊ဋီ၊၂။၄၁၃။)

ဣဒပ္ပစ္စယ (ပု) [(၁) ဣဒံ+ပစ္စယ။ ဣဒံ ကြည့်။ (၂) ဣမ+ပစ္စယ။ မ ကို ဒ ပြု။ (မောဂ်၊၃။၅၅-အလို ဣမကို ဣဒံပြု) ပဒွေ-ဘော် ပြု။ အယမေဝ ပစ္စယော ဣဒပ္ပစ္စ-ယော၊ မကာရဿ ဒကာရံ ကတ္ဝာ။ ဒကာရေ-နပိ ပကဘိပဒမိစ္ဆန္တိ ကေစိ သဒ္ဒဝိဒူ။ သီ၊ဋီ၊ သစ်၊၂။၃၈၄-၅။] (၁) ဤဇရာမရဏ(စသည်တို့)၏ အကြောင်း။ (၂) (က) ဤမည်သော အကြောင်း။ (ခ) ဤအရဟတ္တဖိုလ် သမာဓိနှင့် တကွသော သညာ ဟူသော အကြောင်း။ (၁) (၂) (က) အတ္ထိ ဣဒပ္ပစ္စယာ ဇရာမရဏံ။ ဒီ၊၂။၄၇။ (၁) ဣမဿ ဇရာမရဏဿ ပစ္စယော ဣဒပ္ပစ္စယော၊ တသ္မာ ဣဒပ္ပစ္စယာ အတ္ထိ ဇရာမရဏ။ ဒီ၊ဌ၊၂။၈၇။ (၂) (က) အတ္ထိ ဣဒပ္ပစ္စယာတိ တ္ထေ အယံ ပစ္စယောတိ ဣဒပ္ပစ္စယော၊ တသ္မာ ဣဒပ္ပစ္စယာ၊ ဣမသ္မာ ပစ္စယာတိ အတ္ထော။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ "ဣမသ္မာ နာမ ပစ္စယာ ဇရာမရဏ"နွှဲ ဧဝံ ဝတ္တဗ္ဗော အတ္ထိ နု ခေါ ဇရာမရဏဿ ပစ္စယောတိ။ တေနာဟ" အတ္ထိ နု ခေါ။ပ။ ဘဝေယျာ"တိ။.... အဌကထာယံ ပန ယသ္မာ ဇရာမရဏာဒီနံ ပစ္စယပုစ္ဆာမုခေနာယံ ပဋိစ္စ-သမုပ္ပါဒဒေသနာ အာရဒ္ဓါ၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါ-ဒေါစ နာမ အတ္ထတော ဟေတုပ္ပဘဝါနံ ဟေ-တူတိ ဝုတ္တော ဝါယမတ္ထော၊ တသ္မာ"ဣမဿ ဇရာမရဏဿ ပစ္စယော"တိ ဧဝမတ္ထဝဏ္ဏနာ ကတာ။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၉၁၊၉၂။ အောက်ပုဒ်များ လည်း ကြည့်။ (၂)(က) (ခ) ဣဒပ္ပစ္စယာ ကိရ စေ ဉာဏံ ဥဒပါဒိ။ ဒီ၊၁။၁၇၂။ ဣဒ-ပ္ပစ္စယာ ကိရ မေတိ ဖလသမာဓိသညာပစ္စ-ယာ ကိရ မယှံ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏံ ဥပ္ပန္နံ။ ဒီ၊ဌ၊၁။၃၀၉။

ဣဒပ္ပစ္စယတာ (ထီ) [ဣဒပ္ပစ္စယ + တာ] (၁) ဤ(ဇရာမရဏစသော) တရားတို့၏ အကြောင်းဖြစ်သော (ဇာတိစသော) တရား၊ (ဤ ဇရာမရဏ၏ အကြောင်း ဖြစ်သော ဇာတိ-ဟု ဖြစ်စေ၊ဤဇာတိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော ဘဝ-ဟု ဖြစ်စေ၊ဤဘဝ၏ အကြောင်း ဖြစ်သော ဥပါဒါန် ဟု ဖြစ်စေ။ပ။ ဤသခ်ါရ၏ အကြောင်းဖြစ်သော အဝိဇ္ဇာ-ဟု ဖြစ်စေ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဒေသနာအစဉ်ကိုရှုရှ် အရာဌာန အားလျော်စွာ မြန်မာပြန်ဆိုရာ၏)။ (၂)

http://www.dhammadownload.com

ကဒပ္ပစ္စယတာပဋိစ္စသမုပ္ပန္န (တိ) [ကဒပ္ပစ္စယတာ + ပဋိစ္စသမုပ္ပန္န] ဤဇာတိမရဏာ စသော တရားတို့၏ အကြောင်းဖြစ်သော ဇာတိ စသော – တရားတည်းဟူသော – တရားတို့၏ အဖြစ်တည်းဟူသော – ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် တရားနှင့် ဇာတိ စသော ထိုထိုအကြောင်းကို စွဲ၍ ဖြစ်သော ဇရာမရဏာစသော ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နတရား (အကြောင်း ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် တရားနှင့် အကျိုး ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နတရား)။ ကဒပ္ပစ္စယတာပဋိစ္စသမုပ္ပန္နေသု ဓမ္မေသု ကခ်-တိ ဝိဓိကိစ္စတိ။ အဘိ၊ခ။၂၀၊၂၂၅၊၂၄၅။ ကမေသံ ဇရာမရဏာဒီနံ ပစ္စယာ ကဒပ္ပစ္စ-ယာ၊ ကဒပ္ပစ္စယာနံ ဘာဝေါ ကဒပ္ပစ္စယတာ၊ ကဒပ္ပစ္စယာ ဧဝ ဝါ ကဒပ္ပစ္စယတာ ဇာတိ-အာဒီနမေတံ အဓိဝစနံ၊ဇာတိအာဒီသု တံ တံ ပဋိစ္စ အာဂမ္မ သမုပ္ပန္နာတိ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နာ။ ကဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ ကဒပ္ပစ္စယတာယ စ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နေသု စ ဓမ္မေသု ကခ်တိတိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊၁။၃၀၉။ (–အဘိ၊ဓ။၂၁၅။ အဘိ၊ဝိ။ ၃၅၃။ ပဋိသံ။၁၁၈။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၉၅။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၄၀။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၆။)

ကဒပ္ပစ္စယတာပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ (ပုံ) [ကဒပ္ပစ္စယ-တာ+ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ] (၁) ဤသခ်ါရစသည်တို့၏ အကြောင်းဖြစ်သော အဝိဇ္ဇာစသော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရား။ (၂) ဤသခ်ါရစသည်တို့၏ အကြောင်းဖြစ်သော အဝိဇ္ဇာအစရှိသောတရားတို့၏ – အဖြစ်တည်းဟူသော – မိမိအကျိုးတရားကို ဆိုက်ရောက် ဖြစ်ပေါ်လာစေနိုင်သော – အစွမ်းသတ္တိဟု ဆိုအပ်သော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရား။ ဒုဒ္ဒသံ ကဒံ ဌာနံ ယဒိဒံ ကဒပ္ပစ္စယတာပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေါ၊ ဝိ၊၃။ ၅။ ဒီ၊၂။၃၁။ မ၊၁။၂၂၄။ သံ၊၁။၁၃၀။ ကမေသံ ပစ္စယာ ကဒပ္ပစ္စယာ၊ ကဒပ္ပစ္စယာ ဧဝ ကဒပ္ပစ္စယတာ။ ကဒပ္ပစ္စယတာ စ သော ပဋိစ္စ-သမုပ္ပါဒေါ စာတိ ကဒပ္ပစ္စယတာပဋိစ္စသမုပ္ပါ-ဒေါ။ သခ်ါရာဒိပစ္စယာနံ အဝိဇ္ဇာဒီနံ ဧတံ ကျိဇရာမရဏ စသည်တို့၏ အကြောင်းဖြစ်သော ဇာတိစသော တရားအပေါင်း (ပဋိစ္စ-သမုပ္ပါဒ်တရား)။ (၃) (က) ကျိဇရာမရဏ စသော တရားတို့၏ အကြောင်း ဖြစ်သော ဇာတိစသော တရားတို့၏ –အဖြစ် – ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာ တရား။ (ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် တရား)။ (ခ) ဤသခ်ါရ စသော တရားတို့၏ အကြောင်းဖြစ်သော အဝိဇ္ဇာ စသော တရားတို့၏ – အဖြစ်တည်းဟူသော– မိမိ၏ အကျိုးတရားကို ဆိုက်ရောက် ဖြစ်ပေါ်လာစေနိုင်သော – အစွမ်းသတ္တိ။ (၁) ဌိတာဝ သာ ဓာတု ဓမ္မဋ္ဌိတတာ ဓမ္မနိယာမတာ ကဒ-ပ္ပစ္စယတာ။ သံ၊၁။၂၆၄။ ကမေသံ ဇရာ-မရဏာဒီနံ ပစ္စယာ ကဒပ္ပစ္စယာ၊ ကဒပ္ပစ္စ-ယာ၁ ကဒပ္ပစ္စယတာ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၇။ (၁) (၂) ကတိ ခေါ ဘိက္ခဝေ ယာ တတြ တထ-တာ အဝိတထတာ အနညထတာ ကဒပ္ပစ္စ-ယတာ။ အယံ ဝုစ္စတိ ဘိက္ခဝေ ပဋိစ္စသမုပ္ပါ-ဒေါ။ သံ၊၁။၂၆၄။ ဇရာမရဏာဒီနံ ပစ္စယ-တော ဝါ ပစ္စယသမုဟတော ဝါ ကဒပ္ပစ္စယ-တာတိ ဝုတ္တော။ တတြာယံ ဝစနတ္ထော— ကမေသံ ပစ္စယာ ကဒပ္ပစ္စယာ၊ ကဒပ္ပစ္စ-ယာ ဧဝ ကဒပ္ပစ္စယတာ၊ ကဒပ္ပစ္စယာနံ ဝါ သမုဟော ကဒပ္ပစ္စယတာ၊ လက္ခဏံ ပနေတ္ထ သဒ္ဒသတ္ထတော ဝေဒိတဗ္ဗံ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၉။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၂၇။ ကဒပ္ပစ္စယာ ဧဝ ကဒပ္ပစ္စ-ယတာတိ တာသဒ္ဒေန ပဒံ ဝစ္ဆိတံ၊ ယထာ “ဒေဝေါယေဝ ဒေဝတာ”တိ၊ ကဒပ္ပစ္စ-ယာနံ သမုဟော ကဒပ္ပစ္စယတာတိ သမု-ဟတ္ထော တာသဒ္ဒေါ၊ ယထာ “ဇနာနံ သမု-ဟော ဇနတာ”တိ၊ ကမမတ္ထံ သန္ဓာယာဟ “လက္ခဏံ ပနေတ္ထ သဒ္ဒသတ္ထတော ဝေဒိ-တဗ္ဗ”န္တိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၀။ (၃) (က) အောက် ပုဒ်-ကြည့်။ (ခ) ကဒပ္ပစ္စယတာပဋိစ္စသမုပ္ပါ-ဒ-ကြည့်။

http://www.dhammadownload.com

အဓိဝစနံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၄၃။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၅-၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၈။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၈၀။ ဣမေသံ သခ်ါရာဒီနံ ပစ္စယာတိ ဣဒပ္ပစ္စယာ၊ အဝိဇ္ဇာဒယောဝ။ ဣဒပ္ပစ္စယာ ဧဝ ဣဒပ္ပစ္စယတာ ယထာ ဒေဝေါ ဧဝ ဒေဝတာတိ၊ ဣဒပ္ပစ္စယာနံ ဝါ အဝိဇ္ဇာဒီနံ အတ္တနော ဖလံ ပဋိစ္စ ပစ္စယဘာဝေါ ဥပ္ပါဒနသမတ္ထတာ ဣဒပ္ပစ္စယတာ။ တေန ပရမတ္ထ (သမတ္ထ) ပစ္စယလက္ခဏော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေါ ဒဿိတော ဟောတိ။ ပဋိစ္စ သမုပ္ပဇ္ဇတိ ဖလံ ဧတသ္မာတိ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေါ။ ပဒဒ္ဒယေနပိ ဓမ္မာနံ ပစ္စယဋ္ဌော ဧဝ ဝိဘာဝိတော။ တေနာဟ "သခ်ါရာဒိပစ္စယာနံ အဝိဇ္ဇာဒီနံ ဧတံ အဓိဝစန"နွှိ။ သာရတ္ထ၊၃။၁၅၂။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၂။၅၈-၉။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၃၀။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၃၁။

ဣဒမဋ္ဌီ=ဣဒမတ္ထီ (တိ) [ဣဒံ(ဣမ)+အတ္ထ+ဤ။ မောဂ်၊၃။၅၅-သုတ်၌ ဣမကို ဣဒံပြု၏] (က) ဤကောင်းသောအကျင့်ဖြင့် အလိုရှိသော။ (ခ) ဤကုသိုလ်တရားတို့ဖြင့် အလိုရှိသော။ ဣဒမတ္ထိ(ဋ္ဌိ)တာ-ကြည့်။

ဣဒမတ္ထ (ပု) [ဣဒံ+အတ္ထ] ဤမည်သောအနက်သဘော။

ဣဒမတ္ထဇောတက (တိ) [ဣဒမတ္ထ+ဇောတက] ဤမည်သောအနက်သဘောကို ထွန်းပြတတ်သော။ ဣမာနိ ဉာဏာနိ ဣဒမတ္ထဇောတကာနိ။ အဘိ၊ဝိ။၃၀၉။ ဣဒမတ္ထဇောတကာနီတိ ဣမဿ အတ္ထဿ ဇောတကာနိ ပကာသကာနိ၊ ဣမံ နာမ အတ္ထံ ဇောတေနွှိ ပကာသေနွှိ ပရိစ္ဆိန္ဒနွှိတိ အတ္ထော။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၇၅။

ဣဒမတ္ထိက (တိ) [ဣဒံ+အတ္ထ+ဣက] ဤအကျိုးရှိသော၊ ဤအချမ်းအအေးကို ကာကွယ်ခြင်း စသော အကျိုးရှိသော။ စီဝရံ ဣဒမတ္ထိကံ။ ထေရ။၃၄၃။ ဣဒမတ္ထိကနွှိ ဣဒံ ပယောဇနတ္ထံ၊ သတ္ထာရာ ဝုတ္တပယောဇနတ္ထံ၊ ယာဝဒေဝ သီတာဒိပဋိဃာတနတ္ထဉ္စေဝ ဟိရီကောပိန ပဋိစ္ဆာဒနတ္ထဉ္စာတိ အတ္ထော။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၉၈။

ဣဒမတ္ထိ(ဋ္ဌိ)တာ (ထီ) [ဣဒမတ္ထီ(ဋ္ဌိ)+တာ] (က) ဤကောင်းမြတ်သော အကျင့်ဖြင့် အလိုရှိသည်၏ အဖြစ်။ (ခ) ဤဆွမ်းမျှဖြင့် အကျိုးရှိသည်၏အဖြစ်။ (ဂ) ဤကုသိုလ်တရားတို့ဖြင့် အလိုရှိသည်၏အဖြစ်။ (က) ဣဒမတ္ထိတညေဝ (ဣဒမဋ္ဌိတံယေဝ။ သီ၊ဣ) နိဿာယ။ ဝိ၊၅။၂၃၃။ အံ၊၂။၁၉၃-၅။ ဣဒမတ္ထိတနွှိ ဣမာယ ကလျာဏာယ ပဋိပတ္တိယာ အတ္ထော ဧတဿာတိ ဣဒမတ္ထိ၊ ဣဒမတ္ထိနော ဘာဝေါ ဣဒမတ္ထိတာ။ တံ ဣဒမတ္ထိတံယေဝ နိဿာယ၊ နအညံ ကိဉ္စိ လောကာမိသနွှိ အတ္ထော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၇၇။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၆၅။ ဣမာယ သမ္မာပဋိပတ္တိယာ အတ္ထော ဣဒမဋ္ဌော .... တထာနံ ဋ္ဌာ၊ ဣဒမဋ္ဌော အဿ အတ္ထီတိ ဣဒမဋ္ဌီ၊ "ဒဏ္ဍာဒိတ္ဒိက ဤ ဝါ"တိ မနွှတ္ထေ ဤ၊ ဣဒမဋ္ဌိဿ ဘာဝေါ ဣဒမဋ္ဌိတာ။ မောဂ်၊ပဋ္ဌိကာ၊၃။၅၅။ (က) (ခ) ဣဒမတ္ထိတ (အဘိ၊ပု။၁၇၉)နွှိ ဣမာယ ကလျာဏာယ ပဋိပတ္တိယာ အတ္ထိကဘာဝံ၊ ဣမိနာ ဝါ ပိဏ္ဍပါတမတ္တေန အတ္ထိကဘာဝံ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၀၀။ (ဂ) ဣဒမတ္ထိတညေဝါ (မဟာနိ။၁၈၄)တိ ဣမေဟိ ကုသလဓမ္မေဟိ အတ္ထိ ဣဒမတ္ထိ၊ တဿ ဘာဝေါ ဣဒမတ္ထိတာ။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၂၉၉။ (–ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၇၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၀၅။)

ဣဒါနိ (ဗျ) [(၁) ဣမ+ဒါနိ။ ဣမကို ဣပြု။ ကစ္စည်း။၂၃၄။ မောဂ်၊၄။၁၀၆။ (၂) ဣဒံ+ဒါနိ။ ဣဒံ ကို ဣပြု။ နီတိ၊သုတ္တ။၄၆၃။ (ဣဒါနီမ်-သံ)] ဤအခါ – ယခုအခါ– ၌။ ဣဒါနိ စေပိ မယံ ဘနွှေ အာနန္ဒ လဘေယျာမ ဘဂဝတော သနွှိကေ ပဗ္ဗဇ္ဇံ၊ လဘေယျာမ ဥပသမ္ပဒံ၊ ဣဒါနိပိ မယံ ဝိပဿကာ

http://www.dhammadownload.com

....ဝိဟရေယျာမ။ ဝိ၊၁။၂၇။ ဣဒါနီ (ဥဒါန။ ၁၈၁)တိ အဓုနာ။ ဥဒါန၊ဌ။၃၆၃။ ဣဒါနီ (ထေရ။၃၀၀)တိ ဣမသ္မိံ ကာလေ။ ဣဒါနေ-တရဟိ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဌ။၃၄၅။ ဒါနိ-လည်း ကြည့်။

ဣဒ္ဓ (တိ) [ဣဓ+တ] ပြည့်စုံ–ပြီးမြောက်–ကြွယ်ဝ–သော၊ ကုတော ဘန္တေ သြဝါဒေါ ဣဒ္ဓေါ ဘဝိဿတိ၊ ဝိ၊၂။၇၁။ ဣဒ္ဓေါတိ သမိဒ္ဓေါ၊ သဟိတတ္တော ဂမ္ဘီရော ဗဟုရ-သော လက္ခဏပဋိဝေဓသံယုတ္တောတိ အဓိပ္ပါ-ယော။ ဝိ၊ဌ၊၃။၅၃။ ကစ္စိ သာရိပုတ္တ ဘတ္တံ ဣဒ္ဓံ အဟောသိ၊ ဝိ၊၄။၃၇၉။ ဣဒ္ဓံ အဟော-သိတိ သမ္ပန္နံ အဟောသိ။ ဝိ၊ဌ၊၄။၁၁၉။ အယံ ဘန္တေ နာဋ္ဌန္ဒာ ဣဒ္ဓါစေဝ ဖီတာ စ။ ဒီ၊၁။၂၀၄။ မ၊၂။၄၀။ ဣဒ္ဓါတိ သမိဒ္ဓါ။ ဒီ၊ဌ၊ ၁။၃၂၁။ မ၊ဌ၊၃။၄၁။ (–ဝိ၊၃။၃၇၇။ ဒီ၊၂။ ၈၉။ ဒီ၊၃။၆၂၊၁၁၉။ သံ၊၁။၃၂၉။ သံ၊၃။ ၂၂၉၊၃၂၁။ အံ၊၂။၁၈၉။ အံ၊၃။၁၃၁။ ဥဒါန။ ၁၅၅။ ဝိမာန။၅၁။ ဗုဒ္ဓဝံ။၃၂၂။ စရိယာ။ ၄၀၈။ ဇာ၊၁။၃၂၂၊၃၆၂၊၃၉၇။ နေတ္တိ။ ၁၁၂။ ဒီ၊ဌ၊၂။၁၄၇။ ဒီ၊ဌ၊၃။၁၀၄။ သံ၊ဌ၊၂။ ၁၀၈။ သံ၊ဌ၊၃။၂၈၄၊၃၁၇။ အံ၊ဌ၊၃။၆၄၊ ၂၄၉။ ဥဒါန၊ဌ။၂၉၇။ ဝိမာန၊ဌ။၁၄၆။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဌ။၁၅၄။ စရိယာ၊ဌ။၁၇၉။ ဇာ ဌ၊၅။ ၂၀၊၁၀၅။ ဇာ၊ဌ၊၆။၂၀၂။ နေတ္တိ၊ဌ။၂၂၇။)

ဣဒ္ဓါနုဘာဝ (ပု) [ဣဒ္ဓိ+အာနုဘာဝ] တန်ခိုး အာနုဘော်၊ မိမိအလိုအတိုင်း – ပြုလုပ် – ဖြစ်စေ – နိုင်ခြင်း၊ လိုတိုင်း ပြီးမြောက်ခြင်း။ ပိလိန္ဒဝစ္ဆဿ ဣဒ္ဓါနုဘာဝေါ။ ဝိ၊၁။ ၈၅၊၃၆၂။ ဝိ၊၃။၃၀၂။ ပဿန္တိ နော ဘော-န္တော....ဧဝရူပံ ဣဒ္ဓါနုဘာဝံ။ ဒီ၊၂။၁၇၃။ ဧဝံ ဟိ တေ ဘိက္ခဝေ ပဌမာ မိဂဇာတာ နပရိမုစ္စိံသု နေဝါပိ ကဿ ဣဒ္ဓါနုဘာဝါ။ မ၊၁။ ၂၀၆။ ဣဒ္ဓါနုဘာဝါတိ ယထာကာမံ ကတ္တဗ္ဗ-ဘာဝတော၊ ဝသီဘာဝေါယေဝ ဟိ ဧတ္ထ ဣဒ္ဓိတိ စ အာနုဘာဝေါတိ စ အဓိပ္ပေတော။ မ၊ဌ၊၂။၆၆။ မိဂေ အတ္တနော ဝသေ ဝတ္တာပနံ ဝသီဘာဝေါ။ သော ဧဝ ဣဇ္ဈနဋ္ဌေန ဣဒ္ဓိ၊ ပဘာဝနဋ္ဌေန အာနုဘာဝေါ။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၂၂။ (–ဝိ၊၃။၄၀။ ဒီ၊၂။၄၁။ ဒီ၊ဌ၊၂။၁၄၉။ အံ၊ ဌ၊၃။၂၅၁။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၅၆။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။၂၆၁။)

ဣဒ္ဓါဘိသင်္ခါရ (ပု) [ဣဒ္ဓိ+အဘိသင်္ခါရ] တန်ခိုးဖန်ဆင်ခြင်း၊စီမံဖန်ဆင်းအပ်သောတန်ခိုး။ တထာရူပံ ဣဒ္ဓါဘိသင်္ခါရံ အဘိသင်္ခါရေသိ၊ ဝိ၊၃။၂၂။ ဒီ၊၁။၉၉။ ဣဒ္ဓါဘိသင်္ခါရန္တိ ဣဒ္ဓိ-ကိရိယံ။ သာရတ္ထ၊၃။၁၉၆။ ဣဒ္ဓါဘိသင်္ခါရံ အဘိသင်္ခါသီ(မ၊၁။၃၄၄။ သံ၊၂။၇၆)တိ ဣဒ္ဓိံ အကာသိ။ မ၊ဌ၊၂။၂၀၄။ သံ၊ဌ၊၂။၂၇၆။(– မ၊၂။၃၀၂။ သံ၊၂။၄၈၁။ သံ၊၃။၂၃၆။ မ၊ဌ၊ ၃။၂၂၉၊ သံ၊ဌ၊၃။၁၃၁၊၂၈၈။)

ဣဒ္ဓိ (ထီ) [ဣဓ+တိ] (က) တန်ခိုး၊ အရှိန် အဟုန်၊ အစွမ်း၊ အာနုဘော်။ (ခ) အလို ဆန္ဒ၏ ပြီးစီးထမြောက် အောင်မြင်ခြင်း။ (ဂ) ကောင်းမှုကုသိုလ်၏–တန်ခိုး–အရှိန် အဟုန် – အကျိုးတရား။ (ဃ) စည်းစိမ် ချမ်းသာ၏ပြည့်စုံခြင်း။(င)ပြီးစီးထမြောက် သော – ရောက်အပ်ရအပ်သော–အရာဝတ္ထု –သဘောတရား။ (စ) ပြီးစီး–ဖြစ်ပွါး– စေတတ်သောအကြောင်းဥပါယ် (သင့်လျော် သော အားထုတ်ခြင်း)။ (ဆ) သတ္တဝါတို့ ကြီးပွါးတိုးတက်ကြောင်း သဘောတရား။ (က) ဂန္ဆော ဣဒ္ဓိတိ တေ ဒသ။ ဝိ၊ဌ၊၂။ ၂၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၈၆။ ဣဒ္ဓိတိ ပေါထုဇ္ဇနိကာ-ဣဒ္ဓိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၉၃။ သာရတ္ထ၊၂။ ၂၀၂။ (က) (ခ) ဣဒ္ဓိ စ အာနုဘာဝေါ စ၊ တံ သုဏောဟိ ပုရိန္ဒဒ။ ဝိမာန။၆၁။ ဣဒ္ဓိတိ အယံ ဒေဝိဒ္ဓိ၊ အဓိပ္ပါယသမိဇ္ဈနံ ဝါ။ ဝိမာန၊ ဌ။၁၅၆။ (က) (ဂ) သတ္တဟိ ရတနေဟိ သမန္နာဂတော စတူဟိ စ ဣဒ္ဓိဟိ။ မ၊၃။ ၂၁၀။ ဣဒ္ဓိယာ ယသသာ ဇလံ။ ဇာ၊၂။၂၃၀။ ဣဒ္ဓိယာတိ ပုညတေဇေန။ ဇာ၊ဌ၊၇။၄၆။ ဣဒ္ဓိ

http://www.dhammadownload.com

(ဝိမာန။၁၈)တိ ဒိဗ္ဗာနုဘာဝေါ။ ဝိမာန၊ဌ။ ၇၃။ ဣဒ္ဓိ ဇုတီ ဗလဝီရိယူပပတ္တိ။ ဇာ၊၂။ ၃၀၃။ မ၊ဌ၊၁။၃၇၄။ ဇာ၊ဌ၊၇။၂၂၅။ ဣဒ္ဓိတိ အာနုဘာဝေါ။ မ၊ဋီ၊၂။၃၃။(–သံ၊၁။၁၂၂။) (က) (ဃ) ဣဒ္ဓိယာ ယသသာ ဇလံ။ အံ၊ ၁။၃၂၄။ ဒိဗ္ဗသမ္ပတ္တိသမိဒ္ဓိယာ စ ပရိဝါရ-သင်္ခါတေန ယသသာ စ ဇလန္တာနံ။ အံ၊ဌ၊ ၂။၂၆၁။ ဣဒ္ဓိ(ဝိမာန။၇၃)နွဲ သမိဒ္ဓိံ။ဝိမာန၊ ဌ။၂၀၃။ (က) (ဂ) (ဃ) တာဒိသံ ပစ္စ-နုဘောဿတိဒ္ဓိံ။ ပေတ။၁၇၄။ တယာ မာ လဗ္ဘိတာ ဣဒ္ဓိ။ ဇာ၊၁။၂၁၁။ ဇာ၊ဌ၊၄။၄၁။ (က) (င) ဣဒ္ဓိနဌေန ဣဒ္ဓိ၊ နိပ္ပတ္တိအတ္ထေန ပဋိလာဘဌေန စာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ယဉ္ဉိ နိပ္ပဇ္ဇတိ ပဋိလဗ္ဘတိ စ၊ တံ ဣဒ္ဓိတိတိ ဝုစ္စတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၆။ ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၄၇။ နေက္ခမ္မံ ဣဒ္ဓိတိတိ ဣဒ္ဓိ၊ ပဋိဟရတီတိ ပါဋိဟာရိယံ။ အရဟတ္တမဂ္ဂေါ ဣဒ္ဓိတိတိ ဣဒ္ဓိ၊ ပဋိဟရတီ-တိ ပါဋိဟာရိယံ။ ပဋိသံ။၄၀၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။ ၆။ (က) (စ) အပရော နယော၊ ဣဒ္ဓိနဌေန ဣဒ္ဓိ၊ ဥပါယသမ္ပဒါယေတမဓိဝစနံ။ ဥပါယ-သမ္ပဒါ ဟိ ဣဒ္ဓိတိ အဓိပ္ပေတဖလပ္ပသဝန-တော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၆။ ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၄၇။ (က) (ဆ) အပရော နယော၊ ဇောယ သတ္တာ ဣဒ္ဓိနွဲတိ ဣဒ္ဓိ။ ဣဒ္ဓိနွဲတိ ဣဒ္ဓါ ဝုဒ္ဓါ ဥက္ကံသဂတာ ဟောနွဲတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၆။ ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၄၇။ ဣဒ္ဓိပါဒ-လည်းကြည့်။ (ဣဒ္ဓိဆယ်မျိုးကို ပဋိသံ။၃၈၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၇။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဌ။၄၀-၂)-ကြည့်။

ဣဒ္ဓိကထာ (ထီ) [ဣဒ္ဓိ+ကထာ] တန်ခိုး-ဣဒ္ဓိ-ကိုပြဆိုရာ စကားရပ်၊ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂ ပါဋိ၊ ၃-ဝဂ်၊၂-ကထာ။ ပဋိသံ။၃၈၃၊၃၉၁။

ဣဒ္ဓိကောဌာသ (ပု) [ဣဒ္ဓိ+ကောဌာသ] တန်ခိုးအဖို၊ တန်ခိုး-တဖို-တဖုံ၊ဣဒ္ဓိဝိဓ-ကြည့်။

ဣဒ္ဓိဂုဏ (ပု) [ဣဒ္ဓိ+ဂုဏ] တန်ခိုးဂုဏ်၊ တန်ခိုး နှင့် ပြည့်စုံခြင်း။ ဝသီဣဒ္ဓိဂုဏေ စုတူပပါ-တေ။ ထေရ။၃၃၇။ ဣဒ္ဓိဂုဏေ ဣဒ္ဓိသမ္ပ-ဒါယ။ ထေရ၊ဌ၊၂။၃၄၆။

ဣဒ္ဓိဂုဏူပပန္ဒ (တိ) [ဣဒ္ဓိ+ဂုဏ+ဥပပန္ဒ] တန်ခိုးဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံသော။ မဟိဒ္ဓိကာ ဣဒ္ဓိဂု-ဏူပပန္ဒာ။ ဇာ၊၂။၆။ ဣဒ္ဓိဂုဏူပပန္ဒာတိ ပဉ္စ-ဝိဓေန ဣဒ္ဓိဂုဏေန သမန္ဒာဂတာ။ ဇာ၊ဌ၊ ၅။၁၄၅။

ဣဒ္ဓိဇ (တိ) [ဣဒ္ဓိ+ဇန+ကွိ] တန်ခိုးကြောင့် ဖြစ်သော၊ တန်ခိုးဖြင့်ပြီးသော၊ ရှေးကုသိုလ် တန်ခိုးကြောင့်ဖြစ်သော (သင်္ကန်း)။ ဣဒ္ဓိဇံ ဇဟိ ဘိက္ခူနံ ပုညိဒ္ဓိယာ နိဗ္ဗတ္တစီဝရံ။ သာ-ရတ္ထ၊၂။၃၈၅-၆။ ဝိမတိ၊၁။၃၁၁။ ဒီ၊ဋီ၊၃။ ၂၂၄။ အံ၊ဋီ၊၂။၂၆၇။

ဣဒ္ဓိဓမ္မ (ပု) [ဣဒ္ဓိ+ဓမ္မ] တန်ခိုးတရား။ အ-သမော ဣဒ္ဓိဓမ္မေသု။ ဗုဒ္ဓဝံ။၈၀။ ဣဒ္ဓိဓမ္မေ-သူတိ ပဉ္စသု ဣဒ္ဓိဓမ္မေသု။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဌ။၁၂၄။

ဣဒ္ဓိနိမ္မိတ (တိ) [ဣဒ္ဓိ + နိမ္မိတ] တန်ခိုးဖြင့် ဖန်ဆင်းအပ်သော။ အဒါသိံ ဣဒ္ဓိနိမ္မိတံ။ အပ၊၁။၄၁၃။ (–ဒီ၊ဌ၊၁။၁၉၅။)

ဣဒ္ဓိပဋိလာဘ (ပု) [ဣဒ္ဓိ + ပဋိလာဘ] (က) ပျောက်ကွယ်နေသော တန်ခိုးကို ပြန်၍ ရခြင်း၊ (ခ) တန်ခိုးကိုရခြင်း။ ဣဒ္ဓိပဋိလာ-ဘာယာ (ပဋိသံ။၃၈၄)တိ ပရိဟီနာနံ ဝါ ဣဒ္ဓိနံ ဝီရိယာရမ္ဘဝသေန ပုန လာဘာယ၊ ဥပသဂ္ဂေန ဝါပဒံ ဝစိုတံ။ ပဋိသံ၊ဌ၊၂။၂၆၅။

ဣဒ္ဓိပ(ပ္ပ)တ္တ (တိ) [ဣဒ္ဓိ+ပတ္တ] တန်ခိုးသို့ ရောက်ပြီးသော၊ တန်ခိုးရပြီးသော၊ ဣဒ္ဓိဝိဓ အဘိညာဏ်သို့ ရောက်သော၊သူ။ တေဝိဇ္ဇာ ဣဒ္ဓိပတ္တာ စ။ သံ၊၁။၁၄၈။ ဣဒ္ဓိ-ပတ္တာတိ ဣဒ္ဓိဝိဓဉာဏံ ပတ္တာ။ သံ၊ဌ၊၁။ ၁၉၅။ (–သံ၊၁။၁၉၈။ နေတ္တိ။၁၃၁။ ဝိ၊ဌ၊ ၁။၅၇။ သာရတ္ထ၊၁။၁၆၆။)

ဣဒ္ဓိပဟုတာ (ထီ) [ဣဒ္ဓိ+ပဟုတာ] တန်ခိုးကို ဖြစ်စေခြင်း – တန်ခိုးဖန်ဆင်းခြင်း – ၌ စွမ်း

http://www.dhammadownload.com

နိုင်သည်အဖြစ်။ စတ္တာဇော ဣဒ္ဓိပါဒါ ပညတ္တာ ဣဒ္ဓိပဟုတာယ ဣဒ္ဓိဝိသဝိတာယ ဣဒ္ဓိဝိ-ကုဗ္ဗနတာယ။ ဒီ၊၂။၁၂၇။ ဣဒ္ဓိပဟုတာယာ-တိ ဣဒ္ဓိပဟောနကတာယ။ ဒီ၊၄၊၂။၂၃၄။ ဣဒ္ဓိပဟောနကတာယာတိ ဣဒ္ဓိယာ နိပ္ပါဒနေ သမတ္ထဘာဝါယ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၈။

ဣဒ္ဓိပဟောနကတာ (ထီ) [ဣဒ္ဓိ+ပဟောနက-တာ] ဣဒ္ဓိပဟုတာနှင့်အနက်တူ။ ၎င်းကြည့်။

ဣဒ္ဓိပါဋိဟာရိယ (နဲ) [ဣဒ္ဓိ+ပါဋိဟာရိယ] တန်ခိုးပြာဋိဟာ၊ ဆန့်ကျင်ဘက်တို့ကို ပယ်ရှား တဘ်သောတန်ခိုး(ပုဂ္ဂိုလ်တယောက်တည်းက ရာထောင်မက ပုဂ္ဂိုလ်များပြား တိုးပွါးလာ ခြင်း စသော အမျိုးမျိုးသောတန်ခိုး)။ တီဏိ ခေါ ဣမာနိ ကေဝဋ္ဌ ပါဋိဟာရိယာ-နိ....ကတမာနိ တီဏိ၊ ဣဒ္ဓိပါဋိဟာရိယံ၊ အာ-ဒေသနာပါဋိဟာရိယံ၊ အနုသာသနီပါဋိဟာ-ရိယံ။ ဒီ၊၁။၂၀၆။ မယံ အာယသ္မတော ဒဗ္ဗ-ဿ မလ္လပုတ္တဿ ဣဒ္ဓိပါဋိဟာရိယံ ပဿိဿာ-မ။ ဝိ၊၁။၂၄၅။ ဣဒ္ဓိပါဋိဟာရိယ(ဒီ၊၃။၂)နှိ ဣဒ္ဓိဘူတံ ပါဋိဟာရိယံ။ ဒီ၊၄၊၃။၂။ ဣဏ္ဍန-ဝသေန ဣဒ္ဓိ၊ ပဋိဟရဏဝသေန ပါဋိဟာရိ-ယံ၊ ဣဒ္ဓိယေဝ ပါဋိဟာရိယံ ဣဒ္ဓိပါဋိဟာရိ-ယံ။ အံ၊၄၊၂။၁၅၂။ ပဋိသံ၊၄၊၂။၃၀၉။ ဣဓ ဘိက္ခု ဧကောပိ ဟုတ္ဝာ ဗဟုဓာ ဟောတိ၊ ဗဟုဓာပိ ဟုတ္ဝာ ဧကော ဟောတိ၊အဝိဘာဝံ တိရောဘာဝန္တိ အာဒိနယပ္ပဝတ္တံ ဣဒ္ဓိဝိဓမေဝ ဣဒ္ဓိပါဋိဟာရိယံ။ သာရတ္ထ၊၃။၂၆၀။ (–ဝိ။ ၁။၃၆၂။ ဝိ၊၃။၃၀၂။ ဝိ၊၄။၂၄၇။ ဒီ၊၁။ ၂၀၅။ အံ၊၁။၁၇၀။ ဒီ၊၄၊၁။၃၂၂။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၃) ပါဋိဟာရိယ (အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၉) လည်း ကြည့်။

ဣဒ္ဓိပါဋိဟီရ (နဲ) [ဣဒ္ဓိ+ပါဋိဟီရ] ဣဒ္ဓိပါဋိ-ဟာရိယနှင့် အနက်တူ။ ဣဒ္ဓိပါဋိဟီရေန အဂုံလိယော အဒီပေတ္ဝာ။ပေဋကော။၂၂၂။

ဣဒ္ဓိပါဒ (ပု) [ဣဒ္ဓိ+ပါဒ]ဣဒ္ဓိပါဒ်။ (က) ပြီး စီးထမြောက်သောတရား အစု (ဆန္ဒ,ဝီရိယ, စိတ္တ,ဝီမံသာဟူသောတပါးပါးသောတရား)။ (ခ) သတ္တဝါတို့ ကြီးပွါး တိုးတက်ကြောင်း တရားတို့၏တည်ရာ မှီရာ အခြေခံအကြောင်း တရား။ (ဂ) ဣဒ္ဓိမည်သော – ပြီးစီးထ မြောက်သော – သတ္တဝါတို့ ကြီးပွါးတိုးတက် ကြောင်းဖြစ်သော – (ဥပစာရစျာန် အစရှိ သော ကုသိုလ်စိတ်နှင့် ယှဉ်သော) ဆန္ဒ, သမာဓိ,ပဓာနသင်္ခါရတရားတို့၏တည်ရာမှီရာ အခြေခံဖြစ်သော (၎င်းတရား တပါးပါးမှ) ကြွင်းကျန်သော စိတ်စေတသိက်ဟူသော– တရား အစုအဝေး – နာမကွန္ဓာတရားလေး ပါး။ (ဤနည်း၌ ဆန္ဒ,သမာဓိ,ပဓာန သင်္ခါရ မည်သော သမ္မပ္ပဓာန် ဝီရိယဟူသော တရား သုံးပါးတို့သည် ဣဒ္ဓိလည်း မည်၏၊ ဣဒ္ဓိပါဒ် လည်း မည်၏၊ ၎င်းတို့မှ ကြွင်းသော နာမ-ကွန္ဓာတရား လေးပါးတို့ကား ဣဒ္ဓိပါဒ်သာ မည်၏၊ ထိုအတူ ဝီရိယ, သမာဓိ, ပဓာန သင်္ခါရ (သမ္မပ္ပဓာန်ဝီရိယ) ဟူသော တရား သုံးပါးတို့သည်၎င်း၊ စိတ္တ,သမာဓိ, ပဓာန သင်္ခါရ ဟူသော တရားသုံးပါးတို့သည်၎င်း၊ ဝီမံသာ, သမာဓိ, ပဓာန သင်္ခါရဟူသော တရားသုံးပါးတို့သည်၎င်း ဣဒ္ဓိလည်း မည်၏၊ ဣဒ္ဓိပါဒ်လည်း မည်၏၊ ၎င်းသုံးပါးတို့မှ ကြွင်းသော နာမကွန္ဓာတရား လေးပါးတို့ ကား ဣဒ္ဓိပါဒ်သာမည်၏။ ဣဒ္ဓိနှင့် ဣဒ္ဓိ-ပါဒအရ နောက်ထပ်အရကောက်ယူပုံ အမျိုး မျိုးကို အဘိ၊၄၊၂။၂၉၃-စသည်၌ ကြည့်။) စတ္တာဇော ဣဒ္ဓိပါဒါ၊ ဆန္ဒိဒ္ဓိပါဒေါ, ဝီရိ-ယိဒ္ဓိပါဒေါ, စိတ္တိဒ္ဓိပါဒေါ, ဝီမံသိဒ္ဓိပါဒေါ။ အဘိ၊ဝိ။၂၃၂။ ဣဒ္ဓိပါဒါနံ ဣဏ္ဍနဋ္ဌော အဘိညေယျော။ ပဋိသံ။၁၇။ ဣဒ္ဓိပါဒါနန္တိ ဧတ္ထ ဆန္ဒ ဝီရိယ စိတ္တဝီမံသာသု ဧကေကော ဣဏ္ဍတီတိ ဣဒ္ဓိ၊ သမိဏ္ဍတိ နိပ္ပဇ္ဇတီတိ အတ္ထော။ ဣဏ္ဍန္တိ ဝါ ဧတာယ သတ္တာ ဣဒ္ဓါ

http://www.dhammadownload.com

ဝုဒ္ဓါ ဥက္ကံသဂတာ ဟောန္တီတိ ဣဒ္ဓိ၊ ပဌမတ္ထေန ဣဒ္ဓိ ဝေပါဒေါ ဣဒ္ဓိပါဒေါ၊ ဣဒ္ဓိကောဋ္ဌာသောတိ အတ္ထော။ ဒုတိယတ္ထေန ဣဒ္ဓိယာ ပါဒေါ ဣဒ္ဓိပါဒေါ၊ ပါဒေါတိ ပတိဋ္ဌာ၊ အဓိဂမူပါယောတိ အတ္ထော။ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၁။ စတ္တာရော ဣဒ္ဓိပါဒါ၊ ဣဓ ဘိက္ခု ဆန္ဒသမာဓိ ပဓာန သင်္ခါရ သမန္နာဂတံ ဣဒ္ဓိပါဒံ ဘာဝေတိ။ ဒီ၊၂။၁၇၂။ ဒီ၊၃။၁၈၅။ မ၊၁။၁၄၈။ အံ၊၁။၄၁။ အဘိ၊ဝိ။၂၂၅။ ဣဒ္ဓိပါဒါတိ ဧတ္ထ ဣဒ္ဓိတိတိ ဣဒ္ဓိ၊ သမိဒ္ဓိတိ နိပ္ပဇ္ဇတိတိ အတ္ထော။.... ဣဒ္ဓိပါဒန္တိ နိပ္ပတ္တိ ပရိယာယေန ဝါ ဣဒ္ဓိနကဋ္ဌေန, ဣဒ္ဓိန္တိ တောယ သတ္တာ ဣဒ္ဓါ ဝုဒ္ဓါ ဥက္ကံသဂတာ ဟောန္တီတိ ဣမိနာ ဝါ ပရိယာယေန ဣဒ္ဓိတိသင်္ခံ ဂတာနံ ဥပစာရဒ္ဓာနာဒိကုသလစိတ္တသမ္ပယုတ္တာနံ ဆန္ဒသမာဓိ ပဓာနသင်္ခါရာနံ အဓိဋ္ဌာနဋ္ဌေန ပါဒဘူတံ သေသစိတ္တစေတသိကရာသိန္တိ အတ္ထော။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉၀။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၀၄-၅။ အံ၊ဋီ၊၁။၂၄၅။ (-ဝိ၊၁။၁၂၄။ ဝိ၊၂။၃၉။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၃၄။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၈၉။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၈၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၃။)

ဣဒ္ဓိပါဒဓိရ (ပု) [ဣဒ္ဓိပါဒ+ဓိရ] ဣဒ္ဓိပါဒ်လေးပါးတို့၌ ပညာရှိသော၊သူ။ အပိစ ခန္ဓဓိရာ.... ဣဒ္ဓိပါဒဓိရာ....။ မဟာနိ။၃၄။(-မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၁၃၅)။

ဣဒ္ဓိပါဒဝိဘင် (ပု) [ဣဒ္ဓိပါဒ+ဝိဘင်] ဣဒ္ဓိပါဒဝိဘင်း၊ ဣဒ္ဓိပါဒ်လေးပါးတို့ကို အကျယ်ပြဆိုရာ ပါဠိတော်။ အဘိ၊ဝိ။၂၂၃၊၂၃၅။

ဣဒ္ဓိပါဒုကာ (ထီ) [ဣဒ္ဓိ+ပါဒုကာ] တန်ခိုးဟူသောခြေနင်း။ ပါဒုကေ သုဂတေ ဒတ္ဂာ၊ သံဃေ ဂဏဝရုတ္တမေ။ ဣဒ္ဓိပါဒုက မာရုယှ၊ ဝိဟရာမိ ယဒိစ္ဆကံ။ အပ၊၁။၃၆၃။

ဣဒ္ဓိဗလ (န) [ဣဒ္ဓိ+ဗလ] တန်ခိုး၏အစွမ်း။ ဣဒ္ဓိဗလေန သမန္နာဂတော ကပ္ပံ တိဋ္ဌေယျာတိ၊ အာမန္တာ။ အဘိ၊က။၃၃၀။ ဣဒ္ဓိဗလံ ပညာဗလဥ္စ ကီဒိသံ။ ဗုဒ္ဓဝံ။၂၉၉။ ဒသဝိဓာယ ဣဒ္ဓိယာ ဗလံ ဣဒ္ဓိ ဗလံ နာမ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။၄၂။ (-သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၂၂။ သံ၊ဋီ၊၂။၂၇၇။)

ဣဒ္ဓိမဒ (ပု) [ဣဒ္ဓိ+မဒ] တန်ခိုးမာန်၊ တန်ခိုးကို အကြောင်းပြု၍ -မာန်တက်ခြင်း-ဝင့်ကြားခြင်း။ ဣရိယာပထမဒေါ ဣဒ္ဓိမဒေါ။ အဘိ၊ဝိ။၃၅၉။ "အဟံ ပန မဟိဒ္ဓိကော မဟာနုဘာဝေါ"တိ ဝါ "အဟံ ယံ ယံ ကမ္မံ ကရောမိ၊ တံ တံ ဣဒ္ဓိတိ"တိ ဝါ မဇ္ဇနဝသေန ဥပ္ပန္နော မာနော ဣဒ္ဓိမဒေါ နာမ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၄၉။ သာရတ္ထ၊၁။၃၀၄။

ဣဒ္ဓိမန္တု (တိ) [ဣဒ္ဓိ+မန္တု၊ ထီ-၌ ဣဒ္ဓိမန္တိနီ] တန်ခိုးရှိသော၊ တန်ခိုးနှင့်ပြည့်စုံသော၊သူ။ အနာပတ္တိ ဘိက္ခဝေ ဣဒ္ဓိမဿ (ဣဒ္ဓိမတော၊ သီ။ဣဒ္ဓိမန္တဿ၊သျာ) ဣဒ္ဓိဝိသယေ။ ဝိ၊၁။၈၅။ ဣဒ္ဓိမန္တော ဇုတိမန္တော၊ ဝဏ္ဏဝန္တော ယသဿိနော။ ဒီ၊၂။၂၀၅။ ဣဒ္ဓိမန္တောတိ ဒိဗ္ဗဣဒ္ဓိယုတ္တာ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၉။ ဣဒ္ဓိမာ (မ၊၂။၄၁)တိ အာနုဘာဝသမ္ပန္နော။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၁။ ဣဒ္ဓိမန္တာနံ ယဒိဒံ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနော။ အံ၊၁။၂၃။ ဣဒ္ဓိမန္တာနန္တိ ဣဒ္ဓိယာ သမ္ပန္နာနံ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၆။ ဒေဝတာပိ ခေါ သန္တိ ဣဒ္ဓိမန္တိနိယော။ အံ၊၁။၁၄၇။ မဟာနိ။၃၀၁။ (-မ၊၁။၂၀၇။ သံ၊၁။၆၁။ သုတ္တနိ။၃၀၅။ ထေရ။၂၈၂။ အပ၊၂။၂၃၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၇။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၁၂။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၄။)

ဣဒ္ဓိမယ (တိ) [ဣဒ္ဓိ+မယ] တန်ခိုးဖြင့် ပြီးသော။ ဣဒ္ဓိမယန္တိ ဟေဘိက္ခုစိဝရံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၉၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၆၀။ (-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၀။ ကခ်၊၁၂၂။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၉။မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀၂။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၄။ ကခ်၊ဋီ။၂၁၂။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၁၁၂။ မ၊ဋီ၊၁။၃၀၁။ သံ၊ဋီ၊၂။၁၄၁။)

ဣဒ္ဓိမယိက (တိ) [ဣဒ္ဓိမယ+ဣက] တန်ခိုးဖြင့် ပြီးသော၊ ဣဒ္ဓိမယိကော သော အာယု၊ ဣဒ္ဓိမယိကာ သာ ဂတိ။ အဘိ၊က။၃၃၀။ (-ဝိ၊

http://www.dhammadownload.com

ဌ၊၃။၃၈၅။ အဘိ၊ဌ၊၃။၂၂၇။ သာရတ္ထ၊၃။ ၃၃၃။)

ဣဒ္ဓိမဟတ္တ (နာ) [ဣဒ္ဓိ+မဟတ္တ] တန်ခိုးကြီးသည်၏အဖြစ်။ ဣဒ္ဓိမဟတ္တတော အနုဿရိတဗ္ဗံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၂၆။

ဣဒ္ဓိလာဘ (ပု) [ဣဒ္ဓိ+လာဘ] တန်ခိုးကို ရခြင်း။ ဣဒ္ဓိလာဘာယာ (ပဋိသံ။၃၈၅)တိ အတ္တနော သန္တာနေ ပါတုဘာဝဝသေန ဣဒ္ဓိနံ လာဘာယ။ ပဋိသံ၊ဌ၊၂။၂၆၅။ ဣဒ္ဓိလာဘာယာတိ ဣဒ္ဓိယာ အခိဂမာယ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၁၆။ ဣဒ္ဓိပဋိလာဘ-လည်း ကြည့်။

ဣဒ္ဓိဝသိတာ (ထီ) [ဣဒ္ဓိ+ဝသီ+တာ] တန်ခိုးဖန်ဆင်းခြင်း၌ အလိုဆန္ဒအတိုင်း အစိုးတရဖြစ်စွမ်းနိုင်ခြင်းရှိသည်၏အဖြစ်၊ အလိုရှိသလိုလျင်မြန်စွာ တန်ခိုးဖန်ဆင်းနိုင်သော စွမ်းရည်သတ္တိ။ ဣဒ္ဓိဝသိတာယာ(ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၃)တိ ဣဒ္ဓိယာ ခိပ္ပနိသန္တိအာဒိဘာဝါဝဟဝသီဘာဝတ္ထာယ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၁၇။ အောက်ပုဒ်လည်း ကြည့်။

ဣဒ္ဓိဝသီဘာဝ (ပု) [ဣဒ္ဓိ+ဝသီ+ဘာဝ] ဣဒ္ဓိဝသိတာနှင့် အနက်တူ။ ဣဒ္ဓိဝသီဘာဝါယာ-(ပဋိသံ။၃၈၄) တိ ဣဒ္ဓိယာ ဣဿရဘာဝါယ။ ပဋိသံ၊ဌ၊၂။၂၆၅။

ဣဒ္ဓိဝိကပ္ပ (ပု) [ဣဒ္ဓိ+ဝိကပ္ပ] တန်ခိုးအမျိုးမျိုး၊ အထူးထူး အထွေထွေသော တန်ခိုး။ ဣဒ္ဓိဝိဓ-ကြည့်။

ဣဒ္ဓိဝိကုဗ္ဗန (နာ)[ဣဒ္ဓိ+ဝိကုဗ္ဗန](၁) ဣဒ္ဓိ–တန်ခိုး–ဟု ဆိုအပ်သော ပကတိ-သော အဆင်းသဏ္ဌာန်ကို စွန့်ခြင်း ကိရိယာ၊ တန်ခိုးဖြင့် အမျိုးမျိုးအဖုံဖုံ ဖန်ဆင်းခြင်း။ (၂) တန်ခိုးနှင့် ပကတိအဆင်းကိုစွန့်ခြင်း ကိရိယာ။ (၁) ကတ္ဒာ ဣဒ္ဓိဝိကုဗ္ဗနံ။ အပ၊၂။၂၈၁။ အောက်ပုဒ်လည်း ကြည့်။ (၁) (၂) ဣဒ္ဓိဝိကုဗ္ဗနံ ကာတုကာမေန။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂။ ဣဒ္ဓိဝိကုဗ္ဗနန္တိ ဣဒ္ဓိသခ်ါတံ ပကတိဝဏ္ဏဇဟနကိရိယံ .... ဣဒ္ဓိဝိကုဗ္ဗနဥ္စာတိ ဝေံ ဝါ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၂။

ဣဒ္ဓိဝိကုဗ္ဗနတာ (ထီ) [ဣဒ္ဓိဝိကုဗ္ဗန+တာ] တန်ခိုးဖြင့် အမျိုးမျိုးအဖုံဖုံ ဖန်ဆင်းနိုင်သည်၏အဖြစ်။ ဣဒ္ဓိဝိကုဗ္ဗနတာယာ (ဒီ၊၂။၁၇၂)တိ ဣဒ္ဓိဝိကုဗ္ဗနဘာဝါယ၊ နာနပ္ပကာရတောကတ္ဒာ ဒဿနတ္ထာယ။ ဒီ၊ဌ၊၂။၂၃၄။ ဣဒ္ဓိဝိကုဗ္ဗန တာယာတိ ဝိကုဗ္ဗနိဒ္ဓိယာ ဝိဝိဓရူပကရဏာယ။ တေနာဟ "နာနာပ္ပကာရတောကတ္ဒာ ဒဿနတ္ထာယာ"တိ။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၂၀၈။ ဣဒ္ဓိဝိကုဗ္ဗနတာယာ (ပဋိသံ။၃၈၄) တိ ဣဒ္ဓိယာ ဝိဝိဓကရဏဘာဝါယ၊ ပဋိသံ၊ဌ၊၂။၂၆၅။

ဣဒ္ဓိဝိဓ (နာ၊ထီ) [ဣဒ္ဓိ+ဝိဓ] (၁) တန်ခိုးအဖို တန်ခိုး–တဖို–တဖုံ။ (၂) တန်ခိုးအမျိုးမျိုးအထူးထူးအထွေထွေသောတန်ခိုး။ အနေကဝိဟိတံ ဣဒ္ဓိဝိဓံ ပစ္စနုဘောတိ။ ဒီ၊၁။၇၃။ ဒီ၊၃။၉၃။ ပဋိသံ။၁၀၇။ ဒွေမာ ဘန္တေ ဣဒ္ဓိဝိဓာယော။ ဒီ၊၃။၉၃။ ဣဒ္ဓိဝိဓာယာ (ဒီ၊၁။၇၃)တိ ဣဒ္ဓိကောဌာသာယ၊ ဣဒ္ဓိဝိကပ္ပါယ ဝါ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၂။ "ကေဝိဓေန ဉာဏဝတ္ထု"နှိ အာဒီသု ကောဌာသတ္ထော ဝိဓသဒ္ဒေါ၊ "ဝိဝိဓမ္ပိ သေနာဗျူဟံ ဒဿေတီ"တိအာဒီသု ဝိကပ္ပတ္ထော၊ တဒုဘယမ္ပေတ္ထ ယုဇ္ဇတီတိ ဒဿေန္တော အာဟ "ဣဒ္ဓိဝိဓာယာတိ ဣဒ္ဓိကောဌာသာယ၊ ဣဒ္ဓိဝိကပ္ပါယ ဝါ" တိ။ ဣဒ္ဓိ ဟိ အဘိညာသု ကော ကောဌာသော၊ ဝက္ခမာနေဟိ ဘေဒေဟိ အနေကပ္ပဘေဒါ စ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊၂။၁၅။ ဣဒ္ဓိဝေ ဝိဓံ ဣဒ္ဓိဝိဓံ၊ ဣဒ္ဓိကောဌာသော ဣဒ္ဓိဝိကပ္ပေါတိ အတ္ထော။ တံ ဣဒ္ဓိဝိဓံ(တံဣဒ္ဓိဝိဓေ?)ဉာဏန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ပဋိသံ၊ဌ။၁။၄၇။ ဒီ၊၂။၁၇၂။ သံ၊၁။၃၄၂။ အံ၊၁။၂၅၆။ (–ပဋိသံ။၃။ ဒီ၊ဌ၊၂။၂၃၆။ သံ၊ဌ၊၂။၁၁၆။ ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၃၀၇။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၂၁၁။)

http://www.dhammadownload.com

ဣဒ္ဓိဝိဓဉာဏ (နာ) [ဣဒ္ဓိဝိဓ+ဉာဏ] (၁) တန်ခိုး တဖို့ တခုဉ် ဖြစ်သောဉာဏ်။ (၂) တန်ခိုးအမျိုးမျိုးဉ် ဖြစ်သောဉာဏ်၊ ဣဒ္ဓိဝိဓဉာဏ်။ ဣဒ္ဓိဝိဓဉာဏာယ စိတ္တံ အဘိနီဟရတိ။ ပဋိသံ။၁၀၇။ ဣဒ္ဓိဝိဓဉာဏာယာတိ ဣဒ္ဓိကောဌာသေ ဣဒ္ဓိဝိကပ္ပေ ဝါ ဉာဏတ္ထာယ။ ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၃၀၇။ (–ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၃၃၉။)

ဣဒ္ဓိဝိသယ (ပု) [ဣဒ္ဓိ+ဝိသယ]တန်ခိုး၏အရာ။ အနာပတ္တိ ဘိက္ခဝေ ဣဒ္ဓိမဿ ဣဒ္ဓိဝိသယေ။ ဝိ၊၁။၈၅။ အညတြေဝ ဣဒ္ဓိမန္တာနံ ဣဒ္ဓိဝိသယာ။ နေတ္တိ။၂၁။ (–ဝိ၊ဌ၊၁။၃၄၄ မ၊ဌ၊၃။၆၀။ မ၊ဋီ၊၃။၃၄။)

ဣဒ္ဓိဝိသဝိတာ=ဣဒ္ဓိဝိသေဝိတာ (ထီ) [ဣဒ္ဓိ+ဝိသ(သေ)ဝိတာ] (က) တန်ခိုးကိုဖြစ်စေခြင်း – တန်ခိုးဖန်ဆင်းခြင်း–ဉ် သင့်လျော်သည်အဖြစ်။ (ခ) တန်ခိုးဖန်ဆင်းခြင်းဉ်–ထပ်တလဲလဲ–အလိုရှိသလောက်– ပြုစွမ်းနိုင်ခြင်း။ (ဂ) တန်ခိုးကို အထူးထူးအထွေထွေ –ဖြစ်စေနိုင်သည် – ဖြစ်စေခြင်းရှိသည်–၏အဖြစ်၊ တန်ခိုးအမျိုးမျိုးဖန်ဆင်းခြင်း။ (က) (ခ) ဣဒ္ဓိဝိသဝိတာယာ(ဒီ၊၂။၁၇၂)တိ ဣဒ္ဓိဝိပဇ္ဇနဘာဝါယ၊(ဣဒ္ဓိဝိသေဝိတာယာတိ ဣဒ္ဓိဝိသေသဘာဝါယ-သျာ) ပုနပ္ပုနံ အာသေဝနဝသေန စိဏ္ဏဝသိတာယာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဒီ၊ဌ၊၂။၂၃၄။ ဣဒ္ဓိဝိသဝိတာယာတိ ဣဒ္ဓိယာ နိပ္ပါဒနေ ယောဂျဘာဝါယ။ အနေကတ္ထတ္တာ ဟိ ဓာတူနံ ယောဂျတ္ထော ဝိပုဗ္ဗော သုသဒ္ဒေါ၊ ဝိသဝနံ ဝါ ပဇ္ဇနံ ဝိသဝိတာ ၊တတ္ထ ကာမကာရိတာ ဝိသဝိတာ။ တေနာဟ "ပုနပ္ပုန"နွိအာဒိ။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၂၀၈။ ဣဒ္ဓိပဟုတာလည်း ကြည့်။(ဂ) ဣဒ္ဓိဝိသဝိတာယာ (ပဋိသံ။၃၈၄)တိ ဝိဝိဓံ ဝိသေသံ သဝတိ ဇနေတိ ပဝတ္တေတိတိ ဝိသဝီ။ ဝိဝိဓံ သဝနံ ဝါ အဿ အတ္ထီတိ ဝိသဝီ၊ တဿ ဘာဝေါ ဝိသဝိတာ၊ တဿာ ဝိသဝိထာယ။ ပဋိသံ၊ဌ၊၂။၂၆၅။

ဣဒ္ဓိဝေသာရဇ္ဇ (နာ) [ဣဒ္ဓိ+ဝေသာရဇ္ဇ] တန်ခိုးဉ် ရဲရင့်သည်အဖြစ်၊ တန်ခိုးဉ် ရဲရင့်ခြင်း။ ဣဒ္ဓိဝေသာရဇ္ဇာယ သံဝတ္တန္တိ။ပဋိသံ။၃၈၄-၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၃။ ဣဒ္ဓိဝေသာရဇ္ဇာယာတိ ဣဒ္ဓိဝိသာရဒဘာဝါယ။ ပဋိသံ၊ဌ၊၂။၂၆၅။

ဣဒ္ဓိသမ္ပန္ဒ (တိ) [ဣဒ္ဓိ+သမ္ပန္ဒ] တန်ခိုးနှင့်ပြည့်စုံသော၊သူ။ ဣဒ္ဓိသမ္ပန္ဒော စိတ္တဿ ဝသိဘာဝပတ္တော ခီဏာသဝေါ။ အံ၊ဌ၊၂။၃၆၅။

ဣဒ္ဓိသမ္ပယုတ္တ (တိ) [ဣဒ္ဓိ+သမ္ပယုတ္တ] ဣဒ္ဓိမည်သောတရားနှင့် ယှဉ်သော။ ကေဝလံ ဣဒ္ဓိသမ္ပယုတ္တာနံ ယေဝ ခန္ဓာနံ ဝသေန ဣဒ္ဓိပါဒဘာဝေ ဂယှမာနေ။ သံ၊ဋီ၊၂။၅၁၂။

ဣဓ (ပု) [ဣဓ+အ]ထင်းမီးစာ။ သမိဓာ ဣဓုမံ စေ'ဓော။ဓာန်။၃၆။ဓေယတီတိ ဣဓော။ ဓာန်၊ ဋီ။၃၆။ (အဘယာနှင့် တောင်ပေါက်၊ ဓာန်၊ သျ တို့ဉ် ဓေဟု ရှိ၏။)

ဣဓ၂ (ဗျ)[(၁)ဣမ+ဓ။ကစ္စည်း ၂၃၄။။မောဂ်၊ ၄။၁၀၀။ (၂) ဣဒံ+ဓ။ နီတိ၊သုတ္တ။၄၃၆၊ (ဣဟ-သံ)] (၁)ဤဉ်။ (က) ဤလောကဉ်။ (ခ)ဤသာသနာတော်ဉ်။ (ဂ) ဤအရပ်ဉ်၊ ဤနေရာဉ်၊ ဤနှံပဲပင်လိုဏ်ဂူဉ်၊ ဤအမျိုးဉ်၊ ဤမယ်တော်မာယာ ဝမ်းတိုက်ဉ်။ (ဤသို့စသည်ဖြင့် နေရာဌာန အားလျော်စွာ ဆိုရာ၏) (ဃ) ဤဝါဒဘို့တွင်။ (၂) ပဒပူရဏ – ပုဒ်အရေအတွက် ပြည့်ရုံမျှ ဖြစ်ရှိ အနက်မရှိသော – နိပါတ်ပုဒ်။ (၁)(က) ဣဓ (မဟာရာဇ) တထာဂတော လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဒီ၊၁။၅၈။ မ၊၁။၂၃၆။ ဣဓ အသုတဝါ ပုထုဇ္ဇနော။ မ၊၁။၃၄။ အဘိ၊၁။၂၀၈။ ဣဓာတိ ဒေသာပဒေသေ နိပါတော။ ဒီ၊ဌ၊၁။၁၅၅။ အဘိ၊ဌ၊၁။၃၈၃။ မ၊ဌ၊၁။၂၁။ မ၊ဌ၊၂။၁၀၄။ ဣဓာ(ဒီ၊၁။၉၁)-တိ ဣမသ္မိံ လောကေ။ ဒီ၊ဌ၊၁။၂၃၈။ (–ဝိ၊၁။၁၄။ မ၊၁။၂၈၁၊၃၃၂။ မ၊၂။၁၈၂။ သုတ္တနိ။၃၀၆။ ဝိ၊ဌ၊၂။၇၅။ မ၊ဌ၊၂။၁၆၀၊

http://www.dhammadownload.com

၂၁၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၅၈။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၄။)(ခ) ဣဓ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု ဥက္ကဏ္ဌိတော အနဘိရ-တော သာမညာ စဝိတုကာမော။ ဝိ၊၁။၂၉။ ဣဓာတိ ဣမသ္မိံ သာသနေ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၁၁။ (–ဒီ၊၂။၂၃၁။ မ၊၁။၁၂၊၇၀။ သံ၊၁။၂၂၄။ အံ၊၁။၅၆။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၄၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၈၊၂၄၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၃။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂။) (ဂ) ဣဓေဝ တိဋ္ဌမာနဿ၊ ဒေဝဘူတဿ မေ သတော။ ဒီ၊၂။၂၂၇။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅၆။ ဣဓေဝါတိ ဣမသ္မိံ ယေဝ ဩကာသေ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၃၁။ ဣမသ္မိံ ယေဝ ဩကာသေ-တိ ဣမိဿံ ဧဝ ဣန္ဒသာလဂုဟာယံ။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၇၅။ သော တတော စုတော ဣဓူပ-ပန္နော။ ဝိ၊၁။၅။ ဒီ၊၁။၁၂။ အံ၊၁။၁၆၄။ ဣဓူပပန္နောတိ ဣဓ မဟာမာယာယ ဒေဝိ-ယာ ကုစ္ဆိမှိ နိဗ္ဗတ္တော။ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၀။ တတော အနန္တရူပပတ္တိဋ္ဌာနတော စုတော ဣဓ အသုကသ္မိံ နာမ ခတ္တိယကုလေ ဝါ ဗြာဟ္မဏ-ကုလေ ဝါ နိဗ္ဗတ္တော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၅၃။ (–ခုဒ္ဒက။၄။ သုတ္တနိ။၃၁၂။ ပေတ။၁၆၇။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။၁၃၉။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၆၈။ ပေတ၊ဋ္ဌ။၁၅၆။) (ဃ)ဣဓ ပနာဝုသော သာရိပုတ္တ သမဏော ဂေါတမော ကိံ ဝါဒီ ကိမက္ခာယီ။ သံ၊၁။၂၇၀။ ဣဓာတိ ဣမေသု စတူသု ဝါဒေ-သု၊ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၂။ (၂) ဣဓာဟံ ဘိက္ခဝေ ဘုတ္တာဝီ ပဝါရိတော အဿံ။ မ၊၁။၁၆။ ဣဓာတိ နိပါတပဒမေတံ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၇။ ကေ-မိဒါဟ(သံ၊၁။၂၇၁)နွိတ္ထေ ဣဓာတိ နိပါတ-မတ္တံ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၃။(–ဝိမာန။၁၈။ ထေရ။၂၃၅၊၃၀၉။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၇၃။ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၉။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁၉။)

ဣဓဋ္ဌ (တိ) [ဣဓ+ဌာ+အ] ဤလောကဌ် တည်နေသော၊သူ။ ဣဓဋ္ဌဿာ (ပဋိသံ။၈၂) တိ ဣမသ္မိံ လောကေ ဌိတဿ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇၃။

ဣဓဋ္ဌက (တိ) [ဣဓဋ္ဌ + က] ဤကာမဘဝဌ် တည်သော၊ သူ။ ဣဓ ကာမဘဝေ ဌိတော ဣဓဋ္ဌကော။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌီ။၁၄၆။ (–နေတ္တိ၊ဋ္ဌ။၂၇၁။)

ဣဓတ္ထ (တိ) [ဣဓ+ထာ+အ] ဤဘဝဌ် တည်နေသော၊သူ။ ဘဂဝါ ဣဓတ္ထညေဝ (ဣဓဋ္ဌညေဝ-သျှာ၊)ဇာနာတိ။ စူဋ္ဌနိ။၁၆၉။

ဣဓတ္ထ (ပု) [ဣဓ + အတ္ထ] ဤမျက်မှောက် ဘဝဌ် ဖြစ်သောအကျိး။ ဣဓတ္ထော (ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၈)တိ ဒိဋ္ဌဓမ္မဟိတံ။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၈၆။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။၄၇၁။

ဣဓပညာ (ထီ) [ဣဓ+ပညာ] (၁) ဤ သာ သနာတော်ဌ် ဖြစ်သော–အသိဉာဏ်–ပညာ။ (တိ) (၂) (က) ဤသာသနာတော်ဌ် ဖြစ် သော ပညာရှိသော။ (ခ) ဤလောကဌ်သာ ဖြစ်သော ပညာရှိသော၊ လောကီပညာ ရှိသော။ (၁) ဣမသ္မိံ သာသနေ ပညာ ဣဓပညာ နာမ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၄၁။ (တိ) (၂) (က) မေတ္တာစေတောဝိမုတ္တိ အနာဂါမိ-တာယ သံဝတ္တတိ ဣဓပညဿ ဘိက္ခုနော။ အံ၊၃။၅၀၄။ ဣဓပညဿာ (ဓမ္မ။၆၇)တိ ဣမသ္မိံ သာသနေ ပဏ္ဍိတဘိက္ခုနော။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၇၆။ (ခ) ဣဓပညဿာ (သံ၊၃။၁၀၄)တိ ဣဓေဝ ပညာ အဿ နယိမံ လောကံ အ-တိက္ကမတီတိ ဣဓပညော တဿ ဣဓပညဿ၊ လောကိယပညဿာတိ အတ္ထော။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၀၈။

ဣဓလောက (ပု) [ဣဓ+လောက] ဤလောက၊ ဤ လူ၏ လောက၊ ဤမျက်မှောက် လောက။ ဣဓလောကေတိ မနုဿလောကေ။ စူဋ္ဌနိ။၅၀၂။ နဣဓလောကံ ဥပါဒိယိဿာမိ။ မ၊၃။၃၀၅။ (–မ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၂၉။)

ဣဓလောကတ္ထ (ပု) [ဣဓလောက + အတ္ထ] ဤမျက်မှောက်လောကဖြစ်ရှ်ဖြစ်သော ခန္ဓာ

http://www.dhammadownload.com

ငါးပါးဟူသောအနက်။ ဣဓလောကတ္ထ (ဒီ၊ ၌၊၂။၆၄)နွဲ့ ဣဓလောကဘူတံ ခန္ဓပဉ္စက-သခ်ါတံ အတ္ထံ။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၇၁။

ဣဓလောကနိဿိတ(တိ)[ဣဓလောက+နိဿိတ] ဤလောကကို မှီသော။နစမေ ဣဓလော-ကနိဿိတံ ဝိညာဏံ ဘဝိဿတိ။ မ၊၃။၃၀၅။

ဣဓလောကဘာဝီ (တိ) [ဣဓလောက+ဘာဝီ။ ထီ-၌ ဣဓလောကဘာဝိနီ] ဤလောက၌ ဖြစ်သော။ သန္ဒိဋ္ဌိကာတိ သာမံ ပဿိတဗ္ဗာ, ဣဓလောကဘာဝိနီ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၂၈။ (–ဒီ၊ ဋီ၊၃။၁၃၁။)

ဣဓလောကဝိဇယ (ပု) [ဣဓလောက+ဝိဇယ] ဤလောကကို အောင်မြင်ခြင်း။ ဣဓလောက-ဝိဇယာယာ (အံ၊၃။၉၇)တိ ဣဓလောက-ဝိဇိနနတ္ထာယ အဘိဘဝနတ္ထာယ။ အံ၊ဋီ၊၃။ ၂၄၁။

ဣဓလောကဝိဇိနနတ္ထ (ပု) [ဣဓလောက+ဝိဇိ-နန+အတ္ထ] ဤလောကကို အောင်မြင်ခြင်း ဟူသော အကျိုး။ ဣဓလောကဝိဇယ-ကြည့်။

ဣဓုမ (နဲ) [ဣဓ+ဥမ။ ဣန္ဓ+မ။ နှ-ချေ။ ဥ-လာ။ ဝိ၊ပိ၊ဓာန်။ (ဣဓ္မ-သံ)] ထင်း၊ မီးစာ။ သမိခာ ဣဓုမံ စေ'ဓော။ ဓာန်။၃၆။ ဧဓ-ယတီတိ ဣဓုမံ၊ ဥမော။ ဓာန်၊ဋီ။၃၆။

ဣန္ဒ (ပု) [ဣဒိ+ဒ။ ကစ္စည်း။၆၆၁။ နီတိ သုတ္တ။၁၃၀၂။ ဣဒိ+က။ ရူ၊နှာ-၄၁၅။ ဣဒိ +အ။ (ဣန္ဒ-သံ)] (၁) သိကြားမင်း။ (၂) ဣန္ဒမည်သောနတ်သား၊ နတ်မင်းကြီး လေးပါး၏သားများ။ (၃) နဂါးမင်း။ (၄) စကြဝတေးမင်း။ (၅) မြတ်စွာဘုရား။ (၆) (က) အစိုးရသောသူ၊ အကြီးအမှူး၊ အရှင်သခင်။ (ခ) အစိုးရသော တရား၊ ကံတရား။ (၇) မိုးနတ်။ (ဂ) မိုးကြိုး။ (၁) သိကြားမင်း။ ဣန္ဒော ဗြဟ္မာ စ အာဂန္တာ။ ထေရ၊၃၁၀။ ဣန္ဒောတိ သက္ကော ဒေဝရာဇာ၊ ထေရ၊ဋ္ဌ။၂။၂၂၇။ (–ဒီ၊၃။ ၁၃၀။ သုတ္တနိ။၃၂၅။ အပ၊၁။၄၀၃။ ဇာ၊၁။ ၂၃၈၊၂၉၇။ မဟာနိ။၁၃၈။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၁၆။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၂။ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၃၉၊၃၄၇။ မဟာ-နိ၊ဋ္ဌ။၂၅၃။) (၆) အနက်လည်း ကြည့်။ (၂) ဣန္ဒမည်သောနတ်သား၊ နတ်မင်းကြီး လေးပါး၏သားများ။ ပုတ္တာပိ တဿ ဗဟ-ဝေါ၊ ဣန္ဒနာမာ မဟဗ္ဗလာ။ ဒီ၊၂။၂၀၆။ (–ဒီ၊၃။၁၆၀၊၁၆၅။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၉။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၁၄၅၊၁၅၁။)(၁)(၂) ဣန္ဒမဝှါယာမာ (ဒီ၊၁။ ၂၃၀)တိ ဣန္ဒံ အဝှါယာမ ပက္ကောသာမ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃၄။ ဣန္ဒန္တိ ဣန္ဒနာမကံ ဒေဝပုတ္တံ သက္ကံ ဝါ။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၄၂၉။ (–ဇာ၊၂။ ၃၆၃။) (၃) နဂါးမင်း။ ဣန္ဒဿ ဝါကျေန သံဝရော ဟတော။ ဇာ၊၁။၃၉၂။ ဣန္ဒဿာ-တိ နာဂိန္ဒဿ ဝါကျေန။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၉၁။ (၄) စကြဝတေးမင်း။ တေသတ္တတိမှိတော ကပ္ပေ၊ ဣန္ဒနာမာ တယော ဇနာ။ အပ၊၁။ ၆၀။ (–အပ၊ဋ္ဌ၊၂။၃။) (၅) မြတ်စွာဘုရား။ (၆) (ခ) ကြည့်။ (၆) (က) အစိုးရသော သူ၊ အကြီးအမှူး၊ အရှင်သခင်။ သက္ကော ဒေဝါနမိန္ဒော။ ဝိ၊၃။၃၅။ ဒီ၊၁။၂၀၉။ မ၊၁။၃၁၈။ သံ၊၁။၂၁၈၊၂၂၀။ ဥဒါန။ ၁၁၀။ ဣန္ဒောတိ အခိပတိဘူတော ယော ကောစိ.... အပိ စ ဣန္ဒောတိ သက္ကော။ နီတိ၊ဓာ။၈၇။ (ခ) အစိုးရသော တရား၊ ကံတရား။ ဘဂဝါ ဟိ သမ္မာသမ္မုဒ္ဓေါ ပရ-မိဿရိယဘာဝတော ဣန္ဒော၊ ကုသလာကု-သလဉ္စ ကမ္မံ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၉။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၈၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၂၂။ ဣန္ဒဇုဋ္ဌ, ဣန္ဒဒေသိ-တဋ္ဌ ဣန္ဒဂုဏ္ဏ-ဣန္ဒြိယဋ္ဌ-တို့လည်း ကြည့်။ (၇) မိုးနတ်။ ဣန္ဒဂဇ္ဇိတ-ကြည့်။ (ဂ) မိုးကြိုး။ ဣန္ဒဂ္ဂိ-ကြည့်။

ဣန္ဒက (ပု) [ဣန္ဒ+က] (၁) သိကြားမင်း။ (၂) ဣန္ဒမည်သော– ဣန္ဒကူဋ္ဌတောင်၌

http://www.dhammadownload.com

နေသော–နတ်ဘီလူး။ (၃) ဣန္ဒကမည်သော လုလင်၊ (နောင်အခါ တာဝတိံသာနတ် ပြည်၌ ဣန္ဒကမည်သော နတ်သား ဖြစ်သည်။)(၄) ဣန္ဒကနတ်သား။ (၁) သဣန္ဒက (ဇာ၊၁။၃၀၀။ ဇာ၊၂။၃၆၃) သဟိန္ဒက (ဒီ၊၂။၁၇၉။ ဝိမာန။၂၀)တို့ ကြည့်။ (၂) ဘဂဝါ ရာဇဂဟေ ဝိဟရတိ ဣန္ဒကူဋေ ပဗ္ဗတေ ဣန္ဒကဿ ယက္ခဿ ဘဝနေ။ သံ၊၁။၂၀၈။ ဣန္ဒကဿာတိ ဣန္ဒကူဋ နိဝါသိနော ယက္ခဿ။ သံ၊၄၊၁။၂၇၄။ အတ္တနော ပရိဏာယကတ္တေန ဣန္ဒော နာမ မဟေသက္ခော၊ ဣန္ဒောတိ သမညာ အဿာတိ ကတ္ဒာ ဣန္ဒကောတိပိ ဝုစ္စတိ၊ တဿ ဣန္ဒကဿ။ ဣန္ဒကူဋေ ပဗ္ဗတေ နိဝသတီတိ ဣန္ဒကူဋနိဝါသီ။ သံ၊ဋီ၊၁။၃၀၆။ (၃) ကဋစ္ဆုဘိက္ခံ ဒတ္ဒာန၊ အနုရုဒ္ဓဿ ဣန္ဒကော။ ပေတ။၁၅၉။ (–ပေတ၊၄။၁၂၇။) (၄) ဣန္ဒကော အဘိဆုစဘိ။ ပေတ။၁၆၀။ (–ဓမ္မ၊၄၊၂။၁၄၂-၃။)

ဣန္ဒကသုတ္တ (နာ) [ဣန္ဒက+သုတ္တ] ဣန္ဒကသုတ်။ သံယုတ္တနိကာယ သဂါထာဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဋိ၊ ၁၀-သံယုတ်၊ ၁-သုတ်။ သံ၊၁။၂၀၈။

ဣန္ဒကူဋ (ပု) [ဣန္ဒ+ကူဋ] ဣန္ဒကူဋမည်သော တောင်၊ ဣန္ဒက (၂) အနက်ကြည့်။

ဣန္ဒကူဋနိဝါသီ (တိ) [ဣန္ဒကူဋ + နိဝါသီ] ဣန္ဒကူဋတောင်၌ နေသော၊သူ။ ဣန္ဒက (၂) အနက် ကြည့်။

ဣန္ဒကေတု (ပု) [ဣန္ဒ+ကေတု] သိကြားမင်း၏ –မှန်ကင်း– အောင်လံ။ ဣန္ဒကေတူဝ ပါတိတံ။ အပ၊၂။၁၃၀။ (–ဗုဒ္ဓဝံ။၃၃၃။)

ဣန္ဒခီလ (ပု) [ဣန္ဒ+ခီလ] (၁) တံခါးခုံ။ (၂) တံခါးတိုင်။ ဥမ္မာရေ ကေသိကတ္ထမ္ဘေ၊ ဣန္ဒခီလော မတော ထစ။ဓာန်။၁၀၀၆။(၁) ဣန္ဒခီလော နာမ သယနိဃရဿ ဥမ္မာရော ဝုစ္စတိ။ ဝိ၊၂။၂၀၉။ ဝိ၊၁။၅၆။ အရညန္ဆိ နိက္ခမိတ္ဒာ ဗဟိ ဣန္ဒခီလာ သဗ္ဗမေတံ အရည်၊ အဘိ၊၂။၂၆၀။ ပဋိသံ၊၁၇၄။ ဣန္ဒခီလောတိ စေတ္ထ ဂါမဿ ဝါ နဂရဿ ဝါ ဥမ္မာရော။ ပဋိသံ၊၄၊၂။၁၀၅။ (–ဝိ၊၁။၅၆။ ဝိ၊၄၊၁။၂၅၉။ ကခ်၊၂၆၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၆၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၉၇။) (၂) ယထိန္ဒခီလော ပထဝိဿိတော သိယာ၊ ခုဒ္ဒက။၆။ သုတ္တနိ။၃၁၃။ ဣန္ဒခီလောတိ နဂရဒ္ဓါရဝိနိဝါရဏတ္ထံ ဥမ္မာရဗ္ဘန္တရေ အဋ္ဌ ဝါ ဒသ ဝါ ဟတ္ထေ ပထဝိံ ခဏိတ္ဒာ အာကောဋိတဿ သာရဒါရုမယထမ္ဘဿေတံ အဓိဝစနံ။ ခုဒ္ဒက။၄၊၁၅၅။ သုတ္တနိ၊၄၊၁။၂၈၄။ (–ဒီ၊၃။၁၁၀။ သံ၊၃။၃၈၈။ ဒီ၊၄၊၁။၇၂။ မ၊၄၊၂။၁၁၁။ အံ၊၄၊၂။၁၉၈။ အဘိ၊၄၊၁။၁၇၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၉၆။)

ဣန္ဒခီလ[၂] (တိ) [ဣန္ဒခီလ+ဏ] တံခါးတိုင်နှင့် တူသော၊ တရား (ရာဂ, ဒေါသ, မောဟ)။ ဣန္ဒခီလံ ဥိဟစ္စ မနေဇာ။ ဒီ၊၂။၂၀၃။ သံ၊၁။၂၅။ ဣန္ဒခီလန္တိ ရာဂ ဒေါသ မောဟ ဣန္ဒခီလမေဝ။ ဒီ၊၄၊၂။၂၇၄။ သံ၊၄၊၁။၇၂။ (–ဒီ၊ဋီ၊၂။၂၃၅။ သံ၊ဋီ၊၁။၁၁၃။)

ဣန္ဒခီလသုတ္တ (နာ) [ဣန္ဒခီလ+သုတ္တ] ဣန္ဒခီလသုတ်။ သံယုတ္တနိကာယ မဟာဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဋိ၊ ၁၂-သံယုတ်၊ ၄-ဝဂ်၊ ၉-သုတ်။ သံ၊၃။၃၈၇-၈။

ဣန္ဒခီလုပမ (တိ) [ဣန္ဒခီလ+ဥပမာ] တံခါးတိုင် ဥပမာရှိသော၊ တံခါးတိုင်နှင့်တူသော။ ဣန္ဒခီလုပမော တာဒိ သုဗ္ဗတော၊ ဓမ္မ၊၂၇။ ယထာ နာမ နဂရဒ္ဓါရေ နိခါတံ ဣန္ဒခီလံ ဒါရကာဒယော သြမုတ္တေန္တိပိ ဥိဟဒန္တိပိ။ ဓမ္မ၊၄၊၁။၃၉၂။

ဣန္ဒဂဇ္ဇိတ (တိ) [ဣန္ဒ+ဂဇ္ဇိတ] မိုးနတ်၏ ကြုံးဝါးသံ၊ မိုးခြိမ်းသံ၊ မိုးကြိုးသံ။ ဂဇ္ဇန္တော ဣန္ဒဂဇ္ဇိတံ။ မိလိန္ဒ။၂၀။

http://www.dhammadownload.com

ဣန္ဒဂု (ပု) [ဣန္ဒ+ဂမု+ရူ။ ဣန္ဒြိယ+ဂမု+ရူ] ပုဂ္ဂိုလ်. သတ္တဝါ။ မစ္စောတိ သတ္တော နဏ္ဍေ မာနဝေါ ပေါသော ပုဂ္ဂလော ဇီဝေါ ဇာဂု ဇန္တု ဣန္ဒဂု (ဟိန္ဒဂူ၊သီ၊သျာ) မနုဇော၊ မဟာနိ။၃။ ဇန္တုနောတိ သတ္တဿ.... ဣန္ဒဂုဿ မနုဇဿ၊ မဟာနိ။၃။ ဣန္ဒြိယေန ဂစ္ဆတီတိ ဣန္ဒဂု။ အထ ဝါ ဣန္ဒဘူတေန ကမ္မုနာ ဂစ္ဆတီတိ ဣန္ဒဂု။ ဟိန္ဒဂူတိပိ ပါဋိ၊ ဟိန္ဒန္တိ မရဏံ၊ တံ ဂစ္ဆတီတိ ဟိန္ဒဂု။ မဟာနိ၊ ၌။၂၂။ (–မဟာနိ၊၉။၁၄။)

ဣန္ဒဂုတ္တတ္ထေရ (ပု) [ဣန္ဒဂုတ္တ+ထေရ] ဣန္ဒဂုတ္တ မည်သောထေရ်။ သံဃော ဣန္ဒဂုတ္တတ္ထေရံ နာမ မဟိဒ္ဓိကံ မဟာနုဘာဝံ ခီဏာသဝံ နဝကမ္မာမိဋ္ဌာယကံ အဒါသိ၊ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၇။

ဣန္ဒဂေါပက (ပု) [ဣန္ဒ + ဂေါပက။ (ဣန္ဒြ-ဂေါပ-သံ)] (၁) နိသောအဆင်းရှိသော ပိုးကောင်ငယ်တမျိုး၊ ပိုးပရံ၊ နတ်သွီး ကွမ်း သွေးကောင်၊ (အချိုအရပ်၌ ပိုးကတ္တီပါ ကောင်ဟုလည်း ခေါ်သည်) (၂) နိသော အဆင်းရှိသောမြက်။ (၃) မဟာလှေခါး ပင်။ (၁) သာ အဟောသိ ကုဋိကာ အဘိ-ရူပါ ဒဿနီယာ ပါသာဒိကာ လောဟိတိ-ကာ သေယျထာပိ ဣန္ဒဂေါပကော။ ဝိ၊၁။ ၅၁။ (–ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃။) (၂) (၃) ဣန္ဒ-ဂေါပကသဉ္ဇန္ဓ-ကြည့်။

ဣန္ဒဂေါပကဝဏ္ဏ ((ပု)) [ဣန္ဒဂေါပက+ဝဏ္ဏ] ပိုးပရံကောင်– အနီရောင်-အဆင်း လောဟိတက (မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၃၃၁)-ကြည့်။

ဣန္ဒဂေါပကဝဏ္ဏာဘ (တိ) [ဣန္ဒဂေါပက+ ဏ္ဏ +အာဘာ] ပိုးပရံ – နတ်သွီးကွမ်းသွေး – ကောင် အဆင်းကဲ့သို့ အရောင်ရှိသော၊ (အနီ ရောင်ရှိသော)။ ဣန္ဒဂေါပကဝဏ္ဏာဘော၊ ယဿ လောဟိဘကော သိရော။ ဇာ၊၂။ ၂၂၆။ ဣန္ဒဂေါပကဝဏ္ဏော ဝိယ အာဘာ-သတိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၂၉။ (–အပ၊၁။၂။ ဇာ၊ ၂။၂၈၄။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၇။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၁၈၀။)

ဣန္ဒဂေါပကသဉ္ဇန္ဓ (တိ) [ဣန္ဒဂေါပက+သဉ္ဇန္ဓ] (၁) ပိုးပရံကောင်တို့ဖြင့် ဖုံးလွှမ်းအပ်သော။ (၂) နိသောအဆင်းရှိသော မြက်တို့ဖြင့် ဖုံးလွှမ်းအပ်သော။ (၃) မဟာလှေခါးပင်တို့ ဖြင့် ဖုံးလွှမ်းအပ်သော။ ဣန္ဒဂေါပကသဉ္ဇန္ဓာ၊ တေ သေလာ ရမယန္တိ မံ။ ထေရ။၂၂၃။ ဣန္ဒ-ဂေါပကသဉ္ဇန္ဓာတိ ဣန္ဒဂေါပကနာမကေဟိ ပဝါဋ္ဌဝဏ္ဏေဟိ ရတ္တကိမီဟိ သဉ္ဇာဒိတာ၊ ပါဝု-ဿကာလဝသေန ဝေမာဟ။ ကေစိ ပန ဣန္ဒဂေါပကနာမာနိ ရတ္တတိဏာနိတိ ဝဒန္တိ။ အပရေ ကဏိကာရရုက္ခာတိ။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၇၄။ (–ဇာ၊၁။၂၇၀။ ဇာ၊၂။၂၂၂၊၃၁၉။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၅၈။ ဇာ၊ဋ္ဌ-၇။၁၈။)

ဣန္ဒဂ္ဂိ (ပု) [ဣန္ဒ+အဂ္ဂိ] မိုးကြိုးမီး။ ဣန္ဒဂ္ဂိ-(အဘိ၊ဝိ။၈၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၂)တိ အသနိ၊ အဂ္ဂိ။ အဘိ ဋ္ဌ၊၂။၆၆။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၇၈။ (–အံ ဋ္ဌ၊၂။၇၀။)

ဣန္ဒစာပ (ပု) [ဣန္ဒ+စာပ] သက်တန့်၊ သက် တင်ရေး။ ဣန္ဒစာပေဟိ ဝိဇုလတာဟိ စ ပရိကို့ဘ္တံ။ သာရတ္ထ၊၁။၁၂၅။

ဣန္ဒဇာလ (နဲ) [ဣန္ဒ+ဇာလ] မျက်လှည့် အတတ်၊ သိကြားကွန်ရက်ကဲ့သို့ လူ့ခန္ဓာ ကိုယ်၌ အသားအသွေး စသည်တို့ကို မမြင် စေပဲ အရိုးကိုသာ မြင်စေနိုင်သော အတတ်။ ကေစွေ ပန ဣန္ဒဇာလေန အဋ္ဌိ-ဓောဝနံ ဓောဝနန္တိပိ ဝဒန္တိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၂။ ဣန္ဒဇာလေနာတိ... မံသာဒိနမန္တရဓာပနမာ-ယာယ။ ဣန္ဒဿ ဇာလမိဝ ဟိ ပဋိစ္ဆာဒိတုံ သမတ္ထနတော ဣန္ဒဇာလန္တိ မာယာ ဝုစ္စတိ။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။၃၆၀။ (–ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၂၇။ အနု-ဋ္ဌီ၊၂။၃၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၄၂၆)။

http://www.dhammadownload.com

ဣန္ဒဇာလိက (တိ) [ဣန္ဒဇာလ+ဏိက၊ ဣန္ဒဇာလေ နိယုတ္တော ဣန္ဒဇာလိကော။ ဓာန်၊ ဋီ။၅၁၂။] မျက်လှည့်သမား၊ မျက်လှည့်ဆရာ။ နဋကာ နစ္စကာ လဃ်ကာ ဣန္ဒဇာလိကာ။ မိလိန္ဒ။၃၁၅။

ဣန္ဒဇုဋ္ဌဋ္ဌ (ပု) [ဣန္ဒ+ဇုဋ္ဌ+အတ္ထ] အစိုးရတော်မူသော ဘုရားရှင်သည် မှိုဝဲအပ်သော အနက်သဘော။ ဣန္ဒြိယ, ဣန္ဒြိယဋ္ဌတို့ကြည့်။

ဣန္ဒဇေဋ္ဌက (တိ) [ဣန္ဒ+ဇေဋ္ဌက] သိကြားမင်းဟူသော အကြီးအမှူးရှိသော။ ဣန္ဒဇေဋ္ဌကာ တာဝတိ သာပိ ဒေဝါ တေ ဒါနံ အနုမောဒန္တိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၃၅၃။

ဣန္ဒဋ္ဌ (ပု) [ဣန္ဒ+အတ္ထ] အစိုးရခြင်းအနက်သဘော။ ဣတ္ထိဘာဝေ....ပုရိသဘာဝေ ဣန္ဒဋ္ဌံ ကရောတိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၆၉။ (– သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၇၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၈၇။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၂။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၈။)

ဣန္ဒဋ္ဌကရဏ (နဲ) [ဣန္ဒဋ္ဌ+ကရဏ] အစိုးရခြင်းအနက်သဘောကို ပြုခြင်း။ သမာဓိ ပန စျာနက္ခဏေ သမ္ပယုတ္တမ္မောနံ အဝိက္ခေပလက္ခဏေ ဣန္ဒဋ္ဌကရဏေန သာတိသယံ ပစ္စယော ဟောတိ။ သာရတ္ထ၊၁။၃၆၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၁၈၂။

ဣန္ဒတိ (ကြိ) [ဣဒိ+အ+တိ] အစိုးရ၏။ ဣန္ဒတိတိ ဣန္ဒော။ အနုဋီ၊၁။၃၃။ (–နိတိ၊ဓာ။၈၇။) ဣန္ဒန္တိ–မူလဋီ၊၂။၇၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၁၈၆။

ဣန္ဒဒိဋ္ဌဋ္ဌ (ပု) [ဣန္ဒ+ဒိဋ္ဌ+အတ္ထ] အစိုးရတော်မူသော ဘုရားရှင်သည် ထိုးထွင်း သိမြင်အပ်သော အနက်သဘော။ ဣန္ဒြိယ, ဣန္ဒြိယဋ္ဌ-တို့ကြည့်။

ဣန္ဒဒေသိတဋ္ဌ (ပု) [ဣန္ဒ + ဒေသိတ+အတ္ထ] အစိုးရတော်မူသော ဘုရားရှင်သည် ဟောတော်မူအပ်သော အနက်သဘော။ ဣန္ဒြိယ, ဣန္ဒြိယဋ္ဌ-တို့ကြည့်။

ဣန္ဒဓနု (ပု) [ဣန္ဒ+ဓနု] သက်တန့်ရောင်။ ဣန္ဒဓနု ဝိဇ္ဇုလဘာ.... ဝနန္တရံ ဟောတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၀။ ဣန္ဒဿ ဓနု လောကသဒက်တဝသေနာတိ ဣန္ဒဓနု၊ သူရိယရသ္မိဝသေန ဂဂနေ ပညာယမာနာကာရဝိသေသော။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၁၉၃။ (–ဓာန်။ ဓာန်၊ဋီ။၄၉။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၈။)

ဣန္ဒနာမ (တိ) [ဣန္ဒ+နာမ] (က) သိကြားမင်း၏–အမည်ရှိ–အမည်ကို ဆောင်–သော။ (ခ) ဣန္ဒအမည်ရှိသော။ (က) ဣန္ဒနာမာ မဟဗ္ဗလာ။ ဒီ၊၂။၂၀၆။ ဣန္ဒနာမာ မဟဗ္ဗလာတိ....တေ သဗ္ဗေ သက္ကဿ ဒေဝရညော နာမဓာရကာ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၉။ (ခ) ဣန္ဒနာမာ(ဒီ၊၃။၁၆၀)တိ ဣန္ဒောတိ ဝေံ နာမာ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၄၅။

ဣန္ဒနီလ (ပု) [ဣန္ဒ+နီလ] ပတ္တမြားညို၊ နီလာ၊ မြကျောက်။ (ပတ္တမြား ၂၄-မျိုးတို့တွင် တမျိုးဖြစ်သည်။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၉၁-၂)။ ဣန္ဒနီလံ မဟာနီလံ၊ အထော ဇောတိရသံ မဏိံ။ အပ၊၁။၇၉။ ဣန္ဒနီလံ မဟာနီလန္တိ ဣန္ဒိဝရပုပ္ဖဝဏ္ဏာဘံ မဏိ ဣန္ဒနီလမဏိ။ အပ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉၉။ (–မိလိန္ဒ။၁၂၂။)

ဣန္ဒနီလဣဋ္ဌကာ (ထီ) [ဣန္ဒနီလ+ ဣဋ္ဌကာ] ပတ္တမြားညိုဖြင့်–မြကျောက်ဖြင့်–ပြီးသော–ပြုလုပ်အပ်သော–အုတ်။ ဣန္ဒနီလဣဋ္ဌကာဟိ ဆဒနံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၁။ သာရတ္ထ။၁။၂၆၉။

ဣန္ဒနီလမဏိ (ပု) [ဣန္ဒနီလ+မဏိ] ဣန္ဒနီလာ–ပတ္တမြားညို – မြကျောက်၊ နီလာကျောက်။ ဣန္ဒနီလ-ကြည့်။

ဣန္ဒနီလမဏိမယ (တိ) [ဣန္ဒနီလမဏိ+မယ] ပတ္တမြားညို – မြကျောက်–ဖြင့် ပြီးသော။ သာ ဣန္ဒနီလမဏိမယာ ဟောတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၄၁၅၂။ (–ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၃။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၁။

http://www.dhammadownload.com

ဣန္ဒနီလမဏိဝဏ္ဏ (တိ) [ဣန္ဒနီလမဏိ+ဝဏ္ဏ] ပတ္တမြားညို-မြကျောက် - အဆင်းရှိသော။ ကာဋ္ဌောပိ သမာနော ဣန္ဒနီလမဏိဝဏ္ဏော အဟောသိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၇၁။ (-သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၆။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၆။)

ဣန္ဒနီလမယ (တိ) [ဣန္ဒနီလ+မယ] ပတ္တမြားညို-မြကျောက်-ဖြင့် ပြီးသော။ သာ ဣန္ဒနီလမယာ ဟောတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၉။ (-ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၁။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၅၁။)

ဣန္ဒန္တိ (ကြိ) ဣန္ဒတိ-ကြည့်။

ဣန္ဒပဋိမာ (ထီ) [ဣန္ဒ + ပဋိမာ] သိကြားရုပ်တု။ ဝဇိရဟတ္ထာ ဣန္ဒပဋိမာယော ဌပေသိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၃။ (-အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၈၁။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၇။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၄။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၁၅၇။)

ဣန္ဒပတ္ထ (နာ) [ဣန္ဒ+ပတ္ထ၊ ဓာန်၊ဋ္ဌီ။၂၀၁-၌ ဣန္ဒပတ္ထ-ဟု သဒိသဒ္ဒေဘော်ဖြင့်ပြ၍ တောင်ပေါက် ဓာန်၊သျ-၌ ဣန္ဒပတ္ထ-ဟု အသဒိသဒ္ဒေဘော်ဖြင့် ဆုံးဖြတ်၏။ (ဣန္ဒပြဿ-သံ၊] ဣန္ဒပတ္ထမြို၊ ၎င်းမြို့နေရာ၌ ယခုအခါ ဒေလီမြို့တည်ရှိ၏။ ဣန္ဒပတ္ထေ ပုရုတ္တမေ (စရိယာ။၃၈၇)တိ ဣန္ဒပတ္ထနာမကေ ကုရုရဋ္ဌဿ ပုရဝရေ ဥတ္တမနဂရေ။ စရိယာ။၃၆။ (-ဇာ၊၂။၂၈၀။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉၅။)အောက်ပုဒ်လည်းကြည့်။

ဣန္ဒပတ္ထနဂရ (နာ) [ဣန္ဒပတ္ထ+နဂရ] ဣန္ဒပတ္ထမြို့။ ကုရုတိုင်း၌ တည်ရှိ၍ ဓနဥယ ကောရဗျမင်း အုပ်စိုးခဲ့၏။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၃၁။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၇၉။ ၎င်းမြို့သည် ခုနစ်ယူဇနာရှိသည်။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၅၈၊၅၂၄။ အတီဘေ ကုရုရဋ္ဌေ ဣန္ဒပတ္ထနဂရေ ဓနဥယေ ရဇ္ဇံ ကာရေန္တေ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၆၁။ ဣန္ဒပတ္ထ-လည်း ကြည့်။

ဣန္ဒပတ္ထပုရ (နာ) [ဣန္ဒပတ္ထ+ပုရ] ဣန္ဒပတ္ထပြည်၊ ဣန္ဒပတ္ထမြို့တော်။ ဝါသိသူစိယရဥာပိ၊ ဣန္ဒပတ္ထပုရေ တဒါ။ ဗုဒ္ဓဝံ။၃၈၄။

ဣန္ဒပုရ (နာ) [ဣန္ဒ+ပုရ] သိကြားမင်း၏မြို့တော်၊ သုဒဿနမြို့တော်။ ဣန္ဒပုရံ ယထာ (ဝိမာန။၅၁)တိ သုဒဿနနဂရံ ဝိယ။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၁၄၆။

ဣန္ဒပုရောဟိတ (တိ) [ဣန္ဒ + ပုရောဟိတ] သိကြားမင်း ဟူသော - ရှေသွား ခေါင်းဆောင်-ပုရောဟိတ်-ရှိသော။ ဣန္ဒပုရောဟိတော (ဇာ၊၂။၂၀၃)တိ ဣန္ဒံ ပုရောဟိတံ ပုရေစာရိကံ ကတ္ဒာ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၁၅၉။

ဣန္ဒဘဝန (နာ) [ဣန္ဒ+ဘဝန] သိကြားမင်း၏-ဘုံ-ဗိမာန်။ ဘဂဝါ ဝိသုဒ္ဓသဒ္ဒေါ.... ဣန္ဒဘဝနေ စ ဗြဟ္မဘဝနေ စ ဒေဝဘဝနေ စ။ မဟာနိ။၃၅၅။ (-မိလိန္ဒ။၂၇၅။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၉၅။)

ဣန္ဒယဝ (ပု) [ဣန္ဒ+ယဝ] လက်ထုတ်သီး၊ ဣန္ဒယဝေါ ဖလေ တဿ။ ဓာန်။၅၇၄။ (-ဓာန်၊ဋ္ဌီ။၅၇၄။)

ဣန္ဒလဋ္ဌိ (ထီ) [ဣန္ဒ+လဋ္ဌိ] သက်တင်ရေး၊ သက်ဘန့်။ ဣန္ဒလဋ္ဌိဝ အာကာသေ။ အပ၊၁။၃၇။ အာကာသေ ဣန္ဒလဋ္ဌိဝ ဣန္ဒဓနုဣဝ။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၉၉။ (-အပ၊၁။၂၈၈။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၀၀။)

ဣန္ဒလိဂ် (နာ) [ဣန္ဒ + လိဂ်] အစိုးရသောကံ (ဣန္ဒ)ကို- သိစေတတ်-သိကြောင်းဖြစ်-သော(တရား)။ အောက်ပုဒ် ကြည့်။

ဣန္ဒလိဂ်ဋ္ဌ (ပု) [ဣန္ဒလိဂ်+အတ္ထ] (၁) အစိုးရသောကံ ဣန္ဒ)ကို-သိစေတတ်-သိကြောင်းဖြစ်- သောတရား၏ အနက်သဘော။ (၂) အစိုးရသော ကံ (ဣန္ဒ) ကို - သိစေတတ်

http://www.dhammadownload.com

-ဆိုကြောင်းဖြစ်-သောအနက် သဘော။ လိင်္ဂေတိ ဂမေတိ ဉပေတိတိ လိင်္ဂံ....ဣန္ဒသ လိင်္ဂံ ဣန္ဒလိင်္ဂံ၊ဣန္ဒလိင်္ဂသ အတ္ထော တံသ-ဘာဝေါ ဣန္ဒလိင်္ဂဋ္ဌော။ ဣန္ဒလိင်္ဂမေဝ ဝါ ဣန္ဒြိယသဒ္ဒသ အတ္ထော ဣန္ဒလိင်္ဂဋ္ဌော။ မူလဋီ၊၂။၇၈-၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၁၈၅-၆။ ဣန္ဒြိ-ယ-လည်း ကြည့်။

ဣန္ဒဝဇိရ (နဲ) [ဣန္ဒ+ဝဇိရ] သိကြားမင်း၏ ဝရဇိန်လက်နက်။ တံ ယေဝ ဉဏံ ဣန္ဒဝဇိရံ ဝိယ ဝိသယေသု အပ္ပဋိဟတတ္တာ အနာဝ-ရဏဉဏံ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၆။ (—ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၃၇၅။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၃၄။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၉၆။)

ဣန္ဒဝဏ္ဏ (ပု) [ဣန္ဒ+ဝဏ္ဏ] သိကြားမင်း၏-အသွင်-သဏ္ဌာန်။ ဣန္ဒဝဏ္ဏံ ဝါ ဒဿေတိ။ ပဋိသံ။၃၈၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၃၅။ ဣန္ဒဝဏ္ဏနိ်တိ သဏ္ဌသဏ္ဌာနံ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ။၂။၂၇၆။

ဣန္ဒဝတ (ပု၊နဲ) [ဣန္ဒ+ဝတ] သိကြားမင်း၏ အကျင့်။ ဣန္ဒဝတံ ဝါ ဗြဟ္မဝတံ ဝါ အာ-ဒါယ သမာဒါယ။ မဟာနိ။၂၄၀။

ဣန္ဒဝတိက (တိ) [ဣန္ဒဝတ+ဣက] သိကြားမင်း၏အကျင့်ရှိသော၊သူ။ ဣန္ဒဝတိကာနံ ဣန္ဒော ဒေဝတာ။ စူဋ္ဌနိ။၄၉။ (—မဟာနိ။၆၈။)

ဣန္ဒဝါရုဏီ (ထီ) [ဣန္ဒ+ဝါရုဏီ] ဖရဲခါး၊ ကျီး အာ။ ဣန္ဒသ သက္ကသ ဝါရုဏီ သုရာ ဣန္ဒ-ဝါရုဏီ။ ဓာန်၊ဋီ။၅၉၇။ (—ဓာန်။၅၉၇။)

ဣန္ဒဝါရုဏီရုက္ခ (ပု) [ဣန္ဒဝါရုဏီ+ရုက္ခ] ဣန္ဒ-ဝါရုဏီမည်သောသစ်ပင်။ ဧကံ ဣန္ဒဝါရုဏီ-ရုက္ခံ ဂေါစရဂါမံ အဓိဋ္ဌာယ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၈။

ဣန္ဒဝိသဋ္ဌ (တိ) [ဣန္ဒ+ဝိသဋ္ဌ] သိကြားမင်း ပစ်လွှတ်အပ်သော။ ဣန္ဒဝိသဋ္ဌံ ဝဇိရံ ဝိယ အပိရဇ္ဈနတော။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၃၉၉။

ဣန္ဒသဂေါတ္တ (တိ) [ဣန္ဒ+သမာန+ဂေါတ္တ။ နိတိ၊သုတ္တ။၇၄၅။] သိကြားမင်း-သိကြား မင်း၏ အနွယ်-နှင့်တူသော အနွယ်ရှိသော။ ဣန္ဒသဂေါတ္တာ (ဇာ၊၂။၁၁၂)တိ ပုရိမဘဝေ ဣန္ဒေန သမာနဂေါတ္တ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၄၄၀။ (—ဆေရ။၂၈၆။ ဇာ၊၂။၃၂၁။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၀၂။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၂၆၈။)

ဣန္ဒသတ္တု (ပု) [ဣန္ဒ+သတ္တု] သိကြားမင်း၏ ရန်သူ။ အသုရ (သံ၊ဋီ၊၁။၁၄၄။)ကြည့်။

ဣန္ဒသဒိသ (တိ) [ဣန္ဒ+သဒိသ] သိကြားမင်း နှင့် တူသော၊ ရုပ်ပုံ၊ သိကြားမင်း ရုပ်ပုံ။ အာကိဏ္ဏံ ဣန္ဒသဒိသေဟိ၊ ဗျဋ္ဌေဟေဝ သုရကို့ဘံ။ ဇာ၊၂။၂၀၂။ (—ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။ ၁၅၇-၈)

ဣန္ဒသမ(တိ) [ဣန္ဒ+သမ](၁) သိကြားမင်းနှင့် သော။ (ပု) (၂) ဣန္ဒသမမည်သော စကြ ဝတေးမင်း။ (၁) အသ ဣန္ဒသမော ရာဇ၊ အစ္စန္တံ အဇရာမရော။ ဇာ၊၁။၁၉၃။ (ပု)(၂) ရာဇာ ဣန္ဒသမော အဟု။ အပ၊၁။၂၀၂။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၆၂။

ဣန္ဒသမာနဂေါတ္တ (တိ) [ဣန္ဒ+သမာန+ဂေါတ္တ] (၁) သိကြားမင်း၏ အနွယ်နှင့် တူသော အနွယ်ရှိသော။ (ပု) (၂) ဣန္ဒသမာနဂေါတ္တ အမည်ရသော ရသေ့။ (၁) ကောသိယ-ဂေါတ္တဘာယ ဣန္ဒသဂေါတ္တ ဣန္ဒသမာန-ဂေါတ္တ။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၂။ (ပု) (၂) ဣန္ဒ-သမာနဂေါတ္တော နာမေကော တာပသော အဟောသိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၆-၇။

ဣန္ဒသမာနဘောဂ (တိ) [ဣန္ဒ + သမာန+ ဘောဂ] သိကြားမင်း၏ စည်းစိမ်နှင့်တူ သော စည်းစိမ်ရှိသောသူ။ ကိဉ္ဇာပိ ဘေ ဣန္ဒသမာနဘောဂါ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၁၂၄။

ဣန္ဒသဟဗျတာ (ထီ) [ဣန္ဒ + သဟဗျတာ] သိကြားမင်းနှင့်အတူတကွဖြစ်သည်၏အဖြစ်။ သဗ္ဗေဝ တေ ဣန္ဒသဟဗျတံ ဂတာ။ ဇာ၊၂။ ၁၁၂။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၄၄၀။

http://www.dhammadownload.com

ဣန္ဒသာလ (ပု) [ဣန္ဒ+သာလ။ ဓာန်၊ဋီ။၅၆၈။] နှပဲပင် (နဘဲပင်)။ အမှာဋ္ဌက ဣန္ဒသာလ-နဟီ ပါဋ္ဌိဘဒ္ဒ ကဏိကာရာဒီနိ ခန္ဓဗီဇာနိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၇။ (–ရင်း။၃၀။)

ဣန္ဒသာလဂုဟာ (ထီ) [ဣန္ဒသာလ+ဂုဟာ။] ဣန္ဒသာလလိုဏ်ဂူ၊ နှံပဲပင်ရှိရာလိုဏ်ဂူ။ ဝေဒိ-ယကေ ပဗ္ဗတေ ဣန္ဒသာလဂုဟာယံ။ ဒီ၊၂။ ၂၁၁။ ဣန္ဒသာလရုက္ခော စဿာ ဒ္ဒါရေ၊ တသ္မာ ဣန္ဒသာလဂုဟာတိ သခ်ျံ ဂတာ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉၀။ (– မိလိန္ဒ။၃၃၁။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၇၅။)

ဣန္ဒသာလရုက္ခ (ပု) [ဣန္ဒသာလ+ရုက္ခ] နှံပဲပင် (နဘဲပင်)။ဣန္ဒသာလရုက္ခော စဿာ ဒ္ဒါရေ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၂၉၀။ (–ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၈၉။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊ ၄။၉၃။)

ဣန္ဒသိဋ္ဌ (တီ) [ဣန္ဒ+သိဋ္ဌ] (အစိုးရသော) ကံသည် –စီရင်အပ် – ဖြစ်စေအပ်–သော။ သဇ္ဇိတံ ဥပ္ပါဒိတန္တိ သိဋ္ဌံ၊ ဣန္ဒေနသိဋ္ဌံ ဣန္ဒသိဋ္ဌံ။ မူလဋီ၊၂။၇၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၁၈၆။

ဣန္ဒသိဋ္ဌဋ္ဌ (ပု) [ဣန္ဒသိဋ္ဌ+အတ္ထ] (အစိုးရသော) ကံသည်– စီရင်အပ်–ဖြစ်စေအပ် – သော အနက်သဘော။ ဣန္ဒသိဋ္ဌဋ္ဌော ဣန္ဒြိ-ယဋ္ဌော။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၉။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၈၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၂၂။ ဣန္ဒြိယ-လည်း ကြည့်။

ဣန္ဒာဝရီ (ထီ) [ယာဒိစ္ဆကနာမ်] ဣန္ဒာဝရီမည်သော ဥပါသိကာမ။(နာရဒ မြတ်စွာဘုရား၏ အမြတ်ဆုံး အလုပ်အကျွေးဖြစ်သော ဒါယိကာမဖြစ်သည်)ဣန္ဒာဝရီ စ ဝဏ္ဏီ စ၊အဟေသုံ အဂ္ဂုပဋ္ဌိကာ။ ဗုဒ္ဓံဝံ။၃၄၂။

ဣန္ဒာဝုဓ (ပု)[ဣန္ဒ+အာဝုဓ] သက်တန့်။ ဣန္ဒာ-ဝုဓံ ဣန္ဒဓနု။ ဓာန်။၄၉။ ဣန္ဒဿ အာဝုဓံ ဓနုံ စ ဣန္ဒာဝုဓံ၊ ဣန္ဒဓနု စ။ ဓာန်၊ဋီ။၄၉။

ဣန္ဒာသနိ (ထီ) [ဣန္ဒ+အသနိ] သိကြားလက်နက်၊ မိုးကြိုးစက်။ ဣန္ဒာသနိ ဝိယ ပဗ္ဗတေ ကိလေသပဗ္ဗတေ စုဏ္ဏယမာနံယေဝ ဉာဏံ ပဝတ္တတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၄၉။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၁၅၈။

ဣန္ဒိခဂ္ဂဓရ (တိ) [ဣန္ဒိ+ခဂ္ဂ+ဓရ] ဤပုဒ်ကို နာရဒဇာတက အဋ္ဌကထာ နိသျ-၌ "ကြိမ်လုံး ထားသန်လျက်လည်း စွဲကုန်ထသော" ဟု အနက်ပြန်ဆိုသည်။ သက္ကတ၌ ကွမိုသဒ္ဒါ(ပါဋ္ဌိ၌ ဣဋ္ဌိသဒ္ဒါ?)သည် နှစ်ဖက်သွားရှိသော လှံကို ဟောသည်ဖြစ်၍ ဣဋ္ဌိခဂ္ဂဓရ ဟု ရှိသော (ဣ) မူပါဋ္ဌိကို "နှစ်ဖက်သွားရှိသောလှံ, သန်လျက်ကို ကိုင်ဆောင်ကုန်သော"ဟု မြန်မာပြန်ဆိုရာ၏။တမနုယာယိ သု ဗဟဝေါ၊ ဣန္ဒိခဂ္ဂဓရ (ဣန္ဒခဂ္ဂဓရ။ သီ။ ဣဋ္ဌိခဂ္ဂဓရ၊ဣ) ဗလီ။ ဇာ၊၂။၂၅၈။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊ ၇။၁၀၉။

ဣန္ဒိဝရ (ပု၊နှ) [(၁) ဣန္ဒ + ဤဝရ၊ (၂) ဣန္ဒိ+ဝရ၊ ဓာန်၊ဋီ။၅၅၂၊၆၈၈။] (ပု) (နှ)(၁)ငုပင်၊ငုပန်း။(နှ) (၂) ကြာညို။ဣန္ဒိ-ဝရံ မတံ နီလု–ပ္ပလေ ဥဒ္ဓါလပါဒပေ။ ဓာန်။ ၁၀၀၃။(ပု)(နှ) (၁)ရာဇရုက္ခော ကတမာလိ –နှိဝရော ဗျာဓိယာတကော။ ဓာန်။၅၅၂။ အသီ တာလာဝ တိဋ္ဌန္တိ၊ ဆေဇ္ဇာ ဣန္ဒိဝရ ဗဟူ။ ဇာ၊၂။၃၄၅။ ဆေဇ္ဇာ ဣန္ဒိဝရ ဗဟူတိ ဥဒကပရိယန္တေ ဗဟူ သုဝဏ္ဏဣန္ဒိဝရ မုဋ္ဌိနာ ဆိန္ဒိတဗ္ဗာ ဟုတ္ဒာ ဋိတာ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၃၁၄။ ဣ-နှိဝရာနံ ဟတ္ထကံ အဟမဒါသိံ။ ဝိမာန။၆၃။ ဣန္ဒိဝရာနံ ဟတ္ထကန္တိ ဥဒ္ဒါလကပုပ္ပဟတ္ထံ ဝါတဃာတကပုပ္ပကလာပံ။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၁၈၁။ (–အပ၊၁။၂၁၊၁၄၉။) (နှ) (၂) ဥပ္ပလံ ကုဝလယဉ္စ၊ နီလံ တိုန္ဒိဝရံ သိယာ။ ဓာန်။ ၆၈၈။

ဣန္ဒိဝရကလာပ (ပု) [ဣန္ဒိဝရ + ကလာပ] ငုပန်းစည်း။ ပိဏ္ဍစာရိကံ ဘိက္ခုံ ဒိသွာ ပသန္ဒ-

http://www.dhammadownload.com

စိတ္တာ ကုန္ဒိဝရကလာပ် အဒါသိ။ ဝိမာန၊၄၅။ ၁၇၉။

ကုန္ဒိဝရဒလပွဘာ (တိ) [ကုန္ဒိဝရ+ဒလ+ပဘာ] ကြာညိုပွင့်ချပ်၏ အရောင်နှင့် တူသော အရောင်ရှိသော။ ဥပတိဿံ သမာပန်း၊ ကုန္ဒိဝရဒလပွဘံ။ အပ၊၂။၁၄။

ကုန္ဒိဝရပုပ္ပ (န) [ကုန္ဒိဝရ+ပုပ္ပ] ငုဒ္ဓဝါပန်း။ ကုန္ဒိဝရပုပ္ပါဒိနံ ဂန္ဓော အဓုမာသံ န ဆိဇ္ဇတိ။ ဇာ၊၅၊၇။၃၁၃။ (-အပ၊၅၊၁။၂၄၉)။

ကုန္ဒိဝရပုပ္ပသာမ (တိ) [ကုန္ဒိဝရ+ပုပ္ပ+သာမာ] ကြာညိုပန်းကဲ့သို့ ညိုသောအဆင်းရှိသော၊ သူ။ ပုတ္တာနိ ကုန္ဒိဝရပုပ္ပသာမေ။ ဇာ၊၂။ ၂၀၉။ ဇာ၊၅၊၇။၁၉၃။

ကုန္ဒ်ဝရီ (ထီ) [ကုန္ဒီ+ဝရ+အ+ဣ] ကြာညို။ (ထောမနိမိ·၌မူ "သတမ္မလီ=ကြံသွတ်၊ ရှင့်·မတက်"ဟု ဖွင့်၏) အောက်ပုဒ်·ကြည့်။

ကုန္ဒိဝရီသာမ (တိ)[ကုန္ဒိဝရီ+သမ။ ဆန္ဒာနုရက္ခ·ကာအာကျိုးငှါ သင့် အကို ဒီဃပြု] ကြာညိုပန်းအဆင်းနှင့် တူသော အဆင်းရှိသော။ ကုန္ဒိဝရီသာမ (ဇာ၊၁။၃၉၅)နှင့် ကုန္ဒိဝရိပုပ္ပ·သမာနဝဏ္ဏော။ ဇာ၊၅၊၇။၉၇။ ကုန္ဒိဝရိပုပ္ပသမာ·နဝဏ္ဏာနိ တိ ကုန္ဒိယာ ကုန္ဒသဒ္ဒဝါရိယာယ ဝရိတ·ဗ္ဗဘာယာ ပတ္ထိတဗ္ဗတာယ ကုန္ဒိဝရီတိလဒ္ဓနာ·မဿ နိလုပ္ပလဿ ·ပုခ·ပ္ပုန သမာနဝဏ္ဏော။ ဇာ·တ် ဋီကာ (လက်ရေးမူ)

ကုန္ဒိ (ပု) [ကုဒိ+ဥ] လ၊ လဗိမာန်။ ကုန္ဒိ စန္ဒော စ နက္ခတ္တ-ရာဇာ သောမော နိသာ·ကဆော။ မာန်။၅၁။ ကုန္ဒတိ နက္ခတ္တာနံ ပရ·မိဿရိယံ ကရောတီတိ ကုန္ဒိ။ မာန်၊ဋီ။၅၁။

ကုန္ဒိ။ပမ (တိ) [ကုန္ဒ+ဥပမာ] သိကြားမင်း-ဥပမာရှိသော-နှင့် တူသော၊သူ။ ကုန္ဒိ။ပ·မော ဒေဝပုရေ ရမာမဟံ။ ဝိမာန။၉၄။

ကုန္ဒြိယ (န) [(၁) ကုန္ဒ+ကိယ။နိတိ၊သုတ္တ၊ ၇၆၃။ ဒကို ဒြပြု၊ နိတိ၊ သုတ္တ။ဂဖ။ (၂)ကုဒိ+ကျ။ (၃) ဤသ+ကျ=ဤသိယ၊ ထို့နောက် နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ကုန္ဒြိယဟု ပြီးသော နိပ္ပန္နပါဠိပဒ်ကပုဒ်ဟုဆိုင်း ကုသ·ရ အနက်ကို ဟောသော အနိပ္ပန္နပါဠိပဒိကဖြစ်သော ကုန္ဒြိ·ယသဒ္ဒါဟုဆိုင်း မဏိ·ဟ္ဋ္ဌ။ ၂။၂၇၀-၌ ဖွင့်၏] ကုန္ဒြေ။ (က) အစိုးရသောကဲ့ (ကုန္ဒ)ကို- သိစေတတ်- သိကြောင်းဖြစ်-သော တရား။ (ခ) အစိုးရသောကဲ့ (ကုန္ဒ)သည်-စီရင်-ဖြစ်စေ-အပ်သောတရား။ (ဂ) အစိုးရတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား (ကုန္ဒ)သည် ဟောကြားအပ်သောတရား။ (ဃ) အစိုးရတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား (ကုန္ဒ)သည် သိမြင်အပ်သောတရား။ (င) အစိုးရတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား(ကုန္ဒ)သည် မှီဝဲအပ်-အာဝဲပြုအပ်, ဖြစ်ပွါးစေအပ်-သောတရား။ (စ)အစိုးရသော - အကြီးအကဲဖြစ်သော-တရား။ (ဆ) အလွန်အကဲ အစိုးရသည် အဖြစ်ကို ပြုတတ်သောတရား။ (ဇ) အလွန်အကဲအစိုးရသည် အဖြစ်ကို ပြုစေတတ်သောတရား။ (က) (ခ) အနက်တို့၌ ကဲကြောင့် ဖြစ်သော ကုန်ဒြိဘိုကိုသာ ယူရသည်၊ ကျန်အနက်များ၌ကား ကုန္ဒြေ ၂၂-ပါး၊လုံးကို ယူရသည်။

ကုန္ဒြေ ၂၂-ပါးကို အဘိ၊ဝိ။၁၂၈။ ယမက၊ ၃။၇၃။ အဘိ၊ပု။၁၁၂။ ပဋိသံ။၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။ ၁၂၂-တို့ကြည့်။ သုတ္တန်ပါဠိတို့တွင် အခါ့ါ သုတ်၌ ကုန္ဒြေ ၁-ပါး (ပညိန္ဒြေ)သာ ဟော တော်မူ၏။ အခါ့ါသုတ်၌ ကုန္ဒြေ ၂-ပါး (ပညိန္ဒြေ, သမာဓိန္ဒြေ) သာ ဟောတော်မူ၏။ သံ၊၃။၁၉၅။ အခါ့ါသုတ်၌ ကုန္ဒြေ ၃-ပါး (သံ၊၃။၁၇၉၊၁၈၀၊၁၉၇။ ကုဘိဝုတ်။ ၂၃၁-ကြည့်) အခါ့ါသုတ်၌ ကုန္ဒြေ ၄-ပါး(အံ၊ ၁။၄၅၉), အခါ့ါသုတ်၌ ကုန္ဒြေ ၅-ပါး (ဒီ၊၃။ ၁၉၉။ သံ၊၃။၁၇၀၊ ၁၈၃-၄၊၁၉၁-ကြည့်),

http://www.dhammadownload.com

အချိသုတ်၌ ဣန္ဒြေ ၆-ပါး (သံ၊၃။၁၈၀-၂-ကြည့်) ဟောတော်မူသည်။ ဣန္ဒြေ ၂၂-ပါးကို အစဉ်အတိုင်း ဟောသော သုတ်ကား မရှိ။ အဘိ၊ဌ၊၂။၁၁၈။ မူလဋီ၊၂။၇၈-ကြည့်။ သံ၊၃။၁၇၉-၌ ဟောတော်မူသော ဣတ္ထိန္ဒြေ, ပုရိသိန္ဒြေ, ဇီဝိတိန္ဒြေ-၃-မျိုးကို ဝဋ္ဌိန္ဒြေ (= ဝဋ္ဌ၏ အကြောင်းဖြစ်သော ဣန္ဒြေ)ဟု အံ၊ဌ၊၃။၂၆၉။ သံ၊ဋီ၊၂။၄၉၃-၌ ဆိုသည်။ သံ၊၃။၁၈၀-၌ ဟောတော်မူသော အနညာတညဿာမီတိန္ဒြေ, အညိန္ဒြေ, အညာတာဝိန္ဒြေ – ၃-မျိုးကို လောကုတ္တရိန္ဒြေဟု သံ၊ဌ၊၃။၂၆၉-၌ ဆိုသည်။ ဣန္ဒြေ ၂၂-ပါးနှင့် စပ်၍ မှတ်ဖွယ်ကို အဘိ၊ဌ၊၂။၁၁၈-၉၊၁၂၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၂၂-၄-ကြည့်။ ဝိပ္ပသန္နာနိ ခေါ တေ အာဝုသော ဣန္ဒြိယာနိ။ ဝိ၊၃။၁၁။ မ၊၁။၂၂၇။ ဣန္ဒြိယာနိတိ မနစ္ဆဋ္ဌာနိ ဣန္ဒြိယာနိ။ သာရတ္ထ၊၃။၁၆၄။ ဣန္ဒြိယာနဉ္ဇသမတံ ပဋိဝိဇ္ဈာ (ဝိ၊၃။၂၆၉။ အံ၊၃။၃၃၁)-တိ သဒ္ဓါဒီနံ ဣန္ဒြိယာနံ သမတံ သမဘာဝံ။ ဝိ၊ဌ၊၃။၃၆၅။ အံ၊ဌ၊၃။၁၂၄။ ဣန္ဒြိယေသု ဂုတ္တဒ္ဓါရော (ဒီ၊၁။၅၉။ အံ၊၁။၁၁၁)တိ မနစ္ဆဋ္ဌေသု ဣန္ဒြိယေသု ပိဟိတဒ္ဓါရော ဟောတိ။ ဒီ၊ဌ၊၁။၁၆၄။ အံ၊ဌ။၂။၈၃။ ဣန္ဒြိယေသု အသံဝုတံ။ ဓမ္မ။၁၄။ ဣန္ဒြိယေသူတိ စက္ခာဒီသု ဆသု ဣန္ဒြိယေသု။ ဓမ္မ၊ဌ၊၁။၄၇။(–ဒီ၊၂။၁၅၅၊၂၀၃။ ဒီ၊၃။၁၉၉၊၂၃၃။ မ၊၁။၂၂၇။ မ၊၂။၁၂၄။ သံ၊၁။၄၂၈။ အံ၊၁။၃၄၉။ အဘိ၊ဓ။၁၅၊၂၆၁။ ဓမ္မ။၂၇။ သုတ္တနိ။၃၅၈။ ထေရ။၂၅၉၊၂၇၈၊၂၉၆၊၃၂၂။ နေတ္တိ။၁၄၇။ အဘိ၊ဌ၊၁။၉၅။ဓမ္မ၊ဌ၊၁။၃၉၀။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၂။၁၅၀။ ထေရ၊ဌ၊၁။၄၁၉။ ထေရ၊ဌ၊၂။၆၀၊၁၅၇၊၂၇၅။ နေတ္တိ၊ဌ။၂၅၅။) (က) (ခ) ကမ္မသဉ္ဇနိတာနိ တာဝ ဣန္ဒြိယာနိ ကုသလာကုသလံ ကမ္မံ ဥလ္လိဂေ်နွိ၊ တေန စ သိဋ္ဌာနိတိ ဣန္ဒလိဂ်ဌေန ဣန္ဒသိဋ္ဌဌေန စ ဣန္ဒြိယာနိ။ အဘိ၊ဌ၊၂။၁၁၉။ ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၈၁-၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၂၂။ (ဂ) (ဃ) (င) သဗ္ဗာနေဝ ပနေတာနိ ဘဂဝတာ ယထာဘူတတော ပကာသိတာနိ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓါနိ စာတိ ဣန္ဒဒေသိတဋ္ဌေန ဣန္ဒဒိဋ္ဌဋ္ဌေန စ ဣန္ဒြိယာနိ၊ တေနေဝ ဘဂဝတာ မုနိန္ဒေန ကာနိစိ ဂေါစရာသေဝနာယ ကာနိစိ ဘာဝနာသေဝနာယ သေဝိတာနိတိ ဣန္ဒဇုဋ္ဌဋ္ဌေနာပိ ဣန္ဒြိယာနိ။ ၎င်းဌများ၊ နိတိ၊ သုတ္တ။၇၆၃။ (စ) (ဆ)အပိ စ အာဓိပစ္စသခ်ါတေန ဣဿရိယဋ္ဌေနာပိ တောနိ ဣန္ဒြိယာနိ။ ၎င်းကျမ်းများ။ ဣဿရဋ္ဌေနာ-(ဝိဘာဝိနီ။၂၂၂) တိ ဣဿရသခ်ါတေန အတ္ထေန,ဣဿရဘာဝေန ဝါ ဟေတုဘူတေန၊ တေန ဣန္ဒြိယသဒ္ဒေါ ဣဿရတ္ထဝါစကော အနိပ္ပန္နပါဋိပဒိကောတိ ဒဿေတိ။ နိပ္ပန္နပါဋိပဒိကောတိ ဝါ၊ ဤသတိ စက္ခုဝိညာဏာဒီနိ အတ္တနော ဝသေ ဝတ္တာပနဝသေန အဘိဘဝတီတိ ဤသိယံ၊ ကတ္တရိ ဏျပစ္စယော၊ နိရုတ္တိနယေန ပန ဣန္ဒြိယနွိ ဝုတ္တနွိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ မဏိမဉ္ဇူ၊၂။၂၅၈။ (ဆ)ဣမသ္မိဉ္ဇေတ္ထ ဣန္ဒနွိ ပရမိဿရိယံ ကရောနွိစ္စေဝ ဣန္ဒြိယာနိ။ မူလဋီ၊၂။၇၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၁၈၆။ အပိ စ ဣန္ဒနွိတိ ဣန္ဒြိယာနိ။ နိတိ၊ သုတ္တ။၇၆၃။ (င) ဣန္ဒဋ္ဌကာရာပနဋ္ဌေနာပိ ဝါ ဣန္ဒြိယာနိ နာမ။ မဏိမဉ္ဇူ၊၂။၂၅၈။

ဣန္ဒြိယ၂ (တိ) [ဣန္ဒြိယ+ဏ] ဣန္ဒြေနှင့် ပြည့်စုံသော၊ သတ္တဝါ။ ဣန္ဒြိယလောက-ကြည့်။

ဣန္ဒြိယအသံဝရ (ပု) [ဣန္ဒြိယ+အသံဝရ] စက္ခုစသော ဣန္ဒြေခြောက်ပါး (တံခါးခြောက်ပေါက်)တို့ကို– မစောင့်စည်း – မပိတ်ဆို – မလုံခြုံစေ–ခြင်း။ ကော စာဟာရော တိဏ္ဏံ ဒုစ္စရိတာနံ၊ ဣန္ဒြိယအသံဝရောတိဿဝစနိယံ။ အံ၊၃။၃၄၆။ ဣန္ဒြိယသံဝရ-နှင့် ယှဉ်ကြည့်။

ဣန္ဒြိယကထာ (ထီ) [ဣန္ဒြိယ+ကထာ] (၁) ဣန္ဒြေတို့ကိုဆိုရာ–စကားရပ်–အပိုင်းအခဏ်း၊

http://www.dhammadownload.com

ဣန္ဒြိယကထာ။ (က) အဘိဓမ္မပိဋက ကထာ-ဝတ္ထုပါဠိ၊ ၁၉-ဝဂ်၊ ၈-ကထာ။ အဘိ၊ က။ ၄၂၆-၇။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၇၀။ (ခ) ခုဒ္ဒကနိ-ကာယ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂပါဠိ၊ ၁-ဝဂ်၊ ၄-ကထာ။ ပဋိသံ။ ၁၉၈၊၂၃၀။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၄။ (၂) ဣန္ဒြေနှင့်စပ်သောစကား။ ဣန္ဒြိယကထံ ဗလ-ကထံ....ကထေတိ။ မဟာနိ။၃၇၆။

ဣန္ဒြိယကိစ္စ (နာ) [ဣန္ဒြိယ+ကိစ္စ] ဣန္ဒြေတို့၏ ကိစ္စ။ (ဣန္ဒြေတို့၏ကိစ္စများကို အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၂၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၂၃-၄၈ကြည့်) အတ္တ-နော အဘ္တနော ဣန္ဒြိယကိစ္စံ သာဓေန္တိ။ မူလဋီ၊ ၂။၈၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၁၆၇။

ဣန္ဒြိယကုသလ (တိ) [ဣန္ဒြိယ+ကုသလ] ဣန္ဒြေ-တို့၌ လိမ္မာသော၊သူ။ ဣဒ္ဓိပါဒကုသလာ ဣန္ဒြိယကုသလာ ဗလကုသလာ။ မဟာနိ။ ၅၂၊၅၅၊၂၅၃။

ဣန္ဒြိယဂုတ္တ (တိ) [ဣန္ဒြိယ+ဂုတ္တ] ဣန္ဒြေကို စောင့်ရှောက်သော၊ စောင့်ရှောက်အပ်သော ဣန္ဒြေရှိသော၊သူ။ ဣန္ဒြိယဂုတ္တော နိပကော သတိမာ။ သံ၊၁။၁၅၆။

ဣန္ဒြိယဂုတ္တိ (ထီ) [ဣန္ဒြိယ+ဂုတ္တိ] ဣန္ဒြေတို့ကို စောင့်ထိန်းခြင်း။ ဣန္ဒြိယဂုတ္တိ သန္တ၊ဋီ၊ ပါတိ-မောက္ခေ စ သံဝရော။ ဓမ္မ။၆၇။ ဣန္ဒြိယဂုတ္တိ-တိ ဣန္ဒြိယသံဝရော။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၇၆။

ဣန္ဒြိယစရိယာ (ထီ) [ဣန္ဒြိယ+စရိယာ] ဣန္ဒြေတို့၏ဖြစ်ပေါ်ခြင်း။ သဟ ဇဝနာယ ဣန္ဒြိယစရိ-ယာယ ပဋိပန္နဿ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၄၀။

ဣန္ဒြိယဇာတက (နာ) [ဣန္ဒြိယ+ဇာတက] ဣန္ဒြိ-ယဇာတ်။ ခုဒ္ဒကနိကာယဇာတကပါဠိ၊ ၈-နိပါတ်၊ ၇-ဇာတ်။ ဇာ၊၁။၁၈၃။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၄၃၈၊၄၄၅။

ဣန္ဒြိယဋ္ဌ (ပု) [ဣန္ဒြိယ+အတ္ထ] ဣန္ဒြိယသဒ္ဒါ၏ အနက်သဘော။ ဣန္ဒလိင်္ဂဋ္ဌော ဣန္ဒြိယဋ္ဌော.... ဣန္ဒဇုဋ္ဌဋ္ဌော ဣန္ဒြိယဋ္ဌော။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။၁၂၂။

ဣန္ဒြိယဋ္ဌက (တိ) [ဣန္ဒြိယ+အဋ္ဌက] ဣန္ဒြေရှစ်ပါးအပေါင်း။ ဣန္ဒြိယဋ္ဌကေ ဥပေကွိန္ဒြိယံ ဟောတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀၁။

ဣန္ဒြိယဋ္ဌသမ္ဘဝ (ပု) [ဣန္ဒြိယ+အတ္ထ+သမ္ဘဝ] ဣန္ဒြိယ အနက်သဘော၏ ဖြစ်သင့်ခြင်း။ အညာတာဝိန္ဒြိယ (ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၁၉၈)ကြည့်။

ဣန္ဒြိယဒမ (ပု) [ဣန္ဒြိယ+ဒမ] ဣန္ဒြေတို့ကို-ဆုံးမခြင်း-စောင့်စည်းခြင်း။ ဣန္ဒြိယဒမေန ဥပေတော။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၁၅။ ဣန္ဒြိယဒမေနာ-တိ တတော ဧဝ အရိယေန ဣန္ဒြိယ-သံဝရေန ဥပဂတော။ သံ၊ဋီ၊၁။၂၆၁။ ဒမ (-ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၈၃) လည်း ကြည့်။

ဣန္ဒြိယဒမန (နာ) [ဣန္ဒြိယ+ဒမန] ဣန္ဒြိယဒမ နှင့် အနက်တူ။ ဒမ (ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၀။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊ ၄။၄၃၇။) သံယမ (ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၁၄၇) ကြည့်။

ဣန္ဒြိယဒမနပဋိပဒါ (ထီ) [ဣန္ဒြိယဒမန+ပဋိ-ပဒါ] ဣန္ဒြေတို့ကို ဆုံးမခြင်းအကျင့်။ ဒမ၊ (အံ၊ဋ္ဌ၊၂၊၃၄၅) ကြည့်။

ဣန္ဒြိယဒေသနာ (ထီ) [ဣန္ဒြိယ+ဒေသနာ] ဣန္ဒြေတို့ကို ဟောကြားခြင်း။ ခန္ဓာယတန-ဒေသနာ သခေ်ပဒေသနာ၊ ဣန္ဒြိယဒေသနာ ဝိတ္ထာရဒေသနာ။ မူလဋီ၊၂။၄၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊ ၂။၁၇၉။ (-အနုဋီ၊၃။၂၁၅။)

ဣန္ဒြိယဓမ္မ (ပု) [ဣန္ဒြိယ+ဓမ္မ] ဣန္ဒြေတရား။ တေ ဧဝ အဋ္ဌ ဣန္ဒြိယဓမ္မာ၊ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၄၁။ သောဋ္ဌသိန္ဒြိယဓမ္မာ စ။ သင်္ဂဟ။၄၉။

ဣန္ဒြိယဓိရ (တိ) [ဣန္ဒြိယ+ဓီရ] ဣန္ဒြေတို့၌-ဉာဏ်ကို ဖြစ်စေသော-ပညာရှိသော၊ သူ။ အပိစ ခန္ဓဓီရာ....ဣန္ဒြိယဓီရာ။ မဟာနိ။ ၃၄။

http://www.dhammadownload.com

ဣန္ဒြိယနာနတ္တ (နာ) [ဣန္ဒြိယ+နာနတ္တ] ဣန္ဒြေတို့၏ ထူးသည်၏အဖြစ်၊ ဣန္ဒြေထူးခြားခြင်း။ ဣန္ဒြိယနာနတ္တေန ဥဂ္ဃဋိတညူ ပုဂ္ဂလော.... ဟောတိ၊ ပေဋကော။ ၁၈၉။ ဣန္ဒြိယဝေမတ္တ-တာ-လည်း ကြည့်။

ဣန္ဒြိယနိယမ (ပု)[ဣန္ဒြိယ+နိယမ] ဣန္ဒြေတို့ကို သတ်မှတ်ခြင်း။ ဝိပဿနာနိယမေန ဣန္ဒြိယ-နိယမေန စ ဝုတ္တာ တယော ပုဂ္ဂလာ။ ပဋိသံ၊ ၌၊၂။၁၆၃။

ဣန္ဒြိယန္တရ (တိ) [ဣန္ဒြိယ+အန္တရ] (၁) ဣန္ဒြေအထူး။ (၂) ဣန္ဒြေ။ ခန္ဓန္တရံ အာယဘနန္တရံ ဓာတုန္တရံ ဣန္ဒြိယန္တရံ...ဝိဘဇန္တော။ အဘိ၊ ၌၊၁။၁၂။ ခန္ဓန္တရ (မူလဋီ၊၁။၁၈) နှင့် ယှဉ်ကြည့်။

ဣန္ဒြိယပစ္စယ (ပု) [ဣန္ဒြိယ+ပစ္စယ] အကြီးအကဲ အဖြစ်ဖြင့်–အစိုးရသည်၏အဖြစ်ဖြင့်–ကျေးဇူးပြုတတ်သောတရား။ ဣန္ဒြိယပစ္စည်း။ (ဣတ္ထိန္ဒြေ, ပုရိသိန္ဒြေ-ကြဉ်သော ဣန္ဒြေ ၂၀-ဟူသော ပစ္စည်း အကြောင်းတရား။ ထိုဣန္ဒြေ ၂၀-တို့တွင် စက္ခုန္ဒြေစသောငါးပါးသည် နာမ်တရားတို့အားသာ ကျေးဇူးပြု၍ ကြွင်းသော ဣန္ဒြေတို့သည် ရုပ်,နာမ်၂-ပါးစုံအား ကျေးဇူးပြုသည်။ အဘိ၊ ၌၊၃။၃၅၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၇၀-ကြည့်။ သင်္ဂဟ။၅၆-လည်းကြည့်။) ဣန္ဒြိယ-ပစ္စယောတိ—စက္ခုန္ဒြိယံ စက္ခုဝိညာဏဓာ-တုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ ဣန္ဒြိယ-ပစ္စယေန ပစ္စယော။ ပဋ္ဌာန၊၁။၇။

ဣန္ဒြိယပစ္စယာလာဘ (ပု) [ဣန္ဒြိယပစ္စယ+အလာဘ] ဣန္ဒြိယပစ္စည်းကို မရခြင်း။ ဣန္ဒြိ-ယပစ္စယာလာဘော ဇီဝိတိန္ဒြိယံ သန္ဓာယ ဝုတ္တော။ မူလဋီ၊၃။၂၁၅။ (–အနုဋီ၊၃။၂၈၈)။

ဣန္ဒြိယပဉ္စက (တိ) [ဣန္ဒြိယ+ပဉ္စက] ဣန္ဒြေငါးပါးအပေါင်း။ ဣန္ဒြိယသင်္ဂဟိတတ္တာ ဣန္ဒြိယ-ပဉ္စကဝသေန။ ပဋိသံ၊ ၌၊၂။၇၇။

ဣန္ဒြိယပညတ္တိ (ထီ) [ဣန္ဒြိယ+ပညတ္တိ] ဣန္ဒြေတို့ကို–ဣန္ဒြေတို့ဟု–ပညတ်ခြင်း–ဖော်ပြခြင်း–ထားခြင်း၊ ဣန္ဒြိယပညတ်။ ကိတ္တာဝတာ ဣန္ဒြိယာနံ ဣန္ဒြိယပညတ္တိ၊ အဘိ၊ပု။၁၀၂။ (–အဘိ၊က။၂၃၈။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၅။)

ဣန္ဒြိယပရိပါက (ပု) [ဣန္ဒြိယ+ပရိပါက](က) (သဒ္ဓါစ်သော) ဣန္ဒြေတို့၏ရင့်ကျက်ခြင်း။ (ခ) (စက္ခုစသော) ဣန္ဒြေတို့၏ ရင့်ရော်ခြင်း၊ အိုခြင်း။ (က) ဣန္ဒြိယပရိပါကံ အာ-ဂမယမာနော (ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၁၅)တိ သဒ္ဓါဒိဣန္ဒြိ-ယာနံ ဝိမုတ္တိပရိပါစနဘာဝေန ပရိပက္ကံ ပဋိ-မာနေန္တော။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၂။ ၂၀၅။ (–စူဋ္ဌ-နိ။၁၇၂။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၃။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၈။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၂။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၂၈၈။ သုတ္တနိ၊ ၌၊၁။၁၂၄။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၁၇။) (ခ) အာယုနော သံဟာနိ ဣန္ဒြိယာနံ ပရိ-ပါကောတိ.... အာယုက္ခယစက္ခာဒိဣန္ဒြိယပရိ-ပါကသညိတာယ ပကတိယာ ဒီပိတာ။ မ၊ဋ္ဌ-၁။၂၂၀။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၆၄။

ဣန္ဒြိယပရောပရိယ (နာ) [ဣန္ဒြိယ+ပရောပရိယ (=ပရောပရ+ဏျ)]ဣန္ဒြေတို့၏ မြတ်သည်၏အဖြစ်, ယုတ်သည်၏အဖြစ်၊ ဣန္ဒြေအမြတ်အယုတ်၊ ဣန္ဒြေတိုးပွါးခြင်း,ယုတ်လျော့ခြင်း။ အောက်ပုဒ်–ကြည့်။

ဣန္ဒြိယပရောပရိယဉာဏ (နာ) [ဣန္ဒြိယပရော-ပရိယ+ဉာဏ] ဣန္ဒြေအမြတ်အယုတ်–ဣန္ဒြေ တိုးပွါးခြင်း ယုတ်လျော့ခြင်း–ကို သိသော ဉာဏ်၊ ဣန္ဒြိယပရောပရိယဉာဏ်။ ပုရိသပုဂ္ဂလ-ပရောပရိယဉာဏံ ဝုစ္စတိ ပုရိသပုဂ္ဂလာနံ တိက္ခမုဒုဝသေန ဣန္ဒြိယပရောပရိယဉာဏံ၊ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၁၄။

ဣန္ဒြိယပရောပရိယတ္တ (နာ) [ဣန္ဒြိယ+ပရောပရိ-ယတ္တ] ဣန္ဒြိယပရောပရိယ–နှင့် အနက်တူ။ တထာဂတော ပရသတ္တာနံ ပရပုဂ္ဂလာနံ ဣန္ဒြိယပရောပရိယတ္တံ ယထာဘူတံ ပဇာ-

http://www.dhammadownload.com

နာတိ။မ၊၁။၁၀၀။ အံ၊၃။၂၈၃။ အဘိ၊ဝိ။ ၃၂၉။ ပဋိသံ။၃၅၇။ ဣန္ဒြိယပရောပရိယတ္တန္တိ သဒ္ဓါဒီနံ ဣန္ဒြိယာနံ ပရဘာဝဉ္စ အပရဘာ-ဝဉ္စ ဝုစိဉ္စ ဟာနိဉ္စာတိ အတ္ထော။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၃၃၅။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၉၆။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၀၄။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၃၄။ သာရတ္ထ၊၃။၂၂၂။(–သံ၊ ၃။၂၆၆။) အောက်ပုဒ်လည်း ကြည့်။

ဣန္ဒြိယပရောပရိယတ္တဉာဏ (နာ) [ဣန္ဒြိယပရော-ပရိယတ္တ+ဉာဏ] (ဝေနေယျသတ္တဝါတို့၏ သဒ္ဓါအစရှိသောငါးပါးသော) ဣန္ဒြေအမြတ် အယုတ်– ဣန္ဒြေတိုးပွါးခြင်း ယုတ်လျော့ ခြင်း– ဣန္ဒြေအနုအရင့်–ကို သိသောဉာဏ်။ ဣန္ဒြိယပရောပရိယတ္တဉာဏ (ပဋိသံ။၄။စူဋ္ဌနိ။ ၁၆၅)နှိ...ပရာနိ စ အပရာနိ စ ပရာပရာနိတိ ဝတ္တဗ္ဗေ သန္ဓိဝသေန ရောကာရံ ကဘ္ဘာ ပရောပရာနိတိ ဝုစ္စတိ၊ ပရောပရာနံ ဘာဝေါ ပရောပရိယံ၊ ပရောပရိယမေဝ ပရောပရိ-ယတ္တံ၊ ဝေနေယျသတ္တာနံ သဒ္ဓါဒီနံ ပဉ္စန္နံ ဣန္ဒြိယာနံ ပရောပရိယတ္တံ ဣန္ဒြိယပရောပရိ-ယတ္တံ၊ဣန္ဒြိယပရောပရိယတ္တသ ဉာဏံ ဣန္ဒြိယ-ပရောပရိယတ္တဉာဏံ၊ ဣန္ဒြိယာနံ ဥတ္တမာ-နုတ္တမဘာဝဉာဏန္တိ အတ္ထော။ ဣန္ဒြိယ-ဝရောဝရိယတ္တဉာဏန္တိပိ ပါဌော၊ ဝရာနိ စ အဝရိယာနိ စ ဝရောဝရိယာနိ၊ဝရောဝရိယာနံ ဘာဝေါ ဝရောဝရိယတ္တန္တိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ အဝရိယာနိတိ စ နဥတ္တမာနိတိ အတ္ထော။ အထ ဝါ ပရာနိ ဩပရာနိ စ ပရောပရာနိ။ တေသံ ဘာဝေါ ပရောပရိယန္တိ ယောဇေ-တဗ္ဗံ၊ဩပရာနိတိ စ ဩရာနိတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ လာမကာနိတိ အတ္ထော။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၃။ စူဋ္ဌနိ၊ ဋ္ဌ။၄၈-၉။ (ဒီ၊ဋီ၊၁။၅၉။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊ ၁။၂၂၀-ဘို့၌ ပရသဒ္ဒါ အဓိက အနက်ရှိ၏-ဟု ဆိုကြသည်)

ဣန္ဒြိယပရောပရိယတ္တသုတ္တ (နာ) [ဣန္ဒြိယပရော-ပရိယတ္တ+သုတ္တ]ဣန္ဒြိယပရောပရိယတ္တသုတ်။ သံယုတ္တနိကာယမဟာဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဋိ၊ ၈-သံ ယုတ်၊ ၂-ဝဂ်၊ ၁၀-သုတ်။ သံ၊၃။၂၆၆။

ဣန္ဒြိယပါဋဝ (နာ) [ဣန္ဒြိယ+ပါဋဝ]ဣန္ဒြေတို့၏ ထက်သည်၏အဖြစ်။ တိက္ခပညသ ဣန္ဒြိယပါ-ဋဝေန သခ်ိတ္တရုစိဘာဝတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။ ၄၃၂။

ဣန္ဒြိယပုစ္ဆာ (ထီ) [ဣန္ဒြိယ+ပုစ္ဆာ] ဣန္ဒြေတို့ ကို မေးခြင်း။အပရာပိ တိသော ပုစ္ဆာ ဣန္ဒြိ-ယပုစ္ဆာ ဗလပုစ္ဆာ ဗောဇ္ဈင်ပုစ္ဆာ။ မဟာနိ။ ၂၆၄။

ဣန္ဒြိယပ္ပတ္တ (တိ) [ဣန္ဒြိယ+ပတ္တ] ဣန္ဒြေသို့ ရောက်သော။ သမာဓိဝီရိယာနိ ပန ဣန္ဒြိယပ္ပ-တ္တာနိ နဟောန္တိ။အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၃၈။(–မူလဋီ၊ ၃။၁၅၈။)

ဣန္ဒြိယဗဒ္ဓ (တိ) [ဣန္ဒြိယ+ဗဒ္ဓ] ဣန္ဒြေနှင့်ဖွဲ့စပ် သော။ အတ္ထိ ဣန္ဒြိယဗဒ္ဓညေဝ ဒုက္ခန္တိ၊ အာ-မန္တာ။အဘိ၊က။၃၉၇။(–အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃၊၂၅၆။)

ဣန္ဒြိယဗဒ္ဓကထာ (ထီ) [ဣန္ဒြိယဗဒ္ဓ+ကထာ] ဣန္ဒြေနှင့်စပ်သော သုခ,ဒုက္ခ စသည်ကို ပြဆို ရာဖြစ်သောစကား။ အဘိ၊က။၃၉၇။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊၃၊၂၅၆-၇။

ဣန္ဒြိယဗဒ္ဓမ္မေ (ပု) [ဣန္ဒြိယဗဒ္ဓ+ဓမ္မ] ဣန္ဒြေနှင့် စပ်သောတရား။ အတ္တာနံ အဓိကိစ္စ ဥဒ္ဒိသ ပဝတ္တာ အဇ္ဈတ္တာ။ ဣန္ဒြိယဗဒ္ဓခမ္မာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊၂၊၁၀၆။

ဣန္ဒြိယဗဒ္ဓရူပ (နာ)[ဣန္ဒြိယဗဒ္ဓ+ရူပ]ဣန္ဒြေနှင့်စပ် သောရုပ်၊ဣန္ဒြိယဗဒ္ဓရုပ်။ ဣန္ဒြိယဗဒ္ဓရူပဝသေ-နပါဋိယံ ဟိနဒုကနိဒ္ဒေသော ပဝတ္တော။အနု-ဋီ၊၂။၁၄။ (–ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၉၆။)

ဣန္ဒြိယဗလဝေမတ္တဉာဏ (နာ) [ဣန္ဒြိယ+ဗလ+ ဝေမတ္တ+ဉာဏ] ဣန္ဒြေဗိုလ်တို့၏ ထူးခြား ခြင်း၌ဖြစ်သောဉာဏ်။ တဿ အာယသ္မတော နတ္ထိ ဣန္ဒြိယဗလဝေမတ္တဉာဏံ။ပေဋကော။၂၂။

http://www.dhammadownload.com

ဣန္ဒြိယဘာဝနာ (ထီ) [ဣန္ဒြိယ + ဘာဝနာ] ဣန္ဒြေဘို့ကို ပွါးများခြင်း။ (ဒွါရခြောက်ပါး တို့၌ အာရုံခြောက်ပါး ထင်လာသောအခါ ဣဋ္ဌာရုံ၌ နှစ်သက်ခြင်း, အနိဋ္ဌာရုံ၌ မနှစ်သက်ခြင်း, မဇ္ဈတ္တာရုံ၌ နှစ်သက်ခြင်း မနှစ်သက်ခြင်းဘို့ ဖြစ်တတ်၏၊ ထိုနှစ်သက်ခြင်း စသည်ကို သိအောင်ဆင်ခြင်ကာ ဝိပဿနုပေက္ခာကို ဖြစ်စေခြင်းသည် ဣန္ဒြိယဘာဝနာ မည်၏။ မ၊၃။၃၄၈-၉။ ကြည့်။ စိတ်ကိုဘပ်မက်ခြင်း, ပြစ်မှားခြင်း, တွေဝေခြင်း ဖြစ်ခွင့်မပေးမူ၍ သိမ်းဆည်းဆင်ခြင်ကာ ဝိပဿနာကို သခ်ါရုပေက္ခာ တိုင်အောင် ရောက်စေခြင်းသည် ဣန္ဒြိယဘာဝနာ မည်၏။ မ၊၄၊၄။၂၅၁။ မ၊ဋီ၊ ၃။၄၃၉-၄၄၀။ ကြည့်။ သဒ္ဓိန္ဒြေစသော ဣန္ဒြေငါးပါးကို ပွါးများခြင်းသည်လည်း ဣန္ဒြိယဘာဝနာမည်၏။ သဒ္ဓိန္ဒြေ စသည်ဘို့ကို သုံးပါးစီသော အခြင်းအရာအားဖြင့် သုတ်သင်စင်ကြယ်စေခြင်းသည်လည်း ၎င်းဣန္ဒြေတို့ကို ပွါးများခြင်း = ဣန္ဒြိယဘာဝနာ မည်၏။ အကျယ်ကို အံ၊၄၊၁၊၃၈၇-၈။ ပဋိသံ။၁၉၈-၉-ကြည့်) သာ မေ ဘဝိဿတိ ဣန္ဒြိယဘာဝနာ။ ဝိ၊၃။၄၀၈။ (–မ၊၃။၃၄၈။ ပဋိသံ။ ၂၀၀။)

ဣန္ဒြိယဘာဝနာကထာ (ထီ) [ဣန္ဒြိယဘာဝနာ+ ကထာ] ဣန္ဒြိယဘာဝနာကို ဆိုရာဖြစ်သော စကား။ ဟန္ဒာဟံ ဣမိဿံ ပရိသဘိ ဘိက္ခုသံသဿ ဣန္ဒြိယဘာဝနာကထံ ကာရေမိ။ မ၊၄၊၄။၂၅၀။

ဣန္ဒြိယဘာဝနာနုယုတ္တ (တိ) [ဣန္ဒြိယဘာဝနာ+ အနုယုတ္တ] ဣန္ဒြိယဘာဝနာကို အဖန်ဖန်အား ထုတ်သော၊သူ။ အယံ ဟိ ဝိမောက္ခကထာ ဣန္ဒြိယဘာဝနာနုယုတ္တဿ ဝိမောက္ခသဗ္ဘာဝတော ဣန္ဒြိယကထာနန္တရံ ကထိတာ။ ပဋိသံ၊ ၄၊၂။၁၄၇။

ဣန္ဒြိယဘာဝနာသုတ္တ (နာ) [ဣန္ဒြိယဘာဝနာ+ သုတ္တ] ဣန္ဒြိယဘာဝနာသုတ်။ မဇ္ဈိမနိကာယ ဥပရိပဏ္ဏာသပါဠိ၊ ၅-ဝဂ်၊ ၁၀-သုတ်။ မ၊၃။ ၃၄၇၊၃၅၂။

ဣန္ဒြိယဘူမိ (ထီ) [ဣန္ဒြိယ+ဘူမိ] ဣန္ဒြိယဘုံ၊ သဒ္ဓါစသော ဣန္ဒြေတို့၏ ဖြစ်ရာဌာန။ ဣန္ဒြိယဘူမိ(နေတ္တိ၊၃)တိ သဒ္ဓါဒိနံ ဝိမုတ္တိပရိပါစနိန္ဒြိယာနံ သမောသရဏဋ္ဌာနတ္တာ ဝုတ္တံ။ နေတ္တိ၊၄။၁၉။

ဣန္ဒြိယဘေဒ (ပု) [ဣန္ဒြိယ+ဘေဒ] ဣန္ဒြေတို့၏ အပြား။ ဣန္ဒြိယဘေဒေန တိက္ခိန္ဒြိယာ မဇ္ဈိမိန္ဒြိယာ မုဒိန္ဒြိယာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၈၅။

ဣန္ဒြိယမုဒုတာ (ထီ) [ဣန္ဒြိယ + မုဒု + တာ] ဣန္ဒြေတို့၏ နူးညံ့သည်၏အဖြစ်။ နာ စ ဣန္ဒြိယမုဒုတာ အဘဗ္ဗဘာကာရော ဓမ္မော။ မူလဋီ၊ ၃။၉၈။

ဣန္ဒြိယယမက (နာ) [ဣန္ဒြိယ+ယမက] ဣန္ဒြိယယမိုက်။ ယမိုက်-၁၁-ကျမ်းတွင် ဒသမမြောက်နောက်ဆုံး ယမိုက်ကျမ်း။ ယမက၊၃။၇၃၊ ၃၃၁။ တံ မူလယမကံ.... ဣန္ဒြိယယမကန္တိ ဒသဝိဓေန ဝိဘတ္တံ။ အဘိ၊၄၊၁။၉။

ဣန္ဒြိယရူပ (နာ) [ဣန္ဒြိယ+ရူပ] ဣန္ဒြိယရုပ်။ (ပသာဒရုပ် ၅-ခု၊ ဘာဝရုပ် ၂-ခု၊ ဇီဝိတရုပ် ၁-ခု၊ ပေါင်း ၈-ခုကို ဣန္ဒြိယရုပ်ဟု ဆိုသည်) ပသာဒဘာဝဇီဝိတသခ်ါတံ အဌဝိဓမ္မိ ဣန္ဒြိယရုပံ နာမ။ သင်္ဂဟ။၁၁၀။ ဣန္ဒြိယရူပေသု ယံ ယံ ပဋိသန္ဓိယံ လဗ္ဘတိ။ မူလဋီ၊၃။ ၂၀၉။ အနုဋီ၊၃။၂၈၁။

ဣန္ဒြိယလောက(ပု) [ဣန္ဒြိယ+လောက] ဣန္ဒြေနှင့် ပြည့်စုံသောသတ္တဝါအပေါင်း။(က)(အာနေဥသမာဓိ များသည်အဖြစ်ကြောင့်)စင်ကြယ်သောဣန္ဒြေနှင့်ပြည့်စုံသောသတ္တဝါအပေါင်း၊ အရူပါဝစရသတ္တဝါ။ (ခ)ဝိမုတ္တိ(မင်္ဂ,ဖိုလ်)ကို

http://www.dhammadownload.com

ကုန်းဝိကာရ (ပု) [ကုန်းဝိ+ကာရ] စက္ခု စသော ကုန်းတို့၏ ဖောက်ပြန်ခြင်း။ ကုန်းဝိကာရံ ဒိဿ၁။ ဇာ၊၅၊၁၂၂။ ဇာ၊၆၊၇။ ၁၆၀။ (–ဇာ၊၆၊၄။၁၂၁။)

ကုန်းဝိပဿကာရ (ပု) [ကုန်းဝိ+ဝိပဿကာရ] ကုန်းတို့ ဖောက်ပြန်ခြင်း။ တဿ ကုန်းဝိပဿကာရံ ဒိဿ၁။ ဇာ၊၆၊၁။၅၀၇။

ကုန်းဝိဘင် (ပု) [ကုန်းဝိ + ဝိဘင်] (၁) ကုန်းခြေ ၂၂-ပါးတို့ကို အကျယ်ဝေဘန်ဟော ကြားရာဖြစ်သော ပါဠိတော်၊ ကုန်းဝိဘင်း ပါဠိတော်။ အဘိဓမ္မပိဋကဝိဘင်ပါဠိ၊ ၅-ဝိဘင်း။ အဘိ၊ပိ။၁၂၀-၁၄၁။ (၂) ကုန်းဝိသဲယုတ်ဟု ဆိုအပ်သော ကုန်းဝိဘင်း။ (၁) ကုန်းဝိဘင်ကို ပန ကုန်းဝိဘင်နှံ.... ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဝိ၊၅၊၁။၁၂၂။ ဝိသု၅၊၁။၁၆၀။ (၂) ကုမဿိ ကုန်းဝိဘင်ကို (သံ၊၅၊၃။၂၇၃)တိ ကုမဿိ ကုန်းဝိသဲယုတ္တာသညိတေ ကုန်းဝိဘင်ေ။ သံ၊၂၊ ၂။၄၉၇။ ကုန်းဝိဝိသဲယုဘ္ဘ-လည်း ကြည့်။

ကုန်းဝိသယ (ပု) [ကုန်းဝိ+ဝိသယ] ကုန်းတို့၏အာရုံ။ သောပိ သုပါကဋ္ဌဘာဝေန ကုန်းဝိသယော ဝိယ ဟောတိ။ မ၊၁၊၃။ ၂၂၀။ (–မူလဋီ၊ ၂။၃၃)။

ကုန်းဝိသေသ (ပု) [ကုန်းဝိ+ဝိသေသ] ကုန်းတို့ ကြီးကျယ်ခြင်း။ ကုန်းဝိသေသော ဝိယ ဟောတိ။ မ၊၁၊၃။ ၂၂၀။ (–မူလဋီ၊ ၂။၃၃)။

ကုန်းဝေကလ္လ (ပု) [ကုန်းဝိ+ဝေကလ္လ] ကုန်းတို့ ချို့တဲ့ခြင်း။ ကုန်းဝိဝေကလ္လံ နု ပါပုကာတိ။ စဒိယာ၊၁။၃၀၂။ ဒီ၊၁၊၁။၀၀။ သီ၊၁၊သစ်၊၁။ ၂၀၀။ (–မ၊၁၊ ၂။၁၃၁။ ဝိသု၁၊ ၂။၃၄၅)။

ကုန်းဝေဒက (ပု) [ကုန်းဝိ+ဝေဒက] ကုန်းတို့ ခံစားခြင်း။ ကုန်းဝိဝေဒကော ဝိယ ဟောတိ။ မ၊၁၊၃။ ၂၂၀။ (–မူလဋီ၊ ၂။၃၃)။

ကုန်းဝေဒနာ (ပု) [ကုန်းဝိ+ဝေဒနာ] ကုန်းတို့ ခံစားခြင်း။ ကုန်းဝိဝေဒနာ ဝိယ ဟောတိ။ မ၊၁၊၃။ ၂၂၀။ (–မူလဋီ၊ ၂။၃၃)။

ကုန်းဝိသဲယုတ် (ပု) [ကုန်းဝိ+သဲယုတ်] ကုန်းတို့ ကြီးကျယ်ခြင်း။ ကုန်းဝိသဲယုတ်ဟု ဆိုအပ်သော ကုန်းဝိဘင်း။ (၁) ကုန်းဝိသဲယုတ်ဘေ် ပန ကုန်းဝိသဲယုတ်နှံ.... ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဝိ၊၅၊၁။၁၂၂။ ဝိသု၅၊၁။၁၆၀။ (၂) ကုမဿိ ကုန်းဝိဘင်ေ (သံ၊၅၊၃။၂၇၃)တိ ကုမဿိ ကုန်းဝိသဲယုတ္တာသညိတေ ကုန်းဝိဘင်ေ။ သံ၊၂၊ ၂။၄၉၇။ ကုန်းဝိဝိသဲယုဘ္ဘ-လည်း ကြည့်။

ကုန်းဝိသယ (ပု) [ကုန်းဝိ+ဝိသယ] ကုန်းတို့၏အာရုံ။ သောပိ သုပါကဋ္ဌဘာဝေန ကုန်းဝိသယော ဝိယ ဟောတိ။ မ၊၁၊၃။ ၂၂၀။ (–မူလဋီ၊ ၂။၃၃)။

ကုန်းဝေကလ္လ (ပု) [ကုန်းဝိ+ဝေကလ္လ] ကုန်းတို့ ချို့တဲ့ခြင်း။ ကုန်းဝိဝေကလ္လံ နု ပါပုကာတိ။ စဒိယာ၊၁။၃၀၂။ ဒီ၊၁၊၁။၀၀။ သီ၊၁၊သစ်၊၁။ ၂၀၀။ (–မ၊၁၊ ၂။၁၃၁။ ဝိသု၁၊ ၂။၃၄၅)။

ကုန်းဝေဒက (ပု) [ကုန်းဝိ+ဝေဒက] ကုန်းတို့ ခံစားခြင်း။ ကုန်းဝိဝေဒကော ဝိယ ဟောတိ။ မ၊၁၊၃။ ၂၂၀။ (–မူလဋီ၊ ၂။၃၃)။

ကုန်းဝေဒနာ (ပု) [ကုန်းဝိ+ဝေဒနာ] ကုန်းတို့ ခံစားခြင်း။ ကုန်းဝိဝေဒနာ ဝိယ ဟောတိ။ မ၊၁၊၃။ ၂၂၀။ (–မူလဋီ၊ ၂။၃၃)။

ကုန်းဝေမတ္တ (နာ) [ကုန်းဝိ+ဝေမတ္တ] ကုန်းတို့၏ ထူးခြားခြင်း။ ကုတိ ကုန်းဝိဝေမတ္တံ ဇဏ္ဍ ကာရဏာနီ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ မ၊၆၊၁။၁၀၄။

ကုန်းဝဝတ္ထာန (နာ) [ကုန်းဝိ+ဝဝတ္ထာန] စက္ခု စသော ကုန်းတို့ကို ပိုင်းခြား မှတ်သားခြင်း။

ကုန်းဝဝတ္ထာနလက္ခဏ (တိ) [ကုန်းဝိ+ဝဝတ္ထာန+လက္ခဏ] ကုန်းတို့ကို ပိုင်းခြားမှတ်သားခြင်း လက္ခဏာရှိသော။ ကုန်းဝိဝဝတ္ထာနလက္ခဏံ ဆဋ္ဌာယတနံ။ နေတ္တိ၊ ၂၅။ ကုန်းဝိဝဝတ္ထာနန္တိ စက္ခာဒီနံ ဆန္နံ ကုန်းယာနံ ဝဝတ္ထိတဘာဝေါ။ နေတ္တိ၊၆။၉၃။

ကုန်းဝသ (ပု) [ကုန်းဝ+သ] ကုန်းတို့၏ အလိုသို့ လိုက်သော ဘုရား။ သော ဝသပ္ပ-ဘော ယောဗုနမနုပ္ပတ္တော ကုန်းဝိသဝကော ဟုတ္ဝာ။ ထေရဂါ၊၁။၃၀၄။

ကုန်းဝိသဝကာ (တိ) [ကုန်းဝိသဝ+ကာ] ကုန်းတို့၏အလိုသို့ လိုက်သော ဘုရား။ ကုန်းဝိသဝကာ ဟောန္တိ ဝသပ္ပဝတ္တိနော။ ဝိ၊၁၊၁။၁၀၀။

ကုန်းဝိသဲယုတ် (ပု) [ကုန်းဝိ+သဲယုတ်] ကုန်းတို့ ကြီးကျယ်ခြင်း။ ကုန်းဝိသဲယုတ်ဟု ဆိုအပ်သော ကုန်းဝိဘင်း။ (၁) ကုန်းဝိသဲယုတ်ဘေ် ပန ကုန်းဝိသဲယုတ်နှံ.... ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဝိ၊၅၊၁။၁၂၂။ ဝိသု၅၊၁။၁၆၀။ (၂) ကုမဿိ ကုန်းဝိဘင်ေ (သံ၊၅၊၃။၂၇၃)တိ ကုမဿိ ကုန်းဝိသဲယုတ္တာသညိတေ ကုန်းဝိဘင်ေ။ သံ၊၂၊ ၂။၄၉၇။ ကုန်းဝိဝိသဲယုဘ္ဘ-လည်း ကြည့်။

ကုန်းဝိသဲယုတ် (ပု) [ကုန်းဝိ+သဲယုတ်] ကုန်းတို့ ကြီးကျယ်ခြင်း။ ကုန်းဝိသဲယုတ်ဟု ဆိုအပ်သော ကုန်းဝိဘင်း။ (၁) ကုန်းဝိသဲယုတ်ဘေ် ပန ကုန်းဝိသဲယုတ်နှံ.... ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဝိ၊၅၊၁။၁၂၂။ ဝိသု၅၊၁။၁၆၀။ (၂) ကုမဿိ ကုန်းဝိဘင်ေ (သံ၊၅၊၃။၂၇၃)တိ ကုမဿိ ကုန်းဝိသဲယုတ္တာသညိတေ ကုန်းဝိဘင်ေ။ သံ၊၂၊ ၂။၄၉၇။ ကုန်းဝိဝိသဲယုဘ္ဘ-လည်း ကြည့်။

ကုန်းဝိသဲယုတ် (ပု) [ကုန်းဝိ+သဲယုတ်] ကုန်းတို့ ကြီးကျယ်ခြင်း။ ကုန်းဝိသဲယုတ်ဟု ဆိုအပ်သော ကုန်းဝိဘင်း။ (၁) ကုန်းဝိသဲယုတ်ဘေ် ပန ကုန်းဝိသဲယုတ်နှံ.... ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဝိ၊၅၊၁။၁၂၂။ ဝိသု၅၊၁။၁၆၀။ (၂) ကုမဿိ ကုန်းဝိဘင်ေ (သံ၊၅၊၃။၂၇၃)တိ ကုမဿိ ကုန်းဝိသဲယုတ္တာသညိတေ ကုန်းဝိဘင်ေ။ သံ၊၂၊ ၂။၄၉၇။ ကုန်းဝိဝိသဲယုဘ္ဘ-လည်း ကြည့်။

http://www.dhammadownload.com

ဣန္ဒြိယဝေမတ္တတာ (ထီ) [ဣန္ဒြိယဝေမတ္တ+တာ။] သဒ္ဓါစသော ဣန္ဒြေတို့၏ ထူးခြားသည်၏ အဖြစ်၊ ဣန္ဒြေအမြတ်အယုတ် ကွဲပြားခြင်း။ ဧတ္ထ ခေါ ပနေသာဟံ အာနန္ဒ ဣန္ဒြိယဝေမတ္တတံ ဝဒါမိ။ မ၊၂။၁၀၀။ ဣန္ဒြိယဝေမတ္တတံ ဝဒါမိတိ ဣန္ဒြိယနာနတ္တတံ ဝဒါမိ။ မ၊ဌ၊၃။၁၀၃။ ဣန္ဒြိယပရောပရိယတ္တံ ဣန္ဒြိယဝေမတ္တတာ၊ တေနာဟ "ဣန္ဒြိယနာနတ္တတံ ဝဒါမိ"တိ။ မ၊ဋီ၊၃။၇၁။ (–မ၊၂။၁၁၆။ သံ၊၃။၁၇၆။ မ၊ဌ၊၃။၁၁၉။ သံ၊ဌ၊၃။၂၆၇။ မ၊ဋီ၊၃။၇၇။ သံ၊ဋီ၊၂။၄၉၁။)

ဣန္ဒြိယသံယုတ္တ (နဲ) [ဣန္ဒြိယ+သံယုတ္တ] ဣန္ဒြိယသံယုတ်။ သံယုတ္တနိကာယ မဟာဝဂ္ဂ သံယုတ္တ ပါဋိ၊ ၄-သံယုတ်။ သံ၊၃။၁၇၁၊၂၁၃။ ၎င်း ဣန္ဒြိယသံယုတ်ကို ဣန္ဒြိယဝိဘင်းဟုလည်း ဆိုသေးသည်။ ဣန္ဒြိယဝိဘင်-ကြည့်။

ဣန္ဒြိယသံဝရ (ပု) [ဣန္ဒြိယ+သံဝရ] ဣန္ဒြေတို့ကို စောင့်စည်းခြင်း၊ စက္ခုစသော ဣန္ဒြေခြောက်ပါး (တံခါးခြောက်ပေါက်)တို့ကို – ပိတ်ထားခြင်း–လုံခြုံစေခြင်း။ ဘိက္ခု ဣန္ဒြိယသံဝရာယ ပဋိပန္နော ဟောတိ။ ဒီ၊၂။၂၂၄။ ဣန္ဒြိယသံဝရာယာတိ ဣန္ဒြိယာနံ ပိဓာနာယ ဂုတ္တဒ္ဓါရတာယ သံဝုတဒ္ဓါရတာယာတိ အတ္ထော။ ဒီ၊ဌ၊၂။၃၂၇။စူဋ္ဌနိ။၁၉၈။ ဣန္ဒြိယသံဝရ(ပဋိသံ။၃၇၈)နှ်ဝ် စက္ခာဒီနံ ဆန္နံ ဣန္ဒြိယာနံ ရာဂပဋိဃပ္ပဝေသံ အကတ္ဘာ သတိကဝါဋေန ဝါရဏံ ထကနံ။ ပဋိသံ၊ဌ၊၂။၂၆၂။ (–ဒီ၊၁။၆၆။ မ၊၁။၂၃၈၊၃၃၆။ မ၊၂။၉။ သံ၊၁။၅၂။ သံ၊၃။၆၆။ အံ၊၁။၅၃၁။ အံ၊၂။၄၇၂။ အံ၊၃။၃၄၇။ အဘိ၊ပု။၁၆၈။ စူဋ္ဌနိ။၁၉၈။ သံ၊ဌ၊၁။၁၁၄။ သံ၊ဌ၊၃။၂၆၂။ အဘိ၊ဌ၊၂။၁၂၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၁၊၃၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၂၄။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၂၆၉။)

ဣန္ဒြိယသံဝရပရိယန္တ (ပု) [ဣန္ဒြိယသံဝရ+ပရိယန္တ] ဣန္ဒြေတို့ကို စောင့်စည်းခြင်း ဟူသော အပိုင်းအခြား။ စတ္တာရော ပရိယန္တာ သီလသံဝရပရိယန္တော ဣန္ဒြိယသံဝရပရိယန္တော။ မဟာနိ။၃၈၅။

ဣန္ဒြိယသံဝရဘေဒ (ပု) [ဣန္ဒြိယသံဝရ+ဘေဒ] ဣန္ဒြေတို့ကို စောင့်စည်းမှု၏ ပျက်စီးခြင်း။ ဣန္ဒြိယသံဝရဘေဒေါ (ဒီ၊ဌ၊၃။၂၆၄)တိ ဣန္ဒြိယသံဝရဝိနာသော။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၁၈၁။

ဣန္ဒြိယသံဝရဝိပန္န (တိ) [ဣန္ဒြိယသံဝရ+ဝိပန္န] ဣန္ဒြေစောင့်စည်းမှု ပျက်စီးသော။ ဣန္ဒြိယသံဝရ ဝိပန္နဿ ဟတူပနိသံ ဟောတိ သီလံ။ အံ၊၂။၃၁၆။

ဣန္ဒြိယသံဝရဝိရဟိတ (တိ) [ဣန္ဒြိယသံဝရ+ဝိရဟိတ] ဣန္ဒြေတို့ကို စောင့်စည်းခြင်းမှ ကင်းသော။ ယသ္မာ တုံ ဣမေဟိ နဝေဟိ ဣန္ဒြိယသံဝရဝိရဟိတေဟိ ဘောဇနေ အမတ္တညူဟိ သဒ္ဓိ ဝိစရသိ။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၆၁။

ဣန္ဒြိယသံဝရသံဝုတ (တိ) [ဣန္ဒြိယသံဝရ+သံဝုတ] ဣန္ဒြေတို့ကို စောင့်စည်းသောအားဖြင့် စောင့်ရှောက်သော။ ဣဓသဒ္ဒေါ သဗ္ဗာကာရတော ဣန္ဒြိယသံဝရသံဝုတဿ ပုဂ္ဂလဿ သန္နိဿယဘူတသာသနပရိဒီပနော။ မ၊ဋီ၊၁။၁၆၅။ အံ၊ဋီ၊၃။၁၂၄။

ဣန္ဒြိယသံဝရသမနုဂ္ဂဟိတ (တိ) [ဣန္ဒြိယသံဝရ+သမနုဂ္ဂဟိတ] ဣန္ဒြေတို့ကို စောင့်စည်းခြင်းဖြင့် ကောင်းစွာ ချီးမြှောက်အပ်သော။ ဣန္ဒြိယသံဝရသမနုဂ္ဂဟိတာ သဒ္ဓါ သဒ္ဓါမူလာ စ သီလာဒယော ဓမ္မာ ဝိရုဟန္တိ။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၁။၁၃၁။

ဣန္ဒြိယသံဝရသမ္ပန္န (တိ) [ဣန္ဒြိယသံဝရ+သမ္ပန္န] ဣန္ဒြေတို့ကို စောင့်စည်းခြင်းနှင့် ပြည့်စုံသော။ ဣန္ဒြိယသံဝရသမ္ပန္နဿ ဥပနိသသမ္ပန္နံ ဟောတိ သီလံ။ အံ၊၂။၃၁၆၊၄၇၃။

http://www.dhammadownload.com

ဣန္ဒြိယသံဝရသိဒ္ဓိ (ထီ) [ဣန္ဒြိယသံဝရ+သိဒ္ဓိ] ဣန္ဒြေတို့ကို စောင့်စည်းမှု၏ ပြီးပြည့်စုံခြင်း။ ဥပသမာဓိဌာနပရိပူရဏေန ဣန္ဒြိယသံဝရ-သိဒ္ဓိ။ ဣဘိဝုဘ်၊ဌ။၁၃။

ဣန္ဒြိယသံဝရသီလ (န) [ဣန္ဒြိယသံဝရ+သီလ] ဣန္ဒြေတို့ကို စောင့်စည်းခြင်းဟူသော အကျင့်သီလ။ ယံ ပန "သော စက္ခုနာ ရူပံ ဒိသ္ဒာ.... မနိန္ဒြိယေ သံဝရံ အာပဇ္ဇတိတိ" ဝုတ္တံ၊ ဣဒံ ဣန္ဒြိယသံဝရသီလံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၆။ (–မိလိန္ဒ။ ၃၂၀။ အဘိ၊ဌ၊၂။၃၁၁။ ထေရ၊ဌ၊၂။၂၇၄။ သင်္ဂဟ။၆၄။ ဝိဘာဝိနီ။၂၆၉။)

ဣန္ဒြိယသံဝရသုခ (န) [ဣန္ဒြိယသံဝရ+သုခ] ဣန္ဒြေတို့ကို စောင့်စည်းခြင်းကြောင့် ဖြစ်သော ချမ်းသာ။ ဣန္ဒြိယသံဝရသုခံ ဟိ ဒိဋ္ဌာဒီသု ဒိဋ္ဌမတ္တာဒိဝသေန ပဝတ္တတာယ အဝိကိဏ္ဏံ ဟောတိ။ မ၊ဌ၊၂။၁၁၈။ အံ၊ဌ၊၂။၃၈၂။ အဘိ၊ဌ၊၃။၉၂။

ဣန္ဒြိယသံဝရသုတ္တ (န) [ဣန္ဒြိယသံဝရ+သုတ္တ] ဣန္ဒြိယသံဝရသုတ်။ အင်္ဂုတ္တရနိကာယဆက္ကနိပါဘပါဋိ၊ ၁-ပဏ္ဏာသက၊ ၅-ဝဂ်၊ ၈-သုတ်။ အံ၊၂။၃၁၆-၇။

ဣန္ဒြိယသန္ဒိဿယ (ပု) [ဣန္ဒြိယ+သန္ဒိဿယ] ဣန္ဒြေတို့ကို ကောင်းစွာမှီခြင်း။ သော စ ယထာဘူတာဝဗောဓော ဝိသေသတော ဣန္ဒြိယသန္ဒိဿယေနာတိ ဣန္ဒြိယဝိဘင်္ဂဒေ-သနာ။ အနုဋီ၊၂။၅။

ဣန္ဒြိယသမတာ (ထီ) [ဣန္ဒြိယ+သမ+တာ] ဣန္ဒြေတို့၏ ညီမျှသည်၏ အဖြစ်။ ဣန္ဒြိယ်သမာကာရေန ဝတ္တေန္တော ဣန္ဒြိယသမတံ ပဋိပါဒေန္တော နာမ ဟောတိ။ အံ၊ဋီ၊၃။၁၇၇။ (–ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၁၅၂။) ဣန္ဒြိယသမတ္တပဋိ-ပါဒန-လည်းကြည့်။

ဣန္ဒြိယသမတ္တ (န) [ဣန္ဒြိယ + သမတ္တ] ဣန္ဒြေတို့၏ ညီမျှသည်၏ အဖြစ်။ သတိပိ ဣန္ဒြိယသမတ္တေ ဝိရိယသမဘာယ စ.. သမာ-ဓိပိန သုဋ္ဌု ပါကဋော။ သာရတ္ထ၊၁။၃၆၆။ (–မ၊ဋီ၊၂။၂၆၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၁၈၃။)

ဣန္ဒြိယသမတ္တပဋိပါဒန (န၊ထီ) [ဣန္ဒြိယ-သမတ္တ+ပဋိပါဒန] ဣန္ဒြေတို့၏ ညီမျှသည် အဖြစ်ကို ပြီးစေခြင်း၊ သဒ္ဓိန္ဒြေစသော ဣန္ဒြေတို့ကို ညီမျှအောင် ပြုခြင်း။ (ဤ-ဣန္ဒြေတို့ကို ညီမျှအောင်ပြုခြင်းသည် ဓမ္မဝိစယသမ္မော-ဇ္ဈင် ဖြစ်ကြောင်း- ၇-ပါးဌ်ဂင်း သမာဓိ-သမ္မောဇ္ဈင်ဖြစ်ကြောင်း ၁၁-ပါးဌ်ဂင်း ပါဝင်၏။ ဒီ၊ဌ၊၂။၃၇၆၊၃၈၃။ မ၊ဌ၊၁။၂၉၄၊၃၀၁။ သံ၊ဌ၊၃။၁၉၃၊၁၉၉။ အံ၊ဌ၊၁။၃၉၀၊၄၀၁။ အဘိ၊ဌ၊၂။၂၆၃၊၂၇၁-ကြည့်။ အပွနာကော-သလ္လ-၁၁-ပါးတို့ဌ်လည်း ပါဝင်၏။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၂၅-ကြည့်။ အထူးအားဖြင့် သဒ္ဓါနှင့် ပညာ, သမာဓိနှင့်ဝီရိယတို့ကို ညီမျှစေရ၏။ တခုထက်တခု မယုတ်မပိုစေရ၊ သတိကား ပိုသည်ဟူ၍ မရှိ။ ပြလဘံ့သော အဌကထာ တို့ကြည့်)။ ဣန္ဒြိယသမတ္တပဋိပါဒနာ(ဣန္ဒြိ-ယသမတ္တပဋိပါဒနံ။ ဝိသုဒ္ဓိ) နာမ သဒ္ဓါဒီနံ ဣန္ဒြိယာနံ သမဘာဝကရဏံ။ ဒီ၊ဌ၊ ။၃၇၇။ မ၊ဌ၊၁။၂၉၅။ သံ၊ဌ၊၃။၁၉၄။ အံ၊ဌ၊၁။၃၉၁။ အဘိ၊ဌ၊၂။၂၆၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၂၅။

ဣန္ဒြိယသမုဒယ (ပု) [ဣန္ဒြိယ + သမုဒယ] ဣန္ဒြေတို့၏ဖြစ်ခြင်း။ ပဌမံ ဣန္ဒြိယသမုဒယာ-ဒီနံ ပဘေဒဂဏနံ ပုစ္ဆိတွာ။ ပဋိသံ၊ဌ၊၂။၁၃၄။

ဣန္ဒြိယသမ္ပန္ဓ (တိ) [ဣန္ဒြိယ + သမ္ပန္ဓ] ဣန္ဒြေတို့နှင့်ပြည့်စုံသော။ (က) ယဉ်ကျေး သောဣန္ဒြေတို့နှင့်ပြည့်စုံသော။ (ခ) စက္ခု စသော ဣန္ဒြေ ခြောက်ပါးတို့ကို သုံးသပ်သောပုဂ္ဂိုလ်အား ဖြစ်သော သဒ္ဓါစသော ဣန္ဒြေတို့နှင့် ပြည့်စုံသော။ (ဂ) အနညာ-တညဿာမီတိန္ဒြေ စသော လောကုတ္တရာ ဣန္ဒြေသုံးပါး – စင်ကြယ်သော သဒ္ဓါစသော

http://www.dhammadownload.com

ဣန္ဒြေ-တို့နှင့် ပြည့်စုံသော၊ ၎င်းဣန္ဒြေတို့နှင့် ပြည့်စုံရကား ငြိမ်သက် ယဉ်ကျေးသော စက္ခုစသော ဣန္ဒြေတို့နှင့် ပြည့်စုံသော။ (ဃ) စက္ခုစသော ဣန္ဒြေတို့နှင့် ပြည့်စုံသော။ ဣန္ဒြိယသမ္ပန္နော (သံ၊ ၂။၁၇၈) တိ ပရိပုဏ္ဏိန္ဒြိယော။ သံ၊ ၄၊၃။၂၆၉။ (-သံ၊ ဋီ၊ ၂။၄၉၃)။ (က) (ခ) ဣန္ဒြိယသမ္ပန္နော (သံ၊ ၂။၃၅၃) တိ ပရိပုဏ္ဏိန္ဒြိယော။ တတ္ထ ယေန ဆဣန္ဒြိယာနိ သမ္မသိတ္တာ အရဟတ္တံ ပတ္တံ၊ သော တေဟိ နိဗ္ဗိသေဝနေဟိ ဣန္ဒြိ-ယေဟိ သမန္နာဂတတ္တာ, စက္ခာဒီနိ ဝါ ဆဣန္ဒြိ-ယာနိ သမ္မသန္တသ ဥပ္ပန္နေဟိ သဒ္ဓါဒီဟိ ဣန္ဒြိယေဟိ သမန္နာဂတတ္တာ ပရိပုဏ္ဏိန္ဒြိယော နာမ ဟောတိ။ သံ၊ ၄၊၃။၄၇။ (ဂ) ဣန္ဒြိ-ယသမ္ပန္နော (ဣတိဝုတ်။၂၃၂) တိ ယဆာဝု-တ္တေဟိ တီဟိ လောကုတ္တရိန္ဒြိယေဟိ သမန္နာ-ဂတော၊ သုဒ္ဓေဟိပိ ဝါ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိလဒ္ဓေဟိ သဒ္ဓါဒီဟိ ဣန္ဒြိယေဟိ သမန္နာဂတော ပရိ-ပုဏ္ဏော တတော ဝေ စက္ခာဒီဟိ သုဋ္ဌု ဝူပ-သန္တေဟိ နိဗ္ဗိသေဝနေဟိ ဣန္ဒြိယေဟိ သမ-န္နာဂတော။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။၁၉၉၊ (ဃ) သော ဣန္ဒြိယသမ္ပန္နော ဖုသတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၇၆။ ဣန္ဒြိယသမ္ပန္နောတိ စက္ခာဒီဟိ ဣန္ဒြိ-ယေဟိ သမန္နာဂတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။၂၉၄။

ဣန္ဒြိယသမ္ပန္နသုတ္တ (နာ) [ဣန္ဒြိယသမ္ပန္န+သုတ္တ] ဣန္ဒြိယသမ္ပန္နသုတ်။ သံယုတ္တနိကာယ သဋ္ဌာ ယတနဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဋိ၊ ၁-သံယုတ်၊ ၅-ဝဂ်၊ ၉-သုတ်။ သံ၊ ၂။၃၅၃။

ဣန္ဒြိယသဟိတ (တိ) [ဣန္ဒြိယ + သဟိတ] ဣန္ဒြေနှင့် တကွဖြစ်သော။ ဣတ္ထိသိဂ်ါဒီနိ ဣန္ဒြိယသဟိတေ သရီရေ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာနိ။ မူလဋီ၊ ၁။၁၅၀။

ဣန္ဒြိယသုတ္တ (နာ) [ဣန္ဒြိယ + သုတ္တ] ဣန္ဒြိယသုတ်။ (၁) သံယုတ္တနိကာယ သဋ္ဌာယတနဝဂ္ဂသံယုတ္တ ပါဋိ၊ ၉-သံယုတ်၊ ၁-ဝဂ်၊ ၈-သုတ်၊ သံ၊ ၂။၃၅၆။ (၂) အဂ်ုတ္တရနိကာယ စတုက္ကနိပါတ ပါဋိ၊ ၄-ပဏ္ဏာသက၊ ၁-ဝဂ်၊ ၁-သုတ်။ အံ၊ ၁။ ၄၅၉။ (၃) ခုဒ္ဒကနိကာယ ဣတိဝုတ္တကပါဋိ၊ ၃-နိပါတ်၊ ၂-ဝဂ်၊ ၃-သုတ်။ ဣတိဝုတ်၊ ၂၃၁-၂။

ဣန္ဒြိယဟေတုက (တိ) [ဣန္ဒြိယ+ဟေတု+က] ဣန္ဒြေလျှင် အကြောင်းရှိသော၊ ဣတ္ထိန္ဒြိယ-သဟိတေ ဝေ သန္တာနေ သဗ္ဗာဝါ ဣတ-ရတ္ထ စ အဘာဝါ ဣန္ဒြိယဟေတုကာနိ ဝုတ္တာ-နိ။ အနုဋီ၊ ၁။၁၆၃။

ဣန္ဒြိယာဓိကဘာဝ (ပု) [ဣန္ဒြိယ+အဓိက+ ဘာဝ] ဣန္ဒြေတို့၏ လွန်ကဲသည်၏အဖြစ်။ ပုန ဣန္ဒြိယာဓိကဘာဝေန ဘိဇ္ဇမာနာ ဒ္ဓိ-သဘုတ္တရံ သဟဿံ ဟောန္တိ။ ထေရ၊ ၄၊ ၂။ ၅၄၆။

ဣန္ဒြိယာဓိဋ္ဌာန (နာ) [ဣန္ဒြိယ + အဓိဋ္ဌာန] ဣန္ဒြေတို့ကို ဆောက်တည်ခြင်း၊ ဣန္ဒြေတို့ ကို-ဖြစ်စေခြင်း-ပွါများခြင်း-မျက်မှောက် ပြုခြင်း။ ဣန္ဒြိယာဓိဋ္ဌာန (နေတ္တိ။၁၀၃) နွဲ ဣန္ဒြိယာနံ ပဝတ္တနံ ဘာဝနာ သစ္ဆိကိရိ-ယာ စ။ နေတ္တိ၊ ၄။၂၀၆။

ဣန္ဒြိယာရက္ခာ (ထီ) [ဣန္ဒြိယ+အာရက္ခာ] ဣန္ဒြေတို့ကို စောင့်ထိန်းခြင်း။ ဣန္ဒြိယာရက္ခာ အတ္တဟိတပဋိပတ္တိယာဝ မူလံ။ ထေရ၊ ၄၊ ၂။၂၅၇။ (-မ၊ ဋီ၊ ၁။၆၃။သံ၊ ဋီ၊ ၂။၂၀၀။)

ဣန္ဒြိယူပသမ (ပု) [ဣန္ဒြိယ + ဥပသမ] စက္ခုစသော ဣန္ဒြေတို့၏ -ငြိမ်သက်ခြင်း-တည်ကြည်ခြင်း။ ဣန္ဒြိယူပသမေ ရတာ။ သံ၊ ၁။၄၅။ နေတ္တိ။၁၂၇။ ယေ ရတ္တိန္ဒိဝံ ဣန္ဒြိယူပသမေ ရတာ။ သံ၊ ၄၊၁။၉၈။ (-သံ၊ ဋီ၊ ၁။၁၄၅။ နေတ္တိ၊ ဝိ။၃၀၃။)

ဣန္ဓန (နာ) [ဣန္ဓ (=ဣခိ) + ယု။ ဣန္ဓတေ အဂ္ဂိ အနေနာတိ ဣန္ဓနံ။ ဓာတွတ္ထသင်္ဂဟ။ ဓေ + ယု။ ဓေယတေတိ ဣန္ဓနံ၊ ဓေ ဝုဒ္ဓိယံ၊

http://www.dhammadownload.com

ယု။ ဘော ဣ၊ ဗိဒ္ဓိာဂမော။ သူစိ။ (–ဓာန်၊ ဋီ။၃၆)] ထင်း၊မီးစာ။ ဥပါဒါနံ ပ.ထိန္ဓနံ။ ဓာန်၊၃၆။ ဣန္ဒနံ ဥပါဒါယ အဂ္ဂိ ဝိယ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၂၉။ (– ဝိဓာန၊ဋ္ဌ။၃၁၄။ ထေရီ၊ဋ္ဌ။၂၆၃။ စရိယာ၊ဋ္ဌ။၂၂၅။)

ဣန္ဒနကွယ (ပု) [ဣန္ဒန+ခယ] မီးစာ ကုန်ခြင်း။ နိဗ္ဗန္တိ တေ ဇောတိရိပိန္ဓနကွယာ။ နေတ္တိ။၁၅၉။ (– နေတ္တိ၊ဋ္ဌ။၂၆၂။)

ဣန္ဒနုပါဒါန (တိ) [ဣန္ဒန + ဥပါဒါန] မီးစာဟူသော–စွဲရာ–စွဲလောင်ရာ–ရှိသော။ ဣန္ဒနုပါဒါနော အဂ္ဂိ ဝိယ ... လဒ္ဓိဝသေန ဝဒတိ။ မူလဋီ၊၃။၅၉။ (–အနုဋီ၊၃။၇၉)

ဣဗ္ဘ[၁] (တိ) [ဣဘ + ဝ။ ဝ - နှင့် ဘ - ရှေ နောက်ပြန်၊ ဝ ကို ဗ - ပြု။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၇၂၅။ ဣ + ဘ။ သူစိ။ ဣဘ + ယ။ ဝိ၊ ပိ၊ ဓာန်။ (ဣဘျ – သံ)] (၁) (က) ကုံထံကြွယ်ဝသော သူ၊ သူကြွယ်။ (ခ) ဆင်၏ပယောဂကို ထိုက်သော၊ ဆင်နှင့် တူသော ပယောဂရှိသော၊ သူ။ ယုတ်ညံ့သော အိမ်ပိုင်ရှင်၊ အိမ်ရှင်ယုတ်၊ အမျိုးညံ့၊ ဇာတ်နိမ့်၊ သုဒ္ဒမျိုး၊ (ဆင်သည် စေခိုင်းသူ လူ၏ အလိုသို့ လိုက်ပါရသကဲ့သို့ မိမိအလိုကျမဖြစ်ရပဲ ဗြာဟွဏ္ဏတို့၏ အလိုသို့ လိုက်ပါကာ ဗြာဟွဏ္ဏတို့စကားကို နားထောင်ကြရသော အမျိုးညံ့ အောက်တန်းစားများ, ဆင်လိုလူများဟု နှိမ့်ချပြောဆိုသော စကားဖြစ်သည်။ ဂဟပတိကာဟု ဖွင့်သော ဋ္ဌတို့၌ ခတ္တိယနှင့်ဗြာဟွဏ္ဏတို့မှ တပါးသော အိမ်နေသူလူများကို (အောက်တန်းစားလူများကို) ဂဟပတိကဟု ဆိုသည်ဖြစ်ရာ၏။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၃၄၂ လည်းကြည့်။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၂၅၀-၌ "ဣဗ္ဘာ ကဏ္ဍာဟု ဆိုပြီး၍ ဗန္ဓုပါဒါပစ္စာဟု ဆိုရကား ဗြဟ္မာ၏ခြေဖမိုးမှ ဖြစ်ပေါ်လာသော အညံ့စား ဝေဿများဟု ဆိုလိုကြောင်း" ဖွင့်ပြသည်။ သီလက္ခန္ဓဝဂ် ပါဋိတော် မြန်မာပြန် နှာ–၉၅ အောက်ခြေ မှတ်ချက်လည်း ကြည့်) (ပု) (၂) ဆင်ထိန်း။ (၁) (က) ဣဗ္ဘာ တွဆိုာ တထာ ဓနီ။ ဓာန်။ ၇၂၅။ (–အမရ ကောသ။ ၂၁။၁၀)။ (ခ) ယေ စ ခေါ တေ ဘော ဂေါဘမ မုဏ္ဍကာ သမဏကာ ဣဗ္ဘာ ကဏ္ဍာ (ကိဏ္ဍာ) ဗန္ဓုပါဒါပစ္စာ။ ဒီ၊၁။၈၅။ ဣဗ္ဘာတိ ဂဟပတိကာ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၇။ ဣဘဿ ပယောဂေါ ဣဘော ဥတ္တရပဒလောပေန၊ တံ ဣဘံ အရဟန္တီတိ ဣဗ္ဘာ။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၂၉၇။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၂၄၉။ ဣဗ္ဘ (ဒီ၊၃။၆၇)တိ ဂဟပတိကေ။ ဒီ ဋ္ဌ၊၃။၄၆။ ဣဗ္ဘတိ သုဒ္ဒေ၊ တေ ပန ယရဗန္ဓနေန ဗဒ္ဓါ နိဟီနတရာတိ အာဟ "ဂဟပတိကေ"တိ။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၃၇။ (–ဇာ၊၂။၂၄၀။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၆၇။) (၂) အောက်ပုဒ် –ကြည့်။

ဣဗ္ဘ[၂] (တိ) [ဣဗ္ဘ + ဏ] ဆင်ထိန်းနှင့်တူသောသူ၊ အိမ့်ရှင်။ ဣဗ္ဘာ (မ၊၁။၄၁၀။ သံ၊၂။၃၃၄) တိ ဂဟပတိကာ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၁၄။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၂။ ဥပဋ္ဌာတဗ္ဗံ ဣဘံ အရဟန္တီတိ ဣဗ္ဘာ၊ ဟတ္တိဘဏ္ဍကာ။ ဟီနဇီဝိကဘာယ ဟေတေ ဣဗ္ဘာ ဝိယာတိ ဣဗ္ဘာ၊ တေ ပန သဒုတိယကာသေန ဂဟပတိကာတိ ဝုတ္တာ။ မ ဋီ၊၂။၃၂၁။ ဥပဋ္ဌာနဝသေန ဣဘံ ဟရန္တီတိ ဣဗ္ဘာ၊ ဟတ္ထိဂေါပကာ။ တေ ပန နိဟီနကုဋုမ္ဗဿ ဘောဂ္ဂံ ဥပါဒါယ ဂဟပတိဘာဝံ ဥပါဒါယ ဂဟပတိကာတိပိ ဝုစ္စန္တီတိ အာဟ "ဂဟပကိကာ"တိ။ သံ၊ဋီ၊၂။၃၁၂။

ဣဗ္ဘဝါဒ (ပု) [ဣဗ္ဘ + ဝါဒ] ဣဗ္ဘဟူ၍–ပြောဆိုကြောင်းဖြစ်သောစကား – ပြောဆိုခြင်း။ ဣဘိဟ အမ္ဗဋ္ဌော မာဏဝေါ ဣဒံ ပဌမံ သကျေသု ဣဗ္ဘဝါဒံ နိပါတေသိ။ ဒီ၊၁။၈၆။

ဝါ။ ဥပ္ပါဒေ ဥပ္ပါဒေတိ (ဒေသနာ) (၃) ဥပ္ပါဒေ ဥပ္ပါဒေတိ (ဒေသနာ) (၄) ဥပ္ပါဒေ ဥပ္ပါဒေတိ (ဒေသနာ) (၅) ဥပ္ပါဒေ ဥပ္ပါဒေတိ (ဒေသနာ) (၆) ဥပ္ပါဒေ ဥပ္ပါဒေတိ (ဒေသနာ) (၇) ဥပ္ပါဒေ ဥပ္ပါဒေတိ (ဒေသနာ) (၈) ဥပ္ပါဒေ ဥပ္ပါဒေတိ (ဒေသနာ) (၉) ဥပ္ပါဒေ ဥပ္ပါဒေတိ (ဒေသနာ) (၁၀) ဥပ္ပါဒေ ဥပ္ပါဒေတိ (ဒေသနာ) (၁၁) ဥပ္ပါဒေ ဥပ္ပါဒေတိ (ဒေသနာ) (၁၂) ဥပ္ပါဒေ ဥပ္ပါဒေတိ (ဒေသနာ)

http://www.dhammadownload.com

ပြဟ္မစရိယာ။ ဝိ၊ဘ။၂၄၉။ အသ္မာ လောကာ။ သံ၊ဥ။၃၈၄။ ဓမ္မ။၄၅။ ထေရ။၂၆၅။ (သ၊င) အတ္ထိ ဣမသ္မိံ ကာယေ။ ဒီ၊၂။၂၃၃။ မ၊ဥ။ ၁၃၂။ ခုဒ္ဒက။၂။ အသ္မိံ မုဟုတ္တေ။ ဝိမာန။ ၁၂၀။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၃၂၂။ ဣမမှိ စာယံ သမယေ (ဣတိဝုတ်။၂၀၃)တိ ဣမသ္မိံ ကာလေ။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၆၉။ ဣမမှိ နံ ပဒေသမှိ။ ဇာ၊၂။၅၃၇။ (သ၊ဗ) ဣမေသု စ သတ္တသု အပရိဟာနိယေသု ဓမ္မေသု။ ဒီ၊၂။၆၄၊၆၆-၇။ ဣမေသု စတူသု ဗုဒ္ဓေသု။ အံ၊ဋ္ဌ၊ဘ။၉၀။

(နဲ) (ပ၊င) ဣဒံ ပီဋ္ဌံ .... ဣဒံ သံဃဿ ကတိကသဏ္ဌာနံ။ ဝိ၊ဘ။၂၄၅၊၆။ ဣဒံ ဒုက္ခံ။ ဝိ၊ဘ။၆။ ဒီ၊ဘ။၁၇၄။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ (ဘိက္ခဝေ) ဒုက္ခံ။ ဒီ၊၂။၂၄၄။ အဘိ၊ဝိ။ ၁၀၅။ ဣဒံ-လည်း ကြည့် (ပ၊ဗ) ဒ္ဒေမာနိ။ အံ၊ဘ။၄၉၊၇၉။ တီဏိမာနိ။ အံ၊ဘ။ ၁၀၁။ ဣတိဝုတ်။၂၂၆။ ဣမာနိတိ အဘိမုခီကရဏံ။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၂၇၂။ (ဒု၊င) ဣဒမဝေါစ ဘဂဝါ၊ ဣဒံ ဝတ္ထာန သုဂတော။ ဒီ၊၂။၇၇။ မ၊ဘ။၁၇။ သံ၊ဘ။၂၂၂။ အံ၊ဘ။ ၃၁၈။ (ဒု၊ဗ) ဣမာနိ ပဉ္ဇ ဌာနာနိ ဒေတိ။ အံ၊၂။၃၆။ (တ၊င) ဣမိနာ စိတ္တေန။ မ၊၂။၁၇၉။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၅၄။ ဣမိနာ စက္ခုနာ။ မဟာနိ။၃၅၂။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၃၈၇။ ဣမိနာ စ ဣမိနာ စ ကာရဏေန။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ဘ။ ၈၄။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ဘ။၁၃၃။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၂၈။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဘ။၁၉၂။ (တ၊ဗ) ဣမေဟိ ခေါ ဘိက္ခဝေ ပဉ္ဇဟင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော။ ဝိ၊၃။၆၉။ ဣမေဟိ တီဟိ ဌာနေဟိ။ အံ၊ဘ။၁၅၈။ (ဆ၊င) ဣမဿ ဝေယျာကရဏဿ။ ဒီ၊၃။၉၆။ (ဆ၊ဗ) ဣမေသံ ဟိ သာရိပုတ္တ ပဉ္ဇန္ဒံ ဘိက္ခုသတာနံ။ ဝိ၊ဘ။၁၁။ (သ၊င) ဣမသ္မိံ စ ပန ဝေယျာကရဏသ္မိံ။ ဝိ၊၃။၁၆။ ဒီ၊ဘ၊၄၃။

(သ၊ဗ) ဣမေသု စတူသု အရိယသစ္စေသု။ ဝိ၊၃။၁၆။

(ထီ) (ပ၊င) အယံ ခေါ မေ ပြာဟ္ဟဏ ပဌမာ အဘိနိဗ္ဗိဒါ အဟောသိ။ ဝိ၊ဘ။ ၅။ အယံ .... ကဿာ။ ဒီ၊ဘ။၃။ ဒီ ဋ္ဌ၊ဘ။၅၀။ အယံ သိတ္ဓာတိ ဘဂဝါ အဝေါစ။ ဒီ၊ဘ။ ၁၆၉။ အယံ တထာဂတဿ ပစ္ဆိမာ ဝါစာ။ ဒီ၊၂။၁၂၈။ သံ၊ဘ။၁၅၃။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၈၅။ သံ ဋ္ဌ၊ဘ။၂၀၄။ အယမန္တိမာ ဇာတိ။ မ၊ဘ။ ၂၂၃။ (ပ၊ဗ) ဒ္ဒေ'မာ ဘိက္ခဝေ ဝဿူပနာယိကာ။ ဝိ၊၃။၁၉၂။ အံ၊ဘ။၅၃။ ဣမာ စ မေ သညာ နိရုဇ္ဈေယျုံ။ ဒီ၊ဘ။၁၇၂။ ဥဒ္ဓံ အဓော ဒသ ဒိသာ ဣမာယော။ သုတ္တနိ။ ၄၄၈။ (ဒု၊င) ဣမံ ဂါထံ အဘာသိ။ သံ၊ဘ။၂။ ကော ဣမံ ဝိဇဋ္ဌယေ ဇဋ္ဌံ။ သံ၊ဘ။ ၁၃၊၁၆၇။ သိဉ္ဇ ဘိက္ခု ဣမံ နာဝံ။ ဓမ္မ။၆၆။ (ဒု၊ဗ) ဣမာ ဂါထာယော အဘာသိ။ သံ၊ဘ။၁၈၊၁၇၂။ ဣမာ ဂါထာ ဘဏံ မာရော။ သုတ္တနိ။၃၄၂။ (တ၊င) ဣမာယ .... အစ္ဆိဿန္တိ။ ဝိ၊ဘ။၂၄၅။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၄။ ဣမာယ စ ကဿပ မတ္တာယ။ ဒီ၊ဘ။၁၅၉ (တ၊ဗ) ဣမာဟိ စတူဟိ ဣဒ္ဓိဟိ သမန္နာဂတော။ ဒီ၊၂။၁၄၆။ ဣမာဟိ ပဉ္ဇဟိ ဝစိုဟိ ဝစုန္တိ။ အံ၊၂။၃၇။ (မီ၊င) ဣမာယ တိဝိဓာယ ယညသမ္ပဒါယ။ ဒီ၊ဘ။၁၃၆။ (ဆ၊င) ဣမိဿာ စ နံ ပါပပတိဗ္ဗတာယ။ ဇာ၊ဘ။၅၀။ ဣမိဿာ ဂါထာယ။ မ၊ဋ္ဌ၊ဘ။၁၁။ (ဆ၊ဗ) ဣမာသဉ္ဇ ဝိဟာရသမာပတ္တိနံ။ မ၊ဘ။၂၇၀။ ဣမာသာ'ဟံ ဓမ္မံ သုတ္ဓာ။ ဝိမာန။၄၈။ ဣမာသံ ပေါက္ခရဏီနံ။ ဒီ၊၂။၁၄၇။ (သ၊င) ဣမာယ ဝေလာယ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ဘ။၁၃၄။ ဣမိဿာ ဒိဋ္ဌိယာ ဣမိဿာ ခန္တိယာ ဣမိဿာ ရုစိယာ။ အဘိ၊ဝိ။၂၅၄။ ပဋိသံ၊ဘ၇၄။ ဣမိဿံ ဇာတိယံ။ ပေတ၊ဋ္ဌ။၇၄။ (သ၊ဗ) ဣမာသု ပေါက္ခရဏီသု။ ဒီ၊၂။၁၄၆။ ဣမာသု ဝိဏာသု။ ဝိမာန။၉၃။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၂၆၁။

http://www.dhammadownload.com

ကျရိယ (နာမ်) [ကျရိယ+အ] (၁) (သူ့ဘုံလောခြင်း) ကျရိယာပုထ်။ (၂) (က)အကျင့်၊ အာစာရ၊ ပဋိပတ်။ (ခ)အမူအရာ ကိုရိယ၊ ကိုယ်နှုတ် အမူအရာ။ (၁) နမေ ကျဒံ ဘူတပုဗ္ဗံ၊ ကျခိုးသာ ဝိဇကာပနံ။ အပဒာ။ ၃၁၅။ (၂) (က)ဘာယ ပိ ခေါ တုံ အာဝုသော ဂေါတမ ကျခိုယာယ....နေဝဏ္ဏာဂါဥတ္တိမနုဿခမ်ံ။ ဝိဘ၃။၁၃။ မဟာ။၂၂၀။ ကျရိယာယာတိ ဒုက္ကရကျရိယာယ။ ဝိဘင်္ဂ၁။၂၄၆။ မဟာဋ္ဌ၊၂။၉၆။ တေသံ မေ နိပကော ကျရိယံ၊ ပုဋ္ဌော ပဗြူဟိမာရိသ။ သံဟ။၂၀၁။ သုတ္တနိ။၄၃၄။ စူဠနိ။၆၊၃၆။ ကျရိယန္တိ ဝုတ္တိ အာစာရံ ဂေါစရံ ဝိဟာရံ ပဋိပတ္တိ။ သံဋ္ဌ၊ ၂။၅၆။ ကျရိယန္တိ ပယောဂံ။ စူဠနိ၊ဋ္ဌ။၇။ (-ထေရ၊၃၃၀။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၇။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၃၅၀-၁။) (ခ) ကျမာယာဟံ ကျရိယာယ နကိဉ္စိ ဗျာဟာ၊ဓမိ တသံ ဝါ ထာ၁ဝံ ဝါ။ကျတိဝုတ်။၂၁၆-၇။ ကျရိယာယာတိ ကိရိယာယ၊ ကာယဝစီပယော၁ေနာတိ အတ္ထော။ ကျတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၁၄၂။) (-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။ ၁၄၁။ သာရတ္ထ၊၁။၃၄၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၉။) ကျရိယာပထ-ယည်း ကြည့်။

ကျရိယတိ (ကြိ)[ကျရိယ+အ+တိ] (၁) ဖြစ်၏။ (၂) နေ၏၊ ကျရိယာပုထ်ကို ဖြစ်စေ၏။ (၃) လှည့်လည်၏၊ သွား၏။ (၄) အသက်ရှင်-အသက်မွေး-၏။ (၅) ကျင့်၏။ (၁) တဉ္စေ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခုံ လောဘော အဘိဘုယျ ကျရိယတိ။ အံ၊၃။၂၀၉။ ကျရိယတိတိ ဝတ္တတိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၁၀။ (-နေတ္တိ။ ၁၀၉။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၆။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆၀။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌ။၂၂၄။ ဒီ၊ဋ္ဌိ၊၃။၁၄။ နေတ္တိ၊ဝိ။ ၂၀၆။) (၂) ဒုက္ခမတိစ္ဆ ကျရိယတိ(သံ၊၁။ ၅၁)တိ ဒုက္ခံ အတိက္ကမိဘ္ဘာ ဇာဟရတိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၂။ ကျရိယာဝိ (မဟာနိ။၂၀) တိ ကျရိယာပထံ ဝတ္တယတိ။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၀၄။ ဝိဟရတိတိ ကျရိယတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၄၉။ မဇ္ဈ၊

ကျရန္ဓတိ (ထိ) [ယာဒိစ္ဆကနာမ်] ကျရန္ဓတိ မည်သောနဂါး၊မ။ (ဝရုဏနဂါး၊မင်း၏သားဖြစ်သည်) လဇ္ဇာ အမှံ ကျရန္ဓတိ။ ဇာ၊၂။ ၂၂၇။ အမှံ ကျရန္ဓတိဘိ အမှာကံ ဓိတာ ကျရန္ဓတိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၁၆၅။

ကျရိ (ရိ) ဏ (နာ) [အရ+ကျန။ အကို ကျပြု။ ဝိ၊ပိ၊ခာန်။ ကျိရ+ဏ။ ကာ၁ဒိ။၆၇။ ကျိရိဏ-ဟုလည်း ရှိ၏။ နိတိ၊သုတ္တ။ နာ၁-၄၂၀-ကြည့်။ (ကျရိဏ-သံ)] (က) မြို့ရွာမရှိ-မြို့ရွာနှင့်မနီး-သော ဘော၊ တော၊ကြီး။ (ခ)လူဘိုသွားလာခြင်းမှကင်းသော တော။ (ဂ) သြဇာမရှိသော တော။ (ဃ) ကင်းဆိတ်သည်အဖြစ်၊ ကင်းဆိတ်ခြင်း။ (င) သတ္တလောက၏ မှိုဏ သစ်ပင်, တောင်, မြို့စသည်မရှိ -မှိုဏမှကင်းဆိတ် -သော မြေအရပ်၊ လွင်တီးခေါင် မြေအပြင်။ (စ) ဆား, ဆပ်ပြာ ပေါက်သော မြေ။ (ဆ) ခြောက်သော ကန္တာရ။ (က) တေဝိဇ္ဇာကျရိဏန္တိပဝုတ္တံ။ ဒီ ဘ။၂၃၃။ တေဝိဇ္ဇာကျရိဏ(ကျရိဏ။သီ။သျာ)နှိ့ တေဝိဇ္ဇာအရည်၊ ကျရိဏန္တိဟိ အဂါမကံ မဟာအရဿံ ဝုစ္စတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၃၃၆။(-ဒီ၊ဋ္ဌိ၊၁။၄၀၄။ သီ၊ဋ္ဌိ၊သစ်၊၂။၄၃၂။) (ခ) အရညော ကျရိဏော ဝနေ။ အဘ၊၁။ ၂၉၀။ ကျရိဏော ဇနသဉ္စရာဝိရဟိတ ဝနေ။ အပ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉၇။ (ဂ) အရညော ကျရိဏော ဝိဝနေ။ ဇာ၊၂။၃၅၉။ ကျရိဏကတိ နိဏ္ဍောဇေ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၃၄၄။ (က) (ခ)(ဂ)(ဃ) ကျရိဏံ အာဝဇ္ဇတိ။ အံ၊၃။၃၀၀။ ကျရိဏန္တိ တုစ္ဆဘာဝံ။ ....အထ ဝါ ကျရိဏသခ်ိတံ အရညံ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၂၅။ (ဃ) (စ) အနိဿယမဟိဘာဒဂတိုရိဏံ ဥသရေ သိယာ။ ဓာန်။၈၀၆။ လောကနိဿယဘူတာနံ တရုပဇ္ဇာနဂဏဒီနံ အဘာဝတော အနိဿယသခ်ိတေ သုညမဟိကောဋ္ဌာသေ။ ဓာန်၊ဋ္ဌိ။၁၀၆။ (ဆ) အရညော ကျရိဏော ဝိဝနေ။ ဇာ၊၁။၃၀၁။ ကျရိဏကတိ သုက္ခကန္တာရေ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၂၅။

http://www.dhammadownload.com

၁။၂၄၈။ သံ၊ဌ၊၃။၂၁၅။ ဝိဟရတီတိ ဣမိ-နာ ကာယာနုပဿနာသမၼိနော ဣရိယာ-ပထဝိဟာရော ဝုတ္တောတိ အာဟ ဣရိယ-တီတိ၊ ဣရိယာပထံ ပဝတ္တေတီတိ အတ္ထော။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၂၉၄။ မ၊ဋီ၊၁။၃၄၄။ သံ၊ဋီ၊၂။၄၅၄။ (–မ၊၃။၂၈၁။ အဘိ၊ဝိ၊၂၀၁။ အပ၊၁။၂၇။ သုတ္တနိ။၄၄၅။ စူဋနိ။၁၆၊၁၄၃။ ဝိ၊ဌ၊၁။၁၁၇။ အဘိ၊ဌ၊၂။၂၅၀။ အံ၊ဋီ၊၁။၁၀၇။) ဣရိယျသိ—ဇာ၊၁။ ၉၁။ ဇာ၊ဌ၊၃။၄၇၅။ (၃) ဃာသေသနံ ဣရိယတီ-(သံ၊၁။၁၄၃)တိ အာဟာရပရိယေသနံ စရ-တိ။ သံ၊ဌ၊၁။၉၀။ ဣရိယန္တိ— ထေရ။၂၆၉။ ထေရ၊ဌ၊၂။၈။ (၄) ဘောယ ဣရိယန္တီတိ ဣရိယနာ။ အဘိ၊ဌ၊၁။၁၉၃။ (၅) နေကွမ္မသိတံ ဣရိယတီ(သံ၊၂။၂၉၄။)-တိ ဒဗ္ဗဇာတိကော ဘိက္ခု နေကွမ္မသိတံ ဣရိယေန ဣရိယတိ။ သံ၊ဌ၊၃။၂၇။ ဣရိ-ယတီတိ ဣရိယံ ပဋိပတ္တိ ဣရိယတိ ပဋိပ-ဇ္ဇတိ။ သံ၊ဋီ၊၂။၃၀၁။

ဣရိယန (နဝိ) [ဣရိယ+ယု] (၁) (က) အသက်ရှင်ကြောင်း ဖြစ်သောဘရား၊ ဇီဝိ-တိန္ဒြေ။ (ခ) အသက်ရှင်ခြင်း၊ အသက်မွေးခြင်း။ (၂) ဖြစ်ခြင်း။ (၃) သွား ရောက်ခြင်း။ (၁) (က) ယော ဘေသံ အရူပီနံ (ရူပီနံ)ဓမ္မာနံ အာယု ဌိတိ ယပနာ ယဒပနာ ဣရိယနာ။ အဘိ၊ခ။၂၀၊၁၆၈။ အဘိ၊ဝိ။၁၂၉။ ဘောယ ဣရိယန္တီတိ ဣရိ-ယနာ။ အဘိ၊ဌ၊၁။၁၉၃။ (–မဟာနိ။၃၂။) (ခ) ဤဟိတံ ဤဟာ ဣရိယနံ ပဝတ္တနံ ဇီဝိတန္တိအာဒီနိ ပဒါနိ ဧကတ္ထာနိ။ ဝိ၊ဌ၊၁။၁၄၃။ (၂) အနယေ နဣရိယနတော, အယေ ဣရိယနတော။ မ၊ဌ၊၁။၂၂။ သံ၊ဌ၊၂။၂၃၁။ အဘိ၊ဌ၊၁။၃၁၄။ နဣရိယနတော အဝတ္တနတော။ မ၊ဋီ၊၁။၆၂။ သံ၊ဋီ၊၂။၂၀၂။ (၃) ဒုဟိတိကောတိ ဘွေ ဣဟိတီတိ ဣရိ-ယနာ။ သံ၊ဌ၊၃။၁၀၆။ ဣရိယနာတိ ဝတ္တ-နာ ပဋိပဇ္ဇနာ။ သံ၊ဋီ၊၂။၃၄၅။

ဣရိယန္တ (တိ) [ဣရိယ+အ+အန္တ] ပြုလုပ်သော၊အားထုတ်သော။ဘောဂေ သံဟရမာ-နဿ၊ ဘမရသေဝ ဣရိယတော။ ဒီ၊၃။၁၅၃။ ဘမရသေဝ ဣရိယတောတိ ယထာ ဘမရော ... မဓုပဋလံ ကရောတိ၊ ဧဝံ အနု-ပုဗ္ဗေန မဟန္တံ ဘောဂရာသိ ကရောန္တဿ။ ဒီ၊ဌ၊၃။၁၃၄။ ဧဝံ ဣရိယတော အာယူ-ဟန္တဿ စ။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၁၃၇။

ဣရိယန္တိ (ကြိ) ဣရိယတိ ကြည့်

ဣရိယမာန (တိ) [ဣရိယ + အ + မာန] (၁) နေထိုင်သော။ (၂) ဖြစ်သော။ (၁) ဣရိယမာန (အံ၊၂။၃၁၃)နွဲ ဝိဟရ-မာနံ။ အံ၊ဌ၊၃။၁၁၁။ အကိဉ္စနံ ဗြာဟ္မဏ မိရိယမာနံ။ သုတ္တနိ။၄၃၉။ ဣရိယမာနန္တိ စရန္တံ ဝိဟရန္တံ .... ယာပေန္တံ။ စူဋနိ။၉၃။ (၂) ဣရိယမာနံ ဗြဟ္မပထေ(ထေရ။၃၁၈)-တိ စတုဗ္ဗိဓေပိ .... သမာပဇ္ဇနဝသေန ပဝတ္တ-မာနံ။ ထေရ၊ဌ၊၂။၂၆၀။

ဣရိယာပထ (ပု) [ဣရိယာ+ပထ] (၁) ကိုယ်အမူအရာ ပယောဂဖြစ်ခြင်း၏ အ ကြောင်း၊ ဣရိယာပုထ်(လျောင်း, ထိုင်, ရပ်, သွားဟူသော ဣရိယာပုထ် လေးမျိုး)။ (၂) အသက်ရှင်ခြင်း–အသက်မွေးခြင်း–၏အကြောင်း။ (၁) ဣရိယနံ ပဝတ္တနံ ဣရိယာ၊ ကာယပ္ပယောဂေါ ကာယိကကိရိ-ယာ၊ တဿာ ပဝတ္တနုပါယဘာဝတော ဣရိ-ယာယ ပထောတိ ဣရိယာပထော၊ ဌာနနိ-သဇ္ဇာဒိ။ သာရတ္ထ၊၁။၂၀၃။ အံ၊ဋီ၊၁။၁၀၇။ ဣရိယာပထံ ဝိကောပေယျ။ ဝိ၊၁။၅၇။ ယေ ကေစိ ပါဏာ စတ္တာရော ဣရိယာပထေ ကပ္ပေန္တိ ကာလေန ဂမနံ ကာလေန ဌာနံ ကာလေန နိသဇ္ဇံ ကာလေန သေယျံ။ သံ၊ ၃။၇၀။ ဣရိယာပထဿ ဝါ အဌပနာ ဌပနာ

http://www.dhammadownload.com

သဏ္ဌာနာ။ အဘိ၊ဝိ။၃၆၅။ ဣရိယာပထ-ဿာတိ စတုဣရိယာပထဿ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၄၆၄။ (–မ ၁။၁၇၀။ မ၊၂။၃၃၆။ သုတ္တနိ။ ၃၃၆။ ထေရ။၃၃၈။ မဟာနိ။၁၇၃။ မိလိန္ဒ။ ၉၈။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၂၆။ ကခ်ါ။၂၃၇။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။ ၂၁၆။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၀၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၅၀။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၃။ ဒီ၊ဋီ၊၂။ ၃၀၃၊ ဒီ၊ဋီ၊၃။၁၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၄၀၁၊) (၂) သိဘဿ ဣရိယာပထော။ သံ၊၁။၄၁။ သီဘဿ ဣရိယာပထောတိ သီတံ အဿ သတ္တကာယဿ ဣရိယာပထော ဇီဝိတဝုတ္တိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၅။ ဣရိယာပထော စ ဣရိယန-ကိရိယာနံ ပဝတ္တနုပါယော။ သံ၊ဋီ၊၁။၁၄၁။

ဣရိယာပထကောပန (န) [ဣရိယာပထ+ကောပန] ဣရိယာပုထ်ကိုဖျက်ခြင်း၊ ဣရိယာပုထ်နှင့်မယှဉ်ခြင်း။ ဣရိယာပထကောပနဥာ-(သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၉။)တိ ဣရိယာပထေဟိ အသ-မာယောဂေါ။ သံ၊ဋီ၊၁။၂၁၇။

ဣရိယာပထစက္က (န) [ဣရိယာပထ+စက္က] ဣရိယာပုထ် (၄)ပါး ဟူသော–စက်–ဘီး။ ဣရိယာပထစက္ကမ္ပိ ဝန္ဒတိ၊ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၄။ ဣရိယာပထော ယေဝ ပဝတ္တနဋ္ဌေန စက္ကန္တိ ဣရိယာပထစက္ကံ၊ အံ၊ဋီ၊၂။၁၅၀။ စက္ကဝတ္တီ (ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၂။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၅၁။ ဣဘိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။၇၃။ စရိယာ၊ဋ္ဌ။၄၀။)လည်း ကြည့်။

ဣရိယာပထစရိယာ (ထီ) [ဣရိယာပထ+စရိယာ]ဣရိယာပုထ်တို့၏ဖြစ်ခြင်း။ စရိယာ-တိ အဋ္ဌစရိယာယော။ ဣရိယာပထစရိယာ အာယတနစရိယာ .... လောကတ္ထစရိယာတိ။ ပဋိသံ။၂၁၅။ စူဋ္ဌနိ။၂၃၂။ ဣရိယာပထစရိ-ယာတိ ဣရိယာပထာနံ စရိယာ၊ ပဝတ္တနန္တိ အတ္ထော။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၉။ စူဋ္ဌနိ၊ဋ္ဌ။၉၁။

ဣရိယာပထဇ (တိ) [ဣရိယာပထ+ဇန+ကို] ဣရိယာပုထ်ကြောင့် ဖြစ်သော။ စေတော-သုခံ ကာယသုခံ၊ ဣရိယာပထဇံ သုခံ။ အပ၊၁။၃၆၁။

ဣရိယာပထနိဿိတ (တိ) [ဣရိယာပထ + နိဿိတ] ဣရိယာပုထ်ကို မှီသော။ ဣရိယာ-ပထိယ–ကြည့်။

ဣရိယာပထပဗ္ဗ (န) [ဣရိယာပထ + ပဗ္ဗ] ဣရိယာပုထ်နှင့် ဆိုင်သော အပိုင်းအခဏ်း။ ဒီ၊၂။၂၃၂၃။ မ၊၁။၇၁၂။ ဣရိယာပထ-ပဗ္ဗံ စတုသမ္ပဇညပဗ္ဗံ ဓာတုမနသိကာရပဗ္ဗန္တိ ဣမာနိ တီဏိ ဝိပဿနာဝသေန ဝုတ္တာနိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၃၂။

ဣရိယာပထပုစ္ဆာ (ထိ) [ဣရိယာပထ+ပုစ္ဆာ] ဣရိယာပုထ်ကိုမေးခြင်း။ ကိန္တိ တေ ဒိဋ္ဌန္တိ လိဂ်ပုစ္ဆာ ဣရိယာပထပုစ္ဆာ ... ဣရိယာပထ-ပုစ္ဆာတိ ဂစ္ဆန္တံ ဝါ ဋ္ဌိတံ ဝါ နိသိန္နံ ဝါ နိပန္နံ ဝါ။ ဝိ၊၅။၃၀၀။

ဣရိယာပထဗာဓန (န) [ဣရိယာပထ+ဗာ-ဓန] ဣရိယာပုထ်ကြောင့်ဖြစ်သော–ဣရိယာ ပုထ်၏- နာကျင်ခြင်း– ဆင်းရဲပင်ပန်းခြင်း။ သော ဟိ (ဘဂဝါ) ဧကံ ဣရိယာပထဗာဓနံ အညေန ဣရိယာပထေန ဝိစ္ဆိန္ဒိတ္ဒာ၊ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၁။၈၁။ ဒီ၊ဋ္ဌ။၁။၁၂၂။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂။ သံ၊ဋ္ဌ၊ ၁။၁၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁။

ဣရိယာပထဘဥနက (တိ) [ဣရိယာပထ + ဘဥနက] ဣရိယာပုထ်ကို ဖျက်ဆီးတတ်သော။ ဣရိယာပထဘဥနကေန ဝိသဘာဂါ-ဗာဓေန အာဗာဓိကော။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၅၇။

ဣရိယာပထမဒ (ပု) [ဣရိယာပထ + မဒ] (အခြားသူတို့၏ ဣရိယာပုထ်သည် ကြည်ညို ဘွယ်မရှိ၊ငါ၏ဣရိယာပုထ်သည်သာ ကြည်ညို ဘွယ်ရှိ၏ဟု) ဣရိယာပုတ်ကိုစွဲ၍–မာန်ယစ်ခြင်း–မာန်တက်ခြင်း။ ဇာတိမဒေါ။....ဣရိ-ယာပထမဒေါ။ အဘိ၊ဝိ။၃၅၉။ "အဝသေ-သာနံ ဣရိယာပထော အပါသာဒိကော

http://www.dhammadownload.com

မယ့် ပန ပါသာဒိကော"တိ မဇ္ဇနဝသေန ဥပ္ပန္နော မာနော ဣရိယာပထမဒေါ နာမ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၄၉။ သာရတ္ထ၊၁။၃၀၄။

ဣရိယာပထဝိကောပန (န) [ဣရိယာပထ + ဝိကောပန] ဣရိယာပုထ်၏ ပျက်ခြင်း။ နမေ ဣဒံ ဘူတပုဗ္ဗံ၊ ဣရိယာပထဝိကောပနံ။ အပ၊၂။၉။

ဣရိယာပထဝိဟာရ (ပု) [ဣရိယာပထ+ဝိဟာရ] (က) ဣရိယာပုထ် ၄-ပါးဟူသော နေထိုင်ခြင်း။ (ခ) ဣရိယာပုထ် ၄-ပါးဟူသော ဖြစ်ကြောင်း။ ဝိဟရဏံ, ဝိဟရတိ ဧတေနာတိ ဝါ ဝိဟာရော ဣရိယာပထောဝ ဝိဟာရော ဣရိယာပထဝိဟာရော။ သာရတ္ထ၊၁။၂၁၃။ မ၊ဋီ၊၁။၄၄။ အံ၊ဋီ၊၁။၁၀၇။ ဝိဟရတိ ပဝတ္တတိ ဧတေန, ဝိဟရဏမတ္တံ ဝါ တန္တိ ဝိဟာရော၊ သော ဧဝ ဝိဟာရော တထာ။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၃။ ဝိဟရတိ (-အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၄။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ၊၂၀၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၄၁) ဝိဟရာမိ (စရိယာ၊ဋ္ဌ။၂၁) ဝိဟာသိ(ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၇) လည်း ကြည့်။

ဣရိယာပထသန္ဒိဿိတ(တိ)[ဣရိယာပထ+သန္ဒိဿိတ] ဣရိယာပုထ်ကို ကောင်းစွာမှီသော။ ဣရိယာပထေန ဝိမှာပနံ ဣရိယာပထသန္ဒိဿိတံ ကုဟနဝတ္ထူတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၅။

ဣရိယာပထသမသီသီ (တိ) [ဣရိယာပထ+သမ+သီသ+ဤ] တရားအား ထုတ်ခိုက် ဣရိယာပုထ်နှင့် ပျက်ရာ, ချုပ်ငြိမ်းရာ အချိန် ကာလ တူညီမျှသော အဝိဇ္ဇ ဟူသော ဦးခေါင်းရှိသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၊ တရားအားထုတ်ခိုက် ဣရိယာပုထ် အနေအထားပျက်သည်နှင့် တပြိုင်နက် အဝိဇ္ဇာကုန်ခန်း၍ ရဟန္တာအဖြစ်သို့ ရောက်သောပုဂ္ဂိုလ်။ (က) ဣရိယာပုထ် လေးပါးတို့တွင် တပါးပါးဖြင့် အငွေ့ဘန်၍ ငါသည် ဣရိယာပုထ်ကို မပျက်စေပဲ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ရောက်အောင် အားထုတ်အံ့ဟု ဝိပဿနာကို အားထုတ်ရာ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ခြင်းသည်ရင်း နေမြဲဣရိယာပုထ်ကို ဖျက်ခြင်းသည်ရင်း တပြိုင်နက်ဖြစ်၏။ ထို ပုဂ္ဂိုလ်ကို ဣရိယာပထသမသီသီ - ပုဂ္ဂိုလ်ဟု ခေါ်သည်။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၉။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၄၉။ (ခ) ဣရိယာပုထ်လေးမျိုးတို့တွင် တမျိုးမျိုးဖြင့် ဝိပဿနာအားထုတ်ရာ ရဟန္တာဖြစ်ပြီး၍ ထိုဣရိယာပုထ်ဖြင့်ပင် ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုသောပုဂ္ဂိုလ်ကို ဣရိယာပထသမသီသီဟု- အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၇။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၉။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌ။၂၇၂- တို့၌ ဆိုသည်။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၆၉-၌ ၎င်းကို ကေစိဝါဒဟု ဆို၏။ ယော ဌာနာဒီသု ဣရိယာပထေသု အညတရံ အဓိဋ္ဌာယ ဣမံ အကောပေတွာဝ အရဟတ္တံ ပါပုဏိဿာမီတိ ဝိပဿနံ ပဋ္ဌပေတိ၊ အထဿ အရဟတ္တပတ္တိ စ ဣရိယာပထကောပနဥ္စ ကေပွဟာရေနေဝ ဟောတိ၊ အယံ ဣရိယာပထသမသီသီ နာမ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၉။ အံ၊ဋီ၊၃။၁၅၆။ ဣရိယာပထဝသေန သမသီသီ ဣရိယာပထသမသီသီ။ သံ၊ဋီ၊၁။၂၁၇။

ဣရိယာပထသမ္ပန္ဒ (တိ) [ဣရိယာပထ+သမ္ပန္ဒ] ဣရိယာပုထ်နှင့် ပြည့်စုံသော၊ ကြည်ညိုဘွယ် ဣရိယာပုထ်ရှိသော၊ သူ။ ဩကို့တ္တစက္ခု- ဣရိယာပထသမ္ပန္ဒော။ ဝိ၊၁။၂၇၅။ ဝိ၊၄။၂၄။ ဣရိယာပထသမ္ပန္ဒောတိ တာယ ပါသာဒိက အဘိက္ကန္တာဒိတာယ သမ္ပန္ဒဣရိယာပထော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၆။ (-ဝိ၊၂၊၃၂၀။ အပ၊၁။၂၈။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၂၀၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၄၄။)

ဣရိယာပထသမ္ပရိဝတ္တနတာ (ထီ) [ဣရိယာပထ+သမ္ပရိဝတ္တန + တာ] ဣရိယာပုထ် - ပြောင်းလည်းသည်၏အဖြစ် - ပြောင်းလည်းခြင်း။ အတိဘောဇနေ နိမိတ္တဂ္ဂါဟော ဣရိယာပထသမ္ပရိဝတ္တနတာ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၇၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၈၈။

http://www.dhammadownload.com

ဣရိယာပထသုခသေဝနတာ (ထိ) [ဣရိယာ-ပထ+သုခ+သေဝနတာ] ချမ်းသာစေတတ်သော ဣရိယာပုထ်ကို မှီဝဲသည်၏အဖြစ်။ ဥဘုသုခသေဝနတာ ဣရိယာပထသုခသေဝန-တာ။ ဒီ၊ဌ၊၂။၃၈၂။ မ၊ဌ၊၁။၃၀၁။ အဘိ၊ဌ၊၂။၂၇၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၃၀။

ဣရိယာပထာနုဗန္ဓန (နဲ) [ဣရိယာပထ+အနု-ဗန္ဓန] ဣရိယာပုထ်အားဖြင့် အစဉ်လိုက်ခြင်း။ ပစ္ဆတော ပစ္ဆတော ဣရိယာပထာနု-ဗန္ဓနေန အနုဗန္ဓိ။မ၊ဌ၊၃။၉၁။ ဣရိယာပထာ-နုဗန္ဓနေနာတိ ဣရိယာပထဂမနာနုဗန္ဓနေန။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၆၁။ (–ဒီ၊ဌ၊၁။၄၀။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၁။၅၁။)

ဣရိယာပထိက (တိ) [ဣရိယာပထ+ဏိက] ဣရိယာပုထ်ကို – ထောက်ပံ့တတ် – ဆောင်ထား.တတ် – သော။

ဣရိယာပထိကစိတ္တ (နဲ) [ဣရိယာပထိက+စိတ္တ] ဣရိယာပုထ်ကို–ထောက်ပံ့–ဆောင်ထား–တတ်သောစိတ်။ ဣရိယာပထိကစိတ္တဉိ ဣရိယာပထံ သန္ဓာရေတုံ။ အဘိ၊ဌ၊၁။၄၀၈။ ဣရိယာပထိကစိတ္တန္တိ ဣရိယာပထူပတ္ထမ္ဘကံ အဌပညာသင်ဓံ စိတ္တံ။ မူလ ဋ္ဌီ၊၁။၁၇၃။

ဣရိယာပထိယ (တိ) [ဣရိယာပထ+ဣယ] ဣရိယာပုထ်ကိုမှီသော။ ဣရိယာပထိယံ ပသာဒနိယ (ထေရ။၃၀၆) နွှိ ပရေသံ ပသာ-ဒါဝဟံ အာကပ္ပသမ္ပတ္တိ နိမိတ္တံ ဣရိယာပထ-နိဿိတံ သမ္ပဇည်။ ထေရ၊ဌ၊၂။၂၁၀။

ဣရိယာပထူပတ္ထမ္ဘက (တိ) [ဣရိယာပထ+ဥပတ္ထမ္ဘက] ဣရိယာပုထ်ကို ထောက်ပံ့တတ်သော။ ဣရိယာပထိကစိတ္တ ကြည့်။

ဣရိယျသီ (ကြိ) ဣရိယတိ-ကြည့်။

ဣရိဏ (နဲ) ဣရိဏ-ကြည့်။

ဣရု (ထိ) [ဣစ+ဥ။ စကို ရ ပြု။ (ကွစ်–သံ)] နတ်တို့ကို ချီးကျူး ထောမနာကြောင်းဖြစ်သော ဝေဒ၊ ဣရုဝေဒ၊ ဣရုဗေဒင်။ ဣရု နာရီ ယဇု သာမ-မိတိ ဝေဒါ တယော သိယုံ။ ဓာန်။၁၀၈။ ဣစ ထုတိယံ၊ ဣစ္စန္တေ ဒေဝါ တောယာတိ ဣရု၊ ဥ၊ စဿ ရော။ ဓာန်၊ဋ္ဌီ။ ၁၁၈။ ဣစ္စန္တေ ထောမိယန္တေ ဒေဝါ တော-ယာတိ ဣရု ဣစ-ဓာတုဝသေန စ-ကာရဿ ရ-ကာရံ ကတ္ဝာ။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၂။၂၂၀။

ဣရုဝေဒ (ပု) [ဣရု+ဝေဒ၊ (ကွဂ္ဂေဒ–သံ)] ဣရုဗေဒ၊ ဣရုဗေဒင်။ ဗြာဟ္မဏမာဏဝကာနံ ဣရုဝေဒံ ယဇုဝေဒံ။ မိလိန္ဒ။၁၇၇။ တိဏ္ဏံ ဝေဒါနန္တိ ဣရုဝေဒ ယဇုဝေဒ သာမဝေဒါနံ။ ဒီ၊ဌ၊၁။၂၂၀။ မ၊ဌ၊၃။၂၄၉။

ဣလ္လိယာ (ထီ) [ဣလ္လီ + က + အာ ?] ဆောင်ဓား၊ လက်ကိုင်ဓား၊ ဓားမြှောင်။ ဣလ္လိယာ စာပဓာရိဘီ (ဇာ၊၂။၁၆၃) တိ ဣလ္လိယဥ္ဇ စာပဥ္ဇ ဓာရေန္တေဟိ။ ဇာ၊ဌ၊၆။ ၆၅။ ဣလ္လိနှင့်လည်း ယှဉ်ကြည့်။

ဣလ္လိသ (ပု) [ယာဒိစ္ဆကနာမ်] ဣလ္လိသသူဌေး။ နာဟံ ပဿာမိ ဣလ္လိသံ။ ဇာ၊၁။၁၈။

ဣလ္လိသဇာတက (နဲ) [ဣလ္လိသ+ဇာတက] ဣလ္လိသဇာတ်။ ခုဒ္ဒကနိကာယ ဇာတကပါဋ္ဌိ၊ ၁–နိပါတ်၊ ၈–ဝဂ်၊ ၈(၇၈) ဇာတ်။ ဇာ၊၁။ ၁၈။ ဇာ၊ဌ၊၁။၃၆၆၊၃၇၅။

ဣလ္လီ (ထီ) [ဣလ+ဤ၊ (ဤလီ–သံ)] ဆောင်ဓား၊ လက်ကိုင်ဓား၊ ဓားမြှောင်။ ဣလ္လီ တု ကရပါလိကာ။ ဓာန်။၃၉၂။

ဣလ္လီဟတ္ထ (တိ) [ဣလ္လီ+ဟတ္ထ] လက်၌ ဓားမြှောင်ရှိသော၊ ဓားမြှောင်စွဲကိုင်သော၊ သူ။ ကရောဋ္ဌိယာ စမ္မဓရာ၊ ဣလ္လီဟတ္ထာ သုဝမ္မိနော။ ဇာ၊၂။၃၇၇။

ဣဝ (ဗျ) (၁) အတူ၊ ‹တူခြင်း=သြပမ္မ›, ပဋိ-ပဘာဂ (ကဲ့သို့–ဟု မြန်မာပြန်)။ (၂) လွန်ကဲခြင်း၊ အလွန်အကဲ=ဘုသ။ (၃)

http://www.dhammadownload.com

တား-မြစ်-ခြင်း=အဝဓာရဏာ (သ။ လျှင်—ဟု မြန်မာပြန်)။ (၁) ဝိသဒ္ဒံ သပ္ပဝိသံဝ ဩသဒေဟိ။ သုတ္တနိ။၂၇၉။ ဝိ၊၆၊၃။၂၆။ ကွာတိ ဩပမ္မဟေနံ၊ ကကာရလောပံ ကတွာ ဝ-ကွေ၀ ဝုတ္တံ။ သုတ္တနိ၊၆၊၁၁။ သဒ္ဒ-တ္ထ၊၃။၁၇။ ဥဇုဂံလံ တတ္တမိဝံ ကပါလံ။ ဝိမာန။၁၀၆။ တတ္တံ အယောကပါလသဒိ-သန္တိ အတ္ထာ၊ ဂါထာသုတ္ထဥ္စေဘ္ဆ သာနု-နာသိကံ ကတွာ ဝုတ္တံ တတ္တ၀ံ ကွေ၀ ဒဋ္ဌ-ဗ္ဗံ။ ဝိမာန၊၆။၃၁၄။ (-ထေရ၊၆၊၁။၅။ ဇာ၊၆၊၅။၄ ၂၄၆။ ရူ၊နှာ-၁၄၄။ နိတိ၊သုတ္တ။ နိဒါ၊၁။) (၂) ဘာတိရိ၀ါ (ဒီ၊၂။၁၆၆)တိ အတိ၁ယ ဘာတိ။ ဒီ၊၆၊၂။၂၃၁။ ဘာတိ-ရိ၀ါဘိ ထွေ ရကာရော ပဒသန္ဓိကရော၊ ကွာသဒ္ဒေါ ဘုသတ္ထောတိ အာဟ အတိဝိယ ဘာတိတိ။ ဒီ၊၆၊၂။၂၀၅။ (၃) ပေါရာဏ-မေတံ အတုလ၊ နေတံ အဇ္ဇတနာ၀ံ၀။ ဓမ္မ။ ၄၇။ အတိရိ၀ံ, အဘိ၀ံ, အ၀တ၀-တ္ထိသည်း ကြည့်။

ကွသ (ပု) [ကျိသ+အ] ဝက်ခံနက်။ ကာဠ-သိဟော ကွသော ပျဆ။ ဓာန်။၆၁၂။ ကွဿ -လည်းကြည့်။

ကွသိ (ပု) [ကွသ+က္ကိ။ သိလာဒိဂုဏော ဧသတိ-တိ ကွသိ။ ရူ၊နှာ ၄၁၁။ ဧသတိ ဂဓေသတိ ကုသလေ ဓ၀မ္မတိ ကွသိ။ ဗုဒ္ဓံ၀ံ၊၆၊၇၀။ (ကွဗိ-သံ)]သိလအစရှိသော ဂုဏ်ဘို့ကိုရှာမှီးသူ၊ သူ ဘော်ဖော်၊ ရသေ့၊ ရဟန်း။ (က)ဘုန်း, ပ၀ိစ္ဆကဗုဒ္ဓါအစရှိသော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်။ (ခ) သာဝကနာပရသေ့, ပင့်ဖိုင်။ သိလာဒယော ဂုဏော သေန္တီတိ ကွသယော၊ ဗုဒ္ဓါဒယော အရိယာ တာပသပစ္စေကမုနိ။ ဗုဒ္ဓ-ဝံသ၊၁။ ၂၂။ (က) သုဘာသိတ၀ေါ ကွသယော၊ ဓမ္မော ဟိ ကွသ်နံ ဓေော။ သံ၊၁။၄၆၈။ အံ၊၁။၃၆၁။ ကွသယောတိ ဗုဒ္ဓါဒယော အရိယာ။ အံ၊၆၊၂၀၆။ အယံ ပဗ္ဗတော ကွဿ ကွသိ (ကွသယော) ဂိလ-တိ။ မ၊၃။၁၁၃။ ဝိ၊၆၊၁။ ၂၄၈။ ကွမေ ကွသိ (ကွသယော။သာရတ္ထ)တိ ကွမေ ပစ္စေကဿ-ကွသိ။ မ၊၆၊၄။၉၀။ သာရတ္ထ၊ ၂။၁၁၄။ (-ဝိ၊၃။၃၃။ မ၊၂။၃၄၄။ သုတ္တနိ။၄၃၃၊ ၄၄၉။ ထေရ။၃၄၉။ ဇာ၊၂၊၁၅၂၊၁၅၅။ သံ၊၆၊၂။၂၁၉။ သုတ္တနိ၊၆၊၃၂၀။ ဇာ၊၆၊ ၆။၂၂၃။) ကွသိပ္ပ၀ဒိတ-လည်း ကြည့်။ (ခ) ပြာဟ္မဏာနံ ပုဗ္ဗကာ ကွသယော မန္တာ-နံ ကတ္တာရော။ ဝိ၊၃။၃၄၃။ ဒီ ၁။၉၇။ ၂၂၅။ မ၊၂။၃၀၁၊၄၁၆။ အံ၊၂။၁၉၇။ ကွသယော (သုဘ္ဘနိ။၄၃၅)တိ ကွသိ-နာမကာ ဧဋီလာ။ သုတ္တနိ၊၆၊၂။၃၀၄။ ကွသဃယောတိ ကွသိနာမကာ ယေ ကေစိ ကွသိပဗ္ဗဇ်ံ ပဗ္ဗဇိတာ အာဇီ၀ကာ နိဂဏ္ဌာ ဧဋီလာ တာပသာ။ စူဠနိ။၄၉။ (-ဒီ၊၁။ ၉၀။ သံ၊၁။၆၁။ အံ၊၁။၃၅၀။ သုတ္တနိ။ ၃၂၂။) ကွသိဘာသိတ-လည်း ကြည့်။

ကွသိဂဏ (ပု) [ကွသိ+ဂဏ] ရသေ့အပေါင်း။ ကွသိဂဏော ရဇတကွန္ဒသဒိသံ ဥဒကင်္ဂိ-ဒိသွာ။ မ၊၆၊၂။၂၀၉။ (-သံ၊၆၊၃၁။၃၁၄။ အံ၊ ၆၊၁၁။၁၁၊၁၅၈။ ဓမ္မ၊၆၊၁။၁၃၁။ ဓမ္မ၊၆၊၂။ ၁၅၈။ သုတ္တနိ၊၆၊၂။၁၆၁။ ဇာ၊၆၊၁။၄၅၇။ ဇာ၊၆၊၂။၁။ ဇာ၊၆၊၄။၃၀၇။)

ကွသိဂိလိ (ပု) [ကွသိ+ဂိလ+က္ကိ။ ကွသယော ဂိလတီဘိ ကွသိဂိလိ။ ဓာန်၊ဋီ။၆၀၆။] ကွသိ-ဂိလိ မည်သောတောင်၊ ရာဇဂြိုဟ်မြို့အနီး၌ ရှိသော တောင်ငါးလုံးတို့တွင် တလုံးဖြစ် သည်။ ကျန်သော တောင်လေးလုံးမှာ ဝေဘာရတောင်, ဂိဒ္ဓကူဋ်တောင်, ဝေဘာရတောင်, ဂေပုလ္လတောင်တို့ ဖြစ်ကြသည်။ ဂိရိဗ္ဗ (သုတ္တနိ၊၆၊၂။၁၁၁)နဂန္တရ (ဝိမာန၊၆။၇၄) တို့ကည့်။ ရှေးအခါက ပစ္စေကဗုဒ္ဓါငါးဆူတို့ ၎င်းတောင်၌ သီတင်းသုံး နေထိုင်ကြ၏။ လူ တို့သည် ထိုပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့တောင်သို့ဝင်သည် ကိုသာ တွေ့မြင်ရ၍ တောင်မှ ထွက်သည်ကို မတွေ့မြင်ရသောကြောင့် ဤတောင်သည်

http://www.dhammadownload.com

ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့ကို မျိုဏ်ဟု ပြောဆိုကြ ရာမှ ဣသိဂိလိတောင် (=ရသေ့မျိုတောင်) ဟု အမည်တွင်သည်။ အယံ ပဗ္ဗတော ဣမေ ဣသိဂိလဘိဘိ ဣသိဂိလိ ဣသိဂိလိတွော သမညာ ဥဒပါဒိ။မ၊၃။၁၁၃။(–ဝိ၊ဌ၊၁။၂၄၈။)

ဣသိဂိလိပဿ (နာ) [ဣသိဂိလိ+ပဿ] ဣသိဂိလိတောင်၏-နံပါး-နံဘေး။ ဣသိဂိလိပဿေ တိဏကုဋ္ဌိယော ကရိတွာ။ ဝိ၊၁။၅၁။ ဣသိဂိလိပဿေဘိ ဣသိဂိလိ နာမ ပဗ္ဗတော၊တဿ ပဿေ။ ဝိ၊ဌ၊၁။၂၄၈။ (–ဒီ၊၂။၉၇။ မ၊၁။၁၃၀။ သံ၊၁။၁၂၁။ မ၊ဌ၊၁။၃၆၈။ သံ၊ဌ၊၁။၁၆၈။)

ဣသိဂိလိသုတ္တ (နာ) [ဣသိဂိလိ+သုတ္တ] ဣသိဂိလိသုတ်၊ ဣသိဂိလိတောင်ဟု အမည်ရခြင်း အကြောင်းနှင့်, ၎င်းတောင်၌ သီတင်းသုံး နေထိုင်ခဲ့ဘူးသော ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့၏ အမည်ကို ဟောကြားရာ ဖြစ်သောသုတ်။ မဇ္ဈိမနိကာယ၊ ဥပရိပဏ္ဏာသ ပါဋ္ဌိ၊ ၂-ဝဂ်၊ ၆-သုတ်။ မ၊၃။၁၁၂၆။

ဣသိဏ္ဍ (ပု) [ယာဒိစ္ဆကနာမ်] ဣသိဏ္ဍလူမျိုး။ ဣသိဏ္ဍာ မဏ္ဍလာ စေဝ၊ အာဂစ္ဆန္တိ မမံ ဃရံ။ အပ၊၁။၄၂၁။

ဣသိတ္ထ (ပု) [ဣသိ+အတ္ထ] ရသေ့၏အဖြစ်-ရသေ့ဖြစ်ခြင်း-ဟူသောအကျိုး။ တာဝတာ တုံ ဘဝိဿတိ ဣသိ ဝါ ဣသိတ္ထာယ ဝါ ပဋိပန္နော။ ဒီ၊၁။၉၇။

ဣသိဒတ္တ (ပု) [ဣသိ+ဒတ္တ] (၁) ဣသိဒတ္တ ထေရ်။ အဝန္တိတိုင်း ဝစုရွာ လှည်းကုန်သည် တဦး၏ သား ဖြစ်သည်၊ စိတ္တသူကြွယ်၏ မိတ်ဆွေဖြစ်၍ နောင်အခါ သာသနာတော်၌ ရဟန်းပြုကာ မကြာမြင့်မီပင် ဆဋ္ဌဘိည (ရဟန္တာ) ဖြစ်သည်။ ထေရ၊ဌ။၃၀၂။ အာယသွာ ဣသိဒတ္တော တသ္မိံ ဘိက္ခုသံဃေ သဗ္ဗနဝကော ဟောတိ။ သံ၊၂။၄၇၆-၈။ (–အံ၊ဌ၊၁။၂၉၇။) (၂) ဣသိဒတ္တထေရ်။ သီဟိုဋ္ဌ်ကျန်း၌ ဗြာဟွဏတိဿခိုးသူ ထကြွ သောင်းကျန်းစဉ်အခါက သံဃာ၏ အကြီး အမှူးဖြစ်သော မထေရ်သုံးပါးတွင် တပါးဖြစ်သည်၊ ကျန် မထေရ်နှစ်ပါးမှာ စူဋ္ဌသိဝထေရ်နှင့် မဟာသောဏထေရ်ဘို့ ဖြစ်ကြသည်။ သံယုတ္တဘာဏကစူဋ္ဌသိဝတ္ထေရော ဣသိဒတ္တတ္ထေရော မဟာသောဏတ္ထေရောတိ တယော ထေရာ တာသံ ပရိသာနံ ပါမောက္ခာ။ အဘိ၊ဌ၊၂၊၄၂၇။ (၃) ဣသိဒတ္တသူကြွယ်၊ မိဂသာလာ ဥပါသိကာ၏ အဘိုး။ သကဒါဂါမ်ဖြစ်၍ ကွယ်လွန်ပြီးနောက် တုသိတာ ဘုံသို့ ရောက်သည်။ ပေတ္တေယျောပိ မေ ဘန္တေ ဣသိဒတ္တော အဗြဟွစာရီ အဟောသိ သဒါရသန္တုဋ္ဌော။ အံ၊၂။၃၀၅။ (၄) ဣသိဒတ္တမင်း။ အနောမဒဿီ မြတ်စွာဘုရား ပွင့်တော်မူစဉ်က သောရေယျမြို့ကို အုပ်စိုး သောမင်း။ သောရေယျနဂရေ ဣသိဒတ္တဿ ရညော ဓမ္မေ ဒေသိယမာနေ ပဿ်ဒိတွာ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဌ။၂၀၈။

ဣသိဒတ္တတ္ထေရဂါထာ (ထီ) [ဣသိဒတ္တ+ထေရဂါထာ] ဣသိဒတ္တထေရ်သည် မိမိရအပ်ပြီးသော အရဟတ္တဖိုလ်ကို မြတ်စွာဘုရားအား လျှောက်ထားသောအားဖြင့် မြွက်ဆိုအပ်သောဂါထာ။ ထေရဂါထာပါဋ္ဌိတော်၊ ဧကကနိပါတ်၊ ၁၂-ဝဂ်၊ ၁၀-ဣသိဒတ္တတ္ထေရဂါထာ။ ထေရ။၂၅။

ဣသိဒတ္တသုတ္တ(နာ)[ဣသိဒတ္တ+သုတ္တ] ဣသိဒတ္တသုတ်၊ ပဌမဣသိဒတ္တသုတ်နှင့်, ဒုတိယ ဣသိဒတ္တသုတ်။ သံယုတ္တနိကာယ သဋ္ဌာယတနဝဂ္ဂ သံယုတ္တပါဋ္ဌိ၊ ၇-သံယုတ်၊ ၂-သုတ်နှင့် ၃-သုတ်။ သံ၊၂။၄၇၅-၉။

ဣသိဒါသ (ပု) [ဣသိ+ဒါသ] ဣသိဒါသထေရ်။ ဒွေဘာဘိကာ ထေရာ အာယသွာ စ ဣသိ-

http://www.dhammadownload.com

ဒါသော အာယသွာ စ ဣသိဘဋ္ဌော သာဝတ္ထိယံ ဝဿံ ဝုဋ္ဌာ။ ဝိ၊၃။၄၁၄။

ဣသိဒါသီ (ထီ) [ဣသိ+ဒါသီ] ဣသိဒါသီမည်သော–ရဟန်းမ–ထေရီ။ဥဇ္ဇေနီပြည်၌ ပစ္စည်းဥစ္စာကြွယ်ဝချမ်းသာသော သူဌေးသမီး ဖြစ်သည်။ နောက်အခါ ဇိနဒတ္တထေရီ၏ ထံ၌ ရဟန်းပြုလုပ်၍ ဝိပဿနာ အာ ထုတ်ရာ ပဋိသမ္ဘိဒါနှင့်တကွ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်သည်။ ထေရီ၊ဌ။၂၆၇၊ ဣသိဒါသီ တတ္ထကော။ ထေရီ။၄၂၅။

ဣသိဒိန္န(ပု) [ဣသိ+ဒိန္န] ဣသိဒိန္နထေရ်။ ဣသိဒိန္နော ထေရော။ ထေရ။၂၅၆။ (–ထေရ၊ ဌ၊၁။၃၉၉။)

ဣသိဒိန္နတ္ထေရဂါထာ (ထီ) [ဣသိဒိန္န+ထေရဂါထာ] ဣသိဒိန္နထေရ်အား လူ့ဘဝအချိန်ကာလက သံဝေဂဖြစ်စေရန် နတ်တဦးက ဟောကြား ဆုံးမအပ်သောဂါထာ။ ထေရဂါထာ ပါဋ္ဌိတော်၊ ဒုကနိပါတ်၊ ၄-ဝဂ် ၄-ဣသိဒိန္နထေရဂါထာ။ ထေရ။၂၅၆။

ဣသိဒ္ဓဇ(ပု) [ဣသိ+ဓဇ] အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏–အလတံခွန်–ပရိက္ခရာ။ ဝန္ဒိတဗ္ဗံ ဣသိဒ္ဓဇံ။ အပ၊၁။၅၂။ ဣသိဒ္ဓဇံ အရိယာနံ ဓဇံ ပရိက္ခာရံ။ အပ၊ဌ၊၁။၃၃၁။

ဣသိနာမက(တိ) [ဣသိ+နာမ+က] ဣသိအမည်ရှိသူ(ရသေ့၊ တက္ကတွန်း၊ အာဇီဝက၊ နိဂဏ္ဌ) ဣသိနာမကာ ယေ ကေစိ ဣသိပဗ္ဗဇ္ဇံ ပဗ္ဗဇိတာ အာဇီဝကာ နိဂဏ္ဌာ ဇဋိလာ တာပသာ။ စူဋ္ဌနိ။၄၉။

ဣသိနိသဘ(ပု) [ဣသိ+နိသဘ] (က) (သီလစသော ဂုဏ်တို့ကို ရှာမှီးတော် မူကြသော) သေက္ခ, အသေက္ခ သူတော်ကောင်း–တို့၌–တို့၏–နိသဘ နွားမြတ်အဘူ ရဲရင့်သော ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်တော်မူသော (မြတ်စွာဘုရား)။ (ခ)သီလအစရှိသော ဂုဏ်တို့ကို ရှာမှီးသော ပုဂ္ဂိုလ်လည်း ဖြစ်၍ နိသဘနွားမြတ်အတူ ရဲရင့်သော ပုဂ္ဂိုလ်လည်း ဖြစ်တော်မူသော (မြတ်စွာဘုရား)။ဗုဒ္ဓေါ စ မေ ဣသိနိသဘော ဝိနာယကော။ ဝိမာန။၁၉။ နိသဘော ဝိယာဘိ နိသဘော၊ သီလာဒိနံ မွေကွန္ဓာနံ သေနဌေန ဣသိဘိ လဒ္ဓဝေါဟာရေသု သေက္ခာသေက္ခဣသိသု နိသဘော, ဣသိနံ ဝါ နိသဘော,ဣသိ စ သော နိသဘောစာတိ ဝါ ဣသိနိသဘော။ ဝိမာန၊ဌ။၇၅ (–ဝိမာန။ ၈၇။ ဝိမာန၊ဌ။၂၄၄။)

ဣသိပတန (န) [ဣသိ+ပတ+ယု] ဣသိပတနမည်သော တော။ (က) မြတ်စွာဘုရားနှင့် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ဟူသော – ဣသိ – သူတော်ကောင်း–တို့ ဓမ္မစကြာဘရား ဟောခြင်း, ဥပုသ် ပြုခြင်း အကျိုးငှါ ကြွရောက်စည်းဝေးရာတော။ (ခ) ပစ္စေကဗုဒ္ဓါဟူသော ဣသိတို့ သက်ဆင်းရာ, ပျံတက် ကြွသွားရာတော၊ (မြတ်စွာဘုရား ပွင့်တော်မမူမီက ပစ္စေက ဗုဒ္ဓါတို့သည် ဂန္ဓမာဒန တောင်၌ (၇)ရက်ပတ်လုံး နိရောဓသမာပတ် ဝင်စားပြီးနောက် နာဂလတာ (ကွမ်းနွယ်) ဒန်ပူကို ဝါးလျက် အနောတတ္တအိုင်၌ မျက်နှာသစ်ပြီ၍ သပိတ်သက်နန်းယူကာ ကောင်းကင်ခရီး ဖြင့် ကြွလာပြီးလျှင် ထိုတော၌ ရှေးဦးစွာ သက်ဆင်းဘော်မူကြ၏။ သက်နန်းရုံကာ မြို့တွင်း၌ ဆွမ်းခံကြွ၍ ဆွမ်းဘုဉ်းပေးပြီးနောက် ထိုဘောမှပင် ကောင်းကင်သို့ ပျံတက်ကြွသွားဘော်မူကြ၏၊ ထိုသို့ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့၏ သက်ဆင်းရာ, ပျံတက်ကြွသွားရာ ဌာနဖြစ်သောကြောင့် ဣသိပတနဟု အမည်ရခြင်း ဖြစ်သည်။ ဣသိပတနေ မိဂဒါယေ။ ဝိ၊၃။ ၁၁။ မ၊၁။၂၂၁။ မ၊၃။၂၉၁။ သံ၊၃။၃၆၈။ အံ၊၁။၁၀၉။ နေတ္ကိ။၉။ (က) ဣသိပတနေတိ ဗုဒ္ဓပစ္စေကဗုဒ္ဓသခ်ါတာနံ ဣသိနံ ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တနတ္ထာယ စေဝ ဥပေါသထကရဏတ္ထာယ

http://www.dhammadownload.com

ကာ ဂ၃စ္ဆ။ ဇာ၊ ၂။၁၆။ ပုန ကျသိပွလောဘိ-ကာယ နဂ၃စ္ဆယ်၂။ ဇာ၊၄၊၁။၁၇၂။

ကျသိပွဝေဒိတ (တိ) [ကျသိ+ပဝေဒိတ] ဘုရား အစရှိသော သူတော်ကောင်းတို့သည် ဟော ကြား အပ်သော။ အာဏာဓယေ မဂ္ဂမိသိပ္ပ-ဝေဒိတံ။ ဓမ္မ၊၅၄။ သိလက္ခန္ဓာဒိနံ သေဂေဟိ ဗုဒ္ဓါဒီဟိ ကျသ်ဟိ ပဝေဒိဘံ အင္ဂဏိကမဂ္ဂံ အာဏာဓေယျ။ ဓမ္မ၊၄၊ ၂။၂၆၂။

ကျသိဘဋ္ဌ (ပု) [ဘုသိ+ဘဋ္ဌ] ကျသိဘဋ္ဌမည်သော ထေရ်၊ ကျသိဒါသ-ကြည့်။

ကျသိဘဏ္ဍ (နှ) [ကျသိ+ဘဏ္ဍ] ရသေ့၏-ပဒုည်း-ဥစ္စာ-ဘဏ္ဍာ။ ကျသိဘဏ္ဍံ သြမုဉ္စိ-တွာ။ ဇာ၊၄၊၇။၃၇၀။

ကျသိဘာသိတ(တိ) [ကျသိ+ဘာသိတ] ရသေ့တို့ ဟောအပ်သော၊ သာသနာတော် ပြင်ပ ပရိဗိုဇ်ဘာသာဟောအပ်သော၊ တရား။ (ပရိဗ္ဗာ-ဇကဝဂ် အားလုံးနှင့် ဗာဝရိယ၏ တပည့် ပုက္ကား ၁၆-ယောက်တို့၏ အမေးပုစ္ဆာ စသည်။)ဓမ္မာ နာမ ဗုဒ္ဓဘာသိတော သာဝ-ကဘာသိတော ကျသိဘာသိတော ဒေဝတာ-ဘာသိတော။ ဝိ၊၂။၂၆။ ကျသိဘာသိတောတိ ဗာဟိရပရိဗ္ဗာဇကေဟိ ဘာသိတော သက-လော ပရိဗ္ဗာဇကဝဂ္ဂါ၊ ဗာဝရိယဿ အန္တေ-ဝါသိကာနံ သောဠသန္နံ ပြာဟ္မဏာနံ ပုစ္ဆာတိ ဒေမာဒိ။ ဝိ·ဋ္ဌ၊၃။က။

ကျသိမဂ္ဂ (ပု) [ကျသိ+မဂ္ဂ]ရဒသေ့စား ပဲနောက်၊ ပဲယဉ်း။ အာဠဝကာ ကျသိမဂ္ဂါ စ။ အပ၊၁။ ၁၇။ (-အပ၊၁။၂၁၅။)

ကျသိမဂ္ဂဒါယက (တိ) [ကျသိမဂ္ဂ+ဒါယက] ရသေ့စား ပဲနော်က်ကို ပေးလှူတတ်သော၊ သူ။ ကျဿ သုဒံ အာယဿ္မာ ကျသိမဂ္ဂဒါယကော ထေရော ကျမာ ဂါထာယော အဘာသိတ္ထ။ အပ၊၁။၂၁၆။

စ အာဂန္ဆာ ပတနေ၊ သန္နိပါတဋ္ဌာနေတိ အာဒတ္ထာ၊ ပဒနေတိပိ ပါဌဋ္ဌာ၊ အယမေဝ အတ္ထော။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၉။ (ခ) ကျသယော ဇေတ္ထ နိပဘန္တိ ဥပ္ပတန္တိ စာတိ တံ ဋ္ဌာနံ ကျသိပတနန္တိ သဒ်ံ ဂတံ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၃။ သာရတ္ထ၊ဋီ၊၁၆၃။ (-သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၂၇။ အပ၊ ဋ္ဌ၊၁။က။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌ။၅၇။)

ကျသိပဗ္ဗဋာ (ထီ) [ကျသိ+ပဗ္ဗဋာ] ရသေ့ဘို့၏ ပဗ္ဗဋာ၊ ရသေ့အဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်ခြင်း၊ ရသေ့ပြုလုပ်ခြင်း။ ကျသိပဗ္ဗဇ်ံ ပဗ္ဗဇိတာ။ စူဠနိ။ ၄၉၊၅၂။ တဒါ ဗောဓိသတ္တောပိ ကျသိ-ပဗ္ဗဇ်ံ ပဗ္ဗဇိတ္ဝာ တသ္မိံယေဝ ပဗ္ဗတပါဒေ ဝသတိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၁။ (-အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၄၊ ၁၅၆၊ ၂၃၆၊ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၄။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၆၂။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၁၆၁။)

ကျသိပဗ္ဗဇာ (ထီ) [ကျသိ+ပဗ္ဗဇာ] ရသေ့ဘို့၏ ပဗ္ဗဇ

http://www.dhammadownload.com

ဣသိလိဂ် (နဲ) [ဣသိ+လိဂ်] ရသေ့၏ အသွင် သဏ္ဌာန်။ ဣမံ ဣသိလိဂ်ံ ဟာရေတွာ ရာဇ-ဝေသံ ဂဏ္ဍ။ ဇာ၊ဌ၊၇။၃၇၉။

ဣသိဝရ (ပု) [ဣသိ+ဝရ] မြတ်သော ရသေ့၊ ရသေ့မြတ်။ အထာဂမာ ဣသိဝရော သဗ္ဗ-လောကဂူ။ ဇာ၊၂။၁၀၁။ ဇာ၊ဌ၊၅ ၄၁၇။

ဣသိဝါတပဋိဝါတ (တိ) [ဣသိ+ ဝါတ+ပဋိ-ဝါတ] (က) ရဟန်း ရဟန်းမတို့၏ (သက်နှံးတက်ရုံခြင်း, ကိုယ်လက်ကွေးခြင်း ဆန့်ခြင်း စသည်တို့ကြောင့်ဖြစ်သော) လေသည် တိုက်ခတ်အပ်သော။ (ခ) ရဟန်း ရဟန်းမတို့၏ လေသည် ခါတွက် တိုက်ခတ်အပ်သော မကောင်းမှုရှိသော။ယာနိ ဝါ ပန တာနိ ကုလာနိ .... ကာသာဝပဇ္ဇောတာနိ ဣသိဝါတပဋိဝါတာနိ။ အဘိ ဒီ။၂၅၆။မဟာ-နိ။၃၇၈။ ဝိသုဒ္ဓိ ၁။၁၇။ ဂေဟံ ပဝိသန္တာနံ နိက္ခမန္တာနဉ္စ ဘိက္ခုဘိက္ခုနီသခ်ါတာနံ, ဣသိနံ စီဝရဝါတေန စေဝ သမိဉ္ဇနပသာရ-ဏာဒိဇနိတသရီရဝါတေန စ ပဋိဝါတာနိ ပဝါယိတာနိ ဝိနိဒ္ဓုတကိဗ္ဗိသာနိ ဝါ။ အဘိ၊ ဌ၊၂။၃၂၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၄၃။ (-ဝိ၊ဌ၊၁။ ၅၀။ ဇာ၊ဌ၊၃။၁၃၀။ သာရတ္ထ၊၁။၁၅၁။ ဝိမဘိ၊၁။၃၃။)

ဣသိဝါတပရိဝါတ (တိ) [ဣသိ+ဝါတ+ပရိ-ဝါတ] ရဟန်းတို့၏ သီလစသော ဂုဏ်ရနှံ့, ထိုဂုဏ်ရနှံ့တို့ဖြင့် ထုံအပ်သော ခန္ဓာကိုယ်ရနှံ့ တို့ဖြင့် ထက်ဝန်းကျင်မှ ကြိုင်လှိုင်နေသော။ ဣသိဝါတပရိဝါတော (အံ၊ဌ၊ ။၅၃) တိ သီလက္ခန္ဓာဒီနံ နိဗ္ဗာနဿ စ သေနတော ဣသိနံ ဘိက္ခူနံ ဂုဏဂန္ဓေန စေဝ ဂုဏဂန္ဓ-ဝါသိတေန သရီရဂန္ဓေန စ ပရိတော သမ-န္တတော ဝါယိတော။ အံ၊ဋီ၊၁။၁၁၆။

ဣသိဝေသ (ပု) [ဣသိ+ဝေသ] ရသေ့၏ အသွင်။ ကာဇကမဏ္ဍလုံ အာဒါယ ဣသိ-ဝေသေနာ ဂန္တွာ။ ဇာ၊ဌ၊၂။၂၄၆။ (-ဇာ၊ ဌ၊၇။၂၉၁။)

ဣသိဝှယ (တိ) [ဣသိ+ပတန+အဝှယ] ဣသိ-ပတန အမည်ရှိသော မိဂဒါဝုန်တော။ ဝတ္တေ-ဿဘိ စက္ကမိသိဝှယေ ဝနေ။ သုတ္တန်။ ၃၈၆။ ဣသိဝှယံ ဂမိတွာန၊ ဝိနေတွာ ပဉ္စ-ဝဂ္ဂိယေ။ အပ၊၂။၁၅၈။

ဣသိသံဃ (ပု) [ဣသိ+သံဃ] (က) ပစ္စေက ဗုဒ္ဓါအပေါင်း။ (ခ) ရဟန်းအပေါင်း။ (ဂ) အရိယာပုဂ္ဂိုလ်အပေါင်း။ (က) ဣသိသံဃေ အဟံ ပုဗ္ဗေ။ အပ၊၁။၂၈၂။ (-အပ၊ဌ၊၂။ ၁၉၆။)။(ခ) (ဂ) အောက်ပုဒ် ကြည့်။

ဣသိသံဃနိသေဝိတ (တိ) [ဣသိသံဃ+ နိ-သေဝိတ] (က) ရဟန်းအပေါင်းသည်-မှီခို-သီတင်းသုံးနေထိုင်- အပ်သော (ဇေတဝန် ကျောင်းတိုက်)။ (ခ) အရိယာပုဂ္ဂိုလ် အပေါင်းသည်-မှီခို-ဆည်းကပ်- အပ်သော (မြတ်စွာဘုရား)။ (က) ဣဒံ ဟိ တံ ဇေတ-ဝနံ ဣသိသံဃနိသေဝိတံ။ မ၊၃။၃၀၆။ သံ၊ ၁။၃၁။ ဣဘိဝုတ်၊ဌ။၁၈၂။ ဣသိသံဃနိသေ-ဝိတန္တိ ဘိက္ခုသံဃနိသေဝိတံ။ မ၊ဌ၊၄။၂၃၁။ သံ ဌ၊၁။၈၄။ (ခ) တာဏော ပညာဝုဓော သတ္ထာ၊ ဣသိသံဃနိသေဝိတော။ ထေရ။ ၃၂၄။ ဣသိသံဃေန အဂ္ဂသာဝကာဒိအရိယ-ပုဂ္ဂလသမူဟေန နိသေဝိတော ပယိရုပါ-သိတော ဣသိသံဃနိသေဝိတော။ ထေရ၊ ဌ၊၂။၂၈၇။

ဣသိသတ္တမ (တိ) [ဣသိ+ သတ္တမ] (၁) ဣသိတို့တွင်-သစ္စာလေးပါးကို သိမြင်သော ချီးမွမ်းအပ်မြတ်သော အရိယာ သူတော်ကောင်းတို့တွင် - အထူးသာလွန်၍ ချီးမွမ်း အပ်မြတ်သော အရိယာ သူတော်ကောင်း ဖြစ်တော်မူသော၊ ပုဂ္ဂိုလ် (မြတ်စွာဘုရား)။ (၂) ဝိပဿီအစရှိသော-ဣသိ-မြတ်စွာဘုရား

http://www.dhammadownload.com

–တို့ဘွင် ခုနစ်ဆူမြောက် မြစ်ဘော်မှုသော၊ ဘုရား (၎၊တမမြတ်စွာဘုရား)။ (၃) မိမိ သန္တာန် သူဘပါးသန္တာန်တို့၌ သီလစသော ဂုဏ်တို့ကို ရှာမှီးတော်မူသော သူတော် ကောင်းသည်ဖြစ်၍ အဆူးသာလွန်၍ ချီးမွမ်းအပ်မြတ်နိုးသော သူဘော်ကောင်းလည်း ဖြစ်တော်မူသော၊ ပဋိဂိုလ် (ဘုရား အစရှိသော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်)။ (၄) အရိယသာဝကနှင့် ပစ္စေကဗုဒ္ဓ တည်းဟူသော ကျသိတို့ ထက်မြတ်သော ကျသ် ဖြစ်တော်မူသော၊ ပုဂ္ဂိုလ်(မြတ်စွာဘုရား)။(၁)(၂)ကျသိသတ္တ-မော (အဘိ၊၌၊၃၄၁)တိ စဘုသစ္စာဝ-ဗောဓဂတိယာ ကျသဃယာဘိ သခ်္ခ် ဂဘာနံ သဘံ ပသတ္ထာနံ ကျသိနံ အတိသဒ္ဓေန သန္တော ပသတ္ထာတိ အဋ္ဌာ။ ဝိပဿီ-အာဒယော စ ဥဂါဒါသ ဘဂဝါ သတ္တဒမော-တိ ဝုတ္တာ။ မူသဒ္ဒါ၃။၁၆၆။ (–မ၊၂။၄၉။ မ၊၌၊၃။၆၉။ မ၊၌၊၃။၄၂။) (၁)(၂) (၃) ကျသိသဘာဝမာတိ ကုဒံ ပန သခ်္ခါရူရဟာဘဗ-ဝဒသန စေဝ ပသဒ္ဓာဘရပုဂ္ဂလသခ်ါဘ-သာဓုဇနဝဒသန စ ဝုတ္တန္တိ ဝတ္တဗ္ဗံ။ ..... ကျသိနံ သဘ္ဘဒမော,ကျသိသု ဝါ သတ္တမောတိ၊ အာဆ ဝါ သပရသန္တာနေသု သီလာဒိဂုဏာနံ ဒသနဒ္ဌန ကျသဒယာ၊ ဗုဒ္ဓါဒဒယော အာရိ-ယာ။ ကျသိ စ သတ္တဒမော စာတိ ကျသိသတ္တ-မော။ နိဘိ၊ သုဘ္တ။၅၁၁။ (၂) (၃) ကျသိသတ္တမာ (သုဘ္တနိ။၃၄၂)ဘ် ဘဂဝါ ကျသိ စ သတ္တမော စ ဥတ္တမဒ္ဒေန ..... သတ္တ ကဒေဏန္တော ပါဟုဘူဒတာတိပိ ကျသိသတ္တ-မော။ သုဘ္တနိ၊၌၊၂။၀၄။ (၂) (၄) အဋ္ဌာသိ ကျသိသဘ္ဘဒမော။ ဝိမာန။၂၅။ ကျသိသတ္တ-မောဘိ လောကိယဒသက္ခဏသက္ခဏစွေက-ဗုဒ္ဓကျသိဘိ ဥတ္တဒမော ဥဘ္ဘဋတဒမော။ အထ ဝါ ဗုဒ္ဓကျသိနံ ဝိပါကိအာဒီနံ သတ္တဒမောတိ ကျသိသဘ္ဘဒမော။ဝိမာန၊၌၊၉၅။ ကျသိနံ ကျသိ-သဘ္ဘဒမော(ဃရ။၃၄၁)တိ သဘာဂပစွေက-

ဗုဒ္ဓကျသိနံ ဥတ္တဒမော ကျသိ၊ ဝိပဿီသမ္မာ-သမ္ဗုဒ္ဓတော ပဋ္ဌာယ ကျသိနံ ဝါ သတ္တမကော ကျသိ။ ထေရ၊၌၊၂။၅၂၉။ (–သံ၊၁။၁၉၄။ သုတ္တနိ။၃၃၂။ သံ၊၌၊၁။၂၅၅။သုတ္တနိ၊၌၊၂။ ၈၄။ သံ၊၌၊၁။၂၉၁။)

ကျသိသိဂ် (ပု) [ကျသိ+သိဂ်] ကျသိသိဂ်မည်သော ရဿ။ ဘုရားလောင်းရသော်၏ သုဂ်နှင့် ထောနှာသောဆီးကို သောက်မိသောသမင်မ တစကောင်မှာ ဒုားမြင်သူဖြစ်သည်။မိလိန္ဒ။၁၂၇။ ဇာ၊၌၊၅။၁၆၁-၂။ သူ၏ဦးခေါင်းထိပ်၌ သား ကောင်၏ ဦးချိုနှင့်တူသော ဦးစွန်းနှစ်ခုရှိ သောကြောင့် ကျသိသဂ်ဟု အမည်ရသည်။ ဇာ၊၌း၅။၁၆၃။ မိဂသိဂ်ဟုလည်း အမည်ရ သည်။ သီ၊ဋီ၊သင်၊၂၊၃၇၄။ ကျသိသိဂ် အ-လမ္ဗုသော။ ဇာ၊၂။၁၂။ ကျသိသိဂ်နှိ တသ ကိရ မဘ္ဌကေ မိဂသဂ်ကာရေန ဒေ့ စုဋ္ဌာ ဥဋ္ဌဟိ သု၊ တသ္မာ ဧဝံ ဝုစ္စတိ။ ဇာ၊၌၊၅။ ၁၆၃။ (–ဇာ၊၌၊၅။၂၀၃။)

ကျသ၁ (ပု) [(၁) ကျသ+သ။ ဒီ၊ပီ၊ခာန်။ (၂) ဤသ + သ။ ဤကို ရသ ပြု၊ ခာန်၊ဋီ။ ၆၁၂။ ကု ဗျ–သံ)] ဝက်ဝံနက်။ (ခာန်၊ သျ၊သဒ်။၆၁၂။) ခြင်္သေ့မည်း။ ဝံနက် (ဘောင်ပေါက်၊ခာန်၊ သျ-၆၁၁)။ သမင်ပျံ (အမရကောသ၊သျ၊ ၁၅ ဝဂ်၊ ၁၀ ဂါထာ)။ ကျသခိဂ, ကျသသိဂ်, ကာဠသီဟ- တို့လည်း ကြသ်။ ကျသော (ကျသော–သီ။ ဤသော–သျ၊ကျ)ဝနာနိ စရတိ၊ သမာနိ ဝိသမာနိ စ။ ဇာ ၁။၂၅၃။ ကျသောတိ တုမှိ ကာဠသီဟော ဝနာနိ စရတိ။ ဇာ၊၌၊၄။၂၀၉။

ကျသ၂ (ပု) [ဤသ+ဏျ] သူဘပါးတို့ကို ညှဉ်း ဆဲနှိပ်စက်ခြင်း။ ကျသတ္တ၂–ကြည့်။

ကျသ၃ (ပု) [ကျသ+အ] သူတပါးတို့ကို ညှဉ်းဆဲခြင်းရှိသူ၊ ညှဉ်းဆဲသူ၊ စစ်တိုက်၍ အသက်မွဲးသူ၊စစ်သား။ ကျသတ္တ၂–ကြည့်။

http://www.dhammadownload.com

ဣသတိ (ကြိ) [ဣသ+အ+တိ၊ (ဤပ်ျတိ-သံ)] ၎။ စူ၏။ စောင်းမြောင်း၏။ ပရလာဘ-သက္ကာရ ဂရုကာရမာနန ဝန္ဒန ပူဇနာသု ဣ-သတိ ဥပဒုသတိ ဣသံ ဗန္ဓတိ။ မ၊၃။၂၄၆။ အံ၊၁။၅၂၄။ ကိံ ဣမသ ဣမိနာတ် ဣသ-တိ ပဒုသတိ။ မ၊၆၊၁။၁၁၁။ ဣသတိ-တိ ဣသံ ဇနေတိ။ မ၊၆၊၁။၂၀၁။ (-အဘိ၊ ၆၊၁။၂၉၉။) ဒေဝါ နဲ ဣသန္တိ ပုရိသပရ-က္ကမသ။ ဇာ၊၁။၉၃။ နဲ ဣသန္တိ နဲ ဥသူ-ယန္တိ။ ဇာ၊၆၊၃။၇၊ (-မ၊၆၊၁။၁၉၃။ မ၊ ၆၊၁။၂၉၁။)

ဣသတ္တ[၁] (နဲ) [ဣသာသ+တ္တ] လေးသမား ၏-အ၊ဖုစ်-အမူ-အလုပ်၊ လေးအတတ်၊ ဣ-သတ္တံ(ဣသတ္တံ။ သီ၊သျာ၊ ကံ)ဗလဝီရိယဉ္စ၊ ယသ္မိံ ဝိဇ္ဇေဘ မာဏဝေ။ သံ၊၁၊၁၀၀။ ဣသတ္တန္တိ ဥသုသိပ္ပံ။ သံ၊၆၊၁။၁၅၂။ ယေန သိပ္ပေန ဣသာသော ဟောတိ၊ တံ ဣသ-တ္တန္တိ အာဟ ဥသုသိပ္ပန္တိ။ သံ၊၆၊၁။၁၉၈။ ယေန ကမ္မဋ္ဌာနေန ဇီဝိကံ ကပ္ပေတိ .. ယဒိ ဣသ-တ္တေန (ဣသတ္တေန။ သီ၊သျာ၊ဣ)။ အံ၊၃။ ၁၁၈။ ဣသတ္တေနာတိ (ဣသတ္တေနာတိ။သီ၊ သျာ) ဣသာသကမ္မေန။ အံ၊၆၊၃။၂၃၉။ ဣသတ္တ[၁]-လည်းကြည့်။

ဣသတ္တ[၂] (နဲ) [ဣသ+တ္တ] ညှဉ်းဆဲနှိပ်စက်တတ်သူ - စစ်တိုက်၍အသက်မွေးသူ - စစ်သား-၏ အလုပ်၊ မြှားလှံ, ကိုမှီ၍ အသက်မွေးခြင်း၊ လက်နက်ဖြင့် အသက်မွေးခြင်း။ ယော ဟိ ကောစိ မနုဿေသု၊ ဣသတ္တံ (ဣသတ္တံ?) ဥပဇီဝတိ။ မ၊၂။၄၀၉။ သုတ္တ-နိ။ ၃၇၅။ ဣသတ္တန္တိ (ဣသတ္တန္တိ?) အာ-ဝုဓဇီဝိကံ၊ဥသုံ စ သတ္တိံ စာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ မ၊၆၊၃။၂၉၇။ သုတ္တနိ၊၆၊၂။၁၈၇။ ပရေသံ ဤသနဋ္ဌေန ဟိ သနဋ္ဌေန ဣသော၊ သော အသ အတ္ထိတိ ဣသော၊ ယောဓာဇီဝိကော၊ ဣသသ ကမ္မံ ပဟရဏံ ဥသုံ စ သတ္တိံ စ နိသာယ ပဝတ္တာ ဇီဝိကာ ဣသတ္တံ။ တေ-နာဟ အာဝုဓဇီဝိကန္တိ။ မ၊၆၊၃။၂၀၁။

ဣသတ္တသုတ္တ (နဲ) [ဣသတ္တ+သုတ္တ] ဣသ-တ္တသုတ်၊ သံယုတ္တနိကာယ သဂါထာဝဂ္ဂ သံယုတ္တပါဠိ၊ ၃-သံယုတ်၊ ၃-ဝဂ်၊ ၄-သုတ်။ သံ ၁။၉၉-၁၀၀။

ဣသတ္ထ[၁] (ပု)[ဥသု+အသု+တ?] မြှားပစ်ခြင်း အတတ်၊မြှားအတတ်၊လေးအတတ်။ ဣသ-တ္ထေ စသ္မိ ကုသလော။ ဇာ၊၂။၁၇၄။ ဣသ-တ္ထေတိ ဓနုသိပ္ပေ။ ဇာ၊၆၊၆၊၉၂။ ဣသတ္ထေန ဝါ(မဟာနိ။၂၀၆)တိ ဓနုသိပ္ပေန ဝါ။ ဟော-နိ၊၆၊၃၁၀၊၁။ အောက်ပုဒ်(က)လည်းကြည့်။

ဣသတ္ထ[၂] (ပု၊နဲ) [ဣသတ္ထ[၁]+ဏ] (က) လေး အတတ်ဖြင့် အသက်မွေးခြင်းနှင့် တူသော အသက်မွေးခြင်း၊ လက်နက်အားလုံးဖြင့် အ သက်မွေးခြင်း။ (ခ)လက်နက်အတတ်ညာ။ (က) နေဝ ကသိယာ. နဲ ဣသတ္ထေန (ဣ-သတ္ထေန။ က)။ အံ၊၂။၁၉၈။ နဲ ဣသ-တ္ထေနာတိ နဲ ယောဓာဇီဝကမ္မေန ဥပ္ပါ-ဒေတိ။ အံ၊၆၊၃။၆၆။ ဥသူနံ အသနကမ္မံ ဣသတ္ထံ၊ ဓနုသိပ္ပေန ဇီဝိကာ။ ဣဓ ပန ဣသတ္ထံ ဝိယာတိ ဣသတ္ထံ၊ သဗ္ဗာဝုဓ ဇီဝိ-ကာတိ အာဟ ယောဓာဇီဝကမ္မေနာတိ။ အံ၊၆၊၃။၅၇။ (-မ၊၁။၁၂၀။ စူဋ္ဌနိ။၂၆၂။ စူ-ဋ္ဌနိ ၆၊၁၂၀။ သ္ဒိသော် မ၊၆၊၁။၃၆၁။ မ၊ ၆၊၂။၄၂ တ္ဒိ၌ ဣသတ္တ ဟု ရှိနေ၏။) (ခ) ဣမေသံပိ ဟိ ဘော ဂေါတမ ဣသာသာနံ ဒိသတိ အနုပုဗ္ဗသိက္ခာ အနုပုဗ္ဗကိရိယာ အနု-ပုဗ္ဗပဋိပဒါ ယဒိဒံ ဣသတ္ထေ (ဣသတ္တေ။ က)၊ မ၊၃။၅၃။ ဣသတ္ထေတိ အာဝုဓဝိဇ္ဇာ-ယပိ ဧကဒိဝသေနေဝ ဝါလဝေဓိ နာမ နဲ သက္ကာ ကာတုံ။ မ၊၆၊၄။၄၆။

ဣသန္တိ (ကြိ) ဣသတိ-ကြည့်။

ဣသမိဂ (ပု) [ဣသ+မိဂ] ဝက်ဝံနက်။ ဣ-သမိဂ သာခမိဂ သရဘမိဂ ... ယက္ခ ရက္ခသ-

http://www.dhammadownload.com

နိသေဝိတေ။ ဇာ၊၂။၁၁၃။ ကျဿမိဂါတိ ကာဠသီဟာ။ ဇာ၊၆။၅။၄၄၇။

ကျဿရ (တိ) [(၁) ကျိသ+အရ။ ကျိသ ကျဿရိယေ၊ ကျိသဘိဘိ ကျဿရော၊ အဆော ရဿာဒိ၊ ဒ္ဒိတ္တံ။ ဓာန်၊၎၊၇၂၅။ (၂) ကျိသ +သရ။ ဝိ၊ပိ၊ဓာန်။ (ကျိဂ္ဂရ-သံ)] (၁) (က) အစိုးရသော၊ ပိုင်ဆိုင်သော၊ ပိုင်ရှင်ဖြစ်သော၊ အုပ်ချုပ် ကွပ်ကဲသော၊ အကြီးအကဲ-အရှင်သခင်-ဘုရင်-ဖြင်သော၊ သူ။ (၁) စည်းစိမ်ဥစ္စာ-ပြည့်စုံ-ကြွယ်ဝ-ခြင်းကြောင့် အစိုးရသော၊ လူကုံထံဖြင်သော၊သူ။ (ဂ) တလောကလုံးကို- အစိုးရဒုသာ-ဖန်ဆင်းသော (ဖန်ဆင်းသူဘုရား ယူဆစွဲလမ်းအဲသော)-မဟာဗြဟ္မာ- ပဒေသပတိနတ်- မာရ်နတ်။ (ဃ) သတ္တဝါတို့ကို အစိုးရသောတရား၊ ကံတရား။ (၂) သိဒနတ် (မဟာဒေဝ)။ (၃) အစိုးနသူနိအဖြစ်။ (၁)(က) ဂေါပေတုံ ကျမေ ကျဿာ နယိဒမဒါတုံ။ ဝိ၊၁။ဂ၂။ သဗ္ဗဿ ကုဋုမ္ဗဿ ကျဿရာ ဘဝိဿာဘိ။ ဝိ၊၁။၁၁၆။ သဗ္ဗဿ ကုလဿ ကျဿာ။ ဇာ၊၁။၁၂၅။ ဇာ၊၆။၁၁၇။ ကိန္နု ဒုမ္မနဂ္ဂဧပါသိ ကျဿရ" ဇာ၊၂။၂၇၅။ ကျဿာတိ ပဋ္ဌဧယာဇနသတိကဿ နဂရဿ။ နသ္သသာမိတိ။ ဇာ၊၆။၇။၁၆။ မဂဂဧဝတိ မဂဂဧဝ ကုရုဧဟာနဝ ကျဿဧရာ။ ဝိ၊၆။၁။ ၂၅၇။ (-ဇာ၊ ၁။၆၉။ဇာ၊ ၂။ ၂၇၉၊၃၉။ ဝိ၊၆။၁။ ၂၅၅။ ဝိ၊၆။၁။ ၂၅၅။ ဒီ၊၆။၁။ ၂။ ၂၁၊၆၆၊ ၂၆၁။ ဒီ၊၆။၁။ ၂၆၆။ ဒီ၊၆။ ၂။ ၂၁၊၆၆၊ ၂၆၁။ ဒီ၊၆။၁။ ၂၆၆။ ဒီ၊၆။ ၂။ ၃၅။ မ၊၆။၁။ ၃၆၉။ မ၊၆။၃၊၃၀၄။ မ၊၆။၄။ ၃၂။ အံ၊၆။၃၊၄၅။ ဥဒါန၊၆။၉။ ၂။ ဓမ္မ၊၆။ ၂။ ၂၀၃။ ဇာ၊၆။ ၂။ ၄၄။ ဇ၊၊၆။၃။၁၆၉၊၃၂။ ။ သာရတ္ထ၊ ၂။၁၆၇။) (ခ) အ၊ဧခုဘဲ ကျဿရော။ ဒီ၊၆။၁။ ၂၅၁။ အံ၊၆။ ၂။၃၇။ ၂။ ကျဿရော်အဘဲ အာခိပဧဘာ၊သျ၊ဝံဝဘ္ဘနိယကမ္မဗဧလေန ကျိသနသိဧလေ၊ သာ ပနဿ ကျဿရတာ ဝိဘဝသမ္ပတ္တိပစ္စယာ ပါကဋာ ဇာတာတိ အ-စုတာပရိယာယဘာဝေဝေနဝ ဝဒန္တော "အ-ဧခုဘဲ ကျိသ+အရ။ ကျိသ ကျဿရိယေ၊ ကျိသဘိဘိ ကျဿရော၊ အဆော ရဿာဒိ၊ ဒ္ဒိတ္တံ။ ဓာန်၊၎၊၇၂၅။ (၂) ကျိသ +သရ။ ဝိ၊ပိ၊ဓာန်။ (ကျိဂ္ဂရ-သံ)] (၁) (က) အစိုးရသော၊ ပိုင်ဆိုင်သော၊ ပိုင်ရှင်ဖြစ်သော၊ အုပ်ချုပ် ကွပ်ကဲသော၊ အကြီးအကဲ-အရှင်သခင်-ဘုရင်-ဖြင်သော၊ သူ။ (၁) စည်းစိမ်ဥစ္စာ-ပြည့်စုံ-ကြွယ်ဝ-ခြင်းကြောင့် အစိုးရသော၊ လူကုံထံဖြင်သော၊သူ။ (ဂ) တလောကလုံးကို- အစိုးရဒုသာ-ဖန်ဆင်းသော (ဖန်ဆင်းသူဘုရား ယူဆစွဲလမ်းအဲသော)-မဟာဗြဟ္မာ- ပဒေသပတိနတ်- မာရ်နတ်။ (ဃ) သတ္တဝါတို့ကို အစိုးရသောတရား၊ ကံတရား။ (၂) သိဒနတ် (မဟာဒေဝ)။ (၃) အစိုးနသူနိအဖြစ်။ (၁)(က) ဂေါပေတုံ ကျမေ ကျဿာ နယိဒမဒါတုံ။ ဝိ၊၁။ဂ၂။ သဗ္ဗဿ ကုဋုမ္ဗဿ ကျဿ-ရာ ဘဝိဿာဘိ။ ဝိ၊၁။၁၁၆။ သဗ္ဗဿ ကုလ-ဿ ကျဿာ။ ဇာ၊၆။၁။၁၂၅။ ဇာ၊၆ ၃။၆၀၅။ ကိန္နု ဒုမ္မနဂ္ဂဧပါသိ ကျဿရ" ဇာ၊၂။၂၇၅။ ကျဿာတိ ပဋ္ဌဧယာဇနသတိကဿ နဂရဿ။ နသ္သသာမိတိ။ ဇာ၊၆။၇။၁၆။ မဂဂဧဝတိ မဂဂဧဝ ကုရုဧဟာနဝ ကျဿဧရာ။ ဝိ၊၆။၁။ ၂၅၇။ (-ဇာ၊ ၁။၆၉။ဇာ၊ ၂။ ၂၇၉၊၃၉။ ဝိ၊၆။၁။ ၂၅၅။ ဝိ၊၆။၁။ ၂၅၅။ ဒီ၊၆။၁။ ၂။ ၂၁၊၆၆၊ ၂၆၁။ ဒီ၊၆။၁။ ၂၆၆။ ဒီ၊၆။ ၂။ ၂၁၊၆၆၊ ၂၆၁။ ဒီ၊၆။၁။ ၂၆၆။ ဒီ၊၆။ ၂။ ၃၅။ မ၊၆။၁။ ၃၆၉။ မ၊၆။၃၊၃၀၄။ မ၊၆။၄။ ၃၂။ အံ၊၆။၃၊၄၅။ ဥဒါန၊၆။၉။ ၂။ ဓမ္မ၊၆။ ၂။ ၂၀၃။ ဇာ၊၆။ ၂။ ၄၄။ ဇ၊၊၆။၃။၁၆၉၊၃၂။ ။ သာရတ္ထ၊ ၂။၁၆၇။) (ခ) အ၊ဧခုဘဲ ကျဿာ။ ဒီ၊၆။၁။ ၂၅၁။ အံ၊၆။ ၂။၃၇။ ၂။ ကျဿာ-ဧရာတိ အာခိပဧဘာ၊သျ၊ဝံဝဘ္ဘနိယကမ္မဗဧလေန ကျိသနသိဧလေ၊ သာ ပနဿ ကျဿရတာ ဝိဘဝသမ္ပတ္တိပစ္စယာ ပါကဋာ ဇာတာတိ အ-စုတာပရိယာယဘာဝေဝေနဝ ဝဒန္တော "အ-

http://www.dhammadownload.com

ဣဿရကာရဏဝါဒ (ပု) [ဣဿရ+ကာရဏ+ဝါဒ] အစိုးရသော မဟာဗြဟ္မာဟူသော အကြောင်း-ရှိ၏-ကြောင့်ဖြစ်၏-ဟု ပြောဆိုကြောင်း အယူဝါဒ၊ တလောကလုံးကို လွှမ်းမိုးအုပ်စီးနိုင်သော မဟာဗြဟ္မာက ဖန်ဆင်းခြင်းကြောင့် သက်ရှိသက်မဲ့အရာဝတ္ထုများ ဖြစ်ကြရ၏ဟူသော အယူဝါဒ။ ဧကာရဏဝါဒ (မူလဋီ၊၁။၆၁) ကြည့်။

ဣဿရကာရဏီ (တိ) [ဣဿရ+ကာရဏ+ဤ] အစိုးရသော မဟာဗြဟ္မာဟူသောအကြောင်း-ရှိ၏-ကြောင့်ဖြစ်၏-ဟူသော အယူဝါဒရှိသော၊သူ။ ဣဿရော လောကံ ပဝတ္တတိ နိဝတ္တတိ စာတိ ဣဿရကရဏီနော ဝဒန္တိ။ မူလဋီ၊၂။၅၆ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၂၁၇။)

ဣဿရကာလ (ပု) [ဣဿရ+ကာလ] အစိုးရသော-စည်းစိမ်ဥစ္စာနှင့် ပြည့်စုံလုံလောက်နေသော-အချိန်အခါ။ တံ ဝတ္တုကာမာပိ ဣဿရကာလေ ကိဉ္စိ ဝတ္တုံ နာသက္ခိ၊ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၈။ (-ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၇။)

ဣဿရကိစ္စ (နှ) [ဣဿရ+ကိစ္စ] အစိုးရသူ-အရှင်သခင်-တို့၏ အလုပ်ကိစ္စ။ ဣဿရနံ ဣဿရကိစ္စံ ဝဟိတဒ္ဓံ၊ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁၈။

ဣဿရကုဋ္ဌုမ္ဗိက (ပု) [ဣဿရ+ကုဋ္ဌုမ္ဗိက] အစိုးရသော-စည်းစိမ်ဥစ္စာနှင့် ပြည့်စုံသော-သူကြွယ်၊ အညတရော အပါကဋ္ဌနာမော ဣဿရကုဋ္ဌုမ္ဗိကော အဟောသိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၄။

ဣဿရကုတ္တ (နှ) [ဣဿရ+ကုတ္တ] တလောကလုံးကို အစိုးရသော-အာဏာပိုင်ဖြစ်သော-မဟာဗြဟ္မာသည်-ပြုလုပ်အပ်သော-ဖန်ဆင်းအပ်သော။ ဧကော သမဏဗြာဟ္မဏာ ဣဿရကုတ္တံ ဗြဟ္မကုတ္တံ အာစရိယတံ အဂ္ဂည်ပညပေန္တိ။ ဒီ၊၃။၂၃။ ဣဿရကုတ္တံ ဗြဟ္မကုတ္တန္တိ ဣဿရကတံ ဗြဟ္မကတံ၊ ဣဿရနိမ္မိတံ ဗြဟ္မနိမ္မိတန္တိ အတ္ထော။ ဗြဟ္မာ ဝေ ဟိ ဧတ္ထ အာဓိပစ္စဘာဝေန ဣဿရောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၄။

ဣဿရကုတ္တဂ္ဂါဟ (ပု) [ဣဿရကုတ္တ+ဂါဟ] အစိုးရသော မဟာဗြဟ္မာသည် သက်ရှိသက်မဲ့ တလောကလုံးကို ဖန်ဆင်းအပ်၏-ဟု စွဲမြဲစွာ ယူဆခြင်း-ဟူသော အယူအဆ။ ဣဿရကုတ္တဂ္ဂါဟံ နှ ဝိဿဇ္ဇေတိ။ အံ၊ဋီ၊၁။၁၂၃။

ဣဿရကုတ္တဒဿန (နှ) [ဣဿရကုတ္တ+ဒဿန] အစိုးရသော မဟာဗြဟ္မာသည် သက်ရှိသက်မဲ့ တလောကလုံးကို ဖန်ဆင်းအပ်၏ ဟူသော-အမြင်-အယူဝါဒ။ အဟံ ဣဿရော ကတ္တာ နိမ္မာတာတိအာဒိနာ ဣဿရကုတ္တဒဿနံ ပကွန္ဒမာနော။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၁၅၈။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၄၂၀။

ဣဿရကုတ္တိက (တိ) [ဣဿရကုတ္တ+ဣက] အစိုးရသော မဟာဗြဟ္မာသည်-ပြုလုပ်-ဖန်ဆင်း-အပ်၏ဟု အယူရှိသော၊ သူ။ အဟေတုဝါဒေါ ပုရိသော၊ ယော စ ဣဿရကုတ္တိကော။ ဇာ၊၂။၅၀။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၂၅၄။

ဣဿရကုလ (နှ) [ဣဿရ+ကုလ] အစိုးရသော-စည်းစိမ်ဥစ္စာ ပြည့်စုံသော-အမျိုး၊လူကုံထံ မျိုး။ ယော ဣဿရကုလေ နိဗ္ဗတ္တော သတ္တဝဿိကော ဟုတ္ဒာ။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၇။ မ၊ဋီ၊၃။၂၀၆။

ဣဿရဃရ (နှ) [ဣဿရ+ဃရ] အစိုးရသော သူ-စည်းစိမ် ဥစ္စာ ပြည့်စုံသောသူ-သူဌေးသူကြွယ်-တို့၏ အိမ်၊ လူကုံထံ အိမ်။ ရဘ္ဘိဘာဂေ ဣဿရဃရာနိ ပဝိသိတ္ဒာ ယထာရုစိံ ဝိလုမ္ပတိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၁၄။

ဣဿရဇန (ပု) [ဣဿရ+ဇန] အစိုးရသော-အကြီးအကဲဖြစ်သော-စည်းစိမ်ဥစ္စာ ပြည့်စုံကြွယ်ဝသော-သူ။ လူကုံထံ။ တတော ဂေါ-

http://www.dhammadownload.com

စရဂါမေ ဣသရဇနေ(မေတ္တာ ဘာဝေတဗ္ဗာ) ဝိ၊ဌ၊၂။၂၁။ (–ဝိ၊ဌ၊၃။၂၈၈။ ဥဒါန၊ဌ။ ၁၈၃။ ဓမ္မ၊ဌ၊၁။၂၀၄။)

ဣသရဇနဂေဟ (နဲ) [ဣသရဇန+ဂေဟ] အစိုးရသော သူ–သူဌေးသူကြွယ် – လူကုံထံ–တို့၏ အိမ်။ အဘိလက္ခိတေသု ဣသရဇနဂေဟေသု ကဋ္ဌကဘဏ္ဍသမ္ဘာရံ သုဂန္ဓံ ဘောဇနံ ပရိယေသန္တဿ။ သံ၊ဌ၊၂။၂၁၉။ (–စူဠနိ၊ဌ။၂၃၃။)

ဣသရဇာဘိက (တိ) [ဣသရ+ဇာတိ+က] အစိုးရသူ၏အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိသော၊ အစိုးရသော၊ အကြီးအကဲဖြစ်သော၊ သူ။ သစေ ပန ကောစိ ဣသရဇာတိကော ဓနံ အဒတ္ဌာ....ဝါရေတိ။ ဝိ၊ဌ၊၁။၂၉၉။ (–ဓမ္မ၊ဌ၊၂။၂၄၂။ ဇာ။ဌ၊၁။၄၁၄။)

ဣသရဌ (ပု) [ဣသရ+အတ္ထ] အစိုးရသူ၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်သဘော။ ဣသရဌေန ရာဇာ။ ဆေရ၊ဌ၊၁။၆၀။

ဣသရတာ (ထီ) [ဣသရ+တာ] အစိုးရသူ–ပိုင်ဆိုင်သူ–၏ အဖြစ်။ အစိုးရခြင်း၊ စိုးပိုင်ခြင်း။ အန္တေ ဣသရတံ ဂတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၂၄။(–မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၆၆။ အနုဋ္ဌ၊၃။၆၅။ နေတ္တိ၊ ဝိ၊၅၃။)

ဣသရတ္ဘ(နဲ) [ဣသရ+တ္ဘ] အစိုးရသူ–စိုးပိုင်သူ –အကြီးအကဲ – ၏ အဖြစ်။ သော ရာဇာ မဂခာနံ ဣသရတ္ဘာ မာဂခော။ ဒီ၊ဌ၊၁။၂၄၉။ ဣသရတ္ဘာတိ အခိပတိဘာဝဘော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၃။

ဣသရဒါရိကာ (ထီ) [ဣသရ+ဒါရိကာ] လူကုံထံ အမျိုးသမီး။ ဣသရဒါရိကာ ရထာဒီဟိ ဂစ္ဆန္တိ။ ဓမ္မ၊ဌ၊၁။၂၄၇။

ဣသရနိမ္မာန (နဲ) [ဣသရ+နိမ္မာန] (က) အစိုးရသော သူ–ဖြဟ္မာ–၏ ဖန်ဆင်းခြင်း၊ ဖြဟ္မာ သည် ဖန်ဆင်းအပ်၏ ဟူသော အယူဝါဒ။ (ခ) သတ္တဝါတို့ကို အစိုးရသော ကံတရား၏ –ဖန်ဆင်းခြင်း – အကျိုးကို ဖြစ်စေခြင်း။ (က) ဣသရနိမ္မာနံ ခေါ ဘိက္ခဝေ သာရတော ပစ္စာဂစ္ဆတံ။ အံ၊၁။၁၇၅။ (–မ၊ဌ၊၁။၇၁။) (ခ) ထေရော ကိရ တ္ထေ နိယတိ ပုဗ္ဗေကတကမ္မဣသရနိမ္မာနဝါဒဝသေန တံ တံ ဗဟုံ ဝတ္ဘာ။ ဒီ၊ဌ၊၂။၃၄။ မ၊ဌ၊၄။၁၃၅။ ဣမေသံ သတ္တာနံ ဥပရိ ဤသနသိလတာယ ယထာသကံ ကမ္မမေဝ ဣသရော နာမ၊ တသ နိမ္မာနံ အတ္တနော ဖလသ နိဗ္ဗတ္တနံ....ဣဒံ ဣသရနိမ္မာန (ဝါဒ)ဝသေန ကထနံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၃။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၄၂။

ဣသရနိမ္မာနကာရဏ (နဲ) [ဣသရနိမ္မာန+ကာရဏ] အစိုးရသော – အာဏာပိုင်ဖြစ်သော – ဖြဟ္မာ၏ ဖန်ဆင်းခြင်းဟူသော အကြောင်း။ ဣသရနိမ္မာနကာရဏာယေဝ ပန ဣမာ ပဋိသံဝေဒေတိ။ အံ၊ဌ၊၂။၁၅၇။ ဣသရနိမ္မာနဟေတု–လည်းကြည့်။

ဣသရနိမ္မာနဘာဝ (ပု) [ဣသရနိမ္မာန+ဘာဝ] အစိုးရသော ဖြဟ္မာသည် ဖန်ဆင်းအပ်သည်၏ အဖြစ်။ လောကဝိစိတ္တဿ ဣသရနိမ္မာနဘာဝေ ဗဟူ ဒေါသာ သမ္ဘဝန္တိ။ အနုဋ္ဌ၊၃။၆၅။

ဣသရနိမ္မာနဝါဒ (ပု) [ဣသရနိမ္မာန+ဝါဒ] (က) အစိုးရသော ဖြဟ္မာသည် သက်ရှိသက်မဲ့ တလောကလုံးကို ဖန်ဆင်းအပ်၏ ဟူသော အယူဝါဒ။ (ခ) သတ္တဝါတို့ကို အစိုးရသော ကံဘရားသည် – ဖန်ဆင်းအပ် – အကျိုးကို ဖြစ်စေအပ်–၏ ဟူသော အယူဝါဒ။ (က) တဆာ အနိစ္ဆန္တော ဣသရနိမ္မာနဝါဒဘယေန ပဋိက္ခိပတိ။ အဘိ၊ဌ၊၃။၁၃၃။ (ခ) ဣသရနိမ္မာန (ခ) အနက်ကြည့်။

ဣသရနိမ္မာနဝါဒီ (တိ) [ဣသရနိမ္မာန+ဝါဒီ] အစိုးရသော မဟာဖြဟ္မာသည် သက်ရှိသက်မဲ့ တလောကလုံးကို ဖန်ဆင်းအပ်၏ဟု အယူရှိ

http://www.dhammadownload.com

သောဒါသူ။ အမှာကံ အာစရိယော ကြဿရုနိမ္မာနဝါဒီ။ အံဒ္ဓ၊၂။၁၅၅-၆။

ကြဿရုနိမ္မာနဝိဟာရ (ပု) [ကြဿရုနိမ္မာန+ဝိဟာရ] ကြဿရုနိမ္မာန မည်သော ကျောင်း (ကဿပဘုရိန်းညည်သောကျောင်း)။ ကေ၊ ကြဿရုနိမ္မာနဝိဟာရေ(ဆောပယိ်သူ) ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄။ ကြဿရုနိမ္မာနဝိဟာရေတိ ကြဿရုနိမ္မာနသဒ္ဒါတေ ကဿပဂိုဓဝိဟာရေ။ ကြဿရုနိမ္မာနဝိဟာရေတိ ဟိ ပုဗ္ဗသင်္ကေတဝသေန ဝုတ္တံ၊ ကြဒါနိ ပန သော ဝိဟာရော ကဿပဂိုဓဝိတိ ပညာဘော။ ကြဿရသမ္ဗာဟာဆမေတိပိ ကေစိ ပဋ္ဌန်္တိ။ သာရတ္ထ၊၁။၁၀၆။

ကြဿရုနိမ္မာနဟေတု(ပု)[ကြဿရုနိမ္မာန+ဟေတု] အစိုးရသောဗြဟ္မာ, မာရ်နတ်မင်း၏ ဖန်ဆင်းခြင်းဟူသော အကြောင်း။ သစေ ဘိက္ခဝေ သတ္တာ ကြဿရုနိမ္မာနဟေတု သုခဒုက္ခံ ပဋိသံဝေဒေန္တိ။ မ၊၃။၇။ ကြဿရုနိမ္မာနဟေတု (အံ၊၁။၁၇၅။ အဘိ၊ဝိ၊၃၀၂) တိ ကြဿရုနိမ္မာနာကာရဏာ (ဗြဟ္မုနော ဝါ ပဇာပတိနော ဝါ) ကြဿရေန နိမ္မိဘတ္တာ ဟုတ္ဝါသံဝေဒေဘိတိ အာဇတ္ထာ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅၆။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၇၉။

ကြဿရုနိမ္မိတ (တိ) [ကြဿရု+နိမ္မိတ] အစိုးရသော ဗြဟ္မာသည် ဖန်ဆင်းအပ်သော။ ယဒိ သဗ္ဗမိဒံ လောကဝိစိတ္တံ ကြဿရုနိမ္မိတံ။ အနု၊ဋီ၊၃။၆၅။ ကြဿရုကုတ္တ-လည်း ကြည့်။

ကြဿရုပုရိသ (ပု) [ကြဿရု+ပုရိသ] အစိုး၍သော -ကြွယ်ဝသော-ယောကျ်ား။ ကြဿရုပုရိသော ဝိယ တသ္မိံ ယာနကေ နိသိဒိတ္ဝာ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၆။

ကြဿရဘဏ္ဍာဂာရ (ပု) [ကြဿရု+ဘဏ္ဍ+ဂာရ] ဆီဝနှစ်ကို ဆည်ကပ်သောသူ အပေါင်း။ ကြဿရဘဏ္ဍာဂာရာနံ ဂါဝီသု ကတံ သူလ-လက္ခဏံ။ မ၊ဋီ၊၂။၁၉၃။ အံ၊ဋီ၊၃။၃၆၄။

ကြဿရဘာဝ (ပု) [ကြဿရု+ဘာဝ] အစိုးရသည် -စိုးပိုင်သည်-ဘဲ အဖြစ်။ ဝိနယဒေသနံ ဝိယ ကြဿရဘာဝဒေတာ အာဒိကာပတ်ဋ္ဌာပနဝေသန အဒေသေတ္ဝာ။ သာရတ္ထ၊၁။၂။ ဝိမတိ၊၁။ ၁၀။ (-နေ ဘွိ၊ဝိ။၁၄၆)

ကြဿရဘာဝဟာနိ (ထီ) [ကြဿရဘာဝ+ဟာနိ] အစိုးရသည် -စိုးပိုင်သည် - အဖြစ်မှ ယုတ်လျော့ခြင်း။ အတ္တာဒတ္ထဘာဝယံ အတ္တာနော ကြဿရဘာဝဟာနိ အကတာကိစ္စဘာဝယ ကြသိ-တာဝသိဘာဘာဝတော။ အနုဋီ၊၃။၆၅။

ကြဿရဘူတ (တိ) [ကြဿရု+ဘူတ] အစိုးရသည် ဖြစ်၍ ဖြစ်ခဲသော။ ဓမ္မေန သဗ္ဗသတ္တာနံ ရာဇာနံ ကြဿရဘူတံ ဘဂဝန္တံ ဥပဂန္ဆာ။ အာ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄။

ကြဿရဘေရီ (ထီ) [ကြဿရု+ဘေရီ] အစိုးရုသူ -မင်းစိုးရာဇာ-တို့၏စည်။ ဘေရိသဒ္ဒံ သုတ္ဝာ ကြဿရဘေရိ ဘဿိတိတိ ပလာယိတ္ဝာ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃၊၃၀၁။

ကြဿရမဒ (ပု) [ကြဿရု+မဒ] အစိုးရသည် အဖြစ်- လွှမ်းမိုး အုပ်စိုးနိုင်ခြင်း-စည်းစိမ် ဥစ္စာ- အာဏာ- ကိုစွဲ၍ မာန်ဘက်ခြင်း။ ပဟာယ ကြဿရမဒံ၊ ဘဂဝေ သဂ္ဂဂတောနဇော။ ပေတ။၂၁၁။ ပေတ ဋ္ဌ။၂၄၄။

ကြဿရမဒသမ္ဘဝ (ပု) [ကြဿရမဒ+သမ္ဘဝ] အစိုးရသည်၏ အဖြစ် - စည်းစိမ်ဥစ္စာ-အာဏာ - ကို စွဲမှီ၍ မာန်ဘက်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်သော။ တေမာဒိနဝံ ဥတ္ဝာ၊ ကြဿရမဒ-သမ္ဘဝံ။ ပေဘ။၂၁၁။ ကြဿရိယမဒဝသေန သမ္ဘူတံ။ အပဒါနဋ္ဌကထာယံ အာဒိနဝံ ဒေါသံ ဥတ္ဝာ။ ပေတ၊ဋ္ဌ။၂၄၅။

ကြဿရဝ (တိ) [ကြဿရု+ဝ] အစိုးရသည်၏ အဖြစ်- အစိုးမဲ့ခြင်း-ရှိသော။ ကြဿရဝတာ (ခ)-ကြည့်။

http://www.dhammadownload.com

ကိုသရသေဒ္ဓိကုလ (နာ) [ကိုသရ+သေဒ္ဓိ+ကုလ] အစိုးရသော-လူကုံထံပြုစ်သော-သူဌေးမျိုး။ တသို့ ယော နိဂဒမ အညာ ကိုသရသေဒ္ဓိကုလဿ မိတာ နိကြောင်းကာ။ အံ၊ဌ၊ဂ၊ဂဖြ၂။

ကိုသရဟေတုက (တိ) [ကိုသရ+ဟေတု+က] အစိုးရသောမဟာဖြဟ္မာဟူသောအကြောင်းရှိသော - ဖန်ဆင်းခြင်းကြောင့် ဖြစ်သော။ ပရံကာရောပိ ယဒိ ကိုသရဟေတုကော သုဉယံ ကိုသရော အတ္တာတ္တံ ဝါ ကရေယျ ပရတ္တံ ဝါ။ ဥဒါန၊ဌ။၃၁။

ကိုသရာဓိပစ္စ (နာ) [ကိုသရ+အဓိပတိ+ဏျ] (ဂ) စိုးမိုးအုပ်ချုပ်သူဟူသော အကြီးအကဲ၏ အဖြစ်။ (တိ)(၂) စိုးမိုးအုပ်ချုပ်သူဟူသော အကြီးအကဲ၏ အဖြစ်ရှိသော၊ စိုးမိုးအုပ်ချုပ်အကြီးအကဲ ဖြစ်လုပ်ရခြင်း ဌိသော။ (ဂ) တာသာဟံ ကိုသရာဓိပစ္စံ ကာရေမိ။ အံ၊ဂ။ ၅၂၆။ (တိ)(၂) မာတာပိတရော ကိုသရာဓိပစ္စေ ရဇ္ဇေ ပတိဋ္ဌာပေယျုံ။ အံ၊ဂ။၆၃။ ကိုသရာဓိပစ္စေ ရဇ္ဇေတဲ့ စက္ကဝတ္တိရဇ္ဇံ သန္ဓာယော မာဟ၊အံ၊၄၊ ၂။၂၀။ ကိုသရိယာဓိပစ္စ-နှင့်လည်း ယှဉ်ကြည့်။

ကိုသရာနုဘာဂ (တိ) [ကိုသရ+အနုဘာဂ] အစိုးရသူ-စိုးပိုင်သူ-ဘုရင်မင်း-၏ အလိုသို့လိုက်သော သူ။ ကိုသရာနုဘာဂကော ဟံ လောကော။ ဒီ၊ဌ၊ဂ၊ဂ၅။

ကိုသရာဘရာဓိက (တိ) [ကိုသရ+အဘရဏ+ဓိက] မင်း၏ အပြစ်ရှိသော၊ မင်းပြစ်မှုင်းဒဏ် သင့်သော၊သူ။ ကိုသ မဟာရာဇ ပုရိသော ကိုသရာပရာဓိကော ဗဒ္ဓေါ သခံလိကဗန္ဓနေန။ မိလိန္ဒ၊ဂ၅။

ကိုသရာယတန (နာ) [ကိုသရ+အာယတန] အစိုးရသော ပြဟ္မာဝင်း၏ နေရာ။ ကိုသရာယတနန္တိ အာဒီသု

ကိုသရဝစန (နာ) [ကိုသရ+ဝစန] အစိုးရသော ပုဂ္ဂိုလ်-အာဏာပုံင်-၏ စကား။ ကိုသရ-ဝစနေ ကိဉ္စိ နဟောတိ။ မ၊ဌ၊၃၊ဂ၊ဂဖြ။

ကိုသရဝတာ (ထီ) [(ဂ) ကိုသရာန္တ+တာ။ (၂) ကိုသရဝ+တာ] (က) အစိုးရသောသူ၏ အဖြစ်။ (ခ) အစိုးရခြင်းရှိသောသူ၏အဖြစ်။ (က) ကိုသရဝတာယ ထုလ္လစ္စယံ။ ဝိ၊ဌ၊ဂ။ ၃၃၆။ ကိုသရဝတာယတိ .... အတ္တာနော ကိုသရဘာဝေန။ သာရတ္ထ၊၂။ဂ၆၄။ ဝိဓတိ၊ ဂ။၂ဂ၂။ (–ဝိ၊ဌ၊၂။၇၇၊၂ဂ၉။ အဘိ၊ဌ၊ဂ။ ဂ၅၃။) (ခ) ကောသတာ ပန ကိုသရဝတာယ ဝေဒနာဝ အနုဘဝတိ။ ဝိဘာဝိနီ။ ဂဂ၅။ ကိုသရဘာဝေါ ကတိသာ အတ္ထိဘိ ကိုသရဝါ .... ကိုသရဝါယ ဘာဝေါ ကိုသရ-ဝတာ။ မဏိမဉ္ဇူ၊၊ဂ။၃ဂဌ။

ကိုသရဝန္တု (တိ) [ကိုသရ+ဝန္တု (ပစ္စည်းအနက် မရှိ)] အစိုးရသော၊ ပိုင်စိုးပိုင်နင်း ပြုလုပ်သော၊သူ။ ကိုသရဝတာ- ကြည့်။

ကိုသရဝါဒ (ပု) [ကိုသရ+ဝါဒ] ကိုသရနိမ္မာန-ဝါဒ-နှင့် အနက်ဘူ။ကိုသရော နံစ္စော၊အညေ သတ္တာ အနိစ္စာတိ ဧဝံပဝတ္တာဝါဒါ သတ္တော-ကစ္စ ယဿဘိကာ သေယျဆာပိ ကိုသရာဝါဒါ။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သဒ်၊ဂ။၄၁ဂ။ (–မ၊ဋ္ဌီ၊ဂ။၇၄။ မ၊ဋ္ဌီ၊ ၃။၂၃၂၂၊ အနုဋီ၊၃။ဒဖြ။)

ကိုသရသန္ထိက (နာ) [ကိုသရ+သန္ထိက] စိုးမိုးအုပ်ချုပ်သူ - ဘုရင်မင်း-ခမည်းတော်ဘုရင်မင်း-၏ အဆံဂစ္ဆံ ကိုသရသန္ထိဓက။ ဇာ၊၂။ ၂ဖြ။ဇာ၊ဌ၊၇။ဂဂ၉။

ကိုသရသမဏာဘာမ (ပု) [ကိုသရ+သမဏ+အာဘာ၃] ကိုသရသမဏ ကျောင်းတိုက်။ ကိုသရနိမ္မာနဝိဟာရ-ကြည့်။

ကိုသရသီလ (တိ) [ကိုသရ+သီလ] စိုးမိုးအုပ်ချုပ်သူ၏ အဓလ့ရှိသော၊သူ၊ ကိုသရသီဓလာ ကိုသဓရာ။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၅၂၇။

http://www.dhammadownload.com

နိဝါသဋ္ဌာနံ အာယတနန္တိ ဝုစ္စတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၁။၁၈၅။ အဘိ၊ဋ္ဌ။၂။၄၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၁၂။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၂၅၁။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၃၂၉။ သီ၊ဋ္ဌီ၊ သစ်၊၁။၄၂၆။

ဣသရိယ[၁] (နာ) [(၁)ဣသရ+ဏျ။ ရူ၊နှာ-၂၃၆။ (၂) ဣသရ+ဏိယ။ နီတိ၊သုတ္တ။၇၆၂။ (အဲ-ဂွယ်-သံ)] အစိုးရသူ- စိုးမိုးအုပ်ချုပ်သူ - အကြီးအကဲ-၏အဖြစ်။ (က) စိုးမိုးအုပ်ချုပ်ခြင်း၊ အကြီးအကဲ ပြုလုပ်ခြင်း၊ ပိုင်စိုးပိုင်နင်း ပြုလုပ်ခြင်း၊ အမိန့်အာဏာ။ တန်ခိုး။ (ခ) ရာထူးဌာနန္တရ၊ စည်းစိမ်ချမ်းသာ။ (ဂ) ဝသီဘော် ငါးပါး။ (က) မာတုရက္ခိတာ နာမ မာတာ ရက္ခတိ ဂေါပေတိ ဣသရိယံ ကာရေတိ ဝသံ ဝတ္တေတိ။ ဝိ၊၁။၂၀၂။ ဝိ ဋ္ဌ၊ ၂။၁၄၁။ ပဒေသရဇ္ဇံ ဣသရိယံ....သဗ္ဗမေ-တေန လဗ္ဘတိ။ ခုဒ္ဒက။၁၀။ ဣသရဘာဝေါ ဣသရိယံ။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။၁၉၄။ ဣသရိယေန ဝါ (ပေတ။၁၅၅)တိ ဒေဝိသရိယေန ဝါ မနုဿိ-သရိယေန ဝါ .. မနုဿိသရိယံ နာမ စက္ကဝတ္တိ-အာဒီနံ ပုညိဒ္ဓိ။ ပေတ၊ဋ္ဌ။၁၁၀။ မာရော ဧကသ္မိံ ပဒေသေ အတ္တနော ပရိသာယ ဣသရိယံ ပဝတ္တေန္တော ရဇ္ဇပစ္စန္တေ ဒါမရိက-ရာဇပုတ္တော ဝိယ ဝသတီတိ ဝဒန္တိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၃၅။ ယာဝ ဗြဟ္မလောကာပိ ကာယေန ဝသံ ဝတ္တေတီတိ ...အတ္တနော ကာယေန ဝသံ ဣသ-ရိယံ ဝတ္တေတိ။ ပဋိသံ ဋ္ဌ၊၁။၃၁၂။ သကဝိတ္တေ ဣသရိယံနာမ အတ္တနော စိတ္တသ ဝသီဘာဝါ-ပါဒနံယေဝ။ သာရတ္ထ၊၁။၃၁၁။ (နိဿယမုစ္စ-နကော ဘိက္ခု)ယတ္ထ ကတ္ထစိ အတ္တနော ဣသ-ရိယေန ဝသိတုံ လဘတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၅၅။ (-အပ၊၁။၅၅။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၃။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။ ၂၃၁၄၂။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၄၁။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၅၂၇။) (ခ) ရဇ္ဇေ အာဏာ ဓနမိဿရိယံ။ ဆေရီ။ ၄၃၁။ ဣသရိယန္တိ ယသော ဝိဘဝသမ္ပတ္တိ။ ထေရီ၊ဋ္ဌ။၂၉၁။ ဧကော ကိရ မဟာရာဇာ ပစ္စန္တေ အာရက္ခံ ဒတ္ဝာ မဟာနဂရေ ဣသ-ရိယံ အနုဘဝန္တော ဝသတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၈၇။ ကိံ တွံ ဒလိဒ္ဒေါန တေ မမ ပိုဘရာ ဣသရိယံ ဒိန္နံ။ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၃။ ကိံ ပနာယသ္မာ ဒေဝါနမိန္ဒော ကမ္မံ ကတ္ဝာ ဣမံ ဌာနံ ပတ္တော-တိအာဒီသု ဟိ ဣသရိယေ ဒိဿတိ။ မ ဋ္ဌ၊၁။ ၁၁၆။ ဣသရိယေတိ သေဋ္ဌိဋ္ဌာနံ သေနာ-ပတိဋ္ဌာနန္တိအာဒီသု ဝိယ။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၉၂။ ဘိက္ခဝေ ဗာလယ နာမ သိပ္ပံ ဝါ ဣသ-ရိယံ ဝါ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ အနတ္ထာယ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဓမ္မ ဋ္ဌ၊၁။၃၂၆။ (-သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၈။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၈၁။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၉။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၀။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။၁၉၄။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၇၂။) (ဂ) ဣသ-ရိယဋ္ဌာန (၁) (က) ကြည့်။

ဣသရိယ[၂] (နာ) [ဣသရိယ+ဌာန။ နောက်ပုဒ် ကြေ] အစိုးရသူ၏အဖြစ်- လွှမ်းမိုးအုပ်စိုး ခြင်း-၏ ဖြစ်ရာ တရား (နိဗ္ဗာန်)။ သဗ္ဗံ ဣသရိယ (ဥဒါန။ ၉၈)နွိ ယံ သဗ္ဗသခ်ဘ-နိဿဋ္ဌံ ဣသရိယဋ္ဌာနတာယ ဣသရိယန္တိ လဒ္ဓနာမံ နိဗ္ဗာနံ.... သဗ္ဗံ သုခံ။ ဥဒါန။ဋ္ဌ။ ၁၄၃။

ဣသရိယကမ္မ (နာ) [ဣသရိယ+ကမ္မ] အစိုးရ သူ၏အဖြစ်ဟူသောအမှု၊ အကြီးအကဲပြုလုပ် ခြင်း-စီမံခန့်ခွဲခြင်း-အမှု။ နာပိ တေရသသု သမ္မုတီသု ဧကသမ္မုတိဝသေနပိ ဣသရိယ-ကမ္မံ ကာတဗ္ဗံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၉။ ဝိ၊သင်္ဂဟ ၃၈၄။

ဣသရိယကာမကာရိကာ (ထီ) [ဣသရိယ+ ကာမကာရိကာ] အစိုးရသည်၏ အဖြစ်ဖြင့် အလိုရှိတိုင်းပြုလုပ်ခြင်း။ အောက်ပုဒ် ကြည့်။

ဣသရိယကာမကာရိကာဟေတု (ပု) [ဣသ-ရိယကာမကာရိကာ+ဟေတု] စိတ်၌ အစိုးရ သည်အဖြစ်ဖြင့် အလိုရှိတိုင်း ပြုလုပ်ခြင်း ဟူသော အကြောင်း။ ဗောဓိသတ္တော ဣသ-ရိယကာမကာရိကာ ဟေတု ဝိနိပါတံ ဂစ္ဆတိ။ အဘိ၊က။၄၅၀။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၈၄။

http://www.dhammadownload.com

ကြဿဒိယေန ယထာဓိပ္ပေဟာသေ ကရဏံ ကြဿဒိယကာမကာရိကာ။ မူလဋီ၊၃။၁၁၅။ ကြဿဂ်ေယန ၊တိ ဒိဘ္ဘိဿရိေယန၊ နစေတော-ဝသိဘာဝေနာတိ အတ္ထော။ ကာမကာရိကံ ယဆိစ္ဆိတနိပ္ဖါဒနံ၊ အနုဋီ၊၃။၁၅၆။

ကြဿရိယကာရဏ (န) [ကြဿဒိယ+ကာရဏ] အစိုးရသည့်အဖြစ် - ရာထူးဂုဏ်သိရ် ပြည့်စုံခြင်း-ဟူသောအကြောင်း။ တံ့ ပန အတ္ထာနော ကြဿရိယကာရဏံ ဒါနံ ဝါရေသိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊၃။၁၂၀။

ကြဿရိယဋ္ဌ (ပုံ) [ကြဿရိယ + အတ္ထ] အစိုးရသည်အဖြဲ့ ဟူသော အနက်သဘော။ အာဓိပစ္စသခ်ါးတန ကြဿရိယဋ္ဌေနာပိ ေတာနိ ကြ်ဒ်ိယာနိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၉။ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။၁၂၃။

ကြဿရိယဋ္ဌာန (န) [ကြဿရိယ+ဋ္ဌာန] (၁) (က) အစိုး ရသူ၏ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်သော ဝသိဒဘာဝါးပါ၏ တည်ရာဌာန (ဖလသမာဒတ်)။ (ခ) အစိုးရသူ၏ဖြစ်ကြောင်း ဝသိဒဘာဝါ ပါး၏ အကြောင်းတရား (အရဟတ္တာဂ််, အရဟတ္တဖိုလ်)။ (၂) အစိုးရသူ၏အဖြစ် - လွှမ်းမိုး အုပ်စိုးခြင်း-၏ ဖြစ်ရာဌာန။ (က) နိဗ္ဗာန်။ (ခ) ရူ ဂဲ့စသော အာရုံ။ (၁) (က) ကြဿရိယသာ ပဝတ္တနတော ဖလသမာ်တ်ိ ကြဿရိယဋ္ဌာနန်ိ ဋတ္တာ။ မူလဋီ၊၁။၄၀။ ကြဿဒါသာ ဘာဝေါ ကြဿဒိါသံ၊ အာဝဇ္ဇနသမာပဇ္ဇနာဒယော ပဋ္ဌာသိဒယာ၊ တသာ ဌာနံ ကာရဏံ ဝါ တထာ။ မခုဋီကာ (အဋ္ဌတ်ိကတိကမာ-တိကာ အဖွဲ့) (-ဥဒါန ဋ္ဌ။၃၃၉။) (ခ) အရဟတ္တာဒ်ဂါမေန ဝါ တထာဂတာနံ ကြဿဒိါသံ နိဗ္ဗတ်ိ တံ ဇနကနေဝ မဂ္ဂေနာ-တ် တံ တေသံ ကြဿဇ်ယဋ္ဌာနံ။ မူလဋီ၊၁။၄၀။ (၂) (က) ကြဿရိယ၂ ကြည့်။ (ခ) ကြဿရိယဋ္ဌာန (နာ) [ကြဿရိယ+ဋ္ဌာန] ကြဿရိယဋ္ဌာန (မူလဋီ၊၂။၂၀၁)နှင့် ကြဿ-ရိယပဝတ္တနဋ္ဌာနံ။ အနုဋီ၊၂။၂၁၁။

ကြဿရိယတ္ထိက (တိ) [ကြဿရိယ+အတ္ထိက] အစိုး ရသူ၏ အဖြစ်-ရာထူး-ဂုဏ်နှင့်ရ- ကို အလိုရှိသော၊သူ။ ကြဿဒိယတ္ထိ်ကန ပန ဝုဘ်ပ်ု-ကာရံ အာဇာနန္တဿ ပရိဘာနဿ အကတ္တာ။ သံဋ္ဌ၊၁။၁၂၄။

ကြဿရိယပဋိလာဘ (ပုံ) [ကြဿရိယ+ပဋိ-လာဘ] အစိုးရသူ၏ အဖြစ်-ရာထူးဌာနန္တရ-ကို ရခြင်း။ ကြဿရိယပဋိလာဘံ အာသိသ-မာနာ။ စူဠနိ။၅၂။

ကြဿရိယပရိယောသာန (တိ) [ကြဿရိယ+ ပရိယောသာန]အစိုးရသူ၏ အဖြစ်ဟူသော အဆုံးရှိသော၊သူ။ (က) အဘိသိက်သွန်း၍ မင်းအဖြစ် တင်မြှောက်ခံရခြင်း ဟူသော-လမ်းဆုံး-ရည်မှန်းချက် ပန်းတိုင်- ရှိသော၊ သူ (ဘုရင်မင်း)။ (ခ) အိမ်ထောင်ဦးစီး ပြုလုပ်ရခြင်း-အိမ်မှကိစ္စ၌ စိတ်တိုင်းကျစီးမိုး ခြယ်လှယ်ရခြင်း- ဟူသော အဆုံးစွန်ကိစ္စရှိ သော၊သူ (မိန်းမ)။ (က) ခတ္တိယာ ခေါ ဗြာဟ္မဏာ ဘောဂါဓိပ္ပါယာ ကြဿရိယပရိ-ယောသာနာ။ အံ၊၂။၃၁၀။ ကြဿရိယပဗ္ဗ-ယောသာနာတိ ရဇ္ဇာဘိသေကပရိယော-သာနာ၊ အဘိသေကံ ဟိ ပတ္တာ တေ ပရိ-ယောသာနပ္ပတ္တာ နာမ ဟောန္တိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၁၁၉။ (ခ) ကြတ္တိ ခေါ ဗြာဟ္မဏ ပုရိသဒါဓိ-ပ္ပါယာ .... ကြဿရိယပရိယောသာနာ။ အံ၊၂။ ၃၁၉။ (-အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၂၀။)

ကြဿရိယပရိဟာရ (ပုံ) [ကြဿရိယ+ပရိဟာရ] အစိုးရသူ-လူကုံထံအထက်တန်းစားပုဂ္ဂိုလ်-တို့၏ ခန္ဓာကိုယ်ကို ရွက်ဆောင်ခြင်း၊ အစိုး ရသူ-လူကုံထံ-တို့၏ ကိုယ်လက်သုတ်သင် ခြင်း ရေချိုးခြင်း အစဉ်အလာ။ မဟန္တန ကြဿရိယပရိဟာရေန နာယန္တသ။ မဂ္ဂ၊ ၃။၁၉၄။

http://www.dhammadownload.com

ဣသရိယပဝတ္တိ (ထီ) [ဣသရိယ+ပဝတ္တိ] အစိုးရသူ အဖြစ်၏ ဖြစ်ခြင်း၊ ဥစ္စာစည်းစိမ် ဂုဏ်သိရ် ဈထူး ဌာနန္တရ၏ဖြစ်ခြင်း။ ရညော သန္တိကံ ဂတသ ဣသရိယပ္ပဝတ္တိ ဝိယ။အဘိ၊ ၌၊၂၊၂၂၇။

ဣသရိယပ္ပမာဏ (နဲ) [ဣသရိယ + ပမာဏ] ဣသရိယမတ္တာ- (၁) အနက်နှင့် အနက်ဘူ။ ၎င်းကြည့် ။

ဣသရိယဗလ (နဲ) [ဣသရိယ + ဗလ] (၁) အစိုးရသူ၏ အဖြစ်-အကြီးအကဲ ဖြစ်ခြင်း-ပိုင်စိုးပိုင်နင်း ပြုလုပ်နိုင်ခြင်း-ဟူသော စွမ်းအား။ (တိ) (၂) အစိုးရသူ၏အဖြစ် ဟူသော စွမ်းအားရှိသော၊ သူ။ (၁) နာဟံ ဗုဒ္ဓေါတိ ဣသရိယဗလေန ဝဒါမိ။ ခုဒ္ဓက၊ ၌။၁၄၁။ (-ပဋိသံ၊၌၊၂။၂၂၈။ သုတ္တနိ၊၌၊ ၂။၅၉။) (တိ) (၂) ဣသရိယဗလာ ဈဇာနော။ အံ၊၃။၅၈။

ဣသရိယဘူမိ (ထီ) [ဣသရိယ+ဘူမိ] အစိုးရသူ၏ဖြစ်ဈအရပ်၊ အုပ်စိုးဈနယ်ပယ်။ ဝိသယောဘိ ပဝတ္တိဌာနံ ဣသရိယဘူမိ။ မ၊ဋီ၊ ၂။၂၆၀။

ဣသရိယမတ္တာ (ထီ) [ဣသရိယ+မတ္တာ] (၁) အစိုးရသူ၏ အဖြစ်- ဈထူး ဌာနန္တရ ဩဇာအာဏာ- ဟူသော အတိုင်းအတာ ပမာဏ။ (၂) အစိုးရသူ၏ ဖြစ်ကြောင်း ဈထူး ဌာနန္တရ, စည်းစိမ်ဥစ္စာ အဆောင် အယောင်။ ဣသရိယမတ္တာယာ (ဒီ၊၌၊၂။ ၁၃၁) ဘိ စ ဣသရိယပ္ပမာဏေနာတိ အတ္ထော၊ ဣသရိယေန စေဝ ဝိတ္တူပကရဏေန စာဘိ ဧဝံ ဝါ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ ဥပဘောဂူပ ကရဏာနိပိ ဟိ လောကေမတ္တာတိ ဝုစ္စန္တိ။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၁၃၈။ အံ၊ဋီ၊၂။၃၅၉။ (-အဘိ၊၌၊၂။၃၂၅။ ဥဒါန၊၌။၃၇၉။)

ဣသရိယမဒ (ပု) [ဣသရိယ+မဒ] အစိုးရသူ၏ အဖြစ် - ဈထူး ဌာနန္တရ, ဩဇာအာဏာ-ကိုစွဲ၍ မာန်ယစ်ခြင်း-ကိုစွဲ၍မာန်မာန တက်ကြွခြင်း။ ဈဇာ ပန ခတ္တိယမာနေန ဣသရိယမဒေန မတ္တော ဟုတ္ဘာ။ ဇာ၊ ၌၊၆။၂၄၀။ (-ဇာ၊၌၊၇။၈၆။ မ၊ဋီ၊၃။၁၅၅။ သံ၊ဋီ၊၁။၁၉၉။)

ဣသရိယမဒမတ္တ (တိ) [ဣသရိယမဒ+မတ္တ] အစိုးရသူ၏အဖြစ်- ဈထူးဌာနန္တရ, ဩဇာအာဏာ-ကို စွဲ၍- မာန်ယစ်ခြင်းဖြင့် မာန်ယစ်သော- မာနတက်ကြွသော၊ သူ။ ရည်ခတ္တိယာနံ မုဒ္ဓါဝသိတ္တာနံ ဣသရိယမဒမတ္တာနံ။ သံ၊၁။၁၀၁။ (-ဇာ၊၌၊၃။၃၀။ ဇာ၊၌၊၄။၁၇၇။)

ဣသရိယမဟတ္တ (နဲ) [ဣသရိယ+မဟတ္တ] အစိုးရသူ၏ အဖြစ်-ဈထူး အာဏာ စည်းစိမ် ဥစ္စာ-၏ ကြီးမားများပြားသည်၏ အဖြစ်။ ဣသရိယမဟတ္တေန ပဋိလဘတိ။ မဟာနိ၊ ၌။၁၅။

ဣသရိယလိင်္ဂ (နဲ) [ဣသရိယ+လိင်္ဂ] ပိုင်စိုးပိုင်နင်း ပြုလုပ်ခြင်းဟူသော-အသွင်အပြင်-အမူအရာ-သဘော။ ဣသရိယလိင်္ဂဝသေန ဂဟဏသမ္ဘဝတော။ ဝဇိရ။၃၄၈။

ဣသရိယလီလာ (ဌာ) (ထီ) [ဣသရိယ+လီလာ (ဌာ)] အစိုးရသူ၏ ဖြစ်ကြောင်း ဈထူးစည်းစိမ်ဖြင့် တင့်တယ် စံပယ်ခြင်း။ အယံ ပန အတ္တနော ဣသရိယလီလာ (ဌာ)ယ ပုစ္ဆတိ။ ဒီ၊၌၊၁။၁၃၈။ ဣသရိယလီဌာယာတိ ဣသရိယဝိလာသေန။ သီ၊ဋီ၊ သစ်၊၂။၂၆။

ဣသရိယလုဒ္ဓ (တိ) [ဣသရိယ+လုဒ္ဓ] အစိုးရသူ၏ ဖြစ်ကြောင်း- ဈထူး- အာဏာ-တန်ခိုး-၌ တပ်မက်သော၊သူ။ နနံ ဣသရိယလုဒ္ဓေါ ပုရောဟိတော ပရိတ္တာဏံ ကာဘုံ သက္ခိ။ ဇာ၊၌၊၃။၁၅၀။

http://www.dhammadownload.com

ကုသိုလ်ရိယဝိဘင်း (ပုံ) [ကုသိုလ်ရိယ+ဝိဘင်း] အစိုးရသူ၏ ဖြစ်ကြောင်း စည်းစိမ် ဥစ္စာ။ မဟတာ ရာဇာနုဘာဝေန ပရမေန ကုသိုလ်ရိယဝိဘင်းနေ အာဂန္တာပိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၉။ ရညာ အမှာကံ ဌာနန္တရံ ဒိန္နံ၊ ကုသိုလ်ရိယဝိဘင်းဝေါ ဒိန္နေ။။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃၊၅၆။အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၅၇။

ကုသိုလ်ရိယဝိလာသ (ပုံ) [ကုသိုလ်ရိယ+ဝိလာသ] ကုသိုလ်ရိယလီလာ-နှင့် အနက်တူ၊ ၎င်းကြည့်။

ကုသိုလ်ရိယဝိသေသ (ပုံ) [ကုသိုလ်ရိယ+ဝိသေသ] အစိုးရသူ၏ ဖြစ်ကြောင်း ရာထူးအာဏာ ဥစ္စာစည်းစိမ် ဂုဏ်သိရ်အထူး။ နစ ကုသိုလ်ရိယဝိသေသံ ဒဿန္တိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၁၁။

ကုသိုလ်ရိယဝေါဿဂ် (ပုံ) [ကုသိုလ်ရိယ+ဝေါဿဂ်] အစိုးရသူ၏အဖြစ်-အိမ်မှုကိစ္စ၌ စိတ်တိုင်းကျ စိုးမိုးခြယ်လှယ်နိုင်ခွင့် အာဏာ-ကို ပေးအပ်ခြင်း။ ကုသိုလ်ရိယဝေါဿဂ္ဂေန၁ (ဒီ၊၃။ ၁၅၄) ဘိက္ခဘိ၊ယ၊ဟိ မဟာသဘာသဒိသမိ အာဘဥ်းဏ်လဘိတ္ဝာ ဘတ်တံ ဝိစာရေတုံ အလဘမာနာ ကုဋ္ဌန်၊ ကဋ္ဌစ်ဆုံ ဟတ္ထေ ဌပေတ္ဝာ တဝ ရုစိ၊ယာ ကရောဟိတိ ဘတ်တာဂေဟေ ဝိဿဇ္ဇေ သမ်ဳ ကုဿရိယံ ဝိဿဇ်ဇံ နာမ ဟောတိ၊ ဧဝံ ကရဏေနာတိ အတ္ထော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၄၈။ (-ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။ ၂၅၉။)

ကုသိုလ်ရိယသံဝတ်တနိယ (တိ) [ကုသိုလ်ရိယ+သံဝတ်တနိယ] အစိုးရသူ၏ အဖြစ်-စည်းစိမ်ဥစ္စာ ပေါ်ပျက်မှု-ကို ဖြစ်ခဲ့ဖတ်ဟောသော။ ကုသိုလ်ရိယသံဝတ်တနိယံ ကမ်မံ အာဝိ၊ဘူသံဝတ်တနိယံ ကမ်မံ။ အဘိ၊က။ ၂၆၄။ ကုသိုလ်ရိယသံဝတ်တနိယန္တိ ဧတ်ထ ကုသိုလ်ရိသံနာမဗဟုဝနတာ။အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၀၁။

ကုသိုလ်ရိယသဒိသ (တိ) [ကုသိုလ်ရိယ + သဒိသ] အစိုးရသော သူ၏ အဖြစ်နှင့် တူသော။ ထုဇ္ဇနံ ကုသိုလ်ရိယသဒိသာယ မဟတ်သာ ကုသိုလ်ရိယ-မတ်တာယ သမန္နာဂတာ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၂၅။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၄၀၀။

ကုသိုလ်ရိယသမ်ပတ်တ (တိ) [ကုသိုလ်ရိယ+သမ်ပတ်တ] အစိုးရသူ၏ အဖြစ်-ဥစ္စာစပါး ရွှေငွေတို့နှင့် ပြည့်စုံခြင်း-သို့ ရောက်သော၊သူ။ ဧတ်ထ ကုသိုလ်ရိယသမ်ပတ်တာသု ပုဗ္ဗဏ္ဍာယိ အာသု။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၂၊၁။ အာသာတိ သမိဒ္ဓဓနာဒိ-ပတ်တာသု။ တေနာဟ "ကုသိုလ်ရိယသမ်ပတ်တာသု"-တိ။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၁၅၂။

ကုသိုလ်ရိယသမ်ပတ်တိ (ထီ) [ကုသိုလ်ရိယ+သမ်ပတ်တိ] အစိုးရသည်၏ အဖြစ်-ရာထူးဂုဏ်သိရ် စည်းစိမ် ဥစ္စာ တန်ခိုးအာဏာ-၏ ပြည့်စုံခြင်း။ ရာဇတိ အတ်တနော ကုသိုလ်ရိယသမ်ပတ်တိယာ စတူဟိ သင်္ဂဟဝတ်ထူဟိ မဟာဇနံ ရဉ်ဇေတီ ဝဓေ့တိတိ ရာဇာ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၃။ (-ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၃၆၊၂၅၆။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၄။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၆၉။ သာရတ္ထ၊၃။၃၂ ။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၂။၆။)

ကုသိုလ်ရိယသမ်ဗဒါ (ထီ) [ကုသိုလ်ရိယ + သမ်ဗဒါ] အစိုးရသူ၏ အဖြစ်နှင့်-စည်းစိမ်ဥစ္စာ, တန်ခိုး-အာဏာ, အခြံအရံတို့နှင့်-ပြည့်စုံခြင်း။ ကုသိုလ်ရိယသမ်ဗဒါ နာမ မဟာဝိဘဝတာ မဟာသက္ခတာ, မဟာပရိဝါရတာ စ။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊ ၁။၃၀၁။

ကုသိုလ်ရိယသုခ (နာ) [ကုသိုလ်ရိယ+သုခ] အစိုးရသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်သောချမ်းသာ၊ အစိုးရခြင်း ချမ်းသာ။ ကုသိုလ်ရိယသုခံ အာဓိပစ္စသုခံ။ အဘိ၊က။၁၆၀။ သော ကုတ်ထိမဏရတနေဟိ ဘောဂသုခမနုဘဝတိ၊ သေသေဟိ ကုသိုလ်ရိယသုခံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၃။ သုတ်တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၁။ (-သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၂။၂၃၉။)

ကုသိုလ်ရိယသုတ်တ (နာ) [ကုသိုလ်ရိယ+သုတ်တ] ကုသိုလ်ရိယသုတ်။ သဂါထာဝဂ်ဂ သံယုတ်တပါဠိ၊ ၁-ဒေဝဘာသံယုတ်၊ ၇ သုတ်။ သံ၊ဋ္ဌ။၁၀။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၄။

ကုသိုလ်ရိယာဓိပစ္စ (တိ) [ကုသိုလ်ရိယ+အာဓိပစ္စ] အစိုးရသူ၏အဖြစ်, အကြီးအကဲ၏ အဖြစ်

http://www.dhammadownload.com

ရှိသော၊ စိုးမိုးအုပ်ချုပ် ခေါင်းဆောင်ပြုလုပ်ရမှုရှိသော (မင်းအဖြစ်)။ ဗိမ္ဗိသာရော အသီတိယာ ဂါမသဟဿေသု ဣသရိယာဓိပစ္စံ ရဇ္ဇံ ကာရေတိ။ ဝိ၊၃။၂၆၅။ ဣသရိယာဓိပစ္စန္တိ ဣသရဘာဝေန စ အခိပတိဘာဝေန စ သမန္နာဂတံ။ ဝိ၊ဌ၊၃။၃၆၄။ ဣသရိယာဓိပစ္စ(သံ၊၃ ၂၉၇)နှိ ဣသရဘာဝေါ ဣသရိယံ၊ အခိပတိဘာဝေါ အာဓိပစ္စံ၊ ဣသရိယံ အာဓိပစ္စံ တေသွိုံ ရဇ္ဇေန ဆေဒနဘေဒနန္တိ ဣသရိယာဓိပစ္စံ။ သံ၊ဌ၊၃။၃၁၇။ (–အံ၊၂။၆၃၊၂၁၃။ အံ၊ဌ၊၂။၂၁၊၁၉၉။ ဓမ္မ၊ဌ၊၁။၁၆၈။ အပ၊ဌ၊၁။၆၉။ ဇာ၊ဌ၊၁။၆၇။ သံ၊ဋီ၊၂။၅၂၇။)

ဣသရိယာဓိပစ္စကာရက (တိ) [ဣသရိယာဓိပစ္စ +ကာရက] အစိုးရသူ၏ အဖြစ်, အကြီးအကဲ၏ အဖြစ်ရှိသော မင်းအဖြစ်ကို ပြုသော၊ စိုးမိုးအုပ်ချုပ် အကြီးအကဲဘုရင်မင်းပြုလုပ်သော၊သူ။ စတုန္နံ မဟာဒီပါနံ ဒ္ဒိသဟဿာနံ ပရိဘ္ဘဒီပါနဉ္စ ဣသရိယာဓိပစ္စကာရကာ စက္ကဝတ္တီ နဉပ္ပဇ္ဇန္တိ။ ခုဒ္ဒက၊ဌ။၁၁၁။

ဣသရိယာဓိပစ္စဇေဋ္ဌကဋ္ဌာန (နဲ) [ဣသရိယာဓိပစ္စ + ဇေဋ္ဌကဋ္ဌာန] အစိုးရသူ၏ အဖြစ်, အကြီးအကဲ၏ အဖြစ်ရှိသော ခေါင်းဆောင်ပုဂ္ဂိုလ်၏ – နေရာ ဌာန – ရာသူး။ ဣသရိယာဓိပစ္စဇေဋ္ဌကဋ္ဌာနေ စ အဝိသံဝါဒကဋ္ဌာနေ စ ဌိတာ။ ဝိ၊ဌ၊၄။၂၀၈။

ဣသရိယာသာ (ထီ) [ဣသရိယ+အာသာ] အစိုးရသူ၏ အဖြစ်–ရာသူး, စည်းစိမ်, ဥစ္စာ, အာဏာ – ကို လိုလား တောင့်တခြင်း။ အာသံ ပုရက္ခတ္ဘာတိ ဣသရိယာသံ ပုရတော ကတ္ဘာ။ ဇာ၊ဌ၊၅။၄၂၈။

ဣသသိဂ် (နဲ) [ဣသ+သိဂ်] သမင်ပျံ၏ ဦးချို။ ဣသသိဂ်မိဝ ပရိဝတ္တာ။ ဇာ၊၂။၁၁၉။ ယသာ ဣသမိဂသ သိဂ်ံ ပရိဝတ္တိတ္ဘာ ဌိတံ၊ ဧဝံ လဟုစိတ္တဘာယ ဝိပရိဝတ္တာယောဝ ဟောန္တိ။ ဇာ၊ဌ၊၅။၄၆၅။

ဣသာ (ထီ) [ဣသ+အ+အာ (ဣတ္ထီဇောတက)။ (ဤမီ = ဤမျိုာ–သံ)] ငြူစူခြင်း၊ သူတပါး တိုးတက်, ကြီးပါး, ပြည့်စုံနေသည်ကို – မနာလို – မကြားလို – မကြည့်လို – မမြင်လို – ခြင်း သဘော၊ ဣသာမည်သော စေတသိက် တရား။ ၎င်းဣသာသည် သူတပါးစည်းစိမ်ကို ငြူစူခြင်း (ကဲ့ရဲ့ခြင်း; သည်းမခံနိုင်ခြင်း) လက္ခဏာ ရှိ၏။ သူတပါး စည်းစိမ်တို့၌ မမွေ့လေါ်ခြင်း ကိစ္စ (ရသ) ရှိ၏။ သူတပါး စည်းစိမ်မှ မျက်နှာလွှဲသည်၏ အဖြစ်ဖြင့် ယောဂီတို့ ဉာဏ်အား ရှေးရှု ထင်လာခြင်း (ပစ္စုပဋ္ဌာန်) ရှိ၏။ သူတပါးတို့၏ စည်းစိမ်လျင် နီးသောအကြောင်း (ပဒဋ္ဌာန်) ရှိ၏။ မ၊ဌ၊၁။၁၁၀။ အဘိ၊ဌ၊၁။၂၉၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၀၁။ မဟာနိ၊ဌ။၅၃။ ယာ ပရလာဘသက္ကာရ ဂရုကာရ မာနနဝန္ဒန ပူဇနာသု ဣသာ ဣသာယနာ ဣသာယိတတ္တံ။ အဘိ၊ဓ။၂၂၆။ အဘိ၊ဝိ။၃၇၂။ "ကိံ ဣမိနာ ဣမေသ"နှိ ပရသမ္ပတ္တိခိယျနလက္ခဏာ ဣသာ။ အဘိ၊ဌ၊၁။၄၀၄။ ဣသတိ ပရသမ္ပတ္တိံ နသဟတီတိ ဣသာ။ မ၊ဋီ၊၁။၂၀၀။ (–မ၊၁။၁၉၊၄၄။ မ၊၃။၂၄၆။ အံ၊၁။၉၅၊၅၂၄။ ပဋိသံ။၉၉၊၃၇၇။ သုတ္တနိ။၂၉၆။ ပေဘ။၁၄၂။ မဟာနိ။၃၄၉။ ဂိ၊ဌ၊၁။၉၅။ ဒီ၊ဌ၊၁။၂၉၉။ ဒီ၊ဌ၊၂။၃၁၀။ မ၊ဌ၊၁။၁၁၀-၁၊၁၇၄။ မ၊ဌ၊၂။၂၉၅။ အံ၊ဌ၊၂။၆၄၊၇၃။ အံ၊ဌ၊၃။၉၁၊၁၀၇။ အဘိ၊ဌ၊၁။၂၉၂-၉၊၃၀၀။ ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၂၉၂။ ပဋိသံ၊ဌ၊၂။၂၆၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၁၀။ ဓမ္မ၊ဌ၊၂။၂၊၆။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၁။၁၅၅။ ဝိမာန၊ဌ။၆၄။ မဟာနိ၊ဌ။၅၃။ ဇာ၊ဌ၊၂။၁၈၂။ သာရတ္ထ၊၁။၃၀၁။ သာရတ္ထ၊၂။၈၈။

http://www.dhammadownload.com

ပြုအပ်သော-လွန်းမိုးဖိစီးအပ်သော၊ ငြူစူမှု-မနာလိုမှု - လွန်ကဲ မျှားပြားစွာ ဖြစ်ပွါး လျက်ရှိသော၊သူ၊ သော ကြီးသောပကတာ သပတ္တိ အင်္ဂါ ရကဋ္ဌားဟန် ဩကိရိ။ ဝိ၊ဝ။ ၁၄၇။ သံ၊ဝ။၎၅၁။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၂၊၁၁၀။ သံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၁၄။ ကြီးသောပကတာ (ဂိ၊ ၂။၃၀၁)တို ကြီးသော အပကတာ၊ အာဘိဘူကာတိ အာဒတ္ထာ။ ဝိ ဋ္ဌ၊၃။၂၀၉။ (-မိလိန္ဒ။၁၅၇။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၂၄၊ သံ ဋ္ဌ၊၁၊၁၀။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂၇။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၁၇။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၃၀၁။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။ ဒီဃ၊၁။ ဂ၁။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃၊ သာ၊ဋ္ဌ။၃၂။ သာရတ္ထ၊ ၂။၁၀။ သာရတ္ထ၊ ၃။၁၀။ သီ၊ဋ္ဌ၊ ၁။၆၂၅။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၄၇။)

ကြီးသောကတစိတ္တတာ (ထီ) [ကြီးသော+ပကတ+စိတ္တ+တာ] ကြီးသောသည် လွန်းမိုးအပ်သော စိတ်ရှိသူ၏အဖြစ်။ ဝိလောဒနဋ္ဌော ဝိစရ-တိကို ကြီးသောပကတဝိတ္တကာယ၊ သံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၄၇။

ကြီးသောပရိဃုဋ္ဌာန (န) [ကြီးသော+ပရိဃုဋ္ဌာန] ကြီးသော၏-ထက်ဝန်းကျင်မှ လွှမ်းမိုး တည်နေခြင်း-နှိပ်စက်ခြင်း။ ကြီးသောပရိယုဋ္ဌာန် ခေါ် ပန တထာဂတပပဝေဒိတေ ဓမ္မဒေနယေ ပဒိဟာနဒဿာ။ အံ ဂ။၃၁၁။

ကြီးသောပရိယုဋ္ဌိက (ကိ) [ကြီးသော+ပရိယုဋ္ဌိက] ကြီးသောသည် ထက်ဝန်းကျင် လွှမ်မိုတည်နေအပ်သော။ မဒ္ဓနိုကသဒ္ဒဿ ကြီးသောပရိယုဋ္ဌိ-တေန စေဘသော အာဟရိ အဒ္ဓါဝသတ်။ သံ၊ ၂။၄၃၇။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၁၂၂။)

ကြီးသောပဟာန (န) [ကြီးသော+ပဟာန] ကြီးသောကို ပယ်ခြင်း။ ကြီးသောပဟာနဋ္ဌ မစ္ဆရိယပ္ပဟာနဋ္ဌ၊ နေတ္တိ၊ ၁၀၆။

ကြီးသောဘိဘူတ (တိ) [ကြီးသော+အဘိဘူတ] ကြီးသောသည် လွန်းမိုနှိပ်စက်အပ်သော၊သူ။

အံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၁၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ဂ၄၊ ၁၂၂။ ဓာန်၊ ဋ္ဌီ။ ၁၆၈။)

ကြီးသောကရဏ (န) [ကြီးသော+ကရဏ] ကြီးသောကို - ပြုခြင်း - ဖြစ်စေခြင်း၊ သူတပါး တိုးဘက် ကြီးပွါးနေသည်ကို မခံနိုင်ခြင်း မနာလိုခြင်း။ ကြီးသောကရဏာသေနာ ဘိလာဘဒိအက္ခမန ကိစ္စာသေန။ မူလဋ္ဌီ၊၁။ ၁၃ ။ ကြီးသောယနလည်း ကြည့်။

ကြီးသောကာရ (ပု) [(၁) ကြီးသော+ကရ+ဏ။ (၂) ကြီးသော+အာကာရ] (က) ကြီးသောကို-ပြုခြင်း - ဖြစ်စေခြင်း၊ ငြူစူခြင်း၊ မနာလိုခြင်း။ (ခ) ကြီးသော၏-အခြင်းအရာ-သဘော၊ ငြူစူခြင်း - မနာလိုခြင်း - သဘော။ ကြီးသောယနာ-ကြည့်။

ကြီးသောစာရ (ပု) [ကြီးသော+အာစာရ] ကြီးသော-ငြူစူခြင်း -ဟူသော အကျင့်။ နှ စာပိ သောတ္ထိ ဘတ္တာရံ၊ ကြီးသောစာရေန (ကြီးသော-စာရေန၊သိ။ ကြီးသော၀ါဒေန၊ကြ)ထောသယေ။ အံ၊၂။၃၂၂။ ကြီးသော၀ါဒ-လည်း ကြည့်။

ကြီးသောဓမ္မ (ပု) [ကြီးသော+ဓမ္မ] ငြူစူခြင်း-မနာလိုခြင်း-သဒ္ဒဘာတဆား၊ ကြီးသောတဆား။ တဿ ကာမရသံ ဥတ္တ၊ ကြီးသော ဓမ္မော အဇာယဿ။ ဇာ၊၁။၃၄၅။ ဇာဋ္ဌ၊၄။၄၂၃။

ကြီးသောနိဒ္ဒေသ (ပု) [ကြီးသော+နိဒ္ဒေသ] ကြီးသော-ကိုး-ညွှန်ပြ-ဝေဘန်-ထု စကားရပ်။ ကြီးသော-နိဒ္ဒေသ .... ပရသမ္ပတ္တိဒိဿနလက္ခဏာ ကြီးသော။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၀၄။

ကြီးသောနိဆာဒ (ပု) [ကြီးသော+နိဆာဒ] ကြီးသော-ငြူစူမှု-မနာလိုမှု-၏ ချုပ်ခြင်း။ ကြီးသော-နိဆာဒေန မစ္ဆရိယနိဆာဒေန။ နေတ္တိ၊၆၂။

ကြီးသောပကာတ(ဘိ)[ကြီးသော+အပကာတ] ကြီးသောသည်-ငြူစူခြင်း သည်-မနာလိုခြင်းသည် - (ပင်ကိုယ်စိတ် ကောင်းမှု) ကင်းကွာအောင်

http://www.dhammadownload.com

နဲ ဣဿုကီ ဟောတိ၊ နဲ ဣဿာဘိဘူတော။ ဝိ၊၅။၃၄၃။ တံ နိဿာယ ဣဿာဘိဘူတာ အညမည် ပဟရိတ္ဝာ လောဟိတံ နဒိဝိယ ပဝတ္တယိသု။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၈၂။

ဣဿာဘျာသ (ပု) [ဥသု+အဘျာသ] လေးမြှား သေနတ် အပစ်လေ့ကျင့်ခြင်း။ (ဓာန်၊ သျ၊ သစ်) ဣဿာဘျာသေ ပျုပါသနံ။ ဓာန်။၈၈၁။ ဣဿာဘျာသေ သဏ္ဌာဘျာသေ။ ဓာန်၊ဋီ။၈၈၁။

ဣဿာမစ္ဆရိယဖလ(နဲ)[ဣဿာ+မစ္ဆရိယ+ဖလ] ဣဿာမစ္ဆရိယ၏ အကျိုး၊ မနာလို ငြူစူခြင်းနှင့် ဝန်တို လျှိုဝှက်ခြင်း၏ အကျိုး။ ဣဿာမစ္ဆရိယဖလံ အနုဘဝန္တေ... ဗဟူပေတေ ရညော နိဒဿေန္တော။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။ ၁၇၃။ ပေတ၊ဋ္ဌ။၂၃။

ဣဿာမနက (တိ) [ဣဿာ+မန+က] ဣဿာနှင့် ယှဉ်သော စိတ်ရှိသော၊သူ။ ဣဓ မာဏဝ ကေစ္စော ဣတ္ထီ ဝါ ပုရိသော ဝါ ဣဿာမနကော ဟောတိ။ မ၊၃။၂၄၆။ ဣဿာမနကောတိ ဣဿာသမ္ပယုတ္တစိတ္တော။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၈၀။ ဣဿာ မနော တေဿာတိ ဣဿာမနကော။ မ၊ဋီ၊၃။၃၇၆။ (–ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၆။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၃။)

ဣဿာမနိက (တိ) [ဣဿာ+သမ္ပယုတ္တ+မန+ဣက] ဣဿာနှင့် ယှဉ်တွဲသော စိတ်ရှိသော၊သူ။ ဣဿာမနိကာ(အံ၊၁။၅၂၄)တိ ဣဿာယ သမ္ပယုတ္တစိတ္တာ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၇၂။

ဣဿာမလ (နဲ) [ဣဿာ+မလ] ဣဿာဟူသော အညစ်အကြေး။ ဣဿာမလဥ္စသ ပဟိနံ ဟောတိ။ အံ၊၁။၁၀၄။

ဣဿာယန (နဲ၊ထီ) [(၁) ဣဿာ+အယန။ (၂) ဣဿာ+အာယ+ယု] (၁) ဣဿာ၏–ဖြစ်ခြင်း– ဖြစ်ပုံ အခြင်းအရာ။ (၂) ဣဿာကို– ငြူစူခြင်းကို– ပြုခြင်း။ ဣဿာယနဝသေန ဣဿာ၊ ဣဿာကာရော ဣဿာယနာ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၀၄။ ဣဿာယနာ ဣဿာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၀၀။ ယံ ပရသမ္ပတ္တီသု ဣဿာကရဏံ၊ သာ ဣဿာတိ ဒဿေန္တော အာဟ "ဣဿာယနာ ဣဿာ"တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၁၅၂။(–ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၃၇၉။) ဣဿာ–လည်း ကြည့်။

ဣဿာယနလက္ခဏ (တိ) [ဣဿာယန+လက္ခဏ] ငြူစူခြင်း လက္ခဏာရှိသော။ ပရသ သက္ကာရာဒီနိ ဣဿာယနလက္ခဏာယ ဣဿာယ သမန္နာဂတော။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၀၇။

ဣဿာယိတတ္တ (နဲ) [ဣဿာ+အယိတ+တ္တ] ဣဿာ–ငြူစူခြင်း–ဖြင့် ဖြစ်တတ်သော သူ၏ အဖြစ်၊ ငြူစူ–မနာလို– တတ်သော သူ၏ အဖြစ်၊ ငြူစူခြင်း၊ မနာလိုခြင်း။ ဣဿာယိတဘာဝေါ ဣဿာယိတတ္တံ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၀၄။ ဣဿာ–လည်း ကြည့်။

ဣဿာယိတဘာဝ (ပု) [ဣဿာ+အယိတ+ဘာဝ] ဣဿာယိတတ္တနှင့် အနက်တူ။ ၎င်း ကြည့်။

ဣဿာဝတိဏ္ဏ (တိ) [ဣဿာ+အဝတိဏ္ဏ] ငြူစူခြင်း–မနာလိုခြင်း–သည် သက်ရောက်စွဲကပ်အပ်သော။ ဣဿာဝတိဏ္ဏာ မရဏံ ဥပေသိ။ ဇာ၊၁။၃၉၆။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၁၀၂။

ဣဿာဝါဒ (ပု) [ဣဿာ+ဝါဒ] ငြူစူ–မနာလို–မှုဖြင့် ပြောဆိုခြင်း၊ ငြူစူစကား။ နဲ စာပိ သောတ္ထိ ဘတ္တာရံ၊ ဣဿာဝါဒေန ရောသယေ။ အံ၊၃။၉၄၊၉၆။ ဣဿာစာရလည်း ကြည့်။

ဣဿာသ (ပု၊နဲ) [ဥသု+အသ(အသု)+ဏ။ ဥသုံ အသတိ ခိပတီတိ၊ ကမ္မနိ၊ ဏော ဥသိ။ ဓာန်၊ဋီ။၃၈၈။ အသု ခေပေ... ဥသုံ အသတိ ခိပတီတိ ဣဿာသော၊ ဓနုဂ္ဂဟော။ နီတိ၊

http://www.dhammadownload.com

ဓာတု။၂၃၉။ (ဣမ္ဗာသ-သံ)] (ပု) (၁) လေးသမား၊လေးဆရာ။(ပု)(နှ)(၂) လေး။ (ပု) (၁) အာယသ္မာ ဥဒါယီ ဣသာသော ဟောတိ။ ဝိ၊၂။၁၆၃။ ဣသာသော ဟောတိတိ ဂိဟိကာလေ ဓနုဂ္ဂဟာစရိယော ဟောတိ။ ဝိ၊ဌ၊၃။၁၃၂။ ဥသုံ သရံ အသတိ (အသတိ) ခိပတိတိ ဣသာသော ဓနုသိပ္ပကုသလောဘိ အာဟ "ဓနုဂ္ဂဟာစရိယော"-တိ သာရတ္ထ၊၃။၈၃။ သေယျထာပိ ဘိက္ခဝေ ဣသာသော ဝါ ဣသာသန္တေဝါသီ ဝါ.... ယောဂ္ဂံ ကရိတ္ဒာ။ အံ၊၃။၂၂၀။ (-မ၊၃။ ၅၃။ မိလိန္ဒ။၂၂၆။ ဒီ၊ဌ၊၁။၁၄၂။ မ၊ဌ၊၁။ ၃၅၇။ မ၊ဌ၊၃။၂၃၆။ သံ၊ဌ၊၁။၂၄၇။ သံ၊ဌ၊ ၂။၂၀၇။ အံ၊ဌ၊၃။၁၈၂၊၂၈၀။ အဘိ၊ဌ၊ ၁။၂၇၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၃၁၄။ ဝိမတိ၊၂။၄၅။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၈၊၁၆၄။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။၃၀၀။ အနုဋ္ဌီ၊၁။ ၆၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၇၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၄၈၅။) (ပု) (နှ)(၂) ဣသာသော ဓနု ကောဒဏ္ဍံ။ ဓာန်။၃၈၈။ (၁)(၂) စာပေ တို့သာသ မုသုနော ဣသာသော ခေပကမ္ဘိ စ။ ဓာန်။ ၉၂၂။ (-ပါစိတ်၊ယော။၁၀၅-၆။)

ဣသာသံယောဇန = ဣသာသညောဇန (နှ) [ဣသာ+သံ၊ယောဇန] ဣသာ ဟူသော-သံယောဇဉ်- နှောင်ဖွဲ့ကြောင်း- တရား။ ကတမာနိ ဒသ သံ၊ယောဇနာနိ.... ဣသာ-သံယောဇနံ မစ္ဆရိယသံယောဇနံ အဝိဇ္ဇာ-သံယောဇနံ။ အဘိ၊ဝိ။၄၁၅။ ဒသ သ၊ညော-ဇနာနိ ..... ဣသာသ၊ညောဇနံ မစ္ဆရိယ-သ၊ညောဇနံ။ အဘိ၊ဓ။၂၂၄။ (-အံ၊၂။ ၄၀၁။ အဘိ၊ဓ။၂၂၆။ ပဋိသံ။၁၃၇။ ဒီ၊ဌ၊ ၂။၃၇၄။မ၊ဌ၊၁။၂၉၂။)

ဣသာသကမ္မ (နှ)[ဣသာသ+ကမ္မ] လေး သမားတို့၏ - အမှု-လုပ်ငန်း။ ဣသတ္တာ-ကြည့်။

ဣသာသန္တေဝါသီ (တိ) [ဣသာသ+အန္တေ-ဝါသီ] လေးသမား - လေးဆရာ-၏တပည့်။ ဣသာသ - ကြည့်။

ဣသာသသိပ္ပ (နှ) [ဣသာသ+သိပ္ပ] လေး သမားတို့၏ အတတ်၊ လေးအတတ်။ ဓနု-သိပ္ပန္တိ ဣသာသသိပ္ပံ၊ ယော ဓနုဗ္ဗေ-ဓောတိ ဝုစ္စတိ။ ဥဒါန၊ဌ။၁၈၄။ ဣသာသ-သိပ္ပေ အသဒိသော ဟုတ္ဒာ။ ဇာ၊ဌ၊၂။၇၉။

ဣသာသာစရိယ (ပု) [ဣသာသ+အာစရိယ] လေးသမားဟူသောဆရာ၊ လေးသမားတို့၏ ဆရာ။ ဣသာသာစရိယာနံ ဂါဝီသု ကတံ ဓနုလက္ခဏံ။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၉၃။

ဣသာသီ (တိ) [(၁) ဣသာသ+ဤ။ (၂) ဥသု+အသု+ဏီ။] လေးရှိသော၊ လေးကို ကိုင်စွဲသော၊သူ၊ လေးသမား။ ဣသာသိ-နော ကတဟတ္ထာပိ ဝိရာ။ ဇာ၊၁။၃၅၄။ ဣသာသိနောတိ ဣသာသာ ဓနုဂ္ဂဟာ။ ဇာ၊ဌ၊၄။၅၀၂။

ဣသိတ (တိ) [ဣသာ+ဣတ] လွန်စွာဖြစ်သော- ဣသာ - ငြူစူမှု - ရှိသော၊ သူ။ သာ ဣသိတာ ဒုက္ခိတာ စသို့ လုဒ္ဒ။ ဇာ၊ ၁။၃၇၂။ ဇာ၊ဌ၊၅။၄၄။

ဣသုကိတာ (ထီ) [ဣသုကီ+တာ] ဣသာ -ငြူစူခြင်း-မနာလိုခြင်း-ရှိသည်၏အဖြစ်။ ဣသုကိတာယ ပရသမ္ပတ္တိ နသဟတိ။ အံ၊ ဌ၊၂။၃၂၁။

ဣသုကီ (တိ) [(၁) ဣသာ+ဥကီ။ ဣသာ အသ အတ္ထိတိ ဣသုကီ-ဥကီ။ မောဂ်။၄။ ၁၂၁။ (၂) ဣသ+ဥကီ။ ဣသန္တိတိ ဣသုကီ။မ၊ဌ၊၁။၁၉၄။ ထီ-၌ ဣသုကိနီ](၁) ဣသာ- ငြူစူခြင်း-မနာလိုခြင်း- ရှိသော၊ သူဘပါးတို့၏ ကြီးပွါးတိုးတက်ပြည့်စုံနေမှုကို မနာလိုသော ၊သူ၊ (၂) ငြူစူတတ်-မနာလို တတ်-သော၊ သူ။ မက္ခီ ဟောတိ ပဋ္ဌာသ်

http://www.dhammadownload.com

ကျဟာတိ ဝါ ကျမသ္မိ သာသနေ၊ တကာရော ပဒသန္ဓိဝသေန အာဂတော။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၅၂။ (–ဝိ၊၃။၂၀။သုတ္တန် ၃၄၆။ သုတ္တန်၊၄၊ ၂။ ၃၁။ ဝိမတိ၊၁။၁၂၉။ သီ၊၎၊ ၁ စ်၊၁။ ၄၇၁။ မူလဋီ ၁။၃၅ ၆၃။အနုဋီ၊၁။၆၄။)

ကျဟဒ္ဒက (တိ) [ကျဟဒ္ဒ (=ကျဟ+ဒ္ဒ၁+အ)+က] ကျွဲ၌–ကျွဲ ကားမအဝဒ္ဒ်– တည်ငနသော၊ ကျွဲ ကာဓဘုံသားပြစ်သော၊ သူ။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ကျဟဒ္ဒကနိဋ္ဌာနိက (တိ) [ကျဟဒ္ဒက+နိဋ္ဌာနိက] ကျွဲ ကားမအဝ–ကျွဲ လူ့အဝ, နတ်အဝ–၌ တည်နေလျက် လောကီစျာန် မသ်ူသော၊ သူ။ ကျွမေ စဘုဝိသတိ သေ တာပန္နာ ကျဟဒ္ဒကနိဋ္ဌာနိကဝသေနေဝ ကျမသ္မိ ဌာနေ ကထိတာ။ အဘိ၊၁။၄၇။ မူလဋီ ၃။၃၇။

ကျ (ဂ) ဟလောကိက (တိ) [ကျဟ+လောက+ကျက။ ကျဟလောကေ ဇာတံ ကျဟလောကိကံ။ စာန်၊ဋီ။၈၅] ယခု မျက်မှောက်၌ဖြစ်သော၊ ယခုဘဝ၌ တွေ့ကြုံခံစားရသော (အကျိုး)။ သုစရိတံ အထော ဒိဋ္ဌ၊ ဓမ္မိကံ ကျဟလောကိကံ။ စာန်။၈၅။

ကျွဲ– ကျွဲ–အကွာ၊ ကျွဲ–သရ။ လေးဆယ် တလုံးသော အက္ခရာ, ရှစ်လုံးသော သရတို့ တွင် လေးလုံးမြောက်–အာစောက်အရပ်၌ ဖြစ်သော (တာသုဇ)–ရှည်သော အာ ဖြင့် ရွတ်ဆိုအပ်သော (ဒီဃ)–နှုဋ္ဌာနိတ်မှတပါး သုံးဆယ့်နှစ်လုံးသော ဗျည်းတို့၏ မှီရာဖြစ် သော (နိဿယ) – အက္ခရာ–သရ။

ကျွ၂– (၁) ကျွ-ခဘ်။ (၂) ကျွ-ပဗူဇ်း။ (၃) ကျွ-ဝိဘတ်။ (၄) ကျွ-အာဂုံ။ (၅) အခြား အက္ခရာဘို့မှ ပြောင်းလာသော ကျွ၊ (အာဒေသ–ကျွ)။ (၁) ကျွ–စာတ်သည် ဘူ ဒါဒိဂုဏ်း၌ဖြစ်လျှင် နှစ်သက်လိုချင်ခြင်း= ကန္တိ, ပျံနှံ့ခြင်း=ဗျာပန, ကုယ်ငန်ယူခြင်း=

ကျွဲသုကိသုတ္တ (န) [ကျွဲသုကဲ+သုတ္တ] ကျွဲသုကိသုတ်။ သံယုတ္တနိကာယ၊ သဋ္ဌာယတနဝဂ္ဂ သံယုတ္တ၊ ၂၃။ ၃-သံယုတ်၊ ၁၀-ဝဂ်၊ ၇-သုတ်။ သံ၊၂။၄၃၁။

ကျွဲသေရ (န) [ကျွဲသရိ ၁–ကို ကျွဲသေရ ပြု] ကျွဲသရိယနှင့်အနက်တူ။ကျွဲသခေ(ကျွဲသေ၊ရ။ C.P.D.) ခကွိယာယ စာ။ ထေရ။၃၄၉။ ကာရယိသ်တိ ကျွဲသရိယံ။ (ကျွဲသရံ။ C.P.D.)အပ၊၁၊၅၅။ကျွဲသရိယံ။(ကျွဲသေရံ၊ C.P.D.) ဝကျွဲ သာမဟံ့။ ဗုဒ္ဓဝံ။ ၃၂၄။ ကျွဲသရံ (ကျွဲသေရံ?) ကာရယာမဟံ။ အပ၊ ၂။၉၀။

ကျွဟ (ဗျ) [(၁) ကျွမ+ဟ။ ကဋ္ဌည်။။၂၃၄၊ ၂၅၄။ မေ ဂံ၊၄။၁၀၀။ (၂) ကျွဒံ+ဟ။ နိဘိ၊ သုတ္တ။၄၆၃၊၅၀၃။] ကျွ...၌၊ ကျွ သာသနာတော်၌။ တသ္မ်တိဟ တေ ကဿပ ဓေဝံ သိက္ခိတမ့်။ သံ၊၁။၄၂၀။ ဝိ၊ ၌၊၁။ ၂၀၆။ တသ္မာတိဟာတိ တသ္မာ ကျွစ္စဝ ဝုတ္တံ ဟောတိ....တိကာရဟကာရာ နိပါတာ၊

http://www.dhammadownload.com

ဘူးတာ ..... ဘသွီကတံ။ နီတိ၊သုတ္တ။၁၃၃၀။ (၅) အခြား အကွာရာတို့မှ ပြောင်းလဲသော ဤ၊ (ဒေသန-ဤ)။ (က) အသရမှ ပြောင်းလဲလဲသော ဤ။ အန္တေဘာလကတာ= အန္တေဘာလဲကတာ။ သီဒို၊သစ်၊၁။၄၆၉။ (ခ) အာသရမှ ပြောင်းလဲလာသော ဤ။ ဒီယတိ၊ခဲယတိ။ ကစ္စည်း။၅၀၂။ နီတိ၊သုဒ္ဓ။၁၀၁၄။ ဂီတံ၊ ပီတံ။ မောဂ်၊၅။ ၁၁၅။ (ဂ) ဤသရမှ ပြောင်းလဲလာသော ဤ။ ဤ ဘိ။ ဓာနံ၊ဒို့၊ ၄၁၁။ နီတိ၊ခု။၄။ ဤ-ဒ်ခသာ။ကစ္စည်း။၆၄၂။ နီတိ၊သုတ္တ။၁၂၆၉။ (ဃ) ဥသရမှ ပြောင်းလဲလာသော ဤ။ အာသီဝိခသာ။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၁၇၇။ (စ) ယောဒိဘတ်မှ ပြောင်းလဲလာသော ဤ။ ဂါဠိ။နီတိ၊သုတ္တ။၂၂၅။ (ရှုနှာ-ဂဂ ၌ကား ဤ-ဟု ဆိုသည်)။ (၉) အာလုပ် သိ ဝိဘတ်နှ ပြောင်.လဲလာသော–ဤ။ ဘောသခီ။ ကစ္စည်း။၁၁၃။ နီတိ၊သုတ္တ။၂၁၆။

ဤ[1]— (ထိ) [အ+ဤ။ ဝိ၊ပိ၊ဓာန်] (၁) လက္ခဏတ်သမီး။ (၂) ချစ်ခင်ဘွယ်ရာစကား။ ဤ လက္ခီ ပေမဝါကျေသု။ ကေကွရဝ်းကာသ။ ၁၇။ (သူစိ-လည်း ကြည့်)

ဤကာရ (ပု) [ဤ+ကာရ] ဤ-အကွာရာ။ ဝဋ္ဋစာရကဝ်းတာ နိယျာတိတိ နိယျာနိကံ ဤကာရဿ ရဿဘူံ။ မ၊ဋီ၊၃။၂၀၄။ (–အံ၊ဋီ၊၁။၁၆၀။ အံ၊ဋီ၊၃။၃၃၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။ ၄၂၇။)

ဤသ (ပု) [?၊ပိဋကတ်တော်ဋ္ဌကထာ, လောကီဋ္ဌကထာ ဤသသဒ္ဒါဟူ၍ မရှိ-ဟု ဝိ၊ပိ၊ဓာန် အနိသ-ပုဒ်၌ ဆို၏။] (၁) ဆင်းရဲ ဒုက္ခ၊ ရာဂစသော ဆင်းရဲ၊ ကိလေသဆင်းရဲ။ (၂) ဘေးဥပဒ်။ (၁) ရောဂါဒိဘိ ဤသေဟိ အနိဓသာ စ ဟောတိ။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅၆။ ဤသသဒ္ဒါ ဒုက္ခပရိယာယဝ်းယာတိ အာဟ

ပဇန, ပစ်ယယ်ခြင်း=ဓာန, စားခြင်း=ဓါဒ အနက်ဘို့၌ ဖြစ်၏။ ဘူဝါဒိဂိုဏ်း, ဒိဝ ဒိဂိုဏ်း တို့၌ ခဲစလျင် သွားခြင်း=ဂတိ အနက်၌ ဖြစ်၏၊ ဘို့ကန္တိ ဗျာပိ ပဇန၊ ဓေပ ဓါဒေ၊ ဘူဒိဂဓော။ ဓာတ္ဝတ္ထသင်္ဂဟ။ ၂၅ (ဂါထာ)။ (၂) ဤ-စွဲသံး၊ ဂုဏ်း ဤ-ပစွဲညီးသည် (၊) ဤသို့လိုင်အဖြစ် ထင်ရှားစေရန် သင်္ကေတ ပြသော ဤတ္ထိသဒ္ဒတာက ဤ-ပစွဲညီး, (ခ) တဒဿတ္ထိ (ထို အရာရှိ၏ ဟူသော) အနက်၌ သင်္ကေတပြသော တဒ္ဓိတ်ဤ-ပစွဲညီး, (ဂ) တေန ကတ (ထို့သူသည် ပြုအပ်၏ ဟူသော) အနက်၌ သင်္ကေတပြသော တဒ္ဓိတ် ဤ-ပစွဲညီး, (ဃ) သခ်္ချာပူရဏ (သခ်္ချာ၏ ပြည့်စေကြောင်း ဟူသော) အနက်၌ သင်္ကေတပြသော တဒ္ဓိတ် ဤ-ပစွဲညီး, (ဍ) ရုဓာဒိဂိုဏ်း၌ သင်္ကေတပြသော ဝိကရဏ အာဒျာတ် ဤ-ပစွဲသံးဟု-ငါးမျိုး ဘွေရာ်ည်။ ဥဒါဟရဏ် ပုံစံဘို့ကား (က) နဒီ၊ မဟီ၊ ကုမာရီ။ ကစ္စည်း။၂၄၈။ နီတိ၊သုတ္တ။၄၆၇။ (ခ) ဒဏ္ဍီ။ကစ္စည် ။၃၆၆။ ရူ၊ နှာ-၂၄၃။ နီတိ၊သုတ္တ။၇၉၄။ (ဂ) ဝါရုဏီ။ နီတိ၊သုတ္တ။၈၁၁။ (ဃ) ကောဒသီ။ ကစ္စည်း။၃၇၅။ ရူ၊နှာ-၂၄၈။ နီတိ သုတ္တ။ ၈၁၅။ (ဍ) ရုန္ဒီတိ၊ကစ္စည် ။၄၄၆။ ရူ၊နှာ-၃၀၇။ နီတိ၊သုတ္တ။၉၂၇။ (၃) ဤ-ဒိဘတ်၊ ဓာတ်ဘို့၌ စိန္တင်အပ်သော ဤ-ဝိဘတ်။ အဇ္ဇ-တ္တနီဒိဘတ်, ပဒသဟုဒ်, ပဌမဟုရိယ်, နာမ-ယောဂ, ကောဒစ်ဖြစ်သော အာချာတ်, ဤ-ဝိဘတ်။ ကစ္စည်း။၄၂၈။ ရူ၊နှာ-၂၇၈။ နီတိ၊သုတ္တ။၉၀၁။ (၄) ဤ-အာဂုံ၊ လာသော ဤ။ (က) ယ-ပစ္စည်းကြောင့်လ-သော ဤ။ ကရီ ယတေ၊ ကစ္စည်း ၄၄၂။ ရူ၊နှာ-၂၄၇။ နီတိ၊သုတ္တ။၉၂၂။ (ခ) ဘိ-ဒိဘတ်ကြောင့် ပြုခြာတ်နှာင်းလာသော ဤ။ ပြဝတ်။ ကစ္စည်း။၅၂၀။ ရူ၊နှာ-၃၀၁။ နီတိ၊သုတ္တ။ ၁၁၃၃။ (ဂ) ဘူခာတ်,ကရခာတ်ဘို့ကြောင့် နာမ်ပုဒ်တို့နောင်လာသော ဤ။ ယမ္မုခိ-

http://www.dhammadownload.com

နိဒ္ဒကွာသာတိ။ မ၊ဋီ၊၃။၄၁။ အနီယ-လည်း ကြည့်။ (၂) ဤယသညိတ-ကြည့်။

ဤယဝိရဟိတ (တိ) [ဤယ+ဝိရဟိတ] (ရာဂစသော) ဆင်းရဲ ဒုက္ခ ကင်းသော။ အနီယ (အံ၊ဌ၊၂။၁၀၁။ စူဋ္ဌနိ၊ဌ။၁၄။ အံ၊ဋီ၊၂။၃၀၁) ကြည့်။

ဤယသညိတ (တိ) [ဤယ+ သညိတ] ဘေးဥပဒ်ဟု – မှတ်အပ်–ဆိုအပ်– သော။ ဤယသညိတာယ ဤတိယာ အဘာဝတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၃၅၂။

ဤယာဘာဝ (ပု) [ဤယ + အဘာဝ] ဆင်းရဲ ဒုက္ခ မရှိခြင်း။ ဤယာဘာဝတော အနီယော။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၁။၂၂။

ဤတိ (ထီ) [(၁)ဣ+တိ။ဣ ဂမနေ၊တိ၊ ဒီယာဒိ။ ဓာန်၊ဋီ။၄၀၁။ အနတ္တာယ တေ အာဂစ္ဆ-တီတိ ဤတိ၊ဥပဒ္ဒဝေါ။ နိတိ၊ဓာ၊၄။ (၂)ဤ+တိ၊ ဝိ၊ပိ၊ခာန်] (က) ဘေးရန်၊ဘေးဥပဒ်၊ ပျက်စီးကြောင်းတရား။ (ခ) ကိလေသာ, ခန္ဓာ, အဘိသင်္ခါရဟူသော ဘေးရန်။ (ဂ) အန္တရာယ်ဟူသော ဘေးရန်။ (ဃ) ဆင်းရဲ ဒုက္ခ။ (င) ပျက်စီးခြင်း၊ အကျိုးမဲ့။ (က) ပဉ္စက္ခန္ဓေ အနိစ္စဘော..... ဤတိတော ဥပဒ္ဒဝတော။ ပဋိသံ။ ၄၁၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၄၆။ အနေကဗျသနာဝဟတာယ ဤတိတော။ ပဋိသံ၊ဌ၊၂။၃၁၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၄၇။ ဗျသ-နာဝဟတာဝေန တီတိ ဤတိ၊ အာဂန္တု-ကာနံ အကုသလပက္ခိယာနံ ဗျသနဟေ-တူနံ တေ အဓိဝစနံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၃၉၅။ (–အဘိ၊က။၂၉၅။ သုတ္တနိ။၂၈၇။ အပ၊၁။ ၁၁။ မဟာနိ။၄၀။ စူဋ္ဌနိ။၂၆၅။ သုတ္တနိ၊ ဌ၊၁။၈၉။ အပ၊ဌ၊၁။၁၉၈။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဌ။၁၄၃။ မဟာနိ၊ဌ။၁၄၅။ စူဋ္ဌနိ၊ဌ။၁၂၂။) အနီတိဟ လည်း ကြည့်။ (ခ) ဤတိ ဝုစ္စန္တိ ကိလေသာ စ ခန္ဓာ စ အဘိသင်္ခါရာ စ၊ စူဋ္ဌနိ။၂၁၄။ အနီတိက (ဂ) အနက်လည်း ကြည့်။ (ဂ) အနီတိက (ဃ) အနက် ကြည့်။ (ဃ) အနီတိက (င) အနက်-ကြည့်။ (င) အနီ တိက (စ) အနက်-ကြည့်။

ဤတိဇာတ (တိ) [ဤတိ+ဇာတ] ဖြစ်သော –ဘေးရန်– ရောဂါ– ရှိသော၊ ရောဂါဖြစ်နေ သော။ ဤတိဇာတေ (စူဋ္ဌနိ။၁၉၄) တိ ရောဂုပ္ပန္ဓေ။ စူဋ္ဌနိ၊ဌ။၇၆။

ဤတိပဋိနိဿဂ္ဂ (ပု) [ဤတိ+ ပဋိနိဿဂ္ဂ] (ကိလေသာ, ခန္ဓာ, အဘိသင်္ခါရ–ဟူသော) ဘေးရန်ကို စွန့်လွှတ်ကြောင်းဖြစ်သော– တရား–နိဗ္ဗာန်။ ဤတိပဟာနံ ဤတိဝူပ-သမံ ဤတိပဋိနိဿဂ္ဂံ ဤတိပဋိပဿဒ္ဓိံ အမတံ နိဗ္ဗာနန္တိ တဏ္ဍကွယမနီတိကံ။ စူဋ္ဌနိ။၂၁၄။

ဤတိပဋိပဿဒ္ဓိ (ထီ) [ဤတိ+ပဋိပဿဒ္ဓိ] ဘေးရန်တို့၏ ငြိမ်းကြောင်းဖြစ်သော–တရား –နိဗ္ဗာန်။ ဤတိပဋိနိဿဂ္ဂ-ကြည့်။

ဤတိပဟာန (နဲ) [ဤတိ + ပဟာန] ဘေးရန်တို့ကို ပယ်ရှားကြောင်း ဖြစ်သော– တရား– နိဗ္ဗာန်။ ဤတိပဋိနိဿဂ္ဂ ကြည့်။

ဤတိဝိရဟိတ (တိ) [ဤတိ + ဝိရဟိတ] (ကိလေသာ) ဘေးရန်မှကင်းသော။ အနီ-တိကန္တိ ကိလေသဤတိဝိရဟိတံ။ သုတ္တနိ၊ ဌ၊၂။၃၂၁။ (–စူဋ္ဌနိ၊ဌ။၈၄။)

ဤတိဝူပသမ (ပု) [ဤတိ + ဝူပသမ] ဘေးရန်တို့၏ ငြိမ်းအေးကြောင်းဖြစ်သော– တရား– နိဗ္ဗာန်။ ဤတိပဋိနိဿဂ္ဂ-ကြည့်။

ဤတိဟ (တိ) [ဤတိ + ဟန+ကို] (၁) ဘေးရန်တို့ကို ပယ်ဖျက်တတ်သော၊ (ဗြဟ္ဓ-စရိယ)။ (၂) မကောင်းကျိုးတို့နှင့် အတူ တကွ ဖြစ်တတ်သော၊တရား။(တဏ္ဍာစသော ဥပဒ္ဒဝေလသတရားနှင့် တိတ္ထိတို့၏ အယူဝါဒ) ဤတိယော ဝုစ္စန္တိ ဥပဒ္ဒဝါ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကာ စ သမ္မရာယိကာ စ၊ ဤတိယော ဟနတိ ဝိနာ-

http://www.dhammadownload.com

သေတိ ပဇဟတိတိ ကျိတိပဲး။.....အထ ဝါ ကျိဘိဟိ အနတ္ထေဟိ သဒ္ဒိ ဟနန္တိ ဂစ္ဆန္တိ ပဝတ္တန္တိတိ ကျိကိဟာ၊ တဏှာဒိဋ္ဌိ ဥပက္ကိလေသာ....ကျိတိဟာ ဝါ ယထာဒုတ္တင္ဒြေန တိတ္ထံ်သသမယာ။ ဣတိဝုဘ်းဌေ၁ဝ၆၊ အံးဌိ၊ ။ ၂၆၀။ အနိတိဟ-လည်း ကြည့်။

ကျိဘိနံပါတ (ပ) [ကျိဘိ+နိ၂ါတ] ဘေးရန် တို့ဆီ ကျးဆုက်ခြင်း။ ကျိတ်နိပါတေန အာဒုဋ္ဌိတာယ ဝါ၊ နကိဉ် ဝိနုန္တိ တတော ဖလအံ။ ဇာ၊ ၂။၁ဝ၆။ ကျိဘိနံပါဘေနဘ ဝိသမဝါတ မူသိက သလဘ သုကပါကားကသေတဋ္ဌိကဆောကါဒိနံ သသုပဒ္ဒဝါနံ အဉ်းတရနိပါတေန ဝါ၊ ဇာ၊ဌ၊၅။၄၂၀။

ကျိဒိသ (တိ) [ကြမ+ဒုသ+ကို့။ ကစ္စည်း။ ၆၄၂။နိတိ၊သုတ္တာ။၁၂၆၆၉။ ကြမ+ဒိသ+ကို့။ ရ။၅၀၁။ ကြမ+ဒိသ+က။ မောဂ်၊၃။၄၃။ ကြမ+ဒိသ+က။ မောဂ်၊၃။၄၃။ ထိ-ဌ် ကျိဒိသာ, ကျိဒိသံ။ (ကျိဇ္ဇဂ-သံ)] ကျိ ..ကဲ့သို့ ရှုအပ်သော၊ ကျိသို့ သဘောရှိသော။ ကျိဒိသာပုရိသော၊ ကျိဒိသာ ကညာ, ကျိဒိသံဝါ၊ ကျိဒိသံ စိတ္တံ။ ရှုနှာ-ခုဖုဉ။ အပိ စ သုဒတာယေဝ မေသော ဘဂဝါ ကျိဒိသော စကျိဒိသော စာတိ။ ဥဒါန်။၁၄၆။ ကျိဒိသော စကျိဒိသော စာတိ ဝေရှးပါ စ ဝေရှးပါ စ။ ဥဒါန်၊ဌ။ ၂၀၂။ အလဘိ ကျိဒိသံ သုခံ။ ဗုဒ္ဓံဝ။၃၁၂။ ကျိဒိသံ သုခန္တိ ကျိဒိသံ သောမနဿံ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဌ။၁၂။ ယသ္မာယံ ကျိဒိသာ ဗေဒနာ၊ ပဋိနိယာ စ သဉ္ဆုနော။ အပ၊ ၂။၁၇။ ဤဒိသာယ သာလာယ။ ဝိ၊ဌ၊၁။၁၇၄။ ကျိဒိသီ အခမ်ိကာ ကဘ်ကာ ဟောတိ။ ဝိ၊ဌ၊၃။၅၃၄။ ကျိဒိသီ ပနသာ.....သသမ္ဘာရကာဇာ နာမ ဟောတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၄၇။ (-မ၊၁။၄၁၃။ သံ၊၁။၃၂။ အပ၊ ၂။၆၅။ ဝိ၊ဌ၊၁။၁၆။ ဝိ၊ဌ၊ ၂။၅၀။ ဒီ၊ဌ၊၁။၅၂။ ဒီ၊ဌ၊ ၂။၁၆၀။ မ၊ဌ၊ ၂။၃၂၆။ ဝိမာန၊ဌ။၁၄၁၊

ဘဘ။ ပေတ၊ဌ။၃၃။ ထေရ၊ဌ၊ ၂။၄၆၅။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဌ။၁၂၊ ၄။ သာရတ္ထ၊ ၂။၃၁၂။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၅၄။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၁။၅၆။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။၂၂၁။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊ ၂။၄၂၃။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊ ၂။၁၇၀။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။ ၁၆၇။)

ကျိဒိသက (တိ) [ကျိဒိသ+က] ကျိ .... ကဲ့သို့ ရှုအပ်သော၊ ကျိသို့သဘောရှိသော။ ဥဿာ စ လောမာ စ ယထာ သုသုကျိကာ၊ ဥပဒတ္တတိ ကျိဒိသက် ဗဟုဋ္ဌနော။ ဒီ၊၃။၁၄၆။

ကျိဒိသရှုပ (တိ) [ကျိဒိသ+ရှုပ] ကျိသို့ သဘောရှိသော။ ဧဝံရှုပါတိ ကျိဒိသရှုပေါ။ သံ၊ဋ္ဌီ၊ ၂။ ၂၁၀။

ကျိဒိသ၁စန (န) [ကျိဒိသ+၀စန] ကျိကဲ့သို့ရှုအပ်သော-ကျိသို့ သဘောရှိသော-စကား။

ကျိဒိသ၀စနပဋိသံယုတ္တ (တိ) [ကျိဒိသ၀စန+ပဋိသံယုတ္တ] ကျိသို့သဘောရှိသော စကား နှင့်-ယှဉ်သော-စပ်သော။ ဣတိဟ အာသ ဣတိဟ အာသာတိ ကျိဒိသ၀စနပဋိသံယုတ္တာ ပုရာဏကထာသခ်ါတော ဣတိဟာသော....။ ဒီ၊ဌ၊၁။ ၂၂၀။ မ၊ဌ၊၃။ ၂၄၉။ အံ၊ဌ၊ ၂။၁၄၆။ သုတ္တနိ၊ဌ၊ ၂။၁၆၉။

ကျိရဏ (န) [ကျိရ+ဏေ+ယု] ဖြစ်စေခြင်း။ ယာဝပဋိသဉ္ဇမာနေ ဓမ္မေ ဝိဓိနာ ကျိရဏတော ဝိရိယံ။ ထေရ၊ဌ၊၁။၃၇၂။

ကျိရယတိ (ကြို) [ကျိရ+ဏယ+တိ] ဆိုင်၏။ မိန့်ဆိုင်၏။ ဟောင်၏။ ရှုပေ ပန္နရသိ'ရယေ။ သင်္ဂဟ။၆။ အဌဓာ ကျိရယေ၊ ကထေယျာတျးတ္ထာ။ ဝိဘာဝိနီ။၁၄၀။

ကျိရသိတဗ္ဗ (တိ) [ကျိရ+ဏယ+ တဗ္ဗ] ဖြစ်စေအပ်သော။ ဝိဓိနာ ဝါ နယေန ဥပါးယန ကျိရယိတဗ္ဗံ ပဝတ္တယိတဗ္ဗန္တိ ဝိရိယံ။ အဘိ.ဌ၊၁။၁၆၃။ ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၈၁။

http://www.dhammadownload.com

မဟာနိဒ္ဒေ။၄၇။ (–မဒ္ဒေ၁။၈၇။ အံဒ္ဒေ၁။ ၃၁၉။ ဥဒါန၊ဒ္ဒေ။၂၁၁။ မဒ္ဒိ၁။၁၇၇။ အံဒ္ဒိ၊ ၁။၂၅၀။)

ဤနိက၁ (တိ) [ဤ၃+တ] ဆို–ပြောဆို–အပ်ံသ၁။ ကောဒသပ်ံခံ တသ္မာ၊ ပဋမာဒိကမိ၃်တံ၊ သဒ်္ဒါ၇။ သဗ္ဗသာဒ၁ရဏကာဒိကာ:ရဓေကာဘိပိ ဤရိတံ။ သိ၊ဒ္ဒိ၊ သစ်.၁။ ၂၄၉။

ဤရိတ၂ (တိ) [ဤ၃+ဒေ+တ] ဘုန်သူပ် စေအပ်:သ၁၊ တုန်သူပ်:သ၁။ ဝါ၁ေက'ရိတ (ဝိမာန။၅၆) ဣတိ ယထာ ပုပ္ဖါနံ ဩကိရဏ္ဍီ၊ ဧဝံ ဝါ၁ေန ဤရိတံ စသိတံ။ ဝိမာန၊ဒ္ဒေ။၁၆၂။ မာသုဒေတ'ရိက (ဇ-၊၂။ ဂဝ။ ဇာ၊ဒ္ဒေ၊၅။၃၄၉၊) အနိလေ'ရဲတ (ဇ၁၊ ၂။၁၀ဂ) တို့လည်း ကြသ့်။

ဤရေတဗ္ဗ (တိ) [ဤ၃+ဒေ+တဗ္ဗ] ဖြစ်:စအပ်သော။ ဝ်ဝိနော ဤရေတဗ္ဗံ ပာတ္တော တဗ္ဗန္ထိ ဝါ ဝိ၃ဲယံ။ အံ၊ဒ္ဒိ၊၃။၂၈၁။ ဝိသုဒ္ဒိ၊ဒ္ဒိ၊ ၂။၁၄၁။ (—သံ၊ဒ္ဒိ၊၂။၃၉၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဒ္ဒိ၊၁။ ၁၅၅။)

ဤ:ရဘိ (က၁၊က်ိ) [ဤ၃+ဒေ+တိ] ခြ်ဉ်စ၏။ ဝိညူနံ ရုစိ' ရာဘိ, ဤရေဘိ ဘ်ဝါ ရုစိ-ရော။ မ၊ဒ္ဒိ၊၄။၄၁။

ဤသ၁ (ပု) [ဤသ+အ။ မာန်ဒ္ဒိ။၇၂၅] အစိုးရသူ၊ အရှင်သခင်။ ဣဿ:ရာ နာ၁-ကော သ:မိ၊ ပတိ'သာ'ပေဘိ ပဘူ။ ဓာန်။ ၇၂၅။ ဝါဒိနံ ပဏ္ဍိတ၁နာနံ ဤသော ဟေ၁-နော ဝါဒိသောဘိ ဝတ္တာဗ္ဗေ။ အာ၊ဒ္ဒ၊၂။ ၂၅၆။ (—သိဒ္ဒိ၊သစ်၊၁။၄၂၅။)

ဤသ၂ (ဗျ) လွယ်ကူစွာ၊ မငြိ ငြင်း—မပင်ပန်း—သဖြင့်။ ဤသံ (၁) အနက်ကြည့်။

ဤသံ (ဗျ) [ဤသသ:ယာ—ပုဒ်၏ ရုပ်ပြီး:ပုံကို ပြဆိုခြာ နျာသ၊ ၅၆ဝ- သုတ်နှင့်, ရှု၊ ၆ဝ၄- ၅-သုတ်တို့၌ နိဂ္ဂဟိတ်:ချရန် မပြဆို

သဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်မဲ့ ဤသနိပါတ်ဟု ဆိုလိုဟန်တူသည်။ ဗာလာဝတာရဋ္ဌကာ၊ နှာ-၃၂၆ ဌ်ဤသံသဒ္ဒါ၏ အဆုံးဖြစ်သော နိဂ္ဂဟိတ်ကို ဘေသုဒ္ဒိဒသည်ဖြင့် ချရန် ပြဆိုထား:သော:ကြောင့် ၎င်း:အလို နိဂ္ဂဟိတ်နှင့် ဤသံနိ၂ါတ်ဖြစ်၏။ (ဤ ပတ်–သံ)] (၁) လွယ်ကူစွာ၊ မငြိ၂ြင်း—မပင်ပန်း—သဖြင့်။ (၂) အနည်:ငယ်၊ စည်း:ငယ်၊ စိုး:စဉ်း။ (၁) ဤသမကိ:စ္ဆန ကရဏံ ကရိယတီတိ ဝါ ဤသက္က-ရော.... ဤသံ သဒ္ဒါ ဇောတ္တ သုကရတ္တော။ မောဂ်၊ ပဋ္ဌကာ၊၅။၄၄၊ (—ကစ္စည်း။၁၆၁။ ရူ။၆ဝ၄-၅။ နိဘိ၊သုဘ္တ။၁၁၄၇)။ (၂) ဤသံ ကိဋ္ဌိမနံ အ၁ပ်။ ဓာန်။၁၁၄၈။

ဤသက် (ဗျ) အနည်:ငယ်၊ စည်း:ငယ်၊ စိုး:စဉ်း။ ဤသက် အ၁ပ်တ္တေ။ ရူ၊ နှာ–၁၃၆။ ဤသကမိတိ အ၁ပ်ကေ။ နိဘိ၊သုဘ္တ။ နှာ–၃၉၁။ ယေယျာ:ပိ အာနန္ဒ ဤသက် ပေါ်:ပ၁ပဒုမ၁လာသေ ဥဒကဗုဒ်တာနိ ပဝတ္တာန်ိ နသဏ္ဌန်ိ။ မ၊၃။၃၄၉။ ဤသက် ပေါ်:ကတိ ရဆိသ၁ဝိသ ဥဒ္ဒဘိဘ္ဘာ ဌိတေ။ မ၊ဒ္ဒ၊၄။၂၅၁။ ဤသက် ပေါ်:ကတိ မ၊ဇ္ဈေ ဥစ္စံ ဟုတ္ဝာ ဤသက် ပေါ်:ကော။ မ၊ဒ္ဒိ၊ ။၄၄၀။ ဤသ-ကမိ အ၁ရိဟရိတ္ဝာ။ ဒိဒ္ဒ၊:။၃၉။ ထော-ကာ၁မိ အ၁ရိဟရိတ္ဝာတိ အ၁ဆ္ဆေ၁။ သိဒ္ဒိ၊ သစ်.၁။၁၉၀။ ဩသက်ကိတန်ိ ဤသကမဲ့ အ၀သက်ကံဘံ။ ဒိဒ္ဒ ၃။၃၂။ ဤသကမဲ့တိ အပ်ပ၁တ္တာကမိ။ ဒီ၊ဒ္ဒိ၊၃။၂၇။ (—မ၊၂။၁၁၃၊ ဝိဒ္ဒ၊၁။၇၇၊ ၂၄၄။ ဝိဒ္ဒ၊၂။၁၃၂၊၁၁၄။ ဝိဒ္ဒ၊ ၃။၁၃၂၊၁၁၄။ ဝိဒ္ဒ၊၃၊၁၃၃၊ ၂။ ၆၆။ မ၊ဒ္ဒ၊၁။၃၆၀။ မ၊ဒ္ဒ၊၂။၈၃။ သံ၊ဒ္ဒ၊၁။၇၅။ အံ၊ဒ္ဒ ၃။၃၀၆။ ထေရ၁ဒ္ဒ၊၂။ ၄၇၆။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဒ္ဒ။၁၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၀၂။ ဝိမတိ၊ ၂။၁၅၅။ ကခ်ိ၊ဒ္ဒိ။၂၄၀။ ဝ်သုဒ္ဓိ၊ဒ္ဒိ၊၁။၃၆၄။)

ဤသကဂ္ဂပဓေလ္လိတ (တိ) [ဤသက်+အဂ္ဂ+ပဓာလ္လိက] (က) အနည်:ငယ် အ၂ျား:တို့၌

http://www.dhammadownload.com

ကွေးညွှတ်သော။ (ခ) သန်လျက်၏အဖျား ကဲ့သို့ အနည်းငယ် ကွေးညွှတ်သော။ ဤသ-ကဂ္ဂပဝေလ္လိဘာ (ဇာ၊၂။၂၁၈)တိ ဤသကံ အဂ္ဂေသု ဩနတာ။ ဤသကဂ္ဂပဝေလ္လိဘာ ဝါ နေဘွိ သာယ အဂ္ဂံ ဝိယ ဝိနတာ။ ဇာ၊ဋ္ဌ ၆။၃၀၈။

ဤသကာယတဂီဝ (တိ) [ဤသကံ+အာယတ+ဂီဝါ] အနည်းငယ်ရှည်သော – ရထားသန် သဖွယ် ရှည်သွယ်သော – လည်ရှိသော။ ဤသကာယတဂီဝေါ (ဤသမာယတဂီ-ဝေါ။ က) စ၊ သဗ္ဗေဝ အတိရောစတိ။ ဇာ၊ ၁။၅၄။ ဤသကာယတဂီဝေါတိ ရထီသာ ဝိယ အာယတဂီဝေါ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၉။ (ဇာတ်ပါဋ္ဌိတော်နိသျ၌ ဤသာမာယတ-ဂီဝေါဟု ရှိ၏။ ရထီသာ ဝိယ–ဟု ဖွင့်သော အဋ္ဌကထာနှင့် ယှဉ်ကြည့်က ၎င်းပါဋ္ဌသည် ယုတ္တတရဖြစ်ရာ၏။)

ဤသတိ (ကြိ) [ဤသ+အ+တိ] လွှမ်းမိုး၏၊ အစိုးရ၏။ သဗ္ဗသတ္တေ ဤသတိ အဘိဘဝတိ။ သာရတ္ထ၊၁။၈။ (–သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ် ၁။၄၂၁။ သံ၊ ဋ္ဌီ၊၁။၂၉၂။ မူလဋ္ဌီ၊၂။၁။ အနုဋ္ဌီ၊၂။၂။) ဤသန္တိ — သာရတ္ထ၊၃။၄၂၁။

ဤသတ္တ (န) [ဤသ+တ္တ] ဤသိတာ-နှင့်အနက် တူ ဤသတ္တံ နာမ သယံဝသိတာ။ ဝဇိရ။၄၁။

ဤသဒတ္ထ (တိ) [ဤသံ+အတ္ထ] အနည်းငယ်-စိုးစဉ်း–ဟူသော အနက်ရှိသော။ ဤသဒ-တ္ထော မတ္တသဒ္ဒေါ မတ္တာသုခပရိစ္စာဂါတိ-အာဒီသု ဝိယ။ အနုဋ္ဌီ၊၁။၄၃။

ဤသဓရ (ပု)[ဤသ+ဓရ+အ။ဓာန်၊ဋ္ဌီ။၂၆]ဤ သဓရ မည်သောတောင်၊ မြင်းမိုရ်တောင်ကို ဝန်းရံနေသော တောင်စဉ် ခုနစ်ထပ်တို့တွင် ပါဝင်သောတောင်၊၎င်းတောင်သည့် ယူဇနာ နှစ်သောင်း တထောင်တိုင်အောင် သမုဒြာ တွင်း၌ နစ်မြုပ်လျက်, ယူဇနာ နှစ်သောင်း တထောင်ပင် သမုဒြာ အထက် ပေါ်တက်၍ တည်ရှိသည်။ သာရတ္ထ၊၁။၂၅၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ။ ၁။၂၄၂။ သုဒဿနော ကရဝီကော၊ဤသဓ-ရော ယုဂန္ဓရော။ဇာ၊၂။၂၀၁။ ယုဂန္ဓရော ဤ-သဓရော၊ ကရဝီကော သုဒဿနော။ ဝိ။ဋ္ဌ၊၁။ ၉၁။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၀၀။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၅။ ဓာန်။၂၆။ (– ဇာ၊ဋ္ဌ၊ ၆။၁၅၇။)

ဤသန (န) [ဤသ+ယု] လွှမ်းမိုး–ညှဉ်းဆဲ-ခြင်း။ ရဇ္ဇန ဒုဿန မုယှနာဒိဝသေန ဝိဝိဓံ ဤသနတော ဝိသံ။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၄၁။

ဤသနဋ္ဌ (ပု) [ဤသန+အတ္ထ] လွှမ်းမိုးခြင်း– ညှဉ်းဆဲခြင်း– အနက်သဘော။ ပရေသံ ဤသနဋ္ဌေန ဟိ သနဋ္ဌေန ဣဿော။ မ၊ဋ္ဌီ၊ ၃။၂၀၁။

ဤသနသီလ (တိ) [ဤသန+သီလ] လွှမ်းမိုး ခြင်း – ညှဉ်းဆဲခြင်း – အလေ့ရှိသော၊သူ။ ဣဿရာတိ အာဓိပတေယျ သံဝတ္တန ကမ္မဗ-လေန ဤသနသီလာ။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၆၈။ (– ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၃။)

ဤသန္တိ (ကြိ) ဤသတိ-ကြည့်။

ဤသာ(ထီ)[ဤသ+အ+အာ(ဣတ္ထီဇောတက) (ဤမါ–သံ)] ရထားသန်၊ ထွန်သန်။ (ထွန်တုံးနှင့် ထမ်းပိုးတို့၏ အလယ်၌ တည်၍ ထိုနှစ်ခုကို ဆောင်ယူဘတ်သော သစ်သား ၂-ချောင်း) ဤသာ နင်္ဂလဒဏ္ဍကော။ဓာန်။ ၄၄၉။ ဤသာ(သံ၊၁။၁၇၅) ဟိ ယုဂနင်္ဂလ-သန္ဓာရိကာ ရုက္ခလဋ္ဌိ။သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၁။ (– ဝိ၊ ၃။၃၂၆။သံ၊၃။၅။ သုတ္တနိ။၂၉၁။ မိလိန္ဒ။၂၅။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၅၈။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၂။ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။ ၂၁၀။သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၉၇။)

ဤသာဒန္ဆ (တိ) [ဤသာ+ဒန္ဆ] ရထားသန်နှင့် တူသော အစွယ်ရှိသော (သတ္တဝါ၊ ဆင်။)

http://www.dhammadownload.com

တေံ နာဂဿ နာဂေန ဤသာဒန္တဿ ဟတ္ထိ-နော။ ဝိ၊၃။၅၀၀။ ဥဒါန။၁၂၇။ ဤသာဒ-န္တဿာတိ ထေဤသာသဒိသဒန္တဿ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၃။၄၃၄။ ဤသာဒန္တဿာတိ ဧတ္ထ ဤသာယ သဒိသော ဒန္တော ဣမဿာတိ ဤသာဒန္တော-တိ ဒဿေန္တော အာဟ "ရထဤသာသဒိသ-ဒန္တဿာ"တိ၊ ပါစိတ်၊ယော။၄၀၃။ ဤသာ-ဒန္တော (မ၊၂။၇၇)တိ ရထီသာသဒိသ-ဒန္တော။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၈၉-၉၀ (—ဝိမာန။၆၀။ အပ၊၁။၅၈။ ဇာ၊၁။၃၇၂။ ဇာ၊၂။၃၁၃။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။၂၂၈။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၅၂။ အပ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၃၀၂။ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၄၀၄။)

ဤသာန (ပု) [ယာဒိစ္ဆကနာမ်။ (ဤဇါန-သံ။ အမရ၊၁။၃၂။) ဤသာနမည်သောနတ်မင်း။ (သိကြားမင်းနှင့် အဆင်းတူ အသက်တူ ဖြစ်၍ စဘုတ္ထနေရာကို ရသော နတ်မင်း ဖြစ်၏။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၂။) ဝရုဏမဝှယာမ၊ ဤသာနမဝှယာမ။ ဒီ၊၁။၂၃၀။ အထ ဤ-သာနဿ ဒေဝရာဇဿ ဓဇဂ္ဂံ ဥလ္လောကေ-ယျာထ၊သံ၊၁။၂၂၁။

ဤသာဗဒ္ဓ (တိ) [ဤသာ+ဗဒ္ဓ] (ဟိရီ-ဟူ-သော) ထွန်သန်–ရထားသန်–ဖြင့် ဖွဲ့အပ်သော။ ဤသာဗဒ္ဓါ ဟောတီ (သံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၃၁)တိ ဟိရီသခ်ါတဤသာယ ဗဒ္ဓါ ဟောတိ။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၇၀-၁။

ဤသာမုခ(န)[ဤသာ+မုခ] ထွန်သန်–ရထား သန်–ဦး။ ဤသာမုခေန ပရိဝဇ္ဇယဿု။ သံ၊၁။၂၂၆။ ဇာ၊၁။၈။ ဤသာမုခေနာတိ ရထဿ ဤသာမုခေန။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၄။ (–ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၁၉။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၃၃၄။)

ဤသာမူလ (န) [ဤသာ+မူလ] ရထားသန် ၏ အရင်းမူလ။ ရထဿ ဥရောတိ စ ဤသာ မူလံ ဝဒတိ။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၂၅၁။

ဤသိကဋ္ဌာယိဋ္ဌိတ (တိ) [ဤသိကာ+ဋ္ဌာယီ+ ဋ္ဌိတ] ကောင်းစွာတည်သောအညှောက်ကဲ့သို့ တည်သော။ ကေစိ ပန ဤသိကဋ္ဌာယိဋ္ဌိ-တောတိ ပါဋ္ဌိ ဝတ္တာ မုဉ္ဇေ ဤသိကာ ဝိယ ဋ္ဌိတောတိ ဝဒန္တိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၇-၈။ ဤသိက-ဋ္ဌာယိဋ္ဌိတာတိ မုဉ္ဇေ ဤသိကာ ဝိယ ဋ္ဌိတာ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၅၉။ (ရင်း၏သံဝဏ္ဏေ-တဗ္ဗပါဋ္ဌိ(မ၊၂။၁၈၅)၌ကား ဧသိကဋ္ဌာယိဋ္ဌိ-တာ-ဟု ရှိ၏။)

ဤသိကာ (ထီ) [ဤသာ+က+အာ။ ဝိ၊ပိ၊ ဓာန်။ (ဤဗိကာ—သံ)] (၁) အညှောက်။ (၂) အူတိုင်၊ အူတန်။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋ္ဌီ၊သျ၊၃။ ၇၉။ (၃) ဆူး။ ပခုက္ကူသီသကွန်အဋ္ဌကထာ နိဿယ၊၂။၂၄၈။ ဤသိကံ ပဝါဟေယျာ-(ပဋိသံ။၃၈၉)တိ ကဋ္ဌီရံ လုဉ္ဇေယျ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊၂။၂၇၈။ ဤသိက (ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၃၅) နွဲ တဿ ကဏ္ဍံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၆။ ဤသိကာ-(ဒီ၊၁။၇၃။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၈) တိ ကဋ္ဌီရော။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂဋ္ဌီကာယံ ပန ကဏ္ဍနွဲ ဝုတ္တံ။ သီ၊ဋ္ဌီ၊ သစ်၊၂။၁၄၉၊ (—မ၊၂။၂၀၉။မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၈၁။)

ဤသိတဗ္ဗ (တိ) [ဤသ+တဗ္ဗ] လွှမ်းမိုး–အုပ်စိုး–အပ်သော။ အတ္တနာဧဝ အာဟရိ-တဗ္ဗေ ဤသိတဗ္ဗေ စ အာဟာရိန္ဒြိယဘူတေ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋ္ဌီ၊၂။၂၇၁။

ဤသိတာ (ထီ) [ဤသီ+တာ] အစိုးရသော သူ၏အဖြစ်၊ အစိုးရခြင်း။ (မြတ်စွာဘုရား၏ ဘုန်းတော်ရှစ်ပါးတွင် ပါဝင်သည်) ။ အာဒိ-သဒ္ဒေန မဟိမာ ပတ္တိ ပါကမ္မံ ဤသိတာ ဝသိတာ ယတ္ထကာမာဝသာယိတာတိ ဣမေ ဆပိ သင်္ဂဟိတာ။ ....သယံဝသိတာ ဣဿရ-ဘာဝေါ ဤသိတာ၊ သာရတ္ထ၊၁။၃၁၁။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၆၀-၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၅၆။

ဤသီ (တိ) [ဤသ+ဤ] အစိုးရသောသူ။ ဤ သိကာ-ကြည့်။

ဤဟတိ (ကြိ) [ဤဟ+အ+တိ] (၁) အား ထုတ်၏၊ လှုံလပြု၏။ (၂) ဖြစ်၏။ (၃)

http://www.dhammadownload.com

လှည့်လည်သွားလာ၏။ (၁) ဝေဒနာ ဤဟာတိ ဃဋ္ဋတိ ဝါယမတိတိ ဧဝဒေဟီ။ ဒီဠ္ဍ၊ ၁။၁၂၇။ သာရတ္ထ၊ ၁။၆၃။ ဝိမတိ၊ ၁။၁၇။ (—သံ၊ဠ္ဍ၊ ၂။၁၆၃။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။၃၆၇၊ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၁၆၇။ သံ၊ဋ္ဌီ၊ ၂။၀၉။ အံ၊ဋ္ဌီ၊ ၂။၁၃၂။) ဤဟန္တိ—အဘိ၊ဠ္ဍ၊ ၂။၄၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။၁၁၅။ ဤဟထ—ဇာ၊ ၂။၃၄၃။ ဇာ၊ဠ္ဍ၊၇။ ၂၉၀။ ဤဟာမိ — စူဠနိ။၉၄။ ဧရိယာ၊ဠ္ဍ။ ၂ ၂၆။ စူဠနိ၊ဠ္ဍ။ ၂၆။ (၂) ဝေဒနာ ဘဉ်ဇနာ ကာ၃ဏာ ဘူတေန ဤဟတိ ပဝတ္တတိတိ ဝေဒေဟီ။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၁။ ၂၁၁။ (—မ၊ဠ္ဍ၊ ၂။၅။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၀၆။ မူလဋ္ဌီ၊၁။၁၁။) (၃) အာကာသမှိ သမိဟတိ (ဝိမာန။၅) တိ အာကာသေ အန္တလိက္ခေ သမ္မာ ဤဟတိ အာရုဇ္ဇဠ္ဍာနံ ခေါဘံ အကထော့ဇ္ဇော စရကိ ဂစ္ဆတိတိ အတ္ထော။ ဝိမာန၊ ဠ္ဍ။၃၁။

ဤဟန (န) [ဤဟ+ယု] (၁) ဖြစ်ခြင်း။ (၂) အားထုတ်ခြင်း၊ လုံ့လပြုခြင်း။ ဤဟာ,ဤဟိဘ-တို့ ကြည့်။

ဤဟန္တိ (ကြို) ဤဟတိ-ကြည့်။

ဤဟာ (ထိ) [(၁)ဤဟ+အ+အာ(ဣတ္ထိဧော တက)။ မောဂ်၊၅။၄၉။ ၎င်းပဠိ ဘာ။ (၂) ဣ +ဟ+အာ။ ဓာန်၊ဋ္ဌီ။၁၅၆] (၁) ဖြစ်ခြင်း၊ အမူအရာ။ (၂) အသက်မွေးခြင်း။ (၃) အားထုတ်ခြင်း၊ လုံ့လပြုခြင်း၊ လုံ့လဝီရိယ။ (၁) စိတ္တ ဤဟာ-ကြည့်။ (၂) ဤဟိတ (၂) ကြည့်။ (၃) ပဓာနံ ဝီရိယဠ္ဍေဟာ။ ဓာန်။၁၅၆။ ဤဟာ ဝုစ္စတိ ဝီရိယံ။ နိတိ၊ဓာ။၁၉၆။ သပရိပ္ပန္ဒနာ ကိရိယာ-ဝသေန ဤဟာနံ ဤဟာ။ မူလဋ္ဌီ၊ ၂။၃၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊ ၂။၁၇၅။

ဤဟာဘာဝ (ပု) [ဤဟာ+အဘာဝ] အားထုတ်မှု-လုံ့လဗျာပါရ-မရှိခြင်း။ ဤဟာ-ဘာဝတော နိဿတ္တာနိဇ္ဇီဝဋ္ဌေန ဓမ္မာ။ နေတ္တိ၊ဠ္ဍ။၁၀၂။ ဤဟာဘာဝတော ဗျာပါရာဘာဝတော။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌီ။၁၀၂။

ဤဟာမိ (ကြို) ဤဟတိ ကြည့်။

ဤဟိကာ (ထီ) [ဤဟ+ဏ္ဍု+အာ (ဣတ္ထိ-ဧောတက)]ကပ်ရောက်ခြင်း။ ဧကေကဿ-ဧေဝ ဒ္ဝိန္နဉ္စ ဤဟိကာ ဂဟိ ဥပသင်္ကမနာ ကေဒ္ဒီဟိကာ။ သံ၊ဋ္ဌီ၊ ၂။၂၄၀။

ဤဟိတ (တိ) [ဤဟ+တ] (၁) ဖြစ်ခြင်း၊ အမူအရာ။ (၂)အသက်မွေးခြင်း။ (၁)ဤဟိဘံ နာမ ဣရိယာ။၀၊ဠ္ဍ၊၁။၁၄၃။ ဤဟန် ဤဟိတန္တိ ဤဟိတသဒ္ဒါယံ ဘာဝသာ-ဓနောဘိ အာဟ ဤဟိဘံ နာမ ဣရိယာ-တိ။ သာရတ္ထ၊၁။၄၂၆။ (၂)ဤဟိဘံ ဤဟာ ဣရိယနံ ပဘဏ္ဍနံ ဧဝိဘန္တိ အာဒီနိ ပဒါနိ ဧကဋ္ဌာနိ။ ဝိ၊ဠ္ဍ၊၁။၁၄၃။

ဤဟိတိက (တိ) [ဤဟိတ+ဏိက] (၁) ဖြစ်ခြင်း-အမူအရာ-ရှိသော။ (၂) အသက်မွေးခြင်းရှိသော။ ဒ္ဝိဟိတိက (ဝိဠ္ဍ၊၁။၁၄၃။ သာရတ္ထ၊၁။၄၂၆) ဒုဟိတိက (သံ၊ဠ္ဍ၊၃။ ၁၄၄)တို့-ကြည့်။

ဥ—ဥအက္ခရာ၊ ဥသရ၊ လေးဆယ့်ဘလုံးသော အက္ခရာ, ရှစ်လုံးသောသရဝဏ်တွင် ငါးလုံး မြောက်—နှုတ်ခမ်းအရပ်၌ ဖြစ်သော (ဩဋ္ဌ-ဇ) — တိုသောအသံဖြင့် ရွတ်အပ်သော (ရဿ)—ဗျည်း သုံးဆယ့် သုံးလုံးတို့၏ မှီရာ ဖြစ်သော (နိဿယ) — အက္ခရာ — သရ။ ကစ္စည်း။ ၂၊၃။၄။ နိတိ၊သုတ္တ။၁၊ ၂၊၃၊၄။ မောဂ်၊၁။၁၊၂၊၄။

ဥ၂—(၁) ဥဓ၁တ်။ (၂) ဥပစ္စည်း။ (၃)ဥဝိ-ဘတ်။ (၄) ဥအာဂုံ (လာသော ဥ)။ (၅) အခြားအက္ခရာဘို့မှ ပြောင်းလာသော ဥ (အာဒေသ-ဥ)။ (၁) ဥ-ဓာတ်သည် ဘူဝါဒိ ဂိုဏ်း၌ဖြစ်၍ အသံပြုခြင်း အနက်ကိုဟော သည်။ ဥ သဒ္ဒေ။ အဝတိ၊အဝန္တိ။ နိတိ၊၉၁၊

http://www.dhammadownload.com

၁၂၊၂၀၉။ (၂) ဥ-ပစ္စည်း။ ဘရူ, မရူ စရူ။ ဏ္ဍာဒိ။၂။ (၃) ဥဝိဘတ်။ ပရောက္ခာဝိဘတ်, ပရဿပုဒ်, နာမယောဂ, ပဌမပုရိသ် ဗဟုဝုစ် ဖြစ်သော အာချာတ် ဥဝိဘတ်။ ကစ္စည်း ၄၂၆။ နီတိ၊ သုတ္တ။၈၆၉။ မောဂ်၊၆။၆။ (၄) ဥအာဂုံ (လာသော ဥ)။ အဂမုတ္ထ၊ ဂမုတ္ထ၊ အဂမုမှ၊ ဂမုမှ။ ရူ၊နှာ၊၂၈၀။ နီတိ၊သုတ္တ။ ၁၀၉၄။ (၅) အခြားသော အက္ခရာတို့မှ ပြောင်းလာသော ဥ(အာဒေသ-ဥ)။ (က) အ-သရမှ ပြောင်းလာသော ဥ။ ဥဇု (ဓာန်၊ ဋီ။၇၀၈)။ ဥရူ(ဏ္ဍာဒိ။၆။ ဓာန်၊ဋီ။၆၆၃)။ ပုထုဇ္ဇန (ကစ္စည်း။၄၉။ နီတိ၊သုတ္တ။၁၂၉)။ ဗြဟ္မုနော (ကစ္စည်း။၁၉၈)။ (ခ) ဣသရမှ ပြောင်းလာသော-ဥ။ ဥစ္ဆု (ဓာန်၊ဋီ။၅၉၉)။ ဥသဘ (ဓာန်၊ဋီ။၁၃၂)။ ဥသု (ဓာန်၊ဋီ။ ၃၈၉)။ (ဂ) ဦသရမှ ပြောင်းလာသော ဥ။ ထုလ္လစ္စယ(ရူ၊နှာ-၂၅) အဘိဘု (၄င်း။၇၇)၊ ဂေါတြဘု (၄င်း။၉၆)၊ ဇမ္မုသာခါ (၄င်း။ ၁၉၆)။ (ဃ) ဩသရမှ ပြောင်းလဲလာသော ဥ။ ကုရူတေ (ကစ္စည်း။၅၁၁။ နီတိ၊ သုတ္တ။၁၀၂၄။) (င) ဝ-ဗျည်းမှ ပြောင်းလာသော ဥ။ ဥစ္စတေ (ကစ္စည်း။၄၈၇)ဝုစ္စတေ (နီတိ၊သုတ္တ။၉၇၉) ဥဋ္ဌ (ကစ္စည်း။၅၇၅။ နီတိ၊သုတ္တ။၁၁၇၈)။ ဥသီရ (ဏ္ဍာဒိ။၁၆၉)။ (စ) အဝ-သဒ္ဒါမှ ပြောင်းလဲလာသော ဥ။ ဥက္ကာရ, ဥဏ္ဍာယတိ, ဥညာ, ဥညာတ၊ ဥဂ္ဂတ (ကစ္စည်း။၇၉)။ (ဆ) အရ-သဒ္ဒါမှ ပြောင်းလဲလာသော ဥ။ ဥဇု (ဏ္ဍာဒိ။၄၅)။ ဥတု (ဏ္ဍာဒိ။၇၁)

ဥ၃ (ဗျ) [ဥပသာရပုဒ်-၂၀တို့တွင် တပုဒ်ဖြစ်သည်။ သိဝ အနက်ဟော ဥသဒ္ဒါသည် သုဒ္ဓနာမ်ပုဒ်၊ ဒုက္ခလာဘ, နိသေဓ ဇောဂမုတ္တအနက်၌ နိပါတ်ပုဒ်၊ ကျန်အနက်တို့၌ ဥပသာရပုဒ်၊ ကထနအနက်၌-ဓာတ်နှင့် ဥပသာရနှစ်မျိုး ဖြစ်နိုင်သည်ဟု သူစိ။ ၇၅-၌ ဆိုသည် (ဥဒ်—သံ)] (၁)အထက်သို့ တက်-ခြင်း-ဥဂ္ဂတ။ ဥန္နဋ္ဌ (အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၃၃။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။ ၂၁၆။ မ၊ဋီ၊၃။၂၅၃။ သံ၊ဋီ၊၂။၅၁၃), ဥက္ကူလ (မ၊ဋီ၊၃။၃၂၃)တို့ ကြည့်။ (၂) အထက်= ဥပရိ။ အထက်၌ ပြုခြင်း၊ အထက်အမှု= ဥဒ္ဓကမ္မ။ ဥဗ္ဗာဓတိ (ဒီ၊ဋီ၊၂။၃၅၂), ဥစ္ဆန္ဒ (မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၈၁),ဥဒ္ဓသ္တ (အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉၂။) ဥန္နဟနာ,ဥလ္လပနာ (အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၆၄။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၃၇၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၇) တို့-ကြည့်။ (၃)ပြဓာန်းခြင်း=ပဓာန။ ပဓာနေ ဥတ္တမော လောကုတ္တရော။ ရူ၊ နှာ—၁၂၇၊နီတိ၊ သုတ္တ။ နှာ-၃၆၁။ (၄) ကင်းကွာခြင်း= ဝိယောဂ။ ဝိယောဂေ ဥဗ္ဗာသိတော။ ရူ၊ နှာ -၁၂၇။ ဥတ္တဏ္ဍုလ (ပါစိတ်၊ ယော။၃၄၇။) ဥဒ္ဓမ္မ(သာရတ္ထ၊၂။၃၅၉။ကခ်ါ၊ဋီ။၁၇၃။အံ၊ဋီ၊ ၂။၄၄။) တို့လည်းကြည့်။ (၅) ဖြစ်ခြင်း=သမ္ဘဝ။သမ္ဘဝေ ဥဗ္ဘူတော။ ရူ၊နှာ-၁၂၇။နီတိ၊ သုတ္တ။ နှာ-၃၆၂။ (၆)သဘောကို(အကျိုးကို) ရခြင်း=အတ္ထလာဘ၊ ဥပါဒ်, ဌီ, ဘင် ဟူသောခဏသုံးပါးသို့ ရောက်ခြင်း=ခဏတ္တယဂတ။ ဖြစ်ခြင်း=ဥပ္ပတ္တိ။ ဥပ္ဂန္ဒ (အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၁။၁၀၉) ဒုက္ခသမုဒယ (ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၂၅။)တို့ကြည့်။ (၇)စွမ်းနိုင်ခြင်း =သတ္တိ။ သတ္တိယံ ဥဿဟတိ ဂန္တုံ။ ရူ၊ နှာ- ၁၂၇။ နီတိ၊ သုတ္တ။ နှာ၊ ၃၆၂။ ဥဿဟာမိ (မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၀၄။) လည်း ကြည့်။ (၈) သရုပ် အားဖြင့်—သရုပ်ထုတ်၍ — ရွတ်ဆိုခြင်း= သရူပကထန။ သရူပကထနေ ဥဒ္ဓိသတိ သုတ္တံ။ရူ၊နှာ-၁၂၇။ နီတိ၊သုတ္တ။နှာ-၃၆၂။ (၉) မြှောက်ချီခြင်း=ဥက္ခိတ္တ။ ဥဗ္ဘဏ္ဍိက (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၀၉။ ပါစိတ်၊ယော။၃၈၀) ကြည့်။ (၁၀)ကဲ့ရဲ့ခြင်း=ဂရဟာ။ဥညာတဗ္ဗ (သံ၊ဋီ၊ ၁။၁၇၁။) ကြည့်။ (၁၁) လွန်ကဲခြင်း၊ အလွန်=ဥက္ကံသ။ ဥဇ္ဇဂ်လ ကြည့်။ (၁၂) စွန့်ပစ်ခြင်း=ဥစ္ဆိဋ္ဌ။ ဥက္လာပ ကြည့်။ (၁၃) ဆောင်ခြင်း=ဥပနယန။ ဥတ္တာရေတိ (သာရတ္ထ၊၁။၂၉၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၂၄၇)ကြည့်။

http://www.dhammadownload.com

(၁၄) တားမြစ်ခြင်း=ပဋိသေဓ။ ဥက္ကမ၊ ဥပ္ပထ၊ဥရဗ္ဘ၊တို့ကြည့်။ (၁၅) အနက်အထူးမရှိ၊ ပုဒ်ကိုတိုးပွါးစေကာမျှ၊ ပုဒ်ပြည့်ကာမျှ=ပဒဝစုနမတ္တ။ ဥဗ္ဘိန္ဒိတ္ဘာ (ဒီ၊ဋီ၊၂။၃၅၃) ကြည့်။ (၁၆)ရောင့်ရဲခြင်း=တိတ္တိ။ ဓာန်။ ၁၁၆၈။ (၁၇) ပြည့်စုံခြင်း=သမိဒ္ဓိ။ ၎င်း။ (၁၈) အပြစ်မရှိခြင်း=အစ္စယာဘာဝ။ ၎င်း။ (၁၉) ခွန်အား ကြီးမားသည်၏ အဖြစ်=ပဗလတ္တ။ ဥဿောဠီ (ဓာန်၊ဋီ။၁၅၈)ကြည့်။ (၂၀) ထင်ရှားပြခြင်း=ပကာသန။ ဓာန်။ ၁၁၆၈။ (၂၁) လိမ္မာသည်၏အဖြစ်=ဒက္ခတာ။ ၎င်း။ (၂၂) နိဗ္ဗာန်=မောက္ခ။ ၎င်း။ (၂၃)ဆင်းရဲကိုရခြင်း=ဒုက္ခလာဘ။ ဥဿာဟ(ဓာန်၊ဋီ၊၁၅၆) ကြည့်။ (၂၄) အထက်သို့ကြည့်ခြင်း=ဥလ္လောကန။ ဥယျာန (ဓာန်ဋီ။၅၃၈)ကြည့်။ (၂၅) ဖြတ်ခြင်း=ဥပစ္ဆိန္ဒန။ ဥက္ခေပကဝါတ (ဒီ၊ဋီ၊၂။၁၅၄။ အံ၊ဋီ၊၃။၂၅၈)ကြည့်။

ဥက္က(ပု)[ဥသ+က။ ဥက္ကာ-ဟု ဣတ္ထိလိင်ဖြင့် ဆိုလိုလျက် ပုံလိင်သို့ ပြောင်းထားသော လိင်ဝိပလ္လာသ-ပုဒ်တည်း]ပသန္နစိတ္တော သုမနော၊ တယော ဥက္ကေ အဓာရယိ။ အပ၊၂။၃၄။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀။

ဥက္ကသ(ပု)[(၁) ဥ+ကသ (ကသိ)+အ။ ကသဂတိယံ ဟိ သာယဥ္ဇ၊ နိဂ္ဂဟိတာဂမော ဥက္ကံသော၊ ဓာန်၊ဋီ။၇၆၁။ (၂) ဥ+ကဿ+အ။ နိဂ္ဂဟိတ်လာ၍ ဿ ကို ဝိသညောဝ ပြု။ ဝိ၊ပိ၊ဓာန်။(ဥတ္ကဒ်-သံ)] (က) လွန်ကဲခြင်း၊ အလွန်အကဲ၊ အပိုအလွန်။ (ခ)တိုးပွါးခြင်း။ (ဂ) အထွတ်အထိပ်။ အဆုံးအပိုင်းအခြား။ (ဃ) ထုတ်ဖော်ခြင်း။ ချီးမြှောက်ခြင်း။ (က) ဥက္ကံသေန အဌကပွေ (တိဋ္ဌန္တိ)။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၂။ ဥက္ကံသတော ဒွိန္နံ နဝကာနံ ဝသေန ဆဗ္ဗီသတိဝိဓံ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၉၃။ သသဒ္ဒကာလံ သန္ဓာယ "ဥက္ကံသတော ဒွိန္နံ နဝကာန"နွိဝုတ္တံ။ မူလဋီ၊၂။၁၁၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၃၁၉။ (-ကခ်ါ။၈၉။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၂၁။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။ ၃၁၄။ ကခ်ါ၊ဋီ။၂၃၈။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၁၁၅။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၄၁၅။ မ၊ဋီ၊၁။၁၈၀၊၂၀၃။ သံ၊ဋီ၊၂။၁၀၉၊၂၇၀။ အံ၊ဋီ၊၃။၃၃။ အနုဋီ၊၁။၈၉။ အနုဋီ၊၂။၁၃၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၁၀၊၃၀၈။) (က) (ခ) ဝစုနံ ဥက္ကံသော၊ ဟာပနံ အဝကံသော။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၄၅။ (ဂ) ကောဋီတိ ပရိယန္တော၊ ဥက္ကံသောတိ အတ္ထော။ မ၊ဋီ၊၁။၁၀၀၊ အံ၊ဋီ၊၁။၁၂၇။ (ဃ) သာမံ အတ္တနာဝ ဥက္ကံသော ဥက္ခိပနံ တိသန္တိ သာမုက္ကံသိကာ။ ဝိမတိ၊၂။၉၃။

ဥက္ကံသက (တိ) [ဥ+ကသ+ဏ္ဍု] မြှောက်ပင့် — ချီးမြှောက်— ချီးကျူး— သော၊ သူ။ အတ္တာနံ နဥက္ကံသကာ အမာနိနော။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၇။

ဥက္ကံသဂတ (တိ) [ဥက္ကံသ+ဂတ] လွန်ကဲခြင်း -ကြီးပွါးတိုးတက်ခြင်း—သို့ ရောက်သော။ ဣဒ္ဓါ ဝုဒ္ဓါ ဥက္ကံသဂတာ ဟောန္တိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၃၄။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၇၊၃၀၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၆။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၂၇၆။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။၄၀။ (-ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၁၊၂၇၁။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၀၄။ ထေရီ၊ဋ္ဌ။၃၀၀။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၁၃၃။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၂၆၆။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၂၁၈။ မ၊ဋီ၊၁။၂၇၈။ မ၊ဋီ၊၂။၅၅။ သံ၊ဋီ၊၁။၁၂၅၊၂၅၉။ သံ၊ဋီ၊၂။၅၀၃။အံ၊ဋီ၊၁။၂၂၇။ အံ၊ဋီ၊၃။၄၅၊၂၂၂။ အနု၊ဋီ၊၃။၁၄၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၂၃၊၃၇၊၄၂၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၁၂၁၄၊၁၇၊၃၈၊၄၆၁၊၄၉၀။ နေတ္တိ။၁၀၁၊ ၁၀၈၊၂၃၀။)

ဥက္ကံသဂတခေတ္တ (နဲ) [ဥက္ကံသဂတ+ခေတ္တ] လွန်ကဲခြင်းသို့ရောက်သော – ခေတ်—ပုဂ္ဂိုလ်။ မဟာသတ္တဿ တဒါ ဥက္ကံသဂတခေတ္တဘာဝတော။ မ၊ဋီ၊၃။၃၄။

http://www.dhammadownload.com

ဥက္ကံသဂတဂုဏဝိသိဋ္ဌတာ (ထီ) [ဥက္ကံသဂတ+ဂုဏ+ဝိသိဋ္ဌ+တာ] လွန်ကဲခြင်းသို့ ရောက်သော ဂုဏ်အားဖြင့် ထူးခြားသည်၏အဖြစ်။ ဗုဒ္ဓပွမုခဿ စဘိက္ခုသံဃဿ ဥက္ကံသဂတဂုဏဝိသိဋ္ဌတံ သန္ဓာယာဟ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၁၄။ အံ ဋ္ဌ၊၂။၃၁၅။

ဥက္ကံသဂတဗုဒ္ဓတာ (ထီ) [ဥက္ကံသဂတ+ဗုဒ္ဓ+တာ] လွန်ကဲခြင်းသို့ရောက်သော ကြီးရင့်သူ—အလွန်အကဲကြီးရင့်သူ—၏အဖြစ်။ ဥက္ကံသဂတဗုဒ္ဓတာယ ဝုဒ္ဓေါ။မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁။

ဥက္ကံသဂတဝသိဘာဝ (ပု) [ဥက္ကံသဂတ+ဝသိဘာဝ] လွန်ကဲခြင်းသို့ ရောက်သော—ဝသီဘော်— လိုဘိုင်းပြီးမြောက်မှု— ရှိသည်၏အဖြစ်။ သာတိသယံ လာဘိဘာယ၊ ဥက္ကံသဂတဝသိဘာဝတောတိ အတ္ထော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၁။

ဥက္ကံသဂတသတိဝေပုလ္လတ္တ (နဲ) [ဥက္ကံသဂတ+သတိ+ဝေပုလ္လ+တ္တ] လွန်ကဲခြင်းသို့ရောက်သော ပြန့်ပြောသောသတိရှိသူ၏ အဖြစ်။ ဥက္ကံသဂတသတိဝေပုလ္လတ္တာ ယထာ အသံဝရဿ အသံဝရော ဟောတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၊၂၅၀။

ဥက္ကံသဂတသာတသဘာဝ (တိ) [ဥက္ကံသဂတ+သာတသဘာဝ] လွန်ကဲခြင်းသို့ရောက်သော သာယာဖွယ်သဘောရှိသော။ ဣဒဉ္ဇိ သောမနဿိန္ဒြိယံ ဥက္ကံသဂတသာတသဘာဝံ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ သိနေဟန္တံ တေမေန္တံ ဝိယ ပဝတ္တတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၁၉၊ (—အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၅၃။)

ဥက္ကံသဂတသုခ (တိ) [ဥက္ကံသဂတ+သုခ] လွန်ကဲခြင်းသို့ ရောက်သော ချမ်းသာရှိသော။ တတိယံ သတိပဋ္ဌာနံ ဥက္ကံသဂတသုခဿ တတိယဇ္ဈာနဿ အနိစ္စဝိရာဂါဒိဝသေန ပဝတ္တိယာ။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌ။၂၀၅။

ဥက္ကံသဂတသုခသဟိတ (တိ) [ဥက္ကံသဂတသုခ+သဟိတ] လွန်ကဲခြင်းသို့ရောက်သော ချမ်းသာနှင့်တကွ ဖြစ်သော။ ဥက္ကံသဂတသုခသဟိတံ ဟိ ခန္ဓပဉ္ဇကံ ဒိဋ္ဌဓမ္မ နိဗ္ဗာနဝါဒီ နိဗ္ဗာနန္တိ မညတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၉။

ဥက္ကံသဂတသုခုမတာ (ထီ) [ဥက္ကံသဂတ+သုခုမ + တာ] လွန်ကဲခြင်းသို့ရောက်သော သိမ်မွေသော တရား၏အဖြစ်။ သခ်ါရာဝသေသသမာပတ္တိန္တိ ဥက္ကံသဂတသုခုမတာယ သခ်ါရာနံ သေသတာမတ္တံ သမာပတ္တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၀၅။

ဥက္ကံသဂတိပရိစ္ဆေဒ (ပု) [ဥက္ကံသ + ဂတိ+ပရိစ္ဆေဒ] လွန်ကဲသော — လားရာဂတိ—ဘဝ—တို့ကို ပိုင်းခြားခြင်း။ ဥက္ကဋ္ဌပရိစ္ဆေဒတောတိ ဥက္ကံသဂတိပရိစ္ဆေဒဘော။ သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၂။၆၇။

ဥက္ကံသဂတိဝိဇာနန (နဲ) [ဥက္ကံသ+ဂတိ+ဝိဇာနန] (၁) လွန်ကဲသော—ဂတိ—ဘဝ—တို့ကို သိခြင်း။ (၂) လွန်ကဲစွာ ဖြစ်ခြင်းအားဖြင့်—လွန်လွန် ကဲကဲ—သိခြင်း။ (၁) ဥက္ကဋ္ဌပရိစ္ဆေဒတောတိ ဥက္ကံသဂတိဝိဇာနနေန။ သာရတ္ထ၊၁။၃၂၃။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၄၉။ (၂) "ဉယဘီတိ ဇာန"နွဲ ဥက္ကံသဂတိဝိဇာနနေန နိရဝသေသံ ဥေယျဇာတံ ပရိဂ္ဂယှတိ။ အနု၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇။ (—အနုဋ္ဌ၊၁။၄၀။ အနု၊ဋ္ဌ၊၃။၂၂၁။)

ဥက္ကံသဂမန (နဲ) [ဥက္ကံသ+ဂမန] လွန်ကဲခြင်းသို့ ရောက်ခြင်း။ သမာခိဿ ဝါ ဥက္ကံသဂမနေန အာနေဥပ္ပတ္တိယာ သမ္မဒေဝ ဋ္ဌိတံ ဟောတိ။ သာရတ္ထ၊၂။၂၄၄။ (—မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၄၂။)

ဥက္ကံသတာ (ထီ) [ဥက္ကံသ+တာ] လွန်ကဲသည်၏အဖြစ်။ ဣဒါနိ တမေဝ မနုဿတ္တဘာဝေ ဥက္ကံသတံ မဟိဒ္ဓိကတံ ဒဿေန္တီ....အာဟ။ ထေရီ၊ဋ္ဌ။၂၉၉။

http://www.dhammadownload.com

ဥက္ကံသတိ (ကြိ) [ဥ+ကသိ+ အ+ တိ] ချီးမြှောက်၏၊ ချီးမွမ်း၏၊ မြှောက်ပင့်၏။ သာရိပုတ္တမောဂ္ဂလ္လာနေဝ ဥက္ကံသတိ။ ဝိ၊၄။၃၄၇။ ကော မယာ သဒိသော အတ္ထိတိ အတ္တာနံ ဥက္ကံသတိ ဥက္ခိပတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၀။ ဥက္ကံသတီတိ ဥက္ကဋ္ဌံကရောတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၃။၁၈။ (—ဇာ၊၁။၂၃၂။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၇။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၀၉။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၇၆။) ယေ အတ္တာနံ ဥက္ကံသန္တိ ဥက္ခိပန္တိ ဥစ္စဋ္ဌာနေ ဌပေန္တိ။ သာရတ္ထ၊၂။၃၆၃။ အဟမ္ပိ ဆေရံ ဥက္ကံသိဿာမိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၄၉။ ဥက္ကံသေတိ-လည်း-ကြည့်။

ဥက္ကံသတ္ထ (တိ) [ဥက္ကံသ+အတ္ထ] အလွန်အကဲဟူသော အနက်ရှိသော။ ပရမသဒ္ဒေါ ဥက္ကံသတ္ထော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၃၈၈။

ဥက္ကံသန (နထီ) [ဥ+ကသိ+ယု] ချီးမွမ်းခြင်း၊ ချီးမြှောက်ခြင်း။ ဥဿာဒနာတိ ဂုဏဝသေန ဥက္ကံသနာ။ ... "ပဏ္ဍိတော ဘိက္ခဝေ မဟာကစ္စာနော" တိအာဒိနာ ဂုဏတော ဥက္ကံသနမ္ပိ....နနိဝါရေတိ။မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၁၂။ (—မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၁၁။)

ဥက္ကံသနတ္ထ (ပု) [ဥက္ကံသန+အတ္ထ] ချီးမွမ်းခြင်းအကျိုး။ နဘဂဝတော ဥက္ကံသနတ္ထံ အာဟရိ။မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၈၃။ ဒေသနာကုသလာနံ အာနန္ဒတ္ထေရာဒီနံ ပုဂ္ဂလာနံ ပသံသနတ္ထံ ဥက္ကံသနတ္ထံ။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၇၆။

ဥက္ကံသနယ (ပု) [ဥက္ကံသ+နယ] အလွန်ဆုံးအပိုင်းအခြားအားဖြင့် ယူအပ်သောနည်း။ ဥက္ကံသနယေန ပါဋိပဒဒိဝသတော ပဋ္ဌာယာတိ ဝုတ္တံ။ဝဇိရ။၁၂၀။

ဥက္ကံသနာကာရဒဿန (နဲ) [ဥက္ကံသန+အာကာရ+ဒဿန] ချီးမြှောက်ပုံ—မြှောက်ပင့်ပုံ — အခြင်းအရာကိုပြသောစကား။ အဟန္တိအာဒိ ဥက္ကံသနာကာရဒဿနံ။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၃။၂၂၇။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၇၁။

ဥက္ကံသန္တ (တိ) [ဥ+ကသိ+အ+အန္တ] ချီးမြှောက်—မြှောက်ပင့်— သော၊ မြှောက်ပင့်လိုသော။ ရာဇဉာဘကဿ ဘာဝေန အတ္တာနံ ဥက္ကံသန္တော အာဟ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၁၁။ (—ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၂။၈၃။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၀၀။)

ဥက္ကံသန္တိ (ကြိ) ဥက္ကံသတိ-ကြည့်။

ဥက္ကံသပရိစ္ဆေဒ (ပု) [ဥက္ကံသ+ပရိစ္ဆေဒ] အလွန်ဆုံးသော အပိုင်းအခြား။ ဥက္ကံသပရိစ္ဆေဒေန နာမကရဏတ္ထောတိ အဓိပ္ပတော။ အနု၊ဋ္ဌီ။၁။၁၉၈။ (—ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၅၆။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။၄၁၇။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။၂၅၂။)

ဥက္ကံသပရိနိပ္ပတ္တိ (ထီ) [ဥက္ကံသ+ပရိနိပ္ပတ္တိ] အလွန်အကဲအားဖြင့် ပြီးဆုံးခြင်း။ နိပ္ပတ္တိံ ပတ္တောတိ ဥက္ကံသပရိနိပ္ပတ္တိံ ပတ္တော။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၂၈၁။

ဥက္ကံသပရိယန္တ (ပု) [ဥက္ကံသ+ပရိယန္တ] အလွန်အကဲဖြစ်သော — အဆုံးစွန်သော – အပိုင်းအခြား။ သုခဿ ဥက္ကံသပရိယန္တံ ပတ္တော။ ဝိမတိ၊၁။၇၆။ အန္တမသောတိ ဥက္ကံသပရိယန္တံ သန္ဓာယ ဝဒတိ အဝကံသပရိယန္တတော။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၁။

ဥက္ကံသပရိယန္တဂတ (တိ) [ဥက္ကံသပရိယန္တ+ဂတ] အလွန်အကဲဖြစ်သော–အဆုံးစွန်သော –အပိုင်းအခြားသို့ ရောက်သော။ တသ္မိံ သာဝကာနံ ဥက္ကံသပရိယန္တဂတေ ဇာနနေ နာယမနုယောဂေါ။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၄၇၆။ လောကိယဉာဏေသု ဥက္ကံသပရိယန္တဂတံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၄၈၀။ (–အနုဋ္ဌီ၊၁။၃။)

ဥက္ကံသပါရမိပ္ပတ္တ (တိ) [ဥက္ကံသပါရမီ+ပတ္တ] အလွန်ကဲဆုံးဖြစ်သော– အဆုံးစွန်ဖြစ်သော – ပါရမီ – ခေါင်ထိပ် အဆင့် အတန်း–သို့ ရောက်သော။ ဥက္ကံသပါရမိပ္ပတ္တံ အရဟတ္တံ လဘိတွာ။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၂၉၂။ ဘဂဝါ...ဥက္ကံသပါရမိပ္ပတ္တောဟုတွာ အဘိသမ္ဗောဓိံ ပါပုဏိ။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၃၀၄။ ဥက္ကံသပါရမိပ္ပတ္တာ ဒါန-

http://www.dhammadownload.com

ပါရမိဘာဒယော။ စရိယာ၊ဌ။၁။ (–ဥဒါန၊ ဌ၊၃၃၊၂၃၃။ စရိယာ၊ဌ။၃၁၄။ သာရတ္ထ၊ ၁။၂၈၈။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။၂၈၁။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၄၀၊ ၃၆၀။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃၊၁၅၈။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၃၇။ သံ၊ဋ္ဌီ၊ ၂။၄၆၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၄၃၊၂၆၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊ ၂။၅၁၈။)

ဥက္ကံသပါရမိပွတ္တိ (ထီ) [ဥက္ကံသပါရမီ + ပတ္တိ] အလွန်ကဲဆုံးဖြစ်သော– အဆုံးစွန်ဖြစ်သော –ပါရမီ– ခေါင်ထိပ် အဆင့် အတန်း–သို့ ရောက်ခြင်း။ အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါဒီနံ ဥက္ကံသ-ပါရမိပွတ္တိယာ။ ဥဒါန၊ဌ။၁၃၅ ၃၁၆။ ဣတိဝုတ်ဌ။၁၃၁။

ဥက္ကံသပါရမီ(ထီ)[ဥက္ကံသ+ပါရမီ] အလွန်ကဲဆုံး ဖြစ်သော–အဆုံးစွန် ဖြစ်သော–ပါရမီ– ခေါင်ထိပ်အဆင့်အတန်း။ ကတာဓိကာရတ္တာ ဣန္ဒြိယသံဝရေ ဥက္ကံသပါရမိ အဂမာသိ။ အပ၊ဌ၊၂။၆။ (–သံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၂၈။)

ဥက္ကံသပွတ္တိ (ထီ) [ဥက္ကံသ+ပတ္တိ]လွန်ကဲခြင်း– အဆုံး အပိုင်းအခြား–အထွတ် အထိပ်– သို့ရောက်ခြင်း။ ဝိသေသပစ္စယာနံ သဒ္ဓါသတိ-ဝိရိယပညာနဉ္စ ဥက္ကံသပွတ္တိယာ။ သာရတ္ထ၊ ၁။၂၈၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၄၃။ (—မ၊ဋ္ဌီ၊၃။ ၃၃၂။)

ဥက္ကသယတိ (ကြိ) [ဥ+ကသိ+ဏယ+တိ] မြှောက်ပင့်၏။ ဘယာ ဥက္ကံသယန္တိ ဝါ (၉၁၊၁။၈၃)တိ....ဘယံ ဒဿေတွာ ဥက္ခိပန္တိ။ ၉၁၊ဌ၊၂။၃၅၀။ ဥက္ကံသေတိ လည်း ကြည့်။

ဥက္ကံသဝစန (နဲ) [ဥက္ကံသ+ဝစန] ချီးမြှောက် ပြောဆိုကြောင်းစကား။ အဟံ ခေါ နာမာတိ ဥက္ကံသဝစနံ။ ဝိ၊ဌ၊၂။၁၉၆။

ဥက္ကံသဝတ္ထု (နဲ) [ဥက္ကံသ+ဝတ္ထု] အထွတ် အထိပ်ဖြစ်သော ဝတ္ထု။ သမ္မဒေဝ အသေဝိ-တဗ္ဗပရိဝဇ္ဇနေန သေဝိတဗ္ဗသမာဒါနေန ဥက္ကံသဝတ္ထူသု စ ဘာဝဘော။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၁၄။

ဥက္ကံသာဓိဂမ (ပု) [ဥက္ကံသ+အဓိဂမ] အထွတ် အထိပ်သို့ရောက်ခြင်း။ အထ ဝါ ဟေဒ္ဓိကတာ-ယ ပဋိသမ္ဘိဒါနံ ဥက္ကံသာဓိဂမေန အနာဝရ-ဏဉာဏဘာယ စ.... ။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။၃၁၈။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၀၉။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၀၇။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၃၅။

ဥက္ကံသာပေတုကာမ (ပု) [ဥက္ကံသာပေတုံ+ ကာမ] ချီးမြှောက်–ချီးကျူး–စေလိုသော၊ သူ။ အတ္တာနံ ဥက္ကံသာပေတုကာမော ပုစ္ဆတိ။ မ၊ဌ၊၄။၄၉။ (–မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၂၆၁။)

ဥက္ကံသာပေတွာ (ကြိ၊ဝိ) [ဥ+ကသိ+ဏာပေ+ တွာ] တိုးတက်–မြင့်မား–လာစေ၍။ ပုဗ္ဗ-ပယောဂ ပုဗ္ဗစရိယ မွေကွာန ဉာတတ္ထစရိယာ-ဒယော ဥက္ကံသာပေတွာ။ ဥဒါန၊ဌ။၁၁၈။ ဣတိဝုတ်၊ဌ။၁၁၆။

ဥက္ကံသာဝကံသ (ပု) [ဥက္ကံသ+အဝကံသ] တိုးပွါးခြင်း, ယုတ်လျော့ခြင်း။ နတ္ထိ ဥက္ကံ-သာဝကံသေ။ ဒီ၊၁။၅၁။ မ၊၂။၁၈၆။ သံ၊ ၂။၁၇၄။ ဥက္ကံသာဝကံသေတိ ဥက္ကံသာဝကံ-သာ၊ ဟာယနဝစုနာနမေတံ အဓိဝစနံ။ ဒီ၊ဌ၊၁။၁၄၉။ မ၊ဌ၊၃။၁၆၁။ သံ၊ဌ၊၂။၃၁၆။ (– အဘိ၊က။၁၇၃။ အဘိ၊ဌ၊၂။၁၅၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၉၇။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၄။ မူလဋ္ဌီ၊၂။ ၁၁၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၂၂။)

ဥက္ကံသိက (တိ) [(၁) ဥ+ကသိ+ဏျ။ (၂) ဥက္ကံသ+ဣက] (က) ထုတ်ယူအပ်သော၊ ထုတ်ဖော်ဟောကြားအပ်သော။ (ခ) ချီးမြှောက်၍ထားအပ်သော။ (က) သာမုက္ကံသိကာတိ သာမံ ဥက္ကံသိကာ, အတ္တ-နာယေဝ (ဂဟေတွာ) ဥဒ္ဓရိတွာ ဂဟိတာ။ ဒီ၊ဌ၊၁။၂၄၈။ မ၊ဌ၊၃။၆၅။ အံ၊ဌ၊၃။၂၁၄။ ဥဒါန၊ဌ။၂၅၇။ ကသိသဒ္ဒေါ ဉာဏေန ဂဟ-ဏေတိ အာဟ "ဂဟိတာ"တိ အာဒိ။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၂။၂၈၀။ (ခ) ဥက္ကံသိတွာ– ကြည့်။

http://www.dhammadownload.com

ဥက္ကံသိတ (တိ) [ဥ+ကသိ+တ] ချီးမွမ်း-မြောက်ပင့်-အပ်သော။ ဧဝံ ထေရေန ရိသမဇ္ဈေ အတ္တနော ဥက္ကံသိတဘာဝံ ဥတ္ဝာ။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၄၉။

ဥက္ကံသိတ္ဝာ (ကြိ၊ဝိ) [ဥ+ကသိ+တ္ဝာ] မြောက်ပင့်၍၊ ချီးမြောက်၍။ အနုပ္ပန္နေ ဝတ္ထုမှိ သယံ ဥက္ကံသိတ္ဝာ ဥက္ခိပိတ္ဝာ ဌပိတတ္တာ သာမုက္ကံသာတိ ဝုစ္စန္တိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၆၉။ ပဂ္ဂဏှိတ္ဝာ ဥက္ကံသိတ္ဝာ ပဋိသန္ထာရံ ကတ္ဝာ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၉။ (-မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၈၁။)

ဥက္ကံသိဿာမိ (ကြိ) ဥက္ကံသတိ-ကြည့်။

ဥက္ကံသေတိ (ကြိ) [ဥ+ကသိ+ဏေ+တိ] ချီးကျူး၏၊ မြောက်ပင့်၏။ နေဝတ္တာနုက္ကံသေတိ (ဒီ၊၃။၁၈၈။ အံ၊၁။၃၃၆)တိ အဟံ ပံသုကူလိကော၊ မယာ ဥပသမ္ပဒမာဋ္ဌကေယေဝ ပံသုကူလိကင်္ဂံ ဂဟိတံ၊ ကော မယာ သဒိသော အတ္ထိတိ အတ္တုက္ကံသနံ နကရောတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၉၆။ နေဝတ္တာနုက္ကံသေတိတိ အတ္တာနံ နေဝ ဥက္ကံသေတိ န ဥက္ခိပတိ န ဥက္ကဋ္ဌတော ဒဟတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၃။၂၂၈။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၇၀။ (-ဒီ၊၃။၃၅။ မ၊၁။၂၅၀။ မ၊၂။၁၆၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၄၄။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၁။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၈၇။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၉၀။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၂၁။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌီ။၁၁၆။) ဥက္ကံသေန္တိ— မ၊၂။၁၉၃။ အပ၊၂။၆၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၀။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၈။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၂၀၂။ သာရတ္ထ၊၃။၁၄၂။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၈၀။ ဥက္ကံသေယျ— သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၃၈။ ဥက္ကံသေဿာမ— မ၊၁။၃၃၉။

ဥက္ကံသေတုကာမတာ (ထီ) [ဥက္ကံသေတုံ+ကာမ+တာ] ချီးမြောက်-ချီးကျူး-ခြင်းငှါအလိုရှိသည်၏အဖြစ်။ အတ္တာနံ ဥက္ကံသေတုကာမတာယ ဝါ ပရံ ဝမ္ဘေတုကာမတာယ ဝါ န ဥပဝဒေယျ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၇၃-၄။

ဥက္ကံသေတ္ဝာ (ကြိ၊ဝိ) [ဥ+ကသိ+ဏေ+တ္ဝာ] ချီးမြောက်-ချီးကျူး-၍။ ဧဝံ အတ္တာနံ ဥက္ကံသေတ္ဝာ ဘဂဝန္တံ နိမန္တယမာနော။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၈၃။ (-သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၁။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၅၈။)

ဥက္ကံသေန္တ (တိ) [ဥ+ကသိ+ဏေ+အန္တ] ချီးမြောက်-ချီးကျူး-သော။ အတ္တာနံ ဝါ ဥက္ကံသေန္တော ဆန္ဒာဂတိံ နာမ ဂစ္ဆတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၂။ (-မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၈၃။)

ဥက္ကသေန္တိ
ဥက္ကံသေယျ
ဥက္ကံသေဿာမ } (ကြိ) ဥက္ကံသေတိ-ကြည့်။

ဥက္ကစေလသုတ္တ (နာ) [ဥက္ကစေလာ + သုတ္တ] ဥက္ကစေလသုတ်။ သံယုတ္တနိကာယ မဟာဝဂ္ဂ-သံယုတ္တပါဋ္ဌိ၊ ၃-သံယုတ်၊ ၂-ဝဂ်၊ ၄-သုတ်။ သံ၊၃။၁၄၁။

ဥက္ကစေလာ (ထီ) [ဥက္ကာ+စေလ] ဥက္ကစေလာမြို့၊ (မြို့နေရာရွေးချယ်ရာ ညဉ့်အခါ၌ အဝတ်တို့ကို ဆီဆွတ်၍ မီးတိုင်ပြုလုပ်လျက် ဂင်္ဂါမြစ်မှ ကုန်းပေါ်သို့ ခုန်တက်လာသော ငါးကို ဖမ်းယူခဲ့သည်ကို အကြောင်းပြု၍ ဥက္ကစေလာဟု ခေါ်ဝေါ်အပ်သောမြို့) ဥက္ကစေလာယ (မ၊၁။၂၈၆)နှိ ဧဝံ နာမကေ နဂရေ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၇။ ဥက္ကဘူတာနိ စေလာနိ ဘွောတိ ဥက္ကစေလာ၊ နဂရံ။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၉၈။ (-သံ၊၃။၁၄၁။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၉၊၁၄၄။) ဥက္ကာစေလာ-လည်း ကြည့်။

ဥက္ကစ္စ (ကြိ၊ဝိ) [ဥ+ကတိ+တ္ဝာ] ဖြတ်တောက်၍။ သာမံ ဥက္ကစ္စ ခါဒသိ။ ပေတ။၁၇၉၊၂၅၉၊၃၆၀။ ဥက္ကစ္စာတိ ဥက္ကန္တိတ္ဝာ၊ ဆိန္ဒိတ္ဝာတိ အတ္ထော။ ပေတ၊ဋ္ဌ။၁၉၆။ (-ဇာ၊၁။၂၅၉၊၃၆၀။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၁၁။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၁၁။)

ဥက္ကဋ္ဌ (တိ) [ဥ+ကသ+တ။ ဥပုဗ္ဗော (ပပုဗ္ဗော စ) ကသ ဝိလေခနေ,ဟိံ သာယံ စ တော၊.... သဟာဒိဗျဥ္ဇနေန တဿ ဋ္ဌော။ဓာန်၊ဋ္ဌီ။၆၉၉။ ဥ+ကဿ + တ။ ဝိ၊ပိ၊ဓာန်။ (ဥတ္တမု -

http://www.dhammadownload.com

သံ)] (၁) (က) ကြီးမားသော၊ အကြီးဆုံးဖြစ်သော။ (ခ) လွန်ကဲသော၊ သာလွန်ထူးချန်သော၊ အလွန်ဆုံးဖြစ်သော။ (ဂ) မြင့်မြတ်သော၊ အမြတ်ဆုံးဖြစ်သော။ (ပု?) (၂) နှစ်ဖက်ရင်ဆိုင်–စစ်ဘိုက်ခြင်း–စစ်ပွဲ။ (၁) (က) တဃော ပတ္တဿ ဝဏ္ဏာ ဥက္ကဋ္ဌော ပတ္တော မဇ္ဈိမော ပတ္တော သြမကော ပတ္တော။ ဝိ၊၁။၃၅၃။ သုတ္တေန ဝါ ဟီရေန ဝါ ဆိန္ဒန္တဿ သုတ္တဿ ဝါ ဟီရဿ ဝါ ဟေဋ္ဌိမန္တံ ဖုသတိ၊ အယံ ဥက္ကဋ္ဌော နာမ ပတ္တော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၈၂။ ကခ်ါ။၁၇၈။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၃၇။ (–ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၂၈။) (ခ) ဥက္ကဋ္ဌော (ဇာ၊၂။၃၆၂) တိ အဟံ မဟာယောဓော၊ ကော မယာ သဒိသော အဘ္ဆိတိ ဧဝံ ဥက္ကံသဂတော ဟုတ္ဘာ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၂၀။ (–မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၄၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၅၁၄။) (ဂ) ဒွေ ဇာတိယော ဟီနာ စ ဇာတိ ဥက္ကဋ္ဌာ စ ဇာတိ။ ဝိ၊၂။၈။ ဒ္ဒိပဒါဟိ သဗ္ဗသတ္တာနံ ဥက္ကဋ္ဌာ။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၄။ ပဏ္ဏိတေနာတိ ဥက္ကဋ္ဌေန။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။၁၆၈။ (–ထေရ။၃၁၂။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၅။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၂။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၉၃။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၃၄။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁၊၆၅၊၆၆။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၂၆၀။ ကခ်ါ၊ဋ္ဌီ။၃၄၇။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၂၉။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၄၂၉။ အနု၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၃၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၉၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၇၈။) (ပု?) (၂) ဥက္ကဋ္ဌေ သူရမိစ္ဆန္တိ။ ဇာ၊၁။၂၂။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၅။ ဥက္ကဋ္ဌေတိ ဥပကဋ္ဌေ၊ ဥဘတော ဗျူဋ္ဌေ သင်္ဂါမေ သမ္ပဟာရေ ဝတ္တမာနေတိ အတ္ထော။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၁၀။ ဥက္ကဋ္ဌေတိ ယုဒ္ဓေ။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၈၁။

ဥက္ကဋ္ဌအဗ္ဘောကာသိက (တိ) [ဥက္ကဋ္ဌ+အဗ္ဘောကာသိက] အမြတ်စား–အထက်တန်းစား–ဖြစ်သော အဗ္ဘောကာသိက ဓုတင်ဆောက်တည်သော ရဟန်း(အမိုးရှိသောကျောင်းနှင့် သစ်ပင်အောက်၌မနေပဲ လွင်ပြင်၌သာနေခြင်း ကျင့်ဝတ်ရှိသော ရဟန်း)။ အဟံ ဥက္ကဋ္ဌရုက္ခမူလိကော ဥက္ကဋ္ဌအဗ္ဘောကာသိကောတိ စိဝရကုဋ္ဌိမ္ပိ အကတ္ဘာ…နိပဇ္ဇိတုံ နဝဋ္ဌတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ-၃။၃၈။ ကခ်ါ၊ဋ္ဌီ။၃၆၅။ (–သာရတ္ထ၊၃။၂၆။ ဝိမတိ၊၂။၁၄။)

ဥက္ကဋ္ဌကောသနိက (တိ) [ဥက္ကဋ္ဌ+ကောသနိက] အမြတ်စား ဖြစ်သော ကောသနိက်ဓုတင်ဆောက်တည်သောရဟန်း၊ (နေရာအမျိုးမျိုးမရွှေပြောင်းပဲ တနေရာတည်း တထိုင်တည်းသာ စားလေ့ရှိသော ရဟန်း)။ ထေရော ဥက္ကဋ္ဌကောသနိကတာယ ပဋိက္ခိပန္တော ဝေမာဟ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၀၇။ (–မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၁၄၂။)

ဥက္ကဋ္ဌကောဋ္ဌိ (ထီ) [ဥက္ကဋ္ဌ+ကောဋ္ဌိ] အမြင့်ဆုံးအဆင့်။ ပဌမပဝါရဏာယ ပဝါရိတာ လဘန္တိတိ ဣဒံ ဥက္ကဋ္ဌကောဋ္ဌိယာ ဝုတ္တံ။ ဝဇိရ။၄၄၈။

ဥက္ကဋ္ဌဂါမဝါသီ (တိ) [ဥက္ကဋ္ဌ+ဂါမ+ဝါသီ] ဥက္ကဋ္ဌ (ဥက္ကဋ္ဌာ?) မည်သောရွာ၌နေသော၊ ဥက္ကဋ္ဌရွာသားဖြစ်သော၊သူ။ ဥက္ကဋ္ဌဂါမဝါသ်နော (ဥက္ကဋ္ဌာဂါမဝါသ်နော?) စ ဥက္ကဋ္ဌံ ဂန္တ္ဒာ ဗြာဟ္မဏဿ ပေါက္ခရသာတိဿ ကထေသုံ။ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၂၁၆။ ဥက္ကဋ္ဌာနှင့် ယှဉ်ကြည့်။

ဥက္ကဋ္ဌဂုဏစိတ္တ (တိ) [ဥက္ကဋ္ဌ+ဂုဏ+စိတ္တ] မြင့်မြတ်သောဂုဏ်နှင့်ယှဉ်သော စိတ်ရှိသော၊သူ။ သတိ သူရဘာဝဗြဟ္မစရိယယောဂျတာဒိဂုဏဝသေန ဥပစိတမာနသာ ဥက္ကဋ္ဌဂုဏစိတ္တာ၊ ကေ ပန တေ? ဇမ္ဗုဒီပဝါသ်နော သတ္တဝိသေသာ။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၁၆။ သာရတ္ထ၊၂။၁၉။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၀။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၄၇။

ဥက္ကဋ္ဌဂုဏယောဂ (ပု) [ဥက္ကဋ္ဌ+ဂုဏ+ယောဂ] မြင့်မြတ်သောဂုဏ်နှင့် ယှဉ်ခြင်း။ သာ နဂရီ ဥက္ကဋ္ဌဂုဏယောဂတော ဥက္ကဋ္ဌာတိ နာမံ လဘီ (လဘတီ)တိ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၄၃။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၉၂။ (–ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၈၉။သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၂။၂၁၁။)

http://www.dhammadownload.com

ဥက္ကဋ္ဌဂေါတ္တ (နာ) [ဥက္ကဋ္ဌ+ဂေါတ္တ] မြင့်မြတ်သောအနွယ်။ ဂေါတ္တေန ဝါတိ ဂေါတမ-ဂေါတ္တာဒိနာ ဥက္ကဋ္ဌဂေါတ္တေန ဝါ။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။၁၈၃၊၂၈၁။ အနုဋ္ဌီ၊၁။၁၈၅။

ဥက္ကဋ္ဌဂ္ဂဟဏ (နာ) [ဥက္ကဋ္ဌ+ဂဟဏ] မြင့်မြတ်သောပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုယူခြင်း။ ဥက္ကဋ္ဌဂ္ဂဟဏေန အနုက္ကဋ္ဌာနံ ဂဟဏသ်ဒ္ဓိတော အဋ္ဌကထာယံ ဥက္ကဋ္ဌောဝ ဝုတ္တော။ ဝဇိရ။၈၃။ ကခ်၊ဋ္ဌီ။ ၂၂။

ဥက္ကဋ္ဌဂ္ဂဟဏာဓိပ္ပါယ (ပု) [ဥက္ကဋ္ဌဂ္ဂဟဏ+အဓိပ္ပါယ] မြတ်သောပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို–ယူခြင်း၌–ယူလိုသော–အလိုဆန္ဒ။ ဥက္ကဋ္ဌဂ္ဂဟဏာဓိပ္ပါ-ယေ သတိ "သိက္ခာတိ တိသော သိက္ခာ"တိ တ္တေကမေဝ ဝတ္တဗ္ဗံ။ ဝဇိရ။၈၂။ ကခ်၊ဋ္ဌီ။ ၂၁။

ဥက္ကဋ္ဌစာရိတာ (ထီ) [ဥက္ကဋ္ဌ+စာရီ+တာ] မြင့်မြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်တတ်သူ၏အဖြစ်။

ဥက္ကဋ္ဌစာရိတာဒဿန (နာ) [ဥက္ကဋ္ဌစာရိတာ+ဒဿန] မြင့်မြတ်သောအကျင့်ကိုကျင့်တတ်သူ၏ အဖြစ်ကိုပြသောစကား။ အဘိဟဋ္ဌံ နသာဒိယာမီတိ ဘိက္ခာပရိယေသနေ ဥက္ကဋ္ဌ-စာရိတာဒဿနံ။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၅။

ဥက္ကဋ္ဌတမ (တိ) [ဥက္ကဋ္ဌ+တမ] အထူးသဖြင့်–သာ၍–မြင့်မြတ်သော၊ အမြတ်ဆုံးဖြစ်သော။ လောကိယသေက္ခာသေက္ခပစ္စေကဗုဒ္ဓဣသိဟိ ဥတ္တမော ဥက္ကဋ္ဌတမော၊ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၉၅။ (–မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၁၂)။

ဥက္ကဋ္ဌတရ (တိ) [ဥက္ကဋ္ဌ+တရ] အထူးသဖြင့်–သာ၍–မြင့်မြတ်သော၊ အမြတ်ဆုံးဖြစ်သော။ တေန အယမေဝေတ္ထ ကာယေန ဝသဝတ္တနပါဋိဟာရိယေသု ဥက္ကဋ္ဌတရန္တိ ဒီပေတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၄။

ဥက္ကဋ္ဌဒေသနာ (ထီ) [ဥက္ကဋ္ဌာ+ဒေသနာ] မြတ်သော – ဒေသနာ – ဟောကြားအပ်သော တရားတော်။ ဥက္ကဋ္ဌဒေသနာ စေသာ။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၃။၁၀၈။

ဥက္ကဋ္ဌနယ (ပု) [ဥက္ကဋ္ဌ+နယ] ဥက္ကဋ္ဌနည်း၊ အမြတ်ဆုံး – အလွန်ကဲဆုံး – ကို ညွှန်ပြသောနည်း။ သီလသမ္ပန္နောတိ တ္ထေ ဒုသီ-လဿ ဝစနံ အပ္ပမာဏံ၊ ဘိက္ခုနီဟိ ဘိက္ခုမြို အနိဿရာ၊ တသ္မာ ဥက္ကဋ္ဌနယေ ဝိဓိ သန္ဓာ-ယ ထေရေန ဝုတ္တံ။ ဝဇိရ။၁၉၈။ အယံ ပန ဥက္ကဋ္ဌနယော ပရိစိတာရမ္မဏံ သန္ဓာယ ဝုတ္တော။ အနုဋ္ဌီ၊၁။၂၀၀။

ဥက္ကဋ္ဌနာမက (တိ) [ဥက္ကဋ္ဌ+နာမက] ဥက္ကဋ္ဌ (ဥက္ကဋ္ဌာ ?) အမည်ရှိသော။ ဥက္ကဋ္ဌနာမ-ကေ (ဥက္ကဋ္ဌာနာမကေ ?) နဂရေ ဝသတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၁၈။ ဥက္ကဋ္ဌာနှင့် ယှဉ်ကြည့်။

ဥက္ကဋ္ဌနိဒ္ဒေသ (ပု) [ဥက္ကဋ္ဌ+နိဒ္ဒေသ] အမြတ်–အသာလွန်–ဆုံးကို ညွှန်ပြခြင်း။ တဒေဝ ဟိ သန္ဓာယ ဘဂဝတာပိ ပိဋ္ဌသဃ်ာဋ္ဌသ သမန္တာ ဟတ္ထပါသာတိ အယံ ဥက္ကဋ္ဌ-နိဒ္ဒေသော ကတော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၉။ ဥက္ကဋ္ဌနိဒ္ဒေသတော ပနိဓ အဋ္ဌဂိကောတိ ဝုတ္တော။မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၂။ဥက္ကဋ္ဌနိဒ္ဒေသော စေသ၊ အရူပေ ပန ဝိနာပိ ဧကဝတ္ထုကဘာဝံ သမ္ပယောဂေါ လဗ္ဘတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၂။ (–ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၁၆၉။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။၁၂၃။ သာ-ရတ္ထ၊၁။၄၀၈။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၆၁၊၁၇၇။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။ ၁၁၅၊၁၆၂။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၀၃။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၉၃၊ ၃၀၆၊၄၅၈။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၂၄။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။၂၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၅၄။)

ဥက္ကဋ္ဌနီဝရဏ (နာ)[ဥက္ကဋ္ဌ+နိဝရဏ]လွန်ကဲသော နီဝရဏ။ ကာမစ္ဆန္ဒဿ အနာဂါမိမဂ္ဂေန ပဟာနံ ဥက္ကဋ္ဌနီဝရဏဝသေန ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိ-တဗ္ဗံ။ မူလဋ္ဌီ၊၁။၁၇၅။ (–အနုဋ္ဌီ၊၁။၁၈၈။)

http://www.dhammadownload.com

ဥက္ကဋ္ဌနေသဇ္ဇိက (တိ) [ဥက္ကဋ္ဌ+နေသဇ္ဇိက] အမြတ်စား – အထက်တန်းစား – ဖြစ်သော နေသဇ္ဇိကမည်သော ဓုတင်ဆောက်တည်သော ရဟန်း၊ (မအိပ်စက် မလျောင်းပဲ ထိုင်ခြင်း ဣရိယာပုထ်ဖြင့်သာ နေခြင်း ကျင့်ဝတ်ရှိသောရဟန်း)။ ဥက္ကဋ္ဌနေသဇ္ဇိကော ပနေသ ဥက္ကဋ္ဌာရညကော စ။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၃၉။

ဥက္ကဋ္ဌပံသုကူလ (နဲ) [ဥက္ကဋ္ဌ+ပံသုကူလ] မြတ်သော ပံသုကူသက်နဲး။ ဥက္ကဋ္ဌပံသုကူလံ ဝတ ဣဒန္တိ အာဒါယ ပက္ကာမိ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၈၇။

ဥက္ကဋ္ဌပံသုကူလိက (တိ) [ဥက္ကဋ္ဌ+ပံသုကူလိက] အမြတ်စား–အထက်တန်းစား–ဖြစ်သော – ပံသုကူလိကမည်သော ဓုတင် ဆောက်တည်သော ရဟန်း – ပံသုကူသက်နဲး ဝတ်ရုံလေ့ရှိသောရဟန်း၊ (ဒါယကာတို့ လှူသော သက်နဲးကို မဝတ်ရုံပဲ သုသာန်, လမ်းဈေးစသည်တို့၌ စွန့်ပစ်ထားသော အဝတ်သက်နဲးကိုသာ ဝတ်ရုံလေ့ရှိသော ရဟန်း)။ ဥက္ကဋ္ဌပံသုကူလိကဿ တေစီဝရိကတာ သုကရာ။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၂၈၆။

ဥက္ကဋ္ဌပဋိပဒါ (ထီ) [ဥက္ကဋ္ဌာ+ပဋိပဒါ] မြင့်မြတ်သောအကျင့်။ ဟိမဝန္တံ ပဝိသိတ္ဝာ အရဟတ္တံ ပတ္ဝာ ဥက္ကဋ္ဌပဋိပဒံ ပဋိပန္နော။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၅။

ဥက္ကဋ္ဌပတ္တ (ပု) [ဥက္ကဋ္ဌ+ပတ္တ] အကြီးစား သပိတ်။ (မဂဓတိုင်း သုံးကွမ်းစားဖြင့် ဆန်နှစ်ကွမ်းစား (=ဆန်တပြည်)ချက် ထမင်း, ထိုထမင်းအား လျော်သော ပဲဟင်းနှင့် ဟင်းလျာအားလုံး ဆန့်ဝင်သော သပိတ်။ ဝိ၊၁။၃၅၃။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၈၂။ ကခ်ါ။၁၇၈-ကြည့်။) ဥက္ကဋ္ဌပတ္တဿာပိ မဇ္ဈိမပတ္တဿ ဝါ ဩမကပ္ပမာဏတော ဗဟိ ဆိဒ္ဒံ အဓိဋ္ဌာနံ နဘိန္ဒေယျ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၂၉။

ဥက္ကဋ္ဌပရိစ္ဆေဒ (ပု) [ဥက္ကဋ္ဌ+ပရိစ္ဆေဒ] အမြတ်ဆုံး – အသာလွန်ဆုံး – ကို ပိုင်းခြားခြင်း၊ အလွန်ဆုံးဖြစ်သော အပိုင်းအခြား။ ဥက္ကဋ္ဌပရိစ္ဆေဒဝသေန သေသသတ္တလောကဿ သစ္ဆိကတဘာဝံ ပကာသေန္တော သဒေဝမနုဿန္တိ အဗ္ဘုဂ္ဂတော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၈။ တဿ ပမာဏံ ဥက္ကဋ္ဌပရိစ္ဆေဒေန သုဂတစီဝရတော ဦနကံ ဝဋ္ဌတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၂၆။ (–ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၅၀။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၄၅၊၆၀။ ကခ်ါ။၁၅၃။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅၇။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆၃။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၃၄၈။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၅။ ဝဇိရ။ ၈၂၊၂၆၄။ သာရတ္ထ၊၁။၃၂၃။ သာရတ္ထ၊၂။၄၁၃။ ကခ်ါ၊ဋ္ဌီ။၈၁၊၃၀၆။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၃၆။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၄၉။ မူလဋ္ဌီ၊၃။၁၉၆။ အနုဋ္ဌီ၊၃။၂၆၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၆၆။)

ဥက္ကဋ္ဌပါရမိပ္ပတ္တိ (ထီ) [ဥက္ကဋ္ဌ+ပါရမီ+ပတ္တိ] လွန်ကဲသော–ပါရမီ–အထွတ်အထိပ်အဆင့်–သို့ ရောက်ခြင်း။ ပညာယ သမာဓိသို့ဥ ဥက္ကဋ္ဌပါရမိပ္ပတ္တိယာ သဝိသေသံ သဗ္ဗဂုဏေဟိ အဂ္ဂဘာဝေ ဌိတာ။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၃၃။

ဥက္ကဋ္ဌပိဏ္ဍပါတဓုတင် (နဲ) [ဥက္ကဋ္ဌ+ပိဏ္ဍပါတဓုတင်] အမြတ်စား–အထက်တန်းစား–ဖြစ်သော ပိဏ္ဍပါတ်ဓုတင် (ကျောင်းသို့လာရောက်လှူဒါန်းသော ဆွမ်းစသော လာဘ်လာဘ အပိုအမိုကို အလှူမခံပဲ ဆွမ်းခံကျင့်ဝတ်ကို ဆောက်တည်လျက် ကိလေသာတဏှာကို ဖျက်ဆီးသောရဟန်း၏အကြောင်းအင်္ဂါ ကုသိုလ်စေတနာ)။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ဥက္ကဋ္ဌပိဏ္ဍပါတိက (တိ) [ဥက္ကဋ္ဌ+ပိဏ္ဍပါတိက] အမြတ်စား– အထက်တန်းစား – ဖြစ်သော ပိဏ္ဍပါတ်ဓုတင် ဆောက်တည်သော ရဟန်း (ကျောင်းသို့လာရောက်လှူဒါန်းသော ဆွမ်းစသော လာဘ်လာဘအပိုအမိုကို အလှူမခံပဲ ဆွမ်းခံ ကျင့်ဝတ်ကို ဆောက်တည်သော ရဟန်း)။ သော ဥက္ကဋ္ဌပိဏ္ဍပါတိကဿ အနု-

http://www.dhammadownload.com

လောမေတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၆၅။ ဥက္ကဋ္ဌပိဏ္ဍပါတိ-
ကတ္တာ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၃) တိ သေသဓုတင်-
ပရိဝါရိတေန ဥက္ကဋ္ဌပိဏ္ဍပါတဓုတင်ေန သမ-
နွာဂတတ္တာ။ သာရတ္ထ၊၂။၇။ (–သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊
၂။၂၁၃။ ဝိမတိ၊၁။၁၀၀။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃၊၁၄၂၊၂၈၆။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁၊၉၅။)

ဥက္ကဋ္ဌပိဏ္ဍပါတိကဓုတင်း (နာ) [ဥက္ကဋ္ဌပိဏ္ဍပါတိက
+ ဓုတင်း] အထက်တန်းစားဖြစ်သော
ပိဏ္ဍပါတ်ဓုတင်ဆောက်တည်သော ရဟန်း၏
အကြောင်းအင်္ဂါကုသိုလ်စေတနာ၊ (ကျောင်း
သို့ လာဆောက်လှူဒါန်းသော ဆွမ်းစသော
လာဘ်လာဘအပိုအမိုကို အလှူမခံပဲ ဆွမ်း
ခံကျင့်ဝတ်ကိုဆောက်တည်လျက် ကိလေသာ
တဏှာကို ဖျက်ဆီးသောရဟန်း၏အကြောင်း
ဂုဏ်အင်္ဂါ ကုသိုလ်စေတနာ)။ ဥက္ကဋ္ဌပိဏ္ဍပါ-
တိကဓုတင်ေန သမနွာဂတတ္တာ။ ဝိမတိ၊၁။
၁၀၀။

ဥက္ကဋ္ဌပမာဏ(နာ) [ဥက္ကဋ္ဌ+ပမာဏ] အလွန်ဆုံး–
အကြီးဆုံး–ဖြစ်သောအတိုင်းအတာပမာဏ။
တိစီဝရဿာပိ သုဂတစီဝရပမာဏဘော ဦန-
ကတ္တံ ဥက္ကဋ္ဌပမာဏမေဝ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၂၈။
(–ဝိမတိ၊၁။၂၇၅။)

ဥက္ကဋ္ဌမနုဿ (ပု) [ဥက္ကဋ္ဌ+မနုဿ] မြင့်မြတ်
သောလူ။ ပကတိမနုဿေဟိ ဥတ္တရိတရာနံ
မနုဿာနံ၊ ဥက္ကဋ္ဌမနုဿာနန္တိ အတ္ထော။
ကခ်၊ဋ္ဌီ။၂၁၉။ (–အံ၊ဋ္ဌ၊၃၊၃၁၄။)

ဥက္ကဋ္ဌရုက္ခမူလိက (တိ) [ဥက္ကဋ္ဌ+ရုက္ခမူလိက]
အထက်တန်းစား ဖြစ်သော –ရုက္ခမူဓုတင်
ဆောက်တည်သောရဟန်း –အမိုးကျောင်း၌
မနေပဲ သစ်ပင်ရင်း၌ ၊ ဝနေခြင်း ကျင့်ဝတ်
ရှိသောရဟန်း။ ဥက္ကဋ္ဌ အဗ္ဘောကာသိက–
ကြည့်။

ဥက္ကဋ္ဌဝါသိက (တိ) [ဥက္ကဋ္ဌ+ဝါသိက] ဥက္က-
ဋ္ဌ(ဥက္ကဋ္ဌာ?)မည်သော မြို့၌နေသော၊ဥက္ကဋ္ဌာ
မြို့သားဖြစ်သော၊သူ။ ပေါက္ခရသာတီ ဥက္ကဋ္ဌ-
ဝါသိကော (ဥက္ကဋ္ဌာဝါသိကော?) ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။
၃၃၁။

ဥက္ကဋ္ဌဝါသီ (တိ) [ဥက္ကဋ္ဌာ+ဝါသီ] အထက်
ပုဒ်နှင့်အနက်ဘူ။ ဥက္ကဋ္ဌဝါသိနော စ (ဥက္က-
ဋ္ဌာဝါသိနော စ?) ဣစ္ဆာနင်္ဂလဝါသိနော စ
သန္ဓိပတိ သု။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၂၁၆။

ဥက္ကဋ္ဌဝုတ္တိ (တိ) [ဥက္ကဋ္ဌာ+ဝုတ္တိ] မြင့်မြတ်
သော အသက်မွေးမှုရှိသော၊သူ။ ဧတေသံ
မယာ ဥက္ကဋ္ဌဝုတ္တိနာ ဘဝိတုံ ဝဋ္ဌတိ။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။
၇၁။

ဥက္ကဋ္ဌသပဒါနစာရိက (တိ) [ဥက္ကဋ္ဌ+သပဒါန
စာရိက] အမြတ်စား–အထက်တန်းစား–
ဖြစ်သော–သပဒါနစာရိကမည်သော ဓုတင်
ဆောင်ရဟန်း–ဆွမ်းခံအိမ်ကိုမကျော်ပဲ အိမ်
စဉ်အတိုင်း ဆွမ်းခံကျင့်ဝတ် ဆောက်တည်
သောရဟန်း။ ထေရော ပန ပကတိယာဥက္ကဋ္ဌ-
သပဒါနစာရိကော သွာတနာယ ဘိက္ခံ နာမ
နာဓိဝါသေတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၀၇။ (–ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။
၄၂၉။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၁၄၂။)

ဥက္ကဋ္ဌာ (ထီ) [(၁) ဥက္ကာ+ဌာ+က။ မူလ
ဝိဘုဇပုဒ်၌ ပါဏိနီ (၃၊၂၊၃) သုတ်ဖြင့်
ကပစ္စည်းသက်၍ ရုပ်ပြီးသက့်သို့ ဤဥက္ကဋ္ဌာပုဒ်
ကိုလည်း မူလဝိဘုဇာဒိဂိုဏ်း၌ ထည့်သွင်း၍
ထိုသုတ်ဖြင့်ပင် ကပစ္စည်းသက်၍ ရုပ်ပြီး၏။
(၂) ဥက္ကာ+ဌိတာ။ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ကွာမှ
အာကို ရဿပြု၊ဌိတာကို ဌာပြု၍ ပြီး၏။ (၃)
ဥက္ကဋ္ဌ+အ+အာ။ (၄) ဥက္ကာ+ဓာ+ကို။
ကွာ၌ ရဿပြု၊ဓကို ဌပြု၍၊ ဋ္ဌ ဒေ့ဘော်လာ၍
ရုပ်ပြီး၏] ဥက္ကဋ္ဌာမည်သောမြို့။ (ဣတ္တိလိင်၏
အစွမ်းဖြင့်ခေါ် ဝေါ်ခြင်းဖြစ်သည်။သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊
၂။၂၁၁။) (က) မီးရှူးမီးတိုင်များ ထွန်းလင်း
တောက်ပနေစဉ် တည်ထောင်အပ်သော မြို့။
(ခ)ကောင်းမြတ်သောဂုဏ်ရှိသောမြို့(တည်ရာ
မြေ,လူ,အဆောက်အဦတို့ကောင်းမွန်မြင့်မြတ်
ခြင်းတည်းဟူသော ဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံသောမြို့။)

http://www.dhammadownload.com

ဥက္ကဋ္ဌာရညက (တိ) [ဥက္ကဋ္ဌ + အာရညက] အမြတ်စားဖြစ်သော – အာရညကင် ဓုတင် ဆောက်ဘည်သော – တောအရပ်၌ နေလေ့ရှိသော – ရဟန်း၊ ဥက္ကဋ္ဌနေသင့်ကြည့်။

ဥက္ကဋ္ဌုက္ကဋ္ဌ (တိ) [ဥက္ကဋ္ဌ + ဥက္ကဋ္ဌ] (၁) မြင့်မြတ်ကြ မြင့်မြက်ကြသော၊ မြင့်မြက်သည်ထက် မြင့်မြတ်သော။ (၂) ကြီးသည်ထက်ကြီးသော၊ အကြီးဆုံး ဖြစ်သော။ (၁) ဧဝံ ဥက္ကဋ္ဌုက္ကဋ္ဌာနံ သစ္ဆိကဘာဘာဝံ ပကာသေတ္ဝာ။ ဝိဘ၁၊၁၉၈။ ဒီဃ၁၊၁၅၇။ မဇ္ဈ၂။ ၁၀၆။ တသ္မိံ ဇာသ္မိံ သတ္ထုနိကာယေ ဥက္ကဋ္ဌုက္ကဋ္ဌာ ဟောတိ။ သီဒ္ဓိ၊သစ်၁။၂၀၀။ (၂) သစေ တံ ရာဇိံ နာ သမ္ဘာပုဏာတိ၊ အန္တောဂတဓမ်ဝ ဟောတိ၊ အယံ ဥက္ကဋ္ဌုက္ကဋ္ဌော နာမ ပဒတ္ထော။ဝိဘ၂။၂။၂၀၂။ဝါသင်္ဂဟ။ ၃၇။ကခ်ီ။၁၇။ဥက္ကဋ္ဌုက္ကဋ္ဌာတိ ဥက္ကဋ္ဌော ဥက္ကဋ္ဌော။ ကခ်ီ။ဋီ။၃၂၆။

ဥက္ကဋ္ဌကပုဂ္ဂလဘာဝ (ပု) [ဥက္ကဋ္ဌ + ကပုဂ္ဂလ + ဘာဝ] မြတ်သော – မြတ်သောပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင် – တဦးတည်းသောပုဂ္ဂိုလ်၏အဖြစ်။ ဥက္ကဋ္ဌကပုဂ္ဂလဘာဝတော ပဇာပတိသို့ ဝိယ ဗြဟ္မုနိ မညနာ ဝတ္တတိ။ မဇ္ဈ၁။၁၄၄။

ဥက္ကဋ္ဌောမက (တိ) [ဥက္ကဋ္ဌ + ဩမက] ဥက္ကဋ္ဌသပိတ် – အကြီးစားသပိတ် – အောက်ငယ်သော။ သစေ တံ ရာဇိံ အတိက္ကမ္မ ထူပီကတံ တိဋ္ဌတိ၊ အယံ ဥက္ကဋ္ဌောမကော နာမ ပဒတ္ထော။ ဝိဘ၁၊၂။၂၀၂။ဝါသင်္ဂဟ။ ၃၇။ကခ်ီ။၁၇။

ဥက္ကစုတိ(ကြို) [ဥ+ကစု+အ+တိ] (၁)အထက်သို့ ဆွဲငင်၏၊ (က) တိုးပွါးစေ၏၊ဝါခေါင်လကို ဝါခေါင်လ မပြုလုပ်ဘဲ နောက်ထပ် ဝါဆိုလတွင်ပြုလုပ်၏၊ ပါထပ်၏။ (ခ) ရှေ့ဆိုင်း၏။ (၂) ဆွဲငင်၏။ ပေးလှူခြင်းကိစ္စ၌ ကန့်ကွက်ဟန့်တား၏။ (၁) (က) ရာဇာနော တတိယော တတိယော ဝဿော ဝဿံ ဥက္ကစ္ဆိန္တိ။ဝိဘ၁၊၃။၁၃၆။ ဥက္ကစ္ဆိတုကာမ,

ဥက္ကဋ္ဌာ အစ္ဆာဝဿတိ။ ဒီဃ၁။၈၂။ ဥက္ကဋ္ဌာယံ ဝ်ဟာရတိ။မဇ္ဈ၁။၁။ တသ္မာ ကိရ နုဝရဿ ဇေတ္ထုံ ဥက္ကာ ဌပေတ္ဝာ ဥက္ကာသု ဇလမာနာသု အဂ္ဂဟေသုံ၊ တသ္မာ တံ ဥက္ကဋ္ဌန္တိ (ဥက္ကဋ္ဌာတိ?) ဝုစ္စတိ။ သြက္ကဋ္ဌိပိ ပါဌော၊ သောယေဝတ္ထော။ ဒီဃ၁၊၂၁၅။ ဥက္ကာသု ဌိတာတိ (ဌာတိ) ဥက္ကဋ္ဌာ၊ ဥက္ကာသု ဝံဇ္ဈောတယန္တီသု ဌိတာ ပတိဋ္ဌိတာတိ မူလဋီကာဒီဟက္ခေပေန သဒ္ဒသိဒ္ဓိ ဂေဒိဘဗ္ဘာ၊နိရုတ္တိနယေန ဝါ ဥက္ကာသု ဌိတာသု ဌိတာ အာသီတိ ဥက္ကဋ္ဌာ။ အပရေ ပန ဘဏန္တိ "ဘူမိဘာဂသမ္ဘဿိယာ, ဥပကရဏသမ္ဘဿိယာ,မနုဿသမ္ဘဿိယာ စ တံ နဂရံ ဥက္ကဋ္ဌဂုဏယောဂတော ဥက္ကဋ္ဌာတိနာမံ လဘီ"တိ။ ဒီဃ၂။၂၀၉။ မဇ္ဈ၁။၄၃။အံ၁၊၂။၂၉၁။ ဥက္ကံ စာရယတိ ဇေဿ မာပိတကာလေဘိ ဥက္ကဋ္ဌာ။ ဝဇ္ဇီကာဇော။ ဓာန်၊၃။ ၂၁၁။ (–ဒီဃ၁။၁၁၃။ မဇ္ဈ၁။ ၁၂၁။ မ၊ ၃၊ ၂။ ၁၃၃။ မဇ္ဈ၁။ ၂၉၄၊၃၁၄။ အံ၁၊ ၂။ ၂၉၇။ ဣတိဝုတ်၊ ၁၀၂။ ဝိမာန၊၁၃။ ၂၁–၃၁။ ဇာ၁၊ ၂။ ၂၃၆။ သီဒ္ဓိ၊သစ်၊ ၂။ ၂၁၀။)

ဥက္ကဋ္ဌာဇေလက (ပု) [ဥက္ကဋ္ဌ + အဇေလက] အဆက်ဘန်းစား ဖြစ်သော – အဇေလက – အဝတ်မဝတ်သော ပရိဗိုဇ်ဘက္ကတွန်း။ ဥက္ကဋ္ဌာဇေလကော တတော နံ ပဋိဂ္ဂဏှာတိ။ အံ၁၊ ၂။၂၄၆။

ဥက္ကဋ္ဌာနုက္ကဋ္ဌဝိဘာဂ (ပု) [ဥက္ကဋ္ဌ + အနုက္ကဋ္ဌ + ဝိဘာဂ] အမြတ်စား, အယုတ်စားအားဖြင့် ခဲခြားဝေဘန်ခြင်း။ တသ္မာ စ ဥက္ကဋ္ဌာနုက္ကဋ္ဌဝိဘာဂံ ဒသ္သေတုံ "ဘိက္ခုဒတ္တိယေ၁" တိ-အာဒိ ဝုတ္တံ။ ဝ်သုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၉၂။

ဥက္ကဋ္ဌာဘိမုခ (တိ) [ဥက္ကဋ္ဌာ + အဘိမုခ] ဥက္ကဋ္ဌာမည်သောမြို့သို့ ရှေ့ရှုတည့်တည့်မျက်နှာလှည့်နေသူ။ သေဘဗျတော ဥက္ကဋ္ဌာဘိမုခေါ ဂစ္ဆန္တော ...ဥပသင်္ကမိတ္ဝာ အဋ္ဌာသိ။ ဝိမာန၊ ၁၂။ ၂၁၃။

http://www.dhammadownload.com

အာရုယ္ဟတိတိ အတ္ထော၊ ဝဿာနဿ ပဌမ-
မာသံ ဥက္ကစ္ဆိတ္ဝာ ဂိမ္ဟာနံ ပစ္ဆိမမာသမေဝ
ကာရာန္တိတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ကခ်ါ၊ဋီ။၃၃၄။
ပရိယိဋ္ဌာယ ဝဿိကသာဋိကာယ ဝဿံ
ဥက္ကစ္ဆိယ္ဟတိ။ ဝိ၊ဝ။၃၆၆။ (–ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉၉။)

ဥက္ကဇ္ဇုက (ပု) [ဥ+ကဇ္ဇုက] ဥက္ကဇ္ဇုကမည်သော၊
ခွေးထောက်၊ (ခွေး၏) ခန္ဓာကိုယ်မှ ပေါ်ထွက်
သော ဆူးရှိသော ထောက်၊ ခွေးဝဲစားနှာ။
သော ခေါ ဘိက္ခဝေ ဇရသိင်္ဂါလော
ဥက္ကဇ္ဇကေန (ဥက္ကဇ္ဇုကေန–သီ။ ဥက္ကဇ္ဇ-
ကေန–သျာ၊ကံ၊ဣ) နာမ ထောဂဗာတေန
ဖုဋ္ဌော။ သံ၊ဝ။၄၂၀။ ဥက္ကဇ္ဇုကေန နာမာ-
တိ ဝေနာမကေန ထောဂေန။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉၂။
သရီရဿ ဥဂ္ဂတကာဇ္ဇုကတ္တာ ဥက္ကဇ္ဇုကေန
နာမ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၅။

ဥက္ကဇ္ဇတိ (ကြိ) [ဥ+ကဋ္ဌ (ကဋ္ဌိ)+အ+
တိ] ပျင်းရိ၏၊ ငြီးငွေ့၏၊ မပျော်မွေ့။
ထာဂာ တာယ တာယ သမ္ဗတ္တိယာ ရမတိ....
နာ ဥက္ကဇ္ဇတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၀။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။
၁၇၉။ သခ်ိရဂဗတ နိဗ္ဗိန္ဒတိ ဥက္ကဇ္ဇတိ
နာဘိရမတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၀၇။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။
၂၁။ ဥက္ကဇ္ဇတိ (မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀။ သာရတ္ထ၊
ဋီ။၁၀၉)တိ နာဘိရမတိ။ မ၊ဋီ၊၂။၉၅။ (–
အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၉၅။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၀၁။ ဒီ၊ဋီ၊၃။
၂၀၃။ အံ၊ဋီ၊၁။၂၂၃။ အံ၊ဋီ၊၃။၁၄၄။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၄၅၁။) ဥက္ကဇ္ဇောတိ—အံ၊ဋီ၊၂။
၃၃၂။ ဥက္ကဇ္ဇာနီ—ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆၈။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။
၃၉။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၄၄။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၇။ မ၊ဋီ၊၂။
၁၀၇။ ဥက္ကဇ္ဇာသိ—ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁၄။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊
၇။၁၇။ ဥက္ကဇ္ဇာမိ—အပ၊၂။၁၁၇။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊
၂။၆၂၊ ၂၆၆-၉။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၁။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅၊
၃၁၁။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၁၇။ ဥက္ကဇ္ဇာန္တ၊—ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။
၂၆၇။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆၈။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၇။ ဒီ၊ဋီ၊
၂။၂၃၃။ သံ၊ဋီ၊၁။၁၁၀။ အံ၊ဋီ၊၃။၂၄၂။
ဥက္ကဇ္ဇာထ—အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၆၆။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၂၅၁။
ဥက္ကဇ္ဇေယျ—သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၀။ သံ၊ဋီ၊၂။၁၀၅။

ဥက္ကဆိယတိ – တိုလည်း ကြည့်။ (ခ)
ပစ္စုက္ကဆုန်တိ ဥက္ကဆုန်၊ ဘဏ္ဍနကာရကေဟိ
အနုဝါဒသေန အာဃာတုပ္ပတ္တိဝသေန ပရိစ္ဆ-
ဒနွာ ပဝါရဏံ ကာဋ္ဌပတ္ထံ ဇုတ္ထုပတ္ထန္တိ ဥဒ္ဒံ ကဆု-
န္တိတိ အာဒေသော။ ကခ်ါ၊ဋီ၊၁၃၄။ (၂) ပရိပုဏ္ဏ-
ဘာတ္တကုမ္ဘံ ဒဿာပေတွာ “ရာဇဓိတာယ ပုဉ်” စ္စာဒိ
ဝတ္ဝာ ယာယ ကာယစိ ဒေန္တာနံ ယာဝ နု
ဥက္ကဆုန်၊ နု တာဝ ဘတ္တံ ခီယတိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊
၁။၁၉၂။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၁။ အပ၊ဋ္ဌ၊၂။
၂၄၇။ ယာဝ နု ဥက္ကဆုန်တိ ယာဝ ဒါနေ
နု ဥက္ကဆုန်၊ ဒါတုကာမာဝ ဟောန်တိ အဓိပ္ပါ-
ယော၊ အံ၊ဋီ၊၁။၁၆၇။

ဥက္ကဆိတ (တိ) [ဥ+ကဆု+တ] အဆက်သို့
ဆွဲငင်အပ်သော။ ဝဿေ ဥက္ကဆိ၊တ ဆမာ-
သာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၁၇။

ဥက္ကဆိတုကာမ (တိ) [ဥက္ကဆိတုံ+ကာမ]
အဆက်သို့ ဆွဲငင်ခြင်းငှါ အလိုရှိသော
(ဝါခေါင်လကို ဝါခေါင်လ မပြုလုပ်ဩးပဲ
နောက်ထပ် ပါဆိုလာလ ပြုလုပ်ခြင်း–ဒါထပ်
ခြင်း–ငှါ အလိုရှိသော)။ ဗိမိသာရော
ဝဿံ ဥက္ကဆိတုကာမော။ ဝိ၊ဝ။၁၉၃။ ဝဿ-
နာမကံ ပဌမမာသံ ဥက္ကဆိတုကာမော၊
သာဝဏ္ဏမာသံ အကတ္ဝာ ပုန အာသဋ္ဌိမာ-
သမေဝ ကတ္တု၊ကာမောတိ အတ္ထော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊
၃။၃၄၉။

ဥက္ကဆိတ္ဝာ (ကြိ၊ဝိ) [ဥ+ကဆု+တ္ဝာ] (က)
အဆက်သို့ ဆွဲငင်၍။ (ခ) ရှေ့ဆိုင်း၍။
(က) အောက်ပုဒ်ကြည့်။ (ခ) ပဝါရဏံ
ဥက္ကဆိတ္ဝာ။ ဝိမတိ၊၁။၉၆။

ဥက္ကဆိ (ဆိ) ယတိ=ဥက္ကဆိယ္ဟတိ (ကမ္မ၊ကြိ)
[ဥ+ကဆု+ယ+တေ] အထက်သို့– ဆွဲငင်–
မြှင့်ဘင်–အပ်၏၊ တိုးပွါး လာစေအပ်၏
(ဝါဆိုလဆန်းလ– ဝါထပ်မှု - ပြုလုပ်အပ်၏)
ဝဿံ ဥက္ကဆိယတိ။ ကခ်ါ၊၁၀၃။ ဝဿံ ဥက္က-
ဆိယတိတိ သံဝစ္ဆရံ ဥဒ္ဓံ ကဆိယတိ ဥဆိယတိ၊

http://www.dhammadownload.com

ယာတိ ဥက္ကဋ္ဌာနိယံ။ သံ၊ဌာ၊။ဘု၁။ဥက္ကဋ္ဌာနိယာတိ ဥက္ကဋ္ဌာဝဟာ။ သံ၊ဌိ၊ဝ။၂၁၉။

ဥက္ကဋ္ဌာန (တိ) [ဥ+ကဋ္ဌ (ကဋ္ဌိ)+အ+အန] ပျင်းရိ-ငြီးငွေ့-မဒပျော်ခမ္မ-သော၊သူ။ ဥက္ကဋ္ဌာန္တသာ (ဒီ၊ဌ၊။၂၄၀) တိ နိဗ္ဗိန္ဒန္တသဒ္ဒ ကတ္ထစိပိ အာသင္ဒန္တီသု။ ဒီ၊ဌိ၊။၂၀၀။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၀၀။ ပဋိသံ၊ဌ၊။၂၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဌိ၊၂။၄၅၁။)

ဥက္ကဋ္ဌာနီ } (ကြီ) ဥက္ကဋ္ဌာတိ-ကြည့်။
ဥက္ကဋ္ဌာန္တီ }

ဥက္ကဋ္ဌာမာန (တိ) [ဥ+ကဋ္ဌ (ကဋ္ဌိ)+အ+မာန] ပျင်းရိ-ငြီးငွေ့-မပျော်မွေ့-သော၊သူ။ ပန္တသေနာသနေသု အဓိကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဘာဝနာယ ဥက္ကဋ္ဌာမာနနာ ပဓာနံ ပဋ္ဌဝါ-သေတိ နာဝမ။ အဘိ၊ဌ၊။၄၃၅။

ဥက္ကဋ္ဌာဝဟ (တိ) [ဥက္ကဋ္ဌာ+ဝဟ+အ] ပျင်းရိ-ငြီးဆွေ့-မှုကိုဆောင်နိုင်သော။ ဥက္ကဋ္ဌာနိယ-ကြည့်။

ဥက္ကဋ္ဌာသီ (ကြီ) ဥက္ကဋ္ဌာတိ-ကြည့်။

ဥက္ကဏ္ဌာ (ထီ) [(၁) ဥ+ကဋ္ဌ (ကဋ္ဌိ)+အ။ (၂) ဥ+ကဏ္ဌာ။ (ဥတ္တဏ္ဌာ-သံ)] (၁) ဆင်းရဲငြိုငြင်စဖွယ်အသက်မွေးရခြင်း၊ ပျင်းရိငြီးငွေ့မပျော်မွေ့ခြင်း။ (တိ) (၂) (က) အသက်သို့မဟုတ်သောလည်ပင်းရှိသော၊ လည်တမဟုတ်မဟုတ်ဖြစ်နေသော (ပျင်းရိခြင်းသဘော)။ (ခ) အသက်သို့မဟုတ်သောသည်ပင်းရှိသော၊ လည်ဘမဟုတ်မဟုတ်ဖြစ်နေသော၊ပျင်းရိငြီးငွေ့မပျော်မွေ့မသော၊သူ။ (ခ) (၂) (က) (သာ) တဿ ဥက္ကဏ္ဌံ ဝိနာဒေတုံ အသက္ကောန္တီ။ မ၊ဌ၊။ဘု၁။ အဘိ၊ဌ၊။၂။၂၀၁။ အဓိကုသလေသု ဓမ္မေသု ဥက္ကဏ္ဌာ အနဘိရတိ။ ထေရ၊ဌ၊။၂၆၁။ ဥက္ကဏ္ဌာ (မ၊ဌ၊။၁၆၄) တိ ရိဥ္ဆနာ အနဘိရတိ အနုနုယောဂေါ။ မ၊ဋ္ဌီ၊။၂၆၃။ အရတိတိ ဥက္ကဏ္ဌာ။

အံ၊ဌိ၊။ဘု၅။ ဥက္ကဏ္ဌိ- ဓမ္မ၊ဌ၊။၂။၃၄၅။ သုတ္တနိ၊ဌ၊။ဘ၆၉။ ဥက္ကဏ္ဌိံ သု- ဒီ၊ဌ၊။၂။၂၆၁။ သံ၊ဌ၊။၆၇။ သုတ္တနိ၊ဌ၊။၂။၉၀။ ဥက္ကဏ္ဌိတ္ထ-ဝိ၊ဌ၊။၂၆၇။ မ၊ဌ၊။၅၂၉။ ဥက္ကဏ္ဌိံ-ဆေခိ၊ဌ။၃၄။ဥက္ကဏ္ဌိသတိ-ဒီ၊ဌ၊။၃။၃၁၁။ အဘိ၊ဌ၊။၂၃၉။ ဥက္ကဏ္ဌိသမိ-အံ၊ဌ၊။၃၆။ ဇာ၊ဌ၊။ဘု။

ဥက္ကဏ္ဌာထ (ကြဳ) ဥက္ကဏ္ဌာတိ-ကြည့်။

ဥက္ကဏ္ဌာန (နာ၊ထီ) [ဥ+ကဋ္ဌ (ကဋ္ဌိ)+ယု] ပျင်းရိ-ငြီးငွေ့-မပျော်မွေ့-ခြင်း။ ဗြာဟ္မဏာသဘတုန္နံ မာဃသာနံ အစ္စယေန အဟု ဒေဝ ဥက္ကဏ္ဌာနာ အာဟု ပခိဘာသနာ။ ဒီ၊၂။၁၉၃။ ဒီ၊ဌ၊။၂။၂၅၇။ ဒီ၊ဌိ၊၂။၂၂၇။ သံ၊ဌိ၊၂။၁၀၅။ ဥက္ကဏ္ဌိတ-လည်း ကြည့်။

ဥက္ကဏ္ဌာနဆ (ပု) [ဥက္ကဏ္ဌာန+အဆ] ပျင်းရိ-ငြီးငွေ့-မပျော်မွေ့-ခြင်းအာကျိုး။ ထုဇနဿ ဘဝေသံ ဥက္ကဏ္ဌာနဆံ သာသနံ ပေသေသုံ။ မ၊ဌ၊။၂၄၂။ နိဗ္ဗိဒါသာတိ ဝန္ဒေ ဥက္ကဏ္ဌာနဘ္ဍာယ။ အံ၊ဌ၊။ဘ၉၀။ (-အံ၊ဌ၊၂။၁၀။)

ဥက္ကဏ္ဌာနဗဟုလ (တိ) [ဥက္ကဏ္ဌာန+ဗဟုလ] များစွာ-ပျင်းရိ-ငြီးငွေ့-မပျော်မွေ့-ခြင်းရှိသော၊သူ။ ဣဓေကစ္စော သဗ္ဗသခ်ိဓေသု ဥဗ္ဗေဂဗဟုလော ဧကာတိ ဥဘ္ဘာသဗဟုလော ဥက္ကဏ္ဌာနဗဟုလော။ ပဋိသံ။၁၀၁။ ဒီ၊ဌ၊။ဘဘ။ မ၊ဌ၊၄။၅၀။ သံ၊ဌ၊။ဘဘ၁။ မဟာနိ၊ဌ။၂၀၂။ (-ပဋိသံ၊ဌ၊။၂။၂၆၁။ ဒီ၊ဌိ၊၁။ဘဝ၆။ မ၊ဌိ၊၁။၂၇၄။ သံ၊ဌိ၊ဘ။ဘ၆၄။ သံ၊ဌိ၊။၂။၂၁၁။ အံ၊ဌိ၊ဘ။၂၀၇။ အံ၊ဌိ၊၁။ဘ၉၁။)

ဥက္ကဏ္ဌာနာကာရ (ပု) [ဥက္ကဏ္ဌာန+အာကာရ] ပျင်းရိ-ငြီးငွေ့-မပျော်မွေ့-ခြင်းဟူသော အခြင်းအရာ။ ဥက္ကဏ္ဌိတာ-ကြည့်။

ဥက္ကဏ္ဌာနိယ (တိ) [ဥ+ကဋ္ဌ(ကဋ္ဌိ)+ဏေ+အနိယ] ပျင်းရိ-ငြီးငွေ့-စေနိုင်သော၊ ပျင်းရိ-ငြီးငွေ့-မှုကိုဖြစ်စေနိုင်သော။ နိဗ္ဗဇနီ-

http://www.dhammadownload.com

ဝိသုဒ္ဓိ၊ဦး၊ဝ။၆၁။ (-ပေတ၊၄။၁၃၆။ နေတ္တိ၊၄။၁၅၀။) (ခ) အနုဘိရတိယာ ဝင္ရေ နိဂုဒ္ဓ-ဂေါဂဏော ဝိယ ဂမနမဂ္ဂံ ဂဝေသန္တော ပဂ္ဂ-လော ဥက္ကဏ္ဌာ ဟောတိ။ ဝိမတိ၊ဝ။ ၃၃။ ဥက္ကဏ္ဌိတ-လည်း ကြည့်။

ဥက္ကဏ္ဌာပယတိ (ကာ၊ကြိ) [ဥ+ကဋ္ဌ(ကဋ္ဌိ)+ဏာပယ+တိ] ပျံဒဲးရိဒြီးဇွေဝေ၏။ မမ ပုတ္တော နှ ရမာပယိံသု၊ ဥက္ကဏ္ဌာပယိံသု။ ဇာ၊၄၂။၉၄။

ဥက္ကဏ္ဌာပိတ (တိ) [ဥ+ကဋ္ဌ+ဏာေ၊+တ] ပျင်းရိ-ကြီးဇွေ-မပျော်မွေ-စေအပ်သော-အောင်ပြုလုပ်ခံရသော၊သူ။ ကေန ပန တုံ့ ဥက္ကဏ္ဌာပိတော။ ဇာ၊၄၂။၂။၁၀၅။ (-ဝိ၊၄၂။၂။၁၅၂။)

ဥက္ကဏ္ဌာဘိဘူတ (တိ) [ဥက္ကဏ္ဌာ+အဘိဘူတ] ပျင်းရိ-ကြီးဇွေ-ခြင်းသည် လွှမ်းမိုးနှိပ်စက်ခံရသော၊သူ။ တေ ပန ထုဇကုမာထု နှ သံဝေ-ဂေန ပဗ္ဗဇိတတ္တာ ဥက္ကဏ္ဌာဘိဘူတာ။ ဆရ၊ ၄၂။ ၂၁၀။

ဥက္ကဏ္ဌာဝမိ
ဥက္ကဏ္ဌာမိ
ဥက္ကဏ္ဌာမိံ
ဥက္ကဏ္ဌာမိံသု } (ကြိ) ဥက္ကဏ္ဌာတိ ကြည့်။

ဥက္ကဏ္ဌိတ (တိ) [ဥက္ကဏ္ဌာ+ကဘာ] ဆင်းရဲငြိုငြင်စွာ အာသက်မွေးရခြင်းသို့ဆုတ်သော၊လည် တမော့မော့ ဖြစ်နေခြင်း - မပျော်မွေခြင်း -သို့ထောက်သော၊ ပျင်းရိငြီးဇွေ မပျော်မွေသော၊သူ။ ဣဓ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု ဥက္ကဏ္ဌိတော အနုဘိရတော သာမညာ စဝ်တုကာမော။ ဝိ၊ဝ။ ၂၉၉။ ဥက္ကဏ္ဌိတာတိ အနုဘိရတိယာ ဣမသ္မိံ သာသနေ ကိစ္ဆဇီဝိကပ္ပဒေတ္တာ။ အထ ဝါ အဇ္ဇယာမိ သေ့ယ မိ ဣတော ယာမိ ဇေတ္ထ ယာမိဘိ ဥဒ္ဓံ ကဏ္ဌံ ကတ္တာ ဝိဟရမာနော၊ ဝိက္ခိတ္တော အနေကဂ္ဂါတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

ဝိ၊၄၂။ ၂၁၀။ "ကဋ္ဌ ကိစ္ဆဇီဝနေ"တိ ဓာတ္ု-သု ပဒ္ဓိတတ္တာ ဝုတ္တံ "ကိစ္ဆဇီဝိကပ္ပတ္တော"တိ။ ဥက္ကဏ္ဌနဥ္ဒိ ဥက္ကဏ္ဌာ၊ တံ ဣတော ဂတော တိ ဥက္ကဏ္ဌိတော၊ကိစ္ဆဇီဝိကံ ပတ္တောတိ အတ္ထော။ ဥဒ္ဓံ ဂတော ကဏ္ဌော ဘေိဿာတိ ဥက္က-ဏ္ဌာ၊.... တံ ဥက္ကဏ္ဌံ။ အနုဘိရတိ ဣတော-တ်ပိ ဥက္ကဏ္ဌိတောဘိ အတ္ထံ ဒဿေန္တော အာဟ 'ဥဒ္ဓံ ကဏ္ဌံ ကဘ္ဘာ ဧ်ဟရမာနော'တိ။ ဝိမတိ၊ဝ။၁၃၃။ ဥ ဣက္ကဏ္ဌိတောမှိ ကာယေန၁-(စရိယာ၊၄၁၀)တိ အာပရိမုတ္တကဗ္ဗဝါသာဒိနာ ပုတိကာယေန ဥက္ကဏ္ဌိတော နိပ္ပိဋ္ဌေနော အာမှိ။ စရိယာ၊ဝ။၁၉၁။ (-ထေရ။၂၄၂။ ဝိ၊၄၂။၆၂၊၁၀၁။ ဝိ၊၄၂။၂။၉၅၊၁၀၅။ ဝိ၊၄၂။ ၃၊၁၃၃။ ဒီ၊၄၂။၂။၂၆၀။ မ၊ ၄၂။၁၀၁၉။ မ၊၄၂။၂။ ၂့၀-ဂ။ မ့၊၄၂။ ၉၉၊၁၂၆။ သံ၊၄၂။၁၁၁၄။ သံ၊၄၂။ ၂။ ၂၀၀။ အံ၊၄၂။၁၁။ အဘိ၊၄၂။ ၂။ ၂၅၉၊ ၂၀၁။ ဓမ္မ၊၄၂။၁၃၆။ ဓမ္မ၊၄၂။ ၂၊၄၄၀။ ဥဒါန၊၄၂။ ၂၀၅။ ဇာတိဝုတ်၊၄၂။၃၄၀။ ဝိမာန၊၄၂။ ၂၀၅။ ထေရ၊၄၂။ ၂၆၀။ ဇာ၊၄၂။ ၂။ ၂၉၊ ၁၁၆။ သာရတ္ထ၊ ၂။၆၅။ ကခ်ီ၊ဦး။၁၀၁။ ဒီ၊ဦး၊ ၁။၁၅၇။ သီ၊ဦး၊သစ်၊၁။၁၇၀။ သီ၊ဦး၊သစ်၊ ၂။ ၂၄။)

ဥက္ကဏ္ဌိတဇန (ပု) [ဥက္ကဏ္ဌိတ+ဇန] ပျင်းရိငြီး ဇွေသော ပုဂ္ဂိလ်အပေါင်း။ ဘဂဝတော အာဒဿနေန ဥက္ကဏ္ဌိတဇနံ သမဿာသေတိ။ ခုဒ္ဒက၊၄။၉၃။

ဥက္ကဏ္ဌိတဘိက္ခု (ပု) [ဥက္ကဏ္ဌိတ+ဘိက္ခု] ပျင်းရိငြီးဇွေသောရဟန်း။ အညတရံ(ဇကံ) ဥက္ကဏ္ဌိတဘိက္ခုံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။ ဓမ္မ၊ ၄၂။၁၀၉။ ဇာ၊၄၂၊ ၂။ ၂၉၊၁၁၆။ (-အံ၊၄၂၊ ၁။၁၇၉။ ဝိမာန၊၄၂။၇၀။)

ဥက္ကဏ္ဌိတမောဓန (နှ) [ဥက္ကဏ္ဌိတ+မောဓန] ပျင်းရိသူ၏ အဖြစ်မှ ကင်းလွတ်စေခြင်း၊ အပျင်းပြေစေခြင်း။ တုမှာကံ မနုဿာနံ

http://www.dhammadownload.com

ဥက္ကဏ္ဌ (ထီ) [ဥ+ကဏ္ဌ] ပျံသန်းခြင်း၊ ပျံသန်းနိုင်စွမ်း၊ ပျံသန်းနိုင်သော။ ဥက္ကဏ္ဌ ဒေဝပုတ္တ၊ ဥက္ကဏ္ဌ ဒေဝပုတ္တာ (ဒေဝပုတ္တ၏ ဥက္ကဏ္ဌ ဟူသော အမည်ရှိသော) ဒေဝပုတ္တ၏ ဥက္ကဏ္ဌ ဟူသော အမည်ရှိသော

http://www.dhammadownload.com

ဥက္ကမ (ပ္ဍ) [ဥ+ ကမ] အစဥ် မ၊ကုတ်၊ အစဉ်မကျ။ သ်ဒတာဒကံ ဝိယ ဥဏ္ဍာဒကေနာတိ ဣဒံ ဥက္ကမေန မုခါရုဋ္ဌဝသေန ဝုတ္တံ။ ဝိမတိ၊၁။၆၇။(–ဝိမတိ၊၂။၂၉၃။)

ဥက္ကမတိ (ကြိ) [ဥ+ကမ+အ+တိ] ဖဲခွါ၏၊ ခွောင်လဲ၏။ ဇဝံ သတိ ဘာဝနာယေဝ ဥက္ကမတိ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇၄။ အဟိ ဝိယ ဒိသွာ သဟသာ တသိတ္ထာ ဥက္ကမန္တိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅၁။ ဥက္ကမန္တိတိ အပဂစ္ဆန္တိ။ သာဒတ္ထ၊၂။၃၃၂။ ဝ်မတိ၊၁။၂၇၄။

ဥက္ကမန (န) [ဥ+ကမု+ယု] (၁) ခုန်ခြင်း၊ ကျော်ခြင်း။ (၂) ဖဲခွါ–ခွောင်ရှား–ထုဖြစ်သော (အရပ်)။ (၁) ကသိဏ်အာနုကူလမိတ္ထာ စျာနဿသော ကေနဋ္ဌိကဘာဝေန ဥက္ကမနံ စျာနုက္ကန္တိကံ နာမ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂၊၃။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၉၁။ (၂) အောက်ပုဒ်-ကြည့်။

ဥက္ကမနဋ္ဌာန (န) [ဥက္ကမန+ဋ္ဌာန] ဖဲခွါ–ခွောင်ရှား–ရာ ဖြစ်သော အရပ်။ ၎ထဆ ဥက္ကမနဋ္ဌာနံ နဗ္ဘ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၃။

ဥက္ကမန္တိ (ကြိ) ဥက္ကမတိ-ကြည့်။

ဥက္ကမာပေအိ (ကာ၊ကြိ) [ဥ+ကမု+ဏာပေ+တိ] ဖဲခွါ–ခွောင်ရှား–စေ၏။ တဝ ရထံ ဥက္ကမာပေဟိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၃။

ဥက္ကမာပေတ္ဝာ (ကြိ၊ဝိ) [ဥ+ကမု+ဏာပေ+တ္ဝာ] ဖဲခွါ–ခွောင်ရှား–စေ၍။ အတ္တနော ရထံ မဂ္ဂါ ဥဿမာပေတ္ဝာ ဥယျာဟိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၄။

ဥက္ကမာပေဟိ (ကြိ) ဥက္ကမာပေတိ-ကြည့်။

ဥက္ကမိတမ္ဗ (တိ) [ဥ+ကမု+တမ္ဗ] ဖဲခွါ–ခွောင်ရှား– အပ်သော။ မဂ္ဂါ ဥက္ကမိတဗ္ဗံ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၀။

ဥက္ကာ သမ္ဘဋ္ဌာ မဘိဓာဝိနော။ ဇာ၊၂။ ၃၅၈။ ဥက္ကာဟတိ ယထာ မိဂပေါတကာ မာတရံ ဒိသွာ ကဏ္ဌေ ဥက္ခိပိတ္ဝာ ဂိဝံ ပသာ-ရေတ္ဝာ.... အဘိဓာဝိနော။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၄၂။

ဥက္ကတိပရိယောသာန (တိ) [ဥက္ကတိ+ပရိယော-သာန] ဥက္ကတိဆန်း ဟူသော အပြီးအဆုံးရှိသော။ ဆဇ္ဈသတိယာ ဆန္နေသု ဂါယတ္တီအာ-ဒိကော ဥက္ကတိပရိယောသာနော ဆန္ဒော ဂါထာနံ နိဒါနံ သမုဋ္ဌာနံ။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၃၁။

ဥက္ကဒါန (န) [ဥက္က+ဒါန] မီး၌း–မီးတိုင်–ကိုသ့်၊ခြင်း။ ဒုဂ္ဂတိံ နာဘိဇာနာမိ ဥက္က-ဒါနသိခံ ဖလံ။ အပ၊၂။၃၄။ ထေရာဋ္ဌ၊၂။၁၀။

ဥက္ကန္တ (န) [ဥ+ကမု+တ] (၁) ခုန်ကျော်ခြင်း။ (တိ) (၂) ရွှောင်လွဲ– လွဲချော်–သွားသော။ (၁) ဓောက်ပုဒ်ကြည့်။ (တိ) (၂) တဿ အမဂ္ဂံ မဂ္ဂေါတိ.... ဂဏ္ဌတော ဝိပဿနာဝီထိ ဥက္ကန္တာ နာမ ဟောတိ၊ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊၂။၁၉၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၇၀။ (–ကခ်ါဋ္ဌီ။ ၃၂၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၄၂၉)

ဥက္ကန္တိက (န) [ဥက္ကန္တ+က] ခုန်ကျော်ခြင်း။ ဥဘာမနံ ဥက္ကန္တံ ဥက္ကန္တမေဝ ဥက္ကန္တိကံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂။

ဥက္ကန္တိတ္ဝာ (ကြိ၊ဝိ) [ဥ+ကံတိ+တ္ဝာ] ဥက္ကစ္ဆန့်၍ အနက်တူ ၎င်း-ကြည့်။ (–အံ၊ဋ္ဌီ၊၁။ ၁၇၁။)

ဥက္ကပိဏ္ဍက (ပ္ဍ) [(၁) ရုဋ္ဌိနာမ်ပုဒ်။ ပါစိတ်၊ ယော။၃၄၀။ (၂) ဩက+ပိဏ္ဍ+က။ ဩကေ ပိဏ္ဍော ယေသန္တေ။ C.P.D] (အိမ်တွင်းဦး ဆစာရှာဖွေစားသောက်တတ်သော) ကြောင် ကြွက် ဖွတ် မြွေပါ သတ္တဝါများ။ ဥက္ကပိဏ္ဍကာပိ ခါဒန္တီ (ဝိ၊၃။၃၀၅) တိ ဗိဠာလမူသိက-ဂေါဓကံသာ ခါဒန္တိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၇၅။ ဗိဠာ-လာဒီနံ သတ္တာနံ သမူဟော ရုဋ္ဌိဝသေန ဥက္ကပိဏ္ဍကောတိ ဝုစ္စတိ။ ပါစိတ်ယော။၃၄၀။

http://www.dhammadownload.com

ဥက္ကမိတုံ (ကြိ၊ဝိ) [ဥ+ကမု+တုံ] ဖဲခွါ-ရှောင်ရှား-ခြင်းငှါ။ အနုက္ကမနီယ (မ၊ဋီ၊၂။၃၂)-ကြည့်။

ဥက္ကမိတွာ (ကြိ၊ဝိ) [ဥ+ကမု+တွာ] ဖဲခွါ-ရှောင်ရှား-၍။ ဝေါက္ကမ္မာတိ နိရန္တရံ တသ သာသနံ အကတွာ တတော ဥက္ကမိတွာ ဝတ္တ-န္တီတိ အတ္ထော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၂၉။ (-အံ ဋ္ဌ၊ ၁။၃၂၃။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၃၉၇။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၄၂၂။)

ဥက္ကမ္မ (ကြိ၊ဝိ) [ဥ+ကမု+တွာ] (၁) ဖဲခွါ-ရှောင်ရှား- ၍။ (၂) ခုန်ကျော်-ကျော်လွန်-၍။ (၁) တသ္မာ ဤသကံ ဥက္ကမ္မ နာတိအနုဝါတေ ဌာတဗ္ဗံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။၁၇၇။ ဥက္ကမ္မာတိ ဥဇုကံ အနုဝါတတော အပက္ကမ္မ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၂၀၄။ (-မ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၇၄။ သာရတ္ထ၊၁။၄၂၈။ အံ၊ဋီ၊ ၃။၂၂၆) (၂) ထာ ဓမ္မမုက္ကမ္မာ (ဇာ၊၁။ ၁၉၇) တိ သာ သော ဓမ္မံ ဩက္ကမိတွာ အတိက္ကမိတွာ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၅၀၅။

ဥက္ကရ (ပု) [ဥ+ကရ+အ] ကျင်ကြီး ကျင်ငယ်စွန့်ရာအရပ်၊ ကျင်ကြီးတွင်း။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။ ဥက္ကာရ-လည်းကြည့်။

ဥက္ကရူပမ (တိ) [ဥက္ကရ+ဥပမာ] (က) ကျင်ကြီး ကျင်ငယ်စွန့်ရာအရပ်နှင့် တူသော။ (ခ) ကျင်ကြီးတွင်းနှင့် တူသော။ ဒုဂ္ဂန္ဓော အသုစိဘာယော၊ ကုဏပေါ ဥက္ကရူပမော။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊၁။၁၆၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၉၀။ ဥက္ကရူပမောတိ ဥစ္စာရပဿာဝဋ္ဌာနသမော၊ ဝစ္စကူပသမော ဝါ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၂၁၇။

ဥက္ကလ (ပု) [ယာဒိစ္ဆကနာမ် (ဥက္ကလ-သံ)] ဥက္ကလမည်သောဇနပုဒ်။ (ဗင်္ဂလားအနောက်ဘက်ဩရိဿာ (ဥရိဆာ)နယ် ပုရီဒိစတြိတ် စီရင်စုနယ်ပယ်များ၌ တည်ရှိသည်။ရှေးမြန်မာမြို့တော် ဥက္ကလာပ ကား ထိုဥက္ကလတိုင်းမှ ပြောင်းရွှေလာကြသော လူမျိုးများက မိမိတို့နေခဲ့ရင်း ဌာန ဥက္ကလအမည်ကို ယူ၍ မှည့်ခေါ်ထားခြင်းဖြစ်သည်ဟု ဗုဒ္ဓသာသနိ-က ပဌဝိဝင်၌ ဆိုသည်။ အကျယ်ကို ၎င်း-၂၄၅-၆-ကြည့်။)တပုဿဘလ္လိကာ ဝါဏိဇာ ဥက္ကလာ တံ ဒေသံ အဒ္ဓါနမဂ္ဂပ္ပဋိပန္နာ ဟောန္တိ။ဝိ၊၃။၄။ ဥက္ကလာတိ ဥက္ကလဇနပဒ-တော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၂၄၁။ (-အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၄။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၃။)

ဥက္ကလ၂ (တိ) [ဥက္ကလ+ဏ] ဥက္ကလဇနပုဒ်၌ နေသော၊ သူ (ဥက္ကလဇနပုဒ်သူ)။ ယေပိ တေ ဘိက္ခဝေ (ပရိဗ္ဗာဇကာ) အဟေသုံ ဥက္ကလာ ဝဿဘညာ။ သံ၊၂။၆၀။ အံ၊၁။ ၃၄၀။ ဥက္ကလာတိ ဥက္ကလဇနပဒဝါသိနော။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅၇။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၈၉။

ဥက္ကလဇနပဒ (ပု) [ဥက္ကလ+ဇနပဒ] ဥက္ကလမည်သောဇနပုဒ်။ ဥက္ကလ-ကြည့်။

ဥက္ကလဇနပဒဝါသီ (တိ) [ဥက္ကလဇနပဒ+ဝါသီ] ဥက္ကလဇနပုဒ်၌နေသော၊ သူ။ ဥက္ကလ၂ကြည့်။

ဥက္ကဿနာ (ထီ) [ဥ+ကသ+ယု] အထက်သို့ ငင်ခြင်း။ ပဝါရဏပ္ပစ္စုက္ကစုနာတိ ပဝါရဏာယ ဥက္ကဿနာ၊ ဥဒ္ဓံ ကစုနာတိ အတ္ထော။ ကခ်ါ၊ဋီ။၄၂၀။

ဥက္ကာ (ထီ) [ဥသ+က။ ဥသ ဒါဟေ၊ ဥသတီတိ ဥက္ကာ။ ဏွာဒိ။ ၁၅။ ဥစ+က။ နိတိ၊ ဓာ။ ၂၂၃။(ဥလ္ကာ-သံ)] (၁) မီးရှူး၊ မီးစည်း။ (၂)မီးအိုးကင်း။ (၃) ပန်းပဲဖို။ (၄)လေ၏-အဟုန်၊ (ကောင်းကင်၌ လေထုအဟုန်တို့ အချင်းချင်းထိခိုက်၍ ဖြစ်ပေါ်သောအရောင်အလင်း)။ (၅) ရွှေပန်းထိမ်သည်တို့၏မိုက်-ခွက်။(ဥက္ကာသဒ္ဓါ၏ အတ္ထုဒ္ဓါရကို- မ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၇၉။ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။၁၇၄။နိတိ၊ဓာ။၂၂၃-၄။ဓာန်၊ ၇၉၅-တို့ ကြည့်)။ (၁) ဥက္ကာသု ဓာရိယ-မာနာသူ (ဒီ၊၁။၄၆)တိ ဒဏ္ဍဒီပိကာသု

http://www.dhammadownload.com

ဓာရိယမာနာသု။ ဒီ၊ဌ၊၁။၁၃၅။ မဏိဝေဇ္ဇ-စနာ ဥက္ကာ (အပ၊၁။၃။) တိ ဝေဇ္ဇစန-မဏီဟိ ရတ္တမဏီဟိ ကတာ ဥက္ကာ ဒဏ္ဍပဒီ-ပါ။ အပ၊ဌ၊၁။၁၁၈။(–ဝိ၊၃။၂၇၆။ အပ၊၁။ ၁၂၀။ဇာ၊၂။၂၀၉။ မိလိန္ဒ။၉၅။ဒီ၊ဌ၊၂။၂၁၆၊ ၃၄၀။ မ၊ဌ၊၁။၂၃၈။ မ၊ဌ၊၂။၁၆၇။ ဓမ္မ၊ဌ၊၁။ ၁၃၂။ဓမ္မ၊ဌ၊၂။၁၅၈။ဇာ၊ဌ၊၁။၇၅။သ၊ဋီ၊၂။ ၂၁၀။) ဥက္ကဋ္ဌာလည်း-ကြည့်။ (၂) ဥက္ကံ ဗန္ဓေယျာ (မ၊၃။၂၈၆။ အံ၊၁။၂၅၈) တိ အင်္ဂါရကပလ္လံ သင္ဇေယျ။ မ၊ဌ၊၄။၂၁၀။ အံ၊ ဌ၊၂။၂၂၉။ ယံကိဉ္စိ သုဝဏ္ဏတာပနယောဂျံ အင်္ဂါရဘာဇနံ ဣဓ ဥက္ကာတိ အဓိပ္ပေတန္တိ အာဟ အင်္ဂါရကပလ္လန္တိ။ မ၊ဋီ၊၃။၃၉၉။ အံ၊ဋီ၊၂။၂၀၁။(၃)ကမ္မာဇုနံ ယထာ ဥက္ကာ၊ အန္တော စျာယတိ နော ဗဟိ။ ဇာ၊၂။၂၀၉၊ ၂၁၂။ဇာ၊ဌ၊၆။၂၈၄။ (–သာရတ္ထ၊၂။၂၃၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၃၃၇။) (၄)ဥက္ကာပါတ-ကြည့်။ (၅)ဥက္ကံ ဗန္ဓတိ (ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၃၉) တိ မူသံ သမ္ပာဒေတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၃၀၃။ (၂) အနက် နှင့်ယှဉ်ကြည့်၊ ဥက္ကာမုခ လည်း ကြည့်။

ဥက္ကာက (ပု) [ဥက္ကာ+ကမု+ကွီ] (၁) ဥက္ကာက မည်သောမင်း။ (၂) ဥက္ကာကအမျိုး။ (၁) ဥက္ကာကဇုဇ, ဥက္ကာကဇုဇဝံသ တို့ကြည့်။ (၂) ဥက္ကာက ကုလနန္ဒန် ကြည့်။ သြက္ကာက-ဟုလည်း ရှိ၏။ ၎င်းပုဒ်-ကြည့်။

ဥက္ကာကကုလနန္ဒန (တိ) [ဥက္ကာက+ကုလ+ နန္ဒန] ဥက္ကာကအမျိုးကို နှစ်သက်စေတတ် သော။ ပုညာနံ ကိတ္တိဇနနံ၊ ဥက္ကာကကုလ-နန္ဒနံ။ အပ၊၂။၂၅၅၊ ထေရီ၊ဌ။၈၆။

ဥက္ကာကဇုဇ (ပု) [ဥက္ကာက+ဇုဇ] ဥက္ကာက မည်သောမင်း။ဥက္ကာကရညာ ဇာတိ သမ္ဘေဒ-ပရိဟာရနိမိတ္တံ အတ္တနော ဝံသပရိသုဒ္ဓံ နိဿာယ။ သံ ဋီ၊၁။၁၀၉။ သြက္ကာကလည်း ကြည့်။

ဥက္ကာကဇုဇဝံသ (ပု) [ဥက္ကာကဇုဇ+ဝံသ] ဥက္ကာကမင်း၏–အမျိုး–အနွယ်။ ဥက္ကာက ဇုဇဝံသေ ဇာတောသိ။ မ၊ဌ၊၁။၂၉၉။ (–ဒီ-ဌ၊၂။၃၈၁။ သံ၊ဌ၊၃။၁၉၈။) သြက္ကာကဇုဇ-ဝံသ (အံ၊ဌ၊၁။၃၉၉။ အဘိ၊ဌ၊၂။၂၉၈) လည်း-ကြည့်။

ဥက္ကာစနာ (ထီ) [ဥ+ကစ+ဏေ+ယု] မြှောက်၍–ချီမြှောက်၍ – ပြခြင်း၊ ချီးမွမ်းဖော်ပြ ခြင်း။ ဥက္ကာစနာ (အဘိ၊ဝိ။၃၆၆။ မဟာနိ။ ၃၀၃)တိ "ဧတံ ကုလံ....မယှမေဝ ဒေတ်"တိ ဧဝံ ဥက္ဓိပိတ္ဝာ ကာစနာ ဥက္ကာစနာ၊ ဥဒ္ဒီပနာ-တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။အဘိ၊ဌ၊၂။၄၆၄။ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။ ၂၇။ မဟာနိ၊ဌ။၃၇၀။

ဥက္ကာစိတ (တိ) [ဥ+ကစ+တ] တဖန်–မမေး မြန်း–မပြောဆို–အပ်သော။ အောက်ပုဒ်-ကြည့်။

ဥက္ကာစိတဝိနီတ (တိ) [ဥက္ကာစိတ+ဝိနီတ]တဖန် – မမေးမြန်း – မပြောဆို–မူ၍ ဆုံးမအပ် သော၊ ဆင်းဆင်း ရဲရဲ–ခဲခဲ ယဉ်းယဉ်း– ဆုံးမအပ်သော။ ဥက္ကာစိတဝိနီတာ ပရိသာ။ အံ၊၁။၂၈၉။ ဥက္ကာစိတဝိနီတာတိ အပ္ပဋ်-ပုစ္ဆိတ္ဝာ ဝိနီတာ ဒုဗ္ဗိနီတပရိသာ။ အံ၊ဌ၊၂။ ၂၄၂။

ဥက္ကာစေတိ (ကြိ) [ဥ+ကစ+ဏေ+တိ] ချီး မွမ်းဖော်ပြ၏။ အယမ္ပိ မာတာ ဝိယ စဋ္ဌေ-နေဝ ဒေတီတိ ဥက္ကာစေတိ (ဥက္ကာစေသိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ)။ အဘိ၊ဌ၊၂။၄၆၅။ ဝိသုဒ္ဓိ ဋီ၊၁။ ၅၄။

ဥက္ကာစေတွာ (ကြိ၊ဝိ) [ဥ+ကစ+ဏေ+တွာ] ချီးမွမ်းဖော်ပြ၍။ ယထာ သော ကိဉ္စိ ဒဒါတိ၊ ဧဝံ ဥက္ကာစေတွာ ဥက္ဓိပနဝသေန ဒီပေတွာ ကထေန္တိ။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၃၆၉။

ဥက္ကာစေလာ (ထီ) [ဥက္ကာ+စေလာ] ဥက္ကာ-စေလာမည်သောမြို့။ဇုဇဂဟတော နိက္ခမိတ္ဝာ

http://www.dhammadownload.com

အာနုပုဗ္ဗေန ဥက္ကာစေလံ အာဂမာသိ။ ဥဒါန၊၉၂။ (ဆဋ္ဌစာမူတို့၌ ဥက္ကဒေလော ဟု အရှိ၍ဖျားဇ်။ ၎င်းပုဒ်-ကြည့်)

ဥက္ကာဓရ (ပု) [ဥက္ကာ+ဓရ+အ] ဥာဏ်တည်းဟူသော မီးရှူးကို ဆောင်သောသူ (မြတ်စွာဘုရား)။ ဥတ္တာဓရော အာဒေလာကကရော ပဒဋ္ဌာဘကရော။ နေ့ဘို၊ဝိ။၃၆။ ဥက္ကာဓာရလည်း ကြည့်။

ဥက္ကာဓာရ (ပု)[ဥက္ကာ+ဓရ+ဏ](၁) မီးရှူး-မီးစည်း-ကို ကိုင်ဆောင်ခြင်း။ (၂)ဥာဏ်တည်းဟူသောမီးရှူး, တရားတည်းဟူသောမီးရှူးကို ဆောင်သောသူ။ (၁) ဒုဂ္ဂတိနာဘိဇာနာမိ၊ ဥက္ကာဓာရဿဲဒံ ဖလံ။ အပ၊ ၂။၄၉။ (၂) ဇဝနျပါ စဘေဘိက္ခဝေ ဘိက္ခူ။ ....ဥက္ကာဓာရာတိပ် ဝုစ္စန္တိ။ ဣတိဝုတ်။၂၁၇။ ဥာဏက္ကာ ဥာဏပဇ္ဇာ ဓမ္မုက္ကာ ဓမ္မပဇ္ဇာနံ ဓာရဇာတော ကရဇာတော ဥက္ကာဓာရာတိပိ၊ ပဘင်္ကရာတိပိ။ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ၊၁၁၆။ (-သုတ္တနိ။ ၃၂၀။ မိလိန္ဒ။၁။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၃။)

ဥက္ကာပနာဠီ (ထီ) [ဥက္ကာ+ပနာဠီ] ဖိုးပြန်း၊ ဖိုးနှုတ်သီး။ ဂဂ္ဂရနာဠိယံ ဥက္ကာပနာဠိံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၁၁။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၄၉။

ဥက္ကာပဘာ (ထီ) [ဥက္ကာ+ပဘာ] မီးရှူး၏အရောင်အလင်း၊ မီးရှူးရောင်။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ဥက္ကာပဘာသဒိသ (တိ) [ဥက္ကာပဘာ+သဒိသ] မီးရှူးရောင်နှင့်တူသော။ မဟာသာဝကာနံ ဥက္ကာပဘာသဒိသံ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၂၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂၊၄၁။ ဥက္ကာပဘာ မဟာဥမ္မုကာလေ၁ကာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂၊၄၇။

ဥက္ကာပါတ် (ပု) [ဥက္ကာ+ပါတ] ဥက္ကာကျခြင်း၊ လေထု လေအဟုန်တို့ အချင်းချင်း ထိခိုက်ခြင်းကြောင့် မီးရှူးကဲ့သို့သော အရောင်များဖြစ်ပေါ်၍ ကောင်းကင်မှ ကျခြင်း။ ဧဝံ ဝိပါဒကော ဥက္ကာပါတော ဘဝိဿတိ (ဒီ၊ ၁။၁၀)တိ အာဂတဋ္ဌာနေ ဝါတဝေဂေါ ဥက္ကာတိ ဝုစ္စတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၉။ ဥက္ကာပါတော အာကာသတော ဥက္ကာ နံ ပတန်။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၉၀။ ဥက္ကာနံ ပတနန္တိ ဥက္ကောဘာသာနံ ပတန်၊ ဝါတသဃ်ာဋ္ဌေသု ဟ် ဝေဂေန အညမညံ သဃ်ဋ္ဌေန္တေသု ဒီ၊ကော၁ာသော ဝိယ ပြဘာသော ဥပ္ပဇ္ဇိတ္ထ၊ အာက သဒ်တော ပတတိ၊ တတ္ထ၁ံ ဥက္ကာ၂ါတ၁ဝါဟာရော။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၃၀။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သဒ်၊၁။၃၇၃။ (—ဇာ၊ ဋ္ဌ၊၁။၃၉၆။)

ဥက္ကာပါတ် (နာ) [ဥက္ကာပါတ+ဏ] ဥက္ကာကျခြင်းကို ဟော၁ေသော ၎တတ်။ ဥက္ကာပ်တံ ဘူမိကမ္မံ ဒီသာဒါဟံ.... သိ ဣာ ကရ၊ဏီယာ။ မိလိန္ဒ။၁၇၀။

ဥက္ကာပါတဝေါဟာရ (ပု) [ဥက္ကာပါတ+ဝေါဟာရ] ဥက္ကာကျခြင်းဟူသော -အမည်- စကား။ ဥက္ကာပါတ ် -ကြည့်။

ဥက္ကာမုခ (နာ) [ဥက္ကာ+မုခ] (၁) (ရွှေပန်းထိမ်သည်ဘို့၏) မုံကိုင်ခွက် ၎၀။ (၂) ဖိုဝ။ (၁) ဥက္ကာမုခံ ဝါ ပနာဂမုဇာတရူပံ ပရိသုဒ္ဓံ ဟောတိ။ မ၊၁။၄၆။ ဥက္ကာမုခန္တိ သုဝဏ္ဏကာရာနံ မူသာမုခံ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၉။ -မ၊၃။၂၀၆။ အံ၊၁။၂၅၀-၉။ သုတ္တနိ။၃၀၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။ ၂၁၀။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၂၉။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။ ၂၃၉။)(၂)ဥက္ကာမုခေ သုကုသလသမ္ဘဟဋ္ဌ (အံ၊၁။၁၀၂)နှိ့ သုဝဏ္ဏကာဧဋ္ဌနေ ပစိဘ္ဘာ ... သုပရိမဒ္ဒိတန်တိ အတ္ထော။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၇၁။ ဥက္ကာမုခေ ယထာ ကမ္မံ။ ဗုဒ္ဓဝံ။၃၇၅။ ဥက္ကာမုခေတိ ကမ္မာရဂဒ္ဓနေ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။၃၀၆။ (-မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၀၅)

ဥက္ကာမုခပဟံသိတ (တိ) [ဥက္ကာမုခ+ပဟံသိတ] ဖိုဝဋ္ဌ - ကောင်းစွာ ကြည့်လင်စေအပ်-တောက်ပြောင်စေအပ်-သော။ ခဒိရင်္ဂါရ

http://www.dhammadownload.com

ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။၉၃။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၆။ (-ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၃၆၊၁၂၉။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၅၊၁၁၇။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။ ၇၂။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၂။)

ဥက္ကာရဘူမိမဂ္ဂသဒိသ (တိ) [ဥက္ကာရဘူမိ+မဂ္ဂ+သဒိသ] မစင်-ကျင်ကြီး-စွန့်ထုတ်ခြင်းခံရသော လူသေကောင်ကဲ့သို့ ဆွေးနွေးလမ်းညွှန်ပြသော။ တဉ္စိ နိဿိယမာနံ ဥပဓိကွဿမာနံ ဥက္ကာရဘူမိမဂ္ဂသဒိသံ သသကာယ ဒုဒ္ဒုဘသဒိသံ ဟောတိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၆၉။

ဥက္ကာရသောဓနကမ္မ (နံ) [ဥက္ကာရ+သောဓန+ကမ္မ] မစင်ကျင်ကြီးကို သုတ်သင်ခြင်းအမှု။ ဣမသ္မိဉ္စ ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒေ ပုပ္ပဆဋ္ဌကကုလေဝ နိဗ္ဗတ္တော ဥက္ကာရသောဓနကမ္မေန ဇီဝိတံ ကဒပ္ပတိ။ ဃေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၂၄။

ဥက္ကာရုဟရဏ (နံ) [ဥက္ကာ+ရုဟ+ရဏ?] အဟုန်ဖြင့် တက်ရောက်ထိုးပစ်ခြင်း။ ဧမာ သိဘာသာ ဥဏ္ဍာသာ၊ ဥက္ကာရုဟရဏာသာ စ။ အပ၊ ၁။၄၁၆။

ဥက္ကာလောက (ပုံ) [ဥက္ကာ+အာလောက] မီးရှူး-မီးစည်း-၏အရောင်။ ရတ္တိံ စန္ဒာလောက ဒိဝါလောက ဥက္ကာလောကော (စန္ဒာလောကံ ဒိဝါလောကံ ဥက္ကာလောကံ။ ဣတိဝုတ်။၁၊၃၄၁) ဒိဝါ သူရိယာလောကံ မနသိ ကရောန္တသာပိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၇၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀၈။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၀၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၅၈။)

ဥက္ကာသတ (နံ) [ဥက္ကာ+သတ] မီးရှူး-မီးစည်း-တရာ။ ဥက္ကာသတေ ဂဟေတွာနုပရိဝါရေသဟံ တဒါ။ အပ၊၂။၄၈။ (-သံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၁၆-၇။)

ဥက္ကာသတသဟဿ (နံ) [ဥက္ကာ+သတသဟဿ] မီးရှူး-မီးစည်း-တသောင်း။ ဥက္ကာသတသဟဿေန ဓာရိယမာနေန အာဂန္ဆာ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။ ၂၄၀။ (-ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။၃၃၂။)

ဝဏ္ဏာဘာ၊ ဥက္ကာမုခပဟံသိဘာ။ ဇာ၊၂။ ၂၄၁။ (-ဇာဋ္ဌ။၃၆၆။)

ဥက္ကာမုခပဟဋ္ဌ (တိ) [ဥက္ကာမုခ+ပဟဋ္ဌ]ဖိုဝှေ့-ကောင်းစွာကြည်လင်-ဖောက်ပြောင်-စေအာပ်သော။ ဥက္ကာမုခပဟဋ္ဌံဝ၊ ခဒိရင်္ဂါရသန္နိဘံ။ အပ၊၁။၃၁။ ဇာ၊၂။၇၆၊၂၄၁။ ဝဏ္ဏာဘာ၊ ဥက္ကာမုခပဟံသိဘာ။ ဇာ၊၂။ ၂၄၁။ (-ဇာဋ္ဌ။၃၆၆။) ဒက္ခကမ္မာရပုတ္တဥက္ကာမုခသုကုသလသမ္မဟဋ္ဌ (မ၊၃။၁၄၃။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၀၅။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၃၁၀) လည်း ကြည့်။

ဥက္ကာရ (ပုံ) [အဝ+ကိရ+ဏ။ ဓာန်၊ဋ္ဌီ။၂၇၅] (က) မစင်၊ကျင်ကြီး။ (ခ) မစင်တွင်း၊ကျင်ကြီးတွင်း (က) ဥစ္စာရော မီဋ္ဌမုက္ကာရော။ ဓာန်၊၂၇၅။ အယံ ထုဇာ ဗြာဟ္မဏောနံ စ.... ဇာဘိတံ ဥက္ကာရံ မောဟေန မူဠှော အတ္တာနော ဃရံ အာဟရာပေတိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၄၁၅။ (ခ) မဟာဥက္ကာရသမ္ဘဝေါတိ ဥက္ကာဇော ဝုစ္စတိ ဝစ္စကူဋံ။ ဇ ဝရ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉၉။

ဥက္ကာရကတ္ထ (တိ) [ဥက္ကာရ+ကတ္ထ] ကိုယ်ဋ္ဌမစင်ရှိသော၊ မစင်-လူးသော-ပေကျံသော-ကိုယ်ရှိသော။ ပက္ကန္တော စ ကုဋ္ဌရောဂါဘိဘဝေန ဆိန္နဟတ္ထပါဒဂုံလိ ဥက္ကာရကတ္ထော.... ပရမကာရုညတံ ပတ္တော။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၂၆၂။

ဥက္ကာရဋ္ဌာန (နံ) [ဥက္ကာရ+ဋ္ဌာန] မစင်-ကျင်ကြီး-စွန့်ထုတ်ရာအရပ်။ ဝိသုဒ္ဓပုဂ္ဂလော ထုဇဟံ-သော ဝိယ ဥက္ကာရဋ္ဌာနေ ပါဒေ သံကိလိဋ္ဌ-မေမွ နရမတိ နဘံနန္ဒတိ။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၂၀၅။ (-စရိယာ၊ဋ္ဌ။၃၀၃။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၆။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊ ၁။၈၈။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။၂၀၀။)

ဥက္ကာရဘူမိ (ထီ) [ဥက္ကာရ+ဘူမိ] မင်-ကျင်ကြီး-စွန့်ထုတ်ဖြစ်သောနေမြေ။ တိတ္ထိယာနံ မဏ္ဍပံ ဝါတေဟိ ဥပ္ပါဋေတ္ဝာ ဥက္ကာရဘူမိယံ ခိပါပေဟိ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၅။ နရနာရိယော ဥက္ကာရဘူမိယံ ဥစ္စာရပဿာဝံ ကတ္ဝာ။

http://www.dhammadownload.com

ဥက္ကာသတိ (ကြိ) [ဥ+ကာသ + အ + တိ] ချောင်းဆိုး၏၊ ချောင်းဟန့်၏။ နော စေ ဥက္ကာသေယျ ..... အာပတ္တိ ပါစိတ္တိယသ။ ဝိ၊၂။၁၉၈။ ဘဂဝါ ရတ္တိယာ ပစ္စူသသမယံ ပစ္စုဋ္ဌာယ ဥက္ကာသိ။ ဝိ၊၄။၃၀၉။ (– မ၊၂။ ၁၉၇။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၈၄။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၈။ မ၊ဋီ၊၂။ ၃၀၁။)

ဥက္ကာသတိက (ပု) [ဥက္ကာသတ+ဏိက] မီးရှူး တရာဖြင့် ပူဇော်ခဲ့ဘူးသောထေရ်၊ ဥက္ကာသ-တိကထေရ်။ ဣတ္ထံ သုဒံ အာယသ္မာ ဥက္ကာ-သတိကော ထေရော ဣမာ ဂါထာယော အဘာသိတ္ထ။ အပ၊၂။၄၉။

ဥက္ကာသန (နာ) [ဥ+ကာသ+ယု] ချောင်းဟန့်ခြင်း။ အညမ္မိ ပနေတ္ထ ဟတ္ထလဃ်နေ .. ဥက္ကာ-သနာဒိအနေကပ္ပကာရံ သင်္ဂဟေတဗ္ဗံ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊၁။၃၂၃။ (–သံ၊ဋီ၊၁။၈၃။)

ဥက္ကာသာ(ထီ)[ဥ+ကာသ+အာ(ဣတ္ထိဇောတ-က)]ရေသနုပ်ပုဆိုးကျစ်။ဥက္ကာသိကာ ကြည့်။

ဥက္ကာသိ (ကြိ) ဥက္ကာသတိ-ကြည့်။

ဥက္ကာသိကာ (ထီ) [ဥက္ကာသ+ဣက+အာ] ရေသနုပ်ပုဆိုးကျစ်၊ လိမ်ကျစ်ထားသော အဝတ်စ။ အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ဥက္ကာသိကံ။ ဝိ၊၄။ ၂၄၁။ ဥက္ကာသိကန္တိ ဝတ္ထဝဋ္ဌိ ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၄၄။ ကာသဖုလ္လဝိရဟိတတ္တာ ဝတ္ထဝဋ္ဌိ ဥက္ကာ-သိကာ နာမ၊ နတ္ထိ ကာသံ ဖုလ္လ မေတိဿာတိ ဥက္ကာသာ၊ သာ ဧဝ ဥက္ကာသိကာ။ ပါစိတ်၊ ယော။၄၅၀။

ဥက္ကာသိတ (တိ) [ဥ+ကာသ+တ] ချောင်းဟန့်အပ်သော (အသံ)။ ဥက္ကာသိတဉ္ဇ ခိပိတံ၊ အဗျုပေက္ခိယ (မာဏဝါ)သုဗ္ဗတာ။ အပ၊၁။ ၃၇၅။ ဗုဒ္ဓဝံ။၃၀၄။ ဥက္ကာသိတဉ္ဇာတိ ဥက္ကာ-သိတသဒ္ဒဉ္ဇ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။၆၇။

ဥက္ကာသိတဗ္ဗ (တိ) [ဥ+ကာသ+တဗ္ဗ]ချောင်းဟန့်အပ်သော။ ဘိက္ခုဿ ဌိတောကာသံ ဝါ....ဥက္ကာသိတဗ္ဗံ။ ဝိ၊၂။၁၉၈။ တေန ဗဟိ ဌိတေန ဥက္ကာသိတဗ္ဗံ။ ဝိ၊၄။၃၉၂။ဝိ၊သင်္ဂဟ။ ၂၄၁။

ဥက္ကာသိတသဒ္ဒ (ပု) [ဥက္ကာသိတ + သဒ္ဒ] ချောင်းဆိုး– ချောင်းဟန့်– သော အသံ။ အာဂန္တုကာ ဘိက္ခူ သုဏန္တိ.....ဥက္ကာသိ-တသဒ္ဒံ ခိပိတသဒ္ဒံ။ ဝိ၊၃။၁၈၅။ နေဝခိပိ-တသဒ္ဒေါ ဘဝိဿတိ၊ နာ ဥက္ကာသိတသဒ္ဒေါ။ ဒီ၊၁။၄၇။ (–မ၊၂။၁၉၇။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၁။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။၃၈၆။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၄၁။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၉။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂ ။ဓမ္မ၊ဋ္ဌ။၁။၁၅၉။)

ဥက္ကာသိတ္ဝာ (ကြိ၊ဝိ) [ဥ+ကာသ+တ္ဝာ] ချောင်းဟန့် – ချောင်းသံပြု – ၍။ ဥက္ကာ-သိတ္ဝာ အဂ္ဂဋ္ဌံ အာကောဋ္ဌေဟိ။ ဝိ၊၃။၃၄၆။ ဒီ၊၁။၈၄။ မ၊၂၊၃၂၂။ အံ၊၃။၃၀၈။ဥက္ကာသိ-တ္ဝာတိ ဥက္ကာသိတသဒ္ဒံ ကတ္ဝာ။ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၄၁။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၀ ။ သာရတ္ထ၊၃။ ၃၃၁။

ဥက္ကာသေယျ (ကြိ) ဥက္ကာသတိ-ကြည့်။

ဥက္ကာဟတ္ထ (တိ) [ဥက္ကာ+ဟတ္ထ] လက်၌ မီးရှူး မီးစည်းရှိသော၊ မီးရှူးမီးစည်း– လက်စွဲ-စွဲကိုင်–သော၊သူ။ ဘဏ္ဍသာမိကာ ဥက္ကာ-ဟတ္ထာ ပဒါနုသာရေန အာဂန္တွာ ။ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၃၃။

ဥက္ကိဏ္ဏ(တိ)[ဥ+ကိရ+တ] တူးအပ်သော။

ဥက္ကိဏ္ဏပရိခ (တိ) [ဥက္ကိဏ္ဏာ+ပရိခါ] တူးအပ်သော ကျုံးမြောင်းရှိသော။ ဧဝံ သု တေ ဥက္ကိဏ္ဏပရိခါသု .... ပုရိသေဟိ ရက္ခာပေန္တိ။ ဒီ၊၁။၉၈။ ဥက္ကိဏ္ဏပရိခါသူတိ ခတပရိခါသု။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၅။

ဥက္ကိရတိ(ကြိ)[ဥ+ကိရ+အ+တိ] ထုတ်ဆောင်၏၊ ထား၏၊ပြုလုပ်၏။ ကက္ကဋ္ဌကိနိ ဥက္ကိရန္တိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅၂။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၅။ ဥက္ကိရန္တိတိ နိဟ-ရန္တိ ကရောန္တိ ဌပေန္တိ။ ဝဇိရ။၁၂၂။ ဥက္ကိရန္တိ-

http://www.dhammadownload.com

တိ .... ဥဋ္ဌပေန္တိ၊ ကရောန္တိတိ အတ္ထော။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၂၉။ (–ဝိမတိ၊၁။၁၆၆)

ဥက္ကိုရိတ္ဆာ (ကြိ၊ဒိ) [ဥ+ကိရ+တ္ဆာ] (က) ထုတ်ဆောင်၍၊ တူးယက်ရှိ။ (ခ)ထုတ်ဆောင်၍၊ ထား၍၊ ပြုလုပ်၍။(က) သုက္ခာယနဒိယာ ဝါလိကံ ဥက္ကိရိဘ္ဆာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃၃၀။ ဥက္ကိရိတ္ဆာတိ ဝိယူဟိတ္ဆာ။ ပါစိတ်၊ယော။ ၁၀၄။(–ကခ်ီ။၂၄၁။ ကခ်ီ၊ဋ္ဌ။၄၀၅။) (ခ) တသ္မိံ ဗန္ဓနဋ္ဌာနေ ဝလယမံဝ ဥက္ကိရိဘ္ဆာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၅၁။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၅။ ဥက္ကိရိတ္ဆာတိ ဥဋ္ဌပေတ္ဆာ။သာရတ္ထ၊ ၂။၁၁၉။ ဥက္ကိရိတ္ဆာတိ နိန္နံ ဥန္နတံ ဝါ ကတ္ဆာ။ ဝိမတိ၊၁။၁၆၆။ ငလယံဝ ဥက္ကိရိတ္ဆာဘိ ဝလယံ ဝိယ ဥပဋ္ဌာပေတ္ဆာ။ ဝိနယာလင်္ကာရ။၁။၃၄။ ဥက္ကိရတိ–လည်းကြည့်။

ဥက္ကိလေဒေတိ(ကာ၊ကြိ)[ဥ+ကိလိဒ+ဏေ+တိ] စိုစွတ်စေ၏။ ဘဂဝါ ဥဿန္နဏ္ဍုကံ အားယသ္မဉ္ဇနံ နန္ဒံ ဒေဝစ္ဆဏယော ဒဿေတ္ဆာ ဥက္ကိလေဒေသိ။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၁၅၄။

ဥက္ကိလေဒေတ္ဆာ (ကြိ၊ဝိ) [ဥ+ကိလိဒ+ဏေ+တ္ဆာ] စိုစွတ်စေ၍။ ကုဃလော ဝဇ္ဇော..... ပဌမံ ဓဒါသေ ဥက္ကိလေဒေတ္ဆာ ပစ္ဆာ ဝမနဝိရေစနေဟိ သမ္မဒေဝ နိဟာရုပေတိ။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၁၅၄။

ဥက္ကုဋ္ဌ (တိ) [ဥ+ကုဋ္ဌ+အ] (၁) လုံအပ်–လှန်၍ ထားအပ်–သော။ (၂) ဖြစ်ခြင်း။ (တရားသဘောသည် ဖြစ်ပေါ်သည် ရှိသော် လှန်၍ ထားသည်နှင့် တူသောကြောင့် ဖြစ်ပေါ်ခြင်းကို ဥက္ကုဋ္ဌ–ဟု တင်စား သုံးနှုန်းခြင်း ဖြစ်သည်။) (၁) သေယျထာပိ ဘိက္ခဝေ ကုမ္ဘော ဥက္ကုဋ္ဌော တတြ ဥဒကံ အာသိတ္တံ သဏ္ဌာတိ။ အံ၊၁။၁၂၉။ အဘိ၊ပု။၃၃၆။ ဥက္ကုဋ္ဌောတိ ဥပရိ မုခေါ ဌပိတော။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၈။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၆၄။ (၂) ဥက္ကုဋ္ဌာဝကုဋ္ဌ (သံ၊၃။၈၀)န္တိ ဇတ္ထ ဥက္ကုဋ္ဌံ ဝုစ္စတိ ဥဒယော, အဝကုဋ္ဌံ ဝယော။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၈၇။

ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇမာနော ဥက္ကုဋ္ဌန္တော ဝိယ,နိရုဇ္ဈမာနော အဝကုဋ္ဌန္တော ဝိယ ဟောတိတိ ဝုတ္တံ "ဥက္ကုဋ္ဌံ ဝုစ္စတိ ဥဒယော အဝကုဋ္ဌံ ဝယော"တိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၂။(–ဗုဒ္ဓဝံ။၃၄၁။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။ ၂၁၉။)

ဥက္ကုဋ္ဌတိ (ကြိ) [ဥ+ကုဋ္ဌ+အ+တိ] (က) လှန်၏၊ အထက်သို့ မျက်နှာဝ လှည့်ဆား၏။ (ခ) လှန်၏၊ လူ့ဘုယ်ပစ္စည်းကို အလှူ့မခံပဲ သပိတ်ခမျာက်ဆားရာမှ အလှူ့ခံစေခြင်းငှါ ကမ္မဝါစာဖြင့် (သပိတ်)လှန်ခဲ့။ (က) ဥက္ကုဋ္ဌတိတိ ဥပရိ မုခံ ကရောတိ။ နိတိ၊၈၁။ ၄၉။ နိကုက္ကုဋ်တိ ဝါ ဥက္ကုဋ္ဌေယျ။ ဝိ၊၁။၇။ ဝိ၊၃။၂၃။ ဒီ၊၁။၈၀။ မ၊၁။၂၈။ သံ၊၁။၇၀။ အံ၊၁။၅၇။ သုတ္တနိ။ ၉၃။ ဥက္ကုဋ္ဌေယျာတိ ဥပရိ မုခံ ကရေယျ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၉။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၀၄။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၄။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၅။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁၅။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၀။ သဳရတ္ထ၊၃။၁၉၆။ ဥက္ကုဋ္ဌေယျ– ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅၀ (ခ) သံဃော ဝစ္ဆဿ လိစ္ဆဝိဿ ပတ္တံ ဥက္ကုဋ္ဌတိ။ ဝိ၊၄။ ၂၆၅။ ဥက္ကုဋ္ဌတု–ၚင်း။ ၂၆၄။ ပတ္တံ ဥက္ကုဋ္ဌေယျ။ ဝိ၊၄။ ၂၆၅။ အံ၊၃၊၁၅၈။ ဥက္ကုဋ္ဌေယျာတိ ဥက္ကုဋ္ဌနကမ္မဝါစာယ ဥက္ကုဋ္ဌေယျ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၂၅၄။

ဥက္ကုဋ္ဌန (န၊ထိ) [ဥ+ကုဋ္ဌ+ယု] လှန်ခြင်း။ ယဿာယသ္မာတော ဒမတိ ဝစ္ဆဿ လိစ္ဆဝိဿ ပတ္တဿ ဥက္ကုဋ္ဌနာ။ ဝိ၊၄။ ၂၆၅။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။ ၄၁၁–၂။ အောက်ပုဒ်လည်း ကြည့်။

ဥက္ကုဋ္ဌနကမ္မဝါစာ (ထီ) [ဥက္ကုဋ္ဌန+ကမ္မဝါစာ] သပိတ်လှန်ကြောင်းဖြစ်သော ကမ္မဝါစာ။ ဥက္ကုဋ္ဌတိ–(ခ) အနက်ကြည့်။ ၎င်းကမ္မဝါစာကို ဝိ၊၄။ ၂၆၅–ကြည့်။

ဥက္ကုဋ္ဌနကာလ (ပု) [ဥက္ကုဋ္ဌန+ကာလ] သပိတ်လှန်ရာအခါ။ ဥက္ကုဋ္ဌနကာလေ ပန ယာဝတတိယံ ယာစာပေတ္ဆာ ဟတ္ထပါသံ

http://www.dhammadownload.com

ဝိဇဟာပေတွာ ဥတ္တိဒုတိယကမ္မေန ဥက္ကုဋ္ဌိ-
တဗ္ဗော။ ဝိ၊ဌ၊၄။၅၂။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၄၁၂။

ဥက္ကုဋ္ဌိတ (တိ) [ဥ+ကုဋ္ဌ+တ] လှန်အပ်သော။
ဥက္ကုဋ္ဌိတော သံဃေန ဝစုဿ လိစ္ဆပိဿ
ပတ္တော။ ဝိ၊၄။၂၆၅။ ဝိ၊သင်္ဂဟ၊၄၁၂။

ဥက္ကုဋ္ဌိတဗ္ဗ (တိ) [ဥ+ကုဋ္ဌ+တဗ္ဗ] လှန်အပ်
သော။ အဌဟိ ဘိက္ခဝေ အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂ-
တဿ ဥပါသကဿ ပတ္တော ဥက္ကုဋ္ဌိတဗ္ဗော။
ဝိ၊၄။၂၆၄။ (–ဝိ၊ဌ၊၄။၅၂။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။
၄၁၁-၂။)

ဥက္ကုဋ္ဌိတုံ (ကြိ၊ဝိ) [ဥ+ကုဋ္ဌ+တုံ] လှန်ခြင်းငှါ။
အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ .. ပတ္တံ ဥက္ကုဋ္ဌိတုံ။ ဝိ၊၄။
၅၆၄။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၄၁၁။

ဥက္ကုဋ္ဌိတွာ (ကြိ၊ဝိ) [ဥ+ကုဋ္ဌ+တွာ] လှန်၍။
အဆခေါ အဂဝါ တံ ဥဒကာဓာနံ ဥက္ကုဋ္ဌိ-
တွာ အာယသွန္တံ ဇုဟုလံ အာမန္တေသိ။
မ၊၂။၇၇။ ဥက္ကုဋ္ဌိတွာတိ ဥတ္တာနံ ကတွာ။
မ၊ဌ၊၃။၈၉။ (–ဝိ၊၄။၄၆၁။ ဝိ၊ဌ၊၁။၂၈၉။)

ဥက္ကုဋ္ဌေယျ }
ဥက္ကုဋ္ဌေယျံ } (ကြိ) ဥက္ကုဋ္ဌတိ-ကြည့်။

ဥက္ကုဋ္ဌိက (တိ) [ဥ+ကုဋ္ဌ+ဏူ။ ဝိ၊ပိ၊ဓာန်။
ဥ+ကောဋ္ဌိ+ဣက။ ဝိ၊ပိဓာန်။ ပါစိတ်၊
ယော။၁၃၄] (၁) ဆောင့်ကြောင့်၊ ဆောင့်
ကြောင့်ဖြစ်သော၊ ဆောင့်ကြောင်ထိုင်
သော။ (ဆောင့်ကြောင့်ထိုင်ပုံကို "မိုးရွာ
သောအခါ သစ်ခေါင်းတွင်း၌ မျောက်များ
ထိုင်ကြသကဲ့သို့ထိုင်ကြ၏" ဟု ဥပမာပြသည်။
ဒီ၊ဌ၊၂။၂၈၊၉။ မ၊ဌ၊၄။၁၂၉–ကြည့်) (၂)
အထက်သို့ – ကောက်–ကွေး–ခုံး – သော၊
(ခြေဖဝါး)။ အလယ်၌ မထိ–အလယ်၌ချိုင့်
ခွက်–သော၊(ခြေရာ)။ (ထီ)(၃)ဖဝါး ဆွန့်
နင်းသွားခြင်း၊ ခြေဖျားထောက်၍(သို့မဟုတ်
ဖနောင့်ထောင်၍) သွားခြင်း။ (၁) တေန
ကုဋ္ဌိကာရကေန ဘိက္ခုနာ....ဥက္ကုဋ္ဌိကံ နိသီဒိ-
တွာ။ ဝိ၊၁။၂၄၄။ ဘိက္ခုနိယော ရထိကာယ-
ပိ....ဥက္ကုဋ္ဌိကံ နိသီဒိတွာ။ ဝိ၊၄။၄၅၀–၁။
ယော ဥက္ကုဋ္ဌိကော နိသီဒိတွာ ပဝါရေတိ၊
တေန ဥက္ကုဋ္ဌိကေနေဝ ဘုဉ္ဇိတဗ္ဗံ။ ဝိ၊ဌ၊၃။
၉၅။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။ ၁၃၀။ ဥက္ကုဋ္ဌိကော နိသီ-
ဒတိ။ မ၊ဌ၊၂။၃၁၁။ (–ဝိ၊၁။၂၉၆။ဝိ၊၃။
၅၇၊၂၂၃။ ဝိ၊၄။၂၃၅။ မ၊၃။၃၆။ ဝိ၊ဌ၊၁။
၁၃၄။ ဝိ၊ဌ၊၄။၂၉။ ဒီ၊ဌ၊၂။၂၈ ၉၊၃၂၂။
မ၊ဌ၊၃။၇၆။ မ၊ဌ၊၄။၁၂၉။ ခုဒ္ဒက၊ဌ။၄။)
(၂)ရတ္တဿ ဟိ ဥက္ကုဋ္ဌိကံ ပဒံ ဘဝေ။ အံ၊ဌ၊
၁။၃၃၅။ ဓမ္မ၊ဌ၊၁။၁၂၉။ ဓမ္မ၊ဌ၊၂။၁၂၇။
သုတ္တနိ၊ဌ၊၂။၂၅၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၀၁။ ဥက္ကုဋ္ဌိ-
ကန္တိ အသမ္ဖုဋ္ဌမဏ္ဍံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၁၂၇။
ဥက္ကုဋ္ဌိကပါဒ – လည်း ကြည့်။ (ထီ)
(၃) နဥက္ကုဋ္ဌိကာယ အန္တရဃရေ ဂမိဿာမီ-
တိ သိက္ခာ ကရဏီယာ။ ဝိ၊၂။၂၄၈။ ဥက္ကုဋ္ဌိ-
ကာယာတိ တ္ထေ ဥက္ကုဋ္ဌိကာ ဝုစ္စတိ ပဏ္ဒိ-
ယော ဥက္ခိပိတွာ အဂ္ဂပါဒေဟိ ဝါ အဂ္ဂပါဒေ
ဝါ ဥက္ခိပိတွာ ပဏ္ဒိဟိယေဝ ဝါ ဘူမိံ
ဖုသန္တဿ ဂမနံ။ ဝိ၊ဌ၊၃။၁၆၄။ ကခ်ါ။၂၈၀။
ဥဒ္ဓံ ကော ကောဋ္ဌိ ဣမိဿာ ဂမနာယာတိ
ဥက္ကုဋ္ဌိကာတိ ဒဿေန္တော အာဟ "ဥက္ကုဋ္ဌိ-
ကာ ဝုစ္စတီ" တိ အာဒိ။ပါစိတ်ယော။၁၃၄။

ဥက္ကုဋ္ဌိကနိသဇ္ဇာ (ထီ) [ဥက္ကုဋ္ဌိက+နိသဇ္ဇာ]
ဆောင့်ကြောင့်ထိုင်ခြင်း။ ပလ္လင်္ကမာဘုဇိတွာ
ဥက္ကုဋ္ဌိကနိသဇ္ဇာယ ဥပရိမကာယံ ဟေဌိမ-
ကာယေ ပတိဋ္ဌပေန္တောယေဝ။ မ၊ဋီ၊၃။၁၇၈။

ဥက္ကုဋ္ဌိကပါဒ(တိ)[ဥက္ကုဋ္ဌိက+ပါဒ]အလယ်၌–
နိမ့်–ချိုင့်–ခွင်–ကောက်–သောခြေဖဝါးရှိ
သော။ တေ .. အန္တောဝင်္ကပါဒါ ဝါ ဗဟိဝင်္ကပါဒါ ဝါ ဥက္ကုဋ္ဌိကပါဒါ ဝါ အဂ္ဂကောဏ္ဍာ ဝါ
ပဏ္ဒိကောဏ္ဍာ ဝါ ဘဝန္တိ။ဒီ၊ဌ၊၃။၁၀၈။ပါဒ-
တလဿ မဇ္ဈေဦနတာယ ဥက္ကုဋ္ဌိကပါဒတာ။
ဒီ၊ဋီ၊၃။၁၀၉။

http://www.dhammadownload.com

ဥက္ကုဋိကပ္ပဓာန (န) [ဥက္ကုဋိက+ပဓာန] (၁) ဆောင့်ကြောင့်ထိုင်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့် အားထုတ်အပ်သော-ဆောင့်ကြောင့်ထိုင်ခြင်းဟူသော-လုံလ။ (၂) ဖဝါးဆွန့်နင်းလွှဲကဲ့သို့သည်၏ အဖြစ်ဖြင့် အားထုတ်အပ်သော-ဖဝါးဆွန့်နင်းလွှဲကဲ့သို့ခြင်းဟူသော-လုံလ။ ဥက္ကုဋိကပ္ပဓာန (ခမ။၃၄၄)ဆို ဥက္ကုဋိကဘာဝေန အာရဒ္ဓဝီရိယံ။ ဓမ္မ ၄၊ ၂၊၄၉။ ဥက္ကုဋိကောပိဟောတိ ဥက္ကုဋိကပ္ပဓာနမနုယုတ္တောဝ။ ဒီ၊၁။၁၅၈။ ဒီ၊၃။၃၄။ မ၊၁။၁၁၄။ အံ၊၁။၃၀၁။ အဘိ၊ပု။၁၆၄။မဟာနိ။၃၂၈။ဥက္ကုဋိကပ္ပဓာနမနုယုတ္တောတိ ဥက္ကုဋိ၊ဝ်ရိယံ (ဥက္ကုဋိကံ ဝီရိယံ။မဟာနိ၊၆) အနုယုဇ္ဇတော၊ ဂစ္ဆန္တောပိ ဥက္ကုဋိကောဝ ဟုတ္ဝာ ဥဿိတ္ဝာ ဥပ္ပတိတ္ဝာ ဂစ္ဆတိ။ ဒီ၊၆၁။၂၉၄။ မ၊၆၁။ ၃၅၁-၁။ အံ၊၆၊၂။၄၄၆။ အဘိ၊၆၊၁၀၃။ မဟာနိ၊၆။၃၈၁။(-ဝိ၊၆၊၃။၃၀၃။ဒေသနာ။ ၁၁၁။ မ၊၆၊၁။၃၄၃။ အဘိ၊၆၊၂၊ ၄၁။ ၂၂၁။ဇာ၊၆၊၄။၂၉၈။ ဇာ၊၆၊၅။၂၅၄။ ကခ်ဳံ၊ဋ္ဌ။၁၇၁။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၂။)

ဥက္ကုဋိကဝတာနုယောဂ (ပု) [ဥက္ကုဋိက+ဝတ+အနုယောဂ] ဆောင့်ကြောင့်ထိုင်ခြင်း-ဖဝါးဆွန့်နင်းလျက် သွားခြင်း-ဟူသော အကျင့်ကို အားထုတ်ခြင်း။ ဥက္ကုဋိကဝ်ရိယ-ကြည့်။

ဥက္ကုဋိကဝ်ရိယ (န) [ဥက္ကုဋိက+ဝ်ရိယ] ဥက္ကုဋိကပ္ပဓာနနှင့် အနက်ဘူ။ မိစ္ဆာဝါယာမဝဇ္ဇနေဝ ဥက္ကုဋိကဝတာနုယောဂေါတိ အာဟ "ဥက္ကုဋိကဝ်ရိယံ အနုယုဇ္ဇတော"တိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၃၅၄။ သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၂။၃၅၇။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၂၀။

ဥက္ကုဋိကာသန (န) [ဥက္ကုဋိက+အာသန] ဆောင့်ကြောင့်-နေ-ထိုင်-ခြင်း။ယော ဝေဝံ ....ဥက္ကုဋိကာသနဇ်ယေသနိကာဒိဟိ ကိလမေတိ။ ဒီ၊၁၊၁၁၃။ ဥက္ကုဋိကာသနန္တိ တံတံဝေယျာဝစ္စကရဏေန ဥက္ကုဋိကာသနိသဇ္ဇာ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၂။

ဥက္ကုဋိ (တိ) [ဥ+ကုဋ္ဌ+ကိ] ဆောင့်ကြောင့်-ဖြစ်သော-ထိုင်သော။ ပဂ္ဂယှ အဥ္ဇလိံ ဝန္ဒံ၊ သိရသာ ဥက္ကုဋိ အဟံ။ အပ၊၁။၁၄၃။

ဥက္ကုဋ္ဌိ (ထီ) [ဥ+ကုသ+တိ] ကြွေးကြော်-ဟစ်အော်-ခြင်း၊ ကျယ်လောင်-မြင့်တက်-သောအသံ၊ပဲ့တင်ထပ်သံ။ မနုဿာ ဥက္ကုဋ္ဌိမကံသု။ ဝိ၊၄။၂၇၆။ ဥက္ကုဋ္ဌိ ကရောန္တိ(ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၀၆)တိ မဟာသဒ္ဒံ ကရောန္တိ။ သာရတ္ထ၊၃။၃၄၀။ ဥက္ကုဋ္ဌိမကာသိ (ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၀၉)တိ ဥစ္စာသဒ္ဒံ အကာသိ။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၅၄။ ဟိကံ်ရာသာဓုကာရာစ၊ဥက္ကုဋ္ဌိ သမ္မဟံသနံ။ ဗုဒ္ဓဝံ။၃၀၂။ ဥက္ကုဋ္ဌိတိ ဥက္ကုဋ္ဌိသဒ္ဒေါ စ၊ ဥန္နဒသဒ္ဒေါစ၁တံ အတ္ထော။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။၅၄။ ဥက္ကုဋ္ဌိယော ဧစဝ ဧလုဂ္ဂပါ စ ပဝတ္တန္တိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၉။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၅၇။ (-အပ၊၁။ ၁၃၇၊၃၀၇။ မိလိန္ဒ။၁၉။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃၇။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၁၁။ ၁၁၂။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၂၁၁။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၀၁။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၂၁၇။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၀။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၂၅၀။ ဝိမတိ၊၂။၁၉၀။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။ ၂၅၅။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၀၃၊၂၇၀။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၄၇။)

ဥက္ကုဋ္ဌိတကရဏ (န) [ဥက္ကုဋ္ဌိတ + ကရဏ] ကြွေးကြော်- ဟစ်အော်- မှုကို ပြုခြင်း။ လာပန္တိ ဥက္ကုဋ္ဌိတကရဏံ (ဥက္ကုဋ္ဌိကရဏံ?)။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၃၆၃။

ဥက္ကုဋ္ဌိသတ (န) [ဥက္ကုဋ္ဌိ+သဟ] ကြွေးကြော်-ဟစ်အော်-ခြင်း အရာ၊ ရာပေါင်းများစွာသော ကြွေးကြော်ဟစ်အော်ခြင်း။ ဥက္ကုဋ္ဌိသတာနိ ပဝတ္တာယိံသု။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၆။

ဥက္ကုဋ္ဌိသဒ္ဒ (ပု) [ဥက္ကုဋ္ဌိ+သဒ္ဒ] ကြွေးကြော်-သံ၊ ဟစ်အော်သံ၊ ပဲ့တင်ထပ်သံ။ ဥက္ကုဋ္ဌိသဒ္ဒါ ဝတ္တန္တိ။ ဗုဒ္ဓဝံ။၃၁၂။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၄၅။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၁။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၁။ ဥက္ကုဋ္ဌိသဒ္ဒါတိ ဥန္နဒသဒ္ဒါ ဝတ္တန္တိ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။၁၂၃

http://www.dhammadownload.com

(–ဝိ၊ဌ၊၁။၃၃၇။ မ၊ဌ၊၄။၂၀၁။ ဓမ္မ၊ဌ၊၁။ ၃၀၈။ ဝိမာန၊ဌ။၁၂၀။)

ဥက္ကုဋ္ဌိသဟဿ (နာ) [ဥက္ကုဋ္ဌိ + သဟဿ] ကြွေးကြော်– ဟစ်အော်– ခြင်း အထောင်။ ထောင်ပေါင်း များစွာသော ကြွေးကြော် ဟစ်အော်ခြင်း။ မဟာဇနော ဥက္ကုဋ္ဌိသဟ-ဿာနိ ကရောန္တော။ ဓမ္မ၊ဌ၊၁။၃၀၁။ (–ဇာ၊ဌ၊၂။၂၃၁။ ဇာ၊ဌ၊၆။၂၄၉။)

ဥက္ကုဋ္ဌုက္ကုဋ္ဌိဌာန (နာ) [ဥက္ကုဋ္ဌိ+ဥက္ကုဋ္ဌိ+ဌာန] ကြွေးကြော်ရာ, ကြွေးကြော်ရာ ဖြစ်သော အရပ်၊ ကြွေးကြော်ရာအရပ်တိုင်း။ သော ဝေံ ပုနပ္ပုနံ ပဋိပါဋိယာ ဂစ္ဆမာနော (ပရိ ပါတိယမာနော။ ဝိသုဒ္ဓိ) ဥက္ကုဋ္ဌုက္ကုဋ္ဌိဌာနေ-ယေဝ ဥဋ္ဌဟိတွာ။ အဘိ၊ဌ၊၂။၂၁၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။၂၃၇။ (–မူလဋီ၊၂။၁၅၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။ ၃၀၂။)

ဥက္ကုထိတ (တိ) [ဥ+ကုထ +တ။ (ဥတ္ကု-ထိတ–သံ)] အလွန်ကျက်သော၊ကျိုက် ကျိုက် ဆူပွက်သော။ အောက်ပုဒ်–ကြည့်။

ဥက္ကုဓိတ (တိ) [ဥ+ကုထ+တ။ ထ–ကိုဓပြု။ ကုထိတ။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၇၄၃-နှင့် ယှဉ်ကြည့်။ ဝိ၊ ပိ၊ဓာန်-၌ ဥက္က (က္ကု) ထိတဟု ဆိုဏ်] အလွန် ကျက်သော၊ ကျိုက်ကျိုက်ဆူ–လောလောပူ –သော။ သေယျထာပိ ဗြာဟ္မဏ ဥဒ-ပတ္တော အဂ္ဂိနာ သန္တတ္တော ဥက္ကုဓိတော (ဥက္ကဋ္ဌိတော။သီ၊ဋ္ဌ။ဥက္ကုဋ္ဌိတော။ သျာ၊ကံ။ ပက္ကုထိတော။ သံ၊၃။၁၁၆) ဥသုမကဇာ တော။ အံ၊၂။၂၀၃။ ဥက္ကုဓိတောတိ ကုဓိ-တော။ အံ၊ဌ၊၃။၆၈။ ကုထိတ, ကုဓိတ, ပက္ကုထိတ– တို့နှင့် ယှဉ်ကြည့်။

ဥက္ကုသ (ပု) [ဥ+ကုသ+အ။ ဥစ္စံ ကောသတီ-တိ ဥက္ကုသော။ ဓာန်၊ဋီ။၆၄၀ (ဥတ္ကြောဇ-သံ)]ဝံလိုငှက်။စန္ဒဘာဂါနဒီတီရေ၊ဥက္ကုသော အာသဟံ တဒါ။ အပ၊၁။၂၆၂။ ဥက္ကုသာ ကုရရာ ဟံသာ။ ဇာ၊၂။၃၄၇။ ဥက္ကုသာတိ ကာဋ္ဌကုရရာ။ ဇာ၊ဌ၊၇။၃၁၈။ (–အပ၊၁။ ၄၀၇။ အပ၊၂။၂၃၈။ ဇာ၊၁။၃၁၄။ ထေရီ၊ဌ။ ၁၁၈။ ဇာ၊ဌ၊၄။၂၉၁။)

ဥက္ကုသယောနိ (ထီ) [ဥက္ကုသ+ယောနိ] ဝံလိုငှက်အမျိုး၊ ဝံလိုငှက်ဇာတ်။ တတော စဝိတွာ နမ္မဒါနဒီတီရေ ဥက္ကုသယောနိယံ နိဗ္ဗတ္တိံ သု။ ဇာ၊ဌ၊၄။၃၉၂။

ဥက္ကုသရာဇ (ပု) [ဥက္ကုသ+ရာဇ] ဝံလိုငှက်မင်း။ ဥက္ကုသရာဇ သရဏံ တံ ဥပေမ။ ဇာ၊ ၁။၂၈၀။ (–ဇာ၊ဌ၊၄။၂၉၀-၂။)

ဥက္ကုသသကုဏရာဇ (ပု) [ဥက္ကုသ+သကုဏ+ ရာဇ] ဝံလိုငှက်မင်း။ ပ စီနပဿေ ဥက္ကုသ-သကုဏရာဇာ ဝသတိ။ ဇာ၊ဌ၊၄။၂၈၉။ (–ရင်း။၂၉၀။)

ဥက္ကူလ (တိ) [ဥ+ကူလ] မြင့်သောကမ်းနှင့်တူ သော၊ မြင့်သည်၏ အဖြစ်ရှိသော (အရပ်)၊ မြင့်ရာအရပ်၊ ကုန်းမြင့်။ ဥက္ကူလံ ဥန္နတဋ္ဌာနံ။ အံ၊ဌ၊၁။၃၇၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၁၇၈။ဥဂ္ဂတံ ကူလံ ဥဿိတဘာဝေါ တေဿာတိ ဥက္ကူလံ။ အံ၊ ဋီ၊၁။၂၃၁။ (–သုတ္တနိ၊ဌ၊၁။၃၇။) အောက် ပုဒ်လည်း ကြည့်။

ဥက္ကူလဝိက္ကူလ (တိ) [ဥက္ကူလ+ဝိက္ကူလ]မြင့်-ရာအရပ်နှင့် နိမ့်ရာအရပ်။ ယံ ဣမိဿာ ပထ-ဝိယာ ဥက္ကူလဝိက္ကူလံ နဒီဝိဒုဂ္ဂံ။ မ၊၃။၁၄၈။ ဥက္ကူလဝိက္ကူလန္တိ ဥစ္စနီစံ တလဋ္ဌာနံ နိန္နဋ္ဌာ-နံ။မ၊ဌ၊၄။၁၀၉။ ဥဂ္ဂတံ ကူလံ ဝိယာတိ ဥက္ကူ-လံ၊ ဘူမိယာ ဥစ္စဋ္ဌာနံ။ ဝိဂတံ ကူလန္တိ ဝိက္ကူ-လံ၊ နိစဋ္ဌာနံ တေနာဟ ဥစ္စနီစန္တိ။ မ၊ဋီ၊၃။ ၃၂၃။ (–အံ၊၁။၃၇။ အံ၊ဌ၊၁။၃၇၇။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၁။၃၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၄၈။)

ဥက္ကောစ (ပု) [ဥ+ကုစ+ဏ] လက်ဆောင်၊ တံစိုးလက်ဆောင်။ ဝိနိစ္ဆယိကာနံ ဥက္ကောစံ ဒတ္ဓာ။ ဝိ၊ဌ၊၁။၂၉၅။ ဥက္ကောစံ ဒတ္ဓာတိ

http://www.dhammadownload.com

လဉ္ဇံ ဒတ္ဒာ။ သာရတ္ထ၊၂။ ၁၄၃။ (–ဝိမတိ၊ ၁။၁၈၂။ ဓာန်။ဓာန်၊ဋီ။၃၅၆။)

ဥက္ကောဋ (ပု) [ဥ+ကုဋ+က] (၁) တားမြစ်ခြင်း (၂) အဖျဉ်း အဆုပ်အသား။ (၂) ဣမေသံ စတုန္နံ အဓိကရဏာနံ ကတိ ဥက္ကောဋာ ....ကိစ္စာဓိကရဏဿ ဧကော ဥက္ကောဋော။ ဝိ၊၅။၂၆၄။ (–ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၉၄။ ဝဇိရ။၅၆၉) (၂) ဥက္ကောဋ်ံ ရန္ဓယိတ္ဒာန (ဥက္ကောဋကံ ရန္ဓယိတ္ဒာ။ သီ၊သျာ။ဋ္ဌ) မဓုမံသမှိ ဩကိရိ။ အပ၊၁။၄၃၇။ ဥက္ကောဋကံ ရန္ဓယိတ္ဒာဘိ ပိဟကပပ္ပါသမံသံ ပစိတ္ဒာ။ အပ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၈။

ဥက္ကောဋက (ပု) [ဥက္ကောဋ+က] အဖျဉ်း အဆုပ်အသား။ ဥက္ကောဋ (၂) အနက်ကြည့်။

ဥက္ကောဋန (နဲ၊သီ) [ဥ+ကုဋ+ယု] (၁) တံစိုး လက်ဆောင်ယူခြင်း၊ လာဘ်စားခြင်း။ (၂) (က) တားမြစ်ခြင်း။ (ခ) လှုပ်ရှားစေခြင်း၊ လှုံ့ဆော်ခြင်း။ (၁) ဥက္ကောဋန (ဒီ၊၁။၅။ မ၊၁။၂၃၈။ သံ၊၃။၄၁၁။ အံ၊၁။၅၃၁။ အဘိ၊ပု။၁၆၇)နှိ အဿာမိကေ သာမိကေ ကာတုံ (သာမိကေ အဿာမိကေ ကာတုံ) လဉ္ဇဂ္ဂဟဏံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၈။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၅။ အံ ဋ္ဌ၊၂။၃၇၈။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၉၁။ ကတ္တဗ္ဗကမ္မတော ဥဒ္ဓံ ကောဋနံ ပဋိဟနနံ၊ ဥက္ကောဋနံ၊ အဘူတကာရီနံ လဉ္ဇဂ္ဂဟဏံ။ သီ ဋီ။သစ်၊၁။၃၅၂။ (၂)(က) ကတိဟာကာရေဟိ ဥက္ကောဋနံ ပသဝတိ။ ဝိ၊၅။၂၆၄။ ဣမေသံ စတုန္နံ အဓိကရဏာနံ "ကတိ ဥက္ကောဋနာ" တိအာဒိနာ နယေန ပရိဝါရေ ဝုတ္တော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၃၄။ ဥက္ကောဋေတိ–နှင့် ယှဉ်ကြည့်။ (ခ) ယထာ ဓမ္မံ နိဟတဘာဝေါ, ဇာနနာ, ဥက္ကောဋနာတိ ဣမာနေတ္ထ တီဏိ အင်္ဂါနိ။ ကခ်ါ၊ ၂၄၆။ သာရတ္ထ၊၃။၈၃။ ဝိမတိ၊၂။၄၆။

ဥက္ကောဋနက (နဲ) [ဥက္ကောဋန+က] (၁) လှုပ်ရှားစေခြင်း၊လှုံ့ဆော်ခြင်း။ (တိ)(၂) လှုပ်ရှားစေခြင်း– လှုံ့ဆော်ခြင်း– ကြောင့်ဖြစ်သော။ (၁) တေန ဥက္ကောဋနကေန ပါစိတ္တိယံ အာပဇ္ဇတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၂၄။ (–ဝဇိရ။၅၆၃။) (တိ) (၂) ဥက္ကောဋနကံ ပါစိတ္တိယ(ဝိ၊၃။၂၅၉)နှိ ဣဒံ ဟိ ဥဘယံ ပုဗ္ဗေ ပဝါရဏာယ ဒိသ္ဒာ ဝိနိစ္ဆိနိတ္ဒာဝ ဘိက္ခူ ပဝါရေနှိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၆၁။ (–ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၉၇။)

ဥက္ကောဋနဝတ္ထု (နဲ) [ဥက္ကောဋန+ဝတ္ထု] လှုပ်ရှားစေခြင်း– လှုံ့ဆော်ခြင်း– ဟူသော အကြောင်း။ သာဝတ္ထိယံ ဆဗ္ဗဂ္ဂိယေ ဘိက္ခူ အာရဗ္ဘ ဥက္ကောဋနဝတ္ထုသို့ ပညတ္တံ။ ကခ်ါ။ ၂၄၆။

ဥက္ကောဋနသာစိယောဂ (ပု) [ဥက္ကောဋန+သာစိယောဂ] တံစိုးလက်ဆောင်ယူခြင်း– လာဘ်စားခြင်း–ဟူသော ကောက်ကျစ်စဉ်း လဲမှုနှင့်ယှဉ်ခြင်း။ တသ္မာ ဥက္ကောဋနသာစိယောဂေါ ....ဝေမေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၈။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၅။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၃၈။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၇၉။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၉၁။

ဥက္ကောဋနသိက္ခာပဒ (နဲ) [ဥက္ကောဋန+သိက္ခာပဒ] ဥက္ကောဋန သိက္ခာပုဒ်၊ ဝိနယပိဋက ပါစိတ္တိယပါဋိ၊ ၅-ကဏ္ဍ၊ ၇-ဝဂ်၊ ၃-သိက္ခာပုဒ်။ ဝိ၊၂။၁၆၅–၆။ ဥက္ကောဋနသိက္ခာပဒံ တတိယံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၃၄။

ဥက္ကောဋနသုတ္တ (နဲ) [ဥက္ကောဋန+သုတ္တ] ဥက္ကောဋနသုတ်။ သံယုတ္တနိကာယ မဟာဝဂ္ဂ သံယုတ္တပါဋိ၊ ၁၂-သံယုတ်၊ ၁၀-ဝဂ်၊ ၅-သုတ်။ သံ၊၃။၄၁၁။

ဥက္ကောဋေတိ (ကြိ) [ဥ+ကုဋ+ဏေ+တိ] (က) လှုပ်ရှားစေ၏၊ လှုံ့ဆော်၏။ (ခ) ဖြတ်၏၊ တားမြစ်၏။ (က) ဓမ္မကမ္မေ ဓမ္မကမ္မသည် ဥက္ကောဋေတိ။ ဝိ၊၂။၁၆၆။ (–ဝိ၊

http://www.dhammadownload.com

၄။၂၂၁။ ဝိ၊ဌ၊၃။၁၃၄။ ဝိ၊၂။၂၂၇။) ပုနကမ္မာယ ဥက္ကောဒ္ဒေန္တိ။ ဝိ၊၂။၁၆၅။ ဥက္ကောဒ္ဒေန္တိတိ တဿ တဿ ဘိက္ခုနော သန္တိကံ ဂန္ဓာ အကဟံ ကမ္မန္တိအာဒိနိ ဝဒန္တာ ဥစ္စာလေန္တိ။ ဝိ၊ဌ၊၃။၁၃၄။ ဥစ္စာ-လေန္တိတိ ဣမိနာ ဥက္ကောဒ္ဒေန္တိတိ ဧတ္ထ ဥပုဗ္ဗဿ ကုဋ္ဌခာတုဿ ဥစ္စာလနတ္ထံ ဒဿေတိ၊ ပါစိတ်၊ယော၊၁၀၇၊ (–မ၊ဌ၊၄။ ၃၀။ ဇာ၊ဌ၊၂။၃၄၇။ အံ၊ဋီ၊၃။၂၀၂။) ဥက္ကောဒ္ဒေထ– ဝိ၊၂။၁၆၆။ ဥက္ကောဒ္ဒေယျ– ဝိ၊၂။၁၆၆။ ကခ်ါ။၂၄၅။ ဥက္ကောဒ္ဒေယျုံ–ဝိ၊ ၄။၅၀၂။ ဥက္ကောဒ္ဒေသုံ–ဝိ ၅။၃၅။ ဥက္ကော-ဒ္ဒေသန္တိ–ဝိ၊ ၂။၁၆၅–၆။ ဥက္ကောဒ္ဒေသထ– ဝိ၊၂။၁၆၆။ (ခ) ဝိဝါဒါခ်ကရဏံ ဥက္ကော-ဒ္ဒေန္တော ဒ္ဒေ သမထေ ဥက္ကောဒ္ဒေတိ· (ဝိ၊၅။၂၆၄) တိ သမ္မုခါဝိနယဉ္စ ယေ ဘုယ္ယ-သိကဉ္စ ဣမေ ဒ္ဒေ ဥက္ကောဒ္ဒေတိ ပဋိသေ-ဓေတိ၊ ပဋိက္ကောသတိတိ အတ္ထော။ ဝိ၊ ဌ၊၄။၁၉၄။ ပဋိသေဓေတိတိ ဣမိနာ ဥက္ကောဒ္ဒေတိတိ ဧတ္ထ ကုဋ္ဌဓာတုယာ ဆေဒ-နတ္ထံ အတ္ထတော ဒဿေတိ၊ ဆေဒနံ နာမ အတ္ထတော သမထပဋိသေဓနန္တိ အတ္ထော။ ပါစိတ်၊ယော။၅၉၅။ ဥက္ကောဒ္ဒေယျာ – (ဝိ၊ဌ၊၁။၇။ ဒီ၊ဌ ၁။၆) တိ နိဝါရေယျာတိ အတ္ထော။ သာရတ္ထ၊၁။၅။ ဝိမတိ၊၁။၁၅။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၆၃။

ဥက္ကောဒ္ဒေတ္ဆာ (ကြိ၊ဝိ) [ဥ+ကုဋ္ဌ+ဏေ + တ္ဆာ] တားမြစ်၍။ အခိကရဏာနံ ဥက္ကော-ဒ္ဒေတ္ဆာ။ ဝိ၊ဌ ၄။၁၉၄။

ဥက္ကောဒ္ဒေထ (ကြိ) ဥက္ကောဒ္ဒေတိ ကြည့်။

ဥက္ကောဒ္ဒေန္တ (တိ) [ဥ+ကုဋ္ဌ+ဏေ+အန္တ] (က) လှုပ်ရှားစေသော၊ လှုံ့ဆော်သော၊သူ။ (ခ) တားမြစ်သော၊သူ။ (က) တသ္မာ ပုန တံ ဥက္ကောဒ္ဒေန္တဿ အာပတ္တိ။ ဝိ၊ဌ၊၃။၃၆၁။ (ခ) ဝိဝါဒါခိကရဏံ ဥက္ကောဒ္ဒေန္တော ဒ္ဒေ သမထေ ဥက္ကောဒ္ဒေတိ။ ဝိ၊၅။၂၆၄။ (–ဝိ၊ ဌ၊၄။၁၉၄။)

ဥက္ကောဒ္ဒေန္တိ
ဥက္ကောဒ္ဒေယျ
ဥက္ကောဒ္ဒေယျုံ
ဥက္ကောဒ္ဒေသုံ
ဥက္ကောဒ္ဒေသထ
ဥက္ကောဒ္ဒေသန္တိ
} (ကြိ) ဥက္ကောဒ္ဒေတိ ကြည့်။

ဥက္ကောပမ (တိ) [ဥက္ကာ+ဥပမာ] မီးရှူး– မြက်မီးရှူး–မြက်မီးစည်း–ဟူသော ဥပမာ ရှိသော။ ဥက္ကောပမာတိ တိဏုက္ကူပမာ အနု-ဒဟနဒ္ဒေန။ ထေရီ၊ဌ။၂၉၂။

ဥက္ကောဘာသ (ပု) [ဥက္ကာ+ဩဘာသ] မီးရှူး –မီးစည်း–၏အရောင်။ ဥက္ကာနံ ပတနန္တိ ဥက္ကောဘာသာနံ ပတနံ။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၁၁၀။ သီ၊ ဋီ၊သစ်၊၁။၃၇၂။

ဥက္ခလိ (ထီ) [(၁) ဥသ+ဣ။ဣပစ္စည်း၏အစ ၌ ခလ သဒ္ဒါလာ။ ဥသိသ္မာ ဣဿခလုဉ်၊ ဥသတိ ဒဟတီတိ ဥက္ခလိ၊ ဘာဇနံ။ ဏ္ဍာဒိ။ ဂ။ (၂) ဥခ+အလ+ဤ (နဒါဒိ)။ ဤကို ရဿပြု။ဓာန်၊ဋီ။၄၅၆] ထမင်းချက်သောအိုး၊ ထမင်းအိုး။ ကလောပီတိ ဥက္ခလိ ဝါ ပစ္ဆိ ဝါ။ ဒီ၊ဌ၊၁။၂၉၂။ မ၊ဌ၊၁။၃၄၉။ အဘိ၊ဌ၊၃။၈၂။ မဟာနိ၊ဌ။၃၈၀။ ဥက္ခလီတိ ဘိက္ခာပစန-ကုမ္ဘော။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၃၅၅။ (–ဒီ၊ဌ၊၃။ ၁၄၆။ မ၊ဌ၊၃ ၁၉၇။ မ၊ဌ၊၄။၁၅၁။ အံ ဌ၊ ၂။၅၁။ ပဋိသံ၊ဌ၊၂။၂၉၃။ ဓမ္မ၊ဌ၊၁။၈၇၊ ၂၁၃၊၂၈၄။ ဓမ္မ၊ဌ၊၂။၂၃၆၊၃၈၆။ အပ၊ဌ၊ ၁။၂၂၇။ ဝိမာန၊ဌ။၉၀။ မဟာနိ၊ဌ။၉၇။ ဇာ၊ဌ၊၁။၈၀။ ဇာ၊ဌ၊၅။၄၁၄၊၅၁၀။ ဇာ၊ဌ၊ ၆။၁၇၈။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၁၅၉။ သံ၊ဋီ၊၁။၂၂၄။)

ဥက္ခလိကကာလ (ပု) [ဥက္ခလိကာ+ကာလ] ထမင်းအိုးတည်ဆု–အခါ–ကာလ။ ဥက္ခလိ-ကကာလေ ကုမ္ဘဂ္ဂံ နာမ ဒေတိ။ ဓမ္မ၊ဌ၊၂။ ၃၆၇။

http://www.dhammadownload.com

ဥက္ခလိကပါလပဿ (နာ) [ဥက္ခလိ+ကပါလ+ပဿ] အိုးကင်း၏-နံပါး-နံဘေး။ ယထာ ဥက္ခလိကပါလပဿမှိ လဂ္ဂေ ယပက-မံသပိဏ္ဍေန ဥက္ခလိကပါလပဿံ ဇာနာတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၅၂။

ဥက္ခလိကမသိမက္ခိတ (တိ) [ဥက္ခလိကာ+မသိ+မက္ခိတ] ထမင်းအိုးမင်-အိုးမဲ-ဖြင့်လိမ်းကျံအပ်သော။ နေရယိကဇာတိကာ ဝတာယံ ဇဝံဝိဓံ နာမ သမ္ပတ္တိံ ပဟာယ ဥက္ခလိက-မသိမက္ခိတာ ဟုတ္ဝာ နိက္ကာရဏာ ဒါသိနံ အန္တရေ ဝိစရတိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၄၆။

ဥက္ခလိကာ (ထီ) [ဥက္ခလိ+က+အာ(ဣတ္ထိဇောတက)] ထမင်းအိုး။ ဥက္ခလိကာ မေ ဒေဋ္ဌုဘံ ဝါတီ (ဆေရ။၃၈၁) တိ မေ မမ ဘတ္တပစနဘာဇနံ စိရပါရိဝါသိကဘာဝေန အပရိသုဒ္ဓတာယ ဥဒကသပ္ပာန္ဓံ ဝါယတိ။ ထေရီ၊ဋ္ဌ။၃၁။ ဘတ္တဥက္ခလိကာ (မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၅၀) လည်း ကြည့်။

ဥက္ခလိဓောဝန (နာ) [ဥက္ခလိ+ဓောဝန] ထမင်းအိုးဆေးသောရေ။ ဧကသ္မိံ ဧဟ-ဒ္ဓါရေ ဥက္ခလိဓောဝနဿ ဆဋ္ဌိတဋ္ဌာနေ .... ခါဒတိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅၂။

ဥက္ခလိပရိပုဉ္ဇန (နာ) [ဥက္ခလိ+ပရိပုဉ္ဇန] ထမင်းအိုးကိုပွတ်တိုက်သောအဝတ်၊ ထမင်းအိုးလက်နှီး။ ဥက္ခလိပရိပုဉ္ဇန (အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၂၄)နှိ ကာဋ္ဌကြွလိပရိပုဉ္ဇနံ။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၉၆။ (-အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၉။ အပ၊ဋ္ဌ၊၂။၉။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉၀။)

ဥက္ခလိပရိမဇ္ဇန (နာ) [ဥက္ခလိ+ပရိမဇ္ဇန] ထမင်းအိုးကိုပွတ်တိုက်သောအဝတ်၊ ထမင်းအိုးလက်နှီး။ ဇိဏ္ဏမှိ ဘိက္ခဝေ ပေါတ္ထကံ ဥက္ခလိပရိမဇ္ဇနံ ဝါ ကရောန္တိ။ အံ၊၁။၂၄၉။ အဘိ၊ပု။၁၃၇။ ဥက္ခလိပရိမဇ္ဇနန္တိ ဥက္ခလိ-ပရိပုဉ္ဇနံ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၂၄။ (-အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၆၆။)

ဥက္ခလိပုဉ္ဇနစောဋ္ဌက (ပု) [ဥက္ခလိ+ပုဉ္ဇန+စောဋ္ဌက] ထမင်းအိုးပွတ်တိုက်သောအဝတ်၊ ထမင်းအိုးလက်နှီး။ ဥက္ခလိပုဉ္ဇနစောဋ္ဌကဿ ဝိယ မလဂ္ဂဟဏံ မလီနတာ။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၄၆။

ဥက္ခလိမသိ (ထီ) [ဥက္ခလိ+မသိ] ထမင်းအိုးမင်၊ အိုးမဲ။ ဧကံ အက္ခိံ ဥက္ခလိမသိယာ အဉ္ဇတွာ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၉၉။

ဥက္ခလိမုခ (နာ) [ဥက္ခလိ+မုခ] ထမင်းအိုး၏ အဝ။ ပိဟိတောတိ ဘာဇနေန ဥက္ခလိမုခံ ဝိယ ပလိဂုဏ္ဌိတော။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၈၁။

ဥက္ခလိမုခဝဋ္ဌိ (ထီ) [ဥက္ခလိ+မုခဝဋ္ဌိ] ထမင်းအိုး၏ နှတ်ခမ်းရစ်။ မဟာ ဩဋ္ဌော ဝါ ဥက္ခ-လိမုခဝဋ္ဌိ သဒိသေဟိ ဩဋ္ဌေဟိ သမန္တာဂ-တော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၁၁။ ဝိ၊သဂ်ဟ။၁၄၃။

ဥက္ခလိဟတ္ထ (တိ) [ဥက္ခလိ+ဟတ္ထ] ထမင်းအိုးလက်ဋ္ဌိရှိသော၊ ထမင်းအိုးလက်စွဲသော၊ သူ။ ကဋ္ဌောဝ်ဟတ္ထောတိ ပစ္ဆိဟတ္ထော ဥက္ခလိဟတ္ထော ဝါ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၆၃။

ဥက္ခိတ္တ (တိ) [ဥ+ခိပ+တ] (၁) မြှောက်ချီ-မြှောက်တင်-မြှောက်ပင့်-ချီမ-အပ်သော။ (၂) (က) နှင်ထုတ်အပ်သော၊သူ (ဥက္ခိ-တ္တပုဂ္ဂိုလ်)။ (ခ) ပယ်ရှား-ပယ်ထုတ်-အပ်သော။ (၁) အညတရော ဘိက္ခု ဝါတမဏ္ဍ-လိကာယ ဥက္ခိတ္တံ သာဋကံ ပသိတ္ဝာ။ ဝိ၊၁။၇၂။ ဥက္ခိတ္တာ ပုညတေဇေန။ အဘိ၊ဝိ၊၄၄၁။ ဥက္ခိတ္တံ ပါဒံ အနိက္ခိပိဘွာဝ တိဋ္ဌန္တိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၄။ (-ဝိ၊၁။၇၉။ သံ၊၂။၁၂၆။ သံ၊၃။၄၇၊ အံ၊၂။၄၉၄။ မိလိန္ဒ။၁၈၀။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃၇။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၅၊၁၁၅၊၃၀၂။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၅၇။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၂၉။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၈၇။ အနုဋ္ဌီ၊၁။၆၉။)

http://www.dhammadownload.com

အားကြာင်း။ ဥက္ခိတ္တကာနုဝတ္တနုပစ္ဆယာ ဘိက္ခု အာနာပတ္တိကော။ ဝဇိရ။၆၁။

ဥက္ခိတ္တကာလ(ပုံ)[ဥက္ခိတ္တ+ကာလ] မြောက်ချိန်-မြောက်ဘင်-ရာအခါ။ နာဝါယ ထလေ ဥက္ခိတ္တကာလော ဝိယ ဘိက္ခုနော...အရဉ္ဉေ ဝသနကာလော။ သံဒ္ဓ၊၂။၃၀၂။ အံဒ္ဓ၊၃။ ၁၈၈။

ဥက္ခိတ္တဘိက္ခု (တိ) [ဥက္ခိတ္တ+ဘိက္ခု] မြောက်ချိန်-မြောက်ပင်-အပ်ခံသော သင်္ကန်း ရှိသော။ ဧကတော ဝါ ဥဘတော ဝါ ဥက္ခိတ္တစီဝရော ဟုဘ္ဘာဘိ အာဒတ္တာ။ ဝိဒ္ဓ၊၃။၁၆၃။ ကခ်ါ။ ၂၇၉။ (-ဝိ၀တိ၊၂။၆၂။)

ဥက္ခိတ္တပဒုမိယ (တိ) [ဥက္ခိတ္တ+ပဒုမိယ] မြောက်ချိန်အပ်သော ပဒုမွာကြာရှိသော၊ ပဒုမ္မာကြာကို မြောက်ချိန်သော၊သူ။ (ဥက္ခိတ္တာပဒုမိယမည်သော ဆေရ်)။ ဣဿဠံ သုဒံ အာယသ္မာ ဥက္ခိတ္တပဒုမိဒယာ ထေရော ဣမာ ဂါထာယော အဘာသိတ္ထ။ အပ၊၁။၃၁၇။

ဥက္ခိတ္တပလိဿ(တိ) [ဥက္ခိတ္တ+ပလိဿ] ပယ်ရှား-ပယ်သုတ်-အပ်ပြီးသော (အဝိဇ္ဇာဟူသော) -တံခါးကျည်း-မင်းတုပ်-ရှိသော၊ တံခါးကျည်း-မင်းတုပ်-နှင့်တူသော အဝိဇ္ဇာကို ပယ်သုတ်ပြီးသော၊ သူ (မြတ်စွာဘုရား, ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်)။ ဥက္ခိတ္တ ပလိဿံ ဗုဒ္ဓံ။ မ၊၂။ ၄၁၀။ဓမ္မ။၃၀။သုတ္တနိ။၃၇၆။ အဝိဇ္ဇာပလိဿာ ဥက္ခိတ္တတ္တာ ဥက္ခိတ္တပလိဿံ။ ဓမ္မ၊၁၊၂။ ၄၀၇။ သုတ္တနိ၊၁၊၂။၁၈၈။ အယံ ဝုစ္စတိ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု ဥက္ခိတ္တပလိဿော ဟောတိပိ။ မ၊၁။ ၁၉၂။အံ၊၂။၃၄။ဥက္ခိတ္တပလိဿောတိ အဝိဇ္ဇာ-

(၂) (က) ဥက္ခိတ္တော နာမ အာပတ္တိယာ အဒဿနေ ဝါ ... ဥက္ခိတ္တော။ ဝိ၊၂၊၂၁၂။ (-ဝိ၊၂။၂၄၈။ဒီ၊၃။၄၈၁။ အံ၊၂။၂၃၆။ ဝိ၊၆၊ ၃။ဘဂ္ဂ၊၄၃၂။ ဝိ၊၆၊၄။၂၂၁။ ကခ်ါ၊ ၉၅၊ ၃၁၁။ ဝမ္မ၊၆၊၁။) (ခ) ဥက္ခိတ္ထ-ပလိဿ-ကြည့်။

ဥက္ခိတ္ထဥဒကဗိန္ဒု (ပုံ) [ဥက္ခိတ္တ + ဥဒကဗိန္ဒု] မြောက်ချိန်-တင်ဆား-အပ်ခံသောရေပေါက်၊ ပဒုမဗန္ဓတ္တာ ဥက္ခိတ္တာဥဒကဗိန္ဒု ဝိယ ဥဒကံ ဝိန်-ဝင်နေတတ္တာ ဂစ္ဆတိ။ အံ၊၃၊၃၀၁။

ဥက္ခိတ္တက (တိ)[ဥက္ခိတ္တ+က] (ခ) (က)နှင်ထုတ်အပ်ခံသော၊ ဥဒကွပနိယကံ ပြုခြင်းခံရသော၊ သူ (ဥက္ခိတ္တကပုဂ္ဂိုလ်)။ (ခ) မြောက်လွှင့်အပ်ခံသော။ (ထိ) (၂) မြောက်ချိန်-မြောက်ပင့်-ခြင်း။ (ခ) (က) အာပတ္တိယာ အဒဿနေ ဥက္ခိတ္တကော ဝိဇ္ဇာမတိ။ ဝိ၊၃၊၁၃၅။ ဥက္ခိတ္တဒကာ ပဂ္ဂဒလော ဇာနိတဗ္ဗော။ ဝိ၊၅။ ၂၁၁။ ဥက္ခေပနိယကမ္မကတော ဥက္ခိတ္ထ-ကော နာမ။ ဝိ၊၃၊၁၁၅။ (-ဝိ၊၃။၁၉၀၊ ၄၀၁၊၅၆။ ဝိ၊၆၊၃။၁၃၉၊ ၁၄၃၊၄၄၅။ ဝိ၊၆၊၃။၁၃၉၊ ၁၇၃၊၄၃၅။ ဝ်၊၆၊၄။ ၁၂၄၊၂၂၊ ၂၂၃၊၄၃၃။ ကခ်ါ။၉၃။ ဝဇိရ။၄၄၄။ ကခ်ါ၊ဋီ။၅၀၊၄၅၃။) (ခ)သြမက္ခိ ကဆုန္ဒီတိ ဥက္ခိတ္ထကံ ကဆုန္ဒီ၊ ဥက္ခိပိတ္တာ ဆဒ္ဒေန္ဒီ။ အံ၊၆၊၂။၁၀၁။ (ထိ) (၂) ဆဒ္ဒကိယာဘိက္ခု။ ဥက္ခိတ္တာကာယ အန္တ-ရယရေ ဂစ္ဆန္တီ။ ဝ်၊၂။၂၄၂။ ဥက္ခိတ္တာကာ-ယာတိ ဥဒကွဒနေ။ ဝိ၊၆၊၃။၁၆၃။ ကခ်ါ။ ၂၃၉။ (-ဝိ၊သဒ်္ဓ၊၂၃၄။)

ဥက္ခိတ္တကဘိက္ခု (ပုံ) [ဥက္ခိတ္တက+ဘိက္ခု] နှင်ထုတ်အပ်သောရဟန်း။ ယောဘိက္ခု ဥက္ခိတ္ထ-ကဘိက္ခုနော သမာနဒိဋ္ဌိကော လဒ္ဓိနာနာသံ-ဝါသကော ဟောတိ။ ဝဇိရ။၃၅၅။

ဥက္ခိတ္တကာနုဝတ္တနုပစ္ဆယ (ပုံ) [ဥက္ခိတ္တက+ အနုဝတ္တန + ပစ္ဆယ] နှင်ထုတ်အပ်ခံသော-ဥက္ခိတ္တက-ရဟန်းသို့အစဉ်လို ဆက်ခြင်းဟူသော

http://www.dhammadownload.com

ပလိဃံ ဥက္ခိပိတ္ဝာ အပနေတ္ဝာ ဌိတော။ အံ ၌၊၃။၃၁။ (–မဟာနိ။၁၆။ မ၊၌၊၂။၂၁။ မဟာနိ၊၌၊၇၂။ အံ၊ဋီ၊၃။၂၇။)

ဥက္ခိတ္တပါဒ (ပု) [ဥက္ခိတ္ထ+ပါဒ] မြောက်ချီအပ်သော ခြေထောက်။ ဝါဋ္ဌမိဂါ ခုဒ္ဒကမ်ဂေ အနုဗန္ဓမာနာ ဥက္ခိတ္တပါဒံ (ဥက္ခိတ္တံ ပါဒံ။ ဒီ၊၌၊၂။၄၄။) အနုက္ခိပိတ္ဝာဝ တိဋ္ဌန္တိ။ မ၊၌၊၃။၂၆၃။

ဥက္ခိတ္တပိဏ္ဍ (ပု) [ဥက္ခိတ္ထ+ပိဏ္ဍ] မြောက်ချီအပ်သော ဆွမ်း။ သံဃတ္ထေရဿ ဥက္ခိတ္တပိဏ္ဍံ ဂဏ္ဍန္တောယေဝ ဥမ္မုဇ္ဇိ။ မ၊၌၊၂။၄၅။ အံ၊၌၊၁။၅၀။

ဥက္ခိတ္တဘဏ္ဍ (တိ) [ဥက္ခိတ္ထ+ဘဏ္ဍ] မြောက်ချီအပ်သော ဘဏ္ဍာရှိသော။ ယဿာ ဥက္ခိတ္တ-ဘဏ္ဍာ ဟောန္တိ၊ ဧဝံ ကတေ။ ဝိ၊၌၊၃။၄၁၉။ (–ဝိမတိ၊၂။၂၄၀။)

ဥက္ခိတ္တဘမုက (တိ) [ဥက္ခိတ္ထ+ဘမု+က] မြောက်ချီအပ်သော မျက်ခုံးရှိသော။ ဥက္ခိတ္တဘမုကံ ဝိယ လုဒ္ဒံ ဘယာနကံ တံ အဟံ ဒကရက္ခသဿ ဒဿာမိ။ ဇာ၊၌၊၆။၃၂၉။

ဥက္ခိတ္တဘာဇန (နဲ) [ဥက္ခိတ္ထ+ဘာဇန] မြောက်ချီအပ်သောခွက်။ ဥက္ခိတ္တဘာဇနံ ပူခရတ္ဝာဝ ဒါတုကာမာ။ သံ၊၌၊၃။၆၉။

ဥက္ခိတ္တမာလာပုဋ္ဌ (ပု) [ဥက္ခိတ္ထ+မာလာပုဋ္ဌ] မြောက်ချီအပ်သော – ပန်းထုပ် – ပန်းကုံးဖက်ခွက်။ ဥက္ခိတ္တမာလာပုဋ္ဌော ဝိယ အလက်-တမာလာဂဗ္ဘော ဝိယ စ သဗ္ဗာကာရပါရိပူရိ-ယာ သမိဒ္ဓေါ။ သံ၊၌၊၃။၁၄။

ဥက္ခိတ္တလဂုဋ္ဌ (ပု၊နဲ) [ဥက္ခိတ္ထ+လဂုဋ္ဌ] မြောက်ချီအပ်သော – ဆောက်ပုတ် – တင်းပုတ်။ စော-ဇုနံ ဥက္ခိတ္တလဂုဋ္ဌမ္ပိ နသမ္ဘဝတိ။ မိလိန္ဒ။ ၁၅၄။

ဥက္ခိတ္တဝံသ (ပု) [ဥက္ခိတ္ထ+ဝံသ] မြောက်ချီအပ်သောဝါး။ အာစရိယော ဥက္ခိတ္တဝံသံ သုဂ္ဂဟိတံ အဂဏ္ဍန္တော။ သံ၊၌၊၃။၂၅၀။

ဥက္ခိတ္တသမ္ဘောဂသိက္ခာပဒ (နဲ) [ဥက္ခိတ္ထ+သမ္ဘောဂ+သိက္ခာပဒ] နှင်ထုတ်အပ်သော (ဥက္ခိတ္ထ) ရဟန်းနှင့်အတူတကွ သုံးဆောင်ခြင်း, ပေါင်းဖော်နေထိုင်ခြင်း, အိပ်ခြင်းကို ပြုသော ရဟန်းအား ပညတ်အပ်သော သိက္ခာပုဒ်။ ဥက္ခိတ္တသမ္ဘောဂသိက္ခာပုဒ်၊ ဝိနယပိဋကပါစိတ္တိယပါဋိ၊ ၅-ကဏ္ဍ၊ ၇-ဝဂ်၊ ၉-သိက္ခာပုဒ်။ ဝိ၊၂။၁၇၉-၁၈၁။

ဥက္ခိတ္တသိရ (တိ) [ဥက္ခိတ္ထ+သိရ] ချီမြောက်အပ်သော–ထောင်သော–ဦးခေါင်းရှိသော။ ဣခ ပနာယံ ဝိဘက္ကဝိစာရပီဘီဟိ အနဘိဘူ-တတ္တာ ဥက္ခိတ္တသိရာ ဝိယ ဟုတ္ဝာ ပရိဗျတ္တ-ကိစ္စာ ဇာတာ။ ဝိ၊၌၊၁။၁၂၁။ အဘိ၊၌၊၁။၂၁၈။ ပဋိသံ၊၌၊၁။၁၇၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၅၇။ မဟာနိ၊၌။၁၂၁။

ဥက္ခိတ္တဟတ္ထ (ပု) [ဥက္ခိတ္ထ+ဟတ္ထ] မြောက်ချီအပ်သောလက်။ ဥက္ခိတ္တဟတ္ထေ အပနေတ္ဝာ။ ဓမ္မ၊၌၊၂။၁၉၅။ (–ဇာ၊၌၊၄။၃၁၉။ သီ၊ဋီ၊ သစ်၊၁။၃၇၆။)

ဥက္ခိတ္တာနုဝတ္တက (တိ) [ဥက္ခိတ္ထ+အနုဝတ္တက။ ထီ-၌ ဥက္ခိတ္တာနုဝတ္တိကာ] နှင်ထုတ်အပ်သော–ဥက္ခိတ္ထ–ရဟန်းသို့ အစဉ်လိုက်သော။ အထ ခေါ တေ ဥက္ခိတ္တာနုဝတ္တကာ ဘိက္ခူ ယေန ဥက္ခေပကာ ဘိက္ခူ တေနုပသက်-မိံသု။ ဝိ၊၃။၄၈၀။ အယမ္ပိ ပါရာဇိကာ ဟောတိ အသံဝါသာ ဥက္ခိတ္တာနုဝတ္တိကာ။ ဝိ၊၂။၂၈၂။ ဥက္ခိတ္တာနုဝတ္တိကာယ ဘိက္ခု-နိယာ။ ဝိ၊၌၊၄။၁၇၃။ (–ဝိ၊၌၊၃။၄၃၂။ ဝိ၊၌၊၄။၁၄၆၊ ၈၃။ ကခ်ါ။၂၅၈။ ဓမ္မ၊၌၊၁။၃၅။ ဇာ၊၌၊၃။၄၆၂။ သာရတ္ထ၊၂။၂၉၈၊ ၃၆၁။ သာရတ္ထ၊၃။၃၄၆။ ဝိမဘိ၊၁။၂၅၀။ ကခ်ါ၊ဋီ။၂၂၃။)

http://www.dhammadownload.com

ဥက္ခိတ္တာသိက (တိ) [ဥက္ခိတ္တ+အသိ+က] မြောက်ချီ – ရွယ်မိုး – အပ်သော သန်လျက်ရှိသော၊ သူ။ ဣဓ ပုရိသော အာဂစ္ဆေယျ ဥက္ခိတ္တာသိကော။ မ၊၂။၄၀။ သေယျထာပိ ဥက္ခိတ္တာသိကေ ဝဓကေ (ပဋိသံ။၁၁၇)တိ ယထာ နာမ ပဟရိတုံ ဥစ္စာရိတခဂ္ဂေ ပစ္စာမိတ္တေ တိဗ္ဗာ ဘယသညာ ပစ္စုပဋ္ဌိတာ ဟောတိ။ ပဋိသံ၊ဌ၊၂။၄။ (–သံ၊၂။၃၈၁။ သံ၊၃။၁၄၇။ အံ၊၂။၃၈၆။ ဝိ၊ဌ၊၁။၂၂၆။ ဒီ၊ဌ၊၂။၅၉။ သံ၊ဌ၊၁။၁၁၄။ သံ၊ဌ၊၃။၆၂။ ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၂၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၂၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၈၄။ စရိယာ၊ဌ။၁၉၄။)

ဥက္ခိတ္တာသိကပစ္စတ္ထိက (ပု) [ဥက္ခိတ္တာသိက+ပစ္စတ္ထိက] မြောက်ချီ –ရွယ်မိုး –အပ်သော သန်လျက်ရှိသောရန်သူ။ ပဋ္ဌုပါဒါနက္ခန္ဓာ အာသိဝိသူပမေ ဝုတ္တနယေန ဥက္ခိတ္တာသိကပစ္စတ္ထိကတော....ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ အဘိ၊ဌ၊၂။၃၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၁၉။ (–သီ၊ဋီ၊သစ်။၂၈၀။)

ဥက္ခိတ္တာသိကဝဓက (ပု) [ဥက္ခိတ္တာသိက + ဝဓက]မြောက်ချီအပ်သော သန်လျက်ရှိသော သူသတ်သမား။ ပဋ္ဌက္ခန္ဓာ ဥက္ခိတာသိကဝဓကော ဝိယ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၈၄။(–ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၄၄၈။)

ဥက္ခိတ္တာသိကသုတ္တ (နဲ) [ဥက္ခိတ္တာသိက+သုတ္တ] ဥက္ခိတ္တာသိကသုတ်။ အဂ်ုတ္တရနိကာယ ဆက္ကနိပါတပါဋိ၊ ၂-ပဏ္ဏာသက၊ ၁၁-ဝဝ်၊၈-သုတ်။ အံ၊၂။၃၈၆။

ဥက္ခိပ (ကြိ) ဥက္ခိပတိ – ကြည့်။

ဥက္ခိပတိ (ကြိ) [ဥ+ခိပ+အ+တိ] (၁) (က) မြောက်၏၊ မြောက်ချီ–မြောက်တင်–၏။(ခ) မြောက်၏၊ (အထက်သို့)ပစ်မြောက်–ပစ်လွှင့်–၏။(ဂ) မြောက်၏၊ ထောင်၏၊ မော်၏။(ဃ) ချီးမြောက်၏၊ ချီးပင့်၏။ (၂) ပယ်၏၊ ပယ်ရှား— ပယ်ထုတ် –နှင်ထုတ် –၏။ (၁) (က) ပဋိလာတံ ဥက္ခိပတိ (ဝိ၊၂။၁၅၄)တိ ဥယ္ဟမာနံ အလာတံ ပဘိတံ ဥက္ခိပတိ၊ ပုန ယထာဌာနေ ဌပေဘီတိ အတ္ထော။ ဝိ၊ဌ၊၃။၁၃၀။ မာလံ ဝါ...စေတိယေ ဥက္ခပတိ၊ မိလိန္ဒ။၂၉၇။ (–ဝိ၊ဌ၊၁။၂၈၁-၂။ ဝိ၊ဌ၊၂။၅၅။ ဝိ၊ဌ၊၃။၁၁၇။ ဝိ၊သင်္ဟ။၁၂၁။ အဘိ။ဌ၊၁။၁၂၅။) ဥက္ခိပန္တိ—ဝိ၊ဌ၊၁။၃၁၁။ ဝိ၊ဌ၊၂။၆၃။ ဝိ၊သင်္ဟ။၄၃၀။ မ၊ဌ၊၁။၃၆၄။ မဟာနိ၊ဌ။၂၄၂။ ဥက္ခိပါမိ—သာရတ္ထ၊၂။၁၆၀။ ဥက္ခိပါဟိ—ရင်း။ ဥက္ခိပ—အံ၊ဌ၊၁။၁၉၈။ ဥက္ခပိံ—ဇာ၊ဌ၊၂။၂၇၃။ အံ၊ဋီ၊၃။၇၂၊ ဥက္ခိပိံသု—မ၊ဌ၊၃။၁၆။ သံ၊ဌ၊၃။၉၁။ ဥဒါနဌ။၃၇၂။ ခုဒ္ဒက၊ဌ။၁၆၅။ (ခ) အမ္ဗရေ ဥက္ခိပန္တိ တေ။ အပ၊၂။၁၈၁။ (–ဗုဒ္ဓဝံ။၃၁၁။ အဘိ၊ဌ၊၁။၄၃။ ဇာ၊ဌ၊၁။၁၇။) ဥက္ခိပိ—မ၊ဌ၊၂။၁။ သံ၊ဌ၊၂။၂၈။ ထေရ၊ဌ၊၁။၁၆၁။ ဇာ၊ဌ၊၁။၇၆။ ဥက္ခိပိံ—အပ၊၁။၁၅၇၊၁၇၀။ (ဂ) သီသံ နဥက္ခိပသိ—ဒီ၊ဌ၊၂။၃၀၈။ သီသံ ဥက္ခိပိ။ အံ၊ဌ၊၂။၁၇၇။ ဒွေအဂ်ုလိယော ဥက္ခိပိ။အံ၊ဌ၊၁။၁၁၂။ ဒွေအဂ်ုလိယော ဥက္ခိပိံသု။ အံ၊ဌ၊၁။၁၁၂။ (ဃ) အတ္တာနံ ဥက္ကံသတိ ဥက္ခိပတိ။ ဒီ၊ဌ၊၃။၂၀။ ဥက္ခိပတီတိ အညေသံ ဥပရိ ခိပတိ၊ ပဂ္ဂဏ္ဍာတီတိ အတ္ထော။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၁၈။ (–မ၊ဌ၊၃။၄၊၁၆၈။ အံ၊ဌ၊၁။၃၈၃။ အဘိ၊ဌ၊၂။၂၇၆။ အဘိ၊ဌ၊၁။၁၆၄၊၁၉၁။ နေတ္တိ၊ဌ။၇၅။ နေတ္တိ၊ဋီ။၅၄။) ဥက္ခိပန္တိ—ဒီ၊ဌ၊၁။၃၀၂။ မ၊ဌ၊၁။၁၂၀။ မ၊ဌ၊၃။၁၅၇။ ဥက္ခိပေယျ—မ၊ဌ၊၄။၁၉၂။အံ၊ဌ၊၂။၃၀၆။ မ၊ဋီ၊၃။၃၉၀။ စဏ္ဍမဏ္ဍလံ အာဟစ္စ ဌပေန္တော ဝိယ ဥက္ခိပိ။ မ၊ဌ၊၂။၆၅။ ဥက္ခိပိတိ ဂုဏတော ကထိတဘာဝေန ဥက္ကံသေတိ။ မ၊ဋီ၊၂။၁၂၁။(၂) ခိပ္ပမေဝ နံ သန္ဓိပတိတ္ဒာ ဥက္ခိပတိ။ ဝိ၊၄။၄၂၂။အံ၊၃။၄၁။ အထ ခေါ နံ ခိပ္ပမေဝ သန္ဓိပတိတ္ဒာ ဥက္ခိပတိ။ ဥဒါန။၁၄၂။ ဥက္ခိပတီတိ အပနေတိ။ ဥဒါန၊ဌ။၂၇၅။ သာရတ္ထ၊၃။၄၃၀။ အံ၊ဋီ၊၃။၂၂၉။ သဗ္ဗေ ပရ

http://www.dhammadownload.com

အံ၊ဌ။၁၀။၂၇၁။ အဘိ၊ဌ၊၂။၂၇၇။ ဓမ္မ၊ဌ၊၁၀။ ၃၄၄၊၃၉၃။ ထေရိ၊ဌ။၁၉၄၊၂၉၅။ ဇာ၊ဌ၊ ၂။၉၅။ ဇာ၊ဌ၊၃။၃၅၀။ ဇာ၊ဌ၊၇၊၂၁၃။)

ဥက္ခိုပါယဘိ (ကာ၊ကြိ) [ဥ+ခိပ+ဏာယ+တိ] ပစ်ခမြွောက်-ပစ်လွှင့်-စေ၏။ အာကာသေ ဥက္ခိုပါယိ။ အပါ၁။၁၀၂။ ထေရာဌ၊၂။၂၂၀။

ဥက္ခိုပါပေတိ (ကာ၊ကြိ) [ဥ+ခိပ+ဏာပေ+တိ] မြောက်ချီစေ၏။ အတ္တာနော ဝါ ပုတ္တံ အညဿ ဝါ ပုတ္တံ ဂဟေဘွာ ဥက္ခိုပတိ ဝါ ဥက္ခိုပါပေတိ ဝါ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၄၇၁။ ဥက္ခိုပါပေဟိ—ဇာ၊ဌ၊၂။၃၃။ ဥက္ခိုပါပေသိ—သံ၊ဌ၊၃။၈။

ဥက္ခိုပါပေတွာ (ကြိ၊ဝိ) [ဥ+ခိပ+ဏာပေ+တွာ] မြောက်ချီစဲ၍။ ပါဒေ ပန နိဝါသန·ပါရုပနဉ္စ ဥက္ခိုပါပေတွာ ကာတုံ ဝဋ္ဋတိ။ ဝိ၊ဌ၊၃။၃၂၇။ ဝိ၊သင်္ဃ။၁၉၀။ (-ငိ၊ဌ၊၄။ ၆၈။ ဝိ၊သင်္ဃ။၂၀၄။ ခုဒ္ဒက၊ဌ။၁၃၇။ ဓမ္မ၊ဌ၊၂။၁၀၃။ ဇာ၊ဌ၊၁။၁၄။ ဇာ၊ဌ၊၂။၁၀၇။ ဇာ၊ဌ၊၃။၆။ ဇာ၊ဌ၊၂။၁၄။ ဇာ၊ဌ၊၃။၂၂၁၊ ဇာ၊ဌ၊၃။၃၃၇။ ဇာ၊ဌ၊၄။၂၆။ ဇာ၊ဌ၊၅။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၆။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၇။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၈။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၉။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၀။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၁။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၂။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၃။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၄။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၅။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၆။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၇။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၈။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၉။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၀။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၁။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၂။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၃။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၄။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၅။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၆။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၇။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၈။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၉။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၀။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၁။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၂။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၃။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၄။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၅။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၆။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၇။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၈။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၉။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၀။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၁။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၂။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၃။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၄။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၅။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၆။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၇။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၈။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၉။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၅၀။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၅၁။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၅၂။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၅၃။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၅၄။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၅၅။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၅၆။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၅၇။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၅၈။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၅၉။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၆၀။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၆၁။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၆၂။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၆၃။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၆၄။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၆၅။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၆၆။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၆၇။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၆၈။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၆၉။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၇၀။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၇၁။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၇၂။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၇၃။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၇၄။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၇၅။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၇၆။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၇၇။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၇၈။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၇၉။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၈၀။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၈၁။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၈၂။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၈၃။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၈၄။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၈၅။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၈၆။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၈၇။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၈၈။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၈၉။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၉၀။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၉၁။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၉၂။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၉၃။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၉၄။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၉၅။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၉၆။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၉၇။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၉၈။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၉၉။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၀၀။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၀၁။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၀၂။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၀၃။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၀၄။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၀၅။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၀၆။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၀၇။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၀၈။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၀၉။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၁၀။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၁၁။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၁၂။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၁၃။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၁၄။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၁၅။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၁၆။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၁၇။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၁၈။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၁၉။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၂၀။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၂၁။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၂၂။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၂၃။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၂၄။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၂၅။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၂၆။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၂၇။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၂၈။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၂၉။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၃၀။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၃၁။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၃၂။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၃၃။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၃၄။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၃၅။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၃၆။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၃၇။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၃၈။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၃၉။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၄၀။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၄၁။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၄၂။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၄၃။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၄၄။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၄၅။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၄၆။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၄၇။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၄၈။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၄၉။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၅၀။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၅၁။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၅၂။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၅၃။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၅၄။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၅၅။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၅၆။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၅၇။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၅၈။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၅၉။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၆၀။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၆၁။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၆၂။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၆၃။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၆၄။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၆၅။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၆၆။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၆၇။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၆၈။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၆၉။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၇၀။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၇၁။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၇၂။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၇၃။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၇၄။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၇၅။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၇၆။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၇၇။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၇၈။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၇၉။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၈၀။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၈၁။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၈၂။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၈၃။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၈၄။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၈၅။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၈၆။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၈၇။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၈၈။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၈၉။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၉၀။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၉၁။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၉၂။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၉၃။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၉၄။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၉၅။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၉၆။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၉၇။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၉၈။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၉၉။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၀၀။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၀၁။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၀၂။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၀၃။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၀၄။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၀၅။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၀၆။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၀၇။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၀၈။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၀၉။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၁၀။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၁၁။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၁၂။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၁၃။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၁၄။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၁၅။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၁၆။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၁၇။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၁၈။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၁၉။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၂၀။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၂၁။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၂၂။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၂၃။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၂၄။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၂၅။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၂၆။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၂၇။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၂၈။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၂၉။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၃၀။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၃၁။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၃၂။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၃၃။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၃၄။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၃၅။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၃၆။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၃၇။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၃၈။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၃၉။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၄၀။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၄၁။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၄၂။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၄၃။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၄၄။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၄၅။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၄၆။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၄၇။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၄၈။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၄၉။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၅၀။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၅၁။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၅၂။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၅၃။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၅၄။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၅၅။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၅၆။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၅၇။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၅၈။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၅၉။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၆၀။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၆၁။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၆၂။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၆၃။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၆၄။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၆၅။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၆၆။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၆၇။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၆၈။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၆၉။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၇၀။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၇၁။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၇၂။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၇၃။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၇၄။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၇၅။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၇၆။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၇၇။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၇၈။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၇၉။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၈၀။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၈၁။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၈၂။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၈၃။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၈၄။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၈၅။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၈၆။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၈၇။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၈၈။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၈၉။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၉၀။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၉၁။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၉၂။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၉၃။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၉၄။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၉၅။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၉၆။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၉၇။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၉၈။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၂၉၉။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၀၀။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၀၁။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၀၂။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၀၃။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၀၄။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၀၅။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၀၆။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၀၇။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၀၈။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၀၉။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၁၀။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၁၁။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၁၂။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၁၃။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၁၄။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၁၅။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၁၆။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၁၇။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၁၈။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၁၉။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၂၀။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၂၁။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၂၂။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၂၃။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၂၄။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၂၅။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၂၆။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၂၇။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၂၈။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၂၉။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၃၀။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၃၁။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၃၂။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၃၃။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၃၄။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၃၅။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၃၆။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၃၇။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၃၈။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၃၉။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၄၀။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၄၁။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၄၂။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၄၃။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၄၄။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၄၅။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၄၆။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၄၇။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၄၈။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၄၉။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၅၀။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၅၁။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၅၂။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၅၃။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၅၄။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၅၅။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၅၆။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၅၇။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၅၈။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၅၉။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၆၀။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၆၁။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၆၂။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၆၃။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၆၄။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၆၅။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၆၆။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၆၇။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၆၈။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၆၉။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၇၀။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၇၁။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၇၂။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၇၃။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၇၄။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၇၅။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၇၆။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၇၇။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၇၈။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၇၉။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၈၀။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၈၁။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၈၂။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၈၃။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၈၄။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၈၅။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၈၆။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၈၇။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၈၈။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၈၉။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၉၀။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၉၁။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၉၂။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၉၃။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၉၄။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၉၅။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၉၆။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၉၇။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၉၈။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၃၉၉။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၀၀။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၀၁။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၀၂။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၀၃။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၀၄။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၀၅။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၀၆။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၀၇။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၀၈။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၀၉။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၁၀။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၁၁။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၁၂။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၁၃။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၁၄။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၁၅။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၁၆။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၁၇။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၁၈။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၁၉။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၂၀။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၂၁။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၂၂။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၂၃။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၂၄။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၂၅။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၂၆။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၂၇။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၂၈။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၂၉။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၃၀။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၃၁။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၃၂။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၃၃။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၃၄။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၃၅။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၃၆။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၃၇။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၃၈။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၃၉။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၄၀။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၄၁။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၄၂။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၄၃။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၄၄။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၄၅။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၄၆။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၄၇။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၄၈။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၄၉။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၅၀။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၅၁။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၅၂။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၅၃။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၅၄။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၅၅။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၅၆။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၅၇။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၅၈။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၅၉။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၆၀။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၆၁။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၆၂။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၆၃။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၆၄။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၆၅။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၆၆။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၆၇။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၆၈။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၆၉။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၇၀။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၇၁။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၇၂။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၇၃။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၇၄။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၇၅။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၇၆။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၇၇။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၇၈။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၇၉။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၈၀။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၈၁။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၈၂။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၈၃။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၈၄။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၈၅။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၈၆။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၈၇။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၈၈။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၈၉။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၉၀။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၉၁။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၉၂။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၉၃။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၉၄။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၉၅။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၉၆။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၉၇။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၉၈။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၄၉၉။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၅၀၀။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၅၀၁။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၅၀၂။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၅၀၃။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၅၀၄။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၅၀၅။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၅၀၆။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၅၀၇။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၅၀၈။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၅၀၉။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၅၁၀။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၅၁၁။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၅၁၂။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၅၁၃။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၅၁၄။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၅၁၅။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၅၁၆။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၅၁၇။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၅၁၈။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၅၁၉။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၅၂၀။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၅၂၁။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၅၂၂။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၅၂၃။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၅၂၄။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၅၂၅။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၅၂၆။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၅၂၇။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၅၂၈။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၅၂၉။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၅၃၀။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၅၃၁။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၅၃၂။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၅၃၃။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၅၃၄။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၅၃၅။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၅၃၆။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၅၃၇။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၅၃၈။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၅၃၉။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၅၄၀။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၅၄၁။၂၆၇။ ဇာ၊ဌ၊၅၄၂။

http://www.dhammadownload.com

ဥကွိပိတ (တိ) [ဥ+ခိပ+တ] (၁) မြောက်တင်အပ်–ပူဇော်အပ်–သော။ (၂) မြောက်ချီသော၊ ထောင်သော၊ မော်သော။ (၁) ယညော ကိရ မေဥကွိပိတော။ ဇာ၊၂။၂၄၇။ ဥကွိပိတောတိ ဥကွိတ္တော။ ဇာ၊ဌ၊၇။၈၇။ (၂) အဇ္ဇ ဗုဒ္ဓါနုဘာဝေန ပညာသီသံ ဥကွိပိတာ ဥဂ္ဂတာ။ သံ၊ဋီ၊၁။၃၁၅။

ဥကွိပိတဗ္ဗ (တိ) [ဥ+ခိပ+တဗ္ဗ] (၁) မြောက်ချီအပ်သော။ (၂) နှင်ထုတ်အပ်သော။ (၁) ဧကေန စီဝရံ ဥကွိပိတဗ္ဗံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၃၈။ (၂) လဗ္ဘမာနာယ သံဃသာမဂ္ဂိယာ ပုန ဥကွိပိတဗ္ဗော။ ဝိ၊၃။၁၃၅–၆။ (– ဝိ၊၃။၄၈၂။)

ဥကွိပိတုံ (ကြိ၊ဝိ) [ဥ+ခိပ+တုံ] (၁) မြောက်ချီခြင်းငှါ။ (၂) နှင်ထုတ်ခြင်းငှါ။ (၁) ဥဒကတော ပန ဥဒကေန ဝိနာ သဉ္ဇိစ္စ ဥကွိပိတုံ နဝဋ္ဌတိ။ ဝိ၊ဌ၊၃။၂၈။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၇၈။ ဥကွိပိတုံ နသက္ကောမ။ ဒီ၊ဌ၊၂။၇၇။ (– ဒီ၊ဌ၊၁။၁၁၆၊၂၃၅။ ဒီ၊ဌ၊၂။၉၈၊၁၉၄။ ဒီ၊ဌ၊၃။၂၅။ မ၊ဌ၊၂။၁၄၄။ သံ၊ဌ၊၁။၂၈၉။ အံ၊ဌ၊၂။၂၁၅။ အဘိ၊ဌ၊၂။၄၂၂။ ဣဘိဝုတ်၊ဌ။၃၂၇။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၄၃။ မ၊ဋီ၊၂။၄၃၊၉၆။ အံ၊ဋီ၊၂။၁၆၂။ အံ၊ဋီ၊၃။၂၇၊၂၈၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၄၉၇။) (၂) အဒဿနေ ဥကွိပိတုံ၊ အာဏာပေသိ ဇိနုတ္တမော။ ဝိ၊၄။၈၁။

ဥကွိပိတ္ဒာ (ကြိ၊ဝိ) [ဥ+ခိပ+တ္ဒာ] (၁) (က) မြောက်–မြောက်ချီ–ချီမ–၍။ (ခ) (အထက်သို့) ပစ်မြောက်–ပစ်လွှင့်–၍။ (ဂ) မြောက်၍၊ ထောင်၍။ (ဃ) ချီးမြောက်–ချီးပင့်–မြောက်ပင့်–၍။ (၂) (က) ပယ်ထုတ်၍။ (ခ) နှင်ထုတ်၍။ (၁) (က) အန္တရဝါသကံ ဥကွိပိတ္ဒာ မုခေန အင်္ဂဇာတံ အဂ္ဂဃေသိ၊ ဝိ၊၁။၄၅။ တိရောကရဏိံ ဥကွိပိတ္ဒာ သြလောကေန္တိ။ ဝိ၊၄။၂၉၇။ (–ဝိ၊ဌ၊၁။၄၉၊၇၂၊၂၉၀။ ဝိ၊ဌ၊၂။၆၃၊၂၁၀၊၂၄၁။ ဝိ၊ဌ၊၃။၂၄၊၉၅၊၁၆၆၊၃၇၉။ ဝိ၊ဌ၊၄။၄၈၊၁၈၇။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၁၃၀။ ဒီ၊ဌ၊၁။၂၅၈၊၃၁၇။ ဒီ၊ဌ၊၂။၂၄၊၂၁၂၊၃၁၆။ မ၊ဌ၊၁။၂၃၆၊၃၉၀။ မ၊ဌ၊၂။၃၀၁။ မ၊ဌ၊၃။၇၂။ မ၊ဌ၊၄။၁၅၅။ သံ၊ဌ၊၁။၄၉၊၈၀၊၂၆၇။ သံ၊ဌ၊၂။၂၆၁။ သံ၊ဌ၊၃။၂၃၉။ အံ၊ဌ၊၁။၁၈၊၁၉၆။ အံ၊ဌ၊၂။၄၅၊၂၃၃။ အဘိ၊ဌ၊၁။၄၀၆။ အဘိ၊ဌ၊၂။၅၅၊၈၅။ ခုဒ္ဒက၊ဌ။၃၉။ ဓမ္မ၊ဌ၊၂။၁၈၃။ ဥဒါန၊ဌ။၅၉။ ဣတိဝုတ်၊ဌ။၃၂၅။ ဇာ၊ဌ၊၁။၅၉။ ဇာ၊ဌ၊၂။၁၀၈။) (ခ) အညထာဟိ အာကာသေယေဝ ဥကွိပိတ္ဒာ တိဏသန္ထရဏံ ကတံ။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၂၄၂။ (ဂ) သီသံ ပန ဥကွိပိတ္ဒာ ပုရိမပါဒါဒီနံ ဌိတောကာသံ သလ္လက္ခေတိ။ ဒီ၊ဌ၊၂။၁၆၅။ မ၊ဌ၊၂။၂၁၇။ သံ၊ဌ၊၁။၇၅။ အံ၊ဌ၊၂။၃၉၅။ ဧကမေဝ အင်္ဂုလိံ ဥကွိပိတ္ဒာ။ ဇာ၊ဌ၊၁။၆၆။ (–အံ၊ဋီ၊၂။၃၉၄။) (ဃ) လပနန္တိ လာဘတ္ထိကဘာယ ဥကွိပိတ္ဒာ အဝကွိပိတ္ဒာ ဝါ လပနံ။ အံ၊ဌ၊၃။၁၃၉။ ဥကွိပိတ္ဒာတိ မဟာကုဋုမ္ဗိကော မဟာနာဝိကော မဟာဒါနပတီတိအာဒိနာ ပဂ္ဂဏ္ဍိတ္ဒာ ကထနံ။ အံ၊ဋီ၊၃။၁၄၄။ (–အံ၊ဋီ၊၃။၃၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၃၈။) (၂) (က) ပလိဃံ ဥကွိပိတ္ဒာ မ၊ဌ၊၂။၂၂။ ဥကွိတ္တပလိဃ နှင့် ယှဉ်ကြည့်။ (ခ) အကတာနုဓမ္မေနာတိ ဥကွိပိတ္ဒာ အနောသာရိတေန။ ကခ်ါ၊ဋီ။၄၁၂။

ဥကွိပိတ္ဒာန (ကြိ၊ဝိ) [ဥ+ခိပ+တ္ဒာန] (အထက်သို့) ပစ်မြောက်၍။ ဥကွိပိတ္ဒာန ဂဂနေ၊ ဗုဒ္ဓသေဋ္ဌံ အပူဇယိံ။ အပ၊၁။၃၁၈။

ဥကွိပိယ (ကြိ၊ဝိ) [ဥ+ခိပ+တ္ဒာ] ထုတ်ဆောင်၍။ သြလောကေတ္ဒာ ဒိသလောစနေန၊ ဥကွိပိယ ယံ သမာနေတိ။ နေတ္တိ။၅။ ဥကွိပိယာတိ ဥဒ္ဓရိတ္ဒာ။ နေတ္တိ၊ဌ။၃၁။ ဥကွိပိယ သုတ္တတော ဥဒ္ဓရိတ္ဒာ။ နေတ္တိ၊ဝိ။၄၄။

http://www.dhammadownload.com

ဥက္ခိပိယ(ယျ)တိ(ကမ္မ၊ကြိ)[ဥ+ခိပ+ယ+တေ] (၁) အထက်သို့လွှင့်–ပစ်လွှင့်–အပ်၏။ (၂) ပယ်ထုတ်–နှင်ထုတ်–အပ်၏။ (၁) ဝါတ-မဏ္ဍလိကာယ ဆတ္တံ ဥက္ခိပိယတိ။ ဝိ၊၄။၂၅၀။ (၂) အာပတ္တိယာ အဒဿနေ ဥက္ခိပိယျတိ။ ဝိ၊၄။၁၅၇။ (–ဝဇိရ။၅၀၈။)

ဥက္ခိပိ(ပိ)ယမာန (တိ) [ဥ+ခိပ+ယ+မာန] (က) မြောက်ချီအပ်သော။ (ခ) ထုတ်ဆောင်အပ်သော။ (ဂ) မျိုအပ်သော။ (က)စက္ခုဿ ရဟော နာမ....သီသံ ဝါ ဥက္ခိ-ပိယမာနေ ပဿိတုံ။ ဝိ၊၁။၂၈၇။ (ခ) (ဂ) ဗလာကာဟိ ဝါ ပရိပါတိယမာနာ ဥက္ခိပိယ-မာနာ ခဇ္ဇမာနာ ဖန္ဒန္တိ။ မဟာနိ။၃၈။ ဥက္ခိ-ပိယမာနာတိ ကဒ္ဒမန္တရတော နီဟရိယမာနာ ဂိလိယမာနာ ဝါ။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၁၄၀။

ဥက္ခိပေန္ဆ (တိ) [ဥ+ခိပ+အ+အန္တ] မြောက်ချီသော။ သိနေရုံ ဥက္ခိပေန္ဆော ဝိယ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၈။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၆။ စူဋ္ဌနိ၊ဋ္ဌ။၁၁၆။ ဥက္ခိ-ပန္တ-လည်းကြည့်။

ဥက္ခိပေယျ (ကြိ) ဥက္ခိပတိ ကြည့်။

ဥက္ခေဋိတ (တိ) [ဥ+ခိဋ္ဌ+တ] (အရိယမဂ်သည်) ထိတ်လန့်စေအပ်သော၊ ထိတ်လန့်၍ ပြေးစေအပ်သော။ဈဂေါမေစတ္တော ဝန္တော ....ဥက္ခေဋိတော သမုက္ခေဋိတော။ဝိ၊၁။၁၂၅။ ဝိ၊၂။၄၃။ ဥက္ခေဋိတောတိ ဣဒံ အရိယမဂ္ဂေန ဥတ္တာသိတတ္တာ ပုန အနလ္လီယနဘာဝဒဿန-ဝသေန၊ သွာယမတ္ထော သဒ္ဒသတ္ထတော ပရိ-ယေသိတဗ္ဗော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၀။ ဥက္ခေဋိတောတိ ဥတ္တာသိတော၊ ဥတ္တာသေတွာ ပလာပိ-တောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။....ခိဋ္ဌသဒ္ဒံ သဒ္ဒသတ္ထ-ဝိဒူ ဥတ္တာသတ္ထေ ပဋ္ဌန္တိ။ လာရတ္ထ၊၂။၂၉၀။ (–ဝဇိရ။၁၇၂။ ဝိမတိ၊၁။၂၇၆။ မူလဋီ၊၂။ ၉၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၂၆၀။)

ဥက္ခေပ (ပု) [ဥ+ခိပ+ဏ] (၁) (က) မြောက်ချီခြင်း၊ မြောက်ပင့်ခြင်း။ (ခ) လွှဲခြင်း၊ ခတ်ခြင်း။ (ဂ) မြောက်ပင့်ခြင်း၊ ပစ်သွင်းခြင်း၊ (၂) နှင်ထုတ်ကြောင်း ကံ၊ ဥက္ခေပ-နီယကံ။ (၁)(က) ဥက္ခိတ္တကာယာတိ ဥက္ခေ-ပေန။ ကခ်ါ။၂၇၉။ (ခ)တဿာ(စာမရိယာ) ဥက္ခေပေါ။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၃၀၆။ (ဂ) ဥက္ခေ-ပေါ ဆေဒနာဂဏ္ဍ၊ ဓုနံ သိတ္ထာဝကာရကံ။ ဝိ၊၄။၄၁၂။ (၂) ဥက္ခေပဥ္ဇ ကတံ ယဒိ။ ဝိ၊၄။ ၄၁၆။

ဥက္ခေပက (တိ) [ဥ+ခိပ+ဏ္ဍု] (၁) နှင်ထုတ်သော၊ အာပတ်ကို မရှုခြင်း မကုစားခြင်း စသော အပြစ်ရှိသော အခြားရဟန်းကို ဥက္ခေပနီယကံဖြင့် သံဃဘောင်မှ နှင်ထုတ်တတ်သော၊ ရဟန်း။ (၂)ဖြတ်၍–မြောက်ပစ်–မြောက်လွှင့်–တတ်သော။ (၁) ယေန ဥက္ခေပကာ ဘိက္ခူ တေနုပသက်မ်ံသု။ ဝိ၊၃။ ၄၈၀။ (–ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၅။ ဝိမတိ၊၂။၂၁၀။) (၂) ဥက္ခေပကဝါတ-ကြည့်။

ဥက္ခေပကတ (တိ) [ဥက္ခေပ+ကတ] ပြုအပ်သော အထက်၌ ထည့်သွင်းထားခြင်းရှိသော၊ အထက်၌ ထည့်သွင်းထားမှုကိုပြုသော၊ သူ။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ဥက္ခေပကတဝစ္ဆ (ပု) [ဥက္ခေပကတ+ဝစ္ဆ] ဥက္ခေပကတဝစ္ဆ မည်သောရဟန်း၊ မိမိသင်ယူထားပြီး တရားတို့ကို ဝိနည်း, သုတ္တန်, အဘိဓမ္မာ ပိဋကဟု ခွဲခြားရွတ်အံ၍ ထိုထိုသဘော တူရာ ပိဋက၌ ပေါင်းထည့်မှုပြုသော ဝစ္ဆမည်သော ရဟန်း။ ဥက္ခေပကတဝစ္ဆဿ သက်-လိတံ ဗဟူဟိ ဝဿေဟိ။ထေရ။၂၃၄။ ဥက္ခေပ-ကတဝစ္ဆဿာတိ အာယသ္မတော ဥက္ခေပ-ကတဝစ္ဆတ္ထေရဿ ဂါထာ။... တတ္ထ ဥက္ခေပ-ကတဝစ္ဆဿာတိ ကတဥက္ခေပဝစ္ဆဿ၊ ဘိက္ခု-နော သန္တိကေ ဝိသုံ ဝိသုံ ဥဂ္ဂဟိတံ ဝိနယပဒေ-သံ သုတ္တပဒေသံ အဘိဓမ္မပဒေသဥ္ဇ ယထာ-ပရိစ္ဆေဒံ ဝိနယသုတ္တာဘိဓမ္မာနံယေဝ ဥပရိ ခိပိတွာ သဇ္ဈာယနဝသေန တတ္ထတတ္ထေဝ

http://www.dhammadownload.com

ပက္ခိပိတ္ဘာ ဌိတဝစ္ဆေနာတိ အတ္ထော။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊၁။၁၈၄-၆။

ဥက္ခေပကဝါတ (ပု)[ဥက္ခေပက+ဝါတ] ဖြတ်၍-မြောက်ပစ်- မြောက်လွှင့်-တတ်သောလေ၊ ရေထု၏အောက်ခံသေထုကို- ဖြတ်၍-ဖောက်ဖျက်၍-တည်နေရာမှ မြောက်ပစ်တတ်သောလေ။ မဟာဝါတာ ဝါယန္တာပိ ဥက္ခေပကဝါတာ နာမ ဥဋ္ဌဟန္တိ။ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၈၈။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၅၁။ဥက္ခေပကဝါတာတိ ဥဒကသန္ဓာရကဝါတံ ဥပစ္ဆိန္ဒိတ္ဘာ ဌိတဋ္ဌာနတော ခေပကဝါတာ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅၄။အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၅၈။

ဥက္ခေပဒါယ (ပု) [ဥက္ခေပ+ဒါယ] ပစ်မြောက်ပေးအပ်သောဆုလာဘ်။ အန္တရန္တရေ ဥက္ခေပဒါယာနံ ပရိယန္တော နတ္ထိ။ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၄၁။

ဥက္ခေပန (နဝိ) [ဥ+ခိပ+ယု] (၁) နှင်ထုတ်ကြောင်း ကံ၊ ဥက္ခေပနီယကံ။ (ဥက္ခေပနီယကမ္မ-လည်းကြည့်) (၂) (က) နှင်ထုတ်ခြင်း။ (ခ) လှူဒါန်းသူဒါယကာအဖြစ်မှအပပြုပယ်ထုတ်ခြင်း (ဂ) ချီမြောက်၍-ပစ်ချခြင်း-စွန့်ပယ်ခြင်း၊ မလှူသူကို မြင်လျှင် အလှူရှင်ကြီးဟု ချီးမွမ်း ခြေကျောက်ပြောခြင်း။ (၃) ကြွမြောက်ခြင်း၊ မြောက်ချီခြင်း။ (၁) တယော ဥက္ခေပနာ ကမ္မာ။ ဝိ၊၄။၈၁။ (၂) (က) အာပတ္တိယာ အဒဿနာဒီသု ဥက္ခေပနာ သံဝါသနာသနာ နာမ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၄၀။ကခါ။၂၅၀။ ဥက္ခေပကာနံ ဥက္ခေပနေ, ဣဘရေသဥ္ဇ အာပတ္တိယာ အဒဿနေ အာဒီနဝံ ကထေဘွာ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၅။ (ခ) (ဂ) ဥက္ခေပနာ သမုက္ခေပနာ ခိပနာ သံခိပနာ။ အဘိ၊ဝိ။၃၆၆။ ဥက္ခေပနာတိ မာ ဧတံ ဧတ္ထ ကထေထာတိ ဝါစာယ ဥက္ခိပနံ။ .. အထ ဝါ အဒေန္တံ ဒိသ္ဘာ "အဟော ဒါနပတီ" တိ ဧဝံ ဥက္ခိပနံ ဥက္ခေပနာ။အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၆၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၈။ ဥက္ခေပနာ ဥပါသကာနံ ဒါယကာဒိဘာဝတော ဗဟိ ဆဋ္ဌနာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၅။ ပသံသာမုခေန နိန္ဒနန္တိ ပသံသာဝတ္ထုတော ခိပနံ ဗဟိ ဆဋ္ဌနံ၊ယထာ "အဒါယကံ အဟော ဒါနပတီ" တိ။ အနု၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁၇။ (-မူလဋ္ဌ၊၂။၂၂၀။) (၃)ဥက္ခေပနအဝေက္ခေပနာဒိကာ သဗ္ဗာ ကိရိယာ ပရိဂ္ဂယှတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၈။ (-ဂင်း။၃၆၀။)

ဥက္ခေပနီယ (တ်) [ဥ+ခိပ+အနီယ] နှင်ထုတ်ကြောင်းဖြစ်သော၊ ကံ (ဥက္ခေပနီယကံ)။ ကတံ ဝါ ပနဿ ဟောတိ သံဃေန ကမ္မံ.... ပဗ္ဗာဇနီယံ ဝါ ပဋိသာရဏီယံ ဝါ ဥက္ခေပနီယံ ဝါ။ ဝိ၊၃။၆၂။ (-ဂင်း။၂၀၁။ဝိ၊၄။၁၈၈၊၂၀၃။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၆၂။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၂၂၈။ ကခါ၊ဋ္ဌ။၄၂၀။)

ဥက္ခေပနီယကတ (တိ) [ဥက္ခေပနီယ+ကတ] ပြုအပ်သော ဥက္ခေပနီယကံရှိသော၊ ဥက္ခေပနီယကံ အပြုခံရသော၊သူ။ ယော သံဃေန ဥက္ခေပနီယကဘာနံ အဓမ္မဝါဒီနံ ပက္ခေ နိသိန္နော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၃၂။

ဥက္ခေပနီယကမ္မ (နဝိ) [ဥက္ခေပနီယ+ကမ္မ]ဥက္ခေပနီယကံ၊ သံဃာ့ဘောင်မှ နှင်ထုတ်ကြောင်းဖြစ်သော ဝိနည်းကံ၊ (အာပတ်ကိုမရှုခြင်း, မကုစားခြင်း, အရိဋ္ဌရဟန်းကဲ့သို့ ယုတ်မာသော မိစ္ဆာအယူကိုမစွန့်ခြင်းဟူသော ပြစ်မှုတခုခု လွန်ကျူးမှုကြောင့် ထိုလွန်ကျူးသော ရဟန်းအား ပစ္စည်း အာမိသအပေးအယူ ပြုလုပ်ခြင်း, စာပေကျမ်းဂန်သင်ယူခြင်း, ပို့ချခြင်း, ရှိခိုးခြင်း, ခရီးဦးကြိုဆိုခြင်း စသောကိစ္စကြီးငယ်တို့၌ အခြားရဟန်းတို့နှင့်အတူတကွ ပါဝင်ပတ်သက် ဆက်ဆံခွင့်မရှိရအောင် သံဃအသင်းအဖွဲ့မှ ကြဉ်ဖယ်ကြောင်းဖြစ်သော ဝိနည်းကံ)။ တေန ဟိ ဘိက္ခဝေ သံဃော ဆန္နဿ ဘိက္ခုနော အာပတ္တိယာ အဒဿနေ ဥက္ခေပနီယကမ္မံ ကရောတု အသမ္ဘောဂံ သံဃေန။ ဝိ၊၄။၄၈။ (-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၇။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၆၂၊၃၁၆၊၄၃၁။

http://www.dhammadownload.com

ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၉၊၁၆၅၊၂၁၇။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၂၂၈။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၆။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၀။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၆၆။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၅။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၆၂။ ဝဇိရ။၉၁၊၃၅၆၊၅၀၈။ ဝိ၊၄။၇၁။ အံ၊ဋီ၊၂။၁၉၇။)

ဥကွေပနီယကမ္မကတ (တိ) [ဥကွေပနီယကမ္မ+ကတ] ပြုအပ်သော ဥကွေပနီယကံရှိသော၊ ဥကွေပနီယကံအပြုခံရသော၊ရဟန်း။ ဆန္နော ဘိက္ခု အာပတ္တိယာ အဒဿနေ ဥကွေပနီ-ယကမ္မကတော အသမ္ဘောဂံ သံဃေန။ ဝိ၊၄။၄၉။ (–ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၅၈။ ဝဇိရ။၄၁၉။ သာရတ္ထ၊၂။၃၆၁။)

ဥကွေပနီယကမ္မကတဝတ္တ (နဲ) [ဥကွေပနီယ-ကမ္မကတ+ဝတ္တ] ဥကွေပနီယကံ အပြုခံရသော ရဟန်းတို့ လိုက်နာဆောင်ရွက်အပ်သောကျင့်ဝတ်။ (၎င်းကျင့်ဝတ်တို့ကို ဝိ၊၄။၅၂–၌ကြည့်) ဥကွေပနီယကမ္မကတဝတ္တေသုဝုတ္တံ။ သာရတ္ထ၊၂။၃၅။ ဝိမတိ၊၁။၁၀၆။ (–မ၊ဋီ၊၃။၁၆။ အံ၊ဋီ၊၁။၇၄။ မူလ၊ဋီ၊၂။၁၆၃။)

ဥကွေပနီယကမ္မကာရက (တိ) [ဥကွေပနီယ-ကမ္မ+ကာရက] ဥကွေပနီယကံပြုသော (ဂိုဏ်း၊ သံဃာ)။ ယော ဥကွေပနီယကမ္မ-ကာရကော ဂဏော၊ တဿေဝ ကာရက-သံဃဿ။ ကခ်ါ၊ဋီ။၄၆၀။

ဥကွေပနီယကမ္မာရဟ (တိ) [ဥကွေပနီယကမ္မ+အရဟ] ဥကွေပနီယကံပြုထိုက်သော (ရဟန်း)။ ဥကွေပနီယကမ္မာရဟဿ ပရိ-ဝါသံ ဒေတိ။ ဝိ၊၅။၃၈၀။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၃၉၂။

ဥကွေပသတသဟဿ (နဲ) [ဥကွေပ+သတသ-ဟဿ] ပစ်မြောက်မှုအကြိမ်တသိန်း။ ဥတ္တ-ရာသင်္ဂစေသာနံ ဥကွေပသတသဟဿာနိ ပဝတ္တိံသု။ သာရတ္ထ၊၁။၁၇၉။

ဥကွေပါရဟ (တိ) [ဥကွေပ+အရဟ] မြောက်ချီခြင်းငှါထိုက်သော၊ မြောက်ချီနိုင်လောက်သော။ ပဋိဂ္ဂဟဏူပဂံ ဘာရံ နာမ ထာမမဇ္ဈိမဿ ပုရိသဿ ဥကွေပါရဟံ။ သာရတ္ထ၊၂။၇၃။

ဥကွေပိမ (တိ)[ဥကွေပ+ဣမ] (ကြိုးရှည်ရှည်တပ်ထားအပ်သော ရောင်ပုံးဖြင့်)ထုတ်ဆောင်၍–ခပ်၍–ယူနိုင်သော။ ဂမ္ဘီရေသု အာဝါ-ဋာဒီသု ဥကွေပိမံ ဥဒကံ နိမိတ္တံ နဲ ကာတဗ္ဗန္တိ ဝုတ္တံ၊တံ ဒုဝုတ္တံ အတ္တနောမတိမတ္တမေဝ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၂၂။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၁၈၄။ ကခ်ါ၊ဋီ။၁၄၁။ ဥကွေပိမန္တိ ဥဒ္ဓရိတ္တာ ဂဟေတဗ္ဗကံ။ ဝဇိရ။၄၅၃။ ဥကွေပိမန္တိ ဒီဃရဇ္ဇုနာ ကုဋ္ဌေန ဥသိဥ္ဇနီယံ။ ဝိမတိ၊၂။၁၄၃။ (–သာရတ္ထ၊၃။၂၇၀။)

ဥက္လာပ[၁] (ပု) [(၁) အဝ+ကုထ+ပ။ (၂) ဥ+ကလာပ။ အဝကုထိ ပူတိဘာဝမဂမာသီ-တိ ဥက္လာပေါ ထကာရဿ လကာရံ ကတ္တာ၊ ဥစ္ဆိဋ္ဌော (ဥဇ္ဈိဋ္ဌော) ဝါ ကလာပေါ သမူ-ဟောတိ ဥက္လာပေါ ဝဏ္ဏသင်္ဂမနဝသေနေဝံ ဝုတ္တံ ယထာ "ဥပက္လေသော, သ္နေဟော"-ဣစ္စာဒိ။ သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၁။၇၂။] အမှိုက်။ အထော ကစဝရောက္လာပေါ၊ သင်္ကာရော စ ကသမ္မုပိ။ဓာန်။၂၂၄။

ဥက္လာပ[၂] (တိ) [ဥက္လာပ+ဏ] အမှိုက် ရှိသော၊ အမှိုက်ရှုပ်သော။ သစေ သော ဒေသော ဥက္လာပေါ ဟောတိ။ ဝိ၊၃။၅၈။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၂၂၅။ဥက္လာပေါတိ ကေနစိ ကစဝရေန သံကိ-ဏ္ဏော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၅၉။ (–ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၈။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၅၇။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၇၇။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၉၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၄၃။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၄၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၉၁။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၂၅။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။၈၁။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၉။ဝဇိရ။၂၂။ သာရတ္ထ၊၁။၅၆။)

ဥက္လာပဇာတဋ္ဌာန (နဲ) [ဥက္လာပ+ဇာတ+ဌာန] အမှိုက်၏–ဖြစ်ရာ–စုပုံနေရာ–ဌာန။ တသ္မိံ စ ဥပ္ပန္နေ စိ တ္တံ ဥက္လာပဇာတဋ္ဌာနံ ဝိယ အမနုညံ ဟောတိ။ သာရတ္ထ၊၂။၃၄၇။

http://www.dhammadownload.com

ဥက္လာပိဇာတ (တိ) [ဥက္လာပ+ဇာတ] ဖြစ်သော အမှိုက်သရိုက်ရှိသော၊ အမှိုက်သရိုက် စုပုံနေသော။ ယသွာ တေဟိ ဥပွန္နေဟိ စိတ္တံ ဥက္လာပိဇာတံ ဌာနံ ဝိယ အမနုညံ။ မ၊ဋီ၊၂။၅၁။

ဥခါ (ထီ) [ဥခ+အ+အာ။ ဥခ ဂမနေ၊အလော၊ နဒါဒိ၊ ရသော။ အပစ္စယေ ဥခါ။ ဓာန်၊ဋီ။ ၄၅၆] ထမင်းအိုး။ ဥခါ အာနီယ တံ အန္ဒံ၊ ပုနော တသော်ဝ သော အဒါ။ အပ၊၂။၂၆၂။ ထေရီ၊ဋ္ဌ။၇၄။

ဥဂစ္ဆတိ (ကြိ) [ဥ+ဂမု+အ+တိ] အတူတက္ခ ဖြစ်၏။ ဥဂစ္ဆတိ ဝါ ဧတ္ထ ဝေဒနာဟိ သဒ္ဓိ သမဝေတီတိ ဩကော။ သံ၊ဋီ၊၂။၂၀၉။

ဥဂ္ဂ (တိ)[(၁) ဥစ+ဏ။ဥစ သမဝါယေ၊ဏော။ ဓာန်၊ဋီ။၅၀၃။ (၂) ဥဇ္ဇ+အ။ ဥဇ္ဇ ဗလပါလနေသု၊ အ၊ ဇ္ဇသ ဂ္ဂေါ၊ဥဂ္ဂံ။ ဓာန်၊ဋီ။၇၁၁။ (၃) ဥ+ဂိရ+ကွိ။ ဥဂ္ဂတာပန– ကြည့်။ (ဥဂြ–သံ)] (၁) (က) ထက်မြက်သော၊ပြင်းထန်သော။ (ခ) ကြမ်းတမ်းသော။ (ဂ) ထင်ရှားကျော်စောသော။ (ဃ)ကြောက်ခုံ့ဖွယ်ဖြစ်သော၊ တန်ခိုးတေဇော် – အရှိန်အဝါ–ဩဇာအာဏာ–ကြီးမားသော၊ အလေးပြုထိုက်သော။ (၂) မင်းမျိုးယောကျ်ားနှင့် သူဆင်းရဲ မိန်းမတို့မှဖွားမြင်သောသား။ (၃) မျက်မှောက်ဘဝ, တမလွန်ဘဝ၌ ဖြစ်သော အကျိုးမဲ့ဘေးအန္တရာယ်တို့ကို ထွေးအန်တတ်သော–ကြမ်းတမ်း ကြောက်မက်ဖွယ်သော–ကိလေသာ။ (ပု) (၄) ဥဂ္ဂမည်သော သူ။ (က) ခန္ဓာ့ကိုယ်အားဖြင့်ရင်း, ဂုဏ်အားဖြင့်ရင်း–မြင့်မတ် – ပေါ်လွင် ထင်ရှား–သောကြောင့် ဥဂ္ဂ မည်သော–သူဌေး–သူကြွယ်၊ဂေါတမမြတ်စွာဘုရားလက်ထက်တော်၌ မိမိစိတ်ကြိုက် ဘောဇဉ်ကို လှူဒါန်းရာ၌ အသာဆုံး တေဒဂ်ဘွဲ့ထူးရရှိသော ဝေသာလီပြည်သား သူဌေး။ (ခ) ကောဏာဂမန မြတ်စွာဘုရား၏အလုပ်အကျွေး ဖြစ်သော ဥဂ္ဂမည်သော–သူဌေး–သူကြွယ်။ (ဂ) ဥဂ္ဂမည်သောထေရ်။ (ဃ) ဥဂ္ဂမည်သောအမတ်ကြီး။ (င) ဥဂ္ဂမည်သော သူဌေးသား။ (စ) ဧဋ္ဌေယျမင်း၏ အခြွေအရံ ဖြစ်သော ဥဂ္ဂမည်သောသူ။ (ဆ) ဟတ္ထိရွာသား ဥဂ္ဂသူကြွယ်။ (၁) (က) ဥဂ္ဂံ ဓိတိမကာသဟံ။ ဗုဒ္ဓဝံ။ ၃၃၅။ ဥဂ္ဂန္တိ တိဗ္ဗံ ဃောရံ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။၂၀၃။ (–ဗုဒ္ဓဝံ။၃၄၂–၉။)(က)(ခ) ဥဂ္ဂသ တေဇသော။ ဇာ၊၂။၂၂၉။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၄၀။တိဏ္ဍံ-တုတိခိဏံ တိဗ္ဗံ၊ စဏ္ဍံ ဥဂ္ဂံ ခရံ ဘဝေ။ ဓာန်။ ၇၁၁။ (ဂ) ဥဂ္ဂါ ရာဇပုတ္တာ (ဒီ၊၁။၄၈) တိ ဥဂ္ဂတုဂ္ဂတာ သင်္ဂါမာဝစရာ ရာဇပုတ္တာ။ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၁။၁၄၂။အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၈၂။ ဥဂ္ဂတုဂ္ဂတာတိ ထာမဇဝပရက္ကမာဒိဝသေန အတိဝိယ ဥဂ္ဂတာ ဥဂ္ဂါ (ဥဒဂ္ဂါ) တိ အတ္ထော။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၂၁၉။ အံ၊ဋီ၊၃။၁၉၀။ ဥဂ္ဂါ စ ရာဇပုတ္တာ စ ဝေသိယာနာ စ ဗြာဟ္မဏာ။ ဇာ၊၂။၃၁၃။ ဥဂ္ဂါတိ ဥဂ္ဂတာ ပညာတာ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၂၅၄။ (–ဒီ၊ ၁။၉၇။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၄။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၂၇၂။) (ခ) (ဂ) ဥဂ္ဂပုတ္တ–ကြည့်။ (ဃ) မနုဿာဟိ "ဧတ္ထ ရာဇာ နိသိန္နော" တိ ပကတိဝစနမိ ဝတ္တုံ နသက္ကောန္တိ၊ ကစ္ဆေဟိ သေဒါ မုစ္စန္တိ၊ဧဝံ ဥဂ္ဂါ ခတ္တိယပရိသာ။ မ ဋ္ဌ၊၁။၃၃၉။ (–မ၊ဋီ၊၂။၂၈။) (၂)ဥဂ္ဂေါ သုဒ္ဓါယ ခတ္တဇော။ဓာန်။၅၀၃။ (၃) ဥဂ္ဂတာပန–ကြည့်။ (ပု) (၄) (က) တေဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ မနာပဒါယကာနံ ယဒိဒံ ဥဂ္ဂေါ ဂဟပတိ ဝေသာလိကော။အံ၊၁။၂၇။ အပရဘာဂေ ပနဿ အတ္တဘာဝေါပိ ဥဂ္ဂတော အဟောသိ သမိဒ္ဓေါ၊ အလက်တတောရဏံ ဝိယ ဥဿိတစိတ္တပဋ္ဌော ဝိယ စ အတိဝိရောစိတ္ထ။ဂုဏာပိဿ ဥဂ္ဂတာ အဟေသုံ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၃၀၃။ ဥဂ္ဂေါ (အံ၊၂။၄၂) တိ ဂုဏေဟိ ဥဂ္ဂဘတ္တာ ဧဝံလဒ္ဓနာမော။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၃။ (–သံ၊၂။၃၂၇။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၇-ဂ၊၃၂၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။၂၂၅။) (ခ) ကောဏာဂမနဿ ဥဂ္ဂေါ

http://www.dhammadownload.com

ဂဟပတိ အစုဂါဝုဘပ္ပမာဏံ သုဝဏ္ဏိဌကာ-သန္ထရေန (ကိဏိတ္ဒာ)။ ဝိ၊ဌ၊၄။၆၃။ ကောဏာဂမန်ဿ ဘဂဝတော ကဝ်လေ ဥဂ္ဂါ နာမ သေဋ္ဌိ သုဝဏ္ဏကစ္ဆပသန္ထာရေန ကိဏိ-တ္ဒာ။ ဇာ၊ဌ၊၁။၁၁၀။ အပ၊ဌ၊၁။၁၁၁။ (–ဗုဒ္ဓဝံ။၃၇၅။ ဒီ၊ဌ၊၂။၁၇။) (ဂ) ဥဂ္ဂါ ထေရော။ ထေရ။၂၃၇။ ဥဂ္ဂထေရ လည်း ကြည့်။ (ဃ) အထ ခေါ ဥဂ္ဂေါ ရာဇမဟာ-မတ္တော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ။ အံ၊၂။၄၀၀။(–အံ၊ဌ၊၃။၁၄၅။) (င) အနာထ-ပိဏ္ဍိကဿ ကိရ ဒဟရကာလတော ပဋ္ဌာယ ဥဂ္ဂနာရဝါသီ ဥဂ္ဂေါ နာမ သေဋ္ဌိပုတ္တော သဟာယကော အဟောသိ။ ဓမ္မ၊ဌ၊၂။၂၉၀။ (စ) ဣမေပိ ရညော ဇေဋ္ဌေယျဿ ပရိဟာရကာ ဗာလာ ယမကော....ဥဂ္ဂေါ။ အံ၊၁။၅၁၀။ (ဆ) အဋ္ဌဟိ....ဥဂ္ဂံ ဂဟပတိ ဟတ္ထိဂါမကံ ဓာရေထ။ အံ၊၃။၅၀။

ဥဂ္ဂ၂ (နံ) [ဥ+ဂမု+ကို] တက်ခြင်း၊ ပေါ်ထွက်လာခြင်း။ အရဏုဂ္ဂ-ကြည့်။

ဥဂ္ဂကိစ္စ (တိ) [ဥဂ္ဂ+ကိစ္စ] ပေါ်လွင်ထင်ရှား သော–ကြမ်းတမ်းသော–ကိစ္စရှိသော၊ သူ။ ဥဂ္ဂပုတ္တ-ကြည့်။

ဥဂ္ဂစ္ဆတိ၁ (ကြိ) [ဥ+ဂမု+အ+တိ] (က) အထက်သို့တက်၏။ (ခ) တက်လာ၏။ (ဂ) ထလာ၏။ (ဃ) ပေါ်ထွက်–ထွက်ပြူ–လာ၏။ (င) ပျံနှံ့၏။ (စ) အန်ထွက်၏။ (ဆ) ကြွတက်လာ၏၊ မြောက်တက်လာ၏။ (ဇ) မြင့်တက်၏။ (ဈ) ထွက်မြောက်၏၊ ကျော်လွန်၏။ (ည) ပေါ်တက်လာ၏။ (ဋ) ပျံတက်၏။ (က) ဓာတူသု တေဇောခာတု ဥဋ္ဌဟိတ္ဒာ ယာဝဗြဟ္မလောကာ ဥဂ္ဂစ္ဆိဿတိ။ မ၊ဌ၊၄။၈၂။ အဘိ၊ဌ၊၂။၄၁၄။ (–အံ၊ဌ၊၁။၇၁။) (က) (ခ) ဓူမော ဥဂ္ဂစ္ဆတိ။ သံ၊ဌ၊၂။၂၆၈။ အဘိ၊ဌ၊၁။၂၈၅။ ဥဒကံ ဥဂ္ဂစ္ဆတိ။ အံ၊ဌ၊၃။၂၅၀။ ဇာလာ ဥဂ္ဂစ္ဆန္တိ။ ဒီ၊ဌ၊၂။၁၉၆။ (က) (ခ) (ဂ) ဝိမုစ္စမာနော ဥဂ္ဂစ္ဆိ-(ထေရ။၂၅၅) နွိ.... ..ဝေါဒါနမ္မေဿဝနေန ဥဋ္ဌဟိ။ ထေရ၊ဌ၊၁။၃၉၁။ (က) (ဃ) ယတော ဥဂ္ဂစ္ဆတိ သူရိယော။ ဒီ၊၃။၁၅၉။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၁၅၃။ ယတော ဥဂ္ဂစ္ဆတိတိ ယတော ဌာနတော ဥဒေတိ။ ဒီ၊ဌ၊၃။၁၄၅။ အရုဏံ (အရုဏော) ဥဂ္ဂစ္ဆတိ။ ဝိ၊ဌ၊၂။၂၃၇။ ဝိ၊ဌ၊၃။၂၂၅။ ဝိ၊ဌ၊၄။၂၀။ မ၊ဌ၊၂။၁၄၅၊၃၀၀။ သံ၊ဌ၊၁။၁၁၇။ ကခ်၊ဋီ။၂၅၉၊၄၅၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၇၂။(–ဒီ၊၃။၁၆၁။ အံ၊ဌ၊၁။၁၀၆။ အံ၊ဋီ၊၁။၆၉။) ဥဂ္ဂမတိ—ဥဒါန၊ဌ။၃၂၅။ ဥဂ္ဂ-စ္ဆန္တိ—ဒီ၊၁။၂၂၆။ ဒီ၊ဌ၊၁။၃၃၄။ ဥဂ္ဂစ္ဆိ—ဝိ၊ဌ၊၃။၂၃၇။ ဒီ၊ဌ၊၂။၁၈၈။ ဥဒါန၊ဌ။၄၆။ ဥဂ္ဂဋ္ဌိ—အံ၊ဌ၊၁။၁၀၆။ ဥဂ္ဂစ္ဆိဿတိ—မ၊ဌ၊၄။၁၅၄။ ဥဂ္ဂမိဿတိ—ဝိ၊ဌ၊၃။၂၃၇။ ဥဒါန၊ဌ။၄၆။ (က) (င) ကိတ္တိသဒ္ဒေါ ဥဂ္ဂစ္ဆတိ—ဒီ၊ဌ၊၂။၁၁၇။ ဥဂ္ဂစ္ဆိဿတိ—မ၊ဌ၊၃။၁၂၇။ (က) (စ) လောဟိဘမ္မိ မုခတော ဥဂ္ဂစ္ဆတိ။ ဒီ၊ဌ၊၂။၃၁၁။ မဟာနိ၊ဌ၊၉၆။ ဥဏ္ဏံ လောဟိတံ ဝါ မုခတော ဥဂ္ဂစ္ဆေယျ။ သံ၊၁။၁၂၆။ ဥဂ္ဂစ္ဆိ—မ၊၂။၄၉။မ၊ဌ၊၃။၇၀။ ဥဂ္ဂဋ္ဌိ–ဝိ၊၄။၃၆၃။ အံ၊၂။၅၀၁။ အံ၊ဌ၊၁။၅၁။ ဓမ္မ၊ဌ၊၁။၉၂။ အံ၊ဋီ၊၁။၁၀၆။ ဥဂ္ဂစ္ဆိဿတိ—အံ၊၁။၅၁။ ဥဂ္ဂမိဿ-တိ—မ၊၁။၃၀၀။ (က) (ဆ) ပထဝီ ဥဂ္ဂစ္ဆ-တိ။ အံ၊ဌ၊၃။၂၅၀။ (–အဘိ၊ဌ၊၂။၄၈၄။) (က) (ဇ) ထမ္ဘာ ပန ဥပရိ ဥဂ္ဂစ္ဆန္တိ။ ဝိ၊သင်္ဟ။၁၀၉။ ဥဂ္ဂစ္ဆိ—ဒီ၊ဌ၊၂။၃၀၇။ ဥဂ္ဂဋ္ဌိ—ဝိမာန၊ဌ။၂၀၄။ (က) (ဈ) လောကာ ဥဂ္ဂစ္ဆန္တိ—ပဋိသံ၊ဌ၊၂။၂၂၆။ (က) (ည) ဩသီဒန္တိစ ဥဂ္ဂစ္ဆန္တိစ။ဒီ၊ဌ၊၁။၁၁၇။ ဥဂ္ဂစ္ဆိ-သု—သံ၊ဌ၊၁။၁၃၂။ (က) (ဋ) ဝေဟာသံ နဘမုဂ္ဂမိ။ အပ၊၁။၉၇။

http://www.dhammadownload.com

ဥဂ္ဂဆ္ဆတိ၂ (ကြိ) [အဝ+ဂမု+အ+တိ] သက်လျော့၏။ ဥဂ္ဂတေ သူရိယေ ဥဂ္ဂစ္ဆတိ။ ကစ္စည်း။၇၉။

ဥဂ္ဂစ္ဆန (တိ) [ဥ+ဂမု+ယု] အထက်သို့ တက်သော။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ဥဂ္ဂစ္ဆနဥဒက (ပုံ၊န) [ဥဂ္ဂစ္ဆန+ဥဒက] အထက်သို့ တက်သောရေ။ န ဟေဋ္ဌာ ဥဗ္ဘိဇ္ဇိတ္ဝာ ဥဂ္ဂစ္ဆနဥဒကေဝ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၂၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၁၀။ (–မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၃၇။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။၁၂။)

ဥဂ္ဂစ္ဆနက (တိ) [ဥဂ္ဂစ္ဆန+က] အထက်သို့တက်သော။ အောက်ပုဒ်ကြည့်

ဥဂ္ဂစ္ဆနကဥဒက (ပုံ၊န) [ဥဂ္ဂစ္ဆနက + ဥဒက] အထက် တက်သောရေ။ န ဟေဋ္ဌာ ဥဗ္ဘိဇ္ဇိတ္ဝာ ဥဂ္ဂစ္ဆနကဥဒကေဝ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၅။ (–ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၆၃။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၂။၁၃၀။)

ဥဂ္ဂစ္ဆနကထုတိယောဝသ (ပုံ) [ဥဂ္ဂစ္ဆနက+ထုတိယောဝသ] လွှမ်းတက်–ပျံနှံ့ – သော ချီးကျူးသံ။ သီလသမ္ပန္နော ဗဟုဿုတော သုတဓရော အာရဒ္ဓဝီရိယော တိအာဒိနာနယေန ဥဂ္ဂစ္ဆနကထုတိယောဝသသဒ်္ဒါတော သိလောကော။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၅၇။

ဥဂ္ဂစ္ဆနေဂဂ္ဂစ္ဆနပရိယာယ (ပုံ)[ဥဂ္ဂစ္ဆန+ဩဂ္ဂစ္ဆန+ပရိယာယ] တက်ခြင်း, သက်ခြင်း–ထွက်ခြင်း, ဝင်ခြင်း–တို့၏ အလှည့်အစဉ်။ ဣမိနာ နယေန သေသဒီပေသုပိ သူရိယဿ ဥဂ္ဂစ္ဆနေဂဂ္ဂစ္ဆနပရိယာယော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၃။၁၅၃။

ဥဂ္ဂစ္ဆန္တ (တိ) [ဥ+ဂမု+အ+အန္တ] (က) ပေါ်ထွက်သော၊ ထွက်ပြူလာသော။ (ခ) တက်လာသော။ (ဂ) ပေါ်တက်လာသော။ (က) သူရိယေ ဥဂ္ဂစ္ဆန္တေ။ သံ၊ဝ။၃၂၆။ အံ၊၂။၃၅၇။ အပ၊၁။၅၆။ (–ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁၁။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၅၁။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅၁။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၂၁။ အာဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၅။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၂။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၃၉၆။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၂၆၅။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၂၆၀၊ ၂၀၅။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၃၃၁။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၃။၁၅၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋ္ဌီ၊၁။၂၀၉၊၂၉၃။) (ခ) ဥဒက် ဥဂ္ဂစ္ဆတိ၊ တည့်ံ ဥဂ္ဂစ္ဆန္တေ ပထဝီ ဥဂ္ဂစ္ဆတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၄၀။ (ဂ) တေ အဓေါ သြသီဒန္တောပိ ဥဒ္ဓံ ဥဂ္ဂစ္ဆန္တောပိ မမ ဒေဿနာဇောလေ သိတာ ဟုတ္ဝာ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၇။

ဥဂ္ဂစ္ဆန္တိ (ကြိ) ဥဂ္ဂစ္ဆတိ-ကြည့်။

ဥဂ္ဂစ္ဆမာန (တိ) [ဥ+ဂမု+အ+မာန]အထက်သို့ တက်သော၊ ပေါ်ထွက်သော၊ ထွက်ပြူလာသော။ အရုဏော ဥဂ္ဂစ္ဆမာနေဝ။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၃။၂၂။

ဥဂ္ဂစ္ဆာပေတိ (ကာ၊ကြိ) [ဥ+ဂမု+ဏာပေ+တိ] အထက်သို့ တက်စေ၏။ မဟာဝါတော ဥဋ္ဌဟိတ္ဝာ မဟာသမုဒ္ဒေ ဥဒကံ ဥဂ္ဂစ္ဆာပေတိ။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၅၅။

ဥဂ္ဂစ္ဆိ
ဥဂ္ဂစ္ဆိ သု
ဥဂ္ဂစ္ဆိ သတိ } (ကြိ) ဥဂ္ဂစ္ဆတိ-ကြည့်။

ဥဂ္ဂဇ္ဇန (န) [ဥ+ဂဇ္ဇ+ယု] ကြုံးဝါးခြင်း၊ ကျေနပ် နှစ်သက်စေခြင်း၊ကျေနပ်နှစ်သက်အောင် ရဲရဲတောက် အာမခံ သျှောက်ဆားခြင်း။ မမ ဥဂ္ဂဇ္ဇနံ သုတ္ဝာ အာဘိချဟိ မဟာမုနိ။ အပ၊၁။၀။ မမ ဥဂ္ဂဇ္ဇနံ သုတ္ဝာတိ မယ္ပံ ဥဂ္ဂဇ္ဇနံ အာဆာခနံ သုဘ္ဝာ။ အပ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၅။

ဥဂ္ဂဇ္ဇန္တ (တိ) [ဥ+ဂဇ္ဇ+အ+အန္တ] ဟစ်အော်ပြောခြင်း၊ ကြုံးဝါးခြင်း။ ဥဂ္ဂဇ္ဇန္တော (မဟာနိ။၁၃၃)တိ ဥက္ကုဋ္ဌိံ ကရောန္တော။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။၂၅၀။

ဥဂ္ဂဆ္ဆိ (ကြိ) ဥဂ္ဂစ္ဆတိ-ကြည့်။

http://www.dhammadownload.com

ဥဂ္ဂဠိတ္ထာန (ကြိ၊ဝိ)[ဥ+ဂမု+တ္ထာ] အထက်သို့ တက်၍။ ဥဂ္ဂဠိတ္ထာန ကောဟံ၊ သတ္တဟတ္ထောပိ ဝစုတိ။ မိလိန္ဒ။၃၅၉။

ဥဂ္ဂဌာနဒဿန (နာ) [ဥဂ္ဂ+ဌာန+ဒဿန] ကြောက်ရွံ့ဘွယ် ပုဂ္ဂိုလ်ဟူသောအရာဌာန။ သဗ္ဗာပိ စေတာ ပရိသာ ဥဂ္ဂဌာနဒဿနဝသေန ဂဟိတာ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃၉။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၇။ ဥဂ္ဂဌာနဒဿနဝသေနာတိ သာရဇ္ဇိတဗ္ဗဌာနဒဿနဝသေန၊ ဧဝံ ဥဂ္ဂါခတ္တိယာ အတ္တနောပုညတေဇေနာတိ အဓိပ္ပါယော။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၈။

ဥဂ္ဂဏ္ဍ
ဥဂ္ဂဏ္ဍ (ဏ္ဍာ)ထ } (ကြိ) ဥဂ္ဂဏ္ဍာတိ·ကြည့်။

ဥဂ္ဂဏ္ဍန (နာ) [ဥ+ဂဟ+ဏ္ဍာ+ယု] (က)ခံယူခြင်း၊ ကိုင်တွယ်ခြင်း။ (ခ) မှတ်ယူခြင်း၊ မှတ်သားခြင်း။ (ဂ) သင်ယူခြင်း။ (က) ကာယေန ပဋိဂ္ဂဟဏံ ဥဂ္ဂဏ္ဍနံ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅၉။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၇၄။ (ခ) အသုဘေ အသုဘပဋိက္ကူလာကာရဿ ဥဂ္ဂဏ္ဍနံ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၄၁။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၃။ (–ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀၂-၃။) (ခ) (ဂ) ဥဂ္ဂဟောတိ ကမ္မဋ္ဌာနဿ ဥဂ္ဂဏ္ဍနံ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၇၀။ သဝနမုခေန ဗျဉ္ဇနသော အတ္ထသော စ ဥပဓာရဏံ ဥဂ္ဂဏ္ဍနံ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၇၀။ ဥဂ္ဂဟနံ ပါဋ္ဌိယာ ဥဂ္ဂဏ္ဍနံ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၁။ (–ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၂။ သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၂။၃၈။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၉။)

ဥဂ္ဂဏ္ဍနက (တိ) [ဥဂ္ဂဏ္ဍန+က] သင်ယူသော၊ သူ။ ဂန္ထဿ ဥဂ္ဂဏ္ဍနကော။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၆။ (–သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၉။)

ဥဂ္ဂဏ္ဍနကဂတိ(ထီ) [ဥဂ္ဂဏ္ဍနကာ+ဂတိ] သင်ယူနိုင်သောဉာဏ်။ ဂတီတိ ဥဂ္ဂဏ္ဍနကဂတိ။ သာရဇ္ဇ၊၁။၁၈၉။

ဥဂ္ဂဏ္ဍနကာရဏ (နာ) [ဥဂ္ဂဏ္ဍန+ကာရဏ] သင်ယူခြင်းဟူသော အကြောင်း။ ပုန ဥဂ္ဂဏ္ဍနကာရဏံ နတ္ထိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၉။

ဥဂ္ဂဏ္ဍနကာလ (ပု) [ဥဂ္ဂဏ္ဍန+ကာလ] သင်ယူမှတ်သားရာအခါ။ တသ္မိံ အာသနေ နိသိန္နဿ ဥဂ္ဂဏ္ဍနကာလော။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၈။ (–အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၈၄။)

ဥဂ္ဂဏ္ဍနဝီရိယ (နာ) [ဥဂ္ဂဏ္ဍန+ဝီရိယ] သင်ယူကြောင်း လုလ္လဝီရိယ။ တဿေဝ စာယသ္မတော ဗုဒ္ဓဝစနံ ဥဂ္ဂဏ္ဍနဝီရိယံ သဇ္ဇာယနဝီရိယံ....အညေဟိ အသဒိသံ ဟောတိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၃။ သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၁။၁၄၈။

ဥဂ္ဂဏ္ဍန္တ (တိ) [ဥ+ဂဟ+ဏ္ဍာ+အန္တ] (က) သင်ယူသော။ (ခ) ကောက်ယူသော။ (ဂ) မှတ်ယူသော၊ (ပထဝီကသိုဏ်း စသည်ကို) ဥဂ္ဂဟနိမိတ်အဖြစ်ဖြင့်–ဥဂ္ဂဟနိမိတ် ထင်ပေါ်လာအောင်–မှတ်ယူသော၊ ဥဂ္ဂဟနိမိတ် ထင်ပေါ်လာစေသော။ (က)ဣဒံ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဥဂ္ဂဏ္ဍန္တေန ...ဗုဒ္ဓပုတ္တဿ သန္တိကေ ဥဂ္ဂဟေတဗ္ဗံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁။ ဗုဒ္ဓဝစနံ ဥဂ္ဂဏ္ဍန္တော တေပိဋကော ဟုတ္ဝာ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၈၂။ (–ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၅၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၇။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၇၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၈၊၃၉။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၈။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၇၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁၊၂၇၀။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၉။) (ခ)ရတနံ ဥဂ္ဂဏ္ဍန္တဿ ပါစိတ္တိယံ ကတ္ထ ပညတ္တံ။ ဝိ၊၅။၃၉။ ဇာတရူပရဇတံ အတ္တနော အတ္ထာယ ဥဂ္ဂဏ္ဍန္တဿ ဝါ ဥဂ္ဂဏ္ဍာပေန္တဿ ဝါ နိဿဂ္ဂိယံ ပါစိတ္တိယံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၅၂။ (–ကခ်၊ဋ္ဌ။၄၂၈။) (ဂ) ပထဝီကသိဏံ ဥဂ္ဂဏ္ဍန္တော ပထဝိယံ နိမိတ္တံ ဂဏ္ဍာတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၂၀။ ပထဝီကသိဏံ ဥဂ္ဂဏ္ဍန္တောတိ ဥဂ္ဂဟနိမိတ္တဘာဝေန ပထဝီကသိဏံ ဂဏ္ဍန္တော အာဒိယန္တော၊ ဥဂ္ဂဟနိမိတ္တဘူတံ ပထဝီကသိဏံ ဥပ္ပါဒေန္တောတိ အတ္ထော။ ဥပ္ပါဒနဥ္ဇေတ္ထ တထာ နိမိတ္တဿ

http://www.dhammadownload.com

ဥပဌာပနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၁၄၂။ ဥဂ္ဂဏ္ဍန္တော (မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁) တိ ယထာပရိစ္ဆိန္နေ အာပေါမဏ္ဍလေ ယထာ ဥဂ္ဂဟနိမိတ္တံ ဥပလဗ္ဘတိ၊ တထာ နိမိတ္တံ ဂဏ္ဍန္တော။ မ၊ဋီ၊၁၊ ၇၇။ (–ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၆၈။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၈၆။ မ၊ဋ္ဌ၊ ၃။၁၇၉။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၆။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၄။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၃၃၈။)

ဥဂ္ဂဏ္ဍန္တီ (ကြိ) ဥဂ္ဂဏ္ဍာတိ–ကြည့်။

ဥဂ္ဂဏ္ဍမာန (တိ) [ဥ+ဂဟ+ဏ္ဍာ+မာန] သင်ယူသော။ အန္တေဝါသီတိ သိပ္ပံ ဝါ ဥဂ္ဂဏ္ဍမာနော။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၈၇။

ဥဂ္ဂဏ္ဍာတိ (ကြိ) [ဥ+ဂဟ+ဏ္ဍာ+တိ] ယူ၏။ (က)ကောက်ယူ၏။(ခ) ခံယူ၏။(ဂ) နောင်အခါ၌ အစောင့်အရှောက် အရံအတား အကျိုးငှါယူ၏။ (ဃ) လက်ခံ၏။ (င) မှတ်သား၏။ (စ)လေ့လာ၏။ (ဆ) စူးစမ်း၏။ (ဇ) သိ၏။ (ဈ) သင်ယူ၏။ (က) ဥဂ္ဂဏ္ဍာတိ အာပတ္တိ ပါစိတ္တိယဿ။ ဝိ၊၂။၂၁၃။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၅၂။ ရတနံ ဝါ ရတနသမ္မတံ ဝါ.... ဥဂ္ဂဏ္ဍေယျ ဝါ ဥဂ္ဂဏ္ဍာပေယျ ဝါ။ ဝိ၊၂။၂၁၂၊ ၂၁၃။ (က) (ခ) (ဃ)နေဝ တံ ဥဂ္ဂဏ္ဍာတိ၊ နဥဂ္ဂဏ္ဍာပေတိ၊ နဥပနိက္ခိတ္တံ သာဒိယတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၇၇။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၈၉။ မ၊ဋီ၊၂။၁၅၉။ အံ၊ဋီ၊၂။၃၇၄။ ဥဂ္ဂဏ္ဍန္တီ—သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၃၆။ သံ၊ဋီ၊၂။၅၄၈။ ဥဂ္ဂဏ္ဍေယျ ဝါ (ဝိ၊၁။၃၄၅)တိ အတ္တနော အတ္ထာယ ဒိယျမာနံ ဝါ ယတ္ထကတ္ထစိ ဌိတံ ဝါ နိပ္ပရိဂ္ဂဟိတံ ဒိသ္ဝာ သယံ ဂဏ္ဍေယျ ဝါ။ကခ်ါ။၁၇၅။ (–ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆၉။) (ဂ) (ဃ) ဥဂ္ဂဏ္ဍာတု ဘန္တေ ဘဂဝါ အာဋ္ဌာနာဋိယံ ရက္ခံ၊ ဒီ၊၃။ ၁၅၉။ ဥဂ္ဂဏ္ဍာတူတိ ယထာ ဣဒံ ပရိတ္တံ မယာ ပဝေဒိတမတ္တမေဝ ဟုတ္ဝာ စတုန္နံ ပရိသာနံ စိရကာလံ ဟိတာဝဟံ ဟောတိ၊ဝေံ ဥဒ္ဓံ အာရက္ခာယ ဂဏ္ဍာတု၊ သမ္ပဋိစ္ဆတူတိ အတ္ထော။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၁၅၀။ (ဃ) သုဋ္ဌု ဥဂ္ဂဏ္ဍာတီတိ သမုဂ္ဂဟော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၃၆။ (င) ဂဏနမ္ပိ နဥဂ္ဂဏ္ဍာတီ (မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၂၈)တိ ဂဏနဝိဓိမ္ပိ နသလ္လက္ခေတိ။မ၊ဋီ၊၃။၁၅၅။ဥဂ္ဂဏ္ဍိ သု—မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၈၉။ မ၊ဋီ၊၃။၁၃၂။ (င) (စ) (ဆ) (ဇ) အတ္တနော ဘာသပရိယန္တံ နဥဂ္ဂဏ္ဍာတိ၊ပရဿ ဘာသပရိယန္တံ နဥဂ္ဂဏ္ဍာတိ။ ဝိ၊၅။၂၃၁။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၇၆။ ဗာလော အဗျတ္တော အကုသလော သူဒေါသကဿ ဘတ္တုံ နိမိတ္တံ နဥဂ္ဂဏ္ဍာတိ....ပဏ္ဍိတော ဗျတ္တော....ဥဂ္ဂဏ္ဍာတိ။ သံ၊၃။၁၃၀-၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၄၆။ ဥဂ္ဂဏ္ဍာတီတိ ဥပရူပရိ ဂဏ္ဍာတိ ဥပဓာရေတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၁၇၆။ နိမိတ္တံ နဥဂ္ဂဏ္ဍာတီ (သံ၊၃-၁၃၀) တိ ဣဒံ မေ ကမ္မဋ္ဌာနံ အနုလောမံ ဝါ ဂေါတြဘုံ ဝါ အဟစ္စ ဌိတန္တိ နဇာနာတိ၊ အတ္တနော စိတ္တဿ နိမိတ္တံ ဂဏ္ဍိတုံ နသက္ကောတိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၃၅။ နိမိတ္တံ ဥဂ္ဂဏ္ဍာတီ (သံ၊ ၃။၁၃၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၄၆) တိ ဝေံ မေ စိတ္တံ သမာဟိတံ အဟောသီတိ နိမိတ္တံ ဂဏ္ဍာတိ သလ္လက္ခေတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၁၇၆။ (–သံ၊ဋီ၊ ၂။၄၇၁၊၅၁၄။) (င) (စ) (ဈ) ဥဂ္ဂဏ္ဍာတီ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၀) တိ အညဿ သန္တိကေ ပါဋိဒ္ဓိ ဥဂ္ဂဏ္ဍာတိ။ သာရတ္ထ၊၂။၈၁။ (–အံ၊ ဋ္ဌ၊၁။၃၇၅။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၉၃။) ဇုဇကုမာဇု တဿ သန္တိကေ သိပ္ပံ ဥဂ္ဂဏ္ဍန္တိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၁၃။ အံ၊ဋီ၊၃။၁၆၂။ ဥဂ္ဂဏ္ဍန္တီ (မ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၂) တိ သဇ္ဈာယန္တိ စေဝ ဝါစုဂ္ဂတံ ကရောန္တာ ဓာရေန္တိ စာတိ အတ္ထော။ မ၊ဋီ၊၂။၈၅။ (–မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၂။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၇။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။၇၈။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅၄။ သာရတ္ထ၊၁။၈၃။သီ၊ ဋီ၊သစ်၊၁။၁၁၂။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၂၀၉။ မ၊ဋီ၊၁။၁၁၇။ မ၊ဋီ၊၂။၈၅။ အံ၊ဋီ၊၂။၃၂၄၊၃၄၉။ အနုဋီ၊ ၁။၆၉။) ဥဂ္ဂဏ္ဍာဟိ တုံ ဘိက္ခု ဘဒ္ဒေကရတ္တဿ ဥဒ္ဒေသဥ္ဇ ဝိဘဂ်ဥ္ဇ။ မ၊၃၊၂၃၂၊၂၄၀။ ဥဂ္ဂဏ္ဍာဟိ တုန္တိအာဒီသု တုဏ္ဍိဘူတော နိသီဒိတ္ဝာ သုဏန္တော ဥဂ္ဂဏ္ဍာတိ နာမ၊ အညေသံ ဝါစေန္တော ဓာရေတိ နာမ။ မ၊ဋ္ဌ၊

http://www.dhammadownload.com

ဥဂ္ဂဏှာပေတိ (ကာ၊ကြို) [ဥ+ဂဟ+ဏှာပေ+တိ] (က) ကောက်ယူစေ၏။ (ခ) ခံယူစေ၏။ (ဂ) သင်ယူစေ၏၊ သင်ပေး၏။ (က) ရတနံ ဝါ ရတနသမ္မတံ ဝါ....ဥဂ္ဂဏှာပေယျ ဝါ ပါစိတ္တိယံ။ ဝိ၊၂။၂၁၂။ (က) (ခ) နေဝ တံ ဥဂ္ဂဏှာတိ၊ န ဥဂ္ဂဏှာပေတိ။ ဒီဋ္ဌ၊၁။၇၆။ မဇ္ဈ၊၂။၁၁၃။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။ ဂဂု။ မဇ္ဈိ၊၂။၁၅၉။ ဥဂ္ဂဏှာပေန္တိ—သံ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၃၃၆။ သံ၊ဋ္ဌိ၊၂။၅၁၀။ ဥဂ္ဂဏှာပေယျ—ဝိ၊၁။၃၄၅။ (ဂ) အညော ဗုဒ္ဓဝစနံ ဥဂ္ဂဏှာပေတိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၀။ (—အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၁၀။ အံ၊ဋ္ဌိ၊၂။၁၉၁။) ဥဂ္ဂဏှာပေန္တိ—ဒီဋ္ဌ၊၂။၃၃၄။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၃၀။ အံ၊ဋ္ဌိ၃။၃၀၊။ ဥဂ္ဂဏှာပေတု—ဝိ၊ဋ္ဌ၊။၂၀။ ဥဂ္ဂဏှာပေသိ—ဝိ၊ဋ္ဌ၊။ ၄၅။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊။၂၁၀။ ခုဒ္ဒကာ၊ဋ္ဌ။၁၆၆။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊။ ၄၂။ ဥဂ္ဂဏှာပေသုံ—အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၄။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊။၁၆၅။ ဥဂ္ဂဏှာပေဿန္တိ—သံ၊ဋ္ဌိ၊ ၂။၅၀၇။ အံ၊ဋ္ဌိ၊၃။၂၅၆။

ဥဂ္ဂဏှာပေတု (ကြို) ဥဂ္ဂဏှာပေတိ-ကြည့်။

ဥဂ္ဂဏှာပေတွာ (ကြို၊ဝိ) [ဥ+ဂဟ+ဏှာ+ဏှာပေ+တွာ] (က) ကောက်ယူစေ၍။ (ခ) ကိုင်ယူစေ၍။ (ဂ) သင်ယူစေ၍၊ သင်ပေး၍။ (က) တာဒိသေ ဇဝ ဌာနေ ဥဂ္ဂဏှိတွာ ဝါ ဥဂ္ဂဏှာပေတွာ ဝါ ဌပေတဗ္ဗံ။ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၁၅၂။ (ခ) ယောပိ ရူပိယံ ဥဂ္ဂဏှာပေတွာ ကပ္ပိယကာရကေန သဒ္ဓိံ ကမ္မာရကုလံ ဂန္ဆာ။ ဝိ၊သင်္ဃ။၅၄။ (ဂ) သမ္ဗမိ သိပ္ပံ ဥဂ္ဂဏှာပေတွာ တေ မာဏဝကေ တောဒေါစ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၅၉ ။ (—မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၉၇။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၂၆၈။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊။၁၂၅။)

ဥဂ္ဂဏှာပေန္တိ (တိ) [ဥ+ဂဟ+ဏှာ+ဏှာပေ+အန္တိ] (က) ယူစေသော၊ ယူဆစေသော၊ စွဲမြဲသက်ဝင်စေသော။ (ခ) ကောက်ယူစေသော။ (ဂ) သင်ယူစေသော၊ သင်ယူပေး

ဂ။၁၇။ သဝနမုခေန ဗျဉ္ဇနသော အတ္ထသော စ ဥပဓာရဏံ ဥဂ္ဂဏှနန္တိ အာဟ "တုဏှီဘူတောနိသီဒိတ္ဝာ သုဏန္တော ဥဂ္ဂဏှာတိ နာမာ"တိ။ မ၊ဋ္ဌိ၊၃။၄၇၀။ ဥဂ္ဂဏှာဟိ-(သံ၊၁။၃၀၃) တိအာဒိသု သုတ္ဝာ တုဏှီဘူတောဝ ပဂုဏံ ကရောန္တော ဥဂ္ဂဏှာတိ နာမ။ ပဒါနုပဒံ ဃဋ္ဋေတွာ ဝါစာယ ပရိစိတံ ကရောန္တော ပရိယာပုဏာတိ နာမ။ ဥဘယကာပိ ပဂုဏံ အာခာရပဗ္ဗတ္တံ ကရောန္တော ခာရေတိ နာမ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၀။ (—နိဒ္ဒေသ၊ ဋ္ဌ၊၁၁၁၊၃၆။) ဥဂ္ဂဏှ—ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၊ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊။ ၁၁။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅၃။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၆။ ဥဂ္ဂဏှ(ဏှာ)ထ—သံ၊၁။၄၇။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၆။ ခုဒ္ဒကာ၊ဋ္ဌ။၂၀၀။ ဥဂ္ဂဏှေယျ—မဟာနိ၊ဋ္ဌ။ ၃၀၄။ ဥဂ္ဂဏှိ—ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၂။ ဝိသင်္ဃ။ ၂၀၀။ ဥဂ္ဂဏှိဿာမိ—ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၂။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၇။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၃၂၄။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၇၄။ ဒီဃ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၂၃၄။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၅၊ ၂၉၅။ ဥဂ္ဂဏှိ သု—အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၇၆။ ဥဂ္ဂဟေသုံ—သံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၉၉။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၁၊ ၂၉၅။ ဥဂ္ဂဏှိဿ—ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၆။ ဥဂ္ဂဟိ—အပ၊၂။ ၂၃၉။ ထေရီ၊ဋ္ဌ။၁၁၈။ ဥဂ္ဂဏှိဿန္တိ—ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၃၆။ ဥဂ္ဂဟေဿန္တိ—မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၄။ မ၊ဋ္ဌိ၊ ၁။၁၉၀။ ဥဂ္ဂဏှိဿာမိ—ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၄၂။

ဥဂ္ဂဏှာတု (ကြို) ဥဂ္ဂဏှာတိ-ကြည့်။

ဥဂ္ဂဏှာပန (နာ) [ဥ+ဂဟ+ဏှာ + ဏှာပေ+ယု] (က) သင်ယူစေခြင်း၊ သင်ယူခိုင်းခြင်း။ (ခ) ခံယူစေခြင်း၊ ခံယူ–လက်ခံ–ခိုင်းခြင်း။ (က)နာဋ္ဌကန္တိ အာဘိနယံ ဒဿေဘွာ ဥဂ္ဂဏှာပနံ။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၃၆၃။ အံ၊ဋ္ဌိ၁။၂၄၊။ (ခ) "ဣဓ နိက္ခိပါဟီ"တိ ဝုတ္တေ ဥဂ္ဂဏှာပနံ ဟောတိ။ ဝိမတိ၁။၃၃၆။

http://www.dhammadownload.com

သော။ (က) မဟာဇနံ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ဥဂ္ဂဏ္ဍာ ပေန္တော....ဝသတိ။ သံ၊ဌ၊၃။၂၄။ (ခ) ဇာတ-ရူပရဇတံ အတ္တနော အတ္ထာယ ဥဂ္ဂဏ္ဍန္တ-ဿ ဝါ ဥဂ္ဂဏ္ဍာပေန္တဿ ဝါ ပါစိတ္တိယံ။ ဝိ၊ဌ၊၃။ ၁၅၂။ (–ကခ်၊ဋီ။၄၂၈။) (ဂ) တာယ တာယ ဘာသာယ သိပ္ပံ ဥဂ္ဂဏ္ဍာပေန္တော အာစရိယော ဝိယ ဝေမာဟ။ မ၊ဌ၊၄။၂၀၈။ (–အဘိ၊ဌ၊၂။၅၃။)

ဥဂ္ဂဏ္ဍာပေန္တိ
ဥဂ္ဂဏ္ဍာပေယျ
ဥဂ္ဂဏ္ဍာပေသိ
ဥဂ္ဂဏ္ဍာပေသုံ
ဥဂ္ဂဏ္ဍာပေဿန္တိ
} (ကြိ) ဥဂ္ဂဏ္ဍာပေတိ-ကြည့်။

ဥဂ္ဂဏ္ဍာဟိ
ဥဂ္ဂဏ္ဍိ
ဥဂ္ဂဏ္ဍိံ
ဥဂ္ဂဏ္ဍိံသု
} (ကြိ) ဥဂ္ဂဏ္ဍာတိ–ကြည့်။

ဥဂ္ဂဏ္ဍိတဗ္ဗ (တိ) [ဥ+ဂဟ+ဏ္ဍာ+တဗ္ဗ] သင်ယူ–အပ်–သင့်–ထိုက်–သော။ ဆိန္နပလိ-ဗောဓေန ဓာတုမနသိကာရကမ္မဋ္ဌာနံ ဥဂ္ဂဏ္ဍိ-တဗ္ဗံ။ အဘိ၊ဌ၊၂။၅၃။ (–မဟာနိ၊ဌ။၉။)

ဥဂ္ဂဏ္ဍိတုံ (ကြိ၊ဝိ) [ဥ+ဂဟ+ဏ္ဍာ+တုံ] သင်ယူခြင်းငှါ။ တံ ဓမ္မာနုဂ္ဂဟေန ဥဂ္ဂဏ္ဍိတုံ ဝဋ္ဌ-တိ။ ဝိ၊ဌ၊၂။၂၇၄။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၆၉။ (–ဝိမာန၊ဌ။၁၂၆။ အံ၊ဋီ၊၃။၁၃၇။)

ဥဂ္ဂဏ္ဍိတုကာမ (တိ) [ဥဂ္ဂဏ္ဍိတုံ+ကာမ] သင်ယူခြင်းငှါအလိုရှိသော။ ဧကော သန္တိကေ ဝသိတ္ဘာ ဥဂ္ဂဏ္ဍိတုကာမော။ အဘိ၊ဌ၊၂။၂၁၃။ ကြည့်။

ဥဂ္ဂဏ္ဍိတ္ထ (ကြိ) ဥဂ္ဂဏ္ဍာတိ-ကြည့်။

ဥဂ္ဂဏ္ဍိတ္ဘာ (ကြိ၊ဝိ) [ဥ+ဂဟ+ဏ္ဍာ+တ္ဘာ] (က) ကောက်ယူ၍။ (ခ) ခံယူ၍။ (ဂ) သင်ယူ၍။ (က) ဥဂ္ဂဏ္ဍာပေတ္ဘာ ကြည့်။ (က) (ခ) ယော ဟိ ရူပိယံ ဥဂ္ဂဏ္ဍိ-တ္ဘာ တေန အယဗီဇံ သမုဋ္ဌာပေတိ။ ဝိ၊ဌ၊၂။၂၇၇။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၅၄။ (ဂ) ဗဟူ မဟာ-ဆေရာ ဥဂ္ဂဏ္ဍိတ္ဘာ မဟာနိဒ္ဒသံ ပတိဋ္ဌာ-ပေသုံ။ ဝိ၊ဌ၊၂။၂၇၅။ (–မ၊ဌ၊၁။၁၇။ မ၊ဌ၊၃။၄။ မ၊ဌ၊၄။၇။ သံ၊ဌ၊၁။၈၀၊၁၆၀၊၂၆၁။ သံ၊ဌ၊၃။၈၁။ အံ၊ဌ၊၁။၁၀၀။ အဘိ၊ဌ၊၁။၆၁။ အဘိ၊ဌ၊၁။၅။ ဓမ္မ၊ဌ၊၁။၅။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၁။၆၆။ ဇာ၊ဌ၊၁။၄၁။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၂၁၉။ မ၊ဋီ၊၃။၂၈၈။ သံ၊ဋီ၊၂။၃၉၉။ အံ၊ဋီ၊၂။၂၀၉။ အံ-ဋီ၊၃။၁၃၇။ မူလဋီ၊၂။၇၂။)

ဥဂ္ဂဏ္ဍိဿန္တိ
ဥဂ္ဂဏ္ဍိဿာမိ
ဥဂ္ဂဏ္ဍေယျ
} (ကြိ) ဥဂ္ဂဏ္ဍာတိ ကြည့်။

ဥဂ္ဂတ (တိ) [ဥ+ဂမု+တ] (၁) (က) တက်သော၊ ထွက်ပေါ်လာသော။ (ခ) တက်သော၊ မြင့်တက်သော၊ အထက်သို့မြင့်သော။ (ဂ) အထက်သို့ လွင့်တက်သော။ (ဃ) စိုက်ထူ– စိုက်ထောင်– အပ်သော။ (၂) ထင်ရှား– ကျော်စော– သော။ (၁) (က) ကိမိဒံ သောပွသိ သူရိယေ ဥဂ္ဂ-တေ။ သံ၊၁။၁၀၈။ သူရိယေ ဥဂ္ဂတေတိ သူ-ရိယမှိ ဥဋ္ဌိတေ။ သံ၊ဌ၊၁။၁၆၁။ သတရံသီဝ ဥဂ္ဂတော။ ဗုဒ္ဓဝံ။၃၀၁။ ဥဂ္ဂတောတိ ဥဒိ-တော။ ဗုဒ္ဓဝံ ဌ။၅၃။ အရုဏေ ဥဂ္ဂတေ။ ဝိ၊ဌ၊၁။၂၄၅။ ဝိ၊ဌ၊၂။၂၃၇။ မ၊ဌ၊၂။၃၀၆။ မ၊ဌ၊၃။၂၂၄။ အံ၊ဌ၊၂။၁၃၆။ ဇာ၊ဌ၊၁။၂၄။ (–ဒီ၊၃။၁၅၉။ ဥဒါန။၁၉၆။ အပ၊၁။၂၁၃။ ဗုဒ္ဓဝံ။၃၀၃။ ဇာ၊၂။၂၄၃။ ဒီ၊ဌ၊၂။၂၁၁။ ဒီ၊ဌ၊၃။၆။ ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၂၄၁။ ဇာ၊ဌ၊၇။ ၇၈။) (ခ) ဥစ္စတ္တနေန သော ဗုဒ္ဓေါ၊ အသီ-တိဟတ္ထမုဂ္ဂတော။ ဗုဒ္ဓဝံ။၃၃၃။ သတ-ယောဇနဝိတ္ထိဏ္ဏာ၊ တာဝဒေဝ စ ဥဂ္ဂတာ။ ဝိ၊ဌ၊၁။၉၂။ အဘိ၊ဌ၊၁။၃၃၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။၂၀၀။ (–အပ၊၁။၃၇။ ဒီ၊ဌ၊၁။၃၂၉။ သံ၊ဌ၊၁။၃၁၂။ အပ၊ဌ၊၁။၂၉၈။) (ဂ)

http://www.dhammadownload.com

ရဇဂ္ဂန္တိ ဟတ္ထိအဿာဒီနံ ပါဒပ္ပဟာရ-ဘိန္နာယ ဘူမိယာ ဥဂ္ဂတံ ရဇကွန္ဓံ။ အံ၊ဌ၊၃။ ၃၄။ (ဃ)ဩဘာသေတိ ဒိသာ သဗ္ဗာ၊ ဣန္ဒ-ကေတုဝ ဥဂ္ဂတော။ ဗုဒ္ဓဝံ။၃၃၃။ ဥဂ္ဂတော-တိ ဥဿိတော။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဌ။၁၉၈။ (၂) ကာလိဂ်ရာဇာ ပန ဥဂ္ဂတောယံ။ ဇာ၊၂။၅။ ဥဂ္ဂတောတိ စန္ဒော ဝိယ သူရိယော ဝိယ စ ပါကဋော ပညာတော။ ဇာ၊ဌ၊၅။၁၇၄။ (-ဇာ၊၂။၄၆။ ဒီ၊ဌ၊၁။၂၂၁။ မ၊ဌ၊၃။ ၁၄၈၊၂၅၀။ ဇာ၊ဌ၊၅။၂၃၉။ သီ၊ဋီ၊သစ်။၂။ ၂၂၆။ မ၊ဋီ၊၃။၁၀၃။)

ဥဂ္ဂတ၂ (ပု) [ဥ+ဂမု+တ။ ယာဒိစ္ဆကနာမ်] ဥဂ္ဂတမည်သောသူ။ (၁) ဥဂ္ဂတသူဌေး၊ သံဃာတော်တို့အား ဆည်းကပ် လုပ်ကျေး ရာဌ် ဇေဒဂ်ရ (သံဃုပဋ္ဌာက ဇေဒဂ်ရ) သော ဥဂ္ဂတသူဌေး။ (၂) ဥဂ္ဂတမင်း။ (က) သောဘိတဘုရားရှင် လက်ထက် သုနန္ဒ မြို့၌ သုနန္ဒမည်သော ကျောင်းဆောက်လှူ ဒါန်းသော ဥဂ္ဂတမင်း။ (ခ) သုဇာတဘုရား ရှင်၏ ခမည်းတော်ဥဂ္ဂတမင်း။ (၃) ဥဂ္ဂတ စကြဝတေးမင်း။ (က) ပဒုမုတ္တရဘုရားရှင် လက်ထက်၌ အလံတံခွန်လှူဒါန်းဘူး၍၄င်း မြတ်စွာဘုရားက ဥဂ္ဂတမည်သော စကြ-ဝတေးမင်း ဖြစ်လတ့ံဟု ဗျာဒိတ်စကား မိန့်ကြားခံရသောမင်း။ (ခ) ဤကမ္ဘာမှ ၁၄-ကမ္ဘာထက်က ဖြစ်ကြသော ဥဂ္ဂတစကြ-ဝတေးမင်း ၄-ဦး။ (ဂ) ဤကမ္ဘာမှ ၂၉-ကမ္ဘာထက်၌ဖြစ်ကြသော ဥဂ္ဂတစကြာမင်း ၁၆-ဦး။(၁)သံဃုပဋ္ဌာကာနံ ယဒိဒံ ဟတ္ထိဂါမ-ကော ဥဂ္ဂတော ဂဟပတိ။ အံ၊၁။၂၇။ (-အံ၊ဌ၊၁။၃၀၄။)(၂)(က) ဥဂ္ဂတော နာမ သော ရာဇာ၊ ဒါနံ ဒေတိ နရုတ္တမေ။ ဗုဒ္ဓဝံ။ ၃၃၄။(-ဗုဒ္ဓဝံ၊ဌ။၂၀၂) (ခ)သုမင်္ဂလံ နာမ နဂရံ၊ ဥဂ္ဂတော နာမ ခတ္တိယော။ ဗုဒ္ဓဝံ။ ၃၄၉။ ဥဂ္ဂတော နာမ ရာဇာ ပိတာ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဌ။ (၃)၂၄၃။ အဘိ၊ဌ၊၁။၆၆။ ဇာ၊ဌ၊၁။၄၆။ (၃) (က)ဥဂ္ဂတော နာမ နာမေန၊ စက္ကဝတ္တိ ဘဝိဿတိ။ အပ၊၁။၁၂၁။ (ခ) စတုဒ္ဒသမှိ ကပ္ပမှိ၊ စတုရော အာသုမုဂ္ဂတာ။ အပ၊၁။ ၁၂၆။ (ဂ) ဧကူနတိံသ ကပ္ပမှိ၊ ဣတော သောဋ္ဌသရာဇာနော။ ဥဂ္ဂတာ နာမ နာမေန၊ စက္ကဝတ္တိ မဟဗ္ဗလာ။ အပ၊၁။၁၆၆။

ဥဂ္ဂတကဏ္ဍကတ္တ (နာ) [ဥဂ္ဂတ+ကဏ္ဍက+တ္တ] တက်သော-ထွက်ပေါ်သော-ဆူးရှိသည်၏ အဖြစ်။ ဥက္ကဏ္ဍက (သံ၊ဋီ၊၂။၁၇၅) ကြည့်။

ဥဂ္ဂတကာယ (တိ) [ဥဂ္ဂတ+ကာယ] မြင့်တက်သော ကိုယ်ရှိသော။ ပဝစုကာယောတိ ဥဒ္ဓံ ဥဂ္ဂတကာယော။ ဇာ၊ဌ၊၃။၁၀၃။

ဥဂ္ဂတကုမာရ (ပု) [ဥဂ္ဂတ+ကုမာရ] ဥဂ္ဂတမည်သော သူငယ်၊နောင်အခါ သံဃုပဋ္ဌာက ဇေ-ဒဂ်ရ ဥဂ္ဂတသူဌေးဖြစ်မည့်သူတည်း။ တဿ ဥဂ္ဂတကုမာရောတိ နာမံ အကံသု။ အံ၊ဌ၊၁။ ၃၀၄။

ဥဂ္ဂတကူဋ (တိ) [ဥဂ္ဂတ+ကူဋ] မြင့်မတ်သော အထွဋ်ရှိသော၊တောင်။ တိရိယတော ဒီဃံ ဥဂ္ဂတကူဋန္တိ "တိရစ္ဆာနပဗ္ဗတ" နှိ အာဟ။ မ၊ဋီ၊၃။၂၀။ အံ၊ဋီ၊၃။၂၂၈။

ဥဂ္ဂတဇာလာ (ထီ) [ဥဂ္ဂတာ+ဇာလာ] ပေါ်ထွက်သော-အလျံ-ရောင်လျံတော်။တထာ-ဂတဿ သရီရတော ဥဂ္ဂတဇာလာ သကလ-ဗြဟ္မလောကံ အတိက္ကမိတွာ။ သံ၊ဌ၊၁။၁၉၅။

ဥဂ္ဂတတုစ္ဆမာန (ပု) [ဥဂ္ဂတ+တုစ္ဆမာန] မြင့်တက်သော အချည်းနှီးသောမာန။ ဥန္နဋ္ဌ (ထေရ၊ဌ၊၂။၂၃၄) ကြည့်။

ဥဂ္ဂတတေဇ (တိ) [ဥဂ္ဂတ+တေဇ] (က) မြင့်တက်သော-အားကြီးသော-တန်ခိုး-အာနုဘော်-အရှိန်အစော်-ရှိသော (မြွေ) (ခ) မိမိအဆိပ် အရှိန်အဟုန်ကြောင့် ကြမ်းတမ်းသော ကိုယ်ရှိသော (မြွေ)။ဥဂ္ဂတတေဇာ(သံ၊

http://www.dhammadownload.com

ဋ္ဌ၊၃။၅၄) တိ ဥဒဂ္ဂဘေဇာ, အတ္တနော ဝိသ-တေဇေန နေသံ ကူရူရဒဗ္ဗဘာ ဝါ။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။ ၃၂၅။ ဥဂ္ဂတေဇ – လည်းကြည့်။

ဥဂ္ဂတထုတိဃောသ (ပု) [ဥဂ္ဂတ+ထုတိဃောသ] ပျံ့တက်သော ချီးကျူးသံ။ သီလသမ္ပန္နော.... အာရဒ္ဓဝီရိယောတိအာဒိနာ နယေန ဥဂ္ဂတ-ထုတိဃောသသခ်ါဘော သိလောကော။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၁၀၄။

ဥဂ္ဂတဒီဃသရီရ (တိ) [ဥဂ္ဂတ+ဒီဃ+သရီရ] မြင့်တက်သော ရှည်သောကိုယ်ရှိသော။ ဥဇုက-မေဝ ဥဂ္ဂတဒီဃသရီရော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၉။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၆၀။ (–ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၉။)

ဥဂ္ဂတနဋ္ဌ (တိ) [ဥဂ္ဂတ+နဋ္ဌ] (အနှစ်သာရ မရှိအချည်းနှီးဖြစ်၍) မြင့်တက်သော ကျူရိုးနှင့်တူသော မာနရှိသော၊သူ။ ဥန္နဋ္ဌကြည့်။

ဥဂ္ဂတပ (တိ) [ဥဂ္ဂ+တပ] ထင်ရှားသောအကျင့်ရှိသော၊သူ။ ဃောရော ဥဂ္ဂတပေါ ဇိနော။ အပ၊၁။၅၀။ ဥဂ္ဂတပေါ ပါကဋ္ဌတပေါ။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၂၆။ ပဿထ နော ဘိက္ခဝေ တုမှေ ဣမံ ဥဂ္ဂတပံ တာပသံ ကလလပိဋ္ဌေ နိပန္နံ။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။၁၁၇။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉။ (–ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၀၆။)

ဥဂ္ဂတပုပ္ဖ (နဲ) [ဥဂ္ဂတ+ပုပ္ဖ] (၁) ပေါ်ထွက်သော ပန်းပွင့်။ (တိ) (၂) ပေါ်ထွက်သော ပန်းရှိသော။ (၁) သဗ္ဗတ္ထ သုခုမံ ဟုတ္ဘာ ဥဂ္ဂတပုပ္ဖါနံ အတ္ထိဘာယ။ သာရတ္ထ၊၁။၁၂၄။ (တိ) (၂) ကေစိ ကေတော ဥဂ္ဂတပုပ္ဖန္တိ ဝဒန္တိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၁။

ဥဂ္ဂတပွဒေသ (ပု) [ဥဂ္ဂတ+ပဒေသ] မြင့်တက်သောအရပ်။ ဘူမိတော ဥဂ္ဂတပွဒေသေန ဟတ္ထိပွမာဏံ ဂဟေတဗ္ဗံ။ ဝိမတိ၊၂။၁၄၁။

ဥဂ္ဂတဗြာဟ္မဏ (ပု) [ဥဂ္ဂတ+ဗြာဟ္မဏ] ထင်ရှားသောပုဏ္ဏား။ အယံ သောဏဒဏ္ဍော ဥဂ္ဂတ-ဗြာဟ္မဏော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅၀။ (–မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၈၄။)

ဥဂ္ဂတမာနနဋ္ဌ (တိ) [ဥဂ္ဂတ+မာန+နဋ္ဌ] မြင့်တက်သော မာနဟူသော ကျူရိုးရှိသော၊သူ။ ဥန္နဋ္ဌာဘိ ဥဂ္ဂတမာနနဋ္ဌာ။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၃၆၇။

ဥဂ္ဂတမာနသ (တိ) [ဥဂ္ဂတ+မာနသ] မြင့်တက်သော စိတ်ရှိသော။ ဘိယျော စိတ္တံ ပသာ-ဒေသိံ၊ ဣသေ ဥဂ္ဂတမာနသေ။ အပ၊၂။၂၆၈။

ဥဂ္ဂတလောမ (တိ) [ဥဂ္ဂတ+လောမ] ပေါ်ထွက်သောအမွေးရှိသော။ ကေတော ဥဂ္ဂတ-လောမံ ဥဏ္ဏာမယဘ္ဆရဏံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၆၉။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။၃၆၃။ (–အပ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၂၇။)

ဥဂ္ဂတဝိနယ (တိ) [ဥဂ္ဂတ+ဝိနယ] ထွက်သွားသော – ကင်းကွာသော – ဝိနည်းရှိသော။ ဥဗ္ဗိနယ(ဝိမတိ၊၁၊၉၆။)ကြည့်။

ဥဂ္ဂတသရီရ (တိ) [ဥဂ္ဂတ+သရီရ] မြင့်တက်သောကိုယ်ရှိသော၊သူ။ ဥဇူတိ ဗြဟ္မုဇု-ဂတ္တော ဥဇုမေဝ ဥဂ္ဂတသရီရော။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။၂၃၅။ (–အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၆၆။)

ဥဂ္ဂတသာခါ (ထီ) [ဥဂ္ဂတာ+သာခါ] မြင့်တက်သောအကိုင်း။ ဥဇုကံ ဥဂ္ဂတသာခံ အာရုယှ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၅၀။

ဥဂ္ဂတာပန (တိ) [ဥဂ္ဂ+တာပန] (၁) ပြင်းထန်သော–အကျင့်–ဣန္ဒြေ ခြောက်ပါးတို့ကို ပူပန်စေတတ်, နှိပ်ကွပ်တတ်သောအကျင့်–ရှိသော၊ ထင်ရှားသော အကျင့်ရှိသော၊ အလွန်အကဲတည်ကြည်သော ဣန္ဒြေရှိသော၊သူ။ (၂) အမျိုးမျိုးသောမျက်မှောက်ဘဝအကျိုးမဲ့, တမလွန်ဘဝအကျိုးမဲ့တို့ကို ထွေးအန်စွန့်ချတတ်သော–ကြမ်းတမ်း၍ကြောက်မက်ဖွယ်သော–ကိလေသာတို့ကို ဝီရိယအပူမာတ်ဖြင့် ပူပန်စေတတ်သော၊သူ။ ပဿထ

http://www.dhammadownload.com

ကြောင့် ကြမ်းတမ်းသော ကိုယ်ရှိသော (မြွေ)။ (၈) အထက်သို့ တက်သော-ထက်သော-ကြမ်းမာမ်းသော- အဆိပ်အရှိန်အဟုန်ရှိသော (မြွေ)။ (က) ဥဂ္ဂတေဇော ဒုပ္ပသဟာ၊ သာဏဝေ၀ အခေါဘိယာ။ အပ၊ ၁။၂၀။ ဥဂ္ဂတေဇောတိ ဥဂ္ဂတဘေဇော ပတ္ထဒ္ဓ-တေဇော။ အပ၊၆၁။၂၄၇။ ဥဂ္ဂတေဇော ဒုဏ္ဍာသဒေါ။ အ၁၊၁။၈၈။ ထေရ၊၆၁။၄၇၁။ ဥဂ္ဂတေဇော ပါကဋ္ဌဘေဇော။ အပ၊၆၁။ ၃၂၃။ ဥဂ္ဂတေဇ (ဆေရ။၃၅၄)နှိ့ သမထ-၀ိပဿနာ၀သေန နိသိတဘာဃ တိက္ခတေဇံ။ ထေရ၊၆၁။၂။ ၄၆၇။ (-ဗုဒ္ဓ၁။၃၄၆။ မ၊၆၁၊ ၂၄။ အဘိ၊၆၁၊၁၆၇။ ဝိမာန၊၆၁။၁၀၅။ ဗုဒ္ဓ၀ံ၊ ၆၁။၂၃၅။ ဇာ၊၆၁၊၁၆၆။ ဇာ၊၆၁၊၃။၁၀၉။") (က) (ခ) စတ္တာဇရ အာသီဝိသာ ဥဂ္ဂတေ-ဇာ ယောရ၀ိသာ။ သံ၊၂။၃၀၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၆၊၂။ ၄၄။ ဥဂ္ဂဘေဇောတိ ဥဂ္ဂဘတေဇော ဗလ၀-ဘေဇော။ သံ၊၆၊၃။၅၄။ ဥဂ္ဂတတေဇ-လည်း ကြည့်။ (၈) အာသီဝိသာ ကုပိတာ ဥဂ္ဂ-တေဇော။ ဇာ၊၁။၃၅၇။ ဥဂ္ဂတေဇောတိ ဥဂ္ဂ-တေန ၀ိသတေဇေန သမန္နာဂတော။ ဇာ၆၊ ၄။၅၁။ (-ဇာ၊၂။၁၂၀။ မ၊၆၊၂။၃၃။ ဓမ္မပ၊၂။၃၀၀။ ဇာ၊၆၊၃။၃၂။ ဇာ၊၆၅။ ၄၉၂။ ဇာ၊၆၊၇။၄၃။)

ဥဂ္ဂတေဇ၀ိသ (တိ) [ဥဂ္ဂတေဇ+၀ိသ] အထက်သို့ တက်သော-ထက်သော - ကြမ်းတမ်းသော-အရှိန်အဟုန် တန်ခိုးရှိသော အဆိပ်ရှိသော(မြွေ)။ ဥဂ္ဂတေဇ၀ိသတာယ ယောရ-၀ိသော။ စရိယာ၆၊၁။၁၀၀။

ဥဂ္ဂထုန (နှ) [ဥ+ဂေါ+ထန။ ဂါ၀ိနှံ ထနာ-ကာရဿာ ဂတ္ထုနံ၊ သြဿဘ္ဘံ၊ တာ၁မာ ဥဿ-မတ္တာ ဥဂ္ဂဿုနံ။ ဓာန်၊၃၅။ ၂၅၉] (၁)နွားမ၏နို့တံခွဲသို့ လေးချောင်း လေးသွယ်ရှိသော-ပုလဲကုံး-ပုလဲသွယ်။ (၂) ရင်သားလှုံး တန်ဆာ။ (ဓာန်၊ သျှ၊ သစ်နှင့် ဘောင်ပေါက်၊ ဓာန်၊

အဘိဓာန် ၄-၄၃-ပ-မ-ဗ-သ-၀

http://www.dhammadownload.com

သျ။ ၂၈၉) ဥဂ္ဂတ္ထန် ဂိဂ်မက်။ ဇာ၊၂။၃၇၅။ (–ဇာ၊ဌ၊၇။၃၈၂။)

ဥဂ္ဂတ္ထေရ (ပု) [ဥဂ္ဂ+ထေရ] ဥဂ္ဂမည်သော ထေရ်။ ယံ မယာ ပကတံ ကမ္မန္တိ အာယသ္မတော ဥဂ္ဂတ္ထေရသ ဂါထာ။ ထေရ၊ဌ၊၁။၂၁၉။

ဥဂ္ဂဒဋ္ဌ (တိ) [ဥဂ္ဂ+ဒဋ္ဌ] အလွန်ခိုင်မြဲသော။ အကာသိ ဥဂ္ဂဒဋ္ဌံ ဓိတိ ။ ဗုဒ္ဓဝံ။၃၄၄။ ဥဂ္ဂဒဋ္ဌန္တိ အတိဒဋ္ဌံ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဌ။၂၃၁။

ဥဂ္ဂနဂရ (နဂ) [ဥဂ္ဂ+နဂရ] ဥဂ္ဂမည်သော မြို့။ တထာဂတေ ဥဂ္ဂနဂရံ ဂစ္ဆန္တေ။ အံ၊ဌ၊၁။၂၀၃။(–ထေရ၊ဌ၊၁။၈၀။)

ဥဂ္ဂနဂရဝါသီ (တိ) [ဥဂ္ဂနဂရ+ဝါသီ] ဥဂ္ဂမြို့ဌ နေလေ့ရှိသော၊ ဥဂ္ဂမြို့သားဖြစ်သော၊ သူ။ ဥဂ္ဂနဂရဝါသီ ဥဂ္ဂေါ နာမ သေဋ္ဌိပုတ္တော သဟာယကော အဟောသိ။ ဓမ္မ၊ဌ၊၂။၂၉၁။

ဥဂ္ဂန္ဆံ (ကြိ၊ဝိ) [ဥ+ဂမု+တုံ] (က) အထက်သို့တက်ခြင်းငှါ။ (ခ) ခုန်တက်ခြင်းငှါ။ (ဂ) ပေါ်ထွက်ခြင်းငှါ။ (က) (ခ) ကလလပိဋ္ဌေ နိပတိတွာ ဩသီဒိတွာ ဥဂ္ဂန္ဆံ အသက္ကောန္တော။ ဇာ၊ဌ၊၂။၂၄။ (က) (ဂ) အဟံ ပန သူရိယသ ဥဂ္ဂန္ဆံ နဒဿာမိ။ မ၊ဌ၊၃။၆၀။ (–သံ၊ဌ၊၂။၂၂၁။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၃၄။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၉၈။)

ဥဂ္ဂန္ဆာ (ကြိ၊ဝိ) [ဥ+ဂမု+တွာ] တက်၍၊ အထက်သို့တက်၍၊ ပျံတက်၍၊ ရှေသို့တက်၍။ ဘာဇနတော ဖုသိတာနိ ဥဂ္ဂန္ဆာ ပတ္တေ ပတန္တိ။ ဝိ၊ဌ၊၃။၁၁၂။ အာကာသံ ဥပ္ပတိတ္ဝာတိ အာကာသေ ဥဂ္ဂန္ဆာ။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။၂၁၂။ ဥဂ္ဂန္ဆာ ဥဂ္ဂန္ဆာ ဧတ္ထ ယုဇ္ဈန္တိတိ ဥယျောဓိကံ။ ဝိ၊ဌ၊၃။၁၂၆။ ကခ်၊။၂၃၇။ (–ဝိ၊ဌ၊၄။၅၃။ ဒီ၊ဌ၊၁။၅၇၊၁၉၅။ ဒီ၊ဌ၊၂။၁၆၊၃၉၊၄၂၊၁၉၆၊၂၄၃။ မ၊ဌ၊၂။၂၂၂။ မ၊ဌ၊၃။၂၆၀။ အံ၊ဌ၊၂။၁၁၆။ အံ၊ဌ၊၃။၇၃။ အဘိ၊ဌ၊၁။၁၅၊၁၉၀။ အဘိ၊ဌ၊၂။၈၉။ စူဋ္ဌနိ၊ဌ။၂၀။ ဇာ၊ဌ၊၁။၁၄။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၂။၁၃၉။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၁၇၄။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၁၀၊၂၁၂။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။၂၉၄။)

ဥဂ္ဂပုတ္တ (ပု) [(၁) ဥဂ္ဂ+ပုတ္တ။ (၂) ဥဂ္ဂကိစ္စ+ပုတ္တ] (က) ထင်ရှား ကျော်စောသူ–အထက်တန်းစား – တို့၏သား၊ တန်ခိုးအာဏာ ဩဇာရှိသူ၊ မင်းမျိုး မင်းနွယ်ဝင် ဖြစ်သူ။ (ခ) ကြမ်းတမ်းသောအမှုလုပ်ငန်းရှိသူ–မသန့်ရှင်းသော အသက်မွေးမှုရှိ၍ အခြံအရံနှင့် ပြည့်စုံသူ – တို့၏သား။ ဥဂ္ဂပုတ္တာ မဟိဿာသာ၊ သိကွိတာ ဒဋ္ဌဓမ္မိနော။ သံ၊၁။၁၈၇။ ထေရ။၃၆၉။ (က) ဥဂ္ဂပုတ္တာတိ ဥဂ္ဂတာနံ ပုတ္တာ မဟေသက္ခာ ရာဇညာတူတာ။ သံ၊ဌ၊၁။၂၄၆။ ဥဂ္ဂတာနန္တိ ဥဋ္ဌာရာနံ ပုတ္တာ၊ တေနာဟ "မဟေသက္ခာ ရာဇညာတူတာ"တိ။ သံ၊ဋ္ဌီ၁။၂၈၂။ (ခ) အသုဒ္ဓဇီဝိနော ပရိဝါရယုတ္တာ မနုဿာ ဥဂ္ဂကိစ္စတာယ "ဥဂ္ဂါ"တိ ဝုစ္စန္တိ၊ ဘေသံ ပုတ္တာ ဥဂ္ဂပုတ္တာ။ ထေရ၊ဌ၊၂။၅၂၁။

ဥဂ္ဂပုတ္တရာဇပုတ္တိယ (ပု) [ဥဂ္ဂပုတ္တ+ရာဇပုတ္တိယ] ထင်ရှားကျော်စောရှိ အထက်တန်းစားဖြစ်သော မူးကြီး မတ်ကြီးသားနှင့် မင်းသား။ ဥဂ္ဂပုတ္တရာဇပုတ္တိယာန (ဇာ၊၂။၂၀၃) နှင့် ဥဂ္ဂတာနံ အမစ္စပုတ္တာနဥ္ဇေဝ ရာဇပုတ္တာနဥ္ဇ။ ဇာ၊ဌ၊၆။၁၉၂။

ဥဂ္ဂမတိ (ကြိ) ဥဂ္ဂစ္ဆတိ–ကြည့်။

ဥဂ္ဂမန (နဂ) [ဥ+ဂမု+ယု] (၁)(က) တက်ခြင်း။ (ခ) ပေါ်ထွက်ခြင်း။ (ဂ) အန်တွက်ခြင်း။ (၂) (ရှေးဘဝမှ) အထက်၌–နောက်ဘဝ၌–ဖြစ်ခြင်း။ (၁)(က) ဝုဋ္ဌာနဌေနာတိ ဥဂ္ဂမနဌေန။ ပဋိသံ၊ဌ၊၂။၁၈၉။ (ခ) ဧဝံ ဝိပါကံ စန္ဒိမသူရိယနက္ခတ္တာနံ ဥဂ္ဂမနံ။ ဒီ၊၁။၁၀။ ဥဂ္ဂမနန္တိ ဥဒယနံ။ ဒီ ဌ၊၁။၉၀။ ယာဝ အရုဏသ ဥဂ္ဂမနာ တိဋ္ဌတိ။ ဝိ၊ဌ၊၂။၂၉၂။

http://www.dhammadownload.com

ဥဂ္ဂယ္ဟ (ကြိ၊ဝိ) [ဥ+ဂဟ+တ္ဝာ]သင်ယူ၍၊မှတ်
ယူ၍၊ မှတ်သား၍။ နတာနိ ဥဂ္ဂယ္ဟ ဝဒေယျ
နာဂေါ (သုတ္တန်။၎၁၁)တိ....နာဂေါ တာနိ
ဒိဋ္ဌဂတာနိ ဥဂ္ဂဟေတ္ဝာ နဝဒေယျ။ သုတ္တန်၊
ဋ္ဌ၊၂။၂၆၁။

ဥဂ္ဂယုတိ (ကမ္မ၊ကြို) [ဥ+ဂဟ+ယ+တေ]သင်
ယူအပ်၏။ ဟတ္ထိသိက္ခာဒိကာ အနေကာ
သိက္ခာ ကထိယန္တိ ဥဂ္ဂယ္ဟန္တိ ဝါ။ သုတ္တန်၊ဋ္ဌ၊
၂။၂၀၂။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၃၀၂။

ဥဂ္ဂယ္ဟမာန (တိ) [ဥ+ဂဟ+ယ+မာန] သင်
ယူ-မှတ်သား-အပ်သော။ နဥဂ္ဂယ္ဟမာနာ
သဝနခာရဏာပရိစယအတ္ထ။ပပရိက္ခာဒိဝသန
အနုဂ္ဂယ္ဟမာနာ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉၁။

ဥဂ္ဂဂိန္ဒ (ပု) [ယာဒိစ္ဆကနာမ်] ဥဂ္ဂဂိန္ဒမည်သော
ဒါယကာ (နာဂရဒ မြတ်စွာဘုရား၏ အလုပ်
အကျွေး ဒါယကာ)။ ဥဂ္ဂဂိန္ဒော ဝသဘော
စ အဟေသုံ အဂ္ဂုပဋ္ဌာကာ။ ဗုဒ္ဓဝံ။၃၄၂။

ဥဂ္ဂဝါဒိနီ (ထီ) [ဥဂ္ဂ+ဝဒ+ဏီ+ဣနီ] ကြမ်း
တမ်းသောစကားကို ဆိုလေ့ရှိသော၊ သူ။
ယော ဝေ နဗျထဘီ ပတ္ထ၊ ပရိသံ ဥဂ္ဂဝါဒိ-
နီ ံ။ ဝိ၊၄။၃၆၅။ ဥဂ္ဂဝါဒိနီန္တိ ဖရုသဝစနေန
သမန္နာဂတံ။ သာရတ္ထ၊၃။၄၁၇။

ဥဂ္ဂသုတ္တ (နာ) [ဥဂ္ဂ+သုတ္တ](ခ)ဥဂ္ဂသုတ်။ အံ၊
၂။၄၂-၌ လာရှိသော မနာပဒါယီသုတ်ကို
ဥဂ္ဂသုတ်ဟု ဆိုခြင်းဖြစ်သည်။ တံ ပန သဗ္ဗံ
ပဋ္ဌကနိပါတေ ဥဂ္ဂသုတ္တေ စိတ္ထာရတော
အာဂမိဿတိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၀၄။ (၂)ဥဂ္ဂ-
သုတ်။ အဂုံတ္တရနိကာယ သတ္တက နိပါတ
ပါဠို၊ ၁-ဝဂ်၊ ၇-သုတ်။ အံ၊၂။၄၀၀။ (၃)
ဥဂ္ဂသုတ် (ပဌမ-ဥဂ္ဂသုတ်နှင့် ဒုတိယ ဥဂ္ဂ-
သုတ်)။ အဂုံတ္တရနိကာယ အဋ္ဌကနိပါတပါဠို
၁-ပဏ္ဏာသက၊ ၃-ဝဂ်၊ ၁-သုတ်နှင့် ၂-သုတ်။
အံ၊၃။၄၇၊၅၀။

ဥဂ္ဂဟ (ကြိ၊ဝိ) [ဥ+ဂဟ+တ္ဝာ] အထက်သို့တက်
၍။ မဘာဗုရိသဿ ပန ကဋိတော ပဋ္ဌာယ
မံသပဋ္ဌလံ ယာဝဓနွာ ဥဂ္ဂမ္ဘ....ပတိဋ္ဌိတံ။ ဒီ၊
ဋ္ဌ၊၂။၄၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၆၁။ ဥဂ္ဂမ္ဘာတိ ဥဂ္ဂန္ဘွာ။
ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၀။ မ·ဋ္ဌ၊၃။၇၄။ (-ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၇။
ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၁။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၂၇၅။)

http://www.dhammadownload.com

ဥဂ္ဂသေဋ္ဌိ (ပု) [ဥဂ္ဂ+သေဋ္ဌိ] ဥဂ္ဂမည်သော-သူဌေး။ သော ဣမေသံ ဒွိန္နမ္ပိ ဥဂ္ဂတတ္တာ ဥဂ္ဂ-သေဋ္ဌိတွေဝ သခ်ံ ဂတော။ အံ ၌၊၁။၃၀၃။ (–ဓမ္မ၊၌၊၂။၂၉၀။ အပ၊၌၊၁။၁၁၀။)

ဥဂ္ဂသေန (ပု) [ယာဒိစ္ဆကနာမ်] (၁)ဥဂ္ဂသေန-မည်သောမင်း။ (ဗာရာဏသီမင်း)။ (၂) ဥဂ္ဂသေန မည်သောမင်း၊ ဇမ္ဗူဒိပ်ကျွန်းရှိ (၁၁၁) ပါးသောမင်းတို့တွင် အငယ်ဆုံး ဖြစ်သောမင်း။ (၃) ဥဂ္ဂသေန မည်သော သူဌေးသား။ ၎င်းသူဌေးသားသည် နောင် အခါ၌ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ရောက်၍ ဟေ ဘိက္ခု ရဟန္တာဖြစ်လေသည်။ (၁) ဗာရာဏသီယံ ဥဂ္ဂသေနရညော သန္တိကေ ကီဋ္ဌာပေတွာ ဝိဿဇ္ဇိဿာမိ။ ဇာ၊၌၊၄။၄၆၀။ (၂) ဥဂ္ဂ-သေနဿ နာမ သဗ္ဗကနိဋ္ဌဿ ရညော ဓမ္မဒိန္နာနာမ အဂ္ဂမဟေသီ ဂရုဂဗ္ဘာ။ ဓမ္မ၊ ၌၊၁။၂၉၀။ (၃) သန္တတိမဟာမတ္တော ဥဂ္ဂသေနော သေဋ္ဌိပုတ္တော ဝိဘသောက-ဒါရကောတိ ဂိဟိလိင်္ဂေ ဌိတာဝ အရဟတ္တံ ပတ္တာ။ မ၊၌၊၃။၁၃၆။ (–ဓမ္မ၊၌၊၂။၃၄၀။)

ဥဂ္ဂသေနနန္ဒ (ပု) [ယာဒိစ္ဆကနာမ်] ဥဂ္ဂသေန-နန္ဒမည်သောသူ။ ဥဂ္ဂသေနနန္ဒော ပဏ္ဍုက-နန္ဒော....ဣမေ နဝ နန္ဒာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ သာ ရတ္ထ၊၁။၁၅၉။

ဥဂ္ဂသေနရာဇ (ပု) [ဥဂ္ဂသေန+ရာဇ] ဥဂ္ဂသေန မည်သောမင်း။ဥဂ္ဂသေန (၁) အနက်ကြည့်။

ဥဂ္ဂဟ (ပု) [ဥ+ဂဟ+အ] (၁) (က) သင်ယူ ခြင်း၊ နှုတ်တက်ရအောင် ကျက်မှတ်လေ့လာ ခြင်း။ (ခ) ရှုမှတ်ခြင်း၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံ နိမိတ်– ဥဂ္ဂဟနိမိတ်– ထင်ပေါ်လာအောင် ရှုမှတ်စီးဖြန်းခြင်း။ (ဂ) (မေတ္တာကို) ဖြစ် စေခြင်း၊ သတ္တဝါတို့၌ အကျိုးစီးပွါး လိုလား သောသဘောကို ဖြစ်စေခြင်း။ (၂) သင်ယူ ထားအပ်သောအရာ။ (က) သင်ယူထားအပ် သော–ကျမ်းဂန်– ဘာသာစကား– ကမ္မ-ဋ္ဌာန်း။ (ခ) (ပိဋကတော်၏) သင်ရိုး သင် စဉ်။ (ဂ) သင်ယူမှတ်သားထားအပ်သော– အယူဝါဒ–အာစရိယဝါဒ။ (၃) ဥဂ္ဂဟပညာ၊ သင်ယူခြင်း, နှလုံးသွင်းခြင်း စသည်အားဖြင့် ဖြစ်သောပညာ။ (၁) (က) ဥဂ္ဂဟော နာမ ကမ္မဋ္ဌာနဿ ဥဂ္ဂဏှန်။ ဝိ ၌၊၂။၂၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၇၁။ ဂန္ထဿ ဥဂ္ဂဏှန် ဝါစုဂ္ဂတ-ကရဏံ ဥဂ္ဂဟော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၃၅၀။ (–ဒီ၊ ၌၊၁။၅၉။ မ၊၌၊၁။၂၁။ အံ၊၌၊၁။၄၆။ ဒီ၊ဋီ၊ ၁။၆၅။ သီ ဋီ၊သစ်၊၁။၂၄၄။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၂၈၆၊ ၃၄၃။ မ၊ဋီ၊၁။၆၁၊၁၉၁။ အံ၊ဋီ၊၁။၁၀၂။ အနုဋီ၊၂။၇၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၁၆၊၂၉၉။) (ခ) အသုဘနိမိတ္တဿ ဥဂ္ဂဟော။ ဒီ၊၌၊၂။၃၆၈။သံ၊ ၌၊၃။၂၀၁။ အံ၊၌၊၁။၃၆။ အဘိ၊၌၊၂။၂၅၇။ ဣဘိဝုတ်၊ ၌၊၄၀၊၃၃၈။ ကောဒသသု အသု-ဘေသု ပဋိက္ကူလာကာရဿ ဥဂ္ဂဏှန်,ယထာ ဝါ တတ္ထ ဥဂ္ဂဟနိမိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ တထာ ပဋိ-ပတ္တိ (တထာ မနသိကာရော) အသုဘနိ-မိတ္တဿ ဥဂ္ဂဟော။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၃၁၆။ သံ၊ဋီ၊၂။ ၄၄၁။ အံ၊ဋီ၊၁။၈၃။ (ဂ) မေတ္တာနိမိတ္တဿ ဥဂ္ဂဟော။ ဒီ၊၌၊၂။၃၆၉။ သံ၊၌၊၃။၂၀၂။ အံ၊၌၊၁။၃၇။ အဘိ၊၌၊၂။၂၅၈။ သတ္တေသု မေတ္တာယနဿ ဟိဘူပသံဟာရဿ ဥပ္ပါဒနံ ပဝတ္တနံ မေတ္တာနိမိတ္တဿ ဥဂ္ဂဟော။ ဒီ၊ဋီ၊ ၂။၃၁၇။ အံ၊ဋီ၊၁။၈၄။ (–သံ၊ဋီ၊၂။၄၄၂။) (၂) (က) ဣမဿ ဥဂ္ဂဟံ နိဿာယ မာနော အတ္ထိယေဝ။ ဓမ္မ၊၌၊၂။၂၆၂။ တေန အတ္တ-နော ဥဂ္ဂဟေ ဌတ္ဝာ ပဝါရိတံ။ အဘိ၊၌၊၂။ ၃၇၁။ အံ၊ဋီ၊၂။၃၄၈။ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဥဂ္ဂဟေ-တွာ ဥဂ္ဂဟတော ကေပဒမ္ပိ အဝိရဇ္ဈန္တေန။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၃၆။ဥဂ္ဂဟတောတိ အာစရိယုဂ္ဂဟ-တော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၄၁၆။ (ခ) ကတမာ-စရိယာနံ ဥဂ္ဂဟော (ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၉၂။)တိ ကတမေသံ အာစရိယာနံ ဥဂ္ဂဟော။ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊၁။၁၁၈။ (ဂ) ဝေံ အမှာကံ အာစရိ-ယာနံ ဥဂ္ဂဟော (ဝိ၊၂။၁၅၀)တိ တ္ထေ ဂါရ-

http://www.dhammadownload.com

ယျော အာစရိယုဂ္ဂဟော နဂဟေတဗ္ဗော။ ဝိ၊ဌ၊၃။၁၂၉။ ဂါရယျာစရိယဝါဒေါ နဂဟေတဗ္ဗော။ သာရတ္ထ၊၃။၈၀။ (၃) ပဋ္ဌ-ဝိဓေပိ သာ ပညာ ဥဂ္ဂဟော။ မူလဋီ၊၁။၁၈၃။

ဥဂ္ဂဟကုသလတာ(ထီ)[ဥဂ္ဂဟ+ကုသလတာ]စိတ်ဖြင့် မှတ်ယူခြင်း-ရှုမှတ်ခြင်း-၌ ကျွမ်းကျင်သူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဉာဏ်။ နိမိတ္တကုသလတာ နာမ ကသိဏနိမိတ္တဿ ဥဂ္ဂဟကုသလတာ။ ဒီ၊ဌ၊၂။၃၈၃။ အံ၊ဌ၊၁။၄၀၁။ (-ဒီ၊ဋီ၊၂။ ၃၃၃။ အံ၊ဋီ၊၁။၂၆၀။)

ဥဂ္ဂဟကောသလ္လ (နဲ)[ဥဂ္ဂဟ+ကောသလ္လ](က) စိတ်ဖြင့် မှတ်ယူခြင်း-ရှုမှတ်ခြင်း-၌ ကျွမ်းကျင်သူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဉာဏ်၊(ခ)(ကမ္မဋ္ဌာန်းပါဠိကို) နှုတ်တက်ရအောင် သင်ယူလေ့ကျင့်ခြင်း၌ - ကျွမ်းကျင်သူ၏ ဖြစ်ကြောင်း-ကျွမ်းကျင်စေနိုင်သော-အစီအစဉ် (နှုတ်ဖြင့်ငင်း စိတ်ဖြင့်ငင်း ရွတ်အံခြင်း ဆံပင် စသော ကောဋ္ဌာသတို့၏ အရောင်အဆင်းကိုမှတ်သားခြင်း စသော ခုနစ်ပါးသော အစီအစဉ်)။ (ဂ) နှုတ်တက်ရအောင် သင်ယူလေ့ကျင့်မှု၌ ကျွမ်းကျင်စေနိုင်သော အစီအစဉ်ကြောင့် ဖြစ်သောဉာဏ်၊ ဥဂ္ဂဟကောသလ္လဉာဏ်။ (က) အသုဘနိမိတ္တဿာပိ ဟိ ယဿ ကဿစိ စျာနုပ္ပတ္တိနိမိတ္တဿ ဥဂ္ဂဟကောသလ္လံ နိမိတ္တကုသလတာ ၈၀။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၃၃၃။ အံ၊ဋီ၊၁။၂၆၀။ (ခ) (ဂ) သတ္တဓာ ဥဂ္ဂဟကောသလ္လံ အာစိက္ခိတဗ္ဗံ။ အဘိ ဌ၊၂။၂၁၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၃၃။ ယေန ဝိဓိနာ ဥဂ္ဂဟေ (ဥဂ္ဂဟေတွာ) ကုသလော ဟောတိ၊ သော သတ္တဝိဓော ဝိဓိ ဥဂ္ဂဟကောသလ္လန္တိ ဝုစ္စတိ၊ တံ နိဗ္ဗတ္တံ ဝါ ဉာဏံ။ မူလဋီ၊၂။၁၅၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၂၉၉၊၄၃၉။ကမ္မဋ္ဌာနဿ ဝါစုဂ္ဂတကရဏာဒိနာ ဥဂ္ဂဏ္ဍနံ ဥဂ္ဂဟော။ ကောဋ္ဌာသပါဠိယာ ဟိ ဝါစုဂ္ဂတကရဏံ, မနသိကိရိယာယ ကေသာဒိနံ ဝဏ္ဏာဒိသော ဥပဓာရဏဿ စ ပဂုဏဘာဝါပါဒနံ ဣဓ ဥဂ္ဂဟော။ယေန ပန နယေန ယောဂါဝစရော တတ္ထ ကုသလော ဟောတိ၊ သော ဝိဓိတိ ဝုတ္တော။ အနုဋီ၊၂။၁၅၄။(-အဘိ၊ဌ၊၂။၅၃။ ခုဒ္ဒက၊ဌ။၃၁။ မ၊ဋီ၊၁။၃၄၄၊၃၅၅။ သံ၊ဋီ၊၂။ ၄၅၅-၉။ အနုဋီ၊၂။၁၅၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၁၃၀။)

ဥဂ္ဂဟကောသလ္လပဋိပတ္တိ (ထီ) [ဥဂ္ဂဟကောသလ္လ+ပဋိပတ္တိ] (ကမ္မဋ္ဌာန်းပါဠိကို) နှုတ်တက်ရအောင် သင်ယူ လေ့ကျက်မှု၌ ကျွမ်းကျင် စေနိုင်သော အစီအစဉ်နှင့် စပ်သော-အကျင့်-ပြုလုပ်ဆောင်ရွက်ပုံ။ ဧဝဉ္ဉိတိအာဒိ ယထာဝုတ္တာယ ဥဂ္ဂဟကောသလ္လပဋိပတ္တိယာ နိဂမနံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၀၉။

ဥဂ္ဂဟဂန္ထသမ္ပတ္တိ (ထီ) [ဥဂ္ဂဟ+ဂန္ထ+သမ္ပတ္တိ] သင်ယူထားအပ်သောကျမ်းဂန်၏ပြည့်စုံခြင်း၊ စာပေကျန်းဂန်တတ်မြောက်ခြင်း။ အတ္တနော ဥဂ္ဂဟဂန္ထသမ္ပတ္တိယာ မာဂဏ္ဍိတ္ထ။ အံ၊ဋီ၊၂။ ၁၆၆။

ဥဂ္ဂဟဇာနန (နဲ) [ဥဂ္ဂဟ+ဇာနန] ဥဂ္ဂဟပညာကို-သင်ယူမှတ်သား၍ သဘောပေါက် သ်မြင်သော ပညာကို-ဤသို့ဤပုံ သဘောပေါက် သိမြင်သည်ဟု စဉ်းစားဆင်ခြင် သိမြင်ခြင်း။ ယထာပဝတ္တံ ဝါ ဥဂ္ဂဟံ၊ ဧဝမေဝ ပဝတ္တော ဥဂ္ဂဟောတိ ဇာနနံ ဥဂ္ဂဟဇာနနံ။ ဒီ၊ဋီ၊၃။ ၁၇၉။ မူလဋီ၊၁။၁၈၃။

ဥဂ္ဂဟဇာနနပညာ(ထီ) [ဥဂ္ဂဟဇာနနာ+ပညာ] သင်ယူထားခြင်းဖြင့် သိသောပညာ၊အာယတနတို့ကို ကျမ်းဂန်ပါဠိအားဖြင့်ငင်း, အနက်အဓိပ္ပါယ်အားဖြင့်ငင်း သင်ယူခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် ယင်းတို့၏သဘောလက္ခဏာစသည် ခွဲဝေပုံကိုသိသောပညာ။အာယတနာနံ ဂန္ထတော စ အတ္ထတော စ ဥဂ္ဂဏ္ဍနဝသေန တေသံ ဓာတုလက္ခဏာဒိဝိဘာဂဿ ဇာနနပညာ ဥဂ္ဂဟဇာနနပညာ။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၁၇၅။

ဥဂ္ဂဟဏ (နဲ) [ဥ+ဂဟ+ယု] (က) ယူခြင်း၊ဖြစ်စေခြင်း။ (ခ) ကောက်ယူခြင်း၊ ခံယူခြင်း။

http://www.dhammadownload.com

ဥဂ္ဂဟပညာ (ထီ) [ဥဂ္ဂဟ+ပညာ] (အာယတနတို့ကို) သင်ယူတတ်သော ပညာ။ တထာဥဂ္ဂဏှန်တို့ မနသိကရောန်္တီ ... ဇာနန်္တိ စ ပညာ ဥဂ္ဂဟပညာဒိကာ ဝုတ္တာ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၇၉။

ဥဂ္ဂဟပရိပုစ္ဆာကုသလ (တိ) [ဥဂ္ဂဟ+ပရိပုစ္ဆာ+ကုသလ] သင်ယူ လေ့ကျက်အပ်သော ပါဠို, အဖန်ဖန် မေးမြန်း အပ်သော အနက် အဒိပ္ပါယ်တို့၌ ကျွမ်းကျင်သော၊သူ။ ဗဟုဿုတာ ဟိ ဥဂ္ဂဟပရိပုစ္ဆာကုသလာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ဂဂ၊။(–သာရတ္ထ၊၂။ဂဂ။)

ဥဂ္ဂဟပရိပုစ္ဆာဉာဏ (န) [ဥဂ္ဂဟ+ပရိပုစ္ဆာ+ဉာဏ] နှုတ်တက် သင်အံ့ လေ့ကျက်ခြင်း, အနက် အဓိပ္ပါယ်ကို မေးမြန်းခြင်းကြောင့် ဖြစ်သော အသိဉာဏ်ပညာ။ ဥဂ္ဂဟပရိပုစ္ဆာဉာဏာနိပိ သဝနဉာဏေဝ အဝဏ္ဏေ ဂစ္ဆန္တိ။ မူလဋ္ဌ၊၂။၇၂။ (–အနုဋ္ဌ၊၂။၇၆။)

ဥဂ္ဂဟပရိပုစ္ဆာပညာ (ထီ) [ဥဂ္ဂဟ+ပရိပုစ္ဆာ+ပညာ] အထက်ပုဒ်နှင့် အနက်တူ။ ပညာစက္ခူတိ ဇေတ္ထေ ဥဂ္ဂဟပရိပုစ္ဆာပညာပိ ဝုစ္စတိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၄၁။ (–အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၁၇၊၂၆၁။)

ဥဂ္ဂဟမနသိကာရဇာနနကပညာ (ထီ) [ဥဂ္ဂဟ+မနသိကာရ+ဇာနနကပညာ] သင်ယူပို့နှလုံးသွင်းပုံကိုသိသောပညာ။ တာသံယေဝ ဥဂ္ဂဟမနသိကာရဇာနနကပညာ မနသိကာရကုသလတာ နာမ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၂၄။

ဥဂ္ဂဟမနသိကာရဇာနနပညာ (ထီ) [ဥဂ္ဂဟ+မနသိကာရ+ဇာနနပညာ] အထက်ပုဒ်နှင့် အနက်တူ။ ဒွါဒသန္နံ အာယတနာနံ ဥဂ္ဂဟမနသိကာရဇာနနပညာ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၇၀။(–မူလဋ္ဌ၊၁။၁၀၃။)

ဥဂ္ဂဟမနသိကာရပဇာနနာ (ထီ) [ဥဂ္ဂဟ+မနသိကာရ+ပဇာနနာ] သင်ယူပို့, နှလုံးသွင်းပုံကိုသိသော ပညာ။ ဒွါဒသန္နံ အာယတနာနံ

(ဂ) သင်ယူခြင်း၊ မှတ်သားခြင်း။ (က) မေတ္တာယ ဥဂ္ဂဟကော ဝေဒိတဗ္ဗော။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၀။ မူလဋ္ဌ၊၂။၁၅၉။ (ခ) ကာယေန ပဋိဂ္ဂဟကံ ဥဂ္ဂဟကံ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၄၀။ (ဂ) ဥဂ္ဂဟာကံ ပါဋိယာ ဥဂ္ဂဏှန်။ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၀၄။(–ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၀၃။) သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၀၇။ သုတ္တန်၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၆။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၃၂။ ဒီ၊ဋ္ဌ ၃။၁၄၁။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅၇။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၄၃။)

ဥဂ္ဂဟဓယ (တိ) [ဥဂ္ဂ+ဟဒယ] ပြင်းဆန်–ထက်သန်–သော စိတ်နှလုံးရှိသော၊သူ။ ဓမ္မံ ဥဂ္ဂဟဒယံ၊ ဆမတာသိတ္တာသန္ဒိဘံ။ အပ၊၂။ ၁၁၄။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၄၅။

ဥဂ္ဂဟနိမိတ္တ (န) [ဥဂ္ဂဟ+နိမိတ္တ] ဥဂ္ဂဟနိမိတ်၊ မျက်စိဖြင့်မြင်ရသကဲ့သို့ဖြစ်အောင် စိတ်ဖြင့်–မှတ်ယူအပ်သော–မှတ်ယူသော ပုဂ္ဂိုလ်၏–ကမ္မဋ္ဌာန်း အာရုံနိမိတ် (မြေကသိုဏ်း၀န်း စသည်တို့ကို ရှေးဦးစွာ မျက်စိဖြင့် ထပ်တလဲလဲ ကြည့်ရှုစီးဖြန်းပြီးသောအခါ မျက်စိဖြင့် မကြည့်ရှုသော်လည်း ကြည့်ရှုသကဲ့သို့ စိတ်၌ စွဲမြဲ ထင်မြင်လာသော ကမ္မဋ္ဌာန်း အာရုံ)။ သော စ ကသိဏမဏ္ဍလေ ဥဂ္ဂဟနိမိတ္တေန ဝိနာ နတ္ထိ။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၁၉၀။ အနု၊ဋ္ဌ၊၃။ ၁၁၀။ စက္ခုနာ ပဿန္တဿေဝ မနောဒ္ဒါရဿ အာပါထမာဂတံ၊ တဒါ တမေဝါရမ္မဏံ ဥဂ္ဂဟနိမိတ္တံ နာမ။ သင်္ဂဟ။၆၁။ တဒေဝ စက္ခုနာ ဒိဋ္ဌံ ဝိယ မနသာ ဥဂ္ဂဟေတဗ္ဗံ နိမိတ္တံ, ဥဂ္ဂဏှန္တဿ ဝါ နိမိတ္တန္တိ ဥဂ္ဂဟနိမိတ္တံ။ ဝိဘာဝိနီ။၂၅၀။ (–ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၂၂။ သာရတ္ထ၊၂။ ၂၁၀။ ဝိမတိ၊၁။၂၁၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၇၊၃၅၅။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၄၁။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၀၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၀၀၊၃၅၅။)

ဥဂ္ဂဟနိမိတ္တပ္ပတ္တိ (ထီ) [ဥဂ္ဂဟနိမိတ္တ+ဥပ္ပတ္တိ] ဥဂ္ဂဟနိမိတ်၏ဖြစ်ခြင်း။ကသိဏမဏ္ဍလေ ပဋိပတ္တိ ယာဝ ဥဂ္ဂဟန်မိတ္တုပ္ပတ္တိ ကသိဏပရိကမ္မံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄။

http://www.dhammadownload.com

ဥဂ္ဂဟမနသိကာရပဇာနနာ ပညာ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၁၆၂။

ဥဂ္ဂဟမာန (ပု) [ဥဂ္ဂဟ+မာန] ဥဂ္ဂဟမာနမည်သော ပရိဗိုဇ်၊ အနည်းငယ်စီ အနည်းငယ်စီသော အတတ်ပညာကို သင်ယူမှတ်သားထားနိုင်သောကြောင့် ဥဂ္ဂဟမာနဟု ခေါ်ဝေါ်အပ်သော မာနမည်သော (သို့မဟုတ် သုမနမည်သော)ပရိဗိုဇ်။ တေန ခေါ ပန သမယေန ဥဂ္ဂဟမာနော ပရိဗ္ဗာဇကော....ပဋိဝသတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၀။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၂။ ဥဂ္ဂဟမာနောတိ ကိဉ္စိ ကိဉ္စိ ဥဂ္ဂဟေတုံ သမတ္ထတာယ ဥဂ္ဂဟမာနော၊ သုမနပရိဗ္ဗာဇကဿေဝေတံ နာမံ။ ဝိမတိ၊၁။၃၉။ ဥဂ္ဂဟမာနောတိအာဒီသု မာနောတိ တဿ ပရိဗ္ဗာဇကဿ ပကတိ နာမံ။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။၁၆၆။ဥဂ္ဂါဟမာန-သည်းကြည့်။

ဥဂ္ဂဟသန္ဓိ (ပု) [ဥဂ္ဂဟ+သန္ဓိ] မနသိကာရနှင့် ဥပဋ္ဌာနကို ဆက်စပ်အပ်ဆုဖြစ်သော သင်ယူအပ်သော ကောင္ဌာသကမ္မဋ္ဌာန်း။ အယံ ဘွေကော ဥဂ္ဂဟသန္ဓိ နာမ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၃။ ဥဂ္ဂဟောဝ ဥဂ္ဂဟသန္ဓိ၊ဝဏ္ဏာဒိမုခေန ဟိ ဥပဋ္ဌာနံ ဘွေ သန္ဓီယတိ သမ္မဏ္ဍတီတိ သန္ဓိတိ ဝုစ္စတိ။ မူလဋ္ဌီ၊၂။၁၅၄။ ဥဂ္ဂဟောဝ သန္ဓိ ဥဂ္ဂဟသန္ဓိ။ အနုဋ္ဌီ၊၂။၁၅၆။

ဥဂ္ဂဟာဒိပဋိဝေဓ (ပု)[ဥဂ္ဂဟ+အာဒိ+ပဋိဝေဓ] နှုတ်တက် သင်အံလေ့ကျက်ခြင်း စသည်ကြောင့် ထိုးထွင်းသိမြင်-ခြင်း-သောဉာဏ်။ နနု ဥဂ္ဂဟာဒိပဋိဝေဓော စ ပဋိဝေဓောဝ။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၄၀၀။ မူလဋ္ဌီ၊၂။၇၂။

ဥဂ္ဂဟာပန (ဏ) (နဲ) [ဥ+ဂဟ+ဏာပေ+ယု] ခံယူစေခြင်း။ အညေပိ ဥဂ္ဂဟာပနေ ဥပနိက္ခိတ္တသာဒိယနေ စ ပဋိဂ္ဂဟဏတ္ထော လဗ္ဘတိ။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၅၄၈။ ဝါစာယ ပဋိဂ္ဂဟဏံ ဥဂ္ဂဟာပနံ။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၂၄။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။၃၄၉။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၅၉၊ ဥဂ္ဂဟာပဏံ။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၅၄၈။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၇၄။

ဥဂ္ဂဟာပိတ (ထိ) [ဥ+ဂဟ+ဏာပေ+တ] သင်ယူစေအပ်သော၊ သင်ပြပေးအပ်သော။ မယာ သော သာဓုကံ ဥဂ္ဂဟာပိတော။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၉၁။

ဥဂ္ဂဟာပေတိ (ကာ၊ကြိ) [ဥ+ဂဟ+ဏာပေ+တိ] ခံယူစေ၏။ နေဝ တံ ဥဂ္ဂဏ္ဍာတိ။ နဥဂ္ဂဟာပေတိ။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၇၄။ ဥဂ္ဂဏ္ဍာပေတိ လည်းကြည့်။

ဥဂ္ဂဟာပေတုံ (ကြိ၊ဝိ) [ဥ+ဂဟ+ဏာပေ+တုံ] သင်ယူစေ-သင်ပေး-ခြင်းငှါ။ ကော အမှာဒိသေ ဥဂ္ဂဟာပေတုံ သမတ္ထော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၆။

ဥဂ္ဂဟာပေတွာ (ကြိ၊ဝိ) [ဥ+ဂဟ+ဏာပေ+တွာ] သင်ယူစေ-သင်ပေး-၍။ အတ္ထကာမာ ဒေဝတာ ပဉ္ဍေ ဥဂ္ဂဟာပေတွာ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၉၇။

ဥဂ္ဂဟိ (ကြိ) ဥဂ္ဂဏ္ဍာတိ-ကြည့်။

ဥဂ္ဂဟိတ (တိ) [ဥ+ဂဟ+တ] (၁) သင်ယူအပ်သော၊ သဒ္ဒါ, အနက်အားဖြင့် နောက်နောက်ကာလ၌ မှတ်ယူအပ်သော၊ သင်ယူခြင်း, မေးမြန်းခြင်းအားဖြင့် စိတ်ဖြင့်မှတ်သားထားအပ်သော။ (၂)(က) လွှဲမှားစွာ-ယူငင်-သုံးသပ်-အပ်သော၊ စွဲကပ်ပူးဝင်အပ်သော၊ အာရုံ။ (ခ) တဏ္ဍာ ဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့်-ယူငင်အပ်- လွှဲမှားစွာသုံးသပ်အပ်သော။ (၃) စိတ်ဖြင့် စွဲမြဲစွာ မှတ်ယူအပ်သော၊ ဥဂ္ဂဟနိမိတ် ထင်ပေါ်လာစေအပ်သော (မေတ္တာ)။ (၄)သင်ယူသော၊သူ။ (၅) သင်ယူရာဖြစ်သော။ (၆) မကောင်းသဖြင့် ကိုင်ယူအပ်သည်၏အဖြစ်၊ အကပ်မခံဘဲ ရဟန်းကိုယ်တိုင်ကိုင်ယူခြင်း၊ အကပ်ပျက်စေခြင်း။ (၇) ခံယူ-ကိုင်ယူ-အပ်သော။ (၁) ကခ်စ္ဆေဒံ ကတွာ ဥဂ္ဂဟိတံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၉။ နဝင်္ဂ သတ္ထုသာသနံ ပါဋ္ဌိ-

http://www.dhammadownload.com

အနုသန္ဓိပုဗ္ဗာပရဝသေန ဥဂ္ဂဟိတံ ဟောတိ။ မ၊ဌ၊၂။၁၅၄။ အံ၊ဌ၊၂။၂၆၆။ ဥဂ္ဂဟိတန္တိ ဗျဉ္ဇနသော စ အတ္ထသော စ ဥဒ္ဓံ ဂဟိတံ၊ ပရိယာပုဏနဝသေန စော ပရိပုစ္ဆာဝသေန စ ဟဒယေန ဂဟိတန္တိ အတ္ထော။ မ၊ဋီ၊၂။၁၈၈။ အံ၊ဋီ၊၂။၂၄၇။ (–ဝိ၊ဌ၊၁။၂၀၀၊၂၃၉။ ဝိ၊ဌ၊၃။၅၅၊၃၉၈။ ဒီ၊ဌ၊၁။၂၀၇၊၂၃၅။ ဒီ၊ဌ၊၂။၃၃၀။ မ၊ဌ၊၃။၁၉၁။ သံ၊ဌ၊၂။၂၈၄။ အံ၊ဌ၊၂။၁၈၊၁၈၅၊၂၆၆။ အဘိ၊ဌ၊၁။၂၉။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၆၃၊၁၁၁။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၁၈၂။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၁၄၁၊၁၅၉။ မ၊ဋီ၊၂။၇၅။ မ၊ဋီ၊၃။၃၂၁။ အံ၊ဋီ၊၁။၈၄၊၁၆၇။ အံ၊ဋီ၊၃။၁၆၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၃၀၄။) (၂) (က) တဿိမ နတ္ထိ ပရမုဂ္ဂဟိတံ။ သုတ္တနိ။၄၀၃။ မဟာနိ။ ၇၆။ (–သုတ္တနိ၊ဌ၊၂။၂၄၄။ မဟာနိ၊ဌ။ ၂၀၅။) (ခ) ဥဂ္ဂဟိတံ နိရတ္တံ ဝါ၊ မာ တေ ဝိဇ္ဇိတ္ထ ကိဉ္ဇနံ။ စူဋ္ဌနိ။၁၄၅။ ဥဂ္ဂဟိဘန္တိ တဏ္ဍာဝသေန ဒိဋ္ဌိဝသေန ဂဟိတံ ပဆုမဋ္ဌံ အဘိနိဝိဋ္ဌံ အဇ္ဈောသိတံ အဓိမုတ္တံ။ ၎င်း။ (–စူဋ္ဌနိ၊ဌ။၄၁။) (၃) ဥဂ္ဂဟိတာယ အာသေဝနာဘာဝနာ။ သံ၊ဋီ၊၂။၄၄၂။ အံ၊ဋီ၊၁။၈၄။ (၄) ဥဂ္ဂဟိတတ္ထေရ–ကြည့်။ (၅) ဥဂ္ဂဟိတကာလ–ကြည့်။ (၆) ဥဂ္ဂဟိတပစ္စယ–ကြည့်။ အောက်ပုဒ်လည်း ကြည့်။ (၇) ဥဂ္ဂဟိတမူလ–ကြည့်။

ဥဂ္ဂဟိတက (တိ) [ဥဂ္ဂဟိတ+က] (၁) မကောင်းသဖြင့် ကိုင်ယူအပ်သော၊ အကပ်မခံဘဲ မိမိ(ရဟန်း) ကိုယ်တိုင်ကိုင်ယူ–အပ်သော – သဖြင့် အကပ်ပျက်စေအပ်သော (စားသောက်ဘွယ်)။(၂)သင်ယူထားသော၊သူ။ (၁) ဥဂ္ဂဟိတကံ ကတွာ နိက္ခိတ္တံ အဇ္ဈောဟရိတုံ နဝဋ္ဌတိ။ ဝိ၊ဌ၊၂။၂၈၉။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၁၀၁။ ဥဂ္ဂဟိတကံ ကတွာ နိက္ခိတ္တန္တိ အပုဋ္ဌိဂ္ဂဟိတံ သယမေဝ ဂဟေတွာ နိက္ခိတ္တံ။ သာရတ္ထ၊၂။၄၃၀။ ကိံ ဟောတီတိ အာဟ "ဥဂ္ဂဟိတကံ နာမ ဟောတီ" (ကခ်၊ ၂၃၀)တိ၊ ဒုဋ္ဌုဂဟိတကံ နာမ ဟောတီတိ အတ္ထော။ ကခ်၊ဋီ။၃၉၄။ (–ဝိ၊ဌ၊၂။၂၉၀-၂-၄။ ဝိ၊ဌ၊၃။၁၁၅။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၁၁၈။ ဝဇိရ။၂၆၈၊၃၂၁။ သာရတ္ထ၊၃။၇၁။ ဝိမတိ၊၁။၃၅၀။ ကခ်၊ဋီ။၉၀၊၃၂၈။) (၂) သုတ္တံ သုတ္တာနုလောမဉ္ဇ ဥဂ္ဂဟိတကာနံယေဝ အာစရိယာနံ ဥဂ္ဂဟော ပမာဏံ။ ဝဇိရ။၈၉။

ဥဂ္ဂဟိတကထာမဂ္ဂ (ပု) [ဥဂ္ဂဟိတ+ကထာမဂ္ဂ] သင်ယူထားအပ်ပြီးသော စကား – လမ်းကြောင်း–အစဉ်။ ဥဂ္ဂဟိတကထာမဂ္ဂတော ယတ္ထ ကတ္ထစိ ဤသကမ္ပိ အနုက္ကမိတ္ဒာ ဥဂ္ဂဟိတနိယာမေနေဝါတိ အတ္ထော။ မ၊ဋီ၊၂။၂၅၅။

ဥဂ္ဂဟိတကပစ္စယ (ပု) [ဥဂ္ဂဟိတက+ပစ္စယ] မကောင်းသဖြင့် – အကပ်မခံဘဲရဟန်းကိုယ်တိုင် – ကိုင်ယူအပ်သည်အဖြစ်ဟူသော အကြောင်း၊ အကပ်မခံဘဲကိုင်ယူခြင်း–အကပ်ပျက်စေခြင်း–ဟူသောအကြောင်း။ နဥဂ္ဂဟိတကပစ္စယာ ဝဇ္ဇံ ဖုသတိ။ဝိ၊သင်္ဂဟ။၁၂၁။

ဥဂ္ဂဟိတကပဋိဂ္ဂဟိတ (တိ) [ဥဂ္ဂဟိတက+ပဋိဂ္ဂဟိတ] အကပ်ပျက်စေအပ်ပြီးလျက် အကပ်ခံအပ်သော(စားဘွယ်)။ တံ ဒိဝသံ ဟတ္ထေန ဂဟေတွာ ဒုတိယဒိဝသေ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ ပရိဘုဉ္ဇန္တဿ ဥဂ္ဂဟိတကပဋိဂ္ဂဟိတံ ဟောတိ။ သာရတ္ထ၊၃။၇၁။

ဥဂ္ဂဟိတကမ္မဋ္ဌာန (နဲ) [ဥဂ္ဂဟိတ+ကမ္မဋ္ဌာန] (၁) သင်ယူအပ်သောကမ္မဋ္ဌာန်း။ (တိ) (၂) သင်ယူအပ်ပြီးသောကမ္မဋ္ဌာန်းရှိသော၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို သင်ယူပြီးသော၊သူ။ (၁) ယထာ ဥဂ္ဂဟိတကမ္မဋ္ဌာနံ ဖာတိံ ဂမိဿတိ။ အံ၊ဋီ၊၃။၉။ (တိ) (၂) ဧကော ဘိက္ခု ပကတိယာ ဥဂ္ဂဟိတကမ္မဋ္ဌာနော ဟောတိ။ အဘိ၊ဌ၊၂။၂၁၃။ (–အဘိ၊ဌ၊၂။၅၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၁၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၁၃၈။)

http://www.dhammadownload.com

ဥဂ္ဂဟိတကမ္မဋ္ဌာနဝိဓာန (န) [ဥဂ္ဂဟိတကမ္မဋ္ဌာန+ဝိဓာန] သင်ယူအပ်ပြီးသော ကမ္မဋ္ဌာန်းအစီအစဉ်။ တေန အာစရိယသင်္ခါကေ ဥဂ္ဂဟိတကမ္မဋ္ဌာနဝိဓာနံ အဝိဇာနေတ္ဝာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။၁၂၀။

ဥဂ္ဂဟိတကာလ (ပု) [ဥဂ္ဂဟိတ+ကာလ] သင်ယူပြီးချိန်အခါ။ ဂန္ဓာပတိနော ပန မုဒ္ဒါဂဏနမတ္တံ ဥဂ္ဂဟိတကာလတော ပဋ္ဌာယ သမ္မဉ္ဇနီယောဇနဒဝင်္ဆိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၅၁။ (-အဘိ၊ ဋ္ဌ၊၂။၂၄၄။)

ဥဂ္ဂဟိတဂန္ထ (ပု) [ဥဂ္ဂဟိတ+ဂန္ထ] သင်ယူအပ်ပြီးသောကျမ်းဂန်။ အာစရိယမုခတော ဥဂ္ဂဟိတဂန္ထံ သဗ္ဗညဿန္တဿ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၄။

ဥဂ္ဂဟိတဂဟဋ္ဌဝတ္တ (တိ) [ဥဂ္ဂဟိတ+ဂဟဋ္ဌဝတ္တ] သင်ယူအပ်ပြီးသော လူ့ကျင့်ဝတ်ရှိသော၊ သူ။ မာတာပိတူနံ သန္တိကေ ဥဂ္ဂဟိတဂဟဋ္ဌဝတ္တသော ပုဂ္ဂလဿ ယထာသကံ ဟတ္ထာစရိယာဒီနံ သိပ္ပဂ္ဂါဟာပနံ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၇။

ဥဂ္ဂဟိတဇ္ဈေရ (ပု) [ဥဂ္ဂဟိတ+ဇေရ] ကျမ်းဂန်ကိုသင်ယူသောဇေရ်။ သဒ္ဒိံ ဥဂ္ဂဟိတဇ္ဈေရော ပန အတ္ထိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀၂။ ဝိ၊သင်္ခ၊၃။၃၂၆။

ဥဂ္ဂဟိတဓမ္မ (ပု) [ဥဂ္ဂဟိတ+ဓမ္မ] သင်ယူထားအပ်ပြီးသော-တရား- ပရိယတ်ကျမ်းဂန်။ သဒ္ဒိံ ဥဂ္ဂဟိတဓမ္မံ ပန သဗ္ဗညိတုံ ဝဋ္ဋတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၇၁။

ဥဂ္ဂဟိတဓမ္မကထိက (ပု) [ဥဂ္ဂဟိတ+ဓမ္မကထိက] သင်ယူထားသောဓမ္မကထိက။ ကေနိကာယမ္မိ သာဓုကံ ဝိနိစ္ဆိနိတ္ဝာ ဥဂ္ဂဟိတဓမ္မကထိကော ပိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၅။

ဥဂ္ဂဟိတနိယာမ (ပု) [ဥဂ္ဂဟိတ+နိယာမ] သင်ယူထားအပ်ဘူးသော- အစဉ်အလာ- နည်းလမ်း၊သင်ရိုးသင်စဉ်။ အတ္ထနော ဥဂ္ဂဟိတ-နိယာမေန ပရေ ဥဂ္ဂဏှာပေဿန္တိ။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၉၃။ (-မ၊ဋ္ဌီ၊ ၂။၂၅၂။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၃၂၂။ သံ၊ဋ္ဌီ၊ ၂။၅၀၇။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။၂၅၆။)

ဥဂ္ဂဟိတပစ္စယ (ပု) [ဥဂ္ဂဟိတ+ပစ္စယ] မကောင်းသဖြင့် ကိုင်ယူထားအပ် - အကပ်ပျက်စေအပ် - သည် ဆဖြစ်ဟူသော အကြောင်း၊ အကပ်ချက်စေခြင်းဟူသော အကြောင်း။ နော ဥဂ္ဂဟိတပစ္စယာ နု သန္နိဓိပစ္စယာ ဝင်္ဂံ ဖုသန္တိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၁၇။ ဝိ၊သင်္ခ၊၁။၁၆၀။

ဥဂ္ဂဟိတပဋ္ဌိပါဋိ (ထီ) [ဥဂ္ဂဟိတ+ပဋ္ဌိပါဋိ] သင်ယူထားအပ်ပြီးသော အစဉ်။ အနုပဋ္ဌိပါဋိဘော အာစရိယဿ သန္တိကေ ဥဂ္ဂဟိတပဋ္ဌိပါဋိဘော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၄၃၃။

ဥဂ္ဂဟိတပါဋိ (ထီ) [ဥဂ္ဂတိတာ+ပါဋိ] သင်ယူထားအပ်ပြီးဖြစ်သော ပါဋိ။ ဥဂ္ဂဟိတပါဋိ အာဒီသု ဟိ အတ္ထံ ပရိပုစ္ဆန္တဿ ပဋိသမ္ဘိဒါ ဝိသဒါ ဟောန္တိ။ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၆။ (-သာရတ္ထ၊ ၂။၈၁။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၄၁။ အံ၊ဋ္ဌီ၊ ၂။၃၅၀။)

ဥဂ္ဂဟိတဗဟုဝဝစန (န) [ဥဂ္ဂဟိတ+ဗဟုဝဝစန] သင်ယူထားအပ်ပြီးသော မြတ်စွာဘုရားစကားတော်။ အထဿ ဝတ္ထုပဋိဂ္ဂဟဏဥ္စေဝ ဥဂ္ဂဟိတဗဟုဝစနဥ္စ....အာဒေဇ္ဇန္တိ ဿ စိတ္တံ ပသီဒတိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၇၆။ (-အံ ဋ္ဌ၊ ၂။၂၃၇။)

ဥဂ္ဂဟိတမန္တ (ဘိ) [ဥဂ္ဂဟိတ+မန္တ] သင်ယူထားအပ်သော မန္တန်ရှိသော၊သူ။ ဧကာစရိယကုလေ ဝါ ဧကဿတိမန္တံ ဝါ ဥဂ္ဂဟိတမန္တာ မန္တဗန္ဓု။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၄၆။ (-အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၁၆။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သင်္၊၁။၃၇၆။)

ဥဂ္ဂဟိတမာယ (တ) [ဥဂ္ဂဟိတ+မာယာ] သင်ယူထားအပ်ပြီးသော - မာယာ- လှည့်စားနှိုင်းကြွင်း အဘာတ်ပညာ - ရှိသော၊သူ။ ဥဂ္ဂဟိတမာယော မိဂါ သရံ မဟာဖာသုကာဘိမုခံ အာဂစ္ဆန္တံ ဥတ္တာ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃"၃၀၅။

http://www.dhammadownload.com

ဝိဇ္ဇာတိ ဘူရိသဒရ ဝသဒန္တန် ဥဂ္ဂဟေတဗ္ဗ-
မဒန္တော၊ ဒီဃ၊ဋ္ဌ၊၁၈၀။

ဥဂ္ဂဒကု (တိ) [ဥ+ဂဟ+တု] သင်ယူသော၊ သူ၊ ဥဒ္ဒေဟကာ (ဝိ၊ခု၊ဂ၅၅။ အံ၊၃။၃၇)တို့ သုဂ္ဂိတံ ကတွာ ဥဂ္ဂဒေတာ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၂၁၂။ သာရတ္ထ၊၃။၄၁၇။

ဥဂ္ဂဒေကု (ကြိ၊ဝိ) [ဥ+ဂဟ+ဘုံ] (က) သင်ယူခြင်းငှါ။ (ခ) စိတ်ဖြင့် မှတ်သူခြင်း - နှလုံးသွင်းခြင်း - ငှါ။ (က) တ်ကနိပါတတော ပဋ္ဌယ ဟေဋ္ဌာ ဥဂ္ဂဟေဘုံ့ဝ ဝဋ္ဋတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၅၅။ ဝိ၊သဒ်္ဓ၊၁၄၆။ (-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။ ဝိ၊သဒ်္ဓ၊၁၄၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၅၅။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၂၁၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၂၁၂။ သာရတ္ထ၊၃။ ၄၁၇။)

ဥဂ္ဂဒေကုဘဝ (ကြိ၊ဝိ) [ဥ+ဂဟ+ဘုံ] (က) သင်ယူခြင်းငှါ။ (ခ) စိတ်ဖြင့် မှတ်သူခြင်း - နှလုံးသွင်းခြင်း - ငှါ။ (က) တ်ကနိပါတတော ပဋ္ဌယ ဟေဋ္ဌာ ဥဂ္ဂဟေဘုံ့ဝ ဝဋ္ဋတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၅၅။ ဝိ၊သဒ်္ဓ၊၁၄၆။ (-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။ ဝိ၊သဒ်္ဓ၊၁၄၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၅၅။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၂၁၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၂၁၂။ သာရတ္ထ၊၃။ ၄၁၇။)

ဥဂ္ဂဟကဘာဝ (ပု) [ဥဂ္ဂဟက+ဘာဝ] သင်ယူသူ၏ အခြေအနေ။ ဥဂ္ဂဟကဘာဝေန ဥပဋ္ဌိတော ဟောတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၅၅။

ဥဂ္ဂဟကာ (ပု) [ဥဂ္ဂဟက+အာ] သင်ယူသူ၏ အခြေအနေ။ ဥဂ္ဂဟကာယ ဥပဋ္ဌိတော ဟောတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၅၅။

ဥဂ္ဂဟကိ (ပု) [ဥဂ္ဂဟက+ဣ] သင်ယူသူ၏ အခြေအနေ။ ဥဂ္ဂဟကိယာ ဥပဋ္ဌိတော ဟောတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၅၅။

ဥဂ္ဂဟကိတမ္ဗုလ (နာ) [ဥဂ္ဂဟိက+မူလ] ခံယူ-အပ်သော အကိုးခင္ဒ။ ယေန ဥဂ္ဂဟိက-မူလေန ပဒတ္ထော ကိဒၶော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၂၁၂။

ဥဂ္ဂဟိကဘဒ္ဒ (တိ) [ဥဂ္ဂဟိက+ဘဒ္ဒ] သင်ယူသဘော အပ်ပြီးသော ကျင့်ဝတ်ရှိသော၊ သူ၊ ဥဂ္ဂဟိက-ဝတ္တော ဘဝတိ ယော အာရဏ္ဍကော ဝါ ဩသဒ်္ဓ-ကော ဝါ နု ဇာနာတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၂၁၂။ (-သံ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၅၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၂၁၂။ သာရတ္ထ၊၃။ ၄၁၇။)

ဥဂ္ဂဟိတသိပ္ပ (တိ) [ဥဂ္ဂဟိက+သိပ္ပ] သင်ယူအပ်ပြီးသော အကျင့်ရှိသော၊ သူ။ ဒသဒ္ဓါဒသ-ဝဿာနိ အာစရိယကုလေ ဥဂ္ဂဟိတသိပ္ပော မဋ္ဌော။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၂၁၂။ (-မဋ္ဌော ၂။ ၂၁၂။ ၁၀၀။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၂၁၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၁၀၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၂၁၂။ ဝိ၊သဒ်္ဓ၊၁၄၆။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၀၀။ မဟာဝ၊၁၁၆။ သာရတ္ထ၊၃။ ၂၁၂။ အနုဋီ၊၁။ ၆၉။)

ဥဂ္ဂဟိတုံ (ကြိ၊ဝိ) [ဥ+ဂဟ+တုံ] သင်ယူခြင်းငှါ။ ဥဂ္ဂဟိတုံ(မဋ္ဌ၊၃။ ၁၈၃)နှင့် သိ.ကွဲတုံ။ မဋ္ဌ၊၃။ ၂၁၂။

ဥဂ္ဂဟေတဗ္ဗ (တိ) [ဥ+ဂဟ+တဗ္ဗ] (က) သင်ယူ-အပ်-သင့်-ထိုက်သော၊ (ခ) စိတ်ဖြင့် မှတ်ယူအပ်- နှလုံသွင်းအပ်- သော။ (က)အရဟတ္တံ ပတ္တာဿ ဗုဒ္ဓပုဉ္ဇဿ သန္တိကေ ဥဂ္ဂဟေတဗ္ဗံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၂၁၂။ (-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၂၁၀။ ဝိ၊၃။ ၅၅။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၂၁၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၂၁၂။ သာရတ္ထ၊၃။ ၂၁၂။ အနုဋီ၊၁။ ၆၉။)

ဥဂ္ဂဟေတဗ္ဗမန္တ (ပု) [ဥဂ္ဂဟေတဗ္ဗ+မန္တ] သင်ယူ-သင့်-ရမည်ဖြစ်-သော မန္တန်။ ဘူရိ-

http://www.dhammadownload.com

ဥဂ္ဂဟ်ိတက် ကတ္ဝာ၊ အပ္ပဋိဂ္ဂဟိတံ သယ-မေဝ ဂဟေတ္ဝာတိ အတ္ထော။ က ခ်ီ။ဋီ။၃၂၀။ ဥဂ္ဂဟေတ္ဝာ (ဝိ။ဋီ။၂-၂၉၁)တိ သယဂဟေတ္ဝာ။ ဝိ။တ။၁။၂၅၂။ (၄) စိတ်ဖြင့် စွဲမြဲစွာ မှတ်ယူ၍၊ ဥဂ္ဂဟနိမိတ် ထင်လောက် အောင် နှလုံးသွင်း၍။ ကမ္မဋ္ဌာနသခ်ါတံ ဂေါစရံ ဥဂ္ဂဟေတ္ဝာ။ ဒီ။ဋ္ဌ။၁၆၇။ မ။ဋ္ဌ။၁။ ၂။၉။ အံ။ဋီ။၂။၃၇၀။ ဥဂ္ဂဟေတ္ဝာတိ ယထာ ဥဂ္ဂဟနိမိတ္တံ ဥပဋ္ဌတိ၊ ဧဝံ ဥဂ္ဂဟ-ကောသလ္လသာ သမ္ပာဒနဝသေန ဥဂ္ဂဟေတ္ဝာ။ ဒီ။ဋီ။၁။၂၄၄။ မ။ဋီ။၁။၃၅၅။ သံ။ဋီ။၂။၎၅၉။ (–သီ။ဋီ။သစ်။၂။၀၄။)

ဥဂ္ဂဟေသိ
ဥဂ္ဂဟေသုံ
ဥဂ္ဂဟေဿန္တိ
} (ကြိ) ဥဂ္ဂဏှာတိ- ကြည့်။

ဥဂ္ဂဋ္ဌာပေတ္ဝာ (ကြိ၊ ဝိ) [အဝ+ဂဋ္ဌ+ဏာပေ+တ္ဝာ] လျှောကူစေ၍။ သစေ ဝိပ္ပဋိသာရေ ဥပ္ပန္နေ ပါသံ ဥဂ္ဂဋ္ဌာပေတ္ဝာ ဂစ္ဆတိ။ ဝိ။ဋ္ဌ။၂။ ၅၅။

ဥဂ္ဂဋိတ (တိ) [အဝ+ဂဋ္ဌ+တ] လျှောသော၊ အောက်သို့လျှောကျသော။ သော ဥဂ္ဂဋိတံ ဝါ ပါသံ သဏ္ဌာပေတိ။ ဝိ။ဋ္ဌ။၂။၅၅။

ဥဂ္ဂါရ (ပု) [ဥ+ဂိရ+ဏ။ ဓာန်။ဋီ။၄၆၀] (က) ကြို့ထိုးခြင်း၊ ပျို့အန်ခြင်း။ (ခ) ကြို့ထိုးသောလေ။ (ဂ) အန်ထွက်သောအစာ၊ အန်ဖတ်။ (က) ဥဒ္ဒေက် ဒဿတီတိ ဥဂ္ဂါရံ ဒဿတိ။ ဝိ။ဋ္ဌ။၃။၃၉၉။ (–သီ။ဋီ။သစ်။၁။၁၉၎။) (ခ) ဥဂ္ဂါရောပိ မုခံပိ ဒုဂ္ဂန္ဓံ ပူတိကုဏပ-သဒိသံ ဟောတိ။ ခုဒ္ဒက။ဋ္ဌ။၄၉။ (ဂ) အာဂတံ ဥဂ္ဂါရံ မုခေ သန္ဓာရေတ္ဝာ ဂိလန္တောနံ အာပတ္တိ။ ဝိ။ဋ္ဌ။၄။၅၃။ ကခ်ါ။ဋီ။၃၀၀။

ဥဂ္ဂါရဟိက္ကာဇာဒိပဝတ္ထုက (တိ) [ဥဂ္ဂါရ+ဟိက္ကာ-ရ+အာဒိ+ပဝတ္ထုက] ကြို့ထိုးခြင်းနှင့် ဟိက်ဟုပြုအပ်သော အသံစသည်ကို ဖြစ်စေတတ်

http://www.dhammadownload.com

သော။ ဥဒ္ဓင်္ဂမာ ဝါဘာတိ ဥဂ္ဂါရဟ်ကွာဆုဒိ-ပဝတ္တကာ ဥဒ္ဓံ အာဆောဟနဝါတာ။ မ၊ဌ၊၂။ ၁၃၁။ အဘိ၊ဌ၊၂။၆၆။

ဥဂ္ဂါဆုမ (ပု) [ဥဂ္ဂ+အာဆုမ] ဥဂ္ဂမည်သော-အာရံ-ဥယျာဉ်။ ကေနစိဒေဝ ကရဏီယေန ဥဂ္ဂါဆုမံ ဂတော။ ထေရ၊ဌ၊၁။၄၃၅။

ဥဂ္ဂါဟက (တိ) [ဥ+ဂဟ+ဏ္ဍု] (က) (ပါဠိကို) သင်ယူတတ်သော။ (ခ) ဖမ်းယူ-ညှို့-ဘတ်သော။ (က) ဥဂ္ဂါဟကော စ ပရိပုစ္ဆကော သိယာ။ ဇာ၊၂။၁၀။ ဇာ၊ဌ၊၅။၁၅၇။ (ခ) ဥဂ္ဂါဟကာ အဇဂရာ။ အပ၊၁။၄၀၇။

ဥဂ္ဂါဟမာန (ပု) [ဥဂ္ဂါဟ+မာန] ဥဂ္ဂါဟမာန မည်သော ပရိဗိုဇ်၊ သူ၏ ပကတိအမည်သည် သုမနဖြစ်သည်။ (ပကတိအမည်သည် မာန-ဖြစ်သည်ဟု သာရတ္ထ၊၁။၁၉၇။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။ ၁၆၆-တို့၌ ဆိုသည်) စိုးစဉ်း အနည်းငယ်သော အတတ်ပညာကို မိမိလည်း သင်ယူတတ်, သူတပါးတို့ကိုလည်း သင်ယူစေတတ်သောကြောင့် ဥဂ္ဂါဟမာနအမည်ရသည်။ မ၊ဌ၊၃။၁၈၃။ (ဝိ၊ဌ၊၁။၈၀။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၁၆၆-တို့၌ ဥဂ္ဂဟမာန-ဟု ရှိသည်) တေန ခေါ ပန သမယေန ဥဂ္ဂါဟမာနော ပရိဗ္ဗာဇကော....မလ္လိကာယ အာရာမေ ပဋိဝသတိ။ မ၊၂။၂၁၄။ ဒီ၊ဌ၊၁။ ၃၂။ မ၊ဌ၊၁။၉။ သံ၊ဌ၊၁။၉။ အံ၊ဌ၊၁။၈။ ဥဂ္ဂါဟမာနောတိ....ပကတိနာမံ။ ကိဉ္စိ ကိဉ္စိ ပန ဥဂ္ဂဟိတုံ ဥဂ္ဂါဟေတုံ သမတ္ထဘာယ ဥဂ္ဂါ-ဟမာနောတိ နံ သဉ္ဇာနန္တိ။ မ၊ဌ၊၃။၁၈၃။ ဥဂ္ဂဟိတုန္တိ သိက္ခိတုံ။ ဥဂ္ဂါဟေတုန္တိ သိက္ခာ-ပေတုံ။ မ၊ဋီ၊၃။၁၂၇။

ဥဂ္ဂါဟေတုံ (ကြိ၊ ဝိ) [ဥ+ဂဟ+ဏေ+တုံ] သင်ယူစေခြင်း-သင်ပေးခြင်း-ငှါ။ ဥဂ္ဂါဟမာန ကြည့်။

ဥဂ္ဂိရဏ (နာ) [ဥ+ဂိရ+ယု] (၁) ပျို့အန်ခြင်း၊ အန်ထုတ်ခြင်း။ (၂) မြှောက်ချီ-ရွယ်မိုး-ခြင်း။ (၁) ကေစွာနံ ကေသဉ္စိ ပုဂ္ဂလာနံ ဝမနံ ဥဒ္ဓံ ဥဂ္ဂိရဏံ။ အပ၊ဌ၊၁။၃၃၀။ (-စရိ-ယာ၊ဌ။၁၄၉။) (၂) ပုရိမဉ္စိ ဥဂ္ဂိရဏံ၊ ပစ္ဆာ-ပဟာရော။ ဝဇိရ။၃၃၇။ သာရတ္ထ၊၃။၉၃။ ကခ်ါ၊ဋီ။၁၀၁။ (-ဝိမတိ၊၂။၅၂။)

ဥဂ္ဂိရဏပစ္စယ (ပု) [ဥဂ္ဂိရဏ+ပစ္စယ] မြှောက်ချီ-ရွယ်မိုး-ခြင်း ဟူသောအကြောင်း။ တွေ စ ဥဂ္ဂိရဏပစ္စယာ ပါစိတ္တိယံ။ ကခ်ါ။၂၅၃။ (-ဝဇိရ။၃၃၇။ သာရတ္ထ၊၃။၉၃။ ဝိမတိ၊၂။ ၅၂။ ကခ်ါ၊ဋီ။၁၀၁။)

ဥဂ္ဂိရတိ (ကြိ) [ဥ+ဂိရ+အ+တိ။ (ဥဒ္ဂိရတိ-သံ)] ပျို့အန်-ဆွေးအန်-အန်ထုတ်-၏။ တိတ္တကံ တိတ္တကန္တိ ဥဂ္ဂိရတိယေဝ။ ဒီ၊ဌ၊၁။၁၉၁။ ဘဝသခ်ါတံ (သိရိ) ဣဿရိယံ သယဉ္စ ဝမိ ဥဂ္ဂိရိ။ ဥဒါန၊ဌ။၂၃။ ဣတိဝုတ်၊ဌ။၉။ သာ-ရတ္ထ၊၁။၃၁၈။ မ၊ဋီ၊၁။၄၁။ သံ၊ဋီ၊၁။၃၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၂၆၂။ (-သံ၊ဋီ၊၁။၁၀၃။)

ဥဂ္ဂိရတိ (ကြိ) [ဥ+ဂိရ+အ+တိ (ဥဒ္ဂါရတေ-သံ)] မြှောက်ချီ-ရွယ်မိုး-၏။ တလသတ္တိကံ ဥဂ္ဂိရတိ။ ဝိ၊၂။၁၉၄။ (-မ၊ဌ၊၂။၂၁၅။) တလသတ္တိကံ ဥဂ္ဂိရန္တီ (ဝိ၊၂။၁၉၃)ဘိ ပဟာ-ရဒါနာကာရံ ဒဿေတွာ ကာယမ္ပိ ကာယ-ပဋိဗဒ္ဓမ္ပိ ဥစ္စာရေန္တိ။ ဝိ၊ဌ၊၃။၁၄၈။ (-အံ၊ဌ၊ ၂။၃၄၈။) ဥဂ္ဂိရေယျ-ဝိ၊၂။၁၉၃။ ကခ်ါ။ ၂၅၃။ ဥဂ္ဂိရေယျုံ-သံ၊ဋီ၊၁။၂၀၆။ ဥဂ္ဂိရိ-ဝဇိရ။၂၉၇။ ဥဂ္ဂိရိ သု-ဓမ္မ၊ဌ၊၂။၃၂။ ဥဂ္ဂိရိဿထ-ဝိ၊၂။၁၉၃။

ဥဂ္ဂိရန္တ (တိ) [ဥ+ဂိရ+အ+အန္တ] (၁) ပျို့အန်-ဆွေးအန်-အန်ထုတ်-သော။ (၂) မြှောက်ချီ-ရွယ်မိုး-သော။ (၁) ဘံ ဥသူယ-ဝိသုဂ္ဂါရံ ဥဂ္ဂိရန္တော ရဘနတ္တယဿ အာဏ္ဏ-မေဝ ဘာသတိ။ ဒီ၊ဌ၊၁။၄၂။ (-ဥဒါန၊ဌ။ ၉၉။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဌ။၅၅၊၁၇၃။ မ၊ဋီ၊၂။၁၀၄။) (၂) ပုရိမနယေနေဝ တလသတ္တိကံ ဥဂ္ဂိရန္တဿ

http://www.dhammadownload.com

အနာပတ္တိ။ ဝိ၊ဌ၊၃။၁၄၈။ (–ဝဇိရ၊၃၃၇။ ကခ်၊ဋီ။၄၁၆။)

ဥဂ္ဂိရမာန (တိ) [ဥ+ဂိရ+အ+မာန] ပျို့အန်–အန်ထွက်–သော။ အဂ္ဂိဇာလံ ဝိယ လောဟိ-တခာရံ ဥဂ္ဂိရမာနံ တဿ မုခံ ဒိသ္ဒာပိ ကေသဂ္ဂမတ္တမ္ပိ ဒေါမနဿံ နုပ္ပဇ္ဇိ။ အဘိ၊ဌ၊၁။၅၈။ အပ၊ဌ၊၁။၄၀။ ဇာ၊ဌ၊၁။၃၈။ (–စရိယာ၊ဌ။၉၈။)

ဥဂ္ဂိရိ (ကြိ) ဥဂ္ဂိရတိ- ကြ[illegible]။

ဥဂ္ဂိရိ ံသု (ကြိ) ဥဂ္ဂိရတိ၂- ကြည့်။

ဥဂ္ဂိရိတ (တိ) [ဥ+ဂိရ+တ] ထွေးအန်အပ်ပြီး သော။ ဝန္တန္တိ အရိယမဂ္ဂမုခေန ဥဂ္ဂိရိတံ ပုန အပစ္စာဂမနဝသေန ဆဋ္ဌိတံ။ သာရတ္ထ၊၁။ ၃၁၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၂၅၇။

ဥဂ္ဂိရိတဗ္ဗ (တိ) [ဥ+ဂိရ+တဗ္ဗ] အန်ထုတ်အပ် သော။ ပိတိဝေဂေန ဥဂ္ဂိရိတဗ္ဗတာယ ဥဒါနံ ဥဂ္ဂိရိ။ သံ၊ဋီ၊၁။၁၀၃။

ဥဂ္ဂိရိတုကာမ (တိ) [ဥဂ္ဂိရိတုံ+ကာမ] ထွေးအန်–အန်ထုတ်–ခြင်းငှါ အလိုရှိသော။ မုခေ ပက္ခိပိတ္ဒာ ဝိပ္ပဋိသာရေ ဥပ္ပန္ဒေ ပုန ဥဂ္ဂိရိတု-ကာမဿာပိ သဟသာ စေ ပဝိသတိ။ ကခ်၊ ဋီ။၁၀၇။

ဥဂ္ဂိရိတ္ဒာ (ကြိ၊ဝိ) [ဥ+ဂိရ+တ္ဒာ] (၁) ထွေး အန်–အန်ထုတ်–၍။ (၂) မြှောက်ချီ–ရွယ် မိုး–၍။ (၁) အရိယမဂ္ဂသခ်ါတဝမနသောဂ-ပါနေန ဥဂ္ဂိရိတ္ဒာ သန္တာနဘော ဗဟိ ကတ္ဒာ။ ထေရ၊ဌ၊၁။၂၉၄။ (–ကခ်၊ဋီ။၃၈၈။) (၂) သစေ ဥဂ္ဂိရိတ္ဒာ ဝိရဒ္ဓေါ ပဟာရံ ဒေဘိ။ ဝိ၊ ဌ၊၃။၁၄၈။ ကခ်၊။၂၅၄။ (–သံ၊ဌ၊၂။၁၇၈။ အံ၊ဌ၊၁။၁၃၈။ဇာ၊ဌ၊၁။၁၆၇။ကခ်၊ဋီ။၄၄၇။)

ဥဂ္ဂိလတိ (ကြိ) [ဥ+ဂိလ+အ+တိ] ထွေးအန် ၏။ ပုစ္ဆိတံ အတ္ထံ တတော ဗဟိ ကရောန္တော ဥဂ္ဂိလတိ နာမ။ မ၊ဋီ၊၃။၄၈။ ဝမန္တိတိ ဥဂ္ဂိ-လန္တိ။ ပဋိသံ၊ဌ၊၂။၂၂၇။ သော ဒါနဝေါ တတ္ထ သမုဂ္ဂ'မုဂ္ဂိလိ။ ဇာ၊၁။၁၉၇။

ဥဂ္ဂိလန (နာ) [ဥ+ဂိလ+ယု] ထွေးအန်ခြင်း။ ဥသူယဝိသုဂ္ဂါရ (သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၁၉၆)ကြည့်။

ဥဂ္ဂိလိတုံ (ကြိ၊ဝိ) [ဥ+ဂိလ+တုံ] ထွေးအန်ခြင်း ငှါ။ သမဏော ဂေါတမော ဥဘတောကော-ဋိကံ ပဉ္ဇံ ပုဋ္ဌော သမာနော နေဝ သက္ခိတိ ဥဂ္ဂိလိတုံ၊ နာ သက္ခိတိ ဩဂိလိတုံ။ မ၊၂။၅၅။ (–သံ၊၂။၅၀၈)။ဥဂ္ဂိလိတုန္တိ... ဥဂ္ဂိလိတုံ ဗဟိ-နီဟရိတုံ နာ သက္ခိတိ။ မ၊ဌ၊၃။၇၆။ သံ၊ဌ၊၃။ ၁၄၄။ (–မိလိန္ဒ။၅။ သံ၊ဌ၊၁။၂၀၉။ အံ၊ဌ၊ ၂။၂၉။ ပေတ၊ဌ။၂၆၅။ မ၊ဋီ၊၃။၂၀၈။)

ဥဂ္ဂိလိတ္ဒာ (ကြိ၊ဝိ) [ဥ+ဂိလ+တ္ဒာ] ထွေးအန်၍။ သော ကေဒိဝသံ....ကရဏ္ဍကံ ဥဂ္ဂိလိတ္ဒာ။ ဇာ၊ဌ၊၃။၅၀၂။

ဥဂ္ဂိလေတ္ဒာ (ကြိ၊ဝိ) [ဥ+ဂိလ+ဏေ+တ္ဒာ] ထွေးအန်စေ၍။ ယထာ နာမ ကုသလော ဘိသက္ကော ဒေါသံ ဥဂ္ဂိလေတ္ဒာ နီဟရတိ။ ဒီ၊ဌ၊၁။၂၂၈။ ဥဂ္ဂိလေတ္ဒာတိ သိနေဟပါ-နေန ကိလိန္ဒံ ဥဗ္ဗမနံ ကတ္ဒာ။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၂၉၈။ (–သီ ဋီ၊သစ်၊၂။၂၅၁။)

ဥဂ္ဂီဝ (နာ) [ဥ+ဂီဝါ] လည်ပင်း–ပခုံးစွန်း–၌ လွယ် သောခြင်းတောင်း။ ခဏိတ္တော မေ ဟတ္ထာ ပဘိဘော၊ ဥဂ္ဂီဝဋ္ဌာပိ အံသတော။ ဇာ၊၂။ ၃၆၀။ ဥဂ္ဂီဝန္တိ အံသကူဋေ ပစ္ဆိလဂ္ဂနကံ။ ဇာ၊ဌ၊၇။၃၄၆။

ဥဂ္ဃံသေတဗ္ဗ (တိ) [ဥ+ဃံသ+ဏေ+တဗ္ဗ] ပွတ် တိုက်အပ်သော။ နာ ဘိက္ခဝေ နဟာယမာ-နေန ဘိက္ခုနာ ရုက္ခေ ကာယော ဥဂ္ဃံသေ-တဗ္ဗော။ ဝိ၊၄။၂၃၉။

ဥဂ္ဃံသေတိ (ကြိ) [ဥ+ဃံသ+ဏေ+တိ] ပွတ် တိုက်၏။ ဆဗ္ဗဂ္ဂိယာ ဘိက္ခူ နဟာယမာနာ

http://www.dhammadownload.com

ရုက္ခေ ကာယံ ဥဂ္ဆံသေနွိ။ ဝိ၊၄။၂၃၉။ ဥဂ္ဆံသေယျ၊ ဥဂ္ဆံသေသနွိ—ဝိ၊၄။၂၃၉။

ဥဂ္ဆဋန (နဝိ) [ဥ+ဃဋ+ယု] (၁) ဉာဏ်ကို ဖွင့်လှစ်ခြင်း။ (၂) အကျဉ်းပြခြင်း၊ အကျဉ်းအားဖြင့် ပြခြင်းကို ပြီးစေသော ဒေသနာ။ (၁) ဥဂ္ဆဋိတညူ-ကြည့်။ (၂) တတ္ထ ဥဂ္ဆဋနာ အာဒိ၊ ဝိပဉ္ဇနာ မဇ္ဈေ။ နေတ္တိ။၉။ ယသ္မာ စေတ္တ ဥဂ္ဆဋေတီတိ ဥဒ္ဒိသနံ အဓိပ္ပေတံ၊ ဥဒ္ဒေသော စ ဒေသနာယ အာဒိ၊ တသ္မာ ဝုတ္တံ ဥဂ္ဆဋနာ အာဒီတိ။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌ။၆၀။ ဥဂ္ဆဋနာတိ ဥဂ္ဆဋနကိစ္စသာဓိကာ ဒေသနာ အာဒိဒေသနာ ဟောတိ။ နေတ္တိ၊ဝိ။၇၉။

ဥဂ္ဆဋနကိစ္စ (နဝိ) [ဥဂ္ဆဋန+ကိစ္စ] အကျဉ်းဖွင့်ပြခြင်း ကိစ္စ။ ဥဂ္ဆဋေတိ-ကြည့်။

ဥဂ္ဆဋနကိစ္စသာဓက (တိ) [ဥဂ္ဆဋန+ကိစ္စ+သာဓက။ ထိ-၌ ဥဂ္ဆဋနကိစ္စသာဓိကာ] အကျဉ်းဖွင့်ပြခြင်းကိစ္စကိုပြီးစေသော။ ဥဂ္ဆဋန-ကြည့်။

ဥဂ္ဆဋိတ(တိ) [ဥ+ဃဋ+တ] (၁) အကျဉ်းဖွင့်ပြအပ်ကာမျှဖြစ်သော။ (၂)ရွှေရှား–ပြောင်းရွှေ–ဖြစ်စေ–အပ်သော။ (၃)လှုပ်ရှားစေအပ်–ပယ်ခွါအပ်–သော။ (နဝိ) (၄) ဖွင့်လှစ်ခြင်း၊ ဉာဏ်ကိုဖွင့်လှစ်ခြင်း။ ဥဂ္ဆဋိတညူ-ကြည့်။

ဥဂ္ဆဋိတညူ (တိ)[ဥဂ္ဆဋိတ+ဉာ+ရူ] (၁) ဉာဏ်ကို ဖွင့်လှစ်အပ်ကာမျှ၌ သစ္စာလေးပါးတရားကို သိသော၊ သူ၊ ပုဂ္ဂိုလ်။ (၂) အကျဉ်းဖွင့်ပြ အပ်ကာမျှဖြစ်သော တရားကိုသိသော၊ အကျဉ်းပြအပ်ကာမျှဖြင့် (သိသင့် သိထိုက်သော) အကျယ်နှင့်တကွ ဖြစ်သောအနက်ကို သိသော၊ သူ၊ ပုဂ္ဂိုလ်။ (၃) ရွှေရှား–ပြောင်းရွှေ–ဖြစ်စေ–အပ်သော တရားကိုသိသော၊သူ၊ပုဂ္ဂိုလ်။ (၄) (သဿတ, ဥစ္ဆေဒဟူသော အာကာရကို) လှုပ်ရှားစေအပ် – ပယ်ခွါအပ် – ကာမျှ၌ တရားကို သိသော၊သူ၊ ပုဂ္ဂိုလ်။ ဥဂ္ဆဋိတညူ ပုဂ္ဂိုလ်။ (စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ စသည်ဖြင့် အကျဉ်းအားဖြင့် မာတိကာကို ထားအပ်သည်ရှိသော် ဒေသနာတော်ကို အစဉ်လျှောက်၍ ဉာဏ်ကို စေလွှတ်လျက် အရဟတ္တဖိုလ်ကို ယူခြင်း၄၊ စွမ်းနိုင်သောပုဂ္ဂိုလ်ကို ဥဂ္ဆဋိတညူပုဂ္ဂိုလ် ဟု ဆိုသည်) ဥဂ္ဆဋိတညူ ဝိပဉ္ဇိတညူနေယျော ပဒပရမော။အံ၊၁။၄၅၂။ အဘိ၊ပု။၁၀၇။ ယဿ ပုဂ္ဂလဿ သဟ ဥဒါဟဋဝေလာယ ဓမ္မာဘိသမယော ဟောတိ အယံ ဝုစ္စတိ ပုဂ္ဂလော ဥဂ္ဆဋိတညူ။ အဘိ၊ပု။၁၄၇။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၅။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၈၄။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၃၇။ (၁) ဥဂ္ဆဋိတညူတိ ဧတ္ထ ဥဂ္ဆဋိတံ နာမ ဉာဏုဂ္ဆါဋနံ၊ ဉာဏေန ဥဂ္ဆဋိတမတ္တေယေဝ ဇာနာတီတိ အတ္ထော။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၇၃။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၂။၆၄။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၃၆။ ဥဂ္ဆဋိတညူတိ ဥဂ္ဆဋနံ နာမ ဉာဏုဂ္ဆဋနံ၊ ဉာဏေန ဥဂ္ဆဋိတမတ္တေ ဧဝ(ဓမ္မံ)ဇာနာတီတိ အတ္ထော။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၈။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၃၄။ (၂) (၃) (၄) ဥဂ္ဆဋိတံ ဃဋိတမတ္တံ ဥဒ္ဒိဋ္ဌမတ္တံ ယဿ နိဒ္ဒေသပဋိနိဒ္ဒေသာ နကတာ၊ တံ ဇာနာတီတိ ဥဂ္ဆဋိတညူ။ ဥဂ္ဆဋိတံ ဝါ ဥစ္စလိတံ ဥဋ္ဌပိတန္တိ အတ္ထော၊ တံ ဇာနာတီတိ ဥဂ္ဆဋိတညူ။ ဓမ္မော ဟိ ဒေသိယမာနော ဒေသကတော ဒေသနာဘာဇနံ သက်မန္တော ဝိယ ဟောတိ။ တမေသ ဥစ္စလိတမေဝ ဇာနာတီတိ အတ္ထော။ စလိတမေဝ ဝါ ဥဂ္ဆဋိတံ။ သဿတာဒိအာကာရဿ ဟိ....တတ္ထာယံ ဥဂ္ဆဋိတ စလိတမတ္တေယေဝ အာသယေ ဓမ္မံ ဇာနာတိ အဝဗုဇ္ဈတီတိ ဥဂ္ဆဋိတညူ။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌ။၄၆။ (– အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၆၀။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၈၂။ စရိယာ၊ဋ္ဌ။၃၂၁။ သာရတ္ထ၊၁။၃၂၃။ သာရတ္ထ၊၃။၁၅၈။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။၂၉၈။)

ဥဂ္ဆဋိတညူပုဂ္ဂလ (ပု) [ဥဂ္ဆဋိတညူ+ပုဂ္ဂလ]ဉာဏ်ကို ဖွင့်လှစ်အပ်ကာမျှ၌– အကျဉ်းဖွင့်ပြအပ်ကာမျှ၌–သစ္စာလေးပါးတရားကို သိသော ပုဂ္ဂိုလ်၊ ဥဂ္ဆဋိတညူပုဂ္ဂိုလ်။ သောယံ ဓမ္မ-

http://www.dhammadownload.com

ဝိနယော ဥဿဒိယနန္တာ ဥဿဒိတညူ ပဂ္ဂလံ ဝိနေတိ။ နေတ္တိ။၉။ (-မဋ္ဌ၊၃။၁၁၄။ သံ၊၆၊ ၂။၉။)

ဥဿဒိတညူသုတ္တ (န) [ဥဿဒိတညူ+သုတ္တ] ဥဿဒိတညူသုတ်၊ ဥဿဒိတညူစသောပုဂ္ဂိုလ်လေးမျိုးကို ဟောကြားထားသုတ်။ အဂ်ုတ္တရနိကာယ စတုက္ကနိပါဘပါဠိ၊ ၃-ပဏ္ဏာသက၊ ၄-ငက်၊ ၃-သုတ်။ အံ၊၁၁။၄၅၂။

ဥဿဒိယမာန (တိ) [ဥ+ဃဋ္ဌ+ဏာန+မာန] အကျွံဝင်းဖွင့်ပြအပ်သော။ ဝေဠုဒ္ဒါရယ် မြေမှာ ဥဿဒိယမာနော ဥဿဒိတညုံ ဝိန္ဒတိ။ သာရတ္ထ၊ ၁။၃၃၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၇၃။

ဥဿဒိယန္တ (တိ) [ဥ+ဃဋ္ဌ+ဏယ+အန္တ] အကျွံးဖွဲ့ပြအပ်သော။ သေးယဲ့ ဓမ္မဝိနယော ဥဿဒိယန္တော ဥဿဒိတညူပဂ္ဂလံ ဝိနေတိ။ နေတ္တိ၊၉။ ဥဿဒိယန္တောတိ ဥဒ္ဒိသိယမာနော။ နေတ္တိ.ဋ္ဌ။ ၆၀။ (-နေတ္တိ.ဝိ။၇၉။)

ဥဿဒေတိ (ကြို) [ဥ+ဃဋ္ဌ+အ+တိ] အကျွံးအားဖြင့် ဟောခြင်း၊ အကျွံး ဖွဲ့ပြခြင်း။ ဝေးထွဘဂဝါ အက္ခရေဟိ စ ပဒေဟိ စ ဥဿဒေတိ။ နေတ္တိ။၉။ ဥဿဒေတိတိ သောတာဝဓာနံ ကတ္တာ သဒ္ဒံပေန ကဿတိ ဥဒ္ဒိသတိတိ အတ္ထော။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌ။၆၀။ ဥဿဒေတိတိ ဥဿဒနကိစ္စံ သာဓေတိတိ အတ္ထော။ နေတ္တိ၊ဝ်။၇၉။

ဥဿဒေတွာ (ကြို၊ဝိ) [ဥ+ဃဋ္ဌ+ဏ+တွာ] အကျွံးဖွင့်ပြ၍။ အပိ စ ဘဂဝါ အက္ခရေဟိ ဥဿဒေတွာ (ဥဿါဒေတွာ။ဝိသုဒ္ဓိ၊၂) ပဒေဟိ ဝိနေတိ ဥဿဒိတညုံ။ သာရတ္ထ၊၁။၃၃၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၇၃။

ဥဿန (တိ) [ဥ+ဃန+က] ထိန်းကွက်သော၊ ပွတ်တိုက်သော။ အောက်ပုဒ်-ကြည့်။

ဥဿဒပါဒ (တိ) [ဥဿဒ+ပါဒ] (က)ထိခိုက်-ပွတ်တိုက်-သော ခြေရှိသော ။ (ခ) ထိုးက်-ညှဉ်းဆဲ-အပ် သော ခြေရှိသော။ (ဂ) ထိခိုက်-သော ခြေရှိသော။ ဥဿဒိတ္ထိ၊ ဥဿဒိတ္ထီ (ဣ) ဥဿဒိတ္ထိယော၊ ဥဿဒိတ္ထိယော (ယု) ဥဿဒိတ္ထိယာ၊ ဥဿဒိတ္ထိယာ (ဥ

http://www.dhammadownload.com

ဥဂ္ဂါဋ္ဌကဇန (ပု) [ဥဂ္ဂါဋ္ဌက+ဇန] ခွါသော-ဖွင့်လှစ်သော-လူ။ ယထာ မဟတော ပလိ-ဃဿ ဥဂ္ဂါဋ္ဌကဇနဿ မဟန္တောဥဿာဟော ဣစ္ဆိတဗ္ဗော။ အံ၊ဋီ၊၁။၈၅။

ဥဂ္ဂါဋ္ဌန (နဝ) [ဥ+ဃဋ္ဌ+ယု] (၁) ခွါခြင်း၊ ဖွင့်လှစ်ခြင်း။ (၂) ရေငင်စက်။ (တ်) (၃) ခွါအပ်-ဖွင့်လှစ်အပ်-သော။ (၁) အပ္ပမာ-ဏာတိ ဝုတ္တာနံ ဗြဟ္မဝိဟာရာနံ နိမိတ္တံ နဝစုတိ၊ ဥဂ္ဂါဋ္ဌနံ နဇာယတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၄၃၊ တဿ ဟိ ဥဂ္ဂါဋ္ဌနာ နာမ ရူပနိမိတ္တေ နေဝ သိယာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၃၉၃။ (-ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၅၂၆။ မ၊ဋီ၊၃။၃၄၇။ သံ၊ဋီ၊၂။၃၇၅၊၅၁၈။) (၂)ဥဂ္ဂါဋ္ဌနံ ဃဋီယန္တံ၊ ကူပမ္ပုဗ္ဗာဟနံ ဘဝေ။ ဓာန်။၅၂၄။ ဥဒ္ဓံ ဃဋီယတိ ဥဒကန္တိ ဥဂ္ဂါဋ္ဌနံ၊ ယု၊ ဓာန်၊ဋီ။၅၂၄။ (တိ) (၃) အောက်ပုဒ်-ကြည့်။

ဥဂ္ဂါဋ္ဌနကိဋိကဒ္ဓါရ (နဝ) [ဥဂ္ဂါဋ္ဌန+ကိဋိကာ+ဒ္ဓါရ] ဖွင့်လှစ်အပ်သော ကဲလားတံခါး။ အာပဏေသု ဝိယ ကတံ ဥဂ္ဂါဋ္ဌနကိဋိကဒ္ဓါရံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၃။ ဝိ၊သင်္ဂဟ၊ဋ္ဌ။၂။

ဥဂ္ဂါဋ္ဌနကိဋိကာ (ထီ) [ဥဂ္ဂါဋ္ဌနာ+ကိဋိကာ] (ဒုတ်ဘွဲ့ဖြင့်-ချီမ၍-ထောက်၍) ဖွင့်လှစ်အပ်သောကဲလား။ အနုဇာနာမ် ဘိက္ခဝေ သံသရဏကိဋိကံ ဥဂ္ဂါဋ္ဌနကိဋိကံ။ ဝိ၊၄။ ၂၉၈။ ဥဂ္ဂါဋ္ဌနကိဋိကန္တိ ဒဏ္ဍေဟိ ဥက္ခိ-ပိတ္ဝာ ဌပနကပဒရကိဋိကံ။ သာရတ္ထ ၃။ ၃၉၆။ (-ဝိမတိ၊၂။၂၃၉။)

ဥဂ္ဂါဋ္ဌနဝိဓိ (ထီ) [ဥဂ္ဂါဋ္ဌန+ဝိဓိ] ခွါခြင်း ဟူသော အစီအရင်။ ဥဂ္ဂါဋ္ဌနဝိဓိံ ပန ဒဿေန္တော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၃၉၅။

ဥဂ္ဂါဋ္ဌယတိ(ကြိ) [ဥ+ဃဋ္ဌ+ဏယ+တိ] ခွါ၏၊ ပယ်ခွါ၏၊ ဖျက်ဆီး၏။ ဘဝံ ဥဂ္ဂါဋ္ဌယိံ သဗ္ဗ-(အပ၊၁။၄၅။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၆၈)နွှိ ကာမ-ဘဝါဒိကံ သဗ္ဗံ နဝဘဝံ ဥဂ္ဂါဋ္ဌယိံ ဝိနာ-သေသိန္တိ အတ္ထော။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၅။ ဥဂ္ဂါ-ဋ္ဌေတိ-လည်း ကြည့်။

ဥဂ္ဂါဋ္ဌယိတ္ဝာ (ကြိ၊ဝိ) [ဥ+ဃဋ္ဌ+ဏယ+တ္ဝာ] အကျဉ် ဖွင့်ပြ၍။ အထဝါ အက္ခရေဟိ ဥဂ္ဂါ-ဋ္ဌယိတ္ဝာ ပဒေဟိ ပကာသေန္တော ဝိနယတိ ဥဂ္ဂဋ္ဌိတညုံ။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၅။ ဥဂ္ဂဋ္ဌေတ္ဝာ, ဥဂ္ဂါဋ္ဌေတ္ဝာ-တို့လည်း ကြည့်။

ဥဂ္ဂါဋ္ဌိတ (တိ) [ဥ+ဃဋ္ဌ+တ] (က) ဖွင့်လှစ်အပ်သော။ (ခ) ပယ်ခွါအပ်-ဖျက်ဆီးအပ်-သော။ (က) ဣမေသု ဇာလဝါတပါနေသု ဥဂ္ဂါဋ္ဌိတေသု မဟန္တေန အာကာသေန ဗဟိမုခါ သုဋ္ဌုတရံ ရူပံ ပဿာမ။ မိလိန္ဒ။ ၅၆။ (ခ) ဘဝါ ဥဂ္ဂါဋ္ဌိတာ မယာ (အပ၊ ၁။၃၂)တိ သဗ္ဗေ နဝဘဝါ မယာ ဝိဒ္ဓံသိဘာ။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၆၃။ (-အ ၊၁။၃၁၉။ မဟာနိ။ ၇၄။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၇။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၇။ အပ၊ ဋ္ဌ၊၂။၁၉၇။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၂၀၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။ ၃၂၁၊ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၆၃၊၂၇၆။ အံ၊ဋီ၊၁။ ၂၇၄။ ဝိသုဒ္ဓိ ဋီ၊၁။၂၀၁၊၃၉၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။ ၄၃၇။)

ဥဂ္ဂါဋ္ဌိတကသိဏ (နဝ) [ဥဂ္ဂါဋ္ဌိတ + ကသိဏ] ပယ်ခွါအပ်သော ကသိုဏ်း။ ကသိဏာသေ-နာတိ ဥဂ္ဂါဋ္ဌိတကသိဏဝသေန။ အံ၊ဋီ၊၃။ ၃၂၁။ (-မူလဋီ၊၁။၁၀၈။ အနုဋီ၊၁။၁၁၆။)

ဥဂ္ဂါဋ္ဌိတစိတ္တ (နဝ) [ဥဂ္ဂါဋ္ဌိတ+စိတ္တ] ပယ်ခွါသော-ပယ်ခွါသည်၏ အစွမ်း ဖြင့် ဖြစ်သော-စိတ်။ သတ္တသည် ဥဂ္ဂါဋ္ဌိတစိတ္တေန သခ်ါရေ ပရိဂ္ဂဏ္ဍတော ဒိဋ္ဌိ နုပ္ပဇ္ဇတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၆၃။ သတ္တသည် ဥဂ္ဂါဋ္ဌိတစိတ္တေနာတိ သတ္တ-သညာယ ဝိက္ခမ္ဘနဝသေန ပဝတ္တစိတ္တေန ဒိဋ္ဌိ နုပ္ပဇ္ဇတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၄၁၅။

ဥဂ္ဂါဋ္ဌိတမဏိကဝါဋ္ဌသဒိသ (တိ) [ဥဂ္ဂါဋ္ဌိတ+ မဏိကဝါဋ္ဌ + သဒိသ] ဖွင့်လှစ်အပ်သော ပတ္တမြား တံခါးရွက်နှင့် တူသော။ ဝိပ္ပသန္ဒ-

http://www.dhammadownload.com

ပဋ္ဌဝဏ္ဏသဿိရိကာနိ ဟောန္တိ စက္ခူနိ ရဘနဝိမာနေ ဥဏ္ဍါဠိတမတိကဝါဠသဒိသာနိ။ ခုဒ္ဒကာဠ။၁၂။ သုဘ္တနိ၊ဠ၊၂။၃၂။

ဥဏ္ဍါဠိတဝစ္ဆကုဋ္ဌိ (ထိ) [ဥဏ္ဍါဠိတာ+ဝစ္ဆကုဋ္ဌိ] ဖွင့်လှစ်အပ်သော– ကျင်ကြီးအိမ်–အိမ်သာ။ သကသသရီရံ ဥဏ္ဍါဠိတာဝစ္ဆကုဋ္ဌိ ဝိယ ဒုဂ္ဂန္ဓံ ဇာတံ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၂။

ဥဏ္ဍါဠိတသတ္တသည (တိ) [ဥဏ္ဍါဠိကာ + သတ္တသညာ] ပယ်ခွါအပ်သော သတ္တဝါဘူသောအမှတ်ဉဏသော။ ယော ပန ပုရိမဗုဒ္ဓါနံ သန္တိကေ အာသေဝိတာကမ္မဋ္ဌာနော....ဥဏ္ဍါဠိတသတ္တသညော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၇၀။ (–ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၀၆။)

ဥဏ္ဍါဠိမ (နာ) [ဥဏ္ဍါဠ+ကမ] ပယ်ခွါသည်၏အဖြစ်။ ဥဏ္ဍါဠဘာဒဝါ ဥဏ္ဍါဠိမံ။ မူလဋ္ဌီ၊၁။ ၁၁၉။ အနုဋ္ဌီ၊၁။၁၁၆။

ဥဏ္ဍါဠိယမာန (တိ) [ဥ+ဃဋ္ဌ+ကယ+မာန] ပယ်ခွါအပ်သော။ တဉ္စိ ပုနပ္ပုနံ ဥဏ္ဍါဠိယမာနမ္ပိ အာကာသမေဝ ဟောတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၁။ (–ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၂၁။)

ဥဏ္ဍါဠိယဘိ (ကမ္မ၊ကြို) [ဥ+ဃဋ္ဌ+ယ+ဘေ] ပယ်ခွါအပ်၏။ ကသိဏံ ဥဏ္ဍါဠိယတိ ဇေတေနာတိ ကသိဏကုဋ္ဌါဠေ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၃၉၉။

ဥဏ္ဍါဠေတိ (ကြို) [ဥ+ဃဋ္ဌ+ဏော+တိ] (က) ပယ်ခွါ၏။ (ခ) ဖွင့်လှစ်၏။ (က) အဘ္ဘသညံ နဥဏ္ဍါဠေတိ။ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၅၇၊ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅၆။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၃၆။ နဥဏ္ဍါဠေတိ နာပဇနေတိ အပ္ပဋိပဏ္ဍဘာဝဇနကာ, အနနုပြုဟနဇနကာ ဝါ။ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၁၁။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၃၅၁-၂။ ဥဏ္ဍါဠေတိ ကသိဏာ (ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၂၂) နှင့် ရူပါဝစရစတုတ္ထဈာနသဿ အာရမ္မဏဘူတံ ပထဝီကသိဏာဒိကသိဏစ္ဆဝံ အပနေတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ ဋ္ဌီ၊၁။ ၃၅၅။ (–မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅၉။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅၄။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၇။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၆၇။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။

ဥ+ဃဋ္ဌ+ဏော+တုံ] ဖွင့်လှစ်ခြင်းငှါ၊ ထင်ရှားစေခြင်းငှါ။ အောက်ပုဒ်-ကြည့်။

ဥဏ္ဍါဠေတုကာမ (တိ) [ဥဏ္ဍါဠေတုံ+ကာမ] ဖွင့်လှစ်ခြင်း– ထင်ရှားစေခြင်း–ငှါ အလိုရှိသော။တံနကာဠဆဘုကာဠမာ တံ နဥဏ္ဍါဠေတုကာဠမာ အဠညနည် ပဋိစရဘိ။ ဝိ၊၂။ ၅၅။ နဥဏ္ဍါဠေကုကာမောတိ ပဋိစ္ဆာဒေတုကာမော။ ဝိမတိ၊၂။၁၃။

ဥဏ္ဍါဠေတွာ (ကြို၊ဝိ) [ဥ+ဃဋ္ဌ+ဏော+တွာ] (က) ပယ်ခွါ၍၊ ပယ်နှုတ်၍။ (ခ) ဖွင့်လှစ်၍။ (က) ဥဏ္ဍါဠေဘ့ာ သဗ္ဗဘဝံ။ ဗုဒ္ဓဝံ။ ၃၇၁။ ဥဏ္ဍါဠေဘ့ာဘိ သမ္မဟနိတွာ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။၂၄၈။ ယော ဝါ ပန အာဆုံဘံ ကသိဏနိမိတ္တံ ဥဏ္ဍါဠေတွာ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၄။ ဥဏ္ဍါဠေဘ့ာတိ ဘာဝနာဝသေန အပနေနဘွာ။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၀၈။ (–ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၂၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၉၃။) (ခ) သက္ကော ဒေဝါနမိန္ဒော ယောဇနပ္ပမာဏံ မဏိဆုပံ ဥဏ္ဍါဠေဘ့ာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၀။ အာပဏံ ဥဏ္ဍါဠေဘ့ာ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅။ ဥဏ္ဍါဠေဘ့ာတိ အာသနဒွါရဒ္ဓေ ဘဏ္ဍာသိဒ္ဓကေ စ ဝိဝရိတွာ၊ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၁၀။ (–ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၀၀။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၁၀။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၆၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၂၊၂၅၅။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀။

http://www.dhammadownload.com

သီဒ္ဓိ၊သစ်၊ဘ။ဥဝဂ။ မ၊ဒ္ဓိ၊ဘ။ဘဝ၂။ အံ၊ဒ္ဓိ၊ဘ။ ဘုံဒု၌။)

ဥဿါဒ္ဓေန္ဆံ (တိ) [ဥ+ဃဋ္ဌ+ဏော+အန္ဆံ။ ထိ-ဥ် ဥဿါဒ္ဓေန္ဒိံ] (က) ပယ်ခွါသော။ (ခ) ဖုံ့လှစ်သော။ (က) ဥဿါဒ္ဓေန္ဆော ဟိ နေဝ ကိလဉ္ဇံ ဝိယ သံဝေလ္လေတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဘ။၃၂၁။ ကာမဆ္ဆာယံ ဝိပဿနာ နိစ္စနိမိတ္တာဒိံ ဥဿါဒ္ဓေန္ဒိံ ပဝတ္တာဘိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၁၃။ (–ဘ်သုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊ဘ။၃၉၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၄၆၃။) (ခ) ဒီပင်္ကရောဝါဒာဝါ....မဏ်ဃသီဟာဆ္ဆရံ ဥဿါဒ္ဓေန္ဆော ဝိယ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊ဘ။ဘ၉။

ဥဿါဒ္ဓေန္ဒိံ
ဥဿါဒ္ဓေယျ } (ကြိ) ဥဿါဒ္ဓေဘိ-ကြည့်။

ဥဿါတ (ပု) [ဥ+ဟန+ဏ] (၁)တက်ကြွခြင်း၊ ပေါ်လွင်ခြင်း။ (၂) မြင့်မြှောက်ခြင်း။ (၃) တုန်လှုပ်-ချောက်ချား-ခြင်း။ (၁) ဇတေသု ဝါဒေသု ဇယပရာဇယာဒိဝသေန စိတ္တဿ ဥဿါတံ နိဿာဘဋ္ဌ ပါပုဏန္တော။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅၆။ အောက်ပုဒ် (၁) အနက်လည်း ကြည့်။ (၂) အောက်ပုဒ် (၂) အနက်ကြည့်။ (၃) အနုဿါတ, အနုဿါဘိ, ဥဿါတိတို့-ကြည့်။

ဥဿါတနိဿါ(ဃ၊)တ (ပု)[ဥဿါတ + နိဿါတ] (၁) တက်ကြွ-ပေါ်လွင်-ခြင်းနှင့်, ဆင်းရဲပင်ပန်းခြင်း (ရုံ့. တွန့်ခြင်း)။ (၂) မြင့်မြှောက်ခြင်းနှင့်ယုတ်ညှဉ်ခြင်း။ (၁) နာ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌသု ဥဿါတ နိဿါတံ ပါပုဏာတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဘ၊၃ဖ၇။ ဥဿါတော ဥပ္ပိလာဝိတတ္တံ။ နိဿါတော ဒီနဘာဝပ္ပတ္တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊ဘ။၄၅၁။ စိတ္တဿဥဿါတ-နိဿာတ-လည်း ကြည့်။ (၂) တေ ဆောဂါဘိတုန္နာ ...ဥဿါတနိဿါတံ ပစ္စနုဘောန္တော။ နေတ္တိ။၉၁။ ဥဿါတနိဿါဘန္တိ ဥစ္စာဝစဘာဝံ။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌ။ဘ၉၄။

ဥဿါတိတ (တိ) [ဥ+ဟန+တ] (၁) ပူးပူးဆောင်သော။ (၂) ကက်ကြွ-ပေါ်လွင်-သော။ (၁) ဥဿါတိတာ (အံ၊၂။၆၀) တိ ဥဒ္ဒုမာတာ၊ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၇။ (၂) ဇယေန စိတ္တံ ဥဿါတိဘံ ဟောတိ။ မဟာနိ။ဘဥဝ။

ဥဿါတိ (တိ) [ဥဿါတ+ဣ] (၁) တက်ကြွ-ပေါ်လွင်-ခြင်းရှိသော။ (၂) တုန်လှုပ်-ချော ဆဲချား-ခြင်းရှိသော။ (၁) ဇတေသု ဥဿါတိ နိဿာတိ ဟောတိ (သုတ္တနိ။၄၀၈။ မဟာနိ။ဘ၃၀) တိ ဇတေသု ဝါဒေသု ဇယပရာဇယာဒိဝသေန စိတ္တဿ ဥဿါတံ နိဿာတဋ္ဌ (စိတ္တဥဿါဘနိဿာတံ ဝါ။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ) ပါပုဏာန္တော ဥဿါတိ နိဿာတိ စ ဟောတိ။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅၆။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၂၄၈။ (၂) အနုဿါတိ-ကြည့်။

ဥဿါတိယတိ (ကမ္မ၊ကြိ) [ဥ+ဟန+ယ+တေ] ညှဉ်းဆဲအပ်၏၊ ပျံ့လွှင့်၏။ ဩဟညေယျာတိ ဥဿါဘိဒယယျ၊ ဥဒ္ဒစ္စာယ သံဝတ္တေယျာတိ အတ္ထော။....မာ မေ စိတ္တံ ဥိဟညိတိ မာ မယ့် ဥိတ္တံ ဥဿါတိယိတ္ထ၊ မာ ဥဒ္ဒစ္စာယ သံဝတ္တတူတိ အတ္ထော။ မ၊ဋ္ဌ၊ဘ။၃၈၆-၇။ ဥဿါတိယေယျာတိ ဥဒ္ဓတံ သိယာ ဝိက္ခိတ္တဋ္ဌ ဘဝေယျာတိ အတ္ထော။ ....မာ ဥဿါတိယိတ္ထာတိ မာ ဟညိတ္ထ၊မာ ဥိဟတံ အတ္ထာတိ အတ္ထော။ မ၊ဒ္ဓိ၊၂။၃၀။

ဥဿါတေတိ (ကြိ) [ဥ+ဟန+ဏော+တိ] (၁) ပယ်ခွါ၏။ (၂) ဖုံ့လှစ်၏။ (၁) သတ္ထော ပေါသော ဣတ္ထိံ ပုရိသောတိ ဧဝံ ပဝတ္တံ အယာထာဝသည် ဥဿါတေတိ သမ္မုဟနတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊ဘ။၄၅၁။ (၂) ပါဒေန ပဘရိတ္ဝာ ဒ္ဓါခံ် ဥဿါတေဘိ၊ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၂၁။

ဥဿါတေတုံ (ကြိ၊ဝိ) [ဥ+ဟန+ဏော+တုံ] (၁)ပယ်နှုတ်ခြင်း–ပယ်ဖျက်ခြင်း–၌။ (၂)အန္တရာယ်ပြုခြင်း၌။ အောက်ပုဒ်-ကြည့်။

http://www.dhammadownload.com

ဥဩါတေတုကာမ (တိ) [ဥဩါတေတုံ+ကာမ] (၁) ပဿန္နုတ်ခြင်း-ပဿဒ္ဓျက်ခြင်း-ငှါအလို ရှိသော။ (၂) အန္တရာယ်ပြုခြင်းငှါ အလိုရှိသော။ ဥဩါဘေတုကာမောတိ သမောဟနိုတုကာမော၊ အန္တရာယံ ကတ္တုကာမောတိ ပေါဆုဏာ။ ဝဇိရ။ ၂၉၈။ ဥဩါဒ္ဓေတုကာမလည်း ကြည့်။

ဥဩါတေတ္ဝာ (ကြိ၊ဝိ) [ဥ+ဟန+ကေ+တ္ဝာ] သတ်၍။ ယေန ကောဓေန အနိဂ္ဂဟိဒတန မာတာဒိကံ အဃာတေတဗ္ဗံ ဥဩါတေတ္ဝာ။ မဇ္ဈိ၊ ၂။၁၀၆။

ဥဩါပယတိ-ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။၃၃၁ ဥ်ရှိသောဌင်းပါဠိကာ ဥဩါဠ္ဍ (တ) ယတိ မှ ပျက်လာသောပါဠိ ဖြစ်ဟန်ဘူသည်။ အာလားဘူ နေရာဘို့၌ နိ ဝိဝရိယျတိ, န ဝိဝဒိယဘိ-ဟု ရှိသည်။ အပါဋိ၊၁။၇၆။ ဇာဋ၊၁။၂၄။ ကြည့်။

ဥဩါသတိ (ကြိ) [ဥ+ဃုသ+အ+တိ] အသံပြု၏၊ ကြွေးကြော်၏။ ဒေဝဘာ ဥဩါသန္တိ။ အံ၊ဋီ၊၃။၁၀၈။ ဂစ္ဆထ ဘဏေ ဗာဆဏသိနိဂမေ ဥဩါသထ။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၂၀၆။

ဥဩါသန (နာ) [ဥ+ဃုသ+ယု] ကြွေးကြော်ခြင်း။ တတ္ထ ဝါအိဇဿ ဝိသဏ္ဌကံ ဂဏှာထာတိ ဥဩါသနံ ဝိယ ဘဂဝတော အာကာသာနဉ္စာယတနသမာပတ္တိံ နိဗ္ဗတ္တေတွာ ထာတိ ဝစနံ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၈။ စူဠနိ၊ဋ္ဌ။၅၈။ (-သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၈။ သာရတ္ထ၊၃။၁၆၅။ ဝိမတိ၊၂။၈၉။ မဇ္ဈိ၊၂။၁၀၂။ ၁၄၁။ မဇ္ဈိ၊၃။ ၃၄၄။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၂။)

ဥဩါသနမဟာဘေရီတာ (ထီ) [(ဥဩါသန+မဟာဘေရီ+တာ] ကြွေးကြော်ကြောင်းဖြစ်သော- မြတ်သောစည်-စည်ကြီး- ၏ အဖြစ်၊ အမတပုရပွဝေသနေ ဥဩါသနမဟာဘေရိတာယ စ အမဘဒုန္နဘိ။ မဇ္ဈိ၊၃။ ၃၀၃။

ဥဩါသနမဟာဘေရီ (ထဲ) [ဥဩါသန+မဟာဘေရီ] ကြွေးကြော်ကြောင်းဖြစ်သော- မြတ်သောစည်-စည်ကြီး။ အထက်ပုဒ်-ကြည့်။

ဥဩါသယတိ (ကြို) [ဥ+ဃုသ+ဏာယ+တိ] ကြွေးကြော်၏။ ဥဩါသယုံ ဗောဓိမဏ္ဍေ ပမောဒိတာ။ အပါဋ္ဌ၊၁။၈၉။ ဇာဋ္ဌ၊၁။၈၇။

ဥဩါသယန္တော (တိ) [ဥ+ဃုသ+ဏာယ+အန္တော] ကြွေးကြော်သော။ရညော စက္ကဝတ္တိဿ ပုညာနုဘာဝံ ဥဩါသယန္တော ဝိယ ထုဇေခါနိယာ အဘိမုခံ အာဂစ္ဆတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁၁။ မဇ္ဈိ၊၄။၁၅၄။

ဥဩါသယမာန (တိ) [ဥ+ဃုသ+ဏာယ+မာန] ကြွေးကြော်သော။ "နမယုံ သာမိကော စဿာလော၊ မဟာပြဟ္မာ မယုံ သာမိကော" တိ ဥဩါသယမာနာ သကလနဂရံ စရာဟိ။ မဇ္ဈိ၊၃။၅၃။ (-စမ္ပ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၂၇၇။)

ဥဩါသာပေတိ (ကာ၊ကြို) [ဥ+ဃုသ+ဏာပေ+တိ] ကြွေးကြော်စေ၏။ ဧတံ ကာရဏံ နဂရေ ဥဩါသာပေမိ ဘန္တေတိ။ ဥဩါသာပေဟိ မဟာရာဇာတိ။ ဇာဋ္ဌ၊၄။၂၆၄။

ဥဩါသိတ (တိ) [ဥ+ဃုသ+တ] ကြွေးကြော်အပ်သော။ ကမ္မလံ ဂဏှထာတိ ဥဩါသိတေပိ ... ဇာနန္တိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၄၃။ မဇ္ဈ၊၁။ ၂၄၂။ (-ဇာဋ္ဌ၊၄။၂၆၅။)

ဥဩါသိတကုဏ္ဍ (ပု) [ဥဩါသိတ+ကုဏ္ဍ] ကြွေးကြော်အပ်သော-ကုဏ်-ကျေးငှး။ အယဆာဘူတကုဏ္ဍဟိတိ အယဆာဘူတံ မိစ္ဆာဒိဋိပိတအတ္ထမဇ္ဈေနေဝ ဥဩါသိတကုဏ္ဍေဟိ။ မဇ္ဈိ၊၃။၁၁၃။

ဥဩါသိတမဟာသဒ္ဒ (ပု) [ဥဩါသိတ+မဟာသဒ္ဒ] ကြွေးကြော်အပ်သော ကြီးကျယ်သောအသံ။ "ကပ္ပဋ္ဌာနံ ဘဝိဿတီ"တိ ဒေဝ-

http://www.dhammadownload.com

ပုတ္တေဟိ ဥဂ္ဂေါသိတမဟာသဒ္ဒေါ။ သံ၊ဋီ၊၁။ ၁၇၁။

ဥဂ္ဂေါသိတသဒ္ဒ (ပု) [ဥဂ္ဂေါသိတ+သဒ္ဒ] ကြေးကြော်အပ်သောအသံ။ သဒ္ဒေါတိ အာဋ္ဌဝကဿ ဥဂ္ဂေါသိတသဒ္ဒေါ။ သံ၊ဋီ၊၁။ ၃၁၉။ (–အံ၊ဋီ၊၃။၁၈၈။)

ဥဂ္ဂေါသိတ္ဝာ (ကြိ၊ဝိ) [ဥ+ဃုသ+တ္ဝာ] ကြေးကြော်၍။ ယံ အညတိတ္ထိယာ ဥဂ္ဂေါသိတ္ဝာ သကလနဂရံ အာဟိဏ္ဍိံသု။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။၂၃၆။

ဥဂ္ဂေါသေတိ (ကြိ) [ဥ+ဃုသ+ဏေ+တိ] ကြေးကြော်၏။ အသုကံ ဂဏ္ဍထ၊ အသုကံ ဂဏ္ဍထာတိ မုခေန ဥဂ္ဂေါသေတိ။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၉၃။ ဥဂ္ဂေါသေန္တိ—သံ၊ဋ္ဌ၊၁၊ ၁၂၀။ ဥဂ္ဂေါသေဟိ—မ၊ဋ္ဌ၊၃။၅၃။ ဥဂ္ဂေါသေသိ—မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၁။ မ၊၊ဋ္ဌ၊၃။၅၃။ သံ၊ဋ္ဌ၊ ၁။၅၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၆၆။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၈။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃၉။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅၃။ ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။၁၂၆။ အပ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁၈။ စူဋ္ဌနိ၊ဋ္ဌ။၅၈။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၁။ ဥဂ္ဂေါသေသုံ—ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။ ၄၅၄။

ဥဂ္ဂေါသေတ္ဝာ (ကြိ၊ဝိ) [ဥ+ဃုသ+တ္ဝာ] ကြေးကြော်၍။ ဥဂ္ဂေါသေတ္ဝာ ဝိစရန္တံ ပုန ရာဇာ ပက္ကောသာပေတ္ဝာ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၂။ (–ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၇။)

ဥဂ္ဂေါသေန္တ (တိ) [ဥ+ဃုသ+ဏေ+အန္တ ထိဋ္ဌ ဥဂ္ဂေါသေန္တိ] ကြေးကြော်သော။ အမ္မ တာတာ ဌောလုကာနိ ဂဏ္ဍထ ဂဏ္ဍထာတိ ဥဂ္ဂေါသေန္တော ဝိထိံ ပဋိပဇ္ဇိ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၆။ လောကပါလဒေဝတာ.... ဥဂ္ဂေါသေန္တိယော အာဟိဏ္ဍန္တိ။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၅၉။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။၃၁၇။ (–ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၀။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၇)

ဥဂ္ဂေါသေန္တိ
ဥဂ္ဂေါသေသိ
ဥဂ္ဂေါသေသုံ } (ကြိ) ဥဂ္ဂေါသေတိ–ကြည့်။

ဥစိတ (တိ) [ဥ+စိ+တ] လေ့လာ–ဆည်းပူး–ပွါးစေ–အပ်သော။ ဥဒုစိတ (ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၇၁)ကြည့်။

ဥစ္စ (တိ) [ဥ+စိ+အ။စိ စယေ၊ ဥစ္စိနောတိတိ ဥစ္စော၊အ။ ဓာန်ဋီ။၇၀၈။ဥဒ္ဓံ စယတိ ဝစုတိတိ ဥစ္စံ။ ပါစိတ်၊ယော။၂၃၄။] (၁) မြင့်သော၊ မြင့်တက်သော၊ မြင့်မောက်သော။ (၂)မြတ်သော၊ မြင့်မြတ်သော။ (၃)ကြီးသော။ (၁) န နိစေ အာသနေ နိသိဒိတ္ဝာ ဥစ္စေ အာသနေ နိသိန္နဿ အဂိလာနဿ ဓမ္မံ ဒေသေဿာမိတိ သိက္ခာ ကရဏီယာ။ ဝိ၊၂။၂၆၈။ ဥစ္စေ အာသနေတိ အန္တမသော ဘူမိပ္ပဒေသေပိ ဥန္နတဋ္ဌာနေ (ဥန္နတပ္ပဒေသေ။ကခ်ါ) နိသိန္နဿ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၇၁။ ကခ်ါ။၂၈၇။ ဇာနာသိတံ ပါသာဒံ ဥစ္စော ဝါ နိစော ဝါ မဏ္ဍိမော ဝါတိ။ ဒီ၊၁။၇၉။ ဥစ္စေသု ဝိမာနေသု စိရဋ္ဌိတိကာ။ သံ၊၂။၇၀။ အံ၊၁။၃၄၂။ (–ဝိ၊၂။ ၂၁၈။ ဒီ၊၁။၁၆။ မ၊၂။၄၃၈။ အံ၊၂။၄၇၉။ ဝိမာန။၈၀။ ထေရ။၃၃၃။ ဇာ၊၁။၄၈။ မဟာနိ။၁၇၅။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၅၀။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၉။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၁၊၂၄၄။မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၄၉၊၃၀၉။ ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။၂၂၇။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၂၄။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၇။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၂၉၄။ မ၊ဋီ၊၂။၁၃၄။ မ၊ဋီ၊၃။ ၂၀၉။) ဥစ္စာသဒ္ဒမဟာသဒ္ဒ–လည်း ကြည့်။ (၂)ကေစ္စော ပုဂ္ဂလော ဥစ္စေ ကုလေ ပစ္စာဇာတော ဟောတိ။ အံ၊၁။၃၉၈။ ဥစ္စေ ကုလေ အဟံ ဇာတာ။ ထေရီ။၃၉၆။ ဥစ္စေ ကုလေတိ ဥဋ္ဌာရတမေ ဝေဿကုလေ။ထေရီ၊ ဋ္ဌ။၁၄၃။ (–အပ၊၁။၃၆၆။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၃၀။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၃၈။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၂၂။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၂၇၆။) ဥစ္စာကုလ– လည်း ကြည့်။ (၃) ဥစ္စာဝစ ကြည့်။

http://www.dhammadownload.com

ဥစ္စံ (ဗျ) (၁) မြင့်သော၊ မြင့်တက်သော။ (၂)မြတ်သော။ (၁)ဥစ္စံ ပဂ္ဂယှ ခတ္တိယော။ ပေဘ။၂၁၁။ ဥစ္စံ ပဂ္ဂယှာတိ ဥစ္စတရံ ကတ္ဝာ ပတ္တံ ဥက္ခိပိတ္ဝာ။ ပေဘ၊ဋ္ဌ။၂၄၈။ ဥဒ္ဓံ ဂဘတ္တာ ဥစ္စံ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၂၁။(-ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၇။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၅၅။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၁၀၈။) (၂) နီစံ အပေ မဟတျုစ္စံ။ ဓာန်။၁၁၅၂။ (-နီတိ၊သုတ္တ။နှာ-၃၈၀။ ရူ။နှာ-၁၃၄။)

ဥစ္စက (တိ) [ဥစ္စ+က] မြင့်သော။ ဥစ္စကော အာသန္ဒိကော ဥပ္ပန္နော ဟောတိ။ ဝိ၊၄။၂၉၄။ (-ကခ်၊ဋ္ဌီ။၄၂၆။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၄၆)

ဥစ္စကမ္မ (နှ) [ဥစ္စ+ကမ္မ] မြင့်မြတ်-ကြီးကျယ်-သောအမှု၊အမှုကြီး။ ဥစ္စကမ္မံ နာမ စိဝရဿ ကရဏံ ရဇနံ၊ စေတိယေ သုခာကမ္မံ ဥပေါသထာဂါရ စေတိယဃရ ဗောဓိဃရေသု ကတ္တဗ္ဗန္တိ ဝေဓာဒိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၃၁။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉၉။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၉၁။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။၃၅။

ဥစ္စကရဏီ (ထီ) [ဥစ္စ+ကရဏ +ဤ(ဣတ္ထိဇော-တကပစ္စည်း)] မြင့်သည်ကို ပြုကြောင်းဖြစ်သော၊ မြင့်အောင်ပြုသော၊ မြှောက်ပင့်သော၊ (စကား)။ ဥစ္စကရဏိံ နာနာဝိဓံ ပလောဘနကထံ ကထေန္တိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၃။

ဥစ္စကုလ (နှ) [ဥစ္စ+ကုလ] မြင့်မြတ်သော အမျိုး။ ဥစ္စကုလေ နိဗ္ဗတ္တဿ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၆။ ခတ္တိယဗြာဟ္မဏဝသေန ဝါ ခတ္တိယဗြာဟ္မဏ-ဂဟပတိ ကာနံ ဝသေန ဝါ ဥစ္စကုလတာ ဝေဒိ-တဗ္ဗာ။ သာရတ္ထ၊၁။၄၄၅။ (-မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၇၁။ သာရတ္ထ၊၁။၃၀။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၂၈၆။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၉၇။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။၁၂၄။) ဥစ္စာကုလ-လည်း ကြည့်။

ဥစ္စကုလပ္ပသုတ (တိ) [ဥစ္စကုလ+ပသုတ] မြင့်မြတ်သောအမျိုးဌ်-ဖြစ်သော- မွေးဖွားသော။ "ဘေန ခေါ ပန သမယေန ရဋ္ဌပါ-လော နာမ ... အဂ္ဂကုလိကဿ ပုတ္တော"တိ ဧဝံ အာဂတော ဥစ္စကုလပ္ပသုတော ဇာတိ-ကုလပုတ္တော နာမ။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။၂။ဥစ္စာကုလပ္ပ-သုတ-လည်း ကြည့်။

ဥစ္စကုလိက (တိ) [ဥစ္စကုလ+ဣက] မြင့်မြတ်သော အမျိုးဌ်ဖြစ်သော၊သူ။ သော....နိဗ္ဗတ္တ-နိဗ္ဗတ္တဘဝေ ဥစ္စကုလိကော ဝိဘဝသမ္ပန္နော အဟောသိ။ အပ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၆။ (-ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၁၄၃။) ဥစ္စာကုလိက-လည်း ကြည့်။

ဥစ္စကုလိန (တိ) [ဥစ္စကုလ+ဤန] မြင့်မြတ်သော အမျိုးဌ်ဖြစ်သော၊ သူ။ ဥဂ္ဂတဿာတိ ဥစ္စကုလိနဘာဒိနာ ဥဋ္ဌာရဿ။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၁၀၃။

ဥစ္စဂ် (နှ) [ဥစ္စ+အဂ်] မြင့်သောအဂ်ါ။ မယှံ မာတု ဥစ္ဆဂ်ံ (ဥစ္စဂ်ံ၊ဋ္ဌီ၊သစ်) ကတ္ဝာ ပဝိ-သိတုံ မာဒေထ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၅။ ကေနစိ ဆာဒိတတ္တာ ဥဒ္ဓော အဂ်ေါတိ ဥစ္စဂ်ေါ။ ယဿ ကဿစိ ဂဟဏတ္ထံ ပဋိစ္ဆန္နော ဥန္နတဂ်ေါတိ ဣဓ အဓိပ္ပေတော။ တေန ဝုတ္တံ ဥစ္စဂ်ံ ကတ္ဝာ ပဝိသိတုံ မာဒေထာတိ။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၂။၇-၈။

ဥစ္စဂ်မာယ (ပု) [ယာဒိစ္ဆကနာမ်] ဥစ္စဂ်မာယ မည်သော ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ။ ဥစ္စဂ်မာယော အသိ-တော အနာသဝေါ။ မ၊၃။၁၁၅။ (-မ၊ဋ္ဌ၊၄။၉၁။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၄။)

ဥစ္စဋ္ဌာန (နှ) [ဥစ္စ+ဌာန]မြင့်သောအရာ၊ မြင့်သောနေရာ။ ပဋိဗလာ နိစဋ္ဌာနိယံ ဥစ္စဋ္ဌာနေ ဌပေတုံ။ ဝိ၊၄။၃၅၆။ (-သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၇။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅၅။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၃၈။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၂၂၇။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၇။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၃။၂၇၅။ နေတ္တိ၊ဝိ။၉။)

ဥစ္စဋ္ဌာနိယ (တိ) [ဥစ္စဋ္ဌာန+ဣယ] မြင့်သော အရာဌ်ဘည်သော၊သူ။ ရာထူးကြီးသူ။ ရာဇာ ဥစ္စဋ္ဌာနိယံ နိစေ ဌာနေ ဌပေတိ။ အံ၊၃။၃၂၁။ (-ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၃၅၆။)

http://www.dhammadownload.com

ဥစ္စတရ (တိ) [ဥစ္စ+တရ] အထူးသဖြင့်-အလွန်-မြင့်သော။ အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ.... သမကေ ဝါ အာသနေ နိသီဒိတုံ ဥစ္စတရေ ဝါ ဓမ္မဂါရဝေန။ ဝိ၊၄။၃၁၉။ (-ဒီ၊၂။၁၄၈။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၆။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၂။ ဝိ၊သင်္ဟ။၂၀၈။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၃၁။ စရိယာ၊ဋ္ဌ။၂၂၁။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၇။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၁၅၇။)

ဥစ္စတလင်္ကာ (ပု) [ယာဒိစ္ဆကနာမ်] ဥစ္စတလင်္ကာ မည်သော အရပ်၊ မဟာနာဂထေရ်၏ နေရာ အရပ်။ အောက်ပုဒ်-ကြည့်။

ဥစ္စတလင်္ကဝါသီ (တိ) [ဥစ္စတလင်္ကာ+ဝါသီ] ဥစ္စတလင်္ကာအရပ်၌ - နေသော-သီတင်းသုံးသော။ ဥစ္စတလင်္ကဝါသီ (ဥစ္စမာလိကဝါသီ။ သီ) မဟာနာဂတ္ထေရော ဝိယ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၇၀။ ဥစ္စဝါလိက ဝါသီလည်း-ကြည့်။

ဥစ္စတေ (ကမ္မ၊ကြို) [ဝစ+ယ+တေ]ဆိုအပ်၏။ ဥစ္စတေ ဝုစ္စတိ။ ကစ္စည်း။၄၈၇။ ဥစ္စတေ ဥစ္စန္တေ။ရူ၊နှာ-၂၈၇။ ဂရူ ပန ဝကာရဿ ဥကာရာဒေသဝသေန ဥတ္တံ ဥစ္စတေ ဥစ္စန္တေတိအာဒီနိ ဣစ္ဆန္တိ၊ တာနိ သာသနေ အပ္ပသိဒ္ဓါနိ၊ သက္ကတဘာသာနုလောမာနိ။ နီတိ၊ဓာ။ ၃၁။

ဥစ္စတ္တန (နာ) [ဥစ္စ+တ္တန] မြင့်သည်၏အဖြစ်။ ဥစ္စတ္တနေနသော ဗုဒ္ဓေါ။ ဗုဒ္ဓဝံ။၃၃၁။ သော ဗုဒ္ဓေါ သဋ္ဌိရဘနော၊အဟု ဥစ္စတ္တနေ ဇိနော။ ဗုဒ္ဓဝံ။၃၆၁။ ဥစ္စတ္တနေတိ ဥစ္စဘာဝေန။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။၂၇၂။ (-ဗုဒ္ဓဝံ။၃၅၀။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၁။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၀။)

ဥစ္စနီစကုလ (နာ) [ဥစ္စ+နီစ+ကုလ] မြတ်သော အမျိုး, ယုတ်သောအမျိုး။ ဣတ္ထိယော ပုရိသာ စေဝ၊ ဥစ္စနီစကုလာနိ စ။ အပ၊၂။ ၂၈။(-သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၇။)

ဥစ္စနီစဃရဒ္ဓါရဋ္ဌာယီ (တိ) [ဥစ္စနီစ+ဃရဒ္ဓါရ+ဋ္ဌာယီ] မြတ်သောအိမ်တံခါး, ယုတ်သော အိမ်ဘံခါး၌- အိမ်ကြီးအိမ်ငယ်ဘံခါး၌-ရပ်တည်သော။ ဥစ္စနီစဃရဒ္ဓါရဋ္ဌာယိနော (မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၆၆)တိ မဟန္တ ခုဒ္ဒကဂေဟာနံ ဗဟိ-ဒ္ဓါရကောဋ္ဌကဋ္ဌာယိနော။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၁၁၄။

ဥစ္စနီစမယ (တိ) [ဥစ္စနီစ+မယ] အမြတ်, အယုတ်-အကြီး, အငယ်-ဖြင့် ပြီးသော။ ဥစ္စနီစမယံ ကမ္မံ၊ ဘိက္ခူနံ သာဓုပတ္ထိတံ။ အပ၊၂။၂၇၉။

ဥစ္စပဗ္ဗတသိခရ (နာ) [ဥစ္စ+ပဗ္ဗတ+သိခရ] မြင့်သော-တောင်ထိပ်-တောင်ထွဋ်။ ဥစ္စပဗ္ဗတ-သိခရံ အဘိရုဟိတ္ဝာ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၁၃။

ဥစ္စယ (ပု) [ဥ+စိ+အ။ ဥစ္စယနံ ဥစ္စယော။ ရူ၊နှာ-၃၅၁။] (က) ပွါးစီး-တိုးပွါး-ခြင်း၊ ဆည်းပူးခြင်း။ (ခ) အစုအပုံ။ (က) ဒုက္ခော ပါပဿ ဥစ္စယော။ ဓမ္မ။၃၀။ ပါပဿ ဟိ ဥစ္စယော ဝုစိုဣ ဣဓလောကေပိ သမ္ပရာယေပိ ဒုက္ခမေဝ အာဝဟတိ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၄။ (-မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၃။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၄။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၁၇၅။) (ခ)အောက်ပုဒ်-ကြည့်။

ဥစ္စယဂ္ဂါဟ (ပု) [ဥစ္စယ+ဂါဟ] အစုအပုံ၏ အစွမ်းအားဖြင့် ယူခြင်း။ ဥစ္စယဂ္ဂါဟော-(မဟာနိ။၅၈)တိ ရာသိဝသေန ဂါဟော။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၁၇၇။

ဥစ္စရုက္ခ (ပု) [ဥစ္စ+ရုက္ခ] မြင့်သောသစ်ပင်။ဥစ္စ-ရုက္ခာနံ ဟေဋ္ဌာဘာဝေန၊ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။၁၄၇။

ဥစ္စဝတ္ထု (နာ) [ဥစ္စ+ဝတ္ထု] မြင့်သော-အကျည်-အောက်ခံမြေခုံ။

ဥစ္စဝတ္ထုက (တိ) [ဥစ္စဝတ္ထု+က] မြင့်သော အကျည်ရှိသော။ အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ဥစ္စဝတ္ထုကံ ကာတုံ။ ဝိ၊၄။၂၅၄။ဥစ္စဝတ္ထုကန္တိ ပံသုံ အာကိရိတ္ဝာ ဥစ္စဝတ္ထုကံ ကာတုံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၄။၅၀။(-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၃၊၃၂၆။ သာရတ္ထ၊၃။၁၀။ ဝိမတိ၊၂။၆။)

http://www.dhammadownload.com

ဥစ္စဝါလိက (ပု) [ယာဒိစ္ဆကနာမ်] ဥစ္စဝါလိက မည်သောအရပ်။ အောက်ပုဒ် ကြည့်။

ဥစ္စဝါလိကဝါသီ (တိ) [ဥစ္စဝါလိက+ဝါသီ] ဥစ္စဝါလိကအရပ်၌နေသော၊သူ။ ဥစ္စဝါလိကဝါသီ (ဥစ္စဝါလက်ဝါသီ။ သာရတ္ထ၊၂။၂၈၂။)မဟာနာဂတ္ထေရော ဝိယ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၇၁။ (–မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၂၆။)

ဥစ္စာ (ဗျ) ဥစ္စ-နှင့် အနက်ဘူ။ ဥစ္စာတိ ဥစ္စသဒ္ဒေန သမာနတ္ထံ ဧကံ သဒ္ဒန္တရံ။ သာရတ္ထ၊၃။၂၅၄။ ဝိမတိ၊၂။၁၁၆။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၄။ သီ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၄၉။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅၈။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၄၈။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၈။

ဥစ္စာကုလ (နာ) [ဥစ္စာ+ကုလ] မြင့်မြတ်သော–အထက်ဘန်းကျသော–အမျိုး။ ဣခ ဘိက္ခဝေ အသပ္ပုရိသော ဥစ္စာကုလာ ပဗ္ဗဇိတော ဟောတိ။ မ၊၃။၈၆။ ဥစ္စာကုလာတိ ခတ္တိယကုလာ ဝါ ဗြာဟ္မဏကုလာ ဝါ။ ဘေဒေဝ ဟိ ကုလဒ္ဒယံ ဥစ္စာကုလန္တိ ဝုစ္စတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၆၇။ ဥစ္စာကုလေသု ဇာယန္တိ။ ပေတ။၁၆၈။ ဥစ္စာကုလေသူတိ ဥစ္စေသု ခတ္တိယကုလာဒီသု ကုလေသု။ ပေတ၊ဋ္ဌ။၁၆၃။ (–ဒီ၊၁။၁၀၈၊၁၂၅။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၅၂။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၂၂။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၈၁။ မဟာနိ ဋ္ဌ။၁၇၂။ သာရတ္ထ၊၂။၃၆၁။)

ဥစ္စာကုလပရိဒီပန (နာ) [ဥစ္စာကုလ+ပရိဒီပန] မြတ်သောအမျိုးကို ပြကြောင်းဖြစ်–ပြတတ်–သော စကား။ သကျပုတ္တောတိ ဣဒံ ပန ဘဂဝတော ဥစ္စာကုလပရိဒီပနံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၄။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၁၉။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၂၈။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၆။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၃၄၃။ ဥစ္စာကုလပရိဒီပနံ ဥဒိတောဒိတဝိပုလခတ္တိယကုလဝိဘာဝနတော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၉၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၄။ (–သာရတ္ထ၊၁။၂၁၄။ သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၂။၂၁၉။)

ဥစ္စာကုလပဋိသုတ(တိ)[ဥစ္စာကုလ+ပသုတ]မြတ်သောအမျိုး၌ – ဖြစ်သော–မွေးဖွားသော။ ဥစ္စာကုလပဋိသုတာ ဇာတိကုလပုတ္တာ နာမ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၅။(–မ၊ဋ္ဌ၊၃။၉၈။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၂၃၃။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀၇။)

ဥစ္စာကုလိက (တိ) [ဥစ္စာကုလ+ဣက] မြင့်မြတ်သော အမျိုး၌ဖြစ်သော၊သူ။ ဥစ္စာကုလိကာနံ ယဒိဒံ ဘဒ္ဒိယော ကာဋ္ဌဂေါဓာယ ပုတ္တော။ အံ၊၁။၂၃။ ဥစ္စာကုလိကာနန္တိ ဥစ္စေကုလေ ဇာတာနံ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅၀။ ဥစ္စသဒ္ဒေန သမာနတ္ထော ဥစ္စာသဒ္ဒေါတိ အာဟ ဥစ္စာ.... ဇာတာနန္တိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅၆။ (–ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၂၁။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၁။)

ဥစ္စာကုလိကတရ(တိ)[ဥစ္စာကုလိက+တရ]အထူးသဖြင့် – အလွန် – မြတ်သောအမျိုး၌ ဖြစ်သော။ ကိံ တတော ဥစ္စာကုလိကဘရာ နတ္ထိတိ? အာမ နတ္ထိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅၁။

ဥစ္စာကုလိကသံဝတ္တနိက (တိ) [ဥစ္စာကုလိက+သံဝတ္တနိက] မြတ်သော အမျိုး၌ ဖြစ်စေတတ်သော။ဥစ္စာကုလိကသံဝတ္တနိကံ ကမ္မံ ပုစ္ဆိတ္ဒာ။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၂၁။

ဥစ္စာကုလီ (တိ) [ဥစ္စာကုလ+ဤ] မြတ်သော အမျိုး၌ဖြစ်သော။ ဥစ္စာကုလီ ဘဝိဿတိ။ အပ၊၁။၁၀၇။ ယေ သတ္တာ ဥစ္စာကုလိနော။ ပေဋကော။၃၀၆။

ဥစ္စာကုလီန (တိ) [ဥစ္စာကုလ+ဤန] မြတ်သော အမျိုး၌ ဖြစ်သော၊သူ။ မြတ်သောအမျိုး ကောင်းသား။ ဥစ္စာကုလီနောပိ ဟိ ဗြာဟ္မဏ ဣဓေကစ္စော ပါဏာတိပါတီ ဟောတိ။ မ၊၂။၃၉၀။ ဥစ္စာကုလီနာ သဗ္ဗတ္ထ။ အပ၊၂။၂၁၃။ (–မ၊၃။၂၄၃-၈။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။၁၂၁။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ။၂။၂၇၊၁၃၂။)

ဥစ္စာကုလီနတာ (ထီ) [ဥစ္စာကုလီန+တာ] မြတ်သောအမျိုး၌ ဖြစ်သည်၏အဖြစ်၊ မြတ်သော အမျိုး၌ဖြစ်ခြင်း။ နာဟံ ဗြာဟ္မဏ ဥစ္စာကုလီနတာ သေယျံသောတိ ဝဒါမိ။ မ၊၂။

http://www.dhammadownload.com

၃၀၉။ ဥစ္စာကုလိနတာတိ ဥစ္စာကုလိနတ္တေန သေဓယျော။ မ၊၆၊၂၂၉။ (–မ၊၃။ဂ၆။ သံ၊၁။ဂ၇။ ဖီ၊၆၊၁။၃၀၃။ ဒီ၊၌၊၁။၃၆၃။ သီ၊ ၌၊သ၈၊၂။၂၇၂။ မ၊၌၊၃။၁၉၅။)

ဥစ္စာကုလိန္တာ (န)[ဥစ္စာကုလံန+တ္တာ]ဥစ္စာကုလံ-နတာနှင့် အနက်တူ။ ဒုဇ်းပုဒ်-ကြည့်။

ဥစ္စာကုလိနဲးယံဝတ္တာနိက (တိ) [ဥစ္စာကုလိန+သံ-ဝတ္တာနိက] မြတ်ဒေသအချီးခံ ဖြစ်ဓမ္မတာတ် သော။ ဥစ္စာကုလိနသံဝတ္တာနိကာ ဇော မာ-ဏာဝ ပဋိပဒါ။ မ၊၃။၂၄၈။ (–အံ၊၂။၂၁၃။)

ဥစ္စာရ (ပု) [ဥ+စရ+ဏ။ ဥစ္စာဒါယတေ ဇဟျ-တေဘိ ဥစ္စာဧရာ။ ဥပုဇ္ဇော စရဓာတု ဆဇဧန, ဥကွိပနေ ဈ ဝတ္တာတိ။ ဓာန်၊၌။၂၇၄-၅။](က) မစင်၊ ကျင်ကြီး။ (၁) မစင်–ကျင်ကြီး–စွန့်-ထာအရပ်။ (က) ဥစ္စာရမိ ပဿာဝမိ ကရောန်တိ။ ဝိ၊၂။၂၇၁။ ဥစ္စာဧာ နာမ ဂူဇကော ဝုစ္စတိ။ ဝိ၊၂။၃၄၀။ ဥစ္စာရမိ ပဿာဝမိ နိက္ခာမေန္တိ။ ဝိ၊၃။၂၇၆။ (–ဝိ၊၃။၃၀၆၊၄၃၉။ ဝိ၅။၃၅၇။ အံ၊၂။၁၁။၂၇။ မဟာနိ။၁၀။ ဝိ၊၌၊။၂၇၉။ ဝိ၊၌၊၃။၃၇၄။ ဝိ၊၌၊၄။၂၂၄။ ကင်္ခါ။၂၀၇။ ဒီ၊၌၊။၁၁၀။ ဒီ၊၌၊၃။၂၁၇။ မ၊၌၊။၂၂၅။ အံ၊၌၊။၂၄၅။ အဘိ၊၌၊။၂၀၃။ ဇာ၊၌၊။၁။ ၁၀။)(ခ) အညာဘော ဂေါပါလကော ရုက္ခေ သာဋကံ အာလဂ္ဂေတ္ဝာ ဥစ္စာရံ အကာသိ။ ဝိ၊၁။၀၀။ ဥစ္စာရဋ္ဌာန လည်း ကြည့်။

ဥစ္စာရကမ္မ (န) [ဥစ္စာရ+ကမ္မ] ကျင်ကြီးစွန့်ခြင်း အမှု။ ဥစ္စာရကမ္မာဒီသု လောကိယကုလ-ပုတ္တာစာရေန ဝိရဟိတော။ ဒီ၊၌၊၁။၂၉၁။ အံ၊၌၊၂။၂၄၅။

ဥစ္စာရကရဏဋ္ဌာန (န) [ဥစ္စာရ+ကရဏ+ဋ္ဌာန] ကျင်ကြီးစွန့်ခြင်းကိုပြုရာ–ကျင်ကြီးစွန့်ရာ–အရပ်။ မဟာဇနဿ ဥစ္စာရကရဏဋ္ဌာနေ ပဋ္ဌဒိတော ဇော ပိဋ္ဌိါသာဏော အတ္ထိ။ ဓမ္မ၊၌၊၁။၃၁၅။

ဥစ္စာရဏ (န) [ဥစ္စာရ+ဏ] ကျင်ကြီး–ကျင်ကြီးစွန့်ခြင်း–ကို ပြုရာအရပ်၊ ကျင်ကြီးစွန့်ရာအရပ်။ ယထာ ဥစ္စာရဋ္ဌာနမိ့ (ဥဿာ-သဋ္ဌာနမိ့။ က။ ဋ္ဌ)၊ ကရိသံ နရနာရိယော။ ဗုဒ္ဓဝံ။၃၀၈။ အဘိ၊၌၊၁။၃၅။ အပ၊၌၊၁။၇။ ဇာ၊၌၊၁။၇။ ဥစ္စာရဋ္ဌာနမိ့တော် ဥစ္စာရေန်ဒီ ဝစ္စံ ကရောန်ဒီ ဇော်ထာတိ ဥစ္စာဆော၊ ဥစ္စာရော စ သော ဌာနဋ္ဌေတိ ဥစ္စာဋ္ဌာနံ။ အထဝါ ဥဿာ-သိယျတိတိ ဥဿာသော၊ ဝစ္စသော်တံ နာမံ၊ တဿ ဌာနံ ဥဿာသဋ္ဌာနံ၊ တသ္မိံ ဥဿာသ-ဋ္ဌာနမိ့။ဗုဒ္ဓဝံ၊၌။၉၅။ (–သာရတ္ထ၊၃။၃၀၂။)

ဥစ္စာရဏ (န၊ထိ) [ဥ + စရ + ယု] (၁) ပင့်မြှောက်–ချီ–မ–ခြင်း။ (၂) ရွတ်ဆိုခြင်း။ (၁) ထာမမဿိမဿ ပုရိသဿ ဥစ္စာရဏမတ္တံ ဟောတိ။ ဝိ၊၌၊၃။၁၀၉။ ဝိ၊သင်္ခ။၁၁၂။ ဥစ္စာရဏမတ္တန်တိ ဥက္ခိပနမတ္တံ။ သာရတ္ထ၊၃။ ၇၁။ ဥမ္မသနာ ဥလ္လဃ်နာ(ဝိ၊၁။၁၇၄)လည်း ကြည့်။ (၂)သရေန သုတ္တဿ ဥစ္စာရဏံ သရ-ဘညံ။ မ၊၌၊၂။၁၈၃။ (–ဝိသုဒ္ဓိ ဋီ။၂။၂၃၊ ၈၂။)

ဥစ္စာရဏက္ခဏ (ပု) [ဥစ္စာရဏ+ခဏ] ရွတ်ဆိုရာ–အခါ–ခဏ။ အစ္ဆရာသဃ်ာတော ဝုစ္စတိ.... ယော ဇကဿ အက္ခရဿ ဥစ္စာရဏက္ခဏော။ အံ၊၌၊၁။၁၀၆။

ဥစ္စာရဏဝတ္တ (န) [ဥစ္စာရဏ+ဝတ္တ] ရွတ်ဆိုရာ၌ ပြုအပ်သောကျင့်ဝတ်။ စတုရဿေန ဝတ္တော-နာတိ ပရိပုဏ္ဏေန ဥစ္စာရဏဝတ္တေန။ ဝိမတိ၊ ၂။၂၂၀။

ဥစ္စာရဏဝိဓာန (န) [ဥစ္စာရဏ+ဝိဓာန] ရွတ်ဆိုခြင်း အစီအရင်။ တရဂ်ါဒီနိ ဥစ္စာရဏ-ဝိဓာနာနိ နဋ္ဌပယောဂါနိ။ ဝင်ရ။၅၂၂။

ဥစ္စာရဏသမကာလ (ပု) [ဥစ္စာရဏ+သမ+ကာလ] ရွတ်ဆိုခြင်းနှင့် ညီမျှသောအခါ

http://www.dhammadownload.com

အခါ။ သဟ သမုဒါဟာရနာဘိ ဥစ္စာရဏ သမကာလံ။ သံ၊ဋီ၊၂။၅၄၀။

ဥစ္စာရဏသမ္မတ္တိ (ထီ) [ဥစ္စာရဏ+သမ္မတ္တိ] ရွတ်ဆိုခြင်း၏ ပြည့်စုံခြင်း။ သရဿ ဥစ္စာရဏသမ္မတ္တိ အပရိဟာပေဘွာ။ သံ၊ဋီ၊၂။ ၁၉၂။

ဥစ္စာရဏာနန္တရံ (ဗျ) [ဥစ္စာရဏ+အနန္တရံ] ရွတ်ဆိုခြင်း၏ ဘေခြားမဲ့။ အကုသလသဒ္ဒဿ ဥစ္စာရဏာနန္တရံ....နိရုဇ္ဈတာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ အနုဋီ၊ ၁။၂၉။

ဥစ္စာရပလိဗုဒ္ဓ (တိ) [ဥစ္စာရ+ပလိဗုဒ္ဓ] မစင်-ကျင်ကြီး-သည် နှိပ်စက်အပ်သော။ တဉ္ဉ ရတ္တိံ ဧကော မနုဿော ဥစ္စာရပလိဗုဒ္ဓေါ သဉ္ဇကေ ယေဝ ဝစ္စံ ကတ္တာ။ ဒီဋ္ဌ၊၃။၁၉၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၉။ ဥစ္စာရပလိဗုဒ္ဓေါဘိ ဥစ္စာရေန ပီဠိတော။ ဒီဃဋီ၊၃။၂၂၅။ အံ၊ဋီ၊၂။၂၆၀။

ဥစ္စာရပသဿဝကမ္မ (န) [ဥစ္စာရ+ပသဿဝ+ကမ္မ] ကျင်ကြီး ကျင်ငယ်ကို-ပြုခြင်း-စွန့်ခြင်း။ ဥစ္စာရပသဿဝကမ္မေ သမ္မာဒနကာရိ ပေါဘဝ်။ ဒီ၊၁။၆၇။ ဒီ၊၂။၂၃၃။ မ၊၁။၇၂။ သံ၊၃။၁၂၄။ အဘိ၊ဝိ။၂၅၉။ မဟာနိ။၃၉၃။ ဥစ္စာရပသဿဝကမ္မတိ ဥစ္စာရသ္ဟ စ ပသဿဝသ္ဟ စ ကရဏေ။ ဒီဋ္ဌ၊၁။၁၈၀။ မ၊၁၊၁။ ၂၇၂။ သံ၊၁၊၃။၂၃၂။ အဘိ၊၁၊၂။၃၄၆။ မဟာနိ၊၁။၄၀၇။ (-မ၊၁။၁၁၇။ သံ၊၁။၆၁။ အံ၊၁။၃၅၉။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၀၉။)

ဥစ္စာရပသဿဝကရဏ (န) [ဥစ္စာရ+ပသဿဝ+ကရဏ] ကျင်ကြီး ကျင်ငယ်ကို - ပြုခြင်း-စွန့်ခြင်း။ သဗ္ဗံ ဥစ္စာရပသဿဝကရဏေန စ အဂ္ဂိဒါနေန စ ဒုသေယျ။ ဇာ၊၁၊၂။၂၄၆။ (-အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၀၉။)

ဥစ္စာရပသဿဝကိစ္စ (န) [ဥစ္စာရ+ပသဿဝ+ကိစ္စ] ကျင်ကြီး ကျင်ငယ် စွန့်ခြင်း အမှု။ ဧကဿ ဟိ အရညေ အန္ဆမသော ဥစ္စာရပသဿဝကိစ္စံ ဥပါဒါယ သဗ္ဗေဝ ဣရိယာပထာ ဖာသုကာ ဟောန္တိ။ မ၊၁၊၁။၁၃၃။ အံ၊ဋီ၊၂။ ၂၇။

ဥစ္စာရပသဿဝဆဋ္ဌန (န) [ဥစ္စာရ+ပသဿဝ+ဆဋ္ဌန] ကျင်ကြီး ကျင်ငယ်ကို စွန့်ခြင်း။ သေခိယသု ဥစ္စာရပသဿဝဆဋ္ဌနေ ဒုက္ကဋံ။ ဝိ၊၁၊၄။၂၂၉။

ဥစ္စာရပသဿဝဋ္ဌာန (န) [ဥစ္စာရ+ပသဿဝ+ဋ္ဌာန] ကျင်ကြီး ကျင်ငယ် စွန့်ရာ အရပ်။ ဘဏ္ဍာဂါရဿ သမီပေ ဥစ္စာရပသဿဝဋ္ဌာနေ ဝိဇ္ဇမာနေ။ ဝိမတိ၊၁။၁၉၁။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊ ၁။၂၁၇။)

ဥစ္စာရပသဿဝပီဋိတ (တိ) [ဥစ္စာရ+ပသဿဝ+ပီဋိတ] ကျင်ကြီး ကျင်ငယ်သည် နှိပ်စက်အပ်သော။ ဥစ္စာရပသဿဝပီဋိတဿပိ တတော (သတော။ ဝိ၊သင်္ခ၊) ဥပစာရေ ဝိဇ္ဇမာနေ ဗဟိ ဂစ္ဆတေဝ ဝါ။ ဝိ၊၁၊၁။၃၁၀။ ဝိ၊ သင်္ခ။၄၉။ (-သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆၁။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၂၉၁။)

ဥစ္စာရပသဿဝမဂ္ဂ (ပု) [ဥစ္စာရ+ပသဿဝ+မဂ္ဂ] (ကိုယ်ခန္ဓာမှ) ကျင်ကြီး ကျင်ငယ် ထွက်ရာလမ်းကြောင်း။ ဟိရိယာ လဇ္ဇာယ....ဟိရိကောပိန်၊ ဥစ္စာရပသဿဝမဂ္ဂံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။ ၂၁၆။

ဥစ္စာရပီဋိတ (တိ) [ဥစ္စာရ+ပီဋိတ] ကျင်ကြီး သည် နှိပ်စက်အပ်သော။ ဥစ္စာရပီဋိတဿ ပန....အဝိသယော။ ဝိ၊၁၊၁။၃၁၀-၁။ ဝိ၊ သင်္ခ။၄၉။

ဥစ္စာရဘူမိ (ထီ) [ဥစ္စာရ+ဘူမိ] ကျင်ကြီးစွန့်ရာ မြေ။ သမ္မ တုံ ဧတေသံ တာပသာနံ ဥစ္စာရဘူမိ ဂန္ဆာ။ ဇာ၊၁၊၂။၁၀။

ဥစ္စာရိတ (တိ) [ဥ+စရ+တ] (၁) ပင့်မြှောက်-ချီ-မ-အပ်သော။ (၂) ဆို-ရွတ်ဆို-အပ်သော။ (၁) ဂိရိ ဥစ္စာရိတော ယထာ။

http://www.dhammadownload.com

အပ၊၁။၃၂။ (၎င်း၏အဖွင့် အပ၊၄၊၁။၂၆၂-၌ ဥဒ္ဓရိဘော-ဟု ရှိ၏) (-အပ၊၁။၂၉၆။) (၂) စဘ္ဘာရိ အကျရုနိ မဟတာ ကဏ္ဍေန ဥစ္စာရိဘာနိ ဝိယ ဝိဿရာသေန အသောသိ။ ပေတ၊၄။၂၆၂။ (-အံ၊ဋီ၊၁။၂၁၈။)

ဥစ္စာရိတကတ (တိ) [ဥစ္စာရိတ+ကတ] ပင့်မြှောက်-ချီ-မ-အပ်သည်ကို ပြုအပ်သော။ ဥစ္စာရိတကတံ ဟောတိ။ ဝိ၊၂။၁၁၁။ ဝိ၊၅။၃၂၅။ အနုစ္စာရိတကတ (ဝိ၊၄၊၃။၉၅) လည်းကြည့်။

ဥစ္စာရိတခဂ္ဂ(တိ)[ဥစ္စာရိတ+ခဂ္ဂ]မြှောက်ချီ-ရွယ်မိုး-အပ်သော သန်လျက်ရှိသော။ ပဟရိတုံ ဥစ္စာရိတခဂ္ဂေ ပစ္စာမိတ္တေ တိဗ္ဗာ ဘယသညာ ပစ္စုပဋ္ဌိတာ ဟောတိ။ ပဋိသံ၊၄၊၂။၄။

ဥစ္စာရီယတိ (ကမ္မ၊ကြ်) [ဥ+စရ+ယ+တေ]ရွတ်ဆိုအပ်၏။ အဘိလပ္ပတိ ဥစ္စာရီယတီတိ အဘိလာပေါ။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၁၀၆။ ဥစ္စာရယိ—သီ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၆၀။ ဥဒီရယိ-လည်းကြည့်။

ဥစ္စာရေတဗ္ဗ (တိ) [ဥ+စရ+ဏေ+တဗ္ဗ]ရွတ်ဆိုအပ်သော။ ဌာနကရဏာနိ သိထိလာနိ ကတ္ဘာ ဥစ္စာရေတဗ္ဗံ အကျရုံ သိထိလံ။သာရတ္ထ၊၃။၄၉၂။ အံ၊ဋီ၊၂။၇၇။ (-အံ၊ဋီ၊၂။၁၅၅။ မူလဋီ၊၂။၁၉၁။ အနုဋီ၊၂။၁၉၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၈၂။)

ဥစ္စာရေတိ (ကြို) [ဥ+စရ+ဏေ+တိ] (၁)(က) ပင့်မြှောက်၏၊ ချီ-မ-၏။ (ခ) မြှောက်ချီ-ရွယ်-မိုး-၏။ (၂) ရွတ်ဆိုဏ်။ (၁) (က) ကောဋိယံ ဂဟေတ္ဘာ ဥစ္စာရေတိ။ ဝိ၊၁။၅၈။ ဝိ၊၄၊၁။၂၇၅။ ဥစ္စာရေသိ—ဝိ၊၁။၁၀၂-၃။ ဥစ္စာရေဿာမ—ဒီ၊၂။၁၃၁။ (ခ) ဥပ္ပလပတ္တမ္ပိ ဥစ္စာရေတိ။ ဝိ၊၂။၁၉၄။ ဥစ္စာရေန္တိ—ဝိ၊၄၊၃။၁၄၈။ ဥစ္စာရေယျ—ကခ်ါ။၂၅၃။ကခ်ါ၊ဋီ။၄၁၆။ (၂) ဥဒါနံ ဥဒါနေသီတိ....ဥဂ္ဂိရိ ဥစ္စာရေသိ။ သံ၊ဋီ၊၁။၁၀၃။

ဥစ္စာရေတုံ (ကြို၊ဝိ) [ဥ+စရ+ဏေ+တုံ] ပင့်မြှောက်-ချီ-မ-ခြင်းငှါ။ နသက္ကောန္တိ ဥစ္စာရေတုံ။ ဒီ၊၂။၁၃၁။

ဥစ္စာရေတ္ဘာ (ကြို၊ဝိ) [ဥ+စရ+ဏေ+တ္ဘာ] (၁) ပင့်မြှောက်-ချီ-မ-၍။ (၂) ထား၍။ (၁) အာယသ္မာ အာနန္ဒော ပါဒတော ဥစ္စာရေတ္ဘာ။ ဝိ၊၃။၄၁၇။ ဥစ္စာရေတ္ဘာတိ ဥက္ခိပိတ္ဘာ။ သာရတ္ထ၊၃။၃၄၃။ (-ဝိ၊၄၊၁။၃၁၈။ သုတ္တနိ၊၄၊၂။၁၁၃။) (၂) ဣမံ ကုလ္လံ သီသေ ဝါ အာဆောပေတ္ဘာ ခန္ဒေ ဝါ ဥစ္စာရေတ္ဘာ။ မ၊၁။၁၈၈။ဥစ္စာရေတ္ဘာတိ ဌပေတ္ဘာ။ မ၊၄၊၂။၁၅။

ဥစ္စာရေန္တ (တိ) [ဥ+စရ+ဏေ+အန္တ] (၁) ပင့်မြှောက်-ချီ-မ-သော။ (၂) ရွတ်ဆိုသော။ (၁) တသ္မာ တံ ဥဒ္ဓံ ဥစ္စာရေန္တဿ ....ပါရာဇိကံ။ ဝိ၊၄၊၁။၂၈၉။ (၂) သုတ္တံ ဥစ္စာရေန္တံ....အနာပတ္တိ။ ဝိ၊၄၊၃။၁၀။ (-ကခ်ါ၊ဋီ။၃၅၁။ မ၊ဋီ၊၂။၂၉၇။)

ဥစ္စာရေန္တိ
ဥစ္စာရေယျ
ဥစ္စာရေသိ
ဥစ္စာရေဿာမ
} (ကြို) ဥစ္စာရေတိ ကြည့်။

ဥစ္စာလိင် (ပု) [ဥစ္စ+အာ+လိင်+အ။ ဥစ္စံ ဌာနံ အာလိင်ဘီတိ ဥစ္စာလိင်ဂါ။ ဓာန်၊ဋီ။၆၂၃။ ဥ+စလ+ဂက်။ဏ္ဌာဒိ။၃၃။ ဥစ္စာ+လိင်။ ဝိ၊ပိ၊ဓာန်] ဥစ္စာလိင်မည်သောပိုး၊ သုတ်ပိုး၊ခူ၊ ပိုးတောင့်တဲ။ (အမွေးများစွာရှိသော ပိုး။ အောက်ပုဒ်-ကြည့်။) ပါဏကော စာပျထော ဥစ္စာ- လိင်ဂါ လောမသပါဏကော။ဓာန်။ ၆၂၃။ စလ ကမ္ပနေ၊ ဥပုဗ္ဗော စလဿ စာလိ ဥစ္စလတိ ကမ္ပဘီတိ ဥစ္စာလိင်ဂါ=သုက္ကကိ-ဋ္ဌော။ဏ္ဌာဒိ။၃၃။

ဥစ္စာလိင်ပါဏက (ပု) [ဥစ္စာလိင်+ပါဏက] ဥစ္စာလိင်မည်သောပိုး၊ အမွေးများစွာ ရှိသောပိုး။ ဗဟုပ္ပဒံ နာမ ဝိစ္ဆိကာ သတပဒီ ဥစ္စာလိင်-

http://www.dhammadownload.com

ပါဏကာ။ ဝိ၊၁။၆၅။ ဥစ္စာလိဂ်ပါဏကာ နာမ လောမသပါဏကာ ဟောန္တိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၁။ (–သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၃။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၁၄။) ဥစ္စာ-လိဂ်–လည်းကြည့်။

ဥစ္စာလိဂ်ပါဏကဒဋ္ဌ (ပု) [ဥစ္စာလိဂ်ပါဏက+ဒဋ္ဌ] ဥစ္စာလိဂ်မည်သောပိုး– ကိုက်–ဆိုး– ခြင်း။ ပဥ္ဇဟိ ဘိက္ခဝေ .... ဥစ္စာလိဂ်ပါဏကဒဋ္ဌေန။ ဝိ၊၁။၄၇။ (–ဝဇိရ။၁၁၇။)

ဥစ္စာလိဂ်ပါဏကဒဋ္ဌူပတ္ထမ္ဘ (ပု) [ဥစ္စာလိဂ်ပါဏ-ကဒဋ္ဌ+ဥပတ္ထမ္ဘ] ဥစ္စာလိဂ် ပိုးထိုးကိုက်ခြင်း ကြောင့် အဂ်ါဇာတ်ခိုင်မာ (တောင့်တင်း) ရာအခါ။ ဥစ္စာလိဂ်ပါဏကဒဋ္ဌူပတ္ထမ္ဘေတိ ဥစ္စာလိဂ်ပါဏကဒဋ္ဌေန အဂ်ဇာတံ ကမ္မနိယံ ဟောတိ။ ဝိ၊၁။၁၅၄။ ဥစ္စာလိဂ်ပါဏက-ဒဋ္ဌူပတ္ထမ္ဘေတိ ဥစ္စာလိဂ်ပါဏကဒဋ္ဌေန အဂ်-ဇာတေ ဥပတ္ထမ္ဘေ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၁။

ဥစ္စာလိဂ်ပါဏကလောမဝေဓန (န) ဥစ္စာလိဂ်-ပါဏက+လောမ+ဝေဓန] ဥစ္စာလိဂ်ပိုး၏ – အမွေး – ထိုး – စူး – ခြင်း။ အတ္ထတော ပန ဥစ္စာလိဂ်ပါဏကလောမဝေဓနနာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၁။

ဥစ္စာလေတိ (ကြို) [ဥ+စလ+ဏေ+တိ] လှုပ်ရှား စေ၏။ အကတံ ကမ္မန္တိအာဒီနိ ဝဒန္တာ ဥစ္စာလေန္တိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၃၄။ (–သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊ ၂။၃၂။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။၁၉၀။) ဥစ္စာလေယျ— ကခ်ါ။၂၄၅။

ဥစ္စာလေဘွာ (ကြို၊ဝိ) [ဥ+စလ+ဏေ+တွာ] လှုပ်ရှားစေ၍။ (က) ပင့်မြှောက်–ချီ–မ–၍။ (ခ) ထုတ်ဆောင်၍။ (က) ပါသာဏံ ဝါ ရုက္ခံ ဝါ ဒဏ္ဍကေဟိ ဥစ္စာလေဘွာ ပဝဋ္ဌေန္တာ ဂစ္ဆန္တိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၃။ ဥစ္စာလေတွာတိ ဥက္ခိပိတွာ။ သာရတ္ထ၊၃။၁၅။ ဝိမတိ၊၂။၁၀။ (ခ) မုသလေန ပါသာဏေ ဥစ္စာလေတွာ ပဝဋ္ဌေသိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၀၃။ ဥစ္စာလေတွာတိ ဥဒ္ဓရိတွာ။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၅၃။

ဥစ္စာလေန္တိ
ဥစ္စာလေယျ } (ကြို) ဥစ္စာလေတိ-ကြည့်။

ဥစ္စာဝစ (တိ) [ဥစ္စ+အဝစ] (က) ကြီး သော, ငယ်သော၊ အကြီးအငယ်ဖြစ်သော။ (ခ) မြတ်သော, ယုတ်သော၊ အမြတ် အ ယုတ်ဖြစ်သော။ (ဂ) ကောင်းသော, ဆိုး သော၊ အကောင်း အဆိုးဖြစ်သော။ (ဃ) မြင့်သော, နိမ့်သော၊ အမြင့် အနိမ့်ဖြစ်သော။ (င) အထူးထူး အပြားပြား – အမျိုးမျိုး အစားစား– သော၊ များစွာသော။ (စ) အဆင့်ဆင့် – အဆက်ဆက်–သော။ (က) ကြီးသော ငယ်သော၊ အကြီး အငယ်ဖြစ် သော။ ဥစ္စာဝစေဟု' ပါယေတိ။ ထေရ။ ၃၂၃။ ဥစ္စာဝစေဟိတိ မဟန္တေဟိ စေဝ ခုဒ္ဒ-ကေဟိ စ။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၉။ (–ဝိ၊၁။၉၃။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၂။) (က) ကြီးသော ငယ်သော၊ အကြီး အငယ်ဖြစ်သော။ (ခ) မြတ်သော ယုတ်သော၊ အမြတ်အယုတ်ဖြစ်သော။ ဥစ္စာ-ဝစံ ပန ဒဿနာယ ဂစ္ဆတိ။ အံ၊၂။၂၀၆။ ဥစ္စာဝစန္တိ ယံ ကိဉ္စိ မဟန္တခုဒ္ဒကံ ဥစ္စနီစံ ဝါ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၀၄။ ယာနိ တာနိ သဗြဟ္မစာရိနံ ဥစ္စာဝစာနိ (ကိံ) ကရဏီယာနိ။ ဝိ၊၃။၉၉။ ဒီ၊၃။၂၂၂။ မ၊၁။၃၉၉။ အံ၊၂။၉၉။ အံ၊၃။ ၂၇၅။ ဥစ္စာဝစာနိတိ ဥစ္စနီစာနိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၂၉၉။ ဥစ္စာဝစာနိတိ မဟန္တာနိ စေဝ ခုဒ္ဒကာ-နိ စ။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၀၉။ ဥစ္စာဝစာနိတိ မဟန္တ-ခုဒ္ဒကာနိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၈။ ဥစ္စာဝစာနိတိ ဥစ္စ-နီစာနိ။ တေနာဟ မဟန္တခုဒ္ဒကာနိတိ။ အံ၊ ဋ္ဌီ၊၃။၃၅။ (–ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၃၀။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၉၁။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။၃၀၈။) (ခ) မြတ်သော ယုတ် သော၊ အမြတ် အယုတ်ဖြစ်သော။ တသ္မာ အယံ ပုရိသော ဥစ္စာဝစမာပဇ္ဇတိ။ ဒီ၊၂။ ၂၂၆။ တေသံ တေသံ ဘဝါနံ ဝသေန ဥစ္စာ-ဝစံ အာပဇ္ဇတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၃၀။ ဥစ္စာဝစန္တိ ပဏီတဘာဝံ နီဟီနဘာဝဥ္စ။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၇၅။ ဥစ္စာဝစာ ဟိ ပဋိပဒါ၊ သမဏေန ပကာ-

http://www.dhammadownload.com

သော၊ အတိုး အဆုတ်သိလရှိသော။ ယဿ သိလံ ကာလေန ဟာယတိ၊ ကာလေန ဝဍ္ဎတိ၊ သော ဥစ္စာဝစသိဒ်လော နာမ ဟောတိ။ အံ၊ ဌ၊၂။၁၄၈။

ဥစ္စာသဒ္ဒ (ပုံ) [ဥစ္စ (ဥစ္စာ)+သဒ္ဒ] (၁) မြင့်သော–အထက်သို့ မြင့်တက်သော–အသံ။ (တိ) (၂) မြင့်သော အသံရှိသော။ (၁) ဆသောသိခေါ ဘဂဝါ ဥစ္စာသဒ္ဒံ မဟာသဒ္ဒံ။ ဝိ၊၄။၂၄၇။ ဥစ္စာသဒ္ဒေန ကထေတဗ္ဗံ ဟောဘိ။ဝိ၊ဌ၊။၁၀၁။ ဒီ၊ဌ၊၂။၂၇။ မ၊ဌ၊။ ၁၁၅။အံ၊ဌ၊၂။၁၃။ မဟာနိ၊ဌ။၂၆၈။ (–ဝိ၊ ဌ၊၂။၁၆၃။ ဒီ၊ဌ၊။၂၃၄။ မ၊ဌ၊၃။၁၄။ မ၊ဌ၊၄။၄။ သာရတ္ထ၊၂။၂၀၇။ သာရတ္ထ၊၃။၁၁၈။ ကင်္ခါ။ ဋီ။၄၅၉။) (တိ) (၂) တေ စ အာဂန္တုကာ ဘိက္ခူ။....ဥစ္စာသဒ္ဒါ မဟာသဒ္ဒါ အဟေသုံ။ မ၊၂။၁၃၉။ ဥဒါန။၁၀၄။ ဥစ္စာသဒ္ဒါ မဟာသဒ္ဒါတိ ဥဒ္ဒံ ဥဂ္ဂဘတ္တာ ဥစ္စံ, ပထ္ထဋတ္တာ မဟန္တံ အဝိနိဗ္ဘောဂသဒ္ဒံ ကဆောန္တော။ မ၊ဌ၊ ၃။၁၂။ ဥစ္စာသဒ္ဒါ မဟာသဒ္ဒါတိ ဥဒ္ဒံ ဂတ္ဝေန ဥစ္စော သဒ္ဒေါ ယေသန္တေ ဥစ္စာသဒ္ဒါ အကာရဿ အာကာရံ ကတ္ဝာ။ ဥဒါန၊ဌ။ ၁၆၃။ (–ဝိ၊၃။၅၆။ ဝိ၊၄။၂၄၇။ ဣတိဝုတ်၊ ဌ။၂၇၆။)

ဥစ္စာသဒ္ဒမဟာသဒ္ဒ (တိ) [ဥစ္စာသဒ္ဒ+မဟာသဒ္ဒ] အသက်သို့မြင့်တက်သောအသံလည်းရှိ, ဘေးသို့ကျယ်ပြန့်သောအသံလည်း ရှိသော။ မြင့်သောအသံ, ကျယ်သော (များသော) အသံရှိသော။ ပေါဋ္ဌပါဒေါ (သန္ဒကော) ပရိဗ္ဗာဇကော မဟာဝိယာ ပရိသာယ သဒ္ဒံ နိသိန္နော ဟောတိ ဥန္နာဒိနိယာ ဥစ္စာသဒ္ဒ-မဟာသဒ္ဒါယ။ ဒီ၊၁။၁၆၇။ မ၊၂။၁၈၀–၁။ ဥဒ္ဒံ ဂမနဝသေန ဥစ္စော ဒိသာသု ပထ္ထဋ-ဝသေန မဟာ သဒ္ဒေါတိ ဥစ္စာသဒ္ဒမဟာသဒ္ဒါ-ယ။ ဒီ၊ဌ၊၁။၃၀၁။ မ၊ဌ၊၃။၁၅၅။ (–အံ၊

သိဘာ။ အဘိ၊က။၇၇။ သုဘ္တနိ။၃၉၀။ ဥစ္စာဝ-စာတိ ဥတ္တမဟီနဘေဒဘော ဥစ္စာ စ အာဝစာ စ။ အဘိ၊ဌ၊၃။၁၄၄။ (–သုတ္တနိ။၄၂၆။ မဟာနိ။၃၇၁။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၂။၂၀၇။ မဟာနိ၊ ဌ။၃၉၂။) (ဂ) ကောင်းသော ဆိုးသော၊ အကောင်း အဆိုးဖြစ်သော။ ဥစ္စာဝစာနိ စိဝဏ္ဏာနိ ဥပ္ပန္နာနိ ဟောန္တိ။ ဝိ၊၃။၃၉၃။ ဥစ္စာဝစာနိတိ သုန္ဒရာနိ စ အသုန္ဒ-ရာနိ စ။ ဝိ၊ဌ၊၃။၄၀၂။ (ဃ) မြင့်သော နိမ့်သော၊ အမြင့် အနိမ့်ဖြစ်သော။ ဘဏတိ ဥစ္စာဝစံ ဗဟုံ။ ဇာ၊ဝ။၃၄၅။ ဥစ္စာဝစန္တိ ဥဂ္ဂ-တဉ္စ အနုဂ္ဂတဉ္စ။ ဇာ၊ဌ၊၄။၄၇။ အနုစ္စာဝစ-သိလ–လည်း ကြည့်။ (c) အထူးထူး အပြားပြား–အမျိုးမျိုးအစားစား–သော၊ များစွာသော။ ဥစ္စာဝစာ ဝဏ္ဏာနိဘာ ဥပဒ်-သေတိ။ သံ၊၁။၆၄။ ဥစ္စာဝစာတိ အညေသု ဌာနေသု ဟဏီတံ ဥစ္စံ ဝုစ္စတိ၊ ဟိနံ အဝစံ။ ဣမေ ပန ဥစ္စာဝစာတိ နာနာဝိဓာ ဝဏ္ဏာနိဘာ။ သံ၊ဌ၊၁။၁၁၅။ ဥစ္စာဝစာ (ဥစ္စာဝစံ။ ဇာ) ဣဒ္ဓိ ဝိကုဗ္ဗမာနာ။ ဝိမာန၊၁၄။ ဇာ၊၂။ ၁၉၅။ ဥစ္စာဝစာတိ ဥစ္စာ စ အာစာ စ၊ ဝိဝိ-ဓာတိ အတ္ထော။ ဝိမာန၊ဌ။၅၃။ (–သံ၊၁။ ၆၉၃ မမ္မ။၂၅။ ထေရ။၂၇၇။ သံ၊ဌ၊၁။၁၂၃။ မမ္မ၊ဌ၊၁။၃၇၇။ ဝိမာန၊ဌ။၂၂၂။ ထေရ၊ဌ၊ ၂။၅၃။ စာန်။၃၂၀။) (ခ) မြင်သော ယုတ်သော၊ အမြင် အယုတ်ဖြစ်သော။ (စ) အဆင့်ဆင့်–အဆက်ဆက်–သော။ ဥစ္စာ-ဝစံ ဂစ္ဆတိ သညသတ္တော။ သုတ္တနိ။၄၀၃။ မဟာနိ။၃၀။ ဥစ္စာဝစန္တိ ဆပရုပရံ ဟိန-ပဏီတံ ဝါ သတ္တာရတော သတ္တာရာဒိ။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၂။၂၄၃။ မဟာနိ၊ဌ။၁၉၁။

ဥစ္စာဝစဝဏ္ဏ (ပုံ) [ဥစ္စာဝစ+ဝဏ္ဏ] အထူးထူး အပြားပြားသောအဆင်း။ ဥစ္စာဝစဝဏ္ဏာနံ နာနာဝိဓဝဏ္ဏာနန္တိ အတ္ထော။ ဝိမာန၊ဌ။၉၉။

ဥစ္စာဝစသိလ (တိ) [ဥစ္စာဝစ+သိလ] အမြင့်အနိမ့် – မြင့်တုံနိမ့်ဘုံ – ဖြစ်သော သိလရှိ

http://www.dhammadownload.com

၂။၂၅။ မာဠာဝ။၉၂။ အံဒ္ဓါဂ္။၁၂။ အံဒ္ဓိ၊ ဂ္။၁၄။)

ဥစ္စာသန (န) [ဥစ္စ+အာသန] မြင့်သော နေရာ။ ဥပဋ္ဌာဒေ ဃာ စ နံ ဥစ္စာသနေ နိသိ. နေ္နာ ဘာဏာဟံ ဘိ ဝဒါမိ၊ ဝိဒ္ဓါဂ္။၃၃၉။ (–မာဠာ၄။၂၀၀။ အံဒ္ဓါဝ။၃၃၇။ ဓမ္မာဠာဝ။ ၄၆။ ဇာဠာဠ၅။၃၁၅။)

ဥစ္စာသယန (နံ) [ဥစ္စာ+ သယန] (မြတ်စွာဘုရား၏ လက်ရှစ်သစ် ပမာဏထက်) မြင့်သော နေရာ။ အောက်ပုဒ်-ကြည့်။

ဥစ္စာသယနမဟာသယန[၁] (န) [ဥစ္စာသယန+ မဟာသယန] မြတ်စွာဘုရား၏ လက်ရှစ်သစ် ပမာဏထက် မြင့်သောနေရာနှင့် အလျား အနံ ကျယ်ပြန့် မွန်မြတ် (မအာ်) သောနေရာ၊ မြင့်သောနေရာနှင့် မြတ်သောနေရာ။ ၎င်း နေရာတို့ကား– (၁) အာသန္နီ = မြတ်စွာဘုရား၏ လက်ရှစ်သစ်ပမာဏထက် မြင့်သော ညောင်စောင်းအင်းပျဉ်။ ၎င်းအင်းပျဉ်သည် အလျားတဖက်မှ ရှည်သော အင်းပျဉ်ဖြစ်သော်လည်း မအာပ်၊ အလျားအနံ ညီမျှသော စတုရန်းအင်းပျဉ်ကား အပ်ပါသည်။ ဝိဒ္ဓါ၄။၂၃၄။ ဝိဒ္ဓါ၄။၅၃။ ကြည့်။ (၂) ပလ္လင် = အခြေခိုင်သော သစ် ကျား စသော သားရဲရုပ်ရှိသော ညောင်စောင်းအင်းပျဉ်။ (၃) ဂေါနက = လက်လေးသစ်ဆက်လွန်သော အမွေးရှိသော ကော်ဇောနက်ကြီး။ လက်ခလေးသစ်မရှည်လျင် အပ်၏ဟု ဆိုကြသည်။ သာရတ္ထဒီ၃။ ၂၉၄။ သီဒ္ဓိသစ်၁။၃၆၂-၃။ (၄) စိတ္တက = နံခုံကွက်ဖောက်သက့်သို အကွက်ခဖော်၍ ဆန်းကြယ်စွာ ရက်အပ်သော သားမွေးအင်း။ (၅) ပဋိကာ = သားမွေးဖြင့် ပြုအပ်သော ဖြူသောအင်း။ (၆) ပဋလိကာ = တခဲနက်သော ပန်းပွင့် ပန်းပြောက်ရှိသော နီသော သားမွေးအင်း။ ရှစ်ရှားရွက်ပုံသဏ္ဌာန်ရှိသော အင်းဟုလည်း ဆို၏။ (၇) တူလိကာ = လဲသွတ်၍ ပြုအပ်သောအင်း။ (၈) ဝိကတိကာ = ခြင်္သေ့ သစ် ကျားစသော အရုပ်တို့ဖြင့် ဆန်းကြယ်သော သားမွေးအင်း။ (၉) ဥဒ္ဒလောမီ = မျက်နှာတဖက်၌ ပေါ်ထွက်သော အမွေးရှိသော သားမွေးအင်း။ မျက်နှာနှစ်ဖက်ဘို၌-ဟု လည်း ဆို၏။ (၁၀) ကေန္တလောမီ = မျက်နှာနှစ်ဖက်တို၌ ပေါ်ထွက်သော အမွေးရှိသော သားမွေးအင်း။ မျက်နှာတဖက်၌-ဟုလည်း ဆို၏။ (၁၁) ကဋိဿ = ရတနာချည်ဘိုဖြင့် ချုပ်အပ်သော ပိုးချည်အတွင်း ရွှေချည်သွင်း၍ ရက်အပ်သော အင်း။ (ရာဇာနာချည်တို့ဖြင့် ချုပ်အပ်သော ပိုးချည်ကြမ်းအင်း။ ဓာန်၊ သျှ၊ သစ်။၃၁၅-ဂါထာကြည့်)။ (၁၂) ကောသေယျ = ရတနာချည်တို့ဖြင့် ချုပ်အပ်သော ပိုးချည်ဖြင့် ရက်အပ်သောအင်း။ ရတနာချည်ဘိုဖြင့် မချုပ်သော ပိုးချည်သက်သက် အင်းကား အပ်၏ဟု ဆိုသည်။ ဝိဒ္ဓါ၃။၃၆၉။ ဒီဃ၁၊၁၄၃။ သုဒ္ဓကဋ္ဌိသ-လည်း အပ်၏ဟု ပါဠိတော်၊ ယော။၃၄၀-၌ ဆို၏။ ၎င်းနှစ်မျိုးမှ ကြွင်းသော ဂေါနကစသည်တို့ကား ရတနာဖြင့် မချုပ်သော်လည်း မအာပ်-ဟု ဝိနည်းပရိယာယ်အရ ဆိုရသည်။ သုတ္တန်နည်းအရ တူလိကာ-ကို ထား၍ ဂေါနကစသော အားလုံးဘို့သည် ရတနာဖြင့် ချုပ်ဆားသော်လည်း အပ်ကုန်၏ဟု ဒီဃနိကာယ် အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုသည်။ ဒီ၁၊၁၄၃။ သုဒ္ဓကဋ္ဌိသ-လည်း အပ်၏ဟု ပါဠိတော်၊ ယော။၃၄၀-၌ ဆို၏။ ၎င်းနှစ်မျိုးမှ ကြွင်းသော ဂေါနကစသည်တို့ကား ရတနာဖြင့် မချုပ်သော်လည်း မအာပ်-ဟု ဝိနည်းပရိယာယ်အရ ဆိုရသည်။ သုတ္တန်နည်းအရ တူလိကာ-ကို ထား၍ ဂေါနကစသော အားလုံးဘို့သည် ရတနာဖြင့် ချုပ်ဆားသော်လည်း အပ်ကုန်၏ဟု ဒီဃနိကာယ် အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုသည်။ ဒီ၁၊၁၄၃။ ၎င်းအဋ္ဌကထာ၌ နဝင္နန္တိ-ဟုရင်း, ဝင္နန္တိ-ဟုရင်း ပါဠိတော်နှစ်မျိုးရှိနေပါသည်။ ဝင်ဒ၁။၄၇၇။ သာရတ္ထ၁၊၂။၂၉၅။ ဒီ၁ဋ္ဌ၁။၁၂၆။ သီဒ္ဓိသစ်၁။၃၆၃-၄ တို့လည်း ကြည့်။ (၁၃) ကုတ္တက = ကချေသည်ဘကျိပ်ခြောက်ယောက်ရပ်၍ ကလောက်သော သားမွေးအင်းကြီး။ (၁၄) ဟတ္ထတ္ထရ = ဆင်ကျောက်ကုန်း၌ ခင်းသော အခင်း။ (၁၅) အဿတ္ထရ = မြင်းကျောက်ကုန်း၌ ခင်းသော အခင်း။ (၁၆) ရထတ္ထရ = ရထား၌ခင်းသော

http://www.dhammadownload.com

အခင်း။ (၁၇) အဇိနပ္ပဝေဏီ=အထပ်ထပ်သော သစ်နက်ရေတို့ဖြင့် ညောင်ဖောင်းပမာဏ ချုပ်အပ်သောအခင်း။ (၁၈) ကဒလီမိဂ-ပဝရပစ္စတ္ထရဏ = ဝံပိုင်ရေဖြင့် ပြုအပ်သော မြတ်သောအခင်း။ (၁၉) သဥတ္တရစ္ဆဒ= အပေါ်၌ ဖွဲ့အပ်သော နီသောဗိဘာန်နှင့် တကွဖြစ်သော အခင်း။ (၂၀) ဥဘတော-လောဟိတကူပဓာန = ခြေရင်း ခေါင် ရင်း နှစ်ဖက်တို့၌ နီသော ခြေအုံး ခေါင်းအုံး (ရှိသောအခင်း) တို့တည်း။ ၎င်းနေရာအခင်း တို့ကို ဥစ္စာသယနမဟာသယန = မြင့်သော နေရာ မြတ်သောနေရာဟု ဆိုသည်။

၎င်းနေရာတို့တွင် အာသန္ဒီနှင့်ပလ္လင်္ကတို့ကို ဥစ္စာသယန, ကျန်နေရာတို့ကို မဟာသယန-ဟု ခုဒ္ဒသိက္ခာ ဋီကာသစ်။၃၄၂-၌ ဆိုသည်။ ၎င်း ဘာသာဋီကာ။၂၆၆-၌ အာသန္ဒီတမျိုးသာ ဥစ္စာသယန, ကျန်နေရာတို့ကား မဟာသယန ဟု ဆိုသည်။ ထိုဥစ္စာသယန မဟာသယနတို့ တွင် အာသန္ဒီ, ပလ္လင်္ကတူလိက-တို့မှ တပါး ကျန်နေရာအခင်းတို့ကို လူတို့က အထူးတလည် ခင်းပေးသောအခါ (ဂိဟိဝိကဘ-ဖြစ်လျှင်) တရားဟောရန် နေရာ၌ရင်း, ဆွမ်းစား ကျောင်း၌ရင်း, ရွာတွင်း၌ရင်း ထိုင်ခြင်းငှါ အပ်၏။ မအိပ်ရ။ ဝိ၊၄။၃၁၃။ အာသန္ဒီ-ကို ပိုနေသော အခြေကိုဖြတ်၍ရင်း, ပလ္လင်္ကကို သားရဲရုပ်တို့ကို ဖျက်ဆီး၍ရင်း, တူလိကကို ဖြေ၍ လဲတို့ကို ခေါင်းအုံးပြုလုပ်၍ရင်း ကျန် သော အခင်းတို့ကို မြေအခင်း, ကြမ်းအခင်း ပြုလုပ်၍ရင်း သုံးစွဲသင့်၏။ ဝိ၊၄။၃၂၀။ ဒီ၊၌၊ ၁။၈၄။ "ဥစ္စာသယနမဟာသယနာ ဝေရ-မဏိ၊ဥစ္စာသယနမဟာသယနာ ပဋိဝိရတော" စသော ပါဋိတော်တို့၌ "မြင့်သောနေရာ, မြတ်သောနေရာမှ ရှောင်ကြဉ်ပါ၏"ဟု ဆို လိုက်လျှင် ၎င်းနေရာတို့အပေါ်၌ ထိုင်ခြင်း အိပ်ခြင်းမှလည်း ရှောင်ကြဉ်ပါ၏ဟု ဆိုပြီး ဖြစ်သောကြောင့် နေရာတို့ကိုသာ (အိပ်ခြင်း ထိုင်ခြင်း ကြိယာမပါပဲ) ပြဆိုထားသည်။ တနည်း အနက်ပေးပုံ, ပုဒ်ပြီးပုံတို့ကို အောက် ပုဒ်ကြည့်။ အံ၊၁။၁၈၂-၌ ဟောတော်မူသော ဒိဗ္ဗ, ဗြဟ္မ, အရိယ-ဟူသော ဥစ္စာသယန မဟာ သယနတို့ကား ပြဆိုခဲ့ပြီးသော နေရာတို့နှင့် အတူပြု၍ သဒိသူပစာနည်းဖြင့် ဟောတော်မူ ခြင်း ဖြစ်သည်။ ဥစ္စာသယနမဟာသယနာ ဝေရမဏိ။ဝိ၊၃။၁၁၇။ ဥစ္စာသယနမဟာသယ-နာတိ ဘွေ ဥစ္စာတိ ဥစ္စသဒ္ဒေန သမာနတ္ထံ ဧကံ သဒ္ဒန္တရံ။ သေတိ ဘွောတိ သယနံ။ ဥစ္စာ-သယနဥ္စ မဟာသယနဥ္စ ဥစ္စာသယနမဟာ-သယနံ။ ဥစ္စာသယနံ ဝုစ္စတိ ပမာဏာတိက္ကန္တံ မဥ္စာဒိ။ မဟာသယနံ အကပ္ပိယတ္ထရဏေဟိ အဘ္ထတံ အာသန္ဒာဒိ။ သာရတ္ထ၊၃။၂၅၄။ ဥစ္စာသယန မဟာသယနာနီ (ဝိ၊၃။၂၈၀)တိ ဘွေ ဥစ္စာသယနန္တိ ပမာဏာတိက္ကန္တံ မဥ္စံ၊မဟာ-သယနန္တံ အကပ္ပိယပစ္စတ္ထရဏံ။ ဝိ၊၌၊၃။၃၆၉။ ဝိ၊သင်္ဟ။၄၅၂။ (–ဒီ၊၁၊၅။ မ၊၁။၂၃၇။ သံ၊၃။၄၀၉။ အံ၊၁။၁၈၂၊၂၁၃။ အဘိ၊ပု။ ၁၆၇။ ခုဒ္ဒက။၂။ ဒီ၊၌၊၁။၇၆။ မ၊၌၊၂။ ၁၁၃။ သံ၊၌၊၃။၃၃၆။ အံ၊၌၊၂။၁၇၁၊၁၉၉။ အဘိ၊၌၊၃။၈၉။ ခုဒ္ဒက၊၌။၂၆။ ဝိမတိ၊၂။ ၁၁၆။ မ၊ဋီ၊၂။၁၅၉။ သံ၊ဋီ၊၂။၅၄၈။)

ဥစ္စာသယန မဟာသယန၂ (နဲ)[(၁)ဥစ္စာသယန-မဟာသယန+ အာသန သယန။ နောက် ပုဒ်ချေ။ ဝိမတိ၊၂။၁၁၆။ (၂) ဥစ္စာသ-ယန မဟာသယန+သယန။ ဧက သေသ် ပြု။ သာရတ္ထ၊၃။၂၅၄။ (၃) ဥစ္စာသယန-မဟာသယန + ဥစ္စာသယန မဟာသယန-(သယန)။ ဧက သေသ်ပြု။ မ၊ဋီ၊၂။၁၅၉။ သံ၊ဋီ၊၂။၅၄၈] (၁) မြင့်သောနေရာ မြတ် သောနေရာ၌ နေထိုင်ခြင်း အိပ်ခြင်း။ (၂) မြင့်သော နေရာ မြတ်သော နေရာနှင့် ၎င်း နေရာတို့၌ နေထိုင်ခြင်း အိပ်ခြင်း။ ဥစ္စာသယန-မဟာသယနာ ဝေရမဏိ။ဝိ၊၃။၁၁၇။ ခုဒ္ဒက။ ၂။ ဥစ္စာသယန မဟာသယနာ ပဋိဝိရတော။

http://www.dhammadownload.com

ဒီ။၁။ မ။၁။၂၃၇။ သံ။၃။၇၀၉။ (၁) ဧတေသု ဟိ အာသန် သယနဉ္စ ဥစ္စာသယန-မဟာသယနသဒ္ဒေဟိ ဂဟိတာနိ ဥဿရပဒ-လောပေန။ ဝိမတိ။၂။၁၁၆။ (-ဒီ။ဋီ။၁။၁၂၄။ အံ။ဋီ။၂။၁၇၀။) (၂) အထ ဝါ ဥစ္စာသယန-မဟာသယန သယနာတိ တေသုံ အတ္ထေ ဧကသေသနယေန အယံ နိဒ္ဒေသော ကတော ယထာ နာမရူပပစ္စယာ သင်္ခါယတနန္တိ။ အာသနကိရိယာ ပုဗ္ဗကတ္တာသယနကိရိယာယ သယနဂဟဏေနေဝ အာသနမ်ိ ဂဟိတန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ သာရတ္ထ။၁။၂၅၄။ အထ ဝါ ဥစ္စာ-သယန မဟာသယနဉ္စ ဥစ္စာသယနမဟာသ-ယနဉ္စ ဥစ္စာသယနမဟာသယနန္တိ တေသုံ အတ္ထေ ဧကသေသေန အယံ နိဒ္ဒေသော ကတော ယထာ နာမရူပပစ္စယာ သင်္ခါယတ-နန္တိ။ မ။ဋီ။၂။၁၅၉။ သံ။ဋီ။၂။၅၄၀။ (၎င်း ဋီကာနှစ်ကျမ်း၌ နာမရူပပစ္စယာ-ပုဒ်နှင့် နှိုင်း ယှဉ် ဖွင့်ပြသည်ကိုထောက်၍ ဥစ္စာသယန-မဟာသယနဉ္စ ဥစ္စာသယနမဟာသယနသယ-နဉ္စ - ဟု ရှိသင့်ရာ၏။ ထိုအတိုင်း ပုဒ်ခဲ့၍ အနက်ပေးထားပါသည်။) အထက်ပုဒ်လည်း ကြည့်။

ဥစ္စိတ (တိ) [ဥ+စိ+တ] စိအပ်သော။ ရတနဒုစ္စယန္တိ မဏိကနကာဒိရတနေဟိ ဥစ္စိတံ ဥဿိတရတနစေတိယံ။ ဝိမာန။၁။၃၀၂။

ဥစ္စိနတိ (ကြ်) [ဥ+ စိ+ နာ+တိ] (၁) ခူးဆွတ်၏။ (၂) ရွေးချယ်-ရွေးကောက်-၏၊ ရွေးကောက်၍ ယူ၏။ (၃) တိုးပွါး စေ၏။ (၁) ပဏ္ဍံ ဥစ္စိနတိ။ ဓမ္မ။၁။၁။ ၃၆၂။ ဥစ္စိနန္တိ—ဇာ။၁။၃။၃၀၅။ ဥစ္စိနာမိ—ဓမ္မ။၁။၁။၃၆၂။ (၂) ထေရော ဘိက္ခူ။ ဥစ္စိနတု။ ဝိ။၁။၄၀၁။ ဝိ။၁။၁။၆။ ဒီ။၁။၁။၄။ ခုဒ္ဒက။၁။၇၀။ ဘိက္ခူ။ ဥစ္စိနဘူတိ သင်္ကိတိယဝံ အနုရွေ ဘိက္ခူ။ ဥစ္စိနိဘူဝ ဂဏ္ဌဘူတိ အတ္ထော။ သာရတ္ထ။၁။၄၅။ သီ။ ဋီ။၁။၂၂၆။ ဥစ္စိနိ—ဝိ။၃။၄၀၁။ ဝိ။၁။၁။ ၆။ ဒီ။၁။၁။၅။ ခုဒ္ဒက။၁။၇၀။ ဥစ္စိနိ ဒေသော ဘဝေ ပဗ္ဗမံ ဥစ္စိနိဘူဝ.....စိဝရပဋိဝိသံ ဌပေဘုံ။ ဝိ။၃။၃၉၀။ ဥစ္စိနိတ္ထဝဘိ ဣဒံ ထူလံ.....ဝဘ္ဘဝံနိ ဝိစိနိဘူဝ။ ဝိ။၁။၃။၄၀၅။ ဝုတ္ထနယေနေဝ စ ဘိက္ခူ။ ဥစ္စိနိတ္ထာ အယံ

ဥစ္စိတ္ထ (တိ) [ဥ+ စိ+ တ+ ထ] ရွေးချယ်-ရွေးကောက်-ခြင်း။ ဥစ္စိနနေ ဥဿုကာဒေ-ဿော ဟိ တံ မဟာကဿပတ္ထေရံ ဝေ-မာဟံသု။ သာရတ္ထ။၁။၄၅။ သီ။ဋီ။၁။၂၂၆။ ၅၅။

ဥစ္စိနန (န) [ဥ+ စိ+ နာ+ ယု] ရွေးချယ်-ရွေးကောက်-ခြင်း။ ဥစ္စိနနေ ဥဿုကာဒေ-ဿော ဟိ တံ မဟာကဿပတ္ထေရံ ဝေ-မာဟံသု။ သာရတ္ထ။၁။၄၅။ သီ။ဋီ။၁။၂၂၆။ ၅၅။

ဥစ္စိနန္တိ (တိ) [ဥ+စိ+နာ+အန္တ။ ထိ-၌ ဥစ္စိနန္တိ] ခူးဆွတ်သော။ ကဏ္ဍံ ဂ္ဂသိံ ရုက္ခ-ဖလာနိ ဥစ္စိနန္တိ ဒိဿု။ ဇာ။၁။၄။၉။ သာကဟာရိကာ ဂါယမာနာ ပဏ္ဍံ ဥစ္စိနန္တိ-ယော။ ဝိသုဒ္ဓိ။၁။၁၆။ သာရတ္ထ။၂။၂၀၇။ (-ဝိသုဒ္ဓိ။၂။၃၃၀။)

ဥစ္စိနိတ္ထီ ဥစ္စိနာမိ ဥစ္စိနိ } (ကြီ) ဥစ္စိနတိ - ကြည့်။

ဥစ္စိနိတဗ္ဗ (တိ) [ဥ+ စိ+ နာ+ တဗ္ဗ] ရွေး-ကောက်- ရွေးချယ်- အပ်- သင့်- ထိုက်-သော။ ဓမ္မသင်္ဂဏိဘိယာ ဗဟုကာရဋ္ဌာ-ထေရေန ဥစ္စိနိဘဗ္ဗော အာသ။ ဝိ။၁။၁။ ၆။ ဒီ။၁။၁။၅။ ခုဒ္ဒက။၁။၇၀။

ဥစ္စိနိတ္ထာ (ကြီ၊ဝိ) [ဥ+ စိ+ နာ+ တ္ထာ] (၁) (က) ရွေးကောက်၍၊ ရွေးချယ်၍။ (ခ) ရွေးကောက်- စုခြုံး- စုဆောင်း-၍။ (၂) ခူးဆွတ်၍။ (၁) (က) အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ပဗ္ဗမံ ဥစ္စိနိဘူဝ.....စိဝရပဋိဝိသံ ဌပေဘုံ။ ဝိ။၃။၃၉၀။ ဥစ္စိနိတ္ထာဘိ ဣဒံ ထူလံ.....ဝဘ္ဘဝံနိ ဝိစိနိဘူဝ။ ဝိ။၁။၃။၄၀၅။ ဝုတ္ထနယေနေဝ စ ဘိက္ခူ။ ဥစ္စိနိတ္ထာ အယံ

http://www.dhammadownload.com

ဥစ္ဆဂ် (ပု) [ဥ+သင (သဠ)+အ။ ဥဿင္ဒတိ ဇာတ္ထာဘိ ဥစ္ဆဂ််၊ သင သင်ဂ်၊ သဿ ဆော၊ ဒ်ိတ္တံ။ ခာန်းဒ်ီ။ ၂၇ဒ် (ဥတ္ထဂ်-သံ)] ခါးပိုက်၊ ရင်ခွင်။ ဥစ္ဆဂ်ကံ်ာ တုဘော ပုမေ။ခာန်။ ၂၇ဒ်။ ပိဠကာနိပိ ဥစ္ဆင်ပိ ပူဇရသုံ။ ဝိ၁။၃၁၉။ အဇာဘသတ္တုဿ ကုမာရဿ ဥစ္ဆင်ဂ် ပါတု-ရဟောသိ။ ဝိ၁။၃၄၁။ ဥစ္ဆင်ဂ်တိ အင်ဂ််။ ဝိဒ္ဒ၁၄။၁၁၀။ ဥစ္ဆင်ဂ် ဒေဝ မေ ပုတ္တော(ဇာ၁။၁၆)တိ ဒေဝမယ့် ပုတ္တော ဥစ္ဆင်ဂ်ယော၀။ ဇာဒ္ဒ၁။၃၁၄။ (–မ၂။၂၉။ အံ၁။၁၂။ ၁ ။ ဇာ၂။၃၅၀-၉။ အပ၁။၁၃၆၊ ၃၃၅၁၄၀။ အဘိ၁ပု၁၁၅။ ဝိ၁ဒ္ဓ၂။၂၃။ ဒီ၁ဒ္ဓ၂။၁၁၅။ မ၁ဒ္ဓ၄။၁၅၇။ အံ၁ဒ္ဓ၂။၄၀။ ဣဘိ၁ပု၁၁၅။ ဝိ၁ဒ္ဓ၂။၂၃။ ဒီ၁ဒ္ဓ၂။၂၁၅။ မ၁ဒ္ဓ၄။၁၅၇။ ဒီ၁ဒ္ဓ၂။၁

http://www.dhammadownload.com

ဥစ္ဆင်္ဂပဒေသ (ပု) [ဥစ္ဆင်္ဂ+ပဒေသ] ခါးပိုက်–ရင်ခွင်–အရပ်။ ဥစ္ဆင်္ဂပဒေသံ လောဟိတေနစ ဂဗ္ဘမလေနစ မကွေတွာ။ ဇာ၊ဌ၊၄။၃၈။

ဥစ္ဆင်္ဂပုပ္ပိယ (ပု) [ဥစ္ဆင်္ဂ+ပုပ္ပိယ] ဥစ္ဆင်္ဂပုပ္ပိယမည်သောထေရ်၊ ခါးပိုက်တွင်းမှ ပန်းဘို့ဖြင့် မြက်စွာဘုရားကို ပူဇော်ခဲ့ဘူးသော ထေရ်။ ဣတ္ထံ သုဒံ အာယသ္မာ ဥစ္ဆင်္ဂပုပ္ပိယော ထေရော ဣမာ ဂါထာယော အဘာသိတ္ထာတိ။ အပ၊၁။၄၄၁။

ဥစ္ဆင်္ဂသဒိသပည (တိ) [ဥစ္ဆင်္ဂ+သဒိသာ+ပညာ] ခါးပိုက်–ရင်ခွင်–နှင့်တူသော ပညာရှိသော၊သူ။ ဥစ္ဆင်္ဂပည–ကြည့်။

ဥစ္ဆင်္ဂဟတ္ထ (တိ) [ဥစ္ဆင်္ဂ+ဟတ္ထ] ခါးပိုက်၌လက်ရှိသော၊သူ။ ဥစ္ဆင်္ဂဟတ္ထာ ပစိနာသီ (ဇာ၊၁။-၉၆)တိ အဋ္ဌဝိ ပဝိသိတွာ....ဟတ္ထေန ဂဟေတွာ ဥစ္ဆင်္ဂေ ပက္ခိပနဝသေန ဥစ္ဆင်္ဂဟတ္ထာ ဟုတွာ ပစိနာသိ ဩစိနာသိ။ ဇာ၊ဌ၊၃။၂၀-၁။

ဥစ္ဆဋ္ဌက (တိ) [ဥ+ဆဋ္ဌ+ဏ္ဍ] အန်ထုတ်–ပျှိအန်–သော။ ဝန္တကောတိ ဥစ္ဆဋ္ဌကော။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၀၄။

ဥစ္ဆဋ္ဌယတိ (ကြိ) [ဥ+ဆဋ္ဌ+ဏယ+တိ] အန်ထုတ်၏၊ ပျှိအန်၏။ မမ မနောမုခဂတံ ပါပိကံ ဒိဋ္ဌိ ဥစ္ဆဋ္ဌယာမိ။ ပေတ၊ဌ။၂၃၉။

ဥစ္ဆဋ္ဌေတဗ္ဗ (တိ) [ဥ+ဆဋ္ဌ+တဗ္ဗ] အန်ထုတ်–ပျှိအန်–အပ်သော။ ဥစ္ဆဋ္ဌေတဗ္ဗံ ဟောတီတိ အတ္ထော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၀၂။

ဥစ္ဆဋ္ဌေတိ (ကြိ) [ဥ+ဆဋ္ဌ+ဏေ+တိ]အန်ထုတ်၏၊ ပျှိအန်၏။ အဘိသခ်တံ ပါနကံ ပိဝိတွာ ဥစ္ဆဋ္ဌေဟိ။ ပေတ၊ဌ။၂၆၅။

ဥစ္ဆဒ္ဒိတွာန (ကြိ၊ဝိ) [ဥ+ဆဒ္ဒ+တွာန]အန်ထုတ်၍။ ဃရံ အာဂန္ဆွာ ဥစ္ဆဒ္ဒိတွာန ဒဒေယ္ပ။ ဥဒါန။၉၂။ ဥစ္ဆဒ္ဒိတွာနာတိ ဝမိတွာ။ ဥဒါန၊ဌ။၁၀၄။

ဥစ္ဆန္ဒ (တိ) [ဥ+ဆဒ+တ] အထက် အထက်၌ ဖုံးလွှမ်းအပ်သော။ သဗ္ဗာကုသလာဘိသခ်ါရေဟိ ဆန္ဒော ဝိဆန္ဒော ဥစ္ဆန္ဒော။ မဟာနိ။၁၈။ ပုနပ္ပုနံ ဥပ္ပဇ္ဇိဝသေန ဥပရူပရိ ဆန္ဒောတိ ဥစ္ဆန္ဒော။ မဟာနိ၊ဌ။၈၁။

ဥစ္ဆာဂါရ (နာ) [ဥစ္ဆု+အဂါရ] ကြံဖြင့် ပြုလုပ်သော အိမ်၊ကြံအိမ်။ ဥစ္ဆာဂါရံ တိဏာဂါရံ၊ ဝတ္ထာဂါရဥ္စ ယော ဒဒေ။ ဝိမာန။၈၇။

ဥစ္ဆာဒန (နာ) [ဥ+ဆဒ+ယု] (နှံ့သာမှုန့် စသည်ဖြင့်) ပွတ်တိုက်–ပွတ်သပ်–လိမ်းကျံ–ခြင်း။ ဥစ္ဆာဒနံ ပရိမဒ္ဒနံ နှာပနံ။ ဒီ၊၁။၇။ မဟာနိ။၂၉၆။ ဥစ္ဆာဒနေနာ(အံ၊၁။၁၃၁။ ဣတိဝုတ်။၂၆၉။ ဇာ၊၂။၈၂) တိ ဒုဂ္ဂန္ဓံ ပဋိဝိနောဒေတွာ သုဂန္ဓကရဏုစ္ဆာဒနေန။ အံ၊ဌ၊၂။၁၀၀။ ဣတိဝုတ်၊ဌ။၃၂၁။ ဥစ္ဆာဒနံ (အံ၊၂။၄၃၈) ဥဗ္ဗဋ္ဌနံ။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။၁၇၃။ ဥစ္ဆာဒနံ (ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၄၉) ဥဗ္ဗတ္တနံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၈၃။ (–ဒီ၊ဌ၊၁။၈၄။ မ၊ဌ၊၃။၂၀၃။ ခုဒ္ဒက ဌ၊၁၁၅။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၂။၂၁။ စရိယာ၊ဌ။၂၁၇။ မဟာနိ၊ဌ။၃၆၃။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၀၅။)

ဥစ္ဆာဒနဓမ္မ (တိ) [ဥစ္ဆာဒန+ဓမ္မ] ပွတ်တိုက်–လိမ်းကျံ–ရခြင်း သဘောရှိသော။ ဒုဂ္ဂန္ဓဝိဃာဘတ္ထာယ တနုဝိလေပနေန ဥစ္ဆာဒနဓမ္မော။ ဒီ၊ဌ၊၁။၁၉၇။ မ၊ဌ၊၂။၃၅။ သံ၊ဌ၊၃။၃၁။ ဥစ္ဆာဒနဓမ္မောတိ ဥစ္ဆာဒေတဗ္ဗတာသဘာဝေါ။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၆၅။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၂။၁၄၃။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၀၄။ (–အံ၊ဌ၊၃။၂၆၆။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။၂၈၇။)

ဥစ္ဆာဒေတဗ္ဗ (တိ) [ဥ+ဆဒ+ဏေ + တဗ္ဗ] လိမ်းကျံခြင်း။ အောက်ပုဒ် ကြည့်။

ဥစ္ဆာဒေတဗ္ဗတာသဘာဝ (တိ) [ဥစ္ဆာဒေတဗ္ဗတာ+သဘာဝ] လိမ်းကျံအပ်သည်၏ အဖြစ်

http://www.dhammadownload.com

ဟူသော-လိမ်းကျံရခြင်း-သဘောရှိသော။ ဥစ္ဆာဒနခမ္မ-ကြည့်။

ဥစ္ဆာဒေတပ္ပမမ္မ (တိ) [ဥစ္ဆာဒေတပ္ပ+ခမ္မ] လိမ်းကျံရခြင်းသဘောရှိသော။ သေဒဂူထပိတ္တာသေမှာဒိ ဓာတုက္ခောဘာ ဂရုဘာဝ ဒုဂ္ဂန္ဓာနံ ဝိနောဒနာယ ဥစ္ဆာဒေတပ္ပခမ္မဿ။ မဟာဋီ၊ ၂။၁၀၅။

ဥစ္ဆာဒေတိ (ကြိ) [ဥ+ဆဒ+ဏော+တိ] ပုတ်တိုက်၏၊ လိမ်းကျံ၏။ တေသံ သရီရဒုဂ္ဂန္ဓဟရဏတ္ထာယ ဂန္ဓစုဏ္ဏာဒီဟိ ဥစ္ဆာဒေန္တိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁၆၄။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၃၆၃။ ဥစ္ဆာဒေန္တိ ဥပ္ပဋ္ဌေန္တိ။ သီ၊ဋ္ဌိ၊သစ်၊၁။၃၆၅။ ဥစ္ဆာဒယေ—ဇာ၊၂။၂၉၄။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၀၂။

ဥစ္ဆိဒ (ကြိ၊ဝိ) [ဥ+ဆိဒ+တွာ] ဖြတ်၍။ ဥစ္ဆိဒ္ဒ သေနံ ပုရိသော အဟာသိ (ဇာ၊၂။ ၃၁၀)တိ ဧကော ကဏ္ဍုရိသော အာဂန္ဒွာတံ ရုက္ခံ ဥစ္ဆိဒ္ဒ ပရိဝါရေတွာ ဌိတံ သေနံ ပလာပေတွာ အဟာသိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၃၉။

ဥစ္ဆိဒ္ဒတိ (ကြိ) [ဥ+ဆိဒ+ယ+တိ] ပြတ်၏၊ ပြတ်စဲ၏။ အယံ အတ္တာ ....ဥစ္ဆိဒ္ဒတိ ဝိနသ္သတိ။ ဒီ၊ဝ။၃၁။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၂၂၄။ ဥစ္ဆိဒ္ဒတိတိ ဥပစ္ဆိဒ္ဒဘိ။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၁၇၀။ ခီဏာသဝေါ ဘိက္ခု ကာယဿ ဘေဒါ ဥစ္ဆိဒ္ဒတိ ဝိနသ္သတိ။ သံ၊၂။၀၉။ (—ဇာ၊၂။၄၉။ ပဋိသံ။၁၅၃။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၅။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၄။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၀၄။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၀၄။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၃၊၂၀၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၀၀။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၁၁။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၀။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။ ၁၃၀။ သာရတ္ထ၊၃။၂၂၀။ သီ၊ဋ္ဌိ၊သစ်၊၁။ ၄၄၆။ မ၊ဋ္ဌိ၊၂။၉၀။ မ၊ဋ္ဌိ၊၃။၂၃၁။ အံ၊ဋ္ဌိ၊၁။၂၂၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊၁။၂၂၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊၂။ ၃၆၃။) ဥစ္ဆိဒ္ဒန္တိ— ဒီ၊ဝ။၅၂။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၉။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၃၃။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၁၁။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၃၄။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၃။ ပေတ၊ဋ္ဌ။၅၀။ စူဠနိ၊ဋ္ဌ။၃။ သီ၊ဋ္ဌိ၊သစ်၊၂။၄၅။ မ၊ဋ္ဌိ၊၂။၂၅၁။ သံ၊ဋ္ဌိ၊၂။ ၂၆၅။ အံ၊ဋ္ဌိ၊၂။၂၀၆။ ဥစ္ဆိဒ္ဒမိယ—စူဠနိ။ ၁၀၈။ ဇာ၊၂။၅၁။ စူဠနိ၊ဋ္ဌ။၂၈။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။ ၂၇၇။ ဥစ္ဆိဒ္ဒိ—မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၄။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၃၁။ ဥစ္ဆိဒ္ဒိဿတိ—မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၅။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၂၇၀။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၇။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၇။ ဝိမတိ၊ ၂။၁၁၈။ မ၊ဋ္ဌိ၊၁။၃၇၉။ ဥစ္ဆိဒ္ဒိဿာမိ— မ၊၁။၁၉၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁။ မ၊ဋ္ဌိ၊၂။၉၂။ ဥစ္ဆိ ဿာမ— မ၊၂။၁၈၃။

ဥစ္ဆိဒ္ဒတိ (ကမ္မ၊ကြိ) [ဥ+ဆိဒ+ယ+တေ] ပြတ်အပ်၏။ ဣမေ သတ္တာ ဟညန္တု၂ ဝါ ဥစ္ဆိဒ္ဒန္တု၂ ဝါ ဝိနသ္သန္တု၂ ဝါ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၆၈။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၆။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၂၅၈။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။ ၁၄၉။ သာရတ္ထ၊၁။၄၇၈။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။ ၁၄၉။ သာရတ္ထ၊၁။၄၇၈။

ဥစ္ဆိဒ္ဒန (န) [ဥ+ဆိဒ+ယ+ယု] ပြတ်ခြင်း။ သံသာရာဋ္ဌာ ဥပစ္ဆေဒန္တိ ခန္ဓာဒိ ဥဋ္ဌာဝိဋ္ဌိ-သံသာရဝဋ္ဋသ ဟေတုနသာနေန ဥစ္ဆိဒ္ဒနံ။ စူဠနိ၊ဋ္ဌ။၂၃။ (—မ၊ဋ္ဌိ၊၃။၉၇။ သံ၊ဋ္ဌိ၊၂။ ၂၆၅။ မူလ၊ဋ္ဌိ၊၁။၁၇၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊၂။၃၂၀။)

ဥစ္ဆိဒ္ဒန္တိ (တိ) [ဥ+ ဆိဒ+ ယ+ အန္တ] ပြတ်သော။ သရီရေ ဥစ္ဆိဒ္ဒန္တေ ဇီဝိတံ ဥစ္ဆိဒ္ဒတိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၃။

ဥစ္ဆိဒ္ဒနီ (ကြိ) ဥစ္ဆိဒ္ဒတိ ကြည့်။

ဥစ္ဆိဒ္ဒမာန (တိ) [ဥ+ ဆိဒ+ ယ+ မာန] ပြတ်သော။ ဥစ္ဆိဒ္ဒမာနေ လောကသ္မိံ၊ ကိံ ဓ ပါပေန လိပ္ပတိ။ ဇာ၊၂။၄၉။ (—သံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၆၃။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၊၄၇။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၂၁၂။ သီ၊ဋ္ဌိ၊သစ်၊၁။၄၅၅။ မူလ၊ဋ္ဌိ၊၂။၁၂၂)

ဥစ္ဆိဒ္ဒိ (ကြိ) ဥစ္ဆိဒ္ဒတိ-ကြည့်။

ဥစ္ဆိဒ္ဒိတုံ (ကြိ၊ဝိ) [ဥ+ဆိဒ+ ယ+ တုံ] ဖြတ်ခြင်းငှါ။ နဒေါ ပနာဟံ မယှံ ပဇေ့ဓိယာ ဥစ္ဆိဒ္ဒိတုံ ဒဿာမိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၁၅။

http://www.dhammadownload.com

ဥစ္ဆိဇ္ဇိသတိ
ဥစ္ဆိဇ္ဇိသာမ
ဥစ္ဆိဇ္ဇိသာမိ
ဥစ္ဆိဇ္ဇေယျ } (ကြိ) ဥစ္ဆိဇ္ဇတိ-ကြည့်။

ဥစ္ဆိဋ္ဌ (တိ) [ဥ + သိသ+တ၊ သကို ဆပြု၊ အသဒိသဒ္ဒေဘော်လာ။ ဓာတုတ္ထသင်္ဂဟ။ (ဥစ္ဆိမှ-သံ)] (က) စွန့်ပစ်အပ်သော (ဝတ္ထု)။ (ခ) စားကြွင်း စားကျန်။ (ဂ) ထွေးအန်ထားအပ်သော (ရေ)။ (ဃ) ကြဉ်ဖက်အပ်သော၊သူ။ (က) သဗ္ဗံ ဥစ္ဆိဋ္ဌံ၊ သဗ္ဗံ အနုစ္ဆိဋ္ဌံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၅၆။ (က) (ခ) တဋ္ဌ အပ္ပဋ္ဌ ဥစ္ဆိဋ္ဌံ၊ တဋ္ဌ ကိစ္ဆေန နော အဒါ။ ဇာ၊၁။၄၅။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၆။ ဥစ္ဆိဋ္ဌမပီ ဘုဉ္ဇိတုံ။ ဇာ၊၂။၃၂၇။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၂၂၇။ (-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၅၊၂၇၉။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။၅၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၄၂၀။) (က) (ဂ) မာ ဥပရိ-ဂင်္ဂါယ ဥဒကံ ဥစ္ဆိဋ္ဌမကာသိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၆၀။ (ဃ) မုဏ္ဍကတ္တာ ဝါ ဥစ္ဆိဋ္ဌော သေ၊ နဏ္ဍမံ ပဒေသံ အရဟတိ အာဂစ္ဆိတုံ။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅၈။

ဥစ္ဆိဋ္ဌအမ္ဗဋ္ဌိ (နဲ) [ဥစ္ဆိဋ္ဌ+အမ္ဗဋ္ဌိ] စားကြွင်း သရက်စေ့။ တေ ဥစ္ဆိဋ္ဌအမ္ဗဋ္ဌိဟိ ပဟရိံသု။ မွေ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၅။

ဥစ္ဆိဋ္ဌက (တိ) [ဥစ္ဆိဋ္ဌ+က] (က) ထွေးအန်-စွန့်ပစ်-အပ်သော၊ ဝတ္ထု (တံတွေးစသည်)။ (ခ) စားကြွင်း စားကျန်။ (က) ဆဋ္ဌိတန္တိ ဥစ္ဆိဋ္ဌကံ၊ ဝန္တန္တိ အတ္ထော။ ပေတ၊ဋ္ဌ။၇၄။ (-အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၀။) (ခ) ဥစ္ဆိဋ္ဌကံ ဒေန္တီတိ ကုဇ္ဈန္တိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၇။ (-မ၊ဋ္ဌ၊၃။၅၉၊၆၂။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၂။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၂၇။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၄၁။)

ဥစ္ဆိဋ္ဌကဋ္ဌိယ (နဲ) [ဥစ္ဆိဋ္ဌ+ကဋ္ဌိယ] အကြွင်း အကျန်ဖြစ်သော ပအုံးရည်။ အမ္ဘော ဥစ္ဆိ-ဋ္ဌခါဒက ဥစ္ဆိဋ္ဌကဋ္ဌိယံ အလဘိတ္တာ ပရ-ဃရေသု ဥဋ္ဌုက်ပိဋ္ဌေန ဃဋ္ဌိတကဋ္ဌိယံ ပရိ-ဘုဉ္ဇိတုံ အသီတိကောဋ္ဌိမနံ ပဟာယ ပဗ္ဗဇိ-တောသိ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၀၉။

ဥစ္ဆိဋ္ဌကပါလ (နဲ) [ဥစ္ဆိဋ္ဌ+ကပါလ] စားကြွင်း စားကျန် ထည့်ရာခွက်။ အနာထသာလာယံ ဥစ္ဆိဋ္ဌကပါလံ ပုရတော ကတ္တာ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၉။

ဥစ္ဆိဋ္ဌကဘောဇန (နဲ) [ဥစ္ဆိဋ္ဌက+ဘောဇန] စားကြွင်း ဘောဇဉ်။ ဒဟရသာမဏေရေဟိ ဒိယျမာနံ ဥစ္ဆိဋ္ဌကဘောဇနံ ပဋိဂ္ဂဏ္ဍန္တံ ဒိသွာ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၂။

ဥစ္ဆိဋ္ဌကရဏနိဝါရဏတ္ထ (ပု) [ဥစ္ဆိဋ္ဌ+ကရဏ+နိဝါရဏ+အတ္ထ] စားကြွင်းစားကျန် ပြုခြင်း ကိုတားမြစ်ခြင်းအကျိုး။သုကာဒီနံ ပါဏာနံ ဥစ္ဆိဋ္ဌကရဏနိဝါရဏတ္ထံ... အာရက္ခံ ဂဏ္ဍန္တိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၈၃။

ဥစ္ဆိဋ္ဌကသဋ္ဌ (နဲ) [ဥစ္ဆိဋ္ဌ+ကသဋ္ဌ] စားကြွင်း စားဖတ်။ ဥစ္ဆိဋ္ဌကသဋ္ဌံ ဥဒကေန မဒ္ဒိတ္တာ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၇၆။

ဥစ္ဆိဋ္ဌခါဒက (တိ) [ဥစ္ဆိဋ္ဌ+ခါဒက] စားကြွင်း စားကျန်ကို စားသော၊သူ။ ဥစ္ဆိဋ္ဌကဋ္ဌိယ-ကြည့်။

ဥစ္ဆိဋ္ဌဂေဟ (နဲ) [ဥစ္ဆိဋ္ဌ+ဂေဟ] စွန့်ပစ်အပ်သော အိမ်၊ သူတပါးတို့ အသုံးပြုအပ်ပြီး သော အိမ်။ နသက္ကာ ဘော ဥစ္ဆိဋ္ဌဂေဟေ ဗြဟ္မပဇာပတိယာ ဝသိတုံ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၅၄။ ဥစ္ဆိဋ္ဌဂေဟေတိ ပရေဟိ ပရိဘုတ္တဂေဟေ။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၃၃။

ဥစ္ဆိဋ္ဌဒန္တကဋ္ဌ (နဲ) [ဥစ္ဆိဋ္ဌ+ဒန္တကဋ္ဌ] စွန့်ပစ် ထားအပ်ပြီးသော တံပူ။ ဥစ္ဆိဋ္ဌဒန္တကဋ္ဌေ အတ္တနော ဇဋ္ဌာသု လဂ္ဂေ တဿ အာဂမန-ဂဝေသနဝသေန ဂင်္ဂါယ တီရေ အနုဝိစရ-နွော။ စရိယာ၊ဋ္ဌ။၁၅၃။

http://www.dhammadownload.com

ဥစ္ဆိဒ္ဓနဒီ (ထီ) [ဥစ္ဆိဒ္ဓာ+နဒီ] စွန့်ပစ်အပ်သော မြစ်။ နဒီ သာ တေန ကာရဏေန အနဒီနာမေဟာဘိ၊ နာပိ ဥစ္ဆိဒ္ဓနဒီ။ ဇာဒ္ဒ၂၊၁၁၁၅။

ဥစ္ဆိဒ္ဓပဘော (ပု) [ဥစ္ဆိဒ္ဓ+ပဘော] စားကြွင်းစား ကျန်ရှိနေသော် သပိတ်။ ဘော်ဘာဝတာပိ ဟိသော ဥစ္ဆိဒ္ဓပဘော်ဘာ ဟောဘိ။ ဝိဒ္ဒ၂၊၄၉၅။ (-သာရတ္ထ၁၊၁၁၁၊၁၀၄။)

ဥစ္ဆိဒ္ဓပါယသ (န) [ဥစ္ဆိဒ္ဓ+ပါယသ] စားကြွင်းနွဲ့ထမင်း။ အာသနပဂ္ဂဳယန္တေ နိသိန္နာ ဥစ္ဆိဒ္ဓပါယသံ ပရိဘုဥ္ဇိ။ မမ္မ၂၊၁၁၃၃၄။

ဥစ္ဆိဒ္ဓပိဏ္ဍက (ပု) [ဥစ္ဆိဒ္ဓ+ပိဏ္ဍက] စားကြွင်းစားကျန်ဖြစ်သော ဆွမ်း၊ ဆွမ်းကျန်။ ဣမံ ဥစ္ဆိဒ္ဓပိဏ္ဍကံ တေသံ မုခေ အာသိဉ္စိတွာ။ စရိယာ၂၊၁၁၂။

ဥစ္ဆိဒ္ဓဘတ္တ (န) [ဥစ္ဆိဒ္ဓ+ဘတ္တ] စားကြွင်းစားကျန် ထမင်း၊ ထမင်းကျန်၊ မဘက်ဣသိဿ ဥစ္ဆိဒ္ဓဘတ္တံ။ မ၂၊၃၁၁၄။(-ဓမ္မ၂၊၁၁၆၊၁၁၄၊၁၁၆၊၄၂။ ဓမ္မ၂၊၂၊၁၁၆။ ပေတ၂၊၁၁၆။ ဇာဒ္ဒ၂၊၂၊၁၆၈၊၁၅၃။)

ဥစ္ဆိဒ္ဓဘတ္တဇာတက (န) [ဥစ္ဆိဒ္ဓဘတ္တ+ဇာတက] ဥစ္ဆိဒ္ဓဘတ္တဇာတ်။ (မြတ်စွာဘုရားသည် ဇေတဝန်ကျောင်း၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် မယားဟောင်း ဖြားယောင်းခံရသော ရဟန်းကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။) ဇာတကပါဠိ၊ ၂-နိပါတ်၊ ၇-ဝဂ်၊ ၂၁၂-ဇာတ်၊ ဇာ၁၀။၅၇။ ဇာဒ္ဒ၂၊၂။၁၅၃-၄။

ဥစ္ဆိဒ္ဓဘဝ (ပု) [ဥစ္ဆိဒ္ဓ+ဘဝ] စားကြွင်းစားကျန် ဘဝ။ ဥစ္ဆိဒ္ဓဘဝေ ဘဝေ ဘဝသင်္ခါရာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ ဓမ္မသင်္ဂ၊၁၀၁၆။

ဥစ္ဆိဒ္ဓဘောဇန (န) [ဥစ္ဆိဒ္ဓ + ဘောဇန] စားကြွင်းစားကျန်ဖြစ်သော ဘောဇဉ်။ သေသဝါဋမိဂါနဉ္စ အာသိဉ္စကံ ဥစ္ဆိဒ္ဓဘောဇနံ။ ဇာဒ္ဒ၁၊၂၂၅။

ဥစ္ဆိဒ္ဓဘောဇီ (တိ) [ဥစ္ဆိဒ္ဓ+ဘုဇ+ဏိ] စားကြွင်းကို စားသောက်သူ။ ဥစ္ဆိဒ္ဓဘောဇီနော တုမှေ, န တုမှေ ဝိဿာသဘောဇီနော။ ဇာ၁၀။ ၁၅၅။ ဇာဒ္ဒ၁၊၂။ ၂၉၂။

ဥစ္ဆိဒ္ဓမံသ (န) [ဥစ္ဆိဒ္ဓ+မံသ] စားကြွင်း စားကျန်ဖြစ်သော အသား။ ဝယသ ဇမ္မုကာ ယုတ္တံ နာမ တာ ဣဓိနာ အဘ္ဘာဘာဝေန ပရဿ ဥစ္ဆိဒ္ဓမံသံ ခါဒိတုံ။ ဒီ၂၊၃၁၁၁၂။

ဥစ္ဆိဒ္ဓမုခ (န) [ဥစ္ဆိဒ္ဓ+မုခ] စားကြွင်းစားဖတ်ရှိသော ပါးစပ်။ နု ပန သက္ကာ ဥစ္ဆိဒ္ဓမုခေဟိ ကထေတုံ။ သံ၂၊၂။၂၂၃။ အံ၂၊၁၁။၂၄၃။ ထေရ၂၊၂။၁၂၉။

ဥစ္ဆိဒ္ဓသညီ (ကိ) [ဥစ္ဆိဒ္ဓ+သညာ+ဉီ] စားကြွင်းစားကျန်-စားကြွင်း စားကျန် ထည့်ထားခြင်း-ဟု အမှတ်သညာရှိသော၊ သူ။ ဘောသို့ဟိ မနုဿာ ဥစ္ဆိဒ္ဓသညိနော။ ဝိ၂၊၃၊၂၅၈။ (-သာရတ္ထ၁၊၃။၂၃၁။ ဝိမတိ၊၂။၁၀၁။)

ဥစ္ဆိဒ္ဓသုရာ (ထီ) [ဥစ္ဆိဒ္ဓာ+သုရာ] စွန့်ပစ်ထားခဲ့သော သေရည်၊ သေရည် အကြွင်းအကျန်။ စောရာနံ ဥစ္ဆိဒ္ဓသုရံ လဘိတ္ထာ။ ဇာ၂၊၄။၄၃၄။

ဥစ္ဆိဒ္ဓဟတ္ထ (ပု) [ဥစ္ဆိဒ္ဓ+ဟတ္ထ] စားကြွင်းစားကျန်ရှိသော-ထမင်းဖတ် ဟင်းဖတ် လူးကပ်ပေကျံနေသော-လက်။ အနုစ္ဆိဒ္ဓံ သုဒ္ဓပတ္တံ ဥစ္ဆိဒ္ဓဟတ္ထေန ဂဏှိဘုံ နု ဝဋ္ဋတိ။ ဝိ၂၊၄။၄၈။ ဝိ၊ သင်္ဃ။၄၄၂။ ဥစ္ဆိဒ္ဓဟတ္ထေနာတိ သာမိသေန ဟတ္ထေန။ သာရတ္ထ၁၊၃။၃၀၇။ (-မ၂၊၄။၁၈၀။ ဝိမတိ၊၂။၂၃၂။)

ဥစ္ဆိဒ္ဓာဝသေသက (ဘိ) [ဥစ္ဆိဒ္ဓ+အဝသေသက] စားကြွင်းစားကျန်။ အဟောဝတာဟံ .... တေသံ ဘိက္ခူနံ ဥစ္ဆိဒ္ဓာဝသေသကံ ပရိဘုဉ္ဇေယျံ။ ဓမ္မ၂၊၂။၆၀။

ဥစ္ဆိဒ္ဒိဘ္ဘီ (ထီ) [ဥစ္ဆိဒ္ဒာ+ဂ္ဘီ] စွန့်ပစ်အပ်သော မိန်းမ။ နာပိ ဥစ္ဆိဒ္ဒိဘ္ဘီ ကဿာ? ညဒကန္တိကတာယ သုဒ္ဓဘာဝေန။ ဇာ၂၊၂။၁၁၅။

ဥစ္ဆိဒ္ဒေါဒက (န) [ဥစ္ဆိဒ္ဒ+ဥဒက] စွန့်ထား-ထွေးအန်ထား-အပ်သော ရေ။ (လုပ်ဆေး

http://www.dhammadownload.com

ရေ)။ ဝိယာသံ နာမ စလကာနိ ဝါ အဋ္ဌိ-ကာနိ ဝါ ဥစ္ဆိဋ္ဌောဒကံ ဝါ။ ဝိ၊၂။၃၄၈။ ဥစ္ဆိဋ္ဌောဒက (ဝိ၊၄။၂၅၁)နှိ မုခဝိကွာလ-နောဒကံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၄၈။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၄၄၁။ (–ကခ်ါ။၃၁၆။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၃။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၄။)

ဥစ္ဆိတ (တိ) [ဥ+သိ+တ။ (ဥစ္ဆိတ-သံ)] မြင့်သော၊ အမြင့်။ ဥစ္စော တု ဥန္နတော တုင်္ဂေါ၊ ဥဒဂ္ဂေါ စေဝ ဥစ္ဆိတော။ ဓာန်။ ၇၀၈။ ဥဒ္ဓံသိတော ဥစ္ဆိတော၊ သိသောဝါယံ၊ တော၊ သဿ ဆော၊ အသရူပဒ္ဓိတ္တဥ္စ။ ဓာန်၊ ဋီ။၇၀၈။

ဥစ္ဆိန္ဒ (ကြိ) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ဥစ္ဆိန္ဒတိ (ကြိ) [ဥ+ဆိဒ (ဆိဒိ)+အ+တိ]ပယ်ဖြတ်၏၊ ခုတ်ဖြတ်၏၊ ဖျက်ဆီး၏။ ဥဒစ္ဆိဒါတိ ဥစ္ဆိန္ဒတိ ဘဥ္ဇတိ ဝိနာသေတိ။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅။ (–ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၃၅၇။) ဥစ္ဆိန္ဒ သိနေဟ-မတ္တနော။ ဓမ္မ။၅၄။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၀၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၈၇။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၉။ ဥစ္ဆိန္ဒာတိ အရဟတ္တ-မဂ္ဂေန ဥစ္ဆိန္ဒ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆၈။ (–ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၃၅၈။) ဥစ္ဆိန္ဒိဿာမိ—ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၅၅။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၁၂၂။ အံ၊ဋီ၊၃။၁၆၁။ ဥစ္ဆေစ္ဆာမိ—ဒီ၊၂။၆၁။ အံ၊၃။၄၀၉။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၅၅။

ဥစ္ဆိန္ဒန (န) [ဥ+ဆိဒ (ဆိဒိ)+ယု] ပယ်ဖြတ်ခြင်း၊ ခုတ်ဖြတ် ဖျက်ဆီးခြင်း။ ဥစ္ဆိန္ဒနံ ပါတ-နဥ္စ တာသံ ပညာနံ အနုပ္ပန္နာနံ ဥပ္ပဇ္ဇိတုံ အပ္ပ-ဒါနမေဝ။ မ၊ဋီ၊၂။၁၆၂။ အံ၊ဋီ၊၂။၃၈၂။

ဥစ္ဆိန္ဒန္တ (တိ) [ဥ+ဆိဒ(ဆိဒိ)+အ+အန္တ] ပယ်ဖြတ်သော။ သုပုပ္ပိတကိ သုကသာခံ ဥစ္ဆိန္ဒန္တာ ဝိယ တဿာ သဗ္ဗာဘရဏာနိ ဩမုဥ္စိတ္ဂာ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၅၁။ (–သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇။)

ဥစ္ဆိန္ဒိတ္ဂာ (ကြိ၊ဝိ) [ဥ+ဆိဒ(ဆိဒိ)+တ္ဂာ] ပယ်ဖြတ်၍။ အတ္တနော ပလိဗောဓံ ဥစ္ဆိန္ဒိတ္ဂာ ဇုဇဂဟေ သန္နိပတထ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၅။ (–အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၈၅။ မ၊ဋီ၊၂။၁၆၂။ အံ၊ဋီ၊၂။၃၈၂။)

ဥစ္ဆိန္ဒိဿာမိ (ကြိ) ဥစ္ဆိန္ဒတိ–ကြည့်။

ဥစ္ဆိန္ဒ (တိ) [ဥ+ဆိဒ(ဆိဒိ)+ဘ](၁)ပယ်ဖြတ်–ခုတ်ဖြတ်–ဖျက်ဆီး–အပ်သော။(၂)ပြတ်စဲသော၊ အဆက်ပြတ်သော။ (၁)ဥစ္ဆိန္ဒံ မူလံ ဒုက္ခဿ၊ နတ္ထိ ဒါနိ ပုနဗ္ဘဝေါ။ ဝိ၊၃။၃၂၆။ ဒီ၊၂။၇၇။ သံ၊၃။၃၇၈။ သဗ္ဗေ အသေသာ ဥစ္ဆိန္ဒာ။ ထေရ။၂၇၇။ ဥစ္ဆိန္ဒာ အရိယမဂ္ဂေန သမုစ္ဆိန္ဒာ ပဟီနာ။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၁။(–ဇာ၊၁။၅၇။ ဇာ၊၂။၆၁။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၄။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၇။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၈။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၆၃။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၆။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၁၅။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၊၁၉၉။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၂၉၉။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅၇။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၂၈၄။ သံ၊ဋီ၊၂။၅၃၂။) (၂) အယံ အတ္တာ နာမ.... ဥစ္ဆိန္ဒော သုဥစ္ဆိန္ဒော ဟောတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၀၉။ (–စူဋ္ဌနိ။၁၁၀။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၄။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၁။ စူဋ္ဌနိ၊ဋ္ဌ။၂၉။ မူလဋီ၊၁။၁၃၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၃၃၃။)

ဥစ္ဆိန္ဒက (တိ) [ဥစ္ဆိန္ဒ+က] ပယ်ဖြတ်–ခုတ်ဖြတ်–တတ်သော၊သူ။ ယော မယှံ ဇုဂါဒိကိလေ-သဿ ပဝါဟကော ဥစ္ဆိန္ဒကော။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၈၅။

ဥစ္ဆိန္ဒဒါယဇ္ဇကတ (တိ) [ဥစ္ဆိန္ဒ+ဒါယဇ္ဇ+ကတ] ဖြတ်အပ်ပြီးသော အမွေအနှစ်ရှိအောင်–ဥစ္စာမဲ့မွဲ ဆင်းရဲသူဖြစ်အောင် – ပြုအပ် – ပြုခံရ–သော၊သူ (အမွေဖြတ်ခံရသူ)။ ဥစ္ဆိန္ဒ-ဒါယဇ္ဇကတာနိ (ဇာ၊၁။၃၆၂)တိ ဥစ္ဆိန္ဒဒါ-ယာဒါနိ(ဥစ္ဆန္ဒဒါယဇ္ဇာနိ?)နိဒ္ဓနာနိ ကတာနိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၂၁။

ဥစ္ဆိန္ဒပညတ္တိ (ထီ) [ဥစ္ဆိန္ဒ+ပညတ္တိ]ဥစ္ဆိန္ဒပညတ်၊ ပယ်ဖြတ်အပ်၏ ဟု– ပညတ်ခြင်း – သိစေခြင်း?။ ဒုက္ခံ ဥစ္ဆိန္ဒပညတ္တိယာ ပညတ္တံ။ ပေဋ္ဌ-ကော။၂၉၄။

http://www.dhammadownload.com

ဥစ္ဆိန်ဒိဇ (ထိ) [ဥစ္ဆိန္ဒ+ဗိဇ] ပယ်ဖြတ် အပ်ပြီး သော-မျိုးစေ့-ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ်ဟူသော မျိုးစေ့-ရှိသေ သောသူ။ ခံအဗိဇာတိ ဥစ္ဆိန္ဒ-ဗိဇ ဘ။ ခုဒ္ဒကာဒ္ဌ။ဝ၆၃။ သုတ္တန်၊ဌ၊ဝ။ ၂၉၃။

ဥစ္ဆိန္နဘဝတဏှာ (တိ) [ဥစ္ဆိန္နာ+ဘဝတဏှာ] (အရဟတ္တမဂ်ဖြင့်) ပယ်ဖျက် အပ်ပြီး သော ဘဝတဏှာရှိသော၊ ဘဝဘဏှာ ကို ပယ်ဖြတ် ပြီး သော၊သူ။ ဥစ္ဆိန္နဘဝတဏှာသည် သန္တစိတ္တာသ ဘိက္ခုနော။ ဥဒါန။ဝ၇၂။ ပေဋကော။ ဘ၇၇။ ယာယ အဂ္ဂမဂ္ဂေန သမုဒေသော ဥစ္ဆိန္နာ ဘဝ-တဏှာ၊ သော ဥစ္ဆိန္နဘဝဘဝဏှာ။ ဥဒါန၊ဌ။ ၂၄၅။

ဥစ္ဆိန္နဘာဒနုတ္တိက (တိ) [ဥစ္ဆိန္နာ+ဘာဒနုတ္တိ+က] (အရဟတ္တမဂ်ခံ းဖြင့်) ပယ်ဖြဉ်အပ်ပြီး သော ဘာဝတဏှာဟူသော နှောင်ကြိုးရှိ သော၊ ဘဝဘဏှာနှောင်ကြိုးကို ပယ်ဖြတ်ပြီး သော၊သူ။ ဥစ္ဆိန္နဘဝနေတ္တိကော ဘိက္ခဝေ တသာဂတဿ ကာဒယော တိဋ္ဌဘိ။ ဒီဝ။၄၂။ အရဟတ္တမဂ္ဂသဒ္ဓါန ဥစ္ဆိန္နာ ဘာဝနေတ္တိ အဿာဘိ ဥစ္ဆိန္နဘာဝနေတ္တိဇကာ။ ဒီဌ၊ဝ။ ၁၁၇၊ (-ဒီဌ၊ဋ္ဌ၊ဝ။ဝ၉ဝ။ သာရတ္ထ၊ဝ။၄ဝ၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊ဝ။၄၅၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၁ဝ။)

ဥစ္ဆိန္နဘဝမူလ (တိ) [ဥစ္ဆိန္ဒ+ဘဝမူလ] (အရ-ဟတ္တမဂ်ခံးဖြင့်) ပယ်ဖြတ်အပ်ပြီးသော အဝိဇ္ဇာတဏှာဟူသော ဘဝအမြစ်အရင်းရှိ သော၊ ဘဝအမြစ်အရင်းကို ပယ်ဖြတ်ပြီး သော၊သူ။ ဒုဂ္ဂတိသခ်္ခါတော သဗ္ဗာပိ ဂတိယော ဥစ္ဆိန္နဘဝမူလ ဘာ ဇဟေ ပဇဟေ၁သူ။ ဥဒါန၊ ဌ။၂၁ဂ။(-မ၊ဋ္ဌ၊ဝ။၂၀၃။ဝိသုဒ္ဓိ ဋ္ဌီ၊၂။ဝ၂၉။)

ဥစ္ဆိန်မူလ (တိ) [ဥစ္ဆိန္ဒ+မူလ] (က) ပယ်ဖြတ် အပ်ပြီး သော အမြစ်အရင်းရှိသော။ (ခ) အရိယမဂ်ဟူသော ဓားဖြင့် ပယ်ဖြတ်အပ်ပြီး သော အဝိဇ္ဇာတဏှာဖြင့် ပြီးသော ဘဝ အမြစ်အရင်းရှိသော။ (က) တာနိ ဘိက္ခဝေ ဗိဇာဝနိ ဥစ္ဆိန်မူလာနိ။ အံ၊ဝ။၁၃၅။ (- မ၊၃။၄၃။ ဇာ၊၂။၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၄၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၃၆။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။ ၂၃၀။ ဇာဋ္ဌ၊ ၅။၁၅၅။ ဝိဓတိ၊ဝ။၆၀။) (ခ) တေ တထာ-ဂတဿ ပဟီနာ ဥစ္ဆိန္နမူလာ။ ဝိ၊ဝ။ ။ အံ၊ ၃။ဇ၃။ အရိယမဂ္ဂသတ္ထေန ဥစ္ဆိန္နံ တဏှာ-အဝိဇ္ဇာမယံ မူလမေတေသန္တိ ဥစ္ဆိန္နမူလာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ဝ။ဝ၀၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။ဇ၃။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။ ၁၄၆။ (-မ၊ဝ။၃၁၇။ သံ၊ဝ။ဝ၅၂။ သံ၊၂။ ၂၃။ အံ၊ဝ။၃၅၀။ အံ၊၂။၇၄။ မဟာနိ။၄၀၊ ၁၇၂။ သံ၊ဋ္ဌ၊ဝ။၃၃၊၂၄၃။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၂၆၊ ၇၄။ အပဒာ၊ဝ။ဝ၆၃။ ဝဇိရ။၄၄။ သာရတ္ထ၊ ဝ။၂၂၇။ သာရတ္ထ၊၃။၂ဝ၆။ သံ၊ဋ္ဌီ၊ဝ။၂၇၃။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။ဝ၀၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၆၆။)

ဥစ္ဆု (ပု) [(ဝ) ဣသု+ဥ။ (၂) ဥသ+ဥ။ ဣသု ဣစ္ဆဝယံ၊ဥ၊ ဥသ ဒါဒေဟ ဝါ၊ ဥ၊သဿ ဆော၊ ပုဗ္ဗတြ ဣသု၊ အသရူပဒိဇ္ဇံ၊ ဥစ္ဆု ပုမေ။ ဓာန်၊ဋ္ဌီ။၅၉၃။ (၃) ဥသ+ဆုက်။ ဥသတိ ဒဟတိ သန္တာပန်္တိ ဥစ္ဆု။ ဏာဒိ။ ၄၂။ (ဣကွ၊-သံ)] ကြံ၊ ကြံပင်၊ ကြံချောင်း။ သံဃဿ ဥစ္ဆုမှိ ဘာဇိယမာ-နေ။ ဝိ၊ဝ။၇၄။ ဖာဏိတံ နာမ ဥစ္ဆုမှာ နိဗ္ဗတ္တံ။ ဝိ၊ဝ။၃၆၃။ ဝိ၊၂။၅၂။ ဝိ၊ဌ၊ ၂။ ၂၉၄။ ဝိ၊သင်္ဘ။၁၀၀။ ဥစ္ဆု တတ္ထ အနုပဂေါ။ဇ၊ ၂။၃၄၀။ ဇ၊ဌ၄ ။ ဝ၂ဇ။ (-အံ၊၂။၆၇။ ပေတ။၂၁၀။ ဝိ၊ဌ၊ဝ။၃၃၄။ ဝိ၊ဌ၊၃၊၃၂။ ဝိ၊ဌ၄၊ဝ။၂၇။ ဝိ၊သင်္ဘ။၇၁၀၂။ ဒီ၊ဌ၊ဝ။ ၃၅၅။ မ၊ဌ၊၂။ဝ၆။ သံ၊ဌ၊ဝ။ ၂၅၇။ အံ၊ဌ၊ဝ။ ၂၀။ အံ၊ဌ၊ဝ။ ၂၀။ အဘိ၊ဌ၊ဝ။ ၃၁။ အံ၊ဌ၊၃။ဝ၇။ ၂။ အံ၊ဌ၊၃။ ၂၀၈။ အဘိ၊ဌ၊ဝ။ ၃၁။ အဘိ၊ဌ၊၂။ဝ၄၊ဝ၄၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဝ။ ၂၇၊ ဝ၆၇။ ပဋိသံ၊ဌ၊ဝ။၃၁၉။ ထေရ၊ဌ၊ ၂။ ၂၆၄။ မဟာနိ၊ဌ။ဝ၉၊၃၇၁။ ကင်္ခါ၊ဋ္ဌီ။၃၅၈။ အံ၊ ဋ္ဌီ၊၃။ဝ၉၈။ အနုဋ္ဌီ၊၂။ဝ၄ဝ။)

ဥစ္ဆုကစဝရ(ပု)[ဥစ္ဆု+ကစဝရ]ကြံမို ကဲ့၊ကြံဖတ်။ ဥဒကဝဏ္ဏသကံ ကတ္ဝာ ဥစ္ဆုကစဝရာဒိဠ

http://www.dhammadownload.com

မုခေနေဝ ဟရိတုံ ဥဒကေသု ဆဋ္ဌေတုံ ဝဋ္ဌတိ။ ဝိမဘိ၊၂။၆၅။

ဥစ္ဆုကလာပ (ပု) [ဥစ္ဆု+ကလာပ] ကြံစည်း။ အညတရော ပုရိသော ဥစ္ဆုကလာပံ ခန္ဓေ ကဘ္ဘာ ဧကံ ဥစ္ဆုံ ခါဒန္တော ဂစ္ဆတိ။ ပေတ၊ ၎။၂၄၀။

ဥစ္ဆုကဋ္ဌိရ (ပု) [ဥစ္ဆု+ကဋ္ဌိရ] ကြံညှောက် (ကြံချောင်းမှ ထွက်သော အညှောက်)။ ဝေဏုကဋ္ဌိရော နဋ္ဌကဋ္ဌိရော ဥစ္ဆုကဋ္ဌိရော ယာဝကာလိကော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၀၀။ ဝိ၊သင်္ဟ။၉၆။

ဥစ္ဆုကွေ(ခေ)တ္တ (နာ) [ဥစ္ဆု+ခေတ္တ] ကြံခင်း။ သေယျထာပ အာနန္ဒ သမ္ပန္နေ ဥစ္ဆုကွေတ္တေ မဉ္ဇိဋ္ဌိကာ နာမ ရောဂဇာတိ နိပတတိ။ ဝိ၊၄။ ၄၄၇။ ဥစ္ဆုခေတ္တာဒိကမ္ပိ ဧတ္ထေဝ သင်္ဂဟိတံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၉၆။ (–ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆၂။ ဝိ၊သင်္ဟ။ ၆၀။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၆၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၇။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၂၀၃။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။၆၆။)

ဥစ္ဆုခဏ္ဍ (ပု၊နာ) [ဥစ္ဆု+ခဏ္ဍ] ကြံပိုင်း (ဖြတ်ပိုင်း ထားသောကြံ)။ ဥစ္ဆုခဏ္ဍာနံ ပစ္ဆိ ပူရေတွာ။ ဝိ၊သင်္ဟ။၈၂။ (–သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၃၉။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။ ၁၂၉။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၂၈၈။)

ဥစ္ဆုခဏ္ဍိက (ပု၊နာ) [ဥစ္ဆု+ခဏ္ဍိက] ကြံပိုင်း၊ ကြံဖြတ်။ ဥစ္ဆုခဏ္ဍိကံ အဟမဒါသိံ။ ဝိမာန။ ၄၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၂၃။ ဥစ္ဆုခဏ္ဍိကမာဒါယ။ အပ၊၂။၁၉။ (–မ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၉။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၃။)

ဥစ္ဆုခန္ဓ (ပု) [ဥစ္ဆု+ခန္ဓ] ကြံပင်စည် (ကြံရိုး၊ ကြံချောင်း)။ သာလကလျာဏိခန္ဓော ဥစ္ဆုခန္ဓော....ယာဝကာလိကော၊ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၀၁။

ဥစ္ဆုဂဏ္ဍိကာ (ထီ) [ဥစ္ဆု+ဂဏ္ဍိကာ] ကြံကြိတ်တုံး။ ကက္ခဋ္ဌာ ဖရုသာ ဥစ္ဆုယန္တေ ဥစ္ဆုဂဏ္ဍိကာ (ဥစ္ဆုဘဏ္ဍိကာ) ဝိယ မနုဿေ ပီဋ္ဌေန္တာ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၅၉။ သာရတ္ထ၊၂။၃၀၉။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။၆၆။

ဥစ္ဆုယဋ္ဌိကာ (ထီ) [ဥစ္ဆု+ဃဋ္ဌိကာ] ကြံချောင်း အပိုင်း။ မဟာယန္တေန ပီဋ္ဌိယမာနာ ဥစ္ဆုဃဋ္ဌိကာ ဝိယ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၅၀၂။

ဥစ္ဆုစောရက (ပု) [ဥစ္ဆု+စောရက] ကြံသူခိုး။ ဥစ္ဆုစောရကာ....အာဂမံသု။ ဝိ၊၁။၇၆။

ဥစ္ဆုတစ္ဆန (နာ) [ဥစ္ဆု+တစ္ဆန] ကြံခွံခွါခြင်း။ ယာယ ဝါသိယာ ဌပေတွာ ဒန္တကဋ္ဌစ္ဆေဒနံ ဝါ ဥစ္ဆုတစ္ဆနံ ဝါ အညံ မဟာကမ္မံ ကာတုံ နာ သက္ကာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၈၀။ ဝိ၊သင်္ဟ။၃၀၅။

ဥစ္ဆုဒက္ခိဏာ (ထီ) [ဥစ္ဆု+ဒက္ခိဏာ] ကြံအလှူဒါန၊ ကြံကို ပေးလှူကြောင်း စေတနာ။ မဟာဝိပါကာ ဥစ္ဆုဒက္ခိဏာ။ ဝိမာန။၃၅၊၆၈။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၁၁၄၊၁၈၉။

ဥစ္ဆုဒါန (နာ) [ဥစ္ဆု+ဒါန] ကြံကိုပေးလှူခြင်း၊ ကြံအလှူ။ ဒုဂ္ဂတိံ နာဘိဇာနာမိ၊ ဥစ္ဆုဒါနသိဒံ ဖလံ။ အပ၊၁။၉၈။

ဥစ္ဆုဒါယိကာဝိမာနဝတ္ထု (တီ) [ဥစ္ဆု+ဒါယိကာ+ဝိမာန+ဝတ္ထု] ကြံအလှူရှင်မ ဗိမာန်၏ အကြောင်းအရာ – ရှိသော – ကိုပြဆိုသော – တရားဒေသနာ။ ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ ဝိမာနဝတ္ထုပါဋ္ဌိ၊ ၁-ဝဂ်၊၂-ဝတ္ထု။ ဝိမာန။၃၄။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၁၁၃။

ဥစ္ဆုနာဋ္ဌိယန္တောပမာ (ထီ) [ဥစ္ဆု+နာဋ္ဌိ+ယန္တ+ဥပမာ] ကြံသှစ်ယန္တရား–ကြံသှစ်စက်–ဥပမာ။ ဣမသ္မိံ ဌာနေ ပဋ္ဌ ဥစ္ဆုနာဋ္ဌိယန္တောပမံ နာမ ဂဏ္ဍိသု။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၄။

ဥစ္ဆုနိယျာသ (ပု) [ဥစ္ဆု+နိယျာသ] ကြံအစေး။ ဧကော ဥစ္ဆုနိယျာသောဝ သတ္တာဟကာလိကော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၀၃။ ဝိ၊သင်္ဟ။၉၈။

http://www.dhammadownload.com

ဥဆုံပက္ကာ (နာ) [ဥဆုံ+ပက္ကာ] ကြံ့ခိုက်။ ဒကျွေကာနိ ဗန္ဓံတွာ ဥဆုံပကျောဟိ ဆာဒေဘွာ....ထေရဿ အဒါသိ။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၂၃၀။

ဥဆုံပရိဘောဂ (ပု) [ဥဆုံ+ပရိဘောဂ] ကြံကို သုံးဆောင်ခြင်း။ ကထံ နု ဥဆုံပရိဘောဂံ လဘေယျံ။ ပေတ။၂၁၀။ ပေတ၊ဋ္ဌ။၂၄၁။

ဥဆုံပါလ (ပု) [ဥဆုံ+ပါလ+အ] ကြံစောင့်-ကြံခင်းစောင့်-သောသူ။ ဥဆုံခေတ္တာသမိပံ ဂန္ဆာ ဥဆုံပါလံ ပုစ္ဆိ သူ။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၂၃၀။

ဥဆုံပါလက (ပု) [ဥဆုံ+ပါလ+ကဏ္ဍ] ကြံစောင့်-ကြံခင်းစောင့်-သောသူ။ ဥဆုံပါလကေန ဒိန္နာ။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၂၃၀။

ဥဆုံပိဋ္ဌနသမယ (ပု) [ဥဆုံ+ပိဋ္ဌန+သမယ] ကြံညှစ်ရာအခါ။ ဥဆုံပိဋ္ဌနသမယေ ကိရ ကေသွာ ဂါမာ ဧကာဒသ ယန္တဝါဟာ နိက္ခမိဘွာ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၄။

ဥဆုံပုဋ္ဌ (ပု) [ဥဆုံ+ပုဋ္ဌ] ကြံနှင့် တင်လဲဆုပ်။ ဆုဇာယတနံ ဥဆုံပုဋ္ဌံ။ ဇာ၊၁။၃၀၅။ ဥဆုံပုဋ္ဌန္တိ ဥဆုံ စေဝဖာဏိဘာဇုဋ္ဌဉ္စ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃၆၇။

ဥဆုံဖာဏိတ (နာ) [ဥဆုံ+ဖာဏိတ] ကြံဘင်လဲ၊ (ကြံရည်ကို ကျိုချက်ပြုလုပ်အပ်သောတင်လဲ)။ ဥဆုံဖာဏိဘံ ပစ္ဆာဘတ္တံ နောဝဋ္ဋနကံ နာမ နတ္ထိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉၄။ ဝိ၊သင်္ခ၊၁၁၆။ ကခ်ီ၊ဋ္ဌီ။၃၂၉။

ဥဆုံဗီဇ (နာ) [ဥဆုံ+ဗီဇ] ကြံမျိုးစေ့။ သေယျထာပိ ဘိက္ခဝေ ဥဆုံဗီဇံ ဝါ....ပထဝီရသံ ဥပါဒိယတိ။ အံ၊၁။၃၄။ အံ၊ဋ္ဌ။၄၂၉။

ဥဆုံဘက္ကိုကာ (ထီ) [ဥဆုံ+ဘက္ခိုကာ] ဥဆုံဂတ္တိကာနှင့် အနက်တူ။ ၎င်း ကြည့်။

ဥဆုံဘာရ (ပု) [ဥဆုံ+ဘာရ] ကြံဟူးသာ ထမ်းရွက်အပဲသေဝဝန်၊ ကြံစည်း။ အတ္တနော ခုဒိမေဝ ဥဆုံဘာရံ ဝိယ ဧဝံ ဥက္ခိပိဘွာ ဝိစရန္တိ။

ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၃၇။ မာ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၆။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၃၉။ (-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၁၅။ မာ၊ဋီ၊၁။၃၃၁။)

ဥဆုံယဋ္ဌိ (ထီ) [ဥဆုံ+ယဋ္ဌိ] ကြံချောင်း။ စတာသော သုဝဏ္ဏမယာ ဥဆုံယဋ္ဌိယော နိဗ္ဗတ္တိသု။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉၂။ (-ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၃၊ ၄၃၂။ ဝင်္ဂီ၊၃။၄၃၉။ ကခ်ီ၊ဋ္ဌီ။၄၀၄။)

ဥဆုံယန္တ (နာ) [ဥဆုံ+ယန္တ] ကြံညှစ်ယန္တရား၊ ကြံညှစ်စက်။ စလဘိ ရဝတိ ပထဝိ၊ ဥဆုံယန္တံ ဝ ပီဠိတံ။ ဗုဒ္ဓဝံ။၃၁၉။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၂။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။၁၃၉။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃။ (-ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၅၃။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၂၀၈။ အံ၊ဋီ၊၃။၆၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၃၅၅။)

ဥဆုံယန္တကမ္မ (နာ) [ဥဆုံယန္တ+သာလာ+ကမ္မ] ကြံညှစ်စက်ရှိသော-တဲ့-အိမ်-၌ ပြုဘွယ်ကိစ္စ။ သော ဧကံ ပဒေသံ ဂန္ဆာ ဥဆုံယန္တကမ္မံ ကာဘွာ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၆။ ဥဆုံယန္တကမ္မန္တိ ဥဆုံယန္တသာလာယ ကာတဗ္ဗံ ကိစ္စံ။ အံ၊ဋီ၊၁။၂၅၈။ ဥဆုံယန္တသာလာ-လည်း ကြည့်။

ဥဆုံယန္တဒေါဏိ (ထီ) [ဥဆုံယန္တ+ဒေါဏိ] ကြံညှစ်စက်၏ ကြံရည်ခံပုံး၊ ကြံညှစ်စက်မှကျလာသော ကြံရည်ကို-ခံယူသော-ထည့်ထုဖြစ်သော-ပုံး-ခွက်။ ဥဆုံယန္တဒေါဏိတော ပဋ္ဌရန္တမေဝ ရသံ ဂဟေတွာ ဝဒတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၁၀။ ဝိ၊သင်္ခ၊၁၁၆။

ဥဆုံယန္တသာလာ (ထီ) [ဥဆုံယန္တ+သာလာ] ကြံညှစ်စက်ဘဲ၊ ကြံညှစ်စက်မျှား-ရှိသော-ထားဆာဖြစ်သော -တဲ့-အိမ် -အဆောက်အဦ။ ဥဆုံယန္တကမ္မ-ကြည့်။

ဥဆုံရသ (ပု) [ဥဆုံ+ရသ] ကြံရည်။ အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ဥဆုံရသံ။ ဝိ၊၃။၃၄၄။ ဥဆုံရသံ ဥပါဒါယ အပက္ကာ ဝါ အဝတ္ထုပက္ကာ ဝါ....ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉၄။ ဝိ၊သင်္ခ၊ ၁၀၅-၆။ (-သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၁၆။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၃၁၅။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၃၁။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၂၃၀၊၁၂၉။

http://www.dhammadownload.com

ဝိမတိ၊၁။၃၅၃။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၁၃၀။ ကခ်ါ၊ဋီ။၃၂၉၊ ၄၀၂။ အံ၊ဋီ၊၁။၂၂၂။ အံ၊ဋီ၊၂။၃၀၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊၂။၃၅၅။)

ဥစ္ဆုရသသလာကာ (ထီ)[ဥစ္ဆုရသ+သလာကာ] ကြံရည်စာရေးတံ (ကြံရည်မဲပေါက်သည်ဟု သိသာအောင် စာရေးထားအပ်သော–ဝါးခြမ်းစိတ်အတံ–တုတ်ချောင်း–စက္ကူမဲလိပ်)။ ရသသလာကန္တိ ဥစ္ဆုရသသလာကံ။ သာ-ရတ္ထ၊၃။၄၀၈။ ဝိမဘိ၊၂။၂၅၁။

ဥစ္ဆုရသောဒ (ပု) [ဥစ္ဆုရသ+ဥဒက] ကြံရည် အဆင်းရှိသော သမုဒြာ၊ ကြံရည် သမုဒြာ။ တဿ သမုဒ္ဒဿ ခီရဏ္ဏဝေါ....ဥစ္ဆုရသောဒေါ မဒိရောဒေါ သာဒုဒကော စာတိ ဣမေ သတ္တ မဟဏ္ဏဝဝိသေသာ ဘဝန္တိ။ ဓာန်၊ဋီ။၆၅၉။ (အဘိဓာန်ဋီကာနိသျနှင့် ဓာန်၊သျ၊သစ်တို့၌ ဥစ္ဆုရသ ဟုသာ ရှိ၏။)

ဥစ္ဆုလဋ္ဌိ (ထီ) [ဥစ္ဆု+လဋ္ဌိ] ကြံချောင်း၊ ကြံရိုး။ အနာဒရဝသေန ဧကံ ဥစ္ဆုလဋ္ဌိ ပိဋ္ဌိတော ခိပိ။ ပေတ၊ဋ္ဌ။၂၄၀။

ဥစ္ဆုဝန (န) [ဥစ္ဆု+ဝန] ကြံတော (ကြံပင်များ ပေါက်ရောက်ရာ တောအရပ်)။ ဣဒံ မမ ဥစ္ဆုဝနံ မဟန္တံ။ ပေတ။၂၀၉။ တဒနန္တရံ အစုယောဇနဝိတ္ထာရမေဝ ဥစ္ဆုဝနံ။ သံ၊ဋ္ဌ၊ ၁။၂၅၇။ (–ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၃၈။)

ဥစ္ဆုဝပ္ပ (န) [ဥစ္ဆု+ဝပ္ပ] ကြံတည်းဟူသော စိုက်ပျိုးအပ်သော ကောက်ပင်၊ ကြံကောက်ခင်း။ ကုဝေရော နာမ ဗြာဟ္မဏော ဟုတ္ဝာ ဥစ္ဆုဝပ္ပံ ကာရေတ္ဝာ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၄၈။ ဥစ္ဆု-ဝပ္ပန္တိ ဥစ္ဆုသဿံ။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၁၅၈။

ဥစ္ဆုဝါဋ (ပု) [ဥစ္ဆု+ဝါဋ] ကြံခင်း။ ဧကံ ဥစ္ဆု-ဝါဋံ ဒိသ္ဝာ တဿ ပရိပက္ကဘာဝံ ဥတ္ဝာ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၄။

ဥစ္ဆုဝိကတိ (ထီ) [ဥစ္ဆု+ဝိကတိ] ကြံအထူး၊ တမျိုးတဖုံ ပြုပြင် စီမံပြုလုပ် ထားအပ်သော ကြံ။ သဗ္ဗာပိ အဝတ္ထုကာ ဥစ္ဆုဝိကတိ "ဖာဏိတ"နှိ ဝုစ္စတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉၄။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။၁၀၅။ ကခ်ါ၊ဋီ။၃၂၉။

ဥစ္ဆုဝိကာရ (ပု) [ဥစ္ဆု+ဝိကာရ] ကြံအထူး၊ တမျိုးတဖုံပြုပြင်စီမံထားအပ်သောကြံ။ ဂုဋ္ဌ-ခဏ္ဍ သက္ခရခဏ္ဍာဒီနိ ဥစ္ဆုဝိကာရဘူတာနိ။ သံ၊ဋီ၊၂။၃၇၃။

ဥစ္ဆုဝိမာန (န) [ဥစ္ဆု+ဝိမာန] ကြံပင်ဗိမာန်၊ (ကြံလှူဒါန်းခြင်းကြောင့် ပေါ်ပေါက်လာ သော ဗိမာန်နှင့်စပ်သော တရားဒေသနာ တော်)။ ဩဘာသယိတ္ဝာ ပထဝိ သဒေဝ-ကန္တိ ဥစ္ဆုဝိမာနံ။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၁၈၇။

ဥစ္ဆုဝိမာနဝတ္ထု (တိ) [ဥစ္ဆုဝိမာန + ဝတ္ထု] ကြံပင်ဗိမာန်၏ ဇာတ်ကြောင်းဝတ္ထု –ပါရှိ သော–ကို ဖော်ပြသော –တရားဒေသနာ။ ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ ဝိမာနဝတ္ထုပါဋိ၊ ၁-ဝိမာန၊ ၄-ဝဂ်၊ ၁၀-ဥစ္ဆုဝိမာန။ ဝိမာန။၆၇။

ဥစ္ဆုသလာကာ (ထီ) [ဥစ္ဆု+သလာကာ] ကြံ စာရေးတံ၊ (ကြံမဲပေါက်ကြောင်း သိသာ အောင် ရေးထားအပ်သော–ဝါးခြမ်းစိတ် အတံ – စက္ကူမဲလိပ်)။ ဥစ္ဆုသလာကံ ဂါဟေန္တေန.... တစ္ဆေတ္ဝာ ဒါတုံ ဝဋ္ဌတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၀၁။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၂၇၅။

ဥစ္ဆုသာမည (န) [ဥစ္ဆု+သာမည] ကြံနှင့် သဘောတူသည်အဖြစ်။ ဥစ္ဆုသာမညတော ဂုဋ္ဌောဒကဋ္ဌာနေ ဌပနာဓိပ္ပါ ယတော။ ဝဇိရ။ ၄၇၉။

ဥစ္ဆုသာမိက (တိ) [ဥစ္ဆု+သာမိက]ကြံပိုင်ရှင်။ ဥစ္ဆုသာမိကံ ဥပသင်္ကမိတ္ဝာ.... အာရောစေ သုံ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၄–၅။

ဥစ္ဆုသာလာ (ထီ) [ဥစ္ဆု+သာလာ] ကြံတဲ၊ ကြံထားရာအိမ်။ ဥစ္ဆုသာလံ တေ ဂဟေတ္ဝာ အဂမာသိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၄။

http://www.dhammadownload.com

ဥစ္ဆုသာလာသာမီ (တိ) [ဥစ္ဆုသာလာ+သာမီ] ကြံဘဲပိုင်ရှင်။ ပဥ္ဇ ဥစ္ဆုသာလာသာမိနောဝိယ ပဥ္ဇဝိညာဏာနိ။ အဘိ၊ဌ၊၁။၃၁၅။

ဥစ္ဆုဟတ္ထ (တိ) [ဥစ္ဆု+ဟတ္ထ] လက်၌ကြံရှိသော၊ သူ။ ဥစ္ဆုဟတ္ထံ ဒိသွာ.... ပုစ္ဆတ်။ အဘိ၊ဌ၊၂။၄၆၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၇။

ဥစ္ဆေစ္ဆာမိ (ကြိ) [ဥ+ဆိဒ(ဆိဒိ) +ဿာမိ။ ဿာမိ ဝိဘတ်ကို ဓာတွန်နှင့်တကွ ဆာမိပြု၊ ဣကို ဧ ဝုဒ္ဓိပြု။] ဖြတ်အံ့။ ဥစ္ဆစ္ဆောမိ (ဒီ၊၂။၆၁။ အံ၊၃။၄၀၉)တိ ဥစ္ဆိန္ဒိဿာမိ။ ဒီ၊ဌ၊၂။၁၀၆။ အံ၊ဌ၊၃။၁၅၅။ ဥစ္ဆိန္ဒတိ–လည်းကြည့်။

ဥစ္ဆေဒ (ပု)[ဥ+ဆိဒ(=ဆိဒိ)+ဏ] (က) ပယ်ဖြတ်ခြင်း၊ ပယ်ဖြတ်အပ်သည်၏အဖြစ်။ (ခ) ပြတ်စဲခြင်း၊ အတ္တကောင်, သတ္တဝါကောင်–သေပြီးနောက် ထပ်၍ မဖြစ်ခြင်း–အဆက်ဖြတ်ခြင်း၊ အတ္တကောင်, သတ္တဝါကောင် အဆက်ပြတ်၏ဟူသော အယူဝါဒ၊ ဥစ္ဆေဒအယူဝါဒ၊ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ။ (က) အဟံ ဟိ ဗြာဟ္မဏ(သီဟ)ဥစ္ဆေဒံ ဝဒါမိ ရာဂဿ ဒေါသဿ မောဟဿ။ ဝိ၊၁။၃။ဝိ၊၃။၃၃၁။ အံ၊၃။၂၀။(–ဝိ၊ဌ၊၁။၁၀၅။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၀၉။) (ခ) သတော သတ္တဿ ဥစ္ဆေဒံ ဝိနာသံ ဝိဘဝံ ပညပေန္တိ။ ဒီ၊၁၊၃၁။ မ၊၃။၁၈။ အဘိ၊ဝိ။၃၉၂။ မ၊ဌ၊၂။၂၄။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၉၀။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၉၈။ ဥစ္ဆေဒန္တိ ဥပစ္ဆေဒံ။ ဒီ၊ဌ၊၁။၁၁၀။ မ၊ဌ၊၄။၁၈။ သန္ဒိဋ္ဌိကံ သာမညဖလံ ပုဋ္ဌော သမာနော ဥစ္ဆေဒံ ဗျာကာသိ။ ဒီ၊၁။၅၂။ သော ပရိဗ္ဗာဇကော ဥစ္ဆေဒံ ဂဏ္ဍယျ။ မ၊ဌ၊၃။၁၃၈။ သာ ဝေ (ဒိဋ္ဌိ) ဥစ္ဆိဇ္ဇတီတိ ဥပ္ပန္နဂါဟတာယ ဥစ္ဆေဒေါ။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၆။ (–ဝိ၊ဌ၊၄။၁၁၀။ မ၊ဌ၊၁။၁၀၈။ မ၊ဌ၊၃။၁၄၅။ မ၊ဌ၊၄။၁၁။ သံ၊ဌ၊၂။၃၁။ အံ၊ဌ၊၂။၁၈၄။ အံ၊ဌ၊၃။၄၃။ အဘိ၊ဌ၊၁။၉၄၊၂၉၅။ အဘိ၊ဌ၊၂။၄၄၀၊၄၈၆။ ဥဒါန၊ဌ။၇၉၊၁၉၁။ ဣတိဝုတ်၊ဌ။၁၆၉။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၂။၂၆၉၊ မဟာနိ၊ဌ။၁၃၉။ ဝိမဘိ၊၁။၃၂။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။၃၆၈။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၉၇။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၆၅။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၄၂။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။၃၃၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၃၁၊၃၆၄။)

ဥစ္ဆေဒဂါ (ဂ္ဂါ) ဟ (ပု) [ဥစ္ဆေဒ+ဂါဟ] အတ္တကောင်-ပြတ်စဲ၏–အဆက်ပြတ်၏–ဟု ယူဆခြင်း၊ ဥစ္ဆေဒအယူ။ ဥစ္ဆေဒဂါဟော ပဋိသေဓိတော ဟောတိ။ အနုဋ္ဌီ၊၂။၁၂၆။ နတ္ထိတာတိ ဥစ္ဆေဒဂ္ဂါဟော။ သာရတ္ထ၊၁။၂၄၉။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။၉၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၃၉။ (–ပဋိသံ၊ဌ၊၂။၆၁။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၅၇။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၉၂။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၈။)

ဥစ္ဆေဒဂါ (ဂ္ဂါ) ဟ ပုဗ္ဗဂ်မ (တိ) [ဥစ္ဆေဒဂါ-(ဂ္ဂါ)ဟ+ပုဗ္ဗဂ်မ]ပြတ်စဲ၏–အဆက်ပြတ်၏–ဟု ယူဆခြင်း ရှေသွားရှိသော။ သရီရဿ ဥစ္ဆေဒဂါဟပုဗ္ဗဂ်မော....အတ္တဂ္ဂါဟော ကဒါစိ ဟောတိ။ မူလဋ္ဌီ၊၂။၁၂၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၂၉။ (–အနုဋ္ဌီ၊၂။၁၃၃။)

ဥစ္ဆေဒဂ္ဂဟဏ (နှ) [ဥစ္ဆေဒ+ဂဟဏ] ပြတ်စဲ၏–အဆက်ပြတ်၏–ဟု ယူဆခြင်း။သဿတဒိဋ္ဌိဘယေန ပဋိကွိပန္တဿ ဣတရံ ဥစ္ဆေဒဂ္ဂဟဏံ အာပန္နံ။ အနုဋ္ဌီ၊၃။၈၁။

ဥစ္ဆေဒစိန္တန (နှ) [ဥစ္ဆေဒ+စိန္တန] ပြတ်စဲ၏–အဆက်ပြတ်၏–ဟု ကြံစည်ခြင်း။ ပရသန္တကာဘိဇ္ဈာနံ ဥစ္ဆေဒစိန္တနံ မိစ္ဆာဘိနိဝေသနဥ္ဇ။သာရတ္ထ၊၁။၄၄၃။(–သံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၀၅။)

ဥစ္ဆေဒဒဿန (နှ) [ဥစ္ဆေဒ+ဒဿန]ဥစ္ဆေဒအယူ။ ဥစ္ဆိဇ္ဇတိ အယံ လောကောတိ ဥစ္ဆေဒဒဿနံ ဂဏ္ဍထ။ မ၊ဌ၊၃။၈၁။ (–မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၁၀၁။)

ဥစ္ဆေဒဒဿနပရ (တိ) [ဥစ္ဆေဒဒဿန + ပရ] ဥစ္ဆေဒအယူလျှင်–အဆုံးသတ်အယူ – လမ်းဆုံး– အထွတ်အထိပ်ပန်းတိုင်– ရှိသော၊သူ။ ဥစ္ဆေဒဒဿနပရာနံ ပုဗ္ဗန္တကပ္ပိကေသု ဂဟဏံ။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၂၃၁။

http://www.dhammadownload.com

ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ (ထိ) [ဥစ္ဆေဒ+ဣတ်+ဒိဋ္ဌိ။ ဥစ္ဆေဒေါတ် ပဝတ္တော ဒိဋ္ဌိ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ။ ပဠိသံ၊၌၊၎။ ၎ဖ။] ဥစ္ဆေဒအယူ။ ပြတ်စဲ၏ - အဆက်ပြတ်၏-ဟူသောအယူ၊အတ္တကောင် သတ္တဝါကောင်သည်၎င်း, လောကသည်၎င်း, သေပြီးနောက်ဇာပ်၍ မဖြစ်, အဆက်ပြတ်၏ဟူသောအယူများ။ (ထိုအယူရှိသောသူသည် ခန္ဓာငါးပါးတို့တွင် တပါးပါးကို အတ္တဟု၎င်း, လောကဟု၎င်း ယူဆ၏၊ သို့မဟုတ် ခန္ဓာငါးပါးရှိရာတွင် တပါးကို အတ္တဟုယူဆပြီး လျှင် ကျန်ခန္ဓာလေးပါးကို အတ္တ၏ အဆုံးအဆောင်ဖြစ်သော လောကဟု ယူဆ၏၊ သို့မဟုတ် မိမိ၏ အတ္တကိုသာ အတ္တဟုယူဆပြီး အခြားသူ၏ အတ္တကိုမူ လောကဟု ယူဆ၏၊ ထိုအတ္တကောင် သတ္တဝါကောင်နှင့် လောကသည် ပြတ်စဲ၏၊ ထိုပြတ်စဲသွားသော သတ္တဝါသည် တခြားဖြစ်၍, ဖြစ်ခဲပါလာ၊ သာသတ္တဝါသည် တခြား အသစ်တမျိုး ဖြစ်၏၊ ထိုနှစ်မျိုးသည် မည်သို့မျှ အဆက်အစပ်မရှိဟု ယူဆ၏။ ဒီ၊ဝ ၃၁။ အဘိ၊၌၊ဝ။၎၂၂။ မူလဋ္ဌီ၊ ဂ၊ဂ။ ဝေဒလ္လ၊ဝ။ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ ဂကျာတိ။ သာရတ္ထ၊ဝ။၃၉၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၅၇။ သတ္တန္တရော ဥစ္ဆိန္နော၊ သတ္တန္တရော ဥပပဇ္ဇော်တိ ဂကျာန္တော ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ ဥပါဒိယတ်။ မူလဋ္ဌီ ၂။၁၃၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၃၄၈။ (-သံ၊၂။ဂ၁။ အဘိ၊ခ။၁၄။ အဘိ၊ဝိ။၃၆၀၊ ၃၈၀။ အဘိ၊က။၄၂၄။ ပဋိသံ။၁၃၃၊ ၁၄။ နေတ္တိ။၃၅။ ပေဋကော။ ၂၈၆၊ ၂၀၄။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ဝ။၁၁၀။ မ၊ဋ္ဌ၊ဝ။၂၄၊၃၃၊၃၉။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၂၆၀။ သံ၊ဋ္ဌ၊ဝ။၁၈၊၃၉။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၁၊၂၁၅။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၅။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၀၅။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊ဝ။ ၃၀၆။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၂၊ဝ၊၁၈၄။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၃၃။ ၂၀။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၇။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၂၃၉။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၃၀။ ဣတိဝု၊တ်၊ဋ္ဌ၊၃၆၊ ၉၀၊၃၀၀။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌ။ ၁၇၁။ ဝင်ဇ၊။၁၀။ သာရတ္ထ၊ဝ။ ၂၂၀။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊ဝ။၄၄၅။ မ၊ဋ္ဌီ၊ဝ။၁၅၇။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။ ၂၀၀။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။ ၂၃၀။ သံ ဋ္ဌီ၊၂။ ၂၀၅၊ ၂၀၇၊ ၄၁၄။ အံ၊ဋ္ဌီ၊ဝ။ ၂၄၉။ မူလဋ္ဌီ၊၂။၅၆။ အနုဋ္ဌီ၊ ၁။၁၂၀၊၁၄၀၊၁၇၀။ မူလဋ္ဌီ၊၃။၅၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋ္ဌီ၊ဝ။ ၂၂၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။ ၂၁၇။)

ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိက (တိ) [ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ+က] ဥစ္ဆေဒအယူရှိသော၊ သူ။ နာဟံ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိကော။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၃၇။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၉၂။ (-ဥဒါန၊ဋ္ဌ။ ၁၂၄။ ဣတိဝု၊တ်၊ဋ္ဌ။၁၂၃။)

ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိနိဝတ္တက (တိ) [ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ+နိဝတ္တက] ဥစ္ဆေဒအယူကိုဆုတ်နစ်စေတတ်သော။ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိနိဝတ္တကံ ဟေတုဖလပဗန္ဓံ ဒသေတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ ၂။၂၃၆။

ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိပဟာန (န) [ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ+ပဟာန] ဥစ္ဆေဒအယူကိုပယ်ခြင်း။ ဝိတမလံ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိပဟာနတော။ ဝင်ဇ။၄၀၅။

ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိဘယ (န) [ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ+ဘယ] ဥစ္ဆေဒအယူမှကြောက်ခြင်း၊ ဥစ္ဆေဒအယူရှိသူဟုအပြောခံမှမည်ကို ကြောက်ခြင်း။ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိဘယေန နဟေဝါတိ ပဋိက္ခေပေါ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၂၂။ မူလဋ္ဌီ၊၃။၂၇။

http://www.dhammadownload.com

ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိသဟဂတ (တိ) [ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ+သဟ-ဂတ] ဥစ္ဆေဒ အယူနှင့်တကွ ဖြစ်သော။ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိသဟဂတော ရာဂေါ သာရာဂေါ။ အဘိ၊ဝိ။၃၈၀။ (–ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၀။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၊၁၀၉။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၁၈၉။ သာရတ္ထ၊၃။၁၇၆။ အနုဋ္ဌီ၊၁။၇၀၊၁၈၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၂၅၊၁၉၆။)

ဥစ္ဆေဒန (နာ) [ဥ+ဆိဒ (ဆိဒိ) +ယု] (က) ပြတ်စဲခြင်း၊ အဆက်ပြတ်ခြင်း။ (ခ) ပယ်ဖြတ်ခြင်း။ အောက်ပုဒ်-ကြည့်။

ဥစ္ဆေဒနကခ်ါ (ထ်) [ဥစ္ဆေဒန+ကခ်ါ] မိမိကိုယ်ကောင်– မိမိဘဝ – အဆက်ပြတ်ခြင်း၌– အဆက်ပြတ်လိမ့်မည်လောဟု– ယုံမှား တွေးတောခြင်း။ ယသို့ စ အတ္တဘာဝေ ဥစ္ဆေ-ဒနကခ်ါ၊ တတော ပရံ နုခေါ ဘဝိဿာမိ။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၅၂။

ဥစ္ဆေဒနီ (တိ) [ဥစ္ဆေဒန+ဤ] (အမွေအနှစ် ဥစ္စာတို့ကို) ဖြတ်ခြင်းရှိသော၊ ဖြတ်တတ်– သုံးဖြုန်းတတ်–သော၊ သူ။ ခေတ္တံ ဂဝံ ယတ္ထ ဝိနာသယန္တိ၊ ဥစ္ဆေဒနီ ဝိတ္တဂတံ ကုလာနံ။ ဇာ၊၁။၃၆၃။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၁၇။

ဥစ္ဆေဒန္တ (ပု) [ဥစ္ဆေဒ+အန္တ] ဥစ္ဆေဒအဖို၊ ဥစ္ဆေဒဘက်။ သာယေဝ ဒိဋ္ဌိ ဥစ္ဆေဒန္တသာ ဂဟိတတ္တာ "အန္တဂ္ဂါဟိကာ"တိ ဝုစ္စတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၃။ (–ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၇။)

ဥစ္ဆေဒပညာပန (နာ) [ဥစ္ဆေဒ + ပညာပန] ဥစ္ဆေဒအယူကို – ပညတ်ခြင်း – ထုတ်ဖော်သတ်မှတ်ခြင်း။ သတ္တဿ ဥစ္ဆေဒပညာ-ပနဝသေန သတ္တ ဥစ္ဆေဒဝါဒါ ကထိတာ။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၂၃၀။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၉၁။

ဥစ္ဆေဒပွသင်္ဂါဘာဝ (ပု) [ဥစ္ဆေဒ+ပသင်္ဂ+အဘာဝ] ဥစ္ဆေဒ အယူ၌ – လျဉ်းပါး– စောဒနာ–ဖွယ်မရှိခြင်း။ တေသု စ ဥစ္ဆေ-ဒပွသင်္ဂါဘာဝတော။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။၄၃၉။

ဥစ္ဆေဒရာဂ (ပု) [ဥစ္ဆေဒ+ရာဂ] ဥစ္ဆေဒ အယူ၌ တပ်မက်ခြင်း။ သဿတရာဂဝသေန ဥစ္ဆေဒရာဂဝသေနာတိ စ ပဝတ္တိယာ တိဿော တဏှာ။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၃၂၀။

ဥစ္ဆေဒလဒ္ဓိက (ပု) [ဥစ္ဆေဒ+လဒ္ဓိ+က] ဥစ္ဆေဒအယူရှိသော၊ သူ။ အယံ ဥစ္ဆေဒလဒ္ဓိ-ကော အတ္တနော လဒ္ဓိံ နိဂူဟတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၄၃။

ဥစ္ဆေဒဝစန (နာ) [ဥစ္ဆေဒ+ဝစန] ဖြတ်ခြင်းကို ဟောကြားတော်မူခြင်း။ ဘဝနေတ္တိယာ ဥစ္ဆေဒဝစနေန စ ဂဟဏံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။၄၇၉။

ဥစ္ဆေဒဝါဒ (ပု) [(၁)ဥစ္ဆေဒ+ဝါဒ။ (၂)ဥစ္ဆေဒ ဝါဒ + ဏ။ (၃) ဥစ္ဆေဒ + ဝဒ +ဏ] (၁) ဥစ္ဆေဒ အယူဝါဒ၊ အတ္တကောင်, သတ္တဝါကောင်သည် သေပြီးနောက် ထပ်၍မဖြစ်, အဆက်ပြတ်၏ ဟူသောအယူ။ (ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိလည်းကြည့်) (တိ)(၂) ဥစ္ဆေဒ အယူဝါဒရှိသော၊ အတ္တကောင်, သတ္တဝါကောင်၏အဆက်ပြတ်မှုကို ပြောဆိုသော၊ သူ။ (၃) ပယ်ဖြတ်အပ်သည့် အဖြစ်ကို – ပယ်ဖြတ်ရမည်ဟု – ပြောဆိုသော၊ သူ။ (က) ရှိခိုးခြင်း, ခရီးဦးကြိုဆိုခြင်း စသော လောက အစဉ် အလာကို – ပယ်ဖြတ်ရမည် – မပြုလုပ်ရ– ဟု ပြောဆိုသော၊ သူ။ (ခ) ရာဂ ဒေါသ မောဟ နှင့် အခြားများစွာသော အကုသိုလ်တို့ကို – ပယ်ဖြတ်ရမည် – မပြုလုပ်ရ – ဟု ပြောဆိုသော၊ သူ။ (၁) ဘော ဂေါတမ တုမှာကံ လဒ္ဓိယာ ဣဓေဝ သတ္တော ဘိဇ္ဇတိ၊ တေန ဝေါ ဝါဒေါ ဥစ္ဆေဒဝါဒေါ ဟောတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၈၅။ (–ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၀။ ဒီ ဋ္ဌ၊၂။၉၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၁။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၉၂။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၈၇။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၃၂။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၁။၃၄၅။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။၄၄၈။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၂။၃၄၄။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၆၅၊၉၂။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၂၀။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၉၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၅၄။)

http://www.dhammadownload.com

(တိ) (၂) ကေ သမဏပြာဟ္မဏာ ဥစ္ဆေ-ဒဝါဒါ သတော သတ္တဿ ဥစ္ဆေဒံ ဝိနာသံ ဝိဘဝံ ပညပေန္တိ။ ဒီ၊၁။၃၀။ "အယံ အတ္တာ ရူပီ....ကာယဿ ဘေဒါ ဥစ္ဆိဇ္ဇတိ ဝိနဿတိ၊ နဟောတိ ပရံ မရဏာ" တိ ဝေမာဒိနာ နယေန ပဝတ္တံ ဥစ္ဆေဒဒဿနံ ဥစ္ဆေဒေါ သဟစရဏနယေန။ ဥစ္ဆေဒေါ ဝါဒေါ ယေသံ တေ ဥစ္ဆေဒဝါဒါ၊ ဥစ္ဆေဒဝါဒေါ ဝါ ဧတေသ-မတ္ထိတိ ဥစ္ဆေဒဝါဒါ၊ ဥစ္ဆေဒံ ဝဒန္တိတိ ဝါ ဥစ္ဆေဒဝါဒါ။ သာရတ္ထ၊၁။၁၄၈။ (–ဝိ၊ဌ၊၁။ ၄၅။ ဒီ၊ဌ၊၁။၉၅။ ဒီ၊ဌ၊၂။၉၅။ အဘိ၊ဌ၊၃။ ၁၁၁။ ပဋိသံ၊ဌ၊၂။၅၉။ ဇာ၊ဌ၊၃။၂၃၂။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၂။၂၆၉။ ဝိမတိ၊၁။၃၂။) (၃) (က) ဥစ္ဆေဒဝါဒေါ ဘဝံ ဂေါတမော။ ဝိ၊ ၁။၃။ အံ၊၃။၂၀။ ပုန ပြာဟ္မဏော တမေဝ အဘိဝါဒနာဒိကမ္မံ ဘဂဝတိ အပဿန္တော ဣမံ အာဂမ္မ အယံ လောကတန္တိ လောကပဝေဏိ ဥစ္ဆိဇ္ဇတိတိ မညမာနော ဘဂဝန္တံ "ဥစ္ဆေဒဝါ-ဒေါ" တိ အာဟ။ ဝိ၊ဌ၊၁။၁၀၅။ အံ၊ဌ၊၃။ ၂၀၀။ (–ဒီ၊ဌ၊၁။၃၇။) (ခ) သမ္မာ ဝဒမာ-နော ဝဒေယ္ယ၊ "ဥစ္ဆေဒဝါဒေါ သမဏော ဂေါတမော" တိ၊ အဟံ ဟိ ပြာဟ္မဏ ဥစ္ဆေဒံ ဝဒါမိ ရာဂဿ ဒေါသဿ မောဟဿ၊ အနေ-ကဝိဟိတာနံ ပါပကာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဥစ္ဆေဒံ ဝဒါမိ။ ဝိ၊၁။၃။ ဝိ၊၃။၃၃၁။ အံ၊၃။၂၀။

ဥစ္ဆေဒဝါဒီ (တိ) [ဥစ္ဆေဒဝါဒ+ဤ] ဥစ္ဆေဒအယူဝါဒ ရှိသော၊သူ။ ဥစ္ဆေဒဝါဒီ စ တဒါ အဟော-သိံ။ ဝိမာန။၁၁၉။ ပေတ။၁၉၇။ ဝိမာန၊ဌ။ ၃၂၁။ (–ဒီ၊ဌ၊၂။၉၅။ အံ၊ဌ၊၂။၁၈၄။ မဟာနိ၊ဌ။၃၁၅။ ဇာ၊ဌ၊၄။၃၃၈။ နေတ္တိ၊ဌ။ ၁၉၅။ ဝဇိရ။၂၇။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၄၇။ မ၊ဋီ၊၂။ ၉၈။ မ၊ဋီ၊၃။၁၀၀။ သံ၊ဋီ၊၂။၃၄။ အံ၊ဋီ၊၃။၂၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၂၃၅၊၃၆၃။ နေတ္တိ၊ဝိ။၂၅၉။)

ဥစ္ဆေဒဝိကပ္ပ (ပု) [ဥစ္ဆေဒ+ဝိကပ္ပ] ဥစ္ဆေဒ၏ အတ္ထဝိကပ်၊ ဥစ္ဆေဒအယူအတွက် ကြံစည် ဖွင့်ပြအပ်သောအနက်။ သတ္တသုပိ ဥစ္ဆေဒဝိ-ကပ္ပေသု သံသာရနာယိကာနံ တဏ္ဍာဒိဋ္ဌိနံ ပဟာနံ သမ္ဘဝတိ။ မ၊ဋီ၊၁။၉၁။

ဥစ္ဆေဒသဘာဝ (ပု) [ဥစ္ဆေဒ+သဘာဝ] (အတ္တကောင်, သတ္တဝါကောင်၏) ပြတ်စဲ ခြင်းသဘော။ အနုစ္ဆေဒသဘာဝမ္မဲ သမာနံ တထတ္တာယ ဥစ္ဆေဒသဘာဝါယ ဥပကပ္ပေ-ဿာမိ။ ဒီ၊ဌ၊၂။၉၅။

ဥစ္ဆေဒါကာရ (ပု) [ဥစ္ဆေဒ+အာကာရ] ပြတ်စဲခြင်းဟူသောအခြင်းအရာ။ သဿတာကာ-ရဉ္စ ဥစ္ဆေဒါကာရဉ္စ နိဿာယ အနာဂတေ အတ္တနော ဝိဇ္ဇမာနတံ အဝိဇ္ဇမာနတဉ္စ ကခ်တိ။ မ၊ဌ၊၁။၇၂။ သံ၊ဌ၊၂။၃၉။ သာရတ္ထ၊ ၃။၁၃၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၃၇၃။

ဥစ္ဆေဒါဒိအန္တဒွယ(န)[ဥစ္ဆေဒ+အာဒိ++အန္တ +ဒွယ] ဥစ္ဆေဒအယူ အစရှိသော– ဥစ္ဆေဒ အယူ သဿတအယူဟူသော – အဖျိန္ဒစ်ခု အပေါင်း။ သက္ကာယဒဿနမုခေန ဥစ္ဆေဒါဒိ-အန္တဒွယံ မဇ္ဈိမဉ္စ ပဋိပဒံ နိဒ္ဓါရေတိ။ နေတ္တိ၊ ဌ။၁၉၅။

ဥစ္ဆေဒါဒိဝိဃာတ (ပု) [ဥစ္ဆေဒ+အာဒိ+ဝိဃာ-တ] ဥစ္ဆေဒအယူ စသည်တို့ကို ပယ်ရှားခြင်း။ ဥစ္ဆေဒါဒိဝိဃာတော၊ ဒွယေန ပရိဒီပိတော ဉာယော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၅၂။

ဥစ္ဆေဒါဘိနိဝေသ (ပု) [ဥစ္ဆေဒ+အဘိနိဝေသ] (အတ္တကောင်၏)ပြတ်စဲမှုကိုစွဲမြဲစွာနှလုံးသွင်း ခြင်း။ နာနတ္တနယဿ မိစ္ဆာဂဟဏံ ဥစ္ဆေ-ဒါဘိနိဝေသဿ ကာရဏံ။ သံ၊ဋီ၊၂။၄၂။

ဥစ္ဆေဒါသက်ာ (ထီ) [ဥစ္ဆေဒ+အာသက်ာ] အတ္တကောင်၏ ပြတ်စဲခြင်းကို ယုံမှားတွေး တောခြင်း၊အတ္တကောင်ပြတ်စဲလေသလောဟု ယုံမှားတွေးတောခြင်း။ဥစ္ဆေဒါသက်ံ နိဿာ-ယ....အနာဂတေ အတ္တနော အဝိဇ္ဇမာန-တဉ္စ ကခ်တိ။ မ၊ဋီ၊၁။၁၅၆။ သံ၊ဋီ၊၂။၅၂။

http://www.dhammadownload.com

ဥစ္ဆေဒါသယ (တိ) [ဥစ္ဆေဒ+အာသယ]ဥစ္ဆေဒ အယူဟူသော အတွင်းဓာတ်ခံ ရှိသော၊သူ။ အယံ သဿတာသယော၊ အယံ ဥစ္ဆေဒါသ-ယော။ ဣတိဝုတ်၊ဌ။၃၄၆။

ဥဇိတ (ပုံ) [ယာဒိစ္ဆကနာမ်] ဥဇိဘမည်သော သူ။ သိခီ မြတ်စွာဘုရားအား ခရီးဦးစွာ အာ-ဟာရလှူသော သူ။ သိခီသည် ဘဂဝတော ပဌမာဘိသမ္ဗုဒ္ဓသ ဥဇိဟ, သြဇိတာ နာမ ဒွေ သတ္ထဝါဟပုတ္တာ ပဌမာဟာရံ အဒံသု။ ထေရာဌ၊၁။၅၉။

ဥဇု (တိ) [အင+ဥ။အကို ဥ ပြု။ ဓာန်၊ဋီ။၇၀၈။ အရ+ဇု။ အရ ကို ဥ ပြု။ ဏ္ဍ၊ဒီ။၄၅။ ဥဇု+ဥ?။ နီတိ၊မာ။၄၇ (ကွဇု-သံ)] (က)ဖြောင့် -ဖြောင့်မတ် - ဖြောင့်တန်း - သော၊ (မကောက်ကွေးသော)။ (ခ) ဖြောင့်မတ်-ရိုးဖြောင့်-သော၊ (မကောက်ကျစ်သော၊ မာယာ သာဌေယျ စသော ကောက်ကျစ် စဉ်း-လဲကြောင်း တရားမရှိသော) (ဂ) ဖြောင့်မတ်-ဖြောင့်မှန်-သော။ (က) (နိသီဒတိ) ပလ္လင်္ကဿ အာဘုဇီတွာ ဥဇုံ ကာယံ ပဏိဓာယ။ ဝိ၊၁။၀၉။ ဒီ၊၁။၆၇။ မ၊၁။၇၀။ သံ၊၁။၁၇၂။ သံ၊၃။၂၇၁။ အံ၊၁။၅၃၁။ အဘိ၊၀။၂၅၃။ ၂၆၁။ ပဋိသံ။၁၇၄။ ဥဒါန၊၁။၁၀၀။ ဥဇုံ ကာယံ ပဏိဓာယာတိ ဥပရိမံ သရီရံ ဥဇုကံ (ဥဇုံ) ဌပေတွာ။ ဝိ၊၁၊၂။၁၃။ ဒီ၊၁၊၁၁၀။ မ၊၁၊ ။၁၁၉။ သံ၊၁၊၁။၁၉။ အံ၊၁၊ ။၁၀၄။ အဘိ၊၀။၂၅၅။ ပဋိသံ၊၁၊၂။၀၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။ ၂၆၂။ ဥဒါန၊၁။၁၄၀။ သော ဝ ရူက္ခော.... ဥဇုဝံသော ဗြဟာ ဟောတိ။ဗုဒ္ဓဝံ။၃၅၀။ ဥဇု-တိ အဝကော်၁ အာကုဋိလော။ ဗုဒ္ဓဝံ၊၁။၂၄၅။ (—မ၊၁။၂၉၆။ မ၊၂။၃၅ာ။သံ၊၂။၁၁၅၊၃၇၃၊ အံ၊၁။၃၀၁၊၅၂၊၂၂၁။သုတ္တနိ။၃၄၁၊၃၆၇။ထေရ။ ၃၃၀။ဗုဒ္ဓဝံ။၃၄၆။ ဝိ၊၁၊၂။၃၀၀။ဝိ၊၁၊၃။၅၀။ မ၊၁၊ ။၁၁၉။ သံ၊၁၊ ။၁၀၉။ အံ၊၁၊ ။၁၀၄။ အဘိ၊၁၊၂။၃၅၅။ ပဋိသံ၊၁၊၂။၀၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။ ၂၆၂။ ဥဒါန၊၁။၁၄၀။ သော ဝ ရူက္ခော.... ဥဇုဝံသော ဗြဟာ ဟောတိ။ဗုဒ္ဓဝံ။၃၅၀။ ဥဇု-တိ အဝကော်၁ အာကုဋိလော။ ဗုဒ္ဓဝံ၊၁။၂၄၅။ (—မ၊၁။၂၉၆။ မ၊၂။၃၅ာ။သံ၊၂။၁၁၅၊၃၇၃၊ အံ၊၁။၃၀၁၊၅၂၊၂၂၁။သုတ္တနိ။၃၄၁၊၃၆၇။ထေရ။ ၃၃၀။ဗုဒ္ဓဝံ။၃၄၆။ ဝိ၊၁၊၂။၃၀၀။ဝိ၊၁၊၃။၅၀။ မ၊၁၊ ။၁၁၉။ သံ၊၁၊ ။၁၀၉။ အံ၊၁၊ ။၁၀၄။ အဘိ၊၁၊၂။၃၅၅။ ပဋိသံ၊၁၊၂။၀၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။ ၂၆၂။ ဥဒါန၊၁။၁၄၀။ သော ဝ ရူက္ခော.... ဥဇုဝံသော ဗြဟာ ဟောတိ။ဗုဒ္ဓဝံ။၃၅၀။ ဥဇု-တိ အဝကော်၁ အာကုဋိလော။ ဗုဒ္ဓဝံ၊၁။၂၄၅။ (—မ၊၁။၂၉၆။ မ၊၂။၃၅ာ။သံ၊၂။၁၁၅၊၃၇၃၊ အံ၊၁။၃၀၁၊၅၂၊၂၂၁။သုတ္တနိ။၃၄၁၊၃၆၇။ထေရ။ ၃၃၀။ဗုဒ္ဓဝံ။၃၄၆။ ဝိ၊၁၊၂။၃၀၀။ဝိ၊၁၊၃။၅၀။ မ၊၁၊ ။၁၁၉။ သံ၊၁၊ ။၁၀၉။ အံ၊၁၊ ။၁၀၄။ အဘိ၊၁၊၂။၃၅၅။ ပဋိသံ၊၁၊၂။၀၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။ ၂၆၂။ ဥဒါန၊၁။၁၄၀။ သော ဝ ရူက္ခော....

(ခ) သက္ကော ဥဇု စ သုဟဋု စ။ခုဒ္ဒက။၁၀။ သုတ္တနိ။၃၀၀။ ဥဇုတိ အင္ဂဝဿုတ္တော။ ခုဒ္ဒက၊ ၆။၂၀၁။ သုတ္တနိ၊၆၊ ။၁၇၄။ အာစရိယော နော အာဝုသော ဥဇု အာဇာနိယော။ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။၉၃။ သာဌေယျာဘာဝတော ဥဇု။ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၆၊၁။၁၁၉။ (—ဒီ၊၃။၁၃၆။ ထေရ။၂၂၇။ ဓိ၊၆၊၁။၃၂၉။ ဒီ၊၆၊၃။၁၁၉။ ဇာ၊၆၊၁။၃၅၄။ ဒီ၊၆ဋီ၊၁။၃၉၇။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၄၂။ ဒီ၊၆ဋီ ၃။ ၁၂၁။) (ဂ) နှ သက္ကောန္တိ တံ ပစ္စယာကာရံ ဥဇုံ ကာတုံ။ ဒီ၊၆၊၂။၀၅။ ဒီဋီ ဥဇုံ ကရော-န္တီဿ။ အဘိ၊၆၊၁။ ၂၀၃၊ (—သံ ၆၊ ၂။၀၉။ မဟာနိ၊၆။၂၉၅။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၂၇၉။ ဒီ၊ဋီ၊ ၂။၉၀။ မ၊ဋီ၊၁။ ၂၃၅။ သံ၊ဋီ၊ ၂။၁၀၃။ အံ၊ဋီ၊၁။ ၂၀ ၁။)

ဥဇုက (တိ) [ဥဇု+က] (က) ဖြောင့်-ဖြောင့်-မတ်-ဖြောင့်တန်း-သော။ (ခ) ဖြောင့်မတ်-ရိုးဖြောင့်-သော။ (ဂ) ဖြောင့်မတ်-ဖြောင့်မှန်-သော။ (ဃ) ဖြောင့်သော၊ မုချတိုက်ရိုက် ဖြစ်သော။ (က) ဥဇုကာ ဟောတိ ကာယော ဌိတာ (သု) ပဏိဟိ-တော။ အဘိ၊၀။ ၂၆၁။ ပဋိသံ။၁၇၄။ ယာ ပန တာ သာလဋ္ဌိယော ဥဇုကာ သုဇာ-တာ။ မ၊၁။၁၇၆။ (—ဝိ၊၆၊၁။ ၂၅၂၊ ၂၅၉၊ ၂၀၄။ ဝိ၊၆၊ ၂။၅၆။ ဝိ၊၆၊၃။ ၂၁၁၆၊ ၃၂၉၊ ၃၂၄။ ကခ်ဳိ။၂၀၀။ ဒီ၊၆၊၁။၁၀၃၂။ ဒီ၊၆၊ ၂။၂၅၀။ ဒီ၊၆၊၁။ ၂။၁၀၀။ မ၊ဋီ၊၁။ ၂၀၅။ သံ၊ဋီ၊ ၂။၁၀၁။ အံ၊ဋီ၊၁။ ၂၆၀။ သံ၊၆၊၁။ ၂၅၆။ အံ၊၆၊၁။ ၁၇၀၊၃၇၀။ အဘိ၊၆၊၁။ ၂၆၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၆။ ဥဒါန၊၆၊၁။ ၂၇၃။ သုတ္တနိ၊၆၊၁။၁၀၁။ ဗုဒ္ဓဝံ၊၆၊၁။ ၂၀၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။ ၂၆၂။ ဥဒါန၊၆၊၁။၁၄၀။ သော ဝ ရူက္ခော.... ဥဇုဝံသော ဗြဟာ ဟောတိ။ဗုဒ္ဓဝံ။၃၅၀။ ဥဇု-တိ အဝကော်၁ အာကုဋိလော။ ဗုဒ္ဓဝံ၊၁။၂၄၅။ (—မ၊၁။၂၉၆။ မ၊၂။၃၅ာ။သံ၊၂။၁၁၅၊၃၇၃၊ အံ၊၁။၃၀၁၊၅၂၊၂၂၁။သုတ္တနိ။၃၄၁၊၃၆၇။ထေရ။ ၃၃၀။ဗုဒ္ဓဝံ။၃၄၆။ ဝိ၊၁၊၂။၃၀၀။ဝိ၊၁၊၃။၅၀။ မ၊၁၊ ။၁၁၉။ သံ၊၁၊ ။၁၀၉။ အံ၊၁၊ ။၁၀၄။ အဘိ၊၁၊၂။၃၅၅။ ပဋိသံ၊၁၊၂။၀၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။ ၂၆၂။ ဥဒါန၊၁။၁၄၀။ သော ဝ ရူက္ခော.... ဥဇုဝံသော ဗြဟာ ဟောတိ။ဗုဒ္ဓဝံ။၃၅၀။ ဥဇု-တိ အဝကော်၁ အာကုဋိလော။ ဗုဒ္ဓဝံ၊၁။၂၄၅။ (—မ၊၁။၂၉၆။ မ၊၂။၃၅ာ။သံ၊၂။၁၁၅၊၃၇၃၊ အံ၊၁။၃၀၁၊၅၂၊၂၂၁။သုတ္တနိ။၃၄၁၊၃၆၇။ထေရ။ ၃၃၀။ဗုဒ္ဓဝံ။၃၄၆။ ဝိ၊၁၊၂။၃၀၀။ဝိ၊၁၊၃။၅၀။ မ၊၁၊ ။၁၁၉။ သံ၊၁၊ ။၁၀၉။ အံ၊၁၊ ။၁၀၄။ အဘိ၊၁၊၂။၃၅၅။ ပဋိသံ၊၁၊၂။၀၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။ ၂၆၂။ ဥဒါန၊၁။၁၄၀။ သော ဝ ရူက္ခော.... ဥဇုဝံသော ဗြဟာ ဟောတိ။ဗုဒ္ဓဝံ။၃၅၀။ ဥဇု-တိ အဝကော်၁ အာကုဋိလော။ ဗုဒ္ဓဝံ၊၁။၂၄၅။ (—မ၊၁။၂၉၆။ မ၊၂။၃၅ာ။သံ၊၂။၁၁၅၊၃၇၃၊ အံ၊၁။၃၀၁၊၅၂၊၂၂၁။သုတ္တနိ။၃၄၁၊၃၆၇။ထေရ။ ၃၃၀။ဗုဒ္ဓဝံ။၃၄၆။ ဝိ၊၁၊၂။၃၀၀။ဝိ၊၁၊၃။၅၀။ မ၊၁၊ ။၁၁၉။ သံ၊၁၊ ။၁၀၉။ အံ၊၁၊ ။၁၀၄။ အဘိ၊၁၊၂။၃၅၅။ ပဋိသံ၊၁၊၂။၀၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။ ၂၆၂။ ဥဒါန၊၁။၁၄၀။ သော ဝ ရူက္ခော.... ဥဇုဝံသော ဗြဟာ ဟောတိ။ဗုဒ္ဓဝံ။၃၅၀။ ဥဇု-တိ အဝကော်၁ အာကုဋိလော။ ဗုဒ္ဓဝံ၊၁။၂၄၅။ (—မ၊၁။၂၉၆။ မ၊၂။၃၅ာ။သံ၊၂။၁၁၅၊၃၇၃၊ အံ၊၁။၃၀၁၊၅၂၊၂၂၁။သုတ္တနိ။၃၄၁၊၃၆၇။ထေရ။ ၃၃၀။ဗုဒ္ဓဝံ။၃၄၆။ ဝိ၊၁၊၂။၃၀၀။ဝိ၊၁၊၃။၅၀။ မ၊၁၊ ။၁၁၉။ သံ၊၁၊ ။၁၀၉။ အံ၊၁၊ ။၁၀၄။ အဘိ၊၁၊၂။၃၅၅။ ပဋိသံ၊၁၊၂။၀၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။ ၂၆၂။ ဥဒါန၊၁။၁၄၀။ သော ဝ ရူက္ခော.... ဥဇုဝံသော ဗြဟာ ဟောတိ။ဗုဒ္ဓဝံ။၃၅၀။ ဥဇု-တိ အဝကော်၁ အာကုဋိလော။ ဗုဒ္ဓဝံ၊၁။၂၄၅။ (—မ၊၁။၂၉၆။ မ၊၂။၃၅ာ။သံ၊၂။၁၁၅၊၃၇၃၊ အံ၊၁။၃၀၁၊၅၂၊၂၂၁။သုတ္တနိ။၃၄၁၊၃၆၇။ထေရ။ ၃၃၀။ဗုဒ္ဓဝံ။၃၄၆။ ဝိ၊၁၊၂။၃၀၀။ဝိ၊၁၊၃။၅၀။ မ၊၁၊ ။၁၁၉။ သံ၊၁၊ ။၁၀၉။ အံ၊၁၊ ။၁၀၄။ အဘိ၊၁၊၂။၃၅၅။ ပဋိသံ၊၁၊၂။၀၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။ ၂၆၂။ ဥဒါန၊၁။၁၄၀။ သော ဝ ရူက္ခော.... ဥဇုဝံသော ဗြဟာ ဟောတိ။ဗုဒ္ဓဝံ။၃၅၀။ ဥဇု-တိ အဝကော်၁ အာကုဋိလော။ ဗုဒ္ဓဝံ၊၁။၂၄၅။ (—မ၊၁။၂၉၆။ မ၊၂။၃၅ာ။သံ၊၂။၁၁၅၊၃၇၃၊ အံ၊၁။၃၀၁၊၅၂၊၂၂၁။သုတ္တနိ။၃၄၁၊၃၆၇။ထေရ။ ၃၃၀။ဗုဒ္ဓဝံ။၃၄၆။ ဝိ၊၁၊၂။၃၀၀။ဝိ၊၁၊၃။၅၀။ မ၊၁၊ ။၁၁၉။ သံ၊၁၊ ။၁၀၉။ အံ၊၁၊ ။၁၀၄။ အဘိ၊၁၊၂။၃၅၅။ ပဋိသံ၊၁၊၂။၀၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။ ၂၆၂။ ဥဒါန၊၁။၁၄၀။ သော ဝ ရူက္ခော....

(ခ) စိတ္တမတ္တနော ဥဇုကံ အာကံသူ (ဒီ၊၂။၂၀၃။ သံ၊၁။၂၅)တိ အတ္တနော စိတ္တံ သမ္မေ ဝက်ကုဋိလဒိမုဘာ-ဝေ ဟရိတွာ ဥဇုကံ အကရိ သု။ ဒီ၊၆၊၂။

http://www.dhammadownload.com

၂၇၃။ သံ၊ဌ၊၁။၇၂။ ယေ ပန ဥဇုကာ သိက္ခာ-
ကာမာ။ သံ၊ဌ၊၁။၁၇။ (–သံ၊၁။၃၀။ ဇာ၊
၂။၉၈။ သံ၊ဌ၊၁။၈၂။ အဘိ၊ဌ ၁။၁၉၅။
အံ၊ဌ၊၃။၈၈။ အံ၊ဋီ ၃။၈၉။) (ဂ) ကော
စာဒိ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ၊ သီလဥ္ဇ သုဝိသုဒ္ဓံ
ဒိဋ္ဌိ စ ဥဇုကာ။ သံ၊၃။၁၂၄၊၁၄၄။ ဒုက္ကထိ-
တေသု ပါဋ္ဌိပဒအတ္ထဗျဥ္ဇနေသု ယံ ယံ ဝိရ-
ဇ္ဈတိ၊ တံ တံ ဥဇုကံ ကတ္ဝာ ဒေန္တိ။ ဒီ၊ဌ၊
၁။၁၄၄။ (–အဘိ ဌ၊၁။၂၀၃။) (ဃ)
ဥဇုကမေဝ ပုစ္ဆယမာနော အဂါရဝေါ
ဝိယ ဟောတိ။ ဒီ၊ဌ၊၁။၂၇၀။နိပ္ပရိ ယာယာတိ
ပရိယာယရဟိတာ ဥဇုကံ သရူပေနေဝ
ပဝတ္တာ။ အနုဋီ၊၂။၁၉၇။ (–ဝိ၊ဌ၊၂။၁၆၆။
ဝိမတိ၊၁။၂၈၁။ သီ၊ဋီ၊ သစ်၊၂။၃၁၅။ အနု၊
ဋီ၊၃။၁၁၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၂၃၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊
၂။၄၆၂။)

ဥဇုကဌပန (နဲ) [ဥဇုက+ဌပန] ဖြောင့်ဖြောင့်
မတ်မတ်ထားခြင်း။တံ ပန ဥဇုကဌပနံ သရူ-
ပတော ပယောဇနတော စ ဒဿေတုံ အဌာ-
ရသာတိ အာဒိ ဝုတ္တံ။ သာရတ္ထ၊၂။၁၈၇။
ဒီ၊ဋီ၊၁။၂၅၇။ မ၊ဋီ၊၂။၁၆၂။ သံ၊ဋီ၊၁။
၂၆၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၃၁၆။

ဥဇုကတာ (ထီ) [ဥဇုက+တာ] ဖြောင့်မတ်
သည်၏အဖြစ်၊ ဖြောင့်မတ်ခြင်း။ ယာ တသ္မိံ
သမယေ.... ဥဇုဘာ ဥဇုကတာ အဇိမှတာ
အဝက်တာ အကုဋိလတာ။ အဘိ၊ဓ။၂၄။
ဥဇုကဘာတိ ဥဇုကဘာဝေါ၊ ဥဇုကေနာ-
ကာရေန ပဝတ္တနတာတိ အတ္ထော။ အဘိ၊
ဌ၊၁။၁၉၅။ (–ပေဋကော။၂၀၂။ ဝိ ဌ၊၁။
၂၇၈။ ဣတိဝုတ်၊ဌ။၂၂၄။ မူလဋီ၊၁။၁၈၄)

ဥဇုကနယန (နဲ) [ဥဇုက+နယန] ဖြောင့်မတ်
စွာဆောင်ခြင်း။ တေသံ ဝါ ဇိမှပ္ပဝတ္တိံ
ဝိစ္ဆိန္ဒိတ္ဝာ ဥဇုကနယနံ ဝိနယနံ။ မူလဋီ၊၁။
၁၆၃။

ဥဇုကမေဃဝုဋ္ဌိ (ထီ) [ဥဇုက+မေဃဝုဋ္ဌိ]
ဖြောင့်ဖြောင့်– ကျသော– ရွာသော– မိုး
ပေါက်။ ဝုဋ္ဌိယောတိ ဥဇုကမေဃဝုဋ္ဌိယော
ဝေ။ဝိ၊ဌ၊၄။၅၈။ဥဇုကမေဃဝုဋ္ဌိယော ဝေါတိ
ဝါတေန အပဟရိတတ္တာ ဥဇုကံ ပတိတာ
မေဃဝုဋ္ဌိယော ဝေ။ ပါစိတ်၊ယော။၄၆၇။

ဥဇုကရဏ (နဲ) [ဥဇု+ကရဏ] ဖြောင့်မတ်
အောင်ပြုခြင်း။ သုတ္ဓမာတိကာယ ဥဇုက-
ရဏဥ္ဇ။ ဝိ၊ဌ၊၂။၂၀၀။ (–မ၊ဌ၊၄။၉။ မ၊ဋီ၊
၃။၂၁၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၄၅။)

ဥဇုကရဏကာလ (ပု) [ဥဇုကရဏ+ကာလ]
ဖြောင့်မတ်အောင် ပြုရာအခါ။ ဥဇုကရဏ-
ကာလေ ပါရာဇိကံ၊ ဝိ၊ဌ၊၁။၂၇၈။ (–
ဣတိဝုတ်၊ဌ။၁၉၅။)

ဥဇုကသဏ္ဌာန (နဲ) [ဥဇုက+သဏ္ဌာန] ဖြောင့်
မတ်သော ပုံသဏ္ဌာန်။ ဥဇုကံ ဥဇုကသဏ္ဌာ-
နေန, ဝက်ံ ဝက်သဏ္ဌာနေန ဆိန္ဒိတ္ဝာ
ဒဗ္ဗသမ္ဘာရံ ဂဏှန္တိ။ ဓမ္မ၊ဌ၊၁။၂၀၄။

ဥဇုကွန္ဓ (တိ) [ဥဇု+ခန္ဓ] ဖြောင့်မတ်သော
ပင်စည်ရှိသော။ကသ္မာ နု ခေါ အယံ ရုက္ခော
ဥဇုကွန္ဓော။ ဒီ၊ဌ၊၂။၂၅၀။ (–ဇာ၊ဌ၊၅။
၂၆၅။)

ဥဇုဂတ (တိ) [ဥဇု+ဂတ] ဖြောင့်မတ်သည်၏
အဖြစ်သို့ ရောက်သော၊ ဖြောင့်မတ်စွာ-
ဖြစ်သော – ကျင့်သော။ ဥဇုဂတာ'ဿ
ဒိဋ္ဌိ။ မ၊၁။၅၇-၈-၉။ ဥဇုဂတမေဝဿ
တသ္မိံ သမယေ စိတ္တံ ဟောတိ။ အံ၊၂။
၂၅၂၊၂၇၇။ အံ၊၃။၅၃၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၀၆။
ဥဇုဂဘန္တိ ဗုဒ္ဓါနုဿတိကမ္မဋ္ဌာနေ ဥဇုက-
မေဝ ဂတံ။ အံ၊ဌ၊၃။၈၈။ ဥဇုဂတေသူ-
(ဝိမာန။၉၇)တိ ဥဇုပဋိပန္နေသု။ ဝိမာန၊ဌ။
၂၇၀။ (–ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၂၆၅။)

ဥဇုဂတကွန္ဓ (တိ) [ဥဇုဂတ+ခန္ဓ] ဖြောင့်မတ်
စွာ ဖြစ်သော ပင်စည်ရှိသော။ တသ္မိံ-

http://www.dhammadownload.com

ယေဝ စ ဥယျာနေ မင်္ဂလသိလံ နိဿာယ ဥဇုဂတက္ခန္ဓော .... ရုစမင်္ဂလရုက္ခော အတ္ထိ။ ဇာ၊ဌ၊၁။၄၆၇။

ဥဇုဂတစိတ္တ (တိ) [ဥဇုဂတ+စိတ္တ] ဖြောင့်မတ်စွာဖြစ်သော စိတ်ရှိသော။ ဥဇုဂတစိတ္တော ခေါ ပန မဟာနာမ အရိယသာဝကော လဘတိ အတ္ထဝေဒံ။ အံ၊၂။၂၅၂။ အံ၊၃။ ၅၃၁။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၀၆။ ဣတိဝုတ်၊ဌ။ ၂၇၂။)

ဥဇုဂတဆိဒ္ဒ (နာ) [ဥဇုဂတ+ဆိဒ္ဒ] ဖြောင့်မတ်စွာဖြစ်သော အပေါက်။ဝေမင္ဒံ နာမ ဥဋ္ဌုက်-ဿေဝ ဥဇုဂတဆိဒ္ဒံ။ ဝိ၊ဌ၊၁။၂၇၇။

ဥဇုဂတပည (တိ၊ [ဥဇုဂတာ+ပညာ] ဖြောင့်မတ်စွာ ဖြစ်သော ပညာရှိသော။ သဗ္ဗတ္ထ အပ္ပဋိဟတဘာဝေန ဥဇုဂတပညဿ။ ထေရ၊ ဌ၊၂။ ၃၆။

ဥဇုဂတဘူမိ (ထီ) [ဥဇုဂတ+ဘူမိ] ဖြောင့်မတ်စွာ သွားတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဖြစ်ရာ အခိုက်အဘန့်။ ပဒသာ ဂန္တုံ သမတ္ထကာလေ (သမတ္ထကာလော။ မ၊ဌ။ သံ၊ဌ) ဥဇုဂတ-ဘူမိ နာမ။ ဒီ၊ဌ၊၁။၁၄၇။ မ၊ဌ၊၃။၁၆၀။ သံ၊ဌ၊၂။၃၁၅။

ဥဇုဂတိက (တိ) [ဥဇု+ဂတိ+က] ဖြောင့်မတ်သော-ဂတိ-လားရာ-ရှိသော၊သူ။ ဥဇုဂတိ-ကဿ ခေါ ပနာဟံ ဘိက္ခဝေ ဥဇုပပတ္တိ-ကဿ ဒ္ဓိန္ဒံ ဂတိနံ အညတရံ ဂတိံ ဝဒါမိ။ အံ၊၃။၄၉၆။

ဥဇုဂတ္တ (တိ) [ဥဇု+ဂတ္တ] ဖြောင့်မတ်သော ကိုယ်ရှိသော၊သူ။ ခုဇ္ဇာ ဥဇုဂတ္တာ အဟေသုံ။ ဥဒါန၊ဌ။၁၃၂။ ဣတိဝုတ်၊ဌ။၁၂၈။ ဇာ၊ဌ၊ ၁။၆၀။ ဗြဟ္မုဇုဂတ္တ(ဒီ၊ဌ၊၂။၃၉။ မ၊ဌ၊၃။ ၂၆၀။ ဝဇိရ။၄၃၇။ သာရတ္ထ၊၃။၂၆၄။ ဒီ၊ ဋီ၊၂။၃၉။ မ၊ဋီ၊၃။၁၇၄။)လည်း-ကြည့်။

ဥဇုဂမန (နာ) [ဥဇု+ဂမန] ဖြောင့်မတ်စွာဖြစ်ခြင်း။ ဒိဋ္ဌိယာ(ဉာဏဿ)ဥဇုဂမနံ ဒိဋ္ဌိဇုဂတံ။ ဣတိဝုတ်၊ဌ။၁၉၅။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၂၀၆။

ဥဇုစိတ္တတာ (ထီ) [ဥဇု+စိတ္တ+တာ] (က) (မရိုသေခြင်း, မနှိမ်ချခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်) ဖြောင့်တန်းစွာ - မညွှတ်မကိုင်း -ထားအပ်သော စိတ်၏ အဖြစ်။ (ခ) ဖြောင့်မတ်-ရိုး ဖြောင့်-သော စိတ်ရှိသည်၏အဖြစ်။ (က) ဥဇုစိတ္တတာ အမုဒုတာ။ အဘိ၊ဝိ။၃၆၃၊ ၃၇၄။ သာမီစိယာ အကရဏဝသေန ဥဇု-မေဝ ဌပိတစိတ္တဘာဝေါ ဥဇုစိတ္တတာ။ အဘိ၊ ဌ၊၂။၄၅၁။ (-ရင်း။၄၇၅-၆) (ခ) ဣတိ သော တာယ ဥဇုစိတ္တတာယ အကုဋိလ-တာယ ကာလံ ကဘွာ တာဝတိံ သဘဝနေ နိဗ္ဗတ္တော။ ဓမ္မ၊ဌ၊၁။၁၁၀။

ဥဇုဇာတိက (တိ) [ဥဇု+ဇာတိ+က] ဖြောင့်မတ်သော သဘောရှိသော၊သူ။ ဧတု ဝိညူ ပုရိသော အသဌော အမာယာဝီ ဥဇုဇာတိ-ကော။ဒီ၊၃။၄၅။မ၊၂။၂၃၄။ဥဇုဇာတိကောတိ ကာယဝင်္ကာဒိဝိရဟိတော ဥဇုသဘာဝေါ။ ဒီ၊ဌ၊၃။၂၆။ (-သံ၊ဌ၊၁။၂၄၈။ အံ၊ဌ၊၂။ ၂၁၅။ ဓမ္မ၊ဌ၊၁။၁၁၀။ ထေရ၊ဌ၊၂။၅၂၅။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၂၅၆။)

ဥဇုညာ (ထီ) [ယာဒိစ္ဆကနာမ်] (၁) ဥဇုညာ-မည်သောပြည်၊ (၂) ဥဇုညာမည်သောမြို့။ ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ဥရုညာယံ (ဥဇုညာယံ။ သီ၊ဣ) ဝိဟရတိ။ ဒီ၊၁။၁၅၃။ မ၊၂။၃၂၇။ ဥရုညာ-လည်း ကြည့်။

ဥဇုဒိဋ္ဌိ (တိ)[ဥဇု+ဒိဋ္ဌိ]ဖြောင့်မတ်-ဖြောင့်မှန်-သော အယူရှိသော၊သူ။ ဥဇုဒိဋ္ဌိ အဟော-သဟံ။ အပ၊၁။၁၁၉။ (-အပ၊ဌ၊၁။၈၃။)

ဥဇုပစ္စနီကဘာဝ (ပု) [ဥဇု+ပစ္စနီက+ဘာဝ] ဖြောင့်ဖြောင့်ဆန့်ကျင်သည်၏အဖြစ်။ ကာမ-ပစ္စနီကဌေနာတိ ကာမာနံ ဥဇုပစ္စနီကဘာ-ဝေန။ သံ၊ဋီ၊၂။၄၀၀။ (-အနုဋီ၊၃။၂၆၃။)

http://www.dhammadownload.com

ဖြစ်သော၊ ဖြောင့်မတ်သော။ သေသံယော-ဥဇုဘူတောဝါ။ အံ၊၃။၁၁၆။ ဝိမာန။၅၀။ ဥဇုဘူတော၊ တိ ကာယဝင်္ကဒီနံ အဘာဝေန ဥဇုကောဝ။ အံ၊၆။၃။၂၄၀။ ဥဇုဘူတောတိ ဥဇုပဋိပတ္တိယာ ဥဇုဘာဝံ ပဒတ္ထာ ဒက္ခိကော-ယျော ဇာတောဝ။ ဝိမာန၊၆။၁၄၀။ အဒါသိ ဥဇုဘူတာသာ။ ပေတ။၁၃၄။ ဥဇုဘူတသာတိ စိတ္တဒိမှဝင်္ကကုဋိလဘာဝဘာဆုနံ ကိလေ-သာနံ အဘာဝေန ဥဇုဘာဝပ္ပတ္တသာ။ ပေတ၊ ၆။၄၀။ (–ဝိ၊၄။၂၉၂။ သံ၊၁။၁၀၀။ သံ၊၃။ ၃၅၄။ အံ၊၁။၃၆၀။ အံ၊၂။၃၅၂။ ဝိမာန။၂၇။ ပေတ။၁၉၂။ ထေရ။၂၉၆။ အပ၊၁။၂၅၂။ မ၊၆၊၃။၁၉။ သံ၊၆၊၁။၂၁၀။ သံ၊၆၊၃။၉၄။ အံ၊၆၊၂။၃၀၁။ ထေရ၊၆၊၂။၁၅၅။ သာရတ္ထ၊ ၃။၃၉၄။ သိ၊၌၊သစ်၊၂။၃၁၀။ မ၊၌၊၃။၁၁။ သံ၊၌၊၂။၂၁၀။)

ဥဇုဘူတဒဿန (န) [ဥဇုဘူတ+ဒဿန] ဖြောင့်မတ်သည်၏ အဖြစ်သို့ရောက်သော-ဖြောင့်မတ်သော-ဉာဏ်အမြင်။ ဥဇုဘူတဘဉ္ဇ ဒဿနန္တိ ကာယဝင်္ကဒီနံ အဘာဝေန ခီဏာသဝဿ ဒဿနံ ဥဇုဘူတဒဿနံ နာမ။ အံ၊၆၊၂။၃၁၀။

ဥဇုဘူတဝိဒူပ (တိ) [ဥဇုဘူတ+ဝိဒူပ] ဖြောင့်သည်အဖြစ်သို့ ရောက်သော-ဖြောင့်သော-အဓွ-သစ်ဓွ-ရှိသော။ ဥဇုဝံသ-ကြည့်။

ဥဇုမဂ္ဂ (ပု) [ဥဇု+မဂ္ဂ] ဖြောင့်မတ်သော လမ်းခရီး။ (က) ပကတိလမ်းခရီး။ (ခ) သီလ၊စာင့်စည်းမှု ဟူသော ခရီး။ (ဂ) ကုသလကမ္မပထတရား ၁၁-ပါး ဟူသောခရီး။ (ဃ) ဗြဟ္မဉ့်ပြည်သို့ ရောက်ကြောင်းခရီး၊ (ကရဏီယမေတ္တာစ္ဈာန်စသည်)။ (င) (မဂ္ဂင်္ဂမပဋိပဒါ ဖြစ်သော) အရိယမဂ်ခရီး။ (စ) ဥဇုမဂ္ဂါ တိ သယောဇနော အမနုဿပထတာ။ အံ၊ ၌၊၁၁၇။ ဓမ္မ၊၌၊၁၉၀။ (–ဝိ၊၌၊၃၉။ မ၊၌၊၃၊၂၃၆။ အဘိ၊၌၊၂။၃၁၉။ မဟာနိ၊ ၌၊၃၉၀။) (ခ) ဥဇုမဂ္ဂါစ သံယမာ။ ဇာ၊

ဥဇုပ(ပ္ပ)ဋိပက္ခ (ပု) [ဥဇု+ပဋိပက္ခ] ဖြောင့်ဖြောင့်သော အနှောက်ယှက်ဘက်။ ဣဒဉ္စိ သုတ္တံ ဇောဿ ဥဇုပဋိပဒက္ခော။ နေဘိ၊၌။၁၀၄။ ဥဇုပ္ပဋိပဒက္ခန ဝုဿဒမာ။ သံ၊၌၊ ၂။၄၉၂။ ဥဇုပဋိပက္ခ-တာယ။ သာရတ္ထ၊၁။၄၁၃။ ဒီ၊၌၊၁။ ၂၇၅။ မ၊၌၊၃၊၂၁၁။ သံ၊၌၊၁။၁၇၃။ ဥဇုပဋိပ ဘဉ္ဇာ။ မ၊၌၊၃၊၃၅၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၌၊၁။ ၁၅၅။

ဥဇုပဋိပက္ခဒဿန (န) [ဥဇုပဋိပက္ခ+ဒဿန] ဖြောင့်ဖြောင့် ဆန့်ကျင်ဘက်ကို ပြခြင်း။ သဗ္ဗာကုသလဝိဇ္ဇံသဓကာပိ သမ္မာဝါယာမော ဥဇုပဋိပက္ခဒဿနဝသန ကောသဇ္ဇသမု-ဒ္ဃာတကော ဝုတ္တော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၌၊၂။၂၁၆။

ဥဇုပဋိပန္န (တိ) [ဥဇု+ပဋိပန္န] ဖြောင့်မတ် သောအကျင့်-သမ္မာပဋိပဒါ-ကိုကျင့်သော၊ ဖြောင့်မတ်စွာကျင့်သော၊ (သံဃာ)။ ဥဇုပ္ပဋိ-ပန္နော ဘာဝတော သာဝကသံဃော။ ဒီ၊ ၂။၈၀။ ဒီ၊၃။၄။ မ၊၁။၄၅။ သံ၊၁။၂၂၁၊ ၂၉၉။ သံ၊၂။၂၉၀။ အံ၊ ၁။၂၀၉၊၃၆၇။ အံ၊၂။၁၀၇၊၂၅၂။ အံ၊၃။ ၄၀၅။ ယသ္မာ ပန သာ သမ္မာပဋိပဒါ ဥဇု အာဂန်ာ အာဂုဒ္ဓိ လာ အဇီမှာ....တသ္မာ တမ္မဒ္ဓိ-ပန္နော အရိယသံဃော ဥဇုပ္ပဋိပန္နော။.... မဇ္ဈိမာယ ပဋိပဒါယ အန္တရဒ္ဓသမနုပဂမ္မ ပဋိ-ပန္နတ္တာ .... ဥဇုပ္ပဋိပန္နော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၁၂။ (–ဒီ၊၁။၁၇၀။ ဝိ၊၌၊၁။၂၁၆။ သာရတ္ထ၊၂။ ၂၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၌၊၁။၂၂၉။)

ဥဇုဘူတ (တိ) [ဥဇု+ဘူတ] ဖြောင့်မတ်သည်၏ အဖြစ်သို့ရောက်သော၊ ဖြောင့်မတ်သည်ဖြစ်၍

http://www.dhammadownload.com

၂။၂၇၄။ ဒသကုသလကမ္မပထဝသေန ပန အဋ္ဌင်္ဂိကမဂ္ဂဝသေန ဝါ ပဝတ္တော သီလ-သံယမော ဥဇုမဂ္ဂေါ နာမ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၁၄၈။ (ဂ) ဥဇုမဂ္ဂံ အဝဟာယ၊ ကုမ္မဂ္ဂမနုခာဝဘိ။ ဇာ၊၂။၂၆၅။ ဥဇုမဂ္ဂန္တိ ဒသကုသလကမ္မပထ-မဂ္ဂံ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၁၂၅။ (ဃ) အယမော ဥဇု-မဂ္ဂေါ။ ဒီ၊၁။၂၂၂။ သေ မဂ္ဂေါ ဥဇုမဂ္ဂေါ-(ဒီ၊၂။၁၉၇)တိ သေ ကရုဏာစျာနမဂ္ဂေါ ဥဇုမဂ္ဂေါ နာမ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆၂။ ဥဇုမဂ္ဂေါတိ ဗြဟ္မလောကာမနေ ဥဇုဘူတော မဂ္ဂေါ။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၃၀။ (–ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃၂။) (င) တတြာ-ယံ ဥဇုမဂ္ဂေါ၊ သေယျထိဒံ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ။ပ။ သမ္မာသမာဓိ။ အံ၊၃။၃၃။ ဥဇုမဂ္ဂမှိ အက္ခာ-တေ (ထေရ။၃၁၂)တိ အန္တဒ္ဒယပရိဝဇ္ဇနေန ကာယဝက်ဝဒိပ္ပဟာနေန စ ဥဇုကေ မဇ္ဈိမပဋိ-ပဒါဘူဘေ အရိယမဂ္ဂေ သတ္ထာရာ ဘာသိတေ။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၃၅။ (–ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁။) အောက်ပုဒ်-လည်း ကြည့်။

ဥဇုမဂ္ဂါနုသာရီ (တိ) [ဥဇုမဂ္ဂ + အနုသာရီ] ဖြောင့်မတ်သော အရိယ မဂ်ခရီးသို့–အစဉ်သွားသော – အစဉ်လိုက်သော၊သူ။ သေခသ သိက္ခမာနသ၊ ဥဇုမဂ္ဂါနုသာရိနော။ အံ၊၁။၂၃၂။ ဣတိဝုတ်။၂၃၁။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၆။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၉။ ဥဇုမဂ္ဂေါ ဝုစ္စတိ အရိယမဂ္ဂေါ၊ တံ အနုသရန္တသ ပဋိပန္နကဿာတိ အတ္ထော။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁၅။ (–ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၁၉၉။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၄၇။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၆၃။)

ဥဇုမဂ္ဂါဝဟ (တိ) [ဥဇုမဂ္ဂ+အာဝဟ] ဖြောင့်မတ်သော ခရီးသို့ ဆောင်တတ်သော။ ဥဇု-မဂ္ဂါဝဟာ ဝိပဿနာ ဘဂဝတာ ပနသ ကထိတပုဗ္ဗာ။မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၄၁၈။

ဥဇုမန (တိ) [ဥဇု+မန] ဖြောင့်မတ်သောစိတ်ရှိသော၊ ဥဇုံ ဟထာ ပသဋ္ဌမုဇုမနော (ဒီ၊၃။၁၃၆)တိ ဥဇုမနော ဟုတ္ဘာ ဥဇု ပေက္ခိတာ ဟောတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၁၉။ (–ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၃။၁၂၁။)

ဥဇုဝံသ (တိ) [ဥဇု+ဝံသ] (က) ဖြောင့်သော ပင်စည်ရှိသော။ (ခ) ဖြောင့်သော–အခွ–သစ်ခွ–ရှိသော။ (က) ဥဇုဝံသာ မဟာ-သာလာ။ ဇာ၊၂။၅၃။ ဥဇုဝံသာတိ ဥဇုကွန္ဓာ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၂၆၅။ (ခ) ဥဇုဝံသာ (မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃)-တိ ဥဇုဘူတဝိဋပါ၊ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၄၅။

ဥဇုဝိပစ္စနီက (တိ) [ဥဇု+ဝိပစ္စနီက] ဖြောင့်ဖြောင့် အထူးထူးအပြားပြား ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော။ ဥဇုဝိပစ္စနီကတော ပစ္စတ္ထိကာ။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၂၆၁။ ဥဇုဝိပစ္စနီကတာ–ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၃။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၅။ ဥဇုဝိပစ္စနီကတ္တာ – ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅၉။ (–နေတ္တိ၊ဋ္ဌ။၅၂။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၆၇။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၁၃၀၊၃၁၀။ မူလဋ္ဌီ၊၂။၇၄၊၁၄၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၃၃။)

ဥဇုဝိပစ္စနီကကိရိယ (တိ)[ဥဇုဝိပစ္စနီက+ကိရိယ] ဖြောင့်ဖြောင့် အထူးထူး ဆန့်ကျင်ဘက်–ကို ပြုခြင်း–အမူအရာ–ရှိသော။ ဧဝံ တေ တဒါ အညမညဿ ဥဇုဝိပစ္စနီကဝါဒါ စေဝ ဥဇုဝိပစ္စနီကကိရိယာ စ ဟုတ္ဘာ လောကေ ဝိစ-ရန္တိ။ စရိယာ၊ဋ္ဌ။၁၅၈။

ဥဇုဝိပစ္စနီကဓမ္မ (ပု) [ဥဇုဝိပစ္စနီက+ဓမ္မ]ဖြောင့်ဖြောင့် အထူးထူး ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်သော တရား။ ဝိဇ္ဇာယ ပန အဝိဇ္ဇာ ဥဇုဝိပစ္စနီက-ဓမ္မော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၁၅။

ဥဇုဝိပစ္စနီကဘာဝ (ပု) [ဥဇုဝိပစ္စနီက+ဘာဝ] ဖြောင့်ဖြောင့် အထူးထူး ဆန့်ကျင်ဘက်၏ အဖြစ်။ ဥဇုဝိပစ္စနီကဘာဝံ ပရိဟရန္တော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၉၉။ (–ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၃။၂၃၃။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၆၈။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၀၄။ အနု၊ဋ္ဌီ၊၂။၇၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၂။)

ဥဇုဝိပစ္စနီကဝါဒ (တိ) [ဥဇုဝိပစ္စနီက + ဝါဒ] ဖြောင့်ဖြောင့် အထူးထူး အပြားပြား ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော စကားရှိသော။ ဣတိဟ

http://www.dhammadownload.com

တေ ဥဘော အာစရိယန္တေဝါသီ အညမညဿ ဥဇုဝိပစ္စနီကဝါဒါ။ ဒီ၊၁။၁၊၂။ ဥဇုဝိပစ္စနီကဝါဒါတိ ဤသကမ္ပိ အပရိဟရိတ္ဒာ ဥဇုမေဝ ဝိဝိခပစ္စနီကဝါဒါ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၉။ (–စရိယာ၊ဋ္ဌ။၁၅၈။)

ဥဇုဝိပုလဝဋ္ဌကွန္ဓ (တိ) [ဥဇု+ဝိပုလ+ဝဋ္ဌ+ခန္ဓ] ဖြောင့်မတ်, ကျယ်ပြန့်, လုံးဝန်းသောပင်စည်ရှိသော။ တတော ပါသာဒေါ ဂန္ဓာ အဋ္ဌာသီဘိဟတ္ထုဗြေမံ ဥဇုဝိပုလဝဋ္ဌကွန္ဓံ....ဘူမိယံ ပတိဋ္ဌဟိ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။၂၀၀။

ဥဇုသဘာဝ (တိ) [ဥဇု+သဘာဝ] ဖြောင့်မတ်သော သဘောရှိသော။ ဥဇုဇာတိက–ကြည့်။

ဥဇုဟဒယ (တိ) [ဥဇု+ဟဒယ] ဖြောင့်မတ်သော စိတ်နှလုံးရှိသော။ မဟာရာဇ တိရစ္ဆာနဂတာ ဥဇုဟဒယာ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၁၇။

ဥဇ္ဇဂ္ဆ (ပု) [ဥ+ဇဂ္ဆ+အ] ကျယ်လောင်စွာ–ပြင်းစွာ–ရယ်ခြင်း။ ဥဇ္ဇဂ္ဆိကာ-ကြည့်။

ဥဇ္ဇဂ္ဆတိ (ကြိ) [ဥ+ဇဂ္ဆ+အ+တိ] ကျယ်လောင်စွာ–ပြင်းစွာ–ရယ်၏။ မာတုဂါမော ဥပသက်မိတ္ဒာ ဥဟသတိ (ဦဟသတိ။ အဘိ၊ပု) ဥလ္လပတိ ဥဇ္ဇဂ္ဆတိ ဥပ္ပဏ္ဍေတိ။ အံ၊၂။၈၀။ အဘိ၊ပု။၁၇၇။ ဥဇ္ဇဂ္ဆတိတိ ပါဏိ ပဟရိတ္ဒာ မဟာဟသိတံ ဟသတိ။ အံ၊ဋ္ဌ ၃။၃၅။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၉၉။ ဥဇ္ဇဂ္ဆန္တိ—ဝိ၊၁။၁၈၇။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၃။

ဥဇ္ဇဂ္ဆန္တ (တိ) [ဥ+ဇဂ္ဆ+အ+အန္တ။ ထီ-၌ ဥဇ္ဇဂ္ဆန္တီ] ပြင်းစွာရယ်သော။ အကာသိ ဝိဝိဓံ မာယံ၊ ဥဇ္ဇဂ္ဆန္တီ (ဥဇ္ဇဂ္ဆန္တီ။ဋ္ဌ) ဗဟုံ ဇနံ။ ထေရီ။၃၈၈။ ဥဇ္ဇဂ္ဆန္တီ ဗဟုံ ဇနန္တိ ယောဗွနမဒမတ္တံ ဗဟုံ ဗာလဇနံ ဝိပ္ပလမ္ဆေတုံ ဟသန္တီ။ မထရီ၊ဋ္ဌ။၈၀-၁။

ဥဇ္ဇဂ္ဆန္တီ (ကြိ) ဥဇ္ဇဂ္ဆတိ-ကြည့်။

ဥဇ္ဇဂ္ဆိကာ (ထီ) [ဥဇ္ဇဂ္ဆ+ဣက။ ဥ+ဇဂ္ဆ+ဏျ] ကျယ်လောင်စွာ–ပြင်းစွာ–ရယ်ခြင်း။န ဥဇ္ဇဂ္ဆိကာယ အန္တရဃရေဂမိဿာမိ။ ဝိ၊၂။၂၄၃။ ဥဇ္ဇဂ္ဆိကာယာတိ မဟာဟသိတံ ဟသန္တော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၆၃။ ကခ်ါ။၂၇၉။ ဥစ္စာသဒ္ဒံ ကတ္ဒာ ဇဂ္ဆနံ ဟသနံ ဥဇ္ဇဂ္ဆေါ၊သောယေဝ ဥဇ္ဇဂ္ဆိကာ။ ပါစိတ်၊ယော။၁၃၃။ (–ဝိ၊၄။၃၈၀။ ဝိ၊၅။၄၅၊၇၄။ ဝိသင်္ဘ။၂၃၄။)

ဥဇ္ဇဂ္ဆိယမာန (တိ) [ဥ+ဇဂ္ဆ+ယ+မာန] ကျယ်လောင်စွာ–ပြင်းစွာ–ရယ်အပ်သော။ သော မာတုဂါမေန ဥဟသိယမာနော ဥလ္လပိယမာနော ဥဇ္ဇဂ္ဆိယမာနော ဥပ္ပဏ္ဍိယမာနော သံသီဒတိ။ အံ၊၂။၈၀။အဘိ၊ပု။၁၇၇။

ဥဇ္ဇင်္ဂလ (ပု) [ဥ+ဇင်္ဂလ] (၁) အလွန် ကြမ်းတမ်း ခြောက်သွေသော–အလွန် ကုန်းခေါင်သော–မြေ–အရပ်။ (၂) ဆား,ဆပ်ပြာ–များသော–ပေါက်သော–မြေ–အရပ်။ ဥဇ္ဇင်္ဂလေ(ပေဘ။၁၆၀)တိ အတိ ဝိယ ထဒ္ဓဘူမိဘာဂေ၊ ဦသရေတိ ကေစိ ဝဒန္တိ။ ပေတ၊ဋ္ဌ။၁၃၀။ဥဇ္ဇင်္ဂလံ တတ္တမိဝံ ကပါလံ။ဝိမာန။၁၁၆။ ဥဇ္ဇင်္ဂလန္တိ ဇင်္ဂလံ ဝုစ္စတိ လူခဓူသရော အနုဒကော ဘူမိပ္ပဒေသော၊ တံ ပန ဌာနံ ဇင်္ဂလတော ဥက္ကံသေန ဇင်္ဂလန္တိ အာဟ ဥဇ္ဇင်္ဂလန္တိ။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၃၁၄။ (–မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅၂။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၈၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၀၄။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၄၃။မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၈၇။ သံ၊ဋ္ဌီ ၁။၁၁၄။ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၂၉။)

ဥဇ္ဇင်္ဂလနဂရက (နဂ) [ဥဇ္ဇင်္ဂလ+နဂရက] အလွန် ကြမ်းတမ်း ခြောက်သွေသော – မညီမညွတ်သော–မြို့။မာ ဘန္တေ ဘဂဝါ ဣမသ္မိ ခုဒ္ဒကနဂရကေ ဥဇ္ဇင်္ဂလနဂရကေ သာခါနဂရကေ ပရိနိဗ္ဗာယိ။ ဒီ၊၂။၁၂၁၊၁၃၉။ ဥဇ္ဇင်္ဂလနဂရကေတိ ဝိသမနဂရကေ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၈။(–ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၁၅။ ဒီ၊ဋ္ဌီ။၂။၁၈၁။)

http://www.dhammadownload.com

ဥဇ္ဇယ (ပု) [ယာဒိစ္ဆကနာမ်] (၁) ဥဇ္ဇယမည်သော ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ။ (၂) ဥဇ္ဇယမည်သော မထေရ်။ (၃) ဥဇ္ဇယမည်သောပုဏ္ဏား။ (၁) ဒုရန္ဒယော သံဃော အထောပိ ဥဇ္ဇယော။ မ၊၃။၁၁၅။ (၂) ဥဇ္ဇယောတိဿ နာမံ အဟောသိ။ ထေရ၊ဌ၊၁။၁၄၉။ (၃) အထ ခေါ ဥဇ္ဇယော ဗြာဟ္မဏော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ။အံ၊၁။၃၅၁။ (–အံ၊၃။၁၁၁)

ဥဇ္ဇယသုတ္တ (နဲ) [ဥဇ္ဇယ+သုတ္တ] (၁) ဥဇ္ဇယသုတ်။ ထိုသုတ်၌ မြတ်စွာဘုရားသည် ဥဇ္ဇယပုဏ္ဏားအား မိမိချီးမွမ်းသော ယင်နှင့် မချီးမွမ်းသော ယင်ကို ခွဲခြားရှိ ဟောတေမူသည်။ အဂုံတ္တရနိကာယ စတုက္ကနိပါတပါဠိ၊ ၁–ပဏ္ဏာသက၊ ၄–ဝဂ်၊၉–သုတ်။ အံ၊၁။၃၅၁။ (၂) ဥဇ္ဇယသုတ်။ ထိုသုတ်၌ မြတ်စွာဘုရားသည် ဥဇ္ဇယပုဏ္ဏားအား မျက်မှောက်ကြီးပွါးချမ်းသာကြောင်း တရားလေးမျိုးနှင့် တမလွန် ကြီးပွါးချမ်းသာကြောင်း တရားလေးမျိုးတို့ကို အကျယ်ဟောတော်မူသည်။ အဂုံတ္တရနိကာယ အဋ္ဌကနိပါဘပါဠိ၊ ၂–ပဏ္ဏာသက၊ ၆–ဝဂ်၊၅–သုတ်။ အံ၊၃။၁၁၁–၃။

ဥဇ္ဇလ (တိ) [ဥ+ဇလ+အ+] တောက်ပသော။ ဒီပရုက္ခံဝ ဥဇ္ဇလံ။ အပ၊ ၁။၃၇၈။ ယဒါ ပန တေန ဂန္ဓာရကော ရတ္တကမ္ဗလော သုခုမော ဥဇ္ဇလော သုခသမ္ပဿောတိ ဥဂ္ဂေါသိတံ ဟောတိ။ ဒီ၊ဌ၊၂။၃၄၃။ မ၊ဌ၊၁။၂၄၂။ (–ဇာ၊ဌ၊၁။၂၃၇။ သာရတ္ထ၊၁။၄၂၁။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၁၇၅။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၁၆၉။ မ၊ဋီ၊၁။၂၃၁။ သံ၊ဋီ၊၁။၁၇၃။ အံ၊ဋီ၊၂။၁၇။)

ဥဇ္ဇလဂတ္တ (တိ) [ဥဇ္ဇလ+ဂတ္တ] တောက်ပသော ကိုယ်ရှိသော။ ဟရိတာလမနောသိလာအဥ္ဇနေဟိ ဥရတ္ထနာဒီသု ဌပိတတ္တာ အာဘာယ-ဥဇ္ဇလဂတ္တာ။ သံ၊ဋီ၊၁။၂၆၅။

ဥဇ္ဇလစန္ဒန (နဲ) [ဥဇ္ဇလ+စန္ဒန]တောက်ပသော စန္ဒကူး။ ကာသိကစန္ဒနန္တိ ဥဇ္ဇလစန္ဒနံ။ သံ၊ဋီ၊၁။၁၈၂။ အံ၊ဋီ၊၃။၁၃၂။

ဥဇ္ဇလတိ (ကြိ) [ဥ+ဇလ+အ+တိ] တောက်ပ–တောက်လောင်–၏။ အာဘာတိ လဒ္ဓနာမာ ဝဏ္ဏမာတု ဥဇ္ဇလတိ။ မ၊ဋီ၊၂။၂၇၂။ ဥဇ္ဇလန္တိ–ပဋိသံ၊ဌ၊၂။၂၂၇။

ဥဇ္ဇလမာန (တိ) [ဥ+ဇလ+အ+မာန] တောက်ပသော။ ဒဒ္ဒလ္လမာနန္တိ ဥဇ္ဇလမာနံ။ ဇာ၊ဌ၊၇။၁၇၁။

ဥဇ္ဇလယတိ (ကာ၊ကြိ) [ဥ+ဇလ+ဏယ+တိ] တောက်ပစေ၏။ အဇ္ဈတ္တမေဝုဇ္ဇလယာမိ ဇောတိံ။ သံ၊၁။၁၇၁။ ဒီပါနုဇ္ဇလယိ တဟိံ။ အပ၊၂။၂၆၀။

ဥဇ္ဇလာပေတွာ (ကြိ၊ဝိ) [ဥ+ဇလ+ဏာပေ+တွာ] တောက်ပစေ၍။ ဒီပသဟဿံ ဝိယ ဥဇ္ဇလာပေတွာ။ မ၊ဌ၊၃။၁၈၆။

ဥဇ္ဇလိတ (တိ) [ဥ+ဇလ+တ] တောက်ပသော၊ ညှိထွန်းအပ်သော။ ဒီပသဟဿေ ဥဇ္ဇလိတေ ရူပါနိ ဝိယ သဗ္ဗကမ္မာနိဿ ပါကဋာနိ အဟေသုံ။ မ၊ဌ၊၂။၃၀၉။

ဥဇ္ဇလိတပဒီပ (ပု) [ဥဇ္ဇလိဘ+ပဒီပ] တောက်ပ–ညှိထွန်းအပ်–သော ဆီမီး။ အာဝဇ္ဇိတမတ္တေ ဥဇ္ဇလိဘပဒီပေါ ဝိယ ဟောတိ။ ဝိ၊ဌ၊၁။၁၉၉။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၃၂၃။

ဥဇ္ဇလိယတိ (ကြိ) [ဥ+ဇလ+ယ+တိ]တောက်ပ–တောက်လောင်–၏။ဥဇ္ဇလိယန္တု ကဿပ အဂ္ဂိတိ....သကိဒေဝ ပဥ္ဇအဂ္ဂိသတာနိ ဥဇ္ဇလိယိံသု .... ယတြ ဟိ နာမ အဂ္ဂိပိ ဥဇ္ဇလိယိဿန္တိ။ ဝိ၊၃။၄၀။ အ၊ပ၊ဌ၊၂။၂၈၃။

ဥဇ္ဇလေတဗ္ဗ (တိ) [ဥ+ဇလ+ဏေ+တဗ္ဗ] တောက်လောင်စေအပ်သော။ အယံ ခေါ ပန

http://www.dhammadownload.com

ဗြာဟွဏ ကဋ္ဌဂ္ဂိ ကာလေန ကာလံ ဥဇ္ဇလေ-
တဗ္ဗော။ အံ၊၂။၄၃၂။

ဥဇ္ဇလေတုံ (ကြိ၊ဝိ) [ဥ+ဇလ+ဏေ+တုံ]
တောက်ပ – တောက်လောင် – စေခြင်းငှါ။
နဿ သက္ကောန္တီ အဂ္ဂိံ ဥဇ္ဇလေတုံ။ ဝိ၊၃။၄၀။
အပ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၈၃။

ဥဇ္ဇဝ (ပု) [ဥ+ဇု+အ] (ချည်မျှင်ကိုဝင်ရိုးဌ်)
မြောက်ချီ၍ ရစ်ပတ်ခြင်း။ ဥဇ္ဇဝုဇ္ဇဝေ
အာပတ္တိ ပါစိတ္တိယဿ။ ဝိ၊၂။၃၉၄။ ဝိ၊၅။
၁၃၅။ ဥဇ္ဇဝုဇ္ဇဝေတိ ယတ္တကံ ဟတ္ထေန
အဉ္ဇိကံ ဟောတိ၊ တသ္မိံ တက္ကမှိ ဝေဌိတေ။
ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၁၃။ ဥဇ္ဇဝုဇ္ဇဝေ (ကခ်၊။၃၃၁)တိ
ဥဂ္ဂိရိတ္ဘာ ဥဂ္ဂိရိတ္ဘာ ဝေဌနေ။ ကခ်၊ဋီ။၄၇၇။
(–ဝဇိရ။၃၈၁။)

ဥဇ္ဇဝတိ (ကြိ) [ဥ+ဇု+အ+တိ] ဆန်တက်၏၊
(လှေဖြင့်) ဆန်တက်၍သွား၏။ နာဝါယ
ဥဇ္ဇဝနိကာယ ကောသမ္မိံ ဥဇ္ဇဝိ။ ဝိ၊၄။၄၁၇။
ဥဇ္ဇဝိံသု–ဝိ၊၄။၅၀၀။ ဝဇိရ။၅၄၁။ သာရတ္ထ၊
၃။၄၅၃။ ဝိမတိ၊၂။၂၆၈။

ဥဇ္ဇဝန (တိ) [ဥ+ဇု+ယု။ ထီ–၌ ဥဇ္ဇဝနီ]
အထက်သို့ ဆန်တက်သော (လှေ)။ ဧကမုဇ္ဇ-
ဝနိံ နာဝံ။ ဝိ၊ဝ်နိစ္ဆယ။၁၁၈၃။ ဥဒ္ဓံ ဇဝတီတိ
ဥဇ္ဇဝနီ ပဋိသောတဂါမိနီ နာဝါ။ ဝိ၊
ဝ်နိစ္ဆယ၊ဋီ။၁၁၈၄။ အောက်ပုဒ်-လည်းကြည့်။

ဥဇ္ဇဝနိက (တိ) [ဥဇ္ဇဝန+ဣက] အထက်သို့
ဆန်တက်သော။ ဥဒ္ဓံ ဂါမိနိန္တိ ဥဇ္ဇဝနိကာယ။
ဝိ၊၂။၉၀။ ဥဇ္ဇဝနိကာယာ (ဝိ၊၄။၄၁၇) တိ
ပဋိသောတဂါမိနိယာ။ဝဇိရ။၅၄၀။ သာရတ္ထ၊
၃။၄၅၁။ ဝိမတိ၊၂။၂၆၇။

ဥဇ္ဇဝိ
ဥဇ္ဇဝိံသု } (ကြိ) ဥဇ္ဇဝတိ–ကြည့်။

ဥဇ္ဇဟ (ကြိ) အောက်ပုဒ်–ကြည့်။

ဥဇ္ဇဟ (ဟာ) တိ (ကြိ) [ဥ+ဟာ+အ+တိ]
စွန့်ပယ်၏၊ ပယ်ဖြတ်၏။ မာနာနုသယ မုဇ္ဇဟ။
သံ၊၁။၁၉၀။ သုတ္တနိ။၃၂၉။ ထေရ။၃၇၀။
ထေရီ။၃၁၁။ မာနာနုသယံ ဥဇ္ဇဟ ပဇဟ
ပရိစ္စဇာဟိ။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၇။ မာနာနုသယံ
သမုစ္ဆိန္ဒ။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၂၆။

ဥဇ္ဇာလယတိ (ကာ၊ကြိ) [ဥ+ဇလ+ဏယ+တိ]
တောက်ပ–တောက်လောင်–စေ၏။ အဂ္ဂိံ
ဥဇ္ဇာလယီ ဇိနော။ အပ၊၁။၃၉၇။

ဥဇ္ဇာလယန္တ (တိ) [ဥ+ဇလ+ဏယ+အန္တ]
တောက်ပစေသော။ ဧဝံ ပုနပ္ပုနံ ဝိဇ္ဇာတံ
ဥဇ္ဇာလယတော ကမေန သူရိယော ဥဋ္ဌာသိ။
ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၅၈။

ဥဇ္ဇာလယိတ္ဘာန (ကြိ၊ဝိ) [ဥ+ဇလ+ဏယ+
တ္ဘာန] တောက်ပ–တောက်လောင်–စေ၍။
အဂ္ဂိံ ဥဇ္ဇာလယိတ္ဘာန။ ဇာ၊၂။၃၁၇။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊
၇။၂၆၁။

ဥဇ္ဇာလယိ (ကြိ) ဥဇ္ဇာလယတိ-ကြည့်။

ဥဇ္ဇာလာပေတ္ဘာ (ကြိ၊ဝိ) [ဥ+ဇလ+ဏာပေ+
တ္ဘာ]တောက်ပစေ၍။တတ္ထ တတ္ထ ဒီပေ ဥဇ္ဇာ-
လာပေတ္ဘာ။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅။

ဥဇ္ဇာလေဟိ (ကြိ) [ဥ+ ဇလ+ ဏေ+
တိ] တောက်ပ– တောက်လောင် – စေ၏။
ဥက္ကာပဒီပေ ဥဇ္ဇာလေန္တိ။ ဗုဒ္ဓဝံ။၃၄၃။ ဗုဒ္ဓဝံ၊
ဋ္ဌ။၂၂၅။ ဥဇ္ဇာလေထ — ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။၁၀၂။
သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄။ ဥဇ္ဇာလေဟိ—စရိယာ။၄၀၆။
စရိယာ၊ဋ္ဌ။၁၆၇။ ဥဇ္ဇာလေသိ—ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၅၈။
သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၂၃၉။ ဥဇ္ဇာလေသိံ—အပ၊
၁။၃၉၇။

ဥဇ္ဇာလေတုံ (ကြိ၊ဝိ) [ဥ+ဇလ+ဏေ+တုံ]
တောက်ပ–တောက်လောင် – စေခြင်းငှါ။
ဘဗ္ဗောနုခေါ သော ပုရိသော ပရိတ္တံ အဂ္ဂိံ
ဥဇ္ဇာလေတုန္တိ။ သံ၊၃။၉၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၂၇။
(–ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃၆။)

http://www.dhammadownload.com

ဥဇ္ဇာလေတုကာမ (တိ) [ဥဇ္ဇာလေတုံ+ကာမ] တောက်ပ–တောက်လောင်–စေခြင်းငှါအလိုရှိသော။ သေယျထာပိ ဘိက္ခဝေ ပုရိသော အဂ္ဂိံ ဥဇ္ဇာလေတုကာမော အဿ။ သံ၊၃။ ၉၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၂၇။ ဥဇ္ဇာလေတုကာမောတိ ပဒီပေတုကာမော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၁၅၄။

ဥဇ္ဇာလေတွာ (ကြိ၊ဝိ) [ဥ+ဇလ+ဏေ+တွာ] တောက်ပစေ၍။ စက်မနကောဋိယံ အဓိဝတ္ထာ ဒေဝတာ အဂ္ဂိလီဟိ ဒီပံ ဥဇ္ဇာလေတွာ အဋ္ဌာသိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၆၂။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၂၂၂။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၃၆။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၀။ (–ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၀၅။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၅။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။ ၄၄၊၂၇၁။)

ဥဇ္ဇာလေထ (ကြိ) ဥဇ္ဇာလေဘိ-ကြည့်။

ဥဇ္ဇာလေန္တ (တိ) [ဥ+ဇလ+ဏေ+အန္တ] တောက်ပစေသော။ စတုကုဋ္ဌကေ ဂေဟေ အန္တော တေလဒီပသဟဿံ ဥဇ္ဇာလေန္တော ဝိယ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၄။ (–ဝိမတိ၊၂။၄၃)

ဥဇ္ဇာလေန္တိ
ဥဇ္ဇာလေသိ
ဥဇ္ဇာလေသိံ
ဥဇ္ဇာလေဟိ } (ကြိ) ဥဇ္ဇာလေတိ-ကြည့်။

ဥဇ္ဇိတုဿာဟ—အံ၊ဋီ၊၂။၁၉၃-ဋ္ဌိရှိသော ၎င်းပါဋိကား ဥဇ္ဇိတုဿာဟ–မှ ပျက်လာသောပါဋိ ဖြစ်ရာ၏။ ဥဇ္ဇိတုဿာဟ-ကြည့်။

ဥဇ္ဇု (တိ) [အရ+ဇု။ အဇ+ဥ] ဖြောင့်မတ်သော။ ဟယေန ယောဂ္ဂါစရိယောဝ ဥဇ္ဇုနာ။ ထေရ။ ၃၆၁။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၇၇။ (–သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၄၂။)

ဥဇ္ဇုဂတ (တိ) [ဥဇ္ဇု+ဂတ] ဥဇုဂတနှင့်အနက်တူ။ သာ ဒက္ခိဏာ ဥဇ္ဇုဂတေသု ဒိန္နာ။ အံ၊၁။ ၃၇၄။ ဥဇ္ဇုဂတေသူတိ ကာယဝင်္ကာဒိရဟိတတ္တာ ဥဇုကမော ဂတေသု ဓီဏာသဝေသု။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၁၁။ (–ဓမ္မ။၂၉။ သုတ္တနိ။၃၄၉။ ထေရ။၃၇၄။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၂၂။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၇။)

ဥဇ္ဇုဘူတ (တိ) [ဥဇ္ဇု+ဘူတ] ဥဇုဘူတနှင့် အနက်တူ။ ယော ဥဇ္ဇုဘူတေသု ဒဒါတိ ဆန္ဒသာ။ အံ၊၂။၄၄။ ဥဇ္ဇုဘူတေသူတိ ကာယဝါစာစိတ္တေဟိ ဥဇုကေသု။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၄။ (–ဇာ၊၁။၉၃။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၆။)

ဥဇ္ဇုဟာန (ပု) [ယာဒိစ္ဆကနာမ်] (၁) ဥဇ္ဇုဟာန မည်သော တောင်။ (၂) ဥဇ္ဇုဟာနမည်သော ငှက်။ ဥဇ္ဇုဟာနောဝ ပါဝုသေ(ထေရ။၃၀၇)-တိ ဥဇ္ဇုဟာနော ကိရ နာမ ဧကော ပဗ္ဗတော ....ကေစိ ပနေတ္ထ ဥဇ္ဇုဟာနော နာမ ဧကော သကုဏော သီတံ နသဟတိ၊ ဝဿကာလေ ဝနဂုမ္မေ နိလီနော အစ္ဆတီတိ ဝဒန္တိ။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁၅။

ဥဇ္ဇေနက (တိ) [ဥဇ္ဇေနီ+က] ဥဇ္ဇေနီပြည်၌–မွေးဖွား–နေထိုင်–သော၊သူ။ ဥဇ္ဇေနီပြည်သူ။ ဥဇ္ဇေနကာ ဘာရုကစ္ဆကာ....တံ နဂရံ ဝါသာယ ဥပဂတာ။ မိလိန္ဒ။၃၁၆။

ဥဇ္ဇေနိက (တိ) [ဥဇ္ဇေနီ+ဏိက] ဥဇ္ဇေနီပြည်ကို အစိုးရသော၊သူ။ အောက်ပုဒ်-ကြည့်။

ဥဇ္ဇေနိကရာဇ (ပု) [ဥဇ္ဇေနိက+ရာဇ] ဥဇ္ဇေနီပြည်ကို အစိုးရသောမင်း၊ စဏ္ဍပဇ္ဇောတမင်း။ မဟာကစ္စာနောတိ ဂိဟိကာလေ ဥဇ္ဇေနိကရညော ပုရောဟိတပုတ္တော။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၂၀။

ဥဇ္ဇေနိနဂရ (နဲ) [ဥဇ္ဇေနီ+နဂရ] ဥဇ္ဇေနီမြို့။ ဥဇ္ဇေနိနဂရေ ပုရောဟိတဿ ဂေဟေ နိဗ္ဗတ္တိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၁။ (–ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၂၇။)

ဥဇ္ဇေနိနိဂမ (ပု) [ဥဇ္ဇေနီ+နိဂမ] ဥဇ္ဇေနီမည်သော–နိဂုံး–ရွာကြီး။ ဥဇ္ဇေနိနိဂမေ ရုစာနန္ဒသေဋ္ဌိဓီတာယ ဒိန္နံ မဓုပါယာသံ ပရိဘုဉ္ဇိတွာ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။၂၂၇။

http://www.dhammadownload.com

ဥဇ္ဇေနိရာဇ (ပု) [ဥဇ္ဇေနီ+ရာဇ] ဥဇ္ဇေနီမင်း။ မဟာကစ္စာနောတိ ဂိဟိကာလေ ဥဇ္ဇေနိ-ရညော ပုရောဟိတပုတ္တော။ အံ၊ဋီ၊၂။၃၇။

ဥဇ္ဇေနိဝါသိ (တိ) [ဥဇ္ဇေနီ+ဝါသီ] ဥဇ္ဇေနီမြို့၌ နေသော၊သူ။ ဥဇ္ဇေနိဝါသိ မုသိလော နာမ ဂန္ဓဗ္ဗော ဥပဂန္တွာ။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၁၂၆။

ဥဇ္ဇေနီ (ထီ) [ဥ+ဇိ+ယု+ဤ။ဥဂ္ဂံ ရိပုံ ဇယတိ ယတ္ထ၊ သာ ဥဇ္ဇေနီ၊ ယု၊ နဒါဒိ။ ဓာန်၊ဋီ။ ၂၀၀-၁] (၁) ဥဇ္ဇေနီပြည်၊ ဥဇ္ဇေနီမြို့။ (အဝန္တိတိုင်း၏ မြို့တော်ဖြစ်သည်၊ မြတ်စွာ ဘုရားရှိစဉ်က စဏ္ဍပဇ္ဇောတမင်း မင်းပြုဘူး သည်၊ အသောကမင်းကြီး မင်းသားဘဝ၌ ၎င်းမြို့ကို အပိုင်စားရဘူး၍ မဟိန္ဒမင်းသား (အရှင်မဟိန္ဒ) ကို ၎င်းမြို့၌ ဖွားမြင်သည်။ အရှင်မဟာကစ္စာနထေရ်, ဣသိဒါသိထေရီတို့ ဖွားမြင်ရာမြို့လည်းဖြစ်သည်။) (၂) ဥဇ္ဇေနီ-နိဂုံး။ (၃) သီဟိုဠ်ကျွန်းရှိ (အစ္စုတဂါမိ အမတ်ကြီး တည်ထောင်သော) ဥဇ္ဇေနီမြို့။ (၁)ဂစ္ဆ ဘဏေ ဇီဝက ဥဇ္ဇေနိံ ဂန္တွာ ရာဇာနံ ပဇ္ဇောတံ တိကိစ္ဆာဟိ။ ဝိ၊၃။၃၈၇။ ဥဇ္ဇေ-နိယာ ပုရဝရေ (ထေရီ။၄၂၅)တိ ဥဇ္ဇေနီနာမ-ကေ အဝန္တိရဋ္ဌေ ဥတ္တမနဂရေ။ ထေရီ၊ဋ္ဌ။ ၂၇၂။ (-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၂။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊၁။၁၂၃။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၂၇၉။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၄၄။ သာရတ္ထ၊၁။၁၂၈။ သာရတ္ထ၊၃။၂၉၇။) (၂) ဥဇ္ဇေနိနိဂမ ကြည့်။ (၃) အစ္စုတဂါမိ-ယော နာမ၊ ဥဇ္ဇေနိံ တတ္ထ မာပယိ။ ဒီပဝံ၊ ၉၊၃၆။

ဥဇ္ဇေနီရဇ္ဇ (နဲ) [ဥဇ္ဇေနီ+ရဇ္ဇ] ဥဇ္ဇေနီပြည် ရှင်မင်း၏ အဖြစ်။ အသောကကုမာရော အတ္တနာ လဒ္ဓံ ဥဇ္ဇေနီရဇ္ဇံ ပဟာယ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၃၄။

ဥဇ္ဇေနီရာဇဓာနီ (ထီ) [ဥဇ္ဇေနီ+ရာဇဓာနီ] ဥဇ္ဇေနီမင်းနေပြည်။ ဥဇ္ဇေနီရာဇဓာနိယံ ရဇ္ဇံ ကရောန္တော။ သာရတ္ထ၊၁။၁၂၈။

ဥဇ္ဇောတ (ပု) [ဥ+ဇုတ+က] အရောင်အလင်း၊ တောက်ပခြင်း။ အထောဘာသော ပကာ-သော စာ - လောကော'ဇ္ဇောတာတပေါ သမာ။ ဓာန်။၃၇။ ဥဇ္ဇောတတီတိ ဥဇ္ဇော-တော၊ အန္ဓကာရံ ဝိဒ္ဓံသေန္တော ဇောတ-တီတိ ဝါ ဥဇ္ဇောတော။ ဓာန်၊ဋီ။၃၇။

ဥဇ္ဇောတကရ (ပု) [ဥဇ္ဇောတ+ကရ + အ] အရောင်အလင်းကို ပြုတတ်သောသူ၊ ဥဇ္ဇော-တကရော (စူဋ္ဌနိ။၂၁၂)တိ ပတာပကရော။ စူဋ္ဌနိ၊ဋ္ဌ။၈၄။

ဥဇ္ဇောတ (တေ)တိ (ကြိ) [ဥ+ဇုတ+အ+တိ] ထွန်းလင်း-တောက်ပ- ၏။ ဥဇ္ဇောတေန္တိ ဒိဝါရတ္တိံ။ အပ၊၁။၃၉၁။ ဥဇ္ဇောတန္တု— အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၂။ ဥဇ္ဇောတိံသု— ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၂၅၃။ ဥဇ္ဇောတိဿတိ—အပ၊၁။၉၄။

ဥဇ္ဇောတန (နဲ) [ဥ+ဇုတ+ယု] ထွန်းလင်း-တောက်ပ-ခြင်း။ အောက်ပုဒ်-ကြည့်။

ဥဇ္ဇောတနဋ္ဌ (ပု) [ဥဇ္ဇောတန+အတ္ထ] ထွန်း လင်း- တောက်ပ- ခြင်း အနက်သဘော။ ဧကတ္တေ ဥဇ္ဇောတနဋ္ဌော အဘိညေယျော။ ပဋိသံ။၁၉။ (-ပဋိသံ၊၃၁၈။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၉၄။၁၀၈။)

ဥဇ္ဇောတန္တု (ကြိ) ဥဇ္ဇောတတိ-ကြည့်။

ဥဇ္ဇောတမာန (တိ) [ဥ+ဇုတ+အ+မာန] ထွန်းလင်း-တောက်ပ - သော။ တေသံ ဥဇ္ဇောတမာနာနံ၊ သြဘာသော ဝိပုလော အဟု။ အပ၊၁။၃၇။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၄၅။

ဥဇ္ဇောတိဿတိ } (ကြိ) ဥဇ္ဇောတတိ-ကြည့်။
ဥဇ္ဇောတေန္တိ }

ဥဗ္ဗဆန္တ (တိ) [ဥ+ဇဆ+အ+အန္တ။ ထီ-၌ ဥဗ္ဗဆန္တီ] ရယ်သော၊ ပြင်းစွာရယ်သော။ ဥဇ္ဇဆန္တ-ကြည့်။ဥဇ္ဇဆတိနှင့်လည်း ယှဉ်ကြည့်။

http://www.dhammadownload.com

ဥဏ္ဍတိ (ကြိ) [ဥဏ္ဍ+အ+တိ] စွန့်၏။ သဗ္ဗ-ဒုက္ခံ ဝါ ဒိဿန္တိ ဝိဿဇ္ဇေန္တိ ဥဏ္ဍန္တိ။ ပဋိသံ၊ ၌၊၂။၂၁၃၊ ဥဏ္ဍေမ—ဇာ၊၂။၂၄၄။ ဇာ၊၌၊ ၇။၈၁။

ဥဏ္ဍတ္တိ (ထီ) [ဥ (=အဝ) +ဈေ+တိ] ကဲ့ရဲ့ခြင်း။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ဥဏ္ဍတ္တိဗလ (တိ) [ဥဏ္ဍတ္တိ+ဗလ] ကဲ့ရဲ့ခြင်း-လျှင်-ဟူသော-ခွန်အားရှိသော။ ဥဏ္ဍတ္တိ-ဗလာ ဗာလာ။ အံ၊၃။၅၈။ ဥဏ္ဍတ္တိဗလာတိ ဥဏ္ဍာနဗလာ။ အံ၊၌၊၃။၂၂၃။

ဥဏ္ဍနီယ (တိ) [ဥဏ္ဍ+အနီယ] စွန့်အပ်သော။ ဥဏ္ဍနီယတ္တာ ဧဝ အပဝိဒ္ဓံ။ ထေရ၊၌၊၂။၃၇။

ဥဏ္ဍန္တိ (ကြိ) ဥဏ္ဍတိ ကြည့်။

ဥဏ္ဍာတုံ (ကြိ၊ဝိ) [ဥ (=အဝ) +ဈေ+တုံ] အယုတ်အညံ့အနေအားဖြင့် ကြည့်ရှုခြင်း-ကဲ့ရဲ့ခြင်း-ငှါ၊ နတံ ဥဏ္ဍာဘုမရဟသိ။ ဇာ၊ ၁။၇၉။ (-ဇာ၊၌၊၂။၃၂၁။)

ဥဏ္ဍာန (နဲ) [အဝ+ဈေ+ယု] (က) ကဲ့ရဲ့ကြောင်းဖြစ်သောစိတ်။ (ခ) ကဲ့ရဲ့ခြင်း။ ဥဏ္ဍာနသညီ-ကြည့်။

ဥဏ္ဍာနဗလ (တိ) [ဥဏ္ဍာန+ဗလ] ဥဏ္ဍတ္တိဗလ-နှင့် အနက်ဘူ။ ၎င်းပုဒ်-ကြည့်။

ဥဏ္ဍာနဗဟုလ (တိ) [ဥဏ္ဍာန+ဗဟုလ] များသော - များစွာ - ကဲ့ရဲ့ခြင်းရှိသော၊သူ။ ကောဓူပါယာသဗဟုလော စ ဥဏ္ဍာနဗဟုလော စ ဟုတ္ဘာ ဝိစရတိ။ ထေရ၊၌၊၁။၁၃၁။ (-ဓမ္မ၊၌၊၂။၂၃၉။)

ဥဏ္ဍာနသညာ (ထီ) [ဥဏ္ဍာန+သညာ] ကဲ့ရဲ့ခြင်း- ကဲ့ရဲ့ကြောင်း ဖြစ်သောစိတ်- ၌ဖြစ်သောသညာ၊ ကဲ့ရဲ့သည်၏ အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်သော-ကဲ့ရဲ့လိုသော-အမှတ်သညာ။ ဥဏ္ဍာန-သညီ-ကြည့်။

ဥဏ္ဍာနသညိက (တိ) [ဥဏ္ဍာနသညီ+က] ဥဏ္ဍာ-နသညီ အမည်ရှိသော၊ ကဲ့ရဲ့သည်၏ အစွမ်း ဖြင့်ဖြစ်သော သညာရှိသော၊ ကဲ့ရဲ့သည်၏ အစွမ်းဖြင့် အသိအမှတ်ပြုတတ်သော။ အထ ခေါ သမ္ဗဟုလာ ဥဏ္ဍာနသညိကာ ဒေဝတာ-ယော။ သံ၊၁။၂၂။ ဥဏ္ဍာနသညိကာတိ ဥဏ္ဍာနသညီ ဒေဝလောကော နာမ ပါဋိယေ-ကွော နတ္ထိ....ဥဏ္ဍာယမာနာ အာဂမိံသု တေန တာသံ ဓမ္မသင်္ဂါဟကတ္ထေရေဟိ ဥဏ္ဍာနသညိ-ကာတိနာမံ ဂဟိတံ။ သံ၊၌၊၁။၆၁။ ဥဏ္ဍာန-ဝသေန ပဝတ္တာ သညာ ဧတေသံ အတ္ထိ၊ ဥဏ္ဍာနဝသေန ဝါ သဉ္ဇာနန္တီတိ ဥဏ္ဍာနသညီ။ သံ၊ဋီ၊၁။၁၀၇။

ဥဏ္ဍာနသညိသုတ္တ (နဲ) [ဥဏ္ဍာနသညီ+သုတ္တ] ဥဏ္ဍာနသညီသုတ်။ သံယုတ္တနိကာယ သဂါ-ထာဝဂ္ဂ သံယုတ္တပါဋိ၊ ၁-သံသုတ်၊ ၄-ဝဂ်၊ ၅-သုတ်။ သံ၊၁။၂၂။

ဥဏ္ဍာနသညီ (တိ) [ဥဏ္ဍာနသညာ+ဤ။ဥဏ္ဍာန +သညီ။] (က)ကဲ့ရဲ့ခြင်း-ကဲ့ရဲ့ကြောင်းဖြစ်သောစိတ်-၌ ဖြစ်သော အမှတ်သညာ ရှိသော၊ ကဲ့ရဲ့သည်၏ အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်သော အမှတ်သညာ ရှိသော။ (ခ) ကဲ့ရဲ့သည်၏ အစွမ်းဖြင့် အသိအမှတ် ပြုတတ်သော။ နဥဏ္ဍ နသညီ ပရေသံ ပတ္တံ ဩလော-ကေဿာမိ။ ဝိ၊၂။၂၅၄။ ဥဏ္ဍာနေ သညာ ဥဏ္ဍာနသညာ သာ အဿ အတ္ထိတိ ဥဏ္ဍာန သညီ။ ကခ်ါ။၂၁၂။ သာရတ္ထ၊၃။၁၀၇။ ဥဏ္ဍာယတိ ဧတေနာတိ ဥဏ္ဍာနံ၊စိတ္တံ၊ တသ္မိံ သညာ ဥဏ္ဍာနသညာတိ အာဟ ဥဏ္ဍာနသညီ-တိအာဒိ။ ကခ်ါ၊ဋီ။၄၄၂။ ဥဏ္ဍာနဝသေန ပဝတ္တာ သညာ ဧတေသံ အတ္ထိ ဥဏ္ဍာနဝသေ-နဝါ သဉ္ဇာနန္တီတိ ဥဏ္ဍာနသညီ။ သံ၊ဋီ၊၁။ ၁၀၇။ (-ဝိ၊၄။၃၈၂။ ဝိ၊၅။၇၆။ ဓမ္မ၊၅၀။ ထေရ။၃၄၁။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၂၃၅။ ဒီ၊၌၊၁။၂၀၀။ မ၊၌၊၁။၆၆။ သံ၊၌၊၁။၆၁။ အံ၊၌၊၂။၈၃။

http://www.dhammadownload.com

ဓမ္မ၊ဌ၊၂။၂၃၉။ ဥဒါန၊ဌ။၁၅၉။ ဣတိဝုတ်၊ ဌ။၁၀၉။ ထေရ ဌ၊၂။၃၆၄။)

ဥဏ္ဍာနသီလ (တိ) [ဥဏ္ဍာန+သီလ] ကဲ့ရဲ့ခြင်း အလေ့–ကဲ့ရဲ့လေ့–ရှိသော။ အနုဏ္ဍာယိဘဗ္ဗ-ဌာနေပိ ဝါ ဥဏ္ဍာနသီလာ။ ထေရ၊ဌ၊၂။၃၆၄။

ဥဏ္ဍာပန (န) [အဝ+ဈေ+ဏာပေ+ယု] (က) အောက်တန်းစားဟု အမှတ်ပြုလျက် ကြည့်ရှုစေကြောင်း ဖြစ်သော – ယုတ်မာသူ၏အဖြစ်ဖြင့် ကြံစည်စေကြောင်းဖြစ်သော –စကား။ (ခ) ယုတ်မာသူဟု ကြည့်ရှုခံရလေအောင် ဂုဏ်ကျေးဇူးမဲ့ကို ပြောဆိုခြင်း၊ ယုတ်မာသောအမူအရာကို သိစေခြင်း။ (က) ဥဏ္ဍာပနက–ကြည့်(ခ)ဘိကျွံ လာမက-တော စိန္တာပနတ္ထံ အညေသံ တံ အဝဏ္ဏ-ကထနံ ဥဏ္ဍာပနံ နာမ။ ဝိမတိ ၂။၁၃။ တံ ပန ဥဏ္ဍာပနံ တေသံ နိစကိရိယာယ ဇာနာ-ပနံ ဟောတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၆၁။

ဥဏ္ဍာပနက (န) [ဥဏ္ဍာပန+က] အောက်တန်းစားဟု အမှတ်ပြုလျက် ကြည့်ရှုစေကြောင်း ဖြစ်သော–ယုတ်မာသူ၏ အဖြစ်ဖြင့်ကြံစည်စေကြောင်းဖြစ်သော–စကား၊ ကဲ့ရဲ့စကား။ ဥဏ္ဍာပနကေခိယျနဏေ ပါစိတ္တိယံ။ဝိ၊၂။၅၇။ ဝိ၊၅။၂၄။ ယေန ဝစနေန ဥဏ္ဍာပေန္တိ၊ တံ ဥဏ္ဍာပနကံ။ ဝိ၊ဌ၊၃။၃၆။ (–ကခ်ါ။၂၀၀၊)

ဥဏ္ဍာပနကသိက္ခာပဒ (န) [ဥဏ္ဍာပနက+သိက္ခာပဒ] ဥဏ္ဍာပနကသိက္ခာပုဒ်။ ဝိနယပိဋကပါ-စိတ္တိယပါဋ္ဌိ၊၅–ကဏ္ဍ၊၂–ဝဂ်၊၃–သိက္ခာပုဒ်။ ဝိ၊၂။၅၆–၇။

ဥဏ္ဍာပယတိ (ကာ၊ကြိ) [အဝ+ဈေ+ဏာပယ+တိ] ဥဏ္ဍာပေတိနှင့်အနက်ဘူ။ကဿ ဥဏ္ဍာ-ပယာမသေ (သံ၊၁။၂၁၁)တိ....ဣမံ ဝိပ္ပကာရံ ကဿ မယံ ဥဏ္ဍာပယာမ နိဏ္ဍာပယာမ အာ-ရောစယာမ။ သံ၊ဌ၊၁၊၂၈၂။ (–ဓမ္မ၊ဌ၊၂။ ၃၁၉။)

ဥဏ္ဍာပိတ (တိ) [အဝ+ဈေ+ဏာပေ+တ]ယုတ်မာသူ၏အဖြစ်ဖြင့် ကြံစည်စေအပ်သော၊ ကဲ့ရဲ့အပ်သော။ဥဏ္ဍာပိတေ အာပတ္တိ ပါစိတ္တိယ-ဿ။ ဝိ၊၅။၆၃။

ဥဏ္ဍာပေတဗ္ဗ (တိ) [အဝ+ဈေ+ဏာပေ+တဗ္ဗ] ယုတ်မာသူ၏ အဖြစ်ဖြင့်–အောက်ချ၍–ကြံစည်စေအပ်–သိစေအပ်–သော။ ဥဏ္ဍာပေ-တဗ္ဗ (ဒီ၊၃။၁၆၅) နွှိ....ဧတေသံ ယက္ခာနံ ဥဏ္ဍာပေဘဗ္ဗံ၊ ဧတေ ဇာနာပေတဗ္ဗာတိ အတ္ထော။ ဒီ၊ဌ၊၃၊၁၅၀။ ဥဏ္ဍာပေတဗ္ဗန္တိ ဟေဌာ ကတ္ဌာ စိန္တာပေတဗ္ဗံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃၊၁၆၁။

ဥဏ္ဍာပေတိ (ကာ၊ကြိ) [အဝ+ဈေ+ဏာပေ+တိ] ကဲ့ရဲ့၏။ (က) အောက်တန်းစားဟု အမှတ်ပြုလျက်ကြည့်ရှုစေ၏၊ (ခ) ယုတ်မာသူ၏ အဖြစ်ဖြင့် ကြံစည်စေ၏။ ဥပသမ္ပန္နံ ဥဏ္ဍာ-ပေတိ။ ဝိ၊၂။၅၇။ ဥဏ္ဍာပေတိ—ဝိ၊၂။၃၆၂။ ဝိ၊၅။၆၃။ တေ အာယသ္မန္တံ ဒဗ္ဗံ မလ္လပုတ္တံ ဘိက္ခူ ဥဏ္ဍာပေန္တိ။ ဝိ၊၂။၅၆။ တံ အာယသ္မန္တံ တေဟိ ဘိက္ခူဟိ အဝဇာနာပေန္တိ (အဝဏ္ဍာ-ပေန္တိ?)၊အဝညာယ ဩလောကာပေန္တိ။လာ-မကတော ဝါ စိန္တာပေန္တိတိ အတ္ထော။ဝိ၊ဌ၊၃။ ၃၆။ကခ်ါ။၂၀၀။ (–ဝိ၊၁။၁၈၇)။ ဥဏ္ဍာပေ-ထ—ဝိ၊၂။၅၆။ ဥဏ္ဍာပေသိ— ဝိ၊၂။၁၂၇၊ ၃၆၂။ မ၊၁။၁၇၇။ မ၊ဌ၊၂။၅။ ဥဏ္ဍာပေသုံ— ဝိ၊၅။၂၄။ ဥဒါန။၁၂၉။ သာရတ္ထ၊၂။၃၈၂။ ကခ်ါ၊ဋ္ဌ။၂၇၁။ ဥဏ္ဍာပေယျ,ဥဏ္ဍာပေဿတိ— ဝိ၊၂။၃၆၂။ ဥဏ္ဍာပေဿန္တိ, ဥဏ္ဍာပေဿထ— ဝိ၊၂။၅၆။

ဥဏ္ဍာပေတွာ (ကြိ၊ဝိ) [အဝ+ဈေ+ဏာပေ+တွာ] ယုတ်မာသူအဖြစ်ဖြင့် ကြံစည်စေ၍၊ကဲ့ရဲ့ရှုတ်ချ၍။ ဣမံ မဟလ္လိကံ ဥဏ္ဍာပေတွာ ပုတ္တ-ဿ ပဋိကူလံ ကာရေဿာမိ။ ဇာ၊ဌ၊၃။၄၈၁။ (–ဇာ၊ဌ၊၇။၂၈။)

ဥဏ္ဍာပေတွာန (ကြိ၊ဝိ) [အဝ+ဈေ+ဏာပေ+တွာန] ယုတ်မာသောအမူအရာကိုပြောကြား

http://www.dhammadownload.com

သိစေ၍။ ဥဏ္ဍာပေတွာန ဘူတာနိ၊ တမှာ ဌာနာ အပက္ကမိ။ဇာ၊၂။၂၂၆။ ဥဏ္ဍာပန,ဥဏ္ဍာ-တဗ္ဗ (ဒီ၊ဋီ၊၃။၁၆၀-၁) နှင့် ယှဉ်ကြည့်။

ဥဏ္ဍာပေထ (ကာ၊ကြိ) ဥဏ္ဍာပေတိ-ကြည့်။

ဥဏ္ဍာပေန္တ (တိ) [အဝ+ဈေ+ဏာပေ+အန္တ။ ထီ-၌ ဥဏ္ဍာပေန္တီ] အောက်တန်းစားဟု အမှတ်ပြုလျက် ကြည့်ရှု-ယုတ်မာသူ၏ အဖြစ်ဖြင့် ကြံစည်-စေသော။ ဘိက္ခုံ ဥဏ္ဍာပေ-နွှော ဒွေအာပတ္တိယော အာပဇ္ဇတိ။ ဝိ၊၅။ ၆၃။ ဒုဂ္ဂဟိတေန ဒုပဓာရိတေန ပရံ ဥဏ္ဍာ-ပေန္တိယာ ပါစိတ္တိယံ ကတ္ထ ပညတ္တံ။ ဝိ၊၅။ ၁၀၈။

ဥဏ္ဍာပေန္တိ
ဥဏ္ဍာပေယျ
ဥဏ္ဍာပေသိ
ဥဏ္ဍာပေသုံ
ဥဏ္ဍာပေဿတိ
ဥဏ္ဍာပေဿထ
ဥဏ္ဍာပေဿန္တိ
} (ကြိ) ဥဏ္ဍာပေတိ-ကြည့်။

ဥဏ္ဍာယတိ (ကြိ) [အဝ+ဈေ+အ+တိ] အယုတ် အညှံအနေအားဖြင့် သိသည်ဖြစ်၍-အောက်တန်းစားဟု အသိအမှတ်ပြုလျက်-ကြည့်ရှု၏၊ ယုတ်မာသူ၏ အဖြစ်ဖြင့် ကြံစည်၏၊ ကဲ့ရဲ့၏။ တဿ ပဇာပတိ ဥဏ္ဍာယတိ ခိယျတိ ဝိပါစေတိ။ ဝိ၊၁။၉၁။ (-ဝိ၊၁။၁၇၂၊၁၉၉။ ဝိ၊၃။၁၀၃၊ ၂၁၃။ ကခ်၊ဋီ။၄၄၂။) မနုဿာ ဥဏ္ဍာယန္တီ-(ဝိ၊၁။၅၄) တိ ရညော ပရိသတိ ဘာသမာ-နဿ သမ္မုခါ စ ပရမ္မုခါ စ သုတွာ တတ္ထ တတ္ထ မနုဿာ ဥဏ္ဍာယန္တိ အဝဏ္ဍာယန္တိ၊ အဝဇာ-နန္တာ တံ ဈာယန္တိ ဩလောကေန္တိ၊လာမက-တော ဝါ စိန္တေန္တီတိ အတ္ထော။ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅၆။ ဥဏ္ဍာယန္တိ—ဝိ၊၁။၁၄၅၊၁၅၂။ ဝိ၊၂။၁၊၂၊၉၅။ ဝိ၊၃။၅၄၊၁၀၅။ ဝိ၊၄။၂၄၃။ ဒီ၊၂။၁၁၅၊ ၁၃၀။သံ၊၁။ ၁၅၇၊၂၂၃။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၇။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၃။၇၇။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၈၇။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀၃၊၃၁၉။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၇။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။ ၁၁၆။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၀။ အံ၊ဋီ၊၂။၁၈၄။ ဥဏ္ဍာယိတ္ထ-သံ၊၁။၂၃၃၊ဥဒါန။၁၀၉။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။၁၇၄။ ဥဏ္ဍာယိမှ—ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅၉။ ဥဏ္ဍာ-ယေယျုံ—ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၂၊ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၂၃။ဥဏ္ဍာ-ယိ ံသု—ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၂၊၂၄၄။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၆၀။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊၂။၁၇၀။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၇၊ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၊၁၀၇။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၆၊ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၃၊၄၆။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၂၄၄။ ဥဏ္ဍာယိဿန္တိ—ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၄။ မ၊ဋ္ဌ၊ ၃။၂၇၃။

ဥဏ္ဍာယန (န) [အဝ+ဈေ+ယု] ကဲ့ရဲ့ခြင်း။ ကတရအဋ္ဌုပ္ပတ္တိယံ? မနုဿာနံ ဥဏ္ဍာယနေ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၈။ (-သံ၊ဋီ၊၁။၂၀၇။)

ဥဏ္ဍာယနတ္ထ (တိ) [ဥဏ္ဍာယန+အတ္ထ] ကဲ့ရဲ့ခြင်း အနက်ရှိသော။အဒိန္နံ အာဒိယိဿဘီတိ အယံ ဥဏ္ဍာယနတ္ထော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅၆။ ဥဏ္ဍာယ-နဿ အဒိန္နာဒါနဝိသယတ္တာ အဒိန္နာဒါနံ ဥဏ္ဍာယနတ္ထောတိ ဝုတ္တံ။ သာရတ္ထ၊၂။၁၂၂။ ဥဏ္ဍာယနတ္ထောတိ ဘိက္ခုနော ထေယျကမ္မ-နိန္ဒနတ္ထော၊ ဝိမတိ၊၁။၁၆၈။ (-ဝဇိရ။ ၁၂၃။)

ဥဏ္ဍာယန္တ (တိ) [အဝ+ဈေ+အ+အန္တ။ ထီ-၌ ဥဏ္ဍာယန္တီ] အောက်ဘန်းစားဟု အမှတ်ပြုလျက် ကြည့်ရှုသော၊ ယုတ်မာသူ၏ အဖြစ်ဖြင့် ကြံစည်သော၊ ကဲ့ရဲ့သော။ အဿောသုံ ခေါ ဘိက္ခူ တေသံ မနုဿာနံ ဥဏ္ဍာယန္တာနံ။ ဝိ၊၁။၅၄။ ဝိ၊၂။၅၁။ ဝိ၊၃။ ၁၀၅။ တာသံ ဣတ္ထီနံ ဥဏ္ဍာယန္တီနံ။ ဝိ၊၁။ ၁၉၃။ ဝိ၊၂။၃၂။ (-ဝိ၊၂။၂၆။ ဝိ၊၃။၁၉၄၊ ၂၁၃။ သံ၊၁။၂၃။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၂၈။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၆၀။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၅။)

ဥဏ္ဍာယန္တိ (ကြိ) ဥဏ္ဍာယတိ-ကြည့်။

ဥဏ္ဍာယမာန (တိ) [အဝ+ဈေ+အ+မာန] ကဲ့ရဲ့သော။ ဣမာ ပန ဒေဝတာ တထာ-

http://www.dhammadownload.com

ဂတသ စတုပစ္စယပရိဘောဂံ နိဿာယ ဥဿာယမာနာ အာဂတာ။ သံဒ္ဓေ၊၁။၆၁။ (–အံ၊၁၆၊၂။၁၈၇။)

ဥဿာယိတ (တိ) [အဝ+စျ+တ] ကဲ့ခဲ့အပ်သော။ မနုဿာနံ ဥဿာယိတံ သုဟ္ဒဝါ။ သုတ္တနိ၊၆၁။၄။

ဥဿာယိတံ့ (ကြိ၊ဝိ) [အဝ+စျ+တုံ] ကဲ့ခဲ့ခြင်းငှါ။ ရညာ ပန ကထိယမာနေ ဥဿာယိတုံ နာ သက္ခိဿန္တိ။ ဒီ၊၆၁။၁း၄။ (–အံ၊၆၁။၂၇။)

ဥဿာယိတွာ (ကြိ·ဝိ) [အဝ+စျ+တွာ] ကဲ့ခဲ့၍။ တေန ဥဿာယိတွာ ခိယိတွာ ဝုစ္စမာနာပိ။ ဓမ္မ၊၆၁။၁၄၉။ (–၎း။၃၀၆။ အဝ၊၆၁။၂၇၀။)

ဥဿာယိမှ
ဥဿာယိဿန္တိ
ဥဿာယေယျုံ } (ကြိ) ဥဿာယတိ–ကြည့်။

ဥဿိဒ္ဓ (တိ) [ဥဿ+တ] စွန့်ပစ်အပ်သော။ ဥတ္တာပ(သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၇၂)ကြည့်။

ဥဿိတ (တိ) [ဥဿ+တ] (၁) စွန့်ပစ်–စွန့်လွှတ်–အပ်သော။ (၂) ဖြစ်စေ–ပြီးစေ–အပ်သော။ (၁) အဒ္ဒသ သန္ဓတာနိ တဟံ တဟံ ဥဿိတာနိ။ ဝိ၊၁။၃၄၈။ ဥဋ္ဌံ သို့ မဟာပထေ (ဓမ္မ။၂၁)တိ မဟာမဂ္ဂေ ဆဋ္ဌိတသို့။ ဓမ္မ၊၆၁။၂၈၀။ (–မ၊၁။၃၇၀။ ထေရ။၇၅။ ထေရီ။၄၂၂။ ဇာ၊၂။၆၃၊၁၆၀။ ထေရ၊၆၁၊၂။၄၇။ ထေရီ၊၆၁။၅၆၃။) (၂) ဥဋ္ဌိတံ သုမဟာပထေ (အပ၊၁။၁၃၂)တိ သဗ္ဗနဂရဝါသိနံ ဝန္ဒနပူဇနတ္ထာယ မဟာပထေ နဂရမဇ္ဈေ ဝိထိယံ ဥဋ္ဌိတံ ဥဋ္ဌာပိတံ၊ ကုဋ္ဌကကမ္မသုဓာကမ္မာဒီဟိ နိပ္ပါဒိတန္တိ အတ္ထော။ အပ၊၆၁၊၂။၉၈။

ဥဿိဒ္ဓိ (တိ) ဥဿိဒ္ဓ–ကြည့်။

ဥဿီ (ပုဏ္ဏိ) [ဥသ+ဣ] (၁) ရွာ–ရွာမှီး–ခြင်း၊ ရွာမှီးခြင်း အကျင့်၊ ဆွမ်းရွာ–ဆွမ်းခံ–ခြင်း၊ (၂) ရွာမှီးရာအရပ်။ (၁) နာ သုကရာ ဥဿိနာ ပဂ္ဂဟေန ယာပေတု-

ဥဿီမ (ကြိ) ဥဿတိ–ကြည့်။

ဥဿံ (ပုထို) [ဥသ+အံ] (၁) ရွာ–ရွာမှီး–ခြင်း၊ ရွာမှီးခြင်း အကျင့်၊ ဆွမ်းရွာ–ဆွမ်းခံ–ခြင်း၊ (၂) ရွာမှီးရာအရပ်။ (၁) နာ သုကရာ ဥဿေန ပဂ္ဂဟေန ယာပေတု-

http://www.dhammadownload.com

ပစိတ္တာ ဘုဥ္ဈန္တိ၊ တေ ဥဇ္ဈာစရိယာ နာမ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊၁။၂၄၂။ ငိဟ်မုဂ္ဂတေလမာသာဒိနိ ဘိက္ခာစရိယာနိယာမေန ဥဇ္ဈန် ဥဇ္ဈာ၊ သာဒေါ စရိယာ ဝုတ္တိ တေသန္တိ ဥဇ္ဈာစရိ-ယာ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၀၆။ သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၂။၂၆၉။

ဥဇ္ဈာစရိယာ (ထီ) [ဥဇ္ဈာ+စရိယာ] ရှာမှီး ခြင်း-ဆွမ်းခံခြင်း-ဟူသော အကျင့်။ တေံ သာရုပ်ပံ၊ ယံ သမဏော ဥဇ္ဈာစရိယာယ ပိဏ္ဍိယာလောပေန ဇီဝိကံ ကပ္ပေယျ။ မဟာနိ။၁၇၂။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၆၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊ ၁။၂၄။ ဥဇ္ဈာစရိယာတိ ဘိက္ခာစရဏေန။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၂၉၂။ ဥဇ္ဈာစရိယာယာ (ငိ၊ဋ္ဌ၊၃-၂၉၁)တိ ဘိက္ခာစရိယာယ။ သာရတ္ထ၊၃။ ၂၅၀။ (-ဇာ၊၁။၃၂၅။ ဇာ၊၂။၃၃၄၊၃၇၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၇။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၅၊ ၂၉၁။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉၆။ ဝိမ၊ဋီ၊ ၁။၉၃။ ဃ၊၁။၂၀၆။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၂။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁၊၉၉။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၄၄။ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၅၂။)

ဥဇ္ဈာသဒ္ဒ (ပုံ) [ဥဇ္ဈာ+အာသဒ္ဒ] ရှာမှီး ခြင်း-ဆွမ်းခံခြင်း-အကျင့်။ ဥဇ္ဈာစာရေန (အံ၊-ဋ္ဌ၊၁။၃၃၉)တိ ဥဇ္ဈာစရိယာယ၊ ကဿစိ အပ-ရိဂ္ဂဟဘူတဿ ကိဉ္စိ အယာစိတ္ဝာ ဂဟဏံ ဥဇ္ဈာစာရော။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၃၂။

ဥဇ္ဈာစာရိက (တိ)[ဥဇ္ဈာစာရ+ဣက] (နှမ်း, ဆန်စသော ကပ္ပိယဘဏ္ဍာကို) ရှာမှီးခြင်းဟူသော အသက်မွေးကြောင်း အကျင့်ရှိသော၊ ရသေ့ (ဥဇ္ဈာစာရိက ရသေ့၊ ရသေ့ ရှစ်မျိုးတို့တွင် တမျိုး ဖြစ်သည်)။ ဥဇ္ဈာစာရိကာတိ နာရဒါရေ .... တိသတဏ္ဍုလာဒိကပ္ပိယဘဏ္ဍပဋိဂ္ဂါ-ဟကာ။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၀။ ဥဇ္ဈာစရိယ-လည်း ကြည့်။

ဥဇ္ဈာယ (ကြိ၊ဝိ) [ဥဆိ+တွာ] ရှာမှီး၍၊ အစာ ရှာသွား၍။ အဟဉ္စ ဝနမုဇ္ဈာယ။ ဇာ၊၁။ ၃၉၃။ ဝနမုဇ္ဈာယာတိ ဝနံ ဥဇ္ဈေတွာ ဥဇ္ဈာ-စရိယံ စရိတွာ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၉၄။

ဥဇ္ဈာယတိ (ကြို) [ဥဆိ+အ+တိ] ရှာမှီး၏။ တံ ပိဏ္ဍ-ပါတံ ဥဇ္ဈတိ တံ တံ ကုလံ ဥပသင်္ကမန္တော ဂဝေသတိ။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၂၂၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၅၇။ (-မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၅၂။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၂၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊ ၁။၈၉။)

ဥဇ္ဈာယန (န) [ဥဆိ+ယု] ရှာမှီးခြင်း။ ဥစ္စိနိတွာတိ ဥဇ္ဈနေန စိနိတွာ သင်္ကေတွာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊ ၁။၅၂။

ဥဇ္ဈာစရိယ (တိ) [ဥစ္ဆ၁+စရိယာ] (ကောက်ပဲ စသည်ကို) ရှာမှီးခြင်းဟူသော၊ အသက်မွေးကြောင်း အကျင့်ရှိသော။ ယေ ပန.... (ဝိ၊၁။၇၁။) ဥဇ္ဈ၂ (တိ)[ဥဇ္ဈ+အ]ရှာမှီးခြင်းဖြင့်-ဆွမ်းခံခြင်း ဖြင့်-ရအပ်-ဆောင်ယူအပ်-သော။ ဥဇ္ဈေ ပတ္တဂတေ ရတ (ပေဘ။၂၁၁)နှင့် ဥဇ္ဈေန ဘိက္ခာစာရေန လဒ္ဓေ ပတ္တဂတေ ပတ္တပရိယာ-ပန္နေ အာဟာရေရတံ သန္တုဋ္ဌေ။ပေတ၊ဋ္ဌ။၂၄၀။ ဥဇ္ဈေ (ဥဇ္ဈာ)ပတ္တဂတေ ရတာ(ထေရ။၂၅၂)-တိ ဥဇ္ဈာစရိယာယ အာဘာတတ္တာ ဥဇ္ဈေ ပတ္တေ အာဂတတ္တာ ပတ္တဂတေ ပတ္တပရိ-ယာပန္နေ ရတာ အဘိရတာ။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၃၅၀-၁။

ဥဇ္ဈတိ (ကြို) [ဥဆိ+အ+တိ] ရှာမှီး၏။ တံ ပိဏ္ဍ-ပါတံ ဥဇ္ဈတိ တံ တံ ကုလံ ဥပသင်္ကမန္တော ဂဝေသတိ။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၂၂၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၅၇။ (-မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၅၂။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၂၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊ ၁။၈၉။)

ဥဇ္ဈန (န) [ဥဆိ+ယု] ရှာမှီးခြင်း။ ဥစ္စိနိတွာတိ ဥဇ္ဈနေန စိနိတွာ သင်္ကေတွာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊ ၁။၅၂။

ဥဇ္ဈာစရိယ (တိ) [ဥစ္ဆ၁+စရိယာ] (ကောက်ပဲ စသည်ကို) ရှာမှီးခြင်းဟူသော၊ အသက်မွေးကြောင်း အကျင့်ရှိသော။ ယေ ပန....

http://www.dhammadownload.com

ဥဩာသက (တိ) [ဥဩာ+သက] ဆွမ်းခံခြင်းဟူသော မိမိဥစ္စာဖြစ်သော။ ဥဩာသကေဝတေ ရတာ(မ၊၂။၂၀၀)တိ ဥဩာစရိယသခါတေ ဘိက္ခူနံ ပကဘိဝတေ ရဘာ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၆၆။ (–မ၊ဋီ၊၃။၁၁၄။)

ဥဩိတ္ဌာ (ကြိ၊ဝိ) [ဥဆိ+တ္ဌာ]ရှာမှီးရှိ၊ ဆွမ်းခံရှိ။ ဥမ္မာရသတေသု ဌာနေသု ဥဩိတ္ဌာ ယထာခောတေန ပတ္တေန နိက္ခမတိ။မ၊ ဋ္ဌ၊၁။၁၄၈။

ဥဩေတ္ဌာ (ကြိ၊ဝိ) [ဥဆိ+တ္ဌာ] ဥဩာယ–နှင့် အနက်တူ။ ၎င်းပုဒ်ကြည့်။

ဥညာ (ထီ) [အဝ+ဉ+အ+အာ (ဣတ္ထိ-ဇောဘက)] အောက်ချ၍–နှိမ့်ချ၍–အယုတ်အည့်အနေအားဖြင့်–သိခြင်း၊ မထိမ့်မြင်ပြုခြင်း။ ယော ဥပါရမ္ဘော....ဥညာ အဝညာ ပရိဘဝေါ ရန္ဓဂဝေသိတာ။ အဘိ၊ဝိ။၃၈၇။ ဥညာတိ ဟေဋ္ဌာ ကတ္ဌာ ဇာနနာ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၈၁။ဥညာယာ (ဝိ၊၂။၃၁၃-၄) တိ အဝညာယ နိစံ ကတ္ဌာ ဇာနနာယ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃၊၁၈၉။ ကခါ။၃၀၄။

ဥညာတ(တိ)[အဝ+ဉ+တ]အောက်ချ၍–နှိမ့်ချ၍–အယုတ်အည့် အနေအားဖြင့်–သိမှတ်အပ်သော၊ မထိမ့်မြင်ပြုအပ်သော၊ ယံရှုပံ တေသံ တေသံ သတ္တာနံ ဥညာတံ။အဘိ၊ဝိ။၂။ ဥညာတန္တိ အဝမတံ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၈။ ဥညာတေ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၃)တိ လာမကဘာဝေန ဉာတေ။ သာရတ္ထ၊၁။၄၀၁။ (–အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၄၉။ မ၊ဋီ၊၃။၆၃။ အံ၊ဋီ၊၃။၈၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၃၃၄။)

ဥညာတဗ္ဗ (တိ)[(၁) အဝ+ဉ+တဗ္ဗ။(၂)ဥ+ဉ+တဗ္ဗ] အောက်ချ၍–နှိမ့်ချ၍–အည့်စားအားဖြင့်–သိမှတ်အပ်သော၊ မထိမ့်မြင်ပြုအပ်သော၊ ကဲ့ရဲ့အပ်သော။ စတ္တာရော ခေါ မေ မဟာရာဇ ဒဟရာတိ နဥညာတဗ္ဗာ။ သံ၊၁။၆၈။ နဥညာတဗ္ဗာတိ နအဝဇာနိတဗ္ဗာ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၁။ နဥညာတဗ္ဗာတိ နဂရဟိတဗ္ဗာ၊ ဂရဟတ္ထော ဟိ အယံ ဥသဒ္ဒေါ။ သံ၊ဋီ၊၁။၁၇၁။ (–သုတ္တနိ။၃၅၆။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၄၈။)

ဥညာတိ (ကြိ) [အဝ+ဉ+အ+တိ] အည့်စားအနေအားဖြင့် သိမှတ်၏၊ မထိမ့်မြင်ပြု၏။ တာတ သမ္ဘဝကုမာရံ ဒဟရောတိ မာ ဥညာသိ၊ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၆၃။

ဥဋ္ဌိတ္ဌာ (ကြိ၊ဝိ) [ဥ+ဋ္ဌိ+တ္ဌာ?]ထည့်၍။ ဥဋ္ဌိတ္ဌာတိ ပက္ခိပိတ္ဌာ။ ဝဇိရ။၅၂၂။ (သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗဖြစ်သော ဝ၊၄။၂၄၆-၌ကား ဥဋ္ဌိတ္ဌာဟုရှိ၏၊ ၎င်းပုဒ် ကြည့်)

ဥဋ္ဌပေတိ (ကြိ) [ဥ+ဌာ+ဏာပေ+တိ]ထစေ၏၊ ဖြစ်ပေါ်စေ၏၊ ပေါ်ထွက်စေ၏၊ တက်စေ၏။ ဣမံ ဆန္ဒံ ဇနေတိ သဥ္ဇနေတိ ဥဋ္ဌပေတိ သမုဋ္ဌပေတိ။ အဘိ၊ဝိ။၂၁၆။(–အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၇။) ဥဋ္ဌပေန္တိ–ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅၂။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၉၇။ ဥဋ္ဌပေသိ–မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၈။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂ သံ၊ဋီ၊၂။၂၉၉။ ဥဋ္ဌပေသုံ–ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၁။ ဥဋ္ဌာပေတိ-လည်း ကြည့်။

ဥဋ္ဌပေတုံ (ကြိ၊ဝိ) [ဥ+ဌာ+ဏာပေ+တုံ]ဖြစ်ပေါ်စေခြင်း–တက်စေခြင်း – ၎ါ။ ယံကိဉ္စိ ဥဋ္ဌပေတုံ နသက္ကောတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅၃။အရုဏံ ဥဋ္ဌပေတုံ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၃၂။

ဥဋ္ဌပေတ္ဌာ (ကြိ၊ဝိ) [ဥ+ဌာ+ဏာပေ+တ္ဌာ] ဖြစ်ပေါ်စေ၍။ ဥပ္ပါဒိကံ (ဥပ္ပါတိကံ) ဥဋ္ဌပေတ္ဌာ....ဒဿယိ သု။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၃၆။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၃။ (–ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅၇။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၅၈။ မ၊ဋီ၊၂။၆၀။ မ၊ဋီ၊၃။၄၂၄။ သံ၊ဋီ၊၂။၂၉၈။ အံ၊ဋီ၊၂။၃၅၇။)

ဥဋ္ဌပေန္တ (တိ) [ဥ+ဌာ+ဏာပေ+အန္တ] ဖြစ်ပေါ်–ပေါ်ထွက်–စေသော။ စန္ဒသဟဿံ သူရိယသဟဿံ ဥဋ္ဌပေန္တော ဝိယ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၄။ (–မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၉၉)

ဇွန်ဂဇေဝိ (ဣတ္ထိ) ဇွန်ဂဇေဝီ [ဇွန်+ဂ+ဧ+ဝိ] (ဣတ္ထိ) ဇွန်ဂဇေဝီ (ဣတ္ထိ) ဇွန်ဂဇေဝီ (ဣတ္ထိ) ဇွန်ဂဇေဝီ

http://www.dhammadownload.com

လာဒိမှိ ကဏ္ဍကံ ဥဋ္ဌေတိ။ ဝိ၊ဌ၊၃။၁၁၅။ ဥဋ္ဌဟန္တိ—အံ၊ဋီ၊၃။၁၁၁။ ဥဋ္ဌဟိ--ဓမ္မ၊ဌ၊၁။၁၁၂။ အံ၊ဋီ၊၁။၁၄၇။ (ဂ) ပေါ်ထွက်လာ၏။ (ဃ) ပေါက်၏၊ ပေါ်ပေါက်၏။ သစေ (ဝမ္မိကော) အဗ္ဘောကာသေ ဥဋ္ဌဟတိ။ ဝိ၊ဌ၊၃။၂၂။ အဟိစ္ဆတ္တကမကုဋ္ဌံ ဥဋ္ဌဟတိ။ အဘိ၊ဌ၊၂။၂၂။ (–ဝိ၊ဌ၊၃။၂၀၀။) ဥဋ္ဌေတိ—မ၊ဌ၊၁။၁၅၉။ အံ၊ဌ၊၃။၂၃၆။ ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၃၁၈။ အံ၊ဋီ၊၂။၂၃၄။ ဥဋ္ဌဟန္တိ—ဒီ၊ဌ၊၂။၄၁။ မ၊ဌ၊၂။၂၃၁။ အဘိ၊ဌ၊၁။၃၇။ ဇာ၊ဌ၊၁၊၉။ အံ၊ဋီ၊၂။၁၅၈။ ဥဋ္ဌေန္တိ — မ၊ဌ၊၁။၁၅၉။ အံ၊ဋီ၊၂။၂၃၄။ ဥဋ္ဌဟတု— အံ၊ဌ၊၁။၂၆၇။ အဘိ၊ဌ၊၁။၆၀။ ဓမ္မ၊ဌ၊၂။၄၃၆။ အပ၊ဌ၊၁။၄၁။ ဇာ၊ဌ၊၁။၄၀။ ဥဋ္ဌဟန္တု—အဘိ၊ဌ၊၁။၆၀။ ဓမ္မ၊ဌ၊၂။၄၃၆။ အပ၊ဌ၊၁။၄၁။ ဇာ၊ဌ၊၁။၄၀။ ဥဋ္ဌဟိ—ဒီ၊ဌ၊၁။၁၂၆။ အဘိ၊ဌ၊၁။၆၀။ ပဋိသံ၊ဌ၊၂။၂၉၅။ ဓမ္မ၊ဌ၊၂။၄၃၆။ အပ၊ဌ၊၁။၄၁။ ဇာ၊ဌ၊၁။၄၀။ ဥဋ္ဌာသိ—ဒီ၊ဌ၊၂။၇၉။ အံ၊ဌ၊၁။၂၆၇။ ဥဋ္ဌဟိသု—ဝိ၊ဌ၊၁။၇၄။ အဘိ၊ဌ၊၁။၆၀။ အံ၊ဌ၊၁။၂၇၂။ ဓမ္မ၊ဌ၊၁။၂၈၀။ ဓမ္မ၊ဌ၊၂။၄၃၆။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၂။၁၉၆။ အပ၊ဌ၊၁။၄၁။ ဇာ၊ဌ၊၁။၄၀။ ဥဋ္ဌဟိသတိ—ဒီ၊ဌ၊၃။၄၀။ ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၃၁၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၂၈။ ဥဋ္ဌဟိသန္တိ—ဒီ၊ဌ၊၂။၁၃၁။ (င) ကြွ၏၊ကြွဘက်၏။ သကလံ ပါဒတလံ ဘူမိတော ဥဋ္ဌဟတိ။ ဒီ၊ဌ၊၂။၃၆။ မ၊ဌ၊၃။၂၅၇။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၃၆။ မ၊ဋီ၊၃။၁၇၃။ (–မ၊ဌ၊၁။၃၆၃။) (စ) ပေါ်တက်လာ၏။ ဥမ္မုဇ္ဇတီတိ ဥဋ္ဌဟတိ။ အံ၊ဌ၊၃။၁၄၈။ (ဆ) ပျံနှံ့တက်၏။သုန္ဒရော ထုတိဃောသော ဥဋ္ဌဟတိ၊ လောကံ ပတ္ထရတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၂၉။ (–သံ၊ဋီ၊၂။၂၇၇။) (ဇ) ထထကြွကြွ ပြုလုပ်၏၊ကြိုးစား အားထုတ်၏။ ဥဋ္ဌဟတိ ဥဿဟတိ။ သံ၊ဋီ၊၁။၃၂၈။ ဥဋ္ဌေဟိ-(စရိယ။၃၉၁) တိ ဥဋ္ဌာနဝီရိယံ ကရောဟိ။ စရိယာ၊ဌ။၇၀။ ဥဋ္ဌဟန္တိ—ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၁၇၂၊ ၂၀၅။ (က) ထ၏။ (စျ)အဆိပ်ပြေပျောက်၏။ဥဋ္ဌာတု ပေါသော ဝိသမာဝမာမိ။ဇာ၊၁။၁၄၉။ ဥဋ္ဌာတူတိ နိဗ္ဗိသော ဟောတု။ ဇာ၊ဌ၊၃။၂၇၉။

ဥဋ္ဌဟန (တိ) [ဥ+ဌာ+ယု] အထက်သို့တက်သော။ အောက်ပုဒ်-ကြည့်။

ဥဋ္ဌဟနဥဒက (တိ) [ဥဋ္ဌဟန+ဥဒက]အထက်သို့တက်သော ရေရှိသော။ ဥဂ္ဂစ္ဆနဥဒကောတိ ဓာရာဝသေန ဥဋ္ဌဟနဥဒကော။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၂၆၃။ အံ၊ဋီ၊၃။၁၂။ (–မ၊ဋီ၊၂။၂၃၇။)

ဥဋ္ဌဟန္တ (တိ) [ဥ+ဌာ+အ+အန္တ] (က) ထသော (အိပ်ရာ ထိုင်ရာ စသည်မှ ထသော)။ (ခ) ထထကြွကြွပြုလုပ်သော၊ကြိုးစား အားထုတ်သော။ (ဂ) ပေါ်ထွက်လာသော၊ပေါ်ပေါက်လာသော။ (က) သော ဟိ တဿ အာဟရဏတ္ထာယ ဥဋ္ဌဟန္တော ယံ အင်္ဂ-ပစ္စင်္ဂံ ဖန္ဒာပေတိ။ ဝိ၊ဌ၊၁။၂၆၉။ တတော သံကိလေသတော ဥဋ္ဌဟန္တော။ ပေဋကော။ ၁၈၈။ (–ဝိ၊ဌ၊၃။၄၁။ မ၊ဌ၊၃။၅၁။ အံ၊ဌ၊၁။၁၀၆၊၁၉၆။ ခုဒ္ဒက၊ဌ။၅၄။ ဇာ၊ဌ၊၄။၁၃၉။ ဝဇိရ။၁၁၇။ မ၊ဋီ၊၁။၃၆၃။ သံ၊ဋီ၊၂။၄၆၇။) (ခ) ယဿ ပုဂ္ဂလဿ ဥဋ္ဌဟတော ဃဋ္ဌတော ဝါယမတော အာဇီဝေါ အဘိနိဗ္ဗတ္တတိ။အဘိ၊ပု။၁၅၁။ ဥဋ္ဌဟတော (မ၊၁။၁၂၀။-စူဋ္ဌနိ။၂၆၂)တိ အာဇီဝသမုဋ္ဌာပကဝီရိယေန ဥဋ္ဌဟန္တဿ။ မ၊ဌ၊၁။၃၆၂။ စူဋ္ဌနိ၊ဌ။၁၂၁။ ဥဋ္ဌဟတောတိ ဣမိနာ ဥဋ္ဌာနဝီရိယံ ဝုတ္တန္တိ အာဟ "အာဇီဝသမုဋ္ဌာပကဝီရိယေနာ"တိ။ မ၊ဋီ၊၂။၄၂။ (–အဘိ၊ဌ၊၃။၇၇) (ဂ) အဟိစ္ဆတ္တကမကုဋ္ဌံ ပထဝိတော ဥဋ္ဌဟန္တံ ပံသုစုဏ္ဏံ ဂဟေတွာ ဥဋ္ဌဟတိ။ အဘိ၊ဌ၊၂။၂၂။ (–သံ၊ဋီ၊၁။၁၃၆။)

http://www.dhammadownload.com

ဥဋ္ဌဟန္တိ
ဥဋ္ဌဟန္တု
ဥဋ္ဌဟာမ
ဥဋ္ဌဟာမိ
ဥဋ္ဌဟိ
ဥဋ္ဌဟိ ံသု } (ကြိ) ဥဋ္ဌဟတိ-ကြည့်။

ဥဋ္ဌဟိတ္ဂာ (ကြိ၊ဝိ) [ဥ+ဌာ+တ္ဂာ] (က) ထရှိ (အိပ်ရာ ထိုင်ရာ စသည်မှထရှိ)။ (ခ) တက်ရှိ၊ တက်လာရှိ။ (ဂ) ပေါ်ထွက်လာရှိ။ (ဃ) ခုန်ထွက်လာရှိ။ (င) ဖြစ်ပေါ်ရှိ။ (က) ထရှိ (အိပ်ရာ, ထိုင်ရာ စသည်မှထရှိ)။ တံ သရီရံ ဥဋ္ဌဟိတ္ဂာ တဿ ဘိက္ခုနော ပိဋ္ဌိတော ပိဋ္ဌိတော အနုဗန္ဓိ။ ဝိ၊ဘ။၇၃။ (–ဝိ၊ဋ္ဌ၊ဘ။၁၆၉၊ ၂၆၉၊၃၂၉၊၃၁၀။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၄။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၈၆၊၁၇၁။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၄၆။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ဘ။၁၆၇။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၊၁၉၀၊၃၈၀။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၇။ မ၊ဋ္ဌ၊ဘ။၁၀၂၊၂၆၀၊၃၉၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၇၊၄၁။ သံ၊ဋ္ဌ၊ဘ။၁၁၅။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၉။ အံ၊ဋ္ဌ၊ဘ။၅၀၊၃၉၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၈။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁၈။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊ဘ။၂၂၈။ သာရတ္ထ၊၃။၄၄၆။ ကခ်ါ၊ဋ္ဌီ။၄၇၁။ မ၊ဋ္ဌီ၊ဘ။၆၆။အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၈၁၊၁၆၅။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။၁၇၁။မူလဋ္ဌီ၊၂။၁၅၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊ဘ။၃၀၂၊၃၁၇။) (ခ) တက်ရှိ၊တက်လာရှိ။ မဟာမေဃော ဥဋ္ဌဟိတ္ဂာ ပေါက္ခရဝဿံ ဝဿိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ဘ။၆၃။ (–ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၂၅။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၃၊၂၉၃။. မ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၂၊၈၇။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၅၁။ သံ၊ဋ္ဌ၊ဘ။၅၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၁။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊ဘ။၂၇၆။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊ဘ။၈၀။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊ဘ၊၁၉၂။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၅၅။ အံ၊ဋ္ဌီ၊ဘ။၂၀၄။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။၆၄။) (ဂ) ပေါ်ထွက်လာရှိ။ အညာ သိလာ ဥဋ္ဌဟိတ္ဂာ သမ္ပဋ္ဌိစ္ဆိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊ဘ။၇၄။ (ဃ) ခုန်ထွက်လာရှိ။ ဥလ္လယိတ္ဂာတိ ဥဋ္ဌဟိတ္ဂာ။ သံ၊ဋ္ဌီ၊ဘ။၁၁၁။ (င) ဖြစ်ပေါ်ရှိ။ ဝိညာဏေ ဥပစ္ဆိန္နေ သုဒ္ဓံ နာမရူပမေဝ ဥဋ္ဌဟိတ္ဂာ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၃။ (–အနုဋ္ဌီ၊ဘ။၁၆။)

ဥဋ္ဌဟိဿတိ
ဥဋ္ဌဟိဿန္တိ
ဥဋ္ဌဟိဿာမိ
ဥဋ္ဌဟေယျ
ဥဋ္ဌဟေယျုံ } (ကြိ) ဥဋ္ဌဟတိ-ကြည့်။

ဥဋ္ဌာဘဗ္ဗ (တိ) [ဥ+ဌာ+တဗ္ဗ] ထသင့်-ထထိုက်-ထရာ-သော။ ဆဘ္ဘပါဏိ ဥပါသကော တံ အာဂစ္ဆန္တံ ဒိသ္ဝာ "ဥဋ္ဌာတဗ္ဗံ နု ခေါ နော" တိ စိန္တေတ္ဂာ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊ဘ။၂၄၀။

ဥဋ္ဌာဘဗ္ဗဋ္ဌာန (နဲ) [ဥဋ္ဌာဘဗ္ဗ+ဌာန] ထသင့်-ထထိုက်-သော နေရာ။ သဿုသသုရေ ဒိသ္ဝာ ဥဋ္ဌာဘဗ္ဗဋ္ဌာနေ နိသီဒိတုံ နဝန္တတိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊ဘ။၃၁၉။

ဥဋ္ဌာတိ
ဥဋ္ဌာတုံ } (ကြိ) ဥဋ္ဌဟတိ-ကြည့်။

ဥဋ္ဌာတုံ (တိ) [ဥ+ဌာ+တု] ထသကြွကြွပြု လုပ်သော၊ ကြိုးစားအားထုတ်သော။ ဥဋ္ဌာတာ ဝိန္ဒတေ ဓနံ။ သံ၊ဘ။၂၁၇။ နေတ္တိ။ ၁၂၆။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။၁၁၇။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၂။ ဥဋ္ဌာတာတိ....ကာယိကဝီရိယဝသေန ဥဋ္ဌာနသမ္ပန္နော အသိသိလပရက္ကမော။ သံ၊ဋ္ဌ၊ဘ။၃၀၄။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌ။၂၃၅။ ဥဋ္ဌာတာ ကမ္မဓေယျေသူ (အံ၊၃။၁၁၃)တိ ကမ္မကရဏဋ္ဌာနေသု ဥဋ္ဌာနဝီရိယသမ္ပန္နော။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၄၀။ (–သံ၊ဋ္ဌီ၊ဘ။၃၂၆။)

ဥဋ္ဌာတုံ (ကြိ၊ဝိ) [ဥ+ဌာ+တုံ] ထခြင်းငှါ၊ ဥက္ကုဋ္ဌိကော ဟုတ္ဂာ နိသိန္နော ဥဋ္ဌာတုံ နသက္ခိဿတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၇၆။ (–သံ၊ဋ္ဌ၊ဘ။၇၁။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၉။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊ဘ။၄၃၂။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၃၁။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃၊၁၀၂။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊ဘ။၂၄၀။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂၄၁၇။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၃၀၂။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၄၈။ သံ၊ဋ္ဌီ၊ဘ။၁၁၁။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၅၄၉။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။၁၅၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊ဘ။၅၉။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌီ။၁၃၇။)

ကောင်းကျိုးကို ပေးနိုင်သော ကုသိုလ်ကံ ဖြစ်သည်။ ဤသို့ ကုသိုလ်ကံ ဖြစ်သော်လည်း ဤ ကုသိုလ်ကံသည် ဝဋ်ဆင်းရဲကို ပေးနိုင်သော အကုသိုလ်ကံ ဖြစ်သည်။ ဤသို့ အကုသိုလ်ကံ ဖြစ်သော်လည်း ဤ အကုသိုလ်ကံသည် ဝဋ်ချမ်းသာ

http://www.dhammadownload.com

ဥဋ္ဌာနကဒါယ (ပုဒ်) [ဥဋ္ဌာနက+ ဒါယ] (လယ်ယာမှ) ပေါ်ထွက်သော–ပစ္စည်းဥစ္စာ–စပါးသီးနှံ။ ဣဘရေသု ဒ္ဒီသု ဥဋ္ဌာနကဒါယံ ဒဿတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၄။ ဥဋ္ဌာနကဒါယန္တိ တေဟိ ခေတ္တေဟိ ဥဋ္ဌာနကံ၊ တေဟိ ဒါတဗ္ဗ-ဓညန္တိ အတ္ထော။ မူလဋ္ဌီ၊၂။၁၅၄။

ဥဋ္ဌာနကဘဏ္ဍ (နာ) [ဥဋ္ဌာနက+ဘဏ္ဍ] ပေါ်ထွက်သော ပစ္စည်းဥစ္စာ။ အနာထပိဏ္ဍိကော သေဋ္ဌိ သာဝတ္ထိယံ ဥဋ္ဌာနကဘဏ္ဍံ ဂဟေတွာ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၄၊ (–မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၃၄၁။ မူလ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၄၇။)

ဥဋ္ဌာနကမ္မဖလူပဇီဝီ (တိ) [ဥဋ္ဌာန+ ကမ္မ+ ဖလ+ဥပဇီဝီ] ထကြွလုံ့လ ဝီရိယနှင့် ကံ၏ အကျိုးကို မှီ၍ အသက်မွေးသော၊သူ။ ဥဋ္ဌာ-နကမ္မဖလူပဇီဝိတာဝတော ပန တဒုဘယ-ဝသေန ပစ္စုပဋ္ဌိတာ ကာမာ ဧတေသံ။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၃။၂၀၈။

ဥဋ္ဌာနကလောဏာဒိမလ (နာ) [ဥဋ္ဌာနက+ လောဏာဒိမလ] ပေါ်ထွက်သော ဆားစသော အညစ်အကြေး။ ဇလ္လန္တိ သရီရေ ဥဋ္ဌာနကလောဏာဒိမလံ။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၄၁။

ဥဋ္ဌာနကာလ (ပု) [ဥဋ္ဌာန + ကာလ] (က) ထရာအခါ။ (ခ) ထထကြွကြွ ပြုလုပ်ရာ–ကြိုးစား အားထုတ်ရာ–အခါ။ (က) အပ-ရာပရံ အနုဗန္ဓိယမာနဿ ကိလမန္တဿ ဥက္ကုဋ္ဌုက္ကုဋ္ဌိဋ္ဌာနေ ဥဋ္ဌာနကာလော ဝိယ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂၊၂၄၇။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။၃၄၀။ (ခ) ဥဋ္ဌာ-နကာလမှိ အနုဋ္ဌဟာနော။ ဓမ္မ။၅၃။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅၇။

ဥဋ္ဌာနကာလပရိစ္ဆေဒက (တိ) [ဥဋ္ဌာနကာလ+ ပရိစ္ဆေဒက။ ထီ-၌ ဥဋ္ဌာနကာလပရိစ္ဆေဒိ-ကာ] ထရာအချိန်အခါကို ပိုင်းခြား မှတ်သား တတ်သော။ ဥဋ္ဌာနကာလပရိစ္ဆေဒိကံ သည်မနသိ ကရိတွာ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၄။

ဥဋ္ဌာနဋ္ဌာန (နာ) [ဥဋ္ဌာန+ဋ္ဌာန] (က) ထရာအရပ်။ (ခ) ဖြစ်ရာအရပ်။ (ဂ) ပေါ်ထွက်ရာ အရပ်။ (ဃ) တက်ရာ အရပ်။ (က) ရာဂရဇာဒီနံ ဥဋ္ဌာနဋ္ဌာနံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၂။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၉။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၇၄။ (ခ) တွံ ဘတ္တဿ ဥဋ္ဌာနဋ္ဌာနံ နဇာနာသိ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၂။ (–ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၆) (ဂ) ဥတ္တ-ရာပထေ အဿာနံ ဥဋ္ဌာနဋ္ဌာနေ ပဉ္ဇ အဿ-သတာနိ ဂဟေတွာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၄။ (ဃ) ဥပစိကာနံ ဥဋ္ဌာနဋ္ဌာနံ ဟောတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၄။ ကခ်၊ဋ္ဌီ။၃၆၆။

ဥဋ္ဌာနပါဒစရိယာ (ထီ) [ဥဋ္ဌာန+ပါဒစရိယာ] ထကြွလုံ့လဝီရိယဖြင့် ခြေရင်း၌ နေ၍ ပြုစု လုပ်ကျွေးခြင်း။ ဥဋ္ဌာနပါဒစရိယာယ၊ ပါဒ-သမ္ဗာဟနဿ စ။ ဇာ၊၂။၁၇၄။ ဥဋ္ဌာနပါဒ-စရိယာယာတိ..... ဥဋ္ဌာနဝီရိယေန တေသံ ပါဒစရိယံ ကရောမိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၉၉။

ဥဋ္ဌာနပေါရိသ (နာ) [ဥဋ္ဌာန+ပေါရိသ] ယောက်ျားတို့ ဥစ္စာဖြစ်သော ထကြွလုံ့လ ဝီရိယ။ နတ္ထိ ဗလံ ဝီရိယံ ဝါ၊ ကုတော ဥဋ္ဌာနပေါရိသံ။ ပေတ။ ၂၀၃။ ဇာ၊၂။၂၆၀။ ပေတ၊ဋ္ဌ။၂၃၅။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၁၁၂။

ဥဋ္ဌာနဖလသုတ္တ (နာ) [ဥဋ္ဌာန+ဖလ+သုတ္တ] ဥဋ္ဌာနဖလသုတ်၊ ဥဋ္ဌာနဖလူပဇီဝီ စသော ပုဂ္ဂိုလ်လေးမျိုးကို ဟောရာဖြစ်သောသုတ်။ အဂ္ဂိတ္တရနိကာယ စတုက္ကနိပါတပါဋ္ဌိ၊၃-ပဏ္ဏာ-သက၊ ၁၄-ဝဂ်၊ ၄-သုတ်။ အံ၊၁။၄၅၂။

ဥဋ္ဌာနဖလူပဇီဝီ (တိ) [ဥဋ္ဌာန+ဖလ+ဥပဇီဝီ] ထကြွလုံ့လဝီရိယ၏ အကျိုးကိုမှီ၍ အသက်မွေးရသော၊ သူ။ ဥဋ္ဌာနဖလူပဇီဝီ နာ(နော) ကမ္မဖလူပဇီဝီ၊ အံ၊၁။၄၅၂၊ အဘိ၊ပု။၁၀၉။ ယဿ ပုဂ္ဂလဿ ဥဋ္ဌဟတော ဃဋ္ဌတော ဝါယမတော အာဇီဝေါ အဘိနိဗ္ဗတ္တတိ၊ နော ပုညတော။ အယံ ဝုစ္စတိ ပုဂ္ဂလော ဥဋ္ဌာန-ဖလူပဇီဝီ နော ပုညဖလူပဇီဝီ။ အဘိ၊ပု။

http://www.dhammadownload.com

ဥဒ္ဒေသဝိဓိယသမ္ဗန္ဓကို (ထိ) [ဥဒ္ဒေသဝိဓိယ+သမ္ဗန္ဓကို] ထက်ကြဲပုံ ပဒီဓိပယာဒိ၏ ပြည့်စုံခြင်း။ ဥဒ္ဒေသဝိဓိယသမ္ဗန္ဓကိုယာ အနုလဒ္ဓသာ။ အံ ၎။ ၃၀။

ဥဒ္ဒေသဝိဓိသသမ္ဗဒါ (ထိ) [ဥဒ္ဒေသဝိဓိယ+သမ္ဗဒါ] ထက်ကွဲလုံ ပဒီဓိပယာ၏ ပြည့်စုံခြင်း။ အနုလသဘာဝ ဥဒ္ဒေသဝိဓိသသမ္ဗဒါဟေ အဗျသနီယတာသ စ၊ ခုဒ္ဒကာဒ္ဓ။ ၁၁၊ သုတ္တနိဒ္ဒေ၊ ၂။ ၂၂။

ဥဒ္ဒေသဝိဓိသသမ္ဗန္ဓ (တ်) [ဥဒ္ဒေသဝိဓိယ+သမ္ဗန္ဓ] ထက်လုံလဝိနိုယနှင့် ပြည့်စုံခဲ့သော။ အနုလသာတိ ဥဒ္ဒေသဝိဓိယသမ္ဗန္ဓာ။ ဝိဒ္ဓ၊ ၂။ ၁၃၃။ သမန္နာဂတာ။ သာဒ္ဓတ္ထ၊ ၂။ ၁၅၆။ (-ဝိဒ္ဓ၊ ၃။ ၃၀၄။ ဒီဃ၊ ၂။ ၃၀၄။ မဇ္ဈိ၊ ၂။ ၁၀၄။ ၃၀၄။ သံယု၊ ၃။ ၁၃၄။ ၁၃၅။ ၁၃၆။ ၁၃၇။ ၁၃၈။ ၁၃၉။ ၁၄၀။ ၁၄၁။ ၁၄၂။ ၁၄၃။ ၁၄၄။ ၁၄၅။ ၁၄၆။ ၁၄၇။ ၁၄၈။ ၁၄၉။ ၁၅၀။ ၁၅၁။ ၁၅၂။ ၁၅၃။ ၁၅၄။ ၁၅၅။ ၁၅၆။ ၁၅၇။ ၁၅၈။ ၁၅၉။ ၁၆၀။ ၁၆၁။ ၁၆၂။ ၁၆၃။ ၁၆၄။ ၁၆၅။ ၁၆၆။ ၁၆၇။ ၁၆၈။ ၁၆၉။ ၁၇၀။ ၁၇၁။ ၁၇၂။ ၁၇၃။ ၁၇၄။ ၁၇၅။ ၁၇၆။ ၁၇၇။ ၁၇၈။ ၁၇၉။ ၁၈၀။ ၁၈၁။ ၁၈၂။ ၁၈၃။ ၁၈၄။ ၁၈၅။ ၁၈၆။ ၁၈၇။ ၁၈၈။ ၁၈၉။ ၁၉၀။ ၁၉၁။ ၁၉၂။ ၁၉၃။ ၁၉၄။ ၁၉၅။ ၁၉၆။ ၁၉၇။ ၁၉၈။ ၁၉၉။ ၂၀၀။ ၂၀၁။ ၂၀၂။ ၂၀၃။ ၂၀၄။ ၂၀၅။ ၂၀၆။ ၂၀၇။ ၂၀၈။ ၂၀၉။ ၂၁၀။ ၂၁၁။ ၂၁၂။ ၂၁၃။ ၂၁၄။ ၂၁၅။ ၂၁၆။ ၂၁၇။ ၂၁၈။ ၂၁၉။ ၂၂၀။ ၂၂၁။ ၂၂၂။ ၂၂၃။ ၂၂၄။ ၂၂၅။ ၂၂၆။ ၂၂၇။ ၂၂၈။ ၂၂၉။ ၂၃၀။ ၂၃၁။ ၂၃၂။ ၂၃၃။ ၂၃၄။ ၂၃၅။ ၂၃၆။ ၂၃၇။ ၂၃၈။ ၂၃၉။ ၂၄၀။ ၂၄၁။ ၂၄၂။ ၂၄၃။ ၂၄၄။ ၂၄၅။ ၂၄၆။ ၂၄၇။ ၂၄၈။ ၂၄၉။ ၂၅၀။ ၂၅၁။ ၂၅၂။ ၂၅၃။ ၂၅၄။ ၂၅၅။ ၂၅၆။ ၂၅၇။ ၂၅၈။ ၂၅၉။ ၂၆၀။ ၂၆၁။ ၂၆၂။ ၂၆၃။ ၂၆၄။ ၂၆၅။ ၂၆၆။ ၂၆၇။ ၂၆၈။ ၂၆၉။ ၂၇၀။ ၂၇၁။ ၂၇၂။ ၂၇၃။ ၂၇၄။ ၂၇၅။ ၂၇၆။ ၂၇၇။ ၂၇၈။ ၂၇၉။ ၂၈၀။ ၂၈၁။ ၂၈၂။ ၂၈၃။ ၂၈၄။ ၂၈၅။ ၂၈၆။ ၂၈၇။ ၂၈၈။ ၂၈၉။ ၂၉၀။ ၂၉၁။ ၂၉၂။ ၂၉၃။ ၂၉၄။ ၂၉၅။ ၂၉၆။ ၂၉၇။ ၂၉၈။ ၂၉၉။ ၃၀၀။ ၃၀၁။ ၃၀၂။ ၃၀၃။ ၃၀၄။ ၃၀၅။ ၃၀၆။ ၃၀၇။ ၃၀၈။ ၃၀၉။ ၃၁၀။ ၃၁၁။ ၃၁၂။ ၃၁၃။ ၃၁၄။ ၃၁၅။ ၃၁၆။ ၃၁၇။ ၃၁၈။ ၃၁၉။ ၃၂၀။ ၃၂၁။ ၃၂၂။ ၃၂၃။ ၃၂၄။ ၃၂၅။ ၃၂၆။ ၃၂၇။ ၃၂၈။ ၃၂၉။ ၃၃၀။ ၃၃၁။ ၃၃၂။ ၃၃၃။ ၃၃၄။ ၃၃၅။ ၃၃၆။ ၃၃၇။ ၃၃၈။ ၃၃၉။ ၃၄၀။ ၃၄၁။ ၃၄၂။ ၃၄၃။ ၃၄၄။ ၃၄၅။ ၃၄၆။ ၃၄၇။ ၃၄၈။ ၃၄၉။ ၃၅၀။ ၃၅၁။ ၃၅၂။ ၃၅၃။ ၃၅၄။ ၃၅၅။ ၃၅၆။ ၃၅၇။ ၃၅၈။ ၃၅၉။ ၃၆၀။ ၃၆၁။ ၃၆၂။ ၃၆၃။ ၃၆၄။ ၃၆၅။ ၃၆၆။ ၃၆၇။ ၃၆၈။ ၃၆၉။ ၃၇၀။ ၃၇၁။ ၃၇၂။ ၃၇၃။ ၃၇၄။ ၃၇၅။ ၃၇၆။ ၃၇၇။ ၃၇၈။ ၃၇၉။ ၃၈၀။ ၃၈၁။ ၃၈၂။ ၃၈၃။ ၃၈၄။ ၃၈၅။ ၃၈၆။ ၃၈၇။ ၃၈၈။ ၃၈၉။ ၃၉၀။ ၃၉၁။ ၃၉၂။ ၃၉၃။ ၃၉၄။ ၃၉၅။ ၃၉၆။ ၃၉၇။ ၃၉၈။ ၃၉၉။ ၄၀၀။ ၄၀၁။ ၄၀၂။ ၄၀၃။ ၄၀၄။ ၄၀၅။ ၄၀၆။ ၄၀၇။ ၄၀၈။ ၄၀၉။ ၄၁၀။ ၄၁၁။ ၄၁၂။ ၄၁၃။ ၄၁၄။ ၄၁၅။ ၄၁၆။ ၄၁၇။ ၄၁၈။ ၄၁၉။ ၄၂၀။ ၄၂၁။ ၄၂၂။ ၄၂၃။ ၄၂၄။ ၄၂၅။ ၄၂၆။ ၄၂၇။ ၄၂၈။ ၄၂၉။ ၄၃၀။ ၄၃၁။ ၄၃၂။ ၄၃၃။ ၄၃၄။ ၄၃၅။ ၄၃၆။ ၄၃၇။ ၄၃၈။ ၄၃၉။ ၄၄၀။ ၄၄၁။ ၄၄၂။ ၄၄၃။ ၄၄၄။ ၄၄၅။ ၄၄၆။ ၄၄၇။ ၄၄၈။ ၄၄၉။ ၄၅၀။ ၄၅၁။ ၄၅၂။ ၄၅၃။ ၄၅၄။ ၄၅၅။ ၄၅၆။ ၄၅၇။ ၄၅၈။ ၄၅၉။ ၄၆၀။ ၄၆၁။ ၄၆၂။ ၄၆၃။ ၄၆၄။ ၄၆၅။ ၄၆၆။ ၄၆၇။ ၄၆၈။ ၄၆၉။ ၄၇၀။ ၄၇၁။ ၄၇၂။ ၄၇၃။ ၄၇၄။ ၄၇၅။ ၄၇၆။ ၄၇၇။ ၄၇၈။ ၄၇၉။ ၄၈၀။ ၄၈၁။ ၄၈၂။ ၄၈၃။ ၄၈၄။ ၄၈၅။ ၄၈၆။ ၄၈၇။ ၄၈၈။ ၄၈၉။ ၄၉၀။ ၄၉၁။ ၄၉၂။ ၄၉၃။ ၄၉၄။ ၄၉၅။ ၄၉၆။ ၄၉၇။ ၄၉၈။ ၄၉၉။ ၅၀၀။ ၅၀၁။ ၅၀၂။ ၅၀၃။ ၅၀၄။ ၅၀၅။ ၅၀၆။ ၅၀၇။ ၅၀၈။ ၅၀၉။ ၅၁၀။ ၅၁၁။ ၅၁၂။ ၅၁၃။ ၅၁၄။ ၅၁၅။ ၅၁၆။ ၅၁၇။ ၅၁၈။ ၅၁၉။ ၅၂၀။ ၅၂၁။ ၅၂၂။ ၅၂၃။ ၅၂၄။ ၅၂၅။ ၅၂၆။ ၅၂၇။ ၅၂၈။ ၅၂၉။ ၅၃၀။ ၅၃၁။ ၅၃၂။ ၅၃၃။ ၅၃၄။ ၅၃၅။ ၅၃၆။ ၅၃၇။ ၅၃၈။ ၅၃၉။ ၅၄၀။ ၅၄၁။ ၅၄၂။ ၅၄၃။ ၅၄၄။ ၅၄၅။ ၅၄၆။ ၅၄၇။ ၅၄၈။ ၅၄၉။ ၅၅၀။ ၅၅၁။ ၅၅၂။ ၅၅၃။ ၅၅၄။ ၅၅၅။ ၅၅၆။ ၅၅၇။ ၅၅၈။ ၅၅၉။ ၅၆၀။ ၅၆၁။ ၅၆၂။ ၅၆၃။ ၅၆၄။ ၅၆၅။ ၅၆၆။ ၅၆၇။ ၅၆၈။ ၅၆၉။ ၅၇၀။ ၅၇၁။ ၅၇၂။ ၅၇၃။ ၅၇၄။ ၅၇၅။ ၅၇၆။ ၅၇၇။ ၅၇၈။ ၅၇၉။ ၅၈၀။ ၅၈၁။ ၅၈၂။ ၅၈၃။ ၅၈၄။ ၅၈၅။ ၅၈၆။ ၅၈၇။ ၅၈၈။ ၅၈၉။ ၅၉၀။ ၅၉၁။ ၅၉၂။ ၅၉၃။ ၅၉၄။ ၅၉၅။ ၅၉၆။ ၅၉၇။ ၅၉၈။ ၅၉၉။ ၆၀၀။ ၆၀၁။ ၆၀၂။ ၆၀၃။ ၆၀၄။ ၆၀၅။ ၆၀၆။ ၆၀၇။ ၆၀၈။ ၆၀၉။ ၆၁၀။ ၆၁၁။ ၆၁၂။ ၆၁၃။ ၆၁၄။ ၆၁၅။ ၆၁၆။ ၆၁၇။ ၆၁၈။ ၆၁၉။ ၆၂၀။ ၆၂၁။ ၆၂၂။ ၆၂၃။ ၆၂၄။ ၆၂၅။ ၆၂၆။ ၆၂၇။ ၆၂၈။ ၆၂၉။ ၆၃၀။ ၆၃၁။ ၆၃၂။ ၆၃၃။ ၆၃၄။ ၆၃၅။ ၆၃၆။ ၆၃၇။ ၆၃၈။ ၆၃၉။ ၆၄၀။ ၆၄၁။ ၆၄၂။ ၆၄၃။ ၆၄၄။ ၆၄၅။ ၆၄၆။ ၆၄၇။ ၆၄၈။ ၆၄၉။ ၆၅၀။ ၆၅၁။ ၆၅၂။ ၆၅၃။ ၆၅၄။ ၆၅၅။ ၆၅၆။ ၆၅၇။ ၆၅၈။ ၆၅၉။ ၆၆၀။ ၆၆၁။ ၆၆၂။ ၆၆၃။ ၆၆၄။ ၆၆၅။ ၆၆၆။ ၆၆၇။ ၆၆၈။ ၆၆၉။ ၆၇၀။ ၆၇၁။ ၆၇၂။ ၆၇၃။ ၆၇၄။ ၆၇၅။ ၆၇၆။ ၆၇၇။ ၆၇၈။ ၆၇၉။ ၆၈၀။ ၆၈၁။ ၆၈၂။ ၆၈၃။ ၆၈၄။ ၆၈၅။ ၆၈၆။ ၆၈၇။ ၆၈၈။ ၆၈၉။ ၆၉၀။ ၆၉၁။ ၆၉၂။ ၆၉၃။ ၆၉၄။ ၆၉၅။ ၆၉၆။ ၆၉၇။ ၆၉၈။ ၆၉၉။ ၇၀၀။ ၇၀၁။ ၇၀၂။ ၇၀၃။ ၇၀၄။ ၇၀၅။ ၇၀၆။ ၇၀၇။ ၇၀၈။ ၇၀၉။ ၇၁၀။ ၇၁၁။ ၇၁၂။ ၇၁၃။ ၇၁၄။ ၇၁၅။ ၇၁၆။ ၇၁၇။ ၇၁၈။ ၇၁၉။ ၇၂၀။ ၇၂၁။ ၇၂၂။ ၇၂၃။ ၇၂၄။ ၇၂၅။ ၇၂၆။ ၇၂၇။ ၇၂၈။ ၇၂၉။ ၇၃၀။ ၇၃၁။ ၇၃၂။ ၇၃၃။ ၇၃၄။ ၇၃၅။ ၇၃၆။ ၇၃၇။ ၇၃၈။ ၇၃၉။ ၇၄၀။ ၇၄၁။ ၇၄၂။ ၇၄၃။ ၇၄၄။ ၇၄၅။ ၇၄၆။ ၇၄၇။ ၇၄၈။ ၇၄၉။ ၇၅၀။ ၇၅၁။ ၇၅၂။ ၇၅၃။ ၇၅၄။ ၇၅၅။ ၇၅၆။ ၇၅၇။ ၇၅၈။ ၇၅၉။ ၇၆၀။ ၇၆၁။ ၇၆၂။ ၇၆၃။ ၇၆၄။ ၇၆၅။ ၇၆၆။ ၇၆၇။ ၇၆၈။ ၇၆၉။ ၇၇၀။ ၇၇၁။ ၇၇၂။ ၇၇၃။ ၇၇၄။ ၇၇၅။ ၇၇၆။ ၇၇၇။ ၇၇၈။ ၇၇၉။ ၇၈၀။ ၇၈၁။ ၇၈၂။ ၇၈၃။ ၇၈၄။ ၇၈၅။ ၇၈၆။ ၇၈၇။ ၇၈၈။ ၇၈၉။ ၇၉၀။ ၇၉၁။ ၇၉၂။ ၇၉၃။ ၇၉၄။ ၇၉၅။ ၇၉၆။ ၇၉၇။ ၇၉၈။ ၇၉၉။ ၈၀၀။ ၈၀၁။ ၈၀၂။ ၈၀၃။ ၈၀၄။ ၈၀၅။ ၈၀၆။ ၈၀၇။ ၈၀၈။ ၈၀၉။ ၈၁၀။ ၈၁၁။ ၈၁၂။ ၈၁၃။ ၈၁၄။ ၈၁၅။ ၈၁၆။ ၈၁၇။ ၈၁၈။ ၈၁၉။ ၈၂၀။ ၈၂၁။ ၈၂၂။ ၈၂၃။ ၈၂၄။ ၈၂၅။ ၈၂၆။ ၈၂၇။ ၈၂၈။ ၈၂၉။ ၈၃၀။ ၈၃၁။ ၈၃၂။ ၈၃၃။ ၈၃၄။ ၈၃၅။ ၈၃၆။ ၈၃၇။ ၈၃၈။ ၈၃၉။ ၈၄၀။ ၈၄၁။ ၈၄၂။ ၈၄၃။ ၈၄၄။ ၈၄၅။ ၈၄၆။ ၈၄၇။ ၈၄၈။ ၈၄၉။ ၈၅၀။ ၈၅၁။ ၈၅၂။ ၈၅၃။ ၈၅၄။ ၈၅၅။ ၈၅၆။ ၈၅၇။ ၈၅၈။ ၈၅၉။ ၈၆၀။ ၈၆၁။ ၈၆၂။ ၈၆၃။ ၈၆၄။ ၈၆၅။ ၈၆၆။ ၈၆၇။ ၈၆၈။ ၈၆၉။ ၈၇၀။ ၈၇၁။ ၈၇၂။ ၈၇၃။ ၈၇၄။ ၈၇၅။ ၈၇၆။ ၈၇၇။ ၈၇၈။ ၈၇၉။ ၈၈၀။ ၈၈၁။ ၈၈၂။ ၈၈၃။ ၈၈၄။ ၈၈၅။ ၈၈၆။ ၈၈၇။ ၈၈၈။ ၈၈၉။ ၈၉၀။ ၈၉၁။ ၈၉၂။ ၈၉၃။ ၈၉၄။ ၈၉၅။ ၈၉၆။ ၈၉၇။ ၈၉၈။ ၈၉၉။ ၉၀၀။ ၉၀၁။ ၉၀၂။ ၉၀၃။ ၉၀၄။ ၉၀၅။ ၉၀၆။ ၉၀၇။ ၉၀၈။ ၉၀၉။ ၉၁၀။ ၉၁၁။ ၉၁၂။ ၉၁၃။ ၉၁၄။ ၉၁၅။ ၉၁၆။ ၉၁၇။ ၉၁၈။ ၉၁၉။ ၉၂၀။ ၉၂၁။ ၉၂၂။ ၉၂၃။ ၉၂၄။ ၉၂၅။ ၉၂၆။ ၉၂၇။ ၉၂၈။ ၉၂၉။ ၉၃၀။ ၉၃၁။ ၉၃၂။ ၉၃၃။ ၉၃၄။ ၉၃၅။ ၉၃၆။ ၉၃၇။ ၉၃၈။ ၉၃၉။ ၉၄၀။ ၉၄၁။ ၉၄၂။ ၉၄၃။ ၉၄၄။ ၉၄၅။ ၉၄၆။ ၉၄၇။ ၉၄၈။ ၉၄၉။ ၉၅၀။ ၉၅၁။ ၉၅၂။ ၉၅၃။ ၉၅၄။ ၉၅၅။ ၉၅၆။ ၉၅၇။ ၉၅၈။ ၉၅၉။ ၉၆၀။ ၉၆၁။ ၉၆၂။ ၉၆၃။ ၉၆၄။ ၉၆၅။ ၉၆၆။ ၉၆၇။ ၉၆၈။ ၉၆၉။ ၉၇၀။ ၉၇၁။ ၉၇၂။ ၉၇၃။ ၉၇၄။ ၉၇၅။ ၉၇၆။ ၉၇၇။ ၉၇၈။ ၉၇၉။ ၉၈၀။ ၉၈၁။ ၉၈၂။ ၉၈၃။ ၉၈၄။ ၉၈၅။ ၉၈၆။ ၉၈၇။ ၉၈၈။ ၉၈၉။ ၉၉၀။ ၉၉၁။ ၉၉၂။ ၉၉၃။ ၉၉၄။ ၉၉၅။ ၉၉၆။ ၉၉၇။ ၉၉၈။ ၉၉၉။ ၁၀၀၀။

ဥဒ္ဒေသဝိဓိယာဓိကတ (တိ) [ဥဒ္ဒေသဝိဓိယ+အဓိကတ] (က) ထက်ကျူးလွန်လဝိနိုယဖြင့် ရာဇပ်သော။ (ခ) ထထက်ကဲ့ကို ပြုလုပ်တင်းသာကိုယ် လုံ့ပနှင့် စေဘသိကဝိနိုသဖြင့် ရာဇပ်သော။ (ဂ) စီးပွါးဥစ္စာကို ဖြစ်ခစ်ခြင်းဌ်ထဆက်ကဲ့ကို အားဆုတ်မှု လုံ့လနှင့် ဆိုလုံ့လအားလျော့သော အားထုတ်မှု ဝိရိယဖြင့် ရာဇပ်သော။ ဤခဂဟဟတိ အနိသ ယာဝကော ဥဒ္ဒေသဝိဓိယာဓိဂဇေဟိ တောဂေဟိ .... အတ္ထာနံ သုခေဘိ ပီဏေတိ။ အံ၊ ၁။ ၃၇၉။ အံ၊ ၂။ ၃၇-၉။ ဥဒ္ဒေသဝိနိုယာဓိကတေဟိတိ ဥဒ္ဒေသ-သဒ်္ဓါတေန ဝိရိယေန အဓိကတေဟိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၁၃။ အံ၊ ၃၊ ၁။ ၂၂။ ဥဒ္ဒေသဝိဓိယာဓိ-ဂဇေဟိတိ ဝါ ဥဒ္ဒေသနေန စ ဝိရိယေန စ အဓိကဇတေဟိ၊ တတ္ထ ဥဒ္ဒေသန်္တ ကာယိကံ ဝိရိယံ။ ဝိရိယန်္တိ စေဘသိကန်္တိ ဝဒန်္တိ။ ဥဒ္ဒေသန်္တိ ဝါ ဘောဂပ္ပါဒနေ ယုဉ္ဇတိ ပယုဉ္ဇတိ တာ။ ဝိရိယံ တဒင်္ဂေ ဥဿာဟော။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၉၃။ (-သံ၊ ၁။ ၂၁။ ဇာ၊ ၁။ ၁၀၃။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅၅။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၄၊ ၄-၉။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀၄။)

ဥဒ္ဒေသဘဏ္ဍာက (နာ) [ဥဒ္ဒေသ+ဘဏ္ဍာက] ပေါ်ထွက်သောဥစ္စာ။ ယဒါ ရာဇဂဟေ ဥဒ္ဒေသ-ဘဏ္ဍာကံ မဟဋ္ဌံ ဟောတိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၁၅။

ဥဒ္ဒေသဝါရ (တိ) [ဥဒ္ဒေသ+ဝါရ] ထက်ကြိုးပုံ လဝိနိုယ၏ ပြည့်စုံခြင်း။ ဥဒ္ဒေသဝါရသမ္ပတ္တိယာ အနုလဒ္ဓသာ။ အံ ၎။ ၃၀။

ဥဒ္ဒေသဝိဓိယ (နာ) [ဥဒ္ဒေသ+ဝိဓိယ] (က) ကက်တက်ကြွက်ကြွ အားဆုတ်ကြောင်း ဖြစ်သော လုံ့လဝိနိုယ၊ (ခ) တက်ကဲကြွက်ကြွ အားထုတ်ခကြောင်း ကာယိကဝိနိုယ (ကိုယ်၌ဖြစ်သောလုံ့ပ)နှင့် စေတသိကဝိနိုသ(စိတ်၌ဖြစ်သော လုံ့လ)။ (ဂ) စီးပွါးဥစ္စာခရအောင် အားထုတ်မှုနှင့် ထိုအားဆုတ်မှုအား လျော့သော လုံ့လဝိနိုယ။ ဥဒ္ဒေသဘဏ္ဍာဂါဒိဘဝိသတိ။ သံ၊ ၁။ ၂၁၉။ (-အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၇၇။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၁၃။ ၁၁၄။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၇၇။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၁၁၉။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၂၀၂။ မဇ္ဈိ၊ ၂။ ၄၂၊ ၁၂၂။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၂၂။) ဥဒ္ဒေသဝိဓိယာဓိကတ - လည်း ကြည့်။

ဥဒ္ဒေသဝိဓိယဝန်္တု (တိ) [ဥဒ္ဒေသဝိဓိယ+ဝန်္တု] ထက်ကွဲလုံလဝိနိုယရှိသော၊ သူ။ ဥဒ္ဒေသဝိနိုသသဘိ၊ မဇ္ဈိ၊ ၂။ ၁၀၄။ ဥဒ္ဒေသဝန်္တု- လည်း-ကြည့်။

http://www.dhammadownload.com

ဥဒ္ဒေသဝိဘင်္ဂ (ပု) [ဥဒ္ဒေသ+ဝိဘင်္ဂ] ဆက်ကြွလုံလဝိရိယ ရှိခြင်း။ ဥဒ္ဒေသဝိဘင်္ဂသုတ်ကို ဟောကြားတော်မူသော ဘုရားရှင်။ ၂၁၆။

ဥဒ္ဒေသဝိဘင်္ဂသုတ် (တို) [ဥဒ္ဒေသဝိဘင်္ဂ+သုတ်] ဆက်ကြွလုံလဝိရိယ ဖြင့် ဟောကြားတော်မူသော သုတ်။ ၂၁၆။

ဥဒ္ဒေသသစ္စာ (ထီ) [ဥဒ္ဒေသ+သစ္စာ] အိပ်ဆာမှု ထချိန်ကို ပိုင်းဖြတ် ကန့်သတ်ဘတ်သော အမှတ်သညာ။ သတော သမ္မာနော ဥဒ္ဒေသနံသည် မနသိ ကရိတ္ဝာ။ ဒီ၊ ၂။၁၁၁။ ဒီ၊၃။ ၁၇ဒ်။ မ၊ ၂။၁၇၊ သံ၊ ၂။၃၉၀။ အံ၊၁။၁၁၂။ အဘိ၊ ၂။ ၂၇၀။ ဣတိဝုတ်၊၌။၁၆၅။ ဥဒ္ဒေသနံသည် မနသိ ကရိတ္ဝာတိ စေတ္တကံ ဌာနံ ဂဇတစန္ဒေ ဝါ တာရကာယ ဝါ ဥဒ္ဒဟိဿာမီဘိ ဥဒ္ဒေသကာလပရိစ္ဆေဒကံ သည် မနသိ ကရိတ္ဝာ။ အံ၊၌၊ ၂။၀၄။ (–ဒီ၊၌၊ ၂။၁၆ဒ်။ မ၊၌၊ ၂၀။ သံ၊၌၊၁။၇၅။ သံ၊၌ ၃။၉၅။ အဘိ၊၌၊ ၂။၃၃၁။ ဣတိဝုတ်၊၌။၁၆၅။ မဟာနိ၊၌၊ ၃၉၅။ ဒီ၊၌၊ ၂။၁၇ဒ်။)

ဥဒ္ဒေသသမတ္ထ (တို) [ဥဒ္ဒေသ+သမတ္ထ] ထခြင်းငှါ စွမ်းနိုင်သော၊သူ။ နာ တုယ့်မနုဿာ ဥဒ္ဒေသသမတ္ထံ မံ အကံသု။ မ၊၌၊၃။၅၁။

ဥဒ္ဒေသသမ္ဘဒါ (ထီ) [ဥဒ္ဒေသ+သမ္ဘဒါ] ထကြွလုံလဝိရိယနှင့် ပြည့်စုံခြင်း။ ကတမာ စ ဗြာဟ္မဏ ဥဒ္ဒေသသမ္ဘဒါ?။ အံ၊၃။၁၁၁။

ဥဒ္ဒေသသမ္ဘန္န (တို) [ဥဒ္ဒေသ+သမ္ဘန္န] ထကြွလုံလဝိရိယနှင့်ပြည့်စုံသော၊သူ။ ဒကွော ပုရိသော ဥဒ္ဒေသသမ္ဘန္နော။ အံ၊၃။၃၂၁။ ဥဒ္ဒေသသမ္ဘန္နောဘိ ဥဒ္ဒေသဝိရိယေန သမန္နာဂတောဝ။ အံ၊၌၊၃။၃၂ ။ (–ဇာ၊၂၊ ၂၉၃။ ဇာ၊၌၊ ၂၀၂။)

ဥဒ္ဒေသနသိလ (တို) [ဥဒ္ဒေသ+သိလ] (အိပ်ရာမှ) ထခြင်းအလေ့ရှိသော၊သူ။ သဗ္ဗပဌမံ ဥဒ္ဒေသသိလာ (အံ၊၌၊၃။၁၀) တိ ရတ္တိယာ ဝိဘာယနဝေလာယ သာမိကေ ပရိဇနေ သေယျာယ အဝုဋ္ဌိတေ သဗ္ဗပဌမံ ဥဒ္ဒေသသိလာ။ အံ၊ ၌၊၃။၁၁၁။ (–သုတ္တနိ၊၌၊၁။၁၅၂။)

ဥဒ္ဒေသသုခတာ (ထီ) [ဥဒ္ဒေသ+သုခတာ] (ထိုင်ရာ, အိပ်ရာမှ) ထခြင်း၌–ချမ်းသာ–လွယ်ကူ–သူ၏အဖြစ်။ တံတံကိစ္စကရဏေ ဥဒ္ဒေသသုခတာယ ကစ္စိ လဟုဋ္ဌာနံ။ သာရတ္ထ၊၁။ ၃၃၃။ မ၊၌၊၁။ ၂၀၆။ မ၊၌၊၃။၈၃။ အံ၊၌၊ ၂။ ၁၄။

ဥဒ္ဒေသာကာရ (ပု)[ဥဒ္ဒေသ+အာကာရ] ထခြင်း ဟူသော–ထခေါ်မည့်–အခြင်းအရာ–အမူအရာ။ ထေရော တယော ဇဝ ပစ္စယေ ကထေတ္ဝာ ဥဒ္ဒေသာကာရံ အကာသိ။ အံ၊ ၌။၁၃၅။ (–အံ၊၌၊၃။၁၂၆ဒ်။ အံ၊၌၊၃။ ၁၂၂။)

ဥဒ္ဒေသာကာရဒဿန (နာ) [ဥဒ္ဒေသာကာရ+ဒဿန] သမည့်–အခြင်းအရာ–အမူအရာ–ကို ပြခြင်း။ တံ ပန စလနံ ဥဒ္ဒေသာကာရဒဿနံ ဟောတိ။ အံ၊၌၊၃။၁၂၂။

ဥဒ္ဒေသာဓိဂတ (တို) [ဥဒ္ဒေသ+အဓိဂတ] ထကြွလုံလဝိရိယ– ဖြင့်–ကြောင့်–ရအပ်သော။ ဓမ္မသင်္ဂဟေ ဟောဂေဟိ ဥဒ္ဒေသာဓိဂတံ ဓနံ။ အံ၊၁။၁၂၇။ ဥဒ္ဒေသာဓိဂတဿိ ဝိရိယသ အဓိဂတံ။ အံ၊၌၊၂။၉ဒ်။ (–ဣတိဝုတ်၊၌။၂၂၁။)

ဥဒ္ဒေသပန် (နိ)ယ (တို) [ဥ+ဌာ+ဏာပေ+အနီယ] (အိပ်ရာမှ) ထစေ–အထခိုင်း–အပ်သော၊သူ။ အဝေလာယ ဝုဋ္ဌာပိယမာနာယ စိတ္တေကဂ္ဂတာ နာဟောသိတိ ဥဒ္ဒေသပန်(နိ)ယဘာဝေါ တတိယော။ အဘိ၊၌၊၁။ ၄၁။ ဇာ၊၌၊၁။၁၂။

http://www.dhammadownload.com

ဥဋ္ဌာပယတိ (ကာ၊ကြိ) [ဥ+ဌာ+ဏာပယ+တိ] တက်စေ၏။ သတ္တာဟဝါရေန အရှဏံ ဥဋ္ဌာပယိံသု။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၅၂။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၂၁၉။

ဥဋ္ဌာပယန္တ (တိ) [ဥ+ဌာ+ဏာပယ+အန္တ] ထစေ-အသခိုင်း- သော၊သူ။ ကေသေသု ဝါ ဟတ္ထေသု ဝါ ဂဟေတွာ ဥဋ္ဌာပယတော ဧသေဝ နယော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၂။

ဥဋ္ဌာပယမာန (တိ) [ဥ+ဌာ+ဏာပယ+မာန] တက်စေ-ပေါ်ထွက်စေ-သော၊သူ။ ဘိက္ခုနီ အရှဏံ ဥဋ္ဌာပယမာနာ အရညေ အာပဇ္ဇတိ နော ဂါမေ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၇၁။ (-သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၉။)

ဥဋ္ဌာပယိံသု (ကာ၊ကြိ) ဥဋ္ဌာပယတိ -ကြည့်။

ဥဋ္ဌာပိတ (တိ) [ဥ+ဌာ + ဏာပေ+တ] (က) ထစေအပ်သော။ (ခ) တက်စေအပ်သော။ (ဂ) ဖြစ်ပေါ်လာစေအပ်သော။ (က) ပေါထေတွာ ဥဋ္ဌာပိတောပိ ထောကံ ဂန္တာ ပုနပိ တထေဝ နိပဇ္ဇိ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆။ (က) (ခ) ဥဋ္ဌာပိတာ ဝီစိယော မရိယာဒံ ဆိန္ဒန္တိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၁။ (ခ) ဘူမိတလေယေဝ ဥဋ္ဌာပိတံ ဥပရိမတလရဟိတံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၂၉။ ဆန္တေ အရှဏံ ဥဋ္ဌာပိတမတ္တေ ဓုဘင်္ဂဘိ၊ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၁၆။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၇၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၉၉။) (ဂ) ပဂေဝ ဥဋ္ဌာပိတတ္တာတိ သိဒ္ဓံ ဟောတိ။ ဝဇိရ။၂၅၀။

ဥဋ္ဌာပိတဝီစိ (ထီ) [ဥဋ္ဌာပိတာ+ဝီစိ] ထစေ-တက်စေ - အပ်သောလိုင်းတံပိုး။ တာဟိ ဥဋ္ဌာပိတဝီစိယော မရိယာဒံ ဘိန္ဒိတွာ ဂစ္ဆန္တိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၀၀။

ဥဋ္ဌာပေတဗ္ဗ (တိ) [ဥ+ဌာ+ဏာပေ+တဗ္ဗ] တက်စေ-အပ်-သင့်-ထိုက်-သော၊ အဋ္ဌမော အရှဏော တတ္ထေဝ နဥဋ္ဌာပေတဗ္ဗော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၅၀။ (-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၀။)

ဥဋ္ဌာပေတဗ္ဗပိဋ္ဌက (တိ) [ဥဋ္ဌာပေတဗ္ဗ+ပိဋ္ဌက] တက်စေ-ယ ကြွစေ-သင့်သော အဖုအလုံး။ ပိဋ္ဌကာဘိ ဗိန္ဒုံ ဗိန္ဒုံ ကတွာ ဥဋ္ဌာပေတဗ္ဗပိဋ္ဌကာ။ သာရတ္ထ၊၁။၁၂၀။ ဝိမတိ၊၁။၁၆၇။

ဥဋ္ဌာပေတဗ္ဗပုဗ္ဗုဋ္ဌ (နဲ) [ဥဋ္ဌာပေဘဗ္ဗ+ပုဗ္ဗုဋ္ဌ] ပေါ်ကြွလာစေအပ်သော-ရေပွက် - အဖုအလုံး။ ဝဋ္ဌံ ကတွာ အဂ္ဂကောဋ္ဌိယံ ဥဋ္ဌာပေတဗ္ဗပုဗ္ဗုဋ္ဌံ။ သာရတ္ထ၊၂။၁၂၁။

ဥဋ္ဌာပေတိ (ကာ၊ကြိ) [ဥ+ဌာ+ဏာပေ+တိ] (က) တက်စေ၏။ (ခ) မြင့်တက်စေ၏။ (ဂ) ထစေ၏။ (ဃ) ပေါ်ထွက်လာစေ၏။ (င) ဖြစ်ပေါ်လာစေ၏။ (က) (ခ) သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ ဥဒါယတိတိ ဥဒိ၊ ဥဋ္ဌာပေတိတိ အတ္ထော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၈။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၁၄။ (ဂ) ဗာဟာယံ မံ ဂဟေတွာ ဥဋ္ဌာပေဟိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၅၁။ ဥဋ္ဌာပေထ—မ၊ဋ္ဌ၊၃။၅၁။ ဥဋ္ဌာပေသိ—ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၂၉။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၉။ ဥဋ္ဌာပေသတိ—အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၀၉။ (က) (ခ) (ဂ) အန္တောဥဒကေ ဝါ ရုက္ခော အညေန ဆိဇ္ဇမာနော ပတိတွာ (ဝီစိယော) ဥဋ္ဌာပေတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၁။ ဥဋ္ဌာပေန္တိ— ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၀၀။ ရဇံ ဥဋ္ဌာပေယျာထ၊ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၂၉။ (က) (ခ) (ဃ) သတ္တာဟဝါရေန အရှဏမေဝ ဥဋ္ဌာပေတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၁၃။ (-ကခ်ါ၊ဋ္ဌီ။၂၅၇၊၂၈၉။) ဥဋ္ဌာပေယျ—ကခ်ါ။၁၈၀။ ကခ်ါ၊ဋ္ဌီ။၃၄၃။ (ဂ) (ဃ) သော ကိရ ကေ ဂုမ္ပံ ဃန္ဒေတွာ မိဂေ ဥဋ္ဌာပေတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၃၀။ (င) ကဟာပဏေ ဥဋ္ဌာပေဘိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅၉။ ဥဋ္ဌာပေန္တု—သ ရတ္ထ၊၃။၁၅၉။

ဥဋ္ဌာပေတုံ (ကြိ ဝိ) [ဥ+ဌာ+ဏာပေ+တုံ] (က) တက်စေခြင်းငှါ။ (ခ) ထစေခြင်းငှါ။ (က) သတ္တမံ အရှဏံ ဥဋ္ဌာပေတုံ အသက္ကောန္တေန။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၁၉။ ကခ်ါ၊ဋ္ဌီ။

ဒဏ်ခတ်ခြင်း (ကြိယာ) တရားရုံးက အပြစ်ရှိသူကို ဒဏ်ငွေ ပေးဆောင်စေခြင်း၊ ဒဏ်ပေးခြင်း။ ။ဒဏ်ခတ်သည့်ငွေ ဒဏ်ငွေ။ ။ဒဏ်ခတ်ခြင်းခံရသူ ဒဏ်ခတ်ခံ။ ။ဒဏ်ခတ်ခြင်းခံရသော ဒဏ်ခတ်ခံရသော

ဆန္ဒိယ-ဒုတိယာ (ဗြ) ဆန္ဒိယာ

(ဝါ.၁၀၀။ ဝါ.ဋီ.၁၀၀)

ဝေါဟာရ။ ဆန္ဒိယာ (ဗြ) ဆန္ဒိယာ-ဒုတိယာ (ဗြ) ဆန္ဒိယာ-ဒုတိယာ [ဆ+ဂ+ဂ] (ဒ္ဝ) ဆန္ဒိယာ ဒုတိယာ (ဆ) [ဆ+ဂ+ဂ] (ဒ္ဝ) ဆန္ဒိယာ-ဒုတိယာ [ဆ+ဂ+ဂ] (ဒ္ဝ) ဆန္ဒိယာ-ဒုတိယာ (ဗြ) ဆန္ဒိယာ-ဒုတိယာ-တတိယာ [ဆ+ဂ+ဂ] (ဒ္ဝ) ဆန္ဒိယာ-ဒုတိယာ-တတိယာ-စတုတ္ထာ [ဆ+ဂ+ဂ] (ဒ္ဝ) ဆန္ဒိယာ-ဒုတိယာ-တတိယာ-စတုတ္ထာ-ပဉ္စမာ [ဆ+ဂ+ဂ] (ဒ္ဝ) ဆန္ဒိယာ-ဒုတိယာ-တတိယာ-စတုတ္ထာ-ပဉ္စမာ-ဆဋ္ဌာ [ဆ+ဂ+ဂ] (ဒ္ဝ) ဆန္ဒိယာ-ဒုတိယာ-တတိယာ-စတုတ္ထာ-ပဉ္စမာ-ဆဋ္ဌာ-သတ္တမာ [ဆ+ဂ+ဂ] (ဒ္ဝ) ဆန္ဒိယာ-ဒုတိယာ-တတိယာ-စတုတ္ထာ-ပဉ္စမာ-ဆဋ္ဌာ-သတ္တမာ-အဋ္ဌမာ [ဆ+ဂ+ဂ] (ဒ္ဝ) ဆန္ဒိယာ-ဒုတိယာ-တတိယာ-စတုတ္ထာ-ပဉ္စမာ-ဆဋ္ဌာ-သတ္တမာ-အဋ္ဌမာ-နဝမာ [ဆ+ဂ+ဂ] (ဒ္ဝ) ဆန္ဒိယာ-ဒုတိယာ-တတိယာ-စတုတ္ထာ-ပဉ္စမာ-ဆဋ္ဌာ-သတ္တမာ-အဋ္ဌမာ-နဝမာ-ဒသမာ [ဆ+ဂ+ဂ] (ဒ္ဝ) ဆန္ဒိယာ-ဒုတိယာ-တတိယာ-စတုတ္ထာ-ပဉ္စမာ-ဆဋ္ဌာ-သတ္တမာ-အဋ္ဌမာ-နဝမာ-ဒသမာ-ဧကာဒသမာ [ဆ+ဂ+ဂ] (ဒ္ဝ) ဆန္ဒိယာ-ဒုတိယာ-တတိယာ-စတုတ္ထာ-ပဉ္စမာ-ဆဋ္ဌာ-သတ္တမာ-အဋ္ဌမာ-နဝမာ-ဒသမာ-ဧကာဒသမာ-ဒွါဒသမာ [ဆ+ဂ+ဂ] (ဒ္ဝ) ဆန္ဒိယာ-ဒုတိယာ-တတိယာ-စတုတ္ထာ-ပဉ္စမာ-ဆဋ္ဌာ-သတ္တမာ-အဋ္ဌမာ-နဝမာ-ဒသမာ-ဧကာဒသမာ-ဒွါဒသမာ-တေရသမာ [ဆ+ဂ+ဂ] (ဒ္ဝ) ဆန္ဒိယာ-ဒုတိယာ-တတိယာ-စတုတ္ထာ-ပဉ္စမာ-ဆဋ္ဌာ-သတ္တမာ-အဋ္ဌမာ-နဝမာ-ဒသမာ-ဧကာဒသမာ-ဒွါဒသမာ-တေရသမာ-စုဒ္ဒသမာ [ဆ+ဂ+ဂ] (ဒ္ဝ) ဆန္ဒိယာ-ဒုတိယာ-တတိယာ-စတုတ္ထာ-ပဉ္စမာ-ဆဋ္ဌာ-သတ္တမာ-အဋ္ဌမာ-နဝမာ-ဒသမာ-ဧကာဒသမာ-ဒွါဒသမာ-တေရသမာ-စုဒ္ဒသမာ-ပဉ္စဒသမာ [ဆ+ဂ+ဂ] (ဒ္ဝ) ဆန္ဒိယာ-ဒုတိယာ-တတိယာ-စတုတ္ထာ-ပဉ္စမာ-ဆဋ္ဌာ-သတ္တမာ-အဋ္ဌမာ-နဝမာ-ဒသမာ-ဧကာဒသမာ-ဒွါဒသမာ-တေရသမာ-စုဒ္ဒသမာ-ပဉ္စဒသမာ-သောဠသမာ [ဆ+ဂ+ဂ] (ဒ္ဝ) ဆန္ဒိယာ-ဒုတိယာ-တတိယာ-စတုတ္ထာ-ပဉ္စမာ-ဆဋ္ဌာ-သတ္တမာ-အဋ္ဌမာ-နဝမာ-ဒသမာ-ဧကာဒသမာ-ဒွါဒသမာ-တေရသမာ-စုဒ္ဒသမာ-ပဉ္စဒသမာ-သောဠသမာ-သတ္တရသမာ [ဆ+ဂ+ဂ] (ဒ္ဝ) ဆန္ဒိယာ-ဒုတိယာ-တတိယာ-စတုတ္ထာ-ပဉ္စမာ-ဆဋ္ဌာ-သတ္တမာ-အဋ္ဌမာ-နဝမာ-ဒသမာ-ဧကာဒသမာ-ဒွါဒသမာ-တေရသမာ-စုဒ္ဒသမာ-ပဉ္စဒသမာ-သောဠသမာ-သတ္တရသမာ-အဋ္ဌာရသမာ [ဆ+ဂ+ဂ] (ဒ္ဝ) ဆန္ဒိယာ-ဒုတိယာ-တတိယာ-စတုတ္ထာ-ပဉ္စမာ-ဆဋ္ဌာ-သတ္တမာ-အဋ္ဌမာ-နဝမာ-ဒသမာ-ဧကာဒသမာ-ဒွါဒသမာ-တေရသမာ-စုဒ္ဒသမာ-ပဉ္စဒသမာ-သောဠသမာ-သတ္တရသမာ-အဋ္ဌာရသမာ-ဧကူနဝီသမာ [ဆ+ဂ+ဂ] (ဒ္ဝ) ဆန္ဒိယာ-ဒုတိယာ-တတိယာ-စတုတ္ထာ-ပဉ္စမာ-ဆဋ္ဌာ-သတ္တမာ-အဋ္ဌမာ-နဝမာ-ဒသမာ-ဧကာဒသမာ-ဒွါဒသမာ-တေရသမာ-စုဒ္ဒသမာ-ပဉ္စဒသမာ-သောဠသမာ-သတ္တရသမာ-အဋ္ဌာရသမာ-ဧကူနဝီသမာ-ဝီသတိမာ [ဆ+ဂ+ဂ] (ဒ္ဝ) ဆန္ဒိယာ-ဒုတိယာ-တတိယာ-စတုတ္ထာ-ပဉ္စမာ-ဆဋ္ဌာ-သတ္တမာ-အဋ္ဌမာ-နဝမာ-ဒသမာ-ဧကာဒသမာ-ဒွါဒသမာ-တေရသမာ-စုဒ္ဒသမာ-ပဉ္စဒသမာ-သောဠသမာ-သတ္တရသမာ-အဋ္ဌာရသမာ-ဧကူနဝီသမာ-ဝီသတိမာ-ဧကဝီသမာ [ဆ+ဂ+ဂ] (ဒ္ဝ) ဆန္ဒိယာ-ဒုတိယာ-တတိယာ-စတုတ္ထာ-ပဉ္စမာ-ဆဋ္ဌာ-သတ္တမာ-အဋ္ဌမာ-နဝမာ-ဒသမာ-ဧကာဒသမာ-ဒွါဒသမာ-တေရသမာ-စုဒ္ဒသမာ-ပဉ္စဒသမာ-သောဠသမာ-သတ္တရသမာ-အဋ္ဌာရသမာ-ဧကူနဝီသမာ-ဝီသတိမာ-ဧကဝီသမာ-ဒွါဝီသမာ [ဆ+ဂ+ဂ] (ဒ္ဝ) ဆန္ဒိယာ-ဒုတိယာ-တတိယာ-စတုတ္ထာ-ပဉ္စမာ-ဆဋ္ဌာ-သတ္တမာ-အဋ္ဌမာ-နဝမာ-ဒသမာ-ဧကာဒသမာ-ဒွါဒသမာ-တေရသမာ-စုဒ္ဒသမာ-ပဉ္စဒသမာ-သောဠသမာ-သတ္တရသမာ-အဋ္ဌာရသမာ-ဧကူနဝီသမာ-ဝီသတိမာ-ဧကဝီသမာ-ဒွါဝီသမာ-တေဝီသမာ [ဆ+ဂ+ဂ] (ဒ္ဝ) ဆန္ဒိယာ-ဒုတိယာ-တတိယာ-စတုတ္ထာ-ပဉ္စမာ-ဆဋ္ဌာ-သတ္တမာ-အဋ္ဌမာ-နဝမာ-ဒသမာ-ဧကာဒသမာ-ဒွါဒသမာ-တေရသမာ-စုဒ္ဒသမာ-ပဉ္စဒသမာ-သောဠသမာ-သတ္တရသမာ-အဋ္ဌာရသမာ-ဧကူနဝီသမာ-ဝီသတိမာ-ဧကဝီသမာ-ဒွါဝီသမာ-တေဝီသမာ-စတုဝီသမာ [ဆ+ဂ+ဂ] (ဒ္ဝ) ဆန္ဒိယာ-ဒုတိယာ-တတိယာ-စတုတ္ထာ-ပဉ္စမာ-ဆဋ္ဌာ-သတ္တမာ-အဋ္ဌမာ-နဝမာ-ဒသမာ-ဧကာဒသမာ-ဒွါဒသမာ-တေရသမာ-စုဒ္ဒသမာ-ပဉ္စဒသမာ-သောဠသမာ-သတ္တရသမာ-အဋ္ဌာရသမာ-ဧကူနဝီသမာ-ဝီသတိမာ-ဧကဝီသမာ-ဒွါဝီသမာ-တေဝီသမာ-စတုဝီသမာ-ပဉ္စဝီသမာ [ဆ+ဂ+ဂ] (ဒ္ဝ) ဆန္ဒိယာ-ဒုတိယာ-တတိယာ-စတုတ္ထာ-ပဉ္စမာ-ဆဋ္ဌာ-သတ္တမာ-အဋ္ဌမာ-နဝမာ-ဒသမာ-ဧကာဒသမာ-ဒွါဒသမာ-တေရသမာ-စုဒ္ဒသမာ-ပဉ္စဒသမာ-သောဠသမာ-သတ္တရသမာ-အဋ္ဌာရသမာ-ဧကူနဝီသမာ-ဝီသတိမာ-ဧကဝီသမာ-ဒွါဝီသမာ-တေဝီသမာ-စတုဝီသမာ-ပဉ္စဝီသမာ-ဆဗ္ဗီသမာ [ဆ+ဂ+ဂ] (ဒ္ဝ) ဆန္ဒိယာ-ဒုတိယာ-တတိယာ-စတုတ္ထာ-ပဉ္စမာ-ဆဋ္ဌာ-သတ္တမာ-အဋ္ဌမာ-နဝမာ-ဒသမာ-ဧကာဒသမာ-ဒွါဒသမာ-တေရသမာ-စုဒ္ဒသမာ-ပဉ္စဒသမာ-သောဠသမာ-သတ္တရသမာ-အဋ္ဌာရသမာ-ဧကူနဝီသမာ-ဝီသတိမာ-ဧကဝီသမာ-ဒွါဝီသမာ-တေဝီသမာ-စတုဝီသမာ-ပဉ္စဝီသမာ-ဆဗ္ဗီသမာ-သတ္တဝီသမာ [ဆ+ဂ+ဂ] (ဒ္ဝ) ဆန္ဒိယာ-ဒုတိယာ-တတိယာ-စတုတ္ထာ-ပဉ္စမာ-ဆဋ္ဌာ-သတ္တမာ-အဋ္ဌမာ-နဝမာ-ဒသမာ-ဧကာဒသမာ-ဒွါဒသမာ-တေရသမာ-စုဒ္ဒသမာ-ပဉ္စဒသမာ-သောဠသမာ-သတ္တရသမာ-အဋ္ဌာရသမာ-ဧကူနဝီသမာ-ဝီသတိမာ-ဧကဝီသမာ-ဒွါဝီသမာ-တေဝီသမာ-စတုဝီသမာ-ပဉ္စဝီသမာ-ဆဗ္ဗီသမာ-သတ္တဝီသမာ-အဋ္ဌဝီသမာ [ဆ+ဂ+ဂ] (ဒ္ဝ) ဆန္ဒိယာ-ဒုတိယာ-တတိယာ-စတုတ္ထာ-ပဉ္စမာ-ဆဋ္ဌာ-သတ္တမာ-အဋ္ဌမာ-နဝမာ-ဒသမာ-ဧကာဒသမာ-ဒွါဒသမာ-တေရသမာ-စုဒ္ဒသမာ-ပဉ္စဒသမာ-သောဠသမာ-သတ္တရသမာ-အဋ္ဌာရသမာ-ဧကူနဝီသမာ-ဝီသတိမာ-ဧကဝီသမာ-ဒွါဝီသမာ-တေဝီသမာ-စတုဝီသမာ-ပဉ္စဝီသမာ-ဆဗ္ဗီသမာ-သတ္တဝီသမာ-အဋ္ဌဝီသမာ-ဥနတိံသမာ [ဆ+ဂ+ဂ] (ဒ္ဝ) ဆန္ဒိယာ-ဒုတိယာ-တတိယာ-စတုတ္ထာ-ပဉ္စမာ-ဆဋ္ဌာ-သတ္တမာ-အဋ္ဌမာ-နဝမာ-ဒသမာ-ဧကာဒသမာ-ဒွါဒသမာ-တေရသမာ-စုဒ္ဒသမာ-ပဉ္စဒသမာ-သောဠသမာ-သတ္တရသမာ-အဋ္ဌာရသမာ-ဧကူနဝီသမာ-ဝီသတိမာ-ဧကဝီသမာ-ဒွါဝီသမာ-တေဝီသမာ-စတုဝီသမာ-ပဉ္စဝီသမာ-ဆဗ္ဗီသမာ-သတ္တဝီသမာ-အဋ္ဌဝီသမာ-ဥနတိံသမာ-တိံသမာ [ဆ+ဂ+ဂ] (ဒ္ဝ) ဆန္ဒိယာ-ဒုတိယာ-တတိယာ-စတုတ္ထာ-ပဉ္စမာ-ဆဋ္ဌာ-သတ္တမာ-အဋ္ဌမာ-နဝမာ-ဒသမာ-ဧကာဒသမာ-ဒွါဒသမာ-တေရသမာ-စုဒ္ဒသမာ-ပဉ္စဒသမာ-သောဠသမာ-သတ္တရသမာ-အဋ္ဌာရသမာ-ဧကူနဝီသမာ-ဝီသတိမာ-ဧကဝီသမာ-ဒွါဝီသမာ-တေဝီသမာ-စတုဝီသမာ-ပဉ္စဝီသမာ-ဆဗ္ဗီသမာ-သတ္တဝီသမာ-အဋ္ဌဝီသမာ-ဥနတိံသမာ-တိံသမာ-ဧကတိံသမာ [ဆ+ဂ+ဂ] (ဒ္ဝ) ဆန္ဒိယာ-ဒုတိယာ-တတိယာ-စတုတ္ထာ-ပဉ္စမာ-ဆဋ္ဌာ-သတ္တမာ-အဋ္ဌမာ-နဝမာ-ဒသမာ-ဧကာဒသမာ-ဒွါဒသမာ-တေရသမာ-စုဒ္ဒသမာ-ပဉ္စဒသမာ-သောဠသမာ-သတ္တရသမာ-အဋ္ဌာရသမာ-ဧကူနဝီသမာ-ဝီသတိမာ-ဧကဝီသမာ-ဒွါဝီသမာ-တေဝီသမာ-စတုဝီသမာ-ပဉ္စဝီသမာ-ဆဗ္ဗီသမာ-သတ္တဝီသမာ-အဋ္ဌဝီသမာ-ဥနတိံသမာ-တိံသမာ-ဧကတိံသမာ-ဒွတိံသမာ [ဆ+ဂ+ဂ] (ဒ္ဝ) ဆန္ဒိယာ-ဒုတိယာ-တတိယာ-စတုတ္ထာ-ပဉ္စမာ-ဆဋ္ဌာ-သတ္တမာ-အဋ္ဌမာ-နဝမာ-ဒသမာ-ဧကာဒသမာ-ဒွါဒသမာ-တေရသမာ-စုဒ္ဒသမာ-ပဉ္စဒသမာ-သောဠသမာ-သတ္တရသမာ-အဋ္ဌာရသမာ-ဧကူနဝီသမာ-ဝီသတိမာ-ဧကဝီသမာ-ဒွါဝီသမာ-တေဝီသမာ-စတုဝီသမာ-ပဉ္စဝီသမာ-ဆဗ္ဗီသမာ-သတ္တဝီသမာ-အဋ္ဌဝီသမာ-ဥနတိံသမာ-တိံသမာ-ဧကတိံသမာ-ဒွတိံသမာ-တေတိံသမာ [ဆ+ဂ+ဂ] (ဒ္ဝ) ဆန္ဒိယာ-ဒုတိယာ-တတိယာ-စတုတ္ထာ-ပဉ္စမာ-ဆဋ္ဌာ-သတ္တမာ-အဋ္ဌမာ-နဝမာ-ဒသမာ-ဧကာဒသမာ-ဒွါဒသမာ-တေရသမာ-စုဒ္ဒသမာ-ပဉ္စဒသမာ-သောဠသမာ-သတ္တရသမာ-အဋ္ဌာရသမာ-ဧကူနဝီသမာ-ဝီသတိမာ-ဧကဝီသမာ-ဒွါဝီသမာ-တေဝီသမာ-စတုဝီသမာ-ပဉ္စဝီသမာ-ဆဗ္ဗီသမာ-သတ္တဝီသမာ-အဋ္ဌဝီသမာ-ဥနတိံသမာ-တိံသမာ-ဧကတိံသမာ-ဒွတိံသမာ-တေတိံသမာ-စတုတိံသမာ [ဆ+ဂ+ဂ] (ဒ္ဝ) ဆန္ဒိယာ-ဒုတိယာ-တတိယာ-စတုတ္ထာ-ပဉ္စမာ-ဆဋ္ဌာ-သတ္တမာ-အဋ္ဌမာ-နဝမာ-ဒသမာ-ဧကာဒသမာ-ဒွါဒသမာ-တေရသမာ-စုဒ္ဒသမာ-ပဉ္စဒသမာ-သောဠသမာ-သတ္တရသမာ-အဋ္ဌာရသမာ-ဧကူနဝီသမာ-ဝီသတိမာ-ဧကဝီသမာ-ဒွါဝီသမာ-တေဝီသမာ-စတုဝီသမာ-ပဉ္စဝီသမာ-ဆဗ္ဗီသမာ-သတ္တဝီသမာ-အဋ္ဌဝီသမာ-ဥနတိံသမာ-တိံသမာ-ဧကတိံသမာ-ဒွတိံသမာ-တေတိံသမာ-စတုတိံသမာ-ပဉ္စတိံသမာ [ဆ+ဂ+ဂ] (ဒ္ဝ) ဆန္ဒိယာ-ဒုတိယာ-တတိယာ-စတုတ္ထာ-ပဉ္စမာ-ဆဋ္ဌာ-သတ္တမာ-အဋ္ဌမာ-နဝမာ-ဒသမာ-ဧကာဒသမာ-ဒွါဒသမာ-တေရသမာ-စုဒ္ဒသမာ-ပဉ္စဒသမာ-သောဠသမာ-သတ္တရသမာ-အဋ္ဌာရသမာ-ဧကူနဝီသမာ-ဝီသတိမာ-ဧကဝီသမာ-ဒွါဝီသမာ-တေဝီသမာ-စတုဝီသမာ-ပဉ္စဝီသမာ-ဆဗ္ဗီသမာ-သတ္တဝီသမာ-အဋ္ဌဝီသမာ-ဥနတိံသမာ-တိံသမာ-ဧကတိံသမာ-ဒွတိံသမာ-တေတိံသမာ-စတုတိံသမာ-ပဉ္စတိံသမာ-ဆတ္တိံသမာ [ဆ+ဂ+ဂ] (ဒ္ဝ) ဆန္ဒိယာ-ဒုတိယာ-တတိယာ-စတုတ္ထာ-ပဉ္စမာ-ဆဋ္ဌာ-သတ္တမာ-အဋ္ဌမာ-နဝမာ-ဒသမာ-ဧကာဒသမာ-ဒွါဒသမာ-တေရသမာ-စုဒ္ဒသမာ-ပဉ္စဒသမာ-သောဠသမာ-သတ္တရသမာ-အဋ္ဌာရသမာ-ဧကူနဝီသမာ-ဝီသတိမာ-ဧကဝီသမာ-ဒွါဝီသမာ-တေဝီသမာ-စတုဝီသမာ-ပဉ္စဝီသမာ-ဆဗ္ဗီသမာ-သတ္တဝီသမာ-အဋ္ဌဝီသမာ-ဥနတိံသမာ-တိံသမာ-ဧကတိံသမာ-ဒွတိံသမာ-တေတိံသမာ-စတုတိံသမာ-ပဉ္စတိံသမာ-ဆတ္တိံသမာ-သတ္တတိံသမာ [ဆ+ဂ+ဂ] (ဒ္ဝ) ဆန္ဒိယာ-ဒုတိယာ-တတိယာ-စတုတ္ထာ-ပဉ္စမာ-ဆဋ္ဌာ-သတ္တမာ-အဋ္ဌမာ-နဝမာ-ဒသမာ-ဧကာဒသမာ-ဒွါဒသမာ-တေရသမာ-စုဒ္ဒသမာ-ပဉ္စဒသမာ-သောဠသမာ-သတ္တရသမာ-အဋ္ဌာရသမာ-ဧကူနဝီသမာ-ဝီသတိမာ-ဧကဝီသမာ-ဒွါဝီသမာ-တေဝီသမာ-စတုဝီသမာ-ပဉ္စဝီသမာ-ဆဗ္ဗီသမာ-သတ္တဝီသမာ-အဋ္ဌဝီသမာ-ဥနတိံသမာ-တိံသမာ-ဧကတိံသမာ-ဒွတိံသမာ-တေတိံသမာ-စတုတိံသမာ-ပဉ္စတိံသမာ-ဆတ္တိံသမာ-သတ္တတိံသမာ-အဋ္ဌတိံသမာ [ဆ+ဂ+ဂ] (ဒ္ဝ) ဆန္ဒိယာ-ဒုတိယာ-တတိယာ-စတုတ္ထာ-ပဉ္စမာ-ဆဋ္ဌာ-သတ္တမာ-အဋ္ဌမာ-နဝမာ-ဒသမာ-ဧကာဒသမာ-ဒွါဒသမာ-တေရသမာ-စုဒ္ဒသမာ-ပဉ္စဒသမာ-သောဠသမာ-သတ္တရသမာ-အဋ္ဌာရသမာ-ဧကူနဝီသမာ-ဝီသတိမာ-ဧကဝီသမာ-ဒွါဝီသမာ-တေဝီသမာ-စတုဝီသမာ-ပဉ္စဝီသမာ-ဆဗ္ဗီသမာ-သတ္တဝီသမာ-အဋ္ဌဝီသမာ-ဥနတိံသမာ-တိံသမာ-ဧကတိံသမာ-ဒွတိံသမာ-တေတိံသမာ-စတုတိံသမာ-ပဉ္စတိံသမာ-ဆတ္တိံသမာ-သတ္တတိံသမာ-အဋ္ဌတိံသမာ-ဥနချတ္တာလီသမာ [ဆ+ဂ+ဂ] (ဒ္ဝ) ဆန္ဒိယာ-ဒုတိယာ-တတိယာ-စတုတ္ထာ-ပဉ္စမာ-ဆဋ္ဌာ-သတ္တမာ-အဋ္ဌမာ-နဝမာ-ဒသမာ-ဧကာဒသမာ-ဒွါဒသမာ-တေရသမာ-စုဒ္ဒသမာ-ပဉ္စဒသမာ-သောဠသမာ-သတ္တရသမာ-အဋ္ဌာရသမာ-ဧကူနဝီသမာ-ဝီသတိမာ-ဧကဝီသမာ-ဒွါဝီသမာ-တေဝီသမာ-စတုဝီသမာ-ပဉ္စဝီသမာ-ဆဗ္ဗီသမာ-သတ္တဝီသမာ-အဋ္ဌဝီသမာ-ဥနတိံသမာ-တိံသမာ-ဧကတိံသမာ-ဒွတိံသမာ-တေတိံသမာ-စတုတိံသမာ-ပဉ္စတိံသမာ-ဆတ္တိံသမာ-သတ္တတိံသမာ-အဋ္ဌတိံသမာ-ဥနချတ္တာလီသမာ-ချတ္တာလီသမာ [ဆ+ဂ+ဂ] (ဒ္ဝ) ဆန္ဒိယာ-ဒုတိယာ-တတိယာ-စတုတ္ထာ-ပဉ္စမာ-ဆဋ္ဌာ-သတ္တမာ-အဋ္ဌမာ-နဝမာ-ဒသမာ-ဧကာဒသမာ-ဒွါဒသမာ-တေရသမာ-စုဒ္ဒသမာ-ပဉ္စဒသမာ-သောဠသမာ-သတ္တရသမာ-အဋ္ဌာရသမာ-ဧကူနဝီသမာ-ဝီသတိမာ-ဧကဝီသမာ-ဒွါဝီသမာ-တေဝီသမာ-စတုဝီသမာ-ပဉ္စဝီသမာ-ဆဗ္ဗီသမာ-သတ္တဝီသမာ-အဋ္ဌဝီသမာ-ဥနတိံသမာ-တိံသမာ-ဧကတိံသမာ-ဒွတိံသမာ-တေတိံသမာ-စတုတိံသမာ-ပဉ္စတိံသမာ-ဆတ္တိံသမာ-သတ္တတိံသမာ-အဋ္ဌတိံသမာ-ဥနချတ္တာလီသမာ-ချတ္တာလီသမာ-ဧကပဉ္စာသမာ [ဆ+ဂ+ဂ] (ဒ္ဝ) ဆန္ဒိယာ-ဒုတိယာ-တတိယာ-စတုတ္ထာ-ပဉ္စမာ-ဆဋ္ဌာ-သတ္တမာ-အဋ္ဌမာ-နဝမာ-ဒသမာ-ဧကာဒသမာ-ဒွါဒသမာ-တေရသမာ-စုဒ္ဒသမာ-ပဉ္စဒသမာ-သောဠသမာ-သတ္တရသမာ-အဋ္ဌာရသမာ-ဧကူနဝီသမာ-ဝီသတိမာ-ဧကဝီသမာ-ဒွါဝီသမာ-တေဝီသမာ-စတုဝီသမာ-ပဉ္စဝီသမာ-ဆဗ္ဗီသမာ-သတ္တဝီသမာ-အဋ္ဌဝီသမာ-ဥနတိံသမာ-တိံသမာ-ဧကတိံသမာ-ဒွတိံသမာ-တေတိံသမာ-စတုတိံသမာ-ပဉ္စတိံသမာ-ဆတ္တိံသမာ-သတ္တတိံသမာ-အဋ္ဌတိံသမာ-ဥနချတ္တာလီသမာ-ချတ္တာလီသမာ-ဧကပဉ္စာသမာ-ဒွပဉ္စာသမာ [ဆ+ဂ+ဂ] (ဒ္ဝ) ဆန္ဒိယာ-ဒုတိယာ-တတိယာ-စတုတ္ထာ-ပဉ္စမာ-ဆဋ္ဌာ-သတ္တမာ-အဋ္ဌမာ-နဝမာ-ဒသမာ-ဧကာဒသမာ-ဒွါဒသမာ-တေရသမာ-စုဒ္ဒသမာ-ပဉ္စဒသမာ-သောဠသမာ-သတ္တရသမာ-အဋ္ဌာရသမာ-ဧကူနဝီသမာ-ဝီသတိမာ-ဧကဝီသမာ-ဒွါဝီသမာ-တေဝီသမာ-စတုဝီသမာ-ပဉ္စဝီသမာ-ဆဗ္ဗီသမာ-သတ္တဝီသမာ-အဋ္ဌဝီသမာ-ဥနတိံသမာ-တိံသမာ-ဧကတိံသမာ-ဒွတိံသမာ-တေတိံသမာ-စတုတိံသမာ-ပဉ္စတိံသမာ-ဆတ္တိံသမာ-သတ္တတိံသမာ-အဋ္ဌတိံသမာ-ဥနချတ္တာလီသမာ-ချတ္တာလီသမာ-ဧကပဉ္စာသမာ-ဒွပဉ္စာသမာ-တေပဉ္စာသမာ [ဆ+ဂ+ဂ] (ဒ္ဝ) ဆန္ဒိယာ-ဒုတိယာ-တတိယာ-စတုတ္ထာ-ပဉ္စမာ-ဆဋ္ဌာ-သတ္တမာ-အဋ္ဌမာ-နဝမာ-ဒသမာ-ဧကာဒသမာ-ဒွါဒသမာ-တေရသမာ-စုဒ္ဒသမာ-ပဉ္စဒသမာ-သောဠသမာ-သတ္တရသမာ-အဋ္ဌာရသမာ-ဧကူနဝီသမာ-ဝီသတိမာ-ဧကဝီသမာ-ဒွါဝီသမာ-တေဝီသမာ-စတုဝီသမာ-ပဉ္စဝီသမာ-ဆဗ္ဗီသမာ-သတ္တဝီသမာ-အဋ္ဌဝီသမာ-ဥနတိံသမာ-တိံသမာ-ဧကတိံသမာ-ဒွတိံသမာ-တေတိံသမာ-စတုတိံသမာ-ပဉ္စတိံသမာ-ဆတ္တိံသမာ-သတ္တတိံသမာ-အဋ္ဌတိံသမာ-ဥနချတ္တာလီသမာ-ချတ္တာလီသမာ-ဧကပဉ္စာသမာ-ဒွပဉ္စာသမာ-တေပဉ္စာသမာ-စတုပဉ္စာသမာ [ဆ+ဂ+ဂ] (ဒ္ဝ) ဆန္ဒိယာ-ဒုတိယာ-တတိယာ-စတုတ္ထာ-ပဉ္စမာ-ဆဋ္ဌာ-သတ္တမာ-အဋ္ဌမာ-နဝမာ-ဒသမာ-ဧကာဒသမာ-ဒွါဒသမာ-တေရသမာ-စုဒ္ဒသမာ-ပဉ္စဒသမာ-သောဠသမာ-သတ္တရသမာ-အဋ္ဌာရသမာ-ဧကူနဝီသမာ-ဝီသတိမာ-ဧကဝီသမာ-ဒွါဝီသမာ-တေဝီသမာ-စတုဝီသမာ-ပဉ္စဝီသမာ-ဆဗ္ဗီသမာ-သတ္တဝီသမာ-အဋ္ဌဝီသမာ-ဥနတိံသမာ-တိံသမာ-ဧကတိံသမာ-ဒွတိံသမာ-တေတိံသမာ-စတုတိံသမာ-ပဉ္စတိံသမာ-ဆတ္တိံသမာ-သတ္တတိံသမာ-အဋ္ဌတိံသမာ-ဥနချတ္တာလီသမာ-ချတ္တာလီသမာ-ဧကပဉ္စာသမာ-ဒွပဉ္စာသမာ-တေပဉ္စာသမာ-စတုပဉ္စာသမာ-ဆပဉ္စာသမာ [ဆ+ဂ+ဂ] (ဒ္ဝ) ဆန္ဒိယာ-ဒုတိယာ-တတိယာ-စတုတ္ထာ-ပဉ္စမာ-ဆဋ္ဌာ-သတ္တမာ-အဋ္ဌမာ-နဝမာ-ဒသမာ-ဧကာဒသမာ-ဒွါဒသမာ-တေရသမာ-စုဒ္ဒသမာ-ပဉ္စဒသမာ-သောဠသမာ-သတ္တရသမာ-အဋ္ဌာရသမာ-ဧကူနဝီသမာ-ဝီသတိမာ-ဧကဝီသမာ-ဒွါဝီသမာ-တေဝီသမာ-စတုဝီသမာ-ပဉ္စဝီသမာ-ဆဗ္ဗီသမာ-သတ္တဝီသမာ-အဋ္ဌဝီသမာ-ဥနတိံသမာ-တိံသမာ-ဧကတိံသမာ-ဒွတိံသမာ-တေတိံသမာ-စတုတိံသမာ-ပဉ္စတိံသမာ-ဆတ္တိံသမာ-သတ္တတိံသမာ-အဋ္ဌတိံသမာ-ဥနချတ္တာလီသမာ-ချတ္တာလီသမာ-ဧကပဉ္စာသမာ-ဒွပဉ္စာသမာ-တေပဉ္စာသမာ-စတုပဉ္စာသမာ-ဆပဉ္စာသမာ-သတ္တပဉ္စာသမာ [ဆ+ဂ+ဂ] (ဒ္ဝ) ဆန္ဒိယာ-ဒုတိယာ-တတိယာ-စတုတ္ထာ-ပဉ္စမာ-ဆဋ္ဌာ-သတ္တမာ-အဋ္ဌမာ-နဝမာ-ဒသမာ-ဧကာဒသမာ-ဒွါဒသမာ-တေရသမာ-စုဒ္ဒသမာ-ပဉ္စဒသမာ-သောဠသမာ-သတ္တရသမာ-အဋ္ဌာရသမာ-ဧကူနဝီသမာ-ဝီသတိမာ-ဧကဝီသမာ-ဒွါဝီသမာ-တေဝီသမာ-စတုဝီသမာ-ပဉ္စဝီသမာ-ဆဗ္ဗီသမာ-သတ္တဝီသမာ-အဋ္ဌဝီသမာ-ဥနတိံသမာ-တိံသမာ-ဧကတိံသမာ-ဒွတိံသမာ-တေတိံသမာ-စတုတိံသမာ-ပဉ္စတိံသမာ-ဆတ္တိံသမာ-သတ္တတိံသမာ-အဋ္ဌတိံသမာ-ဥနချတ္တာလီသမာ-ချတ္တာလီသမာ-ဧကပဉ္စာသမာ-ဒွပဉ္စာသမာ-တေပဉ္စာသမာ-စတုပဉ္စာသမာ-ဆပဉ္စာသမာ-သတ္တပဉ္စာသမာ-အဋ္ဌပဉ္စာသမာ [ဆ+ဂ+ဂ] (ဒ္ဝ) ဆန္ဒိယာ-ဒုတိယာ-တတိယာ-စတုတ္ထာ-ပဉ္စမာ-ဆဋ္ဌာ-သတ္တမာ-အဋ္ဌမာ-နဝမာ-ဒသမာ-ဧကာဒသမာ-ဒွါဒသမာ-တေရသမာ-စုဒ္ဒသမာ-ပဉ္စဒသမာ-သောဠသမာ-သတ္တရသမာ-အဋ္ဌာရသမာ-ဧကူနဝီသမာ-ဝီသတိမာ-ဧကဝီသမာ-ဒွါဝီသမာ-တေဝီသမာ-စတုဝီသမာ-ပဉ္စဝီသမာ-ဆဗ္ဗီသမာ-သတ္တဝီသမာ-အဋ္ဌဝီသမာ-ဥနတိံသမာ-တိံသမာ-ဧကတိံသမာ-ဒွတိံသမာ-တေတိံသမာ-စတုတိံသမာ-ပဉ္စတိံသမာ-ဆတ္တိံသမာ-သတ္တတိံသမာ-အဋ္ဌတိံသမာ-ဥနချတ္တာလီသမာ-ချတ္တာလီသမာ-ဧကပဉ္စာသမာ-ဒွပဉ္စာသမာ-တေပဉ္စာသမာ-စတုပဉ္စာသမာ-ဆပဉ္စာသမာ-သတ္တပဉ္စာသမာ-အဋ္ဌပဉ္စာသမာ-ဥနသဋ္ဌိမာ [ဆ+ဂ+ဂ] (ဒ္ဝ) ဆန္ဒိယာ-ဒုတိယာ-တတိယာ-စတုတ္ထာ-ပဉ္စမာ-ဆဋ္ဌာ-သတ္တမာ-အဋ္ဌမာ-နဝမာ-ဒသမာ-ဧကာဒသမာ-ဒွါဒသမာ-တေရသမာ-စုဒ္ဒသမာ-ပဉ္စဒသမာ-သောဠသမာ-သတ္တရသမာ-အဋ္ဌာရသမာ-ဧကူနဝီသမာ-ဝီသတိမာ-ဧကဝီသမာ-ဒွါဝီသမာ-တေဝီသမာ-စတုဝီသမာ-ပဉ္စဝီသမာ-ဆဗ္ဗီသမာ-သတ္တဝီသမာ-အဋ္ဌဝီသမာ-ဥနတိံသမာ-တိံသမာ-ဧကတိံသမာ-ဒွတိံသမာ-တေတိံသမာ-စတုတိံသမာ-ပဉ္စတိံသမာ-ဆတ္တိံသမာ-သတ္တတိံသမာ-အဋ္ဌတိံသမာ-ဥနချတ္တာလီသမာ-ချတ္တာလီသမာ-ဧကပဉ္စာသမာ-ဒွပဉ္စာသမာ-တေပဉ္စာသမာ-စတုပဉ္စာသမာ-ဆပဉ္စာသမာ-သတ္တပဉ္စာသမာ-အဋ္ဌပဉ္စာသမာ-ဥနသဋ္ဌိမာ-သဋ္ဌိမာ [ဆ+ဂ+ဂ] (ဒ္ဝ) ဆန္ဒိယာ-ဒုတိယာ-တတိယာ-စတုတ္ထာ-ပဉ္စမာ-ဆဋ္ဌာ-သတ္တမာ-အဋ္ဌမာ-နဝမာ-ဒသမာ

http://www.dhammadownload.com

ဥဒ္ဒိဘဇဿံ (တိ) [ဥဒ္ဒိဘာ+ဇဿံဘာ] ပေါ်ထွက်သော ခြေသလုံးမြင်းခါင်း ရှိသော။ သူ။ ပါဒဓဝဇ္ဈာ ဥဒ္ဒိဘဇဿံဘာ။ ဝိ၊ဌာဉ။ ခုဘာ။ ဝိ၊သမ်ဟ။ ၁၄၄။

ဥဒ္ဒိဘဋ္ဌာန (န) [ဥဒ္ဒိဘ+ဌာန] ပေါ်ထွက်ရာဌာန။ သော ပနာယံ ဓေ ဈာပိဏ္ဍော ဥဒ္ဒိဘဋ္ဌာနေ ပဘိဒ္ဒတိ။ သံဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၉၄။ (-ဝိသုဒ္ဓိ ၎၊ ၁၁။)

ဥဒ္ဒိတဘုဆ္ဆမာန (တိ) [ဥဒ္ဒိဘ+တုဆ္ဆမာန] တက်ကြွ-ထောင်ပွား-ဖြစ်ပေါ်-သောအချည်းနှီး သော မာနရှိသော၊သူ။ ဥဒ္ဒဋ္ဌာတိ ဥဂ္ဂတာနဋ္ဌာ.ဥဒ္ဒိတတုဆ္ဆမာနာတိ ဥဂ္ဂတော်ဟောတော်။ မ၊ဋ္ဌ၊ ။ ၅။ သံဋ္ဌ၊ ။ ၁၆။ သံဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၀၈။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၅။ (-မ၊ဋ္ဌ၊ ။ ၂၅၃။ သံ၊ဋ္ဌ၊ ။ ၁၅၇။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၀၅။)

ဥဒ္ဒိတာန္တ (ပု) [ဥဒ္ဒိဘ+ဒန္တ] ပေါက်သော သွား။ ကုမာရဝဝယေ ဥဒ္ဒိတဒန္တာနံ ပတိတတ္တာ ပုန ဥဒ္ဒိတဒန္တာ ဒိဒ။ အပ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂ ၊ဝ။

ဥဒ္ဒိတဒေသနာ (ထီ) [ဥဒ္ဒိဘာ+ဒေသနာ] ဖြစ်ပေါ်လာသော ဒေသနာ။ အာဒိမှိ ဥဒ္ဒိတ-ဒေသနာယ အနုရူပါ အနုသန္ဓိ ယဘာနုသန္ဓိ။ မ၊ဋ္ဌ၊ ။ ၂၇၈။ (-မ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၇၇။)

ဥဒ္ဒိတပါသာဏ (ပု) [ဥဒ္ဒိတ+ပါသာဏ] ပေါ်ထွက်နေသော - ကျောက် - ကျောက်ဖျာ။ ဘူမိဒေတာ ခါ ဂုကောဝ်ယ ဥဒ္ဒိတပါသာဏော ဝါ ဟောဘိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၉။ ကခ်၊ဋ္ဌ၊ ။ ၃၉(-ဝဒီရ။ ၄၅၂။)

ဥဒ္ဒိတပေသကာရ (ပု) [ဥဒ္ဒိတ+ပေသကာရ] ထင်သော ရက်ကန်းသည်။ ဘန္တေကော ဥဒ္ဒိတပေ-သကာရော ကိဉ္စိဒေဝ ဥပရိဋ္ဌံတံ ဂဟေတွာ။ အာဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၆၀။ သံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၁၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၄။

ဥဒ္ဒိတာ (ပု) [ဥဒ္ဒိတ+အာ] တက်လာသော တိမ်ဘုံကုံး။ အဗ္ဘုဋ္ဌိတော ဝါတိ ဥဒ္ဒိဘအဗ္ဘော ဝိယ။ မ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၂၀။ ဝိသုဒ္ဓိ ၎၊ ။ ၂၀၉။

ဥဒ္ဒိတအာယ (ပု) [ဥဒ္ဒိဘ+အာယ] ပေါ်ထွက်-ဖြစ်ပေါ်လာ-သော အခွန်ဘဏ္ဍာ။ တသ္မိံ တသ္မိံ ဒွါရေ ဥဒ္ဒိတအာယေန ဒါနံ ဒေထ။ သံ၊ဋ္ဌ၊ ။ ၁၀၆။

ဥဒ္ဒိတဥတု (ပု) [ဥဒ္ဒိတ+ဥတု] တက်လာသော အငွေ့။ တဓာ ဥဒ္ဒိဘဥတုနာ ကိရ တံ ဘုဥ္ဇဟံ သုခံ ဟောတိ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၃၉။

ဥဒ္ဒိတဝိမံ (ထ်) [ဥဒ္ဒိတ+ဝိမံ] ထလာ-တက်လာ-သော လှိုင်းဘုံပိုး။ ယဿ မဟာသမုဒ္ဒေ ဥဒ္ဒိဘဝိမံယော ဝေလံ နာဘိက္ကမန္တိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊ ။ ၁၄၀။

ဥဒ္ဒိတကာလ (ပု) [ဥဒ္ဒိတ+ကာလ] ထနှာအခါ။ ဥဒ္ဒိဟ်ကာလေ ဥိနံ ပရိ၌ရတ်။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊ ။ ၁၇၃။ သာရတ္ထ။ ။ ၂ ၄။

ဥဒ္ဒိဒေသရာဇ (ပု) [ဥဒ္ဒိတ+ဒေသရာဇ] ကြေသောင်းကန်းသော သူဌေး။ ဒဋ္ဌဝ်ယံ ဥဒ္ဒ်တဒေသ-ရာဇ ဝိယ ... ဥဒ္ဒေဒနီယော ဟုတွာ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊ ။ ၅၃၁။

http://www.dhammadownload.com

ဥဒ္ဓိတသိသ (တိ) [ဥဒ္ဓိတ+သိသ] အထက်၌ တည်သော-မော့သော-ဦးခေါင်း ရှိသော၊ သူ။ ပဂ္ဂဟိဘသိဿာတိ ဥဒ္ဓိတသိသော။ မဟာန်၊၌။ ၂၄၄။

ဥဒ္ဓိတသေဝါလဿဒ္ဓ (ပု) [ဥဒ္ဓိက+သေဝါလ+ဿဒ္ဓ] ပေါက်သော မှော်နှံသော ရေအိုး။ ဥဒ္ဓိကသေဝါလဿဒ္ဓံ အာတပေ နိက္ခိပိတုံ ဝဋ္ဋတိ။ ဝဇိရ။ ၂၉၈။

ဥဒ္ဓိတာကာရ(ပု)[ဥဒ္ဓိတ+အာကာရ] (နေရာမှ) ထသူ၏-အခြင်းအရာ-အမူအရာ။ ဝတ္တံ ကိရောဘံ ဗာဒ္ဓကိလာနေနုပဋ္ဌာကမိဒသ္မာ ဥဒ္ဓိတာကာရေန အာပစိတိ ဒဿေတဗ္ဗာ။ အံ၊ဋ္ဌီ၊ ၃။၁၂၂။

ဥဒ္ဓိတာဝါသ (ပု) [ဥဒ္ဓိက+အာဝါသ] ပေါ်ပေါက်လာသောကျောင်း။ အညော ပစ္ဆာ ဥဒ္ဓိတာဝါသော အာသမ္မာဓေ။ ဝိ ဋ္ဌ၊၃။၃၃၀။

ဥဒ္ဓေတိ (ကြိ) ဥဒ္ဓဟတိ-ကြည့်။

ဥဒ္ဓေဘံ (ကြိ၊ဝိ) [ဥ+ဌာ+တုံ] (နေရာမှ) ထခြင်းငှါ။ ဥဒ္ဓေဘုမိံ အာသင်္ကုဏ္ဍေယျုတာကရဏာသေန။ မူလ၊ဋ္ဌီ၊၂။၆၆။

ဥဒ္ဓေဆ (ကြိ) ဥဒ္ဓဟတိ-ကြည့်။

ဥဒ္ဓေန္တိ (တိ) [ဥ+ဌာ+အ+အန္တ] ပေါ်ထွက်လာသော။ သူရိယံ ဝိယ ဥဒ္ဓေန္တံ ပဿတိ။ ခုဒ္ဒ၊၌။ ၁၄၄။

ဥဒ္ဓေန္ဒု
ဥဒ္ဓေဟိ } (ကြိ) ဥဒ္ဓဟတိ-ကြည့်။

ဥဒ္ဒယ္ဘုတိ (တေ) (ကမ္မ၊ကြိ) [ဥ+ဒဟ+ယ+တေ] ပူလောင်-လောင်ကျွမ်း-လောင်မြိုက်-အပ်၏။ ဥဒ္ဒယ္ဘတေ နရမတိ (ဇာ၊၁။၉၆)-တိ အယံ ဇမ္မီ....ဥယ္ဘုတိ နာဘိရမဘိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊ ၃။၂၁။ သော ဟိ ဥဒ္ဒယ္ဘုတိ၊ နံ ကပ္ပေါ။ သံ၊ဋ္ဌီ၊ ၂။၂၃၃။ ဥဒ္ဒယေ့ယျ— အဘိပုံ။ ၁၀၆။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၁၇။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၅။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။

ဥဒ္ဓိတပပဒေသ (ပု) [ဥဒ္ဓိက+ပဒေသ] ပေါက်နာ-ပေါ်ထွက်နာ-အပေါ်။ ဂဏ္ဌိဝဋ္ဋကာဒီနံ ဥဒ္ဓိတပပဒေသေ ဝါ ဌိတော။ ခုဒ္ဒကာဋ္ဌ။၄၉၊ ဥဒ္ဓိတဘာဝက (ပု) [ဥဒ္ဓိတ+ဘာဝက] ကြွက်သောအဖို့။ နေမိယာ ဥဒ္ဓိတဘာဝကံ ပါဒေန အက္ကမိတွာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၉၂။

ဥဒ္ဓိတရဇ (ပု) [ဥဒ္ဓိက+ရဇ] ထသော-ကြွတက်သော-မြူမှုန်။ ဝါတာဒီဟိ ဥဒ္ဓိတရဇေန စက္ခုမဟာပထေ ဌပိတော အာဒါသော ဝိယ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၃၃။ (-သံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၃၃၁။)

ဥဒ္ဓိတလောဏ (နာ) [ဥဒ္ဓိက+လောဏ] ပေါက်သောဆား။ ကဏ္ဏာဋကော သိန္ဓုရေ ဥဒ္ဓိတလောဏဿ ဣဒံ သဒ္ဒံ ဝဒတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၂၂။ ဝိ၊သင်္ခ။၁၂၂။ (-ကင်္ခါ၊ဋ္ဌီ။၃၉၄။)

ဥဒ္ဓိတဝတ္ထ (နာ) [ဥဒ္ဓိက+ဝတ္ထ] ပေါ်ထွက်သော-ဖြစ်သော-အဝတ်။ ဗာဟိတိကာတိ ဗာဟိတိကရဇ္ဇေန ဥဒ္ဓိကဝတ္ထေသဿတံ နာဝမံ။ မ၊ဋ္ဌ၊ ၃။၂၃၉။

ဥဒ္ဓိတာဝါတ (ပု) [ဥဒ္ဓိက+ဝါတ] ထသော-တက်လာသော-လေ။ စတူဟိ ဒိသာဟိ ဥဒ္ဓိတဝါတော ဟိ။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၃။၂၄၃။

ဥဒ္ဓိကဿဿန (နာ) [ဥဒ္ဓိက+ဿဿန] ဖြာ်ပေါ်သော ရွှတ်ခြင်း။ အန္ဓော ဥဒ္ဓိတဿဿနံ အဿာသော။ သာရတ္ထ၊၂။၁၀၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊ ၁။၃၁၇။

ဥဒ္ဓိတသာခါ (ထီ) [ဥဒ္ဓိက+သာခါ] ပေါက်သောသစ်ကိုင်း။ ရုက္ခသာခါယန္တိ ရုက္ခေ ဥဒ္ဓိတသာခါယ။ မဟာန်၊၌။ ၂၄၇။

ဥဒ္ဓိတသိခါ (တိ) [ဥဒ္ဓိက+သိခါ] ပေါက်သော ဦးစွန်းရှိသော။ သိခဏ္ဍိတိ ဥဒ္ဓိကသိခါ မောဏ္ဍ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၄၃၄။

ဥဒ္ဓိတသိဂ် (တိ) [ဥဒ္ဓိတ+သိဂ်] ပေါက်သော ဦးချိုရှိသော။ သင်္ဂိနောတိ မတ္ထကံ ပဒါလေတွာ ဥဒ္ဓိတသိဂ်ဿ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၇၄။

http://www.dhammadownload.com

၁၅၁၊ ထေရီ၊ဌ။၃၀၂။ သာရတ္ထ၊၃။၁၁၂။ ဥဋ္ဌယှိဿတိ—သုတ္တနိ၊ဌ၊၂။၃၊ ဥဋ္ဌယှိဿန္တိ—ဗုဒ္ဓဝံ၊ဌ။၃၁၇။ အပ၊ဌ၊၁။၅၈။ ဇာ၊ဌ၊၁။၅၇။

ဥဋ္ဌယှန (နဲ) [ဥ+ဒဟ+ယု] လောင်ကျွမ်း-လောင်မြိုက်-ဇုအခါ၊ အောက်ပုဒ်-ကြည့်။

ဥဋ္ဌယှနဝေလာ (ထီ) [ဥဋ္ဌယှန+ဝေလာ] လောင်ကျွမ်း-လောင်မြိုက်-ဇုအချိန်အခါ။ ဥဋ္ဌယှနဝေလာ အဿာ (အဘိ၊ပု။၁၁၆)တိ ဈာယနကာလော ဘဝေယျ။ အဘိ၊ဌ၊၃။၃၈။ ဥဋ္ဌယှနဝေလာ (သံ၊ဌ၊၂။၃၁၇)တိ ဈာယနဝေလာ။ သံ၊ဋီ၊၂။၂၇၃။ (-ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၃၅။ ခုဒ္ဒက၊ဌ။၁၅၁။ ထေရီ၊ဌ၊၃၀၂။ သာရတ္ထ၊၃။၁၁၂။)

ဥဋ္ဌယှိဿန္တိ } (ကြိ) ဥဋ္ဌယှတိ-ကြည့်။
ဥဋ္ဌယှေယျ }

ဥဋ္ဌာပေတွာ (ကြိ၊ဝိ) [ဥ+ဋီ+ဏာပေ+တွာ] ပျံတက်စေ၍။ သကြောတိ အာဂတာဂတေ ကာကေ ဥဋ္ဌာပေတွာ.... ဘုဉ္ဇိတုံ။ ဝိ၊ဌ၊၃။၂၈၅။ ဥဋ္ဌာပေတွာတိ ဥဒ္ဓံ အာကာသံ ဂမနာ-ပေတွာ။ ပါစိတ်၊ယော။၂၄၆။

ဥဋ္ဌာပေန္တ (တိ) [ဥ+ဋီ+ဏာပေ+အန္တ] ပျံတက်စေသော၊ ပြေးစေသော။ မာတုဂါ-မော ကာကေ ဥဋ္ဌပေန္တော ဥဇုကမေဝ ဟတ္ထံ ဥက္ခိပိတွာ။ ဝိ၊ဌ၊၁။၂၅၉။ ကခ်၊ဋီ။ ၁၉၅။ ဥဋ္ဌာပေန္တောတိ ပလာပေန္တော။ သာရတ္ထ ၂။၁၂၄။

ဥဋ္ဌိတ (တိ) [ဥ+ဋီ+တ] (၁) ပျံတက်သော။ (၂) ထောင်-နှောင်ဖွဲ့-အပ်သော။ (၁) ပထဝိတော ကေသဂ္ဂမတ္တမှိ ဥဋ္ဌိတမတ္တေ ဝါ ဒုတိယပဒဝါရေ ဝါ ပါရာဇိကံ။ ဝိ၊ဌ၊၁။၂၈၁။ (၂)တဏ္ဍာယ ဥဋ္ဌိတော (သံ၊၁။၃၇။ ပဋိသံ။၁၂၃) တိ တဏ္ဍာယ ဥလ္လဃိတော။ သံ၊ဌ၊၁။၉၀။ ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၁၉။ (-သံ၊ဋီ၊၁။၁၃၃။)

ဥဋ္ဌိတသုတ္တ (နဲ) [ဥဋ္ဌိတ+သုတ္တ) ဥဋ္ဌိတသုတ်။ သံယုတ္တနိကာယ သဂါထာဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဋိ၊ ၁-သံယုတ်၊ ၇-ဝဂ်၊ ၇-သုတ်။ သံ၊၁။၃၇။

ဥဋ္ဌိ (ဋ္ဌေ)တုံ (ကြိ၊ဝိ) [ဥ+ဋီ+တုံ] ပျံတက်-ပျံသွား-ခြင်းငှါ။ မုတ္တောပိ နဲ ဣစ္ဆိ ဥဋ္ဌေတုံ (သြဋ္ဌေတုံ။သီ)။ ဇာ၊ ၂။၉၃။ မုတ္တော ဝိဿဇ္ဇိ-တော သမာနောပိ ဥဋ္ဌိတုံ နဲ ဣစ္ဆိ။ ဇာ၊ဌ၊၅။၃၉၃။

ဥဋ္ဌိတွာ (ကြိ၊ဝိ) [ဥ+ဋီ+တွာ] အထက်သို့ ရောက်စေ၍၊တက်ရောက်စေ၍။ ပတ္တံ လေခါ-ပေတွာ သိက္ကာယ ဥဋ္ဌိတွာ။ ဝိ၊၄။၂၄၆။ ဥဋ္ဌိတွာတိ ဝေဋ္ဌုပရမ္ပရာယ ဥဒ္ဓံ ပါပေတွာ။ သာရတ္ထ၊၃။၃၈၂။

ဥဋ္ဌိယတိ (ကြိ) [ဥ+ဋီ+ယ+တိ] ပျံတက်သွား၏။ ဂိဏ္ဍောဝါ ကင်္ကောဝါ ကုလလော ဝါ မံသပေသိံ အာဒါယ ဥဋ္ဌိယေယျ။ မ၊၂။၂၇။ ဥဋ္ဌိယေယျာတိ ဥပ္ပတိတွာ ဂစ္ဆေယျ။ မ၊ဌ၊၃။၃၁။ (-မဟာနိ၊ဌ။၂၇။)

ဥဋ္ဌေတဗ္ဗ (တိ) [ဥ+ဋီ+ဏေ+တဗ္ဗ] ပျံတက်စေအပ်သော။ ကာကာတိ ဒါယိန္တိ ဣတော စိတော ကာကေဟိ အဘိပါတနဝသေန ဥဋ္ဌေတဗ္ဗံ။ မ၊ဋီ၊၃။၇၆။

ဥဋ္ဌေတိ (ကြိ) [ဥ+ဋီ+အ+တိ] (၁) ပျံတက်သွား၏။ (၂) (ပိုက်, မြှုံး, ကျော့ကွင်း) ထောင်၏။ (၁) သစေ ပန အဋ္ဌဝိမုခေါ ဥဋ္ဌေတိ ဝါ ဂစ္ဆတိ ဝါ။ ဝိ၊ဌ၊၁။၂၈၁။ (၂) သေယျထာပိ ဘိက္ခဝေ နဒီမုခေ ခိပ္ပံ ဥဋ္ဌေယျ။အံ၊၁။၃၅၊၂၉၀။ ဥဋ္ဌေယျာတိ သြဋ္ဌေ-ယျ။အံ၊ဌ၊၁။၃၇၂။ (-အံ၊ဌ၊၂။၂၄၃။)

ဥဋ္ဌေတွာ (ကြိ၊ဝိ) [ဥ+ဋီ+တွာ) ပျံတက်၍။ မောရော ဥဋ္ဌေတွာ.... နိလီယတိ။ ဝိ၊ဌ၊၁။၂၈၁။ (-မ၊ဋီ၊၃။၂၀၀။)

http://www.dhammadownload.com

ဥဇ္ဈပန (နာ) [ဥ+ဒိ+ဈာ+ပ+ယု] ပယ်ဖျောက်စေခြင်း။ အောက်ပုဒ်-ကြည့်။

ဥဇ္ဈပနာကာရ (ပု) [ဥဇ္ဈပန+အာကာရ] ပယ်ဖျောက်စေခြင်း အခြင်းအရာ။ သူရကာကာတိကာကာနံ ဥဇ္ဈပနာကာရမာဟာ။ မဒ္ဓိ၂၃။ ၇၆။

ဥဇုယိုသတိ (ကြိ) ဥဇ္ဈုယ့်ကို-ကြည့်။

ဥဏတိ (ကြိ) [ဥဏ+အ+တိ] တက်၏။ အာသမန္ဆတော အာလောကံ ကရောန္တော ဥဏတိ ဥဂ္ဂစ္ဆတိဘိ အရှဏောဘာ။ အပဒ၂၊ ၂။ ဘဂ၇။

ဥဏ္ဏ (နာ) [ဥဏ္ဏ+အ။ (ဥဏ-သံ)] အပေါ်း၊ သားမွေး၊ သိုးမွေး။ ဥဏ္ဏပါဝါရဏာ,ဥဏ္ဏမယ (ဝိမဘိ၊ ၂။ဘဂ၂)ကြုံး။ ပါဠိ,အဋ္ဌကထာဘိုဋ္ဌ ဥဏ္ဏာ-ဟု ဂ္ဂဘ္ဆိလိင်္ဂဖြင့်ရှိသည်။ ဥဏ္ဏာ-လည်း ကြည့်။

ဥဏ္ဏံသု (ပု) [ဥဏ္ဏ+အံသု] အဝတ်အချင်။ ဇာတိဥဏ္ဏံသု (သံ၊ဋီ ဘ။၃၀၆)ကြည့်။

ဥဏ္ဏဇ (တိ) [?]ပြာသွဲ့ဖြိုးသော၊ ချွေကြေးမုံကဲ့သို့ ပြည့်သော။ တဿတံ ဥဏ္ဏဇံ မုခံ။ ဇာ၊ ၂။ ၂၄၁။ ဥဏ္ဏာဇန်တို့ ကဥ္ဇနာဒါသော ဝိယ ဘရိပုဏ္ဏံ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊ ၆၉။

ဥဏ္ဏာ (နဒ္ဒ)တ (တိ) [ဥ+နမ+တ] (၁) မြင့်တက်သော၊ မြင့်မောက်သော။ (၂)တက်ကြွသော၊ ထောင်လွှားသော။ (၃) မြတ်-မြင့်မြတ်-သော။ (၄) တုန်လှုပ် - ပြန့်လွင့်-သော။ (၅) နဖူးစည်းတန်းဆာ။ (ဘ) ဥဏ္ဏတသ္မိံ နဂရာဒေ (ဝိမ။ ဋီ။၆၄)တိ ဥဏ္ဏာတဘူမိပ္ပဒေသေ ကဥ္ဇာဂါရာဒိဟိ ဥဏ္ဏတေ ဥဋ္ဌမနဂရေ။ ဝိမာဋ္ဌ။ဘဂ။ဥဒါန။ ဘူမိပ္ပဒေသာ ဩနမန္တိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ဘ။၄၆။ သံ၊ဋ္ဌ၊ဘ။ ၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊ဘ။၄၉၃။ ဣတိဝု၊ ၁၀၁။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။ ဣတိဝု၊ ၁၀၁။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ

http://www.dhammadownload.com

ဥက္က(နှ)တိလက္ခဏ (တိ) [ဥက္ကာ(နှ)တိ+လက္ခဏ] တက်ကြွ – ထောင်လွှား – ခြင်းလက္ခဏာ ရှိသော၊(မာန)။ ဥက္ကတိလက္ခဏောမာနော။ မ၊ဌ၊၁။၁၁၁။ ဥဒါန၊ဌ။၁၇၅။ မဟာနိ၊ဌ၊၅၃။ သေယျာဒိအာကာရေဟိ ဥနှမနံ ဥန္နတိ။ မ၊ဋီ၊၁။၂၀၀။သော ဥန္နတိလက္ခဏော။ အဘိ၊ဌ၊၁။၂၉၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၉၉။ သေယျာဒိ-ဝသေန ဥစ္စတော နမနံ ဥန္နတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၁၅၁၊ (–ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၂၅၇။ ဣဘိဝုတ်၊ဌ။၄၇။ ဝိမဘိ၊၁။၅၉။ အံ၊ဋီ၊၁။၂၀၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၈၄၊၁၂၈။)

ဥက္ကတုက္ကတ (တိ) [ဥက္ကတ+ဥက္ကဘ] ယခု မြင့်မြတ်သည်ဖြစ်၍ နောင်အခါဌ်လည်း မြင့်မြတ်လတ္တံ့ဖြစ်သော၊ ပုဂ္ဂိုလ်၊ မြင့်မြတ်ဆဘဝမှ မြင့်မြတ်ဆ ဘဝသို့ ရောက်လတ္တံ့ဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၊ ဥက္ကတုက္ကတော (အံ၊၁။၃၉၈။ အဘိ၊ပု။၁၀၉၊၁၆၀)တိ ဣဒါနိ ဥစ္စော အာယတိမှိ ဥစ္စော ဘဝိဿတိ။ အံ၊ဌ၊၂။၃၂၂။ အဘိ၊ဌ၊၃။၇၉။

ဥက္ကတောဏတ(တိ)[ဥက္ကဘ+ဩဏဘ](၁)ယခု မြင့်မြတ်သည်ဖြစ်၍ နောင်အခါဌ် ယုတ်ညံ့လတ္တံ့ဖြစ်သော၊ ပုဂ္ဂိုလ်။ မြင့်မြတ်ဆဘဝမှ ယုတ်ညံ့ဆဘဝသို့ ရောက်လတ္တံ့ဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်။(၂)မြင့်မောက်, နိမ့်ကျသော၊အမြင့်, အနိမ့်ဖြစ်သော။ (၁) ဥက္ကတောဏတော (အံ၊၁။၃၉၈။ အဘိ၊ပု။၁၀၉ ၁၆၀)တိ ဣဒါနိ ဥစ္စော အာယတိ နီစော ဘဝိဿတိ။ အံ၊ဌ၊၂။၃၂၂။ အဘိ၊ဌ၊၃။၇၉။ (၂) အောက်ပုဒ်-ကြည့်။

ဥက္ကတောဏတဌာနယုတ္တ (တိ) [ဥက္ကတောဏဘ+ဌာန+ယုတ္တ] မြင့်မောက်, နိမ့်ကျသော–အမြင့်, အနိမ့်ဖြစ်သော–အရပ်နှင့်ယှဉ်သော။ သဒေါသာတိ သဂဏ္ဍာ ဥက္ကတောဏဘဌာန-ယုတ္တာ။ အံ၊ဌ၊၂။၈၀။ (–အံ၊ဋီ၊၂။၈၄။)

ဥက္ကနာဘ (ပု) [ဥက္ကာ+နာဘိ(ဦဏ်နာဘ–သံ)] ပင့်ကူ။ ဥက္ကနာဘော ဥက္ကနာဘိ။ နိတိ၊သုတ္တ။ နှာ-၄၂၂။ အောက်ပုဒ်-လည်း ကြည့်။

ဥက္ကနာဘိ (ပု) [ဥက္ကာ+နာဘိ။ (ဦဏ်နာဘိ–သံ၊] ချက်၌ သားမွေးရှိသော–ချက်မှ သားမွေးကဲ့သို့ အမွေးထွက်သော–သတ္တဝါ၊ ပင့်ကူ။ အဟိဝိစ္ဆိကာ သဘပဒီ၊ ဥက္ကနာဘိ သရဗူမူသိကာ။ ဝိ၊၄။၂၄၅။ အံ၊၁။၃၈၄။ ဇာ၊၁။၅၄။ ဥက္ကနာဘိတိ လောမသနာဘိကော မက္ကဋကော။ အံ၊ဌ၊၂။၃၁၆။ သာရတ္ထ၊၃။၃၈၂။ ဝိမဘိ၊၂။၂၂၉။ ဥက္ကနာဘိတိ မက္ကဋကော၊ တဿ ဟိ နာဘိတော ဥက္ကာသဒိသံ သုတ္တံ နိက္ခမတိ၊ တသ္မာ ဥက္ကနာဘိတိ ဝုစ္စတိ။ ဇာ၊ဌ၊၂။၁၃၅။ (–သံ၊ဌ၊၂။၁၀၃။ ဇာ၊ဌ၊၅။၅၀၉။သံ၊ဋီ၊၂။၁၁၃။ဓာန်၊ဓာန်၊ဋီ။၆၂၁။)

ဥက္ကနာဘိသုတ္တ (နှ) [ဥက္ကနာဘိ+သုတ္တ] ပင့်ကူချည်၊ ပင့်ကူမျှင်။ သန္တာနကန္တိ ဥက္ကနာဘိ-သုတ္တံ။ သာရတ္ထ၊၃။၄၂၃။

ဥက္ကပါဝါရ (ပု) [ဥက္ကာ+ပါဝါရ] သားမွေးဖြင့်ပြီးသော–စုလျား–အပေါ်ရုံ။ ဥက္ကီကြည့်။

ဥက္ကပါဝါရဏ (နှ) [ဥက္ကာ+ပါဝါရဏ] သားမွေးဖြင့်ပြီးသော–စုလျား-အပေါ်ရုံ။ အဘ္ဘနော သဿိရိကံ ဥက္ကပါဝါရဏံ ...ဌပေသိ။ ဝိ၊ဌ၊၃။၃၆၄။ ဥက္ကပါဝါရဏန္တိ ဥက္ကာမယံ ပါဝါရဏံ။ သာရတ္ထ၊၃။၂၉၀။ (–ဝိမဘိ၊၂။၁၈၂။)

ဥက္က(ဏ္ဍာ)ဘိသိ (ထိ) [ဥက္ကာ+ဘိသိ] အမွေး (သားမွေး,ငှက်မွေး)ဖြင့်–အမွေးကို ထည့်၍–ပြုအပ်သောဘုံလျှို၊ သားမွေးဘုံလျှို၊ သားမွေးမွေဆု။ အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ပဉ္စဘိသိ-ယော ဥက္ကဘိသိ ...ပဏ္ဍဘိသိ ။ ဝိ၊၄။၂၉၆။ ဥက္ကာယ ဥက္ကံ ဝါ ပက္ခိပိတွာ ကတာ ဘိသိ။ ပါစိတ်၊ယော။၄၇၁။ဥက္ကာဘိသိ—အဘိ၊ဌ၊၂။၃၄၉။ ပဋိသံ၊ဌ၊၂။၁၀၅။ ဥက္ကာဘိသိ—အပ၊

http://www.dhammadownload.com

သောက်ရှု ကြယ်နှင့်တူသော-ဖြူသောအဆင်း ရှိ၏။ အလွန်နူးညံ့၏၊ အဖျားဌိကိုင်၍ ဆဲငင်လျှင် လက်မောင်းထက်ဝက် ပမာဏရှိ၏။ မကိုင်ဆဲဘဲ လွှတ်ထားလျှင် လကျိုရစ်လည်၍ အဆက်သို့အဖျားလှည့်လျက် တည်နေ၏။ ဒီ။ဌ၊ ၂။၄၂-၃။ မ။ဌ၊၃။ ၂၆၄ ကြည့်။) ဥက္ကာမေယျာဒိလောဓေ စဘူမဋ္ဌေ ဆောမနသတု-ယိ။ဇာန်။၈၇၆။ (၁) ယော၊ တော ဘတ္တု အင်္ဂ-ဇ္ဈန်ထု ကမ္မဇ္ဈာ ဥက္ကာတိ ဝါ ကပ္ပါသာတိ ဝါ။ အံ၊ ၂။၃၁။ ဥက္ကာတိ ဌဋ္ဌကလောမံ။ အံ။ဌ၊ ၃။၁၃။ (-အဘ၊ ၂။ ၂၄၂။ ဝိ။ဌ၊၃။ ဝိ။ဌ၊၃။) သေရတ္တာ၃။ ၂၆၄။) (၂) ဥက္ကာ ဘမုကန္တရေ ဇာတာ၊ ဒီ၊ ၂။၁၆။ ဒီ။၃။၁၁၈။ မ၊ ၂။၃၁၈။ (-သုတ္တနိ။၄၃၊။) ဥက္ကာကို ဥက္ကာလောမံ။ ဒီ၊ ဌ၊ ၂။၄၂။ မ။ဌ၊၃။ ၂၆၄ ကြည့်။) ဥက္ကာ လောဓေ အဝိဇသတော လောမပရိယာ-ယော၊ ဤစ ပန လောမဝိသေသဝါဒကော်တိ အာဟ ဥက္ကာ (ဇ္ဈာ) လောမန္တိ။ ဒီ ဋီ၊ ၂။၄၁။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၇၆။

ဥက္ကာကပ္ပါသသံဝိဓာန (နာ) [ဥက္ကာ+ကပ္ပါသ+သံဝိဓာန] သိုးမွေး, ဝါဂွမ်းကို—စီရင်-စီမံ-ခြင်း။ တတြုပါယာယဘဝေ တသ္မိံ ဥက္ကာ-ကပ္ပါသသံဝိဓာနေ ဥပါယဘူဘာယ။ အံ။ဌ၊ ၃။၁၃။ (-အံ။ဋ္ဌ၊၃။၁၆။)

ဥက္ကာဘ (ပု) [ယာဒိစ္ဆကနာမ်] ဥက္ကာဘ မည်သော ပုဏ္ဏား။ အထ ခေါ ဥက္ကာဘော ဗြာဟ္မဏော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ။ သံ၊၃။၁၃၁။ (-ဂုင်း။ ၂၃၇။)

ဥက္ကာဘဗြာဟ္မဏသုတ္တ (နာ) ဥက္ကာဘဗြာဟ္မဏ်သုတ်။ သံယုတ္တနိကာယ မဟာဝဂ္ဂသံယုတ္တာဝပါဠိ၊ ၄-သံယုတ်၊၅ ဝဂ်၊ ၂-သုတ်။ သံ၊၃။၁၃၁-၂။

ဥက္ကာဝမ (ပု) [ဥ+နမ+ဏ] တက်-ကြွ-ထောင်လွှား-ခြင်း။ မဲ့နောတိ ဇာတိအာဒိဝတ္ထု-ကော စေတသော ဥက္ကာမော။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊ ၁။၁၇။

ဥက္ကာမတိ (ကြို) [ဥ+နမ+အ+တိ] တက်-ကြွ-ဆောင်လွှား-၏။ နာယံ ပုရေ ဥက္ကာမတိ (ဥန္နမတိ။သျာ)။ ဇာ၊၁။၄၂။ (-သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၂၊၆။) ဥက္ကာမေယျ— ထေရာဋ္ဌ၊၁။၂၁၃။ ဥန္နမတိ-လည်း ကြည့်။

ဥက္ကာမန္တိ (တိ) [ဥ+နမ+အ+အန္တိ] တက်-ကြွ-ထောင်လွှား-သော၊ သူ။ ဧဝံ ဥက္ကာမတော စ ယာ ဥက္ကာတိတိ ဂါထာ။သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၂၅၆။ (-ထေရာဋ္ဌ၊၁။၂၁၃။)

ဥက္ကာ (ဇ္ဈာ) မယ (တိ) [ဥက္ကာ (ဇ္ဈာ) +မယ] သားမွေးဖြင့်ပြီးသော။ ဥက္ကာပါဝါရဏန္တိ.... ဥက္ကာမယံ ပါဝါရဏံ။ ဝိမတိ၊ ၂။၁၀၂။ ဥက္ကာတိ ဥက္ကာ ဇယော သေဘဿဆရဏော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၃၆၃။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃။ အံ။ဋ္ဌ၊ ၂။၁၇၃။ (-ဝိ၊ ဋ္ဌ၊၁။၁၆။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၆၀၊၇၇။ စိ၊သင်္ဂဟ။၃၀၊ ၂၊၄၅၀။ ကခ်၊ဋ္ဌီ။၃၆၃၊၄၂။) ဥက္ကာမတိ (ကြို) [ဥ+နမ+အ+တိ] တက်-ကြွ-ဆောင်လွှား-၏။ နာယံ ပုရေ ဥက္ကာမတိ (ဥန္နမတိ။သျာ)။ ဇာ၊၁။၄၂။ (-သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၂၊၆။) ဥက္ကာမေယျ— ထေရာဋ္ဌ၊၁။၂၁၃။ ဥန္နမတိ-လည်း ကြည့်။

ဥက္ကာမန္တိ (တိ) [ဥ+နမ+အ+အန္တိ] တက်-ကြွ-ထောင်လွှား-သော၊ သူ။ ဧဝံ ဥက္ကာမတော စ ယာ ဥက္ကာတိတိ ဂါထာ။သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၂၅၆။ (-ထေရာဋ္ဌ၊၁။၂၁၃။)

ဥက္ကာ (ဇ္ဈာ) မယ (တိ) [ဥက္ကာ (ဇ္ဈာ) +မယ] သားမွေးဖြင့်ပြီးသော။ ဥက္ကာပါဝါရဏန္တိ.... ဥက္ကာမယံ ပါဝါရဏံ။ ဝိမတိ၊ ၂။၁၀၂။ ဥက္ကာတိ ဥက္ကာ ဇယော သေဘဿဆရဏော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၃၆၃။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃။ အံ။ဋ္ဌ၊ ၂။၁၇၃။ (-ဝိ၊ ဋ္ဌ၊၁။၁၆။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၆၀၊၇၇။ စိ၊သင်္ဂဟ။၃၀၊ ၂၊၄၅၀။ ကခ်၊ဋ္ဌီ။၃၆၃၊၄၂။)

ဥက္ကာမေယျ (ကြို) ဥက္ကာမတိ-ကြည့်။

ဥက္ကာ(ဇ္ဈာ)လောမ (နာ) [ဥက္ကာ+လောမ] (၁) အမွေး၊သားမွေး။ (၂) မြတ်စွာဘုရား၏ မျက်ခုံးနှစ်ခုတို့အလည်၌ ပေါက်သော ဥက္ကာမည်သော အမွေးတော်၊ မြတ်သော အမွေး။ ဥက္ကာလုံမွေးရှင်တော်။ (၁) ဥက္ကာလောမာနိ ဗဟိ ကဘွာ ဥက္ကာပါဝါရံ ပါဓုပန္တိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။ ၄၆။ (၂) ဥက္ကာလောမဥ္စ ကောသလေ။ဗုဒ္ဓဝံ။ ၃၁၄။ ဥက္ကာ(ဇ္ဈာ) လောမတော ရသ္မိ ဝိဿ-ဇ္ဇေသိ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၆၅။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၁၂။ ဥက္ကာ-လည်းကြည့်။

ဥက္ကာ (ထီ) [ဥဂ္ဂ+အ။ (ဥဂ္ဂီ-သံ)] (၁) (သိုး စသည်ဘို၏) အမွေး၊သားမွေး၊ သိုးမွေး။ (၂) မြတ်စွာဘုရား၏ မျက်ခုံးအလည်၌ ပေါက်သော ဥက္ကာမည်သော အမွေး၊ မြတ်သော အမွေး၊ ဥက္ကာလုံမွေးရှင်တော်၊ (ဂုင်း ဥက္ကာလုံမွေးရှင်တော်သည် စင်ကြယ်သော

http://www.dhammadownload.com

ဥဏ္ဍာမယ (တိ) [ဥဏ္ဍာ+မယ] ဥဏ္ဍမယ-နှင့် အနက်တူ၊ ၎င်းပုဒ်-ကြည့်။

ဥဏ္ဍာမယအတ္ထရဏ (နဲ) [ဥဏ္ဍာမယ+အတ္ထရဏ] သားမွေးဖြင့်ပြီးသော အခင်း၊ ပဋလိကတ္ထ-တောတိ ဃနပုပ္ပေန ဥဏ္ဍာမယအတ္ထရဏေန အတ္ထဘော။ အံ၊ဌ၊၂၊၁၁၆။

ဥဏ္ဍာမယကမ္မလ (ပု၊နဲ) [ဥဏ္ဍာမယ+ကမ္မလ] သားမွေးဖြင့်ပြီးသော ကမ္မလာ။ ဥဏ္ဍာမယ-ကမ္မလေဟိ ကတာ ပါဒုကာ သင်္ဂယ္ဒန္တိ။ ဝိမတိ၊၂။၁၈၄။

ဥဏ္ဍာမယတ္ထရက (ပု) [ဥဏ္ဍာမယ+အတ္ထရက] သားမွေးဖြင့် ပြီးသောအခင်း၊ သားမွေး အခင်း။ ပဋလိကာတိ ဃနပုပ္ပေါ ဥဏ္ဍာမယ-တ္ထရကော။ အံ၊ဌ၊၂။၁၇၁။ (၎င်း ဌ-ပဋလိ-က, ဝိကတိကပုဒ်ဘို့အဖွင့်၌ ဥဏ္ဍာမယတ္ထရ-ကောဟု ကဏ္ဌဇ ပဌမက္ခရာဖြင့်ရှိ၍ ဝိ၊ဌ၊၃။ ၃၆၉။ ဒီ၊ဌ၊၁။၈၃- တို့၌ ဥဏ္ဍာမယတ္ထရကော ဟု မုဒ္ဓဇ ပဌမက္ခရာဖြင့်ရှိသည်။ အတ္ထရက, အတ္ထရဏတို့၏ လိင်နှင့်ယှဉ်ကြည့်က အံ၊ဌ-၌ ရှိသောပါဌ်သည် သင့်မြတ်ဆု၏။)

ဥဏ္ဍာမယတ္ထရဏ (နဲ) [ဥဏ္ဍာမယ+အတ္ထရဏ] အထက်ပုဒ်နှင့် အနက်တူ၊ စိတ္တက,ဝိကတိက, ဥဒ္ဒလောမီ, ကေန္တလောမီ (ဝိ၊ဌ၊၃။၃၆၉။ ဒီ၊ ဌ၊၁။၈၃။ အံ၊ဌ၊၂။၁၇၁)တို့ကြည့်။ ဥဏ္ဍာ-မယတ္ထရက-လည်း ကြည့်။

ဥဏ္ဍာမယသုတ္တ (နဲ) [ဥဏ္ဍာမယ+သုတ္တ] သား မွေးဖြင့်ပြီးသော ချည်၊ သားမွေးချည်။ ဝါနစိတြော ဥဏ္ဍာမယတ္ထရဏော (ဥဏ္ဍာမ-ယတ္ထရကော?) တိ နာနာဝဏ္ဏေဟိ ဥဏ္ဍာ-မယသုတ္တေဟိ ဘိတ္တိစ္ဆေဒါဒိဝသေန ဝါယိတ္ဒာ ကတစိတ္တတ္ထရဏော။ ဝိမတိ၊၂။၁၈၄။

ဥဏ္ဍာယု (ပု) [ဥဏ္ဍာ+ယု၊ (ဦဏ်ာယု။သံ)] သိုး၊ဆိတ်ကုလား။ (သက္ကတ အဘိဓာန်တို့၌ ဦဏ်ာယု-ပုဒ်ကို၊ (၁) သိုး၊ (၂) ကမ္မလာ၊ သိုးမွေးထည်။ (၃) ပင့်ကူဟု အနက်ဖွင့်ဆို ကြ၏။) ဥဏ္ဍာယုပျတြ၊ ဥဏ္ဍာယောဂါ ဥဏ္ဍာယု။ ဓာန်၊ဋီ။၅၀၁။

ဥဏ္ဍာလောမ (နဲ) [ဥဏ္ဍာ+လောမ] ဥဏ္ဍလော မနှင့် အနက်တူ၊ ၎င်းပုဒ်-ကြည့်။

ဥဏ္ဍိ (ထီ) [ဥ+နမ+ဣ] အထက်သို့အသားတက် သော-အိုင်းအမာ-အဖု၊ ဥဏ္ဍိဂဏ္ဍ-ကြည့်။

ဥဏ္ဍိက (တိ) [ဥဏ္ဍိ+က] သားမွေးရှိသော၊ သားမွေး အဆာသွတ်သော၊ (ခေါင်းအုံး)။ ဥဏ္ဍိကေ ပဒုမကေ စ။ အပ၊၁။၃၆၇။

ဥဏ္ဍိဂဏ္ဍ (ပု) [ဥဏ္ဍိ+ဂဏ္ဍ] အထက်သို့အသား တက်သော-အိုင်းအမာ-အဖု၊ ကြွက်နို့။ ဥဏ္ဍိဂဏ္ဍာ နာမ ဟောန္တိ ဂေါထနာ ဝိယ အဂုလိကာ ဝိယ စ တတ္ထ တတ္ထ လမ္မန္တိ။ ဝိ၊ဌ၊ ၃။၂၇၇။ ဥဏ္ဍိဂဏ္ဍာဘိ ဥဒ္ဓံ နမန္တိတိ ဥဏ္ဍိ-ယော၊ တာယေဝ ဂဏ္ဍာ ဥဏ္ဍိဂဏ္ဍာ။ ပါစိတ်၊ ယော။၂၃၈။ (-သာရတ္ထ၊၂။၈၃။ ဝိမတိ၊၁၊၁၃၉။ ကခ်၊ဋီ။၁၉၁။)

ဥဏ္ဍိ (ထီ) [ဥဏ္ဍာ+ဤ] သားမွေး-စုလျား-အပေါ်ရုံ။ ဆဗ္ဗဂ္ဂိယာ ဘိက္ခူ ဗာဟိရလော-မိံ ဥဏ္ဍိံ ဓာရေန္တိ။ ဝိ၊၄။၂၄၃။ ဗာဟိရ-လောမိံ ဥဏ္ဍိန္တိ ဥဏ္ဍလောမာနိ ဗဟိ-ကတ္ဒာ ဥဏ္ဍပါဝါရံ ပါရုပန္တိ။ ဝိ၊ဌ၊၄။၄၆။

ဥဏ္ဍ (တိ) [(၁)ဥသ+ဏ္ဍာ။ နီတိ၊ဓာ။၂၅၈။ နီတိ၊သုတ္တ။၉၃၁။ (၂) ဥသ+ဏ္ဍ။ ဓာန်၊ဋီ။ ၈၀။ (၃) ဥသ+နဲ။ ဝိ၊ပိ၊ဓာန်။ (ဥမ္ဆ-သံ)] (၁)ပူသော။(ပု) (၂)ပူသောအခါ၊နွေအခါ၊ နွေဥဘု။(နဲ)(၃) အပူ၊ပူခြင်း။(၁)ဥဏ္ဍံလော-ဟိဘံမုခတော ဥဂ္ဂစ္ဆိ။မ၊၂။၄၉။အံ၊ဌ၊၁။၅၁။ နဲ ဟိ ရညောယော နိရယော ဥဏ္ဍော။ အံ၊ ဌ၊၁။၁၁၀။ (-သံ၊၁။၁၂၆၊၃၁၀။ အံ၊၁။ ၂၉၀။ အဘိ၊ဝိ။၈၆။ ပေတ။၂၀၁။ ဒီ၊ဌ၊၃။ ၉၀။ မ၊ဌ၊၁။၃၂။ မ၊ဌ၊၃။၇၀။ အံ၊ဋီ၊၁။ ၁၀၆။) (ပု) (၂) ဥဏ္ဍော နိဒါဃော ဂိမ္ဒော-

ဝိတ္ထာရကထာ။ (ပုံ) [ဝိတ္ထာရ+ကထာ] ဝိတ္ထာရ
ကထာ ဝိတ္ထာရေန ကထိတာ ဝိတ္ထာရကထာ။ ဝိတ္ထာရ
ကထာ ဝိတ္ထာရကထာ။ ဝိတ္ထာရကထာ

ဗုဒ္ဓဝင် (ပ) [ဗုဒ္ဓ+ဝင်] (ပုဂ္ဂ) ဗုဒ္ဓ၏ အကြောင်းကို ဖော်ပြသော ကျမ်းစာ။ ဗုဒ္ဓဝင်ကျမ်းများတွင် ဗုဒ္ဓ၏ ဘဝတော်ကြီးကို ဖော်ပြထားသည်။

ဗုဒ္ဓသာသနာ (ပ) [ဗုဒ္ဓ+သာသနာ] (ပုဂ္ဂ) ဗုဒ္ဓ၏ ဆုံးမဩဝါဒ။ ဗုဒ္ဓသာသနာတော်ကို ကိုးကွယ်ကြသူတို့သည် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များ ဖြစ်ကြသည်။

ဗုဒ္ဓိ (ဣ) [ဗုဒ္ဓ+ဣ] ဥဏှာဒိ။ ဉာဏ်။ ဗုဒ္ဓိရှိသူ၊ ဗုဒ္ဓိမာန်သူ၊ ဗုဒ္ဓိကြီးသူ၊ ဗုဒ္ဓိနက်သူ၊ ဗုဒ္ဓိထက်သူ၊ ဗုဒ္ဓိကောင်းသူ၊ ဗုဒ္ဓိမြင့်သူ၊ ဗုဒ္ဓိဝိသေသရှိသူ။

ဗုဒ္ဓိကံ (ပ) [ဗုဒ္ဓိ+ကံ] (ပုဂ္ဂ) ဗုဒ္ဓိနှင့်ပြုအပ်သော ကံ။ ဗုဒ္ဓိကံကို ပြုသူသည် ဗုဒ္ဓိကံရှင်ဟု ခေါ်ဆိုသည်။

ဗုဒ္ဓိမာန် (ဝိ) [ဗုဒ္ဓိ+မာန်] ဗုဒ္ဓိရှိသော၊ ဗုဒ္ဓိကောင်းသော၊ ဗုဒ္ဓိထက်သော၊ ဗုဒ္ဓိနက်သော၊ ဗုဒ္ဓိမြင့်သော၊ ဗုဒ္ဓိဝိသေသရှိသော။

ဗုဒ္ဓိမာန်သူ (ပ) [ဗုဒ္ဓိမာန်+သူ] (ပုဂ္ဂ) ဗုဒ္ဓိရှိသူ၊ ဗုဒ္ဓိကောင်းသူ၊ ဗုဒ္ဓိထက်သူ၊ ဗုဒ္ဓိနက်သူ၊ ဗုဒ္ဓိမြင့်သူ၊ ဗုဒ္ဓိဝိသေသရှိသူ။

ဗုဒ္ဓိရှင် (ပ) [ဗုဒ္ဓိ+ရှင်] (ပုဂ္ဂ) ဗုဒ္ဓိရှိသူ၊ ဗုဒ္ဓိကောင်းသူ၊ ဗုဒ္ဓိထက်သူ၊ ဗုဒ္ဓိနက်သူ၊ ဗုဒ္ဓိမြင့်သူ၊ ဗုဒ္ဓိဝိသေသရှိသူ။

ဗုဒ္ဓိသမ္ပန် (ဝိ) [ဗုဒ္ဓိ+သမ္ပန်] ဗုဒ္ဓိရှိသော၊ ဗုဒ္ဓိကောင်းသော၊ ဗုဒ္ဓိထက်သော၊ ဗုဒ္ဓိနက်သော၊ ဗုဒ္ဓိမြင့်သော၊ ဗုဒ္ဓိဝိသေသရှိသော။

ဗုဒ္ဓိသမ္ပန်သူ (ပ) [ဗုဒ္ဓိသမ္ပန်+သူ] (ပုဂ္ဂ) ဗုဒ္ဓိရှိသူ၊ ဗုဒ္ဓိကောင်းသူ၊ ဗုဒ္ဓိထက်သူ၊ ဗုဒ္ဓိနက်သူ၊ ဗုဒ္ဓိမြင့်သူ၊ ဗုဒ္ဓိဝိသေသရှိသူ။

ဗုဒ္ဓိသာဂရ (ပ) [ဗုဒ္ဓိ+သာဂရ] (ပုဂ္ဂ) ဗုဒ္ဓိသာဂရမြစ်။ ဗုဒ္ဓိသာဂရမြစ်ကို ဗုဒ္ဓိသာဂရမြစ်ဟုလည်း ခေါ်ဆိုသည်။

ဗုဒ္ဓိသာဂရမြစ် (ပ) [ဗုဒ္ဓိသာဂရ+မြစ်] (ပုဂ္ဂ) ဗုဒ္ဓိသာဂရမြစ်။ ဗုဒ္ဓိသာဂရမြစ်ကို ဗုဒ္ဓိသာဂရမြစ်ဟုလည်း ခေါ်ဆိုသည်။

ဗုဒ္ဓိသာဂရမြစ် (ပ) [ဗုဒ္ဓိသာဂရ+မြစ်] (ပုဂ္ဂ) ဗုဒ္ဓိသာဂရမြစ်။ ဗုဒ္ဓိသာဂရမြစ်ကို ဗုဒ္ဓိသာဂရမြစ်ဟုလည်း ခေါ်ဆိုသည်။

ဗုဒ္ဓိသာဂရမြစ် (ပ) [ဗုဒ္ဓိသာဂရ+မြစ်] (ပုဂ္ဂ) ဗုဒ္ဓိသာဂရမြစ်။ ဗုဒ္ဓိသာဂရမြစ်ကို ဗုဒ္ဓိသာဂရမြစ်ဟုလည်း ခေါ်ဆိုသည်။

ဗုဒ္ဓိသာဂရမြစ် (ပ) [ဗုဒ္ဓိသာဂရ+မြစ်] (ပုဂ္ဂ) ဗုဒ္ဓိသာဂရမြစ်။ ဗုဒ္ဓိသာဂရမြစ်ကို ဗုဒ္ဓိသာဂရမြစ်ဟုလည်း ခေါ်ဆိုသည်။

ဗုဒ္ဓိသာဂရမြစ် (ပ) [ဗုဒ္ဓိသာဂရ+မြစ်] (ပုဂ္ဂ) ဗုဒ္ဓိသာဂရမြစ်။ ဗုဒ္ဓိသာဂရမြစ်ကို ဗုဒ္ဓိသာဂရမြစ်ဟုလည်း ခေါ်ဆိုသည်။

http://www.dhammadownload.com

http://www.dhammadownload.com

ဥဏ္ဍပါသာဏ (ပု) [ဥဏ္ဍ+ပါသာဏ] ပူသော ကျောက်ခဲ။ ဥဏ္ဍပါသာဏေ ဝါ နိပဇ္ဇာပေတုံ နဝဋ္ဌတိ။ ဝိ၊ဌ၊၃။၂၉၅။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၁၆၃။ (–ဒီ၊ဌ၊၂။၃၁၄။ သံ၊ဌ၊၁။၂၇။)

ဥဏ္ဍပိဋ္ဌိတ (တိ) [ဥဏ္ဍ+ပိဋ္ဌိတ] အပူသည် နှိပ်စက်အပ်သော။ ယာ ပန အန္တော ဥဏ္ဍပိဋ္ဌိတော ဒွါရံ သုဂုတ္တံ ကတ္ဝာ ဗဟိ နိက္ခမတိ။ ဝိ၊ဌ၊၁။၃၁၁။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၄၉။

ဥဏ္ဍပ္ပဝေသန (နဲ) [ဥဏ္ဍ+ပဝေသန] အပူ–နေပူ–ကိုဝင်စေခြင်း။ အောက်ပုဒ်–ကြည့်

ဥဏ္ဍပ္ပဝေသနတ္ထ (ပု) [ဥဏ္ဍပ္ပဝေသန+အတ္ထ] အပူ–နေပူ–ကိုဝင်စေခြင်းအကျိုး။ ဥဏ္ဍပ္ပဝေသနတ္ထာယ ဘိတ္တိနိယူဟာနိ နိဟရိယန္တိ။ ဒီ၊ဌ၊၂။၄၅။ မ၊ဌ၊၃။၁၄၉။ ဥဏ္ဍပ္ပဝေသနတ္ထာယာတိ သူရိယသန္တာပါနုပ္ပဝေသာယ။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၂။၄၄။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၁၀၅။

ဥဏ္ဍဗဟုလ (တိ) [ဥဏ္ဍ+ဗဟုလ] များသော အပူရှိသော၊ အပူများသော။ မလယံ ဟိမသီတဗဟုလော၊ ဣတရော ဥဏ္ဍဗဟုလော။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၆၁။

ဥဏ္ဍဗုဒ္ဓိ (ထီ) [ဥဏ္ဍ+ဗုဒ္ဓိ] အပူဟုသိခြင်း။ တတ္ထေဝ ပန ပထဝီဂဗ္ဘတော ဥဋ္ဌိတာနံ ဥဏ္ဍဗုဒ္ဓိ။ အနုဋ္ဌီ၊၁။၁၆၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၀၈။

ဥဏ္ဍဘဏ္ဍ (နဲ) [ဥဏ္ဍ+ဘဏ္ဍ] ပူသောသမင်း။ သီတဘဏ္ဍဿ ဥပရိ ဥဏ္ဍဘဏ္ဍံ ဝစေုဘွာ ဗြာဟ္မဏဿ အဒါသိ။ ဇာ၊ဌ၊၂။၁၅၃။

ဥဏ္ဍဘယ (နဲ) [ဥဏ္ဍ+ဘယ] အပူကို ကြောက်ခြင်း၊ အပူဘေး။ ဥဏ္ဍဘယေနောမှိ အာဝုသော ဣခ နိသိန္နော။ မ၊ဌ၊၁။၈၁။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။၁၂၈။ ဥဏ္ဍဘယေနောဝါဘိ နရကဂ္ဂိ ဥဏ္ဍဘယေနော။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၇၀။ (–ဝိမာန၊ဌ။၃၁၂။)

ဥဏ္ဍဘရိတ (တိ) [ဥဏ္ဍ+ဘရိတ] အပူဖြင့်ပြည့်သော။ ဥဏ္ဍဝိရိယ-ကြည့်။

ဥဏ္ဍဘာဝ (ပု) [ဥဏ္ဍ+ဘာဝ] ပူသည်၏ အဖြစ်၊ ပူခြင်း။ ဥဒကေ ဟတ္ထံ ဩတာရေတ္ဝာ ဥဏ္ဍဘာဝံ ဥတ္ဝာ။ အံ၊ဌ၊၁။၂၈၂။ ဒေဝရညော ပဏ္ဍုကမ္မလသိလာသနဿ ဥဏ္ဍဘာဝံ ဇနေသိ။ အဘိ၊ဌ၊၁။၅၉။ ဇာ၊ဌ၊၁။၃၉။ ယော ပရိပါစနဘာဝေါ ဝါ ဥဏ္ဍဘာဝေါ ဝါ၊ အယံ တေဇောဓာတု။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၄၇။ (–မဟာနိ၊ဌ။၁၄၃။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၇၃။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၃၆၉။ အနုဋ္ဌီ၊၁။၁၆၈။ မူလဋ္ဌီ၊၂။၄၃။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌီ။၈၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၄၃၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၀၈၊၄၁၃။)

ဥဏ္ဍဘာဝဝိသိဋ္ဌ (တိ) [ဥဏ္ဍဘာဝ+ဝိသိဋ္ဌ] ပူသည်၏ အဖြစ်သည် အထူး ပြုအပ်သော။ ဥဏ္ဍဘာဝဝိသိဋ္ဌာ တိက္ခဘာဝဘာသုရာ စ ဝဏ္ဏနိဘာ။ ဝိမာန၊ဌ။၃၀၇။

ဥဏ္ဍဘာဝသိဒ္ဓ (တိ) [ဥဏ္ဍဘာဝ+သိဒ္ဓ] ပူသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်ပြီးသော။ ဥဏ္ဍဘာဝသိဒ္ဓံ မုဒုတာပက္ကဘာဝဟံ ပရိပါစနံ။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၄၅။

ဥဏ္ဍဘာဝါဝိဂမနတ္ထ (ပု) [ဥဏ္ဍဘာဝ+အဝိဂမနတ္ထ] ပူသည်၏ အဖြစ်မှ မကင်းစေခြင်း–အပူမပျောက်စေခြင်း–အကျိုး။ ဥဏ္ဍပါယာသာဒိံ ပက္ခိပိတ္ဝာ ဥပရိ ဘောဇနပါတိံ ဌပေန္တိ ဘဏ္ဍဿ ဥဏ္ဍဘာဝါဝိဂမနတ္ထံ။ ဝိမဘိ၊၂။၂၃၄။

ဥဏ္ဍဘီရု (တိ) [ဥဏ္ဍ+ဘီရု] အပူကို ကြောက်ရွံ့သော။ အစ္စုဏ္ဍဂဟဏိကော ဥဏ္ဍဘီရု ဟောတိ။ ဒီ၊ဌ၊၃။၂၁၂။ မ၊ဌ၊၃။၂၂၅။

ဥဏ္ဍဘီရုက (တိ) [ဥဏ္ဍ+ဘီရုက] အပူကိုကြောက်ရွံ့သော။ အစ္စုဏ္ဍဂ္ဂဟဏိကော ဥဏ္ဍဘီရုကော။ အံ၊ဌ၊၃။၂၇။

ဥဏ္ဍယာဂု (ထီ) [ဥဏ္ဍာ+ယာဂု] ပူသောယာဂု။ တေ ပဌမသရေယေဝ ဥဋ္ဌုက်မဏ္ဍံ ဥဏ္ဍယာဂုံ လဘိံသု။ ဝိ၊ဌ၊၁။၁၃၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၅၅။

http://www.dhammadownload.com

(—ဝိ၊ဌ၊၃၀၄။ ဝိ၊သင်္ဂ်ဟ။၁၀၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၂၂။ ၅၁။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၁။)

ဥက္ခံရုံသိ (ပု) [ဥက္ခံ+ရုံသိ] နေ။ ဥက္ခံရုံသိ ပဘင်္ကာ်ရော။ခ၁နိ်။၆၂။ ဥက္ခောာ ရုံသိ ယသာ ဥက္ခံရုံသိ။ ခ၁နိ်၊ဋ္ဌီ။၆၂။

ဥက္ခံရသ (ပု) [ဥက္ခံ+ရုသ] ပူသော-အရသာ-အရည်။ ဥက္ခံန္တီ ဥက္ခံရ၊သာ။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။ ၃၀၀

ဥက္ခံလောဟိတ (နာ) [ဥက္ခံ+လောဟိတ] ပူသော သွေး။ ဥက္ခံလောဟိတံ မုခေန ဆဒ္ဒေတွာ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၇။ဥက္ခံလောဟိတန္တီ ဗလဝသော-ကာသမုဋ္ဌိတံ ဥက္ခံဘူတံ လောဟိတံ။ သီ၊ဋ္ဌီ၊ သစ်၊၂။၉၉။

ဥက္ခံဝလာဟက[၁] (ပု) [ဥက္ခံ+ဝလာဟက] ပူသော တိမ်တိုက်။ အောက်ပုဒ်-ကြည့်။

ဥက္ခံဝလာဟက[၂] (တိ) [ဥက္ခံဝလာဟက+အ] ပူသော တိမ်တိုက် - ပူသော ဥတုဓာ အကြောင်းဖြစ်သော တိမ်တိုက်-ကို ဖြစ်စေတတ်၊သော၊ နတ် (ဥက္ခံဝလာဟကမည်သော နတ်)။ သန္တီ ဘိက္ခု၊ ဥက္ခံဝလာဟကာ နာမ ဒေဝါ။ သံ၊၂။၂၁၆။ အာကာသဋ္ဌကဒေ-ဝတာနံ မိတ္တာ ဥက္ခံဝလာဟကာ ဒေဝဘာ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၇။ ဥက္ခံဝလာဟကာ ဒေဝတာတိ ဥက္ခံဥတုနော ပစ္စယဘူတ မေဃမာလာသမု-ဋ္ဌာပကဒေဝပုတ္တာ။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၂။၉။ (-ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၂၀၃။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၅၊ ၂၆၀။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၃။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၀။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။၄၃။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။ ၁၃၃။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၄၂။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၃၊၁၇။)

ဥက္ခံဝလာဟကဒါနူပကာရသုတ္တ(နာ) [ဥက္ခံဝလာ-ဟက+ဒါန+ဥပကာရ+သုတ္တ] ဥက္ခံဝလာဟ-က ဒါနူပကာရသုတ်။ သံယုတ္တနိကာယ ခန္ဓဝဂ္ဂ-သံယုဇ္ဈပါဠိ၊၁၁-သံယုတ်၊ ၁၃-၅၂-သုတ်။ သံ၊၂။၂၁၅။

ဥက္ခံဝလာဟကဒေဝတာ(ထီ) [ဥက္ခံဝလာဟက+ဒေဝတာ] ပူသောတိမ်တိုက်၏ အကြောင်း ဖြစ်သော နတ်၊ဥက္ခံဝလာဟကနတ်။ တတော ဥက္ခံဝလာဟကဒေဝတာ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇။

ဥက္ခံဝလာဟကန္တရ (နာ) [ဥက္ခံဝလာဟက+အန္တရ] ပူသော တိမ်တိုက်၏-အလယ်-အကြား။ ဥက္ခံဥဘုသမုဋ္ဌာန-ကြည့်။

ဥက္ခံဝလာဟကသုတ္တ (နာ) [ဥက္ခံဝလာဟက+သုတ္တ] ဥက္ခံဝလာဟကသုတ်။ သံယုတ္တနိကာယ ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဠိ၊ ၁၁-သံယုတ်၊ ၅၄-သုတ်။ သံ၊၂။၂၁၆။

ဥက္ခံဝါလိကာနိပ္ပီဠိတ (တိ) [ဥက္ခံ+ဝါလိကာ+နိပ္ပီဠိတ] ပူသောသဲသည် နှိပ်စက်အပ်၊သော။ ဂိမှသမယေ သူရိယာတပသန္တတ္တော ဥက္ခံဝါ-လိကာ နိပ္ပီဠိတော။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၂၀၆။

ဥက္ခံဝါလုကာ (ထီ) [ဥက္ခံ+ဝါလုကာ] ပူသောသဲ။ အင်္ဂါရသဏ္ဌာနသဒိသံ ဥက္ခံဝါလုကံ မဒ္ဒန္တော တာသ အဘိမုခံ အာဂဉ္ဆိ။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။၃၀။ (-ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၂၅။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၆၊)

ဥက္ခံဝါလုကာပိဋ္ဌ (နာ) [ဥက္ခံဝါလုကာ+ပိဋ္ဌ] ပူသောသဲအပြင်။ ကောဝိဠာ ဇာလေ လဂ္ဂံ မစ္ဆံ ဥဒ္ဓရိတ္ဝာ ဥက္ခံဝါလုကာပိဋ္ဌေ ဌပေတွာ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၃။

ဥက္ခံဝိရိယ (တိ) [ဥက္ခံ+ဝိရိယ] ပူသော-ဝိရိယ-အစွမ်းသတ္တိ-ရှိသော။ ဥက္ခံဝိရိယာနိ (ဥက္ခံဘရိဘာနိ။က) ကမ္မလာဒီနိ ဝဋ္ဋန္တိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၄၉။

ဥက္ခံဝေလာ (ထီ) [ဥက္ခံ+ဝေလာ] ပူသော-အချိန်-အခါ။ ဘဇ္ဇေ ကိံကာရဏာ ဝေဠုပါ-ယ ဥက္ခံဝေလာယ ဣမသ္မိံ ကဗရဒ္ဓာယေ ရက္ခမူဒလ နိသီဒဿ။ ခမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၂၆။

ဥက္ခံသန္တတ္တ (တိ) [ဥက္ခံ+သန္တတ္တ] အပူ-နေပူ-ဖြင့် ပြင်းစွာပူလောင်သော။ အထ တသ္မိံ ကိဋ္ဌမာနာဝေ ဥက္ခံသန္တတ္တော ဟိမပိဋ္ဌော ဝိယ ဝိလီယန္တိ။သံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၀။

http://www.dhammadownload.com

ဥဏ္ဍသန္တာပ (ပု) [ဥဏ္ဍ+သန္တာပ] အပူဖြင့် ပူလောင်ခြင်း၊ အပူရှိန်။ ဇန္တာဃရေ ဟိ ဥဏ္ဍသန္တာပေန ပိပါသာ ဟောတိ။ ဝိ၊သင်္ဂ-ဟ။၂၆၆။ (–စရိယာ၊ဋ္ဌ။၂၁၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၄၁၁။)

ဥဏ္ဍသမယ (ပု) [ဥဏ္ဍ+သမယ] ပူသောအခါ။ ဥဏ္ဍသမယော ပရိဋ္ဌာဟသမယော။ ဝိ၊၂။၁၅၅။ (–ရင်း။၁၅၇။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၁၊၃၁၀။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၂။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၉။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၈။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၈။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၉၊၃၆၉။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။၈၉။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၁၈၊ ပေဘ၊ဋ္ဌ ၁၈၇။ ကခ်ါ၊ဋ္ဌီ။၄၀၅။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။၁၆၆။)

ဥဏ္ဍသမ္ဖုဋ္ဌ (တိ) [ဥဏ္ဍ+သမ္ဖုဋ္ဌ] အပူသည် ထိပါးအပ်–အပူဖြင့်ကွေထိ-သော၊ အပူနှိပ်စက်အပ်သော။ ဥဏ္ဍသမ္ဖုဋ္ဌော ပုရိသော သီတံ ပတ္ထေတိ၊ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၃၀၄။

ဥဏ္ဍာကာရ (ပု) [ဥဏ္ဍ+အာကာရ] (၁) ပူသောအခြင်းအရာ။ (တိ) (၂) ပူသောအခြင်းအရာရှိသော။ (၁) သက္ကဿ ဒေဝရညော ပဏ္ဍုကမ္ပလသိလာသနံ ဥဏ္ဍာကာရံ ဒဿေတိ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁။ (–အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၂၉။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၅၊ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၁၇။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၃၈၆။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၇၈) (တိ) (၂) ဥဏ္ဍာကာရာ တေဇောဓာတု။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၀၉။

ဥဏ္ဍာဒိနိမိတ္တ (နာ) [ဥဏ္ဍ+အာဒိ+နိမိတ္တ] အပူစသောအကြောင်း။ ဥဏ္ဍာဒိနိမိတ္တံ ကာမာသဝုပ္ပတ္တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၇၀။

ဥဏ္ဍာဒိပိဋ္ဌိတ (တိ) [ဥဏ္ဍ+အာဒိ+ပိဋ္ဌိတ] အပူအစရှိသည်ဖြင့် နှိပ်စက်အပ်သော။ သော ဟိ ဥဏ္ဍာဒိပိဋ္ဌိတော နိက္ခမိတ္တာ ဗဟိ ဝစ္ဆကာနံ အဗ္ဘန္တရေ နိပဇ္ဇတိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၆။

ဥဏ္ဍာဒိရသ (ပု) [ဥဏ္ဍ+အာဒိ+ရသ] အပူအစရှိသော အရသာ။ ကိဉ္စိတိ ဥဏ္ဍာဒိရသာနံ အညတရံ အာဟာရဝတ္ထု။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၃၀၈။

ဥဏ္ဍာပေတိ (ကာ၊ကြို) [ဥသ+ဏ္ဍာ+ဏာပေ+တိ] ပူစေ၏။ ဝါသိဝလံ (ဝါသိဝံ။ဝိ၊သင်္ဂဟ) တာပေတ္ဝာ ဥဒကံ ဝါ ခီရံ ဝါ ဥဏ္ဍာပေတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၇။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၅၄။

ဥဏ္ဍာပေတ္ဝာ (ကြို၊ဝိ) [ဥသ+ဏ္ဍာ+ဏာပေ+တ္ဝာ] ပူစေ၍။ တာနိ ပုန ဥဏ္ဍာပေတ္ဝာ ဘဇ္ဇိတ္ဝာ....သမ္ဘောဂါရဟာနိ ဟောန္တိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၅။

ဥဏ္ဍာဘိဃာတ (ပု) [ဥဏ္ဍ+အဘိဃာတ] အပူဖြင့် လွှမ်းမိုးနှိပ်စက်ခြင်း။ ကရုဏာဝိဟာရိဿ ဥဏ္ဍာဘိဃာတာဒိရူပနိမိတ္တံ သတ္တဒုက္ခံ သမနုပဿန္တဿ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၀၈။

ဥဏ္ဍာဘိတတ္တ (တိ) [ဥဏ္ဍ+အဘိတတ္တ] နေပူသည် လွှန်စွာ ပူလောင်အပ်သော။ ကမေန ပစ္ဆိယာ ဥဏ္ဍာဘိဘတ္တာယ ဌာတုံ အသက္ကောန္တီ တဿာ ဥပရိသာဋ္ဌကံ ဌပေတ္ဝာ အက္ကမိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆၈။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၅။ (–ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၃၆။ ငံမတိ၊၂။၂၂၈။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၉၂။)

ဥဏ္ဍာဘိဘူတ (တိ) [ဥဏ္ဍ+အဘိဘူတ] အပူသည် လွှမ်းမိုးနှိပ်စက်အပ်သော။ ဥဏ္ဍာဘိဘူတဿ ပုဂ္ဂလဿ သီတနိန္နစိတ္တတာ ဝိယ။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၀။

ဥဏ္ဍာဘိသမန (နာ) [ဥဏ္ဍ+အဘိသမန] အပူ၏ငြိမ်းအေးခြင်း။ ဥဏ္ဍာဘိတတ္တေဟိ သေဝီယတီတိ သီတံ၊ ဥဏ္ဍာဘိသမနံ။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၁။၇။

ဥဏ္ဍာသန (နာ) [ဥဏ္ဍ+အာသန] ပူနွေးသော နေရာ။ ဒွေတယော ပလ္လင်္ကေတိ ဒွေတယော နိသဇ္ဇာဝါရေ ဒွေတီဏိ ဥဏ္ဍာသနာနိ။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၄၄။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၃၅၅။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၄၅၉။ (–ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၃၈၊၄၈။၁)

http://www.dhammadownload.com

ဥဏ္ဍိကာ (ထီ) [ဥဏ္ဍ+ဣက+အာ။ (ဥမ္ဆီကာ။ သံ)] ယာဂု။ ဥဏ္ဍိကာ သာဏာ ဝိ၊လပီ စ ယာဂုနာမာနိ။ ဓာန်၊ဋ္ဌ။၄၆၅။

ဥဏ္ဍိသ[၁] (ပု၊နဲ) [ဥ+နဟ+ဤသ။ ဓာန်၊ဋ္ဌ။ ၂၈၄။ ဥဏ္ဍ+ဤသ။ ဝိ၊ပိ၊ဓာန်။ (ဥမ္ဆီ-သံ)] (၁) (က) သင်းကျစ်၊ နဖူးစည်း၊ နဖူးသင်းကျစ်ပြား၊ ဦးရစ်၊ ခေါင်းပေါင်း။ (ခ) သင်းကျစ်ဓာတ်တော်၊ မြတ်စွာဘုရား၏ အသမ္ဘိန္နဓာတ်တော် ၇-ဆူတွင် ပါဝင်သော ဥဏ္ဍိသဓာတ်တော်။ (၂) စောင်းတန်းဦး။ (၁) (က) ဥဏ္ဍိသံ မဏိံ ဝါဋ္ဌဗိ-ဇနိံ။ ဒီ၊၁။၇။ ဧဂ္ဂဋ္ဌ ဥဏ္ဍိသဋ္ဌ ဒီဃသ ကာ-ရာယနသ ပါဒါသိ။ မ၊၂။၃၂၂။ သေတံ ဥ-ဏ္ဍိသ (သံ၊၃။၄) နွဲ အဋ္ဌဂုံလဝိတ္ထာရော ရဇတမယော ဥဏ္ဍိသပရွော သေတော။ သံ၊ ဋ္ဌ၊၃။၁၅၆။ (-ဇာ၊၂။၅၉။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၆။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊၂။၃၇။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၄၂၊၂၅၈။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။၂၈၅။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၀။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၁၃၆။ သာရတ္ထ၊၁။ ၁၆၂။) ဥဏ္ဍိသပရွ, ဥဏ္ဍိသသီသ တို့လည်း ကြည့်။ (ခ) ဥဏ္ဍိသံ စတသော ဒါဌာ။ ဗုဒ္ဓဝံ။ ၃၈၃။ စတသော ဒါဌာ ဒွေ အက္ခကာ ဥဏ္ဍိ-သနွဲ ဣမာ သတ္တဓာတုယော နဝိပ္ပကိရိံသု။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉၆။ (၂) ရူပိယမယာ သူစိယော စ ဥဏ္ဍိသဋ္ဌ။ ဒီ၊၂။၁၄၆။ (၎င်းနိသျတို့၌ ဥဏ္ဍိ-သကို နဖူးစည်း-ဟု မြန်မာပြန်၏) ပဝါဋ္ဌ-မယဥဏ္ဍိသေဟိ သမန္တာဂတာ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၂၅။ သောပါနဗာဟုကာနံ မတ္ထကဋ္ဌာနံ ဥဏ္ဍိသနွဲ အဓိပ္ပေတံ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၉။

ဥဏ္ဍိသ[၂] (နဲ) [ဥဏ္ဍိသ+အ] (က) သင်းကျစ်နှင့်တူသော ပြည့်ဖြိုးသောနဖူး။ (ခ) သင်းကျစ်နှင့်တူသော ပြည့်ဖြိုးသော ဦးခေါင်း။ ဥဏ္ဍိသတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ ပါဒတလာ နရ-သီဟဂါထာဟိ နာမ အဋ္ဌဟိ ဂါထာဟိ အဘိတ္ထ-ဝိတ္တာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၈၉။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၅။ ဥဏ္ဍိ-သတော ပဋ္ဌာယာတိ သီသတော ပဋ္ဌာယ။ ဥဏ္ဍိသနွဲ ဟိ ဥဏ္ဍိသသဒိသတ္တာ ဘဂဝတော ပရိပုဏ္ဏနလာဋ္ဌသ ပရိပုဏ္ဏသီသသ စ တေံ အဓိဝစနံ။ သာရတ္ထ၊၃။၂၄၅။

ဥဏ္ဍိသပရွ (ပု) [ဥဏ္ဍိသ+ပရွ] သင်းကျစ်ပြား။ ကေစိ ရတနမတ္တာယာမံ စတုရဂုံလဝိတ္ထတံ.... နလာဋေ ဥဏ္ဍိသပရွံ ဗန္ဓနွဲ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၅။ (— ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၃။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၆၄။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၅၆။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၄၃၄။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၂၈၂။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။ ၆၈။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၃၆၄။ သာရတ္ထ၊၁။၁၆၂။ သာရတ္ထ၊၃။၂၄၅။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၂။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၁၇၆။)

ဥဏ္ဍိသမတ္ထက (နဲ) [ဥဏ္ဍိသ+မတ္ထက] အထွတ်ဖျား (ဗားကရာ၊သူ၊၂။၄၁)။ အထွတ်အဆုံး၏ အထက်၊ (ပရက္ကူ၊သျ၊၂။၄၂။) စောင်းတန်းဦး၏အထက်?။ ကော ဝေဒိကာ ပနသ ဥဏ္ဍိသမတ္ထကေ အဟောသိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၂၂၃။ ဥဏ္ဍိသမတ္ထကေတိ သိခါပရိယန္တမတ္ထ-ကေ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၀။

ဥဏ္ဍိသဝေဌိတသီသ (တိ) [ဥဏ္ဍိသ+ဝေဌိတ+သီသ] သင်းကျစ်ပြားဖြင့် ရစ်ပတ်အပ်သော ဦးခေါင်းရှိသော။ ဥဏ္ဍိသဝေဌိတသီသော ဝိယာ (ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၃။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၆၅)တိ ဥဏ္ဍိ-သပရွေန ဝေဌိတသီသပဒေသော ဝိယ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၄၂။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၇၆။ အောက်ပုဒ်-လည်း ကြည့်။

ဥဏ္ဍိသသီသ (တိ) [ဥဏ္ဍိသ+ဝေဌိတ+သီသ။ ဥဏ္ဍိသ+သီသ] (၁) သင်းကျစ်ပြားဖြင့်ဖွဲ့အပ်သော ဦးခေါင်းရှိသကဲ့သို့ ဖြစ်သော (ပြည့်စုံသောနဖူးရှိသော)။ (၂) သင်းကျစ်ကဲ့သို့ဝန်းဝိုင်းသော ဦးခေါင်းရှိသော (ပြည့်စုံသော ဦးခေါင်းရှိသော)။ အယဉ္ဍိ ဒေဝ ကုမာရော ဥဏ္ဍိသသီသော။ ဒီ၊၂။၁၆။ မဟာ-ပုရိသော ဥဏ္ဍိသသီသော။ ဒီ၊၃။၁၁၈။ ဥဏ္ဍိသ သီသော ခေါ ပနသော ဘဝံ ဂေါတမော။

http://www.dhammadownload.com

မ၊၂။၃၃၈။ ဥဏ္ဍိသသီသောတိ ဣဒံ ပရိပုဏ္ဏ-နလာဋတဋ္ဌ ပရိပုဏ္ဏသီသဘဋ္ဌာတိ ဒွေ အတ္ထ-ဝသေ ပဋိစ္စ ဝုတ္တံ၊ ...ပုရိမနယေ ဥဏ္ဍိသဝေဋ္ဌ-တသီသော ဝိယာတိ ဥဏ္ဍိသသီသော။ဒုတိယ-နယေ ဥဏ္ဍိသံ ဝိယ သဗ္ဗတ္ထ ပရိမဏ္ဍလ သီသောတိ ဥဏ္ဍိသသီသော၊ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၃။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၆၄-၅။ (—သာရတ္ထ၊၃။၂၄၅။)

ဥဏ္ဍောဒက (နဲ) [ဥဏ္ဍ+ဥဒံက] (၁) ပူနွေး သောရေ၊ ရေပူ၊ ရေနွေး။ (တိ) (၂) ရေ ပူရှိသော။ (၁) ဥဏ္ဍောဒကေန နှာယန္တသ အသုစိ မုစ္စိ။ ဝိ၊၁။၁၆၆။ (—ဝိ၊၃။၃၉၁။ သံ၊ ၁။၁၇၆-၇။ ထေရ။၂၅၆။ အပ၊၂။၂၅၈။ ဇာ၊ ၂။၁၉၀။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၀။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၇၊၂၉၁။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၁၀၃။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၂၊၂၂၅။ မ၊ဋ္ဌ၊ ၁။၁၁၄။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၀။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၈၊ ၁၁၉။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၈၂၊၃၁၆။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၅၀၊၃၆၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၇၅။ ဣတိ၊ဝုတ်၊ဋ္ဌ။၃၂၁။ မူလဋ္ဌီ၊၂။ ၈၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၄၉) (တိ) (၂) တတော တပေါဒါ နာမ နဒီ သန္ဒတိ ကုထိတာ ဥဏ္ဍော-ဒကာ။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၇၂။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၇။

ဥဏ္ဍောဒကပါန (နဲ) [ဥဏ္ဍောဒက+ပါန] ရေပူ ကို သောက်ခြင်း။ အတ္တနော အနတ္ထာဝ-ဟမ္ပိ စ ဥဏ္ဍောဒကပါနံ ဝိယ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၂၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၅၆-၇။ (—မူလဋ္ဌီ၊၂။၈၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၄၉။)

ဥဏ္ဍောဒကဝဏ္ဏ (ပု) [ဥဏ္ဍောဒက+ဝဏ္ဏ] ရေ နွေး၏ အဆင်း။ဥဏ္ဍောဒကဝဏ္ဏတော အဂ္ဂိ-နာ အနတိသမ္ဗန္ဓသ သီဘုဒကသ ဝဏ္ဏော ပရိဟာယေထ။ မူလဋ္ဌီ၊၁။၁၄၇။ (—အနုဋ္ဌီ၊ ၁။၁၆၀။)

ဥဏ္ဍောဒကသံယုတ္တ (တိ) [ဥဏ္ဍောဒက+သံ-ယုတ္တ] ရေနွေးနှင့်စပ်ယှဉ်သော။ ဥဏ္ဍောဒက-သံယုတ္တော (ဥဏ္ဍောဒကသညုတ္တော၊ မူလဋ္ဌီ၊ ၁။၁၄၇)စ အဂ္ဂိ ဥပလဗ္ဘနီယော မဟန္တောတိ ကတ္ဘာ။ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၉၂။

ဥဏ္ဍောဒကသညုတ္တ (တိ) [ဥဏ္ဍောဒက+သညု-တ္တ] ဥဏ္ဍောဒကသံယုတ္တနှင့် အနက်တူ—၎င်း ပုဒ်ကြည့်။

ဥတု (ပု၊ထီ) [အရ+တု။ဏ္ဌာဒိ။၇၁။ ဓာန်၊ဋ္ဌီ။ ၂၃၉။ နီတိ၊ဓာ။၁၅၉။ နီတိ၊သုတ္တ။၁၃၂၀။ ဣ+တု။ ဓာန်၊ ဋ္ဌီ။၇၉။ဝိမတိ၊၂။၁၃၈။(ကွတု -သံ)] (၁) ဇာသီဥတု၊ (ဟေမန္တဥတု= ဆောင်းဥတု, ဂိမှာနဥတု=နွေဥတု,ဝဿာန-ဥတု=မိုးဥတု- ဟု ဥတုသုံးပါး ရှိသည်။ တနည်း ဟေမန္တ, သိသိရ,ဝသန္တ,ဂိမှ,ဝဿာ-နှ, သရဒ ဟူ၍ ဥတုခြောက်ပါးရှိသည်။ဓာန်၊ ၇၈-၉ ကြည့်။) (၂) အအေး,အပူ ဟူသော ဥတု၊တေဇောဓာတ်၊အငွေ။ (၃) မိန်းမတို့၏ ဇာသီသွေး။ (၁) ဣတိ ခေါ ဘိက္ခဝေ မယာ ....ဥတုပိ သခ်ါဘာ။ အံ၊၂။၅၀၄။ စတ္တာရော မာသာ ဥတု၊တယော ဥတူ သံဝစ္ဆရော။ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၃။၅၂။ တံ တံ ကိရိယံ အရတိ ဝတ္တေတီတိ ဥတု။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၃။၄၅။ယံ ယံ သုတ္တံ ယသ္မိံ ယသ္မိံ သံဝစ္ဆရေ ဥတုမှိ....ဝုတ္တံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃။ မ၊ဋ္ဌ၊ ၁။၉။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၉။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၉။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၂၆။ (—ထေရ။၃၀၀။ထေရီ။၄၂၀။ ဇာ၊၂။ ၂၅၇။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၁၉၉။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၂၁။ အံ၊ ဋ္ဌ၊၁။၁၈၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၇။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၆။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၀။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၈၁။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၅၃။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၆၇။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၈၆။ ပေတ၊ ဋ္ဌ။၁၂၆။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၀။ ထေရီ၊ဋ္ဌ။၂၆၀။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉၉။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၁၁၇။) (၂) ဥတု နာမ စဘုသမုဋ္ဌာနာ တေဇောဓာတု၊ ဥဏ္ဍ-ဥတု သီတဥဘူတိ ဧဝံ ပနေသ ဒုဝိဓော ဟောတိ။ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၅၁။ ဥတုံ ဂဏ္ဍာပေန္တိ-ယာ သုဋ္ဌု သမန္တတော သေဒိတာနိ။ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၁၈။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၇၄။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၁၀။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၃။၁၈၆။ ဥတုံ ဂဏ္ဍာပေန္တိယာ (ဂါဟာပေ-နွိယာ) တိ တေသံ အလ္လသိနေဟပရိယာ-ဒါနတ္ထံ အတ္တနော ကာယုသ္မာဝသေန ဥတုံ ဂဏ္ဍာပေန္တိယာ။ သာရတ္ထ၊၁။၃၅၀။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။

http://www.dhammadownload.com

၅၅)။ အံ၊ဌီ၊ခ။၁၉၄။ ဥတုန်တိ ဥဏ္ဍဥတုံ ကာယုသ္မာဝသေန။ သံ၊ဌီ၊၂။၂၅၄။ (–ဝိ.ဋ္ဌ၊၁၁။ ၃၁၀။ ဝိ၊သင်္ဂ်ဟ။၄၉။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၆၊၂၄၄။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၇။ မဟာဋ္ဌ၊၂။၂၂၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၁။အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၃၊၆၆) (၃) ဥတုကာလ,ဥတုနှံ,ဥတုသမယ–တို့ကြည့်။

ဥတုအသပ္ပါယ (ပု) [ဥတု+အသပ္ပါယ]ဥတု ဟူသော–ဥတု၏ အစွမ်းဖြင့်–မလျော်ကပ်တတ်ခြင်း၊မလျော်ကပ်သော ဥတု။ဥတုအသပ္ပါယံ ဝါ အဘိဘဝိတ္ဝာ....အသပ္ပါယောပိ ဥတုဖလသမာပတ္တိယာ ပစ္စယောဝ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၄၄၈။ ဥတုသပ္ပါယနှင့် ယှဉ်ကြည့်။

ဥတုအာစိက္ခန (နာ) [ဥတု+အာစိက္ခန]ဥတုကို–ပြောကြား–သျော်ထား–ခြင်း။ ဥတုံ ဘွာနကြည့်၊

ဥတုအာဟာရဇ (တိ) [ဥတု+အာဟာရ+ဇန+ကို] ဥတုနှင့်အာဟာရ၊ကြောင့် ဖြစ်သော။ တဂ္ဂဟဒဏနေဝ စ တန္နိမိတ္တာနိ ဥတုအာဟာရဇာနိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၂။

ဥတုအာဟာရဇရူပ (နာ) [ဥတုအာဟာရဇ+ရူပ] ဥတုနှင့်အာဟာရ၊ကြောင့် ဖြစ်သောရူပ်။ ယောဘုဒယျန စိတ္တဇရူပါနုဘာတာယ ဥတုအာဟာရဇရူပါနံ။ သာရတ္ထ၊ဋ္ဌ။၄၈၂။

ဥတုကဘ္ဍတာ (ထီ) [ဥတု+ကဘ္ဍတာ] ဥတု၏ ကြမ်းတမ်းသည်၏အဖြစ်။ မနုဿလောကေ ဥဘုကဘ္ဍတာယ ဝါတာဘာပေန ဖုသိတဂတ္တာ ကာလမကာသိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၀။

ဥတုကာလ (ပု) [ဥတု+ကာလ] (၁) မိုးဥတုမှ တပါး၊သောဥတု ဇခါ၊ဆောင်းဥတု, နွေဥတု အခါ။ (၂) မိန်းမဘို့ဆုသီသွေးလာဆုအခါ။ (၁) အညတရော ဘိက္ခု ဥတုကာလံ ကောဝသိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ။၄၁၄။ ဥတုကာလန်တိ ဝဿာနဘောဇ အညံ ကာလံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၁၁။ ဥဘုကာလေ ပဋိဗာဟိဘုံ နလာတိ(ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။ ၈၅။ ဥတုနှံ) ဥတုသမယ–တို့ကြည့်။

ဥတုကာလ (ပု) [ဥတု+ကာလ] (၁) ဥတုနှံ၊ ဥတုသမယ–တို့ကြည့်။ (၂) ဥတုကာလ,ဥတုနှံ,ဥတုသမယ–တို့ကြည့်။

ဥတုကိရိယာပနတ္ထ (ပု) [ဥတု+ကိရိယာပန+အတ္ထ] (အနေးအပူဟူသော) ဥတုကိုယူ၊စခြင်း အကျိုး။ ပါဒေ ပက္ခာလေတွာတိ ဥတုကိရိယာပနတ္ထံ ဓောဝိတ္ဝာ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၀။ (–သံ၊ဋ္ဌီ၊၁။ ၂၀၆။)

ဥတုဂဟဏတ္ထ (ပု) [ဥတု+ဂဟဏ+အတ္ထ] (အနေးအပူဟူသော) ဥတုကိုယူခြင်း၊အကျိုး။ ဟတ္ထဒေဝနာဒီနိ ပန ဥတုဂဟဏတ္ထာယ စေဝ ဒါယကာနံ ပုညဖလတ္ထာယ စ ကဒ္ဒတ္တိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၉။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၂၅၉။ (–မ၊၁။ ၂၆၅။)

ဥတုကိရိယာပနတ္ထ (ပု) [ဥတု+ကိရိယာပန+အတ္ထ] (အနေးအပူဟူသော) ဥတုကိုယူ၊စခြင်း အကျိုး။ ပါဒေ ပက္ခာလေတွာတိ ဥတုကိရိယာပနတ္ထံ ဓောဝိတ္ဝာ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၀။ (–သံ၊ဋ္ဌီ၊၁။ ၂၀၆။)

ဥတုကိဿာပနတ္ထ (ပု) [ဥတု+ကိဿာပန+အတ္ထ] (အနေးအပူဟူသော) ဥတုကိုယူ၊စခြင်း အကျိုး။ ပါဒေ ပက္ခာလေတွာတိ ဥတုကိရိယာပနတ္ထံ ဓောဝိတ္ဝာ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၀။ (–သံ၊ဋ္ဌီ၊၁။ ၂၀၆။)

http://www.dhammadownload.com

ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ဂ၁၊ (–ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၅၁။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၄၊ ၃၀၄၊ ၃၀၇။ အနုဋီ၊ ၁။၉၇။ အနုဋီ၊ ၂။ ၂၆။ အနုဋီ၊ ၃။ ၂၉၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၃။ ၂၉၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁၀၀၊ ၁၀၀၊ ၁၀၀၊ ၁၉၉။)

ဥတုဂ္ဂါဟာဝပန (နာ) [ဥတု+ဂါဟာဝပန] (အဒအဒ; အပူဟူသော) ဥဘုကိုယူခြင်း။ ယထာ ဥဒကံ အနောဇောဟန္တိသ...ဥဘုဂ္ဂါဟာဝပန္တိ ဇဝမာဒိ အာနိသံသော နတ္ထိ။ အံ၊ ဋီ၊ ၂၊ ၃၂၇။

ဥတုစိတ္တဇ (တိ) [ဥတု+စိတ္တ+ဇန+ကို] ဥဘုနှင့်စိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော။ ဥဘုစိတ္တဇာဒွေ သဒ္ဒါစ။ မူလဋီ၊ ၁။၁၄၀။

ဥတုစိတ္တဇရူပသန္ဓတိ (ထီ) [ဥဘုစိတ္တဇ+ရူပ+သန္ဓတိ] ဥဘုနှင့် စိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော ရူပ်အစဉ်၊ ဥဘုကြောင့်ဖြစ်သော ရူပ်အစဉ်, စိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော ရူပ်အစဉ်။ ဥပါဒိန္နကရူပသန္ဓတိသာ ဥပတ္ထမ္ဘနေနဝ ဥတုစိတ္တဇရူပသန္ဓတိနမ်ိဳ ဥပတ္ထမ္ဘနသိဒ္ဓိ ဟောတိ။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၁၁။

ဥတုစိတ္တသမုဋ္ဌာန (တိ) [ဥတု+စိတ္တ+သမုဋ္ဌာန] ဥဘု, စိတ်ဟူ၍ဖြစ်ကြောင်းရှိသော၊ ဥတု, စိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော။ အဿု သေဒေါ ခေဠော သိလိဋ္ဌကာဒိကာဘိ ဂ္ဂဒမ စတ္တာရော ဥဘုစိတ္တသမုဋ္ဌာနာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။၃၆၂။ (–မူလဋီ၊ ၂။ ၁၁၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၄၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၁၉။)

ဥတုစိတ္တာဟာရသမုဋ္ဌာန (တိ) [ဥတု+စိတ္တ+အာဟာရ+သမုဋ္ဌာန] ဥဘု, စိတ်, အာဟာရဟူသော ဖြစ်ကြောင်းရှိသော။ ဥဘု, စိတ်, အာဟာရကြောင့် ဖြစ်သော။ နိဝတ္တေတဗ္ဗာနံ ဥဘုစိတ္တာဟာရသမုဋ္ဌာနာနံ အတ္ထိတာယ။ အနုဋီ၊ ၃။ ၂၉၀။

ဥတုဇ (တိ) [ဥတု+ဇန+ကို] (အဒအဒးအပူဟူသော) ဥတုကြောင့်ဖြစ်သော။ အဋ္ဌဥတုဇာနိ ဥဘုသမုဋ္ဌာနိကာနိဃာ နာဒ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၄။ ဥတုတော ဇာတံ ဥတုဇံ။

ဥတုဇရူပ (နာ) [ဥတု+ရူပ] ဥဘုကြောင့်ဖြစ်သော ရူပ်။ ဥတုဇရူပံ ဥတုသမုဋ္ဌာနံ ဥတုသမုဋ္ဌာနရူပံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၅၁။

ဥတုဇာဟာရ (နာ) [ဥတု+ဇ+အာဟာရ] ဥဘုကြောင့်ဖြစ်သော အာဟာရ။ ဥတုဇာဟာရော ဥတုသမုဋ္ဌာနာနံ ဥပါဒိန္နကရူပါနံ ဥပတ္ထမ္ဘကော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၅၁။

ဥတုဇိ (ထီ) [ဥတု+ဣ] ဥဘုကြောင့်ဖြစ်သော ရူပ်။ ဥတုဇိ ဥတုသမုဋ္ဌာနိ ဥတုသမုဋ္ဌာနရူပိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၅၁။

ဥတုဇိနီ (ထီ) [ဥတုဇိ+ဣနီ] ဥဘုကြောင့်ဖြစ်သော ရူပ်။ ဥတုဇိနီ ဥတုသမုဋ္ဌာနိနီ ဥတုသမုဋ္ဌာနရူပိနီ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၅၁။

ဥတုဇီ (ထီ) [ဥတု+ဣ] ဥဘုကြောင့်ဖြစ်သော ရူပ်။ ဥတုဇီ ဥတုသမုဋ္ဌာနီ ဥတုသမုဋ္ဌာနရူပီ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၅၁။

ဥတုဇီနီ (ထီ) [ဥတုဇီ+ဣနီ] ဥဘုကြောင့်ဖြစ်သော ရူပ်။ ဥတုဇီနီ ဥတုသမုဋ္ဌာနီနီ ဥတုသမုဋ္ဌာနရူပီနီ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၅၁။

ဥတုဇုဋ္ဌ (တိ) [ဥဘု+ဥဋ္ဌ] ရှည်စွာသောဥဘု–ကြာမြင့်စွာသောအခါ–မှထုတ်ဆောင်အပ်သော၊ အဟောင်းဖြစ်သော။ ဥတုဇုဋ္ဌာနံ ဒုဿာနံ စတုဂ္ဂုဏံ သဃံဋိံ။ ဝိ၊ ၃။ ၄၀၃။ ဥတုဇုဋ္ဌာနန္တိ ဥဘုတော ဒီဃကာလတော ဥဇုဋ္ဌာနံ ဟဘာတ္ထာနံ။ ဝိ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၀၉။ (–ဝိ၊ သဂံဟ။ ၂၅၁။ ဝိ၊ ဝိနိစ္ဆယ၊ ဋီ၊ ၅၆၀။)

ဥတုနိကာလ (ပု) [ဥတုနိ+ကာလ] ဥတုထာသိ–လ–သောအခါ၊ ပါရိဂာဃ (တာပသိယာ) ဥဘုနိကာလေ နာဘိံ ဟတ္ထေန ပဆာမသေယျာသ။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂၅၀။ ဇာ၊ ၄။ ၆၃။ ဋ္ဌ၁။

ဥတုနိယာမ (ပု) [ဥဘု+နိယာမ] ဥတုတို့၏–မြဲခြင်း–မြဲသော–သဘော။ တသ္မိံ တသ္မိံ သမယေ တေသံ တေသံ ရုက္ခာနံ ဇာပုဟာ-ရေနေဝ ပုပ္ဖဖလသဘာဝဟာနိံ ဥတုနိယာမော နာမ။။။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၁၂။ (ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၄–၅။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၅။)

http://www.dhammadownload.com

ဥတုနီ (ထီ) [ဥတု+ဣနီ] ဥတု-ရာသီ-လာသော မိန်းမ။ မာတာ စ ဥတုနီ ဟောတိ။ မ၊၁။၃၃၂။ မ၊၂။၃၆၃။ မိလိန္ဒ။၁၂၇။ အံ၊ဌ၊၂။၁၆၂။မာတာ စ ဥတုနီ ဟောတိတိ ဣဒံ ဥတုသမယံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ မ၊ဌ၊၂။၂၁၁။ ဥတုနီတိ ဥတုမတီ သဠာတပုပ္ပါ။ အံ၊ဌီ၊၂။၁၄၈။ ဒိဿန္တိ ခေါ ပန .... ဥတုနိယောပိ ဂဗ္ဘိနိယောပိ။ ဒီ၊၃။၆၇။ မ၊၂။၃၅၆။ တာ ခေါ ပနေတာ အပရေန သမယေန ဥတုနိယောပိ ဟောန္တိ၊ သဠာတပုပ္ပါတိ အတ္ထော။ ဒီ၊ဌ၊၃။၄၆။ မ၊ဌ၊၃။၂၇၉။ (-ဝိ၊၁။၂၁။ ဝိ၊ဌ၊၁။၁၈၀။ ကခ်ါ။၃၃၃။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၁။၁၇၀။ အနုဋ္ဌီ၊၂။၈၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဌီ၊၂။၁၈၉။)

ဥတုပစ္စယ (တိ) [ဥတု+ပစ္စယ] ဥတုလျှင်-ဥတုဟူသော-အကြောင်းရှိသော။ တသ္မိံ ဥတုအည် အဌက် သမုဌာပေတိ၊ ဣဒံ ဥတုပစ္စယံ နာမ။ အတိ၊ဌ၊၁။၃၇၇။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၅၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဌီ၊၂။၄၀၄။)

ဥတုပစ္စယအာဟာရသမုဌာန (တိ) [ဥတုပစ္စယ+အာဟာရ + သမုဌာန] ဥတု ဟူသော အကြောင်းရှိသော အာဟာရကြောင့် ဖြစ်သော။ ဥတုပစ္စယအာဟာရသမုဌာနံ နာမ ဥတုသမုဌာနာ....ပဝတ္တိံ ဃဋ္ဌေတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၅၂။

ဥတုပစ္စယဥတုသမုဌာန(တိ)[ဥတုပစ္စယ+ဥတု+သမုဌာန] ဥတုဟူသော အကြောင်းရှိသော ဥတုကြောင့်ဖြစ်သော၊ ရှေးဖြစ်သော ဥတုလျှင် အကြောင်းရှိသော နောက်ဥတုကြောင့် ဖြစ်သော။ တသ္မိမ္မိ ဥတု အည် အဌက် သမုဌာပေတိ၊ ဣဒံ ဥတုပစ္စယဥတုသမုဌာနံ နာမ၊ အတိ၊ဌ၊၁။၃၇၇။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊၂၊၂၅၂။ မူလဋ္ဌီ၊၁။၁၅၇။)

ဥတုပရိဏာမ (ပု) [ဥတု+ပရိဏာမ] ဥတု၏-ဖောက်ပြန်-ပြောင်းလဲ-ခြင်း၊ သဘောမဘူသောဥတု။ သီတဿာတိ ဓာတုကွောဘတော ဝါ ဥတုပရိဏာမတော ဝါ ဥပ္ပန္နဿ သီတဿ။ မ၊ဌီ၊၁။၁၆၇။ အံ၊ဌီ၊၃။၁၂၆။ (-သံ၊ဌီ၊၂။၃၃၈)။ ဥတုပရိဏာမဇ, ဥတုပရိဏာမန-တို့လည်း-ကြည့်။

ဥတုပရိဏာမဇ (တိ) [ဥတုပရိဏာမ+ဇန+ကို] ဥတု၏ - ဖောက်ပြန် - ပြောင်းလဲ - ခြင်း ကြောင့် ဖြစ်သော၊ ရှေးဥတုနှင့် သဘောမဘူသော- ဝိသဘာဂ- ဥတုကြောင့် ဖြစ်သော။ ဥတုပရိဏာမဇာနီ (အံ၊၁။၄၀၀)တိ ဥတုပရိဏာမတော အတိသီတအတိဥဏှဥတုတော ဇာတာနိ။ အံ၊ဌ၊၂။၃၂၃။ ပုရိမဥတုဘော ဝိသဒိသော ဥတု ဥတုပရိဏာမော၊ တဘော ဇာတာနိ ဥတုပရိဏာမဇာနိ။ အံ၊ဌီ၊၂။၃၁၈။ (- သံ၊၂။၄၂၈။ အံ၊၃။၃၄၃။ မဟာနိ။၁၄။ သံ၊ဌ၊၃။၁၂၁။ အံ၊ဌ၊၃။၃၁၇။ မဟာနိ၊ဌ။၅၂။ သံ၊ဌီ၊၂။၃၆၀။ အံ၊ဌီ၊၃။၃၃၃။)

ဥတုပရိဏာမန (န) [ဥတု+ပရိဏာမန] ဥတု၏-ဖောက်ပြန်-ပြောင်းလဲ-ခြင်း။ သီတဿာတိ အဇ္ဈတ္တဓာတုကွောဘဝသေန ဝါ ဗဟိဒ္ဓါ ဥတုပရိဏာမနဝသေန ဝါ ဥပ္ပန္နဿ ယဿကဿစိ သီတဿ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၀။ မဟာနိ၊ဌ။၄၀၉။ ဥတုပရိဏာမနဝသေနာတိ ဥတုနောပရိဘဏ္ဍနဝသေန ဝိသဘာဂသီတဥတုသမုဌာနေန။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဌီ၊၁။၅၆။

ဥတုပရိဏာမီ (တိ) [ဥတုပရိဏာမ+ဤ] ဥတု၏-ဖောက်ပြန်-ပြောင်းလဲ- ခြင်း ရှိသော။ တာနိ ဓညာနိ ဥတုပရိဏာမီနိ ဇာယန္တိပိ။ အံ၊၁။၂၄၂။ ဥတုပရိဏာမီနိတိ လဒ္ဓဥတုပရိဏာမာနိ ဟုတ္ဘာ။ အံ၊ဌ၊၂။၂၂၁။

ဥတုပရိဿယ (ပု) [ဥတု+ပရိဿယ] (၁) နှိပ်စက်ဘက်သောဥတု၊ ဥတုဟူသော ဘေးရန်။ (၂) ဥတုနှင့် ဘေးရန်။ အောက်ပုဒ်-ကြည့်။

http://www.dhammadownload.com

ဥတုပရိဏာမဝိဇ္ဇာန (န) [ဥတုပရိဏာမ+ဝိဇ္ဇာန] (၁) နှိပ်စက်ဘက်ခံသော၊ ဥတု-ဥတုဟူသောဘေးရန်-ကို ပယ်ခဲ့ချောက်ခြင်း။ (၂) ဥတုနှင့် ဘေးရန်ကို ပယ်ဖျောက်ခြင်း။ ဥတုပရိဏာမဝိဇ္ဇာနပဋိသန္ဓိနာနာခုဏ... (မဂ။ဋ၁။ အံ၊၂။၃၄။ မဟာနိ၊၃၄၃။) ပရိဏာမဟုတ်သော ဥတုဇဝဥတုပရိဏာမဟုတ်သော ဝိပရိဏာမဇဝဥတုတို့ကို ဥတုပရိဏာမဟုတ်သော ဝိပရိဏာမဇဝဥတုတို့ဖြင့်

http://www.dhammadownload.com

ဥတုဘောဇနဝိပတ္တိ (ထီ) [ဥတု+ဘောဇန+ဝိပတ္တိ] ဥတု, ဘောဇဉ်၏ ပျက်စီးခြင်း။ တေကသွာ အသချေ်ယျံ နအဋ္ဌံသု? ဥတုဘောဇနဝိပတ္တိယာ။ ဒီ၊ဌ၊၂။၇။

ဥတုမဘီ (ထီ) [ဥတု+မန္တ+ဤ] ဥတု-ရာသီ-လာသော မိန်းမ။ ဥတုနီတိ ဥတုမဘီ၊ အံ၊ဋီ၊၂။၁၄၈။ (-ဓာန်၊ဋီ။၂၃၉။)

ဥတုမဘ္တက္ခ (တိ) [ဥတု+မန္ဒ+အက္ခိ] အပုဥတုကြောင့်-နုံ့နှေး-ဆိုင်းမှိုင်း-သော မျက်စေ့ရှိသော၊သူ။ သမ္ဗုလာ ဥတုမဘ္တက္ခာ၊ ဝနေနာဆံ အပသန္တီ။ ဇာ၊၁။၃၉၄။ ဥတုမဘ္တက္ခာတိ သောကဝေဂသဉ္ဇာတေန ဥဏ္ဍေန ဥတုနာ မန္ဒလောစနာ။ ဇာ၊ဌ၊၅။၉၇။ မန္ဒလောစနာတိ ဣမိနာ ဥတုနာ မန္ဒံ အက္ခံ (အက္ခိ?) ယသာတိ ဥတုမန္ဒက္ခာတိ ဝတ္တဗ္ဗေန္ဒကာရသ ဘ္တ-ကာရံ ကတ္ဝာ ဥတုမဘ္တက္ခာတိ ဝုတ္တန္တိ ဝေံ သဒ္ဒသိဒ္ဓိံ ဒသေ တိ။ ဇာတ်ဋီကာ။

ဥတုမယ (တိ) [ဥတု+မယ] ဥတုကြောင့် ဖြစ်သော။ ပဗ္ဗဘော ဝါရုက္ခော ဝါ ဥတုမယော ဥဋ္ဌဟိဿတိတိ အဋ္ဌာနမေတံ။ ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၃၁၀။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၅၃၊၂၅၉။ သံ၊ဋီ၊၂။၉၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၂၈။)

ဥတုဝဋ္ဌ (နဲ) [ဥတု+ဝဋ္ဌ] ဆောင်းဥတုနှင့်, မိုးဥတု။ အောက်ပုဒ်- ကြည့်။

ဥတုဝဿ(ပု) [ဥတု+ဝဿ] ဆောင်းဥတုနှင့် နွေဥတု။ သမယေ ဥတုဝဿေ ဝါ (ဥတုဝဋ္ဌေ ဝါ။က)။ ဗုဒ္ဓဝံ။၃၁၈။ ဥတုဝဿေတိ ဟေမန္တဂိမ္ဟေသု။ "သမယေ ဥတုဝဋ္ဌေ" တိပိ ပါဌေ ။ တဿ သမယေတိ ဂိမ္ဟေ၊ ဥတုဝဋ္ဌေတိ ဟေမန္တေ စ ဝဿာနေ စာတိ အတ္ထော။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဌ။၁၃၅။ (-ဝိ၊ဌ၊၃။၃၄၂။ အံ၊ဌ၊၂။၈၊၃၀။ အဘိ၊ဌ၊၁။၅၁။ အပ၊ဌ၊၁။၂၉။ ဇာ၊ဌ၊၁။၂၉။ သာရတ္ထ၊၃။၂၇၈။ ဝိမတိ၊၁။၁၇၁။ အံ၊ဋီ၊၂။၉။)

ဥတုဝါရ (ပု) [ဥတု+ဝါရ] (ဆောင်း, နွေ, မိုးဟူသော) ဥတု-အလှည့်-အကြိမ်။ ဥတုဝါရေန ကီသု ပါသာဒေသု ဝိဟာသိ။ အပ၊ဌ၊၁၊၇၁။ ဇာ၊ဌ၊၁။၆၈။ (-ဗုဒ္ဓဝံ၊ဌ၊၃၂၆။)

ဥတုဝိကာရ (ပု) [ဥတု+ဝိကာရ] ဥတု၏ဖောက်ပြန်ခြင်း။ အဂ္ဂိသန္တာပသူရိယသန္တာပဥတုဝိကာရာဒီဟိ သရီရံ သန္တပ္ပတိ။ အဘိ၊ဌ၊၂။၂၃၃။ ခုဒ္ဒက၊ဌ။၅၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၅၃။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၃၀၈။)

ဥတုဝိပရိဏာမ (ပု) [ဥတု+ဝိပရိဏာမ] ဥတု၏-ဖောက်ပြန်-ပြောင်းလဲ-ခြင်း။ သီတန္တိ အဋ္ဌာတ္တံ ဓာတုက္ခောဘဝသေန ဝါ ဗဟိဒ္ဓါ ဥတုဝိပရိဏာမဝသေန ဝါ ဥပ္ပဇ္ဇနကသီတံ။ သံ၊ဋီ၊၂။၃၃၈။ (-ဋင်း။၃၆၀။)

ဥတုဝိပရိဏာမဇ (တိ) [ဥတုဝိပရိဏာမ+ဇန+ကွိ] ဥတု၏-ဖောက်ပြန်-ပြောင်းလဲ- ခြင်းကြောင့် ဖြစ်သော။ ဥတုဝိပရိဏာမဇော (မူလဋီ၊၂။၂၂၃။) သီဘာဒ်ဥတုဝိပရိဝတ္တဇာတော။ အနုဋီ၊၂။၂၂၀။

ဥတုဝိသဘာဂ (တိ) [ဥတု+ဝိသဘာဂ] ဥတုတို့၏ မတူသောသဘော၊ သဘောမတူသော ဥတု။ သီဘံ ဥဏ္ဍန္တိ ဥတုဝိသဘာဂဝသေန ဝုတ္တံ။ ဝိ၊ဌ၊၄။၅၈။ ဥတုဝိသဘာဂဝသေနာတိ သီဘဥဏ္ဍာနံ ဥတူနံ ဝိသဘာဂဝသေန။ ပါစိတ်၊ ယော။၄၆၇။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၅၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၃၀၈။) ဥတုဝိသဘာဂတာ—အံ၊ဋီ၊၂။၃၁၈။ အံ၊ဋီ၊၃။၃၃၃။

ဥတုဝေရမဏိ (ထီ) [ဥတု+ဝေရမဏီ] ဥတု-ရာသီ-လာခြင်းမှ ကင်းခြင်း။ အညတြ တမှာ သမယာ၊ ဥတုဝေရမဏိံ ပတိ။ သုတ္တနိ။၃၂၃။ ဥတုတော ဝိရတံ ဥတုဝေရမဏိံ ပတိ။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၂။၅၂။

ဥတုသံပုပ္ပိတ=ဥတုသမ္ပုပ္ပိတ (တိ) [ဥတု+သံပုပ္ပိတ (သမ္ပုပ္ပိတ)] (ဆောင်း, နွေ, မိုး

http://www.dhammadownload.com

ဟူသော) ဥတုအခါ၌ ပွင့်သော။ ဥတုသံဃာပွဲတော ဒုဗေ(ဇာ၊၂။၃၃၃)တိ ဥတုသမယေ ပဝတ္တေတ ဒုမေ နိလီယိတ္ထာ။ ဇာ၊၌၊၇။၂၉၀။ ဥတုသမ္မာပ္ပဒေ ဒုမေ။ ဇာ၊၂။၃၇၁။

ဥတုသတ (န) [ဥတု+သတ] ဥတုတရာ။ ဥတုသတံ ဟေမန္တောနံ။ ဥတုသတံ ဂိမှာနံ။ ဥတုသတံ ဝဿာနံ။ အံ၊၂။၅၁၃။

ဥတုသပ္ပါယ (ပု) [ဥတု + သပ္ပါယ] လျောက်ပတ်သောဥတု၊ ဥတု၏အစွမ်းဖြင့် လျောက်ပတ်ခြင်း။ ယတ္ထဝေ နေသံ ဥတုသပ္ပါယံ.... ဓမ္မသာဝနသပ္ပါယဉ္စ သုလဘံ ဟောတိ။ သံ၊၌၊၁။၂၆၆။ ဥဘု ဧဝ သပ္ပါယံ၊ ဥတုဝသေန ဝါ ကာယဗ်တ္တာနံ ကလ္လဘ္ဘာသပ္ပါယံ။ သံ၊၌၊၁။၂၉၉။ ဥဘုသပ္ပါယော သုခသဿ ဧဝဝ ဖလသမာပတ္တိယာ စ၊ အဘိ၊ ၌၊၁။၄၄၀။ (–ဒီ၊၌၊၂။၃၁၅။ သံ၊၌၊၂။ ၇၅၊၃၀၁။ သံ၊၌၊၁။၁၀၉။ အံ၊၌၊၁။၁၀၉။ အံ၊၌၊၂။၆၂၊၂၂၁။ အဘိ၊၌၊၁။၂၆၃။ အဘိ၊၌၊၂။၂၄၊၂၅၃။ ဝိသု၌၊၁။ ၃၀၅။ ဣတိဝုတ်၊၌။၁၀၀။ ဝိသု၌ဋီ၊၁။၁၅၀။)

ဥတုသပ္ပါယဌာန (န) [ဥတုသပ္ပါယ+ဌာန] ဥတုသပ္ပါယဖြစ်သောဥတု ရှိရာအရပ်။ ဥတုသပ္ပါယဌာနံ ပဝိသိတ္ဘာ နိသိန္နဿ ကာယဒရထော ပဋိပဿမ္ဘိ။ သံ၊၌၊၁။၂၁၁။

ဥတုသပ္ပါယလာဘ (ပု) [ဥတုသပ္ပါယ+လာဘ] လျောက်ပတ်သော ဥတုကိုရခြင်း။ ဥတုသပ္ပါယလာဘေန ထေရဿ စိတ္တံ သမာဟိတံ အဟောသိ။ ထေရဂါ၊၁၁၃။

ဥတုသပ္ပါယသိဒ္ဓ (တိ) [ဥတုသပ္ပါယ+သိဒ္ဓ] လျောက်ပတ်သော ဥတုကြောင့် ပြီးစီးသော။ ဥတုသပ္ပါယသိဒ္ဓေန သမာဓိပဿနာဓိဂမေန ပုဗ္ဗဘာဂေ တဒင်္ဂဝိဓဝေန ဝူပသန္တာ ဟုတ္ဝာ။ ထေရဂါ၊၁၁၄။

ဥတုသမုဋ္ဌာန (တိ) [ဥတု + သမုဋ္ဌာန] ဥတုဟူသော ဖြစ်ကြောင်းရှိသော၊ ဥတုကြောင့်ဖြစ်သော။ ကမ္မပစ္စယာ ဥတုသမုဋ္ဌာနာ ရဘသာဒီ နိဗ္ဗတ္တာဘိ။ ဒီ၊၌၊၁။၁၀၂။ ဥဘုတော သမုဋ္ဌိတံ သုခ္ဒဋ္ဌကံ ဥတုသမုဋ္ဌာနံ နာမ။ အဘိ၊၌၊၁။၃၇၇။(–မ၊၌၊၁။၁၅၅။ သံ၊၌၊၂။၃၂၂။ အံ၊၌၊၁။၂၊၄။ အဘိ၊၌၊၁။၁၀၂။ အဘိ၊၌၊၂။၁၀၂။ ဝိသု၌၊၁။ ၃၀၂။ ဝိသု၌ဋီ၊၂။၂၅၁။ သာရတ္ထ၊၂။ ၂၃၄။ ကင်္ခါ၊၌။၂၂၇။ ဒီ၊၌၊သစ်၊၁။၄၁၆။ သံ၊၌၊၂။၂၇၇။ အံ၊၌၊၁။၅၀။ မူလ၌၊၁။ ၁၅၇။ မူလ၌ဋီ၊၁။၂၀၆။ အနု၌ဋီ၊၁။၂၇၆။ ဝိသု၌၊၌၊၁။၄၄၆။)

ဥတုသမညာ (ထီ) [ဥတု+သမညာ] ဥတုဟူသောအမည်၊ တဒေတာ လောဟိတံ ပဋ္ဌရတိ၊ တတ္ထ ဥဘုသမညာ ပုပ္ဖသမညာ စ။ သာရတ္ထ၊ ၂။၁၁။ ဒီ၊၌၊၁။၁၀။

ဥတုသမတာ (ထီ) [ဥတု+သမတာ] ဥတုတို့၏–မျှတ–ညီညွတ်–သည်းအဖြစ်။ ယဒါ ဂေါဝိထိ အာဒရဟန္တီ၊ တဒါ ဥတုသမတာ သမ္ပဒေတိ။ ဒီ၊၌၊၁။၅။ သာရတ္ထ၊၁။၂၆၂။

ဥတုသမယ (ပု) [ဥတု+သမယ] (၁) ဥတု–ရာသီ–လာရာအခါ။ (၂) (ဆောင်း, နွေ, မိုးဟူသော) ဥဘုအခါ။ (၁) မိဂသိဂ်တာပသဿ ဥတုသမယေ တာပသဿ ဥတုသမယေ ဝါ ကာယဒရထော ပဋိပဿမ္ဘိ။ သံ၊၌၊၁။၂၁၁။ (၂) ဥတုသံပုပ္ပိတ-ကြည့်။

ဥတုသမုဋ္ဌာန (တိ) [ဥတု + သမုဋ္ဌာန] ဥတုဟူသော ဖြစ်ကြောင်းရှိသော၊ ဥတုကြောင့်ဖြစ်သော။ ကမ္မပစ္စယာ ဥတုသမုဋ္ဌာနာ ရဘသာဒီ နိဗ္ဗတ္တာဘိ။ ဒီ၊၌၊၁။၁၀၂။ ဥဘုတော သမုဋ္ဌိတံ သုခ္ဒဋ္ဌကံ ဥတုသမုဋ္ဌာနံ နာမ။ အဘိ၊၌၊၁။၃၇၇။(–မ၊၌၊၁။၁၅၅။ သံ၊၌၊၂။၃၂၂။ အံ၊၌၊၁။၂၊၄။ အဘိ၊၌၊၁။၁၀၂။ အဘိ၊၌၊၂။၁၀၂။ ဝိသု၌၊၁။ ၃၀၂။ ဝိသု၌ဋီ၊၂။၂၅၁။ သာရတ္ထ၊၂။ ၂၃၄။ ကင်္ခါ၊၌။၂၂၇။ ဒီ၊၌၊သစ်၊၁။၄၁၆။ သံ၊၌၊၂။၂၇၇။ အံ၊၌၊၁။၅၀။ မူလ၌၊၁။ ၁၅၇။ မူလ၌ဋီ၊၁။၂၀၆။ အနု၌ဋီ၊၁။၂၇၆။ ဝိသု၌၊၌၊၁။၄၄၆။)

http://www.dhammadownload.com

ဥတုသမုဋ္ဌာနရူပသန္တတိ (ထီ) [ဥတုသမုဋ္ဌာန+ရူပသန္တတိ] ဥတုဟူသော ဖြစ်ကြောင်းရှိသော-ဥတုကြောင့် ဖြစ်သော-ရုပ်အစဉ်။ တဘော ပရံ ဥတုသမုဋ္ဌာနရူပသန္တတိ နပဝတ္တတိ။ မ၊ဋီ၊၁။၃၁၇။

ဥတုသမုဋ္ဌာနရူပသမုဒါယ (ပု) [ဥတုသမုဋ္ဌာန+ရူပသမုဒါယ] ဥတုဟူသော ဖြစ်ကြောင်းရှိသော - ဥတုကြောင့် ဖြစ်သော - ရုပ်အပေါင်း။ အဝိညာဏကေ ပန ဥတုသမုဋ္ဌာနရူပသမုဒါယမတ္တေ ပညာပေတုံ နသက္ကာတိ အခိပ္ပါယော။ သာရတ္ထ၊၁။၂၄၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၂၃၇။

ဥတုသမုဋ္ဌာနသီတုဏ္ဍဝါတ (ပု) [ဥတုသမုဋ္ဌာန+သီတုဏ္ဍဝါတ] ဥတုကြောင့် ဖြစ်သော အေးသောလေနှင့် ပူသောလေ။ သေ နယော ဥတုသမုဋ္ဌာနသီတုဏ္ဍဝါတေသုပိ။ သံ၊ဋီ၊၂။၂၇၇၊

ဥတုသမုဋ္ဌာနိက (တိ) [ဥတုသမုဋ္ဌာန+ဣက] ဥတုကြောင့် ဖြစ်ခြင်းရှိသော၊ ဥတုဟူသော ဖြစ်ကြောင်းရှိသော။ တံ ဥတုသမုဋ္ဌာနိကံ ပါကတိကမေဝ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၂၂။

ဥတုသမုဋ္ဌာနိကကာယ (ပု) [ဥတုသမုဋ္ဌာနိက+ကာယ] ဥတုဟူသော ဖြစ်ကြောင်းရှိသော -ကာယ - ရုပ်အပေါင်း။ အဋ္ဌ ဥတုဇာနိ ဥတုသမုဋ္ဌာနိကကာယော နာမ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၄။

ဥတုသမုဋ္ဌာနိကပဋိဗန္ဓက (တိ) [ဥတုသမုဋ္ဌာနိက+ပဋိဗန္ဓက] ဥတုကြောင့်ဖြစ်သော ရုပ်အစဉ်ကို ဆက်စပ်တတ်သော။ ဒုတိယဿ သုဒ္ဓဋ္ဌကဿ ဥတုသမုဋ္ဌာနိကပဋိဗန္ဓကဿ သော ဧဝ ပုရိမော ဥတု ပစ္စယော။ မူလဋီ၊၁။၁၅၇။

ဥတုသမုဋ္ဌာနိကရူပကလာပ (ပု) [ဥတုသမုဋ္ဌာနိက+ရူပကလာပ] ဥတုကြောင့်ဖြစ်သော-ရုပ်ကလာပ်-ရုပ်အပေါင်း။ အနုပါဒိန္နကသရီဆုနီတိ ဥတုသမုဋ္ဌာနိကရူပကလာပေ ဝဒန္တိ။ သံ၊ဋီ၊၂။၉၅။

ဥတုသမ္ပဒါ (ထီ) [ဥတု+သမ္ပဒါ] ဥတု၏ပြည့်စုံခြင်း။ ဘေနေဝ အနာဂတာနမ္ပိ ဥတုသမ္ပဒါဒီနံ (စက္ခုသမ္ပဿာဒီနံ၊ သျာ။ စက္ခုသမ္ပဒါဒီနံ။ မူလဋီ၊၃။၁၇၁) အာရမ္မဏူပသောနေန ....ဝုတ္တာ ဟောတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂၊၂၇၈။

ဥတုသမ္ပန္ဓ (တိ) [ဥတု+သမ္ပန္ဓ] (မပူလွန်း, မအေးလွန်းသော) ဥတုနှင့် ပြည့်စုံသော။ သူရိယော .... နိမ္မလော ဥတုသမ္ပန္ဓော အဟောသိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၂။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၃၃။ ဥတုသမ္ပန္ဓောတိ အနုဏ္ဍာသီတဟာသခ်ါတေန ဥတုနာ သမ္ပန္ဓော။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၃၁။ မ၊ဋီ၊၃။၃၄၁။

ဥတုသုခ (နဲ) [ဥတု+သုခ] (၁) (က) ဥတုကိုစွဲမှီ၍-ဥတုကြောင့်-ဖြစ်သော ချမ်းသာ။ (ခ) ချမ်းသာစေတတ်သောဥတု။ (တိ) (၂) ဥတုကို စွဲမှီ၍ဖြစ်သောချမ်းသာ- ချမ်းသာစေတတ်သောဥတု-ရှိသော။ (၁) (က) သေယျသုခန္တိ မဥ္ဇပီဌသုခံ ဥတုသုခံ ဝါ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၇၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၇၈။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၈၆။ (-မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၂၀။) (ခ) ဥတုသုခသေဝနတာ-ကြည့်။ (တိ) (၂) တံ ကိရဿ ဥတုသုခံ ဟောတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၀၃။ (-သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇။)

ဥတုသုခသမ္ဖဿ (တိ) [ဥတုသုခ+သမ္ဖဿ] ဥတုကိုစွဲမှီ၍ဖြစ်သော ချမ်းသာသော အတွေ့ရှိသော။ ဥတုသုခသမ္ဖဿာ သဏ္ဍာ သခိလသမ္ဘာသာ နာနာဘရဏဝိဘူသိတာ ဝိစရန္တိ။ သာရတ္ထ၊၁။၂၇၄။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၁၅၆။ အံ၊ဋီ၊၃။၂၉၀။

ဥတုသုခသေဝနတာ (ထီ) [ဥတုသုခ+သေဝနတာ] ချမ်းသာစေတတ်သော-လျောက်

http://www.dhammadownload.com

ပတ်သော–ဥတုကိုမှီဝဲသောပုဂ္ဂိုလ်၏အဖြစ်။ သတ္တ မေ္မာ ပဿဒ္ဓိသမ္မောဇ္ဈင်ဿ ဥပ္ပါဒါယ သံဝတ္တန္တိ ပဏီတဘောဇနသေဝနတာ ဥတုသုခသေဝနတာ....တဒဓိမုတ္တတာတိ။ ဒီ၊ဌ၊၂။ ၃၈၂။ မ၊ဌ၊၁။၃၁၀။ သံ၊ဌ၊၃။၁၉၉။ အံ၊ဌ၊၁။၄၀၀။ အဘိ၊ဌ၊၂။၂၇၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၃၀။ သာရတ္ထ၊၂။၂၂၅။

ဥတေ(ဒေ)န (ပု) [ယာဒိစ္ဆကနာမ်။ ဥတု+ဣ+ယု?။ ဥတု+ဣန?] ဥတေန (ဥဒေန) မည်သောမင်း။ ကောသမ္ဗီပြည် ပူရန္တပုမင်း၏ သားဖြစ်သည်၊ ကိုယ်ဝန်ရှိနေသောသူ၏ မိခင်ကို သားတစ်အမှတ်ဖြင့် ငှက်ဆင်ကြီးက ချီယူသွားပြီး ဟိမဝန္တာရှိ ညောင်ပင်ကြီး တပင်ပေါ် ထားရာမှ ထိုညောင်ပင်ပေါ်၌ မွေးဖွားသည်။ မိုးအငွေ့, တောင်အငွေ့, အရုဏ်အငွေ့ကိုယူ၍ မွေးဖွားသောကြောင့် ဥတေနဟု အမည်ပေးသည်။ ဥတေနနှင့် သူ၏မိခင်ကို အလ္လကပုရသေ့က ထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်ထားသည်။ ပူရန္တပုမင်းနတ်ရွာစံချိန်၌ အလ္လကပုရသေ့က ဥတေနအား ဆင်လာစေသောမန္တန်, ဆင်ပြေးစေသော မန္တန်များ သင်ပေးပြီး ကောသမ္ဗီပြည်သို့စေလွှတ်၍ မင်းပြုစေသည်။ ဓမ္မ၊ဌ၊၁။၁၀၄-၇။ ဥတေနမင်းမှာ သာမာဝတီ, ဝါသုလဒတ္တာ, မာဂဏ္ဍိဟု မိဘုရားကြီး သုံးဦးရှိသည်။ အကျယ်ကို ဓမ္မ၊ဌ၊၁။၁၂၃-၁၂၈ တို့၌ကြည့်။ သာ မေဃဥတုဥ ပဗ္ဗတဥတုဥ အရုဏဥတုဥ ဂဟေတွာ ဇာဘတ္တာ ပုတ္တဿ ဥတေနော (ဥဒေနော။ သီ) တိ နာမံ အကာသိ။ ဓမ္မ၊ဌ၊၁။၁၀၅။ ရညော ဥတေနဿ (ဥဒေနဿ။ သီ။သျာ။ ဣ)ဥယျာနဂဘဿ အန္တေပုရံ ဒစုံ ဟောတိ။ ဥဒါန။၁၇၆။ (–ဥဒါန၊ဌ။၃၄၆။ ဣတိဝုတ်၊ဌ။၂၇။ သုဘ္ဘနိ၊ဌ၊၂။၇၉၊၂၃၁။ ထေရ၊ဌ၊၁။၃၁၀) ဥဒေနလည်း ကြည့်။

ဥတေနသုတ္တ (န) [ဥတေန+သုတ္တ] ဥတေနသုတ်။ ခုဒ္ဒကနိကာယ ဥဒါနပါဠိ၊ ၇-ဝဂ်၊ ၁၀ သုတ်။ ဥဒါန။၁၇၆။

ဥတ္တ (တိ) [ဝစ+တ] ဆိုအပ်သော။ ဗျာဟတံ ပုန ရုတ္တံ ဝါ။ အပ၊၂။၁၅၉။ ဥစ္စတေ-လည်းကြည့်။

ဥတ္တံသ (ပု) [ဥ+တသိ+အ။ ဥဒ္ဓံ တသီယတေ-တိ ဥတ္တံသော။ ဓာန်၊ဋီ။၃၀၈။] (၁) နားတန်ဆာ၊ နားသွယ်ပန်း။ (၂) ဦးဆောက်ပန်း၊ ဦးမေါင်းတန်ဆာ။ ဥတ္တံသော တွဲဘံသော စ၊ ကဏ္ဏပူရေ စ သေခရေ။ ဓာန်၊၈၇၀။

ဥတ္တဏ္ဍုလ (ပု၊န) [ဥ+တဏ္ဍုလ] (၁) ကျက်ခြင်း–နပ်ခြင်း–မှ ရှောင်လွှဲသော– မှကင်းသော–ဆန်၊ မကျက်–မနပ်–သော ဆန်။ (တိ) (၁) မကျက်– မနပ်– သောဆန်ရှိသော။ (၁) ပါကတော ဥက္ကန္တံ တဏ္ဍုလံ ဥတ္တဏ္ဍုလံ။ ကခ်၊ဋီ။၃၂၅။ (–ဒီ၊ဌ၊၂။၁၆၂။ ဥဒါန၊ဌ။၃၆၅။) (တိ) (၂) ကေသို့ပဒေသေ ဘတ္တံ ဥတ္တဏ္ဍုလံ ဟောတိ။ ဒီ၊ဌ၊၂။၇။ ဥတ္တဏ္ဍုလန္တိ ပါကတော ဥက္ကန္တ-တဏ္ဍုလံ။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၁၀။ (–ဝိ၊ဌ၊၁။၁၄၉။ မ၊ဌ၊၃။၂၆၉။ မ၊ဌ၊၄။၂၀၃။ ဇာ၊ဌ၊၁။၃၆၀။ ဇာ၊ဌ၊၃။၃၆၁။ ဇာ၊ဌ၊၄။၄၃။ အံ၊ဋီ၊၃။၆၃၊၂၈၇။) အောက်ပုဒ်လည်းကြည့်။

ဥတ္တဏ္ဍုလဘတ္တ (န) [ဥတ္တဏ္ဍုလ+ဘတ္တ] မကျက် – မနပ် – သောဆန်ဖြင့် ပြီးသော ထမင်း၊ မနပ်သော–ထမင်း–ဆွမ်း။ ဥတ္တဏ္ဍုလဘတ္တံ လဘိတ္တာပိ ပိဒဟိဘုံ နဝန္ဓတိ။ ဝိ၊ဌ၊၃။၃၇၅။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၁၁၁။ ဥတ္တဏ္ဍုလဘတ္တန္တိ ပက္ကတဏ္ဍုလတော ဝိယောဂေါတိ ဥတ္တဏ္ဍုလော၊ ဥကာရော ဟိ ဝိယောဂတ္ထဝါစကော။ အပက္ကတဏ္ဍုလောတိ အတ္ထော။ ဥတ္တဏ္ဍုလမယံ ဘတ္တန္တိ ဥတ္တဏ္ဍုလဘတ္တံ။ ပါစိတ်၊ယော။ ၃၄၇။ (–ဒီ၊ဌ၊၂။၄၀၂။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၃၅၇။ အံ၊ဋီ၊၃။၂၈၇။)

http://www.dhammadownload.com

ဥတ္တတ္တ (တိ) [ဥ+တပ+တ] (၁) လွန်စွာပူ
စေအပ်သော၊ လှော်ပြီး-ဦးပြီး-သော။ (၂)
အသားချောက်။ (၁) အောက်ပုဒ်-ကြည့်။
(၂) တိလိဂိုက် တုဝင္ဆုရဲ၊ ဥဘွတ္တံ အထ
လောဟိတံ။ ဓာန်။၂၀၀။ ဥဒ္ဒံ တတ္တံ ဥတ္တတ္တံ။
တပ သန္တာပေ၊ တော။ ခာန်၊ဋီ၊၂၀၁။

ဥဘွတ္တကနကသန္နိဘ (တိ) [ဥတ္တဘွ+ကနက+
သန္နိဘ] လွန်စွာပူခဖအပ်-လှော်ပြီး-ဦးပြီး
-သော ရွှေအဆင်းနှင့်တူသော။ မဟာက-
ဿပေါဒိ စ ထေရာ၊ ဥတ္တဘွကနကသန်း-
ဘော။ ဗုဒ္ဓဝံ။၃၁၄။ ဥတ္တတ္တကနကသန်း-
ဘောတိ သန္တတ္တ သုဝဏ္ဏသဒိသ ဆဝိဝဏ္ဏော။
ဗုဒ္ဓဝံ၊၎။၆၀။

ဥဘွတ္တရူပ (တိ) [ဥဘွတ္တ+ရူပ] လှော်ပြီး-
ဦးပြီး-သော ရွှေအဆင်းရှိသော။ ဥဘွတ္တ-
ရူပေါ ဘုသ ဒဿနေယျော။ ပေတ။၁၇၁။

ဥဘွတ္တသိဂိသုဝဏ္ဏ (နာ) [ဥတ္တတ္တ+သိဂိသုဝဏ္ဏ]
လှော်ပြီး-ဦးပြီး-သော သိဂိမည်သော ရွှေ။
တဝ ဝဏ္ဏော စ ဥတ္တဘွသိဂိသုဝဏ္ဏနှ
သဒိသော။ ပေတ၊၎။၁၇၄။

ဥဘွတ္တသုဝဏ္ဏ (နာ)[ဥတ္တတ္တ+သုဝဏ္ဏ]၊လှော်ပြီး-
ဦးပြီး-သောရွှေ။ သဋ္ဌာတရောဟိတောတိ
ဥဘွတ္တသုဝဏ္ဏံ ဝိယ သုဋ္ဌု ဇာတရောဟိတ-
ဝဏ္ဏော။ ဇာ၊၎၊၇။၇၀။

ဥတ္တဘွဟဒယ (တိ) [ဥတ္တတ္တ+ဟဒယ] လွန်စွာ
ပူသော စိတ်နှလုံးရှိသော။ ဥသုမဇာတဟဒ-
ယောတိ ဥတ္တတ္တဟဒယော။ မ၊ဋီ၊၃။၃၁။

ဥတ္တန္တ (တိ) [ဥ+တဗ+တ] ပင်ပန်း-နွမ်း
နယ်-သော။ သော ဘိက္ခု ဥဘွန္တော အန-
ဿာသကော ကာလမကာသိ။ ဝိ၊၁။၁၀၇။
ဥဘွန္တောတိ ကိလမန္တော။ ဝိ၊၌၊၂။၆၉။ဥတ္တ-
သန္တ-လည်း ကြည့်။

ဥတ္တမ (တိ) [(၁) ဥတ+တမ။ (၂) ဥ+တမ။
ဥဿတော အတျုတ္ထံ ဥတ္ထမော၊ ဥဘသဒ္ဒတော

ဥဿတတ္ထဒတာ ဝိသေသဒတ္ထ တမော၊ ဥဂ္ဂ-
တတမတ္တာ ဝါ ဥတ္တမော။ ဓာန်၊ဋီ။၆၉၄] (၁)
(က) မြတ်သော၊ ထူးသော၊သာလွန်သော။
(ခ) ပဓာနဖြစ်သော၊ ပြဓာန်းသော။ (ဂ)
အဆူးသဖြင့် ကျော်စော ထင်ရှားသော။
(ဃ) အလွန်ဆုံးဖြစ်သော။ (င) ပယ်နုတ်
အပ်ပြီးသော မောဟအမိုက်မှောင်ရှိသော။
(နာ) (၂) ဥဘွမ-မည်သောစေတီ။ (ဆီ)
(၃) ဥတ္တမ-မည်သော ထေရီ၊ (က)သာ-
ဝတ္ထိပြည်ဝယ် သူဌေးမျိုးဌ်ဖြစ်၍ အရွယ်
ရောက်သော် ပဋာစ ရာထေဒီ၏ တရားကိုနာ
ယူပြီးနောက် ရဟန်းပြုခဲ့သော ဥတ္တမာထေရီ။
ဂင်းပဋာစာရာထေရီ၏ သြ၊၁၁၌ပဋ်တည်၍ ပဋိ-
သမ္ဘိဒါတို့နှင့်တကွ ရဟန္တာအဖြစ်သို့ ရောက်
သည်။ ထေရီ၊ဋ္ဌ။၄၉။ (ခ) ကောသလ
ဇနပုဒ်ဝယ် ပဉ္စသြားဥစ္စာပေါမှုသူးကြွယ်ဝသော
ဗြာဟ္မဏမျိုးဌ် ဖြစ်ပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရား
ထံမှ တရားနာရ၍ ရဟန်းပြုပြီးနောက်
မကြာမြင့်မီပင် ပဋိ သမ္ဘိဒါတို့နှင့်တကွ ရဟန္တာ
အဖြစ်သို့ရောက်သော ဥတ္တမာထေရီ။ ထေရီ၊
ဋ္ဌ။၅၂။ (၄) မိန်းမမြတ်။ (ပု) (၅) ဥတ္တမ
ပုရိသ၊ နောက်ဆုံ -ပုရိသ-ဝိဘင်၊ (အမှ-
သဒ္ဒါနှင့်ယှဉ်ဆ, အမှသဒ္ဒါ၏ အနက်ကိုဆိုလို
ရာ၌ ဓာတ်တို့နောင် သက်ရသော အာချာတ်
ဝိဘက်)(၁) (က) မြတ်သော၊ ထူးသော၊
သာလွန်သော။ ဗြ။ဟိ မဂ်လမုတ္တမံ။ ခုဒ္ဒက။
၃။ သုတ္တနိ။၃၁၀။ ဥတ္တမန္တိ ဝိသိဋ္ဌံ ပဝရံ၊
သဗ္ဗလောကဟိတသုခါဝဟံ။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။၁၀၄။
သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၉။ ဝါတိ ဒေဝေသု ဥတ္တမော
(ဓမ္မ။၂၁။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၆)တိ ပဝရော
သေဋ္ဌော ဟုတ္ဝာ .... ဝါယတိ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။
၂၇။ ပဏီ၊တနာတိ ဥတ္တမေန။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။
၁၆၆။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၇။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၄။ မ၊၂။
၄၅။ ဥတ္တမော (ပဋိသံ။၃၂၅)တိ သေသ-
မဂ္ဂဖအတိဒဲယ ဥတ္တိဏ္ဍော။ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁၃။
(-မ၊၂။၄၅။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၅၆၊၅၇၊၁၄၆၊ ၁၇၆၊

http://www.dhammadownload.com

သဒ္ဒါယံ သဘာဝတော တတိယဒုကေ-
ရုဒ္ဓေ။ ဧဝာဒါ။ဒ။ဝဒ္ဓ။ ဥဘ္ဘာမဟိုရိသ (၂)
အနက်လည်း ကြည့်။

ဥဘ္ဘာမာကာကာ (တိ) [ဥတ္တမ+အာကာကာ]ကိုလေသာ
ကြေးမြို မဒိုချဲ့ မြဘ်ဒသာသူ။သဗ္ဗေသံ အာ-
ကာနံ ခကာသဒေါ ဥဘ္ဘာမအာကာကောဒေ။ အံဒ္ဓ၊
ဂု။ဝဘ်။ ခံကာသဒေါ ဥတ္တမ အာကာကောဒေါကိ-
လေသဘူကာနံ အဘာဝတောဒေ။ အံဒ္ဓိုဂု။
ဝဘ်။

ဥဘ္ဘာမဥိရုလဘ္ဘာ (တိ) [ဥဘ္ဘာမ+ဥိရုလဘ္ဘာ]
မြတ်ဒသာ-ဘင်္ဂတယ်ဒသာ-ပေါင်၏လက္ခ-
ဏာ ကြန်အင်ရှိသောသူ။ သံဟိဘူရွာဘိ သမ္မိ-
ကျိုဘူရွာ၊ ဥဘ္ဘာမဥိရွာလက္ခဏာ။ ဇောဋ္ဌ"ဂု။

ဥဘ္ဘာမကလျာဏမိတ္တ (ပုံ) [ဥဘ္ဘာမ+ကလျာဏ-
မိတ္တ] မြတ်ဒသာ ကောင်းဒသာ မိတ်ဆွေ၊
မြတ်သော မိတ်ဒကောင်း ဆွေကောင်း။
လောကေ ဥဘ္ဘာမကလျာဏမိတ္တသခ်ီတဿ
အတ္တဒနာ ဝပနံ အနာဒိသိတ္ထ။ ဥဒါန၊ဌ။
၂၁၃။အံဒ္ဓိုဂု။၂၀၂။

ဥဘ္ဘာမကဝိတာ (ထီ) [ဥဘ္ဘာမ+ကဝိ+တာ] မြတ်
သော-ကဗျာဆရာ - ပညာရှိ - ၏အဖြစ်။
ကဝိဒသဒ္ဓါ ပဒနသ ဥတ္တာမကဝိဘာဝယ
သာဝကာနံ ဂန္ထံ (ဗန္ဓံ) ဗန္ဓိတ္ထ၊ ဒေတိ။ သံ၊
ဌ၊၂။ဝဘ်။ အံဒ္ဓိုဂု။ဝဂု၇။

ဥဘ္ဘာမကာရဏာ (နာ) [ဥတ္တမ+ကာရဏာ] မြတ်
သော အကြောင်းတရား။သဗ္ဗေဟိ အာကာ-
ရဝရေဟိ ဥတ္တာမကာရဏေဟိ သိလာဒိဂု-
ဏေဟိ သမန္နာဂတော။ သံဒ္ဓိုဂ။၂၅၃။

ဥဘ္ဘာမကိစ္ဆပ္ပတ္တ (တိ) [ဥတ္တမ+ကိစ္ဆ+ပတ္တ]
အလွန်အကဲ ဆင်းရဲခြင်းသို့ ရောက်သော။
တောဒိသံ ဥဘ္ဘာမကိစ္ဆပ္ပတ္တံ ဥဘ္ဘာသိဘံ ပုစိမန္ဒ-
ဿ သူဒလ။ ပေတ။ဝ၀ဂ။ ပေတ။ဌ၊ ၂၀၃။

ဥဘ္ဘာမကုလိန (တိ) [ဥတ္တမ+ကုလိန] မြတ်သော
အမျိုးဥ်ဖြစ်သော၊သူ။ အာဂစ္ဆု မုတ္ထမကုလိ-

http://www.dhammadownload.com

နာ။ထေရီ။၄၂၅။ ဥတ္တမကုလီနာတိ တသ္မိ နဂရေ အဂ္ဂကုလိကာ။ ထေရီ၊ဋ္ဌ။၂၇၂။

ဥတ္တမကုသလ(တိ) [ဥတ္တမ+ကုသလ]မြတ်သော ကုသိုလ်ရှိသော၊ မြတ်သည် အဖြစ်သို့ရောက်သော ကုသိုလ်တရားရှိသော။ ပရမကုသလန္တိ ဥတ္တမကုသလံ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၈၃။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၁၈၈။ ဥတ္တမကုသလန္တိ ဥတ္တမဘာဝံ သေဋ္ဌဘာဝံ ပတ္တကုသလံ။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၁၂၈။

ဥတ္တမကောဋ္ဌိ (ထီ) [ဥတ္တမာ+ကောဋ္ဌိ] အလွန်ဆုံးဖြစ်သော – အပိုင်းအခြား – အတိုင်းအတာ ပမာဏ။ ဥတ္တမကောဋ္ဌိယာ ဂဟိတ(အံ၊ဋ္ဌ၂။၃၃၆)နွှိ ဥတ္တဋ္ဌပရိစ္ဆေဒေန ဂဟိတံ။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၃၃။ ပရမပ္ပမာဏန္တိ ဥတ္တမကောဋ္ဌိ။သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၂၄။ (–သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၄၉။ အံ၊ဋ္ဌ ၁။၃၈၀။အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁၇။အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၁၁။)

ဥတ္တမကောဋ္ဌိဘူတ (တိ) [ဥတ္တမကောဋ္ဌိ+ဘူတ] အလွန်ဆုံးသော အပိုင်းအခြားသို့ ရောက်သော။ ယော ပသာဒေါ အဂ္ဂေါ သေဋ္ဌော ဥတ္တမကောဋ္ဌိဘူတော ဝါ။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၈၇။

ဥတ္တမခဂ္ဂဓာရီ (တိ) [ဥတ္တမ+ခဂ္ဂ+ဓာရီ] မြတ်သော – ကောင်းသော–သန်လျက်ကို ကိုင်ဆောင်သော၊သူ၊ နေတ္ကိုံသာ ဝုစ္စန္တိ ခဂ္ဂါ၊ ဥတ္တမခဂ္ဂဓာရီဟိတိ အတ္ထော။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၁။

ဥတ္တမဂဇ (ပု) [ဥတ္တမ+ဂဇ] မြတ်သော ဆင်။ ဂဇုတ္တမောတိ ဥတ္တမဂဇော၊ မင်္ဂလဟတ္ထီ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀၄။

ဥတ္တမဂတိ (ထီ) [ဥတ္တမာ+ဂတိ] မြတ်သောလားရောက်ရာဘဝ။ ဥတ္တမဂတိဝသေနာ (အံ၊ဋ္ဌ။၂။၁၄၀) တိ ပရမဂတိဘာဝေန။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂၊၁၂၇။

ဥတ္တမဂါရဝဋ္ဌာန (နှ) [ဥတ္တမ+ဂါရဝဋ္ဌာန] မြတ်သောအလေးဂရုပြုခြင်း၏ တည်ရာဌာန၊မြတ်သော အလေးဂရုပြုရာဌာန။ ဘဂဝါ အပရိမာဏာသု လောကဓာတူသု အပရိမာဏာနံ သတ္တာနံ ဥတ္တမဂါရဝဋ္ဌာနံ။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၅။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၅၁။ (–မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၂၂။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။၁၁၉။)

ဥတ္တမဂါဟ (ပု) [ဥတ္တမ+ဂါဟ]မြတ်သောတရားဟု–ယူခြင်း–ယူဆခြင်း၊မြတ်သော တရားအနေအားဖြင့် လက်ခံသိမ်းဆည်းထားခြင်း။ ဝရဂါဟောတိ ဥတ္တမဂါဟော။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၁၇၇။

ဥတ္တမဂုဏ (ပု) [ဥတ္တမ+ဂုဏ] မြတ်သောဂုဏ်။ ဂိဟိလိင်္ဂံ နာမေဘံ ဟီနံ၊ ဥတ္တမဂုဏံ ဓာရေဘုံ နှ သတ္ထောတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၃၆။ (–မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၁၄၉။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၂၃။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၆၁။)

ဥတ္တမဂ္ဂရသ (ပု) [ဥတ္တမ+အဂ္ဂရသ] ကောင်းမြတ်သော အရသာတို့–တွင်–ထက်–သာလွန် ကောင်းမြတ်သော အရသာ၊ ကောင်းမြတ်သည်ထက် ကောင်းမြတ်သောအရသာ။ အောက်ပုဒ် (၂) အနက်ကြည့်။

ဥတ္တမဂ္ဂရသဒါယက (တိ) [(၁) ဥတ္တမ+အဂ္ဂရသဒါယက။ (၂) ဥတ္တမဂ္ဂရသ+ဒါယက] (၁) သတ္တဝါအားလုံးတို့ထက်မြင့်မြတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်၍ မွန်မြတ်သောအရသာ (ခဲဘွယ်ဘောဇဉ်စသည်)တို့ကို ပေးလှူတတ်သော၊သူ။ (၂) ကောင်းမြတ်သည်ထက် ကောင်းမြတ်သော–အကောင်းဆုံး ဖြစ်သော–အရသာတို့ကို ပေးလှူသော၊သူ။ ဥတ္တမဂ္ဂရသဒါယကော အဟု။ ဒီ၊၃။၁၂၄။ ဥတ္တမဂ္ဂရသဒါယကောတိ ဥတ္တမော အဂ္ဂရသဒါယကော၊ ဥတ္တမာနံ ဝါ အဂ္ဂရသာနံ ဒါယကော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၀၉။ ဥတ္တမော အဂ္ဂရသဒါယကောတိ သဗ္ဗသတ္တာနံ ဥတ္တမော လောကနာထော အဂ္ဂါနံ ပဏီဘာနံ ရသာနံ ဒါယကော။ ဥတ္တမာနံ အဂ္ဂရသာနန္တိ ပဏီတေသုပိ ပဏီတရသာနံ။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၃။၁၁၀။

http://www.dhammadownload.com

ဥတ္တမက်ဒါနံ ဒေတိ။ စရိယာဒ်။ ၂၉၀။ ဒီ၊ဠီ၊ ၁။၀၆။ သီ၊ဠီ၊သစ်၊၁။ ၂၇၆။

ဥတ္တမက်ရဟ (ပု) [ဥတ္တမက် + ရဟ + အ။ ဥတ္တမဂဂ် သီးသ ရဟဘာတိ ဥ ဉမ်ရူဒဟာ။ ဓာန်ဠီ။ ၂၅၇။] ဆိပင်။ ဥတ္တ်ရဟာ မယ်၊ ဣဒမ ဇာဘာ ၀ယေ ဟန်။ ဇာ၁။ဥ။ မဒ်ဒ ဥ။ ၂၁၅၊ ဇာဒ်ဌ၊၆။၁၀၉။(–မဒ်ဠီ၊ဥ။၁၄၀။)

ဥတ္တမဂေါ်ပသောဘဏ္ဍာဒ (ထိ) [ဥတ္တမ် + ဥပသောဘဏ္ဍာဒ] ဦးခေါင်းတည်းဟူသော ပညာ - ပညာဦး ခေါင်း - ၏ တင့်တယ်ကြောင်းတရား၏ အဖြစ်။ အလင်္ကာရော စသည်တို့ ဥတ္တမဂဂ် ပါဒသောဘဏ္ဍာတာယ။ နေဘို့။ ၄၀။

ဥတ္တမဂေါ်ပသောဘန (နာ) [ဥတ္တမက် + ဥပဒသောဘန] ဦးခေါင်းတည်းဟူသော ပညာ - ပညာဦးခေါင်း - ၏တင့်တယ်ကြောင်းတရား (သီလ)။ ဂုဏ်ကောသုဥတ္တမက် ပညာ တဿာ ဥပဒသောဘာဒဟာဘုဟာဒသီလံ ဥတ္တမဂေါ်ပသောဘနံ ဝုတ္တံ။ နေဘို့၊ဌ၊၁၂၀။

ဥတ္တမစက္ခု (တိ) [ဥတ္တမ + စက္ခု] မြတ်သော မျက်လုံးရှိသော၊ သူ။ စက္ခုမာဘိ ဥတ္တမစက္ခု။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၂၊၂၀၇။

ဥတ္တမစရိယ (နာ) [ဥတ္တမ + စရိယ] မြတ်သော အကျင့်။ ဥတ္တမစရိယန္တိ ဒိဋ္ဌဂတိကေဟိ သမွဘံ။ မူလဋ္ဌ၊၂။၂၂၃။

ဥတ္တမစိတ္တ (နာ) [ဥတ္တမ + စိတ္တ] မြတ်သော စိတ်။ အဘိစိတ္တံ ဥတ္တမစိတ္တံ နိဿိတာနံ။ သံ၊ဌ၊၂။၂၁၆။

ဥတ္တမဇဝ (ပု) [ဥတ္တမ + ဇဝ] မြတ်သော - ထူးသော - လျင်မြန်သော - အရှိန်အဟုန်။ ယဿာ ဥတ္တမဇဝေါ ဟောတိ၊ ဇဝံ ကာခဏံ ကာရေတိ။ မ၊ဌ၊၃။၁၁၂။ (–သံ၊ဌ၊၃။၂၂။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၇၄၊၄၂၄။)

ဥတ္တမသေဝသ (ပု) [ဥတ္တမ + သေဝသ] မြတ်သော အသံ။ ဗြဟ္မဒေယျဿသန္တိ ဥတ္တမသေဝသံ။ သာရတ္ထ၊၂။၅၁။ ဝိမတိ၊၁၊၁၂၀။

ဥတ္တမက် (နာ) [ဥတ္တမ + အက််။ အင်္ဂေသု ဥတ္တမက််-တာ ဥတ္တမက်် ၂၃ဒဂ်ဒမာ စတံ အင်္ဂါဒ္ဓာဘိဥတ္တ-မံ်။ ဓာန်၊ဌ၊၂၅၆။] (၁) မြတ်ခသောကိုယ် အင်္ဂါ၊ဦးခေါင်း။ (၂) အင်္ဂါဇာတ်။ (၁) ဥတ္တမခဂ် သိရသို့် ပဘိဒ္ဓာပေယျ။ ဝိ၊၄။ ၄၄၆။ မာ၁။၃၀။ ဒဲ၁။ဒ၁။ ဥတ္တမဂေါ်နာ အာဘိဝါဒနံ ကရောဟိ။ ဥဒါန၊ဌ။၁၁၀။(–ဇာ၊ ၁။၃၁၁။ ဝိ၊ဌ၊၂။၂။ ဒီ၊ဌ၊၂။ ၁၉၅။ ဒီ၊ဌ၊၁။၃။ မ၊ဌ၊၂။၁၀၁။ မ၊ဌ၊၃။ ၅၁။ အဘိ၊ဌ၊၃။၆၇။ ဇာ၊ဌ၊ ၄။၃၀၊၅-၅၊၀ဒီရ။၁၄။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၄။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၁၀၀။ သံ ဋ္ဌ၊၂။၃၊ ၂၀၊ အနုဋ္ဌ၊၂။၂၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋ္ဌ၊၂။ ဓာန်၊ဌ၊၂၊ ၂၀၂။) (၂) ကောသေ နု ဘေ ဥတ္တမက်် ပဝိဋ္ဌ (ဇာ၊၂၊၃၂) နွဲ့ တာ ဥတ္တမက်် လိင််သဘာဝနံ နု ပညာယတိ၊ ကိ် နု တံ တဝ သရီရသဒ်ါဒဘ ကောသေ ပဝိဋ္ဌန္တိ ပုစ္ဆတိ။ ဇာ၊ဌ၊၅။ ၂၀၇။

ဥတ္တမက််ဇ (ပု) [ဥတ္တမက်် + ဇန + ကို] ဦးခေါင်းဌ် ဖြစ်သော အဆု၊ ဆိပင်။ ပုပ္ဖပူရ မမ ဥတ္တမက််ဇော (ဆရီ။၄၀၁)တိ စမ္ဘကသုမနမလ္လိ-ကာဒီဟိ ပုပ္ဖေဟိ ပူရိဒတော ပုပ္ဖေ မမ ကောသကလာပေါ နိမ္မလောတိ အတ္ထော။ ထေရီ၊ဌ။၂၁၇။

ဥတ္တမက််ဌ (ပု) [ဥတ္တမက်် + အတ္ထ] ဦးခေါင်းဟူသောအနက်။ တဿ ဥတ္တမက််ဒဋ္ဌော သီလ-ဋ္ဌော၊ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဌီ၊၁။၂၂။

ဥတ္တမက််ဋ္ဌာနီယ (တိ) [ဥတ္တမက်် + ဌာန + ဣယ] ဦးခေါင်း၏အဆု ဌာနဌ်တည်ဒသော။ သီသ-ဘူတံ ဥတ္တမက််ဋ္ဌာနီယံ တတ္ထ တဿ ရူပကံ်ဓံ ဆိန္ဒ။ သံ၊ဌီ၊၂။၃၄၄။

ဥတ္တမက််ဒါန (နာ) [ဥတ္တမက်် + ဒါန] ဦးခေါင်း အလှူ။ သဗ္ဗဒေသဝကဘ္ဘဒမာ ဆဝေယျန္တိ

http://www.dhammadownload.com

ဥဿာမင်ဝပဋိပဒေန (နာ) [ဥဿာမ+ပဋိပဒေန] မြက်ခင်းသာ-လျင်မြန်သော-အရှိန်အဟုန်ကို ပြုကျင့်ခြင်း။ တသို့ ပကတိယာ ဥတ္တာမဟာယသော ဥတ္တမဟာယကာရကာရဟတ္တာ ဥဿာမဝပဋိပဒေန။ မဒဋီ၊၃၊၇၄။

ဥတ္တမဉာဏ (နာ) [ဥတ္တမ+ဉာဏ] မြတ်သော ဉာဏ်။ အရဟာဘာမဂ္ဂသင်္ခါတံ ဥတ္တမဉာဏံ ဖုသိဘုံ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅၀။ (-ဒီဃ၊ဋ္ဌ၊၁၁၃။)

ဥဿာမဉာဏဝိသယ (တိ) [ဥတ္တမဉာဏ+ဝိသယ] မြက်ခင်းသာဘာဝ်ဟူသော အဆုံရှိသော။ ဥတ္တမဉာဏဝိသယဘာဝါ နု တခင်္ကန အာစရိဘဗ္ဘာ။ ဒီဃ၊ဋ၁၊၁၃၃၊ (-ဒီဃ၊ဋ္ဌ၊၁၂၃။ မဒဋီ၊၂။ ၁၃၀။)

ဥတ္တမင်္ဂ (ပု) [ဥတ္တမ+အင်္ဂ] (က) မြတ်သော-မင်းဖဝ်ကမ်းပြန် မုန်ကန်သော-အနက်သဘော (ခ) မြတ်သည်အဖြစ် ဟူသော-အနက်သဘော။ (ဂ) ဘုတဒ္ဒော ဟိ ဥတ္တမင်္ဂေါ။ မဒဋီ၊၂။၅။ (ခ) ဥတ္တမင်္ဂေန ပဘိဘံ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၄၉။ (-အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁၇။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၅၁။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ၊၁၆၂။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။ ၂၁၃။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၄။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၁၁၃။ သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၁။၂၆။ မဒဋီ၊၁။၁၅၊၉၆၊၂၅၀၊ ၂၁၀။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁၊၁၅၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၆။ အနုဋ္ဌ၊၂။၁၇၉။ အနုဋ္ဌ၊၃။၇၁။)

ဥတ္တမဋ္ဌာန (နာ) [ဥတ္တမ+ဋ္ဌာန] မြက်သော-အဆုဋ္ဌာန။ အာသဘံ ဋ္ဌာနန္တိ သေဋ္ဌဋ္ဌာနံ ဥတ္တမဋ္ဌာနံ။ မဋ္ဌ၊၁၊၃၃၂။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၃။

ဥတ္တမင်္ဂ=ဥတ္တမီဏ (ပု) [ဥတ္တမ+ဂဏ။ (ဥတ္တမင်္ဂ။သံ)] မြို့ရှင်၊ ကြွေးရှင်၊ ကြွေးပေးသူ။ ငွေကိုးပေးသူ။ ဥတ္တမဏ္ဏော (ဥတ္တမီ၁၁၁၁။ က) စ မနိ၁၀၁။ မ၁၀၆။၄၂၀။ ဂူ၁၀ ဥတ္တမော ဘဘ္တမဏ္ဏော၊ အဘိ၁၁၆ပဋ္ဌနိပါဘော၊ ဂူသဒ်တ္တံ၊ ဒိဋ္ဌတ္တဉ္ဉ။ ဓာန်၊ဋ္ဌီ။ ၄၂၀။

ဥတ္တမဘဉ္ဇသာဓက (တိ) [ဥတ္တမဘဉ္ဇ+သာဓက] မြတ်၁သောအရဟတ္တဖိုလ်ဟူသော အကျိုးကို ပြီးစီးစေဘတ်သော၊ အပ္ပဋိဝါနပဓာန်နာ၁မတံ ဗဟူပကာရံ ဥတ္တမဘဉ္ဇသာဓကံ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၆။

ဥတ္တမဒက္ခိဏေယျ (ပု) [ဥတ္တမ+ဒက္ခိဏေယျ] မြက်သော အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်(ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်)။ ဇာတိမာ ဥတ္တမဒက္ခိဏေယျော ဟောတိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၁၅။ (-သံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၆၀။)

ဥတ္တမဒဿီ (ပု) [ဥတ္တမ+ဒဿီ] ဗုဒ္ဓ၏ ဒုတိယသာဝကဖြစ်သော ဥတ္တရတေရ၏ ဘာသာ။ ဥတ္တရတေရော ဥတ္တမဒဿီ။ ဝံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၀။ (-ဝံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၀၀။)

ဥတ္တမဒိဋ္ဌိ (နာ) [ဥတ္တမ+ဒိဋ္ဌိ] မြတ်သော-ဒိဋ္ဌိ။ ဥတ္တမဒိဋ္ဌိကာ ဟောန္တိ ဥတ္တမဒိဋ္ဌိနော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀၀။ (-ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၄။)

ဥတ္တမဒိဋ္ဌိက (နာ) [ဥတ္တမဒိဋ္ဌိ+က] မြတ်သော-ဒိဋ္ဌိ။ ဥတ္တမဒိဋ္ဌိကာ ဟောန္တိ ဥတ္တမဒိဋ္ဌိနော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀၀။ (-ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၄။)

ဥတ္တမဒိဋ္ဌိကတ္တ (ပု) [ဥတ္တမဒိဋ္ဌိက+တ္တ] မြတ်သော-ဒိဋ္ဌိ၏ အဖြစ်။ ဥတ္တမဒိဋ္ဌိကတ္တာ ဥတ္တမဒိဋ္ဌိနော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀၀။ (-ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၄။)

ဥတ္တမတရ (တိ) [ဥတ္တမ+တရ] အထူးသဖြင့်-သာလွန်၍-မြင့်မြတ်သော။ ပဏီတဘာဝရန်ဿ ဥဿမတရံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅၄။ (-ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၂၄။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၁၂။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၀၁။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၁၄၆။)

ဥတ္တမဘဉ္ဇ (ပု) [ဥတ္တမ+အဘဉ္ဇ] (ခ) မြတ်သော အကျိုးတရား။ (၂) မြတ်သော-မင်းဖဝ်ကမ်းမပြန်မုန်ကန်သော-အနက်သဘော။ (၃) မြတ်သည်အဖြစ်ဟူသော အနက်သဘော။ (တိ) (၄) အမြတ်ဟူသောအနက်-ရှိသော-ကိုဟောသော။ (ခ) ဥတ္တမတ္ထဉ္ဇ ပါပုဏာ(သုတ္တနိ။ ၃၂၇)တိ သဒ္ဒတ္ထာနုံ ဥတ္တမံ အရဟတ္တဉ္ဇ ပါပုဏောယျ။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၅။ ဥဿာမတော အရဟတ္တော ဃဋ္ဋေဃ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၂၄။ (-မ၊ဋ္ဌ၊၂၉။ ဣတိဝုတ်။၂၁၂။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀၇။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၁။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၅။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ၊၆၁။ သုဿာနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၉။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၃။၂၂၅။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၃၃၉။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။၁၁၅။)

ဥတ္တမဘဉ္ဇသာဓက (တိ) [ဥတ္တမဘဉ္ဇ+သာဓက] မြတ်ခသောအရဟတ္တဖိုလ်ဟူသော အကျိုးကို ပြီးစီးစေဘတ်သော၊ အပ္ပဋိဝါနပဓာန်နာ၁မတံ ဗဟူပကာရံ ဥတ္တမဘဉ္ဇသာဓကံ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၆။

ဥတ္တမဒက္ခိဏေယျ (ပု) [ဥတ္တမ+ဒက္ခိဏေယျ] မြက်သော အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်(ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်)။ ဇာတိမာ ဥတ္တမဒက္ခိဏေယျော ဟောတိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၁၅။ (-သံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၆၀။)

http://www.dhammadownload.com

ဥတ္တမဒမထ (ပု) [ဥတ္တမ+ဒမထ] (၁) မြတ်သော အရဟတ္တမင်၊ ကိလေသာတို့ကို ဆုံးမနှိပ်ကွပ်တတ်သော မြတ်သော အရဟတ္တမင်။ (၂) ကိလေသာတို့ကို ဆုံးမ နှိပ်ကွပ်တတ်သော မြတ်သော လောကုတ္တရာပညာ ဝိမုတ္တိ (မြတ်သော အရဟတ္တဖိုလ်ပညာ)၊ (၃) မြတ်သော ကိုယ်တော်၏ ယဉ်ကျေးခြင်း။ အောက်ပုဒ်-ကြည့်။

ဥတ္တမဒမထသမထ (ပု) [ဥတ္တမ+ဒမထ+သမထ] (၁) မြတ်သောအရဟတ္တမင်နှင့် မြတ်သော အရဟတ္တမင်သမာဓိ၊ ကိလေသာတို့ကိုဆုံးမနှိပ်ကွပ်တတ်သော မြတ်သောအရဟတ္တမင်နှင့် ကိလေသာတို့ကို ငြိမ်းစေတတ်သော မြတ်သော အရဟတ္တမင်သမာဓိ။ (၂) မြတ်သော လောကုတ္တရာ ပညာဝိမုတ္တိနှင့် မြတ်သော လောကုတ္တရာ စေတောဝိမုတ္တိ တရား၊ ကိလေသာတို့ကို ဆုံးမနှိပ်ကွပ်တတ်သော မြတ်သော အရဟတ္တဖိုလ်ပညာနှင့် ကိလေသာတို့ကို ငြိမ်းစေတတ်သော မြတ်သော အရဟတ္တဖိုလ်သမာဓိ။ (၃) မြတ်သော ကိုယ်တော်၏ ယဉ်ကျေးခြင်းနှင့် မြတ်သော စိတ်တော်၏ ငြိမ်သက်ခြင်း။ သန္တမာနသံ ဥတ္တမဒမထသမထံ အနုပ္ပတ္တံ။ ဝိ၊၃။၂၈၅။ အံ၊၁။၃၄၇။ ဥဒါန။၈၅။ (၁) ဥတ္တမဒမထ-သမထမနုပ္ပတ္တန္တိ ဧတ္ထ ဥတ္တမဒမထော နာမ အရဟတ္တမဂ္ဂေါ၊ ဥတ္တမသမထော နာမ အရဟတ္တမဂ္ဂသမာဓိ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၉၉။ (၂) ဥတ္တမဒမထသမထမနုပ္ပတ္တန္တိ လောကုတ္တရ-ပညာဝိမုတ္တိ စေတောဝိမုတ္တိသခ်ါတံ ဥတ္တမံ ဒမထံ သမထဉ္စ အနုပ္ပတ္တာ အခိဂန္ဓာ ဌိတံ။ ဥဒါန၊၄။၇၈။ သာရတ္ထ၊၃။၃၁၀။ (၂) (၃) ဥတ္တမဒမထသမထန္တိ ဥတ္တမံ ဒမထဉ္စ သမထဉ္စ ပညဉ္စ သမာဓိဉ္စ၊ ကာယူပသမဉ္စ စိတ္တူပ-သမဉ္စာတိပိ အတ္ထော။ ဝိ၊၄။၃။၃၇၀။ (-အံ၊ ဋီ၊၁။၁၅၈။)

ဥတ္တမဒမထသမန္နာဂတ (တိ) [ဥတ္တမဒမထ+သမန္နာဂတ] မြတ်သော ကိုယ်စိတ်၏ ယဉ်ကျေးခြင်းနှင့်ပြည့်စုံသော။ ဧကော ပစ္စေက-ဗုဒ္ဓါ...တသ္မိံ နဂရေ ပိဏ္ဍာယ စရတိ သန္တိန္ဒြိ-ယော သန္တမာနသော ဥတ္တမဒမထသမန္နာ-ဂတော။ သံ၊ ၄။၁။၃၁၉။

ဥတ္တမဒမန (န) [ဥတ္တမ+ဒမန] မြတ်သော ကိုယ်စိတ်၏ ယဉ်ကျေးခြင်း။ ဣန္ဒြိယေသု ဥတ္တမဒမနေန ဒန္တံ။ ဥဒါန၊၄။၅၈။

ဥတ္တမဒဿ (တိ) [ဥတ္တမ+ဒိဿ+အ] မြင့်မြတ်သော ဥဏ်အမြင်ရှိသော၊ မြင့်မြတ်သော တရားကို မြင်သော၊သူ။ ဥတ္တမဒဿံ ပဝရ-ဒဿံ။ စူဠနိ။၂၀၈။

ဥတ္တမဒဿာဝီ (တိ) [ဥတ္တမ+ဒိဿ+အာဝီ] မြင့်မြတ်သော တရားကိုမြင်လေ့ရှိသော၊သူ။ ဥတ္တမဒဿာဝိံ ပရမဒဿာဝိံ။ စူဠနိ။၁၈၀။

ဥတ္တမဒဿိ (တိ) [ဥတ္တမ+ဒိဿ+ဏီ] မြင့်မြတ်သော ဥဏ်အမြင်ရှိသော၊ မြင့်မြတ်သောတရားကိုမြင်လေ့ရှိသော၊သူ။ ဆတုက္က-ဒဿာဘိ န ဥတ္တမဒဿိနော။ စူဠနိ ၄။၈၂။

ဥတ္တမဒါန (န) [ဥတ္တမ+ဒါန] မြတ်သောအလှူ ဒါန။ ဒိန္နံ ဘေ သိဒ္ဓတ္ထ မဟာဒါနံ ဥတ္တမဒါနံ။ ဇာ၊၄။၁။၈၇။

ဥတ္တမဒိဋ္ဌိပ(ပ္ပ)တ္တ (တိ) [ဥတ္တမ+ဒိဋ္ဌိ+ ပတ္တ] မြတ်သော အရဟတ္တဖိုလ် သမ္မာဒိဋ္ဌိသို့ ရောက်သော၊သူ။ ဥတ္တမဒိဋ္ဌိပတ္တော (ပေတ။၁၈၅)-တိ ဥတ္တမံ အဂ္ဂဖလံ သမ္မာဒိဋ္ဌိံ ပတ္တော။ ပေတ၊၄။၂၁၄။ ဥတ္တမဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တော (မဟာနိ။ ၁၆)တိ ဥတ္တမံ သမ္မာဒိဋ္ဌိံ ပတ္တော။ မဟာနိ၊ ၄။၇၂။ (-စူဠနိ။၈၅။)

ဥတ္တမဒီပ (ပု) [ဥတ္တမ+ဒီပ] မြတ်သောကျွန်း၊ ဘုရား, ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ, မဟာသာဝက, စက္ကဝတ္တိ မင်းစသော မြတ်သောလူပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဖြစ်ရာ

http://www.dhammadownload.com

ကျွန်း။ ဇမ္မုဒီပေါ နာမ ဗုဒ္ဓပစ္စေကဗုဒ္ဓမဟာသာဝကာ စက္ကဝတ်ိပ္ပဘုတိုံ ဥတ္တာမနုဿာနံ ဥပ္ပတ်ိဘူမိ ဥတ္တမဒီပေါ အာဘ်ရမဏီယော။ ဒီ၊ဋ၊၂။၇၂။

ဥဿမဒေဝီ (ထီ) [ဥဿဒ+ဒေဝီ] ဥဿဒမည်သော မိဖုရား၊ မြတ်နှစ်သော မိဖုရား။ ဥဿဒဒေဝီယာ (သျှားက) ဝိဘာဂရသဒိသ ဌာနေ ပုဗ္ဗာရာမံ နာမ ကာရေသိ။ ဒီ၊ဋ၊၃။၄၄။

ဥတ္တမဒေဝီဝိဟာရသဒိသ (တိ) [ဥတ္တမဒေဝီ+ဝိဟာရသဒိသ] ဥဿဒမဟာမည်သော မိဖုရား၏ ကျောင်းတိုက်နှင့် တူသော။ အနုရာဓပုရဿ ဥဿဒမဒေဝီဝိဟာရသဒိသေ ဌာနေ ကာရိတော အာရာမော။ ဥဒါန ဋ။၁၄၀။

ဥဿဒမနုဿ (ပု) [ဥဿဒ+မနုဿ] မြတ်နှစ်သော-ဥစ္စာ-သဒ္ဓါသိလ စသော သူ့ဘော်ဂုကောင်း-ဥစ္စာ-အစု။ လဘတိ အနုဿုံ ဥဿဒမနုဿံ။ ဒီ၊ဂ။၁၃၃။

ဥတ္တမဓမ္မ (ပု) [ဥတ္တမ+ဓမ္မ] မြတ်သောဘုရား။ ဥတ္တမဓမ္မော နာမ သော ဘဂဝန္တော ဘဝိဿတိ။ အံ၊ဋ၊၂။၁၇၅။ (-သံ၊ဋ၊၁။၂၅၆။ ဃီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၁။၁၉။ မဟာဝ။၁၁။)

ဥဿမဒုရ (တိ) [ဥဿဒ+ဓုရ] မြတ်နှစ်သော ဝိရိယရှိသော သူ။ ဥဿဒဒုရာ ဟိ ဘဝန္တိ သမန္နာဂတဝီရိယာ။ အံ၊ဋ၊၂။၁၀၆။

ဥဿမနာဒ (ပု) [ဥဿမ+နာဒ] မြတ်နှစ်သော-ကြုံးဝါးမြွက်ဆိုခြင်း - ကြုံးဝါးမြွက်ဆိုသံ။ သေဋ္ဌနာဒန္တိ ကေနစိ အပ္ပဋိဟတဘာဝဝေန ဥဿမနာဒ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၇။ (-အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၅။)

ဥဿမနိသဘဘူတ (ကိ) [ဥဿမ+နိသဘဘူတ] မြတ်နှစ်သော မိုရ်ဘုရားနှင့် ဥဿမနိသဘဘူတဘာဝေန အာဒိတြဟ္မစရိယဝသေန။ ဒီ၊ဋ၊၂။၂၁၁၊ (-ဒီ၊ဋ၊၃။၁၉။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၆။)

ဥဿမဓဇ (ပု) [ဥဿဒ+ဓဇ] မြတ်နှစ်သော အလံ။ ဥဿမဓဇော နာမ သော ဘဂဝန္တော ဘဝိဿတိ။ အံ၊ဋ၊၂။၂၁၁။ (-သံ၊ဋ၊၁။၂၅၆။ ဃီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၁။၁၉။ မဟာဝ။၁၁။)

ဥဿမဒုရ (တိ) [ဥဿဒ+ဓုရ] မြတ်နှစ်သော ဝိရိယရှိသော သူ။ ဥဿဒဒုရာ ဟိ ဘဝန္တိ သမန္နာဂတဝီရိယာ။ အံ၊ဋ၊၂။၁၀၆။

ဥဿမနာဒ (ပု) [ဥဿမ+နာဒ] မြတ်နှစ်သော-ကြုံးဝါးမြွက်ဆိုခြင်း - ကြုံးဝါးမြွက်ဆိုသံ။ သေဋ္ဌနာဒန္တိ ကေနစိ အပ္ပဋိဟတဘာဝဝေန ဥဿမနာဒ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၇။ (-အံ၊ဋ၊၁။၂၅၆။ ဃီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၁။၁၉။ မဟာဝ။၁၁

http://www.dhammadownload.com

ကုသလံ ပရမကုသလံ ဥတ္တမပတ္တိပ(ပ္ပ)တ္တံ သမဏံ အဒယာဇ္ဈံ။ မ၊၂။၂၁၅။ မဟာနိ။ ၆၀။ ဥတ္တမပတ္တိပ္ပတ္တန္ဒီ ဥတ္တမံ အရဟတ္တံ ပါပုဏိတဗ္ဗဘံ ပတ္တာ ဌိဘံ။ မဟာနိ၊၁။၁၀၈။

ဥတ္တမပဒ (န) [ဥတ္တမ+ပဒ] မြတ်သောပုဒ်၊ အာဝဘ်ကို ပညတ်ခြင်းဖြစ်သော မြတ်သော-ပုဒ်-စကား။ ဥတ္တမပဒါနံ သဒ္ဒ်-ပတော ကတိ အာပတ္တိယော ဟောန္တိ။ ဝိ၊၁၊၁၅၊၂။ (-သာဒုတ္ထ၊၃။၄၇၀။ ဝိမတိ၊၂။ ၂၀၄။)

ဥတ္တမပဒ္မာ (ထီ) [ဥတ္တမာ+ပဒ္မာ] မြတ်သော ရဟန်းအဖြစ်၊လဒ္ဓ၊ ဖမ ဥတ္တမာပဒ္မာ။ အဘိ၊ ၁၁၊။ ၃၀။ ဇာ၊၁၊၊။၁၂။

ဥတ္တမပဒ္မာဝေသ (ပု) [ဥတ္တမပဒ္မာ+ဝေသ] မြတ်သော ရဟန်းအဖြစ်၏ အသွင်အပြင်။ ဒေဝဒိသဒ္ဓာ အရဟတ္ဒဒံ နိဝါသသဘ္ဘာ ဥတ္တမာပဒ္မာဝေသံ ဂဏှိဘ္ဘာ။ ဇာ၊၁၊၊။၇၆။

ဥတ္တမပရိယာယ (ပု) [ဥတ္တမ+ပရိယာယ] ဥတ္တမ သဒ္ဒါ၏- ပရိယာယ်-ဝေဝုစ်-စကားလှယ်။ အဂ္ဂသဒ္ဒါ ဥတ္တမပရိယာယော။ အံ၊၎်၊၂။၄၁။

ဥတ္တမပရိသုဒ္ဓ (တိ) [ဥတ္တမ+ပရိသုဒ္ဓ] မြင့်မြတ် သန့်ရှင်းသော။ ဥတ္တမပရိသုဒ္ဓေန ဝဇ္ဇေန စေဝ သရီရသဏ္ဌာနသမ္ပတ္တိ ယာ စ။ အံ၊၎်၊ ၂။၃၆၉။

ဥတ္တမပါဝုရဏ (န) [ဥတ္တမ+ပါဝုရဏ] ပြတ်သော အခင်း အခြုံ အဝတ်ထည်။ သေ ယဝတ္ထာနဉ္စ ကောဇဝါဒိဉတ္တမပါဝုရဏာနဉ္စ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၁၁။

ဥတ္တမပါသာဒ (ပု) [ဥတ္တမ+ပါသာဒ] မြတ်သော ပြာသာဒ်။ ဝိမာန ပါသာဒာရောဟိ ဝိမာနသုဉတ္တမပါသာဒ။ ဝိမာန၊၁၁၉။

ဥတ္တမပုဂ္ဂလ (ပု) [ဥတ္တမ+ပုဂ္ဂလ] မြတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်။ နှ ဟိ သာဓု ယံ ဥတ္တမပုဂ္ဂလ ဿ၊ သရီရဘာဝေ သိယာ သမ္မဟာဇော။ ဒီ၊၂။

ဝဉ္ဇ၊ ဒီ၊၆၊ ၂။ ၂၀၁။ (-ထေရ၊ ၂၆၀။ အဘိ၊ ၆၊၁၁၁၊ ဥဒါန၊၆။ ၂၂၄။ ဇာ၊၆၊၁၁။ ၆၅။) မဂ္ဂိ၊ ၂။၉၇။ သံ၊၆ိ၊ ၂။၁၉၃။ အံ၊၆ိ၊ ၂။ ၂၄၃။)

ဥတ္တမပုဂ္ဂလဝန္တု (တိ) [ဥတ္တမပုဂ္ဂလ+ဝန္တု။ ထိ-၌ ဥတ္တမပုဂ္ဂလဝတိ၊ ဥတ္တမပုဂ္ဂလဝန္တိ] မြတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ရှိသော။ အဂ္ဂဝတ်ဘ ဥတ္တမပုဂ္ဂလဝတိ။ အံ၊၆၊ ၂။၄၆၊။ အံ၊၆ိ၊ ၂။ ၄၁၊။

ဥတ္တမပုညက္ခေတ္တ (န) [ဥတ္တမ+ပုညက္ခေတ္တ] မြတ်သော ကောင်းမှု၏ စိုက်ပျိုးရာ လယ်ကွင်း၊ ဣဒံ မယှံ ဥတ္တမပုညက္ခေတ္တံ။ အံ၊၃၊ ၂။၃၇။

ဥတ္တမပုရိသ (ပု) [ဥတ္တမ+ပုရိသ] (၁)(က)မြတ်သော-ထူးသော-ယောကျ်ား၊ အာဇာနည်ယောကျ်ား။ (ခ) မြတ်သော အသေကွတရားတို့နှင့် ပြည့်စုံသော ယောကျ်ား။ (ဂ) မြတ်ခြင်းဟူသော လုပ်ငန်းကိစ္စကို ပြုလုပ်နိုင်သော ယောကျ်ား၊ (၂) ဥတ္တမပုရိသ၊ နေဝက်ဖြစ်သော-ပုရိသ-ဝိဘတ်၊ အမှ သဒ္ဒါနှင့် ယှဉ်ပုဂ္ဂိုလ်၏ အနက်ကို ဆိုလိုစဉ် ဓာတ်တို့နောင် သက်ရသော အာချာတ်ဝိဘတ်။ (အာချာတ် ဝိဘာဂ် ရှစ်မျိုးတို့ဘွင် တမျိုးတမျိုးတို့၌ ပရသာပုဒ် ၆-လုံး, အတ္တနောပုဒ် ၆ လုံးစီရှိရာ ပရသာပုဒ်မှ နောက်ဆုံး ၂-လုံးစီနှင့် အတ္တနောပုဒ်မှ နောက်ဆုံး ၂-လုံးစီကို ဥတ္တမပုရိသ ဟုမှည့်ခေါ်ထားသော သဒ္ဒါကျမ်းလာ အမည်ဖြစ်သည်။ ကစ္စည်း။၄၀၈။ နံတိ၊သုဘ္တ။၈၆၂။ ရူ။၄၃၁။ မောဂ်၊၆။၁၄-ကြည့်) (၁)(က) (ခ)(ဂ) ကောသီဝုသိတဝါ ဥတ္တမပုရိသော။ သံ၊၂၊ ၅၀။ ဣဘိဝုတ်။ ၂၅၉။ မဟာနိ။၁၆။ မဂ္ဂ၊ ၂။၃၁။ သံ၊၆၊၁။၁၆။ အံ၊၆၊ ၂။ ၂၃၉။(ဂ) ဥတ္တမပုရိသောတိ သေဋ္ဌပုရိသော၊ သံ၊၆၊ ၂။ ၂၅၅။ ဥတ္တမပုရိသောတိ ခဏကိလေသတ္တာ ဝိဒသသပုရိသော အာဇညပုရိသော။ မဟာနိ၊၆။၇၆။ (-စူဠနိ၊၆၊၁။၆။ ဒီ၊၆၊ ၃။ ၈၁။ မဂ္ဂ၊၁။ ၂။ ၂၀၆။ အဘိ၊၆၊ ၃။ ၂၀။ ဣတိဝု၊ ၂။ ၂၀။ သံ၊၆ိ၊သစ်၊၁။ ၂၀၆။ မဂ္ဂိ၊၁။

http://www.dhammadownload.com

၂၉၃။ မ၊ဋီ၊၂။၇။ မ၊ဋီ၊၃။၃၃၄။ သံ၊ဋီ၊၂။၃၇၆။ အံ၊ဋီ၊၁။၁၂၄။ မူလဋီ၊၁။၁၉၁။ အနုဋီ၊၃။၄၅၊၁၂၈။) (ခ) ဥတ္တမေဟိ အဂ္ဂဘူတေဟိ ဝါ အသေက္ခဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတတ္တာ ဥတ္တမ-ပုရိသောတိ ဝုစ္စတိ။ ဣတိဝုတ်၊ဌ။၂၈၉။ (ဂ) တောန် ဌာနာနိ သန္တာနံ ဥတ္တမပုရိသာနံ ကာ-ရဏာနိ။အံ၊ဌ၊၂။၁၃၇။ ဥတ္တမကိစ္စကရဏေန ဟိ မာတာပိတုဥပဋ္ဌာကာ "ဥတ္တမပုရိသာ"-တိ ဝုတ္တာ။ အံ၊ဋီ၊၂။၁၂၃။ (၂) အဘိနိန္နာ-မေသ်န္တိ ဥတ္တမပုရိသဿ ယောဂေါ တိအဟ သဒ္ဒေန အာနေတ္ဝာ ဝုစ္စမာနေ တဒတ္ထော ပါကဋော ဟောတိ။ မ၊ဋီ၊၁။၂၂၄။ (-မ၊ဋီ၊၂။၁၂၈။)

ဥတ္တမပုရိသတရ (တိ) [ဥတ္တမပုရိသ+တရ] သာ လွန်၍ ထူးမြတ်သော ယောကျ်ား။ တတော ဥပစုဿ ဒါယာဒတ္တာ ဥတ္တမပုရိသေန ဥတ္တမ-ပုရိသတရော။ အဘိ၊ဌ၊၃။၇၂။

ဥတ္တမပေါရိသ (ပု) [ဥတ္တမ+ပေါရိသ] မြတ်သော ယောကျ်ား၊ ယောကျ်ားဘိုဝ် မြင့်မြတ်သည် အဖြစ်သို့ ရောက်သောသူ။ အဿဒ္ဓေါ အဘ-တညူ စ ...သဝေ ဥတ္တမပေါရိသော။ ဓမ္မ။၂၇။ ပဋိဒ္ဓလောကုတ္တရဓမ္မတာယ ပုရိသေသု ဥတ္တမဘာဝံ ပတ္တောတိ ပုရိသုတ္တမော။ ဓမ္မ၊ဌ၊၁။၃၉၆။

ဥတ္တမပွမာဏ (တိ) [ဥတ္တမ+ပမာဏ] မြတ်သော - လွန်ကဲသော - အတိုင်းအတာ ရှိသော။ ဥတ္တမပွမာဏေန ဓနုနာ သမန္နာဂတော။ သံ၊ဌ၊၁။၁၀၈။ အံ၊ဌ၊၂။၃၀၅။ ဥတ္တမပွမာ-ဏေနာတိ သဟဿထာမပွမာဏေန။ သံ၊ဋီ၊၁။၁၅၉။ (-သံ၊ဌ၊၁။၂၄၆။ အံ၊ဋီ၊၂။၃၀၂။) ဒဋ္ဌဓနု-လည်း ကြည့်။

ဥတ္တမဖလ (နဲ) [ဥတ္တမ+ဖလ] မြတ်သောအကျိုး။ ဥတ္တမဖလဿ ပန အရဟတ္တဿတ္ထာယ ပူရိ-တာ။ သံ၊ဌ၊၂။၉၅။

ဥတ္တမဖလက (နဲ) [ဥတ္တမ+ဖလလ] မြတ်သော ပျဉ်ပြား။ သာရဖလကေတိ....ဥတ္တမဖလကေ ဝါ။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၁၉၁။

ဥတ္တမဗုဒ္ဓိ (တိ) [ဥတ္တမာ+ဗုဒ္ဓိ] မြတ်သော ဉာဏ် ပညာရှိသော၊သူ။ ဥတ္တမဗုဒ္ဓိနာ ဝေဿဘုနာ ကရေန ဟတ္ထတလေန ပရာမဋ္ဌော။ အပ၊ဌ၊၂။၉၂။

ဥတ္တမဗြဟ္မ (ပု)[ဥတ္တမ+ဗြဟ္မ] မြတ်သောဗြဟ္မာ။ သမ္မာသမ္မုဒ္ဓေါ ဥတ္တမဗြဟ္မာနာမ သဒေဝကေ သောကေ ဗြဟ္မဘူတေဟိ ဂုဏေဟိ ဥက္ကံသ-ပါရမိပ္ပတ္တိတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၃၇၇။

ဥတ္တမဗြာဟ္မဏ (ပု) [ဥတ္တမ+ဗြာဟ္မဏ] (၁) အထူးသဖြင့် ထင်ပေါ် ကျော်ကြားသော ပုဏ္ဏား။ (၂) မြတ်သော ပုဏ္ဏား။ (၁) (၂) အယံ သောဏဒဏ္ဍော ဥတ္တမဗြာဟ္မဏော။ ဒီ၊ဌ၊၁။၂၅၀၊ ဥတ္တမဗြာဟ္မဏောတိ အဘိ-ဇနသမ္ပတ္တိယာ ဝိတ္တသမ္ပတ္တိယာ ဝိဇ္ဇာ-သမ္ပတ္တိယာ စ ဥဂ္ဂတတရော ဥဋ္ဌာရော ဝါ ဗြာဟ္မဏော။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၃၁၃။ (၂) ဘဂဝါ ပန ဝိသေသတော ဥတ္တမဗြာဟ္မဏဿ ဒဿ-နတ္ထံ "ဣမေသံ ပနာ"တိ အာဒိမာဟ။ ဒီ၊ဌ၊၁။၂၅၈။ ဥတ္တမဗြာဟ္မဏဿာတိ အနုတ္တရ-ဒက္ခဏေယျတာယ ဥက္ကဋ္ဌဗြာဟ္မဏဿ။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၃၁၈။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၂၉၅။

ဥတ္တမဘဏ္ဍထေန (ပု) [ဥတ္တမ+ဘဏ္ဍ+ထေန] မြတ်သော ဥစ္စာဘဏ္ဍာကို ခိုးသောသူ။ တေ တာဒိသာ ဥတ္တမဘဏ္ဍထေနာ။ ဇာ၊၂။၁၉၄။ ဥတ္တမဘဏ္ဍထေနာတိ မနုဿေဟိ ပ်ယာယိ-တဿ ဝရဘဏ္ဍဿ ထေနကာ။ဇာ၊ဌ၊၆။၁၄၄။

ဥတ္တမဘဝ (ပု) [ဥတ္တမ+ဘဝ] မြတ်သောဘဝ။ တတော ပရံ အဂမနတော ဥတ္တမဘဝါတိ အဓိပ္ပါယော။ မူလဋီ၊၂။၂၃၄။

ဥတ္တမဘူရိပ္ပတ္တ (တိ) [ဥတ္တမာ+ဘူရိ+ပတ္တ] မြတ်သောပညာသို့ ရောက်သော၊သူ။ ဆန္ဒံ ဟိ

http://www.dhammadownload.com

ဇကာဝ မဘိ သဒ္ဒမတိ၊ ဃေ ပဿိတာ ဥတ္တမ-ဘူရိပ္ပတ္တာ။ ဇာ၊ ၂။၂၀၅။ ဇာဒ္ဌ၊၆။၂၆၁။

ဥတ္တမဘေသင္ဇ (န) [ဥတ္တမ+ဘေသင္ဇ] မြတ်သောဆေး။ သပ္ပိတေလမဓုဖာဏိတာဒိနံ ဥတ္တမဘေသင္ဇာနံ။ မဒ္ဌ၊၁။၁၅၃။

ဥတ္တမဘောဇန (န) [ဥတ္တမ+ဘောဇန] မြတ်သော စားဖွယ်ဘောဇဉ်။ ပါသာဒဝရမာ-ရုယှ ဥတ္တမဘောဇနံ ဘုဉ္ဇိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၀၂။ အံ၊ဋီ၊၃။၁၅၅။

ဥတ္တမမဂ္ဂ(ပုံ) [ဥတ္တမ+မဂ္ဂ] မြက်သောလမ်းခရီး။ ဇသေဝ ဗြဟ္မဒေလာကူပပတ္တိယာ အသဒိသ-မဂ္ဂါ ဥတ္တမမဂ္ဂါ နာမ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆၂။

ဥတ္တမမဏိ (ပုံ) [ဥတ္တမ+မဏိ] မြက်သော ပတ္တမြား။ နာနပ္ပကာရံ ဥတ္တမမဏိဥ္စ ကုဏ္ဍ-လဉ္စ။ မ:ဋ္ဌ၊၃။၃၁။

ဥတ္တမမနုဿ (ပုံ) [ဥတ္တမ+မနုဿ] မြက်သောလူ။ ဥတ္တမဒီပ-ကြည့်။

ဥဿမမရိယာဒါ (ထိ) [ဥတ္တမာ+မရိယာဒါ] မြတ်သော – အလွန်ဆုံးဖြစ်သော – အပိုင်း အခြား။ ပစ္စယာ စိဝရာဒယော ပရမာ ပါပုဏိတဗ္ဗဘာဒဝန ဥတ္တမမရိယာဒါ။ မဋ္ဌ၊၁။ ၁၀၃။ (–သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၂။၅၂။ အနုဋ္ဌီ၊၂။၁၅။)

ဥဿမမလ္လ (ပုံ)[ဥတ္တမ+မလ္လ]မြတ်သောလက်ဝှေ့သမား။သော ကိရ က ဃပဗ္ဗဒ္ဓကာလေ ဥတ္တမ-မလ္လော ဟုတ္ဝာ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၀၁။

ဥဿမမာနဿ (တိ) [ဥတ္တမ+မာနဿ]မြတ်သော စိတ်ရှိသော၊သူ။ ပမောဒိတာဟံ သုမနာ၊ ပဒတ္ထ ဥတ္တမမာနဿာ။ အပ၊၂။၂၃၂။

ဥတ္တမယသသမဂ်ီ (တိ) [ဥတ္တမ+ယသ+သမဂ်ီ] မြတ်သော အခြံအရံ အကျော်အစောနှင့် ပြည့်စုံသော၊သူ။ ဥတ္တမယသသမဂ်ီနောပိ အာယသက္ခ် ပါပုဏန္တီ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉၊၂၄၈။

ဥတ္တမယာန (န) [ဥတ္တမ+ယာန] မြတ်သော ယဉ်။ ဥတ္တမဿ သန္တိကံ ဥတ္တမယာနေနေဝ ဂန္တုံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၄။ (–ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၃၁။)

ဥတ္တမယောနိ (ထိ) [ဥတ္တမာ+ယောနိ] မြတ်သော–အာရျိဇာတ်–ဘဝ။ ပမုခယောနိနံ ဥတ္တမယောနိနံ စုဒ္ဒသသတသဟဿာနိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၆၀။ သံ ဋ္ဌ၊၂။၃၁၄။

ဥတ္တမရတန (န) [ဥတ္တမ+ရတန] မြတ်သော ရတနာ။ ဇဝရူပံ ဥတ္တမရတနံ လဘိတ္ထာ မယံ နဒဿာမ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉၉။ (–သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၄၅။)

ဥတ္တမရတနမန္တ (ပုံ) [ဥတ္တမရတန+မန္တ] မြတ်သောရတနာဖြစ်သော မန္တန်။ ဇဝရူပသ္မိဥ္စိ ဥဉ္ဇမရတနမန္တေ လဒ္ဓေ ဇာတိ ကိံ ကရိဿ-တိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၀၅။

ဥဉ္ဇမရထ (ပုံ) [ဥတ္တမ+ရထ] မြက်သောရထား။ မဟာရဟံ ဥတ္တမရထံ သဗ္ဗာလင်္ကာရေန အလင်္ကရိတ္ဝာ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၉။

ဥတ္တမရသ (ပုံ) [ဥဉ္ဇမ+ရသ] မြတ်သော အရသာ။ တေ ဇိဉ္ဇဂေန ရသဂ္ဂါနိတိ ....ဥတ္တမ-ရသာနိ။ (–မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၃၁၀။)ဥတ္တမန္နလည်း ကြည့်။

ဥတ္တမရာဇကုလသမ္ဗတ (တိ) [ဥဉ္ဇမ+ရာဇ-ကုလ+သမ္ဗတ] မြတ်သောမင်းမျိုးဟု ခေါ် ဝေါ် သမုတ်အပ်သော၊သူ။ မယံ ဥတ္တမရာဇ-ကုလသမ္ဗတာ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၆။

ဥတ္တမရူပ (န) [ဥတ္တမ+ရူပ] (၁) မြတ်သော ရုပ်အဆင်း။ (၂) မြတ်သော–အရုပ်–ဒုပ်ပုံ (မိန်းမရုပ်ပုံ,ယောကျ်ားရုပ်ပုံစသည်။) (တိ) (၃) မြတ်သော ရုပ်အဆင်းရှိသော၊သူ။ (၄) မြတ်သောပုံပန်းအသွင်သဏ္ဌာန်ရှိသော။ (၁) အောက်ပုဒ်ကြည့်။ (၂) ဥတ္တမရူပဝိစိတ္တ ကြည့်။ (တိ) (၃) သာ အပရဘာဂေ ဥတ္တမရူပဘာဝေန ဇနပဒကလျာဏီ နာမ

http://www.dhammadownload.com

ဇာတာ။ အံ၊ဌ၊၁။၂၈၁။ (၄) နပုညဝန္တာနံ ဂေဟံ ဝိယ ဥတ္တမရူပံ။ မ၊ဌ၊၃။၁၁၇။

ဥတ္တမရူပဓရ (တိ) [ဥတ္တမရူပ+ဓရ+အ] မြတ်သောရုပ်အဆင်းကို ဆောင်သော၊ ရုပ်အဆင်းလှသော၊သူ။အဟံ ဗြာဟ္မဏ ...ဥတ္တမရူပဓရာ.... ဒေဝဓီဘာပိ နဂ္ဂစ္ဆိ။ အံ၊ဌ၊၁။၃၃၅။ (–ဝိမာန၊ဌ။၇၁။ ဇာ၊ဌ၊၃။၂၃၄၊ ၃၁၇၊၃၈၆။ ဇာ၊ဌ၊၅။၄၇၂။ ဇာ၊ဌ၊၇။ ၃၂၅။)

ဥတ္တမရူပဝိစိတ္တ (တိ) [ဥတ္တမရူပ+ဝိစိတ္တ] မြတ်သော အရုပ်ဘို့ဖြင့် ဆန်းကြယ်သော။ အနေကပွကာရဂ္ဂတ္ထိ ပုရိသာဒိဥတ္တမရူပဝိစိတ္တံ အတ္ထရဏံ။ ဝိမတိ၊၁၊၂၃၇။

ဥတ္တမရူပသမ္ပန္ဒ (တိ) [ဥတ္တမရူပ+သမ္ပန္ဒ] မြတ်သော ရုပ်အဆင်းနှင့် ပြည့်စုံသော။ ဂေရော စ ဥတ္တမရူပသမ္ပန္ဒော။ သံ၊ဌ၊၁။၄၀။

ဥတ္တမဝဏ္ဏ (ပု) [ဥတ္တမ+ဝဏ္ဏ] မြတ်သော အဆင်း။ သာတိယယံ ဥတ္တမဝဏ္ဏေ ဝဏ္ဏေတွာ။ မ၊ဋီ၊၃။၁၈၂။

ဥတ္တမဝဏ္ဏသမ္ပန္ဒ (တိ) [ဥတ္တမဝဏ္ဏ+သမ္ပန္ဒ] မြတ်သောအဆင်းနှင့် ပြည့်စုံသော၊ သူ။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ဥတ္တမဝဏ္ဏိ (တိ) [ဥတ္တမဝဏ္ဏ+ဏ္ဍိ] မြတ်သော အဆင်း ရှိသော၊သူ။ ကိံ တေ သမဏဘာဝေန ဧဝံ ဥတ္တမဝဏ္ဏိနော။ မ၊၂။၃၅၁။ သုတ္တနိ။၃၆၈။ ထေရ။၃၃၁။ ဥတ္တမဝဏ္ဏိနောတိ ဥတ္တမဝဏ္ဏသမ္ပန္ဒသ။ မ၊ဌ၊၃။၂၇၅၊ သုတ္တနိ၊ဌ၊၂။၁၇၄။ ထေရ၊ဌ၊၂။၃၀၆။ (–မ၊ဋီ၊၃။၁၈၂။)

ဥတ္တမဝတ္ထ (နဲ) [ဥတ္တမ+ဝတ္ထ] (၁) မြတ်သော အဝတ်။ (တိ) (၂) မြတ်သောအဝတ်ရှိသော၊ (၁) သပရိဝါရသ ဘဂဝတော ဥတ္တမဝတ္ထာနိ ဒတွာ။ အံ၊ဌ၊၁။၁၄၄။ (–ဇာ ဌ၊၂။၂၃၃။) (တိ) (၂)အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ဥတ္တမဝတ္ထဒေဝကညာ (ထီ) [ဥတ္တမဝတ္ထာ+ဒေဝကညာ] မြတ်သောအဝတ် ရှိသောနတ်သွီး။ သက္ကဿ ပရိစာရိကာ ဟုတ္ဒာ နိဗ္ဗတ္တံ အစ္ဆရာသဟဿပရိဝါရံ ဥတ္တမဝတ္ထဒေဝကညံ.... ပုစ္ဆိ။ ဇာ၊ဌ၊၂။၂၃၃။

ဥတ္တမဝတ္ထဓာရီ (တိ) [ဥတ္တမဝတ္ထ+ဓရ + ဏီ။ ထီ၌ ဥတ္တမဝတ္ထဓာရီနီ] မြတ်သောအဝတ်ကို–ဆောင်သော–ဝတ်သော၊သူ။ အလက်တေ ဥတ္တမဝတ္ထဓာရိနီ။ ဝိမာန။၃၄၊၆၇။ ဝိမာန၊ဌ။၁၁၃။

ဥတ္တမဝန္ဒနီယဘာဝ (ပု) [ဥတ္တမ + ဝန္ဒနီယ+ဘာဝ] မြတ်သော ရှိခိုးထိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ် ၏ အဖြစ်၊ တေန စ အနုတ္တရဒက္ခိဏေယျဘာဝံ ဥတ္တမဝန္ဒနီယဘာဝံ....ဒဿေတိ။ မ၊ဋီ၊၁။၈။ သံ၊ဋီ၊၁။၈။

ဥတ္တမဝိဝယ (ပု) [ဥတ္တမ+ဝိစယ] မြတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို ရွေးချယ်ခြင်း။ ဣမဿ ဒါတဗ္ဗံ ဣမဿ နဒါတဗ္ဗန္တိ ဥတ္တမဝိစယဝသေန ဝိဘာဂံ အကတွာ။ ဣတိဝုတ်၊ဌ။၈၇၊

ဥတ္တမဝိပုလပည (တိ) [ဥတ္တမာ + ဝိပုလာ+ပညာ] မြတ်သော ပြန့်ပွါးသောပညာရှိသော၊သူ၊ ဝရဘူရိမေဓသောတိ ဥတ္တမဝိပုလပညော။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၂။၂၉၈။

ဥတ္တမဝိရိယ (နဲ) [ဥတ္တမ+ဝိရိယ] မြတ်သော ဝိရိယ။ ဥတ္တမဝိရိယာနိ (ဒီ၊ဌ၊၃။၂၀၂။ အံ၊ဌ၊၂။၂၆၀)တိ သေဌဝိရိယာနိ။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၂၃၂။ အံ၊ဋီ၊၂။၂၃၈။ (–သံ၊ဌ၊၁။၂၆၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၁၉။ ဣတိဝုတ်၊ဌ။၈၇။ မဟာနိ၊ဌ။၁၆၄။ သံ၊ဋီ၊၁။၂၉၇။ အံ၊ဋီ၊၂။၃၁၂။)

ဥတ္တမဝိရိယာနုယောဂ (ပု) [ဥတ္တမဝိရိယ+အနုယောဂ] မြတ်သော ဝိရိယကို အားထုတ်ခြင်း၊ ဒုတ္တရစရိယာယ ဥတ္တမဝိရိယာနုယောဂံ။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၂၃၉။

http://www.dhammadownload.com

ဥတ္တမဝေဒနာ (ထီ) [ဥတ္တမာ+ဝေဒနာ] လွန်ကဲ ပြင်းထန်သော ဝေဒနာ။ တဿ မေဝံ ဝိဟရတော၊ ပတ္တဿုတ္တမဝေဒနံ။ သုတ္တနိ။ ၃၄၂။ (–သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၇။)

ဥတ္တမသံဃ (ပု) [ဥတ္တမ+သံဃ] မြတ်သော ရဟန်းအပေါင်း။ တထာပိ ဥတ္တမသံဃေ ဂုဏဂါရဝေန ဥတ္တမဂ်မေဝ နိဒ္ဒိသန္တော။ ဝဇိရ။၁၄။

ဥတ္တမသတ္တ (ပု)[ဥတ္တမ+သတ္တ] မြတ်သော သတ္တဝါ။ အောက်ပုဒ်-ကြည့်။

ဥတ္တမသတ္တဝ (ပု) [ဥတ္တမ+သတ္တ။ သတ္တ-ကို သတ္တဝ-ပြု။ နိတိ၊သုတ္တ၊၂၅၅။ ၎င်း နိတိ၊ သုတ္တ၊သျ-၌ သမာသန္တ "ဝ" ပစ္စည်းဟုဎင်း၊ သမာသန္တ "အ" ပစ္စည်းဟုဎင်း ဆိုသေး၏။ ဇာတ်ဋီကာ၌ ဝ-အာဂုံဟု ဆို၏၊] မြတ်သော သတ္တဝါ။ တွဉ္စ ဥတ္တမသတ္တဝေါ။ ဇာ၊၂။၁၉။ ဝေံ ဥတ္တမသတ္တဝေါ။ ၎င်း။ ဥတ္တမသတ္တ-ဝေါတိ ဥတ္တမသတ္တော။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၃၇၄-၅။ ဥတ္တမသတ္တဝေါတိ ဧတ္ထ ဥတ္တမသတ္တောတိ ဝတ္တဗ္ဗေ နာမပဒဿ အန္တေ ဝကာဆုဂမံ ကတ္ဘာ ဝေံ ဝုတ္တံ။ ၎င်း ဇာတ်ဋီကာ။

ဥတ္တမသဘာဝ (ပု) [ဥတ္တမ+သဘာဝ] (၁) မြတ်သောသဘော။ (တိ) (၂) မြတ်သော သဘောရှိသော။(၁) ရာနတ္တယဿ အနည-သာခံာရဏံ ဥတ္တမသဘာဝံ .... ဝိဇာနတံ။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၂၇၅။ အံ၊ဋီ၊၂။၂၉၁။ (တဲ) (၂) ဂန္ဓဗ္ဗသမယညူဟိ သောတဗ္ဗံ သဝနီ-ယံ၊ ဥတ္တမသဘာဝံ ဃောသံ မုဥ္ဇန္တီတိ ယော-ဇနာ။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၂၆၁။

ဥတ္တမသမာစာရ (ပု) [ဥတ္တမ+သမာစာရ] မြတ်သော အကျင့်။ အတိသမာစာရောတိ ဥတ္တမ-သမာစာရော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၂။ (–အံ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၆၊၁၃၇။ အံ၊ဋီ၊၃။၇၊၁၄၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၃၂။)

ဥတ္တမသမာစာရိက (တိ) [ဥတ္တမသမာစာရ+ ဣက] မြတ်သောကျင့်ဝတ် သီလ။ အာဘိ-သမာစာရိက (အံ၊ဋ္ဌ၊၂၊၃၉၄)ကြည့်။

ဥတ္တမသမ္ပဇာန (နဲ) [ဥတ္တမ+သမ္ပဇာန] မြတ်သော သမ္ပဇာဉ်ဉာဏ်၊ မြတ်သော-ကောင်း စွာသိခြင်း – ကောင်းစွာ သိသောဉာဏ်။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ဥတ္တမသမ္ပဇာနကာရီ (တိ) [ဥတ္တမသမ္ပဇာန+ ကရ+ဏ်] မြတ်သော သမ္ပဇဉ်ဉာဏ်– ဖြင့်– ကို–ပြုလေ့ရှိသော၊ သူ။ အယံ သဃ်းဋ္ဌိပတ္တ-စိဝရခာရဏေ အသမ္မောဟသမ္ပဇညေန ဥတ္တ-မသမ္ပဇာနကာရီတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၇၉။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇၁။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၃၁။

ဥတ္တမသရီရာဘ (တိ) [ဥတ္တမ + သရီရ+ အာဘာ]မြတ်သောကိုယ်တော် အရောင်အဝါ ရှိတော်မူသော (မြတ်စွာဘုရား)။ ဗြဟ္မဝစ္ဆ-သီတိ ဥတ္တမသရီရာဘော။ မ၊ဋီ၊၃။၁၉၁။

ဥတ္တမသဟာယ (ပု) [ဥတ္တမ+သဟာယ] မြတ်သောမိတ်ဆွေ။ ဥပဇ္ဈာယော မေ ဓမ္မဘဏ္ဍာ-ဂါရိကော ဇေဋ္ဌဘာတိကတ္ထေရဿ ဥတ္တမ-သဟာယော။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၅၄။

ဥတ္တမသာရထိ (ပု) [ဥတ္တမ+သာရထိ] မြတ်သောရထားထိန်း။ ဥတ္တမသာရထိ (မ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၂၇၅)တိ သေဋ္ဌပုရိသသာရထိ။ မ၊ဋီ၊၃။၁၈၂။ (–ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉၅။)

ဥတ္တမသာဝက (ပု) [ဥတ္တမ+သာဝက] မြတ်သောတပည့်။ သီလာဒိဂုဏေဟိ ဥတ္တမသာဝ-ကာ။ သံ၊ဋီ၊၂။၁၂၁။

ဥတ္တမသီလ (နဲ) [ဥတ္တမ+သီလ] မြတ်သော သီလ။ အတိပမောဟွံ ဥတ္တမသီလံ၊ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၇၀။ (–အံ ဋ္ဌ၊၂။၃၁၈။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၇၆။ မ၊ဋီ၊ ၃။၁၁၅။)

http://www.dhammadownload.com

ဥတ္တမသုခုမဝတ္ထ (နာ) [ဥတ္တမ+သုခုမဝတ္ထ] မြတ်သော နူးညံ့သောကာသိတိုင်းဖြစ် အဝတ်။ ဥတ္တမသုခုမဝတ္ထံ ဗုဒ္ဓါနံ ပါဒမူလေ ဌပေတွာ။ အံ၊ဌ၊၁။၁၀၇။ ဥတ္တမသုခုမဝတ္ထန္တိ ကာသိက-ဝတ္ထမာဟ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၈။

ဥတ္တမသုဝဏ္ဏ (နာ) [ဥတ္တမ+သုဝဏ္ဏ] မြတ်သော ရွှေ။ ဘဒ္ဒကဥ္ဇနသ ဟိ ဥတ္တမသုဝဏ္ဏသ ဝိယ တဿာ သရီရဝဏ္ဏော အဟောသိ။ အံ၊ဌ၊၁။၂၈၉။

ဥတ္တမသူရ (တိ) [ဥတ္တမ+သူရ] မြတ်သော ရဲရင့်သော၊ သူ။ ဝိရုတိ ဥတ္တမသူရ ဝုစ္စန္တိ။ ဒီ၊ဌ၊၁။၂၂၃။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၂။၁၇၁။

ဥတ္တမသေနာသန (နာ) [ဥတ္တမ+သေနာသန] မြတ်သော–ကောင်းသော – အိပ်ရာနေရာ ကျောင်း။ ဥတ္တမသေနာသနံ နာမ ပမာဒ-ဌာနံ။ ဒီ၊ဌ၊၁။၁၈၄။ သံ၊ဌ၊၂။၁၅၁။ အံ၊ဌ၊၁။၆၁။

ဥတ္တမသေယျာ (ထီ) [ဥတ္တမာ+သေယျာ] မြတ်သော–အိပ်ခြင်း–လျောင်းစက်ခြင်း။ အယဉ္ဇ (သီဟသေယျာ) တေဇုဿဒဏ္ဍရိယာပထတ္တာ ဥတ္တမသေယျာ နာမ။ ဒီ၊ဌ၊၂။၁၆၆။ မ၊ဌ၊၂။၂၁၇။ သံ၊ဌ၊၁။၇၅။ သံ၊ဌ၊၃။၇၂။ အဘိ၊ဌ၊၂။၃၃၁။ ဥဒါန၊ဌ။၃၆၄။ သီဟသေယျာ နာမ သေဌသေယျာတိ အာဟ "ဥတ္တမ-သေယျာ"တိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၃၄။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၅။ (–သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၁။၆၈။)

ဥတ္တမဟယ (ပု) [ဥတ္တမ+ဟယ] မြတ်သော မြင်း။ ဥတ္တမဟယောဝ ဥတ္တမဟယကာရဏံ အရဟတိ။ မ၊ဌ၊၃။၁၂၂။ (–မ၊ဋ္ဌ၊၃။၇၄။)

ဥတ္တမဟယကာရဏ (နာ) [ဥတ္တမဟယ+ကာရဏ] မြတ်သောမြင်း၏ လုပ်ငန်းကိစ္စ။ အထက်ပုဒ်-ကြည့်။

ဥတ္တမဟေတု (ပု) [ဥတ္တမ+ဟေတု] ပဓာန ဖြစ်သော အကြောင်း။ ကုသလာကုသလံ အတ္တနော ဝိပါကဌာနေ ဥတ္တမံ....အယံ ဥတ္တမဟေတု နာမ။ အဘိ၊ဌ၊၁။၃၄၂။ (–မူလဋ္ဌ၊၁။၁၄၃)

ဥတ္တမာနိသံသ (ပု) [ဥတ္တမ+အာနိသံသ] မြတ်သောအကျိုးအာနိသင်။ ဘဝဒိဋ္ဌိပ္ပဟာနာဒိ-ကေ ဣမေ အဌ ဥတ္တမာနိသံသေတိ အဝတ္ထာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၄၅။

ဥတ္တမိတ္ထိ (ထီ) [ဥတ္တမာ+ဣတ္ထိ] မြတ်သော မိန်းမ။ ယေ ဇေဝသု သမ္ပန္နသီလာသု ဥတ္တမိတ္ထိသု အမှာကံ ပုတ္တာ ဇာယန္တိ။ ဇာ၊ဌ၊၄။၅၄။ (–သံ၊ဌ၊၂။၁၉၃။)

ဥတ္တမိဏ (ပု) [ဥတ္တမ + ဣဏ] ဥတ္တမဏ္ဏ-နှင့် အနက်တူ။ ၎င်း ပုဒ်-ကြည့်။

ဥတ္တရ[၁] (တိ) [ဥ+တရ+အ] (တိ) (၁) မြောက်အရပ်၊မြောက်ဘက်ကျသော၊မြောက်ဘက်မှာရှိသော (ပုဂ္ဂိုလ်၊ အရာဝတ္ထု) (၂) နောက်၊ နောက်ဖြစ်သော။ (၃) အထက်၊ အပေါ်ပိုင်း။ (၄) (က) ထူးကဲသော၊ သာလွန်သော၊ လွန်းမိုးသော။ (ခ) ကျော်လွန်သော၊ လွန်မြောက်သော၊ ထွက်မြောက်သော၊လောကီဝဋ်ဒုက္ခ–လောက–၌ မပါဝင်သော (တရား)။ (၅) မြင့်မြတ်သော။ (၆) ကျော်လွန်–ကူးသွား-ကြောင်းဖြစ်သော (တံတား)။ (နာ) (၇) အပေါ်ရုံ၊ အပေါ်ခြုံ၊ ကေသီသက်နှင်း၊ တဘက်။ (၈) အဖြေ၊ စကားတုံ။ ပဋိဝါကျောတ္တ' ရာသင်္ဂေ–ယုတ္တရံ ဥတ္တရော ဟိသု၊ သေဋ္ဌေ ဒိသာဒိဘေဒေ စ၊ ပရသို မှပရီ' ရိဘော။ ဓာန်။၈၃၀။ (တိ) (၁) မြောက်အရပ်၊ မြောက်ဘက်၊ မြောက်ဘက်ကျသော၊ မြောက်ဘက်မှာ ရှိသော (ပုဂ္ဂိုလ်၊ အရာဝတ္ထု)။ ဥတ္တရာယ ဒိသာယ ဥသီရဒ္ဓဇော နာမ ပဗ္ဗတော။ ဝိ၊၃။၂၈၈။ အံ၊ဌ၊၁။၇၆။ ဣတိဝုတ်၊ဌ။၂၄၈။ ဥတ္တရေန ဥတ္တရံ နဂရဿ ဟရိတွာ ဥတ္တရေန ဒွါရေန နဂရံ ပဝေသေတွာ။ ဒီ၊၂။၁၃၂။ နာ ဥတ္တရော

http://www.dhammadownload.com

(နာ) (၇) အပေါ်မှဲ့၊ အပေါ်ခြွံ့၊ ကောသိသက်နိုး၊ တဘက်။ ဥတ္တမဿိ ဥတ္တရသဒ်ေ။ ဝိ၊ဌ၊၂။၃၃၂။ ကခ်ိ၊ဌိ။၂၉၂။ (-ဝိဌ၊၂။၂၆၂။ သာရတ္ထ၊၂။၄၀၃။ ကခ်ိ၊ဌိ၊၃၀၃။) (ဂ) အဖြေ၊ စကား၊ တုံ့။ ပဋိမန္တေတုန်ိ ဥတ္တ-ရံ ကထေတုံ။ ဒိဋ္ဌ၊ေ။၂၃၇။ (-မူလဋီ၊၃။ ၁၆၈။)

ဥတ္တရ၂ (တိ) [ယ၊ေဒိစ္ဆကန၊ေမ်] ဥတ္တရမည်သော၊ သူ။ (၁) ဝေဿဘူ မြတ်စွ၊ ဘုရား၏ဒုတိယ အဂ္ဂသ၊ဝက ဖြစ်သော ဥတ္တရ မည်သော ထေရ်။ သော၊ကော စ ဥတ္တရော ၈၀၀ အဟေသုံ အဂ္ဂသာဝကာ။ဗုဒ္ဓဝံ။၃၃၄။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။၂၉၃။ (-ဒီ၊၂၊၄။ ဒီ၊ဋ္ဌ ၂။၁၀။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊ေ။၆၃။ ဇ၊၊ဋ္ဌ၊ေ။၅၁။) (၂) ကောကာ-ဂမန မြတ်စွ၊ဘုရား၏ ဒုတိယအဂ္ဂ သာဝက ဖြစ်ခဲ့သော ဥတ္တရမည်သော၊ထေရ်။ ဘိယျော-သဉ္ဇာရ (ဒီ၊၂။၄) နှစ်ကို ဘိယျော၊သော စ ဥဿာရော စ။ တေသု ဘိယျော၊သော ပညာယ ဥတ္တာရော၊ ဥတ္တရော သမာဓိနာ အဂ္ဂါ အ၊ေဟသိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ။၂။၁၄။ (-အဘိ၊ဋ္ဌ၊ေ။ ၇၁။ ဇ၊၊ဋ္ဌ၊ေ။၅၁။)

(ခ) အရှင် သာရိပုတြာ၏တပည့် ဥတ္တရ ထေရ်၊ ဥတ္တရသာမဏေ၊ဇင်း ဥတ္တရထေရ်သည် သုမဓြတ်စွာဘုရားမှဉ်တော်မူ၊ဉ်က ငိုင်ခို ရိုရ် ဖြစ်ခဲ့၍ ကောင်းကင် ခရီးဖြင့်လှည့်လည် သွား၊လာ၌ ဘုရား၌ကိုဖူးမြင်ရ၊ပြီး၊ကြည်ညို ကာ မဟာလေ့က၊ားပန်းတိုဖြင့် ပူဇော်ခဲ့လေ သည်။သေသော၊အခါတာ၊တိ သာနတ်ပြည် ၌ဖြစ်သည်။ ထို တာ၀တိ သာ နတ်ဘဝ မှ စုတေက၊ာ လူ့ပြည် နတ်ရွာတို့၌ ကွင် လည်သ၊ည်ရှိသော် ဂေါတမဗုဒ္ဓစာဘုရားပွင့် တော်မူခြင်း၊သာအခါ ထင်ရှားပါမြို့ငယ် ပဒုံး ညစွာ ပေါမျာ၊ကြွယ်ဝသော ပုဏ္ဏား၊မျိုး၌ဖြစ်

http://www.dhammadownload.com

လာသည်၊ ဥတ္တရဟု အမည်တွင်၏၊ အရွယ်ရောက်သော် ပုဏ္ဏားတို့အတတ်ပညာ၌ အပြီးတိုင် တတ်မြောက်၍ ဇာတ်အားဖြင့်၎င်း, အဆင်း, အတတ်ပညာ, အရွယ်, အကျင့်တို့ဖြင့်၎င်း လူအပေါင်းတို့ ချီးကျူးမှုကို ခံယူရသည်၊ ထိုပြည့်စုံမှုဂုဏ်သတင်းကြောင့် ဝဿကာရမည်သော မဂဓအမတ်ကြီးက သူ၏သွီးနှင့် ထိမ်းမြားလက်ထပ်လိုကြောင်း စကားကမ်းလှမ်း ပြောဆိုသော်လည်း ဝဋ်ဒုက္ခမှ ထွက်မြောက်လိုသော အလိုဆန္ဒ ကြီးမားသူဖြစ်သောကြောင့် လက်မခံခဲ့ပေ။ ရံဖန် ရံခါ အရှင်သာရိပုတြာထံ ချဉ်းကပ်လျက် တရားနာယူရသဖြင့် သဒ္ဓါဘဏ်းတိုးပွါး၍ သာမဏေပြုကာ အရှင်သာရိပုတြာကို ဝတ္တရားကျေပြန်စွာ ပြုစု လုပ်ကျွေးသေသည်။ အရှင်သာရိပုတြာ အနာရောဂါဖြစ်၍ ဆေးအလို့ငှါသာစဉ် လမ်းခရီးတွင် ရောနံတခုန်းကြမ်း၌ သပိတ်ကို ထားခဲ့ကာ မျက်နှာသစ်နေခိုက် သူခိုးတယောက်ကို အစောင့်တို့က လိုက်ဖမ်းရာ သူခိုးက ခိုးယူလာသော ပစ္စည်းဥစ္စာထုပ်ကို ဥဇ္ဇာရသာမဏေ၏ သပိတ်တွင် ထည့်၍ ထွက်ခြေးလေ၏။ သာမဏေသည် မိမိသပိတ်ရှိရာသို့အလာတွင် အစောင့်တို့က သာမဏေကို ဖမ်း၍ ဝဿကာရအမတ်ကြီးထံ ပြကြသည်။ ရှေးက မိဘသွေးနှင့်လက်ထပ်ချန် စေ့စပ်စဉ်က ငြင်းပယ်ပြီး ရဟန်းပြုသွားခဲ့သည်ကို မနာလိုနာ၍ ရန်ငြိုးငိုခဲ့ဘူးသော ၎င်းအမတ်ကြီးက သူခိုးဟု ဆုံးဖြတ်ကာ အရှင်လတ်လတ် တံကျင် လှဲသွင်းစေခဲ့သည်။ ၎င်းနေထိုင်မြတ်စွာဘုရားကြွလာ၍ တရားဟောတော်မူရာ ဆဋ္ဌဘိညရဟန္တာဖြစ်လေသည်။ တံကျင်လှိုထားရာမှ လွတ်မြောက်ကာ လူအပေါင်းတို့အား တန်ခိုးပြာဋိဟာ ပြတော်မူသည်။ အနာလည်း အသားနုပ်ကာ ပျောက်ကင်း လေသည်။ ဃရာဋ္ဌ၊၁၀၄-၅-၈။ ဤထို့သုဒံ အာယသွာ ဥတ္တရော ထေရော ဤမာ ဂါထာယော အဘာသိတ္ထ။ အပ၊၂။၁၇၆။ အာယသွာတာ ဥတ္တရထေရဿ ဂါထာ။....ဥတ္တရော သာမဏေရော ပါတောဝ ပတ္တစီဝရမာဒါယ။ ဆေရာဋ္ဌ၊၁။၃၀၄။

(၄) ဥတ္တရခထာ၊ (တံကျင်လှိုခံရသော ဥတ္တရထေရ်ကိုထောက်၍ အပရဥတ္တရထေရ်ဟုလည်း ခေါ်သည်။) သိဒ္ဓတ္ထဘုရားရှင် ပဝိုင်ဟော်မူစဉ်က အမျိုးကောင်းသား ဥပါသကာ ဖြစ်ခဲ့သည်၊ သိဒ္ဓတ္ထမြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန် ပြုတော်မူသောအခါ သူ၏ဆွေမျိုးတို့နှင့် စုပေါင်း၍ ဓာတ်ဘော်ပူဇော်ခြင်းကို ပြုခဲ့သည်။ ထိုးကောင်းမှုကြောင့် လူ့ပြည်နတ်ပြည်တို့၌ ကျင်လည်သည်ရှိသော် ဤမြတ်စွာဘုရားလက်ထက် သာဝတ္ထိပုရဿိမှ ပုဏ္ဏားမျိုး၌ ဖြစ်လာသည်၊ ဥတ္တရအမည်တွင်၏။ အလုပ်ကိစ္စတခုဖြင့် သာဝတ္ထိသို့သွားရာ လမ်းတွင် သရက်ပြုပင်ရင်း၌ ပြတော်မူသော ရေနီးဒီးဝိုင်းဒီးဝိုင်းသော တန်ခိုးပြာဋိဟာကိုဖူးမြင် ကြည်ညိုရသည်၊ ကောင်ကာဏမဿုတ်နှုတ်ကို ကြွေးနာရ၍ သဒ္ဓါတရားတိုးပွါးကာ ရှင်ပြုလွှတ် မြတ်စွာဘုရားနှင့်အတူ ရာဇဂြိုဟ်သို့ ရောက်ရှိကြိုးရဟန် ပြုသည်။ ထိုအရပ်၌ပင်နေကာ ငါးဆယ်နာတရားပွါးများစွာ ကြားမိပင်ဆဋ္ဌဘိညရဟန္တာ ဖြစ်လေသည်။ ထေရာဋ္ဌ၊၁၀၃ဖြာ။ ဤထို့သုဒံ အာယသွာ အပရဥတ္တရတ္ထေရော ဤမာ ဂါထာယော အဘာသိတ္ထ။ အပ၊၂။၁၇၆။ (–ထေရာဋ္ဌ၊၁။ ၃ဖြာ)။

(၅) ဥတ္တရရဟန်း၊ဥတ္တရထေရ်။ မြတ်စွာဘုရား ရာဇဂြိုဟ်နန်းစံ၍ အနှစ်တရာ ရှိသော အခါ ဝေသာလီပြည် ငဇ္ဈိပုတ္တက ရဟန်းဘို၏ အမေ့ဝမ်းဆယ်ချက်ကို ပယ်ဖျက်၍ ဒုတိယသံဂါယနာတင်ရာ၌ ဦးစီးခါင်းဆောင်မထေရ်တို့တွင် တပါးအပါအဝင် ဖြစ်သော အရှင်ရေဝတထေရ်၏ တပည့်အလုပ်အကျွေး

http://www.dhammadownload.com

ဘုရား၊ဟုတ် မဟုတ် စူးစမ်းလေ့လာသူ ဗုဒ္ဓဝိမံသက အဖြစ် ထင်ရှားသူ ဖြစ်သည်။ ပြဟ္မာယုသ ပြာဟ္မဏသ ဥတ္တရော နာမ မာဏဝေါ အန္တေဝါသီ ဟောတိ။ မ၊၂။ ၃၃၄။ (-မဇ္ဈ၊ဋ္ဌ၊ ၂၅၅။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊ ၂၃၄။)

(၁၁) သုခမဓ မြက်စွာဘုရား၏ လက်ထက်တော်မှ ဂေါတမမြတ်စွာဘုရား၏ အလောင်းတော် ဥတ္တရလုလင်။ အဟံ ဘော သမယေန ဥဿရော နာမ မာဏဝေါ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊၃၃၆။ (-အာဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၆၅။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊ ၄၅။)

(၁၂) ပါရာသိဝိယ ပုဏ္ဏား၏တပည့် ဥတ္တရလုလင်။ အာဿဓေါ ဥတ္တရော မာဏဝေါ ပါရာသိဝိယန္တေဝါသီ (ပါရာသရိယန္တေဝါသီ-သီ၊ဋ္ဌ။ ပါရာသိရိယန္တေဝါသီ သျှာ) ယေန ဘဂဝါ၊ တေနုပသင်္ကမိ။ မ၊၃။ ၃၄၇။

(၁၃) ပါယာသိဏ္ဍဉ်းမင်း၏ ဥတ္တရလုလင်။ ပါယာသိဏ္ဍဉ်၏ အလှူကိုဧမ်အား ထုတ်ရသူဖြစ်သည်၊ ရိုရိုးသဒ္ဒသ ဒဲမိုလက်ဖြင့် ပေးလှူသူဖြစ်ရကား အလှူရှင် ပါယာသိဏ္ဍဉ်ထက် သာလွန်သောကြောင့် သေသော အခါ တာဝတိံသာနတ်ပြည်၌ ဖြစ်ရသည်။ တသ္မိံ ခေါပန ဒါနေ ဥတ္တရော နာမ မာဏဝေါ ဝါဝေါဋ္ဌာ အဟောသိ၊ ဒီ၊၂။ ၂၀၀။

(၁၄) ဥဒဒနမင်း၏ ကွယ်လွန်သွားသော အမတ်၏သား ဖြစ်သော ဥတ္တရလုလင်။ ထုဒာ တဿ ပုတ္တံ ဥတ္တရံ နာမ မာဏဝံ ပဇ္ဇောသာပေတွာ။ ပေတ၊ဋ္ဌ။၁၃၁။ (-ပေဘ။၁၆၁။)

(၁၅) ရောဟတ္တနဂါးမင်း၏ အဖေးဂီတ၏ အဖြေဂီတကို ရှာဖွေဆင့်ပြောသော ဥတ္တရလုလင်။ သူသည် မြတ်စွာဘုရားထံမှ အဖြေဂီတဂါထာကို သင်ယူစဉ်ပင် သောတာပတ္တိဖိုလ်၌တည်ခဲ့လေသည်။ သတ္ထာ အဝိဒူရေ ဌာနေ

http://www.dhammadownload.com

(၂၅) ဈာယီ တေဘဂ်ရ ဖြစ်သော ဥတ္တရာမည်သော သီတင်းသည် ဒုတိယကာမ။ ရာဇဂြိုဟ်မြို့မှ ပုဏ္ဏားမည်းသာ သူဌေးဇနီးသို့၊ ဥဿာသည် ငယ်စဉ်ကငင် အမိအဖ တို့နှင့်အတူ သေးတာပန် ဖြစ်ခဲ့သည်၊ အရွယ်းရောက်သော် ရာဇဂြိုဟ် သူဌေးသား မိစ္ဆာအယူရှိသူနှင့် လက်ထပ်ရ၏။ ဘုရားဖူးမြင်ခွင့်, တရားနာခွင့်, လှူဒါန်းခွင့်, ဥပုသ်စောင့်ခွင့်မရ၍ သိရိမာ မည်သော ပြဿဒတန်ဆာမကို မိဘတို့ထံမှ ပေးလိုက်သော တသောင်းငါးထောင်သော အသပြာဘို့ဖြင့် ဌာန၍ သူဌေးယောကျ်ားအား (၁၅) ရက်ပတ်လုံး ပြုစုစေသည်၊ ဥတ္တရာသည် (၁၅) ရက်မြောက်လုံး မြတ်စွာဘုရား အမှူးရှိသော သံဃာတော်ဘို့အား အလှူကြီး ပေးလှူသည်။ သူဌေးယောကျ်ားကား သိရိမာနှင့် အတူ လေသောကပြုတော်မူရာ၌ အပြင်သို့ ကြည့်ရာ ဧည့်သည်တော်များလိမ်းလိမ်းပြာအလူးလူးဖြင့် ချက်ရေးပြုတ်ရေးစီမံနေသော ဥတ္တရာကို မြင်၍ "မိဒ္ဓိစည်းဝါမ်ကို မသုံးဆောင်ပဲ ကုသိုလ်ဆိုသည်ကို ပြု၏၊ မိုက်မဲလေစွ" ဟု ကြံ၍ ပြုံး၏။ ဥတ္တရာကလည်း သူဌေးယောကျ်ားကို ကြည့်၍ "တမလွန်ဘဝ အကျိုးငှါ ကုသိုလ်ကိုမပြု၊ မိုက်နလေစွ" ဟု ကြံ၍ ပြုံး၏။ သိရိမာသည် သူဘိုးစဉ်း၏ အမှူအရာကို မြင်၍ သူ့ကိုယ်သူ အိမ်ရှင်မဟု ထင်မှတ်ကာ ဥတ္တရာကို အမျက်ဆွက်ပြီး ပြာသာဒ်အောက်သို့ဆင်းလာသည်၊ ဥတ္တရာသည် သိရိမာကိုမြင်၍ မေတ္တာစိတ်ကိုပွါးများ၏။ သိရိမာသည် ကျိုက်ကျိုက်ဆူသော ထောပတ်ပူတို့ဖြင့် ဥတ္တရာ၏ ဦးခေါင်းပေါ်သို့ လောင်းချလိုက်သည်၊ မေတ္တာတန်ခိုးကြောင့် အေးမြသောရေကဲ့သို့ လျှောကျသွားလေ၏။ သိရိမာသည် သူ၏ အမှားကိုသိမြင်ပြီး သည်းခံပါရန်တောင်းပန်လေရာ ဥတ္တရာက မြတ်စွာဘုရားရှေတော်မှာ တောင်းပန်စေ၍ သည်းခံခွင့်လွှတ်ခဲ့ပေသည်။

ဂစ္ဆန္တံ ဥတ္တရမာဏဝံ ဒိသွာ "ဟိ ဥတ္တရာ"-တိ အာဟ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅၀။

(၁၆) ကောသလမင်းကို အစာအာဟာရ လျှော့စားရန် သတိပေးဂါထာကို ဆွတ်ပြရသော ဥဿာရလုလင်။ လွမ်ဂါထံ ဝတ္တာ ဥတ္တရ-မာဏဝံ ဥဂ္ဂဏှာပေတွာ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁၆။

(၁၇) ဥဿဒနှင်းသား။ ဥဿဒမြားပုတ်ကြည့်။

(၁၈) မင်္ဂလ မြက်စွာဘုရား၏ ဥတ္တရမည်သော ခမည်းတော်မင်း။ ဥဿရံ နာမ နဂရံ၊ ဥဿာဝ နာမ ခတ္တိယော။ ဥတ္တရာ နာမ ဇနိကာ၊ မင်္ဂလဿ မဟာသေနော။ ဗုဒ္ဓဝံ။ ၃၂၈။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ၊၁၈၂။ (-အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၆။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၄။)

(၁၉) သာဝတ္ထိပြည်မှ ဥဿဒမည်းသား သူဌေး။ ဥတ္တရာသည် ဇနီးတော်ခံရ၏။ (၂၀) မင်္ဂလ မြတ်စွာဘုရား၏ လက်ထက်တော်မှ ဥတ္တရ-သူဌေး။ ဥတ္တရာသည် ကြည့်။ (၂၁) မင်္ဂလ မြတ်စွာဘုရား အဆွေတော်ခံ ရွှေဆုပ် လှူဒါန်းသော ဥတ္တရ မည်သော အာဇီဝက။ ဥတ္တရာရန နာမ အာဇီဝကာနံ ဒိန္နာ အဋ္ဌတိသာမုဋ္ဌိယော ဂဟိတာ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။၁၇၂။

(၂၂) မင်္ဂလမြတ်စွာဘုရား အဆွေတော်အား နို့ဃနာဆွမ်း လှူဒါန်းသော ဥတ္တရာမည်သော သူဌေး သို့။ ဥတ္တရဂါမေ ဥတ္တရာသေဋ္ဌိနော ဇေတာယ ဥတ္တရာယနာမ ဒိန္နံ ပက္ခိတ္တာဒိမ္ဗောဇံ မခုပါယာသံ ပရိဘုဉ္ဇိတ္ဝာ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။၁၇၂။ (၂၃) မင်္ဂလမြတ်စွာဘုရား၏ မယ်တော်ဖြစ်သော ဥတ္တရာဓိဗုရား။ (၁၈) ကြည့်။ (၂၄) ကောဏာဂမန မြတ်စွာဘုရား၏ မယ်တော် ဥဿာရာ ပုဏ္ဏော်မ။ ဥဿာရာ နာမ ဇနိကာ၊ ကောဏာဂမနဿ သတ္ထုနော။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၃၇၄။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။၃၀၅။ (-အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၀။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၁။)

http://www.dhammadownload.com

သူယေးကျိုးနှင့် ယောက္ခမမျိုးကိုလည်း မြင်စွာဘုရားထံသို့ ခေါ်ဆောင်ထားသည်။ မြင်စွာဘုရားသည် "အကြောခေန ဇိနေ ကောခံ" စသောတရားကို ဟောတော်မူရာ ဥတ္တရ၏ ယောကျိုး, ယောက္ခမမျိုးနှင့် သိရိမာအပါအဝင် အမျိုးသို့ငါးဆယ်တို့ သောတာပန်ဖြစ်ကြလေသည်။ ပဋိသံ၊ ၌၊ ၂၊ ၂၀၆-၇။ ဂါထာ၏အဆုံး၌ ဥဿာသည် သကဒါဂါမိဖိုလ်၌ တည်၏၊ ကုယ်လွန်သော အခါ တာဝတိံသာနတ်ပြည်၌ ဥတ္တရာမည်သော နတ်သို့ဖြစ်၏ဟု ဝိမာန၊ ၌။၆၂ ၌ ဆိုသည်။ ထို့ပြင် ၎င်းအဋ္ဌကထာ ၅၆-၌ပြုဆိုချက်အရ ဥတ္တရာ၏အမိ (ပုဏ္ဏ၏ဇနီး) အမည်လည်း ဥတ္တရာ ဟုပင် ဆိုရပါမည်။ အံ၊ ၌၊ ၂။၃၄၅-၇။ ဓမ္မ၊ ၌၊ ၂။၁၉၆၊ ၂၀၂ တို့လည်း ကြည့်။ ဗျာယိနံ ယဒိဒံ ဥဿာရာ နန္ဒမာတာ။ အံ၊ ၁။ ၂၇။ ဥတ္တရာ ပန ဥပါသိကာ ရာဇာဟေ မဟာမနဿ ပုဏ္ဏာသေဋ္ဌိနော ဓီတာ။ ပဋိသံ၊ ၌၊ ၂။ ၂၀၆။

(၂၆) ဂေါတမမြတ်စွာဘုရား၏ မြတ်သော အလုပ်အကျေးဖြစ်သော ဥဿာရာဒါယိကာမ။ ဥဿာရာ နန္ဒမာတာ စ၊ အဂ္ဂါ ဟေသန္တာပဝိုကာ။ ဗုဒ္ဓဝံ။၃၁ ၂။ အဘိ၊ ၌၊ ၁။၄၅။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၌၊ ၁၁၀။ (၎င်း ပါဠိတော်၌ ဟေသန္တီဟု ဗဟုဝုစ်ကြိယာသို့ခြင်း, အခြားသော မြင်စွာဘုရားတို့၏ မြတ်သော အလုပ်အကျေး ဒါယိကာမတို့ကိုလည်း နှစ်ဦးစီ, နှစ်ဦးစီ ပြထားခြင်းတို့ကြောင့် ဥဿာရာ တဦး, နန္ဒမာဘာတဦး ဟု နှစ်ဦးခွဲရသည်။ မေ၊ ၌၊ ၁။ ၂၁၆-၌ ပြဆိုထားသော ခုဇ္ဇုတ္တရာနှင့်, ဝေဠုကဏ္ဍကီနန္ဒမာတာ တို့ပင် ဖြစ်ဖွယ်ရှိပါသည်။

(၂၅) အနက်၌ကား နန္ဒမာတာသည် ဥတ္တရာ၏ ဝိဒသသနသာဖြင့်၍ ဥတ္တရာကဦးတည်းသာဖြစ်သည်။ (–ဗုဒ္ဓဝံ။၃၀ ။ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၌။၃၊ ၆။)

(၂၇) ရာဇဂြိုဟ်မြို့မှ ပုဏ္ဏ သူဌေး၏ ဇနီးဖြစ်သော ဥတ္တရာ။ တဿ ဘရိယာ ဥတ္တရာ၊ ဥဿာရာ စ နာမ ဓီတာ။ ဝိမာန၊ ၌။၅၆။

(၂၈) ပုဏ္ဏ သူဌေး၏ သမီးဖြစ်ခဲ့ဘူးသော ဥတ္တရာနတ်သမီး။ အဋ္ဌာယသ္မာ၊ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနော ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယေနေဝ ဒေဝစာရိကံ စရန္တော ဥဿရံ ဒေဝဓီတရံ ဒိသွာ။ ဝိမာန၊ ၌။၆၂။ (၂၇) အနက်လည်း ကြည့်။

(၂၉) ဗဟုသုတဒေဝတာရာ ဥဿာရာမည်သော ဒါယိကာမ၊ ခုဇ္ဇုတ္တရာ။ ဥတ္တရာတိဿာ နာမံ အကံသု၊ သာ ဇာတကာလေ ခုဇ္ဇာ အဟောသိတိ ခုဇ္ဇုတ္တရာတေ့ဝ ပညာယိတ္ထ။ ဣတိဝုတ်၊ ၌။၂၇။ ခုဇ္ဇုတ္တရာလည်း ကြည့်။

(၃၀) နာရဒ မြတ်စွာဘုရား၏ ပဌမ အဂ္ဂသာဝိကာဖြစ်သော ဥတ္တရာမည်သော ရဟန်းမ။ ဥဿာရာ ဖဂ္ဂုနီ ဧစဝေ၊ အဟောသုံ အဂ္ဂသာဝိကာ။ ဗုဒ္ဓဝံ။၂၄။ (–အဘိ၊ ၌၊ ၆။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၌။၂၂၄။ ဇာ၊ ၌၊ ၁။၅၅။) (၃၁) မဟာပဇာပတိ ဂေါတမီနှင့် အဘူ ရဟန်းပြုခဲ့သော သာကီဝင်မင်းသမီး ဥတ္တရာ မည်သော ရဟန်းမ။ ကာယေန သံဝုဘာ အာသိန္တိ ဥတ္တရာယ ဆေဒိယာ ဂါထာ။ ထေရီ၊ ၌။၂၂။

(၃၂) ပဒုမုတ္တရာ ထေရီ၏ တရားကို နာယူရ၍ ရဟန်းပြုခဲ့သော သာဝတ္ထိမြို့သူ ဥတ္တရာထေရီ။ မုသလာနိ ဂဟဘွာနာတိ ဥတ္တရာယ ထေရိယာ ဂါထာ။ ထေရီ၊ ၌၊ ၁၆၂။ (၃၃) ကောဏာဂမန မြတ်စွာဘုရား၏ ဒုတိယ အဂ္ဂသာဝိကာ ဖြစ်သော ဥဿာရာထေရီ။ သမုဒ္ဒါ ဥတ္တရာ ဧစဝ အဟောသုံ အဂ္ဂသာဝိကာ။ ဗုဒ္ဓဝံ။၃၇။ (–ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၌။၃၀။ ဇာ၊ ၌၊ ၁။၅။) (၃၄) ပဒုမမြတ်စွာဘုရားအလောင်းတော်၏ ကြင်ယာတော် ဥတ္တရာမိဖုရား။ ဥတ္တရာ နာမ သာ နာဒီ။ ဗုဒ္ဓဝံ။၃၄၀။ (–ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၌။၂၁၁–၂–၆။) (၃၅) ဝိပဿီ မြတ်စွာဘုရား၏ အမြတ်ဆုံး အလှူအကျေး ဥတ္တရာမည်သော ဥပါသိကာ။ သိရိမာ ဥတ္တရာ ဧစဝ၊

http://www.dhammadownload.com

ဥတ္တရကာလ (ပဲ) [ဥတ္တရ+ကာလ] နောက်ကာလ၊ နောင်အခါ။ အရဟတ္တာဒယော ပုတ္တိ-တော ဥတ္တရကာလေ .... ပစ္စဝေက္ခဏာဘာဝံ ဥပဂွဟိ။ လ္ဟုဘိဉ်္ဇာဝဂ္ဂ။ (-သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။ ၃၅၂။ အနုဋီ၊၁။၂၁၄။ ဓာန်း၊၈၆။)

ဥတ္တရကိရိယ (နာ၊ထီ) [ဥတ္တရ+ကိရိယ] သာလွန်အောင်-လွန်ကဲ့သ - ပြုခြင်း။ ကရဏသဒ္ဒဿ ဥတ္တရကိရိယာ ကရဏုတ္တရိယံ။ မဟာဋီ၊၁။၂၀၀။ မူလဋီ၊၂။၂၁၇။

ဥတ္တရကုရု (ပုဂ္) [ဥတ္တရ+ကုရု] ဥတ္တရကုရုမည်သော မင်းသား။ ဗေဒေဟိသဒ္ဒတော ဥတ္တရ-ကုရုရော နာမ အဟောသိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၉။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၀၊၀၃၊ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၄။

ဥတ္တရကုရု (ပုဂ္) [ဥတ္တရ+ကုရု] ဥတ္တရကုရုမည်သော ကျွန်း၊ မြောက်ကျွန်း။ (ဇမ္မူ၊ဒီပ်ကျွန်းမှ ဆောက်လျှင် မြင်းမိုရ်ခေတာင်၏ မြောက်ဘက်မှာ တည်ရှိသော ကျွန်းတည်း၊ ထိုကျွန်းသည် ယူဇနာပေါင်း ရှစ်ထောင် ကျယ်ဝန်း၍ ကျွန်းငယ်ငါးရာ အခြံအရံရှိ၏၊ ကျွန်း၏ တဉ်နေဟန်နှင့် ကျွန်းသူ ကျွန်းသားတို့၏ မျက်နှာသည် အင်ပျဉ် ထိုင်ခုံပုံ သဏ္ဌာန်ရှိ၏၊ ကျွန်း၏အထက်မ်းအမှတ် သစ်ပင်မှာ ကမ္ဘာ့ဝူင်းအောင် တည်သော ပဒေသာပင်တည်း။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၂။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၅၀။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃၉။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၀၀-၁။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၅။ ဗုဒ္ဓဝံ၊၄။၁၆၈။ သာရတ္ထ၊၁။၂၅၃၊ ၂၇၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၂၄၃။ ထိုခြောက်ကျွန်းသူ ကျွန်းသားတို့မှာ နေစဉ အင်မ်းဆောက်လုပ်ဖွယ်မလို၊ အလွန်စိတ်၌ ပိဘ်သည်း ထူထပ်သော အချက်မျှားဖုံးအုပ်နေသော သစ်ကိုင်းဘွဲ့ဖြင့် ဒေဝဆာဆာ ပျော်ခံမှုဖွယ်ရာ သစ်ပင်ကြီးမျှားသည် အထူတ်တပ်ဆင်ထားသည့် အိမ်ကြီးမျှားပမာ ကျွန်းသူကျွန်းသားတို့၏ နေထိုင်ရာဖြစ်ကုန်၏၊ ရေအိုင် ရေကန်တို့သည်လည်း

ဥတ္တရဥဒက (နာ) [ဥတ္တရ+ဥဒက] လျှံတက်လာသော ရေ။ ဥတ္တရဥဒကမ္ပေါ-ကြည့်။

ဥတ္တရကခ်ီ (ထီ) [ဥတ္တရ+ကခ်ီ] နောက်ဖြစ်သော ယုံမှားတွေးတောမှု။ ပုရိမဒုခ်ီ ဟိ ဥတ္တရကခ်ီံ အာဒနတိ (အာနယတိ) နာမ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၀၁။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၃၂၉။

ဥတ္တရကာ (ထီ) [ယာဒိစ္ဆကနာမ်] ဥတ္တရကာမည်သော နိဂုံး။ ထူလူသူ ဝိဟာရာမ်ာ ဥတ္တရ-ကာ နာမ ထူလုနံ နိဂမော။ ဒီ၊၃။၄။ ဥတ္တရ-ကာ နာမာတိ လ္ဟတ္ထိလိင်္ဂဝေသန ဥတ္တရကာတိ ဝေါနာမဒကာ ထူလူနံ ဇနပဒဿ နိဂမော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၄။

အာဒေဟသုံ အဂ္ဂါပဒ္ဒိကာ။ ဗုဒ္ဓဝံ။၃၆၅။ (၃၆) နန္ဒကစစ်သူကြီး၏ သို့ဖြစ်သော ဥတ္တရနာယည်သော ဥပါသိကာ။ ဥတ္တရာ ဘဒ္ဒမာတုတော။ ပေတ။၂၀၅။ တဿ ဓီတာ ဥတ္တရာ နာမ ဥပါသိကာ ပဘိဂ္ဂဒေ ကုဒ္ဒလ ဒိန္နာ အာဒေဟာ-သိ။ ပေတ၊ဋ္ဌ။၂၂၃။ (၃၇) ဥတ္တရနာယသော ဘိလူးမ။ ဥတ္တရပိ သုဒ္ဓာဘာ မေ၊ သံ၊၁။ ၂၁၂။ (-သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀၅) ဥတ္တရိကာ, ဥတ္တရ-မာတုဘို-လည်း ကြည့်။

(၃၈) မဂ်လမြက်စွဲသောဘုရား၏ ဖွားမြင်ရာ ဥတ္တရာမည်သော မြို့ကောင်။ (၁၀) အနာဂတ် ပြန်ကြည့်။ (၃၉) ရေဝတမြက်စွဲသောဘုရား၏ လက်ဆက်ဒေတော်မှ အရိန္ဒမမင်း၏ ဥတ္တရ မည်သော မြို့ဖြစ်တော်။ နဂရဥတ္တရ ဥတ္တရ နဂရ သဗ္ဗာရိန္ဒမာ အရိန္ဒမာ နာမ ထုဇာ အဟောသိ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊၁။၁၉၄။ (၄၀) ဥတ္တရမည်သော ရွာ။ ဥတ္တရာမ-ကြည့်။ (၄၁) ရောဟ မြက်စွဲသောဘုရား၏ လက်ထက်တော်မှ ဥတ္တရမည်သော နိဂုံး။ ဥတ္တရနိဂမ-ကြည့်။ (၄၂) ကောလိယမင်းတို့၏ ဥတ္တရ နိဂုံး။ ငကံ သမယံ ဘဂဝါ ဂေါလိယေသု ဝိဟရတိ ဥတ္တရနိဂမံ ကောလိယာနံ နိဂမော။

http://www.dhammadownload.com

မပ်ဉ်ယွဉ်သော်အာချိန်၃ဆိုမိန်းမဘို့သည် (၁၆) နှစ် အရွယ်, ယောကျ်ားများသည် (၂၂)နှစ် အရွယ် ကဲ့သို့ပင် ထင်ရ၏၊ မိန်းမယောကျ်ား တို့သည် (၇) ရက်မျသာ လင်မယားအဖြစ် ပေါင်းသင်းနေထိုင်ကြပြီးလျှင် (၇)ရက် ၀တ္ထု သောအခါ တစ္ဆေရောဂါမရှိဒသာ သူများပမာ ခဲ့ခွါ၍ သွားလိုရာ သွားကြကုန်၏၊ ကိုယ်၀န် ဆောင်ရခြင်း, သားဖွားရခြင်းကြောင့် ဖြစ် သော ဆင်းရဲ မခံစားကြရ၊ မွေးဖွားသော အခါမှာလည်း အညစ်အကြေး မလူးပေါ အမိဝမ်းတွင်းမှ သူငယ်ကလေးသည် နီမြန်း သော အဝတ်အထည်အဘုံးမှ ဒွေရုပ် ကလေးပမာ လျောကနဲ ထွက်သဒြ၏၊ မိခင် သည် သားသို့မွေးဖွားပြီးနောက် မွေးဖွား သည့် နေ့ကုသာင် ကလေးကို ထားခဲ့ပြီး ငဲ့ကွက်ဘွယ်ဘာခြင်းမရှိပဲ အလိုရှိရာသို့ သွားလေတော့၏၊ ကလေးအိပ်နေသည်ကို ဘွဲ့မြင်သူဘို့က လက်ညှိုးကို ကလေး၏ ခံဘွင်း သွင်းလိုက်ခဲ့သျှဖျင့် နို့ရည်များကျ ဆင်းသဒြ၏၊ ထို ကျန်းသားဘို့ အတွက် အကောင်းဆုံး အာဘတ်အသည်အမျိုးမျိုးနှင့် လက်ဝတ်လက်စားအဆင်ဘန်ဆာအမျိုးမျိုး, တိ မူဘ်ဧရာ တူရိယာ အမျိုးမျိုးတို့သည် ပဒေသာင်၌ တဲ့လျာကျနေကုန်၏၊ တခါ စားလျှင် (၇)ရက် အဆာခံနိုင်သော အလွန် အရသာရှိသည့် သစ်သီးများ, ရေအိုးအရွယ် အစားမျှ သီးသော သစ်ပင်များစွာလည်း ရှိ၏။ ရှဉ်သွန် အပြစ်ကင်း, အလွန် သန့်ရှင်း၍ အလွန်လည်း မပူ, အလွန်လည်း မအေးသော ရေရှိသော မြစ်ဘို့သည် အဆင်းအဘက် ဆိပ်ကမ်းသာယာ ပျော်စရာ ကောင်းသည် သာမက အလွန်ခမ်းကြိုင်းသော ရေပန်း (ရေဆဲမှာ ပေါက်ဒသာပန်း)တို့ဖြင့် လွှမ်း ခြုံကာ မွှေးရနံ့ တသင်းသင်းဖြင့် စီးဆင်း ကုန်၏၊ ရေချိုးသော သူဘို့သည် အားလုံး၏ အဘတ်ဘန်ဆာတို့ကို တဒေပါင်းတည်း စုပုံချ

အခြိန်မရွေးရွာ ပဒုမာကြာ, ပုဏ္ဍရိက် ကြာ, ကြာသိမ် စသည် ဘို့၏ အနှံနှံရန် ဘို့ဖြစ် သင်း ပျံ့ကြိုင်လှိုင် နေကုန်၏၊ ထိုကျန်းသားဘို့၏ ခန္ဓာကိုယ်မှာ အလုံးအရပ် အချိုးအစား ကုန်ပြေပြစ်၏၊ ကုန်းသူ၀သည်း မရှိ၊ ပုက္ခသူ, ကန်းသူ, ကောက်သူ, ခွင်သူ, ကိုယ်ဘခြင်း သေသူ, ခြေလက်အင်္ဂါ ချိုင့်သူများလည်း မရှိ၊ သွား ကျိုးဆံဖြူ နားအူမျက်မှဲ အရေ တွန့်ဘွဲ့ခြင်းလည်း မရှိ၊ တသက်လုံး အားအင် ပြည့်ကြွယ်တင့်ဘယ်ဆယ်ဒါလျက်သာတည်း၊ စားဝတ်နေရေး အတွက် ကြိုးစားအားထုတ် လုပ်ကိုင်နေရခြင်း မရှိဒသာကြောင့် အခိုင်း အစေ ကျွန်အလုပ်သမား ထားဖွယ်ရလိုဒတ္ထ ပေ၊ အဒအားအပူ ရာသီဥ တုမျှတ၏၊ တဒွဲးနှင့် တဦး ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခြင်းလည်း မရှိ၊ မှက် ခြင်, လေ, နေပူ, မိုးပူ, မြွေ, သားဒကာင် စသော ဘေးအန္တရာယ်လည်း မရှိ၊ အာကျိုး အပဲ့ဖဲ့ဆန်ကဲ့မ၂၀ဒသာ သန့်သန့်ပြန့်ပြန့် အနှံ့ ကောင်းသော သဓေးဆန်သည် မဆွန် မယက် မစိုက်ပျိုးရပဲ အလိုအလျောက် ပေါ် ပေါက်လာ၏၊ ၎င်းသလေးဆန်ကို ဧော-တိကပါသာဏမည်သော မီးထွက်ကျောက်မှ မီးခိုးလည်းမအူ, မီးကျဲလည်း မဆွတ် သောမီးဖြင့် ချက်ချို့ စားကြကုန်၏၊ စားလို သူဘို့၏ စိတ်ကြိုက် အရသာများ ပါရှိပြီး ဖြစ်ရကား ဟင်းလျာများ ချက်ပြုတ်ဒနဖွယ် မလို၊ ထိုဆမင်းကို စားသောသူဘို့မှာ နူနာ, မြင်းဖုနာစဒသော မည်သည့် အနာဆော၂ါမျ မဖြစ်ဟော့၊ ဏမင်းစားသည့်နေ့ဆုံသို့ ရောက် လာသူ အားလုံးဘို့အား ထို ထမင်းကို ပေးလှူ၏၊ နှဒမြာခြင်း, ဝန်ဘိုခြင်း အပျင်း မရှိ၊ ငါ့ပစ္စည်း, ငါ့ဥစ္စာ, ငါ့မိန်းမဘုတ္ထ ဿဘာ သမ်းပိုက်ဒသာ လောဘ မရှိ၊ အမ, နုမ, မိခင်ဘို့ကို မြင်လျှင် လိုချင် တပ်မက်မှု ဆန္ဒရာဂ မဖြစ်။

http://www.dhammadownload.com

ထား၍ မြစ်သို့ ရေချိုးဆင်းကြ၏၊ ရေချိုးပြီး၍ ကမ်းပေါ်တက်သောသူ အားလုံးတို့သည် စုပုံထားသော ထိုအင်တင်တန်ဆာများကို သူဟာ ငါ့ ဟာ ရွေးချယ်ခြင်း, ခိုက်ရန်ဖြစ်ပွါး ငြင်းခုံခြင်းမရှိပဲ အလျင်တွေ့ရှိသော အထက်ဖက်က အဝတ်ကို ဆွဲယူတင်ဆင်သွားကြ၏၊

မည်သူသော်သော မပူဆွေး မငိုကြွေးကြ၊ အလောင်းကောင်ကို ပြင်ဆင်ချသားပြီးသောအခါ ငှက်ကြီးများက အခြားကျန်းသို့ ချီသွားကြကုန်၏၊ ထို့ကြောင့် သူသေကောင် ပုပ်မြုပ်ရာ သုသာန်သင်းချိုင်းဟူ၍ မရှိးတော့ပေ၊ သေပြီးသူတို့သည် အပါယ်ဒုက္ခလေးပါးသို့ မလားရောက်ကြ၊ သူတို့၏ ပင်ကိုယ်ဓမ္မတာ ငါးပါးသီလကြောင့် နတ်ပြည်၌ လားရောက်ကြ၏၊ ထို့ပြင် မြောက်ကျန်းသူဘို့မှာ အမြဲတမ်း အသက်တဆထောင်နေကြရ၏။ (ဒီ၊၃။၁၆၁-၂။ ဒီ ဋ္ဌ၊၃။၁၄၆။ သဒ္ဒ၊၆။၂၇၃-၄။ ဒီ ဋ္ဌ၊၃။၁၄၆-၇။) သာဝတ္ထိ ဘုန်းကြီးကျောင်း၌ သံယော ဥတ္တရကုရုပိတ္တိယ ဂန္ဓာယ၀ါ။ ဝိ၊ ၁။၀။ (-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၂၊၁၇၊၁၅။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၃၊ ၂၁၀၊ ၂၂၇။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၁။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၀၅။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၊ ၂၀၀။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၀၀။ သဒ္ဒ၊၆။၂၇၅။ ဒီ ဋ္ဌ၊၃။၁၄၆။ သာရတ္ထ၊၂။၁၉၆။ သဒ္ဒ၊၆။၂၇၃-၄။) သာဝတ္ထိ ဘုန်းကြီးကျောင်း၌ သံယော ဥတ္တရကုရုပိတ္တိယ ဂန္ဓာယ၀ါ။ ဝိ၊ ၁။၀။ (-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၂၊၁၇၊၁၅။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၃၊ ၂၁၀၊ ၂၂၇။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၁။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၀၅။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၊ ၂၀၀။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၀၀။ သဒ္ဒ၊၆။၂၇၅။ ဒီ ဋ္ဌ၊၃။၁၄၆။ သာရတ္ထ၊၂။၁၉၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၀။ မူလဋ္ဌ၊၃။၃၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၃။)

ဥတ္တရကုရုက (တိ) [ဥတ္တရကုရု+က] မြောက်ကျန်း၌ နေဆိုင်သူ၊ မြောက်ကျန်းသူ, မြောက်ကျန်းသား။ တံဟိ ဘိက္ခဝေ ဌာနေ-ဟိ ဥတ္တရကုရုကာ မနုဿာ ဒေဝေ စတာဝတိံသေ အဓိဂ္ဂဏှန္တိ။ ဇမ္ဗုဒီပကေ စ မနုဿေ။ အံ၊၃။၁၉၈။ သာရတ္ထ၊၂။၁၉။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၀။ မူလဋ္ဌ၊၃။၃၃။ ဥတ္တရကုရုကာတိ ဥတ္တရကုရုဝါသိနော။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၇၃။ (-မ၊ ဋ္ဌ၊၂။၃၁၊ ၂၀၀။) အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၀။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၀၊ ၁၄၆။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၉။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။၁၀၄။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၉။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၁၄။ ဓာတု၊ဋ္ဌ၊၂။၅၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၀၊ ၃၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၄၆၊ ၁၅၂။ မူလဋ္ဌ၊၃။၃၃။ အနုဋ္ဌ၊၃။၀၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၀။)

ဥတ္တရကုရုတဏ္ဍုလ (ပု) [ဥတ္တရကုရု+တဏ္ဍုလ] မြောက်ကျန်းမှ ဖြစ်သောဆန်၊ မြောက်ကျန်းဆန်။ ဇောတိကသေဋ္ဌိ အာဂတာဂတာနံ ဥတ္တရကုရုတဏ္ဍုလာနံ ဘတ္တံ ဒါပေသိ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉၃။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၃၀။

ဥတ္တရကုရုဝါသီ (တိ) [ဥတ္တရကုရု+ဝါသီ] မြောက်ကျန်း၌ နေလေ့ရှိသော၊ မြောက်ကျန်းသူ မြောက်ကျန်းသားဖြင်သော၊သူ။ ဥတ္တရကုရု-က-ကြည့်။

ဥတ္တရကုရုဝှ (တိ) [ဥတ္တရကုရု+အဝှါ] ဥတ္တရကုရု အမည်ရှိသော။ ယေန ဥတ္တရကုရုဝှေါ၊ မဟာနေရုသုဒဿနော။ ဒီ၊၃။၁၆၁၊၁၆၉။

ဥတ္တရဂါထာ (ထီ) [ဥတ္တရ+ဂါထာ] နောက်ဖြစ်သော ဂါထာ။ ဥတ္တရဂါထာယ ဝတ္တမ္မံ ဗုဒ္ဓဘာဝံ သန္ဓာယာဟ။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၇။ (-မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၀၂။)

ဥတ္တရဂါမ (ပု) [ဥတ္တရ+ဂါမ] (၁) မင်္ဂလ မြတ်စွာဘုရား လက်ထက် ဥတ္တရသူဋ္ဌေးနေထိုင်ရာ ဖြစ်သော ဥတ္တရရွာ။ (၂) သိဟ်ဠဒီကျန်းရှိ ဥတ္တရရွာ။ (၁) ဥတ္တရဂါမေ ဥတ္တရသဋ္ဌိနော မိတာယ ဥတ္တရာယနာမ ဒိန်္နံ။ ဗုဒ္ဓဝံ။၁၇၂။ (၂) ပိဂံလဗုဒ္ဓရက္ခိတတ္ထေရော နာမ ဥတ္တရဂါမံ နိဿာယ ဝိဟာသိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။ ၁၉၄။

ဥတ္တရဂ္ဂဘာဝ (ပု) [ဥတ္တရ + အဂ္ဂ + ဘာဝ] မြောက်ဘက်၌အညွှန်းဖျား-ရှိ-လုည့်-သည်၏ အဖြစ်။ ကုလတ္ထဂ္ဂစ္ဆာဿ ဥတ္တရဂ္ဂဘာဝေါ (ပိဋကနိယာမေဝ နာမ)။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၂။

http://www.dhammadownload.com

သစ်၊ ၁။ ၃၄၊ ၅။ မ၊ ဦ၊ ၂။ ၃၊ ၃။ (–ဆေရိုး၊ ၌။ ၂၆၁။) သဥ္ဇာရဿဒ-လည်း ကြည့်။

ဥဿရဿဒန (နာ) [ဥဿရ + ဆဒန] ဥဿရစ္ဆဒနင့် အနုတ်ဘူး၊ ၎င်း ၂ဉ်-ကြည့်။

ဥဿရာ(နာ)[ဥ+တရ+ယု](၁) တက်ခြင်း။(၂) လွန်မြောက်တတ် သည်၏အဖြစ်။ (၃) လွန်မြောက်ခြင်း၏အဖြစ်။ (တိ) (၄) ကူးခပ် လွန်ခြင်းကြောင်း ဖြစ်သော (တရား)။ (၁) ယသော ပဘဏ်သံ ပုနပ္ပုနံ ဘဝဂ််တော ဥဿရာ ဘော ဘဝိ။ ဝိ၊ ၌၊ ၁၀၉။ အံ၊ ၌၊ ၃။ ၃၊ ၂။ အဘိ ၌၊ ၂။ ၃၃၊ မဟာနိ၊ ၌။ ၃၆၊ ။ကခ်ီ။ ၌။ ၂၂၀၊ (–ဥဒါန၊ ၌။ ၃၀၁။) (၂) တေန လောကိယခမ္မေသု ဥဿာဘာဝဝန စျာနဒယော လောကုဿရာ ဝုတ္တာ၊ နု လောကာသ ဥဿရာနုဿာဘိ ဒုဿာဘိ။ ယဝိ။ ၃။ ၃၂။ ဥဿရာကာလေ စာဠိကုဆ္ဆိသု ပဠဝန္တိ သုရံ ပိဝိတွာ မတ္တာ နိဒ္ဒါယိ သု။ ဇာ၊ ၌၊ ၅၊ ၁၄။

ဥဿရာကာလ (ပု) [ဥဿရာ + ကာလ] (က) (ရေကိုင်မှီ) တက်သောအခါ၊ (ခ) လှိုင်းထသော အခါ။ (က) ကိ• သော ကတ္တာဒုက်ခာ ဩတ-ရာကာလ ဂဏှာတိ၊ .... ဥဒါဟု ဥတ္တရာကာလ။ ဇာ၊ ၌၊ ၁၀၃။ (ခ) တေ ပစ္ဆိတွာ ဥတ္တရာကာလေ စာဠိကုဆ္ဆိသု ပဠဝန္တိ သုရံ ပိဝိတွာ မတ္တာ နိဒ္ဒါယိ သု။ ဇာ၊ ၌၊ ၅၊ ၁၄။

ဥဿရာကတိတ္တ (နာ) [ဥဿရာက + တိဿ] တက်သော ဆိပ်ကမ်း။ ဥဿရာကတိဿာနိ အသမဝေက္ခိတွာဝ အာဒိဒဿနေ ဂါ၁ဝါ ဩတာဒရကိ။ မ၊ ၌၊ ၂။ ၁၆၈။ စတုဿော ဥဒ္ဓိဃ ဌိတော ဥတ္တရာကတိဿံ ဩတော ဟောတိ။ အာဘိ ၌၊ ၃။ ၁၀ ၂။ (–သံ၊ ၌၊ ၂။ ၂၂၅။ အံ၊ ၌၊ ၁။ ၂၄၉။ ဆံ၊ ဌိ၊ ၃။ ၁၅၅။)

ဥဿရာဓိ (နာ) [ဥဿရ + အဓိ] ကြီးသော အရာ၊ ကြီးသော အရာရှိ။ ဥဿရာဓိ ဘဝိတုကာမော ဟိ ပုရိသော ဥဿရာဓိကံ ကတွာ ဝိစရတိ။ ဇာ၊ ၌၊ ၁၊ ၂၀။

ဥဿရာဓိပတိ (ပု) [ဥဿရာဓိ + ပတိ] ကြီးသော အရာရှိ၏ အရှင်။ ဥဿရာဓိပတိ ဝိယ ဟိ ဒေဝရာဇာ ဒေဝါနံ။ ဇာ၊ ၌၊ ၁၊ ၂၀။

ဥဿရာဓိပတ္တိ (ဣ) [ဥဿရာဓိ + ပတ္တိ] ကြီးသော အရာရှိ၏ အဖြစ်။ ဥဿရာဓိပတ္တိ ဝိယ ဟိ ဒေဝရာဇာ ဒေဝါနံ။ ဇာ၊ ၌၊ ၁၊ ၂၀။

ဥဿရာဓိပတ္တိ (နာ

ကမ္ဘာစာအုပ်

ကမ္ဘာ့ပထဝီ [ကမ်ာ့+ပထဝီ] (ဝ) ကမ္ဘာကြီးတစ်ခုလုံးနှင့် သက်ဆိုင်သော ပထဝီဝင်ဆိုင်ရာ အကြောင်းအရာများ။ ကမ္ဘာ့ပထဝီ ဘာသာရပ်ကို ကျောင်းတွင် သင်ကြားသည်။

ကမ္ဘာ့ပြည်သူ့ရေးရာ [ကမ်ာ့+ပြည်သူ့+ရေးရာ] (ဝ) ကမ္ဘာကြီးတစ်ခုလုံးနှင့် သက်ဆိုင်သော ပြည်သူ့ရေးရာ အကြောင်းအရာများ။ ကမ္ဘာ့ပြည်သူ့ရေးရာ ဌာနတွင် အလုပ်လုပ်သည်။

ကမ္ဘာ့ပြည်သူ့ရေးရာဌာန [ကမ်ာ့+ပြည်သူ့+ရေးရာ+ဌာန] (နာ) ကမ္ဘာကြီးတစ်ခုလုံးနှင့် သက်ဆိုင်သော ပြည်သူ့ရေးရာ အကြောင်းအရာများကို ကြီးကြပ်ဆောင်ရွက်သော ဌာန။

ကမ္ဘာ့ပြည်သူ့ရေးရာဝန်ကြီးဌာန [ကမ်ာ့+ပြည်သူ့+ရေးရာ+ဝန်ကြီး+ဌာန] (နာ) ကမ္ဘာကြီးတစ်ခုလုံးနှင့် သက်ဆိုင်သော ပြည်သူ့ရေးရာ အကြောင်းအရာများကို ကြီးကြပ်ဆောင်ရွက်သော ဝန်ကြီးဌာန။

ကမ္ဘာ့ပြည်သူ့ရေးရာဝန်ကြီးဌာနမှ ဒုတိယအကြိမ်မြောက် ကမ္ဘာ့ပြည်သူ့ရေးရာဝန်ကြီးဌာန ဒုတိယအကြိမ်မြောက် ကမ္ဘာ့ပြည်သူ့ရေးရာဝန်ကြီးဌာန ဒုတိယအကြိမ်မြောက် ကမ္ဘာ့ပြည်သူ့ရေးရာဝန်ကြီးဌာန ဒုတိယအကြိမ်မြောက် ကမ္ဘာ့ပြည်သူ့ရေးရာဝန်ကြီးဌာန ဒုတိယအကြိမ်မြောက်

ကမ္ဘာ့ပြည်သူ့ရေးရာဝန်ကြီးဌာနမှ [ကမ်ာ့+ပြည်သူ့+ရေးရာ+ဝန်ကြီး+ဌာန+မှ] (ဝိ) ကမ္ဘာကြီးတစ်ခုလုံးနှင့် သက်ဆိုင်သော ပြည်သူ့ရေးရာ အကြောင်းအရာများကို ကြီးကြပ်ဆောင်ရွက်သော ဝန်ကြီးဌာနမှ။

ကမ္ဘာ့ပြည်သူ့ရေးရာဝန်ကြီးဌာနမှ ဒုတိယအကြိမ်မြောက် [ကမ်ာ့+ပြည်သူ့+ရေးရာ+ဝန်ကြီး+ဌာန+မှ+ဒုတိယ+အကြိမ်+မြောက်] (ဝိ) ကမ္ဘာကြီးတစ်ခုလုံးနှင့် သက်ဆိုင်သော ပြည်သူ့ရေးရာ အကြောင်းအရာများကို ကြီးကြပ်ဆောင်ရွက်သော ဝန်ကြီးဌာနမှ ဒုတိယအကြိမ်မြောက်။

ကမ္ဘာ့ပြည်သူ့ရေးရာဝန်ကြီးဌာနမှ ဒုတိယအကြိမ်မြောက် ကမ္ဘာ့ပြည်သူ့ရေးရာဝန်ကြီးဌာနမှ ဒုတိယအကြိမ်မြောက် ကမ္ဘာ့ပြည်သူ့ရေးရာဝန်ကြီးဌာနမှ ဒုတိယအကြိမ်မြောက် ကမ္ဘာ့ပြည်သူ့ရေးရာဝန်ကြီးဌာနမှ ဒုတိယအကြိမ်မြောက်

ကမ္ဘာ့ပြည်သူ့ရေးရာဝန်ကြီးဌာနမှ ဒုတိယအကြိမ်မြောက် [ကမ်ာ့+ပြည်သူ့+ရေးရာ+ဝန်ကြီး+ဌာန+မှ+ဒုတိယ+အကြိမ်+မြောက်] (ဝိ) ကမ္ဘာကြီးတစ်ခုလုံးနှင့် သက်ဆိုင်သော ပြည်သူ့ရေးရာ အကြောင်းအရာများကို ကြီးကြပ်ဆောင်ရွက်သော ဝန်ကြီးဌာနမှ ဒုတိယအကြိမ်မြောက်။

ကမ္ဘာ့ပြည်သူ့ရေးရာဝန်ကြီးဌာနမှ ဒုတိယအကြိမ်မြောက် ကမ္ဘာ့ပြည်သူ့ရေးရာဝန်ကြီးဌာနမှ ဒုတိယအကြိမ်မြောက် ကမ္ဘာ့ပြည်သူ့ရေးရာဝန်ကြီးဌာနမှ ဒုတိယအကြိမ်မြောက် ကမ္ဘာ့ပြည်သူ့ရေးရာဝန်ကြီးဌာနမှ ဒုတိယအကြိမ်မြောက်

ကမ္ဘာ့ပြည်သူ့ရေးရာဝန်ကြီးဌာနမှ ဒုတိယအကြိမ်မြောက် [ကမ်ာ့+ပြည်သူ့+ရေးရာ+ဝန်ကြီး+ဌာန+မှ+ဒုတိယ+အကြိမ်+မြောက်] (ဝိ) ကမ္ဘာကြီးတစ်ခုလုံးနှင့် သက်ဆိုင်သော ပြည်သူ့ရေးရာ အကြောင်းအရာများကို ကြီးကြပ်ဆောင်ရွက်သော ဝန်ကြီးဌာနမှ ဒုတိယအကြိမ်မြောက်။

ကမ္ဘာ့ပြည်သူ့ရေးရာဝန်ကြီးဌာနမှ ဒုတိယအကြိမ်မြောက် ကမ္ဘာ့ပြည်သူ့ရေးရာဝန်ကြီးဌာနမှ ဒုတိယအကြိမ်မြောက် ကမ္ဘာ့ပြည်သူ့ရေးရာဝန်ကြီးဌာနမှ ဒုတိယအကြိမ်မြောက် ကမ္ဘာ့ပြည်သူ့ရေးရာဝန်ကြီးဌာနမှ ဒုတိယအကြိမ်မြောက်

ကမ္ဘာ့ပြည်သူ့ရေးရာဝန်ကြီးဌာနမှ ဒုတိယအကြိမ်မြောက် [ကမ်ာ့+ပြည်သူ့+ရေးရာ+ဝန်ကြီး+ဌာန+မှ+ဒုတိယ+အကြိမ်+မြောက်] (ဝိ) ကမ္ဘာကြီးတစ်ခုလုံးနှင့် သက်ဆိုင်သော ပြည်သူ့ရေးရာ အကြောင်းအရာများကို ကြီးကြပ်ဆောင်ရွက်သော ဝန်ကြီးဌာနမှ ဒုတိယအကြိမ်မြောက်။

ကမ္ဘာ့ပြည်သူ့ရေးရာဝန်ကြီးဌာနမှ ဒုတိယအကြိမ်မြောက် ကမ္ဘာ့ပြည်သူ့ရေးရာဝန်ကြီးဌာနမှ ဒုတိယအကြိမ်မြောက် ကမ္ဘာ့ပြည်သူ့ရေးရာဝန်ကြီးဌာနမှ ဒုတိယအကြိမ်မြောက် ကမ္ဘာ့ပြည်သူ့ရေးရာဝန်ကြီးဌာနမှ ဒုတိယအကြိမ်မြောက်

http://www.dhammadownload.com

http://www.dhammadownload.com

ဥတ္တရဒိသဘာဘဝက (ပုဂ္ဂ) [ဥတ္တရဒိသ+ဘာဘဝက] မြောက်အရပ် မျက်နှာအဖွဲ့။ ပလ္လင်္ကတော ဤသကဲ့ ပါစိန နိသိန်းတ ဥတ္တရဒိသဘာဝရ ဌတ္တဝ။ ဝိ၊ဌ၊၃၊၂၃၀။ (-မ၊ဌ၊၂။၀၀။ ဇာ၊ ဌ၊ဝ။၀၃။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊ဝ။၂၄၀။)

ဥတ္တရဒိသဘိမုခ (တိ) [ဥတ္တရဒိသ + အဘိ-မုခ] မြောက်အရပ်သို့ ရှေ့ရှုမျက်နှာ-မူသော-လှည့်သော။ အာသမဟာသန်းတ္တာ....ဥတ္တရ-ဒိသဘိမုခေါ ဝေဟာလ္လပဗွတပါဒေန ဂန္ဓာ။ စရိယာ၊ ဌ။၉၀။ (-မ၊ဌ၊၃၊၂၀၄။ သာရတ္ထ၊ ဝ။၅၀။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊ဝ။၇၄။)

ဥတ္တရဒေဝီ (ထီ) [ဥတ္တရ+ဒေဝီ] ဥတ္တရမိဖုရား။ ဥတ္တရဒေဝီယာ ဝိဟာရယဒိသေ ဌာနေ ပုဗ္ဗာ-ရုမ် နာမ ကာရေသိ။ ဒီ၊ဌ၊၃။၄၄။

ဥတ္တရဒေဝီဝိဟာရ (ပုဂ္ဂ) [ဥတ္တရဒေဝီ+ဝိဟာရ] ဥတ္တရ ဒေဝီကျောင်း၊ ဥတ္တရမိဖုရား - ၏ ကျောင်း-ဆောက်လုပ် လှူဒါန်းအပ်သော ကျောင်း။ ဥတ္တရာဒေဝီဟာရော နာမ နဂ-ရယ ပါစီနဒွါရသမီပေ ကတပိဘာဝေါ။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၃။၃၆။

ဥတ္တရဒေသနာ (ထီ) [ဥတ္တရ+ဒေသနာ] နောက်ဖြစ်သော-နောက်၌ ဟောတော်မူ အပ်သော်ဟု သော-တရားဒေသနာ။ ဥတ္တရ-ဒေသနာယံ ဝိဘာဒေါတုံ တံ ပရိဘရိဘ္ဘာ အာစရိယသီလဿော ဝိဘင်္ဂနာဒေသန ပဋ္ဌိ ပဝတ္တာ။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၅၃။

ဥတ္တရဒွါရ (န) [ဥတ္တရ+ဒွါရ] မြောက်ဘက် တံခါး။ ဥတ္တရဒ်သာယ ဥဒ္ဒါနက် ဘက္ခံ ဂဟေတ္ဝာ ဥဿရဒွါရေန နဂရမေဝ ပဝိသန္တိ။ ဒီ၊ဌ၊၂။၃၄၅။ မ၊ဌ၊ဝ။၂၄၅။ အဘိ၊ဌ၊၂။

ဥတ္တရဒွါရကဘိမုခ (တိ) [ဥတ္တရဒွါရ+အဘိမုခ] မြောက်တံခါးသို့ ရှေ့ရှုလှည့်ဝင်သော မျက်နှာ ရှိသော။ သတ္ထာ .... ဥတ္တရဒွါရကဘိမုခေါ အဟောသိ။ ဓမ္မ၊ဌ၊ဝ။၂၆၁။

ဥဿရနိဂမ (ပုဂ္ဂ) [ဥဿရ+နိဂမ] ဥတ္တရမည် သောနိဂုံး။ ရဝေတာ သတ္ထာ ဥဿရနိဂမံ နာမ ဥပနိဿာယ ဝိဟရန္တော။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဌ။ ၁၉၀၊။

ဥတ္တရနိဂမဝါသီ (တိ) [ဥဿရနိဂမ+ဝသ+ဏိ] ဥဿရနိဂုံးဌ်ေနသော၊ သူ။ တဒါ ကိရ ဥတ္တရ-နိဂမဝါသိနော မနုဿာ ယာဂုဘတ္တ ခဇ္ဇက-ဘေသဇ္ဇ ပါနကာဒီနိ အာဟရိဘ္ဘ၊ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဌ။ ၁၉၅။

ဥဿရန္တ (တိ) [ဥ+တရ+အ+အန္တ။ ထိဒ်၌ ဥ-တ္တရန္တိ] (က) ကူးသော။ (ခ) တက်သော။ (ဂ)လှိုက်ဆန်းသော။ (က) အသေခါတာသံ ဘိက္ခု။ နိန် ပဓာ ဥတ္တရန္တေန် စောဒေတွာ အစ္ဆိ-ဒ္ဒိ သုစ ဒုဒ္ဒသသုံစ။ ဝိ၊၂။၆၀။ (-ဝိ၊ဌ၊၃။

ကြီးကြီးမြတ်မြတ် (ကြိ) နာမ်။ ကြီးသည်-ငယ်သည်။

ကြီးကြီးမြတ်မြတ် (ဝိ) [ကြီး+ကြီး+မြတ်+မြတ်] (ဝိဝိ) ကြီးသည်-ငယ်သည်။

ကြီးကြီးမြတ်မြတ်ဖြစ်ပြီး (ကြိ) [ကြီး+ကြီး+မြတ်+မြတ်+ဖြစ်+ပြီး] (ကြိ) ကြီးသည်-ငယ်သည်ဖြစ်၍။

ကြီးကြီးမြတ်မြတ်ဖြစ်ပြီးမှ (ကြိ) [ကြီး+ကြီး+မြတ်+မြတ်+ဖြစ်+ပြီး+မှ] (ကြိ) ကြီးသည်-ငယ်သည်ဖြစ်၍မှ။

ကြီးကြီးမြတ်မြတ်ဖြစ်ပြီးမှ (ကြိ) [ကြီး+ကြီး+မြတ်+မြတ်+ဖြစ်+ပြီး+မှ] (ကြိ) ကြီးသည်-ငယ်သည်ဖြစ်၍မှ။

ကြီးကြီးမြတ်မြတ်ဖြစ်ပြီးမှ (ကြိ) [ကြီး+ကြီး+မြတ်+မြတ်+ဖြစ်+ပြီး+မှ] (ကြိ) ကြီးသည်-ငယ်သည်ဖြစ်၍မှ။

ကြီးကြီးမြတ်မြတ်ဖြစ်ပြီးမှ (ကြိ) [ကြီး+ကြီး+မြတ်+မြတ်+ဖြစ်+ပြီး+မှ] (ကြိ) ကြီးသည်-ငယ်သည်ဖြစ်၍မှ။

ကြီးကြီးမြတ်မြတ်ဖြစ်ပြီးမှ (ကြိ) [ကြီး+ကြီး+မြတ်+မြတ်+ဖြစ်+ပြီး+မှ] (ကြိ) ကြီးသည်-ငယ်သည်ဖြစ်၍မှ။

ကြီးကြီးမြတ်မြတ်ဖြစ်ပြီးမှ (ကြိ) [ကြီး+ကြီး+မြတ်+မြတ်+ဖြစ်+ပြီး+မှ] (ကြိ) ကြီးသည်-ငယ်သည်ဖြစ်၍မှ။

ကြီးကြီးမြတ်မြတ်ဖြစ်ပြီးမှ (ကြိ) [ကြီး+ကြီး+မြတ်+မြတ်+ဖြစ်+ပြီး+မှ] (ကြိ) ကြီးသည်-ငယ်သည်ဖြစ်၍မှ။

ကြီးကြီးမြတ်မြတ်ဖြစ်ပြီးမှ (ကြိ) [ကြီး+ကြီး+မြတ်+မြတ်+ဖြစ်+ပြီး+မှ] (ကြိ) ကြီးသည်-ငယ်သည်ဖြစ်၍မှ။

ကြီးကြီးမြတ်မြတ်ဖြစ်ပြီးမှ (ကြိ) [ကြီး+ကြီး+မြတ်+မြတ်+ဖြစ်+ပြီး+မှ] (ကြိ) ကြီးသည်-ငယ်သည်ဖြစ်၍မှ။

ကြီးကြီးမြတ်မြတ်ဖြစ်ပြီးမှ (ကြိ) [ကြီး+ကြီး+မြတ်+မြတ်+ဖြစ်+ပြီး+မှ] (ကြိ) ကြီးသည်-ငယ်သည်ဖြစ်၍မှ။

ကြီးကြီးမြတ်မြတ်ဖြစ်ပြီးမှ (ကြိ) [ကြီး+ကြီး+မြတ်+မြတ်+ဖြစ်+ပြီး+မှ] (ကြိ) ကြီးသည်-ငယ်သည်ဖြစ်၍မှ။

ကြီးကြီးမြတ်မြတ်ဖြစ်ပြီးမှ (ကြိ) [ကြီး+ကြီး+မြတ်+မြတ်+ဖြစ်+ပြီး+မှ] (ကြိ) ကြီးသည်-ငယ်သည်ဖြစ်၍မှ။

ကြီးကြီးမြတ်မြတ်ဖြစ်ပြီးမှ (ကြိ) [ကြီး+ကြီး+မြတ်+မြတ်+ဖြစ်+ပြီး+မှ] (ကြိ) ကြီးသည်-ငယ်သည်ဖြစ်၍မှ။

ကြီးကြီးမြတ်မြတ်ဖြစ်ပြီးမှ (ကြိ) [ကြီး+ကြီး+မြတ်+မြတ်+ဖြစ်+ပြီး+မှ] (ကြိ) ကြီးသည်-ငယ်သည်ဖြစ်၍မှ။

ကြီးကြီးမြတ်မြတ်ဖြစ်ပြီးမှ (ကြိ) [ကြီး+ကြီး+မြတ်+မြတ်+ဖြစ်+ပြီး+မှ] (ကြိ) ကြီးသည်-ငယ်သည်ဖြစ်၍မှ။

ကြီးကြီးမြတ်မြတ်ဖြစ်ပြီးမှ (ကြိ) [ကြီး+ကြီး+မြတ်+မြတ်+ဖြစ်+ပြီး+မှ] (ကြိ) ကြီးသည်-ငယ်သည်ဖြစ်၍မှ။

ကြီးကြီးမြတ်မြတ်ဖြစ်ပြီးမှ (ကြိ) [ကြီး+ကြီး+မြတ်+မြတ်+ဖြစ်+ပြီး+မှ] (ကြိ) ကြီးသည်-ငယ်သည်ဖြစ်၍မှ။

ကြီးကြီးမြတ်မြတ်ဖြစ်ပြီးမှ (ကြိ) [ကြီး+ကြီး+မြတ်+မြတ်+ဖြစ်+ပြီး+မှ] (ကြိ) ကြီးသည်-ငယ်သည်ဖြစ်၍မှ။

ကြီးကြီးမြတ်မြတ်ဖြစ်ပြီးမှ (ကြိ) [ကြီး+ကြီး+မြတ်+မြတ်+ဖြစ်+ပြီး+မှ] (ကြိ) ကြီးသည်-ငယ်သည်ဖြစ်၍မှ။

ကြီးကြီးမြတ်မြတ်ဖြစ်ပြီးမှ (ကြိ) [ကြီး+ကြီး+မြတ်+မြတ်+ဖြစ်+ပြီး+မှ] (ကြိ) ကြီးသည်-ငယ်သည်ဖြစ်၍မှ။

ကြီးကြီးမြတ်မြတ်ဖြစ်ပြီးမှ (ကြိ) [ကြီး+ကြီး+မြတ်+မြတ်+ဖြစ်+ပြီး+မှ] (ကြိ) ကြီးသည်-ငယ်သည်ဖြစ်၍မှ။

ကြီးကြီးမြတ်မြတ်ဖြစ်ပြီးမှ (ကြိ) [ကြီး+ကြီး+မြတ်+မြတ်+ဖြစ်+ပြီး+မှ] (ကြိ) ကြီးသည်-ငယ်သည်ဖြစ်၍မှ။

ကြီးကြီးမြတ်မြတ်ဖြစ်ပြီးမှ (ကြိ) [ကြီး+ကြီး+မြတ်+မြတ်+ဖြစ်+ပြီး+မှ] (ကြိ) ကြီးသည်-ငယ်သည်ဖြစ်၍မှ။

ကြီးကြီးမြတ်မြတ်ဖြစ်ပြီးမှ (ကြိ) [ကြီး+ကြီး+မြတ်+မြတ်+ဖြစ်+ပြီး+မှ] (ကြိ) ကြီးသည်-ငယ်သည်ဖြစ်၍မှ။

ကြီးကြီးမြတ်မြတ်ဖြစ်ပြီးမှ (ကြိ) [ကြီး+ကြီး+မြတ်+မြတ်+ဖြစ်+ပြီး+မှ] (ကြိ) ကြီးသည်-ငယ်သည်ဖြစ်၍မှ။

ကြီးကြီးမြတ်မြတ်ဖြစ်ပြီးမှ (ကြိ) [ကြီး+ကြီး+မြတ်+မြတ်+ဖြစ်+ပြီး+မှ] (ကြိ) ကြီးသည်-ငယ်သည်ဖြစ်၍မှ။

ကြီးကြီးမြတ်မြတ်ဖြစ်ပြီးမှ (ကြိ) [ကြီး+ကြီး+မြတ်+မြတ်+ဖြစ်+ပြီး+မှ] (ကြိ) ကြီးသည်-ငယ်သည်ဖြစ်၍မှ။

http://www.dhammadownload.com

ကြည်ဖြူစင်ဆဲ (ဂုဏ်ဝေ) [ကြည်ဖြူစင်+ဆဲ] (ဂုဏ်) ဂုဏ်ကို ဆောင်ရွက်နေသော ဆရာတော်ကို ဆက်ကပ်ကိုးကွယ်ခြင်း။ ။ဘုန်းကြီးကျောင်းတိုက်တွင် ကြည်ဖြူစင်ဆဲ ရှိနေကြသည်။

ကြည်ဖြူစင်ဆဲ (ဂုဏ်) [ကြည်ဖြူစင်+ဆဲ] (ဂုဏ်) ဂုဏ်ကို ဆောင်ရွက်နေသော ဆရာတော်ကို ဆက်ကပ်ကိုးကွယ်ခြင်း။ ။ဘုန်းကြီးကျောင်းတိုက်တွင် ကြည်ဖြူစင်ဆဲ ရှိနေကြသည်။

(။ဂုဏ်ဝေဆဝါဆိတ်)

ကြည်ဖြူစင်ဆဲ (ဂုဏ်) [ကြည်ဖြူစင်+ဆဲ] (ဂုဏ်) ဂုဏ်ကို ဆောင်ရွက်နေသော ဆရာတော်ကို ဆက်ကပ်ကိုးကွယ်ခြင်း။ ။ဘုန်းကြီးကျောင်းတိုက်တွင် ကြည်ဖြူစင်ဆဲ ရှိနေကြသည်။

(။ဂုဏ်ဝေဆဝါဆိတ်)

ကြည်ဖြူစင်ဆဲ (ဂုဏ်) [ကြည်ဖြူစင်+ဆဲ] (ဂုဏ်) ဂုဏ်ကို ဆောင်ရွက်နေသော ဆရာတော်ကို ဆက်ကပ်ကိုးကွယ်ခြင်း။ ။ဘုန်းကြီးကျောင်းတိုက်တွင် ကြည်ဖြူစင်ဆဲ ရှိနေကြသည်။

(။ဂုဏ်ဝေဆဝါဆိတ်)

ကြည်ဖြူစင်ဆဲ (ဂုဏ်) [ကြည်ဖြူစင်+ဆဲ] (ဂုဏ်) ဂုဏ်ကို ဆောင်ရွက်နေသော ဆရာတော်ကို ဆက်ကပ်ကိုးကွယ်ခြင်း။ ။ဘုန်းကြီးကျောင်းတိုက်တွင် ကြည်ဖြူစင်ဆဲ ရှိနေကြသည်။

(။ဂုဏ်ဝေဆဝါဆိတ်)

http://www.dhammadownload.com

http://www.dhammadownload.com

ဥတ္တရမဓုရာ (ထီ) [ဥက္ကရာ+မဓုရာ] ဥတ္တရမဓုရာမြို့၊ မြောက်ဘက မဓုရာမြို့၊ တနေ့ ၀ သမယေန ဥက္ကရမဓုရာယံ အညတရာ ဣတ္ထီ ခီဏာယုကာ ဟောတိ။ ဝိမာန ၁။ ၁၀၇။ (-) ၀၁ ၆။ ၁၀။ မာဠိ၊ ၃။ ၁၅။ အံ၊ ၆။ ၃၃။)

ဥက္ကရမဓုရာခိပကဘိ (ပဲ) [ဥတ္တရမဓုရာ+အခိပကဘိ] ဥက္ကရမဓုရာမြို့ကိုမီး-အကြီးအကဲ-အရှင်သခင်။ ဥက္ကရမဓုရာခိပတိနော ရညော မဟာသဝကရဿ ပုတ္တံ ဥပသဝကံ ပဋိစ္စ။ ပေတ၊ ၆။ ၁၀၄။

ဥက္ကရမာဏဝ (ပဲ) [ဥက္ကရ+မာဏဝ] ဥတ္တရမည်သောလုလင်။ ဥက္ကရမာဏဝံ နဝမ အတ္တနော ဉာဏဿလဿ အဒန္တော ပဝိဋ္ဌံ ဒိသွာ။ ဓမ္မပ၊ ၆။ ၁၅၀။ (-ဓမ္မ၊ ၆။ ၃၃၆။ သုတ္တနိ၊ ၆။ ၁၀၊ ၃၃။) ဥက္ကရ၂-လည်း ကြည့်။

ဥက္ကရမာတု (ထီ) [ဥက္ကရ+မာတု] (၁) ဥက္ကရာမည်သော ဘီလူးမ၏ မိခင်၊ သူ၏ သားမှာ ပုနဗ္ဗသုဖြစ်၍ ပုနဗ္ဗသုဿဘာ ဟုလည်း ခေါ်သည်၊ သံ၊ ၁။ ၂၁၂။ သား, အမိနှစ်ယောက်ဘို့ မြက်စိုဘုရားတရားကို နာယူရ၍ သောဘာပန် ဖြစ်သော်လည်း သို့ဉတ္တရာမှာ ငယ်လွန်းသောကြောင့် သောတာပန်မဖြစ်ခဲ့။ သံ၊ ၁။ ၁၀၅။ ဥက္ကဒိကာ-လည်း ကြည့်။ (၂) ဥတ္တရလုလင်၏မိခင်၊ သူ၏ ခင်ပွန်းယောကျ်ားမှာ ဥဒေနမင်း၏ အမတ်ကြီးဖြစ်သည်၊ ဥက္ကရ၂-လည်း ကြည့်။

ဥက္ကရမာတု (ထီ) [ဥက္ကရ+မာတု] (၁) ဥက္ကရာမည်သော ဘီလူးမ၏ မိခင်၊ သူ၏ သားမှာ ပုနဗ္ဗသုဖြစ်၍ ပုနဗ္ဗသုဿဘာ ဟုလည်း ခေါ်သည်၊ သံ၊ ၁။ ၂၁၂။ သား, အမိနှစ်ယောက်ဘို့ မြက်စိုဘုရားတရားကို နာယူရ၍ သောဘာပန် ဖြစ်သော်လည်း သို့ဉတ္တရာမှာ ငယ်လွန်းသောကြောင့် သောတာပန်မဖြစ်ခဲ့။ သံ၊ ၁။ ၂၀၅။ ဥက္ကဒိကာ-လည်း ကြည့်။ (၂) ဥတ္တရလုလင်၏ မိခင်၊ သူ၏ ခင်ပွန်းယောကျ်ားမှာ ဥဒေနမင်း၏ အမတ်ကြီးဖြစ်သည်၊ ဥက္ကရ၂-လည်း ကြည့်။ (၁၄၊ နှင့် ယှဉ်ကြည့်၊ ဥက္ကဆမာဘုပေဘိဝတ္ထု လည်း ကြည့်။ (၁) စတု ဓပါယဝိနိဒ္ဒေါတွာ ဥက္ကရမာတာ ယကွိနီ။ ဒီ၊ ၁၊ ၂။ ၁၁၀။ အံ၊ ၁၊ ၃။ ၁၆၆။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၄၃၊ (-အံ၊ ၆။ ၁၆၀။) (၂) ဥက္ကာမာဘုပေတိဝတ္ထု-ကြည့်၊

ဥတ္တရမာတုပေတိ (ထီ) [ဥက္ကရမာတု+ပေတိ] ဥက္ကရာ၏ မယ်တော် ပြိတ္တာမ။ အောက်ပုဒ် ကြည့်။

ဥတ္တရမာတုပေတိဝတ္ထု (နံ) [ဥက္ကရမာတုပေတိ+ဝတ္ထု] ဥက္ကရာ၏ မယ်တော် ပြိတ္တာမ၏-

ဝတ္ထု - အခြားကြောင်းကို ပြဆိုခြင်းသော စကား။ ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ ပေတ၊ ဝ၆။ ပေတ။ ဝ၆။ ဒီဃ၂၊ ၁၁၀။ ဝတ္ထု။ ပေတ။ ဝ၆။ ဒီဃ၂၊ ၁၁၀။ ဘိက္ခုနီ၏ ဣဒံ ဥတ္တရာတုပဒါနံ ဝတ္ထု။ ပေတ၊ ၆။ ၁၀၄။

ဥက္ကရမာန (တိ) [ဥ+တရ+အ+မာန] (၁) ဖြာကားကူးသော။ (၂) အထက်သို့ ဆွဲကြွင်းသော၊ ဝေဘက်သော။ (၁) တနေ့ ဝ သစ္စကာရေန ဥတ္တရမာနာယော နိုးကြားရေကြွမူလေ သတ္ထာရံ အဒ္ဒသ၊ သံ၊ ၁၊ ၂။ ၂၂၆။ (၂)ကာယဂ်ိနာ ဖေဏုဒ္ဒဟကံ ပစ္စိဘွာ ဥတ္တရမာနော ဒန္တေ ဒန္တမလဘာဒေန သမ္မဒကာသိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၄။ ဥတ္တရမာနောတိ ဥပ္ပိလဝဏ္ဏော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၄၂၃။

ဥက္ကရမုခဝဝ(ပဲ)[ဥက္ကရ+မုခ+ဘာဝ] ၊မြောက် အရပ်သို့လှည့်သော မျက်နှာရှိသည်၏ အဖြစ်။ ဥက္ကရမုခဘာဝါ ပနဿ သဗ္ဗလောကုတ္တရဘာဝဿ ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ။ ပဋိသံ၊ ၁။ ၁၉၁။

ဥက္ကရရဟိတ (တိ) [ဥက္ကရ+ရဟိတ] (က) မိဒိကို ကျော်လွန်သော-မိခဆက်သာလုန် မြင့်မြောက်သော-တရားမှ ကင်းသော၊ အမြတ်ဆုံးတရားဖြစ်သော။ (ခ) မိမိဆက်သာလွန် မြင့်မြောက်သော ယာဉ်မှ ကင်းဝေး၊ အမြင့်ဆုံးယာဉ်ဖြစ်သော။ (က) ဥက္ကရရဟိတံ သဗ္ဗသေဋ္ဌံ သမ္မာ သာမဉ္စ ဗောဓိံ။ အံ၊ ၁၊ ၂။ ၂၀၄။ (-ဣတိဝုတ်၊ ၁။ ၁၆၇။ မာဠိ၊ ၁။ ၁၀။ သံ၊ ၁၊ ၁။ ၁၁။ အံ၊ ၁၊ ၁။ ၁၉။) ဥတ္တရဝိရဟိတ နှင့် ယှဉ်ကြည့်၊ (ခ) အနုတ္တရန္တိ ဥက္ကရရဟိတံ၊ တရတော ဝေ သေဋ္ဌယာနံ၊ သံ၊ ၁၊ ၂။ ၃၂၀။

ဥက္ကရာဂဗုတ္တ (ပဲ) [ဥတ္တရ+ရာဇဗုတ္တ] ဥတ္တရမင်းသား။ ဥက္ကရရာဇဗုတ္တော ကံရ သုဝဏ္ဏစေတိယံ ကာရာပေတွာ မဟာပဒုမတ္ထေရဿ ပေသေသိ။ ဝိ၊ ၁၊ ၂။ ၁၃၀။ ဝိ၊ သင်္ခ၊ ၁၀။

http://www.dhammadownload.com

ကေစီတိ သဒ္ဒရသမာသာစရိယာ ဥတ္တာခရိဟာ-
ရာဒိသိဒ္ဓန္တာစ။ မဒ္ဒီ။၂။ ၁၆၀။ အဘိဓာ၊၂။၃၇၄။
(-သိဒ္ဓိသစ်၊ဝေါဟာရ။ သိဒ္ဓိသစ်၊၂။၂၄၊
၄၁။မဒ္ဒီ၊ဝေ။၂၂၁၊ မဒ္ဒီ၊ဂု။၃၃၉။ သံဒ္ဒီ၊၂။
၂၇၁၊၅၁၂။)

ဥဿရဝိဟာရီ (တိ) [ဥတ္တရ+ဝိဟာရ+ဏီ] မြောက်ဘက်ကျောင်းဌာ နေလေ့ရှိ သော၊ ဥတ္တ-
ရဝိဟာရဂိုဏ်းသားဖြစ်သော၊ ရဟန်း၊ ကေစီ-
တိ သဒ္ဒရသမာသာဒိရိယာ ဥတ္တာရဝိဟာရီ-
နော စ။ အဘိဓာ၊၂။၁၅၀။

ဥဿရသမုဒ္ဒ (ပု) [ဥတ္တရ+သမုဒ္ဒ] မြောက်ဘက်သမုဒ္ဒာ။ တမွဲ့ သဒ္ဒဗာရိယန္တံ တဒဟဝ အာဘိ-
ဝိဒိယ ဥဿရသမုဒ္ဒဒေတာ ပစ္စုတ္တရတိ။ ဒီဋ္ဌ၊
၂။၂၁၂။ မ.ဋ္ဌ ၄။၁၅၀။

ဥဿရသရ (ပု) [ဥဿရ+သရ] မြောက်ဘက် ရေအိုင်။ ဒက္ခိဏာသရဒေဘာ ဥဿရသရံ ဂစ္ဆန္တိ။
မဒ္ဒ၊၃။၁၄၀။

ဥဿရသာခါ (ထီ) [ဥဿရ+သာခါ] မြောက်ဘက်သစ်ကိုင်း။ တေသံ ပဿန္တောနံ ယေဝ
ဥတ္တရသာခဒေတာ ကေဝံ ဖလံ ပစ္စိတ္ထ
သာခဒေတာ မုစ္စိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄။ (-သဒ္ဒရတ္ထ၊
၁။၁၀၆။)

ဥဿရသာဋက (ပု) [ဥဿရ+သာဋက] အင်ပါရုံခြုံထည်အဝတ်။ ဒကသာဋကောဝ ဗြာဟ္မဏော
ဥဿရသာဋကေန ဘဂဝန္တံ ပူဇေတွာ တံဒိဝ-
သံယေဝ သဗ္ဗဉ္ဉုတံ လဘိ၊မိလိန္ဒ။၂၇၂။ (-
မဒ္ဒ၊၂။၉၅။ ခုဒ္ဒကာဋ္ဌ။၁၆၇။ ဓမ္မပဒ၊၁။၄၇၁။
ဓမ္မ ဋ္ဌ၊၂။၂၇၉။ အ၊၁ဋ္ဌ၊၂။၃၁။ ဇာတ၊ဋ္ဌ၊၂။
၄၂၄။ သဒ္ဒရတ္ထ၊၃။၁၆၆။)

ဥဿရသိသက (တိ) [ဥဿရ+သိသ+က] မြောက်ဘက်သို့ လှည့်သောဦးခေါင်းရှိသော၊ ခေါင်း
ရင်းဘက် ကို မြောက်ဘက်သို့ လှည့်ထားအပ်
သော။ ဥဿရသိသကံ မဉ္စကံ ပညပေတိ။ ဒီ၊
၂။၁၁၃။ (-ဒီဋ္ဌ၊၂။၁၃၄။)

ဥဿရဝဟုမာနပဗွတ (ပု) [ဥဿရ+ဝဟုမာန+ပဗွတ] ဥဿရာဟုမာန မည်သော တောင်။
သော တံ ဂဒဝသဒ္ဒာ ဥတ္တရာဟုမာနပဗွတံ
အာရဗ္ဘ၊ သံဒ္ဒ၊၂၊၁၃၉၊ အဘိဓ္ဓ၊၁၄၄။

ဥဿရဝိပဿိ သုဿ (န) [ဥဿရ+ဝိပဿိ+သုဿ] ဥဿရာဝိပဿိသုတ်။ အာဠဝကာနိကာယအဋ္ဌက-
နိပါတ၂၊ဒ္ဒီ၊ ၁-ပဏ္ဏာသက၊ ၁-ဝဂ်၊၀-သုတ်။
အံ၊၃။၁၃-၄။

ဥဿရဝိမာန (ပုဒ်၊န) [ဥဿရ+ဝိမာန] ဥဿရာ
လုသင်၏ ဗိမာန်နှင့် စပ်သော တဆူးစကား။
ယာ ဒေဝရာဇဿ သဘာ သုဓမ္မာတိ ဥဿရ-
ဝိမာနံ။ ဝိမာန၊၄။၂၇၂။

ဥဿရဝိရဟိဒ (ပု) [ဥဿရ+ဝိရဟိဒ] မိမိကို ကျော်လွန်သော-မိမိထက်သာလွန် မြင့်မြတ်
သော-တရာ မှကင်းသော၊ အမြတ်ဆုံးတရား
ဖြစ်သော။ အနုတ္တရန္တိ ဥဿရဝိရဟိဒံ သဗ္ဗ-
ဿေဋ္ဌံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၂၊၁၀၆။ မ၊ဋ္ဌ ၄။
၁၁၀။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၄၂။ ဥဿရဝိမုတ္တိတန္တိ
အာတ္တာနံ ဥဿရံတံ သမတ္ထတ္တာ ဥဿရဏ အခီ-
ဏာန ဝိရဟိတံ၊ အယဉ္စ ဥဿရဝိရဟာဒေ
အာတ္တနော သေဋ္ဌဘာဝဓနာတိ အာဟ "သဗ္ဗ-
သေဋ္ဌ" န္တိ။ မ၊ဋ္ဌီ ၁။၁၁၄။

ဥတ္တရဝိဟာရ (ပု) [ဥဿရ+ဝိဟာရ] မြောက်ဘက်ခန်းကျောင်း။ အ ဂ္ဂသာဝိကဲ့ဝိဟာရဒါနာအမည်
တဖျိုးဟု D-P-P-N ၌ ဆိုသည်။ အောက်
ပုဒ်ဘို့ကြည့်၊ အဘယဂိရိ လည်း ကြည့်။

ဥတ္တရဝိဟာရဝါသိဆေရ (ပု)[ဥဿရဝိဟာရဝါသိ+ထေရ] မြောက်ဘက် ကျောင်း၌ နေလေ့ရှိ
သော-ဥတ္တရဝိဟာရဂိုဏ်းသား ဖြစ်သော-
ဆရာ။ ကေစီဘိ ဥဿရဝိဟာရဝါသိဆေရ
ကိရ။ မူလဋ္ဌီ၊ ၂။၁၆၉။

ဥဿရဝိဟာရဝါသီ (တိ) [ဥဿရဝိဟာရ+ဝသ+ဏီ] မြောက်ဘက်ကျောင်း၌ နေလေ့ရှိသော၊
ဥတ္တရဝိဟာရ ဂိုဏ်းသားဖြစ်သော၊ ရဟန်း။

http://www.dhammadownload.com

ဥဏ္ဍရသီဟပဠုရ (နာ)[ဥဏ္ဍ၅+သီဟပဠုရ]-မြောက်ဘက် ဓလေသောကဲ့ ပြုပြင်းပေါက်။ မဟာသေးတ္တာ...သဒ္ဒိ သုမုံးခန ဥဏ္ဍရသီဟပဠုရေန နိက္ခမိဘုာ စိတ္တကူဋဌးမ၊ ဂဓတား။ ဒး၊ ဌး၊ ၅၃၁။ (-ဒီ.ဌ၊၂။၂၁း။ မ ဌး၊၆။၁၅၆။ ဒီ၊ဠီ၊၂။၁၀၅။ မ၊ဠီ၊၃။၃၄၆။)

ဥတ္တရသုတ္တ (နာ) [ဥဒ္ဓ၅+သုတ္တ] ဥတ္တရသုတ်။ သံယုတ္တနိကာယ သဂါထာဝဂ္ဂ သံယုတ္တပါဠိ၊ ၂-သံယုတ်၊ ၂ ဝဂ်၊ ၉-သုတ်။ သံ၊၁။၅၅။

ဥဒ္ဓ၅သုဓေ (ဗျ) [ဥတ္တ၅+သုဓေ] သန်ဘက်ခါဌ်။ ဓမ္မသုဓေ ဥဒ္ဓ၅သုဓေ...ကာလသတ္တမိ.ယာ။ နိတိ၊သုတ္တ၊နှာ-၂၀၁။

ဥတ္တ၅သေဋ္ဌိ (ပု) [ဥတ္တ၅+သေဋ္ဌိ] (၁) သာ.ဂတ္ထိပ္ပညမ္မ ဥဒ္ဓ၅ သူဌေး။ (၂)မဂ်လမြတ်စွာဘုရားအလောင်းဒတ်အား နို့ဃနာဆွမ်းလှူသော ဥတ္တရာမိဖခင် ဥဒ္ဓ၅သူဌေး။ (၁) သာဝတ္ထိယံ ကိ၅ ဥဒ္ဓ၅းဌေနမ အဟောသိ။ ဇာ၊ဌ၊၁၁၆။ (၂)ဥတ္တရာဂါးမ ဥဒ္ဓ၅သေဋ္ဌိနောမိဘာဃ ဥဒ္ဓာရယ နာမ ဒိန္နံ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဌ။၁၂၂။

ဥတ္တရသုတ္တ (နာ) [ဥဒ္ဓ၅+သုတ္တ] ဥတ္တရာသုတ်။ သံယုတ္တနိကာယ သဂါထာဝဂ္ဂ သံယုတ္တပါဠိ၊ ၂-သံယုတ်၊ ၂ ဝဂ်၊ ၉-သုတ်။ သံ၊၁။၅၅။

ဥဒ္ဓ၅သုဓေ (ဗျ) [ဥတ္တ၅+သုဓေ] သန်ဘက်ခါဌ်။ ဓမ္မသုဓေ ဥဒ္ဓ၅သုဓေ...ကာလသတ္တမိ.ယာ။ နိတိ၊သုတ္တ၊နှာ-၂၀၁။

ဥတ္တ၅သေဋ္ဌိ (ပု) [ဥတ္တ၅+သေဋ္ဌိ] (၁) သာ.ဂတ္ထိပ္ပညမ္မ ဥဒ္ဓ၅ သူဌေး။ (၂)မဂ်လမြတ်စွာဘုရားအလောင်းဒတ်အား နို့ဃနာဆွမ်းလှူသော ဥတ္တရာမိဖခင် ဥဒ္ဓ၅သူဌေး။ (၁) သာဝတ္ထိယံ ကိ၅ ဥဒ္ဓ၅းဌေနမ အဟော.သိ။ ဇာ၊ဌ၊၁၁၆။ (၂)ဥတ္တရာဂါးမ ဥဒ္ဓ၅သေဋ္ဌိနောမိဘာဃ ဥဒ္ဓာရယ နာမ ဒိန္နံ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဌ။၁၂၂။

ဥတ္တ၅သေဋ္ဌိပုတ္တ(ပု) [ဥဒ္ဓ၅သေဋ္ဌိ+ပုတ္တ]သာဝတ္ထိပြည် ဥဒ္ဓ၅သူဌေး၏သား။ သူဋ္ဌီသူငယ်ဘွင်းများက နက္ခတ်ပဲ့သ ဘင်ပျော်ပါးရန် ပြည့်တန်ဆာမ ရှာပေးသော်လည်း ဗြဟ္မပြည်မှလာသူဖြစ်သောကြောင့် မနှစ်သက်ခဲ့၊ ရိက္ခာပေးပြီ ပြန်လွှတ်လိုက်ရာ ထို မိန်းမ ပျောက်ဆုံးမှုကြောင့် မင်းပြဿနာ ဖြစ်ခဲ့ရ၏။ ထိုမိန်းမပြန်တွေ့ပြီးသောအခါ အိမ်ထောင်သည် လူ.ဘဝ၌ ငြီးငွေ့ကာ ရဟန်းပြုရှိ ဝိပဿနာတရားအားထုတ်ရာ အရဟတ္တဖိုလ်၏ (ရဟန္တာဖြစ်) လေသည်။ ဥတ္တ၅သေဋ္ဌိပုတ္တသ ပန ဒီဃရဇ္ဇံ ဗြဟ္မဒေဝသိဘတ္တာ ကိဉ္စ.သေသု စိတ္တံ နာ အလ္လီယဘိ။ ဇာ၊ဌ၊၁။၄၅၀။

ဥဒ္ဓ၅သေဘု (ပု) [ဥတ္တ၅+သေတု] (ဤမှာဘက်ကမ်းမှ ဟိုဘက်ကမ်းသို့) ကူးသွားကြောင်း

ဖြစ်သော-ငေပြင်၏အထက်၌ ခင်းထားအပ်သော-တံတား။ ဥတ္တ၅သေတုဝါ အာပါထုပါရံ ဂမနာဃ။ မ၊ဌ။၁၀၄။ ဥတ္တ၅သေတူတိ ဥဒကဿ္ဍဝဿ ဥပရိ ဗဒ္ဓါ သေဟံ။ မ၊ဌ၊၂။ ၁၅။ ဥတ္တ၅ဏ်ေ ဥတ္တရာ၊

http://www.dhammadownload.com

သော-ဇနပုဒ်၊ ဥတ္တရာပမည်သော-အဂုံတ္တ-ရာပမည်သော-ဇနပုဒ် - တိုင်းပြည်- နယ်ပယ်။ မဟိယာ ပနဿ ဥတ္တရေန ယာ အာပေါ၊ တာသံ အဝိဒူရတ္တာ ဥတ္တရာပေါ ဘိဝိ ဝုစ္စတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၄။ (-မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၁။)

ဥတ္တရာပထ (ပု) [ဥတ္တရာ+ပထ] ဥတ္တရာပထမည်သော-ဇနပုဒ် - တိုင်းပြည်- နယ်ပယ်။ ဇမ္မုဒီပ(အိန္ဒိယပြည်) တောင်ပိုင်း မြောက်ပိုင်း နှစ်ပိုင်းရှိရာတွင် မြောက်ပိုင်းကို ဥတ္တရာပထဟု ခေါ်၏၊ နဂိုမူလက ဥတ္တရာပထဟူသော နာမည်သည် ကုန်သည်တို့ သွားလာရာ မြောက်ဘက်လမ်းမကြီး၏ နာမည်ဖြစ်၏၊ ထိုလမ်းမကြီးသည် သာဝတ္ထိမြို့မှ ဂန္ဓာရတိုင်းပြည် တက္ကသိုလ်မြို့ အထိ ရှည်လျား၏၊ ထိုလမ်းမကြီး၏ နာမည်ကို တဆင့်ယူ၍ ဥတ္တရာပထတိုင်းပြည်ဟု ခေါ်ဝေါ်သည်ဟု ဆိုကြ၏၊ အကယ်၍ထိုအဆိုအတိုင်း အမှန်ဖြစ်ခဲ့လျှင် အရှေ့ဘက် အင်္ဂတိုင်းပြည်မှ အနောက်မြောက်ဘက် ဂန္ဓာရတိုင်းပြည်တိုင် အောင်ငင်း၊ မြောက်ဘက် ဟိမာန္တာမှ ဘောင်ဘက်ဝိန္ဒျာ(ဝိဉ္ဇျာ)ဘောင်တိုင်အောင်ငင်း ထိုမျှလောက်ကျယ်ပြန့်သော ယခုလက်ရှိ အိန္ဒိယမြောက်ပိုင်းတခုလုံးကို ဥတ္တရာပထဟု ခေါ်ဝေါ်ခြင်းဖြစ်နိုင်၏၊ ပါဠိကျမ်းဂန်များ၌ ဖော်ပြချက်အတိုင်းဆိုလျှင် ထိုဥတ္တရာပထဟု ခေါ်သော အိန္ဒိယ မြောက်ပိုင်း၌ ကဿီရာန္ဓာရတိုင်းနှင့် ကမ္ဗောဇတိုင်းတို့သည် အခိက ပင်မ အနေအားဖြင့် ပါဝင်သော တိုင်းကြီးများ ဖြစ်၏၊ ထို ဥတ္တရာပထသည် ရှေးအခါက မြင်းများမွေးမြူ ဆောင်းချရာ ဒေသအနေအားဖြင့် ထင်ရှား၏၊ ထိုဒေသမှ မြင်းများကို ဗာရာဏသီကဲ့သို့သော မြို့ကြီးများသို့ သွားရှိ ဆောင်းကြ၏။ D- P- P-N. ဂင်္ဂါမြစ်၏ မြောက်ဘက်အရပ်ကို ဥတ္တရာပထ ခေါ်သည် ဟု ဝိမတိ၊၁။၈၉-၌ဆို၏။ ပါဠိနည်းအရ ဂင်္ဂါမြစ်၏ မြောက်ဘက် နယ်ပယ် တလျှောက်ကို ဥတ္တရာပထ၊ ၎င်း ဂင်္ဂါမြစ် တောင်ဘက်နယ်ပယ် တလျှောက်ကို ဒက္ခိဏာပထဟု ခေါ်သည်၊ ဥတ္တရာပထ, ဥတ္တရပထ ၂-ချက်သင့်။ သန်ဘနည်းအားဖြင့် မြောက်ဘက်၌ ဟိမာန္တာဘောင်, တောင်ဘက်၌ ဝိဉ္ဇျဘောင်ဘန်း, အရှေ့ဘက်၌ ဗင်္ဂလားအော် ခေါ် ဝင်္ဂေါ်ပသာဂရ, အနောက်ဘက်၌ ယခု အာရေဗျ ခေါ်ကြသော အာရဗပင်လယ် အာရဗသာဂရ ဤ ဆိုအပ်ပြီးသည် တို့၏ အတွင်းနယ်ပယ် တလျှောက်ကို ဥတ္တရာပထ ခေါ်သည်။ ဗုဒ္ဓသာသနိက ပဌဝီဝင်။၇၅၊၇၆-ကြည့်။ ဒက္ခိဏာပထလည်း-ကြည့်။ အဿဝါဏိဇာ ဥတ္တရာပထ အဿာနံ ဥဋ္ဌာနဋ္ဌာနေ ပဋ္ဌ အဿသဘာနိ ဂဟေတွာ၊ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၄။ ဗောဓိသတ္တော ဥတ္တရာပထ အဿဝါဏိဇကုလေ နိဗ္ဗတ္တိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆၂။

ဥတ္တရာပထက (တိ) [ဥတ္တရာပထ+က] (က) ဥတ္တရာပထတိုင်းပြည်- ဟူသော နေရာဌာန ရှိသော-၌ နေသော၊ ဥတ္တရာပထတိုင်းနိုင်ငံ သားဖြစ်သော၊သူ။ (ခ) ဥတ္တရာပထ တိုင်းပြည်မှလာသော၊သူ။ တေန ခေါ ပန သမယေန ဥတ္တရာပထကာ အဿဝါဏိဇာ ပဋ္ဌမတ္တေဟိ အဿသတေဟိ ဝေရဋ္ဌံ ဝဿာဝါသံ ဥပဂတာ ဟောန္တိ။ ဝိ၊၁။၇။ တေန သမယေန ဥတ္တရာပထဝါသိကာ, ဥတ္တရာပထတော ဝါ အာဂတတ္တာ ဇဝံ လဒ္ဓဝေါဟာရာ အဿဝါဏိဇာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၄။ (-အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၇၇။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇။ သာရတ္ထ၊၁။၄၂၇။ ဝိမတိ၊၁။၈၉။) ဥတ္တရာဟကလည်း-ကြည့်။

ဥတ္တရာပထဇနပဒ (ပု) [ဥတ္တရာပထ+ဇနပဒ] ဥတ္တရာပထမည်သော-ဇနပုဒ်- တိုင်းပြည်- နယ်ပယ်။ ဥတ္တရာပထဇနပဒတော ပဋ္ဌသတာ အဿဝါဏိဇာ အဿေ ဗာရာဏသိံ အာနေတွာ ဝိက္ကိဏန္တိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆၂။

ယဉ်ပုဒ်ဆက်ကျမ်းဘီဠာသိက္ခာ (ပုဒ်ကဏ္ဍမြိတ်)

ယဉ်ပုဒ်ဆက် (ဝိ) [ယဉ်+ပုဒ်+ဆက်+တိ] ဆက်စပ်ပြီးသော စကားလုံးများ။ ဥပမာ- ဆရာ့ကို ရိုသေစွာ ကန်တော့ပါသည်။ ဤဝါကျတွင် ဆရာ့ကို၊ ရိုသေစွာ၊ ကန်တော့ပါသည်။ စသည်တို့သည် ယဉ်ပုဒ်ဆက်များ ဖြစ်ကြသည်။

ယဉ်ပုဒ်ဆက်ကျမ်းဘီဠာသိက္ခာ (ပုဒ်ကဏ္ဍမြိတ်) ယဉ်ပုဒ်ဆက်ကျမ်းဘီဠာသိက္ခာ [ယဉ်+ပုဒ်+ဆက်+ကျမ်း+ဘီဠာသိက္ခာ] (ဝိ) ယဉ်ပုဒ်ဆက်ခြင်းအကြောင်း ဖော်ပြထားသော ကျမ်းဂန်။ ဥပမာ- ဘီဠာသိက္ခာ ကျမ်းတွင် ယဉ်ပုဒ်ဆက်ခြင်းအကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။

ယဉ်ပုဒ်ဆက်ခြင်း [ယဉ်+ပုဒ်+ဆက်+ခြင်း] (နာ) ယဉ်ပုဒ်ဆက်ခြင်း။ ဥပမာ- ယဉ်ပုဒ်ဆက်ခြင်းကို ဘီဠာသိက္ခာကျမ်းတွင် ဖော်ပြထားသည်။

ယဉ်ပုဒ်ဆက်ခြင်းအကြောင်း [ယဉ်+ပုဒ်+ဆက်+ခြင်း+အကြောင်း] (ဝိသေသန) ယဉ်ပုဒ်ဆက်ခြင်းနှင့် ပတ်သက်သော။ ဥပမာ- ယဉ်ပုဒ်ဆက်ခြင်းအကြောင်း ဘီဠာသိက္ခာကျမ်းတွင် ဖော်ပြထားသည်။

ယဉ်ပုဒ်ဆက်ခြင်းအကြောင်းကျမ်း [ယဉ်+ပုဒ်+ဆက်+ခြင်း+အကြောင်း+ကျမ်း] (ဝိသေသန) ယဉ်ပုဒ်ဆက်ခြင်းနှင့် ပတ်သက်သော ကျမ်းဂန်။ ဥပမာ- ဘီဠာသိက္ခာသည် ယဉ်ပုဒ်ဆက်ခြင်းအကြောင်းကျမ်း ဖြစ်သည်။

ယဉ်ပုဒ်ဆက်ခြင်းအကြောင်းကျမ်းဘီဠာသိက္ခာ [ယဉ်+ပုဒ်+ဆက်+ခြင်း+အကြောင်း+ကျမ်း+ဘီဠာသိက္ခာ] (ဝိသေသန) ယဉ်ပုဒ်ဆက်ခြင်းအကြောင်း ဖော်ပြထားသော ကျမ်းဂန်။ ဥပမာ- ဘီဠာသိက္ခာသည် ယဉ်ပုဒ်ဆက်ခြင်းအကြောင်းကျမ်း ဖြစ်သည်။

ယဉ်ပုဒ်ဆက်ခြင်းအကြောင်းကျမ်းဘီဠာသိက္ခာ [ယဉ်+ပုဒ်+ဆက်+ခြင်း+အကြောင်း+ကျမ်း+ဘီဠာသိက္ခာ] (ဝိသေသန) ယဉ်ပုဒ်ဆက်ခြင်းအကြောင်း ဖော်ပြထားသော ကျမ်းဂန်။ ဥပမာ- ဘီဠာသိက္ခာသည် ယဉ်ပုဒ်ဆက်ခြင်းအကြောင်းကျမ်း ဖြစ်သည်။

ယဉ်ပုဒ်ဆက်ခြင်းအကြောင်းကျမ်းဘီဠာသိက္ခာ [ယဉ်+ပုဒ်+ဆက်+ခြင်း+အကြောင်း+ကျမ်း+ဘီဠာသိက္ခာ] (ဝိသေသန) ယဉ်ပုဒ်ဆက်ခြင်းအကြောင်း ဖော်ပြထားသော ကျမ်းဂန်။ ဥပမာ- ဘီဠာသိက္ခာသည် ယဉ်ပုဒ်ဆက်ခြင်းအကြောင်းကျမ်း ဖြစ်သည်။

ယဉ်ပုဒ်ဆက်ခြင်းအကြောင်းကျမ်းဘီဠာသိက္ခာ [ယဉ်+ပုဒ်+ဆက်+ခြင်း+အကြောင်း+ကျမ်း+ဘီဠာသိက္ခာ] (ဝိသေသန) ယဉ်ပုဒ်ဆက်ခြင်းအကြောင်း ဖော်ပြထားသော ကျမ်းဂန်။ ဥပမာ- ဘီဠာသိက္ခာသည် ယဉ်ပုဒ်ဆက်ခြင်းအကြောင်းကျမ်း ဖြစ်သည်။

http://www.dhammadownload.com

http://www.dhammadownload.com

ဥတ္တရာဒ္ဓ၊ (ထင်) [ဥဘ္ဘရ+ဥဒ္ဓ၊] သို့တက်လာသော ရေ။ (အောက်ပုဒ်ကြည့်)။

ဥတ္တရာဒ္ဓမဟူ (ပ)=ဥတ္တရာဒ္ဓ၊ဝ (ပုံ) [ဥတ္တရာဒ္ဓ၊+ပါ+ကို] ဝန်းဝိုင်းသော ခွေ၊ ဆိုးရွားမလုံတက်အောင် ဆိုးရသို့အိုးအတိုင်း အလယ်ခေါင်၌ ထည့်ရသော ခဲဝန်း၊ (ထိုခဲဝန်းသို့ ဘေးပတ်ပတ်လည်၌ ဆိုးရည်ခေါက်ကို ထည့်သောအခါ ဆိုးရသည် ခဲဝန်းအတိုင်းမှာ ရှိနေ၍ ဆိုးရည်ခေါက်နှင့် မရောယှက်တော့သောကြောင့် ဆိုးရည်မလှုံတက်တော့ပေ)။ အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ဥဘ္ဘာရဒ္ဓ၊မှဲ့ (ဥတ္တရာဒ္ဓ၊ပံ့။ ယောဇနာ၊ ဥတ္တရာဒ္ဓ၊ဝံ့။သျှာ)ဗန္ဓိတုံ။ ဝိ၊ဝ။၄၉၉။ ဥတ္တရာဒ္ဓ၊မှန်ကို ဝန္ဒာဓာရက်၊ ရဇနကုမ္မိယာမဇ္ဈေ၌ပတ်ဝတ် အာဓာရက် ပရိက္ခဝိတ္ဘာဂေနံ ပက္ခိပိတုံ အနုဇာနာမိတိ အနုတ္တာ၊ ဝေဠုံ ကဘော ရဇနံ နဥတ္တရတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃၀။ ဥတ္တရာဒ္ဓ၊မှန်ကို ဘွဲ့ ဥတ္တရာဒ္ဓ၊မှန်ကို ပဒေ့ခွဲဒံ ကတ္ဝာ, အကာရတော ဥကာရဿ လေးပံ ကတ္ဝာ ပုဗ္ဗသရဿစ ဒီဃံ ကတ္ဝာ "ဥတ္တရာဒ္ဓ၊မှ"န်ကို ဝုစ္စတိ။ ဥတ္တရာဒ္ဓ။တိ ဥတ္တရုဒ္ဓဒက်။ ဥဒ္ဓ၊ ယဒ္ဒါ ဟိ ဥဒ္ဓဂဝါစကော၊ တံ ပါတိ ရက္ခတိတိ ဥတ္တရာဒ္ဓ၊မှဲ့၊ တဿ သရူပံ ဒဿေန္တော အာဟ "ဝန္ဒာဓာရက" န္တိ။ ပါစိတ်၊ယော။၃၇၉။ ရွေးမူတို့၌ ဥတ္တရာဒ္ဓ၊ပဟု ရှိ၏။ ပါစိတ်၊ယော။၁။၃၀၄ – ကြည့်။

ဥတ္တိရီ=ဥတ္တိရီ (ဗျ) [ဥတ္ထိရီ, ဥဘ္ဘရီ ဟုနိဂ္ဂဟီတ်ပါ, မဟာ ပါဠိနှစ်မျိုး တွေ့ရ၏၊ သင်္ကတ၌ ဥတ္တရီနှင့်ဟု ရှိသောကြောင့်၎င်း, ရူပသိဒ္ဓိ၌ ပဒရူပဝါသရော (၅၅) သုတ်ဖြင့် နိဂ္ဂဟီတ်မှ နောက်ဖြစ်သော သရကိုချေသော ပြယုဂ်တို့၌ ဥတ္တရီမှိ (ဥတ္တရီ အပိ) ကို ထည့်သွင်းထားသောကြောင့်၎င်း နိဂ္ဂဟီတ်ဖြင့် ပါဠိသည် ခိုင်လုံ၏] ဘိယျော၊ အတိရောက=နောက်ဆပ်၊ ထို့ထက်အပိုအလွန်၊ အပိုအလွန်ဖြစ်သော၊ သာလွန်ဝသာ။ ဝိသိဋ္ဌ၊ဝိသေသ–ဝိသုဒ္ဓိ၊ဝ။နှ။ ခုဒ္ဒကာ၊ဋ္ဌ။၄။ ဥဒါန်း၊ဋ္ဌ။၁၁၅။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၀။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၂။ ဇာဋ္ဌ၊၂။ ၂၂။ ကခ်ီ၊ဋ္ဌီ။၇၂၊၂၀၅၊၂၉၂၊၃၀၆၊ခုဒ္ဒ။ မာဋ္ဌီ၊၂။၁၂၅။ မာဋ္ဌီ၊ဋ္ဌ။၄၀၊၁၇၉။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။ ၁၂၄။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၁၂။)

ဥဘ္ဘရာသင်္ကသတ (နာ) [ဥဘ္ဘရာသင်္ကာ+သတ] အနေပါ်ရုံအဝတ်သည်အရာ။ ပဋ္ဌဟိ ဥတ္တရာသင်္ကသတေဟိ ဓမ္မပူဇံ အကံသု။ မေ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၄၀။

ဥတ္တရာသာဋကဿတ္တ (နာ) [ဥဘ္ဘရ+အာသာဋက+အတ္တ] ဥတ္တရာသင်္ဂနာမ်ိုးတည်း။ ဟာဗုရိသော ဓ ဥဘ္ဘရာသာဋကဿတ္တ။ ဓာတုကထာ၊ ၂၂။ (–ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၃။ မဟာဋ္ဌ၊၄။ ၁၂၄။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁၅။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၀။) အာသာဋက-လည်းကြည့်။

ဥတ္တရာ-ဟက (တိ) [(၁) ဥတ္တရာပထ+က။ နိရုဘ္ဘိနည်းဖြင့် ဟကိုချေ၊ ထကို ဟပြု။ (၂) ဥတ္တရ+အာ+ဟရ+အ။ ဟရဓာတ်မှ ရကို ကပြု] (၁) (က) ဥတ္တရာပထတိုင်းပြည်မှလာသော၊သူ။ (ခ) ဥဘ္ဘရာပထတိုင်းပြည်ဟူသော နေရာ ဌာနရှိသော၊ ဥတ္တရာပထတိုင်းနိုင်ငံသား ဖြစ်သော၊သူ။ (၂) (က) ထူးကဲသော ပစ္စည်းဥစ္စာဘဏ္ဍာကို သယ်ဆောင်သော၊သူ။ (ခ) အပိုအလွန်ဖြစ်သော တန်ဘိုးကိုဆောင်သော၊သူ။ ဥတ္တရာပထတော အဂတာ, ဥတ္တရာပထော ဝါ နိဝါသော ဧတေသန္တိ ဥတ္တရာပထကာ ဘိ ဝတ္တဗ္ဗေ နိရုတ္တိနယေန "ဥတ္တရာဟကာ" တိ ဝုတ္တံ။ တေနာဟ "ဥတ္တရာပထဝါသိကာ" တိအာဒိ။ ဥတ္တရာပထကာ ဣစ္စာဒိ ဝါ ပါဠိပါဌော ဝေဒိဘဇ္ဇော။ ကေစိ ပန "ဥဘ္ဘရံ ဝိသံဒ္ဓံ ဘဏ္ဍံ အာဟရန္တီတိ ဥတ္တရာဟကာ၊ ဥတ္တရံ ဝါ အဓိကံ အဋ္ဌံ နေန္တီတိ ဥတ္တရာဟကာ" တိအာဒိနာ အညေန ပကာရေန အဋ္ဌံ ဝဏ္ဏယန္တိ။ သာရတ္ထ၊ဋ။၃၂၇။ (–ဝိမတိ၊ဋ။၄၉။)

http://www.dhammadownload.com

ဥတ္တရိ၁ (တိ) [ဥ+တရ+ဣ] (က) လွန်မြောက်ကြောင်းဖြစ်သော။ (ခ) လွန်သော၊ မြတ်သော။ (က) ဥဘ္ဘရိမနုဿဓမ္မ။ (ဘ) အနက်ကြည့်။ (ခ) ဥပ္ပာရိနှံ ဝါ မနုဿာနံ စျာယိနဒ္ဓဝေ အရိယာနဒ္ဓဓမ္မေ ။ သီဒ္ဓိ၊သစ်၊ဘ။ ၄၉၊

ဥတ္တရိ၂ (ကြို) ဥဘ္ဘခကိ·ကြည့်။

ဥတ္တရိက (တိ) [ဥတ္တရ (ဥတ္တရိ) + ဣက] အာဆက်၌ဖြစ်သော။ ဘာဝနာဘူမိ ဥတ္တရိကာနံ ဖလာနံ ပတ္တိယာ ပဒဋ္ဌာနံ။ နေတ္တိ။ ၄၃။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌ။၁၁၄။ ဥဘ္ဘရိကာနန္တိ တဿ တဿ မဂ္ဂဿ ဥပရိ ပဘတ္တာနံ တံဘဲဖလာနံ ပတ္တိယာ ပဒဋ္ဌ နန္တိ။ နေတ္တိ၊ဝိ၊၁၇ဖ။

ဥတ္တရိကရဏီယ (န) [ဥဘ္ဘရိ+ကရဏီယ] အလွန်ဖြစ်ဒသာ–အထက်၌ဆိုစဲ့သော–ပြုလုပ်ဖွယ်အမှု–ကိစ္စ။ (ဤပုဒ်ကို သမာသ်ပုဒ်အဖြစ် တပုဒ်ဘည်းမယူဆဘဲ နှစ်ပုဒ် (ဝါက္ယ) ကြ၍ "ဥဘ္ဘရိ၊ အလွန်။ ဝါ– အထက်ဖြစ်သော။ ကရဏီယံ၊ ပြုဖွယ်အမှုသည်" ဟုလည်း အနက် မြန်မာပြန်ဆိုနိုင်ပါသည်)။ နတ္ထိ နော ကိဉ္စိ ဥဘ္ဘရိကရဏီယံ။ ဒီ၊၁။၁၉၂။ အဘိ စေဒဝတ္ထ ဥဘ္ဘရိ ကရဏီယန္တိ ဘွေ ဣဒတာပိ ဥဘ္ဘရိ ပန အညံ ကတ္တဗ္ဗံ အဘ္ဘံယေဝါတိ· ဒဿေတိ။ ဒီ၊၁။၃၂၀။ သတိ ခေါ ပန ဥတ္တရိကရဏီယေ သြဂမတ္တကေန ဝိဒသသာ· မ်ဂမေန အန္တရာ ဝေါသာနံ အာဝါဒိ။ ဣဘိ· ဝုတ်၊ ၂၅၃။ ဥတ္တရိကရဏီယေတိ စျာနဘာ· ဥာဟိ ဥတ္တရိကရဏီယေ အဓိဂန္တဗ္ဗေ မဂ္ဂ· ဖလေ အနဓိဂတေ သတိဝေ။ ဣတိဝုတ်၊၁။

ထူးကဲသော။ ဥပရိ=အထက်၊ အထက်ဖြစ်သော။ တဒတော စေ ဥတ္တရိ နိကွဲးပမျ သတိ· ယာဟိ ပစ္စာသာယ နိဿဂ်ိယံ ပါဒိတ္တိယံ။ဝိ·၁။ ၃၀၄။ ဂိ၊၁၊ ၂၊၂၃၃။ ဥတ္တရိ စဿ မောဟော အာဆောပေတဗ္ဗော။ ဝ်၊ ၂။၂၉၀။ ပဋိဥတ္တရိ ဘာဝယေ(သံ၊ဒ။၃။) ဟိ ဧတေသံ သံဒယော ဇနာနံ ဆိန္နနတ္ထာယ ဧစဝ ပဟာနတ္ထာယ စ ဥတ္တရိ အတိဂေဂံ ဝိဂေသသံ ဘာဝေန္တော သဒ္ဓါပဥ္ဇမာနိ ဣန္ဒြိယာနိ ဘာဒဝယျ။ သံ၊၌၊ ၁။၂၃။ စတ္တာဆော ဓမ္မော ဥတ္တရိ ဘာဝေတဗ္ဗော။ အံ ၃။၁၆၃။ ဥဒါန။၁၂၀။ ဥတ္တင်္ဂံ တိ .... တတော ဥဒ္ဓံ စတ္တာဆော ဓမ္မော ဘာဒဝဘဗ္ဗော။ ဥဒါန်၊၌။ ၂၁၃၊ အံ၊ဦ၊၃။ ၂၀၂။ ဥတ္တရိ အဘိ· ညေယျံ နတ္ထိ (ဒီ၊၃ ဂဂ) တိ တဒုဘ္ဘရိ အဘိ· ဇာနိ ဘဗ္ဗံ နဒ္ဓိ။ ဒီ၊၌၊၃၆။ ဥတ္တရိ ဥပရိ အဘိညေယျံ နတ္ထိ၊ ဒီ၊ဦ၊၃။၄၆။ အာစရိယ တုမှာကံ ဇာနနသမတယေ ဇေတ္တကောဝ၊ ဥဒါ· ဟု ဥတ္တရိပိ အတ္ထိ။ အံ၊၌၊၁။၁၂၃။ ဥတ္တရိ· ပညော ပုစ္ဆိတဗ္ဗော။ မ၊၄။၈၀။ ဥတ္တရိမိ အယံ ပညော ပုစ္ဆိတပ္ပော။ မ၊၌၊၄။၍၃။ တသ္မာ အတ္တနော ဥတ္တရိ· ဘဇေဿာ (အံ၊ ၁။၁၂၃) တိ....တသ္မာ အတ္တနော ဥတ္တရိဘ·ရံ ဝိသိဋ္ဌကရံ ဘဒ္ဒဇထ။ အံ ၌၊၂။၉၄၊ ဥဘ္ဘရိ· ဝတမခိဋ္ဌာသိ (ဗုဒ္ဓဝံ။၃၃၇) နွိ ပါရမိပူရ· ဏတ္ထာယ ဘိဒယျာပိ ဒဋ္ဌကရံ ပဒက္ကမ မကာသိ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊၌၊၂၁၀။ ဥတ္တရိ မပ္ပဋ်ဝိဇ္ဇ ဇ္ဇောတိ ဇမတ္တာ သမာပတ္တိတော ဥတ္တရိ· အရဟတ္တံ အဓိဂန္တုံ အသက္ကေါ ဇဇ္ဇော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။၃၁၇။ (–ဝိ၊၁၊၂၄၃၊၃၀၄။ မဟာနိ။ ၇၉။ ဇာ၊၁၊၂၀။ ဝိ၊၌၊၁၃၄။ ဝိ၊၌၊ ၂။ ၂၊ ၂၊ ၂၊ ၂၊ ၂၀၊ ဝိ၊၌၊၁။၅၁ ၀၇။ ဝိ၊၌၊၄။ ၂၁၊ ၂၊ ၂၊ ၂၊ ၂

http://www.dhammadownload.com

ဥဋ္ဌာ။ ၃။၃၀၄။ (–က ခ်ီ။ ၁၉၄။) ဥတ္တရိဒိရတ္တတ်ရတ္တ နှင့် ယှဉ်ကြည့်။

ဥတ္တရိတဗ္ဗ (တ်) [ဥ+တရ+တဗ္ဗ] လွန်းမြောက်–အပ်-ထိုက်–သော။ ဥတ္တရိတဗ္ဗဿ အညဿ နိဒ္ဒိဋ္ဌဿ အဘာဝါ နိဒ္ဒိသိယမာနာ သဉ်တ္တရာ မေဝ ဥတ္တရိတဗ္ဗာတိ အတ္တာနန္တိ အာဟ။ မူလဋ္ဌီ၊၁။၅၅။

ဥတ္တရိတရ (တိ) [ဥတ္တရ+တရ။ သဗ္ဗေ ဣမေ ဥတ္တရာ အဓိကာ၊ အယမိမေသံ ဝိသေသေန ဥတ္တရော အဓိကော ဥဂ္ဂတတရော စာတိ ဥတ္တရိတရော။ အကာရဿ ဣကာရော။ နိတိ၊ သုတ္တ။ ၇၀၆။] အထူးသဖြင့်–သာလွန်သော–မြတ်သော၊ အသာဆုံး–အမြတ်ဆုံး–ဖြစ်သော။ ဥတ္တရိတရံ ပေဇာနာတိ (ဒီ၊၁။၎၂)တိ ဒိဋ္ဌဂတိကော.... ဥတ္တရိတရံ သိလသမာဓိ ပညာဝိမုတ္တိန္တိ ယာဝ အရဟတ္တာ ဇာနာတိ။ ဒီဋ္ဌ၊၁။၁၈၆။ ဣမသ္မာ စ ပန ဥတ္တရိဘရံ ဂါ ပဏီတတရံ ဝါ နတ္ထိ။ဒီ ၁။၈၀။ ဥတ္တရိတရံ ဝါ ပဏီတတရံ ဝါတိ ယေန ကေနစိ ပရိယာယေန ဣဒဉ္စ သေဋ္ဌတရံ သာမညဖလံ နာမ နတ္ထိ။ ဒီဋ္ဌ၊၁၊၂၀၃၊ နတ္ထိ တယာ ဥတ္တရိတရော။ ဝိဋ္ဌ၊၁။၁၀၄။ အံဋ္ဌ၊၃။၁၉၈။ ဥတ္တရိတရော တံ အဓိကတရော။ သာရတ္ထ၊ ၁။၃၃၉။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။၂၁၀။ သမ ဓိဝိပဿနာ ပညာဟိ အရဟတ္တ၊လပညာ ဥတ္တရိတရာ။ မဇ္ဈ၊၄။၂၁၄။ ဥတ္တရိတရာတိ ဝိသိဋ္ဌတရာ။ မဇ္ဈိ၊၃၊၀၂။ (–ဒီ၊၁၊၆၆။ ၁၆၃။ ဒီ၊၂။၆၁။ ဒီ၊၃။၄၃။ မ၊၂။၂၂၈။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၇။ ဒီဋ္ဌ၊ ၁။၁၀၁၊၂၅၊၂၄။ ဒီဋ္ဌ၊၂။၃၁၃၊၂၂။ ဒီဋ္ဌ၊ ၃

http://www.dhammadownload.com

သီ ဋီးသစ်၊ ၁။ ၂၁၁။ ဒီးဋီး၊ ၃။ ဖြဖြ၊ ၇း၊ ၉၂။ မန္ဒီ ၁။၁၀၁။ မန္ဒီး၂။ ၁း၇း။ မန္ဒီး၊ ၃။ ၃၇း၀၊ ၄၀၃။ သံးဋီး၂။ ၂၃၃။ အံးဋီး၊ ၁။ ၁၂၃၊ ၂၁၂။ ဝိသုဒ္ဓိးဋီး၊ ၂။ ၁၁၄။ နေတ္ထိး၀။ ၉၀။)

ဥတ္တရိတရဉ္ဇာ (တိ) [ဥတ္တရိ+ဉာဏ] အထူးသဖြင့် - သာလွန်သော - မြတ်သော - ဉာဏ်-ပညာ-ရှိသော။ ဘိဓမ္မာဘိညာဏ-ဆောတိ ဘိယျတဆော အဘိညာဘော၊ ဘိယျ-တရာဘိညော ဝါ၊ ဥတ္တရိဘရဉ္ဇဏာတိ အဓိပ္ပာ၊ ဒီးဋီး၃။ ၆၂၊ သံးဋီး၃။ ၂၄၃။ (-သံးဋီး၂။ ၄၇၄။)

ဥတ္တရိတရပညာ (တိ) [ဥတ္တရိ+ပညာ] အထူးသဖြင့် သာလွန်သော-ဉာဏ်-ပညာ-ရှိသော၊ တာဟိ စတူဟိဝိ ဥတ္တရိတရ-ပဓညာ။ မ၊ဋီး၂၊ ၁၇၂၊ (-မ၊ဋီး၂၊ ၂၁၁။)

ဥတ္တရိတရဝိဇ္ဇာဘာဂ (တိ) [ဥတ္တရိ+ဝိဇ္ဇာဘာဂ] အထူးသဖြင့်-သာလွန်သော-မြတ်သော-တရားမှကင်းဆသော။ ဆန္နံ အနုတ္တရိယာနန်ဟိ ဥတ္တရိ+ဝိဇ္ဇာဘာဂနံ ဆန္နံ ဥတ္တမဒမ္မာနံ။ အံ ဋီး၁။ ၉၁။

ဥတ္တရိတရသူရဂုဏ (တိ) [ဥတ္တရိတရ+သူရ+ဂုဏ] အထူးသဖြင့်သာလွန်ဆသာရဲခင့်သော ဂုဏ်ရှိဆသော။ တတော ဥတ္တရိတရသူရ-ဂုဏော ဝေ ယက္ခာဒိဘာဒေန သော ဘဝ-မာနနာ အဘိသမ္ဘုဏေယျ၊ မ၊ဋီး၂။ ၂၀၃။

ဥတ္တရိတရာဘာဝ (ပု) [ဥတ္တရိတရ+အဘာဝ] အထူးသဖြင့်-သာလွန်သော-မြတ်သော-တရားမရှိခြင်း။ ဥတ္တရိဘဆာဘာဝတော အနုတ္တရံ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ အာသဝက္ခယ-ညာဆာန သဒ္ဓိံ သဒ္ဒေတညာဏံ အဓိဂစ္ဆတိ။ ဂ္ဂဘီဝုတ်၊ ၆၁။ ၃၅၀။ အံးဋီး၂၊ ၂၅၁။ (-ဝိမတိ၊

ဥတ္တရိတ္ဝ (ကြိ၊ဝိ) [ဥ+တရ+တ္ဝာ] (က) တက်နှိ၊ ရေမှတက်၍၊ ကမ်းပေါ်သို့တက်၍။ (ခ) ကူးနှိ။ (ဂ) လွန်မြောက်၍။ (ဃ) လွှမ်းမိုး၍၊ (က) ယဉ်ဆ ဘေ ဧဠံလာ ဥတ္တ-ရိဘ္ဝာ ဝိသံဗွေသုံ၊ ဝါ၃။ ၄၁။ နှတ္ဝာ ပိတ္ဝာ ဆ သမ္မုဒ္ဓါ၊ ဥတ္တရိတော့ကဆိဝဆော။ အပါ၁။ ၁၆၂၊ (-ဝါ၃။ ၅၉။ ဝိ၊၆၊ ၂၁၁၁၊ ၂၃၆။ ဝါသင်္ဂဟ။ ၄၅။ အံး၆၊ ၂။ ၃၂။) (ခ)(ဂ)ဂင်္ဂ နဒီ ဥတ္တရိဘ္ဝာ။ ဝိ၆၊ ၁။ ၁၆၇။ (-ဇာ၊၆၊ ၁။ ၁၀။ မ-ဋီး၄။ ၂၀၁။) (ဂ) အဋ္ဌဝိ ဥတ္တ-ရိတ္ဝာ ဇာတဿရဝနသဒ္ဒော အတ္ထိ။ အဘိ၊ ၆၊ ၁။ ၁၆၇၊ လောကံ ဥတ္တရိတ္ဝာ သမဘိက္က-မိတ္ဝာ....ဌိတတ္တာ ဝုဉ္စံ။ မ၊ဋီး၁။ ၂၀၁။ ဘော ဥတ္တရိတ္ဝာ အတိက္ကမိတ္ဝာ ဌိတန္တိ အနုတ္တရံ။ မ၊ဋီး၃။ ၁။ (-မ၊ဋီး၁။ ၁၃။ သံး၃ီး၂။ ၂၃ ။) (ဂ)(ဃ) သဗ္ဗံ လောကံ ဥတ္တရိတ္ဝာ အဘိဘုယျ ဌိတတ္တာ။ မ၊ဋီး၁။ ၂၂၀။ လောကံ

http://www.dhammadownload.com

ဒဿေဘံ ဥတ္တာဂိဒေသနံ ဝဒေဟုန္တေ၁။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၄၀၊

ဥဿာဂိမဟ (ပုဂ္ဂ) [ဥဿာဂိ+ဓမ္မ] အဂိအလွန်ဖြာသော-အဆာက်ဖြစ်သော-တရား။ (ကျိပုဒ်ကိုလည်း နှစ်ပုဒ်(ဝါက္ကျ)ကြံ၍ "ဥဿာဂိ၊ အလွန်ဖြစ်သည်။ ဓမ္မံ၊ တရားကို" ဟု အနက်ပြန်ဆိုနိုင်ပါသည်)။ ဘေသံ နော ဘဒန္တေ ဘာဝါ အမှာကံ ပဋ္ဌာယ သိက္ခာပဒဿ ဌိတာနံ ဥဿာဂိဓမ္မံ ဒေသေတု။ သံ၊၃။၂၅၆။

ဥဿာဂိနိဿရဏ (နဉ) [ဥဿာဂိ+နိဿရဏ] အဆက်ဖြစ်သော ထွက်မြောက်ကြောင်းတရား။ (၁) နိဗ္ဗာန်။ (၂) အာဆက်အထက်ဖြစ်သော စျာန်စသောဘရား အထူး။ (၁) ဣမဿ မယာ အဓိဂဘဿ ဖြဟ္မဝိဘာရညာ၊ ဂဘဿ ဥဿာဂိနိဿရဏံ နိဗ္ဗာနံ အတ္တိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁၊၁၀၁။ လောကံ ဥဿာဂိတ္ထာ သမ္ဗတိက္ကမိတ္ထာ နိဿဋိတ္ထာ ဝိသံယုတ္တံ ဟုတ္ထာ ဌိဂတ္ထာ ဝုဋ္ဌံ ဥဿာဂိနိဿရဏံ နိဗ္ဗာနန္တိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၈၀။ အတ္ထိ ဣမဿ သညောဂဿ ဥဿာဂိ နိဿရဏံ(အံ၊ ၁။၁၉၇)နှိ ဣမဿ ဝိသဿနာ သညောဂဿ ဥဿာဂိနိဿရဏံ နာမ နိဗ္ဗာနံ။အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၁။ (၂) ဒေသာ အတ္ထိ ဥဿာဂိနိဿရဏန္တိ ပဘာနဘာဝေ မ၊၁။၂၅-၁။ ဥတ္တရိနိဿရဏန္တိ ဣဒေတော ဥဿာဂိ နိဿရဏံ။အညေသု စ သုတ္တေသု ဥတ္တရိ နိဿရဏန္တိ နိဗ္ဗာနံ ဝုဋ္ဌံ၊ ဣဒ ပန အနုန္တရော ဝိသေသော အဓိပ္ပေတော။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁။(-မ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၂၂၉)

ဥဿာဂိပဋိပုစ္ဆန (နဉ) [ဥဿာဂိ + ပဋိ+ ပုစ္ဆန] ဆာဆက်ဖြစ်သော-အခမ်းပုစ္ဆာ-ပြဿနာ-ကိုမေးခြင်း။ သာ စဿ နိဘာဘမာနတာ ဥဿာဂိပဋိပုစ္ဆနေနာ ဝေဒိဘဗ္ဗာ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၁။

ဥတ္တရိပဒီပလာဘ (ပုဂ္ဂ) [ဥတ္တရိ+ပဒီပလာဘ] ဆာဆက်အထက်ဖြစ်သော (မဂ်)တရားကို ဥဿာဂိတ္ထာ အာဘိဘဝိတ္ထာ ဌိဘံ။ နေတ္တိ ဝိ။ ၃၂၂။

ဥဿာဂိဘူဒာန (ကြိ၊ ဒ) [ဥ+တရ+တ္ထာန] လွန်မြောက်၍၊ ဥဿာဂိဘူဒာန နဒီကံ၊ ဝနံ ဂစ္ဆာဘိ စက္ခုမာ။ အပ၊၁။၁၉၁။ တံ နဒီကံ ဥတ္တရိဘူဒာ အာဘိက္ကမိဘူဒာဘိ အဒဿံသု။ အပ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅၃။

ဥဿာဂိဒမဆ (ပုဂ္ဂ) [ဥဿာဂိ+ဒမဆ] လွန်မြတ်သော-ဆာဆက်ဖြစ်ခဲသော - (အရိယမဂ်ဟူသော) ယဉ်ခကျေးခြင်း - ယဉ်ကျေးသောတရား။ ဥဿဒ္ဓံဒမဆာသ အာရိယသက္ကဿ အာဘိညာစိဿာဒးပန ဣဒေဘာ စိတော စ ဓာဝတိ ပဘဿိ။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌ၊၁၅၄။ ဥတ္တရိဒမဆာယာတိ အရိယမဂ္ဂဒမထာဝဃ။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ၊၁၄၁။

ဥဿာဂိဒိရဿာဘိရဿ (နဉ) [ဥဿာဂိ + ဒိရတ္တ+ တိရတ္တ] နှစ်ညဉ့် သုံးညဉ့် - နှစ်ညသုံးည - တို၏ ဓာဆက်၌ (ဖြစ်သော - ညဉ့် - ည)၊ နှစ်ညဉ့် သုံးညဉ့်ကာက် အလွန်၊ ယော ပန ဘိက္ခု အနုပသမ္ပန္နေန ဥဿာဂိဒိရဿာတိရတ္တံ သဟသေယျံ ကပ္ပေယျ။ ဝိ၊ ၂၊ ၂၇။ ဥဿာဂိဒိရဿာဘိရတ္တန္တိ အာဘိဓရကဒိရတ္တာဘိရတ္တံ၊ ဝိ၊ ၂။ ၂၀၊ ဥဿာဂိဒိရတ္တာတိရတ္တန္တိ ဒွိန္နံ ဝါ တိဏ္ဏံ ဝါ ရတ္တီနံ ဥပရိ၊ ကခ်ီ။၁၉၂။ ဒိရတ္တဉ္စ တိရတ္တဉ္စ ဒိရတ္တာဘိရတ္တံ၊ ဥတ္တရိတိ ဥပရိဘာဝဝေါ နိပါဒဘာ၊ ဒိရတ္တာဘိရတ္တာနံ ဥတ္တရိ ဥဿာဂိဒိရတ္တာဘိရတ္တံ၊ အာယံ အဗျယီဘာဝသမာသော နိပါဘာဝုဗ္ဘဘတ္တာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ကခ်ီ၁၉၂။ ဥ၊၂၄၃။ (-ဝိဋ္ဌ၊၃။၁၁။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၀၉။)

ဥဿာဂိဒေသနာ (ထီ) [ဥဿာဂိ+ဒေသနာ] အလွန်ဖြစ်သော တရား၁ဒေသနာ။(ကျိပုဒ်ကို သမာသ်ပုဒ်အဖြစ် တပုဒ် ကသ်း မယူဆဘဲ နှစ်ပုဒ် (ဝါက္ကျ)ကြံ၍ "ဥဿာဂိ၊ အလွန်ဖြစ်သော။ ဒေသနံ၊ ဒေသနာကို" ဟုပညဉ်း အနက် ပြန်ဆိုနိုင်ပါသည်)။ ဓဇ္ဈိယဝံသံ

http://www.dhammadownload.com

ရခြင်း။ (ဝါကျအဖြစ် နှစ်ပုဒ်ခွဲ၍လည်း အနက်ပြန်ဆိုနိုင်သည်) အောက်ပုဒ်-ကြည့်။

ဥတ္တရိပဋိလာဘတ္ထ (ပု) [ဥတ္တရိ+ပဋိလာဘ+အတ္ထ] အထက် အထက်ဖြစ်သော မဂ်ဘရားကို ရခြင်းအကျိုး။ သေကွော သခ်ါရှပေကွံ တိဏ္ဍံ သံယောဇနာနံ ပဟီနတ္တာ ဥတ္တရိပဋိလာဘတ္ထာယ ဝိပဿတိ၊ ပဋိသံ။၆၁။ ဥတ္တရိပဋိလာဘတ္ထာယာတိ ဥပရူပရိမဂ္ဂပဋိလာဘတ္တံ။ ပဋိသံ ၎၊၁။၂၅၁။

ဥတ္တရိပဋိဝေဓ (ပု) [ဥတ္တရိ+ပဋိဝေဓ] အထက်ဖြစ်သောတရား၏ အစွမ်းဖြင့် သစ္စာလေးပါးကို–အထက်ဖြစ်သောတရားကို– ထိုးထွင်း၍ သိခြင်း။(ဝါကျအဖြစ်နှစ်ပုဒ်ခွဲ၍လည်း အနက်မြန်မာပြန်ဆိုနိုင်သည်)။ ဥတ္တရိပဋိဝေဓဿ အန္တရာယော ဟောတိ။ ပဋိသံ။၆၁။ ဥတ္တရိပဋိဝေဓဿာတိ သကဒါဂါမိမဂ္ဂါဒိဝသေန သစ္စပဋိဝေဓဿ။ ပဋိသံ၊၎၊၁။၂၅၀။ ဥတ္တရိပဋိဝေဓာယ မဂ္ဂါစေဝ ဟောတုစ။ ပဋိသံ။၂၇၄-၆။ ဥတ္တရိပဋိဝေဓာယာတိ လောကိယတော ဥတ္တရိပဋိဝိဏ္ဍနတ္ထာယ။ ပဋိသံ၊၎၊၂။၁၈၀။

ဥတ္တရိပဋိဝေဓဋ္ဌ (ပု) [ဥတ္တရိပဋိဝေဓ+အတ္ထ] အထက်ဖြစ်သော တရားကို ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းအနက်သဘော။ ဥတ္တရိပဋိဝေဓဋ္ဌော အဘိညေယျော။ ပဋိသံ။၁၆။ အရိယမဂ္ဂပါဘုဘာဝဝသေန ဥတ္တရိပဋိဝေဓဋ္ဌော။ ပဋိသံ၊၎၊၁၊၈၉။ (–၄င်း။၁၁၈။)

ဥတ္တရိပုစ္ဆာ (ထီ) [ဥတ္တရိ+ပုစ္ဆာ] အထက်–နောက် – ဖြစ်သော – မေးခွန်း – ပုစ္ဆာ။ ဥတ္တရိ ပုစ္ဆာယပိ ဧသေဝ နယော။ မ၊၎၊၄။၁။ မ၊ဋီ၊၃။၂၁၂။

ဥတ္တရိဘင်္ဂ (ပု၊နဲ) [ဥတ္တရိ+ဘင်္ဂ။ ဥတ္တရိ ဥတ္တရံ အဘိရေကံ ဘင်္ဂံ ဗျဥ္ဇနံ ဘေဿာတိ ဥတ္တရိဘင်္ဂံ ။ဝိ၊နိစ္ဆယ၊ဋီ၊၂။၂၉၁၁] လက်သုပ်ဟင်းလျာ။ ဥတ္တရိဘင်္ဂံ အဟောသိ။ ဝိ၊၁။၂၄၆။ ဝိ၊၄။၁၉၄။ ဥတ္တရိဘင်္ဂါနိ သမ္ပာဒေထ၊ ဝိ၊၄။၃၀၁။ ဥတ္တရိဘင်္ဂေါ ဥပ္ပန္နော။ ဓမ္မ၊၎၊၁။၁၃၇။ (–ဝိ၊၎၊၃။၁၉၆။ ဝိ၊၎၊၄။၁၁၀။ ဝိ၊သင်္ဟ။၂၃၅။ ကခ်ါ၊၃၁၃။ ဇာ၊၎၊၁။၂၁၃။ ဇာ၊၎၊၂။၃၇၆။ ဇာ၊၎၊၄။၃၅၃။ ကခ်ါ၊ဋီ။၄၆၇။)

ဥတ္တရိဘင်္ဂက (နဲ) [ဥတ္တရိဘင်္ဂ+က] လက်သုပ်ဟင်းလျာ။ ဘတ္တမေဝ သစေ လဒ္ဓံ၊ နဲ ပနုတ္တရိဘင်္ဂကံ။ ဝိ၊နိစ္ဆယ။၂၉၀၉။ ဥတ္တရိဘင်္ဂမေဝ ဥတ္တရိဘင်္ဂကံ၊ ဝိ၊နိစ္ဆယ၊ဋီ။၂၉၁၉။

ဥတ္တရိဘင်္ဂဘ္ထ (ပု) [ဥတ္တရိဘင်္ဂ+အတ္ထ] လက်သုပ်ဟင်းလျာအကျိုး။ ဒွေ တီဏိ ဥတ္တရိဘင်္ဂဘ္ထာယ မာရေန္တိ။ ဝိ၊၎၊၁။၂၈၈။

ဥတ္တရိဘင်္ဂါခိကာရတ္တ (နဲ) [ဥတ္တရိဘင်္ဂ+အခိကာရ+တ္တ] လက်သုပ်ဟင်းလျာ၏ အရာ၏ အဖြစ်။ အလဇ္ဇီဟိ ။ပ။ နဲ ကာရေတဗ္ဗန္တိ ဣဒံ ဥတ္တရိဘင်္ဂါခိကာရတ္တာ အဌောဟရဏီယံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ သာရတ္ထ၊၂။၃၃၁။

ဥတ္တရိဘင်္ဂါရဟ (တိ) [ဥတ္တရိဘင်္ဂ+အရဟ+အ] လက်သုပ်ဟင်းလျာ ပြုလုပ်ထိုက်သော။ ယံ ကိဉ္စိ ဥတ္တရိဘင်္ဂါရဟံ ပတ္တံ ဝါ ဖလံ ဝါ... အာဟရာပေဘိ။ ဝိ၊၎၊၂။၁၅၀။ ဝိ၊သင်္ဟ။၁၆။

ဥတ္တရိမဂ္ဂပဋိပဒါ (ထီ) [ဥတ္တရိ+မဂ္ဂ+ပဋိပဒါ] အထက်မဂ်သို့ရောက်ကြောင်း အကျင့်။ ဥတ္တရိမဂ္ဂပဋိပဒံ အာစိက္ခန္တော ဒန္တေပိ ဒမေဘိယေဝ။ ဝိ၊၎၊၁။၉၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၁၁။ သာရတ္ထ၊၁။၂၉၀။

ဥတ္တရိမဂ္ဂပဋိလာဘ (ပု) [ဥတ္တရိ+မဂ္ဂ+ပဋိလာဘ] အထက်ဖြစ်သောမဂ်ကိုရခြင်း။ ဥတ္တရိမဂ္ဂပဋိလာဘေန ကိလေသမာရံ ဇိနာတိ။ ဓမ္မ၊၎၊၁။၂၀၂။

http://www.dhammadownload.com

ပါဒ်, ဣန္ဒြေ, ဗိုလ်, ဗောဇ္ဈင်, မဂ္ဂင်ဟူသော မဂ္ဂင်းဝန်ခုနစ်ပါး။ (၇) သောတာပတ္တိဖိုလ်ကို မျက်မှောက်ပြုခြင်း, သကဒါဂါမိဖိုလ်ကို မျက်မှောက်ပြုခြင်း, အနာဂါမိဖိုလ်ကို မျက်မှောက်ပြုခြင်း, အရဟတ္တဖိုလ်ကို မျက်မှောက်ပြုခြင်းဟူသော ဖလသမ္ဗိဒါဇာဏ်လေးပါး။ (၈) ရာဂကိုပယ်ခြင်း, ဒေါသကို ပယ်ခြင်း, မောဟကိုပယ်ခြင်းဟူသော ကိလေသပဟာနသုံးပါး။ (၉) ဇာဂမှဥစ္စာတော်နိဝရဏ ကင်းခြင်း, ဒေါသမှစိတ်၏နိဝရဏကင်းခြင်း, မောဟမှ စိတ်၏နိဝရဏ ကင်းခြင်းဟူသော နိဝရဏမှကင်းခြင်း (ဝိနိဝရဏဘာ) သုံးပါး။ (၁၁) ပဌမဈာန်ဖြင့် ဆိတ်ငြိမ်သာဇရပ်၌ မွေ့လျော်ခြင်း, ဒုတိယဈာန်ဖြင့် ဆိတ်ငြိမ်သာ အာရုံ၌ မွေ့လျော်ခြင်း, တတိယဈာန်ဖြင့် ဆိတ်ငြိမ်သာအခြံ၌ မွေ့လျော်ခြင်း, စတုတ္ထဈာန်ဖြင့် ဆိတ်ငြိမ်သာအရုံ၌ မွေ့လျော်ခြင်းဟူသော သုညဂါရေ အဘိတော် လေးပါး တို့ကည်။ ဝိ။၁၁၇၊၁၁၉။ ဝိ၊၂၊၁၇-၈။ ကြွသွဲ့၊ အကျင့်းအားဖြင့်ကား ဈာန်တရား, မဂ်တရား, ဖိုလ်တရားဘို့သည် ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မ မည်၏။ နိဗ္ဗာန်သည်း ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မ ပင်ဘည်း။ ဝိ၌၊၂။၈၆။ ဟန္ဒ မယံ အာဝုသော ဂိဟိနံ အာဿမည္ဃ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မဿ ဝဏ္ဏံ ဘာသိဿာမ။ ဝိ ။၁၁၃၊ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မဿာတိ မနုဿေ ဥတ္တိဏ္ဏဓမ္မဿ၊ မနုဿေ အဘိဂ္ဂဓဘာ ဗြဟ္မဉ္ဆံ ပါနိဗ္ဗာနံ ဝါ ပါပနကမ္မေဿာတိ အတ္ထော။ ဥတ္တရိမနုဿာနံ ဝါ သေဋ္ဌပုရိသာနံ ဈာယီနဉ္စ အရိယာနဉ္စ ဓမ္မဿ။ ဝိ၊၆၊ ၂။၇၇။ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မော နာမ ဈာနံ ဝိမောက္ခော.... သုညာဂါရေ အာဘိရတိ။ ဝိ၊၁။၁၁၇-၈။ ဝိ၊၂။၃၇။ ယော ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မော ဣဒ္ဓိပါဋိဟာရိယံ ကရိဿတိ။ ဒီ၊၁။၂၁၅။ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မတော၊ ဥတ္တရိမနုဿာနံ ဓမ္မတော၊ ဒသကုသလသမ္ပါတ-ဘာဝတော ဝါ မနုဿဓမ္မတော ဥတ္တရိ၊ ဒီ၊၁၊၁။

ဥဉ္ဆရိမနုဿ (ပု) [ဥတ္တရိ+မနုဿ] (၁) (ပကတိလူဘို့ဆက်) မြတ်ခဲသောလူ၊ (စွဲငြိနှောင်ရစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် အခိုင်းပုဂ္ဂိုလ်မျိုး)။ (၂) လူဘို့ကို လွန်စွာမြောက်ကြောင်းဖြစ်သော၊ လူဘို့ကို ကျော်လွန်၍ ဖြာဘွားအဖြစ်သို့ရောက်စေတတ်သော၊ (တရား)။ (၁) **ဥဉ္ဆရိမနုဿဇန** (ကခ်ဳိ။၁၂၄) နှင့် ပကတိမနုဿဇန တို့သည် မနုဿဘူတိဥဉ္ဆရိကဆုံး မနုဿဘာဝနှင့်၊ ဥဉ္ဆရိမနုဿဘာဝနှင့် အဆင်ဆွာ။ ကခ်ဳိ။၁၃၊ ၂၁၃။ ဥဉ္ဆရိမနုဿဘာဝနှင့်(ဒီဋ္ဌ၊၁။၃၂၁)နှင့် ပကတိမနုဿဘာဝတို့သည် ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မ ဖြစ်ကြသည်ချည်း ဖြစ်သော်လည်း ဥဉ္ဆရိကဆုံးနှင့် ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မ ဖြစ်ကြသည်ချည်း မဖြစ်ကြသည်ကို ဝိဘင်္ဂ၊၁။၃၂၁ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၀၃ တို့ကို ကြည့်။

ဥဉ္ဆရိမနုဿဓမ္မ (ပု) [(၁) ဥဉ္ဆရိမနုဿ+ဓမ္မ။ (၂) ဥတ္တရိ+မနုဿဓမ္မ] (၁) လူဘို့ကို လွန်စွာမြောက်ကြောင်းဖြစ်သော-လူဘို့ကို ကျော်လွန်၍ ဖြာဘွား အဖြစ်သို့ရောက်စေတတ်သော-တရား။ (၂) (ပကတိလူဘို့ဆက်) မြတ်သောလူ - စွဲငြိနှောင်ရစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်, အခိုင်းပုဂ္ဂိုလ် - ၏ဘုန်း။ (၃) လူဘို့၏ (ကုသလကမ္မပထ) တရားထက်လွန်မြတ်သောဘုန်း။ **ဥဉ္ဆရိမနုဿဓမ္မတို့ကား** - (၁) ပဌမဈာန်, ဒုတိယဈာန်, တတိယဈာန်, စတုတ္ထဈာန်ဟူသော ဈာန်လေးပါး။ (၂) သုညဘဝိမောက္ခ, အနိမိတ္တဝိမောက္ခ, အပ္ပဏိဟိတဝိမောက္ခဟူသော ဝိမောက္ခ (မင်းဘုရား) သုံးပါး။ (၃) သုညဘသမာဓိ, အနိမိတ္တသမာဓိ, အပ္ပဏိဟိတသမာဓိဟူသော သမာဓိ (မင်းသမာဓိ) သုံးပါး။ (၄) သုညဘ သမာပတ္တိ, အနိမိတ္တသမာပတ္တိ, အပ္ပဏိဟိတသမာပတ္တိဟူသော သမာပတ် (ဖလသမာပတ်) သုံးပါး။ (၅) ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏ်, ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်, အာသဝက္ခယဉာဏ်ဟူသော ဝိဇ္ဇာသုံးပါး။ (၆) သတိပဋ္ဌာန်, သမ္မပ္ပဓာန်, ဣဒ္ဓိ

http://www.dhammadownload.com

၃၂၁။(ဤအဌကထားနောက်နည်းအလို ဥတ္တရိနှင့် မနုဿဓမ္မသည် သမာသ်ပုဒ် တပုဒ်တည်းမဟုတ်၊ ဝါကျ (၂-ပုဒ်) ဖြစ်၏။ မနုဿဓမ္မာ၊ လူတို့၏ ကုသိုလ်ကမ္မပထတရားဆယ်ပါးထက်။ ဥတ္တရိ၊ လွန်သော။ ဣဒ္ဓိပါဋိဟာရိယံ၊ကို။ ဟု အနက်ပြန်ရာ၏။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၄၀၀။ ကြည့်။ ၎င်းနှင့်အလားတူဖွင့်ဆိုကြသော– ဒီ၊ဌ၊၃။၂။ မ၊ဌ၊၂။၁၄၅။ သံ၊ဌ၊၃။၁၃၉။ သာရတ္ထ၊၃။၁၆၇။ ဝိမတိ၊၂။၉၀ –တို့အရ ၎င်းတို့၏ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗဖြစ်သော– ဒီ၊၃။၂။ မ၊၁။၂၆၈။ သံ၊၂။၄၈၉။ ဝိ၊၃။၁၃–တို့၌ ဝါကျအဖြစ်နှစ်ပုဒ်ခွဲ၍အနက်ပြန်ဆိုရသည်။ အံ၊၂။၅၇၌ ဥတ္တရိ ဝါ မနုဿဓမ္မာ ဟု ဝါကျအဖြစ် ထင်ရှားစွာ တွေ့ရသေးသည်။) ပါပိစ္ဆော ဣစ္ဆာပကတော အသန္တံ အဘူတံ ဥတ္တရိမနုဿ ဓမ္မံ ဥလ္လပတိ။ ဝိ၊၅။၁၇၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၂။ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မန္တိ ဥတ္တရိမနုဿာနံ ဥက္ကဋ္ဌပုရိသာနံ ဓမ္မံ။ မနုဿဓမ္မတော ဝါ ဥတ္တရိ ဥက္ကဋ္ဌံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၅၁။ အတ္ထိ နုခေါ မေ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မော အလမရိယဉာဏဒဿနဝိသေသော။ အံ၊၃။၃၂၅။ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မောတိ ဥတ္တရိမနုဿာနံ ဥက္ကဋ္ဌမနုဿဘူတာနံ စျာယီနဥော အရိယာနဥ စျာနာဒိဓမ္မော။ ဒသ ကုသလကမ္မပထ သခ်ါတမနုဿဓမ္မတော ဝါ ဥတ္တရိတရော ဝိသိဋ္ဌတရော ဓမ္မော။ အံ၊ဌ၊၃။၃၁၄။ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မေ အတ္တနာ သမသမဋ္ဌပနေန စ အနုဂ္ဂဟိတော။ ဝိ၊ဌ၊၁။၅။ ဒီ၊ဌ၊၁။၄။ ခုဒ္ဒက၊ဌ။၇၇။ မနုဿေသု မနုဿာနံ ဝါ ဥတ္တရိဘူတာနံ ဥတ္တရိနံ ဝါ မနုဿာနံ စျာယီနဥော အရိယာနဥ ဓမ္မောတိ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မော။ မနုဿဓမ္မာ ဝါ ဥတ္တရိတိ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မော။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၄၉။ (–ဝိ၊ဌ၊၁။၉၇။ ဝိ၊ဌ၊၂။၈၀။ ဝိ ဌ၊၃၊၁၇။ ဝိ၊ဌ၊၄။၂၂၀။ ကခ်ါ၊၁၂၄၊၁၉၅။ ဒီ၊ဌ၊၁။၃၇၁၉၇။ မ၊ဌ၊၁။၃၂၇။ မ၊ဌ၊၃။၁၂၉။ မ၊ဌ၊၄။၂၅၊၂၅၃။ အံ၊ဌ၊၁။၁၅၅။ အဘိ၊ဌ၊၁။၄၅၃။ အဘိ၊ဌ၊၂။၅၀၇။ ဓမ္မ၊ဌ၊၂။၂၉၉။ ဥဒါန၊ဌ။၂၃၊၂၀၆။ ဣတိဝုတ်၊ဌ။၂၆၃။ သုတ္တနိ ဌ၊၂။၃၂၄။ မဟာနိ၊ဌ။၂၃၀။ ဝဇိရ။၇၉။ သာရတ္ထ၊၁။၄၁။ သာရတ္ထ၊၂။၂၈၃၊၃၅၀။ ဝိမတိ၊၁။၂၄၂။ ဝိမတိ၊၂။၉၀။ ကခ်ါ၊ဋီ။၂၁၉။ မ၊ဋီ၊၂။၁၈၊၁၅၀။ မ၊ဋီ၊၃။၈၃။ အံ ဋီ၊၂။၁၅၅။ အနုဋီ၊၃။၁၀၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၁၈။ ဝိသုဒ္ဓိ ဋီ၊၂။၂၅။)

ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မစက္ကပေယျာလ (နာ) [ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မ+စက္ကပေယျာလ] ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မနှင့်စပ်၍ စက်လှည့်ပုံကို–အကျဉ်းချုံး၍ပြသော–မြှုပ်ထားသော– စကားရပ်။ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မစက္ကပေယျာလံ နိဋ္ဌိတံ။ ဝိ၊၁။၁၃၈။

ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မပဋိစ္ဆာဒန (နာ) [ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မ+ပဋိစ္ဆာဒန] မြတ်သောလူတို့၏ (စျာန်, မင်္ဂဖိုလ်)တရားကိုဖုံးလွှမ်းခြင်း။ ဣစ္ဆိတဗ္ဗာဝတာဒိသာနံ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မပဋိစ္ဆာဒနတော။ မ၊ဋီ၊၁။၂၅၂။

ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မပါရာဇိကာပတ္တိ (ထီ) [ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မ+ပါရာဇိက+အာပတ္တိ] မြတ်သော လူတို့၏ (စျာန် မင်္ဂဖိုလ်) တရားကို ဝါကြားပြောဆိုခြင်းကြောင့် သင့်ရောက်သော ပါရာဇိကအာပတ်။ မေထုနဓမ္မပါရာဇိကာပတ္တိ.... ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မပါရာဇိကာပတ္တိယာ အညဘာဂိယာ။ ဝိ.၁။၂၅၇။

ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မပေယျာလ (နာ) [ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မ+ ပေယျာလ] ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မနှင့်စပ်သော– အကျဉ်းချုံး၍ပြသော– မြှုပ်ထားသော–စကားရပ်။ (ဝိ၊၁။၁၂၃-မှ-၁၃၈-ထိ ကြည့်)။ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မပေယျာလံ ပစ္စဝေက္ခန္တာနံ....အနန္တံ ပီတိသောမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ အဘိ၊ဌ၊၁။၁၂။

ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မဝိဘင် (ပု) [ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မ+ ဝိဘင်] ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မကို အကျယ်ဝေ

http://www.dhammadownload.com

ဘန်ဆုစကားရပ်။ သေသျဿာပိ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မဝိဘဂေ်။ ဝိ၊ဌ၊၁။၂၁၃။

ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မဝိသေသ (ပု)[ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မ+ဝိသေသ] မြတ်သောလူတို့၏ (ဈာန်,မဂ်, ဖိုလ်) တရားအထူး။ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မဝိသေသာနံ ဥပဋ္ဌိတဋ္ဌာနတ္တာ ပရိသုဒ္ဓံ ပရိယောဒါတံ။ နေတ္တိ၊ဝိ။၈၁။

ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မဝိတိက္ကမ (ပု) [ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မ+သိက္ခာပဒ+ဝိတိက္ကမ] ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မသိက္ခာပုဒ်–စတုတ္ထ ပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်–ကို လွန်ကျူးခြင်း။ မေထုနဓမ္မဝိတိက္ကမောတိ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မဝိတိက္ကမော စ ဩဋ္ဌာရိကော။ ဝိ၊ဌ၊၁။၂၁၁။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၃၂၅။

ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မသန္နိဿိတ (တိ) [ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မ+သန္နိဿိတ] မြတ်သောလူတို့၏ (ဈာန်, မဂ်,ဖိုလ်) တရား–ကို–၌–မှီသော။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မသန္နိဿိတတ္တ (နာ) [ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မသန္နိဿိတ+တ္တ] မြတ်သောလူတို့၏ (ဈာန်, မဂ်, ဖိုလ်) တရား–ကို–၌–မှီသည်၏အဖြစ်။ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မသန္နိဿိတတ္တာ အမာနုသီ ရတီတိ ဝိဝေကရတိ နေက္ခမ္မရတိ။ မ၊ဋီ၊၃။၃၈၃။

ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မသာမည (နာ)[ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မ+သာမည] ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မအားဖြင့်– မြတ်သောလူတို့၏ (ဈာန်,မဂ်, ဖိုလ်) တရားအားဖြင့်–တူသည်၏အဖြစ်။ ဣဒဉ္စ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မသာမညေန ထေရဿ ပသံသာမတ္တေန ဝုတ္တံ။ ဝိမတိ၊၁။၁၂။

ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မာဓိဂမ (ပု) [ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မ+အဓိဂမ] မြတ်သောလူတို့၏(ဈာန်,မဂ်,ဖိုလ်) တရားကိုရခြင်း။ ကောစိ ဘိက္ခု ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မာဓိဂမံ ဗျာကရေယျ။ ဝိ၊ဌ၊၂။၈၂။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၃၁၇။ (–ဣတိဝုတ်၊ဌ။၂၆၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၅၂။)

ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မာနုယောဂ (ပု) [ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မ+အနုယောဂ] မြတ်သောလူတို့၏(ဈာန်, မဂ်, ဖိုလ်) တရားကို အဖန်ဖန် အားထုတ်ခြင်း။ အောက်ပုဒ် - ကြည့်။

ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မာနုယောဂနိမိတ္တ (တိ) [ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မာနုယောဂ+နိမိတ္တ] မြတ်သောလူတို့၏ (ဈာန်, မဂ်, ဖိုလ်) တရားကို အဖန်ဖန် အားထုတ်ခြင်း ဟူသော အကြောင်းရှိသော။ ပစ္ဆိမေန ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မာနုယောဂနိမိတ္တံ (ဖာသုဝိဟာရံ ဒဿေတိ)။ မ ဌ၊၁။၁၄။

ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မာရောစန (နာ) [ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မ+အာရောစန] မြတ်သောလူတို့၏ (ဈာန်, မဂ်, ဖိုလ်) တရားကို ပြောကြားခြင်း။ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မာရောစနံ ပန ဟတ္ထမုဒ္ဒါယပိ သီသံ ဧတိ။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၃၁၉။

ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မာရောစနတ္ထ (ပု) [ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မာရောစန+ အတ္ထ] မြတ်သော လူတို့၏ (ဈာန်, မဂ်, ဖိုလ်) တရားကို ပြောကြားခြင်း အကျိုး။ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မာရောစနတ္ထံ မုသာ ဘဏန္တဿ ပါရာဇိကံ။ ကခ်ါ။၁၉၀။ (–ကခ်ါ၊ဋီ။၃၄၆။)

ဥတ္တရိနုမဿဓမ္မာရောစနဝတ္ထု (နာ) [ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မာရောစန+ဝတ္ထု] ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မ– မြတ်သော လူတို့၏ (ဈာန်, မဂ်, ဖိုလ်) တရား–ကို ပြောကြားခြင်း ဟူသော အကြောင်း။ ဝေသာလိယံ ဝဂ္ဂုမုဒါတီရိယေ ဘိက္ခူ အာရဗ္ဘ ဘေသံ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မာရောစနဝတ္ထုသို့ ပညတ္တံ။ ကခ်ါ။၁၂၅။

ဥတ္တရိယ (နာ) [(၁) ဥတ္တရ+ဏျ။ (၂) ဥတ္တရ+ဣယ] (၁) လွန်ကဲသည်၏ အဖြစ်၊ လွန်ကဲခြင်း။ (၂) အဆက်ပိုင်း ကိုယ်၌ဖြစ်သော

http://www.dhammadownload.com

အဝတ်ပုဆိုး၊ အပေါ်ရုံအဝတ်။ (၁) ဥတ္တရ-ဘာဝေါ ဥတ္တရိယံ၊ ကရဏေန ဥတ္တရိယံ ကရဏုတ္တရိယံ။ အနုဋီ၊၂။၂၁၅။ (၂) ဥတ္တ-ရိသာဋက (သံ၊ဋီ၊၂။၁၀၁) ကြည့်။ ဥတ္တရိ-ယ-လည်း ကြည့်။

ဥတ္တရိယမာန (တိ) [ဥ+ တရ+ ယ+ မာန] ကျော်လွန်သော။ တဋ္ဌာကော ဘဝေယျ နဝသလိလသမ္ပုဏ္ဏော သမ္မုခ မုတ္တရိယမာ-နော။ မိလိန္ဒ။၁၃၄။ ဥတ္တရိယမာနော ဘဝဂ္ဂ-မဘိဘဝိတွာ ဌိတော။ ၎င်း။၁၃၅။

ဥတ္တရိယာန (ဗျ) [ဥ+တရ+တွာ။ တွာပစ္စည်း ကို ယာနပြု။ မောဂ်၊၅။၁၆၅-ကြည့်။] (၁) ကူးရှ၊ လွန်မြောက်ရှ။ (၂) လွှမ်းမိုးရှ။ (၁) စတုက္ကံ နဒိံ ဥတ္တရိယာန လုဒ္ဒ။ ဇာ။ ၁။၃၃၃။ ဥတ္တရိယာနာတိ ဥတ္တရိတွာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊၄။၄၄၄။ (၂) ဘေနေဝ မံ ဥတ္တရိယာန မာဏဝေါ။ ဇာ၊၂။၃၆။ ဥတ္တရိယာနာတိ ဥတ္တရိတွာ အဝတ္ထရိတွာ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၂၁၇။

ဥတ္တရိဝိမုတ္တိ (ထီ) [ဥတ္တရိ+ဝိမုတ္တိ] အထက်ဖြစ်သော- လွှတ်မြောက်ကြောင်း- ဝိမုတ္တိ-တရား၊ လောကုတ္တရာတရား။ ဣခပညာသ ဘိက္ခုနော ဥတ္တရိဝိမုတ္တိံ အပ္ပဋိဝိဏ္ဍတော။ သံ၊၃။၁၁၄-၅။ အံ ၃။၅၀၄-၅။ ဥတ္တရိဝိမုတ္တိံ အပ္ပဋိဝိဏ္ဍဘောတိ လောကုတ္တရဓမ္မံ အပ္ပဋိ-ဝိဏ္ဍန္တသ၊ သံ ဋ္ဌ၊၃။၂၀၈။ ဥတ္တရိဝိမုတ္တိန္တိ အရဟတ္တံ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၄၁။

ဥတ္တရိဝိသေသ (ပု) [ဥတ္တရိ+ဝိသေသ] အထက်ဖြစ်သော တရားအထူး။ ပဋိပန္နော ဥတ္တရိ-ဝိသေသန္တိ အတ္ထော။ မ၊ဋီ၊၁။၁၀၂။ အံ ဋီ၊ ၁။၁၂၁။ ဥတ္တရိဝိသေသဘူတံ မဂ္ဂသီလံ ဖလ-သီလံ မဂ္ဂပညံ ဖလပညဉ္စ ဒဿေတွာ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၆၀။

ဥတ္တရိသာဋက (ပု) [ဥတ္တရိ+သာဋက] အပေါ်ရုံ-ပုဆိုး-အဝတ်။ ထေရသ ပတ္တဂ္ဂဟဏ-တ္ထံ ဥတ္တရိသာဋကံ ဒတ္ဓာ ပူဇမကာသိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊၂။၈၂။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၇။ ဥတ္တရိသာဋကန္တိ အတ္တနော ဥတ္တရိယံ ဥတ္တ-ရိယံ?) သာဋကံ။ သံ၊ဋီ၊၂။၁၁၁။ (-သံ၊ ဋ္ဌ၊၁။၂၃၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၇။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။ ၂၆၁။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၂၅။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၈၃။ အံ၊ ဋီ၊၁။၂၀၅။) ဥတ္တရိယ-လည်း ကြည့်။

ဥတ္တရိသာဋကန္တရ (နဲ) [ဥတ္တရိသာဋက+ အန္တရ] အပေါ်ရုံ- ပုဆိုး- အဝတ်- ၏ အကြား-၏ အတွင်း။ ကက္ကဋကံ ဥဒ္ဓိပိတွာ ဥတ္တရိသာဋကန္တရေ နိပဇ္ဇာပေတွာ ပစ္ဆာ ကမ္မန္တံ ဝိစာရေသိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၇၆။

ဥတ္တရိသာမ (ကြိ) ဥတ္တရတိ-ကြည့်။

ဥတ္တရိယ (နဲ) [ဥတ္တရ+ဤယ] အပေါ်ရုံအဝတ်၊ စုလျာ ၊တဘက်။ ဥတ္တရိယံ အထော ဝတ္ထံ။ ဓာန်။၂၉၃။ ဥတ္တရသ္မိံ ဒေဟဘာဂေ ဘဝံ ဝိဇ္ဇာမာနံ ဥတ္တရံ ဥတ္တရိယဉ္စ၊ ဏော, ဤ-ယော စ။ ဓာန်၊ဋီ။၂၉၃။ ဟန္ဒုတ္တရိယံ ဒဒါမိ တေ။ ပေဘ။၁၃၄။ ဥတ္တရိယန္တိ ဥပသံဗျာနံ၊ ဥတ္တရိသာဋကန္တိ အတ္ထော။ ပေဘ၊ဋ္ဌ၊၄၅။ ဥတ္တရိယ မဒါသဟံ။ ဗုဒ္ဓဝံ။၃၃၂။ ဥတ္တရိ-ယန္တိ ဥတ္တရာသင်္ဂံ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။၁၉၇။

ဥတ္တရုတ္တရဝိသိဋ္ဌ (တိ) [ဥတ္တရ+ဥတ္တရ+ဝိသိဋ္ဌ] နောက်နောက်- အထက် အထက်- ၌ ထူး သော။ တာ ဥတ္တရုတ္တရဝိသိဋ္ဌာ အညာဏ-မောဟရာဂဒေါသတဘွာသန္ဒဿနပ္ပါယာသု-က္ကဇာတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ။၂။၃၆၁။ (-၎င်း။ ၄၁၄။)

ဥတ္တရုတ္တရဝိသေသဒဿနတ္ထ (ပု) [ဥတ္တရုတ္တရ+ ဝိသေသ+ဒဿနတ္ထ] အထက် အထက် ဖြစ်သော အထူးကိုပြခြင်းအကျိုး။ ဝိဇ္ဇတ္တယာသ ဥတ္တရုတ္တရဝိသေသဒဿနတ္ထံ... အဋ္ဌဂန်ဒဿနံ ကတန္ဆိ ဝေဒိတဗ္ဗ။ ဝဇိရ။၅၀။

ဒွိဂုဏ်ဝိဘတ္တိဆိုဒ် (ဝိ) ဝိဘတ္တိတွဲ၏ ဂုဏ်နှစ်ခုတွဲ၏ ဆိုဒ်။ ဥပမာ- ကတ္တားဒွိဂုဏ်ဝိဘတ္တိဆိုဒ် [ကတ္တား+ဒွိ+ဂုဏ်+ဝိဘတ္တိ+ဆိုဒ်] (ဂု) ကတ္တားဒွိဂုဏ်ဝိဘတ္တိဆိုဒ် (ကတ္တားဒွိဂုဏ်ဝိဘတ္တိဆိုဒ်-) ကတ္တားဒွိဂုဏ်ဝိဘတ္တိဆိုဒ်ဝါ

http://www.dhammadownload.com

ပက်လက်ခြစ်သော။ (၁) (က) ဇဝံ သွာကွာ-တော ဘဲကွဝေ မယာ ဓမ္မော ဥတ္တာနော ဝိဝဋ္ဋော။ မာဝ။၁၉၇၊ သံ၁။၂၆၆။ သုကထိ-တတ္တာ ဇဝ ဥတ္တာနော ဝိဝဋ္ဋော ပကာသိ-တော။ မ၊ဋ္ဌ၊၂၊၂၅၊ ဥတ္တာနေါတိ အနိကုဇ္ဇိ-တော။ သံ၁၊၂၊၆၅။ ပဠဳသုဒ္ဓါ နော ကာယ-သမာစာရော ဘဝိဿတိ ဥက္ကာနော ဝိဝဋ္ဋော။ မာ၁။၃၃၉။ ဥဇ္ဇုဇနောတိ ဥဂ္ဂတော ပါက-ဋော။ မ၁၊၂၊၂၅၅။ ဥဒ္ဓမုဒ္ဓံ တာနော-တိတိ ဥက္ကာနော၊ မ၁၊၂၊၂၃၅ ဥတ္တာနော စ ပရိသာ၊ အံ၁၊၃၇၀၊ ဥက္ကနောတိ ပါကဋော အပ္ပဋိစ္ဆန္နော။ အံ၁၊၂၊၄, ဥတ္တာနော ဝါ အတ္ထော။ မဟာနိ။ ၁၃၁။ ဥတ္တာနော ဝါတိ နဂမ္ဘီရောတိ အတ္ထော။ မဟာနိ၊ဋီ။၂၊၇၊ သုဝိညေယျတာယ ဝိဘာ-ဝနေ အနုဘာဝတော ဝါ ဥက္ကာနော။ သီ၊ဋီ၊ သဒ်၊၁။၉၁။ (–ပဋိသံ။၃၇၅။ ငိ၊၁၁၊၂၁၃။ ဝိ၊၁၁၊၂၊ ဒီ၊၁၁၊၂။ မ၊၁၁၊၁၀၆။ သံ၁၊၂၊၆၅။ ဘာ၊၁၁၊၂၊ ၂၅၊ မ၊၁၁၊၁၀၆။ သံ၁၊၂၊၆၅။ ပဠဳသုဒ္ဓါ၊ ကာ၁၊ ၂၅၊ ဝိ၊၁၁၊၂၊ ဒီ၊၁၁၊၂။ သာ၊ဋီ၊၂။ ၁၃၊ ကခ်ီ၊၁၁၊၇။ ဒီ၊၁၁၊၂၊ ၂၄။ သံ၁၊၂၊၆၅။ ၂၉၃။ ၁၁၊၅၊ ၂၄။ ဒီ၊၁၁၊၂။

ယန်းထိုင် (ဝိ) [ယန်း+ထိုင်] (ကြီး) ကြီးကျယ်သော၊ ကြီးမြတ်သော။ (ပါဠိ-ဝိပုလ)

ရေယွန်းထိုင် (ဝိ) [ရေ+ယွန်း+ထိုင်] (ကြီး) ကြီးကျယ်သော၊ ကြီးမြတ်သော။ (ပါဠိ-ဝိပုလ)

ရေယွန်းထိုင်ဆုံး (ဝိ) [ရေယွန်းထိုင်+ဆုံး] (ကြီး) ကြီးကျယ်သော၊ ကြီးမြတ်သော။ (ပါဠိ-ဝိပုလ)

ရေယွန်းထိုင်ဆုံးဖြစ် (ဝိ) [ရေယွန်းထိုင်ဆုံး+ဖြစ်] (ကြီး) ကြီးကျယ်သော၊ ကြီးမြတ်သော။ (ပါဠိ-ဝိပုလ)

ရေယွန်းထိုင်ဆုံးဖြစ်ခြင်း (ဝိ) [ရေယွန်းထိုင်ဆုံးဖြစ်+ခြင်း] (ကြီး) ကြီးကျယ်သော၊ ကြီးမြတ်သော။ (ပါဠိ-ဝိပုလ)

ရေယွန်းထိုင်ဆုံးဖြစ်ခြင်းသဘော (ဝိ) [ရေယွန်းထိုင်ဆုံးဖြစ်ခြင်းသဘော

http://www.dhammadownload.com

ဟိ မရိယာဒံ ဩတ္ထရိတ္ဘာ ဥဒကံ အညဆာ ဂစ္ဆေယျ။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၈၉။

ဥတ္တာနမုခ (တိ) [ဥတ္တာန+မုခ] ပေါ်လွင်သော မျက်နှာရှိသော၊ ပီဘိသောမနဿ၏ အစွမ်းဖြင့် ပွင့်လန်းသော မျက်နှာရှိသော။ သမဏော ခလုဘော ဂေါတမော....ဥတ္တာနမုခေါ ပုဗ္ဗဘာသီ။ ဒီ၊၁။၁၁၉၊၁၂၅။ သော ပကတိယာ စ ပဋိသန္ဆာရကုသလော ဟောဘိ....ဥတ္တာနမုခေါ ပုဗ္ဗဘာသီ။ ဝိ ပုဒ္ဓိ၊ ၁။၂၉၂။ ဥတ္တာနမုခေါဘိ ဝိကုဏိဘမုခေါ အဟုတ္ဘာ ပီတိသောမနဿဝသေန ဝိကသိဘမုခေါ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၃၅၇။ (–ဝိ၊၁။၂၇၅။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၆။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅၆။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၉။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ၊၂၀၅။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၁၁။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၁။ ၃၁၇။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၂။၂၉၂။)

ဥတ္တာနဝါဟိ (တိ) [ဥတ္တာန+ဝါဟီ။ ထီ–၌ ဥတ္တာနဝါဟိနီ] တိမ်သော ရေရှိသော။ အန္တရာမဂ္ဂေ ဥတ္တာနဝါဟိနိံ ဧကံ နဒိံ အဒ္ဒသ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၁၇၂။ ဥတ္တာနဝါဟိနိန္တိ ဝါဟောဘိဘိ ဝါဟော (ဝါဟိ?)။ ဥဒကံ။ ဥတ္တာနံ ဝါဟိ ဧတိဿာတိ ဥတ္တာနဝါဟိနီ။ ၎င်းဇာတ်ဋီကာ။

ဥတ္တာနဝိဟာရ (ပု) [ဥတ္တာန+ဝိဟာရ] ပေါ်လွင်သော – တိမ်သော – မနက်နဲသော – နေခြင်း။ ကုလ္လဝိဟာရေနာဘိ ဥတ္တာနဝိဟာရေန၊ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၃၄။ (–သာရတ္ထ၊၃။၄၅၄၊)

ဥတ္တာနသယ (တိ) [ဥတ္တာန+သီ+ဏ] ပက်လက်အိပ်ဘတ်သော၊ သူ။ နို့စို့ကလေး။ အထုတ္တာနသယုတ္တာန၊ သေယျကာ ထနပေါ ပိစ။ ဓာန်။၂၅၂။ ဥတ္တာနော, ဥတ္တာနံ ဝါ သယဘီဘိ ဥတ္တာနသယော။ ဓာန်၊ဋ္ဌီ။ ၂၅၂။

ဥတ္တာနသယန (တိ) [ဥတ္တာန+သီ+ယု] ပက်လက်အိပ်ဘတ်သော၊သူ။ မန္ဒံ ဥတ္တာနသယနံ၊ ပိသာစဘယတဋ္ဌိကာ။ အပ၊၂။၁၁၆။ (–ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၈။)

ဥတ္တာနသေယျက (တိ) [ဥတ္တာန+သီ+ဏျ+က] ပက်လက်အိပ်ဘတ်သော၊သူ။ နို့စို့ကလေး။ ဒဟရော ကုမာရော မန္ဒော ဥတ္တာနသေယျကော ဟတ္ထေန ဝါ ပါဒေန ဝါ အင်္ဂါရံ အက္ကမိတ္ဘာ။ မ၊၁။၃၉၉။ ဥတ္တာနသေယျကောဘိ အတိဒဟရဘာယ ဥတ္တာနသေယျကော။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉၉။ (–မ၊၂။၉၆၊ ၂၁၆။မ၊၃။၂၁၇။ အံ၊၃။၅။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၆၄။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇၉။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၁။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂၊၇၇၊ ၉၉။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၃၁၈၊ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၁၉။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၃၃၈။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၃၆။)

ဥတ္တာနသေယျကဒါရက (ပု) [ဥတ္တာနသေယျက + ဒါရက] ပက်လက်အိပ်ဘတ်သော ကလေး၊ နို့စို့ကလေး။ မန္ဒော ဥတ္တာနသေယျကဒါရကောပိ ဒဟရောတိ ဝုစ္စတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၆၇။ သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၂။၁၅၁။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။ ၁၂၆။

ဥတ္တာနသေယျကဒါရကသန္တက (န) [ဥတ္တာနသေယျက ဒါရက+သန္တက] နို့စို့ကလေး၏ ဥစ္စာ။ ဥတ္တာနသေယျကဒါရကသန္တကေ ကဆံ။ မ၊ဋ္ဌီ၊၁။၃၁၁။

ဥတ္တာနာဝဘာသ (ဘိ) [ဥတ္တာန+အဝဘာသ] တိမ်သည်ဖြစ်၍ ထင်သော၊တိမ်သကဲ့သို့–တိမ်ယောင်–ထင်ရသော။ဧကံ ဂမ္ဘီရံ ဥတ္တာနာဝဘာသံ ဟောဘိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၆။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၀။ ဥတ္တာနောဘာသလည်း ကြည့်။

ဥတ္တာနိံ ကရောတိ (ကြိ) [ဥတ္တာန+ကရောတိ] ထင်ရှားသည်ကို – ထင်ရှားစွာ – ထင်ရှားအောင် – ပြု၏။ ဣဘွန္ဒာမော ဘိက္ခု အာပဘ္ဘိံ သရတိ ဝိဝရတိ ဥတ္တာနိံ ကရောတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၅၈။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၇၂။န ဥတ္တာနိံ (နီ) ကရောန္တီ (အံ၊၁။၇၃)တိ ပါကဋ္ဌံ

http://www.dhammadownload.com

နကဆုန္ဆိ။ အံ၊ဌ၊၂။၄၈။ (အံ၊၃။၂၆၈။ အံ၊ဌ၊၃။၃၅၄။ ခုဒ္ဒက၊ဌ။၃၁။ ဝဇိရ။၄၃။ ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၅၁။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၂၇၁။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၃၄၈။) ဥတ္တာနိကရောတိ လည်း-ကြည့်။

ဥတ္တာနိက (တိ) [ဥတ္တာန+ဣက] ပေါ်လွင်-ထင်ရှား-မနက်နဲ-သော။ ဒေသနံ ဥတ္တာနိကာတိ မညန္တာ အာဇာနန္တိ။ မ၊ဌ၊၂။၂၂၉။ အယံ ဒေသနာ ဥတ္တာနိကာ ဘဝ်ဿတိ။ အံ၊ဌ၊၂။၃၃။

ဥတ္တာနိကဘ (တိ) [ဥတ္တာန+ကတ] ပေါ်လွင်-ထင်ရှား -စွာပြုအပ်သော။ နစ နေသံ ကောလံ ပရိပူရံ ဗြဟ္မစရိယံ အာဝိကဘံ ဟောတိ ဥတ္တာနိကတံ။ ဒီ၊၃။၁၁၀။ (-သံ၊၂။၁၀၈။)

ဥတ္တာနိကမ္မ (န) [ဥတ္တာန+ကမ္မ] ထင်ရှားသည်၏ အဖြစ်ကို - ထင်ရှားစွာ - ပြုခြင်း။ စတုန္နံ အရိယသစ္စာနံ အာစိက္ခနာ... ဥတ္တာနိကမ္မံ။ မ၊၃။၂၉၁။ ပဋိသံ။၂၇၇။ ဥတ္တာနိကမ္မန္တိ ပါကဋ္ဌဘာဝကရဏံ။ မ၊ဌ၊၄။၂၁၇။ ပဋိသံ၊ဌ၊၂။၁၈၂။ (-သံ၊၃။၃၈၇။ နေတ္တိ။၅။ သံ၊ဌ၊၂။၄၈။ အဘိ၊ဌ၊၃။၃၄၃။ နေတ္တိ၊ဌ။၃၃။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။၄၀၅။ နေတ္တိ၊ဝ်။၄၇။)

ဥတ္တာနိကရဏ (န) [ဥတ္တာန+ကရဏ]ထင်ရှားစွာ ပြုခြင်း။ သက်ာသန ပကာသန ဝိဝရဏ-ဝိဘဇန ဥတ္တာနိကရဏ ပညတ္တိအတ္ထပဒသံမာဃောဂဇာ သာတ္ထံ။ ဝိ၊ဌ၊၁။၉၉။ (- ဣတိဝုတ်၊ဌ။၂၅၂။ ထေရ၊ဌ၊၁။၄၅၁။ ပဋိသံ၊ဌ၊၂။၁၈၂။ မဟာနိ၊ဌ။၄။ ဝဇိရ။၄၃။ သာရတ္ထ၊၁။၃၂၈။)

ဥတ္တာနိကရောတိ (ကြိ) [ဥတ္တာန+ကရောတိ] ထင်ရှားသည်ကို - ထင်ရှားစွာ - ထင်ရှား အောင်-ပြု၏။ အာစိက္ခတိ ဒေသေတိ ... ဥတ္တာနိကရောတိ။ သံ၊၁၊၂၆၄။ အံ၊၁။၂၉၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၄၉။ ဥတ္တာနိကရောတိတိ ပါကဋ္ဌံ ကရောတိ။ သံ၊ဌ၊၂။၃၈။ ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၂၂၇။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၁၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၂၇။ (-မ၊၁။၃၉၉။ သံ၊၁။၃၆၇။ အဘိ၊ဌ၊၁။၂၀၆။ ဥဒါန၊ဌ။၂၈၀။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၅၀။) ဥတ္တာနိကရောန္တိ — ဒီ၊၂။၈၈။ သံ၊၃။၂၂၈။ အံ၊၃။၁၃၀။ ဥဒါန။၁၅၃။ ဝိ၊ဌ၊၁။၁၂၂။ မ၊ဌ၊၂။၁၆၅။ အဘိ၊ဌ၊၁။၂၁၉။ ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၁၇၆။ မဟာနိ၊ဌ။၁၂၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၁၉။ မ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၉၇။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။၁၁၆။ အံနုဋ္ဌီ၊၂။၁၈၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၄၁။ ဥတ္တာနိကရောသိ — စူဋ္ဌနိ။၂၄။ စူဋ္ဌနိ၊ဌ၊၂။ ဥတ္တာနိကရောမိ— အံ၊၁။၄၇၉။ မ၊ဌ၊၁။၅၇။ အံ၊ဌ၊၂။၃၅၀။ ဥတ္တာနိကရောဟိ — မဟာနိ။ ၁၀၈၊ ၁၆၁။ ခုဒ္ဒက၊ဌ။၁၀၄။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၂။၉။ မဟာနိ၊ဌ။၂၂၈၊၂၇၇။ ဥတ္တာနိကရိဿန္တိ— ဒီ၊၂။၈၇။ သံ၊၃။၂၂၈။ အံ၊၃။၁၃၀။ ဥဒါန၊၁၅၃။ ဥဒါန၊ဌ။၂၉၇။သံ၊ဋ္ဌီ၊၂။၅၀၇။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၃။၂၅၆။

ဥတ္တာနိကာတုံ (ကြိ၊ဝိ) [ဥတ္တာန+ကာတုံ] ထင်ရှားသည်ကို - ထင်ရှားစွာ - ပြုခြင်း၄ါ။ အာယသ္မာ ခေမကော ပဟောသိ... ဥတ္တာနိကာတုံ။ သံ၊၂။၁၀၇-၈။ ဥတ္တာနိကာတုန္တိ ဥတ္တာနကံ ကာတုံ။ သံ၊ဌ၊၂။၂၉၁။ (-မ၊၃။၂၉၁။ မ၊ဌ၊၂။၁၂၅။ ခုဒ္ဒက၊ဌ။၁၊၂။)

ဥတ္တာနိကိရိယာ (ထီ) [ဥတ္တာန + ကိရိယာ] ထင်ရှားသည်ကို - ထင်ရှားစွာ - ပြုခြင်း။ "ကတမော တသ္မိ သမယေ... ဖုသနာ သမ္မုသနာ" တိ အာဒိနာ ဥတ္တာနိကိရိယာ, ပညာပနာ စ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၂၇၂။

ဥတ္တာနုတ္တာန (တိ) [ဥတ္တာန+ဥတ္တာန] ပေါ်လွင်ထင်ရှား ပေါ်လွင်ထင်ရှားသော၊ အလွန်ပေါ်လွင်ထင်ရှားသော။ ဗုဒ္ဓဝိသယံ ပဉ္ဍံ အတ္တနော ဥတ္တာနုတ္တာနန္တိ ဝဒတိ။ သံ၊ဌ၊၂။၈၁။

ဥတ္တာနောဘာသ (တိ) [ဥတ္တာန+ဩဘာသ] တိမ်သည်-ပေါ်လွင်သည်-ဖြစ်ရှိထင်သော၊

http://www.dhammadownload.com

ခေမန္တဘူမိ ဥပဒနန္တော တာရောကီ။ မဟာန်းဌ။(၃၀)။ သာဒုထ္ထာဝ၊၂၉၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဌီး၊ ၂၄၇၊ (–သံးဌ၊ဝ၊၂၇၅၊)ဥဿာရေသိ့ —ဇာ၊ဌ၊ဖ်။ ၂၄၃။

ဥဿာရေတုံ့ (ကြိုး၊ဝိ) [ဥ+ကရ+ဏော+တုံ့] (က) ထုတ်ဒဆာင်ခြင်းဌ။(ခ) ကူးဒမြောက်စေခြင်းဌ။ (က) အတ္ထိ နုခေါ ဒေတသံ ဂုနံ့ အန္တရေ သာဒ္ဓေနံ့ ဥဿာဒရတုံ့ သာမ-ဏ္ဍော ဥသဘာဒီးနိယော။ အံးဌိ၊၂။ဘဖ်၂၃။ (ခ) သဒ္ဓေါ ပြာဟွဏော၊ မာတဿ ဂဂ်် ဥတ္ထာရေတုံ့ အဒတ္ထ။ အာဌိ၊၃။ဘဒ်၂။

ဥဿာရေတ္ဝာ (ကြိုဝိ) [ဥ+တရ+ဏော+တ္ဝာ] ကူးဒမြောက်စေ၍၊ ထုတ်ဆောင်၍၊ မဟာဇနံ့ သံသာရသာဂရာ ဥတ္ထာရေတ္ဝာ။ ဇာဌ၊ဝ။ ဘွ၊ (–အံးဌ်၊၃၊ဝဝ။ ဇာဌ၊၂၊ဘဘ၃။ ဇာဌ၊ဖ်။ ၂၄၃)

ဥဿာရေသိ့ (ကြိုး) ဥဿာရေကိုးကြသ်။

ဥဿာသ (ပု) [ဥ+တသ+ဏ] ကြောက်ရွံ့-ထိတ်လန့်-ခြင်း။ စဿုဘိ...ဟေတေ ဥတ္ထာ-သော။ သံး၃၃၂၊ (–ခဇန်း။ ၂ဖ်ဖ။)

ဥတ္ထာသတ္ထ (ပု) [ဥဿာသ+အတ္ထ] ခကြောက်ရွံ့-ထိတ်လန့်-ခြင်းအနက်။ ခ်ဥသဒ္ဒံ သဒ္ဒ-သတ္ထဒီးဒု ဥဿာသတ္ထေ ပဌန်ဒီ။ သာရတ္ထ၊၂။ ၂၃၀။

ဥဿာသန (န) [ဥ+တသ+ဏော + ယု] (ခ) ထိတ်လန့်ခြင်း၊ (၂) ကံကျင်ဌ် လျှို့ခြင်း။ (ခ) ဥတ္ထာသနလက္ခဏ-ကြည့်။ (၂) ယာဝ-သူလေ ဥဿာသနံ့၊ တာဝ သဗ္ဗကမ္မကာရ-ဏာနိ နိဒ္ဒိသိ့ သု။သုဿနိ၊ ဌ၊ဝ။၅၄။

ဥဿာသနဿ (ပု) [ဥဿာသန+အတ္ထ] လျှို့ခြင်း အာဌိ။ တဥ္စိ တဿ ဥတ္ထာသနံ့ထ္ထာယ သြန်း-တံ ဌပိဿံ။ ဇာဌ၊၂။၄၀ဝ။

ဥတ္ထာဿနံ့ (ပု) [ဥ+တသ+ဏ] ကြောက်ရွံ့-ထိတ်လန့်-ခြင်း။ စဿုဘိ...ဟေတေ ဥတ္ထာ-သော။ သံး၃၃၂၊ (–ခဇန်း။ ၂ဖ်ဖ။)

ဥတ္ထာသတ္ထ (ပု) [ဥဿာသ+အတ္ထ] ခကြောက်ရွံ့-ထိတ်လန့်-ခြင်းအနက်။ ခ်ဥသဒ္ဒံ သဒ္ဒ-သတ္ထဒီးဒု ဥဿာသတ္ထေ ပဌန်ဒီ။ သာရတ္ထ၊၂။ ၂၃၀။

ဥဿာသန (န) [ဥ+တသ+ဏော + ယု] (ခ) ထိတ်လန့်ခြင်း၊ (၂) ကံကျင်ဌ် လျှို့ခြင်း။ (ခ) ဥတ္ထာသနလက္ခဏ-ကြည့်။ (၂) ယာဝ-သူလေ ဥဿာသနံ့၊ တာဝ သဗ္ဗကမ္မကာရ-ဏာနိ နိဒ္ဒိသိ့သု။သုဿနိ၊ ဌ၊ဝ။၅၄။

ဥတ္ထာသနဿ (ပု) [ဥဿာသန+အတ္ထ] လျှို့ခြင်း အာဌိ။ တဥ္စိ တဿ ဥတ္ထာသနံ့ထ္ထာယ သြန်း-တံ ဌပိဿံ။ ဇာဌ၊၂။၄၀ဝ။

ဥတ္ထာဿနဿ (ပု) [ဥဿာသန+အတ္ထ] လျှို့ခြင်း အာဌိ။ တဥ္စိ တဿ ဥတ္ထာသနံ့ထ္ထာယ သြန်း-တံ ဌပိဿံ။ ဇာဌ၊၂။၄၀ဝ။

ဥတ္ထာရပေတုံ့ (ကြိုး၊ဝိ) [ဥ+ဘာ+ဏော+တုံ့] ပူဇော်ဝင်စေခြင်းဌ။ "အဂ်ါရေသု ဥတ္ထာ-ပေတုံ့" ။ဇာ၊ဌ၊၃။၅။

ဥတ္ထာရဏ (နု) [ဥ+တရ+ဏော+ယု] (က) တက်စေခြင်း။ (ခ) လွှန်မြောက်စေခြင်း၊ ထုတ်ဆောင်ခြင်း။ (က) သောဒ္ဓာဒီသု ပဘိတဿာပ်် နိဿေးဘိ့ ဗန္ဓိဘ္ဘာ ဥဿာ-ရဏော ဒေးသာ နုယော။ ဝိ၊ဌ၊၂။၃။ (ခ) ဘာဂဿ်ာဆာ ဥဿာရဏေနု အာဿာသဒါနု-နု စ ဓမ္မော။ ဒီ ဌ၊ဝ။၂ဘဖ်။ မ၊ဌ၊ဝ။ဘဝဖ်၊ အံး၊ဌ၊၂။၃။ ဣဘိဝုတ်၊ဌ၊၂ဘဝ။(–သာရတ္ထ၊ ဘ။ ၂ဖ်ဝ။ ဒီး၌ဒီ၊ဝ၊ဘဝဖ်၊ သီး၌သင်၊၂၊၂၇၇။ မာ၌ီ၊ဝ။၂၃၄။ အံး၌ီ၊၂၊ဝ၃။)

ဥတ္ထာရဏာဏ္ဍ (ပု) [ဥဿာရဏ+အဏ္ဍ] တက်စေ-ခြင်း ဟူဒသာအာဏ္ဍိ။ ဒုဿီဂတဿ မယှံ ဥတ္ထာရဏာတ္ထာယ ဝီရိယပဋိသံယုတ္တံ ဟော် ပဿာဒရသ်။ ဇာ၊ဌ၊၂။၂၀၇။

ဥတ္ထာရယတိ (ကာ၊ကြိုး) [ဥ+တရ+ဏယ+တိ] ကူးမြောက်စေ၏။ ဥဿာရယိ့ ဘိက္ခုသံယံ။ အာ၊ဝ။၂၂၀၊ ထေရဂါဌ ဒ။၅၇။

ဥတ္ထာရိတ (တိ) [ဥ+တရ+ဏော+တ] ထုတ်ဆောင်-ဆယ်တင်-အပ်သော။ နိပ္ပဒိတန္တိ ဥတ္ထာရိတံ။ ဇာ၊ဌ၊၄၊၂၆ဝ။

ဥဿာရေတိ (ကာ၊ကြိုး) [ဥ+တရ+ဏော+တိ] ဆောင်လျက် - ကူးမြောက် - လွန်မြောက် - စေ၏။ နိရုဒ္ဓကာကန္တာရံ့ တာဒရေတိ ဥတ္ထာရေတိ နိတ္ထာရေတိ၊ မဟာနိ ၃၅၃၊ ဝိ၊ဌ၊ဝ၊၉၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဝ၊၂၀၂။ ဥတ္ထာဒရတိတိ

http://www.dhammadownload.com

ဥတ္တာသနလက္ခဏာ (တိ) [ဥဿာသန+လက္ခဏာ] ဥတ္တာသလက္ခဏာနှင့် အနက်တူ၊ ၎င်းပုဒ်ကြည့်။

ဥတ္တာသဧဟုလ (တိ) [ဥတ္တာသ+ဗဟုလ] များစွာ- ကြောက်ရွံ့- ထိတ်လန့်- ခြင်း ရှိသော။ ကြောက်ရွံ့-ထိတ်လန့်-ခြင်း များသော၊ သူ။ ဤဓမ္မစွာ သင်္ခါရသည် ဥဒ္ဓဂ္ဂဗဟုလော ဟောတိ ဥဿာသဗဟုလော။ ပဒိသံ။ ဥဂ၁။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁၁၁၅။ သံ၊ နိဒါန၊ ၁၁။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁ ၄ ။ ဆရ၊ဋ္ဌ။ ၂။၄၀၉၊ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊ ၁၀၂။ ဥတ္တာသဗဟုလော တိဗလဝဘယဗဟုလော။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၆၂။ ၃။ (-ဒီ၊ဋ္ဌီ၊ဥ။ ၁၁၆။ မ၊ဋ္ဌီ၊၃။ ၂၇၄။ သံ၊ဋ္ဌီ၊၁။ ၂၀၇။ အံ၊ဋ္ဌီ၊၁။ ၂၀၇။)

ဥတ္တာသဘယ (နာ) [ဥဿာသ+ဘယ] ကြောက်ရွံ့-ထိတ်လန့်-ခြင်းဟူသော-ဘေး။ ဥဒ္ဓဂ္ဂ-ဥတ္တာသဘယန္တိ ဥဒ္ဓေဂဘယဠော ဥတ္တာသဘယဠ.... တံမုဟုတ္တိကံ ... လောမဟံသနကရံ ဘယံ ဥတ္တာသဘယံ နာမ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၀၅။ (-ဒီ၊ဋ္ဌီ၊၃။၁၀၇။)

ဥတ္တာသလက္ခဏ (တိ) [ဥဿာသ+လက္ခဏ] ထိတ်လန့်ခြင်း လက္ခဏာ ရှိသော။ သြတ္တပ္ပံ တေ .. ဝုတ္တံ ဥတ္တာသလက္ခဏံ သြတ္တပ္ပန္တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂။၁၆၄။ (ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၉၄-၌ကား ဥတ္တာသနလက္ခဏံ-ဟု ရှိ၏)

ဥတ္တာသဒန္တ (တိ) [ဥတ္တာသ+ဝန္တ] (က) ကြောက်ရွံ့- ထိတ်လန့်- ခြင်းရှိသော၊ (ခ) ဆာလောင်မွတ်သိပ်ပြင်း ရှိသော။ ဧတေသော ပရိယာဒါနာ ဥတ္တာသဝါစ ဟောတိ။ မဂ္ဂ၊၃။၂၇၀။ သံ၊၂။၁၄။ ဥတ္တာသပါတိ ဘယတာယေနပိ သဥတ္တ သော တဏှာတာသေနပိ ဒ ဥတ္တာသော။ မဂ္ဂ၊၃။၁၉၃။ (-သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၂။)

ဥတ္တာသသမ္ဘမ (ပု) [ဥတ္တာသ+သမ္ဘမ] ကြောက်ရွံ့ခြင်းကြောင့် မရပ်မတည်လည်ခြင်း။

သေကဝတ္ထုအဝိသာဒေန ဝါ သမ္ဘမော န ဥတ္တာသသမ္ဘမော။ မူလဋ္ဌီ၊၂။၆၅။

ဥဿာသကာရ (ပု) [ဥတ္တာသ+အာကာရ] ကြောက်ရွံ့-ထိတ်လန့်- ခြင်းဟူသောအခြင်းအရာ။ ဥတ္တာသာကာရေန သြတ္တပ္ပံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၉၄။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌီ၊၂ ၁၄၃)

ဥဿာသိတ (တိ) [ဥ+တသ+ဣက+တ] (ခ) ထိတ်လန့်ခြင်းအပ်ဒဏ်သင့်သော။ (၂) လျှို့အပ်ဒဏ်သော။ (ခ) ဥက္ခေဋ္ဌိတောတိ ဥတ္တာသိတော။ ဝေဠု၊၁၂၂။ သာရတ္ထ၊၂။၂၉၀။ (၂) ဥတ္တာသိတံ ပုဂ္ဂလမန္ဒဿ သုလေ။ ပေတ။၁၈၁။ ဥတ္တာသိကန္တိ အာဒုတံ အာဒဏ်ပိတံ။ ပေတ၊ဋ္ဌ။ ၂၀၄။ သုလေ ဥတ္တာသိတော ဝိယ။ ဒီဃ၊၂။ ၂၄၄။ (-ဒီဃ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁။ စရိယာ၊ဋ္ဌ။၂၁၃။)

ဥတ္တာသိတပုရိသ (ပု) [ဥတ္တာသိတ+ပုရိသ] လျှို့အပ်သော ယောဂျ။ ဧဓုကဇာတော ဝိယာတိ.... ဥဿာသိတပုရိသော ဝိယ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၄၇။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၂၂၇။

ဥဿာသိ (တိ) [ဥ+တသ+ဏိ] အလွန် ကြောက်ရွံ့ခြင်းအလေ့ရှိသူ၊ အလွန်ကြောက်တတ်သူ။ ဥတ္တာသိ (မဟာနိ။ ၁၆၆) တိ ဏာတိဘာယနသီလော။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၂၀၁။

ဥဿာသုမ္ဗဂ (ပု) [ဥတ္တာသ+ဥမ္ဗဂ] ကြောက်ရွံ့ ထိတ်လန့်ခြင်း၊ အလွန်ကြောက်လန့်ခြင်း။ သွာယံဓံ ဥတ္တာသုမ္ဗဂဝသေန ဂရဟာဏေ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃။

ဥဿာသေတဗ္ဗ (တ်) [ဥ+တသ+ဏေ+တဗ္ဗ] ကြောက်မှီ- ထိတ်လန့်- ဖွယ်အပ်သော၊ ခြောက်လှန့်အပ်သော။ သော ဘိက္ခု တေဟိ တေဟိ ဥပါယေဟိ ဥတ္တာသေတဗ္ဗော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃။ ဝိ၊သင်္ဂ။၂၁၁။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၆၆။

ဥတ္တာသေတိ (ကြိ) [ဥ+တ သ+ဏေ+တိ] (ခ) ကြောက်ရွံ့-ထိတ်လန့်-ဏေ၏။ (၂)

http://www.dhammadownload.com

၅၆။ အထဝါ ဥဒ္ဒဟိတ္တာ ပတ္တံ ဥပနာမေန္တိတိ ဧဝမ္မေတ္တာ အတ္ထော ဒဋ္ဌတ္ဗော။ ဝိဒ္ဒုဒ္ဒု။ ၂၅၈။

ဥတ္တိဒ္ဒ² (နာ) [ဥ+သိသ+တ?] စားကြွင်း။ ဥတ္တိဒ္ဒပတ္တာ (သာရတ္ထဒီ။ ၂၃၁) ကြည့်။

ဥတ္တိဒ္ဒန္တိ (တိ) [ဥ+ဌာ+အ+အန္တ] ရပ်သော။ ဒုဗ္ဗလဃဋိယသဒ္ဒေန ဥတ္တိဒ္ဒတော, တိဋ္ဌတော ဧဝ ဥပဇ္ဈာမ္ဟာ။ ဒီဃဝါ။ ၂။ မဇ္ဈိ။ ဒုဒ္ဒု။ အံဒ္ဒီဒု။ ၂၂၂။

ဥတ္တိဒ္ဒပဉ္စ (ပုံ) [ဥတ္တိဒ္ဒ + ပတ္တ] (ဝ) ဆွမ်းကို ရယ်နှက်၍ ပစ်ခြင်း- ဆွမ်းခံခြင်း- ဌါနကိုအပ် သော သပိတ်၊ ဆွမ်းခံသပိတ်၊ (၂) စားကြွင်းရှိသော-စားကြွင်းရှိ၍ ဟု လူဘို့ ထင်မှတ်သော -သပိတ်။ (ဝ) (၂) ဥပရိ. ဘောဇနေပိ ဥတ္တိဒ္ဒပတ္တံ ဥပနာမေန္တိ ဝိဒုဒ္ဒု။ ဥတ္တိဒ္ဒပတ္တန္တိ ပိဏ္ဍာယ စရဏကပတ္တံ။ တသ္မိ ဟိ မနုဿာ ဥစ္ဆိဋ္ဌသညိနော တသ္မာ ဥတ္တိဒ္ဒပတ္တန္တိ ဝုတ္တံ။ ဝိ. ဋီ။ ၂၅၈။ ဥတ္တိဒ္ဒတ္ထာယ ဂဟိတံ ပတ္တံ ဥတ္တိဒ္ဒပတ္တံ တေနာဟ ပိဏ္ဍာယ စရဏကပတ္တန္တိ။ ဝိမဘိ။ ၂။ ၁၀၀။ ဥတ္တိဒ္ဒပတ္တန္တိ ဧတ္ထ ဥစ္ဆိဋ္ဌသဒ္ဒသမာနတ္ထော ဥတ္တိဒ္ဒသဒ္ဒါ။ သာရတ္ထဒီ။ ၂၃၁။

ဥတ္တိဒ္ဒပိဏ္ဍ (ပုံ) [ဥတ္တိဒ္ဒ + ပိဏ္ဍ] (ဝ) (အိမ် တံခါးနှင်) ရပ်၍ -ခံယူအပ် - ရအပ်-သော ထမင်း (ဆွမ်း)။ (၂) စားကြွင်းဖြစ်သော ဆွမ်း (ဝ) ဥတ္တိဒ္ဒပိဏ္ဍော အာဟာရော။ ထေရ။ ၃၅၀။ ဥတ္တိဒ္ဒပိဏ္ဍောဘိ ဥတ္တိဒ္ဒိတ္ထာ ပရေသံ လဘိုံ ဂဟေဘာဒ္ဒပိဏ္ဍော။ ဇာတ။ ၁။ ၁၁၁။ ဥတ္တိဒ္ဒပိဏ္ဍော (ဆဧ။ ၄၁) တိ ဃရေဃရေ ပဘိဒ္ဒိတ္ထာ လဒ္ဓဗ္ဗဘိက္ခာပိဏ္ဍော။ ဆဧ။ ၂၄၂။ (-ဘာဝ။ ၃၀၉။ မဇ္ဈ။ ၁။ ၅၆။ ဇာဒ္ဒ။ ၄။ ၃၀၁။ မဇ္ဈိ။ ၁။ ၃၃။) (၂) ဣဒ္ဓိ

မယံ ဥ ဘိုဒ္ဒပိဏ္ဍံ၊ ဇာဒ။ ၁။ ၁၁၁။ ဥဘ်ဒ္ဒပိဏ္ဍာနိုပိ ဥစ္ဆိဋ္ဌကပိဏ္ဍံ၊ ဥစ္ဆိဋ္ဌပိဏ္ဍာနိုပိ ပါဌေဿ။ ဇာ ဋ္ဌ။ ၃၀၇။

စာက်ဆောင်စေသော်၊ လျှို၏။ (ခ) သာမဏေကဒါနံ ဥဿာဇသတိ။ ဇာဋ္ဌ။ ၂။ ၁၁၇။ ဥဿာဇေသိ-ဝိဋ္ဌ။ ၂။ ၁၀၀။ (၂) ဇိဝန္တမိ သူဋလ ဥဿာဇေန္တိ။ မ ၁။ ၁၂၂။ အံ။ ၁။ ၅၀။ ဂစ္ဆထ နံ သူဋလ ဥတ္တိဿေထ။ ဇာ ဋ္ဌ။ ၂၉။ ဥဿာဇေသိ— သံဋ္ဌ။ ၁။ ၁၅၇။ ဥဿာဇေသုံ—ခဇ္ဇ။ ၂။ ၃၀၁။ ဥဿာဇေသန္တ-လည်း ကြည့်။

ဥဿာဇသတ္ထာ (ကြီ၊ဝိ) [ဥ+တသ+ဏော+တ္ထာ] ကြောက်ဖွယ်-ထိတ်လန့်-စရာ။ သမုဒကဿိ-ဘောတိ ဣဒံ သုဉ္ဉာဂါရံ ဥဿာဇသတ္ထာ ဝုဿန္တိ။ ဝိဋ္ဌ။ ၂။ ၉၁။ (-ဒီဋ္ဌ။ ၂။ ၂၂၊ သာရတ္ထ။ ၂။ ၂၉၁။)

ဥဿာဇေန္တ (တိ) [ဥ+တသ+ဧဏော+အန္တ] တက်ဆော်စေသော၊ လှုံ့သော။ ဇိဝန္တမိ သူဋလ ဥဿာဇေန္တော။ မ ၁။ ၁၂၂။ အံ။ ၁။ ၅၀။ ဂစ္ဆထ နံ သူဋလ ဥတ္တိဿေထ။ ဇာ ဋ္ဌ။ ၂၉။ ဥဿာဇေသိ— သံဋ္ဌ။ ၁။ ၁၅၇။ ဥဿာဇေသုံ—ခဇ္ဇ။ ၂။ ၃၀၁။ ဥဿာဇေသန္တ-လည်း ကြည့်။

ဥဿိ (ဆီ) [ဝ+အိ] စကား။ ဥဿိ ဝါဓော ဂိဟ္ဆာ ဝါ.အိ၊ စာန်။ ဘဝ္ဘ၊ ဥဒ္ဓဘောအိ ဥဿိ။ စာန် ဋ္ဌီ။ ဘဝ္ဘ။

ဥဿီဒ္ဒ² (ပုံ) [ဥ+ဌာ+အ] (က) ဆွမ်းကိုရည်မှတ်၍ရပ်ခြင်း၊ ထ၍ (ဆွမ်းအပို့ဂါ) ရပ်ခြင်း၊ ဆွမ်းခံခြင်း၊ (ခ) ရပ်၍ခံယူအပ်သော ဆွမ်း။ ဥဿီဒ္ဒေန နဟာပေဒ္ဒေယျ၊ စမ္ဘ။ ၃၀။ ဝိဋ္ဌ၊ ၂၀၅၊ အဘာဋ္ဌ။ ၂။ ၂၆၅။ ဥဿီဒ္ဒေတိ ဥဒ္ဒဟိဘ္ဘာ ပဒေသံ ဃရဒ္ဒါဒေဋ္ဌာ ဂဟေဘာဒ္ဒပိဏ္ဍော။ စမ္ဘ။ ၂။ ၁၁၆၊ ဥဿီဒ္ဒေတိ ဥဒ္ဒိဿ, ဥဒ္ဒဘ်ာ ဂါ ပိဏ္ဍာယ တိဋ္ဌန။ ပါဒိတ်၊ ယော။ ၂၅၁။ (-သာရတ္ထ။ ၃။ ၂၂၊ ဝိမဘိ။ ၂။ ၁၁၃။)

ဥတ္တိ ဋ္ဌ²(ကြီ၊ဝိ) [ဥ+ဌာ+တ္ထာ] ရပ်၍။ ဥပရိဘောဇနေပိ ဥတ္တိဋ္ဌပတ္တံ ဥပနာမေန္တိ။ ဝိဋ္ဌ။

http://www.dhammadownload.com

ဥတ်ဒိဒ်တ့ာ (ကြိ၊ဝိ) [ဥ + ဌာ + တ့ာ] ရည်မှတ်လျက် ရပ်၍။ ဥဘ်ဒိဒ် (ဝိ၊တိ၊ ၂။ ၁၁၃), ဥတ်ဒိဒ်ပိဏ္ဍာ (ထေရာ၌၊ ၂။၄၅၁) တို့ကြည့်။

ဥတ်ဒိဏ (တိ) [ဥ+တိဏ] ထုတ်ဆောင်အပ်သော မြက်အမိုး ရှိသော၊ မြက်အမိုးမရှိသော။ ဃဋ္ဋိ-ကာဒရဿ ကုမ္ဘကာဒရဿ အာဝေဿနံ ဥတ်ဒိဏ်း ကဆောထ။ မ၊ ၂။ ၂၄-။ (-မာဋ္ဌ ၃။ ၁၉၀။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၆၄။ မ၊ဋ္ဌီ၊ ၃။ ၁၃၉။)

ဥတ်ဒိဏ်း (တိ) [ဥ+တရ+တ] (၁) ကူးမြောက်-လွန်ခမြောက်-ပြီးသေး၊သူ။ (၂) လွန်မြောက် -ကျော်လွန်-အပ်ခသား။ (၃) လွန်ခမြောက် ကြောင်း ဖြစ်သော။ (၄) တက်ရောက်ပြီး သော။ (၁) ဣမံ ဝိဓိ-ဂ်ိစ္ဆံ တိဏ္ဏော ဟေးတိ ဥတ်ဒိဏ္ဏော နိတ်ဒိဏ္ဏော။ အဘ်၊ဝိ။ ၂၆၅။ ဥတ်ဒိ-ဏ္ဏောတိ ဣမံ တဿာ အတိဂ်ကမနာသေန။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၅၄။ ဥတ်ဒိဏ္ဏောစ ရာဇာ စက္ကဝတ်တိ မနုဿေ အာဏားပေယျ။ မိလိန္ဒ။ ၃၄။ အဘ်၊ ဋ္ဌ၊ ၁၊ ၁၆၂။ တဏ္ဍံ တိဏ္ဏော နိတ်ဒိဏ္ဏော ဥတ်ဒိ-ဏ္ဏော။ မ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၆၉။ နိတ်ဒိဏ္ဏော ဥတ်ဒိဏ္ဏော-တိ ဥပသဂ္ဂဝသေန ပဒံ ဝစ္ဆိတံ ဥဒ္ဒမုဒ္ဒံ တိဏ္ဏော ဥတ်ဒိဏ္ဏော။ မ၊ဋ္ဌီ၊ ၂။ ၁၂၄။ (-မဟာနိ။ ၁၉၊ ၁၂၃။ စူဠနိ၊ ၁၅။ မ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂။ သံ၊ဋ္ဌ၊ ၁၊ ၁၃၉။ သံ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂။ သံ၊ဋ္ဌ၊ ၃။ ၅၇။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၁၀။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀၀။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၅။ ဝိ၂၁၄။ ဥဒါန။ ဋ္ဌ။ ၂၁၁။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၀။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊ ၂၄၅။ စူဠနိ၊ဋ္ဌ၊ ၂၄။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၀။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊ ၂၄၅။ ကခ်၊ဋ္ဌီ၊ ၁၊ ၅၀။ သံ၊ဋ္ဌီ၊ ၁။ ၅၀။ ဝိသုဒ္ဓိ ဋ္ဌီ၊ ၁။ ၁၀၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋ္ဌီ၊ ၂။ ၄၃၊ ၂၇။ နေတ္တိ ဝိ။ ၄၁။) (၂) ဥတ်ဒိဏ္ဏော ပက်ပလိပါ။ ထေရ။ ၂၃၉။ ဥတ်ဒိဏ္ဏောတိ ဥတ်တရိတာ အတိက်ကန္တာ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၃၀။ (၃) ဥတ်ဒိဏ္ဏစမ္မ-ကြည့်။ (၄) သြဂါ-ဟာ စဿ ဥတ်ဒိဏ္ဏဿ .. ဂစ္ဆန္တိ။ ဥဒါန။ ၁၂၅။ စမ္မ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၂ ။ တသ္မိံ နှတ္ထာ ဥတ်ဒိ-ဏ္ဏော ဒွေ ကရေကုယော နှာပေသုံ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊ ၅။ ၄၆။ ဥတ်ဒိဏ္ဏော ဒွေ ကရေကုယော နှာပေသုံ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊ ၅။ ၄၆။ ဥတ်ဒိဏ္ဏော ဒွေ ကရေကုယော နှာပေသုံ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊ ၅။ ၄၆။ ဥတ်ဒိဏ္ဏော ဒွေ ကရေကုယော နှာပေသုံ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊ ၅။ ၄၆။ ဥတ်ဒိဏ္ဏော ဒွေ ကရေကုယော နှာပေသုံ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊ ၅။ ၄၆။

ဥတ်ဒိဏ်း (တိ) [ဥ+တရ+တ] (၁) ကူးမြောက်-လွန်ခမြောက်-ပြီးသေး၊သူ။ (၂) လွန်မြောက် -ကျော်လွန်-အပ်ခသား။ (၃) လွန်ခမြောက် ကြောင်း ဖြစ်သော။ (၄) တက်ရောက်ပြီး သော။ (၁) ဣမံ ဝိဓိ-ဂ်ိစ္ဆံ တိဏ္ဏော ဟေးတိ ဥတ်ဒိဏ္ဏော နိတ်ဒိဏ္ဏော။ အဘ်၊ဝိ။ ၂၆၅။ ဥတ်ဒိ-ဏ္ဏောတိ ဣမံ တဿာ အတိဂ်ကမနာသေန။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၅၄။ ဥတ်ဒိဏ္ဏောစ ရာဇာ စက္ကဝတ်တိ မနုဿေ အာဏားပေယျ။ မိလိန္ဒ။ ၃၄။ အဘ်၊ ဋ္ဌ၊ ၁၊ ၁၆၂။ တဏ္ဍံ တိဏ္ဏော နိတ်ဒိဏ္ဏော ဥတ်ဒိ-ဏ္ဏော။ မ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၆၉။ နိတ်ဒိဏ္ဏော ဥတ်ဒိဏ္ဏော-တိ ဥပသဂ္ဂဝသေန ပဒံ ဝစ္ဆိတံ ဥဒ္ဒမုဒ္ဒံ တိဏ္ဏော ဥတ်ဒိဏ္ဏော။ မ၊ဋ္ဌီ၊ ၂။ ၁၂၄။ (-မဟာနိ။ ၁၉၊ ၁၂၃။ စူဠနိ၊ ၁၅။ မ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂။ သံ၊ဋ္ဌ၊ ၁၊ ၁၃၉။ သံ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂။ သံ၊ဋ္ဌ၊ ၃။ ၅၇။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၁၀။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀၀။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၅။ ဝိ၂၁၄။ ဥဒါန။ ဋ္ဌ။ ၂၁၁။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၀။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊ ၂၄၅။ စူဠနိ၊ဋ္ဌ၊ ၂၄။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၀။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊ ၂၄၅။ ကခ်၊ဋ္ဌီ၊ ၁၊ ၅၀။ သံ၊ဋ္ဌီ၊ ၁။ ၅၀။ ဝိသုဒ္ဓိ ဋ္ဌီ၊ ၁။ ၁၀၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋ္ဌီ၊ ၂။ ၄၃၊ ၂၇။ နေတ္တိ ဝိ။ ၄၁။) (၂) ဥတ်ဒိဏ္ဏော ပက်ပလိပါ။ ထေရ။ ၂၃၉။ ဥတ်ဒိဏ္ဏောတိ ဥတ်တရိတာ အတိက်ကန္တာ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၃၀။ (၃) ဥတ်ဒိဏ္ဏစမ္မ-ကြည့်။ (၄) သြဂါ-ဟာ စဿ ဥတ်ဒိဏ္ဏဿ .. ဂစ္ဆန္တိ။ ဥဒါန။ ၁၂၅။ စမ္မ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၂ ။ တသ္မိံ နှတ္ထာ ဥတ်ဒိ-

http://www.dhammadownload.com

ဥဿယသုက္က (နာ) [ဥဿယ+သုက္က] ဥဿယသုတ်။ (၁) အနှုံဥဿယအား ကာမဂုဏ်ငါးပါး နှင့် မလွဉ်းမချစ်ပါး ကို ဟောကြားရာ ဖြစ်သော သုတ်၊ သံယုတ္တနိကာယ မဟာဝဂ္ဂသံယုတ် ပါဠိ၊ ၁ သံယုတ်၊ ၃ ဝဂ်၊ ၁၁-သုတ်။ သံဂဟ။ (၂) ဥဿယရဟိဒ်၏ သဿတော လောကော စသော အဒေးမေးနှင့် စပ်၍ ဖြေကြားရာဖြစ်သော သုတ်။ အင်္ဂုတ္တရနိကာယ ဒသကနိပါတ ပါဠိ၊ ၂ ပဋိဘာဏသုတ၊ ၅-ဝဂ်၊ ၅-သုတ်။ အံ၊ ၃။ ၄၁၂-၄။

ဥဿုက် (ကိ) [ဥ+ဘုက်] အလွန်မြဲခြင်းသော။ အတ္တ-မတိကာဒိဥဿုက္ကဘူတေ သဿတိသမနုပဿနာ အာကာသံ ဥဿုက်ဝိယ ဒုနိဝိသစေ၊ ယ်ဘိ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၃၇။

ဥဿုက်ကဏ္ဏ (တိ) [ဥဿုက်+ကဏ္ဏ] မြင့်တက်သောနားရွက်ရှိသော။ မိဂါ စ နာနာ သုဒ္ဓါရာဇ-မာနာ၊ ဥဿုက်ကဏ္ဏာ စ မနုဿနန္ဒာ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၃၀။

ဥဿုက်ဘုက်ဘုက် (ပု) [ဥတ္တုက်+တရုက်+ဘုက်] မြင့်ကော်သော လှိုင်းတံပိုးငယ်, လှိုင်းတံပိုး ကြိုး ရှိသော။ ဥဿုတ္တုက်ဘရုက်ဘုက်၊ အသုက်၊ ဂုက်၊ နဒီ၊ ဥဿုဒိတ္ထာ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၂။ ၃၃၄။

ဥဿေဇက (တိ) [ဥ+တိဇ+ကွ] ထက်မြက်-ထက်သန်-စေခြင်းတတ်သော၊ သူ။ အခိုဒိတ္ထာ-နုဇယာဓဂ နိယောဇနာသေန စိတ္တဿ သမ္မာ ဥဇေတ္တေကာ။ လ္ကတိဝုတ်၊ ၃။ ၃၁၄။

ဥဇေဇန (နာ) [ဥ+တိဇ+ယု] ထက်မြက်-ထက်သန်-စေခြင်း။ အောက်ဝုဒ်ကြည့်။

ဥဇ္ဇေဇနဘူ (ပု) [ဥဇေဇန+အဘူ] ထက်မြက်-ထက်သန် - စေခြင်းအကျိုး။ ဘဝတော

http://www.dhammadownload.com

သမ္မဟုလေဟိ သဒ္ဓိ အာဟိဏ္ဍန်....အနာ ရဒ္ဓဝိရိယာန် ဥတ္တေဇနတ္ထံ။ ဝဇိရ။၄၇၆။

ဥတ္တေဇေတိ (ကြိ) [ဥ+တိဇ+ဏေ+တိ] ထက်မြက် – ထက်သန်– စေ၏။ ဝိပဿနာစိတ္တံ သမ္မာ ဥတ္တေဇေတိ။ ဥဒါန၊ဌ။၃၂၈။(–မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၄၉။ မူလ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅၂။ အနုဋ္ဌ၊၂။၁၅၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၄။) ဥတ္တေဇေသိ—ဒီ၊ဌ၊၂။၆၄။ ဥဒါန၊ဌ။၂၁၉။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၃။

ဥတ္တေဇေတွာ (ကြိ၊ဝိ) [ဥ+ တိဇ + ဏေ+ တွာ] ထက်မြက်–ထက်သန်–စေ၍။ နနုတ္ထံ ကုလပုတ္တောတိ ဥတ္တေဇေတွာ။ ဝိ၊ဌ၊၄။၂၀၇။

ဥတ္တေဇေန္တ (တိ) [ဥ+တိဇ+ဏေ+အန္တ။ ထိ-ဌ် ဥတ္တေဇေန္တီ] ထက်မြက်–ထက်သန်– စေသော။ ဘေန မေ ဝိရိယံ ဥတ္တေဇေန္တီ(ဥတ္တေ-ဇေန္တံ?) ဥတ္တမဂေ် ပညာသီသေ ဝိဇ္ဇိ။ထေရ၊ဌ၊၂။၅၁။

ဥတြသတိ (ကြိ) [ဥ+တြသ+အ+တိ]ကြောက်ရွံ–ထိတ်လန့်–၏။ သြတ္တပ္ပဘီတိ ဥတြသတိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁။ ဝိ၊ဌ၊၃။၂၄၉။ ဝိ၊သင်္ဟ။၁၅၇။ ဥတြာသန္တိ—(ဥတြသန္တိ?)ဇာ၊၂။၁၇၅။ ဇာ၊ဌ၊၆။၉၇။ ဥတြာသေယ်ျ—ဇာ၊ဌ၊၆။၉၇။

ဥတြသန္တ (တိ)[ဥ+တြသ+အ+အန္တ]ကြောက်ရွံ–ထိတ်လန့်–သော၊သူ။ ဒိဝသံ သယိတ္ဘာပိ ပဗုဇ္ဇမာနော နဥတြသန္တော ပဗုဇ္ဇတိ။ ဒီ၊ဌ၊၂။၁၆၅။ သံ၊ဌ၊၁။၇၅။

ဥတြသ္တ (တိ) [ဥ+တြသ+တ။ တြသ ဥဗ္ဗေဂေ ဥပုဗ္ဗော, ဥတြသိတ္ထာတိ ဥတြသ္တော။ မောဂ်၊ပဉ္ဇိကာ။၅။၁၄၂။]ကြောက်ရွံ–ထိတ်လန့်–သော၊သူ။ ဗြဟ္မဒတ္တော ကာသိရာဇာ ဘီတော ဥဗ္ဗိဂ္ဂေါ ဥသင်္ကိ ဥတြသ္တော သဟ-သာ ဝုဌာသိ။ ဝိ၊၃။၄၉၃။ နိစ္စံ ဥတြသ္တမိဒံ စိတ္တံ။ သံ၊၁။၅၂။ ဒီ၊ဌ၊၂။၃၄၁။ မ၊ဌ၊၁။၂၄၀။ ဥတြသ္တန္တိ သန္တသ္တံ ဘီတံ ....ဥတြသ္တန္တိ ဝါ သံဝိဂ္ဂံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၈၄။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃၄။ ဥတြသ္တော ဃသသီ ဘီတော။ဇာ၊၁။၂၂၀။ ဥတြသ္တောတိ ဘီတော။ ဇာ၊ဌ၊၄။၇၂။ (–သုတ္တနိ။၄၂၉။ စူဋ္ဌနိ။၂။ ဝိ၊ဌ၊၁။၃၃၇။ ဒီ၊ဌ၊၁။၁၂၄။ သံ၊ဌ၊၁။၁၀၃–၄။ ဥဒါန၊ဌ။၁၄၅။ စရိယာ၊ဌ။၁၄၄။ ဇာ၊ဌ၊၂။၃၇၅။ ဇာ၊ဌ၊၃။၇၁၊၂၀၄။ ဇာ၊ဌ၊၅။၃၆၀။ မဟာနိ၊ဌ။၃၅၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၇။ သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၂။၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၈။)

ဥတြသ္တစိတ္တ (တိ) [ဥတြသ္တ+စိတ္တ] ကြောက်ရွံ–ထိတ်လန့်–သောစိတ်ရှိသော၊သူ၊ ရာဇာ အပါယဒုက္ခဘော ဥတြသ္တစိတ္တော။ ပေဘ၊ဌ။၂၂၆။

ဥတြသ္တမာနသ (တိ) [ဥတြသ္တ + မာနသ] ကြောက်ရွံ–ထိတ်လန့်–သောစိတ်ရှိသော၊သူ။ ရာဇာ....တံ သဒ္ဓံ သုတ္ဘာ ဘီတော ဥတြသ္တမာနသော။ ဓမ္မ၊ဌ၊၁။၂၈၄။ (–မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၇၄။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၈၇။)

ဥတြသ္တရူပ (တိ) [ဥတြသ္တ+ရူပ] ကြောက်ရွံ–ထိတ်လန့်– ခြင်း သဘောရှိသော။ တေ စ ဥတြသ္တရူပါ နာဂါ အာဂန္တာ။ ဝိ၊ဌ၊၁။၇၂။

ဥတြသ္တာကာရ (ပု) [ဥတြသ္တ+အာကာရ] ကြောက်ရွံ–ထိတ်လန့်–ခြင်း အခြင်းအရာ။ ဘယန္တိ စိတ္တဿ ဥတြသ္တာကာရေန ပဝတ္တ-ဘယံ အခိပ္ပေဘံ။ သာရတ္ထ၊၂။၁၀။

ဥတြာသ (ပု) [ဥ+တြသ+ဏ] ကြောက်ရွံ–ထိတ်လန့်– ခြင်း၊ စိတ်ချောက်ချားခြင်း။ ဇာတိ ပဋိစ္စ ဘယံ...စေတသော ဥတြာ-သော။ အဘိ၊ဝိ။၃၈၁။ ဒီ၊ဌ၊၁။၁၁၂။ ဥတြာသောတိ စိတ္တက္ခောဘော။ မဟာနိ၊ဌ။၃၄၈။ (–မဟာနိ။၃၁၉။ အံ၊ဌ၊၂။၁၆၅။ အဘိ၊ဌ၊၂။၄၇၇။ ပေဘ၊ဌ။၁၆၇။ အပ၊ဌ၊၁။၂၉၈။ ဇာ၊ဌ၊၄။၂၁၅။ မဟာနိ၊ဌ။၃၇၆။ မူလဋ္ဌ၊၂။၂၂၃။)

http://www.dhammadownload.com

ဥတြာသဇနက (တိ) [ဥတြာသ+ဇနက] ကြောက်ခြံ-ထိတ်လန့်-ခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်သော။ အမနုဿသဒ္ဒါဒယော ဥတြာသဇနကာ အမနာပသဒ္ဒါ။ ဝိ၊၄၊၂။၅၉။

ဥတြာသန (န) [ဥ+တြသ+ယု] ကြောက်ခြံ-ထိတ်လန့်-ခြင်း။ ခိဋ္ဌ ဥတြာသနေ။ ဝဇိရ။ ၁၇၂။ (-သီ၊ဋ္ဌီ၊သစ်၊၂။၂၄)

ဥတြာသန္တ (တိ) [ဥ+တြသ+အ+အန္တ] ကြောက်ခြံ-ထိတ်လန့်-သော၊သူ။ နဥတြာသန္တော ပဗုဋ္ဌတိ။ မ၊၄၊၂။၂၁၇။ (-သာရတ္ထ၊၁။၃၀၅။)

ဥတြာသဗဟုလ (တိ) [ဥတြာသ+ဗဟုလ] ဥတ္တာသဗဟုလန္ဒင့် အနက်ဘူ။ သောသမိဂါ အတ္တနော အာသယံ ပဝိသိတ္တာ ဥတြာသဗဟုလာ....သယန္တိ။သံ၊ဋ္ဌီ၊၁။၁၁၄။

ဥတြာသယိတ္ဝာ (ကြိ၊ဝိ) [ဥ+တြသ+ဏယ+တ္ဝာ] ကြောက်ခြံ-ထိတ်လန့်-စေ၍။ဥတြာသယိတ္ဝာ ယေန ကာမံ ပလေတိ။ ဇာ၊၂။ ၅၀။ ဇာ၊၆၊၅။၂၅၄။

ဥတြာသသညိတ (တိ) [ဥတြာသ + သညိတ] ကြောက်ခြံ့-ထိတ်လန့် - ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော။ ဒုရဘိသမ္ဘဝေသု အရညဝနပတ္ထေသု သေနာသနေသု ဝိဟရတံ ဥတြာသသညိတာ ဘီရု ဇာယတိ။ သုတ္တနိ၊၆၊၂။၁၁၈။ သာရတ္ထ၊၃။၁၄၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၀။

ဥတြာသဟဒယ (တိ) [ဥတြာသ + ဟဒယ] ကြောက်ခြံ-ထိတ်လန့်-သော စိတ်နှလုံးရှိသော။ ဥဗ္ဘိဂ္ဂါတိ ဥတြာသဟဒယာ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၆။၁၄၁။

ဥတြာသိတ (တိ) [ဥ+တြသ+တ] ကြောက်ခြံ-ထိတ်လန့်-သော။ သဗ္ဗသ္မာပိ သံသာရဘယတော ဘီတာ ဉာဏုတ္တရဝသေန ဥတြာသိတာ။ ထေရီ၊၆။၂၉၉။

ဥတြာသိ (တိ) [ဥ+တြသ+ဏိ] ကြောက်ခြံ-ထိတ်လန့်-ခြင်း အလေ့ရှိသော၊ ကြောက်တတ်သော၊သူ။ သော ခေါ အဟံ ဘန္တေ.... ဥဗ္ဘိဂ္ဂါ ဥဿင်္ကီ ဥတြာသိ (ဥတြဿော။က) ဝိဟာသိံ။ ဝိ၊၄။၃၄၁။ ဥဒါန။၉၉။ ဥတြာသိတိ....သရီရကမ္ပံ ဥပ္ပါဒနသမတ္ထေန တာသေန ဥတြာသိ။ ဥဒါန၊၆။၁၄၅။ သာရတ္ထ၊ ၃။၁၃၁။ (-သံ၊၁။၉၉၊၂၂၁။)

ဥတြာသေတိ (ကာ၊ကြိ) [ဥ+တြသ+ဏော+တိ] ကြောက်ခြံ-ထိတ်လန့်-စေ၏။ ကိဉ္စန္တေ ဝါ ဥတြာသေတိ။ ဝိ၊၆၊၁။၃၀၀။ ဆဇကုမာရေ ဥတြာသေတိ။ ဇာ၊၆၊၃။၉၁။

ဥတြာသေတ္ဝာ (ကြိ၊ဝိ) [ဥ+တြသ+ဏော+တ္ဝာ] ကြောက်ခြံ-ထိတ်လန့်-စေ၍။ ကဉ္စနော ဝါ ကထလာယ ဝါ ဥတြာသေတ္ဝာ အဋ္ဌဝိမုခံ ကရောတိ။ ဝိ၊၆၊၁။၂၈၁။

ဥတြာသေယျုံ (ကြိ) ဥတြသတိ-ကြည့်။

http://www.dhammadownload.com

တီပိဋက ပါဠိ-မြန်မာအဘိဓာန်

အကွရာဝလိစဉ်ပုံ အကျဉ်းချုပ်

သရ

အ	...	အြ
အံ	...	ဉံ

က-ဝဂ်

က	...	ကော
ကံ	...	ကုံ
ဂ	...	ဂွော
ဃ	...	ဃော
ဃျ	...	ဃျော
ဃြ	...	—
ဃွ	...	—
ဃှ	...	—
င	...	ခေါ
ငံ	...	ခုံ
ငျ	...	—
ငံ	...	—
ငှ	...	ဂေါ
ငြ	...	ဂွေါ
ငွ	...	ဂွေါ
ငျှ	...	—
ငြှ	...	—
ဆ	...	ယော
ဆံ	...	—
ဇ	...	ကော်
ဇံ	...	ခေါ်
ဈ	...	ဂေါ်
ဈံ	...	ယော်
ဈှ	...	—

စ-ဝဂ်

စ	...	စော
စံ	...	ဇော
ဆ	...	ဆော
ဇ	...	ဇော
ဇံ	...	ဇော
ဇှ	...	ဇွော
ဇြ	...	ဇျော
ဇျ	...	ဇျော
ဇြှ	...	—
ဇွ	...	ဇွော
ဇှ	...	ဇှော
ည	...	ညော
ညှ	...	—
ဋ	...	ဋွော
ဋှ	...	ဋှော
ဌ	...	ဌော

ဋ-ဝဂ်

ဍ	...	ဍော
ဍှ	...	—
ဏ	...	ဏော
ဏှ	...	—

တ-ဝဂ်

တ	...	တော
တံ	...	—
တွ	...	တွော
တှ	...	တှော
တှ	...	—
တှ	...	—
တြ	...	—
ဒ	...	ဒေါ
ဒံ	...	ဒုံ
ဒှ	...	ဒှော
ဒြ	...	ဒြော
ဒွ	...	ဒွော
ဒှ	...	—
ဓ	...	ဓော
ဓှ	...	—
ဓြ	...	—
ဓွ	...	—
ဓှ	...	—
န	...	နော
နှ	...	—
နြ	...	—
နွ	...	—
နှ	...	—

ပ-ဝဂ်

ပ	...	ပေ
ပံ	...	—
ပှ	...	ပှော
ပြ	...	ပြော
ပျ	...	—
ပြှ	...	—
ဗ	...	ဗော
ဗှ	...	ဗော
ဗွ	...	ဗွော
ဗှ	...	ဗှော
ဗြ	...	ဗျော
ဗြှ	...	—
ဘ	...	ဘော
ဘှ	...	—
မ	...	မော
မံ	...	—
မှ	...	မှော
မှ	...	မှော
မှ	...	မှော
မှ	...	မှော
မှ	...	မှော
မျ	...	—
မှ	...	—
—	...	—
—	...	—
—	...	—

http://www.dhammadownload.com

တိပိဋက ပါဠိ-မြန်မာအဘိဓာန်

အကွရာဝလိစဉ်ပုံ အကျဉ်းချုပ်

အ-ဝဂ်			အ-ဝဂ်			အ-ဝဂ်		
ယ	...	ယော	လ္လ	...	လ္လော	ဘ္ဘ	...	—
ယံ	...	—	လ္ဘ	...	—	ဘ	...	ဘော
ယျ	...	ယျော	ဝ	...	ဝေါ	ဟ	...	ဟော
ယ္ဘ	..	—	ဝ္ဘ	...	ဝေါ	ဟ္ဘ	...	—
ယ္ဘ	...	ယ္ဘော	သ	...	သော	ဟ္ဘ	...	—
ရ	...	ရော	သ္ဘ	...	—	ဠ	...	ဠော
ဝ	...	လော	သ္ဘ	...	သ္ဘော	ဠ္ဠ	...	ဠ္ဠော
လျ	...	—	သ္ဘ	...	သ္ဘော			

ကျမ်းစာအုပ်ဓမ္မဒါနအလှူရှင်

တိပိဋကပါဠိမြန်မာအဘိဓာန်ကျမ်းကြီးများကို အဆက်မပြတ်
သည်ပတ်ပုံနှိပ် ထုတ်ဝေနိုင်ရန် ရည်မှန်း၍ ငွေပဒေသာပင်စိုက်ထူကာ
ပညာသံဝတ္တနိက ကုသိုလ်ပြုကြသော ဓမ္မဒါနဒါယကာများ

ထူးထရိတ်ဒင်းကုမ္ပဏီ

ဦးတေဇ မိသားစု
ကောင်းမှု

နတ်လူသာဓုခေါ်စေသောပါ။ ။

http://www.dhammadownload.com

ကျမ်းစာအုပ်မွေဒါနအလှူရှင်

တိပိဋကပါဠိမြန်မာအဘိဓာန်ကျမ်းကြီးများကို အဆက်မပြတ်
လည်ပတ်ပုံနှိပ် ထုတ်ဝေနိုင်ရန် ရည်မှန်း၍ ငွေပဒေသာပင်စိုက်ထူကာ
ပညာသံဝတ္တနိက ကုသိုလ်ပြုကြသော မွေဒါနဒါယကာများ

ထူးထရိတ်ဒင်းကုမ္ပဏီ

ဦးတေဇ မိသားစု
ကောင်းမှု

နတ်လူသာဓုခေါ်စေသောပ်။ ။